35 [1985 Bq 071/21 784 1976 TELTÁROZVA 1953

35. évfolyam | Budapest, 1937. január 7 | 1. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
[SZERKESZTIK:]
LIPPAY GYULA DR. és OLTY ANTAL

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1902-1937

Harmincöt év. Nem ünneplő dátum, pusztán csak önérzetes visszapillantás a hittel, jószándékkal és nem is minden nyom nélkül eltöltött időre. Harmincöt éves a Budai Napló. Egy emberöltő, amelynek becsületes küzdelmei, nemes célkitüzései, még a boldog békés munka idején is agyat, szivet és idegeket feszitenek. Kétszeresen nehéz volt e feladat egy hosszu ideig mellőzött, mostohaként kezelt városrész érdekében, a meg nem értés éveiben, majd pedig egy rettenetes világégés lángjaiban és a szörnyü nemzeti összeomlás üszkében. Ezernyi baj között ébren tartani az érdeklődést az ősi Buda sorsa, jogos igényei iránt: ez volt a cél. Állotta e feladatot a Budai Napló jóban-rosszban, olyan nagy akarással, amelyhez erőt csak az ügy igazába vetett becsületes meggyőződés adhat. Ma, a rohanó élet iramában, megállunk egy percre, a 35 év mérföldkövénél. Megállunk, hogy köszönettel adózzunk Buda polgárainak, akik megértették és segitették a Budai Naplót. Megállunk, hogy hitet tegyünk sikerekkel igazolt munkánk folytatására, amelyhez meleg bizalommal kérjük olvasóink szeretetét.

Frigyes főherceg

Öreg ember volt és a természet rendje, hogy az Ur magához szólitotta. Ravatalánál gondolatban ott állott a békeidők és a világháboru minden még élő katonája, akik tudják, hogy nehéz időkben milyen mérhetetlen hatalom volt az elköltözött hadseregfőparancsnok kezébe letéve és hálával emlékeznek arra, hogy e hatalommal becsületesen és emberi szivvel sáfárkodott.

Patriarkai kort ért meg és elmulásánál nem hangzik zokszó az Ur rendelése ellen. A szivben mégis összeszorul, mert ismét eggyel kevesebben vannak azok, akik országunk feltámadásában hittel hittek, akik minden alkalommal hangoztatták:

— Mindez csak átmenet.

A vártára helyette fia, Albrecht királyi herceg kerül. Tetterős ifju ember, aki nem egyszer bizonyságot tett már közénktartozandóságáról. Feléje fordul részvétünk melege, akire nagy név, nagy kötelessége maradt atyai örökül.

A BART.

A fővárosnak egy magánérdekeltséggel kell most harcot vivnia — a közönség érdekében. A BART, bizva jó összeköttetéseiben, mindenképen meg szeretné akadályozni, hogy a környékbeli községek jó, modern és kellemes közlekedést kapjanak és minden áron meg akarja menteni a jó üzletet a maga részére. A főváros lakosságának érdeke azonban nem lehet üzlet tárgya és hisszük, hogy az uj közgyülés, melynek véglegesen döntenie kell majd a BART-koncesszió meghosszabbitása dolgában, ezuttal félreérthetetlenül meg fogja mondani a maga véleményét és egyszersmindenkorra eltávolitja a BART-kocsikat a fővárosi utcákról. A mór megtette a kötelességét, megcsinálta a maga zsiros üzletét, legfőbb ideje, hogy eltünjék. Hisszük, hogy a közérdek ezuttal győzedelmeskedik a protektorok, kijárók, sőt az üzleti érdek felett is.

SIPŐCZ JENŐ

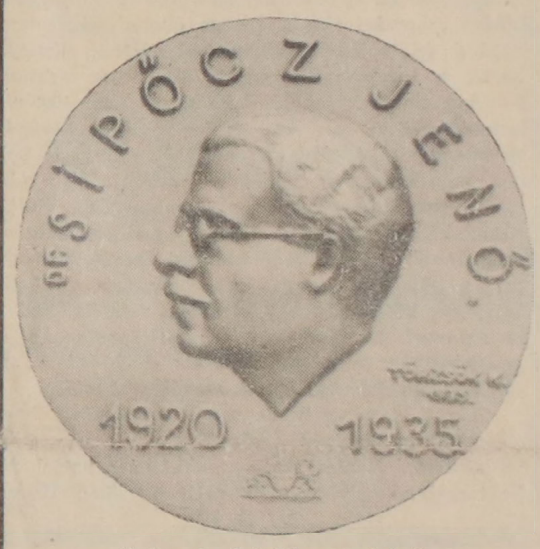
Sipőcz Jenő halála nemcsak a főváros gyásza. És nem is csupán a közéleté. A tisztviselői, a polgármesteri és főpolgármesteri diszen felül emelkedett Sipőcz Jenő nemes figurája: a részvét könnye elsősorban az embernek szólt, akinek nem az állás adott diszt, hanem személye telítette meg fénnyel, ragyogással azt a poziciót, amelyre a sors állitotta. Több volt mint polgármester és főpolgármester: csodálatos ember volt, akit tisztelet, szeretet és hódolat vett volna körül bármilyen pozicióban. Budapest népe megilletődött szivvel, mélységes gyásszal tekint Sipőcz Jenő eltávozott alakja után: elvesztett egy tiszta ideált, amelyre jólesett feltekinteni, akinek örülni tudott, mert öröm volt, hogy van. Ez az öröm most elmult, pedig, jaj, oly kevés az örömünk...

Bárczy István után jött. Sőt vele szemben, mint egy politikai küzdelem exponense. Ledöntötte-e Bárczy Istvánt? Nem. Bárczyt nem lehet ledönteni, amig Budapest fennáll, addig élni fog. Ő teremtette meg a mai, világvárosi Budapestet, nevét kitörölni az annalesekből sohasem lehet. Nem döntötte le, hanem a helyére állt, folytatta munkáját. Sokan voltak, akik elkeseredéssel fogadták. De az elkeseredés lassankint elhalkult, az ellenfelek előbb megbékéltek, később meghódoltak, pedig Sipőcz Jenő semmitsem tett, hogy lefegyverezze ellenfeleit. Maradt továbbra is az, aki volt: maga a Tisztesség, Egyszerűség, Szerénység és Tehetség.

Amikor a halál döbbenetes csendjében azt kutatjuk, milyen hely illeti meg Sipőcz Jenő egyéniségét a magyar élet nagy alakjai közt, ugy akaratlanul is Apponyi Albertra kell gondolnunk. Hitt, miként Apponyi a magyar alkotmány törhetetlenségében. Ugyanez a rajongás, fanatizmus, tiszta közjogi gondolkozás, absztrakt felülemelkedés a köznapi tusakodásokon. Más régiókban élt, mint mi, közönséges emberek. Valahol: havas csúcsok tetején, szeplőtlen tisztaságban, felhőkön felül való atmoszférában. És ebből a magasságból másképen látta a dolgokat, mint a közönséges emberek. Közelebb volt Istenhez, igazsághoz és joghoz. Azt, ami törpe és kicsiny, erről a magasból meg se láthatta. Megvolt benne az a naiv tisztesség is, ami Apponyi Albertben: mindketten egy elmult nagy korszak, egy más, remekebb gondolkozás képviselői voltak és szinte magukra hagyatva, egymagukban álltak ebben a mai tülekedő, csúf világban. Különböző szerepet töltöttek be a magyarság életében, de lelkük közös volt: a XIX. század nagy magyar hagyományainak gyönyörű lelkisége élt bennük.

Polgármesteri működését nem lehet azzal a szokásos mértékkel lemérni, hogy mennyit és mit alkotott. Olyan időkben jött, amikor ennél többre volt szükség. Kaosz volt körülötte, tombolt a gyűlölet, a megnemértés. Jött és eloszlatta meleg szivével az acsarkodás sötét felhőit, tisztességével a haragot s pusztitást. Ragyogó példa volt, egy különleges légkör megteremtője, amelyben megsemmisültek az akkori idők fertőző miazmái.

Magyar ur volt, a tradició által megszentelt legnemesebb értelemben. Gyengéd finomság, férfias jellem, szelid báj, önérzet és tapintat. Közelében mindenki jobb lett, igazabb; aki szembe került Sipőcz Jenő törékeny alakjával, szomorú nézésű szemével, le volt fegyverezve. Volt valami gyermeteg kedvesség benne, amely ellenállhatatlanul lenyügözte a legvadabb elfogultságot, meghóditotta a legvadabb ellenfelet is. Mint valami szent gyermekből, ugy áradt belőle a tisztaság nemesség és jóság.

Sipőcz Jenő jubileumi plaketje. A FANSZ. megbizásából készitette: Törzsök Károly szobrászművész.

És amikor most elment közülünk, nincs, aki ne siratná. A gyászban és részvétben egyesül Budapest minden polgára. Nincs ebben különbség pártok, osztályok és felekezetek közt: az esztétikai szépség nem ismeri ezeket az elválasztó korlátokat. Elment és Budapest egymillió lakósa érzi, hogy szegényebb lett, elvesztett olyan nemes, ritka értéket, melyet semmi és senki sem pótolhat.

*

Sipőcz Jenő dr. 59-ik évében volt, amikor elhunyt. Halála mélységes gyászba döntötte nemcsak a magyar fővárost, hanem az egész magyar közéletet is. Temetésén képviseltette magát a Kormányzó, a magyar törvényhozás, de ott voltak a tömegek is, hogy megadják az utolsó tiszteletet Budapest nagy halottjának.

A bazilikából temették el hétfőn délelőtt. A csendes gyászmisét Uzdóczy-Zadravecz István püspök celebrálta. A mise végén a püspök megadta a többszörös abszoluciót és beszentelte a holttestet. Megható gyászbeszédben példaképen állitotta oda az elhunytat, aki a keresztény nemzeti gondolat fáklyahordozója, törhetetlen hive volt.

Szendy Károly gyászbeszéde

Utána Szendy Károly polgármester lépett az emelvényre, hogy utolsó istenhozzádot mondjon Budapest székesfőváros közönsége nevében.

— Mélyen megrendülve, a gyász és fájdalom érzésével állunk annak a férfiunak ravatalánál, aki a székesfőváros büszkesége és az egész magyar közélet kimagasló, nagy értéke volt! Sipőcz Jenőt a magyar főváros népe igaz részvéttel, osztatlan fájdalommal gyászolja, mert nemes életével és közéleti munkásságával nemcsak Budapest történetébe irta be a nevét, hervadhatatlán érdemekkel, hánem azt mélyen belevéste a szivekbe is. Mikor annak idején az autonómia bizalmából a főváros első polgára lett, úgy dolgozott, úgy intézte a közügyeket, hogy a város élén elfoglalt méltóságát, az első polgár díszét egyetemes bizalmával és tiszteletével szemlesitette a közvélemény is. Sipőcz Jenő 59 éves korában távozott el az élők sorából és ebből az időből több mint harminc évet töltött a székesfőváros szolgálatában. Emberi élete munkás részét, a férfikor évtizedeit, a tehetség és a jellem nagy értékeit a székesfővárosnak szentelte, mely lelkének mélységes hite, alkotó szelleménea legfőbb becsvágya, szivének legdrágább vonzalma volt.

— Sipőcz Jenőt, aki még a háború előtt, a békeévekben a törvényhatósági bizottság egyhangú bizalmából ügyész lett, nehéz időkben hivták meg a főváros élére, először mint kormánybiztos és helyettes főpolgármester vezette az ügyeket, azután rövid idő mulva a polgármesteri székbe emelte az autonómia bizalma. Soha el nem muló érdeme marad, hogy a székesfőváros közigazgatását a romokból ujjáépitette és azt a korszerű követelmények magas színvonalára emelte. Joggal mondhattuk Sipőcz Jenő polgármesteri munkásságának eredményéről, hogy a város felvirágzott és gazdag lett, de a polgármester szegény maradt. Szebb és igazabb jellemzést és méltatást nem adhat senki Sipőcz Jenő közel másfélévtizedes polgármesteri működéséről! Valóban, az elhunyt élő megtestesülése, példaképe volt a közéleti erényeknek, a legtisztább keresztény nemzeti eszményektől hevített léleknek. Alkotások egész sorát létesitette, kultúrális és szociális intézményekkel emelte Budapest világvárosi színvonalát, hogy az méltó reprezentánsa legyen a magyar haladásnak és fejlődésnek a világ színe előtt.

— Mikor a legmagasabb bizalom a főpolgármesteri székbe szólitotta, egész népszerűségét és tekintélyét arra áldozta, hogy az ellentéteket elsimitsa és a főváros életérdekeit csorbitatlanul megvédje. A méltóság változhatott, de a székesfőváros első polgára, az autonómia hű fia változatlanul a régi maradt. Nem egy közéleti ember életében, hanem a közélet egész történetében ritka az a tünemény, amit Sipőcz Jenő törhetlen pályája mutat. Bármilyen nehéz feladatra vállalkozott, azt közmegnyugvásra, teljes sikerrel oldotta meg, mégpedig úgy, hogy a közbizalom és köztiszteiet soha meg nem rendült személyével szemben. A törvényhatósági bizottság bizalma háromszor juttatia neki a polgármesteri méltóságot és a váltózó kormányok is változatlan bizalmukról biztositották a főpolgármesteri székben. Ezek a tények mutatják és bizonyitják, hogy Sipőcz Jenő kivételes egyéniségű, fényes jellemű, nagyképességű ember volt.

— Búcsúzunk Tőled, nagy halottunk, aki már az örökkévalóság fényességén át nézed az életet és látod a fájdalmat, amely itt lobog a szivekben ravatalod körül. Szeretetünk és emlékezésünk Veled megy és Tied marad, amíg csak élünk. Isten Veled!

*

Szendy Károly polgármester gyászbeszéde után a Sipőcz Jenő földi maradványait magába ölelő koporsót hatlovas gyászhintóra tették és megindult a menet az Andrássy-úton, Erzsébet-körúton, Rákóczi-úton és a Baross-téren át a kerepesiúti temetőbe. Az utcai lámpák az útvonalon mindenütt égtek és fekete gyászfátyollal voltak beborítva, a házakon pedig gyászlobogókat lengetett a szél. A koporsóra küldött koszorukat és csokrokat hat koszorúskocsi vitte a gyászhintó előtt.

A gyászmenetet diszruhás lovasrendőrszakasz nyitotta meg és a menet végén is lovasrendőrök haladtak. A gyászmenetben közel száz személygépkocsi vett részt és külön öt autóbusz vitte a temetőbe a gyászoló közönséget. Amikor Sipőcz Jenő koporsóját a gyászhintóra tették, megkondultak a Bazilika harangjai és harangszó fogadta a koporsót a kerepesiúti temetőben is, a temető kápolnájának harangjai szóltak.

Sipőcz Jenő főpolgármestert a 34. számú díszparcellába, közvetlenül a közelmultban elhunyt Liber Endre alpolgármester mellett helyezték örök nyugalomra. A koszoruk és virágcsokrok elhelyezése után egyszerű fakeresztet helyeztek a sír fejéhez, a következő felirással:

Itt nyugszik Sipőcz Jenő,
élt 58 évet, meghalt 1937. január 1.
Béke hamvaira!

Ex Bibl. Civ. Budapesti-

Bologna és Buda

Nagyértékű uj történelmi anyagot találtak Bologna városában, közte olyat, amely különösen Budára vonatkozik.

Gróf Marsigli Ferdinánd, akiről Buda visszavételével kapcsolatban a Budai Napló számos cikket közölt, nemcsak igen értékes ostromterveket készített Budavárának elfoglalásáról, hanem apróra meg is vizsgálta később Buda uccáit, házait és mindenfajta értékeit, a Corvina-könyvtárt éppugy, mint a fürdőket és kiválóan le is rajzolta a fontosabbnak vélt részleteket, továbbá alapos könyveket irt Magyarországról. A Marsigli-hagyaték Bolognában van és ott sikerült további anyagot találni, ami bennünket várostörténelmi nézőpontból érdekelhet. Lehetséges, hogy az anyag egyrésze áikerül az ugynevezett Venturini-palotába, amely valaha a Magyar-Illir intézet otthona volt és a bolognai podeszta igérete szerint ismét magyar célokat fog szolgálni, mint a város ajándéka.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRÚT 64a. TELEFON: 1-660-27.

A budai téglagyárak környékének rendezése

Az utóbbi időben a sajtóban és a közvéleményben élénk viták folytak az óbudai téglagyárak kitelepitése körül. Sok hive van annak a gondolatnak, hogy a kérdést radikálisan oldják meg és a *tereprendezés érdekében állitsák le a téglagyárak üzemét.* Nem érdektelen, hogy mi a közvetlenül érdekelt téglagyárak véleménye ebben a kérdésben. A magyar téglaipar egyik vezető egyénisége szerint a probléma tengelyében a budai hegyvidéknek *a Rózsadombtól kiinduló területe, a Mátyáshegy, Remetehegy, Táborhegy. Testvérhegy* vonal áll és e részeknek földtani összetételében mutatkozó eltérésekre városépitési és rendezési szempontból különös figyelemmel kell lenni. A téglagyáraknak szorosan vett ipari szempontjaikon tul is érdeke, *hogy üzemük keretében rendezzék egész környéküket és azt beépitésre alkalmas állapotba hozzák. Erre vonatkozóan üzemterve is dolgoztak ki,* amely alkalmas arra, hogy a téglagyárak termelési érdekeit összhangba hozza a telektulajdonos és a közönség szempontjaival.

E terveket a háboru után eljuttatták a fővároshoz, amely azonban ezeket még nem tárgyalta le. A téglagyárak szerint ahelyett, hogy közigazgatásilag támasztanak egyre nagyobb nehézséget, amint az utóbbi két évben történt, a székesfővárosnak oda kell hatni, hogy ez a kérdés a szükséges szakemberek bevonásával oly módon rendeztessék, hogy végeredményben a *téglagyárak hajtsák végre azt a racionális tereprendezést, amely minden beépitésnek elkerülhetetlen előfeltétele.*

Félre az útból!

Irta: **Orova Zsigmond dr.** szfőv. th.-bizottsági tag

Fizikai és kémiai kisérletezők igazolni tudják azt a megállapitást, hogy nagyjelentőségü eredmények bekövetkezését sokszor hátráltatják apró akadályok. A siker tökéletességének előfeltétele minden tényezőnek harmonikus együttműködése.

Elméleti fejtegetések helyett a gyakorlati életből meritett egyes körülményekre óhajtok rámutatni. A fővárosi közlekedés lassusága miatt felhangzó panaszok okait kutatva, nem hagyhatjuk figyelmen kivül, hogy *közönségünk igen gyakran hátráltatja az utascsere lebonyolitásának ütemét. A megállóhelyek süritésére törekvő kivánalmak nem mozditják elő a közlekedés gyorsitására irányuló óhajaink teljesedését.*

Már áll a megállóhelyeken a villamoskocsi vagy autobusz és az utasok csak ilyenkor kezdenek töprengeni azon, leszálljanak, vagy tovább utazzanak-e? Ugyanez az eset a felszállásnál; az utas akkor azon gondolkozik, felszálljon-e, vagy sem, hogy a gépes kocsit használja-e, vagy a pótkocsit? A jegyváltásnál nem siet az utasok jó része a kalauz segitségére, hanem megvárat ja azt azzal, hogy keresgélni kezd előbb a pénztárcájában a neki nem tetsző pénzeszköz, vagy az összegyürt jegy után. Ha ezekben az aprólékosnak tünő tényekben az utas több előzékenységet tanusítana, lényegesen csökkenne a közlekedést hátráltató, illetve lassitó tényezők hatása.

A hatóságról sem mondhatunk egyebet. Figyeljük csak meg az autobuszmegállóhelyek környékét. A hirdetővállalat hirdetőoszlopot állit oda, a kertészet fát ültet, amelyet öntözési célra szolgáló gödörrel és vasketreccel vesz körül, az elektromos művek és a gázművek villanyvilágitási vagy gázvilágitási kandelábert helyez ott el.. Pedig ezek miatt torlódás áll be a fel- és leszállásnál, holott *a torlódás elkerülése céljából a megállóhely környékét üresen kellene hagyni.*

Igy van ez egyéb területeken is. A Közmunkatanács összevásárolta a rozoga óbudai házakat az uj hid feljárójának megépitése céljából. Ezek a házak a legnyomoruságosabb állapotban vannak. Szegény emberek laknak bennük és nem történik semmi, ami az ott lakó emberek és a környék egészségügyi igényei szempontjából szükséges volna. De a szomszédos, még magántulajdonban álló házak tulajdonosaival szemben a kerületi előljáróság kötelességszerüen előirja mindazoknak az épitésrendőri és közegészségügyi követelményeknek a teljesitését, amit jogszabály tesz a háztulajdonos kötelességévé. Kérdezzük: miért kell a *magánosnak házában és háza körül javitásokat és beruházásokat eszközölni, amikor a hatóság a saját házában felmentve érzi magát ezek alól?*

Sulyosbitja a helyzetet az a körülmény, hogy a kerületi előljáróság határozata ellen való jogorvoslat feletti döntés a Közmunkatanács hatáskörébe tarozik, amely eként a saját ügyeiben akaratlanul kénytelen a biró szerepét betölteni.

Hasonló a helyzet példának okáért a járdatisztogatás és hóseprés körül. Ha az utcán járunk, feltünik nekünk, hogy a hótól megtisztitott járdarészek között akadnak helyek, ahol szüzen fekszik a hó, anélkül, hogy azt valaki eltakaritaná. Ha érdeklődünk ennek a háznak tulajdonosa iránt, azt a választ kapjuk, hogy ennek a háznak a járdáról azért nem seprik el a havat, mert *ez a ház állami vagy városi hatóságnak a székhelye, hivatal, kaszárnya, stb.* A rendőr a közhatóság iránti tiszteletből nem meri figyelmeztetni a ház felügyeletével megbizott személyt a hóseprés kötelezettségére. Sokszor üres bekerített házhely az, ahol nincs házmester. Hogy lehet ilyen módon biztositani az utcák rendjét és tisztaságát?

A lakbérleti szabályrendelet kötelezővé teszi a lépcsőházak világitását. *Érdemes megfigyelni a középületek lépcsőházát ebből a szempontból.* Pedig a rossz példa ragadós, meglazitja a jogszabálynak mindenkire egyforma szigorúsággal kiható erejébe vetett hitet.

Egy, ma már a történelem örökkévalóságában helyet foglaló kormányelnök egy izben megállitotta a gyorsvonatot olyan állomáson, ahol az menetrendszerüen nem állott volna meg. Azóta gyakran láthatjuk a főváros utcáin, hogy egy rendőr, vagy szolgálatban nem álló villamosvasuti alkalmazott kedvéért a szabad pályán megáll a villamos vagy autóbusz, hogy az illető fel- vagy leszállhasson.

Az ilyen esetek felsorolását vég nélkül lehetne folytatni, de nem az a célom, hogy az utókor számára megörökitsem azokat. Csupán rá akartam mutatni arra, hogy *mindenkinek, aki az emberi közületben helyet foglal, át kell érezni a közösségből folyó kötelezettségek kötelező voltát és teljesiteni kell egyformán azokat, mert csak igy remélhető a mindnyájunk boldogitását és jobb életet biztositó rend és igazság idejének bekövetkezése.*

Uj nevet a Rudas-fürdőnek!

Érdekes a története az egykori zöldoszlopos fürdőnek, a mai Rudas-fürdőnek. Már jóval a török idők előtt nevezetes fürdő volt, a mohácsi vész korában a kalocsai érsekség tulajdona.

Két évvel Buda elfoglalása után, 1543-ban *Mohamed* basa már bőviti s tizenhárom év mulva Buda fürdőváros nagy tervezője: *Szokoli Musztafa basa épitteti ujjá olyan formán, ahogy ma is nagyrészt fennáll.* A törökök nagyon szerették ezt a fürdőt, amelyet *Jessil Direkle Ilidzse* — zöldoszloposnak — neveztek. Jobban tetszett nekik, mint a Királyi Fürdő: a Zsigmond király által épitett és Hollós Mátyás által igen diszesen befejezett mai *Szent Imre, egykori Rác-fürdő.* Pedig a Királyi Fürdővel szemben a mai Rudast *Wernherr* György 1549-ben megjelent leirása csak „közönségesnek" nevezi, amelyre *„a szikla, mint valami természetes tető ereszkedik alá".*

Mohamed és Musztafa is a sziklát vájták ki jobban és igy nagyobbitották a fürdőhelyet. Épületeket emeltek köréje, ólomtetővel borították és szines ablakokkal diszitették. Buda visszafoglalása után több izben változik a fürdő neve és tulajdonosa is.

Az ostrom után a király adományából *Ilmer Wartenberg* udvari tanácsos birtokába kerül és száz éven keresztül élte az akkori időknek megfelelő csendes életet. *Az 1790-es évek végén Buda város kisajátitotta, bővitette és bérbeadta.* Ekkor kerül a fürdő emeletmagas homlokzatára ez a felirás: *„Bruckbad 1794".*

Valóságos vágóhid a fürdő — mondja egy 1821.-i leirás — *ahol a vérrel összefröcskölt érvágók egyik vendégtől a másikig futkosnak.* Ugyanez a leirás jogosan panaszolja, hogy Karlsbadban a magyarok cseppkövet vásárolnak, pedig az itteni forrásból származó cseppkő, amely néha több mázsa sulyú is, van olyan ritkaság mint amaz.

„Reggeltől estig — irja — láthatunk itt még szép időben is (vajjon rendesen csak csunya időben fürödtek?!) jövő-menő gyalogosokat, elegáns kocsikat a csinos bejárat előtt.

A „Rudas" elnevezés különben a tabáni rácoktól ered. A *ruda* szó ásványt, a *rudás* pedig ásványost tehát ásványosvizü fürdőt jelent. A svábok a *rudás*-ból *Rudasch-Bad*-ot, a magyar pedig a ch elhagyásával *Rudas-fürdőt* alkotott. *Helyes lenne, ha ezt a történelmileg teljesen jelentéktelen szláv rudás szót letörölnék a nagymultú fürdő cégtábláiáról* és helyette a Buda-fürdővárost megalapitó s Budán Pesten szorgalmasan épitő legnagyobb budai basáról: *Szokoli Musztafa basáról nevezték el.*

Nagy barátja volt ő a magyarnak, de rajongó szeretettel csüngött Budán is, ahonnan a szultán kegye sokkal magasabb, előkelőbb rangba akarta helyezni, de *ő csak itt érezte jól magát, ahol nemes, művészi lélekkel több szép épületet emelt.* Rendkivül fényes volt a budai Várban épitett temploma, a pompás budai hévfürdő (a „Tábla"; mai nevén Király fürdő); amelynek a török irók szerint éppen ugy nem volt párja ,mint a bölcseség kövének s amelynek *„ezüstszinü kupolája az ég oszlopainál is fényesebb volt".*

Idegenforgalmunk és keleti kapcsolataink csak jelentősen nyernének e félezer évesnél idősebb fürdőnév változtatásával.

(R. R. S.)

A Pénteki Borgazdatársaság 35 éve

Irta és a jubiláris ülésen felolvasta: Zboray Gyula dr.

Harmincöt esztendeje annak, hogy 1901. dec. 11.-én a Budai Vigadó vendéglőben 24 fiatalember gyült össze, név szerint dr. *Baittrok* József, *Csabke* Emil, *Duma* Béla, *Fasching* Antal, *Hampek* Vince, *Hanusz* László, *Jatzkó* Károly, *Illy* Rezső, *Kallina* Béla, *Kallina* Oszkár dr., *Laczkovich* Elemér, dr. *Lugmayer* József, dr. *Mészáros* József, *Nyárády* Béla, *Pándy* József, *Schmidt* Imre, *Schober* Károly, *Szabó* Elemér, *Szabó* Jenő, *Szemes* Ferenc, *Szemler* Jenő dr., *Weimess* Marián, *Weinek* Károly dr. és én (*Zboray* Gyula), akik egyhangú lelkesedéssel elfogadva *Lackovich* Elemér dr. indítványát, a baráti együttérzés ápolására *borgazdatársasággá* alakultak.

A mai nemzedék az elmult 35 év alatt köztudomásulag oly történelmi időket élt át, amilyenekben előzőleg nemzedéknek része még nem volt, hogy a mi baráti körünk is átélte mindazt a szenvedést, mely ennek a nemzedéknek osztályrészül jutott.

A belső villongás, ellanyhulás, világháború, forradalom és ellenforradalom, a konjunktura és dekonjunktura végtelen sora több évi kényszerszünetre vezetett, de a háború előtti szellemet jelképes és irott hagyományainkkal együtt átmentettük a jelenbe, sőt működésünket a régi szellemben, újabb célkitüzésekkel kibővítve folytattuk ott, ahol elhagytuk és fájdalmas veszteségeink pótlására társaságunk friss erőkkel, patinás nevekkel megerősödve, él és működik a jobb jövő biztos reményében.

Baráti társaságunk kifejezetten hangoztatott célja az volt, hogy az egy társadalmi körben élő budai intelligens fiatalságot, mely részint a Budai Polgári Körben, részint hivatásuk gyakorlásában, részint a közéletben egymással érintkezik, — egymással megismertesse, megbecsültesse és közöttük szoros baráti kapcsolatot létesitsen.

Ennek a célnak szolgálatában mondották ki már nemsokára az alakulás után, hogy a társaságnak *legfeljebb 31 tagja lehet,* hogy uj tag csak valamely hely megüresedése esetén vehető fel és, hogy a felvétel csak *egyhangú titkos választással* eszközölhető, ezt a szigorú feltételt azzal indokolva, hogy semmilyen uj tag nem éri meg egy régi tag elvesztését.

A társaság a „PÉNTEKI BORGAZDATÁRSASÁG" elnevezést az 1903. évi szeptember havában megtartott évadnyitó értekezleten határozfa el és azóta változatlanul viseli.

Társaságunk alakulásától a mai napig összesen 88 tagot vett fel; az alakuló értekezleten jelenvolt 24 alapító tagon kivül a háború előtt belépett, illetőleg felvétetett még 32 tag, a háborut követően ugyancsak 32. Az alapító tagok közül meghalt 13, kivált 8, jelenleg is tagja a társaságnak 3. A háború előtti időkben felvett 32 tag közül meghalt 21, kivált 6, jelenleg is tag 6. A háború utáni időkben felvett 32 tag közül meghalt 5, kilépett 5, jelenleg is tag 22, vagyis összesen 31.

A halál kiragadta közülünk 1.) az alapító tagok sorából: Csabke Emil, Duma Béla, Fasching Antal, Hampek Vince, Jatzkó Károly, Kallina Béla, Laczkovich Elemér dr., Mészáros József dr., Nyárády Béla, Schmidt Imre, Szabó Elemér, Szabó Jenő és Weimess Marián volt borgazdatársainkat.

2.) a háború előtt felvett tagok sorából: Bordán Gyula, Bozóky Ádám dr., Cicatricis János, Csáky Elek, Fábry Alfréd, Frommer Zsigmond dr., Fertsek Gyula dr., Günther Pál, Havas Károly, Koffler Adolf dr., Kugler Miklós, John M. Károly dr., Ludvik Elemér dr., Neuschloss-Knüsli Kornél dr., Szalay László, Toldi Lajos, Trombauer Árpád dr., Tury Zoltán dr., Vladár József dr., Wladár Tivadar dr.-t és Szeszlér Sándort.

3.) a háború utáni időkben felvett tagok közül: Benedek Sándor, Makoldy Viktor, Rittinger Imre dr., Szalay József és Szávay Gyula volt borgazdatársainkat.

Ma is tagja a társaságnak: vitéz bárcsházi Bárczy Boldizsár dr., Benedek Szabolcs dr., Fabinyi Tihamér dr.,, Fekete Géza, Fekete Jenő, Guth Ferenc dr., Heyduck Ödön dr., Huszka János dr., zilahi Kiss Jenő dr., zilahi Kíss László, Melczner Jenő, Major Árpád dr., ifj. Móczár Elemér dr., Ötömösy Zenó dr., Petracsek Lajos dr., Pénzes Mihály dr., Prost János, Ripka Ferenc dr., Rózsás Pál, Thordai Lajos dr., Oláh István dr. és Vezér Károly dr.

A XX. század hajnalán, boldog Nagy-Magyarországban mások voltak a közjogi, társadalmi és gazdasági viszonyok.

„Boldog Nagymagyarország!" — ezt tulajdonképpen csak ma mondhatjuk az akkori időkről, mert bizony akkor is voltak emberi és társadalmi, sőt nemzeti problémák, amelyek megoldásra vártak s bár akkor is nagynevű, sőt történelmi becsű államférfiak és más közéleti tényezőkkel büszkélkedhettünk, akkor sem hiányoztak olyanok, akik légvárak építésével mételyezték meg embertársaikat és tekintélyrombolással igyekeztek érvényesülni.

A mi társaságunk, mely tulnyomó részben fiatal, még ki nem forrott, a társadalmi és közéletben még le nem higgadt emberekből alakult, az egymás iránti mély és bensőséges barátság ápolása mellett a tekintélytiszteletet is szolgálta és rövidddel megalakulása után örömmel látta vendégei gyanánt a köz- és társadalmi élet akkori kiválóságait, akiket a fehér asztal mellett ünnepelt, sőt tisztelete jeléül jegyzőkönyvbe foglalta, ha valamely estét közéleti, vagy társadalmi előkelőség tiszteletére rendezte.

A kifelé való tekintélytisztelet mellett egymással szemben a teljes demokratikus felfogást vallottuk, mellőztünk minden különbséget és ez okból nem szerveztünk meg semmiféle tisztséget sem a tagok teljes egyenlőségének demonstrálására, minthogy azonban már az 1903. év szeptember havában megtartott évadnyitó értekezleten egy összekötő szerv létesítése szükségesnek muatkozott, ugyanakkor, amidőn a jogfolytonosság kidomborítására a „PÉNTEKI BORGAZDATÁRSASÁG" nevet vettük fel, a mulhatatlanul szükséges irásbeli teendők elvégzésére s az érintkezés közvetítése céljából jegyzői állást szerveztünk, melyre akkori borgazdatársaim engem választottak meg, aki ezt a tisztet azóta is megszakítás nélkül viselem.

Ez a választás nem akart kitüntetés, vagy a bizalom jele lenni, inkább részemről volt a készség megnyilatkozása az iránt, hogy ennek, a nekem oly kedves társaságnak mindenben szolgálatára kívántam lenni. A magam részéről ennek a megbizatásomnak mindenkor igyekeztem az összesség érdekében és javára lenni és jólesik az a tudat, hogy kényszerszünetünk, a háború és forradalmak idején társaságunk szimbolumát, valamint irattárát megmentenem sikerült.

Mint társaságunk multjának fontos mozzanatát kell megemlítenem, hogy tekintélytiszteletünk nem tett az akkori hatalmasok meghunyászkodó szolgáivá, sőt, mint napjainkban az ugynevezett „reformnemzedék", mi is helyet kértünk az ifjuságnak.

A XIX. század utolsó évtizedében, amikor az aktiv és passziv választói jog igen szük korlátok közé volt szorítva, a közéleti stallumok is szük korlátok között oszlottak meg; választásról-választásra ugyanazok a nevek kerültek ki győztesen, akiket a törzsfőnökök kijelöltek s akiket a közvélemény csak gondosan előkészített, ugynevezett választói nagygyüléseken fogadott el; ha néhanéha akadt egy kivülálló törtető, aki egyéni ambiciója kielégithetése végett egy kis társaskört alakított, hogy azok vállán emelkedhessék, a törzsfőnökök igyekeztek az ellenzéki mozgalmat paktummal leszerelni azáltal, hogy magát a vezért a paktumos listára felvették. Ezzel minden komoly ellenzéki megmozdulást lehetetlenné tettek. Arról szó sem lehetett, hogy valamely fiatalembert portáljanak, a jelszó az volt: várjon!

Ilyen volt a polgári légkör 1903. év december havában, amikor a székesfővárosi törvényhatósági bizottság tagjainak ujraválasztása volt esedékes.

A mi társaságunk tagjaiban megvolt a bátorság arra, hogy az akkori községi választáson aktiv résztvegyen és *„II. ker. községi Reformpárt"* elnevezés alatt a törzsfőnökökkel szemben, mint ellenzék, sikra szállt.

Pártunk ügybuzgalma, lelkesedése és agitatórius tevékenysége kerületünk alvó közhangulatát annyira felrázta, hogy az ezen működés szülte választási harc csak a hosszú évekkel ezelőtt folyt választási küzdelmekhez volt hasonlatos. A politikai szárnypróbálgatás nem járt ugyan a kivánt eredménnyel, jelöltjeink elbuktak, de tartós siker gyanánt jegyezhetjük fel, hogy a II. kerületben vezető BUDAI POLGÁRI KÖR vezérférfiai társaságunkat fokozott figyelmükre méltatták s annak tudatára jutottak, hogy a fiatalabb nemzedéket a társadalmi- és közéletből teljesen kiszorítani, őket mellőzni nem lehet. Ennek a megismerésnek köszönhetjük, hogy társaságunk egyes kiváló tagjai, de maga a társaság is a kerület köz- és társadalmi életében mind nagyobb és nagyobb részt és működési kört kapott.

Neuschloss-Knüsli Kornél dr. annak emlékére, hogy társaságunk tagjainak hathatós támgotásával a BUDAI POLGÁRI KÖR alelnökévé választott, a baráti összetartás állandó jelképeként remek kivitelű ezüst serleget adományozott, melyet 1905. április 14-én avattunk fel. Erre a serlegre a nemes adományozó nevét, jelmondatunkat és az akkori borgazdák neveit vésettük és azóta is állandóan használjuk azzal a rendeltetéssel, hogy az borestélyek alkalmával az asztal dísze legyen és annak tartalmát a mindenkori borgazda üritse ki.

Társaságunk megbecsülését látom abban, hogy a BUDAI POLGÁRI KÖR még 1905. évi közgyülésén 13 tisztség közül 7-re, valamint 13 választmányi tagsági helyre társaságunkbelit választott és évi jelentésében rólunk a következőkben emlékezett meg: „Meg kell emlékeznünk ez alkalommal is a körünk kebelében fiatalságunk tagjaiból több évvel ezelőtt alakult „PÉNTEKI BORGAZDATÁRSASÁG" múlt évi működéséről, s midőn ezt tesszük, örömmel konstatáljuk, hogy ez a társaság a helyiségeinkben hetenként megtartani szokott borgazdaestélyeik által szintén hozzájárult társadalmi életünk és a kedélyes baráti érintkezés fejlesztéséhez s minthogy ezen társaság tagjai sorából többen a kör ügyeinek elintézésénél, mint annak megválasztott funkcionárusai sikeresen közreműködnek és ezenkívül számosan nemcsak összejöveteleink és estélyeink rendezésében, de körünk mindennapi társadalmi és kaszinói életében is élénk részt vesznek, csak kötelességet vélünk teljesiteni, midőn a PÉNTEKI BORGAZDATÁRSASÁG tisztelt tagjainak körünk érdekében kifejtett működésükért ez alkalommal is teljes elismeréssel adózunk." Ebben az időben a BUDAI POLGÁRI KÖR elnöke *Ludvigh* János, a m. kir. közigazgatási biróság nyug. másodelnöke, főrendiházi tag volt. Meg kívánom je-

Elnémult a budai kis ágyu

Szilveszter napján pontosan déli 12 órakor még ott álltak a Toldy Ferenc reálgimnázium tudós tanárai az intézet kis ágyuja mellett, kezükben a tudományos műszerekkel és abban a pillanatban, amikor a nap a állása a delet mutatta, még elhangzott az ágyuszó Budán. Utoljára.

Azóta nem szól az intézeti kis ágyú. Megnémult, elszállt a lelke. És Buda fakóbb lett, szintelenebb. Elveszett egy kedves, derűs, meleg szín az életéből, egy külön budai specialitás, amely hetven évig élt és hetvenéves korában a felsőbbség akaratából meghalt. A főváros urai úgy találták, felesleges a budai ágyuszónak jeleznie a delet, amikor pontosan járó villanyórák minden sarkon megmutatják az időt. Törölték tehát a költségvetésből azt a párszáz pengőt, amibe a déli ágyuszó került és bizonyára örömmel konstatálták, hogy sikerült ezzel egy tételt megtakarítani Budapest javára a költségvetésben.

Mi azonban és velünk együtt Buda minden jóérzésű polgára tiltakozunk ez ellen a megtakarítás ellen. Nem tulajdonítjuk ezt másnak, mint annak a különös betegségnek, amely abban nyilvánul meg nálunk, hogy mindent, ami tradicionális szokás, eltörlünk, ha pedig úgy vesszük észre, hogy tradicióvá kezd „fajulni" valami, akkor csírájában megfojtjuk.

Miért nem szabad nálunk megmaradniok a hagyományos, kedves emlékeknek? Miért romboljuk le a múlt minden egyes emlékét, mért vagyunk barbárok a saját magunk hagyományaival szemben?

Műemlékeink nincsenek. Mert amit török meg német dulása meghagyott, azt siettünk eltüntetni, nehogy véletlenül megmaradjon a mult egy darabja, amely hirdetné a régi Buda dicsőségét. Ha aztán megbánták, uj „műemléket" emelünk a régiek helyébe. Mint ahogy a Halászbástyánál, az uj Bécsi-kapunál és számos más esetben történt és tűrnünk kell azokat a gúnyolódásokat, melyekkel a német lapok illetik a „meghamisított" magyar multat.

Vajjon Angliában is megszüntették volna a déli ágyuszót? Ott is törölték volna a költségvetésből, hogy néhányszáz pengőt megtakarítsanak?

Hisszük, hogy nem némult el örökre a budai kis ágyú. Hogy tesznek, akik nem nyugosznak bele ebbe a gyönyörű „megtakarításba" és követelni fogják az ágyuszót, amely a mult megbecsülését, a hgayományok tiszteletét fogja hirdetni minden délben, pontosan 12 órakor, mint ahogy a hűséges, kötelességtudó kis ágyú ezt 70 éven át oly pontosan megtette.

Száz évvel ezelőtt *Buda területe a határvonalakon belül hétszázhetven hold volt. Ebből a Vár a hegylejtőkkel 140, a Viziváros 150, az Országut 90, a Tabán 130, a Krisztinaváros 150. Ujlak pedig 110 hold birtokában volt. Érdekes, hogy a főváros a Tabán területéből 50 holdat szerzett meg a három év előtti kisajátítások alkalmával.*

A mi utcánk

„A mi utcánk" a Szent János utcája volt, régen egykor, 1889-ben, mikor is az érdemes Budai Hárombék Effendi négy esztendős volt. A „mi utcánk" bizony a legszebb utca volt a világon, illetőleg Budán, pontosabban szólva az országut (mai Margit-körut) nevezetű városfertályban, melynek már e régi nevére sem emlékszik a mai nemzedék. Szent János utcája: később Szegényház utca, majd Görgey-utca lett a neve. Közben eltelt kettő hiján ötven esztendő. Szebb, ha félszázadot mondunk és oh mivé lettél kedves, ódon budai utca. Helyköltészet, városköltészet, városlájköltészet, multbarévülés, vagyis „Passatismo" mint irodalmi műfaj, ime Nyájas Olvasó, fogadjad kegyesen az ódon budai utca históriáját, mindama vádakkal, melyeket senki magára nem vesz. Halljad óh Nyájas Budai Polgár, ha még van ilyen, mivé tette a rohanó idők túlkövetelése, az uj idők szelleme a mi utcánkat. Mivé tette Budát...

Gyermekkoromban még ott volt a régi Luczenbacher telek a Szegényház utcában. Egykor budai pestistemető volt, majd az Eszterházy családé lett, később a Luczenbacher család fatelepe lett, Kiépült, ma utca megy át rajta. Az Országut és Kapás utca sarkán, a telek felső részén, teljes egészében ott állott az egykori budai északi városfal egy darabja. Ott volt még 1928-ban is. Az egész világ minden művelt, hagyományos, városmultat őrző, régi polgárvárosa megtalálta volna a módját annak, hogy bármilyen orosz-berlini Bau-haus-t rak is rá a városfal mögé, azt megőrizhesse. A városfal darabja eltünt. Öles vastag faragott kövei eltüntek. Eltünt a néhány házzal beljebb levő másik faldarab is. Párisban áll a Port-Saint-Denise, Prágában vagy husz középkori toronykapu, Krakóban a Florianska: a mai élet zajlik körülöttük. Mi fecsegünk Idegenforgalomról és Városstilusról és közben elfelejtjük, hogy ha még a régi Buda szegényes kis emlékeit is elpusztitjuk, mi a két öreg ördögöt fogunk mutogatni az Idegennek? Berlini műlapokról másolt Bauhaus stilust talán?

A Szegényház utcán minden házon ott volt egy házjegy, Szent Floriánus és Szent Sebestyén szobor, az Arany Kakas Ház kovácsolt házjegye. Ki törődött ezekkel? Kinek volt stilusérzéke megmentésükre? Ma már megmentik a Medve utca névadóját, a Medve házjegyet, de a többi már mind elpusztult. —

A Szent János kórház udvarán 1930-ig ott állott a Budai Polgári Tárcsalövő céh odvas, 17. századvégi háza. Ott voltak rajta a Lövészek emblémái. Három hét alatt lebontották. Ki bontatta le? Mért bontották le? Kinek volt utjában? Most a régi Szent János Ispotály van a soron. Állitólag megmarad a Margit körut felé eső keritésdarab, az utolsó budai városfal. Miért ne lehetne megmenteni az egész régi ispotályt? Szegényes polgári barak ez is, Würzburg, Donaueschingen, Prága és még ötszáz régi város ezernyi ilyet bir még. Nekünk csak egy van. Megmenthető lenne, ha könyvtár, helytörténeti múzeum, vagy bármi kerülne bele.

Kapásházak: a régi budai szöllőmives „Hauer"-ek, magyarosan Hávorok, vagyis Ávorok jellegzetes kispolgári házai voltak, széles kapukkal, oromháromszöges homlokzattal. Miért ne lehetne legalább egyet megőrizni?

Utcanév: szép dolog Görgey Arthur emlékezete. De amikor hagyományosságot mentünk jobb kézzel, miért bontunk el hagyományt bal kézzel, tudatlan, stilustalan, balog kézzel? Miért tünt el a Szarvas tér név és mért nem Országut a Margit körut? Miféle Margit ez? Ki ez a Margit? Bécsben ki gondolna arra, hogy a Landstrasse — Hauptstrasse nevét valami ujra merészkedne fertelmesíteni. Miért adták a Szegényház utcának a Görgey utca nevet?

A Görgey utcában repedeznek a házak. Városárok lett az egész Margit körut. A külföldön mindenütt *Glacis*, vagyis városárokpark lett az ilyenek helyén. Az uj házakon bévül áll a régi Városárka?

Szépek, fiatalok a uj házak, de vajjon Budát jelentik-e? Buda eltünik Budáról? Az életet nem lehet megállitani, semmiféle históriás szentimentálizmus nem állitja azt meg. A „mi utcánk" már nem budai utca. Mégis: őrizzük meg azt, ami megőrizhető Buda régi városlelkéből. Pest maradjon Pest, Budapest legyen Budapest, de Buda nem Pest és nem Budapest. Buda — „Nem oda Buda!"

Budai Hárombék Effendi.

Illatszerek, háztartási és fotocikkek **KISS FERENC üzleteiben**
I. Endresz György tér 4/b. T.: 1-668-22 V. Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Buda: az iskolaügyek mostohagyermeke

Egyetlen tanonciskola sincs Budán

Pintér Jenő tankerületi főigazgató nyilatkozata a Budai Naplónak

A budapesti tankerület megalapításának százhatvanegyedik évében — 1936-ban — rendkívül érdekes és a budai kutturális életet különösen megvilágító adatokat gyüjtött össze és tett közzé *Pintér* Jenő, a budapesti tankerület főigazgatója. A könyv elsőnek öleli fel a főváros összes iskoláit, az óvodáktól az egyetemekig és tanulságos visszapillantást vet az iskolák történeti fejlődésére.

Pintér Jenő egyetemi tanár, a kiváló irodalomtörténész, aki ezzel a nagyszabású munkájával uj területen végzett úttörő munkát, a következőket mondotta a *Budai Napló* munkatársának nagyértékü adatgyüjtéséről és ennek budai vonatkozásairól:

— Az 1935. évi VI. törvénycikk ujjászervezte a tankerületeket és megállapitja a tanügyi igazgatás és nevelésügyi felügyelet irányelveit. Ez tette szükségessé az összes iskolák összeirását, amely eddig csak a fiú- és lánygimnáziumokra terjedt ki. Nehéz, úttörő munkát kellett elvégezni és az adatgyüjtés során önként adódott az elgondolás: a jelent összekapcsolni a múlttal és ezzel nagy vonásokban rámutatni arra, *hogyan alakult ki a történeti idők során a magyar közoktatásügy mai helyzete.*

— *Budán csaknem hétszáz esztendővel előbb volt iskola, mint Pesten.* A tatárjárás után, 1250 körül *IV. Béla* király várost alapit a budai várban. Az első budavári telepesek között megjelennek a domonkosrendi szerzetesek és megteremtik első kolostori iskolájukat, amelyben latin nyelvet és teológiát tanitanak. Buda elfoglalása után — 1541-ben — megszünik a domonkosok iskolája. Török iskolák alakulnak, amelyekben keletről hozott mohamedán papok tanitják a „magasabb" ismereteket. *A százötven évig tartó török uralom alatt a keresztény lakósság csak időnként tud fogadni egy-egy tanitót gyermekei számára.*

— Egy évvel a törökök kiüzése után az első iskolát, ugyancsak a budai várban, a *jezsuiták* állitják fel, *Széchenyi* György esztergomi érsek segitségével. 1687. decemberében kezdődik meg az elemi iskolai és gimnáziumi tanitás. Ide járnak a pesti gyerekek is a Dunán keresztül — csónakon, amig a Duna be nem fagy, ami annyit jelentett, hogy *télen elég hosszú volt a vakáció a pesti nebulók igaz örömére és a budai gyerekek bánatos irigységére.*

— Ez az állapot egészen 1717-ig tartott, amikor az első pesti iskola létesül: *Pest város tanácsa nyit gimnáziumot*, amelynek vezetését a *piaristákra bizza.* Ettől kezdve Pest rohamos fejlődésnek indul, egyre több iskola nyilik, 1772-ben már hat iskola működik és tizenkét év mulva, 1784-ben, II. József császár rendeletére *az egyetem is átköltözik Budáról Pestre.*

— Szinte feltünő — fejezi be érdekes fejtegetéseit *Pintér* professzor — és Buda nagy elhanyagolására vall, hogy ezután egészen az egyesitésig, milyen nehézségek árán keletkeznek az ujabb budai középiskolák.

A könyv statisztikai adatai sajnálatosan igazolják, mennyre igaza van *Pintér* Jenőnek, amikor Buda elhanyagolására mutat rá az iskolákkal kapcsolatban.

Budapest ötven községi iskolájából mindössze tizenhárom van a budai oldalon. *Pesten 17 fiú-gimnázium van, Budán 7, a leánygimnáziumok száma Pesten 15, Budán 6. Tanitó és tanitónőképző intézet Pesten 23, Budán csak 5 van.*

A felsőkereskedelmi fiúiskolák száma Pesten 6, Budán 2, női felsőkereskedelmi iskola Pesten 4, Budán 2, *fiú kereskedelmi szaktanfolyam csak három van, valamennyi Pesten.* Női kereskedelmi szaktanfolyam 11 van, ebből Pestnek jut 10, Budának csak 1. *Különleges rendeltetésü kereskedelmi szaktanfolyam 7 van, — valamennyi Pesten.*

Nincs Budán sem felső ipariskola, sem ipariskola, csak Pesten. A 7 női ipariskolából Budán csak egy van, a XI. kerületben. *A fiú ipari szaktanfolyamok száma 35, mind a pesti oldalon van,* még pedig feltünő megosztásban: *24 esik a VIII. kerületre, 11 a IX. kerületre, a többi kerületnek — beleértve Budát is — egy sem jut. A 21 női ipari szaktanfolyam kivétel nélkül a VIII. kerületben van.*

A 26 polgári fiúiskolából csak 6 Budáé, 20 a pestieké, a 37 polgári lányiskolából 29 jut Pestnek és csak 8 Budának. *Kereskedő-tanonc iskola nincs Budán. A 26 fiú iparos tanonciskola közül 24 van Pesten, 2 Budán, a 6 leány iparostanonc iskolából pedig csak egy van Budán, a többi Pesten.*

A főváros egész területén 201 állami, községi, felekezeti, egyesületi és magán népiskola van; ezekből a budai részekre esik 56, amelyek kerületenként igy oszlanak meg: I. 19, II. 9, III. 17, XI. 11. A 30 továbbképző népiskolából Budára jut 8, 2 az I, 1 a II, 3 a III. és 2 a XI. kerületben.

Az óvodák száma Budapesten 110. Ezekből 76 van a pesti, 34 a budai oldalon: 12 az I, 5 a II, 12 a III. és 5 a XI. kerületben.

Árvaház és tanulóotthon van Pesten 9, Budán 8, az internátusok száma 56, ebből Pestre esik 40, Budára 16. Előkészitő és ismétlő tanfolyam van Pesten 15, Budán 4. A gyermekjátszó otthonok száma 75, a pesti oldalon 49, a budai oldalon 26.

Részletesen beszámol még *Pintér* Jenő az egyetemekről, főiskolákról, egyéb tanintézetekről, tanfolyamokról és a főváros Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottságának tanfolyamairól és a tanulmányi versenyekről is.

Bautzen város főpolgármestere meghivta a Hollós Mátyás Társaságot

Bánlaky Géza igazgató legutóbbi mélyenszántó előadása Budapest fürdőváros kérdéséről a *Hollós Mátyás társaság* decemberi estélyén oly gazdag volt gondolatokban, hogy a társaság legutóbbi választmányi ülésén elhatározta: *Bánlaky előadását sorozatos hozzászólások céljából napirendre tüzi.*

A Hollós Mátyás társaság január 11-én tartandó következő estélyén dr. *Pávai Vajna* Ferenc főgeológus elsőnek fog az előadáshoz hozzászólni. Ugyanezen az estélyen dr. *Lukács* György v. miniszter a revizió kérdéséről értekezik. Ezenkivül két szépirodalmi szám is szerepel a tárgysorozaton.

A Hollós Mátyás társaság budai irók, művészek és tudósok egyesülete havi estélyei a Gellért szállóban folynak le, este háromnegyed 7 órai kezdettel. *Az estélyeken belépő dij nincsen, vendégeket szivesen lát a társaság.* Meghivóért dr. *Hennyey Vilmoshoz* (II. Vérmező u. 14.) *a társaság elnökéhez* lehet fordulni.

A *Hollós Mátyás társaság*hoz legutóbb *Bautzen* szászországi város főpolgármesterétől érkezett érdekes átirat. Arra figyelmeztet, hogy az ezeréves városkát emlék füzi Mátyás királyhoz. A 15. században Mátyás király épittette át ujból a várost diszitő Ortenburg várát és királyi emlékét a vár kapuján is megörökitette.

Ez az az emlék, melynek mását Budapest főváros a Várban a pénzügyminiszériummal szemben a régi viztoronymaradványon emlékként megörökitette. Bautzen főpolgármestere meghivta a Hollós Mátyás társaságot, hogy Bauzen városát látogassa meg.

Jeritza Mária Budapesten fog kurázni

Jeritza Mária, a világhirű operaénekesnő, aki Popper bárótól elvált és Mr. Shenanhoz, a Paramount egyik dusgazdag elnökéhez ment nőül, értesitést küldött Budapestre, hogy 1937. tavaszán visszatér Európába és Budán fog kurázni. A művésznő New York nedvesenhideg, téli éghajlatában, a Metropolitan huzatos szinpadán kapta a reumás betegségét és egyszer már gondos kurát végzett Buda egyik fürdőjében. Betegsége azóta kiujult és úgylátszik, hogy másutt nem talált rá kellő gyógyulást, mert a legnagyobb elismeréssel ir Buda gyógyfürdőiről és annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy „ujra a Pearl of Danube hévizei" szüntetik meg balkarjának és vállának erős fájdalmait.

PHILIPS RÁDIÓT
hol vásároljunk
BUDÁN
„Márvány" RÁDIÓ
hat. eng. villanyszerelési vállalat
I. MÁRVÁNY-UTCA 21. TELEFON: 1—522—95

Nánay Elemér hat. eng. villany- és rádió-szaküzlete
I., Krisztina-krt 129 (Missziós házban) T.: 1-563-75
Minden márkás rádiót a lakásán dijtalanul bemutat
Csere Részlet

gyezni, hogy a Budai Polgári Kör azóta is, évről-évre elismerően emlékezik meg társaságunk működéséről.

Társaságunk erkölcsi térfoglalását látom abban is, hogy ez időtől kezdve társaságunk tagjai nemcsak a BUDAI POLGÁRI KÖR tisztségeit nyerték el, kis létszámukhoz viszonyitva kitüntető nagy számban, de tagjaink közül többen a II. ker. iskolaszék, a II. ker. Társaskör, a Budapesti Könyvtáregyesület, a II. ker. Közjótékonysági Egyesület stb. a székesfőváros II. kerületében működő majdnem valamennyi kulturális és közjótékonysági egyesületének elnökségi, vagy választmányi tagjai lettek.

Az 1906. évi december havában lezajlott községi választásokon, melyeken több párt vette fel a küzdelmet, társaságunk a korábban jól bevált receptet követve, a BUDAI POLGÁRI KÖR-ből alakult párthoz csatlakozott. Előrelátó politikánk eredménye lőn, hogy *Neuschloss-Knüsli* Kornélt rendes, *Kozma* Jenő dr.-t pedig bizottsági póttaggá, viszont *Kallina* Oszkárt és *Weimess* Mariánt kerületi választmányi tagokká választották. Kevéssel ezután, *Ludvigh* Jánosnak 1907. május 2-án bekövetkezett elhalálozása folytán *Kozma* Jenő dr. is a törvényhatósági bizottság tagja lett.

Társaságunk működésének háború előtti irányát tulajdonképen *Kozma* Jenő dr., *Lendl* Adolf dr. és *Neuschloss-Knüsli* Kornél közéleti szereplése szabta meg, akik a törvényhatósági életben már akkor is kimagasló és maradandó alkotásokkal tüntek ki. *Lendl* Adolf dr., a kiváló tudós és *Neuschloss-Knüsli* Kornél, az átlagost jóval felülmúló müépitész, a fővárost számos alkotással, különösen pedig az uj állatkert megtervezésével és kivitelezésével gazdagitották és fővárosszerte ismert és megbecsült nevet vivtak ki maguknak. Ebbe az időbe esik *Kozma* Jenő dr. elindulása is.

Az 1904. évben a kormány élén *Tisza* István miniszterelnök állt, aki ellen az ellenzék hosszú időn át obstrukciót folytatott, ami az alkotmányos törvényalkotást lehetetlenné tette. A király a kormány előterjesztésére az országgyülést 1905. január 4-én feloszlatta és 1905. január 26. és február 2. közötti időre uj általános választást rendelt el. Az abban az időben a kerületet uraló és a BUDAI POLGÁRI KÖR-ben tömörült vezérférfiak a kerület volt képviselőjét, a kerület nagynevű szülöttét jelölték ujra képviselőnek, minthogy azonban *Darányi* az 1904. évi november 18.-i képviselőházi puccs miatt a szabadelvű pártból kilépett, a kormány az ő jelöltségét nem támogatta, sőt megbuktatására törekedett, ezért *Nyiri* Sándor akkori honvédelmi minsztert léptette fel ellene. A választásból a számtalan törvényellenes választási trükk, de különösképen *Darányi* volt személyes barátainak és híveinek önző átpártolása folytán *Nyiri* került ki győztesen. A Darányi-párt a választás megpeticionálását határozta el. Tekintve azonban, hogy a választási visszaélésekben igen sok előkelő vizivárosi vezérférfiú személyesen is résztvett és a Darányi-táborban volt több ügyvéd egyike sem merte vállalni, hogy a bűnlajstromok kiteregetésével a hatalmasok haragját vonja magára, a petició képviseletével a fiatal *Kozma* Jenőt bizták meg, gondolván, annak úgy sincs veszteni valója. Ez a petició volt *Kozma* Jenő első ügyvédi és politikai sikere, egyben mindig felfelé ivelő politikai pályafutásának kiindulási pontja. Feladatát sikeresen oldotta meg, amit tudásán és éleslátásán kivül kétségtelenül tanitómesterétől, *Kollár* Lajostól eltanult ravaszságának és sokszor erőszakos hajlamainak is köszönhet. Igy már fiatalon, de megérdemelten került *Lendl* Adolf dr. és *Neuschloss-Knüsli* borgazdatársainkkal együtt a kerület vezető férfiai közé, amikor pedig *Kollár* Lajos elhalálozott, a kerület vezetése önként hullott az ölébe.

A háború és a forradalmi időszak minket is tétlenségre és működésünk szünetelésére kényszerített.

Az alkotmányos élet helyreállitása és a közviszonyok konszolidálása után ujra összejöttünk, ekkor azonban már *teljesen Kozma Jenő mindent lenyügöző egyéniségének varázsa alá kerültünk* s bár egyenlő jogokat hangoztattunk, önként és szivesen elismertük, hogy társaságunkban *Kozma Jenő első az egyenlők között.*

Csak természetes, hogy a mi társaságunk működésének irányát is az ő személye adta meg és társaságunk fénykora arra az időre esik, amikor hatalma tetőpontján állott. Sokan, nagyon sokan keresték fel borgazdaestélyeinket olyanok, akik célszerűnek látták, hogy (bocsánat a triviális kifejezésért) „pofafürdőt" vegyenek. De a mi társaságunk tagjai is emberek, ne vegye tehát rossz néven senki tőlünk sem, hogy barátságával és együttérzésével büszkélkedhettünk. Joggal tehettük, hiszen ő volt az, aki már korábban kimondotta, hogy a jogos aspirációkat kölcsönösen támogatjuk. Ezt hűségesen meg is tettük vele szemben.

Társaságunk tekintélye vele együtt nőtt és emelkedett. Talán nem tévedek, ha azt hiszem, hogy az utolsó tiz év alatt társaságunkhoz csatlakozott számos és országos hirű férfiunak vonzalmát az ő nimbuszának köszönhetjük.

Vitathatatlan tény, hogy ma, 35 éves jubileumunkon, oly sok és patinás nevű férfiuval büszkélkedhetünk tagjaink sorában, ami önmagában is feljogosit arra a reményre, hogy az ő közreműködésükkel és az ő vezetésük mellett mi is közreműködhetünk Nagymagyarország feltámasztásában. Ugy legyen! Kedves vendégeink és borgazdatársaim egészségére üritem Neuschloss-serlegünket.

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Január 1-31-ig az általános forgalmi adó 48 pengőig terjedő átalányának bélyeggel való lerovása napi egyenlő részletekben, ha az adózó részére nincs más adólerovási mód előirva. A bevétel feljegyzése mellett bélyeggel adózók bélyeglerovása a hó minden hétköznapján, a megelőző napi adóköteles bevételek alapján.

Január 10-én: Az általános forgalmi adó havi 48—240 P átalánya második hatodrészének bélyeggel való lerovása.

Január 15-én: A forgalmi adó 48—240 P-ig terjedő havi átalány harmadik hatodrészének lerovása bélyegekben. A 240 pengőn felüli adóátalány december havi részlete készpénzben befizetendő. — A készpénzben havonta fizetők decemberi forgalma után a forgalmi adó befizetendő, a bevallás benyujtásával. — A készpénzben negyedévenként fizetők az október-decemberi negyedre az adót befizetni tartoznak. Fényüzési adó a decemberi forgalom után a bevallási iv beadásával befizetendő. — Közuti adó I. negyedre befizetendő.

Január 20-án: A forgalmi adó 48—240 P-ig terjedő havi átalány 4-ik hatodrészének lerovása bélyegben.

Január 25-én: A forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő havi átalány ötödik-hatodrészéiek bélyegben való lerovása.

*

A rögzitett jövedelem, vagyon és általános kereseti adó felmondása

Január 1—31-ig lehet beadni a felmondást

A kisebb adófizető polgárokra a legfontosabb feladat adózási szempontból január hónapban hárul. Ebben a hónapban kell ugyanis eldönteni, vajjon az elmult évre megállapitott jövedelem-, vagyon- és általános kereseti adókat elfogadják-e a folyó évre, vagy pedig a pénzügyi hatóságoktól az évközben bekövetkezett változásnak megfelelően azok leszállitását kérjék.

A P. M. korábban megjelent rendelete szerint mindazon adófizetőknek, akiknek jövedelmét, illetve kereseti adóalapját az adóhatóság végérvényesen 10.000 pengőnél, vagyonukat pedig 200.000 pengőnél nem magasabb összegben állapitotta meg, s az jogerőssé vált, nem kell bevallást készíteniök, adójukat változatlanul viszik át a következő évre. *A rögzités tekintetében a jövedelem- és vagyonadó egymástól el nem választható egységet alkot*, ami annyit jelent, hogy mindkét adó alapja együttesen rögzitendő, vagy uj kivetés utján határozandó meg. Rögziteni tehát csak abban az esetben lehet az adóalapot, ha a feltételek mindkét adóra nézve fennállanak.

Ha az értékhatár szerinti követelmény fenn is áll, nem lehet rögziteni az adóalapot, hanem uj kivetés utján kell megállapitani a következő esetekben:

1.) ha az adóalap nem jogerős és az február végéig sem válik jogerőssé; vagyis a megfellebezett adót a felszólamlási bizottság még nem tárgyalta le. vagy a közigazgatási birósághoz beadott panasz elintézve még nem lett.

2.) ha mult évi adókivetés nem teljes, hanem csonka üzleti év alapján történt;

3.) továbbá, ha az adózó más városba költözött, vagy az elmult évben vált uj foglalkozása révén adókötelessé, vagyis uj adózó, vagy pedig foglalkozást változtatott az elmult évben.

A fent elsorolt esetekben nem kell tehát külön felmondással élni az adóhatóságokhoz, mert az adóalapok nem lesznek rögzithetők adótörvényeink értelmében, hanem február hónapban csak uj vallomást kell beadnunk.

A felmondást ahhoz a ker. adófelügyelőséghez kell cimezni és beadni, amelyben az illető adózó lakik. A kérvény bélyegmentes. A kérelmet, vagyis az adóleszálliás jogosságát indokolni kell. A kérelemhez tehát uj vallomást kell mellékelni és azt szabályszerűen kitölteni; a bevallás pontos kiállitása azért is fontos, hogy az adóhivatal, illetve az adófelügyelőség abból meggyőződést szerezhessen a jövedelem, illetve vagyon megfelelő csökkenéséről és helyesen itélje meg az adózó jövedelmi és vagyoni viszonyait.

Különösen fontos a bevalláshoz mellékelni az adózó által az előző évben fizetett adó, kamat, stb. (bélyegmentes) nyugtákat, valamint az 1936. év végén fennálló tartozások pontos kimutatását.

Az adóalap uj megállapitására vonatkozó kérelem akkor szabályszerű s ennélfogva hatályos, ha az adózó jövedelméről és vagyonáról alakilag helyes és érdemileg kimerítő bevallást ad.

Az adózó köteles a vele együtt lakó családtagokról is szabályszerű vallomást adni és azok összes jövedelemforrásait felsorolni.

Ha a felmondáshoz részletes adóbevallás csatolva nincsen, ugy azt a pénzügyi hatóság tárgyalás alá nem veheti, hanem végzésileg visszautasithatja.

A szabályszerűen beadott felmondási kérelmet az adózó február végéig indokolás nélkül visszavonhatja. Aki leszállitást kér, illetve rögzitett adóját felmondja, annak az adóját fel is lehet emelni, ha a tárgyalás folyamán az adóhivatal azt látja, hogy az adózó jövedelme, illetve vagyona emelkedett. Ennélfogva a rögzitett adóalapokat csak akkor tanácsos felmondani, ha a jövedelem mérvében és a vagyon állagában tényleg komoly és főleg igazolható csökkenés mutatható ki.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

A budai borvidék az uj statisztikai évkönyvben

Fontos és itt-ott érdekfeszitő adatok találhatók abban a sűrűnyomású, 464 oldalas nagy kötetben, amely, mint a Magyar Királyi Statisztikai Hivatal kiadványa jelent meg ezzel a cimmel: Magyar Statisztikai Évkönyv, 43. kötet. A 100-ik oldalán olvassuk a többi között a szőlőterület és a mustermék borvidékek szerint való beosztását. A bor előállitásának, kezelésének és forgalmának szabályozásáról kiadott földmivelésügyi miniszteri rendelet most már pontosan beosztotta a magyar borvidékeket és ezek közt van hivatalos Buda-Sashegyi Borvidék név is.

Ezen hegyi szőlők területe 2247 hektár, a sikvidékieké pedig 569, immunis homokfajtáju és 89 nem immunis talaju lapály-szőllő. A beültetett területből európai vesszővel 1032 hektár, amerikai oltványokkal 1448 és amerikai direkt-termő szőllővel 425 hektár volt beültetve 1935-ben. Az összes szőllőterület — az amerikai anya-telepek s szőllőiskolák nélkül — 2905 hektár (a többi csak 3-4 h.) 36.397 hektoliter bor termett rajta: 25.682 hl. fehér, 5655 hl. siller és 5060 hl. vörös. Ennél kisebb területű borvidék nálunk csak a móri, somlyói és a nyirségi.

Három uj szálló Budán

Szent István 900 éves ünnepségsorozata és a nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus szükségessé teszi a szállodai férőhelyekről való gondoskodást. Nemcsak a Tabán rendezésével és az uj fővárosi terület kialakitásával kapcsolatban, hanem az Eucharisztikus összejövetelre érkező 180-200.000 személy miatt is gondoskodni kell idejekorán ugy a luxuszszálló, mint turistaház-szerű épületek szaporitásáról.

Budán egy teljesen modern szálló, továbbá két olcsóbb hotel épitését kezdik meg. Szükség van olyan gyülésteremre is, amely legalább 50.000 személyt befogadhat s arra gondolnak, hogy a fedett sportcsarnokot épitik meg erre az alkalomra a Lóversenytéren.

A budai Vigadóban és más budai helyeken is lesznek egyes gyülések. Május 26-a és 30-a közt lesznek a kongresszus legfőbb ünnepségei, amikor a magyar fővárosban gyönyörű tavaszi virágzás szokta fogadni a vendégeket. Javasolták azt is, hogy a Szent Jobb ünnepélyes körmenetét vigyék át ezuttal a pesti oldalra. Ez nem volna helyes. Mindenképen helyénvalóbbnak tartjuk, hogy az ünnepies körmenet a maga hagyományos történelmi környezetében rendeztessék. Annál is inkább, mert a Dunán lesz a nagyobb Szentséges Körmenet.

A budai szállók ügyében már a legközelebbi hetek során megtartják a döntő tárgyalásokat, hogy az épitkezést minél előbb megkezdhessék.

Ausztráliai lap elragadtatott cikke Budáról

A *West Australien-Perth Australia* cimü tekintélyes napilap illusztrált hosszabb cikket közöl Budapestről a következő cimmel: *A Jewel of the Danube;* alcime pedig: *Budapest, City of Baths.* A magyar fővárost elsősorban mint a fürdők metropolisát mutatja be a cikk és nagy elragadtatással ir a fürdők balneológiai értékéről.

— *Buda, so rich in mineral water springs, is a Mecca for rheumatic sufferers,* — közli a többi közt, majd részletesen leirja Buda történetét, a fürdők kialakulását és különösen nagy dicsérettel emlékezik meg Buda egyes részeiről a *City Illuminated* alcimü fejezetében a gyönyörü kivilágitásról is ir az ausztráliai ujság.

*

Az IBUSz rendkivül kedvező idegenforgalmi jelentése

Az IBUSz 1936. évi idegenforgalmi jelentése érdekes és örvendetes adatokat tartalmaz idegenforgalmunk emelkedéséről. Megtudjuk a jelentésből, hogy az idén 9 külföldi jegykiadóhellyel és 3 belföldi fiókirodával bővült az IBUSz hálózata. Európában 679, Ázsiában 11, Afrikában 10, Amerikában 20, az óceánjáró hajókon 16, összesen tehát 736 jegykiadóhely árusitja a MÁV utazási jegyeit. Különösen Anglia, Bulgária, Csehszlovákia, Görögország, Jugoszlávia és Németország jegykiadó helyei értek el kedvező eredményt. Az ellátásos jegyfüzetekből az idén 139 százalékkal többet adtak el, mint tavaly. A külföldi jegykiadóhelyek által eladott, magyarországi kedvezményes utazásra jogositó igazolványok forgalma 110, a társasutazási osztály forgalma 38, az autókörjárati osztály forgalma 29 százalékkal emelkedett. Az IBUSz rendezésében Magyarországra érkezett különvonatok, cserevonatok, csoportok 13.691 utast hoztak hozzánk, akik 43.851 éjszakát töltöttek nálunk. A belső forgalom is nagyban emelkedett Száz filléres vonat indult Budapestről vidékre 113.693 utassal, 44 vonat ment vidéki városból másik vidéki városba, 26.880 utassal, 35 vonat jött vidékről Pestre 38.975 utassal.

*

Nagyszabásu magyar fürdőpropaganda Párisban

A *Budai Napló* már több izben megemlékezett arról a nagyarányú készülődésről, amely az 1937. évi párisi világkiállitásra folyik. Magyarország terjedelmes külön épületet emel a kiállitás alkamából és ott minden eddiginél nagyobb méretü propagandát óhajt kifejteni a budai fürdők s általában a magyar balneológia és idegenforgalmunk érdekében. Dr. *Bogsch* Aladár, az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal alelnöke kifejtette egyik munkatársunk előtt, hogy *egészen ujszerű ötletekkel és a modern személyi popaganda eszközeivel is igyekeznek a világ minden részéből Párizsba érkező külföldiek előtt megismertetni a magyar kvalitásokat.*

TÜZELŐANYAGOT TORMA ÜZLETEIBEN
BUDÁN I. ALAGUT-UTCA 4.
LEGJOBBAN — LEGOLCSÓBBAN I. GELLÉRTHEGY-U. 1. Tel.: 1-552-78

Megszünteti a városi ingatlantulajdonosok jogbiztonságát a városrendezési és épitésügyi törvényjavaslat

III.

A Tj. 7. §-a kimondja, hogyha közvetlenül a szomszédos telkek közül egy vagy több telket alakja miatt nem lehet a szabályoknak megfelelően beépiteni, u. n. *telekhatárrendezésnek* van helye.

Az uj közös határ megállapitása bármelyik érdekelt telektulajdonos kérelmére — közérdekből pedig kérelem nélkül is, hivatalból — az épitésügyi hatóság részéről történik. Igaz ugyan, hogy ez a rendelkezés is mélyen belenyul a magántulajdon szentségébe, de ennyi áldozatot a közösség érdekében mindenki köteles meghozni.

A baj ott kezdődik, hogy a telekhatárrendezéssel kapcsolatos s még hozzá nem a biróság, hanem az épitésügyi hatóság által megállapitandó költséget az esetben, ha a telekhatárrendezés kérelem nélkül, hivatalból történt, *az viseli, akinek telke a szomszéd telekből gyarapodott.*

Ilyen hivatalból történt telekhatárrendezés esetében tehát a gyarapodást egyrészt meg kell téritenie a szomszédnak, másrészt a költségeket is viselni kell annak, akinek történetesen egy kis darab telekrész jut a szomszéd telkéből.

Már most megtörténhetik, hogy valaki ilyen telekhatárrendezés során esetleg 40 P. értékü telekrészt kap — ezt megfizeti a szomszédnak — és akkor viselnie kell esetleg 100, vagy akár 1000 pengő eljárási költséget is.

Amennyire helyes, hogy kérelem esetén a költség a kérelmezőt terheli, annyira helytelen az előbb emlitett rendelkezés. Hiszen ez a rendelkezés adott esetben a magántulajdon elvonására is vezethet.

Ha a hatóság az érdekelt telektulajdonosok kérelme nélkül közérdekből határrendezést rendel el és foganatosit, akkor *ennek költségeit annak kell viselnie, akinek érdekében ez történt,* tehát a közösségnek, a foganatosító hatóságnak.

A Tj. 8. §-ának 1. bek. értelmében olyankor, ha a város beépitésre kijelölt részén valamely telekcsoport az egyes telek fekvése, vagy kis terjedelme miatt a szabályoknak megfelelő beépitésre nem alkalmas, *telekalakitásnak* van helye és szükség esetén beépitésre alkalmas terület is ilyen eljárás alá vonható.

Sérelmes rendelkezés a Tj. 8. §-ának 4. bekezdése, amely az ugynevezett telekátalakitással kapcsolatosan a kártalanitás szempontjából lényeges értékelést *a biróság helyett az épitésügyi hatóságra bizza, amely hatóság szakértőket igénybe vehet ugyan, de erre nem köteles.*

Ezt feltétlenül akként kell módositani, hogy az értékelést a biróság végezze el és a szakértők alkalmazása kötelező legyen.

A Tj. 8. §-ának 5. bekezdése lehetővé teszi, hogy a hatóság a telekátalakitási eljárás folyamata alatt az eljárás megindításakor kijelölt területnél nagyobb területre is kiterjesztheti az eljárást.

Erről azonban szükséges volna talán az érdekelteket is értesiteni? Mert enélkül megtörténhetik, hogy adott esetben a hatósági buzgóság a tulajdonos hire-tudta nélkül alakit át egyes telkeket.

Egyébként a telek-átalakitással kapcsolatos rendelkezések a szükségesnél mélyebben nyulnak hozzá a magántulajdonhoz és különösen sérelmes ezzel kapcsolatban a Tj. ama rendelkezése, hogy *u. n. telekátalakitás esetében senkinek sincs joga arra, hogy a neki juttatott telket visszautasitsa* s helyette pénzbeli kártalanitást követeljen.

Ha elvben nem is vethető el a telekátalakitási jog rendezése, de káros hatását legalább is azzal kellene enyhiteni, hogy a magántulajdonában sérelmet szenvedő legalább ne legyen köteles olyan uj telek elfogadására, amelyik neki nem kell.

(Folytatjuk.)

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Hegedüs Sándor emlékezete

Kegyeletes ünnepséget rendezett a *Magyar Hirlapirók Országos Nyugdijintézete* egykori alelnöke, *Hegedüs Sándor* volt kereskedelmi miniszter halálának harmincadik évfordulója alkalmából a kerepesi temetőben levő családi sirboltnál. A gyászünnepségen a család részéről megjelentek néhai Hegedüs Sándor gyermekei, *Hegedüs* Lóránt volt pénzügyminiszter, ifj. *Hegedüs* Sándor és *Navratilné Hegedüs* Rózsi, valamint a rokonság több tagja, és közéletünk számos kiválósága.

A Nyugdijintézet nevében *Gerő Ödön* alelnök méltatta *Hegedüs Sándornak az intézet alelnöki székében kifejtett áldásos munkásságát.* Nagyhatásu beszéde után elhelyezte a sirra a Nyugdijintézet nemzetiszinü szalaggal átkötött babérkoszoruját.

Bornemisza Géza kereskedelemügyi miniszter a *nagynevü elöd* emlékezetének szentelt néhány meleg szót. Hegedüs Sándor — mondotta — nagy volt mint tudós, mint publicista, de nagy volt az államügyek intézésében mint gazdasági szakember is. *Az ő nevéhez füződik a magyar tengerhajózás szerves kiépitése és ő vetette meg a hazai iparfejlesztés alapjait. Bornemisza* Géza ezután elhelyezte a sirra a kereskedelmi miniszterium koszoruját.

Fellner Frigyes egyetemi tanár a Magyar Tudományos Akadémia koszoruját hozta magával. *Balkányi* Kálmán az Országos Kereskedelmi Egyesülés (OMKE) koszoruját helyezte el.. Beszédében megemlékezett Hegedüs Sándor fiatalságáról és arról a harminc esztendőről, mialatt pályájának csucsára emlkedett.

A jelenvolt nagyszámu előkelő közönség mély megilletődéssel hallgatta végig az emlékbeszédeket.

A Hollós Mátyás Társaság irodalmi estéje. A Hollós Mátyás Társaság január 11-én, hétfőn délután ¾ 7 órakor a Szent Gellért-fürdő különtermében *irodalmi estet* rendez az alábbi műsorral: 1.) Elnöki megnyitó. Mondja *Hennyei* Vilmos dr. ny. államtitkár, elnök. 2.) Dr. *Pávai Vajna* Ferenc: Hozzászólás dr. *Bánlaky* Géza fürdőügyi előadásához. 3.) *Holbesz* Aladár: „*A módszer*" cimü novellájának felolvasása. 4. *Lukács* György dr. vbtt. ny. miniszter előadása: A magyar revizió mai helyzete. 5.) Özv. *Odry* Lehelné szül. gyulai *Gaal* Annunciata költeményeiből felolvas. Belépődij nincs. Vendégeket szivesen látnak.

Egyházzenei műsor a Budavári Koronázó Mátyástemplomban január 10-én. Vasárnap a Mátyás templom egyházzenei műsora a következő: Mozart A. W.: Missa triumphalis. Szólók: D. Pálffy Mária, Kisfaludy Melanie, Laczó I. Mally Győző. Erkel F.: Himnusz. Orgonál: Várhelyi Antal, vezényel Sugár Viktor.

Esti kereskedelmi szaktanfolyam. A Budapesti Kereskedelmi Akadémia január 15-én nyitja meg uj 5 hónapos tanfolyamát. Tantárgyak: könyvvitel (átiró módszerek is), mérlegszerkesztés, kereskedelmi levelezés, kereskedelmi számtan, kereskedelmi alapismeretek stb. Az előadásokat hetenként négyszer este fél 7-től tartják. A beiratások megkezdődtek. Beiratások naponta 5—8-ig, V. Alkotmány utca 11. (Telefon: 1-205-47 és 1-270-27).

SPORT

Buda uj versenyuszodája. A külföldi vendégek nézőpontjából is fontos az a tárgyalás, amelyet Bessenyey Zénó, közmunkatanácsi elnök folytatott Hóman Bálint közoktatásügyi miniszterrel a versenyuszoda ügyében. Most arról értesülünk, hogy a magyar uszósport megkapja azt a területet, amely lehetővé teszi, hogy a margitszigeti födött uszoda melletti a nagy versenyuszoda is fölépüljön.

A Budai 11 turája. A fekete-fehér csapat a karácsonyt és az újévet Franciaországban töltötte. Négy mérkőzést játszottak a budaiak kisebb francia városkák csapataival szemben és mind a négy mérkőzést imponáló stilusban, biztosan nyerték meg. A csapat mindenütt a legnagyobb tetszést aratott, kitűnő játékával, a lapok nem győzik dicsérni a „dunamenti futballistákat". A jó szereplés újabb mérkőzéseket eredményezett, s igy a budaiak egyelőre még Franciaországban túráznak. Vígan utazgatnak egyik városból a másikba és aratják a sikereket maguknak és a magyar futballnak.

A Budapesti (Budai) Tornaegylet beszámolója. Most jelent meg a Budapesti (Budai) Tornaegylet évkönyve a *hatvanhetedik* egyesületi év működéséről. Az 1869-ben alakitott egyesületnek az elmúlt esztendőben sok nehézséggel kellett megküzdenie, de elsimultak a személyi válságok épp úgy, mint az anyagi gondok. *A költségvetés egyensulyát az Országos Testnevelési Tanács segélye állitotta helyre* és lehetővé tette az egyesület klubházain a legszükségesebb tatarozási és javitási munkálatok elvégzését. Részletesen beszámol az évkönyv az egyesület sporteseményeiről és olimpiai sikereiről. Az egyletnek, amelynek vitéz *Albrecht* királyi herceg a díszelnöke, *Demény* Károly örökös tiszteletbeli elnöke, 242 *alapító és 1438 rendes tagja van.*

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

Születésnapon

Egy év szaladt el, jó fiú, feletted.
Kenyered javát pedig már megetted
S a születésnap ma nem kedves vendég,
Holott jó szivvel szoktad várni nemrég,
Amikor még csak örömet hozott rád,
Ahogy azt várni fiatalok szokták.
Ma ez az egy év már: uj ránc az arcon.
Kételkedés a sok meddő kudarcon,
Megalkuvása öregedő testnek,
Ahogy erői sorra összeesnek
S a pusztulásban lesz maholnap része.
S a lélek bús, sejtelmes megérzése:
Hogy itt a tél, jön az elmulás mégis,
Hogy elmegyek tán nemsokára én is.

Előre mennek, nem vissza az évek,
Futó évekkel fut maga az élet,
Születésnap: eszméltet e futásra.
Óh! Életemnek életadó társa
Hadd futni hát e bus napot tovább csak.
Az ugyis észrevétlenül reánk csap,
Ne lássuk meg, ahogy az évek mennek,
Örüljünk, amig itt van, a jelennek,
Sugározzon be a mának sugára
S ne gondoljunk mindjárt az éjszakára.

GEGUS DÁNIEL

Szegények karácsonyfája a XI. ker. elöljáróságon. A XI. kerületi előljáró, dr. Duday Alajos tanácsnok ezidén is mindent elkövetett, hogy kerülete szegény gyermekeinek is jusson a karácsony szent melegéből. Fáradozása, melyet a kerületi vöröskereszt és vitéz Bakay őrnagy vezetésével a kerület leventéi is buzgón támogattak, meghatő ünnepet hozott létre. A kerületi előljáróság dísztermében kigyuló fa alatt a kerület polgárságának bőkezűsége folytán 20 gyermek teljes téli ruházata és száz szeretetcsomag várta a boldog megajándékozottakat. Az ünnepélyt, melyen a kerület sok előkelősége is megjelent, Magyar Istvánnak, a Szent Imre kollegium prefektusának szárnyaló szavai vezették be, melyekkel a vallás és a karácsony, a szeretet és Krisztus egységét hirdette. A levente-ifjak népies Bethlehem-játéka és megható gyermekszavalatok után, egy három éves kisfiu köszönte meg verssel Duday tanácsnoknak a szerzett örömet. A Himnusz után örömtől csillogó szemmel vették át a megajándékozott szegény gyermekek és szülők Duday Alajosné és a vöröskeresztes hölgyek kezéből a szeretetcsomagokat.

Református vallásos esték Budán. A budai református egyházközség januárban folytatja műsoros vallásos estéit. Az összejövetelek sorrendje a következő: Január 13-án Kultura és civilizáció cimen dr. Somogyi József egyetemi előadó; január 20-án Jézus gyógyitási csodái cimen dr. Thaly Lóránt egészségügyi főtanácsos: január 27-én Öröm a szenvedésben cimen (szeretetvendégség keretében) dr. Bary Zoltán kir. ügyész, presbiter tart előadási. Az előadásokat berekesztő áhitatokat Haypál Béla lelkész tartja. Az összejövetelek minden szerdán este 7 órakor kezdődnek a Haypál Benő Emlékalapitvány ház Iskola-utca 16. sz. alatti termében. Itt emlitjük meg, hogy a gyülekezet január utolsó szerdáján este fél 7 órai kezdettel a szerdaesték januári sorozatának befejezéséül szeretetvendégséget tart a II., Iskola-u. 16. sz. alatti teremben.

SZINHÁZ

A **Kisfaludy-Szinház** karácsony hetében Fodor Lászlónak „dr. Szabó Juci" cimű vigjátékát hozta szinre. A cimszerepben Révész Vilmának bájos megjelenésével és fölényes játékával igen nagy sikere volt. Sarlay Imre az udvarló szerepébe beugrott, feladatát mégis kifogástalanul oldotta meg. Fáskerty Mária (kereszumama), Érczkövy László (Virgil), Földes Klári (Mici) és Lantos Magda (Böske) bőven gondoskodtak a közönség mulattatásáról. A betét ének- és táncszámokat a zenekar Dalnoky Ferenc vezetésével hatásosan kisérte. Jan. 2-tól 7-ig a „Cirkusz gyermeke", Galetta Ferenc operettje került szinre ugyancsak szép sikerrel. (P. Ö. dr.)

Kisfaludy Szinház
III., Óbuda,
Lajos-u. 111. és Rupp Imre u. 36.

1937. január 7-től — január 13-ig.
Trón vagy szerelem
(Kis kadet)
Farkas Imre nagysikerű operettje
Főszereplők: Havasi Mimi, Szimóczi Márta Madaras Vilma, Tamás Benő, Bakos Tibor, Tompa László, Boháti Lajos, Murányi László, Földváry Sándor.

100 százalékig
visszakapja pénzét a „Budai Napló" minden előfizetője

Január elsejétől, az uj előfizetési évtől kezdve minden előfizetési nyugtát vásárlási szelvényekkel látott el a „Budai Napló" kiadóhivatala. A szelvények egyenként 25 fillér értékűek. Minden egyes előfizetőnk annyi szelvényt kap, amennyi egyenlő az előfizetési dijjal.

Azok az iparosok és kereskedők, akik ebben a hirdetési rovatban szerepelnek, öt pengőn felüli vásárlás esetén

a szelvényt a vásárlási összeg 5 százaléka fejében készpénzként fogadják el.

Ilyenformán előfizetőink rövid idő alatt visszakapják a teljes előfizetési dijat, tehát,

ingyen jutnak a 35-ik évfolyamában lévő Budai Naplóhoz

Saját érdekében vásároljon tehát alanti cégeknél és használja fel a vásárlási szelvényeket.

BOROND, BORDISZMU

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY

VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll.
CSILLÁROK
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

EDÉNY, VASÁRUK

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós út 9. Tel.: 2-692-34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

ÉTTEREM

Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2-594-89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ

„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

FURNER ÉS FAKERESKEDÉS

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

FÜZŐ, KEZTYŰ

„GABY" fűzőszalon
I. Krisztina-körut 113/a. Női fehérnemüek

„TERI" fűző, keztyü fogalom
II., Margit körut 13., XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

KÉPKERET ÉS ÜVEG

TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

KÉZIMUNKA

Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-utca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A
helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szemben.

MŰBÚTOR

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK.
ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA
ALBRECHT RÓBERT, I. ATTILA-U. 12.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

SZŰCS- ÉS SZŐRMEÁRUK

CSERY GYULA szücsmester
Auguszta főhercegnő ő. kir. fensége udv. szállitója
Gr. Bethlen István Bástyasétány 2. (Disz-tér 16.)
Alapitva 1884. Telefon: 1-606-63.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS **BODÁNSZKY ÁRUHÁZ**
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMEID uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó
II. Margit krt 56
Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR

ZLAMÁL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina-körut 30. szám.

Rövid farsang — hosszu jókedv

Napkeletről elindultak Betlehembe a három királyok, hogy üdvözöljék a kisdedet. Az ő emlékükre rendeltetett a Vízkereszt ünnepe Krisztus születése után a II.-ik században.

Egyházi jelentőségén kivül fontos e nap a fiatalságnak, mert ezzel kezdődik a vigalmak sorozata, a farsang.

Erre az esztendőre azonban igen rövidre mérte ennek idejét a kalendáriumcsináló. Mindössze 5 hétre. Február 8-án van farsang vasárnapja, rá keddig be kell fejezni a bálok sorát.

Mintha csak számoltak volna a mai viszonyokkal, mikor az embereknek vékonyan jut pénze a mulatozásra.

Lesz Budán bál bőségben és fiatalságunk a farsangi napok rövidségét, az erszény laposságát derűvel és jókedvvel fogják pótolni.

Karnevál őfensége már fejére rakta a csörgő sapkát — városszerte áll a bál és ilyenkor a krónikás is okosabban teszi, ha nem az események, hanem csak a pohár fenekére tekint és igy kiván jó mulatást a mulatóknak, szerencsés páratlálást a farsangi párjátkeresőknek.

A Fővárosi Képtár és a Történelmi Képtár kiállitása

Kedves és értékes budai képek is láthatók azon a kiállításon, amelyet a Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muzeum anyagából *Kopp* Jenő dr. rendezett a Nemzeti Szalonban.

Minket különösen a Történelmi Muzeum anyaga érdekel. Ebben a régi Buda legjellemzőbb részei láthatók a Várheggyel, a Gellérthegggyel és az egész budai hegyvidékkel; sok pesti képnek festői háttere is a *budai oldal*, mint amely a piktorok számára festői téma. Ritka és megkapó látkép egyebek közt *Klette* Károlyé (1793-1874): Kilátás a Svábhegyről a Gellérthegyre és a Várhegyre, *Barabás* Miklós 1843-ban datált vízfestménye jobboldalt a Gellérthegy távlati képét mutatja. *Jaschka* Ferenc bécsi festő és rézmetsző (1775-1836) festménye a Margitszigetről mutatja a budai Várat és a Gellérthegyet, másik képe pedig Óbudát a margitszigeti partról, míg a harmadik a budai Dunapart és a Várhegy finom, egykorú látképét. *Wigand* vizfestménye Buda és Pest látóképe a Gellérthegyről.

Különösen hívek és művésziek *Alt* Rudolf (1812-1905) vizfestményei a budai Császárfürdőről, a budai s pesti Dunapartról s meglepően artisztikusak *Forray* Iván gróf amatőr-festő és rajzoló (1817-1852) interiőrjei egy budai villából a mult század 40-es éveiben.

A Fővárosi Képtár nagy anyaga nem áll meg a hagyományos festői irányoknál, hanem a legujabb, modern művészet reprezentánsait is elénk tárja. Túlzás nélkül igazolja ez a kiállítás azt a becsületes, pártatlan törekvést, amely a főváros gazdáit a gyűjtésben vezette. *Némethy* Károly kulturtanácsnok az átalakitás alatt álló Székesfővárosi Képtárban olyan anyagot fog a közönség elé vinni, amely a művészi igényű külföldieknek is fogalmat ád festészetünk és szobrászatunk kialakulásáról és különféle értékeiről.

Iparosbál. Az ősi, budai I. ker. Iparoskör vitéz dr. József Ferenc királyi herceg védnöksége alatt január 16-án, szombaton este 9 órai kezdettel, a Polgári Kaszinó dísztermében (I. ker. Krisztina tér 1.) fényes külsőségek között tartja meg hagyományos báljá. Az I. ker. Iparoskör a nagyszabásu bált a Turul Szövetség „Buda" Bajtársi Egyesületével karöltve, az eddigieknél is nagyobb méretben rendezi meg. Mint értesülünk, a nevezetes bálon a kormány, a hatóságok, az ipartestültek, iparoskörök és az iparérdekképviseleteken kívül Buda polgárságának színejava is résztvesz. A nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos a jegyigényléseket a bál irodájában (I., Attila krt. 50. Telefon: 1-518-07) előjegyezietni.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

KÖZGAZDASÁG

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78
BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00
BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Krisztina körút 135. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2. Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1. Tel: 2-693-77
MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK:
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91. Tel: 1-532-78
MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
XI. Horthy Miklós-út 35. Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b. Tel: 1-516-05
MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK:
II. Margit-krt 3. Tel: 1-534-92
MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02
NEMZETI HITELINTÉZET Rt.
I. Krisztina-krt. 141. Tel: 1-530-74
ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52
PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-535-64
XI. Horthy M.körtér 9 Tel: 2-583-95
PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I. Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

*

Előléptetések a hálókocsi-társaság magyarországi osztályánál. A nemzetközi vasuti hálókocsi társaság párisi vezérigazgatósága a vállalat magyarországi képviselőjének, *Forster* Jenő bárónak előterjesztésére *Hauser* Károlyt kinevezte a magyarországi osztály főnökévé, *Thierry* Gaston bárót osztályfőnökhelyettessé, *Schuster* Emilt, a dunai kirendeltség főnökét felügyelőhelyettessé. *Szarvas* Sándort, a nyugati pályaudvari kirendeltség főnökét főellenőrré, *Bányai* Miklóst a budapesti osztály titkárává és *Nagyiványi* Antalt a budapesti osztály pénztárosává. A párisi vezérigazgatóság nagy elismeréssel emlékezett meg a hálókocsi társaság magyarországi osztályának az idegenforgalom fejlesztése terén az elmult esztendőben elért nagy eredményeiről és sikereiről.

Megjelent a
KALLÓS JÁNOS-FÉLE „GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI ÉS TŐZSDEI KOMPASZ"
1936—1937. évi évfolyamának második része két kötetben
TARTALMAZZA: az összes budapest és vidéki ipari, kereskedelmi, biztositó, stb. vállalatok legujabb adatait. A már előzőleg megjelent két kötettel együtt — amely a budapesti és vidéki pénzintézetek adatait közölte — **most már négy kötetből áll a komplett kompasz**
Mind a négy kötet ára együtt 60 P
Megrendelhető: a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában Budapest, VI., Anker-köz 2, I. 4. Tel.: 1—220—96 és 1—213—86.

Szórakozzunk Budán

KAKASKAPU söröző-étteremben
II., PÁLFFY-TÉR 1
Toll Árpád és Toll Jancsi cigányzenekara muzsikál.

Siposnál mindenki boldog
mert csak szálkanélküli halakat ehet III., Lajos-u. 46.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

Tabáni Farkas Béláné ÉTTERMÉBEN | I. ATTILA-UTCA 39. | Minden éjjel leveskülönlegességek

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN EREDETI OROSZ JAZZ-BALALAJKA-ZENEKAR Borisz és Zoja fellépte

KETTER ÉTTERMEI XI., Horthy Miklós ut 48.
ESTÉNKÉNT GYÖRI LAKATOS FLÓRIS MUZSIKÁL

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház II., FŐ-UTCA 79 SZÁM. Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

Ha Ön kis gázszámlát akar, látogassa a Gázművek közismert és nagy népszerűségnek örvendő kedd-pénteki főzőbemutató előadásait. Előadásainkat minden kedden és pénteken d. u. 5 órai kezdettel tartjuk a VI. Vilmos császár ut 3. I. emeleti előadótermeinkben. Budapest Székesfőváros Gázművei.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Az épülő Buda

Uj épitkezések Budán

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatára a polgármester a következő épitési engedélyeket adta ki.

I. Endresz György tér 5. hatemeletes bérházra Debreceni István Gőzmalom rt.-nak. (Tervező: Ouittner Ervin VI. Vilma királynő ut 22.)

I. Koronaőr utca 13/b. hatemeletes bérházra dr. gróf Bethlen Pálnak, Kecskeméti u. 5. (Tervező: dr. Möller Károly I. Nárcisz u. 13.)

I. Agárdi ut 3/b. egyemeletes családiházra Graul Róbertnek, Királyhágó tér 2. (Tervező: Popper Ferenc I. Horthy Miklós u. 8/b.)

II. Petrezselyem u. 13244/4. hrsz. háromemeletes bérházra Primusz Jánosnénak, IX. Ferenc körut 24. (Tervező: Wührl Géza III. Vihar u. 20.)

II. Jácint u. 3. és Ilona u. 57: garagera gróf Eszterházy Benedeknek u. o. (Tervező Sturm Károly Frigyes XIV. Amerikai ut.)

III. Erdőalja u. 73. földszintes házra Kovács Sándor és nejének u: o. (tervező Kleineisel János VIII. Nap u. 29.)

Ürömhegyi dülő 22196. hrsz. családiház és gazdasági épületre Sebestyén Pálnak, Lógody u. 78/a. (Tervező: Meiszner János Héviz u. 12.)

XI. Szent Imre herceg u. 115. egyemeletes házra dr. Mayer Károly és nejének IX. Mester u. 5. (Tervező Bozó Gyula XI. Györök u. 14.)

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VALI GABOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

Ingatlanforgalom Budán

Dr. Csiszár Elemérné és birtoktársairól Gál Miklós és nejére (I., Csillagvölgyi-út 12. sz.) 10453. hrsz. 6500 pengőért.

Salvendy Gyuláról dr. Hódos Béla és nejére (I., Béla király-út 23. sz.) 10289. hrsz. 20.000 pengőéri.

Rétay Imréről Hubert Gyulánéra (II., Pasaréti-út 8/d. sz.) 11510/12 hrsz. 26.190 pengőért.

Sehr József és nejéről kk. Remoussin Kende Máriára (II., Hermann Ottó-út 7. sz.) 12177 hrsz. 60.000 pengőért.

Kafka Károly és birtoktársaitól Benedek Sándor és nejére (II., Zárda-u. 56. sz.) 12951. hrsz. 35.000 pengőért.

Parcellázó Rt-ról Schwarz Aladár és nejére (III., Szépvölgy-u.) 15295/8. hrsz. 5000 pengőért.

Rauiher János és birtoktársáról Schwartz Béla és nejére (III., Pacsirtamező-u. 30. sz.) 17637. hrsz. 63.795 pengőért.

Dr. Tóth Gyula és birtoktársáról gróf Czigráky Józsefnére (III., Kovács-u.) 15011/45 hrsz. 18.452 pengőért.

Steiner Marcellné és birtoktársairól Katona Gyula és nejére (III., Szemlőhegy), 15532/6. hrsz. 7350 pengőért.

Dr. Ringer Lajosról Rados Dezsőnére (III., Keve-u.), 23628/3 hrsz. 6870.60 pengőért.

Özv. Pathó Istvánné és birtoktársairól Dobos Árpád és birtoktársaira (XI., Sashegyi-út), 8070/12. hrsz. 13.400 pengőért.

özv. Pathó Istvánné és birtoktársairól Antal Dezső és birtoktársaira (XI., Sashegyi-út), 8020/2 hrsz. 13.480 pengőért.

Kesztler László és birtoktársairól Schopper Erzsébet és birtoktársára (XI., Sasadi-út), 2338/38 hrsz. 9000 pengőért.

Luczenbacher Miklósról Schwarz Ilonára (XI. Daróczi-út 4568/58. hrsz. 8531.60 pengőért.

Budapest székesfőváros közönségéről Az Isteni Megváltó Leányai női szerzetesrendre (XI., Szent Imre herceg-útja), 4962/1. hrsz. 63.000 pengőért.

Közmunkák Budán

Az Obudai hid hidfőjének rendezésére a Fővárosi Közmunkák Tanácsa kiirta a tervpályázatot. A terveket március 2-ig kell benyujtani. Tervpályázati díjak: három darab, egyenként 2000 pengő, hat darab, egyenként 1000 pengő.

A székesfőváros polgármestere legutóbb a következő közmunkákat adta vállalatba:

a farkasréti temetőben végzendő kőmüves- és szigetelőmunkát Érchegyi Lászlónak 1316.80 P-vel;

az Uj Szent János-kórház láncrostély szerelési munkáit Jany Jánosnak 1418 P-vel;

a Koronázó Főtemplom ólomlemez munkáit Tollár Lajosnak 1761.25 P-vel.

A közforgalmu repülőtéren kapusház épitési munkáira tartott szükebbkörü versenytárgyalást az iparügyi minisztérium. Jelmagyarázat: I) = föld, kőmüves és elhelyező. II) = vasbeton, III) = vas, IV) = bádogos, V) = hő- és hangszigetelő, VI) = tetőfedő, VII) = műkő, VIII) = lap- és falburkoló, IX) = tölgyfapadozati munka. Ajánlatot adtak be:

több munkanemre: Juhász István Pál I) 32.099.30, II) 14.903.46, III) 7554.60, IV) 2842.68, V) 3892.50, VI) 1935, VII) 840, VIII) 2409.50 IX) 902.50 P, összesen 67.380.54; Tömpe Károly I) 31.307.70, II) 14.689.20, III) 6893; Prokisch János I) 32.549.60 P-vel, II) 16.809.30, III) 7190; Nagy testvérek I) 33.148.60, II) 16.533.30; Hesz Lajos I) 33.547.25, II) 14.718.40, III) 6699, VI) 1597.50; Teleki László I) 34.604.90 II) 15.208.50, III)6844; Barcsai Lajos épm. I) 34.711.20, III) 12.759.50, III) 6155, VII) 1025; Wohl József föld. kőm. 36.499.80, vasbeton 15.772; ifj. Tóth Pál I) 35.173.70, II) 14.854; Molnár János I) 43.061.20, II) 15.021.90, asztalos m-ra 1336.50 P-vel;

bádogos m-ra: Lakos Jenő 2137.40; Varga György 2374.60; Molnár András 2881.40; Farkas Jenő 3674.92 P-vel:

lap- és falburkoló m-ra: Mészáros István 2548.10, OTI ig.-t nem csatolt; Tafler Oszkár 2572.50; Janusek Béla 2666.40; Kraszner György 2744; Czeglédy J. Jenő 2744.50 (ajánlat szerint 2874) P-vel;

tölgyfapadozati m-ra: Szabóky György 909; Gerő Andor 978.50; Sárközi Ferenc 978.50; Láng József 988; Pestszentlőrinci parkettgyár 997.50 P-vel:

hő- és hangszigetelő m-ra: Biehn János tetőfedő és szigetelő 1710, hő- és hangszigetelő 3015, összesen 4725; Posnaszky és Strelitz hő- és hangszig. 2601, tetőfedő 1507.50 összesen 4108; „Grosit" Rt. hő- és hangszig. 2916, tetőfedő 1791, összesen 4707; dr. Helvey Tivadar hő- és hangszig. 2970, tetőfedő 1620; Magyar Aszfalt Rt. tetőfedő és tetőszigetelő munkára 1485; Nagybátony Ujlaki Rt. lap és falburk. 2520.50, ált. hőszigetelő munkára egységárral tufabeton 2.60, hőszig lemez 4.40; Parafakőgyár Rt. hő-, hangszigetelő 3397.50, tetőfedő 1881, összesen 5278.50; „Unio" szig. váll. ált. ajánlat hő- és hangszigetelő 3150, egységárakkal a 2 tételre: tetőfedő 1705.50, tufabeton á 3.20 P-vel:

asztalos m-ra: Brichta József 1183; Kertész Dezső 1203; Fischer András 1313; Kovács Jenő 1334; Schramm József 1426; Ribárszky György 1542; Ecclesia Rt. 1616 P-vel;

mázoló és szobafestő m-ra: Tomi Lajos mázoló, 449.80, szobafestő 61, összesen 510.80; Török és Juhász mázoló 628.90, szobafestő 65.50 összesen 694.40; Szkokán József mázoló 663.90, szobafestő 68.35, összesen 732.25 P-vel;

lakatos m-ra: Reich Lajos 5493; Jungter Gyula 5760.80; Kajtár Lajos 6547.10; Skolkay Mátyás 6936; Juhász Ferenc 7153.26 P-vel;

üveges m-ra: Droppa Sándor 377.18; Bielek Károly 401; Ritter István 411.09; Reincharat Jenő 541.40 P-vel.

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

VILLAM, RÁDIÓ — JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2. SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés I., KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1—502—36. HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119. csak MOLDVAINÁL csináltasson. Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ ISTVÁN HENTES ÉS MÉSZÁROS I. PAULER-UTCA és ROHAM-UTCA SAROK TELEFON: I—535—28.

Misszióbolt Könyv- és papirkereskedés. Tankönyvek, iskolaszerek, az összes iskolában használt füzetek kaphatók. Könyvkötés a legolcsóbb iskolakönyvektől kezdve. „KÖSz" bélyeg 8%

JÓ FŰZŐT, KEZIGYÓT, ERNYÓT csak SCHWEITZERNÉ füzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

TARTÓS HULLÁM HAJFESTÉS DIVATOS ESTÉLYI FRIZURÁK — POCKNÉ HÖLGYFODRÁSZ I. ATTILA-UTCA 10

OLCSÓ! MEGBIZHATÓ! Autógumi, hó és sárcipőjavitás ECKL GUMIJAVITÓ I., MÉSZÁROS-UTCA 14.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS LENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

ISZTER ● SZŐRME ● ERNYŐ I., KRISZTINA-KÖRUT 4. ◆ (Auguszt cukrászda mögött)

30 éve fűszer, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

Türk -nél fűszer, csemege, italáruk -nél kozmetikai, háztartási cikkek jól és olcsón kaphatók III. Zsigmond-u. 21. Lukács fürdőnél. Tel. 1-511-33.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

ETA-KÖTŐDE III. ZSIGMOND-U. 68. Méret után finom kötöttáruk

RÁDIÓ CSILLÁR, VILLANY GRAMMOFON Brüll József III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-31

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15 Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

a Margit-körúton

Gépleiró sokszorositó és forditóiroda Tomcsányi II., Margit-krt. 69, — Telefon: —522—68.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

44 éves PAPLAN- és ÁGYNEMŰKÉSZITŐ ÜZEM HALÁSZ JÓZSEF II., HORVÁTH-U. 38. (Margit-krt. sarok) Uj munkák és átdolgozások

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Mindennemű papirárut, könyvet Budán legolcsóbban KAUFMAN cégnél, II., Margit körut 50 52. Ujság kölcsönkönyvtárának fiókja

Ruzicska Pál kenyérgyára I., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZALLITÓJA

Festék, háztartási cikkek FALK MÓR festéküzlet II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Vizivárosban

SÜT, FŐZ, FŰT „FLAMME BLEUE" petrolgázkályha a legjobb II. Zsigmond-u. 1. (Pálffy-tér sarok.) TELEFON: 1—665—31.

40 éves cég ZSOLDOS művésnök II. Fő-u. 38. Készit: véseteket, zománctáblákat, bélyegzőket

VARGA SÁNDOR KÁRPITOS ÉS LAKBERENDEZŐ II., Lánchid-utca 4. Telefon: 1-560-57.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-73.

URI- ÉS PAPI SZABÓSÁG BÁNKI BÉLA II. FŐ-U. 83. T. 1-572-23. OTI és MABI hiv. szállitója

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

Németh Miklós könyvkötő ÉS DISZMŰVES II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Süteményei egész Budán közismertek

UNGVÁRI ANTAL főjegyző, „Notarius" ford. diktáló-, leiró- és többszörösitő irodája II., FŐ-UTCA 92. ◆ Telefon: 1—611—78

SÁMSONI CIPŐSZALON URI-, NŐI- ÉS SPECIÁLIS SPORTCIPÉSZ TEL: 1—565—91. II. FŐ-U. 37.

Moskovitz Katalin utóda BÉRES GÉZÁNÉ ◆ II., FŐ-UTCA 25. Legrégibb müvirág, disztoll és menyasszonyi kellékek üzlete

a Szent Imre-varoson

ELSŐRANGU HARISNYÁK GELLÉRT DIVATHÁZBÓL XI., HORTHY MIKLÓS-UT 25

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

Pécsi vajház Nap Mozgó mellett XI., HORTHY M.-ut 32. Tel.: 2-693-88.

27 éve órát, ékszert és javitást GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

EGYETLEN MODERN SZŰCS A LÁGYMÁNYOSON Bankós Gyula XI., Horthy M.-ut 46. Tel.: 2-686-38. Átalakitások, javitások.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Belvárosi szabás XI., FEHÉRVÁRI-UT 104. TELEFON: 2—684—33. Pomázi György angol uri szabó

DVORÁK LÁSZLÓ KÉSMÜVES XI., SZENT IMRE HERCEG-UT 4.

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 26. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kertiernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

KOHN ENDRE Bőröndös és finom bőráru készitő Saját műhely XI., Horthy Miklós-ut 10-12.

Bacsa Lukács festék, illatszer és háztartási cikkek szaküzlete XI. Horthy Miklós-ut 41 FIÓK: XI. BERCSÉNYI-U. 8. TELEFON: 2 594-86

a Postapalotával szemben

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

JAVIT! ALAKIT! BŐRÖND ÉS BŐRDISZMŰ SZAKÜZLET ÉS MÜHELY I., Krisztina-krt. 61. Postapalotával szemb. Tel. 1-571-19

Hol vásároljunk a Déli-pályaudvarnál

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

Nóti Zoltán hentes és mészáros I. Enyedi-u. 2. — Telefon: 1—560—19.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

DÉLIVASUT DROGÉRIA I., Alkotás-u. 13. Tel.: 1—660—45.

a Márvány-u. és környékén

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

KÁVÉ, TEA, KONZERVEK, ITALÁRUK vitéz LABORCZY FERENC füszer és csemegeüzletében. I., MÁRVÁNY-U. 40. T.: 1-530-70

Felelős szerkesztő: *Lippay Gyula dr.*
Felelős kiadó: *Olty Antal*
Főmunkatárs: *László Zoltán dr.*

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

352

35. évfolyam | Budapest, 1937. január 14 | 2. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTIK
LIPPAY GYULA DR. és OLTY ANTAL

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Idegenforgalom

Alig van nép, amely az első kis siker nyomán olyan őszintén tudna lelkesedni és aranyhegyeket építeni szárnyaló képzelettel, mint mi. De olyan sincs, amelyik oly gyorsan búnak eresztené a fejét, ha valahol zökkenik egyet a sikerut. Szépen és rohamosan fejlődő idegenforgalmunk ivelésében valóban egy kis törés történt.

Karácsonyra 3 olasz vendégvonatot vártunk — alig tudtak egyre való közönséget összeverbuválni. Egyébként is tagadhatatlan, hogy a külföldi vendégjárás megcsappant. Mi is megijednénk, ha nem ismernénk ennek az okát. Olaszország, Franciaország, Svájc leszállitották a pénzük értékét. A pengő már nem olyan olcsó mint volt, a lira és frank viszonylag olcsóbbak. Az idegen tehát most az ő hazájukba megy.

Ez a jelenség nem meglepő, mert hiszen a magyar idegenforgalom legfőbb fórumai már foglalkoztak a problémával és beható tárgyalások után már kialakult egy állásfoglalás, melynek a gyakorlati életbe való keresztülvitele alkalmas lesz majd a most kissé megcsappant idegenforgalom emelésére.

Mindez azonban nem aggasztó. Sehol a világon nincsenek erősebb és régi törvények, mint a gazdasági életben. Ideig-óráig meg lehet azt tenni, hogy az olcsó pénzzel szemben — megakadályozzák az egyéb értékek drágulását. Tartósan nem. A devalváló államok fel fogják emelni az az árakat és az idegen ismét szivesen jön ide — mert az olcsóság nem az egyetlen vonzóereje Budapestnek és Magyarországnak.

Azok a külföldiek, akik országunkban megfordulnak, a legnagyobb elragadtatással nyilatkoznak az itt látottakról. Hazájukba visszatérve ezek lesznek a magyar idegenforgalom legjobb propagálói és a magyar ügynek legjobb szószólói.

Ez a mi idegenforgalmunk ereje. A magyar táj csodája, ételeink ize, borunk zamata, fővárosunk szépsége marad a régi — az idegenjárás a réginek is többszöröse lesz.

Kulturfölény

Kár volna szó nélkül elhaladni amellett az értékes előadás mellett, amelyben Salamon Béla székesfővárosi tanácsnok ismertette a főváros egészségügyi intézményeit. Csak az, aki ezeknek megalkotásában részt vett és fenntartásukért és fejlesztésükért olyan titáni és önzetlen harcot folytat mint Salamon tanácsnok, csak az tudja ezeket olyan megérdemelt melegséggel és szeretettel ismertetni, ahogyan ő tette.

Budapest kórházainak, fürdőinek és egyéb egészségügyi intézményének áldásait és jótéteményeit élvezi az egész ország, de a belőlük és értük eredő és kijáró mélységes elismerés egészben és maradéktalanul a fővárost és ennek közegészségügyi osztályát illeti meg.

Nagy hiba volna meg nem látni, hogy a ma már világszerte elismert kulturfölényünknek, legerősebb bizonysága ezekben az intézményekben van. Ha valamikor a szappanfogyasztás volt a kultura fokmérője ez a mértékegység fejlődött és kiteljesedett az egyéb egészségvédelmi feladatokban, melyeknek tökéletes megoldásában Budapest vezet.

Külön áldása a fővárosnak, hogy a mi szép Budánk egészséges klimájához, pompás gyógyforrásokat is adott a természet, melyeknek további kihasználása a jövő egészségügyi feladatai között szerepel.

Budán 3100-zal emelkedett öt év alatt a házak száma, Pesten ugyanakkor csak 2993 volt a többlet

A Tabán sok kis házának lebontása ellenére abszolut számokban is nagyobb a budai olda fejlődése, mint a pestié

A napokban jelenik meg Budapest székesfőváros legujabb statisztikai évkönyve, melyben a városi statisztikai hivatal kitűnő igazgatója, dr. *Illyefalvi* I. Lajos, közel 600 oldal terjedelemben számol be a főváros életének számtalan részletéről.

Az uj évkönyv különösen érdekes és értékes anyagot tartalmaz: az 1935. évi legujabb népszámálási adatokat első izben teszi közzé. Ezek az adatok a beszélő számok végtelen sorai, amelyek között lapozva, *Budának örvendetes fejlődése tünik ki.* Hogy ez a fejlődés a legutóbb eltelt öt év során is milyen jelentékeny volt, azt néhány számadattal érdemes megvilágítani. *Az adatokból kétségtelenül kitünik, hogy Buda erősebben fejlődik, mint testvérvárosa, Pest.* Különösen az utolsó évtizedben épült és terjeszkedett Buda oly mértékben, melyre eddig még példa nem volt.

Buda fejlődésére jellemző, hogy lakossága az 1930. évi 228.461 lélekszámról 1935-ig 249.052-re emelkedett, vagyis *öt év alatt 9 százalékos gyarapodást mutatott.* Buda népének rohamos gyarapodása jobban szembetünik, ha figyelembe vesszük, hogy *Pest népessége csupán 4.3 százalékkal volt több, mint 1930-ban.*

Legerősebben növekszik a lakósság száma a XI. kerületben,

ahol az csaknem 10 ezerrel több, mint volt öt évvel ezelőtt, de erősen fejlődik a jövendőbeli XII. kerület is, melynek területén ugyanis 5.600 lélek volt a népesség szaporulata. *Az I. kerület belső részének népessége viszont a Tabán lebontása folytán csökkent.*

Buda társadalma egészen más összetételü, mint Pesté, épen ezért igen érdekesek azok az adatok, amelyek a budai népesség foglalkozási és társadalmi megoszlásáról nyujtanak tájékoztatást. Köztudomású, hogy Budán a tisztviselők és nyugdijasok, valamint a vagyonukból élők aránylag jelentékenyen nagyobb számban vannak képviselve, mint Pesten, viszont odaát jóval nagyobb részét képviseli a lakósságnak az iparos, kereskedő és munkástársadalom, mint Budán.

A különbség e tekintetben élesen kitünik a lakások főbérlőinek megoszlásából. A főbérlők foglalkozását figyelembe véve ugyanis *a budai lakások 25.5 százalékában laknak tisztviselők és hozzátartozóik, mig a pesti lakások bérlői között csupán 17.2 százalékkal szerepelnek.* Mig azonban Budán a fenti 25.5 százalékból 14 százalék esik a köztisztviselők által lakott lakások 17.2 százalék vselők által lakott lakások 17.2 százalék számarányából 10.5 százalék a magántisztviselőké. *Budán tehát inkább köztisztviselők, Pesten a magántisztviselők laknak.* Hasonló eltérés van a nyugdijasok és vagyonukból élők tekintetében, kik a budai lakások 19.4 százalékát bérlik, Pesten pedig a lakásoknak csupán 11.6 százalékát lakják. Az iparos és kereskedő osztály adatai már más képet mutatnak, amennyben *a budai főbérlők között csupán 7.3 százalék iparos és kereskedő,* mig a pesti főbérlők között 12.7 százalékkal szerepelnek. Még feltűnőbb az eltérés a munkások lakásainál, mert *Budán a kibérelt lakásoknak csupán 27.5 százalékában laknak munkáscsaládok, mig Pesten a lakások 34.4 százalékában.*

A buda oldal erős kifejlődésére jellemző a házak számának feltünő emelkedése, ami kitűnik abból, hogy a Tabán lebontásának ellenére

Budán 1935-ben már 3100 épülettel állott több, mint 5 évvel ezelőtt, mig ugyanakkor Pesten csak 2973 volt az épületek számának többlete.

De figyelemreméltó, hogy Budán a lakósság lélekszámához viszonyitva is jóval több épület van, mint Pesten, mert mig Buda népessége a főváros népességének 23.5 százalékát teszi ki, addig

a Budapest területén fekvő 30.317 épületből 12.713, vagyis 41.9% esik Buda területére.

Buda jellegzetes vonása a villák és családiházak nagy száma, ami szoros összefüggésben van lakosságának egészséges elosztásával. *Mig Budán egy hektár területre átlag csak 24.8 lélek esik, addig Pesten 93.6.* Épen a cslaádiház és villaszerű épitkezésből kifolyólag érthető, hogy a *budai házak 62.6 százaléka földszintes és 22.2 százaléka egyemeletes,* mig Pesten az épületeknek csak 31.7 százaléka földszintes és 12.6 százaléka egyemeletes.

Buda fejlődésére élénk fényt vet az épitkezések statisztikája. Csupán az 1935. év során 371 uj lakóház épült a budai oldalon és 67 más epület. A legutolsó öt év alatt 2.458 uj lakóházat és 191 egyéb épületet emelték Budán. Ha csak az 1935. évi épitkezést vesszük figyelembe, abból is kitűnik, hogy 371 lakóházépitkezés folytán *244 földszintes, nagyobb részben családiház épült,* mig 81 uj lakóház volt egyemeletes, 22 kétemeletes és 24 pedig kétemeletésnél nagyobb. A pesti oldalon ugyanakkor 327 földszintes, 33 egyemeletes, 9 kétemeletes és 35 kétemeletesnél nagyobb lakóház épült. Hogy Buda külső képe lassan mennyire megváltozik, arra jellemző, hogy *1932-től 1935-ig 430 régi épületet bontottak le Buda területén* (ebben a számban természetesen benne van a föld sznéről eltüntetett Tabán is.)

A budai oldal erős épitkezésével szoros összefüggésben van a lakások számának nagy szaporulata, amit legjobban jellemez az, *hogy 1925-ben még csak 47.547 lakás volt Budán, 1935-ben pedig már 66.465. Tiz év alatt tehát 18.918 volt a lakások szaporulata, ami 39.7 százalékos gyarapodásnak felel meg. Pesten ugyanezen idő alatt csak 22.5 százalékkal szaporodott a lakások száma.*

Budán általában nagyobbak a lakások, mint Pesten, amennyiben a budai részen a lakások számának 24.1 százaléka 3 szobás vagy ennél többszobás, mig Pesten a lakások között csupán 17 százalékkal szerepelnek a háromszobás, vagy annál nagyobb lakások. Természetesen ezzel a kérdéssel szorosan összefügg a komfort problémája, amit jellegzetesen mutat az, hogy *Budán az 1935. évi népszámlálás adatai szerint 66.465 lakás közül azoknak csaknem a fele, 31.782 fürdőszobás lakás volt, mig Pesten 201.660 lakás közül csupán 75.512, tehát legfeljebb harmadrész volt fürdőszobás.*

A régi patinás Buda helyén felépülő uj Buda lassan modern várossá kezd átalakulni. Ezt mutatja, hogy *Budán a lakóházak között aránylag több van központi fűtéssel ellátva, mint Pesten,* mert mig Budán 11.873 lakóházból 1407 főépület van központi fütéssel és más 619 épület étage-fűtéssel ellátva, addig Pesten 15.115 lakóházból 864 főépület van központi fütéssel és 515 étage-fütéssel ellátva. Tekintve, hogy a budai házak között sok az egy, vagy alig néhány lakásból álló villa, érthető, hogy a központi és étage-fütéssel ellátott budai lakások száma a pesti 11.907 igy felszerelt lakással szemben csupán 8104. De más képet kapunk, ha ezeket a számokat az összes lakások számához viszonyitjuk, amiből kitünik, hogy *mig a budai lakásoknak 12.2 százaléka, addig a pesti lakásoknak csupán 5.9 százaléka van központi- vagy étage-fűtéssel ellátva.* Ugyancsak abból, hogy Budán a családi házak jóval elterjedtebbek, érthető, hogy a kevesebb felszerelési költséget igénylő étage-fütéses lakások itt jobban el vannak terjedve, mint Pesten. Mig Budán ugyanis 1906, addig Pesten 745 az étage-fütéses lakások száma.

A fenti adatok, melyeket a statisztikai hivatal értékes kiadványából itt kiragadtunk, oly bizonyitékai a nagy történelmi multtal rendelkező város fejlődőképességének, melyek az elmult idők válságán keresztül is élénken dokumentálják Buda nagy jövőjét. A most épülő és a tervezett uj hidak ujabb perspektivát nyitnak meg Buda fejlődése számára és kétségtelen, hogy a következő évtizedek budai statisztikája állandóan emelkedő, egyre örvendetesebb számokat fog feltüntetni.

Budán most negyedmillió lélek lakik. A fejlődés irama azonban olyan hatalmas lendületet vett, melyből következtetve már reáils formában látszik a jövő képe: az egészséges levegőjü Buda lesz a lakóváros. Pest pedig a kereskedelem és ipar óriási telepe. Ezt mutatják azok a számok, amelyek Buda utolsó éveiről számolnak be és amelyek hatalmas ivben kanyarodnak felfelé továbbra is — beláthatatlan időkig.

A kávéházak vasárnapi alkoholtilalma

A jóleső dicsértek mellett, amelyek Budapestről elhangzanak, szükséges néha tudomásul vennünk a panaszokat is. Svéd, holland, angol és más nemzetiségü külföldiektol sok a panasz a budapesti vendéglők és kávéházak ellen. Főképen kifogásolják, hogy vasárnap nem lehet egy pohár whiskyt kapni.

Apró semmiségnek látszik az ilyesmi, de mégis csak fölöslegesen bosszantja rz idegent. A Budapesti Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság nemrégiben beadványt kapott az Ostende-kávéház tulajdonosától, hogy hivatalosan járjon közbe a szeszesitalokat eltiltó vasárnapi rendelet föloldása érdekében.

Tulajdonképen a falusi kocsmák alkoholfogyasztása ellen adták ki a háboru alatt ezt a külföldieket is bosszantó tilalmat. Több évtizeddel ezelőtt, amikor még nem volt nálunk idegenforgalom, rendelték el továbbá az egyórai zárórát. Az idegenforgalom érdekeit szolgálná az is, ha a cigányzenét legalább két óráig megengednék.

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

Megkezdődik a forráskutatás a Tabánban

Szendy Károly polgármester, mint már említettük, geológiai vizsgálatot rendelt el, amely Buda talajviszonyait tisztázza a fürdőváros érdekében. Rövid időn belül meg is kezdik az uj fúrásokat a Tabán területén, ugyhogy az egész lankás részt végigvizsgálják.

Alkalmasint a Szent Imre fürdő mellett fogják végezni a fúrások egyrészét. A Margitsziget déli csucsán fölszinre hozott hévforrást a közmunkatanács döntése alapján ugy a fedett uszoda, mint a strandfürdő üzemében használják föl. A Széchenyi-fürdő mellett, ahol 800 méteres mélységben 54 fokos vizet találtak, még körülbelül 1200 méternyire folytatják a fúrást, hogy a Széchenyi-fürdőt minél előbb melegvizzel fűthessék.

Hunyady Ferenc könyve a kismarjai választókerületről

A maga nemében egészen ujszerű könyv jelent meg a könyvpiacon: *Hunyady* Ferenc országgyülési képviselő irta a saját kerületéről, a kismarjai választókerületről.

A képviselők sokféleképen szoktak tőrődni a választókkal és e sokféleségnek csak egy a célja: biztositani a mandátumot. Kisistyenei és nyitraszeghi *Hunyady* Ferenc vaskos könyve azonban tanúbizonysága annak, hogy a képviselő akadhat olyan komoly feladatokra is, amelyek megvalósításával nemcsak kerülete érdekeit szolgálhatja önzetlenül, hanem közvetve az ország egyetemes érdekeit is. A kismarjai kerület egyike a legszegényebbekenek és a legelhanyagoltabbaknak az országban. Jó magyar népe a csapások egész sorozatát szenvedte és emiatt közegészség és kultura tekintetében messze elmaradt, gazdaságilag pedig nagyon visszafejlődött.

Hosszas, fáradságos munkával kutatta fel *Hunyady* Ferenc a bajok kutforrásait s hozzáértéssel, szaktudással, lelkes odaadással igyekszik megtalálni azokat a módokat és eszközöket, amelyek révén kerülete jobb sorsra érdemes községeit a boldogulás utjára lehet vezetni.

Hunyady Ferenc uttörő munkát végzett könyvével, amely megérdemli, hogy felfigyeljen rá és elolvassa mindenki, aki a magyar nép sorsát, jövőjét a szivén viseli. Ha az ország minden egyes törvényhozója olyan lelkiismeretesen fogná fel kötelességeit, mint *Hunyady* Ferenc teljesíti azokat, úgy szebb jövő elé nézhetne a megcsonkított ország népe.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Javaslatok a Szent István év programjához

Irta: **Hennyey Vilmos dr.**

A *Hollós Mátyás Társaságot* élénken foglalkoztatja a küszöbön álló Szent István év és összejövetelein tagjai részéről figyelemreméltó javaslatok hangzottak el. Álljon itt tanulságul mindenekelőtt a következő eset.

Szeptember elején történt. Kiskunhalas város alapításának 500-ik évfordulóját ünnepelte és ugyanabban az időben tartották meg a balatoni sportünnepeket is. Amidőn a kiskunhalasi ünnepély rendezősége idegenforgalmi közleteinknél azirányt érdeklődött, hány külföldire számithat, érkezésére adták, hogy *egyetlen idegen sem vesz részt az ünepségen*, a vonatok és autóbuszok hosszú sora mind a Balatonra fogja irányitani Magyarország vendégeit. Ha Kiskunhalas 3 nappal előbb, vagy 3 nappal később rendezte volna az évfordulóra ünnepségeit, akkor a sokszáz idegen lerándulhatott volna, gazdagithatta volna a városka vendéglátó iparát és alkalmasint nagy vásárt csapott volna a halasi csipkeház is.

Egyike a legsürgősebb teendőinknek tehát az legyen, hogy állapitsuk meg, hogy az egyházi ünnepek mellett milyen világi események rendezése jöhet szóba, milyen keretben és milyen sorrendben.

Törekedjünk a Szent István év vendégeinek mennél több avatási ünnepet nyujtani, hogy ne csak szürke hétköznapjainkat láthassk, hanem ünnepeinket is.

A nemzeti élet lüktetésének magasztos pillanatai azok, amelyekben a társadalom valamilyen alkotást, vagy intézményt avat fel, ad át rendeltetésének, amidőn pl. valamilyen szobrot, vagy épületet bocsátunk a mostani nemzedék és az utókor rendelkezésére. Az ünnepi órákhoz méltó szokott lenni a keret is. A kormányfőnek, a legmagasabb hatóságoknak, küldöttségeknek, a társadalom szine-javának megjelenése, diszmagyarban, népviseletben, zene, egyházi szertartás, gondos, művészi rendezés, mind arra vallanak, hogy a nemzet ünnepel. Aki ilyen avatási ünnepet végignéz, annak nemcsak érdekes, szemet-fület gyönyörködtető látványosságban van része, hanem egyszersmind tanúja a nemzeti élet lélekemelő pillanatának is. A jól sikerült avatási ünnep feledhetetlen élmény marad minden tanúja számára.

Budapest nagy fejlődési hullámának idejét éljük, válogathatunk a szép alkotások alapkőletételében és felavatásában. Uj utak és terek megnyitását tervezik és rengeteg nagyszabásu városrendezési kérdés indult el a megvalósitás utjára. Intézzük ezeknek az alkotásoknak felavatását olyképen, hogy mennél több essék a Szent István évi ünnepségek idejére.

Tagársunk, Vajda János, a következő intézkedések szükségét hozta szóba.

1) A minisztériumok, a Főváros, a Közmunkatanács, egyéb vezető közületek és a vidéki városok is, nyomban jelentsék be a Szent István év bizottságának, melyek azok az 1938-ik esztendőre tervezett alkotások, amelyeknek felavatása az ünnepségek idejével eshetik egybe. (Különösen az 1938. májustól-szeptemberig terjedő időszak jöhet szóba.

2) Közöljék, hogy a tervezett felavatás, lerakás, vagy megnyitás mikorra (lehetőleg mely napra) van előirányozva, illetve beoszthato-e a jelzett időszakba. Ha nagyobb alkotásról van szó, amelynek felavatási időpontja bizonytalan, közöljék, van-e kilátás a befejezést ugy szabályozni, siettetni, hogy az avatás a jelzett időszakba essék?

3) A Szent István év bizottságában létesitendő „avatási ünnepek bizottsága" az érdemesebb közalkotások felavatásának akadályoztatása esetén járjon közbe a nehézségek elháritása végett. Ha szükséges, eszközöljön ki kölcsönt, hiszen a Szent István év a maga százezrekre tehető látogatójával nemzeti jövedelmünket az idegenforgalmi ipar számos csatornáján keresztül sokmillió pengővel fogja gyarapitani, tehát néhány hitelmüvelet az ünnepségek fényének emelése érdekében anyagilag is indokolható. Ha a *Nemzeti Stadion* felépitésére ma még nem volna fedezet, esetleg található lenne olyan megoldás, melyben valamilyen tőkecsoport előlegezné a költségeket s fedezetképen lekötné a Stadionban az ünnepségek idején lejátszódó sportesemények jövedelmét is.

4) Az emlitett bizottság állapitsa meg az elébe terjesztett avatási tervekből, hogy melyek azok, amelyeknek jelentősége eszmei tartalom és látványosság szempontjából vendégeink számára figyelmet érdemel.

5.) Az igy kiválasztott alkotások felavatási időpontját *egyeztesse össze az egyházi ünnepségek naptárával*, hogy ne történjék időbeli összeütközés. Az egyéb világi események (pl. kiállitások, sportmérkőzések, vásárok, stb.) sorrendének egyeztetése ugyanezen alkalommal végzendő. Ennek megtörténtével a bizottság értesitené közületeinket, hogy a kiválasztott alkotások felavatása mely napon kivánatos.

6.) Tiszta képet nyervén arról, hogy mi készülhet el, mi nem, a Szent István év bizottsága *már most készitse el az avatási ünnepek naptárát*, publikálja ezt és kérje fel illetékes közületeinket, hogy az ünnepek részletes sorrendjét is dolgozzák ki. Kivánatos lenne, ha közületeink az avatást minél szélesebb keretben tartanák meg, minél több külföldi rokon-testület meghivásával.

Ezekenek az intézkedéseknek az lenne az előnyük, hogy elkerüljük az ünnepségeknek a bevezetésben emlitett összeütközését. Továbbá haszon, hogy emeljük a Szent István év fényét. Ezenkivül tüntetünk a nagy világ előtt életképességünkkel. Bemutatjuk, hogy mennyi alkotókészség lakozik abban a nemzetben, amelynek elnyomásában az egész világ közreműködött. Ez a leghatásosabb propagandaeszköz annak hirdetésére, hogy vezetőszerepre vagyunk hivatottak a népek családjában. Az épitőipar élénkebb foglalkoztatása is értékes eredmény.

Végül, ha a később esedékes épitkezések befejezését a Szent István évre hozzuk előre, ezzel elérjük azt is, hogy amiként a millenáris évre számtalan intézmény, műemlék és alkotás emlékeztet, ugyanugy figyelmezteti majd a következő nemzedékeket a Szent István évben létrejött alkotások sorozata nemzeti életünk nagyságára, elevenségére, hagyományainknak és nemzetünk nagyjainak tiszteletére, emlékük ápolására.

Figyelemreméltó javaslatot terjesztett elő dr. *Christian* Rezső is, a H. M. T. igazgató választmányi tagja. Megemlitette, hogy társaságunknak, mint budai egyesületnek elsősorban arra kell törekednie, hogy *Esztergom és Székesfehérvár mellett Buda is minél fényesebben kapcsolódjék bele az ünnepségekbe.* Kivánatos lenne, ha Szent Istvánnal együtt az Árpádházat is ünnepelnők. Ily szélesebb alapon Buda szerepe is megnövekszik. Életre kellene tehát kelteni az Árpádházzal kapcsolatos műemlékek propagandáját, feltárni, vagy restaurálni kellene, hozzáférhetővé tenni, a nemzeti kegyeleti helyek sorába beiktatni ezeket az emlékeket, amelyekben különösen Buda bővelkedik. Ilyen emlékek pl. *Árpád óbudai sirja, III. Béla budavári sirja, III. Béla és felesége budavári siremléke, Szent Imre szobra.* Kiterjesztendő lenne a megemlékezés az összes árpádkori budai műemlékekre is (óbudai, margitszigeti romok, budavári főtemplom, helyőrségi templom, megfelelő kihámozás és restaurálás után a helyőrségi templom csucsives toronymaradványa stb.)

A külföldön levő árpádházi emlékek (Ragusa, továbbá Németországban Szent Erzsébet) propagandája önként kinálkozó folytatása lehetne a hazai emlékek kultuszának. Ezáltal nemcsak történelmünket ismertetjük az iránt egyre jobban érdeklődő Nyugattal, de ráeszmélteljük a világ közvéleményét arra is, hogy *a magyar állam nem mesterséges csinálmány, hanem ezredéves történelem tanuskodik népének államfenntartói hivatottságáról.*

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VALI GABOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

A Budai Református Nőegylet karácsonya

A „Budai Ref. Nőegylet"-ben, miután évi munkáinkat befejeztük, minden erőnket a karácsonyfavásár rendezésére forditottuk. December 6-án este műsoros teaestét rendeztünk, melyen, mint előadót — Hegedüs Lóránt őexcellenciáját volt szerencsénk hallgatni. A megjelent nagyszámu közönség áhitattal hallgatta a magas szinvonalu előadást, amelyet zeneszámok és bibliamagyarázat követett. Csak esti 9 óra tájban oszlott szét a közönség. Közben megtekintette a karácsonyi vásárt is. A befolyt összeg előnyösen segitette elő a szegénygondozási. Ez a jövedelem volt alapja a karácsonyi kiosztás élelem- és ruhabeszerzésének. A teaestén a tagok egyenkint és együttesen rendkivül sokat fáradoztak önzetlenül.

Ezután következett a karácsonyi kiosztáshoz az előkészület. Összesen 200 meghivott család részesült bőséges élelem- és ruhasegélyben. A kiosztást dec. 21-én d. u. 3-7 óráig tartottuk meg. Haypálné nagytiszteletü asszony a „Békesség Néktek" c. egyházi lapot osztotta ki a megjelentek között lelkiépülésként. A karácsonyfaünnepséget a templomban tartottuk meg, ahol 400 gyermek vallásos est keretében izlésesen rendezett élelmiszerzacskókat kapott. Ez volt utolsó funkcióik 1936-ban. Isten segitségével reméljük, hogy jó munkát végeztünk!

özv. dr. **Zimányi Józsefné**

A Budai Öregur átmegy Pestre

Találkozásom a budai Rip van Winkle-vel. ~ Háborus igaz, való budai história anno 1914.

Irta: Bevilaqua Borsódy Béla

Alábbi csodálatos budai história szórul-szóra úgy esett meg, mint ez itt alább következik. Budaibb Históriát ennél nem tudok és azt hiszem, nincsen is história, mely ennél budaibb lenne.

1914 októberében történt. A behivómat már megkaptam, életemet felfüggesztettem, hátralevő polgári heteimet kizárólagosan háborús szemlélődésekkel töltöttem, híreket lestem és hordtam, mindent megnéztem: a tábori erődítéseket, lövészárkokat a Kakukhegyen, a Hüvösvölgyben, és a nagykovácsi határban.

Pestbuda az oroszt várta, a városra a háborús rémület ült rá. Rémhír: ez olyan hir volt, mely igaz volt. Tudniillik ez nem volt benne az ujságokban, mert azokban semmi sem volt, csak a K. u. K. Pressebureau „Hírei", ezekből viszont egy árva szó sem volt igaz. „Rémhír": ez azt jelentette, hogy rémhírnek minősitették azt, ami igaz volt. Ezredorvos barátom — Mayer Károly, Medgyaszay Vilma férje — például éjszaka bekötözött fejjel jött meg Szerbiából, valahonnan Csacsak alól. (A Baross kávéházban elmondotta, hogy Potyorek altábornagy paralitikus. Ez igaz volt, de „Rémhír" volt. Mert igaz volt. Ha nem lett volna igaz, akkor „harctéri jelentés" lett volna, amit viszont senki sem hitt volna el.

Ez volt a rémhír helyzete, amikor az ujságok megirták, hogy zsákmányolt orosz ágyukat állitottak fel az Országháza előtt. Tisza István gróf állittatta fel a néhány ütegnyi mozsarat, tarackot és ágyut, hogy bizakodást keltsen a mindig erősebben terjedő bizalmatlansággal szemben. A „rémhír"-rel szemben Budáról átmentem Pestre, hogy megnézzem az orosz ágyukat.

A Szilágyi Dezső-térről induló derék, vén propelleren kelnem át a Dunán, a kedves „Hableány"-on. Furcsa öregúr hódított meg. Borotvált, bajusztalan arcát dús, szürke pofaszakáll díszitette, csodálatos, régimódi galléros „á la Mencsikov" köpönyege és pepita nadrágja volt. Megszólított ékes budai nyelven: „No, lieba' Hea, wohin gehn'sz halt!" Megmondottam neki utazásom célját, mire az öregúr — lehetett vay nyolcvan esztendős — metsző gúnykacajt hallatott. „Én is oda megyek — mondotta — i' will mia anschán dize orosz ágyuk, ja! Ezek a verfluchta ujságskriblerek minden félét tun czamsrájbn: aztat irnak, muszkák vannak Pesten. Szó a rémhir. Die batterien ham scho' aufkstöltt fua te Országház, holnap már lőnek a budai Bástya, no ezt megnézek magamnak! Asztat a rémhirt!

Dermedten hallgattam az öregúr szavait. Ez az öregúr azt hitte, hogy az oroszok bennt vannak Pesten és most majd Budát lövik... Szo a rémhir. Pesten minden Spitzbüberei lehetséges — mondotta. Az oroszok csakis arra a romlott, erkölcstelen Pestre jöhetnek be. Buda — az rendes polgári város, tehát minden rontás, nyavalya, veszedelem, baj, háború csakis Pestről jöhet Budára. Az orosz is csak Pestről lőheti Budát.

Kezdettem megérteni a csodálatos öregúr budai logikáját. A koronázás óta, 1867 óta nem volt a bűnös Pesten! A jelent nem látja és a multban él. Húszéves... Milyen szép ez és milyen boldogság ez. 1849-ben az ostromot Budán élte végig. Igaz, hogy 1849 januárjában az a General Windisch-Graetz Budáról ment át Pestre, de a die Honvéderls, — die waren brave Kerls, azok a derék fickók — Pest felől is, Hidegkút felől is, sőt Óbudáról is jöttek Budára és Görgey is Budáról lövette a Várat, de hát hol vannak azok a szép, régi, rendes, jó budai idők!

Megértettem az öregurat. Egy kicsit gyöngeelméjű volt, de éppen ez volt az érdekes. Egyszerűen az történt, hogy kiesett a tudatából minden, ami húszesztendős kora óta, 1849 óta történt vele és a világgal. Ő látta Buda ostromát, minden részletre pontosan emlékezett. 1849-ben élt, noha 1914-et irtak.

Akkor is bajok voltak az átkeléssel. Hentzi, der verfluchter General, felgyujtotta a hajóhidat, a Lánchidon felszedette a félig kész padlókat, Görgey csak a Csepel-szigetnél tudott honvédhidászaival hajóhidat vereini. Logikus, hogy az orosz sem tud átjönni Budára! Beül Pestre, az ágyait felállitja a Dunaparton és onnan lövi Budát!

Hallatlanul tetszett nekem az öregúr. Ugy éreztem, hogy Rip van Winkle-vel találkoztam. A fantáziával, az emlékkel, a multtal, mely ime valósággá lett. Rip van Winkle elaludt 1849-ben és most felébredt. Aggkori gyengeelméjüség? Mi közöm hozzá! Gyönyörű álom: ime, egy 1849 tavaszáról való húszéves budai ifjúval beszélek, aki irnok a helytartótanácsnál! Kinek adatott meg ez a csoda? H. G. Wells „Időgép"-e engem vitt vissza a budai multba. Az „Időgép" a propeller volt. Ott zakatolt a masinája. Költők és egyéb álmodók mind gyöngeelméjüek: álmaikat valóságnak hiszik, papirosra kenik fel és a nyájas olvasó is valóságnak érzi azokat. Az álmok azért szépek, mert hazudnak.

Az öregúr a pesti parton megfogta a kabátom gombját és titokzatosan ezt mondta: „Tudja, kedves uram, 1849 május 2-án az a Hentzi becsukatta az összes budai várkapukat. Én hallottam a dologról a Vörös Sün-nél — tudja, kedves uram, hol van, az Iskolatéren — de nem hittem a dolgot addig, míg magam nem láttam! Május 4-én kimentem a Bécsi kapuhoz. Hát csakugyan ott voltak a honvédtüzérek a Rózsadombon, meg a kis Svábhegyen, meg a Naphegyen, meg a Gellérthegyen! Akkor már elhittem a dolgot. Most is megnézem! Ha látok oroszt, meg orosz ágyut, — to klaub' i scho, dasz wia Kriag ham'n! Ha nem, akkor azok a nyavalás pesti ujságiró skriblérek már megint hazudnak! Azt hazudják, hogy háború van! Én ismerek a munka! Láttam 49-ben! Engem nem lehet becsapni!

Nos, egy félóra alatt megtettük az Árpád-utca propellerállomásától a két percnyi utat az Országház elé. Az öregúr meglátta az ágyukat. Ott voltak... Első pillanatban meghökkent, de azután szigorúan összeráncolta a szemöldökét: „Hát maga, i' hab' sz' kszagt! I' hab' sz' kszagt! Én megmondottam! Az ott orosz? Engem akarnak becsapni? Az ott magyar honvéd! Tösz szán lauta Honfétartelerie! Hol van itt muszka? Hahaha!

Odament az egyik honvédtüzérhez, aki ott állotta az istrázsát, a muszka tarack mellett. „Vüéz úr — szólt hozzá —, müszka maga vagy magyar?" „Müszka ám az úrnak a keserves édes öregannya!" — felelte kurtán a tüzér. Hamn khört? — kérdezte az öregúr diadalmasan.

Igazat adtam neki. Szidtuk azt a nyavalás Pestet, meg azokat a semmirevaló Spitzpúbokat, azokat az ujságsmirkászokat. Mentünk haza a mi jó, öreg, becsületes Budánkra! Faképnél hagytuk azt a romlott Pestet! Pest, feketére fest!" — mondtuk. Budaiak vagyunk, vagy mik?!

Beültünk a jó öreg Filá-ba, a Philadelphia kávéházba. Összebarátkozunk. Értettem valamit a régi Budához, tehát úgy beszélgettünk az öregúrral, mintha 1849-ben éltünk volna. Állottam a csodálatos játékot. Csak az volt a baj, hogy én a valóságban huszonhét éves voltam 1914-ben, ő meg húsz. Az álmaiban. Én mint komoly, meglett férfi, rendes, komoly 1849-béli budai dolgokról akartam beszélgetni. Politikáról, a Metternichről, a fiatal Kaiserről, az uj Lánchidat és azt a vacak, uj Vaspályát akartam szidni és a régi, jó postakocsit és a hajóhidat akartam dicsérni. Akartam beszélni, Herr Bürgermeister Franz Oeffnerről, aktuális budai közügyekről, igy például a borról, melynek duplapintje — millen idők, millen idők! — immáron négy garasra rug fel —, de az a zöldfülü húszéves mindenféle léha, haszontalan asszonyi, dolgokról fecsegett, mint ez már azoknak a haszontalan, ifjú helytartótanácsi irnokoknak szokása!

Valami fehér sirimfliről beszélt és a fiatal özvegyasszonyról, valami ablakon be- és kimászásról, a kikapós, szép, gömbölyü sárgarézkovácsmesterné asszonyság piros alsószoknyájáról. Neveket, pletykákat mondott el: komoly, meglett, huszonhétéves emberekhez, rendes budai Bürgerekhez méltó dolgokról nem beszélt.

Megróttam, mire selymán megfenyegetett az ujjával: „Nono! Majd, ha én is olyan öreg leszek, mint maga, kedves bátyám, akkorra majd én is meg fogok komolyodni!"

Szép álom volt, játék a budai Rip van Winkle-vel.

Igy volt.

A Rudas-fürdő neve

A Budai Napló utolsó számában „Uj nevet a Rudas-fürdőnek" címen cikk jelent meg, mely érdekes, de hibás okfejtéssel azt kívánja, hogy e fürdőnek immár közel harmadfélszázados nevét változtassák meg. Sajnos, nincs még egy város a világon, ahol régi patinás neveket oly szeretettel és oly kevés hozzáértéssel változtatnak meg, sőt törülnek el olykor teljesen, mint éppen a mi szép fővárosunkban.

Ezer és ezer példát lehetne erre felhozni, de most csak egyre utalok: a Fürdő-uccának gróf Tisza István uccára való átváltoztatására és ezzel kapcsolatban a Marokkói ucca nevének eltüntetésére. A Fürdő ucca őrizte a lebontott Diana-fürdő emlékét (Budapest fürdőváros!), a Marokkói udvarral kapcsolatos Marokkói ucca pedig a II. József korában Pesten is járt marokkói követre: a tangeri basára utalt.

A Rudas-fürdő névváltoztatásáért kardoskodó cikkíró téved. Pedig ha máshonnan nem, még az öreg Schams Ferenc 1822-iki, Budát részletesen tárgyaló művében is olvashatja, hogy a „Bruckbad neve a mult század közepéről ered. Hajóhíd hiányában akkor repülő-híddal bonyolították le az átkelést. E híd kikötői Pesten a katholikus plébániatemplom, Budán a Bruckbad előtt voltak."

Nos, ennek a repülő hídnak, azaz helyesebben kompnak köteleit tartó rudak állottak a XVII. század végétől a hajóhíd felépítéséig a fürdő előtt. Ezért nevezték el a pesti magyarok, halászok és hajósok jó magyar névvel: Rudas-fürdőnek a fürdőt. E fürdő neve tehát Budapest: a „Hidak büszke városa" egyik legrégibb hídjának emlékét őrzi. Nagyon kár lenne nevét elhibázott etymológia kedvéért megváltoztatni.

P. E.

*

Szívesen adunk helyet P. E. tanár cikkének, de a Rudasfürdő nevére vonatkozó megjegyzésével koránt sincs elintézve ez a kérdés. Valóságos irodalma van már a Rudas-fürdő nevének és a cikkíró jól ismeri ezt az irodalmat. Mindenesetre örömmel vesszük tudomásul, hogy cikkünknek visszhangja támadt, melynek nyomán tisztázni lehet majd ezt az érdekes kérdést.

Készül a Kilátó-út a hegyvidéken

Idegenforgalmi szempontból igen fontos a budai hegyvidék uj körútja, amely az uj Szt. János-kórház mellett kezdődik és a kis Svábhegy, Orbánhegy, Mártonhegy, Németvölgy, Svábhegy-tető vonalán fog haladni, hat kilométernyi hosszúságban. Husz méter lesz a szélessége és legfőljebb öt percentes az emelkedése. A szép hegyvidéken kilátós ut céljait is fogja szolgálni, nem csupán a rendes közlekedési. Sajnos, eddig a hat kilométeres körútból mindössze csak kettő épült ki.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 64a. TELEFON: 1-666-27.

A régi Tabán büntanyái

A tabáni rácok a török idők után is megmaradtak régi lakóhelyükön, pedig igen olcsón, sőt ingyen is adták ekkor a házhelyeket. De nekik nem kellett. Igénytelenül, alkalmazkodóan, türelmesen megmaradtak a megszokott helyükön.

Azt sem vethetjük a szemükre, hogy a környékükről elűzték a prostitucíót. Ott telepedett meg ez, ahol megürték, a várfalakon kívül, a legolcsóbb és a legsötétebb helyen. A prostitució ugy tud elbujni, hogy azért mindig kéznél legyen. A másik ok, hogy a Tabánban rejtőzött el, az is volt, hogy ide torkollott a hajóhíd. A gellérthegyi jobbfajta barlanglakásokat a polgárok foglalták el és csak a leghitványabbak, a legbűzhödtebbek maradtak a társadalom számkivetettjeinek. Itt huzódott meg az a szerencsétlen, akit ide csapott ki a sors. A frissek és szépek akkor is tudtak „szerencsét csinálni". A Gellérthegy oldalába csak későbbi évjárat került. Itt gubbasztottak egy hitvány padkán, vagy küszöbön, hangosan énekelve trágár dalaikat, hogy ezzel is tudtul adják, mi a foglalkozásuk. A szegény gellérthegyi boszorkányok!

Utcájuk a Rudas-fürdőtől a Sáros-fürdőig huzódott, stilusosan összekötve a két fürdőt, melyek jórészben szintén Vénusz szolgálatában állottak. De a Tabán egyéb része is meg volt spékelve hasonló bűntanyákkal, vendéglogadókkal, kiskocsmákkal, ahol nem hiányzott a tambura, vagy trágár dalt éneklő hárfás leány, vagy a „Natursängerek", akik természetesen meztelen néven nevezték meg minden kedélyes dalaikban. Ehhez a vendégek bort, sört ittak, de főképen rác ürmöst s a hölgyek kőkancsókban „Pliczerlwirm"-et.

A felépült Lánchid és a hajóhíd elbontása a pesti polgárt nem hozta többé a Tabánba s ezzel haldoklásnak indult ez a városrész, amelynek férfilakói a „Donau-jagerek" voltak, akik dunamenti kunyhójukból lesték a szabályozatlan Duna árját s abból fát, gazdátlan csónakot stb. halásztak ki. Ez a tevékenység volt a bevallott foglalkozásuk. Ettől eltekintve azonban a tabáni prostituáltakból éltek.

Kiállítás Óbuda multjának emlékeiből

Nagyszabásu kiállitás készül Óbudán a nemzetközi régészeti kongresszusra

Nemrégiben megirtuk, hogy a III. kerületben müködő Stadionbizottság átalakult Városrendezési és Stadionbizottsággá. Óbuda egész társadalma megmozdult, hogy elősegitse azoknak a nagy problémáknak a megoldását, amelyek ezt a kerületet a főváros legszebb és legmodernebb városrészévé fogják varázsolni.

A bizottság máris nagyszabásu munkába kezdett. Rövidesen összehivják a nagygyülést, amelynek célja előkészíteni azt a kiállitási, amely Óbuda egész multját, jelenét, és jövőjét fogja bemutatni. Sándor Mátyás elnök áll a kiállitási bizottság élén, továbbá Szörényi Rezső elnök, előadói pedig Kovács Gyula tanár és Schaeffer József mérnök. Január második felében ül össze a nagybizottság, amely hatalmas munkaprogramot terjeszt elő.

Néhány év mulva Budapesten találkoznak a világ régészei. A Nemzetközi Régészeti Kongresszus itten való ülésezésére készíti elő a bizottság a nagyszabásu és maga nemében páratlan kiállitást. Bemutatják ennek keretében mindazokat az emlékeket, amelyek a romai korból, sőt az azt megelőző időkből is megmaradtak Óbuda területén, bemutatják Óbuda város történetének többezer esztendős egész multját, de bemutatják a kiállitáson azokat a terveket és előkészületeket is, amelyek Óbudát, az uj hid épitésével kapcsolatban, modern világvárossá fogják tenni.

A multnak és a jövőnek ez a kapcsolata páratlan érdekességűvé fogja tenni ezt a kiállitást, amelynek előkészitésén nagy előszeretettel és lelkesedéssel dolgozik a óbudai Városrendezési és Stadionbizottság propagandabizottsága. A nagyszabásu munkába belevonják mindazokat a kutatókat és egyéb kiválóságokat is, akiknek munkája teljessé fogja tenni ezt a rendkivül érdekes eseményt.

Angol lexikon Magyarországról

Világhirű az etoni lexikon: „The News University Encyklopaedia and World Atlas", amelyet C. A. Alington, az etoni iskola főigazgatója szerkeszt és a londoni Collins ad ki. Kiváló specialisták állitják össze és dolgozzák föl az anyagot.

Most került kezünkbe a 664 oldalas, sűrű, de gyöngytiszta nyomásu kötet és örömmel látjuk, milyen pontos és hű fölvilágositást ad Magyarországról, különösen Budapestről, valamint a nagyobb vidéki városokról is, mint például Szegedről és Debrecenről.

Dicsérete is van számunkra. Vasutainkról például azt mondja: „has a good system of railways". Külön számol be a magyar államtörténetéről és szóvá teszi, hogy „Magyarország megcsonkitása sok nyugtalanságra adott okot." Hosszabban ir Kossuthról és még több jeles hazánkfiáról, mint az élők közül Sir Aurél Steinről, a nagy ázsiakutatóról, akinek értékes leletei a British Muzeumban és a delhi-i muzeumban láthatók. Kiemeli Ancien Khotan és Serindia cimü nagy munkáit, továbbá azt, hogy 1932-ben megkapta a Royal Society nagy aranyérmét.

A világ elterjedtebb lexikonja, a füzetenkint megjelenő Hutchinson-féle „Pictorial Eacyclopaedia", amelyben szintén kiütnő magyar anyag van, egész oldalon közül például oly magyar képeket, mint „Hungarian Bottle Dance". Rövid, de pontos életrajzot nyujt még az olyan régebbi államférfiakról is, mint Deák és hazánk más jelesei.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek Hoffmann Ferenc sütőmester, II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9. II. Olasz fasor 25.

A Hollós Mátyás Társaság irodalmi estje

A budai irók, művészek és tudósok egyesülete, a *Hollós Mátyás Társaság* hétfőn rendezte a szezonban második irodalmi est'éjét a Gellértszálló különtermében. A fényesen sikerült este méltó volt az előkelő, magas szinvonalú társasághoz, amely hosszú kényszerszünet után *Hennyei* Vilmos dr., *Pávai Vajna* Ferenc dr., *Gegus* Dániel és *Szilágyi* Károly vezetése alatt most éli reneszánszát. A nagytermet megtöltő előkelő közönség rendkivül hálásan fogadta a kitünően összeállitott müsort és szünni nem akaró tapssal jutalmazta az előadókat.

Az irodalmi estét *Hennyei* Vilmos dr. ny. államtitkár elnöki megnyitója vezette be. Szeretettel üdvözölte a társaság tagjait és a nagyszámban megjelent előkelő közönséget, különösen *Lukács* György dr. vbtt. ny. minisztert, akinek hálás köszönetet mondott azért a kitünő megtiszteltetésért, amelyben a társaságot a revizióról szóló előadásával részesiti. De hálás köszönetet mondott a társaság nevében *Bánlaky* Gézának, a székesfőváros központi fürdőigazgatójának is, aki a társaság multhavi estéjén Budapest fürdővárosról tartott előadásával olyan nagy sikert aratott, hogy előadásának tartalmát a társaság továbbra is napirenden kivánja tartani, hozzászólás formájában tárgyalni, amint azt a *Budai Napló* közölte is.

Elsőnek *Pávai Vajna* Ferenc dr. főgeológus szólalt fel, belekapcsolódva *Bánlaky* Géza fürdőügyi előadásába. Rámutatott arra, hogy a *Hollós Mátyás Társaságnak állandó programja Budapest fürdőügye.*

— Mi hisszük — mondotta a kiváló tudós — és meg vagyunk győződve, hogy Budapest nemcsak fürdőváros lesz, hanem a *világ legnagyobb fürdőpatikája is*, mert itt a meszes, kénes, lithiumos, rádiumos, keserűsós, konyhasós, jódos, brómos, forró, langyos és hideg gyógyforrásoknak olyan tömege tör a felszinre és annyi fakasztható még a földből, hogy *ezek keverékeit a világ egyetlen fürdő és ivókura-helye sem csinálhatja utánunk.* Igaza van *Bánlaky* Géza igazgatónak, aki egy hónap előtt nagyszerű előadást tartott itt Budapest fürdőügyéről és ezzel kapcsolatban megállapitotta, hogy a fürdőügyi kérdés barátai két táborra oszlanak: a pesszimisták és az optimisták táborára. És itt kapcsolódom bele én is az igazgató előadásába. De ne méltóztassék azt hinni, hogy polemizálni akarok, csak leszögezem, hogy én hiába is tagadnám, az *optimisták közé tartozom*, bár tudom, hogy az optimisták törekvéseit sok minden keresztezheti: a kevés pénz, az elégtelen vizsgálat, csekély bátorság, sok nemtörődömség, sőt akad néha egy kis féltékenység, némi irigység s egy csomó konkurrenciától való félelem és még egyéb is.

— Nem csoda, ha ezek után néha valami nem sikerül, vagy csak félig-meddig. *De ezzel is jót teszünk: örömet okozunk az ellentábornak.*

— Mi optimisták sem vagyunk régi görög Istenek — hiszen akkor imádnának és nem szidnának. De ha tévednénk is imitt-amott, a világot mégis csak az optimisták vitték és viszik előre.

— De ahogy két táborra oszlanak a fürdőügyünkkel foglalkozók, ugy kétféle termális gyógyvizünk is van: olyan, amely összes gyógytényezőivel, saját nyomással folyik a kurahelyekre és olyan, amelyet össze kell gyüjteni s a gyüjtőmedencékből oda kell szivattyúzni, pumpálni a kurahelyekre. Az elsőben minden gyógytényező, az oldott sók, a rádium-emanáció, a kénhidrogén, szénsav és oxigén mind benne vannak, mind hatnak a fürdőben és az ivókúránál, a másikból az illő részek részben, vagy egészben elillannak és azok már nem gyógyithatnak.

— De két nagy, sürgősen megoldandó feladata is van a mi fürdőügyünknek: a fürdőkórház és fürdőügyi kisérleti telep megteremtése.

— Hová épitsék ezeket?

— *Csak oda, ahol olyan termális gyógyforrások vannak, amelynek vizét nem kell pumpálni, hanem maguktól változatlanul folynak a kura, a kisérleti helyekre.* A többi vizekkel folytatott kurák és kisérletek nem lehetnek mérvadók az összes alkatrészeket tartalmazó gyógyforrásokra. Ahol felszinre kiömlő források még nincsenek, de helye volna a fürdőkórháznak és kisérleti telepnek, mélyfurásokkal kell ottan forrásokat fakasztani.

A közönség szünni nem akaró tapssal fogadta a kiváló tudós előadását, mely után a költői lelkü *Holbesz* Aladár „*A Módszer*" cimü hangulatos novelláját olvasta fel nagy tetszés mellett. Utána *Lukács* György v. h. t. t. ny. miniszter csaknem egyórás gyönyörü előadást tartott „A magyar revizió mai helyzete" cimen. A klasszikusan szép, tömör előadást, amelyet szünni nem akaró tapssal köszönt meg a közönség, a *Budai Napló* legközelebbi számában közöljük.

Végezetül özv. *Odry* Lehelné, gyulai *Gaál* Annunciáta saját költeményeiből szavalta el néhány nagy tetszéssel kisért versét.

Az előadást társasvacsora követte a Gundel-étteremben.

O. A.

EGYESÜLETI ÉLET

Az „Otthon" Családiház és öröklakástulajdonosok Egyesülete december 21-én tartott igazgató-választmányi ülése a Budai Napló hivatalos lapjának nyilvánitotta és az egyesület közleményeit a Budai Naplónak az egyesület részére fentartott állandó rovatában teszi közzé, az adó- és illetékügyi rovat keretében.

A Budai Katolikus Nőszövetség jan. 15-án, II. Donáti-utca 38. szám alatt tartotta összejövetelét, amelyen Georgi Ilona tanárnő „Népművészet, jól és rosszul értelmezett népi kézmunkák" cimen adott elő. Dr. Szabó Imre érsekhelynökségi titkár pedig rövid szociális tárgyú elmélkedést tartott.

A Virányos-Kútvölgyi Kulturális és Gazdasági Egyesület választmányi ülése. Szombaton, január 9-én este félnyolckor a Wendl-féle vendéglőben (I. Kútvölgyi ut 18.) választmányi ülést tartott a Virányos-Kútvölgyi Kulturális és Gazdasági Egyesület Geiger Gyula dr. ügyvezető elnök vezetésével.

A Virágkedvelők Egyesülete szobanövény és kiskert ápolási tanfolyamot tart. Január 14-én, csütörtökön d. u. fél 5 órakor az egyesület helyiségében VIII. Eszterházy u. 4. alatt „A mérsékelt meleg szobába való növények" cimen Füredi Jenő tart előadást. Minden érdeklődőt szives látnak. Felvilágositással szolgál a központi iroda: VI., Podmaniczky u. II. 9. Telefon: 1-163-33.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőosztály. A legmodernebb berendezés

Megszünteti a városi ingatlantulajdonosok jogbiztonságát a városrendezési és épitésügyi töryényjavaslat

Befejezés.

A Tj. 10. §-ának 8. bekezdése akként rendelkezik, hogy az érdekelt telektulajdonosok kérelme nélkül, hivatalból foganatositott telekátalakitási eljárás költségét az érdekelt tulajdonosok telkeik arányában kötelesek viselni. *Közérdekből a hatóság által hivatalból elrendelt átalakitás költségét az érdekelt félnek kellene viselni, illetőleg az államnak, amelynek érdekében foganatosittatott az eljárás.* Ha már türni kell a telekátalakitást a köz érdekében, legalább ennyiben enyhitsük a bekövetkezett sérelmeket.

A Tj. 12. §-ának c.) pontja a kisajátitási jogot akkor is biztositja, ha a kisajátitásra a városkép előnyösebb kialakitása végett van szükség. A szépészeti szempontok kétségtelenül figyelemreméltók, de semmiesetre sem lehetnek olyan fontosak, hogy amiatt a magántulajdon szentségén nagy rést kellene ütni.

E szakasz g.) pontja pedig kisajátitási lehetőséget biztosit akkor is, ha az ingatlan gyógy-, vagy üdülőhely létesitéséhez, illetőleg bővitéséhez szükséges. *E rendelkezés hiányos, mert ilyen esetben csak akkor lehet indokolt a kisajátitás, ha a létesités és bővités közérdekü.*

A gyógy- és üdülőhely létesitése és bővitése gyakran közönséges üzleti vállalkozás, anélkül, hogy közérdekü volna. Ilyen esetben nem nyujtható a magánvállalkozásnak a kisajátitás kedvezménye, mert ezzel elesik az a lehetőség, hogy az ingatlan tulajdonosa a tárgyi értéket meghaladó u. n. előszeretett árat élvezhesse.

Sérelmes rendelkezést tartalmaz a Tj. 12. §. 4. bekezdése is, amely kimondja, hogy az átalakitás következtében mutatkozó bérjövedelem-emelkedés elsősorban a város követelésének kielégitésére szolgál. A Tj. e rendelkezése *uj törvényes elsőbbségi igényt, mintegy zálogjogot biztosit* a város javára. Arról azonban nem intézkedik, miféle tényezők figyelembevételével döntik el adott esetben, hogy bérjövedelem emelkedése az átalakitás következménye-e? Hiszen a bérjövedelem számtalan más okból is növekedhetik. Például a városrész fejlődése, az épület modernizálása, jobban fizető bérlő beköltözése, gazdasági viszonyok változása stb.

Ki lesz az a zseni, aki mindezeket a tényezőket csalhatatlanul külön tudja majd választani és kiszámitja, hány százalék az átalakitás eredményeként mutatkozó bérjövedelem gyarapodása? Továbbá e rendelkezés szerint a bérlő ki van téve annak, hogy a város által ekként megállapitott emelkedés összegét az ingatlan-tulajdonossal már előzőleg rögzitett bérösszegen kivül tőle fogja követelni. *A Tj.-nak e rendelkezését okvetlenül törölni kell.*

A Tj. 13. §-ának 2. bekezdése megengedi azt, hogy a csupán diszitésre szolgáló torony, vagy más ilyen épületrész lebontását az épitésügyi hatóság a városkép előnyösebb alakitása céljából elrendelheti. Már most megtörténhetik az, hogy egy ilyen épületrész eltávolitása miatt a munkálatok következtében átmenetileg néhány hasznothajtó lakrész lakhatatlanná válik, vagy a bontási munka közben mühiba következik be. Szükséges tehát hogy ilyen esetekre legyen jóvátétel. Ki kellene mondani azt, hogy a *lebontás a város veszélyére történik és a lebontásból kifolyólag keletkező károkért a város felelős, de fennmarad a városnak a visszkereseti joga azokkal szemben, akik a károkozásért felelőssé tehetők.*

A javaslat 14. §-ának 2. bekezdése értelmében olyan uton, ahol a zártsorú épitkezés kötelező, az előkertet *kisajátitási eljárás nélkül* az ut területéhez lehet csatolni, ha ezt az ut forgalma szükségessé teszi. A 15. §. szerint ilyen esetben kártalanitás nem jár. Ha csak kisebb előkertről van szó, akkor rendben lenne a dolog, de mi lesz akkor, ha valaki nagy előkertet hagyott és telkének hátrasző részén épitkezett? Ilyen esetben *vagyonelkobzáshoz vezethet a rendelkezés, ebben a formában ki kellene mondani azt, hogy a telek hánygodrésze vehető „előkert" jogcimén ingyen igénybe.*

Tj. III. fejezete az *épitésügyről* rendelkezik. E rendelkezések általánosságban nem kifogásolhatók, mégis a Tj. 19. §. 7. bekezdése jogot ad az épitési hatóságnak arra, hogyha valamely épület állapota a városképet rontja, az épület tatarozását rendelheti el. Miből fedezze ezt a háztulajdonos, mikképpen tegyen eleget a hatósági meghagyásnak? Erről nem szól a javaslat.

A Tj. 23. §-ának b.) pontja felhatalmazza az iparügyi minisztert arra, szabályozza rendeletileg azt a kérdést, hogy az épitési munka ipari végzésének mik a szabályai, valamint azt, hogy az ipartörvények rendelkezéseit az épitési munkára mennyiben kell alkalmazni. *E kérdések egytől-egyig törvényhozási szabályozást kivánó kérdések.*

A Tj. 24. §-a a végrehajtással felmerülő kiadások *fedezésére külön közszolgáltatás szedését, tehát ujabb pótadó kivetésére jogositja fel a városokat. A városi ingatlan terhei a várt csökkenés helyett tehát ismét emelkedni fognak!*

Vannak még egyéb sérelmek is a törvényjavaslatban, de helyszüke miatt azokat nem ismertetjük. Az előadottakból megállapitható, hogy ebből a törvényjavaslatból igy, ahogyan a képviselőház elé került, nem lehet törvény. A sérelmes rendelkezések megváltoztatása, illetőleg a tj. kifogásolt részeinek módositása céljából sürgősen össze kell fogni a városok ingatlantulajdonos érdekképviseleti szerveinek, hogy az összeülő képviselőház elé már módositott szövegben kerüljön az tárgyalásra.

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Január 15-én: A forgalmi adó 48—240 P-ig terjedő havi átalány harmadik hatodrészének lerovása bélyegekben. A 240 pengőn felüli adóátalány december havi részlete készpénzben befizetendő. — A készpénzben havonta fizetők decemberi forgalma után a forgalmi adó befizetendő, a bevallás benyujtásával. — A készpénzben negyedévenként fizetők az októberf-decemberi negyedévre az adót befizetni tartoznak. Fényűzési adó a decemberi forgalom után a bevallási iv beadásával befizetendő. — Közúti adó I. negyedre befizetendő.

Január 20-án: A forgalmi adó 48—240 P-ig terjedő havi átalány 4-ik hatodrészének lerovása bélyegben.

Január 25-én: A forgalmi adó 48—240 pengőig terjdő havi átalány ötödik-hatodrészének bélyegben való lerovása.

Január 31-én: A 48—240 pengőig terjedő forgalmi adó átalány utolsó részletének beélyegben való lerovása. Utolsó nap a rögzitett jövedelem, vagyon és általános kereseti adó felmondására.

Részvénytársasági és szövetkezeti alkalmazottak, igazgatósági és felügyelőbizottsági tagoknak az elmult évben bármi cimen kifizetett összegek után járó nyugtabélyegilleték kimutatás mellett való befizetése készpénzben, egész hónapon át

*

Házak jövedelemadó alapja

Az épületek nyers jövedelméül a J. V. H. Ö. 18. §. értelmében tudvalevőleg a házadó kivetése céljából megállapitott házadó-alap összegét kell felvenni, *nem a ház tényleges előző évi* tényleges jövedelmét, mert a házadóalap nem az előző évi, hanem a novemberi bérek egy egész évre átszámitott összege, illetve — a saját használatban lévő, ingyen átengedett, üres helyiségeknél — a felbecsült évi haszonérték.

Ebből le lehet vonni:

1) a kezelési és fenntartási költségeket, ha azokat az adózó pontosan igazolja. Ilyenek: 1) a közvilágitási költségek, 2) vizdij, 3) kéményseprési dij, 4) éjjeli-őri és járdatisztitási költségek, 5) hatósági liftfelügyeleti dij, 6) a házgondnoki dijak, 7) a házfelügyelői és segédházfelügyelői lakások bérértéke és az ezen alkalmazottnak nyujtott esetleges egyéb illetmények, 8) a házjövedelem keletkezésével, kezelésével és biztositásával kapcsolatos peres és perenkivüli költségek, valamint a felmerült ügyvédi költségek, 9) kárbiztositási dijak stb. Ezeket az összegeket tehát táblázatosan összeállitani és tételenként igazolni kell.

A fenntartási költségeken kivül le lehet vonni a tatarozási és jókarbantartási költségeket is, amelyek évközben felmerültek. Ezeket a kiadásokat kétféleképen lehet levonásba hozni. *Átalányszerűen*, vagyis a tényleges kiadások igazolása nélkül. Ebben az esetben az 1922. előtt épült házak bruttó jövedelméből 10 százalékot, az 1922. után épült házaknál pedig 5 százalékot lehet levonni. (A hatóság jogosult — kellő indokolás mellett — esetleg kevesebbet is levonni, a háztulajdonos viszont minden további külön bizonyitás nélkül igényelheti a fellebbviteli hatóságoknál az egész 10, illetve 5 százalék levonását. (3. §. 2. bek.)

Ha valaki a mult évben százalékos alapon vonta le a tatarozási költségeket, az idén pedig számlákkal igazolja, hogy 1936-ban 5, illetve 10 százaléknál nagyobb összegű tatarozási kiadása merült fel, az adókivető hatóság köteles a háztulajdonost felszólitani, igazolja utólag, hogy 1935-ben tényleg milyen összegű tatarozási és karbantartási kiadása volt. Amennyivel az utólag tényleg igazolt összeg kisebb, mint a százalékosan levont összeg, a különbözetet a számlákkal igazolt 1936. évi tatarozási kiadásokból le kell ütni. Pl. egy 1922. előtt épült háznál az 1936. évi házadóalap 20.000 P. volt. A háztulajdonos az 1936 évi jövedelemadó bevallásában tatarozási költségek cimén levont 10 százalék fejben 2000 pengőt s ezt a pénzügyi hatóság elfogadta. Az idei házadóalap 19.000 p., de az idén a háztulajdonos számlákkal igazolja, hogy 1936. évben 4.000 pengőt forditott tatarozásra. A fentiek értelmében *a hatóság felszólitja a háztulajdonost, hogy utólag igazolja most az 1935. évi tényleges tatarozási költségeket is.* Ha tehát csak 1.000 pengő 1935 évi ilyen kiadást tud igazolni, akkor (2000 — 1000 =) 1000 pengővel csökkenteni kell a pontosan igazolt és 4.000 pengőt kitevő 1936 évi tatarozási kiadások összegét és e cimen végeredményben csak 3.000 pengőt lehet csak levonásba helyezni. Ezt az eljárást az adókivetési rendelet tulajdonkép 5 évre visszamenőleg rendeli el, vagyis a külön igazolás nélkül százalékszerűen levonni engedettnél nagyobb összegű tatarozási kiadás igazolása esetén *elvileg 5 évre visszamenőleg kell igazoltatni a tényleges tatarozási költségeket, megállapitani a a százalékszerűen levont és a tényleges kiadás közti különbözetet és az 5 évi különbözetek összegével kell az adóvallomásban pontosan igazolt tatarozási kiadásokat csökkenteni*

Mindenestre jól teszik az érdekeltek, ha a tatarozási kiadások számláit 5 éven át a saját érdekükben gondosan megőrzik.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

A Bástyasétány

Megilletődés fog el, ha nevét leirom. Fekvése, ápoltsága, halk diszkrét, egymásba forduló vadgesztenyefái oly hivogatóak. Pihenési kináló padjai mind-mind a fenséges nyugalmat kinálják a sétálónak. Ha kilépünk az árnyas lombok alól, hiába keresünk kifejezést arra a felejthetetlen látványra, mely szemeink elé tárul...

És mégis mostoha gyermeke szépen induló idegenforgalmunknak. Nem vesz tudomást róla senki. Pedig Buda az, amely lenyügözi végeredményben a nyájas Idegent. Ha Pest szépségeivel végeztünk, nem távozhat idegen szép fővárosunkból, hogy a budai vár ne legyen látogatásának befejező része. Ha végigszemléljük a vár temérdek műemlékeit, eljutunk a helyőrségi templomig, itt két lépés és olyan panoráma terül szemeink elé, mely örökké felejthetetlen. A látottak és hallottak után ott tárul elénk Budavárának nehéz csatákkal teli történelmi multja.

Egy felejthetetlen pillantás a Halászbástyáról Pestre, majd visszafordulva, a pár lépés hosszu Szentháromság-utcán kijutunk a Bástyasétányra. Kellemes árnyas sétaut a Disz-térig. Nem több 4-5 percnél.

Szeretném az illetékes körök figyelmét felhivni e mulasztásra. A Szent György-tér, a Szentháromság-tér nyüzsög a sok idegentől. Néhány lépés választ el bennünket csupán a Bástyasétánytól oly klasszikus szépségekkel és ezek feletti elsiklanak az idegenvezetők, nem vesznek róla tudomást, hogy az emberalkotta szépségeken kivül itt vannak a természetalkotta szépségek, melyek megérdemelnek az idegenek idejéből néhány percet.

Idegenforgalomról lévén szó önkéntelenul adódik a gondolat. Kereskedő és iparostársaimnak ajánlom; kinek kedve van hozzá, tanuljon nyelveket! Különösen angolul és olaszul. Ma már nem elég édes anyanyelvünkön kivül németül beszélni. Patinás ódon környezetünkben is modernnek kell lennünk ott, ahol vevőink kényelméről van szó. Ez is egyik eszköze annak, hogy távozó idegenjeink szép emlékeinek számát szaporitsuk. **Csery Gyula**

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

Buda gyógyforrásai a külföld tükrében

Eljutottunk végre oda, hogy elismert külföldi szakértők is foglalkoznak Buda gyógyforrásaival. A külföldi betegforgalom igazában csak akkor kezdődik majd, ha már a tudományos megállapitások bizonyitékait feltárták. Buda uj fürdőkorszakában *Mache* bécsi professzor, — a róla elnevezett Mache-egység meghatározását alkalmazzák világszerte — volt az első világszerte ismert tudós, aki Budapesten járt és a hőforrások igazi értékét megvilágította. Tőle tudjuk, hogy például *a Szent Imre fürdő egyik forrása sokkal jelentősebb Mache-egységű, mint a világhirű gasteni hőforrás.*

A második külföldi illetékes személy, aki alaposan tanulmányozta Buda gyógytényezőit, *Van Bremen* amszterdami orvostanár, az *International Society of Medical Hydrology* főtitkára és a Nemzetközi Reumaellenes Egyesület alelnöke. *Bilkei Papp* Lajos dr., a Gellért gyógyszálló főorvosa és *Frank* Miklós dr., a Balneológiai Egyesület főtitkára az utóbbi két évben több, előkelő külföldi szakértő érdeklődését szerezte meg Budapest-fürdőváros részeré.

A legujabb ilyen szakértő dr. *Harrasovitz* professzor (Giessen.) A Balneológiai Egyesület meghivására magyar témáju előadást tartott *„Die Heilquellen Ungarns"* cimen. Nagyszámú közönség gyül össze a Gellért disztermében, hogy a tudóst meghallgassa. Az előadásra még visszatérünk, budai vonatkozású érdekes megállapitásait legközelebb ismertetni fogjuk.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

Budán vannak a legszebb nevü uccák

Meglepő, mennyi változás történt azóta, hogy Budapesten a legutóbbi „hivatalos" uccai névjegyzéket és térképet 1931-ben kiadták. Az utolsó évben is egész sor uj uccanév született. Vidékiek és külföldiek nem tudnak már eligazodni: hasztalan keresgélnek egyes neveket az utmutatóban, vagy a térképen.

Kár néhány patinás régi szép névért. Angliában sehol meg nem engednék azt, hogy érdemes foglalkozások, nagymultú mesterségek uccáiról levegyék a tradiciós névtáblákat .Hát még, hogy egy-egy ucca száz év alatt nyolcszor is cserélje a nevét!

Furcsa kis statisztikát lehet összeállitani a készülő legujabb uccanévsor anyagából. Ha először az idegenforgalmi nézőpontot tekintjük, kiderül, hogy *tizenöt olyan budapesti ucca akad, amely külföldi előkelőség nevét viseli.* Ezek közül uralkodó volt *Vilmos* császár, *Mehmed* szultán, *Sobiesky* János, *Vilma* királynő, államfő volt *Pilsudszki* marsall (utja a Böszörményi és Orbánhegyi ut között van), *Washington* György sétánya a Stefánia út és a Paál László út között. Külföldi nevet visel még a kis *Franklin* ucca, a *Luther* ucca, a *Columbus* ucca a *Zuglóban*, a kis *Gül Baba* ucca, az egészen uj *Mackensen* út, az *Edison* utca, a *Kálvin* tér, a józsefvárosi *Romanelli* ucca és a legujabb várbeli *Ince-pápa* tér. Viszont az Ince ut megszünt a XIII. kerületben és ebből lett a Pilsudszki marsall utja.

Uralkodók nevét viseli a *Ferenc József* tér, *Károly* király utja, *Erzsébet* és *Mária Terézia*-tér, *Zita* királynő utja, az *István* ut, a *Mátyás* tér, a *Lajos* ucca, a *Zsigmond* tér és ucca, *Erzsébet* királynéről nemcsak teret neveztek el, hanem a nagykőruti szakaszt és azt az utat is, amely a Hermina uttól indul ki. A Habsburgok iránti lojalitás kifejezője a Ferenc József tér, a Lipót körut, a Sándor tér, a Stefánia út és a Rudolf tér, a Klotild- és József ucca.

Európának nincs egyetlen olyan fővárosa sem, ahol ne lenne több történelmi név, mint a pesti uccanevek között. *Attila, Árpád, Álmos, Botond, Lehel, Tas, Örs, Etele, Emese; Géza* és *Zoltán;* a későbbiek közül pedig *Bethlen* Gábor, *Zápolya, Dobozi, Báthory, Jurisics, Frangepán, Hunyadi; Kinizsi, Drégely, Drugeth; Nádasdy; Werbőczy, Zách, Zrinyi és Rákóczi* neveit viselik az uccák és terek.

A *szentek* közül *István*nak útja és tere, *Imré*nek utja és tere, *László*nak tere és uccája is van. Továbbá szent nevét viseli a Gellért tér és rakpart is.

Egyházi személy nevét viseli a *Kapisztrán* ucca a Ferencvárosban és tér a Várban, a *Fráter György* ucca és tér, a *Ranolder-*, a *Prohászka-*, és a *Simor* ucca, a *Primás* bástya és a *Scitovszky* tér, valamint a legujabb *Pázmány Péter* (volt Egyetem-) tér.

Jeles nők neveit viseli a királyi család emlitett tagjain kivül a *Lórántffy Zsuzsánna* ut és lépcső, a *Ráskay* Lea ucca, a *Maderspach* Károlyné ucca, a *Veress* Pálné ucca, a *Zirzen* Janka ut, a *Blaha* Lujza tér, a *Bulyovszky* ucca, a *Prielle* Kornélia ucca, a *Laborfalvy* ut és a *Kántorné* ucca.

Államférfiak, politikusok neveit viseli az Apponyi tér, a Bánffy utca, a Baross tér és ucca, a gróf Bethlen István sétány, a Darányi Ignác ucca, a Deák Ferenc ucca és tér, Dessewffy ucca, a Gorove ucca, a gróf Tisza István ucca, a Tisza Kálmán tér, az Andrássy ut, a Hieronymi ut, a Hegedüs Sándor- és Irányi ucca, a Klebelsberg Kunó ucca, a Kossuth tér, a Pauler ucca, a Podmaniczky ucca, a Széchenyi ucca, a Szalay ucca, Széll Kálmán tér, Szemere ucca, Szilágyi Dezső tér, Szlávy és Szapáry ucca, Teleki tér, Trefort ucca, Ugron Gábor ucca, a Wahrmann ucca és a Wekerle Sándor ucca.

Költők és írók sorából uccát és teret kaptak: Ábrányi Emil, Ady Endre, Ányos Pál, Arany János, Bacsányi, Balassa, Ballagi Mór, Balogh Tihamér, Báróczy, Bessenyei, Beöthy, Benedek Elek; Csepreghy; Csiky, Csokonai, Cucor, Dajka, Dalmady Győző; Döbrentey, Endrődi Sándor, báró Eötvös József, Garay, Gárdonyi, Greguss, Gvadányi, György Aladár, Gyóni Géza, Gyulai Pál, Horn Ede; Ilosvai, Jókai, Jósika, Kaas Ivor, Katona József, Kisfaludy, Komócsy József, Madách, Mikes; Mikszáth; Petőfi; Pósa Lajos, Rákosi Jenő, Révai, Reviczky Gyula, Szabolcska Mihály, Szalay, Szász Károly; Táncsics, Toldi Ferenc, Tóth Kálmán és Lőrinc, Tömörkény, Vahót, Vajda János, Vas Gereben; Verseghy Ferenc, Vörösmarty.

Ujságirók és lapvezérek közül *Bródy* Zsigmondról, *Falk* Miksáról és *Légrády* Károlyról neveztek el utcákat.

Tudósok neveit a következő uccák viselik: Batassa, Bókay, Bólyai, Bod Péter, Brassai Sámuel; Buday László; Budenz; Bugát; Csemeghy, Fényes Elek, Fraknói Vilmos, Herman Ottó, Hunfalvy, Kitaibel Pál, Kandó Kálmán, Keleti Károly, Korányi Frigyes, Körösi Csoma Sándor, Lóczy Lajos, Pulszky, Semmelweiss; Szalay, Stocek, Thallóczy.

Művészek közül aránylag nagyon kevesen szerepelnek az uccatáblákon: Dürer, mint magyarszármazású festő (Ajtósi Dürer-sor), Barabás, Benczur, Fadrusz, Mészöly, Markó, Madarász, Lotz Károly; Liezen-Mayer, Munkácsi, Paál László, Szinnyei Merse Pál, Zichy Mihály; a szobrászok közül Fadrusz János, Strobl Alajos, az épitőművészek közül Ybl Miklós és Schulek Frigyes.

(Folytatjuk.)

Hungarian Wishes

Uj, kedves, művészi jelei is vannak már annak, hogy Magyarország idegenforgalma menynyire fejlődik. A külföldiek, főképen az angolok a karácsonyi és újévi üdvözlést finom metszetű vagy színes litografiával készült nyomtatványokon szokták kifejezni, de külön fényképeket is csináltatnak. A divatossá lett Budapest legszebb részeit láttuk már ilyen külföldről érkezett „best wishes for a merry Christmas and a happy New-Year" szövegű képek alatt. A többi közt Bennis Wheatley barátainak a világ minden részébe olyan dupla kártyát küldött, amelynek jobbfelén a hires iró és neje látható a „Magyar Fájdalom Szobra" előtt. 1936 augusztusában járt itt a feleségével együtt, aki szintén ismert iróno es nem feledték el a magyar fővárost, sőt különféle módon rendszeresen propagálják az igaz jóbarát önzetlenségével. Budai részletek még három ilyen „happy New-Year" üdvözlésen szerepelnek.

Megjelent az uj „Grieben"

A magyar idegenforgalom jelentős irodalmi eseménye, hogy a világ egyik legnagyobb útikönyv-kiadója, a berlini Grieben, Budapestről és környékéről uj kalauzt adott ki. Hogy mekkora az érdeklődés a Grieben-cicerónék iránt, eléggé mutatja az az egyetlen adat, hogy a pártatlan és példátlan gonddal szerkesztett könyvnek ez a 11-ik kiadása, amelyben minden friss adat, közbeeső változás helyet kapott. Budapest és az ország tömör története, művészeti jellemzése, a hasznos tudnivalók hosszú sora, a szállodák, vendéglők, kávéházak, pesti specialitások, a közlekedés, a szorakozások, a sport ismertetése után *Budapest fürdői és mindenfajta gyógytényezői is kellő méltatásban részesülnek* a könyvben. A zsebkönyvvel kezében minden komoly igényű utas végigjárhatja a fővárost. Erre a célra készült modern térképek és tiszta nyomásu fényképek is vannak a könyvben. A múzeumok részletes leirása, tervrajza, beosztása ugyancsak megvan.

A budai hegyek, Acquincum és a gyönyörű dunai út leirásán kivül a Balaton, az Alföld a Mátra, és a Bükk szépségeire is fölhivja a figyelmet. Griebennek ez a 102. számú kötete bizonyára sokezer uj barátot szerez Budapestnek, annál is inkább, mert angol és olasz nyelven is megjelenik.

Negyedik óvódáját állitja fel a Dunántuli Közmuvelődesi Egyesület. A Dunántuli Közmüvelődési egyesület Széll Kálmán-téri helyiségében a mult héten tartotta igazgatósági ülését Sziklay János dr. elnöklete alatt. Rákosy Gyula dr. igazgató főtitkár beszámolt az egyesület 1936. évi működéséről. Győrben, Veszprémben, Pécsett, Székesfehérvárott, Kaposváron és Tatán rendezett magyar nótahangversenyeket. Az egyesület ugyanis a magyar nyelvért harcol s ezt olyan formában teszi, hogy a Dunántul sváb községeiben magyar nyelvű óvodákat tart fenn. Ez idő szerint három ilyen óvodája van — Városlőd, Tarján, és Szád — s a mostani igazgatósági ülés határozta el, hogy legközelebb megszervezi és felállitja a negyedik óvodáját.

Az uj repülőtér márciusban megkezdi működését. Most már remélhető, hogy tavaszig elkészül Budapest uj repülőtere. A Gellértszállótól öt és félkilométerre lesz a Vadászhegy, Nyulhegy és Naphegy által határolt völgy kétszázholdas hatalmas területén. A nagy állomásépület mellett négy hangár létesül. Az összes épitkezések teljes költsége hatmillió pengőt tesz ki. Az eddigi terv szerint március elsején már meg is kezdik a forgalmat az uj repülőtéren.

A budai papok gyülése. A budai papok januári összejövetele, január 11-én este volt a ferencrendi zárdában. Dr. Kis Andor görögkatolikus hitszónok ismertette a görögkatolikus mise liturgiáját bemutatásokkal.

Ingatlanárverések Budán

Az I—III. ker. járásbiróságon a következő ingatlanok kerülnek árverés alá:

II. Hunyady János-út 2., Lónyay-lépcső 1. és **Király-lépcső 1.** 858 öl, palota és kert. Kikiáltási ár 384.000 pengő. Árverés január 15-én.

II. Konkoly Thege Miklós-út 68. 2 hold 200 öl szánő 30/144-ede. Kikiáltási ár 505.63 P. Árverés január 19-én.

PHILIPS RÁDIÓT
hol vásároljunk
BUDÁN
„Márvány" RÁDIO
hat. eng. villanyszerelési vállalat
I. MÁRVÁNY-UTCA 21. TELEFON: 1—522—95

Nánay Elemér hat. eng. villany- és rádió-szaküzlete
I., Krisztina-krt 129 (Missziós házban) T.: 1-563-75
Minden márkás rádiót a lakásán dijtalanul bemutat
Csere Részlet

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

SOMLYÓ ZOLTÁN

Ujságíró volt és poéta. Budán élt, budai volt, Budán halt meg. Most már örökre budai marad abban a békességes óbudai földben, melyhez megtért. Ifjúságában Pesten lobogott. Tragikus, maró, feszült, zsúfolt lelkiéletet élt az ifjúság ama időiben, melyeknek 1908 volt a jelzete. Kávéházi poéta volt, Kosztolányi Dezső és Karinthy Frigyes barátja. Nevét beleírta az újkori magyar lira históriájába. A régi Newyork kávéház „karzat"-áról indult el, mint Parnassusról. A háború után megtért Budára. „Elátkozott költő" volt a neve egyik nagyszerű verses kötete után. Le poete maudit... Arthur Rimbaud, akinek verseit ő fordította le. Lefordította Hugo von Hoffmansthal A balga és a halál-ját.

Poéta, ifjúságunk barátja, most éretted is eljött a halál. Az egykori „Nagy Nemzedék" kihal. Ady Endre, Krudy Gyula, Szini Gyula, Tóth Árpád, Kosztolányi Dezső... Most Somlyó Zoltán. A Kosztolányi Dezső halálával halt meg. A rettentő betegségben halt meg. A rettentő betegségben, melyről senki semmit nem tud. Mindennap ott ült a Lágymányos irodalmi kávéházában, az asztalnál, mely mellett Kosztolányi Dezső is megfordult. Az asztal most elárvul. Tragikus fekete feje nem őszült meg. Furcsa: most derült ki, hogy ötvennégy éves volt. Én mindig azt hittem, hogy huszonöt.

Kosztolányi Dezső temetésén láttalak, kedves barátom. Hát ilyen gyorsan fel lehet kelni egy kávéházi asztaltól? Kosztolányi Dezső megírta egykori fiatal alakodat az „Esti Kornél"-ban. Ez marad meg belőled, meg a verseid. Elárvult a budai Helikon, szegényebb lett egy színnel, a te tragikusan sötétlő szineiddel.

Ám most már jó dolgod van, kedves barát. A mai élet sivár gondjait, a te örökös, maró gondjaidat nem érzed már. Szegény poéta, Lázár voltál, most, ime, megtértél Ábrahám kebelébe. Sírodra, őseid szokása szerinti módon, fogadjál szívesen barátaidtól egy budai kavicsot, addig is, amígi valahogyan sírkövet fogunk tudni állítani neked. Köhő, most már nem vagy az, ami eddig voltál, nem vagy „elátkozott költő". Ábrahám, Jákob és Izsák Istene nyugosztaljon óbudai sírodban!

B. B. B.

Szendy polgármester vállalta a Magyar Est fővédnökségét. A Keresztény Tanügyi Bizottság január 23-án a Budai Vigadóban rendezi meg az immár hagyományossá vált Magyar Estjét. A rendezőbizotság mindenre kiterjedő figyelme és munkássága már előre is biztositja az est sikerét. A Magyar Est fővédnökségét Szendy Károly polgármester vállalta. Az izléses kiállitásu meghivókat már széjjel is küldötték, meghivót a Keresztény Községi Párt központjában (Városház-u. 10.) lehet igényelni.

Mező Ferenc dr. — igazgató. Az amszterdami szellemi olimpiász győztesét, Mező Ferenc dr.-t, aki a Markó-uccai gimnáziumban oktatja az ifjuságot a magyar irodalomtörténetre és a latin nyelvre, a kormányzó Hóman Bálint kultuszminiszter előterjesztésére igazgatói címmel tüntette ki.

Magyar Miklós és Wolff Jenő étkeztetési akciója. A pesti oldalon, az erzsébetvárosi Almássy-téren évek óta csendben, minden reklám és feltünés nélkül folytatja áldásos szociális munkáját Magyar Miklós th. biz. tag étkeztetési akciója. Meleg ebédet ad mindenkinek ez az akció, aki arra rá van szorulva. Nem kell hatósági igazolás, semmiféle bürokratikus eljárás ahhoz, hogy valaki ízes meleg ebédhez jusson az Almássy-téren: aki enni kér, egyszerűen beáll a sorba és kap az ebédből, amelyet Wolff Jenő és Magyar Miklós áldozatkészsége juttat a nincsteleneknek. Az elmult években is naponta száz meg száz ember kapott ebédet, idén azonban, amióta a koldusrendelet életbe lépett, sokkal többen keresik fel az Almássy-teret, hogy részesüljenek a nemes akció áldásos jótékonyságában.

Ifj. Béla Henrik, a Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalának népszerű titkára csütörtökön esie mutatkozik be, mint zeneszerző a Zeneművészeti Főiskola jazz-hangversenyén. A tehetséges fiatal szerző első bemutatkozása nagy érdeklődés központjában áll.

Ujból megszólal február elsején a budai déli ágyuszó. A mult héten parentáltuk el a budai déli ágyuszót ésr most úgy értesülünk, hogy az újból feltámad halottaiból. Nagy örömünkre szolgál ez. Kár minden olyan budai különlegességért, amely úgynevezett „couleur locale"-t jelent, ami színt, hangulatot, a tradicióknak némi tiszteletét bizonyítja. Február 1.-én szólal meg újból a Toldy Ferenc reáliskola erkélyén a kis ágyu, hogy hirdesse a delet, de hirdesse azt is, hogy felülkerekedett a belátás, a jóérzés, a hagyománnyá vált szokás tiszteletben tartása.

A Koronázó Mátyás-templom vasárnapi zenéje. Vasárnap, január 17-én Vavrinecz Mór: D-dur miséje kerül előadásra. Szólók: Csillag Klára, Thury Gizella, Laczó István, Mezey Zsigmond: Orgonál: Várhelyi Antal, vezényel: Sugár Viktor.

100 százalékig
visszakapja pénzét a „Budai Napló" minden előfizetője

Január elsejétől, az uj előfizetési évtől kezdve minden előfizetési nyugtát vásárlási szelvényekkel látott el a „Budai Napló" kiadóhivatala. A szelvények egyenként 25 fillér értéküek. Minden egyes előfizetőnk annyi szelvényt kap, amennyi egyenlő az előfizetési dijjal.

Azok az iparosok és kereskedők, akik ebben a hirdetési rovatban szerepelnek, öt pengőn felüli vásárlás esetén

a szelvényt a vásárlási összeg 5 százaléka fejében készpénzként fogadják el.

Ilyenformán előfizetőink rövid idő alatt visszakapják a teljes előfizetési dijat, tehát,

ingyen jutnak a 35-ik évfolyamában lévő Budai Naplóhoz

Saját érdekében vásároljon tehát alanti cégeknél és használja fel a vásárlási szelvényeket.

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY

VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll. CSILLÁROK
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

EDÉNY, VASÁRUK

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós út 9. Te.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

ÉTTEREM

Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpelétí-ut 4/6 Telefon: 2—594—89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ

„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ

TELCS ERZSI fényképészeti müterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56 (az udvarban)
Tel: 1-511-45.

FŰZŐ, KEZTYŰ

„GABY" fűzőszalon
I. Krisztina-körut 113/a. Női fehérnemüek
SZÉKELYNÉ

„IERI" fűző, keztyü fogalom
II., Margit körut 13.. XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

KELMEFESTŐ, VEGYTISZTITO, GŐZMOSO

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-528 42
Mindenért házhoz küld.

KÉPKERET ÉS ÜVEG

TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel. 1—606—00.

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZÖRŰS

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós út 47. és Szent Imre herceg út 4

KÉZIMUNKA

Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-utca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

KÖNYVKÖTŐ

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A
... helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szemben.

MŰBÚTOR

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK.
ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA
ALBRECHT RÓBERT, I. ATTILA-U. 12.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548 92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCEGTÓL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-311-48.

Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

SZŰCS ÉS SZÖRMEÁRUK

FINOM SZŰCSÁRUK, szörmedivatujdonságok
CSERY GYULA szűcsmester Főh. udv. szállító, fent a várban Bástyasétány 2.
ALAPITVA: 1884. TELEFON: 1—606—63.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukács-fürdővel szemben.
Uri és női divat, fehérnemü, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMEID uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ

SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó II. Margit krt 56 Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR

ZLAMAL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina - körut 30. szám.

Nagy tekintélye volt *Zsigmond király idejében a magyarságnak s Buda mint királyi székhely fényben állt egész Európa előtt. Zsigmond, aki jól beszélt magyarul, mint nyugat-római császár sokat időzött külföldön, de mindig vallotta, hogy Budán volt csak igazán otthon. Bár sok tekintetben nem volt megfelelő uralkodó, diplomáciai tehetsége révén mégis a külföldi fejedelmek nagyon tisztelték. Ehhez az alapot s a hátvédet azonban szintén magyar királysága adta. Külföldi utjain kisérete is magyar volt s a magyar cimer járt mindig előtte. Hogy ekkor mennyire tisztelték cimerünket, mutatja az a tény is, hogy Worms városa, mikor 1414-ben ezüst kehellyel megajándékozta a királyt, a városi tanács a magyar cimert vésette rá. Zsigmond is legtöbbre magyar királyságát becsülte. Egyizben maga elé rendelte a német birodalom képviselőit és megfenyegette őket, hogy még a német-római császár ciméről is lemond és csak magyar királyságát tartja meg.*

Halálozás. Trzischkowitzi és freytagi Sternád Rezsőné, lilienfeldi Friederich Erzsébet, a Koronás arany Érdemkereszt tulajdonosa, a II. ker. népkonyha volt elnöknője és a közjótékonysági egyesület választmányi tagja 82 éves korában elhunyt. A kiváló uriasszony temetése január 9-én volt a farkasréti temetőben nagy és előkelő gyászoló közönség jelenlétében. Az elhunytban lovag Sternád István kormányfőtanácsos édesanyját gyászolja.

Az elmult vasárnap egyházi zenéje. Vasárnap, január 10-én a népénekes szentmisék egyházhatóságilag előirt kötelező énekszámai a Szent vagy Uram-gyüjteményből a következők voltak: 25. Mennyből az angyal, 21. dicsőség mennyben, 29. Ó gyönyörűszép és 32. Pásztorok, pásztorok. — A budavári koronázó főtemplom ének- és zenekara Mozart: Missa triumphalis-át adta elő a Graduale Romanum szerinti változó miserészekkel és befejezésül Erkel: Himnuszával. A magánszólamokat D. Pálffy Mária, Kisfaludy Melanie, Laczó István és Mally Győző énekelték. Vezényelt Sugár Viktor karnagy, orgonált Várhelyi Antal. — A tabáni plebániatemplomban az énekkar Caligaris Ferenc egyházi karnagy vezetésével Schweitzer: F-dur miséjét adta elő recitált válogzókkal. — A pálosok Nagyasszonyunk Szikiatemplomában szentmise alatt a Zichy-Pallavicini női felsőkereskedelmi iskola növendékei a Magyar Cantuale-ből énekeltek.

Nemzeközi nyelv. Több ausztráliai szenátor javaslatot nyujtott be a szenátusban, amely szerint az angol király által összehivandó nemzetközi egyezmények mintájára egyezményben fogadjanak el egy nemzetközi nyelvet s ezt kizárólag külföldiekkel való használatra minden iskolában tanitsák. A szenátus elfogadta a javaslatot, amelyet a Népszövetség elé terjeszt. A Népszövetség már egyszer elfogadott egy javaslatot, mely szerint a nemzetközi sávirodalomban az eszperantó minden más nyelvvel egyenranguan használható.

SPORT

50 ÉVES A III. KER. T. V. E.

Virágzása teljében érkezett el a kiváló óbudai egyesület ehhez a szép jubileumhoz. Eddigi pályafutása során felbecsülhetetlen szolgálatokat tett az egyesület a magyar sportnak mindenütt, ahol csak a félévszázad alatt megfordult. Ugy itthon, mint idegenben csak barátokat szerzett a sportnak és dicsőséget a magyar névnek.

Szombati bálján az egész magyar sportársadalom meleg ünneplése közben fog az új félévszázadba kezdeni a szimpatikus óbudai gárda.

„No hockey" — ez nem hokki, mondta a kanadaiak vezetője, miközben a közönség és a hazai szakértők egyaránt mámorosán ünnepelték a „csak" 1 góllal vereséget szenvedett csapatot. Mondták ezt már mások is, hazaiak, igazi szakértők, ámde akkor sürgősen távozniok kelleti a BKE által vezetett, avagy inkább „félrevezetett" jéghokkisportból. Talán mégis ezeknek volt igazuk, avagy talán összebeszéltek a hazai szakérők a világbajnok kanadaiak vezetőjével? Nem hisszük...

Hazajött a Budai 11. Miután turája utolsó mérkőzését Nancyban 1:0 arányban megnyerte, a budai csapat vonatra szállt és hétfőn este már Budapestre is érkezett. A jólsikerült tura után a csapat vezetője, Faragó Lajos, pihenőt adott a játékosoknak, hogy a jólsikerült tura fáradalmait kipihenjék.

Egyptomba mennek a magyar vívók. A ragyogó olympiai szereplés gyümölcseként most Afrikából érkezett meghivás vivóink számára. A szép turát a válogatóversenyen arra érdemesnek bizonyuli vívók január végén és február elején fogják lebonyolítani. Ellenfelük nem lebecsülendő erejű egyptomi vivócsapatokból fog állni.

A szezónzáró úszóversenyen mindent letaroltak a BSE hölgyuszói. A verseny kiemelkedő eredményeit Szigeti-Varga, Győrffy Irén, Hársányi, Hideg (BSE) és Hetényi III. ker. érték el.

Elhalasztották a jéghokkibajnokságot. Legnagyobb meglepetésünkre a héten lebonyolítandó első magyar jéghokkibajnokság küzdelmeit a BKE turájára való tekintettel elhalasztották. Ez aztán sportszerüség...! Ez az az út, amelyen a magyar jéghokkisportnak nem szabad járnia, ha élni, fejlődni akar!

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Kinai eszperantó-magyar prédikáció. John Baptist KAO kinai franciskánus barát Magyarországot is meglátogatta európai utazása alatt és vetitettképes előadást tartott a modern kinai életről. A ferenciek templomában misézeti és eszperantónyelvű prédikációt mondott a nagyszámu hallgatóság előtt. A modern kinaiak ujabban erősen tanulnak eszperantóul, mert ez nem jelenti egy európai nyelv uralmát régi kulturájuk felett és mégis megértethetik vele magukat az egész világon.

Kisfaludy Szinház
III., Óbuda,
Lajos-u. 111. és Rupp Imre u. 36.

1937 január 15-től—január 21-ig
Az évad kiemelkedő sláger operettje
Fényes Szabolcs remek muzsikája
Sok hűhó Emmyért
Főszereplők: Révész Vilma, Elek Piri, Földes Klári, Pálffy Marika, Károlyi Vilmos, Zelenay József, Tompa László, Boháti Lajos, Terney Gyula

Szórakozzunk Budán

Siposnál mindenki boldog
mert csak szálkanéiküli halakat ehet III., Lajos-u. 46.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

Tabáni Farkas Béláné ÉTTERMÉBEN | I. ATTILA-UTCA 39. | Minden éjjel levesküllönlegességek

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN EREDETI OROSZ JAZZ-BALALAJKA-ZENEKAR Borisz és Zoja fellépte

KETTER ÉTTERMEI XI., Horthy Miklós út 48.
ESTÉNKÉNT GYŐRI LAKATOS FLÓRIS MUZSIKÁL

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház Reggeli és uzsonnakávéja
II, FŐ-UTCA 79 SZÁM. minden igényt kielégit

KÖZGAZDASÁG

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78
BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00
BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Krisztina körút 133. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2. Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1. Tel: 2-693-77
MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK:
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91. Tel: 1-532-78
MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
XI. Horthy Miklós-út 35. Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b. Tel: 1-516-05
MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK: —
II. Margit-krt 3. Tel: 1-534-92
MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02
NEMZETI HITELINTÉZET Rt.
I. Krisztina-krt. 141. Tel: 1-530-74
ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52
PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9. Tel: 2-583-93
PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I. Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

*

A Krausz-Moskovits Egyesült Ipartelepek Rt. XIX-ik rendes közgyülését dr. Moskovits Miklós elnök-vezérigazgató elnöklete alatt 1936. december 31-én tartotta meg, mely az 1935-36. üzletévre P 6.— (a mult évi P 5.50-nel szemben) osztalék kifizetését határozta el, ami a részvények névértéke 6%-os kamatozásának felel meg. A szelvények 1937. február hó 1-től fogva a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank főpénztáránál (V., Gróf Tisza István ucca 2.) és a részvénytársaságnál (VIII., Örömvölgy ucca 8.) kerülnek beváltásra.

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatára a polgármester a következő épitési engedélyeket adta ki:

I. Németvölgyi-út 14. Hatemeletes bérházra Stern Leó és társainak, XIV. Erzsébet királyné-út 10. (tervező: Kovács Károly, VII. Péterffy Sándor-utca 41.)

I. Endresz György-tér 6. és 7. Két hatemeletes bérházra Román Ernő és nejének, u. Pasaréti-út 1. (tervező: Román Ernő.)

II. Fiath János-u. 16. Négyemeletes bérházra, Schubert Józsefnénak, XI., Kemenes-u. 14. (tervező: vitéz Martsekényi Imre, XI. Horthy Miklós-út 116.)

III. Péterhegy, 22845/1. hrsz. családi házra Szendrői Gézának, Pestszenterzsébet (tervező: Farkas Sándor, VIII. Baross-utca 124.)

III. Ujlaki rakpart 38. Földszintes házra Ehrenhöfer Aladárnénak, III. Bécsi-út 24. (tervező: Vándor Ferenc, VIII. Kender-utca 22.)

XI. Törcsvár-utca 6/b. Magasföldszintes családiházra, dr. Shermann Hiláré és nejének, XI., Törcsvár-utca 6/b. (tervező: Bán Sándor, XI. Cseresznye-u. 2271/3. hrsz.)

Közmunkák Budán

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa versenytárgyalást tartott a Horthy Miklós-híd feljárójának kiépítéséhez szükséges csatornázási, útburkolási és kapcsolatos munkákra. Ajánlatot adtak be: Neumann Ferenc 270.945 P-vel, egységárak: I.: 1) 10, 2) 8, 3) 7, 4) 80, 5) 35, 6) 90, 8) 45 P; II.: 1) 5, 2) 12, 3) 7, 4) 1.50, 4/a) 0.50, 5) 0.50, 6) 1, 7) 3, 8) 0.40, 9) 22, 10) 1.80, 11) 3.50, 12) 12, 13) 15, 13/a) 6.50, 14) 13, 15) 8, 16) 25, 17) 3, 18) 3.50, 18/a) 9.15, 19) 1 P-vel, a távolság növekedése esetén 10% felárat kér; Reinisch és Wohl és Grósz Frigyes 271.883.60, Hacker Emil 277.160.50, Szász Albert 278.012.25, Helfenstein Károly és Schaffer Antal 279.262.10, Hollós Ferenc 279.891.50, Szőllössy Elemér és társa 281.641, Jusi Kornél 287.342.25, Fábián, Somogyi és György 288.138, Magyar Gazdasági és Kisvasuti Rt. 289.207.50, Borbély Ferenc és Oberländer Endre 294.682.50, Danubia műszaki váll. 297.978.83, Schäffer Károly 308.338.35, Magyar Utépítési Rt. 308.415, Csengery és Pallay 309.144.50 P-vel.

Ingatlanforgalom Budán

I. kerületben:

Dr. Pietsch Béláról gróf Andrássy Mihálynéra (I., Bors-utca 10. sz. 6926. hrsz. ,115.000 pengőért.

Engel Ármin és britoktársairól 1/4 része dr. Preisich Hugónéra (I., Krisztina-körút) 7220/2. hrsz., 8.000 pengőért.

Polyák György és nejéről 1/2 része Szántó Ernőnére (I., Kútvölgy), 10307/6. hrsz., 4000 pengőért.

Dr. Rosconyi Titusz és birtoktársairól özv. Csillér Józsefnére (I., Győri-út 6. sz.) 7812/1. hrsz., 16.500 pengőért.

Budapest székesfőváros közönségéről Állami tisztviselők és egyéb alkalmazottak részére a m. kir. pénzügyminiszter kezelése alatt álló nyugdíjjárulék alap (I., Budakeszi-út), 10733/6. hrsz., 120.000 pengőért.

Schwartzer-féle szanatórium rt-ról Szántó Sándor és nejére (I., Kékgolyó-utca 6. sz.) 7068. hrsz. 28.000 pengőért.

Özv. Rötzer Ferencné és birtoktársairól Svábhegyi Szanatórium rt-ra (I., Báró Eötvös-út), 9138. hrsz., vételár nincs közölve.

Czeiner Károly és nejéről Stach László és nejére (I., Gellérthegy), 5265. hrsz. 11.000 pengőért.

II. kerületben:

Zsabinszky Nándornéról dr. báró Zeyk Adélere (II., Görgey Arthur-utca 31. sz.), 13695. hrsz., 22.000 pengőért.

Schwarcz Fanny és Szidóniáról 1/2 része Halász Katalinra (II., Borgó-utca), 12334/4. hrsz., ajándék.

Platz Istvánról 2/36 része Binder Gyula és nejére (II., Margit-körút 32.) 13537 hrsz., 2500 pengőért.

Wührl Gézánéról 1/2 része Primusz Jánosnéra (II., Keleti Károly-utca), 13244/4. hrsz., 7000 pengőért.

Kopper Arankáról Marxen Lipót és nejére (II., Csalán-út 13. sz.), 11847/2. hrsz., 11.000 pengőért.

III. kerületben:

kk. Kollár Norbertről illetősége Wéber József és nejére (III., Szentendrei-út, III., Filatori-dülő), 19377., 18884. hrsz., 3500 pengőért.

Farkas Károlyról illetősége Tullmer János és nejére (III., Táborhegy), 16701. hrsz., 391.20 pengőért.

Galló Áron és nejéről 1/2 része Szeitler Antalra (III., Táborhegy), 16691/1. hrsz., 6850 pengőért.

Sirasimir Oszkárról 1/7 része dr. Kerkápoly Ivánra (III., Testvérhegy), 20428 hrsz., 1250 pengőért.

Halász Miklósról 1/2 része özv. Halász Miklósnéra (III., Szemlőhegy), 15343. hrsz., ajándék.

Besze Györgyről Hopp János és birtoktársaira (III., Homokos-dülő), 19254/2. hrsz., 5000 pengőért.

Kemény Andorról dr. Mérey Ernőre (III., Szőlő-utca 17482/3. hrsz., 9000 pengőért.

Quittner Leóról Polcsner József és birtokársaira (III., Hévizi-út), 18621/2. hrsz., 3000 pengőért.

Pender Ferenc és birtoktársairól Semler Tiborra (III., Majláth-utca 41. sz.), 18235. hrsz., 12.000 pengőért.

Neubrandt Pálról 1/2 része Neubrandt József és birtokiársaira (III., Ágoston-utca 13., III., Csúcshegy), 16954., 20828, 20829. hrsz., öröklés.

XI. kerületben:

Budapest székesfővárosi községi takarékpénztár rt-ról Salgai Antal és Sándorra (XI., Kelenföld), 4555/22. hrsz., 9464 pengőért.

Riedl Máriannéról 1/2 része Horler Emil és nejére (XI., Sasad), 2157/2. hrsz., 6000 pengőért.

Dr. Gross Aladár és nejéről Thiering Richárdné és birtoktársára (XI., Mohai-út) 3677/3. hrsz., 57.000 pengőért.

Herbert Viktorról Hidroxigén gázelválasztó oxigén, nitrogén, hydrogén és egyéb gázokat gyártó rt-ra (XI., Budafoki-út), 3997/3., 6. hrsz., 25.113.70 pengőért.

Wéber Lajos és nejéről Weil Zsigmond és birtoktársaira (XI., Budafoki-út 43. sz.), 5009/3. hrsz., 167.500 pengőért.

Horthy Miklós-út 75. sz. házszövetkezetről 10/200 része Faragó Arthur és nejére (XI., Horthy Miklós-út), 4494/13. hrsz., 11.900 P-ért.

Sándor Ernőnéről Somogyi Lajos és nejére (XI., Sashegy), 2718/2. hrsz., 31.000 pengőért.

Tóth Jánosról 1/2 része Tóth Jánosnéra (XI., Mohai-út 42. sz.), 3735., 3607. hrsz., ajándék.

Krausz Salamon és birtoktársáról özv. Puruczky Isiványnéra (XI., Fadrusz-utca), 4366/34. hrsz., 9500 pengőért.

Krausz Salamon és birtoktársáról ifj. Csizmadia Józsefre (XI., Bródy Zsigmond-utca), 2898/7. hrsz., 2700 pengőért.

Dr. Kobor Imre és nejéről Mohl Imréré, 2735/2. hrsz., 19.120 pengőért.

Balogh Péterről Balogh Péter felvidéki ösztöndíj-alapítványra (XI., Lejtő-út 1/d., sz.), 8189. hrsz., öröklés.

Kreisz Józsefről illetősége Kreisz József és birtoktársaira (XI., Kőérberek), 136. hrsz., öröklés.

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Várban

BÁSTYA-ILLATSZERTAR
FOTOCIKKEK I., TÁRNOK-UTCA 2

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés
I., KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1-502—36
HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119.
csak MOLDVAINÁL csináltasson. Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban.
KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ ISTVÁN HENTES ÉS MESZÁROS
I. PAULER-UTCA és ROHAM-UTCA SAROK
TELEFON: I—535 28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ
fűzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

OLCSÓ! MEGBIZHATÓ!
Autógumi, hó és sárcipőjavitás
ECKL GUMIJAVITÓ I., MÉSZÁROS-UTCA 14.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET
ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT
ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST
I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS
I., ATTILA UTCA 14. *CENGYEL* Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

ISZTER ● SZŐRME ● ERNYŐ
I., KRISZTINA-KÖRUT 4. ◆ (Auguszt cukrászda mellett)

30 éve fűszer, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

Türk-nél fűszer, csemege, italáruk
-nél kozmetikai, háztartási cikkek
jól és olcsón kaphatók
III. Zsigmond-u. 21. Lukács fürdőnél. Tel. 1-511-33.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉMIAI ÁRU KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

ETA-KÖTŐDE III. ZSIGMOND-U. 68.
Méret után finom kötöttáruk

RÁDIÓ CSILLÁR, GRAMMOFON Brüll József VILLANY III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-31

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamoscikkek üzlete
Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY
II., Olasz Fasor 13—15
Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-körúton

Gép'eiró sokszorositó és fordítóiroda Tomcsányi
II., Margit-krt. 69, — Telefon: —522—68.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRUT 65. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

14 éves PAPLAN- és ÁGYNEMŰKÉSZITŐ ÜZEM
HALÁSZ JÓZSEF
II., HORVÁTH-U. 38. (Margit-krt. sarok) Uj munkák és átdolgozások

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL
II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

ÚVÉSZI FÉNYKÉPEK
Keller János műtermében
II., Margit-körut 87. Tel.: 1-537-54

Ruzicska Pál kenyérgyára
I., Horváth u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23
INTÉZETEK. KÁVÉHÁZAK. ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

Festék, háztartási cikkek FALK MÓR festéküzlet
II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

a Viziárosban

40 éves cég ZSOLDOS művésnök II., Fő-u. 38.
Készit: vésetet, zománctáblákat, bélyegzőket

VARGA SÁNDOR
KÁRPITOS ÉS LAKBERENDEZŐ
II., Lánchid-utca 4. Telefon: 1-560-57.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás
WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő
II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-73.

URI- ÉS PAPI SZABÓSÁG
BANKI BÉLA
II. FŐ-U. 83. T: 1-572-23. OTI és MABI hiv. szállitója

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11.

Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütőmányai egész Budán közismertek

UNGVÁRI ANTAL főjegyző,
„Notarius" ford. diktáló-, leiró- és többszörösitő irodája
II., FŐ-UTCA 92. ◆ Telefon: 1—611—78

SÁMSONI CIPŐSZALON
URI-, NŐI- ÉS SPECIÁLIS SPORTCIPÉSZ
TEL: 1—565—91. II. FŐ-U. 37.

Moskovitz Katalin utóda
BÉRES GÉZÁNÉ ◆ II., FŐ-UTCA 25.
Legrégibb művirág, disztoll és menyasszonyi kellékek üzlete

a Szent Imre-varoson

JÓL ÉS OLCSÓN VÁSÁROLHAT
GELLÉRT DIVATHÁZBAN
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 25

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

27 éve órát, ékszert és javitást
GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37.
Telefon: 2—598-69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2-683—81.

KRAMMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Belvárosi szabás
XI., FEHÉRVÁRI-UT 104.
TELEFON: 2—684—33.
Pomázi György angol uri szabó

Hauer-sütemények Budán
csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

KOHN ENDRE
bőröndös és finom bőráru készitő
Saját műhely XI., Horthy Miklós-ut 10-12.

Bacsa Lukács festék, illatszer és háztartási cikkek szaküzlete XI. Horthy Miklós-ut 41
FIÓK: XI. BERCSÉNYI-U. 8. TELEFON: 2 594-86

a Postapalotával szemben

Budán Sugár-cipő megbizható!
Gyógycipőkben is nagy választék
I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

Nóti Zoltán hentes és mészáros
I. Enyedi-u. 2. — Telefon: 1—560 19.

HÍRES uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

DÉLIVASUT DROGERIA
I., Alkotás-u. 13. Tel.: 1—660—45.

a Márvány-u. és környékén

KÁVÉ, TEA, KONZERVEK, ITALÁRUK
vitéz LABORCZY FERENC
fűszer és csemegeüzletében. I., MÁRVÁNY-U. 40. T.: 1-530-70

Felelős szerkesztő: *Lippay Gyula dr.*
Felelős kiadó: *Olty Antal*
Főmunkatárs: *László Zoltán dr.*

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

35. évfolyam Budapest, 1937. január 21 3. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTIK
LIPPAY GYULA DR. és OLTY ANTAL

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Miért nem?

Hálátlanok volnánk a kedvező valóságok iránt, ha nem ismernénk el, hogy a sokáig mostohaként kezelt Buda közel férkőzött az intéző körök szivéhez és ma már sok régi mulasztást pótoltak.

Felesleges kákán-csomókeresés lenne ma arról vitatkozni, hogy e fejlődést a kirobbanóan jelentkező természetes szükségszerüség inditotta-e el, vagy tervszerü várospolitika? Most már csak arról van szó, hogy ez a politika legyen következetes és akár tőle, akár nélküle született meg a mai Buda, gondoskodjék arról, hogy a haladás egyöntetü és minden irányu legyen. Ennek a gondoskodásnak tehát ki kell terjedni a városi polgár minden igényére. Nem lehet, hogy a festői kertekben emelkedő kis paloták és sokmeletes bérpaloták lakói ugy közlekedjenek, mint a régi fatengelyes világban.

Nem elég, hogy ritkán járnak a barátságos kék autobuszkocsik, de utvonaluk is olyan csonka és befejezetlen, mintha a tervezőnek, mikor berajzolta a térképre, hirtelen kifogyott volna tollából a tus. Miért nem megy például a 3-as a Retek uccáig és miért akad el a 12-es a Széna téren?

Vagy szóljunk-e a mostohagyermek Óbudáról? Ennek az utteste talán nem birna el pár autobuszt?

Hó alatt pihen a Budai Szinkör

A nyár végén már szinte hallottuk is az ácsok kopácsolását, annyira nekibuzdultak az öreg budai szinkör lebontásának. Akkor igen szerényen és halkan azt mertük mondani, hogy ne bontsanak addig, amig nem tudnak épiteni is.

Nem is bontottak. Téli csend üli meg a kedves Horváth-kertet és mintha ebbe a csendbe beletemetnék az egész budai szinházi kérdést is. A telet fel fogja váltani a teremtő tavasz és az érlelő nyár. Szeretnénk, ha azok, akiket illet, termő ötleteikkel és a megvalósitással nem várnák meg az évszakok fordulását.

Már most kell gondolni arra, hogy az évtizedek óta vajudó budai szinházproblémát megoldják. Azt már hallottuk, hogy a szinkör épületét jelenlegi állapotában használni nem lehet. Pontos és csalhatatlan számokkal azt is bebizonyitották, hogy az ódon épület nem éri meg a javitási költségeket. Előre meg is jövendöltük, hogy a tatarozást egyetlen bérlő sem vállalná.

Negativumokkal tehát bőségesen el vagyunk látva. Ezek után igazán szeretnénk már hallani valamit arról is, hogy a sok nem lehet után, mit lehet? Mert egy „nem lehet"-et mi is tudunk: nem lehet, hogy Buda még a nyáron át is szinház nélkül maradjon.

Buda sokba kerül

Sok a gond Buda miatt, — mondják a városházán. Sokba kerülnek az uj utak, gáz, villany és vizvezetékek, uj közuti közlekedési vonalakat kell épiteni, uj iskolákat: szóval — sokba kerül Buda.

Évtizedekig azonban semmibe sem került. Minden pénzt Pest vitt el. Buda — egészen érthetetlenül — aludt, téli álmát álmodta. Most felébredt az alvó gyermek, nyújtózkodott egyet és elkezdett nőni, hogy rövidesen óriássá fejlődjék.

Az óriást pedig táplálni kell, ruházni, mindennel ellátni. Hát csak kerüljön pénzbe Buda, sok pénzbe, hogy minél szebb legyen. Mert Budapest jövője ott van, ahol a multja: — Budán.

A REVIZIÓRÓL

Irta: LUKÁCS GYÖRGY dr. v. b. t. t., ny. miniszter

A világháborút befejező Páris-környéki békeszerződések tulajdonképen nem szerződések, nem a győzők és legyőzöttek megegyezései, hanem békediktátumok, a győztesek által a legyőzöttekre egyoldaluan ráerőszakolt parancsok, melyeket a legyőzötteknek kényszerhelyzetükben el kellett fogadniok. Győzők és legyőzöttek nem mint tárgyalófelek szerepeltek a békekonferencián, hanem a legyőzötteknek egyszerűen kihirdették a róluk, de nélkülük egyoldalulag létrejött kényszerfeltételeket, amelyeket változtatás nélkül kellett elfogadniok. A bosszuállás és a gyűlölet éppen Magyarországgal szemben érlelte meg a legkeményebb és a legkegyetlenebb békefeltételeket. Azzal az országgal szemben, amelynek legkevesebb, illetőleg semmi része sem volt a világháború előidézésében, s *melyet csak szövetségesi hűség sodort bele a vészes áradatba.* Hogy a győztesek, különösen, ami a terület megcsonkítását illeti, valamennyi legyőzött között a legkönyörtelenebbül Magyarországgal bántak el, azt legyen szabad egyké számadattal igazolnom. Németország elvesztette területének 13, lakosságának 10 %-át, Bulgáriától úgy területének, mint lakosságának 8%-át vették el, ezzel szemben *Magyarországtól elszakították területének 74, lakosságának 64 %-át s területének csupán 26%-át, lakosságának csupán 36 %-át hagyták meg neki.* Románia egymagában 102 ezer négyszögkilométert, tehát jelentékenyen több területet kapott Magyarország területéből, mint amennyi a megmaradt Csonkamagyarország 93 ezer négyszögkilométer területe. Magyarország 21 millió lakosából elszakított 13 millió 400 ezer lakos közül 3 és fél millió színmagyar, akik közül mintegy kétmillió a trianoni határok mentén egy nyelvtömbben él a megmaradt Csonkamagyarország magyarságával. A magyar fajnak mindössze 66 és fél %-a maradt meg a csonkaországban, 33 és fél %-át akarata ellenére idegen uralmak alá kényszerítették. A Magyarországtól elszakított több mint 10 millió lakosnak (Horvátországot nem értve ide) csak 47 %-a fajrokon az illető utódállamokkal, 53 %-a pedig az illető utódállamoktól idegen, nevezetesen mintegy 35 %-a (3 és fél millió) fajmagyar. Éspedig Csehországhoz csatoltak 1,702.000 szlovákot és 1,874.000 nem szlovákot, Romániához csatoltak 2,800.000 románt és 2,465.000 nem románt, Jugoszláviához csatoltak 1,029.000 szerbet és 3,092.000 nem szerbet. Világos ebből a néhány számadatból is, hogy Magyarországtól nemcsak a nemzetiségeket, hanem a népek önrendelkezési jogának durva megsértésével a magyarok teljes egyharmad részét is elszakították, hogy továbbá olyan új államalakulatokat hoztak létre, amelyek sokkal nagyobb mértékben nemzetiségi államok, mint amily mértékben volt Magyarország nemzetiségi állam. Ehhez járul az, hogy a Magyarországtól elszakított lakosságot magasabb kulturából alacsonyabba taszították. Mesterségesen balkanizálták tehát Magyarország háromnegyed részét, amely azelőtt a nyugati civilizáció kiegészítő része volt. Ez az egyetemes emberiség vesztesége, nemcsupán Magyarországé. A Kárpátoktól övezett ezeréves régi Magyarország a *világ legtökéletesebb földrajzi alakulata,* amint *Reclus,* a nagy francia földrajztudós annakidején megállapította. Nagyszerű gazdasági egység is volt a régi Magyarország. A földarabolás következtében nemcsak Csonkamagyarország vált gazdaságilag életképtelenné, hanem úgy a csonkaországban megmaradt részek, valamint a Magyarországtól elszakított részek lakosságának egyaránt a régi jómód és fejlődés helyett elszegényedés lett az osztályrésze.

Magyarország nem bűnös!

Hogy ekkora igazságtalanságok megtörténhettek, csak az teszi megmagyarázhatóvá, hogy a béketárgyalások kifáradt politikusait, akik különben is a német kérdés elintézésével feladatukat lényegében már megoldottnak tekintették, az utódállamok képviselői *hamis adatokkal félrevezették.* Ezek a politikusok vizsgálat nélkül elfogadták az utódállamok megbizottainak minden állitását és teljesitették minden követelését, míg a magyar jegyzékeket még elolvasásra sem igen méltatták.

A trianoni békediktátum megtorlás, bosszuállás és büntetés jellegével bir. Ennek az elbánásnak okául két vádat állitottak előtérbe. Egyik *a háborús bűnösség vádja.* A kényszer nyomása alatt Magyarország kénytelen volt ugyan a trianoni békefeltételeknek Magyarország bűnösségére vonatkozó megállapitását elfogadni, mert hiszen enélkül nem juthatott a békéhez, azóta azonban megcáfolhatatlan történelmi hitelességgel megállapittatott — s ezt tudja ma már minden iskolásgyermek — hogy Magyarországnak a háború kitörése idejében volt felelős vezető államférfia, a később hazájáért mártirhalált halt *Tisza* István grófi, *minden emberileg lehetőt elkövetett a háború megakadályozására* és akkor is, amidőn minden erőfeszitése ellenére a háborút megakadályozni nem sikerült, az uralkodó elnöklete alatt tartott osztrák-magyar közös minisztertanácsot annak az elhatározására birta rá, hogy *az osztrák-magyar-monarchia területet foglalni nem fog,* mert háborúban nem hóditás a célja, csupán elégtételt kíván szerezni a trónörökösnek egy Balkánállam részéről hivatalosan lehetővé tett és előmozditott meggyilkoltatása miatt. A másik az a vád, hogy Magyarország a multban *elnyomta nemzetiségeit.* Ez a vád is alaptalan, mert Magyarország nemzetiségeit, melyek annakidején a hódító törököktől üldöztetve menekültek Magyarországba, ahol vendégszerető otthonra találtak, századokon keresztül testvérek gyanánt tekintette és önként, minden nyomás nélkül, sokkal értékesebb, sokkal kiterjedtebb jogokat biztositott nekik a törvényben is, de a gyakorlati életben is, mint aminők azok a jogok, melyeket a világháború után az utódállamok a főhatalmak erőszakolása folytán nemzeti kisebbségeiknek papiroson biztositottak, de az életben lábbal tiporják. *Erre a két hamis vádra van felépitve a trianoni büntető itélet* és az abban Magyarországra szabott vérfagyalóan kegyetlen büntetések. *Megdőlt az alap, mint kártyavárnak kell tehát összeomlania a ráépitett trianoni börtönnek is.*

A magyar kisebbségek szörnyű kálváriája

A trianoni itélet szörnyű igazságtalanságait még súlyosabbá teszik azok a visszaélések, amelyek a trianoni szerződés és az ezzel kapcsolatos kisebbségi szerződések végrehajtása körül folynak. Amig ugyanis az utódállamok a szerződések nekik kedvező rendelkezéseit kegyetlen szigorusággal alkalmazzák, azt az egynéhány rendelkezést, amely a magyarságnak is biztosit némi jogokat, következetesen lábbal tiporják. Igy nem tartják be a kisebbségi szerződések egyetlen pontját sem, hanem könyörtelenül elnyomják kisebbségeiket, de elsősorban a magyar kisebbséget. Nevezetesen a magyar kisebbséghez tartozókat birtokaikból agrárreform cimén erőszakosan kiforgatják a nyelvhasználat körül nekik biztositott jogoktol megfosztják, iskoláikat bezárják, avagy elnemzetlenitik, őket hivatalaikból elmozditják, fizetésüket, nyugdijukat elvonják, még a szabad életfoglalkozásukban — orvosi, ügyvédi, mérnöki gyakorlatban — is akadályozzák, az anyaországban élő fajtestvéreikkel való szellemi és kulturális érintkezésüket lehetetlenné teszik, *magyar nyomtatott betűt a trianoni határokon át nem eresztenek,* sőt az esetek sokaságában a kisebbségekhez tartozóknak még odavaló állampolgárságát sem ismerik el és őket *seregestül kiüldözik.* A kisebbségi sérelmek körében nagy jelentőséggel bir és egyenesen szerződésszegést képez az a visszaélés, hogy *sem a székelyek és szászok a nekik megigért helyi autonomiát, sem o ruthének a nekik megigért országos autonomiát nem kapták meg.* Mindezekkel a visszaélésekkel szemben a nemzetek szövetségének tanácsa, amely a kisebbségi jogok őrének és a kisebbségek hivatott védőjének szerepét elvállalta, semmi hatályos védelmet nem nyújt, sőt a teljesen értéktelen kisebbségi eljárás szabályainak merev alkalmazásával a kisebbségeket a sérelmeik orvoslására hivatott nemzetközi forumok elé való jutás lehetőségétől is elzárja.

A revizióhoz való jogunk

De lehetetlen reá nem mutatni arra a visszaélésre is, melynek Magyarország a *lefegyverzés terén* az áldozata. Amig ugyanis minket a paktumban jelzett legalacsonyabb mértéken alul fegyvereztek le, amennyiben nekünk csak annyi fegyveres erőt engedélyeztek, amennyi a belső rend és biztonság fenntartására is alig elégséges, külellenség ellen azonban egyetlen katonánk, egyetlen fegyverünk nincs, addig a volt győztesek szabadon fegyverkeznek tovább, úgy, hogy felfegyverzettségük most sokkal nagyobb méretű, mint volt a világháború előtt. A Magyarországot körülölelő három utódállam hadereje Magyarország fegyveres erejének tizenháromszorosa és ha mozgósitanak, egyszerre a mi fegyveres erőnk 170-szeresére emelkedik, holott nekünk nem szabad mozgósitanunk, mert az általános védkötelezettséget és tartalékok képzését Trianon megtiltotta nekünk.

Megértés, a lelkek békéje nélkül lehetetlen a politikai és gazdasági zürzavarból kimenekedni, a lelkek békéjét pedig egyes-egyedül a békszerződések igazságtalanságainak kiküszöbölése, a békés és megértő revizió teremtheti meg.

A revizió követelésére nekünk különben is magában a trianoni szerződésben gyökerező szilárd nemzetközi jogi alapunk van. Ugyanis úgy a trianoni szerződésnek, mint a *Nemzetek Szövetsége paktumának 19. cikke szerint* két esetben van helye a nemzetközi szerződések felülvizsgálásának. Az egyik eset az, ha olyan nemzetközi viszonyok forognak fenn, melyeknek fenntartása a békét veszélyeztetné. Fölösleges bizonyitani, mert köztudomású, hogy Közép-Európában a nemzetközi viszonyok olyanok, hogy a legkomolyabban veszélyeztetik a békét. Olyan világrend van rákényszeritve Európára, mely igazságtalan, s amely a népek önrendelkezési jogának lábbal tiprásával történt. Már pedig, ha a lelkek elégedetlenek, *sohasem tudhatjuk, mikor és hol pattan ki az a szikra, amely lángbaborítja a felhalmozott gyúanyagot.* A másik ok, melynek fennforgása esetén a nemzetközi szerződések reviziójának van helye, az, *ha a fennálló nemzetközi szerződések tarthatatlanoknak bizonyultak.* Márpedig, ha van a világon tarthatatlan szerződés, a trianoni diktátum bizonyára ilyen, nemcsak azért, mert hazugságokon, erőszakon és igazságtalanságokon épült fel, hanem főleg azért, mert az utódállamok lábbal tiporják annak azokat a rendelkezéseit, melyek nekünk is biztosítanak némi jogokat. Nem miattunk vált tarthatatlanná a trianoni szerződés, mi ugyanis a történelemben páratlan béketűréssel és alkalmazkodással hordozzuk Trianon minden keresztjét a vállainkon, mert aláirtuk azt a szerződést, ennélfogva bármily fájdalmas legyen is, betartjuk azt mindaddig, amig legálisan meg nem változtatható. De az ugynevezett „győztesek", az utódállamok szegik meg nyiltan a trianoni szerződést, ők teszik azt tarthatatlanná. Egyébiránt az a körülmény, hogy a főhatalmaknak azok az államférfiai, akik a trianoni szerződést tervezték, voltakép megtévesztés áldozatai voltak és *megtévesztés alapján hozták meg azt a könyörtelen, büntető itéletet,* egymagában is sürgetően követeli az eljárás ujrafelvételét és a szerződésnek igazságos alapokra helyezését.

Az ujrafelvételi eljárás során két nagy elvet: a nemzetiségi elvet és a népek önrendelkezési jogának elvét kell szigoruan szem előtt tartani. A nemzetiségi elv alapján a trianoni határ mentén köröskörül tisztán magyarok által lakott területeket, melyek elszakítása a népjogok flagráns megsértése volt, minden további lépés nélkül vissza kell adni Magyarországnak, a távolabbfekvő vegyes nemzetiségű területeken pedig a népek önrendelkezési joga alapján semleges ellenőrzés alatt *meg kell tartani azt a népszavazást, melyet annakidején hiába sürgetett a magyar békeküldöttség* és ennek a népszavazásnak döntése alapján kell végleg határozni az illető területek hovatartozásáról.

A reviziós mozgalom mind nagyobb hullámokat vet, amióta oszlóban van az a köd, amely a békeszerződések létrejöttének körülményeit elfedte a szemek elől és amióta nyilvánvalóvá lettek a félrevezetéseknek, az erőszaknak és az igazságtalanságnak azok a tényei, melyek összhatása gyanánt született meg a trianoni diktátum, a XX. század legnagyobb igazságtalansága, amelynek makacs fenntartása lehetetlenné teszi a békés együttélést, igazságos reviziója ellenben a tartós béke legnagyobb biztosítéka.

Magyarország másfél évtized kiábrándító hatásától, az elfogultságából felocsudott és ehhez képest megváltozott világfelfogástól, az egész emberiséget áthatő békevágytól, de mindenekfölött az igazság erejének mindenhatóságától, hittel és bizalommal várja a revíziót, s ami vele együtt jár: a lelkek megbékélését.

Szent István hermája

Irta: **dr. HENNYEY VILMOS**

Az 1938-ban esedékes kettős szentév ügye a Hollós Mátyás Társaságban is élénk érdeklődés és eszmecsere tárgya. Ezuttal *Hampel* Károly szobrászművésznek társaságunkhoz intézett beadványát ismertetjük, mert az abban foglalt elgondolás annyira érdekes, hogy nyilvánosságra hozatalával szolgálatot vélünk tenni.

Inkább csak műtörténészek körében tudott dolog, hogy az első magyar királynak, Szent Istvánnak aranyozott ezüstből való hermája a zágrábi érseki székesegyház tulajdonában van. Ez a herma — igy nevezik a kőoszlopra állitott antik mellszobrot — a XVII. századból való. A felirat szerint Barberini ajánlotta fel VIII. Orbán pápa nagybátyjának s valószinüleg a hires Bernini kezéből került ki.

Hampel ur véleménye szerint ezt a szobrot talán ajándékba kaphatnók mostani birtokosától, hiszen a nemzetek közt létesiteni szokott kulturegyezményeknek ma már rendes pontjává lett a kulturtörténelmi műkincsek kölcsönös felajánlása. Jugoszláviával nincs ugyan kulturegyezményünk, de a mai enyhébb légkörben e gondolatnak fölvetése esetleg még politikai célokat is szolgálhat. A herma a Szent Jobb mellé nagyon odaillene, még a körmenetben is. De az Actio Catholica egyházdiplomáciai tárgyalások során a hermát esetleg kölcsön kérhetné a Jubileumi Évre. Végül pedig az a megoldás is kinálkozik, hogy a hermáról művészi másolat készülne, amely aztán állandóan Budapesten maradhatna. A másolat talapzatán felirás hirdetné, hogy az eredeti Zágrábban van.

Hampel Károly elgondolása életrevaló. A herma másolata — még ha kevésbbé nemes anyagból készülne is — csak kisebb kiadással járna, mert ez a történelmi és esztétikai szempontból fölbecsülhetetlen értékű műremek nagymértékben gazdagitaná a Szent István kultuszt.

A budai irók, művészek és tudósok egyesülete, a Hollós Mátyás Társaság ezuton hivja fel a Szent István Év bizottságának figyelmét *Hampel* Károly szobrászművészünk javaslatára.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 44a. TELEFON: 1-446-27.

Rózsás Pál ünneplése

Január 14-én este a Gülbaba különtermében Rózsás Pál székesfővárosi műszaki főtanácsost, a II. ker. előljáróság mérnöki hivatalának kiváló vezetőjét meleg ünneplésben részesitette a kerület polgársága, előléptetése alkalmából. Az ünnepelt tiszteletére rendezett 100 teritékes vacsorán a megjelentek osztatlan elismeréssel adóztak a kerület kiváló műszaki vezetőjének, akinek elismert szaktudása és mindenkin segiteni akaró munkája jelentékenyen előmozditotta a kerület nagyaranyú fejlődését.

Az ünnepi vacsorán jelenvoltak a mérnöki kamara, az Epitőmesterek ipartestülete, a Kőművesmesterek ipartestülete, a Kéményseprők ipartestülete, a kerületi társaskörök kiküldöttei, továbbá marosvásárhelyi Thordai Lajos dr. tanácsnok, a kerület több vezető egyénisége, több törvényhatósági bizottsági tag és az ünnepelt tisztviselői.

Az est szónokai nagy elismeréssel adóztak az ünnepelt főtisztviselő kiváló képességeinek. Rózsás Pál meghatottan mondott köszönetet a kitüntető szeretet megnyilvánulásáért. Felszóltak még: Piazza Győző, az épitőipartestületek alelnöke, Thoma Frigyes, a mérnöki kamara főtitkára, Kovatsek Ferenc, a kőművesipartestületek orsz. elnöke, Korányi Márton I. ker. Ip. kör elnöke és Grenyó Bertalan, a II. ker. iparoskör nevében.

Buda összes egyesületei a tervezett hegyvidéki vizdijtarifa ellen

A budai hegyvidéket anyagilag sulyosan érintő és annak további fejlődési lehetőségét megtámadó vizzónatarifa ügyében a budai hegyvidéki társadalmi és kulturális egyesületek az *Ujlaki Hegyvidéki Egyesület* kezdeményezésére dr. *Hüttl* Károly törvényhatósági bizottsági tag elnöklete alatt közös értekezleteket tartottak és ezeken az értekezleteken legélesebben állást foglaltak a vizzónatarifa ellen.

Az értekezleten résztvettek: a dr. *Kozma* Jenő elnöklete alatt álló *Pasarét, Törökvész és Környéke Egyesület,* a dr. *Glücksthal* Samu vezetése alatt álló *Svábhegyi Egyesület,* a *Friedrich* István vezetése alatt álló *Svábhegyi Polgári és Közművelődési Kör,* dr. *Szabó* Imre kúriai biró vezetése alatt álló *Vérhalom és Környéke Egyesület, vitéz Galánthay Glock* Tivadar orsz. gyülési képviselő vezetése alatt álló *Óbudai Hegyvidéki Szövetség, Lechner* Lóránt müegyetemi tanár vezetése alatt álló *Budai Hegyvidék Barátainak Egyesülete, az Antalffy* Andor miniszteri tanácsos vezetése alatt álló *Orbánhegyi Egyesület, dr. Vándor* Mihály kormányfőtanácsos vezetése alatt álló *Sasadi Ingatlantulajdonosok Egyesülete, Kuncze* Géza igazgató elnöklete alatt álló *III. kerületi Föld- és Szőllősgazdák Egyesülete, dr. Harrer* Ferenc vezetése alatt álló *Rózsadomb és Vidéke Egyesület, a Manninger* Vilmos professzor vezetése alatt álló *Zugligeti Egyesület,* valamint számos tekintélyes más budai egyesület képviselői.

Az értekezleten éles felszólalások hangzottak el a tervezett vizzónatarifa bevezetése ellen. Dr. *Hüttl* Károly, *dr. Elszász* Oszkár, *dr. Nádas* Béla, *dr. Jankovich* Sándor, *Ágh* Róbert, *László* Zoltán, *Antalffy* Andor, *dr. Török* László, *Szervey* György, *dr. Vándor* Mihály, *Bresztovszky* Ede, dr. *Vajda* József és mások felszólalásai után határozatilag kimondották a résztvevő egyesületek kiküldöttei, hogy *a budai hegyvidéki társadalmi és kulturális egyesületek egyöntetüen tiltakoznak a budai hegyvidéket sujtó zónatarifa életbeléptetése ellen és az egyésges tarifa fenntartását kivánják.* A székesfőváros polgármesteréhez előterjesztéssel fordulnak, amelyben részletesen kifejtik azokat a felbecsülhetetlen károkat és következményeket, amelyekkel a zónatarifa az egész budai hegyvidék polgárságát sujtaná. Az egyesületek vezetői küldöttségileg nyujtják át a memorandumot *Szendy* Károly polgármesternek.

Felhivják a budai országgyülési képviselőket és törvényhatósági bizottsági tagokat egyenként és pártkülönbség nélkül a mozgalomban való részvételre, valamint felszólitják a többi budai hegyvidéki, társadalmi és kulturális egyesületet is csatlakozásra. Egyuttal elhatározták, hogy Budát érdeklő kérdésekben továbbra is egyöntetüen járnak el.

TÜZELŐANYAGOT TORMA ÜZLETEIBEN
BUDÁN I. ALAGUT-UTCA 4.
LEGJOBBAN — LEGOLCSÓBBAN I. GELLÉRTHEGY-U. 1. Tel.: 1-552-78

2 millió 708 ezer pengőt irányzott elő a főváros budai utépitésekre

Nagyszabásu utépitési program került a főváros ut- és csatornaépitési szakbizottsága elé. Király Kálmán tanácsnok állitotta össze. Bennünket budaiakat különös örömmel tölt el, hogy az utépitési *költségvetés nagyobbik felét forditja idén a budai utak rendbehozására a főváros.* A beruházások teljes összege 5,162.000 pengő és ebből a hatalmas összegből a budai utak 2,708 500, a pestiek pedig 2,453.500 pengővel szerepelnek.

A budai részekre eső költségvetés legnagyobb tétele 1 millió 150 ezer pengő, amelyet a dunaparti kivezető főut épitésére forditanak. Ezzel végre dülőre jutott nemcsak Buda, hanem az egész főváros forgalmi és főként idegenforgalmi szempontjából oly fontos kérdése. Az uj hatalmas főut a Margit-hid budai hidfőjének egész külső képét meg fogja változtatni, amit nagyban emelni fog a Báró Lipthay utca kiszélesitése, amely kiinduló pontja lesz a dunaparti kivezető főutnak.

A beruházási program szerint Budán ebben az évben a következő utépitések kerülnek végrehajtásra:

Az I. kerületben kövezetjavitást végeznek a Csaba uccában, Pilsudszky uton, a Szendrő és Bartha uccákban. *Aszfaltozási munkálatokat* végeznek a Böszörményi ut gyalogjáróján, a Disz téren és a Horthy Miklós bástyasétányon. Az utkarbantartási munkák keretében a Bürök ucca, a Szarvas Gábor ut előtti tér, a Diósárok és lépcső, a Fészek ucca, a Németvölgyi udvar, a Galántai ucca, a Tóth Lőrinc uccát és a Svábhegyi sétautakat javitják ki. Ezenkivül megépitik a Hegyalja utnak a Horgony ucca és a Sánc ucca közötti szakaszát.

Ezeknek a munkálatoknak összköltsége 264.000 pengő.

A II. kerületben kövezési munkát végeznek az Apostol uccában, Budakeszi uton, Keleti Károly, Lánchid és Orsó uccákban, továbbá a Margit körúton, a Pasaréti uton, Kagyló és Zárda uccában. Az utkarbantartási munkák keretében a Lévay, Káplár és Balogh Ádám uccákat, továbbá a Mechwart ligetet javitják ki. Rendezik a Bogár uccának az Alsótörökvész ut és az Endrődy Sándor ucca közötti szakaszát, a Borbolya uccának a Bólyay és Vérhalom ucca közötti szakaszát, végül a Lepke uccának a Borgó ucca és Endrődy Sándor ucca közötti részét. A II. kerület utmunkálataira összesen 165 ezer pengőt irányoz elő a költségvetés.

Legnagyobb arányuak a III. kerület utépitési munkálatai lesznek. Erre a célra 1 millió 324 ezer pengőt fordit a főváros. Ennek a hatalmas összegnek legnagyobb részét: 1 millió 150 ezer pengőt a dunaparti kivezető főut épitésére forditják. A megmaradó összegből kövezetjavitást végeznek a Pacsirtamező és Lugos uccában, továbbá a Pusztaszeri uton, a karbantartási munkák keretében a Vend Muraközi és Szerena uccákban, az Alsótestvérhegyi uton és az Ürömhegyi dülőuton. Rendezik a Szépvölgyi utat a Folyondár uccától az Ürömi uccáig.

A dunaparti kivezető uttal kapcsolatban kiszélesitik a Báró Lipthay uccát.

A XI. kerületre is közel 1 milliót fordit a főváros. Kövezései munkát kapnak: a Fehérvári, Kelenhegyi, Karolnia ut, a Bibic telep, a Zólyomi lépcső, a Balatonhoz vezető uj műut — most nevezték el Balatoni utnak — bekötő utjai. Aszfaltozási munkát végeznek a Horthy Miklós ut gyalogjárdáján, a Budafoki uton és a Kende uccában. Karbantartási munkát a Süveg, Törcsvár, Sirály, Tarcali, Mikes Kelemen és Rákó uccában, Breznó közben, továbbá a Németvölgyi árok csatlakozásánál levő térségen.

Nagyfontossguak a Kelenföld jövő fejlődése szempontjából azok a nagyszabásu munkálatok, amelyeket *a Horthy Miklós hid budai hidfőjének vegleges rendezése tesz szükségessé.* Rendezni fogják az összes innen kiinduló, illetőleg ide vezető uccákat és utakat, amelyek közül a Szent István utja jut különösebb forgalmi jelentőséghez. Kibővitik a Budaörsi és Kőérbereki utat és megépitik az uj repülőtérhez vezető utakat is. Ezeknek a munkálatoknak összköltsége: 955 ezer pengő.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Eltűnik a Rudas kazánháza

A rettentő kazánház és kéménye valóban eltünik a Rudas-fürdő mellől. Már csak a kémény csutakja áll, tehát ez a bájos hely felszabadul.

Ez a kis partcsik, mint erre vitéz Aggházy Kamil ezredes hívta fel a figyelmet, valóban a Kelet kapuja, a budai Porta Orientalis. Partcsik, melyen mindenki átvonult, aki a Keletről a Nyugatra és a Nyugatról a Keletre vonult. A hódító és a visszavonuló Róma, a barbárok, a húnok, avarok, honfoglaló magyarok, hódító és menekülő törökök, a Buda ellen vonuló honvédhadak és császári hadak. Az ősi római hadiút egy darabja ez, Pestbuda idegenforgalmának legérdekesebb pontja.

A budai pályaudvarok sorsa

Téves hirek kerültek forgalomba a budai pályaudvarok jövőjéről, amelyek a Keleti és Nyugati pályaudvarok reformjával kapcsolatosak. Illetékes helyen, a kereskedelmi minisztériumban azt a fölvilágositást kaptuk, hogy *végső döntés még nem történt, a tárgyalások folynak.*

Annyi máris bizonyos, hogy a *Kelenföldi pályaudvar nem szünik meg, csak a déli pályaudvar.* Ezt viszont pótolni fogja az uj magasvasuti pályaudvar a Kelenföld és az összekötő vasuti híd között, a Lenke-tér közelében — amiről a Budai Napló már megemlékezett. Az uj pályaudvart nemcsak a budaiak, hanem a pestiek egyrésze is szivesen fogadhatja, mert a Horthy Miklós-híd által a Ferencváros közel jut hozzája.

A Délivasuti pályaudvarral együtt nem szüntetik meg az alagutat, hanem a közuti villamos vasut útröviditésére használják föl.

Kérem a panaszkönyvet!

Igen tisztelt Szerkesztő ur! Önök bizonyára lelkes meggyőződéssel adtak helyet annak a cikknek, amely a Bástya-sétány szépségét ismerteti. Higyjék el, nem rajtam, az olvasón mulik, hogy a fény mellett meglátom az árnyat is és ha szóvá teszem ezt, engem is Budánk iránti szeretetem és bámulatom ösztönöz erre.

Megmondom tehát nyiltan: a Bástya sétányon sétálni — nem gusztusos dolog Itt végeztetik el ugyanis a kutyatulajdonosok az ebek — hogy is mondjam csak — egészségügyi sétáit. De arról, hogy ennek nyomait el is takaritanák, nem gondoskodik senki. Felvisszük az idegent a sétányra és mutatjuk neki az előttünk és felettünk elterülő táj szépségeit és nem a mi hibánk, ha az itt forgó idegen megcsuszik és akkor nem csak felfelé néz — hanem a talpa alá is.

Szóval, ajánlom a Bástya sétányt az idegenforgalmi szervek kegyes figyelmén kivül — a Köztisztasági Hivatalába is.

Nem szegény emberek azok, akik kutyáikat a Bástyasétányon járatják. Tessék az ebadót felemeltetni — minden kutyára és a gazdájára egyformán. Az igy befolyó, felemelt adóösszeget pedig forditsák a sétahelyek állandó tisztántartására.

Őszinte tisztelettel:

Egy budai, aki kutya nélkül sétál.

Emlékezés Sipőcz Jenő főpolgármesterre

Irta: **Törzsök Károly.**

Elment egy nemeslelkü férfi és ismét szegényebb lett az ország egy nagy emberrel. És egy nagy fájdalommal több lett a szivünkben. Nem látjuk többet Sipőcz Jenőt, nem halljuk halk szavát és nem érezzük többé jóságos tekintetét. Itt hagyott bennünket pótolhatatlan ürrel és fájdalommal a lelkünkben. Mostoha magyar sors: a jót és szépet elveszitjük és csak a fájdalom marad meg számunkra mindig, örökké.

Az emléke itt maradt és itt fog maradni közöttünk. De nemcsak emléke, hanem maradandó alkotásai, lelke és szelleme is örökre élni fog a nemzet fiainak lelkében, szivében, mert nemcsak a nagy Budapest nagy főpolgármestere, hanem a kötelességtudás, a jóság és az eszményi ember valóságos mintaképe és eleven szobra volt!

Az élőkre a rosszat, a halottakra a jót szokták ráfogni. Amig élt, ami rosszat ráfogtak, az nem felelt meg a valóságnak. Az a jó és szép, amit pedig most beszélnek róla, csak parányi kis töredéke: jóságának, értékének és érdemeinek. Mindenkinek vannak ellenségei, s ha neki is voltak ellenfelei — az csak azért volt, mert mindenkit kielégiteni, mindenkinek eleget tenni lehetetlen.

Nem igért, — hanem adott, nem beszélt, hanem cselekedett. Mindig csak a szivére hallgatott, — s a szive vitte a sirba. — A szive, amely a jólétben, a bársonyos főpolgármesteri székben nem birta el a szegények szenvedéseit és fájdalmait!

Amikor halotti maszkjának elkészitése végett könnyes szemekkel, késő este a Kerepesi-temetőben, a halottasházban levő ravatalához siettem, koromsötét volt a temető és kisérteties, néma, siri csend honolt mindenütt. Csak néha szürődött a halottak városába, mint valami túlvilági hang, egy-egy villamoscsengetés hangfoszlánya. Csak itt-ott pislákolt elvétve egy-egy mécses. És én mégis mindenütt, amerre tekintettem, csak őt láttam magam előtt, s csak az ő hangját hallottam fülembe csengeni. És nem akartam elhinni, hogy Sipőcz Jenő már nincs többé, halva fekszik a ravatalon. Nem tudtam elhinni még akkor sem, amikor koporsójánál megálltam és lelkiüdvéért néhány imát elmondva, elnéztem a ravatal gyerttyáinak sokaságától bevilágitott jóságos, sápadt arcát.

Talán csak alszik, vagy álmodom. Vagy csak tetszhalott, — zokogott fel lelkemben százszor is a remény. De az idő csak mult, lassan, kinosan és mégis repülve tovább, s én hiába vártam szivszorongva minden pillanatban, hogy hátha felkel.

Már közel járt az idő éjfélhez, amikor még egyszer felszáritottam a könnyet szemeimből, s aztán elsimitottam ezüstös haját és elsimitottam gyöngéden arcvonásait jóságos arcán. És nagynehezen végre rászántam magamat arra, hogy ráöntsem óvatosan fejére, homlokára, arcára a folyékony, hideg gipszet.

Azóta sokszor megsirattam már e könnyes lesz a szemem, ahányszor rágondolok. Számomra örökre felejthetetlenek azok a percek és órák, amelyeket mellette eltöltöttem. Sohasem felejtem el azokat a szavakat, amelyeket modellülés közben nekem mondott. Igy többek között megemlitette, hogy „Vannak emberek, akiknek semmi sem jó és semmi sem tetszik. Ha fölnéznek az égre, azt mondják, hogy az nem jó, mert kék, vagy nem jo, mert két csillag van egymás mellett. Az ilyen embereket én nem birom. Nem is szeretek velük szóba sem állni“ . . .

Nemcsak mint polgármester, főpolgármester és ember volt nagy, hanem mint modell is megértő és kiváló volt. Elbizakodottságot, gőgöt sohasem tapasztaltam nála; csak megértést, gyengédséget és jóságot. Megértőbb, jobb modellom talán nem is volt nálánál. A legmesszebbmenő udvariasságon is tul mindent elkövetett, hogy munkámat megkönnyitse és egy pillanatig sem éreztette velem, hogy a nagy Sipőcz Jenő főpolgármesterrel állok szemben. Amikor elkészültem szobrával, a legnagyobb elismerését és megelégedését fejezte ki, nemcsak szavakkal, hanem külön, hozzám intézett levélben is, amelyben többek között ezeket irja:

„Michelangelóról jegyezték fel, hogy valahányszor elkészült egy-egy szobrával, felkiáltott: beszélj, beszélj ember, mert tökéletes alakot adtam neked!

A szobor és az arckép szemléléséné önkéntelenül is a nagy olasz mesterre gondol az ember, a jó képmás hiven ábrázol, valójában csak éppen nem beszél a szobor. Ilyen sikerült, megszólalásig hü szoborművet mintázott rólam Ön a művészi ihlet és tudás ragyogó alkotásában.

A szobor hü képmás, életteljes vonásokat ábrázol, de ugyanakkor jellemez is, az egyéniséget kifejező plasztikával. Értékes alkoását nagyrabecsülöm, kiváló müvészi munkájáért legmelegebb elismerésemet fejezem ki.

Fogadja, kedves mester, őszinte tiszteletem nyilvánitását.

Dr. Sipőcz Jenő

Ha a nagy halottról beszélek, nem szabad megfeledkezni feleségéről, Sipőcz Jenőnéről sem, aki bearanyozta az életét; amiről nem egyszer volt alkalmam meggyőződni. Ritkán lehet látni hozzá hasonló hasonló kedves, jóságos és megértő nőt.

Azt az egyetlen szobrot, ami róla készült, a Fansz részére, tizenötéves polgármesterségének jubileumára mintáztam. Nagy ünnepség keretében leplezték le a Fansz székházában A szép ünnepséget Duday Alajos tanácsnok, előljáró lelkes munkája tette széppé és nagysikerüvé. Ugyancsak ez alkalommal készitettem el plakettjét is, amelyet piramison egy babérkoszoru diszitett. Ezt a Fansz adta neki jubileumára. Ebből a plakettből kicsinyitve több mint ötszáz darab készült ezüstben és bronzban, melyből egy példányt a főváros cimerével ellátott diszes, bársonyos tokban megküldött a főpolgármester Noakasha Nebeshimának, a tokiói főpolgármesternek, viszonzásul abból az alkalomból, hogy japán kollegája dedikált fényképét küldte neki egy alkalomra.

A hirek szerint a főváros azzal is hódolni akar a nagy halott emlékének, hogy halotti maszkját és szobrát, amit a Fansz részére készitettem — a fővárosi, vagy valamelyik muzeumban is elhelyezi. Sajnos, szobra egyedül maradt, Sipőcz Jenő nem áll meg előtte és többé nem mondja barátainak:

— Husz év mulva is ilyen leszek.

Nekünk nem halt meg Sipőcz Jenő. Szivemben örökké igy fog élni, mintahogy most a szoborról tekint felém . . .

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

Kertváros lesz a Szent Imre-városból

A fővárosi statisztikai hivatal adatai szerint a nyilvános és magánparkok együttesen több mint négymillió négyzetméter területet foglalnak el, ebből a budai részekre mindössze — pontosan — 431.650 négyzetméter esik, tehát az egész parkállománynak körülbelül tizedrésze. Az első kerületben 193.231 négyzetméternyi nyilvános park van, a másodikban 197.055, a harmadikban — nivatalosan — egy tenyérnyi sincs, mert a Zsigmond-utcában most készülő park és a Császárfürdő mellett tervezett kert csak a tavasz folyamán állhat a közönség rendelkezésére.

A főváros vezetősége tudatában van annak, hogy parkirozás tekintetében Buda meglehetősen el volt eddig hanyagolva. Ez volt az egyik vezető szempont akkor is, amikor a Tabánt lebontották és a girbe-görbe utcák, rozoga házikók helyére világviszonylatban is elsőrangu, hatalmas parkot létesitettek. Most

Most több új park létesül, amelyek nagyrésze a budai kerületekre esik. Erre vonatkozóan a fővárosi kertészet igazgatósága nagyszabásu parktervezetet dolgozott ki, amely fokozatosan kerül megvalósításra.

A Szent Imre város első helyen áll a parkozási tervek közt. A munka a Horthy Miklós hid hidfőjének rendezésével egyidejüleg indul meg. A főváros dicséretes elgondolása, hogy kertvárossá szeretné varázsolni az egész Szent Imre várost, amely erre a célra rendkivül alkalmas.

Az illetékes tényezők természetesen számolnak azzal a lehetőséggel is, hogy a XI-ik kerületbe kerül a Nemzetközi Vásár és a parkozási terveket ennek megfelelően dolgozták ki.

Farsangi divatlevél

Farsang, a bálok, estélyek, hangversenyek legerősebb időszaka. Ilyenkor előtérbe jutnak a divatalkotások legcsodálatosabb darabjai, az estélyi ruhák.

Joggal mondhatjuk, hogy csodálatos darabok, mert amit ma a divat ezen a téren nyujt az tényleg a csodával határos. A nagy párisi divatkirályok és textilfejedelmek egymással karöltve hihetetlen fantáziával dolgoznak. A legnagyobb művészet párosul náluk a végsokig kifinomult izléssel és raffinált ötletekkel. Egyes alkotásaikkal valósággal elkápráztatják a szemlélőt.

Az „elkápráztatást" szószerint is vehetjük, mert, amit főleg estélyiruhaanyagokban készítenek, valósággal szemet káprázfató. Színes flitteranyagok, különleges, fémmel átszőtt, színjátszó kelmék és ragyogó cirék az estélyi ruhaanyagok legkedveltebbjei. Ezek mellett persze szóhoz jutnak a szerényebb anyagok, sőt a fehér vagy fekete vékony posztó is.

A ruhák vonala nagyon különböző. Ma a divat már nem egyenruha, ellenkezőleg, az a célja, hogy mindenkinek az egyéniségéhez megfelelő formát nyujtsa. Ez az oka annak, hogy vonalban oly gazdag és változatos. Az alakra simuló formákat kihangsúlyozó ruhák mellett metaláljuk az ellenkezőt, a formákat takaró, már derékban erősen húzott, gús redőkbe omlókat. Láthatjuk a kettő keverékét is, mikor fényes testhezálló ruha fölé dúsan redőzött tüll, vagy csipkefelsőrészt alkalmazunk.

A ruhák felsőrésze, főleg hátul, erősen kivágott, de mint ujdonságot, gyakran látunk már elől kivágottat is. Az egyszerű posztó estélyiruhák azonban, nagyon stílusosan, egészen zártak. Virágból kiképzett vállpántok, vagy egyéb formában alkalmazott virágcsokrok és füzérek első helyen állnak a díszítőanyagok között.

Az estélyikabátok szintén nagyon különbözőek. Látunk csipőig sem érő rövid kabátkákat, fodorral (seszlivel) díszítetteket, vagy frakkszerű nyúlvánnyal ellátottakat, melyek közül egyik-másik uszállyá alakul és a ruha anyagától elütő szinben fokozott hatást kelt. Vannak földigérő bő estélyiköpenyek és keppszerű belépők is. Egyes darabokon szőrmedíszítést is látunk.

Most pedig, hogy nagyjából mindenről tájékozódást nyertünk, talán könnyebben fog menni a fazonválasztás, ami bizony mindig nagy probléma, de szerencsére ma már Budán is vannak elsőrendű szalonok, melyeknek az izlésére nyugodtan rábízhatja magát a legkényesebb igényű vevő is.

Hepke Elemér

Amikor elsőizben tárgyalták a Hangli-ügyét. Most, amikor a pesti dunaparton levő Hangli-kioszkot és a kis parkot egyesek el akarják tüntetni, érdemes megemliteni, hogy pontosan 20 év előtt, 1867. januárjában a következőket irta a Vasárnapi Ujság:

„Az alsó dunapart kiépitése alkalmával a redoute épülete elé parkot állitanak. A park terve már elkészült, s a városi gazdasági bizottságnak egyik közelebbi ülésében kerül tárgyalásra. Kioszkok és szökőkut fogják diszíteni s a park csinos fekvése, a nagyszerű panoráma, mi innen kitárul, azt Pest egyik legkedvesebb helyévé fogja tenni.

Hogyan találták meg a budai keserüvizeket

Nem szeretem mások tévedését helyreigazítani. Különösen akkor nem, ha az illető jóhiszeműsége minden kétségen felül áll és ha — nem árt vele senkinek. Azonban a nyilvánosságra kerülő adatoknál mégis jó néha egy kis szigorúság. Gondoljunk csak utódainkra („mi nemcsak utódok, de ősök is vagyunk!" — mondja *Fichte*), akik áhitattal fogják lapozgatni majdan a *Budai Napló* elsárgult évfolyamait és érdeklődéssel böngészgetik azokat az apró helytörténeti mozaikokat, amik olyan kedvessé teszik ezt a lapot.

A budai keserüvizek történetéről nemrégen megjelent *„Hogyan találták meg a budai keserüvizeket?"* cimen megjelent cikkében azt mondja az iró — az informáló magánszemély megnevezésével — hogy a mult század hatvanas éveinek elején a források még ismeretlenek voltak. *Saxlehner* András akkor még posztókereskedő volt és egy budaörsi atyafi adóssága fejében szerzett kelenföldi telket, amelyen a fák nem akartak nőni, a kutban pedig ihatatlan viz gyült össze. Egy németországi barátjának volt már keserüvizforrása, ennek panaszolta el a kut baját. A barátja ámulva tapasztalta, hogy „a kutban a talaj dolomitos málladékából származó keserüviz van, még pedig sokkal töményebb, mint az ő forrásában" stb.

Igy lett 1863-ban ismertté a Hunyadi János keserüvíz neve.

Ezek az adatok tévesek.

A budai keserüvizeket épen 10 esztendővel korábban, 1853-ban fedezték fel. Erről tanubizonyságot tesz elsősorban a tudós debreceni balneológus orvos. *Török* József: *„A két magyar haza elsőrangú gyógyvizei és fürdőintézetei"* c. munkájának 1858-ban megjelent *második* kiadása. Azt irja: „E munka első kiadásában a magyarországi keserü vizek közül csak az esztergomiak voltak kissé kivittebben tárgyalva... de mind háttérbe szorultak *az ujabban felfedezett s kereskedés szárnyaira emelkedett budai... keserü vizek mellett.*"

Ezután a következőképen mondja el a budai keserüvizek történetét:

„A budai, jelenleg már köz használatnak és kelendőségnek örvendő keserü viz források 1853-ban fedeztettek fel a Gellért- és Sashegy déli lejtőjén, az úgy nevezett Sasvölgyben, egy kutásás alkalmával, mely *Schleisz* György budai polgár telkén talált helyet. Midőn t. i. a kut ásása közben 3 öl mélységre lehaladtak, egy gazdag vizü forrásra bukkantak, melynek vize azonban keserü volt. A sors ugy akará, hogy ezen vizet a többek között egy oda vetődött asszonyság, ki szomját nyári hőségben csillapitani akarta, izlelje meg, ki is azt azonnal *püllnai viznek* nyilvánitá„ s tanácsolá tulajdonosának, hogy szakértőnek mutassa be. A tulajdonos megfogadá az igét és igy került e forrás *Unger* Ferenc Buda városi gyógyszerész ur vizsgálata és észszerü kezelése alá. E felfedezést nyomban követték a többiek, ugy hogy jelenleg már 4 tulajdonosnak vannak e tájon keserü viz kutjai, u m. *Hausner, Unger, Böck* és *Neuwerth* uraknak.

E felfedezésre vonatkozólag azonban meg kell jegyeznünk, hogy az *egyáltalában nem uj*, valamint más oldalról azt is, hogy a budai keserü vizek nincsenek azon szük térségre korlátozva, melyet azoknak *Szabó* József tanár ur a Természettudományi Társulat Évkönyvei III.-ik kötetében *„A budai keserü viz források földtani viszonyai"* cimü érekezésében kimutat. Azt mondja ugyan is mindjárt értekezése kezdetén, hogy „E keserü vizek Budától délre azon az amphiteátrumi térségen vannak, melyet a Gellért és Sashegy egy részt, az *akasztófa-hegy* s a Promontor felé eső Péterhegy s Pacsirta hegy fognak körül." Hogy a dolog nem igy áll, kétséget nem szenved, mert *vannak Budán keserü vizek a Gellérthegytől éjszakra eső tájakon is*, stb."

Az *Orvosi Hetilap* 1857-iki 2-ik száma és a *Balneologische Zeitung* 1857. V.-ik kötete (102 lap) pedig arról tudósit bennünket, hogy a *viziváros ban, nem messze a bombatértől*, a 424-ik sz. alatti ház udvarán is fedeztetett fel keserü viz s *Vagner* Dániel vegytudor által elemeztetett. Valamint tehát nem ujdonság a keserü vizeknek Buda vidékein előjövelete, sőt már *Kitaibel* után az évtizedektől fogva tudva levő dolog, ugy más oldalról a keserü vizek terrénuma is sokkal terjedelmesebb a dunántúli kerületben. Ezen keserü viz terrénum világító pontjai eddigelé Kis-Tagyos Komárom megyében, Esztergom, Buda, Bia s a Buda-Örshöz tartozó Csik puszta, Alsó és Felső Alap, Fehér megyében és Nagy Harsány Baranyában."

A történeti rész után Török professzor felsorolja az akkori keserüviz tulajdonosokat:

Unger gyógyszerész kutja, az Erzsébet-forrás, volt az első, amelyet fölfedeztek. Ezt 1853-ban *Say* Mór, 1854-ben pedig *Nendtvich* tanár elemezte. *Hausner* két kutja közül az északibb fekvésü Hildegard nevü forrás vizét 1854-ben ugyancsak *Say* Mór és *Nendtvich* elemezték. *Böck* Frigyesnek két kutja volt. Az egyiket *Molnár* János gyógyszerész elemezte. *Neuwerth* Ferencnek a kutját *Say* Mór elemezte 1854-ben. Ezt a vizet *Vágner* Dániel gyógyszerész elemezte és vasas keserüviznek találta. 1857-ben pedig felfedezeték a vizivárosi vasas keserüvizforrást, *Schneider* Ferenc házában.

Török professzor munkáján kivül *Wachtel* David orvostanár is hasonlóképen irja meg a budai keserüvizforrások fölfödözésének történetét abban a nagy munkájában, amelyet ugyancsak 1859-ben adott ki Sopronban *„Ungarns Kurorte und Mineralquellen"* cim alatt. Ő ugyanis a Bach kormány rendeletéből egész Magyarország hévforrásait és fürdőheyeit tanulmányozta. Munkájában többek között közli, hogy *Unger* keserüvizéből már akkor is évenként több mint 50.000 üveget adtak el a Monarchia minden részében.

Szabó József, hirneves geológusunk, 1879-ben közzétett nagy tanulmányában *(„Budapes és környéke geológiai tekintetben")* ismét bőven tárgyalja a budai keserüvizeket, amelyeket 3 csoportba osztott.

I. *Lágymányosi forráscsoport.* Itt Heinrichéké volt a Széchenyi István forrás, 1876 óta pedig a Mattoni és Ville cégé: a Szent István, a Deák Ferenc, a Hildegard és Hunyadi Mátyás források. Az Erzsébet forrás egy konzorciumé volt, (de később az is Mattoniéké lett). *Strohhoffer* pedig 1878-ban *Molnár* János által vegyelemeztette az álala fölfedezett Aesculap forrást.

II. *Örmezei forráscsoport.* Itt *Scharf* ulajdona volt a Hunyadi László forrás (amelyet azelőtt Petőfi forrásnak neveztek), *Hirschler* Móré a Ferenc József forrás, *Loser* tesvérek pesti füszerkereskedőké a Rákóczi forrás, *Strassenreitter* Ignác pesti keményitőgyárosé pedig az Árpád forrás.

III. *Dobogói forráscsoport.* Ennek mind a 21 kutja *Saxlehner* András tulajdona volt, aki Hunyadi János keserüviz név alatt hozta a vizet forgalomba.

Szabó munkája megirásakor jelent meg a Saxlehner féle Hunyadi forrás vegyelemzése „Chemische Untersuchung der Hunyadi János Bittersalzquellen der Herrn Andreas Saxlehner in Budapest, — von Dr. B. Fresenius, geh. Hofrathe und Professor. — Wiesbaden 1878." cimen. Ekkor évente 6 millió üveget szállitottak Drezdából, Siemens gyárából a keserüvizek palackozására. *Egyedül a Hunyadi János keserüvizből évenként, több mint 4* millió üveg volt forgalomban!

Ennyit a keserüvizek történetéről!

Dr. Madriczky Andor

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

SPORT

A MAC nyerte a „Dobogókő" vándordijat. A legjelentősebb siversenyek egyikét óriási küzdelem után a MAC csapata minimális különbséggel nyerte a BBTE előtt. Egyénileg a legjobb időt Kis János (Mac) futotta. A gyönge hóviszonyok az eredményeket károsan befolyásolták. —

A jéghokki derby! A furcsa körülmények között startoló első magyar jéghokkibajnokság küzdelmei során a BKE csapata durvaságokkal bőven tarkitott mérkőzésen 2:0 arányban győzte le a BBTE csapatát. A mérkőzés és az egész lebonyolitásra kerülő bajnokság realitásához ugyancsak sok kétség fér...

Amerikai asztali-tenisszezők Budapesten! E hét végén érkezik Budapestre az amerikai asztalitenisz válogatott, hogy itt megmérkőzzék a magyar válogatott csapattal. A nagy érdeklődéssel várt találkozó eredménye annál is jelentősebb, hiszen a bádeni világbajnoki küzdelmek előtt ez az utolsó alkalom, hogy reprezentánsaink igazi képességeiről meggyőződhessünk.

A magyar sportélet nagy halottja. Vitéz Hadnagy Domonkos a Országos Magyar Céllövő Szövetség elnöke meghalt. Az elhunyt nyugalmazott tábornok és országgyülési képviselő a legnagyobb magyar sportszövetség élén fejtett ki hatalmas munkásságot a magyar sportért. Alig nehány napja, hogy mint a céllövők elnöke a tervbevett sportcsarnokért, mint a Céllövészek uj otthonáért is, oly bátran sikraszállt. Vitéz Hadnagy Domokos sirhantjánál fájdalommal és hálával tiszteleg az egész magyar sportvilág...

Szabó Miklós utban Amerika felé! Sok vihar után végre mégis utnak indult a magyar atlétika kitűnő világrekordere, hogy az amerikai fedettpályaversenyeken képviselje egy távoli kis ország diadalmas testkulturáját. Mint táviratai mutatják, Szabó Miklós a hajón is kemény tréninget folytat, s igy minden remény megvan, hogy hazai „bomba" formáját megőrizve fog partraszállni New-Yorkban. Szabó Miklós, mint az idei fedettpályaversenyek egyetlen európai vendége, kétségkivül igen nagy, de annál szebb feladatok előtt áll, s felfeladat megoldásához szükséges képességeknek sincs Szabó hijával...

PHILIPS RÁDIÓT hol vásároljunk BUDÁN
„Márvány" RÁDIO
hat. eng. villanyszerelési vállalat
I. MÁRVÁNY-UTCA 21. TELEFON: 1—522—9

Nánay Elemér hat. eng. villany- és rádió szaküzlete
I., Krisztina-krt 129 (Missziós házban) T.: 1-563-75
Mindens márká s rádiót a lakásán dijtalanul bemuta
Csere Részlet

FARSANG

A III. Kerület TVE bálja. Az 50 éves fennállását ünneplő óbudai sportegyesület nagyszerüen sikerült jubiláris bált rendezett. A budai Korona-Vigadóban tartotta a lelkes gárda, — élén Ber Andorral, — a mulatságot, amely egész Óbuda társadalmát megmozgatta. A nagyszámban megjelent elsőbálos „sportladyk" különösen meleg sikert arattak, s ugyszólván hiánytalanul együttmaradtak az összes megjelentek a késő reggeli órákig, hogy zajos jókedvvel kisérjék át a klubbot fennállásának ujabb félévszázadába.

Budai iparos bál. A Budapesti I. ker. Iparoskör rendezésében nagy sikerrel zajlott le a Budai Polgári Kaszinóban szombaton este a „Budai Iparos bál". A széleskörü érdeklődést kiváltó bál résztvevői a reggeli órákig a legjobb hangulatban maradtak együtt a nagyszerűen megrendezett bálon.

Árpád táncestély. A 158. sz. Árpád cserkészcsapat tisztikara és öregklubja február 6-án rendezi Árpád Táncestélyét a Marczibányi-téri Lövölde termeiben. A Lövőház-utca és Széna-tér sarkáról külön autójárat indul a helyszinre. Személyenkint 10 fillér. Meghivóigénylés: III. Hunor-utca 16. Telefon: 15-55-12.

Fényesen sikerült a III. ker. Egyesült Polgári Társaskör borgazda estéje. A III. kerületi Egyesült Polgári Társaskör borgazda estéi a kerület társadalmi eseményeivé fejlődtek, ahol a kerület szellemi és társadalmi előkelőségei adnak találkozót egymásnak. A január 14-én megtartott disznótoros borgazdaestély is a sziporkázó szellemnek, a hangulatos kedélynek, a baráti együttérzésnek kifejezője volt és a termeket megtöltő közönség záróráig maradt együtt, hogy hódoljon a bornak és a magyar nótának.

EGYESÜLETI ÉLET

A Vöröskereszt előadás-sorozatot rendez Budán

A Magyar Vöröskereszt Egylet, amely évről-évre fokozottabb tevékenységet fejt ki, az idén uj irányba terjeszti ki működése terét: *tájékoztató szociális és egészségügyi előadások egész sorozatára készül*, amelyek megtartására a közélet, köztük *a budai társadalom kiváló egyéniségeit sikerült megnyernie.* —

Az előadásokat az Egylet a Székesfővárosi Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottság támogatásával rendezi *két budai és* négy pesti, összesen hat kerületben. *Budán a II. és XI. kerületben lesznek ilyen előadások.* Elsőnek a XI. kerület Szent Imre városi Vöröskereszt választmánya inditja el az előadások sorozatát, amelyek programját a meghivóval együtt most küldi szét *Duday Alajos dr. előljáró*, a Szent Imre városi Vörös Kereszt választmányának elnöke.

Az első előadást Lukács Sarolta, a Magyar Vöröskereszt Egylet alelnöke tartja január 27-én délután 6 órakor a XI. kerületi előljáróság tanácstermében *„A mai magyar szociális viszonyok"-ról.* Utána *Gortvay* György dr. az OTI orvos-aligazgatója *„Magyarország egészségügyi viszonyairól"* ad érdekes pillanatfelvételeket.

Február 10-én a második előadás keretében *Brontsné Dominich* Lili, a XI. ker. Vörös Kereszt kirendeltség vezetője *„A szegénység arca"* cimen a szegénység okairól, fokozatairól, a szociálpolitikáról és szociális munkáról fog értekezni. Utána dr. *Krepuska Istvánné, az Egyetemet végzett Magyar Nők Egyesületének* elnöke a *„Betegség és nyomor"-ról*, a szenvedések kölcsönhatásairól ad elő.

Február 24-én, a harmadik előadáson vitéz *Horváth* László székesfővárosi főjegyző *„Segitség a rászorulóknak"* cimen a hatóság, egyház és társadalom szociális munkáját, vitéz *Solth* Károly kerületi tisztiorvos pedig *„A hatósági orvos feladatai"-t* fogja ismertetni.

A március 10-iki negyedik előadáson dr. *Barla-Szabó* József egészségügyi főtanácsos, egyetemi tanár, az OTI főorvos igazgatója két előadást tart: az egyiket a *„Szociális embervédelmi intézményekről*, a másikat az *egészségügyi embervédelmi intézményekről.*

Az ötödik előadást március 31-én rendezik meg. *Hadzsy* Olga, a Magyar Vörös Kereszt Egylet szociális osztályának tagja *„A gondozás lelki alapjai"* cimen a gondozó, a gondozott s az egymásrahatás lélektanáról beszél, majd dr. *Tamássy* Béla ker tisztiorvos, a Dunajobbparti Orvosok Körének alelnöke *„Korunk és népünk betegségei"*-nek kapcsán azokról a betegségekről emlékezik meg, amelyek ellen harcolni kell.

Az utolsó, hatodik előadás napja még nincs meghatározva. Erre *Tanay* Magdát, az Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottság szakelőadóját nyerték meg, aki a *gondozás épitő és romboló hatásairól (Settlement) és az önkéntes szociális munka feladatairól és lehetőségeiről fog előadni.*

Az összes előadásokat délután hat órai kezdettel a XI. kerületi előljáróság tanácstermében tartják meg (Verpeléti ut 3. III. emelet.)

*

A Szepesi Szövetség kulturestje. A Szepesi Szövetség január 17-i kulturestjén dr. Steuer György ny. államtitkár, v. főispán „A magyar revizió és a németség" cimmel előadást tartott. A kulturestélyen szerepelt még Gyurkovics Mária operaénekesnő, dr. Babó Imréné sz. Reuss Anna hegedüművésznő és Sauerwald Géza zeneszerző-karnagy. A megnyitó beszédet Krisch Jenő ügyvezető elnök mondta.

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Január 25-én: A forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő havi átalány ötödik-hatodrészének bélyegben való lerovása.

Január 31-én: A 48—240 pengőig terjedő forgalmi adó átalány utolsó részletének bélyegben való lerovása. Utolsó nap a rögzitett jövedelem, vagyon és általános kereseti adó felmondására.

Részvénytársasági és szövetkezeti alkalmazottak, igazgatósági és felügyelőbizottsági tagoknak az elmult évben bármi címen kifizetett összegek után járó nyugtabélyegilleték kimutatás mellett való befizetése készpénzben, egész hónapon át.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etagefütőtestet, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Az 1937. évre szóló tatarozási adórendelet

A hivatalos közlöny december 22-i számában jelent meg a pénzügyminiszter 160.000—1936. VIII. a. számu rendelete, amely 1937. év január 1-től az év végéig bezárólag befejezett épület átalakitásokra és tatarozásokra vonatkozó adókedvezményt tartalmazza.

E rendelet nagy általánosságban teljesen azonos a mult év folyamán érvényben volt 70.000—1936. P. M. sz. rendelettel, igy azért annak részletes ismertetését mellőzzük, csak nagy általánosságban kiragadjuk azokat a részeket, amelyek az átcsoportositás folytán a most kiadott rendeletben ujitást taralmaznak. Általában véve az egész rendelet más formát vett fel az átcsoportositások folytán, ugyanis a rendelett főbb részeit külön cimekkel látták el s ezáltal az érdekeltek könnyebb áttekintést nyerhetnek, s nem kell az egész rendeletet végigolvasni, ha valamely részletre nézve felvilágositást keresünk.

A rendelet hatálya természetesen nem terjed ki az 1936-ban legkezdett tatarozási munkálatokra, igy tehát azok 1936. végével feltétlenül elszámolandók. A mult évről befejezetlenül maradt munkák, mint teljesen uj munkálatok jönnek tekintetbe, igy tehát azok az uj rendelet feltételei szerint ujból bejelentendők. Ezek a munkálatok természetesen csak akkor nyerik el az adómentességet, ha az uj rendelet 8. §-ában előirt mértéket elérik. A rendeletnek számba vehető bővitése az előzővel szemben az, hogy most az erkélyek, függőfolyosók rendbehozatala átalakitási adókedvezményre jogcimet nyujt, holott az tavaly még tatarozási kedvezményre sem nyujtott jogalapot. A rendelet a helybeli iparosok védelmében feltételül köti ki, hogy a kedvezményt csak helybeli iparteleppel biró iparosokkal végeztetett munka után lehet igényelni. Nem helybeli iparossal végeztetett munkánál csak akkor, ha helyben megfelelő iparos nincs, vagy az indokolatlanul drága. Ennek a kérdésnek az adott esetben való tisztázását a Pénzügyigazgatóság 41.000—1934. I. rendelet 19. §-a az I. foku iparhatóságra bizza.

A kiadott rendelet, sajnos, változatlanul hagyta a családiházakra vonatkozó azt á sérelmes rendelkezést, hogy a házadóalap 30%-át kell befektetni, hogy az adókedvezmény igénybevehető legyen.

Nem igényelheti a rendeletben nyujtott kedvezményt az a háztulajdonos, aki az utolsó 10 évben már adókedvezményben részesült, kivéve, ha vis major miatt vált szükségessé az átalakitás vagy tatarozás.

Kiterjesztik a tatarozási kedvezményt a légvédelmi óvóhelyek épitésére is.

Mint értesülünk, pótrendelet készül a pénzügyminisztériumban, amely pótrendelet nagy kedvezményeket biztosit azoknak a tatarozási munkálatoknak, pótépitkezéseknek, amelyek légi támadás ellen óvópincék és óvóhelyek létesitéséről gondoskodik a meglevő házakban és helyiségekben. A rendelet a napokbn megjelenik. A megjelenés után azt közölni fogjuk.

A rovatban közölt cikkekre vonatkozóan és minden adóügyben teljesen díjtalan felvilágositást nyujt az „Otthon" családiház és öröklakás tulajdonosok egyesülete, hivatalos helyiségében: I. Szent János tér 1a. Tel.: 1-543-62, d. e. 10—12, d. u. 3—6.

SZABÁSTANFOLYAM
Modern gyakorlati módszer.
Febr. 1-től I. Márvány-u. 48. HEPKE SZALON

A **Turul Szövetség** „Szépmives" törzse országos pályázatot hirdet oly megzenésitésre alkalmas versre, amely méltó lehet arra, hogy a magyar ifjúság dala legyen. Első díj 150.— P, második díj 75.—, harmadik díj 40.— Pengő. A részletes tájékoztatást tartalmazó nevezési lapok 50 fillérért kaphatók a Turul Szövetség fővezérségén (Budapest, VIII., Múzeum körút 6—8.) Pályázati határidő 1937. február 15-ig.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Mik a budai gyógyforrások egyedülálló sajátosságai

Külföldi tudós a budai gyógyforrásokról

Említettük, hogy dr. Harrassowitz giesseni professor, az Országos Magyar Balneológiai Egyesület és a üdülőhelyi bizottság meghivására ideérkezett és értékes fürdőtudományi előadást tartott a Szent Gellért-gyógyszállóban. Nagy színes rajzok, amelyeket a professzor saját, különleges módszerével készitett, illusztrálták könnyen és gyorsan áttekinthető módon a magyar gyógyforrások legfontosabb tulajdonságait.

Az előadó minden fürdőnk nevét hibátlan magyarsággal ejtette ki. Valóban igazolta, hogy balneológiai gyógytényezőinket alaposan tanulmányozta. (Már négyszer járt Magyarországon.) A szemléltető rajzok egyetlen pillantásra föltárták a magyar források, keserűvizek és különösen a budai hévizek összetételét, ásványi tartalmát; hogy milyen gázokat és különleges anyagokat hordanak magukban.

Ez a bemutatás több tekintetben új metódussal készült. Igy például minden újonnan föltárt ásványvíz pontosan besorozható és terapetikus lehetőségei könnyen besorozhatók. Ami a gyógyforrásoknak az emberi testre való hatását ileti, az előadó abból indult ki, hogy az élő szervezetek túlnyomórészt *kolloidokból* épültek föl. A testbe juttatott ásványi anyagok a szerevezetre épp úgy hatnak mint a szántóföldek kolloidjaiban. Itt a nátrium és kalcium ellentétes hatásaira lehet utalni, „amint a remek Mezőgazdasági Múzeumban oly kitűnően ábrázolják."

Részletezte azután Harrassowitz dr. az ásványvizi anyagok hatását, olyan anyagokét, amelyek a magyar gyógyforrásokban találhatók és azt is, hogy a legfontosabb megbetegedésekkel minő kapcsolatba hozhatók. Alaposan beszélt itt a gázokról is. Számos magyar forrás alkalmas nagy hőfoka miatt a *fürdőkúrára* amely különösen a végtagok megbetegedése, reuma, köszvény, stb. eseteiben válik szükségessé. Itt aztán, az előadó szerint, *hasonlithatatlan és egészen egyedülálló a buda therma-sor. Budapest gyógyforrásai különleges sajátosságukat a rendkivül magas radió-aktivitástól és gázoktól kapják* és ezek által váltak nemzetközi hirű gyógytényezőkké. A források alkalmazását a sokféle mintaszerű fürdőberendezkedést, az orvosi kar speciális képzettsége és a balneológiai tudomány magas magyarországi szinvonala biztosítja.

Hozzászólt az előadáshoz dr. Benczur Gyula egyetemi m. tanár, valamint dr. Tausz Béla főorvos, az Idegenforgalmi Szövetség alelnöke, aki általános helyeslés közepette fejtette ki a Budapesten fölállítandó tudományos kutatóintézet szükségét és jelentőségét, továbbá dr. Frank Miklós főorvos, a Balneológiai Egyesület főtitkára, aki főkép a szemléltető rajzok értékét emelte ki. Benczur tanár a hallgatóság és számos szaktudós ovációjának kiséretében mondott köszönetet a magas színvonalu előadásért.

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

Az idegenforgalom elmélete és gyakorlata

Irta: Dr. Gundel Endre.

Szükségessé teszi a magyar idegenforgalom nagy erkölcsi és gazdasági jelentősége, hogy tudományos szakértői alapon is foglalkozzanak a fölmerült problémákkal. Sajnos, nálunk még mindig alig akadnak olyan képzett hozzáértők, akik valóban ismernék az idegenforgalom és a vele kapcsolatos széleskörü gazdaságpolitikai témák anyagát.

A legujabb tanulmány, amely mindezeket föltárni igyekszik, dr. Gundel Endre „Az idegenforgalom elmélete és gyakorlata" cimü munkája. Ez a gondosan megirt vaskos könyv a Tábori Kornél szerkesztésében megjelenő Idegenforgalmi Könyvtár legujabb kötete. A ritka képzettségü fiatal szerző az idegenforgalmi politika ismertetése után az idegenforgalom történetét, fajait, a vendéglátó iparokat, az egész idegenforgalmi organizációt és propagandát szedi sorra. A történelmi rész után eredeti és értékes véleményeket is nyilvánit s elmélyülő metódussal, teljesen önálló ötletekkel és meghatározásokkal szolgál. Az idegenforgalmat befolyásoló tényezők, a közlekedés szerepe az idegenforgalomban, a fontos, de még mindig hiányos és sokhelyt sebezhető idegenforgalmi statisztika is helyet kapnak a studiumban. Megbecsülést érdemlő fejezet az is, amely az idegenforgalom gazdasági értékelését s a nemzetközi idegenforgalom fizetési mérlegét tartalmazza.

Talán meglepő, hogy több mint 100 forrásmunkát tud a szerző felsorolni. A 40 milliós idegenforgalmi bevétel, amely a magyar költségvetésben szerepel, ma már nemcsak érthetővé, hanem nagyon kivánatossá is teszi az ilyen fáradságos munkát. Kötelessége volna elolvasni ezt a könyvet mindazoknak, akik az idegenforgalommal kpcsolatban állnak.

A szépen npomott, izléses kiállitásu könyvet az Idegenforgalmi Érdekeltségek Szövetsége adta ki (Budapest Dunapalota) s 3 pengőért kapható ugy a Szövetségben, mint a jobb könyvesboltokban.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

A London News cikke Budáról

Anglia és a világ egyik legnagyobb képes lapja, a The Illustrated London News feltünő cikket közöl Edward E. Long tollából, ezzel a rovatcimmel: „Notes from a traveller's log-book". Már az alcim kitünő propaganda Budának: „Budapest — and its fine Spa". Először az általános városképpel foglalkozik és a legnagyobb elismeréssel ir a magyar főváros fekvéséről. Azután Budára tér át:

— A várost Buda dombjai koronázzák: itt emelkedik a királyi palota és az érdekes régi bástya, amelyen török, német, sőt angol vér is folyt az ostromok alkalmával, de persze legtöbb — magyar vér. Kis kanyargós, hangulatos uccák vannak itt, széles, fasoros bulvárok, tágas terek, parkok és emlékművek.

Ir a forrásokról, megemliti a Hunyadi Jánost, az ivóforrásokat, a kitünő klinikákat és szanatóriumokat, amelyek a gyógyitás legmodernebb eszközeivel vannak fölszerelve.

A Szent Gellért szállóról ugy emlékezik meg, mint „Európa egyik látványosságáról". Részletezi forrásainak eredetét, hatását és alkotóelemeit. — A Gellért specialitása a rádióaktiv iszapkezelés és többféle kezelési mód, amelyekkel reumát, csúzt, neuralgiát és izületi bántalmakat gyógyitanak . . .

A Szigetről pedig nemcsak, mint Európa egyik legkedvesebb parkjáról mesél, de megemliti, hogy „csodálatos kertjei közepén termál kénforrások, szanatórium, szállók, éttermek, kávéházak és sporttelepek vannak. Ideális hely a gyógykúrára."

Végül a Császár-fürdőre tér vissza, melyről ugy ir, hogy a „legrégibb fürdő Budapesten, amelyet már a római időkben ismertek, nagy szabaduszodája és egy termálforrásu csukott fürdője van." Beszél a Szent Imre és Rudas fürdőkről, az Erzsébet-sósfürdőről, amely „egyedülálló Európában." Fölmegy a Svábhegyre, amelynek szanatóriuma „élvezetes panorámát nyujt a látogató számára."

—

Franz Schneiders

Magyarország egyik legderekabb barátja a holland Frans Schneiders. Budai urilanyt vett feleségül, akinek révén megszerette Magyarországot, többször jött el ide és hosszú, kitünően megirt tudósításokat publikált a nagy hollandi lapokban.

Nemrég kaptuk meg tőle a De Leidsche Courant cimü leideni napilapot, amely több cikkét közölte. Különösen szép a Budapestről szóló beszámoló, amelynek tengelye a budai épületeket és a „soone processies"-t, az egyházi körmenetet ismerteti. Költői, megkapó stilusa, amellett pontosan részletező ismertetése mindvégig vonzó képet nyujt Budáról. Schneiders több magyar szépirodalmi művet is hollandira fordított a neje segitségével.

—

Az Idegenforgalmi Hivatal propagandája

Átszervezve és mindenfajta eszközzel bőven ellátva kezdte meg az Országos Magyar Idergenforgalmi Hivatal 1937 évi munkáját. Ez főkép a párisi világkiállítás magyar részének sikerét akarja előmozdítani, hogy a világ minden részéből a Szajna-partra gyülekezők figyelmét kellő módon Magyarországra és persze Buda gyógyfürdőire is irányítsa. Uj akciósorozat az is, amelynek célja, hogy a világ legnagyobb tekintélyü lapjait megnyerje budapesti látogatásra. Kiváló tollú irók és napilapirók fognak beszámolni az itt látottakról Az első csoport már a tavasszal ideérkezik.

Támadás a budai fürdők ellen

Sajnos ilyesmiről is számot kell adnunk. Fölmerült a külföldi sajtóban az a hir, hogy a külföldi vizipoló-játékosok bojkottálni akarják Budapestet. Még a *Neue Freie Presse* is, amely különben magyarbarátságának sürü jeleit adta megemlékszik a kinos ügyről és ámbár egyetlen bántó jelzőt sem használ; a száraz hiradás maga is alkalmas rá, hogy Budapest idegenforgalmának ártson és ellenségeinket ujabb rágalom-hadjáratra inspirálja.

A hat legjobb vizipoló-csapat tudvalevően 1937. során fog a Horthy-serlegért megküzdeni Budapesten. *A németek azonban nem akarnak idejönni s ezt azzal okolják meg, hogy a budapesti fürdők hőmérséklete nekik tul magas.* Már el is hangzott az inditvány, hogy *Budapest helyett Ausztria, Franciaország vagy Hollandia rendezze a kupaversenyt.*

Állitólag több más külföldi állam is panaszkodott az átlag 23 Celsius foku budai viztemperatura miatt, mert ők általában 18 fokos vizhez szoktak hozzá. Szándékosan elhallgatják némely külföldi lapok, hogy *Budapesten hüvösebb vizről is könnyen tudnak gondoskodni,* hiszen sehol a világon nincs annyi és annyiféle forrásviz, mint éppen nálunk.

Intézkedés történt, hogy a célzatos információkat kellő értékükre szállitsák le.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára millimétersoronként.

A Teremtő ház és az Alkotás-utca neve

Eltünt a szép barok ház a Kékgolyó ucca sarkáról. Házjegye a Teremtő Uristen a felhőkárpiton a multté lett. Néhai való Falk Ferenc József budai tőkepénzesé volt, aki az 1760-as évek elején a pestbudai Hajóhid vámárendása volt. A ház házjegye „Zum Schöpfen" adta az Alkotás ucca nevet. Mikor a régi Mészáros ut, a Budaörsön és Kócson Bécsig futó ősi marhahajtó ut nevét az 1890-es években átkeresztelték, a „Zum Schöpfen" nevet átkeresztelték Alkotás nevüre. Az értelmetlen nevü ucca máig ezt a nevet viseli. Most eltünt névadója, a régi ház.

Udvarán az 1830-as években artézi kutat furtak. Hozzá tartozott a Kékgolyó ucca sarkán álló, ujkori téglából rakott filagória, amelyről a budai regényesség azt költötte ki, hogy „török bástya" volt. A Martinovics apáturék vesztőhelye az alacsony földhányáson fölállitott vérpad, ami a Generálisok Kaszálója, Generalwiese máig élő Vérmező nevét adta, ott volt a Zum Schöpfen házzal szemben. Ablakaiból bizonyára riadt szemek nézték a magyar Jakobinusok vesztét.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Január 27-én iktatják be Schuler Dezső alpolgármestert. Schuler Dezső alpolgármestert január 27-én, szerdán délután ünnepélyesen iktatják be alpolgármesteri székébe. A közgyűlés a beiktatás megtörténte után tárgyalni fogja a segitőalapnál szervezendő állások ügyét, majd a Budapesti Mérnöki Kamara székházépitésének ügye is tárgyalásra kerül. Érdekes pontja a közgyűlés tárgysorozatának a Viziváros egy részének rendezési, illetve szabályozási terve. Több kisebb ügy mellett a Haller-utcai római katolikus plebániahivatal elhelyezésének kérdése is szóba kerül.

Pólya Antal dr. előadása a III. ker Társaskörben. A III. ker. Egyesült Polgári Társaskor január 22-én pénteken este 8 órakor III. Hajógyár utca 2. sz. a. tanácstermében előadóestét rendez, melyen dr. Pólya Antal pénzügyi főtanácsos „Az adózó önvédelme" cimen előadást tart. Az előadáson a tagtársakat, hozzátartozóit és vendégeiket szivesen látják.

Vágó József épitőművész kiállitása a Nemzeti Szalonban. „Budapest-Világváros" gyüjtőnév alatt, január 23-án a Nemzeti Szalonban megnyiló kiállitásán mutatja be a jeles épitőművész mindazon elgondolásait (színes perspektivákban), melyeket Budapest művészi ujjáépitése szempontjából fontosnak tart. A városrendezési probléma, mely ma mindenkit foglalkoztat, bizonyára még jobban felkelti a közönség érdeklődését.

Vogl bál 1937. február 6-án a Budai Vigadóban. Meghivóigényles és bálirorda II. ker. Medve u. 6.

A budavári Koronázó Mátyás-templom vasárnapi egyházi zenéje. Január 24-én, vasárnap. Balogh Lajos H-moll miséje kerül sorra a Koronázó Mátyás-templomban. Orgonál: Vásárhelyi Antal, vezényel: Sugár Viktor.

Műsoros teadélután Óbudán. Az Óbudai Szt. Péter és Pál Plébánia Oltáregyesülete a Tanuló utcai kulturházban rendezi január 24-én és 25-én délután 5 órai kezdettel műsoros teadélutánját.

Régi budai utcanevek

15. századvégi az Öntöház utca neve, a mátyáskori, a török és a hódoltságutáni Ágyusház, a török Top Káné nevét őrzi.

A Gyorskocsi-utca a szekeresparasztok, a „gyorsparasztok" emléke.

A középkori halászvárjobbágyok, a budai Várpalota királyi halászainak tanyája, a Halászváros névőrzője a Halász utca.

A budai mészáros céh középkori okievelei tanusága szerint már Nagy Lajos idejében a budai halászok és mészárosok jégvermei is itt voltak, ez adta a Jégverem-utca nevét.

A Vám-utca a budai Harmincadhivatal névőrzője.

Gabonáspiac — Piazza dell'Erbe, Am Gries — volt a Széna-tér.

Budai szőlőkapások neve emléke a Kapás-utca.

18. századi vendégfogadó adta a Medve-utca nevét.

A Donáti-utca a szegény budai diákok Burzája, a Donatus-ok nevét őrzi.

A Fortuna-utca nevét az 1785-ben megnyilt városi Fortuna vendégfogado adta.

★

Mi ujság Óbuda körül. Ezen a cimen tartott nagy tetszéssel fogadott előadást Philipp Kálmán, a harmadik kerületi keresztény egység tábora propaganda csoportjának vezetője. A nemrég alakult városrendezési monstre-bizottság — mondotta többek között — célul tüzte ki, hogy felkészüljön minden irányban Óbuda ujjáalakítása és nagyrafejlesztése érdekében és ezért fontos, hogy a városrendezési terv végre készen kikerüljön. A nyomában várható élénk kereskedelmi tevékenység Óbudát a főváros egyik legforgalmasabb területévé lesz hivatva átalakitani. Philipp Kálmán előadása után **Sárközy Sándor** dr., a tábor elnöke fejtette ki, hogy Óbuda bajain egyedül a városrendezési törvény fog segiteni. Az ülés Gaupp József ügyvezető alelnök lelkes szavaival ért véget.

Halálozás. Szukováthy Ottilia nyugalmazott felsőleányiskolai igazgató január 14-én elhunyt. Temetése 16-án volt a farkasréti temetőben, gyászmise január 19-én a szent-domonkosrendi templomban.

Ingyenes méhésztanfolyam a Bibic-telepen. A Kelenföldi Gazdasági és Közművelődési Egyesület támogatásával január 23-ig, hat estenként 7 órai kezdettel Kádár Lajos, az OMME szakelőadójának közreműködésével a XI. ker., Major utca 7. szám alatti vendéglő különtermében a méhészkedés elsajátitására tanfolyamot rendez tagjai és azok hozzátartozói számára. A tanfolyam dijmentes.

Kulturházszentelés a Svábhegyen. Vasárnap, január 24-én délelőtt 10 órakor lesz a svábhegyi Szent László egyházközség uj kulturházának ünnepélyes felszentelése. A szentelés előtt délelőtt 10 órakor szentmise lesz a templomban, amelyet dr. Mészáros János érseki helynök mond, ezután lesz a kulturház felszentelése ünnepélyes keretek között. A megjelenteket dr. Perczel György, az egyházközség világi elnöke fogja üdvözölni és rövid beszédeket mondanak még Terkány Lajos egyetemi tanár, a Credo Egyesület elnöke, Feller Ferenc, a Szent László ifjusági egyesület elnöke, Szmilkó Ádámné, az Oltáregyesület nevében, Kontó Anna, a Mária Kongregáció nevében és Kadványi Lajosné, a karitász nevében.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VALI GABOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78
BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00
BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Krisztina körút 133. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2. Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1. Tel: 2-693-77
MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK:
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91. Tel: 1-532-78
MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
XI. Horthy Miklós-út 35. Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b. Tel: 1-516-05
MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK: —
II. Margit-krt 3. Tel: 1-534-92
MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02
NEMZETI HITELINTÉZET Rt.
I. Krisztina-krt. 141. Tel: 1-530-74
ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52
PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9. Tel: 2-583-93
PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I. Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

100 százalékig
visszakapja pénzét a „Budai Napló" minden előfizetője

Január elsejétől, az uj előfizetési évtől kezdve minden előfizetési nyugtát vásárlási szelvényekkel látott el a „Budai Napló" kiadóhivatala. A szelvények egyenként 25 fillér értékűek. Minden egyes előfizetőnk annyi szelvényt kap, amennyi egyenlő az előfizetési dijjal.

Azok az iparosok és kereskedők, akik ebben a hirdetési rovatban szerepelnek, öt pengőn felüli vásárlás esetén

a szelvényt a vásárlási összeg 5 százaléka fejében készpénzként fogadják el.

Ilyenformán előfizetőink rövid idő alatt visszakapják a teljes előfizetési dijat, tehát,

ingyen jutnak a 35-ik évfolyamában lévő Budai Naplóhoz

Saját érdekében vásároljon tehát alanti cégeknél és használja fel a vásárlási szelvényeket.

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY
VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll. —CSILLÁROK—
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

EDÉNY, VASÁRUK
OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

ÉTTEREM
Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2—594—89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ
„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ
TELCS ERZSI fényképészeti műterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS
FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

FÜZŐ, KEZTYŰ
„GABY" fűzőszalon
I. Krisztina-körut 113/a. Női fehérnemüek
SZÉKELYNÉ

„IERI" fűző, keztyü fogalom
II., Margit körut 13.. XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

HÖLGYFODRÁSZ
LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartóshullám és hajfestés után

KELMEFESTŐ, VEGYTISZTITÓ, GŐZMOSÓ
MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

KÉPKERET ÉS ÜVEG
TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZÖRŰS
DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4

KÉZIMUNKA
Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-utca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

KÖNYVKÖTŐ
Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

MUBÚTOR
MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK.
ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA
ALBRECHT RÓBERT, I. ATTILA-U. 12.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalauszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITAST
FISCHER ANTAL SZAKCEGTÓL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

SZŰCS ÉS SZÖRMEÁRUK
FINOM SZŰCSÁRUK, szörmedivatujdonságok
CSERY GYULA szücsmester Főh. udv. szállitó, festavárban Bástyasétány 2.
ALAPITVA: 1884. TELEFON: 1—606—63.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHAZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemü, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMEID uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ
SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó II. Margit krt 56
Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR
ZLAMÁL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina - körut 30. szám.

KÖZGAZDASÁG

Közel hetven százalékkal emelkedett a Községi Takarékpénztár tiszta nyeresége

A betétállomány több mint 10 százalékkal növekedett

A főváros vezető pénzintézetei közül elsőnek ismét a Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár hozta nyilvanosságra mult évi üzleteredményeit. A hatalmas fejlődést mutató mérleg beszédes bizonyitékául szolgál annak a kitünő, körültekintő és valóban imponáló üzletvezetésnek, amelyet Liptay Lajos dr. vezérigazgató kezdeményezett és amely már a mult évben is kiváló eredményt ért el. A vezérigazgató igazán büszke lehet a kitünő eredményre s megelégedéssel könyvelheti el az értékes elismerest, amelyet a kitünő eredménnyel zárult mérleg Budapest közönségének széles köreiből kivált.

A Községi Takarékpénztár mérlegmegállapitó közgyűléséről az alábbi jelentés számol be: —

A Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága január 15-én tartott ülésén dr. Liptay Lajos vezérigazgató előterjesztése alapján megállapitotta a takarékpénztár 1936-ik üzletévre vonatkozó mérlegét.

Az elmult év üzleteredményei közül a legkifejezőbben a takarékpénztár betétállományának nagymérvü emelkedése domborodik ki. Ez a betétemelkedés a takarékkönyvekre és folyószámlákra elhelyezett betéteknél az előző évi 78.2 millióval szemben több mint 10 százalékos, vagyis 8.4 milliós növekedéssel 86.6 millióra gyarapitotta a betétek összegét. Különös figyelmet érdemel a betéteknek ez az emelkedése, mert hiszen az elmult évben a közismert viszonyoknál fogva számottevőbb tőkeképződés még nem indulhatott meg és köztudomásu, hogy a betéti tőkék szaporodása általánosságban elég alacsony mértékü volt.

A takarékpénztár hitelezési tevékenységét is fokozta a rövidlejáratu hitelek nyujtása terén, váltótárcája 51.2 millióról 56.5 millióra emelkedett, az egyéb fedezett hitelek több mint 3 millió pengővel és az értékpapirokra nyujtott kölcsönök egymillió pengővel emelkedtek. Nagyon fejlesztette a pénzintézet tevékenységét az exporthitelek nyujtása terén és a telekfeldarabolási és telekértékesitési üzletkörben is. A hosszulejáratu törlesztési kölcsönök összege 18.8 millió, de a hátralékos annuitások összege jelentősen csökkent.

Rövidlejáratu jelzálogos hitelek nyujtásában jelentősebb mértékben vett részt a takarékpénztár. Az érdekkörébe tartozó Parkváros rt. hegyvidéki ingatlanaiból igen kedvező árakon értékesitett telkeket, viszont előnyösen szerzett be újabb bérházak épitésére alkalmas területeket.

A takarékpénztár másik vállalata, a Budapesti Székesfővárosi Állatvásár Pénzforgalmi Rt., amely a vásárpénztári intézménnyel kapcsolatos ügyeket látja el, első üzletévét fejezte be, teljes megelégedésre. Nemcsak az állatvásárokkal kapcsolatos összes teendőket látja el ez az uj intézmény teljes megelégedésre, hanem kielégitette a vásári forgalom hiteligényeit, sőt az export lebonyolitására is jelentős összegeket fordított.

A Községi Takarékpénzárt aktivái értékelésénél a hagyományos gondos és előrelátó óvatosság jellemzi és vagyontárgyak értékelésében igen jelentős tartalékok rejlenek. A személyzeti és a dologi kiadások ugyan emelkedtek, de ennek magyarázata az, hogy a mult év elején szervezték meg az Állatvásár Pénzforgalmi Rt-ot és az uj üzletkör bevezetésével a kiadásoknak meg kellett növekedniök. Leirásokra 188.000 pengőt fordított a takarékpénztár, amiből a követelések leirására 138.000 pengőt mutat ki.

A mérlegszámla igy alakul: Vagyon: Készpénz és zsirókövetelések 2,719.678.79, pénzintézeteknél fennálló követelések 12,612.028.97, leszámitolt váltók 56,568.372.97, értékpapirokra folyósitott kölcsönök 2,559.599.64, jelzálogilag biztositott kölcsönök 5,458.636.59, a főváros intézményeinek nyujtott hitelek 2,425.718.82, egyéb fedezeti hitelek 10,794.559.44, záloglevelek kibocsátására szolgáló kölcsönök 18 millió 789.871.86, értékpapirok 5,479.062.96, vállalati részvények 3,100.000, záloglevélbiztositási alap 1,031.975, házak 2,100.000, ingatlanok 2,711.383.63, a nyugdijpénztár értékei 2,552.208.83. Teher: Alaptőke 10,800.000, tartalékalap 513.776.28, betétek 86,552.452.20, községi betétek 7,054.524, hitelezők 8,806.988.09, forgalomban levő záloglevelek 11,254.398.42, kisorsolt saját záloglevelek 551.374.78, nyugdijalap 2,552.208.83, átmeneti tételek 418.312.10, nyereség 339.062.80. A mérlegszámla eredménye 128.903.097.50.

A veszteség- és nyereségszámla: A Veszteség oldalon: adók 202.066.02, személyzeti kiadások 1,433.336.98, költségek 738.667.23, leirások 188.620.65, nyereség 339.062.80. A Nyereség oldalon: tiszta kamatjövedelem 2,016.145.34, jutalék, ingatlan és egyéb jövedelmek 885.608.34. A veszteség- és nyereségszámla összesen 2,901.753.68.

A takarékpénztár mérlegével a székesfővárors illetékes tényezői már a közel jövőben foglalkoznak. Az elért eredménnyel mindenki meg van elégedve.

A Magyar-Olasz Bank kitünő üzletéve

A Magyar-Olasz Bank e héten tette közzé mérlegét, megelőzve ezzel a többi pénzintézeteket. A nagyszerü üzletév eredményei közül legelőször feltünik a betétállomány figyelemreméltó emelkedése, mely azt mutatja, hogy a közönség bizalma állandóan fokozódik az intézet iránt. Az intézet a mult évben is nagy gondot fordított mobilitásának biztositására, váltótárcájának emelkedése pedig azt bizonyitja, hogy hitelnyujtásaival fokozottabban igyekezett rendelkezésére állni a gazdasági életnek. Dr. Halmi Miklós vezérigazgató az elmult évben is jó munkát végzett: több mint egymillió pengő az intézet tiszta nyeresége. Ebből óvatos előrelátással és a viszonyok helyes megitélésével, amely mindig hagyományszerüen jellemezte a Magyar-Olasz Bank szakszerü üzletvitelét, — a belső megerősödés ér-

Szórakozzunk Budán

Siposnál mindenki boldog
mert csak szálkanéiküli halakat ehet III., Lajos-u. 46.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

Tabáni Farkas Béláné ÉTTERMÉBEN | I. ATTILA-UTCA 39. | Minden éjjel levesküléglegességek

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN EREDETI OROSZ JAZZ-BALALAJKA-ZENEKAR
Borisz és Zoja fellépte

KETTER ÉTTEREI XI., Horthy Miklós ut 48.
ESTÉNKÉNT GYŐRI LAKATOS FLÓRIS MUZSIKÁL

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház Reggeli és uzsonnakávéja
II, FŐ-UTCA 79 SZÁM. minden igényt kielégit

dekében — változatlanul 1.50 pengő osztalékot fizet, bár a kedvező üzleteredmény módot nyujtana a dividenda emelésére is.

A mérlegről a Magyar-Olasz Bank igazgatósága jelentésében közli, hogy a január 16-án megtartott ülésén előterjesztette az 1936. üzletévi mérleget, amely P 1,060.692.14 nyereséget mutat fel. A mérlegszámlából kitűnőleg a takarékbetétek összege P 43,352.175.98 (1935-ben: P 37,198.067.71), a folyószámlán elhelyezett betétek összege P 43,98b.725.30 (1935-ben: P 41,525.922.55), a betétállomány tehát összesen P 87.336.899.28 az előző évi P 78,721.990.26-vel szemben.

Az intézet igazgatósága örömmel állapította meg az egyes üzletágak nagyobbarányú fejlődését, de a magyar hiteléletben még megoldásra váró súlyos kérdésekre való tekintettel osztalék emelése helyett az intézet belső erejének növelésére, valamint a nyugdíj- és jóléti alapok fokozott gyarapítására fordított különös gondot. Az igazgatóság a folyó évi február 9-re egybehívott közgyűlésnek javasolni fogja, hogy osztalék fejében változatlanul részvényenként P 1.50, összesen P 600.000.— fizettessék ki, míg az alapszabályszerű levonások s a tartalékalap és a nyugdíjasok tartalékának megfelelő dotálása után fennmaradó nyereségtöbbletnek az 1937. üzletév számlájára való átvitelezését hozza javaslatba.

Az Angol-Magyar Bank uj fiókja

Az Angol-Magyar Bank örvendetes prosperitását bizonyítja legújabb fiókjának a megnyitása, mely január 4-ike óta áll a II. kerületben, a Margit körút 67. számú házban ügyfelei rendelkezésére. Az új bankfiók működése kiterjed a bankszakma valamennyi ágára, vállal átutalásokat, tőzsdei valuta- és devizaüzleteket, lebonyolít kompenzációs üzleteket, ideértve az azokkal kapcsolatos engedélyek beszerzését is, foglalkozik folyószámla és váltóhitelek, valamint óvadék- és lombardhitelek nyujtásával és rendelkezésre áll a közönségnek utazási menetjegyek, útlevélvizumok, továbbá utazási valuták beszerzésének tekintetében is.

Mi ezt készséggel közöljük olvasóközönségünkkel, annál inkább, mert örvendetesnek tartjuk a budai bankfiókok szaporítását a nagyközönség kényelme szempontjából. A budai közgazdasági élet jelentős nyeresége az új bankfiók, amely a most fejlődő Viziváros legforgalmasabb helyén fogja a közönség érdekeit képviselni.

Hat és fél százalékos osztalékot fizet ezidén a Nemzeti Bank. A Magyar Nemzeti Bank főtanácsa kedden tartotta ülését, amelyen Baranyai Lipót dr. vezérigazgató előterjesztése alapján jóváhagyta a bank mérlegét, valamint nyereség- és veszteségszámláját, amelyek szerint az 1936. évi tiszta jövedelem 2.609.409 pengő. A főtanács elhatározta, hogy a tiszta jövedelem csökkenésére tekintettel a tavalyinál félszázalékkal kisebb, azaz hát és fél százalékos osztalék (részvényenként 7 pengő 53 fillér) kifizetését fogja a február 1-én tartandó közgyűlésnek javaslatba hozni. Imrédy Béla elnök zárószavaiban azt fejtegette, hogy az osztalékpolitikában az eddigi egészséges mérséklet elvét tartsák érvényben és a pénzintézetek üzleti eredményeiket az osztalék emelésének mellőzésével a belső megerősödés céljaira használják fel.

Fenyő Miksa előadása a tervgazdaságról. Fenyő Miksa, a GyOSz ügyvezető igazgatója, január 21-én, csütörtökön este fél 9 órakor tartja meg a Lipótvárosi Társaskörben „Állami tervgazdaság vagy liberalizmus" címen előadását.

Közmunkák Budán

A **Farkasréti temetői** kápolna-épület föld, kőműves és vasbeton munkáira beérkezett ajánlatok:

Jelmagyarázat: a) föld, b) kőműves, elhelyező, c) vasbeton munka.

Fratricsevics Ernő a) 2890.50 P, b) 86.544.60, c) 49.089 P, összesen 138.524.30 P-vel;

v. Kapuváry Gusztáv a) 4960, b) 48.852, c) 48.853.41 P, összesen: 143.797.41 P-vel;

Beregszászy M. Dezső a) 7020.25, b) 87.057.30, c) 55.350.51 P, összesen 149.928.06;

M. Márton József a) 5795.30, b) 96.364.40, c) 48.483.04 P, összesen 150.642.74 P-vel;

vitéz Zilahi Balogh Gyula a) 4955.15, b) 103.358.08, c) 49.412.81, összesen: 157.726.04 P;

Nagy Testvérek a) 6502; b) 98.830.20; c) 54.134.66 P; összesen: 159.466.56 P-vel;

Balázs Horváth István a) 5284.50, b) 104.770.90, c) 35.176.29; összesen: 162.156.79 P-vel;

Paulheim és Weninger a) 7607.50, b) 103.292.60, c) 49.404.61 P, összesen: 162.224.71 P;

Wágner Gyula a) 7120, b) 103.344.60, c) 56.887.28 P, összesen: 167.351.88 P-vel;

Bagi Gyula a) 5961.50, b) 106.667.40, c) 55.367.88 P, összesen: 167.996.78 P-vel;

Teleki László a) 7785.50, b) 108.401, c) 53.321.77 P, összesen: 169.508.27 P-vel;

Bollmann Béla a) 7480, b) 114.790.35, c) 54.210.41 P, összesen: 176.480.76 P-vel;

Prokisch János a) 6310, b) 126.057.90, c) 58.258.10 P összesen: 179.396 P-vel;

v. Kapuváry Gusztáv ajánlatának egységárai:

földmunka: 1, 1.40, —.50, —.80, —.70 1.80 pengő;

Kőművesmunka: 21.50, 24, 21.50, 24.50, 25, 25.50, 28, 33, 26, 24, 24, 22, 3.90, 3.60, 30, —, 5.50, 0.40, 4, 4, 1.90, 1.50, 2, 3.50, 4, 6, 3.80, 4, 2.40, 2, 2.50, 3, 2, 2, 30, 40, 2, 8, 25, 2, 3, 2, 25, —.02, —.50, 25, 20, 60, 40, 25, 15, 20, 7.65, 6.65; 1; 3 P;

vasbeton-munkára: 8.90, 17.32, 9.35, 8.22, 12.98, 9.50, 6.02, 8.62, 10.70, 6.57, 7.09, 8,53, 9,97, 170,50, 15, 11,33, 10.88, 29.97, 29.57, 31.91, 31.98, 11.33, 6.02, 8.47, 8.60, 30.30, 16.02, 16.19, 19,14, 22,05, 12.14, 18.89, 11.44, 18.50, 16.82, 24.60, 29.45, 13,49, 640, 3.20, 4, 4, 2.80, 16.64, 2.80, 4.10, 4.10, 12,18, 6.62, 15.6, 12.57, 11.52, 14.47, 5.31, 6.35, 8,55, 7.41, 12.46, 38.85, 8.05, 10.38, 31.87, 9.57, 8.34, 40, 45, 1.50, —.80 P;

B) épület: 13.18, 9.41, 9.10, 8.17, 18.57, 13.67, 26.03, 2.80, 2.16 P;

C) épület: 9.19, 6.11, 12.03, 8.12, 2.40, 3.60, 2.40, 9,50 P;

D) épület: 10, 10.35, 6.23, 11.21, 47.34, 2.10, 2.16 P.

*

A Boráros téren, Horthy Miklós hidon, a budai feljárókon, továbbá a Verpeléti uton végzendő összes alépitményi, viztelenitési, felépitményi, kövezési és ezzel kapcsolatos minden egyéb munkákra hirdet február hó 6-án 10 órára versenytárgyalást a Beszkárt (VII., Akácfa ucca 5. III. 311.)

*

Az óbudai uj kivezető főut csatornázási munkálataira hirdet február 1-én 10 órára versenytárgyalást a székesfőváros polgármestere. (II. üo. II. 284.)

A csatornázási munkálat egyidőben négy szakaszon kerül kivitelre, ugymint: I. szakasz: Zsigmond-tér—Sajka ucca (0 m—406 m.) II. szakasz: Sajka ucca—Nagyszombat ucca (406 m.—1027 m.) III. szakasz: Nagyszombat u.—Cserepes ucca (1027 m—1476 m.) IV. szakasz: Cserepes ucca—Kulcsár ucca (1476 m—1925 méter.)

A Rudas-fürdő átalakitása

A főváros, mint arról már beszámoltunk, elhatározta, hogy átalakitattatja és kibővitteti a Rudas gyógyfürdőt. A városgazdasági ügyosztály most készitette el előterjesztését, amelyből kiderült, hogy a Rudas fürdő átalakitásánál legsürgősebben a következő munkálatokat fogják végezni:

1. A rádiumos kádfürdőkhöz egy férfi és egy női pihenőhelyiség és ezenkivül 4 darab külön pihenőfülke, továbbá 1—1 masszirozó helyiség létesitése. 2. További 3 darab rádiumos kádfürdő létesitése és berendezése. 3. Az I. emeleti márványfürdők helyreállitása. 4. 16 darab szállodai szobának és egy társashelyiségnek kiképzése, központi fütéssel és hidegmelegvizzel való ellátása. 5. Vendéglői helyiségnek tatarozása és átalakitása. 6. Az épület különböző műszaki berendezéseinek (fütés, vizvezeték, világitás) szükséges átalakitási és karbahelyezési, valamint különböző kisebb, előre nem látható munkálatok. Ezeknek a munkáknak költségei az előirányzat szerint 187.795 pengőt tesznek ki.

Gyümölcstermesztési és növényvédelmi tanfolyamok. Az Északpestvármegyei Gyümölcs- és Szőlőtermelők Egyesülete a mult hónapban lezárt nagysikerü őszi tanfolyamait megismétli és január 25-től március 22-ig gyümölcstermelési, növényvédelmi és szőlészeti tanfolyamot rendez Horn János Kertészeti Tanintézeti tanár vezetésével. A tanfolyam hallgatói részletes kiképzést nyernek a gyümölcstermesztésben és szőlőmüvelésben, valmint a gyümölcsfák és szőlő kártevői ellen való védekezésben. A gyümölcstermesztési előadásokat minden hétfőn, szerdán, pénteken d. u. 5—7-ig a Pázmány Péter Tudományegyetem Állattani Intézetében (IV. Muzeum krt. 4.) a szőlészeti előadásokat minden kedd és csütörtökön a Mezőgazdasági Egyetemen (VIII. Eszterházy u. 3.) tartják. Részletes felvilágositás és jelentkezés, személyesen vagy telefonon az Egyesület helyiségében: Bp. IV. Gerlóczy utca 11. III. 2. Telefon: 1-860-14.

Édesipari Almanach. Kertész Dezső nagy gonddal összeállitott és tetszetős külsejű könyvben irta meg azokat a tudnivalókat, melyek az édesipari szakmában nélkülözhetetlenek. Közli a cukrász-, cukrászipari termékekre, valamint a fagylalt előállitására és árusitására vonatkozó összes kormányrendeleteket.

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés I., KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1—502—36. HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119. csak MOLDVAINÁL csináltasson. Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ ISTVÁN HENTES ÉS MÉSZÁROS I. PAULER-UTCA és ROHAM-UTCA SAROK TELEFON: 1—535—28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ fűzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS CENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

ISZTER ● SZŐRME ● ERNYŐ I., KRISZTINA-KÖRUT 34. ◆ (Auguszt cukrászda mellett

30 éve fűszer, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

Türk -nél füszer, csemege, italáruk -nél kozmetikai, háztartási cikkek jól és olcsón kaphatók III. Zsigmond-u. 21. Lukács fürdőnél. Tel. 1-511-33.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ÉLEMER BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531 48

ETA-KÖTŐDE III. ZSIGMOND-U. 68. Méret után finom kötöttáruk

RÁDIÓ CSILLÁR, GRAMMOFON Brüll József VILLANY III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-31

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15 Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból kószit jutányosan elsőrendű ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-körúton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Gépleiró sokszorositó és forditóiroda Tomcsányi II., Margit-krt. 69, — Telefon: —522—68.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

44 éves PAPLAN- és ÁGYNEMŰKÉSZITŐ ÜZEM HALÁSZ JÓZSEF II., HORVÁTH-U. 38. (Margit-krt. sarok) Uj munkák és átdolgozások

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Ruzicska Pál kenyérgyára II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Viziárosban

40 éves cég ZSOLDOS művésnök II., Fő-u. 38. Készit: véseteket, zománctáblákat, bélyegzőket

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-75.

URI- ÉS PAPI SZABÓSÁG BÁNKI BÉLA II. FŐ-U. 83. T. 1-572-23. OTI és MABI hiv. szállitója

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Süt-mányai ovész Budán közismertek

SÁMSONI CIPŐSZALON URI-, NŐI- ÉS SPECIÁLIS SPORTCIPÉSZ TEL: 1—565—91. II. FŐ-U. 37.

Moskovitz Katalin utóda BÉRES GÉZÁNÉ ◆ II., FŐ-UTCA 25. Legrégibb művirág, diszroll és menyasszonyi kellékek üzlete

a Szent Imre-varoson

JÓL ÉS OLCSÓN VÁSÁROLHAT GELLÉRT DIVATHÁZBAN XI., HORTHY MIKLÓS-UT 25

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

27 éve órát, ékszert és javitást GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Belvárosi szabós XI., FEHÉRVÁRI-UT 104. TELEFON: 2—684—33. Pomázi György angol uri szabó

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

KOHN ENDRE Bőröndös és finom bőráru készitő Saját műhely XI., Horthy Miklós-ut 10-12.

Bacsa Lukács festék, illatszer és háztartási cikkek szaküzlete XI. Horthy Miklós-ut 41 FIÓK: XI. BERCSÉNYI-U. 8. TELEFON: 2 594-86

a Postapalotával szemben

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

Nóti Zoltán hentes és mészáros I. Enyedi-u. 2. — Telefon: 1—560—19.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

DÉLIVASUT DROGÉRIA I., Alkotás-u. 13. Tel.: 1—660—45.

a Márvány-u. és környékén

KÁVÉ, TEA, KONZERVEK, ITALÁRUK vitéz LABORCZY FERENC fűszer és csemegeüzletében. I., MÁRVÁNY-U. 40. T.: 1-530-70

Felelős szerkesztő: *Lippay Gyula dr.*

Felelős kiadó: *Olty Antal*

Főmunkatárs: *László Zoltán dr.*

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

352

35. évfolyam | Budapest, 1937. január 28 | 4. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTIK
LIPPAY GYULA DR. és OLTY ANTAL

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Csak egyszer...

Igy van ez az életben mindig. Ami az egyiknek öröm, a másiknak szomorúság. Nehéz volna a mérleget megvonni, hogy a boséges hóesés után az örvendezők serpenyője billenik-e lejjebb, mint a boszszankodóké?

E sorok szerény irója — fájdalom az utobbiak közé tartozik — de a saját hibajából. Miért vágyott jó levegőre és miért lakik a Rózsadombon?

Mert hát az örvendezők a társadalmi tagozódás két végéről kerülnek ki. Fentről: a boldogok, akiknek idejük és erejük van a téli sport örömeinek áldozni. Lentről azok, akiknek kenyeret jelent a hóhullás. De ezeknek az öröme nem zavartalan. A hólapátolókét megzavarja a gond, lesz-e holnap is hó? (bár Budán lesz — itt még a mult hetiből is van.) A sielőkét megzavarja — a sokat panaszolt budai közlekedés. Az a közlekedés, mely örömtől nem enyhitett bosszankodást jelent Buda legtöbb részén, de főképen a Rózsadombon. Ennek a bosszúságnak csak skálái vannak. Nyáron, rekkenő melegben a várakozás a ritkán közlekedő körúti járművekre, őszi sárban, esőben a járhatatlan utak és most téli förgetegben elérünk a magas „C"-hez. Síkos, hófedte utak, még ritkábban és még lassabban érkező autóbuszok miatt jajdulnak fel a szelidebbek és káromkodnak a kolerikusok.

Mi egyiknek sem adunk hangot. Csak nagyon csendesen és félve kérjük a közlekedési ügyek intézőit, — csak egyszer, egyetlenegyszer álljanak velünk sorba egy ilyen fehér januáriusi napon az autóbusz- és villamosmegállóknál. Csak egyszer — egyik jármű indulásától, a másik érkezéséig. Azután üljenek vissza nyugodtan autójukba. Szentül hisszük: egyetlen ilyen próba is elég lesz ahhoz, hogy megkönyörüljenek rajtunk.

Adni

Megdöbbentő a polgármester panasza, amelyben az uj koldusellátási rendben mutatkozó zökkenőkről szól és a társadalom kötelességteljesitésében szomorú elégtelenséget lát.

Buda e téren különleges helyzetben van. Kerületeiben — egy kivétellel — több segély folyik be, mint amennyibe e kerületek szegényeinek ellátása kerül. Nem sajnálják, akik a segélyt adják, filléreiket, ha azok más városrészek nyomorgóihoz jutnak is el.

Szólni kell azonban a III. kerületről. Itt már van szegény. Sokkal, de sokkal több, mint szabad lenne, hogy legyen — de a kerületben befolyó adakozások összege fájdalmasan kevesebb, mint amennyit e kerületben várni lehetett.

Félreértés ne essék. Nem a kerület polgárainak áldozatkészségét kevesleljük. A kisember és a középpolgári réteg mindig arányosan többet ad, mint a tőke hatalmasai. Óbudán nagy ipartelepek sorakoznak egymás mellé. Régiek és ujak, amelyek nemcsak a korlátlan terjeszkedési és olcsó épitési lehetőségek miatt telepedtek oda. Odavonzotta ezeket éppen a kerület népének szegénysége — a bőséges munkástoborzás lehetősége. Igy is van ez jól, hisz minden szegénynek a legigazabb és legvágyottabb segitség — a munkaalkalom.

Ám mégsem szabadna a nagy ipartelepek urainak elfeledni, hogy azokkal szemben is vannak kötelességeik — sőt fokozott kötelességeik — akiknek munkát adni nem tudnak.

Játszani fognak nyáron a Budai Szinkörben

Uj előterjesztés készül a főváros közmüvelődési ügyosztályában Kik pályáznak a Szinkörre — Amig az uj Tabán terve el nem készül, nem lehet felépiteni az állandó budai szinházat

A budai szinkör sorsa, amellyel annakidején, amikor a főváros közművelődési bizottsága azt lebontandónak itélte, annyit foglalkozott a közvélemény, uj fordulathoz ért. *Szendy* polgármester ugyan még nem változtatott azon az álláspontón, hogy a szinkör nem alkalmas a benne való játszásra, mindamellett *már most is bizonyosra vehető, hogy az idén nyáron* játszani fognak a budai szinkörben.

Amióta a bizottság szinjátszásra alkalmatlannak nyilvánitotta a szinkört, de — óvatosan — egyelőre még se rendelte el annak lebontását, számos ajánlat érkezett a szinház bérletére. Ismeretes, hogy az Országos Szinészegyesület még a kormánynál is eljárt a szinkör érdekében, hangoztatva, hogy a vergődő magyar vidéki szinészetnek szüksége és joga van a budai nyári állomásra, ujabban pedig az történt, hogy a két legnagyobb vidéki város, *Szeged és Debrecen városok polgármestere is Szendy polgármesterhez fordult*, kérve, hogy engedje át a budai szinkört városuk szintársulatának. Hivatkoztak a polgármesterek azokra a nagy áldozatokra, amelyekkel városaik a maguk szinházát támogatják és kérték Szendy polgármester utján a fővárost, vegye le ezt a nagy gondot róluk legalább a nyári hónapokra, amikor a vidéki szinházak teljesen üresek és még a városi támogatás segitségével sem képesek magukat fenntartani. Hivatkoztak arra, hogy a multban, a boldog béke idején a budai szinkör mindig valamely nagy vidéki város szintársulatának nyári állomása volt és azokra a nagy érdemekre, amelyeket a vidéki szinészet szerzett a magyar szinészet fejlesztése körül, amikor a fővárosi szinházak nagy művészei ugyszólván egyedül a Budán játszó vidéki társulatok tagjaiból kerültek ki, *Makó* Lajos, *Krecsányi* Ignác és más direktorok működése idején.

De nemcsak Szeged, Debrecen és más vidéki városok jelentettek be igényt a budai szinkörre, hanem számos pesti szinigazgató is. Legelsősorban *Föld* Aurél, a *Városi Szinház* jelenlegi igazgatója, aki arra hivatkozik, hogy a fővárossal már jogviszonyban áll, kötelezettségeit pontosan teljesiti és mint a főváros pesti szinházának igazgatója, joggal számit arra, hogy — miként az Sebestyén Géza igazgatása alatt is történt — a főváros két szinháza egy kézben lesz. Ajánlatot tett a fővárosnak *Erdélyi* Mihály szinigazgató is, aki nagy összeget fizet rá a másik budai szinház, a Kisfaludy-szinház fenntartására s igy szintén igényt tart a szinkörre. Jelentkezett továbbá a Magyar Szinházat bérlő társaság is, ajánlatot téve a szinkör bérletére.

A számos ajánlattevő erős ostromot intézett és intéz a főváros ellen. Ajánlataik különbözőek. Vannak olyanok köztük, akik csupán egy évre kérik a szinházat, kötelezettséget vállalva, hogy kisebb-nagyobb átalakitások segitségével megszüntetik azokat a tüzveszélyességi okokat, amelyek miatt a főváros halálra itélte a szinkört. *Szubvenciót egyetlen ajánlattevő sem kér.* Ellenkezőleg: valamennyien befektetéseket igérnek, amelyek fejében csak a bérletet kérik.

Azok az ajánlattevők, akik *hosszabb időre* kérik a budai szinházat, hajlandók az egész épületet is átépiteni, ha megfelelő időtartamu hosszabb szerződést kötne velük a főváros. Ötven-hatvanezer pengő költséggel megszüntetnék mindazokat az okokat, amelyek miatt a főváros le akarja bontatni a szinkör épületét és kényelmessé, a modern idők szinpadtechnikai követelményeire alkalmassá akarják azt tenni.

Ismeretes a fővárosi szakbizottságnak az a megállapitása, amelyet Szendy polgármester is magáévá tett, hogy t.i. az uj, állandó budai szinházat a Horváthkert mögött, az uj Tabántól északra kell felépiteni. *Az ajánlattevők megegyeznek abban, hogy ez a hely nem megfelelő.* Nem felel meg közlekedési szempontból, mert nem középponti fekvésü és csak viszonylagosan közelithető meg, de — ezzel érvelnek a direktorok — egyelőre fel sem lehetne ott épiteni a szinházat, mert hiszen, az uj Tabán tervei még el sem készültek, sőt a közeljövőben nincs is programon az uj Tabán felépitése. Könnyen megeshetnék tehát, hogy valamelyik vállalkozó felépiti 500-600 ezer pengő költséggel az állandó szinházat és aztán jön a nagy rendezési terv, amelybe az nem illik bele, mire le kellene bontani. *Egybehangzó vélemény ugyanis, hogy 150-200 ezer pengőből, mint ahogy az a szakbizottságban elhangzott, nem lehet felépiteni Budához méltó szinházat, ehez legkevesebb félmillió pengőre van szükség.*

A különböző ajánlatok Némethy tanácsnok előtt fekszenek, aki most dolgozik az előterjesztésen. Mint látható, az érdekelt szinházi körök nem vették tulságosan komolyan a főváros határozatát és biznak abban, hogy határozat nem végleges.

Nem is lehet az. Érezte ezt maga a szakbizottság is, amikor kimondta, hogy a szinkör játékra alkalmatlan, nem engedi meg, hogy ott ujból játsszanak, de ugyanakkor sietve kimondta azt is, hogy „egyelőre" még nem bontatja le.

Amint Némethy tanácsnok elkészül előterjesztésével és azt a polgármester magáévá teszi, ujból összeül a szakbizottság. Uj határozatra van szükség *és már is bizonyos ezekután, hogy nyáron játszani fognak a Budai Szinkörben.*

A nehéz kérdés itt már csak az lesz, hogy kinek a társulata fog a nyáron Budán játszani és hogy csupán egy évre adja-e oda a főváros a szinházat, vagy belemegy-e abba, hogy több évre is bérbeadja valamelyik pályázónak, aki ezesetben a szinkört át is épitené. Mindenesetre most már sürgőssé vált a döntés, mert bárki kapja is meg a bérletet, olyan átalakitásokat kell elvégeznie, melyekhez kora tavasszal hozzá kell látnia, ha 1937 nyarán játszani akar a szinkör épületében.

A „Hollós Mátyás Társaság" Buda multjáért és jelenéért

Hétfőn tartotta igazgató-választmányi ülését dr. Hennyey Vilmos elnöklete alatt a Hollós Mátyás Társaság, amelyen a folyó ügyeken kívül több olyan ügyet is megtárgyaltak, melyek Buda közönségét méltán érdeklik.

Szilágyi Károly ügyvezető-főtitkár javaslatához képest elhatározták az irodalmi-, történelmi-, képzőművészeti-, szinügyi-, gyógyforrás-, és fürdőügyi-, társadalmi- és gazdasági bizottságok megalakulását. Ezek közül az irodalmi osztály fogja munkálni a sajtó- és könyvtárügyeket, mig a történelmi osztály különösen a budai oldal oknyomozó történelmi felderitését és maradandó megjelölését ismeri feladatául. A szinházi bizottság, a Buda közönségének kulturális igényeit annyira érintő állandó szinház ügyével, a gyógyforrás és fürdőügyi osztály a „fürdőváros" igéretének tettre váltásával s végül a társadalmi osztály mindezen munkálkodásoknak népszerüsitésével és a vigalmi ügyeken kívül Buda szociális feladataival is foglalkozik.

Dr. Pávai Vajna Ferenc, dr. Christián Rezső, Istók János, Istók László, Magyar József és ifj. Sebő Károly hozzászólása után elhatározták, hogyg a társaság irodalmi estéit is elsősorban ezeknek a fentvázolt céloknak a szolgálatába állitják, éspedig figyelemmel arra a két különösen időszerű feladatkörre, amelybe a Tabán lebontásával a fürdőváros kialakitása, továbbá a budai nyári szinkör elhatározott megszüntetésével a budai állandó szinház megépitésének ügye jutott.

Ebből az üléséből teszi örömmel közzé a társaság, hogy a február 8-iki irodalmi estélyén, amelyet a Szent Gellért gyógyfürdő külön termében tartanak meg, a társaság védnöke, vitéz dr. József Ferenc kir. herceg, saját verseiből fog felolvasni. Ennek az estélynek részletes műsorát lapunk legközelebbi számában közöljük.

Csillaghegy társadalma Óbuda fejlődéséért

Meg kell nyitni a kocsiközlekedés számára az ujpesti vasuti hidat

Ahoz a hatalmas megmozduláshoz, amely Óbuda jövő fejlődése érdekében indult meg a III. kerületi városrendezési és stadionbizottság megalakitása révén, csatlakozott Csillaghegy társadalma is. Január 21-én a Csillaghegyi Kereskedő és Iparos Körben két előadás is hangzott el a III. kerület legfontosabb kérdéseiről. Az egyiket *Rózsa* Aladár tartotta a III. kerület közlekedési, a másikat pedig *Pólya* Antal dr. a stadion ügyében igen nagy közönség előtt, amely teljesen megtöltötte a Kör nagytermét.

A két előadáshoz többen szóltak hozzá a csillaghegyi kereskedők és iparosok részéről. Kijelentették, hogy *szivvel lélekkel csatlakoznak Óbuda nagy megmozdulásához* és annak a kivánságuknak adtak kifejezést, hogy a városrendezési nagybizottság keretében alakitott szakbizottságokban egyesületeik kiküldötte által ők is képviseletet nyerjenek és ez által olyan kapcsolat létesüljön, hogy az együttes működés révén az Óbuda fejlesztése érdekében kitüzött célok biztosabban megvalósithatók legyenek.

Igen sok panasz hangzott el a Hév ellen. A szentendrei vonalon halaszthatatlanul szükséges a sürübb és megfelelőbb vonatjárás, továbbá a mai nál méltányosabb tarifapolitika, *mert ennek a vidéknek hátramaradottságát főként a közlekedési mizériákban kell keresnünk.*

A Római part további fejlődését az eddiginél nagyobb mértékben kell biztositani. Ennek pedig a viziközlekedés süritése, a hajójáratok szaporitása a legfőbb alapfeltétele.

Felmerült az az óhaj is, hogy az *ujpesti összekötőhidat*, amint az már az Arad-Csanádi vasuti vonalakon és külföldön is sok helyütt megvan, *nyissák meg a kocsiközlekedés számára is.* Ennek nincs akadálya, mert hiszen az összekötőhidon mindössze három pár vasut fut keresztül naponta, ez a néhány vasuti járat ugyszólván szabad utat biztosit a kocsiközlekedés zavartalanságának.

A felszólalásokban többen hangsulyozták, hogy Csillaghegy hivatalnokokból, kereskedőkből és iparosokból összetevődő előkelő közönsége önzetlen szomszédként kivánja Óbuda boldogulását és *további küzdelmeiben, jogos érdekeiért, harcos bajtársként jelentkezik.*

A közönség azzal a jóleső érzéssel oszlott el, hogy a „rossz szomszédság török átok" helyett barátságos alapon folytatandó együttműködés meghozza Óbudának Csillaghegynek egyaránt a jobb jövő életfeltételéül tekinthető kedvezőbb közlekedést.

Julián és Gellért atyák szobra a Halászbástyán

A Szent Domonkos Rend 700 éves alapitási évfordulója alkalmából méltó módon rója le kegyeletét néhai rendtársuk, *Julián barát* tudományos és missziós érdemei iránt.

Ismeretes, hogy 700 évvel ezelőtt Julián barát kétszer is megjárta az akkor még teljesen ismeretlen keleti világrészt és felbecsülhetetlen érdemeket szerzett, nemcsak néprajzi ismereteink kibővitésével, hanem történelmi és hittérítési tájékoztatásaival és munkájával is. A rend megmintáztatta *Juliánus* és *Gellért* atyák szobrát, amelyeket *Antal* Károly egyházművész már el is készitett. A művészi szempontból is nagyértékű alkotást a Szent Domonkos rend nevében T. *Badalik* Bertalan és P. *Ratnik* Domonkos dr. atyák a székesfővárosnak ajánlották fel, azzal a feltétellel, hogy annak karbantartásáról minden időben a főváros gondoskodjék, egyben azt is kérik, hogy *az emlékművet a Halászbástya azon a helyén állitsák fel, ahol valamikor a rend XIII. századbeli kolostora állott.* Ez a hely a történelmi emlék hűségén kivül, művészi szempontból is kiválóan megfelelő.

A Halászbástyán a Lapidárium előtt fog állani a szobor, ahol nem zárják el házak, mögötte pedig bokros és fás parkrész marad.

A magyar virtus *kedves esete történt 1604-ben, amikor Budavárában a török volt az ur és azt Pestről ostromolta Rostwurm generális. Karácsony előtt a magyar katonák unták már magukat és Léhner százados vezetésével átrohantak a befagyott Dunán, egyenesen be a Musztafa pasa fürdőjébe, a mai Rudasfürdőbe.*

Nagy volt erre az ijedtség a török nők körében, akiknek ez a fürdő volt a kaszinójuk, ahol félnapokat is eltöltöttek. S ez olyan rejtett hely volt, hogy még az eunuchoknak sem volt szabad ide bejárni. A csupasz keleti szépségek között a daliás vitézek megjelenése olyan nagy riadalmat okozott, hogy az asszonyok és leányok ott hagyták ruhájukat és lepedőkben mezitláb, jajveszékelve rohantak a városba.

Később, amikor a magyar veszedelem elmúlt, bizonyára izgatottan pletykálkodtak a különös esemény fölött a fürdőben, egyetlen pletykahelyükön, ahova egyes-egyedül mehettek kisérő nélkül.

Ki kell terjeszteni a házadómentességet Óbudán

Vitéz dr. Pólya Antal előadása a III. ker. Egyesült Polgári Társaskörben

Nagyszámu, Óbuda minden rétegét képviselő közönség előtt tartotta meg előadását vitéz Pólya Antal dr. p. ü. főtanácsos „Az adózó önvédelme" cimen. Bevezetésében ismertette a pénzügyi hatóságoknak a pénzügyminiszter által legutóbb kifejtett álláspontját a gyakorlatban is érvényre juttató intézkedéseit, amelyek hivatva vannak az adózók terhein könnyiteni.

Elmondta, hogy a pénzügyminiszter, az államháztartás kedvező helyzetében azt kivánja, hogy az adóztatás arányos és igazságos legyen és főként a kis egzisztenciák a reájuk nehezedő tulzott és sok esetben igazságtalan adóterhektől megszabaduljanak.

Ismertette Pólya főtanácsos azt a gyakori esetet, amikor az adózók, de különösen az arra igazán rászorulók nem veszik igénybe az állam által részükre biztositott törvényes kedvezményeket. Előadásában részletesen kitért ezek ismertetésére, megmagyarázta a kedvezményeknek gyakorlati alkalmazását, amelyeknek betartása esetén az adózó mentesül az adóhatóságok által hivatalból kirótt birságoktól és élvezheti mindazon előnyöket, amelyeket a törvény részére ez esetben biztosit.

Szakszerű előadását élénk vita követte. Többen fordultak a jelenlévők közül az előadóhoz felvilágositásért, amit az készséggel mindenkinek meg is adott. Végeredményben a jelenlevők azzal az érzéssel távoztak az előadásról, hogy ügyeikben megértő összhang van kialakulóban az adóhatóságok meg az adózó polgárság között, amelynek gyakorlati előnye a kevesebb és igazságosabb adóztatásban jut majd kifejezésre. Ennek megfelelően kevesebb lesz a sok elintézetlen akta, a bevételek pedig simábban folynak be az államkasszába.

A társaskör vezetősége az egész Óbudát képviselő megjelentek előtt ismertette akcióját, amelyben kéri, hogy a házadómentességnek eddigi szük keretein Óbuda részére a pénzügyminiszter terjessze ki s ezáltal tegye lehetővé Óbuda fejlődését, ami eddig, a fennálló adókedvezmények szerint, nem volt biztositva.

A megjelentek a javaslatot egyhangulag elfogadták és megbizták a Kör vezetőségét a határozatnak illetékes helyre való mielőbbi felterjesztésével.

A II. kerületi elöljáróság intézi az egész főváros statisztikai adatszolgáltatási kihágási ügyeit

Szendy Károly polgármester felterjesztésére a belügyminiszter hozzájárult ahoz, hogy a *statisztikai adatszolgáltatással kapcsolatos kihágási ügyek* elbirálását az egységes eljárás érdekében a jövőben *kizárólag a II. ker. elöljáró intézze.* A kihágási eljárásról az 1929. XIX. törvénycikk intézkedik. Ennek 17. szakasza mondja ki, hogy aki tudva hamis, vagy valótlan statisztikai adatokat vall be, vagy az adatok bezsolgáltatását megtagadja, kihágást követ el, amelyért 600 pengőig terjedő pénz büntetés jár.

A statisztikai adatszolgáltatás főként a gyáriparra vonatkozóan nagyfontosságu és a központi statisztikai hivatal nagy gonddal és szakértelemmel állaptotta meg a vallomási iveken a kérdőpontokat. Egyes kérdőpontok azonban kissé bonyolultak, hogy azokra a válaszadás nem mindig könnyü. Rendszerint ez okozza, hogy a statisztikai hivatal megteszi feljelentését a kerületi elöljáróságokhoz, amely rendes birói eljárás utján hozza meg a döntését. A tárgyalásokon a Statisztikai Hivatal részéről két tisztviselő vesz részt.

Az 1929. évi törvény csak 1935-ben került a kihágási ügyekre vonatkozóan végrehajtásra. Ugy látszik szükségesnek tartották ezt a csaknem hat esztendős kiméleti időt. A statitsztikai kihágások ügyével már 1935. szeptember óta foglalkozik a II. kerületi elöljáróság és ezalatt *mindössze 40-50 esetben kellett döntenie anélkül, hogy a büntetés maximumát alkalmazta volna.* Az átlagos büntetések 10-100 pengő között mozognak.

Miután az élet és a gyakorlat igazolta az ilyenfajta ügyekben a központosítás helyességét, kérte a polgármester a belügyminisztertől, hogy statisztikai kihágási ügyek intézésével a főváros egész területére kitedjedő hatáskörrel a II. kerületi elöljáróságot bizza meg.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II Olasz fasor 25.

Uj szivkórház Budán

Kiváló orvosszakértők kimutatták a balatonfüredi Orvoshét előadásainak során, hogy milyen nagy szükség van szivbeteg-gondozókra, illetve szivkórházakra. Legutóbb *Bodon* Károly dr. egyetemi m. tanár fejtette ki, hogy a tisztifőorvos vészkiáltását, amely szerint *minden negyedik ember szivbajban hal meg,* mennyire meg kellene szivlelni.

A tisztifőorvos adatai között nincsenek meg azok a nagyszámú szerencsétlenek, akik más súlyos betegség cimén szerepelnek a statisztikában, akik azonban tüdőgyulladásban, tifuszban, vagy diftériában nem haltak volna meg, ha a szivük egészséges lett volna. Ha pedig számba vesszük az ilyen halottakat, akkor minden harmadik embert öl meg a szive.

A német *Koller* orvos-statisztikus szerint majdnem hárommillió olyan személy van odakint, akik szivbetegségben, vagy orvosi meghatározás szerint pontosabban *vérkeringési betegségben* (érelmeszesedés, agyvérzések, a veseerek elmeszesedése miatt) halnak meg. Ha pedig a hetvenmillió lakósú Németországhoz arányitjuk a kilencmilliós Csonkamagyarországot, akkor *250-300.000 ember szenved itt nálunk* vérkeringési zavarokban. Egy amerikai kimutatás szerint ötszörannyi áldozata van az ilyen betegségeknek, mint a ráknak és tizszer annyi, mint a tüdőbajnak.

Nemcsak külön rheumakórházat kell épiteni, hanem szivkórházat is. Esetleg a kettőt összekötve. Kétségtelen, hogy erre a csendesebb és jobblevegőjü Buda alkalmas. *Pollacsek* Elemér dr. tanár is, mint törvényhatósági bizottsági tag szóba hozta a szivkórház ügyét és most már *Salamon* Géza tanácsnok szintén foglalkozik az eszmével. Szó van arról, hogy külön ankétot hivjanak össze ebben ez ügyben.

A II. kerületi Vörös-Kereszt Választmányának előadássorozata

A magyar *Vöröskereszt Egylet* tradicióját szolgálja a budai II. ker. Vöröskereszt választmány népszerű elnöke, *Thordai* Lajos tanácsnok, elöljáró, amikor a ma legégetőbb problémájáról, a szociális és egészségügyi kérdésekről előadássorozatot rendez. Az első ilyen előadás január 26-án volt a II. kerületi elöljáróság fő-utcai diszterme-ben. Az érdeklődő előkelő közönség zsufolásig megtöltötte a helyiséget. Vitéz *Simon* Elemér országos elnök bevezető szavai után, *Sebestyén* Erzsébet adott tárgyilagos és nagy éleslátásról tanuskodó helyzetképet a mai magyar szociális viszonyokról. Utána *Melly* József dr. egyetemi magántanár ismertette, a tudós tárgyilagosságával, Magyarország egészségügyi viszonyait. Mindkét előadást a közönség hálás tetszésnyilvánitással honorálta. A következő előadás február 9-én lesz, amelyen *Schopf* Anni és *Rottenbiller* Alajos dr. adnak elő. Február 23-án Imre Ilma dr. és *Pellenberg* Sándor dr. tisztiorvos, március 9-én *Csorna* Kálmán dr. árvaszéki elnök és *Doby* József dr. tisztiorvos, március 16-án *Kőzy Horváth* József dr., a Katolikus Akció főtitkára és *Parassin* József dr. egészségügyi főtanácsos, végül pedig, később meghatározandó időben, *Tanay* Magda foglalkozik majd az előadássorozat nagyfontosságú kérdéseivel.

A modern Viziváros

A főváros nagy városrendezési tervei, amelyeknek különböző fázisait már ismertettük, különösen a Vizivárost illetően váltak most aktuálisokká.

Kempelen Ágoston székesfővárosi tanácsnok, mint a városrendezési ügyosztály vezetője, kijelentette, hogy a Viziváros modern szabályozása most már nem késhet sokáig; az erre vonatkozó tervet elfogadta az illetékes szakbizottság és szerdán a székesfőváros törvényhatósági bizottsága is tárgyalta.

Igyekeznek megőrizni azt, ami a Vizivárosban történelmi érdekességü és hangulatú, de a görbe kis uccáknak a helyébe megfelelő terjedelmü utvonalakat alkotnak, hogy nagyvároshoz méltó közlekedést tudjanak kifejleszteni.

Rózsás Pál műszaki főtanácsos borgazda estje. Rózsás Pál műszaki főtanácsos az elmult pénteken tartotta szokásos borgazda estjét. Ez alkalommal is rendkívül érdekes előadásban volt része a nagyszámban megjelent előkelő társaságnak. A borgazdaesten résztvettek többek között: marosvásárhelyi dr. Thordai Lajos tanácsnok, II. ker. elöljáró, dr. Vezér Károly ker. elöljáróhelyettes, dr. Zilahi-Kiss Jenő, dr. Zboray Gyula, Pásztélyi Vilmos, dr. Spellenberg Sándor, Tóth József, dr. Huszka Sándor, dr. Szlávik László és még számosan mások, akik a késő éjjeli órákig a legjobb hangulatban töltötték el a felejthetetlenül szép borgazda estét.

Még egyszer a Rudas-fürdő neve

Az R. R. S. kézjegyü irónak a Budai Napló január 7-i számában a Rudas-fürdő nevének megváltoztatásáról szóló igen érdekes soraihoz, valamint a P. E. kézjegyü iró idevágó megjegyzéseihez, melyek a Budai Napló mult számában jelentek meg, legyen szabad hozzászólanom.

Mindenekelőtt azt, hogy a török hódoltság idejéből való török név, az Évliáh Cselebi török világjáró litterátus Effendi által is megemlitett Jeszil Derekli Ilidzse, vagyis a Zöld Oszlop Feredője elnevezés aligha jelenti azt, hogy a szóbanlevő kénesvizü hévizfürdőnek a „Zöld Oszlop Feredője" lett volna a török neve. Ez bizonyára csak azt jelenti, hogy a világjáró e néven nevezte a bizonyára Hódoltság előtt is használt magyar feredőt, mely a középkori budai Alhévizek fürdői közé tartozhatott.

A derék és emberséges Évliáh Cselebi szómagyarázgatásaiban egyébként pontosan ugyanolyan hibákba esik bele, mint a 17. század minden tudós tudálékos tollforgatója. Neveket talál Budán és azokat tudálékosan magyarázgatja. Az ilyen szófejtéseknek Népies Etimológia, franciául Blason populaire a neve. A népies tudalom és hiédelem a szó eltorzult hangtestéhez mende-mondát költ, mert magyarázni akarja a szót. A derék Évliáh Cselebi, akinek érdekes szövegeit érdemes magyar litterátusok a Kelet és a Török életének ismerete nélkül igen sok esetben tudós „Lajterjakab"-ul fordiották le, számtalan ilyen pestbudai „Népies Okfejtés"-t hagyott ránk. Ezeket várostörténelmi irodalmunk is, de Krónikásaink is készpénznek veszik. (A fordítás szivderitő „Lájterjakab"-jait is.) Ilyen a Kelenföld „Kilen ovaszi" nevéről és a „Gül Babá"-ról szóló mendemonda is. Évliáh Cselebi effendi nyilván a rácz és bosnyák Rudás szót hallotta, ami valóban ásványos hévizet jelent rácul, horvátul, bosnyákul, olyat, amilyet a Teplo, Toplo szó, amiből szintén hévizet jelentő magyar Taplócza, Tapolcza, Tapolcsány szavak lettek. A számára érthetetlen Rudas szót leforditotta és mivel minden török fürdőmedencében oti levő oszlopokat a magyar Rud szóval kavarta össze: Csinált belőle Oszlopos fürdőnevet. Klasszikus budai török-magyar-rácz 17. századi „Lájterjakab"-ot. Ebben az első cikkirónak bizonyára igaza van.

A Rudas-fürdő neve nem magyar név, nem is Oszlopot jelent, hanem Rudast, vagyis azt, ami a fürdő valóban: kénes hévizet. Pontosan ugy, ahogyan Visegrád vagy Bjelograd Fehérvárat jelent szlávul. Pontosan ugy, ahogyan Gül Baba semmit sem jelent, mert azt a Népi Okfejtés halhatatlan budai mendemondája rózsásitotta, lájterjakabitotta el a Kel Baba cimből.

Amit a P. E. kézjegyü illusztris iró a budai-pesti Repülőhidról ir és annak End-jaihoz köti a Rudasfürdő nevét: az nyilvánvaló tévedés. A Repülőhid nem volt Komp, mint az illusztris cikkiró hiszi, mert a Komp nem Repülőhid s a Repülőhid nem Komp. A Kompnak továbbá nincs rudja, mert a rud nem cölöp. A rud — szekérrud, petrencerud — vékony és hosszu, kézi készség. Az 1701-ben üzembehozott első pestbudai Repülőhid, mely 1701-ig közlekedett a Réven, nem volt Komp. A Komp kifeszitett kötélen mozog, a Repülőhidat a Duna sodra nyomta át egyik partról a másikra. A Duna közepén levasmacskázott több dereglye által tartott lánc fogta a két dereglyére szerelt Repülőhidat, mely a két dereglye timon-ja, vagyis kormánylapátja beállitása szerint — a vizsodra által nyomodott át egy olyan köriv szeletének megfelelő uton, melynek sugara a lánc volt. Képét közli Bod Péter, több verekedés peres iratai nyomán ismertetve a pesti és budai mészáros céhek iratai alapján. Az uj Repülőhid — a mostani Batthyány-tér és a mai Országháza között — 1790-ben nyilt meg, ugyanilyen elmés szerkezet volt. Képe ott van minden pestbudai Városképen, főleg céhleveleken.

Az 1701-1761. között müködő Repülőhidnak se „rudja", se „kötele" nem lévén, az nem adhatta a Rudas-fürdő boszna-rác Ruda nevét. A derék pestbudai bortudós patikusmester, Schams Ferenc ur viszont megőrizte a fürdő Hidfürdő nevét, ami csakugyan a Fliegende Brücke, a Pons volatilis nevével kapcsolatos.

Egyébként többi budai fürdőnk nem is ilyen népetimológiás tévedésen alapszik. A Császárfürdő nevének semmiféle bécsi császárhoz semmi köze nincsen, mert az a budai Kaiser és Schmidt család révén Kaiser Bad nevet viselte. A család Császárra magyarositotta a nevét, a fürdőből is Császárfürdő lett. Az előtte levő Császár Malom — a Kaiser Mühle, ez a középkori négysarokiornyu vár, a felhévizi Vár, a török alatti Borut Háné, vagyis a Por Háza, azaz Puskaportörő Malom, helyesen Portörő Ház név még furcsábban folytatódott a Lukácsfürdő nevében.

Ennek neve ugyanis Landeg Bad volt számtalan leirás és peres irat vitathatatlan tanusága szerint. Ez annyi mint Lugos fürdő, ugyanis a budai vászonfehéritők vagyis Bleicher-ek használták vászonderitésre, a fürdők hévizét. A Lugosfürdő nevében a népnyelv, az Argot Luckerl-Bad vagyis Lyukas fürdő nevet csinált, a magyar lyuk szó ugyanis a német Luke-ből lett. Nos: Lugos fürdő és Lyukas fürdő: ez nem volt valami épületes név, viszont Szent Lukács volt a budai fürdősborbély és tilógus céh páirónusa: lett belőle Lukácsfürdő. A Király fürdő nevét a budai König családtól vette. Jó magyar név volt a Sárosfürdő neve, hiszen jó magyar név Sárvár, Sárköz, Sárviz, Sárrét, Sáros, Sárospatak név is. Régi helytörténeti, településtörténeti, nemzetiségtörténeti név volt a Ráczok Feredője neve is. A Lyukas fürdőből lett Szent Lukács fürdő, a Ráczfürdőből Szent Imre fürdő, a Sárosfürdőből Szent Gellért fürdő. Ezeket a neveket senki sem sirta vissza és senki sem ragaszkodik a Kaiser fürdő, a Luckerl Bad és a König fürdő nevéhez.

Viszont „Budapesi Fürdőváros" vagyunk, fürdőinket a török fejlesztette ki és tette naggyá, mégis görög, olasz, rácz, latin és német szavakból forditott neve van minden fürdőnknek. Miért nincs török neve török, illetve török által kifejlesztett fürdőinknek? A török romantikus keletieskedést jelent, keleti szint ad, históriás segitséget jelent, hirverés és kelletés. Tisztelet, illesse a szent Gherardo di Sagoldo olaszból lett Gellért nevét, tisztelet illesse Imre magyar herceg német Emerich nevét, Hagiosz Lukasz görög nevét, de ezek sem magyar nevek. A Krol, Kral szóból lett király szó is olyan szláv, mint, amilyen német a König, görög a Lukasz és a Kaiszar, latin a Caesar, német a Kaiser és német a Császár neve.

Miért nem lehetne tehát egy budai fürdőnknek török neve? Van már rácz, görög, olasz és német eredetü fürdőnevünk. Miért ne változtassuk meg a Rudas fürdő rácz nevét, mikor a Rácz fürdőét is megváltoztatjuk. Viszont jól vigyázzunk. Szokoli Mehmed se egészen török, mert Szokoli rácul Sólyom jelentésü, a Mehmed sémi név, arabs és zsidó, Meh-ha-Mod, Meh-haMed, Mehmed, Muhmed, Mohamed és egyéb formákban. Tehát vigyázat az arabussággal: törököt akarunk fogni és sémi arabust markolunk.

Nem sajnáltuk a Kelenföld ősi magyar nevét, amiről a tudatlanság máig azt hirdeti, hogy az Krenfeld-ből lett, noha Kopasz minden török, tatár, finn, ugar atyafiság nyelvén Kelen, Kele, Kilin és a Kelen Hegye neve adta, amiből az olasz Gherardoból lett Gellért név lett. Ne sajnáljuk a Rudas fürdő szláv nevét. Ha már fürdővizzel akarunk fürdőt keresztelni, nevezzük szép, igazi magyar néven annak a mi: Hévizfürdőnek, Budahéviz, Alhéviz: ez magyarul van. Alhéviz volt ennek a később rácnevü fürdőnknek becsületes magyar neve.

Rákóczy Imre dr.

Nem szoktunk a Budai Napló hasábjain az ország politikai vezetésében és pozicióiban beállott változásokkal foglalkozni. Nem tettük ezt a sajtófőnöki méltóság változásánál sem. Hogy most ettől a régi szokástól mégis eltérünk, ez azért történik, mert nem tudjuk és nem is akarjuk örömünket véka alá rejteni. Az egész magyar sajtó — csodálatos és ritkán előforduló — osztatlanul egyhangú megelégedésének mi is hangot adunk, amikor Rákóczy Imre dr. személyében köszöntjük a miniszterelnöki sajtóosztály új vezetőjét. Nemes történelmi hagyományok letéteményese ő, aki izig-vérig hűséges harcosa a nemzeti magyar gondolat leghatalmasabb eszközének: a magyar sajtónak. Történettudós és ujságíró, aki ismeri és becsüli, tehát helyes mértékkel értékeli is a nyomtatott betű erejét. Erdélyben született és onnét jött a fővárosba. Erdélyből, a gondolatszabadság klasszikus földjéről hozta magával a sajtó iránti szeretetét, amelynek eddigi állásában is — változó kormányok változó felfogása mellett — mindig jelét is adta.

A magyar ujságírás nagy barátja nagy feladatok előtt áll, de nem lehet kétséges, hogy ezeket sikerrel is fogja megoldani. Biztosíték erre elsősorban az a nagy érték, amelyet személye, tudása, és jószándéka jelent, de erős segítő támasza lesz ebben mindenki, aki az ujság nyomtatott betűit állitja csatasorba a szebb és jobb magyar életért.

———

Beiktatták Schuler alpolgármestert

Mikor Liber Endre örök álomra hunyta le szemét, a jó ember távozását megillető részvéten kivül őszinte aggodalom ülte meg a lelkeket. Nemcsak a jó szívre és könyörületességre utalt emberek tizezreiben döbbent fel a félelem nemes pártfogójuk elmulásán, hanem a főváros minden emberien érző polgárában felmerült a gond, hogy akad-e méltó és érdemes utód?

Schuler Dezső megválasztásával a félelem elült. Most, hogy méltóságába beiktatták, nemcsak szavaiból, hanem hosszú közszolgálati munkájának tapasztalataiból — főleg, amelyeket a szociálpolitikai osztály éléről tárt elénk — őszinte megnyugvás válthatja fel az aggodalom helyét. Schuler Dezső meleg, érző szívű ember, akinek kezében a szegényügyek aktáiból lüktető, eleven élet lett, amellyel úgy is bánt, ahogy azt élő és szenvedő emberek sorsa megérdemli.

Társadalmi és gazdasági bajok nagy és felelősségteljes poziciójában még nehezebbé, még felelősebbé teszik új munkakörét. Reménységgel és szeretettel köszöntjük Schuler Dezsőt új őrhelyén, mert tudjuk, hogy ő ezen is — a régi marad.

———

Horváth Ákos György dr. előadása a Német Birodalom szociális berendezéséről. Január 22-én, pénteken este fél 9 órakor a III. kerületi Keresztény Társaskör (III., Koronatér 2.) nagytermében dr. Horváth Ákos György „A német harmadik birodalom szociális berendezései" cimen értékes előadást tartott, melyet a nagyszámu közönség lelkes elismeréssel fogadott.

E soraim nem azt akarják célozni, hogy változtassuk meg a Rudasfürdő nevét, csak igazat kivánok adni R. R. S. barátunknak. Viszont magyar fürdőpropagandánknak adjunk magyar fürdőnevet, de ha annak török nevet adunk, akkor is jó nyomon járunk.

Bevilaqua Borsódy Béla dr.

✶

Az „*Uj nevet a Rudasfürdőnek*" cimü cikk irója azt irja, hogy *Szokoli Musztafa pasa 1543 után tizenhárom évvel* már ujra épittette a fürdőt. Ez a téves épitési adat (1556) nagyon általánosan el van terjedve, pedig Szokoli Musztafa pasa ekkor még nem volt budai helytartó. 1556-ban *Tujgun* pasa volt Budán, majd *Hamid Ali* pasa kapta meg másodszor is ezt a tisztet. Őt *Kapan Ali* pasának is hivták. Szokoli Musztafa pasát a szultán 1566-ban nevezte ki budai pasává és 1578-ig pedig — szintén egy nagy pusztulás után — a szultán — valószinüleg mások befolyására — „selyemzsinort küldött neki. Három pribék utazott Konstantinápolyból Buda felé, hogy végrehajtsa a szultán kegyetlen parancsát.

Alig indultak el ezek a Márványtenger partjáról, máris sikerült megváltoztatni a szultán elhatározását és elindult a kegyelem futárja is. De a nagy versenyfutásban a *pribékek lettek a győztesek s mire a második futár Budára ért, 1578 szeptember utolsó napján, Szokoli Musztafa pasán már végrehajtották az első parancsot: Buda felépitőjét megfojtották...*

Igen helyénvaló inditványa a cikkirónak, hogy a Rudasfürdőt, — amelyet nem 1556-ban, hanem 1566-1578 között épitettek fel, — Szokoli Musztafa pasa fürdőjének neveznék el. A Szent Gellért és Szent Imre fürdők közt állana ez az ujjászületö kupolás, félholdas kis fürdő, mint szimbolum: Nyugat *modern keresztény magyar civilizációjának*, a mai civilizációnak, — amely Egyptomot, Irakot, Szirlát, Indiát évről-évre nagyobb mértékben szabad és független álllammá fejleszti — ez a legkelétibb elágazása, amely keblére öleli, szeretettel veszi körül az ujjáépülő Keletet...

Medriczky Andor dr.

A budai fürdők 1937. évi szezónja elé

Irta: NEMES J. GYORGY

Ha végiglapozom a *Budai Napló* évfolyamait és ama cikkeit, amelyeket fürdőügyünk érdekében annyi szeretettel vetettem papirra hét esztendő alatt: gyüjteményem az ötvenes számot éri el, ami jóleső érzéssel töltene el minden ambiciózus fürdőrajongót, ha ugyan nem kellene sajnálattal megállapitania, *hogy reformokat, cselekedeteket sürgető sorainkat sorjában ma is nyugodtan kinyomtathatnók.* Az orvosi-, belső propaganda, tabáni probléma, kurszalon, fürdőkórház, biológiai kutatóintézet, keserüviz-kérdés, „Budafüred" és az eucharisztikus ünnepek, diéta gyümölcskurák, ivókurák stb. mindmegannyian ismét és ismét toll alá kivánkoznak, ha igazán meg akarjuk valósitani Budapest-világfürdőváros gondolatát és az abbanrejlő nemzetgazdasági plusz minden lehetőségét.

Igazat kellene adni *Bánlaky* központi igazgatónak, aki az optimisták és pesszimisták csoportjait különbözteti meg Budapest fürdőügyével kapcsolatban. Holott, aki a nemzetközi balneológiai ismeretekkel számol: annak a pesszimizmust teljesen el kellene hessegetnie. *Budapest a thermák és gyógyvizek egyedülálló metropolisa* és csak lennénk Olasz-, vagy Némethonban, már olyan fürdőintézményeink lennének, hogy nem kelllene a jövő évi eucharisztikus kongresszustól amiatt félnünk, hogy a tömeglátogatókat nem tudjuk kielégiteni.

Ezzel kezdem fejtegetéseimet, midőn éppen az idei fürdőszezon előkészületeiről beszélek, jókorán, még tél közepén. *Nálunk ugyanis husvét táján már teljes üzemben kellene állni a fürdőszezonnak,* lévén Budapest istenáldotta adottsága a téli-nyári fürdőélet lehetősége. Nálunk azonban az idei szezon már előfutama a jövő évi óriási vendégforgalom előkészitésének is, tehát kettős figyelmet igényel, mert most mindazt meg kell fontolnunk, amit jövőre tervezünk, mint pl. a fürdőkórház, kutatóintézet alapitása, ép ugy, mint a margitszigeti adaptációk. Nem győzöm eléggé hangsulyozni a sürgős épitkezések megindítását, még ha a föld alól is teremtünk ezekre fedezetet. A százezernyi kongresszuslátogató hatalmas propagandamegtakarítást jelent, amivel szemben áll azonban annak a döbbenetes volta, ha ugyanannyi csalódott és a fürdőváros intézményeivel elégedetlen külföldi utaznék innen vissza, — ami fájdalmas *ellen*propagandává válnék. Nézzük csak a német fürdőhelyek berendezettségét, ahol a mieinkénél jóval kisebb értékü vizek csörgedeznek és mégis micsoda kurpaloták, szállók és parkok állanak. Forschunginstituttal és népgyógyintézetekkel.

Viszont az apróbb-nagyobb épitkezésekről, tervpályázatokról, ankétekről és határozmányokról — akár konkrétumokká válnak, akár csak ideák: folyton beszélni kell, mert az is reklám és propaganda. A publikumot egy világfürdő minden szezonelőkészülete érdekli. Előadásokban hallani, mindenütt olvasni akarja a lázas készülődések minden csinját-binját. Orvoskérdés megoldása, gyógyberendezések megujitása lesz-e soron, fürdőprogram, szezonsláger van-e kilátásban? A fürdőélet legfőbb követelménye az „élet" igazolása, — annak embrionális alakjában, télen és tavasszal. Igen: a mozgás, az ujjáéledés hirdetése és megmutatása. Jaj annak a fürdőnek, amely téli szunyókálása közben nem gondol a tavaszra, nem gyüjti az uj fűmagot, nem néz a melegágyban kitermelendő uj gondolatok után, nem ápolja ott szines virágpalántáit, amelyekre aztán mohón jönne messziről a pillangó, az idegen méh: a fürdővendég.

És jómagunknak is állandóan erről a jövő szezonról kell beszélnünk, erre kell már gondolnunk, ebben a fürdőmentalitásban kell élnünk, hogy a közelgő uj fürdőévad ujitásai, attrakciói alapján uj vendégeket, rajongókat szerezzünk, főleg pedig a régieket visszahozzuk, minden látszólagos valutaértékelés és pengőcsekkdrágulás ellenére.

Fürdőigazgató, főváros, magános orvos, ápoló, ujságiró, vendéglős, szállós, pincér, ujságárus, emléktárgy-árus, hordár és mindenki, minden budai polgár: mozogj, ne lankadj a téli puhaság pokrócai alatt, tevékenykedj, gondolj ki minden kigondolhatót és tégy meg mindent tőled telhetőt jókor, hogy el ne késs, ha majd jön az uj fürdőszezon Budán!

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

Wagner Richárd Budán 1863-ban

Budán és Pesten a mult század első évtizedeiben már nagy zenei kulturát találunk. Ezért jönnek sűrűn haza a külföldet járó magyar származásu muzsikusaink, mint Liszt és Joachim és ezért keresik fel szivesen Európa legnevesebb muzsikusai és zeneszerzői: Berlioz, Vieuxtemps, Massenet és Wagner is a magyar fővárost.

Wagner Richard kétszer járt Pesten, 1863-ban és 1875-ben. Első, 1863-iki pesti tartózkodása alkalmával, melynek adatait az egykor: ujságokból, művészeti lapokból s a kortársak közléseiből Haraszti Emil gyüjtötte össze Wagnerről szóló tanulmányában, több izben járt Budán és a Margitszigeten és egyik szigeti kirándulási kicsi hiján, a mester életébe került.

Buda és Pest zeneértő közönsége és a hivatásos magyar zenekritika kezdettől fogva nagy megértéssel fogadta az „Uj Zenét", melyet Wagner reprezentált, noha az a mester hazájában és a külföldön is nagy ellenzésre talált. A Tannhäusert Pesten majdnem valamennyi európai nagyvárost megelőzően mutatták be 1862-ben s a Pesti Városi Szinház ugyanezen év junius 12-én a Budai Nyáriszinházban is a Tannhäusert adta elő a leégett Tabán lakóinak felsegélyezésére.

Akadtak Wagnernek nálunk is ellenzői, kiknek kedvéért Molnár György, a Budai Nepszinház igazgatója, a mai Kereskedelmi Minisztérium helyén állott szinházában sűrűn adott Wagner-paródiákat, amiért a Zenészeti Lapok műitésze, vagyis zenekritikusa imigyen rója meg:

„Nem átalja a sületlenségek és paprikajancsiságok e netovábbjával pellengérre állitani s guny tárgyává tenni ez időben legnagyobb zenészünket?"

Még 1862-ben hire járt, hogy Wagner Pestre jön. 1862-ben a Nemzeti Szinház vezetősége hivja meg Wagnert Pestre, ki a meghivást örömmel fogadja el s julius 18-án meg is érkezik Pestre. Itt tartózkodása alatt magyar tisztelői és rajongói szórakoztatásáról a legváltozatosabb módon gondoskodtak.

Coronini gróf, Magyarország katonai főparancsnoka (még az abszolutizmus éveiben vagyunk!) julius 22-én Neuwirth tábornok utján meghivja Wagnert budai palotájába nagy katonai zenekari hangversenyre. A főparancsnok a gróf Sándor Móric-féle palotában (a mai Miniszterelnökség) székelt s ennek a palota előtti térre néző utcai nagy erkélyén ült Wagner „számos előkelő katonai egyén és több diszes hölgy társaságában" és a juliusi hőségben fagylaltot evett. A téren nagyszámu közönség gyült egybe, mely nagy tetszéssel hallgatta a két katonazenekar előadását a Várszinház közvetlen szomszédságában, ahol néhány évtizeddel előbb a németek másik nagy zeneszerzője: Beethoven hangversenyezett. A Budán és Pesten állomásozó ezredek zenekarának együttes hangversenyei nagyon közkedveltek voltak ekkor is, később is. A két katonazenekar Wagner műveiből adott elő részleteket, melyekből a Tannhäuser- és Rienzinyitány tetszett a legjobban.

Ugyancsak este a hires, régi császárfürdői Anna Bálat látogatta meg Wagner Reményi Ede társaságában. Ekkor még hires, nevezetes társadalmi események voltak a császárfürdői bálok. Aznap is a fővárosi társaság szinejava volt ott együtt, meg nagyszámu, akkor a fővárosban tartózkodó angol és francia vendég.

Az elnyomatás éveiben a rokonszenv, ép ugy mint ma, számos idegent vonzott Magyarországba. Itt aztán felfedezték Buda és Pest természeti szépségét és keletiségét és idegenfogalmunk erősen fellendült. Ez csak a kiegyezés utáni évtizedekben csappan meg, illetve szünik meg majdnem teljesen Bécs féltékenysége és rosszindulatu kerékkötése révén. — A császárfürdői Anna Bálon Wagner igen jól érezte magát „a pezsgős kedv, a szép szemek és a cigányzene igen tetszett neki."

Itt tartózkodása alatt délutánonként társaságával Wagner vagy a Zugligetben sétált, vagy a Margitszigetre rándult ki, melynek akkor még sűrű vadonában a mester szivesen elidőzött. Ezen kirándulásokat gróf Zichy József, gróf Pálffy György, Rosty Pál és Ebauer ismert sportférfiu, készitették elő rendesen.

Julius 24-én délután a Pestbudai Csónakda Wagner tiszteletére majálist rendezett a Margitszigeten több urihölgy és zenei nevezetesség, köztük Erkel Ferenc részvételével. A majdnem végzetessé vált majálist Haraszthy Wagner leveli és kartársai közlése alapján igy irja le: „A társaság lélekvesztőkön indult a szigetre, hová minden baj nélkül értek. Itt az évszázados tölgyek alatt idylli patriarchális lakomához ültek. Késő este, a lakoma végén, borzasztó vihar tört ki. A gőzhajók már nem közlekedtek, a személyforgalmat a sziget és a Császárfürdő közt lebonyolitó révészek szintén pihenőre tértek. Wagner Rosty Pálnak Ellida nevű csónakjába szállt, mely vékony norvég fenyődeszkából épült richmondi csónak volt s mellyel Rosty a Rotterdamból Pestre rendezett csónakversenyen első dijat nyert. Wagneren kivül Bethlen Gabriella grófnő, Zichy József gróf és Rosty foglaltak helyet. Az orkán vadul korbácsolta a Duna hullámait, táncolva ugrált a csónak a habokon, a grófnő kormányzott, Wagner a grófnő kalapját fogta, Rosty és gróf Zichy eveztek. Meglehetős közel a pesti parthoz a vihar a csónakot az ott állomásozó tutajok felé hajtotta. Wagnert nem hagyta el lélekjelenléte, megragadta a legközelebbi tutaj cövekét, átemelte a grófnőt a tutajra, melyre maga is átugrott, a csónak megmentését a két utitársára bizva."

Illő dolog volna, ha Wagner budai napjait emléktábla jelölné meg a miniszterelnökség palotáján, a Beethoven emléktábla közelében.

Mazsáry Béla dr.

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

FARSANG

Az ujságiróbál. Az elmaradt oparabált fogja helyettesiteni fényben, nivóban a február 8-án megtartandó „ujságiróbál". A művészeti és társadalmi élet előkelőségei egyaránt jelenlesznek a nagy eseménynek igérkező bálon. A rendezőség élén Bethlen Margit grófnő áll; a báliroda Erzsébet krt. 9 alatt van.

Az Unio Lawn-tennis Club bálja. „Hajóbál" lesz az Unio Club február 6-iki hagyományos álarcos bálja a Fészek Clubban. A mindig látványos álarcos bál előkészitésén az Erzsébet krt. 43. szám alatti báliroda müködik nagy igyekezettel.

Február 6. Vogl-bál a Budai Vigadóban. A népszerű budai tánciskola nagysikerűnek igérkező bálja iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg a budai fiatalság körében.

B. B. T. E. álarcos-jelmezbál. A budai tornaegylet február 6-án rendezi az idény egyik legelőkelőbb „Jelmezbál"-ját Széll Kálmántéri klubházában. Meghivóigénylések a titkárságnál, Vérmező ut 1—3. sz. d. u. 5—8 között. Telefon: 1-517-98."

III. kerületi katolikus-bál. József Ferenc főherceg és Anna főhercegasszony legfőbb védnökségével február elsején rendezi a Sarlós Boldogasszony egyházközség és a III. kerületi Katolikus Kör hagyományos bálját az egyházközség Sarlós Boldogasszony-házában (III. Ürömi-ut 60.) A bált magyarruhás párok diszpalotása nyitja meg. A bálelnökség élén Brunekker Lajos, Bernáth Lajos és Scherhoffer Károly állnak. Meghivóigénylés és báliroda: III., Ürömi-ut 60.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

SPORT

Magyarok Egyiptomban! Február folyamán valóságos magyar „invázió" lesz Egyiptomban. A nagy olimpiai sikerek hatása alatt ugyanis az egyiptomiak tanulni vágyó sportolói meghivták az UTE világklasszisu vivóit, a magyar válogatott atlétagárda néhány kitünőségét, valamint a magyar válogatott tornászcsapatot. Természetesen a meghivottak valamennyien a legnagyobb örömmel fognak eleget tenni a meghivásnak, mert hiszen a megtiszteltetésen kivül, a ragyogó ut és az ismeretlen világ sem kis csábitóerő az óvilág sportemberei számára. Egyiptom sportja még meglehetősen gyermekcipőben jár, azonban jól vessék emlékezetükbe a magyar sport Afrikába induló vándorai, hogy Egyiptom sportjának tanitómesterei az angolok, ez pedig azt jelenti hogy a tanitványokkal sem lesz könnyű elbánni, a holtszezonban utnak induló fiainknak. Nem is szólva az arab sportemberek egészen csodálatos mértékü szivósságáról, melyről elragadtatással beszélnek mindazok, akik valaha is láttak egyiptomi sportversenyt.

Kik a legjobb magyar sielők? Erre a kérdésre kapunk feleletet a szombat-vasárnap lebonyolitásra kerülő magyar sibajnokságokon. A versenyt a mostoha hó és terepviszonyok folytán a Mátrába rendezik, ami sportszempontból kétségkivül helyes is, azonban a közönségsiker szempontjából semmiesetre sem mondható szerencsés megoldásnak...

„Mumus" lesz-e a Budai „11"? A szakértők berkeiben ujra kezdik a Budai „11" tavaszi csapatát, mint a NB „mumusát" emlegetni. A kétségkivül jóképességü csapat a turán összeforrt s igy remény van rá, hogy mint a multban annyiszor, ugy most is a legnagyobbaknak is kemény ellenfele lesz a fekete-fehér gárda. Az első tavaszi készülődések során mindössze az jelent fejtörést Faragó Lajosnak, vajjon számithat-e a tavasszal Luczra, a csapát veterán középfedezetére? Amennyiben Lucz visszavonulna, ugy a fiatal Keresztes fog a csapat tengelyében játszani. Vele igy festene a Budai 11 csapata: Havas-Burger-Magda-Keresztes-Schuszter-Rökk-Stancsik - Szuhai - Lyka-Vermes.

MAC-UTE 5:1 (2:1). A székesfőváros vándordijáért lejátszott vizipoló mérkőzést Harangozó jó játékával biztosan nyerte a Mac csapata.

Éled a futball. A tél még tart, de a februári szezonkezdet legtöbb csapatunkat máris a munka megkezdésére készteti. Megkezdődött a kondició-tréning s csakhamar már a labdára is sor kerül, hiszen február hetedikén immár hivatalosan is megindulnak a Nemzeti Bajnokság „tavaszi" küzdelmei. A csapatok készülnek, de nem kivésbbé készül immár a közönség is, amely ugyancsak nehezen nélkülözi kedvenc sportját. Alig három hét és indul az üzem...

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABALYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Január 31-én: A 48—240 pengőig terjedő forgalmi adó átalány utolsó részletének bélyegben való lerovása. Utolsó nap a rögzitett jövedelem, vagyon és általános kereseti adó felmondására.

Részvénytársasági és szövetkezeti alkalmazottak, igazgatósági és felügyelőbizottsági tagoknak az elmult évben bármi címen kifizetett összegek után járó nyugtabélyeg; illeték kimutatás mellett való befizetése készpénzben, egész hónapon át.

Öröklakásába csak „Thermolix" etagefütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: I—615—59.

A LÁB kiterjesztette 1937-re is a tatarozási kölcsönakciót a családi és bérházak helyreállitására

A LÁB idevonatkozó hirdetményét, minthogy az olvasóink széles rétegét érdekli, az alábbiakban közöljük:

A munkanélküliség enyhítése érdekében és az elhanyagolt állapotban levő bérházak és családi lakóházak helyreállításának, átalakításának, és modernizálásának lehetővé tételére az előző években már folyamatban volt tatarozási kölcsönakció folytatásaképen a Pénzintézeti Központ tagjai sorába tartozó pénzintézetek a bérházak és családi lakóházak tulajdonosait ezeknek a házaknak tatarozására, átalakítására és modernizálására a rendelkezésre álló hitel keretében az alábbi feltételek mellett kölcsönben részesítik, ha erre irányuló kérelmüket **legkésőbb 1937. évi október hó 31.** napjáig a hitelnyujtásban résztvevő pénzintézetekné beszerezhető hiteligénylési lapon előterjesztik.

A kellően kitöltött és az előírt okmányokkal felszerelt hiteligénylési lapokat az érdekelteknek Budapest székesfőváros területén, továbbá Budafok, Kispest, Pestszenterzsébet, Rákospalota, Ujpest és Pestszentlőrinc megyei városok, valamint Csepel nagyközség területén tervezett tatarozások esetében a m. kir. Iparügyi Minisztérium kebelében működő Lakásépítési Állandó Bizottságnál (alábbiakban LÁB), Budapest, II. kerület, Lánchid ucca 2. sz., III. emelet, más városokban és községekben pedig az illetékes m. kir. államépitészeti hivatalnál kell előterjeszteni. Ezek a szervek a kérelem előterjesztését követő naptól számított 8 nap alatt helyszini vizsgálattal megállapítják, hogy a tervbevett munkálatok teljesítése megokolt-e, és hogy az igényelt hitelösszeg ezekkel a munkálatokkal arányban áll-e? A helyszini vizsgálat hivatalosan megállapított költségeit a hiteligénylők viselik. A vizsgálat eredményét a LÁB, illetőleg a m. kir. államépitészeti hivatal záradék alakjában a hiteligénylési lapra rávezeti és az igy kiegészített lapokat a hiteligénylőnek haladéktalanul kiszolgáltatja. A záradékkal ellátott hiteligénylési lapokat a háztulajdonos a hitelnyujtásban résztvevő pénzintézetek egyikénél nyujtja be, mely azt mellékleteivel együtt a Pénzintézeti Központhoz továbbítja és egyúttal megjelöli azt az összeget, melyet hitelként folyósítani hajlandó.

A tatarozási hitel folyósítása iránt előterjesztett kérelmeket a Pénzintézeti Központ a rendelkezésére álló adatok alapján elbírálja, a hitel összegét megállapítja és erről a hitelnyujtó pénzintézetet értesíti.

Bérházaknál tervbevett tatarozási munkálatokra az elfogadott költségvetési előirányzat keretében engedélyezhető hitel nem lehet nagyobb annál az összegnél, amely 4 év alatt a kamatokkal együtt a tatarozás alá kerülő és az esetleg pótfedezetül felajánlott bérház tiszta jövedelméből visszafizethető.

Családi lakóházaknál tervbevett tatarozási munkálatokra hitel csak elsőhelyű telekkönyvi rangsorban való bekebelezés mellett és oly összeg erejéig folyósítható, ami kamatokkal együtt közalkalmazottaknál és nyugdijasoknál azok 4 év lakpénzéből visszafizethető, míg magántisztviselőknél és egyéb foglalkozásuaknál a tatarozási hitel az igazolt évi összjövedelmüknek legfeljebb 40 százaléka erejéig terjedhet. Ugy a lakáspénzből, mint az évi összjövedelem 40 százalékából levonásba hozandó a családiháznak adója és egyéb közterhe. Abban az esetben, ha a házban a tulajdonos által használt lakáson felül még más lakás is van, a tatarozási hitel összegének megállapításánál fentieken felül a bérbeadott lakás évi béré is figyelembe veendő, ha pedig a tulajdonos nem a családiházban lakik, úgy a tatarozási hitel összegének a megállapítása nem a lakáspénz, illetőleg összjövedelem, hanem a családiház tiszta bérjövedelme alapján történik.

Családi lakóházaknál a tatarozási hitel az ingatlan vagyonadója alapjául elfogadott érték 15 százalékánál magasabb a felsorolt esetek egyikében sem lehet. Abban az esetben, ha a tulajdonos a lakást maga használja a hiteligénylési laphoz az abban felsorolt mellékletek közül az előírt házbérvallomási ív helyett csatolni kell közalkalmazottaknál és nyugdíjasoknál az évi lakpénz, magántisztviselőknél az évi összjövedelem igazolására szolgáló bizonyítványt, egyéb foglalkozásuaknál pedig a jövedelem- és vagyonadó folyó évi, illetőleg előző évi kivetését igazoló fizetési meghagyásokat.

A hitelnyujtás alapjául oly három havi lejáratú és a Pénzintézeti Központhoz telepített váltók szolgálnak, melyeket a tatarozás alá kerülő ingatlannak a telekkönyvben feltüntetett összes tulajdonosai elfogadói aláírással, a hitelnyujtásban résztvevő pénzintézetek pedig kibocsátói és forgatói aláírással látnak el.

Ezek a váltók, amelyekre negyedévenként az eredeti hitelösszeg 6¼%-át kitevő törlesztést kell teljesíteni, tizenöt ízben ugyancsak három havi váltókkal újíthatók meg. A pénzintézetek a tatarozási hitel alapjául szolgáló váltókat azok benyujtásakor, illetőleg megújításakor a Magyar Nemzeti Bank mindenkori váltóleszámitolási kamatételén számitolják le.

(Folytatjuk.)

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Öt világrész találkozása Budapesten

Huszár Károly nyilatkozata az Eucharisztikus Kongresszusról és a Szent István-ünnepségekről. — Serédy hercegprimás világraszóló idegenforgalmi munkája

Látogatást tettünk a Ferenciek-tere 7. szám alatt, az *Actio Catholica*-nál, ahol most óriási munka folyik a Szent István ünnepségek és az Eucharisztikus Világkongresszus előkészítése ügyében.

Nálunk még soha nem volt ilyen hatalmas akció és bizony komoly az aggodalom a szakértők körében, *meg tudják-e oldani a nehéz problémák sorozatát?* Sikerült megnyugtatást szereznünk. Kiderült, hogy *teljes csöndben már évek óta folyik az előkészités munkája.* Amit ott láttunk, a Ferenciek-terén, éppoly meglepő, mint amilyen impozáns. *Nincs az a kis magyar falu, amelyiknek megbizható, kijelölt magyarjai névszerint, minden fontos személyi adattal együtt ne lennének pontos kartotékban.*

Huszár Károly ny. miniszterelnök, ki az 1930-as Szent Imre-ünepségek főszervezője volt, már akkor olyan alapot teremtett, amelyen most az egész nagy belső megmozdulás felépülhet.

Minderről

Huszár Károly ny. miniszterelnök

a következő érdekes részleteket mondotta el a *Budai Napló* közönsége számára.

— Az első, ami említést kíván, *Serédy* hercegprimás urunk fáradozása, immár hét esztendő óta, az Eucharisztikus kongresszus érdekében. Ott voltam Rómában, amikor a Pápa őszentségétől kiszközölte a világ minden részére szóló támogatást. A világ minden érseke, püspöke, papja olyan értesitést kap Rómától, hogy a *budapesti kongresszust a pápa ügyének tekintsék.* Ami a szellemi beállitást illeti, *távoltartanak minden politikai momentumot*, ugyhogy sehol zavaró körülmény ne merülhessen fel. Maga a pápa jelentette ki:

„Azért itélem Magyarországnak ezt az összejövetelt, mert szeretem ezt az országot, személyesen ismerem és becsülésre méltónak tartom. Szent István olyan nagy történelmi alak, aki uj irányt adott a középeurópai kialakulásnak és egyházi nézőpontból is kivételes érdemeket szerzett hazájának és magának."

— A főgondolat ez: *a szeretet világkongresszusa Budapesten* és téved, aki azt hiszi, hogy csak az utolsó hetekben kezdtük meg a munkát. *Serédi hercegprimás ur már tizenkét kardinálist keresett fel személyesen és valamennyi megigérte, hogy eljön Budapestre.* Anglia, Irország, Belgium, Hollandia, Lengyelország, a bajor hercegérsek, a velencei patriárka, a milánói és nápolyi prímás és Rómából a pápa legátusa mind idejönnek. A Szent Imre-ünepségekre körülbelül 26.000-en érkeztek és mivel ennek a négyszeresére számithattunk, *legalább százezer vendéget várunk a világ minden részéből.*

— Eddig az volt a szokás, hogy semmiféle döntés nem történt az Eucharisztikus Világkongresszusról, amig az *előbbi* véget nem ért. Idén Manillában lesz, ahová küldöttséget menesztünk, hogy a helyszini propaganda erejével gyarapitsuk akciónkat. A pápa kivételt tett, amikor *Horthy* kormányzó meglátogatta és ezuttal előzetesen közölte, hogy a jövő évi világkongresszust illetőleg *Budapest mellett döntött.*

— Minden országban folyik már az előkészités, *Hollandiában* például, ahol a katolikus szülők kb. 18.000 magyar gyereket láttak vendégül, speciális mozgalom indult meg, hogy *látogassák meg védenceiket és közös áldozásban részesüljenek. Belgium* hasonlóan készül. *Lengyelország* már közölte, hogy *kilenc-tiz különvonatot indit, Ausztria* még sokkal többet fog küldeni. Legnagyobb gondunk a kvalitásos vendégek elhelyezése, mert oly sokan lesznek, hogy a meglévő szállókban nem férnek el. Igénybe kell vennünk magánlakásokat, nemcsak iskolákat és óriási számú sátrakat az egyszerűbb látogatók részére. A kardinálisok kiséretükkel együtt magánpalotákban fognak lakni és az érsekek, püspökök, főpapok szállai polgári lakásokban. Nagy szerep jut itt Buda polgárságának.

— Az egész külföldi akció élén *Verseghy Nagy* Elek meghatalmazott miniszter és rendkivüli követ áll. A belföldit magam vezetem. A központi iroda vezetője *Mihalovics* kanonok, a szellemi propaganda, a katolikus sajtó irányitója *Bangha* páter. *A belföldi rendezőbizottságnak 12.000 tagja van*, külön női-, sajtó-, film- és rádióbizottság. *Egész éven át négy nyelven fog a rádió propagandát kifejteni.* Az egészségügyi bizottság élén *Johan* Béla dr. áll. 7-800 tagú orvosi bizottság vállalta a mentőszolgálatot. A művészeti bizottság elnöke *Glattfelder* püspök, az oltárfeldiszitéseket, a diszhajózást stb. irányító műszaki bizottság elnöke *Petrovácz* Gyula. Az ünnepségek főrendezője *Zsembery* Gyula dr., a női bizottság élén gróf *Apponyi* Albertné áll, gróf *Zichy* Rafaelné és *Lukács* Sarolta asszisztálásával. A kincstárnok gróf *Esterházy* Móric. Végül a közlekedési bizottság főirányitója *Kárpáthy* Kamilló gyalogsági tábornok, aki katonai pontossággal és ahol kell, fegyelemmel gondoskodik valamennyi bizottság összefogásáról.

— 1937. május 23-án kezdődik Magyarország *eucharisztikus éve* és 12 hónapon át folynak az akciók. *1938. május 25-én érkezik a pápai legátus*, akit a legnagyobb dísszel fogadunk. *26-án nyilik meg az Eucharisztikus Kongresszus;* este az állami szinházakban diszelőadások lesznek. 27-én következik *55-60.000 gyermek közös áldozása, majd a nők közös áldozása, délután nemzetközi diszgyülés, este a csodálatos dunai körmenet. 29-én az összes kongresszusi tagok megáldása következik az ünnepségek főhelyén.*

— 300.000 vidéki érkezik és a 200.000 budapesti katolikus sorából legalább 40-50.000 résztvevőre kell számitani.

— Az eucharisztikus kongresszus után következnek a nagyarányú *Szent István-ünnepségek.* Programjuk a parlament előtti nagy misével kezdődik, azután a *Szent Jobb* gyönyörű körmenete az ezredéves emlékműhöz, diszgyülések, előadások, külön állami ünnepségek. *Székesfehérvárott* országgyülés, *Veszprémben* Szent István neje, Boldog Gizella tiszteletére, *Esztergomban* — ahol a nagyjelentőségű ásatásokat addig befejezhetik — *Szegeden, Pécsett és Szombathelyen* is terveznek ünnepségeket, *Győr* és *Pannonhalma* pedig együtt rendeznek nagyobb ünnepet.

*

Az *Idegenforgalmi Érdekeltségek Szövetsége*, amely ebben az ügyben külön ülést tartott és általában a hivatalos fórumok nagyrésze kész örömest vállal munkát az előkészitésben. A MÁV-tól *Tüske* Jenő dr. igazgató utján kaptunk biztositást, hogy a vasut már hozzáfogott a munkához és megállapitja a rendkivüli kedvezményeket, valamint a közlekedés lebonyolitásának módjait. Az IBUSz részéről *Bársony* Oszkár tett fogadalmat, hogy minden lehetőt elkövetnek az idegenek kiszolgálására nézve. A *Székesfővárosi Idegenforgalmi Hivatal* igazgatója, *Zilahy* Dezső, aki egyuttal az Idegenforgalmi Szövetség előadója, javasolta, hogy a Szövetség utján irásban közölje minden szakértő ötleteit, tanácsait. *Gömöry Laiml* László ny. miniszter a vízumügyekben jár el, *Tövissy* Ernő dr. és *Latinák* Jenő a Balatoni Egyesületek Szövetségének nevében igérték meg, hogy a *Budapesten el nem férők közül nyolc-tizezer személyt vállalhatnak a Balatonnál való elhelyezésre.*

A szállodások részéről *Marencich* Ottó elnök különösen fontos utbaigazitásokkal szolgált.

Németh Aladár, a szállodások alelnöke ugyancsak fontos részletekről szólt az élelmezés érdekében, ami a legnehezebb problémák egyike. Minden vendéglős közölni fogja, hány személyt tud ellátni. A Magyar Touring Club főtitkára, *Kirchknopf* Ernő, az autóforgalomra nézve adott hasznos tanácsokat. *Tasnády Szüts* Andor ny. államtitkár az Idegenforgalmi Érdekeltségek nevében olyan széleskörű munkásságot igért, amely valóban meg fogja könnyithetni a páratlan arányú szervezést.

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

Anya és fia

Akik sokszor elérzékenyültek már az anyai szivről szóló balladákon, azoknak rajzolom ezt a kis, most látott képet.

A vár egyik lejtős utcáján alkalmi homunkások dolgoznak. Arcukat pirosra csipte a tél hidege és a munka öröme.

Egy asszony is van közöttük. Kopott, nagy férfikabát lóg testén, a fején öreg kucsma. Orosz fogságból hazatért viharvert emberek hoztak ilyeneket magukkal.

Egy óra van. A közeli iskolákból vidáman özönlenek ki a diákok. Egy rendesen, tisztán öltözött 15-16 éves fiu megáll az asszony előtt. Messze vagyok tőlük, még nem hallom, mit mond neki, de látom őket.

A fiu lehajol az asszony kezéhez, megfogja, megcsókolja. Látnivalóan cselt alkalmazott, mert a kézcsók alatt kikapta az anyja — nyilván az lehetett — kezéből a négyszögletes pléhlapátot kezébe nyomta a könyvekkel megtömött aktatáskáját és derüsen, kacagva, mintha csak játszani akarna, elkezdte lapátolni a havat. Az asszony riadtan nézett körül, félt, hogy valaki meglátja az ő „fiát". Vissza akarta venni tőle a szerszámot. A fiu nem akarta. Amig nézhettem, nem akarta, de közben intett anyjának, hogy menjen haza, melegedjék fel, mert ő ugyis ott marad.

Vitatkoztak. Az anya ijedten, könyörögve, a fiu vidáman, mosolyogva. És aki látta őket minden szivvel érző ember, ugyancsak mosolygott — a könnyein keresztül...

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Thordai Lajos dr. helyiséget keres az uri otthon számára. Megirta a Budai Napló, hogy Thorday Alajos II. kerületi előljáró valaha jobb napokat látott elszegényedett polgárok részére uri otthont létesit. Erre a célra most a budai részeken akár bérbe, akár örökáron 25-30 helyiséggel rendelkező villát vagy házat keres.

A Koronázó Mátyástemplomban, vasárnap, január 31-én az egyházi műsor keretében Rheimberger „G" miséjét adják elő. Február 2-án, Gyertyaszentelő B. A. napján Demény Dezső „Gyertyaszentelő B. A." miséjét adja elő az énekkar, D. Pálffy Mária, Thury Gizella, Laczó István és Mezey Zsigmond szólóénekesek közreműködésével. Mindkét alkalommal Várhelyi Antal orgonál és Sugár Viktor vezényel.

Borsos István József hagyatéki kiállitása. Borsos István József a mult év január 19-én elhunyt kiváló festőművész hátrahagyott műveinek kiállitása vasárnap, január 24-én nyilik meg a „Műterem" kiállitási termeiben (IV., Kossuth Lajos u. 12.) és 1037. február 3-ig tart. A kiállitás megtekinthető vasárnap és ünnepnap d. e. 10—2-ig, hétköznap d. e. 9 órától d. u. 6 óráig. Borsos István József Székesfehérvárott született 1904-ben. Középiskolái elvegzése után a budapesti Képzőművészeti Főiskolát végezte el, majd külföldi tanulmányutat tett Olasz- és Franciaországban. Állandó kiállitója volt a budapesti és vidéki kiállitásoknak. A kiállitásokon több képét kitüntető és dicsérő elismeréssel, diszoklevéllel és ezüst éremmel tüntették ki. 1936-ban bekövetkezett halála sokat igérő művészi pályát tört ketté.

Csak fényképes igazolvánnyal ellátott szegényügyi megbizottnak adjuk az alamizsna-megváltást. Ezt kéri az I. kerületi előljáróság szegényügyi bizottsága, abban a felhivásban, amelyet a polgársághoz eljuttatott. A felhiváshoz nyilatkozatot csatol, amelyen a felajánlott alamizsna-megváltás közlését kéri. Aki ezt nem küldi be, azt személyesen keresi fel a kerület szegényügyi megbizottja.

A II. kerület Közjótékonysági Egyesület a Vörös Kereszt választmánnyal együttesen február 17-én teaestet rendez a Gellértszállóban délután 6 órai kezdettel. Az estén Buda előkelő társadalmi köreiből nagyon sokan készülnek részt venni s igy remélhető, hogy a jótékonycélra jelentős összeg fog befolyni.

Házasság. Szegő Vera és Abel György házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.) — Keuler Livia és Váradi Miklós dr. január 28-án, csütörtökön d. u. 7 órakor tartja esküvőjét a belvárosi plébánia templomban.

PHILIPS RÁDIÓT
hol vásároljunk
BUDÁN
„Márvány" RÁDIÓ
hat. eng. villanyszerelési vállalat
I. MÁRVÁNY-UTCA 21. TELEFON: 1—522—95

Ezüstrókák, kékrókák Olcsó árak **Csery Gyula** szücs mester **Bástyasétány 2.** Fizetési könnyitések Résztvesz a 100% akcióban

Adóügyi előadások a Buda Alsóváros—Sósfürdő-környéke Egyesületben

Buda Alsóváros — Sósfürdő és környéke — *Egyesület* (AVE) legutóbbi közérdekű értekezletén *Zakariás* József p. ü. főtanácsos, a XI. kerület adófelügyelőség vezetője ismertette az adófelmondások körüli helyes eljárást, megszokott élvezetes stilusában. Főként arra mutatott reá, hogy a helyesen kiálliitott adóvallomások (jelenleg az éppen aktuális jövedelem és vagyonadó vallomás) menynyire hasznos lehet a félre, mert adóját helyes összegben, igazságosan tudják megállapitani és nem lesz szükség utájárásra, felszólamlásra és nem húzódik el az ügy a végtelenségig. Másrészt a hatóságot nem terhelik az adófizető polgárok a fölösleges munkák egész sorozatával.

Utána *Mornau* József dr. p. ü. tanácsos az adómentesség körüli kérdésekről tartott szakszerű előadást. A két előadás kapcsán a megjelentek intéztek kérdéseket az előadókhoz, melyekre nyomban megkapták a megfelelő felvilágositásokat.

Az illusztris előadóknak *Mikola* Géza dr. üv. elnök meleg szavakkal mondott a megjelentek nevében köszönetet. Az estét barátságos társasvacsora zárta be.

Előléptetések a Közmunkatanácsnál. A Fővárosi Közmunkák Tanácsánál dr. Abaffy Miklóst miniszteri osztálytanácsossá és dr. Marinovich Sándort segédfogalmazóvá nevezték ki. Mindkét előléptetés osztatlan megelégedést és örömet váltott ki. Ugy Abaffy Miklós, mint Marinovich Sándor rendkivül szimpatikus, nagytehetségű tagjai a Közmunkák Tanácsa kiváló tisztviselői karának.

Keöpe Viktor előadása a Magyar Turista Egyesületben. A Magyar Turista Egyesület csütörtökönkint, esti 7 órai kezdettel a fővárosi Pedagógiai Szemináriumban vetitettképes előadásokat rendez. Az előadások sorát Keöpe Viktor kezdte meg „Jáva vulkánjai között" c. rendkivül érdekes előadásával. Keöpe Viktor a „Szigetek Gyöngye" cimű könyvében részletesen ismerteti Jáva szépségeit, állandóan működő, felséges tüzhányóit és mostani rendkivüli sikerű előadása is erről a tárgykörről szólott. Január 21-én Keltneker Pál „Uj mecseki képek" cimen adott elő nagy tetszés mellett. Január 28-án Prém Lóránd dr. „Élményeim az 1926. évi téli és nyári olimpián" cimű decemberi előadását ismétli meg. Február 4-én pedig Peitler Gyula dr. tart előadást „Háboru és béke a Dolomitokban" cimen.

Működvelő szinészek ünnepsége. Az I. ker. Iparoskör védnöksége alatt a budai ifjuság és szinpártoló közönség a *Magyar Működvelők Egyesületeinek Országos Szövetsége* és a *Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kulturegyesülete* bevonásával február 2-án, kedden este 8 órakor az I. ker. Iparoskör helyiségében (I. Attila-körut 50) *Kopper* Gyula 30 éves működvelő-szinészi jubileumát ünnepli meg. Az ünnepségen résztvesz *Csortos* Gyula, *Matány* Antal és több fővárosi szinművész, akik 30 évvel ezelőtt együtt működtek *Kopper* Gyulával. A nagytehetségű jubilánst a színjátszás terén kifejtett munkássága elismeréséül a *Magyar Működvelő Egyesületek Országos Szövetsége* aranyéremmel tüntette ki.

Házi disznótoros vacsorát rendez csütörtökön este fél 9 órai kezdettel a II. ker. Iparoskör Batthyány tér 4. szám alatti helyiségében. A vacsorán részt vesz a kör tagjain és a meghivottakon kivül Harrer Ferenc dr. ny. alpolgármester, Terbócz Imre országgy. képviselő, Torday Lajos dr. tanácsnok előljáró, Vezér Károly dr. h. előljáró-főjegyző, Rózsás Pál műszaki főtanácsos, Darré Endre műszaki főtanácsos, Juhász Ödön dr. p. ü. tanácsos, a frontharcos szövetség II. ker. főcsoport elnöke. A meghivóban, amelyet Váli Gábor, a kör elnöke, Grenyo Bertalan ügyvezető alelnök és Bécsi Gyula titkár, bocsátottak ki, hangsúlyozzák, hogy az összejövetel célja a frontharcos főcsoport és a frontharcos szövetség kisipari és kereskedői szakbizottsága közötti jóviszony kimélyitése.

100 százalékig
visszakapja pénzét a „Budai Napló" minden előfizetője

Alanti cégeknél öt pengőn felüli vásárlás esetén a vásárlási összeg öt százaléka előfizetési szelvényeinkkel fizethető. Érdeke tehát minden előfizetőnknek, hogy ezt a kedvezményt igénybe vegye, mert igy teljesen megtérül a Budai Napló előfizetése.

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit II Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY
VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és műszaki váll. CSILLÁROK I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64. 5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

EDÉNY, VASÁRUK
OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ XI. Horthy Miklós ut 9. Te.: 2-692-34. 5% engedmény durva vasáruk kivételével.

ÉTTEREM
Eszterházy Étterem és Kávészalon XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2-594-89. 5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ
„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ
TELCS ERZSI fényképészeti műterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása. I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)
KOTSIS E. művészi fényképész II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS
FURNÉR és FAKERESKEDÉS SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56 Tel: 1-511-45. (az udvarban)

FÜZŐ, KEZTYŰ
„GABY" füzőszalon I. Krisztina-körut 113/a. Női fehérnemüek SZÉKELYNÉ
„IERI" füző, keszyü fogalom II., Margit körut 13.. XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

HÖLGYFODRÁSZ
LOHÁSZ MÁRTON I., ATTILA-UTCA 47. 10% tartósgullám és hajfestés után

KELMEFESTŐ, VEGYTISZTITÓ, GŐZMOSÓ
MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42 Mindenért házhoz küld.

KÉPKERET ÉS ÜVEG
TAKÁCS IMRE speciális üvegszaküzlete II., Zsigmond-utca 24. Tel. 1—606—00.

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZÖRŰS
DVORÁK LÁSZLÓ XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4

KÉZIMUNKA
Speciali: NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-utca 12. Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

KÖNYVKÖTŐ
Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő I., MÁRVÁNY-UTCA 11.
Németh Miklós könyvkötő ÉS DISZMŰVES II., BATTHYÁNY U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A neve helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szeiflerttel szemben.

MŰBÚTOR
MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja I., Márvány-u. 48. T.: 1-548 92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST FISCHER ANTAL SZAKCEGTOL! II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.
Tarjányi László órás, ékszerész XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben Uri és női divat, fehérnemü, harisnyák, gyermekruhák
GOLDSCHMEID uri- és nőidivat I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ
SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27
Kedvező fizetési feltételek VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó II. Margit krt 56. Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR
ZLAMÁL LAJOS varrógép, kerékpár és gramofon üzeme I. Krisztina-körut 30. szám.

KÖZGAZDASÁG

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ragyogó eredménnyel zárta elmult üzletévét

Vezérintézeteink sorában most jelent meg a *Kereskedelmi Bank* mérlegjelentése. A Kereskedelmi Bank ujból vezérhelyet foglalt el a hazai mezőgazdaság, ipar és kereskedelem hitelellátásában s ezt a mult évben fokozott mértékben tehette, nemcsak azáltal, hogy a régi kölcsönök korlátozásától eltekintett, hanem azzal is, hogy mobilitásának példás megőrzése mellett *ujabb hiteleket tudott a piac rendelkezésére biztositani.* A jelentés gondos, előrelátó, klasszikus üzletvezetést mutat. Fontos körülmény, hogy ezt *saját anyagi forrásaiból,* visszleszámitolás igénybevétele nélkül bocsátotta ügyfelei és vállalatai termelő erejének fokozása, illetve fenntartása céljából rendelkezésre. Az intézet működéséről a következő beszámolót kaptuk:

A *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* igazgatósága *Weiss* Fülöp elnöklete alatt megálllapitotta, hogy az 1936. üzletév — a nyugdijalapnak a kötelező juttatáson tulmenő kivételesen nagy összegü dotálása után — elővitel nélkül *4,354.312.90 pengő tiszta nyereséggel zárult az előző évi 3.301.098.23 pengővel szemben.*

Egyuttal elhatározta az igazgatóság, hogy a február 3-án megtartandó 95. rendes évi közgyülésnek javasolni fogja, hogy az1936 évi osztalék kifizetésére, ugyanugy, mint tavaly, 1,500.000 pengő, vagyis *részvényenkint* 3 pengő fordittasssék, továbbá, hogy a rendes tartalékalap 1,000.000 pengővel, az intézeti épületek értékcsökkenési alapja 200.000 pengővel, az alklamazottak jóléti intézményei pedig 60 ezer pengővel javadalmaztassanak és az 1937. üzletévre 2,093.273.23 pengő nyereség vitessék elő.

Az 1936. évi tiszta nyereség a tavalyit 1 millió 053.214.67 pengővel haladja meg. Leirásokra ez alkalommal az előző évek sokkal nagyobb szükségletével szemben a szokásos szigoru elbirálás mellett csak 612.000 pengőt kellett forditani.

A bank nyereség és veszteségszámlája ezuttal első izben tünteti fel külön a fiókok jövedelmeit és terheit, mig a multban a fiókoknak csak tiszta hozama vétetett figyelembe a nyereség kimutatásánál.

A könyvecskékben elhelyezett takarékbetétek kerek összegben 1,800.000 pengővel emelkedtek, mig a folyószámlabetétek 5,450.000 pengővel csökkentek, ugyhogy az összes betétállomány 290,210.000 pengős összege 3,664.000 pengővel kisebb a tavalyinál. A kezességi üzlet állománya 26,122.000 pengőről 34,460.000 pengőre emelkedett.

Az aktivák között a pénztárkészletek, valamint a pénzintézeteknél és bankcégeknél elhelyezett tőkék állománya 40,106.000 pengőről 29,390.000 pengőre csökkent, az adósok állománya 108,645.000 pengőről 116,294.000 pengőre, a váltótárca pedig 145,098.000 pengőről 149,635.000 pengőre emelkedett.

Az értékpapirok értékelése ezuttal is az eddiki konzervativ elvek szerint történt. Az államadósságok, közkölcsönök és egyéb értékpapirok állománya 23,953.000 pengőről 22,217.000 pengőre, a pénzintézeteknél és egyéb válllalatoknál fennálló érdekeltségek állománya, 22,784.000 pengőről 22,213.000 pengőre csökkent.

A forgalmi adatok minden vonalon megfelelő emelkedést mutatnak.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár jelentős fejlődése az elmult évben

A mult héten tette közzé mérlegét a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület, amely rendkivül kedvező üzleti eredménnyel lép a gazdasági élet nyilvánossága elé. Az intézet nyeresége 1,415.008.38 pengőt tesz ki, amiből 3 pengő osztalékot fizetnek a 200.000 részvény után, a rendes tartalékalapra 100.000 P, az ingatlanértékcsökkenési tartalékalapra 150.000 P, az egyesületi nyugdíjtartalékalapra 50.000 P, az „Erney Károly alap"-ra 10.000 P, jótékony és alapítványi célokra, a fővárosi pénzintézetekkel együtt adott összegeken felül 12.000 P, a felügyelőbizottság és a választmány tagjainak tiszteletdíjára 19.655 P, a tisztviselők külön jutalmazására 70.000 P és az alapszabályszerű jutalék levonása után fennmaradó 338.822.38 P az 1937. évi nyereség- és veszteségszámlára irassék át.

A magyar közgazdaságban, már az előző évben észlelt javulási folyamat a lefolyt évben örvendetes módon fokozódott és annak már úgyszólván minden ágára kiterjedt. Az üzleti életnek ezzel együttjáró megélénkülését nemcsak az intézet pénztár- és összes forgalmának számadatai tükröztetik vissza, amelyek az előző évi 1,263.751.910.53 P-ről 1,461.026.024 Pengő 10 fill-re, illetve 8.274.578.804.40 P-ről 8.621,521.174.90 P-re emelkedtek a lefolyt évben, hanem egyes üzletágak álladékának emelkedése is. Igy a könyvecskékre elhelyezett betétek 74.441.235.47 P-t, a folyó- és csekkszámlára elhelyezett betétek pedig 44,019.357.87 P-t tettek, az intézetnél elhelyezett összes betétek álladéka pedig az egyéb hitelezők összegének betudásával az 1935. évi 124,309.819.25 P-ről 126,399.947.24 P-re növekedett.

Magasabb érdekek miatt az 1936. évre magasabb osztalék fizetésére nem kerülhetett sor. Az általános gazdasági viszonyok javulása folytán elért többleteredmény tehát inkább az intézet további belső megerősítésére volt fordítandó.

A személyi kiadások a tavalyi évhez képest emelkedést tüntetnek fel, ami részben arra az állandó gondoskodásra vezethető vissza, amelyet az intézet vezetősége az alacsonyabb fizetésü tisztviselők folytatólagos előmenetelére fordít, részben pedig új fiatal munkaerőknek szolgálatba állitására, amit az intézet fejlődése megkiván, szolgálni óhajtván ezzel is annak a célnak az elérését, amelyet a m. kir. kormány e címen megjelölt. A dologi kiadások a lefolyt évben csökkentek, ami az intézetnél divó szigorú takarékosság következménye. Az adó- és illetékterhek, amelyek az 1936. évi nyereség- veszteségszámlában 1,299.239.41 P-vel szerepelnek, inkább némi emelkedést tüntetnek fel és e címen továbbra is terhét képezi az intézetnek az az összeg, amely a fennálló rendelkezések értelmében a gazdaadósságok kamathozzájárulási alapjába befizetendő. Noha tehát a jövedelmek némileg magasabbak a tavalyiaknál, azok a különböző tartalékalapok és a nyereségáthozat növelésére nyertek felhasználást.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit VALI GABOR Első budai cimtáblafestészete II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78

BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00

BPEST SZFÖV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Krisztina körút 133. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2. Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1. Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK:
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91. Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
XI. Horthy Miklós-út 35. Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b. Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK: —
II. Margit-krt 3. Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02

NEMZETI HITELINTÉZET Rt.
I. Krisztina-krt. 141. Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9. Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I. Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

Szórakozzunk Budán

Siposnál mindenki boldog mert csak szálkanélküli halakat ehet III., Lajos-u. 46.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN EREDETI OROSZ JAZZ-BALALAJKA-ZENEKAR Borisz és Zoja fellépte

KETTER ÉTTERMEI XI., Horthy Miklós ut 48. ESTÉNKÉNT GYŐRI LAKATOS FLÓRIS MUZSIKÁL

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM II., KELETI KÁROLY-UTCA 9. MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház Reggeli és uzsonnakávéja II., FŐ-UTCA 79 SZÁM. minden igényt kielégit

A Nánási-uti autóbuszjárat megindítását és a római part sürgős rendezését kérik a vándorevezősök

A Vándorevezősök Szövetsége beadvánnyal fordult *Szendy* Károly polgármesterhez, amelyben ujból kéri régi közlekedési sérelmeinek orvoslását. Jogos panaszuk, hogy az idény beálltával csak nehezen tudják elérni a csónakgarázsokat. Arra kérik a polgármestert, létesitsen autobuszjáratot a töltés mentén, a Nánási uton keresztül a határig, ugy hogy a végállomás a Hungária csónakház mellett legyen.

Szükségesnek tartják a *római part utvonalának sürgős rendezését* is, mert a mai állapotában bosszantóan hátráltatja a közlekedést. Az uttest tele van gödrökkel és lyukakkal, ami tüzrendészeti szempontból is tarthatatlan állapot, mert tüzveszedelem esetén a tüzoltóság nem tud a kellő időben a helyszinen megjelenni.

Ebben az ügyben a Vándorevezősök Szövetségének nagyobb küldöttsége járult dr. *Hanthy-Haidekker* János előljáró elé. A küldöttség vezetője, *Gaupp* János elnök, arra kérte Hanthy-Haidekker előljárót, hogy a vándorevezősök beadványát támogassa a polgármesternél és hasson oda, oogy ugy a Nánási-uti autobuszjárat, mint a római part rendezésének ügye kedvező elintézést nyerjen.

Hanthy-Haidekker előljáró megigérte a küldöttségnek, hogy eljár a polgármesternél annál is inkább, mert a *beadványban foglaltak megvalósitása nemcsak a vándorevezősök, hanem a III. kerület közönségének is fontos érdeke.*

Egészségügyi előadások. A Pázmány Péter Tudományegyetem Közegészségtani Intézete tantermében rendezett egészségügyi előadások során, január 26-án Vajda Károly dr. m. kir. egészségügyi főtanácsos „Csudakurákról", február 9-én Möller Károly dr. mérnök: „Egészségügyi mérnök hivatása" cimen tart előadast. Vendégeket szivesen látnak.

Ingatlanforgalom Budán

Pálya ucca 3. Eladó: Hoffmann János. Vevő: Reiber József. 359 öl. 66.000 pengő.

Uri-utca 2. Eladó: Község Takarékpénztár. Vevő: Klár András dr. és neje. 163 öl 117.500 pengő. Ház.

Bornemisza-tér 13. Eladó: Hajdú Lajos. Vevő: Csöke Lászlóné. 150 öl, 4500 pengő.

Ugocsa-utca 5. Eladó: Ganz és Társa. Vevő: Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank nyugdijintézete. 310 öl. 535.000 pengő. Bérház.

Csillabérc 10.45/91. és 10.459/4. Eladó: ifj. Pucher István. Vevő vitéz Szivy Ferenc. 582 és 596 öl. 11.782 pengő.

Mártonhegyen 8636/8. Eladó: Artner Oszkár és neje. Vevő: Szabó Pál. 341 öl. 10.200 P.

Dániel-ut 6. Széles Márton 317 öles ingatlanát odaajándékozta Széles Mária Teréziának.

Mártonhegyen 8636/3. Eladó: Artner Oszkár és neje: Vevő: Saly Géza és Szabó Gyuláné. 360 öl. 10.400 pengő.

Böszörményi-ut 18. Eladó: Liebe Ottó és társa. Vevő: Czillér Irén. 142 öl. 21.000 P.

Branyiszkó-út 11. 992/8. Zsoltvai Elemér. Vevő: Véssei Edéné dr.-né. 311 öl. 17.589 P.

Gyorskocsi-utca 34. Eladó: Bartalits Sándor. Vevő: Népies Irodalmi Társaság. 98 öl. 125.000 pengő.

Ürömhegyen 22.084/1. Eladó: Oppenauer János és neje. Vevő: Bakony Mihály. 462 öl. 1000 pengő.

Lajos-utca 35. Eladó: vitéz Doory Lászlóné. Vevő: Betzchardt Dénesné. 528 öl. 1400 pengő.

Filatori-dülőben 18.930/1. Eladó László Béla. Vevő: Pálffy Lászlóné. 171 öl. 1820 pengő.

Lőpormalom-dűlő 23.327/9. Eladó Horváth Károly. Vevő: Fehér Gyula. 224 öl. 3700 P.

Erdőalja-ut 50. Eladó: Jurányi Jenőné. Vevő: Hammerschmidt Ida. 383 öl. 6300 P.

Vérhalom-dülő 15.395/3. Eladó: Lukács Lászlóné. Vevő: Kellér János. 240 öl. 1600 P.

Vérhalom-dülő 15.365/11—12. Eladó: Tóth Gyula és társa. Vevő: Kocsis Tivadar. 600 öl. 26.000 pengő.

Szépvölgyben 15.999 és 15.991. Eladó: Tranczér Lajosné és társa. Vevő: Wack Géza és neje. 3 hold. 1240 öl. 23.274 pengő.

Törökvész-dülő 19.906/1. Eladó: Ferencsik Józsefné. Vevő: Zsédenyi József és neje. 220 öl. 2300 pengő.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KORUT 64a. TELEFON: 1-660-27.

Közmunkák Budán

A **magasépitési ügyosztály a Gellértszálló emeletráépitése mellett.** A főváros magasépitési ügyosztálya, a polgármester felhivására most készitette el szakvéleményét a Gellértszálló emeletráépitése ügyében. Az ügyosztály azonositja magát a tervező elgondolásával és a maga részéről is helyesli és megvalósithatónak tartja a Gellért-szálló emeletráépitését, mert ezáltal 58 uj szoba keletkezne, melyeknek épitési költségei öt év alatt amortizálódnának.

Lebontják az óbudai Erzsébetmalmot és telkét parcellázzák. A városrendezési törvénnyel kapcsolatban a Községi Takarékpénztár érdekeltségéhez tartozó Parkváros Rt. elhatározta, hogy az óbudai Zsigmond-téri Erzsébetmalom épületét lebontatja és a telket parcellázza. A bontási anyagokat, amelyeknek értékét 50-60 ezer pengőre becsülik, rövidesen értékesitik. A bontási munkálatok végeztével áruba bocsátják a parcellázott területet. A telkekre csak többemeletes bérházat lehet majd épiteni, mert a most kiépülő uj óbudai városrész a szabályrendelet szerint csak többemeletes bérházakból állhat.

Az ötmilliót meghaladó fővárosi utépitések megoszlása a budai kerületekben. A főváros ut- és csatornaépitési szakbizottsága január 20-án letárgyalta a Király Kálmán tanácsnok által előterjesztett 1937. évi utépitési programot. Eszerint az egyes kerületekben a következő összegű utépitések fognak végeztetni: I. kerület: 264.500 P; II. ker. 165.000 P; III. ker. 1.324.000 P (ebből 1,150.000 esik az óbudai kivezető főutra); XI. ker. 955.000 P. (ebben bent vannak a Repülőtérhez vezető utak és a Horthy Miklós hid budai hidfőjéhez vezető utak költségei).

A repülőtéri kapuslak épitési munkáira megbizást kaptak: Tömpe Károly az épitési munkákra 51.500 pengővel; Lakos Jenő a bádogos munkákra 2137.40 P-vel; Dr. Helvey Tivadar a hő- és hangszigetelő, tetőszig. és tetőfedő m-ra 4590 P-vel; Czeglédy J. Jenő a műkő m-ra 897.50 P-vel; Mészáros István a lap- és falburkoló m-ra 2548.10 P-vel; Szabóky György a tölgyfapadozati munkára 909.15 P-vel; Fischer András az asztalos m-ra 1313 P-vel; Jungler Gyula a lakatos m-ra 5856.80 P-vel; Tomi Lajos a mázoló- és szobafestő m-ra 510.80 P-vel; Bielek Károly az üveges m-ra 341 P-vel. Végösszeg 70.603.75 P.

A repülőtéri hangár hőszig. fedélsikképzési munkáira megbizást kaptak: Wohl és Grundböck 70.000 P átalányösszeggel.

Farkasréti temető kápolna, ravatalozó épület, árkádos sirbolt épitésével kapcsolatos kőfaragó munkákra hirdet február 19-én d. e. 9—10 óra között versenytárgyalást a székesfőváros polgármestere. (XIII. ügyosztály. III. 350.) Felvilágositás megszerezhető Módos Ferenc és Krassói Virgil tervező épitészek irodájában. (II. Orbánhegyi árok 17. sz) és Flatt Ágoston mérnöknél (Városháza, III. 315.)

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatára a polgármester a következő épitési engedélyeket adta ki:

I. Attila u. 63/b. és c. négyemeletes bérházra Báró csepeli Weisz Jenőnek, Andrássy út 116. (tervező: Fried Miksa, II. Fillér u. 32.)

I. Fohai árok magasföldszintes lakóházra Pávik István és tsának, Királyhágó tér 1. (tervező: Guld József, Laktanya u. 5/a.)

I. Torbágyi út 74. földszintes családi házra Lakner László és nejének, Németvölgyi út 54. (tervező: Szilassy Elemér, IV. Váci u. 79.)

II. Batthyány u. 36. négyemeletes bérhazra gróf Széchenyi Andor Pálnénak, Katona József u. 28. (tervező: ifj. Masirevich György, Klotild u. 3/a.)

II. Hunfalvy u. 8. Kétemeletes lakóházátalakitásra Deschán Ivánnak u. o. (tervező: Károlyi Sándor, XIV. Egri ut 8.)

II. Árvácska 1/b. földszintes családiházra Gay András és nejének, V. Nádor u. 11. (tervező: Vajda Andor, II. Mész u. 20/a.)

III. Margitsziget, egyemeletes klubházra Sirály Evezős Egyletnek (tervező: Ligeti Pál és Révész György, VI. Vilmos cs. út 23.)

XI. Budafoki út 62. Kétemeletes üzemházra Franck Henrik fia rt.-nak (tervező: Schanda Ferenc, IV. Városház u. 10.)

XI. Budafoki út 72. egyemelet ráépités Hydroxygén rt.-nek (tervező: Román Miklós, V. Tátra u. 11.)

XI. Verpeléti út 20. hatemeletes bérházra Szántó Jenő és nejének (tervező: Vasváry Géza, I. Attila körút 19.)

XI. Mányoki út 16. gépkocsiszinre Reisz Sándor és nejének (tervező: János Gyula, VI. Király u. 88.)

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFELVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-550-93

VILLAM, RÁDIÓ — JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2. SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés I., KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1-502—36. HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119. csak MOLDVAINÁL csináltasson. Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Böröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHO ISTVÁN HENTES ÉS MÉSZÁROS I. PAULER-UTCA és ROHAM-UTCA SAROK TELEFON: 1—535—28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ füzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-u tca 71. Telefonhivó: 614-80.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS LENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

ISZTER ● SZŐRME ● ERNYŐ I., KRISZTINA-KÖRUT 34. ◆ (Auguszt cukrászda mellett

30 éve fűszer, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

Türk -nél fűszer, csemege, italáruk -nél kozmetikai, háztartási cikkek jól és olcsón kaphatók III. Zsigmond-u. 21. Lukács fürdőnél. Tel. 1-511-33.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ÉLEMER BUDAI KÉMIAI-ÁRI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531 48

ETA-KÖTŐDE III. ZSIGMOND-U. 68. Méret után finom kötöttáruk

RÁDIÓ CSILLÁR, GRAMMOFON VILLANY Brüll József III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-31

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15 Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-körúton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Gépirás sokszorositó és fordítóiroda Tomcsányi II., Margit-krt. 69. — Telefon: —522—68.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KORUT 45. — II., FO-UTCA 11. SZAM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Ruzicska Pál kenyérgyára I, Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-25 INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITOJA

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Vizivárosban

SÜT, FŐZ, FŰT „FLAMME BLEUE" II. Zsigmond-u. 1. (Pálffy-tér sarok.) petrolgázkályha a legjobb TELEFON: 1—665—31.

40 éves cég ZSOLDOS művésnök II., Fő-u. 38. Készit: véseteket, zománctáblákat, bélyegzőket

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-73.

URI- ÉS PAPI SZABÓSÁG BÁNKI BÉLA II. FŐ-U. 83. T. 1-572-23. OTI és MABI hiv. szállitója

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Süt-mény-i ü-esz Budá-n közismertek

SÁMSONI CIPŐSZALON URI-, NŐI- ÉS SPECIÁLIS SPORTCIPÉSZ TEL: 1—565—91. II. FŐ-U. 37.

Moskovitz Katalin utóda BÉRES GÉZÁNÉ ◆ II., FŐ-UTCA 25. Legrégibb művirág, diszroll és menyasszonyi kellékek üzlete

a Szent Imre-varoson

JÓL ÉS OLCSÓN VÁSÁROLHAT GELLÉRT DIVATHÁZBAN XI., HORTHY MIKLÓS-UT 25

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

27 éve órái, ékszerei és javitási GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Belvárosi szabás XI., FEHÉRVÁRI-UT 104. TELEFON: 2—684—33. Pomázi György angol uri szabó

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

KOHN ENDRE Böröndös és finom bőráru készitő Saját műhely XI., Horthy Miklós-ut 10-12.

Bacsa Lukács festék, illatszer és háztartási cikkek szaküzlete XI. Horthy Miklós-ut 41 FIÓK: XI. BERCSÉNYI-U. 8. TELEFON: 2 594-86

a Postapalotával szemben

Faluhelyi József csemege, fűszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13. Naponta vad és vágott baromfi.

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

Nóti Zoltán hentes és mészáros I. Enyedi-u. 2. — Telefon: 1—560—19.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

a Márvány-u. és környékén

KÁVÉ, TEA, KONZERVEK, ITALÁRUK vitéz LABORCZY FERENC fűszer és csemegeüzletében. I., MÁRVÁNY-U. 40. T.: 1-530-70

Felelős szerkesztő: *Lippay Gyula dr.*

Felelős kiadó: *Olty Antal*

Főmunkatárs: *László Zoltán dr.*

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

35. évfolyam | Budapest, 1937. február 4 | 5. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTIK
LIPPAY GYULA DR. és OLTY ANTAL

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

KÖNYVTÁR BUDAPEST

Buda előnyben?

A főváros idei utépitési költségvetésében — ezuttal első izben — nagyobb összeggel szerepel Buda, mint Pest. Ennek nem az az oka, mintha Budát különböző okok miatt előnyben részesitené a főváros a balparti városrésszel szemben, hanem az, hogy Budán rengeteg a tennivaló, példátlanul sulyosak a panaszok és hogy a fővárosnak az utépités terén akkora a restanciája Budával szemben, hogy azt még igy is nagyon nehezen fogja behozni. Mindenesetre örömmel veszszük tudomásul, hogy 1937. folyamán javulni fog valamivel a helyzet ezen a téren, megköszönni azonban még nem akarjuk a főváros gondoskodását, mert sokkal kevesebb az, amit az utépitési programba vettek, mint ami kimaradt abból. Nem: Buda ezzel még nem jut előnybe, — sokkal nagyobb a hátrány, az elhanyagoltság, semhogy azt egyetlen évben pótolni lehetne.

Budára kell hozni az Állatkertet

Az Állatkertben uj beruházásokat hajtottak végre és ebben az évben is többszázezer pengőt fektetnek be uj épitkezésekbe. Az Állatkertnek azonban azon a szükreszabott városligeti helyen nincs jövője, nincs terjeszkedési lehetősége. Vajjon nem kellene-e a főváros illetékes tényezőinek „meggondolás tárgyává tenni" — mint azt hivatalos magyarsággal mondani szokták — a nagyszerű Lendl Adolfnak azt az okos és egyedül helyes megoldási tervét, hogy hozzák át az Állatkertet Budára? Nemsokára kész lesz a Horthy Miklós hid, óriási területek állanak majd rendelkezésre; kérdezzük: nem kár-e az ujabb százezrekért, amikor azokkal úgysem lehet végképpen megoldani az Állatkert problémáját?

A Fő-utca problémája

Vacog a fogunk a hidegtől, bukdácsolunk a sikos utakon és ilyenkor barmily vágyakozva száll is a gondolatunk napsugarasabb tájak felé, beszélni bizony még mindig csak — a hóról kell. Nem a tavalyiról, amelyet egyes budai helyekről csak az Isten napocskája takaritott el, hanem a multhetiről. Sokmindent megmutatott ez a kétnapos hóesés, ijesztő perspektivát nyujtva arra az esetre, ha — mint békebeli hadgyakorlatokon mondták — a dolgok komolyra fordulnak. Buda legfontosabb ütőeréről van szó — a Fő-utcáról, mely megbukott a kétnapos hóhullás után.

Még pedig alaposan. De nem a Köztisztasági Hivatal hibájából. Ebben az uccában, ahol a legtöbb az üzlet, valóságos istenkisértés most kocsin végigmenni. Az amugyis keskeny ucca két szélét elfoglalja az összelapátolt hó és a megmaradt keskeny sávon a közlekedés teljesen csődöt mondott. Ha az autóbusszal történetesen szembejön egy fával, vagy szénnel megrakott stráfkocsi — ami igy téli időben mégis csak előfordul — negyedórára elakad a forgalom és valóságos kocsis meg soffőr művészetre van szükség, amig elkinlódnak egymás mellett.

A Fő uccát évek hosszú sora óta „rendezik." Még pedig olyanformán, hogy még az eddigi szélesebb részeket is keskenyitik. Uj ház csak a keskenyített uccavonalban épülhet és hogy ez mit jelent, azt most megmutatta a hóesés, mely megakasztotta a Fő-ucca és vele az egész Viziváros életét.

Hogyan lesz Budapestből Európa fürdővárosa

A Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság nagyszerű programja 1937-re

Szviezsényi Zoltán min. tan., a *Budapesti Gyógy és Üdülőhelyi Bizottság* vezető igazgatója rendkivül érdekes és lebilincselő előadást tartott az idegenfogalmi ujságirók részére a Fészek Klub helyiségében. **Előadásában az 1937. év programját ismertette és kifejtette azokat a nagyvonalu elgondolásokat, amelyek a Gyógyhelyi Bizottságot Budapest fürdőváros naggyáfejlesztésében vezetik.**

Tiltakozott *Szviezsényi* Zoltán az ellen a tévhit ellen, amelyet sokan terjesztenek, hogy tudniillik a *gyógyvizeknek és gyógyforrásoknak már nincs akkora szerepük a gyógyitásban, mint azelőtt volt.* Csonkamagyarország nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy cserben hagyja azokat a nagy értékeit, amelyeket gyógyforrásaink jelentenek a nemzetgazdasági életben. Mindent el kell követnünk, hogy ezeket a Budapest jövőjét jelentő nagy értékeket megfelelő keretbe foglaljuk és olyan tényezővé tegyük, amilyenre rendeltetésük teremtette őket.

Ismertette *Szviezsényi* Zoltán dr. azt a nagy munkát, amelyet a Közmunkatanács végez a Margitszigeten. *Nagy átalakulás előtt áll a Sziget.* A már meglevő nagyszállóhoz ismét egy százszobás uj szálló épül, úgy hogy *közel háromszáz modern, minden kényelemmel berendezett szállodai szoba várja majd a tavaszi szezont.* Ezután az ivókúrák nagy szerepéről emlékezett meg és elmondta, hogy az alsó Szigeten talált 74 fokos kénhidrogénes forrásvizet, amely ivókúrára rendkívül alkalmas, a Közmunkatanács méltó keretbe foglalja. Ebben a munkában a Gyógyhelyi Bizottság karöltve dolgozik a Közmunkatanáccsal és az alsó Szigeten, ahol most épül a kurszalon és a 3000 személyt befogadó nagy üvegcsarnok, a szegényebb néposztályok számára is lehetővé teszik az ivókúrák használatát azáltal, hogy aki reggel 6—10 óra között lép be a Szigetre, 10 filléres ivókúra jeggyel mehet oda a Sziget területére.

Ezután azt a munkát ismertette *Szviezsényi*, amellyel a Gyógyhelyi Bizottság azt kivánja elérni, hogy *Budapest téli időben is otthona legyen az ideigeneknek, akik gyógyulást keresnek. Ismertette az* az orvosi propaganda fejlesztését és azokat a tanfolyamokat, amelyeknek célja, hogy a főváros gyógyfürdőit az orvosok előtt ismertesse. Karlsbad csupán az ivókúrából lett világfürdővé. Monte Catini 11 fokos forrásvizzel erndelkezik csupán, amelyet ivás előtt meg kell melegiteni, az olaszok kitünő propagandával mégis termális víznek nevezték ki Monte Catini forrásait és elérték azt, hogy *másfélmillió ember itta az ottani vizeket.*

Ezután kifejtette az előadó, hogy a Rudasfürdő körüli nagyszerű források környékén is meg kell teremteni a modern, minden kényelemmel ellátott ivócsarnokokat. A Lukácsfürdőben már épül is az uj ivócsarnok, *itt az ideje tehát, hogy a főváros is rendezze a maga forrásainak környékét.* Ha Budapest forrásait méltó keretbe foglaljuk és ha megteremtettük ehhez a kellő orvosi propagandát, akkor *Budapestet olyan fürdőhellyé teheljük, ahová télen tizezrével látogathatnak el a gyógyulást kereső külföldiek.* Nincs még egy fürdő az egész világon, amely egyszersmind világváros is lenne és ahol minden szórakozást is megtalálnának az idegenek. *Tavasszal és nyáron a reumások Mekkája lehet Budapest, ősszel és télen pedig azoké, akik ivókurák utján keresnek gyógyulást.*

Ismertette előadásában *Szviezsényi* Zoltán azokat a nagyszerű eredményeket, amelyeket a Gyógyhelyi Bizottság munkája termelt ki. **Számadatokkal bizonyitotta, a fürdővendégek rendkivüli számának** emelkedését az utóbbi időben. *35-38 ezerre becsülhető ma már Budapest fürdővendégeinek a száma és ez a szám még egyre emelkedik.* Főképpen az északi államokból, Finnországból, Svédországból, Norvégiából és Hollandiából jönnek sokan Budapestre kúrázni, de igen jelentős eredménye van Budapest fürdőpropagandájának — mint arról a *Budai Napló* már be is számolt — Egyptomban is. *6000 külföldi orvossal levelezik a Gyógyhelyi Bizottság állandóan* és oly nagy lelkesedéssel, **annyi szeretettel és szorgalommal végzi ezt a** munkát, hogy annak eredménye el nem maradhat.

Elmondta az előadó, hogy az itt járt előkelőségek közül a svéd trónörökös felesége kurája befejeztével kijelentette, hogy a jövő évben (1937 végén) *férjével együtt jön el néhány hétre Budapestre.* **Ugyanilyen elismeréssel nyilatkozott kurája** eredményéről *Ferdinánd* volt bolgár cár, a finn köztársasági elnök felesége, továbbá *Zaglul* basának, Egyptom Kossuth Lajosának özvegye, *Kosciałkovszky* **volt lengyel miniszterelnök, aki leendő** köztársasági elnöke hazájának és a többi előkelő fejedelmi vendég, akiket orvosaik éppen a Gyógyhelyi bizottság propagandája révén küldtek Budapestre.

Szviezsényi dr. előadását hálás köszönettel fogadták az ujságirók. Az a rendkivül szeretet, rátermettség és lelkesedés, amellyel a Gyógyhelyi Bizottság vezetősége dolgozik, feltétlenül célhoz fog vezetni. Alkalmasabb, jobb vezetőt lámpával sem lehetett volna találni erre a célra, mint *Szviezsényi* Zoltánt és hűséges munkatársát, *Somogyi Gyulát,* Budapest-Fürdővárosnak ezt a két apostolát.

A nagyszabású programot bizonyára végre is hajtják és a végrehajtás módja nem lesz méltatlan a nagyszerű tervezethez. Rendszeres, alapos munkával épiti fel a Bizottság Budapest-Fürdőváros jövőjét: hála és köszönet illeti meg azért a munkáért, amelynek eredménye Budapest világfürdői nagysága lesz.

Elnökválasztásra készül a Virányos-Kútvölgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület

Autóbuszt a Hegyvidéknek!

A Virányos-Kútvölgyi Gazdasági és Kultúrális Egyesület legközelebbi ülése iránt szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánul meg. Ezen az ülésen kell dönteni az elnöki szék betöltéséről, amely Bonyhádi Perczel Béla elhunyta óta üresen áll. Bonyhádi Perczel Béla harmincöt évig állott az immár negyvenötéves egyesület élén, amelynek felvirágzása az ő nevéhez fűződik. Háromévtizedes elnöki működésével tekintélyhez és népszerűséghez jutatta az egyesületet, amely letéteményesévé és bátor harcosává vált a hegyvidéki érdekeknek.

Az elnöki teendők ideiglenes vezetésével Oszoly Kálmán volt törvényhatósági bizottsági tagot bízták meg, aki azonban néhány hónappal ezelőtt lemondott és azóta Geiger Gyula — az egyesületnek harmincötéven át ügyvezető igazgatója — tölti be az elnökhelyettesi tisztet. Az egyesület tagjai körében az az álláspont kerekedett felül, hogy az elnöki széket mielőbb be kell tölteni és erre vonatkozóan már a legközelebbi gyűlésen kell dönteni. Az uj elnök személyére nézve még nem alakult ki egységes megállapodás, az egyesület tagjainak többsége részéről azonban az az óhaj nyilvánul meg, hogy a fontos állásra olyan fiatal erőt kell megnyerni, aki a Budai Hegyvidék érdekeiért bátran és eredményesen tud harcba szállani.

Az elnökválasztáson kívül fontos pontja a közgyülésnek a hegyvidéki autóbusz ügye. A hegyvidék közlekedése mostoha gyermeke a főváros közlekedési politikájának. Ez a vidék egyike a legegészségesebbeknek, egyre jobban épül és népesül és épp ezért a legsürgősebben kell dülöre juttatni az autóbuszjáratok megindítását. Az egyesület vezetőségének indítványa szerint a budakeszi autót kell felvinni a Virányos-úton, amely a Szarvas Gábor úton át az Angol Kisasszonyoknál jutna el a Budakeszi-útra. Ez természetesen szükségessé tenné a Szarvas Gábor-út még kiépítetlen szakaszának rendbehozását.

Ebben az ügyben Cselényi Pál dr., Hajnóczy Béla dr. törvényhatósági bizottsági tagok és Petracsek Lajos országgyűlési képviselő már eljártak a polgármesternél és a Beszkártnál. Mindkét helyről ígéretet kaptak, hogy a hegyvidék közlekedési ügyét már legközelebb napirendre tűzik.

Olasz dicséret Budapestről

A római *La Tribuna* rendkívül meleghangú cikket közölt *„I quattrocento a Budapest"* cím alatt. A nagytekintélyű napilap az olaszok csoportos budapesti látogatásával kapcsolatban nem győzi dicsérni a magyarországi fogadtatást, az ellátást és kiemeli azt a sok szépséget, amelyet a „Palazzo Reale" — a királyi palota — a Szent István szobor és a Halász-bástya architekturája meg a többi budai látványosság nyujt.

Nagyon tetszett az olaszoknak a *Hungária* és a szigeti *Palatinus* szálló helyiségeinek sora. Legtöbbet ir a tudósító arról a művészestről, amelyet tiszteletükre rendeztek.

MEGHIVÓ

A „Hollós Mátyás Társaság" 1937. február 8-án (hétfőn) d. u. fél 6 órakor a Szent Gellért gyógyfürdő I. emeleti zenetermében

IRODALMI DÉLUTÁNT

rendez, amelyre Önt és kedves családját meghívjuk.

Budapest, 1937. Január hó 27-én.

Hazafias üdvözlettel
Az ELNÖKSÉG.

Az est műsora::
1. **Megnyitó.** mondja: **Dr. Hennyey Vilmos** ny. államtitkár, elnök.
2. **Petainek József** országgyűlési képviselő előadása.
3. vitéz **Dr. József Ferenc kir. herceg** őfensége költeményeiből **felolvas.**
4. **Gróf Berényi Jánosné:** Szavalat.
5. **Zágon István** iró **humoros csevegése.**
6. **Dr. Völgyesi Ferenc** főorvos: **A gyógyfürdők lelki hatása.**
7. **Dr. Felkay Ferencné** sz. kisjókai **Takách Elza** felolvasása: **Napoleon két házassága.**

Belépődij nincs. Pontos megjelenést kérünk.
Műsor után az ottani Gundel polgári étteremben társasvacsora.
Étkezés: étlap szerint.

„ONVERGELIJKE"

(Holland méltatás Budáról.)

Két nagy oldalon szebbnél-szebb budai képeket és nagyon meleghangú szöveget közöl Hollandia kitűnő hetilapja a „WIJ". A Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottságnak köszönhetjük, hogy viszontlátjuk itt Buda legelőnyösebb képeit, továbbá a Királyi Vár, a fürdők és az esti fényben úszó főváros fotografiáit. Sorra látjuk a dunai hidakat, a Dunakorzót, a kedves budai vendéglőket, de különösen tetszik a cikk irójának Budapest, mint *„wereldstad-urort"*. A forrásokról megállapitja, hogy nagyon erős a rádioaktivitásuk *(zij zijn sterk zwalvelhoudend of radiumactief)*. A gyógyfürdőknek ez a sorozata megérdemelten nagy és világhirű (*grote wereldberoemde*) irja. Azzal végzi, hogy Budapest monumentumainak sora *„onvergelijke"* (összehasonlithatatlan).

Legyen ujból Határ-utca a Nagyszombat-utca

Levél a Budai Naplóhoz)

A nemrég megalakult III. kerületi városrendezési bizottság nagy feladatot vállalt magára azzal a célkitűzésével, hogy Budának ezt az annyira elhanyagolt kerületét ujjá, modernné varázsolja.

Mi, uj budaiak, akik egyre nagyobb karavánokban vándorolunk át ide a pesti oldalról, úgy vesszük észre, hogy Buda valamennyi kerülete lassanként leveti régi köntöset: szinte varázsszóra nőnek ki a paloták, villák, családi házak. Uj meg újabb utcák, terek és parkok adnak gondot a Közmunkák Tanácsának, milyen nevet adjon nekik.

Nem a legkönnyebb dolog ez, mert nem egészen közömbös, milyen nevet kap az utca. Az utca nevének igen sokszor kortörténeti jelentősége van és egy-egy patinásabb nevet épp úgy meg kell őrizni, mint egy műemléket. Elég csak a Szent György térre, a Dísz térre, a Szentháromság térre, a Bécsikapu térre, a Tárnok utcára, Uri utcára, a Bécsi-útra és még sok más régi térre és utcára utalnunk. Épp ezért esik rosszul, ha meg kell állapitanunk, hogy egy-egy régi utcanév mégis eltünik. Igy hiába keresem többek között a harmadik kerületben a Határ-utcát. A Közmunkák Tanácsának jóvoltából már néhány év óta Nagyszombat utcának hívják. A Közmunkák Tanácsának szuverén joga az utcák elkeresztelése és csak helyeselhető, hogy megszállott területi városok neveit emlékeztetőül Nagymagyarországra utcai névtáblákon is megörökíti, erre azonban bő alkalmat és mólot adnak az elég sűrűn kialakuló uj utcák. A Határ utcához nem lett volna szabad nyulni. Igy szürke, egyszerű név, de van várostörténeti jelentősége. Jelzi a határvonalat, amely Óbudát Ujlaktól elválasztotta. Emlékeztetője annak a kornak, amikor még külön mezőváros volt Óbuda és külön közigazgatása volt Ujlaknak is

Uj budai.

Horony-Pálfi Aurél tanácsnok

A főváros törvényhatósági bizottsága *Horony-Pálfi Aurél* dr. főjegyzőt egyhangú szavazással tanácsnokká választotta a legutóbbi közgyülésen. Soha népszerübb és szimpátikusabb nem volt a közgyülés választása, mint ebben az esetben, amikor *Horony-Pálfi Aurél*ban a fővárosi közigazgatás egyik legkitünőbb ismerőjét és legszorgalmasabb tagjá emelte tanácsnoki rangba.

Az uj tanácsnok hosszú hivatali működése alatt úgyszólván a fővárosi ügyvezetés minden ügyosztályában működött. Hosszú ideig volt az elnöki ügyosztály helyettes vezetője, a mult évben pedig a közélelmezési ügyosztályban volt *Rosta* János tanácsnok helyettese. Innen a főpolgármesteri hivatal vezetését vette át, mig most, mint tanácsnok, *Szendy* polgármester a szociálpolitikai ügyosztály élére állitotta, *Schuler Dezső* alpolgármester megüresedett helyére.

Horony-Pálfi Aurél megválasztatása őszinte örömmel tölti el a *Budai Naplót* is. Meleg szivre, igaz emberre van szükség a közjótékonysági ügyosztályban: *Horony-Pálfi* Aurélnál nemesebb érzésü, derekabb embert nem találhatott a főváros vezetősége erre a nehéz helyre. Őszinte szeretettel üdvözöljük az uj tanácsnokot, a derék embert és igaz barátot, Budapest szegényeinek uj atyját.

Olvassa **Balassa József** kitünően szerkesztett lapját a
PÉNZVILÁGOT

Földes Papp Károly dr. ünneplése

Január 28-án, Károly napján Buda református társadalma meleg szeretettel köszöntötte *Földes Papp* Károly dr. segédlelkészt. *Borbély* Kálmán dr. ny. miniszteri tanácsos, gazd. főtanácsos az alábbi beszédet intézte az ünnepelthez:

— Szeretett kedves Tiszteletes Ur! Egy régi igazságot idézek akkor, amikor azt mondom, hogy a szív és a lélek érzelmeinek — legyen az akár öröm és boldogság, akár pedig fájdalom és szenvedés — kifejezésére szolgál a beszéd. Ha a mindenható jó Isten kegyelméből jó cselekedeteink jutalmául áldás száll reánk, szivünket és lelkünket a boldogságnak, az örömnek az érzése tölti el, mig ha helytelen cselekedeteinkért csapás ér bennünket, szivünk és lelkünk a bánatnak, a szenvedésnek, a fájdalomnak válik lakóhelyévé. Amidőn a mai ünnepnapon, névünneped napján egyéniségedet vizsgáljuk, örömmel konstatálom, hogy szivünk és lelkünk a fájdalomnak, a szenvedésnek az érzését egyáltalában nem ismeri, ellenben annál inkább válik szivünk és lelkünk a boldogság és az öröm érzésének lakóhelyévé, tudván azt, hogy *a gondviselő jó Isten a Te személyedben a szellemi és lelki képességeknek, az ügybuzgó munkásságnak kiváló mesterét teremtette, aki nemes hivatásodat, önzetlen példát mutató módon teljesited. Kérjük a jó Istentől mindvégig erőt, egészséget, egyházunk szolgálatának minél dúsabb erdménnyel leendő ellátásához.*

Földes Papp tiszteletes úr meghatva köszönte meg a szavakat, melyek a hivek őszinte érzéseit hiven fejezték ki.

A BUDAI NAPLÓ

Budáért,
Buda fejlődéséért

és minden budai polgár érdekeiért harcol.

A budai utcák elnevezése

II.

Szinművészek közül az emlitetteken kivül mindössze Egressy és Náday Ferenc keptak uccát valamint legujabban Ujházy Ede. Ide tartozik még, Dankó Pistának a cigánylakta volt Madách uccában és Cinka Panninának, a zuglói Gyarmat ucca mellett.

Nagy zeneművészek neveit Liszt Ferenc tér, az Erkel ucca, a Lavotta ucca, a Reményi Ede ucca,a gróf Zichy Géza ucca és Volkman ucca hirdetik.

Szabadsághősök és vértanúk neveit igen nagy számu ucca és tér viseli: Asztalos Sándor, Aulich, Balog Ádám, báró Jeszenák János, Batthány Lajos, Bem József Csányi László, Dimbinszky, Damjanich, Forinyák, Gábor Áron, Görgey Arthur, Guyon Ruchárd, Jávorka Ádám, Kiss Ernő; Klapka, Kmetty, Lahner, Lendvay, Lenkey, Nagy Sándor; Sibrik Miklós; Szemere Bertalan, Tlürr István, Vak Bottyán, Vasvári Pál és az ujabb mártirok közül Tisza István, Hollán Sándor, Menkins Sándor, Návay Lajos, valamint Endresz György. Néhány évvel ezelőtt nagytakaritást rendeztek a pesai utcák és terek közt erkölcsi értelemben. Igy például a Keleti pályaudvar mögött a régi, hirhedt Százház közét megfosztották a Bem-névtől és a lengyel hős a Pálffy tér mellett — ahol szobrát felállották — kapott uj, takaros uccát. A betörők és nyomorgók testvéruccája ott a Keletinél azonban megmaradt. Grassalkovich herceg, első Nemzeti szinház telkének adományozója már nem részesült kegyeleti pótlékban. Magának az uccának megtisztitása helyett ugyancsak név-váltás történt a józsefvárosi Madách uccában. Jó lesz az Dankó Pistának ugy ahogy van — döntött a Fővárosi Közmunkák Tanáca — s az uj Madách-uccatáblák a tervezett erzsébetvárosi sugárutra kerülnek (a Károly király körúttól) pontosan igy: Madách Imre ut.

Regényes, széphangzásu és kedves uccanév is akad, bárha nem sok: ilyen a Mese ucca, a Szivárvány köz, a Tünde ucca, a Tündérhegyi ut, a Tündér ucca, sőt Tündér köz, a Varázs ucca, a Virányos út, a Vadrózsa és Vadvirág ucca.

Virágnevek az Árvácska ucca, Ibolya ucca, Kökörcsin ucca, Mályva ucca, Harangvirág ucca Levendula ucca; Liliom ucca, Bazsrózsa ucca, Rózsa ucca, Mirtusz ucca, Muskátli ucca, Napraforgó ucca, Nárcisz ucca, Szegfű ucca, Viola ucca, Zzálya ucca és persze még jó pár.

Állatnév már kevesebb van: Bogár, Cinege, Csalogány, Cserebogár, Csiga, Csiz, Csuka; Darázs; Daru; Denevér; Fajd, Farkas, Fecske, Fürj, Galamb; Gém, Gólya, Hangya, Harkály, Hattyú; Holló; Kacsa; Kakuk, Kecske, Kigyó, Kócsag, Medve; Menyét; Mókus; Nyul, Özike, Pacsirta, Pinty, Ponty; Rigó, Róka, Sas, Sasadi, Seregély; Sirály; Süllő; Szajkó; Szalonka, Szarka, Szarvas, Szunyog, Teve; Tigris; Tuzok; Vadgalamb; Vidra és Viza ucca.

Les Rues de Paris cimmel hires könyv jelent meg Paris encien et moderne érdekességeiről, életéről, emlékeiről, krónkája és tradiciója sok művészi rajzu emlékével. London, Bécs, Róma, sőt Berlin több ilyen könyvet produkáltak, csak mi nem tudtunk még hasonlót nyujtani. 1844-ben az első francia kiadás közli, hogy *aki a párizsi uccanévsort átnézi, La France egész történetét, minden fontos mozzanatát együtt találja.* Nálunk silány volna az eredmény, ha ebből a szempontból vizsgálódnánk. *1650 uccája és 120 tere van Budapestnek és ebből még 20 százalék sem igazán történelmi vonatkozásu.* De legalább odáig eljutottunk végre, hogy több *értelmetlen, sőt izléstelen uccanév megszünt.*

Tábori Kornél

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

Vágó József budai tervei a „Budapest-Világváros" kiállitáson

A budapesti utcák elhelyezésükben és elnevezésükben a városrendezés régi mostohagyermekei. Az utcák mozaikszerü képét adják egy város történeti fejlődésének és kultúrájának. Ma már a legtöbb világvárosban aprólékos gonddal vigyáznak a szabályozási tervekben arra, hogy az utcák, terek, útak, sétányok és parkok összhangzatos képet nyujtsanak, hatalmas, egységes keretben, amelyet a nagyvárosok természetes széttagolódása sem bonthat meg.

Kétségtelen, hogy ezek a magasabb városrendezési szempontok tökéletesen csak új város alapításánál érvényesíthetők, mint az legutóbb Olaszországban történt. Régi városokban patinás történeti emlékek kegyeletes megőrzése állít gátakat az új városrendezés elgondolásának. A feladat itt nehéz, de annál lelkesítőbb, mert a múltat a jelenen át a jövővel kell az építőművészetnek összhangba hoznia.

Ez az értékes törekvés jellemzi Vágó József terveit, amelyeket a kiváló építőművész a Nemzeti Szalon termeiben állított ki. Hosszú évek fáradságos munkájának eredményei ezek, amelyek arról is komoly tanúságot tesznek, hogy megalkotójuk nemcsak Budapest múltjából tudott ihletet meríteni, hanem képzeletének a főváros jövő kialakulása is szárnyakat ad.

Bennünket, budaiakat elsősorban azok a tervek kötnek le, amelyek a budai részek jövő fejlődésének lehetőségeit tárják elénk, eleven, világos megrajzolásaiban.

Budai terveit két főcsoportra osztja Vágó József: az egyik az újjáépülő Tabánt tárja elénk, amely Budapest-fürdőváros centrumául van beállítva, a másik a Déli pályaudvar új elhelyezésének problémáját igyekszik megoldani.

Különösen megkapóak úgy művészi, mint gyakorlati szempontból a Tabánra vonatkozó tervek. A kertekben ritmikusan elhelyezett villák, amelyeknek a Naphegy és a Gellérthegy szolgál fenséges keretül, művészi egységet alkotnak az egészen újjávarászolt Attila-körúttal, Palota-térrel, a Horváth-kerttel. Hatásosan oldja meg az öreg rác templom és a tabáni plébánia templom új környezetét is. A Szebeny Antal-téren a Csodaszarvas kútja ontja vizét, mintegy jelezve, hogy ennek a térnek vissza kell adni régi, patinás nevét.

A Déli pályaudvart az Alagút utcával szemben helyezi el Vágó József. Ezért szükségesnek tartja az utca kiszélesítését a Krisztina-téri templommal egy vonalban, fásítva és virágágyakkal telehintve. A pályaudvar előtt hatalmas tér, amelyet az építőművész Római-térnek nevez el.

Egy másik érdekes terv a Clark Ádám-teret hozza művészi egységbe az Alagút bejáratával.

Művésziek az Új Szent Imre fürdőre és a Rudas fürdőre vonatkozó tervei is.

Hogy mi valósul majd meg Vágó József zseniális terveiből, azt a jövő fogja megmutatni. De termékeny és termékenyítő ez a szép kiállítás, amely egy nagy művésznek Budapest iránt való mélységes szerelméből fakad. Köszönet illeti meg érte a kitünő művészt, akit arra kér Budapest minden barátja, hogy folytassa a multévben megkezdett és most továbbépített nagyszerű munkáját.

Honffy Lajos 10 éve áll a fővárosi adóhivatal élén

Honffy Lajos, a székesfővárosi adóhivatalok igazgatója 1937. január 31-én vette át a székesfővárosi adóhivatalok igazgatását. Tiz esztendős jubileuma alkalmából az adóhivatali tisztikar hétfőn meleg ünneplésben részesitette a nagy népszerűségnek és szeretetnek örvendő igazgatót, aki nemcsak a pénzügyi életben, hanem társadalmi téren is ismert nevet vivott ki magának. A városháza meleg szeretettel ünnepelte *Honffy* Lajost, aki a városi igazgatásnak a reá bizott nehéz részét annyi hozzáértéssel és annyi szívvel intézi.

Gladiator penge vezet!

Magyar kéz épitette fel a Budai Várat

A második tatárjárást 1285-ben a „Pestújhegyi vár" tartóztatta fel. A tatárok IV. László gyengeségét felhasználva, törtek be országunkba és tűzzel-vassal pusztítva mindent, Pestig jutottak. Ennek lakói átsiettek szemben levő hegyükre, amelyet IV. Béla még 1247-ben biztos védelmet nyujtó erős falakkal vett körül. Innen Pest polgárai jól megrakták a tatárokat, mire sietve ki is takarodtak az országból.

A pesti újhegy 1545-ig ezen a néven szerepelt s tulajdonképen Zsigmond királyig Pestnek volt a külvárosa. Első lakói, az őstelepesek a tatárjárás előtt Pest és Buda (a mai Óbuda) lakóiból került ki és idegen még egyáltalán nem volt a falai között. A vár kizárólag magyar volt és készen várta a német lovagokat, akiket IV. Béla a tatárjárás után idetelepített. Ezt fényesen bizonyítja az a jegyzőkönyv, amelyet akkoriban Margit királyleány szenttéavatási perénél vettek fel s ahol száztíz tanú közül százhét magyarul, kettő latinul és csak egy vallott németül.

Arról sem maradt semmiféle adat — csak a megbízhatatlan magyarellenes idegen történetíróknál, — hogy a német lovagokkal együtt IV. Béla korában német mesteremberek is letelepedtek volna az új várban. Egészen bizonyos, hogy magyar kéz alkotta meg a várat, a magyar verejtékezett, szenvedett, küszködött érette és csak később ült bele könnyedén a „készbe" a német.

Zsigmond király nem akart a régi királyi székhelyen, Budán (a mai Óbudán) lakni, hanem a pesti Újvárban, Pest hegyén építtetett magának hatalmas palotát. A királyi székhely áthelyezésével a nép a régi Buda nevet is az új székhely nevére vitte át. Úgy gondolkodhattak: ha a király székhelye Buda, akkor az új székhely neve is csak Buda lehet. A régi, elhagyott székhelyet pedig, mivel úgyis elég öreg volt, elnevezték Ó-Budának. A pesti hegy vára pedig félretette régi pecsétjét a „Sigillum novi Castri Pestiensis" körirattal és a „Sigillum Civitatis Budensis" köriratot vésette pecsétjébe.

Az új város tanácsa nagyszerűen értett hozzá, hogyan kell a mindíg pénzszükében lévő Zsigmond királynak kedvében járni s így mindíg több és több szabadalmat szerzett. Pest el is vesztette minden birtokát a jobbparton: Kispestet a Gellérthegy aljában, Kőért, a mai Vízivárost és Országútat. Buda emelkedett, ragyogott, a régi királyi város, Óbuda pedig falusi színvonalra hanyatlott.

A Virágkedvelők Egyesülete szobanövény és kiskert ápolási tanfolyamot tart. Február 4-én, csütörtökön, d. u. fél 5 órakor az egyesülete helyiségében, VIII. Eszterházy u. 4. sz. alatt „A mérsékelt meleg szobába való növények" címen Füredi Jenő tart előadást. Minden érdeklődőt szívesen látnak. Felvilágositással szolgál a központi iroda: VI. Podmaniczky ucca 29. II. 9.

PHILIPS RÁDIÓT
hol vásároljunk
BUDÁN
„Márvány" RÁDIÓ
hat. eng. villanyszerelési vállalat
V. MÁRVÁNY-UTCA 21. TELEFON: 1—522—95

Halálos végü mulatság a Duna jegén 1890. januárjában

A budai vének között bizonyára vannak még sokan, akiknek élénk emlékezetében van az a katasztrófa, mely negyvenhat évvel ezelőtt, ha jól emlékszem, január első napjaiban, egy ünnepnapnak a délutánján 1890-ben történt meg a Duna jegén, a Rudasfürdő előtt.

Pogány hideg tél volt. A Duna, amire azóta sem emlékszem, zajlás nélkül tükörsimára fagyott be estéről reggelre. Mint ötesztendős gyerkőcz, pontosan emlékszem a tükörsima jégre, amelynek rengeteg csodálója akadt mindkét parton. A befagyott Duna azonnal átalakult hídpótlóvá. A középkori pest-budai Rév helyén, ahol 1701-től 1761-ig az első Repülőhíd, közlekedett, az egykori Badogkalap utca — a mai Irányi Dániel utca — torkolatánál és a Rudasfürdő között azonnal átjáró keletkezett a jégen. A rendőrség engedélyt adott egy vállakozónak, hogy két krajcárt szedhessen átkelési révpénzül. A vállalkozó lesepertette a havat egy uttest szélességében, a két oldalt húzódó hógátba fenyőfákat tüzetett, a forgalom megindult, erős konkurrense lévén a Lánchidnak.

Az első vasárnap délután nemcsak a Belvárosból a Tabán felé igyekezők, hanem rengeteg kiváncsi is átkelt a jégen oda-vissza Különös, felejthetetlen kép volt ez, máig sokszor megálmodom: álmomban érzem az ötéves gyerek szorongó félelmét. A Gellérthegy a ködben, mint fantasztikus árnyék borult a Duna fölé. Apám kezét erősen megmarkolva jókedvet mimeltem, mert restellettem, hogy félelmemet megmutassam. (Ez a félelmi álom gyakran tér vissza életemben bőséges budai disznótoros lakomázások után az ilyenkor kötelező megvadult bikák, ökrök és lovak kíséretében.)

Emlékeim közé tartozik a nagy korcsolyapálya is, melyen zongoraverkli szólt. A pályát sűrű embertömeg állotta körül. Lacikonyhások, sült kolompérosok, sült tököt, gesztenyét áruló kofák, narancsosok, virslisek és alkalmi pálinkamérők hemzsegtek a jégen, még egy Ringlispil is odamerészkedett. Természetes, hogy a tabáni suszterinasok — az úgynevezett susztерpúbok — kara is kivonult testületileg. Ezek külön társadalmi osztályt alkottak a régi Budán és nyilvános hangosságuk, nyelvöltögetéseik és csufondárosságuk révén voltak ismeretesek.

Két iskoláslány nővérem ugyanekkor karácsonyra kapott „kanászkalappal" gangoskodott. Ez ekkor jött divatba, olyan volt, mint a bakonyi kanászoké, viszont lényegileg spanyol El Bolero kalap volt. Olyan, amilyenben Eugenia di Montigo, III. Napoleon császár felesége ábrázoltatik. Csalma is volt e kalap neve, három piros, gömbölyű bojt, vagyis pon-pon is volt rajta.

Gyönyörü volt nővérkéim kalapja, ezt meg kellett mutatniok barátnőjüknek, bizonyára annak pukkasztására. A két süldőlányka elmaradt tőlünk és felszaladt a pukkasztandó barátnőhöz, a Molnár-utcába. Édesapám és én átmentünk a jégen, úgy volt, hogy a két lányka követ bennünket.

Alig értünk át a Rudasfürdőhöz, irtózatos kiáltást hallunk: néhány percet voltunk még csak a budai parton, amikor ágyudörgésszeru hang kíséretében beszakadt a jég! A Balaton rianásai adnak ilyen hangot. Mi csak azt láttuk, hogy az ordítozó embertömeg egymást taposva, bukdácsolva rohan a budai partra. Láttuk a léket, mely ott volt az Ördögárok máig meglevő csatornatorka irányában.

Apám a két kislányra gondolt. Emlékszem, hogy egy fiákerkocsiba vágtuk magunkat és hazarobogtunk. A két kislány már otthon volt. Felültek az omnibuszra és átjöttek a Lánchídon. Féltek a jégre lépni. Megmenekültek: talán ők is odavesztek volna.

Másnap rémhírek terjedtek el Budán, száznyi halottról beszélt a fáma. Néhány nap mulva kiderült, amint ezt később már az egykorú ujságokban is olvastam, vagy húsz év mulva, hogy mindössze nyolc-tíz halott volt. A tűzoltók vagy ötven embert mentettek ki a jeges sírból.

A katasztrófát a Rudasfürdő meleg forrásai okozták és azok a források, melyek a Duna fenekéből törnek fel. Máig látható, hogy a zajlás idején részben beálló jégen párolgó lék van: az a meleg hévizek hatása.

Királyt nem választottak a rákosi nemesek a Duna jegén, a polgárság mindössze sült tököt, virslit és sült kolompért evett a jégen. Családunkban hosszú ideig állandó beszéd tárgya volt az eset: bizonyára ez az oka, hogy ilyen élénk emlékemben maradt meg.

Ma is zajlik a Duna, de csak az orosz Tundrákról ide nyaralóba jött sirályok és libuczok sétálnak a jégen. Ma disznótorosra lévén hivatalos, bizonyos, hogy a dunai átkelésről fogok álmodni. A disznótoros igen jeles dolog, budaörsi rizlinggel bőven tetézve. Álmaimban tehát megjelenik a vad bika, mely engem kerget, mint kis budai gyereket. Ime: budai disznótoros, óbudai rizling és pszichoanalizis.

Bevilaqua Borsody Béla

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméitersoronként.

Elsárgult lapokról

Az ujságok hasábjain egymásmellé kerülnek hirek és közlések, amelyek között természetesen semmi összefüggés nincs. Azután telnek-multnak az évek és előfordul, hogy régi, elsárgult lapokat forgatva, két szomszédos hir gondolkodásra készteti azt, aki a hireket évtizedek távlatából olvassa,vizsgálja. Egy 1867 februári ujságban ez a két hir olvasható egy és ugyanazon hasábon:

BÉCSI HIREK. Egy bécsi lap irja: Tegnap sokszorosan elterjedt és igen illetékes helyen is megerősitést nyert azon hir, hogy a magyar felelős minisztérium kineveztetése Őfelsége által már megtörtént volna, s hogy a kihirdetés legközelebbről várható. Állitólag nyolc császári kézirat volna kiállitva a nyolc kinevezendő miniszter részére. Egyidejüleg az is hirlik, hogy a Császárnak tervbelevő budai utja végleg elhatároztatott s rövid időn belül meg fog történni, minthogy a Császárnak szándékában volna a kiegyezés gyors létrehozása és befejezésére az események szinhelyén személyesen befolyni. Az uralkodó kiséretében Belcredi és Beust miniszterek is Budára fognak menni.

A másik, szomszédos, kis hir:

A budai magyar népszinháznak magyar előadásokra való ujonnani megnyithatására Kammermayer Károly budavárosi tanácsnok kitünően indokolt felterjesztést készitett, melyet a budai városi középponti polgári választmány a mult héten tartott közgyülésén egész terjedelmében éljenek között elfogadott s elhatározta, hogy azt nyolc bizottmányi tagból álló küldöttség Paulovits főpolgármester vezetése alatt fogja a kir. főtárnokmesternek átnyujtani.

Igazán furcsa volna a két hir között erőszakolt összefüggést keresni. De lehetetlen mégis arra nem gondolni, hogy két állam életfontosságú kiegyezését meg tudták csinálni ugy, hogy az félszáz évig jól-rosszul eltartott. De hol a budai szinház?

Ógyallai Szabó Árpád jubileuma. Ógyallai Szabó Árpád, a Gázművek igazgatója most töltötte be közszolgálatának huszonötödik évét s ebből az alkalomból a Gázművek tisztviselőkara és személyzete meleg ünneplésben részesítette. Vitéz Kapuváry Kálmán főtanácsos üdvözölte a jubilánst, kiemelve kiváló érdemeit az üzem fejlesztése körül s igazságérzetét a tisztviselők és alkalmazottak iránt. Szabó Árpád igazgató a személyzeti osztály vezetője, meghatottan köszönte meg kollegái és munkatársai üdvözlését.

Tisztviselői áthelyezések. A legutóbbi két feltünő tisztviselőáthelyezési rendelet után a polgármester újabb tömeges tisztviselőáthelyezést eszközölt. Az új rendeletben már kisebbrangú tisztviselőkről és alkalmazottakról van szó, többnyire előljáróságon szolgálatot teljesítő tisztviselőkről. A rendelet szerint Gundelfingen József segédfogalmazót a VI. ker. előljáróságtól a II. kerületbe, Haás Pál gyakornokot a Szent László-kórháztól a XI. kerületi előljárósághoz, Az út- és csatornaépitési ügyosztálytól Tary Endre műszaki főtisztet az I. kerületbe, innen Török Gellért József segédmérnököt az út- és csatornaépitési ügyosztályba, Grammleng Elemér hivatalnokot a III. adókerületből a központi pénztárhoz, Edelényi Péter hivatalnokot a közvágóhidak igazgatóságától a II. adókerületbe, Véssey Győző hivatalnokot a III. kerületi előljáróságtól az I. adókerületbe, Német Elemér hivatalnokot az I. kerületből, Szilvássy Pál pénztári gyakornokot a XI. adókerületből a központi pénztárba helyezte a polgármester.

Utry Anna és Cselényi József magyar nótaestje. Február 14-én, vasárnap délután ¾5 órakor a Zeneművészeti Főiskola nagytermében, Utry Anna és Cselényi József magyar nótaestét rendez. Bevezetőt mond: Farkas Imre. Közreműködnek: Kőszeghy Ferenc és Hidas Hedvig, a M. kir. Operaház táncművészei. Kísér: Sáray Elemér és cigányzenekara. Jegyek 60 fillértől 3 P-ig a Népművelési Bizottság (IV. Szép utca 5, félemelet 2), Rózsavölgyi jegyirodában (IV. Szervita-tér) és a Zeneakadémia portásánál kaphatók.

Érdekes képek egy svájci lapban. A L'Illustré című svájci lap, amely Lausanneban jelenik meg francia nyelven, kétoldalas magyartárgyú tudósitást közöl. A svájciak sűrün adnak helyet lapjaikban Buda és az ország ismertetésének és ezuttal nagyon kedves népéleti, pusztai illusztrációkat is közölnek. Kalmár-Csuha (Zürich) erre a célra készült egész csomó kedves rajza tarkitja Elisabeth Henri-Hayem érdekes cikkét.

A Magyar Idegenforgalom közgazdasági jelentősége. Az Országos Közgazda Testület tudományos előadássorozatában dr. Medriczky Andor székesfővárosi fogalmazó a magyar idegenforgalom közgazdasági jelentőségéről tartott előadást. Ismertette a magyar idegenforgalom történetét s a tanulságok alapján mutatott rá olyan társadalmi szerv megalkotásának szükségességére, amely a hivatali tényezők munkáját sikeresen támogatná. Az előadást magas szinvonalu vita követte.

A MÁLTAI LOVAGREND BUDÁN

A máltai lovagrend erős kapcsolatban volt Budával a multban, amikor még „Jeruzsálemi Szent József lovagrendnek" nevezték. Olasz kereskedők alapitották Jeruzsálemben 1048-ban, hogy a Szentföldet a hitetlenek ellen megvédelmezzék. A rendi szabályok szerint tagjai voltak harcos lovagok, papok és szolgák. Mikor a Szentföld elveszett, 1309-ben Rhodusban, majd 1530-ban Máltán telepedtek le s az Árpádházi királyok terjedelmes birtokokat adományoztak nekik, mert vész idején bőven ontották vérüket. Ott harcoltak a Sajónál a tatárok ellen, amikor ők fedezték IV. Béla menekülését, Rombold mesterrel az élükön, de Nikápoly, Várna és Mohács is tanuja volt vitézségüknek.

Ahol letelepedtek, ott kórházat és fürdőt nyitottak a szenvedő emberiség javára. (Tehát a fürdő-kórház sem a mai kor ötlete.) Legtöbbnyire a meleg források mellett épitették monostoraikat s a legtöbb hazai meleg fürdő (Buda, Esztergom, Rajecz, Pöstyén) nekik köszöni létét.

Buda felhévvizeit 1187-ben említi először okmány, amikor a lovagrendnek ez a telepe az esztergomi konventhez tartozott, mint fiókegyház. De már 1245-ben hévvizes fürdővel és kórházzal rendelkező önálló monostor, 1249-ben pedig hiteshely, ami bizonyára IV. Béla hálás gondoskodásának az eredménye.

Buda felhévvizen, az egykoru Gézavásárhelyen, a mai Császárfürdő helyén álló konvent a Szentháromságról volt elnevezve s benne inkább csak a lovagrend lelkészkedő s betegápolással foglalkozó tagjai éltek, de találunk ott lovagokat is, mert a hiteshelyi teendőket is lovag teljesitette. A konvent 1377-ig teljesen önálló volt, maga kezelte vagyonát s választotta előljáróit. Ezután beolvasztják az esztergomi konventbe, birtokai idegen kézre jutnak.

Csetneki László, az egyesitett konvent kormányzója 1425-től kezdve a konventek elidegenitett birtokainak visszaszerzésével foglalkozott, azonban eredményielenül. Az eddigi lovag-manseria 1439-1455 között alakult át prépostsággá, kétségtelenül azért, mert lovagok nem lévén már, csak papi és betegápoló tagjai voltak. Mint prépost birja már 1493-tól a felhévvizi beneficiumot Thuz Ozsvát zágrábi püspök, akinek halála után a király utikára, Szathmáry György, választott veszprémi püspök és esztergomi érsek kapta azt adományul, az országgyülés hozzájárulásával.

A török foglalás idején a konventek s igy a budai Felhévviz is elpusztult. Címe azonban fennmaradt, mint a távol magyar mult egyik emléke. Jelenleg is érdemes egyházi férfiak kapják, mint ahogy most dr. Bliszner Ágost józsefvárosi plébános viseli. Történelmi szempontból helyes lenne, ha állandóan egyik budai plébániához, elsősorban az ujlaki, óbudai, vagy Margit-körúti plébániához csatolnák az ősrégi címet, hogy közvetlen környéke tartsa fenn a történelmileg is értékes prépostság emlékét.

TÜZELŐANYAGOT TORMA ÜZLETEIBEN
BUDÁN I. ALAGUT-UTCA 4.
LEGJOBBAN — LEGOLCSÓBBAN I. GELLÉRTHEGY-U. 1. Tel.: 1-552-78

Háromezer háza volt Budának *115 évvel ezelőtt, amiből a Vár 228, a Viziváros 757; az Országut 371, Ujlak 396, a Tabán 956, a Krisztinaváros pedig 292 házzal rendelkezett. Harminc évvel később, 1851-ben 1079 házzal többet mutat ki egy összeirás, amiben azonban Óbuda 766 háza is benne van. Ezenkivül felsorol még 114 nyaralót és gazdasági épületet a budai hegyekben.*

Hornyák János jubileuma. Hornyák János segédhivatali igazgatót, ki a főváros központi segédhivatalát és iktatóhivatalát vezeti, 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából kartársai melegen üdvözölték. Nevükben Guttay Ferenc segédhivatali igazgató beszélt, majd Hornyák János meghatottan válaszolt.

Továbra is Gundel és Mittl maradnak a Gellért étterem és Kioszk bérlői. Most dönt a főváros illetékes szakbizottsága a Gellért-szálló vendéglői üzeme és a gellérthegyi Kioszk bérletének meghosszabitásáról. Előbbinek Gundel Károly, utóbbinak Mittl Szerafin a bérlője, akik a bérlet meghosszabbitását kérték. Mindkét üzem kitűnő kezekben van és ugy a főváros közönsége, mint az itt járó külföldiek nagy elismeréssel vannak a két kiváló szakember, különösen azonban Gundel Károly működése iránt. Ezt honorálja a polgármester is, aki a kérelmeket, pártolólag terjesztette a bizottságok elé.

Mi lesz a Karátsonyi-palotával. Budapest egyik legszebb főuri palotáját, Krisztina körúti gróf Karátsonyi palotát — hir szerint — meg akarja vásárolni egy érdekcsoport, amely lebontaná a palotát és igy felszabadult területet a parkkal együtt felparcellázná. Az ajánlat felett az örökösök még nem döntöttek, mert az sincs tisztázva, hogy illetékes helyen megengednék-e egy ilyen történelmi nevezetességü palota lebontását. Felmerült annak a gondolata is, hogy az állam vásárolja meg a Karátsonyi-palotát. Mindenesetre meg kell oldani a kérdést. A megoldás pedig csak egy lehet: nem szabad megengedni, hogy hozzányuljanak a gyönyörü palotához, hogy telekspekuláció tárgyává tegyék ezt a müemlékszámba menő remekművet.

A II. ker. Közjótékonysági Egyesület és a Vörös Kereszt jótékonycélú teadélutánja. A Budapesti II. kerületi Általános Közjótékonysági Egyesület és a Magyar Vörös Kereszt Egylet II. kerületi Városi Választmánya február 17-én d. u. 6 órakor a Szent Gellért szálló éttermének márványtermében (bejárat a Gellért fürdő főbejáratánál Kelenhegyi-út 1. szám). jótékonycélú tea-délutánt rendez marosvásárhelyi dr. Thorday Lajos székesfővárosi tanácsnok, II. kerületi előljáró, az egyesületek elnökének vezetésével.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

Osztrák látogatók Szendy polgármesternél. Klieber Mauricius udvari tanácsos osztrák tartománygyülési képviselő, báró Hennet Lipót volt budapesti osztrák követ, Senensieb Adolf szerkesztő és Irinyi Jenő alelnök, az Osztrák-Magyar Társaság vezető tagjai szombaton délben látogatást tettek Szendy Károly polgármesternél, akivel hosszasan elbeszélgettek az Ausztriát és Magyarországot közösen érdeklő idegenforgalmi és kulturális ügyekről.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Halálozás. Dr. Rose Henrik ügyvéd m. kir. kormányfőtanácsos, a Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Rt. főügyésze 73 éves korában, január 29-én, elhunyt. Temetése, vasárnap volt a farkasréti temetőben a római katolikus anyaszentegyház szertartása szerint.

A Budai Zeneakadémia növendék-hangversenye. A Budai Zeneakadémia növendékeivel 1937. évi február 3-án este fél 8 órai kezdettel a ferencrendi egyházközség dísztermében rendezték, melyen az intézet növendékei nagy sikerrel mutatták be képességeiket tanáraik vezetése mellett.

Uj tandijmentes nyelvtanfolyamok a Barcsay uccai gimnázium épületében. A Magyar Külügyi Társaság védnöksége alatt rendezett angol-német-francia-olasz és spanyol nyelvtanfolyamokra a beiratások február 1-én megkezdődtek. Az órák minden fokozatban d. u. 5 és 9 között tartatnak, hetenkint kétszer. A tanári kar népszerű tagjai idegenajkuak, illetve külföldi végzettségüek. Beiratkozás: a Barcsai-utcai gimnáziumban, a nyelvtanfolyamok titkárságánál minden hétköznap d. u. 5—9-ig. Külön tandij nincs. Beiratási dij a teljes négynapos félévre P 10.—. Közalkalmazottaknak P 9.—. Két nyelvre iratkozóknak, valamint a Polyglot Herald előfizetőinek a közalkalmazotti kedvezményt biztositják.

B. B. T. E. CSALÁDI ESTÉK

A budai tornaegylet keddi „Családi estéi" ugy látogatottság, mint közvetlen hangulat tekintetében oly komoly társadalmi eseményei jelentik Buda farsangjának, amely biztositja a február 6-iki hagyományos „Jelmez-bál" sikerét. —

A legutóbbi „Családi estén" résztvett hölgyek közül a következők neveit sikerült feljegyezni:

Asszonyok: Tatár Istvánné, Varnay Károlyné, Subay Józsefné, Czvetkovits Ferencné, dr. Csiszár Ernőné, Binder Ivánné, dr. Beőthy Miklósné, dr. Faludy Károlyné, Marossy Imréné, Szemere Andorné, dr. Vass Béláné, Juhász Árpádné, Fluck Károlyné, Király Gyuláné, Závodny Jánosné, dr. Halassy Mártonné, Szakos Józsefné, Flatt Ágostonné, özv. Baum Ferencné, Knopper Károlyné, Richter Béláné, dr. Kovácsóczy Imréné, Halmágyi Ivánné, dr. Horváth Ödönné, dr. Kövessy Jenőné.

Leányok: Várnay Ilonka, Bartalits Ilonka, Bartalits Gabi, Höchtl Gréte, Bakay Cicza, Czvetkovits Éva, Schmidt Margit, Kerényi Mici, Bujdosó Ilona, Bujdosó Mária, Csiszár Mária, Binden Médi, Beőthy Mária, Szemere Kató, Csalóczky Erzsébet, Baross Éva, Besey Anna, Király Klári, Bóny Eszter, Juhász Erzsébet, Fluck Katalin, Ferincz Sári, Závodny Margit, Závodny Gizella, Halassy Ili, Szakosz Mária, Knopper Livia, Papp Eleonóra, Kovácsóczy Gabi, Halmágyi Lili, Kövessy Lola, Németh Gizella.

Az Egyetemi Kör a „Korunk Szava"-val és a „Magyar Ut"-tal közösen február 4-én és 5-én, a Pátria Club nagytermében, a munkatáborról országos ankétet rendez. Elnök: dr. Matolcsy Mátyás országgyülési képviselő. — Tárgy: február 4-én: Pap Béla ref. lelkész: „A munkaszolgálat etikai mérlege". Katona Jenő, a „Korunk Szava" szerkesztője: „A munkaszolgálat szociális hatása. — Február 5-én (péntek d. u. 5 órakor: Kovács Imre, iró: „A munkaszolgálat nemzetgazdasági hatásai." Az egyes előadásokat általános vita követi.

Virágos Buda

Idegenforgalmi szempontból fontos és kedves az a munka, amelyet a székesfőváros 1937-ben a parkozás terén végez. Szivesen állapitjuk meg, hogy *ezuttal Budára fokozott gondot fordítanak*, sőt ebben az évben *csak Budán* létesülnek újabb parkok.

Egyenkint 18.000 pengőt fordítanak parkozó munkára a Horthy Miklós-bástyán és a tabáni temetőben, 12.000-ret pedig a Városmajorban és a kiscelli kastély körül. Ugyancsak parkozómunkát végeznek a Gellérthegyen és környékén, a Szentlélek téren, a Bécsi út és Vörösvári út közt.

Schuler Dezső alpolgármester előadása. A székesfőváros népművelési bizottságának egészségügyi telepén (VI. Eötvös-utca 5.) február 9-én, kedden este hét órakor Schuler Dezső dr. alpolgármester tart előadást „A munkanélküliség enyhitését szolgáló szociálpolitikai és közjótékonysági intézmények" címmel.

Komáromy Hiller Ernő dr. átvette az I. kerületi anyakönyvi hivatal vezetését. Megírta a Budai Napló, hogy a polgármester az I. kerületi anyakönyvi hivatal vezetésével Komáromy Hiller Ernő dr.-t bizta meg. Az új anyakönyvvezető, aki ezelőtt a VIII. kerületi előljáróság ügyosztályán teljesitett szolgálatot, a napokban kezdte meg működését.

Farkas Lajos dr. előljáró szabadságon. Farkas Lajos dr., az I. kerület előljárója február 6-áig tartó szabadságra ment. Távolléte alatt helyetteseként Jenkey Zsigmond főjegyző intézi az előljáróság ügyeit.

Perczel Béla-út az az új müút, amely az Uj-Szent János kórház mentén a régi temetőn keresztül visz a Városkúti-út bekapcsolásával a Svábhegyre. Tavasszal már teljesen elkészül. Még csak a Szarvas Gábor-úttól a Zirczen Janka-utcáig terjedő szakasza kiépitetlen, de ennek munkálatai is rövidesen befejeződnek. A Virányos-Kútvölgyi Gazdasági és Kultúrális Egyesület hír szerint azzal a kéréssel fordul a Közmunkák Tanácsához, hogy ezt az útat a Hegyvidék megteremtőjéről és a müút kiharcolójáról Perczel Béla-útnak nevezze el.

Rózsás Pál műszaki főtanácsos áthelyezése. Azokkal a személyi változásokkal kapcsolatban, amelyek most mentek végbe a székesfőváros III-ik ügyosztályában, a polgármester a II. kerületi előljáróság műszaki hivatalának vezetésére a központtól Széchy Ernő műszaki főtanácsost rendelte ki. Ezzel egyidejüleg Rózsás Pál műszaki főtanácsost, a II. kerület műszaki hviatalának vezetőjét szolgálattételre a központba osztotta be, a magasépiési ügyosztályhoz. Rózsás Pál három évig teljesített szolgálatot Budán és ez alatt az idő alatt nagyon meg tudta magát szerettetni nemcsak a budai közönségnek azzal a rétegével, amellyel hivatalos érintkezésben állott, hanem ezen túl a budai társas életnek is egyik legkedveltebb és legnépszerűbb tagja volt. Utóda, Széchy Ernő műszaki főtanácsos hivatalát hétfőn már át is vette.

Ugrásszerűen emelkedik a Vízivárosi telkek ára. Nagy ingatlanspekuláció indult meg a fővárosnak azokban az övezeteiben, amelyekben nagyobb adókedvezményeket állapitanak meg. Igy a spekuláció nemrégen a Vízivárosban és a Margit-körúton lévő 22.5 éves adómentességet élvező uj házak beépitésére alkalmas telkekre vetette rá magát. A Vízivárosban főleg az úgynevezett lebontásra szoruló házakat vásárolják össze, vagyis az olyan objektumokat, amelyeknél csak a telek jöhet számba a felépitmény nélkül. Ezek a telkek négyszögölenként röviddel ezelőtt még 150 pengőért is kaphatók voltak, míg ma a spekuláció ezekért a telkekért ugyancsak négyszögölenként 400 pengőt is elkér.

A fővárosi sajtó üdvözölte Schuler alpolgármestert. A fővárosi rovatvezetők küldöttségileg tisztelegtek Schuler Dezső alpolgármesternél, aki fényes és ünnepélyes beiktatása után most foglalta el hivatalát. A fővárosi rovatvezetők nevében Kelemen Géza szindikus üdvözölte az alpolgármestert, aki meleg szavakkal köszönte meg az üdvözlést.

A falu- és város kulturkapcsolatairól. A III. ker. óbudai egyházközség A. C. szakosztálya dr. Pálffy Lajos plébanos elnöklétével február 3-án este fél 7 órakor a Sarlós Boldogasszony kulturház (Üröm i út 62—64), Szokolay-termében ülést tartott, amelyen Reizinger Gyula világi elnök „A falu és a városkulturális kapcsolatairól" beszélt.

A hegyvidéki diákok álarcosbálja. A hegyvidéki diákok diplomás és főiskolai csoportja február 1-én tartotta, a Budai Polgári Kaszinó összes termeiben zártkörü álarcos bálját. A közönség zsúfolásig megtöltötte a kaszinó helyiségeit. A bál egyike volt a budai farsang legsikerültebb mulatságainak.

Ray Ferenc és Fiala Ferenc tervei a Rudas-fürdő felépitésére. Nagyban bontják már a Rudas-fürdő már-már fogalommá vált kazánházát. Eltünik végre a füstölgő kémény és a csunya épület a gyönyörü Gellért-rakpartról, a fürdőváros szivéből. A Rudas problémájával foglalkoztak a Fürdőváros Egyesületben is, ahol Ray Ferenc és Fiala Ferenc müépitészek társaságában kidolgozott tervét mutatta be Fiala Géza miniszteri tanácsos. Érdekes és szép az a terv, amit kidolgoztak. Három egyemeletes épületet terveztek a Hungária-, Juventus- és Attila-forrás fölé. A három épület természetesen épitészetileg megfelelően össze volna foglalva. Helyet kapna benne a régi Rudas az érintetlenül maradó török fürdővel, kibővitenék az úszócsarnokot és 62 személyes fürdőkórházat is el lehetne helyezni a megtervezett épületben. Az épületkomplexumot 450 méter hosszú árkádos zárt és nyitott sétány venné körül. Az uj épület szoros összeköttetésben állna egy távolabb épitendő 12 emeletes fürdőszállóval.

Ezüstlakodalom. Bikó Miklós, a városházi sajtóiroda népszerű és derék altisztje és felesége Sz. Varga Erzsébet február 6-án tartják házasságuk 25. éves évforduló ünnepét a kispesti plébánia templomban.

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Február 5: Az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengőig terjedő átalányára az első hatodrész lerovása bélyegekben, ha az adózó részére más lerovási mód előírva nincs.

Február 10: Az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengő átalányára amásodik hatodrész bélyeggel való lerovása.

Február 15: Az álalános forgalmi adó havi 48—240 P átalányára a harmadik hatodrész bélyeggel való lerovása. Ugyancsak 15-éig fizetendők az 1937. évi első negyedévre esedékes együttesen kezelt köztartozások. A befizetés, mivel az 1937. évi adókivetés még nem történt meg, az 1936. évi kivetési összegek alapján történik. A határidő mulasztása esetén kamat felszámítására jogosult az adószámviteli osztály. Illetékegyenérték első negyedévi részlete szintén e napig fizetendő be.

Február 20: Az általános forgalmi adó havi 48—240 P átalányára a negyedik hatodrész bélyeggel való lerovása. Február 20-ig kell továbbá minden vállalatnak kimutatni és az illetékes Pénzügyigazgatósághoz beküldeni az elmult évben azokat az ügynöki díjakat, jutalékokat, melyek után a vállalat az alkalmazottak kereseti adóját nem rótta le. Az alkalmazottak kereseti adójával megrótt ügynöki jutalékokat nem kell külön bejelenteni.

Február 25-én: Az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengő átalányára az ötödik hatodrész bélyeggel való lerovása. Az alkalmazottak február havi illetményei után a kereseti és különadó illetményjegyzék kapcsán befizetendő. Részletfizetést kell teljesíteni azoknak, akik ¼, vagy ½ évi bevallás alapján fizetik az általános forgalmi adót.

Február 28: Az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengőig terjedő átalányára az utolsó részlet bélyeggel való lerovása este 18 óráig. Minden munkaadó köteles az alkalmazottjairól, kiknek 1936. évi összjövedelme a 3.600 Pengőt meghaladta, illetményjegyzéket készíteni és azt az alkalmazottak lakáshelye szerint illetékes adószámviteli osztályhoz benyujtani. E napig tartoznak beadni az általános kereseti, jövedelem- és vagyonadó bevallásaikat, akiknek jövedelme évi 10.000 Pengőn felul van, vagy pedig az elmult évben kivetett vagyon és jövedelem adójuk valamely okból nem rögzittetett.

*

Rovatvezetőnk e rovat keretébe tartozó közlemények tekintetében előfizetőinknek készséggel ad bővebb felvilágositást személyes vagy irásbeli megkeresésre I., Szent János tér 1/a. alatt az Otthon családiház és öröklakástulajdonosok egyesületének helyiségében mindennap d. e. 9-10 és d. u. 3-6 között. Telefonszáma: 1-543-62.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etagefütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: I—615—59.

A LÁB kiterjesztette 1937-re is a tatarozási kölcsönakciót a családi és bérházak helyreállitására

II.

A tatarozás céljából engedélyezett hitelösszeg és járulékok erejéig terjedő keretbiztosítéki jelzálogjog az adósok költségén a tulajdonukat alkotó ingatlanra a hitelnyujtásban résztvevő pénzintézetek javára bekebelezendő és ennek megtörténte a bekebelezési záradékkal ellátott biztosítéki okirattal és hitelesített telekkönyvi kivonattal az illető pénzintézetnél igazolandó.

A tatarozási hitel rendeltetésszerű felhasználását Budapest székesfőváros, továbbá Budafok, Kispest, Pestszenterzsébet, Rákospalota, Ujpest és Pestszenlőrinc megyei városok, valamint Csepel nagyközség területén a LÁB műszaki közegei, más városokban és községekben az illetékes m. kir. államépítészeti hivatalok ellenőrzik. Eme ellenőrzésnek a hitel alapjául szolgáló váltók első megújítása előtt kell megtörténnie. Ez az ellenőrzés ugyancsak a hiteligénylők költségére helyszíni vizsgálattal történik. A vizsgálat eredményét a LÁB, illetőleg a m. kir. államépítészeti hivatal a hiteltnyujtó pénzintézettel és a háztulajdonossal közli.

A tatarozási kölcsönnel végrehajtott tatarozási, illetőleg átalakítási munkálatokkal kapcsolatban engedélyezhető adókedvezmények ügyében a Budapesti Közlöny 1936. évi december hó 22-én megjelent 293. számában közzétett 160.000/1936. VIII. a. számú pénzügyminiszteri rendelet intézkedik. Ezen rendelet 12. §-a értelmében az, aki az adókedvezményeket igénybe akarja venni, köteles legalább nyolc nappal az átalakítási munkálatokat megkezdése előtt a pontos méretekkel ellátott kiviteli terveket és az átalakítási, valamint tatarozási munkálatokról szóló részletes költségvetést egy-egy példányban a kerületi adófelügyelőségnél benyujtani és egyúttal bejelenteni a kedvezmény iránti igényét is. Ugyanezen bejelentésben kifejezetten meg kell említeni, hogy a házbirtokos a Pénzintézeti Központ tagjai sorába tartozó pénzintézetek által a házak tatarozása céljából rendelkezésre bocsátott hitelt igénybe veszi-e?

Ugyancsak a fentebb említett rendelet 13. §-a értelmében az átalakítási és tatarozási munkálatok befejezését legkésőbb a befejezés napjától számított 30 nap alatt a 12. §-ban megjelölt hatóságokhoz írásban kell bejelenteni. Ezen bejelentésben szintén meg kell említeni, hogy a háztulajdonos a végzett átalakítási és tatarozási munkákra a Pénzintézeti Központ útján tatarozási kölcsönt vett igénybe.

A végzett átalakítási és tatarozási munkáknak az adókedvezmények szempontjából való műszaki ellenőrzését, valamint a számlák felülvizsgálatát a fentebb említett rendelet 13. §-a 7. és 8. bekezdése értelmében Budapest székesfőváros területén az illetékes m. kir. adófelügyelőségek végzik abban az esetben is, ha a háztulajdonos a Pénzintézeti Központ útján tatarozási kölcsönt vett igénybe. A kölcsön rendeltetésszerű felhasználásának ellenőrzése céljából azonban a LÁB műszaki közegei külön felülvizsgálati szemlét is tartanak, abban az időpontban, midőn az érdekelt háztulajdonos a váltó megújítása céljából a végzett munkák értékének igazolását kérelmezi.

Abban az esetben, ha az adósok a fentebb említett igazolási kötelezettségüknek kellő időben eleget nem tesznek, vagy ha az ellenőrzési jelentésből az tünik ki, hogy a folyósított összeget vagy annak egy részét nem a kijelölt célra fordították, úgy a hitelnyujtásban résztvevő pénzintézetek a váltókat meghosszabbítani nem kötelesek, hanem az azokon alapuló követelésüket az adósok ellen haladéktalanul érvényesíthetik és az eredetileg kikötött kamattétel helyett a bíróilag megállapítható legmagasabb kamatot követelhetik.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Budapest idegenforgalmi specialitásai

Mi fetszik az idegeneknek a magyar fővárosban

Mi magunk sokszor nem is tudjuk, hogy vannak specialitásaink, melyeket annyira megszoktunk, hogy egyáltalán észre sem vesszük őket. A külföldi azonban annál inkább méltányolja azokat. Még az olyant is, amit magunk nem találunk jónak, vagy szépnek.

Meg szoktam kérdezni a külföldiektől, mi tetszik nekik Budapesten s mi az, amit kifogásolnak. Frank Heller, a világhírű svéd regényíró ezeket mondta

— Legjobban az tetszett, hogy több olyan fürdőjük is van, amelyekből kilépve, a kellemes élet, a derű és szórakozás lehetősége tárul elénk.

Évek óta folyik a vita, hogy a Szent Gellért-szálló csupán gyógyfürdő legyen-e, vagy „csak mulató-szálló". Ezt az utóbbi kifejezést azok használják, akik nem szeretik a délutáni táncot, a jazzt és egyéb ott adódó szórakozásokat.

Frank Heller íróі név. Kitünő barátunk igazi neve dr. Gunnar Sermer. Orvos, de már régóta csak író, aki világszerte utazik. Mint kettős szakértőnek joga van tehát megszólalnia:

— Nagyon jó így, ahogy most van. Nézzük csak, kik járnak az ilyen gyógyszállókba. Súlyos beteg Londonból vagy Stockholmból nem jön ilyen messzire. Az átlagos reumabeteg pedig a délelőtti kura után igenis szórakozást kíván. Az állapota elbírja, hogy délután vagy este zenét élvezzen. Okos budapesti dolog, hogy a páratlanul kitünő források mellé vídámságot is adnak.

Akár véletlen, akár körültekintő gondosság eredménye, jóleső különlegesség az is, hogy a gyógyszállókban olyan kitünő az étel, hogy az egyikben Gundel mester, a másikban a legendáshírű Tarján gondoskodik a földi jókról gasztronomia dolgában. Egyáltalán nem mellékes az sem, hogy szinte a város közepén van Pest és Buda közt, ott a Margitsziget remek parkja, amelynek zöldje szemnek-tüdőnek jól esik, amikor a Kénes-fürdőből kijövet a Palatinus-szálló terraszán ülhetünk, amelyet olyan szakember vezet, aki sok éven át a newyorki St. Regis-szállóban tanulta meg az amerikai vendéglátás minden csinját-binját: Gellér Mihály.

Ha Anthiphanes, aki sok száz évvel ezelőtt már fölfedező utazást tett különféle országokban az étkezés szokásai miatt, Wells „Időgép"-ének szárnyán idejönne, előkelő helyet juttatna Budapestnek útleírásaiban.

*

Az életöröm városa Budapest. Ez a vélemény külföldön már kezd szállóigévé válni. Otto Zarek, a kiváló német író, aki Európa különböző városaiban írja meg nagy regényeit és aki nálunk írta meg „Kossuth, die Liebe eines Volkes" című hatalmas munkáját, most újból hónapokat tölt itt, magyartárgyú regénye miatt. Ő is nyilatkozott a budapesti „specialitásokról":

— A budai kiskocsmák nemcsak azt jelentik, hogy az ember jóízűen és aránylag olcsón eszik-iszik, hogy a legjobb zamatú borokkal üzi el a rossz hangulatát, hanem azt a speciális érzést is jelenti, ami a talán kissé könnyelmű, de csaknem mindig derűs életfölfogással jár együtt. A külföldinek nem az a dolga, hogy idegenben a klaszszikus latin mondással: Post equitem sedet atra cura — törödjék. A budai kiskocsmákban nyoma sincs a sötét gondnak, amely a bizonytalanba haladó lovas mögött ül. Valahogy megérzi itt a tájékozatlan külföldi a magyar főváros vitalitását s ezt annál többre becsüli, mert tudja, hogy mögötte nem bűnös dorbézoló vágy van, hanem a földarabolt ország önhibáján kívül került a mai kedvezőtlen gazdasági helyzetbe.

Specialitás a kávéházak sora is, amely az unalmas angol és más efajta klubokat pótolja cigányzenével és feltűnően sok ujsággal. Páris egyetlen kávéháza sem nyujt annyi hazai és külföldi olvasnivalót, mint egy harmadrangú pesti kávéház. A „karlsbadi vacsora" pedig a duplájáért sem kapható — Karlsbadban.

*

Aktuális különlegesség bőven akad a téli Budapesten. Magyar specialitás az is, hogy olyan bálokat rendeznek, melyeket egy-két, nem ritkán három teadélután, ismerkedő táncest előz meg és követ úgy, hogy a résztvevők csakugyan kedvesen összemelegednek és külföldi, megfelelő személyeket is szívesen látnak. Ujra kezd divatba jönni az úri magyar viselet is a nagyobb báli mulatságok alkalmából, amilyen például a Széchenyi-bál. Remek díszmagyarokat és finom, egyéni ízlésű női himzéseket is lát az ember. Aki meg akarja ismerni a nemes gusztusú magyar díszöltözékeket, a Szent István-napi körmeneten kívül — amelynek ideje rendszerint kánikulás, — téli bálon is láthatja.

A nappali szórakozások közt ott a jégpálya víg és egészséges sokadalma. A szép fiatal lányok és asszonyok rövid szoknyácskái, amelyek alatt finom trikók felszülnek, tarka színekben szállnak a jég fölött. Harsog a zene a városligeti pályán, de Budapest egyéb jégpályáin is, mig a gyerekek és felnőttek pirosarcú serege vídám kaleidoszkópban élvezi a téli sportot.

Ha nincs is itt olyan állandó hóterep, mint a svájci vagy osztrák magaslati helyeken, elég alkalom nyílik a sísportra. Vannak olyan évek, amikor több hónapon át használhatják a svábhegyi és jánoshegyi területet.

Egy híres francia filmszínésznő, aki most fejezte be hetekig tartó fölvételeit, a karácsonyi heteket itt akarta téli sporttal eltölteni. December 14.-én érdeklődött és kiderült, hogy a turista-otthonokban már nem kapható egyetlen hely sem, ami kétségtelenül bizonyítja a nagy sportszeretetet. Persze, — ha nagynehezen is — szereztek neki szobát, mert ragaszkodott hozzá, hogy ittmaradjon társaságával együtt.

— Tudom, hogy jobb porhó akad Kietzbühelben, vagy a Dolomitok közt, — mondotta, — de jobb „duma", vídámabb társaság és jobb koszt már nem.

Aki jól és olcsón akar élni, az nyugodtan jöhet Magyarországra.

Tábori Kornél

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—2
Külön uzsonnatermek.

Nagyon messze esik Tirol Budától

Külföldi tanulságok. — Amit Budán elmulasztottak. — Érdekes magyar vonatkozások Innsbruckban.

Széchenyi István gróf irta naplójában, amikor Tirolon át Olaszországba ment, hogy minden magyarnak kötelessége volna hazája érdekében külföldön a hasznos adatok gyüjtése s ezek között nagyon tanulságos a tiroli és némely más hegylakók élete, akik a mostoha természeti viszonyok közepette is módot találnak eszes és kitartó munkával a tisztes megélhetésre.

Széchenyi nyugtalan, mindent észrevevő szeme ma tágabbra nyílnék csodálatában afölött, hogy a „mostoha természeti viszonyok", a havas, téli idő nehézségei is mennyire legyőzhetők, sőt kihasználhatók. Dédapáink nem győznék csodálni, amit a magyar ujságírók ausztriai tanulmányútjaikon láttak a múlt héten, hogy milyen könnyedén győzi le a sűrű hórétegek akadályait a láncos sínautó, sőt a mamut-társasautó is. Hosszú kilométereken át mély szorosokat is megnyit a közlekedés számára a modern hóeke, a gyalugép: a hihetetlenül terjedő téli sportok kedvéért például Kitzbühel fölött 1665 méterre visz föl a drótkötélpálya a Hahnenkamm-ra, olyan úri s amellett elég olcsó kényelembe, amit a Svábhegy nem tud nyujtani a polgári sielők számára.

Majdnem húsz drótkötélpálya épült Ausztriában, nálunk pedig évek óta hasztalanul álmodoznak a jánoshegyi kis, ötszázméteres függővasútról, amely két perc alatt fölszállíthatná a sportolókat. Kicsinyes huzavona késlelteti az épitést, amely mintegy 300.000 pengőt igényel, holott az osztrákok egyetlen függővasútra 1,600.000 pengőt tudtak — Budapestnél ötször kisebb városban, Innsbruckban is — előteremteni, ahol a Hafenkarra, 2256 méterre visz fel a függővasút.

A nemzetközi válságok Tirolban is súlyos problémák elé állították az idegenforgalmat. Németország az átkelők számára ma nevetséges kis összeget, mindössze 3 márkát engedélyez s német alig van itt, de az ügyes osztrák propaganda annál több angol, hollandi és más vendéget tudott idevonzani. A kitzbüheli Alpine-Casinoban, noha az egész belefér Montecarlo vagy Ostende egyik kis termébe, valósággal bábeli nyelvzavar uralkodik. De még St. Antonban is, ahol nincs szerencsejáték, belga arisztokraták, hollandiai myjnheer-ek egyiptomi bey-ek sportolnak vagy táncolnak a hatemeletes Post-szállóban.

Amikor az innsbrucki polgármester, Franz Fischer köszöntött bennünket az 1905 méter magas Seegruben, és a budai „Kakuk"-ot, meg az egész „gyönyörü" fürdővárost emlegette, eszünkbe jutott a jó, öreg Gellérthegy. Nálunk azt mondják, nem szabad megbontani „a városképet", míg a tiroliak remekül megoldották épp a hegybe ékelve ezt az építkezést. Nem szólva arról, mennyi sziklabontás történt a Gellérten már a háború előtt és utóbb. A gellérthegyi barlang kápolna építése is kitünően sikerült, megmutatva a helyes útat.

A szabadsághős Hofer András városában, a Berg-Ischlen, ahonnan Hofer győzelemre vitte csapatait a franciák ellen, ritka magyar vonatkozásokat találtunk. Ott a vitéz tiroli császárvadászok nagy múzeuma, értékes magyar emlékekkel. A nagyszerű Soós tábornok alatt sok magyar küzdött, amiről Komáromi János megkapó irásai bőven tanúskodnak. Magyar zászlók, egyenruhák és jelvények, festmények és fotografiák, sőt még a vezetőnk is magyarul szolgált útmutatással: a nyugatmagyarországi születésü Hradetzky Marius, aki most a tiroli Landesverkehrsamt igazgatója és Antal öccsével együtt napokon át buzgón kísért bennünket.

Budára kellett gondolnunk akkor is, amikor Jenő főherceg volt rezidenciájában, a helytartói palotában nagy festményeken a magyar huszárok színpompás alakjait láttuk: a Hadimuzeum itt a budai Várban még mindig nem nyílt meg és szégyenszemre évek óta nem lehet biztosat mondani róla. Jártunk a többi közt egy kis községben, Beerwangban, amelynél Budakeszinek negyedfélszer több a lakósa. Csak szánkón juthattunk föl ide, 1336 méterre, ahol modern villákat, hideg-meleg folyóvizes szállókat, ideális sportpályát, teljes kényelmet, vídám angol és más külföldi leányseregetet találtunk. A parasztlegények ski-oktatással többet keresnek egy hét alatt, mint amennyi nálunk a kéthavi napszám és amikor este a Tiroler Ballt láttuk, szomorúan gondoltunk a mi gyönyörű Gyöngyös Bokrétáinkra, amelyeket rendszerint csak évente egyszer láthatunk Paulini Béla kitünő rendezésében.

Tessék elképzelni — Budára transzponálva. — hogy egy szegény tehénpásztor fia skitanár és villatulajdonos lehet St. Antonban, amelynek nagyszállójában szobra is áll; a világhírű bajnok Hannes Schneider sportüzletet nyitott és most tárgyalták 34.000 schillinges adóügyét.

St. Anton am Arlberg kicsit messze esik tőlünk. De azért idegenforgalmi vezetőknek, várospolitikusoknak és szociológusoknak érdemes volna oda menni, hogy a téli üdülés mellett komoly tanulmányokat végezzenek.

T. K.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőosztály. A legmodernebb berendezés

Idegenforgalmunk válsága

Ebben az évben még semmiféle uj intézkedés nem történt a nyugati államok pénzdevalvációja nyomán fenyegető válság ellen. Többi közt arra hivatkoztak, hogy a Nemzeti Bank semmiesetre nem fog „aláértékelni", ha Ausztria nem tesz ilyenféle intézkedést.

Idegenforgalmi rovatunk vezetője a minap Bécsben járt és jelen volt azon a fogadáson, amelyet az osztrák kormány a magyar ujságirók tanulmányi látogatása alkalmából rendezett. Ott azt az információt kapta, hogy az osztrákok egyelőre nem gondolnak pénzügyi engedményekre az idegenforgalommal kapcsolatban, legfeljebb akkor teszik ezt meg, ha Magyarországon errevonatkozó intézkedés történik.

Szóval egyik állam a másiktól várja a kezdést. Annyi kétségtelen, hogy ha erősen ható uj megoldást nem találnak, a magyar idegenforgalom veszedelmes helyzetbe kerül. A párisi világkiállitás idegencsábitó özöne is el fogja kerülni továbbáramlásában, mert a máris zsufolt Svájcon kivül Olaszország és Jugoszlávia rendkivüli olcsósága fogja leginkább az utazótömegeket magához csábitani.

Az *Idegenforgalmi Érdekeltségek Szövetsége* megokolt memorandumot készitett ebben a nagyfontosságú ügyben.

Ezüstrókák, kékrókák Olcsó árak **Csery Gyula** szücs mester **Bástyasétány 2.** Fizetési könnyitések Résztvesz a 100% akcióban

FARSANG

Svábhegyi Bál. A Svábhegyi Polgári és Közművelődési Kör, a Széchenyi Juventus FC., a Szt. László Ifjúsági Egyesület és a Svábhegyi Ifjúsági önképzőkör közreműködésével a Kör Segítő Szakosztályának alapja javára február 6-án, szombaton este **„Svábhegyi Bált"** rendez a Svábhegyi Nagyszállóban (I. ker., Br.Eötvös út 2. sz.). Este 8 órakor hangverseny és 9 órakor kezdődik a tánc. A hangverseny műsorát és a tánczenét a Művész-Studió kamarazenekara adja Csizmarek Mátyás zeneszerző-karmester vezetése alatt. Belépődíj személyenkint 1.20 P. Megjelenés lehetőleg sötét utcai ruhában. Polgári étel- és italárak.

A Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület farsangi estje. A Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület február 6-án, szombaton este 8 órakor a „Szarvas" vendéglőben (I., Zugliget út 17. telefon: 1-656-64) tartandó zártkörű farsangi estet rendez, melyre az egyesület tagjait, hozzátartozóikat és vendégeiket szeretettel meghívja. Közlekedés a 81-es villamossal, vagy a 22-es autóbusszal a Szarvasig. Belépő díj nincs. Ruhatár megváltás, tetszés szerint. Jó hangulat kötelező.

A „Budapesti III. ker. Föld- és Szőlősgazdák Egyesülete" február 4-én, csütörtökön este 9 órakor a Korona Vigadó összes termeiben (III., Korona-tér 2. sz.) Zártkörű bált rendez. Személyjegy ára 2 pengő. A bál tiszta jövedelme az Egyesületi ház- és könyvtáralap gyarapítására szolgál. A zenét a M. kir. Folyamőrség zenekara szolgáltatja.

A Budai Katolikusok Bálja. A Budai Katolikus Kör hagyományos báljét, a Budai Katolikus Bált, Őfenségeik dr. József Ferenc főherceg és Anna főhercegasszony magas fővédnöksége alatt február 1-én tartották meg a szokott fénnyel és sikerrel.

A Budai Katolikus Kör rendezésében a felsővizivárosi Szent Anna egyházközség A. C. kultúrális szakosztálya január 31-én délután rendezte meg IV. kultúrestélyét. Közreműködtek dr. Tamás József „A mai falu" című előadásával, Gazda Ilonka énekművésznő, Gazda Antal operaénekes, az újpesti Pannonia Dalkör és a budai szimfónikus zenekar. Vezényelt Kézdi Krén Géza karnagy. A közönség nagy érdeklődéssel hallgatta a mindvégig érdekes, magas színvonalú előadást és lelkes tapssal honorálta az előadó művészek kitünő énekét és játékát.

Művelődési esték

Budapest *Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottsága* meglepően nagyarányú fejlődésről tesz tanuságot az egyetemeken és másutt rendezett előadásaival. Sajnos azonban ezekből a rendszerint nívós előadásokból *kevés jut Budára.*

Február havában a Szent Imre-városi Művelődési Telepen (XI., Horthy Miklós út 24) dr. *Hegedüs* Armand ciszterci rendi tanár kezdi meg tiz hétre terjedő sorozatát: *„A közösségi szellem jelentősége"* címen, minden hétfőn este fél 7-től 8-ig. *Ölvedy* János a *csehszlovákiai magyarságról* öt héten át minden csütörtökön este fél 7 és 8 között ad elő. *Szili* Leontin *„Stilus a mindennapi életben"* cím alatt február 18-tól kezdve, mindig csütörtökön este fél 7—8 között tart öt előadást.

Műteremlátogatások lesznek Budán szakvezetéssel a következő helyeken: február 4-én *Udvary* Pál festőművésznél, 9-én *Szokol* Vilibáld műtermében, 14-én *Vesztrócy* Manónál, 18-án felsőeőri *Fülöp* Elemér szobrászművésznél.

Egyptom és a budai ásatások

Nagy dícséret Budára, ha a római korból való leleteiről megemlékeznek olyan országban, ahol a világhírű, klasszikus leletek tömegesen bukkannak fel a föld alól. A kairói *Egypten Gazette* január 7-iki számában érdekes cikk beszél *a Tabánban folyó ásatásokról,* amelyek a római és a kelta korszakból fontos értékeket tártak fel. A Diocletianus császár idejéből való leletek is számos tudóst fognak még Budára vonzani és a nyár folyamán Egyiptomból is érkeznek olyanok Budapestre, akik az ásatások iránt érdeklődnek.

Szórakozzunk Budán

Siposnál mindenki boldog
mert csak szálkanélküli halakat ehet III., Lajos-u. 46.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
EREDETI OROSZ JAZZ-BALALAJKA-ZENEKAR
Borisz és Zoja fellépte

KETTER ÉTTERMEI XI., Horthy Miklós út 48.
ESTÉNKÉNT GYŐRI LAKATOS FLÓRIS MUZSIKÁL

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

100 százalékig
visszakapja pénzét a „Budai Napló" minden előfizetője

Alanti cégeknél öt pengőn felüli vásárlás esetén a vásárlási összeg öt százaléka előfizetési szelvényeinkkel fizethető. Érdeke tehát minden előfizetőnknek, hogy ezt a kedvezményt igénybe vegye, mert igy teljesen megtérül a Budai Napló előfizetése.

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY
VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll.
CSILLÁROK
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

EDÉNY, VASÁRUK
OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 9. Te.: 2-692-34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

ÉTTEREM
Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2-594-89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ
„MADELEINE" uri és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ
TELCS ERZSI fényképészeti műterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)
KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS
FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

FÜZŐ, KEZTYŰ
„IERI" fűző, keztyü fogalom
II., Margit körut 13.. XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

HÖLGYFODRÁSZ
LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósfullám és hajfestés után

KELMEFESTŐ, VEGYTISZTITÓ, GŐZMOSÓ
MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

KÉPKERET ÉS ÜVEG
TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel. 1—606—00.

KÁVÉ, TEA
„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55, Naponta friss pörköltkávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZŐRŰS
DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÉZIMUNKA
Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-utca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

KÖNYVKÖTŐ
Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.
Németh Miklós könyvkötő ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548 92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITAST
FISCHER ANTAL SZAKCEGTOL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.
Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 3. Lukácsfürdővel szemben.
Uri és női divat, fehérnemü, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMEID uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ
SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó II. Margit krt 56
Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR
ZLAMAL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina-körut 30. szám.

KÖZGAZDASÁG

A Nemzeti Bank 13-ik rendes közgyülése

Ünnepélyes külsőségek között tartotta meg február 1-én a Nemzeti Bank évi rendes közgyűlését, melyet *Imrédy* Béla elnök hosszabb beszéddel nyitott meg, 169 részvényes jelent meg 89.200 részvény, 2200 szavazat képviseletében.

Imrédy beszédében rámutatott a devizagazdálkodásunk helyességére és többek között a következőket mondotta:

— Azt hiszem, nem téved a mi beszámolónk, amikor gazdasági helyzetünk megerősödésében ezeknek az intézkedéseknek is jelentős részt tulajdonit. A viszonyok által ránk kényszeritett devizagazdálkodás ezekkel az intézkedésekkel egyben áttetkinthetőbbé és világosabbá vált, úgy hogy bővebb magyarázatra nem szorul. De ennek az illusztris gyülekezetnek a láttán mégis csábitatva érzm magamat arra, hogy pár percre igénybe vegyem még szives türelmüket és néhány általános természetű megjegyzést tegyek.

— A gazdasági helyzet megerősödésének bizonyos imponderábiliában is megnyilvánult a hatása. Az egyik ilyen hatás, hogy kevesebb gazdasági kuruzsló recepttel találkozunk. A kuruzsló receptteknek két szülőoka van: az egyik a rossz gazdasági helyzet, a másik a gazdasági műveltség hiánya ,amely hajlamossá tesz a kuruzslók meghallgatására. Az egyik szülőok ma tünedezőben van, a beteg jobban érzi magát. De a másik ok, a gazdasági műveltségnek a hiánya, latensen bár, de úgy hiszem, még mindig fennáll. És ezért indittatva érzem magam arra, amikor itt látom a gazdasági életi hivatott vezetőit s mellettük szivesen látott vendégként a gazdasági jelenségek kommentátorait, hogy szives figyelmükbe ajánljam, tegyenek meg a maguk hatáskörében mindent, hogy ez a ma még hiányzó gazdasági műveltség a közönség minél szélesebb köreiben elterjedjen, s ezáltal segitsenek megteremteni a közvéleményben a megértésnek azt az atmoszféráját ,amely nélkülözhetetlen eleme a gazdasági politika helyes és eredményes irányitásának.

Imrédy beszéde után *Baranyay* vezérigazgató a nyereségfelosztási javaslatot ismertette, mely szerint részvényenkint 7.53 P osztalékot fizet az intézet.

A közgyűlés ezután a választásokat ejtette meg. Az alapszabályok 28. cikke értelmében a főtanács tagjai sorából kilépő dr. báró Kornfeld Móric és dr. báró Madarassy-Beck Marcell főtanácsosokat ismét a főtanács tagjaivá választották. Minthogy az említett cikk értelmében szintén kilépő Végh Károly főtanácsos egészségi állapotára tekintettel a főtanácsosi tisztséget nem vállalhatja, a kilépésével megüresedett főtanácsosi tisztségre a közgyűlés Schmidt Richárdot választotta meg. A megüresedett főtanácsosi póttagsági helyre dr. Darányi Bélát, számvizsgálókul Gregersen Nilset, Adler Siegfriedet, Szunyogh Szabolcsot, dr. Nielsen Rudolfot és Pucher Istvánt, számvizsgáló póttagokul pedig dr. Márffy Albint és Stromszky Sándort választották meg.

A Hazai Bank kedvező mérlege ujabb fejlődésről számol be

Szombaton tette közzé a Hazai Bank Részvénytársaság 1936. évi zárószámadásait, amelyek ennek a régi pénzintézetnek a további fejlődését és megerősödést tükrözik vissza. A kedvező mérleg részletes adatainak vizsgálatánál megállapitható a kimutatott tiszta nyereségnek a tavalyihoz képest történt jelentékeny emelkedése és ha az igazgatóság mégis a mult évi osztalék változatlanul hagyására tesz előterjesztést a február 12-ére összehivott közgyűlésnek, ez nyilván azoknak a magasabb érdekeknek a szem előtt tartásával történik, amelyek az osztalék emelése helyett a pénzintézetek belső erejének növelését teszik kivánatosabbá. A mérleg adatai az egész vonalon a fokozatos fejlődés képét mutatják. Általában a bank mult évi kedvező üzleteredménye azt az alkotó szellemü és közérdekü üzletpolitikát mutatja, amelyet *dr. Rapoch* Jenő vezérigazgatóval az élén az intézet kiváló vezetősége folytat.

A Hazai Bank Rszvénytársaság igazgatósága január 30-án *Szécsi* Pál kincstári főtanácsos, elnök vezetésével tartott ülésében megállapitotta az 1936. üzletév zárószámadásait. A mérleg az előző évi 408.746.18 P nyereséggel szemben *481.143.04 pengő nyereséggel* zárult. Az igazgatóság elhatározta, hogy a február 12-én tartandó közgyűlés elé oly javaslatot fog terjeszteni, amely szerint az alapszabályszerü levonások, továbbá a tartalékalap, a nyugdijalap és az ingatlanok értékcsökkenési alapjának a tavalyit meghaladó javadalmazása után a nyereségből részvényenkint az előző évivel azonos összegü *1.— pengő osztalék fizettessék* és 103.410.64 P az 1937. üzletév számlájára elővitessék. Habár a banknak sem számottevő külföldi kötelezettségei, sem mezőgazdasági kintlevőségei nincsenek és a leirásokra szükségelt összeg az előző évi 363.765.58 P-vel szemben csak 249.835.21 pengőt tett ki, az igazgatóság az adott viszonyok mellett mégis *helyesebbnek véli az osztalék emelése helyett a bank belső erőforrásainak további növelését.*

A mérleg egyes tételeit illetőleg felemlitendő, hogy a váltótárca 18,181.341.64 P-t tett ki, az előző évi 17,164,928.84 P-vel szemben. A takarékbetétek 10,033.172.38 P-ben kimutatott összege (az előző évben 9,437.189.52 P) és a folyó- és csekkszámlákra elhelyezett betétek 16,579.405.06 P-t tevő összege (az előző évben 15,879.653.54 P) az 1936. üzletévben is örvendetesen nőtt, bár az emelkedés mértékére a betétképződés általában észlelt lassú fejlődése természetesen kihatással volt. A betétnek nem tekinthető „Egyéb hitelezők" összege 1,612.231.55 P-ről 1,536.571.44 P-re csökkent.

A betétek és hitelezők tételének a bármikor mobilizálható aktivákkal szemben való egybevetése a bank változatlan és felette kedvező mobilitásáról tesz tanuságot.

Beiratkozás az állami soffőriskolába. Az állami gépjárőművezetőképző (soffőr) tanfolyam a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézetben (Budapest, VIII., József körut 6.) február 8-án este fél 7 órakor nyilik meg. Beirás és a felvételhez szükséges ürlapok kiadása naponta d. e. 10—12 óra között az igazgatósági irodában.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VALI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78

BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Krisztina körút 133. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2. Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1. Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK:
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91. Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
XI. Horthy Miklós-út 35. Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b. Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK: —
II. Margit-krt 3. Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02

NEMZETI HITELINTÉZET Rt.
I. Krisztina-krt. 141. Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9. Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I. Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

SPORT

Február 14: hivatalosan indul a futballszezon! A csapatok persze már szorgalmasan készülnek a „rajtra". A Budai már tréningmeccset is játszott, de kell is, hogy a csapat tip-top formában legyen 14.-ére, hiszen első ellenfelül mindjárt a bajnok Hungáriát kapták a fekete-fehérek.

Komolyan készült a Kerület is. Vasárnap az Ujpesttel játszottak tréningmeccset a nagyrészt óbudai amatőrökkel kiálló kerületiek, mert az ő első idei ellenfelük viszont egy másik „nagycsapat", a Ferencváros lesz. Nehéz kezdet itt is, ott is. . .

Visszamosolyog a tavasz

Csendes várbeli kis utca kapualjában van ez az öreg könyvesbolt. Öreg a ház is, a boltos is, meg a könyvei is. Ugy látom: a látogatók is.

Magas, szikár öreg úr áll meg a „bolt" előtt. Egyenesen tartja a fejét. Része lehet ebben egykori magas közhivatali méltóságának is, de meg a nyolcvanas évek divatjából itt maradt hat centiméter magas álló gallérnak is. Csiptetős szemüvegét be-belepi a pára, törülgeti — azután hirtelen a zsebéből másik pápaszemet vesz elő. Hiába, vén szemek közelre is, távolra is rosszul látnak, más-más szemüveg kell erre is, arra is.

A boltos nagy tisztelettel köszönti a látogatót, aki nyugodt, tempós mozdulattal rakosgatja, forgatja a könyveket. Egyszerre egy egészen kicsi, bőrbe kötött könyvecske kerül a kezébe. Aráncos arcot halvány pirosság önti el, a remegő kézben kisértetiesen zizegnek az elsárgult lapok.

Odapislantok: Heine . . .

A reszkető kezek egyre gyorsabban lapoznak, azután leteszik a könyvet. Könnyektől lett párás a szemüveg. A látogató megtörli és tovább lapoz. Hirtelen abbahagyja és két lap közül elszáradt, elfonnyadt préselt virágot vesz ki. Rámered — visszateszi. Izgatottan kérdi a könyv árát. Kifizeti. Gyorsan ,mintha félne, hogy a kereskedő visszakéri, a belső zsebébe rejti és gyorsan tipegő, apró lépésekkel elsiet.

Csak később veszi észre, hogy elfeledte kicserélni a szemüvegét. Egy percre visszatért a mult. Amikor még Heinét ajándékozott a legény a leánynak, aki ebbe rejtette el talán egy erdei kirándulás, talán egy forró báli éjszaka édes virágemlékét.

Él-e még, aki a virágot kapta?

Aki adta, alighanem az a szikár öregúr, aki olyan sok-sok év után most — visszavette.

Néha, néha a télbe is visszamosolyognak a régen elszállt tavaszok . . .

A rómaifürdői Actio Catolica kulturalis szakosztályának kulturdélutánja. A rómaifürdői Actio Catholica kulturális szakosztálya január 31-én, vasárnap este, a Keve-utcai elemi iskola tornatermében kulturdélutánt rendezett. A nagysikerű műsorban szerepelt a rómaifürdői énekkar, Reischl Rév Zsuzsi nagy sikerrel és rendkívüli tehetséggel szavalt, hegedőszólót adott elő Szervánszky Sári, zongorán kisérte Csirszka Konrád. Az ünnepi beszédet Ekamp Nándor főv. szakfelügyelő mondta. Schubert-dalokat énekelt Pórszász Nándorné, úrhölgy, zongorán kísérte Csirszka Konrád; majd az ünnepi szer, következett, melyet a rómaifürdői farkaskölyök csapattal Palásthy Sándor cserkésztiszt mutatott be, végül népdalegyveleget adott elő a rómaifürdői énekkar.

A Hegyvidéki Asztaltársaság február 4-én, csütörtökön, este a Márvány-menyasszony vendéglőben vacsorával egybekötött összejövetelt tart. Az est keretében Kiss Aladár dr. a társaság főtitkára tart előadást „Budahegyvidék multja, jelene és jövője" címen.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KORUT 64a. TELEFON: 1-660-27.

Árverési naptár

Az elmult héten a következő árveréseket tűzték ki Budán:

Február 8-án, délután 4 órakor: I., Városmajor utca 42. Ház negyedrésze, 59.562 pengő.

Február 16-án, délután 4 órakor: I., Szarvas Gábor út 26. Ház 26.419 pengő.

Március 19-én, délután 4 órakor: III., Szépvölgyben, 2903 pengő.

Közmunkák Budán

Uj utak és csatornák Budán

Utak építése és javítása — részben az idegenforgalmat szolgáló tendenciával — jelentős terhet ró 1937-ben is a fővárosra. Buda I. Kerületében a Hegyaljai út (a Sánc és Horgony utca közt) végleges útburkolást kap, 120.000 pengő értékben. Félennyibe kerül a II. kerületi Bogár, Bolgár, Borbolya és Lepke utcák útépítő munkája. Ugyancsak félszázezer pengőt tesz ki a III. kerületi Szépvölgy át burkolása (a Folyondár úttól fölfelé). Legnagyobb kiadást a Horthy Miklós-hídhoz vezető főútvonalak rendezése kíván, mert ez 420.000 pengő. —

Utcai közcsatornákra *Király* Kálmán tanácsnok az útépítő ügyosztály jeles vezetője 250.000 pengőt javasol. Ebből fedezik a Horthy Miklós-bástyához vezető útvonalak csatornázó munkáját, továbbá az I. kerületi Gimes utca, Vöröskő utca és Orbánhegyi út közt, valamint a Nárcisz utca és Fodor utca közti részek csatornázását.

A KANSZ kebelében alakult 24 tagú társasház építő csoport 42.224 pengő vételárért telket kapott a fővárostól a XI., Tass vezér utcában. A 388 négyszögöl nagyságú telken márciusban megkezdik a 24 db gettő- és háromszobás öröklakásból álló társasház építését, ami 330.000 pengőbe kerül.

Az új közforgalmú repülőtér akadály-, szegély- és térvilágításának, valamint a repülőtér üzemével kapcsolatos egyéb, erősáramú villamos berendezéseinek létesítési munkáira tartott december 28-ai versenytárgyalásról a döntés megtörtént, mely szerint a munkákra a következő cégek kaptak megbizást: Szabó és Mátéffy 163.239.44 pengővel és Magyar Siemens-Schuckert Müvek a világító lámpatestek és szerelvények szállitására 109.151.28 pengővel.

A polgármester a következő munkákat adta vállalatba:

a Rudas| gyógyfürdő központi fűtésberendezési munkáit Janisch János és fia cégnek 2407.74 pengővel;

az Uj Szent János kórház nőgyógy. pavillon burkoló munkáit Zilahi Balogh Gyulának 1938.80 pengővel és Nagy Imrének 2297.20 pengővel

a Városmajor u. 59. sz. alatti elemi iskola kőmüves munkáit v. Kapuváry Gusztávnak 3529.40 pengővel.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatára a polgármester a következő építési engedélyeket adta ki:

I. Krisztina Körut 149. hatemeletes lbérházra Herzig Ilonának u. o. (tervező Kovács Károly, Péterffy Sándor utca 41.).

I., Budakeszi út 10863/1. hrsz. egyemeletes lakóházra dr. Uray Istvánnak, Horthy körtér 2. (tervező: Wellisch Győző, I., Csaba u. 7.).

I., Tárogató út 57. magasföldszintes lakóházra dr. Leitner Ferenc és nejének Kőszeg (tervező: Szentgyörgyi Gyula, I., Pauler u. 19.).

I., Pilsudszky u. 9. földszintes házra Steiner Marcell és nejének Közraktár u. 12b. (tervező: Nagypál Imre, XI., Horthy Miklós út 134.).

II., Pasaréti út 185. egyemeletes ikervillára, Fekete Bélánénak, Károly király út 5. (tervező: Tauszig és Röna, Váci út 22.).

XI., Szent Imre herceg út 70. kétemeletes bérházra György Józsa és Endrének, Kossuth Lajos u. 3. (tervező: Kerekes Barnabás, II., Batthyány u. 4.).

Ingatlanforgalom Budán

Fortuna utca 5. Eladó Moór Oszkár dr., vevő Winter Károly dr., 63 öl, 54.475 pengő.

Karolina út 33b. Eladó Lengyel Jenő, vevő Szalay Gáborné báróné, 149 öl, 75.000 pengő, ház.

Berényi utca 4b. Eladó Halász Aladár dr., vevő Szabó Miklós dr., 300 öl, 28.000 pengő.

Virányos út 10.721/1—2. Eladó özv. Patka Kálmánné, vevő Klóze Róbert,, 683 ölnek egyharmad része, 8183 pengő.

Kelenföldön, 4005. Eladó királyi kincstár, vevő Budapest székesfőváros, 1322 öl, 28.902 pengő.

Sasadon, 2033/3. Eladó Magyar Általános Ingatlanbank rt., vevő Gablini Xaver Ferenc és neje, 200 öl, 3700 pengő.

Kőérberek dülőben, 288/1—3. Eladó Huber Jánosné, vevő Tóth Ignác és neje, 953 öl. 3500 P.

Tulipán utca 19. Eladó Barta Károly és neje, vevő Katona Lajos László és neje, 245 öl, 15.250 pengő.

Sövén yutca 11.974/4. Eladó Palányi Adolf dr. és neje, vevő Tóth Alajos és neje, 294 öl, 1937 P.

Olaszfasor 61. Eladó Wanner Henrik, vevő Kaffka Károly és neje, 314 ölnek 13/1000-ed része, 468 pengő, telekrész.

Margitrakpart 50. Eladó özv. Vas Frigyesné, vevő Berkes Ferenc, 131 öl, 110.500 pengő, ház.

Lotz Károly utca 11. Eladoó Klenovits Pál és neje, vevő Báthory István és neje, 275 ölnek fele, 6000 pengő.

Olaszfasor 61. Eladó Wanner Henrik, vevő Ujhelyi Sándorné, 314 ölnek 142/1000-ed része, 5112 pengő, ingatlanrész.

Bimbó utca 52. Eladó Spung Jánosné és társa, vevő Steiner Zoltán és neje és társa, 300 öl 30.750 pengő.

Margit rakpart 25. Eladó Solymos Elemér, vevő Fuszek Rezsőné, 126 öl, 20.500 pengő.

Emese utca 11. Eladó Jany Józsefné és társa, vevő Szent Péter és Pálról elnevezett óbudai római kath. egyházközség, 175 öl, 25.000 P, ház.

Szemlőhegyen, 15.332/7. Eladó Steiner Marcelné és társa, vevő Marton Mátyás, 294 öl, 7350 pengő.

Törökvész úton, 12.625/1. Eladó Szász Lázár, vevő Hajdu Hugó, 274 öl, 10.500 pengő.

Lőpormalom dülő 23.334. Eladó Halmschläger János és neje, vevő Fehér Gyula, 217 öl, 967 P.

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés I., KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1—502—36. HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119. csak MOLDVAINÁL csináltasson, Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ ISTVÁN HENTES ÉS MÉSZÁROS I. PAULER-UTCA és ROHAM-UTCA SAROK TELEFON: 1—535—28.

JÓ FÜZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ füzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS LENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-609-33

a Zsigmond-utcában

Türk -nél fűszer, csemege, italáruk -nél kozmetikai, háztartási cikkek jól és olcsón kaphatók III. Zsigmond-u. 21. Lukács fürdőnél. Tel. 1-511-33.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMER BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

ETA-KÖTŐDE III. ZSIGMOND-U. 68. Méret után finom kötöttáruk

RÁDIÓ CSILLÁR, GRAMMOFON VILLANY Brüll József III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-31

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15 Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-körúton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Gépleiró sokszorositó és fordítóiroda Tomcsányi II., Margit-krt. 69, — Telefon: —522—68.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztító II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

a Margit-körúton

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Ruzicska Pál kenyérgyára I., Horváth-u. 29. V Telefon: 1-518-23. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTEREMEK SZÁLLITÓJA

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Viziárosban

40 éves cég ZSOLDOS művésnők II. Fő-u. 38. Készit: véseteket, zománctáblákat, bélyegzőket

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-75.

URI- ÉS PAPI SZABÓSÁG BÁNKI BÉLA II. FŐ-U. 83. T. 1-572-23. OTI és MABI hiv. szállitója

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Sütemények a nap Budán köztiszteletek

SÁMSONI CIPŐSZALON URI-, NŐI- ÉS SPECIÁLIS SPORTCIPÉSZ TEL: 1—565—91. II. FŐ-U. 37.

a Szent Imre-varoson

JÓL ÉS OLCSÓN VÁSÁROLHAT GELLÉRT DIVATHÁZBAN XI., HORTHY MIKLÓS-UT 25

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

27 éve órát, ékszert és javitást GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Bacsa Lukács festék, illatszer és háztartási cikkek szaküzlete XI. Horthy Miklós-ut 41 FIÓK: XI. BERCSÉNYI-U. 8. TELEFON: 2 594-86

a Postapalotával szemben

Faluhelyi József csemege, fűszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13. Naponta vad és vágott baromfi.

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

Náti Zoltán hentes és mészáros I. Enyedi-u. 2. — Telefon: 1—560—19.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Márvány-u. és környékén

KÁVÉ, TEA, KONZERVEK, ITALÁRUK vitéz LABORCZY FERENC fűszer és csemegeüzletében. I., MÁRVÁNY-U. 40. T.: 1-530-70

Felelős szerkesztő: *Lippay Gyula dr.*

Felelős kiadó: *Olty Antal*

Főmunkatárs: *László Zoltán dr.*

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

35. évfolyam Budapest, 1937. február 11 6. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Karafiáth Jenő

Idestova jó negyven esztendeje, hogy a gimnáziumban feltünt egy különös nevü, különös fiu. Hosszú, sovány gyerek volt, feltünő megjelenésü, olyan, akit az ember megjegyez, akit észrevesz. És ilyen volt a neve is: Karafiáth. Nem is volt osztálytársam, felettem, vagy alattam járt, de tudtam, hogy van, mert nem lehetett tudomásul nem venni. Később, egyetemi hallgató koromban is gyakran hallottam a Karafiáth nevet, tudtuk, hogy verseket ir, sportol, aktiv vezetője az egyetemi sportéletnek, még később pedig, a forradalmak után ujból feltünt, ezuttal már, mint politikus.

Most Budapest főpogármesterévé nevezte ki a kormányzó. Különös véletlen, hogy a török nevü Sipőcz után ismét „török" főpolgármestert kapott Budapest. Karafiáth Jenőben. Neve, ha jól emlékszem, szekfűt jelent törökül. Igy veszik be a törökök ujból Budavárát: ezt a törökjárást azonban, amit Sipőcz és Karafiáth főpolgármestersége hoz a fővárosra, megelégedéssel, igaz örömmel látjuk.

Karafiáth Jenő nem uj ember a főváros közigazgatásában. Tagja volt már az önkormányzatnak. Minden okunk megvan remélni, hogy ezalatt az idő alatt megismerte és felmérte egy világváros önkormányzatának teljes értékét és hűséges őrtállója lesz az autonómiának.

Talán a helyzete is könnyebb lesz, mint volt két közvetlen elődjéé. Azért beszélünk csak e kettőről, mert az őket megelőző főpolgármestereket még az önkormányzat bizalma emelte magas méltóságukba. Nem kell neki nagy ellentéteket áthidalnia a kormány és a törvényhatóság között, mert biztató jelek szólnak amellett, hogy a mostani kormányzat nem akar a város autonómiáján további réseket ütni.

Mint embernek, minden adottsága megvan ahhoz, hogy sikeresen végezze a dolgát. Ahová eddig sorsa állitotta, egész emberként töltötte be a helyét.

Van a főpolgármester multjában még valami, ami nekünk, a betű közkatonáinak, igen rokonszenves. Karafiáth Jenőt valahogyan céhtársunknak érezzük. A magyar sajtó hasábjain értékes publicisztikai munkát fejtett ki, de ezenkivül gyakran olvastuk verseit és műfordításait is. Mint mondtuk: versiró volt, humorista, kedves, derűs, — amolyan ujságiró-fajta.

Karafiáth Jenő multja — politikai és egyéni multja — azzal biztatja Budapest szerelmeseit, hogy olyan ember került személyében a főváros élére, aki érdeklődésével elsősorban a főváros kulturájának és sportéletének fejlesztése felé fordul. Sok a tennivaló ezen a téren és — nem tagadjuk — sokat is várunk Karafiáth Jenőtől. Az a főpolgármester, aki politikai pályáján már az egész ország kulturájának legfőbb őrzője volt, nagyon jól tudja, mit jelent Budapest a magyarság kulturális életében és tisztában van azokkal a feladatokkal, amelyek itt a magyar fővárosra várnak. Ugyanez a helyzet a sportok terén: régóta vajudnak olyan nagyszabású problémák, mint például a Nemzeti Stadioné, melyeket meg kell oldani: hisszük, hogy Karafiáth Jenő energiája és segitő jóakarata megkönnyiti az önkormányzat munkáját és tető alá hozza azokat a nagy alkotásokat, amelyeket régóta sürget a nemzet és főváros érdeke.

1938 nyarán már játszani fognak az uj budai szinházban

Némethy Károly dr. tanácsnok, a főváros közmüvelődési ügyosztályának vezetője ismerteti Buda kulturális és művészeti életének legközelebbi eseményeit

Ismeretes, hogy a főváros közmüvelődési szakbizottsaga kimondta, hogy a Budai Szinkör lebontandó, mert játszásra már nem alkalmas. Ugyanakkor azonban azt is elhatározta a bizottság, hogy a szinkört egyelőre nem bontatja le, — valószinüleg azzal a titkos gondolattal, hogy mig nincs másik szinháza Budának, addig ne pusztitsuk el a meglevőt, mert ha az nem is alkalmas játszasra, hátha mégis?... Sose lehet tudni, mi történik.

Szendy Károly polgármesternek az az álláspontja, hogy ebben az évben csak akkor szabad játszani a szinkörben, ha azt előbb a szüséglethez képest átalakitják, rendbehozzák. Ez legalább 50-60 ezer pengőbe kerülne, de nem oldaná meg a kérdést véglegesen, csak rövid időre. Többen bejelentették gényüket a szinkörre, többek közt a vidéki szinészet képviselői is, akik küldöttségileg jelentek meg a polgarmesternel, de Szendy polgármester kijelentette, hogy ragaszkodik az önkormányzati bizottság döntéséhez.

Rövidesen itt a tavasz. Ez pedig aktuálissá teszi a szinkör kérdését. Mi lesz? Játszanak-e a nyáron Budán? Épül-e az állandó szinház?

Ezekkel a kérdésekkel a legilletékesebb fórumhoz, Némethy Károly tanácsnokhoz, a főváros közművelődési ügyosztályának vezetőjéhez fordultunk.

NÉMETHY KÁROLY dr. tanácsnok

a következőkben világitotta meg ezt a Buda szempontjából nagyjelentőségü kérdést:

— Még mindig nem alakult ki a végleges álláspont a Budai Szinkör dolgában — mondta — de a legrövidebb időn belül most már dönteni fogunk. Az bizonyos, hogy a szinkör épülete mai állapotában nem használható, tehát előtérbe kerül az uj budai szinház felépitésének gondolata.

— Bár a főváros nem zárkózik el mereven ez elől, mégis kialakult az a vélemény, hogy a szinházépités nem hatósági feladat, hanem magántőkéé. A magántőke részéről meg is van a hajlandóság erre. Több ajánlat fekszik a főváros előtt, a legkülönbözőbb ajánlatok, amelyek biztositják, hogy hamarosan felépülhet az uj budai szinkör azon a helyen, amelyet erre a bizottság is alkalmasnak tartott, a Horváth-kert déli végén levő telken.

— Ez annál is inkább kivánatos — tette hozzá Némethy tanácsnok — mert a jövő évi óriási idegenforgalom megköveteli, hogy 1938. nyarán az eucharisztikus kongresszus és a Szent István ünnepek Budapestre özönlő közönségének rendelkezésére álljon a nyári szinház. Mert hiszen a ünnepségek legfőbb része nyárra esik. Kell tehát, hogy Budán akkorra álljon az uj szinház, még pedig szép, komoly szinház, mely nagyobb szinpadi és zenei lehetőségeket is kielégithessen. A főváros természetesen ragaszkodik ezenkivül ahhoz is, hogy az uj szinház folytassa a régi nemes tradiciókat és elsősorban budai szinház legyen.

— Nem hiszem — mondta Némethy Károly tanácsnok — hogy a vállalkozó magántőke egész éven át játszani fog Budán, bár az épületnek olyannak kell lennie, hogy télen-nyáron használni lehessen. Valószinű, hogy a nyári szezon befejezése után eleinte csak szombaton és vasárnap tartanak majd előádásokát az uj szinházban és csak később, amikor már kialakult a szinház közönsége, térnek át az állandó szezonra.

— A uj szinházzal kapcsolatban meg akarom valósitani azt a régebbi szép tervet, hogy a Horváth-kertből szinészpantheont csinálunk. Déryné kedves szobra, Ligeti Miklós alkotása már ott áll, de van a fővárosnak már nehány más szinész-szobra is, amelyek — kiegészitve a még ezután megrendelendő szobrokkal — valóságos kis emlékkertté varázsolnák át a kertet. Egyébként is programomban van Budának szobrokkal való gazdagitása: minden évben felállítunk egy-két kisebb szobrot.

Ezután megkérdeztük Némethy Károly tanácsnokot, hogy mit tervez még az ügyosztály Budán.

A Tabán lebontása folytán — felelte kérdésünkre Némethy tanácsnok — a Döbrentei-utcai könyvtárfiókot megszüntetjük és azt a Krisztinaváros más pontján állitjuk fel. Uj fiókot helyezünk el a Lágymányoson is, ahol a népesség szaporodása ezt kivánatossá teszi. A népmüvelési telepeket is szaporitjuk, olyan arányban, ahogy egyes budai részeken a lakósság szaporodása azt megköveteli.

— Kiépitjük programmszerűen a várbeli és óbudai barlangokat is. A várbeli barlangokkal kapcsolatban megteremtjük a barlangkutató intézetet is, amelyre szükség van. Nagyobb és gyorsabb tempóban folytatjuk az ásatásokat Budán, annál is inkább, mert nincs még egy főváros Európában, amely olyan régi multra tekinthet vissza, mint a magyar főváros. Az európai városok közt Buda a legrégibb telepitési hely, mint az ásatások bebizonyitották, már a kőkorszakban is központi telepitések voltak itt. A kelta királyoknak a Gellérthegy oldalában székhely jellegü otthonuk volt: sokezeréves emlékeket rejteget Buda földje. Óbuda uj rendezése alkalmat fog adni ujabb ásatásokra és a főváros ősi történelmének ujabb feltárásához. Ezek a kutatások az egész világ tudós-szakértőinek érdeklődését ideterelik.

— A Várban történő uj épitkezések és diszitések során féltékenyen vigyázunk arra, hogy megőrizzük annak patinás karakterét. Épületek, de szobrok is csak történelmi stilusban és jellegben kerülhetnek a Várba. Igy legközelebb ott, a Halászbástya pergolájában felállitjuk Julián és Gellért barátok szobrát, akik IV. Béla korában felkeresték Ázsiában a magyar őshazát. Felállitjuk ujból azt a szép váskutát is, amely az Iskola-téren állt, ott, ahol most Ince pápa szobra van, amelyet a budai vár visszafoglalásának emlékünnepén állitottunk fel.

Elmondta még Némethy tanácsnok, hogy az épülő Horthy Miklós hid és a Ferenc József hid közti budai részen egy minden eddiginél modernebb, uj üzőrséget állit fel az ügyosztály. E tüzőrség mintául fog szolgálni a jövőre nézve.

Szép és gazdag program ez, amit Némethy tanácsnok elénk tárt. Budának igaz szeretete és a nemes kulturember lelkesedése vezeti ebben a szép munkájában Némethy Károlyt, akinél jobb és elhivatottabb kezekben nem is lehetne a főváros kulturájának sorsa.

A Gellérthegy villáit nem fenyegeti légi támadás veszedelme

A *Szent Gellérthegy Barátainak Egyesülete Saxlehner* Kálmán elnöklésével szerdán este választmányi ülést tartott, amelynek különös érdekességet adott *Lantos* Zoltán székesfővárosi mérnöknek, az Egyesület főtitkárának előadása a Gellérthegy lakóinak helyzetéről és védekezési módjairól légitámadások esetén.

A Gellérthegy lejtőin számos villa és családiház épült. Végtelen szeretettel és lelkesedéssel teremtették meg a Gellérthegy lakói azokat a kertes villákat, amelyek a napsütötte déli lejtőn, vagy a szépkilátásu északi oldalon fekszenek. A technikai civilizáció minden kényelmével felszerelt villák körül a kertészet varázsolt csodálatosan szép parkokat, ugyannyira, hogy az esti fényben ragyogó citadellás Gellérthegy a millliós főváros idegenforgalmi látványossága lett. Tele vagyunk valóra váló álmokkal, *Szendy* Károly polgármester alatt valósággá válik Tabán, a fürdőváros nagyszerü gondolata.

Ezekben a reményekkel teli években — hangsulyozta előadásában Lantos Zoltán — komor felhőként nehezedik ránk a jövő háboruja, a légitámadásos háboru. A civilizáció minden vivmányát veszélyezteti a légitámadás a robbanó, gyujtó és gázbombák ezreivel. Az ujfajta háboru a nagyvárosok pusztulását jelenti. De a támadó repülőgépek elsősorban a sürün beépitett belvárosokat, a nagyvárosok fontos épületeit, gyártelepeit és az ipari kerületeket fogják kikeresni.

A hegyvidékek kisebb beépitettsége, a szétszórt villák előnye a légitámadások alatt különösen előnyt jelent. *Nem lehet célja a lakótelepes hegyvidék semmiféle légitámadásnak sem. A robbanó, a gyujtóbombák és a gázbombák hatása olyan, hogy nagyobb tömegveszélyt a Gellérthegyen nem jelenthet.* A Gellérthegy legnagyobb része messze fekszik a veszélyeztetett középületektől és igy ha a lakosság megfelelően be van szervezve, a pánikot is megakadályozhatják.

Az óvóhelyek épitésével, amit a villaépületekben könnyen meg lehet valósitani, a légitámadás veszélye majdnem teljesen kiküszöbölhető.

Lantos Zoltán ötven vetitett képen mutatta be a gyakorlati légvédelmet, az óvóhelyek célszerü megvalósitását és hogyan kell kioktatni a ház lakóit, meg a cselédséget. A gyakorlati fogások egész sorával tette szemléltetővé a védekezés módjait és lehetőségeit. *Különösen a cseppfolyós gáz elleni védekezés szükségességét hangoztatta.* A ködösitésnek itt nincs helye, mert a ködöt elhajtja a szél. A Gellérthegy erős légáramlata egyszerűen lehömpölygeti a gázokat.

A gyakorlati magyarázatokban gazdag és elméleti részében mélyenszántó előadást az előkelő hallgatóság nagy tetszéssel fogadta és lelkesen megtapsolta.

Gyors tempóban halad az óbudai kivezető-út építése

Épül az uj óbudai kivezető ut, amely nemcsak az átmenő közlekedést, hanem a Bécs felől ideáramló autós idegenforgalmat is szolgálja, megszüntetve az eddigi szégyenletes állapotokat.

Hogy mit jelent ebből a szempontból az uj ut, azt az alábbi adatok mutatják.

A horvátjárfalusi határállomáson — ahonnan rendszerint Budán át jönnek az autók a fővárosba — a mult év január 1-étől december 15-ig 35.689 *külföldi gépkocsi érkezett, 144.122 személlyel az ország területére.* Csak a horvátjárfalusi vámnál 7000-rel emelkedett a külföldről jött járművek száz az uj bécsi ut. Akik eddig Bécs felől érkeztek, kal nőtt a forgalom.

A hozzánk érkezett külföldieknek csaknem 45%-a gépkocsin jött, a másik 55% vonaton és repülőgépen. Ez világosan mutatja, hogy Budára nézve, de az egész ország szempontjából is, mennyire fontos az uj bécsi ut. Akik eddig Bécs felől érkeztek, nem valami kedvező első benyomást nyertek Budapestről. De már az idei év vége felé az uj útvonalon át, a Vörösvári-uccán keresztül jutnak el a Dunapartra s a Margithid alatt továbbhaladva épp a legszebb budai és pesti „vue" tárul eléjük: a Margitsziget, a parlament, a Lánchid és a Gellérthegy.

A gáz- és vizvezeték csőfektetése már el is készült az uj útvonalon, ezt követi most a gyüjtőcsatorna épitése, valamint az útburkolás. *Remélhető, hogy ősszel megnyilik az uj főutvonal.*

A Stefánia-úti belgyógyászati-szanatórium épitése

A tudományos világ kiküldöttei, a sajtó képviselői és a meghivott közönség előtt vasárnap mutatták be a *Stefánia-uti belgyógyászati intézetet.* A jelen volt orvosprofesszorok és mások nagy érdeklődéssel szemlélték az uj intézetet, amelynek szellemi irányitója báró *Korányi* Sándor dr. ny. egy. tanár, igazgatófőorvosai pedig *Hetényi* Géza dr. és *Baráth* Jenő dr. egy. magántanárok.

Az intézet célja a belgyógyászat körébe tartozó megbetegedések és az azokkal összefüggő határesetek kivizsgálása és gyógykezelése. Ezt a célt az intézetnek a modern orvosi tudomány követelményeinek minden tekintetben megfelelő klinikai diagnostikai és therápiás felszerelése biztositja nemcsak fekvő, hanem bejáró betegek számára is. Az uj intézet falai között a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudomány Egyetem III. sz. belklinikájának kényszerü megszüntetésével hajlék nélkül maradt báró Korányi Frigyes alapitotta és br. Korányi Sándor által továbbfejlesztett orvosi iskola és gyógyintézet talált méltó otthonra. Az intézet *Somoggi* György müépitésznek, az ismert szanatórium és kórházterveznek sikerült alkotása.

„Egy pohár viz" — a Margitszigeten

— Kritikai megjegyzések az uj ivócsarnokhoz —

Irta. **Dr. Nemes J. György**

Most játsszák Scribe darabját a Müveszszinházban: mint okozott valóságos történelmi bonyodalmat Anna királynő udvarában egy pohár viz . . . Nos, hát ilyenfajta bonyodalom támadt a balneologia szinpadán egy pohár margitszigeti gyógyviz körül, azoknak a sajtóhirekben és cikkeknek nyomán, amelyek a Közmunkatanács és a Gyógyhelyi Bizottság margitszigeti ivócsarnok-tervezetét harangozták be.

Azok a fürdőügyet szolgáló gyakorló fürdőorvosok, akik ma „kivülről támogatóknak" számitanak, nem lévén egyetlen fürdőnek, sem forrásvállalatnak lekötve, őszintén és tisztán megirhatták véleményüket, kritikájukat a vezető tényezők minden gesztiójával szemben. Igy bennünket is kötelez az őszinte kritika. Mi vagyunk a közvélemény szakértő, tehát felelős része, amelynek véleménye még a centrális tényezők előtt is nyom talán valamit a latban, mint preventiv szükségesség is, nehogy a megtett beruházások és adaptálások később sulyos csalódások és ráfizetések meglepetését hozzák.

Az ügy meritumára térve: Pávai Vajna Ferenc lefurt a Margitszigeten és felhozott egy cca 74 C. foku bőven feltörő hővizet, melynek nyilvánvaló analizise a józsefhegyi csoport felhévizeihez hasonlóan: a kéntartalmu, alig radioaktiv, meszes hypertherm jelleg. Minthogy a percliter ömlés bőséges, mondanunk sem kell, hogy ez a viz elsősorban fürdőcélokat szolgálhat és igy az uj strand táplálására kellene felhasználni, minthogy thermálstrandfürdő hölgyeknek, korosabbaknak és gyermekeknek egyenesen kinálkozik általa.

De az, hogy egy belsőleg kellőképen ki nem vizsgált hévvizet tisztán hasonlósági alapon, eleve ivókurára jelöljenek ki egyes tényezők, talán nem egészen helyes. Elhamarkodott dolognak tartanám egy ad hoc elhatározás alapján 3—3000 személyt befogadó üvegcsarnokot és kúrszalont épiteni ez alapon, mielőtt az illetékes szakértők ehhez maradéktalanul hozzájárulnak.

Nem szabad ezt a megjegyzésemet holmi „fürészelésnek", gáncsoskodásnak, személyes motivumok keresésének tekinteni. Minden fejlődést, beruházást, alkotást evoéval köszöntünk. Mennyire kellene igazi ivótér, kollonádos ivócsarnok, kurszalon és kúrmuzik, tudományos ivókura-kutató és regisztráló állomás! Milyen fontos volna az orvosi felügyelet és tanácsadás is helyben, nehogy a kritikátlanul ivókúrázó betegek ártsanak maguknak!

Ámde — és ezt sérelmezik a szakorvosok legjobban — kinevezni most egyszerre az első Margitszigetet „egyedül" alkalmas ivókúrahelynek és a tudományos kutatás és orvosi tanácsadás lokalizációjának: ez legalább is megokolatlan.

Nem akarjuk kisebbiteni egyik vizünk jelentőségét sem. De azért szelektálnunk, ilyen fontos kérdésben, nagyon is kell. Ha pl. meteorologiai állomást akarunk létesiteni a budai hegyek egyikén, nem a Gellérthegyet, hanem a Jánoshegyet választanók ki. Ha tudományos ivókúra-intézményt akarunk felállitani, azt a helyet választjuk, ahol a legértékesebb gyógyforrások fakadnak. Valósággal pofoncsapásnak látszana azon buzgó propagátoroknak szemében ez a Margitszigeten egyoldaluan és váratlanul beállitott ivókúrázás, akik kórusokat zengtek a Rudasfürdő körüli, magas radioaktivitású, dús kéntartalmú forrásokról.

A Margitsziget még a 10 filléres beléptidij mellett sem tekinthető központi, népszerüsithető helynek, tömeges ivókúrázás szempontjából. Excluziv kúrákra viszont túlzás 3000 személyes csarnokot épiteni.

Más kifogás is emelhető még: a viz magas hőfoka. Tudjuk, hogy egy 45—55 fokon felüli, u. n. hypertherm vizzel való ivókúrázás sohsem tartozott a legideálisabb gyógymódok közé. Hogy e forró gyógyvizeket megihassuk, előbb le kell hülniök. Ezt vagy keverési módokkal, vagy a pohárral való járkálással érik el s ez alatt mi történik? Emanációjuk, értékes kéngáz és szánsavtartalmuk elillanhat, a levegő huzamosabb behatására molekuláris elváltozásoknak is ki lehetnek téve és igy határozottan alábbszáll gyógyhatásbeli értékük.

Ugyancsak akkor történhetik eredményes ivókúrákkal kapcsolatos hatásleolvasás és tudományos kutatás, ha szálló, pihenőhely, diétás étkezés közel van. Azok a szerényebb viszonyok közt élő emberek, akik a Margitsziget nyujtotta lehetőségektől távol csak nagy üggyel bajjal utazhatnak haza és ehetik meg reggelijüket, nem fognak oly gyógyeredményt felmutathatni, mint azok, akik ott lakhatnak, diétázhatnak és gyógykezelésben részesülhetnek. Az uj létesitmények igazában csakis a jól szituált szigeti üdülőkre vonatkozhatnának, ezek részére pedig már van ott gyógykúra alkalom.

Irtak a lapok egy másik kúráról is és ez a gyümölcskúra. Ez egymagában helyes tema. De igy, összefüggésben a margitszigeti ivókúrával, nem tárgyalható. Egyszerre ivókúrázni és gyümölcsöt enni: drasztikus hashajtással egyenlő. Az igazi gyümölcskúra is inkább, mint gyümölcslékúra divik külföldön, épen — az ivókúrák helyett. Budapesten épugy, mint pl. Kecskeméten, ahol az igazi pompás zamatos, aromás és vitamindús gyümölcs terem, nem is szólva a balatonfüredi szőlőkuráról — lehet, sőt kell a magyar gyümölcs gyógycélokra használásával nagy propagandát üzni, de ez a propaganda elkülönitendő a gyógyforrásokétól és kivitelre sem helyezhető ugyanazon helyre.

Mindezen kritikai visszhangnak, mely fenti, kétségtelenül jóhiszemü, csak még eléggé meg nem vitatott tervek nyomán keletkezett, mindamellett máris lesz több tanulsága. Egyik, hogy a szigeti pohár-viz bonyodalom megtanit bennünket a kellő, egyöntetü szakkritika bevárására. A másik: abszolút szükséges, hogy a főváros végre kezdje meg beruházásait a Rudas fürdő forrásai körül.

*

(A Nemes J. György dr. fenti cikkében foglalt érdekes kritikai megjegyzésekre vonatkozólag kérdést intéztünk illetékes helyhez, ahol az alábbi felvilágositást kaptuk:

— Karlsbadban a „Sprudel"-forrás vize 75 fokos. Az tehát, hogy a szigeti uj forrás vize 74 fokos, nem lehet akadálya az ivókúrának. Egyebekben a Közmunkatanács a legjobb szakértőkkel elemeztette meg a forrás gyógyitó értékét és a legkörültekintőbb gondossággal tanulmányozta a lehetőségeket, mielőtt nagyszabásu épitő munkáját megkezdte volna. Szó sincs arról, mintha a sziget lenne egyedül alkalmas ivókúrára Budapesten, de remélhető, hogy a szigeti kezdeményezést követni fogja a főváros is és ezzel végre az ivókúra megkapja azt a rangot, amely megilleti Budapest fürdőváros életében.)

J. VIRÁG ILONA MOZGÁSMŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRÚT 64a. TELEFON: 1-660-27.

PHILIPS
RÁDIÓT
hol vásároljunk
BUDÁN
„Márvány" RÁDIÓ
hat. eng. villanyszerelési vállalat
I. MÁRVÁNY-UTCA 21. TELEFON: 1—522—95

Napoleon két házassága

Irta és a Hollós Mátyás Társaságban felolvasta:
Dr. FELKAY FERENCNÉ, kisjókai Takách Elza

Mint tudjuk, ifjú Napoleon Toulon ostroma alkalmával tünt ki először bátorságával és hadvezéri lángeszével, mely később majdnem egész Európa urává tette.

Ismerjük Napoleont mint zsenit, mint hatalmas világhódító császárt, — ismerjük meg szivét is, amely szív az államügyek intézésénél komoly, szigoruan parancsoló, de viszont az érdemeseket mindenkor kitünteti, s amely szív fáradalmai, gondjai feledését a női szívek gyengédségében, szerelmében keresi — és amit legtöbbször meg is talál. Egyesek elitélik a nagy cézárt hódító vágyaiért, könnyelműségéért, — mások pedig dicsőitik.

Amennyi kényeztetésben és boldog órában volt része Napoleonnak a nők körében, épp oly szerencsétlen volt mindkét házassága.

Ő, ki millióknak tudott parancsolni, két nejével szemben úgyszólván tehetetlenül, teljesen erőtlenül, mint vesztett hadvezér állt.

Keserves, gondteljes éveket élt Bonaparte egész tábornokságáig. Ifjú éveiben nagyon is elfoglalták őt a köznapi megélhetés nehézségei. De később, amidőn rangban mindinkább előrehalad és látja, mint tárul ki előtte a karrier útja... mint rajonganak egy mosolyáért a nők, ekkor a szerény, szegényes Bonaparte teljesen megváltozik. Megváltozik szive, lelke, egész külseje és neve mellé „világhódító" jelzőt kap. Lassan a sok szép idill is alkonyodni kezd és az akkor már hatalmas Napoleon Hymen láncait.

1796. március 9-én szerelemittasan beevez a házasság révébe, szinte büszke a nagy férfi, hogy hitvesét tüntetheti ki kegyeivel, kit tényleg halálosan szeret.

Első neje Beauharnais Josephine volt, ki a Kis-Antillák meseszépségű szigetén, Martinique-on született. Szenvedélyes francia aszszony volt. Haja vörös, szemei bájos sötétkékek, egész lénye, hangja behizelgő, csak fogai voltak hibásak kissé. Családi neve Tascher de la Paserie volt. Müveltsége ugyan nem volt mondható magnifiquenek, de elmésségével teljesen észrevétlenné tudta tenni a hiányt. 16 éves korában férjhez ment Beauharnais Sándorhoz, ki szintén még igen fiatal volt, csak 19 éves. Josephine két gyermekkel ajándékozta meg férjét, Hortense-zal és Eugennal. Hortense később Hollandia királynéje lett. Boldogságukat a terroristák vádjai zavarták meg, ugyannyirá, hogy rövid idő lefolyasa alatt elitélték és ki is végezték a tékozló és szeszélyes Beauharnais tábornokot, sőt három hónapig nejét is fogva tartották, de midőn a biróság előtt meg kellett volna jelennie, Josephine súlyos beteg lett. Eközben magát a vérszomjas Robespierret párthiveivel együtt 1794 julius 27-én vérpadra hurcolták, s igy Josephinenek sikerült a börtönből kiszabadulnia és életét megmenteni.

Szenvedélyes, kacér természete már akkor nem a legjobb hirű Jeanne Cabaras grófné szalónjába vitte őt. A grófné volt akkortájt a legkörülrajongottabb, de egyszersmind a legkétesebb hirű hölgy úgyszólván Párisban. Négyszer volt része a házasság boldogságában, közben börtönben ült, ott ismerkedett meg második férjével, Talliennal, a convent elnökével. Napoleon is megfordult sokszor a grófnő szalonjában, de csak addig, amig jelentéktelen, szerényigényű hadnagy volt, később Josephinenak is szigoruan megtiltotta a grófnéval való érintkezést. Itt ismerkednek meg Josephine és Napoleon, akinek módfelett hizeleg a sok dicséret hőstettei felett. Ugyannyira, hogy rövid udvarlás után megkéri Josephine kezét és megesküsznek.

Csak két napig vannak együtt a boldog fiatal házasok, amikor Napoleon kötelességének eleget téve, az olaszországi harcterre siet. A fiatal férj (neje hat évvel volt idősebb nála) a szerelmes levelek egész tömegét küldi hozzá, mindegyikben kérve, könyörögve hivja Josephinet magához, aki azonban hallani sem akar arról, hogy Párist elhagyja. Végre, csak hosszas kérés után határoz és elutazik férje után. Utközben már beteljesedik a hiú asszony hő kivánsága. Mindenütt pompával fogadják, ünneplik, mint a hős férfi, az olaszországi hadsereg teljes hatalmu parancsnokának nejét. Ő pedig már ez alatt is kitünteti kegyeivel Hypolite Charlest, egyik csinos kísérőtisztjét. Ám, mikor ezt a hűséges, de büszke férj megtudja, Hypolitet azonnal visszaküldi Párisba. Mulik az idő s a házastársak mindinkább elhidegülnek egymástól, amit nagy részben az idéz elő, hogy gyermekük, utódjuk nincs.

Az elégedetlenség, a boldogtalanság nőttön nő. 1799-ben az egyiptomi hadjárat befejeztével fájó szívvel jön haza a nagy hős, a szerelmében mélyen megsértett férj, eltökélve magában, hogy elválik Josephinetől.

Amidőn egyszer Lätitiától megkérdezték, miért nem száll fiához, ha Párisba jön? ő fájó szívvel adta meg a felvilágositást: „Ha szivemet megvigasztalni akarom a sok-sok bánattól, úgy akkor nem mehetek aozzá, mert náluk csak boldogtalanságot látok."

1802-ben első consullá lesz Napoleon, majd 1804-ben kikiáltják a császárságot és VII. Pius pápa kivánságára — még mielőtt elválnának — egyházilag megesküdnek.

A francia trónon tehát a nagyrahivatott Napoleon tölti be a császári méltóságot.

Amidőn a császárnak hirül hozzák, hogy Josephine, a császárné, sirógörcsöket kap és egyik ájulásból a másikba esik, amióta komolyra fordult a válás híre, ő enyhiteni akar a dolgon és ünnepélyen kijelenti: „Tizenhárom évig boldog házaséletet éltem s csak az utód hiánya késztet e lépésre, ami pedig elsőrendü állami érdek."

Majd ezután tényleg megtörténik a válás. Josephine könnyes szemekkel, reszketve hallgatja végig a miniszter felolvasását. A császár elvált nejének 3,000.000 frank évi apanázst biztosit, pazar palotákat és kastélyokat vásárol neki, de nem sokáig élvezi, mert 1814-ben lázas beteg lett és május 29-én lehunyta szemeit.

Napoleon tehát a válás után ismét szabad volt, választhatott magának arát, éspedig a császári méltósághoz illőt.

Érdeklődött, puhatolódzott ő több dinasztiánál. I. Frigyes Ágost szász királynál, majd Sándor cárnál. Előbbinek 30 éves leányát, utóbbinak pedig 14 éves leányát szerette volna nőül venni. Azonban mindkét terve füstbe ment. Végre legüdvösebbnek látta Ausztriához fordulni, Mária Lujza kezéért, amit 1810-ben meg is valósit. Berthier tábornokot, egyik kedvenc emberét küldi Bécsbe két levéllel, a császárnak és leányának. Bonaparte majdnem olvashatatlanul, csunyán és spártai rovidséggel szokott irni, de most az egyszer kivételt tesz és egy hosszú, kedves levéllel lepi meg Mária Lujza főhercegnőt. Ezt irja többek között levelében: „Hizeleghetünk-e magunknak azzal, hogy Ön nem csupán kötelességből és gyermeki engedelmességből határozta el magát erre a kötelékre? Ha császári fenséged a hajlandóságnak csak egy szikrájával is rendelkezik számunkra, ezt az érzelmet gondosan óhajtjuk ápolni, s legfőbb feladatunknak kivánjuk tekinteni azt, hogy Önnek mindig és mindenben szolgálatára lehessünk és boldogok leszünk, ha egy napon egész szeretetét megnyerjük."

E levéllel együtt érkeztek meg a menyasszonyi ajándékok is, szebbnél-szebb, értékesebbnél-értékesebb dolgok, amik a szerényigenyü főhercegnőt ugyszólván teljesen elkáprázták.

Metternich herceg, a hatalmas birodalmi kancellár volt különösen azon, hogy minél előbb megvalósuljon e házasság, hogy minél előbb közelebb jusson Ausztria a világhódító, de egyszersmind a gyűlölt Napoleonhoz. Mint tudjuk, Metternich javaslatát Ferenc császár el is fogadta, s igy az engedelmes Mária Lujza meghajolt atyja parancsa előtt és nőül ment Napoleonhoz, dacára, hogy rettegett tőle, mivel mindig csak iszonyatosnak, parancsolónak hallotta.

Az ideiglenes esketés 1810. március 11-én este 6 órakor volt Bécsben, az Augusztinusok templomában, ahol a vőlegényt legnagyobb ellensége Károly főherceg helyettesitette.

Majd utána szomoru szivvel kél utra a még csak 19 éves menyasszony. Utközben a vőlegény rokonai fogadják. A diszkiséret a legrégibb francia családokból állott. Pompa pompát követett. Napoleon kimondhatatlan szeretettel és figyelemmel várta második nejét, ugyannyira, hogy menyasszonya megkezdett kézimunkáját is elhozatta Bécsből, amit ő persze nem is sejtett, — de megpillantva azt, halvány pir lepte el arcát örömében. Minden festményt eltávolitott, ami a franciák győzelmét ábrázolta az osztrákok felett. A legcsodásabb csipkékkel készitették Párisban az osztrák főhercegnő kelengyéjét. Pazar toaletjei az akkori idők remekei voltak.

Napoleon figyelmét jellemzi az is, hogy amidőn 1813-ban, amig ő hadat folytat, nejét nevezi ki régenssé, de szigoruan megtiltja, hogy a császárnénak jelentsék az erkölcstelenségekből kifolyó ügyeket, mondá: „Őt az ilyen aljas, közönséges dolgokkal ne háborgassák."

A császár ifju nejének szive minden melegét, szerelmét akarja elébe vinni . . . Vajjon álmai megvalósulnak-e?

A várakozásban kieszeli Napoleon a tervet, hogy ő, mint ordonánctiszt egy levelet fog átnyujtani Mária Lujzának. De terve nem sikerül, mert midőn március 28-án igy felöltözve a díszes fogat elé áll, főistállómestere mitsem sejtve elkiáltja magát: „A császár ő felsége!"

Most látja először menyasszonyát, a várva-várt arát, akit mindjárt össze-vissza csókol, majd útközben a kérdések egész légiójával halmozza el. Mária Lujza szimpatikus, magas, pirosarcú, szőke leány volt. Szelid, engedékeny. Hogy mennyire szerette Napoleon második nejét jellemzi az is, ha tisztjei társaságában volt, nem egyszer adta nekik e jó tanácsot: „Német nőt vegyetek feleségül, azok szelidek, jók, romlatlanok és frissek, mint a rózsa. A fiatal császárné igen takarékos volt, kivételt csak a menyasszonyi ruhája tett, amely a vagyont érő ékszerek nélkül 12.000 frankot tett ki.

Április 2-án vonult be Párisba nagy pompával a császári pár, hol a Louvreban volt az ünnepélyes egyházi esketés. Napoleonnak módfelett hizelgett, hogy neje Európa leghatalmasabb régi dinasztiájának sarja. De mind-

Külföldiek müvésztelepe Budán

Európa egyik legismertebb nevü festőművésze nagyfontosságu tervet akar megvalósitani Budán: a saját művésziskoláját és két ismertnevü kartársának műtermét tanitványostól ide akarja telepiteni. Nevének szigoru elhallgatását kérte azért, mivel telket vagy kész villát vásárol és el akarja kerülni az ugynökök hadát, amire nézve már szomoru tapasztalatai is vannak.

A művész reumás betegségét gyógyitotta Budán és közben lassankint megismerkedett a környező hegyek szépégeivel. Kijelentette, hogy a barbizoni erdő vagy a Worpswede — a német tájképfestők ismert telepe — sem nyujthatott kedvesebb, elragadóbb vagy változatosabb környezetet a festők számára, mint a budai hegyvidék némely része. Hogy ez nem holmi udvariasság aktusa, azt tettekkel bizonyitja az, hogy a művész egész otthoni villaberendezését már ideszállitotta. Tanitványaival együtt évenkint öt hónapot szándékozik Budán tölteni.

Előkelő olasz lap cikke Budáról

A milanói L'Economia Nazionale, amelyet Livio Tovini szenátor szerkeszt, teljes öt oldalon nagy terjedelmü cikket közöl. Négy budai vonatkozásu szép fénykép és több más kép is tarkitja az érdekesen megirt szöveget, Alfredo Jeri értékes tanulmányát. Cime „Scambi culturali italo-ungheresi". Történelmünk olasz vonatkozásu kapcsolatait nagy melegséggel emeli ki s végül a magyar irodalom értékeit ismerteti. A reprodukciók közül öt annak bizonyitására szolgál, hogy Budapesten a klaszszikus olasz művészetnek milyen kiváló muzeális értékei láthatók.

A tabáni szálló és a Szent Imre fürdő uj tervei

Többször irtunk már *Buda fürdőváros* kialakitásának ujabb terveiről, amelyek most *Lamotte* Károly alpolgármester közvetlen felügyelete alatt kerülnek a megvalósulás utjára.

Szendy polgármester elmondta, hogy a *fürdőváros kialakitásának elgondolása teljesen kész és most már a részletek kidolgozása folyik.* A polgármester nagyszabásu elgondolása az, hogy *a Szent Imre-fürdővel szemben az uj ut utolsó oldalán épitik föl a nagyszabásu uj szállót.* Ez déli napot kap és nagyon szép kilátás nyilik onnan. Hatalmas terraszt épitenek, hogy a közönség zavartalanul élvezze a kilátást és a jó levegőt. *A Szent Imre-fürdőt modernizálják és az épület két oldalán is szállóhelyiségek lesznek.* Az uttest alatt alagut vezet át és felvonón szállitják a vendégeket fel az uj hotelbe. Kolonnáddal összekötött sétahelyek, tehát a rossz időben is használható fedett sétányok lesznek.

amellett szivből szerette is őt. Egy év eltelte után, március 20-án a fiatal császárné fiugyermekkel örvendeztette meg férjét, — a már bölcsőjében „római királynak" nevezett trónörökössel. Napoleon kimondhatatlanul boldog, becézi, dédelgeti nejét és órákat eljátszogat fiával. Térdére ülteti és lovat játszik vele, csak ugy, mint más apa.

Azonban nemsokára nagyot fordult a kocka és a nagy császár ellen háborut inditanak a szövetségesek — köztük Ferencz császár is, az após. Ezt látván Napoleon, keserüség tölti el egész lényét, de csakhamar felülkerekedik a mindenható politika és bucsut mondva övéinek, a harctérre siet.

Most, amikor egyedül van anya és fia, Ferenc császár rábeszéli leányát, hogy jöjjön haza, ő nemsokáig gondolkodik — a fiatal herceggel hazatér. Később atyja kivánságára lemond a császárnői méltóságról, (t. i. akkor, amidőn férje már száműzve van), helyette Parma, Piacenza és Chastella hercegnő cimet kapja holtigtartó joggal.

Ezzel teljesen szakit férjével, soha többé nem találkoznak, — utoljára látták egymást 1814. január 24-én.

A kis trónörökös pedig bécsi nevelést kap, dacára, hogy édesatyja egyik levelében azt irja bátyjának: „Inkább legyen fiam a Szajnában, mint Franciaország ellenségei kezében."

Ennek dacára Bécsben tartják. Napoleon akkor már erőtlen, nincs hatalma ezt megakadályozni, s igy soha többé nem látja egyetlen fiát. A 21 éves fiatal „reichstadti herceg" állandóan betegeskedik, napról-napra gyengül, majd 1832-ben örökre behunyta szemét.

A valamikor hatalmas világhóditó Napoleon pedig kénytelen volt a roppant áldozatokba került waterlooi csata után (1815. jun. 18-án) az angolok kezébe adni magát, katonai ruháját civillel felcserélni, édesanyjától, testvéreitől és hü alattvalóitól két fájdalmas könnycseppel a szemében búcsutvenni s a Bellerophon hajóra menve, néhány tisztje kiséretében Szent Ilona szigetére vitték, ahol a különben is beteges császár a magányos, terméketlen és egészségtelen helyen 1821. május 5-én befejezte részben boldog — részben keserves életét.

És ezzel egy hatalmas, nagy élet befejeztetett.

Kérdem — érdemes volt-e ugy szeretni, gyülölni és annyit szenvedni, harcolni egy asszonyi csókért, egy mosolygásért, dicsőségért. Felelni erre csak Egy — a Teremtő tudna, ki nekünk ezt a bolondos, nagy, meleg, szivet adta!

Hólabdázás a hóeltakaritással

A januári nagy havazás ismét felveti a régen és gyakran felmerülő kérdést: kinek kötelessége a járda tisztántartása? Ha pusztán a közszájon forgó közmondást vesszük iránymutatónak, akkor a megoldás igen egyszerü: mindenki seperjen a saját ajtaja előtt, vagyis a telektulajdonos tartozik az ingatlana előtt elvonuló *közterületnek* azt a részét tisztán tartani, amely a gyalogjárók részére szolgál. Ez a jogi helyzet ma. Kérdés: *méltányos és praktikus-e ez a rendszer?*

Nem méltányos, mert egyenlőtlenül nehezedik az egyes telektulajdonosokra a tisztogatási kötelezettség. A Rákóczi uton igen széles járdák vannak, a Váczi uccában igen keskeny járdák. Lakatlan vidéken sok helyütt nincs is járda, vagy egybeolvad az uttesttel. Sokszor ad ez okot határvillongásokra az uccaseprő és a házmester között.

Nem indokolt gyakorlatilag sem a mai helyzet, mert nehéz biztositani az uttestek és járdák tisztaságát. Nagyobb havazás idején már hajnalban nógatja a rendőr a házmestert a járda lesöprésere. A parancsnak ellenszegülni kihágás volna. A házmester tehát lesöpri a havat a járdáról és a járda mellett vizlevezető utat nyit az előirásnak megfelelően, hogy az olvadásnak induló hó vize lefolyjon a kanálisba. A házmeser ezt a tisztogatási munkát tehát csak ugy végezheti el, hogy a havat az uttestre, szük uccában (ahol nem az uttest közepén jár a villamos), *besepri a sinek közé.*

Néhány órával később a főváros köztisztasági hivatalának emberei és gépei kezdik szabaddá tenni az uttestet a kocsiforgalom számára. Ez ugy történik, hogy a havat az ucca közepéről jobbra és balra, tehát a *sinekre* lapátolják vagy seprik.

Erre megakad a villamos, megindítják a hóekéket, hogy szabaddá tegyék a villamos kocsik pályáját. *A havat a hóekék a sinekről a kocsiutra és a járdára seprik és akkor kezdődik az egész labdajáték elölről a hóval.*

Három szerv (házmester, utcaseprő és villamosvasut) dobálja a havat egyik helyről a másikra rengeteg fáradságot előidéző munkával és sok költséggel. —

Praktikus dolog ez? *Nem volna egyszerübb egy kézbe, a jól bevált köztisztasági hivatalra bizni a közterület* (járda, villamospálya és kocsiuttest) *tisztogatását?*

Hiszen mind a három része az uccának közterület, egy talpalattnyi föld sem képezi magántulajdon tárgyát! —

A gondolat nem uj, az uccaseprők számának szaporitásával megoldható annak megvalósitása, az ezzel járó költségtöbblet pedig fedezetet találhat a telektulajdonosokra átháritható köztisztasági járulékban, melyet azok amugy is fizetnek.

Igazságtalannak tartják az utóbbiak ügyis annak a veszélynek viselését, amely rájuk hárul a járdán (tehát közterületen!) annak sikos voltából eredő károk következményeként.

Orova Zsigmond dr.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

Vitéz dr. József Ferenc kir. herceg előadása a Hollós Mátyás Társaság felolvasó ülésén

Rendkivül előkelő, diszes közönség töltötte meg hétfőn délután a Szent Gellért-szálló első emeleti zenetermét, ahol a *Hollós Mátyás Társaság* tartotta meg irodalmi délutánját. Amikor *Hennyey* Vilmos dr. ny. államtitkár elnök szólásra emelkedett, hogy megnyissa az ülést, a sok szép asszony és lány minden ülőhelyet elfoglalt, sőt még a külső előcsarnok is megtelt hallgatósággal. Az elnöki emelvényen *Hennyey* Vilmos dr. ny. államtitkár mellett vitéz dr. *József Ferenc* kir. herceg és *Szilágyi* Károly v. országgyülési képviselő foglalt helyet.

Hennyey Vilmos dr. elnök az alábbi szavakkal nyitotta meg az ülést:

— Nehéz időket élünk. A materializmusba süllyedt emberiség féktelenségei már-már a civilizáció megsemmisitésével fenyegetnek.

De a sokezeréves tapasztalaton alapuló, ma már a tudományosságig fejlesztett asztrológia, csillagjóslás azt tartja, hogy 2000 évenkint, amikor a tavaszi napéjegyen más csillagképre fordul, az emberiség mindannyiszor nagy változásokon megy keresztül fejlődése utján.

Közel 2000 éve, amikor a tavaszi nap a halak csillagképébe került, Krisztus-isten öltött emberi alakot, vallásával meghóditotta a világot és magasztos uj erkölcstanával messze előbbre vitte az emberi nem fejlődését.

Krisztus előtt 2000 évvel Mózes vallása volt ilyen nagy jelentőségü: akkor a nap a Kos csillagképébe fordult.

Es 4000 évvel Kr. előtt, amikor a tavaszi nap az ikrek csillagképében tünt fel, a perzsa Ormuzd és Ahriman, a jó és rossz istenének vallása lett az uralkodó.

Most hogy Kr. születése után telik le ujból 2000 év, a tavaszi napéjegyen a vizöntő csilllag képébe fordul. Ez a csillagkép pedig az emberiességet a nemes szociális törekvéseket jelzi. Az uj kor az egész emberiséget békében egyesitő, az emberi tudomány egyes törekvéseit egybefoglaló irányú lesz.

Kikerülünk a rideg materializmus korából, mely a lelki jelenségeket az agy váladékának minősitette és végül — amint Orosz és Spanyolországban látjuk — a teljes vallástalanságba és ezzel az állatiasság posványába fult.

A hullámszerü fejlődés menetében, az *emberi gyarlóság* juttatta diadalra Krisztus tanait.

A holtpontra jutott, immár haldokló materializmus most tombolja ki végső erőfeszitését és ez okozza a jelenkor végtelen nyomoruságát.

Az asztrológia tanitása szerint tehát szebb, nemesebb, magasztosabb, boldogabb irányban fog toha *mi* nem is éljük meg ennek az uj kornak kivirágzását, mégis eltölt a remény, hogy az emberiség nemesebb, magasztosabb, bodogabb irányban fog tovább fejlődni.

De az asztrológia nemcsak a világfolyás egészéről, hanem az egyes ember jelleméről és élete folyásáról is tájékoztat.

A mi mélyen tisztelt védnökünk, a fenséges ur, a nyilas csillagkép jegyében született. Ez azt jelenti, hogy gyakorlati érzékkel szilárdan áll a föld szinén, de a magasba, a nap felé törekszik, a szük anyagi korlátoltságból a mérhetetlen szellemi távolba, az igaznak, a szépnek és a jónak eszményi utjain a vallás, a filozófia és a költészet hazájába.

És mi hüségesen követjük őt, a mi lelkes vezérünket. —

A Hollós M. Társaság ebben a szellemben szólaltatja meg mai estélyén is a költőt s irót, a művészt és a tudóst, hogy a mai sivár időkben támaszt és vigaszt nyujtson tagjainak és pártfogóinak.

Ezután vitéz dr. *József Ferenc* kir. herceg olvasott fel költeményeiből. A pompás versek nagy hatást tettek a hallgatóságra. A királyi herceg, mint erről mindenki meggyőződhetett, nem dilettáns költő. Lirája szivből fakadó, őszinte és természetes, ami pedig verselési technikáját illeti, azt megirigyelhetné bármelyik hivatásos költő is. Csupa ritmus, zene mindenegyes verssora és maga a főherceg kitünő interpretálója saját költeményeinek.

A közönség zúgó tapsokkal honorálta az élvezetes előadást, amely után Hennyey elnök *Völgyessy* Ferenc dr. főorvost hivta az előadói emelvényre, aki *„A gyógyfürdők lelki hatása"* cimen tartott rendkivül érdekes előadást. Völgyesssy dr előadását legközelebbi számunkban részletesen ismertetjük.

Gróf *Berényi* Jánosné, *Török* Irma lépett ezután a felolvasói asztalhoz. Vitéz dr. Ferenc József kir. herceg költeményeiből szavalt a művésznő rendkivül nagy hatással néhány verset. A közönséget magával ragadta a kiváló előadónő rendkivüli művészete, alig engedték leszállni a dobogóról, ujabb és ujabb költeményeket kellett felolvasnia.

Zágon Istvánt, az ismert kitünő irót szólitotta ezután Hennyey elnök az emelvényre, aki rendkivül élvezetes, humoros csevegést olvasott fel. A kacagás több izben félbeszakitotta a felolvasást, amelyet igaz gyönyörüséggel hallgatott a közünség. Az emelvényen ülő kir. herceg is kedves mosollyal hallgatta végig Zágon István a csevegését, amelynek során több izben hangosan is felkacagott.

Ezután a remek müsor utolsó száma következett: dr. *Felkay* Ferencné, kisjókai *Takách* Elza olvasta fel *„Napoleon két házassága"* cimü rendkivül érdekes novelláját, amelyet a *Budai Napló* tárcarovatában közlünk. A közönség a felolvasás befejezése után percekig tapsolt a bájos felolvasónőnek, majd Hennyey Vilmos dr. elnök rövid szavak kiséretében megköszönte a felolvasók közreműködését és ezzel az ülés bezárult.

Utána a társaság nagy része társasvacsorára ült össze a Gundel polgári éttermében, ahol a késő éjjeli órákig maradt együtt a társaság.

Az irodalmi est kitünő rendezése *Holbesz* Aladár szerkesztő érdeme, aki fáradságot nem sajnálva, rengeteg munkát végzett az est sikere érdekében.

Vámossy professzor az ivókurákért

A Balneologiai egyesület havi klubszerü összejövetele február 3-án, szerdán este a szokottnál is nagyobb jelentőségü demonstrációvá vált — és pedig a budai ivókurák érdekében.

Eredetileg Rausch magántanár és Frank Miklós főorvos külföldi utitapasztalatainak beszámolása volt a programon. Mindkét előadó a tőlt megszokott alapossággal és balneotherapeutikusok szemszögéből származó éleslátással számolt be az Ausztria, illetve Olaszország fürdőin látottakról, arról az irigylésreméltó fejlettségről, melyekről az emlitett országok fürdői tanuskodnak.

Szviezsényi dr. volt az első hozzászóló, akinek mélyenszántó fejtegetéséből bizonyos szkeptikus hang csendült ki, amikor a külföldi fürdők nagy kulturája mellett a mi csigalassu és a politikai élet hullámzásának annyira kitett fejlesztési lehetőségeinket szemlélte.

Vámossy professzor hozzászólása rendkivül érdekes volt. Ő nem elégedetlen, hiszen hazánk balneológiai kiépitése csak a kiegyezéssel kezdődött és Trianonnal kapott uj, kényszerszülte impulzust. A hévvizek ismeretes fürdőhatását oly kétségtelennek tartja, hogy annak ujabb leszögezésével nem is foglalkoznék. De hogy a budai u. n. hyptoniás gyógyvizekkel való ivókuráknak is minő nagy biológiai regeneráló hatásuk van a bekebelező sejtekre, főleg a gyomortraktusban, azt minden kétkedő ellenére nyomatékkal megállapitandónak véli. Elhangzott szavai után Benczur tanár, Tausz főorvos és Czukor Miklós franzensbadi főorvosok tettek megszivlelendő inditványokat a budai ivókurák gyógyhatásregisztrálására és a gyakorló orvosi kar bekapcsolására nézve. **(Dr. N.)**

Nem állom meg szó nélkül!

hogy:

a begyepesitett Tabánban begyepesedett a további forráskutatások ügye is, amikor már találtunk ott két olyan uj forrást, amelyiknek a vize forróbb és jobb összetételü, mint a Szent Imre-fürdő régi forrásai s még ráadásul kő is ömlenek a felszinre. Egy kis jóakarattal ma már az uj Tabánban kedves kis — nem is olyan kicsi — tó gőzölöghetne s hirdethetné, hogy ime megint győzött a jobbatakarás s nem is kazánban forralják a termális fürdők vizét. Dül az magától a földből. Vagyunk néhányak, akik azt sem bánnánk, ha volna egy hosszú vályú, amelyen csak úgy végigfolyna s — amikor az idő megengedi — a szegény emberek megmosnák, úgy lehet, gyógyitanák is a fájós lábukat. Lenne ez is olyan jó, mint a falraragasztott reklám. Lehetne ott már egy ideiglenes népfürdő is, ahol egészen olcsón tisztálkodhatnának és gyógyulnának azok, akiknek még a Szent Imre-fürdő is drága s mégis szeretnének tiszták, egészségesek lenni.

Birálják el az előljáróságok, vagy tisztiorvosok, hogy ki szorult erre, vagy kinek kell ez a tisztálkodás?

Ha majd kiépül a Tabán — mikor lesz az? — majd megszünnek ezek a luxusnélküli, de nagyon hasznos dolgok s megcsináljuk ott, ahol megfelelő helyen megint ujat találunk. Lehet találni!

Nem jó vért szül az, ha szegény ember, aki egy év előtt még áztathhatta a lábát az elfolyó termában, most azt látja, hogy azt a kanálisba vezették s ez pipálja a jó, kénes gőzét. Én sem azért segédkeztem a megtalálásánál!

Ha már olyan szépen elegyengették ezt a régi várost és jó kétezer év történelmét s egyhangúan elhatározták, hogy itt lesz a „fürdőváros" szive s azt is kimondták, hogy meg kell keresni ennek a szivnek a többi ütőerét is, hadd legyenek a fürdőváros uj fürdői a szív körül és nem a láb ujjainál, miért akadt meg a fúrási munka már több, mint egy éve? Miért kértek s miért adtunk véleményt erre a forráskutatásra? Vagy, ha más jobban tudja, miért nem csinálja? Miért állunk, mit várunk? Nekünk adófizető budai polgároknak — még ha nem is volnánk szakértői ennek a kutatásnak, akkor is — furja az oldalunkat, hogy miért is állunk, mire is várunk, amikor azt szeretnők, hogy szülessen meg az a tabáni fürdőváros, az ujonnan fakasztott és fakasztandó gyógyforrások mellett. Legyen munkaalkalom, jöjjenek ide azok a beigért gazdag idegenek, épitsenek fürdőket, szállodákat, kórházakat, kisérleti telepeket, panziókat, vegyék meg a telkünket, a portékánkat, gyógyuljanak, üdüljenek s gyógyitsák meg a mi gazdasági sebeinket, amiktől görbe a derekunk, roggyant a lábunk s már nagyon is alázatos a tekintetünk. Miért várjunk mi, amikor nem bizonyos, hogy a következő generáció rá fog-e érni és meg tudja-e majd csinálni?

Zsigmondy Vilmos megcsinálta — meg is kinozták érte — a margitszigeti és városligeti kutat, azután kerek 55 évig egyetlen hőforrást sem fakasztott senki Pest-Budán, pedig éppen eleget furtak. Én öt év alatt ujabb hét termális kutat dajkáltam már ki a Rudasnál, Tabánban s a Margitszigeten, ugy lehet a nyolcadik is meglesz nemsokára: miért várjuk meg a következő ötven évet?

Még nem végeztem el, amit Budának és Pestnek dolgozni szeretnék s ugy érzem, tudnék. De nem hiszem, hogy volna időm ötven évig várni, vannak még más ilyenféle feladatok is. Lássuk csak!

(Folytatjuk.)

P. V. F.

Nyilvánitsák üdülőhellyé az óbudai hegyvidéket

Régi panasz, hogy Óbudának azon a környékén, ahol pár év mulva az uj dunai híd létesül és ennek folytán egészen uj városrész épül majd föl, továbbá a valamivel kijjebb eső hegyvidéken is a levegőt türhetetlenné teszi a téglagyárak kéményeiből ömlő kénes füst.

A közelmultban egy téglagyár kért telepnyitási engedélyt az óbudai hegyvidéken, az uj temető szomszédságában.

A környékbeli családiházak tulajdonosai az engedély megadását ellenezték, nezték,

ugyhogy a hatóságok mult szombaton helyszini szemlét tartottak. A helyszini szemlén többizben heves vita fejlődött a gyár képviselője és a környékbeli telektulajdonosok ügyvédje között, de döntésre nem került a sor, mert az előljáró felszólitotta a feleket, hogy érveléseiket terjesszék be irásban.

A környék lakossága, amely már korábban kérte, hogy az óbudai hegyvidéket nyilvánitsák üdülőhellyé, elhatározta, hogy megsürgeti a döntést a kérelem tárgyában.

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Február 15: Az általános forgalmi adó havi 48—240 P átalányára a harmadik hatodrész bélyeggel való lerovása. Ugyancsak 15-éig fizetendők az 1937. évi első negyedévre esedékes együttesen kezelt köztartozások. A befizetés, mivel az 1937. évi adókivetés még nem történt meg, az 1936. évi kivetési összegek alapján történik. A határidő elmulasztása esetén kamat felszámítására jogosult az adószámviteli osztály. Illetékegyenérték első negyedévi részlete szintén e napig fizetendő be.

Február 20: Az általános forgalmi adó havi 48—240 P átalányára a negyedik hatodrész bélyeggel való lerovása. Február 20-ig kell továbbá minden vállalatnak kimutatni és az illetékes Pénzügyigazgatósághoz beküldeni az elmult évről azokat az ügynöki díjakat, jutalékokat, melyek után a vállalat az alkalmazottak kereseti adóját nem rótta le. Az alkalmazottak kereseti adójával megrótt ügynöki jutalékokat nem kell külön bejelenteni.

Február 25-én: Az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengő átalányára az ötödik hatodrész bélyeggel való lerovása. Az alkalmazottak február havi illetményei után a kereseti és különadó illetményjegyzék kapcsán befizetendő. Részletfizetést kell teljesíteni azoknak, akik ¼, vagy ½ évi bevallás alapján fizetik az általános forgalmi adót.

Február 28: Az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengőig terjedő átalányára az utolsó részlet bélyeggel való lerovása este 18 óráig. Minden munkaadó köteles az alkalmazottjairól, kiknek 1936. évi összjövedelme a 3.600 Pengőt meghaladta, illetményjegyzéket készíteni és azt az alkalmazottak lakáshelye szerint illetékes adószámviteli osztályhoz benyujtani. E napig tartoznak beadni az általános kereseti, jövedelem- és vagyonadó bevallásaikat, akiknek jövedelme évi 10.000 Pengőn felul van, vagy pedig az elmult évben kivetett vagyon és jövedelemadójuk valamely okból nem rögzittetett.

*

Rovatvezetőnk e rovat keretébe tartozó közlemények tekintetében előfizetőinknek készséggel ad bővebb felvilágositást személyes vagy irásbeli megkeresésre I., Szent János tér 1/a. alatt az Otthon családiház és öröklakástulajdonosok egyesületének helyiségében mindennap d. e. 9-10 és d. u. 3-6 között. Telefonszáma: 1-543-62.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etagefütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Kik tartoznak általános keresetiadó vallomást tenni?

a.) Mindazok, akiknek a multévi általános kereseti adója még nem jogerős és a folyó évi február hó végéig sem vált jogerőssé;

b.) Akiknek a multévi általános kereseti adója jogerős ugyan, de a kereseti adóalapjuk a 10.000 pengőt tulhaladja;

c.) vagy pedig általános kereseti adóalapjuk nem teljes, hanem csonkaév eredménye alapján állapittatott meg;

d.) akik a mult évben foglalkozásukat megváltoztatták;

e.) akik az elmult év folyamán váltak adókötelesekké (tehát uj adózók);

f.) akiknél az adóztatás helye olyképpen változott meg az 1936. év folyamán, hogy ennek következtében az 1937. évre már nem vidéken, hanem a székesfővárosban lesznek megadóztatva.

Általános keresetiadó alapját a következő jövedelemforrások képezik:

a.) az ország területén bárki által folytatott ipari és kereskedelmi üzletből;

b.) az ország területén bárki által folytatott szellemi és bármi más hasznot hozó foglalkozásból;

c.) az élvezett járadékok, idetartoznak különösen: az életjáradékok, a rokonsági évjáradékok, a tartásdijak, az özvegyi jogcimen kiszolgáltatott életjáradékok, hacsak az utóbbiak nem a férj vagyonának haszonélvezetében állanak, amely után a jövedelemadón kivül az özvegy egyéb adót is fizet;

d.) mindazokból a járadékszerü visszatérő szolgáltatásokból, amelyeknek teljesítése törvényen, birói itéleten vagy szerződéssel megállapitott, de nem szolgálati viszonyból kötelezettségen alapul;

e.) a találmányok és találmányi szabadalmak használatáért, valamint a szerző halála után az örökösökre átszállott szerzőjogért fizetett dijakból;

f.) a gyógyszertárak, ipari üzletek, bányaművek és egyéb, föld- vagy házadó alá nem eső tárgyak, vagy jogok használatáért járó haszonbérekből vagy más szolgáltatásokból, valamint általában a szolgalmakért járó haszonvételekből;

g.) a külföldi munkaadótól származó szolgálati illetményekből, vagy munkabérekből, ha azt nem valamely itteni pénztár, illetőleg a külföldinek itteni állandó megbizottja fizeti.

Az általános keresetiadó bevallást melyik kerületi adószámviteli osztálynál kell beadni?

a.) annál, melynek területén az adózó a helyhez kötött foglalkozást folytatja. Helyhez kötött foglalkozás az, mely üzleti teleppel kapcsolatos. Ilyen üzlettelep például az üzlethelyiség, a raktár, a műhely, az elárusító iroda, az orvosi rendelő stb.

b.) Akinek több helyen van üzlete (fiók-üzlete), az a főüzletről és a fiók-üzletekről közös bevallást készit, amelyben a főüzletre és minden egyes fiók-üzletre nézve külön feltünteti a nyers bevételt, az üzleti költséget, az egész vállalat közös üzleti költségeiből a nyers bevételre aránylagosan eső hányadot, s az adóköteles tiszta jövedelmet.

c.) A helyhez kötött foglalkozásról ott kell bevallást adni, ahol az adózó állandóan lakik, ha pedig több állandó lakhelye van, akkor ott kell bevallást adni, ahol a jövedelemadóra vonatkozó bevallás beadandó.

(Folytatjuk.)

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Döntő reformok a magyar fürdők érdekében

Végleg rendezik a nyári vakáció kérdését — Egyéb fontos ujitások

A magyar fürdőügy barátainak régi vágya valósul meg rövidesen. *Hóman* Bálint közoktatásügyi miniszter végre teljesíti a szülők és fürdők régi óhaját a *nagyvakáció rendezését* illetően.

Már évekkel ezelőtt kérték az idegenforgalmi érdekeltségek, hogy a Balaton és a fürdők érdekében változtassák meg az eddigi rendszert. Kimutatták, hogy a pedagógia nem veszit a reformmal, mert hiszen az iskolai oktatás junius közepére befejeződik és a növendékek tulnyomó része csak a bizonyitványkiosztás miatt kénytelen a városban maradni junius legvégéig, sokszor rekkenő hőségben.

Az Országos Balneológiai Egyesület továbbitotta *Bánó* Dezső inditványát, amely gondosan gyüjtött adatokkal világította meg, hogy junius meteorológiája és egyéb körülmények mennyire megokolttá teszik a tanév rövidítését. A juniusi hosszu napokkal szemben augusztus végén már sokkal korábban esteledik és hűvösödik, sőt rendszerint esős napok járnak. Vannak azután más csekélységnek látszó, de mégis érvényesülő szempontok is, amilyenek a gyümölcsbefőzés, a nagytakarítás stb. amik a háziasszonyok ezreit viszik haza augusztus előtt.

Hét-nyolc évvel ezelőtt *Klebelsberg* Kunó gróf már adott ki hasonló rendeletet, de csak ideiglenesen. Tavaly ezt az intézkedést annyira elkésve és csonkán adták ki, hogy a fürdőkön már nem segitett.

Most arról van szó, hogy áprilisban vagy legkésőbb május elején rendezik a kérdést. *Hóman Bálint hajlandó arra is, hogy már junius elején, legkésőbb tizedikén, megkezdhessék a kisdiákok a vakációt.* Viszont a tanév ősszel korábban kezdődik majd és nemcsak a beiratkozás, de maga a tanulás is megindulhat szeptember elején.

A nyári szünet reformjával egyidőben más uj intézkedések sorozata is készül, különösen a Balaton körül. Inditványozták, hogy a *tisztviselők kamatmentes nyaralási kölcsönt kapjanak*, sőt természetben való prémiumot is: igy például azok, akik családjukkal együtt itthonmaradnak, *egy héttel több szabadságot élveznek* a nyaralásban, mint azok, akik külföldre viszik a pénzüket.

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

Peter Scott cikkei és képei Magyarországról

Mr. Peter Scott, aki világhirű vadász és egyuttal festőművész is — a tragikusan elhunyt Délisark-kutató fia — ujra Magyarországon járt és három szokatlan hosszú, remek képekkel illusztrált cikket irt az angliai The Fieldbe.

Mr. Scott specialitása a viziszárnyas vadászata. Ő maga „wildfowler"-nek nevezi. A hortobágyi csárda gazdájának, Németh Nándornak elmagyarázta ezt a legnemesebb és legigazibb vadászatot. Fácán, fogoly, nyul vadászata sokkal kevesebbet jelent, mert azokat már mesterségesen tenyésztik, minélfogva már szinte háziállat-számba mennek. A vadliba azonban megjárja Európát az Északi Sarktól le egészen Kis-Ázsiáig s a vörosnyaku lud Indiából és a Káspi-tengerről látogat el éppen a mi Hortobágyunkra. Ezek a ludak hihetetlen okosak és „vadászi" elejtésük művészet.

Peter Scottról hazájában tudják, hogy az öt világrész legkiválóbb szakértőinek sorába tartozik s ezért nem csoda, hogy rendkivüli érdeklődést keltett beszámolójának már az első mondata, amely szerint „a Hortobágyon rengeteg a liba és valóban a saját szememmel láttam egyszerre körülbelül 50.000-et". Azután érdekes és itt-ott mulatságos kalandokat mond el. Szivesen állapitja meg, hogy a hortobágyi csárda ma kielégiti a luxus-szálló utasainak igényeit is.

Ehhez még csak azt fűzzük hozzá hogy Mr. Scott festményei a legvonzóbb propagandát jelentik Magyarország javára.

Márciusban megnyilik az uj repülőtér

Éjjel-nappal dolgoznak a budaörsi repülőtéren, hogy a nagy állomásépület, továbbá két-két kis és nagy hangár elkészüljön. Ezeken kivül anyagraktár, javitóüzemi ház és még több melléképület, valamint tágas inditópálya és kezelőpálya is létesül.

Parkozással és az egész műszaki fölszereléssel együtt 6 millió pengőbe kerül az uj repülőtér. (A legújabb európai repülő-tér Stuttgartban 13 millióba került.)

Az uj budaörsi repülőtér valóban fontos gócpont lesz, mert az osztrák, német, holland, francia, svájci utasgépeken kivül az angolok nagy ázsiai légijárata is Budapesten át fog vezetni.

Eszperanto leirások Budáról

Az utóbbi években nagyon szaporodik az olyan ismertetések száma, amelyek eszperanto-nyelven szólnak Budáról és a főváros más részeiről is. A Nemzetközi Eszperanto Szövetség (Genf) magyarországi fődelegátusa, Balkányi Pál, egész sor érdekes cikket és hirt mutatott be nekünk, amelyek az eszperanto elterjedését bizonyitják.

A Magyar Cserkész Szövetség eszperantoköre is nagyszámu cikket helyezett el külföldi lapokban: tavaly 73 cikk és hir jelent meg, 13 ország 32 lapjában. Hágában jelenik meg a Heroldo de Esperante, amelynek az öt világrész 54 országában van előfizetője s állandóan meleghangu cikkeket közöl Magyarországról is.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

Fedák Sári villát épittet a Sashegyen

Buda egyre jobban vonzza a pestieket, nemcsak kirándulásokra, hanem állandó megtelepülésre is. Az uj bérházak lakóinak és az öröklakások bérlőinek igen jelentékeny része a pesti oldalról rekrutálódik.

Ujabban a színészvilág érdeklődése is fokozottabb mértékben fordul Buda felé. *Rökk* Marika már régebben villatulajdonos a Svábhegyen, *Gaál* Franciska Kelenföldön vásárolt bérházat és a Margit-rakparton *Alpár* Gitta hatalmas hatemeletes bérpalotájának épitését kezdték meg.

A *Budai Napló* értesülése szerint legujabban *Fedák* Sári készül végleges lakhelyét Budára áttenni. *A Sashegyen vásárolt nagyobb telket* és azon kitünő izlésének megfelelő *magyarstilü villát épittet. Fedák* Sárit Pestszentlőrincről hóditotta el a budai hegyvidék szépsége és egészséges levegője. A művésznőnek Pestszentlőrincen gyönyörü kuriája van, ahol édesanyjával és nővérével lakott együtt. Édesanyja halála után azonban nem érezte többé jól magát Pestszentlőrincen

Beköltözködött Budapestre és az Uj-Lipótváros egyik uj bérpalotájában bérelt ki magának egy egyszobás lakást, amely teljesen komfortos ugyan, de aligha felel meg a művésznő igényeinek.

— Nagyszerű lakás, ingyen rádió is van hozzá: áthallatszik a szomszéd lakásból...

Az uj lipótvárosi kislakás természetesen csak ideiglenes fészkül szolgál. A sashegyi villa épitését még a kora tavasszal megkezdik és mihelyt elkészül, *Fedák* Sári átköltözik Budára.

Eladó öröklakások

4 szoba hallos összkomfortos adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Fadrusz u. 23. most épülő májusi beköltözésre kész társasházban garszon, 2 és 3 szoba hallos, összkomfortos, déli és keleti fekvésű, önálló telekkönyvi tulajdonjoggal elonyös feltételek mellett eladók. Érdeklődni I. Szent János tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

4 szoba hallos központi fütéses, adómentes öröklakás (Verpeléti ut 22. III. em. 4.) fizetési feltételekkel eladó. Érdeklődni lehet I. Szent János-tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

3 szoba hallos loggiás öröklakás adómentes (Böszörményi ut 8. C. épület III. em. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Érdeklődni lehet I. Szent János-tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

2 szoba hallos összkomfortos öröklakás adómentes (Győri-ut 12. III. 1.) 15.000 P készpénzért eladó. Érdeklődni lehet a házfelügyelőnél.

Horthy Miklós-ut 83. sz. Társasházban, délkeleti fekvésű 2 szoba, 1 szoba hallos, garszonlakások, nagyméretű szobákkal, központi fütéssel, melegvizzel, 25 éves adómentességgel, törlesztéses kölcsönnel, fix árért kaphatók. Dijtalan prospektus. Centrum házépitő vállalat, Horthy Miklós ut 15. Telefon: 2-693-01.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-út 35. Telefon: 2-680-45.

Ezüstrókák, kékrókák Olcsó árak **Csery Gyula** szücs mester **Bástyasétány 2.** Fizetési könnyitések Résztvesz a 100% akcióban

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőosztály. A legmodernebb berendezés

EGYESÜLETI ÉLET

Vámpolitikai előadás a Szentimrevárosi Társaskör és Kulturegyesületben

A *Szentimrevárosi Társaskör és Kulturegyesület* február 4-én kezdte meg idei várospolitikai előadásait *Becsey* Antal elnöklete alatt.

Az első előadást *Szombathy* Kálmán tartotta. Az előadás tárgya a *házvagyon aktuális kérdéseiről szólt*, ismertetve az egyenlő teherviselés elvét, a házbirtokokra nehezedő köz- és magánterheket; részletesen ismertette a háztulajdonosok és bérlők közös érdekeit, a közművek problémáit; majd fejtegette a háztulajdonosok érdekképviseleti feladatait és szervezetlenségét, egyben javaslatokat terjesztett elő a racionális teendőkre nézve.

Az előadó rámutatott arra, hogy a városokban levő házvagyon, mint a polgárság munkájának és vagyongyűjtésének eredménye, *jelentős része a nemzeti vagyonnak*, s igy annak jogi helyzete a másik nemzeti vagyonrésszel: a földvagyonnal egyenlő elbánást, elsősorban igazságos tehermegosztást joggal igényelhet. Kivánta a *rendkivüli házadó-pótléknak*, mint amugyis átmeneti tehertételnek megszüntetését, úgy a házbirtokosok, mint a lakók érdekében.

A rendkivül figyelmet érdemlő előadást nagyszámú előkelő közönség hallgatta végig, amelynek soraiban ott láttuk *Jankovich* Oszkárt, *Weiszmann* Károlyt, *Nemes* Dezsőt, a Háztulajdonosok Országos Szövetségének elnökségi tagjait, *Sümeghy* I. miniszteri tanácsost, a budafoki érdekeltség képviseletében.

Utána a Társaskör helyiségében közel száz teritékü vacsorán folytatódott az eszmecsere, amelyet *Dorner* Gyula bizottsági tag, a Kör ügyvezető elnöke nyitott meg, s amelyen még *Kiss* Dezső min. tanácsos, továbbá *Nemess* Dezső felszólalásai keltettek nagy figyelmet.

Az Ujlaki-Hegyvidék Egyesület a III. kerületi föld- és szőllősgazdák egyesületével együttesen nagygyülést hivott egybe február 7-ére a „Kakukfészek" vendéglőben, hogy a hegyvidéket érdeklő legfontosabb és legsürgősebb megoldásra váró ügyeket megbeszéljék. A gyülést a vezetőség másirányú elfoglaltsága miatt elhalasztották és február 14-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartják meg a Kakukfészekben (Szépvölgyárok utca 35.) Hültl Károly dr. törvényhatósági bizottság tag elnöklete alatt.

A Hajósok Országos Gazdasági Egyesülete most tartotta évi rendes közgyülését Schwanda Gusztáv főfelügyelő elnöklésével. Az évi jelentést Pap Sándor főtitkár terjesztette elő és beszámolt a hajósok nehéz anyagi helyzetéről. Lázár János miniszteri osztálytanácsos, a kereskedelmi miniszter képviseletében szólalt fel. Dr. Winchkler István, a MFTR elnök-igazgatója támogatást igért az egyesületnek. Wulf Olaf. Tóbler János és Javorniczky Jenő szólaltak még fel a közgyülésen.

A Kelenföld-Lágymányosi Polgári Kör csütörtöki összejövetelei. A Gellért-kávéház (XI. Horthy Miklós ut 1.) külön helyiségében minden csütörtökön este barátságos összejövetelt rendez a Kelenföld-Lágymányosi Polgári Kör. Ezeken az összejöveteleken Kramer Adolf elnöklete alatt a Szt. Imre város kereskedőinek és iparosainak gazdasági kérdéseivel foglalkoznak.

Szükséglakásokat épitenek Óbudán. A Bihari-uton és a Gubacsi uton épülő 500 szükséglakás már május 1-én beköltözhető lesz. Szendy polgármester most utasitotta az ügyosztályt, hogy újabb 250 szükséglakás épitésére készitsenek tervezetet. Ezeknek a szükséglakásoknak nagy részét Óbudán épitik fel.

A Virágkedvelők Egyesülete szobanövény és kiskertápolási tanfolyamot tart február 11-én, csütörtökön d. u. fél 5 órakor az egyesület helyiségében VIII., Eszterházy u. 4. sz. alatt. „A hideg szobába való növények" cimen Füredi Jenő tart előadást. Minden érdeklődőt szivesen látnak.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

Olty Antal kivált a Budai Naplótól

Őszinte sajnálattal jelentjük, hogy Olty Antal, a Budai Napló társszerkesztője és felelős kiadója, a mai nappal kivált lapunk kötelékéből. Olty Antal távozása érzékeny vesztesége a Budai Napló szerkesztőségének és kiadóhivatalának, amely meleg szivvel és igaz baráti szeretettel vesz bucsut Olty Antaltól.

A bucsut még fájdalmasabbá teszi, hogy orvosai tanácsára, betegsége miatt volt kénytelen megválni tőlünk Olty Antal. Néhai Viraág Béla halála után nagy lelkesedéssel, rendkivüli munkakedvvel látott hozzá a Budai Napló rekonstrukciójához, fáradhatatlan munkával igyekezett Buda érdekeit szolgálni lapunk hasábjain: annál szomorubb reánk nézve, hogy ezt a munkásságot ezentul nélkülöznünk kell. Az orvosok teljes pihenést, a munkától való tökéletes tartózkodást követelték tőle és ezzel a paranccsal nem volt szabad szembeszállnia.

Amikor szeretettel és őszinte baráti együttérzéssel elköszönünk Olty Antaltól, mielőbbi gyógyulást kivánva néki, egyben bejelentjük, hogy a Budai Napló változatlanul folytatja azt a lelkes munkát, amelyet Olty Antal társszerkesztésével kezdett meg. A szerkesztésért és kiadásért Lippay Gyula dr. a Budai Napló felelős szerkesztője a mai naptól kezdve egymaga vállalja a felelősséget.

Budapest, 1937. február 11.

A BUDAI NAPLÓ
szerkesztősége és kiadóhivatala.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

A Koronázó Főtemplom egyházi zenéje. A szentatya, Pius pápa koronázási évfordulóján a budavári Koronázó Főtemplomban az elmult vasárnap egyházi zenéje a következő volt: Sugár Viktor: Harsonajelek. Az ünnepi misét dr. Serédi Jusztinián, Magyarország biboros hercegprimás mondta. Dr. Koudela Géza: Ecce sacerdos... Schubert Ferenc: G-dur mise, szólók: B. Szabó Ilonka, Laczó István, Mezey Zsigmond, Thury Gizella, Sztára Sándor: Missa statuit változó részei. Gregorián: Te Deum és a pápai Himnusz. Erkel Ferenc: Himnusz. Február 14-én, vasárnap Palestrina „Mise Iste Confessor" kerül sorra az egyházzenei műsorban.

Rendezik a Templom-utcát. A Templom-utcai róm kat. templom környéke már régóta elhanyagolt állapotban van. A szent Péterről és szent Pálról elnevezett óbudai egyházközség többször eljárt az illetékes hatóságoknál az utca rendezése érdekében, de eddig csak igéreteket kapott, amelyek nem valósultak meg. Az egyházközség legutóbb tartott tanácsülésén elhatározta, hogy a kérdést újból napirendre tűzi és ugy a templom környékét, mint az előtte levő utat minden rendelkezésre álló eszközzel sürgősen rendbehozatja. A tervek elkészitésére, azok végrehajtására és a költségek előteremtésére a tanács szükebb bizottságot küldött ki.

Szórakozzunk Budán

Siposnál mindenki boldog
mert csak szálkanéiküli halakat ehet III., Lajos-u. 46.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
EREDETI OROSZ JAZZ-BALALAJKA-ZENEKAR
Borisz és Zoja fellépte

KETTER ÉTTERMEI XI., Horthy Miklós ut 48.
ESTÉNKÉNT GYŐRI LAKATOS FLÓRIS MUZSIKÁL

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

Február 14-én és 15-én választja meg uj képviselőtestületét a budai zsidó hitközség

Vasárnap és hétfő nagy napja a budai zsidóságnak: ekkorra, február 14-re és 15-re tűzték a képviselőtestületi választást, amelyet októberben három hónapra elhalasztottak.

A Budai Napló annakidején megemlékezett azokról az ellentétekről és harcokról, amelyek a választást megelőzték. Két párt áll egymással szemben: az együttmüködési párt, amely azt kivánja, hogy a budai zsidóság ne legyen magára hagyatva, mint eddig volt, hanem kapcsolódjék szorosabban abba a nagy erkölcsi és gazdasági erőbe, amit a dunabalparti zsidó hitközség jelent, — a másik pedig az autonomista párt, mely az önkormányzati függetlenség jelszava alatt továbbra nem akar hallani a pesti zsidó hitközséggel való együttmüködésről.

Az együttmüködési párt mindent elkövet, hogy megszüntesse az ellentéteket és harc nélkül, békés megegyezés ujján rendeződjenek a budai zsidóság kérdései. Nem sikerült. A budai hitközség vezetősége mereven elzárkózott a megegyezéstől, ugyhogy a mostani képviselőtestületi választás teljes fegyverzetben találja az ellenfeleket.

Az együttmüködés nagy előnyöket jelentene — mint azt már kifejtettük — a budai zsidóságnak. Megteremtené a lehetőségét annak, hogy a budai izraelita polgárság is igénybe vehesse a pesti hitközség országosan ismert alkotásait, kórházait, gimnáziumait, iskoláit és karitativ intézményeit. Lehetővé akarja tenni, hogy Buda zsidósága világvárosi nivón álló vallásos, kulturális és szociális intézményekhez jusson, továbbá, hogy a hitközség kiadásait csökkenthesse, de oly módon, hogy a budai hitközség tagjai közül senkinek az adóját tiz-éven belül felemelni ne lehessen, viszont azoknak az adóját, akik vagyonuk vagy jövedelmük csökkentése folytán erre jogosan rászolgáltak, leszállíthassák, a tisztviselők fizetésének csorbitatlan fenntartása és nyugdijigényük rendezése mellett. Meg akarják tartani a választási jog szabadságát, a jognak a nőkre való kiterjesztése mellett.

Uj szellemet akar bevinni az együttmüködési párt a budai hitközség életébe. Hangsulyozza, hogy továbbra is megmaradna a budai hitközség önkormányzati függetlensége: nem elvenni akar a párt Budától, hanem adni akar. Ezt garantálja az a névsor amely az együttmüködési párt élén áll és amelyen a budai hitközség legelőkelőbb vezetői szerepelnek. Első helyen Szántó Jenő, az Angol-Magyar Bank igazgatója áll, őt követi Alapi Béla, a Belvárosi Takarék ügyvezető igazgatója, Bródy Ernő orsz. gy. képviselő, Pfeiffer Ignác ny. müegyetemi tanár, Székely Dezsőné, Dembitz Gyula mérnök, az Elektromos Áramszolgáltató r. t. elnökigazgatója, Beck Jenő vezérigazgató, Sós Ármin a BHÉV ny. vezérigazgatója, dr. László Áron ügyvéd, Róna Miklós igazgató, Lunzer Pál a Trust r. t. ügyvezető igazgatója, Strausz Adolf ny. egy. tanár, Bartos Andor r. t. igazgató, Balkányi Kálmán dr., az OMKE ügyvezető igazgatója, Székely Dezső müépitész, Biró Lajos ügyvéd, ny. kir. járásbiró, Gárdonyi Henrikné, a budai zsidó nőegylet vezetője, Sós Endre iró, főszerkesztő, Koppány Dávid dr. ügyvéd, Stricker Ferenc igazgató, Hazai Béla dr. ügyvéd, Kaszás József dr. főorvos, Löffler Vilmos titkár, továbbá báró csepeli Weiss Alfonz gyáros, dr. Stein Emil, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vezérigazgatója, Halász Manó, a Magyar Általános Takarékpénztár h. vezérigazgatója, báró Hatvany Bertalan nagyiparos, Szántó Menyhért, udvari tanácsos, ny. h. államtitkár és még számosan a magyar zsidóság vezetői közül.

A vasárnap-hétfői képviselőtestületi választás tehát sorsdöntő lesz a budai zsidóság szempontjából. A választás kimenetele elé feszült érdeklődéssel néznek mindkét párt hivei:: kétségtelen, hogy ilyen erős küzdelem nem volt még a budai izraelita hitközségben, mint ez a mostani lesz. Kivánatos lenne, az együttmüködési párt győzelme.

100 százalékig
visszakapja pénzét
a „Budai Napló" minden előfizetője

Alanti cégeknél öt pengőn felüli vásárlás esetén a vásárlási összeg öt százaléka előfizetési szelvényeinkkel fizethető. Érdeke tehát minden előfizetőnknek, hogy ezt a kedvezményt igénybe vegye, mert igy teljesen megtérül a Budai Napló előfizetése.

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY
VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll. CSILLÁROK
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

EDÉNY, VASÁRUK
OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2-692-34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

ÉTTEREM
Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2-594-89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ
„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ
TELCS ERZSI fényképészeti müterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)
KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS
FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

FÜZŐ, KEZTYŰ
„TERI" fűző, keztyü fogalom
II., Margit körut 13., XI., Horthy M. ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

HÖLGYFODRÁSZ
LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósbullám és hajfestés után

KELMEFESTŐ, VEGYTISZTITÓ, GŐZMOSÓ
MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42
Mindenért házhoz küld.

KÉPKERET ÉS ÜVEG
TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

KÁVÉ, TEA
„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55, Naponta friss pörköltkávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZÖRŰS
DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÉZIMUNKA
Speciális NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-utca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

KÖNYVKÖTŐ
Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.
Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A
régi helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.
Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemü, harisnyák, gyermekruhák
GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ
SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27
Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó II. Margit krt 56 Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR
ZLAMÁL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina-körut 30. szám.

KÖZGAZDASÁG

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank Rt. eredményes üzletéve

Most tette közzé 1936 évi mérlegét a *Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank Rt.* Az elmult üzletévben az intézet további erőteljes fejlődést mutatott s ez a mérleg csaknem minden tételénél kifejezésre jut. *A tiszta nyereség 1.316,675 pengő*, az előző évi 1.172,959 pengővel szemben. *A betétállomány 3.1 millióval gyarapodott.*

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank igazgatósága e hó 8-án báró dr. *Madarassy-Beck* Marcel elnöklete alatt megtartott ülésen megállapította az 1936. üzletév mérlegét és zárszámadásait, melyek szerint a tiszta nyereség 1,316.675.49 pengő az előző évi 1 millió 172.959,87 pengővel szemben. Elhatározta az igazgatóság, hogy a február 20-án megtartandó közgyülésen *1.50 pengő osztalék* kifizetését (tavaly szintén 1.50 pengő) *fogja javasolni*, továbbá, hogy 200.000 pengő a tartalékalap növelésére, 400.000 pengő a nyugdijtartalék javára, 50.000 pengő pedig a báró Madarassy-Beck Miksa segélyalap javára fordittassék és az 1937. év számlájára 266.979.11 pengő (tavaly 129,667,59 pengő) tehát 137.311.52 pengővel nagyobb összeg vitessék elő

A mérleg adatait összefoglalva, jellemző adatként jelentkezik *a betétállomány ismételt emelkedése*, amivel karöltve a váltótárca szaporulata állapitható meg, ami az üzletkör további kiterjedéséről és ugy a tőkéjét elhelyező közönség, mint a hitelt igénylő feleknek a bank iránt negnyilvánuló bizalmáról, illetőleg igényeinek az intézet részéről való kielégitéséről tesz tanuságot. A fokozott forgalom a nyereség- és veszteségszámla adataiban is megnyilvánul és a tavalyival egyenlő nagyságu osztalék megállapitása mellett a folyó évre szóló magasabb nyereségelővitelt és megfelelő tartalékolásokat is tett lehetővé.

Aschner Lipót és Buday-Goldberger Leó a Kereskedelmi Bank igazgatóságában. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Weiss Manfréd elnöklete alatt folyó hó 3-án tartotta meg 93-ik rendes évi közgyülését, amely az igazgatóság összes javaslatait elfogadta és igy a részvényenkénti 3.— pengő osztalék folyó hó 4-től kezdve kerül kifizetésre. A közgyülés az igazgatóság uj tagjaivá Aschner Lipótot és Buday-Goldberger Leót, a felügyelőbizottság uj tagjává pedig Willerstorfer Józsefet választotta meg.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78

BUDAI ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Krisztina körút 133. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2. Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1. Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK:
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91. Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
XI. Horthy Miklós-út 3. Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b. Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK:
II. Margit-krt 3. Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02

NEMZETI HITELINTÉZET Rt.
I. Krisztina-krt. 141. Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9. Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I. Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

FARSANG

B. B. T. E. jelmezbál

A hagyományos sikerekhez méltóan sorakozik a Budai Tornaegylet ezidei jelmezbálja, melynek fényes külsősége és pompás hangulata felejthetetlen emléke marad a budai farsangnak. A szép és ötletes jelmezekben pompázó hölgyeket a BBTE rendező gárdája Tatár István, Hajnoczy Vilmos, dr. Fluck István és dr. Agonás Józseffel az élén fogadta.

A rendezőség a hölgyeket ízléses emléktárgyakkal lepte meg. Az emléktárgyakat K. Holeczy Elus iparművésznő tervezte.

A megjelent hölgyek közül a következők neveit sikerült feljegyezni:

Asszonyok: dr. Moldoványi Istvánné, Issekutz Béláné, Tatár Istvánné, Báró Piret de Bihain Antalné, Koranek Lambertné, Junasz Árpádné, Olicsek Béláné, Polnay Györgyné, Urbán Gyuláné, Braun Ferencné, Moldán Béláné, Király Sándorné, Csapka Gyuláné, dr. Velledics Lajosné, Kovács Nándorné, Petrás Istvánné, Gyenes Dezsőné, Klement Oszkárné, Ádám Józsefné, Neumann Andorné, Szőke Ferencné, özv. Papp Lászlóné, dr. Török Károlyné, dr. Kovács Alajosné, Mamitza Andrásné, Szedlák Emilné, Ráperger Odönné, Fekete Jánosné, dr. Hevessy Lászlóné, Horányi Antalné, Heide Béláné, özv. Vogel Károlyné, Pelsőczy Pálné, Kerényi Ferencné, Csányi Imréné, babotai Lengyel Aurélné, dr. Solymossy Lászlóné, vitéz Ury Károlyné, Németh Józsefné, Tarjan Ferencné, dr. Pusztaszery Károlyné, özv. Kemény Józsefné, dr. Pászty Károlyné, Holtzheim Béláné, dr. Kozderka Béláné, Subay Józsefné, dr. Schmeisz Béláné, Szecsődy Miklósné, Stefankó Albertné, Merényi Andorné, Guttmann Gézáné, Zuna Andorné, Komoróczy Lajosné, Gábrics Zoltánné, Dienes Kálmánné, Palotay Ödönné, Trauschenfels Trausch Ottóné, dr. Dax Albertné.

Leányok: Issekutz Márta és Mária, Bartalits Gabi és Ilona, Pelsőczy Sári és Magdi, Juhász Erzsébet, Szecsődy Kata, Lukács Zsófi, Móricz Mária, Olicsek Margit, Grész Jolán, Bujdosó Ilona és Mária, Urbán Éva, Moldán Erzsi, Király Klára, Haris Hedvig, Velledics Livia, Kovács Erika, Klement Piri, Gyenes Piroska, Holndonner Emmy, Szőke Mária, Papp Alice, Török Gitta, Friesz Ida, Takács Ida, Kovács Kató, Manitzer Magda, Takács Gitta, Rónay Ilonka, Szedlák Médi, Ráperger Antónia, Szivák Mária, Gilly Róza, Frisch Valéria, Vahulik Mária, Apor Kató, Horányi Nelly, Müller Marien, Hajdusek Margit, Schlosser Mária, Környei Mária, Krasznay Mici, Knopper Livia, Kerényi Margit, Vogel Erzsébet, Somogyi Margit, Pekárcsik Csöre, Maca és Irén, Komlóssy Márta, Czelláth Baba, Tarján Lily, Szóka Marcelly, Zöldy Rita, Smalhoffer Gizella, Tóth Margit, Kozáry Erzsébet, Csengery Mária, Biró Pipszi, Fekete Mici, Schmidt Margit, Egey Sári, Knopper Maca, Mácsay Márta, Schöller Hédi, Hacker Franciska, Stefankó Margit, Járfás Gréte, Ágoston Ilona, Guttmann Zsuzsa, Adametz Teca, Vida Irén, Bánligeti Mici, Kenderessy Edit, Ferencfalvy Erzsike, Dienes Aranka, Korompay Viola, Birok Marienne, Treuschenfels Trausch Éva, Okus Erzsébet, Veszprémi Anna.

Svábhegyi bál

A „Svábhegyi Polgári és Közművelődési kör", a Széchenyi Juventus F. C., a Szent László Ifjusági Egyesület és a Svábhegyi Ifj. Onképzőkör tagjainak közreműködésével február 6-án tartotta a Svábhegyi Nagyszállóban a már hagyományossá vált „Svábhegyi bált", melyen a Svábhegyen lakó polgárság teljes számban jelen volt.

Megjelent Friedrich István volt miniszterelnök, országgyülési képviselő, a bál diszelnöke, dr. Csapó Ferenc ny. rendőrkapitány, dr. Vészi Mátyás ügyvéd és a Svábhegy társadalmának sok számottevő tagja.

A tánc megkezdése előtt a „Művész Studió Kamarazenekara" Csizmarek Matyas zeneszerző-karmester vezetése mellett művészi szinvonalu hangversenyt adott.

A bált „Ha fölmegyek a budai hegyekbe" csárdás hangjaira 20 táncospár nyitotta meg. Táncnyitás után, fokozódó jókedvvel folyt a tánc kora reggelig. Éjfél után „Hopsza" verseny is volt, melynek mulatságos lefolyása még inkább emelte a jókedvet.

A bál nagy sikere az ifjusági rendezők érdeme, akik Sándor Károly, Bódi Flórián és Stipanits Árpád főrendezők irányitása mellett dicséretesen állották meg a helyüket.

A táncrendezői tisztet Nyerges Béla töltötte be igen ötletesen.

A megjelent hölgyek névsora:

Asszonyok: dr. Csapó Ferencné, Vészi Mátyásné, Bódi Flóriánné, Jurassa Endréné, Kálmán Istvánné, Árvay Rezsőné, Berek Jánosné-Czérna Aladárné, Dancs Imréné, Debacher Györgyné, Giegler Tamásné, Gimpel Béláné, Gimpel Józsefné, Harcos Mihályné, Hermann Józsefné, Hoyer Károlyné, Hoyer Lajosné, Kaszás Ferencné, Köhler Ferencné, Krén Lipótné, Nyerges Béláné, Nikola Mihályné, Ölvedi Lajosné, Polgár Lajosné, Polgár Sándorné, Pribula Józsefné, Rácz Lászlóné, Sanyó Lajosné, Sárközi Mihályné, Steiger Józsefné, Szente Lajosné, Sziva Józsefné, Sziva Károlyné, Szloboda Vilmosné, Tonigold Ferencné, Tonigold Jánosné, Tóth Gyuláné, Tornyos Antalné, Varga Dezsőné.

Leányok: Friedrich Gitta, Sándor Gabriella, Jurassa Ida, Dimeth Vilma, Bossányi Franciska, Czérna Rózsi, Dancs Ilona, Engelhardt Rózsi, Fischer Gabriella, Giegler Teréz, Handl Erzsébet, Handl Rózsi, Hargittay Maca, Harcos Mária, Heller Erzsébet, Helmke Erzsébet Hermann Piroska, Hinterstein Anna, Jánossy Irén, Köhler Csibi, Krebesz Mária, Komándy Ilona, Majsay Margit, Makk Mária, Mertel Mária, Nagy Magda, Nagy Margit, Nemes Ilus, Nikola Mária, Nikola Matild, Pradl Kató, Raskó Edith, Raskó Klára, Sanyó Kornélia, Somlai Erzsébet, Szalontai Joli, Szente Ilona, Sziva Anna, Szokoli Anna, Tonigold Anci, Varga Mária, Walter Mária.

Vogl-bál. Évről-évre emelkedő hangulat és siker jellemzi a Vogl-bált. Február 6-án este ünnepi diszbe öltözött a Budai Vigadó nagyterme, amely alig birta befogadni azt a natalmas tömeget, amely a Viziváros népszerű tánctanárjának bálján bucsuzott a rövid farsangtól. Ötletesnél-ötletesebb jelmezekben vonultak fel a mindkét nembeli fiatalság és a legjobb hangulatban a reggeli órákig ropta a táncot.

A Nemzeti Egység III. kerületi szociális női csoportja nagysikerű műsoros teaestét rendezett Hajógyár-utcai helyiségében kedden este. Védnökök voltak: Andréka Károly ny. főkapitány, dr. Orova Zsigmond törvényhatósági bizottsági tag és dr. Rózsa Zsigmondné, a női csoport elnöke. Dr. Rózsa Zsigmondné megnyitója után Káldor Gyuláné társelnök tartott nagy tetszéssel fogadott előadást. „Ez lesz az ut" cimen. Közremüködtek még Fried Józsefné, Molnár Anikó, Koncz Dezső, Kemény Magda, Bencze Gizella, Kárpáti Rezső, továbbá Kuti Sándor és triója.

A Rómaifürdő Telep Egyesület február hó 6-án, szombaton este tartotta meg „Pöttyös-bál"-ját a Tó vendéglőben Kézdi Kovács László védnöksége alatt. A bál, amelyen Római fürdő és Csillaghegy uri társadalmának színejava megjelent, a legjobb hangulatban vasárnap reggel nyolc óráig tartott. Nagy sikere volt a pöttyös ruhaanyagnak: hatvannégy aszszony és leány készitette belőle a báli ruháját, élénk bizonyságának annak, hogy a hazai ipart akkor is lehet támogatni, ha az — olcsó.

Közmunkák Budán

A farkasréti temető ravatalozó házának ácsmunkáira ajánlatot adtak be: Molnár Géza 7054, Fritz József 7255.90, Marcsik Ferenc 7309.95, Ridel Bertalan és fia 7320, Parle Rezső 8586.20, Schelber Ferenc 8887.50, Rudolf János 9097.50, Tőke György 9449.50, Zippauer László 10.705.50, Helmrich János 11.898. Bádogosmunkákra: Fligl Mihály 6378.10, Molnár István 6840.40, Hannauer István 7326.20, Tollár Lajos 7491.40, Rolly Béla 8020.55, Horváth József 8202.62, Tóth Imre és tsa 8440.15, Böhm József Géza 8574.30, Fritsch és tsa 8842.20, Frey István 8902.30, Varga Ferenc 9634.50, Kőszegi István 8794.10.

A XI. Szent Imre herceg-út 4940—2-3-4 uj hrsz. alatt épitendő budapest-kelenföldi róm. kat. (ciszterci) plébániatemplom épitőmunkáival kapcsolatos munkákra hirdet pályázatot a székesfőváros polgármestere. Föld, kő, kőmives, vasbeton elhelyező és szigetelő munkák: ajánlatainak benyujtási határideje február 26. d. u. 9-10 óra. Központi városházán III. em. 354. sz. szoba. Ácsmunkára ugyanakkor, ugyanott. Bádogosmunkára március 2. d. e. 9-10 óra, III. em. 350. sz. szoba. Tetőfedőmunkákra ugyanekkor III. em. 354. sz. szoba. Műkő, cement, gipszmunkákra ugyanekkor III. em. 350. sz. szoba. Műkőfaragó munkákra ugyanakkor III. 354. sz. szoba. Felvilágositás nyerhető Wälder Gyula épitész, műegyetemi tanárnál (XI., Műegyetemi, Közp. Épület I. em. 37.) és Balogh György főmérnök, épitési ellenőrnél (III. em. 332.). Az ajánlati nyomtatványok III. em. 342. sz. alatt dijtalanul megszerezhetők.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Az épülő Buda

A polgármester III. ügyosztály javaslatára a polgármester a következő épitési engelélyeket adta ki:

II. Széll Kálmán tér 5. háromemeletes lakóházra özv. Csillag Józsefnénak, II. Csalogány u. 52. (tervező: Rumszauer György II. Gábor Áron-u. 18.)

III. Józsefhegyi u. 3a. egyemeletes lakóházra dr. Szondy Lászlónak III. Bécsi ut 88. (tervező: Stobbe Kálmán, I. Róka-u. 4.)

XI. Kőérberek dülő 468/2. hrsz. földszintes házra Kárász Gyula és nejének (tervező: Kárász Gyula VII. Futó u. 13.)

Árverési naptár

A jövő héten a következő budai ingatlanok kerülnek árverésre:

II. Zsigmond u. 8. 140 öl telek és bérház, kikiáltási ár 1.755.550 P. Árverés február 12.

III. Remetehegy 16341 hrsz. 300 öl telek. Kikiáltási ár 3151 P. Árverés február 19.

XI. Kőérberek 1 hold 648 öl szőlő és szántó 4/33-ada. Kikiáltási ár 281.30. Árverés február 16.

XII. Szarvas Gábor u. 26. és Dániel-köz 13. 349 öl telek és ház. Kikiáltási ár 26418 P. Árverés február 16.

XII. Budakeszi út 27/b. 316 öl telek és ház. Kikiáltási ár 30.427 P. Árverés február 18.

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés I., KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1—502—36. HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119. csak MOLDVAINÁL csináltasson. Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ ISTVÁN HENTES ÉS MÉSZÁROS I. PAULER-UTCA és ROHAM-UTCA SAROK TELEFON: I—535—28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ fűzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS ÚJ SZŐNYEGEK I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-536-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

30 éve fűszerí, csemegéi és italáruí KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

Türk -nél fűszer, csemege, italáruk -nél kozmetikai, háztartási cikkek jól és olcsón kaphatók III. Zsigmond-u. 21. Lukács fürdőnél. Tel. 1-511-33.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531 48

ETA-KÖTŐDE III. ZSIGMOND-U. 68. Méret után finom kötöttáruk

RÁDIÓ CSILLÁR, VILLANY GRAMMOFON Brüll József III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-32

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15 Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-köruton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Gépleiró sokszorositó és fordítóiroda Tomcsányi II., Margit-krt. 69, — Telefon: —522—68.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztító II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

a Margit-köruton

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyök, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Ruzicska Pál kenyérgyára II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Viziárosban

SÜT, FŐZ, FŰT „FLAMME BLEUE" II. Zsigmond-u. 1. (Pálffy-tér sarok.) petrolgázkályha a legjobb TELEFON: 1—665—31.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-75.

URI- ÉS PAPI SZABÓSÁG BÁNKI BÉLA II. FŐ-U. 83. T. 1-572-23. OTI és MABI hiv. szállitója

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Sütőmények egész Budán közismertek

SÁMSONI CIPŐSZALON URI-, NŐI- ÉS SPECIÁLIS SPORTCIPÉSZ TEL.: 1—565—91. II. FŐ-U. 37.

a Szent Imre-varoson

JÓL ÉS OLCSÓN VÁSÁROLHAT GELLÉRT DIVATHÁZBAN XI., HORTHY MIKLÓS-UT 25

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6. Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

27 éve órái, ékszerei és javitási GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Bacsa Lukács festék, illatszer és háztartási cikkek szaküzlete XI. Horthy Miklós-ut 41 FIÓK: XI. BERCSÉNYI-U. 8. TELEFON: 2 594-86

a Postapalotával szemben

Faluhelyi József csemege, fűszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—18. Naponta vad és vágott baromfi.

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

Nóti Zoltán hentes és mészáros I. Enyedi-u. 2. — Telefon: 1—560—19.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

Felelős szerkesztő és kiadó: LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

35. évfolyam Budapest, 1937. február 18 7. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Beiktatták a főpolgármestert

Azok a szavak, amelyekkel Budapest polgármestere köszöntötte a főváros uj főpolgármesterét és a válasz, mely erre elhangzott, jóleső örömmel, tölthet el mindenkit, aki féltő szeretettel veszi körül fővárosunk életét.

Nem lehet tagadni, hogy a kinevezési rendszer sokakban komoly aggodalmat kelt. Boldogult Sipőcz Jenő, amikor meghozta azt az áldozatot, hogy elhagyta polgármesteri székét, — amely pedig legfényesebb minden közéleti pozició között, mert alapját, sulyát és tekintélyét a polgárság bizalma adja meg, — sokat eloszlatott az aggodalmak közül és sokakat megnyugtatott az aggódók közül.

Karafiáth Jenőnek ma még csak előlegezni lehet ezt a megnyugvást, de politikai multja és beiktatása alkalmával elhangzott szavai biztató jelei annak, hogy erre a bizalomra érdemes férfiu került a főpolgármesteri székbe.

Nehéz feladat, amire vállalkozott. Nem azért nehéz, mintha a főváros vezetőire bizott óriási erkölcsi értékek nem lettek volna eddig is a legmegbizhatóbb kezekben, de nehéz azért, mert még mindig nem múltak el teljesen azok a veszedelmek, melyek ezeket az értékeket veszélyeztetik és amely értékeket egyetlen szó és egyetlen sérthetetlen fogalom foglalja magában: önkormányzat. Apáról-fiura szálló hagyományok, nemzedékek áldozatkészsége őrzik és teremtették meg mindazt, amit ez a fogalom takar.

Ma, amikor sokfelé megvan a hajlandóság, hogy éket verjenek a főváros és az államhatalom közé, hogy a fővárosi polgárság által összehordott téglákkal tömjék el az ország egyéb részein a szociális és gazdasági nyomorúság által ütött réseket, — nagy ajándékot ad a főváros népe a kormány által kinevezett főpolgármesternek akkor, amikor bizalmával ajándékozza meg. Hisszük, hogy ebben a bizalomban nem csalódik Budapest polgársága: reményt ad erre Karafiáth Jenő székfoglaló beszéde és az a közéleti mult, amely ezt a székfoglalást megelőzte.

Az uj és a régi Buda

Közeledik a tavasz és rövidesen megkezdődnek azok a nagy épitkezések, melyek teljesen átformálják a régi Budát. Uj, modern város épül a Vár alatt és a Vár körül: középen azonban ott áll és ott marad a mult dicsőségének hirdetője: a Várhegy. A huszadik század uj városrészei épülnek a Vizivároson, Óbudán, Ujlakon, Kelenföldön és a Hegyvidék területén, de büszkén hirdeti a „Szent Hegy", hogy nem parvenük városa épül itt, hanem Európa legrégibb városa születik ujjá a budai buckákon.

Igy is lett. Hadd lássa a világ, hogy élünk, haladunk, a balsors és ezer csapás ellenére. De tudja meg azt is, hogy a magyarság jelene és jövője a mult nagyságában gyökerezik. Ezt szimbolizálja az ujjáépülő Buda, amely igy ujból beteljesíti hivatását, mint a magyar nemzet élő, eleven megtestesitője. Adjon egymásnak kezet Budán a mult, a jelen és jövő, hirdesse, hogy voltunk, vagyunk és leszünk. Romboljon a csákány lenn a völgyben, pusztitsa el, ami ócska és elavult, de maradjon meg a maga patinás szépségében a Vár és hirdesse a magyar élet örökkévalóságát.

Szendy Károly polgármester az aktuális budai problémákról

A polgármester nyilatkozata a Budai Napló részére

Szendy Károly polgármester, maga is budai lakós, amikor a polgármesteri széket elfoglalta, cikket irt a Budai Naplóba, melyben kijelentette:

„Nagy terveim vannak Budával."

Ezeknek a terveknek egy nagy részét már elindította utjukon a polgármester, másik részét már meg is valósította, de még sok, nagyon sok olyan feladatot tüzött maga elé Szendy Károly Buda fejlesztése és szépitése érdekében, amelyeknek elvégzésére még csak ezután kerül sor.

Felkerestük hivatalában Szendy Károly polgármestert, hogy megkérdezzük tőle, mik azok a legközelebbi feladatok, amelyek Budával kapcsolatosak. Szendy polgármester készséggel állt rendelkezésünkre.

Elsősorban azt a legnagyobb városrendezési kérdést tettük szóvá, amely a Horthy Miklós híd épitésével kapcsolatos a Kelenföldön.

— A Horhty Miklós-híd környékének rendezése, amelynek terveit a Közmunkatanács már elkészitette, rendkivül költséggel jár. A terület gödrös, tele van mélyedésekkel és nehol bizony nyolc-tiz méteres feltöltésre van szükség. Éppen ezért nem lesz könnyü és gyors munka a híd környékének rendezése. Mielőtt az épitkezés megkezdődhetnék, erre alkalmassá kell tenni az óriási területet, amelyre nagy jövő vár, ha egyszer az épitkezés megindul. Reméljük, hogy a pénzügyi részét ennek a kérdésnek sikerül majd megoldanunk és amint a híd teljesen elkészült és a budai oldalon megkezdődik a nagyszabásu földmunka, annak nyomán megindulhat a városépités is.

Ezután megkérdeztük Szendy polgármestert, mikorra várható az uj XII. kerület felállitása.

— Az uj XII. kerületet eddig különböző okok miatt még nem tudtuk felállitani, felelte a polgármester. Most már bizom abban, hogy egy éven belül megkezdheti külön életét ennek a kerületnek elöljárósága is.

A Budai Szinkörre vonatkozólag intéztünk ezután kérdést a polgármesterhez.

— E pillanatban még nem tudnám megmondani, fognak-e játszani a nyáron a Budai Szinkörben — felelte. — Inkább azt mondhatnám, hogy ezen a nyáron aligha tarthatnak majd előadást a szinház épületében, amelyet a bizottság erre alkalmatlannak minősitett. Minthogy számos ajánlat fekszik a főváros előtt az uj budai szinház felépitésére, még ebben az évben döntünk és az épitkezés is megkezdhető lesz, hogy 1938 nyarára, amikor az eucharisztikus kongresszusra rengeteg idegen özönlik a fővárosba, készen álljon már a modern és nagyszabásu Budai Szinház.

Ezután az óbudai uj kivezető főut sorsa iránt érdeklődtünk.

— Az uj kivezető főut épitése folyamatban van — felelte a polgármester. — A közművek egy részét már le is fektettük, más részét most végzik ennek a munkának. A Lajos utca és az óbudai zsidótemplom közt elterülő szakaszon az ott levő lakóknak május elsejére felmondtunk és amint a lakók onnan kiköltöztek, lebontjuk az ott levő ócska épületeket és ott is elkezdjük a műut épitését, ami megoldja majd azt a problémát, hogy az autón Budapestre érkező külföldiek ne legyenek kitéve olyan kellemetlenségeknek, mint a multban.

Ezután a főuccai Flórián kápolna felemelésénél tett látogatása alkalmával szerzett tapasztalatai felől kérdeztük meg a polgármestert.

— Rendkivül érdekes ez a kisérlet — mondta a polgármester. — Budapesten ilyen munka eddig még nem volt. Örömmel tölt el, hogy a fővárosnak ezt a műemlék jellegü, szép kis templomát sikerül nemcsak megmenteni, hanem méltó keretbe is helyezni és ezzel az utókor számára megőrizni. Igen sok világvárosban fordul elő, hogy a régi templomokba lépcsőn kell lemenni, mert egyrészt a talaj állandó süllyedése és változása, másrészt pedig a világvárosok szintjének emelkedése folytán a templomok mélyebbre süllyednek, mint a környék szintje. Igy került a belvárosi plébániatemplom is a híd alá néhány méterrel, amikor az Erzsébet-híd feljárója épült.

Ezekben tájékoztatta Szendy Károly polgármester a Budai Napló közönségét a már folyamatban levő, vagy legközelebb sorra kerülő budai problémákról. További tervei is vannak azonban a polgármesternek Budával: ezekről legközelebb lesz szó.

Budapest idegenforgalmi jövője a Budapest-Fürdőváros Egyesület közgyülésén

Nagyszabásu reformok a fürdőügy fejlesztésére. — Októberben nemzetközi balneologiai kongresszus lesz Budapesten

Budapest Fürdőváros Egyesület vitéz dr. József Ferenc királyi herceg elnöklete mellett hétfőn tartotta évi közgyülését a Szent Lukács-fürdő éttermében.

A helyiség egészen megtelt érdeklődőkkel. A kormány is képviseltette magát. Többek között jelen voltak: Mikecz Ödön dr. belügyi államtitkár, Grosch Károly dr. miniszteri tanácsos, dr. Traeger Ernő min. osztályfőnök, Bárczy István dr. ny. főpolgármester és igazságügyminiszter. Tasnády-Szücs Andor és Samarjay Lajos ny. államtitkárok, báró Skerlecz Iván, dr. Bayer-Krucsay Dezső svéd kir. főkonzul, Bellák Sándor, Vámossy Zoltán és Sós Aladár egyetemi tanárok, Németh Béla dr., Saxlehner Andor, Györky Imre dr., a Svábhegyi Szanatórium igazgató-főorvosa Bodon Károly dr., Dányi Mihály dr., Tausz Béla dr., az Idegenforgalmi Szövetség alelnöke és még sokan mások.

József Ferenc dr. kir. herceg, mint az Egyesület elnöke nyitotta meg a közgyülést. Elparentálta az egyesület diszelnökét, Sipőcz Jenő főpolgármestert és Saxlehner Ödön forrástulajdonost.

Vitéz József Ferenc kir. hereeg megnyitó beszédében a Budai Napló cikkeit idézi

A királyi herceg ezután foglalkozott a napisajtóban megjelent közleményekkel, ezekből azt a megállapitást tette, hogy ugyanazok a jelszavak, amelyek az egyesület tizenöt évvel ezelőtt megkezdett programmjában mint problémák szerepeltek, ma már mindenki által elfogadott fogalmakként szerepelnek. Rendkvüli módon kell ügyelnünk az idegenforgalom állandóságára, hogy megőrizzük Budapest vonzóerejét s ezzel biztosítsuk idegenforgalmunkat.

Rendkivül fontos — mondotta — hogy továbbra is megmaradjunk olcsó országnak, fel tudjuk venni a versenyt a külfölddel.

A Budai Napló több számából idézett részleteket a királyi herceg. Különösen azokból a cikkekből, amelyek a téli idegenforgalom szükségét, az ilymódon kifejlődő versenyképességet, a szállók modernizálását, a fürdőkutatóintézet s a reuma-kórház fölépitését hangoztatták.

— **Folyik az akció — mondta a királyi herceg — folyik, de ez nem elég. Végre tényleg épüljön is föl a reumakórház, ne csak tárgyaljunk róla.**

A Budai Napló november 19-iki számából idézte aztán a királyi herceg Szendy polgármester cikkét, amely Budapest fürdőügyi reformjait adja tudtul és dr. Nemes György cikkét, amely a csalóka látszat-eredményekről és az egészségügyi előadások szükségéről szólt. Feltünést keltett — mondta az elnök — Szviezsényi Zoltánnak, a Budai Naplóban megjelent cikke is: „Hogyan lesz Budapestből Európa fürdővárosa". De különösen a „Válságos órák az idegenforgalomban" c. tanulmányt idézte.

Nemzetközi Fürdőügyi Kongresszus októberben

Ezután a főtitkári jelentés következett, amelyet dr. Techert Gyula adott elő. Kifejtette, hogy az Egyesület feladatköre és tevékenysége megváltozott, mert a budapesti fürdők külföldi propagandáját s az ezzel összefüggő tevékenységet most már a Gyógyhelyi Bizottság végzi. 1934 óta Budapest idegenforgalma mintegy harminc százalékkal emelkedett.

A budai gyógyvizek és gyógyfürdők azok a tényezők, amelyek elsősorban alkalmasak a külföldiek itt-tartózkodási átlagának meghosszabbitására. Foglalkozott a kúratipusok kialakitásával, valamint a füsttelenités kérdésével és a külföldi vendégek fogadásával.

1937. október 5—10 között Budapesten Nemzetközi Fürdőügyi Kongresszust fognak rendezni. Ennek a célja elsősorban, hogy Budapestnek, mint fürdővárosnak nemzetközi hirnevét és tekintélyét emeljék, másodsorban pedig hogy a fürdőügyek legkiválóbb magyar és külföldi szaktekintélyei vitassák meg orvosi, műszaki, gazdasági, jogi és idegenforgalmi szempontokból mindazokat az aktuális problémákat, amelyek az egyes országok fürdőit és üdülőhelyeit kölcsönösen érdeklik.

A kongresszuson Európából és a tengerentúli államokból 4-500 fürdőügyi szakember részvételére számitanak.

Az első hivatalos körlevél ezen a héten megy ki ötezer cimre és erős a remény, hogy a nemzetközi találkozó eredményes lesz.

Bánlaky Géza, a Szent Gellért Gyógyfürdő központi igazgatója javasolta, hogy a fürdőügyi kongresszussal kapcsolatban *kiállitást is rendezzenek*, még pedig történelmi és a fürdőkkel kapcsolatos épitészeti anyag, uj tervek bemutatásával. Elfogadták azt a javaslatot, hogy szükebbkörü bizottságot kérnek fel a rendezésre.

Szviezsényi Zoltán dr. a közeljövő feladatairól

Szviezsényi Zoltán, min. tanácsos, Budapest Fürdőváros Egyesület üv. alelnöke és a Gyógyhelyi Bizottság igazgatója tartotta meg ezután nagyszabásu előadását. Vázolta a fürdőügyi problémák történeti kialakulását. Az idegenforgalom propagálásában a fürdőké az első hely, mert bekövetkezhetik az idő, amikor a divat elfordul Budapesttől. Olyan alapokra kell tehát helyezni Budapest fürdőváros jövőjét, amely dacol az idővel. Nem dőlt még el a harc, sőt

erősen áll a küzdelem és többféle veszély fenyeget bennünket. Ilyen a nemzetközi konkurrencia, amely nem szivesen veszi egy uj fürdőváros beiktatását. Ilyen veszedelem az orvostudomány némely változása, mert sokhelyt mesterséges gyógyszerrel akarja pótolni a gyógyvizek erejét. *Vámossy* professzor irányitása alatt el tudtuk fogadtatni évtizedes munka utján, hogy gyógyvizeink olyan értékek, amelyek hivatva vannak Budapest idegenforgalmát megszilárditani. Ma már nem vitatható, hogy Budapest gyógyfürdői Magyarország idegenforgalmának legszámottevőbb tényezői.

A háború előtt egy kiváló polgármesternek, *Bárczy* Istvánnak köszönhettük a bátor nekiindulást s a jelen igazolta őt. Ha nem lennének itt még azok az alkotások, amelyeket ő kezdeményezett, idegenforgalomról nem lehetne beszélni. Sajnos, most mintha megtorpant volna az akciók kialakitása.

A Gellértszálló európaszerte a leglátogatottabb fürdő. Sehol ennyi gyógyfürdőt nem vettek igénybe. Legalább 78.000-re kell tenni a budapesti fürdővendégek számát s ezek átlag kéthetes gyógykúrát vettek igénybe. Ma már a szállodák kellő módon alkalmazkodnak az idegenforgalmi igényekhez. Tiz év alatt igen nagy fejlődésen mentek át. Nagy ambicióval és áldozatkészséggel hajtottak végre drága átalakitásokat már akkor, amidőn idegenforgalmunk még kissé gyenge lábon állt. Fájdalom, még mindig hiányzik a vidéki réteg, amely télen megtöltötte a szállókat. Ma Budapest kulturértékei nyáron jobban érvényesülnek, de éppen ezért gondoskodni kell arról is, hogy operai, zenei előadások, szabadszinpad stb. utján *ne csak Szent Istvánkor kapjanak a külföldiek némi izelitőt a magyar művészetből.*

Budapest fürdői, egyelőre a Margitszigetet és a Lukácsfürdő, be akarnak rendezkedni téli ivókurára is. Kétségtelen, hogy a fürdőfejlesztési politika nagy lépésekkel haladt előre. A magántőke is látja már a fejlődési lehetőségeket a fürdőkben, amit éppen a Lukácsfürdő bizonyit. Többet kell törődnünk a jövővel. 1934-ben még csak 14 pausál-füzetet sikerült eladni, amely külföldiek háromhetes fürdőzésére szól, 1935-ben már 380-at, 1936-ban pedig 1256-ot. Ezeken kivül más fürdővendégek is nagyszámmal jártak Budapesten.

Különösen fontos az, hogy Budapest olcsó legyen — mondta az előadó. A magyarországi idegenforgalom 92 százaléka Budapesté s ehhez képes szükséges a további akciókat lebonyolitanunk. Budapest kétségtelenül megérdemli, hogy a tervezett épitkezéseket csakugyan végre is hajtsák.

Társasvacsora a Lukács-fürdő éttermében

A rendkivül nagyhatású beszéd után, amelyet a királyi herceg köszönt meg, vacsorára ültek össze a jelenlevők. Mint házigazda, *Metzler* Jenő dr., a MOKTÁR vezérigazgatója és a Lukácsfürdő rt. elnöke köszöntötte fel szép beszédben a királyi herceget, aki nemcsak nagy történelmi nevét, hanem személyi vonzóerejét és tudását is odaadta Budapest fürdőügyének fejlesztése érdekében.

A királyi herceg szellemes beszédben aposztrofálta a fürdőket, ezuttal leginkább a Lukácsfürdőt. — A derék *Tarján* — mondta — tudja, hogy hányszor és milyen szivesen jövök ide feleségemmel együtt és hogy a külföldiek is milyen jól érzik magukat ebben a finomhangulatú helyiségben. Talán az egyetlen hely, amely afféle párisi jellegű s intimitását francia báj és izlés teszi kellemessé. A magyar fürdők és szállók fejlődése valóban jóirányú.

Szviezsényi Zoltán dr. *Mikecz* Ödön államtitkárt üdvözölte, aki a fürdők nagy jelentőségét elismerve, készséggel kilátásba helyezte a maga hivatali támogatását is.

— Budapest Fürdőváros Egyesület munkájával — mondotta — azt reprezentálja, amire minden magyar törekvésnek irányulnia kell: megtalálni, felfedezni a Csonkaország kihasználatlan adottságait. Gyógyforrásink hosszú idő óta öntötték a maguk gyógyitóerejét a Dunába. Ezeknek a forrásoknak a gyógyerejét és azt, amit ezek idegenforgalmi és városgazdasági életünk felélénkitése tekintetében jelentenek, az egyesület organikus keretekbe szedte még akkor, amikor az a gondolat nem volt ismert az egész ország előtt.

— Azt hiszem, a hatóságok feladata a legkönnyebb. Intuiciót kapott, s most csak az a feladata, hogy azt a szuggesztiót, azt az irányt és munkát, amelyet az egyesület az egész ország által elismert kiváló vezetés mellett végez, igyekezzék a maga részéről támogatni. Ennek a munkának a támogatója kell, hogy legyen minden tényező, mert ezen a munkán keresztül a magyar föld hallatlan értékeit juttatjuk megfelelő elismeréshez. Nemcsak materiális, nemcsupán egészségügyi propagandát végez ez a munka, hanem ezen keresztül idehozza azokat, akikkel más vonatkozásban is meg kell ismertetnünk a magyar kiválóságokat.

Az államtitkár végül igéretet tett, hogy a nemzet érdekeit szolgáló munkát támogatni fogja, elősegiti az előrehaladásban.

A Pestbudai Hajóhidpromenádé

Irta: Bevilaqua Borsody Béla

Montesquieu 1717-ben megjelent nagyszerü szatirája, a levélformában megirt „Lettres Persans"-a, „Perzsa levelek", elmondja, hogyan nyüzsög a párisi sétáló sokadalom a Pont Neuf-ön. A régi városok hidján nemcsak közlekedő helyek, hanem sétáló-helyek is voltak. A középkori alaprajzú régi városok régi belvárosi szutykos, hallatlanul sáros, szük utcáikkal, városfalak közé szorítva sétálásra nem voltak alkalmasak. A városi nép a városfalak laposán, a Városkapu előtt és a hidakon sétált.

1795-ig még állottak a régi Pest városfalai. Még lepedékes, békanyálas, rettentően mocskos Városárok vette körül a Belvárost. Az esti séta természetszerüen oda terelődött a Feldunasorra és az onnan nyiló Hajóhidra. A Feldunasoron ebben az időben épült ki a poros kis Sétáló Erdőcske, a Sylvula Deambulatoria, a mai Hangli helyén. Képét számos metszet és rézkarcu céhlevél őrzi. A Hajóhis pesti fejénél, közvetlen közelében ott volt Pest akkori legmonumentálisabb háza, a „Nagy Ház"-nak nevezett Kemnitzer Ház. Ezt a kalandos és zavaros multú, Pétervárадról Pestre verődött cserzővargamester, Kemnitzer János uram épittette. Ebben volt a hamar világhirüvé lett Kemnitzer Kávéház. Mindközönségesen Márványos Kávéház, Grand Café és Nagy Kávéház volt a neve. A Sétáló Erdőcskében volt egy „Lemonátás Kunyhó" is. Ez nyári kávéház volt, a Limonadiere franciául ugyanis kávést jelent.

Nos, a Hajóhid kevés sétálóhelye erre a kávéházra támaszkodott. A Sétáló Erdőcske és a Nagy Kávéház volt az esti nyüzsgő sokadalom gyülekező helye. Mindezekről bőven szólt a napokban megjelenő, a régi pest-budai kávéházakról szóló munkám.

A Hajóhid-promenáderól Gvadányi József gróf 1788-ban megjelent „Falusi Nótárius"-a Keresztesi Szabó József biharszacsali református predikátor „Budai Itinerarium"-a és Csokonai irnak pompás pestbudai holmikat. Ugyanugy ir arról Horváth István 1809-ben kezdődő naplója a „Mindennapi". Ezekből az irásokból teljesen kialakul a Budáról Pestre és Pestről Budára vonuló Hidpromenade képe. A budai hidfőnél egész sereg kávéház volt.

A hatalmas, félkörben meghajló hajóhidon este már megcsappant a forgalom. Sétálók százai lepték el a Hajóhidat. lefizették a nehány garasnyi hidpénzt és sétáltak. A két Hidfőnél a kávéházak várták őket. Pontosan ugy, mint ma. Gvadányi leirja az anglus es fránczus módi szerint öltözködő dámákat és gavallérokat. A Francia Forradalom előestéjén a londoni divat vol az ur Párisban, a télvilági dámák neve „Angol Leány" — „les filles anglaises" — volt. A nagyuri, nagyvilági pestbudai dámák e fertályvilági dámák viseletét hordották. Pest messze volt Londontól, az urivilág csak a divatlapokból értesült a „Modi"-ról, tehát ugy öltözködött, ahogyan Párisban a „Nyolcadvilág" legalsó osztályának dámái. Érdekes, hogy az angol lovászsipka, az „á la Jockey" 1788-ban is divatban volt. A mai divattervezés ezt az 1788-ból való bolond divatot agyalta ki, az ilyesmikre kapható kedves pestbudai dámák számára.

Ott pörgött a pestbudai Hidpromenade kávéházaiban a Yo-Yo is. Akkor Jeu noble volt a neve. 1795-re már a „Fenséges Nép", a forradalmi „Nadrágtalanok",-a „Sansculottes" sajátitotta ki e játékot és nevezte Jeu nationale-nak. „Nemesi játék" helyett „Nemzeti játék" lett a neve. Csokonai „Templfői" cimü pompás városszatirájában leirja a Hidfő melletti pesti kávéházban „National spil"-jét követő irodalmi hóbortot. Ezt „módi értelmesnek" csufolja. Az „Intellektuel" ekkor gunynév volt. A kicsufolt nemes ifju szája Rousseau, Gellert és Voltaire igéivel volt tele és Yo-Yo-t pörgetett a kávéházban.

A Hidat és a Promenádáját Gvadányi „Utvesztő"-nek nevezi, illetőleg megirja, hogy ez a Promenade közönséges pestbudai neve. Ezzel a pestbudai utcanyelv, az Argot bájos emlékét őrize meg. Utvesztő, a sétálók elvesztik utjuk célját, fejüket, szivüket és zsebüket irja Gvadányi. A „tzinkos Hajóhid" Venus örömére csábitja be őket a kávéházba.

Itt, e hivalgó nép között sétált minden este az öreg budai Remete, főtisztelendő Virág Bence ur. Dehogy is ment volna át ő a „romlott Pestre". Angyali ártatlanságában sétált ott a fiatal Horváth István társaságában. A fiatal urfi, az Egyetem akkori tollnoka megsétáltatta az öreg barátját, hazakisérte a Tabánba és rohant ifju barátnőjéhez, Trézsikéhez, akit naplója „Bögyörke" néven nevez. Ebből (irodalomtörténetileg) megállapitható, hogy a szóban levő leányka bögyös lyányka, azaz — molett volt. Itt kocsikáztatta meg az édes Bögyörkét, a masamódlyánykát az ifju Horváth István. Sokratesi peripatetikus pestbudai séta az öreg Virág Benedekkel, a Tabán bölcs, szelid Remetéjével, szivvesztő séta a Hajóhidon a drága Bögyörkével: ime, pesti „Ifju" anno 1809.

Horváth István később a Nemzeti Muzeum tudós főigazgatója lett. Fiatal szerelme emlékét a Napló őrzi. Bögyörke és az ifjuság kacagása cseng ki a Naplóból.

Virág Benedek ott lakott a tabáni Arany Szarvas sütőházban. Az emléktáblás házba belevág a csákány. Eltünik majd ez is. A Hajóhid helyén a mai Hangli előtt ma is ott nyüzsög a séta. Ez is utvesztő, de hol van Bögyörke, Trézsike, a pestbudai „Midinette". a pestbudai Diákromantika hiteles ősanyja?

Budai Ifju, ki ma ifju párokkal a budai Dunaparton andalogsz, állj meg, vedd le süvegedet és emlékezzél az édes Bögyörkéről. Párisban szobra van a La Montmartroise-nak, a Montmartre vidám kis varróleánykájának.

E sorok irója, ha pénze volna, szobrot emelne Trézsinek, a budai korsón.

———

Megszüntetnek egy fővárosi fürdőigazgatói állást. A főváros közigazgatósági tisztviselők létszámában egy fürdőigazgatói állás is volt szervezve. Tekintettel arra, hogy a főváros fürdő- és ásványvizüzemeket egyesitették és azok mint egyesitett vállalatok közös igazgatás alatt müködnek, az egyik fürdőigazgatói állás feleslegesnek bizonyult. A polgármester most előterjesztést tesz ez állás megszüntetése iránt.

Julián barát

Irta: Zajti Ferenc

Sarutlan talpát kérgesre edzé
A szikes puszták sótermő homokja,
S hol csalit tövise se akad vadbuvónak,
Az ég boritá rá ezer csillagú
Himes takaróját,
Hogy álmodjon alatta:
Töretlen hittel járni meg utján
„Magna Hungáriát".

Julián, Julián!.. hallja a kiáltást.
Erre ébred sebten, — ki tudja már hányszor,
Két szerzettársa a négyből, aki im felé kiált,
Kik pénzen szántó baromul eladva maguk,
Szerzettársukat igy a pusztai nagy utra
Segiteni kivánták,
Hogy megjárhassa a nagylelkü Julián
„Magna Hungáriát".

„Halálos betegnek nem való már étel,
Te erősitsd vele magad még egy napra",
Mondja a harmadik halál-vivódással..
Julián tüz-szeme égő fénnyel lángol,
Hogy bucsut kell vennie
Az uj pusztai sirtól...
S hogy árnyékát a hold im messzi elő-veté,
Maga se tudta, hogy már szélten éri vele
„Magna Hungáriát".

Azt se tudja s érzi, hogy szenved a teste, —
Hisz a lélek él most, — tesz, vesz,
Feszit lelki izmokat,
Nagy lelki-csatára:
Visszaforluljon-e Ő is?
Vagy amint láttatni engedte neki az Ég,
Menjen csak „előre",
Mert bizton eléri
„Magna Hungáriát".

Füves mezőség lepte meg utján...
Már vad méhek raja is szálldos, —
Biztosan virágos mezőség után.
Héja üz vadat fenn a magasban,
Ugy, mint otthon...

Amott béklyós lovak...
Kolomp-bongás, csodálatos szépen...
Lehet, hogy lába már tapodja is:
„Magna Hungáriát".

Örömmámorban hazaszáll a lelke,
Még egyszer látja, mit soha nem feled,
Amikor az idegenbe induló
„Erzsébet" királyi-leánykát
Királyi atyja, Endre, ezüstös szekérre ülteté,
Ajándékul adván neki,
Arany csattal ősi krónikát,
Hogy mint imádságot olvassa,
Hogy soha el ne felejtse,
„Magna Hungáriát".

Vadrózsa fának most hullik virága,
Sok zöld levelekkel tele van az ága.
Madár is száll rája. Nóta-szóba zendül,
Odább étel-vivő asszony
Nótás szava csendül.
„Utam igazától többé már nem félek.
Akár meg is halnék,
Hisz vágyam betelt,
Mert szemeim im látták
„Magna Hungáriát".

De nem! Társai pora, vére,
S lelkük áldozatja, —
Tatár hordák szele,
S mongol hadak félelmetes hire,
Tovább üzék jó Juliánt magát.
— Csak hirt vinni megy hát..
— És felkeresi majd hazulról,
Még máskoron is,
„Magna Hungáriát".

Julián teste kihült,
Szeme lehunyt,
Pora roskadón a sirjába omlott...
De két keze, két fénylő keze
Még ma is ott lángol a magyar égen:
Az egyik ökölbe szorul,
A másik csontujjaival mutatja,
Arra kelet felé:
„Magna Hungáriát".

Ujból Hűttl Károly dr.-t választotta meg elnökévé az Ujlaki Hegyvidéki Egyesület

Az Ujlaki Hegyvidéki Egyesület február 14-én tartotta a Szépvölgyi uton lévő *Kakukfészek* vendéglőben évi közgyülését. A közgyülésen az egyesület köszeretetnek örvendő elnöke, *Hüttl* Károly dr. székesfővárosi bizottsági tag elnökölt. *Kanyó* Lajos főtitkár részletes jelentésében beszámolt az egyesület működéséről. Ismertelte a hegyvidék autóbuszjáratának ügyét, amelynek megindítására nézve *Szendy* Károly polgármester a nála járt hegyvidéki küldöttségnek határozott igéretet is tett. Beszámolt továbbá arról az összefogásról is, amely a vizzónatarifa elleni küzdelemben az elnök iniciativájára az egész budai hegyvidéket képviselő 14 egyesületet is felvonultatta.

A beszámoló kitért azokra az előnyökre, amelyekkel Buda légvédelmi szempontból rendekezik a város többi részeivel, főleg a zsufolt belső városrészekkel szemben és amelyek uj, egységes, kertvárosszerű fejlődéshez kell, hogy vezessenek, ha a fejlődést gátló körülményeket megszüntetik.

A főtitkári jelentés, valamint a zárszámadások ismertetése után az egyesület megválasztotta uj tisztikarát. Elnök *Hüttl* Károly dr., fővárosi bizottsági tag lett, aki már három cikluson keresztül áll az egyesület élén. Alelnökök: *Lázár* Ottó dr. ny. kincstári jogügyi főtanácsos és *Gyurcsy* László, társelnökök: *Lorch* Károly Lajos m. kir. kormányfőtanácsos, *Boross* Ernő dr. e. ü; főtanácsos, *Kun* Árpád dr; ny; polgármester és *Wagner* Levente szfv. mérnök. Titkár: *Kanyó* Lajos szfv. mérnök, ügyész: *Elszász* Oszkár ügyvéd, jegyzők: *Doró* István dr. és *Müller* Béla, pénztáros: *Német* Béla, ellenőr: *Somló* Jenő; számvizsgálók: ifj *Som* Imre, *Ivy* Fálmán és *Ötvös* Imre, gazda: *Reisz* Péter. Választmányi tagok: *Bodócs* János, *Beke* Mózes, *Hajdu* István dr., *Breszttovszky* Ede, *Homonnay* Mihály, vitéz *Kovács* Aladár, *Kuszenda* Gyula, *László* Zoltán, és *Katzer* József. Választmányi póttagok: *Bach* Frigyes, *Dóra* Andor, *Kiss* Ernő, *Tóth* Vince dr. és *Varga* Imre.

A megválasztott tisztikar nevében *Hüttl* Károly dr. mondott köszönetet a közgyülésnek és vázolta az egyesület célkitüzéseit, amelyek szerint már a közeljövőben szükségesnek mutatkozik a többi budai egyesületekkel való együttmüködés, amely egész Buda érdekeit érintő problémákat van hivatva megoldani. Iyenek: a városrendezési törvényjavaslat egyes sérelmes rendelkezései, amelyeket a képviselőház már letárgyalt ugyan, de megfelelő össszefogás esetén annak végrehajtási utasitását még enyhiteni lehet. A budai hegyvidéket érintő kérdésekre a végrehajtási utasitásnak ki kell terjednie. A zónatarifa elleni harc lankadatlan folytatása mellett tárgyalni kell a vizszolgáltatási szabályrendelet módositásának tervét is. Állást kell foglalni és fel kell venni a küzdelmet a téglagyáraknál tapasztalható szabálytalan állapotokkal szemben.

Egy intenziv életet élő egyesület munkájába volt alkalmunk betekinteni a közgyülésen. Meg vagyunk győződve arról, hogy *Hüttl* Károly dr. elnök egyéni képességei és munkatársainak buzgó tevékenysége az egyesület további fejlődését biztositják és a megkezdett munkát az egyesület vezetősége a többi társegyesületekkel együtt Buda érdekében diadalra viszi.

Az egyesület már december 29-én tartott közgyülésén diszelnökévé választotta *Szendy* Károly polgármestert, ki a diszelnökséget el is fogadta. A diszelnöki oklevelet Hüttl Károly dr. elnök vezetésével az egyesület tagjaiból alakult küldöttség fogja 19-én, pénteken délelőtt Szendy Károly polgármesternek átnyujtani.

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

Huszezer pengő bánatpénz kell a Gellért-vendéglő bérletére. Március 5-én jár le a Gellért-szálló vendéglői és kávéházi üzemére hirdetett versenytárgyalás határideje. A polgármester súlyt helyes arra, hogy ha Gundel Károlyon kivül akad más pályázó, kizárólag komoly ajánlattevő legyen az illető, ezért a pályázati hirdetmény azt a sulyos kikötést tartalmazza, hogy a pályázónak 20.000 pengő bánatpénzt kell ajánlatával egyidejüleg letétbe helyezni. Természetesen nincs szó arról, hogy Gundeltól elvegyék a bérletet; méltóbb kezekben, mint Gundelében nem lehetne a Gellért. Személye biztositéka annak, hogy a legelőkelőbb világvárosi nivón marad a vendéglő a jövőben is, ami már magában is nagy nyeresége a főváros idegenforgalmának.

Miért kell fővárosunk ősi nevét visszaállitani? A fenti cim alatt tartja Széll Sándor dr. tb. főszolgabiró a Terézvárosi Casino rendezésében a Casino nagytermében (Nagymező u. 22-24. sz.) f. évi március hó 6-án este fél 8 órakor, a főváros régi magyar nevének, Budának visszaállitása érdekében folytatandó előadássorozatának első bevezető részét. Ezen nagysikerünek igérkező előadáson fogja Széll Sándor dr., ezen akciónak régi lelkes harcosa, történelmi indokokkal megvilágitani az ősi Buda név visszaállitásának szükségességét.

A Virágkedvelők Egyesülete szobanövény és kiskert ápolási tanfolymot tart. Csütörtökön d. u. fél 5 órakor az egyesület helyiségében VIII. Eszterházy ucca 4. szám alatt. „A hideg szobába való növények" cimen Füredi Jenő tart előadást. Minden érdeklődőt szivesen látnak.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KORUT 66a. TELEFON: 1-446-27.

Thordai Lajos előljárót ünnepelte a Pénteki Borgazda Társaság

Február 12-én este tartotta a Budai Polgári Kör hagyományos péntek esti *borgazda estjét.*

Ez alkalommal marosvásárhelyi *Thordai* Lajos dr. tanácsnok,, a II. kerület közszeretetben álló előljárója mint borgazda üdvözölte a nagyszámu és előkelő vendégsereget. Kedves és meleg hangulatot varázsolt Thordai előljáró azzal, hogy jobbnál-jobb vidám történeteket elevenitett fel a tekintetes Tanács idejéből és az ő fiatalkori emlékeiből.

Thordai dr. előljárót az elhangzott reminiszcenciák után rendkivül jó hangulatban lelkesen ünnepelte a jelenvolt nagyszámu vendégsereg. A nagy tetszést keltett szép előadást *Zboray* Gyula dr., a társaság jegyzője köszönte meg, melegen méltatva Thordai Lajosnak, a kerület szeretett előljárójának érdemeit.

Jelen voltak többek között: Vezér Károly dr., Kozma Jenő dr., Zilahy Kiss Jenő dr., Szlávik Ferenc dr. Sámy László dr., Ury Károly dr., Gulovits Endre dr., Rózsás Pál, Szécsi Jenő, Bárczy Bolizsár dr., Major Árpád dr, Tóth József, Pénzes Mihály dr. Nagy Barnabás dr., Öttömösy Sándor dr., Szklenkay Zénó dr., Bárczy László, gróf Zay Imre dr., Nagy Iván dr., Veress Samu dr. s még számos más előkelőség.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

III. Béla király koporsóját a Koronázó templomból Székesfehérvárra viszik

1893. óta őrzik a Nemzei Muzeum felügyelete alatt a budavári Koronázó templomban III. Béla királynak és feleségének antiochiai Annának földi maradványait márvány lapokból összeállitott koporsóban. A királyi csontokat annak idején a székesfehérvári bazilika körül végzett ásatások során találták meg és Székesfehérvár polgármestere most azzal a kéréssel fordult Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, aki egyuttal a város országgyülési képviselője is, engedje meg, hogy a királyi koporsót visszahelyezzék Székesfehérvárra. A város nagyban készül a Szent István jubileumi évre és ennek keretében óhajtja III. Béla királynak és feleségének márványkoporsóját a székesfehérvári bazilikába elhelyezni.

A tárgyalások kedvező mederben folynak és bizonyosra vehető, hogy Hóman Bálint kultuszminiszter hozzájárul a hamvak elszállításához.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18, T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

Még egy „pohár viz" a Margitszigeten

„Egy pohár viz a Margitszigeten" cimü cikkemhez, amelyben a szigeti ivókúrákra vonatkozó kritikai megjegyzéseket foglaltam össze, illetékes helyről magyarázatot fűztek. Habár a karlsbadi glaubersós-hydrocarbonátos magas hőfoku vizet nem minden tekintetben lehet a mi kénes hévizeinkkel a hütésnél összehasonlitani, mégis a magyarázatnak az egyetemleges budapesti ivókúrákra vonatkozó megnyugtató hangja cikkem végső tendenciáját támasztja alá: ismétlem, le kell szegeznünk a budai ivókurák és kuraintézmények fejlesztésének nagy nemzetgazdasági és hygiéniai szükségességét. Itt az ideje, hogy a főváros vezetősége is a kérdéssel a legintenzivebben foglalkozzék, érte áldozatot hozzon és az alkotás terére lépjen.

Nemes dr.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

A Budai Evangélikus Hősök Templomát Építő Egyesület febr. 7-én nagyszabású ünnepélyt tartott templomalapja javára. Vitéz Nagymegyeri Nagy Károly ny. altábornagy lelkes megnyitó beszédben buzdított áldozatkészségre — Marconnay Tibor országos nevü iró és költő Heredia, Lecomte de Liste, Gautier, Fr. Jammes, Baudelaire, Tempson, Yeat, Carducci, Conrad Ferdinand, Meyer, Maisoni litván költő, Li-tai-po és más kinai költők müveiből müfordításait adta elő nagy sikerrel. Marconnay 250 verset fordított le külföldi nagy irók müveiből és amit bemutatott, az a meglevő fordiásoknak csak kis része. A Litografia dalkör Boros József karnagy vezetésével vallásos és hazafias dalokat adott elő nagy készültséggel. Az ifjusági zenekar szép harmonikus játékával gyönyörködtetett. S. Petrassovits Olga és K. gróf Vay Alexandra művésznők operarészleteket énekeltek. Dr. Juhász Lajos nagy hatásu igehirdetése zárta az estélyt.

Tizezernél több látogatója volt a Karátsonyi palota mükincseiből rendezett kiállításnak. Egy hét óta autók hosszu sora áll a Krisztina körúti Karátsonyi palota főbejárata előtt. Mult csütörtökön nyilt meg a gróf Karátsonyi palotában a palota berendezési tárgyaiból és mükincseiből rendezett aukció kiállitás. A kiállitás iránt, amelyen a mult századból származó egyik legjelentősebb, a külföldi mügyüjtők előtt is jólismert magyar gyüjtemény kerül az eddig féltve őrzött palota termeiben bemutatásra, várakozáson felüli nagy érdeklődés nyilvánult meg. Több mint tizezer látogatója volt a kiállitásnak, amely tegnap rekesztetett be.

Óvatosan kell bánni az óbudai uj telepengedélyekkel

Egy nagyobb vállalkozói érdekeltség telepengedélyért folyamodott, hogy a Bécsi ut mentén agyagbányával kapcsolatos téglagyárat létesithessen. A folyamodvány végigjárta az összes illetékes hatóságokat. Szakértőkből álló bizottság száll majd ki a szinhelyre, hogy megállapitsa és aztán véleményt mondjon róla, alkalmas-e a kiszemelt telep arra, hogy az érdekeltség elvégezhesse rajta nagyszabásu épitkezéseit.

Mint ilyenkor szokásos, falragaszok is jelentek meg az óbudai uccákon, téreken és hirdetőoszlopokon, amelyeken a III. kerület előljárósága felhivja a telep közelében lakókat: van-e kifogásuk a tervezett épitkezések ellen és ha van, azokat kellő indokolással záros határidőn belül nyujtsák be az előljárósághoz.

E pillanatban nem tudom még, mi a szakértőbizottság véleménye, nem kutatom azt sem, van-e, aki kifogást emelt az uj település ellen: előttem még mindig anak a lelkesedésnek visszhanja hangzik, amely a III. kerületi városrendezési és Stadion-bizottság alakuló gyülésén nyilvánult meg. Ezen a gyülésen, amelyen a kerület valamennyi társadalmi rétegének képviselői voltak jelen, egyhangú lelkesedéssel határozták el, hogy erős összefogással vállvetett buzgósággal fogják kiharcolni a III. kerület eddig elhanyagolt végleges rendezését és jövő fejlődésének biztositását.

Ennek a rendezésnek és fejlődésnek évtizedes akadályai azok a nagy területek, amelyek megmerevülten ékelődtek be a házak és uccák közé, ugy, hogy minden épitkezési kedv megtorpan és visszariad. *Az óbudai stadion megvalósitása el sem képzelhető ezeknek a területeknek kisajátitása és a fejlődés vonalába való beillesztése nélkül.* Ha most még ujabb olyan merevitő telepengedélyekkel a szó szoros értelmében „kimélyitik" ezt a városrészt, ez csak visszaveti a fejlődési lehetőségeket és illuzóriussá tesz minden egységes elgondolást Óbuda szebb jövője érdekében.

Éppen azért nem volna egészen céltalan, ha az ilyen telepengedélyek ügyében kiküldött szakbizottságba beinvitálnának néhány hozzáértő urat az ujonnan alakult III kerületi városrendezési és stadionbizottság tagjai közül is.

Uj budai

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

Felmondott a főváros az uj kivezető főút mentén lakó bérlőknek

Nemrégiben közölte a *Budai Napló* a főváros ut- és csatornaépitési programját, amelyet *Király* Kálmán tanácsnok állitott össze. Örömmel állapitottuk meg, hogy az utépitési költségvetés nagyobbik felét forditja az idén a főváros a budai utak rendbehozására. A költségvetés legnagyobb tétele az az egy millió 150 ezer pengő, amelyet a dunaparti kivezető főut épitésére vettek fel.

A *Budai Napló* értesülése szerint a nagyjelentőségü főut épitése komoly fordulóponthoz ért: az előkészitő munkálatok már a tavasz folyamán megindulnak. Erre vall a fővárosnak az az intézkedése, hogy felmondta azokat a lakásokat, amelyek a főutvonal mentén kisajátitott házakban vannak.

A felmondás eső csoportja már meg is történt. A zsidótempolom és Lajos ucca közötti szakaszon, a Lajos ucca és Dunapart között fekvő és már kisajátitott házak *valamennyi lakójának május 1-re felmondtak.* Ezeknek a házaknak a lebontását a lakók kihurcolkodása után azonnal megkezdik.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek Hoffmann Ferenc sütőmester, II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

Az uj fertőző kórház és a budai hegyvidék

A budai hegyvidék lakosságát mindjobban foglalkoztatja az Uj Szent János kórház kibővitésképpen létesitendő uj fertőző tüdőbeteg tbc. kórház problémája.

Uj kórház létesitését mindenkor örömmel és megnyugvással kell fogadnia a székesfőváros közönségének, de ennek a megnyugvásnak fokozottnak kell lennie, különösen akkor, amikor tbc. kórházról van szó.

Fertőzőkórház helyének megválasztásánál figyelembe kell venni tágabb értelemben a legáltalánosabb közérdeket és a helyi közérdeket. A cél e két érdek lehető párhuzambaállitása. Közelebbről nézve, felmerülne a székesfőváros közegészségi és pénzügyi érdekei, az egyik odalon, — és a kiválasztandó hely szükebb értelemben vett lokális, de közérdeke.

A székesfőváros pénzügyi érdekeit vizsgálva, nem tehető vitássá, hogy az uj kórház létesitése lényegesen gazdaságosabban, olcsóbban oldható meg egy már meglevő kórház kibővitéseképpen, amikor nem kell uj adminisztrácót létesiteni, hanem már meglevő, bevált keret kiegészitésével, esetleges megerősitésével láthatja el az uj feladatokat. Itt különösen a kórház gazdasági, élelmezési, igazgatási ügyeit értem. Azonban ilymódon kétségtelenül előnyösebb a kórház ápolási, orvosi kérdéseinek megoldása is, bár itt a megtakaritás nem oly nagymérvü. Végül a berendezés költségeinél ez az előny tovább csökken és ugyszólván csak a szállitási költségek esetleges különbségére minimálódik.

A betegek gyógyulása szempontjából különösen fontos, hogy a kórház helyének természetes gyógytényezői meglegyenek. A budai hegyvidék levegője közismerten tiszta és jó, olyannyira, hogy azt „Budapest tüdejének" szokták nevezni. A Svábhegy-Jánoshegy, Nagy és Kishárshegy, a Guggerhegy és a Rózsadomb alkotta természetes medencében elhelyezett Uj Szent János kórháznak ennek megfelelően kiválóan tiszta, jó levegője van; tüdőbetegkórház szempontjából azonban mégsem teljesen ideális, mert hiszen erre a célra legjobban az erdő, különösen a fenyőerdő felel meg. Ha ez a feltétel fennforogna, akkor az uj kórház ezen a helyen a betegek gyógyulása szempontjából elég megfelelően volna elhelyezhető.

A modern gyógyászat nagyfontosságú therápiai tényezőnek tartja a betegnek megszokott környezetéből minél tökéletesebb, zavartalanabb, teljes kikapcsolódását. Uj egészségügyi intézmény alkotásánál ezt a körülményt nem lehet figyelmen kivül hagyni. Nos az Uj Szent János kórház ennek a követelménynek nem felel meg.

A budai hegyvidék ma már kiépült és erősen tovább fejlődik. Napról-napra uj villák, nyaralók emelkednek, ugy, hogy az Uj Szent János kórház bekerült a városba. Sőt a főváros természeti szempontból legszebb részének, kiindulópontjába. Innen ágaznak szét a hegyvidék legfontosabb utvonalai, a Budakeszi ut, Kutvölgyi ut, Diósárok ut. Az Uj Szent János kórház a maga jelenlegi kiterjedésével nem előnyösen befolyásolta a vidék fejlődését. Nem vitás az sem, hogy milliós világvárosunknak szüksége van arra, hogy testet-lelket felüditő hegyvidékének páratlan szépségét ne rontsa le mammutkiterjedésü gyógytelepekkel. Az Uj Szent János kórház a hegyvidék bejáratát legalább is nem előnyösen disziti, további terjesztése pedig egyenesen káros. Ma már ez a kórház nem áll megfelelő helyen; terjesztése helyett — bármilyen furcsán hangzik is — a változott viszonyoknak megfelelően jelenlegi helyén való fokozatos csökkentésére kellene törekedni.

Más metropolissal önszehasonlitva, a budai hegyvidék nekünk, budapestieknek körülbelül az, ami a rómaiaknak Ostia. Az olaszoknak eszükbe sem jut, hogy Ostiában fertőző tüdőbeteg kórházat létesitsenek.

Jóllehet fertőzési szempontból nem lehet kifogásolható az uj tüdőbeteg kórháznak Budán leendő elhelyezése, a hegyvidék lekossága mégis érthető aggodalommal várja a fejleményeket. Itt merül azután fel a „helyi közérdek" kérdése.

A hegyvidéken legnagyobb számban kisfizetésü tisztviselők, hivatalnokok telepedtek le, akik főleg egészséges fekvése és levegője miatt választották lakhelyül a fővárosnak ezt a részét. Ezeket nem érinti előnyösen a kórház terjesztése, mert ha nincs is fertőzési veszély, fertőző kórház közvetlen közelsége nem megnyugtató és egy vidék fejlődését teljesen megakaszthatja.

Mindezeket egybevetve, az uj tüdőbetegkórházat teljesen megfelelően és korszerüen a főváros határában, a nagyváros forgalmától távol fekvő valamelyik erdőben kellene elhelyezni. A pénzügyi nehézségeket a János kórházban már meglevő tüdőosztályok megszüntetésével és az ujjal egy helyre való áttelepitésével lehetne csökkenteni. Igy nagyobb üzemről lenne szó, amelynek létesitése és fenntartása lényegesen gazdaságosabb. Az üresen maradt épületeket pedig a kórház megmaradt osztályainak kényelmesebbé tételére lehetne felhasználni.

G. Gy. dr.

Zászlók utalvány nélkül

Indanthren festésü vizálló pamutanyagból, rojttal, természa-nőtt (nem deszkából vágott) olajfestékes páccal bevont ruddal:

kb. 150/ 65 cm. méretben P 4.80 5.—
kb. 150/100 cm. méretben P 5.80 6.20
kb. 200/100 cm. méretben P 7.— 7.50
kb. 250/100 cm. méretben P 8.10 9.—
kb. 300/100 cm. méretben P 9.10 10.—
kb. 300/150 cm. méretben P 12.— —.—

HUNGÁRIA ZÁSZLÓ és Diszitési Vállalat, Budapest.
Prohászka Ottokár u. 4. Tel: 18-32-79. Damjanich u. 32. Tel: 13-46-51.
46 ÉVES SPECIÁLIS ZÁSZLÓ-SZAKÜZLET.
Nagy választék különféle zászlókban és rudakban.

Allah csodát tett Óbudán

Óbudán a szinigazgatók eddig még ritkán gazdagodtak meg. Mikor a sok vihart látott Kisfaludy-szinház vezetését Erdélyi Mihály vette át, úgy látszott, hogy végre jobb napok virradnak az óbudai szinházi estékre is.

Egy darabig ment is a dolog. Az uj igazgató megérdemelte a támogatást. Jót és szépet adott, még hozzá olcsón. De aztán őt is kezdte fenyegetni az óbudai szinigazgatók végzete: feltünően csökkent a szinház látogatottsága. Dehát nem azért látott már sok vihart, szárazon és vizen Erdélyi Miska, hogy egykönnyen átengedje magát a rázúduló hullámnak.

Megbeszélte tikárával, Pallós Jánossal:

— Óbuda lakósainak túlnyomó része katolikus. Hozok tehát katolikus darabot. Előadatta „Az abbé"-t, a cimszerepben Harsányi Rezsővel, a kiváló színésszel, akinek ez parádés szerepe. Az eredmény: üres színház, 45 pengős bevétellel.

Erdélyi Miska ismét a homlokára csapott:

— Ugy? A katolikusok nem jöttek. Lássuk a zsidókat! És müsorra tüzte a „Gólem"-et.

Fagyos részvétlenség, tátongó széksorok. Az óbudai zsidókat nem érdekelte a Gólem.

— No, ha se keresztény, se zsidó darab nem kell, vegyünk elő egy „mohamedán" darabot — szólt Erdélyi és a legközelebbi szines szinlap a „Sztambul rózsáját" hirdette.

És mit tesz Allah?

A nézőtér zsúfolásig megtelt katolikusokkal és zsidókkal.

Igy tett csodát Allah a Kisfaludy-szinházban.

Tartós, szép
Kerti butorok
HUTTER és SCHRANTZ RT.
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 63
Elismert legjobb kivitel

EGYESÜLETI ÉLET

A vizivárosi iparoskör mozgalma kislakások épitése érdekében

A Viziváros őslakói tulnyomórészben kisiparosok és kiskereskedők. Örömmel látják ezek az ott rohamos gyorsasággal épülő hatalmas és modern bérpalotákat. De amint egyre-másra lebontják fejük felett a régi kis házakat, ijedten látják, hogy helyhez és helyi vevőkhöz kötött kis műhelyeikkel, boltjaikkal hurcolkodniok kell.

Ma már mintegy 200 vizivárosi család sorsát érinti a városrész ujjáépitése, de többszáz családnak okoz gondot a közeljövőben. *Ezért a vizivárosi iparoskör, amely közel 40 éve működik, akciót inditott aziránt, hogy a székesfőváros épitsen városi bérházakat a Vizivárosban,* éppugy, mint igen jó tapasztalatokkal tette ezt Kelenföldön, Zuglóban, Óbudán. Az iparoskör a fővárosi pártokat is igyekszik megnyerni e gondolatnak és február 15-én, a II. ker. Nemzeti Egység Pártjában rendezett ankétet e kérdésben.

Az érdekeltek azt kérik, hogy a *főváros a 32 vizivárosi fővárosi telek felhasználásával épitsen néhányszáz korszerü, mégis megfizethető bérü polgári kislakást,* ami hasznothajtó beruházást is jelentene a ma semmit sem jövedelmező városi telkek beépitésével.

A Római Fürdő Telep Egyesület első művészi estjét február 20-án, szombaton este rendezi meg Fehér Dezső Tó-vendéglőjében Kézdi Kovács László elnöklésével. A gazdag müsor szereplői: Dóry József magyar dalénekes, Szabó Margit előadó művésznő, Bardócz Dénes aranykoszorus magyar dalénekes, Csernyánszky László székesfővárosi tanár, zeneszerző, K. Votisky Alice, a Rádió magyar dalénekese, Sanek Péter tilinkó művész, Koncz Dezső költeményeit szavalja. A záróbeszédet Madaras Aurél róm. kat. lelkész mondja. A zenei kiséretet Dombi Jancsi és zenekara adja. A müsor közlője vitéz Pólya Antal dr.

PHILIPS
RÁDIÓT
hol vásároljunk
BUDÁN
„Márvány" RÁDIÓ
hat. eng. villany szerelési vállalat
I. MÁRVÁNY-UTCA 21. TELEFON: 1—522—95

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Február 20: Az általános forgalmi adó havi 48—240 P átalányára a negyedik hatod rész bélyeggel való lerovása. Február 20-ig kell továbbá minden vállalatnak kimutatni és az illetékes Pénzügyigazgatósághoz beküldeni az elmult évről azokat az ügynöki díjakat, jutalékokat, melyek után a vállalat az alkalmazottak kereseti adóját nem rótta le. Az alkalmazottak kereseti adójával megrótt ügynöki jutalékokat nem kell külön bejelenteni.

Február 25-én: Az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengő átalányára az ötödik hatod rész bélyeggel való lerovása. Az alkalmazottak február havi illetményei után a kereseti és különadó illetményjegyzék kapcsán befizetendő. Részletfizetést kell teljesíteni azoknak, akik ¾, vagy ½ évi bevallás alapján fizetik az általános forgalmi adót.

Február 28: Az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengőig terjedő átalányára az utolsó részlet bélyeggel való lerovása este 18 óráig. Minden munkaadó köteles az alkalmazottjairól, kiknek 1936. évi összjövedelme a 3.600 Pengőt meghaladta, illetményjegyzéket készíteni és azt az alkalmazottak lakáshelye szerint illetékes adószámviteli osztályhoz benyujtani. E napig tartoznak beadni az általános kereseti, jövedelem- és vagyonadó bevallásaikat, akiknek jövedelme évi 10.000 Pengőn felul van, vagy pedig az elmult évben kivetett vagyon és jövedelemadójuk valamely okból nem rögzittetett.

*

Rovatvezetőnk e rovat keretébe tartozó közlemények tekintetében előfizetőinknek készséggel ad bővebb felvilágositást személyes vagy irásbeli megkeresésre I., Szent János tér 1/a. alatt az Otthon családiház és öröklakástulajdonosok egyesületének helyiségében mindennap d. e. 9-10 és d. u. 3-6 között. Telefonszáma: 1-543-62.

Öröklakásába csak „Thermofix" etagefütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: I—615—59.

Kik tartoznak általános keresetiadó vallomást tenni?

II.

Kik tartoznak jövedelem- és vagyonadó bevallást adni.

a.) mindazok, akiknek a mult évi jövedelemadója, illetőleg vagyonadója még nem jogerős és az a folyó évi február hó végéig sem válik jogerőssé;

b.) akiknek a mult évi jövedelem és vagyonadója jogerős ugyan, de a jövedelemadó alapja a 10.000 Pengőt, vagy a vagyonadóalapja a 200.000 Pengőt meghaladja;

c.) akiknek jogerős adóalapja nem teljes, hanem csonkaév eredménye alapján állapittatott meg;

d.) akik az általános kereseti adó alapjuknak ujbóli megállapitása céljából az általános kereseti adóra nézve uj bevallás adására felhivattak;

e.) akik a mult év folyamán váltak adókötelesekké (uj adózók);

f.) akiknél az adóztatás helye olyképen változik meg az 1936. év folyamán, hogy ennek következtében az 1937. évre már nem vidéken, hanem a székesfővárosban lesznek megadóztatva;

g.) akik a jövedelem- és vagyonadóalap ujbóli megállapitását kérték, vagy annak ujbóli megállapitása végett a pénzügyi hatóság által a bevallás beadására felhivattak.

Nem tartoznak jövedelem- és vagyonadóbevallást adni:

a.) azok, akiknek a jogerősen megállapított mult évi jövedelemadóalapja 10.000 Pengőt, vagyonadóalapja pedig a 200.000 Pengőt túl nem haladta és az adóztatás helye továbbra is Budapest maradt;

b.) azok, akiknek a mult évben csupán adómentes jövedelmük volt, adóköteles jövedelmük azonban nem volt;

c.) azok, akiknek a mult évben összes adóköteles és adómentes jövedelmük együttesen az 1000 Pengőt, illetőleg a mult évi december hó 31-én adóköteles vagyontárgyuk értéke az 5000 Pengőt nem haladta meg, vagy ha jövedelmük meg is haladta az 1000 Pengőt, de ebből az adóköteles jövedelem a 600 pengőt nem haladta meg;

d.) azok a közszolgálatban állók, akiknek a mult évi közszolgálati illetményükön kivül más jövedelmük nem volt, vagy ha más jövedelmük volt is, de ez a jövedelem a 600 Pengőt nem haladta meg;

e.) azok az egyházi javadalmasok és magánszolgálatban álló alkalmazottak, akiknek a mult évi szolgálati járandóságuk a 3600 Pengőt nem haladta meg és ezenkivül más jövedelmük nem volt, vagy ha más jövedelmük is volt, ez a jövedelem a 600 Pengőt nem haladta meg.

A jövedelem- és vagyonadó bevallást annál a kerületi adószámviteli osztálynál kell beadni: ahol a bevallás beadására kötelezettnek állandó lakása van, Akinek több állandó lakása van, jogában áll bevallását bármelyik lakása szerint illetékes községi elöljáróságnál, vagy kerületi adószámviteli osztálynál beadni, de ezt köteles a többi lakása szerint illetékes adóhivatalnál legkésőbb február hó 28-áig bejelenteni.

Közös háztartás esetében a közös háztartáshoz tartozó családtagok jövedelmét is a családfőnek kell bevallani. Nevezetesen:

a.) az adókötelesnek jövedelméhez azt a jövedelmet is hozzá kell számitani, amely a vele közös háztartásban élő feleségét megilleti;

b.) az adóköteles atya jövedelméhez azt a jövedelmét is hozzá kell számitani, amely az atyai fegyelem alatt álló kiskorú gyermekeket megilleti. Az adóköteles anya jövedelméhez a kiskorú gyermeke jövedelmét szintén hozzá kell számitani;

c.) a közös háztartáshoz tartozó többi tagoknak (nagykor- lemenők, felmenők, oldalrokonok stb.) jövedelmét rendszerint a háztartás fejének jövedelméhez kell számitani;

d.) a háztartásban fizetés, vagy bér fejében alkalmazottak, valamint a kosztosok, albérlők, vagy ágybérlők nem számithatnak a közös háztartáshoz.

A közös háztartáshoz tartozó családtag jövedelmét a családfőnek nem kell bevallani a következő esetekben:

a.) a feleség jövedelme nem számitható a férj jövedelméhez akkor, ha a házastársak közt a házassági életközösség tartósan megszünt, de ebben az esetben is csak akkor, ha a nő vagyonát már nem a férj kezeli;

b.) a feleségnek, vagy a közös háztartáshoz többi tagoknak az a keresete, amely fejenként évi 600 Pengőnél nem több, továbbá ugyanezeknek szolgálati illetményei;

c.) ha a háztartás feje bizonyitja, hogy a vele közös háztartásban élő családtag jövedelme nem kerül az ő rendelkezése alá;

d.) az előző a.), c.) pontok esetében a feleség, illetőleg a családtag külön adózik, amennyiben az illető családtagra nézve a jövedelemadó fizetési kötelezettség az általános szabály szerint különben fennáll.

A bevallások beadásának elmulasztása esetén kiszabható birságok.

Aki az általános kereseti adó bevallását az előirt határidőig nem adja be, a későbbi kivetés során megállapitott adóalap 1 százalékát, ha pedig a hozzá intézett felhivásnak a kitűzött határidőn belül sem tesz eleget, 3 százalékát fizeti birság fejében. Aki a jövedelem és vagyonadó bevallást az előirt határidőben nem adja be, a kivetés során megállapitott adónak 10 százalékát, ha pedig a bevallás beadására hozzá intézett felhivásnak a kitűzött határidőn belül sem tesz eleget, a megállapitott adónak 50 százalékát fizeti birság fejében.

*

Hófogórácsok alkalmazása és jókarbahelyezése tárgyában a polgármester 300.843/1936.-III. sz; alatt a következő határozatot bocsátotta ki:

Az épitésügyi szabályzat 256-262. §-aiban foglalt rendelkezések alapján felhivom a kerületi elöljáró urakat, hogy vizsgáltassák meg a kerületükben levő valamennyi 6 méternél nagyobb párkánymagasságú és az utcai vonalon álló házat abból a szempontból, hogy van-e azokon hófogórács, illetőleg, hogy a meglevő hofogórács jó állapotban van-e.

Amennyiben azt tapasztalnák, hogy a szóbanlevő házakon nincsen hófogórács, illetőleg a meglevő hófogórácsok rossz állapotban vannak, kötelezzék az illető házak tulajdonosait, hogy féléven belül a hiányzó hófogórácsot pótoltassák, illetőleg a rossz állapotban levőket megfelelő módon javitassák meg.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

A budai fürdők vendégeinek 78 százaléka külföldi volt.

— Panaszok az idegenforgalom körül —

A magyar fürdők és üdülőhelyek látogatottsági összforgalma tavaly 316.354 volt. Ebből 170.213 állandó és 146.141 ideiglenes. *Külföldi volt 36.989,* ebből 21.596 állandó és 15.395 ideiglenes. A *Magyar Fürdők és Üdülőhelyek Központi Irodájának* jelentése szerint jól sikerült a téli idény de *a magaslati helyek férőhelyeinek száma a távolabbi helyeken, sőt Buda közelében is kevés s* mivel az érdeklődők nagyrészének igényeit helyhiány miatt nem tudják kielégiteni, már csak azért is sokan külföldre mennek.

A Balaton mellett mindössze két olyan hely van, ahová télen is küldhetik a nagyobb igényű közönséget: *Füred* és *Kenese.* Ujabban *Almádi* is igyekszik uj szállójával a téli évadot megteremteni. Áprilisban, húsvétkor aránylag elég élénk volt a fürdőélet, de aztán megindult a nagy külföldi propaganda, amely valamennyi napilapunkban a külföldi helyek olcsóságát hirdette s *ennek nem volt meg a magyar ellenakciója.* Ráadásul május végén rossz volt az időjárás, az iskolai előadások csak június 23-án végződtek és fokozta a bajt, hogy az idő június elejétől kezdve rossz volt.

Amikor pedig kiderült, hogy a Nemzeti Bank Ausztriába utazóknak a schillinget, Itáliába utazóknak pedig a lirát felár nélkül adja, *a magyar fürdők látogatottsága katasztrófálisan zuhant.* A kormány aztán elrendelte, hogy ingyen utazhatik vissza, aki a Balaton melletti három napot tölt s a budapesti napilapok is kedvező cikkeket közöltek a helyzetről. Augusztusban nagyon megjavult a fürdők látogatottsága, ami részben pótolta a július közepéig tartó kiesést. Októberben és novemberben ugyancsak rossz volt az idő.

Karácsony táján a téli sportolóknak és üdülőknek sehol sem tudtak elég helyet biztositani. A Mátra, a Bükk; és a kisebb turistahelyek is megteltek. A soproni Lövér-szállók télen-nyáron tele voltak és még az olyan kis község is, aminő a bükki *Ujhuta,* divatba jött, mert uj épületekkel, folyóvizes penzióval bővült és közvetlen autóbusz-összeköttetést kapott Budapesttel.

A közönség szivesen pártolja az olyan helyet, ahol modern kényelmet kap, de ez még csak szórványosan található.

Budapesten a *Gyógyhelyi Bizottság* és a főváros *Idegenforgalmi Hivatala,* valamint egyes társadalmi szervek igyekeznek propagandát kifejteni. *A gyógyszállókban a vendégeknek körülbelül 78 százaléka külföldi volt,* de még mindig sok a kivánnivaló.

Az 1929. évi fürdőtörvény a fürdőket három kategóriába sorozza. A budapesti fürdők élére a Gyógyhelyi Bizottságot, a Balaton élére a Balatoni Intéző Bizottságot állitotta, de *Magyarország többi fürdője és üdülőhelye teljesen magára van hagyva.* Kell valami megoldást találni erre, mert egyedül gyöngék ahhoz, hogy nagyobb propagandát fejtsenek ki. *Erősen érzik a kielégitő vasúti kedvezmények hiányát is.* A Balaton kapott más kedvezményes tarifális intézkedéseket, a többi fürdőket azonban a vasúti jegy drágasága miatt elkerüli a közönség.

Fejlődésüket hátráltatta *az OTI- és MABI-kölcsön huzavonája is.* A szállósok és penziósok nagyon várták az erről szóló rendeleteket, de hiába. Viszont az épitkezés költségei egytizedrésszel nagyobbak, mint tavaly ilyenkor voltak. *A külföldi propagandát akadályozta az idegennyelvű prospektusok hiánya.* Méginkább az utazási pengőcsekk ügye, mert hiába bárták a környező államok valutacsökkentésének ellensúlyozását.

A legutóbbi évben 60.000 magyar üdülő külföldön 35 millió pengőt költött. Itt állandó a csökkenés javunkra, de még egyáltalán nem elég és a külföldi pénz-leértékelések 1937-re nézve aggasztó perspektivát nyújtanak. Ezt eléggé bizonyítják azok a megfigyelések, amelyeket a központi fürdőirodák tesznek a közönséggel való érintkezés során.

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

Érdekes hollandindiai vendégeink

Erdekes látogatók érkeztek a minap Hollandindiából Budapestre: a csodaszép holland-indiai gyarmat legtekintélyesebb lapjainak, a *Java Bode* napilapnak és az *Actueel Wereld-Nieuws* képes folyóirat kiadótulajdonosa, Nico *Metselaer,* gyönyörü ifju feleségével.

Két évvel ezelőtt hosszabb időt töltött már Budapesten. A. *Van Huut* szerkesztő és felesége, aki magyar származású, kiváló festőművésznő, Jávába érkezvé oly melegen beszéltek Magyarország, főkép Buda természeti és kulturális értékeiről, hogy Metselaer, a kedvezőtlennek mutatkozó téli időjárás ellenére is, utbaejtette Budapestet. Egy-két napot akart itt eltölteni, de annyira megtetszett neki a város, hogy *14 napig maradt a Dunapalotában* és nejével együtt őszinte szimpátiával beszélt munkatársunk előtt a magyar fővárosról. Saját autóján érkezett ide és igyekezett minden nevezetességet megtekinteni.

Elmondotta a többi között, hogy *Holland-Indiából évente kb. 100.000 ember inlul el Európába, de ezek közül alig néhány jut el Budapestre* és ezért valóban érdemes volna Magyarországnak intenziv propagandát kifejtenie ott. Annál is inkább, mert akik onnan Európába érkeznek, hat hónapra, egy évre, sőt hosszabb időre is jönnek és természetesen sokkal nagyobb összegeket költenek el, mint bármilyen másfajta utas. Az India és Hollandia között mos már rendszeresn közlekedő légijárat Budapesten át bonyolódik le és ez is elősegítheti azt a propagandát,

Osztrák alezredes lelkes magyartárgyu könyve

Ritka témájú, különös regényről adhatunk hirt, amely német nyelven hirdeti Magyarország érdekességeit. A szerző olyan területet járt be, ahol külföldiek aránylag ritkán szoktak megfordulni, mert kiesik az idegenforgalom országutjaiból: a Tiszavidék legjellegeztesebb részein töltött hosszú időt, hogy közvetlenül megismerhesse a népet minden életmegnyilvánulásában. Éles szemmel, de meleg szivvel gyüjtött tapasztalásait az igazi iró tehetségével dolgozta föl.

Michael *Zorn* már ismert nevet szerzett magának, amikor első, nagyobb munkája, a „*Sturm auf den Ring*" Svájcban megjelent. Követte nagyon érdekes *Rákóczi-regénye,* majd a háború után való élményeit tárta fel „*Kameraden herzlich und rau*" című könyvében.

Zorn családi neve *von Sacher-Masoch.* Régi nagytekintélyü familiából származik, amely vitéz katonatiszteket, jeles államtisztviselőket és tudósokat is adott a monarchiának. *Sacher-Masoch* a háború előtt Magyarországon teljesitett katonai szolgálatot, itt nősült meg és itt kezdte gyermekeit felnevelni. Négy esztendei frontszolgálat után került haza és kezdett lassacskán irni. Uj regényét talán az jellemzi legjobban, amit mottóul irt elébe:

Ki a Tisza vizét issza,
Vágyik annak szive vissza...
Vágyik annak szive vissza...

A magyar Alföld, a Tiszavidék hangulatát meglepően jól érzékíti meg. Hosszú időt töltött egy kis faluban, Nagykörun és a halászok életét, de másfajta dolgozó emberek lelkivilágát is vonzó irodalmi beállitásban tárja elénk. A magyar olvasó is sok ismeretlen érdekességet talál a 350 oldalas regényben, amely a „*Volksverband der Bücherfreunde*" *(Wegweiser-Verlag, Berlin)* kiadásban jelent meg. Különös előnye a könyvnek, hogy hiteles illusztrációk tarkitják, finom, mélynyomású fényképfölvételek a Tiszáról, halászatról, ménesről, gulyáról, a puszta világáról. *(T. K.)*

Az idén korábban köszönt be a tavasz! Már most kell gondoskodnia tehát ruhatárának kiegészitéséről vagy felfrissitéséről. Győződjön meg a próbarendelés folyamán; üzleti szolidságomat igazolják az alábbi irányárak:

Öltöny tiszta gyapujuból	80.— P-től
Átmeneti kabát	85.— Ptől
Sportöltöny két nadrággal	90.— P-től
Felöltő	85.— P-től
Raglán	100.— P-től

Áraim olcsóságának titka: Egyenesen a gyárból vásárolok! De ugyanolyan kifogástalanul dolgozom fel a hozott anyagot is; javitás és vasalás árai arányban állnak fazonáraimmal.

Hitelképes egyéneknek folyószámla hitel. (Havi 20 pengő.)

Telefon: 15-72-23. Hivásra házhoz megyek.

BÁNKI BÉLA
angol uri szabó
az OTI és MABI hivatalos szállitója.
II., Fő-utca 83.
a 9-es autóbusz megállójánál.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

Gipsy Festival in Hungary

A külföldi sajtó gyakran foglalkozik a magyarországi cigányok életével és művészetével. Ez az érdeklődés csak fokozódott azóta, hogy a rádió állandóan közvetit cigányzenét.

Legutóbb egész sor külföldi lap közölt cikkeket a magyar cigányzenéről. Köztük a nagy publicitású *Observer* (London) „*Gipsy Festival in Hungary (500 Years of Music)*" címen hosszabb cikkben ismerteti a cigányság magyarországi történetét, hangszereit, „*Liszt's Second Rhapsody*"-ját, amelyet a londoni rádió különös kérésére fognak játszani a Juniusi Hetekkel kapcsolatban. Megemlékezik VII. Edward angol király cigánymulatságairól, valamint a cigányok mai, budapesti életéről. Az ideérkező angolok, a windsori herceg egykori itt mulatásának emlékei folytán valósággal keresik a budai kiskocsmákat, a jóizü magyar koszt és a cigányzene miatt is.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

A Magyar Idegenforgalom Évkönyve. A „Magyar Idegenforgalom Évkönyve" cimen szép kiállitásu tartalmas könyv jelent meg az idegenforgalmi ujságirók szindikátusa szerkesztésében és kiadásában. Az értékes munkához Bornemisza Géza ipari és kereskedelügyi miniszter irt előszót. A miniszter elismeréssel emlékszik meg a külföldi ujságirók meghivásáról, melyben nagy értéket lát Magyarország idegenforgalmi propagandája számára egyszersmind méltatja a magyar ujságirók hasznos és céltudatos közremüködését is.

A több mint 200 oldalas könyv nemcsak értékes propagandaeszköz, hanem élvezetes olvasmány is mindenki számára, aki feltudja mérni az idegenforgalom erkölcsi és anyagi jelentőségét.

Ezüstrókák, kékrókák Olcsó árak **Csery Gyula** szücs mester **Bástyasétány 2.** Fizetési könnyitések Résztvesz a 100% akcióban

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

A templomban

Tömjén-illat, hüvös félhomály.
Gyertyák lángja lobog tétován...
Gyógyító, balzsamos enyhület
Árad, te szentelt hely, belüled!

Ide vonszolom, mint annyi más,
Én is lelkem terhét, nyomorát!
Imádkozom, mint a többiek:
Glóriás szentek, segitsetek!

Hiszek földöntuli erőkben,
Envelem történtek már csodák!
Esengek, engedjétek hát meg,
Hogy kitárjam lelkem bánatát!

Kitüntetés szenvedni, tudom,
Emelkedésre jó alkalom:
Mégis, im, lever a fájdalom...
De elfogadom, elfogadom!

Syposs Katalin dr.

Hanthy-Haidekker János az Óbudai Dalkoszoru uj elnöke. Andréka Károly nyug. főkapitányhelyettest, az óbudai Dalkoszorú eddigi elnökét, a dalkör díszelnökévé választotta meg. A megüresedett elnöki állást a Dalkoszoru nagyobb küldöttsége Hanthy-Haidekker János III. kerületi előljárónak ajánlotta fel. Hanthy-Haidekker János kijelentette a küldöttségnek, hogy a megtisztelő felhívásnak eleget tesz és a felajánlott elnöki állást elfogadja.

Gallner Ferenc főjegyző huszonötéves jubileuma. Meleg ünneplésben részesitették tisztviselőtársai és barátai dr. Gallner Ferenc főjegyzőt, a közélelmezési ügyosztály helyettes vezetőjét, abból az alkalomból, hogy most töltötte be közszolgálatának huszonötödik évét. A negyedszázados jubileum alkalmából a jubilánst korábbi főnöke, Kovácsházy Vilmos tanácsnok üdvözölte meleg szavakkal, majd átadták az ünnepeltnek a BSE gyönyörű ezüstplakettjét.

A Budai Ügyvédek Egyesülete febr. 22-én hétfőn este 7 órakor ülést tart a Budai Klub helyiségében (II. Margit krt. 48.). Az ülésen dr. Bátyka Zoltán ügyvéd, kamarai választmányi tag „Az új ügyvédi rendtartás rendelkezéseinek a gyakorlat szempontjából való ismertetése és magatartása" cimen tart előadást. Az előadást este 8 órakor társasvacsora követi, amelyen a Budai Birák, Közjegyzők és Ügyvédek Társaságának tagjai részt vesznek.

A budavári Koronázó Mátyás-templom vasárnapi egyházi zenéje. Február 21-én, vasárnap a Mátyástemplom zenei műsora: Zöld Károly: Nagyboldogasszony mise. Szólók: Pálffy Mária, Thury Gizella, Laczó István, Mezey Zsigmond.

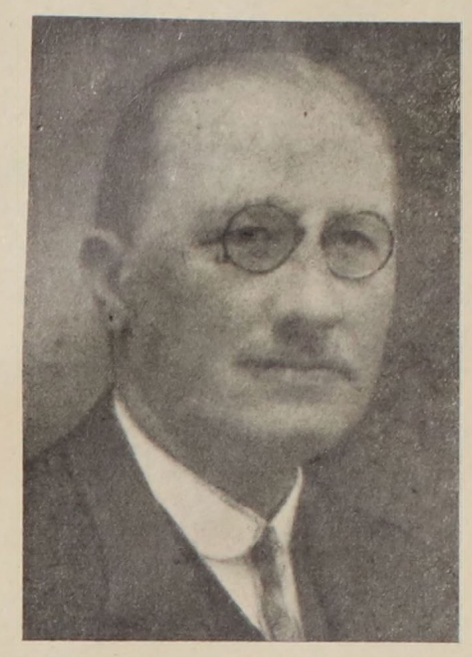
Hollenzer László jubileuma. A Budapesti I. ker. Iparoskör védnöksége alatt, a magyar iparosság február 25-én, csütörtökön este 8 órakor, az Iparoskör helyiségében (I. ker. Attila krt. 30.) fényes külsőségek között ünnepli meg Hollenzer László művészi pályájának 50 éves jubileumát. A nagytehetségű fotografusművész ugy külföldön, mint itthon nagy érdemeket szerzett. Szociális téren kifejtett munkássága elismeréseül a magyar kormány többizben kitüntette. Az ünnepségen, a kormány, a főváros, a fényképészek ipartestülete és számos társadalmi és kulturális egyesület képviselteti magát.

Az önkormányzati párt győzött a budai hitközségi választáson. Vasárnap és hétfőn folytak le a budai zsidó hitközség képviselőtestületi választásai. Két párt állt szemben egymással: az autonómiát védő párt és az együttműködési párt. Az önkormányzati párt nagy többséggel győzött, ami azt jelenti, hogy változatlanul megmarad továbbra is a budai zsidó hitközség különállása és önállósága.

Duday Alajos tanácsnok-előljáró nagy munkája a főváros most születő részében

Irta: **Törzsök Károly**

Van egy hivatali hely, ahol nem kell órákig állni, nem kell órákig várni. Ahol minden-

denkit meghallgatnak, mindenkinek az ügyét elintézik, s ahol a hivatal vezetőjének ajtaját nem őrzi titkárnők és titkárok serege, ahol a hivatal vezetője még a legszegényebb embert is meghallgatja és a legszegényebb embernek ügyes-bajos dolgát is szeretettel elintézi. Hivatal, ahol a hivatal vezetője és az elátartozó tisztviselői kar nagy megértő családdá olvad össze, ahol nincsen szigor, parancs és mégis megy a munka, mint a parancsolat.

Ez a hivatal a XI. ker. előljáróság, melynek vezető előljárója Duday Alajos dr. tanácsnok, a Fansz ügyvezető elnöke és a kerületi előljáró értekezlet elnöke. Nincsen ellensége, mindenki szereti, mert — jóember. Gyalog vagy villamoson jár, azért, hogy személyesen hallja és ellenőrizze a Szent Imre-városi polgárok panaszait, kivánságait.

— Én nem pihenni, hanem dolgozni akarok és ezért a XI. kerületet választom — mondta Duday tanácsnok és amióta megkezdte mukodését a XI. kerületi előljáróság, mintegy varázsszóra eltüntek a baraklakások és helyettük mindenfelé nagy építkezések indultak. Egymásután épülnek hatalmas gyárépületek, bérpaloták, szebbnél-szebb villák, amelyek ezer- és ezer dolgos munkáskéznek adnak munkát kenyeret. És azok a kopottruhás ijedtszemű, kétségbeesett arcu szegény emberek, akik nemrég még küldöttségileg és egyenként mentek Duday tanácsnokhoz, hogy hajlékuk lerombolásának megakadályozását kérjék, most könnyező szemekkel gondolnak a tanácsnokra, aki nemcsak meghallgatta, hanem biztató kézfogáson kivül, emberhez méltó lakásba is juttatta őket.

Duday tanácsnok a nyomortelepek egész városát tüntette el. Igy többek között megszüntette a Dunaparton a „Jeruzsálem" nyomortelepet, mely 210 kis kunyhóból állott, a Budaörsi-úti nyomortelepet és a háborus évek alatt a kerület területén szétszórt egészségtelen kunyhók és bódélakások ezreit. Jelenleg folyamatban van a Lenke-úti, Karolina-úti baraktelepek lebontása. De ezeket a romboló, de mégis alkotó munkákat, nemcsak követte, hanem jóval megelőzte az alkotó munka. Igy uj utak épitése, a meglévő gyalogutak salakozása, utcák csatornázása és feltöltése, ami által azok modernekké és járhatókká váltak. Hatalmas uj ipartelepek létesültek.

Nagyszerű munka volt az Alsó-Kelenföldön, a bibictelepi részén a felszines keserű-sós talajviz szintjének leszállítása és levezetése csatornázások utján. A környék gyors fejlődésével és a lakósság számainak nagymértékű növekedésével előállott hatalmas feladatok, munkák, közigazgatási teendők szellemi vezetését, irányitását és adminisztrációjának nehéz és felelősségteljes munkáját Duday tancsnok a legnagyobb elismerést érdemlő bravurral oldotta meg.

Az előljáróság vöröskeresztes osztálya hatalmas munkát fejt ki a kerület szegényeinek megsegitése érdekében. Ebben tevékeny részt vesznek az előljáró nemeslelkű felesége és fiai: dr. Duday Kálmán és Duday Gedeon.

A verpeléti-uti gyerekek kedvence és legkedvesebb játszópajtása egy hatalmas farkas kutya: Bärry, mely boldog csaholással ugrál, játszik a gyerekekkel és felnőttekkel egyaránt. Hogy hogy lehet egy nagy farkas kutya olyan barátságos és kedves, azt csak az tudja megérteni, aki tudja, hogy a kutya — Duday tanácsnoké.

A Horthy Miklós-hid elkészültével óriási városépitő munka kezdődik a XI. kerületben. Szerencse, hogy Duday tanácsnok vezeti a kerületet, amikor most uj életre támad, bizonyos, hogy jobb, méltóbb kezekben nem lehet a most születő városrészek sorsa.

100 százalékig
visszakapja pénzét
a „Budai Napló" minden előfizetője

Alanti cégeknél öt pengőn felüli vásárlás esetén a vásárlási összeg öt százaléka előfizetési szelvényeinkkel fizethető. Érdeke tehát minden előfizetőnknek, hogy ezt a kedvezményt igénybe vegye, mert igy teljesen megtérül a Budai Napló előfizetése.

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY
VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll. CSILLÁROK
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

EDÉNY, VASÁRUK
OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 49. Tel.: 2-692-34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

ÉTTEREM
Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2-594-89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ
„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ
TELCS ERZSI fényképészeti müterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS
FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56 (az udvarban)
Tel: 1-541-45.

FÜZŐ, KEZTYŰ
„TERI" fűző, keztyü fogalom
II., Margit körut 13.. XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

HÖLGYFODRÁSZ
LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósbullám és hajfestés után

KÉPKERET ÉS ÜVEG
TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

KÁVÉ, TEA
„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55, Naponta friss pörkölt kávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZÖRŰS
DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÉZIMUNKA
Speciális NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-utca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

KÖNYVKÖTŐ
Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szelíferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemü, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ
SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó
II. Margit krt 56
Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR
ZLAMÁL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina-körut 30. szám.

Szórakozzunk Budán

Siposnál mindenki boldog
mert csak szálkanélküli halakat ehet III., Lajos-u. 46.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

KETTER ÉTTERMEI XI., Horthy Miklós ut 48.
ESTÉNKÉNT GYŐRI LAKATOS FLÓRIS MUZSIKÁL

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

Az Angol Kisasszonyok jubileuma

Kerek 150 éve annak, hogy Magyarországon megnyitották a legelső magasabb igényű leányiskolát az Angol Kisasszonyok. Amikor a vallásukhoz való ragaszkodásuk miatt elhagyták Angliát, Münchenben létesült első tanitószervezetük Mária-intézet formájában. (1603.)

A nemes angol hölgyek, Budapesten 1787-ben telepedtek le s akkor vallásos nevelést és nyelvi oktatást, valamint néhány közgazdasági tárgyat adtak elő, később pedig elemi és polgári iskolákat, valamint tanitóképzőket is szerveztek. Most három nevelőintézetük és kolostoruk van Magyarországon: Egerben, a budapesti Váci uccában és Veszprémben. A jubileumi ünnepségre több európai országból érkeznek előkelő vendégek Budapestre.

SPORT

Villáminterju Csik Ferenccel. A villamos lassan bandukol a bővülő Margit hidon. Csik Ferenc szigorló orvos tanul; a szigethez érünk: leszáll és gyors léptekkel indul a fedettuszoda felé.

— Mit hoz az 1937-es év — kérdezzük.

— Először is szigorlatokat, azokra készülök most „olimpiai" tempóban. Márciusban német tura, Kölnben. Állandóan kijárok ide, a fedettbe és komolyan trenirozok. Ebben az évben főként a 200-as távot fogom frekventálni. Két év mulva pedig Európa-bajnokság! — Igy „pihen" babérain a 100 méteres gyorsuszás olimpiai bajnoka, aki „mellesleg" szigorló orvos...

Két fekete-fehér csapat izgalmas küzdelmét igéri a jövő vasárnapi Budai „11"—Nemzeti mérkőzés. Jó kezdet után a budai csapatnak ugyancsak nehéz mérkőzést kell vivnia a Nemzeti lelkes és keménykötésű legénységével.

Csaknem bajnokot vert a Budai „11". A Nemzeti Bajnokság mult vasárnapi mérkőzései során a Budai „11" nagyszerű játékkal 1:1 arányban döntetlenül végzett a Hungáriával. A téli turán nagyszerűen összeforrott fiatalok a veterán Lucz vezérletével nemcsak egyenrangu ellenfelei voltak a tavalyi bajnokcsapatnak, hanem a játék tulnyomó részében jobban is futbaloztak, mint kiváló ellenfelük. Ámde ezuttal szerencse nem segitette a bátrakat...

A Kerület szomoru sorsa. Óbuda nagyhirű egyesületének, a III. Kerület TVE-nek profi-csapata, a III. Kerületi FC, az előjelek szerint ugyancsak szánalmas szerepet fog játszani a tavaszi mérkőzések során. Az amatőrökkel telitüzdelt csapat semmiesetre sem lesz képes a kiesést jelentő 13. helyről elkerülni. Vasárnap a Ferencvárostól kapott ki a csapat 5:8-ra, anélkül, hogy komoly ellenállást sikerült volna kifejteniök. — Talán mégis csak lenne rá mód, hogy egy hatalmas városrész reprezentativ futballcsapatát valahogyan megmentsék a gyászos megsemmisüléstől? A Kerület multja mindenkép megérdemelné ezt, a magyar futballnak pedig szüksége lenne az erős, életképes Kerületre! Még nem késő semmi...

KÖZGAZDASAG

Hegedüs Lóránt

A kormányzó a miniszterelnöknek a minisztérium nevében tett előterjesztésére *Hegedüs* Lóránt ny. m. kir. pénzügyminisztert, a Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete elnökét a felsőház tagjává élthossziglan kinevezte.

Hogyan? — kérdezi a politikában járatlan olvasó, lehetséges az, hogy Hegedüs Lóránt csak most lett tagja a magyar törvényhozásnak? Nem rekriminálunk, hogy a felsőházban, ahol pedig a különböző érdekképviseletek reprezentánsai ülnek, eddig Hegedüs Lóránt nem foglalt helyet, hanem örülünk, hogy végre ott lesz. Bárha a kinevezési okmány a Tébe elnökéről emlékezik meg, tudja mindenki, hogy megjelenése a felsőházban, sokkal többet jelent, mint tekintélyes érdekképviselet ujabb vezetőjének bevonását a törvényalkotás munkájába.

Láttuk őt dolgozni a bankvezéri méltóságban, figyeltük az európai átlagot felülmúló gigászi munkáját a zilált magyar pénzügyek rendezésére s csak a történetiró fogja tárgyilagosan elmondhatni, milyen földalatti erők boritották fel e terveket. Akik hallották ihletett szavait az Ur asztalánál, akik olvassák irásait a legkülönbözőbb magyar és világproblémákról, akik ismerik hozzáértését és rajongását a művészetek szépségei iránt, azok fel tudják mérni, mit nyer benne a magyar politikai élet.

És talán nem veszi tőlünk senki sem rosszuéven, ha az általános örömbe belevillan egy külön, de harmónikus sugár a mi helyi örömünkből is. *Hegedüs Lóránt nemcsak lakója, de szerelmese is a mi szép Budánknak.* Szavainak és gondolatainak nagy sulya, késégtelenül érvényesülni fog minden alkalommal, amikor Buda fejlődéséről és megbecsüléséről lesz szó.

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK

II. Fő-utca 1.	Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67.	Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1.	Tel: 2-686-78

BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:

II. Fő-utca 9.	Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:

I. Krisztina körút 133.	Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2.	Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4.	Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2.	Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1.	Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK:

I. Disz-tér 16.	Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2.	Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91.	Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:

XI. Horthy Miklós-út 35.	Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b.	Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK:

II. Margit-krt 3.	Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:

I. Döbrentei-tér 4.	Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21.	Tel: 2-690-02

NEMZETI HITELINTÉZET Rt.

I. Krisztina-krt. 141.	Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR

III. Lajos-utca 148.	Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:

I. Alagut-utca 3.	Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10.	Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9.	Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:

I. Alkotás-utca 29.	Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4.	Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45.	Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7.	Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3.	Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11.	Tel: 2-690-00

A MOKTÁR kitünő üzletéve

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár most publikált mérlege azt bizonyitja, hogy hogy az 1936-os üzletév az intézet egész kivételes belső megerősödésének esztendeje volt. Az intézet forgalma minden tekintetben kielégitő volt és az érdekeltségéhez tartozó iparvállalatok is kitünő eredménnyel prosperáltak. Az alábbi mérlegadatokból a MOKTÁR belső megerősödésének impozáns és megnyugtató képe alakul ki:

Az aktivák oldalán a pénztárkészlet, zsirószámlán pénzintézeteknél és bankcégeknél fennálló követelések tételei 5,931.000 pengőt tesznek 1,387.000 pengővel többet, mint 1935 végén. A váltótárcába 33,971.000 pengő volt fektetve, 2,196.000 pengővel kevesebb, mint tavaly. Az adósok tétele 27,538.000 pengővel szerepel, 5,901.000 pengővel a tavalyi összeg alatt, minthogy a külföldi valuták leértékelése folytán előállt különbözetek ellentételezése itt vezettetét keresztül. Államadósságok, közkölcsönök és egyéb értékpapirok 2.683.000 pepngőt tevő tétele 350.000 pengővel kisebb mint tavaly.

A passzivák oldalán a könyvecskékre és pénztárjegyekre elhelyezett betétek 1,718.000 pengővel 23.813.000 pengőre emelkedtek. A folyószámlán és csekkszámlán elhelyezett betétek és egyéb hitelezők tétele 47,304.000 pengőt tesz, 9.092.000 pengővel kevesebbet, mint tavaly. E különbözet főleg az intézet külföldi obligói csökkenésének következménye.

Az üzleteredményszámlán a dologi kiadások az üzleti norgalom élénkülése dacára némi megtakarítást mutatnak, míg a személyzeti költségek tételénél 51.000 pengős emelkedést regisztrálhatunk. Az adók, illetékek és a gazdaadósok hozzájárulási alapjába történt befizetések 27.000 pengővel 426.000 pengőre emelkedtek.

Noha az osztalék emelésére lett volna fedezet, az igazgatóság a folyó hó 23-án tartandó közgyűlésnek osztalékul ugy mint tavaly, részvényenként 1 pengőnek, összesen 200.000 pengőnek kifizetését fogja javasolni.

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatára a polgármester a következő épitési engedélyeket adta ki:

I., Széher-út 10.930/12. négyemeletes csoportházra dr. Nemes Istvánnak, XI., Hegyalja-út 16.

I., Varázs-u. 14. Kettőemeletes bérvillára Mandel Gézánénak u. o. (Tervező: Neu Miksa, VIII., Baross-u. 98.)

I., Csillagvölgyi- ut 8/a. családiházra Simon Juliának u. o. (Tervező: Fenyves István II., Fillér-u. 32.)

I., Tündér-u. 16. családiházra Lichtenberg Emilnek VI., Lovag-u. 17. (Tervező: vitéz Jámbor Pál I., Denevér-u. 72.)

III., Pusztaszeri-út 25.382/23-27. hrsz. Kettőemeletes szanatóriumra Rózsadombi Szanatórium Szövetkezetnek (Tervező: Boskó Géza, VIII., Baross-u. 92.)

XI., Kőérberek 152/4-5. hsz. családiházra Passtauscher Ottónénak Szent János-tér 1. (Tervező: Wirth Ferenc Nándor VIII., Tavaszmező-utca 6.)

Építészek, építőmesterek, vállalkozók, építőiparosok!

Az összes szakemberek számára nélkülözhetetlen lesz a rövidesen megjelenő

ÉPITŐIPARI KÉZIKÖNYV

(Költségszámitás a magasépitésben II. bővitett és javitott kiadása) — Építőipari szabvány költségvetések, építőipari egységártáblázatok. Építőipari szaknévsor.

Ára díjtalan cégbeiktatással: Elővételben 20... pengő. Bolti ár: 28 pengő.

Megrendelhető: kiadóhivatalunk utján.

Közmunkák Budán

A Palatinus strandfürdő átépitésével kapcsolatos elektromos berendezési munkákra tartott versenytárgyalást a Szent Margitsziget Gyógyfürdő rt. Ajánlatot adtak be: Alexy Gy. 10.286.22, Dobos Béla 10.623.40, Szommer Miklós 10.912.52, Erőátviteli és Világitási rt 11.333.02 Barta Károly 11.843.77, Novák Pál 11.893.30, Farkas Jenő 12.007.88, Holitscher Zsigmond és Társa 12.478.81, Thermolux Vill. Váll. 12.500.17, Buzás Gyula 12.595.56, Székely és Gerő 12.880.81, Kaffka és Wagner 12.895.65, Seligmann Gyula 13.520.71, Magyar Siemens-Schuckert 14.556.

Uj ut- és csatornaépitkezések Budán. A fővárosi ut- és csatornaépitési ügyosztály elkészitette több ucca utépitési és csaornázási tervét, amelyek most kerülnek kivitelezésre. A Lévai uccának az Alvinci-út és a Fillér ucca közötti szakaszát is rendezik. A Lepke uccát a Nagysáros ucca és a Branyiszkó-út között épitik ki 20.000 P költséggel. Csatorna épül az Ujlaki-rakparton a Lukács ucca és Dara ucca között. Ez a munka az uj óbudai kivezető főút rendezésével kapcsolatos és költsége 12.000 pengő. Ugyancsak csatornát épitenek az Endrődy Sándor uccában, a Gábor áron ucca és a Bogár ucca között, valamint a Bogár uccában az Endrődy Sándor ucca és a Detre ucca között. Ennek költsége 10.000 pengő.

Alépitményi, viztelenitési, felépitményi, kövezési és kapcsolatos munkákra, köztük a budai feljárókon, a Verpeléti uton végzendőkre tartott versenytárgyalást a Beszkárt. Ajánlatot adtak be: Barta József 72.576 P, plusz rezsi munka; Szász Albert 72.825.50 P, incl. rezsi m.; Magyar Gazdasági és Kisvasuti Rt. 77.794 P, incl. 9479 P rezsi m.; Csengery és Pallay 78.398.80 P, incl. rezsi m.; Kis Jenő 79.282.10 P, incl. rezsi m.; Széchy Endre 80.241.50 P, incl. rezsi m.; Just Kornél 81.501.75 P, incl. rezsi m.; Bermann Miksa 81.709 P, incl. rezsi m. 8273 P; Bakáts Gyula 81.721.50 P, incl. rezsi m.; Rajk Sándor 84.749 P, incl. rezsi m.; Szegedi Béla Jenő 89.816 P, incl. rezsi m.; Schäffer Károly 90.261.50 P-vel incl. rezsi m. 9455 P.

Árverési naptár

A jövő héten a következő budai ingatlanok kerülnek árverésre:

I., Csend-u. 8. 375 öl telek és ház 10/30 része Kikiáltási ár 8004 P. Árverés febr. 25.

III., Szérüskert-u. 81. 196 öl telek és ház. Kikiáltási ár 300 P. Árverés febr. 25.

III., Mókus-u. 8-10. 419 öl telek én ház 1/10 e. Kikiáltási ár 5180 P. Árverés febr. 24.

III., Szentendrei-ut 23. Laktanya-u. 24. 173 öl telek és ház. Kikiáltási ár14540 P. Árverés február 25.

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés .. KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1—502—36. HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119. csak MOLDVAINÁL csináltasson. Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ ISTVÁN HENTES ÉS MÉSZÁROS I. PAULER-UTCA és ROHAM-UTCA SAROK TELEFON: 1—535—28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ fűzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS CENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

30 éve fűszer, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

Türk -néi fűszer, csemege, italáruk -néi kozmetikai, háztartási cikkek jól és olcsón kaphatók III. Zsigmond-u. 21. Lukács fürdőnél. Tel. 1-511-33.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531 48

RÁDIÓ CSILLÁR, VILLANY GRAMMOFON Brüll József III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-32

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15 Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsörendü ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-körúton

FALK MÓR FESTÉK, HÁZTARTÁSI CIKKEK FESTÉKÜZLET II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Gépleiró sokszorositó és forditóiroda Tomcsányi II., Margit-krt. 69, — Telefon: —522—68.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

a Margit-körúton

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Ruzicska Pál kenyérgyára I., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Viziárosban

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-75.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Sütemányei egész Budán közismertek

SÁMSONI CIPŐSZALON URI-, NŐI- ÉS SPECIÁLIS SPORTCIPÉSZ TEL: 1—565—91. II. FŐ-U. 37.

a Szent Imre-varoson

JÓL ÉS OLCSÓN VÁSÁROLHAT GELLÉRT DIVATHÁZBAN XI., HORTHY MIKLÓS-UT 25

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6. Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

27 éve órái, ékszerei és javitást GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Bacsa Lukács festék, illatszer és háztartási cikkek szaküzlete XI. Horthy Miklós-ut 41 FIÓK: XI. BERCSÉNYI-U. 8. TELEFON: 2-594-86

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet Sebesfi József I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon Telefon: 1—666—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13. Naponta vad és vágott baromfi.

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

Náti Zoltán hentes és mészáros I. Enyedi-u. 2 — Telefon: 1—560—19.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

Felelős szerkesztő és kiadó: LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

35. évfolyam | Budapest, 1937. február 25 | 8. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502 96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Közérdek és „közérdek"

A városrendezés terén nem az a nehéz, amit annak hisz a józanul gondolkozó ember, hanem az, amire nem is gondol. Buda három kerületében kezdődik rövidesen nagy városrendezési munka: Óbudán, a Vizivárosban és Kelenföldön, nem szólva egyéb, nem sokkal kisebb szabású tervekről, mint például a Tabán, vagy a Déli pályaudvar tervezett kihelyezésével kapcsolatos nagyszabású feladatok.

A könnyebbik rész: megszabni a rendezés irányát, elkésziteni a terveket. Ez mérnökök, esztéták és várospolitikusok dolga. A mérnök meghúzza a vonalakat, az esztéta arra vigyáz, hogy ez a vonal művészi legyen, a várospolitikus pedig, hogy a mérnök meg esztéta munkája megfeleljen a várospolitika rengeteg követelményének, a közlekedési, a városfejlesztési, telepitési, meg egyéb elgondolásoknak. Minden városrendezésnek ez a könnyebbik fele.

A nehezebbik: a küzdelem — még pedig végkimerülésig — a különböző magánérdekekkel. Amint valamely városrendezési tervnek az ötlete felmerül, abban a pillanatban, vagy még előbb, megindul a spekuláció hadjárata. Hidat épitenek Óbudán, vagy a Lágymányoson? Nosza, vegyük meg a telkeket, természetesen olcsón és várjuk meg, amig a városrendezés azok árát ötszörösére, vagy tizszeresére emeli. Micsoda? Hogy a tervezett vonal elkerüli az én telkeimet, amelyeket spekulációra megvettem? Nem, ezt nem lehet tűrni, ez a közérdek legnagyobb sérelme!

És megkezdődik a nagy harc a városrendezési terv megváltoztatásáért „közérdek" cimén. Közérdek, hogy a tervezett utvonal ne úgy, hanem emigy haladjon és minthogy a spekulánsnak mindig vannak érdektársai, sőt ezek közt akad mindig egy sereg jóhiszemű ember is, akinek érdekeivel nem egyezik a városrendezési terv vonala, megmozdulnak az érdekeltségek és megkezdődik a nagy harc minden fórumon a mérnök, esztétikus és várospolitikus tervei ellen. Megindul a roham a városházán, meg a minisztériumokban, népgyüléseken és az ujságokban, akkora harci elszántsággal, hogy attól visszhangzik az ország Hegyeshalomtól Sátoraljaujhelyig és Szobtól Szegedig.

Folyik az ostrom és a közelharc a városházi bizottságokban, a Közmunkák Tanácsánál, megállitja a tervezők ironját, lefogja az épitő kezeket, a csákányt, meg ásót, mert a „közérdek" hogy ne az történjék, aminek történnie kellene. És — tessék megnézni azoknak a városrendezéseknek a térképét, melyeket az utolsó évszázad folyamán végeztek — korcsmegoldások születnek, melyek nemhogy javitanának, ellenkezőleg, elrontják a város képét, megakadályozzák a tervezett célok elérését. Igy történt ez eddig és attól tartunk, igy lesz ez most is, amikor több évszázadra rajzolják meg az ujjászülető főváros képét.

Pedig soha nem volt nagyobb szükség a megértésre, a gyors elhatározásra, mint ma, amikor a városrendezési munkálatok sürgős megindítása ezer- és ezer nyomorgó munkásnak jelent kenyérkereseti lehetőséget. Bizton reméljük, hogy a spekuláció és a magánérdekek „közérdeke" felett győzni fog az igazi közérdek és végül mégis csak az az uj város épül majd fel, amelyet a mérnök, az esztétikus és a becsületes várospolitika tervezett, nem pedig a közérdek bárányborába öltözött éhes farkasoké.

A Horthy Miklós-hid — Budáról nézve

Irta: **BECSEY ANTAL,** Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának örökös tagja

A székesfővárosnak a napokban tartott pénzügyi bizottsági ülésén feltünéstkeltő felszólalás kifogásolta az uj hid balparti hidfőjének technikai megoldását. Eszerint a hidfő kiépitése költséges és a közlekedést gátló egész várszerű épitményekkel van körülbástyázva, nyilván azért, hogy valamiféle műszaki hibát leplezzen; mert első tekintetre megállapitható, hogy a hidfeljáró tulságosan magas, viszont a környezet mély gödörbe került.

A felszólalásra a polgármester és a Közmunkák Tanácsának jelenlevő elnöke válaszoltak. Az ő megállapitásaik szerint is tény az, hogy a *hid környékének adottságai épitéstechnikai szempontból nem voltak szerencsések;* a hidfő csomópontjában közlekedési és *városrendezési problémák egéz sorozata volt megoldandó* és sulyosbitotta a helyzetet az is, hogy a *Duna nemzetközi hajózása* az előforduló magas dunavizállások miatt a hid magassága tekintetében is különleges igényeket támasztott. Szakértők szerint ilyképpen kb. *26 m. nivódifferencia adódott a hid és az ucca nivója között,* ami bizony jó négyemeletes ház magasságának felel meg. Hozzájárul mindehhez az is, hogy e nivódifferenciák kiegyenlitésére aránylag szük terület állott rendelkezésre.

A Közmunkák Tanácsának elnöke ez alkalommal utalt arra is, hogy hasonló, talán még nagyobb magasságbeli különbségek megoldásáról, a velejáró artisztikus kiképzésről lesz szó *a hidfő budai feljárója körül is.*

Erre a létesitendő budai hidfőre és a vele kapcsolatos problémákra szeretném a székesfővárosnak és elsősorban *Buda közönségének figyelmét felhivni.*

Köztudomásu, hogy a Közmunkák Tanácsa igen helyesen elsősorban *nyilvános pályázaton* tette hozzáférhetővé a problémát; nemcsak azért, mert sok körültekintést igénylő technikai megoldásról van szó, hanem azért is, mert egy hidfőnek és különösen ennek a hidfőnek létesitéséhez messzelátó perspektivában nemcsak technikai, hanem közlekedési és közgazdasági problémák egész sorozata füződik. Tudjuk azt is, hogy a pályázat hozott néhány érdekes gondolatot, de végeredményben egyik pályamű sem oldotta meg a problémákat. Ennélfogva a felhasználható gondolatok bekapcsolásával olyan hivatalos terv készült a hidfőszabályozásra, amely a mögöttes városrészek utviszonyaival összhangban és az ide kivánkozó problémák figyelembevételével szabott irányt a városrendezésnek; ezekhez ujabban a *kelenföldi pályaudvarnak, továbbá a* Dunántulra irányuló *uthálózatnak, a téli kikötőnek, különböző ipari településeknek és sportcélokat szolgáló intézményeknek* feladatai is járultak. Mindezen problémák mögött meg kell látnunk a munkaalkalmakat és állandó életlehetőségeket biztositó feladatokat, mert a székesfőváros erre hivatott területén a városrendezéssel kapcsolatos *minden elgondolásnak e szemszögből kell kiindulnia.*

Ebből a szemszögből figyel a Szent Imre-város közönsége évek óta a városrendezés területén észlelhető minden megmozdulást. Ideges figyelemmel látja és olvassa a Szent Imre-város inelligens publikuma azokat a hireket, amelyek a kelenföldi pályaudvar áthelyezésével, a HÉV problémával, a Horthy Miklós hid küszöbön álló megnyitásával, a Szent István év emlékének maradandó megörökitésével foglalkoznak. Érthető, ha az elmult hét községi politikai eseményei, nevezetesen a pesti hidfő ügyében elhangzott felszólalások csak napról-napra ujabb tápot adnak ennek az ideges hangulatnak. Elvégre ennek a polgárságnak nemcsak joga, hanem kötelessége is belekapcsolódni e kérdések megoldásába és nem nézni ölbetett kézzel értetlenül azokat az eseményeket, *amelyek meg nem változtatható, befejezett tények alakjában kerülnek eléje.* És joggal merülnek fel szemrehányó kérdések, hogy hol vannak azok, akiket a polgárság bizalma a törvényhozásba, vagy városi törvényhatóságba küldött azzal a feladattal, hogy a polgárság érdekeit megfelelő időben és helyen érvényesitsék.

Ezek a kérdések adták kezembe a tollat, hogy felhivással forduljak a Szent Imre város és szomszéd kerületek vezetőihez és polgáraihoz. *Elérkezett az utolsó óra, amelyben realizálható gondolataink, jogos kivánságaink, szükebb hazánk és a székesfőváros érdekében még eredményesek lehetnek.* Ne feledjük el, hogy az 1937 év végén megnyilik és a közforgalomnak át fog adatni az uj Horthy Miklós hid. Ne feledjük el, hogy ez a hidfő csomópontja a vizi, vasuti és fő közlekedési utvonalaknak. Mellette létesült a főváros és Európa egyik *legnagyobb erőcentráléja és* ide fog települni a program értelmében feljődő iparunk többszáz exponense. Itt áll a hidfőnél az ország *egyetlen nagy technikai és gazdasági egyeteme,* amely joggal reméli, hogy ezen a fontos gócponton közgazdasági és nemzeti feladataink iskolapéldái fognak megvalósulni. És mintha történelmi utmutatás lett volna, *itt vásárolták meg elődeink azt az 50.000 négyszögöl terjedelmü területet is, kifejezetten kiállitás céljaira,* mintha ösztönösen megérezték volna ennek a területnek hivatását és nemzeti rendeltetését.

Addig is, amig polgárságunk programját és előkészitő tevékenységének eddigi eredményeit a közvélemény foruma elé terjeszthetem, ezekben akartam felhivni a figyelmet a Horthy Miklós hid megnyitásával kapcsolatos feladatokra.

Kovácsházy Vilmos tanácsnok

a főváros ivókura-programjáról és a tabáni hőforrásokról

A Tabán és a fürdőváros problémája a szezon kezdetével mindjobban előtérbe nyomul. *A Budapest Fürdőváros Egyesület* legutóbbi ülésén és a főváros idegenforgalmi ügyosztályában ép ugy, mint a *Gyógyhelyi Bizottság* és a többi fürdőügyi érdekeltségek műhelyeiben lázas munka folyik, hogy előkészitsék azokat a nagy feladatokat, melyeknek végrehajtása hovatovább elkerülhetetlen.

Legutóbb *Pávai Vajna* Ferenc dr., az európai hirü főgeológus a *Budai Napló* hasábjain felvetette a kérdést, *miért engedik a Dunába folyni a tabáni uj gyógyforrások vizét, miért nem lehet ott tavat csinálni,* amelynek vizében a gyógyulást kereső szegény lakosság ingyen megáztathatná fájó tagjait. Felvetettük ezt a kérdést

Kovácsházy Vilmos tanácsnok

előtt is, aki *Pávai Vajna* Ferenc dr. ötletére a következőket mondotta:

— A gondolat nagyon egészséges, nincs is ellene számbavehető kifogás. A baj csak az, hogy a Tabán kérdése még egyáltalában nincs megoldva és amig végleges megoldás nincsen, addig nem kisérletezhetünk költséges és a későbbi rendezést esetleg károsan befolyásoló ideiglenes megoldásokkal. Szivesen csinálnánk tavat a szegények részére a gyógyforrások vizéből, de csupán csak azért, hogy aztán esetleg rövid időn belül ismét megszüntessük, nem kockáztathatjuk meg ezt a költséges megoldást. A polgármester ur, meg a törvényhatósági bizottság ellene van minden pillanatnyi megoldásnak, igy tehát, amig *a Tabán végleges tervei ki nem alakultak, minden a mai állapotban marad.*

Megkértük ezután Kovácsházy Vilmos tanácsnokot, nyilatkozzék arról, mi a főváros legközelebbi programja az *ivókurák* dolgában. Mint ismeretes, a Szigeten a Közmunkatanács és a Gyógyhelyi Bizotiság most épiti fel az ivócsarnokot, a Lukács-fürdőben is épül az uj ivócsarnok: *gondol-e a főváros is arra, hogy nagyobb sulyt helyezzen kitünő gyógyforrásainak ivókurák részére való intenzivebb felhasználására?*

— Az ivókurák erőteljesebb fejlesztése benne van a főváros programjában — mondta Kovácsházy tanácsnok — és előkelő helyet foglal el azok közt a tervek közt, amelyeket a polgármester ur fürdőügyi téren meg akar oldani.

A Rudas-fürdő melletti kazánház lebontásával kapcsolatban *máris hozzákezdünk ezeknek a terveknek a részleges megvalósitásához.* Az egyes források részére megfelelő ivócsarnokot épitünk s magukat a forrásokat is művészi, gyógyitó értékükhöz méltó keretbe foglaljuk. Az ivókurákra vonatkozó fejlesztési terveinket, valamint az egész fürdőügyi komplexum kiépitését több évre osztottuk fel és *folyamatosan fogjuk ezeket megvalósitani.*

Küzdelem a Hévvel a fürdővárosért

Szentimre Alsóváros nagy kultúrmunkája

Buda legelmaradottabb, bár fejlődésre leghivatottabb része az Erzsébet-sósfürdő környéke. Szentimre-Alsóváros világhirű keserüvizforrásaival Budapest-Fürdőváros egyik legfontosabb területe egészségügyi és idegenforgalmi szempontból. És mégis mit látunk? Ha a Horthy Miklós-uti aluljárót elhagytuk, a kalauz is és a villamosmegállónál levő tábla is az Erzsébet-Sósfürdőt jelzi. Szétnézünk és megdöbbenve látjuk — nem a világhirű, csodás hatású és legutóbb is a városligeti Széchenyi-fürdőhöz hasonló szépségü Sósfürdőt, hanem — a sok gazt, s az uttalan utat (mert az uttestet tulajdonképen u. n. aszfalt-kertészet foglalja el.) Ez a 30-40 méter széles, sétányszerűen rásitandó, de még mindig kopár ut elijesztően rendetlen és rendezetlen. A Sósfürdőig ugyan a mult évben a főváros megértő gondoskodása elég jó ideiglenes betonjárdát létesitett, de erre a minden oldalon levő sártömeget a járókelők cipői, csizmái felhordják és a járdatisztogatás nagyon gyér, kivált az üres telkek előtt. Maga a Sósfürdő siralmas külsejü, esetlen és egyenetlen homlokzati- és mellékkuccai sövénykeritéseivel, továbbá belső elhanyagoltságával és nem csoda, ha a közönség nem látogatja. *A főváros volna itt hivatott rendet teremteni a fürdő átvételével és modern világfürdővé való kiépitésével.*

Ugyancsak a fürdőváros szégyene a *Hév!* — Ez is nagy akadálya Szentimre-Alsóváros fejlődésének. Minden fejlődés első tényezője a közlekedés, de itt éppen a közlekedési eszköz rontja a közállapotokat. Hiába mozdultak meg évtizedek óta a különböző egyesületek és intézmények: a nehézkes vicinális nem enged maradiságából, pedig már a főváros tulajdonában van.

A *„Buda Alsóváros-Sósfürdő környéke-Egyesület"* (AVE), mely alapszabályszerü céljainak megfelelően minden közérdekü kérdést állandóan felszinen tart, legutóbbi választmányi ülésén is kénytelen volt az általános követelésnek engedve, a kérdéssel ujból tüzetesebben foglalkozni. A felszólalók ez alkalomból ismételten rámutattak a csalódásra, mely a megigért „egységesités" után az adófizetőket érte. Elhisszük, hogy a hatóság komolyan vette az egységesitést, de jóakarata megtört a Hév ellenállásán. A polgárság viszont a mai helyzetbe nem tud belenyugodni, mert amit kivánt és amit neki meg is igértek, nem érte el. A Hév, ugyanis vicinális rendszerü maradt, a város területén belül is, — a végállomáson *„pénztárkényszer"* van és az, aki a Szent Gellért-téren azzal a gondolattal száll fel, hogy úgy, mint más villamosnál, vagy az autóbusznál, a kocsin vált jegyet, nagyon megjárja, mert alapos „büntetést" fizettetnek vele. És ott van az *„osztálykényszer"*, éppen úgy, mint a nagy vasutakon, vagyis, aki a 30 filléres átszállójeggyel a rendszerint zsúfolt 3. kocsiosztályból a 2.-ikba szorul, 6 filléres „pótjegyet" fizettetnek vele. — Hogy ez a „nagyvasut"(?) nagy időközökben, nehézkes járással közlekedik, — hogy monstruózus voltából eredő tehetetlenségénél fogva, veszély esetén nem bir elég gyorsan fékezni és a szerencsétlenséget megakadályozni, — hogy magas lépcsői miatt a fel- és leszállás nehéz és veszélyes, — hogy a kocsik és a pálya tisztaságához is sok szó fér, — hogy kevés a megállóhelye és ritka menetrendje ellenére a várakozók részére csak néhány ponton van fedett váróhelyiség, — hogy a vágányközök mélyedései csak a Fehérvári-ut elején vannak (látszatképen) burkolva, — hogy a vágányok mentén állandóan burjánzik a gaz: — mindezt néma rezignációval nézi az utazó és a járókelő közönség. Azt azonban, hogy az „egységesités" óta, amely a polgárság bizalmát élvező hatóság igérete volt, a *kis-szakasz* rendszer helyett a Beszkárt tarifájától teljesen eltérő *16 és 20 fil-*

léres „nagy-szakaszt" és 30 filléres „vonaljegyet" rendszeresítettek, holott még Rákospalota, Pestszentlőrinc, sőt a Hév. vonalán Pestszenterzsébet területén is van *„kisszakasz"*: ezt az utazó közönség nem bírja hallgatagon nézni és tűrni.

Ezeket a panaszokat már látniok és hallaniok kell az illetékes köröknek. De észre kellene venniök azt is, hogy a fejlődésre annyira hivatott

Szentimreváros fejlődésének sok évtizedes és természetellenes akadálya ez a nagyvárosba sehogy be nem illő és az elődeink könnyelműségéből két emberöltőre privilégiumot nyert vicinális vasut!

Harmadik feladat a *budai nagypályaudvar* kérdésének megoldása. A teljesen korszerűtlen kelenföldi pályaudvar sürgősen modernné lenne alakitandó, ami jóval kevesebb költséggel járna, mint egy uj, külön személypályaudvar. A hely is megfelelő, mert a későbbi fejlődés kivánalmainak sem lesz utjában, nem úgy, mintha a Szentimrevárost középen átszelő és szemet bántó Máv.-töltés mentén lenne s amely töltést szépészeti okból a későbbi kor mindenesetre eltávolitaná. — A mostani kelenföldi pályaudvar kifejlesztésére a déli pályaudvar, azonkivül pályatest területének értékesitése talán be is hozná a nagypályaudvar egész költségét. Ennek megközelitése mindenfelől igen könnyű és gyors lenne a számos nagy utvonalon át, minő pl. a Horthy Miklós ut, Etele ut, Andor-ut, stb., de legfőképpen a Horthy Miklós-hid és kelenföldi pályaudvar között létesitendő hatalmas és széles *Szent István ut! Ez az ut vezetné a kelenföldi uj pályaudvaron megérkező külföldieket a megszépitett Erzsébet-Sósfürdő mellett és a határra kihelyezett Hév-től megszabadult Fehérvári ut keresztezésén át a főváros szivébe az eucharisztikus világkongresszussal magasztossá tett Szent István évben!*

Ugy legyen! *MIKOLA GÉZA dr.*

Ingyenes nyelvtanfolyamokat!

— Levél a Budai Naplóhoz —

Nemrég a *Budai Napló* hasábjain a Bástyasétánnyal kapcsolatban felhivtam kereskedő és iparos kartársaimat a folyton növekvő idegenforgalommal kapcsolatban, látogassunk angol-, olasz- stb. nyelvü tanfolyamokat. Sajátitsuk el azokat a nyelveket, amely országok fiai szivesen jönnek Budapestre, fogadjuk őket édes anyanyelvükön, mert ezzel közelebb férkőzünk a vevő lelkéhez, amely természetszerüen elzárkózik bizonyos fokig mindenkivel szemben, akivel nem tud beszélni, tolmácsra szorul, akivel szemben esetleg a jelbeszéd primitiv formájára van utalva.

A hozzám érkezett levelek özönéből könnyü megállapitani, milyen sokan lennének, akik felhivásomat követnék. De... És itt van a hagyományos akadály.

A Turul Szövetség most kezdett egy tandijmentes nyelvtanfolyamot a Nagymező-uccai polgári iskolában, hetenkint kétszer, este 6-7 óra közt. Ezt mi budai üzletemberek nem látogathatjuk. Félhatkor egyetlen üzletember sem hagyhatja el munkahelyét. Szerény véleményem szerint a budai iparoskörök és kereskedők fektessenek fel iveket, kik és hányan látogatnának angol és esetleg olasz ingyenes nyelvtanfolyamot saját körhelyiségükben? Megfelelő számu jelentkező esetén a kör elnöksége irjon át az illető konzulátusra és kérjen az előadás tartására megfelelő nyelvtanárt. Bizom benne, hogy a kérés meghallgatásra talál. Az időpontot is lehetne 7-8 közt, vagy 8-9 óra között megállapitani. Ezzel ismét tanujelét adna Buda életképességéről és a kor szellemének megértéséről.

Csery Gyula

Felkay Ferenc tanácsnok a főváros budai iskolaépitési terveiről

Felkay tanácsnok, a főváros közoktatásügyi ügyosztályának vezetője nagy szeretettel intézi Buda iskolaügyeit. Ügyosztályvezetői működése alatt számos uj iskola épült Budán, eltünt több idejétmult iskolaépület is és helyükön modern paloták emelkednek: tiszták, egészségesek, mintái a modern higieniának.

Megkérdeztük *Felkay* tanácsnokot, mi a programja a budai iskolák terén.

Felkay Ferenc tanácsnok

kérdésünkre a következő felvilágositást adta:

— Legközelebbi feladatunk a *Szilágyi Erzsébet leánygimnázium* belső berendezésének kicserélése. Jelenleg a régi berendezés van még az épületben, az uj iskolaberendezés azonban stilusban is méltó lesz a gyönyörü uj iskolaépülethez, harmonikusan kiegésziti majd a fővárosnak ezt a legmodernebb és leggyönyörübb kiállitásu épitkezését. A berendezés már elkészült és remélem, hogy a legrövidebb időn belül az uj környezetben fognak tanulni az iskola növendékei.

— A Sasad környéki érdekképviseletek — folytatta Felkay tanácsnok — régóta kérik, hogy állitsunk ovodát működésük területén. Legrövidebb időn belül hozzákezdünk az Érdi uton az *uj ovoda* épitéséhez. A terület már rendelkezésünkre áll, megfelelő baraképület is van, ugy hogy a jövő tanév folyamán megkezdheti már működését ez az uj óvoda is.

— Tervbevettük továbbá a Váli uton *uj női kereskedelmi iskola* épitését is. Ez az iskola jelenleg a Horthy Miklós uti elemi iskolával közös épületben működik, de az épület annyira tulzsufolt, hogy kivánatos a női kereskedelmi iskolának onnan való áthelyezése és önálló épületben való elhelyezése. A Váli ut környéke most átrendezés alatt áll és a Horthy Miklós hid megnyitása után megkezdhetjük az iskola épitését is. Távolabbi tervem, hogy *a Böszörményi uton levő polgári leányiskolát, amely most baraképületben működik, uj, állandójellegü épületbe helyezzük át*.

A törvényhatósági bizottság jogfejlődése

Irta: BENEDEK SZABOLCS dr. szőv. főjegyző

A törvény, rendelet, általában valamely jogszabály jóságát az élet, az idő vasfoga hamar próbára teszi. A jogszabály jósága mellett azon körülmény, hogy sokáig volt érvényben, még nem bizonyitéK. Annak létrejöttére befolyást gyakorló hatalmi tényezők pillanatnyi erőviszonya, a hibás korszellem gyakran hosszúéletü, de amellett rossz jogszabályt hozhatnak létre. Régi törvényjavaslatok indokolásában néha ámulva olvassuk a törvény célzatát s egybevetve az elért eredménnyel a célzattal gyakran ellentétes hatást állapithatunk meg. Bölcs nyugalommal elmélkedhetünk az emberi alkotások tökéletlensége felett.

Budapestnek, mint törvényhatóságnak szülőanyja az 1872. évi XXXVI. t.-c. Ennek II. fejezete szól a törvényhatósági bizottság összetételéről. E törvénycikk 48 évig volt érvényben, de a megváltoztatására irányuló törekvések csaknem egyidejűek vele. A legfőbb önkormányzati szerv összetételének megváltoztatása azonban oly sok érdeket érint, hogy két forradalomnak kellett jönni, míg végre létrejött a lényeges változást előidéző 1920. évi IX. t. c. Az 1872. évi XXXVI. t; c; szerint a törvényhatósági bizottság 200 választott virilistából és 200 rendes választott tagból állt. A 66. §. felsorol 20—26 városi főtisztviselőt, kik hivatalból tagjai a bizottságnak. A 20—26 közötti változó számot az időközi szervezeti változások idézték elő. A törvény érdekessége az, hogy három évenként a bizottsági tagok fele kilép s uj választás alá esik. E rendelkezés kétélű, mert míg egyrészt alkalmat ad a választó akaratnyilvánulásának sürű érvényesülésére, másrészt a sürű választási harc a törvényhatósági munka nyugodt menetét zavarja. A törvény legfőbb hibájául a bizottsági tagok nagy számát vetették fel. Egy 400 tagú testület oly nagy, hogy tagjaiból az egyéni felelősség érzete könnyen kivész, a tagok normális ellenőrzése lehetetlen. A legnagyobb hibája azonban maga a választási rendszer, mely példátlan igazságtalanságokat rejt magában. E választási rendszer: az egyéni lajstromos szavazás.

Világitsuk meg ezt egy kirivó példával. Mondjuk, hogy a választók száma 10.000. Van három párt: A. B. és C. párt. A. párt elnyeri a szavazatok 35%-át, B. a 35%-át, C. a 32%-át. E szerint A. kapott 3500, B. 3300 és C. 3200 szavazatot. Az eredmény, hogy A. párt a maga 35-%ával lehengerli a 33%-os B. és 32%-os C. párot, s annak egyetlenegy tagja sem jut képviselethez. E választási rendszer könnyen a klikkuralmi rendszer kialakulására vezet. Budapest sok kerülete mutathatna a multból erre példát.

A virilizmus önmagában véve nem jelentett volna a budapesti polgárra nézve politikai veszedelmet, mert hiszen a legtöbb adófizetőből minden politikai párt kiválaszthatta a maga jelöltjeit. Inkább a választási eljárás volt veszedelmes. A virilistákat t. i. nem kerületenként, hanem az egész fővárosra kiterjesztően egy lajstrommal választották. A vezető várospolitikai pártok által összeállított lista pedig rendszerint győzött. Nem szabad figyelmen kivül hagynunk, hogy a háború előtti politikai élet súlypontja az országos — közjogi harcokkkal telített — politikán nyugodott és a várospolitikának viszonylag sokkal kevesebb jelentősége volt.

Aki azon téves nézetben él, hogy az ellenforradalom a megsértett régi társadalmi és politikai rend visszaállitását jelenti, csattanós választ kap a törvényhatóági bizottság történetében. *Az ellenforradalom talán még jobban haragszik a forradalmat megelőző társadalmi és politikai rendre, mint maga a forradalom.* Hiszen ennek a régi rendnek bűneiből sarjadozott ki a gyűlölt forradalom. Az 1818. évi forrodalom éppen úgy elsöpörte a törvényhatósági bizottságot, mint ahogyan az ellenforradalom nem engedte azt életre kelteni.

A nemzetgyülés által hozott 1920. évi IX. t.-c. az 1872. évi XXXVI. t.-c.-nek a törvényhatósági bizottság összetételére vonatkozó rendelkezéseit hatályon kivül helyezte. Első legfőbb rendelkezése, hogy a virilizmust teljesen megszüntette. A választott bizottsági tagok számát 240-re szállitotta le. A 26 városi főtisztviselőt meghagyta jogaiban. Az 1920. évi IX. t. c. 13. §-a már modern újitást hoz létre, mikor hivatali állásuk, illetve tisztüknél fogva 22 személyt taxative sorol a bizottsági tagok közé. A tudomány, művészet képviselői, az állami szakhivatalok vezetői nyernek képviseletet. A szakszerűség felé való törekvést látjuk ebben, de az érdekképviseleti rendszer első jeleivel is találkozunk. Igy például az orsz. közegészségügyi tanács, vagy az orsz. középitési tanács elnöke nemcsak szakszerűséget, de érdekképviseletet is jelent: jelenti az orvos, illetve a mérnöktársadalom érdekképviseletét is. *Az előző 1872-es törvénynél a nem választott elem 6.1%, itt már 16.66%.*

Az 1920. évi IX. t. c.-et csakhamar felváltotta az 1924. évi XXVI. t. c. — Érdekessége a törvénynek, hogy a választott bizottsági tagok számát 240-ről 250-re emeli fel. A kerületek által küldendő biz. tagok számát a kerület népszámához arányositja, az előző 24-ben megállapitott számhoz képest. *A törvény 13. §-ában a korporációs, az érdekképviseletl rendszer nyomul előtérbe a szakszerűség rovására.* Kereskedelmi és ipar-, orvos-, ügyvéd és mérnökkamarák 18 tagot küldenek, mig a tudomány, irodalom és művészet csak együttvéve „3" taggal nyer képviseletet. Az 1920. évi IX. t. c. 13. §-ában felsorolt 22 „hivatali állás" jogcimén tagokból „tudomány és művészet" veszitett 5 tagot, a szakszerűség pedig 4 tagot. Ott a múzeumok és könyvtárak képviselői, itt a törvényszék elnöke, a stat. igazgató, jogügyi igazgató, közmunkatanácsi alelnök vesztette el tagságát. Novum volt, hogy a kerületi elöljárók is tagságot nyertek. *Az 1924-es törvény a tagok számát 288-ról 312-re növelte.* Országos és állami tisztek viselői 10-en lettek tagjai a bizottságnak, de ezek közül 9-nek már 1920-ban megadatott a bizottsági tagság. *A nem választott elem 16.66%-ról 24.8%-ra emelkedett.*

A tapasztalat azt mutatatta, hogy a hivatalból delegált állami tisztviselők és a szakszerűség képviselői a bizottság életében nagyon passzív szerepet játszanak. A magas hivatali állás disztingvált magatartást ir elő, azt az illető nem teszi ki esetleges pártpolitikai támadásnak. Igy például nem hiszem, hogy a budapesti törvényszék elnöke nagyon haragudott volna, mikor megtudta, hogy kihagyták a tagságból, s talán a m. kincstári jogügyi igazgató se igen bánta.

(Folytatjuk)

Művésztelep felállitását tervezik a Hűvösvölgyben. A Szinyei Társaság azt a gondolatot vetette fel, hogy a mai magyar művészet megsegitésére bocsásson ki a posta Szinyei-bélyegeket, amelyek egy-két fillérrel drágábbak lennének, mint a rendes postai tarifa. Az összegyülő összegből lehetővé válna az is, hogy a Hűvösvölgyben, esetleg a Svábhegy lejtőjén felépitsék a modern kor minden igényeinek megfelelő, műtermekkel ellátott művésztelepet is.

Irodalomtörténet. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság folyóiratának, az „Irodalomtörténet"-nek legujabb száma gazdag tartalommal jelent meg. Pintér Jenő közgyűlési megnyitó beszédén és Kerecsényi Dezsőnek Kosztolányi Dezsőről szóló tanulmányán kivül kisebb közlemények és birálatok egész sora élénkiti a folyóiratot, amelynek Alszeghy Zsolt a szerkesztője.

Utazás Budán

Irta: GEGUSS DÁNIEL

Sok szó esik mostanában az ujságokban Budáról, aminek természetesen, mint jó budai lelkesen örvendek s mintha nektár volna, ugy szürcsölöm fel a kedves hireket. Buda fejlesztéséről, Buda szépitéséről pörög a szó, de ideje is hogy pörögjön, mert évtizedeken keresztül csak a testvérváros Pest volt divatban s mellette, mint Hamupipőke huzódott meg Buda, vagy amiképen Arany János mondja: Corvin agg vára. Müsoron a Tabán, a fürdőváros és Óbuda, amely aztán már nem is Hamupipőke, hanem a legmostohább mostohagyerek vala, mióta csak megszületett.

Pedig hát nem mindig volt ez igy. A história olyanformát beszél, hogy a rómaiak alatt Óbuda volt az igazi központ, a főváros, ott volt a helytartó palotája, ott voltak a nagyszerü fürdők, ott volt a remek vízvezeték s ott volt — panem et circenses! — a cirkusz. Ha a fantáziája megindul az embernek, maga előtt látja a paloták sorát, amelyeknek átriumaiban a Juliák és Poppeák karcsu alakjai lebegnek, sisakos marcona centuriók váltanak szót a tógás civisekkel, hogy azután lakomákra gyüljenek össze a nagy tricliniumban és szivet vidámitó falernumi mellett beszélgessenek, mint valami álomról, a nagy messziségben fekvő fővárosról, a csodálatos Rómáról. Megszólal közben egy-egy latinus Liszt vagy Wagner mester ujjai alatt a viziorgona, amelynek egy példányát csak nemrég emelték ki a Flórián-téren, a törpe utódok nagy elbámulására. Majd felgyülemlik a nép a hatalmas cirkuszban, megtelnek a sorok előkelőségekkel, a babérkoszoru proconsul elfoglalja páholyát, megkezdődik az előadás. Theatre paré van, a proconsul nevenapja. A gladiátorok legjava vonul ki a porondra, mérkőzik a testi erő és ügyesség, az elesett hős felemeli a karját, de halljuk a gőgös nagyurat: „recipe ferrum!"

Hát bizony, kedves atyámfiai az Urban, ilyen volt az élet valamikor Óbudán, ahol ma apró, alacsony házak sorakoznak egymás mellett, szennyes lé folyik ki az udvarokból az utcára s a legdiszesebb épület a kopaszfalu dohánygyár, meg a Dunapartot elektelenitő néhány gőzmalom. Pedig nemcsak a rómaiak idejében volt centrum Óbuda, de tudjuk, hogy Árpád fejedelem is ott tartotta udvarát, akinek sirját nagy szorgalommal keresi és szeretné megtalálni a kommunistákat üldöző nagy rendőrkollégám, Heténvi Imre doktor. Bizom benne, hogy egyszer csak meg is találja, mert nagy nyomozó talentum.

Egészen helyénvaló dolog, hogy Óbuda kiépitését tervbe vették. Erre magától kinálkozik az óbudai híd felépitése, melyhez kiszélesitett utcák, terek s egyéb dekorációk kinálják magukat. Ide kinálkozik majdan Arpád fejedelem monumentális szobra is s egy pár nagy királyunké, akik udvarukat Óbudán tartották.

Szoborról lévén szó, kedves gondolatot vetett fel nemrégiben a Budai Napló hasábjain, interjú formájában, a székesfőváros szépmüvészeti minisztere, a nagyon ágilis és termékeny Némethy Károly tanácsnok. Azt mondotta, hogy ő tervbe vette a Horváth-kertben, amelynek csúcsán csúfoskodik a halálra itélt Budai Szinkör, a nagy magyar színművészek és színművésznők szobrainak felállitását, ott, a bájos Déryné ifjasszony körül, hogy ezzel a Horváth-kert a magyar színművészet pantheonjává váljék. Kedves gondolat, az bizonyos. Tessék csak elképzelni, hogy amint az árnyas kert lombjai alatt sétál az ember, az egyik lombsátor alól Kelemen László, a legelső magyar tragikus szinész lép elő, a másik lomb közül Moór Anna leányasszony méltóságos alakja int a csupa csipke Déryné felé, akinek alakját igazi isteni ihlet pillanatában faragta márványba a művész. Bizony megérdemelte volna jó Kapca Imre barátom, a budai lirai költő, hogy meghallgassa a város, amikor szépen zengő rimekben megénekelte Déryné ifjasszony keservét, aki a tél zivatarai ellen, lévén ő lenge, szellős csipkeruhában, egy faköpenyeget kért a budapesti szobrok patrónusától. Sem a prózát, sem a verset nem hallották meg: a bájos ifjasszony az idei nagy tolet is kénytelen volt átdideregni. A hideg még nem nagy baj, mert hiszen a művésznő kőből van, de nagyobb baj az, hogy a márvany könnyen tönkremehet a zimankóban.

A kert lankáin csoportosulnak a többiek: Egressy Gábor, az öreg Szentpétery, a komikusok komikusa Megyery, akit Petőfi is megénekelt a tintás üveggel kapcsolatban, de Arany János is, a méla nézésü Lendvay Márton, a köpcös Szigethy József, aki drámairónak is volt akkora, mint színésznek, a dús termékenységü Szigligeti Ede, a népszinmüvek megalkotója: Tóth Ede, Cseperéghy, a daliás Nagy Imre, a nagyszerü Ujházy mester, Náday Ferenc, a nagy intrikus Gyenes László, és igy tovább. Közöttük a nagy asszonyművészek: Laborfalvy Rózsa, Jászai Mari, Prielle Cornélia, Rákosi Szidi, Blahánné, Pálmai Ilka, Küry Klára. Micsoda galéria lesz ez: színművészetünk története szobrokban. Micsodo élvezet volna közöttük járni a művészet kedvelőinek

Arany gondolat ez, Tanácsnok uram, ezzel olyat alkotna, amilyet kevés ember alkotott. Megörökitené a nevét vele. Ne adja fel a gondolatot, az én Istenem áldja meg.

A Horváth-kerttel kapcsolatosan kerül előtérbe a budai szinház ügye. Nincs igazuk azoknak, akik máshová akarnák épiteni az uj szinházat. Ez a hely tradicionális is, de a legalkalmasabb is. Hely van elég, a kertből sem kell elvenni, elfér oda egy szép nagy szinház is. Ideális hely ez, mindenünnen központ, könnyen megközelithető, körülbelül Buda közepén van, körülötte mindenféle közlekedési eszköz. A Horthy Miklós-út és vidéke nem jó gondolat: Buda végén fekszik. Nem mondom, hogy ott ne épüljön szinház, mert én azt szeretném, ha Budának több szinháza lenne. Ezért felvetettem egyszer a Várszinház restaurálását is. Ennek a szinháznak is tradicióí vannak: meglehetne nyitni olyan alapon, mint azelőtt. A Nemzeti és Opera játszanék benne. Kár ezért a kedves szinházért, hogy évek hosszú sora óta zárva van, használatonkívüli állapotban.

Óbuda fejlesztésével majd ez a városrész is megkíván egy rendes szinházat. A Kisfaludy Szinház kicsiny, nagyobb művészi igényeket nem elégit ki. A vállalkozók sorra buktak benne, az óbudaiak nem tudják, vagy nem akarják fenntartani. Végignéztem ott egy csomó direktor vergődését s végül bukását: sajnáltam őket. Talán a jó Serly Lajosnak volt igaza, aki mikor megalkotta, — mert ő alkotta meg a Kisfaludy Szinházat, — palóczos hetykeséggel mondta: „Én a szinházamat nem az óbudaiaknk épitettem, hanem a pestieknek." Elérte a tragikuma: a pestiek nem jöttek át Óbudára szinházat nézni, az óbudaiak meg nem mentek bele. Meg is bukott a jó Serly úgy, hogy meg sem állt Amerikáig.

A budai kulturélet fejlődésébe nagyon kezd beleilleszkedni a budaiak egyetlen iró és tudós társasága, a Viraág Béla által alapitott, igen szépen fejlődő Hollós Mátyás Társaság. Legutóbb egymásután rendezte, — eddig már három izben, — a Gellért-szálló nagytermében, nagy és előkelő közönség előtt irodalmi délutánjait.

Eleven élet, vállalkozási kedv szállotta meg a társaságot s ha igy folytatja, nagyon hamar vezetője lesz Budánk szellemi életének. Egymásután szólitotta pódiumára Bánlaky Gézát, a fürdőügyek kiváló tudósát, Lukács Györgyöt, a revizió harcosát, Pávay Vajna Ferencet, a kitűnő geológust, Völgyesi Ferenc dr. orvostudóst s legutóbb vitéz dr. József Ferencz főherceget, aki mint költő mutatkozott itt be a közönségnek nagy sikerrel. Fokozta ezt a sikert a Nemzeti Szinház volt hires művésznőjének, Török Irmának, gróf Berényi Jánosnénak, az előadása, aki ugyancsak a főherceg verseiből szavalt. A végtelenül szimpatikus fenség pompás lirai költőnek bizonyult. Szép versek, nagy művésznő: kell-e a sikerhez még egyéb? Zágon István, a kitűnő humorista és Felkay Ferencné, egy kedves szépasszony, prózai műveiket adták elő zajos sikerrel. általános tetszés mellett.

A siker azonban legelsősorban a Hollós Mátyás Társaságé. Folytassa csak igy tovább.

HOLOCHER féle SANGHAY BAR
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 60.
Naponta TÁNC műsorral
REGGELIG NYITVA
Vasár- és ünnepnap 5—8-ig
ÖTÓRAITEA
Bel- és külföldi, valamint kínai italok
Asztalrendelés T.: 2—599—91.

Lelkesedés és öröm Pest-Budán 1867 február végén

— A hetvenéves kiegyezés —

1867 február 18. Ma már elfeledett dátum. De hetven év előtt a nemzeti feltámadás örömnapját jelentette. A háború kitöréséig az 1867. évi kiegyezés állott a napi politika tengelyében. Lehettek különböző vélemények Deák Ferenc nagy művéről, de tagadhatatlan, hogy az elnyomatás sötét évei után felderengő alkotmányos újjáébredés határtalan lelkesedést keltett annakidején országszerte. Az akkori krónikás erről többek között így ír:

„Előrelátható volt, hogy az alkotmány újjászületésének örömünnepe nem fog csupán február 18-ra és Pest városra szorítkozni, hanem kihat az ország vidékeire, hol a mezőgazdasági és ipari inség már már kimerült áldozatai tárt karokkal fogadták a hírt és szívek és elmék eltelnek szebb jövő reményével és hazafias tettek szilárd elhatározásával. S valóban, Pest még ma is ünnepel. Majd így folytatja:

„Az örömünnepből Buda testvérfőváros sem maradhatott ki. A régi városi képviselőkből alakult polgári választmány már február 18-án ülést tartván: Őfelségéhez hála — Andrássy miniszterelnökhöz üdvözlő — Deák Ferenchez pedig köszönő feliratot intézett, a város kivilágítását elhatározta, a fejedelmi látogatás ünnepélyének rendezésére pedig bizottmányt alakított. Végül az ünnepélyek benső értékét emelendő, díszhangverseny rendezését határozta el, az inségesek javára.

Ugyanezen lapszámban olvassuk:

„Császárné Őfelségéről erősen emlegetik, hogy fenséges gyermekeivel együtt az idén is Budán fogja a nyár egyrészét tölteni."

J. VIRÁG ILONA MOZDULATMŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KORUT 44a. TELEFON: 1-668-27.

Teadélután a II. kerületi Uri-Otthon javára

Az *Uri-otthon* javára, amelynek létesítésén oly nagy odaadással buzgólkodik *Thordai* Lajos dr., II. kerületi előljáró, nagysikerű teadélutánt rendezett a II. kerületi Általános Közjótékonysági Egyesület együttesen a Magyar Vörös Kereszt Egylet II. kerületi városi választmányával a Szent Gellért Szálló márványtermében.

Megjelentek többek között: *József Ferenc* királyi herceg és *Anna* királyi hrcegnő, *Thordai* Lajos előljáró és felesége, *Szendy* Károlyné, dr. *Farkas* Ákosné, báró *Vojnits* Miklósné, vitéz dr. *Simon* Elemér titkos tanácsos és felesége, dr. *Petry* Pál államtitkár és felesége, dr. *Lamotte* Károly alpolgármester, dr. *Morvay* Zsigmond főispán és felesége, dr. *Csorna* Kálmán árvaszéki elnök és felesége, *Konkoly-Thege* Kálmánné, dr. *Grecsák* Richard és *Terbócz* Imre országgyűlési képviselők, dr. *Vezér* Károly főjegyző, dr. *Buday-Günther* Tivadar, dr. *Lukácsy* József és felesége, dr. *Meixner* László közjegyző és felesége, *Landgraf* Dezső és felesége, *Faluzsa* László és felesége, *Darányi* Istvánné, *Fáy* Istvánné, *Harsányi* Jenőné, *Kádár* Jánosné, *Kardos* Lajosné, *Kempelen* Béláné, *Ligeti* Miklósné, *Mátyás* Jenőné, dr. *Nagy* Vilmosné, özv. dr. *Veszely* Gézáné.

Ezenkívül nagyobb küldöttséggel képviseltették magukat: a II. kerületi iparosok és kereskedők köre, a budai református nőegylet, a budai izr. nőegylet és a budai izr. hitközség. Az előkelő társaság a legjobb hangulatban *késő éjfélig maradt együtt.*

Befejeződött a Flórián-kápolna felemelése

Az a rendkivüli érdekes technikai művelet, amelynek segitségével a főutcai Flórián-kápolnát 1 méter 40 centivel felemelték, a mult hét szombatján befejeződött.

A templom emelési munkálatai rendkivüli érdeklődést keltettek, mert ilyen bravuros technikai feladat még nem volt a fővárosban. Megtekintette azt a kormányzó is, akinek a fogadásra megjelent Bornemisza Géza iparügyi miniszter, Jakabffy Zoltán miniszteri osztályfőnök kiséretében. A fővárost Szendy Károly polgármester képviselte, aki Farkas Ákos és Wossala Sándor tanácsnokkal jelent meg. Szendy polgármester bemutatta a kormányzónak Fridrich műszaki tanácsost, a munka vezetőjét, akivel a kormányzó hosszan elbeszélgetett és legnagyobb megelégedését fejezte ki a látottak felett.

Az emelési munkák következtében csak kisebb repedések támadtak a homlokzati falon, amelyek könnyen kijavithatók. Az emelési munka összköltsége 26.000 pengőt tesznek ki. —

A főutcai szent Flóriánus és Szent Miklós kápolna

Irta: Bevilaqua Borsódy Béla dr.

A régi Buda egyik legbájosabb építéstörténeti emlékét, a Fő-utca és a Pálffy-tér sarkán levő kis barok kápolnát megmenti a székesfővárosi művészeti politika, mely csak dícséretet érdemel ezért. A régi kápolna mellett jobbról-balról két tehetséges és szellemes Bauhaus-stilusú ház tornyadzik fel. Ezek elnyomták az ódon budai barokot, most tehát három méterrel felemelik a kápolnát. Newyork legrégibb városfertályaiban így áll egy templom a *Manhattan Square* tébolyitó forgatagában százemeletes „felhőkarcolók" között. A régi Buda így húzódik meg az uj Buda árnyékában, vagy talán az uj Buda a régiében?

A kápolna, mint azt *Guszmann* József dr., a régi Szeht János kórház igazgató-főorvosa megirta, 1730 körül épült *Christen* Ferenc budai polgári fehérsütő mester jóvoltából és pedig a Királyfürdő melletti török Dsami, a kis egytornyos muzlim imaház köveiből. Ez volt a vizivárosi Dsami, török nevén *Szu Dsámi*, vagyis a *Vizi Dsámi*. A muzlim Dsami, a török *Hammam*, vagyis gőzfürdő — a Vizivárosi Fürdő, a *Szu Ilidse* — és a mai Fő-utca torkolatánál volt *Rézkakasos Kapu*, a *Horosz Kapuszi*, egy helyi egységet alkotott a budai Városalvégen, az északi városfalak sarkán.

Christen mester neve negyven évvel ezelőtt, mint *Christen-telek* élt Budán, ez volt a neve a mai széna-téri korcsolyapályának, melynek pocsolyájában nyáron kedves budai békák kuruttyoltak, télen pedig a budai gyerkőczék korcsolyáztak iromba iringáikon, vagyis lólábszárcsontból és fából készült korcsolyáikon.

A kápolna Szent Flóriánus nevét viselte. E római szent tudvalevően a pest-budai kéményseprő, husfüstölő, kályharakó, téglavető és téglaégető és serfőző céhek céhi Patrónusa volt ama egyszerű okból, mert Legendája szerint égő házat mentett meg hirtelen felhőszakadás záporával. Ábrázolásain ott látható a római százados Centurio, amint kicsi nyeles puttonyból vizet zúdit a lábainál álló házikóra, miközben a rettentő veres Ördög megjuhászkodva kotródik poklok fenekére. A Szent a vizzel úgy került kapcsolatba, hogy Legendája szerint malomkő köttetvén nyakára, vizbe éspedig egyik Legenda szerint a Feldunába, másik szerint az Innbe vettetett. Tisztelete az olasz Hegyvidékről, Bergamo, Friaul, Savoya és Tirol völgyeiből a 15. század végén került Magyarországba. A Svájc lejtőiről Budára-Pestre bevándorló hegyvidéki *Montenero* kézművesek, vándorló serfőzőmesterek, szalámifőzők, kolbászfőző Chandronniere-k, (akikből a sódar, vagyis a sonka neve is származik) hozták be Budára tiszteletét. Ezek a vándormívesek mind olasz-francia-német keverékű svájci Graubündner-ek vagyis *Grison-ok* voltak. A régi Pestbuda olasz kéményseprő, szalámifőző, kályharakó, kőfaragó, ács épitőmester, köszörűs, selyemtakács, kávés, fagylaltos, rozsóléfőző, kandallórakó, padlórakó és padmalycsináló stuccó-rakó „stukatéros" családjai mind ezeknek a leszármazottjai. Ilyen a *Nessi* di Locarno, a *Devecis* del Vecchio, a *Del Medico*, a *Scarron*, *Menegatta*, *Viriot*, *Finali*, *Rosconi*, *Depigni* család. Ők az óbudai *Braunhachsler*-ek, mert ők viselték a hegyvidékiek bőrlábszárvédőjét, a *Braune Binde* és a *Graubündner* név keveredett össze jellegzetes viseletük miatt. Ma persze mindenféle mende-monda kering a *Braunhachsler* név eredetéről.

A fő-utcai kápolna Flóriánus nevét nyilván az egy sarokkal lejebb levő, 1718-ban épült budai városi teafőzőházzal való helyi kapcsolata révén nyerte. Ez ott volt a *Három Nyúl Kaszárnya* halálraitélt ódon épülete helyén és 1740-ig működött. Ahogyan a pesti üllői-uti Schmidt serfőzőház adta a mai Tüzoltó ucca, Nagy Flórián ucca és a mai Ferenc-körut helyén volt Serfőzőmester ucca nevét, ahogyan Óbudán is ott áll a Serfőző ucca mellett a Szent Flóriánus kisebbik szobra, úgy lett a kápolna neveadója Szent Flóriánus. Szobra ott áll a templomkapu fölött.

A Fő-utca egyébként ott van megörökítve a Kapucinus templom emeleti oratóriumában elhelyezett Flóriánus-képen, 18. századvégi kapucinus házakra önti a Szent a vizet. A tabáni Plébánia Flóriánus oltárán az égő tabáni Dunasor látszik: ég az egész Tabán, sőt a dunai Vizimalmok is égnek, az 1800-as évek eleje eme rettentő tüzivészedelme emlékeül.

A kápolna egyideig a budai császári-királyi Helyőrség temploma is volt, ujabban a magyar görögkatholikusoké lett és Szent Miklós, a kegyes Szent Mikulás nevét viseli. Szószékén ott látható az egykori budai polgár képe. Az egykor elhanyagolt bájos kis kápolna most felmagasodik a kétszázesztendős budai aggastyán megfiatalodik.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

Társasházszövetkezetek és a telekkönyvi tulajdonnal biró társasháztulajdonosok figyelmébe

Az „Otthon" öröklakás és családiháztulajdonosok egyesületének a házszövetkezetek és társasháztulajdonosok érdekében évek óta folytatott lankadatlan munkájának eredményeként most megjelent a m. kir. P. M. 32.000/1937. sz rendelete, amely egységesen szabályczza a házszövetkezeti tagok és az önálló telekkönyvi tulajdonnal biró társasháztulajdonosok vagyonadó alapját.

Ugyanis eddig úgy volt, hogy mind a két öröklakás kategóriánál az előadók egyéni elbirálása szerint, a lakás haszonértékének 8-20-szorosában állapitották meg az öröklakások vagyonadóalapját. Ugyanez volt a helyzet a felebbezések elbirálásánál is, ahol az adófelszólamlási bizottságok tetszés szerint *szabad becsléssel* állapitották meg az öröklakások értékét. Előfordult gyakran olyan eset is, hogy az egy-házban egymásmellett lévő azonos nagyságú öröklakásoknál a felszólamlási bizottság vezetője az évi 1200 pengő haszonérték alapul vétele mellett elfogadta, illetőleg 9600 pengőben állapitotta meg az öröklakás vagyonadóalapját. Két órával később ugyanazon bizottság helyettes-elnöke a másik azonos lakásra már nem fogadta el, s hivatkozva a bizottság jogkörére, szabad becsléssel 19.000 pengőben állapitotta meg az öröklakás vagyonadóalapját.

A most kiadott rendelet ezeket az anomáliákat megszünteti és véglegesen mind a két tipusu öröklakásnál — egyesületünk felterjesztésében foglaltak szerint — *a lakás haszonértékénk nyolcszorosában állapitotta meg a vagyonadóalapot, ott ahol a társasház, vagy házszövetkezet összhaszonértéke az az évi 15.000 pengőt meghaladja.*

A megjelent rendelet idevonatkozó részét szószerint közöljük:

1.) A hivatkozott H. Ö. 37. §-ának 3.) bekezdésében, valamint a hozzáfüzött utasitás 1.) bekezdésének 1. és 2. pontjában foglalt rendelkezések értelmében elrendelem, hogy a városi ingatlanok és községi belsőségek értékéül:

a.) ha az ingatlan 1936. év folyamán került jelenlegi tulajdonosának birtokába, azt az összeget kell felvenni, amely az illetékkiszabás alapjául szolgál,

b.) ha pedig az épület már az előző évben is a jelenlegi tulajdonos birtokában volt, az 1937. évi házadó kivetés során alapul vett 1936. évi novemberi nyers házbérjövedelem, illetőleg haszonérték évi összege szerint:

6000 pengő nyers házbérjövedelemig, illetőleg haszonértékig ennek 15-szörös,

7000 pengő nyers házbérjövedelemig, illetőleg haszonértékig ennek 14-szeres,

8000 pengő nyers házbérjövedelemig, illetőleg haszonértékig ennek 14-szeres,

9000 pengő nyers házbérjövedelemig, illetőleg haszonértékig ennek 12-szeres,

10.000 pengő nyers házbérjövedelemig, illetőleg haszonértékig ennek 11-szeres,

12.000 pengő nyers házbérjövedelemig, illetőleg haszonértékig ennek 10-szeres,

15.000 pengő nyers házbérjövedelemig, illetőleg haszonértékig ennek 9-szeres,

15.000 pengő nyersházbérjövedelem, illetőleg haszonértéken felül ennek 8-szoros összegét kell számitásba venni.

2.) Az alacsonyabb szorzószám alkalmazásával megállapitandó ingatlanérték azonban soha nem lehet kisebb a közvetlenül megelőző fokozat alá eső ingatlannak a magasabb szorzószámmal megállapitott nagyobb értékénél. Például, ha valamely ház bérjövedelme 14.900 pengő, akkor a 9-szeres szorzószám alkalmazásával az ingatlan értéke 134.000 pengő. A következő fokozatban lévő 15.000 pengő összegü bérjövedelemnél alkalmazandó 8-szoros szorzószámmal az ingatlanérték 120.800 pengő lenne. Minthogy azoban a 8-szoros szorzószámmal alkalmazandó ingatlanérték nem lehet kisebb a közvetlenül megelőző fokozatok alá eső ingatlanoknak a nagyobb szorzószám alkalmazásával megállapitandó értékénél, a kérdéses ingatlan értékéül nem 120.800, hanem 135.000 pengőt kell felvenni.

3.) A Házszövetkezetek, vagy házrészvénytársaságok tulajdonában lévő házaknál az egyes lakásbirtokosoknak különálló ingatlan-vagyonilletőségük nincsen, a lakás használathoz való jog a szövetkezet, vagy részvénytársaság részjegyeinek, illetőleg részvényeinek a birtoklásán alapszik. Ezeknek a házaknak a vagyonértékét tehát a részjegyek, illetőleg részvények tőkeértéke fejezi ki. Minthogy pedig a házrészvénytársaság tulajdonában lévő házak értéke is a 2030/1932. M. E. sz. rendelet 8. §-a szerint azzal az értékkel veendő fel, mint amilyen értékkel a jövedelem- és vagyonadó alá tartozó személyek tulajdonában lévő házak értékét kell számitásba venni, ennélfogva a házszövetkezetek, vagy részvénytársaságok tulajdonában levő ingatlanokat az 1.) bekezdés b.) pontjában meghatározott módon fel kell értékelni, az igy kiszámitott értéket el kell osztani a szövetkezet, illetőleg részvénytársaság részjegyeinek, illetőleg részvényeinek számával és az ilymódon megállapitott egy részjegyre, illetőleg részvényre eső összeget kell az adózó birtokában lévő részjegyek, illetőleg részvények értékelésénél egy-egy részjegy, illetőleg részvény tőkeértékéül felvenni.

4.) Az 1924:XII. t. c. alapján megállapitott társasházaknál a telekkönyvi betét az 1925. évi 30.000/ I. M. rendelet 1. §-a szerint (megjelent az Igazságügyi Közlöny XXXIV. évfolyamának 7.számában) két részből áll: 1. a törzsbetétből, amely a közös teleknek és közösségben maradó alkotórészeinek, mint egységes (meg nem osztott) telekkönyvi jószágtestnek, a társasháztulajdoni minőségnek és a valamennyi társasháztulajdoni illetőségre közösen kiható telekkönyvi bejegyzéseknek feltüntetésére szolgál, és 2. az albetétekből, amelyekben az egyes tulajdonostársi illetőségeket az alkotó részként hozzájuk tartozó épitményekkel, vagy épitményrészekkel és jogokkal együtt, mint tulajdonostársak szerint egységes jogi egészeket, önálló telek módjára külön-külön telekkönyvi jószágtestekként kell feltüntetni és a rájuk vonatkozó külön telekkönyvi bejegyzéseket kell teljesiteni. Ezeknél a társasházaknál tehát minden egyes társtulajdonos vagyona két részből áll: 1. a törzsbetétben felvett és közös tulajdont képező telekből és az épület bizonyos, természetben meg nem osztható, tehát közös tulajdonban maradó részeiből, valamint azok alkotórészeiből és 2. albetétben felvett minden egyes tulajdonostársi illtőségből. A szóbanlévő társasházaknak erre a jogi helyzetére való tekintettel az egyes tulajdonostársak vagyonilletőségének értékét akként kell kiszámitani, hogy a törzsbetétben felvett közös teleknek és a tulajdoni közösségben maradó épületrészeknek (házmesteri lakás, pince, padlás, tetőzet, főlépcsőház, mosókonyha, kapubejárat, melléklépcső, vizvezetéki, gázvilágitó, villanyvilágitó berendezések stb.) bérjövedelmét, illetőleg haszonértékét a tulajdonostársak alapitó okiratában megjelölt egyes tulajdoni illetőségek arányában meg kell osztani, a megosztott jövedelmet az albetétben felvett minden egyes tulajdonostársi illetőség bérjövedelméhez, illetőleg haszonértékéhez hozzá kell adni és az igy mutatkozó együttes bérjövedelmet, illetőleg haszonértéket meg kell szorozni azzal a szorzószámmal, amelyet akkor kellene alkalmazni, ha az egész épület többek osztatlan tulajdonában volna.

Tisztaság
Egészség
Egyszerüség
a modern vasbutor előnyei készitői:
HUTTER és SCHRANTZ RT.
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 63

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

A dunai helyihajózás problémáinak megoldása

Csillag Miklós dr. előadása a Hajózási Szövetségben

A budapesti helyihajózás kérdése talán sohasem volt olyan időszerű, mint most. Régebben, ha elmúlt a jégzajlás, a Duna síma tükrén megjelentek a karcsú propellerek és fürgén szelték a habokat, hogy közelebb hozzák egymáshoz a két tesvérvárost. Egy idő óta elárvult a Duna és mélypontra csökkent rajta a hajóközlekedés.

Hogyan lehetne visszaállítani a régi állapotokat, mik ma a budapesti helyihajózás problémái: erre adott választ tartalmas és tanulságos előadásában Csillag Miklós dr. a MFTR titkára február 23-án, kedden este, a *Wulff* Olaf országos elnök és *Bornemisza* Félix ügyvezető elnök vezetése alatt álló *Magyar Hajózási Szövetségben*.

A helyihajózási jog százéves múltjának áttekintő tömör ismertetése után *Csillag* Miklós dr. a részletes újjászervezés probélmáját a következőkben foglalja össze:

Az ideális megoldás legcélravezetőbb lehetősége kétféle járat rendszeresítése. Az egyféle járattal az a régi rossz helyzet állana elő, hogy a szemben levő állomásokat is érintenie kellene. A két járat megadja a lehetőségét az átszállásnak és úgy annak is, hogy a *budapesti Dunaszakasz minden pontjáról valamennyi más pontjára is eljuthat az utas.*

Az egyik járat útvonala volna: Római fürdő, Gázgyár, Hungária út, Alsó Margitsziget, (pesti oldal), Rudolf tér, Pálffy tér, Árpád ucca, Clark Ádám tér, Vigadó tér, Fővám tér, Szt. Gellért tér. Ez a járat meghosszabbítható volna felfelé Pünkösdfürdőig, lefelé a Nagy-Vásárcsarnokig.

A másik járat útvonala volna: Ujpest (téli kikötő), Hungária út, Óbuda, Felső Margitsziget, Császárfürdő, Pálffy tér, Batthyány tér, Ybl Miklós tér, Fővám tér, Boráros tér. Ez a járat meghosszabbítható lenne lefelé Lágymányos, illetve a Kereskedelmi kikötőig.

Két motor által hajtott két csavaros, 100—150 befogadóképsségű hajótipusból, két helyi és két átkelési járat fenntartásához negyedóránkénti indulással, maximálisan harminc hajóra lenne szükség. A menetdíjakra vonatkozóan az átkelésnél a villamos *kisszakasz-jegy* bevezetését, egyéb viszonylatban pedig ugyancsak a villamos menetdíjával azonos *átszállójegyek* rendszeresítését hozza javaslatba. Végül a propaganda nagy jelentőségét hangsúlyozva, emelkedett hangon tárta a hallgatóság lelki szemei elé a „benzin-hattyúk"-tól nyüzsgő Dunát és a fejlődő Budapestet, amelynek az az elhivatottsága, hogy a Duna királynője legyen.

Az előadásnak nagy sikere volt.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Február 28: Az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengőig terjedő átalányára az első részlet bélyeggel való lerovása este 18 óráig. Minden munkaadó köteles az alkalmazottjairól, kiknek 1936. évi összjövedelme a 3.600 Pengőt meghaladta, illetményjegyzéket készíteni és azt az alkalmazottak lakáshelye szerint illetékes adószámviteli osztályhoz benyujtani. E napig tartoznak beadni az általános kereseti, jövedelem- és vagyonadó bevallásaikat, akiknek jövedelme évi 10.000 Pengőn felul van, vagy pedig az elmult évben kivetett vagyon és jövedelemadójuk valamely okból nem rögzittetett.

*

Rovatvezetőnk e rovat keretébe tartozó közlemények tekintetében előfizetőinknek készséggel ad bővebb felvilágositást személyes vagy irásbeli megkeresésre I., Szent János tér 1/a. alatt az Otthon családiház és öröklakástulajdonosok egyesületének helyiségében mindennap d. e. 9-10 és d. u. 3-6 között. Telefonszáma: 1-543-62.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etagefütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1-615-59.

Az „Otthon" Családiház és Öröklakástulajdonosok Egyesülete február 25-én este 6 órai kezdettel az Egyesület helyiségeiben (I. Szent János-tér 1a.) igazgatóválasztmányi ülést tart, amelyre az igen tisztelt választmányi tagokat ezuton is meghivja az elnökség.

Eladó öröklakások

Villaöröklakások a Szt. Imre herceg út és Budaörsi út sarkán létesitett utcában. 8 darab 1—2—3 szoba-hallos lakások autóbusz és villamosmegállónál, önálló telekkönyvi tulajdonnal (3 szoba 17.000 pengőtől), elsőrendű kivitelben, hosszú lejáratú kölcsönnel eladók. Bővebbet: „Miénk" szövetkezet, XIV. Rövid ucca (Egri ucca) 12. Stefánia út 28-nál. Telefon: 2-969-72.

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Fadrusz u. 23. most épülő májusi belköltözésre kész társasházban garszon, 2 és 3 szoba hallos, összekomfortos, déli és keleti fekvésű, önálló telekkönyvi tulajdonjoggal, előnyös feltételek mellett eladók. Érdeklődni I. Szent János-tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

4 szoba hallos központi fütéses, adómentes öröklakás (Verpeléti ut 22. III. em. 4.) fizetési feltételekkel eladó. Érdeklődni lehet I. Szent János tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

3 szoba hallos loggiás öröklakás adómentes (Böszörményi ut 8. C. épület III. em. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Érdeklődni lehet I. Szent János tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

2 szoba hallos összkomfortos öröklakás adómentes (Győri-ut 12. III. 1.) 15.000 P készpénzért eladó. Érdeklődni lehet a házfelügyelőnél.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 55. Telefon: 2-680-45.

Krisztinavárosi szállitási vállalat
I. ATTILA-U. 23. TÉL.: 1-614-44.
Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

Országos nagygyűlés a borfogyasztási adó teljes eltörléséért. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete a súlyos borértékesítési helyzet következtében szükségesnek és indokoltnak látja, hogy a bortermelés érdekeltjei a legnagyobb összetartással lépjenek fel a borfogyasztási adó ellen. Ebből a célból az ország összes szőlősgazdáit demonstrativ nagygyűlésre hívta össze, amely március 21-én, d. e. 1/210 órakor lesz a Corvin mozgóképszinházban. A nagygyűlésen az ország összes borvidékeinek kiküldöttjei, a borvidéki országgyűlési képviselők és felsőházi tagok jelenlétében fogják követelni a kormánytól ennek az adónemnek teljes eltörlését.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Tizenöt különvonat érkezik Angliából Budapestre

Angliából eddig tizenöt különvonat indulását sikerült biztositani a magyar idegenforgalom javára. Th. Cook 1937-ben, — amint velünk közlik — maga kilenc vonatot indit, az eddigi tervek szerint kéthetes időközökben. Az első vonat junius elején indul.

Jó középosztályu publikumból két-háromszáz főnyi csoport érkezik egy-egy vonaton. Ez tulajdonképen középeurópai tura, de mig azelőtt csak egy-egy nap jutott Budapestre, most nagyobbára ez a fölosztás: 3 nap Budapesten, 2 nap Bécsben és 1 nap Prágában. Az utasok egyrésze később bizonyára visszatér hosszabb tartózkodásra, sőt gyógykurára is, ha megismerte itt Budapest fürdőértékeit. Egy másik nagy utazási iroda a Dean and Dawson eddig négy angol különvonat inditását vállalta Budapest végcéllal, ami további 800—1000 vendéget jelent. Nem biztos, hogy mennyit hoz a Hicky Borman iroda, de eddigi információnk szerint legalább három, nagyobb utascsoportra lehet számitani.

Ezeken kívül számos kisebb, egészen előkelő közönségből álló csoport, husz-harminc főnyi társaságok érkeznek Angliából. Ma már nincs olyan utazási iroda, amely Magyarországot ne ismerné és ne igyekeznék ide utasokat irányitani.

Legujabban más nemzetiségü utazási irodák is foglalkoznak Budapesttel, még pedig egyszerűen azért, mert érdemes. Jellemző például, hogy londoni spanyol utazási iroda, amely most nem küldhet csoportos látogatókat az ibériai félszigetre, többek közt Magyarországra is szervez kirándulásokat.

Május második felében indulnak meg az utas-csoportok, de néhány kisebb csoport még áprilisban, sőt márciusban érkezik.

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

Magyar iró bámulatos propagandája Olaszországban

A világ egyetlen országában sem mutatkozik akkora érdeklődés Magyarország iránt, mint olasz földön. Amikor Klebelsberg Kunó gróf, mint kultusz miniszter először utazott Itáliába, kisérete lázasan kereste, milyen magyar könyvek kaphatók olasz nyelven. Mindössze egy ilyen könyv akadt: Herceg Ferenc *Bizánca*, amelyet báró *Villani* Lajos és de *Stefani* forditott.

Ma már nincs olyan csak valamennyire is jelentős olasz kiadó, aki jónéhány magyar könyvet ne adott volna ki. Egy Olaszországban élő magyar iró az olasz napilapokban és folyóiratokban cikksorozatot adott közre az uj magyar irodalomról, hogy felkeltse az érdeklődést és a legtöbb magyar regényhez — több, mint huszonöthöz — Herceg, Bethlen Margit grófnő, Csathó, Körmendi, Pekár, Surányi, Zilahy stb. műveihez először irt, továbbá külön magyar irodalmi lexikont is adott ki vagy 300 magyar iró és költő életrajzával, amelyet az „Eroica" irodalmi folyóirat közölt folytatásokban, akár valami érdekes regényt. Elhelyezett továbbá magyar regényeket mások forditásában is (főkép Silvino *Gigante* átülteléseiben) olyan nagy kiadóknál, mint Trevas, Corriere della Sera (Romenzo Mensile) Bemporad Alpes, Corbaccio, Eroica stb. Egész csomó könyvet forditott le, köztük magyar elbeszélőket (Novellieri Ungheresi), erdélyi magyar irók elbeszéléseit (Lupi), magyar humoristák elbeszéléseit (Paprika). Ujabban kb. negyven magyar szindarabot forditott le. Azelőtt a magyar darabok olasz átültetései rossz német forditások alapján készültek és a sok forditó kezén a darabok eredeti szépsége elveszett. Lefordította Herceg szindarabjait, Molnár majdnem minden darabját, Csathó Heltai, Fodor stb. szinpadi műveit. Ezenkivül egész sor olasz újságnak és folyóiratnak magyar politikai, kultúrális és idegenforgalmi célokat szolgáló cikkeket ir rendesen.

De eredeti olasz nyelvü könyveket is ir. Ilyen a „Budapest", amely a hires „Metropoli"-sorozatban jelent meg. Épen most fejezi be Magyarországról szóló új nagy könyvét, amely egyik legtekintélyesebb olasz kiadónál fog megjelenni, még nyár előtt, impozáns albumalakban, 200 képpel.

Ez a magyar iró a Milánóban élő Ignazio Balla. Másfél évtizeddel ezelőtt az első, magyar cikket ő irta Mussoliniről és azóta „cavalliere" és „commandatore" lett. Ne felejtsék el ezt azok, akik azt olvassák az idegenforgalmi statisztikában, hogy Olaszországból 1935-ben 6711, 1936-ban pedig 12.012 személy érkezett Budapestre és hogy tavaly már 41.183 éjszakát töltöttek itt az olaszországi vendégek.

Zsurkülöniegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

Hogyan látja egy zürichi épitész Magyarországot

Február 2-án délben tartotta meg előadását a Budapest-Fürdőváros Egyesület választmányi ülésén kevésszámu, ámde annál lelkesebb hangulatu hallgatóságának dr. *Gideon* Sieggfried zürichi okl. épitészmérnök *„A kombinált fürdők regenerációs hatásáról"*

Azt hihettük a cim után, hogy egy mérnök egészségügyi-balneológiai előadásáról lesz szó, ami egymagában talán mosolyt fakasztó lenne. Meggyőződhettünk arról, hogy nagyon is tévedtünk, az előadó tulajdonképen épitésztörténeti vetitettképes szakelőadást tartott a Kr. e. 1600 évtől napjainkig, annaki bizonyitására, hogy az ősi fürdőépitmények épugy, mint a legmodernebbek, a testkultura és testi erők regenerálásának szolgálatában állottak. Hogy az ember 24 órás napi programjában kell lennie egy negyedórának, amikor magát a további szellemi és testi munkára előkésziti, felfrissiti: és ez az idő és a hely *a fürdő*. Az a fürdő, ahol különböző procedurákon mehet által, tehát a *berendezett fürdőintézmény*. Visszapillantva Kréta szigetének nőuralmi időpontjára, amikor a nők legpompásabb lakosztálya még a fürdő volt, a fokozatos férfiuralmi rendszeren (Tyrrhen-kor) át a szerény görög gimnáziumok és palestrá-kon (torna-, lemosó- és tanulóhely) a rómaiak thermális fürdőtipusáig, melynek bejáratánál a fáradt Herkules invitál felfrissülésre és a nagy társasági és vallásos török fürdőkig, majd a közép- és ujkor erotikumot hajszoló visszaeséséig s innen a jelenkori amerikai és angol klubfürdőkig: megállapithattuk, hogy az előadó nagy szakértelemmel mutatott rá arra a nagy adottságra, amellyel éppen a mi fürdőink is rendelkeznek.

Olyan bőséggel állnak ezek a napi munkájában elfáradt budapesti polgárság rendelkezésére, ami lehetővé teszi, hogy nemcsak gyógyhelyek, de társadalmi találkozók is legyenek.

Ezt emelte ki hozzászólásában *Benczur* tanár és *Hegedüs* műépitész is. Utóbbi rámutatott római és török fürdőink épitészeti értékeire is, *Tausz* dr. főorvos pedig felhivta az előadó figyelmét Buda kétezeréves fürdőkultuszára. *Tasnády Szüts* András köszönte meg az egyesület nevében az előadó értékes bemutató előadását. *(dr. Nemes.)*

Fürdőügyi kiállitás Budán

Összel a Nemzetközi Fürdőügyi Kongresszussal kapcsolatban balneologiai bemutató kiállitás is lesz Budapesten. Valószinű, hogy a Margitszigeten fogják rendezni, ahol most épül a tágas gyógyterem és ivócsarnok célját szolgáló üvegpalota.

Három részből fog állani az üvegcsarnokban elhelyezendő kiállitás. Az első rész történelmi, illetve irodalmi lesz és a fürdők jelentőségét akarja dokumentálni mind a gyógyitás, mind a mindennapi regeneráció szolgálatában. A második rész a meglevő és tervezett fürdők bemutatása rajzok, fényképek, tervek, főkép az európai államok reprezentativ épitészeti alkotásaiban. Török fürdőinket reprezentativ módon fogják bemutatni. Amit közvetlenül nem lehet megtekinteni — például a Szent Imre-fürdő régi történelmi értékü női gőzfürdőjét, azt a rekonstruáló női gőzben, ugynevezet „fölvágott modellek", keresztmetszetes szemléltető módszerével tárják a szemlélő elé. A harmadik rész fürdőtechnikai lesz: a fürdők berendezéseit, statisztikáját, gyógymódjait, az ivókurák eszközeit és alkalmazását mutatják be. Bőséges nemzetközi vonatkozásu anyag is lesz a kiállitáson.

Az idegenforgalmi Hivatal uj „folderei". Sokszinű uj foldert, illetve prospektust bocsát közre idegen nyelven az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal, amely a külföldi propagandát most fokozott erővel végzi. A cimlappal együtt 14 magas nivóju, kedves humoru képpel tarkitja az egész ország értékeit. Rövid csoportositó szöveget, azonkivül két kis térképet is nyujt, amely az ország legfontosabb városait és utvonalait, továbbá Budapest helyzetét mutatja az európai hálózatban. A szinpompás cimlapot, amely mosolygó menyecskét ábrázol a legszebb magyar gyümölcsökkel, Konecsni és Kling festették, a bájos kis szöveg közti rajzokat pedig Győri Miklós készitette.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

Kurbán Bajrám ünnepe

Vasárnap ünnepelték a magyar és a Magyarországon élő mohamedánok a *Kurbán Bajrám*-ot, amely ünnep az iszlám világában áldozati, szeretetünnep s átvitt értelemben a kereszténység husvétjának felel meg.

A magyar iszlám-felekezet autónom Gül-Baba budai vallásközsége ünnepi istentiszteletét *Husszein Hilmi* budai nagymufti celebrálta fényes segédlettel az Esplanade-szálló disztermében, előkelő nagyszámú közönség jelenlétében. Istentisztelet után az ájtatos tömeg felvonult Gül Baba sirjához, ahol levágták az áldozati bárányt. Este többszáz teritékü szenteltvacsora volt az Esplanade éttermeiben.

A reformált török muzulmánok istentiszteletét *Abdul Latif* effendi makredzs tartotta lakásán, mig az iszlám Ahmedija felekezete pesti híveinek dr. *Ayaz* Khán szintén a lakásán tartott előadást és imaórát.

Az iráni mohamedánok, akik a Sia hivei, Bécsbe utaztak, ahol az ünnepséget az iráni követségen (perzsa császári nagykövetség) ülték meg.

A kurbán-bajrámi ünnepek 3 napig tartanak, ezalatt a török követség nem tart hivatalos órákat.

Megindult a keleti forgalom Budán

Csak lassan, csöndben, egyenként, szórványosan, ahogy a télhez illett, szállingóztak, ám, hogy a tavasz itt van, már többesben és többen jönnek az Iszlám keleti országaiból. Albánok, egyptomiak, törökök, szirek, arabok, indiai muzulmánok tünnek fel a budai utcákon, különösen Gül Baba sirja táján, ahol ájtatosságaikat végzik. De ezek csak az első fecskék. *Nagyobb tömegben a Tavaszi Mezőgazdasági Kiállitásra és a májusi Árumintavásárra máris jelentkeztek.* Amint a budai nagymufti hivatala a szerkesztőséggel közölte, hozzá nap-nap után érkeznek a levelek, amelyekben az *iszlám országaiból jelzik turisták, zarándokok, diákok, gyógyulni vágyók és luxusutasok érkezését.* A nagymufti kétéves keleti propagandájának, amit a *Budai Napló* agitációja tett lehetővé, most érnek a gyümölcsei.

Balneologusok gyülése Budán. Megirtuk, hogy Budán fürdőügyi gyülés lesz a tavasszal. Most az Országos Balneologiai Egyesület igazgatóválasztmánya Vámossy Zoltán dr. egyetemi tanár elnöklete alatt elhatározta, hogy április második felében tartja évi rendes közgyülését, amelyen kiváló szakértők foglalkoznak az aktuális legjelentősebb fürdőügyi problémákkal. Az évi jelentés Frank Miklós dr. főtitkár összeállitásában őszintén fel fogja tárni azokat a panaszokat, sérelmeket is, amelyek a fürdők körül felmerültek. Legsürgősebben a nyári iskolaszünet rendezését kivánják.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42
Mindenért házhoz küld.

AMI MINDENKIT ÉRDEKEL

Mit „dolgozik" az óra

Irta: FISCHER ANTAL órásmester

Az óra az a nélkülözhetetlen műszer, amely tevékenységünket életünk első pillanatától kezdve beosztja és szabályozza. Nincs cselekvés sem az ipari, sem a kereskedelmi, sem pedig a végtelen tudomány terén, ahol időmérő műszert, az órát nélkülözni lehetne. A műhelyben, a gyárban, a közlekedés minden ágában, vasuton, hajón, légijáratokon, a tudomány minden szakában, a mezőgazdaságban vagy sportban, de a magánéletben is az óra nélkülözhetetlen és hű kisérőnk az utolsó lehelletig.

Azonba nkevesen ismerik azt a teljesitményt, amelyet egy ilyen kis mechanizmus végez. Magyarázatul szolgáljon a következő: Egy normális nagyságu, horgony-járatu zsebóra billegőjének átmérője,kereken számitva, 16 milliméter. Kerülete 50.24 milliméter. Lengéseinek száma percenkint 300. Lengésének nagysága 1.5 kerület, vagyis egy lengés milliméterben kifejezve 92.1 milliméter. A billegő *egy nap alatt 432.000-et leng, azaz sik pályán egy irányba futva, egy nap alatt 39 km. 787.20 métert, egy év alatt pedig 14.522 km. és 260 métert futna be.* Figyelembe kell venni, hogy ilyen óriási teljesitményt végző szerkezet billegőjének csapjai alig 0,08 milliméter vastagok.

Vagy: A billegő pro mp. 5-öt leng. 3 év alatt 591,300.000 fordulatot végez. Alkalmazzuk ezt a fordulatszámot egy autóra, amelynek a kerékátmérője 80 cm. Ez az autó szerényen számitva, 56 km óránkinti sebességet véve ugyanennyi idő alatt 1,486.000 km-t futna be, amely éppen 37 földaequatornak felel meg. Ugyan hányszor kellene az autó mozgó részeit ez idő alatt kenni és cserélgetni? Pedig az órabillegő tengelyén aránylag nagyobb nyomást állnak ki a 0.08 mm. vastagságu csapok, mint az autó tengelye.

Ilyen óriási teljesitményü, parányi gépezet megköveteli, hogy megfelelő bánásmódban és ápolásban részesüljön. Ha ezt nem kapja meg, idő előtt tönkremegy, mint minden, amit elhanyagolunk.

Ezüstrókák, kékrókák Olcsó árak **Csery Gyula** szücs mester **Bástyasétány 2.** Fizetési könnyitések Résztvesz a 100% akcióban

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter-soronként.

Feljelentem magamat

Törvénytisztelő polgár vagyok és tudom, hogy aki valamely bűncselekmény elkövetését elősegíti, maga is bűnös. Miután pedig velem a múlt héten ilyesmi történt, — tisztelettel jelentkezem. A dolog így esett meg:

A múlt héten egy havas, esős, latyakos nap után úgy ontotta a nap a sugárkévéket erre a szomorú, fekete városra, hogy valóságos gyönyörűség volt. Aki csak tehette, akit nem hajszolt sietésre a napi robot, gyalog rótta utját.

A Horváth-kert mellett leszálltam a villamosról, amikor egyszerre csak toprongyos, talpatlan cipőjű kis fiú óvakodott mellém.

— Friss hóvirágot tessék, tíz a szép hóvirág... Akit az első napsugaras napon nem szédített még derűre a tavasz és a virág — az vesse rám az első követ. Vettem egy pár kis csokrot. A tulsó sarkon pirosarcú, mokányképű, fiatal rendőr figyelt bennünket. Nem lehetett régi ember. Arcán, tekintetén még ott piroslott a falusi levegő. Amikor látta, hogy rátéved a tekintetem, elkapta a fejét — szinte jelezve, hogy ő nem látott semmit, de elvárja, hogy én sem láttam, hogy ő — talán mégis látott.

Ebben így meg is egyeztünk volna. De hirtelen egy aszott képű, merev tartású öregúr haladt el mellettünk. Régen nem telhetik már öröme sem virágban, sem napsugárban. Rári vallt a rongyos fiura:

— Nem takarodsz innen? Azonnal hívom a rendőrt!

A szegény kis fiú ész nélkül eliszkolt. Az öreg pedig olyan fagyos szigorral nézett végig rajtam, hogy nem jött álom a szememre — amíg ezt az önfeljelentést meg nem írtam.

Most már jöjjön, aminek jönni kell.

Olvasom a gyermekrendőrbíróság harmincéves működéséről és a gyermekvédelem feladatairól szóló beszámolót. Itt írják — egy családról — a sok tízezer közül:

...„A gyermek apja súlyos tuberkulotikus és kórházban van. Az asszony, akit a gyár férje helyett munkába állított, szintén kórházba került. A kis gyermeknek még három testvére van otthon, akik közül a legidősebb egy 12 éves fiúcska. Ez kotyvasztott a kis kamralakásban, míg a legkisebbik, egy 6 éves leányka takarított.

Mondja, maga szigorú öregúr — biztos, hogy nem ennek a családnak egyik tagját zavarta el a Horváth-kert keritésétől azon a kora tavaszi délelőttön?

Pest és Buda közigazgatásának története az 1848-1849-i szabadságharc alatt. (Irta: Wildner Ödön dr.. A Statisztikai Hivatal kiadása.) Az Illyefalvi I. Lajos igazgató kitűnő szerkesztésében megjelenő Statisztikai Közlemények sorozatban rendkivül érdekes könyv jelent meg a fenti cimen. Wildner Ödön dr. ny. alpolgármester kitűnő munkát végzett ennek a könyvnek a megirásával és ezzel a nagy értékkel gazdagította a főváros közigazgatásának történetét. Rendkivüli gondos és fáradságos munkával rengeteg anyagot gyüjtött össze a kitűnő szerző, aki kiváló irói érzékkel elevenitette meg a szabadságharc alatti főváros életét. Szinte szemünk előtt folynak le az események, bennük élünk és szinte sajnáljuk, hogy le kell tennünk a könyvet, amikor az események befejeződnek. Megnyugtató, hogy dr. Wildner Ödön folytatja várostörténeti munkáját és megirja a két testvérfővárosnak az abszolutizmus korabeli történetét is.

A **Koronázó Mátyás templomban** vasárnap, február 28-án Balogh Lajos dr. H-moll miséje kerül előadásra az egyházi zenei műsorban.

Most 70 éve halt meg István nádor

1848 március eseményeit úgy fogadta István nádor, ahogy tőle ezt a nemzet várta. Az ország kívánságait híven tolmácsolta az udvarnál és mindent elkövetett, hogy a független felelős magyar minisztériumot kinevezzék. Bár elhagyta az országot, *Horváth Mihály*, a nagy történetíró mégis hálával emlékszik meg róla:

— Távozása az országból — írja — ennek legválságosabb perceiben, csak annak volt eredménye, hogy a hazafi a főherceggel ellentétbe állíttatott."

Megrendítő, hogy István nádor — akinek szeretete a magyarság iránt egy percre sem lankadt: *„éppen akkor 1867 február 19-én halt meg idegen földön, amikor hazánk, hazája, a visszanyert alkotmányos lét vidám hajnalának örvendez ismét!"*

Holttestét Budára hozták, amiről igy emlékszik meg az akkori krónikás:

„A dicsőségtől és egy nemzet reményeitől s szeretetétől környezve, kezdődött életcélját tévesztve, csaknem remetei magányban, átküzdve inkább, mint élvezve, végre február 19-én, ére véget, Mentonban (Nizza mellett). A hűlt tetem Budára hozatott az apai és testvéri porok mellé, mint végrendeletében határozottan kifejezett óhajása vala" —

A mai rohanó iramban is, egy percre meg kell állani a kripta mellett, hogy a kegyeletes megemlékezés virágszálát letegyük nemzetünk igaz barátjának sírjára.

Meghalt egy népszerű budai lelkipásztor. Menyhárt Jakab budafok-kelenvölgyi hitoktató életének 29., áldozópapságának 5. évében elhunyt. Temetése február 23-án, a kelenvölgyi templomból az ott tartott requiem után.

Ferenc József medvéje egy budai kirakatban. Hatalmas barna medve kelt általános feltünést néhány nap óta az Auguszt-cukrászda melletti Iszter szűcsüzlet kirakatában. Különösen a gyermekseregnek tetszik módfelett a szokatlan látvány s állandóan csapatostól állják körül a régi krisztinavárosi üzlet kirakatát. A medvét, mint hiteles adatok igazolják, néhai jó királyunk, Ferenc József lőtte és a mostani gr. Karátsonyi aukción vásárolta meg az Ister szűcsüzlet tulajdonosa.

Szabolcska emlékest a Budapest-Kelenföldi Ref. Egyház Keresztyén Ifjusági Egyesülete 28-án, vasárnap d. u. 6 órai kezdettel, a XI. ker. Lenke-út 44. sz. alatti gyülekezeti nagyteremben Szabolcska emlékestet rendez, a következő műsorral: 1. Közének. 2. Megnyitót mond Sebestyén Andor lelkész. 3. Beszélgetés Szabolcska Mihályról. Tartja Szabolcska László dr. Budahegyvidéki lelkész. 4. Verset Mocsár László. 5. Szabolcska dalokat Murgács Kálmán ad elő. Szünet után: 6. Élőképek Szabolcska Mihály életéből. 7. Mészáros Margit szavalata. 8. Szabolcska dalokat ad elő Halász Kálmán. 9. Énekek-éneke Szabolcskához. Vers, előadja Nyerges László. 10. Zárszót mond Czeglédy István s. lelkész. Belépődij nincs. Adományokat és felülfizetéseket a nyári konferenciákon résztvevő szegénysorsú tagjai támogatására köszönettel fogad az egyesület.

Németh István görögkeleti püspök elismerése. Amint illetékes helyről közlik velünk, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter megszüntette Németh István felszentelt püspök, szír-orthodox érseknek, mint szentesi görög-keleti lelkésznek, működési tilalmát és erről az érseket leiratilag azzal értesítette, hogy ellene nemzeti szempontból semmiféle panasz vagy akadály fel nem merült. Igy az érsek, akit a Budai Napló a sok, ellene indult támadás közepette is mindig megvédett, most már törvényes alapon folytathatja működését.

A III. Ker. Keresztény Tanügyi Bizottság kulturestje. A III. ker. Keresztény Tanügyi Bizottság február 25-én (csütörtökön) d. u. fél hat órakor a Keresztény Társaskör helyiségében III. Korona-tér 2. sz. alatt Kultur-estét rendez, amelyre a Bizottság tagjait és a keresztény nemzeti gondolat hiveit szeretettel meghivják. A műsoron szerepelnek: Csirszka Konrád, dr. Gáspár Pál, a Rákócziánum gimn. igazgatója, a II. kerületi Keresztény Tanügyi Bizottság elnöke, Hidy Gyulai Mária, Nagy Ilonka hegedűművésznők és Hidy Lászlóné zongoraművésznő, dr. Felkay Ferencné kisjókai Takács Elza és Takács Dénes. Zongorán kisér: Csirszka Konrád.

„3:1 a szerelem javára" — a Kisfaludy-szinházban. Január 26-tól, péntektől kezdve a Kisfaludy-szinházban a „3:1 a szerelem javára" cimü nagysikerü operett kerül szinre Ferenczy Marika és Havasi Mimi vendégfelléptével.

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

Az I. ker. Verbőczy István gimnázium tanulóifjúságának hangversenye. Az I. ker. m. kir. áll. Verbőczy István gimnázium tanulóifjúsaga február 16-án, kedden, d. u. 5 órakor a Budai Vigadóban a szegény tanulókat segélyező ifjúsági egyesület és a 7. számú „Verbőczy" cserkészcsapat javára zártkörü hangversenyt rendezett rendkivüli siker mellett. A kitünő összeállitású műsorban nagy sikert aratott a gimnázium pompás vonószenekarán kivül Szabó Pelsőczi Miklós III. a) osztályu, Hegedüs Miklós VII. a) oszt., Áts Béla VIII. a) oszt., Liedermann Dénes IV. a) oszt., Comides Donát VI. b) oszt. t., Zoltay Nándor, továbbá ifj. Nádas Béla VIII. a) o. t., aki harmonika-szólót adott elő rendkivüli sikerrel. Szerepelt még: a diákok jazz-zenekara ifj. Brunswick György vezényletével, Pintér Imre, a Népszinház egykori művésze, a VIII. b) o., Frey Endre VIII. b) o. t., Patek Péter VIII. b) o. t. és Farbinger István VII. a) o. t. A hangverseny úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben nagyon jól sikerült, a hatalmas terem zsúfolásig megtelt az előkelő közönséggel, amely lelkesen tapsolt a szereplőknek. A hangversenyen megjelent Lázár Andor igazságügyminiszter is, továbbá a kultuszminiszterium részéről Kőrössy László miniszteri tanácsos.

Laszgallner Ernő halála. Megint kidült a magyar ujságirás egyre jelentős, érdekes és markáns alakja: Laszgallner Ernő, a Rádió Ujság alapitó főszerkesztője. Mint volt államvasuti főmérnök technikai tudásával, irói és ujságirói értékével és tudásával Szőts Ernő mellett a legtöbbet tett a magyar rádió kiterlesztése körül. 1924-ben alapitotta meg a Magyar Rádió Ujságot, melyből 1929-ben alakult ki a mai Rádió Ujság. Ő rendezte 1925-ben az első magyar rádiókiállitást. Elévülhetetlen erdeme, hogy a magyar népies és félnépies zeneadásoknak és az uj magyar dalköltésnek volt eredményeket elérő harcosa. Komoly, keveset mosolygó, kevésszavu, egész és jó ember volt, magyar és a lelke fenekéig ur. Akinek számára jelentenek valmit a magyar Felvidék históriásan csendülő polgárnevei, az ma lehajtja a fejét e halálhirre és a Szepességre gondol Laszgallner Ernő koporsója fölött. „Késmárk felől sivölt a szél", Laszgallner Ernő Isten veled! **Budai Vén Hárombég Effendi.**

Huszár Elemér nagyböjti szentbeszédei. Huszár Elemér dr. plebános izléses kötetbe foglalva adta ki nagyböjti szentbeszédeit, amelyeket a mult évben mondott az Angol Kisasszonyok zugligeti templomában. A szeretetről, amelyért vagy szenvedni, vagy meghalni kell, Krisztus követéséről, a bünről és bünhödésről, a reményről és félelemről, a mennyország vágyáról és a keresztről, mint egyetlen reményünkről szóló beszédei olvasva is épp ugy megfogják a szíveket, mint ahogy élő szóval utat találtak a hivők lelkéhez. Előadása könnyed, irálya szines és mégis világos, gondolatai mélyen szántók és megkapóak. A könyv méltó arra, hogy minél szélesebb körben olvassák. x

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

A MAGYAR POSTA „NEMZETKÖZI VÁSÁR"-BÉLYEGSOROZATA

A Budapesti Nemzetközi Vásár évről-évre hatalmasabb propagandája nagyszerű új propagandaeszközzel gazdagodott. A magyar posta „vásárbélyeg-sorozatot" bocsát ki, hat különböző értékkel, minden felár nélkül. Említésreméltó, hogy ilyen alkalmi béyegsorozat kibocsátása most először történik Magyarországon gazdasági eseménnyel kapcsolatban. A bélyegeket a posta február 22-én hozta forgalomba és a vásár befejezésének napjáig, vagyis május 10-ig árusítja. Forgalomban a bélyegek május 31-ig maradnak.

Állami sofőrtanfolyam. Az Állami gépjármüvezetőképző (sofőr) tanfolyam a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézetben (Budapest. VIII., József-krt. 6.) március 1-én este fél 7 órakor nyilik meg. Beirás és a felvételhez szükséges ürlapok kiadása d. e. 10—12 óra között az igazgatósági irodában.

SPORT

A hét legizgalmasabb meccse: Budai „11"—Nemzeti 3:3 (2:2). Mint várható volt: ragyogóan változatos, végig nyilt mérkőzést vivott a két fekete—fehér csapat. Mindkét csapat izig-vérig modern fotbalt játszott, s igy pillanatonként változott a játék képe. A Budaiban szerepelt a Hungáriától visszakerült Stancsik, s a vele megerősödött csatársor igen tetszetős és gólratörő játékot mutatott. A védelem lelkesen és jól játszott, a halfsorban a szélsőhalfok a szokottnál ezuttal gyöngébben operáltak, mig a csatársor ebben az összetételben nagy feladatok megoldására is képes lesz. De kell is a jó csapat, mert ugyancsak elkeseredett küzdelem folyik a kiesés ellen és a Budai „11" is benn van a küzdők között. Vasárnap a Ferencváros ellen játszik a csapat. Noha a Fradi nagyobb tudása kétségtelen, a megfelelő lelkesedés könnyen rácáfolhat a papirformára. Őszintén szólva, mi meglepetést várunk...

100 százalék

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY
VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll. CSILLÁROK
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

EDÉNY, VASÁRUK
OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 9. Te.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

ÉTTEREM
Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2—594—89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ
„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ
TELCS ERZSI fényképészeti műterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS
FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

FÜZŐ, KEZTYŰ
„TERI" füző, keztyü fogalom
II., Margit körut 13., XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

HÖLGYFODRÁSZ
LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósgullám és hajfestés után

KÉPKERET ÉS ÜVEG
TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

KÁVÉ, TEA
„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55, Naponta friss pörköltkávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZÖRŰS
DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÉZIMUNKA
Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-utca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

KÖNYVKÖTŐ
Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szemiferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODANSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 30. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemü, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ
SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó
II. Margit krt 56. Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR
ZLAMÁL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina-körut 30. szám.

Szórakozzunk Budán

Siposnál mindenki boldog
mert csak szálkanélküli halakat ehet III., Lajos-u. 46.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
A „Rubanna" világhirü KUBAI ZENEKAR rövid vendégjátéka

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

KÖZGAZDASÁG

Husz százalékkal emelkedett az Angol-Magyar Bank nyeresége

Az ország vezető intézetei sorában az Angol Magyar Bank mult évi zárszámadása is nyilvánosságra került. Az osztatlan bizalom, amelyet ez az intézet a közönség minden rétegében élvez, hiven tükröződik vissza a mérleg impozáns számadataiban, amelynek minden tétele, beleértve az intézet széleskörü ipari érdekeltségét is, élénk üzleti tevékenységről és erőteljes fejlődésről tett tanuságot. A betétállomány 4.6 millióval való növekedése és a nyereség 20 százalékkal való emelkedése, csak kiragadott számok az Angol-Magyar Bank mérlegéből, de már ezek is eléggé igazolják az intézet élén álló Schober-Fleissig-Kálmán triumvirátus nagyvonalu üzleti koncepcióját. A mérlegülésről kiadott hivatalos jelentés a következő adatokat tartalmazza:

Az Angol-Magyar Bank Rt. igazgatósága dr. Schober Béla elnöklésével február 20-án tartott ülésében megállapitotta az 1936. üzletév mérlegét, mely az előző évről áthozott 228.378.61 P betudásával 1.345.221.57 P tiszta nyereséget tüntet fel (az előző évi 1.178.378.61 P-vel szemben). A gazdasági helyzet általános javulása az intézet müködésében is éreztette hatását, ami a zárószámadások főbb tételeinek emelkedésében kifejezésre jutott. A mérlegen belül keresztülvitt rendkivüli tartalékolásokon kivül és az eredményszámlában leirt 612.000.— pengőnyi összegen felül a lefolyt üzletév tiszta eredménye az előző, 1935. üzletévvel szemben 20 százalékos emelkedést tüntet fel.

A fenti nyereségegyenleg lehetővé teszi ugyan osztalék fizetését, azonban a hiteléletnek még megoldásra váró problémáira való tekintettel az igazgatóság a nagyrészvényesekkel egyetértően, ezidén is fenntartja azt az álláspontját, hogy az elért tiszta nyereség az intézet erejének további növelésére használtassék fel és ilyen inditványt fog a március 16-ára egybehivandó 46. évi rendes közgyülés elé terjeszteni.

Az adósok és az értékpapirokra és árukra adott előlegek tételei az előző évi 57.4 millió P-ről 59.1 millió P-re emelkedtek. Ezeknek a tételeknek, valamint a váltótárcának emelkedése bizonyitéka annak, hogy a bank ügyfeleinek hiteligényeit a legnagyobb méltányossággal elégitette ki. A bank érdekkörébe tartozó ugyszólván valamennyi ipari és kereskedelmi vállalatnál már az előző években észlelt javulás az elmult esztendőben is folytatódott.

Kétmillió 700,000 pengő betétemelkedés a Belvárosi Takarékpénztár mérlegében

A Belvárosi Takarékpénztár, az ország e régi, előkelő középintézete szombaton publikálta az 1936. év mérlegeredményét, amelynek minden számadata a takarékpénztár erőteljes fejlődéséről és megerősödéséről tesz tanubizonyságot. A megnövekedett üzleti forgalom eredménye, a nyereség jelentős emelkedése, ami lehetővé tette volna az osztalékfizetés ujra való felvételét, de az intézet igazgatósága gondos előrelátással, a kétségtelenül javuló gazdasági viszonyok ellenére, ezuttal ugy határozott, hogy a megnövekedett nyereséget is az intézet tartalékainak gyarapitására forditja.

A mérleg adatai szerint a takarékpénztárnál könyvecskékre elhelyezett betétek állománya az előző évi 11.735.771.90 P-ről 13.887.077.50 P-re, a folyószámlára és csekkszámlára elhelyezett betétek összege pedig a multévi 6.229.741.87 P-ről, 6.755.923.25 P-re emelkedett.

A 323.132.38 P tiszta nyereség felhasználása tekintetében az igazgatóság azt a javaslatot terjeszti az 1937. március 6-ra egybehivott közgyülés elé, hogy a nyereség ezuttal is az intézet belső erejének gyarapitására forditassék.

Móczy László előadása a gyümölcsfák gondozásáról. A Buda Alsóváros Sósfürdő Környéki Egyesület (A. N. E.), amely immár 10 éve küzd Kelenföld kulturájáért, február 17-én rendezett ismeretterjesztő estéjén a kertváros szépszámban megjelent lakóssága előtt Móczy László ny. iskolaigazgató előadásában ismertette a gyümölcsfák gondozásának összes teendőit. Kiterjeszkedett az időszakonként szükséges permetezések módjaira, felsorolta az összes kórokozó rovarokat és gombákat és általában a fák összes betegségeit. Az érdekes és hasznos tárgyu előadást barátságos vacsora követte.

Műsoros táncestély. Az Engel Károly Elektromosgyár Sport Clubja szertár alap javára a Budai Vigadó összes termeiben március 6-án este 9 órai kezdettel műsoros táncestélyt rendez. Műsor keretében fellépnek: Posszert Emilia, Sándor Anna, Boross Géza, Halmay Imre, Herceg Jenő (Hacsek), Kalmár Pál, Komlós Vilmos (Sajó), Molnár József, EKA S. C. házi quartettje. Konferál: Kelecsényi Ferenc. Zenét: dr. Papp Viktor jazz-zenekara és Kóczé Antal cigányzenekara szolgálatja.

Közmunkák Budán

784 ezer pengőbe kerül az új budai elektromos állomás. Buda áramszükséglete az utóbbi időkben rohamosan növekedett, úgy hogy a hálózat megerősítése vált szükségessé. Az Attila uccában már van az Elektromos-műveknek egy alállomása és most, hogy az Attila uccai szegényház megszünt, ennek területéből az üzem 163 négyszögöles telekrészt vásárolt meg, hogy ott újabb alállomást létesitsen. Öt darab 30 kilowattos transzformátort építenek be az új alállomásba, amelyet a légvédelmi szempontokra való tekintettel szükséges helyiségekkel is ellátnak. Az Attila uccai épületszárnyat üzlethelyiségek és lakások céljaira kiképezik. Később, ha az Attila ucca forgalma emelkedik, itt rendezik be az Elektromosmüvek budai propagandaüzletét és irodáit. A bemutatott tervek és költségszámítások szerint az Attila uccai új állomás építése 784.000 pengőbe kerül, amit az üzem készpénzkeszleteiből folyósitanak.

Az óbudai uj kivezető főút csatornázási munkáira tartott versenytárgyalást a székesfőváros polgármestere. A polgármeser ugy döntött, hogy az I. szakasz munkáira vonatkozólag a versenytárgyalást eredményesnek nyilvánitja, mig a többi három szakasz munkáira vonatkozólag a versenytárgyalást megsemmisiti.

A Margithid kiszélesitésével és a hidon a közuti vasuti vágányoknak a középre helyezésével a fővárosnak a Margit körut, Lipótkörút, Török ucca és a Margit rakpart egy részén átburkolási munkálatokat kell végeztetni, amelyekre sem a rendes, sem a beruházási hitelben nem történt gondoskodás, miért is ezen munkákra a polgármester a közgyüléstől póthitel megszavazását fogja kérni.

Budapest Székesfőváros Vizművei az ajánlati feltételekre való utalással, nyilvános versenytárgyalást hirdet a Szentendrei sziget nyugati oldalán a II. budai vizmű III. csőkutcsoportjánál épitendő gépész- és őrlakóház összes építési munkálataira. Az ajánlatokat 1937 márc. 8-ik napjának délelőtt 11 óráig kell a Székesfőváros Vizművei Igazgatóságánál (Egyetem u. 2. III. em. 25.) benyujtani.

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatára a polgármester a következő építési engedélyeket adta ki:

I. Pálya ucca 3. ötemeletes bérházra Hoffmann János és nejének u. o. (Tervező: Ray Rezső, VI. Andrássy út 101.)

II. Darányi Ignác u. 8. egyemeletes családiházra Major Nándor és nejének IX. Bakáts u. 6. (Tervező: Mészáros Andor, V. Alkotmány u. 27.)

III. Margit krt., Mecset u. és Zárda u. sarok. hétemeletes bérházra Weiss Manfréd Vállalatok Nyugdijpénztára(Tervező: Hofstädter és Domány V. Lipót krt. 5.)

III. Csucshegy 20.877. földszintes házra Lakatos Lajos és nejének I. Mészáros u. 64. sz. (Tervező: Lakatos István III. Timár u. 15.)

III. Lajos u. 93-95. földszintes házra Kartonnyomó rt. V. Arany János u. 31. (Tervező: Quibbner Ervin VI Vilma Királynő u. 22.)

Árverési naptár

II. Kapy u. 13. 697 öl telek és ház, kikiáltási ár 19.907 P. Árverés február 28.

II. Pasaréti ut 11612/2 hrsz. 682 öl telek és ház 3/6-a, kikiáltási ár 12.463 P. Árverés március 1.

XI. Darázs ut. 4568/8 hrsz. 194 öl telek. Kikiáltási ár 153 P. Árverés február 27.

XI. Lenke út és Ibrahim u. 4584/8 hrsz. 109 öl telek és ház. kikiáltási ár 106.50 P. Árverés február 27.

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK

II. Fő-utca 1.	Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67.	Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1.	Tel: 2-686-78

BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:

II. Fő-utca 9.	Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:

I. Krisztina körút 133.	Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2.	Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4.	Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2.	Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1.	Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK:

I. Disz-tér 16.	Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2.	Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91.	Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:

XI. Horthy Miklós-út 35.	Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b.	Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZAMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK: —

II. Margit-krt 3.	Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:

I. Döbrentei-tér 4.	Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21.	Tel: 2-690-02

NEMZETI HITELINTÉZET Rt.

I. Krisztina-krt. 141.	Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR

III. Lajos-utca 148.	Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:

I. Alagut-utca 3.	Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10.	Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9.	Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:

I. Alkotás-utca 29.	Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4.	Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45.	Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7.	Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3.	Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11.	Tel: 2-690-00

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

SÜT, FŐZ, FŰT „FLAMME BLEUE" II. Zsigmond-u. 1. (Pálffy-tér sarok.) petrolgázkályha a legjobb TELEFON: 1—665—31.

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 50, ondulálás 50 f. SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be I., KRISZTINA-KÖRUT 145 TELEFON: 1—577—99.

Tüzifa, szén, koksz ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés .. KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1—502—36. HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot csináltasson, csak MOLDVAINÁL I., Krisztina-krt. 119. Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ ISTVÁN HENTES ÉS MÉSZÁROS I. PAULER-UTCA és ROHAM-UTCA SAROK TELEFON: 1—535—28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ fűzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS CENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

Türk -nél füszer, csemege, italáruk -nél kozmetikai, háztartási cikkek jól és olcsón kaphatók III. Zsigmond-u. 21. Lukács fürdőnél. Tel. 1-511-33.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMER BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531 48

RÁDIÓ CSILLÁR, VILLANY GRAMMOFON Brüll József III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-32

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15 Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-körúton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

a Margit-körúton

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Ruzicska Pál kenyérgyára II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

a Böszörmnyi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Viziárosban

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-73.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Széchenyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Sütemények-ről egész Budán közismertek

a Szent Imre-varoson

Megérkeztek az uj divat harisnyaszinek GELLÉRT DIVATHÁZBAN XI., HORTHY MIKLÓS-UT 25

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6. Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

27 éve órát, ékszert és javitást GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Bacsa Lukács festék, illatszer és háztartási cikkek szaküzlete XI. Horthy Miklós-ut 41 FIÓK: XI. BERCSÉNYI-U. 8. TELEFON: 2 594-86

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet Sebesfi József I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon Telefon: 1—666—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—18. Naponta vad és vágott baromfi.

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek, Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal RÁGZ MIKLÓS I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

Nóti Zoltán hentes és mészáros I. Enyedi-u. 2. — Telefon: 1—560—19.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

Felelős szerkesztő és kiadó: LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

35. évfolyam Budapest, 1937. március 4 9. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZATI KÖNYVTÁR BUDAPEST

Lassan a csákánnyal

Most, hogy a Horthy Miklós-uti híd építése befejezéshez közeledik és előbbutóbb (sajnos a jelek szerint inkább utóbb) a Margithid kiszélesitése is csak megtörténik, komolyan kell már beszélni az óbudai híd építéséről is.

A főváros fejlődésében komoly és jelentős lépés történik ezzel. Uj és reméljük, gyönyörű városrész épül a híd körül. Az épitést máris megelőzi az elengedhetetlen rombolás. És itt emeli fel szavát a Hollós Mátyás Társaság: minden csákánycsapás nyomán a magyar főváros többezerévés dicsőséges multjának kincsei kerülhetnek napfényre.

Ez a város, amennyire gazdag és értékes történelmi multja, annyira szegény a mult látható emlékeiben. Nem lehet tehát a bontást kizárólag műszaki emberekre bizni, mert nem lehet tudni, melyik kubikos-kordélyban, vagy talicskában hordanak el egy-egy világtörténelmi emléket, minthogy évszázadok során mindent, de mindent eltalicskáztak, ami Buda többezerévés kulturáját, példátlan dicsőségét hirdette.

Szakértőket kell a helyszinre hivni, akik már eddigi kutatásaik és feltárásaik nyomán bőséges bizonyságot adtak hozzáértésükről és munkájuk iránti szeretetükről. Legyen jelen a szakértő, amikor a csákány lecsap, mert a csákány nemcsak rombolhat, de rendkivüli értéket termelhet is.

A régész az eddig napfényre került leletek nyomán utbaigazitást tud adni, hol lehet gyorsabb ütemben bontani és hol kell lelassitani a munka iramát. Az az anyagi áldozat, amelyet a régész-szakértők igénybevétele jelent — egyetlenegy ujabb római, vagy ősmagyar emlék feltárásával sokszorosan megtérülhet. A tabáni földmunkák nyomán kiderült, hogy Buda Európa legrégibb városi települése es ha már a kultura és a mult megbecsülése nem is vezetne bennünket, vezessen legalább az a tudat, hogy a mult feltárása és megőrzése — üzlet. Még pedig nem is a legrosszabb.

Bajban a Beszkárt

Baj van a Beszkárt-tarifával. A legutóbbi tarifareform a gyakorlatban megbukott, egyáltalán nem felelt meg azoknak a várakozásoknak, melyeket a főváros, meg a Beszkárt vezetői fűztek ahhoz. A statisztika szerint a Beszkárt bevételei még annyira sem emelkedtek, amennyivel a régi tarifa alapján a gazdasági javulás folytán emelkedniök kellett volna, ennélfogva a tarifadrágitással nemcsak, hogy nem nyert a vállalat, ellenkezőleg, veszitett.

Minthogy pedig minden kudarcért valakinek, vagy valaminek vállalnia kell a felelősséget, hamarosan meg is találták a bűnbakot. Kisszakasznak nevezik ezt: a kisszakasz az oka annak, hogy a Beszkárt nem tud talpraállni, ezen bukik meg minden reform.

Most tehát uj reform készül majd. Hogy milyen lesz, nem tudható, még maga a Beszkárt sem tudja. De mi úgy hisszük, nem is a tarifán múlik ez a kérdés, hanem magán a villamoson, mely lassú, kényelmetlen és — akármilyen alacsonyra szabnák is a jegy árát — ennélfogva . . . drága. Drága, mert rossz.

Ha jó lenne, gyors, kényelmes, úgy szivesen fizetne a közönség többet is és a Beszkárt kalkulációjával sem lenne baj. De mivel rossz, készülhetnek uj, meg ujabb tarifareformok, nem fognak bevállni.

A reformot nem a tarifánál kell kezdeni, hanem magán a villamoson. Ez ebből a tanulság.

A Lágymányoson vagy Óbudán épüljön-e fel az uj versenyuszoda?

Vitéz Pólya Antal dr. az óbudai nagy problémákról

Amióta a Stadionbizottság szélesebb alapokon III. kerületi városrendezési Stadionbizottsággá alakult át, azóta fokozottabb érdeklődés nyilvánul meg azokkal a problémákkal szemben, amelyeknek megvalósitásától függ az annyi év óta elhanyagolt III. kerület jövő fejlődésének biztosítása.

vitéz Pólya Antal dr.

aki a III. kerületi városrendezési és stadionbizottság munkaprogramját nagy lelkesedéssel és hozzáértéssel kidolgozta, a következőket mondotta a *Budai Napló* munkatársának Óbuda legégetőbb és legsürgősebb megoldásra váró kérdéseiről:

— A megoldásra váró problémák élén az óbudai híd kérdése áll. És miután a Horthy Miklós-híd felavatása a Kormányzó ur őfőméltóságának bevonulása évfordulóján, *november 16-án meglesz* és mivel a Margithíd kiszélesitése is elkészül ez év őszére, *semmi sem akadályozhatja meg többé az óbudai híd épitkezésének megindítását.*

— A dunai híd feljárójának építésére és a hidfő környékének rendezésére kiirt tervpályázat határideje március 2-án lejárt és igy a *Közmunkák Tanácsa ez év tavaszán megindithatná mindazokat az előmunkálatokat, amelyek mindkét parton elvégezhetők. Óbudának a híd az élete, jövő fejlődésének alfája és omegája.*

— A város illetékes ügyosztályai és a Közmunkatanács között lefolyt tárgyalások alapján a *városrendezés terve* is olyan kedvező fordulathoz ért, hogy csak a törvényhatóság jóváhagyása hiányzik, *de már is lehetővé vált az épitkezési engedélyek kiadása. Király* Kálmán tanácsnok készséggel bocsátotta rendelkezésemre adatait és az ő nagy tehetségének a kerület érdekében történt latbavetése bizonyítéka annak, hogy az óbudai dunapart rendezése és a bekapcsolódó utvonal a megszavazott kétmillió pengő körüli hitelösszeg felhasználásával meg fog valósulni.

— A fejlődés ütemét és az épitkezés fellendülését természetesen csak a *legmesszebbmenő házadókedvezmények biztosithatják* és ezért a kerület a pénzügyi kormányzat eddig is tapasztalt jóindulatát oly irányban óhajtja megnyerni, hogy *Óbuda közmüves területeire a legnagyobb mértékü házadómentességet engedélyezze.*

— A további fejlődés elengedhetetlen feltétele *a közlekedés fejlesztése.* A Beszkárt még 1923-ban köteles lett volna vonalait a Főtértől a Filatorigátig, valamint a Bécsi-uttól az Óbudai állomásig kiterjeszteni. Ennek létesitése esetén becsatolható volna a Hévizi-ut már sinnel ellátott része és az Aquincum-óbudai állomás közötti Máv.-vonal is. E két köriv közé, a Bojtár-utca magasságában még egy összekötő vonalat lehetne beilleszteni a Bécsi-ut és Szentendrei-ut között. Ezenkivül meghosszabbitandó a Filtex mögött elhuzódó gázgyári vonal a Nánási-uton át az Emőd-utcáig, amelyen visszatérne a Rómaifürdő állomásnál a Hév. pályára. Kivánatos lenne még a Bokor-, Szőlő- és Viharutcákon át a lókórházig vezetendő egyenes vonaljárat, *amely Óbuda sik területét és a két körivet metszve,* a lókórháznál érné el az esztergomi vasut töltését. *Az óbudai gázgyártól a összekötőhidon át vezetendő ingajárat az ujpesti hálózatot kapcsolná össze az óbudaival.*

— Az esztergomi-vasutvonal napi 30 vonatja ilyen 10 percenkénti közlekedést megengedne és nagyban hozzájárulna ahhoz, hogy az épitedő óbudai hidtól három kilométerre szintén adassék meg a közönség részére az átkelés lehetősége, amikor a déli részen átlagban egy kilométer távolságra feküsznek egymástól a hidak. A Máv.-val peagejog alapján jóakarattal történhet olyan megegyezés, mely Óbuda közekedését a kivánt fokra tudná fejleszteni. Az ilyen épitkezések összege folyóméterenként 75 pengőt számitva 1.200.000 pengő körüli összeget tenne ki a kitérőkkel együtt és legalább Óbuda is, *mely a város területének egyötöd része, megkapná végül a területéhez aránylagosan igényelhető vonalhosszt: mintegy 36 km-t az eddigi 7.5 km-el szemben.*

— A *Hegyvidékre* egyrészt a *Guggerhegy* felé, másrészt a *Tábor-* és *Testvérhegyre,* úgyszintén a *Rómaifürdőre* is meg kell teremteni az autóbuszjáratokat.

— A *Versenyuszoda* elhelyezésének kérdésére kell még rámutatnom. Ahogyan a ma már mindenki által időelőttinek tartott Borárostéri hiddal tették az óbudai hid kárára és ahogy senki sem vállalja nyiltan a szerzőségét az elsietett megépitésnek, — *ugyanugy akarják most az érdekeltek a versenyuszodát a Lágymányosra csempészni.*

Az ottani források, ha a Duna helyett vizszolgáltatásra ezeket kellene igénybevenni, nem jöhetnének számitásba keserü vizük, kénes tartalmuk miatt. *Horribilis költségü fúrásokkal más viz után kutatni fölösleges pazarlás volna, amikor Óbudán, a Margitszigeten, vagy a Rómaifürdőn a célra megfelelő tömegü és megkivánt hőfokú viz áll rendelkezésre. Itt nem kell sem lehüteni, sem melegiteni. A Rómaifurdőn a 24 óra alatt 169.000 hektolitert szolgáltató források napjában többször felfrissithetik a medencék vizét,* gyógyvizzel és zsilipezéssel akár az eredeti 23 fokon tartható meg, akár a svédek és németek által kivánt 18-19 fokra hüthető le. A medence ősparkba helyezhető, vagy történelmi környezetbe, a legcsodálatosabb panorámát nyujtva. A levegője a legtisztább, ami csak elképzelhető, környezete festői, azután a vizisportoknak úgy is itt van a székhelye a római parton. Éppen *ezért Óbuda nagygyülést hiv össze a napokban és a kormányhoz, sőt a Kormányzó ur őfőméltóságához is memorandumot intéz a szerintem letehetetlen terv megakadályozására.*

— Amig csak arról volt szó, hogy a Margitsziget legyen a versenyuszoda helye, nem tartottuk szükségesnek az állásfoglalást, mert ott van viz, megfelelő hely, szép környezet, olcsó adminisztráció, hajókkal és kibővitett hiddal. A közönség sem távozik el egyszerre, ott marad, mert a Sziget szórakozást nyujt. Azonban megdöbbentő annak a tervnek az életrehivása, hogy a Lágymányost favorizálják és a terv mögé a legmagasabb forumok támogatását és hozzájárulását hiresztelik.

— Hiszem — fejezte be nyilatkozatát vitéz *Pólya* Antal dr. — hogy egy nyilvános nagygyülés lerántja a leplet a közéletben oly gyakran fel-felbukkanó ilyen játékokról.

Meghivó.

A „Hollós Mátyás Társaság" 1937. évi március 8-án (hétfőn) délután ½7 órakor a Szent Gellért Gyógyfürdő I. emeleti zenetermében

irodalmi-estét

rendez, melyre Önt és kedves családját meghivja.

Budapest, 1937. február hó 26-án.

Hazafias üdvözlettel
Az Elnökség.

Az est műsora:

1. Megnyitó, mondja: Dr. **Hennyey** Vilmos, ny. államtitkár, elnök.
2. Dorogi dr. **Farkas** Ákos, szőv. tanácsnok előadása: Budapest tisztviselői hajdan és most.
3. **Hussein Hilmi Durics,** budai nagymufti: Magyar kapcsolatok az iszlámmal.
4. Agyagfalvi dr. **Hegyi** Istvan, a Petőfi Társaság tagja, verseiből felolvas.
5. Dr. **Tausz** Béla igazgató-főorvos előadása: A budapesti források és fürdők gyógyhatásairól.
6. Dr. **Keöpe** Viktor tanár, iró előadása: A székelykapu útja Ázsián végig.
7. K. **Lázár** Jolán színművésznő szaval, Gegus Dániel verseiből.

Belépődij nincs

Pontos megjelenést kérünk!

Műsor után az ottani Gundel polgári étteremben társasvacsora.

A modern bérpaloták kiszoritják a Viziváros ősi lakosságát

Irta: GRENYO BERTALAN, a II. ker. Iparoskör ü. v. elnöke

A pénzügyminiszter 1934. évi 65.500/VII. sz. számú, majd az azt módositó 1935. évi 58.181/VII/Á sz. rendeletei, igen jelentős rendkívüli ideiglenes házadómenteséget biztosítanak a belterületi épitkezésekre, különösen a Margit-körut s Margit rakpart egyrésze által határolt területekre. Ezen a területen 15 éves teljes és 10 éves 75%-os házadómentességet biztosít a rendelet azon új épületekre, melyek olyan helyre épülnek, ahol régi ház volt, amely régi ház a szabályozási vonaltól kijebb vagy beljebb esett, vagy az ucca szintjénél magasabb talajszinten, vagy mélyebben volt.

A tőke ott épit, ahol megtalálja a számitását és hogy itt megtalálja, azt bizonyitja az, hogy az utóbbi években évente átlag 50—60 régi ház került csákány alá és helyén ugyanannyi modern bérpalota épült. Ez az épitkezés folytatódik, mert a pénzügyminiszter úr a jelenlegi házadómentesség meghosszabbitását máris bejelentette. Amilyen örvendetes városrendezési szempontból a budai belterület újjáépitése, *épp oly súlyos szociális hátrányokat eredményezett már is a kerület kispénzü polgárai, a Vizivárosban emberöltők óta élő kisiparos és kereskedő családokra nézve.* A Viziváros kispolgárai tömegesen szorulnak ki a külső perifériákra. Sőt miután a kerület perifériái is egyre drágább villanegyedekké fejlődnek, *a Viziváros őslakóssága a fővárost környező községekbe kénytelen vándorolni.*

A Viziváros kispolgári családjait műhelyeik és üzleteik helyhez kötik. Ha más városrészbe tennék át műhelyeiket, üzleteiket, az exisztenciájuk pusztulására vezetne, mert hiszen a kisiparos és kiskereskedő évtizedeken keresztül megszerzett fogyasztóközönségét elveszitené. Az újonnan épült modern bérpalotákban rendszerint azok alagsorában kénytelen a vízivárosi kisiparos és kereskedő régi lebontott műhelye, üzlete helyett új helyiséget bérelni, a réginél sülyosabb feltételek mellett. Arra azonban, a mai gazdasági viszonyok között képtelen, hogy műhelye üzlete közelében, vagy akár a Vízivárosban bérelhessen lakást is, mert a modern komfortos bérlakásokat nem tudja megfizetni, valamire való olcsóbb kis lakás e kerületekben pedig nemigen kapható. Igy *kénytelen a város másik sarkában, vagy a főváros környékén lakást bérelni, onnan hajnalban és késő este, hosszú és költséges villamosozás árán bejárni munkahelyére.* Számos esetben a kisiparos és kereskedő családi körülményei sem engedik meg, hogy iskolás gyermekeivel órákat villamosozzon és már is tapasztalható több helyen, hogy *ilyen kisiparos családok kénytelenek műhelyeikben lakni,* a modern bérházak alagsori helyiségeiben s igy nem szólva arról, hogy ezen alagsori helyiség lakás céljára egészségtelen, amellett az ott lakó iparosok nagy zaklatásnak is ki vannak téve.

A székesfővárosra nem lehet közömbös, miként szóródnak szét, kallódnak és proletarizálódnak el a perifériákon az ősi Viziváros kispolgárai, csupán azért, mert a modern épitkezés miatt kiszorulnak régi műhelyeikből, otthonaikból. A kerület iparossága kénytelen felemelni szavát és kérni, hogy a város fontos érdekeit egyeztessék össze a városrész szorgalmas, becsületes, súlyos gondok között élő kispolgári családjainak érdekeivel. Ezt pedig akként véljük megvalósithatónak, hogy a magántőke luxuriózus, drága spekulációs bérházai mellett, *maga a főváros is épitsen olcsó, korszerü kispolgári lakásokat, műhelyeket, üzleteket, mint azt már a multban megtette Budapestnek több kerületében.* Ez mindeddig hasznos befektetésnek bizonyult, egyszersmind megoldotta az emlitett szociális problémákat is.

A magántőke által épitett bérpaloták tulajdonosai, bérházakba befektetett tőkéjüket 8—10 esztendő múlva viszont akarják látni. A székesfővárosnak szociális szempontokra is figyelemmel kell lennie, de még igy is *az egyes kerületekben felépitett kislakásos városi házak rentábilisak.* A székesfőváros, mely ebben a kerü'.tb.n 32 beépitésre alkalmas telekkel rendelkezik, sürgősen gondoskodjék fedezetről és a most megújitandó rendkívüli házadómentesség kihasználásával a *Vizivárosban is épittessen kispolgári igényeknek megfelelő olcsó bérü lakásokat, műhelyeket és üzleteket.*

Nem kell külön hangsúlyoznom, hogy a mai viszonyok között munkaalkalom teremtése szempontjából is mennyire fontos e kérésünk mielőbbi teljesítése. Természetesen amennyiben ezen városi

házakban elsősorban mi óhajtunk lakni, nem szerénytelenség tőlünk, ha azon kívánságunknak adunk kifejezést, hogy *ezen kislakásos házakat mi óhajtjuk meg is építeni.* Ha bármely okból a főváros belátható időn belül nem tudná kérésünket teljesíteni, úgy kérjük annak a megoldási módnak a megfontolását, hogy *a főváros bocsásson telkeket valamelyik tőkeerős, vagy kellő biztosítékkal rendelkező magánvállalkozás, szövetkezet rendelkezésére, amely megállapított program szerint olcsó lakástípusokkal felépítené a kislakásos házakat, amelyek bizonyos idő múlva a főváros tulajdonába mennének át.*

Tudjuk, hogy a törvényhatóság állandóan foglalkozik kislakásos építkezések kérdésével. Rendészeti, szociális és más szempontokból is az a közérdek, hogy ne teremtsünk inséglakásos bérkaszárnya telepeket, vagy ne telepitsünk le többszáz munkáscsaládot a perifériák valamely lakótelepén egy tömegben, hanem *elviselhető bérű lakásokban a polgári emberek között is helyezzünk el munkáscsaládokat magában a fővárosban.*

Kevés nagy városnak van annyi telke, mint Budapestnek. Ez a telekvagyon természeténél fogva nem jövedelmez semmit, vagy jó esetben értékének néhány tizedszázalékát.

Az általunk kért lakásépítkezés is van olyan hasznothajtó és szociális okból indokolt befektetés, hogy a székesfőváros, ha más forrásból nem, úgy *telekvagyona egy csekély részének eladásából szerzett pénzből megvalósíthatja azt.* A székesfővárosnak mindig módjában áll telket szerezni a most eladott vagy még eladandó telkek helyett, viszont telekvagyona egyrészének helyes lakáspolitika megoldása érdekében leendő mobilizálása azzal az üdvös eredménnyel jár, hogy *szorgalmas, megbízható adófizető kispolgári családok százai itt maradnak adófizetőként és fogyasztóként a főváros területén* és nem kényszerülnek a lakásviszonyok miatt a környező községekbe áttelepedni, éppen azok a családok, amelyeknek már elődei is generációkon keresztül ebben a városrészben éltek, dolgoztak és viselték a közterheket. Az ősi Víziváros törekvő, szorgalmas kis egzisztenciái megérdemlik, hogy a székesfőváros helyes szociálpolitikai érzékkel lehetővé tegye számukra, hogy ezután is a kerületben lakhassanak és dolgozhassanak.

A törvényhatósági bizottság jogfejlődése

Irta: Benedek Szabolcs dr. szőv. főjegyző

II.

A törvényhatósági bizottság összetételében mélyreható változást idézett elő az 1930. évi XVIII. t. c. Először is az *összes választott bizottsági tagok számát 250-ről 150-re szállította le.* Ennek a jól kiépített várospolitikai pártok belső pártéletében nagy jelentősége volt. A pártvezetőség 40%-át el kellett tanácsolniok a közgyűlés termében. Ez a körülmény a pártokon belül *láthatatlan, véres személyes harcot idézett elő,* a bizottsági tagság értékét azonban nagy mértékben emelte. A törvény 18. szakasza az érdekképviseleti rendszerben új módot alkalmazott, t. i. az államfői kinevezés helyett *a kamarák választmányának sorából* maga a törvényhatóság választ. Ez mindenesetre valamelyes demokratikus vonást jelent. Változás az új érdekképviseletben: nyertek a gyáriparosok: (2), vesztettek: a kereskedelmi és iparkamara, tudomány, irodalom és gyógyszerészek egy-egy tagot (5). A tudománnyal, irodalom és művészettel a törvény rövid úton elbánt. Ezeket inkább a szakszerűség, mint az érdekképviselet fogalma alá lehet sorolni. *Úgy látszik a politika nem az a terület, hol ezeknek nemtőit szívesen látnák.*

Fővárosi hivatali állása révén 20 főtisztviselő tagja a bizottságnak de kimaradtak a főszámvevő, a főlevéltárnok, a kerületi előljárók. Érdekes a kerületi előljárók kimaradása. Tudvalevő, hogy az előljáró közvetlen hatósági funkciót végző személyi hatóság, míg az ügyosztályt vezető tanácsnokok hatósági funkciót csak átruházott hatáskörben gyakorolhatnak. Ezen intézkedéssel előállhat az az eset, hogy *a polgármester áthelyezésekkel megváltoztathatja a közgyűlés képét, még pedig jelenleg 14 tagjának személyében.*

Uj jogcím alapján a *vitézek* is képviseletet nyertek. (18. §.) Uj jogcím az *örökös tagság,* ezek száma 32. Jelentős intézkedése ez a törvénynek, mely *az eddigi pártarányokat lényegesen megváltoztatta.* A törvény 23. §-a szerint érdemeket szerzett fővárosi polgárok köréből kell választani az örökös tagokat, ennek megállapitása pedig, a pártpolitika szemüvegén át nézve a dolgot, nagyon is relatív lehet. E törvényes intézkedés az uralmon lévő pártok számarányát növelte. E törvény már 6-féle jogcímet állapit meg a bizottsági tagságra. *A nem választott elem 34.78%.* A közgyűlés tagjainak száma 312-ről 230-ra szállt le.

A bizottsági tagok számának csökkenése tovább folytatódik a ma is érvényben lévő 1934. évi XII. t. c.-ben. Az előző 1930. évi XVIII. törvényben előírt 6 jogcímet megtartja. Leglényegesebb rendelkezése, hogy *a szakszerűség képviselőinek tagságát a tanácskozásra csökkenti.* E rendelkezés feltűnést keltett, különösen ha figyelembe vesszük azt az irányt, mely a *nem* választott elem állandó növelésében eddig megnyilvánult. Talán sértő is magas pozíciót betöltő urakra, például a számszék igazgatójára, hogy csak tanácskozási joga legyen. E rendelkezés a szakszerűség képviselőinek teljes passzivitását idézte elő, tehát épen a szakszerűség marad el a közgyűlés teremből. Az *új törvény 2. §-a az örökös tagok számát 10-zel csökkenti:* 22 a végleges örökös tagok száma és ezt kihalási rendszerrel éri el. Lényges a csökkentés az összes választók sorából választott bizottsáig tagok számában. 150-ről 108-ra esik e szám. A 28%-os csökkentés ismét a várospolitikai pártok belső életét tette próbára, azonban a házasfelek meghitt családi perpatvara nem került a nyilvánosság elé. *A bizottsági tagok száma leszállt 179-re. A nem választott elem 39.67%.*

A székesfőváros törvényhatósági bizottságának összetételéről alakulása óta 5 törvény rendelkezett. Ezen 5 törvénynek vázlatos táblázatos kimutatását felrajzolva áttekinthető képet nyerünk a törvényalkotás irányáról, ezen irányok fejlődéséről, átalakulásáról.

Törvények	1872. XXXVI.	1920. IX.	1924. XXVI.	1930. XVIII.	1934. XII.
A polgárok sorából választott elem	200-200-400	240	250	150	108
Fővárosi tisztviselők	20—26	26	31	20	24
Testületek, intézmények képviselői			21		
Hivatali tisztviselői állás		22	10		
Szakszerüség				9	10
Érdekképviselet				18	18
Kiható örökös tagok					6
Örökös tagok				32	22
Vitézek képviselője				1	1
Tagok száma	426	288	312	230	179
A tagság jogcímének száma	2	3	4	6	6
Nem a polgárok sorából választott elem	6·1%	16·66%	24·8%	34·78%	39·67%

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

E táblázat magától beszél. A polgárok sorából választott elem számszerű csökkenése 400-ról 108-ra az első feltűnő irányzat. Annak százalékos aránycsökkenése a táblázatban a nem választott elem százalékos előretöréséből látható. *6.1%-ról 39.67%-ra ugrott ez a szám,* ami 33.57%-os veszteséget jelent. A tagsági jogcím 2-ről 6-ra ugrott. Ez határozott fejlődést jelent: a jogcímek analizálódását. A hivatali tiszt, vagy állás 1920-as jogcíme „szakszerűség és érdekképviseletre" bomlik. *Az „érdekképviselet" ismét tért nyer a szakszerűség rovására, sőt az 1934. XII. törvény a szakszerűséget „tanácskozó" taggá fokozza le.* A törvényhatósági bizottság tagjainak abszolut száma 426-ról 179-re, illetve 189-re szállott alá. Az abszolut számnak ezen csökkenése amellett szól, hogy minél kisebb számú valamely testület, annál több felelősségérzetet várhatunk töle.

Az autonómia legfőbb szerve a törvényhatósági bizottság. Tehát ennek szerencés szerkezetétől, összetételétől Budapest polgárainak jóléte nagymértékben függ.

De lett legyen ezen összeállítás bármilyen, Budapest sorsa nem ezen fordul meg. A polgárságnak a városa iránt megnyilvánuló szeretete, áldozatkészsége sokkal hatékonyabb tényező. Ezen munkálkodni, ezen dolgozni Budapest minden egyes polgárának szent kötelessége.

A szegénység arca. A Szent Imre városi vöröskereszt választmány szociális és egészségügyi előadásainak során igen érdekes előadást tartott Brontsné Dominich Lili, a XI. kerületi vöröskereszt kirendeltség vezetője, „A szegénység arca" címen a szegénység okairól, fokozatairól és arról a szociális munkáról, amellyel a szegénységet megelőzni és enyhíteni lehet. Megállapításait igen érdekes statisztikai adatokkal világította meg és ezeket saját tapasztalataival is alátámasztotta. A szegénység lázadozó, megalkuvóan alázatos vagy furfangos, hogy minden protekció igénybevételével a segélyezést, mint természetes megélhetési lehetőséget biztosítsa magának. Az igazi szociális gondolkozás nem torpan meg az ilyen szimptómák előtt. „Én a magam részéről szívpárti vagyok, — jelentette ki nagy tetszés mellett Brontsné — és hiszek abban, hogy több lemondással, több önzetlenséggel, több érdeknélküliséggel meg lehetne változtatni a viág képét." A nagyhatású előadás után dr. Krepuska Istvánné, az Egyetemet Végzett Magyar Nők Egyesületének elnöke a betegségről, nyomorról és a szenvedések kölcsönhatásairól tartott tetszéssel fogadott előadást.

Budai fürdőépitkezések. A margitszigeti szálló épitkezésen kivül, amely a Margarétahotelt háromemeletessé bővíti, készül a szigeten a szép, nagy üvegcsarnok is, gyógyterem és ivókura céljaira. A Közmunkatanács eme épitkezését a Margitszigeten később az uj versenyuszoda épitése követi. A Szent Lukács-fürdő ugyancsak építi már modern ívócsarnokát. Páratlan lesz a szigeti gyümölcscsarnok, amelyben Magyarország egyik legkiválóbb orvosi szakembere fogja vezetni az idegenforgalmi szempontból is fontosnak igérkező gyümölcs- és nyerskoszt-kurákat juniustól kezdve.

A Losonczy család budai szőllei az Anjouk idején

Irta: KOLLING OSZKÁR

A budai vén hegyek lankásain már ősidők óta folyik a szőllőművelés, melynek eredetét a rómaiakig vezethetjük vissza. Ez biztosította a multban a Buda körüli helységek lakóinak megélhetését. Középkori okleveleinkben sok szó esik a szőllődézsmáról, mint pápai tizedadóról, mellyel jobbágyaink leginkább a veszprémi püspöknek adóztak. Buda hegyi borai már évszázadok előtt is figyelmet keltettek. Rendjénvalónak találjuk ennélfogva, hogy Budáról és annak boráról egy francia utazó is elismerően emlékezik meg útleirásában.

1433-ban utazott keresztül Magyarországon ... and. de la Broquierre, Jó Fülöp burgundi rejedelem fólovászmestere. A Szentöldről jövet Magyarországon át igyekezett hazájába és utiélményeit naplóba foglalta. Budáról írja, hogy környéke igen megnyerő és a város bővelkedik élelmiszerekben, különösen fehér borokban, melyek némi tüzzel is bírnak. E tulajdonságukat a hévforrásoknak és kénes vizeknek tulajdonítja. Kiemeli, hogy a várostól egy mérföldnyire látható Remete Szent Pál holtteste, még pedig teljesen ép állapotban. Az ötszázéves útleírás a hely fekvését azonban nem jelöli meg. (Brüsszeli áll. okmt. IV. told. 301, 1,)

Szerencsére egy Pókafalván 1596 február 16-án kelt oklevélből megtudjuk pontosan, hogy Remete Szent Pál holttestét a Ferencrendiek budaszentlőrinci kolostorukban őrizték (Losonczy, Bánffy cs. oklt. II. 329. old.), E relikviák úgy kerültek hazánkba, hogy a velencei köztársaság az 1381.-i békekötés alkalmával Szent Pál holttestét Nagy Lajos királynak ajándékozta, aki azt Budára hozta.

A budai bortermő hegyek azonban nemcsak a francia utazó figyelmét keltették fel, főnemeseink is szívesen lakták és birtokolták azokat. A vidék természeti adottságain felül nagyban hozzájárult ehhez, hogy Nagy Lajos király hol Budán, hol Visegrádon látott udvart. Az udvari nép tehát mindkét helyen iparkodott ingatlanokat szerezni. Ezek közé tartozott Losonczy Dénes is, — István néhai szörényi bán fia. Atyja érdemei révén a királyi udvarnak belső embere volt. Atyja, István bán, a királynak bizalmasa és közvetlen környezetéhez tartozó főúr volt, aki az olaszországi hadjáratban Dezső fivérével együtt vett részt. (Pesty Frigyes: A szörényi báns. tört. I. 260. old.) Amikor Aversában elfogták a nápolyi királyi hercegeket, ezek érdekében a pápa maga is levelet intézett István szörényi bánhoz, járjon közbe a királynál, hogy a foglyokkal kegyelmesen bánjon. (Theiner: Vetera mon. Hist. Hung. I. 733—4, old.)

István bán fia, Dénes, az udvarnál édesatyja babérain éldegélt. Országos ügyekkel nem igen foglalkozott, hanem inkább vagyonát gyarapítgatta. Igy 1360. január 26-án Visegrád város bírája és tanácsa előtt Kis Jakabtól, a királyné kocsisától, ennek felesége és fiainak hozzájárulásával házhelyet szerez. Valószínű, hogy erre azután házat is épmetett. Dénes egyébként jó családi életet élhetett. Házasságából egy leánygyermeke — Zsófia született. Bánthatta is, hogy fiutóda és így örököse nincsen. A maga által szerzett vagyon használt házastársának kiváta biztosítani, mert tudta, hogy a rokonság halála esetén az özvegyet a vagyonból kiforgatja. Erre vall vagyonjogi rendelkezése, amelyet még életében tett és ez oklevélből megtudjuk, hogy az akkori időkben kik voltak Buda város tanácstagjai.

1376. december 18.-án megjelent Losonczy István fia, Dénes, a pestújhelyi (castri Novi Montis Pesthiensis) tanács előtt, hol Miklós fia, Wulrmgus, a Pestujhelyi várnak bírája, — Endricus Chratzer, Laurentius filius Thamar; Johannes Gretzinger, Jacobus Pellifex, Petrus Scriptor, Johannes Gletzl, Johannes Pernhauser, Petrus de Juarino, Nicolaus Stoyan; Ladislaus im Gezzel, Johannes Tuzan és Paulus dictus de Pelis (Pilis) városi tanácstagok előtt a város területén levő összes és egyenkénti ingatlanát, amellyel bárhol is bír, akár vétel, akár zálogjog címén került volna is birtokába, — összes használával, járulékaival átadja, átruházza, ráhagyományozza feleségére, nemes Anna úrnőre, örökös joggal, — házastársi megbecsülésének és szeretetének jeléül, oly feltétellel, amennyiben maga az úrnő (felesége) az előbb említett végrendelkező Dénesnél előbb hunyna el, úgy a felemlített birtok tulajdonjoga Dénesre és utódaira szállna vissza s a birtoklás kizárólagos joga reá és azokra viszszamarad. Ennek emlékezetére és megmásíthatatlanságának biztosítékául a városi tanács a jelenlévők kérelmére és óhajára az oklevelet kétszeresen látta el a kiváltsági pecséttel és aláírásával.

Lehet, hogy az ingatlan átruházásból kifolyólag Losonczy István fia, Dénes, azután Velvengus ispánnal, — a volt budai káptalanhoz Visegrádról 1391. október 11.-én utasítást intézett, hogy Weluengust (másutt Wluengus), aki, mint felperes a Losonczy István fia, Dénes ellen indított perben nem jelent meg, újabb határnapra idézze meg. Ha pedig elmarasztalását nem igazolná, úgy hat márka bírsággal marasztalja el. (Losonczy-Bánffy oklt. I. 436. old.) Hogy ez a peres ügy miképpen végződhetett, nem tudjuk. Dénes két évre rá meghalt és a Losonczyak 1393. okt. 13-án Gyalun összegyültek, hogy a vérbeli rokonuk után maradt ősi javakon osztozkodjanak. Terjedelmes ingatlanokról volt szó, amelyek a Maros és Szamos folyók mentén, valamint Hevesújvár és Szabolcs vármegyében terültek el.

Az érdekeltek közül Dénes bán fiai, Péter, György és László, valamint Dezső fia, Miklós a rájuk eső osztállyal meg voltak elégedve. Dénes özvegye az ősi javakból nem részesülhetett, azonban férje szerzeményei tekintélyes vagyont képviseltek. A budai ingatlanokon felül még Hevesujvár és Nógrád vármegyében vártak reá birtokok. Ezekért a birtokokért László és István László horvát és szörényi bán fiai, továbbá László erdélyi vajda fia, János, — akit már a Bánffyakhoz számíthatunk, — az özvegyet illető örökséget perrel megtámadták. A per folyamán Ilosvai Leusták nádor 1394. április 24.-én utasítja nemes Anna asszonyt, — Dénes özvegyét —, mint alperest, hogy a perre vonatkozó okiratos bizonyítékait terjessze elő és erre új határnapot tűz ki. A per nemcsak a budai birtokokra, hanem minden ingó vagyonra és az ország egyéb részein lévő birtokokra nézve is folyik. Budai szempontból bennünket az érdekel, hogy az oklevél megemlíti a Buda város területén lévő szőllőket hasznaival és jövedelmeivel, melyek felett a nemes úrnő elhunyt férje után szabadon és bekövetkező haláláig rendelkezhetett.

A per kimenetelét nem ismerjük. Nemes Anna asszony azonban a birtokok élvezetében maradt. Erre vall többek között egy Helmecen 1427. augusztus 27.-én kelt oklevél, Nemes Anna asszony és rokonai, Losonczy Zsigmond, aki László horvát bánnak volt a fia, és ennek fia, László, panaszt emeltek ekkor Pálóczi Máté országbíró előtt, hogy Perényi Miklós királyi fólovászmester és fivérei, továbbá Buzlai Balázs, Fyzer várának castellánusa a Losonczyak pusztaujfalusi birtokában és az ottani jobbágyaikon hatalmaskodtak. Fyzeraljába elhurcolták az egész terméskészletet, hat ökrös szekérrel, két ellenszegülő jobbágyot pedig félholtra vertek. Ebben az ügyben a jászói konventet vezette a vizsgálatot és sok tanut hallgattak ki. A jobbágy tanuk között találunk: Dyonizius Sartort, Nicolaus Sartort (szabóipar-os). Benedictus Fabert (kézműves). E nevek amellett szólnak, hogy a jobbágyokból kerültek ki akkoriban az iparosok.

Özvegy Losonczy Dénesné az örökségre való rokonság bosszúságára igen hosszú életű volt. Még 1438. március 9-én is találkozunk vele, amikor leányával, Zsófiával az argyesi püspöktől búcsúlevelet nyer. A báseli zsinaton ugyanis elhatározták, hogy a görögkeleti keresztényeket visszatéritik a katholikus egyházba. Ennek sikere érdekében adót is vetettek ki. A mozgalom magyarországi biztosa a congregáció által kirendelt Pál argyesi püspök. volt. Valószínű, hogy úgy az adófizetésben, mint egyéb egyházi adományaiban nem lehetett fukar nemes Anna asszony, aki magas korában igen vallásos életet élt. Pál püspök ezért részére külön bucsulevelet adott ki. Az oklevél a bucsu elnyeréséhez szükséges ima teljes szövegét közli. Élénk világot vet ez oklevél az akkori idők valláserkölcsi felfogására és mint ilyen érdekes adaléka a XV. század vallástörténelmének.

Budai szőllőbirtok-szerző volt még Losonczy István macsói bán is, akinek Nagy Lajos király özvegye, Erzsébet anyakirálynő adományozta 1383 junius 19-én a hűtlenségbe esett Péter bán Damianmala és Pezzed nevű budai szőlleit.

(Damianmalával kapcsolatban nem tartjuk kizártnak, hogy ez a mai budai Zöldmál vagy Rézmál helyén lehetett. A mál szó értelmére nézve dr. Cirbusz Géza a temes és torontál megyei bolgárokról szóló művében felemlíti, hogy ez albán nyelven hegyet jelent. A középkori földrajzi feljegyzésekben gyakran találkozunk „mál" nevezetű szőllős területekkel. Igy a budai részeken voltak Előmál, 1455: Ujmál és Gombamál nevű szőllők. Az Aradhegyalja nyugati részén pedig a Maros mellett fekvő szőllőhegyekben Gyaraknál találjuk Dormomált, vagy Domomált. A makra déli részén a Maros jobbpartján, Kalodva mellett, a Rózsamál vagy a Rózsáselőhegy, mely az aradmegyei Paulis helyén feküdt. (Márki: Arad vm. tört. I. 184; 411. old.) A czikadori apátság konventje egy Székmál nevű szőllőhegyet enged át jótevőjének, Töttös mesternek. (Zichy okmt. II. 501; III. köt. 417.)

A felsorolt példák amellett szólnak, hogy a „mál" hegynevezet szerint szőllőművelés alatt levő hegyvidéki terület jelölésére szolgált.

Szőlleje volt Losonczy László bán fia, Dénesnek is Budán, aki Domoszlai Erzsébetnek, nagyanyjának örökségéért és hozományért pert indit Domoszlai László ellen. János, szabolcsi főesperes, egri püspöki vikárius, a kereset ügyében vizsgálatot rendelt el és 1418. november 10.-én megbízta ezzel a salamoni, a bezdédi és esseni szabolcsmegyei plébánosokat. Sok szabolcsi birtokon felül huszonkét

Óbuda reménye

Irta: Friedländer Jenő,
az Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár RT igazgatója

Az óbudai közönség régi álma, reménye, ugy látszik, kezd a megvalósulás stádiumába kerülni. Évtizedek huzavonája után eldől a híd elhelyezésének kérdése és a kerület szabályozási terve is lassan-lassan elkészül. A hivatalos körök Óbuda józan, béketűrő közönségét, ugy látszik, nem akarják meglepetésszerű gyorsasággal izgatni, lépésről-lépésre adagolva készülnek a munkálatok, tudva, hogy ez a kerület türelmét nem veszti el, hiszen csak pár évtizedes igéretek beváltásáról van szó.

A szabályozási terv az eddigi adatok alapján impozáns, a nagy papiríveken gyönyörű elképzelések rajzai bontakoznak ki és most már csak a híd végleges terve akadálya annak, hogy a terv véglegesíttessék, ami a jelek szerint tavaszra megtörténhetik — remélve, hogy ujabb akadály nem jön közbe.

A terv elkészítése — pedig a papir türelmes — hosszú időt vett igénybe, mert hiszen nagyon sok fontos szempontra kell figyelemmel lenni egy ilyen nagy horderejű, a messze jövőre kiható kérdés megoldásánál.

Vegyük tehát azt a kellemes helyzetet: a terv kész, a híd elhelyezése és a hidfők rendezési kérdése szintén eldőlt. Jöjjön most már a tervek gyakorlati kivitele. A terv szerint Óbuda képe, beosztása tagozódása teljes változáson megy keresztül, a házak kétharmadrésze eltolódik — előre - hátra úgy hogy kisajátítások és megváltások tömegével állunk szemben, ami bizony a mostani pénzügyi viszonyok mellett az illetékes hatóságoknak nagy feladatot jelent. De ha meg van a jóakarat — amiben nem kételkedünk — akkor fokozatosan megoldható a kisajátítás és megváltás ügye.

Hogy azonban a szabályozási terv véglegesítése révén a tényleges fejlődés és építkezés megindulhasson, *legfontosabb, hogy az új építkezések rendkívüli adómentességet kaphassanak.* Ennek a megadásával a tőke Óbuda felé fog orientálódni s ezért a legsürgősebben kell az errevonatkozó rendeletet kibocsátani. A pénzügyi hatóságoknak ismerniök kell Óbuda elhanyagoltságát, méltányolni kell azt, hogy évtizedek mulasztása okozta a fejlődés teljes hiányát, ezért Óbudának legalább azt a kárpótlást kell megadni, hogy a rendkívüli adómentességet mielőbb kapja meg. Ennek annál is inkább itt az ideje, mert tudvalevő, most jár le a rendkivüli adómentességek határideje, tehát ugyis uj rendelet lát napvilágot, amelybe Óbudát feltétlenül be kell venni.

Minden óbudai bízik abban, hogy az adókedvezményre vonatkozó rendelkezés a tavaszi szezón megindulása előtt megjelenik és a tényleges fejlődés megindul.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőosztály. A legmodernebb berendezés

budai házrészről, negyven hátaslóról, kétezer újveretű forintról és még egyéb ingóságokról volt szó. A következő év február 6.-án Szentmártonban tartottak ebben az ügyben a plébánosok vizsgálatot. A tanuk egyértelműleg vallották, hogy Domoszlai György lánya, Erzsébet, — Losonczy Tamás fia, Istvánnak volt a házastársa és így édesanyja Losonczy László bánnak, Dénes úrnak ekként az örökségnez való joga igazolva lőn, minek folytán a peresített részekbe vissza is helyezték.

Losonczy László bán özvegyének és fiának, Dénesnek szintén volt Budán szőlleje. Ezeket néhai édesatyjuktól, Telegdi Tamástól örökölték és elidegenítésük ellen 1421. augusztus 27-én Zsigmond király előtt tiltakoztak. Ezek között az ingatlanok között felsorolják a Pest vármegyei Kozar és Kelenfwelde helyseget, továbbá a Buda városában lévő házhelyeket, valamint Kelenföld és Buda területein elfekvő szőlleiket, úgyszintén Váradon és különböző királyi vármegyékben elfekvő birtokaikat. Hogy a budai szőllők hol feküdtek, az oklevelekből mit sem tudunk meg.

A Losonczyak budai birtokviszonyaira nézve a Jagellók idejéig többé okleveles nyomra nem bukkanunk. Zsigmond alatt a család a zürzavaros időkben befolyásából mindinkább veszit és végül I. Ulászló, majd a Hunyadiak alatt ez teljesen megszünik. Okát ennek abban látjuk, hogy a Losonczyak és a Hunyadiak Hunyad és Zaránd vármegyékben szomszédos birtokosok voltak. Az ily szomszédi viszonyból ezekben az időkben rendszerint anyagi okokból surlódások keletkeztek, ami a családok közti jóviszonyt lazította. A Hunyadiak alatt egyedül Losonczy László szörényi bán unokája. Nagyfalusi Losonczy István fia, András vitte valamire, aki váradi kanonok, majd bácsi, később kalocsai nagyprépost lett. Ez érthető is, mert az uralkodók már az akkori időkben is a mindenkori politikai állásfoglalást jutalmazták elsősorban. Igy 1475. október 4-én a váradi káptalan Mátyás király parancsára Egervári Lászlót beiktatja a Hunyad városában lévő azon birtokrészekbe, melyekre Losonczy-Bánffy László, János, György és Mihály is igényt tartottak. A Losonczyakrai ismét felvirradt Mátyás király halálával, amikor a Jagellók mellé szegődtek.

II. Ulászló a Bánffyakat 1496. aug. 27-én, Budán kelt parancsával minden ellentmondás nélkül Hunyad, illetve Sebes várába beiktattatta, amelyre már 1475-ben hasztalanul igényt tartottak. Nagy javakról volt szó. Az uradalomhoz ekkor 22 falu tartozott. A Losonczyak családfája Ulászló idején terebélyesedett, míg végül ez Losonczy Istvánnak, a temesvári hősnek halálával fiuágon végleg kihalt.

Álmodozás a Római Patak partján

Túl Aquincum fehér kövein, a régmultakról merengő Amphiteátrumon — a főváros szivétől husz percnyire, mint egy elmaradt, valóban ókori birodalom éli egyhangú, változatlan életét a Rómaifürdő. Ahol egykor harci kocsijaikkal a római légiók dübörögtek, az ősi patak partján álmodozva jár a Budáért rajongó lélek és különös káprázatok játszódnak le. Szemben a Hév. rómaifürdői állomásával, túl a jegenyesoron, az árnyas kis erdő közepén, buzognak, buzognak az ókori forrásból a föld szivének könnyei, ömlik az örök élet vize, ömlik, egyre szüntelenül a surranó patakból, ma pedig már, a főváros jóvoltából ezüstös fonálként húzódik le gyönyörűen kiképzett partok között a régi római telepen.

A főváros széles sétautat építtetett a patak mentén. De mit tapasztalunk magában Rómaifürdőben és környékén? Amig a Duna római partján ezrével jelennek meg a csónakosok, mihelyt kisüt a nap és amig nyaranta fürdőzők tömege lepi el a Duna partját, — addig a kis erdő közepén, a dúsvizű forrás körül csak egy ütött-kopott, nagyjából még ma is elhanyagolt strandfürdő fogadja az elég gyéren jelentkező vendégeket. Köröskörül óriási, dús televényű területek láthatók, rendezetlenül és kiaknázatlanul. Azon a nagy darab földön például, ahol bolgár kertészek tanyáznak, a villák százainak kellene sorakozniok. A mocsaras területeket már régen fel kellett volna szárítani és a dus televényű földben virágok erdejét, sűrülombú fák ligetét kellett volna kitermeszteni.

A Rómaifürdő már régen olyan nagyszabású, káprázatosan szép intézmény lehetne, amelynek csodájára járhatnának nemcsak a budapestiek, hanem az idegenek is. Elborul az embernek a lelke, amikor a régi római patak mentén álmodozik és látja, hogy itt-ott a földből észrevétlenül mégis csak kimagaslanak uj családi házak, néhol egy-egy kertecske, de a fürdő felett rozzant kabinok sorakoznak és a néáhnyszobás szálloda falépcsőivel, korhadt faerkélyével szinte szégyenkezik a természetnek ebben a pompás koszorujában.

Azt beszélik, hogy a Rómaifürdő tulajdonosat szinte irtóznak minden ujitástól. Pár évvel ezelőtt megnyitották az aquincumi strandfürdőt, de ez is inkább gazdasági, mint fejlesztési okokból történt, mert rájöttek arra, hogy mégis Isten ellen való vétek, hogy az a rengeteg gyógyitóerejű viz, amelyet a forrás szolgáltat, kihasználatlanul ömöljön a Dunába és a csatornákba. Arra gondol az ember, hogy egy ilyen világváros vezetőinek, mint Budapest, korlátlan hatalmat kellene adni, hogy az ilyen elátkozott kincsek tulajdonosait kényszerithessék arra, hogy ne hagyják vadul tenyészni a gyomot istenáldotta földükön, hanem igyekezzenek azt megtermékenyiteni.

Az utóbbi időben már a közlekedésre sem lehet lényeges panasz, hiszen a Beszkárt egyszerű átszálló jegyei egészen Rómaifürdő állomásig érvényesek. Ez a terület tehát éppenúgy megközelithető, mint bármely pontja a fővárosnak. Szinte káprázatos dolog az, hogy a kiráduló Budapest területén marad és mégis a természet szent csendjében és áhitatában érzi magát. Hiszen Rómaifürdőn éppugy van vizvezeték, villanyvilágitás, telefon és a modern technika minden egyéb vivmánya, akár a belvárosban. Sajnos, a vasuti töltéstől a kis erdőig terjedő részt évtizedeken át annyira elhanyagolták, hogy az ottani mocsaras tájék kigőzölgése néha még a legforróbb nyári reggeleken is nedvessé és bizonyos fokig egészségtelenné teszi a levegőt. Nem csoda ilyen körülmények közt, hogy Buda legnagyobb rajongói közül is sokan akadnak, akik még sohasem jártak ezen a gyönyörűséges szép tájékon, nem is szólva az idegenekről, akiket bizony nem szivesen visznek ki a Rómaifürdőbe, hiszen túlzás nélkül majdnem szégyenletes dolog az, hogy olyan látványt nyujt, amelyet otthagytak az épittetői és amely palota helyett az elhanyagolt romok látványát nyujtja.

Mindezeknek az elmondása pedig azért időszerű most, mert kisütött a tavaszi nap, közeledik a csodálatosan szép május. Reméljük, hogy özönleni fognak az idegenek Budapestre, de sajnos nem mutogatják nekik büszkén ősidők óta elátkozott királykisasszonyunkat, a Rómaifürdőt. H. F. H.

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

Uj rendelettel kell szabályozni a szállók és vendéglők tatarozását

A kétszázszobás fürdőszállón kívül, amelyet a főváros épittet a Szent Imre-fürdő mellett, még számos új szállót terveznek. Szükség is lenne rájuk, különösen a jövőévi Szent István-jubileumi ünnepségek, illetve az Eucharisztikus Kongresszus ra való tekintettel. Kérdés már most, mit szólnak ehez a közvellenül érdekelt szállósok.

Az érdekeltség ipartestülete legújabb jelentésében kifejti, hogy eddig *minden* új szálló-vállalkozás *első évtizedét fizetésképtelenség vagy tőkemegsemmisülés jelezte.* A komoly tőkét még a következő két ok riasztja el az építkezéstől:

1. Zárolt pengők esetleges felszabadítása szállodaépítő célokra elviselhetetlen versenyelőnyt biztosítana azok számára, akik nem hazai tőkével vállalkoznának.

2. Állandóan napirenden van a főváros új szállóépitése, ámbár a főváros már meglevő szállója kedvezőtlen pénzügyi eredményel dolgozik (?) A tőke nem érzi magát biztonságban, s a szállóipar „közüzemesitése" a létét folyton veszélyezteti. Igy nem csoda, hogy a komoly tőke inkább bérházépitkezéssel foglalkozik, amelynél mind az értékállóság, mind a kamatozás, valamint a bevételek folyamatossága is sokkal biztosabb. Ha mégis találkozunk itt is, ott is szállodaépítő tervekkel, azokat *„rendszerint csak a fiktiv tőke mozgatja".*

Annál nagyobb szükség van azonban a meglévő szállók modernizálására, illetve arra, hogy a technika minden új és legjobb minőségű vivmányaival felszereljük. Sajnos, ennek nálunk a következő akadályai vannak:

1. Hosszúlejáratú, olcsó hitel teljes hiánya. Váltóhitelekkel nem lehet olyan beruházást végezni, amelynek amortizálására évtizedek kellenek. Gazdasági életünk egyik betegségi tünete, hogy *csak az OTI és a MABI lehet hosszulejáratu hitelek forrása.* De bár az OTI és a MABI — legalább elcben — foglalkozik is szállóipari kölcsönnel, *a pesti és budai szállókat ebből már eleve kizárják.*

2. *A tatarozái adókedvezmények a szállóipar számára a gyakorlatban hozzáférhetetlenek.* Míg a bérházakat ezek a kedvezmények lendületes modernizálásokra tudták ösztökélni, addig a szállóipari tatarozásokat a legridegebben és iparellenes szellemben bírálják el.

3. Az ipari cikkek és építkezési anyagok lényegesen drágulnak. Porcellán, üveg, ezüst, textilemü; fajánsz-áru, gépek, villanyszerelési anyagok stb. jóval többe kerülnek, mint Középeurópa többi városában.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Clasz fasor 25.

Budára felcsellengő dunántuli kóbor kutyák

E sorok írója igen kedveli az éjszakai sétát és igy csodálatos dolgokat tapasztal. Igy például a budai Lágymányoson, a műegyetem sarkán igen gyakorta lát csellengő falusi kutyákat az éjszakában, amint a sötét Dunapartról a fényességben uszó Gellért-szálló felé kémlelnek, de tovább menni nincs merszük.

Honnan jönnek ezek a kutyák? Éjszakai autóútjaimon, melyeket kitűnő barátom, Festetics Pál gróf kocsiján, sokszázszor tettem meg a kiváló vadászférfiu illusztris társaságában, számtalanszor láttunk Buda felé tartó kutyákat. A falú kivert csavargói ők. Jönnek fel a városba, mint a szerencsekereső vándorlegények. Az ég alján már Pákozd és Bicske alatt ott világlik a város éjszakai fénye. Mint valami villódzó gőzkör, úgy ül a fényes köd a város fölött. Az éhségtől, nyomorúságtól üzött kivert kutya látja a fényt és fut feléje, mint éjjeli lepke a fénybe. Vándor ő, éjszakai bolyongó Ahásvéros, világitótornya a város százezernyi lámpafénye.

Beérkezik a Horthy Miklós-térre. Ide torkollonak be a Mohács, Fejérvár, Budaörs, Bicske felől jövő országutak. Autók, emberek, villamoskocsik, paraszti szekerk és csavargók, emberek és kutyák országútjai. Szerencsétlen szerencsekergetőké, olyanoké, akik a várostól várják a sikert.

Jön a kutya. Eddig minden jól ment, de óh, jön a „Scylla és Charybdis". A Gellért-tér. Ez a kutyatragédiák klasszikus budai helye. Itt összeszükül az út. A középén izzó szem mered a város e kapujába betoppanó kutyára: a közlekedésjelző lámpás. Itt fényben uszik minden. Autóbuszok, autók, villamosok rohannak. Az autók fénykévéket lövellenek: a kutyaság riadtan menekül vissza a sötétbe. Nem jut tovább. Ott áll fehér kesztyüjével a Cerberus: a rendőr. A kutya, ime eljutott az Igéret Földje kapujához, de itt nincsen tovább... Lasciate ogni speranza... Tilos a bemenet!

A kutya visszafordul és lesz belőle kültelki csavargó! Ott csellenq a Budafoki-út végén, falkában. De már várja a végzet, az alattomos rézdrót. A bakó: a sintér. A város nem fogadja be a falusi ebet. A szegény, túladunai vandor itt esik áldozatául a szükséges rendnek.

Egykor szigorú kapuőrök állottak Buda kapuiban és ebrudon rudalták ki a betolakodókat. A vándorkutyákat ugyanaz a fény kergeti el, mely felcsalogatta őket Budára.

Az Óbuda felől érkező pilisi kutyákra is ez a budai kutyatragédia vár. Budán még a kutyával szemben is mostoha a város. Pesten minden kutyának több jussa van, mint Budán. Kutyateremtette, kutyasor biz ez. Azt a kutyafáját, budai vándorkutyák, követeljétek egyenlő kutyajogokat, a pesti vándorkutyák jogainak kiterjesztését Budára, Pest még tőletek is elhalász mindent. Elve: egyszer volt Budán kutyavásár.

Hárombék Effendi

Életét, nyugalmát, vagyonát védi a jó drótkerités

KÉSZITI:

HUTTER és SCHRANTZ R.T.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.
VÁROSI MINTARAKTÁR:
VI., Vilmos császár ut 63. sz.

Nem állom meg szó nélkül!

hogy ha már a Szent Lukácsfürdő parkjában az 1920-as években sikerült *Schafarzik* Ferencnek és *Becsey* Antalnak egy olyan kutat csinálni amelyiknek a 64 fokos vizével máig is szobákat fütenek s megvolt a lehetősége ilyen, esetleg még forróbb vizek felfedezésének a Rudasfürdő melletti dunaparton mélyesztett fúrásban — azt eltömték. Ezzel az eltömött forrással ennek a fontos kérdésnek a megoldása is, ugy látszik, — eldugult. Eldugult, mert hiszen, ahelyett, hogy a javasolt 200 méter mélységig haladtak volna le, már 100 méternél betömték akkor, amikor ennek a felszökő sok viznek hőfoka a dolomithoz érve és abba befurva, rohamosabban emelkedett, mint minden eddigi budai furásnál láttuk és igy minden remény meglehetett ahhoz, hogy legalább 50-60 fokos, fütésre is jó termát tárjunk fel.

Indok: ez a viz apasztja a rádiumos *Juventus*-forrás vizét.

Nem állom meg szó nélkül, meg kell mondjam, hogy az eltömésre itélt dunaparti furás vize *magasabbra szökött fel és melegebb volt, mint a Juventus-forrásé,* tehát nem volt azonos és még ráadásul, amig a Juventus vize az egész országban a leggazdagabb rádiumban — s erre vagyunk jogosan büszkék — annak az eltömött dunaparti furásnak még a Rudasfürdő forrásai között is a legkisebb volt a rádiumtartalma, tehát amig az egyiket tokaji aszúnak nevezhetjük, a másik csak habzó sör. Olyat még senki se látott, hogyha a tokaji bor hordójába két csapot ütnek, a másikból sör folyjon, vagy ha mégis sör az, akkor középen egy harmadik feneke is van a hordónak és az választja el a bort a sörtől. Ilyen elválasztó kőzet van a Juventus és a dunaparti forrás között is, s azért nem apaszthatja el a megcsapolt sör a bort, még akkor sem, ha a bor hordója folyik. Mert akkoriban folyt léket kapott volt a Juventus hordója, csövezése, azért kellett neki ujat, véglegeset csinálni, amit előbb lett volna jó elvégezni.

Örök kár azonban, hogy ezért az összetévesztésért eltömték a dunaparti fúrást, amelyből egymagából majdnem annyi termális viz folyt ki, mint a többi, a Rudasnál levő forrásból s ráadásul a maga erejéből, minden pumpálás nélkül folyt volna be a fürdőkádakba és fürdőmedencékbe. Tehát jobb lett volna és költséget lehetett volna megkimélni itt is. Persze a legnagyobb költségkimélés az lenne, ha a „reklám"-kémény és gépház lebontása után most már jóformán *ingyen, természetes forró vizzel és nem drága gázzal fütenék a Rudasfürdőt,* de hát ennek befellegzett, amióta ugy tudják, hogy a nem rádiumos viz elapasztja az erősen rádiumosat, a borral telt hordóból sört lehet csapolni.

A Tabánban egy egészen uj világ kell, hogy felépüljön. Vajjon mivel fogják azt a fürdőszállodát, reumakórházat és miegymást fűteni, hogy ne egye a tüdőnket ujabb kénes szénfüst, mint másfelé a városban? Pedig ezeket a tüdőket nem is lehet olyan könnyen kicserélni, mint a Koronázó templom, vagy a Országház épitőköveit, mert azokat is a kénes füst ette meg.

Nem kell feltétlenül előbb ott is a sokkal drágább gázfütést megcsinálni, ráérnénk előbb, addig *megkeresni a Tabánban is a fütésre való forróvizet,* hiszen tudjuk, hogy az Alsómargitszigeten már 300 méter mélységből dűl a 70 fokos forró viz, amivel vagy 200.000 pengő ára fütőanyagot lehetne megtakaritani: évente!

A Tabánban is van már egy kanálisba fojtott furás, amelyiknek a fenekén 50 fok meleget mértünk és ez a fenék csak 200 méter mély. Milyen érdekes, hogy *már másfél éve nem vagyunk kiváncsiak, milyen forróság lehet ott, azon a környéken 3-4-500 méter mélyen?*

Nagyon jól megy nekünk!

Szolnokon fürdőt, szállodát, szinházat és néhány villát tudnak fűteni 52 fokos vizzel. *Debrecenben* is termális vizzel fütik a fürdő sok helyiségét, *Toscanaban* és *Kaliforniában* meg hosszú évtizedek óta folytatnak hőenergiabányászatot — nálunk is mutogatják: moziban. S mi sétálunk ezer esztendő óta millió és millió kalória felett a „fürdőváros"-ban, ahol a kénes gőzök és a füst még a köveket is megmarja és hetekig nem tud a nap reánk sütni, mert korom- és hamufelhővel takarjuk be az élhetetlenségünket, a tehetetlenségünket.

Legalább ne tudnánk, hogy mink van!

P. V. F.

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Egyesületünk február 25-én tartott igazgatóválasztmányi ülésén elhatározta, hogy evi rendes közgyülését március 21-én délelott 11 órakor tartja meg a Budai Polgári Casino nagytermében (I. Krisztina-tér 1.). Előtte 10 órakor ugyanott rendes igazgatóválasztmányi ülést tartunk.

A választmányi ülés elhatározta továbbá, hogy az Egyesület tagjainak eladó öröklakásait díjmentesen, központilag nyilvántartásba veszi s ezzel elősegíti az öröklakás-vevőknek is a megfelelő lakások — minden fáradságos utánjárás nélkül való — kikeresését. Az így központilag bejelentett öröklakások forgalma azután tájékoztatást fog nyujtani tagjainknak az esetről-esetre kialakuló öröklakás-árakról is.

A választmányi határozatnak megfelelően felkérjük összes tagjainkat, de főként a gondnok urakat, hogy nyilvántartásba vétel céljából mielőbb sziveskedjenek velünk közölni az eladó öröklakások pontos leírását és árát, ott ahol kölcsönterhelés van, azt is, hogy milyen a kölcsön és annak évi törlesztési összege mennyit tesz ki.

Adónaptár

március 5: az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengőig terjedő átalányára az első hatodrész lerovása bélyegekben, ha az adózó részére más lerovási mód előírva nincs.

március 10: az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengőig terjedő átalányára a második hatodrész lerovása.

március 16: az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengőig terjedő átalányának harmadik hatodrész lerovása bélyegekben. A havi 240 Pengőn felüli forgalmi adó februári átalány készpénzben lefizetendő. A havonta készpénzben fizetők a február havi forgalmi adót készpénzben befizetik a bevallás benyujtásával. A február havi fényüzési forgalmi adó a bevallási ív beadásával befizetendő.

Az üresen álló lakások adójának laküresedés címén való törlése iránt a kérelmet a m. kir. adófelügyelőséghez bélyegmentesen be kell adni. Igazolási kérelem ezen határidőn túl is előterjeszthető.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etagefütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

A ház jövedelméből igazoltan levonható tételek

A most megjelent 32000—1937. sz. P. M. rendelet 3. §-a szerint jogosan levonásba hozhatók a ház jövedelméből 1936. évre az alábbi címen kifizetett összegek:

(1) A jövedelem- én vagyonadóról szóló H. Ö. 11. §-ának 2. pontjában foglalt rendelkezés értelmében a f. é. jövedelemadó kivetése során az épületek nyers bevételéből termelési és kezelési költségek címén egyfelől az épületek nyers bevételének a megszerzésére, biztosítására és fenntartására fordított kiadásokat, másfelől a tatarozási és karbantartási költségeket kell levonásba hozni. Éspedig:

1.) Kezelési és fennartási költségek címén csakis az épületek használatával járó olyan mellékköltségek felszámításának van helye, amelyek levonását a hivatkozott 11. §. 2. pontja határozottan megengedi, feltéve természetesen, hogy azok az adókötelest terhelik. Ilyen költségeknek tekintendők a vizvezetéki, kéménysepresi, világítási, éjjeli őri, járdatisztitási költségek és végül az egyéb mellékköltségek. Ideszámítandó még a házfelügyelőnek ingyen átengedett lakás haszonértéke is. Ily címeken mindenkor az adózót terhelő, általa a valóságnak megfelelően kimutatott összegeket lehet figyelembe venni. Ügyelni kell azonban arra, hogy az együttes kezelésbe esetleg bevont összegek ne kétszeresen, vagyis itt is és az összes jövedelemforrások együttes összegéből is levonassanak.

2.) Tatarozási és karbantartási költségek címén az adózó által az 1936. évben tényleg kiadott összeget kell levonni akkor, ha az adózó ezeket a kiadásokat pontosan kimutatja és igazolja. Az adózó által teljesített olyan kiadások azonban, amelyek törzsvagyon gyarapítás jellegű beruházási költségek, továbbá azok a kiadások, amelyek nem az épület tényleges birtokosát terhelik, az épület nyers bevételéből nem vonhatók le. A felmerült kiadások pontos és részetes igazolásának hiányában karbantartási és tatarozási költségek címén csak az évenként rendszerint szükéges ily természetű kiadások levonásának lehet helye. Ez esetben ezen a címen az 1922. évi január elseje után emelt épületeknél 5 százalékot, az 1922. év előtt emelt épületeknél pedig 10 százalékot lehet a nyersbevételből, illetőleg a házadóalapból levonásba hozni.

(2) A tatarozási és karbantartási költségek cimén számszerű igazolás nélkül levonásba hozható összegeknek a nagyságát mindenkor az épület fekvési helyére, a nyers bérjövedelem összegére, továbbá az épület fennállási időtartamára, az építés módjára és minden egyéb idevonatkozóan figyelembe veendő körülményre való tekintettel olyképen kell megállapitani, hogy a nyers bérjövedelemből e címen százalékszerűen levonásba hozható összeg a tényleges viszonyoknak megfelelő legyen.

(3) Minden olyan esetben, amikor valamely adózónál tatarozási és karbantartási költségek cimén, egyes években az épület nyers bevételéből igazolás nélkül százalékos összeg, más években pedig hitelt érdemlő igazolás mellett a tényleg felmerült kiadási összeg hozatott levonásba és az utóbbi esetben felszámított költségekből arra lehet következtetni, hogy az előző években az épület tatarozása, illetve karbantartása elmulasztatott, a tényleg felmerült és igazolt kiadások összegéből az utolsó öt évben, illetőleg, ha az 1934., 1935., vagy 1936. évek egyikében ilyen leszámolás már történt, az utolsó leszámolás óta igazolás nélkül százalékszerűen levonáoba hozott tatarozási és karbantartási kiadásoknak az összegét levonásba kell hozni, hacsak az adózó a megelőző öt évben ily címen teljesített kiadások összegét nem igazolja, amely esetben csak a mutatkozó különbözet vonható le.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Csodákat és szenzációkat várnak a fürdőbetegek

A gyógyfürdők lelki hatása

Völgyesi Ferenc dr. előadása a Hollós Mátyás Társaságban

Sokat értekeztek már gyógyforrásaink és gyógyfürdőink *testet* gyógyító és regeneráló hatása felől, ugyancsak sokat tanulmányozták gyógyvizeink kémiai összetelét, de Völgyesi dr. előadása egészen újszerű és gyakorlati szempontból: a gyógyfürdők lelki vonatkozásai felől tárgyalta e számunkra olyannyira fontos nemzetgazdasági kérdést.

Ma már az egész világon, annak legeldugottabb helyein is lehet gyógysókat, vasat, arzént, meszet; de akár rádiumot is pénzért vásárolni. Tehát egymagában korántsem elegendő az a *tény*, hogy Budapestnek aránylag kis területén együttesen a világ leghíresebb gyógy- és hőforrásaival versenyképes és amellett legkülönbözőbb vegyi- és gyógyhatású forrásai vannak. E források itt bugyognak, itt vannak évezredek óta, de bizonyos élhetetlenség folytán legnagyobb részben kihasználatlanul folynak a Dunába. *Budapest vidékének világfürdői jellege viszonylagosan nagyobb volt a rómaiak korában, mint minap.*

Mi ennek az oka?

A gyógyfürdők és gyógyvizek minden időben szinte csodaszámba menő *rendkívüli gyógyeseteknek* köszönhették fellendülésüket. E különleges rendkívüli eseteket a hivatalos orvosi tudomány nem volt képes hosszú időn keresztül megmagyarázni, mert az ily szervi betegségek diagnozisa természettudományos értelemben ellentmondott a feltünő gyors gyógyulásoknak. Nem elég a gyógyfürdőket, a gyógyvizeket egyszerűen „előírni", a megfelelő eredményhez még igen sok *szuggesztiv* komponens gyógyhatását is mozgósítani kell, ami a legfontosabb, minden gyógyító eljárásnál igen fontos *a betegek megfelelő lelki előkészítése*, amit a tudomány ma a legszélsőségesebb esetekre vonatkozóan *„praehypnotikus suggestio"-nak* nevez, s ami alatt az értendő, hogy a betegnek szinte áhitatos bizalommal kell neki indulnia már a gyógyeljárásnak.

Ma már jól tudjuk, hogy *a betegek lelki beállítottsága* az, ami igen sokszor végérvényesen eldönti bármily gyógymód egyéni eredményeit.

Sajnálatos tény, hogy nálunk még *mennyire nincsenek ebbe a fontos* és nemzetgazdaságilag át sem tekinthető jelentőségű *kérdésbe belekapcsolva az egyetemes magyar orvosi kar, pedig a kevés számu hivatalosak nem pótolhatják az egész magyar orvosi kar döntő fontosságú invencióját, szaktanácsát, hozzásegitését, ellenőrzését és aktiv kooperációját!*

A betegek a gyógyvizektől — *csodát várnak!* Semmi sem mozgatja meg jobban a tömegeket, mint annak bizonysága, hogy e csodaszerű gyógyulások megfelelő egyéneknél, megfelelő feltételek mellett meg is történnek. Nálunk az elavult „exakt" felfogás folytán, *szinte szégyenlik bizonyos körök, hogy régebbi fürdőink falain márványtáblákon hálálkodtak ily csodaszerűen meggyogyult betegek. Szinte eldugják a mankókat és járógépeket, melyeket a gyógyult betegek elvetettek.* Pedig ahhoz, hogy forrásaink körül valóban nemzetközi vonatkozásban is kiérdemelt fürdőváros alakuljon, ahhoz nem elegendő annak hangoztatása bizonyos politikusok részéről, — különösen választások előtt, hogy „lesz nekünk még fedett sétányunk"; „lesz nekünk megfelelő ivócsarnoknnk"; rheuma szállónk", „balneologiai szakintézetünk".

A kulturvilág embere ugyanis szenzációt keres, s erre szüksége is van, hogy kimerült, felzakatolt és nagyigényű lelki világa megfelelően reagáljon, hogy benne „generalizálódhasson" a különleges gyógyulás reménysége és lehetősége.

Minden világfürdőhely csakis azáltal biztosithatja prosperitását, ha valaminő *helyhez kötött különlegességgel* mozgatja meg a távolvidékek gyógyulés után epedő betegeit. Mert *miért jöjjön a fürdőzni vágyó beteg éppen Budapestre, ha a fürdőket máshol is megkaphatja?* Fővárosunk egészen rendkívüli gyógyforrásai, páratlanul festői fekvése nem elbizakodásra, de éppen a hányok szakszerű és lelkes pótlására kellene hogy ösztönözzön bennünket, mégpedig *mtgfelelő áldozatok árán is!* A sok szóbeszéd és elméleti vita, valamint személyeskedő rövidlátás helyét végre *az alkotó munkának* kellene átengednie.

Még a zord *Izland szigetén is*, télen-nyáron hatalmas melegházakban, a földből feltörő meleg források természetes központi fűtését felhasználva, narancsligetekben délszaki növényeket termelnek, sőt falukon ily források felett hatalmas üzemekben — a parasztok is baromfit tenyésztenek. Völgyesi dr. látott amerikai anyát, ki kis gyermekét áthozta az Óceánon, hogy az izlandi gejzír feltörő melegvizében megfürdesse, mert a babona szerint ily emberen nem fog a fertőző betegség. Látott viszont olyan mexikói indiánt, ki, elzarándokolt a Niagara vizeséshez, hogy abban — lábvizet vegyen. Mert az indián hit szerint ez a legbiztosabb módszer, a legsúlyosabb lelki-kedélybetegségek egyike, — a reménytelen szerelem ellen.

A gyógyfürdők kérdése ilyformán lelki-problémává lett, s amennyire a gyógyvizek közvetlen élettani hatásuk által elősegítik úgy a testi, mint a lelki betegségek gyógyulását a szervezet gyökeres regenerációját, úgy a modern lélektani szempontok tekintetbevétele és mérlegelése hivatott arra, hogy a meglévő és távolról sem megfelelő módon kihasznált természetadta kincseinket mindannyiunk hasznára és boldogulására felhaszálhassuk és élvezhessük.

Dr. Nemes J. Gy.

Zászlók
utalvány nélkül
Indanthren festésü vizálló pamutanyagból, rojttal, termésfa-nőtt (nem deszkából vágott) olajfestékes páccal bevont rúddal:

kb. 150/ 65 cm.	méretben	P	4.80	5.—
kb. 150/100 cm.	méretben	P	5.80	6.20
kb. 200/100 cm.	méretben	P	7.—	7.50
kb. 250/100 cm.	méretben	P	8.10	9.—
kb. 300/100 cm.	méretben	P	9.10	10.—
kb. 300/150 cm.	méretben	P	12.—	—.—

Hungária zászló és díszitési vállalat
4 éves speciális zászlóüzlet
Prohászka Ottokár u. 4 T.: 1-832-79 Damjanich-u. 52. T.: 1-356-51. Nagy választék különféle zászlókban és rudakban.

Krisztinavárosi szállitási vállalat
ATTILA-U. 23. TEL.: 1-614-44.
Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

Eladó öröklakások

Villaöröklakások a Szt. Imre herceg út és Budaőrsi út sarkán létesített utcában. 8 darab 1—2—3 szoba-hallos lakások autóbusz és villamosmegállónál, önálló telekkönyvi tulajdonnal (3 szoba 17.000 pengőtől), elsőrendű kivitelben, hosszú lejáratú kölcsönnel eladók. Bővebbet: „Miénk" szövetkezet, XIV. Rövid ucca (Egri ucca) 12. Stefánia út 28-nál. Telefon: 2-969-72.

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Fadrusz u. 23. most épülő májusi belköltözésre kész társasházban garszon, 2 és 3 szoba hallos, összekomfortos, déli és keleti fekvésű, önálló telekkönyvi tulajdonjoggal, előnyös feltételek mellett eladók. Érdeklődni I. Szent János-tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

4 szoba hallos központi fütéses, adómentes öröklakás (Verpeléti ut 22. III. em. 4.) fizetési feltételekkel eladó. Érdeklődni lehet I. Szent János tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

3 szoba hallos loggiás öröklakás adómentes (Böszörményi ut 8. C. épület III. em. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Érdeklődni lehet I. Szent János tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

2 szoba hallos összkomfortos öröklakás adómentes (Győri-ut 12. III. 1.) 15.000 P készpénzért eladó. Érdeklődni lehet a házfelügyelőnél.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fűtés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

Angol tanár felfedezi Magyarország szépségeit

Mr. Leonhard Bressey angol professzor, a magyarság régi barátja, zártkörű előadást tartott arról, amit budapesti és vidéki útján észrevett és le is fotografált. Igazi angol módjára szükszavúan, minden fellengzős jelzőt kerülve, vonultatta föl a remek képeket, de ezek annál többet mondtak. Amit például Budáról láttunk, az magában foglalta a természeti és építkezési szépségek legjavát, de azonkívül még egy sor különös és vonzó olyan látnivalót, amit sok budapesti nem vesz észre.

Ahogyan Mr. Bressey például a Margitszigeten egy exotikus bokrot fölfedez, amint éppen pillangó száll reá, vagy amint tüzes napfényben meglesi a legszebb virágot, amint éppen a méhek idegenforgalma kezdődik és isznak a mézédes csöpp kehelyből, az csupa mosolyos költészet, bájos emlék s az isteni piktura minden meseszíne rajta van, mert Bressey a színes filmnek is amatőrművésze. A Szent Jobb budai körmenetén annyi artisztikus részletet vesz észre, hogy csak ilyenkor látjuk a magyar nemzeti viselet egész változatosságát és izléses úri stílszerűséget.

Alig van olyan falu, ahová Mr. Bressey el ne vándorolt volna, ha új meg új alkalma nyilt a népviselet lefotografálására. Kedvesebb és megkapóbb propagandát el se lehet képzelni, mint hogyha ezeket a fölvételeket kiküldik a nagyvilágba.

Március 15-én lengjen minden házon a nemzeti lobogó

Tavaszi illat a levegőben, fakadó rügyek a fákon, frissebben dobogó szivek az emberekben jelzik a tavasz közeledtét. Az egész természet uj életre készül. Az emberek vágya, reménysége, ihlete is mind-mind uj életre ébred. Elszáll a lelkekről a depresszió, amit a tél hidege, ködös levegője fagyasztott rájuk s megkönnyebbülten, felszabadultan szivják magukba az éltető tavasz varázsos levegőjét.

Nekünk magyaroknak azonban nemcsak a tavasz előhirnöke március 15-ike.

Nemzeti ünnepünk e nap, amikor nagyjaink megfujták a riadót, s a szent szabadság védelmére és kivivására sorakozóra hivták fel elődeinket a szabadság zászlója alá!

A zászló, a mi gyönyörü háromszinű zászlónk mindenkor legszentebb szimbóluma volt lelkes magyarságunknak s ma is, nemzeti ünnepeinket, amikor a szél a házakra kitűzött zászlót meglobogtatja szemeink előtt, megpezsdül a vérünk, szivünk hevesebben dobban s hálásan gondolunk nagyjainkra, akik odasereglettek a háromszinű zászló alá s elindultak vérükkel megszentelni azt a földet, amelyen születtek s amelyet ezer év óta magyarnak tudtak!

A tavaszi napfény glóriás sugara aranyozza be ezt a mi csodaszép zászlónkat, hogy hirdethesse mindenki előtt a mi magyarságunkat, a mi ezeréves, dicsőségekben gazdag multunkat!

Igy lenne jó, igy lenne szép!

De! Március 15-én, ha sétáink közben szemeink kutatva keresték a házakon a háromszínű zászlót, sajnos, csak nagyon kevés házon tudtuk megtalálni.

Most végre a főváros közgyülése elfogadott egy zászlórendeletet, mely kötelezővé teszi a zászló kitűzését, nemzeti ünnepeinken, s azt jóváhagyás végett felterjesztette a belügyminiszterhez.

A hazafias érzéséről ismert fővárosi háztulajdonosok be sem várták a minisztérium döntését és máris megkezdték a szükséges zászlók beszerzését és sűrűn keresik fel megrendeléseikkel a főváros jóhírű, régi, speciális zászlószaküzleteit, hogy még idejében birtokukban lehessen a mindannyiunk közös kincse, a magyar nemzeti zászló.

Március 15-én már valószinüleg minden házon ott fogja lengetni a magyar zászlót a tavaszi szél, hogy hirdesse a magyar szabadság szent gondolatát, a magyar együvétartozást, a magyar feltámadást!

Balázs Karoly

Ezüstrókák, kékrókák Olcsó árak **Csery Gyula** szücs mester **Bástyasétány 2.** Fizetési könnyitések Résztvesz a 100% akcióban

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

A Hollós Mátyás Társaság akciója néhai Viraág Béla emlékének méltó megörökitésére

A Hollós Mátyás Társaság igazgatósági ülése

Hétfőn este igazgatósági ülést tartott a *Hollós Mátyás Irodalmi Társaság a Császárfürdő éttermének* különtermében, *Hennyei* Vilmos ny. államtitkár vezetésével. *Hennyei* elnök bejelentette, hogy az Idegenforgalmi Muzeum létesitésére a Nemzeti Bank adta az első adományt és hogy a muzeum megvalósitása a legjobb uton halad. Az ülés elsősorban a budai fürdők ügyével foglalkozott, számos felszólalás keretében. *Tausz* Béla dr., *Pával-Vajna* Ferenc, *Tábori* Kornél és mások hozzászólása után megbizták a társaság fürdőügyi szakosztályát, hogy hivja fel az intéző körök figyelmét egyes rendkivül fontos szempontokra, melyek a fürdőügyet szolgálják.

Ezután elhatározta a társaság, hogy néhai *Viraág* Béla, a *Budai Napló* elhunyt szerkesztője és a Hollós Mátyás Társaság alapitója emlékének megörökitésére többirányú inditványt terjeszt elő. Beadvánnyal fordul a Közmunkatanácshoz, hogy a Bors-utcát, ahol az elhunyt hosszabb időn át lakott, nevezzék el *Viraág* Béla nevéről, ugyanakkor azonban akciót kezd, hogy szobrot is emeljenek *Viraág* Bélának, Buda halhatatlan szerelmesének. A házat, ahol lakott, a társaság emléktáblával kivánja megjelölni.

Réw Sándor igazgató terjesztett elő ezután figyelemreméltó inditványt arról, hogy most, amikor Óbuda ujjáépitése rövidesen megkezdődik, a *Hollós Mátyás Társaság* hivja fel a főváros figyelmét arra, hogy a csákányok nyomán felbukkanó történelmi leleteket méltó keretbe foglalják és ne talicskázzák el barbár módon azokat, mint az a multban már megtörtént, egyuttal ügyelni kell az uj városrész kialakitásánál arra is, hogy a történelmi környezetnek megfelelő legyen. *Istók* János a várbeli épitkezésekkel kapcsolatban tett hasonló inditványt. Mindkettőt kiadták a történelmi szakosztálynak.

Szilágyi Károly főtitkár beszámolt a társaság életében végbement eseményekről és a március 8-iki felolvasó ülés programjáról, melyet egyhangú lelkesedéssel vettek tudomásul az egybegyültek. Végül *Hennyei* Vilmos elnök örömét fejezte ki azon, hogy a Hollós Mátyás Társaság élete erősen fejlődik és fokozott munkát végez Buda érdekében.

Nagysikerű előadás a rómaifürdő-telepi elemi iskolában. A Rómaifürdő-telepi elemi iskola (III. Keve-u. 41.) ifjusága február 28-án, vasárnap délután jótékonycélu előadást rendezett, elbájolóan szép és kedves műsorral, amelyben az iskola számos növendéke szerepelt nagy és megérdemelt sikerrel. A közönség, amely zsufolásig megtöltötte a termet, alig győzte tapssal a szép és élvezetes számokat.

A XI. kerületi Szent Imrevárosi Vöröskereszt választmány március 2-án, kedden sikerült teadélutánt rendezett az előljáróság dísztermében. A kedélyes és mulattató műsor keretében Abt Albinné, Dán Nel Ica, Hofbauer Stefi, Alapi Nándor, Bognár Elek és Spáde Zoltán szórakoztatták a nagy számban egybegyült előkelő közönséget. A tiszta jövedelmet a családon kívül élő szegénysorsú tanoncok részére felállitandó otthon javára fordítják.

Széll Sándor dr. előadása a főváros ősi nevének visszaállításáról. A Budai Napló már több izben megemlékezett arról a mozgalomról, amelynek célja a főváros ősi nevének. Budának visszaállitása. A mozgalomnak egyik fontos lánczeme az az előadássorozat, amely március 6-án, vasárnap este jól nyolc órakor kezdődik a Terézvárosi Kaszinó nagytermében (Nagymező utca 20-22.). Ekkor tartja meg várt előadását Széll Sándor dr. tb. főszolgabiró, ennek a kérdésnek első harcosa és egyik legalaposabb ismerője. Előadása iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg.

A lóvasut *csak negyven éves kort ért meg fővárosunkban, mert 1860-ban épitették meg az első vonalat a Dunától a Keleti pályaudvarig, 1862-ben a Pálffy-tér—Zugligetit, 1865-ben pedig a Láchidfő—Óbudai vonalat.*

Valamennyi lóvasút 1900-ban már villamos üzemü lett és igy a nyugodt, kényelmes életnek ez a szállitója gyorsan kimúlt. A fiatalok kedvéért, akik talán a margitszigeti lovaspályára sem emlékeznek ideirjuk, hogy ennek a kocsijait egy vagy két ló húzta vas-sineken. Ha a ló megcsökönyösödött s nem akart húzni, bizony az utasok szálltak le és tólták a kocsit egy darabig, amig a ló újra „belejött" a húzásba.

Nem is volt akkor ez a mai élethajsza és ideges ember sem türelmetlenkedett évszámra a régi, ósdi lóvasúton.

Előadás a Szent Imre városi Társakör és Kulturegyesületben. A „Budapest Szent Imre városi Társaskör és Kulturegyesület" (Kelenföldi Társaskör) március 4-én, csütörtök este fél 7 órai kezdettel saját helyiségében előadóestét rendez, melyen „Az általános, titkos szavazás az állami eszmény nézőszögéből" cimmel dr. Kiss Dezső tart előadást, melyet társasvacsora követ. Teriték ára 80 fillér.

Lebontanak egy házat a Királyhegyi ásatások folytatása érdekében. Az óbudai Királyhegyen a főváros hosszabb idő óta régészeti ásatásokat folytat, amelyek már eddig is szép eredményt hoztak felszinre. A további ásatások érdekében szükség van a Viador-utca 10. számú ház lebontására. Ezt az épületet a főváros kisajátitotta és most intézkedés történt az épület lerombolására. A vállalkozó a bontási munkálatok végrehajtása fejében ingyen megkapja az épület anyagát, azonkívül 350 pengő készpénzt.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42
Mindenért házhoz küld.

Lelkigyakorlatok a Manrézában. A Manréza zugligeti zárt lelkigyakorlatos házban március 4-én a külsőferencvárosi Szent Kereszt egyházközség hivei, 12-én felsőházi tagok és orsz. képviselők, 17-én budapesti urak, 21-én orvosok, 23-án a kispesti reálgimnázium növendékei számára kezdődnek négynapos lelkigyakorlatok.

Egyházi kinevezések. Shvoy Lajos megyéspüspök Varga Andor Székesfehérvár felsővárosi káplánt kelenvölgyi hitoktató lelkésszé nevezte ki s helyébe Sugár Mihály albertfalvai káplán kerül. Zahola Károly budafoki káplánt Albertfalvára, Tubel Gyula prefektust Budafokra helyezte át. káplánt minőségben.

A Koronázó Mátyás templomban március 7-én Palestrina P. G. Missa brevis-e szerepel az egyházzenei műsoron. Március 14-én Gregorian mise, Missa de Angelis.

Országos ingyenes idegennyelvű táviskolai verseny indul meg a Magyar Külügyi Társaság védnöksége alatt. A verseny postai uton bonyolódik le és igy azon bárki részt vehet az ország bármely részében. Külön kezdő, haladó, és felsőtagozatok. A különböző előképzettségeket az egyes tagozatokon belül, pontelőnynyel egyenlitik ki. Az eredmények kihirdetése és a dijak kiosztása juniusban történik. Jelentkezési iv kérhető a cim és név megadása mellett: Országos Idegennyelvű Verseny Vezetősége, Budapest, 4. Postafiók 321.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Áthelyezések a fővárosnál. A polgármester dr. Okolicsányi Pál fogalmazót a IV. kerületi elöljáróságtól a polgármesteri IX. ügyosztályhoz onnan dr. Kékesi Ervin fogalmazási gyakornokot a polgármesteri II. ügyosztályhoz, Balogh Lajos irodatisztet a polgármesteri IV. ügyosztálytól a polgármesteri XIV. ügyosztályhoz, Karácsonyi Lajos irodatisztet a polgármesteri központi segédhivatalhoz, lovag Kempski Alfréd irodatisztet a polgármesteri III. ügyosztálytól a polgármesteri IX. ügyosztályhoz, dr. Hámory Zoltán fogalmazót a IV. kerületi elöljáróságtól a VII. kerületi elöljárósághoz, dr. Duka László fogalmazót, pedig a X. kerületi elöljáróságtól a polgármesteri V. ügyosztályhoz helyezte át.

A Kisfaludi-szinház műsora. Az óbudai Kisfaludy-szinházban március 5-től, péntektől kezdve március 11-ig bezárólag a „Ma éjjel szabad vagyok", Vaszary János, Szenes Andor és Eismann Mihály operettje körül szinre Fejes Teri vendégfelléptével. Főszereplők még: Ács Rózsi, Zelenay József, Tompa László, Madaras Vilma, Tamás Benő, Sós Mihály, Fáskerti Mária, Simonyi Márta, Földes Klári, Békéssy József. Rendező: Tamás Benő. Karmester: Dalnoky Ferenc.

HOLOCHER féle SANGHAY BAR
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 60.
Naponta TÁNC műsorral
REGGELIG NYITVA
Vasár- és ünnepnap 5—8-ig ÖTÓRAITEA
Bel- és külföldi, valamint kinai italok
Asztalrendelés T.: 2—599—91.

Nyolcszáz éves *elnevezés az orvos név s okmányokban találkozunk vele már a XII. században ebben a formában: orvos. A Szent Margit legendában olvassuk, hogy egy nővér olyan súlyosan megbetegedett, hogy az „orous" is kétségbeesett miatta. S ebben a legrégibb korban nemcsak papokat, hanem világiakat is találunk az orvosok között, sőt az 1511-ben megjelent „Decretum Gratiani" megtiltja; hogy zsidót beteghez hivjanak, vagy zsidótól orvosságot elfogadjanak.*

Halálozás. Nagy részvét mellett temették el Barát Ármin ny. miniszteri osztálytanácsost, a miniszterelnökségi sajtóiroda főnökét, a kiváló műfordítót és történetirót a farkasréti temetőben. Az egyházi szertartást Huszár Elemér plebános végezte. — Linhart József aranydiplomás mérnököt, ny. fővárosi műszaki főtanácsost pénteken nagy részvét mellett temették el a Fiumei-uti temetőben. A temetésen testületileg vett részt a főváros ut- és csatornaépitési ügyosztálya. A polgármester képviseletében Király Kálmán tanácsnok mondott bucsubeszédet, méltatva az elhunyt kiváló főtisztviselő érdemeit.

Uj főorvosi állást szerveztek a Szent Margit kórházban. A belügyminiszter jóváhagyta a fővárosnak azt az előterjesztését, hogy a Szent Rókus-kórházban egy fog- és szájsebészeti, a Szent Margit kórházban pedig egy orr- és gégeszakos főorvosi állást szerveznek.

100 százalék

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
JAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY
VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és műszaki váll. CSILLÁROK
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

EDÉNY, VASÁRUK
OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

ÉTTEREM
Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpelétí-ut 4/6 Telefon: 2—594—89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ
„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ
TELCS ERZSI fényképészeti műterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS
FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-511-45. (az udvarban)

HÖLGYFODRÁSZ
COHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósborulám és hajfestés után

KÁVÉ, TEA
„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55. Naponta friss pörköltkávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZŐRŰS
DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÉZIMUNKA
Speciális NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-ucca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

KÖNYVKÖTŐ
Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.
Németh Miklós könyvkötő ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.
Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODANSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 30. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ
SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó
II. Margit krt 56
Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR
ZLAMAL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina-körut 30. szám.

KÖZGAZDASÁG

Az értéktőzsde helyzete*

Heti jelentés. — Irta: Friedlender Andor

a Budai Általános Takarékpénztár rt. vezérigazgatója.

Az elmult tőzsdei hét a nemzetközi értéktőzsdék szilárd irányzatának hatása alatt emelkedő irányzatot mutatott. Voltak ugyan nyereség-lebonyolitásokra visszavezethető átmeneti lanyhulások, azonban a hadiipari konjunktura következtében emelkedő fémárak és az ezek feldolgozásával foglalkozó gyáripar, bányaipar és villamossági értékek további fejlődés lehetőségei előtt állanak.

Nemcsak a new-yorki, hanem az európai és középeurópai értéktőzsdék is szilárd alapirányzatuak, mely alapirányzatot némileg zavarja a nemzetközi pénzpiacokon észlelhető pénzdrágulás és és pénzszűke, ami részben politikai, részben hadiipari szükségletek kialakulására vezethető vissza.

Budapesten az elsőrangú bányaértékek mellett az érdeklődés a vasipari vállalkozások felé irányul. *Meglepetést keltett a Ganz-részvények cca 40 százalékos kiugrása.* A tőzsde publikuma, ugy látszik, előre escomptálja a vállalat lehetőségeit, melyek a hadiipari megrendelések konjunkturájában várhatók. Információnk szerint a vállalat ma különben is elsőranguan van foglalkoztatva. Evvel a részvénnyel kapcsolatban a kistőkések teherbirását elbiró kisebb papirok is előtérbe kerültek és igy a Magyar Asphalt, a Koho, Nova; Telefongyár és Klotild részvények iránt is élénk kereslet mutatkozott.

A budapesti tőzsde vezető papirjainak, a Rimának, Salgónak; Kőszénnek és Bauxitnak árfolyamai inkább tartottak voltak.

Eléggé élénk üzlet mellett tartott volt a kissé elhanyagolt Trust villamossági részvény piaca is, mely vállalat mult évi 4 P osztalékával szemben még nem alakult ki a piac véleménye arról, hogy várható-e további osztalékemelés.

A befektetesi értékek piaca üzlettelen volt, miután a közönség érdeklődése az ipari részvények piacára központosult, mely piacot, ha a nemzetközi pénzszűke és nyereségbiztositó eladások következtében eltéréseket is mutat, alapirányzatában a szilárdság jellemzi.

---

*A Budai Napló szerkesztősége, tekintettel arra, hogy a huzamosabb idő óta tartó tőzsdei aláértékelés folyamata a nagyközönség szélesebb rétegeinek érdeklődését is felkeltette, felkérte *Friedlender* Andor urat, a *Budai Általános Takarékpénztár rt.* vezérigazgatóját, hogy hetenként tájékoztassa a budai publikumot az értéktőzsde eseményeiről.

Szórakozzunk Budán
GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál
DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN A „Rubanna" világhirü KUBAI ZENEKAR rövid vendégjátéka
ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC
Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene
Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

Az idén korábban köszönt be a tavasz! Már most kell gondoskodni tehát ruhatárának kiegészítéséről, vagy felfrissitéséről. Győződjön meg a próbarendelés folyamán: üzleti szolidságomat igazolják az alábbi irányárak:

Öltöny tiszta gyapjuból — 80·— P-től
Átmeneti kabát — — — 85·— P-től
Sportöltöny két nadrággal 90·— P-től
Felöltő — — — — 85·— P-től
Raglán — — — — — 100·— P-től

Áraim olcsóságának titka: Egyenesen a a gyárból vásárolok! De ugyanolyan kifogástalanul dolgozom fel a hozott anyagot is; javitás és vasalás árai irányban állnak fazonáraimmal.

Hitelképes egyéneknek folyószámla hitel (Havi 20 pengő.)

Telefon: 1-572-23. Hivásra házhoz megyek

BÁNKI BÉLA, angol uri szabó
az OTI és MABI hivatalos szállitója
II., FŐ-UTCA 83. a 7-es autóbusz megállójánál.

A Magyar Általános Hitelbank kitünő mérlege

A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága f. évi március 2-án tartott ülésében megállapította az 1936-os üzletév mérlegét. A nyereség- és veszteségszámla 986,961. P 07 fillérrel javasolt leirások keresztülvitele után — a nyereségáthozat figyelembevétele nélkül — 2,388.741 P 93 fillér nyereséggel zárul a tavalyi 2,214.569 P 68 fillérrel szemben. A mult évi 1,801.217 P 90 fillér nyereségáthozat betudásával összesen 4,189.919 P 83 fillér áll a közgyülés rendelkezésére.

Ami a tiszta nyereség felhasználását illeti, az igazgatóság — figyelemmel az ezen kérdéssel összefüggő általános hitelpolitikai érdekekre — az összes szempontok alapos mérlegelése után úgy határozott, hogy osztalékfizetést ebben az évben sem hoz javaslatba. Ennek megfelelően az igazgatóság a folyó évi március 19-re egybehivandó közgyülés elé azt az inditványt fogja terjeszteni, hogy a közgyülés rendelkezésére álló összegből 500.000 P a rendes tartalékalap növelésére, 200.000 P az értékcsökkenési tartalékalap gyarapitására, 1,000.000 P az alkalmazottak nyugdijalapjainak javadalmázására forditassék, a fennmaradó 2,489.959 P 83 fillér pedig az 1937-es üzletévre vitessék elő.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GABOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

A Magyar Általános Takarékpénztár mérlege

A Magyar Általános Takarékpénztár mérlege mindenben megfelelt azoknak a várakozásoknak, amelyeket a közönség a nagymultu pénzintézet zárszámadásaihoz fűzött. Az intézet betétállománya 3.000.000 pengővel emelkedett, amivel a betétállomány most 56 millió pengőre rug és ebből 62.25 százalék, vagyis közel 35 millió pengő az állandó természetü betétkönyvekre esik. A hitelélet élénkitéséhez az intézet úgy a fővárosban, mint a vidéken, kiterjedt fiókhálózata révén jelentős uj kölcsönök folyósításával járult hozzá.

Az intézet mérlegüléséről a következő jelentést adta ki:

A Magyar Általános Takarékpénztár igazgatósága február 26-án tartott ülésében megállapította az 1936. üzletév mérlegét. A nyereség 1,146.469 pengő a tavalyi 1,133.496 pengővel szemben. Az igazgatóság a március 16-ra egybehivandó 55-ik rendes közgyülésnek javasolni fogja, hogy a szükséges leirások és tartalékolások után fennmaradó nyereségből, úgy mint tavaly, részvényenként 75 fillér osztalékot fizessenek. Az intézet betétállománya 56.017.285 pengő (tavaly 53.120.390), mely összegből a betétkönyvvecskékre 34.865.022 pengő, azaz 62.25 százalék esik. Ugy a takarékkönyvecskékre, mint a folyószámlán és csekkszámlán elhelyezett betéteknél a fővárosban és az összes vidéki fiókoknál örvendetes emelkedés mutatkozik. A betétemelkedés az 1937. év első hónapjaiban tovább fokozódik. Az intézet a betétek emelkedése, valamint az adósok visszafizetései folytán, jelentékeny összegű, uj, rövidlejáratú hiteleket bocsátott úgy a fővárosban, mint a vidéken a piac rendelkezésére. Az intézet mobilitását és likviditását igazolja, hogy a betétállománnyal szemben a készpénzállomány és a bankári követelések 6,442.319 pengőt (tavaly 5.945.304 pengőt) tesznek ki, ez a váltótárca 31.346.759 pengő (tavaly 29.566.051) pengős) tételével együtt egymagában is a betétállomány 67 százalékának felel meg.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 64a. TELEFON: 1-668-27.

Szabott árak
Levél a Budai Naplóhoz

Buda kereskedői és iparosai éber figyelemmel kisérik azt a mozgalmat, mely az üzleti életben a „szabott árak" bevezetésére irányul. Hallgatag és megértő megegyezés szerint Budának nagyrészt őslakó, komoly, becsületes iparosai és kereskedői eddig is szabott árakon árusitottak, illetve igyekeztek ezen elv szerint árusitani. Hogy ez nem mindig és nem minden vonalon sikerült, annak oly sok oka van, hogy azt e rövid cikkem keretében nem fejthetem ki kellőképpen csak nehány főbb mozzanatra kivánok rámutatni.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara ankétján elhangzott nyilatkozatok sem világitották még teljesen meg a helyzetet, de e fő nehézséget már ott is abban vélték megtalálni, hogy az általános, mindenkire feltétlen kötelező megállapodás betartásának ellenőrzése nagyon nehéz.

A másik főtényező a vevőközönség bizalmatlansága és az a megrögzött szokás, amely azt véli, hogy „jó vásár" csak akkor volt, ha azt hosszu alku előzte meg. Ha ki is van irva a szabott ár jelzés, a vevő, a sajnos még mindig számos nem szolid kereskedő és iparos által gyakran — mondjuk ki a szót „becsapva" — nem bizik meg az uj rendszerben és mintegy lelki kielégültséget érez, ha bármily jelentéktelen összeget „megspórolhat".

A szabott árak legyenek a körülményeknek megfelelően megszabva. Nem a vevő egyénisége, megjelenése, vélt fizetőképessége szerint, hanem reális számitással, mely az eladónak lehetővé teszi az ő fizetési kötelezettségeinek teljesitése után szerény megélhetését is. Ezért tehát nemcsak kiirni kell, hogy szabott árak, de minden egyes darabon annak megállapitott eladási „szabott árát" fel kell tüntetni nem saját abc jelzéssel, hanem mindenki által ellenőrizhető számokkal.

Fontos a szabott ár-rendszer az idegenforgalom szempontjából is. Az idegennek, lamia éreznie kell, hogy nem a Balkánon van, hanem egy igazi európai kulturáju országban, illetve fővárosban, hol a pénzéért bizalommal vásárolhat.

A szabott ár-rendszer szociális szempontjai is fontosak, mert a kereskedő es iparos, ki alkalmazottjai jólétéért súlyos Mabi- és Otidijakat fizet, ha szolid számitásai alapján megállhat és nem kell az árromboló versenytől tartania, végre hozzá fog jutni ahhoz, hogy saját jólétének alapjait is lerakhassa és hazájának hü és megelégedett polgára lehessen.

Glancz Lajos
II. Margit körút 8.
ezüst koszorus mester
bőröndös

Panaszkodnak a műegyetem körül lakó budaiak ,főleg a budafoki és Verpeléti úton és környékén lakók, hogy esős időben a sár miatt vannak a világtól elvágva, derült, száraz időben pedig a szaharai porfellegek teszik veszélyessé a járást-kelést. Pedig gyönyörü vidék, forgalmas utak, közel Buda szivéhez, közel Pesthez is, talán rá kellene illetékeseknek eszmélni a XI. kerületre, nem szabad az uj Boráros téri híd budai környékét Szaharává süllyeszteni.

Közmunkák Budán

Az óbudai uj kivezető főút I. szakaszának csatornázási munkáira a székesfőváros polgármestere ifj. Halász Hubert cégnek adott megbizást.

Az óbudai uj kivezető főút II., III. és IV. szakaszának csatornázási munkálataira tartott újabb, szükebbkörü versenytárgyalást a székesfőváros polgármestere. Ajánlatot adtak be:

a II. szakasz m-ra: Klauber és Vajda 114.433.20; Danubia 115.007.60; Gravieser Albin 115.623; Hajnal Imre 116.008.50; Molnár Kálmán 117.959.50; Skuteczky és Boray 119.921.67 P, 6 % eng., aj. elkésve érkezett; Borlay Károly fenntartja régi ajánlatát (120.477.45); König, Román és Stein 124.088.65; Szegedy Béla Jenő 128.233.50; Magy. Gazdasági és Kisvasuti Rt. 132.231.30; Teleki és Katona 137.615.70 P-vel.

III. szakasz m-ra: Teleki és Katona 78.664.85; Hajnal Imre 86.705.15; Klauber és Vajda 86.898.50; Molnár Kálmán 87.846; Danubia 89.074.80; König, Román és Stein 93.013.60; Magy. Gazdasági és Kisvasuti Rt. 94.787.80; Hacker Emil 103.897 P-vel.

IV. szakasz m-ra: Danubia 68.023; Molnár Kálmán 68.214.20; Klauber és Vajda 69.125.80; Hajnal Imre 69.610.50; Gravieser Albin 70.021; Liska Jenő 70.655.50; Skuteczky és Boray 72.731.10, 6% eng., aj. elkésve érk.; König, Román és Stein 74.947.30; Magyar Gazdasági és Kisvasuti Rt. 75.963.10; Obendorfer Rudolf 78.452.50; László és Blum fenntartja első ajánlatát 79.484.50; Wersetz Márton 83.975.30; Teleki és Katona 99,139,50 P-vel,

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatara a polgármester a következő épitési engedélyeket adta ki:

II. Bazár u. 4. háromemeletes bérházra Wolf Sándor és tsának V. Vilmos császár u. 66. (Tervezi: Stark Marcell Vilmos császár ut 58. sz.)

II. Margit krt. 65. hatemeletes bérházra dr. Preisich Kornél és nejének VIII. József krt. 30. (Tervező: Preisich Gábor Királyi Pál u. 7. szám.)

XI. Nedevár u. 7. magasföldszintes ikerlakóházra Székely Mária és dr. Dobó Istvánnak III. Apostol u. 22. (Tervező: Hajós Károly II. Pajzs u. 3.)

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET
ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f.
SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét
a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be
I., KRISZTINA-KÖRUT 145 — TELEFON: 1—577—99.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés
I., KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1—502—36.
HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119.
csak MOLDVAINÁL csináltasson. Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban.
KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK
ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA
ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ ISTVÁN HENTES ÉS MÉSZÁROS
I. PAULER-UTCA és ROHAM-UTCA SAROK
TELEFON: 1—535—28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak **SCHWEITZERNÉ**
fűzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT
ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST
I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS *CENGYEL*
I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

30 éve füszert, csemegét és italárut **KODNÁR-tól vásárolunk**
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel. 1—606—00.

Türk-nél füszer, csemege, italáruk
-nél kozmetikai, háztartási cikkek
jól és olcsón kaphatók
III. Zsigmond-u. 21. Lukács fürdőnél. Tel. 1-511-33.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete
Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15
Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-köruton

FALK MÓR Festék, háztartási cikkek
FESTÉKÜZLET II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

a Margit-köruton

„IERI" *tűző, keszlyü fogalom*
II., Margit körut 13.. XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET
II. Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL
II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. V. Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

a Vizivárosban

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás
WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő
II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-75.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények egész Budán közismertek

a Szent Imre-varoson

Megérkeztek az uj divat harisnyaszinek
GELLÉRT DIVATHÁZBAN
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 25

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

27 éve órát, ékszert és javitást
GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE **SÜTŐDÉJE**
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Hauer-sütemények Budán
csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet **Sebesfi József**
I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon Telefon: 1—666—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete
I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—18.
Naponta vad és vágott baromfi.

Budán Sugár-cipő megbizható!
Gyógycipőkben is nagy választék
I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek,
Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal
RÁGZ MIKLÓS
I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

Nóti Zoltán hentes és mészáros
I. Enyedi-u. 2. — Telefon: 1—560—19.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

Mellékelve: **A „Hollós Mátyás Társaság"** kiadványainak 1-ső száma.

35. évfolyam — Budapest, 1937. március 11 — 10. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Frontharcosok

Nagyon bölcsen cselekszenek a frontharcosok, hogy régi jogos követeléseikkel most azon az ajtón döngetnek, amelyet mindig a legjobb szívvel nyitnak meg előttük.

Szendy Károly polgármester eddig is bizonyságát adta annak, hogy a frontharcosok ügyét — jóval túl a rideg hivatali kötelességteljesítésen — szívbéli szeretettel karolja fel. Alig pár hónapja kétszáz frontharcosnak utalt ki gyorssegélyt, harmincegyet ugyanakkor szellemi szükségmunkához, nyolcat pedig állandó alkalmaztatáshoz juttatott. Tette pedig mindezt csendben, halkan, sok aktagyártás helyett a „kétszer ad, aki gyorsan ad" emberséges tudatával.

Nem lehet kétséges, hogy a főváros törvényhatósága a főváros első polgárának példaadása nyomán, egyhangúlag magáévá teszi majd a frontharcos-törvényt sürgető javaslatot. Elküldi majd határozatát az ország társtörvényhatóságaihoz is és az autonómiák megmozdulása — nem lehet másképpen — gyors cselekvésre készteti majd a kormányt.

Ebbe a kérdésbe nem szólhatnak bele finánc-szempontok. Azok, akik nem tekintettek ilyenekre akkor, amikor itthagyva családot, otthont, egyetlen falat kenyér itthonhagyása nélkül mentek oda, ahonnan valóban csak a csoda segítette vissza azokat, akik visszajöttek, megérdemlik, hogy szerény kis életük biztonsága minden egyéb probléma fölé emelkedjék.

A világür magyar hete

Itthon lehet hangos a kardcsattogtatás. A társadalmi és politikai széthúzás fogcsikorgatása is megkínozza az idegeinket. Amikor azután arról van szó, hogy a csonka határokon kívül látjuk magyar testvéreink sikereit, akkor elül egy percre a harc. Amikor magyarok nem politikai szólamokkal, hanem a nagyobb kultúra, az áldottabb tehetség mindennél fényesebb vértezetével vonulnak fel, hogy hitet tegyenek egy ezeréves ország termésének nagy értékeiről, akkor a közös büszkeségben az itthoniakat is közös öröm fogja el.

Ez a hét a magyar művészek rádió-hete volt. Európa legfejlettebb kultúrájú országaiból az éter rezgései a mi tehetségeink művészetét vitték szét a világba.

Kár lenne ezt az eseményszámba menő magyar felvonulást ki nem emelni a rádióműsorok apróbetűs szürke lapjairól. Hétfőn a lipcsei rádióban hegedült Zathureczky Ede, a Zeneművészeti Főiskola tanára, ugyancsak hétfőn az angol rádió közvetítette Droitwichból Fischer Edwin zongorajátékát. Kedden ugyanez a leadó magyar cigánymuzsikát közvetített, Kolompár Sándor cimbalomszólójával. Magyary Gyula dr., a világhírű magyar tudós kedden a bécsi rádióban tartott előadást Pázmány Péterről. Ezen a napon a francia rádió két leadásában is magyarok remekeltek. Strassbourg műsorában hangversenyzett az Uj Magyar Vonósnégyes, Párisból pedig László Edit zongorajátékát hallottuk. Csupa magyar siker, magyar kultúra. Szerdán ismét magyar világhíresség beszélt a bécsi rádióban: Germanus Gyula dr. előadását hallgattuk „Találkozás Ibn Szauddal" címen. Csütörtökön Kresz Géza és felesége, Drewett Nóra Boroszlóban hangversenyeznek, majd szombaton az összes német adók Nagy Izabella ajkáról hallatják a magyar népdal szépségeit.

Ha még ehhez azt is hozzátesszük, hogy Bécs hat színházában magyar szerzők darabjait játszották a héten, valóban jogos büszkeséggel hirdethetjük a magyarság diadalát a világ népeinek nemes szellemi küzdelmében.

Lehet-e, hogy gonosz elvakultság befoghassa a művelt nemzetek vezetőinek fülét azok elől a hangok elől, amelyek a legszebb szóval, a művészet szavával így követelnek tőlük megértést és igazságot, félreértett és igaztalanul bántott országunknak?

Óbuda tizenkét pontja

Óbuda egész polgársága pártkülömbség nélkül elfogadta a III. kerületi városrendezési bizottság 12 pontját, a vasárnapi nagygyülésen

Óbuda a város mostohagyermeke. Közterhekből 65 éven át ugyanannyit fizetett be, mint a többi városrészek és ma mégis szégyene Budapestnek.

A III. ker Városrendezési és Stadion Bizottság Óbuda problémáinak megvalósítása érdekében március 7-ére nagygyűlést hívott egybe, amelyen résztvettek az óbudai törvényhatósági bizottsági tagok is valamennyien pártállásra való tekintet nélkül. Szép és példaadó ez az összefogás, amely lerombolta a szűk pártkereteket a nagy jövő előtt álló ősi városrész szolgálatában. Óbuda nem tűrheti tovább, hogy azonos közteherviselés mellett a főváros mostoha gyermeke maradjon: ez az érzés fakadt ki a vasárnapi impozáns nagygyűlésen.

Mintegy másfélezer főnyi hallgatóság előtt zajlott le Óbuda egyesült pártjainak gyűlése a Korona nagytermében, amely teljesen megtelt. A megjelentek élénk közbeszólásai buzdították a gyűlés rendezőit é sszónokokat, hogy a súlyos és nagy problémát siessenek mielőbb megvalósuláshoz segíteni.

Nagy és értékes munkát végzett a Bizottság, amikor a 12 pontból álló program végrehajtása érdekében az összes törvényhatósági bizottsági tagokat és országgyűlési képviselőket meg tudta nyerni. A nagygyűlésen megjelent törvényhatósági bizottsági tagok *kivétel nélkül ígéretet tettek arra, hogy Óbuda mulhatatlanul megoldandó problémáinak kérdésében vállvetve együtt dolgoznak. A legközelebbi nagygyűlésre meghívják Szendy Károly polgármestert és az alpolgármestereket is.*

A nagygyűlés szónokai rámutattak azokra a kibírhatatlan állapotokra, amelyek Óbudát falusi színvonalra süllyesztik. Nincsenek megfelelő iskolái, parkjai, szobrai, utcái, a hozzátartozó és üdülőhelynek minősített hegyvidéknek ma sincs méltó autóbusz-közlekedése. Az óbudai híd kérdésének megoldása sokkal előbb volt tervbe véve, mint a most készülő Dunahíd, ennek ellenére mégsem kapta meg Óbuda a megígért hidat.

Az adómentesség megadásánál is elfeledkeztek Óbudáról és csak egyetlen utcájára kapta meg az adómentességet.

A nagygyűlés határozati javaslatot fogadott el s megbízta a Bizottságot, hogy Óbuda részére a lehető legnagyobb adómentesség megadását kérelmezze a Pénzügyminisztériumtól.

A III. ker. márciusi 12 pontja:

1. Hidat Óbudának! 2. Legyen már megadva a városrendezési terv. 3. A BESZKÁRT építse ki III. kerületi hálózatát. 4. A Dunapart legyen méltó Budapest világvároshoz. 5. A közműves területek kapjanak rendkívüli házadómentességet. 6. Kapjon csatornázást a Kaszásdülő összefüggően beépített része. 7. Kapjon vizet a Guggerhegy és vidéke. 8. A Hegyvidéket autóbuszjáratokkal hozzák közelebb a forgalomhoz. 9. Rendezzék a Római partot, vegyék meg a Római fürdőt. 10. A versenyuszodát a III. kerületben építsék meg. 11. A hajógyári szigetet tegyék meg magyar Práterré. 12. A Stadion az Aranyhegyen épüljön fel.

Ennek a 12 pontnak megvalósulását kéri Óbuda és a vasárnapi nagygyűlés hangulata biztosíték arra, hogy Óbuda márciusi 12 pontja meg is valósul.

A nagygyülés lefolyása

A gyűlés lefolyásáról a következő tudósításunk számol be: dr. *Botzenhardt* János kormányfőtanácsos, örökös törvényhatósági bizottsági tag elnöki megnyitójában örömmel állapította meg, hogy a kerület lakóssága társadalmi és politikai különbség nélkül teljes számban gyűlt össze: ez a nagy érdeklődés és együttérzés biztosítéka annak, hogy Óbuda évtizedes problémái mielőbb eljutnak a megvalósuláshoz.

Az első szónok *Orova* Zsigmond dr., a Nemzeti Egységpárt tagja volt. Kiemelte, hogy a kerület végre felismerte a bajok orvoslásának egyedüli helyes módját: félretéve minden pártérdeket, ma összefogott és együtt dolgozik mindenki, hogy ennek az elhanyagolt kerületnek a jövőjéért harcoljon. A kerület minden fontos kívánságát magába foglalja a „márciusi 12 pont". Ezek a pontok Óbuda szerénysége mellett tesznek tanuságot, mert vannak ezeken túlmenően is olyan problémái a kerületnek, amelyeket meg kell valósítani. Óbudának kevés az elemi iskolája, az óvódája és napközi otthona. Parkja, szobra alig van és a közegészségügyet mindössze egyetlen csonka kórház szolgálja. Ezeknek érdekében épp úgy fel kell venni a harcot, mint a 12 pontba foglalt többi jogos kívánságokért.

Vörösváry Miklós dr. demokratapárti törvényhatósági bizottsági tag utal arra, hogy a főváros városrendezési programja nem adja meg Óbudának azt a szerepet, ami ezt a városrészt joggal megilletné. Odaát a pesti oldalon tervbevették a nagyszabású Forumot, megnyítják a Madách Imre sugárutat, a Városligeten át meghosszabbítják az Andrássy utat, de Óbuda belső szabályozásáról teljesen megfeledkeznek. Kétségtelenül folynak szabályozási munkák a budai oldalon is: rendezik a Tabánt, rendezik a Horthy Miklós híd budai hídfőjének környékét gyönyörű kertészti kiképzéssel, az óbudai híd ügye azonban még mindig a jövő kérdése. Az útépítési programból mindössze egy-két utca kikövezése jut Óbudának. Hír szerint a külföldi autóforgalom útját is el akarják venni és át akarják terelni a Hűvösvölgyi útra. Beszélnek a nyugati, a keleti pályaudvar, sőt a délipályaudvar kitelepítéséről is, a Hév vágányokat azonban ottfelejtik a Dunaparton. A kerület teljesen visszamaradt fejlődésében, pedig földrajzi fekvése, természeti szépségei, történelmi multja és a közegészségügy reprezentánsainak véleményei szerint is kitűnőbb levegője egyaránt előtérbe tolják ennek a kerületnek gyors felkarolását az illetékes tényezők részéről. A mai gyűlésen megnyilvánult nagy érdeklődés hatása alatt össze kell hivni egy újabb nagygyűlést és arra meg kell hivni a polgármestert, az alpolgármestereket és a tanácsnokokat is, hogy közvetlenül győződjenek meg ennek a kerületnek égető bajairól.

Millok Sándor szociáldemokratapárti törvényhatósági bizottsági tag azzal kezdi, hogy már a Városházán megmondotta, hogy Óbuda olyan, mint egy abesszin falú, amely mai állapotában igazán nem méltó arra, hogy egy milliós világváros kerületének nevezzük. Bejelenti, hogy a szociáldemokraták minden rágalom ellenére készséggel hajlandók nemzeti alapra helyezkedni, ha hívják őket és készek vállvetve harcolni a polgársággal együtt a kerület jogos érdekeiért.

Hüttl Károly dr. keresztény ellenzéki törvényhatósági bizottsági tag mindenek előtt köszönetét fejezi ki vitéz *Pólya* Antalnak, aki fáradságot nem ismerő munkásságával megteremtette Óbudán a tényleges egységet. Ma már valamennyi pártnak egyetlen célja van: előmozdítani a III. kerület boldogulását. A 12 pont nem meríti ki a kívánságok teljességét. Nagyon fontos városrendezési kérdés az óbudai hidfő tengelyének a megállapítása, amely még eddig mindig nem történt meg.

Az óbudai híd ügyét — folytatta *Hüttl* — nem lehet tovább elodázni épp úgy, mint ahogy meg kell történnie a dunai utak tehermentesítésének is. A kisajátításokra mindössze 500.000 pengőt vettek fel. Ez nagyon kevés, ezt az összeget fel kell emelni, még pedig jelentősen, mert csak ez biztosítja a kisajátítások gyors és megfelelő lebonyolítását. Figyelmen kivül hagyja a főváros a hegyvidék szabályozását, pedig ez a vidék a főváros tüdeje. Kétségtelen, hogy a helyzetet megnehezíti a téglagyárak kitelepítése, mert itt a rendezésnek ősi szerzett jogokkal kell megbirkóznia. De jóindulattal és komoly akarattal itt is meg lehet találni a megoldás módját. A közlekedés problémájának megoldásánál az a baj, hogy a BSZKRT mindaddig nem tud mihez kezdeni, amig a városrendezési terv nincsen készen. Ami a Stadion ügyét illeti, ezt igazán nem lehet pártkérdéssé tenni.

Pethő Béla dr., a Keresztény Községi Párt óbudai elnöke rámutat arra, hogy Óbudával már évtizedek óta a legnagyobb igazságtalanságok történnek: amig Pestet állandóan fejlesztik, Óbudával semmit sem törődnek. Még a költségvetésben megszavazott tételeket is elszedik tőle. Igy történt ez a Schmidt kastély parkjával, amelyre 16.000 pengőt szavaztak meg. Ezt a pénzt most szépen elvitték Lágymányosra, hogy a Horthy Miklós híd budai hídfőjének kerti kiképzésére fordítsák. Ez ellen a legélesebben tiltakozni kell. Óbuda törzslakóssága a tönk szélén áll. Legalább annyit adjanak rekompenzációképpen, hogy biztosítsák számára a leghosszabb adómentességet.

Martin Gyula ügyvezető elnök a Stadion kérdésével foglalkozik behatóan és hangsúlyozza, hogy úgy tudományos, mint sport és közlekedési szempontból minden arra hivatott tényező legalkalmasabbnak találta, hogy a Stadiont az Aranyhegy alján kell megteremteni. Felhivja Óbuda polgárságát, hogy a Stadion-ügyben fogjon össze és tartson ki. Szóvá teszi még a városi házak 2000 lakójának a kérelmét. Öt nagy ház szomszédságában terül el a régi ujlaki temető, amelynek nincs se útja, se világítása.

Ezután vitéz *Móra* Mihály, a III. kerületi vitézek hadnagya érdekes statisztikai adatokkal világit rá Óbuda elhagyatottságára és hogy kultúrális intézményei milyen messze mögötte maradnak a pestieknek. Budán nincs felsőiparisk ola, sem ipariskola. A 26 fiú iparostanonciskola közül egy se jutott Óbudának. Nemrégiben még két iparostanonciskolája volt Óbudának, most egy sincs. A tanoncoknak át kell járni a pesti oldalra: honnan vegyék rá a villamosköltséget? Elemi és polgári iskolák lecsökkentek. Baj van a gimnáziummal is, amelynek megépitése állandóan késik. Az óbudai gyerekek egy része még Kelenföldre is eljár, mert az óbudai gimnázium épülete rossz. Pedig, mondja emelt hangon, akik nem itt érettségiznek, azok nem is vernek itt gyökeret. A születési arány Óbudán a legnagyobb. Gyerekek tekintetében, jelenti ki óriási derültség mellett, a III. kerület még aktiv.

Zboray Sándor dr., a HONSZ elnöke nagy tetszés mellett jelenti ki, hogy a III. kerület a főváros hadirokkantja. Itt az ideje, hogy pótoljuk a félévszázados mulasztásokat. Szóvá teszi a Közmunkatanácsnak azt az antiszociális intézkedését, hogy a kisajátitott házakból kitelepített 160 családot anélkül, hogy megfelelő elhelyezésükről gondoskodott volna. Sürgősen jóvá kell tenni ezt a dolgot.

Vitéz *Komárnoky* Gyula, a frontharcosok elnöke szerint a 12 pont kenyérkérdés. A tettek embereinek kell lennünk, hogy Óbuda lakóssága kenyérhez jusson, hogy itt többé éhező ember ne legyen. A nagymultú Óbudának minden joga megvan a jobb jövőhöz. Legsürgősebb három megoldandó kérdés: az általános szabályozás, az óbudai híd megteremtése, végül résen kell lenni, hogy a Stadion Óbudán épüljön fel.

A nagygyűlés hallgatósága ezután vitéz *Pólya* Antalt akarta hallani, aki eleget téve a közóhajnak, néhány lelkes szóval összefogásra és kitartásra buzdította Óbuda lakosságát, amely megmutatta ezen a nagysikerű gyűlésen, hogy együttérzéssel, összefogással akar és tud is dolgozni Óbuda jövőjéért. Óbuda eddig csak pénzt adott, ezzel szemben ma már joga van ahhoz, hogy ne kérjen, hanem követeljen. A két testvérváros egyenlő joggal egyesült, a pesti oldalon minden van, itt semmi, csak éhség és nyomor. Meg kell végre indulni a rohamos fejlődésnek és sikerülni is fog a munka, ha együttes erővel döngetjük az ajtót. A nagy éljenzéssel fogadott beszéd után a nagygyűlés egyhangúlag fogadta el a *Pethő* Béla által előterjesztett határozati ja-

vaslatot, amely a következő:

A III. kerület közönsége 1937 március 7-én tartott nagygyűlésén, amelyen az összes politikai pártok törvényhatósági bizottsági tagjai megjelentek, politikamentesen egyhangúan kimondotta, hogy hódolattal köszönti Magyarország kormányzóját, vitéz nagybányai Horthy Miklós Őfőméltóságát és felirattal fordul hozzá, amelyben feltárja sérelmeit. Egyúttal előterjesztéssel él a kormánynál, a székesfőváros polgármesterénél és a Közmunkatanácsnál, hogy évtizedes sérelmeinek orvoslását kérje.

Az óbudai híd megépítése a kerület létérdeke. Stratégiai szempontból is elsőrangú kívánalom ez, hiszen már a rómaiak is hidat építettek kelet és nyugat összekapcsolására. Ez évben befejeződnek a Horthy Miklós híd és a Margithid munkálatai és a felszabadult munkástömeget és alkatrészeket gyártó vasgyárakat zökkenés nélkül lehetne tovább foglalkoztatni. Fedezethiány nincs, mert a dunai hídalap bevételei folyamatosak, legfeljebb előlegre volna szükség a munkálatok mielőbbi megkezdésére, erre pedig az OTI-tól felvett kölcsönt lehet fordítani.

Ami a városrendezést illeti: Óbudát mostoha-gyermekként kezelték és egy világváros keretén belül falunak maradt vissza és nincs jelentős közintézménye, iskolája, tere, szobra, autóbuszvonala, közlekedése. Szégyenfolt maradt egy világváros testén. Rendkívüli házadómentességgel kell segíteni a pénzügyi kormányzatnak, hogy a fejlődés megindulhasson. Követelik az elmaradt közlekedés fejlesztését, a Rómaifürdő elfolyó rengeteg vizének kihasználását, a Dunapart és Rómaipart végleges rendezését. Visszás helyzet volna a versenyuszodát nem ebben a kerületben megépíteni, amikor előfeltételei csak itt találhatók meg, minthogy a Stadion létesítésére sincs megfelelőbb hely történelmi, terjedelmi, olcsósági és sportszerűségi szempontokból. A városrésznek csatornával, vízzel való ellátása, autóbuszjáratok létesítése, iskolák építése, mind elkerülhetetlen követelménye egy főváros jelentékenyen fejlődő kerületének. A hajógyári szigetet Attila néppark céljaira lehetne igénybevenni, mert a Margitsziget exkluziv jellege így megmaradhat. Itt pedig a szegényebb néposztálybeliek is találnak szórakozóhelyet a város északi részén is.

Hatvanöt éve az egyesülésnek és a III. kerület ott áll, ahol volt. Ujpest, Kispest, Pestszenterzsébet ma népesebbek már és közintézményekben is gazdagabbak. Eger, Miskolc, Pécs, Sopron, Szombathely lakossága kevesebb, mint a III. kerületé, de jelentőségük, iparuk, kereskedelmük, kultúrális intéményeik, épületeik, műemlékeik mind túlhaladták Óbudáét. Ott virágzó élet, itt elszegényedett, elproletarizálódott lakósság. Megakadt a fejlődés és a hajdan császárválasztó Attila és Árpád székhelye, Szent István birodalmának fontos gócpontja siralmas állapotban, koldusként áll az új gazdagok asztalánál. Segítséget kérünk Óbudának!

Andréka Károly ny. főkapitányhelyettes zárószavaival ért véget a mindvégig legnagyobb rendben és impozánsan lefolyt nagygyűlés. Alig hangzottak el a zárószavak, távirat érkezett a nagygyűlés címére: gróf *Apponyi* György küldte a táviratot, amelyben bejelenti, hogy teljes szívvel és lélekkel csatlakozik az óbudaiak mozgalmához.

A Hollós Mátyás Társaság márciusi irodalmi estje

Rendkívül népes és előkelő közönség jelenlétében folyt le hétfőn a Gellért-szálló különtermében a Hollós Mátyás Társaság március havi irodalmi estéje. A megjelentek sorában a társadalom és közélet számos jelesét üdvözölhettük. Többek között ott volt a hallgatóság soraiban *Kozma* Jenő is, akit *Hennyey* Vilmos elnök külön is üdvözölt.

Az ülést *Hennyey* Vilmos elnök hét óra előtt nyitotta meg. Ekkorára a hatalmas terem zsufolásig megtelt. Az elnök üdvözölte a megjelent tagtársakat és köszöntötte a vendégeket, köztük *Farkas* Ákos tanácsnokot.

— Mielőtt áttérnék a napirendre — mondta — méltóztassanak megengedni, hogy a társaság tevékenységi körébe eső néhány olyan ügyről tegyek említést, melyekkel köznapi hétfői estéinken szoktunk foglalkozni, de melyekre most szélesebb körben próbáljuk felhivni a figyelmet.

— Az egyik ilyen ügy *Viraág* Béla emlékének megörökítése. Nem lehet célom, hogy ez alkalommal részletesebben méltassam az ő működését, melyet, mint a társaság egyik alapítója, évtizedeken át szíve, lelke és mozgatója és mint a *Budai Napló* szerkesztője — Buda fürdőváros, az idegenforgalom és Buda kulturális érdekei terén soksok éven át önzetlenül, lelkesedéssel és odaadással kifejtett. Szerények vagyunk, tudjuk helyünket, nem kívánunk részére országos emlékművet, csak márványtáblával kívánjuk megjelölni azt a házat, amelyben a legutóbbi években szőtte álmait Buda nagyságáról. Megérdemli talán azt is, hogy a Bors-utcát, amelyben ez a ház áll, róla nevezzék el, ezenfelül társaságunk részére mellszobrát szeretnénk elkészíteni és azon a helyen, ahol örök álmát alussza, emlékére sirkövet szeretnénk felállitani. Tisztelt hölgyeim és uraim! E kegyeletes célok érdekében a budai társadalom körében gyűjtéseket fogunk indítani és mély tisztelettel kérjük Önöket, hogy ezirányú törekvésünkben támogatni méltóztassanak. A főváros, mely benne egyik lelkes, önzetlen, odaadó munkását vesztette el, bizonyára segítségünkre lesz kegyeletes törekvésünkben.

— Egy másik akciónk a következő: Az óbudai híd létesitésével a városrész ujjáépitésére kerül sor. A Hollós Mátyás Társaság azon lesz, hogy a csákányok nyomán felbukkanó római és török időkből való történelmi emlékeket méltó keretbe foglalják és ne talicskázzák el őket, mint ilyen eset a multban már megtörtént. Ott szeretnők megvalósítani azt a régi gondolatunkat is, hogy az idegenforgalom emelésére magyar múzeumot létesítsünk, mely Magyarország minden vidékéről a népszokásokat, művészetet, építkezési formákat mutatná be. *A Vár területén* is hasonló gondolatokat szeretnénk megvalósitani. Ez ügyben *Istók* János, neves szobrászunk, a társaság társelnöke vette át a vezető szerepet.

— Szorgalmazzuk a szemlőhegyi barlang feltárását is. Cseppkőképződményei úgyszólván egyedülállóak. A barlang nyílásától, mely a rózsadombi autóbuszállomástól 5 percnyire van, remek kilátás nyílik a városra és a messze távolban kéklő hegyekre.

— Bejelentem továbbá, hogy fürdőügyi szakosztályunkat megszerveztük és annak vezetésével *Pávai Vajna* Ferenc főgeológust, ennek az ügynek neves és eredményes munkását bíztuk meg. Most van napirenden a Tabánban emelendő fürdő-szálló, mert a Gellértben külföldi vendégeknek hetekkel előbb kell jelentkezniök, hogy helyet kapjanak. Ezzel kapcsolatos a *Szent Imre, a volt Rácfürdő átalakításának kérdése* és a *Rudasfürdő* kibővitése. Értékes gyógyvizeink nagyrésze kihasználatlanul ömlik a Dunába, mert a szükséges beruházásokból nem telik. Külföldre menő milliókat takaríthatnánk meg, ha a Dunába ömlő meleg vizeinket fűtésre tudnók felhasználni és nélkülözhetnők a külföldi szenet. Központi forráskutató, gyógyvízelemző és regisztráló tudományos intézményre lenne szükség.

— Megszerveztük továbbá *idegenforgalmi szakosztályunkat* és az idetartozó kérdések tanulmányozására, előadói minőségben, mint neves szakemberünket, *Tausz* Béla főorvos tagtársunkat kértük fel. Értékes közreműködését *Tábori* Kornél tagtársunk is kilátásba helyezte. Ezzel kapcsolatban említem meg, hogy a Hollós Mátyás Társaság kifogástalan magyar nyelven címzett meghívást kapott a szászországi Bautzen nevű városból. Az ottani főpolgármester arra figyelmeztet, hogy az ezeréves városkát emlék fűzi Mátyás királyhoz. A 15. században Mátyás király épittette át ujból a várost díszítő Ortenburg várát és királyi emlékét a vár kapuján megörökítette. Ez az az emlék, melynek mását Budapest főváros a Várban a pénzügyminisztériummal szemben a régi víztoronymaradványon megörökíttette. Bautzen főpolgármestere meghivta a Hollós Mátyás Társaságot, hogy Bautzen városát látogassa meg.

— Példa ez, hogy minő agilitással és élelmességgel szervezik külföldön az idegenforgalmat.

— Végül még bejelentem, hogy a *Budai Napló* szerkesztője a társaság körében elhangzott értékes előadásokat füzet alakjában fogja kiadni és a lap előfizetőinek ingyen rendelkezésére bocsátani. Ezért a lap uj szerkesztője, *Lippay* Gyula dr. a Hollós Mátyás Társaság igaz hálájára tarthat számot.

— Mélységes hálával tartozunk *Bánlaky* Géza igazgató urnak is, aki működésünket mindenképen támogatja.

Ezután *Farkas* Ákos dr. tanácsnok, a főváros elnöki ügyosztályának vezetője olvasta fel remek tanulmányát, amelyet külön mellékleten, teljes terjedelmében közlünk, mint a *Hollós Mátyás Társaság* kiadványsorozatának első füzetét. A közönség valósággal ünnepelte a kiváló előadót, percekig nem szünt meg a taps előadásának befejezése után.

Ezután *Durics Husszein Hilmi* budai főmufti a magyar-iszlám kapcsolatokról beszélt. Előadását részben Szilágyi Károly dr., a Társaság főtitkára tolmácsolta. A lenyügözően érdekes előadást a *Budai Napló* legközelebbi számában közöljük.

Agyagfalvi *Hegyi* István dr., a kiváló poéta, a Petőfi Társaság tagja lépett ezután az előadói emelvényre, hogy költeményeivel elragadja a közönséget, amely nem győzte hálás tapssal megköszönni a művészi örömet, melyet a kiváló költő nyujtott. Tausz Béla dr. igazgató-főorvos a budai gyógyforrásokról tartott nagyértékü előadást, melyet ugyancsak a *Budai Napló* legközelebbi számában fogunk annak értékéhez méltóan ismertetni.

K. *Lázár* Jolán *Gegus* Dániel verseiből szavalt. A gyönyörü megjelenésü művésznő előadása valósággal magával ragadta a közönséget. Méltó interpretálása volt *Gegus* szép verseinek.

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

Keöpe Viktor dr. előadása a székelykapu utjáról fejezte be az előadást. Keöpe Viktor szép tanulmányát más helyen közöljük: méltó azokhoz a nagy kulturáról, izzó magyar érzésről és páratlan tudásról tanuskodó irodalmi alkotásokhoz, amelyek *Keöpe* Viktort a legkiválóbb földrajzi utleiróink sorába emelték.

Az est programja kissé zsufolt és tulméretezett volt, úgyhogy az előadások sokáig elhúzódtak. Ezt azonban ellensúlyozta azoknak érdekes volta. A közönség mindvégig a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta az előadásokat, melyeket társasvacsora követett a Gundel-étteremben.

Dr. Kiss Dezső előadása a titkos szavazásról

Kiss Dezső dr. miniszteri tanácsos rendkívül érdekes, figyelemreméltó előadást tartott „Az általános titkos szavazás" cimen a Szent Imre-városi Társaskör és Kulturegyesületben. Kiss Dezső dr. komoly tanulmány alapján és a nemzeti ideál figyelembevétele mellett tárta a közönség elé a gyakorlati politika által felvetett s aktuálissá vált általános titkos szavazás kérdését. A szavazati jogot csakis azoknak véli megadni, akik ennek a fontos közjognak rendkívüli jelentőségét felismerni képesek és eléggé figyelmezettek ahhoz, hogy azt kizárólag a közérdeknek, a magyar nemzeti érdekeknek megfelelően gyakorolják. A titkos szavazás behozatalát pedig csakis olyan kautélák alkalmazása mellett látja lehetségesnek, amelyek a polgárság létérdekeit megvédik a túlhajtott s fegyelem alatt tartott szélsőséges pártok veszélyeitől és amelyek megnyugvást adni alkalmasak arra, hogy a megalkotandó képviselőház hasznos szolgálatokat fog végezni a nemzeti állam megerősítése érdekében. Az előadást a nagyszámú hallgatóság megéljenezte és zajos tapsokkal jutalmazta.

Az előadást követő társasvacsorán Szombathy Kálmán köszönte meg Kiss Dezső értékes és mélyenszántó előadását a Társaskör elnöksége nevében. Több felszólalás is hangzott el, köztük Becsey Antal elnöké is, akit szeretettel ünnepeltek a kör tagjai.

A Szent Lázár-lovagok Budán

A gyászmagyarok utódai az Árpádházi királyok alatt a néphit szerint a Szent Lázár lovagok voltak, akik a leprásokat, bélpoklosokat gyógyították és Budán a mai Szép Juhászné táján 1390-ban még állt a templomuk és ispotályuk.

A Szent Lázár lovagoknak különben hazánkban sokfelé volt fürdővel is kacsolatos kórházuk s birtokuk, amint azt IX. Gergely pápa 1236-ban — hétszázegy évvel ezelőtt kelt levele is igazolja.

A rendet tulajdonképen néhány János-lovag alapította 1227-ben tisztára a bélpoklosok gyógyítása céljából. IIV. Kelemen pápa azután kiközösítés terhe mellett meghagyta, hogy minden bélpoklos a Lázár-rendnek valamelyik kórházába menjen s vagyonát is arra kell hagyományoznia.

A SZÉKELYKAPU UTJA

Irta: dr. KEÖPE VIKTOR

A kapu minden népnél, minden birtokosnál fontos szerepet játszik. Jelenti egyrészt a kerítéssel birtokbavett területnek a bejáratát; tehát így mintegy a tulajdonjog foganatosítását. Másrészről, különösen a régi háborús világban, otthonának, házának védőbástyája is volt.

A székelykaput nagy általánosságban mindenki ismeri. Annyira jellegzetes, hogy külön fogalomnak lett a megszemélyesítője. Mégis az összehasonlítás megkönnyítése végett egy és mást el kell róla mondanom.

Általában kétféleségét ismerjük: a kiskaput és a nagykaput. A kiskapu a személyközlekedés részére épült, a nagykapu a szekér és állatok behajtására van szánva.

A *kiskapu* típusánál összpontosul építészetének szinte egész jellege. Mellette, ha van is nagykapu, azon csak alárendelt a díszítés és nincsen is szerves összeépítésben a kiskapuval. A kiskapu két oszlopát mindenkor keresztbefektetett gerenda köti össze. Legrégibb időben valószínűen szilárdítás végett, tehát célszerűségi szempontból alkalmazták. Ugyancsak ezt a célt szolgálta a két oszlopot és keresztgerendát összekötő kétoldali támaszték. Belső oldaluk rendesen többé-kevésbbé ivelt is, sok helyen annyira, hogy félkör, vagy majdnem háromnegyedkört alkotnak. Hogy az eső rothasztásától megvédjék az időjárásnak legjobban kitett keresztgerendát, kis tető kerül rá. A továbbképzés a gazdagodás jele, amikor a tető fölé még egy tetőt emelnek, amikor a tető kettőstető lesz. Helyesebb a kifejezés, ha kettőstető helyett kettőshereszt mondunk, mert tető tulajdonképpen mindenkor csak egy van, csak az eresz kettős. S ezzel már készen is volnánk a kiskapu leírásával. A csángóklakta Hétfaluban csakis ennek a féleségnek látjuk változatait.

A *nagykapu* inkább a Székelyföld tulajdona: Háromszékben, Udvarhely-megyében sokfelé látni. Itt a kis- és nagykapu közös tető alá kerül. Sok rajta a díszes faragás, de hiányzik a kettőseresz. A kiskapuról is legtöbbször elmarad a két támasztó erősítés, nincs rá szükség. Helyette a megmagasodott kiskapu fölé négyszögletes betét kerül. Ide rójják rá a mondanivalót. Ezt a részt ékesítik leggazdagabban. *Amig a kiskapu hajlamot mutat az ivesülés felé, a nagykapu inkább derékszögben épült. Felfogásom szerint a kiskapu tipusa volt az ősibb.*

Keressük fel először ott a székelykaput, az idegenek között, ahol a legszembeötlőbb a hasonlóság. Érdekes, hogy ez messze-messze, távolban, a Sárga-tenger partjai mellett. *Kínában van.* Nemcsak, hogy itt legfeltünőbb a kapuk rokonsága, de itt a leggyakoribb, a legváltozatosabb is a kapu. Az ember csak elámul, amikor lépten-nyomon a székelykapu hasonmását látja. Csodálatos különben, hogy itt a székelykapu szinte kizáróan díszkapuvá alakult át. Ilyen kaput látunk a templomok bejáratánál, a császári palota udvaraiban, de egészen szabadon a köztereken, sőt még az országutakon is.

A gazdag, tehetős kinai nép díszkapuihoz a legnemesebb anyagot választotta. Fája sokszor cédrusfa, de ha nem is az, úgy színesen lakkozott. A tetőt fedő zsindelyek helyett színes cserepet használnak. Csipkézettségét a cserepek alakjával, vagy pedig különálló majolikadísszel, sárkányokkal, csodaszörnyekkel adják meg. Gazdagságuk, pompájuk ellenére azonnal meglátjuk bennük a mi kapunk testvérét.

Idővel azonban a faszerkezet már nem felelt meg a követelményeknek, azért áttértek más anyagra. A fát felváltotta a tégla, márvány, de leggyakrabban a majolika. Természetes, hogy az új anyag változásokat idézett elő, de azért csodálatosan erős stilusérzékükkel szinte egészében meg tudták óvni a réginek a szellemét. Gyönyörű példa erre az 1541-ben épült híres „Ötös kapu", a Ming császársírokhoz vezető úton. Rongált állapotában is remekmű. Meghatottan, csodálattal állottam a kietlen kősivatagban e nagyszerű kapu előtt. A gondolat útján szárnyrakelt lelkem a mi székelykapunk sorsát látta benne — árván, elhagyottan, tépetten.

Amint az erdélyi kiskapuk leírásánál említettem, a kiskapu gyakran félkört megközelítően záródik. Ezt az irányt a kínai építészet is felhasználta, sőt tovább fejlesztette. Ilyen félkörös boltozást mutat Pekingben a Klasszikusok templomához vezető kapu. Ez is rendkívül értékes alkotás, a kapuépítészetnek szinte minden irányát egyesíti. A sokszínű csempével kirakott kapu kiálló gerendázata tisztán mutatja az egykori faépítkezés vázát. A sárga cseréppel fedett tető a mi székelykapunk mása. Végül pedig a fehér márvánnyal takart félkörös bejáratok az ivelést hangsúlyozzák. Nagyszerű, pompás alkotás, a kínai építészetnek egyik remeke.

Hasonló ízű kapuk vannak Hátsó-Indiában, *Annamban* is. Majolika, márvány és porcellán az anyaguk. A gyakori érintkezés a kínaiakkal az ország határán is túlvitte a kapuk kultuszát.

Az Ég templomához vezető úton ismét új irránnyal találkozunk. A kapukat hatalmas gránittömbökből rótták össze. A súlyos anyag nem engedi meg a gazdag részleteket. Az egész kapu egysikban épült és teljesen le van egyszerűsítve, annyira, hogy csak a gerendaszerű kötömbök maradtak meg. Amig az eddig ismertetett kapuk a részletek finomságával, a díszítés pompájával a gazdagítás felé haladtak, addig ezek a kőkapuk a leegyszerűsítést mutatják.

Ezt az irányt általánosították *Japánban* A sokféleségű kinai kapunak itt leginkább ezt a tipusát látjuk, a leegyszerűsített „tóri"-t. Kapujuk két oszlopból áll. Ezek felett a keresztbefektetett tető és alatta még egy vízszintes merevítés. Anyaga mindig fa. Fáját fényes vörös lakkal vonják be. Alakja már olyan messze esik a székelykaputól, hogy csakis a leegyszerűsített kínain át ismerhetünk rá a rokonságra.

Ezt az alakot mutatják a kapuk *Nikko*-ban, a japánok szent városában. Tompa pirosuk gyönyörűen olvad össze az óriási kriptomerák zöldes árnyékával. A japánok különben is előszeretettel helyezik el emlékeiket természeti szépségekkel megáldott helyekre. Jól tudják, hogy a nagyszerű keret csak emeli alkotásuk értékét. Ugyanez az eset *Miyajima*-ban is. Itt magába a tengerbe építették be a piros lakk tórit. Hogy az a zajló hullámok ostromának sikeresen ellenállhasson, erősítő támasztó oszlopokról is gondoskodtak.

Remélem, hogy az eddig mondottakkal sikerült a távolkeleti kapukat nemcsak megismertetnem, de sikerült rokonságukat a mi székelykapunkkal is bebizonyítanom. Mielőtt ismertetésemet befejezném, ki kell még térnem Ázsiának egy másik kulturális gócpontjára, *Indiára.* Igaz ugyan, hogy itt már nehezebb kimutatni a rokonságot, de még itt is csak kissé kutatni kell utána. A kaput Indiába mintegy kétezer évvel ezelőtt a hunok vitték be. Természetesen azonban, hogy az a merőben megváltozott környezetben szintén változásokat szenvedett.

Legtisztábban a *stupákhoz* vezető kapubejáratokon lehet az ősi kapuszerkezetet felismerni. A kapuk hatalmas kőgerendákból épültek. Így csak természetes, hogy a kapunak leegyszerűsített alakját mutatják. Legközelebb a már említett kínai kőkapukhoz állanak. Ezek is egy síkban mozognak. Az új világnak pompaszeretete azonban nem elégedett meg az egyszerű, vagy kettős keresztgerendázattal. Az oszlopokat összetartó keresztgerendák számát háromra vagy még többre emelte. Sőt még bizonyos felfelé ívelést, hajlottságot is adott neki. Azonkívül a keresztgerendákat egymásközött függőleges támasztékokkal is megerősítették. Alakja így meglehetősen hasonlít az ökörjáromhoz, amelyből egyesek származtatják. Meggyőződésem szerint ez puszta véletlen. *A stupák kőkapui nem az ökörjárom utánzásából keletkeztek, de nem is önálló hindú alkotások, hanem a turáni kapunak átalakult utódai.*

Mi tehát csak büszkék lehetünk a, sajnos, olyan kevéssé méltatott székelykapura, amely nemcsak azt bizonyítja, hogy műveltségünk Ázsia nagy kultúrnemzeteivel közös eredetű, de bizonyítja azt is, hogy őseink fejlett építészeti tudással lépték át a Kárpátokat. Hogy pedig milyen erősen összeforrott lelkükkel ősi műveltségüknek ez a hajtása, mutatja, hogy évezredes üldöztetés ellenére, híven megőrizték napjainkig.

Mindezekből kitűnik, hogy nemcsak Kinában, Japánban, de még Indiában is megtaláljuk a székelykapu rokonságát, távolabbi vagy közelebbi vonatkozásban.

Felépül a Tabán

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank a fővárosnak 5 millió pengős hosszúlejáratú kölcsönt ad, hogy megkezdhessék a Tabán ujjáépítését. Elsősorban az új gyógyszállót építik fel ebből az összegből, valóra váltva ezzel Szendy Károly polgármester nagyvonalú elgondolásainak első részletét a fürdőváros kialakítására. Elismerés illeti a Kereskedelmi Bankot azért a készségért, amellyel a főváros segítségére siet a nagy városfejlesztési terv megvalósítása céljából, anélkül, hogy a főváros polgárságára érezhető terhet jelentene a nagyszabású építkezések megindítása.

Amerikai városnegyed a Szent Imre városban

Nagyszabású terv megvalósításán fáradozik a FANSz égisze alatt a fővárosi és állami köztisztviselők egy nagyobb csoportja: teljesen modern *lakónegyedet szándékozik* építeni, amerikai stílusban a Szent Imre városban. A tervek szerint a *Szent Imre herceg-utja, Tass Vezér-ucca, Diószegi-ut és Vincellér-utca által határolt telektömbön épülne az óriás arányu bérháztömb, amely 38 többemeletes palotából állana.* Ez a terület a főváros tulajdona és az építkezni kívánó köztisztviselőcsoport, akiknek élén *Jakabffy* államtitkár és *Duday* Alajos fővárosi tanácsnok állanak, a polgármesterhez intézett beadványában a 7600 négyszögöles telektömb megvásárlását ajánlotta fel.

Beadványukban közölték, hogy társasház alapon akarnak építkezni és több, mint 5 millió pengőt fektetnének be a modern házak építésébe. A 38 épületben mintegy 400 lakás létesülne a legmodernebb kivitelben. A területnek csak egy kis részét építenék be, nagyobb részét parkoznák, azonkívül sporttelepi uszodát létesítenének a beépítetlenül hagyott területen. A 38 ház négy év alatt épülne fel fokozatosan. Az építési költség is biztosítva van, amenyiben egy része felett a bekapcsolódó köztisztviselők már rendelkeznek, a hiányzó részt pedig LÁB-kölcsön utján szerzik meg. Értesülésünk szerint a főváros hajlandó a 7600 négyszögölnyi telekkomplexumot a tisztviselői társasházak megépítésére eladni és négyszögölenként 100 pengőt kér a telkekért.

„Böngészés" a Normafa táján

Érdemes volt áztatni magadat a hegyoldalon? kérdezte kis barátjától egy budai gyerek, most, amikor enyhére fordult az időjárás és a hóval borított sípályáról elolvadt a hó.

Érdemes volt, bizony — hallottam a jókedvü választ a másik kis gyerek ajkáról. — Találtam öt pengőt. Ide nézz! — mutatta duzzadó zsebét a másiknak.

Az alaposan kipuposodó kabátzseb tartalmára én is kiváncsi voltam, mert amikor melléje lépet a másik, örömmel nyult a zsebébe.

— Ezt böngésztem az olvadó hóban!

Elcsodákoztam én is a „böngészés" eredményén. A kis kölyök marka tele volt zsebkésekkel, gyürükkel, öngyujókkal, cigarettatárcákkal, brostükkel és mindefélе olyan apróságokkal, amiket hölgyek és urak magukkal szoktak hordani.

Örömmel magyarázta:

— Ezért áztam az esőben! Végigböngésztem a hegyoldalt, de már nagyon vizes vagyok. Van még egy rész, ahol nem kutattam, holnap végigböngészem azt is

Élelmes gyerek vagy, kis böngésző. Megérdemled, ha mind összekeresgéled a sielők apró holmijait, hogy vegyél magadnak egy pár jó cipőt, mert ugyancsak elázott a nagy böngészésben a rongyos lábbelid. Akik meghemperedtek a hóban, a sielés örömei közben elvesztettek egyes apróságokat, rég elfelejtették azt, amit Te most, mint valami csatatéren, összeszedsz a sipályán.

A. K.

AZ UJJÁ
ALAKÍTOTT

Csere- fürdőpropagandát az utódállamokban

Igen életrevaló ideát vetett fel *Czukor* Miklós dr. franzensbadi fürdőorvos, aki a telet itthon tölti és minden balneológiai megmozdulásban lelkesen részt vesz. Szerinte nagy súlyt kellene vetni az utódállamok hozzánk közelálló lakóinak körében a fővárosi és főleg a Balatonmelléki fürdők intenziv propagandájára.

Ha talán a fővárosi fürdők és ivókurák konkurrenciája nehezebben hidalható is át, de az kétségtelen, hogy a Balaton a csenevész gyermekek és nők nyaraltatásában, fürdőztetésében felülmulhatatlan. Láthattuk az elmult években, hogy Csehországból, Lengyelországból hány család nyaralt Lellén, Almádiban, nem is szólva Ausztriáról, amely bizonyos vonatkozásban szintén utódállamnak számíthat. Elgondolása szerint ezt a propagandát politikamentesen *csere-fürdőkultusz* propagandájának alakjában kell megvalósítani. Ez úgy értendő, hogy pl. a csehországi fürdők indikációiról, helyzetéről stb. adna felvilágosító előadást egy ottani fürdőorvos itthon; magyar nyelven, viszont a Balatonról és más fürdőinkről pl. Pozsonyban és Kassán tót és cseh nyelven tudó itteni egyik balneologusunk tarthatna ismerettrejesztő orvosi propagandaelőadást.

Az idea megszivlelendő és kiterjeszthető szélesebb mederben is. Gazdaságpolitikai szempontból is mérlegelendő.

A Hollós Mátyás Társaság könyvtára

A Budai Napló ajándéka előfizetőinek

A „Hollós Mátyás Társaság", Buda szellemi életének ez a reprezentativ egyesülése, felolvasó ülésein a magyarság művelődésének legkiválóbb képviselőit szólaltatja meg. Olyan kulturértékek, a tudományok, a művészetek és irodalom olyan alkotásai szerepelnek a társaság irodalmi estéin, amelyeket meg kell őrizni és hozzáférhetővé kell tenni azoknak a szélesebb köröknek is, amelyeket méltán érdekelnek a Társaság ülésein elhangzott szellemi értékek.

A Budai Napló kötelességet vél teljesiteni, amikor most megindítja a „Hollós Mátyás Társaság" kiadványainak sorozatát. Mai számunkhoz külön füzetben, mellékletként csatoljuk dorogi Farkas Ákos tanácsnoknak a hétfői ülésen „Budapest tisztviselői hajdan és most" cimen elhangzott rendkivül érdekes, hatalmas történelmi és közigazgatási felkészültségü tanulmányát, mint a sorozat első füzetét. Méltóbb és szebb művel nem is kezdhetné a „Hollós Mátyás Társaság" kiadványainak sorozatát, mint ezzel a maradandó értékü alkotással.

Hisszük, hogy olvasóink megértő szeretettel honorálják a Budai Naplónak ezt az áldozatos gesztusát. Mi viszont tartozunk ezzel annak a nagy és diszes olvasótábornak, amely hűségesen kitart Buda egyetlen hetilapja, a harmincötéves Budai Napló mellett.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

Megalakitják a budai gazdasági és kulturális egyesületek blokkját

Több vezető budai egyesület azzal a tervvel foglalkozik, hogy a közös célok eredményes keresztülvitele érdekében megalakítják a budai egyesületek blokkját. Ezzel a szétszórtan működő mintegy 25 kis egyesület hatalmas és nagy erővé alakul át, mert Buda ingatlantulajdonosait, tehát adófizetőinek legtekintélyesebb kategóriáját pártállásra való különbség nélkül foglalná magában a megalakuló Egyesületek-közi Blokk, mintegy 10.000 taggal.

Mi a magunk részéről csak örülni tudunk az egyesületek vezetői által kezdeményezett szövetség létrehozásának Budának feltétlenül szüksége van egy olyan tekintéllyel és súllyal rendelkező testületre, amely a közös célok érdekében indított akcióknál feltétlen meghallgatásra talál az illetékes fórumok előtt. De szükséges ez azért is, hogy a városrendezési tervek a blokkban tömörült egyesületek speciális helyi kivánságainak figyelembevételével valósuljanak meg.

A blokk állandó helyiségének fontos problémája aként oldódik meg, információnk szerint, hogy a Budai Polgári Casinó vezetősége e célra egyik termét rendelkezésre bocsátja. Ezt a helyiséget központi fekvésénél fogva a blokkban tömörült összes egyesületek minden irányból könnyen megközelíthetik.

A blokk megalakulását előkészítő tárgyalásokon való részvétel céljából ezúton felkérjük a budai egyesületek vezetőségeit, hogy megbizottjaik nevét szíveskedjenek közölni a Budai Napló szerkesztőségével.

Az előkészítőbizottság munkájáról lapunk hasábjain állandóan tájékoztatni fogjuk olvasóinkat.

F. B.

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

A budai Városregény, Családregény és Polgárregény

— Polgárgeneologia és Polgárheraldika —

Irta: BEVILAQUA BORSÓDY BÉLA

A Város, a Család és a Polgár regényét, mint regényirodalmi műfajt bizonyára Honoré de *Balzac* minden idők és helyek fölött álló lángelméjű Géniusza alapozta meg a Comédie Humaine 1830 és 1840 között megírt grandiózus regényciklusában. Amit megirt, az Páris Városregénye, a farncia forradalom és a Napoleoni Háborúk utáni felcseperedett Ujpolgárság Családregénye és Polgárregénye. *Zola* az egy nemzedékkel későbbi polgártársadalmat írta meg a *Rougon-Macquart*-ciklusban.

Nyomdokaikon Thomas *Mann* a lübecki patricuscsaládok családregényeit, *Galsworthy* az angol, Selma *Lagerlöf* a svéd Családregényt írta meg. Magyar Családregényünk, Városregényünk és Polgárregényünk úttörői: *Tormay* Cecilia, *Babits* Mihály, *Szabó* Dezső és *Hatvany* Lajos báró. Ragyogó tehetségü magyar regényirodalmunk azonban nyilván azért nem alkotta meg a kiteljesedő pestbudai — pesti, budai és budapesti — tárgyú Városregényt, Polgárregényt és Családregényt, mert városi-polgári Családtörténetünk, illetőleg Családtörténetirásunk nincsen.

Sajnos, a régi pesti és budai Polgárcsaládok hamarabb haltak ki, mielőtt a pestbudai Családregény valóban megszülethetett volna. A pestibudai Polgárgenealógia és Polgárheraldika még mindig szegényes, kisszempontú és csak az adatközlések szintjéig eljutott várostörténeti irodalmunk előtt legalább is olyan ismeretlen, mint nagy kár.

E sorok írója hangoztatta a pest-budai Polgárgenealógia és Polgárheraldika feldolgozásának szükségét. A *Budai Napló*-ban, szerény kísérletül megírta a *Mayerffy, Oeffner, Pfeiffer* és *Kimnach* család rövid históriavázlatát és a magyar serfőzés történetében megírta a Mayerffy család történetét, ezt az eljövendő pest-budai Balzac tolla alá kívánkozó mondát.

Tragikusan elhunyt barátom, *Surányi* Miklós bíztatásomra irta meg a *Mayerffy család* Polgárregényét (Nemesi Cimer.) Ez a regény valóban pestbudai tárgyú Polgárregény volt, tehát bebizonyosodott, hogy a geniális regényiró egyetlen budai család történetéből remekművet tud alkotni.

Mennyi várostörténeti, polgártörténeti és családtörténeti kincs veszhetett oda régi budai családaink elpusztult levelesládáiban? Talán még van belőlük megmenteni való most is. Jó volna, ha a budai polgárcsaládok megnyitnák régi levelesládáikat a kutatás számára. Majdnem mindegyik régi budai polgárcsalád viselt valamiyen mesterségeredetü Polgárcímert. Ezekből többszázat sikerült már lejegyeznem. Kedves és szép dolog volna, ha a budai Polgárpátriciusság utódai padlásaikról lehozatnák egerek és molyok hamincadjára jutó levelesládáikat, azokba betekintést engednének, megengednék, hogy régi családi arcképeiket lefényképezhesse valaki. Igy lassan-lassan meg lehetne vetni a budai Polgárgenealógia alapjait.

Sivárrá szürkélő napjainkban magyar polgáröntudat ébredését jelenthetné egy ilyen kezdés. Megalakulhatna egy társaság, mely a budai Polgárheraldika művelésével foglalkozna. Ha Nagykörös ki tudta adni polgármenes családjainak történetét, miért ne tudná ezt megtenni Buda? Elvégre nem mindenki *Hergeloffener* itt Budán, vannak még itt sokan, akiknek dédapái is itt gyökereztek már.

A Rádió, a Gépmadár és egyéb ilyesmi vígan bömbölheti benzinszagú uj dalát, egy igen kétes értékü *Uj Társadalom* uj indulóját. Talán akad még néhány régimódi ember a vén Budán, aki liberális az *uj szellemmel* szemben, mondván, hogy kell az ebnek és a mai világ *kollektiv* társadalmától hátrafelé fordul egy szebb, individuális élet emlékeihez, egy élethez, amelyben kevesebb volt a Messiáskéboly, a Világmegváltás és ami evvel járandós, a Panama és a *jöttmentek* nyüzsgése, de több volt az igazi városi kultura. *Alakitsuk meg a Budai Családok Társaságát.* Ne csináljunk ebből üzletet. Gyüjtsünk adatokat és mentsük azt, ami magyar, polgári, uri és nobilis még megmaradt a régi élet budai romjai alatt.

„KRISZTINA" KÁVÉHÁZ

ALAGUT- ÉS ATTILA-UTCA SAROK
(Horváth kertel szemben)

Gazdon lakásba
praktikus vasbutorokat
készit
HUTTER és SCHRANTZ rt.
Budapest, VI., Vilmos császár ut 63.
Telefon: 1-229-18.
Mintalap ingyen

De egyszer elmegyek!

Irta és a „Hollós Mátyás Társaság" ülésén felolvasta:
Agyagfalvi Hegyi István,
a „Petőfi Társaság" tagja

„És mikor voltál otthon? — kérdezik
találkozáskor a jó földiek?
Szemem ilyenkor mindig elborul,
de vállat vonok: — Régen... de minek,
hová is mennék? Kihez? Nem maradt
élő rokon. Egy pár sír... semmi más:
De most dolgom van, szervusztok, megyek,
vár a feleség, gyerek s az irás!"

És rohanok. Azok, tudom, nevetnek:
— Hát ez is ilyen bolond ideges?
Könnyü nekik! Ők sürün hazajárnak,
az ő lelkük már semmit sem keres!
De én... hogy mennék, s nekem nem lehet,
bár évről-évre gyötrőbb lesz a vágy...
Meglátlak-e még egyszer, ufoljára,
Udvarhely, Tusnád, Kolozsvár, Szilágy?

Meg, meglátlak! Mert egyszer elmegyek,
ha lopva, szökve, ugyis elmegyek!
Az apám sirja vár s várnak az erdők,
a patakok, az ismerős hegyek!
És hí a kert, a ház, a vén torony,
Ezer emlékem riadót dobol
és én ne menjek? Ne menjek, ha mindjárt
rám is szakadna otthon a pokol?

Még várok... Egyszer felgyujtom megint
hitem hamvadó örökmécsesét.
Még várok. Hiszem, hinni akarom,
hogy szép álmaink nem üres mesék!
Még várok s hiszem, hogy nem, mint tolvaj
éjjel szököm be a palánkon át,
de a főuton százezren megyünk,
zászlók vezetnek s hangos harsonák!

Még várok... Isten, add, hogy igy legyen!
De ha nem igy lesz... ugyis elmegyek!
Hogy visszajövök, vagy ott fognak aztán
örökre sirok, patakok, hegyek,
azt nem tudom. Lehet, hogy tömlöcajtó
és korbács vár rám, könnyen meglehet.
csak egy biztos: ha kicsordul szivemből
a felgyült bánat: akkor elmegyek!

NÉHÁNY *évvel ezelőtt a pannonhalmi apátság környékén járva, szomorúan tapasztaltam, hogy az 1896. évi Milleneumi Emlékmü milyen siralmas állapotban van. Az oldalfreskók teljesen tönkrementek. Ha nem restaurálják sürgösen, úgy a menyezeti freskó is tönkre megy. Az üvegablakok töröttek, a madarak ki-bejárnak azokon. A bejárat csaknem életveszélyes, az idő kikezdte a lépcsőket is. A Müemlékek Bizottsága, ha eddig nem vett tudomást róla, akkor ezúton hivjuk fel a figyelmét ennek a nemzeti értékünknek a pusztulására. (B. R.)*

Az óbudai Dalkoszorú idén ünnepli 75 éves jubileumát

Az Óbudai Dalkoszorú ezévi rendes közgyűlésén Tóth Ferenc ügyv. elnök megnyitójában bejelentette, hogy Andréka Károly elnök más elfoglaltságára való tekintettel, kimentette magát. Ezt követőleg keresetlen szavakkal ecsetelte az elmult év főbb mozzanatait, továbbá a távollevő titkár jelentését is tolmácsolta, melyet a közgyűlés osztatlan lelkesedéssel vett tudomásul. A tisztikar lemondása után Mihalovszky István, a jelölőbizottság nevében terjesztette elő az új tisztikar névsorát, — melyet egyhangulag tett magáévá a közgyűlés — a következőkben:

Diszelnök: Andréka Károly ny. r. főkapitány h. Elnök: dr. Hanthy (Haidecker) János előljáró. Ügyv. elnök: Tóth Ferenc ny. isk. igazgató. Alelnökök: Kónya János és Zsitnyányi István. Főtitkár: Nemes Árpád m. kir. bírósági főtiszt. Titkárok: Schultze Tibor és Csabay Árpád. Jegyző: Réthelyi Mihály. Pénztáros: Klein Leó. Karnagy: ifj. Zöld Károly

A közgyülés végül elhatározta, hogy a dalkör fennállásának 75-ik emlékünnepélyét ez évben tartják meg, méltó keretek között.

IGAZI BUDAI
KÁVÉHÁZ

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: **FEITSCHER BÉLA**

Adónaptár

március 16: az általános forgalmi adó havi 48—240 Pengőig terjedő átalánya harmadik hatodrészének lerovása bélyegekben. A havi 240 Pengőn felüli forgalmiadó átalány februári készpénzben lefizetendő. A havonta készpénzben fizetők a február havi forgalmi adót készpénzben befizetik a bevallás benyujtásával. A február havi fényüzési forgalmi adó a bevallási ív beadásával befizetendő.

Az üresen álló lakások adójának lakúresedés címén való törlése iránt a kérelmet a m. kir. adófelügyelőséghez bélyegmentesen be kell adni. Igazolási kérelem ezen határidőn túl is előterjeszthető.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etagefütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1-615-59.

Jogorvoslat a házadó kivetés ellen

Az adókivető hatóságok most kezdik kikézbesíteni a házadó-fizetési meghagyásokat. Ott, ahol az adókivetés nem egyezik az elmult évi kivetéssel, vagy a novemberben beadott vallomással, 15 napon belül felebbezésnek van helye a m. kir. pénzügyigazgatósághoz.

Különösen vonatkozik ez a házszövetkezetekre, mert azok házadóvallomásának végleges rendezése folyamatban van s annak eredményétől függ, hogy a kibocsátott fizetési meghagyások jogosak voltak-e vagy sem.

Feltétlenül meg kell tehát fellebbezni a kivetett házadót, ha eltérés mutatkozik, vagy sérelmes emelés történt, mert az máskülönben jogerőssé válik s a később kiadandó rendeletnek, amely a kérdést véglegesen szabályozza — az elmulasztott fellebbezés folytán — nem lesz visszaható ereje.

Egyesületünk a sérelmesen kivetett házadó ellen beadandó fellebbezési ügyekben változatlanul a szokott módon áll igen tisztelt tagjainak rendelkezésére az Egyesület helyiségében.

F. B.

Krisztinavárosi szállitási vállalat
ATTILA-U. 23. TEL.: 1-614-44.
Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

Eladó öröklakások

Villaöröklakások a Szt. Imre herceg út és Budaőrsi út sarkán létesített utcában. 8 darab 1—2—3 szoba-hallos lakások autóbusz és villamosmegállónál, önálló telekkönyvi tulajdonnal (3 szoba 17.000 pengőtől), elsőrendű kivitelben, hosszú lejáratú kölcsönnel eladók. Bővebbet: „Miénk" szövetkezet, XIV. Rövid ucca (Egri ucca) 12. Stefánia út 28-nál. Telefon: 2-969-72.

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Fadrusz u. 23. most épülő májusi belköltözésre kész társasházban garszon, 2 és 3 szoba hallos, összekomfortos, déli és keleti fekvésű, önálló telekkönyvi tulajdonjoggal, előnyös feltételek mellett eladók. Érdeklődni I. Szent János-tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fűtés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

2 szoba hallos összkomfortos öröklakás adómentes (Győri-ut 12. III. 1.) 15.000 P készpénzért eladó. Érdeklődni lehet a házfelügyelőnél.

Páratlan öröklakásaink, szabadalmazott örökotthonaink huszonharmadik társasházunkban olcsó életet, gondtalan háztartást, értékálló életjáradékot biztosítanak! Épülnek saját telkeinken, csendes, pormentes, szanatóriumi fekvésben, a Böszörményi út 17-nél és a Széll Kálmán térnél, a Városmajor ősparkjánál, a Káplár-utcában. egyszobás-, egyszoba-, kétszoba hallos és nagyobb örklakások és örökotthonok. Utóbbiak berendezett központi konyhával, étteremmel, személyzeti szobákkal. Központi fütés, állandó melegvíz. Az épitési anyagok drágulása ellenére olcsó fixárú, elsőrendű építkezés, utánfizetések kizárásával. Fényes jövedelem, díjtalan bérbeadás. Prospektusok. Centrum Házépítő Vállalat, Horthy Miklós út 15, (269—301.)

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Az 1936. év végleges idegenforgalmi mérlege

Előttünk van a mult esztendő teljes idegenforgalmi statisztikája, mely 1936. december végéig mutatja ki az ideérkezett vidékiek és külföldiek számát. Kiderül ebből, hogy *Svájcból* 5871 utas érkezett (1935-ben 3998), *Franciaországból* 6378 (1935-ben 5052), *Hollandiából* 4707 (1935-ben 3010), *Belgiumból* 2313 (1935-ben 1067), *Dániából* 1338 (1935-ben 653), *Svédországból* 2680 (1935-ben 1099), *Norvégiából* 649 (1935-ben 285), *Finnországból 889* (1935-ben 354), *Lengyelországból* 1238 (1935-ben 878), *Görögországból 1054* (1935-ben 622).

Sokkal nagyobb számokat tüntet fel Nagybritannia: 12.140 (1935-ben 8231.) *Olaszország:* 12630 (1935-ben 7713) és *Németország:* 24.795 (1935-ben 17.537.)

A távoli, részben egzotikus helyekről érkezők száma is szépen gyarapodott. *Japánból* 583 (410), *Egyéb-Ázsiából 1456 (1131)*, *Afrikából (főkép* Egyptomból) 1322 (1935-ben 970), *Ausztriából* 422 (283.) Legfontosabb az *Egyesült Államok* nagy szaporulata: 8238 (1935-ben 5206.) Ezenkivül *Amerika egyéb államaiból* 895 (1935-ben 546) utas érkezett.

A környező országok adatai a következők:

Csehszlovákiából jött 5330 (1935-ben 5971), *Romániából* 3562 (1935-ben 2802), *Jugoszláviából* 1484 (1935-ben 1092), *Ausztriából* 3456 (1935-ben 3200), külön Bécsből 25.545 (1935-ben 24.992.)

Mindent összevéve közel 40.000-rel emelkedett a Budapestre érkezett idegenek száma, amely 258-880 utast tett ki, mig 1935-ben 220.265. Ami különösen örvendetes: *az itt-töltött éjszakák száma több, mint 120.000-rel emelkedett:* 865.697 volt, míg 1935-ben 741.512.

A vidéki idegenforgalom elenyészően csekély a budapestihez képest: 26.243 volt (1935-ben 25.025), a tiz legnagyobb vidéki város kimutatása szerint.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

Többszáz idegenforgalmi szakember érkezik áprilisban Budapestre

Idén a szállodások nemzetközi egyesülete Bécsben tartja nemzetközi kongresszusát, amelyre körülbelül 50 államból 950-1000 résztvevőt várnak. Budapest szállodásai máris nagy agitációt fejtenek ki, hogy a nagy-gyülés résztvevőit budapesti kirándulásra birják.

Budapest modern idegenforgalmát attól fogva dotálják, hogy 1926-ban itt volt a nemzetközi szállókongresszus, amely után majdnem 600 látogató vitte szét a világba Budapest idegenforgalmi értékeinek jóhirét. Fölösleges fejtegetni, hogy az ilyenfajta propaganda mennyire hasznos. Budapest szállodásai nagy áldozatkészséggel próbálják idén is hozzánk vonzani a külföldi szakembereket. Tervük az, hogy április 25-én különvonaton utaztatják le a világ minden részéből összegyülő kongresszistákat és főkép Buda nevezetességeit fogják elébük tárni; a hegyvidéket, a Margitszigetet, a budai fürdőket, a budafoki állami borpincét, amelynek legjobb vásárlói a szállodások és vendéglősök, valamint egyéb természeti, kulturális és idegenforgalmi értékeket.

Az eddigi megállapodások szerint a félszáz ország szállósai három napot fognak Budapesten tölteni.

Izes étel, finom bor rá, alakuljunk egy táborrá: ***akár inni, akár enni,*** **„Pozsony" Étterembe** ***menni !*** **Török József vendéglős I., KRISZTINA-KÖRUT 8/10. SZÁM.**

Gyorsforgalmu utvonalat épit Budán a Közmunkatanács

Most már teljesen kialakult a fővárosi Közmunkák Tanácsának az a nagyméretű terve, mely Budapest közlekedését jövendő legfontosabb részén modernizálja. Az uj törvényjavaslatot a képviselőház már elfogadta s ezzel a Közmunkatanács hatáskörét erősen kiterjeszti azokra a városokra és nagyközségekre is, amelyek Budapest környékén majdnem 400.000 lakóst jelentenek és igen nagyszámú *bejárót*, olyan személyeket, akik rendszeresen minden nap bejárnak fővárosi munkahelyükre.

Kétségtelen, hogy szükség van egységes közlekedési hálózatra és ennek legfontosabb mai munkaterülete a *gyorsforgalmi főutvonal Budán át, a Duna mellett. Álgyai Hubert* Pál közmunkatanácsi alelnök kifejtette, hogy az uj óbudai hidnak igazán nagyszabású jelentősége akkor fog kibontakozni, ha a hídat dunamenti közlekedési vonalak kötik össze a belső városrészekkel. Ilyen uj vonal Budán már nemsokára elkészül az ujlaki rakodóparton és rövid idő kérdése az óbudai kivezető ut elkészülése. De ehez megelelő kapcsolat kell a Lánchidtól a belső városrészekbe. Össze kell továbbá kötni az óbudai hid pesti hidfőjét a pesti Dunapart városközpontjával. *Mindennél fontosabb, hogy Óbuda városrendezési tervét a központtal való jó összeköttetés egészítse ki.* Ma különösen rossz a dunaparti villmosösszeköttetés, amely a Margithid pesti hidfőjénél megszakad. Az óbudai híd a Margitsziget csúcsánál és az óbudai hajógyári sziget déli végén épül föl, úgyhogy *öt éven belül a forgalom megindul rajta,* de addig a főutvonalnak is el kell készülnie.

A gyors-villamos a Szent Imre-út példájára Ujpesttől a Váci-uton át a Dráva uccáig az uttest közepén haladna, külön pályatesten és a Dráva uccán jutna ki a Dunapartra. *A Lánchídnál tágas aluljáró épül* s a dunaparti szállodák előtt viaduktba fogják vinni a villamost, úgyhogy zaja nem fogja zavarni a szállók lakóit.

Fürdőink filmpropagandájáról

adott izelítőt előadásában *Gesztl* Lajos, a vallás és közoktatásügyi miniszterium oktató filmkirendeltségének igazgatója, a *Balneológiai Egyesület* márciusi klubszerű összejövetelén a Gellért szálló dísztermében. Előadásában, melynek *„A modern pedagógia és a balneológia"* címet adta, rámutatott a modern középiskolai nevelés fontos szemléltető segédeszközére, mely a „Heimatskunde" leglelkesebb pedagógiai hirdetője: *az oktató filmre.* Szemünk előtt pergette le Erdélyország gyönyörü tavait alkalmi vásznán. Különösen megragadott filmjének oktató részén az a „trükkszerű" rajz, amely a tavak különböző geológiai eredetét magyarázta meg — mint *Pávai Vajna* Ferenc hozzászólásában kifejezte — minden professzori magyarázatnál frappánsabb gyorsasággal.

Tábori Kornél főszerkesztő az előadás apropóját kiindulva, rámutatott a régi Uránia ismeretterjesztő oktatófilmjeinek hazai hiányára, valamint annak szükségességére, hogy a hozzánk jövő idegen csereutasok stb. részére, akiknek néhány napi hajszolt autocar-körsétájukon nem nyilik alkalmuk a főváros minden gyógyintézményét és a vidék érdekességeit megtekinteni — szintén vetitsék le ezeket az idegenforgalmi propagandafilmeket. Az ilyen propagandafilmnek szépsége megragdná figyelmöket és további ittmaradásra serkentene sok idegent.

Mind az előadásnak, mind a hozzászólásnak nagy sikere volt. Az előadásért *Benczur* tanár mondott köszönetet, kérve, hogy a jövőben készülő hazai fürdőproganda filmeket a balneológia egyetemi hivatalos előadásain is vetithessék. *Nemes dr.*

Tisza Testvérek II., FŐ-UTCA 12. Tel.: 1—527—13 | Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

Zászlók
utalvány nélkül
Indanthren festésü vizálló pamutanyagból, rojttal, természa-nőtt (nem deszkából vágott) olajfestékes páccal bevont ruddal:

kb. 150/ 65 cm.	méretben	P	4.80	5.—
kb. 150/100 cm.	méretben	P	5.80	6.20
kb. 200/100 cm.	méretben	P	7.—	7.50
kb. 250/100 cm.	méretben	P	8.10	9.—
kb. 300/100 cm.	méretben	P	9.10	10.—
kb. 300/150 cm.	méretben	P	12.—	—.—

Hungária zászló és diszitési vállalat
46 éves speciális zászlószaküzlet
Prohászka Ottokár u. 4 T.: 1-832-79 Damjanich-u. 52. T.: 1-346-51. Nagy választék különféle zászlókban és rudakban.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára millimétersoronként.

Morvay Károly és Szondy István szerzői estje. A Németvölgyi Polgári Kör február 27-én este Morvay Károly zeneszerző és Szondy István szövegiró müveiből Magyar Szerzői Estet rendezett, melynek során bevezetőt mondott K. Császár Ferenc, a Németvölgyi Polgári Kör elnöke. Szerepelt még Baán Judit szavalóművésznő, Oláh József operaénekes, Máray T. László karnagy-zeneszerző, magyar nótákat adott elő, zongorán kisérte Morvay Piroska, továbbá Karácsonyi Margit, a Rádió előadóművésznője, Morvay Károly saját verseiből adott elő, majd a zenekari vonósegyüttes magyar nótákat játszott. Tagjai: Bánhegyi Géza, Huszár László, Koltay Béla, Naphegyi Tibor, Torma István, Horváth Ferenc, Kovács Béla, Daby Sándor, Link József, Baranek György, gondorkán: Sthymmel Miklós, zongorán Morvay Piroska kisért. Szünet után Karácsonyi Ella énekművésznő, Baán Judit szavalóművésznő, Sthymmel Miklós, Oláh József operaénekes, a szerző, Karácsonyi Margit, és a zenekari vonósegyüttes szerepelt. Konferált: Koltay Henrik. A műsoron szerepelt énekművészeket Morvay Piroska és Morvay Károly, a szerző kisérték. A nagy számban megjelent előkelő közönség rendkívüli tetszéssel kisérte a műsor minden egyes részét, de különösen nagy sikere volt az országos hirű kitünő szerzőnek, Morvay Károlynak és a szövegiró Szondy Istvánnak, akiknek szívhez szóló gyönyörü magyar dalait lelkes tapsok honorálták.

A Szent Imre-városi Társaskör évi rendes közgyülése. A „Budapest Szent Imre-városi Társaskör és Kultúregyesület" (Kelenföldi Társaskör), március 15-én, délután 6 órakor saját helyiségében (XI., Horthy Miklós út 15d.) tartja VI. évi rendes közgyülését. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jelentés az 1936. évről. 3. Az 1936. évi zárszámadás és a számvizsgálók jelentésének előterjesztése. Javaslat a felmentés megadására. 4. Az 1937. évi költségvetés előterjesztése. 5. Az alapszabályok 19. §-a alapján: a) tisztikar, választmányi és pótválasztmányi tagok választása három évre, b) számvizsgálók választása egy évre, c) tiszteletbeli tagok választása. 6. Az elnökséghez 8 nappal a közgyülés előtt beérkezett indítványok tárgyalása. — A közgyülés előtt délután fél hat órakor rendkívüli választmányi ülés lesz. — A közgyülés után a Társaskör helyiségeiben társasvacsora lesz, mely alkalommal dr. Makkai János országgyülési képviselő előadás keretében méltatja március 15-ét.

Nagyböjti délután. A Szociális Missziótársulat menhelymissziója, március 14-én délután 5 órakor nagyböjti délutánt rendez a Kerepesi út 29/a. alatti menhelyén. Ünnepi beszédet mond dr. Folba János prelátus, Hoffmannsthal „Jedermann"-ját előadják az Otthon lakói, majd szavalókórus és közös ének következik. Belépődíj nincs, az adományokat az 1500 hajléktalan segélyezésére fordítja a misszió.

A „Budai Művészek" jótékonycélu előadása az óbudai Stefánia Szövetség javára. Az Országos Stefánia Szövetség 7. számu anya- és csecsemővédő intézetének Szociális Bizottsága a „Budai Művészek" közreműködésével március 7-én, vasárnap délután jótékonycélu műsoros teadélutánt rendezett az alábbi műsorral: megnyitót mondott Andréka Károly tb. elnök, Sohár Vilma zongoramüv.-nő Liszt: Magyar rapszódiáját adta elő, Vesztróczy Sándor előadóművész magyar költök verseiből szavalt, Dóry József magyar dalokat énekelt, zongorán kisérte K. Votisky Alice, a rádió énekművésznője, Csernyánszky László székesfővárosi tanár, zeneszerző, magyar dalokat zongorázott, Árkossyné Szabó Margit tréfás előadást tartott, Bardócz Dénes aranykoszorus magyar dalénekes énekelt, zongorán kisérte: Witkowcky Károly zeneszerző, Makádi Horváth László tárogatón adott elő, zongorán kisérte Rózsa Zsigmond dr. zeneszerző, végül zárószót mondott Rózsa Zsigmond dr.-né zeneszerző. Müvészeti vezető és rendező: Koncz Dezső dr. volt. Az előkelő közönség, amely zsufolásig megtöltötte a Hajógyár utcai helyiség nagytermét, zajos tapsokkal köszönte meg a kitünő budai előadóművészek egyes számait.

A Kisfaludy-színház műsora. Az óbudai Kisfaludy-színházban március 12-től, péntektől március 18-ig, csütörtökig bázórag Latabár Kálmán vendégjátékának meghosszabbitásával szinre kerül:

a Művész-szinház nagysikerű darabja: Egy lány, aki mindenkié. Operett, irta Emőd Tamás, zenéjét Ralph Benatzky. Főszereplők még: Révész Vilma, Szalay Imre, Elek Piri, Károlyi István, Földváry Sándor, Pálfy Marika, Orlay Sándor, Tóth Mária, Faragó Vilmos, Hollós Árpád. Rendező: Latabár Kálmán. Karnagy Lóránt József.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Az „Elnémult harangok" előadása Budán. A Budai Ref. Ker. Ifjúsági Egyesület az elmúlt vasárnap adta elő Rákosi Viktor örökértékü művét: „Az elnémult harangok"-at. Az előadásra zsufolásig megtelt a Haypál Benő-emlékalapitványból épült előadóterem (Iskola utca 16.) és a megjelentek nagy tetszése kisérte az ifjúsági mükedvelők tehetséges játékát. A darabban kitünt a pópa szerepében Laczik István, Flórica szerepében: Ceglédi Ilonka. Kiváló játékot nyujtott továbbá Baracsi József, mint Simándi és Demeter Ilonka, mint Kisó. A rendezésért dicséretet érdemel: Baracsi József és Bézi László. Valószinü, hogy az előadást megismétlik.

Ezüstrókák, kékrókák Olcsó árak **Csery Gyula** szücs mester **Bástyasétány 2.** Fizetési könnyitések Résztvesz a 100% akcióban

Meghivó

a Csörsz-u. 1. számu Házszövetkezet 1937. április 4-én d. e. fél 11 órakor Budapesten, I., Csörsz-utca 1. szám földszint 4. ajtó szám alatt tartandó

rendkivüli közgyülésére

Tárgysorozat: 1) A házfelügyelőnek történt felmondás ügye. 2) A házfelügyelői szolgálat betöltésével kapcsolatos ügyek. 3) Esetleg megüresedő igazgatósági és felügyelőbizottsági tagságok betöltése.

Budapest, 1937. március hó 9-én.

Az IGAZGATÓSÁG.

FIGYELMEZTETÉS: A közgyülésen szavazati jogát csak az a tag gyakorolhatja, aki üzletrészeit, illetve, amennyiben azok bankletétben vannak, az erről szóló elismervényt a közgyülés előtt legalább 3 nappal a házgondnoknál letétbe helyezi.

BUDA

A Terézvárosi Kaszinó meghívására nagyszámú előkelő közönség jelenlétében rendkívül érdekes előadást tartott Széll Sándor dr., aki most elsőízben ismertette nyilvánosság előtt azokat az okokat, amelyek Buda nevének fővárosunk hivatalos neveként való visszaállítását szükségessé teszik.

Az előadó legelőször is a Buda név eredetéről beszélt, amely ősi magyar személynév. Személyneveknek (Solt, Csanád, Csaba) városnévként való használata igen gyakori a régi magyaroknál. Azokat a hagyományokat és legendákat ismertette ezután, amelyeket a költészet és szájhagyomány a magyar fülnek olyan kellemes csengésű Buda név köré fűzött az idők folyamán.

Megállapította az előadó, hogy tulajdonképen a pesti civisek önző lokálpatriotizmusának tulajdonítható, hogy ma már nem élvezheti a magyar főváros azokat a nagyszerű előnyöket, amelyeket ezek a hagyományok jelentenek bel- és külföldön egyaránt. Ők ragaszkodtak olyan görcsösen ahhoz, hogy a magyar főváros neve „Pest" legyen. Csak olyan kiváló férfiaknak, mint pld. Széchenyi István, köszönhető, hogy a Buda név végleg feledésbe nem merült.

Sokáig Pest-Buda volt az a név, ami leginkább megfelelt volna a városok egyesítésekor a civisek közvéleményének, ez a név helyesebb is lett abból az egyetlen szempontból, hogy nem hasonlít más nevekre és főként, hogy Bukarest nevével nem téveszthető össze. Viszont nem volt megengedhető a hagyományokra való tekintettel, hogy az idegennevű ujdonsült város neve: Pest az ősrégi és a történelmi hagyományok által megszentelt magyar Buda név előtt álljon. Igy született meg a Buda-Pest név, amelyet az 1872. évben iktattak törvénybe.

A mult évben volt Buda 1686. évi visszafoglalásának nagy jubileuma. Budapest jubileumáról nem lehet beszélni, mert ez a név csak 1872 óta van. Viszont 1686-ban nem Budapestet, hanem a legendás hírű Budát foglalták vissza. Igy azután nem csoda, ha a két különféle név a külföldet megzavarta. Sokkal helyesebb lenne, ha a fővárost ma is Budának neveznék.

A budai evangélikus nőegylet ünnepe. A budai evangélikus nőegylet a Krisztina-téri leánygimnáziumban tartotta József nádor hitvesének, Mária Dorottya főhercegnőnek emlékünnepélyét. Megjelent József főherceg, Auguszta főhercegasszony, Sztranyavszky Sándor, a képviselőház elnöke, Talas Onni budapesti finn követ, Sándy Gyula egyházfelügyelő és mások. Varsányi Mátyás dr. mondott lelkes ünnepi beszédet. Basilides Mária Mikus-Csák István kísérete mellett énekszámokat adott elő. Glatz Oszkár festőművész József királyi herceg verseiből adott elő. Az ünnepség Mátyásfalvy Erich ügyész zárószavaival ért véget.

Szórakozzunk Budán

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
UJ VEZETÉS — HIRNEVES SZAKÁCS
KITÜNŐ ITALOK, MÉRSÉKELT ÁRAK, HANGULATOS ZENE ÉS TÁNC

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN — Szántó-Virág együttes Doby Juci, a Király Szinház művésznője felléptével.

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

KÖZGAZDASÁG

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés:

Irta: **FRIEDLÄNDER ANDOR,** a Budai Általános Takarékpénztár r. t. vezérigazgatója

Multheti jelentésünk az értéktőzsde szilárd alapirányzatát jelezte és a hét végére a budapesti tőzsde ezt a feltevésünket igazolta is. Azok a jelenségek, melyek az elmult héten a nemzetközi viszonyokban jelentkeztek, bizonyos belső nyugtalanságokról terjesztett hiresztelésekkel kapcsolatosan, realizalásra késztették a spekulációt.

Feltünő és ritka eseménye volt a budapesti piacnak a Ganz részvények körül folyó érdekes játék és hivatalos nyilatkozat, melynek dacára átmeneti lanyhulás után a papir ismét emelkedő árfolyamokat produkált. Ugylátszik a minden árnyalati momentumokra érzékenyen reagáló tőzsde függetlenül akarja elbirálni az értékeléseket a vállalat altruista jellegű, óvakodásra intő nyilatkozatától.

A vas- és bányaértékek piaca erőteljesen megszilárdult.

A multbnn a Ganz-illetékesekhez hasonló nyilatkozat ellenére a Nasici részvények erős áremelkedést értek el.

Élénk figyelemmel kísérte a tőzsde a Műtrágya mérlegmegállapító ülésének eredményét s a csodálatos eredménnyel dolgozó vállalat ama határozata ellenére, hogy osztalékot nem fizetnek, a papirok iránt élénkülő érdeklődés mutatkozik.

A nemzetközi piacokon Svájcot nagy pénzbőség jellemzi, míg Prága a nehézipari papirok konjunktúrájának jegyében szilárd.

A fémek és nyersanyagárak nemzetközi értékemelkedése és az egész Európát izgalomba hozó ujabb és ujabb fegyverkezési bejelentések további ipari konjunktúrát jeleznek. Ugy látszik a szilárdságot jelző áremelkedések még nem érték el a kulminációs pontot és legtöbb komoly értékben javuló árfolyamot várnak.

A befektetési piacok elhanyagoltak és az érdeklődés megnyilvánulása az osztalékokkal nem mindig arányban álló módon mutatkozik meg az ipari értékeknél.

A budapesti tőzsde alapirányzata továbbra is a szilárdság felé hajlónak mutatkozott.

Kibővitette üzemét a Hazai Fésüsfonó

A gyapjufeldolgozó ipar rég hangoztatott kívánsága, hogy az itthon feldolgozásra kerülő gyapju egész mennyiségét a belföldi iparban lehessen felfésültetni. Eddig ugyanis az a helyzet, hogy a szükségletnek mintegy 30 százalékát, cca évi egymillió kilogrammot külföldre kellett küldeni, mert a hazai fésülő ipar kapacitása nem tudta a keresletet kielégíteni. A hétmillió kilogrammra becsült gyapjutermés belföldön felfésülhető része körülbelül 4.5 millió kilogrammra fog emelkedni és ezzel eléri a kívánt felső határt.

Az iparügyi miniszteriummal létesített megállapodás alapján a Hazai Fésüsfonó fogja kibővíteni fésülő üzemét, többszázezer pengő költséggel. Az üzembővítés révén a Hazai Fésüsfonó a feldolgozóipar összes igényeinek eleget tud tenni. A vállalat a gépeket már megrendelte, azokat rövidesen útnak is indítják, ugyhogy a szerelés rövidesen megkezdődik és még az idei nyírás idejére üzembe kerül a Fésüsfonó bővített fésüldéje, amelyben 40—50 új munkást fognak foglalkoztatni.

A Hazai Fésüsfonó fésülő-üzemének kapacitása eddig 3—3.1 millió volt, az üzembővítés révén ez a szám körülbelül 4 millióra emelkedik, ugyhogy a fésülőosztály körülbelül egyharmaddal lesz nagyobb, ami természetesen kihatással lesz a vállalat üzlet-eredményére is.

Vécsey Mátyás

SZURDAY RÓBERT marad továbbra is a Textilgyárosok Egyesületének elnöke

A Magyar Pamutipar R. T. igazgatósága *Szurday* Róbert elnök-vezérigazgató kiválásával kapcsolatban a következő hivatalos jelentést adta ki:

A Magyar Pamutipar R. T. igazgatósági ülésén *Szurday* Róbert vezérigazgató, egészségi állapotára való tekintettel, vezérigazgatói tisztsége alól való felmentését és nyugdíjazását kérte. Az igazgatóság ez alkalommal felkérte Szurday vezérigazgatót, hogy értékes szaktudásával, mint az igazgatóság elnöke és a végrehajtóbizottság tagja, továbbra is álljon a vállalat rendelkezésére és egyesületi tevékenységében a vállalat érdekeit támogassa.

Az igazgatóság ugyanezen ülésen a vállalat eddigi vezérigazgatóhelyettesét, *Gomperz* Ervint, vezérigazgatóvá nevezte ki.

A Magyar Textilgyárosok Országos Egyesületének pamutfonó szakosztálya ülést tartott, amelyen az összes választmányi tagok megjelentek s amelyet Szurday elnök nyitott meg. Bejelentette, hogy a Pamutipar R. T. vezérigazgatói állásától megvált, ezért kötelességének tartja, hogy a fonószakosztály elnökségét rendelkezésre bocsássa.

Szólásra emelkedett *Kammer* Hugó elnök-vezérigazgató is, aki a legmelegebb szavakkal üdvözölte Szurday Róbertet.

Azt hiszi, — mondotta, — hogy az összes fonók nevében beszél, amikor a leghatározottabban arra kéri Szurday Róbertet, hogy elnöki állását, úgy a pamutfonó szakosztályban, mint az úgynevezett ellátmányos fonók körében továbbra is tartsa meg.

Szurday megköszönte az iránta tanúsitott bizalmat, kijelentette, hogy az ünneplés hatása alól nem tud kitérni, lemondását visszavonja, annál is inkább, mert a jövőben még tárgyilagosabban és függetlenebbül végezheti hivatását, mint eddig.

Gergely Vilmos tárgyalásai Milanóban. A Vasutforgalmi részvényekben kisebb árumozgalom mutatkozik arra a hírre, hogy a Magyar Vasutforgalmi Rt. erre az évre legalább-is másfél pengős osztalékot juttat a részvényeseinek. A Magyar Vasutforgalmi vezérigazgatója, Gergely Vilmos egyébként, amint értesültünk, az elmult héten Milanoban tárgyalt üzleti ügyekben.

Gomperz Ervin Londonban. Gomperz Ervin, a Magyar Pamutipar vezérigazgatója Quittner Lóránd dr, igazgató társaságában Londonba utazott. Az utazás célja az angol technika fejlődésének tanulmányozása és ezzel kapcsolatban megfelelő modern gépek és technikai újdonságok alkalmazása a vállalatnál.

A GFB-gyár újabb reklámötletét nagy szimpátiával fogadta a vidék kereskedő társadalma. Fekete Jakab ugyanis minden jobb vidéki kereskedőnek egy másodosztályú vasutijegyet küldött, hogy tekintse meg gyárának legújabb kollekcióját és tanulmányi kirándulás keretében nézze meg a GFB-gyárat.

Előléptetés a Hungária Műtrágyagyárnál. Somogyi Imre cégvezetőt az igazgatóság érdemdús működéséért aligazgatóvá léptette elő.

A Pollák és Vécsei cég jubileuma. A budapesti tőzsde egyik közbecsülésben álló, tekintélyes tagja, a Pollák és Vécsei gabona-, termény- és őrleménybizományi cég. Köztudomású a szakmában, hogy a cég főnökei: Pollák Rezső és Vécsei Zsigmond milyen kitünő kereskedők, milyen hasznos, értékes tényezői a gabonacsarnoknak, milyen féltékenyen őrzik a cég szolid márkáját. A Pollák és Vécsei cég mindenkori szeriőz kereskedői tényekedése teszi érthetővé, hogy ezt a céget, amely immár 25 esztendeje dolgozik a piacon, az ügyfelek bizalma és ragaszkodása övezi. Az ország minden részéből rekrutálódnak Pollák és Vécsei ügyfelei. A Pollák és Vécsei cég nemcsak a gabonatőzsdén visz jelentős szerepet, hanem a lisztpiacon is, amennyiben a békéscsabai Kovács Mihály gőzmalom budapesti vezérképviselője. A negyedszázados jubileum alkalmából a cég főnökeit az ország minden részéből szeretettel és jókivánságokkal halmozták el.

Reimann Ernő lett a Klotild Vegyipari rt. elnöke. Február 16-án tartotta meg évi közgyülését a Klotild Első Magyar Vegyipari rt. Uj igazgatósági tagoknak megválasztották dr. Reimann Ernőt, Décsi Ernőt, a Salgó ügyvezető igazgatóját, báró Feilitzsch Berthold v. b. t. t.-t, Koltay Mátyást, a Magyar Asphalt vezérigazgatóját és Auer Adolfot, a vállalat ügyvezető igazgatóját. A Klotild Vegyipari rt. elnöke dr. Reimann Ernő lett. A vállalat az idén 60 fillér osztalékot fizet.

A Hungária Műtrágyagyár kitünő mérlege. A Hungária Műtrágya, Kénsav és Vegyi Ipar rt. 1937. március hó 6-án tartott igazgatósági ülése megállapitotta az 1936. üzletévről szóló mérleget és javasolni fogja az 1937. március hó 20-ára egybehivandó évi rendes közgyülésnek, hogy az értékcsökkenési alapnak, valamint a kétes követelések tartalékalapjának 450.000.— pengővel való dotálása után fennmaradó 257.395.53 pengő tiszta nyereség — tekintettel a még folyamatban levő gyárkibővítésekre — az 1937. üzletévre vezettessék elő.

A Salgótarjáni Kőszénbánya rt. nyeresége az elmúlt üzletévben emelkedett, minthogy a szénfogyasztás az egész vonalon növekedett és a villamosítás is halad. A vállalat érdekeltségi körét is kiterjesztette a Klotild Vegyipari rt. részvénytőkéjének megszerzésével. Chorin Ferenc nagyvonalú üzletpolitikája lehetővé tette, hogy a vállalat a folyó évben 30 pengő névértékü részvényei után 1.75 pengő osztalékot fizessen a tavalyi 1.25 pengővel szemben.

A Gazdák Biztositó Szövetkezetének hatalmas tűzbiztositási üzlete. Az egyetemes református konvent és a Gazdák Biztositó Szövetkezete között szerződés jött létre, amelynek értelmében 10 esztendőre a „Gazdák" nyerték el a hazai református egyházközségek és egyházi jellegü intézmények tüzbiztostásait. A szövetkezet és a református szervek közötti összeköttetést az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat tölti be, amelyhez eddig az ország 1200 anya-, ill. leányegyházából 1439 értékbevallás érkezett be. A január végéig feldolgozott értékbevallásokban biztositott összeg közel 85 millió pengőre rug. Valószinü azonban, hogy ez az összeg még lényegesen emelkedik és a 100 millió pengőt is elérheti.

J. VIRÁG ILONA MOZDULATMŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 44a. TELEFON: 1-446-27.

100 százalék

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
JAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.
Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY
VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll. —CSILLÁROK—
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

ÉTTEREM
Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2—594—89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ
„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ
TELCS ERZSI fényképészeti müterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS
FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56 (az udvarban)
Tel: 1-511-45.

HÖLGYFODRÁSZ
LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósgullám és hajfestés után

KÁVÉ, TEA
„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55. Naponta friss pörköltkávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZŐRŰS
DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÖNYVKÖTŐ
Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.
Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 30. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemü, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ
SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó
II. Margit krt 56. Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR
ZLAMÁL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina-körut 30. szám.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

A Magyar Kender Len és Jutaipar rt. ebben az esztendőben megkezdi az osztalékfizetést.

Uj útépítő vállaat alakult. Bartal és Prágai k. f. t. néven 50 ezer pengő törzstőkével. A vállalat ügyvezetője Bartal József és Práger Lajos.

A Pénzintézeti Központ közgyülésének hetében tartja meg a TÉBE is az 1937. évi rendes közgyülését.

Dr. bástyai Holtzer János Kammgarn Ipari és Keresekdelmi k. f. t.-t létesített.

Előléptetések a Chinoinnál. A Chinoin Gyógyszervegyészeti Gyár rt. igazgatósága a napokban tartott ülésén dr. Hoffmann Sándor egyetemi tanárt és Köves Ferenc főkönyvelőt a vállalat cégvezetőjévé nevezte ki.

A Roessemann és Kühnemann gépgyár az elmúlt évben jól volt foglalkoztatva és üzleteredménye meglehetősen javult. Előreláthatólag a vállalat az idén osztalékot fog fizetni.

Felemeli az osztalékot a Nagybátonyi. A Nagybátony Ujlaki Egyesült Iparmüvek mérlegmunkálatai a befejezéshez közelednek. A múlt évi egy pengős osztalékkal szemben osztalékemelésre tesz az igazgatóság előterjesztést a közgyülésnek.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GABOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78
BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00
BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Krisztina körút 133. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2. Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1. Tel: 2-693-77
MAGYAR ALTALÁNOS HITELBANK:
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91. Tel: 1-532-78
MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
XI. Horthy Miklós-út 35. Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b. Tel: 1-516-05
MAGYAR LESZAMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK:
II. Margit-krt 3. Tel: 1-534-92
MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02
NEMZETI HITELINTÉZET Rt.
I. Krisztina-krt. 141. Tel: 1-530-74
ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52
PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9. Tel: 2-583-93
PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I. Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42
Mindenért házhoz küld.

Közmunkák Budán

A budai rendelő (II., Görgey Arthur u. 2.) építésével kapcsolatos I. föld, kőműves, vasbeton, elhelyező, II. szigetelő, III. ács, IV. tetőfedő, V. bádogos, VI. kőfaragó és műkőmunka, IX. X. XI. asztalos, lakatos és mázoló, XII. üveges, XIII. vászonredőny, XIV. szobafestő munkákra már. 23-án 10 órára versenytárgyalást hirdet az OTI. (VIII., Fiumei út 19/b. I. em. 82/a.)

Az I, ker,, Szentháromság téren lévő Budavári Koronázó Főtemplom Mátyás tornyán a délnyugati támpillér és lépcsőtorony újjáépítésével kapcsolatos bontási és elhelyező munkákra hirdet versenytárgyalást a székesfőváros polgármestere. Az ajánlatokat III. em. 350 szám alatt március 23-án d. e. 9—10 közt kell benyujtani.

Az I. ker., Szentháromság téren lévő Budavári Koronázó Főtemplom Mátyás tornyán a délnyugati támpillér és lépcsőtorony újjáépítésével kapcsolatos haraszti keményműszkő kőanyagszállítási és kőfaragó munkáira hirdet versenytárgyalást a székesfőváros polgármestere. Az ajánlatokat III. em. 350. szám alatt kell március 23-án d. e. 9—10 óra köz benyujtani.

Az I. ker., Szentháromság téren lévő Budavári Koronázó főtemplom teoronytestén a délnyugati támpillér és lépcsőház újjáépítésével kapcsolatos kőszobrász- és szobrászmintázási munkáira hirdet versenytárgyalást a székesfőváros polgármestere. Az ajánlatokat III. em. 350. szám alatt március 23-án d. e. 9—10 óra közt kell benyujtani.

A dunapobbparti körvasút Pálffy tér Császárfürdői szakaszának áthelyezési és a Margithídnál létesitendő végállomás munkáira hirdet március 22-én 10 órára versenytárgyalást a Beszkárt. (VII., Akácfa u. 15. III. 311,)

Az óbudai kivezető főút csatornázási munkái. A II. szakaszra **Klauber és Vajda** 114,433.20, a III. szakaszra **Hajnal Imre** 86,023.95 és a IV. szakaszra **Gravieser Albin** cég 67,041.65 pengős ajánlatát javasolta elfogadásra az ügyosztály.

A III. ker., óbudai új kivezető főút dunaparti támfal alépitményi és betonmunkáira, valamint terméskőburkolat és mellvéd elhelyezésére, továbbá kőfaragó munkáira hirdet március 30-ára versenytárgyalást a főváros.

A fogaskerekű vasút Művész-úti megállójánál létesitendő 3 méter hosszú, 1.5 méter széles, 2.4 méter belvilágú vasszerkezetű, részben pala, másrészt üvegfalakkal bíró várócsarnok elkészitésére és felállitásra tartott március 1-én versenytárgyalást a Beszkárt. Ajánlatot adtak be: Korányi és Fröhlich 2120, Jungfer Gyula 2150, Kőbányai gép- és vasszerkezeti műhely 2225, Márkus Lajos 2250, 8 nap, ½% eng., Kollerich Pál és fia 2680, 8 nap ½% eng., Skolkay Mátyás 2460 pengővel, 8 nap ½% eng., ajánlata elkésve érkezett.

A szentendrei sziget nyugati oldalán a II. budai vízmű III. csőkútcsoportjának C, D csoportja részére kész betonkövekből és csömöszölt betonból létesitendő mintegy 1700 fm hosszú szifoncső csatorna és 2 drb. gyüjtőakna építési munkálataira tartott versenytárgyalást a székesfővárosi Vízmüvek igazgatósága. Ajánlatot adtak be: Barta József és Hollós Ferenc 182,039.20 pengő, 87 naptári nap, megosztás esetén plusz 3% felár; Gratzl Lajos és Bozó Gyula 189,403.70 pengő, 130 naptári nap, megosztás esetén ½% felár; Bíró László 192,142.28 pengő, 140 nap, megosztás esetén plusz 2% felár; Wersetz Márton 192,770.44 pengő, 147 munkanap, megosztás esetén 1% felár; Fejér és Dános 194,787.67 pengő, 154 naptári nap, megosztás esetén plusz 4% felár; Hacker Emil 199,057.02 pengő, 120 naptári nap, megosztás esetére emelkedést nem adott; Hajnal Imre 219,944.90 pengő, 90 naptári nap, megosztás esetére 4% felár; László és Blum 215,438.98 pengő, 150 naptári nap, megosztás esetén plusz 5% felár, altern. ajánlat 203,293.98 pengő, ha a betonidomkövek szorosan egymásmellé helyeztetnek; Magyar Gazdasági és Kisvasút rt. 223,011.20 pengő, 168 naptári nap, megosztás esetén plusz 6% felár, alternatív ajánlat 210,562.20 pengő, Erdélyi és Vajda 224,580.50 pengő, 175 nap, megosztás esetén plusz 6% felár; Klauber és Vajda 226,097.26 pengő, munkanap nincs kikötve, megosztás esetén plusz 6½% felár; Fábián, Somogyi és György 228,312.12 pengő, 175 nap, megosztás esetén plusz 9, illetve 6½% felár; Skuteczky és Boray 229,232.90 pengő, 160 naptári nap, megosztás esetén 5% felár; Gazdaságfejlesztő és Épitő rt. 230,492.16 pengő, 180 naptári nap, megosztás esetén plusz 7½% felár; Széchy Endre 233,769.28 P, 180 naptári nap, megosztás esetén plusz 6% felár; Zsigmondy Béla rt. 236,462.70 pengő, 200 naptári nap, megosztás esetén plusz 2% felár; Palatinus 259,222.40 pengő, 150 munkanap, megosztás esetén plusz 10% felár.

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatára a következő épitési engedélyeket adták ki:

II. Csalogány utca 21. négyemeletes bérházra Magyarországi gépmesterek és nyomók egyesületének, Bánkocsis utca 1. (Tervező: Freund Dezső és Tibor, VIII. József körut 55.)

II. Endrődy Sándor utca 34. egyemeletes lakóházra, dr. Szegfü Gyula és nejének u. o. (Tervező: Mészáros Andor, Alkotmány utca 27.)

II. Pasaréti út 9. kettőemeletes társasvillára Kőszénbánya és Téglagyár Társulatnak, Klotild utca 3. (Tervező: Málik József, Vérmező utca 8.)

II. Pasaréti út 8. egyemeletes ráépitésre Papp Lajosnak u. o. (Tervező: Vajda Pál, Olaszfasor 45/a.)

II. Bem József utca 6. ötemeletes bérházra Ganz és Társa rt. Kőbányai út 37. (Tervező: Sándor Móritz IV. Múzeum körut 31.)

III. Pusztaszeri út 15253 hrsz. egyemeletes csoportházra és 2 kettőemeletes bérvillára Pilon Vilmos és Sik Elemérnének Károly király út 13. (Tervező: Virágh Pál, I. Széher út 12.)

III. Ferenchegyi út 13. egyemeletes lakóházra Bánthó Mária Ibolyának (Tervező: Sipner Károly, XI. Verpeléti út 22.)

III. Szél utca 23. földszintes toldalékra Langer Antal és nejének Kerék utca 57. (Tervező: Niezner Ferenc, III. Hévizi út 12.)

III. Testvérhegy 25551 hrsz. magasföldszintes lakóházra Furulyás Árpád és nejének Gébics utca 14. (Tervező: Niezner Ferenc, III. Hévizi út 12.)

III. Szépvölgyi út 13. családi házra Bereczkei Waczenlik Istvánné és Bíró Máriának u. o. (Tervező: Ebert Ferenc, Romanelli utca 9.)

III. Ürömhegy 21978 hrsz. családi házra Néhbenführer Mártonnak III. Majláth utca 42. (Tervező: Stölzl György III. Miklós utca 27.)

III. Nánási út 19. klubházra Magyar Nemzeti Bank Sportegyesületének, Szabadság tér 8. (Tervező: Laurenszky Gusztáv IX. Erkel u. 17.)

XI. Sashegy 7776/7 hrsz. Kolosi Lajos és nejének kétemeletes bérházra (Tervező: Csiba Mihály VII. Elemér utca 15.)

XI. Kovászna u. 4/a. egyemeletes ikerházra dr. Szmollár Pál és neje Lippner Károly és nejének Károlyi utca 8. (Tervező: Sipner Károly Verpeléti út 22.)

XI. Neszmélyi út 80. két darab üvegházra Richter Pál és nejének Böszörményi út 19. (Tervező: Funk András Budafok.)

XI. Puskás tér 8. földszintes házra Pánczél Györgynek Vámház körut 5. (Tervező: Sally József XI., Soproni út 90.)

XI. Sárbogárdi út 16. földszintes házra dr. Szontágh Sándornénak u. o. (Tervező: Vits Sándor XI. Verpeléti út 3.)

XI. Galambócz utca 41. földszintes házra. Wydler József és nejének Lenke út 49. (Tervező: Wydler Károly XI. Lenke út 49.)

XI. Major utca 43, földszintes házra Domby Gyula és nejének Sashegyi út 3. (Tervező: Varga Károly Dob utca 50.)

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f. SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be I., KRISZTINA-KÖRUT 145 — TELEFON: 1—577—99.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés I., KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1—502—36. HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119. csak MOLDVAINÁL csináltasson. Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL- és KÜLFÖLDI HENTESÁRÚK MÉSZÁROS ÉS HENTES I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

JÓ FÜZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ füzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

a Krisztinában

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS CENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

TAKÁCS IMRE speciális üvegszaküzlete II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15 Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-körúton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztító II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

a Margit-körúton

„IERI" tüző, keszlyü fogalom II., Margit körut 13., XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Ruzicska Pál kenyérgyára II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Vizivárosban

SÜT, FŐZ, FŰT „FLAMME BLEUE" petrolgázkályha a legjobb II. Zsigmond-u. 1. (Pálffy-tér sarok.) TELEFON: 1—665—31.

KOTSIS E. művészi fényképész II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-73.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Sütőmüvei egész Budán közismertek

a Szent Imre-varoson

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ XI. Horthy Miklós ut 9. Te.: 2—692—34. 5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-ucca 12. Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

Megérkeztek az uj divat harisnyái GELLÉRT DIVATHÁZBAN XI., HORTHY MIKLÓS-UT

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2-690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6. Tervez és Készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

27 éve órát, ékszert és javitást GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kertiernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet Sebesfi József I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon Telefon: 1—666—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13. Naponta vad és vágott baromfi.

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszertár és fotoszaküzlet I., Endresz Gy. tér 4b. T.: 1-668-22 VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek. Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal RÁCZ MIKLÓS I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

Felelős szerkesztő és kiadó: LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

35. évfolyam | Budapest, 1937. március 18 | 11. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Hubay

A nagy német költő utolsó szavait, melyekkel „több világosság"-ért kiáltott, úgy adták tovább a későbbi nemzedékeknek, mint egy nagy elme szellemi végrendeletét. Akadtak, akik e szavakból nem hallottak egyebet kihangzani, mint az örök homályba zuhanó emberi test utolsó feljajdulását az örök sötétség ellen.

Most, hogy egyike a közülünk való legnagyobbaknk, váratlanul elment, utolsó szavainak értelmét nem lehet félremagyarázni. Amikor nagy férfiakban egyre szegényebb nemzetünk szellemi elitjéből kidől Hubay Jenő, jó lesz késői korok számára feljegyezni utolsó szavait. E szavak annál is biztosabban tömöritik magukba egy nagy élet hitvallását, alapját és tanulságait, mert nem voltak végrendeletnek szánva, nem búcsúnak, hanem tanácsul a jövendő munkának, amelyben maga Hubay is részt akart még venni. Ezeket mondotta: „Nem kell egyéb, mint kiváló művészek szerepeltetése ..." Kiválót, művészit nyujtani, ez volt a nagy zeneköltő életelve.

Az urát vesztett csendes budai palotából mindig kiváló és művészi alkotások indultak utra a világ meghóditására. Éppen egy héttel ezelőtt, ezen a helyen dicsekedtünk el azzal, hogy a világ rádiói milyen zsúfoltan közvetitik a magyar tehetségek alkotó és interpretáló művészetét. És most, a nemzeti gyász óráiban, lehetetlen ujra vissza nem térni e tárgyra, amikor eltemettük azt, kinek legnagyobb része volt a magyar tehetségek kimüvelésében és aki maga a magyarság legkimüveltebb tehetsége volt.

Utolsó szavait fogadjuk el végső rendelkezésének és történelmivé magasztosult nagyságához méltóan, teljesitsük is végső akaratát.

Ami nem marad terv

Tervezgető nép vagyunk. Még a keleti pusztaságokból magával hozott a magyar fajta valami örökké izzó, forrongó lelkiséget, mely azonban, keveredve a keleti tunyasággal, türelmes, „ráérünk még"-gel, javarészt a tervezgetésben éli ki magát. Feltörő idegenforgalmunk végre a saját figyelmünket is ideforditotta a saját fővárosunk felé és most e gyönyörű város még szebbé és vonzóbbá tételére szinte pergőtüzszerüen születnek a tervek.. Annyi városrendezési terv ostromolja az illetékes iróasztalokat, hogy párszáz évre való közmunka sarjadhatna ki belőlük, ha ugyanilyen okosan és könnyen megszülethetnék a terv a „miből" örök kérdésének helyes megfejtésére is. Nem panaszképpen, hanem csak dicséretül mondjuk ezt, mert a sok terv közül, csak kirostálódik néha egy-egy, amely valósággá érlelődik.

A gellérthegyi amfiteátrum tervére gondolunk, amelyet talán már a nyáron meg is épitenek. Éppen, amikor ezek a sorok napvilágot látnak, ül együtt a „Budapesti Szabadtéri Szinpad Barátainak Egyesülete" és itt jelenti be az elnök, hogy Buda egy világhiresség felé induló kulturintézménnyel gazdagodik. Elismerés illeti meg ezért elsősorban az egyesületet.

Mi, a budai élet lelkes krónikásai, reményteljes örömmel várjuk az uj budai szinpadról elhangzó első előadást. Igazolása lesz ez régi küzdelmünk igazának, amikor több szinházat sürgettünk a város legkulturáltabb részére.

A lukas tantusz szimboluma

Irta: KABAKOVITS JÓZSEF dr.

Hálistennek, ujra egyszer témánál vagyunk: a *Beszkárt* megint szanálásra szorul. A szanálást ezuttal a Beszkárt főokosai a kétféle tantusz bevezetésével kivánják megoldani: lenne a mai rendes tantusz, olcsóbb áron és lenne ezenfelül *lukas tantusz*, felemelt áron, az első utszakasz megváltása fejében. Hát ez a lukas tantusz-ötlet kitünő, ragyogó és főként szerfölött jellemző. Aki ismeri a mai nemzetközi pénzforgalmi viszonyokat, tudhatja, hogy ilyen lukas pénzeket az imperialista államok hoznak mindenütt forgalomba, gyarmati népeik számára: a franciák a kokinkínai kulijaik és az angolok az ujzélandi átfúrt orrú maorik számára. Soha a Beszkárt beszédesebb bizonyságát nem adhatta volna a főváros lakósságáról táplált véleményének!

De hát beszéljünk komolyan. A Beszkárt körülbelül háromnegyed évvel ezelőtt emelte fel a tarifáit mintegy huszonöt százalékkal. Akkor égre-földre esküdtek, hogy most aztán rend lesz, többet nem nyugtalanítják a fővárosnak amugyis agyoncsigázott népét. S kilenc hónap multán kiderült, hogy az egész tarifareform — egy lukas tantuszt ér, ujabb rohamot kell indítani a közönség zsebe ellen s ezzel egyelőre egészen beláthatatlan — politikailag is kiható — drágulási folyamatot kell a budapesti közönségre rázúdítani.

Rendben van. Tegyük fel, hogy a Beszkárt csakugyan megint szanálásra szorul. Mielőtt azonban ezt a feltevést tárgyalás alapjául egyáltalán elfogadnók, három olyan előfeltételt kell szabnunk, amely nélkül a közösség jóvoltáért felelős egyén szóba sem állhat a Beszkárt vezetőségével.

Az első előfeltétel, hogy — végre! — tisztességes közlekedéshez jusson a fővárosi közönség. Nem akarunk itt s ezuttal részletekbe bocsátkozni.

A második: tessék végre a kártyákat nyiltan lerakni. Tessék már egyszer tiszta és világos képet nyujtani a Beszkárt egész pénzügyi gesztiójáról! Mert nekünk az a nagyon komoly tényekkel indokolt meggyőződésünk, hogy a Beszkárt bajain nemcsak tarifaemeléssel, hanem a kiadások és bizonyos költségek csökkentésével is lehetne segíteni! Hogy csupán egy konkrét példát mondjunk: itt vannak a Beszkárt cserejegyei az Államvasutakkal. Állítjuk, hogy a Beszkárt ennél az egy tételnél kb. 260.000 pengőt fizet rá azzal szemben, amit a MÁV. neki nyújt. Tessék ezekkel a cserejegyekkel felszámolni.

A harmadik: tessék a Beszkártnak a mai, pusztán bürokratikus, ötlettelen vezetéssel végkép felszámolni! Ne merüljön ki a Beszkárt egész tevékenysége a különböző tarifaemelési, hurokvágányos és egyéb torquemadai rendszerek kiagyalásában, a fővárosi közönség ellen indított különböző büntető hadjáratok kieszelésében. Nyujtson is valamit a Beszkárt a közönségnek drága pénzéért, egy kevéske kényelmet, néhány uj szint, uj forgalmi lehetőségeket és érdekességeket.

Csak ugy hozzávetőleg dobunk itt fel néhány régibb és ujabb gondolatot, ötleteket, amik igen kevés pénzből megoldhatók, vagy éppenséggel nem kerülnek pénzbe, sőt esetleg kisebb-nagyobb pénzeket hoznak a vállalatnak.

Mindenekelőtt nem értjük, miért kell a közönség legnagyobb részét még mindig azzal a torz gonoszkodással gyötörni, hogy legalább a második kocsikon nem engedik meg a dohányzást?! Higyjék el, sokkal könnyebben birná el az utazóközönség a Beszkárt-utazások dantei gyötrelmeit, ha közben-közben a dühét egy cigarettába fojthaná belé. Ehez csak egy kis pszichológia kellene!

Azután miért nem engedi meg a Beszkárt, hogy minden, a miniszterelnöki sajtóiroda által engedélyezett, ujság és folyóirat — már amelyiknek kedve van hozzá — kiakaszthassa a saját költségén a maga példányait a kocsikban? Ha a miniszterelnökségnek, az ügyészségnek és rendőrségnek valamely időszaki sajtótermék ellen nincs kifogása, akkor a Beszkárt se legyen pápább a pápánál! Igaz persze, hogy akkor nyomban rájönne mindenki, milyen szemrontó a világitás a Beszkárt kocsijain, főként a földalattin.

Miért nem lehet az oldalfalakon poggyásztartó hálókat alkalmazni, ahová az utas a maga kis kézipoggyászát felrakhatná, vagy miért nem lehet külföldi mintára azoknál a kocsiknál, amelyek pályaudvarok és vásárcsarnokok felé közlekednek, kivül, a hátsó kocsin csomabtartó vaskosarakat felerősiteni, ahová minden utas a saját felelősségére bedobhatná a maga poggyászát? Persze az oldalsó poggyászhálók alkalmazása nyomán rögtön rájönne a közönség, hogy az ott lévő üvegreklámtáblák utban vannak, amelyeket annak idején azzal az ürüggyel tettek oda, hogy a kocsiajtókat és az ablakokat meg kell szabadítani a szabad kilátást gátló reklámoktól. Azóta azonban megint csak ott tartunk, hogy a kilátást megzavarják a nikotexes és áruházas plakátok.

De aztán illenék a Beszkártnak valahogy a vállalat népszerüsitésével s az idegenforgalomba való bekapcsolásával is törődnie. Miért nem rendeznek pl. az idegenforgalmi idényben naponta bizonyos számu körforgalmi uazásokat, amelyeken bemutatnák a város legfontosabb részeit, Miért nem osztogatnak idegennyelvü, érdekes vezetőket a főváros olyan látnivalóiról, amelyek a villamos vonalak mentén feküsznek? Az itt közzéteendő hirdetések még lukrativ üzletté is tennék ezeket a jólmegirt, térképes könyvecskéket, amelyek egyben kellemes emlékül szogálnának az idegen számára Budapestről.

Tessék a várócsarnokok számát emelni. Ismerünk olyan gócpontokat, ahol nyolc-tiz villamosvonal átszállása kereszteződik, s a közönségnek negyed és fél órákat kell zuhogó esőben várakoznia, vagy pedig az ott lévő boltok kirakatait elállania, ami persze az illető kereskedőknek sem haszon. Pedig ezek az izlésesen épitendő és a főváros vagy az ország érdekességeiről felvett fényképekkel ékitendő váróbódék pénzt is jelentenének a Beszkártnak, ha ujságkioszkoknak, cukorkaárusitóknak, budapesti emléktárgyakat árusitóknak, adja ki, vagy nyilvános telefonfülkékkel szereli fel a váróhelyiségek egyik részét.

Avagy miért nem lehet másfajta, mulatságos és folyton változó, de eredeti s igy folytonos reklámot jelentő vállalkozásokkal népszerüsiteni a Beszkárt-utazásokat? Miért nem lehet pl. ünnepnapokra a Beszkárt-zenekart bekapcsolni bizonyos tömegkirándulások szervezésénél? Vagy miért nem lehet pl. mulatság okából bizonyos sorszámu jegyekre prémiumot kitüzni s azt mondani, hogy a C. sorozat 500.000-ik számu jegyének megváltója egy heti ingyen utazásra szóló jegyet kap, vagy az X. sorozat 1,000.000-ik számu jegyének megváltója a Hév valamelyik vonala mentén ingyen kap telket. Tessék elhinni, az ilyen prémiumok sokkal kevesebbe kerülnek, mint amennyi jóindulatu reklámot s ezzel utasbevételt jelentenek a vállalat számára! Illőüáa ékat

Szóval: kicsit több ötlet, kicsit több kezdeményezés és kevesebb tarifareform, meg hurokvágány, — mingyárt nem lesz szükség orrlikakba akasztandó lukas tantuszokra!

Rendbe kell hozni a Budakeszi-utat!

Igen tisztelt Szerkesztő úr! Nagyon kérem, kegyeskedjék a Budai Naplóban helyet adni alábbi panaszunknak: a Budakeszi úton az 1/a, 1/b, 1/c és 1/d számú házak előtt nincs vizlevezető, aminek következtében esős időben kiadós tócsák keletkeznek. Ilyenkor a gyalogjárón a közlekedés igen kellemetlen, mert az autók szinte gőzfecskendőszerüen fröccsentik rá az emberre a tócsák dús, de kevésbbé tiszta levét. Nagy anomália az is, hogy az itt lakó villák autótulajdonosai rugótörés veszélye nélkül nem tudnak áthaladni a Hargita-utca és Rhédey-utca közötti mintegy kétszázméteres útszakaszon, amely egyébként Buda legszebb villanegyedéhez tartozik. Tavasszal az alapnélküli úttesten rettenetes a por, amely miatt az ablakokat sem lehet nyitva tartani.

Mély tisztelettel arra kérjük Szendy Károly polgármester urat, hogy amikor reggel hivatalába megy autóján, irányittassa kocsiját erre, a Pasaréti út közvetlen közelébe eső ominózus útszakaszra és meg vagyunk róla győződve, hogy megkapjuk az aránylag csekély költséget igénylő útszakasznak olymódon való rendbehozását, amint azt a közelben lévő Gyergyó-utcában is történt.

A Budakeszi út 1/a, 1 b, 1/c, 1/d számú villák lakói.

*

Teljesen jogosult ez a panasz, mert a Budakeszi útnak ez a szakasza egyike a környék legforgalmasabb pontjainak. Rendbehozása kis költséget igényel és épp ezért nem késhet sokáig.

Tizennégy budai egyesület fogott össze a Déli pályaudvar kihelyezése ellen

Abban a mozgalomban, amely Buda fejlesztése érdekében oly örvendetes lendülettel indult meg, legújabban a Déli pályaudvar problémája jutott előtérbe. Megmaradjon-e mai helyén, vagy kitelepitsék eddig pontosan még meg sem határozott helyre: e körül indult meg a vita. E kérdés helyes megoldása döntő fontosságú Buda jövő fejlődése szempontjából. Mit kell a fejlődés útjából eltávolitani és mit nem szabad a multból megsemmisiteni: a legkomolyabb megfontolást igényli. Épp ezért váratlanul ért a budai közönséget az a hir, hogy a Déli pályaudvart mostani központi helyéről külső területre akarják kihelyezni.

Ripka Ferenc nyug. főpolgármester, a „Budai Társaskör" elnöke, aki egyik legfáradhatatlanabb harcosa Buda jogos érdekeinek, de egyúttal egyik legalaposabb ismerője is a budai viszonyoknak, mozgósította Buda valamennyi számottevő egyesületét és társaskörét, hogy ebben az életbevágóan fontos kérdésben állást foglaljanak.

Az egyesületközi bizottság a kérdés megvilágitására előadás-sorozatot rendez. Az első előadást március 8-án, csütörtökön délután hat órakor Nádasdy Béla nyug. vezérkari ezredes tartja a Szilágyi Erzsébet leánygimnázium Mészáros-utcai helyiségében. Nádasdy Béla régóta foglalkozik a Déli pályaudvar problémájával és igy előadása iránt, amelyet vetített képekkel, tervvázlatokkal és térképekkel fog szemléltetővé tenni, a legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg.

Az egyesületek minden érdeklődőt szívesen látnak az előadáson.

Közlekedést a Virányosnak!

A Virányos Kutvölgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület a környéken lakó villa- és bérháztulajdonosokkal együtt már évek óta küzd azért, hogy a Kutvölgyi uton, továbbá a Szarvas Gábor uton autobuszvonalat létesitsen a főváros. Ez a küzdelem azonban mindeddig meddő maradt. A Virányos dülő a főváros legszebb és legegészségesebb üdülőhelyei közé tartozik, ahol nemcsak a villa- és háztulajdonosok, hanem a nyaralókon kivül egészségük helyreállitását kereső sok más olyan polgári család is lakik egész éven át, akiket foglalkozásuk a főváros belterületéhez köt.

Ennek ellenére ez a vidék a *szó legszorosabban vett értelmében nélkülözi a közlekedés valamennyi eszközét.* A villamost csak rövidebb-hosszabb gyaloglás után érhetik el a Hegyvidék lakói. Éppen ezért az egyesület kérvénnyel fordult Szendy Károly polgármesterhez, tegye ujból megfontolás tárgyává a Kutvölgy és Virányosdülő közlekedésének megteremtését. A beadványban a *22-es autobusz utirányának megváltoztatását* kérik a következő elgondolás alapján: az autobusz a Széna térről a Retek uccán, az Olaszfasoron, Kutvölgyi uton, Szarvas Gábor uton és Kuruclesi uton át futna a Budakeszi utra, visszafelé pedig a Kuruclesi uton Zugligeti uton, Virányos uton, Kutvölgyi uton, Olaszfasoron és a Retek uccán át térne vissza a Széna térre. A 22-es autobusz utvonalát meg is lehetne rövidíteni olyképpen, hogy a végeállomását a Széna térről a Szarvas mellé lehetne áthelyezni, a Beszkárt pedig a Budakeszi utasok tovább vitelére és a Virányosüdülő lakósai számára a Szénatérről kiinduló körforgalmat létesitene.

A közlekedés kiterjesztésének előfeltétele azonban a Szarvas Gábor ut teljes rendbehozatala. Ez nem kiván nagyobbmérvü áldozatot, ezzel szemben azonban *nagymértékben előmozditaná és megkönnyitené a Kutvölgy és Virányos környéki lakosság életlehetőségét. Ezen felül jövedelmező is lenne az uj utvonal.* Annakidején az 5-ös autobuszvonal megindítása az illetékes tényezők előtt éppen ilyen aggodalmasnak látszott és ma mégis egyike a legjövedelmezőbb vonalaknak.

És ha végre valóra válna ennek a mostohán kezelt környék lakóinak ez a jogos óhaja, ezzel együtt még azt a szerény kivánságukat fejezik ki beadványukban a polgármester előtt: *gondoljon a gyalogjárókra* is és tegye lehetővé, hog yezeket a gyalogjárókat salakozás helyett aszfalttal burkolják be.

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
UJ VEZETÉS — HIRNEVES SZAKÁCS
KITÜNŐ ITALOK, MÉRSÉKELT ÁRAK, HANGULATOS ZENE
ÉS
TÁNC

A dunai hidak régebben is „fontolva haladással" épültek

Most, amikor a Margithidon folyó munkák elhúzódása miatt oly sok a panasz és a közigazgatási bizottságban is gyorsabb tempót sürgettek, emlékezzünk meg arról, hogy a legbabonásabb Lucaszék sem készülhetett lassabban, mint a most már százéves korhoz közeledő Lánchid, ahogy azt a „Pesti Divatlap" s az „Életképek" c. akkori ujságok megírták.

Igy az 1845. évi egyik lapban olvassuk:

Clark, híres épitész hozzánk váratik a lánchidi munkák 1846. évi teendőinek megbeszélésére, elintézésére. Egyébként a folyvást áradó viz miatt jelenleg az épités megnehezedett. — Clark állitása szerint a Lánlhid 1849-ben tökéletesen elkészül. Ez is lehet azonban csak olyan állitás, mint az, hogy a vasut e hó 20-án megnyilik. S mégis a vaspályázásnak sem híre, sem hamva.

A következő évben ezt irja a krónikás: „Clark ur, lassudán épülő lánchidunk nagymestere Budára váratik. Megjelenésével talán a munkálatok is élénkebb alakot váltanak. A szükséges láncszemek már Regensburgba értek s onnét majd csak eljutnak Budára, tán mához két évre, vagy még továbbra is, ha a részvényeknek jó keletjük van." Tovább lapozva néhány oldalt, már ezt olvassuk: „A lánchid épitése körül erélyesen mozognak. Néhány év és nem csupán név, hanem tényleg is Budapest leend az ország fővárosa, ha erre a szakadatlan összeköttetés elég."

Jókai irja ebben az időben, hogy a „lánchid ha a mienk volna, sem épülhetne gyönyörübb fontolva haladással, mint midőn nem a mienk. Hiába fogjuk rá, hogy holnap, vagy holnapután lesz kész, — áll ez mint Sion s mint Petőfi Sári nénje, nem akar már nőni. Oh te szép zöld, oh te szép zöld Lánchid, nemzeti szinü sietség."

De nemcsak a lassuság miatt haragusznak az akkori magyarok, hanem azért is, hogy *nem magyar alkotás.* Erről irja a „Divatlap" 1848-ban: „A készülő lánchid láncszemei mért veresek? mert ők pirulnak helyettünk, hogy e nagy és hasznos munkát maga a magyar, országos költségen nem birta elvégezni." — Végre mégis annyira haladt előre a hidépités munkája, hogy „1849 április 24-én kora reggel a császári és királyi hadsereg Pestet elhagyva, Budára költözött át, felgyujtván maga után a hajóhidat."

Hivatalosan a Lánchidat 1849. november 20-án nyitották meg.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 44a. TELEFON: 1-468-27.

Bornemisza Géza miniszter arcképének ünnepi felavatása az I. ker. Iparoskörben

Az I. kerületi Iparos Kör március idusának ünneplésével kapcsolatban leplezte le az első iparügyi miniszter, *Bornemisza* Géza arcképét.

Az Attila-köruti helyiséget zsufolásig megtöltötte az ünneplő közönség, melynek soraiban ott voltak *Usetty* Béla és *Petracsek* Lajos országgyülési képviselők is. *Korányi* Márton egyesületi elnök üdvözölte a megjelenteket, valamint az egyes ipartestületek kiküldötteit, és a Bornemisza Géza miniszter képviseletében megjelent *Kacsóh* Bálint dr. min. osztálytanácsost. Az üdvözlőbeszédek elhangzása után *Schmiatzkó* Dodóka bájos szavalata következett, utána *Sztakó* Lacika szavalta el mély érzéssel a Talpra magyar-t. Az avató beszédet *Havas* József, az iparoskör díszelnöke mondotta, aki keresetlen szavakkal ismertette a 35 éve fennálló egyesület működését.

Kacsóh Bálint dr., Bornemisza Géza miniszter üdvözletét tolmácsolja az ünneplő közönségnek és átadja a miniszternek azt az üzenetét, hogy az iparosság felkarolását hazafias kötelességének tartja. *Korányi* elnök köszönte meg a miniszter üzenetét s ezzel kapcsolatban átadta a *Dvorzsák* Jenő által készített művészi díszoklevelet.

Az iparoskör Reisz-serlegének avatóbeszédét *Usetty* Béla dr. mondotta, utána *Petracsek* Lajos dr., mint borgazda méltatta a 35 éves iparoskör vezetőinek munkáját. Felszólaltak továbbá még az egyes ipartestületek kiküldöttei is és tolmácsolták a vezetésük alatt álló egyesületek üdvözletét.

A megjelentek kívánságára *Ferenczy* Károly, ismert színművész adott elő alkalmi monológokat, amelyért hálás tapsot kapott a megjelentektől. *Tóth* István, ügyvezető elnök beszédében köszönetet mondott a miniszter képviseletében megjelent *Kacsóh* dr. miniszteri tanácsosnak.

Kacsóh Bálint dr. válaszolt a hozzá intézett üdvözlő beszédre. Köszönetet mondott a kör elnökségének és annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy az iparosság vezetése megfelelő kezekbe van letéve. Azt szeretné, ha az iparosságnak sok ilyen Tóth István-ja lenne, mint az I. ker. Iparoskörnek van.

A megjelentek a legjobb hangulatban késő éjszakáig maradtak együtt *Petracsek* Lajos dr. házigazdával együtt.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

Takács-Tolvay József gróf ünneplése a II. kerületi Frontharcos Szövetségben

A Frontharcos Szövetség II. kerületi főcsoportja vasárnap bajtársi vacsorán ünnepelte gróf *Takách*-Tolvay Józsefet, a Frontharcos Szövetség elnökét Berlinből való visszaérkezése alkalmából. A frontharcosok sok vezető egyénisége volt jelen. Közöttük *Fehér* József ny. államtitkár, *Bartha* Ferenc ny. ezredes, Juhász István dr., a II. kerületi frontharcos csoport vezetője, Grenyo Bertalan ügyvezető alelnök és még sokan mások.

Juhász Ödön üdvözölte Takách-Tolvay József grófot, aki immár nyolc éve áll az Országos Frontharcos Szövetség élén és harcol a frontharcosok érdekeiért. Nem rajta mulik, hogy még nem alkották meg a frontharcos törvényt, de ha meg lesz, akkor ez főként az önzetlen bajtársi érzületnek köszönhető. Nagy jelentőséget tulajdonit annak, hogy Hitler birodalmi vezér és kancellár a magyar frontharcosok vezérét a legnagyobb német kitüntetéssel tüntette ki és rámutat arra, hogy ezzel már a hatodik külföldi kitüntetést hozta haza Takách-Tolvay gróf.

A bajtársak felállva, percekig éljenezték és ünnepelték népszerü vezérüket, aki meghatottan válaszolt az üdvözlésre.

— A hatodik kitüntetés — mondotta többek között Takách-Tolvay gróf — a ti érdemetek is, de számomra a legnagyobb kitüntetés a ti szeretetetek. Amikor nyolc évvel ezelőtt megválasztottak, sok hivatalos helyen még nem értették meg a mi mozgalmunkat, de már más hangon beszélnek velünk. Nehéz volt elérnünk, de elértük, Németországban minden második miniszter frontharcos és frontharcos a parlament tagjainak tulnyomó része. Csak a frontharcosok tudják fenntartani és biztositani a békét. Szervezkedésünkre már a külföld is felfigyelt, megalakult a frontharcosok világszövetsége tizennégy tagállammal, védnökökül választva Hitlert és Mussolinit. Legközelebb Rómában jövünk össze és akkor majd nagyobb nyomást tudunk gyakorolni a genfi népszövetségre.

A beszéd igen mély hatást gyakorolt a bajtársakra, akik még sokáig maradtak együtt a leglelkesebb hangulatban.

Fürdőügyi előadások Budán

A Szent Gellértszálló zenetermében a Balatoni Társaság fürdőügyi szakosztálya dr. *József Ferenc* kir. herceg elnöklete alatt előadássoozatot rendezett az alábbi műsorral: Hainiss Elemér dr. egy. ny. r. tanár: „A gyermek és a Balaton", Schilling Béla dr. egyetemi tanár: „A Balaton szociális vonatkozásai", Barla-Szabó József OTI főorvos, egyetemi tanár: „Az anya és a Balaton" és Avarffy Elek dr.főorvos: „A Balaton nemzeti jelentősége. Az előadásokat április 2-án folytatják.

A Budapest Fürdőváros Egyesület ugyancsak József Ferenc kir. herceg elnöklete alatt e hónap 18-án, csütörtökön délután hat órakor a Gellért gyógyszálló félemeleti termébe ülést tart, amelyen Kas Béla dr. ügyvéd, a székesfőváros tiszti alügyésze „Gyógyfürdő és gyógyforrás-vállalatok adózási problémái" cimmel tart előadást.

Tanfolyam az ivó- és gyümölcskurákról

Hasznos tanfolyamot rendezett az orvostovábbképzés központi bizottsága a Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottsággal karöltve az ivó- és gyümölcskúrákról, orvosok számára. A belgyógyászati klinikán kivül a Lukács- és Rudas-fürdőben, továbbá a Margitsziget gyógyfürdőjében is tartottak kiváló szakértő tanárok előadásokat a gyógyforrások és ivókúrák kapcsolatairól, az ivókura szerepéről a sziv- és érrendszer, az emésztő szervek és anyagcsere betegségeiben, valamint a gyümölcskúra és a diatétika összefüggéseiről. Kiegészitette ezt a Lukács- Rudas- és Margitszigeti fürdők tudományos bemutatása.

Április hóban a rheumatikus betegségekről ugyancsak továbbképző tanfolyamot rendeznek. Kivánatos, hogy orvosaink ezen még az eddiginél is nagyobb számban vegyenek részt. Az idő fordult, ma már homokba dugott fejjel nem mehetünk el saját gyógyértékeink nagy hygieniai és nemzetgazdasági jelentősége mellett. Elsősorban a magyar orvoson áll, vagy bukik a magyar fürdőügy és ennek minden idegenforgalmi kapcsolata. N. dr.

Hitler kancellár köszönete egy budai festőművésznek. Vanek József, az ismert budai festőművész és karrikaturarajzoló, művészi kivitelü, színes tollrajzot készitett berchtesgadeni találkozásuk alkalmából Horthy Miklós kormányzóról és Hitler Adolf német birodalmi vezérről és kancellárról. A berlini kabinetiroda most értesitette Vanek Józsefet, hogy a kancellár a képet elfogadta és azért a legmelegebb köszönetét fejezte ki.

A f. hó 11-én befejezett 37. sors átékban
TÖRÖKNÉL
NYERTÉK
a nagy jutalmat
400.000 P
a 12318. számu sorsjegyel,
a legnagyobb fönyereményt
300.000 P
a 7616. számu sorsjeggyel,
a 100.000 P
főnyereményt
a 38118. sz. 1/4 sorsjeggyel
TÖRÖK A. és TÁRSA
bankház rt.
Budapest, IV., Szervita-tér 3.

Nevető fejfák

Irta MELCZNER JENŐ

Eredetileg öntudatlanul, akaratlanul támadt, mosolytkeltő, ártatlan együgyűségek, furcsa megnyilatkozások, fejfákra irt humoros búcsúztatók, temetővirágok.

Ma már egész irodalmuk van, már osztályozhatók is és csoportokba is foglalhatók, csak az a bajuk, hogy legnagyobb részük költött, képzelt, huncut verselők mesterkedése. Egyszer jókedvemben magam is hamisítottam egy párat.

Vagy 8-10 év előtt olvastam valahol három sírfeliratot, amelyekről leirójuk azt állította, hogy azok a rákospalotai régi temetőből valók.

Ejh! — gondoltam magamban, — Rákospalota nincs messze, ez egyszer utánanézek a dolognak. Egy szép őszi délelőtt ki is mentem Palotára, végigböngésztem az összes sírokat, de nevető fejfát egyet sem találtam.

De az sem kiskutya, hogy a legrégibb Kiss János mosolygó fejfának három változata is van. Értékük csekélyebb és inkább csak, mint különlegességek, kuriózumok szerepelnek akkor, ha tényleg van bennük valamelyes jóiz, zamat, egészséges humor.

Ezért hát úgy hiszem, hogy elég lesz, ha a kötetekre rúgó anyagból az alábbi szemelvényeket ismertetem.

Egyike a legrégebbieknek (Jókai szerint:)

Itt nyugszik Kis, kinek neve János is. Aki nem volt valami fiskális, hanem fisléderből dolgozó csizmadia Miskolcon.

Első változata:

Itt nyugszik Kis, kinek neve volt János is. Nem volt ő valami históriaíró, hanem fisléderből dolgozó csizmadiamester Miskóczon.

Második változata:

Itt nyugszik Kis, aki nem volt históriku, sem fiskális, de fisléderből dolgozó csizmadia fia Miska.

Vége Víg Andrásnak, neki már sírt ástak.
Eddig ásott másnak, most ástak Andrásnak.

Emlékfa felirat a halál helyén:

Itt esett le Honkicsek Antal a ház fedeléről az örökkévalóságba.

A tűzhelynél állott, kavarva a rántást,
Amikor a halál tett rajta egy rántást.

Itt nyugszik Nagy Kelemen, akaratja ellen.

Itt pihen Tóth Szavér, rádőlt a szénásszekér.
Amikor lehordták róla, halva bujt ki alóla.

Itt nyugszik Tóth Áron, ki volt sok vásáron.
S addig csere-berélt, míg egy ló, egy herélt,
Ugy ágyékon rugta, itt róla a nyugta.

Itt nyugszik Tornyos Ferenc, született Vácon, meghalt Pesten, kár volt neki Pestre menni.

Itt nyugszik a feleségem,
Jó már neki, hát még nékem!

Itt nyugszik Istenben Toriz Kelemen, 28 évet élt, mint ember, s 36-ot, mint hites férj.

Itt e sírban pihen Orbán Balázs, ki tavaly nyáron belehalt az Oltba, máig sem találják.

Vala nevem Bodó Ferke, elnézésből vertek fejbe. Mert hát, akik nekem estek, Zöld Pistára leselkedtek, s engem ütének le végül, igy haltam meg szivességből.

E sötét sírhantnak mélységes fenekén, nyugszik Kárász Mihály a saját fenekén. Gyulladás okozta vesztem, mindent gondoltam, csak ezt nem. Meggyult bennem a spiritusz, Verje meg a Jézus-Krisztus. (Tiszabecs.)

Állj meg óh vándor és ne csodálkozz azon, Hogy a postamester is meghal Szatymazon.

Jó két nótárius volt mind a három Ége: István, János, Márton és a felesége.
De már meghaltak s mind a négynek vége.
(Debreceni Lunatikus.)

E sírban nyugszik kék ingbe, gatyába,
Negyven esztendős volt Kabának gulyása.
Ismerte a község apraja és nagyja,
Ezért is nincs neve ide kifaragva.

Itt nyugszik hű nejem, Szentpéteri Sára,
Eltörött a pipa, megmaradt a szára.

Itt nyugszik Nagy Pál de nem békességgel,
Mert egy sírba tették a feleségével.
(Mátészalka.)

Itt nyugszik Varga József,
Felesége, Szabó Ágnes.
Az Ur adta, az Ur elvette,
Áldassék érte szent neve!
(Nyircsaboly)

Szerencsétlen itt a fátom, szerencsétlen az eset, mely megesett Nagy Andráson, kire egy kő ráesett. Mire leemelték róla,
Meghalva bujt ki alóla! (Szatmár)

Hogy én álltam, ez nem állott,
De hogy lelkem sírba szállott,
Most ez áll itt:
Több pasasírt már nem szállít
Fenyő Bálint. (Nagybánya)

E sír alatt nyugszik néhai Kiss Ferkó,
Akit megrugott egy nekivadult pejkó,
János volt a neve szegény számadónak,
Csak a rím kedvéért iratott Ferkónak.
(Tiszabecs.)

Itt született Nagykevélyen,
De meghalt a faluvégen.
(Koldus lett belőle.)

Itt nyugszom én, olvasod te,
Olvasnám én, nyugodnál te!
(Csíkszereda.)

Gárdonyi Géza közölte az ő faluja temetőjének alábbi keresztalakú sírfeliratát:

Itt
nyugsz
-ik
Matlak Fáni gyenge teste él
-t 15 es
ztendőt
mögh
ott mer
a dióf
árul 1
eesett
Isten n
evibe
Anno 18
78 eszt
endőbe.

A bodolói temető egyik fejfafelirata:

Állj meg egy tapodtat, itt e sírnál vándor!
Itt nyugszik borozó, Bornemissza Sándor.
Mivel nevében ott volt Boremissza,
Addig ivolt szegény, míg házát elitta
S most fedi e kripta.

Egy csiki sírfelirat ekként szól:

Nagy Kaszás Péternek mindenki nevezett,
Míg éltem tengerén csolnakom evezett.
Kicsi Kaszás Péter lettem egyszeribe,
Nagyobb Kaszás lökött halál tengerébe!
Csolnakom kifordult alattam,
Az örökkévalóságba fulladtam.

A drohojuczi csatában a gránát letépte a somogyi Dávidka kocsmáros ballábát. Ott temették el s tetejébe dorongra tűztek egy üres csizmát s talpára ezt irták:

„Itt nyugszik Dávidka kocsmáros
Ballába, amely a túlvilágba masirozott
1917-ben Drohojucznál."

A nagyilondai temetőben van egy sírkő, rajta: „Itt nyugszik Poff János irnok felesége." Mikor aljegyző lett, sorba utána vezette: „jelenleg aljegyző neje."

Itt nyugszik Nagy József kereskedő. Elt 42 évet. Siratja hűséges felesége, Tóth Julis 1901
Elmentél, itthagytál, elnyelt a sírárok,
Sietek utánad, egy percet sem várok.
Szegény Tóth Julist 1932-ben temették melléje.

Meghalt Nyirvasváriba, utolsó posta Nyirmada.

Itt nyugszik özv. Bőrcsök András végre egyedul.

Itt nyugszik Szalma Sári hajadon, siratja: Zsófi egyetlen magzatja.

Volt egy felesége, az lett szegény vége.

Született Nagyharsányban, meghalt hasrágásban.

Nem sírirat, a tiszaszécséni özvegyasszony sopánkodása férje koporsóján:

Az ajtómon van egy lyuk,
Ki mondja már, hogy — kukk?

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

Kérem a panaszkönyvet!

A budaiak vásároljanak Budán

Tekintetes Szerkesztőség!

Március 4-iki számukban a „szabott árak"-ra vonatkozó fejtegetéseimet közölni szíveskedtek. Nagyon köszönöm ezt azért is, mert ez a mindig aktuális kérdés még nincs eléggé tisztázva, ami pedig csak ugy lenne elérhető, ha különböző szakmabeli kereskedő és iparostársaim ehhez b. lapjukban hozzászólnak, vagy pedig — amennyiben ilyen irányu elgondolás vetődnék fel, egy értekezleten mindenki elmondaná véleményét, melynél kialakulhatna eredményképpen az egységes és egészséges közvélemény.

A budai vásárlóközönség még most is abban a tévhitben él egyrészt, hogy a pesti üzletekben olcsóbban vásárolhat, másrészt pedig, hogy Budán csak alku utján érheti el ugyanazt.

A *„Budai budainál vásároljon"* nem üres jelszó. Mindnyájunknak érdeke ez, nem jogosulatlan és partikuláris lokálpatriotizmus. A budai iparos és kereskedő legalább 90 százaléka képzett és lelkiismeretes üzletember, aki mindenképpen megérdemli, hogy a mai gyilkos versenyben ne mellőzzék képzeletben élő és máshol el sem érhető előnyökért

Ha megtaláljuk és megállapitjuk a helyes alapot, akkor budai vevőink rövidesen meg fognak arról győződni, hogy szabott árakon Budán jól vásárolhatnak.

Soraim közlését kérve és eleve is köszönve, maradok polgártársi üdvözlettel régi hivük:

Glancz Lajos

Mit mutat a toronyóra?

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Esztendők óta ilyenkor szokta a főváros elvégezni azokat a kendőzési műveleteket, amelyeknek az idegenforgalmi szezon kezdetére be kell fejeződniök. A mult évben az alagutat csempézték, télen megigazították az uccai órákat, stb. Ezidén a Margitszigeten végeznek nagytakarítást, a dunaparti korzót rendezik, szóval lázasan készülődünk, mint a szép hölgy, aki szerelmesére várva, rúzsozza magát.

Mindez rendjén van, örül neki minden lokálpatrióta szive s csupán a végzendő munkák sorrendje ellen volnék bátor kifogást emelni.

A toronyórákról van szó, a toronyórákról, amelyek hol járnak, hol nem járnak, teljesen ismeretlen intéző belátása szerint. Azt hiszem, amikor az idegen kutatja, miben rejlenek Budapest orientális vonásai, az óráknak ezt a rendetlen járását első helyre sorozza. A civilizácio haladtával az idő mérése egyre fontosabb lesz. Már nem elég a másodpercmutató, a stopperóra divatja terjed, a tizedmásodpercekkel. Ezzel szemben toronyóráink félórás eltéréssel mutatják az időt, — ha egyáltalában mutatják. Ezen kellene segíteni!

Bizonyára nem kerülne nagy összegbe, viszont az egységes számlapu, egyformán járó, éjjel világító toronyórák esztétikailag is kellemes látványt nyujtanak, bevezetésük nyugati, sőt debreceni mintára nagyon időszerü lenne. Inkább ne szereljenek fel órát, semhogy az rendetlenül járjon.

Nagy Endre vázolta egyszer publikumának, mi a különbség a Balkán és Budapest között. Valaki monoklit visel, — az lehet Budapest. De hogy valaki monoklival rongyos nadrágban jár, az Balkán! Csempézett alagut és rosszul járó toronyórák, — veszedelmesen emlékeztet a szellemes író hasonlatára.

AZ UJJÁ
ALAKITOTT

Az uccai órák járását azóta már egy központból irányitják, (tisztelet a Berlini-téri Banánszigetet csapnivalóan rossz órájának, mint kivételnek) de a toronyórák szempontjából bizony még mindig balkáni állapotok uralkodnak nálunk. Jól tenné a főváros vezetősége, ha ezt a kis kendőzési műveletet is sürgősen beillesztené programjába.

Kiváló tisztelettel: *Hampel Károly* szobrászművész

Kik kapták szállóépitési kölcsönt

A *Magánalkalmazottak Biztositó Intézete Sebeszta* Erhárdnak, aki balatonfüredi bérlete mellett *Balatonalmádin* szállótulajdonos, 32.000 P kölcsönt szavazott meg épitésre és átalakitásra azzal a feltétellel, hogy a szállóépitkezéshez még szükséges további 48.000 pengőt megkapja OTI-kölcsönként. *Dénes* Márton, a budapesti Continental igazgatója a görömbölytapolcai szállóépitéshez 6000 pengő kölcsönt kap, ha az OTI megszavazza a még szükséges 9000 pengőt. A siófoki *Happ* János 8000 pengőt kap, amennyiben az OTI-tól további 12.000 pengőt szerez. Legnagyobb összeget dr. *Ertl* József és fivérei, mint a *Balatoni Gyógyfürdő és Nagyszálló rt. (Siófok)* gazdái kapják meg. Itt 340.000 pengőről van szó, amihez még az OTI által megszavazandó 510.000 pengő szükséges. A belügyminisztériumi bizottság ugyanis 850.000 pengőben állapitotta meg az egész szükségletet. Öt balatoni folyamodótól megtagadták az OTI-kölcsönt.

Nem állom meg szó nélkül

hogy amikor a budai fürdőknek annyi pénzükbe kerül a fürdővizek hütésére használt tementen vízvezetéki hütő- és egyéb viz, ami egymaga elég lenne tiszta haszonnak is, évek óta hiába magyarázom, hogy ehhez a tiszta vizhez másképpen, olcsóbban — úgylehet egészen ingyen is — hozzá tudnának jutni. Nem két krajcárról van itt szó, hanem az egyes termális fürdőnként is, 50-60-100.000 pengőkről, ami igaz, hogy a fővárosi vizmüvek zsebébe megy, de ennek a viznek az ára akkor is oda folyik, ha nyáron többet adnának a Hegyvidék villáinak, nyaralóinak és porban senyvedő, aszalódó kertjeinek bőségesebb öntözésére.

Milyen borzalmasan szenvednek azok a kertek, gyümölcsösök ugy nyár derekán, amikor több és olcsóbb kellene, hogy legyen a vízvezeték vize s mennyivel üdítőbbek lennének ezek a kertek! Mennyi virággal, veteménnyel, gyümölccsel lenne több, mennyivel gazdagabb lenne az a vidék! De hát nem futja a vízből s a budai hegyek olyan vizszegények — szokták mondani. És mi elhiszszük. De vajjon igaz-e?

Nem! *A budai hegyek tele vannak vízzel.* Ahol csak a vörösvári, szentiváni, dorogi, tokodi s a többi budavidéki szénbányák nekiszaladnak a budai hegyek mészköveinek, dolomitjainak, ott úgy önti ki őket a borzalmasan sok karsztviz, mint az ürgéket. Odavész szerszám, gép, állat, ember, ha nem tud idejében menekülni. Volt ilyenre már eset nem egy s megtörtént, hogy amikor a bánya minden hatalmas üregét elöntötte a viz, úgy folyt ki a nyolc méter széles akna nyilásán, mint az artézi kútból. Ez a viz a legnagyobb veszedelme ezeknek a bányáknak. Ugy-e, hogy nem igaz, hogy a budai hegyekben nincsen viz?

Tudjuk, tudományosan meg van állapitva, hogy ez a karsztvíz a budai hegyekben általában úgy 130 méter körüli tengerszín feletti minden kőzetrepedést, hasadékot, üreget, apró pórust kitölt. Ezért találtak olyan mészkőüreget is a budakörnyéki szénbányászattal kapcsolatban, ahol akár csónakázni lehet, ezért van a Pálvölgyi barlang legmélyebb részén viz és azért ömlik ki egész patakokban — egy kis termális vízzel keveredve — a hegyeink lábánál, a Lukácsfürdő kőfal mögé dugott Malomtavánál, az Árpádmalomnál — ez bajtja — a Csillaghegy alatt és a Rómaifürdőnél. Nem csoda, hiszen ezek csak alig magasabbak 105-106 méterrel, mint a tenger színe!

S mióta folynak, ömlenek? *Kétezer év előtt már a rómaiak használták és dobálózhatnánk a geológiai tizezer évekkel,* amióta patakzanak és még mindig nem apadtak el. Pedig mennyi ilyenféle forrásfakadást ismerünk még a budai hegyek többi oldalain is.

A karsztvizet még sehol senkinek sem sikerült leapasztani, nem hogy elapasztani. Aki ezt meg tudná csinálni, azt aranyba foglalnák a budavidéki szénbányák.

Ez a karsztvíz nagyon sok. Nálunk 17-22 C fok hőmérsékletü, keményebb, mint a dunavíz (vízvezetéki víz), de lágyabb, mint termális vizeink. Kristálytiszta és olcsó, nem kell összeszivattyúzni, szürni, tisztitani, alaguton sétáltatni, kifolyik magától, magasabbra, mint a Duna szintje. Bombázhatja az ellenség, a budai hegyeket nem tudja összedönteni — az nem egy csomóba gyüjtött távoli vízmű — ez itt van az orrunk előtt, a lábunk alatt.

A termális vizek az Alföld alól jönnek, ott van nagy geotermikus fütés s a hegyek lábánál, a régi kőzetek összetöredezett határán törnek be a mi kártyaváraink közé. Ha ezen a ferde határvonalon átfúrunk, eleinte forróbb lesz a viz, mint a felszínre jutó hőforrásokban, azután kezd lassan, vagy erősen hülni. *Ezt láttuk a Gellértfürdő előtti fúrásnál, de Diósgyőrnél megesett, hogy egy meleg tavacskába belefúrva, 17 fokos hideg viz folyt ki a fúrás mészkőfenekéről: a karsztviz.* Hévizen, ahol rengeteg termális viz ömlik a felszínre, egyik fúrásunkban melegebb vizet kaptunk, mint a természetes fúrás vize, *de amikor belefúrtunk a dolomitba, egyszerre úgy lehült a betörő karsztviztől, hogy el kellett tömni a fúrásnak ezt az alsó szakaszát, hogy megmentsük a forró vizet.* Most már csak a gyakorlati konzekvenciákat kell levonni.

Ez, úgy látszik, nagyon nehéz. Lássuk csak: a budai hegyek dolomitja ott meredezik a Gellért-Rudasfürdő tőszomszédságában s megfúrtuk alatuk, de ismerjük Óbudán, a Mátyáshegyen s a Hármashatárhegy tövében. Tudjuk, hogy ez a hegység 130 méter tengerszínfeletti magasságig belül tele van rengeteg jó, nem meleg vízzel s az helyenként ki is folyik a 25 méterrel alacsonyabb Duna-vonalán. Tudjuk, hogy dolomitba befúrva, a hévvízjáratokat keresztezve, hidegebb lesz a viz. S mert a 130 méter tengerszin feletti magas nivó alatt indul a fúrás, mondjuk a Tabánban, vagy a Gellértfürdő melletti alkalmas ponton, a hidegebb karsztvíz a vezető kőzetrepedéseken, mint a viz zárt csőben, a közlekedő edények törvénye szerint iparkodik a 130 méter magas állandó karsztvíznivót elfoglalni, *tehát 110-116 méter tengerszín feletti térszínen bőven a felszínre ömlik és magától befolyik a fürdőkbe, ahol nem kell többet drága, egyébrevaló vízvezetéki vizet pocsékolni.*

A kút, 4-500 méter mélyre fúrva, mindenestől 100.000 pengőbe kerül, annyiba, amennyit — mondjuk — egy év alatt fizet a Gellértfürdő vízvezetéki vizért s azután minden évben részben, de inkább egészen, megtakarítja ezt az összeget s *évi 100.000 pengővel több hasznot könyvelhet el.*

A dunaparti hat fürdőnél ez a megtakarítás évente félmillió pengőre becsülhető. De ha kevesebb, akkor is annyi pénz, hogy legalább egy-két kisebb átmérőjü, lényegesen olcsóbb próbafurást még azok is megengedhetnének maguknak, akiknek nem a zsebük bánja ezt a bátortalan tamáskodást.

Én azért, hogy 50-100 év kiadását megtakarítsam, az egy évnyit megkockáztatnám. Az igaz, hogy tudom miért, mit csinálják, de most is és máskor is már megírtam és ezt talán mégsem olyan nehéz megtanulni.

A fő, hogy végre csináljunk valamit, hiszen még annyi az elvégezni való!

P. V. F.

Tisztaság
Egészség
Egyszerüség

a modern vasbutor előnyei készitik:

HUTTER és SCHRANTZ RT.
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 63

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670 — Külön uzsonnatermek.

Buda és a Pálosok

A Decius-féle keresztényüldözések (III.-IV. század) igen sok hitbuzgó embert bujdosásra kényszerítettek, akik a kisázsiai őserdőkben és Sziria pusztaságaiban élték le ájtatos életüket, mint remeték. A legismertebb remeték: Remete Szent Pál és tanitványa, Remete Szent Antal voltak. Ezeknek a példája igen sokakat követésre buzditott, akik aztán csoportokba verődve élték le imádság, nélkülözések és irgalmas cselekedetek között életüket. Amikor Remete Szent Pál, aki származásra nézve szittya vérségü volt, 116 éves korában meghalt, Remete Szent Antal kolostort épitett sirja mellé és remetékre bizta Pál holttestének őrzését.

Ez volt tulajdonképeni alapja a Pálosrend (Paulinusok) születésének. Az épségben maradt holttestet a XII. században Byzáncba vitték, ahonnét francia keresztes vitézek átszállitották Clunyba, ahol az apátságban őrizték. A sir egyik őrzője Bertalan páter, aki II. Endre király második feleségének: Jolanda burgundi hercegnőnek gyóntatója volt, a királynéval Magyarországba jött. Itt rövidesen apát, kanonok, majd pécsi püspök lett (1219—1252.) Ez a kiváló püspök nemcsak a Mecsek erdőségeiben, de Buda vidékén is igen sok remetéskedő embert talált, akik lemondva a világi életről, csak a kontemplációnak éltek. Ezek számára a püspök kolostort épitett a mai szent Jakab-hegyen és szerzetesi szabályokat is irt számukra. Az év nagy részét ő maga is ott töltötte. Vagy nyolcvanéves korában lemondott püspöki méltóságáról, maga helyett a budai származásu Antal frátert nevezte ki a szent Jakab-hegyi kolostor főnökévé s aztán visszatért Clunyba.

A jakabhegyi kolostor volt a Pálosrend megalapitásának kiindulópontja. A budai camerarius fia, Achilles, lett Bertalan utóda a pécsi püspöki méltóságban s ő is nagyban pártolta a Jakab-hegyi barátokat. Antal priorhoz szoros barátság füzte, ugy látszik a budai gyerekkori emlékek hozták őket össze.

1250-ben egy budai pap, később esztergomi kanonok, név szerint Eusebius (Özséb), aki az irgalmasság lelki és testi cselekedetében tünt ki, összegyüjtötte a budahegyvidéki remetéket, velük a pilisi hegyek közé vonult, kolostort és templomot épitett. Majd a szent Jakabhegyi szerzetesekkel megállapodott, átvette szabályzatukat és igy alakult meg aztán a magyar Pálosrend. Első főnökévé a Budán megtartott konvent Özséb kanonokot választotta meg, aki a rendet virágzásra emelte s már az Árpádok alatt nyolc kolostoruk volt.

A budai pálos-emlékek ma is élnek. A szép Juhászné vendéglő helyén állott egykor a pálosok nagy rendháza és a rend kiválóságai akiket a történelem is megörökit, legnagyobbrészt Buda és Budavidék szülöttei voltak.

Lássuk csak. Özséb apát két tanitványa: Benedek és István, az első neves fafaragó művész, a másik szobrász. Gergely diósgyőri perjel (1378. körül) kolostort és templomot épit, szintugy Zborói (Zboray) András, a nosztrai apát. A szent életü Báthory László (†1456) a Bibliát forditotta magyar nyelvre. Ott élt a Hárshegyre vezető ut baloldalán lévő barlangban. A főváros emléktáblával jelölte meg a helyet. Hollós Mátyás királyunk barátságával dicsekedhetett Buday Gergely, előzőleg esztergomi kanonok. A törökbálinti származásu Subáci Gergely pátert a török gyilkolja le (1473.) Tatay Antal elsőként nyomatja ki a rend misemondó könyvét, Dénes fráter hires főfaragó, Zákony János nagyváradi püspök, majd lemond és visszatér a szerzetbe.

Fráter Györgyöt nem kell külön ismertetni, a bibor sem védte meg, hogy hazaszeretete miatt le ne gyilkolják. Boda Lőrinc neves festőművész, Dénes páter egri püspök. A pálosok közül kerültek ki még: Virág Benedek költő (néhai Viraág Bélának anyai részről rokona), Széchenyi Pál kalocsai érsek, Ányos Pál a költő, Benkovics Ágost váradi püspök (rácvárosi származásu), Edelényi Marián szobrász és még számosan.

II. József császár eltörölte ezt a budai magyar rendet és vagyonukat elkobozta. Scitovszky hercegprimás 1865-ben Péliföldön, a pilisi hegyekben páloszárdát állit föl, de az 1867-ben megszünt. 1897-ben Hettyei Sámuel pécsi püspök a romokban heverő szent jakabhegyi kolostort életrehivja, azonban halála miatt a müvet csak Zichy Gyula gróf pécsi püspök, majd kalocsai érsek fejezi be. A főváros a Gellérthegy alján telepiti le a pálosokat.

A rend ma is Lengyelországban a legerősebb, a híres Czenstochowa kolostor az anyaintézetük, ahol a csodatévő fekete Madonnaképük évente félmilliónyi zarándokot vonz oda. A magyar szerzetesek is ott éltek, amig hazájukban ismét otthonhoz jutottak.

Egy ilyen hires magyar pálosbaráról kell még megemlékeznünk, aki tiszta lengyelből (bár édesanyja Budáról származott) lett ismert fanatikus magyarrá. Ez pedig a kiváló Drusbáczky János (György) volt, a czenstochowai spirituális (1848-ban), aki Kossuth riadóját hallva, leveté fehér csuháját, kardot öltött és mint közhuszár vitézül verkedte végig a magyar szabadságharcot. Sok-sok sulyos sebet, még több kitüntetést, végül főhadnagyi rangot szerzett, ép ugy mint vörössipkás paptársa: Csincsek Flórián varasdi horvát plébános, aki később a magyar országgyülésen hosszu éveken át a horvát delegáció tagja volt és a Vizivárosban lakott.

A szabadságharc leverése után Drusbáczkyt a rend nem fogadta vissza, egyébiránt az osztrák hadbiróság halálra itélte, de amnesztiát kapott, mire a lembergi érsek elküldte a bukovinai csángók közé lelkésznek. Istensegitsen lett plébános, híres szónoklataira vallásküllönbség nélkül eljártak az emberek más országokból is. Az osztrák bosszantására minden vasárnap kitüzte a magyar trikolort az istensegitsi templom tornyára. Halálát a nyolcvanas évek végén országszerte meggyászolták. Rákosi Viktor parentálta el. Kivánságára pálosszerzetesi ruhában temették el. Tanitványa lett az istensegitsi paróchián utódja, a bátyám, László István, aki a háboru előtt halt meg.

Budáról indult el a magyar Pálos-rend s Budára tért vissza, szülőhazájába.

László Zoltán dr.

„KRISZTINA"
KÁVÉHÁZ

ALAGUT- ÉS ATTILA-UTCA SAROK
(Horváth kerttel szemben)

Megmozdult Óbuda

Irta: **FRIEDLÄNDER JENŐ,** az Óbuda-Ujlaki Takarék pénztár igazgatója

Óbuda polgársága az elmult héten, felismerve a kerület égető érdekeit, pártkülönbséget félretéve egyesült a kerület nagy problémáinak szolgálatában. A nagygyülésen a kerület bizottsági tagjai és vezetőférfiai lelkesedéstől áthatva tettek hitet amellett, hogy a kerületi polgárság most már ne kérje, hanem követelje a kerület szabályozásának és az ezzel kapcsolatos kérdéseknek mielőbbi megoldását.

Csodálatos megnyilatkozások hangzottak el. Minden egyes felszólaló arra a megállapitásra jutott: szégyene minden óbudai polgárnak is, hogy ezt a kerületet állandóan félretették és még ma sem karolják fel azzal az energiával, amely a mulasztásoknak legalább részben való pótlását eredményezné. Ezen csak maga az óbudai polgárság segithet, ha teljes erővel, igaz lelkesedéssel támogatja azok munkáját, akik hivatva vannak a megfelelő helyeken a kerület érdekeit képviselni.

A beszédek őszinte hangja remélni engedi, hogy nemcsak szavakban, de cselekedetekben is kifejezésre jut majd a kerület fejlődésének mielőbbi megindítása.

Az első teendő a szabályozásnak mielőbbi véglegesitése és az adómentességre vonatkozó rendeletek soronkívül való kibocsátása a pénzügyminiszter részéről. A rendkívüli adómentesség biztositandó mindazon területeken, ahol a közmüvek már megvannak és első lépésnek kell lennie, hogy a dunaparti főutvonal adómentessége azonnal hatályba lépjen, mert ennek az utvonalnak közmüvi kiépitése már megindult. Az óbudai dunapart gyönyörü fekvése biztositéka annak, hogy amint az adómentesség megvan, impozáns méretü épitkezés indul meg és aránylag rövid idő alatt meglesz az idegenforgalom lebonyolitására alkalmas ideális dunaparti főutvonal.

Ha e tekintetben a pénzügyi hatóságok honorálják a kerület jogos kivánságát és sürgős intézkedést tesznek, — ami remélhető — akkor Óbuda némi kárpótlást fog kapni és a szégyenletes állapotból kiemelkedve, bele fog illeszkedni Budapest világvárosi fejlődésébe és elfoglalhatja azt a méltó helyet, amely fekvésénél, fürdőinél, levegőjénél fogva joggal megilleti.

IGAZI BUDAI
KÁVÉHÁZ

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Március 20.: A forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő havi átalányának 4/6 rész lerovása bélyegjegyekben d. u. 18 óráig.

Március 25.: Készpénzben fizetők március havi előleg befizetésének utolsó napja. — Alkalmazottak kereset-, külön- és rokkantadója a március hóbai kifizetett illetmények után a munkaadók által az illetmény-jegyzék benyujtásával befizetendő.

Március 31.: A rögzitett általános kereseti-, jövedelem- és vagyonadó felmondásának utolsó napja a pénzügyi hatóság részéről. Az általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő havi átalányának utolsó hatodrészének lerovása bélyegjegyben d. u. 18 óráig. — Ebadó befizetés a kerületi adópénztárnál a folyó évre. — Boltkapuzat területhasználati dij befizetése.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etagefütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: I—615—59.

MEGHIVÓ

Az „Otthon" Családiház és Öröklakástulajdonosok Egyesülete 1937. március 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor I., Krisztina-tér 1. szám alatt, a Budai Polgári Casino nagytermében tartja évi

RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

melyre t. Cimet, mint az Egyesület tagját tisztelettel meghivom.

Tárgysorozat:

1. **Elnöki megnyitó.**
2. **Az évi jelentés előterjesztése.**
3. **Az 1936. évi zárszámadások, 1937. évi költségelőirányzat ismertetése, a felmentvény megadása.**
4. **Alapszabály 1. pontjának megváltoztatása, illetve az „Otthon" előnévnek elnagyása.**
5. **Az alapszabályok 42. §-a alapján az előterjeszthető inditványok.**

Budapest, 1937. március 3.

Beyer Jenő s. k.
ny. miniszteri főtanácsos, ügyvezető elnök.

*

Egyesületünk igazgatóválasztmánya március 21.-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a Budai Polgári Casino nagytermében, a közgyülés előtt egy órával, igazgatóválasztmányi ülést tart, ametyre az Igazgatóválasztmány tagjait ezuton is meghivja az n elnökség.

Krisztinavárosi szállitási vállalat
ATTILA-U. 23. TEL.: I-614-44.
Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

Késedelmi kamat a megfellebezett adó után

Az általános kereseti adó, valamint a házadó és a jövedelemvagyonadó érvényes szabályai szerint az emlitett adók kivetéséről szóló fizetési meghagyás ellen törvényes határidőben benyujtott felebbezésnek halasztó hatálya van arra az adótöbbletre nézve, amelylyel a megfellebbezett kivetés a megelőző évre kivetett adót meghaladta. Ha a fellebbező maga több adót ismert el jogosnak, mint amennyit a megelőző évi kivetés volt, akkor a fellebbezés hatálya csak arra a többletre terjed ki, amellyel a megfelebbezett kivetés a fellebbezés szerint is jogosan járó adót meghaladta.

A halasztó hatály az emlitett adótöbblet behajtására vonatkozik. Mindaddig tehát, mig a törvényes határidőben benyujtott fellebbezés érdemi elintézésre nem kerül, az adótöbbletet a fellebbezőtől behajtani nem szabad.

Sok esetben vita merült fel az adózó és az adókivető hatóságok között arra nézve, hogyan kell számitani a késedelmi kamatot a megfelebbezett adótöbblet után abban az esetben, ha a fellebbezést a másodfoku határozat alapján meg kell a felebbezőnek fizetnie.

Erre az esetre a közadókezelési szabályok hivatalos összeállitása rendelkezik, amely kimondja, hogy a megfelebbezett adónak azt a részét, amelyet a másodfoku határozat szerint is megkell fizetni, az adózó a fellebbezésre hozott másodfoku határozat kézhezvételét követő 15 nap alatt késedelmi kamat nélkül fizetheti meg, de ha ezt a fizetési határidőt elmulasztja, a késedelmi kamatot nem a másodfoku határozat kézhezvételét követő 15 napos fizetési határidő lejártától kezdve, hanem ugy kell számitani, mintha a kérdéses adóösszeget meg sem fellebbezte volna. Adott esetben a járó késedelmi kamatkiszámitásnál mindenek előtt azzal kell tisztában lennünk, hogy a megfellebbezett, de másodfokon is fenntartott adótöbblet, mely része és mikor vált volna esedékessé, ha az ellen az adózó halasztó hatályu felebbezést nem nyujtott volna be.

Az együttesen kezelt közadók tudvalévőleg négy egyenlő negyedévi részletben, mindig az évnegyed első napján esedékesek.

A fellebbezés ellenére fenntartott adótöbblet annyi negyedévi részletét tehát, ahány részlet már esedékessé vált volna, ha a fellebbezést az adózó be sem nyujtotta volna, a másodfoku határozat kézbesitését követő 15 napon belül lehet kamatmentesen fizetni, a még esedékessé nem vált negyedévi részlet (részletek) fizetése pedig az esedékesség évnegyedének közepéig történhetik késedelmi kamat nélkül.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

500 magyar cserkész utazik Hollandiába az idei világjamboree-ra

1920-ban Wimbledonban gyültek össze a cserkészek, ez volt az első jamboree. Ekkor még nagyon is közel volt a háború befejezése — a legyőzött nemzetek csak kis számban vettek részt a nagy találkozón. De négy évvel később a kopenhágai Ermelunden-parkban már több, mint harminc nemzet találkozott és a nagy cserkészversenyen *Magyarország harmadik lett Anglia és Amerika mögött.* Azután — egy évet ugrottak, hogy elkerüljék az olimpiásszal való egybeesést, amely sok akadályt és nehézséget jelentett — és 1929-ben ismét Anglia látta vendégül a jamboreet: Birkenhead közelében, a gyönyörű Arrowe Parkban hatvanezer fiu ünnepelte Lord Baden Powellt. Itt *nyolcszázötven magyar fiu vett részt*, akik a jamboree után egy hétig Lord Rothermere vendégei voltak. 1933-ban *Gödöllőn* a Magyar Cserkészszövetség rendezhette meg a nagy találkozót és akik kinn jártak az óriási parkban, elragadtatott elismeréssel tapasztalhatták a magyar fiuk ügyességét, kedvességét s ötletességét.

Azóta három és fél esztendő telt el s a cserkészvilág készül uj, nagy találkozóra. A stockholmi nemzetközi cserkészkonferencián 1935-ben, hosszú vita után elhatározták, hogy Hollandiának juttatják a nagy kitüntetést — a szélmalmok és grachtok országa rendezheti meg a jamboree-t.

A hollandok *nagyon érdekes és szép helyet* választottak ki a táborozás számára. Haarlemtől kilenc, Amsterdamtól huszonöt és Hágától harminc percre fekszik a régi, történelmi jelentőségü nagybirtok, amelyet *„Vogelenzang"* (Madárdal)-nak hivnak. A hozzátartozó falu neve *Bloemendaal* (Virágvölgy). A nagy park közepén vadászkastély áll, melyet a XIII. században épitettek.

Madárdal egészen közel van a tengerhez is és nemcsak Amsterdamból és Hágából, hanem Rotterdamból, Utrechtből, Leidenből, Delftből és Goudából is könnyen elérhető. Itt épül majd fel a cserkészváros, amelyben körülbelül *negyven-ötvenezer lakóra számitanak* s amelynek élelmezését, szórakozásait, biztonságát, vizellátását és ezer más kérdését már két éve készitik elő a holland cserkészek.

Vogelenzang területe több, mint háromszáz hold. Az Amszterdamot Rotterdammal összekötő villamosvasut mentén fekszik — tulipánmezők veszik körül.

Lesz a nagy táborozásnak egy igen eredeti részlete is, amely a nemzetközi barátkozást, a teljes összeolvadást szolgálja. A tábort nyolc altáborrá osztották. Minden résztvevő nemzet csapatát nyolc egységre bontják föl, ugy, hogy *minden altáborban lesznek magyarok* éppugy, mint ceyloniak, mint svédek. Egy-egy ilyen csapat negyven főből áll majd és negyven személyre állitják összse az élelmiszeradagokat s egyéb „ellátmányokat" is. Ezt a módszert egyébként *épen a magyarországi jamboree kitünő tapasztalataiból szürték le.* Minden altábornak két mosdóhelye lesz harminchat csappal és hat zuhannyal.

A közönséget csak délután egy óra után engedik be a táborba, hogy a cserkészélet minél zavartalanabbul folyhasson. Minden altábornak külön tábortüzhelye is lesz, amellett két nagy tábortüzet gyujtanak naponta a közönség szórakoztatására.

Maga a tábor hivatalosan 1937. julius 31.-én nyilik meg, bár a gyülekező már 8-10 nappal előbb megkezdődik. Táborzárás augusztus 9.-ikén — de ettől számitva még egy héten át a külföldi cserkészek kirándulásokat tesznek.

A magyar cserkészek körülbelül ötszázfőnyi csoporttal vesznek részt az V. Jamboreen. Már nagyban folyik az előkészület, melynek vezetésével *Kolozsvári* Bélát, a kitünő cserkésztisztet bizta meg a Magyar Cserkészszövetség. Remélhetjük, hogy Hollandiában éppoly dicsőségesen képviselik majd a magyar fiuk hazájukat, mint az eddigi nagy találkozókon.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42
Mindenért házhoz küld.

Budaiak a Velencei-tóért. Ha Londonban, avagy Páristól alig órányira ilyen pompás, széles és kismélységü vadregényes tóvidék volna, akkor egész bizonyosan a város lakósságának legideálisabb weekend telepévé vált volna. Ebből a szemszögből nézte a Velencei tavi Szövetség márciusi estélyén tartott egészségügyi előadásában dr. Kunszt János főorvos, a neves balnelógiai szakiró a Velencei tó gyógyértékeit és balneologiai jelentőségét. Előadásában kitért a tó klimatológiai, balneológiai, hydrogeologiai sajátságaira a lég-, nap- és fövényfürdők előnyeire és orvosi javaslataira, a szükségelt előirásokra. A hallgatóság nagy élvezettel kisérte fejtegetéseit, amelyet az elnöklő bilkei Pap Lajos dr. és Szatmáry Ferenc egyesületi elnök köszönte meg. Hozzászólt még dr. Nemes J. György tüdőszakorvosi és balneológiai nézőpontból egyaránt és nyomatékkal figyelmeztetett annak a fontosságára, hogy a tóparti klimát csenevész gyermekek insolációs kurájának, gyermeknyaraltatási és üdülőtelepek mielőbbi létesitésével kellene kihasználni. Tábori Kornél rámutatott a Velencei tó közelségére és annak a biztos reményének adott kifejezést, hogy a fővaros polgári rétegei mihamarabb felvirágoztatják a velencei tavat. Bilkei Pap dr. zárszavában kérte a Budai Napló jelenlevő munkatársait, hogy támogassák a Szövetség hazafias célkitüzéseit. (Dr. N.)

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Clasz fasor 25.

Március 15.-iki ünnepségek

Az óbudai Keresztény Társaskör sikerült márciusi ünnepélyt rendezett hétfőn a Korona vendéglő nagytermében, amelyet zsufolásig megtöltött a kerület lelkes közönsége. Megjelentek a hivatalok főnökei és a társadalmi egyesületek vezetői csaknem teljes számmal. Az ünnepi beszédet dr. Turányi Dénes kerületi orvos tartotta. A nagyhatású beszéd utan Szabó Jenő tárogatón kurucdalokat adott elő. A keresztényszocialista ifjúság dalárdája és utána a katolikus egyházi zenekar számai fejezték be az ünnepélyt, amelyet Kovács Gyula tanár rendezett sok lelkesedéssel és odaadással.

A Rómaifürdő Telep Egyesületben vasárnap délután a református nőegylet tartotta meg márciusi ünnepélyét. A nap történeti jelentőségét Fazekas Lajos református lelkész méltatta magas szárnyalásu beszédben.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

A Nemzeti Egység pártja Lövőház-utcai termeiben nagyszabásu ünnepséget rendezett vasárnap este. Dr. Hiverth Jenő méltatta a nagy nap jelentőségét, figyelmeztetve a jelen márciusára, amely fokozottabb mértékben követeli meg az összefogást, hogy a nemzet ellensulyozni tudja a szélsőséges kilengéseket.

Izes étel, finom bor rá, alakuljunk egy táborrá: akár inni, akár enni, „Pozsony" Étteremhe menni! Török József vendéglős I., KRISZTINA-KÖRÚT 8/10. SZÁM.

Eladó öröklakások

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Fadrusz u. 23. most épülő májusi belköltözésre kész társasházban garszon, 2 és 3 szoba hallos, összkomfortos, déli és keleti fekvésű, önálló telekkönyvi tulajdonjoggal, előnyös feltételek mellett eladók. Érdeklődni I. Szent János-tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fűtés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

2 szoba hallos összkomfortos öröklakás adómentes (Győri-ut 12. III. 1.) 15.000 P készpénzért eladó. Érdeklődni lehet a házfelügyelőnél.

Magyar Est

A *Volt Iskolatársnők Szövetsége* nagysikerü magyar estet rendezett a II. ker. Batthyány-utcai polgári leányiskola tornatermében, melyet az elökelő budai közönség zsufolásig megtöltött. Ott láttuk dr. *Kozma* Jenőt, a szövetség védnökét családjával, *Molnár* László apátplébánost, dr. *Jármay* Károlynét, a szövetség elnökét és családját, dr. *Szentiványi* Kálmánt és nejét, dr. *Pataky* Ferencnét, *Schara* Bélánét, *Glasewsky* Ádám bankigazgatót és nejét, *nemes Szomor* Bélát, dr. *Báthory* Józsefet, vitéz *Zombory* Gyulát, a m. kir. testőrség képviselőit, az iskola összes nyugdijas és működő tanárnőit, továbbá feltünő sok érdeklődőt.

A megjelenteket *Pataky* Ferenc dr. üdvözölte. Beszédében külön kiemelte, hogy a szövetség mostani estjével ismét a magyar ügyet szolgálja. Utal arra, hogy az idén télen Londonban rendezett és az egész világsajtó által megdicsért *„Old-Budapest"* bál eszméje itt fogamzott meg a szövetség mult évi Liszt-ünnepén, melyen egy előkelő angol hölgy is résztvett s annak hatása alatt rendezte meg a magyar bált hazájában, Angliában.

Csernák Anna Réka iparművésznő tartott ezután meggyőző erejü vetitettképes előadást a magyar viselet történetéről, bemutatva annak fejlődését a legrégibb időktől napjainkig. Előadásában történelmi adatokkal bizonyította be, hogy a „legujabb" francia divatujdonságokat a párisi divatlapok még ma is a régi magyar viseletből veszik át. Előadása végén felszólította a jelenlevőket, hogy propagálják a magyar nemzeti viseletet, mely a legkülönb és legősibb a világ minden népének viselete között. A közönség az értékes előadást lelkesen megtapsolta.

Ezután a szövetség tánccsoportja *Eibel* Antalné tanárnő által betanitott magyar táncokat, kiváló énekkara pedig *Radnai* Paula tanárnő vezénylete mellett magyar dalokat adott elő nagy hatással. *Vida* Ilonka magántáncával, *Zádorfalvyné Lakatos* Margit pedig magyar dalaival ért el nagy sikert.

Befejezésül *Csernák* Anna Réka pompás magyar ruháinak bemutatása következett. A *Nemesszeghy* Aurél fővárosi énektanár által vezényelt 38.-as *Honvéd* cserkészcsapat zenekarának hangjai mellett vonultak fel a szinpadra iskolásgyermekek egyszerü iskolai magyar ruhákban, majd a *Volt Iskolatársnők Szövetségének* szebbnél-szebb leányai szinpompás magyar ruhákban, a közönség tapsviharától kisérve.

A magyar Hiszekeggyel záródott be a lélekemelő ünnepély, melynek megrendezői Budapest Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottságának támogatásával *Tolnay* Anna, *Sauersitz* Margit és *Németh* Ilona Teréz tanárnők voltak. A nagy érdeklődésre való tekintettel (több százan nem kaptak jegyet) a szövetség a magyar estet április elején megistmétli.

MEGHIVÓ.

A Magyar Szövegirók, Zeneszerzők és Zeneműkiadók Szövetkezete korlátolt felelősséggel 1937. évi április hó 5-én (hétfőn) délelőtt fél 11 órai kezdettel Budapesten, a Magy. Kir. Zeneművészeti Főiskola (Budapest, VI., Liszt Ferenc tér 8.) kupolatermében tartja a

XXV-IK

rendes évi közgyülését,

melyre a szövetkezet igen tisztelt tagjai ezennel meghivatnak.

NAPIREND:

1.) Az igazgatóság évi jelentésének, az évi mérlegnek, nyereség-veszteség számlának és a felügyelő bizottság jelentésének előterjesztése, az évi mérleg, nyereség-veszteség számla megállapitása és határozathozatal a felmentvények megadása tárgyában.

2.) Egy igazgatósági tagnak 2 évi időtartamra való megválasztása az elhalálozás folytán üresedésbe jutott egy igazgatósági tagsági helyre, (alapszabály 32. §.).

3) A szövetkezeti alapszabály 41. §-ának módositása.

4.) A felügyelőbizottság tagjainak az 1937. üzleti évre való megválasztása, éspedig: 3 tag (alapszabály 41. §.).

5.) A felosztóbizottság tagjainak az 1937. üzleti évre való megválasztása, éspedig: 6 tag (alapszabály 24. §.)

6.) Jelenléti és tiszteletdíjak megállapitása:

a) az Igazgatóság és Felügyelőbizottság;
b) a Felosztóbizottság részére.

7.) Inditványok. (Beadási határidő: 1937. március hó 20-ig.)

Az évi mérleg, nyereség-veszteség számla, a felügyelőbizottság jelentése, az üzleti év forgalmáról, — illetve bevételei és kiadásairól — szóló tájékoztató kimutatás, 1937. évi március hó 22-től, a közgyülés napjáig, minden hétköznap délelőtt 10 órától — délután 2 óráig közszemlére ki van téve a szövetkezet központi irodájában (Budapest, IV., Gerlóczy u. 3. I, 6, ajtó).

Budapest, 1937. évi március hó 5-én.

Az IGAZGATÓSÁG.

Husvétra ezüst-kék-aleska stb. rókák, szkunkszpelerinek. Olcsó árak. CSERI GYULA szücs-mester, főhercegi udvari szállító. BÁSTYASÉTÁNY 2. SZÁM

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméitersoronként.

Tavaszi sejtelmek

Még hűvös az est,
Még éjjel fagyos
A pihent avar,
De hallod a neszt,
Mit lágy szél okoz,
Mi délről fuvall?

Oh, látod-e, mint
Tünik a hegynek
Csillogó fénye?
Nem érzed megint,
Hogy van szivednek
Ujra reménye?

Udvarhelyi K. Imre

Melczner Jenő ünneplése a „Pénteki Borgazda Társaságban". A mult hét péntekjén a Budai Polgári Kör helyiségében Melczner Jenőt ünnepelte a Pénteki Borgazda Társaság. Szinte teljes számban jelentek meg a tagok Melczner Jenő borgazda-estjén és mély szeretettel vették körül az ünnepelt házigazdát, aki finom, szerény uriassággal látta vendégül az előkelő társaságot. Előadása tárgyául „Nevető fejfák" című tanulmányát adta elő Melczner Jenő, egyik részletét készülő hatalmas művének, a magyar enciklopédiának. A kedves, színes tanulmányt tárca-rovatunkban közöljük.

A Budahegyvidéki Polgári Lövészegylet husvétheti programja. A Budahegyvidéki Polgári Lövészegylet husvétheti, illetve márciusi programja a következő: 21. vasárnap. délelőtt 9-1 óráig lövészet. 27. Nagyszombat. délután 6 órakor feltámadási körmenet. Felvonulás zászlóval. Találkozás pontosan 5 órakor a lőtéren. Megjelenés sötét ruhában, világos kesztyűben és akinek van, vagy ezen alkalomra szerezni tud, lövészkalapban. Tekintettel arra, hogy itt egyesületünk belső erejét kell kimutatunk, minden tag megjelenését okvetlenül elvárjuk. 28. Husvét vasárnap. 9-1 óráig lövészet. 29. Husvéthétfő. Lövészetet nem tartunk. 30. Kedd. Este 8 órakor tagösszejövetel a Szarvas vendéglőben.

A Koronázó Mátyás templom egyházzenei műsora. Március 21-én, virágvasárnapon: Pálmaszentelés és szent mise. Az összes szertartási énekek Goller Vince gyüjteménye szerint adatnak elő. Szent Máté passziója magyarul hangzik fel: Mezey Zsigmond, Koréh Endre, Laczó István, B. Szabó Ilonka és a férfikar éneklik. Március 24. d. u. 5 órakor: Nocturnumok és Lamentációk, éneklik: Laczó István, Mally Győző, Koréh Endre. Allegri: Miserere.

A Magyar Hajózási Szövetség közgyülése. A magyar hajózási érdekeltségek és testületek szervezete, a Magyar Hajózási Szövetség, évi közgyülésén Wulf Olaf ny. vezérfőkapitány, országos elnök, megnyitó beszédében megemlékezett Gömbös Gyula miniszterelnök és Sipőcz Jenő főpolgármester haláláról, majd a magyar hajózás szempontjából fontos kérdéseket fejtegette. A napirend letárgyalása után megejtett tisztujításon ismét Wulf Olafot választották meg egyhangulag országos elnökké. Ügyvezető elnök vitéz Bornemisza Félix, a Külkereskedelmi Hivatal igazgatója, főtitkár Almási Péter lett.

Németh Istvánnak adják bérbe a hármashatárhegyi vendéglőt. Közel félesztendeje huzódik a főváros hármashatárhegyi vendéglőjének bérbeadási ügye. A kiirt versenytárgyalásra nyolc érvényes ajánlat érkezett be és a városgazdasági ügyosztály azok elbirálása után előbb Dénes Gy. Aladárnak javasolta kiadni a bérletet. Majd az ügyosztály az utasításnak megfelelően újból vizsgálat alá vette a benyujtott ajánlatokat és uj javaslata az, hogy Németh Isvánnak, a Kis Royal-étterem üzletvezetőjének adják bérbe a hármashatárhegyi vendéglőt. Németh István csak évi 3200 pengő bért ajánlott és 20.000 pengő értékü beruházást hajlandó végezni a vendéglőn. Az ügyosztály azonban ennek ellenére ugy találja, hogy Németh Istvánnak a szakmában kifejtett eddigi kül- és belföldi müködése nyujt leginkább biztosítékot arra, hogy a hármashatárhegyi vendéglőt. idegenforgalmi szempontból is a kivánt nivóra fogja emelni.

Dr. marosvásárhelyi Thordai Lajos tanácsnok, ker. előljáró

A közvélemény már régen a „minta-előljáró" epiteton-ornáns-szal rnházta fel, amely elnevezést ma már a városházi körök is elfogadták, mert a II. kerület hűséges lakóinak elismerő szava mind gyakrabban jutott fel a városházára, ahol először csak felfigyeltek az uj tanácsnok-előljáróra, ma azonban már teljes elismeréssel kisérik *Thordai* tanácsnok működését a városházán is. De hol tart már Thordai Lajos a II. kerület közönségénél! Messze tul az elismerésen: meghódította a kerület szivét és szeretetét. A II. kerület minden egyes lakója külön büszkeségének tekinti, hogy az előljáróságot a minta-előljáróságok között emlegetik.

Akik marosvásárhelyi dr. Thordai Lajos tanácsnok-előljárót korábban ismerték, csodálkozva nézik azt a felivelő pályát, amit az emberek lelkében megtett. Ki gondolta volna, hogy ennyi képesség lakik ebben az emberben? Pedig a képességek mindig megvoltak benne, de a vezetőképességek csak akkor nyilhattak ki teljes virágjukban, amikor egy kerület kormányrudját kapta kezébe. *Valóságos fanatikusa az előljárói feladatoknak.*

Thordait általában ízig-vérig arisztokratikus világfelfogású embernek tartják. Hát az is, a szó nemes értelmében. És ki hitte volna, hogy ez a rátarti, keménynyakú ember nem késik felkeresni a kerület hivatali, társadalmi és született előkelőségeit, de ugyanakkor ellátogat a kerület legszegényebbjei közé is és valóságos rabja lesz annak a gondolatnak, hogy *az ő kerületében ne legyen éhező-fázó ember.* Éjt-napot egybevetve dolgozott, szervezett, ankétezett, levelezett, kérve-könyörögve. *A II. kerület az egyetlen, ahol majdnem 100%-ig befolynak a gazdagok által a szegénység segítésére felajánlott összegek.* Valóságos vérátömlesztést végez a gazdagokból a szegényekbe, saját testén keresztül, s mindenki biztosan tudja, hogy e drága vér egyetlen cseppje sem megy kárba. Kiosztja a befolyt pénzeket az utolsó fillérig dédelgetett szegényei között, ruhával, lábbelivel látja el őket. *Hat szeretet-otthont tart fenn nekik.*

Most nagy fába vágta a fejszéjét: egy szeretetotthon létesítésén fáradozik az egykor *szebb és jobb világot látott középosztálybeli szegények számára.* S bizonyos, hogy ha törik-szakad, de célt ér. Mert szinte megható az a ragaszkodás, bizalom s áldozatkészség, amivel a kerület gazdagjai s előkelői viseltetnek Thordai személye és akciói iránt. Egy-egy karácsonyfa-ünnepe valósággal ünnepe a kerület legmagasabb köreinek s a legszegényebbeknek egyaránt.

Különös gondot fordít a ker. leventék kiképzésére és az intézmény fejlesztésére. *Levente díszszázada és zenekara ahol megjelenik, általános feltünést kelt.*

De ott van mindenütt, ahol segítő kézre van szükség. Kerületét bejárva, nagyon bántotta kényes izlését a nagymultú *Budai Lövészegylet* romlásnak indult házatájéka. Nem nyugodott, amíg meg nem szerezte e nemzetnevelő egylet számára *Szendy* Károly polgármester segítségét. S ma a lövölde és parkja valóságos látványosság, amiért a környékbeli villák tulajdonosai nem győznek eleget hálálkodni.

Amikor a régi, híres *Budai Polgári Kör* helyiségeiben, mint előljáró, bemutatkozó látogatást tett, elszomorodott szívvel látta, hogy az a kaszinó, amely valamikor I. Ferenc Józsefet látta vendégül falai között, mennyire lerongyolódott. *Nem nyugodott, amíg ugy rendbe nem hozatta e termeket, hogy azok méltók legyenek multjukhoz.*

Az előljárósági épületben pedig valósággal csodát művelt. Nem könnyű feladat egy oly ósdi, kopott épületet méltó hivatali hellyé tenni. Az ő kényes izlésének azonban sikerült az egyes helyiségekben a hivatali komorságot hivatali komolysággal párosult renddé és tisztasággá átváltoztatni. Úgy, hogy aki ma a II.ker. előljáróság bármely hivatali szobájába ügyes-bajos dologgal belép, már a szoba ünnepi külsejéből érzi, hogy olyan helyen van, ahol tisztes, komoly szándékú emberekkel van dolga, akik egész bizonyosan segítenek is baján, ha az a legparányibb törvényes alappal bír.

Erre az előljáróságra nem úgy mennek az emberek, mint más hivatalokba: libabőrös háttal, *ide úgy mennek, mintha hazamennének édesapjukhoz,* ahol gondjaikat, bánatukat, lerakják.

Igaz, hogy párját ritkító tisztviselői kar segít Thordainak nehéz munkájában. De ez is az ő érdeme. Van egy ritka, különös tehetsége: ami éppen egyik főkelléke a vezetésre való elhivatottságnak: *nagyszerűen tudja megválogatni munkatársait.* Becsület dolgában kérlelhetetlenül szigorú. Ömagához is, de viszont másokhoz is. És az ő puritán lelke megérzi, ha becsületes ember áll előtte. Lelke, mint mágnestű az acél felé, hajlik a derék ember felé. S akit egyszer ilyennek megismert és megszeretett, azt tüzön-vizen jó vagy rossz dolgában soha el nem hagyja. *Hihetetlen harcra képes egy-egy érdemes emberéért,* — és valósággal könnyekre fakad a boldogságtól, ha egy-egy derék emberének sorsát előbbre tudta lendíteni. Csoda-e, ha az előljáróság minden tagja életre-halálra személyes híve is.

Honnan ez a végtelen jóság benne, mely ennyi szeretetre teszi képessé? Boldog családi tűzhely melege árad ki lelkéből. Két szép kis fia és végtelenül finomlelkű felesége van, aki a jótékonykodásban leghűségesebb munkatársa férjének.

KÖZGAZDASÁG

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés hétfőtől-hétfőig

Irta: **FRIEDLÄNDER ANDOR,**
a Budai Általános Takarék vezérigazgatója

Az értéktőzsde irányzatának átmeneti gyengülése, amely a mult hét hétfőjét és keddjet jellemezte, szerdára ujból szilárdabb irányzatuvá vált és a vezető értékek iránt a kereslet megélénkült. Hét végére különösen a Bauxit iránt kialakult kedvezo hangulat tartotta a tőzsdét és szilárd volt a Kőszén, valamint a Rima és Salgó is.

A kispapirok iránti érdeklődés elcsendesedett és a hét közepén a kontremin is fedezte magát ugy, hogy a Fegyvernél váratlanul magas árfolyamok kerültek ujból felszinre.

A kispapirok sorozatában a héten a Gyapjumosóra került a sor és a spekuláció ezt a papirt vásárolta nagy tételekben igen magas árfolyamok mellett. A kontremin a hét elején különösen a vezető papirokban angazsalta magát és mindenesetre elérte azt, hogy a gyenge kezek az elsőrangu papirokból részben kimentek és igy megkönnyitették az egyik nagybank részéről történő jelentős Salgó vásárlásokat.

A kedvező mérlegeredményekre fokozódott az érdeklődés a Hungária műtrágya iránt, ugy, hogy ennél a papirnál még meglepetések várhatók. Élénk érdeklődés mutatkozott a Gummi részvények iránt és ugyancsak kereslet volt az épitőipari papirokban is.

A tőzsde irányzata kitisztultabbnak mutatkozott és a tulzások megszüntek ugy, hogy amennyiben a külföldi tőzsdékről kedvező jelentések érkeznek, nyugodt szilárduló árfolyamkialakulás várható.

Mégis fuzionál a Magyar-Francia

Köztudomású, hogy a Magyar-Francia részvényeit a Kölni viszontbiztosítótól a Fonciére általános biztosító szerezte meg. Bár a küszöbön álló fuziót egyelőre hivatalosan még nem erősitették meg, azonban különböző jelek arra engednek következtetni, hogy a fuzió a közeljövőben mégis bekövetkezik. Jelenleg az a helyzet, hogy a Magyar-Francia vezető emberei mellett már a Fonciére bizalmi emberei ülnek. Igy Pogány Tivadar igazgató főkönyvelő mellett is, aki idáig meglehetos vezetőszerepet vitt a vállalat életében. Értesülésünk szerint, Pogány igazgató megválni készül nemcsak a Magyar-Franciától, hanem a biztositási szakmától is. Erre az elhatározásra a végső impulzust az adta, hogy egy másik intézetnél történt ajánlkozása nem talált kellő honorálásra. Az egész biztosítási szakmában nagy sajnálkozást fog kelteni Pogány Tivadar kiválása, mert évtizedes szakmai működése alatt intézetének egyik erőssége, alantasainak pedig megértő, szerető főnöke volt. Értesülésünk szerint Pogány igazgató a Magyar-Franciánál oly sokra becsült munkásságát ezentúl a toll és ruhakonfekció szakmában fogja hasznositani. Meg kell említenünk még azt a szomorú tényt is, hogy amikor a fúzió bekövetkezik, ismét jónéhány emberrel emelkedni fog a munkanélküliek száma a biztosítási szakmában.

Vécsey Mátyás

Az Országos Földhitelintézet első féléve

Az Országos Földhitelintézet igazgatósága e hó 10-én tartotta mérlegmegállapító ülését. Az Intézet a Kisbirtokosok és a Földhitelintézetek Szövetségének egyesüléséből keletkezett és átvette a Magyar Földhitelintézet egész üzletét is. Működését mult év julius 1-én kezdte meg, úgyhogy az igazgatóság jelentése csak hathónapos üzleti időszakra vonatkozik. A

100 százalék

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

JAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.
Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY

VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll. CSILLÁROK
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

ÉTTEREM

Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2—594—89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ

„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ

TELCS ERZSI fényképészeti műterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-511-45. (az udvarban)

HÖLGYFODRÁSZ

LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósfullám és hajfestés után

KÁVÉ, TEA

„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55, Naponta friss pörköltkávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZŐRŰS

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÖNYVKÖTŐ

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A
régi helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ

SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó II. Margit krt 56.
Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR

ZLAMAL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina-körut 30. szám.

Szórakozzunk Budán

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN Szántó-Virág együttes Doby Juci, a Király Szinház művésznője felléptével.

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Régi Buda-Kávéház Reggeli és uzsonnakávéja
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM. minden igényt kielégit

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

kedvezőbb terméseredmény és az adósok megnövekedett fizetési készsége, végül a föld iránt jelentkező nagyobb kereslet előmozdították, hogy az intézet egy részét visszafizesse. Így az intézet már első félévében is rendelkezésére állt a mezőgazdaságnak rövidlejáratú hitelek formájában, ahol a kölcsönök megfelelő gazdasági célt szolgáltak. Tevékenysége a parcellázások terén: részben saját ingatlanaiból, részben megbízások alapján 587 vevőnek 6489 kat. holdat adott el. Emellett a kormány által irányított földbirtokpolitika terén is jelentős munkát végzett, amennyiben 1979 vevő között 8573 kat. holdat parcellázott. Végeredményben tehát az intézet 2566 vevőnek 15.062 kat. hold területű ingatlant adott el. Kishaszonbérletekre részben a földművelésügyi minisztérium megbízásából, részben saját számlára 2607 kat. hold területet vett át és ezt 627 bérlőnek adta haszonbérletbe, amivel az intézet kezelésében levő haszonbérletek, illetve alhaszonbérletek területe az év végén 9900 kat. holdat tett ki, amely területen 1754 bérlő gazdálkodik. Az intézet 300 millió P-t meghaladó tőkét kezel: a hosszúlejáratú törlesztéses kölcsönök állománya 132 millió P-t, a váltó- és a rövidlejáratú kölcsönök 113 millió P-t tettek ki. Az üzleteredményszámlát e félévben a három intézet egyesítésével kapcsolatos kiadások is terhelték, amelyek összege 414.000 P. Ennek levonása után az első félév üzleti eredményeként 67.000 pengő tiszta avereséget mutat ki.

Waldmann Béla vezérigazgató londoni tárgyalásai. Waldmann Béla, a Shell Kőolaj rt. vezérigazgatója, visszaérkezett Londonból, ahol a Shell konszern vezetőségével folytatott fontos tárgyalásokat. Röviddel Waldmann visszaérkezése után Budapestre érkeztek a Shell központi igazgatói, Feuwick és Peters igazgatók. Ugyanakkor Pestre érkeztek több környező ország Shell vállalatának igazgatói, ugyhogy a Shell konszern közép és keleteurópai szervezetének valósággal igazgatótanácsa ült össze Budapesten.

Kuntz Rezső lett a Meinl Gyula kávébehozatali rt. új igazgatója. Flóderer Vilmos, mint ismeretes, lemondott tisztségéről, de igazgatósági tagja maradt a vállalatnál. Utóda Kuntz Rezső. A Meinl Gyula rt. több mint másfélmilliós forgalmat bonyolított le az elmult évben. 162.000 pengővel dotálta az értékcsökkenési alapot és közel 40.000 pengős tiszta nyereséget mutat ki, amely a félmillió pengős nészvénytőkének kereken 8 percentje.

A magyar cukorgyárak jó konjunktúrája. A cukorpapirok sokáig a legelhanyagoltabb részvényei voltak az értéktőzsdének. A csütörtöki tőzsdenapon azonban a cukorrészvenyek iránt váratlanul nagy érdeklődés mutatkozott. Főleg a Magyar Cukor és a Georgia részvényeket keresték. A cukorrészvények iránti nagyobb érdeklődés igen természetes akkor, ha tekintetbe vesszük, hogy a magyar cukorgyárak az elmult termelési idényben kétezer vagonnal több cukrot állitottak elő, mint az előző évben és az exportüzlet is ujból megélénkült.

Mezőgazdasági Ipar Rt. közgyűlése, mint az elmult évben, P 1.25 osztalék kifizetését határozta el. A kaposvári cukorgyár 8924 (tavaly 7076), a mezőhegyesi cukorgyár 6570 (tavaly 4890) vagón cukorrépát dolgozott fel. A kormány kívánságára a mezőgazdaság érdekében olyan répát is átvett a társaság, melynek feldolgozására az érdekképviseleti megállapodás nem kötelezte. Miután ezen többletrépából előállított cukrot csakis külföldön, veszteséges áron értékesítheti, költségeit pedig az őszi esős időjárás lényegesen emelte, gyárainak üzemi nyeresége az előző évekhez képest csökkent. Bérgazdaságainak és műmalmainak eredménye kielégítő volt. Az érdekköréhez tartozó vállalatok, az Alföldi Cukorgyár, a Bácskai Cukorgyár, a Csongrádi Cukorgyár, a Philaxia Szérumtermelő, a Stummer Károly Cukorgyárak Rt. nyereséggel zárták üzletévüket. Az igazgatóságba dr. Kállay Miklós ny. földmüvelésügyi minisztert, dr. Balás József miniszteri osztályfőnököt, Meuser Béla főigazgatót választották be.

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatára a polgármester következő építési engedélyeket adta ki:

I. Torbágyi út 72. földszintes házra Bogdein János és nejének, Akáczfa u. 57. (Tervező: Klinsa Artur, XIV. Hajtsár út 167/b.)

III. Mandula u. 21. földszintes házra Krieger József és nejének II. Rabári u. 2. (Tervező: v. Kamarássy Jenő, I. Városmajor u. 3/a.)

III. Boglya u. 34. földszintes házra Simon Kandarker Jánosnak u. o. (Tervező: Horváth István, III. Timár u. 26.)

XI. Berényi u. 4/b. egyemeletes lakóházra dr. Szabó Miklósnak, Vécsey u. 5. (Tervező: Szivessy Tibor, II. Csónak u. 5.)

XI. Szent Imre herceg útja 82. háromemeletes bérházra „Mák" Építő Szöv. VI. Jókai u. 36. (Tervező: Kellermann László, Jókai u. 36.)

XI. Maderspach Károlyné utca 26. földszintes házra Mihály Jánosnak, XI. Sasad 2578—19. (Tervező: Mihály István, XI. Előpatak u. 31.)

SPORT

A Margitszigeten épül fel a versenyuszoda. Hónapok óta tart a huza-vona az uj versenyuszoda helyének, körülményeinek kijelölése körül. Mint azt a fedett-uszoda tapasztalatai mutatják, a Margitsziget kétségkivül alkalmas e célra. A különböző egymást keresztező fölfogások mégis egyre késleltették a végleges megoldást — illetve a munka tényleges megkezdését. Most végre ugy értesülünk, hogy a Kormányzó margitszigeti látogatása kapcsán végre az illetékes körök is egyetértésre jutottak a szigeti megoldás ügyében. Ilyenformán, most már remélhető, hogy az épitkezést végre megkezdik, s a nyáron lebonyolitásra kerülő Horthy-Kupa küzdelmeit a világhires magyar uszósporthoz méltó versenyuszodában tarthatják meg.

Budai „11"-Phöbus 0:0! A budai csapat vegig nagy küzdelmet vivott a Nemzeti Bajnokság élcsoportjának kitűnő csapatával, a Phöbussal. A 90 percből kétségkivül a budaiak voltak többet támadásban, ámde a csatárok ezuttal nem birtak a nagyszerűen játszó kék-sárga védelemmel. Igaz, hogy a budai védelemnek is ugyancsak szüksége volt minden tudományára, hogy a Phöbus szórványos, de annál veszélyesebb támadásait ártalmatlanná tegye. A Phöbustól szerzett értékes pontjával a Budai végre elkerült a dicstelen 12. helyéről és jelenleg a tabella 10. helyén tanyázik, maga mögé utasitva az eddig előtte fekvő Kispestet és Haladást. Ahhoz, hogy a veszélyeztetett zónának végleg bucsut mondhassanak a budaiak, természetesen még jónéhány bravuros játékra van szükség.

A Szent István Hockey Club 24-i, szerdai klubestjén Zágon István, a kitűnő humorista tart előadást. Az előadás után tánc. Vendégeket szivesen lát a klub. (Szent István Hockey Club: Andrássy ut 2. (Kezdete 9 órakor.)

z

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GABOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

A könyvvásárlás és a tisztviselői fizetéscsökkentések

Buda lakosságának jelentékeny részét teszik ki az értelmiségi foglalkozáshoz tartozók, — köz- és magántisztviselők, tanárok, bírák, — tehát olyan közönség lakik Budán, amely szeret olvasni és amelynek a könyv majdnem olyan életszükséglete, mint a táplálkozás, vagy a ruházkodás. Érdekesnek tartottuk tehát, hogy Buda egyik legrégibb és legismertebb könyvkereskedő cégénél, a *Tisza Testvérek* Fő-uccai könyvkereskedésében érdeklődjünk a *magyar könyv* aktuális problémái iránt.

— Vitathatatlan tény — mondotta informátorunk — hogy Budán ma nagyon sokan, *lényegesen többen és többet olvasak, mint 10-15 évvel ezelőtt.* Csak éppen kevesen vásárolnak könyvet. A kölcsönkönyvtárak, amelyek olcsó pénzért ellátják olvasóikat könyvekkel, sok embert rászoktattak az olvasásra, de ezeknek csak igen kis része vált könyvvásárlóvá. Már pedig, aki igazán szereti a könyvet, nem elégszik meg azzal, hogy csak elolvassa, hanem igyekszik azt meg is szerezni könyvtára részére. A könyvvásárlási készség feltétlenül megvan a budai közönségben és hogy ez a gyakorlatban csak nagyon kevéssé mutatkozik, annak az az oka, hogy a gazdasági fellendülés hatása még nem érkezett el Buda lakosságának nagyrészéhez. A leszállított köztisztviselői fizetéseket az államháztartás kedvező helyzete ellenére sem állitották vissza, már pedig mi budai könyvkereskedők egész világosan tapasztalhattuk azt, hogy *köztisztviselő vevőink jelentékeny része a fizetéscsökkentések következtében volt kénytelen könyvvásárlását beszüntetni.*

Mi természetesen igyekeztünk a megváltozott időkhöz alkalmazkodni és hitelnyujtással segitjük elő vevőink könyvvásárlási szándékát. Minden állandó vevőnek készséggel nyitunk folyószámlát s ezáltal lehetővé tesszük, hogy csekély havi részlet vállalása mellett is beszerezhessék vevőink az őket érdeklő könyveket. Különösen azt hangsulyozzuk, mindenkor vevőink előtt, hogy nem kell nekik drága sorozatos munkákat megvásárolniok, amelyekben esetleg csak 2-3 könyv érdekli őket, hanem teljesen szabad utat nyitunk az egyéni izlésnek a könyvek kiválogatásánál. Igy tehát módot nyujtunk a szerényebb anyagi eszközökkel rendelkező budai könyvolvasók részére, hogy az ujabb irodalmi termékeket könyvtáruk részére beszerezhessék. Beszerezni való uj könyv pedig mindig bőven akad. Kiadóink minden dícséretet megérdemelve, igyekeznek a hazai és külföldi irodalom minden jelentékenyebb termékét izléses kiállításban, olcsó árban piacra hozni. S mint a magyar könyvkultura szempontjából örvendetes jelenséget, azt is meg kell emlitenünk, hogy mig régebben a könyvkiadói tevékenység sulypontja a karácsonyt megelőző hónapokra korlátozódott, addig a néhány év óta rendszeresitett Könyvnap intézménye a tavaszi hónapokat is izgalmasan érdekessé varázsolja a könyvolvasók nagy tábora számára.

Apropos Könyvnap! Erről az intézményről elmondhatjuk, hogy bár nálunk még mindig nélkülözi azt a hatalmas és átütőerejű propagandát, amellyel Német- és Olaszországban támogatja a kormányzat és a sajtó egyaránt a könyvnapot — a könyvbarátok számára nagy és örvendetes eseményt jelent s vannak, akik már hónapokkal előbb készülnek arra. Érdekes tapasztalaturk e téren, hogy Széll Kálmán-téri könyvnapi sátorunknak valóságos törzsközönsége alakult ki, akik évről-évre felkeresnek bennünket.

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f. SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be I., KRISZTINA-KÖRUT 145 — TELEFON: 1—577—99.

VILLAM. RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

Szalféter Ede üveg és porcellánkereskedése képkeretezés, épületüvegezés I., KRISZTINA-KÖRUT 77. SZÁM — TELEFON: 1—502—36. HERENDI PORCELLÁN

Frakkot, szmokingot I., Krisztina-krt. 119. csak MOLDVAINÁL csináltasson, Telefonhivó: 1-510-96.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ fűzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS CENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zsigmond-utcában

RÁDIÓ CSILLÁR, GRAMMOFON Brüll József VILLANY III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-32

TAKÁCS IMRE speciális üvegszaküzlete II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMER BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-466-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

PARK-cukrászda Tul.: MADARAS KÁROLY II., Olasz Fasor 13—15 Ünnepekre, estélyekre megrendelések pontosan

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-593-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Margit-körúton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

a Margit-körúton

„JERI" fűző, keztyü fogalom II., Margit körut 13.. XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Vásároljunk CIPŐT Budán MÁRKUSNÁL II., MARGIT KRT 36. — Minden kivitelben a legnagyobb választék

Ruzicska Pál kenyérgyára I., Horváth u. 29. V Telefon: 1-518-25. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Vizivárosban

KOTSIS E. művészi fényképész II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-73.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

TÓMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Sütemények egész Budán közismertek

a Szent Imre-városon

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ XI. Horthy Miklós ut 9. Te.: 2—692—34. 5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-ucca 12. Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

Megérkeztek az uj divat harisnyái GELLÉRT DIVATHÁZBAN XI., HORTHY MIKLÓS-UT

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2-690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6. Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

27 éve órát, ékszert és javitást GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kertiernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. ELEFON

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet Sebesfi József I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon. Telefon: 1—666—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13. Naponta vad és vágott baromfi.

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszertár és fotoszaküzlet I., Endresz Gy. tér 4b. T.: 1-668-22 VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek, Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal RÁCZ MIKLÓS I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

Felelős szerkesztő és kiadó: LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

35. évfolyam | Budapest, 1937. március 25 | 12—13. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

[ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA]
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Feltámadás

Meghatottsággal tölti el az embert a természet megujulása. Hisz a saját erejéből ehhez sem tett. Etünt a hó és a jég, virágba öltöznek a fák és ágaikon megszólalnak a madarak. Az ember érzi és látja a változást és alkalmazkodik hozzá.

Ámde minden, ami az isteni alkotás és a természet erején kivül történik, az már emberi erőt és emberi akarást követel.

Kétszeres erőt, sokszorosan felfokozott akaratot kiván tőlünk, magyaroktól, akik vallásos áhitattal borulunk le a Feltámadás isteni csodatétele előtt és szent fogadalmat teszünk, hogy feltámasztjuk mi is mindazt, amit akar emberi gonoszság, akár az idők vihara döntött rommá.

Nekünk szomoru és megtépett magyaroknak van mit épiteni.

Államunk testéről letépték a legértékesebb kincseket és, hogy ezeket visszaszerezzük, a megmaradt darab földön kell, szivós munkával, pihenést nem ismerő szorgalommal, csüggedést elutasító lelkesedéssel egész államot teremtenünk addig is, mig ujból egész lesz Magyarország.

Régi társadalomtudományi bölcselet tanitott meg bennünket arra, hogy az otthon az egyetemes haza fogalmának alapja. Sehol ezt a tant nem érzik igazabban és nem követik több hittel és jószándékkal, mint itt, a régi történelmi Budán.

Itt, ahol minden talpalattnyi föld régi ősök várost- és ezzel országot épitő energiájáról beszél, minden omladozó falból új lelkesedés, új erőgyarapodás fakad.

Hosszú évek küzdelmei most érkeztek el a siker és beteljesülés győzedelmes eredményéhez. A főváros vezetősége rájött arra, hogy azok a hatalmas természeti kincsek, amelyekkel a jó sors Budát megajándékozta, felmérhetetlen gazdasági értékeket rejtenek magukban. Nem is önmagunktól jöttünk rá erre. Az egyre sűrűbb rajokban ideérkező idegenek terelték rá figyelmünket ezekre az értékekre és csak az ő szemükön keresztül láttuk meg mi magunk is igazán, hogy milyen gazdagok vagyunk.

A vallás és a természet feltámadási ünnepén nem rejthetjük el mélyen érzett örömünket Buda feltámadásán sem. Ha végignézünk a hegyeink oldalán zöldelő fákon és látjuk az örökké megujuló élet csodálatos művét s ugyanekkor szemünk odatéved a szorgos téglát hordó és rakó munkáskezekre, akik a természet pazar bőkezűséggel ontott ajándékaihoz odarakják az emberi alkotások nagyszerüségeit, örömmel telik el a mi szivünk.

Igen: Buda is feltámad. Az ősi város, mint valami poraiból megéledő főnixmadár, újra kibontja szárnyait és elindul a nagyszerű ujjászületés útján. Büszke palotasorok emelkednek ki máról-holnapra a földből, mintha az áldott budai föld virágai lennének, új városrészek keletkeznek az épülő hidak nyomán: feltámadást hirdet ez a tavasz. Él a magyar, mert nemcsak „áll Buda még", de egyre nagyobb, szebb, hatalmasabb lesz, hirdetve a magyar alkotóerő örökkévalóságát.

Ünnepi áhitatra szólítanak bennünket a templomok harangjai.

Feltámadt Ő, aki meghalt mindanyayiunkért és áldozatos készséggel adta életét valamennyiünk megváltásáért.

Husvéti szemlélődés a tavaszi Budán 1937-ben

Irta: Budai Spectator

Előkelő helyről kaptuk ezt a rendkivül érdekes cikket, melynek egyes meglepő gondolatait örömmel tárjuk a Budai Napló olvasói elé.

Nem hiszem, hogy tulzásba esnék, amikor azt állitom, hogy soha akkora épitkezés, olyan nagyszabásu városépités még nem folyt Budán, mint 1937. tavaszán. Pedig sok gyönyörű korszakot megért ez a város 2000 éves élete alatt, volt már dicsősége az egész világnak is. De akármi történt is a multban, méreteiben mind eltörpül amellett az óriási városépités mellett, ami most megy végbe a Duna jobbpartján. Arról természetesen nem beszélek ezuttal, hogy müvészi értékben miképen aránylik a csodálatos mult a mához, tudom, hogy Zsigmond és Mátyás Budájának pazar szépségét soha feltámasztani nem lehet.

Ma modern világváros épül a mult eltünt emlékeinek helyén. És igy van ez rendjén. Nemcsak az embereknek meg egyéb élőlényeknek van életük, van a házaknak és városoknak is. A városok megöregszenek. Eltünnek és megujulnak és hacsak nem olyan épitészeti csodák, amelyeket, mint müzeumokat meg kell őrizni eredeti állapotukban, mint például Velencét vagy Nürnberget, ugy az élet természetes rendje, hogy a városok is haladnak, átalakulnak a korral, alkalmazkodnak a változott időkhöz és viszonyokhoz. Igy történt ez Budán is, ahol — a Vár kivételével, amelynek ódon hangulatát nemcsak meg kell őrizni, hanem azt részben vissza is kell állitani — tudomásul kell venni, hogy a huszadik század más, mint a XVIII. vagy a XIX. volt. Ha pedig ezt elgondoljuk, akkor — ha némi rezignációval is — belenyugszunk abba, hogy eltünt a Tabán a maga kedves romantikájával és hovatovább ugyancsak a multté lesz a régi és kedves Viziváros is. Tudom: fájdalmas ez az elmulás, sokan vannak, akik ugyszólván hontalanok lesznek az épülő uj városnegyedekben. De az élet nem szentimentális, hanem könyörtelen és a bölcs embernek tudomásul kell ezt vennie.

Ebben a lázas munkában, amikor most az uj Buda meglepő gyorsasággal, szinte pillanatok alatt bukkan elő a földből, őszinte aggodalommal látom, hogy nincs egységes gondolat, amely ezt a városépitést irányitsa. A Római parttól le a Sósfürdő alatt elterülő uj-részekig óriási területen épül egyszerre, egyidejüleg az uj város, nyugati irányban pedig sorra falja fel a dombokat és völgyeket, kétségtelenül nagy gondokat okozva ezzel a főváros vezetőségének, amely sanda szemmel nézi ezt a költséges terjeszkedést, mert a hegyvidék rendezése, közművekkel és közlekedéssel való ellátása sem nem kényelmes, sem nem olcsó feladat. Uj, óriási város épül, amikor azonban keresem ennek a városnak az *egységét*, seholsem találom.

A pesti oldalon, ha nem is olyan mértékben, ahogy az kívánatos lenne, mégis egy egész város épült fel. Vannak körutjai, amelyek összefoglalják, kivezető útvonalai, amelyek keresztülszelik. Budán mindez nincs. Az úgynevezett budai belső körutat csak nagy tulzással lehet igazi körutnak tekinteni, hiszen ahány része van, annyiféle a karaktere, kivezető útjai pedig éppen a természeti akadályoknál fogva nem is lehetnek, legalábbis nem abban az értelemben, mint a pesti oldalon.

De épen azért, mert Budának más a jellege, épen ezért ki kellett volna már eddig is alakitani, de ha eddig nem történt, most, a nagy városépitésnél kellene megteremteni Buda városkarakterét. Sajnos, ami történik, éppen az ellenkezője ennek. Óriási hibák történnek, helyrehozhatatlanok. Egész sereg különböző Buda épül, ahány utca, annyiféle. A legnagyobb bűn pedig az, hogy *a jobbpart legnagyobb részén nem uj Buda, hanem uj Pest.* A Duna vonala nem tudta Pestet megállitani, átlépett a Dunán és aki most méla lélekkel a budai utcákat rójja, kelletlenül állapitja meg, hogy Pest hovatovább elnyeli Budát. Történészeink szerint a mai Budát valamikor Pestnek hivták, ha igy „fejlődik" Buda továbbra is, újból visszaveheti ezt a régi nevét.

Nem vezet semmiféle elfogultság, vagy a pesti oldal iránt érzett antagonizmus, amikor ezt itt megállapitom. Pest legyen uj, legyen merész, legyen modern tömeglakásu kő- és téglarengeteg, de Budát nem szabad azzá tenni. A Római parttól a Sósfürdőig egyetlen gondolatnak kellene uralkodnia a városépitésben, érzékeltetni kellene, hogy egységes lelkü, régi város épül ujjá, amely úgy természeti adottságainál, mint multjánál fogva más, mint a Duna tulsó partján fekvő kereskedelmi, és ipari gócpont.

Tudom, nem egyszerű ez a kérdés. Nem lehet léniával és körzővel elintézni a rajzolóasztal mellett. Nemcsak mérnöki munka: sziv meg érzés is kell hozzá.

Ezt a szivet, ezt az érzéket reklamálom amikor a márciusi napsütésben a budai utcákot járom.

Egymásra találtunk

Irta: Orova Zsigmond dr. szőv. tv. biz. tag

Egymásra találtunk március 7-ikén az óbudai Korona-teremben kereszténypártiak, kormánypártiak, szabadelvüek és szociáldemokraták, vitézek, frontharcosok és hadirokkantak.

Egymáshoz vezetett bennünket a közös sors és a szomorú helyzet felismerése.

Együtt fog tartani bennünket az a meggyőződés, hogy kivánságaink teljesitésére, küzdelmeink sikerére, megmozdulásunk eredményére csak úgy számithatunk, ha összetartunk.

A pártszempontok eltörpülnek a kerület és népének érdekei mellett. A kerület és a lakósság ügye a cél, a párt csakis eszköz ennek a célnak a szolgálatában.

A III. kerület törvényhatósági bizottsági tagjai, a politikai és társadalmi közületek vezetői az egész lakósság jobb sorsáért, könnyebb megélhetéséért, emberibb életéért együtt akarunk harcolni. Ha már a sors egymás mellé helyezett bennünket a főváros legelhanyagoltabb városrészében, *együtt maradunk* törekvéseink kivivásában is.

A Korona nagytermében egybesereglett emberek ünnepi hangulata bizonyságul szolgál törekvéseink megértett szépsége és fensége mellett, melyeket gyarapitani s fokozni fog az összefogásban rejlő erő.

Husvét ünnepe közelg. A feltámadás eszméjét ünneplik az egyik oldalon, a szolgaságból való szabadulás gondolatát a másikon. Az idén egy időben, közel áll egymáshoz a kettő egészen, ha közelebbről nézem: azonos egymással.

A husvéti ünnepek fenséges áhitatában bár egymásra találnának az emberek minden egyéb vonatkozásban is és legfőként annak felismerésében, hogy ami egymáshoz fűzi az embereket, eredményre vezet, sikert jelent, erény, szép, fenséges és isteni, — ami pedig az embereket egymástól elválasztja, az pedig bűn, rút, erkölcstelen és nem emberi.

Óbuda legyen Budapest óvárosa

— A Hollós Mátyás Társaság mozgalma —

Óbuda városszabályozása küszöbön áll. Máris bontják a Dunapartra néző ócska viskókat, hogy a bécsi országutba kapcsolódó, a Lajos és Zsigmond uccákat tehermentesitő, széles utat megépithessék és az óbuda-hungáriauti hid budai hidfőjének környékét rendezhessék. Az ócska, különben is düledező házikók, amelyeknek nincs müemlék-jellegük, eltünhetnek a föld szinéről, de *a bontócsákány vigyázva verje szét a köveket, mert ezeknek a 150-200 éves házaknak az épitőanyagát nagyrészt a római és középkori fényes épületek nemes kövei adták. A házak alapjai is mindenhol a nagy mult romjain épültek,* amit a török idők után a minden történelmi érzék hiján lévő bevándorolt telepesek változtatás nélkül felhasználtak.

A Hollós Mátyás királyunk idejéig virágzó Óbuda, — amely Nagy Lajos király anyja korától Beatrixig az anyakirálynék dédelgetett és szépitett uralkodó városa volt — a török megszállás alatt hadszintér, ahonnan mindenki elmenekült és 150 évig nem is költözött vissza. Romtenger lett a fényes templomok, királyi, főnemesi paloták, ragyogó kolostorok világa. *A török kiüzése után az uj telepeseknek ez lett a legkitünőbb kőbányájuk, ahonnan csekély fáradsággal hordhatták el az épitőköveket,* illetőleg ott helyben a romokon épitették fel szegényes stilusu házacskájukat. Ezi ma szerencsés helyzetnek mondhatjuk, mert igy még mód lesz arra, *hogy a föld alatt lévő nagy mult felbecsülhetetlen értékeit felszinre hozzuk s Óbuda eddig ismeretlen helyszinrajzát megállapithassuk.*

Azonban ez nem elég. Az óbudai városszabályozásnak különlegesen sajátosnak kell lennie s a már eddig is feltárt páratlan romemlékek mellett, a ma még földben rejlő művelődés-történeti értékeket felszinre hozva, azokat ott szakértelemmel fenntartva, még az a feladata, hogy az egész környezetet *történelmi jellegben kiképezze.* Ha sehol másutt, de itt, Budapest többezer éves ősének, Óbudának városszabályozásánál kell a hagyományt tisztelni, az idegenforgalom szolgálatába állitani.

Budapesten eddig is már sokat vétkeztek a történelmi városrészek feláldozásával, divatos átalakitásával a mindig telhetetlen üzlet érdekében. A *jóvátételre most soha vissza nem térő alkalom kinálkozik.* Ezért fontos, hogy necsak a kubikus munkás dolgozzon ott, hanem a régész és mütörténész is őrt álljon, nehogy a csákány porráörölje s aztán eltalicskázzák a soha már nem pótolható, felbecsülhetetlen értékü kövekben fennmaradt történelmet. *Magyar szempontból pedig feltétlenül fontos, hogy a középkori maradványok, amelyek a magyarság messze kimagasló kultúrájának legbiztosabb bizonyitékai el ne porladjanak.* Eddig a véletlen sok emléket hozott a felszinre, de ezek nagyrészt elenyésztek s a legjobbik eset, hogy a református paplak alatt talált szebbnél-szebb középkori pillérfejeket a várbeli Halászbástya-Muzeumba vitték, vagy hogy a csatornák ásása közben a „királynék városa" egy-egy pompás alapfalára bukkanva, gyorsan eltemették, nehogy gondot okozzon. Igy történt most legutóbb a Kálvin uccában, a Róbert Károly felesége által épitett világhires klarisszakolostorral és a Fő-téren lévő dohányraktár előtti, ősi Szent Péter és Pál prépostsági templommal. Ezek most talán csak mégis napvilágra kerülnek, a mellettük egészen biztosan meglevő, nagyszabásu épületromokkal egyetemben.

Ebben a körzetben bontják máris a házakat s erről a városrészről tudjuk, hogy már *az Árpádok*

korában ez volt Óbuda központja s IV. Béla, a második honalapító, innen járt át leányához, Boldog Margithoz a mai Margitszigetre. De biztosan tudjuk, hogy még előbb, az óbudai templomban keresztelték meg Árpádházi Szent Erzsébetet, tehát a királyi udvar s az akkori fényüző főnemesek is itt éltek ragyogó palotáikban. Nem lehetetlen, hogy ezekből is feltárul valami, csak a hatóságok készüljenek fel arra, hogy a sok érték el ne vessszen, hanem idegenvonzó érdekesség legyen. Ne szállitsák a feltárt, történelmileg becses dolgokat az amugy is tulzsufolt muzeumokba, hanem a Raktár-uccai 1800 éves őskeresztény templom és a Flórián-téri rómaikori gőzfürdő mintájára *hagyják meg eredeti helyükön megfelelő karbantartással.* Igaz, hogy itt hasznosági szempontok majd le akarják gázolni a történelmi szempontot, azonban ez egyszer legyenek a hatóságok erősebbek és *erőszakolják ki Óbuda történelmi város-jellegét.* Hassanak oda, hogy Óbudán ne legyen nemzetközi, világvárosi városrendezés. Itt adva van romjaiban, értékeiben a városrendezés külső képe s rangja, amelyhez hozzá kell hangolni minden egyéb érdeket.

A beépíthető területekre sem pesti méretü, hatalmas bérkaszárnyák kellenek, hanem a történelmi hangulatot kiegészítő építési mód, amely szintén adva van, egyrészről Óbuda meglevő igen nagyszámu barok műemléke, másrészről az itt különösen alkalmazható *turáni magyar stilus révén.* Az óbudai templom, Szent Háromság s egyéb szobrok, kiscelli kolostor, néhány szép barokos ház és főképpen a barok legszebb budapesti emléke: az ormótlan dohányraktárral, a hajdani Monturs-depot tal körülfalazott gyönyörü Zichy vadászkastély szinte kinálja a barokos ó-városrész kialakítását. Az óbudai és ujlaki Dunaparton pedig, szemben a Margitszigettel, ahol most épül a nagyvilággal bennünket összekötő, idegeneket szállító, interkontinentális autó-ut, építkezzenek a jellegzetes, változatos és csodaszép, Kináig visszanyúló *magyaros stilusban.* Az idegent bűvölje meg a főváros kapujában Budapest ősi földje, ahol megfogja szivét a kövekből beszélő magyar történelem, az ezeréves hagyományok, a magyar gondolat és magyar érzés. *Ezért érdemes eljönnie. De bérkaszárnyákért, amiket Bécstől San Franciscoig eleget lát, nem érdemes pénzét pocsékolnia.*

Ezzel a hagyományt tisztelő és szolgáló, bár a nagy konjunkturával szemben álló városrendezéssel az őslakosságot sem üzzük el, mint ahogy az a Tabánban történt, hanem a helyhez gyökeresztetjük mégjobban, a lokálpatriotizmust fejlesztjük és a boldogulást szolgáljuk.

R. Réw Sandor

A Déli-pályaudvar kihelyezése ellen

foglalt állást Nádasdy Béla nyug. vezérkari ezredes a budai egyesületek felkérésére tartott előadásában

A *Budai Napló* legutóbbi számában hívta fel a figyelmet arra a nagyszabásu mozgalomra, amelyet Ripka Ferenc ny. főpolgármester indított meg a déli pályaudvar kitelepítésének ujból felmerült terve ellen. A mozgalomhoz a *Budai Társaskörrel* az élén, melynek *Ripka* Ferenc az elnöke, csatlakozott Buda valamennyi számottevő társasköre és egyesülete. A mozgalom ügyszólván a tizenkettedik órában indult meg. Hiszen maga *Bornemisza* Géza kereskedelemügyi miniszter épp a napokban tett olyan értelmű nyilatkozatot, *hogy a Déli-pályaudvar megszüntetésével a Lenke-tér közelében kellene egy uj pályaudvart épiteni.*

Az egyesületközi bizottság a Buda létérdekét és jövő fejlődését oly közelről érintő kérdés megvilágítására előadások rendezését határozta el. Az első előadást március 18-án este *Nádasdy* Béla nyug. vezérkari ezredes tartotta a Mészáros-utcai uj Szilágyi Erzsébet-leányliceum tornatermében, igen nagyszámú, előkelő közönség jelenlétében.

Ripka Ferenc üdvözölte a hallgatóságot, majd a kérdés rövid ismertetése után átadta a szót *Nádasdy* Béla ezredesnek.

Egy emberöltő óta foglalkoztatja ez a probléma a pályaudvar környékének lakósságát — kezdte meg érdekes előadását *Nádasdy* ezredes — és az immár hatvanhét esztendős jó öreg Déli-pályaudvarnak meg kellett érnie, hogy egy kialakuló közvélemény a kihelyezését követelje. Hogy a pályaudvar kihelyezésének jelszava az ádáz választási küzdelmek során csakhamar súlyos harccá nőtte ki magát, ez a viszonyok természetében rejlik, de még nem bizonyítja a pályaudvar kihelyezésének általános közérdekü voltát.

A pályaudvar ki és hováhelyezésének problémáját a specializálódás századának embere *szigorúan szakkérdésnek véli, holott az elsősorban és lényegében politikum. A kérdés kisebb részében — de egyenlő fontossággal — a várospolitika szférájába tartozik, mig azt nagyobb részében azonos fontossággal az országos közlekedési politika határozza meg.* A műszaki és pénzügyi szempontok a kérdésnek elmaradhatatlan és a döntést hatalmasan befolyásoló kisérőjelenségei ugyan, de önmagukban és feltétlenül még nem döntőek.

A Déli-pályaudvar kitelepítési gondolatának gyökere oly elképzelések talajába — a világháború győzelmes befejezése, Nagy-Budapest kialakulása — volt ültetve, amely nem váltotta be a hozzáfüzött reményeket.

A kérdés mérlegelésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni a *közlekedés jelentőségét és befolyását az életközösségre.*

A pályaudvar uj életet teremt maga körül, viszont egy pályaudvar személyforgalmának megszüntetése a fejlődés megtorpanását eredményezi, amint ezt a józsefvárosi pályaudvar esetében tapasztalhattuk. Pest város régi és ujabb térképeiből világosan kidomborodik, hogy a mai Józsefváros apja a — Józsefvárosi pályaudvar, a Terézváros és Lipótváros hatalmas fejlődésének motorja a Nyugati pályaudvar mig az Erzsébetváros a Rákóczi uttal a Keleti pályaudvarnak köszönheti szinte példátlan felvirágzását. A két pályaudvar által ontott forgalom az első emberöltő alatt megszülte a Nagykörutat, hogy a második emberöltő már a Hungária körut alapköveit rakhassa le.

Budán azért vált lassubbá és észrevétlenebbé a városfejlődés, mert pályaudvarának személyforgalma aránytalanul kisebb volt, mint a pesti pályaudvaroké. A Déli-vasut az ország hálózatában csak egy vékony fonál volt, aránylag igen keskeny gravitációs területtel, világos ebből, hogy a városfejlődés és közlekedés a legnagyobb okozati összefüggésben van egymással és kölcsönhatásaikban egymást fokozzák. *A forgalom és a városfejlődés a két döntő szempont,* amelyet a problémánál figyelembe kell venni és egymással összhangba hozni.

Vetített térképvázlatokon mutatja be *Nádasdy* Béla ezredes, hogy a Déli-pályaudvar fekvése, hasonlóan a Nyugatiéhoz a *legelőnyösebb,* mig *a tervezett uj pályaudvar fekvése aránytalanul kedvezőtlenebb. A nemzetközi idegenforgalom és a fürdőváros szempontjából különös fontosságu a kitünő fekvésü Déli-pályaudvar fenntartása.* A nemzetközi és a Duna-jobbparti vonatokat a modern Déli-pályaudvaron kellene bevezetni. Rámutat ezzel kapcsolatban arra, hogy Buda központja, az I. kerület a többi városrésszel szemben mostoha elbánásban részesült. Amig ugyanis a fiatal Szent Imre-város két közüti Dunahiddal rendelkezik és a műegyetem és a budaörsi légi kikötő alakjában számos városfejlesztési erőt kapott, addig Buda központja ezideig egyetlen ilyen lehetőséget sem kapott és most még pályaudvarát is a Lágymányos fejlesztésére szeretnék kitelepíteni. Pedig a déli pályaudvar fekvése által egyenesen hivatva van arra, *hogy az idegenforgalomnak mintegy 70 százalékot kitevő nyugati irányból jövő részét felvegye.* Márcsak azért is, mert a Déli-pályaudvar az a pont, amelyik az összes pályaudvarok között ugy a belvárosi nagyszállodákhoz, mint a leendő fürdővároshoz a legközelebb esik.

A városfejlődés követelményeinek oly módon tehetnének eleget, ha a hegyoldalban részben bevágott, régi pályaudvart bombamentes épitménnyel befednék, mert az igy nyert mesterséges, külön alapozásra egy egészen uj városrészt lehetne felépiteni. A villamos vonatok a föld alatt a napi élet zavarai nélkül közlekedhetnének s ez uj, *sülyesztett pályaudvar fölött luxusszálló volna emelhető.* Ez a megoldás, tekintettel a közeli tabáni fürdővárosra, idegenforgalmi szempontból is előnyös, mig a pályaudvar kitelepítése minden előny nélkül csak hátrányokkal járna. Az érdekes előadásért Ripka Ferenc dr. mondott köszönetet és kifejezte reményét, hogy ezzel az előadással hozzájárultak a Déli-pályaudvar jelenlegi helyének fenntartásához.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24.

A magyar böjt

komor gyásza erősen tükröződik vissza az arcokon. A budai harangok böjti zsolozsmája, mint a lelkiismeret számonkérő zúgása harangozik a szivekbe. Megrendülten zokog utána a magyar lélek: mi lesz velünk? Integet, igér, csalogat a fényesarcu élet sok farsangos öröme, de minek a mai ijesztő rohanás, a hirnév, a sok irigység, kapzsiság, csalafintaság, kérkedés, amikor minden úgyis csak por és hamu? Pedig hogy csetlünk-botlunk az élet drága szép szinpada felé, amit, ha elértünk, egy csodálatos forgószinpadon gyorsan eliramlik előlünk s utána könny, fájdalom, kétségbeesés töri-zuzza a szíveket, lelkeket De ez is elmulik.

Mi hát akkor a cél?

Buda templomainak bűnbánó liláiba öltözött oltárainál találjuk erre a kérdésre a feleletet.

Az Isten a világ szépségei, gyönyörelmei, jóságai, csúnyaságai, kedvességei és tökéletlenségei fölé beállítja a lelkek országútjának középpontjába a Keresztet s azt mondja: ez az élet igazi képe. Ez az élet iránya, a mélysége, az értelme, az emelkedése, ez a végtelen értéke. A kereszt az Isten gondolatának, a halandó testben a halhatatlanságnak a diadala, a kiolthatatlanul sugárzó isteni hitnek, az emberekért izzó végtelen szeretetnek a győzelme. Ez a kereszt ragyogó titka, amelyet az tud megfejteni, aki szilárdan hinni és bátran cselekedni tud. Aki meg tudja fogni az Isten kezét s annak erejével dalolva tudja hordani a saját keresztjét.

Buda hagyományos vallásossága, történelmi ereje a mai istentelen, vad zürzavarban, a szóvirágos, langyos akaratelsorvasztásban is példaadóan áll. Zsúfolt templomaiban a szívek magukba ömlesztik a kereszt titkában rejlő igazságokat s a szenvedő Isten szívén meggyulladva könyörgik az igazságos Isten áldástosztó kezét a trianoni kálváriát járó nemzetre is. Buda lelke is hordozza a nemzet áldozati keresztjét. És szívesen hordozza, csak azért, hogy minél előbb megérhesse azt az órát, amikor a szenvedés nemzetét a töviskorona helyett a feltámadt Igazsággal megkoszoruzhatja, amikor a halhatatlanságba vetett hit világrengető, csodás erejével, a boldogulás akaratával, legyőzhetetlen cselekvéssel harsoghatja a diadalmas Alleluját, a magyar Húsvét virradatát!

Budaiak dolgozzunk érte, hogy végre boldog legyen a húsvéti ünnepünk!

Perczel György dr. vezérigazgató előadása a Beszkárt racionalizálásáról

A Magyar Racionalizálási Bizottság ülésén, amelyen *Chorin* Ferenc dr. titkos tanácsos elnökölt, *Perczel* György dr. a Beszkárt vezérigazgatója tartott előadást a Beszkárt racionalizálásáról nagyszámú előkelő hallgatóság előtt. Megállapította, hogy *már magának a Beszkártnak a létrehozatala a székesfővárosnak a városi közlekedés racionalizálására irányuló cselekedete volt.* Ezt követte a közlekedési vállalatok *egyesítése,* aminek folytán a Beszkárt vasutainak hossza 435 kilométerre emelkedett, a befektetett tőke pedig 293 millió pengőnek felel meg, amelyből 56 millió pengőt már a Beszkárt ruházott be.

A *Beszkárt több mint ötvenezer különböző anyaggal dolgozik,* amelyeknek nyilvántartása olyan óriási feladatot ró a vállalat igazgatására, hogy annak a gyors és hibamentes teljesítése csak megfelelő irodai gépek alkalmazásával volt lehetséges. Az adminisztráció terén, különösen *a kocsivezetők pszichotechnikai kiválasztására helyezi a fősúlyt, amivel sikerült az évi balesetek számát nagy mértékben lecsökkenteni.*

Ezután részletesen ismertette a HÉV-nél és a Svábhegyi Fogaskerekü Vasutnál végrehajtott racionalizálási intézkedéseket és a forgalmi szolgálat érvényesítette újításokat, *amelyek gyorsabbá és egyenletesebbé teszik a forgalmát.*

A csaknem másfélórás nagyszabású előadást, amelyet az előkelő hallgatóság többször szakított meg tetszésnyilvánításaival, *Chorin* Ferenc dr., a racionalizálási bizottság elnöke köszönte meg meleg szavakkal.

Vállalatba adják az uj repülőtérhez vezető összekötő út építési munkálatait. A Budaörs határában létesülő uj repülőtérhez vezető forgalom meggyorsitása és megkönnyítése érdekében a főváros az uj Balatoni-út és a Kőérbereki között összekötő uj utat építtet. A napokban tartották meg a versenytárgyalást, amelyre tizenkét cég tett ajánlatot, de ezek közül kilenc ajánlat hiányos volt. A főváros 130.500 pengőt irányozott elő a munkára és ezt az összeget a legjobban Justh Kornél pályázata közeliti meg, aki 125.774 pengőért vállalkozik az útépítés végrehajtására. Az ügyosztály ezt az ajánlatot javasolja elfogadni, mert a legkedvezőbb és a legreálisabb. A napokban az útépítéshez már hozzá is kezdenek.

A III. kerületi Keve-utca elemi iskola március 15-én délután gazdag müsoru ünnepély keretében adózott a márciusi eszméknek. Az ünnepi beszédet Kocsán Józsefné tanitónő mondotta. Federmayer Ferenc VI. o. tanuló Petőfi Nemzeti dalát szavalta el nagy hatással. Ezután Szölgyény József „Magyar tavaszjárás" című négyfelvonásos hazafias darabját játszották el a növendékek nagy tetszés mellett. A darab zenéjét Csirszka Konrád szerezte. Az iskola énekkara több számot adott elő. Az ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget.

A Martius Idusa és Buda 1848 március 15.

Táncsics Mihály és a Budai Stockház Mende-monda és valóság

A szabadságharccal és a március idusával foglalkozó regényesség az egyik oldalon, a másikon a marxizmus elfogultságai, mindkét oldalon azonban a tételes tudatlanság merőben hamis képet rajzolt a március idusa pestbudai eseményeiről, azok mélyreható társadalomtörténeti jelentségéről, igy Táncsics Mihályról is.

Amit a köztudat erről tud, az annyi, hogy „és ekkor a zajvágó ifjak felrohantak a budai várba és á sajtószabadság ősz apostolát vállaikon vitték le Pestre."

A valóság ezzel szemben az volt, hogy Táncsics Mihály mint kommunista agitátor ült a budai K. K. Staatsgefängnis-Haus-ban, a Státusbörtönben, melyet a pestbudai utcanyelv Stokház néven nevezett.

Mint ezt elsőnek Palágyi Menyhért irja meg: Táncsics Mihály a Marx és Engels által alapitott Bund der Gerechten című pesti kommunista agitátorpáholy agitátoroktatója volt Ez a páholy a párisi Charbonnérie, az olasz szénégető páholyokból lett francia „carbonneria" egyik ágazata volt, a neve az „Erény barátjai" („Les Amis de vertu") lévén. Ez a régi „Tugendbund" folytatása volt. Még egy nemzedékkel ezelőtt is élt a „Barátja az erénynek és a túrós lepénynek" cimü, jókai által is emlegetett szólás, ez az egykoru gunyszó az „Erény barátai" című titkos kommunistapáholy agitátoraira, akik 1846-tól kezdve mint szegény mesterlegények járták a vidéket, a pesti kültelki korcsmákat és kávéházakat.

Táncsis megszervezte a pesti kommunista agitátorcsoportot. A Communalé veszedelmét Kossuth, Széchenyi Isván gróf, Dercsényi János báró és Metternich herceg elsőnek és egyszerre vették észre. Dercsényi János báró irta meg az „A kommunizmus egy humánus ellenszere" című nagyszerű művét.

Kossuth számára kinos volt a zavaros „Communauté" bolondos jelszavaival folyó játszadozás, melyet a pesti kávéházak jóhiszemű rajongó ifjai üztek Ezek a rajongó ifjak a Pestre becsempészett Le Moniteur des Dates zavaros cikkeiből tudtak Etienne Cabet, Claude Faurier és a többiek ábrándos, bolondos párisi kávéházi álmaitól, melyeket már csak azért sem értették meg, mert Petőfin, Dobsa Lajoson és Degré Alajoson kivül a többiek alig tudtak franciául. A Fourier és Cabet terjesztett kávéházi álmaiból a pesti Pilvax „Kommunisztikája" a „mégis huncut a német" karakán magyar nacionalizmusát szürte le és kiverte a Pilvaxból a Táncsis agitátorait, akik főleg bérkocsis, timár és csizmadia legények voltak. Jellemző az egykoru pesti tájékozatlanságra, hogy a pesti lapok ezért megrótták a kávéházi ifjakat, sejtelmük sem lévén arról, mi az a „Communisticai eszmecsere."

— A párisi „Sociétes de Pensée", az „Eszmeszövetségek" álmai voltak ezek. A félbolond, botrányos életü, dusgazdag Aurore de Dupin-Dudevant bárónő, akit Georges Sand néven ismernek, pénzelte Etienne Cabet amerikai kommunista telepét. Pesten csak „Georges Sand" nadrágja és kávéházi szivarozása talált utánzókra. Minden pesti irodalmi hisztérika rövidre vágatta a haját, irodalmat firkált és otthon nadrágba járt — á la Georges Sand

Nos: Kossuth számára rendkivül kinos volt a párisiaskodó kávéházi rajongás. Az ifjak azonban ifjak voltak, a huszonkétéves ifjak nem igen mutatták 1846-ban sem a politikai bölcsesség ama mértékét, melyre még a kopasz fej sem tulságos képesités. Nem mindenki politikai bölcs, aki kopasz.

A Blanqui, Fourier és Cabett álmaival való „honte-bande" (ebből lett a magyar handabandá szólás) rettenetesen és tragikusan ártott a magyar ügynek. Metternich ördögi diplomáciai fölénnyel kürtölte világgá, hogy „Pesten mindenki kommunista", pedig csak Táncsis volt az. Rettenetesen ártott a magyar ügynek, hogy Marx kommunista kiáltványa első forditása a Táncsis által készitett magyar forditás volt.

Az ifjak azonban ifjak voltak és igy hát igen szépen és lelkesen rajongták a pesti kávéházakban a párisi Café Tortoni, a velencei Café Qudri és Café Florian, a padovai Café Pedrocchi és a bécsi Kafee Griensteidl szabadságlemezeit Mégis csak ifjak voltak, tehát kiszabaditották a budai fogházból Táncsis Mihály. A 18. századi párisi Ah ca ira és a Marseillaise forradalmi dallamát bizony minden pesti suszterinas és serházi csapos fütyülte, a lionj selyemtakácsok forradalmi dala két hét alatt Pestre ért és adta meg az irodalmi előképet Petőfi „Rajta magyar"-jához, amiből a „Talpra magyar lett". Táncsics azonban szabadlábon volt.

1848. októberében Kossuth a nemzetőrség között folytatott izgatásért visszacsukatta a Stokházba.

Metternich a Bund der Gerechten összefoglostatott kommunista agitátoraival csináltatta meg a rácz, az oláh és a tót lázadást. Humeaner londoni osztrák követ, Jósika báró volt erdélyi magyar kancellár és Apponyi György gróf volt magyar kancellár emiatt tettek rettenetes szemrehányást Metternichnek, aki a kommunistaság vádját kente rá a magyar szabadságharcra. Windischgraetz „utolsó kommunista csőcselék"-nek neveztette a „Kossuth kutyákat" 1849. januári pestbudai falragaszaik (leizten kommunisten-Pöbel). Petőfit a félegyházai szolgabiró vasvillás parasztokkal, mint kommunistát vezette ki a községből. ú

Minden Metternich műve volt. Pedig sem Petőfi, sem az „Ifjak" nem voltak „kommunisták". Csak Metternich kürtölte ki őket azzá.

Mindezt az olvasó elolvashatja a pestbudai kávéházakról szóló munkámban, mely egy hét mulva megjelenik. A Pilvax a rajongó magyar nemzeti álmok céhháza volt. Ha az ifjak bodros huszonkétéves fővel fecsegtek, locsogtak és holmi meg nem értett Cabétisme-ről, az egész nem volt más, mint annyi, hogy a kis Szendrey Julia levágatta a haját — á la Georges Sand.

Ki tudta Pesten 1846-ban, hogy mi a Fouriérisme? Madách tudta, amikor a Fourier Phalanstére-jét megirta a Tragédiában. Kossuth, Széchenyi és Dercsényi János báró is tudta.

— —

De Marx és Metternich is tudták. A bécsi Camarilla legaljasabb gyalázatosságá volt áz a játék, amit a Kommunizmus koholt vádjával csinált. Az idevágó aktákat azonban nem a céhbeli, iskolás irodalomtörténet ásta ki, hanem egy geniális magyar ujságiró, Tábori Kornél. A londoni osztrák követ, Jósika és Apponyi volt kancellárok leveleit ő mentette meg. Két év mulva az iratok „véletlenül" elégtek a volt bécsi Geheim Polizey Archiv levéltárában.

— Nos: ez a budai Martius Ideesa a budai Stökház és Táncsis Mihály valóságos képe a maga régiességnélküli meztelen valóságában. Minden egyéb szófiabeszéd.

Bevilaqua Borsody Béla dr.

50.000 négyszögöl terület várja Kelenföldön a Nemzetközi Vásárt

Becsey Antal nagyszabásu programmot adott a Szentimrevárosi Társaskör és Kulturegyesület közgyülésén

A Budapest-Szent Imre Városi Társaskör és Kultúregyesület (volt Kelenföldi Társaskör) VI. évi rendes közgyülését március 15-én tartotta meg Horthy Miklós-úti helyiségeiben.

A közgyülésen *Becsey Antal* törvényhatósági bizottsági tag elnökölt, aki megnyitójában nagy vonalakban beszámolt az elmult hat esztendő eseményeiről, amelyekre a társaskör szervezett intelligens polgárságának ingerenciája volt. Rámutatott arra, hogy *a polgárság egyik legfontosabb célkitüzése Kelenföld (Szent Imre város) önálló közigazgatási kerületté való kialakítása volt*, amelyben a Társaskör polgárságának tevékenysége döntő súllyal jutott kifejezésre. Rámutatott azokra az eredményekre, amelyeket a kerület *közlekedésügye* szempontjából a társegyesületekkel karöltve sikerült megoldani. Eredmény egyelőre az is, hogy a *Fehérvári-úti HÉV.* vonal a főváros egységes közlekedési politikájába bekapcsolódott és ma már 30 filléres átszálló-jeggyel lehet ezen a HÉV. vonalon is közlekedni. A társaskör további intenzív propagandát óhajt kifejteni a HÉV. viszonylatnak a főváros közlekedésébe való intenzívebb bekapcsolásával, sürübb járatokat, kedvezőbb szakaszbeosztásokat, a Gellért-téri végállomás megfelelőbb áthelyezését, a Horthy Miklós-uti, immár értelmetlen peage megszüntetését és a Fehérvári-uti vágányzat modern átépítését jelölte meg a további teendők során.

Az *autóbuszközlekedést* a meglevő vonalak fejlesztésével és uj vonalak bekapcsolásával szeretné a polgárság kiterjeszteni; hivatkozott arra az igéretre, amelyet a BART. vonala megszüntetésével kapcsolatban kaptunk; eszerint a *felszabaduló kisebb BART.-kocsikat a hegyvidéki vonalakba kell bekapcsolni.* Rámutatott a kerület *közműveinek* számottevő fejlődésére, bár e tekintetben még sok a tennivaló, különösen a szennyvizek és csapadékvizek *lecsatornázása és uj utak épitése* tekintetében. Rámutatott arra, hogy a Társaskör célkitüzései egyre szélesebb munkakörre terjednek ki, amelyre ma már nemcsak a környék polgárságának egyre szélesebb körei, hanem a közhatóságok is felfigyelnek.

A *jövő feladatok* tekintetében rámutat arra, hogy a *Horthy Miklós-híd az év végén a közforgalomnak át fog adatni;* a legfontosabb probléma a budai hídfő kiképzésével kapcsolatos teendők előrelátó megoldása. Az itt kínálkozó területek vannak hivatva arra, hogy itt, a *dunai vízi ut* és a nyugat felé vezető *közlekedési fő utvonalak keresztezésében* az ország *egyetlen közgazdasági főiskolájának tőszomszédságában* teremtsük meg a fővárosnak a külföld felé tekintő kirakatát, amelyet az ország exportra hivatott áruinak permanens kiállítása képviselne. Ezen a helyen vásárolta meg kb. 30 évvel ezelőtt a székesfőváros hatósága azt a kb. 50.000 négyszögölnyi területet, amelyet *kifejezetten a kiállítás céljaira vett meg a főváros.* Ezzel a területtel szomszédos az a nagyobbrészben vízzel elárasztott u. n. Kis-Duna melletti terület, amelyet a *Közmunkák Tanácsa* van hivatva feltölteni és amely kb. 70.000 négyszögöl területével gyarapítja az itt kínálkozó felhasználásra váró területeket. *Összesen tehát kereken 120.000 négyszögölnyi terület áll rendelkezésre,* amelynek a főváros gazdasági, közlekedési és városrendezési feladataiba akként kell belekapcsolódnia, hogy a megoldás harmónikusan illeszkedjék az *országos feladatok keretébe.*

Az a sok jogosult panasz, melyet a kerület egyes részei támasztanak a belvizek levezetése érdekében, remélhetőleg sürgetni fogja a panaszok megszüntetésére irányuló hatósági intézkedéseket.

Mindezeken felül a Társaskör figyelme kiterjed a *kultura, hitélet fejlesztése, iskolaügy, stb.* feladataira is, amelyekbe Társaskörünk a multban is bekapcsolta cselekvőképességét, de fokozott mértékben óhajtja ezt teljesíteni a jövőben is. Át van hatva a meggyőződéstől, hogy a jövő küszöbön álló problémái a kerület dolgozó polgárságának *uj életlehetőségeket* tudnak biztosítani és e munkájában Társaskörünk joggal számíthat közhatóságaink támogatására és bölcs irányítására is.

Végül kegyeletes szavakkal emlékezett meg arról a veszteségről, amelyet a Társaskör egyik érdemes társelnökének: *Schwarcz* Samu vezérigazgatónak elhunytával érte a Társaskört. Az elhunyt temetésén a Társaskör testületileg vett részt és a Társaskör nevében búcsúztatták el önzetlen, szociális érzésü és a kerület fejlődése érdekében áldozatkész polgártársunkat.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után *Ulmer* Ágoston dr. igazgató beszámolt az 1936. évről szóló jelentésében a Társaskör életének jelentősebb mozzanatairól; majd az elmúlt év *zárszámadása* és a folyó évi *költségvetés került tárgyalásra,* amelyeket a közgyülés szintén egyhangúan elfogadott.

Végül az alapszabályok értelmében a *tisztikar megválasztására került sor;* a választások előkészítésére *Kovács* József tábornok, tiszteletbeli tag elnöklete alatt jelölő bizottság tett javaslatot, amelynek értelmében egyhangúan megválasztattak: elnök: *Becsey* Antal. Ügyvezető elnök: *Dorner* Gyula. Tiszteletbeli tagok: *Kovács* József, *Gömöri* Győző és *Ulmer* Ágoston dr. Társelnökök: *Barla-Szabó* József dr., *Duday* Alajos, *Székely* Wladimir, *Szántay* István, *Válgi* Lajos dr., *Villányi* Nándor. Alelnökök: *Bisits* László dr., *Szombathy* Kálmán dr., *Kiss* Dezső, *Mikola* Géza dr., *Szigethy* Lajos, *Pécsi* Albert dr., *Szécsén* Ferenc, vitéz *Zilahi-Balog* Gyula. Igazgatók: *Sánci* József, *Fűzy* Ernő. Főtitkár: *Márton* Ferenc dr. Titkár: *Udvardy* József. Pénztáros: *Markovits* Sámuel. Ellenőr: *Lantos* Béla dr. Ügyész. *Natzler* Ervin dr. Háznagy: *Bajcsy* Lajos. Könyvtáros: *Cserey* Sándor. Gazdák: *Fléger* Dezső, *Kovács* Kálmán. Számvizsgálók: *Háringáts* Károly, *Keszthelyi* Ödön, *Bíró* Géza, *Tihanyi* Sándor, *Hollós* Károly.

A közgyülés után több, mint százterítékü *ünnepi vacsorára* ült össze a társaság, amelynek sorai között láttuk a XI. kerület *tanácsnok-elöljáróját: Duday* Lajos dr.-t és a kerület közönségének színe javát.

A vacsora keretében *március 15.* emlékét megünnepelték. Az ünnepi beszédet *Makkay* János dr. országgyülési képviselő tartotta, aki mélyenszántó gondolatokkal telített beszédében vont párhuzamot a márciusi idők eszmeáramlata és a mai közviszonyok között. A vacsora során *Kiss* Dezső dr. min. tanácsos, majd *Kovács* József, a poétalelkü tábornok mondott magas szárnyalású beszédet, amelynek hangulatában késő éjjel oszlott szét az ünneplő társaság.

BUDAI CUKRÁSZDÁK

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Süteményei egész Budán közismertek

délelőtt behozott a Leopoldmezőről egy nagy tarka abroszba kötött tölgygalyat és friss füvet. A ház előtt a hepehupás, macskafejes kövezetet felseperte, fellocsolta és felhintette friss sarjufüvel, a ház kapuját tölgygalyakkal diszítette fel. Anyuka szép barka szőnyegeket tett az ablakokba, gyönyörű virágos vázákba jácintot állított, minden ablakba nagy, nehéz ezüstgyertyatartók kerültek, bennük szép sárga viaszkgyertyákkal. Minden budai házon volt valami kedves tarka szobrocska, Szent Sebestyén az ácsok, Szent János a mészárosok, Szent Flórián a hentesek, Szent Nóé a szőllőkapálók házán. E szobrocskák mellé virág és mécses került.

A kisfiú ott ült magas karosszékén az ablak mellett és a processiót várta. Végre megkondultak a harangok! A gyepszőnyegen már közeledett a menet. Öreg mesterember vitte a felvirágzott keresztet, piroskaringes ministránsfiu csöngője csengett. Schindler lakatosmester bácsi, Kökösy mészárosbácsi, Kludák hentesbácsi és Bieber fűszeresbácsi szép piros lámpásokat vittek, majd igen tekintélyes öreg bácsik vitték a sátort, melyben igen kedves öreg pap bácsi vitt valami ragyogó, gyönyörű aranyos szépet. A kisfiú nem értette, hogy mi az, de tudta, hogy neki is le kell térdelnie. Anyukája odatérdetette a kisfiut az ablakpárkányra. A kisfiu máig érzi, hogyan fogta az a drága, fehér kéz a kezét, mikor a keresztvetés mozdulatait végeztette vele. Zugtak a harangok, szállott a tömjénfüst, szállott az ének és illatos volt a tavaszi fü.

De hátra volt a hétfői locsolkodás. A kisfiu felöltöztették szép sötétkék bársony ruhába. Széles bőröv volt a derekán és fehér kamásnija is volt négyszögletesorru lakktopánján, melyre igen büszke volt a kisfiu. Fehér kabátkája zsebébe kis kölnivizes flaskó került: ment a kisfiu Terka nénihez, anyuka testvéréhez locsolóba. A kisfiu kacagva locsolta meg a szép kedves Terka néni, mire ez egy gyönyörű üvegszekrényből, aranyos porcellánok és ezüst kannácskák közül csodálatos óriási nagy cukor tojást vett ki és átadta a kisfiunak.

Óh micsoda szép kukucskája volt annak a cukortojásnak! Ha az ember, (már mint a kisfiu) belenézett, látott a tojásban tavat, Várkasélyt, csónakot, hattyut, felhőket, erdőt, mezőt, hegyet, csodálatos tájakat, melyekbe beleképzelte önmagát. Ezalatt a nyuszi pirostojásokat tojta a kertben. Csak meg kellett keresni azokat. Csodálatos módon ezek a pirostojások egészen olyanok voltak, amelyenekre a Mariska rajzolta azokat a gyönyörű rajzokat.

A kisfiu örökre érzi e cukortojás festék izét, mert titokban — most mán bevallhatja — megnyalta azt. Cukorizü és festékizü volt. (A kisfiuk ötéves korukban mindent megkóstolnak, spárgát, rézkilincset, bádogskatulyát, papirt, tintát, kékceruzát, sőt subickot és malter és bajuszpedrőt is. Bámulatosképen ízükre egy félszázad mulva is pontosan emlékeznek.)

Ugyanakkor a kisfiu igen irigyelte a vad, szabad, és tekintélyes inasokat és a sváb kupáskifukat; akik organüllel bekötött flaskókkal jártak öntözni. Ezek bejöttek a konyhába, meglocsolták a Márikat és pirostojást kaptak. Volt olyan inas, akinek a kalapja tele volt pirostojással, a kabátja egész virágerdő volt friss jácintokból.

Csizmájuk subickszagára és rózsavizük szagára épen olyan jól emlékszik a kisfiu, mint egy szép pirosképü, bajuszos katonabácsika, akinek nagy lőszőrforgós csákója, kék nadrágja, nagy gallérhajtókáján egy fehér csillaga és gyönyörű veres bojtja volt a vállán.

Ez a derék tüzér Marika földije a gyönyörü katonabácsi volt. A kisfiunak szabad volt a csákójával játszani, sőt a sarkantyuját is szabád volt pörgetni. Ez a gyönyörü katonabácsi is meglocsolta a Marikát, sőt igen illedelmesen és tisztelettel anyukát is, és a kisfiu testvérkéit is. Ezért jó szivart kapott apukától és egy szép ezüsforintost. „Fogja barátom, menjenek el a gellérthegyi bucsura!" mondta neki apuka.

Nos tüzér és a Marika elmentek a gellérthegyi bucsura. A kisfiu most is emlékszik rá, hogy Marika este, vetköztetés és ágybamenés közben elmondta, milyen gyönyörü volt az a bucsu!

Mindenki elmult, azóta, de a budai husvétok talán még mindig ilyen szépek, azóta már harmadik nemzedékbelo uj budai kisfiuk számára.

Budai Hárombég Effendi

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3-670-2
Külön uzsonnatermek.

Termeljük ki a magyar föld kincseit

A *„Földtani Értesítő"* című népszerű, tudományos folyóirat legujabb számában *dr. Pávai Vajna Ferenc* bányafőtanácsos, főgeológus igen figyelemreméltó cikket irt, melyből az alábbiakat közöljük:

1837. év újesztendő napja van. Uj kezdések és uj akarások napja. Künn ólmos eső permetez. Itt benn szobáról-szobára járva hol itt, hol ott szenet, brikettet dobunk a kályhákba. Nyirkos, kénes, füstös köd üli meg az utcákat.

Vajjon melyik lesz az az újesztendő, s megérjük-e hajasan, amikor „Budapest Fürdővárosban" ilyen tájon nem lesz ennyire füstös, kormos, hanem ritkább, barátságosabb a téli zimatkó ködje?

Maholnap több, mint egy évtizede lesz már annak, hogy nem is egyedül egy egész csomó szakés népszerű irásban behatóan foglalkoztunk a magyar földnek azokkal az energiaforrásaival, amelyeknek okszerű feltárásával és kihasználásával nemcsak Budapest levegőjét javíthatnánk meg ilyenkor télvíz idején, hanem — s ez a fontosabb — sokszor olcsóbbá tehetnők tüzelőanyag, vagy ha jobban hangzik: energiafogyasztásunkat. Nem válik nagy dicsőségünkre, ha meg kell állapítanunk, hogy bizony hatvan év előtt dolgozott nálunk egy erős akarású mérnök, Zsigmondy Vilmos, akit csak az Isten különös kegyelme óvott meg az Irinyi János, Puskás Tivadar, Bolyai János, vagy Semmelweiss Ignác tragédiájától, aki egymásután fakasztotta fel a Margitsziget, Városliget, Harkány, Lipik, Herkulesfürdő, Rankherlány csodálatos hatású forró gyógyvizeit, de alig jutott néhányunk eszébe még akkor is, amikor 50—60 év mulva Hajdúszoboszlón, Szegeden, Karcagon, Szolnokon és Debrecenben s az alsó Margitszigeten 50—80 fokos, egész patakban elfolyó forró vizeket hoztunk felszínre, hogy ezekkel a forró vizekkel magukkal is fűteni lehet, s Isten ellen való vétek azokat kihasználatlanul szertefolyatni, elpusztítani. Ma már nem ujság, a Szent Lukács-fürdő, debreceni és szolnoki fürdők s az utóbbinak a szállodája bizonyítják, hogy már 55—65 fokos hévvizekkel is sikeresen és főleg gazdaságosan lehet fűteni a különböző helyiségeket. Az egy debreceni városi kertészeten kívül még sehol sem mentek annyira, hogy ezeket a veszendőbe menő hőforrásokat arra használják, amire a magyar sors valósággal predesztinálta: növényházak fűtésére.

A „Földtani Értesítő" ugyanazon számában Pávai Vajna Ferenc tudományos munkásságáról *Papp* Ferenc müegyetemi tanár, a folyóirat szerkesztője a következőket irja:

Pávai Vajna Ferenc a háború utáni időkben kétségtelenül a legnagyobb, eredményeket érte el hazánkban a mélyfurások révén fakasztott hév- és gyógyforrások terén. Az Alföldön: *Hajdúszoboszló, Karcag, Debrecen* és még sok más hely, továbbá a főváros területén és környékén áldást-, gyógyulást- és megélhetést adó hév- és gyógyvizek hirdetik tevékenységének eredményeit: tehát ma ezeknek a tényeknek alapján az országban, sőt nyugodtan állíthatjuk, hogy ezek megbecsülésére, felhasználására felhívja a figyelmet és tanácsokat adjon.

Izes étel, finom bor rá, alakuljunk egy táborrá: akár inni, akár enni, „Pozsony" Étteremben menni! Török József vendéglős I., KRISZTINA-KÖRÚT 8/10. SZÁM.

Régi budai húsvéti Pirostojás

Negyvenöt esztendeje, hogy a budai kisfiú boldog izgalommal nézett a húsvét elébe, mely számára göndörszőrű barikát, sárgapihéjü csirkegyereket, tapsifüles nyuszit, mákos gubát, husvéti locsokodási és egyéb hasonló gyönyörüségeket jelentett mindama egyéb gyönyörüségek során, melyekből kicsifiúi budai életecskéje állott.

Mert csupa boldogság volt az egykori budai kisfiú élete, illetőleg az most annak látszik, az elmuló élet alkonyatának első visszaverődő esti fényeiben. A lélekelemzők ezt anyanosztalgia néven nevezik, sőt önimádó narcismusnak is, mondván, hogy minden örökre megmaradt gyermekkori emlék, infantilizmus, visszamaradt gyermekkori csökevény. Ilyeneket mond az ebadta ünge tokos német Psychoanalysise, mintha bizony bárki budai husvéti gyermekkori emlékének Andersen tollát megérdemlő bájossága rászorulna holmi analizisre.

Mert mi is analizálandó azon, miért volt szép az a Nagyszombat délután, melyen egész Buda, főleg a Viziváros víg mozsárcsengetéstől volt zengő! Friss, érces rézhangon csengtek a mozsarak, bizonyára hirdetői lévén a budai harangoknak, melyek tudvalevően nagypénteken reggel az utolsó nagycsütörtöki harangkondulás hanghullámain elszárnyaltak Rómába, hogy onnan csak a vizivárosi feltámadás pillanatában érkezzenek meg! A budai harangok elszállottak a budai tornyokból: ez olyan titokzatos és gyönyörű legenda volt, illetőleg mese a szóbanlevő kisfiú számára. Mári, a kedves rutén dajka bizonygatta, hogy ez igy van, mert ime, néma minden budai torony, sőt a plébániatoronyban a Schindler lakatosmester úr két vásott, kormos inasa forgatja a fakereplőt, tehát a harangok bizonyosan elutaztak, a világ összes harangjainak öregapjához, a Szent Péter templomába. A kisfiú mindebből igen keveset értett, de a mese ezáltal annál szebb volt.

A mocsarak csengtek, mákot és diót törtek hatalmas budai diós- és mákospatkókba valót. A citromhéj illata szállongott mindenfelé, minden kis budai udvar a husvétra készült. A főzősonkák illata belekeveredett az egyszerű jólét eme illataiba. Óriási cseréplábasokban főtt a cukros dióbél és mák. Mázos cserépfazékban forrt a víz, melybe tojások pirosítója, török börzsönyfaforgács dobatott, a tojások viszont csodálatos köntöst kaptak. Fűszálakat és apró faleveleket kötözött azokra egy kedves fehér anyai kéz, mindezt organtüll zacskókba kötözte rá a tojásokra. A börzsönyfesték csodálatos mintákat rajzolt a tojásra, melyek előtüntek, mikor a tojás zacskóját óvatosan lefejtette anyuka. Szép piros, fehér szakajtócskába rakattak a hímes tojások, míg egyéb piros tojásokra a Márika kötőtűvel gyönyörű, nyuszit, csirketincskát, kakas bácsit, liliomot, tulipánt, nyillal átlőtt szívet, husvéti zászlós báránykát és más igen gyönyörű dolgokat rajzolt.

Nagyszombat délután nagy készülődés, sürgött-forgott a kis budai házban, a régi Szent János utcában. János bácsi, a házmester, már

Magyar királyi
Osztálysorsjáték
játékterve nem változott
86.000 sorsjegy, 43.000 nyeremény
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben
700.000
Jutalom és nyeremények:

1 jutalom	— — —	400.000 pengő
1 nyeremény	— — —	300.000 pengő
1 nyeremény	— — —	100.000 pengő
1 nyeremény	— — —	70.000 pengő
1 nyeremény	— — —	55.000 pengő
1 nyeremény	— — —	50.000 pengő
1 nyeremény	— — —	45.000 pengő
1 nyeremény	— — —	40.000 pengő

21 drb. à **20.000**, **32** drb. à **10.000** stb. aranypengő. Összesen több mint
9½ millió pengő készpénz
Huzás ápr. 10 én kezdődik
A sorsjegyek hivatalos ára a főárusitóknál:
Egész 28 pengő | Fél 14 pengő | Negyed 7 pengő | Nyolcad 3½ pengő

Olcsóbbodás a szivarfronton

A szivarfogyasztás hanyatlása, ami világszerte a mostani hajszolt és ideges munkatempónak a következménye, azt hozta magával, hogy a Dohányjövedék nem tudta már kellőképpen foglalkoztatni régi, bevált szivarkészítő munkásait. Ezért a Dohányjövedék, a munkások iránt táplált szociális érzéstől vezéreltetve, arra törekszik, hogy megint megkedveltesse vevőivel a munkások részére több keresetet biztosító szivarok élvezetét.

Az élet ritmusa világszerte azt hozta magával, hogy a régimódi, hatalmas szivarrudak helyett *mindinkább a kis, zamatos szivarok jutnak népszerűségre.* A Dohányjövedék felismerte az idők szavát és épen ezért a kis szivarok megszerzését óhajtja vevőinek megkönnyíteni. Ezért szállította le a múltban a *Cigarillos* szivar árát, most pedig épen a legkedveltebb könnyű, kis szivarnak, a *Jovialesnek* árát szállította le az eddigi 11 fillérről 9 fillérre, (a Nikotex-Jovialesét 13 fillérről 11 fillérre), hogy ezzel is hozzáférhetőbbé tegye e szivarfajtát a nagyközönség számára.

Ez csak az első meglepetés a szivarozók nagy tábora részére. A kisszivarok hívei hamarosan ujabb, kedves és kellemes hírt fognak hallani.

A száguldó

világesemények nem borzolták fel a 150 évvel ezelőtt élt budai polgár idegzetét. De nem is voltak nagyratörő vágyai, álmai élete csendes nyulomban telt el. A legtöbben még a helyt eseményekről is csak hetekkel később értesültek. Igen nagy dolognak kellett lennie, ha a hír órák alatt végig szaladt az uccákon, amire azután a kapuk előtt megindult a tere-fere. Különben az emberi megelégedettség legmagasabb fokán voltak. A csendes és dolgos családi ház, a békés nyugodt otthon, a jó bor, fehér kenyér, jó feleség, a nagyobb ünnepek alkalmával egy-egy diszesebb öltözet, ezek voltak a boldogság elérhető határai, amikkel ki is merült minden. Nem kivántak világot látni, szenzációs életet élni. Helyhez kötötten, a röghöz ragaszkodva folytatták kis földszintes házukban szeretett mesterségüket, amibe belevitték minden tudásukat. Ez az egy ambició élt bennük: a legszebbet, a lejgobbat nyujtani. S ha eljött a vasárnap vagy ünnepnap, akkor a rokonok s jó barátok összeverődtek egy-egy házacskába és tiszta zamatos rózsadombi, óbudai, svábhegyi, vagy sashegyi szőlőnedű mellett énekket, beszélgetéssel töltötték az időt. Maholnap már alig lesz öreg Budán földszintes kis házacska, eltünnek a jó, békés, nyugodt öregek is és hova lett már a csend, a megelégedettség? Rádiók bömbölik uccahosszat a folyton fokozódó szenzációkat s ha a feltámadás angyala most ébresztené fel dédapáinkat, azok még csak körül sem néznének, hanem futnának vissza a sírba. Ezzel a mai világgal nem szeretnének közösséget vállalni.

REGENT CAFE-RESTAURANT
(II. Keleti Károly utca, Margit-körut sarok)
Buda intim kis kávéháza
Esténkint zene—ének

Balatoni reménységek

(Husvéti levél Füredről)

Annyi ankét, ülésezés, bizottság és sok-sok szép beszéd s még több jóindulat mellett úgy látom, hogy minden igéret mellett is *szomorú nyár vár ismét a Balatonra.*

Ne áltassunk senkit, de legkevésbbé magunkat, *a balatoni probléma beteg, igen beteg.* Már az agóniával határos állapotban van.

Tagadhatatlanul rengeteg munka és beruházás történt a mult évben és folyik most is, de mindez kevés ahhoz, hogy a világ érdeklődését felkeltsük mindnyájunk szerelme, a *Balaton* iránt. *A külföld bizalma megrendült a mult évi ellenséges propaganda folytán,* ami aztán átszivárgott az osztrákokhoz és németekhez is s ott megtette aztán romboló hatását. Elhiresztelték, hogy nincs modern komfort, méregdrága minden, tifusz és egyéb betegségek veszélyeztetik az egészséget s állítólagos politikai kilengések is nem kivánatossá teszik a balatoni nyaralást. És a romboló idegenforgalmi ellenpropaganda hatálytalanná tesz minden jóindulatot a magyar idegenforgalmi szervek és minden propaganda-munkát az egyes fürdőhelyek részéről. *Most kellene már ellensúlyozni, mert teljesen elkésünk.* Ott a párisi világkiállítás, az olcsó olasz, német, osztrák, lengyel és cseh fürdők mindent elárasztó propagandája, ami főképen a kényelmet és olcsóságot hangoztatja. *A német vasutak 60%-os kedvezménnyel csalogatják az utasokat,* nálunk pedig, — *Máv* ne haragudjon meg, — olyan drága a Balatonhoz való utazás, hogy inkább otthon marad a magyar ember, vagy olcsóbb külföldi fürdőhelyen próbálja behozni a különbözetet. Tudjuk jól, hogy a Máv mindent megtesz az idegenforgalomért, de a pénz ott is szűkiben van s nem tud tarifát leszállítani. De egy próba nem ártana.

Hiába na, drága a vasút és drága az élet a Balaton mellett, bármelyik helyet nézzük is. Ami érthető, hiszen 6—8 hét a szezón s azon egy évi kiadást szeretne mindenki megkeresni. *Ezen pedig úgy lehet segíteni, ha jóformán ingyenessé tesszük az utazást a Balatonhoz.* De a legtöbb helyen hozzá nem értők vezetik a fürdőügyeket s a helyi kis királyok basáskodásait a fürdővendégek nem hajlandók eltűrni. Vannak egyesek, vendéglősök, szállodások, kereskedők (nevekkel szolgálhatunk), akik zsarolásból élnek. Idegenországbeli és benszülött úriemberek panaszkodnak, hogy ételben, italban, áruban megzsarolták őket (p. o. 2 tojás pohárban 1.50 P.), aztán jót nevettek (nem a vendégek ugyan!) és a pincéknél vagy kurtakorcsmákban megitták az áldomást. Az ilyen megzsarolt fürdővendég aztán soha életében vissza nem tér, amin nem lehet csodálkozni. Por és sár váltakozik az időjárás szeszélyének megfelelőleg, modern utakról, járdákról beszélni sem lehet. Ezek mind igen nagy hibák.

Pedig sok történt a javulás útján. *Balatonfüreden* a Szent Benedekrend rengeteg áldozatot hozott. *Gácser* József rendi főjószágkormányzó semmi költséget sem kimélt. Az apátsági szállodák minden igényt kielégítenek, még a lifteket is bevezették. A kertészetük, amelyet *Holényi* Gyula ez a kiváló szakértő vezet, országos hírű. A régi, patinás fürdőházat (uszodát) ott benn a Balatonban, restaurálták. Öntözteti a község az utakat, építi a járdákat, van kitünően vezetett mozi, néha szinház is, tánc, zene. Csak a publikum hiányzik. A borpropagandát is csak *Pettkó* Zsigmond egymaga csinálja. Sajnos, hogy a pinceszereken és a széjjelhúzó társadalmi körökben minden elsikkad. A klikkrendszer teljesen lehetetlenné teszi jobbérzésű társadalmi élet kifejlődését. A helyi sajtó is klikkek szolgálatában áll, holott inkább kurlistákat adna ki, pedig jótollú írók: id. *Mangold* Gusztáv, *Baán* László, *Bodó* József írnak és szerkesztenek, tehát ebben sem volna hiány. Az a régi *Balatonfüred,* a magyar úri világ egykori központi találkozóhelye már egy negyed százada eltünt. Nem lehet többé feltámasztani, mert a táblabíró-mentalitású régi urak nincsenek többé. Ha akad elvétve egy-kettő, az elrejtőzik a maga kuriájába s idegenül érzi magát az immár teljesen idegen környezetben. Akik ma hangosag és pedig igen hangosak és öblös szájjal kiabálják kurta korcsmákban, hogy urak, mert talán tele van a zsebük, még nem urak. Uri gondolkodás, gentleman felfogás, a régi urak halkszavúsága hiányzik belőlük. Ezért a vendégek idegenül érzik magukat Füreden, ahol ugyan jó a közigazgatás egy nemes főszolgabíró: *Mesterházy* Ferenc dr. vezetésével, jó a közbiztonság és jó a községi adminisztráció is, de hiányzik a régi úri világ hangulata, a táblabíró-világ patinája.

Aki mulatni akar, *Siófokot* és *Almádit* választja, a pihenésre vágyók *Alsóőrsöt, Csopakot, Arácsot, Badacsonyt,* akik csöndes társadalmi életet óhajtanak, azok *Kenesét* és *Keszthelyt* kedvelik.

Igy van ez a Balaton mellett. Még *Földvárt* is megemlítjük, ahol most nyilik meg a nagyvilági szálloda a nagyurak számára.

Kellemetlen a Balaton mellett, különösen Füreden és még egy-két helyen, a felelőtlen pletykázás, amely a más emberek becsületében gázol. Suttogás, névtelen levélírás, alaptalan vádaskodások, megutáltatják azt a vidéket s olyan urak is, mint Komaróczy alispán, H. generális, Th. ezredes soha többé vissza nem térnek Füredre a pletykák miatt, ami ellen nincs védekezés, mert nem tudni kitől ered s ha valakit kérdőre vonnak, az letagadja. Nagy változásokra, a helyi társadalmi basák letörésére és árszabályozásokra van szükség, ha idegenforgalmat akarunk. *Mert az idegenforgalom igen kényes portéka, a legkisebb disszonanciákra is reagál és elviszi a rossz hírt a világba.*

Meg kell még említeni a *Balatoni Hajózási r. t.* nagyszerű munkáját. Kitűnő forgalmat tart fenn s minduntalan szép, modern, új hajókkal lepi meg a közönséget. Ez nagyban emeli az idegenforgalmat, kevésbbé a Máv, amely Balatonfüreden egy modern pályaudvar építésére sem tudja magát rászánni, valószínűleg a helyi előzékenység hiánya miatt. Már pedig új pályaudvarra nagy szükség lenne. De mindenkinek áldozatot kellene hoznia.

Csodálatos, hogy Klebelsberg gróf óta *Tihany,* ez a nemzetközi kultúrkincsünk nem bír fejlődni, mintha az illetékesek teljesen megfeledkeztek volna róla.

Sajnos, az idei évad sem sok jó reményt nyujt a mi árva Balatonunk számára.

Nagyarányú kórháztatarozás Budán. A főváros nagyszabásu kórháztatarozási munkákat végeztet. Ezek keretében az Uj Szent János-kórházban terveznek több, mint 106.000 pengő értékű tatarozást, amely az egész épületkomplexum hiányainak pótlását foglalja magában. A Margit-kórházban ugyancsak jelentős arányu helyreállitási munkákat foganatositanak a tavasszal.

20 Extra szabásu RAGLÁN **pengő havi részletre** BÁNKI URISZABÓNÁL, II., Fő-u. 83

Márciusi ünnep Szentimre Alsóvárosban

A Buda Alsóváros—Sósfürdő környéke Egyesület (AVE) lelkesen ünnepelte meg március 15-ét. *Mikola* Géza dr. ügyvezető elnök bevezető szavai és a Magyar Hiszekegy után *Mócsy* László mondotta az ünnepi beszédet.

Elmondta, hogy március 15.-ét általában a szabad sajtó ünnepének tekintik. Minden országnak szüksége van fizikai hatalomra is, de ez az erkölcsi, szellemi, országkonzerváló célok szolgálatában kell, hogy álljon, mert különben zsarnoksággá süllyed; csendet, rendet teremt, de ez nem az élő nemzet nyugalma, hanem a temető csendje. Erőszakkal lehet csendet teremteni, de meggyőződést soha. A magyar nép az évszázadok szorítójából tört ki 1848-ban, kénytelen volt vele, hacsak teljesen eltünni nem akart a történelem szinteréről. *Március 15-e a nemzeti öntudat prezentáló névjegye volt az elnyomó hatalom asztalán.* Ami ezután következett, az az áldozatosság, a hűség, egység, fegyelem ragyogó példája volt azok részéről, akik a jövendő nemzedék nemzeti boldogulásáért állhatatosan küzdöttek. Tegyük magunkban *élővé* 1848-nak hagyományait, tanulságait.

Ezután ifj. *Kveris* József szavalt el egy aktuális költeményt nagy lendülettel. Megemlékezett még a nagy napokról *Szigethy* Lajos társelnök, aki a márciusi ifjakat dicsőítette és vonatkozásba hozta a nagy márciust a mostani idők szomorú márciusával.

A szép ünnep a Himnusz eléneklésével végződött.

A RÉGI PESTI céhbálak az 1830. években Pischinger János vendégfogadós Arany Hattyú cégérű Bálos-házában játszódtak le. A legnagyobb bálokat a Kálvin-tér és a Ráday utca sarkán máig is álló Két Oroszlán nevü vendégfogadóban tartották meg. Ősi szokás szerint a céhi bált a legidősebb mester nyitotta meg, a legfiatalabb mester-lánykával. Míg ez a megnyitó meg nem történt, a tánc tilos volt. A céhbeli legénység táncát a legöregebb céhlegény, az Öreglegény nyitotta meg. Az 1750-es években a legénytörvényszék megbirságolta azt a legényt, aki az öreg legény tánca előtt perdült táncba.

A bálokon a legények bemutatták a maguk céhes táncait, amelyek közül a pincérlegények és mészároslegények híres táncai ismeretesek. Az előbbit egy hordó körül táncolták, az utóbbit kardos és ostoros legények járták. Ezekből a régi szokásokból nem maradt meg más, csak maga a farsangi testületi bál.

A Budavár-emlékbélyegeket kivonják a forgalomból. A postavezérigazgatóság felhivja a közönség figyelmét, hogy a Budavar visszafoglalásának emlékére kiadott 10, 16, 20, 32 és 40 filléres értékjelzésű bélyegek bérmentesitésre már csak március 31-ig használhatók fel. Április 1-étől az e bélyegekkel bérmentesitett küldeményeket a postahivatalok megportózzák, a forgalomból már kivont bélyegeket pedig forgalomban lévőre nem cserélik ki.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II Olasz fasor 25.

Peripateia

Irta: **László Zoltán dr.**

Az arab közmondás ugy tartja, hogy a bölcsesség gyalog jár. Vagyis az okos emberek kerülik a közlekedési eszközöket, legfeljebb, ha kényszer kivánja, veszik igénybe a vasutat, autót, kocsit, repülőgépet, gyorsjáratu hajókat. Van saját közlekedési eszközük, a lábuk, ami lassu, de biztos. Ha másra lett volna szüksége az embereknek, akkor a Gondviselés biztosan szárnyakkal vagy uszonyokkal látta volna el az embert is. Ha meg épen sietni kell, jó egy biztos szekér vagy egy négylábu atyafi a természet nagy raktárából: ökör, bivaly, ló, teve, elefánt, öszvér, szamár, kutya. Vagy ráülünk vagy befogjuk.

Autón, repülőgépen, villámvonaton, expressluxushajón nem lehet gondolkodni, meditálni, filozófálni. Csakis gyalog és legfeljebb lassu szekéren vagy kocsin, evezős vagy vitorláshajón, talán csöndesen ügető négylábu jószagon A görög, turáni és hindu, arab és csin (kinai), tibeti és iráni bölcsek gyalog jártak, ugy tanitották évezredek után is élő filozófiájukat. Buda (Budha) gyalog járt, a bölcs Zaratruszrá (Zoroászter) is, nemkülönben a Gálileai.

El sem lehetne képzelni Budát auton, Zoroasztert luxusgőzösön, a görög bölcseket gyorsvonaton vagy az Üdvözítőt repülőgépen. Mohammed is gyalog, ló vágy teveháton közlekedett, a próféták a mai forgalomban nem találnák helyüket, mintahogy az okos, bölcs emberek se találják. Ma az autó az érték s nem a koponya, amely feltalálta, megszerkesztette.

A peripateia, a peripatetikus tanitási és tanulási rendszer már csak Keleten van meg, a Nyugaton eltünt. Pedig a görög filozófusok a szabad természetben, sétálva tanították, magyarázták és figyelték az Isten csodálatos természetét. A görög templomok és gymnáziumok nem ismerték a falakat, művészies oszlopok helyettesitették azokat, szabad kilátást biztositva minden oldalra. Sem tető, sem boltozat nem volt, azt az örök derült, kék égbolt helyettesitette.

Igaz, a mai kor rohan, lüktet, tülekedik, nem takarékoskodik a legdrágább kinccsel, az idővel, pedig azt a legvaskosabb csekkönyv se pótolhatja. Az életet nem lehet, nem szabad habzsolni, azt bölcsen kell élvezni s okosan, okkal móddal, mindent a maga idejében. A statisztika az élet tudománya s ha elővesszük, azt látjuk, hogy a közlekedési balesetek legkisebb száma a gyalogos emberre esik. Mig például gyalogjáró embert a guta vagy szivszélhüdés csak 1:1000-ben ér, addig vonaton 85:1000, autón 127:1000, hajón 130:1000, repülőgépen 70:1000 az arányszám. Szekéren vagy ló, teve, öszvér, elefánt, szamár, ökör, bivalyháton ilyesmi oly ritkán történik, hogy a statisztika fel sem jegyezte, a lappok, eszkimók, szamojédok története pedig száz évben tán esetről tud, hogy valakit a rénszarvas vagy kutyaszánon megütött volna a guta. Csónakon és vitorláson is ritkaság az ilyesmi. Természetesen, hogy ebben a statisztikában a nyolvan éven felüliek nincsenek benne, mert azokat már ágyban is érheti baleset, ez már a természet rendje.

A turistáskodás és a nimródkodás a lassu visszatérést jelenti az örök foglalkozásához, a bölcs szokásokhoz.

Tehát maradjunk a ténynél az okos, az igazán bölcs emberek gyalog járnak. Azokat a kisszakasz sem izgatja és az sem, hogy valaha kisszakasz sem izgatja és az sem, hogy valahová biztosan elérnek 48 óra mulva, semmint valamilyen többszáz kilométeres óránkinti sebességgel közlekedő mostmán másfél óra alatt, de nem egészen biztosan, mert itt már a biztonsági coefficiens egyenlő a zérussal. Félre ne értessék, ha valahová gyors orvosi segitség kell, ahol perceken mulik az élet vagy tűz, árviz vagy más efféle non putarem adja elő magát, oda természetesen örület lenne gyalog baktatni. Per pedes apostolorum csak normális viszonyok közözött lehet közlekedni.

A mi öreg bölcseink is az apostolok lovait kedvelték a legjobban. Deák Ferenc, Kerkápoly Károly, Beöthy Ákos, Benedek Sándor, Vámbéri Ármin, Görgey Arthur, Kossuth Lajos, Apponyi Albert, Jókai Mór, Ballagi Mór, Semmelweiss Ignác, Báron Jónás, Kammermayer Károly, Corson-Avendano Gábor, József főherceg az öreg, Vaszary Kolos, Szilágyi Dezső, Munkácsy Mihály, Beöthy Zsolt, Herczeg Mihály, Sághy Gyula, Polónyi Géza, Bartha Miklós, Prohászka Ottokár, Kmoskó Mihály, gróf Zichy Géza, Erkel Ferenc, Körösi Albin, Laczkó Dezső, Békefi Remig, id. Lóczy Lajos, Francsics Norbert, Lutter Nándor, Cherven Flóris, Eötvös Károly, Nádai Ferenc, Jászai Mari, Blaha Lujza, Agai Adolf, Széll Kálmán, Rákosi Jenő és Viktor, Förster Aurél, László Mihály, Tibád Antal, Kálmán Károly, Jánosi Gusztáv, Szász Károly, Szüry Dénes és még számosan a politika, irodalom, zsurnalisztika, művészet, tudomány prominensei közül gyalogjáró emberek voltak. Vonatot, villamost, autót csak a legritkább esetben használtak, legfeljebb a lóvonatot, a konfertáblit s csak a rátartiak a fiákkert. Nagy sétáikban valamennyien budát kedvelték s a legtöbbje ott is lakott.

Ezt a gyalog filozófiát ma igen kevesen vallják, pedig okos, bölcs és egészséges dogma! Aki életében sokat gyalogol, azt elkerüli a guta és sok minden más nyavalya s még nyolcvanéves korában sem szorul rá, hogy tolókocsin kelljen sétálnia menni, mint egykor szegény Rohoczy Gida, a mult század ismert gavallérja, aki egy évtizeden át ilyen élőhalott volt. Nemis igen járt gyalog autó, még nem volt, de a vonat és a négyesfogat mindig rendelkezésére állott.

A gyalogfilozófiának egy apostola van még nálunk a régi időkből, Buda és a Dunántul, az ország és Balatonvidék kedvence: Sendl Adolf professzor, a világhirű zoologus, a mi kedves „Dolfi bácsink". Ő ma is gyalogjáró s ebből az elvéből nem enged. Körül gyalogolja a Balatont s eljön Budára is. Nem spórolásból teszi, arra nincs rászorulva, de valódi tudós és bölcs, a klasszikus görögök nemes felfogásában. Ha itt van Budán közöttünk, gyalog megy mindenhová, nem érdekli tantusz vagy vonaljegy s biztosabban és pontosabban ér mindenhová, mint a modern közlekedési eszközöket igénybevevők.

Lend Adolf, a nagy budai, a világhirű tudós és szerény bölcs, a tudomány s a Hollós Mátyás társaság büszkesége, bejárta Ázsiát, Amerikát, de mindig a saját lábán, gyalogszerrel, egy esernyővel felszerelve. De többet is alkotott életében, mint két tucat céhbeli tudós, aki egyetemi előadásairól is lekésik, habár Benz-Mercedes kéthengeres autón járjon is.

Kár, hogy Lendl Adolf példáját oly kevesen követik, ezt a bölcs, okos, egészséges példát, amely az embert meditálóvá, gondolkodóvá és fizikailag ellenállóvá, egészségessé teszi. A boldog emlékű mesterünk: Viraág Béla is fiatalabb korában Lendl mester hive volt, de miután a lótenyésztéshez nagyon vonzódott utjai mindig sietősek voltak, leszokott a jó szokásról s kocsin, villamoson, autóbuszon és autón kezdett járni. Ezért is halt meg oly tulkorán, a budaiak igaz szomorúságára.

De azért vagyunk még nehányan a fiatalabb öregek közül valók, különösen a Hollós Mátyás társaság irói, tudósai és művészei közt, akik valljuk Lendl Adolf hitét és követjük példáját. A nagyok és ismertebbek közül Bárczy István, Nagybudapest és a fürdőváros megteremtője, Szendy Károly polgármester, Karafiáth Jenő főpolgármester, gróf Károlyi Gyula, Hennyey Vilmos, Pávai Vajna Ferenc, Istók János, Kapcza Imre, és még többen társaságukból a gyalogjárás, az egészséges séták, a turisztika hitvallói. S a modern próféták is, mint Mussolini, Hiler, Franco, Juan-Kai-Csek vagy a rombolók Sztalin, mind csak tehetik, mindjárt gyalogjárókká válnak, mert az biztosabb és kényelmesebb, mint a párnazott, gépfegyverektől őrzött autó vagy repülőgép. Az egekben csak az istenek járnak, nem az emberek.

Az örökifju Adolf mester példaadása nem volt hiábavaló, egyrészt mi is szeretnénk őt majd korban és egészségben utolérni, no de meg félretesszük majd munkaképtelen vénségünkre: a sok gyalogjárásban megspórolt Beszkárt-kisszakasz jegyeket. Megmaradunk a peripateikus felekezeten: a suszterek örömére.

Életét, nyugalmát, vagyonát védi a jó drótkerítés

KÉSZITI:

HUTTER és SCHRANTZ R.T.

Budapest, X., Gyömrői-ut 80.

VÁROSI MINTARAKTÁR:

VI., Vilmos császár ut 63. sz.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

A Budai Napló legközelebbi száma a húsvéti ünnepek miatt április 8-án, csütörtökön jelenik meg.

A budai Fortuna Ház

„Fortuna szekerén okosan ülj, ugy forgasd kerekét, hogy ki ne dülj!" — irta másfélszáz esztendeje néhai való jó Faludi Ferenc poéta.

Fortuna, a Szerencse istenasszonykája az ógörög Tüché. Ősidők óta golyóbison táncoló móddal ábrázoltatik. Nincsen rokolyája, csakcsupán fátyolkája. Ajtósi Dürer Albert mester is igy ábrázolja. Vándorló mesterlegények vásárolták e metszeteket. Gyürüjükön ott volt a Fortuna képe. Vándorlevelükben ott volt a szólás: „elindultak, hogy szerencséjüket megtalálják". „Seyn Glueckh undt Fortun zu finden".

E Fortuna volt a szerencsejátékos házak nemzetközi cégére is. Ott van a régi pestbudai kávések játékjogjelvényein is. 1787-ben Buda város nemes Tanácsa felépittette a mai Fortuna utcában a maga városi vendégfogadóját az akkori idegenforgalom számára. Fortuna lett a cégcimere. Ez adta az utca máig élő nevét.

Ott áll a Fortuna Ház máig. Kapuja fölött ott van a fából faragott cégér, de nem a ledér Fortuna, hanem szép rendes római köntösben, a Madame de Recamier nevéről elnevezett korszerü chaise-longue-n fekvő rokolyás Fortuna.

Fortuna kereke, a Roulette forog. Az egykori vendégfogadóból az 1870-es években törvényszék lett. Hires játékháza megszünt. A Törvény itt sujtott le azokra, akik elvesztették a játékot az élettel szemben. A gr. Majláth országbiró gyilkosait, Spanga, Pitély és Berecz nevüeket is itt itélte kötélre a Törvény.

Fortuna kereke forog. Az egykori vendégfogadó kis kávéháza 1914-ig állott fennt. Orbók Lóránd és Attila, Balassa Imre, Keleti Arthur, Gara Arnold és Hárombék Effendi jártak ide. Krudy Gyula, Szép Ernő és Kárpáti Aurél megirták a Fortuna kávéházat.

Fortuna kereke forog. Néhány évvel ezelőtt konkurrense támadt az erkölcsös Fortunának, a Fortuna utca egyik sarkán golyóbison táncoló valódi, bokáig dekoltált Fortuna jelent meg. A régi, hosszu szoknyás Fortuna megbukott. A modern Fortuna buktatta meg.

B. B. B.

A főváros telket vásárol a Svábhegyen. A svábhegyi fogaskerekü vasut felső végállomásának szomszédságában terül el az Istenhegyi Üdülőtelep rt. mintegy 530 négyszögöles ingatlana, amelyen kisebb üzletház is áll. Ezt a területet a főváros már régebben kiszemelte a fogaskerekü vasut felső állomása környékének rendezésére. Az Istenhegyi Üdülőtelep rt. az ingatlanért 65.000 pengő vételárat kért. Most tárgyalta az ügyet a városrendezési bizottság, de a vételárat tulságosan magasnak találta és ezért ujabb tárgyalásokra utasitotta az illetékes ügyosztályt. A napokban helyszini szemlét fognak tartani és azon dől el, milyen árat ajánl a főváros a szóbanforgó telekért.

*) **Automobilisták zsebkönyve.** Schreiber József szerkesztésében most jelent meg az „Automobilisták zsebkönyvé"-nek legujabb kiadása. Ez a könyv az évek során át nélkülözhetetlen barátja és vezetője lett az autós és motoros társadalomnak, melynek minden fontos kérdésben pontos felvilágositással szolgál. A most forgalomba került tizenegyedik kiadás közli a legujabb rendeleteket, az uj utcaneveket és ezenfelül természetesen minden olyan kérdést, amely ugy a leendő, mint a régi automobilistát érdekel. A könyv ára 4 pengő és minden könyvkereskedésben kapható.

A kertészeti költségvetés nagy részét Buda parkozására fordítják az idén

Morbitzer Dezső kertészeti igazgató nyilatkozata a Budai Napló számára

Amig a főváros urai és különböző érdekeltségek heves csatákat vívnak, hogyan építsék ki Budapest fürdővárost, azalatt künn a perifériákon, a Zsidókórházon tul, a Vágány ucca és Szabolcs uccák között elterülő hatalmas területen a főváros kertészetének telepén szorgos munka folyik, hogy Budapestet kertvárossá varázsolják. Különösen most, a tavasz ébredése idején, amikor már melegebben tüz le az éltető napsugár, élénkül meg az élet a virágágyak és üvegházak birodalmában.

Morbitzer Dezső, a főváros kertészetének igazgatója, teljhatalmu ura ennek a birodalomnak. Rajongója a természetnek, a fáknak, a virágoknak és egyetlen vágya, hogy telehintse Budapestet virággal, fákkal, sétányokkal. Budai programja iránt érdeklődünk. Készséggel válaszol:

— Az idén

a rendelkezésre álló költségvetés jelentékeny részét kapja Buda,

amelynek minden zugában nagyarányu fásitások és parkirozások indulnak meg a tavasz folyamán. A Tabán parkirozásán már az utolsó simitások folynak, ugy, hogy május végén már teljes egészében átadható lesz a közönség számára.

— Igen nagy gondot fordit a kertészeti hivatal a Gellérthegy déli részén a Nemzeti park minél teljesebb kiképzésére.

Ez a park gyüjtőhelye Nagymagyarország flórájának és eddig már közel hét-nyolcezer növény- és virágfajtát sikerült itt muzeális csokorba fűzni

Valóságos *növénypantheonja* lesz a fővárosnak. Természetesen sok-sok esztendő kell még ahoz, hogy ez a gyüjtemény teljes legyen, de már most is egyik legfőbb büszkesége a főváros kertészetének.

— Nagyszabásu feladat vár a hivatalra a *Horthy Miklós hid pesti és budai hidfőinek kertészeti kiképzésénél.* A pesti oldal szükebb területe korlátokat szab az elgondolásnak, a budai hidfő környéke azonban módot nyujt a legmodernebb parkirozásra. Az erre a célra megszavazott összeg is lehetővé teszi, hogy

az uj hid budai hidfője egyik legszebb pontja lesz a fővárosnak.

Ezzel a munkával sietni kell, mert hiszen a Horthy Miklós hidat még az idén megnyitják a forgalomnak.

— Budai programunk fontos pontja a *fásitás.* Fasorokat kapnak: a Csend ucca, Sasadi ut, Fadrusz János ucca, Pilsudszki ucca és az Albert ucca. Teljesen átalakul a Királyhágó ucca környéke

— A fásításon kivül a *parkok egész sorozatát kapják a budai részek.* A Svábhegyen a Hollós ut és Mátyás király ut sarkán készül park, amely már az idén rendelkezésre áll a közönségnek. Kis kert kerül a Fő uccára a Kapucinusok temploma elé. Teljesen uj képet kap a Lukácsfürdő környéke is, amely ugyis nagy változáson megy át a Pálffy-téri Hév állomás áthelyezése folytán. A rendelkezésre álló terület teljesen uj, modern parkot kap. Rövidesen elkészül az a park is, amely a Zsigmond ucca és Zsigmond tér találkozásánál készül. Parkot létesitunk a Pacsirtamező uccában az evangélikus templom előtt, a Bécsi ut és Vörösvári ut találkozásánál és a Battyhány-téren. Az a terv, hogy a Batthyány-téri teljesen uj parkot még az idén átadhassuk rendeltetésének.

— Tervbe vettük — folytatja fáradhatatlanul Morbitzer Dezső igazgató — *a Horváth-kert teljesen uj kiképzését* a lebontott kerítés mentén. A Horváth kert kialakítása egyébként szorosan összefügg a nyári szinkör sorsával. Ha a színház elkerül innen — amiről sok szó esik mostanában — meg kell oldani a nagymultu kert megfelelő átalakitását. *Szó van arról, hogy a Széna-téri piacot elhelyezik. Ebben az esetben szőnyegre kerül ennek a térnek a parkozása is, amelynek a terve már el is készült. Rendezzük a Városmajor középső részét is.*

Az Attila-park sorsa iránt érdeklődtünk.

— Ez egyelőre nem időszerü — adja meg a választ Morbitzer igazgató. — Rengeteg munka megvalósitása vár a főváros kertészetére, alig futja az időből. Jövőre azonban remélhetőleg az Attila-park ügye is napirendre kerül. Bár parkról nem lehet szó, *mert ez a terület nem alkalmas a parkozásra.* Rossz a talaja és a víz felvezetése rengeteg pénzbe kerülne.

Ligetszerüen igyekszünk megoldani a kérdést.

Befásitjuk azzal a céllal, hogy árnyékos helyül szolgáljon a kirándulóknak, akik kényelmesen heverészhessenek a gyepen. Ezt nagyon szeretik az emberek. Nemcsak a pestiek és a budaiak — akiknek régi vágyuk egy ilyen kirándulóhely — hanem a külföldiek is.

Buda közönsége örömmel veszi tudomásul ezt a hatalmas programot, amely gyors ütemben valósul meg, legnagyobb részben még az idén. Meg kell adni, hogy a főváros a mai gazdasági viszonyokhoz mérten elég bőkezűen gondoskodik, hogy ezekre a munkákra meg legyen a fedezet.

Az idei költségvetésben 1,576.985 pengőt illesztett a költségvetésbe a kertészeti munkálatok céljaira a tavalyi 1,280.000 pengővel szemben, tehát közel százezer pengővel tebbet az előző évinél. Ha azonban figyelembe vesszük a hatalmas területet, amely a kertészeti hivatal gondozása alatt áll és a még sok tennivalót, amely ezen a téren rá hárul, nem alaptalan az az óhaj, hogy ezt a költségvetési keretet a jövőben ki kellene bővíteni.

A kertészeti hivatal gondozása alatt ugyanis ezidő szerint kereken hétszáz holdnyi terület áll.

Az állandó munkások száma, akik ezt a hatalmas területet megmunkálják: 857. A Vágányucccai telep egymaga tizenkét hold. Ötvennégy üvegház van benne. Innen táplálják a parkok növényzetét és virágágyait. A népligeti 30 holdas faiskola adja a bokrokat, cserjéket és fákat, mig a Városmajor az örökzöld cserjék, a rózsák és fenyők hazája.

Visonta—Pálosvörösmart Abasárvidéki szőllőbirtokosok saját termésü borainak kimérése, I. KRISZTINA-KÖRUT 139. — Telefon: 1—572—06. | Ha borainkat megizleli állandó vevőnk marad! Ingyen kóstoló.

SZINHÁZ és MOZI

„Kezdete 8-kor, vége 11-kor" — Ez a cime a Művész Szinház legujabb darabjának, amelynek premierje Nagyszombaton lesz. Ez az a darab, amelynek premierje az „Egy pohár viz" óriási sikere miatt többizben eltolódott. A főszereplők: Ágai, Vágóné, Békássy István, Mihályffy lesznek. Nagy Györgynek is főszerepet kellett volna játszani, időközben annyira berekedt, hogy helyette Básthy Lajos játszik, ő inkább a kevesebb hangot kivánó rendezést vállalta. Külön érdekessége a darabnak, hogy a rikkancsfiu szerepét valódi rikkancs, a pesti éjszaka ismert rikkancsa alakítja, továbbá a szinházi portást ugyancsak egy valódi portás, mégpedig magának a Művész Szinháznak a portása, akinek már most súlyos gondokat okoz, hogyan tudja egyszerre ellátni a két portási teendőt. Azt mondják, a jazz-zenekar, amely csupa szinészből áll, olyan jó, hogy felveszi a versenyt bármely fővárosi jazz-zenekarral. A darabot Éri Halász Imre és Bihari László irták.

Honthy Hannáról azt mesélték a szinházi mindenttudók, hogy elhagyni szándékozik kedves és megszokott Naphegy u. 21. alatti lakását és a Lipótváros „összkomfortos" körengetegébe költözik. Érdeklődésünkre a művésznő erélyesen megcáfolta ezt a hirt és kijelentette, hogy nem hajlandó Buda romantikáját és a Horváth kert közelségét bármivel is felcserélni.

Az Átrium, Uránia, City mutatták be a legujabb magyar filmet, a **Rád bizom a feleségem**-et. A szinpadon óriási sikert aratott vigjátékot maga a darab szerzője és szinpadi rendezője, Vaszary János vitte filmre és hogy ez mennyire sikerült, arról a három premierszinház rendkivüli bevételei tanuskodnak. Erdélyi Mici, akinek ez az első főszerepe, elsőrendü alakitási nyujt, Págernak még nagyobb tere nyilt szinészi tehetségének kifejtésére, mint a „Havi 200 fix"-ben. Hajmassyval vivott boxmeccse amerikai filmekkel veszi fel a versenyt. A többi szereplő: Komár, Bilicsi, Vaszary Piri, kitünő játékával nagyban hozzájárul a film sikeréhez.

A Rádius és Omnia mutatta be egy műsorban a **Hortobágy** és **Hol alszunk vasárnap?** c. magyar filmeket. A „Hortobágy" rendkivüli művészi érzékkel és meglátással rendezett film, fotografiái, rendezése, elképzelése annyira müvésziek, hogy nem a közönség széles rétegei számára valók. Szereplői nem szinészek, hanem csikósok, juhászok, lovak és a magyar tanyavilág népe.

A „Hol alszunk vasárnap?" az első magyar filmburleszk Pásztor Béla kitünő rendezésében. Kabos, Gombaszögi, Latabár, Komlós, Kiss Manyi játsszák a főszerepeket. Budán a Simplon játssza áprilisban.

A Simplon moziban kerül bemutatásra husvétkor a pesti oldalon nagy sikereket elért magyar film, a **„Hetenként egyszer láthatom"**

Budapest székesfőváros ELEKTROMOS MÜVEI

uj villanyárszabása igen olcsó, kilowattóránként 20 filléres egységárral **lehetővé teszi a többfogyasztást!**

EZZEL AZ EGYSÉGÁRRAL:

1 órai vasalás költsége 6—7 fillér, tehát egész napi vasalás 60—70 fillér, a porszivógép 1 órai üzeme 4—5 fillér, 1 liter viz felforralása pedig 2.2 fillér.

VILLAMOS FŐZÉS

céljára az áram egységára kilowattóránként 12 fillér,

VILLAMOS FORRÓVIZTÁROLÓK

számára pedig az éjszakai áram ára kilowattóránként 6 fillér

Villamos tűzhelyek és forróviztárolók az V., Honvéd-u. 22. sz. alatti kiállitáson részletfizetésre vásárolhatók.

A kiállitás előadótermében minden szerdán d. u. fél 6 órakor főzőbemutató előadást, villamos konyhájában minden hétfőn, csütörtökön és pénteken d. e. fél 10 órakor főzőgyakorlatot tartanak.

Melyik az igazi Tódor bácsi?

Mindig vannak boldog emberek, akiknek nincs egyéb gondjuk, minthogy apró problémákon törjék a fejüket. Ezeknek most van min gondolkozni.

— Melyik az igazi Tódor bácsi? Ez most a kérdés a Fő uccában.

Négy hónappal ezelőtt kis zöldséges bolt nyilott meg a Fő utca 22. számú házban. Először csak a bolt elé kirakott áruk és egy keskeny kis cégtábla árulta el, hogy az üzlet gazdája Mumusoff Tódor. Pár nap mulva már uj szöveg is diszlett a boltajtó mellett:

EZ AZ IGAZI TÓDOR BÁCSI

Erre már felfigyelt a másik zöldséges is, akinek a Fő ucca 14. alatt volt a neve kitéve: Sztojanov Tódor. Hogy még valaki az igazi mivoltát merje kétségbe vonni?! Sietett tehát túllicitálni az utóbbijöttet és kiirta, pontosan igy:

Nagy szenzáció Mindennap Friss Konyhakerti áru Kapható. Nem vagónos, csak itt a régi bolgárüzlet mer itt mindig friss zöldség és gyümölcs a legolcsóbban kapható Sztojanov Todornak

Ezt már nem hagyta szó nélkül a 22-es Tódor sem és pompás nyomtatott betükkel, fekete és vörös szinben megjelent az ő ajtaján is az uj plakát:

EZ A FŐ — T. Közönség Figyelem Ez a Főbolgár üzlet — UTCÁBAN

Most már azután meg kellett a 14-esnek is mutatnia, hogy vele nem bir a jövevény. Kirakatablak nagyságú „festményt" készittetett, amely ékesen szemlélteti, hogyan vezeti a hosszú Zoro a kis Hurut (vagy forditva?) a régi bolgár üzletébe. Mellette pedig egészen egyéni helyesirással a következő plakát:

Csoda vagy szenzáció a Zoro és a Huru már 5 éve itt vásárol És Kingkong is Idegyün vásárolni

Ha a 14-es azzal dicsekszik, hogy ő még a Kingkongot is be meri ereszteni a boltjába, akkor a 22-es viszont rámutat, hogy ő milyen elővigyázatos. Uj táblát tett ki:

A kutyát kint tesék meg kötni

E percben ez a hadihelyzet. Lapzártáig uj plakát nem jelent meg.

A Budai Napló nem volt rest és meglátogatta a 14-est is meg a 22-est is. Kinn zuhogott az eső és mindkét bolt tele volt vevővel. Igazán nem lenne okuk, hogy egymással verekedjenek. Dehát nem hiába turáni fajtestvéreink a bolgárok. Meglátogatta őket az a bizonyos turáni átok, amely elől állitólag nincs menekvés, még a budai Fő uccában se és egymásnak uszitotta a két Tódor bácsit, nékünk hagyva a kinzó, rettenetes problémát:

— Melyik az igazi Tódor bácsi?...

Négyezer villanylámpával világitják az olasz király érkezésekor a Lánchidat. A főváros a budapesti Dunahidak diszitésére tervpályázatot rendezett és az idén már a pályadijnyertes tervek alapján fogják a hidakat lobogózni és diszíteni. Az olasz király látogatása alkalmával fog először ünnéri fényben uszni a Lánchid.. Négyezer erősfényü lámpával fogják megvilágitani a hid vonalát. A diszités és a villanyszerelési anyagok felszerelése 60.000 pengőbe kerül. Ezt a költséget a főváros viseli.

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Egyesületünk folyó hó 21.-én megtartott közgyülésén az 1936. évi zárszámadásokat jóváhagyta, az 1937. évi költségvetést pedig elfogadta. Megválasztotta a 40 tagú igazolóválasztmányát, valamint 10 póttagját. A tárgysorozatba felvett alapszabálymódositásra, tekintve, hogy az alapszabályszerű kétharmad többsége a tagoknak nem jelent meg, az április 11-ére összehivandó rendkivüli közgyülésen kerül sor, amely a megjelent tagok számára való tekintet nélkül az alapszabálymódositás tekintetében határozatképes lesz.

Adónaptár

Március 25.: Készpénzben fizetők március havi előleg befizetésének utolsó napja. — Alkalmazottak kereset-, külön- és rokkantadója a március hóbai kifizetett illetmények után a munkaadók által az illetményjegyzék benyujtásával befizetendő.

Március 31.: A rögzitett általános kereseti-, jövedelem- és vagyonadó felmondásának utolsó napja a pénzügyi hatóság részéről. Az általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő havi átalányának utolsó hatodrészének lerovása bélyegjegyben d. u. 18 óráig. — Ebadó befizetés a kerületi adópénztárnál a folyó évre. — Boltkapuzat területhasználati dij befizetése.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etage-fütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: I—615—59.

Uj adózó kereseti adója

Az általános kereseti adónál az adókötelezettség a foglalkozás megkezdését követő hónap elsejétől kezdődik és annak a hónapnak a végével szünik meg, amikor az adóköteles foglalkozás igazoltan megszünt.

Ebből az következik, hogy a foglalkozás első évére utólag ki kell vetni az általános kereseti adót, viszont a foglalkozás megszünésének évére kivetett általános kereseti adóból törölni kell azt az arányos részt, amely a foglalkozás megszünését követő hónapokra esik a naptári év végéig.

Minthogy pedig a közbenső években a kereseti adó kivetésének alapja mindig a megelőző évben elért adóköteles tiszta kereset ennélfogva az uj adózók az első (csonka) évben szerzett tiszta keresete alapján két évre kell kereseti adóval megróni. Igy pld. ha valaki a foglalkozását évközben — mondjuk augusztus elsején — kezdte meg és az évvégéig terjedő 5 hónap alatt 500 pengő tiszta jövedelmet szerzett, a foglalkozás megkezdésének évére 500 pengő után, a következő évre pedig 1.200 pengő után kerül megadóztatásra.

Ha azután a következő évben, pl. április végén a foglalkozását abbahagyja, az 1200 pengő után kivetett kereseti adónak a hátralevő 8 hónapra eső részét javára törölni fogják, úgyhogy a látszólag két évre szóló kivetés ellenére csak arra a 9 hónapra kell az adót fizetnie, ameddig foglalkozását tényleg folytatta.

Uj foglalkozásnak kell tekinteni azt is, ha az adózó foglalkozását más községbe vagy városba helyezi át. Ellenben nem esik uj foglalkozás alá Budapesten az egyik kivetési kerületből másik kerületbe való átköltözés.

Felhivás a Társasházszövetkezetek és Társasházak vezetőségéhez

Az adókivető hatóságok — az egyesületünk által kért egységes vagyonadó kulcsszám megállapitásával kapcsolatban kibocsátott 32.000—937. P. M. sz. rendelet alapján — főként a házszövetkezeti tagokat uj vagyon- és jövedelemadó-vallomásra szólitják fel. Minthogy az eddigi gyakorlattól eltérő vallomás beadására van szükség, hogy az illetékes adóhatóság a házszövetkezeti vagy társasháztulajdonosok egyéni vagyonadóalapját megállapithassa, e célból egyesületünk elkészitette a bevalláshoz csatolandó blankettákat, amelyek előzőleg a társasházszövetkezetek, illetve társasházak közös képviselete által a megfelelő adatok bevezetésével állitandók ki és irandók alá. E blanketták egyesületünk tagjainak dijtalanul állnak rendelkezésére. Ugyancsak készséggel adunk útbaigazitást a vagyon- és jövedelemadó ivek kitöltésének szabályos módja tekintetében is, amivel elejét vesszük annak, hogy téves kivetések történjenek az eljáró adóhatóságok részéről. F. B.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Európa katholikus irói Budapestért

Nagyfontosságú tanulmányi látogatás előkészitése folyik Budapest kulturális és fürdőügyi értékeinek külföldi ismertetése érdekében: negyven katólikus iró és hirlapiró *magyarországi látogatását készitik elő.* A kiváló irók már néhány hét múlva ideérkeznek Európa számos országából és nemcsak Budapestet, hanem az ország más érdekes és jelentős helyeit is végigjárják.

Budapest megtekintése után kirándulnak *Esztergomba*, ahol az immár európai hirű ásatások archeológiai kincseit, valamint az egyházművészeti muzeumot nézik meg és alkalmasint *Serédi* bibornos-hercegprimás is fogadja őket. Kirándulnak a *Balaton* mellé, ahol elsősorban a Szent Benedek-rend fürdőhelyét, Balatonfüredet és a tihanyi apátságot keresik fel, aztán *Pannonhalma* vendégei lesznek, onnan pedig a gyönyörü bakonyi ut végeztével *Győrbe* jutnak.

A látogatás előkészitése körül az idegenforgalmi érdekeltségek mellett a fővárosi sajtó prominens képviselői, elsősorban *Tóth* László dr., a *Nemzeti Ujság* főszerkesztője és mások fáradoznak. A tanulmányi látogatásnak fokozott jelentőséget ad az, hogy a nyomában megjelenő cikkek egyuttal erős propagandául szolgálhatnak az *Eucharisztikus Kongresszusnak és Szent István* kilencszázados emlékünnepségeinek.

Tisza Testvérek II., FŐ-UTCA 12. Tel.: 1—527—13 | Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

Nagy utascsoportok érkeznek Budapestre

Emlitettük, hogy a londoni Cook és Waggon Lits idén *kilenc* vonatot szervez és valamennyinek Budapest lesz a végcélja. Ezeken kivül *Dean & Dawson-vállalat négy* nagy különvonatot szándékozik Magyarországba indítani. Előbbi az IBUSZ-szal, utóbbi a Hungarian Tours-szal, a Pesti Hirlap Utazási Irodájával karöltve működik.

A múlt félreértései teljesen elsimultak a Cook-ot illetőleg, 1936-ban már négy Cook- és két *Spa*-vonat (fürdővonat) érkezett Budapestre 350-450 utassal. Ebben az évben a Cook-vonatok érkező dátuma a következő: május 22, junius 5 és 19, julius 3, 17 és 31, augusztus 14 és 28, szeptember 11. Ha az érdeklődés még fokozódik, akkor esetleg szeptember közepén is jön különvonat.

Ezektől függetlenül más utazási irodák körülbelül háromezer személyt hoznak csoportokban Angliából, továbbá 2-300 főnyi csoportokat, főképpen Olaszország, továbbá Német- és Lengyelország, Svájc, Hollandia és Ausztria területéről. *Amerika az eddigi adatok szerint körülbelül 8500 személyt szállit ide.* (1935-ben 5206-ot és 1936-ban 8200-at küldött.)

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42 Mindenért házhoz küld.

Függővasut Budán és Tihanyban

Két érdekes terv merült fel, amely nálunk eddig példátlan idegenforgalmi attrakciót igyekszik megvalósitani. Az egyik drótkötélpályát óhajt a Jánoshegyre, az ott épitendő szállóhoz. Kissé regényesnek látszik az ötlet, de aki látta Ausztria 18 függővasutjának valamelyikét és tudja, hogy másfél-két millió schillinget mily könnyen voltak képesek előteremteni, az mégsem tartja *légbőlkapott* gondolatnak. Hiszen a zugligeti villamos végállomástól föl a Jánoshegyre mindössze legfeljebb négyszázméteres pályáról van szó, ami a szakértői számitás szerint 500.000 pengőbe sem kerül, sőt bizonyos feltételek között — amelyeket nem akarunk részletezni — *300.000 pengőért is elkészithető,* ehhez pedig az osztrák függővasutak épitői 160.000 pengővel hozzájárulnak.

Biztosra veszik, hogy télen is óriási forgalom segitené elő a rentabilitást, mert a sí-sportolók 2-3 perc alatt feljutnának, ami óriási fellendülést adna az egész budai sí-sportnak.

A másik drótkötélpálya *Tihanyban* épülne és az ősi apátságot, ahonnan remek kilátás nyilik a Balatonra, egészen hozzáférhetővé tenné a közönség számára. Tihany meglepően növekvő látogatottsága biztató jelekkel szolgál arranézve, hogy alapos és komoly vállalkozók szempontjából ez a terv is figyelmet érdemel.

„A fekete Madonna fiai"-nak rendkivüli sikere

Ujszerü és nagyon érdekes előadáson láttuk viszont vasárnap Buda szépségeinek egyrészét. Magyarország hecegprimásának és Lengyelország budapesti követének fővédnöksége alatt a *Magyar-lengyel barátság* (A fekete Madonna fiai) cimü film díszbemutatója folyt le az Uránia-szinházban. A magyar Pálosrend jelentősége, egész élete, regényes utja a lengyel Censtohovától a gellérthegyi sziklatemplomig remek képekben tárul elénk. Látjuk a magyarokat a világ legnagyobb bucsujáróhelyén, látjuk, hogyan lesz a budai barlangból az áhitat tanyája, látjuk, hogyan épül és telik meg Istennektetsző élettel a gellérthegyi kolostor, látjuk előtte a Dunát és körülötte azt a csodálatos városképet, amely ma már sok-sok külföldinek is gyönyörüséget ckoz.

Különleges érdekesség, hogy ez a film egyedül amatőr uriemberek munkája. Müvészi példája annak, milyen az igazi propagandaképe. Voltaképpen egyetlen szivós, önzetlen úrnak köszönhető az egész, Peiffer Gyula ny. államtitkárnak, aki a pálosok hazahivása és a kolostor fölépitése körül is csodálatos munkát végzett és ráadásul ugy örökitette meg filmen a kolostor külsejét és belsejét, hogy Budának és az országnak szebb, megkapóbb propagandát alig tudnánk elképzelni.

Uj irányt jelöl ki ez a kétórás keskenyfilm: a magyar amatőrök idegenforgalmi nézőpontból is megbecsülhetetlen szolgálatokat tehetnek, hiszen ma már több mint kétezer amatőr működik Magyarországon és filmjeik bejárják a külföld jelentős részét.

De szükség van olyan sürgős reformra, amely az amatőrfilmezés téves skatulyázását az erről szóló miniszteri rendelet megváltoztatásával szüntesse meg. Az amatőröknek az a jogos kivánsága, hogy ezek az ügyek egyetlen minisztériumba tartozzanak, mégpedig a kultuszba. Ma sok lótást-futást és költséget okoznak fölöslegesen az amatőröknek, amikor már cenzúrázott filmjeikre is külön játszóengedélyt kell szerezniök, ami bosszantó huzavonát és költséget jelent. T. K.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA II., MARGIT KORUT 64a. TELEFON: 1-660-27.

Orvoshét Balatonfüreden

A balatonfüredi orvosi tanácsadó testület az országos központi orvos-továbbképzés keretében idén is rendez orvoshetet május 23-tól 29-ig. A professzorok előadásai mellett bemutatják a balatoni gyógytényezőket is és hajókirándulásokat tesznek. Jelentkezés a fürdőigazgatóságnál, Balatonfüred. Gácser József szentbenedekrendi főkormányzó és dr. Schmidt Ferenc egyetemi m. tanár, igazgató-főorvos irányitják az orvoshét munkáját.

Eladó öröklakások

Páratlan öröklakásaink, szabadalmazott örökotthonaink huszonharmadik társasházunkban olcsó életet, gondtalan háztartast, értékálló életjáradékot biztositanak! Épülnek saját telkeinken, csendes, pormentes, szanatóriumi fekvésben, a Böszörményi út 17-nél és a Széll Kálmán térnél, a Városmajor ősparkjánál, a Káplár-utcában, egyszobás, egyszoba-, kétszoba hallos és nagyobb öröklakások és örökotthonok. Utóbbiak berendezett központi konyhával, étteremmel, személyzeti szobákkal. Központi fütés, állandó melegviz. Az épitési anyagok drágulása ellenére olcsó fixáru, elsőrendű épitkezés, utánfizetések kizárásával. Fényes jövedelem, díjtalan bérbeadás. Prospektusok. Centrum Házépitő Vállalat, Horthy Miklós-út 15. (269—301.)

Fadrusz u. 23. most épülő májusi belköltözésre kész társasházban garszon, 2 és 3 szoba hallos, összekomfortos, déli és keleti fekvésü, önálló telekkönyvi tulajdonjoggal, előnyös feltételek mellett eladók. Érdeklődni I. Szent János-tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. **Wanner mérnök irodája:** Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

Nagyheti előadássorozat a budai ref. templomban. A Szilágyi Dezső-téri templomban a nagyhéten minden este 6 órai kezdettel „Jézus pere" összefoglaló cimen előadásokat tartanak. Az előadók és az egyes előadások tárgya március 25-ig a következő volt: hétfőn Morvay István: „Az elfogatás" 23-án, kedden Haypál Béla: „A vád" 24-én, szerdán Péter János: „A tanuk". 25-én, csütörtökön gróf Haller Gábor: „A biróság", 26-án, pénteken Czeglédy István: „Az itélet", 27-én, szombaton Peti Zoltán: „Elitéltetve" cimü előadásai következnek.

Ujrendszerü ivókurák. Még a nyár kezdete előtt megvalósul a budapesti ivokurák uj módszere, amelyet teljesen modernül és tudományos alapozottsággal fejlesztenek ki. Ezért épitik a Margitszigeten a nagy ivócsarnokot és gyógyhely-társalgót (Kursaal-t.) Mint a Gyógyhelyi Bizottság vezetője közölte, itt nemcsak külföldi kúrázók fognak helyet kapni, hanem a szerényebb budapesti néprétegekből is mindenki, ha ivókurát használ, délelőtt 6 órától 10-ig 10 filléres szigeti belépődijért bejuthat az ivócsarnokba. A legutóbb megtartott kurzusok nagyszámú fürdőorvost informáltak az ivókurák gyógytényezőiről, illetve uj használati módjairól. Felmerült az az ötlet, hogy átreformálják az ivókúrákat Balatonfjreden, Parádon és más vidéki helyeken is. Azonkívül *gyümölcskúrát* is csinálnak, ami a kitünő magyar gyümölcsfajtákat nemzetközi népszerüségre emelheti.

Holland könyv Magyarországról. Tavaly itt járt Frans *Schneiders* kiváló holland iró és ujságiró, aki egész sor cikket irt Magyarországról. Ebben az évben ujra Magyarországra jön, de már elkészült terjedelmes munkája, amelyről Amsterdamban a legnagyobb kiadók egyike, A. *Becht*, aki egyuttal Magyarország alkonzulja, a következőket mondotta:

— Ha a magyar kormány megbizta volna Hans Schneiders urat egy gyönyörü könyv megirásával, akkor sem kivánhatott volna többet és jobbat.

A nemsokára megjelenő könyv érdekes fejezetei a következők: 1. Miért? 2. Duna, 3. Emberek, 4. Lovagiasság, 5. Buda, 6. Pest, 7. Est és éjszaka a Dunán, 8. Fürdők, 9. Tokaji, 10. Csárdás, 11. Szinház és zene, 12. Szobrászat és festőművészet, 13. Irodalom, 14. Romantika egy faluban, 15. Egy falu délen, 16. Puszta, 17. Balaton, 18. Az Árpádok királyi palotája, 19. Határ, 20. Trianon, 21. Miért nem?

Tavaszodik a Balaton mentén. Jó téli sportszezon után, amelynek publikumát nagyrészt a jó budaiak adták, megkezdődött a balatoni jégpáncél olvadása. A tavasz rohamosan közeledik, az idő rövid s ezért serényen folyik a szezon előkészitése. Balatonkenesén a Székesfőváros Segitőalapja épitkezik, a község maga pedig modern látványosságnak készülő halászcsárdát épit a strandon és parkoztatja a falut. Siófok, Földvár, Fonyód, Bogláron, Tihanyban, Badacsonyban, Alsóörsön, Csopakon általános épitkezés indult meg és a nyárra a közönséget kellemes meglepetések fogják érni. Sajnos, a Szent Benedek-rend minden igyekezete és áldozatkészsége dacára, Balatonfüred nem tart lépést a többi fürdő- és üdülőhelyekkel. A szomszédos Balatonarács nagyobb lendülettel fejlődik. Pedig a Mávon Füred Budáról két óra alatt elérhető és a BART pompás hajóin a közlekedés a Balatonon is élvezet.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Életbeléptek a Máv utazási kedvezményei a Balatonhoz. A kereskedelmi miniszter úr rendeletére mindazok a bel- és külföldi utasok, akik a Balaton mentén fekvő gyógy- vagy üdülőhelyeken együttesen legalább hét napon át tartózkodnak s lakóhelyükről vagy a belépő határállomásról utaznak a Balatonhoz teljes jeggyel, egész éven át díjmentes viszszautazást élveznek. Egyesületek 50 százalékos utazási kedvezményt élveznek. A balatoni weekendjegyek megszünnek s helyettük a nagyobb kedvezményt biztositó, egész éven át bármikor igénybe vehető háromnapos mérsékelt áru menettérti jegyek kerülnek forgalomba. A rendelet életbelépett. Nem lehetne-e a budai idegenforgalom számára a vidékről hozzánk utazó közönségnek ugyancsak a 7-napos tartózkodás kedvezményét és a 3 napos retour-jegy előnyeit biztositani? Nem fizetne rá a Máv.

Uj strandfürdő a Lágymányoson. A főváros vezetősége azzal a tervvel foglalkozik, hogy a Lágymányoson nagyszabásu strandfürdőt létesitsen. Az elgondolás szerint a lágymányosi tó mellett elterülő rész volna erre a célra a legalkalmasabban felhasználható. A tervvázlatok elkészitését már meg is kezdték, mert az a cél, hogy a csaknem tizezer ember befogadására alkalmas fürdőt már a jövő évben átadhassák rendeltetésének.

Krisztinavárosi szállitási vállalat ATTILA-U. 23. TEL.: 1-614-44. Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

Két esztendő munkájáról számol be a Dunántúli Közművelődési Egyesület most kiadott jelentésében. Kiemelkedő mozzanata volt a két év történetének a Balaton-Veszprém-Bakony ünnepi hét, amelyet 1935. augusztusában rendeztek meg igen nagy sikerrel: Az elmult evben az előadások és hangversenyek egész sorát tartotta az egyesület, fáradhatatlan elnökének, Sziklay János kormányfőtanácsos irónak eredményes irányitása mellett.

A Tehetség Kutató Bizottság országos pályázata. Az Országos Irodalmi és Zenei Tehetségkutató Bizottság országos pályázatot hirdet magyar nótákra, táncdalokra, mü- és gyermekdalokra, komoly zeneművekre (egyházi, énekkari, zenekari müvek) versekre, melodrámákra, elbeszélésekre, regényekre és szindarabokra. A pályadijak serlegek, arany, ezüst, és babérkoszoruk, plaketek, érmek és diszoklevelek. A jeligés pályázat 1937. évi április 20-án jár le. Az eredményt május 1-én hirdetik ki. A pályázatokat Budapest, IX. Mester-utca 28. szám alá kell beküldeni.

Husvétra ezüst-kék-alaska stb. rókák, szkunkszpelerinek. Olcsó árak. CSERY GYULA szücs-mester, főhercegi udvari szállító. BÁSTYASÉTÁNY 2. SZÁM

AZ UJJÁ ALAKITOTT

Budán aránylag több az üres lakás és bolthelyiség, mint Pesten

Soha olyan lakáshiány nem volt még Budapesten, mint az 1920-as évek elején és soha annyi lakás még nem állott üresen a fővárosban, mint az 1932., 1933. és 1934-es esztendőkben. Az üres lakások száma akkor kezdett rohamosan emelkedni, amikor a gazdasági válság kimélyülésével erősen lecsökkentek a jövedelmek. Valóságos költözködési láz volt tapasztalható a drágább bérű, nagyobb lakásokból a kisebb bérű, olcsóbb lakásokba. Igen sokan cserélték fel főbérleti lakásukat albérlettel. Szinte ijesztő mértékű volt az üres lakások számának emelkedése 1932-ben, amikor a februári bérnegyedben még csak 3140 lakás állott üresen a fővárosban, a novemberiben már 8067, 1933 első bérnegyedében már 10.941, második bérnegyedében pedig 12.097 lakás.

A székesfővárosi statisztikai hivatal igazgatója, *Illyefalvi* Lajos dr. most tette közzé a mult esztendő utolsó bérnegyedében üresen álló lakások és üzlethelyiségek adatait. Ezekből a legujabb adatokból már az üres lakások és üzlethelyiségek számának nagyfokú csökkenése olvasható ki. 1934. negyedik bérnegyedében, vagyis november havában még mindig 9689 lakás állott a fővárosban üresen, 1935. novemberi bérnegyedében pedig 6205, 1936. utolsó bérnegyedében már csak 5464 volt az üresen maradt lakások száma.

Az üresen álló lakások számának esése nem magyarázható azzal, hogy az építkezések mértéke, illetve a lakástermelés csökkenőben van, már csak azért sem, mert 1935-ben 3522, 1936-ban pedig annál jóval több — 6229 — uj lakás keletkezett.

Nyilvánvaló, hogy a viszonyok stabilizálódásával a lakósság nagyrésze ismét visszatér rendes főbérleti lakásába.

A vállalkozási kedv megindulása látszik abból, hogy a kibérletlenül maradt üzlethelyiségek számában is csökkenés mutatkozik. 1934. novemberében ugyanis még 2206, 1935-ben 1485, 1936. utolsó bérnegyedében már csak 1325 állott kibérletlenül.

Igen jellemző tünet a lakásviszonyok alakulására, hogy főleg az üresen álló kislakások — az egy- és kétszobás lakások — száma csökkent legerősebb mértékben. 1935. novemberében 2951, 1936. novemberében pedig már csak 2491 egyszobás lakás volt kibérletlen. A kétszobások száma 1935. novemberében 1594, 1936. novemberében pedig 1383 volt. De emellett csökkent a háromszobás és többszobás lakások száma is a fenti évek IV. negyedében. A háromszobás üres lakások száma pl. az 1935. évben 921 volt, 1936. novemberében már csak 896; az üresen álló négyszobás lakások száma pedig az 1935. évi 462-vel szemben 1936. novemberében 429 volt.

A statisztikai adatokból kitünik, hogy kerületek szerint lényeges eltérések láthatók az üresen álló lakások számában. A legtöbb üres lakás a XIV. kerületben van, legkevesebb pedig a IV. kerületben.

Korábban *Budán* általában kevesebb volt az üres lakás, mint a pesti oldalon. A legujabb adatok szerint viszont már *a pesti oldalon kevesebb aránylag az üres lakások száma, mint Budán.* Az I. és XI. kerületben 1936. novemberében több lakás állott üresen, mint 1935. hasonló bérnegyedében, a II. és III. kerületben, inkább az utóbbiban, kevesebb.

Eltekintve az üres lakásoktól, az üresen álló üzlethelyiségek száma legnagyobb a VII., VIII. és V. kerületekben. Azonban a kereskedelmi negyedben, a Belvárosban és az V. kerületben az 1935. évi novemberi adatokhoz viszonyítva, számuk jelentékenyen esett. De esett a VI., VII., VIII., IX. kerületekben is. Viszont *a budai oldalon, valószinüleg az építkezések folytán, emelkedett az üres üzlethelyiségek száma.*

Egy jó tanács mindennél többet ér! Ne szalassza el senki az alkalmat, hogy szerencséjét kipróbálja. Majdnem minden embernek van már osztálysorsjegye, mert ezáltal reménye van váratlanul vagyont szerezni. Akinek nincs sorsjegye, az nem is nyerhet. Most ismét itt az alkalom! Április 10-én kezdődik az új sorsjáték, rendeljen még ma bármelyik főárusitónál, fizetni van ideje legkésőbb a huzás előtt.

Ujból kaphatók PROHÁSZKA OTTOKÁR elmélkedési könyvei kisalaku kiadásban

Keresztfa alatt — — — —	fzv.	-.— P
A feltámadott nyomaiban —	fzv.	—.80 P
Pünkösdi Lélek — — —	fzv.	—.80 P
A szép szeretet Anyja — —	fzv.	1.— P
A túlvilág tornácaiban — —	fzv.	—.80 P
Rorate coeli — — — —	fzv.	1.— P
Gloria in excelsis — — —	fzv.	1.— P
Jordán partjától Táborhegyig	fzv.	1.60 P
Táborhegytől Bethániáig — —	fzv.	1.— P
Bethániától Golgotáig — —	fzv.	1.— P

10 kötet összeses mint „teljes" példány is kapható, ez esetben ára: 9. pengő.

Liturgikus husvéti üdvözlő kártyák, szentképek, szobrok, könyvek, miseruhák, kegytárgyak nagy választékban kaphatók:

LITURGIA, kegytárgy és könyvkiadóban Budapest, I., Krisztina-körut 127. sz.

„KRISZTINA" KÁVÉHÁZ-BAN

A koronázó Mátyás-templom husvéti egyházi zenéje

A Koronázó Mátyás templom husvétheti nagy egyházzenei programja a következő:

Március 25. (csütörtök). Délelőtt 9 órakor. Ünnepi mise. Az összes énekeket Gollner V. gyüjteménye szerint adják elő. Délután 5 órakor, úgy mint előző nap. A Lamentációkat dr. *Nyers* László, *Vágt* Ödön és *Harangozó* János éneklik. *Allegri:* Miserere.

Március 26. (péntek). Délelőtt 9 órakor. Csonka mise a Római Graduale szerint. Délután 5 órakor. Egyházi ének előadása a fájdalmas Szüzanya tiszteletére.

Március 27. (szombat). Délelőtt 9 órakor. Az összes énekek Gollner gyüjteménye szerint. Délután 6-kor. Ünnepi feltámadás. Feltámadt Krisztus . . , énekli a nép. Körmenet. *Dr. Kodály Zoltán: Budavári Te Deum.* Szólók: *Szabó* Ilonka, *Thury* Gizella, *Laczó* István, *Mezey* Zsigmond, *Sztojanovits* Jenő: Regina coeli. *Kosch-Hellmesberger:* Tantum ergo, hegedűszóló: *Hoffmann* Rezső.

Március 28. Husvétvasárnap d. e. 10 órakor: *Sugár* Viktor: Harsonajelek. *Dohnányi* Ernő: Szegedi mise. Szólók: *Ritter* Irén, *Thury* Gizella, *Laczó* István, *Mezey* Zsigmond. *Demény* Dezső: Haec dies, szóló: *Lenhardt* Aranka. Terra tremuit,: B. *Szabó* Ilonka.

Március 29. Husvéthétfő: d. e. 10 órakor: *Liszt* Ferenc: Koronázó mise. Szólók: *Senyei-Szabó* Ilona, *Thury* Gizella, *Laczó* István, *Mezey* Zsigmond, hegedűszóló: *Hoffmann* Rezső. Változó részek, mint előző napon. Minden istentisztelet végén: *Erkel:* Himnusz.

Az istentiszteleteket mindenkor *Kátay* Béla dr. plébános celebrálja. Orgonán mindenkor *Várhelyi* Antal játszik, vezényel mindenkor *Sugár* Viktor.

———

Zsidó volt-e Krisztus? cimmel vaskos kötet került a könyvpiacra, méltó feltünést keltve. Az alapos készültségre valló munka szerzője, az ismert indológus és Aveszta-fordító: *Zajti* Ferenc, a Hollós Mátyás Társaság tagja, aki hosszú éveket töltött Indiában és kútfők egész tárházát hozta magával. Bár a tudós szerző munkájának konkluzióival nem értünk mindenben egyet, elismerjük, hogy a munka alapos theológiai és történeti alátámasztásaival sok kétséget eloszlat. A megváltás problémáját *Zajti,* mint a skythizmus és szemitizmus harcának eredményét veszi és az ó-testamentumra hivatkozva bizonyítja be, hogy Krisztus és vérségi leszármazása nem zsidó, de szittya eredetre mutat. A mű érdekes olvasmány, ügyesen csoportosított adathalmazával értékes történeti mű. *Reé* László könyvkiadó vállalatában jelent meg, ára 12.50 P, — egy kicsit drága a mai viszonyok mellett. *(n.)*

ALAGUT- ÉS ATTILA-UTCA SAROK (Horváth kerttel szemben)

Uj kávéház Budán. Szemben a Horváth-kerttel, az Attila- és Alagút-utca sarkán derüs hangulatú helyiségekben, nemes egyszerűségű berendezéssel nyilt meg a „Krisztina kávéház", a régi „Philadelphia" helyén. Tulajdonosai: Mayerböck Károly, a Szeifert kávéház 20 éven át volt főpincére és Karácsonyi Emil, a Hangli volt üzletvezetője, a régi budai szellemben vezetik a kávéházat, olcsó árakkal, figyelmes kiszolgálással és valóban elsórangú ételekkel és italokkal.

Szendy polgármester ujabb felhivása a munkaképtelen szegények ellátására. Horony-Pálfi Aurél tanácsnok, a főváros szociálpolitikai ügyosztályának vezetője, most számolt be a koldusakció eddigi eredményéről. Bár március közepéig 81.004 adományozó havonként 102.787 pengőt ajánlott fel, ez az összeg még mindig nem elegendő, hogy a főváros a munkaképtelen szegények ellátását kielégítően biztosítsa. Eddig 3921 szegényt tartanak nyilván, de legalább még kétszer ennyi ellátatlan él a főváros területén. Ezért Szendy Károly polgármester most ujabb felhivást intézett a főváros lakósságához, hogy ujabb megajánlásokkal segítse elő az akció teljes sikerét. Megjegyezzük, hogy a hivatalos beszámoló szerint is, Buda lakósága teljes megértéssel karolta fel az ügyet. Az I. kerületben 7112 adakozó havi 10.191 pengőt, a II. kerületben 6737 adakozó havi 8176 pengőt, a III. kerületben 5469 adakozó havi 4332 pengőt, a XI. kerületben pedig 4569 adakozó havi 5927 pengőt ajánlott fel.

A Kisfaludy-szinház műsora. Az óbudai Kisfaludy-Szinházban március 19-től, péntektől kezdve szinre kerül Futó Klára felléptével, tizenhatéven felülieknek: „Névtelen-utca 69." zenés bohózat három felvonásban.

MINDEN ESTE CIGÁNYZENE

Kempelen tanácsnok előadása Buda rendezéséről. A Budai Szabadelvű Kör meghivására Kempelen Ágoston fővárosi tanácsnok előadást tartott Buda városrendezésének kérdéseiről. Az előadáson, amelyet gróf Apponyi György országgyűlési képviselő vezetett be, nagyszámú és előkelő közönség jelent meg. Kempelen Ágoston tanácsnok rámutatott arra, hogy Buda lakosságának száma félévszázad alatt több mint négyszeresére emelkedett. Ez a növekedés nagy feladatok elé állította a hatóságokat. Kempelen tanácsnok a továbbiakban azt fejtegette, hogy meg kell akadályozni a budai utcák túlmagas beépítését és Buda legtöbb helyén három emeletre kell korlátozni az épületek magasságát. Fontos feladat az óbudai hegyvidék rendezése is, amely a téglagyárak és agyagbányák miatt sok nehézségbe ütközik. Ami a fürdővárost illeti, az a körülmény, hogy a Gellértfürdő, a Sósfürdő, a Császár- és Lukácsfürdő és a különböző források mind a Duna mentén terülnek el, megkönnyíti a fürdőváros kialakításának problémáját. Kétségtelen, hogy Buda nagy jövő előtt áll és fejlődése ma még beláthatatlan. Borbás Gáspár ügyvezető elnök mondott köszönetet Kempelen tanácsnok érdekes előadásáért, amelyet a nagyszámu közönség lelkes tapsokkal fogadott.

Szórakozzunk Budán

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
Szán tó-Virág együttes Doby Juci, a Király Szinház művésznője fellépésével

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

SPORT

Győzelemmel kezdte francia túráját a Budai 11. A húsvéti bajnoki szünetet egy kisebb francia portyára használta fel a budai csapat. Első mérkőzésükön Cherbourgban játszottak és a komoly játékerőt képviselő Normand válogatott csapat ellen 3:2 arányban győztek. Kitünően bevált a Luczot helyettesítő amatőr Monostori. A továbbiakban pénteken Páris környékén játszanak, majd pedig vasárnap és hétfőn Belgiumban mérkőznek a fekete-fehérek. Különösen a hétfői mérkőzés igérkezik igen nehéznek, mikor is a bécsi Vienna ellen kell kiállni a budai fiuknak. Megnyugtató azonban, hogy a csapat megfelelő formában és kondicióban indult el a nehéz és fárasztó feladatok megoldására.

Egy budai csapat szomorú végnapjai. A III. Kerület kiesik. Óbuda nagymultú, sikerekben gazdag csapatának szomorú sorsára épp e hasábokon hívjuk fel a nemrég a figyelmet. Amitől tartottunk, úgylátszik elkerülhetetlen. Ugyanakkor amikor a III. kerületi TVE 50 éves fennállását ünnepelte, a proficsapat, a Kerület, teljesen letörve a sereghajtó szánalmas szerepét játssza a Nemzeti Liga nagy versenyében. A nyomasztó anyagi gondok teljesen aláaknázták az egyesületet. Hiába Komor Ödön minden áldozatkészsége, ügybuzgósága, a közönség elmaradt érdeklődését nem lehetett visszaszerezni. A Kerület kiesik. Kár érte, mert hosszú-hosszú ideig volt jelentős szereplője a magyar futballsport sokszor diadalmas történetének. Barátok, hívek s egykori ellenfelek egyaránt őszinte szomorusággal bucsuzunk régi, neves, sok dicsőséget szerzett csapatunktól: az óbudai kék-fehérek gárdájától, viszontláásra a Nemzeti Ligában kiáltással.

Mit csinálunk az ünnepen? Kérdik tanácstalanul egymástól a magyar sport lelkes hívei szerte az országban. Valóban! Sehol, semmi sportesemény! Futballban élcsapataink Európa különböző metropolisainak közönségét szórakoztatják, az uszóknál még nincs szezón, az atlétáknál szintén, talán a vívásban lehetett volna valami attrakcióval szolgálni. Igazán megérdemelné a magyar sportközönség, hogy az ünnepen valami érdekes eseményben gyönyörködhessék, hiszen év közben igazán élénk tanujelét adja a magyar testkultura iránti áldozatkész szeretetének. Bizony, nincsen ez így jól, hogy husvétkor programm nélkül maradunk! Avagy talán ki akarnak éheztetni? Az is rossz módszer, mert aztán elszokunk az ételről, illetve a drukkolástól! Máskor gondosabb kiszolgálást kérünk!...

100 százalék

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CSAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.
Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY

VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll. CSILLÁROK
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

ÉTTEREM

Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpeléti-ut 4/6 Telefon: 2—594—89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ

„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ

TELCS ERZSI fényképészeti műterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)

FURNÉR ÉS FAKERESKEDÉS

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-511-45. (az udvarban)

HÖLGYFODRÁSZ

LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósgullám és hajfestés után

KÁVÉ, TEA

„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55. Naponta friss pörkölt kávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZŐRŰS

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÖNYVKÖTŐ

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

Németh Miklós könyvkötő ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-48.

Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ

SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó
II. Margit krt 56.
Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR

ZLAMÁL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina - körut 30. szám.

Visonta és vidéke borai. Antalóczy János, Mihalovics Béla és Csollány Kálmán neves visontai, pálosvörösmarti és abasári szőllősbirtokosok saját termésű boraikat mérik ki I. Krisztina körút 139. alatt, ahol pincészetük is van. A borok eredetiségét, tisztaságát és zamatát a tulajdonosok, valamint Glautius Imre üzletvezető neve garantálja.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

KÖZGAZDASÁG

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés

Irta: **FRIEDLÄNDER ANDOR,**
a Budai Általános Takarék vezérigazgatója

Az elmúlt hét ismét az európai fegyverkezési láz és a nyerstermények, valamint fémárak szilárdságának hatása alatt állott. Az európai tőzsdéken nem volt egységes a hangulat és a nagyközönség a vásárlásokban tartózkodóbbnak mutatkozott ugy, hogy az árfolyamok kialakulása inkább lefelé hajló volt. Az általános felfogás az, hogy az értéktőzsdék üzletelensége csak átmeneti jellegű és *az egész vonalon ismét szilárdabb irányzatot várnak.*

A nemzetközi tőzsdéken szombatig gyenge irányzat uralkodott, azonban az árfolyamok így is tartottak voltak. A budapesti értéktőzsdén gyengülési folyamat uralta az elmúlt hetet és csupán hétfőn jelentkezett erőteljesebb szilárdulás.

A mult héten a közönség érdeklődésének hiánya mellett, ugy látszik a kontremin is beleavatkozott az áralakulásba és kihasználta azt a helyzetet, hogy ünnepek előtt általában lebonyolítási hajlandóság kerekedik felül. Ezekkel a bianco-eladásokkal részben megakadályozta azt, hogy a napi spekuláció elért hasznát megfelelően realizálja.

Ezek a megállapítások lehetővé teszik azt a feltevést, hogy felesleges áru kevés van a piacon és így az *első nemzetközi irányváltozásra teljesen másképen alakulhat a helyzet.*

A *Bauxit* részvények ezen a héten is megtartották vezető poziciójukat, de szilárdak voltak az összes vas- és bányaipari papírok is.

Igen erőteljes érdeklődés látszik a *Műtrágya* részvényeknél, ahol még — jó hangulat mellett — meglepetésekre számít a tőzsde közönsége. A hétfői napon a piacot ismét a *Ganz* részvények nagyarányú előtörése dominálta, mely papír mellett a *Trust* részvény iránt is feltünő volt a kereslet.

A *befektetési papírok* a mult héten szilárdabb irányzatúak voltak, azonban lényegesebb árfolyam eltolódás nem mutatkozott.

A budapesti tőzsdét, mely bizonyos mértékig kell, hogy a külföldi tőzsdékre reagáljon, alapirányzatában szilárdság jellemzi és a fentebb vázolt gyengülések nem befolyásolják az alapirányzatot.

A Magyar Általános Hitelbank közgyülése

A Magyar Általános Hitelbank részvényeseinek március 19-én tartott LXIX. rendes közgyülése jóváhagyta az elmult üzletév mérlegét, mely 986.961 P 07 fill. összegü leirások foganatositása után 4,189.959 P 83 fill. tiszta nyereséggel zárul. A közgyülés magáévá tette az igazgatságnak az összes szempontok beható mérlegelésén alapuló és az e kérdéssel összefüggő általános hitelpolitikai érdekekre is tekintettel levő ama javaslatát, mely szerint osztalék ebben az évben se fizettessék és ennek megfelelően tantiéme se folyósittassék. A közgyülés ezután az igazgatóság javaslatának megfelelően elhatározta, hogy 700.000 pengővel a tartalékalapok, 1,000.000 pengővel az alkalmazottak nyugdijalapja javadalmaztátnak, a fennmaradó 2,489.959 P 83 fill. pedig az 1937-es üzletévre viletik elő. Az ezután megtartott választások során uj tagként a felügyelőbizottságba dr. Péteri Ödön nyug. miniszteri osztályfőnök beválasztatott. A Magyar Álialános Hitelbank igazgatósága az intézeti közgyülését követő igazgatósági ülésében kinevezte osztályigazgatóvá dr. Czeyda - Pommersheim Lászlót, igazgatóhelyettesekké Angyal Árpádot, dr. Domony Pétert és dr. Kis Ferencet, fiókigazgatókká Medgyesi Pált, Scheer Istvánt, végül cégvezetőkké dr. Neuberger Jenő, Ries Béa és dr. Sipos Oszkár főtisztviselőket.

A Budai Általános Takarék közgyülése

A Budai Ált. Takarékpénztár március 9-én tartotta meg rendes évi közgyülését. A közgyülés elé terjesztett évi jelentésből és a zárszámadásokból kitünik, hogy az elmult üzleti év kedvezőbb volt, mint az előző évi.

A tartalékalap és a tisztviselői nyugdijtartalék kellő dotálása után fennmaradó tiszta nyereség 15.907 pengő az előző évi 14.455 pengővel szemben.

A bank az idén is 3%, azaz 30 fillér osztalékot fizet.

A közgyülésen Kozma Jenő elnök meleg szavakkal üdvözölte Friedlender Andor vezérigazgatót szakmabeli működésének 30 éves és az intézetnél eltöltött 20 éves szolgálati jubileuma alkalmából.

Biztosan fizet osztalékot a Magyar Kender

A Magyar Kender Len és Jutaipari rt.-nál végrehajtott kereskedelmi és adminisztrativ átszervezés az elmult évben a vállalat minden üzletágában kedvezően éreztette hatását.

A **Pesterzsébeti Jutagyár** erősen fokozta versenyképességét.

A **Szegedi Szövőgyár** kapacitásának kihasználása jelentékenyen növekedett.

A **Dunaföldvári Kendergyár** több év után ismét saját kezelésben működött és jelentékeny exportot is bonyolitott le.

Ezeknek a kedvező tényeknek hatása alatt biztosra lehet várni, hogy a vállalat hosszu évek után ismét megkezdi az osztalékfizetést.

A becslések szerint 1.50 pengő osztalék várható.

Jelentősen növekedett a Hazai Fésüsfonó üzleteredménye

A Hazai Fésüsfonó Részv.-Társ., mint rendesen, az idén is május havában tartja évi rendes közgyülését. A vállalat üzleti eredménye jelentősen növekedett, azonban nagyobb osztalékfizetésre nem kerülhet sor, mert a magas nyersanyagárak folytán a haszonkulcs lényegesen csökkent. Egyébként Heltay Sándor igazgató exportügyben Belgrádba utazott.

A P. K. közgyülése. A Pénzintézeti Központ március 18-án tartotta dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc ny. m. kir. belügyminiszter elnöklete alatt XX. rendes évi közgyülését. A közgyülésen, amelyen a m. kir. pénzügyminisztert dr. Iklódy Szabó Andor miniszteri osztályfőnök képviselte, a budapesti és vidéki pénzintézetek kiküldöttjei nagy számban jelentek meg. Keresztes-Fischer Ferenc elnöki megnyitó beszédében kegyeletes szavakkal emlékezett meg gölnicbányai Elischer Viktorról, a Pénzintézeti Központ elhunyt igazgatósági tagjáról. Az igazgatóság jelentését dr. Pósch Gyula vezérigazgató terjesztette elő, amelyhez dr. Szabó Iván, a Kecskeméti Leszámitoló- és Pénzváltóbank Rt. elnök-vezérigazgatója szólt hozzá. A közgyülés tudomásul vette és megállapította az 1936. évi december hó 31-iki mérleget, amely 1,557.459.08 pengő tiszta nyereséget eredményezett. A közgyülés a pénzintézeti üzletrészek után az alapszabályszerü maximális 6 százalékos osztalékot, a kincstári üzletrészek után pedig 4 százalékos osztalékot állapított meg. A közgyülés megválasztotta igazgatósági taggá az Elischer Viktor halála által megüresedett helyre dr. Thaly Zsigmondot, a betöltetlen választmányi tagsági helyekre dr. Ferenczi Lajost és dr. Halom Istvánt, a felügyelőbizottságba pedig uj tagokként dr. Hoch Józsefet, Kalmár Ivánt és dr. Barta Lászlót.

A Hangya közgyülése. A Hangya Központ március 20-án tartotta Balogh Elemér dr. m. kir. titkos tanácsos elnöklésével 1936. évi közgyülését, melyben a tagok és a vidéki tagszövetkezetek kiküldöttei nagy számban jelentek meg. Wünscher Frigyes dr. vezérigazgató ismertette az 1936. üzletév mérlegét, amely 173.000 pengő ingatlan- és berendezés-értékcsökkenési leirás, valamint 151.523 pengő vásárlási visszatérítés elszámolása után 241.549 pengő 26 fillér feleslegel zárul. A közgyülés egyhangu lelkesedéssel fogadta el az igazgatóság jelentését és az igazgatóságba újból tagoknak beválasztották Máthé Imre dr-t, az Országos Mezőgazdasági Kamara igazgatóját és Mutschenbacher Emil dr. felsőházi tagot, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ugyvezető igazgatóját, a felügyelőbizottságba pedig Rothmeyer Imre m. kir. gazdasági főtanácsost, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóját.

Kielégitő a Magyar Textilfestő üzleteredménye. A Magyar Textilfestőgyár rt. rendes évi közgyülését március 30-án tartja meg. A közgyülés napirendjén szerepel az igazgatósági tagok megválasztása, valamint a zárszámadások előterjesztése és jóváhagyása, továbbá határozathozatal a tiszta nyereség hovafordítása iránt. A Magyar Textilfestőgyár az egyik legjelentékenyebb magyar textilipari vállalat, amely azonban kizárólag bérmunkát végez. A vállalat kielégitő eredményt produkált az elmult esztendőben.

A tavalyi osztalékot fizeti a Győri Textil. A Győri Textilművek rt. forgalma az elmult évvel szemben erősen növekedett. A nyersanyag árában beállott növekedést azonban nem követték a készgyártmányok árai. A vállalat az elmult évben jelentékeny üzembővitéseket is hajtott végre. A vállalat mobilitása elsőrangu és éresülésünk szerint a tavalyi osztalékot fizeti az idén is részvényeseinek.

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály javaslatára a polgármester a következő épitési engedélyeket adta ki:

II. Branyiszkó ucca 5. egyemeletes házra dr. Vécsey Edénének IX. Üllői ut 11. (Tervező: Tiroler József, II. Harangvirág ut 11.)

II. Herman Ottó ut 7. egyemeletes bérvillára Remansin Kende Máriának, II. Olasz fasor 27. (Tervező: Dr. Baráth Béla és Novák Ede, II. Halász ucca 1.)

II. Udvarhely ucca 9. családi házra Berger Henrik és nejének, Stefánia ut 22. (Tervező: Falus Lajos, Aréna ut 17.)

XI. Leininger ucca 41. egyemeletes lakóházra Banduz Bertalannak, Bikszádi ut 3484/4. (Tervező: Soproni Ferenc, IX. Tüzoltó ucca 41.)

XI. Bakony ucca 9. földszintes házra dr. Knajrik Józsefnek, III. Lajos ucca 33. (Tervező: Horváth Lajos, Lónyai ucca 34.)

XI. Mohai ut 98. földszintes házra Kovács Antalnak, Ormay Norbert ut 20. (Tervező: Horváth István, VII. Murányi ucca 51.)

XI. Somlói ut 33/a. földszintes házra Szegő Pálnak, XI. Kelenhegyi ut 46/b. (Tervező: Kozma Lajos, V. Balaton ucca 2.)

XI. Ercsi ut 18/a. földszintes házra Vida Gy. és nejének, Maros ucca 23. (Tervező: Gertheim János, Pesthidegkut.)

Vásároljunk Budán!

Felhivjuk nb. előfizetőink és olvasóink figyelmét az alanti régi budai cégekre és kérjük, hogy vásárlásaiknál és rendeléseiknél saját érdekükben is hivatkozzanak a Budai Naplóra. Különösen Buda uj lakóinak szolgál utmutatásul ez a rovatunk, amelyben megtalálhatják a lakásukhoz legközelebb eső üzleteket, ahol a legteljesebb bizalommal vásárolhatnak.

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f. SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be I., KRISZTINA-KÖRUT 145 — TELEFON: 1—577—99.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ fűzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 614-80.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS CENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-536-30

30 éve fiszerl, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-609-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszertár és fotoszaküzlet I., Endresz Gy. tér 4b. T.: 1-668-22 VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek, Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal RÁCZ MIKLÓS I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Böszörményi úton

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet Sebesfi József I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon. Telefon: 1—666—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13. Naponta vad és vágott baromfi.

Budán Sugár-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék I., KRISZTINA-KÖRUT 61. Postapalotával szemben

Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-98. Porcellán és edényáruk

a Margit-köruton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztító II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

A közismert NAGY és EICHER gyártmányok Budán kizárólag II., MARGIT-KÖRUT 38b. SZÁM.

„TERI" fűző, kesztyü fogalom II., Margit körut 13., XI., Horthy M. ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

Kuzicska Pál kenyérgyára II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

a Viziárosban

KOTSIS E. művészi fényképész II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-75.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Zsigmond-utcában

SÜT, FŐZ, FŰT „FLAMME BLEUE" petrolgázkályha a legjobb III. Zsigmond-u. 1 (Pálffy-tér sarok.) TELEFON: 1—665—31.

RÁDIÓ CSILLÁR, VILLANY GRAMMOFON Brüll József III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-32

TAKÁCS IMRE speciális üvegszaküzlete II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—60.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

a Szent Imre-városon

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34. 5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Speciális NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-ucca 12. Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

Megérkeztek az uj divat harisnyák GELLÉRT DIVATHÁZBAN XI., HORTHY MIKLÓS-UT

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2-690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6. Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

27 éve órát, ékszert és javitást GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán (Pannonia) nyomdája
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 47/a.

35. évfolyam Budapest, 1937. április 8 14. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Ezernégyszáz porszem

Ezernégyszáz porszem nem sok, ha sulyát és térfogatát mérjük. De kétségbeejtően hatalmas mennyiség, ha ezt egyetlen köbcentiméter levegőből tudja kimutatni a tudomány pontos műszere, még hozzá budai levegőből. A hegyeink oldalát koszoruzó erdők hiába lehelik felénk az életetadó ózont, ha hepe-hupás, gidres-gödrös utjaink a porszemek miriádjaival fertőzik meg a levegőt. A Lajos-utca a főváros legporosabb utcája, de a rangban utána következők is majd kivétel nélkül budai utcák.

A magyarázat egyszerű és a baj eltüntetése sem tartozik a lehetetlenségek birodalmába. Mindössze arról van szó, hogy a rossz kockakövezetet fel kell cserélni aszfalttal. Ezt a tanulságot a kevésbbé jólevegőjü, de jól burkolt pesti utcákon szerezték a tudósok, ahol alig huszadrész annyi a por, mint az egészséges és tiszta Budán. Az emberi tudomány nálunk nem kell, hogy a természetet javitsa, hanem amit elrontott rajta, azt jó lesz, ha mihamarabb kikorrigálja.

Bessenyei Zénó

Bessenyei Zénó titkos tanácsos lett. Jóval felül a hatalmon levőknek kijaro megszokott és nem is mindig őszinte hódolaton, meg kell állapitanunk, hogy a legmagasabb kitüntetés valóban arra érdes ember ért. Bessenyei Zénó dr., a Fővárosi Közmunkatanács elnöke, mint ember első alkalommal megnyeri maga számára mindenkinek a rokonszenvét, aki magánuton megismeri. Magas méltóságában pedig a keveset beszélő, de sokat alkotó férfiak ritka sorába tartozik. Rövid müködése alatt sokat tett a főváros szépitéséért, annyit, amennyit csak olyan ember tehet, aki mukájába nemcsak tudását, hanem a szivét is beleviszi.

Nagy tervek és okos elhatározások gyors keresztülvitelét várja tőle joggal a főváros népe. Tudjuk, hogy a kitüntetés nem azért érte, hogy fokozottabb munkatempót diktáljon neki, mert ezt minden önkimélet nélkül megteszi ő maga is és hogy e kitüntetésnek mégis örül a főváros népe, ez azért van, mert példaadó buzditásként hat mindenkire, akit sorsa és hivatása a köz szolgálatába állitott.

A Margithid

Nem először és — sajnos, attól tartunk — nem is utóljára irunk arról a kétségbeejtő lassuságról, amellyel az új Margithid készül. A főváros közigazgatási bizottságában is szóvátették a Margithid ügyét, meg is igérték, hogy gyorsulni fog a hidépités tempója, de ebből a gyorsaságból senkisem lát semmit. A villamossinek átépitése kétségbeejtő lassusággal folyik, alig néhány ember pepecsel, babrál a sinek körül, de hogy mit csinál, azt nem lehet tudni, mert munkájuknak semmi nyoma. A forgalom megakad a hidon, társzekerek, teherkocsik, autóbuszok torlódnak, biciklisták szorulnak, mindenki káromkodik, csak a hidépitők kényelmeskednek. Itt a tavasz, jön a nyár, egy-kettőre itt lesz szeptember is, amikorra állitólag teljesen el kell készülnie a kibővitett hidnak, de a pest-budai polgár reménytelenül bukdácsol a gyalogjáron, nem bizik sem a nyárban, sem az őszben.

Buda közönsége épitse fel az állandó budai szinházat!

A Budai Napló kezdeményezésével nagyszabásu társadalmi megmozdulás teszi lehetővé a szinház sürgős felépitését — Somody Pál tervezetének megvalósitására megalakult az előkészitő-bizottság

Az a gondolat, hogy Budának szinházra van szüksége, sőt, hogy *Budának szinháza lesz*, még pedig állandó télinyári szinháza, kőből, acélból, vasbetonból, üvegből, talán márványból is — olyan szinháza, hogy maga az épület is vonzani fogja a közönséget — ma már teljesen átment Buda közönségének köztudatába. Csak az a kérdés: ki fogja a szinházat felépiteni?

A Budai Napló örömmel jelenti, hogy Budán megalakult a *budai szinház épitését előkészitő bizottság*, amely Buda minden társadalmi rétegére kiterjeszkedő tevékenységet indit meg abból a célból, hogy egészen érdekes pénzügyi elgondolás keretében *a budai szinházat Buda közönsége épitse fel.*

A Budai Napló magáévá tette az előkészitő bizottság elgondolásait és cikksorozatban fogja ismertetni ezeket, hogy előkészitse a gyakorlati keresztülvitelt és hogy az *állandó budai szinház felépitésének ügyét minden egyes kulturára vágyó budai polgár legbensőbb ügyévé avassa.*

Nem kétséges, hogy egy jól elkészitett tervezet, amely szoros kapcsolatot teremt a budai családi otthonokkal is, vagyonra, foglalkozásra, felekezetre, politikai pártállásra, de még családi állapotra való tekintet nélkül is, minden budai polgárt az állandó budai szinház ügyének szolgálatába tud állitani, mert *Buda minden polgára egyformán érzi a szinház hiányát.*

A szinház nemcsak üzlet

Az előkészitő bizottságot az az elgondolás vezérelte, hogy nem szabad az állandó budai szinház felépitésének ügyét a budai lélektől távolálló, attól különböző, egyszerű üzleti kérdésnek tekinteni. Ha hétköznapi üzleti számitás vezetné a szinház felépitésének gondolatát, akkor a szinházat Buda közönsége teljesen idegennek érezné és az könnyen találkozhatnak a közömbösségnek olyan mértékével, amely nemcsak a szinház válságát idézné elő, hanem esetleg még a budai közönséget is a kulturátlanság vádjával bélyegezné meg. Ha azonban a szinházat Buda közönsége saját áldozatkészségéből hozza létre — és erre *Somody* Pálnak, a Magyar Községpolitikai Társaság főtitkárának az előkészitő bizottság elé terjesztett és elfogadott tervezete szerint megvan a biztos lehetőség — akkor ez a szinház továbbra is *Buda közönségének tulajdona marad*, akkor Buda minden polgára saját legbensőbb kulturigényének tekinti és a szinház nemcsak állandóan látogatott lesz, hanem *a magyar kultura hatalmas templomává és Buda társadalmi életének egyik központjává válik.*

Szüksége van az állandó jellegű budai szinházra annak az ősi budai lélek-nek, amely a török uralom alól való felszabadulás óta eltelt két és fél évszázad alatt nemcsak szivben-lélekben megmagyarosodott, hanem állandóan ébrentartott, józan, mérsékelt, de kulturális célokra mindig áldozatkész lokálpatriotizmusával minden kulturcselekedet támogatására képes.

Budának ~ budai szinházra van szüksége!

Buda az ország szive. Nemcsak az egyesitett Budapest székesfőváros, hanem egész Magyarország kulturális tényezői laknak Budán. Az a lelkiközösség, amely annyi heterogénitás mellett mégis egységes, homogén közösséggé tudja átvarázsolni Buda valamennyi polgárát, bizonyára megtermékenyiti az előkészitő bizottságnak kulturtörténeti szempontból is oly fontos kezdeményező lépését. Ez teszi lehetővé, hogy Buda lelkivilágának megfelelő szinház jöjjön létre. *Pesten hasonló megmozdulás talán egészen lehetetlen volna*, Budán azonban, ahol az évezredes tradiciók kövei állnak őrt s ahol ezeken a köveken mégis minden fejlődik, halad és már-már legyőzi a Duna balpartján terpeszkedő testvérvárost, — az állandó szinház gondolata is diadalmaskodni fog.

A régi budaiakat erről a szellemről és a szellemmel kapcsolatos összetartásról, valamint áldozatkészségről nem kell meggyőzni. Az uj budai lakosok pedig csakhamar megtanulhatták, hogy *Budán mennyire mást, mennyire szebb, mennyire tisztultabb, mennyire önzetlenebb és tiszteletreméltóbb szellemet jelent a polgári gondolat.*

Buda az egész magyar idegenforgalomnak és Budapest fürdővárosnak is legfontosabb része. A budai szinház pedig már csak ebből a szempontból is egyik igen fontos tényező lesz, mert nemcsak szórakozási lehetőséget fog nyujtani, hanem *a magyar kulturát is közelebb hozza a Budáért, Buda gyógyvizeiért lelkesedő külföldiek lelkéhez.*

Az előkészitő bizottság most folytatja az idevonatkozó megbeszéléseket és tárgyalásokat, amelyeknek eredményeiről a *Budai Napló* állandóan részletes beszámolókban fogja tájékoztatni Buda közönségét.

Buda állandó szinházának 1938-ban az egész magyar nemzetet átfogó Szent István évben már állnia kell! És állni is fog!

Pénteken dönt a főváros közmüvelődési bizottsága a szinkör lebontásáról és a nyilvános pályázat kiirásáról

Pénteken ülést tart a főváros közmüvelődési szakbizottsága és ennek az ülésnek a napirendjén szerepel a Budai Szinkör ügye. Az ügyosztály, illetve a polgármester előterjesztése az, hogy a Szinkört haladéktalanul bontsák le és irják ki a nyilvános pályázatot az uj budai állandó szinház felépitésére.

Némethy Károly dr. tanácsnok, a közmüvelődési ügyosztály kiváló vezetője a szinkörrel kapcsolatban a következőket mondta a *Budai Naplónak:*

— A szinkör lebontására tettem előterjesztést az önkormányzat képviseletének, mivel a szinházépület fenntartásáért egyetlen hatóság sem vállalja a tüzrendészeti követelményekkel kapcsolatos felelősséget. Lehetetlen ilyen körülmények közt a szinkör fenntartása, bármennyire érezzük is, milyen károsodás éri ezzel a Krisztinaváros polgárságának azt a részét, amelynek érdekei azt követelnék, hogy a szinházban a nyáron előadásokat tartsanak.

— Az akarjuk, hogy a jövő év nyarára már készen álljon az uj szinház. Éppen ezért a polgármesteri előterjesztés az uj szinház felépitésére vonatkozó nyilvános pályázat kiirása iránt is intézkedik. A jövő évben példátlan méretü idegenforgalomra kell számitanunk, tehát szükség van arra, hogy Budán már álljon és működjék az uj szinház, még pedig nemcsak a ideözönlő külföldiek miatt, hanem a vidékről érkező nagy tömegek kedvéért is. Bizonyos, hogy a jövő év várható idegenforgalma a szinház felépitése szempontjából kedvező hatással lesz a pályázatra.

— Fájdalmas, hogy le kell bontani a mostani épületet, de nem térhetünk ki előle. Annál is inkább meg kell tennünk ezt a lépést, mert azt akarjuk, hogy az uj szinház gyorsan felépüljön, márpedig, amig a mai épület áll, mindig lesznek törekvések, hogy azt előadásokra felhasználják, ami hátráltatná az uj szinház felépülését.

Némethy tanácsnokkal ismertettük azt a mozgalmat, melynek célja, hogy az uj szinházat Buda közönsége épitse fel. A tanácsnok ur erre vonatkozólag kijelentette, hogy örömmel látja a mozgalmat. A nyilvános pályázat éppen arra való, hogy a fővárosnak alkalma legyen a legmegfelelőbb pályázatot elfogadni a döntésnél.

Itt jegyezzük meg, hogy a közmüvelődési bizottság pénteki ülésén még számos más, Budát érdeklő ügy is szerepel. Igy többek közt a budai barlangok fejlesztésének kérdése, a Budakeszi út mellett fekvő pálos-templom és rendház maradványainak feltárása, több városi történelmi mű kiadása és az 1838. árviz centennáriumának megünneplése.

HIREK

Lendl Adolf dr. előadása a keszthelyi szép fákról

A „Pénteki borgazdatársaság" keretében a mult héten Lendl Adolf dr. tartott előadást a keszthelyi szép fákról. Szinesen, megindult hangon tett vallomást természetimádásáról Lendl Adolf, aki valósággal lenyügözte hallgatóságát. Közvetlen előadásmódján az igazi tudós szemérmes szerénységével, végtelen kedvességgel és csodálatos tudással mesélt a keszthelyi park egyes fáinak történetéről és előadása nyomán feltárultak a magyar növényvilág titkai, a mai, tipikusan „magyar" fák életének története. Beszélt a rózsaszin virágú vadgesztenyefáról, a jegenyéről, akácról, a Balaton susogó nádasáról és sok más mindenről: annyi szívvel, szeretettel és lelki gyönyörüséggel, hogy teljesen magával ragadta hallgatóságát. Az előkelő társaság meghatott örömmel ünnepelte a Keszhelyről felrándult nagy tudóst. Az előadáson megjelent Nadler Herbert állatkerti igazgató is, aki igaz elragadtatással hallgatta kiváló elődjének gyönyörű meséit. Itt említjük meg, hogy Lendl Adolf rövidesen ismét felrándul Budára, hogy a Hollós Mátyás Társaság áprilisi estjén tartson újabb előadást.

Meghalt Graffi Lajos kerületi állatorvos. A második kerületi elöljáróságot súlyos gyász érte. Egyik legszorgalmasabb és legnépszerübb tisztviselője, Graffi Lajos kerületi állatorvos dölt ki az élők sorából. Ifjan, pályája delén, harminckilencéves korában ragadta el a halál. Már régebben betegeskedett, tüdőtályogja támadt s néhány héttel ezelőtt súlyosra fordult az állapota. A Rókuskórházba vitték, ahol nagypénteken meghalt. Húsvétutáni kedden temették el, nagy részvét mellett az óbudai temetőbe, a családi sirboltba. Kartársai nevében Blazsek Gyula dr. állategészségügyi főtanácsos mondott búcsúbeszédet. Az elhunytat, aki Graffi Frigyes állatorvos fia volt, felesége és előkelő rokonság gyászolja.

Dr. Pap Dezsőné ünneplése. A Budai Ref. Nőegylet március 25-én 7 órai kezdettel bensőségesen ünnepelte meg kiváló elnöknőjének, dr. Pap Dezsőnének születésnapját. Az Iskola-ucca 16. sz. nagyteremben a Nőegylet tagjai nagy számmal jelentek meg. Haypál Béla, a Nőegylet titkára, üdvözölte az elnöknőt, majd özv. dr. Zimányi Józsefné a hölgyek részéről mondott köszöntést. Borbély Kálmán dr. miniszteri tanácsos, aki Kádár Gusztáv ny. Máv főfelügyelővel együtt a presbiterium képviseletében jelent meg, szivből és lélekből fakadó ékes szavak kíséretében fejezte ki jókívánságát az ünnepeltnek. Pap Dezsőné meghatottan köszönte meg a jelenlevők szives jókívánságait.

Nyékhegyi István dr. előadása a sajtóról. Az Országos Casino földszinti termében április 13-án, kedden délután 6 órakor Nyékhegyi István dr. „Sajtó és közigazgatás" cimen előadást tart az Egyetemi Kör senioratusának rendezésében. Az előadást vita követi, amelyben résztvesznek az ujságirói kar vezető egyéniségei.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-528-42
Mindenért házhoz küld.

Előadások a metapsychikai egyesületben

A dr. Hennyey Vilmos elnöklete mellett működő tudományos metapsychikai egyesület élénk evékenységet fejt ki. Minden pénteken előadások folynak a *Bristol szálló* különtermében a tagok és vendégek nagyszámu részvételével. *Szerdánkint kisérletek vannak a Toronyi* János dr. Podmaniczky ucca 27 sz. alatti lakással kapcsolatos egyesületi helyiségben.

Az egyesület tevékenységét a külföldön is figyelemmel kisérik. Ezzel kapcsolatos, hogy dr. *Hennyey* Vilmost Bécsbe is meghivták a psychikai kutatásokon fennálló ottani egyesületbe, hogy előadást tartson. Dr Hennyey Vilmos e célból kedden, április 6-án utazott Bécsbe és mi vállalkozásához igaz szivből sok sikert kivánunk.

AZ UJJÁ
ALAKITOTT
„KRISZTINA"
KÁVÉHÁZ-BAN
ALAGUT- ÉS ATTILA-UTCA SAROK
(Horváth kerttel szemben)
MINDEN ESTE
CIGÁNYZENE

Emléksorok egy budai patricius-család tragédiájához

Nemcsak az öreg épületek pusztulnak s ujabbak, szebbek, modernebbek emelkednek helyükbe, nemcsak megszokott és kedvelt, ismerős és bájos romantikáju intézmények szünnek meg vagy alakulnak át a zakatoló, rohanó és tülekedő kor szellemének megfelelően itt nálunk, Budán, hanem, ami pedig a legfájdalmasabb, egymásután tünnek el a régi megszokott budai emberek is. Sétáinkon nem látjuk többé a megszokott arcokat, idegenek néznek egymásra ismeretlenül. Buda patinájából minduntalan lehullik egy-egy darab s mi ittmaradottak szegényebbek leszünk nap-nap után egy-egy emlékkel.

Éppen expedició alá került utolsó lapszáma a Budai Naplónak, amidőn a régi Buda egy végtelenül kedves, bájos, jó asszonyát kisérték utolsó utjára a Farkasréten, az egész Budán szeretve tisztelt „Hoffmann nénit".

Mennyi régi, szép, bűbájos emlék füződik ehez a patinás budai névhez. A *Politischer Greisler* és az *Öreg Diófa* egykori tulajdonosa volt. Országhires konyha, világmárkás italok, kedves, családias, barátságos fogadtatás és otthonos hangulat tartozott ehez a két vendéglő nevéhez, multjához.

A *Politischer Greisler* fogalom volt a fővárosban a régi békevilágban ép ugy, mint a háboru alatt s jó ideig utána is. Mindkét vendéglőt a régi vendéglőserkölcsök alapján vezették s abból nem engedtek Hoffmannék még a dekonjunktura idején sem. Ezt az iramot nem birták tisztes polgári vagyonuk mellett sem. A jó, híres cigánybandákat kiszorította a jazz. Elmaradtak a régi politikusok, az egykori törzsvendégek: Rakovszky István, Zboray Miklós, Hock János, Bessenyey Ferenc, Münnich Aurél, Bolgár Ferenc, Buzáth Ferenc, Hollaky Imre, Széll Kálmán, Tisza István, Khuen-Héderváry Károly gróf, Horánszky Nándor, Förster Aurél, Bakó József, dévaványai Nagy Sándor, Horánszky Lajos, Szentiványi Árpád, Barka Miklós, Molnár Jebi, Visontai Soma, Vajay István, Mezőssy Béla, Kolozsvári Kiss István, László Mihály, Trauschenfels Emil, Bömches Gyula, Mocsáry Sándor, Csatári Zsigmond, Csincsek Florián, Szerb Gyurka, Sacelláry György, Farkas Pál, Kaas Ivor báró, Mikszáth Kálmán, Hentaller Lajos, Komjáthy Béla, Fejérváry Géza báró, Lendl Adolf, Darányi Ferenc, Berger Imre, Mócsy Antal, Vadnay Andor, Radocza János, Komlóssy Ferenc, Vázsonyi Vilmos, Kossuth Ferenc, Kalocsay Alán, Göndőcs Benedek, Jókai Mór, Beksics Gusztáv, Werner Gyula, Veszter Imre, Kresmárik János, Rohonyi Gyula, Hévizy Jánosi, Francsics Norbert, Rosenberg Gyula, Kálmán Károly, Friczák Gyula, Schwicker Henrik, Supiló Ferenc, Csigó Pál, Magyar Hanzi, Blaskovich Ferenc, Thaly Kálmán, Beőthy Ákos, Maniu Gyula, Fráter Lóránt, Udvary Ferenc, Szatmári Mór, Major Ferenc, Szederkényi Nándor, Szemnecz Emil, Verhovay Gyula, Onódy Géza, Sándor Pál, Daniel Gábor báró és Orbán Balázs, akikre még egész fiatal koromból emlékszem, mert bevallom, édesatyám oldalán már hatodikos gimnazista korom óta jártam a Politikus Szatócshoz én is. Bizony ellenzéki s kormánypárti képviselők egymás mellett ülve élvezték a *Hoffmann* néni főztjét.

Tragikus sors üldözte ezt a puritán, ősi, budai patricius vendéglős-családot, amelyet az első nagy csapás akkor ért, amikor *egyetlen fiuk tizennyolcéves korában belefulladt a Balatonba.* Ez az esemény tönkretette *Hoffmann* János idegrendszerét, felesége vette át és a régi hagyományok szerint vezette üzletét, az *Öreg Diófát.* Közben ugyanis a Politischer Greislert be kellett zárni, bank, majd garage került a helyére és ma csak a híre maradt meg. De az iramot az Öreg Diófa sem birta. Jött az összeomlás, ami érthető, mert az uri középosztály, a magyar nemzetnek ez a halkszavu s csak ritkán cigány mellett sirva-vigadó fenntartó eleme lassan elszegényedett. Az uj társadalom már idegenül érezte magát a patinás Diófában is és lassan elmaradozott.

Petracsek Lajos dr. országgyülési képviselő, ügyvéd, megpróbálta rendezni ennek az előkelő budai családnak ügyeit, felhívta a vendéglőstársadalom figyelmét, hogy ne hagyják veszni ezt a régi famíliát és budai vendéglőt. De hát a mai korból kihalt a felebaráti szeretet és szolidaritás érzése. Árverésre spekuláltak. Petracsek, aki budai képviselő, budai ügyet csinált a dologból és igy került *Wagner* Béla, az egykori Márványmenyasszony tulajdonosának fia a láthatárra, aki társával, *Reiber Józseffel* együtt megvette a vedéglőt. A családot uri módon a régi lakásban hagyták, anyagilag sem használták ki a helyzetüket, ám a jó Hoffmann néni, akinek beteg férje szanatóriumban szenved s aki nyolcvan éves, szintén beteg édesanyját ápolta, nem birta a megterhelést. Hiányzott a megszokott munkaköre is s ez mind együtt okozta a katasztrófát. Megrepedt a szive.

Óriási részvét mellett temették el. Ismét szegényebb lett Buda egy jó asszonnyal, aki fél évszázada hozzátartozott a mi megszokott életünkhöz.

László Zoltán dr.

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék.
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

Mit vétettünk?

(Levél a szerkesztőhöz)

Balatonfüred, április elején.

Tisztelt Szerkesztőség!

A Budai Napló annak idején még néhai jó Viraág Béla idejében, az ő iniciatívájára olyan szeretettel és önzetlenséggel karolta föl a mi csodás Balatonunk árva sorsát, főleg az idegenforgalom szempontjából, hogy ezért kiérdemli a balatonvidékiek háláját.

A B. N. husvéti számában is megjelent egy komoly, megszívlelésre méltó füredi levél, amely őszintén tárta föl a balatoni sebeket. Helyesen mutatott rá a bajokra s megjelölte a gyógyítás módjait. Olyasvalaki irhatta, aki nagyon is tisztában van a Balatonvidék idegenforgalmi mizériáival. Az orvos munkája hálátlan, ha fájdalommal jár, de a keserü orvosság a legbiztosabban gyógyít is. A husvéti levél tárgyilagos maradt, nem támadott, csak *közismert tényeket* sorolt fel, azért teljesen érthetetlen a kitünő Balatoni Kurir márc. 31-én megjelent számában közölt brutális és indokolatlan támadás a Budai Napló ellen a füredi levél miatt. Tesssék megcáfolni az adatokat, de nem haragudni, mert a régi közmondás szerint, aki haragszik, annak nincsen igaza. Ám hagyjuk, mert a Budai Napló cikkét országszerte helyeselhették, akik a balatonmenti viszonyokat ismerik.

Most ismét egy fájó sebre vagyok bátor a t. Szerkesztőség figyelmét felhívni, hogy a Budai Napló publicitása révén legyen szives a dologból országos ügyet csinálni.

Az olasz császár-király látogatásával megtiszteli országunkat. Kanizsánál lép magyar földre s aztán Budapestig meg sem áll. Következnek az ünnepségek, kirándulások és vadászatok Gödöllőre, Tatára, Esztergomba, Visegrádra stb.

Ugyan mit vétettünk mi szegény balatoniak, hogy a Balatont teljesen kihagyták a programból? *Abból a királylátogatásból nem juthatott volna egy egy félnap a tihanyi félszigetnek, a mi drága Füredünknek, nem is szólva Badacsonyról, Hévizről, Keszthelyről s távolabb Veszprém, Zirc, Pannonhalmáról? Hiszen ezek mind világlátványosságok!*

Milyen reklám lenne ez a balatoni (akárcsak félnapos) kirándulás az idegenforgalom szempontjából? Nem gondoltak-e minderre a minisztériumok, idegenforgalmi szervek és helyi hatóságok? Talán a balatoni sajtó is felkarolhatta volna ezt az eszmét.

Kérem a tisztelt Szerkesztőséget, hogy soralmat nb. lapjukban közzétenni sziveskedjenek, hátha felfigyelnek az illetékesek és tesznek valamit a Balatonvidék érdekében? Még nincsen késő.

Több szeretetet és megértést kérnénk a balatoni idegenforgalom iránt. Idejében el kell távolítani minden zavaró momentumot, amitől idegenül érzik magukat odalenn az emberek.

Hálás tisztelettel:

v. S. Á.*

*

A Balatoni Kurir laptársunk támadására reflektálni akartunk, de közbejött ez a levél a közönség köréből s igy felment bennünket a további polémiától. A husvéti levelet olyasvalaki irta, akinek adataiban nincs okunk kételkedni. Egyébiránt a mult évben ezeket a dolgokat a balatonvidéki sajtó és a fővárosi lapok is szellőztették.

(A szerk.)

Olvassa **Balassa József**
kitünően szerkesztett lapját a
PÉNZVILÁGOT

Augusztusban ünnepli Mohács a II. mohácsi csata 250-k évfordulóját

Ez év augusztus 12-én lesz 250 éve, hogy Lotharingiai Károly főherceg seregei Mohácsról kiindulva megverték a Buda visszazerzésére Eszék felől betörő török hadakat.

Az évfordulót Mohács városa ünnepi keretek között óhajtja megünnepelni, mivel az ütközet egyben a város végleges felszabadulását is jelentette a török hódoltság alól. A második mohácsi csata és felszabadulás emlékére három zászlótartót állítanak fel, melyek közül a középsőn a magyar nemzeti lobogó fog lengeni. Ennek talapzatára diszes urnákban az összes dunántúli községek földjét helyezik el, annak jelképéül, hogy a mohácsi győzelem nemcsak Mohács és Baranya, hanem a Dunántúl végleges felszabadítását is jelentette a török iga alól.

Az ünnepi év bezárásaképen augusztusban Mohácson különböző kiállítások és kongresszusok lesznek. Igy az összes dunántúli városok a felszabadulásuk óta eltelt 250 esztendő történetét mutatják be kiállítás keretében. A dunaparti helységek a dunai életre vonatkozó anyagot, a baranyai községek népművészeti kincseiket mutatják be. Lesz ezenkivül egész Dunántulra kiterjedő mezőgazdasági és ipari kiállítás is, melynek fővédnökségét maga Darányi Kálmán miniszterelnök vállalta.

A három zászlótartót s az ünnepségek alkalmával avatják fel, ugyanekkor történik a mohácsi vész emlékére a csonkaország megyéi által emelt cimerünkkel ellátandó árkádsor felavatása. Amennyiben a szükséges fedezetet biztositani lehet, ekkor adják át a mohácsi vész emlékére létesített templomot is a kegyeletes használatnak.

NEM KÉSIK EL,
ha SZÁLE-nál veszi vagy javittatja óráját.
I. Krisztina-krt 147. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény

Tormay Cecil

A világháború volt az asszonyok nagy próbatétele. Egész emberként állották meg helyüket és nagy helytállásuk volt a figyelmeztető jel a háborut követő, harcos irók asszonyi kötelességeire. Az asszonyokat ébresztette nagy, nemes, de mérhetetlenül áldozatos uj hivatásuk tudatára Tormay Cecil, az iró nagyasszony. Csak ő, aki a régi boldog nőknek kincses érnél drágább emléket tudott álli tani a *Régi ház*-ban, csak ő eszmélhetett az uj idők uj kötelességeire.

Az ő mozgalma vitt fokozott nemzeti öntudatot a magyar asszonytársadalomba és az ő ébresztő szavára vált valóra sok színes, nemes magyar asszonyálom.

Az ő hivatott tolla nyomán kelett túl és távol a csonka határokon csodálatot és részvétet a magyar sors iránt a Bujdosó könyv, amelyről a legnagyobb francia irók egyike mondotta: „Ritkán olvastam férfiirót és soha nőirót, aki igy és ilyen egyszerű eszközökkel tudta volna érzékeltetni az élettelen dolgok életét."

És akiről ezt mondották, ma maga is élettelenül pihen már az imádott magyar hant alatt. Szelleme, alkotásai az örökéletben várják és hiszik a magyar feltámadást, amelyben életében is hitt és amelyért a hivők lelkesedésével és a kiváltságosak látnokságával küzdött.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Ternyey Árpád: Halálos szélben. A fiatal költőgeneráció egyik legtehetségesebb tagja, Ternyey Árpád, „Halálos szélben" cimen verseskötetet adott ki. Ternyey Árpád igazi lirikus, aki mélységes áhitattal érzi át a természet és élet jelenségeit, ennek a vajúdó kornak ezer szenvedését. Verseskötete nagy nyeresége az új magyar lirának, komoly igéret, sőt eredmény, amely a legvérmesebb várakozásokra jogosit. Méla, mélyhúrú zene Ternyey Árpád minden egyes sora, egy született poéta lelkének finoman rezgő megnyilvánulása. A kötet egyik szép versét más helyen közöljük.

Halálozás. Március 31-én, 57 éves korában rövid szenvedés után elhunyt Zartler Herrmann, az Első Budapesti Gőzmalmi rt. és a Schönwald vegyészeti gyár rt. volt főtisztviselője, mély gyászbaborítva gyermekeit és özvegyét, szül. Palócsy Adél úrnőt. A megboldogultat nagy és előkelő közönség kisérte el utolsó útján a Kerepesi temetőbe. Az engeszteltelő szentmiseáldozat április 6-án volt a ferencrendi atyák budai plébániatemplomában. — Gyásza van az ősi tihanyi bencésapátságnak: meghalt a halkszavú, mindig mosolygó, kedves Hőgyészi Amandus Pál páter, tihanyi alperjel, nyugalmazott főgimnáziumi tanár, volt aszófői plébános, hosszas, súlyos betegség után, 67 éves korában. A kitünő bencéspap nagy rajongója volt a Balatonnak és Budának, sok adatot adott annakidején a magyarság balatoni őstörténelméről a Budai Naplónak, amelynek harminc éven át hűséges olvasója volt.

A Dunántúli Közművelődési Egyesület kiadta beszámolóját az 1935—36. években való működéséről, melyből megtudjuk, hogy a szomorú gazdasági viszonyok dacára is teljesitette kulturális hivatását. Ujpest, Veszprém, Pécs és Székesfehérvár voltak tanui hangversenyeknek és előadásoknak. A veszprémi ünnepek rendezésében is kivette részét az egyesület. A városlődi sváb gyerekek magyar szereplése is nagy kultúrális esemény volt. Ünnep volt a veszprémi díszközgyülés, a pécsi vándorgyülés, a győri szereplés. Sziklay János dr. kormányfőtanácsos, a veterán ujságiró agilitása az elnöki székben, biztositja a D. K. E. hivatásának megfelelő működést.

SANGHAY BAR. Tavaly ősszel egészen különleges, világvárosi nivóju dancing-bar nyilt meg Budán. Holocher igazgató valósággal egy talpalattnyi keletet varázsolt Budára az excentrikus kinai stilusban berendezett Sanghay bárral. Holocher igazgató hosszu ideig volt a német császár udvari főszakácsa és ő volt az egyetlen, aki az annakidején oly gyászos végü Arne-féle északsarki expedicióból, ahol élelmezési összekötő volt, megmenekült. Világotjárt ember, aki Európa és Amerika mellett beutazta egész Kinát, és Honkongban hosszu évekig volt az egyik legelegánsabb night-clubnak, az Internationálnak az igazgatója. Hazaérkezésekor elhatározta, hogy Budapesten még nem látott, egészen különleges keleti mintáju bárt nyit, igy született meg a Sanghay-bar, amely rövid fennállása alatt egész Budapest kedvelt éjszakai szórakozóhelye lett.

BUDAI PÉKEK
Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek
Ruzicska Pál kenyérgyára
I., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA
STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48
WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

Nem állom meg szó nélkül,

hogy ha már legutóbb belekóstoltunk a karsztvizek problémájába, azt most már a vízvezetéki, az ivóvíz szempontjából is le ne tárgyaljuk. Hogy van karsztvíz a budai hegyekben s az jó is, sok is, már láttuk. Mindjárt elárulhatom, hogy az *ilyenféle vízből már sokfelé csináltak vízvezetéket,* s ha csináltak, nyilvánvalóan használják és meg is isszák azt a vizet. *A legtöbb hegyi forrásból vezetett víz karsztvíz eredetű* s rendesen azt szokták mondani, hogy az ilyen hegyekből jövő vezeték vize kitünő ivóvíz. Csak úgy kapásból árulom el, hogy nálunk Rudabányán, Lillafüreden és Tatabányán ilyen karsztvizet csurgató vízvezeték vizét isszák s nem hallunk panaszokat rájuk.

Az a sok karsztvíz, ami a budai hegyeket úgy 130 méter tengerszin feletti magasságig megtölti s a Császárfürdőnél, Árpádmalomnál, Csillaghegynél és Rómaifürdőnél — egy kis termális vízzel keveredve — egész patakokban folyik ki a Duna mentén s másfelé is, már legalább kétezer év óta, nem igen akar elapadni, tehát bízhatunk abban, hogy a mi szép fővárosunk sem fogja az ujabb népvándorlásig elfogyasztani.

Ez a budai karsztvíz keményebb, tehát ízletesebb, mint a mai vízvezeték szűrt dunavize, de viszont csak harmad, vagy fél olyan kemény, mint az a sok lehűtött és szénsavval telített termális vizünk, mely jobbizű, mint a lágy vízvezetéki víz.

Egy hibájáról tudnék csak, de az sem hiba, hogy *pár fokocskával langyosabb, mint a mai vízvezeték vize.* De vajjon nyáron nem langyosabb-e az is, s nem túlhideg-e sokunknak télen?

Aztán elvégre nem is azt akarjuk, hogy most már hagyjunk ott csapot-papot Káposztásmegyeren s vezessünk csupa karsztvizet Pest-Budán, vagy előbb-utóbb egyszer mégis csak Nagy-Budapesten, hanem, hogy *keverjük össze a kétféle vizet, legyen kicsit keményebb a lágy, kicsit lágyabb a kemény, hidegebb a langyos és langyosabb a hideg,* s főleg, hogy elég legyen, sőt sok, jusson mindenkinek, a szomjazó hegyvidéknek s főleg a rosszvizű, még mindig vízvezeték nélküli környéknek.

Ismerek még ellenvetéseket, hiszen nem először beszélünk erről a dologról.

Az egyik ellenvetés az, hogy a keményebb víz kazántáplálásra, mosásra kevésbbé jó. Én ugy tudom, hogy Tatabányán s másfelé is mosnak, ahol karsztvíz folyik a vízvezeték csapjából és egészen bizonyos, hogy kazánt is táplálnak, mert köztudomású, hogy a kazántáplálásra most már ugyis minden nagyobb üzemben lágyítják a vizet.

Aki pedig azzal áltatja magát, hogy a karsztvíz nem volna jó locsolásra, annak szeretném megsúgni azt, amit nekem mondott az a bolgár kertész, aki évek óta a Rómaifürdő vizével öntözi a kertészetét s *jobban termel, mint azok a szomszédai, kik dunavízzel, vagy pláne talajvízzel öntöznek.*

A legtetszetősebb ellenérv kétségtelenül az, amit a legilletékesebb vízművesünktől hallottam: hogy a karsztvíz a kőzetrepedéseken keresztül szennyeződhetik. Hát ez bizony megeshetik ott, ahol a csapadékvíz szennyezett talajra hull és 10-20-30 méter után már ott is van a karsztvíz állandó nivójában. Ilyen hely nálunk Zalában Sümeg, vagy ha messzebb megyünk, a tengerparton Pola. Az ilyen helyen a felszini szennyezés, sőt ami veszedelmesebb: a fertőzés csirái a nyitott kőzetrepedéseken bizony belejutnak a kutak vagy a vízvezeték karsztvizébe is. De a budai hegyekben másképen áll a dolog.

Vegyük csak a Mátyás-, Hármashatárhegy vonulatát egy kicsit szemügyre. Ezek a hegyek két-három-, majdnem négyszáz méterrel magasabbak a mi Dunánk partjánál, tehát ilyen vastag kőzetszűrőn kell, hogy keresztülszivárogjon a különben sem szennyezett talajra hulló csapadékvíz. Ez a kőzetszűrő homokkövekből, márgákból, mészkövekből és dolomitból áll. A dolomitnak megvan az a jó tulajdonsága, hogy alul, a Duna mentén, éppen ott, ahol meg akarjuk fogni a karsztvíz alatt a keresztvizet, erősen morzsalékos, sok helyen valóságos dolomithomok — ha nem így volna, nem árulhatnák a környékbeli svábok a reibsandot. *Ehhez a dolomithomok vízszűrőhöz képest a káposztásmegyeri dunakavics vízszűrője kb. úgy viszonylik, mint a rostalyuka a kémiai laboratórium szűrőjéhez.* Ne mondja hát senki nekem, hogy a rostalyukán szűrt víz megbízhatóbb, egészségesebb, mint az, amelyet a természetnek abban a nagy laboratóriumában tisztítanak meg azok a jóltevő kezek, melyek ilyen bőséges és jó vízzel látták el a mi fővárosunkat — *Budapest-fürdővárost.* Mert ez a jobb sorsra érdemes város igazában csak akkor lehet, amivé tenni akarjuk — fürdőváros, ha az ujabb és ujabb, jobbnál-jobb termális források mellett olyan bőven látjuk el jó és olcsó vízvezetéki vízzel, hogy abból mindennap le lehessen mosni az utcát és ne csapkodja minden autó szele a port és szemetet a szemünkbe-szánkba, amely nyilván még hamarabb fertőzhet meg, mint a Duna vize — ha legalább azzal locsolnának.

Mi nem dunavízzel locsolunk, hanem „terraszvízzel" akarjuk csinálni, ami arról nevezetes, hogy a város alatt levő kavicsban folydogál a Duna felé s csak azzal nem szennyeződik, ami a külvárosi pöcegödrökből és szivárgó csatornákból nem megy bele. Pedig milyen szép neve van: *terraszvíz!* Össze is tévesztették már nagy hozzáértéssel a kárszvizzel, pedig ez a kis tévedés semmivel sem különb, mintha valaki kecskeméti barackpálinka helyett annak a cefréjét ajánlanná fogyasztásra.

Van még ujabban egy másik ilyen név is forgalomban: ez a *„pannon víz."* Ennek sincs semmi létjogosultsága, mert a viznek a fajtáját és főleg a jóságát nem az szabja meg, milyen korú földrétegen folyik végig. Dehát olyan érthetetlenül szép ez a név és a laikusok azt hiszik, hogy igy tudományosabb. Hát ez is csak a szennyezett mátyásföldi, cinkotai, rákoskereszturi felszínen szivárog be, *nem nyujt elég garanciát sem a fertőzhetés, sem a szükséges mennyiség tekintetében.*

Csodálatos: ha ezekre a rossznevű vizekre való kutatásokról és furásokról mindegyre olvasunk hosszú ujságcikkeket s jókora pénzecskékről hallunk, amikbe ezek kerültek már eddig is. De a komoly, tudományosan megalapozott karsztvízkutatásokra vonatkozó szakvélemények és tervek beadványainak ma-holnap már az iktatószámát is elfeledjük, oly régóta nem történik velük semmi.

Ej, ráérünk arra még! Ha majd egy emberi istenyila belevág Káposztásmegyerbe s víz nélkül marad Budapest.

Nem lesz késő?

P. V. F.

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

Rendkivüli feladatok várnak a budai egyesületek blokkjára

— Felhivás a budai egyesületek vezetőségéhez —

A budai egyesületek blokkjának az a célja, nogy a budai speciális kérdések megoldására tömörülve, kellő súllyal és egyöntetűen járhasson el az illetékes fórumok előtt. A programnak megfelelően tehát csatlakozásra szólítják fel az összes budai gazdasági és kulturális egyesületeket pártkülönbség nélkül.

Ha volt az egyesületek működésére valaha is szükség, úgy most igazán itt az ideje annak, hogy az egyes helyi egyesületek, félretéve minden más kérdést, sürgősen alakítsák meg azt a nagy, közös szervezetet, amely hivatva lesz Buda mostani nagy problémáit a helyi viszonyoknak megfelelően megoldani.

A Közmunkatanács és a főváros Buda néhány életbevágóan fontos kérdésében készül most végleges döntésre. Ha eddig lehetett is az egyesületeknek külön utakon járni és csak a helyi kisebb sérelmek ügyében kérni orvoslást, *úgy most a Buda összes lakosságát érintő kérdések végleges megoldásánál feltétlen szükség van az összes egyesületek együttműködésére.*

Az érdekelt egyesületek a közelmultban közösen foglaltak állást a *vizzónatarifa ellen. Eredmény: a főváros elejtette a tarifa tervét.* A délivasuti pályaudvar kihelyezésével kapcsolatban néhány egyesület bevonásával megtartott előadáson a jelenlevő egyesületi kiküldöttek közül néhány felszólaló értékes hozzászólása világosan mutatott rá arra, hogy Buda megoldandó problémáinál az illetékes tényezők hallgassák meg a budai ingatlantulajdonosokat és a lakosság érdekeit képviselő egyesületeket is. A budai egyesületek a helyi viszonyok alapos ismerete alapján olyan értékes javaslatokkal tudnak hozzájárulni a problémák megoldásához, amelyek segitségével lényegesen megkönnyitik az illetékesek munkáját, de meg elejét lehet venni annak is, hogy az iróasztalnál elkészített tervek, nem számolva a gyakorlati élettel, a megvalósitással sulyos károkat okozzanak. Igy kiderült többek közt, hogy a Lenke-tér közelében tervezett uj pályaudvarnak létesitését az ott lakók sem akarják. *Mikola* Géza dr. a Buda-Alsóváros Egyesület elnöke világosan rámutatott azokra az okokra, amelyek miatt nem kell Szent Imre városnak a két pályaudvar.

Ugyanigy vagyunk a városrendezési törvénnyel is, amelyet a legjobban érdekeltek a szenvedő ingatlantulajdonosok meghallgatása nélkül csináltak meg. Már most, ha az érdekelt egyesületek a törvény végrehajtási utasításának kiadása előtt sem mozdulnak meg a kellő sullyal, ugy a *törvény egyes sérelmes rendelkezései előbb-utóbb érzékenyen fognak sujtani.*

Az uj házadómentességi rendelet a közeli napokban jelenik meg, kisebb módositásokkal, átmenetileg azonban csak egy évre fog szólni. Az általános érvényü nagy rendelet, amely a végleges városrendezési tervek alapján fog készülni, a jövő évben kerül csak kiadásra. Ennek azonban olyannak kell lennie, amely a budai ingatlantulajdonosokat eddig ért sérelmeket megszüntesse ezért szükséges, hogy a megalakuló egyesületközi blokk részletes terveket készitsen e tárgyban, az összes helyi egyesületek bevonásával.

Itt van aztán Buda-fürdőváros nagy problémája, amelynek rendezéséhez szintén lenne hozzászólni valója Buda lakosságának.

A hegyvidék lakóinak különösen sok a panasza az utak rendetlensége, valamint a közlekedés miatt. E két tényező pedig főkelléke annak, hogy az épitkezések a hegyvidéken is olyan tempóban haladjanak, mint azt megérdemelné.

Külön kell foglalkozni a megalakitandó egyesületközi blokknak az *óbudai problémák* megoldásával. Ott olyan nagy tömege van a megoldásra váró problémáknak, hogy azok felsorolása meghaladja egyetlen cikk keretét. A március 7-én tartott nagygyülés foglalkozott Óbuda kérdéseivel, azokat részletesen közöltük is.

Az eddig felsorolt és egyéb megoldásra váró problémák csak egy kis részét képezik annak a hatalmas anyagnak, amely az egyesületközi blokkra vár a nagy cél elérése érdekében. A *Budai Napló* vállalkozott az előkészitő munka elvégzésére s ezért ismételten arra kéri a budai egyesületek vezetőségét, hogy a *megalakulást előkészitő bizottságba — ha eddig még nem jelentették volna be delegáltjuk nevét — ugy azt szerkesztőségünkkel mielőbb közölni sziveskedjenek.*

Hisszük, hogy ha a most szétszórtan működő helyi egyesületek a közös problémák megoldására összefognak — amint hogy ezt az egyetemes budai érdekek szükségessé teszik — ugy a kivánt eredmény nem fog elmaradni.

F. B.

A Horthy-körtéri cipőszalon CIPŐI elegánsak, megbizhatóak XI., HORTHY-KÖRTÉR 7. SZÁM.

Nagyarányu ásátásokat kezd a Nemzeti Muzeum Pomáz határában

A történelemtudósoknak és az archeológusoknak az a régi küzdelme, hogy a Fehéregyháza nevü templom romjait, illetőleg Árpád fejedelem sirját, mely *Anonymus* szerint a templom alatt volt, megtalálják — *uj és valószinüleg döntő fordulathoz ért.* Ismeretesek azok a müvek, melyek Árpád halálával és sirjával foglalkoznak. Ezek közül *Bél* Mátyás, a *Notitiae Hungariae* cimü értekezésében már 1737-ben azt állitotta, hogy Árpád sirját Kalász és Pomáz között kell keresni. A későbbi kutatók Bél Mátyás feltevését tévesnek nyilvánitották és kialakult az a vélemény, hogy Fehéregyháza romjait Óbudán kell keresni. A Raktárutcai városi épületek előtt kiásott régi templom ősi köveit ma már áhitattal szemlélik a multak rajongói és képzeletükben ott lebeg Árpád fejedelem emléke, mert egyes történészek egész határozottan állitják, hogy ott helyezték sirba a honalapitót.

Most egy működvelő archeológus, *Sashegyi* Sándor, a DGT szerény tisztviselője olyan felfedezésről számol be, amely azt látszik bizonyitani, hogy mégis Bél Mátyásnak volt igaza, amikor Fehéregyháza maradványait és Árpád sirját Óbudától északra kereste. Sashegyi szülei Pomázon laknak, ott töltötte ifjuságát és, már diákkorában tapasztalta, hogy a határban érdekes, régi faragott kövek lelhetők, amelyekkel azonban senki sem törődött. *Azon a környéken sohasem végeztek ásatásokat.*

Sashegyi visszaemlékezett ifjukori észleleteire és miután régészeti tanulmányokat folytatott, elhatározta, hogy egyedül kezd kutatni Pomáz környékén. Eleinte maga kezdett ásni, majd egy-két embert is felfogadott segitségül és az eredmény kihetetlenül meglepő volt. Rengeteg — különösu a római korból származó leletet talált, igen értékes maradványokat és azokat összegyüjtve, átadta a Nemzeti Muzeumnak. *Különösen bőséges volt az anyag a Holdvilág-árok közelében.* A fiatal régész ott földalatti üregekre is bukkant, melyek szabályosan ki voltak képezve folyósókká és termekké. Minden jel arra mutat, hogy az épitkezés az Árpádházi királyok idejében történhetett. Miután Béla király Névtelen Jegyzőjének feljegyzései szerint is Árpád sirját a budai oldalon egy forrás és egy patak ölén kell keresni, Sashegyiben feltámadt a gondolat, hogy helyes nyomon jár és most már *lázas izgalommal, a legnagyobb titokban kutatott tovább.*

Igy akadt rá aztán a Holdvilág-árok közelében a Pálosok kolostorának és *Boldog Özséb* sirjának maradványaira. De még nagyobb felfedezést tett az ugynevezett Lissza-dombon. Ott nagykiterjedésü temetőre és Árpád-kori épületek maradványaira bukkant. Már eddig harminc sirt tárt fel Sashegyi és rengeteg kifaragott követ talált, amelyek az eddigi megállapitások szerint az Árpádok korából származnak. Mindeddig nem óhajtotta nyilvánosságra hozni munkálkodásának érdekes, nagy horderejü eredményét.

A Nemzeti Muzeum azonban már hosszabb ideje nagy érdeklődéssel kisérte buzgólkodását, sőt költségeihez szerényen hozzá is járult. Miután most már kétségtelennek látszik, hogy Sashegyi helyes nyomon járt és a leletek történelmi jelentőségüek, a Nemzeti Muzeum régészeti osztálya elhatározta, hogy *nagyarányú ásatásokat kezd Pomáz határában.* Az előkészületek már megtörténtek és mihelyt kedvezőre fordul az időjárás, nagyszámú munkással és kellő tudományos segédeszközökkel több régész siet Sashegyi segitségére, hogy a Holdvilág-árok közelében napvilágra hozzanak minden olyan maradványt, amely alkalmasnak látszik arra, hogy *végleg felfedezhessék Árpád fejedelem sirját.*

A történelmi szempontból felbecsülhetetlen akciót kissé hátráltatja az a körülmény, hogy Sashegyit a DGT áthelyezte olyan helyre, amely messze esik Budapesttől és igy pillanatnyilag nincs módja arra, hogy nagy művét befejezhesse. A Nemzeti Muzeum régészeti osztálya arra törekszik, hogy Sashegyinek lehetővétegye az ásatásoknál való közreműködést. Ha tehát a kutatás — ami valószinü — csakugyan eredményes lesz, akkor végleg el fog dőlni az évszázadok óta húzódó vita és *talán iaővel a Holdvilág-árok gyöngyörü tájéka uj zarándokhelye lesz a nemzetnek.*

*

Az „Árpád sirja" probémája körül két vélemény volt a multban, mint ezt *Szendrey* János, *Bártfai Szabó* László és *Gárdonyi* Albert ny. székesfővárosi főlevéltárnok idevágó összefoglaló tanulmányai irták meg. Hogy a pomázi ásatások során *Fehéregyháza* romjai kerülnek-e elő, illetőleg hogy a romok alatt olyan honfoglaláskori sirlelet fog-e előbukkanni, melyről kétségtelenül be fog bizonyosodni annak *Árpád* fejedelem sirjával való azonossága, az majd kiderül az ásatások végén. Ha azonban csak középkori kolostorromok kerülnek elő, az is szép eredmény lesz. *(Szerk.)*

Mentsük meg Buda és a Balaton idegenforgalmát

Husvéti számunkban egy igen érdekes és megszivlelendő balatonfüredi levél jelent meg, amit idegenforgalmi érdekeltségeink szives figyelmébe ajánlunk, mert az idén az előjelek szerint katasztrófális szezon lesz úgy Budán, mint a Balaton mellett is.

A külföldi csábításnak aligha tud valaki ellenállni s akinek csak kevés pénzecskéje van még, azért az idei szezont (május-október) arra fogja felhasználni, hogy szabadsága javarészét ne Budán vagy a Balaton mellett töltse, hanem külföldön. Az olaszok, osztrákok, franciák, németek, bolgárok már mostantól egész évi 80%-os vasúti mérséklése eltörpül a mi összes kedvezményeink mellett és nálunk még a kedvezmények igénybevételét az is megnehezíti, hogy számtalan irás, igazoltatás és miegymás kell, bolott csak az osztrák példára hivatkozunk: a megváltott jegy maga az igazolás az utlevél felmutatása mellett. Hiszen a jegyen rajta van a dátum s 7 nap mulva bárhonnét bárhová utazzon a hátártól—határig, vagy vissza, a 80 százalékos kedvezmény megillet. Ha bennszülött utazik Bécsből osztrák fürdőhelyre vagy onnan Bécsbe, az is megkapja a kedvezményt, de annak elég igazolás a jegye, nem kell előljárósági, fürdőbizottsági stb. sok irka-firka.

Nem lehetne-e ezt a praktikus módot nálunk: a budai és balatoni idegenforgalom érdekében megvalósitani?

Csak éppen próbaképpen?

Garzon-lakásba praktikus vasbutorokat készit
HUTTER és SCHRANTZ rt.
Budapest, VI., Vilmos császár ut 63.
Telefon: 1-229-18.
Mintalap ingyen

BUDAI CUKRÁSZDÁK
RAVASZ CUKRÁSZDA I., Krisztina-körut 75. szám.
Auguszt cukrászdában minden délután szalonzene
Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.
MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.
TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Sütemények egész Budán házhoz szállítanak
Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

HOLOCHER féle SANGHAY BAR XI., HORTHY MIKLÓS-UT 60.
Naponta TÁNC műsorral REGGELIG NYITVA
Vasár- és ünnepnap 5—8-ig ÖTÓRAITEA
Bel- és külföldi, valamint kinai italok
Asztalrendelés T.: 2—599—91

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS, TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Egyesületünk folyó hó 21.-én megtartott közgyülésén az 1936. évi zárszámadásokat jóváhagyta, az 1937. évi költségvetést pedig elfogadta. Megválasztotta a 40 tagú igazolóválasztmányát, valamint 10 póttagját. A tárgysorozatba felvett alapszabálymódositásra, tekintve, hogy az alapszabályszerű kétharmad többsége a tagoknak nem jelent meg, az április 11-ére összehivandó rendkivüli közgyülésen kerül sor, amely a megjelent tagok számára való tekintet nélkül az alapszabálymódositás tekintetében határozatképes lesz.

Öröklakásába csak **„Thermolix"** etage-fütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Adónaptár

Április 10: Az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányára a második (hatodrész lerovása bélyegekben, ha az adózó részére más lerovási mód előírva nincs.

Április 15: Az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának lerovása bélyegekben. A havi 240 pengőn felüli forgalmi adó márciusi átalánya készpénzben befizetendő. A havonta keszpénzben fizetők a március havi forgalmi adót készpénzben befizetik a bevallás benyujtásával egyidejüleg.

Krisztinavárosi szállitási vállalat
ATTILA-U. 23. TEL.: 1-614-44.
Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

Meghivó

Az „Otthon" Családiház és Öröklakástulajdonosok Egyesülete 1937. április 11-én, délelőtt 11 órakor I., Szent János tér 1/a. alatti helyiségében

RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉST

tart, amelyre az egyesületi tagokat ezúton tisztelettel meghivom.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az alapszabályok 1. pontjának megváltoztatása, illetve az „Otthon" előnévnek elhagyása.

Az alapszabályok 43. §-a alapján a közgyülés a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes.

Budapest, 1937. március 25.

BEYER JENŐ s. k.
ny. miniszteri főtanácsos, ügyvezető elnök.

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76.

A központi fütés és melegvizszolgáltatás ellenértékének levonási módja a házadóalapból

A házadóra vonatkozó H. Ö. 8. §-ának (7.) bekezdése szerint nem számitható a nyers házbérjövedelemhez a lakás fütéséért megállapitott összeg. Ha az e cimen felszámitott összeg azonban a tényleges kiadások nagysága szempontjából aggályos, ugy azt hivatalos becsléssel kell megállapitani.

A pénzügyi hatóságok gyakorlata szerint a fütés és melegvizszolgáltatásnak az értéke abban az esetben, ha a bevallásra kötelezett erre nézve igazolt adatokat szolgáltat, a felmerült tényleges költségek mérvében állapitatik meg. Tekintetbe vehető a fütőanyag beszerzésének, a felmerült egyéb üzemi anyagnak költsége, valamint a fütőnek fizetése. Nem veszik figyelembe a fütőberendezés karbantartási és amortizációs költségeit.

Abban az esetben, ha a házbirtokos a fütés és melegvizszolgáltatás tényleg felmerült költségeit nem igazolja, a hatóságok ezt a költséget becslés utján határozzák meg és pedig ugy, hogy a tulajdonképeni házbérből a melegvizszolgáltatásnál a tiszta bér 5, központi fütésnél 20, központi fütés és melegvizszolgáltatás esetén pedig 25 százaléka a levonás felső határa. A számitás egyszerüsitése végett bizonyos kulcsszámokat állapitottak meg. A melegvizszolgáltatásnál a levonható összeg a bruttó bér 1/21-ed része, központi fütésnél 1/6 része, központi fütés és melegvizszolgáltatásnál annak 1/5 része.

Ezek a kulcsszámok csak a lakásbérleményre vonatkoznak, üzleteknél az üzlet természete, nagysága és egyéb körülmények figyelembevétele mellett, de általában véve csak kiseb összegben állapitható meg a központi fütés értéke, de levonható érték legfeljebb a kulcsszámok szerint mutatkozó összegnek fele része erejéig terjedhet.

Ebből a szempontból viszont üzleteknek csak az utcára nyiló helyiségek tekinthetők. Ezek szerint a fütés dijának megállapitása szempontjából hentes, mészáros, sajtos, füszeres stb. üzleteknél a levonás legfeljebb a lakásukra megállapitott mérték fele összege erejéig teljesithető.

Viszont kávéházak, vendéglők, női divatszalonok, ügyvédi irodák, orvosi rendelők, irodahelyiségek általában, mozgó és egyéb szinházak stb., amelyek fütését az ott folytatott tevékenység egész napon át igényli, a központi fütés és melegvizszolgáltatás értékének meghatározása szempontjából a lakás-bérleményekkel azonos elbirálás alá vonandók.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Meglepő adatok passziv idegenforgalmunkról

A Központi Statisztikai Hivatal figyelemreméltó tanulmányt közöl *Magyarország passziv idegenforgalmáról*, az utolsó egy év adatainak megvizsgálása alapján. Kiváló szakember végezte a vizsgálatot, dr. *Szigeti* Gyula személyében, de az a meghatározás, amely passziv idegenforgalomnak nevezi a magyarok által külföldön tett utazásokat, nem találkozik egyhangú helyesléssel. Ha idegen országba megy is az a magyar, akiről statisztikát csinálunk, azért nem nevezhetjük ezt idegenforgalomnak. Maga az idegenforgalom-kifejezés sem jó, dehát már annyira belefurakodott a szókincsünkbe, hogy megszoktuk. Pedig szolgai fordítás a németből, a régi jó *venégjárás*, vagy *vendégforgalom* helyett. Aminthogy az sem helyes, ha a jó magyar feljön vidékről, úgy beszélünk róla, mintha idegen lenne. Ujabban maga a német is kezdi kerülni a *Fremdenverkehr* szót és sokhelyütt inkább *Gastverkehr*-t mond. De még az *utasforgalom* is jobb. A franciák találták el leginkább, amikor *tourisme*-t emlegetnek. Nálunk ez a szó ugyszólván elkésett, mert turizmuson nálunk a turisták kirándulásait értik és semmi esetre sem azt, amit odakint tourizmus-nak mondanak.

Kiderül a tanulmányból, hogy Magyarország *passziv* idegenforgalma 1935. május 20-tól 210.013 főre rúg. Ezek külföldön 3,062.555 napot töltöttek el és ott távolsági közlekedésre 6,522.439 pengőt költöttek. A szállodai, étkezési, helyi, közlekedési, bevásárlási stb. költségek összege 20,739.923 pengő, vagyis az összes költség 27,262.362 pengő lenne.

Közbevetően meg kell jegyezni, hogy a külföldiek által nálunk elköltött pénz 10 év előtt ötödennyit sem tett ki, de tavaly már meghaladta a 35 milliót, sőt egyes szakértők becslése szerint a 40-t is megközelitette.

Ilyen körülmények között a *passziv* jelzőt éppúgy kifogásolni lehetne, mint magát az *idegenforgalom* kifejezést. De különösen nem ajánlatos, hogy kifelé nagyon is szembetünjék ennek az emlegetése. Ez, természetesen nem a jeles statisztikus Szigetinek szól. Sokkal inkább figyelnek erre külföldön, mint azt a laikusok tudják és ha túlhangosan állitjuk tilosra a kifelévágyók váltóit, itt is ott is ellenhatás támadhat. *Egyáltalán* nem érdekünk, *hogy idegenforgalmi vámsorompókat állitsunk fel.* Annál kevésbbé, mert a legujabb vizsgálódások szerint a kiutazók jelentős része csoportban megy és sokkal kevesebbet költ, mint az egyéni, vagy éppen a luxusutas. Többféle egyéb utazás pedig fontos szempontokból, amelyeket most nem akarunk részletezni, valósággal kivánatos, de hogy csak egyet emlitsünk, ilyen a rokoni látogatás az elszakitott területekre. Szükség is volna rá, hogy ezeknek a statisztikáját jól elkülönitsük, amennyire lehet a cseh, jugoszláv, román és valamennyire az ausztriai exmagyar területen is.

Németországba 5.764, Jugoszláviába 11,681, Itáliába 13.891, Romániába 17.693, Csehszlovákiába 68.438, Ausztriába 75.574 magyar utazott. Ugyanannyi tért vissza. *Kereső foglalkozás* végett utazott külföldre és onnan nem tért vissza mindössze 8,132. Túlnyomórészük Ausztriába ment: 3.499. Valamikor tizezrekre szaporodott a Franciaországban dolgozók száma, mig tavaly már csak összesen 1.755 ember utazott oda és ebből mindössze 65 foglalkozás végett. Németországba sem mentek ki többen kereset céljából, mint 339-en.

A tanulmány szerzője szerint kivánatos, hogy minden egyes utazásnál jobban ellenőrizzék a magyarokat, uj külön lapot állitsanak ki és kötelezzék az utasokat, hogy pontosan adjanak számot róla: hol jártak, melyik áliamban mennyi időt töltöttek, hogy felderithessék azt is: mennyit költöttek?

Maga a közönség nem nagyon rajong a sokféle kérdésért. Molesztálásnak tekinti, a nagyobbik rész nem is felel őszintén, de az Ibusz és a budapesti osztrák iroda, valamint más hasonló szervek és a Nemzeti Bank segitségével, főképp a csoportos utasok kiadásait elég jól kiszámithatják. A három kategóriára osztott szállodák és penziók adatvizsgálatai nyomán nagyobbára ki tudták számitani, hogy mennyi az átlagos napi költség, továbbá a vasuti utazás költsége.

A 27.2 millió pengő kiadásból 10.1 millió pengő ausztriai utazásokra esik, ez az egésznek 37 százaléka. Csehszlovákiára már csak 3.9 millió jutott, de ebből is 1.3 millió a vasuti jegyekre esik, jelentős részben átutazók jegyeire. *Itáliában a végösszeg* 3.7 millió, *Németországban* 2.5 millió, *Jugoszláviában* 1.1 millió és ebből 0.5 millió a vasuti jegyek összege; azért ilyen sok, mert a szerbeknek jelentős bevétele van az Itáliába átutazó magyaroktól.

Tisza Testvérek II., FŐ-UTCA 12. Tel.: 1—527—13 | Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

Bánlaky Géza előadása a Szent Gellérthegy Barátainak Egyesületében

A Szent Gellérthegy Barátainak Egyesulete április 5-én, hétfőn délelőtt tartotta XV. évi rendes közgyülését a Szent Gellért-szálló hangversenytermében. A közgyülésen Bánlaky Géza, a székesfőváros gyógyfürdői és gyógyforrásainak központi igazgatója rendkivül érdekes előadást tartott. „A Szent Gellérthegyi fürdőcsoport problémái" cimen. Az előadást a Budai Napló legközelebbi szama részletesen ismerteti.

Uj fürdőügyi és idegenforgalmi könyvtár

Április közepén nyilik meg Budapest legujabb könyvtára, a Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság helyiségében, a Vigadó-tér 3. szám alatt. Tulajdonképpen megvolt már a könyvtár előbb is, csak most kiegészitették és egyuttal a nagyközönség számára is hozzáférhetővé tették, mert eddig eldugott helyen, az Orvosegyesület Szentkirályi-utcai házának III. emeletén volt, mint a nagymultú Balneológiai Egyesület tulajdona. A leginkább fürdőügyi, tudományos és ismeretterjesztő könyvek tára *Frank* Miklós dr. főtitkár vezetése alatt rendelkezésére áll minden érdeklődőnek.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24

Vastagh György szobrász elégedetlen a felavatás előtt álló Hadik-szobor elhelyezésével

Április 29-én avatják fel a legendás huszárgenerális lovasszobrát a Várban

Uj szoborral lesz gazdagabb a Vár: április 29-én leplezik le az Uri uccának a Szentháromság uccába betorkoló szakaszán *Hadik* András tábornagynak, a volt császári és királyi 3-ik huszárezred örökös tulajdonosának lovasszobrát. A szoborbizottság, élén *Schreidt* József tábornokkal, fáradhatatlan odaadással gyüjtötte össze a költségeket, amelyek lehetővé tették, hogy a vitéz huszárgenerális emlékét méltó emlékmü örökitse meg. A bizottság lovasszobor mellett döntött és ennek megalkotásával *Vastagh* György szobrászmüvészt bizta meg. A kiváló müvész nagy lelkesedéssel és komoly történelmi tanulmányok alapján végezte el hálás feladatát. A tábornagy aremását egykori portré után, a pompás arab lovat pedig a bábolnai ménes egyik leghiresebb paripája után mintázta meg.

A szobor a talapzattal együtt a mult héten készült el s mindjárt hozzá is fogtak felállitásához. Az egyszerü talapzatot haraszti márványból *Derzsy Gergely* kőfaragó mester faragta ki nagyon izlésesen. A szobrot *Szili* István öntődéje öntötte bronzba.

Elől a talpazaton ez az aranybetüs felirat van:

Futaki
Gróf Hadik András tábornagy
a cs. és kir. 3-ik huszárezred örökös tulajdonosa, a Mária Terézia rend nagykeresztjének vitéze
1710-1790

A talapzat baloldalán rövid történeti foglalat hirdeti arany betükkel:

A császári és királyi 3-ik huszárezred 1702-1918-ig állott fenn. Ezen idő alatt 16 hadjáratban, 498 csatában és ütközetben vitézül és becsülettel harcolt királyáért, hazájáért és a magyar huszár becsületéért.

A talapzat jobb oldalának felirata:

Az 1914-18 világháboruban elesett hős bajtársak kegyeletes emlékére, az ezred fennállása óta hősi halált halt Hadik-huszárok és nagyszerü örökös ezredtulajdonosuk iránt érzett hálájuk jeléül emelték a régi cs. és kir. Hadik-huszárok.

A talapzat hátsó részén az ezred életkora van feltüntetve: 1702—1918.

Szombat óta lepellel letakarva készen áll már a szobor az Uri ucca és Szentháromság ucca találkozásánál, homlokzatával a Szentháromság ucca felé fordulva. Már most megállapitható, hogy a *kiváló müvészi alkotásnak ezen a ponton nincs megfelelő térhatása.* Mintha el volna dugva: nem lehet látni sem a Bástya sétány, sem a Szentháromság-tér felől jövet, az elég mély Uri uccának pedig háttal fordul.

A *Budai Napló* munkatársa kérdést intézett a szobor alkotójához, *Vastagh* György szobrászmüvészhez, megfelelőnek tartja-e az esztétikai és térhatás szempontjából megkövetelt követelményeknek a szobor elhelyezését?

— Egyáltalában nem felel meg! — válaszolja őszintén a müvész és szavaiból ki lehet érezni az elégedetlenséget. Az én elgondolásom az volt, hogy a szobor diagonális vonalban, az Uri uccára fordulva álljon homlokzatával. Igy sokkal jobban hatott volna. A szoborbizottság tulnyomó többsége az én álláspontomat fogadta el, mégis az történt meg, hogy két szavazattal negyven ellen — a két szavazat győzött. Két kiváló épitész kardoskodott a jelenlegi elhelyezés mellett és keresztül is tudták vinni, hogy a müvészi szempontok helyett az ő akaratuk érvényesüljön.

— Sajnálatos dolog — mondotta lemondóan Vastagh György — de a dolgon már nem lehet változtatni.

— Nem lett volna-e megfelelőbb a Koronázó templommal szemben elterülő üres telek, amelyet hir szerint parkká akarnak átalakitani?

— Semmi esetre sem. Jobb helyet, mint ahol a szobor áll, nem igen lehetett volna találni. Az épitészeti rész itt nagyon szép és teljesen beillett abba a korba, amelyben Hadik generális élt. Épp ezért nagy kár, hogy a müvészi hatást a szobor helytelen felállitása csökkenti.

Minthogy április 29-ére tervezik a szobor leleplezési ünnepet, még elég idő áll rendelkezésre, hogy a lovasszobrot, amely Vastagh György egyik legragyogóbb müvészi teljesitménye, a müvész elgondolása szerint a legjobb elhelyezésben és megfelelő térhatással hirdesse a hős tábornagy és a vitéz Hadik-huszárok dicsőségét.

BELLEVUE-ben
UJ VEZETÉS — HIRNEVES SZAKÁCS
KITÜNŐ ITALOK, — MÉRSÉKELT ÁRAK
ÁPRILIS HÓ 1-TŐL SETÉT GYÖRGY ZENEKARA
TÁNC

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
II., Keleti Károly utca 1. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

Eladó öröklakások

Páratlan öröklakásaink, szabadalmazott örökotthonaink huszonharmadik társasházunkban olcsó életet, gondtalan háztartast, értékálló életjáradékot biztositanak! Épülnek saját telkeinken, csendes, pormentes, szanatóriumi fekvésben, a Böszörményi út 17-nél és a Széll Kálmán térnél, a Városmajor ősparkjánál, a Káplár-utcában, egyszobás, egyszoba-, kétszoba hallos és nagyobb öröklakások és örökotthonok. Utóbbiak berendezett központi konyhával, étteremmel, személyzeti szobákkal. Központi fütés, állandó melegviz. Az épitési anyagok drágulása ellenére olcsó fixáru, elsőrendü épitkezés, utánfizetések kizárásával. Fényes jövedelem, díjtalan bérbeadás. Prospektusok. Centrum Házépitő Vállalat, Horthy Miklós-út 15. (269—301.)

Fadrusz u. 23. most épülő májusi belköltözésre kész társasházban garszon, 2 és 3 szoba hallos, összekomfortos, déli és keleti fekvésü, önálló telekkönyvi tulajdonjoggal, előnyös feltételek mellett eladók. Érdeklődni I. Szent János-tér 1/a, félemelet 7. Telefon: 1-543-62.

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

Tavaszi toalettekhez, **legszebb rókák,** szkunkszpelerinek legolcsóbban **CSERY GYULA** szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

MINT A FÁK

Irta TERNYEI ÁRPÁD

A fát irigyeltem meg én,
kitárja boldog ágait,
az ég felé, a nap felé,
magasra tárja lombjait.
Bár én is úgy olvadhatnék
bele az égi kék derűbe
s karom kitárva, meztelen
ihatnám a szelet s a fényt.

Nem is vágyódom másra már, —
könyvek, tudomány, hasztalan.
Sok napom, sok éjszakám
töltöttem könyvkriptákban el.
Keresem az eszmét, ama
liaérc-fényt, mely csúf életünk
felett szép és káprázfató
játékot játszik csábosan.

Vérgőz párázza ezt a fényt:
alattunk gyűlölet-mocsár.
S nincs más menekvés, mint a nap,
tiszta kék ég és a fák.
Nem is vágyódom másra már,
kiállok a nagy ég alá,
karom kitárom s részegen
iszom a napfényt, mint a fák.

Dr. Földes Papp Károly köszöntése. Dr. Földes Papp Károlyt, a budai ref. egyház segédlelkészét születésének évfordulója alkalmával, április 5-én meleg ünneplésben részesitették. Az ünnepeltet dr. Borbély Kálmán miniszteri tanácsos és gazdasági főtanácsos, a budai ref. egyház nagyérdemű presbitere lelkes szavakkal üdvözölte. Nagy hatást keltő beszédében ékes szavakkal rámutatott az ünnepelt érdemdus tevékenységére s szivből és lélekből fakadó bensőséges jókivánságokkal köszöntötte őt. A lelkes hangulatban lefolyt ünneplésen jelen volt többek között Haypál Béla ref. lelkész, dr. Bary Zoltán kir. ügyész, presbiter, dr. Péter János a Filadelfiai Diakonissza Egylet lelkésze, dr. Czeglédy István a kelenföldi ref. egyházközség segédlelkésze, nemes Pintér Lajos a budai ref. egyház gazdasági ügyvezetője, Papp Albert ny. ref. lelkész, v. Tóth József és mások.

Böngérfi Kálmán tragikus halála. Tragikus sors vetett végett a Budai Napló régi munkatársának: Böngérfi Kálmán dr. tanfelügyelőnek. A Dunából fogták ki alig felismerhető holttestét és ugy a család, mint ismerősei rejtély előtt állanak. A kiváló tanférfiu jeles költő volt és a Budai Napló nem egy kedves irását közölte a magyar fajtájának rajongón szerető poétának.

Reflexiók a Budai Napló „Füredi levelére." Reflexiók jönnek mindenünnen a Budai Napló husvéti számában megjelent Füredi levélre, amely felhivta az illetékes körök figyelmét a balatoni mizériákra. A cikk elevenbe vágott. ottani levelezőnk jól ismeri a helyzetet, de gyógyitani csak ugy lehet, ha személyi sérelmeket kikapcsolva, közös erővel dolgozunk a balatoni idegenforgalomnak, főleg a csodálatosan szép, ősi Fürednek emelésén. A cikkirót nem vezette harag vagy animózitás, sőt, rajongó szeretete a Balatonvidék iránt sugallta a nagyonis objektiv cikket, amelyet a fővárosi sajtó is megértéssel fogadott. Ezért nem tudjuk megérteni sem a Balatoni Kurir, sem a Balatonfüred kitünő laptársainknak epés hangu reflexióit. Cáfolni kellett volna közismert tényeket, nem pedig epéskedni. Igy nem érjük meg egymást a közös cél érdekében s nem tudunk gyógyitani.

Gazdát cserélt a Gül Baba étterem. Április elsejével uj gazdát kapott a konyhájáról híres Gül Baba étterem. Az uj tulajdonos, aki a Carlton szálloda kávéházának volt husz évig a főpincére, Kreytle Jenő, igazán hozzáértő szakember, akinek vezetése mellett csak növekedni fog az étterem nivója és jóhire. Értesülésünk szerint az uj tulajdonos még az idén különböző átalakításokat fog végrehajtni,ugyhogy az étterem az őszre már valóságos idegenforgalmi látványossága lesz Budának.

Szórakozzunk Budán

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
Szántó-Virág együttes Doby Juci, a Király Szinház művésznője felléptével

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

KÖZGAZDASAG

A Magyar Francia fuzióját jóváhagyta a felügyelőhatóság

Már beszámoltunk arról, hogy a Magyar-Francia biztosító rt. részvénytőbbségét a Müncheni viszontbiztosítótól a Fonciere megszerezte.

A Fonciere a Magyar-Francia biztosítót be akarja olvasztani és ehhez a tranzakcióhoz hosszas tárgyalások után hozzájárulását adta a biztosító intézetek felügyelőhatósága.

A fuzió keresztülvitelére a Foncieret nem tudni, mi indította, mert a *Magyar-Francia biztosító üzletállománya jóval meghaladja a Fonciere-ét* és a Magyar-Francia biztosító beolvasztásával az üzletállomány nyilván lényegesen apadni fog, ami feltétlenül veszteségnek könyvelhető el.

Nem kívánunk a fuzió rentábilitásával mélyebben foglalkozni, de rá kell mutatnunk arra a veszedelemre, amely mintegy ötszáz magántisztviselő létérdekét veszélyezteti.

A Magyar-Francia biztosító rt. üzleti eredménye nem teszi indokolttá a vállalat beolvasztását, aminek következménye a teljes megszünés lesz, mert a Magyar-Francia, mint régi megalapozott vállalkozás, a legutóbbi időkig a legsúlyosabb gazdasági viszonyok közepette is a viszonyokhoz képest gyönyörű üzleti eredményeket produkált.

Értesülésünk szerint, ha történtek is az utóbbi években az rt. ügyvezetésében hibák, azok nem vezethetők vissza az intézet élén álló kiváló szakemberek tévedéseire, hanem azok oka abban rejlik, hogy a Magyar-Francia ügyvitelében nem a biztosítási üzletpolitika, hanem a könyvelés technikája dominált. De az sem kielégitő módon, amit a mult év őszi revizió alkalmával *Bischoff*, a kiváló biztosítási szakértő, a Müncheni Viszontbiztosító kiküldöttje állapított meg. A Müncheni Viszontbiztosító elhatározását, hogy szabaduljon a Magyar-Francia biztosító részvényeitől, ezen revizió váltotta ki.

Pogány Tivadar igazgató-főkönyvelő, aki a vállalat vezetésében jelentékeny részt biztosított magának, ügyvezetési buzgalmát inkább az intézet tisztviselői karának kárára és egyéb vérmes céljainak elérésére használta fel.

Pogány Tivadar igazgató-főkönyvelő egyéni kvalitásait el kell ismernünk, de kétségbe kell vonnunk, hogy mint ilyen nagy vállalat felelős vezető embere, aki Napoleont felülmúló koncepciókat hoz mozgásba és hivatásán kivül idejét toll, ruhakonfekció és egyben egyetemi tanulmányok folytatására is be tudja osztani, egész tehetségét a vállalatának szentelheti-e ?

Ha *Pogány* igazgató sokoldalú tehetségét a vállalat könyvvezetésére koncentrálta volna és az ügyvezetést nyugodt lelkiismerettel az egyébként is arra illetékes szakférfiaknak átengedte volna, mint amilyen *Balabán* György ügyvezető igazgató és a vállalat régi kipróbált igazgatói, úgy a Magyar-Francia biztosító ötszáz tisztviselőjének nem forogna veszélyben a kenyere.

Vécsey Mátyás

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü **borainak** kimérése I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

Az Országos Központi Hitelszövetkezet közgyülése

Március 31-én Beöthy László elnök elnökletével tartotta az Országos Központi Hitelszövetkezet harminchetedik közgyülését, amely az igazgatóság előterjesztett jelentéséből örömmel vette tudomásul a központ és a köteléki hitelszövetkezetek kedvező üzleti eredményét. A hitelszövetkezeti hálózat iránt megnyilvánult bizalomra jellemző, hogy a szövetkezeti tagok létszáma egy év alatt huszezerrel emelkedett s már 423.852 család tartozik a hitelszövetkezetek hatáskörébe.

Ugyancsak az 1936. esztendőben a hitelszövetkezeti üzletrészek értéke kétmillióval, a takarékbetéti állomány körülbelül hárommillió pengővel emelkedett. Kedvezően alakult az Országos Központi Hitelszövetkezet mult évi mérlege is, amely 436.330.37 pengő tiszta nyereséggel zárult. A zárszámadások letárgyalása után a közgyülés ujból három évre alelnökké választotta Schandl Károly dr. vezérigazgatót, az igazgatósági tagok sorába pelig beválasztotta Putnoky Móric országgyülési képviselőt és Patacsi Dénes országgyülési képviselőt.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

100 százalék

Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik.

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II Margit-krt 8. T. 1-543-98.

CAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.
Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

CSILLÁR, RÁDIÓ, VILLANY

VÁGÓ PÁL hat. eng. villanyszerelési és müszaki váll. —CSILLÁROK—
I., Horthy M. ut 21. T.: 2-680-86. XI., Horthy M. ut 64.
5% engedmény rádió, csillár és felszerelési cikkek után

ÉTTEREM

Eszterházy Étterem és Kávészalon
XI., Verpelóti-ut 4/6 Telefon: 2—594—89.
5% havi bérleteknél.

FEHÉRNEMŰKÉSZITŐ

„MADELEINE" uri- és női fehérnemü, kötöttárú és harisnyaszaküzlet
XI., IRINYI JÁNOS UTCA 12. SZÁM. (Horthy-körtér)

FÉNYKÉPÉSZ

TELCS ERZSI fényképészeti műterme és fotocikkek szaküzlete, amatőrképek kidolgozása.
I., ATTILA-UTCA 12. (ROHAM-U. OLDAL)

HÖLGYFODRÁSZ

LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósfullám és hajfestés után

KÁVÉ, TEA

„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55. Naponta friss pörköltkávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZÖRŰS

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÖNYVKÖTŐ

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szefferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

Tarjányi László órás, ékszerész
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

URI SZABÓ

SAMU ISTVÁN URI DIVATSZABÓ
I., ATTILA-UTCA 29. TELEFON: 1—609—27

Kedvező fizetési feltételek
VIDA LÁSZLÓ angol uri szabó
II. Margit krt 56
Tel: 1-548-42.

VARRÓGÉP, KERÉKPÁR

ZLAMAL LAJOS
varrógép, kerékpár és gramofon üzeme
I. Krisztina - körut 30. szám.

A MAGYAR-HOLLANDI BIZTOSITÓ KEDVEZŐ ÜZLETÉVE

A Magyar-Hollandi Biztositótársaság igazgatósága május elején közzéteszi az 1936. üzletévre vonatkozó mérlegét és évi jelentését, megtartja közgyülését és egyidejüleg a Felügyeleti Hatósággal egyetértően javaslatot tesz az intézet további vezetését illetőleg.

Értesülésünk szerint ugy a biztositótársaságnál, mint a hozzátartozó pénzintézetnél nagyobbszabásu tőkeemelést fognak keresztülvinni. A társaság ezévi üzletmenete minden zökkenés nélkül folyik, sőt üzletszaporodás konstatálható.

A TÖRÖK-LABOR KÖZGYŰLÉSE

A Török-Labor gyógyárunagykereskedés és Vegyészeti Gyár Rt. április 8-án tartja közgyülését. A vállalat 500.000 pengő alaptőke mellett f. évi nyereség címén 14.531 pengőt mutat ki. A mérlegee a legnagyobb óvatossággal állitották össze, 44.620 pengőt fordítottak leirásokra.

A BOHN TESTVÉREK TÉGLAGYÁR RT. KÖZGYŰLÉSE

A részvénytársaság ezidei mérlegét 2.322 P. tiszta nyereséggel zárták. Ez az eredmény azonban a vállalat 600.000 pengős alaptőkéjével szemben majdnem egyenlő a semmivel.

Ez a mérleg mutat a legjobban a téglagyárak üzleti nehézségeire. Igazán minden dicséretet megérdemel a gyár vezetősége, hogy a rossz viszonyok és a különböző nehézségek mellett is nyereséges mérleggel tudta lezárni az idei üzletévét.

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés

Irta: **FRIEDLÄNDER ANDOR,**
a Budai Általános Takarék vezérigazgatója

Húsvét hetében a külföldi tőzsdék szirárd irányzata mellett a mi tőzsdénk tartott volt és lényegesebb eltolódások nem mutatkoztak.

A bécsi tőzsde az utóbbi napokban lanyhán tendált és az eddig szilárd irányzatot mutató newyorki tőzsde is ellanyhult.

A külföldi tőzsdékről jövő irányzat nálunk is éreztette hatását és a két napos ünnep után megnyiló keddi tőzsdei nap az egyenetlenség képét mutatta.

Szenzációt keltett a Ganz részvények iránti kereslet, mely ennek az értékpapirnak az árfolyamát majdnem 37.— pengőig emelte. A fegyvergyár részvényeken kivül a Borsódi szén, Asphalt és Levante részvények emelkedtek és nyereséggel zárultak a Telefon, Pamutipar, Magyar Cukor részvények is. Az Izzó, Bauxit, Kőszén, Trust, Urikányi árfolyamai olcsóbbodást mutatnak ki. A bankrészvények piacán mérsékelt volt a forgalom.

Befolyásolta a piac helyzetét a genfi tőzsdén jegyzett magyar értékek árcsökkenése is, azonban az alapirányzat mindvégig bizakodó maradt.

A Mercur Váltóüzleti Rt. április 6-án tartja közgyülését székházában. Az intézet mérlege bőséges tartalékolások után 22.110 pengő tiszta nyereséget mutat. A mos elmult üzleti évben az intézet üzletei nagy arányokban fejlődtek. Igy például a váltótárcája 407.954, kihelyezései 4,724.802 és takarékbetétállománya 6,010.229 pengőre emelkedtek.

A Hydroxigén rt. már eddig is gyártott Hydroxgen fertőtlenitőlugot, amelynek főhatóanyaga natriumhipoklorit és kórházakban eddig is rendszeresen használták, azonban az influenzára való tekintettel most gyárak, üzemek, intézmények számára is hozzáférhetővé tette azzal, hogy 5 és 10 kg-os ballonokban hozza forgalomba. Ezzel lehetővé teszi, hogy ezt a nagy baktériumölő képességü és rendkivül olcsó fertőtlenitőszert az ipar és kereskedelem széles rétegei is igénybe vehessék. Olcsóságát jellemzi, hogy a szublimátnál és formaldehydi saponatusnál sokkal erősebb baktériumölő képességü higitásban ára még mindig 2 literenként csak 1 fillér.

Változatlan a Pamutipar osztaléka. A mágyar Pamutipar Rt. értesülésünk szerint áprilisban tartja közgyülését. A vállalat multévi forgalma további emelkedést mutatott, azonban a nyersanyagok drágulása a készáruk eladásában nem jutott megfelelően kifejezésre.

A Pamutipar előreláthatóan változatlan osztalékot fibet.

35 százalékkal emelkedett a Nemzetközi Gépkereskedelmi forgalma. A Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt. mezőgazdasági gépüzlete és gépkocsiüzlete terén jelentős fellendülés mutatkozott. A vállalat a változatlan költségek mellett 35 százalékkal nagyobb forgalmat ért el. A vállalat folyó üzletéve már felesleget eredményezett, azonban az egyes országokban életbeléptetett és folytonos változásoknak alávetett gazdaadós rendelkezések következtében a régi kinnlevőséggel kapcsolatban leirások váltak szükségessé, s ezek felemésztették a folyó üzletév feleslegét.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

Vitézi est Csillaghegyen. A pomázi járás vitézei ápr. 3-án Julián barát emlékezetére tartottak táborozást. Az estét műsor előzte meg, irredenta számokkal és utána volt a vitézibál. Az estély rendezése és a műsor kiválósága vitéz Benkő József vitézi hadnagy, tanár érdeme, aki az Ázsiában visszamaradt magyarokat keresni indult Julián barátot idézte lelkünk elé, hogy mi se felejtsük el elszakadt véreinket és az ő fáradhatatlanságával, mindent legyőző hitével, teljes lelki odaadásával törekedjünk kapcsolatot teremteni, majd egyesülést létrehozni azokkal a testvéreinkkel, akiket tőlünk kegyetlenül elszakitott Trianon. Példaadóbb és nemesebb tartalma egy vitézi estnek nem is lehetett és köszönet érte a pomázi vitézeknek.

Magyar dalegyesület Lengyelországban. A Székesfővárosi Elektromos Művek Dalköre április 9-én indul nagyjelentőségű lengyelországi dalos körutjára. Varsóban 11-én, Krakóban 13-án és Lembergben 15-én fog hangversenyezni zenekari kisérettel. A hangversenyek a magyar zenének és dalnak külföldi kultuszát és a lengyel-magyar barátság elmélyitését célozzák. Ünnepélyes bucsuztatás pénteken reggel fél 7 órakor lesz a Keleti pályaudvaron. A hangversenyen közreműködik Herz Lili zongoraművésznő, a varsói Chopin verseny egyik győztese. Az ének és zenekart Máriássy Müller Károly zeneigazgató vezényli.

Repülőest a Rómaifürdőn. Szombaton, április 3-án az Esztergom-Rómaifürdő Sportrepülők Egyesülete propagandaestét rendezett szép sikerrel. Zsolnay Frigyes igazgató a Telep Egyesület nevében ülvözölte magasszarnyalásu beszédben a repülőgárdát és lelkesitette az ifjúságot a további munkára. Zoltán Béla mérnök tartotta meg ezután tanulságos előadását: „Az ember harca a levegővel és győzelme" cimen, amelyhez a vetitést Flóri Győző tanitó végezte igen ügyesen. A záróbeszédet Madaras Aurél plébános, az Egyesület elnöke mondotta el, akinek fáradhatatlan munkája, páratlan agilitása növelte naggyá az Egyesületet. Fanatikus hittel fütött, hazaszeretettől izzó szavai a repülő tábort, amely eddig is elsőhelyre jutott teljesítményei révén, de az egész hallgatóságot is ugy fellelkesitették, hogy az egyesület jövőbeli virágzása és eredményes fejlődése biztositottnak mondható.

A Virágkedvelők Egyesülete szobanövény és kiskert ápolási tanfolyamot tart, április 8-án csütörtökön, d. u. fél 5 órakor az egyesület helyiségében, VIII., Eszterházy ucca 4. sz. alatt „Oltásmódok ismertetése" címen, bemutatással Füredy Jenő tart előadást. Minden érdeklődőt szívesen látnak. Felvilágositással szolgál a központi iroda: VI. Podmaniczky ucca 29. II. 9. (Telefon: 1-163-53.)

Az Állami gépjáróművezetőképző (soffőr) tanfolyam a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézetben (Budapest, VIII., József körút 6.) április 12-én este fél 7 órakor nyilik meg. Beirás és a felvételhez szükséges ürlapok kiadása naponta d. e. 10—12 óra között az igazgatósági irodában.

Szinház

A Kisfaludy-szinház műsora. Az óbudai Kisfaludy-szinház április 9-étől, péntektől április 15-éig csütörtökig Sarkadi Aladár vendégjátékával és Ferenczy Marika felléptével szinrekerül: Mozgalmas éjszaka, zenés kacagás három felvonásban. Főszereplők még: Elek Piri, Földes Klári, Fáskerti Mária, Rákos Tibor, Boháty Lajos, Sós Mihály, Békessy József.

*

A végzet asszonya. Egyszer egy évben csinálnak filmet Greta Garboról, de annak sikere a következő évig tart. Dumas „A kaméliás hölgy" c. drámájának filmváltozata ismét a vászonra került: „Camille, a végzet asszonya" cimmel. A történetet nagyon sokan ismerik, mégis nagy sikere van, ami Garbonak és Robert Taylor-nak köszönhető. A Metro-Scala filmszinház telt házai igazolják a sikert.

*

Sonja Hennie-re, a műkorcsolyázás verhetetlen világbajnoknőjére még mindenki élénken emlékszik. Az élelmes amerikaiak „Jéghercegnő" címmel filmet csináltak róla. A bájos, üde Sonja a legkáprázlatóbb műkorcsolya produkcióit mutja be, a közönség nevető idegeit igénybevevő mese keretében. A sikerült filmet a Rádius és Corso mutatja be.

*

A Simplon mozi mutatja be ezen a héten a szinpadon és filmen óriási sikert elért filmet, a „Lovagias ügy"-et.

*

Átrium és Royal Apollo mutatta be a „Kémek—ellenkémek" című filmet. A kémekkel tulzsufolt filmben a kémnő és az ellenkém egymásba szeretnek és a szerelemnek az ellentétes érdekü megbizatással való viaskodása teszi érdekessé az izgalmakban bővelkedő filmet. Conrad Veidt, ez a markáns egyéniségü, már kissé öregedő szinész, tökéletesen alakítja a német kémszervezet fejét, Vivian Leigh, a gyönyörü francia kémnő, a stockholmi divatszalon tulajdonosnő, megszereti az elegáns kapitányt, akiről csak a későbbiek folyamán tudja meg, hogy német kém. — A film nagy sikert aratott azok körében, akik szeretnek végigizgulni egy filmet.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

SPORT

A Budai „11" egyre javul. A Nemzeti Bajnokság vasárnapi fordulójában a Budai „11" az Elektromos Fradit-verő csapata ellen játszott az Üllői uti pályán 22.000 néző előtt. (Ez a szám nem annyira a Budai nézőit jelentette, mint „inkább" a rákövetkező derbynek szólt.) A fekete-fehérek magyszerü lendülettel, a kapu előtt elismerésre méltó határozottsággal jászva, percek alatt 3:0-ra vezettek, noha az Elektromos is lelkesen és jól küzdött, ámde csatársoruk nem birt az oroszlánmódra küzdő budai védőkkel. A második félidőben az iram csökkent, a nehéz talaj ugyanis sokat kivett a játékosokból. A Budai még egy gólt ért el a szemfüles Vermes révén, míg Szendrődi az utolsó percekben lőtte az Elektromos „tiszteletdugóját". A Budai ezzel a győzelmével immár a tabella 9. helyére tornászta fel magát, egyre távolabb kerülvén a „kiesési zónából". A csapat kitünően játszott és nem egyszer ragadta tapsra a nagyszámu közönséget. Gyakran hallottuk a csodálkozó megjegyzést: „jó kis csapat ez a Budai, állhatna feljebb is a tabellán, ha mindig igy játszana!" — Na persze, ha mindig igy játszana!...

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 66a. TELEFON: 1-660-27.

Az épülő Buda

I. Dezső u. 10. Emeletráépítésre dr. Kovács Nagy Sándor és nejének, IV. Veress Pálné u. 10. (Tervező: Horváth Szabolcs, IX. Üllői út 119.)

I. Bazin u. 12. Földszintes házra dr. Boschán Zoltán és nejének, VI. Bajza u. 29. (Tervező: Vadász Mihály, I. Torbágyi út 40.)

I. Mátyás Király u. 49. Földszintes házra Gerendás Miksa és nejének, II. Orsó u. 33. (Tervező: Berki József, Ujpest, Nádor u. 72.)

II. Donáti u. 26. Kettőemeletes bérházra, Glaser Elemér és tsainak u. o. (Tervezők: Kudelka György és Simó Gábor, I. Attila u. 55.)

II. Aranka u. 3. Egyemeletes toldalékra Pagani Frigyesnének u. o. (Tervező: Sajgó Alfréd, IX. Üllői út 69.)

III. Kolostor u. 14. m. földszintes családi házra, dr. Rosznáky Jenő és nejének, Krisztina körút 61. (Tervező: Demény Lajos, II. Érmelléki út 4.)

XI. Magyarádi út 16. Emeletráépítésre Sebestyén Béla és tsainak u. o. (Tervező: Strausz Tibor, VII. Sip u. 17.)

XI. Ugron Gábor u. 2578/33. Ulbrich Lászlónénak, XI. Előpatak u. 57. (Tervező: Ulbrich László, XI. Előpatak u. 57.)

Közmunkák Budán

Nagyszabásu utrendezés és csatornaépités Budán. A főváros út- és csatornaépitési szakbizottsága április 9-én tartja legközelebbi ülését, amelynek napirendjén több Budát érdeklő útrendezés és csatornaépités szerepel. Igy: megépitik a Hegyalja-útnak, a Horgony-ucca és Berényi-úcca közötti szakaszát 120.000 pengő költséggel; az útvonal a budai hegyvidék, a Balatoni-út és az új repülőtér forgalmát közvetlenül vezeti be a városba és ezért szükséges annak mielőbbi kiszélesitése, illetve rendezése. Husz méter szélességben épitik ki a Hegyalja-útnak ezt a 550 méter hosszú szakaszát. Rendezik a Műegyetemi-rakpartnak a Bertalan-utca és a Horthy Miklós-hid között levő szakaszát is. A rendezést az új Dunahíd előrehaladott épitése teszi szükségessé. A III. kerületi Névtelen-ucca, Vend-ucca és Cimbalom-ucca közötti szakaszát a Magyar Általános Ingatlanbank saját költségén végezteti. A kiépitendő útszakasz 250 méter hosszú és 10 méter széles lesz. A csatornaépitési program kapcsán új csatornát épitenek a Gyimes-uccának az Orbánhegyi-út és a Vöröskő-ucca közti szakaszán 272 méter hosszuságban, 16.000 pengő költséggel. A Vöröskő-uccában, a Nárcisz-ucca és Fodor-ucca közti szakaszon 262 méter hosszban 13.000 pengő költséggel létesül új csatorna. A Battai-lépcsőn a Pasaréti-út és a Battái-út között 153 méter hosszban 6500 pengőért épitenek új csatornát. Végül megépitik az Ujlaki-rakparton a Margithíd és a Dara-uccá közötti részen 528 méter hosszban az új csatornát 20.000 pengőért.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Ingatlanárverések

Budán a jövő héten a következő ingatlanok kerülnek árverésre:

I. Bán u. 6—8. sz. 410 öl telek és ház. Kikiáltási ára 144.960 P. Árverés április 13.

II. Nagybányai út 29. 306 öl telek és ház. Kikiáltási ár 8.086.50 P. Árverés április 12.

III. Ürömhegy 22328 hrsz. 652 öl telek és ház. Kikiáltási ár 4027 P. Árverés április 9.

III. Kenyeres u. 14. 78 öl telek és ház özvegyi haszonélvezettel. Kikiáltási ár 64.580 P. Árverés április 15.

XI. Ecsed u. 11. 360 öl telek és ház. Kikiáltási ár 18.263 P. Árverés április 13.

XII. Költő u. 19. 3 hold 929 öl, 2 ház, udvar és kert. Kikiáltási ár 22.021 P. Árverés ápr. 14.

XII. Költő u. 17. 198 öl telek. Kikiáltási ár 193 P. Árverés április 15.

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f. SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be I., KRISZTINA-KÖRUT 145 — TELEFON: 1—577—99.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL- és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

JÓ FŰZŐT, KEZTYŰT, ERNYŐT csak SCHWEITZERNÉ fűzőszalonjából I., Mészáros-u. 6

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-ucca 71. Telefonhivó: 614-80.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS LENGYEL I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszertár és fotoszaküzlet I., Endresz Gy. tér 4b. T.: 1-668-22 VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek, Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal RÁCZ MIKLÓS I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

a Bösztörményi úton

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt FODOR füszer- és csemegeüzletében I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—552—88.

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet Sebesfi József I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon. Telefon: 1—666—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13. Naponta vad és vágott baromfi.

Fehérneműt is GELLÉRT DIVATHÁZBÓL XI., HORTHY MIKLÓS UT 25. — Telefon: 2—695—06.

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-98. Porcellán és edényáruk

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak MISÁK LÁSZLÓ MŰÖTVÖS I., Döbrentei-tér 1. szám,

a Margit-körutón

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

A közismert NAGY és EICHER gyártmányok Budán kizárólag II., MARGIT-KÖRUT 38b. SZÁM.

„TERI" fűző, keztyü fogalom II., Margit körut 13.. XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél) retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS SUGÁR LÁSZLÓ Tel: 1-541-45. II. MARGIT-KRT 56 (az udvarban)

a Viziárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL! II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

KOTSIS E. művészi fényképész II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-75.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Zsigmond-utcában

SÜT, FŐZ, FŰT „FLAMME BLEUE" petrolgázkályha a legjobb III. Zsigmond-u. 1 (Pálffy-tér sarok.) TELEFON: 1—665—31.

RÁDIÓ CSILLÁR, VILLANY GRAMMOFON Brüll József III. Lajos-u. 4. Tel.: 1-541-32

TAKÁCS IMRE speciális üvegszaküzlete II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

a Szent Imre-városon

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34. 5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-ucca 12. Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6. Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

27 éve órát, ékszert és javitást GUTTMANN ÁRMINNÁL XI., Horthy Miklós-ut 37. Telefon: 2—598—69

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők nap- és kertiernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.

Nádor-Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

53 évfolyam | Budapest, 1937. április 15 | 15. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Nemzetközi vásár

Kint jártunk a Városligetben, megnézni, hogyan készül a Nemzetközi Vásár. Amit láttunk, deprimáló. Ugyanaz a piaci bódétömeg, mint az előző években, semmi új, sehol egy ötlet, — a régi tinglitangli, kirakodóvásár, vidéki nívóju, nem méltó Budapest világváros nagy kulturájához, a gyönyörűen fejlődő magyar iparhoz.

Amíg a Vásár a Ligetben marad, nem is lehet másképen. Megírtuk nem egyszer, hogy meg kell teremteni az állandó kiállítási területet, Budán, a Lágymányoson fel kell építeni az állandó kiállítás kereteit és most, amikor a Horthy Miklós-híd építése befejezés előtt áll, elérkezett az ideje annak, hogy Becsey Antal terve megvalósuljon. Bessenyey Zénó, a Közmunkatanács elnöke is magáévá tette a lágymányosi vásárváros gondolatát: nem lehet többé ennek a gondolatnak az útjában, jövőre már Budán kell megtartani a tavaszi Nemzetközi Vásárt.

Tudjuk: a vásár vezetőségének nem tetszik ez a gondolat. Nékik jobban tetszik, hogy évről-évre sivataggá tegyék a Városliget legszebb részét, tönkretegyék a kertészet remek munkáját, jobban tetszik, hogy falusi kirakodóvásár maradjon a magyar ipar és kereskedelem évi bemutatkozó ünnepe, de a vezetőségnek ez a sivár gondolkozása nem lehet kötelező a fővárosra és a produktív magyar iparra nézve.

Szendy Károly polgármester nagyszerű elhatározással élére állt a vásár vezetőségének és már ez magában véve is parancsolja, hogy a vásár külső megjelenésében méltó legyen Budapest polgármesteréhez. Szendy polgármester nagy kulturájának, kifinomodott izlésének bizonyára nem felel meg a ligeti vásárjellegű, zsibvásárszerű kiállítás. Ugy tudjuk, a Nemzetközi Vásárnak többszázezer pengő megtakarított pénze van, ennek a pénznek pedig kell, hogy rendeltetése is legyen. Lehet-e jobb, szebb rendeltetése, mint az, hogy méltóbb keretek közé helyezze, világvárosi nívóra emelje a magyar ipart reprezentáló évi seregszemlét?

A Városliget a pesti oldal népének üdülőhelye, egészségének egyik rezervoárja. Nem szabad minden tavasz elején szemét- és porsivataggá tenni, csupán azért, mert ez így kényelmes néhány vezető embernek. A Budapesti Nemzetközi Vásár régen kilépett a ligeti vurstli kereteiből, nagy, hatalmas intézménnyé dagadt: külső formájában is éreztetnünk kell az ideránduló külföldiekkel, hogy a magyar ipar az ország gazdasági életének egyik legfontosabb tényezője, amely megérdemli, hogy végre igazi otthont kapjon, méltót magas színvonalához és Budapest-világvároshoz. Ez pedig csak akkor valósulhat meg, ha Budára hozzák a vásárt, aminek elérkezett a pillanata abban az órában, amikor a Horthy Miklós hidat átadják a forgalomnak.

Gyönyörű, hatalmas terület várja Budán a Nemzetközi Vásárt. Most döntenek majd arról, milyen célokra használják fel a budai hídfő mögött levő részeket. Elmult a habozás ideje: ha a Vásár vezetőségének nem is tetszik, akkor is végképpen meg kell oldani az állandó vásári terület kérdését. És épüljön fel a szép, esztétikailag is reprezentatív vásárváros, olyan, amely már külsejében is hirdesse a magyar munka és teremtő erő diadalát. A mostani ligeti bódéváros pedig tünjék el egyszersmindenkorra, mint elmult idők méltatlan emléke.

SZÉLL JÓZSEF

Irta: LÁSZLÓ ZOLTÁN dr.

Buda ismét az ország élére került, ahogyan az való is. A Mátyás király, az Anjouk, a Széchenyi Istvánok, és Deák Ferencek tradicióinak megfelelően. A kiegyezés óta a nagy minisztereket is a Dunántul szállította, Budával az élen. Csak úgy találomra néhány nagy név: Bittó Dénes, Szapáry Gyula gróf, Kerkápoly Károly, Fejérváry Géza báró, Széll Kálmán, Khuen-Héderváry Károly gróf, Wlassics Gyula báró, Perczel Dezső, Hadik János gróf, Wekerle Sándor, Zichy Aladár és János grófok, nem is győznék hamarjában felsorolni. Egyes túladunai családok egészen összeforrottak a politika, az államadminisztráció és az országvezetés feladataival, szinte szokatlan, ha ezek közül bizonyos ideig nem látunk valakit az ország felelős vezetői között. Alkotásaiknak eredményeit a mai generáció is látja s Deák Ferenc iskolája nem hiába élt.

A túladunai-budai családok közül talán egyik sem szerzett annyi érdemet a haza körül, mint éppen a dukai és szentgyörgyvölgyi *Széll*-család, amely ősi, honfoglalásbeli, tiszta fajmagyar származású s így mindig a nemzet érdekeit tudta szolgálni. Vérségi kapcsolatok fűzik a legjobb magyar nemesúri familiákhoz, hogy csak a Vörösmarty Mihályét említsem. A Széll-név a magyar közigazgatásban fogalom volt s mindenütt ott találjuk tagjait, Ferenc József világának megyei önkormányzatában, vagy a fontos állami adminisztrációban.

Széll Kálmán, (Buda legfontosabb tere róla van elnevezve), mint pénzügyminiszter, megmentette az országot az államcsődtől s később, mint miniszterelnök, kiérdemelte a „második Deák Ferenc" nevet. Széleslátókörű, alapos képzettségű, tisztakezű politikus, mozgalmas, és jovális, aki felelősséges méltóságában is csak otthon, a csöndes, kis rátóti kúriájában érzi jól magát, a saját nevelésű gyönyörű szimentáli bikái és tehenei között. *Testestől-lelkestől gazdaember volt* s az is maradt haláláig. Ha Budáról átment Pestre, valahogyan mindig idegenszerűen érezte magát, hiányzott neki a Dunántúl levegője, amely Budán a legerősebb. Lokálpatrióta volt, amit csak érdemül lehet felróni minden igaz politikusnak.

Széll Ignác, az öccse, évtizedeken át a belügyminiszterium adminisztratív államtitkára volt, külföldi összehasonlításban is a legkiválóbb közigazgatási szakférfiú, akit 1867 óta a magyar politikai élet produkált. Teljes egészében helyét sohasem lehetett pótolni. Puritán, egyenes, közvetlen modorú, dunántúli nemes úr volt, akiben a túltenyésztett bürokrata egyetlen vonását sem lehetett megtalálni. Mindig szolgálatkész volt s mindenkinek, amint tehette, maga intézte el ügyes-bajos dolgait. Országosan meggyászolták, amikor meghalt ő, akit rokonai, baráti köre, tisztelői csak „*Náci bácsi*" néven becéztek.

Emlékszem, hogy egy alkalommal (elsőéves jogászkoromban) sürgősen Törökországba kellett utaznom. Este kaptam egy laptól a megbízást és a jegyet is. Az orientexpressz másnap délben indult. De ehhez az expedicióhoz útlevél kellett, aminek a megszerzése, minden jó összeköttetés mellett is, (kiskorú és katonaköteles voltam), legalább három napot vett igénybe. Nyár elején voltunk. Mitévő legyek? Vettem egy fiákkert s robogok föl a belügyminiszteriumba, majd megpróbálom „Náci bácsit", édesatyámnak kedves, öreg barátját. A titkárt majd a guta környékezte, amikor délelőtt 10 órára ilyen szenségtörő kérelemmel állottam elébe. Lehetetlen ilyenkor bejutni. Nincs audiencia-nap, stb. A szokásos bürokrata kifogások, amelyek némelykor, elismerem, indokoltak is lehetnek. De akkor nem akceptálhattam semmit. A véletlen behozza *Szivák* Imre képviselőt, akinek valami kerületbeli elintéznivalója akadt Széll államtitkárnál. Megszólítom:

— Imre bácsi juttasson be!
— Sürgős dolgod van?
— Halaszthatatlan.
— No jó, gyere be velem!

Igy jutottam be, a titkár ur igaz rémületére. Elpanaszoltam bajomat. Náci bácsi elmosolyodott, átvette két fényképemet és csak annyit mondott:

— Várj, öcsém. Még elutazhatsz a vonattal.

Egy óra leforgása alatt a szabályszerű útlevél és egy ajánlólevél *Pallavicini* nagykövethez Konstantinápolyba (pedig nem is kértem) a kezeim között volt. Ez volt *Széll* Ignác.

A fia: *József*, aki kor- és jogásztársam volt, egészen az édesatyjára ütött. Szolgálatát a családi hagyományoknak megfelelőleg a vármegyénél kezdte s onnét emelkedett tehetségének megfelelően fokról-fokra. 27 éves korában már főispán, a háború alatt Erdély kormánybiztosa, majd ismét főispán, végül a közigazgatási bíróság másodelnöke, felsőházi tag, vasárnap óta pedig a kormányzó úr kinevezése alapján, Magyarország belügyminisztere.

Megfelelőbb, pártpolitikailag egyáltalán nem exponált, a ferencjózsefi világ alkotmánytisztelő atmoszférájában nevelkedett jobb politikust nem lehetett volna a jelenlegi viszonyok között találni. Ez a kinevezés minden oldalon, minden pártban megnyugvást kelt, őszinte örömmel fogadta az ország közvéleménye.

Nem fogunk Széll Józsefben csalódni. Harmincöt éve ismerjük egymást, mintahogy édesatyja (Széll Ignác) és az én atyám (László Mihály) is ugyananynyi időkig meghitt barátok voltak. Tehát nem ma ismertem meg az új belügyminisztert, hanem akkor, amikor együtt vágtunk az életnek, őt a sors az ország vezetői közé dezignálta, én megmaradtam a toll szerény munkásának. *Széll* József már akkor kiforrott jellem volt, amikor elhagytuk az egyetemet. Azota se változott. Családi tradiciói, multja, közszolgálata predesztinálta arra a díszes állásra, amelyet most elfoglalt. *Mi budaiak s dunántúliak még külön a miénknek könyveljük el az új belügyminisztert.*

A túladunai *Széll*-család büszke lehet multjára, mert beleírta nevét a magyar állam történelmébe és azzal, hogy minduntalan az állam vezetői között láthatják a családnak egy-egy tagját, magának halhatatlanságot biztosított. Mint ahogyan az agglegény, nagy német zeneszerző, *Brahms* mondotta: „A valódi halhatatlanság nem a művekben, hanem a gyermekekben él tovább!"

Nagy várakozásokkal, őszinte reménykedéssel tekint a közvélemény az új belügyminiszter, *Széll* József működése elé.

Miért kell készen állnia 1938 nyarán az állandó budai szinháznak

Irta: Medriczky Andor dr.

Egy év mulva, 1938-ban Magyarországra terelődik az egész világ figyelme. Alkalmat ad erre az eucharisztikus kongresszus, amely megmozgatja a világ 400 millió katolikus hivőjét. De alkalmat ad erre Szent István király halálának 900-ik esztendős jubileuma is, amely a nemzetközi közvélemény elé állítja azt az egyistenhivő, pogány családból származó zseniális magyar uralkodót, aki nemcsak erős kézzel meg tudta szervezni a száz évvel előtte meghóditott területet és az ezer évig legváltozatlanabbul megmaradt országot, hanem világpolitikai perspektivát is adott egy maroknyi nemzet számára akkor, amikor bátor és határozott fellépésével a német császár és a római pápa között a hatalomért folyó nagy sakkjátékban a pápát ismerte el és ezáltal tette lehetővé Rómának azóta változatlan lelki és fizikai hatalmát. Bizánc és Róma között is tudott választani: a belülről gyenge bizánci hatalom helyett megerősitette a nyugati kereszténységet és igy lett a nyugati kereszténység legkeletibb országának szuverén urává.

Szent Istvánt és politikáját ez a jubileum fogja tulajdonképen a nagyvilág számára kiásni a feledés homokjából és ujra a világpolitika legnagyobbjai közé sorolni. Az Aranybullára, mely az angol *Magna Charta* után hét évvel keletkezett, úgy mutatunk rá, mint a magyar alkotmányosságnak alapvető dokumentumára. Pedig már 200 évvel azelőtt alakult ki itt az a birodalom, amelynek történelmi hivatása mindenkor túlnőtt a nagyságán, mindenkor túlnőtt népességének számarányán nemcsak gazdasági és katonai, hanem kulturális szempontból is.

Sajnos, az eddigi tapasztalatok alapján már most is félve kérdezzük: *vajjon megtaláljuk-e azt az alaphangot, amely jogos büszkeség öntudatától fütve tényleg jelentőségéhez mérten állitsa a világ közvéleménye elé 1938-ban az 1000 éves magyar nemzetet, a nyugati kereszténység megalapozásának egyik legelső pillérét, a nyugati civilizációnak évszázadokon keresztül védővárát, az emberiség mai civilizációjának legkeletibb előőrsét és annak az első királynak az alakját, akinek szentségénél csak a zsenialitása volt nagyobb.* Minél magasabb perspektivából nézzük a jövő évi évfordulót, annál jobban tünik szembe *Szent István* alakja világpolitikai viszonylatban. És minél alacsonyabb szemszögből nézzük a jövő esztendő jubileumát, annál félénkebbek, dadogóbbak és álszerényebbek vagyunk.

Szent István évét nem lehet másképen méltóan megünnepelni, mint ha nagy összefogással alkalmassá tesszük a nemzetet uj elgondolásokra, tervekre, uj általános, széleskörű alkotásokra és a belső értékelés vakitóan erős reflektorát rávilágitjuk a mi értékeinkre.

Bátorság, merészség, elhatározókészség, alkotó fantázia volt a magyarban amióta csak Árpád elfoglalta ezt a hazát. Szent István pedig megalapozta az ország külpolitikáját és belpolitikáját egyaránt. És ez a tulajdonság tette lehetővé azt is, hogy a mai angol királyi családnak az ősei között annyi Árpád-házi hercegnőt találunk!

Ezzel szemben áll, sajnos, mostani nyomorúságunk közepette — a pesszimizmus, a tökéletlenségi érzés, az egyhelyben topogás, a merész alkotókészség hiánya. Az állandó ráfizetést eredményező túlzott óvatosság jellemzi a magyar társadalmat. Alig tudnak a vezetésre hivatott rétegek mozgást vinni ebbe a lanyha társadalomba. Pedig a vezetőrétegek körében nem hiányzik az alkotókészség, merészség, mig a társadalmat elöntötte a semmivel nem törődés, a tunyaság, a pillanatnyi kenyérgondokban megszokott energiátlanság mérge.

Egyik legjellemzőbb tünete ennek az a pesszimizmus, amellyel pl. idegenforgalmunkat kezelte a közönség. Pedig, ugyanakkor, amikor csökkent a belső idegenforgalom és csökkent az elszakitott területekről származó idegenforgalom, minden

idegenforgalomnak igazi alapja: *a távolabbi külföldi idegenforgalom évről-évre 25 30 százalékkal állandóan javult.*

A mi szavunk azonban gyönge. Nem alkalmas ahhoz, hogy egy egész nemzetet felrázzunk ebből a tespedtségéből. De ahhoz elég erősek vagyunk, hogy legalább a lokálpatriotizmus erényétől áthatott *Buda közönségéhez szóljunk.*

Ma már senki sem vitathatja el, hogy a magyar idegenforgalomnak szive és lelke éppen Buda városa és különösen az lesz az 1938. jubileumi esztendőben is. Itt őrzik a dicsőséges Szent Király jobbját. Itt vannak a mai magyar idegenforgalomnak egyik legfontosabb vonzóerejét nyujtó budai gyógyfürdők és gyógyforrások.

Szendy Károly, Budapest székesfőváros polgármestere éppen most készitette el azt a nagyszabású előterjesztést a székesfőváros idegenforgalmának és gyógyfürdőinek fejlesztéséről, amelyet a magyar sajtó egyértelműen az összes hivatalos előterjesztések sorában *páratlan értékünek jelölt meg.* A hatóság képviselői, élükön az alkotóerőtől duzzadó polgármesterrel készek, hajlandók és képesek nagyszabású cselekvésekre. Ezt a készséget és ezt a képességet azonban csak üres anyagnak tekinthetjük akkor, ha nem segiti alá, nem tölti meg élettel és tartalommal a polgárság szive és lelke.

Buda polgárságának kell most megmozdulnia, hogy az 1938-as év ismét összehozza a polgárságot és áldozatkészséget mutasson nagy kulturális elgondolások megvalósitására is.

Egyik ilyen mód és lehetőség volna az összefogás erejének példaadó illusztrálására *az állandó budai szinház felépitése is. Ez a szinház nemcsak belső kulturális szükséglet. Aki* igy állitana a budai közvélemény elé, nem jár helyes uton. Ez a szinház ennél sokkal több: az egész magyar idegenforgalom centrumává kifejlődött Buda a *nemzetközi idegenforgalom egyik szükségszerű követelménye is!*

Ahogyan az eddigi cikkekből értesültem: az a megmozdulás, amely az állandó szinházat akarja megteremteni, egyuttal a legmodernebb szinházzal akarja megajándékozni nemcsak Budát, nemcsak Budapestet, hanem az egész országot is.

Idegenforgalmi szakembereinknek sok-sok jogos kifogása között állandóan visszatérő refrain: nyáron nálunk minden kulturális megmozdulás csöndes álomba merül. A magyar szinpadi értékek legtöbbje szomoru hallgatásra van kényszeritve, vagy hozzájuk nem méltó keretek között. egyéniségüktől, tehetségüktől távol álló szereppa ródiákban kénytelenek szinpadra lépni a székesfővárosnak nem méltó deszkaépületben. Pedig a mai technikai fejlettségnek már egyáltalában nem jelent problémát olyan szinházi épületnek a felépitése, amely kellemesen hütött nyári szinház, télen pedig fütött meleg téli szinház és igy megadja a lehetőséget a magyar szinházi kultúra számára évszakoktól függetlenül, hogy bemutatkozhassék azoknak az idegeneknek. akik eddig fővárosunkat túlnyomó többségben mindig nyáron keresik fel.

Ha tehát szabad hozzászólnom az állandó budai szinház eddigi terveihez, rá kell terelnem a figyelmet ennek a szinháznak idengerforgalmi fontosságára *és rá kell terelnem a figyelmet az 1938-ik év sorsdöntő fontosságára,* amelyet elsősorban a nagy összefogásoknak, a nagy nelzeti tömörüléseknek és a példaadó a'kotásoknak kell magyar szempontból is maradandóvá és gyümölcsöztetővé tenni.

Budapest fürdőváros uj feladatai

Mit csinál és mire készül a Gyógyhelyi Bizottság — A budai fürdők fokozódó jelentősége — Szviezsényi Zoltán előadása

Érdekes előadás hangzott el a Szent Gellért gyógyszálló dísztermében az *Országos Balneológiai Egyesület* ülésén, ahol *Szviezsényi* Zoltán ny. min. tanácsos ismertette a bizottság terveit.

Abból indult ki, hogy a Gyógyhelyi Bizottság, mint törvényalkotta testület tanulságos részletekről számolhat be. Nyilvánvaló, hogy a *közönség élénken érdeklődik a fürdőügyi problémák iránt* és ezt az érdeklődést kielégiti a Balneológiai Egyesület, a *fürdők parlamentje.* Kétségtelen, hogy a főváros ma divatban van. De mi a tennivaló, hogy *ne csak divat, hanem állandó maradjon ez az érdeklődés.* Legfőbb problémánk, hogy megfelelő számú külföldi fürdővendég legyen itt s *ez attól függ, hogy mit tudunk nekik nyujtani és hogyan férünk hozzájuk.*

A legismertebb propagandaeszközök közül a prospektusnak ma csak másodrangú a szerepe. Persze szükség van rá, de a nagy, modern propagandaharcban nem elég csak szétküldenünk, hanem meg is kell győződnünk arról, hogy mindenütt kellő helyre jusson és más eszközök kiegészitsék.

Hogyan lehet a beteget úgyszólván megakvirálni és elérni azt, hogy hosszabb időt töltsön nálunk? A cserevonatok, a csoportos utazások jól beváltak, de nekünk másra is van szükségünk. Ennél a mi problémánk nehezebb is. Állandóan foglalkoztat bennünket az: *hogyan lehet a kontaktust az orvosokkal fenntartani?* A doktornak szubjektiv meggyőződése legyen, hogy amit ajánl, az megfelel orvosi meggyőződésének is. Fürdőink szempontjából ezt akarjuk elérni. *Vámossy* professzor exaktul megmutatta az utat a budapesti fürdők orvosi szempontból való kialakitására. Ma már egyre gyakrabban hallgatják meg az orvosi véleményeket nálunk is a különféle létesítményekre nézve és tudják, hogy orvosi munkára nem épithetnek fel akciókat az *orvosok meghallgatása nélkül. Fontos célunk, hogy megteremtsük az orvosok és a gazdasági tényezők közt a közvetlenebb kapcsolatot.* Be kell vallani, hogy a multban sok hiba történt e körül, de most már először az orvost kérdezik meg, hogy mi a véleménye a vizről, a források felhasználásának módjáról, a kúrák *alkalmazásáról* és egyéb vitális idegenforgalmi kérdésekről.

Leginkább két probléma-komplexum foglalkoztatja a Gyógyhelyi bizottságot. Az első az: *mire valók Budapest fürdői, mit lehet itt meggyógyitani?* Két felfogás áll szemben: specializáljuk-e magunkat a fennálló hévizek mellett, vagy keressünk más módszert is? Kialakult az a vélemény, hogy gyógyvizeink külső és belső használata mellett a kitünő magyar *gyümölcsnek* is komoly szerepet juttassunk a kúrázásban. *Tudományosan megalapozott teljes ivókura-rendszert akarunk létesiteni* és a publikum kellő felvilágositást kap róla, hogy hogyan mit használjon, még pedig orvosi megkérdezés után.

A második feladatcsoport a fürdők és gyógytényezőink népszerűsitése. Volt már egy jólsikerült ivókúra-tanfolyam ennek érdekében, nagyszámú résztvevővel, és rövidesen lesz egy ujabb *Papp* Lajos egyetemi magántanár vezetésével. Kiváló fürdőügyi szakemberek fognak előadást tartani a kúramódszerekről.

Módot találnak arranézve is, hogy *a laikus közönség ismertetést* kapjon. A Közmunkatanács is nagy energiával teremt a Margitszigeten *uj gyógytényezőket,* ivókúrát megfelelő csarnokban, gyümölcskúrát orvosi rendelés mellett és épitett olyan csarnokot, amelyben ötezer személy elfér. Ez az úgynevezett *Gyógyhelyi Társalgó* kedvezőtlen időben is biztosit majd kellemes tartózkodást, hazai és külföldi lapokat stb. A sziget, mint *gyógypark* kétségtelenül ideális. Ezentúl pedig reggel 7 órától 10-ig a szegényebb néposztály is ivókúrához juthat 10 filléres ivójegy ellenében.

Más fürdőkben ugyancsak hasznos reformmunka folyik. A Lukács-fürdő uj ivócsarnokot épit, amint már emlitettük és kitünő gyógyvizét kiviszi a fürdőparkba is, amely kiterjed már a Dunáig szép kertészeti rendezéssel.

Jóleső példáit látjuk annak, hogy a hatóság hogyan tér rá egyes föladatok megoldására a közhangulat nyomása alatt. Impozáns részleteket tartalmaz a kimerítő jelentés, amelyet a főváros most adott ki. Ez már programot is tartalmaz és különben megerősiti azt az álláspontot, hogy nagy és messzeható tervek valóraváltása előtt a *szakembereket meb kell kérdezni és meg is kell hallgatni.*

Párhuzamosan folyik *külföldi feladatok megoldása.* Egyesek szerint túlgyors a propaganda menete, mások szerint lassú. Középen van itt is az igazság. *El tudunk már látni 20 25.000 fürdővendéget évente kifogástalanul. Sőt már tartunk 30.000-nél is,* de ez nem mind idegen, hanem részben vidéki.

Kongresszusok révén ugyancsak jó eredményt várhatunk. Idén ősszel lesz a már emlitett *nagyszabású fürdőügyi kongresszus. Eddig 17 polgármester, 16 külföldi egyetemi és közegészségügyi intézet, 9 állam higiéniai képviselete, fürdőszállók tulajdonosai, a Népszövetség idegenforgalmi főreferense, Európa majdnem minden kúrkomissziójának képviseői jelentették be a részvételüket.* Bemutatják itt a fürdők szociális, épitkezési, technikai viszonyait is, gyógyvizeink értékét minden fontos vonatkozásban, úgy hogy Budapest fürdőváros ezuttal méltó arányokban fog reprezentálni.

Itt fog megalakulni a fürdők nemzetközi szövetsége is.

Balneológiai tanfolyam szintén lesz az ősszel és elismert kapacitások tartanak előadásokat a fürdők legfontosabb tudományos és a közönséget is érdeklő kérdéseiről.

Világlapok propagardája is megujul. A tavalyi kitünő példára fejlesztjük tovább ezt a különösen fontos hirvivő módszert és a legfontosabb nagy külföldi lapok képviselői fognak személyi kontaktus útján fürdőink és általában kultúránk értékeiről meggyőződést szerezni. 1937 őszén *uj próbakampányt indítunk a világsajtóban Budapest téliszezónja érdekében.* y -

Szviezsényi Zoltán dr. szabadelőadását *Vámossy* Zoltán egyetemi tanár, mint a Balneológiai Egyesület elnök köszönte meg. Egyuttal hangsulyozta, mekkora szükség van a *fürdőkórházra,* ahol szegény betegek is kaphassanak ingyen kezelést és tudomány fundamentumán épüljön föl a budapesti fürdők gyógyászati tekintélye. *T. K.*

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
II., Keleti Károly utca I. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

Az első zenés misét

a török idők után 1688. husvét vasárnapján rendezték a budavári Nagyboldogasszony templomban. Erre a célra a száz rajnai frt. értékű hordozható orgonát Széchenyi György primás adományozta, míg a zenekar megszervezésére négyszáz rajnai frt.-ot Beck városparancsnok adott.

Gundel Károly félévre megkapta a Gellért-szálló bérletét. A főváros félévre meghosszabbította a Gellért szálló vendéglői bérletet Gundel Károllyal. A bérlet május 1-én jár le és Gundel változatlan feltételek mellett kapta meg a bérletet, amelyre senkisem pályázott. A főváros újabb nyilvános versenytárgyalást fog kitüzni a Gellért szálló bérletére, de igy is bizonyos, hogy a bérletet Gundel Karoly kapja, akinek úgy Gellért-szállóbeli, mint városligeti üzeme mintaszerűen van vezetve.

Könyvművészeti kiállítás. A Magyar Bibliophil Társaság kiállitása szerdán nyilt meg az Iparművészeti Muzeumban. A társaság, mely a szép könyv kultuszát tüzte ki céljaul, immár nyolcadszor lép a nyilvánosság elé, hogy a mult s jelen szép könyveit a közönség minél szélesebb rétegeivel megismertesse. Mostani kiállitásának tárgya a rézmetszettel diszitett könyv a XVI. századtól napjainkig. A rendező dr. Drescher Pál, a Fővárosi Könyvtár érdemes főtisztviselője, közgyüjteményeink és könyvgyüjtményeink legszebb rézmetszettel illusztrált könyveit hordta össze nagy fáradsággal és rendezte el igen tanulságosan, nemzetek és korok szerint az Iparművészeti Muzeum nagy kiállitó termében. A mintaszerűen szerkesztett katalógus megkönnyiti a tájékozódást a szebbnél szebb könyvek tömkelegében. A korai illusztrált könyvektől egészen a francia XVIII. szazadt könyvművészeti remekein keresztül egészen a XX. századig minden megtalálható a kiállitáson, ami szépet a rézmetszetes könyv, fejlődése során felmutat.

Egyszobás, kertre néző, keleti fekvésü lakás május elsejére kiadó egy vagy két személy részére. Cím: XI. Török Ignác ucca 54. (Telefon: 2—593—93.)

KÜLÖNHAJÓ PÜNKÖSDKOR BÉCSBE. A Forfait utazás iroda (Mária Valéria u. 15.) külön hajókirándulást rendez a Terézvárosi Sakkör részére. Indul V. 15-én d. u. 3 órakor a Ferenc József hidi hajóállomásról. Menettértijegy P 12.80. Jelentkezni lehet a Terézvárosi Sakkör helyiségében. (VI. Nagymező u. 22—24., Telefon: 1-254-06) este 7—8 között és a Forfait utazási irodában.

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ŰTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAK-ÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

Régi budai krajzlerosboltok

Az egykori budai kisfiú máig hallja a *Stockinger* krájzlerosék szentjánosutcai boltajtója csengőjének csilingelését, mindama gyönyörüségek revén, melyeket e cselingelés, illetőleg a bolt nyujthatott negyvenöt esztendővel ezelőtt egy ötéves pötyömfiucskának, aki egy szép aranyos *krajcár,* esetleg egy kevésbé, szép, de sokkal izmosabb *négykrajcáros,* másnéven *kétgarasos,* pontosan *susztertallér* boldog birtokosa volt.

A csengő csilingelt az ajtón, mert némi rugós acélsinecskén lógott. Az ajtó nyilt és csukódott és a csengő mindannyiszor csilingelt. E hangra Stockinger néni kijött egy alacsony kis ajtón. Ebben volt némi varázslat, a kisfiú legalábbis úgy gondolta, hogy a csengő valami olyan, mint a kedves Tündér, avagy derék, jó öreg Óriás mesebeli varázslósípja. Csak meg kell fujni a sipot, csak csilingeltetni kell a csengőt, máris jön Stockinger néni és adja a gyönyörűséget, hol egy krajcárért, hol egy négykrajcárost, néha fényes ezüsthatosért azaz hatkrajcárosért, vagy piculáért!

Óh, az egykori boldog budai gyermeki inyesség kincsei voltak kaphatók a fennti éremegységekért, melyeken az ifjú *Ferenc József* császár és király képe volt látható. Ő császár volt és csak mellesleg király, mert császárszakálla volt. (Császárnak császárszakálla, királynak királyszakálla van.) A kisfiú sokszor hallott a *császárszakállról és császárkabátról,* de többször hallott *császárzsemléről„ császármorzsáról, vagyis kájzersmarnról; császárkifliről, császárhúsról* és teabeli és kávébeli *császárkeverékről és császárnudliról, valamint császárkörtéről,* mely a nóta szerint tudvalevően „nem vadalma", kisfiúk kevésnél semmibet tudtak az államgőgi Dualizmusról, tehát *„császár":* ez valami ennivalót jelentett zsenge budai fantáziájukban. Ennivalót, melyet a császár képeivel ékes pénzecskéken venni lehetett a Stockinger néni csengős boltjában.

Mert mindent lehetett ott venni, úgymint és először is *krumplicukrot.* Egy jeles, kissé émelygős, kissé maszatos cukor volt, főjellemvonása az lévén, hogy „egyért" igen sokat lehetett kapni e krumplicukorból. Nagy darabot, melyet a boltosnéni egy kis kézibárddal hasított le. Kapni lehetett egyért *árpacukrot* is. Ez pálcika volt, kék, piros, sárga avagy fehér. Lehetett vele szivart is játszani. Volt csavaros árpacukor is. Jeles volt a *medvecukor* is, melyet a budai magyar csizmadiainasok a rejtelmes *belendrék* néven neveztek. Ez fekete és igen kemény volt, alapjában véve fertelmes és subickizű is volt, de igen sokáig tartott. Például estig, mikor is a kisfiú kivette a szájából és eltette másnapra, bár ezért gyakorta kikapott.

Gyönyörű dolog volt az úgynevezett *gyerekfénymáz* is, mely malátacukor, vagyis *malaccukor* volt. Szép kis kerek faskatulya volt, rajta borzas, pirosképpü suszterinas képe. A suszterinas szép huszárcsizmát subickolt. A képen ez a szép vers volt olvasható: *A fénymáz a szájba veendő, a hatás azonnal élvezhető.*

A Kisfiú későbbi keserves morfondiáló, filozofáló hajlamai a *füttyös cukron* élesedtek ki. A Kisfiu rájött ama korai életbölcseségre, hogy ez cukor is, fütyülő is. Meglehet enni és fütyülni is lehet rajta. Hasznos és kellemes együtt. Görög szépségideát: „kalon pai agethon", azaz kalokagathia. Addig fütyülő, ameddig cukor, bár tovább cukor, mint fütyülő. Édes, mint a cukor és zene. Ezenkívül nyakban madzagon hordható.

Ki ismeri a mai ötesztendős budai nemzedék tagjai közül a savanyú bombóc gyönyöreit? *Bombóc:* ez a *gombóc* és a *bonbon* szavak analógiás szóképzése. Savanykás és cukor, vagyis gombóc, azaz *bonbón.* Egyért tizenegyet adtak. Ha Stockinger néni kevesebbet adott, a kisfiú jogait követelte. Tizenegy bombócot követelt. Tizenegy: ez volt a számok teteje. Öt ujj az egyik kézen, öt a másikon és még egy. Mint mathézis egyszerű dolog volt.

No és a *rákszemcukor?* Kissé undok, keserű vacak volt, apró, mint a rák szeme, piros, vegyesen fehérrel, viszont rengeteget adtak belőle.

Ki tudná elmondani a *durranós cukor* jelenségét? Szinte hihetetlen, hogy ez mi minden tömény gyönyörűségek temérdekségeit foglalta magában! Ugymint: először is szép tarka, rojtos *selyempapirba* volt csomagolva. Ezt a kisfiú lefejtette, csinált belőle csokrétát, mely szó a csokor és bokréta összevonása. Ezt füle, avagy gomblyuka diszézl tette meg. Ezután előbukkant egy kis préselt kép: cica, mókus, virág, katonabácsi. A cukor árpacukor volt, rajta csillogó gyűrű. Ólomgyűrű, üvegkővel, mely egyuttal kukucska is volt. Szines volt, fényszóró prizma volt. Játék volt színnel. Szines volt, mint az álom. A gyűrűbe kis papirdarab volt dugva *durranó* nevezetű. Ha a két végét az ember megrántotta, durrant. Ezért volt *durranó cukor* a neve. A durranóját *durrhigany* néven nevezte a tudomány. Az ekrazit őse volt, mellyel a Kisfiú utóbb ama francia kézigranát formájában ismerkedett meg, amelynek révén baltérde máig a földkereke összes meteorológiájával és az összes budai levelibékáknál pontosabban jelzi az időváltozást. *Csokréta, préselt kép, árpacukor, gyűrű* és *durranás:* mily *gazdag* öröm volt az élet!

Hol vagy, kedves, nyúlós, szutykos, ragadós *Török méz?* Hol vagy furcsa, mákkal pöttyögtetett, maszatos *Mákos cukor?* Hol vagy csodásszinü *Selyemcukor,* szivárványszineiddel és selymes fényeiddel, izeid csodájával? Kivül kemény és ragyogós, belül puha és ragadós voltát és bensődben lekvárt rejtegettél... Külsőd pompájával csak belsőd, lelked csodái vetélkedtek! A külszín nem csalt, többet adtál, mint amit igértél. Óh selyemcukor, szimbolum voltál...

„Egyért" lehetett kapni szép, pirosvirágos *Facsigát* öt kicsi *márványgolyót,* három nagyot. Négyért nagy *üveggolyót* adtak, tarkát gyönyörűt! Ezeket mint szájba lehetett venni. Néha egyet-egyet lenyelt a Kisfiú, ekkor kicsit kikapott, Marika a cseléd szaladt *Petsis* doctorbácsiért. Doctor bácsi mondta: „Kalonadolog!", jött az irtózatos Ricinusolaj és az egész család aggódó figyelme és öröme nyomán titokzatos útjain előkerült a lenyelt tarka-barka Márványgolyó.

„Egyért" lehetett kapni *kivágó katonát.* Gyönyörű huszárt, veresnadrágosat, tarsolyosat, rézcsákós *dragonyost,* még gyönyörűbb lengyel *ulánust,* egyenes pallósost, mancsétás keztyüst, csinos *bakát,* komoly, szakállas *tüzért,* szekér előtt lovagló *furvézert,* kakastollas kalapos *vadászt.* Mindebből öt volt egy képen és egy tört! Arcukra holtig fog emlékezni a Kisfiú.

Kivágós kép: ezeket kivágta az ember és lett belőlük tarka *várkastély, templom, vadászház, bábszinház, kaputorony, palota, majorház.* Bizonyos, hogy az ódon stilusok szépségeit e papirosházikókon tanulta el a Kisfiú. E csodás papirházikók másait utóbb a *Loire* francia renaisance kastélyain, *Nürnberg* és *Lübeck* patricius házain és *San Gimíniano* tornyain látta viszont.

Kicsi bolt, emlékedet illatok és virágok lengik körül. Ah, elszállott a *kulimász,* azaz kocsikenőcs, a *sós hering, a* füzésben lógó *faggyúgyertya,* az *ostorok,* a kocsisok által ivott *rosztopcsin* szaga! Kicsi bolt, *kávé, kőpor, petroleum; fokhagyma. falma, füge, ecet, vanilia, spiritusz, citrom* és *citrokseprű* szagod volt, nem szólva a *füstölt oldalas* és a *paprikás szalonna,* a *hordós káposzta* és a *krumpli* szagáról!

Távoli világok. illatait jelentetted, mert csak utóbb ismertem meg a tájat, ahol (mint *Goethe Mignon*-ja zengi) a citromvirúl, a Mignon narancsos Itáliáját és Békésgyulát, hol a fokhagymás kolbász terem.

A régi Stockingerház még áll az egykori Szent János utcából lett mai Görgey utcán, de a csengő már nem csilingel és már a medvecukor sem izlik. Megszürkült a selyemcukor fénye, a külszínről az utóbbi ötven év alatt kiderült, hogy az csalóka. Az élet már tömény keserveket tartogat, nem tömény örömöket, mint a durranós cukor. Az örök morfondálás már nem a fütyülős cukron folyik, már *Padova* és *Bruges* sem csoda és az illuziók álomkastélyai papirrongyokká foszlottak, mint az egykori Kisfiú kivágós papirházikói, e kártyavárak. A vizíváros régi utcái eltünnek és óh, kiderült, hogy a csodálatos, gyönyörű Stockingerház negyvenötéve is szegényes kis budai vityiló volt.

E belátás igen szomorú. A vén Effendi fejelágya benőtt, viszont egykori fürtjei elhullottak s hiába adná oda összes vén józanságait egy krajcár ára illuzióért, ilyet már nem mérnek semmiféle boltban. Az elnémult csengetyű már siketen csilingel a mulról...

Budai Hárombék Effendi.

A Hollós Mátyás Társaság 1937. április 19-én, hétfőn este fél 7 órakor a Szent Gellért gyógyfürdő elsőemeleti zenetermében **irodalmi estét rendez,** melynek műsora a következő:

1. Megnyitó, mondja Hennyey Vilmos elnök.
2. Farkas Imre költeményeiből felolvas.
3. Dr. Lux Kálmán előadása Mátyás király budavári palotája (vetített képekkel.)
4. Dr. Széll Sándor előadása székesfővárosunk ősi magyar nevéről.
5. Dr. Borsódyné Novy Panna költeményeket szaval.
6. Dr. Nemes Jenő György főorvos előadása a budapesti ivókurák, különös tekintettel a budai keserüvizforrásokra.

Utána a Gundel-féle polgári étteremben vacsora.

Lázár igazságügyminiszter a Soli Deo Gloria szövetség Ruyter-kollégiumában

— *Mindenki annyit ér, amennyit embertársainak használ,* — jelentette ki *Lázár* Andor igazságügyminiszter abban az ünnepi beszédben, amellyel megnyitotta a *Ruyler-kollégium, (a Magyar Ref. Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének a Verbőczy István* gimnáziumban működő csoportja) művészestélyét.

Szombaton este rendezték meg a nagysikerű művészestélyt a Budai Vigadó nagytermében, melyet az igazságügyminiszter nyitott meg, pár szót szólva a szülőkhöz. — *Az egyetlen út a gyermekek szivéhez a szeretet* — mondotta és ezt az utat akarja felhasználni a *Soli Deo Gloria Szövetség* is, hogy az ifjúságból olyan társadalmat neveljen, amelynek a kötelességteljesítés az eszménye. Nagyhatású szavai után magas szinvonalu és értékekben bővelkedő műsor következett, *Bassillides Mária, Gárdos* Kornélia, *Cselényi* József, *Áprily* Lajos, *Zsámboky* Miklós, *Hegyi* Emánuel, *Morvay* Károly s *Thegze-Gerber* Miklós karnagyok, valamint K.I.E. zenekar részvételével.

Az előkelő közönség soraiban ott volt *Lázár* Andor miniszter és neje, *Lázár* Ferenc felsőházi tag és neje, *Tasnádi Nagy* András államtitkár és neje, *Bornemisza* kereskedelmi és ipari miniszter felesége, *Karafiáth* Jenő főpolgármester és neje, *Bátorkeszi Kiss* tábori esperes, *Magay* András ezredes, *Haypál* Béla nagytiszteletü és neje, *Korpás* Ferenc, a Verbőczy István gimnázium igazgatója és neje, és még sokan a budai előkelőségek közül. A szereplők részvételét és a nagyszámú közönség megjelenését a kiváló főrendező, *Gyarmathy* László köszönte meg.

20 Extra szabásu RAGLÁN **pengő havi részletre**
BÁNKI URISZABÓNÁL, II., FŐ-UTCA 83. SZ.

A balneológiai nagy-gyülés programmja

Az Országos Balneológiai Egyesület, amely az egész ország, de főkép a budai fürdők érdekeit szolgálja több, mint negyven és óta, április 25-án d. u. fél 6 órakor kezdi 42-ik kongresszusát a Királyi Orvosegyesület Semmelweiss- termében.Dr. Vámossy Zoltán elnöki megnyitója után Bernáthné Pártos Alice dr., Pályi Márton dr., Schmidt Ferenc dr., és Benderek István dr. tartanak előadást.

Másnap, április 24-én délelőtt kezdődik a gazdasági osztály nagygyülése, a Magyar Atlétikai Klub margitszigeti székházának elsőemeleti nagytermében. Bánlaky Géza elnöki megnyitója után Horváth István dr., az OTI vezérigazgatója, Kovácsy Dénes dr., Margittay Richárd dr., Felber Lipót és Tausz Béla dr. tartanak előadást Buda fürdőiről.

Ülés után a Margitsziget uj fúrását és egyéb létesitményeit fogják megtekinteni.

Április 24-én, szombaton délután 5 órakor tisztujitó közgyülés lesz az Orvosegyesület Szentkirály ucca 21. szám disztermében. Utána a második tudományos nagygyülés következik Sümegi József dr., Bakay Lajos dr., Petres István dr., Soós Aladár dr., Dányi Mihály dr. előadásával.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
Szántó-Virág együttes Doby Juci, a Király Színház művésznője felléptével

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

Milyen legyen a budai szinház

Irta: Padányi Gulyás Jenő

Budai romantikát szokás emlegetni, amikor a Horváth-kertben álló játék-szinről beszélünk. Tényleg, van valami romantikus abban, hogy a fővárosnak ez az egyetlen hasonló rendeltetésü intézménye, amely nemcsak címével, de jellegével is valóban *szin,* ugy, amint hogy kocsiszinről, vagy fás-szinről is beszélhetünk. A többi szinházak már kőből vannak, már paloták . . . A budai szinkör megmaradt játék-szinnek, a vándorszinészet korát idézve elénk.

Most, amikor örvendetesen sok szó esik a budai kőszinház megvalósitásáról, amikor tekintélyes társadalmi akció indult ugyanezen célból, nem árt talán, ha kissé vizsgálat tárgyává tesszük ezt a budai romantikát s közben nem veszitjük szem elől a praktikumot sem.

Állapitsuk meg mindenekelőtt, hogy *ez nem az a fajta romantika, amelyet továbbra is fentartani érdemes.* Nem lát az ember indokoltnak *semmiféle címen* olyanféle akciókat, amelyek a jelenlegi szin lebontását halasztani, elodázni akarják. *Ez a játékszin nem szép. Nem jó, nem praktikus, és* egyenesen tűzveszélyes. A budai és pesti közönségnek kétségtelenül sok kedves emléke fűződik ezekhez a deszkákhoz, de meg kell állapitanunk azt is, hogy a játékszin mai állapotában, *éppen budai szemmel nézve,* szomorú szimbólumnak is látszik. Hova lett szinházainkból az a sok kedvesség, amely elbájol, anélkül, hogy kihivó volna? Jókedvű, anélkül, hogy bántana? Huncut, anélkül; hogy komiszkodna? Hova tünt az a szinházi szellem, amely megfelelne a müvelt, jóizlésü ember sajnos, nem elég határozottan jelentkező igényének? Sok pesti kőszinházunkban ezt a szellemet hiába keressük. *A budaiak azt várják és elvárják, hogy az a szellem, amely kétségtelenül különböző a pesti szellemtől, szép, hatalmas, modern kőszinházban találjon otthonra, hogy megfelelhessen hivatásának.*

Ebből az következik, hogy a *budai kőszinház megvalósulása nem lehet egyszerű függvénye egy bármily gyümölcsözőnek látszó szinházüzemi vállalkozásnak.* Ha ez a kőszinház nem tud megvalósulni máskép, mint hogy fogantatása pillanatában már üzleti számitások kétes értékü eredményeit kell teherként vállalnia, akkor jobb, ha meg sem valósul. *Budának nincsen szüksége minden áron kőszinházra!* Nem az a cél, hogy *Budán is* legyen állandó szinház. Ezek mellékszempontok.

A budaiak azt szeretnék, ha ez a szinház művészeti, kultúrális, etikai és nemzeti szempontból egyaránt pluszt jelentene meglevő szinházi kultúránkhoz, *uj értékes szint a meglevő szinképhez,* nem pedig a meglevőnek egyszerü mennyiségi szaporulatát, Budára való kiterjeszkedését.

Éppen azért csak a legnagyobb bizalommal és lelkesedéssel üdvözölhetünk minden olyan akciót, mely a polgármester úr nagyon dicséretes kezdeményezését ugy támasztja alá, hogy a budai kőszinházban a végén kedvünk is teljék! Ilyen akció az, amely *Somody* Pál tervezete szerint az épitési költségek előteremtésénél nemcsak az u. n. *kipróbált szinházi szakemberek,* hanem a nagyközönség *vállalkozási kedvét* is számitásba veszi. Annakidején a *Budapesti Korcsolyázó Egyesület* példás sikerrel valósitott meg nagyértékü létesitményeket, tisztán a közönség okos, reális vállalkozó kedvére épitve. Ugy tudjuk, *hasonló elgondolások merültek fel a budai szinházzal kapcsolatban is* és ezt a legnagyobb örömmel üdvözöljük.

Ha pedig ez valóra válnék, akkor nem volna más hátra, mint hogy ennek a tisztultabb szinházi szellemnek, ezeknek a patinásan nemes budai igényeknek, ennek a friss, modern, magyar szinházi kulturának minden tekintetben kifogástalan szerszámot adjunk a kezébe *modern, gazdaságos, technikailag tökéletes, művészi külsejü szinházépület formájában.*

Minden kopott deszkánál szebb, romantikusabb budai gondolat ez: merészen és hittel nekivágni a budai állandó szinház épitésének. Hátna nem kell hozzá üzleti spekuláció? Hátha megy anélkül is, ha kétes, sőt kétségtelen üzleti mohóság, káros pénzügyi fürgeség rakna fészket a Déryné kertjében?

Budapest polgármesteréhez pedig csak egy kérésünk van. Ha a budai társadalom bizonyságát adná annak, hogy lelkesedésén és hitén kivül vállalkozói kedvét, pénzét is az ügy serpenyőjébe hajlandó tenni, ugy segitse meg ezt a lelkesedést és áldozatkészséget a maga bizalmával, a maga segitségével is. És akkor egészen bizonyos, hogy hamar állani és élni is fog a budai szinház.

Tisztaság
Egészség
Egyszerüség

a modern vasbutor előnyei készitői:

HUTTER és SCHRANTZ RT.

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 63

Szekrényi villamos cukrászdája I. Fery Oszkár utca 52. — Telefon: 3—670—21
Külön uzsonnatermek.

Mussolini, az iszlám és mi

Valami végzetesség üldözi a mi nemzeti vezetőségünket. Valahogyan ugy van, hogy mindig lekéssük a 12 órai vonatot néhány percel.

Amikor felejthetetlen *Viraág Bélánk és lapja, a Budai Napló agitációja folytán ismét restauráltuk az iszlámot Budán,* ahol majdnem három évszázadon át nagyszultán-kalifák, seik ül iszlamok és nagymuftik rezideáltak és a nagy mohammedán medzslisz (konvent) össszeült s a magyar törvények megkivánta formák között megválasztotta a mi iszlámunk főpapját, a budai nagymuftit s a Gül Baba lelkészség vezetésével is megbizta őt, ez a 400 millió muzulmán között a földkerekségen olyan meglepetést keltett, hogy a mohammedán világlapok arab, angol, francia, ind s jávai nyelveken méltatták a korszakalkotó nagy történelmi eseményt. A budai nagymuftit a pániszlám kongresszus delegátussá választotta, a *Gül Baba mecset és főiskola költségeit megszavazta* és a mohammedán államokban utazó, ezért a célért propaganda körutón lévő nagymuftit mindenütt fejedelmeket megillető pompával fogadták s ugy hamarjában valami 15.000 fontot összse is adakoztak a szent célra, hiszen a moszlim köztudatba ujra beidegződött az a történelmi tény, hogy *Buda, az ősi szent Budun évszázadokon át az iszlám fellebvára és kultúrális gócpontja volt,* addig nálunk *Bárczy* Istvánon kívül alig tettek valamit. A *budai nagymufti* az iszlám hierarchijájában (kalifa, seik ül iszlám, a sarajevói reisz ul ulema, budai nagymufti, mekkai nagyseriff, jeruzsálemi nagymufti) *a legelőkelőbb helyek egyikét foglalja el* és nálunk egy szükös budai szállodai szobában él szerényen meghúzódva. Jó, hogy a muzulmán világ ezt nem tudja s a látszatot mindeddig meg tudtuk óvni.

A moszlim kongressszus után (1930) a jegyzőkönyveket felterjesztettük a városházára s a megválasztott lelkészt s nagymuftit bemutattuk a polgármesternek, ahogy törvényeink előirják. Semmi hiba nem volt, az állampolgárság és a lelkészi képesités kérdése is tisztán állott, hiszen a nagymufti a világháboru alatt mint tényleges katonai cs. és kir. főimám (őrnagyi rangfokozat) teljesitett Ferenc József ármádiájában szolgálatot. Akkor az iszlám a Monarchiában egymillió lelket számlált. *Dzsemaluddin Mehmet bég, reisz ul ulema (legfőbb pap)* valóságos belső titkos tanácsos és tábornok-lelkész volt, ugyancsak v.b.t.t. volt a sarajevói vakuf (moszlim vallásalap) igazgatója is. Mohammedán ezredek harcoltak a magyarokkal együtt a Haza és a király becsületéért, szabadságáért a világháboru alatt. A magyar országgyülés 1916-ban törvénybe iktatta *a magyar iszlám szabadságát s ezzel a gesztussal bevett felekezetté tette, amelyet megillet minden előjog ép ugy, mint a többi bevett vallást.* Tételes törvényeink rendelkezése dacára *a hivatalos bürokrácia a főváros előzékeny sürgetései ellenére sem vette tudomásul a magyar iszlám létezését,* pedig felsőbb helyeken még a reszketősök szektáját is eltürik, sem pedig hivatalosan legalább nem ismerte el a nagymuftit: *Durics Huszszein Hilmit.* Az aktacsomó pedig, amely lassan egy métermázsára dagadt, vándorolt a városháza, a bel- és külügyminisztériumok között; hogy a kultuszba is eljutott volna (pedig odatartozik), arról nincsen tudomásom.

Közben ittjárt az azóta elhunyt iraki király, a johorei szultán, Shekib Arszlán émir, az egyptomi király és egy tucat indiai fejedelem s keresték a nagymuftit. Megkérdezték illetékes helyeken: hol lakik az iszlám-egyházi fejedelem, de csak csodálkozó tekinteteket láttak, senki tudni nem akart róla, hogy ilyesmi is van. Hogy ezzel mennyi kárt okozott a bürokrácia az ország és a főváros tekintélyének, a revizió gondolatának, a mi idegenforgalmunknak, árról jobb nem is beszélni.

A nyáron az indiai nemzeti kongresszus alelnöke, aki az ottani muzulmánok vezére (egyben Anglia bizalmasa is) ékes levelet irt *Szendy* Károly polgármesternek a budai nagymufti és Gül Baba-mecset ügyében. Megirta, hogy a nagymufti milyen nagy propagandát fejtett ki *Buda, Gül Baba* és az ország érdekében. Azóta számosan jöttek már Indiából, Arábiából *Budára.* Lassan muzulmán zarándokhellyé lesz ismét *Buda,* amint hajdanta volt.

Polgármesterünk nyomban felelt a levélre, amit az indiai lapokban publikáltak. Rövidesen hatása fog ennek a propagandának mutatkozni és már mutatkozik is. De azért a nagymuftit megválasztó iszlámkonvent gyülése jegyzőkönyveinek vaskos csomója tovább vándorol minisztériumtól minisztériumig, anélkül, hogy a nagymufti hivatalos elismerése megtörténne. Pedig pénzbe se kerül.

Jön az olasz királyi pár Mussolinival. A vallásfelekezetek is tisztelegni fognak, *csak két önálló magyar vallásfelekezet főpapja fog hiányozni. A magyar izlám feje: Husszein Hilmi budai főmufti és az önálló, magyar keleti orthodox egyház főpapja: Németh István, szir-orthodox felszentelt érsek-püspök.*

Mit fog ehhez a *Duce* szólni, aki a nagymuftit római utazásán ismerte meg, aki Rómában a Vatikánban és a Quirinálban is látogatást tett? Ha majd érdeklődni fog Mussolini „illetékes" helyen: hol van a magyar izlám feje, a nagymufti: mit fognak felelni? Valószinüleg vállát vonogatja majd a referens, mert *az aktacsomó ismét úton lesz a miniszteriumok között.* Pedig ma minden bolsevista-ellenes állam és nemzet az iszlámra támaszkodik. A Vatikán is. Csak mi utaztatjuk az aktákat.

Pedig *Mussolini* március 18-án Líbiában, amidőn *Karamanli Szulejmán* tripoliszi herceg átadta az iszlám hódolatát jelentő aranyveretü szent kardot, igy köszönte meg az ajándékot: *„ez az ajándék az erő és az igazság jelképe s elviszem Rómába, amely az iszlámnak biztositja a békét, az igazságot, jólétet és a Próféta törvényeinek tiszteletbentartását!"* Róma és az iszlám kultúrális és fegyverszövetségét megpecsételték.

Nálunk a törvények dacára azt sem akarják tudni, hogy van iszlám itt Magyarországon, hogy magyar állampolgárok vannak ezen a hiten elanyakönyvelve s hogy van főpapjuk, a nagymufti. Mit felelnek majd az olasz király fogadásán? Talán fölvonultatják a török követség khavasszait?

Az iszlámnak adott többi kedvezményről, amit *Mussolini* megigért, a *Próféta törvényeinek megtartásáról* és a *jólétről,* ne beszéljünk, mert az iszlám jólétét nálunk alighanem az a kis szállodai albérleti szoba jelképezi, ahol *Gül Baba* őrzője, a budai nagymufti lakik a maga szerénységében. Azt mégse mutassuk meg Mussolininek és az olasz királyi párnak, a mi barátainknak s az iszlám protektorának.

l. z.

Megalakult a Budai 11 jóbarátainak köre

A legkiválóbb budai professzionista labdarúgó egyesület, a husvéti külföldi tornán és a magyar Nemzeti Bajnokságban elért jó eredmények után elérkezettnek találta az időt, hogy a csapat után a saját közönségét is megszervezze. Ezt a célt tüzte ki az a társasvacsora, amelyet a BEAC lágymányosi székházának termeiben adott a vezetőség a Belgiumban aranyéremmel kitüntetett csapat tiszteletére. Szende Béla elnök mellett megjelentek az egyesület hü barátai. A kitünő hangulatban eltöltött összejövetel keretében *Faragó* Lajos, az egyesület vezetője és a csapat intézője röviden vázolta az egyesület sporttekintélyének nagymértékben bekövetkezett növekedését. Megemlitette az ezzel arányban nem álló rossz anyagi helyzetet, ami nagyon megnehezíti a törekvő és egységes szellemü csapat eredményes működését.

A megujhodott budai lélek azonban tud teremteni: a jelenlevők találtak alapot arra, hogy bensőbbé tegyék a kapcsolatot az egyesület és közönsége között. *Megalakitották a „Budai 11 jóbarátainak köré"*-t és csupán a vacsora alatti gyüjtésből 237 pengővel segitettek a csapat jelenlegi helyzetén. Majd bizottságot alakitottak, amelynek feladata a baráti kört kiszélesiteni és biztos alapot szerezni a csapat további várható jó szereplésének biztositására.

Az egyesület társadalmi sajtóorgánumául a *Budai Naplót* jelölték meg. A vacsora után az egyesület ifjusága az éjszakai órákig maradt együtt.

Petracsek Lajos dr. előadása a Budai Iparosok és Kereskedők Körében Pénteken, április 16-án este 9 órakor, dr. Petracsek Lajos orszgy. képviselő és szfőv. biz. tag, a Budai Iparosok és Kereskedők Körében előadást tart a Pozsony étteremben.

A Budavári Koronázó Főtemplom egyházzenei műsora. A koronázó Mátyás templom zenei műsorán április 18-án Haydn József: Nelson miséje, április 25-én Schubert Ferenc: G-miséje szerepel.

A Rudas-fürdő uszodájában 7-én este rendezte klubközi úszóversenyét az NSC és MUE csapata. A sok uszószám keretében több kiváló eredmény is napvilágot látott.

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények egész Budán közismertek

Hauer-sütemények Budán
csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Izes étel, finom bor rá, alakuljunk egy táborrá:
akár inni, akár enni, „Pozsony" Étterembe *menni!*
Török József vendéglős
I., KRISZTINA-KÖRUT 8/10. SZÁM.

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76.

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS, TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Egyesületünk e hó 11-én délelőtt 11 órakor megtartott rendkívüli közgyűlésén határozatilag kimondta, hogy az Egyesület nevét megváltoztatja és az „Otthon" előnevet, amely különböző félreértésekre adott a multban alkalmat, elhagyja és rendeltetésének megfelelően az „Öröklakás és Családiháztulajdonosok Egyesülete" nevet fogja viselni. A vonatkozó közgyűlési határozatot a belügyminiszterhez jóváhagyás végett a napokban felterjesztjük. A jóváhagyás megérkezte után erről i. t. tagjainkat értesíteni fogjuk.

Adónaptár

Április 20: az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának negyedik hatodrész lerovása bélyegekben.

Április 25: az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának ötödik hatodrész lerovása bélyegekben. A negyedévenkint, vagy hosszabb időközökben készpénzben fizetők április havi befizetésének utolsó napja. Az alkalmazottak április havi illetményei után a kereseti adó, különadó és rokkantadó illetményjegyzek kapcsán befizetendő.

Április 30: Az általános forgalmiadó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának utolsó hatodrészének lerovása bélyegjegyekben, délután 18 óráig. A **társulati adó** bevallásának utolsó határnapja, tekintet nélkül, hogy januárban vagy áprilisban volt-e megtartva a közgyűlés, amely a zárszámadásokat jóváhagyta.

A pénzügyminiszter rendelete a rendkivüli ideiglenes házadómentességről

Tekintve, hogy olvasóink jelentékeny részét a rendelet érdekli, ezért azt szószerint közöljük, folytatólagos részletekben. A rendelet szövege a következő:

„A rendkívüli ideiglenes házadómentességekről szóló 1929:XXIX. tc. 3. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértőleg városrendezési szempontokból megengedem, hogy Budapest székesfőváros területének alább felsorolt részein emelt és a jelen rendeletben megállapított követelményeknek megfelelő azok az uj épületek, amelyek az 1937. évi augusztus hó elseje után, de legkésőbb az 1939. évi december hó 31-éig lakható állapotban helyeztetnek, az alább megállapított mértékű rendkívüli ideiglenes házadómentességben részesíttessenek.

I.

25 évre terjedő teljes rendkivüli ideiglenes házadómentesség illeti meg a Károly királyút páratlan és a Muzeum körut páros számu oldalán a jelen rendelet kihirdetése után teljesen lebontott épületek helyére emelt uj épületeket.

II.

15 évre terjedő teljes és azontul további 10 évre terjedő 75 százalékos rendkivül házadómentesség illeti meg az 1934. évi majus hó 29-ike után teljesen lebontott, az 1870-es években végrehajtott felmérés idejében már fennállott és a felmérési szelvényekbe bevezetett, ugyszintén a szabályozási vonalnál kijebb vagy beljebb álló épületek helyére emelt uj épületeket:

1. A Lipót-krt., Teréz krt., Erzsébet krt., József krt., Ferenc krt., Boráros tér. és a Dunapart által határolt területeken, valamint a felsorolt körutak és tér másik oldalán is;

2. A Margit körúton, Krisztina körúton, Endres György téren az Alkotás utcának a Krisztina körúttól a Greguss utcáig terjedő szakaszán, az Attila körúton, Attila utcában, Széna téren, Széll Kálmán téren, Olasz fasoban, Főutcában, Csalogány utcában, a Batthyány utcának a Fő utcától a Hattyú utcáig terjedő szakaszán, a Hattyu utcában, Horváth utcában, Fazekas utcában, Bem József utcában és a Margit rakparton.

(Legközelebb folytatjuk)

Háztulajdonos Ur!
Nem okoz gondot vizvezetékének karbantartása, ha
CSIHÁK KÁROLY szerelőhöz fordul
I. Csaba-utca 3. Telefon: 1—541—47.

Krisztinavárosi szállitási vállalat
ATTILA-U. 23. TEL.: 1-614-44.
Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

Öröklakásába csak „Thermofix" etagefütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Budapest fürdőváros igazi centruma: a Szent Gellérthegyi fürdőcsoport

— Bánlaky Géza igazgató előadáa —

A *Szent Gellérthegy Barátainak Egyesülete* multheti közgyülésén *Bánlaky* Géza, a fővárosi fürdők igazgatója az egyesület tizenötéves működésének méltatása után nagyvonalú előadást tartott a *Gellérthegyi fürdőcsoport problémáiról.*

A trianoni békeszerződés után — kezdte előadását *Bánlaky* igazgató — fokozott mértékben kellett kihasználni azokat az erőtényezőket, amelyek Budapest páratlan fekvésében, természeti szépségeiben és gyógyértékeiben adva vannak. Ekkor indul meg Budapest nagyobbarányú és céltudatos idegenforgalmi propagandája,, melynek eredményét az évről-évre emelkedő idegenjárás örvendetes statisztikája igazolja, amely szerint a *külföldiek által a főváros szállóiban és panzióiban eltöltött éjjelek száma csupán a legutolsó három évben 236.000-ről 500.000-re emelkedett, ami szakértők számítása szerint mintegy harmincmillió pengő „láthatatlan" exportnak felel meg.* Ekkor kezd kibontakozni a fürdőváros gondolata, melynek megértetésében a Szent Gellérthegy Barátainak Egyesülete mindenkor igyekezett a maga részét kivenni.

A budapesti gyógyfürdők *balneológiai értékét és jelentőségét* már kétségtelenül megállapították a legilletékesebb belföldi és külföldi szaktekintélyek. Nagyban emeli értéküket különleges és egyedülálló helyzetük is: egy milliós lakósságú, rendkivül szép fekvésű, a nyugati és északi városokhoz képest szárazabb klimájú metropolisokban vannak, *ahol a legelsőrangú klinikák és orvosi berendezések mellett a betegek megtalálják a nagy város minden kulturáját és szórakozási lehetőségét is.*

Ép ezért a gyógyfürdőknek egy nagy, összefogó vonalú fürdőfejlesztő program keretében való kiépítése és azoknak céltudatos és egységes fürdőpolitika alapján való irányítása nemcsak gazdasági, nemcsak idegenforgalmi érdek, hanem a főváros egyik legkomolyabb közegészségügyi és szociális feladata is. *Meg kell adni a lehetőségét annak, hogy a főváros minden betege, szegény és gazdag egyaránt, akinek gyógykezelése a legeredményesebben a balneotherápia utján érhető el, ahhoz hozzá is jusson.*

Természetesen el kell dönteni azt a problémát, hogy Budapest egy betegségcsoport — a rheumás betegségek — gyógyítására specializálódjék-e, mint Karlsbad, Nauheim, Pöstyén, vagy gyógyvizeinek kiterjesztésével és egyéb gyógytényezőkkel való kiegészítésével akar-e tágabb keretek közt működni. *Annak azonban semmi akadálya nincs, hogy Budapest valóban a gyógyfürdők városa legyen.* Ebből a szempontból a budapesti gyógyfürdők és források természetadta elhelyezése rendkivül kedvező, mert a *három fürdőcsoport:* a Szent Gellért, Rudas és Szent Imre fürdőt magában foglaló *déli,* a Szent Lukács és Császárfürdőt magában foglaló *északi* fürdőcsoport, végül a Városligetben levő Széchenyi gyógyfürdő nagy kiterjedésű parkokkal övezett és jól körülhatárolt területen feküsznek. Bár mindhárom fürdőcsoportnak külön-külön megvan a maga nagy értéke, a *fürdőváros igazi centruma a Szent Gellérthegyi fürdőcsoport.* Lelkesen és érvekkel alátámasztva bizonyítja *Bánlaky* igazgató, *hogy ez a fürdőközpont van predesztinálva arra, hogy Budapest fürdőváros attrakciója legyen.*

Az elméleti részt gyakorlati és költségvetési adatokkal illusztrált előadást az előkelő közönség mindvégig feszült figyelemmel hallgatta és befejezésekor melegen ünnepelte az előadót.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24

Honnan kapjuk a legtöbb vendéget?

Ujabban buzgó idegenforgalmi propaganda folyik egyes északi országokban, ami helyes is, de ugyanakkor tévesen emlegetik, hogy Bécs vagy Ausztria már kevésbé fontos ránknézve. A hiteles statisztika mást mond. Még mindig Bécs a főrezervoárunk és a tapasztalás bizonyitja, hogy legerősebben a szomszéd fővárosban érdemes akvirálnunk, mert lakóssága szivesen jön hozzánk, az odaérkező külföldiek is aránylag csekély költséggel és fáradsággal jöhetnek el hozzánk. Sehonnan annyi idegent nem kaptunk, mint Bécsből (25.545).

Érdemes megfigyelnünk, hogy külföldről Bécsbe a mult évben 869.656 idegen érkezett vagyis 176.117-el több, mint 1935. évben, mig Budapestre 258.880 utas jött, de a vidékiekkel együtt. A Bécsben eltöltött éjszakák száma több, mint 7 millió volt, mig 1935-ben 5.400.000. Nincs tehát azoknak igazuk, akik a bécsi forgalom stagnálásáról beszélnek, sőt inkább irigyelni való ez az emelkedés.

Igazat kell adni a székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalának, amely verbuváló főmunkáját Bécsben végzi. Sok még a tennivalónk, hogy a Bécsbe érkező külföldiek kielégitő százalékát ide tudjuk vonzani.

ORVOSOK A MAGYAR FÜRDŐKERT

A Budapesti Orvosi Kaszinó kiállítást rendez, hogy minél több orvos megismerje előadások kiséretében a budai és balatoni fürdők feltárt gyógyforrásainak értékeit szemléltető módszerekkel. A rendezést dr. Jakab Ernő irányítja és a bevezető előadást dr. Vámossy Zoltán egyetemi tanár tartja. A kiállítás május 8-tól 15-ig marad nyitva.

Angol, dán, svéd, holland, svájci és német vendégcsoportok érkeznek

Példátlanul nagyarányu idegenforgalom lesz Budapesten már a legközelebbi hetekben. Az április elején érkezett angol csoportokat svájciak követik, akik 17-én utaznak haza, májusban pedig az IBUSZ vezetése alatt különvonatok és nagy utascsoportok érkeznek Budapestre, amelyeknek jegyzékét először a Budai Napló közli:

Május 6—9-ig tartózkodik itt a I Grandi Viaggi olasz csoportja, 13—18 közt a MER német különvonata, 18—22 közt Kuoni svájc csoportja, 18—22-ig Meiss svájci csoportja, 20—25 közt, valamint 22—25-ig, Hickie angol csoportja, 22—25 közt a Centrops holland csoportja, 23—27 köz a Nordisk svéd—dán csoportja, 24—28 közt Hickie angol csoportja és 26-tól junius 5. között Dean & Dawson Spa különvonata.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Külföldi filmsorozat Magyarországról. A francia származású amerikai André la Varre, a becsületrend lovagja, 10 napot töltött Budapesten és több mint 1200 méternyi filmfelvételt csinált a főváros idegenforgalmi értékeiről. Nemcsak Amerika, hanem Franciaország számára is készültek fölvételek, továbbá magyar zenei gramofonlemezek. La Varre autóján utazott vidékre is. A nyáron alkalmasint még visszatér és kedvezőbb időjárasban uj sorozatot készit.

A Horthy-körteri cipőszalon CIPŐI elegánsak, megbizhatóak
XI., HORTHY-KÖRTÉR 7. SZÁM.

Eladó öröklakások

Páratlan öröklakásaink Káplár-uccai (huszonharmadik) társasházunkban központi s mégis csendes helyen, a Városmajor ősparkjánál épülnek. Központi fütés, melegviz. Versenyenkívüli építkezés. Az anyagdrágulás ellenére tartjuk fix dömpingáraïnkat: 1, 2, 3 szoba-hallos 12,200, 15.300, 25.000 P. Prospektus. „Centrum" Házépítő-Vállalat, Horthy Miklós út 15. (Telefon: 2—693—01.)

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

ÖREGDIÓFA Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA cigányzenekara muzsikál,
RÉGI BUDAI TRADICIÓK UJ MODERN VEZETÉS.
I. Pálya-u. 3
Telefon: I—524—94. Telefon: I—524—94.
ifj. Wagner Béla ü. v. Reiber József vendéglős.

A budai kőműves és kőfaragó céh

A budai kőműves és vele egyesült kőfaragó cech (hozzátartozott a pesti cech is) 1691-ben, majd 1695-ben kapta kiváltságát a királyi udvartól. A pesti cech 1695-ben vált el a budaitól és szabályait a kamarai kormányzóság 1730-ban ujra megerősitette. A budai, majd később a pesti cech nemcsak létszámra, hanem elismert mesterei revén is az egész országban a legtekintélyesebb volt. Tagjai közül legtöbben Németországból jöttek hozzánk a müvészeket jellemző, ujságot kereső vándorlási ösztönből és sorsuk jobbra fordítása érdekében. Itt beleolvadtak a magyarságba és értékes alkotásaikkal valóságos helyi stilusokat teremtettek. Nemcsak a hazai művészet, hanem az egyetemes barokk művészet számára is teremtettek megbecsülésre méltót.

A budai céhben hat épitő és három kőfaragómester volt, Pesten pedig négy épitő és két kőfaragó-mester. Féltékenyen őrizték ezt a numerus clausust és még a királyi udvar is nem egyszer szólt a céhmesterek makacssága ellen. A céhbe a mestereken kívül a pallérok, a kivitelezők és a segédek tartoztak, (a XIX. század elején már 300 legény volt, 11 mester alatt), akik minden évben együtt választották a fő- és az alcéhmestert. Az előbbi nemcsak elnöke, hanem bírája is volt a céhnek s szigorúan ellenőrizte a céhládát: a pénzt, okmányokat, pecséteket. A mesterjog megszerzéséhez a keresztény becsületesség, az önfegyelem és a mesterségben való jártasság kellett, amit a főcéhmester lakásán elkészitett igen nehéz remekléssel, „Kunststück"-kel kellett bizonyítani. Az építőcéhben a fölvételre jelentkezőnek legtöbbnyire egy kastély, vagy monumentális templom tervét kellett elkészitenie alaprajzban, homlok, oldalnézetben és keresztmetszetben, amelyhez csak a terület méreteit adták meg. A remekelő pallér sokszor szegénysége miatt sem tudott az elég költséges vizsgálatra jelentkezni, de ha ennek és a tervezésnek is megfelelt, akkor családi és erkölcsi tekintetben emeltek ellene kifogást, ami sok viszályra adott okot, ahogy azt a budavárosi jegyzőkönyvek bizonyitják.

A céhszabályok előirták, hogy a mesterek egyetértésben éljenek, egymást segitsék és egymás munkájáról kicsinylőleg ne nyilatkozzanak. Ez a kölcsönös megértés és támogatás a gyakorlatban érvényesült is és harcok csak a céhen kívül voltak, — idegen mesterekkel szemben. Igy a katonaság épitőmestereivel és a császári épitőmesterekkel szemben, mint ahogy 1723-ban is tiltakoztak ilyen katonai épitésnél dolgozó mester ellen, aki a Tabánban polgári épitést vállalt. A városi tanács szigorú pénzbirság kirovása mellett be is szüntette ezt az épitést. De még a városi hatósággal szemben is érvényesitette a céh hatalmát, mint azt Huber Ádám császári épitőmester esetében olvassuk, aki tizennyolc éve élt már Budán, szorgalmasan, különböző épületek felépitésében résztvett és a város ezért megkereste a céhet, hogy részesitse őt előnyben. A céh nem is válaszolt a tanácsnak és a megüresedett mesterhelyre Lang Jánost vette fel és Hubert csak mint pallért engedte dolgozni. A város erre felvette őt polgárai közé, megfenyegette a céhet, de még két év után, 1738-ban is a céh hajthatatlan maradt. A császári mester halála szakította végét e háboruságnak.

A céhek tagjai társadalmi és közéleti szereplésükkel is tiszteletet, tekintélyt szereztek. Találunk köztük polgármestert, tanácsost, külső tagot, szószólót, hatvanast, stb. és e mellett a város szolgálatában mindig volt egy-két kinevezett épitőmester is. Ez szinekura volt, ami egész életre biztositotta a városi épitkezéseket.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18, T.: 1-520-42
Mindenért házhoz küld.

Tavaszi toalettekhez, legszebb rókák, szkunkszpelerinek legolcsóbban CSERY GYULA szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

BELLEVUE-ben
UJ VEZETÉS HIRNEVES SZAKÁCS
KITÜNŐ ITALOK, MÉRSÉKELT ÁRAK
SETÉT GYÖRGY ZENEKARA
TÁNC

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméitersoronként.

Juhász Gyula halálára

A költő elment: sokat szenvedett . . .
Kiürítette a méregserleget.

Az Élet úttalan rengetege
Érzékeny lelkét halálra sebezte.

Viaskodik az Élet és Halál . . .
Lelkében gyógyirt keres. de nem talál . . .

Csak álmodj boldogitó álmokat!
Sebzett, beteg madár, vergődtél sokat.

A te szellemed már emelkedettebb . . .
Átlagemberek közt nem lelted helyed!

Szólitott vissza a jobb hazába
Égi szférák bűvös harmóniája.

Égi mezőkön illatok szállnak . . .
Lelked már tárva örök napsugárnak!

Felejts el minket, ne lass csak Szépet . . .
Légy áldott, légy boldog, üdvözült lélek!

SYPOSS KATALIN dr.

NEM KÉSIK EL,
ha SZÁLE-nál veszi vagy javittatja óráját.
I Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény.

Szendy polgármester német kitüntetése. Szendy polgármester most kapta meg Hitler kancellár sajátkézzel irott köszönőlevelének kíséretében a német testnevelési rendjel I. osztályú kitüntetését azokért a szolgálatokért, amelyekkel Budapest polgármestere nemcsak a főváros, hanem az egész kontinens sportját fejlesztette.

Pávai-Vajna Ferenc előadása a Budapest-Fürdőváros Egyesületben. A Budapest-Fürdőváros Egyesület április 15-én, csütörtökön délután 6 órakor, a Szent Gellért gyógyszálló dohányzótermében ülést tart, amelyen Pávai-Vajna Ferenc m. kir. bányafőtanácsos „Budapest-Fürdőváros hydrológiai problémái" cimmel tart előadást vitéz dr. József Ferenc kir. herceg elnöklete mellett.

Pogány Zsigmond lett a Hirdetővállalat uj igazgatója. Szendy Károly polgármester Pogány Zsigmondot a székesfővárosi Hirdetővállalat igazgatójává nevezte ki. Pogány Zsigmond, aki eddig, mint ideiglenes megbízott igazgató állott a Hirdetővállalat élén, kiváló működésével, szakértelmével és széleskörü ismereteivel tette érdemessé magát a kinevezésre. A kinevezés széles körben keltett osztatlan örömet.

Ötömösy Zénó emléke. A Pénteki Borgazdatársaság ötömösi dr. Ötömösy Zénó volt budapesti ügyvéd emlékére emlékvacsorát rendez április 16-án, pénteken este 8 órakor, a Budai Polgári Kör Szilágyi Dezső tér 5. szám alatt levő helyiségében. Az emlékbeszédet dr. zilahi Kiss Jenő nyug. alpolgármester mondja.

Rómában újra összeülnek a világ frontharcosai. A februárban megalakult nemzetközi frontharcos bizottság római tanácskozásán 14 nemzet vesz részt. A magyar frontharcosok részéről a konferencián gróf Takách Tolvay József ny. altábornagy, a Frontharcos Szövetség országos elnöke vesz részt De Sgardelli Caesar ny. alezredes kíséretében.

Budai művészek sikere. Budai és balatonmelléki művészek nyerték meg a májusban megnyiló Országos Virágkiállítás plakáttervezetének első díját. A sok reménységre jogosító fiatal rajztanárjelöltek: jobaházi Németh László (Buda) és György Ferenc (Gyenesdiás). A modern elgondolással készült plakát mindenütt méltó feltünést kelt.

BUDAI PÉKEK

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek
Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTEZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTEREMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

Egymillió négyzetméternél több a sétány és park Budán

Morbitzer Dezső dr. kertészeti igazgató könyvének érdekes budai adatai

Morbitzer Dezső dr. gazdasági tanácsos, a székesfőváros kertészetének igazgatója nagyobb tanulmányt irt a Városi Szemlében *„Városépitészet és kertészet"* cimen, amelyet most könyvalakban is kiadott. Érdekes és örvendetes ez a tanulmány, amely *uj területen, uj adatokkal* gyarapitja a főváros történetét és topográfiai anyagát.

Morbitzer Dezső dr. munkáját az adatok gazdagsága teszi értékessé. *Morbitzer* Dezső a virág, a fa, a természet nagy rajongója hangyaszorgalommal gyüjtötte össze adatait és épp annyi lelkesedéssel, mint hozzáértéssel adja meg a főváros ligeteinek, sétányainak, parkjainak történeti keretét.

Budapest nagyvárossá fejlődése alig ötven évre nyulik vissza. *A millenium idején kezdődik a fővárosi kertészet élénkebb munkája is, eleinte sok nehézséggel küzdve,* mert nem volt könnyü dolog a pesti közönséget a virágok és fák kimélésére nevelni és azok szeretetére rászoktatni. De nemcsak erre törekedett, a kertészet, magasabb célokat is tüzött maga elé, *elsősorban a közegészségügyet is igyekezett szolgálni,* mert kétségtelen, hogy egy nagy város lakóssága annál egészségesebb, *mennél több benne a zöld terület.*

A mai törekvés világszerte arra irányul, hogy a nagy város minden lakója *fejenként legalább 30 négyzetméter területhez jusson,* ami a sétányok, játék és sportterek, temetők, magánkertek és a *várost övező erdők területéből adódik. Ebből a* szempontból *Budapest a kontinens nagyvárosai között az első csoportba tartozik, mert 33.789.01 holdból 5428 holdat tesznek ki a zöld területek és igy a fejenkénti szabad térség 29.47 négyzetméter.*

Különösen érdekesek a könyvnek *Budára vonatkozó adatai.* Kiderül, hogy a főváros 199 sétánya közül 106 esik a pesti és *93 a budai oldalra.* Az I. kerületben 29 sétány 293.287, a II. kerületben 34 sétány 173.216, a III. kerületben 12 sétány 20.155 a XI. kerületben 18 sétány 254.080, a XII. kerületben pedig 20 sétány 258.747 négyzetméternyi területet fogl'al el és *igy az ő budai kerület 93 sétánynak összterülete egymilliókilencvenegy négyszögméter.* Legnagyobbak: a Tabán és a Városmajor.

A *Tabánban* 110.000 négyzetméter területet forgatott meg és 38.000 négyzetméter földtömeget mozgótitott a kiterjedt hivatal, hogy a 250.000 négyzetméter nagyságu uj területét egyenletessé tegye. Sok gondot okozott a szeszélyes lejtők és mélyedések miatt az utak vezetése és épitése, a munka azonban teljes sikerrel járt és az egész terepen *az angol kertstilus bontazik ki* egyre pompásabb szinekben.

A *Városmajor* gazdátlan földjét Buda visszafoglalása után részben a katonai parancsnokság, részben a közelben házzal bíró polgárok *önkényesen foglalták el.* A tulajdonjog körül hosszú ideig tartó vita folyt Buda város tanácsa, a katonai parancsnokság és a kancellária között, mig végre a *város 1729-ben 3000 forintért megvásárolta gróf Daun városparancsnoktól.* A Városmajor kert tervét II. József rendeletére *Tallherr* József állami épitész készitette el, de nem hajtották végre, a major nagyobbik része sokáig parlagon maradt és *szemétlerakodóhely volt.* Csak 1885-ben határozta el a főváros a Városmajor végleges kertészeti rendezését.

A *Horváth-kert* szentgyörgyi *Horváth* Zsigmond udvari tanácsos örököseitől 1859-ben vásárlás utján kerü't Buda város tulajdonába. Először házhelyekre akarták felosztani, de aztán 1861-ben mégis amellett döntöttek, hogy *közkert legyen belőle.* Ez a csendes, kedves, árnyas sétány teljesen ujjá fog majd alakulni a Nyári Szinkör ügyének elintézése után; a kertészeti hivatal terve már el is készült.

A *Gellérthegy* kertészeti kiképzése régi és igazi szivügye *Morbitzer* Dezsőnek. Meg akarja valósitani itt *Magyarország nemzeti kertjét,* amelybe átplántálja a Kárpátoktól az Adriáig vadon tenyésző növényeket. Fiatal kertészeink egész serege kél időnként utra és mindannyiszor gazdag anyaggal térnek vissza. *Olyan múzeuma lesz itt a virágoknak, mint talán sehol másutt a világon.*

Különös értéke a könyvnek *az ültetvények tudományos ismertetése,* bizonyságául annak, hogy illusztris iró, *Morbitzer* Dezső dr. nemcsak kultúr-kertész és elsőrangú szakember, hanem mélyen szántó tudós is. Munkája épp ezért úgy a szakembernek, mint a laikus közönségnek egyaránt hasznos és élvezetes olvasmány.

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü borainak kimérése
I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

KÖZGAZDASAG

A Magyar-Hollandi esete

Mióta a Biztosítók Állami Felügyelő Hatósága a Magyar Hollandi Biztosító dijtartalékait a közelmultban felülvizsgálván, nem találta azokat kielégitőnek, sőt a díjtartalékok tekintetében nagy hiányok mutatkoztak, a biztosítókörökben már biztosra vették a Magyar-Hollandi beolvasztását, vagy a szükséghez képest, a Phönix Biztosító módjára, a Pénzintézeti Központ által való felszámolását.

A biztosítófronton, miként a közelmultban lezajlott események igazolják, súlyos hibák vannak. A tőzsdével-vassal keresztülhajszolt és kierőszakolt üzletek nem alkalmasak arra, hogy azok díjbevételeiből a biztosító társaságok megfelelő dijtartalékot képezzenek. A biztositknál egymásután bukkannak fel a horribilis összegü dijtartalék hiányok, amelyek mindjobban igazolják a biztosítás államosítására irányuló törekvések indokoltságát.

Az általános közvélemény, de közgazdasági berendeződésünk sem tartják kivánatosnak, hogy az állam a kereskedelem, a magángazdaság és a szerződéses szabad ügyletkötésbe hatalmi szóval avatkozzék bele, vagy ezeket a terrénumokat éppenséggel kisajátitsa, azonban sajnálattal kell annak szükségét éreznünk, hogy *néhány társaság kivételével a piacon csökkent felelőséggel működő biztosító társaságok üzletfeleiket, „kik életük és vagyonuk biztositására szerződnek, drága dijaikért" — biztosításuk folytán a legnagyobb bizonytalanság elé állitják.*

A biztositást kötő felek azt gondolták, hogy a biztositó társaságok garanciája teljes és befizetett dijaikért csak a valutáris ingadozások miatt aggódtak. Ma azonban, amikor megállapithatjuk, hogy pénzünk nemcsak belső értékállandóságát de külviszonylatban is teljes szilárdságot mutat, *értékálló és stabil valutánk mellett a biztositók dijtartalékai mindinkább csökkennek.*

A dijtartalékhiányra először a Phönix esetében jött rá a felügyelő hatóság és a hirtelen megalkotott 4400-as Phönix-rende'ettel a kormány, mintegy büntetésül, az amugy is károsodott biztositottakat sújtotta azzal, hogy kötelezővé tette a céltalanná vált életbiztositások folytatólagos dijainak fizetését, a változott viszonyok és annak tudatában, hogy a felek, bár dijaikat fizetik, sőt kötelesek fizetni, tehát rájuk szabad akaratukból kötött magánjogi szerződésükből szándékukat sulyosan meghaladó teher, de ezzel szemben lényeges kárban mutatkozó csökkent jogosultság háramlik.

Ebből a megoldásból a közönség nem kér többet. A jelek azonban arra mutatnak, hogy a *most már nem is meglepetésszámba-menő dijtartalékhiányok a Phönix esetét meg fogják ismételni sürgős és erélyes beavatkozás hiányában. Egyébként* illetékes helyről nyert információnk szerint előreláthatólag a *Phönix-komplexumot a Magyar-Hollandival egyesiteni fogják* és az igy egyesitett biztositó vezetésére vezérigazgatóként *Móricz* pénzintézeti központi igazgatót, kit jelenleg a Phönix-ügyek vezetésére delegáltak, szemelték ki.

Vécsey Mátyás

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek Hoffmann Ferenc sütőmester, II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

100 százalék

Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik.

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

JAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.
Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

HÖLGYFODRÁSZ

LOHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartóshullám és hajfestés után

KÁVÉ, TEA

„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55. Naponta friss pörköltkávé

KÉSMŰVES ÉS MŰKÖSZÖRŰS

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

KÖNYVKÖTŐ

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalauszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés

Irta: **FRIEDLÄNDER ANDOR,**
a Budai Általános Takarék vezérigazgatója

Az a konjunktúra, amely a világon a munkanélküliek számának csökkenésében mutatkozik, háborús készülődések eredménye, melyek egyelőre a gazdasági élet fellendülésében nyilvánulnak meg.

Az elmult héten a nyersanyagok ára visszaeső irányzatot mutatott, de elvitathatatlan, hogy Európa legöbb államában az anyaghiány fokozódása szabályozza a háborus üzemek működését és noha a tőzsdék emelkedő irányzatának jellege továbbra is érvényben marad, mégis Amerikában és Európában is lanyhább irányzat kerekedett felül, mely az elmult héten magával ragadta a budapesti értékpiacot is.

A newyorki tőzsde gyengülésében nagy szerepet játszottak a rendelkezésre bocsájtott tőkék visszavonása és az ezzel járó pénzbeszerzés nehézségek, amit alátámasztottak a sztrájklehetőségek is. Igy a spekuláció óvatosan és lassan lebonyolításba kezdett.

Az európai tőzsdéken a nyersanyagok árgyengülése, valamint a hasznot biztositó realizálások és a Svájcból kiinduló általános tartózkodás lanyhább tőzsdenapokat eredményezett, ami különösen Bécsben nyilvánult meg és aminek okát a lombardhitelek lényeges megszorításában látják.

A budapesti tőzsdén a szilárd irányzat hosszú időn keresztül nem reagált a külföldi lanyhább jelentésekre, azonban a mult hét folyamán mégis átmenetileg igazodott hozzá, de szombaton és hétfőn ismét szilárdabb alaphangulat mellett zárult.

Utalunk korábbi jelentéseinkre, melyekben vázoltuk a Ganz részvények speciális helyzetét és a hét szenzációja ennek a papirnak rendkivüli előretörése volt. A favorizált papirok közül a Fegyvergyári részvényeket rendkivül szilárdan szerezték. A legutolsó napok érdeklődése a Hungária műtrágya részvények felé irányitja a tőzsde figyelmét, amely vállalat rendkivüli eredményekkel dolgozik. A vezető papirok: a Köszén, Rima, Cukor, Salgó szilárdan tartottak voltak. Az elsőrangú értékek közül aránylag legelhanyagoltabb a Trust rt. volt, mely papirnál a spekuláció még várakozó állásponton van.

A prolongációs kosztkamatok meglehetős magasak voltak nálunk is, ami arra mutat, hogy a tőzsde publikumának elgondolása emelkedő árfolyamokat vár.

A fix kamatozású értékek piaca, valamint a nemjegyzett bankértékek piaca üzletlenség mellett jól tartott irányzatot mutatott.

A TÉBE szociálpolitikája

A Takarékpénztárak és Bankok Egyesületének — a TÉBE-nek — Hegedüs Lóránt ny. miniszter elnökletével tartott legutóbbi közgyülésére rendkivül gazdag tartalmú kötet jelent meg az egyesület mult. 1936. évi sokoldalú, eredményes működéséről. A szocialpolitikai működésből idézünk itt egy-két részletet:

A TÉBE budapesti tagintézetei az egyesület útján folyósitják a jótékony és kulturális célokra szánt összeget. A jótékonysági bizottság 1936-ban öt ülést tartott, amelyeken összesen 506 kérvényt vett alapos tárgyalás alá, a kérvények közül 326 nyert kedvező elintézést.

Az 1936-ban megszavazott összegek: tudományos és kulturális célokra 42.840, általános közjótékonysági célokra 52.780, egészségügyi és kórházi célokra 7160, gyermekegészségügyi és gyermekvédelmi célokra 32.220, tisztviselői és sportcélokra 34.000, ifjúsági és diákvédelmi célokra 5.500; összesen 174.500 pengő. A TÉBE karácsonyi gyermekfelruházási akcióján karácsonyfák a budapesti árú- és értektozsde kupolacsarnokában állitottak fel, közel 3.000 gyermeket láttak el télikabáttal, cipővel, fehérneművel. A felruházás költségeire 25.000 pengőt fordítottak. Az összes anyag kiválasz-

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

tásánál ügyeltek arra, hogy minden áru hazai ipartermék legyen, a fehérnemű megvarrását pedig olyan altruisztikus intézményekre bízták, amelyek e munka révén a középosztályhoz tartozókat támogatták. A karácsonyi ünnepélyt most is kitüntette megjelenésével nagybányai vitéz Horthy Miklósné főméltóságú asszony, minden kiosztási páholyt meglátogatott és megelégedését fejezte ki a látottak felett. A kiosztás és az ezzel kapcsolatos ünnepély után a hatalmas karácsonyfát a „Mindenki karáconyfája" nemes akciójának engedték át s karácsony estéjén a Gellért-szobor lábánál gyujtották meg a karácsonyfa gyertyáit s az ott összesereglett többszáz főnyi gyermeket ez alkalommal is megajándékozták a fővárosi pénzintézetek nevében. Kozma Miklós belügyminiszter az év elején felszólította a TÉBÉ-t és ennek tagintézeteit, hogy nagyobb adományokkal segitsék az ország egyes vidékek elemi csapások sujtotta lakosságát. A TÉBE egyhangulag úgy határozott, hogy a budapesti bankok és takarékpénztárak a maguk részéről 50.000 pengőt ajánlanak fel Kozma Miklós belügyminiszter akciójára. Ezzel az összeggel a lefolyt évben jótékony és kulturális célra a TÉBÉ-ben megszavazott összeg 224.500 pengőre emelkedett. A budapesti pénzintézetek tisztviselői a maguk részéről is havi fizetésük 1 százalékát ajánlották fel erre a célra s a TÉBE 7 vidéki körzete a vidéki pénzintézetek nevében rendezett gyüjtést a segélyakció céljaira.

Rekordmagasságot ért el a világ nyersolaj termelése és fogyasztása. Amerikai becslések szerint a világ nyersolaj termelése az előző év 1696 millió hordójáról 1847 millió hordóra, a világ nyersolajfogyasztása 1598 millió hordóról 1760 millió hordóra emelkedett. Egy szokvány hordó ürtartalma 160 liter.

A GFB harca a Magyar Divatcsarnokkal. A GFB Rákóczi-út 76. szám alatt levő helyiségét a Magyar Divatcsarnok teljesen körülzárta. Az összes körülötte levő helyiségeket kibérelte s végül a háztulajdonostól a GFB helyiségét is bérbevette. A GFB ebben a körülzárási hadjáratban tiszteségtelen versenyt lát és saját igazát a bíróságnál igyekszik kiverekedni.

A Franck Henrik fiai rt. közgyülése. A Franck Henrik fiai rt. 3 millió P részvénytőke mellett 190.168 pengő tiszta nyereséget mutat ki, az előző évi 111.282 pengő nyereségével szemben, ami azt jelenti, hogy a vállalat egy év alatt 70 százalékkal növelte tiszta használt. A mérleg az ingatlanokat 2.627.038, a készleteket 1.332.286 pengővel szerepelteti a mérlegben, amely a társaság óvatos, de agilis üzletpolitikájáról tanuskodik.

Mennyi osztalékot fog fizetni a Goldberger-konszern? A Goldberger-konszern április havában hívja össze mérlegmegállapító igazgatósági ülését. A vállalatnak az elmult esztendőben az export terén igen sok akadállyal kellett megküzdenie, ennek dacára a vállalat 47 országba exportált és nagy ipari országokkal vette fel a versenyt eredményesen. Habár az elért üzleti eredmények megengednék, hogy a vállalat az elmult évi 3 pengős osztalék helyett 4 pengőt fizessen, az igazgatóság egyrésze azon van, hogy a nyereségtöbbletet ne az osztalékemelésre, hanem a tartalékok megerősítésére fordítsák. Közgazdasági körökben nagy érdeklődéssel várják, hogy a Goldberger-konszern milyen osztalékot fog fizetni a részvényeseinek.

Őszre üzembehelyezik a Szentendrei Papirgyárat. Értesülésünk szerint a Szentendrei Papirgyár épitkezése lendületes ütemben folyik. Az üzemi gépek nagyobb része már elkészült a gépgyárakban és felszerelésre rendelkezésre áll. A vállalat vezetősége ugy számit, hogy ősz elején üzembe veheti a gyárat, amely iró, nyomó és csomagoló papirokat fog gyártani. Ez a legfiatalabb hazai papirgyár különben az Angol Magyar ipari konszernjébe tartozik. Alapitásában résztvett a Herzog M. L. és társa magánbankház és a dr. Egerváry László-féle tőkéscsoport.

Elsőrendű munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

A Közmunkatanács feltámasztja a megszünt tabáni utcaneveket. A Közmunkatanács legújabban több névtelen utcát keresztelt el. Ezek közül három a lebontott Tabán utcanévtábláin szerepelt. Igy a Budaörsi-úttól a Bajmóc-uccáig húzódó névtelen ucca a Holdvilág-ucca, a tabáni parkon átvezető lépcső a Kőműves-lépcső, a Csend-utca egy szakasza pedig az Alsóhegy-ucca nevet kapta.

Szinház

A Kisfaludy-szinház műsora. Az őbudai Kisfaludy Szinházban április 16-ától, péntektől április 22-éig, csütörtökig bezárólag Vaszary János bohózata: Rád bizom a feleségem — kerül szinre. Főszereplők: Révész Vilma, Simonyi Márta, Pálffy Marika, Ács Rózsi, Tóth Mária, Tompa László, Érczkövi László, Sallay István, Szügyi Zoltán, Faragó Vilmos, Földváry Sándor, Hollay Árpád. Rendező: Sarlay Imre. Karmester: Lóránd József.

Tizenhétéves fiu beleszeret egy tizenhatéves lányba és ennek a tudatlan szerelemnek gyümölcse lesz. Ez az alapgondolata Sirabeau merész szinművének. A kényes témát Bárdos Artur vitte szinpadra, ami a darab rendkivül kényes voltát tekintve, óriási feladat volt. Az ujdonsült apa szerepében Lázár Gida, az ismert gyermekszinész kitűnő, ugyszintén partnere Puskás Lia. A többi szereplők, Borav Lajos, Peéry Piri, Básthy, Rózsahegyi, Fenyő stb. nagymértékben hozzájárulnak a darab sikeréhez. Gara Zoltán diszletei majdnem olyan sikert arattak, mint maga a darab.

Lucienne Boyer. Gazdasági helyzet ide, gazdasági helyzet oda, Lucienne Boyernak, a világhirű dizőznek a Művész Szinházban hirdetett előadásaira értesülésünk szerint már elfogytak az összes jegyek, jóllehet a „legolcsóbb" jegy 4 pengő, a legdrágább pedig 120 P volt.

*

Lányok fehérben. Nomen est omen. Az Urániában bemutatott filmtől azt kaptuk, amit vártunk: semmit. Uj énekesnő, Mária Cebotari első filmszerepe nagyherceggel és cári gárdakapitánnyal körítve. Sajnos nem tudjuk, hogy időben és térben, hol játszódik le a film, csak sejtjük, hogy a háboruelőtti Oroszország arisztokrata nevelő intézeteinek egyikében. Viszont akkor nem értjük, hogyan kerültek modern ruhák, öngyujtó és egyéb ujabb technikai vivmányok a filmbe. A női főszereplő filmre egyáltalán nem alkalmas, megjelenését többszörösen kárpótolja gyönyörű koloratur hangja.

*

„Éjjeli menedékhely" A Royal Apolló mutatta be. A gorkiji sötétséget, nyomort még jobban realizálta a film. Jean Gabin, Junie Astor, Sokoloff, Suzy Prim a francia szinjátszás prominensei, szerepüknek legkisebb reszletét is a legnagyobb művészi tehetséggel oldották meg. A film nagy sikert aratott az intelligens közönség körében.

*

Lawrence Tibbet uj filmjét, az „Amigo"-t a Fórum mozi mutatta be. A világhirű énekes valószinűtlen mese keretében — ami az énekes filmek sajátsága — csodálatos hangjával ismét elbüvöli a közönséget. Ha fele annyit énekelne az is elég lenne. Különösen jól érvényesül tiszta tenorja Fórum ujrendszerű és máris népszerű amerikai leadókészülékén a Wide Range-on.

*

A „Táncos kalózok" c. szines filmet a Casino és City mutatta be. A revű és táncjelenetekkel tarkitott film szinezése minden dicséretet megérdemel. A mese meglehetősen gyenge. Ugylátszik nehéz összeegyeztetni, hogy érdekes mesét szinesen csináljanak. Büszkék vagyunk Duna Stefire, aki honfitársunk. A legnagyobb sikert Frank Morgannak az akasztófa alatti sztepptánca aratta.

Az óbudai királyi székhez

a mai Budára való helyezése azért történt, mert Zsigmond király leánya, Erzsébet eljegyzése alkalmával a diszes Óbudán 19 fejedelem, 24 herceg, 58 főnemes, 1400 nemes volt jelen, mint a király vendége. Ekkora vendégseregnek szük volt IV. Béla és Nagy Lajos régi királyi palotája és ezért Zsigmond 1416-ban a mai Várhegyen kezdi épiteni függőkertekkel, halastavakkal, fedett sétányokkal, különösen diszes, nagyszabású palotáját.

Az épülő Buda

A polgármester a III. ügyosztály javaslatára Budán a következő épitési engedélyeket adta ki:

Városmajor u. 56. kétemeletes bérházra Hercog Antalnénak I. Árnyas u. 18. (Tervező: Arkay Bertalan I. Városmajor u. 61.)

I. Trencséni ut 39. földszintes házra. dr. Tóth Jenőnek Lágymányosi u. 16. (Tervező: Kapitány György XI. Mohai ut 97a.)

I. Mátyás király u. 10. földszintes házra. Özv. Nagy Gyulánénak V. Lipót körút 1. sz. (Tervező Jámbor Pál I. Dénevér u. 72.)

II. Eszter u. 8b. földszintes házra. Tőzsér László és nejének V. Váci ut 152. (Tervező: Iványi Gyula IV. Muzeum körut 27.)

II. Batthyány u. 45. földszintes házra Tóth Rózáliának u. o. (Tervező Györössy István III. Lajos utca 42.)

III. Berend u. 14. földszintes házra. Wickhardt Istvánnénak u. o. (Tervező: Weisz József, III. Filatori dűlő 6717. hrsz.)

XI. Breznó köz 9. egy magasföldszintes és egy egyemeletes házra. Dr. Biró Kálmán és nejének II. Lövőház u. 24. (Tervező: Sack János, VII. Baross tér 20.)

XI. Kikindaköz 6. földszintes házra. Takáts Sándornak XI. Fehérvári ut 102. (Tervező: Varga Károly VII. Dob u. 50.)

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Árverések Budán

A jövő héten a következő ingatlanok kerülnek árverés alá:

III. Péterhegy, 198 öl telek. Kikiáltási ára 3974.50 P. Árverés: április 19.

III. Péterhegy, 22868 hrsz. 874 öl telek. Kikiáltási ára 3850 P. Árverés: április 22.

III. Táborhegy 16815—14 hrsz. 259 öl telek fele. Kikiáltási ára: 3250 P. Árverés: ápr. 23.

XII. Völgy ucca 33—35. 1462 öl ház és kert, Kikiáltási ára 20591 P. Árverés: április 23.

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-550-93

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET
ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f.
SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét
a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be
I., KRISZTINA-KÖRUT 145 — TELEFON: 1—577—99.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban.
KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK
ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA
ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT
ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST
I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 1-614-80

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Elők: II., MARGIT-KRT.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS LENGYEL
I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-536-30

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc
illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek.
Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal
RÁCZ MIKLÓS
I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Bösztörményi úton

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet **Sebesfi József**
I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon. Telefon: 1—866—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete
I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13.
Naponta vad és vágott baromfi.

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-98.
Porcellán és edényáruk

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MŰÖTVÖS
I., Döbrentei- tér 1. szám.

a Margit-körúton

FALK MÓR Festék, háztartási cikkek
FESTÉKÜZLET II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

A közismert NAGY és EICHER gyártmányok
Budán kizárólag II., MARGIT-KÖRUT 38b. SZÁM.

„IERI" *tüző, keszlyü fogalom*
II., Margit körut 13., XI., Horthy M ut 18., IV. Muzeum körut 27. szám

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

„KROKO" BŐRDISZMŰÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

a Viziárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás
WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő
II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-75.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete
Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-ucca 52. T.: 1-551-75. — II., Pasarétl-út 51. T. hivó: 1-643-73.

a Zsigmond-utcában

TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

a Szent Imre-városon

Fehérneműt is
GELLÉRT DIVATHÁZBÓL
XI., HORTHY MIKLÓS UT 25. — Telefon: 2—695—06.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt **Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6**

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 49. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-ucca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők *nap- és kerti-ernyők*
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest,
VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

53 évfolyam | Budapest, 1937. április 22 | 16. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Balkán a Városligetben

A városligeti nagyvásár helyiségei előtt felállították a robotembert. Gépekkel pótolták a műemberben az egyes szerveket és így megvan a megnyugvás, hogy jól fog működni. Mindig szabályosan, egyenletesen. Egyik mozdulat nem lesz sebesebb ma, mint volt tegnap. Ha valamelyik csavar esetleg meglazul, megszorítják, ha nyikorog, megkenik, egyébként azonban pontos és megbízható lesz a gép és ami a fő — nem gondolkozik.

Visszatekintve a Nemzetközi Vásár sokévi multjára, akaratlanul is arra kell gondolnunk, hogy ezt a robotembert alighanem jelképül állitották fel a Vásár bejáratához. Jelképezéseül annak, hogy pontosan, gépszerűen minden úgy tesz, mint eddig volt.

Ilyen óraműre beállított sablon az egész vásár. Vásárnak is inkább nizsnijnovgorodi és nem nyugateurópai.

Nem is lehet az, mert a vásár helye nem alkalmas európaibb kiállítás céljára.

Emellett sajnáljuk a szegény pestieket is. A pesti oldal por- és füsttengerében a Városliget az egyetlen könnyen és gyorsan elérhető hely, ahol egy kis zöld fű, árnyék, virág és nyugalom jut a számára. Ezt a nyugalmat évről-évre feldulja a deszkahordó szekerek zörgése, a vásári bódék készítésén dolgozó ácsok kopácsolása.

A vásár vezetősége nem fogékony új ötletek iránt. Ha az lenne, már régen foglalkozott volna azzal a kézenfekvő ötlettel, hogy a Nemzetközi Vásár részére új és állandó otthont teremtsen. A Lágymányost a természet is ilyen célra alkotta, fel kellene itt építeni az állandó kiállítási csarnokokat és bőséges helye maradna a további terjeszkedésre is. Nem kellene évről-évre újból feldulni a Városliget rendjét, hogy párnapos rendeltetéssel ezeket az idomtalan deszkabódékat ott összeeszkábálják. Az állandó kiállítási csarnokot meg lehetne építeni magyar nyersanyagból, nem mint a mostani ideigleneset, külföldi fából. Az a kifogás pedig, hogy évtizedekig is eltart, amíg a lágymányosi területet feltöltik és kiállítási célokra alkalmassá teszik, nem áll meg, legfeljebb abban az esetben, ha — évtizedekig nem kezdik meg ezt a munkát. Ha akarják, csodálatosan rövid idő alatt készen állhat a kiállítási terület. A hely elleni kifogáson kivül hosszu sorát lehetne elmondani az egyéb bajoknak is, melyeknek mindegyike a vezetőség ötletszegénységének elvetélt szüleménye.

Ezt a vezetőséget ki kell cserélni. Mindenki joggal remélte, hogy amikor sikerült az elnöki méltóságra Szendy polgármestert megnyerni, hogy már csak őreá való tekintettel is, kissé több invencióval találkozunk majd ennek a sablonos sokadalomnak a rendezésében. Csalódtunk. Szendy európai szellemű városvezető. A város is, amelyet vezet, minden ízében európai város, amelynek arculatát kár ezzel a levantei folttal hetekre elbalkánizálni. Egy új vezetőség talán új utakra lép, meg kell próbálni.

Évekkel ezelőtt a Vígszinházban Capek cseh iró R. U. R. című darabját mutatták be. A gépembereket a darabban annyira tökéletesitették, hogy végül alkotójuk, az élő ember ellen fordultak. A ligeti robotember, még nincs ennyire, de ha egyszer csoda történnék, alighanem felkelne a hatalmas bauxitalapról, amelyikre rászerelték, és akkor ő cserélné ki jelenlegi urait.

Kár lenne azonban ezzel olyan sokáig várni...

Készül az állandó budai szinház tervezete

Több cikkünkben foglalkoztunk az állandó budai szinház feépitésének tervével. Szivvel-lélekkel álltunk a mozgalom mellé, mivel a cikkekben kifejtett kívánságot, az önálló, független és állandó szinházat nemcsak helyénvalónak, hanem szükségesnek is találtuk, a megvalósitás módozatai tekintetében pedig különösen figyelemreméltónak véljük azt a gondolatot, hogy *Buda állandó szinházát Buda közönsége saját erejéből saját áldozatkészségéből épitse fel.* Ilymódon a szinház nem lesz Buda közönségétől, lelkületétől idegen kulturintézmény, hanem szoros lesz a kontaktus közönség és szinház között, ami mind két fél számára csak hasznos gyümölcsöket hozhat.

Az a közönség, amely áldozatkész megmozdulásával ujra feléledni látja az ősi szellemet, a régi budai lokálpatriotizmust, sohasem fogja magárahagyni azt a szinházat, amely életét, szépségét, fényét ennek a közönségnek köszönheti. De a szinház sem válik idegen testté Budán, nem helyezkedik szembe a közönség izlésével és gondolkozásával, mert hiszen létét neki köszönheti.

A technikai kérdések azonban igen sulyosak ennél a gondolatnál. Különösen *pénzügytechnikai tekintetben fontos a legcélszerűbb tervezet kidolgozása. Az előkészitő bizottság több szakembert kért fel arra, hogy dolgozza ki a pénzügytechnikai tervezetet* és remélhetőleg ezzel a munkával egy héten belül anynyira elkészülnek, hogy a tervezetet nyilvánosságra is lehet majd hozni.

A tervezet elkészitésével egyidejüleg folyik a társadalmi akció is. El lehet mondani, hogy *Buda közéleti tényezőinek javarésze tiszteletreméltó lelkesedéssel csatlakozott a mozgalomhoz és az előkészitő bizottság eddigi tapasztalata az, hogy még egyetlen budai polgár sem tagadta meg akcióról a támogatását, ellenkezőleg:* egészen szerény jövedelmü budai polgárok között is akadtak olyanok, akik nem egy, hanem több részjegy lejegyzésére kötelezték magukat, ugy, hogy már az eddigi igéretekből is igen jelentős eredményre lehet következtetni.

Az előkészitő bizottság elgondolása és tervezete azonban még rugalmas és a részletekben egyáltalában nem tekinthető kialakultnak. Hiszen az élet maga veti föl ezzel az akcióval kapcsolatban a legmeghatóbb uj gondolatot. Igy pl. az előkészitő bizottság legelső tervezetében csupán a tehetősebb budai polgárokra számitott és ezeket kivánta az eszme gondolatának megnyerni. Azonban máris érkeztek az előkészitő bizottsághoz olyan kérelmek, épen a legszerényebb jövedelmü társadalmi csoportok részéről, engedjék meg ezeknek is a jegyzésben való részvételt, mert még a kevésbé tehetős budai polgárok is hozzá akarnak járulni az állandó budai szinház létesitéséhez, legalább egy-egy szerény téglácskával.

Minden remény megvan arra, hogy egy-két héten belül már a végleges tervezetek is kialakulnak és nincs kizárva hogy a Budai Napló következő számában immár további részleteket is hozhatunk erről a nagy és szép akcióról, amely minden budai polgárnak egyformán kedves és egyaránt kielégiti azt a nagy kulturszükségletet, amelyet Budán lépten-nyomon tapasztalunk.

A várakozás örömével készül Óbuda nagy reneszanszára

Hanthy-Haidecker János előljáró Óbuda fejlesztéséről

A városrendezés uj problémái között kétségtelenül Óbuda áll az első helyen. Legutóbb a Közmunkatanács foglalkozott igen behatóan Óbuda jövő fejesztésének kérdésével. A városrész lakossága nemrégiben az ugynevezett *tizenkét márciusi pontban* foglalta össze azokat a teendőket, melyeket legelsősorban kell napirendre tűzni.

Kétségtelen, hogy ezen a tizenkét ponton túlmenően is igen sok más fontos, Óbuda lakosságát igen közelről érdeklő kérdés vár megoldásra. Ily körülmények között nem találtuk érdekteljennek, hogy felkeressük a III. kerület népszerű és kitünő előljáróját, *Hanthy-Haidecker* Jánost és megkérjük, nyilatkozzék a *Budai Napló* olvasóközönségének ezekről a legaktuálisabb kérdésekről.

Hanthy-Haidecker előljáró inkább a munka, mint a közszereplés embere, de ha az ő legbensőbb szivügyéről, Óbudáról van szó, nem tud ellenállni az ostromnak.

— Örömmel kell megállapitani — mondotta *Hanthy-Haidecker* — hogy *Óbuda végleges szabályozásának ügye ügyszólván már egyenesben van.* A munka kétségtelenül megkezdődött azzal a hatalmas műuttal, amely egészen uj irányt szab nemcsak Óbuda, de Óbudán át az egész főváros forgalmának. *Ez az első jelentős lépés Óbuda fejlesztéséhez és uj kialakulásához.* Májusban megkezdik a Lajos-utcai házak lebontását a zsidó templomtól a Naszád-utcáig, amelyek az uj műut vonalába esnek.

— A fejlődés javára kell irni a Lujzamalom teljes lebontását. Utolsó hirnökét, a hatalmas kéményt a napokban döntötték le. Egészen uj képe lesz itt a Dunapartnak, a malom felparcellázott hatalmas telektömbjén modern bérpalóták lesznek a Margitszigettel szemben és így a Dunarésznek ez a képe szépségben sokat fog nyerni.

— Rövidesen megkezdik munkájukat a csákányok a *Királydombon* is. Lebontják a fővárosi házakat és utána *gyors ütemben megtörténik az amfiteátrum feltárása, érdekes, értékes, uj látványossága Óbudának. Szép jövő vár a Szépvölgyi-ut környékére is. A Salgótarjáni Kőszénbánya téglagyára 5-6 éven belül kimerül, egyre kevesebb a kitermelhető anyag és igy aktuálissá válik ennek a hatalmas területnek rendezése.* Maga a részvénytársaság is olyan üzemi terv alapján dolgozik, hogy az üzem beszüntetése esetén beépitésre alkalmas területek maradjanak. Konkrét igéretet kaptam a gyártól, hogy a Szépvölgyi-uton levő szárító épületet, amely kissé bizarrul hat ezen a környéken, az ott levő többi épületekkel együtt tataroztatja és teljesen rendbehozatja.

— Sok munkát és gondot okoznak az előljáróságnak az utóbbi esőzések folytán előállott *hegycsuszamlások.* Több házat érintettek ezek sulyosan. Egyikén-másikán olyan nagyméretüek a repedések, hogy ezekből az előljáróság kénytelen volt kitelepiteni a lakókat.

— Nagyon előmozditaná az ujlaki hegyvidék fejlődését, ha megindítanák ide az autóbuszokat. Az autóbuszutak kiépitése olyan kis összeget igényel a mérnöki megállapitások szerint, hogy ezen igazán nem akadhat meg ez a kérdés. Rendezni kell a Törökkő, Kaszásdülőket és a Filatori-gátat is. Nagy részük viz alatt áll még mindig. Különösen a Filatori gát csatornázása elodázhatatlan, mert ennek a területe már elég sűrűn benépesedett. *És itt van még a Guggerhegy!* Egyike a legszebb fekvésüeknek. Ha megvolna a kellő vizellátása: mérföldes csizmákban indulna el itt a fejlődés...

— Revizióra szorulnak a Zay-utra kiadott épitési engedélyek. Itt nincsenek szorosan egymásmellé épitve a házak. Kapunyi térség van közöttük és csupasz tüzfalak meredeznek egymásra. *Olyképen kellene módositani az engedélyeket, hogy a házakat tüzfal helyett oldalt is homlokzatszerüen épitsék ki.* És itt sajnálattal kell rámutatnom arra a legutóbb megjelent pénzügyminiszteri rendeletre, amely a kedvzményes házadómentességről szól. *Ebből a rendeletből teljesen kimaradt a harmadik kerület. Márpedig mindaddig nem lehet szó Óbudán nagyobbszabású épitkezésekről, míg a házadómentességet, mégpedig a legkedvezőbbet, Óbudára is nem terjesztik ki.*

— Nagyon fontos lenne a III. kerületet már régen kész városrendezési tervezetének jóváhagyása. Igazán nehéz magyarázatát találni annak, miért késik ez a jóváhagyás, holott a terv már minden illetékes forumot megjárt és mindenütt jónak, megvalósithatónak tartották. Már csak azért is fontos a városszabályozás napirendre tűzése, hogy ne kelljen majd uj épületeket is kisajátitani, ami csak a költségeket emelné. Egy kis előrelátással ennek elejét lehetne venni.

— Amikor majd végre mégis csak hozzáfognak a III. kerület végleges rendezéséhez, nagy körültekintéssel kell épitkezni, mert hiszen itt, a mi kerületünkben *egy-két csákánygütés után már értékes régiségek kerülnek felszinre. Szinte alig van ház Óbudán, ahol szobrokat, lépcsőket, egyéb Óbuda történetére jellegzetes és értékes dolgokat nem rejtene méhében a talaj.*

— Itt, ezen a helyen két dologra szeretném különösebben felhivni a *Budai Napló* nyilvánossága révén az illetékes tényezőket. Az egyik: nem volna-e helyes felvetni és megérlelni azt a gondolatot, hogy a *Szent István-év alkalmából az erre kiválóan alkalmas amfiteátrumot a Rómaifürdőben szabadtéri előadásokra használják fel.* Több helyütt eljártam már ebben az ügyben és úgy találtam, hogy a gondolattól nem idegenkednek. Valószinü, hogy a Szent István-év rendezőbizottsága foglalkozni fog a dologgal és ha valóra válik, Óbuda forgalma sokat nyerne.

— A másik a *Stadion* ügye. Függetlenül attól, mikor épül meg a Stadion, minden esetre már most le kellene kötni magunkat ahhoz, hogy a Stadiont hol helyezzék el. A III. kerület polgársága bizton reméli, hogy erre a legalkalmasabb az Óbudai Stadionbizottság elgondolása. Azért a városszabályozást is már ennek megfelelően kellene előkészíteni a hozzávezető utak pontos megjelölésével.

— Meggyőződésem, — fejezte be a beszélgetést *Hanthy-Haidecker*, — hogy a főváros és ennek keretén belül Óbuda fejlesztése olyan tényezők kezébe van letéve, akiktől bizton remélhető, hogy Óbuda jövő fejlődése olyan tényezők kezébe van letéve, akiktől bizton remélhető, hogy Óbuda jövő fejlődése és várható reneszansza nem álom többé, hanem biztató valóság.

A Guggerhegy és vidéke csak 1938-ban kap vizvezetéket

A Hegyvidék vizzel való ellátása dolgában az Ujlaki Hegyvidéki Egyesület küldöttsége Hüttl Károly dr. bizottsági tag vezetésével felkereste Morvay Endre tanácsnokot, akitől kérték a hegyvidék mielőbbi vizzel való ellátását. Ennek előfeltétele azonban a Guggerhegyen épitendő vizátemelő medencének a létesitése. A küldöttségnek Morvay tanácsnok igéretet tett arranézve, hogy az 1938-as évi költségvetésébe felveszi a Guggerhegyi vizátemelő medence létesitésének mintegy 120.000 pengőt kitevő költségét. Ennek az igéretnek alapján a vizátemelő medence s ezzel a hegyvidéknek vizzel való ellátása most már biztosra vehető.

Ez természetesen maga után fogja vonni az épitkezések általános fellendülését is a Hegyvidéken, a kellő mértékü adókedvezményen felül. Amíg nincs vize ennek a gyönyörü fekvésü vidéknek, addig az a lakosodási folyamat sem indulhat meg, amelyre ez a vidék predesztinálva van, természeti adottságainál fogva. Erre az évre remélték már a Guggerhegy környékének lakói a vizvezetéket, most már azonban abba is beletörődnek, hogy a jövő évre kapják meg, — csak megkapják. Erre most minden remény megvan.

Petracsek Lajos dr. előadása a Budai Iparosok és Kereskedők Körében

Pénteken, április 16.-án este *Petracsek* Lajos dr. országgyülési képviselő és fővárosi biz. tag a Budai Iparosok és Kereskedők Körében előadást tartott a Pozsony étterem különhelyiségében, melyet ez alkalommal zsúfolásig megtöltött Buda kereskedő és iparostársadalma.

Petracsek dr. több, mint egyórás beszédében rendkívül érdekesen, nagy tudással, gazdag közgazdasági ismeretekkel tárta fel a kül- és belpolitika mai helyzetét. Rámutatott azokra a rugókra, amelyek a világpolitikát mozgatják, majd levonta a tanulságot, hogy mit kell tennünk, milyen irányban kell haladnia a magyar politikának. A közönség kitörő tapsokkal, élénk helyesléssel kísérte az előadás egyes részeit, annak befejeztével pedig hosszan ünnepelte az előadót.

Hubert Vilmos ügyvezető elnök köszönte meg az előadást, majd *Székely* Vladimir ny. főkapitányhelyettes mondott szellemes szavakban köszönetet mind az előadónak, mind Hubert Vilmos elnöknek. Számosan szólaltak még fel és valamennyi szónok elragadtatással fejezte ki háláját *Petracsek* Lajosnak, biztosítva őt Buda iparos és kereskedőtársadalmának ragaszkodásáról és hűségéről és *Hubert* Vilmosnak, a budai kereskedőtársadalom legnépszerűbb vezérének. A hallgatóság soraiban megjelentek az I., II. és III. kerületi iparoskörök vezetői, valamint a nemzeti frontharcosvezetőségek is.

Pávai Vajna Ferenc előadása a Budapest-Fürdőváros Egyesületben

A *Burapest Fürdőváros Egyesület* előadó ülésén „Budapest-fürdőváros hidrologiai problémái" címen tartott előadást dr. *Pávai Vajna* Ferenc főgeologus. Az előadó rámutatott arra, hogy Buda hét új termális gyógyforrásának vize forróbb, jobb összetételü, mint a régi forrásoké és mind felszinre kiömlött, tehát jobban és biztosabban kezelhető és használható fel, mint az eddigieké. A *Juventus- és Attilaforrás már régen megtériti a fúrásukra fordított költségeket.* Kár, hogy a többieket még nem értékesitik.

Rövidesen minden budapesti fürdő furatni fog, mert rájönnek, hogy az ilyen új felszökő források jobban és olcsóbban kezelhetők és *vizük változatlan összetétellel juttatható a kúrahelyekre.* Csak ilyen, minden illó és oldott alkatrészével a gyógyhelyre folyó termális forrásokhoz lehet épiteni az égetően szükséges fürdőkórházat és fürdőügyi kisérleti telepet is. *Budapest-fürdőváros alatt 70° C-nál forróbb vizek is vannak,* ezeket fütésre kell felhasználni, elsősorban a fürdők környékén, hogy legalább a fürdőző betegeket kimélhessük meg a füsttől és koromtól. A termális fürdőknek sok hütővizre is van szükségük, ezt a vizet a fürdők közelében lévő budai hegyek hideg karsztvizéből lehetne, szintén mélyfúrásokkal felszinre hozni. Ez a karsztviz hivatott arra, hogy más uton feltárva, a fővárosi vízvezeték vizét bővítse, javítsa, olcsóbbá és biztonságosabbá tegye.

A Budapest-fürdőváros minden vizproblémáját felölelő előadáshoz elsősorban az elnöklő *Tasnády Szüts* Andor államtitkár, majd *Benczur. Tausz* és *Nemes* orvosok, *Papp* Ferenc, a vizművek vezérigazgatója, *Massányi* főmeteorológus, *Szilágyi* Károly és *Mazalán* főmérnök szólott hozzá, mindannyian odakondkludálva, hogy az előadó által felvetett és felszínen tartott kérdéseket Budapest-Fürdőváros érdekében minél előbb meg kell valósítani.

Miért nem kapott Óbuda nagyobb házadómentességet

A napokban megjelent uj házadómentességi rendeletben Óbuda jogos igényeit egyáltalán nem vették figyelembe, bár az *Óbudai Városrendezési és Stadion Bizottság* nagy memorandumban ismertette a pénzügyminisztériummal a városrész jogos és méltányos kivánságait.

A *Budai Napló* munkatársának alkalma volt e kérdésről tárgyalni a pénzügyminisztérium illetékes osztályvezetőjével, akitől a következő érdekes felvilágositást kaptuk:

— A pénzügyminisztérium elismeri ugyan Óbuda kéréseinek jogos és méltányos voltát és hogy a kiadott rendelet a kért nagyobbfoku rendkivüli házadómentesség kedvezményben mégsem részesitette Óbudát, annak egyedüli és kizárólagos oka az, hogy *Óbuda városszalályozási tervei még nem készültek el.* Mihelyt a városszabályozási terveket a főváros és a Közmunkatanács végleges formában elkészitette, a pénzügyminisztérium készséggel hozzájárul az Óbuda részére kért — és az épitkezések fokozatos megindulását elősegitő — rendelet kiadásához.

Ezzel kapcsolatban ismételten rámutatunk munkatársunknak a *Városrendezési és Stadionbizottság* legutóbbi ülésén tett kijelentésére, hogy a Bizottságnak elsősorban oly irányban kel eljárnia, amely a *városrendezési törvényjavaslat végrehajtási utasításának mielőbbi kiadását szorgalmazza.* Ennek megtörténte után megvan a mód arra, hogy a főváros és a Közmunkatanács Óbuda városszabályozási terveit mielőbb elkészitse.

Budán SUGÁR - cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

Fásitsuk be Budát!

A főváros jóérzésü és természetkedvelő közönsége élénken tiltakozott, mikor észrevette, hogy a hatóság irtani kezdi a Rákóczi-ut régi akácfáit. A kegyetlen munka alatt számos felszólalás hangzott el, sajnos hiába.

Mint halljuk, most a Pasaréti-ut fáira vár hasonló sors.

Sajnos, nem egyedülálló eset a Rákóczi- és Pasaréti-ut dolga. Budapesten sürgős, váratlan, sőt titokban végrehajtott faeltávolitások évről-évre megismétlődnek, hiába. Lombos fák, melyek évek hosszú során át nőttek, fejlődtek, egyik napról a másikra tövestül kivágva, földön hevernek.

Kivágták a múltban a Városmajor, Döbrentei-tér, Krisztina-tér, Alkotás-utca számos fáját. *Sokszor titokban, éjjel, hogy a lakósság ne lássa a kegyetlen munkát.* Mindez pedig a „közlekedés rendjének biztosítása érdekében."

Budapestnek, mint fürdőváros elnevezésre igényt tartó szépséges fővárosnak levegője, — a hatósági orvosok megállapitása szerint is, — erősen szennyezett, poros, füstös, — benzinnel és kéndioxid gázokkal fertőzött. Ennek az állapotnak az előidézésében jelentékeny része van az árnyékot adó fák hiányának is.

A fák, lombozatuk révén, szénsavat vesznek fel a levegőből és helyette oxigént juttatnak abba vissza. Kézenfekvő tehát, hogy *fák ültetésével, gondozásával és felnevelésével a levegőt lényegesen javithatjuk,* amellett a tikkasztó nyári hőségben, az árnyékot adó fák által a lakósság részére az uccákon és tereken való tartózkodást és gyalogos közlekedést elviselhetőbbé tehetjük.

A fürdőváros fogalmával szorosan összefügg, hogy legalább is a budai részek bővelkedjenek árnyas fasorokban, enyhet adó ligetekben és sétányokban. Ezt a célt nem érjük el, ha csupán nagykiterjedésü füves legelőterületekről gondoskodunk, — mikről csak a Hyde-park birkái hiányoznak, — hanem, ha rendszeresen intézkedünk, hogy mindazokat a tereket és utcákat, hol fasorokat lehet létesiteni, kora tavasszal fákkal diszitenek, a már meglevő ültetvényekben beállt hiányokat addig gondosan — évről-évre pótolják. Oly helyeken, ahol a villamos áramvezeték akadályozza magas törzsü és nagykoronájú fák felnevelését, — gömbalakú akácokat, vagy juhart kell ültetni.

Befásitott utcáink száma mindinkább fogyatkozik és tönkremennek a bennük levő fák sokszor a tulságbavitt nyesés (csonkitás) és az uj épitkezések folytán, sokszor pedig a pótlások teljes elhagyása következtében. (Pl. Pesten a Rudolf-rakpartnak az Akadémia melletti része, Budán a Városmajor-utca, Kékgolyó-utca, Margit-körut, Krisztina-körut stb.) *Számos utca és tér van, amely alkalmas lenne fasorok létesitésére,* de ehelyett legtöbb helyen még a faültetésre szánt, — járda melletti üres sávot is beaszfaltozzák.

A „famentes" utcák sorába tartoznak Budán többek között: az Alkotás utca, Mészáros utca Böszörményi út, Ugocsa-, Menkina János-, Fery Oszkár-, Csörsz utca, Pilsudszky ut, Törpe utca, Zsámbéki-, Sarkadi ut, Levendula utca; Agárdi ut; Tóth Lőrinc utca; Orbánhegyi ut, Királyhágó tér, Ráth György-, Márvány utca felső része, Királyhágó ucca egyik fele, Hargita út, Kléh István ucca, Budaőrsi út (hol kettős fasor volna létesithető), Széna tér (Községi élelmiszerüzem előtt), Atilla utca (Vérmező és Alagut közötti rész), Batthyány-, Hattyú utca és még számos utca, ut és tér a budai kerületekben és hegyvidéken.

A járdák készitésénél már előre gondoskodni kellene arról, hogy a fák ültetésére szükséges hely földdel borítva szabadon maradjon. Sok helyen előfordul, — különösen a pesti oldalon, — hogy a fákat övező vasrács a növekedéssel a korosabb fák törzsébe erősen bevágódik, ami pedig a fáknak időelőtti elnyomorodását és pusztulását fogja maga után vonni.

Hogy az évszázad elején milyen szép és eredményes fásitást lehetett produkálni, annak szép példája és bizonysága a Rózsadomb, amelynek befásitása a *„Rózsadomb Egyesület"* közreműködése mellett történt. Sajnos, az utóbbi években nyitott uj utcák — a közérdeklődés lanyhulása miatt — már itt is nélkülözik a rendszeres fásitási munkálatokat.

Buda társadalmi egyesületeinkre és alakitandó városszépitési egyletekre as bizottságokra, legfőként pedig az igen befolyásos „Budapest Fürdőváros Egyesület"-re vár az a feladat, hogy városrészünk szépitésére, kellemesebbé, és vonzóbbá tételére, fürdővárosi jellegének kialakitására szükséges tanácsokkal s részletes tervekkel szolgáljon.

Rassay Károly és a Karátsonyi palota

A főváros pénzügyi bizottságának ülésén Petrovácz Gyula ismertette a Közmunkatanácsnak azt a tervét, hogy a főváros telekcsere útján szerezze meg a Karátsonyi-palotát. Rassay Károly éles szavakkal kelt ki ez ellen, kijelentve, hogy a Karátsonyi-palota megvétele merénylet lenne, a palotát le kell rombolni, mert az csunya és izléstelen.

Hogy megveszi-e a Karátsonyi-palotát a főváros, abba nem szólunk bele. Elvi alapon jogosan lehet kifogásolni fűri paloták megvételét és nagy kérdés, szüksége van-e a fővárosnak a Karátsonyi-palotára. Azt azonban, hogy a Karátsonyi-palotát le kell rombolni, mert esztétikailag bántó, vissza kell utasitanunk.

Ugylátszik, Rassay még sohase látta Budának ezt a legszebb, legmonumentálisabb épületét. A palota, nemes formáival, elhelyezkedésének előkelőségével üditőleg hat a művészietlen, sivár környezetben. Örülni kell, hogy van és mindent el kell követni, hogy megmaradjon. A tönkrement tulajdonosok állitólag parcellázni akarják a palota telkét és parkját, ami ellen tiltakozni kell: nem szabad megengedni, hogy a csákány martaléka legyen ez a szép és harmonikus épület, Buda egyik legfőbb ékessége.

Meggyőződésünk, hogy Rassay Károly se gondolta komolyan, amit mondott. A Karátsonyi-palotát meg kell menteni. Hogy a főváros veszi-e meg, vagy más közület (magánosoknak aligha van erre a célra pénzük, vagy telkük) mindegy. Egy azonban bizonyos: nem szabad megengedni, hogy lerombolják, barbárság lenne, még akkor is, ha Rassay Károly követeli.

BUDAI PÉKEK

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: I-531-48

Izes étel, finom bor rá, alakuljunk egy táborrá: akár inni, akár enni, „Pozsony" Étterembemenni! Török József vendéglős I., KRISZTINA-KÖRUT 8/10. SZÁM.

Tisza Testvérek II., FŐ-UTCA 12. Tel.: 1—527—13 | Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajz szerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

Buda város 100 év előtti közigazgatása

Irta: Kolling Oszkár

I. Lipót császár 1703 október 23-án adományozta Buda városának szabadalmait s a városi jogokkal szabad királyi várossá emelte. E szabadalmi levelet Mattyasovszky László akkori kancellár, nyitrai püspök és főispán és Hunyadi László Bécsben keltezték. Buda város adminisztrációja e szabadalmakon épült fel.

A mult század harmincas éveiben Buda lakossága 30.000 emberből állott, akik a Várban, a Vizivárosban, az Országúton, Ujlakon, a Ráczvárosban vagy Tabánban és a Krisztinavárosban laktak.

Óbuda külön municipális hely volt. A mai Kelenföldnek és Lágymányosnak még se híre, se hamva.

Buda városát 12 tagból álló városi tanács kormányozta, melynek élén a polgármester állott. Volt még külön városbirája és kapitánya.

A polgármester intézte a város politikai és gazdasági ügyeit. Ő bontotta fel a levelezést, szabályozta az ügyvitelt s kiosztotta az ügyeket az alájarendelt referenseknek. Hozzája futottak be naponta a városi eseményekről szóló jelentések. Elnökölt a városi tanácsban és a gazdasági bizottságban, felügyeleti joggal birt minden politikai és gazdasági ügyben.

A városbiró elnökölt a városbirósági üléseken. Hivatali állásánál fogva tagja a tanácsnak. Az egyes felmerült viszályok kivizsgálása s ezekben való döntés az ő birói széke elé tartozik. Indokolt esetekben elrendeli az itéletek végrehajtását, — a bekebelezéseket s egyéb birói eljárásokat.

Jogosult küldöttségeket fogadni, jogi esetekben javaslatokat felülvizsgálni s azokat jóváhagyni. Bonyolultabb esetekben a felebbezéseket a felebbviteli hatóság elé terjeszti.

Harmadik városi előljáró a városkapitány volt, a rendőrség hivatali főnöke. Itt vették fel a panaszokat a megtörtént jogtalanságokról, erőhatalomról, erőszakról, s itt is bírálták el.

A főbenjáró súlyos esetek azonban a tanács elé tartoztak. A tanácsnak alárendelt polgárság felett állott tehát a rendészeti ügyekben a kapitány s hatásköre a közcsend, rend és közbiztonsági intézkedésekre szorítkozott. E teendőkben segitségére voltak az alájarendelt városi hadnagy, a kancellista, négy biztos, — comissárius — nyolc fertálymester. A rend fenntartására ügyeltek a város zsoldjában álló őrmester és 56 hajdú. Ezek szürke és veres színű egyenruhákban jártak.

A város fontos ügyeiben a tanács teljes ülése döntött s ezekben valamennyi tagnak hozzájárulására volt szükség.

A tanácstagok között megoszlott a felügyeleti hatáskör gyakorlása a céhek, az egyesületek és a kereskedők társulatai felett. Utóbbiak ügyes-bajos dolgaikban csak az ő útjukon fordulhattak a tanácshoz.

A tanács minden hétfőn és pénteken kis üléseket, — szerdai napon pedig nagy üléseket tartott. Utóbbiakat a polgármester szükség esetén más alkalmakra is összehivhatta.

Törvényt mindennap szolgált a városbiró. Amikor törvényszüneti idők jártak, csak hétfőn, szerdán és pénteken folyt a bíráskodás. E tárgyalásokat a városbiró, 5 városi tanácsos, a főjegyző, az aljegyző és az ügyész jelenlétében tartották meg.

A város gazdasági ügyeit a közgyámi hivatalban tárgyalták le a szombati napokon, amikor is az üléseken a polgármester elnökölt. Részvettek még ezeken a közgyám, az ügyész, a számvevő, az alszámvevő, négy városi tanácstag. Utóbbiak személyükben negyedévenkint váltakoztak.

Volt az adminisztráció vitelére külön jegyzői hivatal, mely a városi tanácsnak volt alárendelve. A tanácsjegyzők és a birósági jegyzők — ezekhez számitották az ügyészeket is — készitették el a tanácsülésekről felvett jegyzőkönyveket. A jegyzőségen folyt mindennemű irásbeli ügyvitel. Itt adták ki az útleveleket is.

Volt Buda városának még levéltára, számvevősége, főpénztára, adóhivatala, árvaszéke, telekkönyve.

A népnagyság volt a városi polgárság érdekeinek képviselete. Ez olyan tanács, mely választás útján a polgári patriciusokból alakult. Negyvennyolc tagból állott e tanács, melynek élén a népnagy állott.

A tanácstagok a többi polgártársaik közül rendszerint kiválóságuknál fogva emelkedtek ki. E tagságra való képesitésnek feltétele volt a kor, a vagyoni helyzet, a bő élettapasztalat, a szellemi kiválóság, — s igy e szerv valóban a történelem egyéb helyein ismeretes „vének tanácsának" felelt meg. Nálunk azonban külső tanács néven ismerték. A városi tanács a gazdálkodásra nézve újitásokat csak úgy foganatosithatott, — ha ezekhez a külső tanács hozzájárult.

A fennálló városi szabadalmak jogot adtak a külső tanácsnak arra, hogy minden két évben, egy kirendelt királyi biztos elnökléseével városi tisztújitást tartsanak. Ilyenkor választották meg a polgármestert, a városbirót, a városkapitányt és 12 városi tanácsost. Voltak ezek közül oly senátorok is, akiket már előzőleg megválasztottak élethosziglan, kiváló közéleti érdemeik elismeréseként s igy ezeket természetesen ily alkalmakkor nem kellett újból megválasztani.

A közigazgatás egyszerüsitése végett minden városi kerületnek megvolt a maga külön telekbirósága. Állott pedig ez a bíróból és több esküdtből.

E helyeken intézték el szóbelileg a bagatell ügyeket, még a jelentősebbeket a tanácshoz, illetve városbiróhoz utalták.

A telekbiró tartotta fenn a rendet, a nyugalmat és közbiztonságot a maga kerületében.

Voltak a nagy reformkorszakot megelőző időkben szociális intézményei is Budának, melyek a közigazgatást müködésében mindenben támogatták.

Ilyen volt az önhibájukon kivül elszegényedett polgárok menedék-otthona; — a városi női kórház, az Irgalmasok kórháza, a helyőrségi kórház; az Erzsébet nővérek kórháza; a jótékonysági női egylet és a magyarországi tisztviselők nyugdijegyesülete.

A városi közigazgatásnak nagy segitségére és könnyebbségére volt a céhrendszer. Jóllehet minden céh felett felügyeleti jogot gyakorolt a tanács, a céhszabályzat magának az iparosság egyetemének autonóm jogot is biztositott. A céh élén álló céhmester — atyamester — dékán, mivlátó mester az iparosság beléletében közigazgatási tevékenységet fejtett ki.

A tanoncszerződés, az inas felszabaditás, a legények vándorlása, vándorlegények elszállásolása és alkalmaztatása, ifjú mesterek céhbe való felvétele, az ipari tevékenység ellenőrzése, iparvédelem a tisztességtelen versennyel és kontárokkal szemben, a piaci és vásári rend biztositása tekintetében végzett intézkedések igen megkönnyitették a hatóságok munkáját.

Olyan szabatosan, pontosan és részletesen voltak meghatározva, hogy az iparos kora ifjuságától érett ember koráig mást sem tanult, mint az ipara és a városi társadalom iránti kötelezettségeit. Ezeket vállalták és be is tartották, annál s inkább, mivel ezekben rejlett összetartozandóságuk ereje, ami biztositéka volt iparuk fejlesztésének s egyben egyéni boldogulásuknak is.

Ez a közszellem adott fontosságot a város autonomiájának is és ezen keresztül a városi vezetőségnek méltán kijárt az a tisztelet és megbecsülés, melyet a körültekintéssel és takarékossággal a polgárság igazi érdekeiben végzett munkájával valóban meg is érdemelt.

Most hetven éve a boldog magyar nemzet is koronázásra készült

A mai zürzavaros időkben kétszeresen is érdekes, visszaemlékezni hét évtized távlatába. A nemzet és uralkodó között most hetven éve Deák Ferenc bölcsessége megteremtette azt a hidat, amelyen elindulhatott a sokat szenvedett ország történelmének egyik legvirágzóbb korszaka felé.

A világ most az angol koronázási ünnepségek felé fordul. Hetven éve, 1867. áprilisában az akkori lapok a magyár koronázási ünnepségek előkészületeivel vannak tele. Talán nem lesz érdektelen, ha nyomon követjük az akkori eseményeket.

1867. áprilisában az uralkodó pár Budán van, a nemzet vezetői pedig készülnek a nagy ünnepségre. Olvassuk:

„A Koronázás ügyében a mult héten több értekezletet tartottak a magyar mágnások Pesten. A magyar korona, miután kijavitása befejeztetett, a koronaőrök jelenlétében ismét szokott helyére elzáratott."

Másik hir:

„A koronázási ünnepélyt hir szerint idegen fejedelmek fogják jelenlétükkel emelni. Mondják, hogy Károly romániai és Mihály szerb fejedelem jelen lesznek és minden külhatalmasság rendkivüli követ által fogja magát képviseltetni. A koronázási nap előestéjén, valamint a következő este a testvérfővárosok ünnepélyesen ki lesznek világitva, nagyszerű fáklyás menet lesz, amelyen a fővárosi dalárdák kivül vidéki dalárdák is közre fognak működni, a második este pedig nagyszerű tüzijáték lesz a Dunán. Mindhárom napon át Budán és Pesten népünnepélyeket és a szinházak pedig ingyen előadásokat rendeznek. Magyarország összes helyiségei képviselve lesznek a koronázási ünnepélyen. A roppant számu néptömeg befogadására Budán és Pesten fasátorokat fognak felállitani."

Mig a sajtó és közvélemény lázasan foglalkozik a koronázási előkészületeivel, az uralkodó Gödöllőn vadászik, Andrássy Gyula gróf, Lónyay Menyhért gróf, Ivánka Imre képviselő és három segédtisztje társaságában. Megirják, az akkori lapok, hogy a vadászat alatt havas eső esett, de nem zavarta az előkelő nimródokat. 33 szalonka esett, ebből 12-t őfelsége lőtt. Andrássy Gyula egy duplázással 2 rókát ejtett el. A „Vadász és Verseny Ujság" pedig boldogan állapitja meg, hogy évszázadok multak el, mióta a magyar király, magyar hivei körében, magyar földön vadászott; szazadoknak kellett a vadászatkedvelő Zsigmond és Mátyás kora óta eltelni, míg ez eset ujra előfordult."

Nagy események voltak ezek a nemzet életében. Az öröm, a reménykedés, a boldog feltámadás éve volt 1867. Mai szemszögből nézve, vagy az angol koronázási ünnepségek méreteivel összehasonlitva természetesen kicsinyeknek látszik a programm, jelentéktelennek, hogy ugy mondjuk „vidékiesnek". De gyönyörűvé tette ezt az esztendőt a nemzeti lelkesedés, melynek lobogó lángja az egekig csapkodott 1867-ben.

Mai vigasztalan állapotunkban, nemzeti bizonytalanságunkban, sokszorosan jólesik a visszatekintés a magyar népnek erre a legboldogabb esztendejére. Épen ezért nyomon fogjuk követni az akkori eseményeket és időnkint beszámolunk mindarról, amit az egykori krónikások kitörő örömmel jegyeztek fel a koronázási ünnep előkészületeiről és magáról a szép ünnepségről. Hadd melegedjünk a hetven év előtti boldog és nagy Magyarország tüzénél, hadd vigasztaljon bennünket, hogy volt másképen is, mint ma van, 1937-ben és lesz is még másképpen.

20 Extra szabásu RAGLÁN **pengő havi részletre**
BÁNKI URISZABÓNÁL, II., FŐ-UTCA 83. SZ.

Sajtó ördöge garázdálkodott megint a Budai Napló április 8-i számában a 3-ik oldalon, az első hasáb 11-ik sorában (alulról számitva) a „Nem állom meg szó nélkül" cikkben, ahol Karsztviz helyett Keresztvizet szedtek. A szöveg helyesen igy hangzik: „a dolomitnak megvan az a jó tulajdonsága, hogy alul, a Duna mentén, épen ott, ahol megakarjuk fogni, a Karsz viz nivója alatt a Karsztvizek erősen morzsalékos, sok helyen valóságos dolomithomok..."

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
Szántó-Virág együttes Doby Juci, a Király Szinház művésznője felléptével

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM
II., KELETI KÁROLY-UTCA 9.
MINDEN ESTE TÁNC

Régi Buda-Kávéház
II., FŐ-UTCA 79 SZÁM.
Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

Megindult a keleti mohamedánság idegenforgalma Magyarország felé

Muzulmánok zarándoklata Gül Baba budai sirjához

Néhai *Viraág* Béla kezdeményezte a *Budai Napló* révén azt a nagyarányú akciót, amelynek végcélja: *Budának az izlám kultúrális fellegvárává való kiépitése és Mekka mellett második fő-zarándokhellyé leendő deklarálása.*

Ennek eszközei voltak: a mohamedán világ figyelmének ismételt felkeltése *Buda* (az ősi szent Budun) iránt, a *Gül-Baba* mecset megépitése és egy hatalmas izlám-főiskola felállitása, ahol az európai fővárosokat ezrével látogató s ott tanulmányaikat folytató mohamedán ifjuság tömegei *Budára* összpontositttatnának s a mi iskoláinkban szereznék meg szakképzettségüket. *Viraág* Béla látnoki szeme meglátta ennek a kérdésnek óriási horderejét a magyarság létérdekének szempontjából, nagy politikai, kultúrális, tudományos, technikai, irodalmi, külpolitikai, ősiségi, történeti, gazdasági, kereskedelmi és idegenforgalmi vonatkozásban.

Husszein Hilmi budai nagymufti albániai, sziriai, palesztínai, egyptomi, arábiai és indiai mult évi propagandaútja, amelyhez egyetlen hivatalos idegenforgalmi szervünk és hivatalos intézményünk hozzá nem járult, határozott eredménnyel járt. Gyüjtései nagy összegeket eredményeztek, az összegeket a pánizlamista kongresszus genfi irodája kezeli, de addig nem adják ki, amig az izlámot, (melyet nálunk az 1916-os törvény bevett felekezetnek minősit) úgy kezelik hivatalosan, mintha nem is létezne s csak egypár úrnak kedvtelésére lenne itt mohamedánság és budai nagymufti, a főpapjuk.

Azért a keleti mohamedán nagyurak mégis csak jönnek *Budára zarándokolni* s az idegenforgalomnak nagy haszna van belőlük, de azért óvatosan folyik tovább a hallgatás, mintha itt nem létezne izlám. *Szomorú struccpolitika, aminek az ország issza meg a levét.*

Csütörtökön érkezett hozzánk a távoli, de nekünk magyaroknak nem idegen *Indiából, Mohammed Habimullah Khán, Mohammed Ullah Nuvab Zaulkader.* a hajderabadi nizám igazságügyminiszter nagy kisérettel és pénteken (16-án) elzarándokolt *Gül Baba budai sirjához.* Ott sokáig imádkozott s elvégezte a zarándoklatokon előirt szertartásokat.

Husszein Hilmi budai nagymufti és a főváros részéről *Medriczky* Andor dr. tanácsi fogalmazó kalauzolták.

Hogy a skandalózusan elhanyagolt sír és környéke nem voltak lélekemelő hatással erre a mohamedán nagyurra, aki India leghatalmasabb királyát képviseli Londonban az angol királykoronázáson, az elképzelhető.

Majdnem tiz éve harcol a *Budai Napló* az ellen a nemtörödömség és idegenforgalmi közöny ellen, ami a magyar-izlám kapcsolatok kérdésében mutatkozik, de sajnos, egyes idegenforgalmi urak jól beágyazott helyeiken teljesen hozzáférhetetlenek és több kárt csinálnak ezzel az országnak, a fővárosnak és főleg *Budának,* mint amennyit a tőlünk Olasz-, Francia-, Németországokba s Ausztriába irányított idegenforgalom jövedelmez.

A magyar-mohamedán kültúrkomitéhez, magyar-keleti muzulmán idegenforgalmi bizottsághoz és a *budai nagymufti hivatalához* számtalan levél érkezik a Keletről, amelyben az ottani előkelőségek jelzik, hogy rövidesen *Budára* jönnek, hacsak átutazóban is, hogy *Gül Baba* sirját meglátogassák és az izlám ősi fellegvárát: a szent *Budát,* egykoron nagyszultán-kalifák, seik ül izlámok és dervisrendfőnökök rezidenciáját, meglássák.

Nincsen azonban muzulmán ritusnak megfelelő szállodánk, vendéglőnk, kávéházunk, arabul tudó idegenvezetőnk és arab nyelvű utmutatónk. Pedig mindez nélkülözhetetlen. A muzulmánok magyar főpapjától végtére is nem lehet követelni, hogy talán baksis-ért kalauzoljon minden hittestvért, a hasznot pedig azok vágják zsebre, akik lemosolyogják az izlámot?

L. Z.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24

Beethoven „Halhatatlan szerelmese" és a budai Brunswick-ház

Az Attila-utca és a Mikó-utca sarkán állott a finommüvü kis budai Ház, — a *Brunswick* grófok egykori háza, melyen feketemárvány emléktábla mondta el, hogy ott, abban a régi budai Házban alapitotta meg, mintegy száz esztendővel ezelőtt, *Brunswick* Terézia grófnő az első magyar gyermekóvóházat, — a „Hortus Angelorum"-ot, az *Angyalkák kertjét. Gyermekkert,* ez az, amit később óvóda néven neveztek.

A grófnő volt Beethoven szerelme. Van egy elmélet, mely a „die unsterbliche Geliebte", Beethovan halhatatlan Szerelme kérdésében azt vallja, hogy ez az olasz grófnő, *Giuliet'a* volt, Terézia grófnő viszont vigasztalója lett volna a keserülelkü grófnőnek.

Bárhogyan áll a dolog, Beethovent mély lelki kapcsolatok füzték a Brunswick-családhoz és Terézia grófnőhöz. Túl ezen a históriás emléken, a most lebontásra kerülő régi Ház nemcsak budai magyar pedagógiatörténeti emlék volt, hanem egészen egyszerüen régi budai Ház volt. Budai Ház, mely elválaszathatatlanul odatartozott a Vérmező és Buda ama régi képéhez, melybe mi, régi budaiak beleszülettünk.

Ez a régi kép most eltünik. *Márai Sándor* — kitünő iró *Angyalkert* cimü irásában irt a minap a régi Brunswick Házról. Diákkori emlékei füződnek a Házhoz, melyben a világháború alatt lakott 1917-ben. De milyenek azoknak az emlékei, akiknek számára ez a ház gyermekkori emléket jelent?

Bizonyos, hogy ez a régi Ház menthetetlen volt. Senkit ne érjen vád azért, mert lebontották. Semmi és senki nem halhatatlan s igy a régi budai házak sem azok. Amit velük eltemetünk, az nem a Ház, hanem magunk vagyunk azok, akik halódó ifjuságunk emlékeit temetjük egy-egy lebontott régi Budai Ház törmelékei alá.

Ruskin irja „Velence kövei"-ről, hogy azok márvány gótikája túléli az embereket, a büszke Nobile-kat, kik azokat építtették és a Maestro-kat, akik azokat építették. *Ruskin* téved: a Ház csak nemes márvány, esetleg csak sílány, nemtelen tégla és vakolat, mint a most meghaló Brunswick-ház. A régi házak lelkét azoknak a lelke adja meg, akiknek kis rövid élete a Házhoz füződött. És azoknak a lelke, akik lelküket egy-egy régi Házhoz kötötték.

Fétis a régi Ház, benne életünket reméljuk. Önmagunkra emlékezünk köveiken át és önmagunkat temetjük velük ama boldog hitben, hogy örökké élünk, mint emlékeink, melyeket valamely ócska tégla jelent.

Az a budai nemzedék, melynek számára valamit jelentett ez a régi Ház, már elmúlt, vagy féligmúlt nemzedék. Eltünik, mire az utolsó régi budai Ház is eltünik. Ez a világ sora.

A Tavasz ott sugárzik az uj Buda fölött, azonban még ez a ravasz, kozmikus, meteorológiai és növényét, mondjuk lirai tünemény is, melyet költők és egyéb Ifjak és Örökifjak a regényes „Tavasz" szóval neveznek, még ez is az uj Ifjakra mosolyog. Uj házakra mosolyog, a vénekre fittyet hány és őket balga Illuziókkal csalogatja. Ravasz a Tavasz..

Mégis, bár ez mind bizonyára igaz, őrizzük meg a szép Ház régi emléktábláját. Két fiatal budai épitész, *Dénes* és *Erős* urak minden uj pestbudai házra, melyet épitenek, odateszik a régi, lebontott Ház házjegyeit, *Házjegy:* az egykori Házak cégére. Tegyük rá a Brunswick Házra a régi emléktáblát és Beethoven arcéles dombormüvét egy uj tábla kiséretében Házjegyül.

Öregek, akik a maguk elmúlására gondolnak, igy megvigasztalódnak és a városlörténeti Stilus, a *Vieux Buda,* az *Old Buda* is Stílust nyer.

Viszont: Beethoven hangjai túlélik a tőtok csákánya nyomán porbaomló Régi Házat. A Ház meghal, Beethoven és Terézia halhatatlanok.

Bevilaqua Borsody Béla.

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAKÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

A Budai Iparosok és Kereskedők Köre akciót kezd a hontalanná tett vizivárosi kisemberek lakáskérdésének ügyében

A lassankint el-eltünő régi vizivárosi házak helyén modern paloták épülnek, amelyekben a vizivárosi iparosok és kereskedők a nagy lakbéreket megfizetni nem tudják. Az érdekelt iparos és kereskedők kérték a főváros vezetőségét, hogy épitsen a részükre kisebb lakásokból álló városi bérházat a Vizivárosban, ahol a fővárosnak több telekkomplexuma is van. A főváros vezetősége, tekintve, hogy erre költségvetési fedezet nincsen, a tervet mgvalósithatónak nem találta.

Az érdekelt iparos és kereskedőtársadalom most azzal a tervvel foglalkozik, hogy szövetkezeti alapon épit egy-két bérházat, esetleg három társasházat, amelyekben a tagok igényeiknek megfelelő modern öröklakást kapnának. Az öröklakástipus, különösen Budán, már régen kialakult, azonban abban eddig kizárólag köztisztviselők vettek részt. A már kialakult öröklakásépitési rendszer mellett azonban nincsen akadálya annak, hogy biztos egzisztenciával biró iparos vagy kereskedő is részt vehessen abban.

Az öröklakáskérdés egyesek előtt még mindig idegenszerü, aminek főoka az, hogy a multban egyes lelki smeretlen vállalkozók érzékenyen megkárositották a jóhiszemü közönséget és visszaéltek annak bizalmával. Ma már ezen a jelenségen részben tul vagyunk, bár még mindig ajánlatos jól informálódni az öröklakást épitő vállalat iránt, amelytől öröklakást vásárolnánk. Kétségtelenül nagy az előnye az öröklakásnak a bérlakással szemben, ha figyelembe vesszük, hogy egy kétszobás, összkomfortos, közepes kivitelü lakás bére ma átlagosan 1200 pengő évente, ugyanakkor 15—16.000 pengőért egy kétszoba-hallos modern öröklakást lehet ma venni. Ez azt jelenti, hogy 15 év alatt a lakbérrel mindenki öröklakást vehet, amely az utódokra is átruházható és maradandó érték. Valójában tehát ez takarékbetét, amely értékálló ingatlan megszerzésére vezet, azonkívül mindenki a saját tulajdonában lakik.

Örömünket fejezzük ki azon, hogy a budai iparosok és kereskedők körében ilyen életrevaló mozgalom indult el, amely a vizivárosi lakásproblémákat lesz hivatva megoldani. Értesülésünk szerint az érdekelt iparosok és kereskedők a napokban értekezletet tartanak ez ügyben. A részletes ismertetésre az öröklakástulajdonosok egyesülete vezetőségét kérték fel.

Életét, nyugalmát, vagyonát védi a jó drótkerités

KÉSZITI:
HUTTER és SCHRANTZ R.T.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.
VÁROSI MINTARAKTÁR:
VI., Vilmos császár ut 63. sz.

Éber Antal, a busképü lovag támad

Éber Antal ellensége minden közüzemnek, ennélfogva az Élelmiszerüzemre is haragszik. Ezt nem lehet kifogásolni, mindaddig, amig ez a harc elvi alapon folyik, hiszen Éber elnöke a Kereskedelmi és Iparkamarának, tehát kötelessége is a magánipar védelme.

Éber azonban sokkal temperamentumosabb, sokkal indulatosabb, semhogy meg tudna maradni az elvi küzdelem jogos talaján. Eszközeiben nem valami válogatós, dum-dum lövedékekkel is harcol, ez pedig már meg nem engedhető, akármennyire jogosnak érzi is ő a maga nagy harcát.

A Községi Élelmiszerárusitó Üzem Zsigmond-uccai fiókja néhány házzal odább költözködik most, a Bem József ucca és Margit-körút sarkára. Egy rossz és szük üzlethelyiségből új, modern helyiségbe. Ezt a „nagy" eseményt Éber alkalmasnak találta arra, hogy „Költözködik az Élelmiszerüzem" cimen cikket irjon egy előkelő napilapba és igazságtalan, alaptalan támadást indítson az üzem vezetősége ellen. Alaptalan és igazságtalan a támadás, mert — elferditett tényállásból indul ki.

Azt irja Éber, hogy a Lajos uccából helyezik át a fiókot a Bem József uccába. A Lajos ucca Óbudához tartozik, onnan — a rendelkezések szerint — tényleg nem lenne szabad a fiókot a Margit körút sarkára átvinni. Nem tudjuk, kik informálták Éber Antalt, azt hisszük azonban, a Kereskedelmi és Iparkamara elnökének nem lenne szabad hamis információk alapján elindulnia. Éber, a gáncs- és félelemnélküli lovag, ezúttal ismét csak — félelemnélkülinek bizonyult.

NEM KÉSIK EL,
ha SZÁLE-nál veszi vagy javittatja óráját.
I. Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény

Budai előadás az ivó- és gyümölcskúráról. Budapest Fürdőváros Egyesület április 22-én délután 6 órakor a Szent Gellért gyógyszálló dohányzótermében ülést tart, amelyen dr. *Gaskó* Dezső orvos előadása fog elhangzani ezzel a cimmel: „Az ivókúra- és gyümölcskúra-tanfolyamok tapasztalatai."

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.
Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények egész Budán közismertek

Hauer-sütemények Budán
csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS, TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Öröklakásába csak **„Thermolix"** etagefütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: I—615—59.

Adónaptár

Április 20: az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának negyedik hatodrész lerovása bélyegekben.

Április 25: az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának ötödik hatodrész lerovása bélyegekben. A negyedévenkint, vagy hosszabb időközökben készpénzben fizetők április havi befizetésének utolsó napja. Az alkalmazottak április havi illetményei után a kereseti adó, különadó és rokkantadó illetményjegyzek kapcsán befizetendő.

Április 30: Az általános forgalmiadó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának utolsó hatodrészének lerovása bélyegjegyekben, délután 18 óráig. A **társulati adó** bevallásának utolsó határnapja, tekintet nélkül, hogy januárban vagy áprilisban volt-e megtartva a közgyűlés, amely a zárszámadásokat jóváhagyta.

Krisztinavárosi szállitási vállalat
ATTILA-U. 23. TEL.: I-614-44.
Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

Szigorúan ellenőrzik a tűzrendészeti rendelet lelkismeretes végrehajtását

A belügyminiszter 180.000/1936. sz. rendeletének, amely a padlások tüzrendészeti szempontból való kitakarításával és a légvédelmi intézkedésekkel kapcsolatban jelent meg, minden háztulajdonossal, de főként a bérlőkkel való közlése rendkívül fontos, mert a rendelet be nem tartása súlyos bírságokat von maga után. Ez ellen pedig csak egy mód van, az, hogy a rendelet idevonatkozó szövegét minden egyes háztulajdonos miheztartás végett közölje a bérlővel, vagy az öröklakástulajdonos taggal. Ebben az esetben mentesül a háztulajdonos a vizsgálattal kapcsolatban kiszabott bírság megfizetése alól. E célból megkapható a rendelet kivonata néhány soros nyilatkozattal kiegészítve, amelyet a bérlőkkel alá kell iratni, hogy annak tartalmát tudomásul is vették. Ilyen nyomtatványok beszerezhetők darabonkint 10 filléért az „Otthon" Családiház és Öröklakástulajdonosok Egyesületének irodájában, Szent János-tér 1/a. sz. alatt is.

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76.

A pénzügyminiszter rendelete a rendkivüli ideiglenes házadómentességről

(Folytatás)

III.

(1) 15 évre terjedő teljes és azontúl további 10 évre terjedő 50%-os rendkívüli ideiglenes házadómentesség illeti meg:

(a) az alább felsorolt uccákban, útakon és tereken levő üres telkekre, illetve a felsorolt uccáknak és útaknak a Nagykörúton kívül eső szakaszán a szabályozási vonalnál kijebb, vagy beljebb álló, az 1934. évi május hó 29-ike után teljesen lebontott épületek helyére emelt új épületeket:

1. A Soroksári-úton a Boráros-tértől a Liliom-uccáig, a Ráday-uccában, az Üllői-útnak a Calvin-tértől a gróf Haller-uccáig terjedő szakaszán, a Baross-uccában a Calvin-tértől a Mária Terézia-térig, a Rákóczi-úton, Baross-téren, Király-uccában, az Andrássy-úton a Vilmos császár-úttól az Aréna-útig, a Vilmos császár-úton, Szalay-uccában, Szemere-uccában, Kossuth Lajos-téren, Rudolf rakparton, Személynök-uccában;

2. A Margit-körúton, Széna-téren, Széll Kálmán-téren, Retek-uccában, Olasz-fasorban, Krisztina-körúton, Endresz György-téren az Alkotás-uccának a Krisztina-körúttól a Greguss-uccáig terjedő szakaszán, az Attila-körúton, Attila-uccában, Fő-uccában, Csalogány-uccában, a Batthyány-uccának a Fő-uccától a Hattyú-uccáig terjedő szakaszán, a Hattyú-uccában, Horváth-uccában, Fazekas-uccában, Bem József-uccában, Margit-rakparton, a Döbrenteitéren, a Horthy Miklós-útnak a Gellért-tértől a vasúti töltésig terjedő szakaszán, beleértve a Lenke-teret is, a Verpeléti-úton az új Horthy Miklós-híddal kapcsolatban nyitandó és a thy Miklós-híddal kapcsolatban nyitandó és a híd tengelyébe eső új uccának a vasuti töltésig terjedő szakaszán;

(b) Budapest székesfőváros területének közművekkel már ellátott részén, a III. és IV. építési övezetben legalább az építésügyi szabályrendeletben megállapított mértéket, a többi övezetben pedig legalább 180 négyszögölet kitevő üres telkeken emelt új családi házakat.

(2) A jelen rendelet szempontjából közművekkel elátottnak csak az olyan terület tekinthető, amely vízvezetékkel, csatornázással, villanyviágítással és kocsiközlekelésre alkalmas úttal el van látva.

(3) A jelen rendelet szempontjából családi háznak csak az a ház tekinthető, amely a házmesteri lakáson kívül csak egy lakást foglal magában. A lakás alapterülete — ide nem számítva a padlástérben és az alagsorban, illetőleg pincében lakásul nem használható helyiségeket — 180 négyzetméternél nagyobb nem lehet, míg a házmesteri lakás alapterülete nem haladhatja meg az 50 négyzetmétert. Házmesteri lakás építése azonban nem kötelező.

(4) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából üres teleknek az olyan telket kell tekinteni, amelyen a jelen rendelet életbelépését megelőző két éven belül épület nem állott, vagy ha állanak is rajta épületek, azok olyan ideiglenes jellegű építmények, amelyeknek fennállása a hatóság, illetőleg a telektulajdonos bármikor visszavonható engedélyéhez van kötve s azok az építés megkezdése előtt a föld színéig leromboltatnak.

IV.

15 évre terjedő teljes rendkívüli ideiglenes házadómentesség illeti meg mindazokat, amelyek közművekkel ellátott területtel épültek, házanként csak egy lakást foglalnak magukban és az egyes sorházak uccai homlokzata legalább 8 méter hosszu.

(Jövő számukban folytatjuk.)

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Milyen idegenforgalmi attrakció kell még?

Bársony Oszkár ötletei és konkrét javaslatai

A Parlamenti Múzeum előadótermében *Bársony Oszkár*, az Államvasutak hivatalos menetjegyirodájának vezérigazgatója különösen figyelemreméltó előadást tartott. Kifejtette, hogy idegenforgalmunk tavalyi kedvező eredményei és az egyes külföldi államokban végrehajtott valuta-leértekelések ismét fokozottabban ráterelték a figyelmet e kérdésre. Számos vélemény, javaslat hangzott el s ezek nagyrészt a *zárolt pengők olcsóbbá tételében, vagy pedig egy általános ár-redukcióban* kerestek minden esetleges meglepetéssel szemben védelmet. Ezek a javaslatok azonban nem mutatkoztak végrehajthatónak; az árak nem csökkennek, sőt a fővárosi pensió árakban némi emelkedés volt tapasztalható.

Az idegenforgalom főleg gazdasági érdekeket szolgál. Az idegenforgalmi ipar ezt nem tévesztheti szem elől és igy az elsősorban érdekelt vendéglátó iparunk is kalkulációjában az általános gazdasági jelenségekhez igazodik. Ennélfogva a pensióárak kisebb emelését indokoltnak tekinthetjük, miután az üzem viteléhez szükséges áruk megdrágultak. Eminens érdek, hogy az idegenforgalom e legfontosabb tényezőjének *további boldogulása és fejlődési lehetőségei* mindenképen biztosíttassanak.

Az idegenforgalom terén egyébként *általános javulás mutatkozik*: mindenütt tapasztalják, a fejlődést. A mondain hotelek halljában ujra megjelent a rég nem látott, az o'y várva-várt utas, a *régi, rendes, jól fizető vendég*, aki nem alkuszik a szobára. Nálunk sem utazik már mindenki III. osztályon s nem is azt keresi már, ami a legolcsóbb, hanem *már jobbra vágyik és azt szerencsére meg is tudja fizetni.*

E kedvező jelenségek fokozottabb mértékben teszik szükségessé *férőhelyeink szaporítását* és a hotelszobák tekintetében megfelelő nivókiasszis produkálását.

Hogy hoteljeink télen át is vendéget lássanak, szükséges volna a *„Több vidékit Burapestnek!"* jelmondat megvalósítása. A főváros felé irányuló forgalom az 1925. évi eredménynek alig a felét haladja meg. *Amig Budapest vissza nem szerzi a vidéket, szállodáink továbbfejlődése alig remélhető.*

Teremtsük meg a *téli Budapest divatját.* Alakitson az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal az évenként megismétlődő idegenforgalmi események rendezőségeiből (Mezőgazdasági Kiállitás, Nemzetközi Vásár. Júniusi Hetek, Szent István ünnepi hét) önálló bizottságot, mely ezzel a kérdéssel behatóan és állandóan foglalkozzék. A téli Budapestet az is segítheti, hogy agrár-ország vagyunk; a nyár gazdatársadalmunkra nézve lehetetlenné teszi a nyaralást, a késő őszi hónapok és a tél volna tehát számukra a kurázás ideje. Szerencsére Budapest gyógytényezői ősszel és télen is rendelkezésre állanak. *Megszervezendő volna Budapest-fürdőváros nagy őszi és téli propagandája* és ehhez hozzátartozóan beszervezendő volna az *egész ország arvosi kara.*

Meg kellene teremteni a magyar forsangot, mely művészetnek, iparnak gazdag témája s dús jövedelm-forrása lehetne.

Nem látjuk akadályát a téli budapesti weekendnek. E célra a már jól bevált filléres gyorsvonatok bevezetésére volna szükség. E vonatok — nehogy a vidék kereskedői kárt szenvedjenek — szombaton 6 óra után érkeznének Budapestre és hétfőn 9 óra előtt hagynák el a fővárost.

A külfölddel való vonatkozásban is nagy jelentősége volna, ha divatba lehetne hozni a téli Budapestet. Erre ugyancsak az *olcsó weekend-utazások volnának* alkalmasak, melyek révén a *télen át üresen álló hotelszobák legalább szombaton és vasárnap külföldi vendéget is kaphatnának.*

Az olcsó pausal-weekend jegyfüzetek, vagy pedig az olcsó cserevonatok télen is ép oly nagy érdeklődést keltenének a külföldön, mint nyáron.

Idegenforgalmunknak nagy problémája a vidéki fürdő- és üdülőtelepek elő- és utóidényének megteremtése. Megfelelő megszervezéssel nálunk is rá lehetne szoktatni a közönség nagyrészét az *elő- és utószezóntan való nyaralásra.*

Három csoportba soroljuk azokat a tényezőket, amelyeknek a magyar idegenforgalom mai fejlődését köszönhetjük.

1. Magyarország tanulságos, érdekes és szórakoztató, hogy nálunk előzékeny figyelemre talál mindenki, hogy itt rend, csend és békesség van.

2. Igen sokat köszönhetünk az utazási pengőnek s pengő csekknek; hogy a zárolt pengők révén olcsóbbak voltunk, mint más és hogy ez a külföldi utazási irodák számára olyan kereseti forrást nyitott, mely őket *magyarországi utazások szervezésére ösztönözte;*

3. Nagyon sokat köszönhetünk annak a munkának, mellyel az ország és főváros befogadóképességét, az ut- és általában közlekedés-ügyünket (Máv) magas fokra fejlesztették; idegenforgalmi hirverésnek, mely gondoskodott, hogy a fent elősoroltakat a külföldön megtudják ró'unk és végül köszönhetünk mindent az elért sikernek, mert e világon semminek sincs olyan sikere, mint: a *sikernek.*

A nagy tetszéssel fogadott előadás után *Marencich* Ottó, a szállodások elnöke mondotta el, hogy a csoportos-utazások rendszere jól bevált és ma már a kisebb fővárosi szállók is tiszta és modern kényelmű szobákkal rendelkeznek. *Óvatosság kell az új épitkezések körül*, mert e szezónon kivül tavaly is csak 35%-os teltsége volt a budapesti szállóknak. *Homonnay* Tivadar, *Turchányi* Egon, dr. *Jakab* László és dr. *Kiss* Jenő értékes hozzászólásai után dr. *Eötvényi* Olivér, a Külügyi Társaság ügyvezető alelnöke köszönte meg a nagyon tanulságos előadást.

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü **borainak** kimérése I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

Harc a népművészeti „giccs" ellen

Az utazás fellendülése nagyon megszaporította a különféle emléktárgyak iparát. Sok kedves népművészeti holmi készült, művészi értékü kepek, metszetek, festmények, szobrok és kerámiák töltik meg már a kirakatokat.

Sajnos a „Souvenir de Budapest" tömegében izléstelenül rikító, sőt valósággal bántó durvaságú tárgy is akad. A nemzetközi forgalomban egyes német *Andenken*-tárgyak váltak hirhedtekké arról, hogy sértették a jó izlést (zsebkendő Bismarck arcképével, jó nagy, orrfuvásra roppant alkalmas; vagy köpőcsésze Hindenburg arcmásával.) Eddig még nem jutottunk, de az se helyénvaló, hogy *géppel készült gyári himzést, mint valódi mezőkövesdi munkát, vagy tucatszámra másolt tabáni „hangulatfestményt", mint Aba-Novák vagy Csók István müveit sózzák a külföldi nyakába.*

Jó lenne, ha nálunk is alakulna valami bizottság, amely tanáccsal, de ellenőrzéssel is szolgálna, különösen az ujabban elszaporodott nyakatekert kerámiák és bamba folklore-termékek túltengése miatt. Aki megáll néhány belvárosi üzlet előtt, személyesen is megállapithatja, miyen eltévelyedésekről van szó.

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
II., Keleti Károly utca I. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

BELLEVUE-ben
UJ VEZETÉS HIRNEVES SZAKÁCS
KITÜNŐ ITALOK, MÉRSÉKELT ÁRAK
SETÉT GYÖRGY ZENEKARA
TÁNC

European excursion

Budapest, a „megérdemelten hires város"

H. Hesssel Tiltman, a jeles utazóiró rendkivül érdekes, uj könyvet irt „European Excursions" cimmel. Az 1770-ben alapi ot ré , nag tek n lyü *Jarrolds Publishers* cég adta ki a 32 rem képpel illusztrált **könyvet.**

Hessel Tiltman hires könyveket irt már előbb „Slup!" (The Sfory of Stricken Europe) továbbá „Peasant Europe" cimmel, azonkivül Mandzsuriáról, Japánról és Ramsay Macdonaldról is.

Könyvének Magyarországra nézve különös jelentősége abban áll, hogy az európai miliőbe foglalva *ismerteti Magyarországot* és igy sok olvasó tudomást vesz hazánkról akkor is, ha egyébként nem kivánt idejönni és nem érdeklődött iránt nk. Miután Hessel Tiltman utikönyveit angol és amerikai olvasók tizezrei szokták forgatni, mielőtt az egyes fejezetek szinhelyére utaznak, remélhető, hogy Budapest és az ország nézőpontjából a „Hungary's Lakeland and Mountains" cimü fejezet hasznossá válik.

Gyönyörü kép mutatja be a téli Lillafüredet, továbbá mezőkövesdi zsánerképet is látunk, valamint hortobágyi fotografiát is, balatoni jégszánkózást és az éjszakai Budapest tündéri képét a Duna körül. A többi között ezeket irja:

„Magyarországon több gyógyhatásu fürdő van, mint bárhol másutt Európában. Magyarország, akárcsak Svájc, vadászásra, halászatra s mindenféle téli-nyári sportra alkalmat nyujt, de a svájciakkal ellentétben nem beszélnek minderről annyit. A fogast talán tu értékelem, de a *legnagyobb con noisseur-ök* is a malagai vagy almeriai languszt riválisának tartják. . A magyarok talán nem eszméltek még rá arra, hogy nemcsak Budapestnek egy mérföldnyi hosszu folyópartja gyönyörü s ezért talán azt képzelik, hogy a látogató nem akar mást látni, például a pécsi katedrálist, vagy Esztergomban a hercegprimás palotáját.

Hessel- Tiltman részletesen kitér a mgayar vidék szépségére is. Különösen a Balatonnal és a Mátravidékkel foglakozik bőven. De ujra meg ujra visszatér a fővárosra:

„Gyönyörü épületei, a Dunapart, a palotaszerü szállók ragyogó frontja mögött modern ipari város terjed el minden irányban. *Budapest Európa egyik megérdemelten hires városa.*"

T. K.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

A világ szállósai Bécsben és Budapesten. A Nemzetközi Szállótulajdonosk Egyesülete ezen a héten tartja meg világkongresszusát Bécsben, ahol majdnem ezer szakember gyülik össze több, mint 40 országból. A magyar szállodások Marencich Ottó és Németh Aladár vezetése alatt utaznak föl Bécsbe és onnan többszáz kollégájukat fogják lehozni Budapestre, amelynek kulturális és idegenforgalmi értékeit három napon át fogják a külföldiek kel megismertetni. Főkép Buda fürdőit óhajtják propagálni. Érdekesnek igérkezik az a mikrofon-interju, amelyet a rádió fog követiteni a Britannia-szállóban tartandó magyaros ebéd után a világ minden részébe. Belgium, Dánia, Anglia, Svájc, Német-, Francia- és Lengyelország képviselői fogják budapesti impresszióikat elmondani s a sort Magyarország részéről Marencich Ottó zárja le. A rádió-átvitel április 26-án este 11 órakor fogja Budapest I. leadón át közvetiteni az érdekes interjúkat.

Eladó öröklakások

Páratlan öröklakásaink Káplár-uccai (huszonharmadik) társasházunkban központi s mégis csendes helyen, a Városmajor ősparkjánál épülnek. Központi fütés, melegviz. Versenyenkívüli építkezés. Az anyagdrágulás ellenére tartjuk fix dömpingárainkat: 1, 2, 3 szoba-hallos 12.200, 15.300, 25.000 P. Prospektus: „Centrum" Házépitő-Vállalat, Horthy Miklós út 15. (Telefon: 2—693—01.)

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

Tavaszi toalettekhez, **legszebb rókák,** szkunkszpelerinek legolcsóbban **CSERY GYULA** szűcsmesternél föh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

Perczel Béla emlékünnep. A budahegyvidéki egyesületek felejthetetlen elnökük, vezérük és a közügyek önfeláldozó támogatója, bonyhádi *Perczel* Béla névnapján — április 23-án, pénteken — az el nem muló hála és kegyelet bizonyságául *emlékünnepet* tartanak. Április 23-án délután 1/25 órakor indulnak a Fiumei-úti (Kerepesi) temető halottasházától Perczel Béla sírjához, ahol az egyesületek koszorúját Kováts Alajos társelnök fogják letenni.

A Buda Alsóváros — Sósfürdő környéke — Egyesület április 22-én, csütörtökön este fél 8 órai kezdettel, XI. ker. Fehérvári út 74. sz. a. (Tóth József vendéglőjének különtermében) ismeretterjesztő előadást rendez, az alábbi tárgysorozattal: A sportról, előadó: Tóth Ilonka, többszörös uszóbajnok. Cégoltalom és légvédelem, előadó: dr. Nagy-Józsa György szőv. fogalmazó. Hozzátartozókat és vendégeket szívesen látnak. Az egyesület ezzel az előadással kapcsolatban kezdi meg vándorgyűléseit havonként más-más helyiségben. Ezeken a környék lakosságának kérelmét és panaszait hallgatják meg.

A Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság most adta ki jelentését 1936. évi munkájáról. A jelentés beszámol Budapest gyógyfürdőinek szerepéről az idegenforgalomban és idegenforgalmi felkészültségéről. A fővárosban ma mintegy 6000 személy befogadására alkalmas férőhely van a szállodákban és penziókban. 1935-ben 220.265 szállodákban megszállt idegent mutat ki a statisztika, 1936-ban ez a szám már 258.880-ra emelkedett. Ugyancsak az előző évi 741.512 éjszakával szemben 1936-ban 865.697-re szaporodik az itt töltött éjszakák száma. A bizottság becslése szerint a jövő évadban mintegy 300 újabb elsőrendű szobával fog a férőhelyek száma emelkedni. A bizottság egyre bővülő munkaterületére tekintettel a belügyminiszter új ügyvezető alelnöki állást szervezett, amelyre Ottlik György kapott meghívást. A bizottság elnöke dr. Karafiáth Jenő főpolgármester, másodelnöke dr. Grosch Károly min. tanácsos, ügyvezető igazgatója pedig Spiezsényi Zoltán nyug. min. tanácsos.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-529-42
Mindenért házhoz küld.

A Buda Alsó Város Sósfürdő környéke — Egyesület (AVE) az április 14-én lefolyt választmányi ülésén, Mikola Géza dr. elnöklése mellett, Szentimre Alsóváros sok fontos problémájával foglalkozott. Nevezetesen a városrész végleges vízmentesítésének kérdésével, mely ügyben a Székesfőváros vezetőségéhez tesz az Egyesület előterjesztést, habár ideiglenesen a kerületi előljáróság gyors intézkedése a legutóbbi állandó esőzésektől keletkezett elöntések levezetésével sokat segített. Szóba került az utcák gyér világítása is, mely ügyben az Elektromos Művekhez fordult a vezetőség, ahol biztató ígéretet kapott a lámpák sűrítésére. A leromlott bitumen járdák és a sok esőzéstől tönkrement gyalogjárók ügyében is történtek felszólalások, melyeknek kijavítása Duday Alajos dr. ker. előljáró megértő gondoskodása folytán máris gyors ütemben történik. — Elhatározta a választmány, hogy a lakossággal való közvetlenebb érintkezés céljából Szentimre Alsóváros különböző részein u. n. vándorgyűléseket rendez, melyeken a lakosság kérelmeit és panaszait hallgatja meg és azok orvoslásáért az illetékesekhez fordul. — Az ülésen még sok más közérdekű kérdést tárgyaltak le. A nagyszámban megjelentek az ülés után késő éjjelig barátságos beszélgetés mellett együtt maradtak.

A Vörös Kereszt III. kerületi választmánya a Párkány Sándor lemondásával megüresedett elnöki tisztségre dr. Hanthy-Haidekker János kerületi előljárót kérte fel, aki a tisztséget el is vállalta. Az új elnök rövidesen összehívja a közgyűlést.

A budai izraelita hitközség nagyszabású építőmunkája

A budai izraelita hitközség 800 év óta végzi a maga nehéz munkáját és most, hogy önkormányzata a legutóbbi képviselőtestületi választásokkal újból megerősödött, fokozott tempóban folytatja szociális és kulturális tevékenységét.

A hitközség a Margit-körúton orvosi rendelőt tart fenn, ahol felekezeti különbség nélkül rendelnek a betegeknek. Anyaotthont, két cserkészlsportot tart fenn, továbbá elemi iskolát a Szent Imre-városban, ahol nemrégen avatták fel a gyönyörű új templomépületét. A Maros uccában szanatóriumszerű kórháza van a hitközségnek, a zugligeti úton pedig üdülőháza.

Mindezeken felül a hitközség vezetősége most új programot dolgozott ki a budai zsidóság hitéletének, kultúrájának és szociális életének fejlesztésére. Az önkormányzati küzdelmek véget értek és a vezetőség most minden erejét a további haladásnak szenteli, amivel nemcsak a hitközség tagjainak érdekeit szolgálja, de Buda egyetemes érdekét is, amikor új, modern intézményekkel gazdagítja a várost.

A Horthy-körtéri cipőszalon CIPŐI elegánsak, megbizhatóak XI., HORTHY-KÖRTÉR 7. SZÁM.

A Hollós Mátyás Társaság irodalmi estje

Szép siker mellett folyt le a *Hollós Mátyás Társaság* hétfői irodalmi estéje a Szent Gellért-szálló első emeleti termében, *Hennyey* Vilmos elnöklete mellett. Az elnöki megnyitó után *Farkas* Imre, az országos hírű költő néhány megragadó költeményét olvasta fel rendkivüli tetszést aratva. *Lux* Kálmán dr. Mátyás király budavári palotáját mutatta be vetített képekben. Előadása nyomán szinte megvalósítva bontakoztak ki Mátyás király palotájának csodálatos részletei és a képek láttára felsóhajtottak az előadás hallgatói, amikor szemtől szemben volt alkalmuk látni, milyen rendkivüli szépségek és értékek pusztultak el a régi budai várral.

Széll Sándor dr. a székesfőváros ősi magyar nevéről mondott megkapóan érdekes előodást. Magyarországon mintegy 40—50 éve, amióta a két fővárost egyesítették, a *Buda* név nem fedi többé a főváros fogalmát, hanem az csupán egyik részének a fogalmával esik egybe. A történelmi jogfolytonosság megköveteli azonban, hogy fővárosunk történelmi jelentősége és nagysága nevében is folytatódjék. Éppen ezért a budai résznek le kell mondania ennek a varázslatos névnek előnyeiről és át kell azt engednie az egész fővárosnak, különösen most, hogy mindinkább erősödik a mozgalom, amely azt követeli, hogy a magyar főváros neve *Buda* legyen. *Dr. Borsodyné Novy* Panna költeményeket szavalt, köztük a saját verseit is. A kiváló képességü művésznő nagy sikert aratott szavalatával, a közönség előadása végén hosszas tapsokkal jutalmazta.

Nemes Jenő György dr. főorvos a *Budai Napló* balneológiai munkatársa a budapesti ivókurákról mondott nagyon érdekes előadást, különös tekintettel a budai keserűvizforrásokra. *Nemes* dr. kitünő előadó, akit lenyügözve hallgatott a szépszámu előkelő közönség. Érdekes és tanulságos előadására még visszatérünk a *Budai Napló* legközelebbi számában.

Az irodalmi estét társasvacsora követte a Gundel-étteremben, ahol a késő éjszakai órákig maradt együtt a legjobb hangulatban a társaság vezetősége és közönsége.

Árpád sirja

Árpád sirja, vagyis „Fehéregyháza" pontos helyének megállapitása Óbuda rendezésének aktuális kérdésével kapcsolatban ujra foglalkoztatja a régészeket. Dr Némethy Károly tanácsnok, a székesfővárosi közművelődési ügyosztály vezetője értekezletet tartott az óbudai városrendezéssel kapcsolatosan és szóba került a Fehéregyháza helyének feltalálására irányuló kutatások régészeti feladata is. Az értekezletre meghivták Zsitvay Tibor nyugalmazott miniszter, Domanovszky Sándor egyetemi tanárt, Gerevich Tibort, a műemlékek országos bizottságának elnökét, dr. Budó András egyetem tanárt, Bártfay Szabó László akadémiai főkönyvtárost és több más kiváló szakértő között dr. Heténvi Imre főkapitányhelyettest is. A politikai osztály főnökét azért hivták meg az értekezletre, mert régebben ujságiró korában, saját költségén végeztetett ásatásokat Óbudán, Árpád sirjának felkutatására, amiről az egyik régészeti kutató, Bártfay Szabó László, több tanulmányában megemlékezett. A felszólalók hangoztatták, hogy Óbuda összes műemlékeit fel kell tárni és le kellene bontani az óbudai református templomot, hogy ilymódon probálhassák meg ásatások utján a régi Árpádkori templom nyomait felkutatni.

Hangverseny a zúgligeti szegények javára. Huszár Elemér zúgligeti plébános és Vikár Gézáné május 3-án a Trombitás út 5 sz. alatt lévő Vikár-villában magas színvonalú hangversenyt rendeznek a zúgligeti szegények javára. Liszt és Chopin műveket ad elő zongorán Stefániai Imre, a Zeneművészeti Főiskola tanára, Ditrói Mór emlékeiből olvas fel, Tutsek Piroska operaénekesnő Kerekes János zongorakísérete mellett énekel, Trits Antal zenedei tanár csellón ad elő, Ágai Irén szaval, Korék Endre operaénekes pedig székely dalokat énekel. Hangverseny után vacsora a Trombitás vendéglőben, Retek u. 12.

Luxus és ortopéd-cipőszalon a Triznya belvárosi cipőszalon volt modellőrje
XI., HORTHY MIKLÓS UT 70. ifj. KISS JÁNOS

KÖZGAZDASAG

Hozzászólások a Bart közgyüléséhez

A BART most megtartott évi közgyülésén megállapitották, hogy az elmult évben 17.691 P. tiszta nyereséget ért el és ezzel csökkentette az elmult évek nagyarányú veszteségeit. Amilyen örvendetes, hogy az üzemek közül „ilyen dicséretes módon és ügyességgel csökken a veszteség", sőt nyereség mutatkozik, épp annyira nem tudjuk helyeselni, hogy ez a nyereség a nagyközönség *kárára történik.*

Sajnálatos, hogy a fővárosnak ez a nagyjelentőségü üzeme nem abban a tempóban fejlődik, mint joggal elvárhatna Budapest közönsége. Rámutatunk arra a tényre, hogy *az elkövetkezendő eukarisztitikus kongresszus alkalmával a fővárosba érkező százezres idegenforgalmat a BART képtelen lesz megfelelőkép lebonyolitani.* A modern kor közlekedési eszköze a gyors, kényelmes, tiszta és viszonylagosan olcsó autóbusz. Egy világváros első követelménye, hogy közönségének és idegenforgalmának szolgálatában megfelelő számú és használható autóbuszt állithasson, ha ez nem történik meg, bármilyen nagy áldozatok árán is sikerül az idegenforgalmat fellendíteni, ennek értékét teljesen illuzóriussá teszi.

Felesleges ismételten a nyilvánosság elé tárni fővárosunk egyik legszebb és legvonzóbb pontjának, a Margitsziget autóbuszközlekedésének hiányosságait, amikor az ócskka és döcögő, lelket kirázó, büztengert árasztó és elavult, köznyelven „Békeffi expressnek" lsúfolt, zakatolva baktató autóbusznak csúfolt Noé-bárkákat kifogásoljuk.

Sok mindent kifogásolhatnánk még jogosan a BART üzemében, hogy ezt nem tesszük, pusztán abban a reményben történik, hogy a BART előkelő luxusautókon suhanó vezetősége végre belátja, hogy nemcsak papiron élvezhető dicséretes nyereséget kell kimutatni, hanem adni is kell valamit a nagyközönségnek, élvezhető és használható közlekedési eszközzé kell tenni az autóbuszait. Figyelmeztetésünket abban a reményben irtuk meg, hogy még kellő idő áll rendelkezésére és ha nem a papiron elérendő prémiumos nyereségeket erőszakolja a BART, úgy az utolsó órában megváltoztathatja üzempolitikáját és a nagyközönség szolgálatára állhat. Vécsey Mátyás

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek Hoffmann Ferenc sütőmester, II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

100 százalék
Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik.

BŐRÖND, BŐRDSZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

JAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.
Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

HÖLGYFODRÁSZ
COHÁSZ MÁRTON
I., ATTILA-UTCA 47.
10% tartósfullám és hajfestés után

KÁVÉ, TEA
„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet
I., Attila-utca 77—79.
Telefon: 1-607-55, Naponta friss pörköltkávé

KÖNYVKÖTŐ
Németh Miklós könyvkötő
ÉS DISZMŰVES
II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

Stein Emil és Buday-Goldberger Leó ünneplése

Április 13-án este több mint 250 klubtag és közgazdasági előkelőség gyült össze a Lipótvárosi Kaszinó termeiben, hogy ünnepelje az uj igazgatóságot, elsősorban Stetn Emil dr.-t, a klub népszerü elnökét, továbbá az ujonnan megválasztott vezetőket, köztük az uj alelnököt, dr. Buday-Goldberger Leót. Nagy örömet keltett Weiss Fülöpnek, a Kereskedelmi Bank elnökének megjelenése a klubban, amely Vészi József udvari tanácsost és Végh Károly a tőzsde volt elnökét tiszteletbeli tagnak választotta meg.

Az ünnepi vacsorán Farkas Ignác köszöntötte az igazgatóságot és méltatta dr. Stein Emil elnök érdemeit. Ezután dr. Stein Emil köszönte meg a bizalmat, kérve a klubtagok további együttműködését a siker és az eredmény érdekében. Nagyhatásu és tapssal sokszor megszakított beszéde után Buday-Goldberger Leó dr. az uj alelnök köszönte meg a személye iránt megnyilvánuló bizalmat.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Változatlan osztalékot fizet a Zagyvapálfalvai Üveggyár. A Zagyvapálfalvai Üveggyár rt. április 22-én tartja évi közgyülését. A tiszta nyereség 495.000 pengő. 120.000 pegőt fizettek ki adók és illetékek cimén, mig a gyártás költségei 2,699.000 pengővel szerepelnek a mérlegben. A vállalat mérlege teljesen kielégitő és értesülésünk szerint az igazgatóság javasolni fogja, hogy osztalék cimén épenugy, mint az elmult esztendőben, az idén is egy pengő osztalékot fizessenek a részvényeseknek.

A Weiss Manfréd Fém- és Acélművei rt. legujabban olyan gázresókat és takaréktűzhelyeket hozott forgalomba, amelyek tartályokba süritett Shell-gázzal tüzelhetők. Ezeknek az uj készülékeknek nagy jelentősége van a tüzelőanyagokban szegény vidékeken, ahol gázgyár, illetve gázvezeték nincs. Kezelésük egyszerü: a gázos tartályt gumicsővel rákapcsolják a készülékre s a csap megnyitásával a gázt lángra lobbantják. A készülékeket a Ferroglobus rt. hozza forgalomba és már eddig is szép eredményeket ért el vele.

A Győri Waggon uj gyártmányai. A Magyar Waggon és Gépgyár rt., mint a jelek mutatják, a Rima protektorátusa alatt már eddig is tekintélyes fejlődési utat hagyott maga mögött. A vállalat, mint értesülünk, legujabban fejlődésének ujabb állomására érkezett el, amennyiben szabadalmazott faszéntüzeléses szivógázmotorok gyártását vette fel üzleti körébe. Ezek az uj és gazdaságos üzemü motorok „Axle" szövédjeggyel kerülnek forgalomba. Traktorok és teherautók meghajtására szolgálnak.

SPORT

Bázel után, Torino előtt. Két hete sincs még, hogy válogatott csapatunk nagyszerü játékkal legyőzte otthonában Svájcot. A győzelem kétségkivül értékes volt és bravuros. Alig jaszottak le egy ujabb fordulót a csapatok, s máris ujabb válogatott mérkőzés küszöbén állunk. A feladat most még nehezebb: Torinoban kell megütközni a világbajnok olasz gárdával. Nyolc sulyos esztendeje nem sikerült a magyar csapatnak otthonában legyőznie Itália pompás futballozó fiait. Talán most? Ki tudja!

START SPORTHÁZ
Bleyer Testvérek II., Fő-utca 27. sz.
Teljes kurozás P 3·20

Szegedről is hazahozott egy pontot a Budai „11". Szegeden játszott a fekete-fehér csapat a Szeged FC ellen annak „oroszlánbarlangjában". Nagyiramu, izgalmas és helyenként igen jó mérkőzés volt, amely gólnélküli eldöntetlennel végződött. A döntetlenben nagy része van a pompásan működő szegedi védelemnek, mely sorra hiusította meg a Budai legveszélyesebb támadásait is. E héten egyébként a külföldön is egyre népszerübb budai csapat Jugoszláviában szerepel, ahol is a jugoszláv válogatott csapat tréningpartnere lesz, majd pedig vasárnap a Haladás ellen játszik nemzeti bajnoki meccset. Noha a kiesést már alighanem sikeresen elkerülték, a Szombathelyen szerezhető két pont mégis fontos, mert „páholyba segitené" a csapatot és igy végleg elszakitaná a kiesés ellen küzdők szánalmas társaságától. Tehát ujra csak azt mondhatjuk: Fiuk, mindent bele!

Kitünően bevezetett, nagyforgalmu
konyha
Buda szivében,
külföldre költözés miatt olcsón
eladó
Telefon: 16—12—16.

A fetszbalottak

részére különlege csengővel, Glockenzug-gal volt felszerelve a télen is fűtött halottaskamrája a régi Ganztelepen volt katona-kórháznak, a Fő-utca és Bem József-utca sarkán, amelyet a vizivárosi Zaiger (házösszeíró jegyzék), már 1696-ban megemliti. II. József alatt kétemeletes kórház lett belőle nyolc-nyolc kórteremmel. A földszinten volt a gyógyszertár, orvosok és személyzet lakása. Volt szülőszobája a katonatisztek feleségeinek és négykádas fürdőszobája. ami nagy dolog volt kétszáz év előtt.

Évente háromezer katonát is kezeltek itt s hozzátartozott a Triumvirátus-rend eltörlése után 1786 óta a kiscelli hegyen levő fokkantkatona-otthon és a Sárosfürdő melletti katonakórház. A Flórián kápolna volt a kápolnája s úgy tudjuk, hogy 1873-ban még működött ez a kórház.

Érdekes, hogy 1686-ban két évig a kapucinusok mai zárdája helyén is volt katonai kórház, amely Pestre került.

Szinház és mozi

A Kisfaludy Szinház műsora. Az óbudai Kisfaludy Szinházban április 23-ától, péntektől, április 30-ig bezárólag a „Pomázi primás" (Cigánygrófnő) kerül szinre. Főszereplők: Viola Margit, Futó Klári, Lantos Magda, Madaras Vilma, Galetta Ferenc, Tamás Benő, Zelenay József, Zilahy Pál.

*

A dzsungel királynője. Bemutatta Átrium, City, Omnia. Elefántcsorda eltapos egy néger falut, mindössze egy öreg néger és fiatal kislánykája marad életben. Később az apát szétmarcangolja egy tigris és ezután a kislány egyedül tengeti életét a dzsungelben, hűséges tigrisével és majmával. 15 évvel később, egy angol expedició férfitagja rátalál a felserdült gyönyörű lányra és csodák-csodája, a lány tüstént beleszeret a szimpatikus idegenbe, aki eleinte nem akarja viszonozni a lány közeledését. Röviden ez a meséje a legujabb dzsungel filmnek, amit ugy is nevezhetnénk, hogy a női Tarzan. A női főszereplő, akinek ez az első filmje, átütő sikert aratott. Igazi erotikus szépség, gyönyörű fogakkal és vállra omló hajjal. Ő az egyetlen, akiért érdemes megnézni filmet, na meg a majma. A mese sajnos nagyon gyenge, ugylátszik dzsungelfilmekben már nem tudnak ujat produkálni, csak a szereplők változnak. Meglepődéssel láttuk, hogy milyen kényelem áll rendelkezésére az angol expedicionak sokezer kilóméterre a civilizációtól és hogy még itt sem feledkeznek meg a kötelező etikettről, hanem annak ellenére, hogy egymásközt egészen családiasan költik el vacsorájukat, mégis szmokingot, frakkot és estélyi ruhát veszneki fel. A Ritzben sem vacsorázhattak volna elegánsabban. Kitűnőek voltak a jól idomitott majom külön számai: a borotválkozás és a pipázás.

*

Éjféli látogató c. detektiv filmet a Corso moziban láttuk. Richard Eichenberg detektivvigjáték filmje nagyon kerek, értelmes történet csomó izgalommal és ugyancsak nagy csomó izgalommal és ugyancsak nagy mennyiségű humorral fűszerezve. Karl Ludwig Diehl elegáns, rokonszenves színész, partnere, aki a bünös feleséget alakitja a filmben, annál rosszabb. Nem való filmre. Theo Lingen a jól ismert komikus, most is nagyon igénybe vette a nevetőizmokat. A film jól megérdemelt sikert aratott.

*

Oscar Wilde drámáját, a „Jelentéktelen asszony"-t a Royal Apolló mutatta be. A hét legjobb filmje és mégis nagyon gyenge házak mellett mutatták be, amit azzal magyarázunk, hogy a speciális angol miliő német nyelvű előadásban nem kelti azt a hatást, amit kellene. Gustáv Gründgens remek színész. A női főszereplő, Käthe Dorsch színészi játéka csak a film második részében érvényesül. Az első részben bizony nagyon gyenge. A feliratok szellemes fordítása Pásztor Béla munkáját dicséri.

Elsőrendű munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály. javaslatára a polgármester a következő építési engedélyeket adta ki Budára:

I. Pilsudszky u. 6. Kettőemeletes bérházra Vágó Imre és trsainak I. Levendula u. 5. (Tervező: Vágó Imre u. o.).

I. Darányi Ignác u. 3b. Egyemeletes családiházra Szekendy Józsefnek I. Attila u. 3. (Tervező: Kiss Tibor II. Keleti Károly u. 15b.)

I. Attila u. 53. Toldaléképületre Bellevue szállodának u. o. (Tervező: Németh László I. Naphegy u. 21.)

I. Magas ut dülő 8914. hrsz. földszintes házra Juhász Jánosnénak VIII. Kisfaludy u. 7. (Tervező: Weisz József Budaörsi ut 11a.)

II. Toldi Ferenc u. 72b. Háromemeletes házra Filleur Györgynek V. Arany János u. 25. (Tervező: Hajos Alfréd V. Bálvány u: 5.)

III. Szépvölgyi u. 906a. Egyemeletes házra Schwarc Zichy Jenő u. 34. (Tervező: Rottenberg Vilmos VI. Lázár u. 16.)

III. Nánási út 69. Egyemeletes csónakházra dr. Schall Józsefnek I. Attila u. 67: (Tervező: Rány István I. Koronaőr u. 8.)

III. Szerzetes u. 1b. Kettőemeletes bérházra dr. Lenhossek Mihálynénak II. Pasaréti u. 83:

III. Pacsirtamező út 27. Háromem. bérházra Fischer Géza és nejének III. Timár u. 13. (Tervező: Vándor Ferenc II. Szőlő u. 10.)

III. Pusztaszeri ut 27b. Földszintes házra Gonda Jánosnak u. o. (Tervező: Márer Ferenc III. Lajos u. 9.)

III. Hunor u. 34. Földszintes házra Jáner Oszkár és nejének Filatori dülő 18784. (Tervező: Weisz József Filatori dülő 6717.)

III. Csucshegy 21-487. földszintes házra Hutyra Viktornak Pestszenterzsébet (Tervező: Nagy József IX. Vágóhid-u. 27.)

III. Vihorlát u. 15631. Földszintes házra Szeleczky Istvánnak Soroksár (Tervező: Wiedermann Ágost III. Szőllő u. 10.)

III. Aranyhegy ut 16. Földszintes házra. Brandstätter Józsefnek III. Bécsi ut 6023. (Tervező: Lakner István III. Timár u. 15.

XI Budaörsi ut 140. Egyemeletes lakóházra Makalai Józsefnénak Csarnok tér 3. (Tervező: Nagy Lajos VIII. Jósika u. 15.)

XI. Szent Imre herceg ut 75. Egyemeletes lakóházra Juhász Zoltánnak XI. Budafoki ut 9. (Tervező: Bán Sándor XI. Cseresznye u. 2271-3. hrsz.)

XI. Töhötöm u. 91. Egyemeletes lakóházra Menschloss Ernőnek II. Keleti Károly u. 11. (Tervező: Krész Ferenc III. Keve u. 60.)

XI. Albert u. 150. Földszintes házra Jankovich Pál és nejének u. o. (Tervező: Kapitány György XI. Mohai ut 97a.).

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Ingatlanforgalom

I. kerületben:

Irján Béla és birtokostársairól 4/28 része Tóth Ferenc és nejére (I., Szentháromság u. 7.), 6671. hrsz. 10.000 pengőért.

Tabáni Épitő és Kereskedelmi Rt-ról Aczél Ármin és nejére (I., Aladár u.), 7396/6. hrsz. 22.000 pengőért.

Beer Oszkár és birtokostársairól Svábhegyi Szanatórium Rt-ra, 8474. hrsz, 28415 pengőért.

Uray Georginárról 1/5 rész vitéz Uray Tibor ra (I., Váralja u. 12.), 7137 hrsz, 12. pengőért:

Hrehuss Pálról 1/2 része özv. Hrehuss Pálnéra (I., Krisztina-tér 2.), 7172, 10013/4 hrsz, öröklés.

III. kerületben:

Krajsovszky Istvánné és birtokostársairól Pandur Gézára (III., Péterhegyi-dülő), 22802/2. hrsz. 1800 pengőért.

Molnár Kálmán és nejéről dr. Orsó Géza és birtoktársára (III. Bécsi út 171.), 17261. hrsz. 105.000 pengőért.

Arany Ernőné és birtoktársairól, illetősége Finály Ernőre (III., Csucshegy), 21097., 21098., 21099. hrsz. 2483,16 pengőért:

Özv. Lindmayer Istvánnéről 1/2 része Fábián Ignác és nejére (III., Lőpormalom-dülő), 23327/1. hrsz., 4130 pengőért.

XI. kerületben:

Richter Károlyról 4/8 része özv. Schwartz Jenőnére (XI., Hegyalja-út 28.), 5181. hrsz, 7500 pengőért.

Szekér Máriáról 153/287 része dr. Dobó István és nejére (XI., Sashegy), 2714. hrsz., 7650 pengőért.

Szántó Ernőné és nejéről illetősége Kirschner Sándor és birtoktársaira (XI., Verpeléti-út 20.), 4224. hrsz, vételár nincs közölve.

Ferenczi Józsefnéről Ungár E. Andor és birtoktársára (XI., Somogyi-út), 3121/3. hrsz., 15,525 pengőért.

Deiger Józsefnéről Kovács József és nejére (XI., Pősinger-major), 1445. hrsz., 10,250 pengőért.

Bodor Magda és birtoktársáról özv. dr. Dushegyi Gyulánéról (XI., Lejtő ut 1/a. sz.), 8192/2. hrsz., 36,885,94 pengőért.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KORUT 66a. TELEFON: 1-668-27.

Árverések Budán

A jövő héten a következő ingatlanok kerülnek árverés alá:

II. Lánchid u. 4. Zita királyné ut 2, Lánchíd köz 2. 3600 öl telek és ház. Kikiáltási ár 278,120 P, árverés április 26.

II. Margit rakpart 23. 161 öl telek, ház és udvar. Kikiáltási ár 69,560 P, árverés április 27-én.

III. Római part 36 és Nánási út 67. 213 öl telek és ház. Kikiáltási ár 5510 P, árverés április 28.

III. Vérhalom dülő 15411. hrsz. 624 öl telek Kikiáltási ár 386 P, április 29.

XI. Laufenauer u. 4568/8. hrsz, 194 öl telek Kikiáltási ár 133 P, árverés április 27.

XI. Lenke u. és Ibrahim u. 4585 hrsz, 1 hold 199 öl telek, kikiáltási ár 2874 P, árverés április 27.

XI. Lenke ut 4585/8. hrsz. 109 öl telek, kikiáltási ár 106.50 P. Árverés április 27.

XI. Fehérvári ut 143. Major u. 1, Két ház, kikiáltási ár 11733 P, árverés április 29.

XII. Böszörményi ut 3a. sz. 203 öl telek és bérház, kikiáltási ára 500.000 P, árverés április 30.

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET
ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulál ás 50 f.
SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét
a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be
I., KRISZTINA-KÖRUT 145 — TELEFON: 1—577—99.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

JÁTÉK-OTTHON
KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68
Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban.

MODERN ÉS SPECIÁLIS STILBUTOROK
ANTIKBUTOROK RESTAURÁLÁSA
ALBRECHT, RÓBERT, I. ATTILA-U. 47.

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK
MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U- 6. Tel.: 15-35-28.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT
ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST
I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 1-614-80

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS LENGYEL
I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc
illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u, sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek, Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal
RÁCZ MIKLÓS
I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

a Böszörmnyi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—557—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet Sebestl József
I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon. Telefon: 1—668—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete
I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13.
Naponta vad és vágott baromfi.

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKÚTI-UT 5. Tel. 1-647-98.
Porcellán és edényáruk

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzletet
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MŰÖTVÖS
I,. Döbrentei- tér 1. szám,

a Margit-körúton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET Festék, háztartási cikkek
II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

A közismert NAGY és EICHER gyártmányok
Budán kizárólag II., MARGIT-KÖRUT 38b. SZÁM.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut 13. XI., Horthy M. ut 18., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-511-45. (az udvarban)

a Viziárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

MÁRKÁS rádió, villanyszerelés, grammofon és rádiójavitás
WACHTEL EMIL hat. eng. villanyszerelő
II., CORVIN-TÉR 6. TELEFON: 1-577-75.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Füszerí csemegét GANCS-tól
II., PETEK-U. 33—35.

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete
Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR bőrgyfodrász, ipari szakoktató
II, Csalogány-utca 52. T.: 1-551-75.
II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-643-73.

a Zsigmond-utcában

TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 34 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

a Szent Imre-városon

I Svájci ORÁK Pontos javitások
TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁSNÁL
XI., Horthy-körtér 7. szám

Fehérneműt is
GELLÉRT DIVATHÁZBÓL
XI., HORTHY MIKLÓS UT 25. — Telefon: 2—695—06.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Hortby Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-ucca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ KÉSMŰVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest,
VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam — Budapest, 1937. április 29 — 17. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Fejedelmi vendégek Budán

Fejedelmi vendégeket vár Buda vára. Előbb az osztrák állam feje, Miklas elnök és felesége, néhány hét mulva pedig Vittorio Emanuele olasz király és a királyné érkeznek az ősi falak közé, ahol egy sokat szenvedett, meggyötört nép lelkes szeretete fogadja őket.

Szomorú gyászunkba néhánynapos ünnep költözik, a reménység ünnepe. Azé a reménységé, amely abból fakad, hogy nem állunk egyedül, hogy vannak barátaink is, akik szerencsétlenségünkben is velünk vannak. Emlékszünk még azokra a fejedelmi látogatásokra, amelyek a boldog béke napjait tették feledhetetlenné, azóta azonban kicsiny ország lettünk, szegény ország, tönkrementünk.

Már pedig régi igazság, hogy a tönkrement embernek nincsenek barátai. És ime, nékünk, elesettségünkben is vannak hűséges, igaz barátaink. Azt jelenti ez, hogy ma is érték vagyunk, erő, hogy van még feltámadás, csak nem szabad csüggednünk.

Béla napján

Április 23-án, Béla napján szomorú névnapot ült a Budai Napló: Viraág Béla nevenapját, aki örök álmát aludta ezen a borus áprilisi napon a Farkasréten. Az emlékezés, kegyelet és hála napja volt április 23.-a: az első névnap, amikor már nem üdvözölhették hívei, barátai Buda nagy szerkesztőjét, csak a temetőbe vihették el a szeretet virágszálait.

A temetőbe, egy jeltelen sírhoz, amelyen nem hirdeti márványkő, hogy itt nyugszik Buda nagy szerelmese, a Budai Napló alapítója, a jobbparti főváros rajongó őre, aki egész életét Budának áldozta.

Ez nem maradhat így. Méltatlan lenne Viraág Béla emlékéhez, de méltatlan lenne Budához is. Az élők nem feledkezhetnek meg halottaikról, de különösen nem azokról, akik értük éltek, akik szivük minden melegségét, alkotó tehetségük egész erejét nékik áldozták.

Viraág Béla jövő évi nevenapján állnia kell már a siremléknek, amely a késői utódoknak hirrel hirdesse, ki nyugszik a hantok alatt. Kötelesség ez, amelyet valóra kell váltani, amelynek megtagadása szégyene lenne Budának. Olyan szégyen, amelyet a hálátlanság bélyege sütne rá, — már pedig Buda nem lehet hálátlan.

Ernszt Lajos

Ernst Lajos hatvanötéves korában a Dunának ment. Milliókat költött a magyar kultúrára, életének egyetlen szenvedélye volt: a magyar műveltség és művelődés szolgálata és ez a szenvedély okozta a bukását. Tragédiája páratlanul megdöbbentő, igazi magyar tragédia.

Ha magyar értéket fedezett fel bárhol a világon, nem nyugodott, amíg azt meg nem szerezte, a magyarság számára meg nem mentette. Kéziratok, képek, szobrok és egyéb műtárgyak közt töltötte életét, rajongója volt a Szépnek és a legrútabb módon kellett elpusztulnia. Egyedül, magára hagyatva, szörnyű vergődések közt kellett keresnie a halált, mert az élet mitsem ért neki, ha nem áldozhatott többé ideáljának, egyetlen szenvedélyének, — a magyar kultúrának.

A budai állandó színház

Irta: **Hencz Lajos dr.**, szfv. th. biz. tag

A Várospolitikai Társaságban a budai állandó szinház létesitésének tervével kapcsolatban felmerült az az eszme, hogy a szinházat Buda ne engedje át magánvállalkozás üzleti szellemének, hanem polgárai a maguk erejéből és áldozatkészségéből épitsék fel, mint annak idején a Nemzeti Szinházat és a Népszinházat is apáink a polgárok lelkesedéséből emelték és avatták a nemzeti kultura templomává.

A Budai Napló az eszmét felkarolta s készségesen engedte át hasábjait annak terjesztésére, megvalósitásának elősegitésére, amint az régi hagyományai szerint természetes is.

Jól tudjuk, hogy az ideális célok és az üzleti szellem nem igen férnek össze egymással. A művészetnek a kalmárszellem rendesen gyilkosa szokott lenni, vagy olyan irányba tereli, amelyben mindig kevesebb az ideálizmus, mint a prózai anyagi elgondolás. Nincs-e elég példa már arra, hogy az üzleti alapokon nyugvó szinházak mennyivel alkalmasabbak az erkölcsök és a nemesebb érzések meglazitására, sőt rontására, mint a nemzeti kultura, az önzetlen áldozatkészség és a hazafias gondolkodás fejlesztésére? ...

Az az elgondolás, hogy milliós befektetéssel egy magántársulás épitse fel Buda állandó színházát s ennek fejében 35 évig üzleti vállalkozásnak tekintse s üzleti alapon igyekezzék annak kihasználására, azt hiszem, minden budai polgárt megdöbbent!

Buda mindenkor a jó erkölcs és az ideális nemzeti hagyományok fészke volt s máig sem engedte meg, hogy a pesti utcák és mulatók feslett erkölcsei területére betegyék a lábukat, nem engedte, hogy régi, csendes utcáit festett arcu nők és részeg, duhaj legények lármája verje fel: megmaradt a régi, elavultnak csúfolt, de a magyar faj lelkivilágának megfelelőbb életmód mellett akkor is, amikor már világváros lett belőle.

Ez a szellem az, amely a budaiakat régi vágyuk, állandó színházuk felépitésénél arra készteti, hogy erejük minden megfeszitésével e mozgalom mellé álljanak és kivívják maguknak a keresztény magyar erkölcs és hagyományok céljait szolgáló kultúrális intézmény létesitését, amelyben nem az történik, amit a kalmárszellem diktál, hanem az, ami az ő izlésüknek és gondolatviláguknak megfelel.

Ez a törekvés nem pártpolitikai kérdés és nem lehet egyes emberek érdekeinek előmozditására szolgáló eszköz sem. Megvalósításánál minden budai polgár támogatására számitania kell az előkészitő bizottságnak, *felekezeti és pártkülönbség nélkül.* És én úgy érzem, hogy számithat is, különösen abban az elgondolásban, amely most kerül az előkészitő bizottság pénteki első ülése elé s amely a hozott áldozatok arányában kultúrális ellenszolgáltatásban is jutalmazni kívánja a lelkes adakozókat.

A magam részéről az eszme harcosának vallom magamat és erős a meggyőződésem, hogy amit a XIX. század folyamán apáink lelkesedése sokkal súlyosabb politikai körülmények között és sokkal kevesebben meg tudtak csinálni, azt mi, budaiak, kikben az ő hazafias és erkölcsös szellemük él, sokkal többen és sokkal hathatósabb agitációs eszközeink felhasználásával meg tudjuk és meg fogjuk ismételni.

Hirdessék e színház előcsarnokában is a márványtáblák azok neveit, akik áldozni tudtak és akartak munkával és pénzzel, adjon az új színház részjegytulajdonosainak jegykedvezményt, a budai mulatságok, hangversenyek, előadások és összejövetelek csak rövid ideig e cél szogálatában álljanak s akkor *állani fog Buda színjátszó temploma, mely nemzeti szellemet, keresztény erkölcsöt, művészetet és kultúrát hirdet fiainknak, leányainknak, a vidéki magyaroknak és az idegeneknek egyaránt.*

Mi legyen a Karátsony-palotával?

Irta: **Sziklay János dr.**

Aki a Krisztinaváros hagyományos szeretetébe szokott bele, aki azon van, hogy a régi tájképi szépség lehető megőrzése mellett ez a városrész mindenkor bizonyos fenköltség szinét is viselje magán, az csak örömmel értesülhetett arról, hogy a Közmunkatanács nem engedte meg a Karátsonyi-palota kertjének felparcellázását.

Minthogy azonban a Karátsonyi-palota tulajdonosa tehernek érzi a palota változatlan fenntartását, viszont természetesen károsodni sem akar, foglalkoznunk kell azzal a kérdéssel: *mi legyen a palotával?* Mert ha csereértékben át is veszi a főváros, mint lakópalotát nem tarthatja fenn, erre az áldozatra nem is kényszerithető.

Két gondolattal, vagy mondjuk javaslattal óhajtok foglalkozni.

Az egyik tetszetős gondolatot egy tekintélyes állásu és a Krisztináért lelkesülő barátom vetette föl, hogy az ékes palotát, amelyhez nagyterjedelmű kert csatlakozik, alakitsák át *idegenek úri kaszinójává*, ahol minden előkelő idegen találkozhat, föllelheti az elegáns klubok minden kényelmét, üdülőalkalmasságát.

Ez sem volna megvetendő dolog. Csak az a kérdés: ha megokolt egy ilyen kaszinónak Budán való felállitása (mint ahogy hasonló intézmény van a pesti oldalon, a Park-Club), nem esik-e mégis egy kissé távol a fürdőközponttól. Mert hiszen az ilyen idegenforgalmi kaszinónak látogatói nagyrészt a Gellért körül és a Dunapart belvárosi részében laknak.

Az én gondolatom az volna: *szerezze meg a palotát az állam a néprajzi múzeum számára.* Ez is nagy vonzópont lenne a csekély távolságot már nem mérlegelő idegeneknek.

Lendl Adolfnak a néprajzi múzeumra vonatkozólag volt egy nagyszerű terve, amelyet annak idején bőven ismertetett a Budai Napló. De ő a múzeumot a parkozandó Vérmezőre tervezte, tehát szomszédságába a Karátsonyi-palotának.

Nos, nem kell egyáltalában eltárgyalni a Vérmező egy darabját, aminek különben is más rendeltetése van, nem kell óriási költségű épitkezés, ott van a nagyszerű palota, a szabad népies hajlékok számára pedig a kies környezetet adó kert.

A néprajzi múzeum ma lehetetlenül van elhelyezve. Szükségből, a gyüjtemények számára néhai gr. Klebelsberg miniszter elvette a tisztviselőtelepi gimnáziumot. Magyarán mondva, igazán az Isten háta mögött van; egypár szakemberen kivül bizony nem keresi fel a nagyközönség, nem is tudja már, hogy egyáltalában van. Nagyobb baj aztán, hogy e ma *igazán meddő muzeum* mellett agyonnyomorították egyszerre két középiskolát: a gimnáziumot is, meg a polgári iskolát is. A gimnáziumot (sőt nem is az egészet) kiszorították a polgári iskola helyiségébe, ahol most egyik a másik rovására fulladozik. Ahol éppen szertárral kapcsolatos oktatásnak kell folynia (természetrajz, fizika, kémia), ott a kellő helyiség hiánya miatt egyenesen tudományellenes eljárásra kényszerül a tanár és a tanuló.

A haladással dicsekvő fővárosi iskolaügynek bizony ez szinte szégyenfoltja. És miért? Hogy egy éppen nem alkalmas helyre szoruló muzeum tovább alhassék művelő hatásának kifejthetése nélkül.

A néprajzi múzeumnak a gyarmatországokon kivül talán sehol sincs nagyobb jelentőségük és kulturális erejük, mint Magyarországon és annak végleges elhelyezése úgy sem maradhat sokáig megoldhatatlan.

Itt lenne tehát a jó alkalom, hogy méltó helyen és méltó fenségben végezhesse ez a nevezetes intézmény sem a magyarra, sem az idegenre nézve, nem közömbös művelő feladatát.

Az eszményi városatya

Szántay István előadása a Szentimrevárosi Társaskör és Kulturegyesületben

Április 22-én este nagysikerű előadást tartott a Szentimrevárosi Társaskörben *Szántay* István fővárosi bizottsági tag. Az előadás tárgya, amelynek bevezetőjét és zárószavait a Társaskör elnöke, *Becsey* Antal örökös fővárosi bizottsági tag mondotta, *az eszményi városatya volt.*

A fővárosi törvényhatósági bizottságba beválasztott városatyák felkészültségéről, a törvény, a választó és saját lelkiismeretük megkövetelte kellékéről és sok egyéb, a városatyák müködésével kapcsolatos kérdésről tartott az előadó értékes csevegést. A kerület érdekeinek védelméről, annak a város többi részével való összhangbahozataláról megszivlelésre méltó megállapításokat tett.

A mindvégig érdekfeszitő és komoly tárgyú előadáson megjelentek: *Dorner* Gyula főv. biz. tag, *Székely* Vladimir v. főkapitányhelyettes, *Szombathy* Kálmán igazgató, a kerület körzetvezetői és díszes hölgytársaság. Az előadást követő vacsorán a vitát *Szombathy* Kálmán igazgató vezette be.

A XI. ker. Vöröskereszt-választmány matinéja a Simplon-moziban

A XI. ker. szentimrevárosi Vöröskereszt választmány, mely dr. *Duday* Alajos tanácsnok, a kerület előljárójának vezetése alatt következetes munkát végez a tanoncotthon létesitéséért, április 18-án, vasárnap délelőtt matinét rendezett a Simplon filmpalotában. *Gyárfás* Gyula, a választmány tagjának áldozatkészsége, mellyel nem csupán a helyiséget, hanem az előadásra került filmet is a választmány rendelkezésére bocsátotta, lehetővé tette, hogy az egész jövedelem a nemes célra legyen fordítható.

A Simplon nézőterét zsúfolásig megtöltő közönség soraiban ott volt *Lukács* Sarolta, a magyar Vöröskereszt országos alelnöknője, almási *Balogh* Tihamérné, *Becsey* Antal biz. tag és neje, *Viola* Rezsőné, *Csiky* László r.t. igazgató és neje, dr. *Noszeda* Kálmán gyártulajdonos és családja, dr. *Duday* Alajosné, dr. *Benedek* Szabolcs főjegyző és neje, *Ács* Simon r.t. igazgató és neje, *Csatth* Béláné, a XI. ker. előljáróság teljes tisztikara, családtagjaikkal egyetemben és még sok más előkelősége a kerületnek.

Bevezetőül *Csatth* Béla ny. póstafőigazgató, vál. tag ismertette a Vöröskereszt mozgalom történetét. Végigvezette hallgatóságát a mozgalom megindulásától annak mai kifejlődéséig, különös tekintettel a Magyar Vöröskeresztnek a háború a szentimrevárosi választmány eddigi tevékenységét, de megjegyezte, hogy a közönség részvétele még nagyon hiányos: *a választmány tagjainak ügybuzgalmával szemben a nagyközönség részvétlenséget mutat.* Pedig legfontosabb volna a közönség érdeklődését, szeretetét és segitési készségét felkelteni s ezt minél több tag toborzásával tudjuk elérni, kik intenziven kapcsolódnának az egylet munkájába.

A lebilincselően tartalmas bevezetőt Kay Francis gyönyörű filmjének, a „Fehér Angyal"-nak előadása követte, mely Florence Nightingale, a vöröskereszt mozgalom hősi lelkületű megindítójának legendás életét tárja elénk. A film aktuális témája alatt kifejtett rendkivüli tevékenységére. Méltatta igen mély benyomást tett a közönségre.

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien
volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
II., Keleti Károly utca 1. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

Haypál Béla bensőséges ünneplése

A budai református egyházközség tagjai közül számosan keresték fel 23-án, *Béla napján* nagy tiszteletben álló és szeretett lelkipásztorukat névünnepe alkalmából. A megjelentek élén *Borbély* Kálmán dr. ny. min. tanácsos, presbiter az alábbi szavakkal köszöntötte az ékesszavú és melegszívű lelkipásztort:

— Nagytiszteletű Lelkész Ur, igen tisztelt és szeretett kedves Lelkipásztorunk! A mindenható jó Isten kegyelméből ma ünnpenapra, a Te névünneped napjára virradtunk, amikor tisztelőidnek alkalmuk nyilik arra, hogy szívük meleg szeretetének és lelki tiszteletüknek őszinte megnyilvánulásával ünnepelhetnek. A jó Isten kegyelméből egyházunk a Te értékes személyedben igen kiváló, lelki ékességeket ragyogtató, fényes szellemi képességekkel és szilárd jellembeli erővel rendelkező vezető egyházi férfiut nyert, akiről jól tudjuk, hogy ügybuzgó egyházi tevékenységedet teljesen altruista alapon önzetlenül végzed; akiről tudjuk, hogy a békesség eszméjének a szolgálásával egyházadnak tartós békét biztosítasz és a rendnek, a nyugalomnak, a béketűrésnek, az egyetértésnek és a szilárd valláserkölcsi élet követésének lelkes apostola vagy. Tisztelőidnek meggyökeresedett hite, hogy a nemes hitélet ébrentartása, továbbfejlesztése érdekében a Te értékes egyházi tevékenységedre, hitápoló munkásságodra a magyar református egyháznak elengedhetetlen szüksége van, miért is hitbuzgó lélekkel kérjük a mindenható jó Istent, adjon nemes, szép életed eddigi éveihez még igenigen számos esztendőt, mindvégig erőt, egészséget, hogy boldogító örömeid és reményeid, melyek egyuttal a magyar református egyház és ezen belül különösen a budai református egyház boldogító örömei és reményei is, — hiány nélkül teljesüljenek. Egészséggel megáldott nemes, szép életed nemcsak igen nagyrabecsült és szeretett kedves családodnak nagyértékű kincse, hanem egyházi életünknek is kiváltképen nagy értéke és nyeresége. Kérjük tehát a gondviselő jó Istent, hogy mind családi, mind egyházi tevékenységedet gazdag áldással jutalmazza.

Haypál Béla lelkész meghatódva mondott köszönetet a bensőséges, meleg üdvözlő szavakért. Jelen voltak még: *Péter* János dr., a Bethesda kórház lelkésze, *Ónodi Szabó* Lajos m. kir. kormányfőtanácsos, *Kovács* Bálint dr., *Földes Papp* Károly dr. budai segédlelkész, *nemes Pintér* Lajos gazdaságvezető, ny. min. főtiszt, *Kupay* Dénes karnagy, *Csiki* Győző, *Kiss* Sándor; *Kőváry* Ernő zenetanár; v. *Tóth* József és mások.

A magyar élet legdrágább kincsei

Felkay Ferenc tanácsnok a gyermekről és a zenéről nyilatkozik a Budai Naplónak

Csak nemrégiben hallgattam Felkay Ferenc tanácsnok előadását egyik kerület esti ünnepségén, hogy ugyancsak őt üdvözöljem a *Vigadó* ragyogó estélyén is, szintén mint előadót. Amott a gyermekről beszélt, ismételve azt az áldozatkészséget, melyet a főváros meghoz, csakhogy a pesti gyerek ne — hogy amerikaiasan mondjuk — a „*kövek gyermeke*“ legyen, hanem „*a pázsit, a virágos séta- és játszóterek legszebb és legdrágább virága.*“

Most meg a főváros zenekultúrájáról beszélt, s a felsőfokú zeneiskola negyedszázados fordulója alkalmából mondta el a Vigadó közönségének, hogy miként fejlődött ki *Bárczy* István magvetése és miként fejlődött ki a főváros zenekultúrája a *Kacsóh Pongrác*, a *Sztojanovics Jenő* s a *Geszler* Ödön lelkes és szívós munkáján keresztül arra a fokra, amelyen ma áll.

— Csodálatos rugalmasság — mondom a tanácsnok úrnak — kifejezést adva annak a készségnek, amely mindig rendelkezésére áll, ha Budapest kultúráját kell szolgálnia.

Mosolyogva hárítja el a gratulációt.

— A gyermek és a zene! Ez az élet legszebb és legdrágább két kincse. S én boldog vagyok, hogy hivatásom ennek a két kincsnek az őrzését és művelését teszi kötelességemmé. Széchenyi mondta, hogy *élvezetté válik a munka, ha a szeretet motorja hajtja a kereket hozzá.* Nekem főleg az teszi élvezetessé a munkámat, hogy elsősorban is tudom és érzem, hogy mivel tartozunk ma gyermekeinknek, akiknek utánunk a magyar sorsot kell vállalniok. Azt a magyar sorsot, amiről Ravasz László püspök csak nemrégiben mondotta, hogy *ha mártir sors is, de viselése felemelő és megtisztelő.*

Ennek a magyar gyermeknek az életét oda vezetni, hogy majdani nagy hivatásához erőt adjon neki az a tudat, hogy gyermekéveiben mindig a főváros szeretetével és áldozatkészségével találkozott — az nekünk ma szent s hivatásbeli kötelességünk, ha az aszfaltot is feltörjük egy-egy tenyérnyi kis zöldért és kertecskéért, csakhogy virágot kapjunk benne, ha a kis kert nem is lehet nagyobb, mint egy kalap. Nem baj. Fő, hogy legyen. De mindez nem sikerülne szív és szeretet nélkül. Nagy elődök mutatták meg nekünk az utat, hogy a kemény aszfalttól hogyan lehet eljutni a kert, a pázsit, a virág Budapestjéhez. *Bárczy István* volt az úttörő és *Sipőcz* Jenő, *Szendy* Károly csak a nagy megértői és követői annak a nagy gondolatnak, hogy Budapest *ne kőváros legyen, hanem a virág, a szépség városa.* Lehetne e ez másként, mikor nekünk *Budánk* is van, amit az Uristen legszebb ajándékul adott drága, egyedüli ékszernek — páratlan szépségű kincsnek, ami egymagában akkor is a legszebb pontjává tenné fővárosunkat, ha nem csatlakozna hozzá annyi, de annyi más természeti adomány is.

Ebbe a környezetbe összhangot adni, még pedig életderűs, egészséges életfelfogáson nevelt emberek kiegyensúlyozott életfelfogásában, romlatlan magyarságukban, Budapest rajongó keretében — s ebbe a csodás környezetbe olyan életet vinni, hogy mindenki büszke lehessen, hogy magyar és hozzá budapesti, vagy mondjuk az ősi nevet: *budai* polgárnak született, — ez a mi munkánk és fáradozásunk igazi célja. Ezért tekintjük életünk legnagyobb kincsének a gyermeket s ezért vezetjük iskolapéldáinkat úgy, hogy ennek a nagy célnak a szolgálatába állithassuk, s azért fejlesztjük zenei nevelésünket is, hogy ennek a lélekre gyakorolt áldásos hatásából minél több jusson gyermekeink fejlődő és romlatlan lelkébe. Ezért nem munka nekünk a munka és édes boldogság a fáradozás.

Zs. L.

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

Heroikus korokra emlékeztető alkotó megmozdulás

Irta: **Dávid Antal dr.,** egyetemi m. tanár, a Fővárosi Könyvtár aligazgatója

Amikor a budai állandó szinház kérdése ujra — ezuttal igazán komoly formában — aktuálissá vált, *Somody* Pál, a Községpolitikai Társaság főtitkára olyan megoldási tervezettel lépett a nyilvánosság elé, amelynek lényege ez: legyen az uj budai szinház a szó teljes értelmében — tulajdonjogi értelemben is — a budaiaké. Ez a tervezet — főként azóta, hogy a *Budai Napló* is magáévá tette, — a legkülönbözőbb budai társadalmi rétegekben oly nagy visszhangra talált és olyan nagy lelkesedést váltott ki, aminőnek mi, budaiak már régóta nem voltunk tanui szükebb pátriánkban. Amikor azt halljuk, hogy kispénzű polgárok, egyszerű munkásemberek, azzal a kéréssel fordúlnak a tervezet végrehajtására alakult bizottsághoz, hogy az ő néhány pengős részvételüket is tegye lehetővé, akaratlanul is heroikus korok nagyszerű, alkotó megmozdulásai jutnak az eszünkbe.

A sokszor elsiratott „budai lélek“ — úgy látszik — mégis csak él és adandó alkalommal még mindig tényezője kiván lenni a budai élet alakításának.

Ez a körülmény pedig — akárhogy vonják is meg vállukat a kétségeskedők és akárhogy is ráncúl gunymosolyra a cinikusok szájszöglete — minden kétséget kizárólag olyan tényező, melyet az adott helyzetben, a legridegebb vállalkozói szemmel nézve is, „bele kell kalkulánunk“ számításainkba. A mai helyzetben ugyanis — részben Budán kivül, vagy mondjuk: Budán *felül* eső okokból — nem arról van többé szó, legyen-e állandó szinháza Budának, vagy sem, hanem arról, *milyen legyen az állandó szinház.* Arról van szó, hogy azt a szinházat, amely akár így, akár úgy, de fel fog épülni, Buda építse-e fel, vagy pedig a budai lélektől — és minden lélektől-idegen, pusztán pénzértékben kifejezhető haszonra pályázó üzleti vállalkozás? Abban a pillanatban pedig, amikor ezzel a kérdéssel találjuk szemben magunkat, válaszunk nem lehet többé kétséges. Ami elég rentábilis vállalkozás a személytelen „Tőke“ számára, az fokozott mértékben rentabilis kell, hogy legyen a „budai tőke“ számára, hiszen azokon a tényezőkön kivül, amelyekkel minden más szinházi vállalkozásnak is számolnia kell, a „*budai lélek*“-ben olyan tényezőt kell beleszámításaiba, *amely tényezőre annak egyáltalán nem építhet.*

Kételkedésnek, vagy habozásnak helye lehetne talán akkor, ha a Somody-féle tervezet rideg üzleti szemmel nézve kedvezőtlenebb lenne vállalkozók számára, mint az egyéb lehető megoldások. Ebben az esetben vitázhatnánk arról, vajjon a „budai jelleg“-ben foglalt erkölcsi előnyök biztosítása felér-e azzal a nyereségtöbblettel, amelyet egyéb megoldási módok kilátásba helyezhetnek. Erről azonban szó sem lehet. *Somody Pál tervezete nem anyagi áldozatot kér ideális célok elérése érdekében, hanem pénzbefektetési lehetőséget nyujt ugyanolyan anyagi feltételek mellett, mint amilyenekkel minden más számbavehető tervezetnek dolgoznia kellene.* Miután pedig ezen felül a „budai lélek“ magasabb esztétikai és morális igényeinek az érvényesülését is biztosítja a felépítendő szinházban, nem lehet kétséges, hogy *a tőkének jóval szélesebb rétegeit tudja mozgásba hozni, mint bármely más terv* és olyan tömegeket is bele tud anyagilag kapcsolni a mozgalomba, amelyek különben távol tartanák magukat az egész vállalkozástól.

Éppen ezért a Somody-féle tervezetet hideg szervezői szemmel nézve is, könnyebben megvalósíthatónak tartom, mint bármely más üzleti szempontokat érvényesítő megoldást. Ha pedig ez valóban így van, akkor minden olyan hivatalos és nem hivatalos tényezőnek, amelynek a kérdés eldöntésénél szerepe lehet, minden erejével azon kell lennie, hogy ez a tervezet minél hamarabb meg is valósíttassék.

(A budai állandó szinház felépítési tervezetét a következő számunkban teljes egészében ismertetni fogjuk.)

NEM KÉSIK EL,
ha SZÁLE-nál veszi vagy javittatja óráját.
I Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény

Az idők tanuja

Irta: **Budó Jusztin dr.,**
a székesfőváros főlevéltárnoka

Van az úgy, nem ritkán, hogy a feledés úgy szállja meg a szivet, mint az álom a szemet. Értem ezt elsősorban arra az esetre, amikor a jelen nem igen táplálkozik a multból, a jelen embere nem ér rá arra, hogy emlékezzék és még kevésbbé arra, hogy a fejlődés, a haladás lendítőit érdemük szerint méltassa és szeme előtt tartsa. Sajnos, ez a „memor in bene meritos animus“, az érdemesekről meg nem feledkező lélek gyakran hiányzik a ma, az irammal azonos jelen emberéből. Ebben a történetietlen gondolkodásban az osztó igazságosság is szenved és még az sem elegendő intő jel, hogy a jövő jelenje ugyanazzal a mértékkel fog mérni: a gyors feledés mértékével. Ez a tény a jelenre nézve és ez a kilátás a jövőre nézve, mindenesetre szomorúnak mondható.

Ámde az örök igazság gondoskodott jovátételről, kiegyenlítésről is. Tudunk még a sajátképi klasszikus korból származó olyan figyelmeztetésről, mely teljes megnyugvással szolgálhat. Historia est res gesta, sed ab aetatis nostrae memoria remota. Ez a pártatlan szerepű mérlegelés megérdemli a remek meghatározást. A történelem olyan való igaz, amely távol van korunk emlékezetétől. Tehát tanuságot tevő tevékenység a volt valóról, a mult igazságról. Jól és bölcsen van ez igy, mert az elégtétel biztosítva van, és — igazságosan, mert érdeme szerint mindenki megkapja a magáét. Igy alakul tökéletes körré az erkölcsi világrend, amelyben a multat a magunkénak érezzük, a jelent bírjuk, a multtól belső szükség nem enged elszakadnunk, mert az is mi vagyunk, a jövőt pedig alakítjuk, de — birtokon kivül.

Nem régen megírtam, hogy az 1937. évben sok történeti eseménynek, az 1686-iki visszafoglalást követő építő munka számos állomásának lesz 250. évfordulója. Azt is megírtam, hogy a megemlékezés rendjén semmi szín alatt sem szabad kimaradnia annak a kimagasló magyar főpapnak, akinél *cselekvőbben* végrendeletében és alapítványaiban Budára és Pestre mindeddig még senki sem gondolt. *Széchenyi* György esztergomi érsekről, az áldott emlékezetű magyar bibornokról van itt szó, aki sokszor és sokat töprengett azon, hogy vagyonával mi módon szolgálhatja és mozdíthatja elő legcélszerűbben a közjót (diu multumque anxia sollicitudine fatigamur, qualiter substantiam nostram in bonum publicum convertere valeamus). Esztergom hajlottkorú érseke volt az, aki nyomban a felmentő ostrom után a vár falainak helyreállítására 30.000, a kapuk fenntartására pedig 180.000 forintot adományozott. A *bőkezüség csodájának* nevezett Széchenyi György volt az, aki a beteg, a béna, a sebesült és rokkant katonák számára olyan katonai kórházat kívánt felépíteni, amelyben béke idején más foglalkozású szükölködők és betegek is találjanak menhelyet, minden vallási és nemzetiségi különbség nélkül (alterius quoque conditionis egeni absque omni religionis et nationis discrimine in eodem recipiantur et sustententur).

Nevét azonban megítélésem szerint azoknak a hatalmas alapítványoknak a létesítésével tette halhatatlanná, amelyekkel *elsőnek* gondoskodott a visszaszerzett Buda kulturális életének elindításáról. Kollonics Lipót gróf, Széchenyi György utóda az esztergomi érseki székben, 1702. január 1-én kelt egyik oklevelében megállapítja elődjéről, hogy szinte hallatlan bőkezűséggel s a legadakozóbban létesítette alapítványait. (Fundationes *inaudita propemodum liberalitate munificentissime* factas.)

1937. március 19-én, József napkor volt 250 éve annak, hogy a több, mint 84 éves Széchenyi György érsek Pozsonyban, érseki udvarában három olyan alapítványt tett, amelyekkel az I. Lipót király által Budára telepített jezsuita atyák részére teljes mértékben biztosította az *oktatói és pasztorációs tevékenység* lehetőségét. Az alapító oklevél arról is megemlékezik, hogy szülőanyja iránti fiúi kegyeletből is tette, aki a közelben született és Budán lakott, ennek török kézre jutása után azonban onnan menekülni volt kénytelen (genitrix nostra in vicino orta Budam incoluisset, eaque per Turcicam tyrannidem occupata, exulare coacta).

Eszerint Budán a saját javaibói *akadémiai és egyetemi kollégiumot* (academicum et universitatis collegium) alapított és ennek adományozta 100.000 forinton vett Nezsider nevű mosonmegyei uradalmát összes tartozékaival, telkeivel, jövedelmeivel és az ugyanott bírt három nemesi házzal. Ezekre vonatkozó minden jogát a Jézus-társaság mindenkori generálisára ruházta úgy, hogy azt a Jézus-társaság rendszere szerint akadémiai kollégiumnak nyilvánitsa és abban az Ur szőlője számára, mind egyházi, mind világi, Magyarország hivatalaira és tisztségeire alkalmas személyek képeztessenek.

Az ugyanott, 1687. március 19-én kelt második alapító levelével Széchenyi érsek az általa alapított budai jezsuita kollégiummal kapcsolatos *papnevelő-intézetet* (clericorum alumnorum seminarium) létesített. Miután ő maga is a bécsi Pazmaneum jeles növendéke volt, a budai intézetet teljesen a bécsinek a mintájára létesítette és kikötötte, hogy mindenben ugyanazon statutum szerint kormányozzák, mint a bécsit. Ez intézet számára az általa 80.000 forintom birtokolt, Sopron és Vas megyékben fekvő kőszegi javait adományozta, amelyeket saját pénzén szerzett és gyarapított. Növendékei a noviciátus elvégzése után elsősorban arra kötelezték magukat, hogy még török kézen levő vidékeken fognak lelkészkedni.

Ezen két kollégium (academicum collegium és alumnatus) mellé az emlékezetre méltó férfiu, aki ritka bőkezűséggel több, mint másfél milliót forditott kegyes célokra, egy harmadikat is alapított: *a világi ifjuság számára convictus-t,* hogy az ország szolgálatára képzett világi egyének neveltessenek. Erre az alapítványra a 30.000 forinton vett mosonmegyei Nyulas uradalmát forditotta. Itt az volt a kikötése, hogy a választás magyar és csak hazai fiatalokból legyen, akár nemes, akár polgári, akár jobbágyi rendűek egyébként.

Az uj magyar művelődésnek ezek az első jelentős alkotásai Széchenyi György nevéhez fűződnek, aki előbb kalocsai, majd 1685. március 21-ike óta esztergomi érsek volt. Meghalt 1695. február 18-án. Széchenyi érsek alapítványait I. Lipót király kétizben is jóváhagyta. Először 1696. október 10-én, amikor még csak annyit mond, hogy az alapító leveleket úgy erősiti meg, mintha azokat szóról-szóra a saját oklevelébe átirta volna. A keresztény magyar művelődés céljait szolgáló három alapitványt az uralkodó 1700. február 5-én másodízben is megerősitette, Ezuttal ünnepélyesebben. Mindenekelőtt az alapitóleveleket sorrendben megerősítő oklevelébe szóról-szóra átirja s azután mindenegyes fejezetükben, záradékukban és szakaszukban megerősíti. Ezzel mindenesetre bizonyitott valamit az uralkodó: elismerte és méltányolta a halhatatlan emlékű főpap alkotásainak jelentőségét.

Végezetül még csak annyit: a történelem mindig megbízható tanu, tanuságtevő erejében nem lehet okunk kételkedni. A nagy alkotókkal és mecénásokkal szemben azonban kétségbevonhatatlan és lekicsinyelhetetlen érdemük szerint kivételt kell tenni. Ne csak a történelem tanitsa azt, hogy nevük emléke ne életük idejére terjedjen csupán, hanem érjen az fel minden nemzedékkel (non cum vitae tempore esse dimittendam commemorationem nominis nostri, sed cum ómni posteritate adaequandam). Mint élénk tudat éljen ez a tanítás az élő lelkében is!

Nem állom meg szó nélkül

a főváros egyik pénzügyi tekintélyének azt a némely lapok által publikált nyilatkozatát, hogy: *„új fürásokra most nem gondolunk, mert félünk attól, hogy a tabáni gyógyforrások körül zavar támadna, esetleg egyes vizek el is tünnének."*

Nem vonom kétségbe a nyilatkozattévő legteljesebb jóhiszeműségét, hiszen alig hinném, hogy forrásszakértőnek, hidrologusnak tartsa magát, de valóban sok és jó kutjaim eredményére támaszkodva, perbe szállok, kötelességem perbe szállni azzal, vagy azokkal, akik ilyen információkkal látták el. Hála Istennek és a jót, köznek hasznosat akarni és merni tudó embereknek, a sok régi, elaggó tendenciájú budai gyógyforrás körzetében — öt éven belül — *sikerült hét új, az eddigieknél mindig jobb gyógyforrást fakasztani.* Van a Szent Lukács-fürdőnek 16 éve egy ugyancsak fúrt kutja és ott használnak a köznek 50—60 éve *Zsigmondy* Vilmos nagyszerű termális kutjai, a Városligetben és a Felső-Margitszigeten, tehát összesen tiz, nem magától felfakadó nagyszerű termális gyógyvizet szolgáltató kut. Ezeknek a vize mind kétségtelenül egyik-másik gyógytényezőben különb a többinél, a *Juventus*-forrás egyenesen unikum itthon s külföldi viszonylatban is. *Kérdem: ezzel a tiz nagyszerű forrással szemben tudnak-e az ellenvéleményen levők egyetlen olyan forrásról, amely ezek miatt eldugult, elapadt; vagy csak megromlott volna?*

Ne jöjjenek elő olyan forrásokkal, amelyeknél bebizonyítottuk, hogy a vizük csökkenésének oka vizjáratuk eliszaposodása, vagy a nem megfelelő csövezés kilyukadása és a viz szétszóródása volt, mert ezek esetét csak az használhatta fel a további gyógyforrás-kutatások ellen, aki az említett okokat nem ismeri, vagy nem akarja tudni. Hogy a budai hőforrások között vannak olyanok, amelyeknek járatai újra kitisztitva és szakszerűen foglalva ma több vizet adnak, mint azelőtt, azt mi tudjuk, sőt azt is; hogy *vannak olyan* lőtt, azt mi tudjuk, sőt azt is; hogy vannak ol *források, amelyek a török hódoltságvégi tűzvészek romhalmazaival eltömettek, s azóta sem kerestük fel őket.* Ne hozakodjanak elő holmi kisebb mélységű, fogyó tendenciájú alföldi artézi kutakkal sem, mert ezeknek a vize egészen más eredetű s egymástól független viztartó homokrétegekre szoritkozó s igen sok esetben megromlásuk oka ott is nem mindig a túl sűrűen telepitett kutakban keresendő, hanem a régi, sok évtizedes kutak megöregedésében, eliszaposodásában, a béléscsövek kilyukadásában és a legtöbbször nem szakszerű kutkiképzésben.

Ezzel szemben a fővárosi és sok más termális forrásunk és kutunk egy nagy, az egész Alföldet és Dunántult felölelő, óriási, vizet szolgáltató elsüllyedt hegységből táplálkozik. Ennek, a nagyrészben harmadkorban elsüllyedt hegységnek lent felmelegedő kőzetei annyi fizikailag és kémiailag benne levő vizet izzadnak ki, hogy ha mind egyszerre törhetne fel, *sokméter vastagon borítná el az egész Alföldet és Dunántúlt.* Ez a sok viz a vízhatlan harmadkori tengeri rétegek alatt a hatalmas nyomás következtében teliti az összetöredezett, elmerült régi hegység felső részeit. Ahol ez a régi hegység még ma is a felszinre ér, a peremén levő kőzetrepedéseken a forró viz mindenfelé a felszinre tör, nemcsak Budán, hanem Esztergomban, Egerben, Szerencsen, Félixfürdőnél, Harkányban, Daruváron, Hévizen és ott, ahol jó helyen megfurjuk: Hajduszoboszlón, Debrecenben, Karcagon, Szolnokon, Szegeden, Orszentmiklóson, Nagyatádon s az Alföld és Dunántul sok más helyén. *Ezek a vizek mind melegek, forrók és végeredményében más és más az összetételük,* aszerint, milyen kőzetekből erednek és milyen kőzetek repedésein jutnak felszinre, vagy milyen gázok nyomják bele az Alföld és Dunántul harmadkori kőzeteibe s azok milyen oldható anyagokat tartalmaznak. Ezért sós-jódosak a Hajduszoboszló és Kalocsa vidékiek stb.

Mi jegyezzünk meg csak annyit, hogy *Buda környékén a harmadkor óta ömlenek a termális források s ma is napi 40—80 ezer köbméterre becsüljük a vizhozamukat. A rómaiak használták* már őket. Ott vannak Óbudán fürdőik és vizvezetékük romja. Tessék megszorozni a fenti számokat az év napjainak számával és kereken 2000 esztendővel, az egyik — kikerekitve — 30, a másik 60 köbkilométer vizet fog mutatni. Ezekből, a képzeletben vizzel telt köbméteres kockákból olyan magas gulát építhetnénk, amilyen magas hegye ma nincsen is maradék Magyarországnak. Pedig ennek az 50—100-szorosa folyhatott el a negyed- és harmadkorban. *Elképesztően nagy természeti kincsünk ez a sok gyógyviz és ez a rengeteg fűtőanyag, miért kellene ezt továbbra is véka alá rejteni?* Más, elfogadható indokot kérünk, mert azt, hogy emberi mértékkel mérhető időben elfogyna: mese!

De — most hadd legyek egy kicsit finánc, — tegyük fel — az ellenvélemények szerint — a legrosszabbat: furunk a Tabánban egy olyan mély és nagy kutat, hogy az elapasztja a lebontásra megérett Szent Imre-fürdő minden forrását, de *forróbb, több, jobb összetételű és felszinre kiömlő.* Magától a fürdőbe és fürdőkórházba és azok medencéibe, gyógyhelyeire folyó, minden illó és oldott alkatrészt, balneológiai és ivókúra tényezőt változatlanul tartalmazó, sőt fűtésre is felhasználható gyógyvizet kapunk a régi, rosszul foglalt, felszini vizzel keveredhető, elduguló tendenciáju, a fürdőhelyekre szivattyuzással hajtott, tehát illó alkatrészeit elveszitő, hasznos összetételben károsan megváltozott viz helyett. *Vajjon ki siratná meg a régi forrásokat a jobb és gazdaságosabb miatt? Gazdaságosabb s ez nagyon fontos,* mert ugye, ha ma van egy fürdőnek tiz forrása, azt mind karban kell tartani, annak a vizét mind össze kell gyüjteni vezetékekkel medencébe, szivattyuzni kell a kurahelyekre; hatalmas épületekkel, gépi és személyzeti megterheléssel kell számoljon s emiatt nem tud olcsó lenni. Ezzel szemben egy-két nagyteljesítményü, felszökő vizü kutat egyetlen ember elkezelhet, nem kellenek gyüjtővezetékek, medencék, nem kellenek szivattyuk, gépház; üzemanyag; a viz magától folyik a medencékbe, kádakba, ivócsarnokba. Ráadásul ez az olcsó gyógyviz változatlanul tartalmazza az illó és oldott gyógytényezőket, a fontos alkatrészeket, tehát jó: jobb.

A fürdő üzlet is, éspedig jó üzlet. Nincsen kétségem afelől, hogy az itt vázolt és máris sok helyen látható gazdasági előny a *fúrások javára billenti a mérleget s mégsem fognak a jól kezelt és szakszerűen foglalt régi források megromlani. Amelyek pedig megromlanának, azokért sem lesz kár, mert jobb és gazdaságosabb van helyettük.* Tiszteljük a multat, amelyik tanított, de a tudást előbbre vive, merjünk jobbat, gazdaságosabbat teremteni!

P. V. F.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24

A hyderabadi igazságügyminiszter egy hete Budapesten

Megirta a magyar sajtó, hogy a magyar mohamedán egyházközség lelkésze, *Durics Hussein Hilmi* budai mufti és az egyházközség titkára, *Reszulovics* Mehmed bég indiai útjuk alkalmával minden hol felhivták a figyelmet Magyarországra és annak fővárosára, Budapestre. Előadásokat tartottak a magyarországi mohamedán emlékekről és közöttük a legszebb és legszentebbről: *Gül Baba sirjáról.*

Egyik legmeghatóbb élményük volt, mikor Hyderabad városában a Nizámnak — akiről köztudomású, hogy a világ leggazdagabb embere — egy hónapig vendégei voltak, ott a hyderabadi kormány igazságügyminisztere: *Nawab Zoolcadir Jung Bahadur* azt mondotta nekik, hogy már 30 éve keresi annak a Gül Babának a sirhelyét, akinek emlékét egész életén át tiszteite.

Nawab Zoolcadir Jung Bahadur most váltotta be akkori igéretét: *családjával együtt tényleg elzarándokolt Gül Baba sirjához.*

A londoni koronázásra készülvén, utbaejtette Budapestet, hogy itt egy-két napig tartózkodjék. Vele együtt érkezett leánya, valamint ennek férje *Mohamed Ullah* kuriai biró és egyetemi tanár, továbbá uonkája *Halil Ullah Khán* is.

Durics Husszein Hilmi budai muftit már Ankarából értesitette érkezéséről és arra kérte, hogy a legszigorúbb inkognitóban akar maradni Budapesten, tehát csakis olyanokkal kíván összeköttetésbe lépni, akik a mohamedán ügyek legjobb ismerői.

Vasárnap délután *Durics Husszein Hilmi* budai mufti teát adott tiszteletükre a budai Esplanade szállodában, ahol összegyültek a magyar mohamedánok és néhány barátjuk. Dr. *Germanus* Gyula, *Abdul Kerim*, angol nyelven üdvözölte a minisztert és kérte, hogy itteni tapasztalatai alapján, hazájába visszatérve, legyen őszinte pártfogója a magyar mohamedánoknak. *Durics Uusszein Hilmi* magyarnyelvű beszédében mondotta el a hallgatóságnak, hogy kicsoda *Zoolcadir Jung*, s hogy már Indiában is mennyire érdeklődött magyarországi testvérei iránt. Utána *dr. Medriczky* Andor mondott beszédet, amelyben angolul kérte a minisztert, hogy ne csak mint idegen nézze Budapestet, hanem az itteni benyomások és tapasztalatok alapján, mint Magyarország és Budapest barátja és a magyar nemzet testvére, lehetőleg többször is látogasson ide.

A beszédek után a mohamedán gyülekezet elvégezte közösen az esti imádságokat és eközben a miniszter ismételten is meggyőződhetett arról, hogy a magyar mohamedánok milyen őszinte szívvel tisztelik Istenüket és mennyire őrzik itt a régi hagyományokat.

Már a tea alatt kedves bejelentést tett: egész családjával tiszteletét akarja tenni dr. *Medriczky* Andor fővárosi fogalmazónál, akinek szerény otthonában a késő esti órákig maradt.

A következő napon meglátogatták az *Országos Stefánia Szövetséget* és az *Apponyi* anyaotthont, a legapróbb részletekig érdeklődtek a magyar anya és csecsemővédelem szervezete iránt, mert, miként kijelentették, *ennek a mintájára szeretnék hazájuk anya- és csecsemővédelmét kiépiteni.*

Élénk feltünést keltett az igazságügyminiszter és családja a Hungária szállodában. A sajtó a lehető legjobb mértékben tiszteletben tartotta a kivánt inkognitot. Csupán udvariasságból jelent meg közlemény megérkezésükről. Még aznap délután, legyőzve a hosszú ut fáradalmait, első kötelességüknek tartották felkeresni Gül Baba sírját Durics Husszein Hilmi budai mufti, Reszulovics Mehmed bég egyházközségi titkár és dr. Medriczky Andor fővárosi fogalmazó társaságában, akit *Szendy* Károly polgármester bizott meg azzal, hogy szükség esetén az igazságügyminiszter rendelkezésére álljon.

Nawab Zoolcadir Jung Bahadur igazságügyminiszter régi betegségét is meg akarta vizsgáltatni, ezért a Szent Gellért szállóban felkereste *Bilkey Papp* Lajos dr. egyetemi tanárt, aki alapos vizsgálat után a gyógyitásra vonatkozó utasításokkal látta el. *A miniszter és környezete mindennap megfürdött a Szent Gellért gyógyfürdőben* és ezért *itt tartózkodásukat, eredeti európai u'iprogramjuknak felborí'ásával, egy hétre tolták ki.*

Igy telt el a hyderabadi igazságügyminiszter egy hete Budapesten. Természetesen a szokványos idegenforgalmi látnivalókat is megtekintették, muzeumokat, stb. Nagy elragadtatással nyilatkoztak a királyi várról, az őrségváltás pompájáról, a parlament impozáns arányairól és páratlan szépségéről, de ami a legjobban érdekelte őket: az nem szokott szerepelni a hivatásos idegenvezetők által vezetett idegenek programjában. *Háromszor mentek fel imádkozni Gül Baba sirjához, egy hétig mindennap megfürödtek a Szent Gellért gyógyfürdőben,* felismerték és megerősitették Budapestnek egész különleges értékeit és tanulmányozták, amennyire a rendelkezésre álló rövid idő engedte, a főváros szociális szervezeteit is.

Nawab Zoolcadir Jung Bahadur igazságügyminiszter elutazásakor kijelentette kisérőinek, hogy *Európában egyetlen egy városban sem szerzett olyan maradandó és hasznos tapasztalatokat, mint Budapesten.*

(S. P.)

Visonfai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü borainak kimérése I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

Régi és uj műrégészbarátok

Amoroso, amateur: a műbarát, aki nem ex professo foglalkozik valamivel, hanem azért, mert szereti is, érti is azt, amivel foglalkozik. Dilettante, műkedvelő: az, aki kontár, csak kedveli azt, amihez nem ért.

A régészet romantikája Magyarországon minden időkben megtermette a nemesveretű, műértő műbarátot, akik több sikerrel dolgoztak is, mint a hivatásos régészek. Volt művelt ségük, képzeletük, ötletük és mindezt nem fogta le, nem fékezte a hivatás, hanem a hivatott ság lendítette.

Nagyvagyonu, nemesizlésű nagyur volt Kisjeszeniczki Jankovich Miklós, a műgyüjtő, Széchenyi Ferenc gróf — István gróf apja — és az ázsiakutató Zichy Jenő gróf.

Katholikus pap és vagyonos birtokos volt nemestördemiczi Pados János, tördemiczi birtokos, plébános, orvos, szabadságharci honvédhadnagy, régész, néprajzkutató, a Zichy-expedició tagja.

Katolikus pap, szabadságharci honvédtüzér százados és a legtehetségesebb, legötletesebb magyar régész volt Römer Flóris. Papirszeletkéiből máig él az utána elkövetkezett új régésznemzedék.

Orvos volt Arányi Lajos, Vajdahunyad vára feldolgozója, hisztorikusa, műtörténésze. Erdélyi nagybirtokos ur volt csicsókereszturi Torma József, Torma Károly és Zsófia apja.

Katolikus pap volt Woticzky Manó, a dunántúli régész.

Orvos, ujságíró és rendőr Hetényi Imre dr. helyettes főkapitány, az óbudai Fejéregyháza, illetőleg Árpád sírja kutatója, aki 1911-ben szerencsés kézzel és tudással tárta fel az Óbudán átmenő római hadiút egy szakaszát, ami igen nagy mértékben járult hozzá az Anonymus által emlitett Fejéregyháza helyének legvalószínűbb meghatározásához. Ha a Fejéregyháza utáni kétévszázados kutatás valaha sikerül, bizonyára Hetényi ásatásai fognak utólag döntő fordulatot adónak bizonyulni.

Hetényi Imre dr. helyettes főkapitány előtt is sok nemes amatőr tudása buzgólkodott az Árpád sírja problémája körül, már az 1840-es évek óta. E nevek: Bugáth Pál dr. orvos és nyelvész. Schwanfelder József bőrgyáros, Nádasdy Ferenc gróf, La Presti d'Angioli Lajos báró, Zichy Jenő gróf, Kaas Ivor báró, publiciszta és ujságíró, Wekerle László tanfelügyelő és mások.

Érdekes, hogy milyen sok az orvos az amatőrök között. A fentemlített nevek közül Bugáth Pál, Pados János, Arányi Lajos és Hetényi Imre voltak orvosok. Az orvosi logika tehát megtalálta a maga kicsapódását a régészet logikát és következtetést kívánó útjain. Ujságíró volt Kaas Ivor és Hetényi Imre dr. is mint ujságíró terelődött a rendőri hivatásra. A kutatómunka a nyomozó rendőr ösztönös intuiciójával jelentkezett nála is. Kaas Ivor báró fényes logikája a maga mellékútjait nemesveretű régészamatőrségében találta meg.

Az Óbudán elkövekező hídépités nagy bontó munkái során elkövetkező régészeti kutatásokban Nagy Lajos dr. európai neve fogja kivenni a munka oroszlánrészét. A kutatás multjában azonban a fenti amatőrök az úttörők nagy és maradandó, értékes munkáját végezték el.

Bevilaqua Borsódy Béla dr.
a Műemlékek Orsz. Bizottsága lev. tagja

Luxus és ortopéd-cipőszalon a Triznya belvárosi cipőszalon volt modellőrje
XI., HORTHY MIKLÓS UT 70. TEL. HÍVÓ: 2-581-42 ifj. KISS JÁNOS

Garcon-lakásba praktikus vasbutorokat készit
HUTTER és SCHRANTZ rt.
Budapest, VI., Vilmos császár ut 63.
telefon: 1-229-16.
Mintalap ingyen

Hogyan készült 70 év előtt koronázásra a magyar nemzet

II.

A koronázási előkészületek intézőinek egyik legelső dolga volt, hogy a Szent Koronát, amely a szabadságharc leveretése után megrongálódott, kijavittassák. 1867. április végén befejeződött a javitás és a koronát a koronaőrök ünnepélyes szertartás keretében ujból elzárták régi helyére. Ugyanekkor megkezdődött a tokaji szőlőbirtok visszavételére vonakozó tárgyalás. Ez a birtok az abszolutizmus ideje alatt egy bécsi bank tulajdonába ment át.

— Kidolgozták a szertartás előkészitői a koronázási ünnepségek tervét is. Futár vitte el Bécsbe az uralkodónak, akitől azután Majláth grófhoz került. Ugyanekkor rendelkezés érkezett a bécsi udvartól, amely 25 szállást béreltetett ki a koronázásra, köztük egyszerű hónapos szobákat is. A konjunkturát még akkor is kihasználták a háziurak, mert egyszerű hónaposszobáért 30-40 forintot fizettettek.

Megvásárolták azt a pompás fehér ménlovat, amely mögött művészi mult is állott már. A bécsi Eugén szobor mintázásánál állott modellt, Fernkorn öntődéjében örökitették meg ércalakját.

A megbékélés és a fájdalmas multra való fátyolboritás mámoros napjai voltak ezek. Ekkor merték először forgalombahozni az 1848-as felelős minisztérium arcképcsarnokát. Eggenberger adta ki. Legfelül van Batthyány Lajos gróf arcképe, alább Mészáros Lázár, alattuk Esterházy Pál herceg és Klauzál Gábor. Azt irja az egykori krónika:

— Már mind a öten a hideg sirban nyugosznak és azért igen helyes felfogással és hatásosan gyászfátyol redői köritik képeiket. Mellettük két oldalt Deák Ferenc es Eövös József báró, jobbról Kossuth Lajos és Szemere Bertalan.

1 forint 50 krajcárért árusitották a képet és kevés akkori magyar családi otthon volt, amelyiknek falán ott ne függött volna a hálás kegyeletnek ez a ma is közismert emléke.

Iparosok sokasága dolgozik a gödöllői kastély megujitásán. Aranydiszitéses nagy tükrök hirdetik a mult idők fényét. Mária Terézia szobájában meghagyták azt a mozaikkal kirakott szekrényt, melyet a uralkodónő a török szultántól kapott ajándékba. Ebben a teremben rendezték be Erzsébet királyné hálószobáját.

Szapáry Antal gróf szétküldötte levelét az összes megyei hatóságokhoz, hogy a koronázási halomhoz szükséges földet, melyhez minden megye régi szokás szerint egy köblábnyit tartozik adni, május 15-éig okvetlenül beküldjék. Egy akkori német lap irja, hogy a munka gyorsitása érdekében az északi megyék inséges vidékeiről vasuton szállitják a munkásokat a fővárosba. (Akkor még csak a szegény tótok között volt munkainség. Ki gondolt volna rá, hogy ezeknek szomoru szerepét valamikor a magyar Kanaán, az Alföld népe veszi majd át?

Skalniczkynek hivták az épitészt, aki a koronázási épitményeket tervezte. Nagyban folytak a előkészületek a Magnum Áldomásra, amelyet Marschall, a kaszinó vendéglőse szolgál majd fel a Redoutban. Még a mai fogalmak szerint is drága fényüzés lehetett az ezen a banketten való részvétel. 30 forintot kértek egy teritékért és 900 ember kapott meghivót a lakomára. Hogy a sok pénzért sokat is akartak adni, arra jellemző, hogy másfélezer üveg pezsgőt, 500 üveg rajnai bort rendelt a vendéglős és a többi ízes falatok mellett 500 kacsát is hizóba állitott. A Redout bérlőjéről az akkori ujságírók megjegyzik, hogy neve ugyan nem Pál, de azért tudja, hogy mit kaszál, mert a koronázás hetére bérbe adta egy franciának a Vigadó termeit 8000 forintért. A rosszmájuak akkor azt mondták, hogy azért tette ezt, nehogy a főváros ingyen kérje tőle a terméket.

Közben serényen készültek a városligeti népünnepélyre is, amelyen ökörsütés és ingyen borosztás volt a program.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42 Mindenért házhoz küld.

Hat. eng. VILLAM berendezés
JAKAB I., Roham-u. 2. T: 1-522-27

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS, TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Öröklakásába csak „Thermofix" etagefütést, vagy „Töreky" fürdokályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Adónaptár

Április 30: Az általános forgalmiadó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának utolsó hatodrészének lerovása bélyegjegyekben, délután 18 óráig. A **társulati adó** bevallásának utolsó határnapja, tekintet nélkül, hogy januárban vagy áprilisban volt-e megtartva a közgyűlés, amely a zárszámadásokat jóváhagyta.

Krisztinavárosi szállítási vállalat
ATTILA-U. 23. TÉL.: 1-614-44
Autófuvarozás, butor- és teherszállítás helyben és vidékre.

A pénzügyminiszter rendelete a rendkivüli ideiglenes házadómentességről

(Folytatás)

IV.

(1) Az I—IV. pontok alatt felsorolt területeken emelt épületek részére engedélyezett rendkivüli ideiglenes házadómentesség kedvezménye csak akkor adható meg, ha az építtető az építésügyi hatóság kikötésein felül még e következő feltételeknek megfelel:

1. A telektulajdonos az uccaszélesbítéshez, illetőleg ucca nyitásához netán szükséges területszolgáltatást — de legfeljebb telkének egyharmada erejéig — az építésügyi hatóság által alkalmazott szabályok szerint köteles teljesiteni és valamely telektömbnek a telektulajdonos kérelmére új uccanyitás útján való megosztása esetében azonfelül az új uccát burkolattal, csatornával, vizvezetékkel és világitással saját költségén ellátni.

2. A telektulajdonos köteles abban az esetben, ha a hatóság új uccát nyit és az ucca területének megszerzése céljából kisajátitásokat végez, a kisajátításokkal kapcsolatban felmerülő összes költségeknek a telekre eső arányos részét a hatóságnak megtéríteni.

3. Ha a megépítendő telek meglévő telkeknek felosztása, vagy új ucca nyitása folytán keletkezett, az új telek szélessége legalább 15 méter, mélysége pedig legalább 40 méter legyen. Ezek a korlátozások nem vonatkoznak az 1934. évi május hó 29-ike előtt már kialakított telkekre.

4. A telken, az uccától számított 40 méter mélységen belül levő összes épületeket teljesen le kell bontani és a telket 40 méter mélységig teljesen ki kell üriteni.

5. Az új épületet a szabályozási tervben megállapított építési vonalban a Fővárosi Közmunkák Tanácsa által meghatározott épületmagassággal kell épiteni. (Folytatjuk.)

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76.

Eladó öröklakások

Páratlan öröklakásaink Káplár-uccai (huszonharmadik) társasházunkban központi s mégis csendes helyen, a Városmajor ősparkjánál épülnek. Központi fütés, melegviz. Versenyenkívüli épitkezés. Az anyagdrágulás ellenére tartjuk fix dömpingáraínkat: 1, 2, 3 szoba-hallos 12.200, 15.300, 25.000 P. Prospektus. „Centrum" Házépitő-Vállalat, Horthy Miklós út 15. (Telefon: 2—693—01.)

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

Háztulajdonos Ur!
Nem okoz gondot vizvezetékének karbantartása, ha
CSIHÁK KÁROLY szerelőhöz fordul
I. Csaba-utca 3. Telefon: 1—541—47

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Német szerző angolnyelvü szemérmetlen könyve Magyarországról

Az utóbbi évek értékes és vonzó könyvei mellett, amelyekről időnkint számot adunk, őszintén referálunk arról is, ami kedvezőtlen ránk nézve. Ilyen a *Paprika* cimü könyv, amelyet a new-yorki *The Macaulay Company* adott ki. Vörösvászonba kötött, feltünő kiállitású munka, amelynek külön papirboritékján két mezitelen alak csókolózik egy fekete és egy fehér ló hátán. A mezitelen férfi magyar cigánylegény akar lenni, a pucér nő magyar pusztai *Godiva*.

Erich von *Stroheim* az amerikai szerző. Bevándorolt német, aki Hollywoodban keresett uj egzisztenciát. A magyar közönség filmről ismerheti monoklis figuráját. Csaknem mindig kellemetlen és visszataszitó alakokat játszott, aztán irással is megpróbálkozott. Könyve reklámoz is néhány ilyen müvet, „adapted" jelzéssel.

A mult jónéhány kinos tapasztalatot szerzett már nekünk azokról a magyar szindarabokról és regényekről, amelyeket külföldi személyek „adaptáltak." Stroheim most „eredeti" 356 oldalas szépirodalmi könyvében rengeteg sok magyar kifejezést használ, azonkivül cigány és német szavakat is. Jellemzés helyett talán elég annyi, hogy az egyik főhős „Gypsi Rogi Jancsi", aki I. Ferenc Józsefnek huzza fülébe a nótáit Gödöllőn és az uralkodó arany cigarettatárcát ad zeneművész barátjának. *Gróf Csuka Dezső* és *gróf Sichácki Pista* is szerepel a „Tisca" mentén. A VI. fejezet végefelé, a 200. oldalon ez a kijelentés hangzik el:

„*Kérek a third class ticket to Disznóól, Comital of Szeged.*"

Szóval harmadosztályú jegyet kér Disznóól városába, amely Szeged vármegyében van.

Hogy az igazi disznóól hol van, azt boven megtudja az olvasó, ha végigböngészi a könyvet. Az egyik hősnő, Paprika kisasszony, akinek leirhatatlan szerelmi kalandjai végigvonulnak a munkán. Ehhez méltó részletek töltik meg a *Kaiser Maneuver* „hü leirását."

Magyar arisztokrata hölgy, *E. Ilonka hercegnő*, mint nimfomániás disznó, de magyarán inkább, mint disznó szerepel, ugyancsak reprodukálhatatlan kalandokkal.

Gróf Feyerházy Géza Árpád, az I. huszárezred kapitánya, a Szent István lovagrend lovagja, Ofelsége kamarása és más mágnások viselt dolgai sem alkalmasak a kimerítő ismertetésre. Erich von Stroheim *„To my mother"* édesanyjának ajánlja ezt a könyvet, amelynek cimlapja előtt émelygős dicséret kürtöli ki róla, hogy ő a realisztikus film legnagyobbja. A könyv pedig a szennyes fantáziákat szószerint ezzel izgatja, bevezetőül: *Paprika as a story uncovers with the blunt scalpel of realism the sadism inherent in the sexual plexus of a woman's being.*" Jobb, ha le sem fordítjuk. (*T. K.*)

A Horthy-körtéri cipőszalon CIPŐI elegánsak, megbizhatóak
XI., HORTHY-KÖRTÉR 7. SZÁM.

Első lépés a Kutató-Intézethez

Az ivókurák gyógyhatását vizsgáló klinikai osztályt az OTI és a Gyógyhelyi Bizottság rövidesen megteremti

Budapest Fürdőváros Egyesület április hó 22-én választmányi ülést tartott *Szviezsényi* Zoltán dr. alelnök vezetésével. Az ülésen *Gaskó* Dezső dr. orvos a fővárosi gyakorló orvos szemszögéből taglalta azokat a tapasztalatokat, melyeket a nemrégen rendezett ivókura és gyümölcskura tanfolyamok alapján szerzett. Véleménye szerint hozzá kell látni annak a kutató intézetnek létesitéséhez melynek klinikai eredményei és esetleirásai alapján a ma még talán kétkedő orvosokat is az ivókurák előirásába és propagandájába lehet bevonni.

A világos okfejtésü előadáshoz elsőnek lapunk munkatársa, *Nemes* J. György dr. szólt hozzá, üdvözölve dr. Gaskóban azt az orvost, aki bár más belgyógyászati szakon működik, vele együtt fanatikus hive a budapesti gyógyforrásoknak és igy az ivókuráknak is. Mikor a budapesti fürdők ivókurájának propagálását elsőizben végzi, máris igen sok megszivlelendő gondolatot vetett fel, melybe még a keserüvizekkel való intenziv gondoskodás felvételét is javasolná. Az ülést a jelenlevő *Barla Szabó* József dr. OTI igazgató-főorvos és *Tassy* dr. főorvos eszmecseréje követte, akik egyértelmüen úgy nyilatkoztak, hogy az OTI-tagoknak az ivókurákba való bekapcsolására oly módozatot fognak találni, mely lehetővé teszi, hogy egyes fürdők kórházi kisebb osztályaira már most megkezdik a beutalást klinikai levizsgálások és a gyógyeredmény kutatása végett. *Erre a külön kutató munkára a Gyógyhelyi Bizottság költségvetésében fedezet áll rendelkezésre.*

A hallgatóság nagy lelkesedéssel vette tudomásul a kezdetnek igen biztató kijelentéseket.

(*Nemes dr.*)

A jövő évi nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus előkészitő bizottságának óriási fejtörést okoz a majd hozzánk érkező idegenek elszállásolása. 8—10 ezer férőhely áll csak az idegenforgalom lebonyolitására s ezért a bizottság Kárpáthy Kamillo tábornokkal az élén felhivja a főváros lakosságát, hogy a kiadható szobáit jelentse be, mert többszázezer vendég elszállásolásáról lesz szó. A jól fizető vendégek számára szobák kellenek s ezért mi is felkérjük a budaiakat, hogy kiadható szobáikat jelentsék be.

Viraág Ilus mozdulatművészeti bemutató estélye. Művészi szinvonalu és nagysikerü bemutató estét rendezett Viraág Ilus iskolája. Az est keretében az előadó művésznő bemutatta módszerét ugy a gyermekkiképzés, mint a higiénikus testképzés és művészképzés terén. Különösen szép és érdekes számokat mutatott be a művészi részben. Babits Mihály: Klasszikus álmok cimü költeményét Balanyi Juci és Zsuzsi, Zelovich Judit és Fluy Judit adták elő, plasztikus mozdulatkészséggel. Fluy Judit m. képzős feltünt elsőrangu technikájával, gyönyörü ugrásaival és pompás előadókészségével. Különösen nagyszerü volt Grieg „Berceuse", Dohnányi „Widmung" és egy Chopin Preludej előadásával. Viraág Ilus táncai közül Bűnbánat és egy tüneményes fátyolornamentikája aratott sikert.

Metapsychikai előadás a szegedi egyetemen

Külföldön uj tudományág alakult ki, mely a gondolatolvasással, sejtelmes álmokkal, a jövőbelátással és kisértetjárással és egyéb okkult jelenségekkel foglalkozik. A keleti es ókori tudomány nagy gondot forditott az efajta kérdések tanulmányozására, felderitésére, de a racionális és materialista újkor teljesen mellőzte őket. Ujabban most már Utrechtben és Leydenben egyetemi tanszéket állitottak fel ez ismeretek kultiválására, Párisban e célra állami laboratórium működik s ilyenek felállitását legutóbb Mussolini Romában helyezte kilátásba.

Nálunk még 1853-ban a Tudományos Akadémia foglalkozott a kérdéssel és tanulmányozására dr. Jedlik Ányos neves magyar fizikus részvételével bizottságot küldött ki. Ez kisérleteiről részletesen be is számolt, elismeri a tüneményeknek paranormális voltát és hogy azokat a rendes fizikai törvényekkel megmagyarázni nem lehet. De azóta 80 év telt el és sajnos, a magyar tudományos világ alig foglalkozott többé e kérdésekkel, mig ezalatt a külföld nagyot haladt e jelenségek tudományos vizsgálatában. Simonyi-Semadam miniszterelnök korában próbálkozott ugyan, hogy a tudományos érdeklődést a kérdésre ráterelje, de siker nélkül. Most azután három év előtt megalakult a tudományos metapsychikai társulat és munkásságával igyekszik eloszlatni azt az általános közönyt és ködöt, mely nálunk a kérdést elhomályositja.

Ezúttal arról adunk hirt, hogy e társaság elnöke, dr. Hennyey Vilmos, a mult szerdán, április 21-én, a szegedi egyetemen ismertette e kérdést alapvonásaiban. Az előadást a nagyszámú közönség élénk tetszésnyilvánitással jutalmazta.

Ezután dr. Toronyi János társelnök olvasott fel érdekesen az e téren végzett gyakorlati kisérletekről.

Amint már előzően hirt adtunk, a magyar metapsychikai tudományos társaság minden pénteken d. u. 6 órai kezdettel a Bristolban tart előadásokat, amelyeken az érdeklődőket szivesen látja. A legutóbbi pénteken dr. Kánor Ödön tisztiorvos olvasott fel a negativ földsugarakról. Kimutatta, hogy tulajdonképen ezek okozzák a rákot s más betegségeket. E sugarak csak rétegenkint érvényesülnek, úgyhogy ugyanabban a lakásban az ágy egyszerü áthelyezésével lehet ellenük védekezni. A probléma abban van, hogy a sugarak jelenlétét csak okkult módon, varázsvesszővel lehet megállapitani és e vesszőt csak médiumos tehetséggel biró egyén tudja kezelni.

Szigethi Barthos Andor regénye: A tökéletes fiu. Szigethi Barthos Andor államtitkár és v. országy. képviselő „A tökéletes fiu" cimen nagy társadalmi regényt irt, amely most jelenik meg a szerző kiadásában. A régi felvidék tört levegőjébe viszi el a kitünő szerző az olvasót, két rokon párhuzamos történetének kapcsán. A szerző barátainak nevében henyei Hennyey Vilmos dr., a Hollós Mátyás Társaság elnöke előfizetést inditott a regényre, amelynek ára postaköltséggel együtt 3 pengő és a Budai Napló utján is megrendelhető.

BELLEVUE-ben
UJ VEZETÉS HIRNEVES SZAKÁCS
KITÜNŐ ITALOK, MÉRSÉKELT ÁRAK
SETÉT GYÖRGY ZENEKARA
TÁNC

A Kelenföldi Gazdasági és Közművelődési Egyesület közgyülése

A Kelenföldi Gazd. és Közművelődési Egyesület a napokban tartotta rendes közgyűlését az egyesület helyiségeiben. A nagyszámú megjelenteket dr. *Sziklay* János elnök üdvözölte, egyszersmind melegen köszöntötte *Dorner* Gyula ny. min. tanácsos, diszelnök, *Szántay* István társelnök fővárosi bizottsági tagokat és az előljáróság képviseletében megjelent dr. *Tamásy* Béla vezető tisztiorvost.

Miután a tisztviselőkar mandátuma lejárt, a maga és társai nevében megköszönte a tagok eddigi bizalmát. *Bánhelyi* Ferenc ügyvezető elnök ezután előterjesztette a multévi működésről szóló jelentést; rámutatott a sikeres tanfolyamokra, az útrendezések és a vízlevezetés dolgában történt haladásra, ami nagyrészben *Szántay*, *Dorner* és *Vályi* Lajos bizottsági tagok fáradhatatlan eljárásának és támogatásának köszönhető; majd a közgyülés tagjainak lelkes éljenzése közt üdvözölte Sziklay elnököt 80-ik születésnapja alkalmából.

A pénztári jelentés és a költségvetés letárgyalása után megejtették a tisztikar és választmány megválasztását. Egyhangúlag megválasztották a következőket: Elnök: dr. *Sziklay* János; ügyv. elnök: *Bánhelyi* Ferenc; társelnökök: *Izsépy* Béla, *Szántay* István, dr. *Vályi* Lajos; alelnökök: *Varsányi* Géza, dr. *Csányi* V. Antal, *Ravasz* Ferenc, id. *Szarka* László; titkárok: *Gonda* Gyula, dr. *Paréj* László, *Ravasz* István; jegyzők: *Berek* Tivadar, *Tóth* István; alelnök-pénztáros: *Berek* Pál; ellenőr: *Weiler* József; jogtanácsosok: dr. *Csányi* V. István, dr. *Gáldonyi* Béla; műszaki tanácsosok: *Nagyszentmiklósi Lippner* Károly és *Orosz* György. Számvizsgálóknak megválasztották a következőket: *Bánhegyi* Károlyt, *Gömöry* Kornélt, *Korocz* Balázst, *Kovács* Istvánt, *Schwenk* Imrét. Választottak továbbá 50 választmányi tagot. Tiszteletbeli taggá választották *Karmácsy* Bertalant, az áll. kertészeti tanintézet intézőjét. Élénk helyeslés kisérte Szántay István felszólalását, aki meleg szavakkal méltatta a vezetőség eddigi önzetlen és buzgó munkáját. A közgyülés a Himnusz eléneklésével ért véget. (*Dr. Paréj László.*)

A Koronázó Mátyás templom május havi zenei műsora

A Koronázó Mátyás Templom májusi zenei műsora a következő: Május 2. L. van Beethoven: C mise; 6. Áldozócsütörtök, Sztojanovits Jenő: F mise; 9. Eisvogel Ferenc: E mise; 16. Pünkösdvas. Sugár Viktor: Harsonajelek; Liszt Ferenc: Esztergomi mise; Vavrinecz M.: Confirma hoc; 17. Pünkösdhétfő. Sugár Viktor: Harsonajelek; Liszt Ferenc: Koronázó mise; 23. Szentháromsvas. Vavrinecz M.: C-mol mise: Szabó Sándor: Szt. Háromságvasárnapi váltakozó részek; 27. Urnapja, d. e. 9. Hivatalos istentisztelet; Sugár Viktor: Harsonajelek; Dr. Koudela Géza: Ecce sacerdos; Dr. Dohnányi Ernő: Szegedi mise; Kereszthy Jenő: Urnapi változó részek: Zöld Károly: Sanctus; Sztojanovits Jenő: Tantum ergo. (Pange lingua.) Körmenet; Eisvogel Ferenc: Te Deum; Selmeczy K. János: Fis moll mise. Minden istentisztelet végén Erkel Ferenc: Hymnusz. Az istentiszteletet mindenkor Kátay Béla plébános celebrálja. Orgonál: Várhelyi Antal. Vezényel: Sugár Viktor.

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

NORRY cukrászsütemények és bonbonok lerakata
BRIDGE II., Keleti Károly u. 12. Statisztikával szemben

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemenyei egész Budán köztszeretek

Hauer-sütemények Budán
csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. CSERY GYULA szücsmesternél föh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

Ének Vas Gerebentől

Irta: FARKAS IMRE

„Néktek csudadolog, amit elbeszélek,
Aki még elhinné az is ritka lélek.
Aki elhiszi is, a fejét csóválja
S egy-két „ejnyét" alig állna meg a szája."

Jó Vas Gerebentő tanultam ezt meg én,
A „Régi jó idők" fejezete élén.
Régi történetet jelent be a strófa,
„Nagy idők"-ben hogy telt, nagy emberek sorsa.

Bár azóta irtunk több, mint százhusz évet,
Frissen tárja elénk a szántódi révet.
Elmulat a kedvünk urakon, paraszton —
S azon, mit kerepel Schnellerné nagyasszony?

Látjuk a Nagy Tavat sötéten rianva,
Hullámok tetején röpülünk Tihanyba
S klasszikus versekben aki óvott, intett,
Elébünk idézi jeles Berzsenyinket.

Virágos lesz kedvünk az édes románctul,
Amit Kisfaludy elzenge Csobáncrul.
S képzetét követve, látunk száz leventét,
Élükön Simonyit, a huszárok szentjét.

Vas Gereben szava szép magyar dal hangja,
Otthona a sikság, a tópart, a lanka.
Lelke: sugár! Ragyog akkor is, ha éj van
Kunyhó alakban, tornácos kastélyban.

Igy hát kegyelmedet, ki már révbe tére,
A szántódi révből, a mennyei révbe,
Ékes korrajzával mulatván egy este,
Egy késői lantos dalban fölkereste.

Lantos, ki a mai lús korban ví tusát,
Megköszöni szépen kegyelmed stilusát.
A fiu honfiakat, a szebblelkü nőket —
Megköszöni most a „Régi jó idők"-et.

Felolvasta a Hollós Mátyás Társaság április 19-i irodalmi estjén.

20 Extra szabásu RAGLÁN **pengő havi részletre**
BÁNKI URISZABÓNÁL, II., FŐ-UTCA 83. SZ.

Bonyhádi Perczel Béla nevenapján, április 23-án, meghitt bensőséggel adóztak a hegyvidék Perczel egyesületei — az ugynevezett Perczel-tábor — névszerint a Virányos Kutvölgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület, a Budahegyvidéke Társaskör, a Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület és az Erdei Visszhang dalárda, Perczel Béla kerepesi temetőben levő sirjánál, néhai elnökük, a Hegyvidék felejthetetlenül önzetlen vezére emlékének. Az egyesületek nevében Kováts Alajos, a Budahegyvidéki Társaskör ügyvezető elnöke meleghangu megemlékező beszéd kiséretében koszoruzta meg a sírt. A szépszámmal kivonult tagok soraiban ott láttuk Ripka Ferenc ny. főpolgármester, dr. Felkay Ferenc tanácsnokot, dr. Petracsek Lajos országgyülési képviselőt, Perczel Béla sok személyes barátját és sokakat azok közül, akik a hegyvidék sorsát szivükön hordják.

Műsoros este. A Budai Református KIE „Kárdi Gáspár" serdülő csoportja avatással egybekötött műsoros estet rendezett. A változatos és gazdag műsort szép számmal tapsolták végig április 25-én, vasárnap este a Haypál Benő emlékalapitvány házának Iskola utcai nagytermében.

A Budai Polgári Casino (Krisztina Kör), április 17-én tartotta meg évi rendes közgyülését. Budának ez a régi kaszinója nem változtatott kipróbált vezetőségén s igy megmaradt elnöknek: Láng József m. kir. gazdasági főtanácsos, a Gazdák biztositó szövetkezetének vezérigazgatója, másodelnök Bocsáry-Spur Kálmán kormányfőtanácsos, ügyvéd, fővárosi bizottsági tag és második másodelnök Gyenes Kálmán ny. Máv. igazgató, kormányfőtanácsos lettek. A közgyülést 21-én este népes társasvacsora követte, amelyen meleg ünneplésben részesitették az elnökséget.

A Buda Alsóváros-Sósfürdő környéke Egyesület első vándorgyülése. A Buda Alsóváros-Sósfürdő környéke Egyesület (A. N. E.) április 22-én tartotta első vándorgyülését és ezzel kapcsolatban ismeretterjesztő előadást rendezett a Fehérvári-uti Tóth-féle vendéglő különtermében. A tárgysdrozat egyik ponja Tóth Ilonka többszörös magyar uszóbajnoknő ötletes, a női lélek kedves szemléletével, magyar érzéssel telitett előadása volt, amit a nagyszámban megjelent közönség zajos tapssal jutalmazott, — a másik előadó, dr. Nagy-Józsa György fővárosi fogalmazó a légoltalomról tartott tanulságos és hasznos előadást, melyet számos vetitett képpel tett szemléltetőbbé. Ismertette a légvédelem eszközeit és céljait, valamint a légoltalom szempontjából szükséges védekezési módokat. Megjelent az estén a székesfőváros légvédelmi osztálya részéről dr. Némethy Károly tanácsnok képviseletében Horváth Béla dr. tanácsjegyző, a XI. kerületi elöljáróság részéről pedig dr. Blueder Szabolcs h. elöljáró főjegyző, kiket Mikola Géza dr. elnök üdvözölt.

Közgazdaság

Ujabb nemzeti ajándék a Budapesti Autóbusz Rt.-nak

A Bart, mint ismeretes, megkapta az új járatokra a belügyminiszteri jóváhagyást. Pillanatig sem késlekedett a vállalat s hét vonalat már üzembe helyezett. Az új vonalak közül egyesek különösen jó pénzügyi eredménnyel biztatnak és április folyamán az összes járatokat megindítja a Bart.

Eddig szól a rövidre szabott kommuniké. Ehhez volna egypár szavunk és kérdésünk.

1. Mikor telepitik ki a Bartot végleg a fővárosból?

2. Mikor adják át a Beszkárt-nak a margitszigeti járatot?

3. Miért engedik, hogy a város szivében még mindig ezek a Noé-bárkák járjanak?

4. Kik a pártfogói a Bart-nak, akik miatt ezt nem lehet megcsinálni?

Ezekre a kérdésekre várunk mielőbb választ.

Megingathatatlan tabu-e egy olyan „közérdeket szolgáló" közlekedési vállalat, amely még arra sem gondol, hogy az utazó közönséget, a drága pénzért, jól kiszolgálja? Nem lehet-e erre a protekciós vállalatra ráparancsolni, hogy ha már élvezi ezt az ajándékot, akkor legalább közmegelégedésre bonyolítsa is le a forgalmat?

Miért van a pesti polgár arra ítélve, hogyha egyszer pihenni akar, akkor előzőleg valóságos torturákon kelljen keresztülmennie?

Egyet le kell szögeznünk: tűrhetetlen és *idegenforgalmunkra rendkivül káros hatású a Margitszigetnek ez a bumli járata,* melyet még sok jóakarattal sem lehet autóbuszközlekedésnek nevezni.

Pár évvel ezelőtt, amikor a Margitszigeti szállók ellen panaszok érkeztek, hogy nem elég modernek, nem felelnek meg a mai kültúrigényeknek és nem elég jók a hozzánk érkező idegeneknek, a szigeti szállodát ujjáépitették. Megszületett a Palatinus, Margaréta és a Dália szálló, amelyekkel jogosan dicsekedhetünk a külföld előtt.

Miért nem lehetett ugyanakkor új autóbuszokat is követelni, hiszen azok akkor is már ugyanolyan ócskák voltak, mint most?

Annakidején talán meg lehetett volna hajlitani a BART büszke nyakát. A régi kocsikat talán megvette volna a székesfőváros Köztisztasági Hivatala szemétfuvarozó kocsiknak. Miért nem tették ezt meg?

Lenne még a BART-hoz egy igen szerény, icipici kérésünk. Most kezdődik a Margitszigeti forgalom, nagyon megkérjük, hogy egyszer, csak egyetlenegyszer próbálja ki a vezetőség a saját kocsijait. Szálljon ki röpke negyedórára a zöld Chevrolet kocsiból és utazzon ki autóbuszon a szigetre BART kocsin. *Vélseg Mátyás.*

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAK-ÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

A Baeder-gyár jó üzleteredménye

A Baeder Illatszergyár rt. április 30-án tartja közgyülését. Magyarország legnagyobb és legjobb árut produkáló illatszergyárának mérlege az elmult évről imponáló adatokkal bizonyítja a vállalat nagy fejlődését

A mérleg adatai a következők: részvénytőke 400.000 pengő; tőketartalék 221.158 pengő; az értékcsökkenési tartalék tavaly 417.876 pengő volt az idén azonban 35.062 pengővel növelték és igy 452.938 pengőre emelkedett.

Ezen a jelentékeny tartalékoláson kivül 1936-ról 34.585 pengő nyereséget mutat ki a vállalat és minden 1z0 pengős részvény után 7 pengő osztalékot fizet. A közgyülésen az igazgatóságba beválasztják dr. *Sándor* Lászlót és *Szudy* Elemért. Sándor László dr. igazgatóságba való beválasztásával, minden túlzás nélkül, sokat nyer a vállalat.

Jubilál az Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár. Az idén 30-ik évfordulóját érte el az Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár, amely április 27-én tartotta évi rendes közgyülését. Óbuda küszöbön álló szabályozása és a jövő évben megkezdődő Dunahíd épitkezése nagy kereskedelmi forgalmat és lüktető gazdasági életet fog hozni az eddig elhanyagolt városrészbe, amitől az Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár is sokat várhat. A mérleg szerint az intézet az elmult esztendőben 600,000 pengő hitelt nyujtott es az igénybevett visszleszámitolási hitelt 180.000 pengőre tudta csökkenteni, ami nagyrészt Friedlender Jenő igazgatónak, az intézet vezetőjének érdeme. A mérleg 2343 pengő nyereséggel zárult, amelyet az uj számlára viszneк át.

Jól zárult a Kammer testvérek üzletéve. A Kammer Testvérek Textilipari Rt., mely az ország egyik legnagyobb textiliparı vállalata, a napokban tette közzé mérlegeredményét: 3,200,000 pengő alaptőke mellett 224.000 pengő nyereséget mutat ki. Leirásokra és az értékcsökkenési tartalékalap dotálására a mérlegadatok a legerősebb mobilitásról tanuskodnak. A vállalat gyártási bruttó jövedelme 1 millió 508,000 pengő.

Május első felében tartja közgyülését a Vasútforgalmi. A Vasútforgalmi április 23-án tartotta mérlegmegállapító igazgatósági ülését. Eresülésünk szerint az igazgatóság 1.50 pengő osztalék kifizetését fogja javasolni a közgyülésnek.

A Dr. Helvey vegyészeti gyár szappangyárat létesit. Értesülésünk szerint a Dr. Helvey Tivadar féle vegyészeti gyár, mely egész sor vegyészeti márkacikk révén ismert, ismét bővíti üzemét. A vállalat elérkezettnek látta az időt arra, hogy mosószappan gyártására is berendezkedjen. A vállalatnak a Soroksári uti gyártelepre érvényes szappangyártási engedélye már régen meg van, valamint alkalmas helyiségekkel és megfelelő eladási szervezettel és vevőkörrel is rendelkezik. Az uj szappangyár egyelőre 100 vagon kapacitásu lesz. Meg vagyunk győződve, hogy uj gyárak életképes versenyével meg lehet törni a nagy cseh szappankonszernnek, a Hutter és Lever gyárnak egyeduralmát a magyarországi piacon.

A Magyar Asphalt mérlegülése. Mint értesülünk, a Magyar Asphalt május hónapban tartja mérlegmegállapító igazgatósági ülését. A mérleg előreláthatóan igazolni fogja a várakozást, mert a vállalat elmult üzletéve meglehetősen kedvező volt. A vállalat foglalkoztatottsága jelenleg is kielégítő és előre is hosszú időre biztositva van.

MOZI

A csodálatos ember. (Royal Apollo.) A cenzura cimváltoztatása nem változtatott a filmen. A földi ember égi hatalmat kap. Eleinte inkább kíváncsiságból él ezzel a kivételes hatalommal és mindennapi szürke céljaira használja. Később már az egész világot fel akarja forgatni és ekkor összeomlik a gyarló ember és csak azt kéri, hogy minden legyen úgy, mint volt és ő nem kér többet a földöntúli hatalomból. Az alapgondolat tehát az, hogy az ember ne akarjon földöntúli hatalmat, mert az csak romlást hoz rá. A film erősen fantasztikus és ezért nem számithat közönségsikerre.

Lányok a tüzvonalban. (Radius—Corso.) Kissé gyanakodva mentünk be a moziba, mert a cim után ítélve azt hittük, hogy a szokásos amerikai revük tömegét fogjuk látni. Kellemesen meglepődtünk, amikor vidámabbnál vidámabb mese keretében a kedves Dick Powellt énekelni hallottuk, új partnerével, Joan Blondell-el. De a kötelező revü most sem maradt el, csak a film végén és pokoli ügyességgel megrendezve került sorra. A film megérdemelt sikert aratott.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9. II Olasz fasor 25.

100 százalék

Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik.

BŐRÖND, BŐRDSZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit II Margit-krt 8. T. 1-543-98.

JAVIT! ALAKIT! bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19. Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

KÁVÉ, TEA

„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet I., Attila-utca 77—79. Telefon: 1-607-55, Naponta friss pörkölt kávé

KÖNYVKÖTŐ

Németh Miklós könyvkötő ÉS DISZMŰVES II., BATTHYÁNY-U. 3. TELEFON: 1-526-67.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODANSZKY ÁRUHÁZ III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben. Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint HAJRÁ TROJKA női balalajka zenekar!

Kedélyes sörözés az „ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN Szász 16-Virág együttes DobyJuci, a Király Szinház művésznője fellépésével

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM II., KELETI KÁROLY-UTCA 9. MINDEN ESTE TÁNC

Régi Buda-Kávéház II., FŐ-UTCA 79 SZÁM. Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégít

SPORT

Kehrling Béla

Eltemettük Kehrling Bélát! Minden idők egyik legdiadalmasabb magyar amatörsporembere szerda délután óta a farkasréti temető örök csendjében piheni ki három évtized életörlő sportesatáinak fáradalmait. Még a béke boldog éveiben lépett frigyre a sporttal és csodálatos tehetségével csakhamar minden sportágban az élre jutott, hogy végül is személyében testet öltsön a magyar tennisz-sport. A fehér háló bajnoka volt, majd a világháború katonájává lett, s amint végetért a véres háború, sietve indult, hogy a sport békét sugárzó csatáiban ujra részt kérjen.

Már menthetetlen volt és még mintegy hattyudalként itt Budapesten, a közönség örjöngő lelkesedésétől hajszolva csodálatos játékkal maga alá gyürte minden idők legnagyobb játékosát, Tildent. Akkor már túl volt a negyvenen. Már alig tudott futni a vörös salakon, de ütései még mindig ellenállhatatlanok voltak.

Szinte a küzdőtérről dőlt a halottas ágyba.

Friss hantjánál ott áll döbbent fájdalommal az egész magyar sporttársadalom. Lehajtott fővel állunk és némán véssük emlékezetünk bronzfalába Kehrling Béla nevét. Isten Veled, Magyarország örökös bajnoka, legyen fáradt testednek igaz, örök nyugalma. Életed, ideálod: a magyar sport él és élni, virulni fog!

Nyolc nap alatt kétszer győzött a Budai! Először szerdán a jugoszláv válogatott ellen játszott tréningmeccset Belgrádban és tetszetős játékkal 5:1 arányban győzött, majd pedig vasárnap Szombathelyen a Haladás ellen győztek 5:2 arányban. E győzelmével most már alighanem bebiztositotta bennmaradását a csapat a Nemzeti Ligában. De most valóban nagyszerűen „együtt van a társaság". Vasárnap a Ferencváros—Ujpest derbi előtt a Kispest csapatával játszanak. Minthogy a Kispest ugyancsak rosszul áll, s égetően szüksége van a pontokra, hatalmas küzdelmet kell vívnia a Budainak, ha győztesen akarja elhagyni a pályát. Tippünk: 2:2!

START SPORTHÁZ Bleyer Testvérek II., Fő-utca 27. sz. Teljes burozás P 3·20

Budai gyógyszertárak

éjjeli ügyelete 1937. május 1—15-ig:

I. Krisztina tér 9. Segitő Mária;
I. Böszörményi út 34. Isten Szeme;
I. Alkotás ucca 34. Alkotás;
I. Csaba ucca 7. Csaba Vezér;
II. Zsigmond urca 16. Pálffy;
II. Széna tér 1. Szent János;
III. Polgár tér 7. Magyar Korona;
III. Vörösvári út 60. Szent Kereszt;
III. Lajos ucca 28. Arany Oroszlán;
XI. Szent Gellért tér 1. Szent Kereszt.

Állandó éjjeli ügyeletes gyógyszertárak

I. Tárnok ucca 22. Városi;
I. Hidegkúti út 2. Szép Ilona;
I. Br. Eötvös út 4. Mátyás király;
II. Zárda ucca 34. Szent Alajos;
III. Szentendrei út. Aquincum;
XI. Fehérvári út 82. Lisieui Szt. Teréz.

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME II., RETEK-UTCA 4. SZÁM TELEFON 1—582—79

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23. INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITOJA

STANZEL KENYÉR III. Zsigmond u. elismert 45 ▲ Tel: 1-531-48

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

Kitünően bevezetett, nagyforgalmu
konyha
Buda szivében,
külföldre költözés miatt olcsón
eladó
Telefon: 16—12—16.

Baál Károly dr. igazgató-főorvos ismert budai (eddig hüvösvölgyi) gyermekszanatóriumát a Svábhegy legszebb helyére „Dr. Baál svábhegyi gyermekszanatórium' néven Mátyás király út—Laura út 1—Béla király út 18. helyezte át, telefon: 1-651-11. A május 1-én megnyiló dr. Baál svábhegyi gyermekszanatórium 450 m. magasságban lévén a tenger színe felett, ideálisan alkalmas mindenféle klimatikus gyógymód levezetésére. A lényegesen megnagyobbitott új és modern felszerelésü dr. Baál Svábhegyi Gyermekszanatórium érdemes arra, hogy orvosok, különösen gyermekgyógyászok és szülők a minden tekintetben nyugateurópai nivójú intézményt megtekintsék.

Ami mindenkit érdekel

Hogyan gondozzuk szörméinket?

Irta: CSERY GYULA, szűcsmester

A tavaszi rókaszezón lassan végefelé közeledik. Még válogat Buda előkelő hölgyközönsége szebbnél szebb rókáink között, még fontolgatja, kék-, avagy ezüstrókát, nercz nyakat, vagy szkunksz pelerint vegyen-e, esetleg jó lesz egy olcsóbb, de mégis pompás alaska, vagy barna róka: mert nyáron bundát akar csináltatni és inkább annak árát toldja meg azzal, amit a rókánál elspórolt. A gyakorlott üzletember ösztönösen megérzi, mi a teendője, hogy vevőjének megbecsülését kiérdemelje és komolyan fogallkozik a rábízott bundák és szörmék nyári megőrzésével.

Itt álljunk meg egy pillanatra. Könnyű szívvel és sok megfontolással vásárolták hölgyeink az elmult tél folyamán a budai szűcsök szebbnél-szebb bunda kreációit. Most azonban *gondot kell forditanunk megszerzett értékeinek konzerválására is.* Fontos ez kétszeresen most, mikor a központi fűtéses házak lakásai tulszárazak és sokkal nagyobb lehetősége van a molyképződésnek, mint a nyirkos, hüvös lakásokban. Ha most hozzávesszük a sok tavaszi esőzést, melyet minden valószinűség szerint forró, száraz nyár szokott követni, már el is van döntve, hogy *bundáink egy percig sem maradhatnak nyáron át odahaza.* Nem szabad, a ma már mérsékelt megóvási dijak mellett, azt fontolgatni, vajjon szűcshöz adjuk-e bundánkat nyári megóvásra? Igen, oda kell adni, komoly, megbizható mester kezébe. Mert igen fontos, hogy gondos kezek, kellő szakértelem mellett, gondozzák prémjeinket a hosszú nyári hónapokon keresztül.

Már nem is fontos ismételgetni Buda jelszavát: Buda a budaiaké! Buda kereskedő és iparostársadalma azt már becsülettel régen kiérdemelte és a közönség is emellett döntött.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KORUT 66a. TELEFON: 1-666-27.

Kérem a panaszkönyvet

Tüntessék el az utcai bódékat!

Tisztelt szerkesztő ur! Ugy gondolom, közérdeket szolgálok akkor, amikor felhivom az illetékes tényezők figyelmét arra, *hogy az uccai árusbódékat távolitsák el.* Nem hiszem, hogy ma, amikor egyre több és több a kiadó üzlethelyiség, közszükséglet lenne az uccai bódék fenntartása. A kereskedőnek már rég alkalmatlanok, mert eltakarják üzleteiket, de nem rajong értük a közönség sem, mert zavarják a járdákon a szabad közlekedést. A budai oldalon különösen *a Margit-körutat és Horthy Miklós utat* éktelenítik el. A főváros vezetőségének módjában áll záros határidőre megszüntetni a helyfoglalásokat és ezzel rákényszeriteni a bódék bérlőit, hogy azokban az uj üzlethelyiségekben helyezkedjenek el, amelyek az egyre növekvő épitkezések folytán egyre bővebben állanak rendelkezésre. Szülötte és szerelmese vagyok szépséges fővárosunknak, a *jövő évben nagy idegenjárás indul meg felénk,* azért kérem az illetékes tényezőket, tüntessék el ezeket a foltokat legalább a főbb utvonalakról.

Soraim közlését megköszönve, maradtam szerkesztő ur régi híve: *H. L.*

Nyugdijas tisztviselő
keres két személy részére kétágyas butorozott (esetleg udvari) szobát (tiszta, féregmenteset)
Budán, a Császár-fürdő környékén
egyszerü diétás ebédkosztal
(leves nélkül, főzelék feltéttel, sült tészta) junius 1-étől bizonytalan időre. — Ajánlatokat ármegjelöléssel a Budai Napló kiadóhivatalába kérem május 12-ig.

Az épülő Buda

A polgármester javaslatára a III. ügyosztály a következő épitési engedélyeket adta ki:

I. Hieronimy út 13. Egyemeletes családi ikerházra dr. Veres Pál és dr. Koházi Endrének, II. Lövőház ucca 16. (Tervező: Ivanics Ferenc, XIV. Álmos vezér útja 34.)

II. Ermelléki út 5. Kétemeletes bérvillára Gottschalk Károlynak, Csepel (Tervező: Wannenmacher Fábián, II. Ady Endre ucca 1.)

II. Ostrom u. 9—11. Egyemeletes lakóházra Balázs Aurélnak (Tervező: Bíró Róbert, II Margit körút 26.)

II. Volkmann u. 12. Emeletráépitésre Margalit Ödönnek, Kelenhegyi út 11. (Tervező: Margalit Andor, Kelenhegci út 11.)

II. Margit körút 42. Hatemeletes bérházra Hampel Antalnénak, Olasz fasor 17. (Tervező Szöllössy Elemér, Olasz fasor 17.)

III, Vérhalom ucca 33b. Egyemeletes bérvillára, özv. dr. Neuschloss-Knüsli Kornélnénak, Batthyány ucca 4. (Tervező: Varsa Lajos, V. Zrinyi ucca 1.)

III. Csalma u. 5. Egyemeletes családi házra Neurath Györgynének, Rothermere u. 2. (Tervező: Gerle György, Rothermere ucca 2.)

III. Ürömi ucca 5. Háromemeletes bérházra Mengl Ferencnek, Ambrus u. 5. (Tervező: Mengl Ferenc, Abrus u. 5.)

III. Zápor ucca 17 a. Háromemeletes bérházra Herczeg Jánosnak, III. Szomolnok ucca 15.) (Tervező: Klöczl József, III. Lublói út 5.)

III. Sereg u. 9. Földszintes házra Bota József és Pálmai Károlynak, Filatori dülő 18829 (Terv.: Stökl György, III. Miklós u. 27.)

III. Cimbalom u. 7b. Földszintes házra Halász Miklósnénak, Üllői út 12. (Tervező: Frostner László, V. Rudolf tér 1.)

XI. Bertalan u. 7. Ötemeletes bérházra Somorjai-Lukachich Ferencnek, Teréz körút 24. (Tervező: Gerlóczy Gedeon.)

XI. Dajka Gábor u. 2367/3. Földszintes házra Bogdán Liviának. (Tervező: Becht József, IV. Bástya u. 25.)

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

Ingatlanforgalom

I. kerületben:

Dr. Schmer Sándor és nejéről özv. Nagel Emilné és birtoktársára (I, Városmajor u. 58.), 6872/1. hrsz, 35,000 pengőért.

II. kerületben:

Vatay József és nejéről illetősége dr. Légrády Erzsébetre (II. Kapás ucca), 13645/45/a. hrsz, 95.000 pengőért,

Stauber Szilveszterné és birtoktársairól 663/10.000 része Flittner Jánosra (II, Budakeszi út 5/g), 11510/20. hrsz., 12,374 pengőért.

Dr. Székely Imrénéről 1/6 része dr. Halász Jánosra (II., Csapláros-utca 17., 19.) 13752 hrsz., 20,000 pengőért.

III. kerületben:

Óbudai keményitő-gyár r. t.-ról 200/293 vitéz Tasnády Guidó és nejére (III, Lajos-u. 25.), 14600. hrsz, 28,000 pengőért.

Steiner Károlyné és birtoktársairól illetősége Kürti Gyula és nejére (III, Kiskorona-u. 17798/1. hrsz., 14,000 pengőért.

Özv. Krén Istvánnéról 1/3 része dr. Götthe Ervin és nejére (III., Majláth-u. 2.), 18208 hrsz 6200 pengőért.

Dr. Tóth Gyula és birtoktársairól Marton Tibornéra (III., Józsefhegyi ut), 15099/4 hrsz, 10,564 pengőért.

Kuncze Géza és birtoktársáról kk. Faludi Miklósra (III., Testvérhegy), 20094, 20097 hrsz, 14,500 pengőért.

Özv. Jakab Ferencnéről Bódy István és nejére (III., Lőpormalom-dűlő), 23264 hrsz., 5000 pengőért.

Városi Sándor és nejéről illetősége Sprenger Imre és nejére (III., Aranyhegyi ut), 22670/1—9 hrsz., 800 pengőért.

Kulcsár Sándorról dr. Czirbesz Lászlónéra (III., Táborhegy), 16821/3. hrsz, 5250 pengőért.

Frindt Edéről 1/8 része dr. Buchmüller Dezsőre (III., Bécsi ut 70.), 14737 hrsz, 2700 pengőért.

Özv. dr. Lenhossek Mihálynéről Sirchich Sándornéra (III., Ürömi-utca), 14937/3. hrsz., 12,000 pengőért.

László Zoltán és nejéről Munk Sándor és nejére (III., Zöldmal), 15582/4. hrsz. 5100 pengőért.

Breznyánszky Ferenc és nejéről Szántó Istvánra (III., Péterhegyi-dűlő), 22755, 22756 hrsz, 6000 pengőért.

XI. kerületben:

Verpeléti-úti Társasház szövetkezetről illetősége Raichel Károly és nejére (XI., Verpeléti-út), 4225/18—2. hrsz., 9000 pengőért.

Daxhammer Mátyásné és birtoktársairól Kovács Jánosra (XI., Pösinger-major) 1444/1. hrsz. 7000 pengőért.

Markovics Imréről 1/2 része Sirokó u. 3. Házépitő Szövetkezetre (XI., Sirokó u. 3.), 4270 hrsz, 18,200 pengőért.

Markovics Imréről 1/2 része Primusz Jánosra (XI., Sirokó u. 3.), 4270 hrsz, 18,200 pengőért.

Kropacsek József és nejéről Szentimrevárosi bérházépitő kft., 4495/3. hrsz, 30,500 pengőért.

Id. Virágh Ferencről 1/2 része Hundomer Lajosné és birtoktársaira (XI., Gellérthegy), 5401, 5392, 5400 hrsz öröklés.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET
ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f.
SINGYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét
a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be
I., KRISZTINA-KÖRUT 145 — TELEFON: 1—577—99.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban.
KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT
ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST
I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 1-614-80

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS *LENGYEL*
I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc
illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek, *Ha pontos órát akar,* forduljon bizalommal
RÁCZ MIKLÓS
I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet **Sebesfi József**
I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon. Telefon: 1—666—36

Faluhelyi József csemege, füszer, ital és hentesáru különlegességek üzlete
I. Krisztina-körut 77. szám. — Telefon: 1—506—13.
Naponta vad és vágott baromfi.

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-98.
Porcellán és edényáruk

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzletet
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disz tárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I., Döbrentei-tér 1. szám.

a Margit-körúton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET — Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

A közismert NAGY és EICHER gyártmányok
Budán kizárólag II., MARGIT-KÖRUT 38b. SZÁM.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut 13. XI., Horthy M. ut 18., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ Tel: 1-541-45. II. MARGIT-KRT 56 (az udvarban)

a Vizivárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITAST
FISCHER ANTAL SZAKCEGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NOHN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Füszerit csemegét **GANCS-tól**
II., RETEK-U. 33—35.

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete
Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból kószit jutányosan elsőrendü ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-utca 52. T.: 1-551-75. II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-643-73.

a Zsigmond-utcában

TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉMIAI-ARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNAL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

a Szent Imre-városon

I Svájci ÓRÁK Pontos javitások TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁSNÁL
XI., Horthy-körtér 7. szám

Fehérneműt is
GELLÉRT DIVATHÁZBAN ÓL
XI., HORTHY MIKLÓS UT 25. — Telefon: 2—695—06.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-ucca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.690-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SARBOGÁRDI-ÚT 6.
Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők *nap- és kerti-ernyők*
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam — Budapest, 1937. május 6 — 18. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

A Nagyságos Fejedelem

„Recrudescunt vulnere..." hirdeti a szobor. És mégis: azt kell mondanunk, egy fájó sebünk begyógyult azzal, hogy a Fejedelem ércalakja végre odakerült a nemzet pantheonjába, a parlament épülete elé. A magyar törvényhozás nagy adósságot rótt le ezzel: részben letörölte azt a gyalázatot, amely a hírhedt „nota Rákócziane"-val tapadt reá. A megalkuvó, szolgalelkű megyei országgyülés hazaárulónak deklarálta ebben a törvényben a fejedelmet, fej- és jószágvesztésre ítélte őt: minden magyarnak elégtétel, hogy most az országgyülés háza előtt áll a „hazaáruló" gyönyörű szobra.

Két idézet is van a szobor talapzatán. A harmadik azonban, az amelyet talán legszivesebben látnánk ott. „Amit tettem, azt a szegénység érdekében cselekedtem" — irja a fejedelem és a mai időkben ugy érezzük, hogy ennél nagyobbat, nemesebbet, szebbet nem lehetett volna odavésni a márványtalapzatra.

A mi korunk uralkodó eszméje a szociális gondolat. II. Rákóczi Ferenc minden cselekedetét ez a gondolat vezette — közel harmadfél évszázad előtt. A hatalmas, dusgazdag fejedelmi család sarja fegyvert ragadott és elvetett magától mindent, mindent, hogy a szegény népnek, a misera plebsnek jobb sorsáért küzdjön és szenvedjen.

A gyönyörű ünnepségek után, amikor a fejedelem emberi, katonai és politikai jelentőségét annyi tisztelettel és igaz hódolattal méltatták, nem szabad elfeledkezni arról a Szivről, amely Rákóczi Ferenc fejedelmet minden cselekedetében vezette. A szivről, amely a magyar szabadságért, az ősi alkotmányért, de legelsősorban a szenvedő, elnyomott magyar nemzet jólétéért dobogott. A Nagyságos Fejedelem csodálatos szépségű alakján ez a szociális érzés egyik legragyogóbb gyöngyszemeknek és ha nincs is odairva a szobor talapzatára, mégis ez ragyog a legfényesebben.

A magyar láng

Elmultak az oszrák államfő látogatásának szép ünnepnapjai, de a fényes ünnepségek gyönyörű sorozatának van egy fejezete, amelynek ragyogása sohase múlhatik el belőlünk: a magyar katona, a honvédség felvonulásának feledhetetlenül szépséges látványa. Vigasztaló, bátorító, felemelő volt a magyar haderőnek ez a bemutatkozása: büszkébbek, boldogabbak lettünk utána.

Kicsiny ez a hadsereg. A békediktátum és ellenfeleink agyarkodása nem tűri, hogy egyenlőjogúak legyünk katonai téren. Mégis, aki látta ezt a gyönyörű felvonulást, annak meg kellett éreznie, hogy legalábbis egyenlőjogúak vagyunk: Ezt a mi kis, szinte parányi hadseregünket nem a szuronyok sokasága, ágyúk, tankok és géppuskák tömege teszi nagyobbá, mint ővékét, hanem az a lélek, amely minden egyes magyar katona arcán ott sugárzott, az a szellem, amelyet a mi maroknyi hadseregünk ural.

Miklas szövetségi elnök baráti látogatását, a két ország összeforrásának ünnepnapjait ez a katonai szemle tette mindennél szebbé. Az a tudat, hogy ezek a gyönyörű fiúk a mieink, a mi lelkünk ég bennük, az az ezeréves magyar láng, amelyet soha semmi nem tudott eloltani és amelynek szikrázva lobogó szent tüzét méltó kezek viszik tovább, a magyarság új évszázadai és évezredei felé.

Buda egész társadalma megmozdult, hogy megteremtse az állandó kőszinházat

A Gellért-szálló nagytermében rendkivüli lelkesedés mellett megalakult a szinházépités intézőbizottsága

A budai szinház létesítésére indult mozgalom nagy lendülettel halad a megvalósulás felé. A mozgalom intézőbizottsága a Gellért szálló hangversenytermében április 30-án tartotta alakuló ülését

almási Balogh Elemér titkos tanácsos, felsőházi tag

elnöklésével. Az ülésen Buda várospolitikai és társadalmi vezetői nagyszámban vettek részt.

Az elnök megnyitójában üdvözölte a közel *száz főnyi* közönséget:

— Ezt a diszes társaságot — mondta — az a régi hagyományokon alapuló összetartás hozta össze, amelyet Budapest életében legfőképpen Budán tapasztalhatunk. Az ősi dicsőségben, fényben sütkérező Buda, akármilyen szoros testvéri viszonyba került is a balparti Pest városával, mindig meg tudta őrizni régi patinás multjának maradványait, külsejében és főleg polgárainak lelkületében.

— Talán már-már elszunnyadt ez az évszázados hagyományokon alapuló érzés, — folytatta Balogh Elemér — de nagy gondolatok mindig fel tudták azt éleszteni. Ilyen nagy gondolatot támasztott életre az utolsó hetekben Budapest székesfőváros polgármesterének az az intézkedése, hogy a Horváthkert árnyas ligetében, száz év óta fennálló nyáriszinház épületét a közbiztonság és egyéb szempontok érdekében lebontatja. Ugyanakkor felvetődött az a terv, hogy a főváros Budán állandó szinház felépítésére adjon engedélyt és aki ezt a színházat előirásának megfelelően felépíti, 35 évre megkapja annak dijtalan használati jogát.

— Az a gondolat, hogy Budának állandó szinházra van szüksége és hogy ez a szinház meg is lesz, mégpedig mint állandó téli-nyári szinház, kőből, acélból, vasbetonból, üvegből, talán márványból is, egyszerre megmozgatta Budaváros polgárait régi lokálpatrióta érzésében.

Elmondta aztán Balogh Elemér elnök, hogy ez a szinház az egyre fejlődő és háromszázezer főre szaporodott lakósu Budán talán üzletnek sem rossz.

— A magántőke — mondotta — amely minden üzleti lehetőséget kellő időben kiszimatol, mérlegel és megfelelő adottságok esetén a maga részére akar biztositani, az állandó budai szinház gondolatát is ki akarja sajátitani. *Mi nem foglalhatunk állást a tőke ellen, de igenis állást foglalhatunk az olyan mentalitás ellen, amely az állandó budai szinház 35 évre való megszerzésével, a budai lélektől teljesen távoláló idegen eszmeáramlatok hirdetőjévé válnék és a nagyobb üzleti haszon érdekében el akarna térni a nemzeti és keresztény világnézettől.* Igy merült fel az a gondolat a *Budai Napló* hasábjain, hogy ha jó üzlet az állandó budai szinház a tisztán profit szempontok által vezetett tőke számára, akkor a budai társadalom erőinek összefogásával *meg lehet és meg kell teremteni ezt a szinházat Buda közönségének áldozatkészségéből.*

Egy budai polgárnak, *Somody* Pálnak köszönhető az a kezdeményező lépés, hogy belevetette a budai közvéleménybe ezeket a gondolatokat. És köszönhető azoknak, akik legelsőknek állottak a gondolat mellé: Somody Istvánnak, a Magyar Névmozgalom országos ügyezető elnökének, a Magyar Távirati Iroda csoprotvezetőjének és dr. *Medriczky* Andor fővárosi fogalmazónak.

— Meg kell emlékeznem azokról is, akik a közvélemény irányitása szempontjából olyan fontos ujságcikkekben siettek a mozgalom támogatására: *Lippay* Gyula szerkesztőről, aki lapjának hasábjait már eddig is a mozgalom szolgálatára bocsátotta, *Hencz* Lajos postafőigazgatóról, a Nemzeti Egység Párja törvényhatósági bizottsági tagjáról, dr. *Dávid* Antal egyetemi magántanárról, *Padányi Gulyás* Jenő okl. épitészmérnökről, *Somody* István szerkesztőről és dr. *Medriczky* Andor fővárosi fogalmazóról.

— Azonkivül köszönetet mondok különösképpen dr. Cselényi Pál törvényhatósági bizottsági tagnak, a Keresztény Községi Párt ügyvezető alelnökének és mindazoknak, akik minden jogi kötelezettség nélkül, de mégis egy közös nagy cél érdekében önzetlenül dolgozó előkészitő bizottság tagjai voltak és a mai napon tisztségüket leteszik az intézőbizottság kezébe, amely mostani gyülésünk alkalmával mondja ki megalakulását.

1200 személyt befogadó, modern, téli-nyári szinházra van szüksége Budának

Ezután átadta a szót a mozgalom egyik vezetőjének *Somody* István szerkesztőnek, aki az előkészitőbizottság nevében megköszönte almási *Balogh* Elemérnek a mozgalomhoz való csatlakozását és fáradhatatlan munkásságát. Majd a mozgalom eddigi eredményének ismertetése után a következőket mondotta:

— A budai szinház létesítéséről nagyon régóta álmodozunk. Budának talán évszázados álma ez, de hogy félszázados komoly vágya, kivánsága, arról már adataink vannak. Nagyon sok egyesület, különböző testületek folytattak ilyenirányu mozgalmat. Nagyon sajnáljuk, hogy nem üdvözölhetjük körünkben *Andor* Endre ny. államtitkár urat, — akit a megjelenésben az gátolt meg, hogy nem tartózkodik Budapesten — s aki a Budai Polgári Kaszinóban régóta lelkes mozgatója volt ennek a kérdésnek. De örülünk, hogy itt üdvözölhetjük az ügynek másik igen lelkes támogatóját, *Antalffy* Andor ny. miniszteri tanácsos urat, aki még Apponyi Albert kultuszminisztersége alatt, négy évtizeddel ezelőtt indtiványt tett és azon volt, hogy Budának állandó szinháza legyen. *Apponyi* maga *is akart Budán szinházat.* Akkor nem sikerült.

— Most érkeztünk el oda, hogy *Szendy* Károly polgármester ur erélyes közbelépése megadja a lehetőséget a budai szinház épitésére. Mi sem természetesebb, mint az, hogy a szinházi vállalkozó tőke érdeklődése felébredt a budai szinház iránt is. Buda a maga szellemiségének megfelelő szinhazat akar és benne a tiszta művészetet akarja meghonositani. *Ez a mozgalom azt célozza, hogy Buda közönsége magáénak tudja szinházát.*

— Fontos, hogy messze évtizedekre fennmaradjon Buda szinügyi és kulturális életében ez a mozgalom, amelynek további e:gondolása, hogy odáig fejlődjön, hogy beleszóljon a filmgyártásba is. Nagyon fontos, hogy jövőre, amikor Szent István királyunk halálának 900 éves évfordulóját ünnepeljük, Budának ez az állandó szinháza álljon és szolgálhassa nemcsak a magyar kulturát, hanem a magyar idegenforgalom érdekeit is.

— A főváros kiirandó pályázatában 1200 személy befogadására alkalmas szinházról volna szó és erősen kell törekednünk arra, hogy a magunk részéről is résztvehessünk ebben a pályázatban. Az intézőbizottságot kiegészitjük Buda közéleti tényezőivel, a nagy társadalmi bizottságnak pedig olyan nagy létszámunak kell lennie, hogy Budán csak a megépülő szinház legyen képes befogadni, de ez is csak a legnagyobb zsufoltság mellett. A modern technika vivmányával megépülő szinházat, amely *állandó téli szinház lesz*, hűtőberendezéssel kell létesiteni, hogy megmaradjon majd *nyári operettszinházként* egyedül a porondon, mert hiszen az is célunk, hogy Pestről is áthozzuk a közönséget. Ebben a kérdésben, amint itt is megállapitható, megteremtődött a keresztény nemzeti egység.

— Felmerült az az uj gondolat, hogy Buda szélén akarják megvalósitani a szinházat. Ezt a szinházat csak *azon a helyen tudjuk elképzelni amely leginkább központja Budának, ahova tradició köt* s amely minden oldalról a legkönnyebben megközelithető: a Krisztinavárosban.

10,000 darab 100 pengős részvény

Ezután *Somody Pál, a gondolat elinditója es lelkes propagálója* tett javaslatot arra, hogyan szerveztessék és indittassék meg az a mindent átfogó társadalmi mozgalom, amely *részvénytársaság keretében, részvények jegyzésével teremti elő a szinház felállításának költségeit.* A szinház előállitási költségei megközelitik az 1 millió pengőt, ennélfogva *10.000 darab 100 pengő névértékű nevreszóló részvény kerül lejegyzésre a Községi Takarékpénztárnál.* Ezeknek a beváltása egy törlesztési tervezet alapján történnék, amely a háramlási időpontig évenkénti egyenlő részletekben biztositana a részvényeknek sorsolás utján való beváltását.

Hogy ezekkel a részvényekkel való spekulációt már eleve kizárják, az alapitótervezetben intézkedés történik, hogy a részvények *átruházása csakis az igazgatóság által kijelölt uj részvényes javára történhetik.*

A sorsolás évi összege ezek szerint megközelíti a 28.000 pengőt, amelynek fedezetét a részvénytársaság 35 éven keresztül a szinházjegyek árában foglalt törlesztési illetékkel biztositja. Az alapitási tervezet részletes kidolgozása során történik gondoskodás az iránt is, hogy a részvényesek 35 éven keresztül 25 százalékos jegykedvezményben részesüljenek.

Minthogy egy ilyen kulturális intézmény létesítése megérdemli, hogy a jövő nemzedékek is hálásan gondoljanak azokra, akiknek a lelkesedése azt létrehozta, már most inditványozza, hogy *minden részvényjegyző neve a szinház emlékcsarnokában megörökittessék.* Az alapitási tervezetben intézkedés történik az iránt is, hogy a részvénytőkének a törvény által előirt 30 százaléka fizetendő a részvényjegyzéssel egyidejüleg a Községi Takarékpénztárnál, a hátralévő 70 százalék pedig a részvénytársaság bejegyzésétől számított két hónap alatt egyenlő havi részletekben törlesztendő.

Ezek után Somody Pál részletesen kifejtette a propagandatevékenységnek módozatait. Többek között megemlékezett a bizottság által már kiadott kis füzetecskéről, amelyet a mozgalom tagjainak rendelkezésére bocsát abból a célból, hogy baráti körében a mozgalom jelentőségét ismertetve, *összegyűjtsék mindazok aláirását, akik a jegyzésre hajlandóságot mutatnak és a mozgalmat szivvel-lélekkel támogatják.*

Bejelentette továbbá, hogy az előkészitőbizottsághoz olyan kérések érkeztek előkelő pesti társadalmi egyesületek részéről, hogy a nem budai lakosok részére is biztositsanak a mozgalom bizottságában bizonyos tagsági helyeket, hogy ilymódon a pesti polgárságnak is módja legyen a mozgalomhoz csatlakozni. Megemlékezett arról is, hogy a részvényjegyzést a kevésbbé tehetősek részére is lehetővé tegyék: arra gondolnak, hogy *10 pengős törtrészvényeket* is kibocsássanak.

A propagandatevékenység részletes és szélesvonalu ismertetése után Somody Pál azt a reményét fejezte ki, hogy amint száz évvel ezelőtt a nemzet áldozatkészsége létrehozta a Nemzeti Szinházat, a budaiak most hasonló áldozatkészséggel megteremtik állandó szinházukat.

Cselényi Pál dr.: Korszakalkotó ez a mozgalom

Cselényi Pál dr. törvényhatósági bizottsági tag, a Keresztény Községi Párt ügyvezető alelnöke örömmel üdvözölte a mozgalmat.

— Ennek a mozgalomnak, amelyik ma itt elindul, két nagy jelentőségét látom — mondta. Az egyik helyi jelentőségü. Ez Buda társadalmát érdeklő, mert Buda egy fabódéban, egy evőkanállal kapott silányszellemü operettet és evvel ki volt elégítve, mint szinháztulajdonos. Ez helyi érdekü. Sokkal kimagaslóbb jelentősége van ennek a kezdeményezésnek *nemzeti szempontból.* Mert 17 esztendőn keresztül élr bennünk, talán elrejtve, vagy mint bizonytalan, megvalósithatatlan vágy a *fiszta szinház gondolata* és a szinház tájának a gondolata. Ez bontakozik ki ebből a kezdeményezésből. Nemcsak budai kőszinházat, hanem az *első magyar fehér szinházat akarjuk* létrehozni, szinházat, amely nem áll ellentétben a keresztény elvekkel.

— Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! 17 esz-

tendő óta próbáljuk már építeni a magyar közéletet, keresztény és nemzeti vonatkozásban. Sokat értünk el a társadalmi morál, a közgondolkodás megváltoztatása terén, de legkevesebbet, sőt *semmit sem értünk el a művészet és irodalom terén.* Én bizom annyira Buda, de utána Pest keresztény társadalmában, hogy ezt a szükséges 1 milliót össze fogja tudni hozni. Ha a színház állani fog, én azt hiszem, hogy a nagybizottság abban a pillanatban *át fog alakulni a budai színház barátainak társaságává* és meg fogja választani a maga kebeléből a budai szinházi bizottmányt. Én a magam részéről a legnagyobb örömmel és szeretettel veszek részt ebben a munkában és kérem keresztény magyar testvéreinket, hogy ebben a törekvésben semmiféle elkülönülést ne ismerjenek. Értsék meg már az első hivó szót. Én azt hiszem, hogy korszakalkotó lehet ez a nap Magyarország történetében. Az első fehér szinházi kulturának megszületése nagy esemény a mi országunkban, az első uj törekvés a legnehezebb ugaron. A polgármester ur már annyira segített, hogy a kurással vár, tehát *időt ad. Mi nem leszünk egyebek, mint pályázók, akik mellett más nem érvényesülhet.* Mi százszázalékosan akarunk beleszólni. A magam részéről minden támogatást felajánlok.

Egyesületek csatlakozása a mozgalomhoz

Antalffy Andor ny. min. tanácsos bejelentette a *Hegyvidéki Egyesület és az Orbánhegyi Egyesület* csatlakozását a mozgalomhoz.

— Már Apponyi Albert 1906—10 közötti időkben való kultuszminisztersége idején vetette fel a gondolatat — mondota — hogy Budának szinházra van szüksége és Apponyi is magáévá tette ezt a tervet. Azonban ez elaludt. A kultuszminisztérium akkor a Döbrentei térre tervezte a szinházat, azzal az indokolással, hogy Pest közönsége is fogja a szinházat támogatni. Mindenképpen helyeslem, hogy szinházat oda építünk, ahol eddig is volt. Itt van a közlekedés gócpontja.

Kacsics Margit törvényhatósági bizottsági tag volt a következő felszólaló:

— Nagy örömmel üdvözlöm ezt a gondolatot, különös lelkesedéssel, hogy a fehérszinház gondolata fűződik hozzá — mondotta. Akik keresztények és magyarok, azok velem együtt fogják üdvözölni ezt a gondolatot. A munkának a nagyrészét mindig a férfiak dolgozták ki, de a *kivitelben mi nők is nagy segitséget ajánlhatunk* fel mint minden társadalmi és kulturális munkában. A keresztény asszonyok pártszervezettsége és a szociális misszió társulat részéről ajánlom fel a nők munkásságát.

Dr. vitéz nemes *Juhász* Jenő fővárosi törvényhatósági bizottsági tag emelkedett szólásra és kijelentette, hogy annakidején a Budai Szinkör lebontását nagy erővel támogatta. Meg van győződve arról, hogy a megindult mozgalom helyes uton jár és annak a munkásságnak, amelyet maga elé tűzött, meglesz a jutalma. *Állani fog Buda kőszinháza, amelyet nem az öncélu tőke fog irányitani* és nem az anyagi érdeket jelentő szinházpolitikát fogja üzni. A legnagyobb lelkesedést kell kiváltani Buda nemes tradicióit őrző polgáraiból, hogy a szinház felépítésére szükséges tőkét előteremthessük. Meg van győződve arról, hogy Buda közönsége teljes megértéssel fogadja a maga szinházának felépitési gondolatát és megmenti a régen óhajtott s nagyjelentőségü kulturközpontját a maga lelkiségének és szellemének.

Haspelné Balázs Lujza, *Radnay* Árpádné, vitéz *Gálócsy* Zsigmond s mások felszólalása utan *Padányi Gulyás* Jenő épitészmérnök javasiatára elhatározták a tervezet kiépitésének módozatait, majd egyhangulag megválasztották az intézőbizottság elnökévé almási *Balogh* Elemért, ügyvezető főtitkárrá *Somody* Pált, az elnöki tanács tagjaivá *Andor Endre ny.* államtitkárt, *Antalffy Andor* ny. miniszteri tanácsost, *Ágoston Gézánét,* a MANSz alelnökét, dr. *Bényi Károly, Bocsáry Spur Kálmán, K. Császár Ferenc, Cselényi Pál, dr. Dorner Gyula, Gáldy Béla, Hegedűs Amand, Hencz Lajos,* dr. *Illefalvi I. Lajos,* dr. vitéz nemes *Juhász Jenő,* dr, *Kasics Margit,* dr. *Kuncze Lajos, Pintér Jenő, Szántay István, Tóth Gábor, Vály Ferenc* dr., *Vályi Lajos* dr. törv, hat, bizottsági tagokat, *Bitter Illés* tankerületi főigazgatót, *Láng József,* a Gazd. Biz. Szöv. vezérigazgatóját, *Liptay Lajos dr,* Községi Takarék vezérigazgatóját, *Wünscher Frigyes* a Hangya Szöv. vezérigazgatóját, *dr. Ajtay József* ny, közig. bír. tanácselnököt, *Gegus Dániel* ny, főkapitány helyettest, *Pávay Vajna Ferenc* főgeológust, *Kovács Alajos* államtitkárt, *Kovács József* tábornokot, *Guilleaume Árpádnét, Slachta Margitot, dr. Korpás Ferenc* tanker. főigazgatót, *Bánlaky Géza* központi igazgatót, *Bilkey Papp Lajos* ig. főorvost, *Bekker Jenő* ezredest, *Dávid Antal* egyetemi tanárt, *Somody István* szerkesztőt, *Térfy Béla* v. minisztert, *Morcay Jenő* ny. államtitkárt, *Padányi Gulyás Jenő* épitészmérnököt, *Medriczky Andor* fővárosi fogalmazót, *Csilling Dezső* műszaki tanácsost, *Lippay Gyula,* a Budai Napló szerkesztőjét, *Szigethy Endre* a Budai Hirlap szerkesztőjét, vitéz *Gálócsy Zsigmond* mérnököt, *Glazewsky Ádám* baknccégvezetőt, *Biskey Karola* a postaegyesület örökös elnökét, *Krén Margitot,* a fővárosi Erzsébet Árvaház igazgatóját, dr. *Fabinyi Henriknét, Kertész Róbertnét, Jármay Károlynét,* ifj. *Gonda Bélánét, Szigetváry Károly* gimn. tanárt, *Székelyné Solymos Beát, Reviczky Ábrisnét,* vitéz *Baky László* csendőrszázadost, dr. *Sándor Árpád* ügyvédet, *nagyiványi Fekete Béla* miniszterelnökségi sajtóelőadót, dr. *Nádas Béla* ny. törvényszéki bíró, ügyvédet, *Medgyasszay István* műegyetemi tanárt, dr. *Lator Géza* miniszteri osztálytanácsost, lőt, *Kiss Károly* műszaki felügyelőt, dr. vitéz *Mennagyiványi Fekete Lajos* v. országgyűlési képviselőt, *Sáros Zoltán* ügyvédet, *Pogány F. Béla* a Hangya főtisztviselőjét, *Szombathy Kálmán* igazgatót, *Ambrus Pál* dr. ügyvédet, *Magasházy Béla* gépészmérnököt, *Németh Lajos* középiskolai tanárt.

A mozgalom rövidesen felkéri magas védnökeit, majd létrehozza a részvénytársaságot és megindítja a nagy propagandát a részvényjegyzésre

Reflexiók három nagy budai kérdéshez

Irta: **Nádas Béla dr.** ügyvéd, ny. törvényszéki biró

A „Budai Napló"-ban a közelmultban Buda legégetőbb kérdéseiről számos cikk jelent meg. Legyen szabad ezekre az alábbiakban röviden néhány szerény észrevételt tennem:

Rendkivül felemelő az az ünnepi gondolat s ideális terv, hogy *Buda állandó szinházát* Buda polgárai a maguk erejéből és áldozatkészségéből épitsék fel. Sajnos azonban, a mai nehéz gazdasági viszonyok között számolnunk kell e szép terv esetleges kivihetetlenségével is. Erre az esetre talán megfontolás tárgyává tehető a következő elgondolásom:

A megfelelő telket adja e szinház céljára a székesfőváros. E telekre az állandó szinházat *épitse fel az állam.* A felépült szinház legyen azután téli évad alatt a Nemzeti Szinház és az m. kir. Operaház együttes, nagyobb méretü kamaraszinháza, a mai pesti Kamara Szinház és Városi Szinház helyett, mint volt a multban Budán a kedves emlékezetü, intim Várszinház. A nyári évadban pedig adják bérbe valamely magánvállalkozónak, oly célra, melyet eddig a lebontásra itélt Budai Szinkör szolgált, avagy oly kombinált formában és oly megfelelő városi telken épitse fel az állam Budán ezt az állandó szinházat, a kialakitandó fürdőváros és nyári idegenforgaom követelményeivel is számolva, hogy a nyári évadban a rég óhajtott és megoldásra váró *„Szabadtéri Szinpad"-ként* is *szolgálhasson.* Szóval egyformán és együttesen szolgálja ez az állandó szinház úgy Buda rohamosan megszaporodott lakósságának, mint az egyre erősödő idegenforgalomnak és az immár testet öltött fürdővárosnak érdekeit is. Buda polgárai pedig sürgősen és lelkesen tömörüljenek és alapitsák meg a „Budai Szent István Szinház Barátainak Egyesületét" társadalmi egyesülés formájában. Természetesen csak az esetben ha nem sikerülne létrehozni a „budaiak szinházát".

A muzulmán világ Szent Budája

Minden tekintben osztom a Budai Naplónak azt a céltudatos propagandáját, melyet a *Gül-baba mecset és mohamedán otthon* megépítése érdekében fejt ki. Adja a jó Isten, hogy belátható időn belül teljes siker koronázza ez irányban önzetlen, lelkes, agitativ munkáját.

Mint fanatikus rózsadombi, nem mulaszthatom el azonban, hogy ez alkalommal a nagy nyilvánosság előtt is le ne szögezzem, egy-egy bátortalanul elhangzott újabb tervvel szemben, hogy úgy a mecset, mint az otthon egyedül és kizárólag *csak a Rózsadombon épülhet fel, tradicionális okokból* és nem a Tabánban vagy másutt és pedig közvetlenül a mohamedánok szent zarándoklati helyévé nyilvánított *Gülbaba sirhely (türbe) körzetében.* Ez okokból oda kell hatnunk, hogy e síremlék és egész környéke *magánkézből közkézre kerüljön és mielőbb valóságos fürdővárosi és idegenforgalmi attrakcióvá, keleti központtá fejlesszék ki* mecset emelésével, mohamedán-otthon épitésével és körülöttük jellegzetes park létesitésével.

Mily mérhetetlen vonzóereje lesz majd az ekként méltóan kialakított kegyeleti helynek Kelet felé, mohamedán testvéreink felé! És mily megkapó idegenforgalmi attrakció lesz a Dunán érkező idegenek számára a Margit-szigettel szemben a kies Rózsadombon a Dunára kikönyökölő, karcsu mecset, hátterében a közeljövőben barokkstílusban restaurálásra kerülő Veronika-uti kápolnával, ezzel is példázva a testvéri kapcsolatot a kereszt és a félhold között.

E síremlékhez fűződő legendakört, ha szükséges, mesterségesen is táplálnunk kell. E síremlékben rejlő, elsősorban keleti idegenforgalmi vonzóerőt céltudatosan el kell mélyitenünk. E síremleket és környékét s a szent Budát kell megtenni az európai izlám gócpontjának.

Éppen ezért a mecset mellett felépitendő mohamedán otthonban *a muzulmán ritusnak megfelelő konviktus, szálloda, vendéglő s kávéház is kell legyen,* hogy ekként ritus szerint kellően elláthassuk majd a szent Budára egyre sűrűbben idesereglő keleti zarándokokat, fejedelmeket és hogy a szent Budára összpontositsuk a tanulmányaikat az európai fővárosokban jelenleg szétszórtan folytató mohamedán ifjak zömét, hogy ilykép azok elsősorban a mi európai hírű főiskoláinkon szerezzék meg szakképzettségüket és szaporitsák ez úton őszinte barátaink sorát. *Ujabb izlám főiskola felállitására azonban éppen ezért nincs szükség* s nyilván tévesen említette a cikkíró ily iskolának is szükséges felállitását a mecset körzetében.

Buda fásitása és parkozása

Buda fásitását és parkozását sohasem lehet eléggé propagálni. Igaza volt a cikkírónak, amikor „Rózsadombi Egyesület"-et aposztrofálta e téren, példának hozva fel egyesületünk aktiv közreműködését a multban a Rózsadomb eredményes befásitása és parkozása körül. Igenis, *saját költségén kezdte el egyesületünk évtizedekkel ezelőtt a Rózsadomb fásitását* s ezt a kezdeményezést melegen ajánljuk a közcél érdekében a többi Buda-hegyvidéki egyesületek figyelmébe is.

Abban azonban nincs igaza a cikkírónak, hogy ellanyhultunk volna újabban a fásitás rendszeres s fokozatos folytatásával. Állandóan szorgalmazza ugyanis egyesületünk az illetékes tényezőknél úgy az újabban nyitott s kiépitett rózsadombi utak befásitását, mint a rózsadombi terek parkozását is.

És az egyre szűkebbre szabott városi, pénzügyi keretek és közmunkaprogram dacára jelentős eredményeket érünk el tagadhatatlanul még most is úgy a fásitás, mint a parkozás terén.

A közelmultban alakította ki szorgalmazásunkra a mindenkor hivatása magaslatán álló székesfővárosi kertészet igazán minden elismerésre méltó módon a Margit-utcai és a Barsi-utcai két bájos terecskét, majd mostanában fejezte be a *Veronika-uti kápolna körüli,* elragadó kilátású tér parkozásának nehéz munkáját, a legcsodásabb panorámájú *József-hegyi kilátó* és vízmedence környékének parkozását, végül jelenleg formálja szakértő kézzel és áldozatos szivvel a szépséges fekvésü *Vérhalom-teret.* Továbbá éppen most fogott hozzá a Rózsadomb főforgalmi utjának, a 25 méter széles *Bimbó-út alsó szakaszának* fásitásához is, hogy még az összel folytassa azt az Alsó- majd a Felső-Törökvész úton.

De nemcsak pénzügyi akadályai vannak az utak fásitásának, hanem igen sokszor egyéb akadályai is. Igy sok helyen a kemény, sziklás rózsadombi talaj, melyben a fák ültetéséhez szükséges „tenyész-árok" létesítése szinte lehetetlen, de mindenesetre rendkívül költséges. Továbbá elsősorban és legfőképen: az egyes gyalogjárók keskeny volta.

A hivatalos álláspont szerint ugyanis a jövőben nem ültetik be sorfákkal az 5 méternél keskenyebb utakat, bár szerény nézetünk szerint e határt 3 méterben kellene limitálni.

Ezért egyesületünk körlevélben arra hivta fel tagjait, a rózsadombi villa- s telektulajdonosokat, hogy az ily keskenyebb utak mentén *mindenki a saját telkén belül, közvetlenül az utcai kerítése mellett ültessen a saját költségén gyorsan magasra növő, nagylombú fákat,* hogy azok árnyékolják be kellemesen útjainkat, anélkül azonban, hogy az ilyen keskenyebb gyalogjárókon akadályozzák a közlekedést, az egyes közművek (telefon, elektromos vezetékek stb.) lefektetését és anélkül, hogy zavarják az utcai közvilágitást.

Nem lankadtunk tehát el és nem is nyugszunk addig, amig közmegelégedésre nem lesz befásitva a Rózsadomb minden egyes befásitható útja és nem nyujtanak enyhe árnyékot az érdekelt telektulajdonosok áldozatkészségéből a Rózsadomb kevésbbé széles, hatóságilag be nem fásitható, összes gyalogútjai is.

Ezekben óhajtottam röviden és szerényen reflektálni a „Budai Napló" fenti közérdekü cikksorozataira.

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
I., Keleti Károly utca 1. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

20 Extra szabásu RAGLÁN pengő havi részletre
BÁNKI URISZABÓNÁL, II., FŐ-UTCA 83. sz.

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

A budapesti ivókurákról

Irta és a Hollós Mátyás Társaság ülésén előadta: **Nemes J. György dr.**

Ma már ország-világ előtt kétségtelen, hogy Budapest, a magyar korona gyöngye, szépséges fürdővárosunk, melyet gyönyörü fekvéséért, hegyi panorámájáért, pompás épitményeiért, kulturlétesítményeiért a Duna királynőjének neveznek, számos gyógyfürdőjével, bőséges melegforrásaival és keserüvizkutjaival, hires orvosegyetemével *olyan egyedülálló téli-nyári világfürdő, mely méltán viselheti a thermák és keserüvizek metropolisának nevét.*

A budapesti gyógyforrásoknak kétezer éve ismert kiapadhatatlan energiája azonban nemcsak külső, fürdési használat következtében mutat fel — már a kelták és rómaiak, majd a törökök által is kiaknázott — gyógyhatást, hanem évszázadok óta ismeretes ezeknek az ugynevezett „orvos"- vagy javasvizeknek *belső,* ivógyógymód alakjában való használata is.

A milliónyi liter — ma még sajnos nagyrészt felhasználatlanul a Dunába ömlő — gyógyenergiának, a hőforrások — és keserüvizeknek az ivógyógymód keretében való taglalása rövid történeti, ásvány- és gyógytani diohéjba foglalt ismertetése és leirása: ennek a kis dolgozatnak célja és témaköre.

I. A hévvizü ivóforrásokról.

A hévvizek eredetükre nézve is mint történeti és alkati szempontból is, élesen elkülönülnek a keserüvizektől, bár vizalkatrészüket illetőleg ezek is főleg neptunikusnak mondhatók Neptun lévén a tenger istene, könnyen megérthetjük az elnevezés értelmét: a tengerviz páráinak a szél által szárazföld felé sodort tömegeit itt a budai hegyek fölött a magyarok Istene fogadja és azok lehűtés folytán mintegy 250 négyszögkilométernyi területen hullanak esők alakjában alá, hogy mint atmoszférikus csapadék aztán a budai Dunaparton emelkedő hegyek, gerincét alkotó szürkésfehér repedéses dolomit s sárgás mészkő közeteibe szivárogjanak és azok nagymérvü tároló képessége folytán igen nagy mélységbe, az Alföld pereme alatt az ottani vizekkel együtt felgyülemkedjenek. Oldva a kőzetek földes-meszesnek nevezett sóit, magábavéve kénes gázokat, gőzöket és rádióaktiv elemeket, ezektől és a nagy viznyomástól hajtva felszállani igyekeznek. A harmadkori tengeri üledékekből származó vizátnemeresztő rétegek azonban ezeket az elzárt viztömegeket csak ott eresztik fel szabadon, ahol a földkéreg egyszer a geológiai korok valamelyik ezredévében a budai Dunapart hosszán történt tektonikus földrengés folytán megtört, lépcsőzetesen lesüppedt (vetődött.) Igy magyarázható a budai „termális vonal"-nak létrejötte, amelynek mentén a Rómaiparttól és Csillaghegytől egész a Gellérthegy déli lábáig erednek értékes hévvizü forrásaink, melyeket, mint látni fogjuk, már az itteni őslakók is ismertek, fürdésre használtak, sőt ihatták is vizükei.

Történeti adatok szerint az aravise és kelta népek telepedtek az őszaki források mellé és az *Ak Inke* név a bővizek forrásainak városát jelentette, amiből a rómaiak nyelve *Aquincumot* csinált A Krisztus utáni II-ik században itt 60 ezernyi lakósú várad volt, mint *Tausz* dr. és mások megállapították, 9 jól berendezett fürdővel. Katonai fürdőorvosok gyógyitották a lábfájós legionistákat. Közvetett bizonyiték szól amellett, hogy *belső gyógyitásra is fogyaszthatták a gyógyvizet.* Igy például egy Santanderben talált ezüstcsészén látható metszeten az Istennő korsójából előgőzölgő gyógyvizét a Salus Umeritana-i gyógyforrásnak egy szolga beteg gazdájának nyujtja. Egy öszvérhuzta hordósfogat az ásványvizüzemek első — bizonnyal deficitmentes — tipusa. Római orvosok közül *Caelius Aurelius* ajánlotta bizonyos betegségek ellen az ivógyógymódot, mig *Plinius* — megelőzve sok mai kollégát — már a mértéktelen használatuk ellen ki is kelt.

A *középkor* évszázadait illetőleg kevés történeti adatunk van a budai ivókurákról. Amennyire előttünk áll *Anonymus,* a névtelen jegyző feljegyzése *Attila és Árpád* „felhévvizi" városáról, az árpádházi királyoknak, majd *Zsigmond* és *Mátyás* királyainknak fényes fürdőiről szóló leirások, úgyannyira kénytelenek vagyunk a török hódoltság idejére várni, mikor az első irodalmi nyom egy Budán járt jóhiszemü angliusnak, *Brown Edward*nak könyvében bukkan fel. *A törökök* nemcsak számos szép fürdőépületet emeltek, minthogy vallásuk parancsolta a fürdést, de beteg katonáikat is itt Budán gyógyitották. A még ma is fennmaradt Rudas, Király fürdőink török kupolás-oszlopos gőzfürdői hirdetik kelet felé, mint kiváló balneologiai és idegenforgalmi attrakciók, Budapest fürdőváros hajdani virágkorát. Éppen a Királyfürdőben — a törökök Tachteli, vagy Táblafürdőnek nevezték — látta Brown, amint egy mozlim a gyógyvizet itta is és egy a forrás alá tartott ezüstpénz — arannyá vált. (Kénsárgulás).

Már itt említhető meg, hogy adataink szerint *a Hungária forrás foglalata is török eredetü, Sokoli* pasa derviskolostorának helyén áll. De, mint a többi csorgónak hivott ivókut, a törökök kiüzése közben pusztító harcokban betemetődött s csak kétszáz év mulva, *Hegyei* Gyula 1881-ben megjelent prospektusában hallunk történetéről. Eszerint a mai Rudasfürdő (amit előbb Bürger-, majd a hajóhidról Bruck-Brückenbadnak hivtak) észak felé egy szállodácskával érintkezett, amely az Erzsébet hid épitéséig állott kb. a leendő hid tengelyében. Ennek, az első gőzhajókról „Propeller" nevet viselő kis hotelnek udvarán, a Gellérthegy lábához támasztott kőfal előtt állott *Hungaria* királynői szobra s előtte a Hungaria forrás csapja.

Az itteni ivókurázásnak azonban már ebben az időben régen nagy konkurrenciát jelentett a *császárfürdői* gyógyforrás ivókútja. Gyógyudvarával, sétányával, zenéjével és diétás éttermével már a szabadságharc előtt és után is ez tartotta a rekordot.

A kiegyezés uán nagy lendületet adott a budai ivókuráknak Zsigmondy mérnök 2 artézi furása, amelyek közül a *margitszigeti* forrás 1868-ban történt felfakadását maga Ferenc József király és Erzsébet királynő is megtekintette és a gyógyvizből, egykori rajz szerint, kóstolt is. Nyulakszigetén kezdett el furni, de a viztároló dolomitréteg itt már 1000 méterre lévén, csak *9 évi munka után sikerült felhozni Európa egyik legmagasabb hőfokú (73 fok C) vizét.* A városi tanács meg is vonta a furás költségeit, de Zsigmondy a kutató zseni szivósságával saját anyagi erejéből érte el célját. A régi omnibusz-állomásnál, a Délibáb utca végében állottak az első artézi kutak, ahová nagy zarándoklás indult naponta a gyogyvizért. Ma már az 1913-ban épült *Széchenyi* fürdő egyik pompás kupolacsarnokában isszák a gyógyvizet. Ebben az időben már nagy ivókultusz volt a Margitszigeten és a Lukácsfürdőben is, megjelentek az első szénsavval telített ásványvizek is: az Ilona, Kristály, és Palatinus.

Ivókúráink újkorát csak a háború végétől számithatjuk. A főváros vezetősége, látva a gyógyvizek ivókuráiban rejlő nagy gyógyitó és gazdasági energiaforrást, 1924-ben emelte a Hungária ivócsarnokát és teremtette meg a *Harmatviz* előállitására és szállitására az Ásványvizüzemet. Az Erzsébet hid budai hidfőjénél ma már több mint másfélmillió poháradagot használ el az ivókurázó közönség. Igaz, hogy ehhez hozzájárult a legujabban fúrt *Attila* (kénes) és *Juventus* (rádiumemanációs és szinrádiumsótartalmú) forráskutak feltárása és foglalása.

Ezek, valamint a margitszigeti és lukácsfürdői uj kutak és ivócsarnokok létesítése, a további tabáni furások, az uj Széchenyi fürdői 1000 méteres artézi furás, nemkülönben a tervezett sétányok, térzene és Gyógyforráskutató Intézet — amely a vizek biológiai gyógyhatását lesz hivatva tudományos eseigyüjtések kapcsán megállapitani — mindmegannyian a budapesti hőforrásokkal végzett ivókurák jövőjének egész gigantikus perspektiváját vetik előre! *(Folytatjuk.)*

Hogyan készült 70 év előtt a koronázásra a magyar nemzet

III.

1867-ben, minél inkább közeledett junius 8-a, a koronázás napja, egyre lázasabb ütemben folytak az előkészületek. A sokáig üldözött nemzeti szinek egyszerre mindenütt kivirágoztak. Amit eddig csak titokban volt szabad szeretni, egyre jobban kivánkozott a nyilvánosság elé.

— Ezekben a napokban került ki, Budán először, azután Pesten is az uj postaláda. Zöld színre festették piros szegéllyel és magyar cimert, magyar feliratot tettek a régi ládákon hivalgó kétfejű sas helyére. A levélhordók uj egyenruhát kaptak: piros-fehér-zöld zsinóros, atillát. Ugyanekkor uj formaruhát kaptak, az elnyomatás korában annyira meggyülölt finánccok is. Csákójukra magyar cimer került. A falvakban dobszóval hirdették ki a nagy változást, de már azért a finánc még nem lett valami népszerű. Kihirdették ugyanis, hogy a dohányra nézve marad minden, ahogy eddig volt, ezután sem ért el a gazda többet, mint az osztrákoktól.

Közben a fővárosban ácsok kopácsolták, mérték és terveztek. Készitették azokat az állványokat, számszerint 21-et, amelyekről a koronázási menetet végig lehet majd nézni. 8000 személy részére csináltak tribünt, meglehetősen borsos helyárakkal. Elsőrendű páholy 4 személyre 40 forint, valamirevaló ülőhely 6 forint és a legutolsókra 4 osztrák értékű forintért lehetett prenumerálni. Az első napon sokszorosan lefoglalták az összes helyeket.

Közben a király, bevégezvén a gödöllői vadászatokat, rövid időre visszautazott Bécsbe, de május 8-ára már ismét visszavárták Budára. Egyre szaporodtak a főúri jelentkezők, akik a koronázási menetben lóháton vesznek részt. 16-án voltak az első jelentkezések. Hire ment, hogy Károlyi Alajos gróf, a volt berlini követ és az Andrássy testvérek különösen pazar fényüzést készülnek kifejteni.

Elkészült Liszt örökbecsű remekműve: a Koronázási Mise, amelyből, úgy határoztak, már előzetesen jótékonycélra két nyilvános főpróbát tartanak és ezenkivül a plebániatemplomban is előadják. Három másik zeneszerző ezalatt lelkes ihlettel komponálta a zenét Szigligeti koronázási allegóriájához: Erkel, Huber Károly és Böhm Gusztáv.

A várbeli téren bámész kiváncsiak tömege nézte végig a koronázási paripa főpróbáját. Két katonazenekar teljes tüdővel fujta a rézhangszereket, hangos indulókat játszottak, harsogtak a nagydobok, a kiváncsiak torkaszakadtukból éljeneztek, kendőket lobogtattak, pisztolyokat sütöttek el, de mint az akkori szemfüles riporter megállapitotta: „a komoly állat meg sem mozdult, minélfogva idomitása befejezettnek tekinthető."

Későbbi közjogi harcok előszele fujdogált már ekkor is, hanem ezek a szelek még kedvezően fujtak az ujjászületett Magyarország felé. A Horvátországgal való unió egyik legnagyobb akadálya hárult el ezekben a napokban: Mazuranics horvát kancellár lemondott és példáját majdnem az összes horvát beamter követek utánozták, az unió pártja pedig, amely már ekkor is csak 13 szavazattal volt kisebbségben, Zágrábban, rohamosan növekedett. Fiume a következő magyar szövegű táviratban tudattá a pesti lapokkal a nemzeti feltámadás alkalmával rendezett ünnepségek sikerét:

„A királyi biztos nagyszámu nemzeti zászló elővitele mellett roppant fáklyás zenével tisztelteteti meg, melyben mintegy 8000 ember vett részt. Matkovics vezetése alatt küldöttség járult a királyi biztoshoz Fiuménak Magyarországhoz való mielőbbi bekebelezését kérve. A zenekar a néphimnuszt, a Rákóczit, a Deák indulót és a Szózatot játszotta. Lelkesen éltettük alkotmányos királyunkat, királynénkat, Magyarországot, a felelős magyar miniszteriumot és Fiumét. Ezerszeres dörgő éljeneinket és evviváinkat az éj csöndjében a szomszéd szigetek visszhangoztatták. A pesti országgyülésre küldendő követek ügyében a választási mozgalmak már élénken folynak, csak a meghivást várjuk."

ÖREGDIÓFA
Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA cigányzenekara muzsikál.
RÉGI BUDAI TRADICIÓK UJ MODERN VEZETÉS.
I. Pálya-u. 3
Telefon: 1—524—94. Telefon: 1—524—94.
ifj. Wagner Béla ü. v.
Reiber József vendéglős.

Luxus és ortopéd-cipőszalon XI., HORTHY MIKLÓS UT 70. TEL. HIVÓ: 2—581—42
a Triznya belvárosi cipőszalon volt modellőrje ifj. KISS JÁNOS

Nem odázható el tovább a Nemzetközi Vásár áthelyezése

A Szent-Imre város nagy problémái a megvalósulás előtt

Irta: **BECSEY ANTAL** m. kir. kormányfőtanácsos, törvényhatósági örökös bizottsági tag

A napisajtó és községi politikai napilapjaink is csaknem napról-napra hoznak szenzációs híreket a Szent Imre-város problémáiról. „*A folyó évben átadják a közforgalomnak a Horthy Miklós hidat*", „*Nép-strandfürdő a Lágymányoson*", ahol 1,650.000 P költséggel 40.000 négyszögölnyi területen 12.000 személy részére készül a Nádor-kert területén tömegek ellátására alkalmas fürdőintézmény; a szükséges langyos vizet a kelenföldi elektromos centrálé kondenzvízei szolgáltatnák. *A kelenföldi pályaudvar modernizálásával* kapcsolatban a Lenke-tér környékére terveznek személyforgalom céljait szolgáló megállóhelyet; az uj hid tengelyének folytatásában traszirozzák a hatalmas *Szent István-utat*, amely a Fehérvári-ut jelenlegi metszőpontján keresztezi a vasuti töltést; szó van a *délivasuttal* kapcsolatos egyéb vasutmegoldásokról is. Mindezeken felül elemi erővel tör magának utat a gondolat, hogy a Horthy Miklós hid budai hidfőjénél *a Városligetből immár kiszoruló nemzetközi vásár és a tervbe vett főiskolai stadion részére kell helyet adni*, mert szinte természetesnek tetszik, hogy itt a Duna, a vasut és közuti fővonalak csomópontjában, *a közgazdasági egyetemmé bővülő műegyetem tőszomszédságában* találjon otthont a nemzetközi vásár és a főiskolai stadion intézménye is. A főiskolai ifjúság céljait lenne hivatva szolgálni a vásár közigazgatási intézménye, párosulva a sport fejlesztését szolgáló stadion intézményével.

Ebbe a keretbe szervesen beleilleszthető a városligeti *közgazdasági múzeum* is, amelynek nagyértékű anyaga rendeltetésénél fogva is beletartozik abba a közgazdasági keretbe, amelyet a vásár itézménye képvisel.

Már 1930-ban érdemleges tárgyalás anyagát képezték ezek a problémák. Akkoriban *Bud János* volt kereskedelmi miniszter és *Kállay Miklós* a kereskedelmi államtitkár; *Ripka Ferenc dr.* pedig a székesfőváros főpolgármestere. Az ő tárgyalásuk eredménye volt az a megállapítás, hogy *a Nemzetközi Árumintavásár elhlyezése tovább el nem odázható; már 1926 eleje óta folytak tárgyalások*, amelyek végeredményben az egész vonalon a kiállítás céljaira kisajátított lágymányosi területet jelölték ki; utalva arra, hogy a Boráros-téri *Horthy Miklós hid felépitése, a vásárintézmény áttelepitése és fejlődése szempontjából korszakos jelentőségű lesz.* Akkor is csupán az volt az illetékes tényezők kifogása, hogy a lágymányosi terület akkori állapotában nem volt elég érett arra, hogy azonnal elfogadható legyen; és kb. 10 esztendőre becsültetett az az idő, amely a probléma végleges megérleléséhez szükséges.

Ma 1937-et irunk; tehát *elmult az az idő*, amely az 1926. évi megállapitások szerint még szükségesnek mutatkozott a probléma teljes megérleléséhez; megépült és forgalomképes lesz már a legközelebbi hónapokban a Horthy Miklós hid is, elérkezett tehát az ideje annak, hogy a régi előkészített tervek egymásután megvalósuljanak.

Hallottam az ellenvetést, hogy bár a gondolat alapjában véve okos és helyénvaló, ezidő szerint *még korai*, mert a szóbanforgó terület rendezése és az idevezető közlekedési eszközök kiépítése még évek munkáját igényli.

Annyi bizonyos, ha a feltöltéssel kapcsolatos előmunkálatok igy haladnak, úgy azok befejezése még évtizedeket is vehet igénybe. A probléma azonban más. Kérdem, lehetséges-e még csak gondolni is arra, hogy a főváros egyik legnagyobb alkotása: *a Horthy Miklós hid megnyitása után maradhat-e még továbbra is, esetleg évtizedekig elintézetlenül a környék rendezésének problémája*, amelynek szükségességét a kormányzat, a székesfőváros és az ipari érdekeltségek prominens képviselői már egy évtizeddel ezelőtt időszerűnek tartottak? Ami már 1926-ban időszerű volt, az ma, a hid megépítése után egyéb adottságok teljesedésével nem tehető vitássá.

Végül azt is hallottam, hogy az uj vásári terület *messze van* és kiesik a megszokott élet kereteiből. Ezekkel szemben rámutatok arra, hogy a belváros súlypontjából autóbuszon 2.3 km., villamoson 2.8 km. a távolság. Ugyanettől a központtól a városligeti kiállitás autóbuszon 4.5 km., villamoson 5 km-t tesz ki.

A Szent Imre-város intelligens társadalma nagy figyelemmel kiséri és érdeklődéssel várja az illetékes hatóságok és érdekeltségek további állásfoglalását.

Tisza Testvérek II., FŐ-UTCA 12. Tel.: 1—527—13
Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

Rentábilis-e a hegyvidéki autóbusz?

Irta: **Geiger Gyula dr.,**

a Virányos-Kútvölgyi Gazdasági és Kultúrális Egyesület főtitkára

A budai hegyvidék nagy és egyik legszebb részének, a Virányos-Kútvölgy vidékének, valamint a Svábhegy és Jánoshegy a kotta medencének a távoli villamos vonalon kívül, közlekedési eszköze nincsen. A lakósság fájó szivvel tekint a szembenfekvő gyönyörűen kiépült és jó közlekedésü Pasaréte, ahol a korszerű fejlődés a lehető legnagyobb méreteket öltötte. Ezzel szemben a hegyvidék fejlődése nem kismértékben közlekedési eszköz hiánya miatt — hisz lakói 15—20 percnyi gyaloglás után érik csak el a villamost, vagy a ritkán közlekedő autóbuszt, — csak lassan halad előre. Sok az üres és nehezen értékesithető telek.

A hegyvidéki autóbuszjárat érdekében a helyi egyesületek évek óta munkálkodnak, a megvalósulásnak azonban két akadálya is van: az egyik az autóbuszközlekedésre alkalmas út hiánya, a másik annak a veszélye, hogy a járat nem lenne rentábilis.

Az alkalmas út hiánya bénítja meg tulajdonképen azt az óhajt, hogy egy, a Kútvölgyi úton végighaladó és a Béla király útnál végződő, esetleg a svábhegyi forgalomba is belekapcsolódó autóbuszjárat szelje át a hegyvidéket. Azonban a Kutvölgyi út középső szakaszának kiépítéséig megvalósítható lenne egy másik megoldás, amely a *Kútvölgyi úton, majd ennek folytatásaképen a Szarvas Gábor úton bekapcsolódhatnék a budakeszi 22-es relációba.* Ez a bekapcsolódás emelné a járat jövedelmezőségét, az ezzel szemben megtett hosszabb út különbsége nem igényelne lényegesebb üzemi áldozatot. A menetidő néhány percnyi meghosszabbodásával az autóbusz uj közlekedési területen haladna keresztül, a lakósság igényeit legalább részben kielégítve.

A most ismertett átmeneti megoldás mondhatni egyetlen akadálya a Szarvas Gábor út, Zalai út és az úgynevezett Szarvas tér (a Szarvas útnak a Zugligeti útba való betorkolása) közötti részének keskeny volta. A hegyvidéki lakósság azonban reméli, hogy ezt az akadályt sikerül rövidesen elhárítani.

A második általános akadály az a feltevés, hogy megfelelő nagyszámú lakósság hiányában egy hegyvidéki autóbuszjárat deficites lenne.

Ez lehetséges. Azonban figyelembe kell venni azt is, hogy egy városrész rossz közlekedéssel, vagy közlekedés nélkül, nehezebben fejlődhetik, mint kedvező közlekedési viszonyok között. Végeredményben a közlekedés a fejlődés előmozdító eszköze és nem a fejlődés eredménye. A fejlődés a cél, a közlekedés az eszköz. Azt kell megállapitani, eljutott-e a hegyvidék — figyelembevéve a polgárok jogos igényeit és a jelenlegi pénzügyi helyzetet, — a fejlődés azon fokára, amely indokolttá teszi közlekedésének létesitését?

Ennek eldöntése a székesfőváros feladata, amelynek határozatát a közönség mindig a legnagyobb megnyugvással es bizalommal várhatja.

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü borainak kimérése I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

Tisztaság
Egészség
Egyszerüség
a modern vasbutor előnyei készitői:
HUTTER és SCHRANTZ RT.
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 63

25 éves a Községi Élelmiszerüzem

Az 1911. évben, 25 évvel ezelőtt hivta életre Budapest székesfőváros akkori törvényhatósági tanácsa a Községi Élelmiszerüzemet, hogy a főváros lakosságának minden eshetőségre álljon rendelkezésére olyan altruisztikus intézmény, amely a legfontosabb életszükséglet, az élelmiszer beszerzés terén útmutatásul szolgáljon az élelmiszerek megkövetelhető legjobb minőségére nézve és állandó ár-ellensúlyozó politikájával irányt szabjon az élelmiszerek mindenkori áralakulásának.

Valljuk meg, hogy kitűzött rendeltetésének a főváros ez intézménye teljes mértékben meg is felelt. Az elmult negyedszázad kiélezett gazdasági harcaiban — minden hangzatos reklám nélkül — kizárólag megbizható, minőségi cikkeinek olcsó áraival, egyedül célra vezető helyes üzletpolitikájának gyümölcseként, vevőköre és áruforgalma évről-évre emelkedő irányzatot mutat.

Állitjuk és bizonyitjuk, hogy a vádként oly sokszor elhangzott privilégiumok, kiváltságok, vagy bármily irányú a „hatósági üzemeknek kijáró' kedvezmények és könnyitések — csupán a fantázia szülemények. A Községi Élelmiszerüzem a magánvállalkozással teljesen azonos versenyfeltételekkel működik, Államma1 és várossal szemben ugyanúgy viseli a közterheket, mint a magánvállalkozás.

— Negyedszázados multjának, valamint mai prosperitásának minden sikere abban leli magyarázatát, hogy ipari és kereskedelmi tevékenységét sohasem tekintve öncélnak, működését kizárólag a főváros lakosságának szolgálatába állitva, igyekezett az amúgyis súlyos terhekkel küzdő fogyasztóközönség élelmezését mindenkor jobbá és olcsóbbá tenni. Az érdekképviseletek üzemellenes harcában, ez tulajdonképpen az érem második oldala és ismerjük el — számszerüleg súlyban a tekintélyesebb oldala.

Az Élelmiszerüzem Budapest székesfőváros lakosságáért van, teljes egészében a fogyasztóközönségé, ezért kivánatos további fejlődése, mert végre egy intézmény, amely öncéluság nélkül a fogyasztóközönség százezreinek érdekét szolgálja.

Budának egy régi szerelmesét kisérte a Farkasréten örök nyugalomra a rokonok és barátok tömege: mocsári Mocsáry Kálmán, 64 éves korában. A magyar parcellázási mozgalom megteremtője volt, jóval a világháború előtt juttatta családok sok százát otthonhoz, birtokhoz. Előkelő földbirtokos család sarja volt, a háborút mint huszárkapitány küzdötte végig. Leányai és széleskörű rokonsága gyászolják ezt a vérbeli magyar urat.

3 P-ért 40.000 pengőt nyerhet, ha résztvesz a 68. jótékonycélú államsorsjátékban. A sorsjegyek kaphatók az osztálysorsjegy főárusitóknál, dohánytőzsdékben, továbbá a pénz előzetes beküldése ellenében a Székesfővárosi M. kir. pénzügyigazgatóságnál (Budapest, V. Szalay ucca 10).

A Kisfaludy Szinház műsora. Május 7-től, péntektől, 13-ig, csütörtökig bezárólag az idei évad diadalmas sikerü operettje, Marika hádnagya kerül színre Viola Margit vendégjátékával. Főszereplők még: Elek Piri, Fáskerti Mária, Madaras Vilma, Galetta Ferenc, Károlyi István, Tamás Benő, Zelenay József, Sós Mihály.

BUDAI PÉKEK
RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON 1—532—79
Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek
Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA
STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48
WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Öröklakásába csak „Thermofix" etagefütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Adónaptár

Május 5: Az általános forgalmi adó havi 48-240 pengőig terjedő átalányára az első hatodrész lerovása bélyegekben, ha az adózó részére más lerovási mód előirva nincs.

Május 10: Az általános forgalmi adó havi 48-240 pengőig terjedő átalányára a második hatodrész lerovása bélyegekben, ha az adózó részére más lerovási mód előirva nincs.

Május 15: Az általános forgalmi adó havi 48-240 pengőig terjedő átalányának lerovása bélyegekben. A havi 240 pengőn felüli forgalmi adó áprilisi átalánya készpénzben befizetendő. A havonta készpénzben fizetők az április havi forgalmi adót készpénzben befizetik a bevallás benyujtásával egyidejüleg.

Ugyancsak e napig lehet kamatmentesen befizetni a második negyedévre esedékes összes közadókat s azok pótlékait.

Krisztinavárosi szállitási vállalat
ATTILA-U. 23. TEL.: 1-614-44
Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

Háztulajdonosok figyelmébe

16.330—1933. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján mindazok az ingatlántulajdonosok, akik bérbeadás utján hasznositják épületrészeiket, kötelesek május 20-ig a ker. alószámviteli osztályhoz uj vallomást adni, ha a novemberi bevallott házadóalapokkal szemben béremelkedés, vagy csökkenés állott elő.

A helyesbités jogcime fennforog akkor is, ha valamely az év elején üresen állott bérlettárgynak az időközben történt bérbeadásakor kikötött bérösszeggel szemben a május havi tényleges bér emelkedik, vagy csökken.

Nem kell bejelenteni az év április havában üresen állott bérlettárgyakat, valamint azokat a helyiségeket, amelyek nem bérbeadás utján hasznositttatnak, ideértve azt az esetet is, ha a házulajdonos valamely eddig bérbadott lakásba költözik.

E bejelentésről függetlenül, külön május 8-ig bejelentendők a laküresedés cimén adótörlésre jogosult lakrészek, mert egyébként május hóra az adótörlési kedvezményt az adóhatóság nem adja meg.

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

A pénzügyminiszter rendelete a rendkivüli ideiglenes házadómentességről

(Folytatás.)

6. Az épület az utcától számitva legfeljebb 14 méter mélységü lehet, a lépcsőház vagy liftház kivételével, amely a szomszédos telkektől legalább 3 méter távolságban a 14 méteres mélységet legfeljebb 3 méterrel tullépheti.

7. A 40 méternél nagyobb mélységü telek a 14 méter mélységen tul is beépithető ugy, hogy az összes beépitési terület a telek területének egyharmadát nem haladhatja meg.

8. Az épület mélységét korlátozó rendelkezés nem vonatkozik a III. (1 bek. b) pontja alatt felsorolt területeken emelendő családi házakra. Ezeken a területeken azonban, tekintet nélkül a telek nagyságára, annak csak egyharmadát szabad beépiteni.

9. Az épületet vizvezetékkel, csatornával és villanyvilágitással kell ellátni.

10. Olyan helyiség, amelynek padlószintje a környező talajszintől számitva 90 cm-nél mélyebben van, üzlet és műhely céljára fel nem használható.

11. Minden lakásban — kivéve a segédfelügyelői lakást — legyen előtér, éléskamra és az épitésügyi szabályrendeletben előirt nagyságú konyha, valamint vízöblítéses klozet. A garszonlakásokra vonatkozólag a következő 12. pont külön rendelkezik.

12. Garszonlakásnak a jelen rendelet szempontjából az a lakás tekintendő, amely — beleértve a hallt is — legfeljebb két lakószobából áll és amnlyben a kötelezően létesítendő előtéren és vízöblítéses klozeten kivül még csak fürdőszoba és három négyzetméter alapterületet meg nem haladó terjedelmü külön szellőztetéssel ellátott főzőfülke lehet.

13. A kétszobás és ennél nagyobb lakásokban legalább négy négyzetméter alapterületü fürdőszobát, a kétszoba-hallos lakásoknál nagyobb lakásokban pedig az épitésügyi szabályrendeletben előirt területü önálló cselédszobákat kell létesiteni.

14. A szobák — ideértve a hallt is — átlagos belső területe legalább 15 négyzetméter legyen.

15. A mellékhelyiségek világosak, vagy megfelelően megvilágithatók és kellően szellőztethetők legyenek.

16. A bérházakban minden 2 lakáshoz — ebből a szempontból két garszonlakást egy lakásnak számitva — legalább egy világos mosókonyha tartozzék, ruhaszáritásra pedig megfelelő és az összes lakások igényeinek a kielégitésére elegendő helyiségek álljanak rendelkezésre.

(Folytatjuk)

Eladó öröklakások

Páratlan öröklakásaink Káplár-uccai (huszonharmadik) társasházunkban központi s mégis csendes helyen, a Városmajor ősparkjánál épülnek. Központi fütés, melegviz. Versenyenkívüli épitkezés. Az anyagdrágulás ellenére tartjuk fix dömpingárainkat: 1, 2, 3 szoba-hallos 12.200, 15.300, 25.000 P. Prospektus: „Centrum" Házépitő-Vállalat, Horthy Miklós út 15. (Telefon: 2—693—01.)

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Uj kedvezmények a fürdőzők számára

A magyar fürdőhelyek és üdülőhelyek látogatói számára különféle uj kedvezmények megadását tervezik hivatalos helyeken. A tavalyi sulyos válság, amely a júniusi rossz időjárás és más fontos körülmények miatt állott elő, *soronkivüli* intézkedéseket tett szükségessé és kiderült, hogy a csakugyan értékes kedvezmények mennyire szaporitották a fürdőzők számát. A Balatonról ingyen utazhatott vissza, aki legalább 10 napot töltött ott. De *ez csak a mult évre* szóló kedvezmény volt. A MÁV nagyszámú más kedvezményt is adott, de ezeknél Ausztriában, Német-, vagy épp Olaszországban sokkal nagyobb mérsékléseket engedélyeztek úgy, hogy a rendes, most is érvényben levő kedvezmények nem érték el a remélt hatást. A Balatoni Intéző Bizottság minapi, említett ülésén több uj idea merült föl. Többi közt az, hogy az elő- és utószezónban *az eddiginél jóval nagyobb kedvezmények legyenek.* Igy, aki azelőtt 10 napi fürdőzés után kapott 50% engedményt, az idén már azt hat nap után megkapja.

Nálunk egészen uj kedvezmény lenne az, hogy ne csak fil'éres vonatokat indítsanak, hanem az utasokat összegyüjtve hason'ó *rendkivül olcsó menetdijjal vigyék el egy hétre, például a Hajdúföldről a Balatonra, Szegedről a Balatonra, de szükség lenne hasonló budai utázásokra is.* Az ilyen utasokat „háztól—házig" szállítanák átalányban, csekély összegért, úgy, hogy az utazás, a szoba, az ellátás ára benne volna az előre megszabott összegben. Tavaly júliusban és augusztusban a nagyobb kedvezmények következményeként kiderült, hogy a középosztálynak meglepően nagy része még soha nem volt a Balatonnál.

Megcsinálják a magyarországi, elsősorban balatoni vendéghelyek osztályozását is. Hogy melyik a tel'es, ¾, ½, vagy ¼ komfortos üdülőhely és gondos vizsgálat alapján a megfelelő árakat is közlik a hivatalos prospektusban.

Tisztviselők nyaralási kölcsönt fognak kapni. Körülbelül 200 pengőtől kezdve, havi 10 pengőnként törlesztendő kamatmentes fürdőzési kölcsönt.

A Horthy-körtéri cipőszalon **CIPŐI** elegánsak, megbizhatóak XI., HORTHY-KÖRTÉR 7. SZÁM.

„Cucina e ristoranti in Ungheris"

A Touring Club Italiano illusztrált lapja, amelyet dr. *Attilio Gerelli* szerkeszt Milanoban, kilenc oldalas illusztrált cikket közöl legutóbbi számában a magyarországi vendéglőkről és a magyar konyháról. A külföldön is hiressé vált budai vendéglők persze nem hiányozhatnak az érdekes cikkből. A fővárosiakon kivül a hortobágyi csárdaéletről is közöl képeket. Megmagyarázza az igazi gulyás, a pörkölt, a fatányéros, a rakott káposzta, a paprikáscsirke, a fogas, a mákosmetélt, a túrőscsusza, rétes, fánk matériáját és készitőmódját, aztán a magyar nemes italok természetét. Régen nem olvastunk ilyen alapos, magyartárgyú cikket; nem hiába magyarszármazású a szerző: Comendatore Ignazio *Balla*, az Itáliában élő jeles iró és műfordító. A *carne papricata, a pesca di Balaton, a celeberrimo Tokaj* és az *acuavite di Barack* nemsokára az olaszok között is olyan népszerű lesz, akár a scampi és chianti s a budai kiskocsmákba is olyan cédulákkal jönnek, amelyekre a korábban itt járt jó taljánok irták fel a nyelvtörő magyar ételneveket.

Ráfizet a főváros a fürdőkre

Kovácsházy Vilmos tanácsnok, mint megirtuk, kimerítő, értékes előterjesztést készített nemrég a főváros idegenforgalmának és fürdőinek fejlesztéséről, valamint a tabáni gyógyszálló épitéséről. A tanulmány kimutatta, hogy a budapesti fürdők rendkivül olcsóak — nemzetközi viszonylatban. Amellett annyi az árkedvezmény, hogy a főváros bizonyos fürdőknél anná! többet ráfizet minden egyes fürdőzőre, minél inkább emelkedik a forgalom. Fürdőinket ma még nagyrészt belföldiek használják és az árakat az ő szerényebb teherbíróképességükhöz ke'l szabni. Ezért á'talánosságban nem is emelik a fürdőárakat, különösen az egyszerűbb polgári fürdőkben, amilyen a Szent Imre-, Rudas-, Széchenyi-gyógyfürdők. Viszont a Szent Gellért-gyógyfürdőben, amely a kü'földieket leginkább vonzza, megokolt a jegyárak mérsékelt emelése egyes fürdőnemeknél. De itt sem fogják drágitani azoknak a gyógyfürdőknek és kezeléseknek árát, amelyeket a belfö'di közönség csak a Gellértben kaphat meg.

Külföldi különvonatok és utascsoportok

A cserevonatok rendszere, amelyről nemrég már irtunk, a gazdasági helyzet ismert akadályai mellett sem mutat visszaesést. Angliából például 1935-ben 8.231 személy érkezett hozzánk, 1936-ban pedig 12.140. A párisi kiállitás hatalmas vonzóereje természetesen az angol forgalmat is erősen befolyásolja, de az eddigi megállapodások szerint mégis *tizennégy különvonat szervezését biztositják Budapest számára 1937 junius—október hónapjai közt.* Ezeket a három legnagyobb utazási iroda szervezi s rajtuk kivül még több más iroda és intézmény folytat szivós akciókat, nem szólva az egyenkint érkezőkről.

Német- és Olaszország, Ausztria, Ho'landia és Svájc területén is folyik már a szervezés különvonatok és nagyobb utascsoportok idejövetele érdekében, úgy, hogy a legujabb értesülés szerint május közepétől kezdve 38 utascsoport, illetve különvonat érkezik Budapestre az idegenforgalmi szezónban.

Nagyszámú olasz érkezik Budapestre. Az olasz sajtó- és propagandaminisztérium turisztikai osztályának vezetősége hivatalosan felhivta az olasz lapok utazási irodáit, hogy magyarországi társasutazásokat rendezzenek a fontosabb idegenforgalmi események időpontjában. Magyarország ismertetése végett Budapestre érkeznek Commendatore Garatti (Lavoro Fascista), Benedetti (a sajtó- és propagandaminisztérium tagja), dr. Nino Guglielmi (Tribuna), Lido Caiani (Popolo d'Italia), Sig. Biadene (az Illustrazione Italiana főszerkesztője, Arnoldo Fraccaroli (Corriera della Sera) és Franco Dionisi Vellani (Giornale d'Italia).

Rotarysták jönnek júniusban Budapestre. A Nemzetközi Rotary Club június 6—11 közt tartja 28-ik kongresszusát Nizzában. Mindenfelől összesereglenek a rotarysták. Maga Északamerika 4000 főnyi utast küld. Az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal a Magyar Rotary Clubbal együtt mindent elkövet, hogy a kongresszus után minél több rotarysta jöjjön Magyarországra.

HOLOCHER féle SANGHAY BAR
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 60.
Naponta TÁNC műsorral
REGGELIG NYITVA
Vasár- és ünnepnap 5—8-ig ÖTÓRAITEA
Bel- és külföldi, valamint kinai italok
Asztalrendelés .: 2—599—91.

Előkelő osztrák tanügyi férfiak egy budai polgári iskolában. A napokban Budapesten járt 500 osztrák tanuló vezetői, dr. Brommer Alajos, dr. Starnbacher Ottó udvari tanácsosok és Cech Ferenc min. titkár iskolalátogatásaik alkalmával a polgári iskolák közül a II. Baithyány-uccai polgári leányiskolát látogatták meg. Patalky Ferenc dr. igazgató fogadta az előkelő vendégeket s vezette őket végig Buda legrégibb középfokú leányiskolájában. A vendégek megszemlélték az iskola híres tanári könyvtárát, gazdasági kertjét, bélyeggyüjteményét, meglátogattak egy természetrajz, egy ének, egy rajz és egy háztartástan órát, az iskola konyháját, hol a kisleányok főztjét is megkóstolták. Látogatásuk után azt mondták hivatalos kísérőjüknek, Tas József szakfelügyelőnek, hogy valóságos élmény volt részükre a budai polgári iskolában eltöltött idő.

Vadpark a hegyvidéken. A Pasaréti feletti hegyoldalon az Endrődi Sándor és Balogh Ádám utcák között vadpark létesitését határozta el Szendy Károly polgármester. Az uj park tervét Kempelen Ágoston tanácsnok, a városrendezési ügyosztály vezetője már elkészitette és rövidesen már szép, idegenforgalmi szempontból is jelentős uj parkkal lesz gazdagabb a Hegyvidék, amelynek fejlesztése érdekében dr. Révész Károly és Merényi Andorné, a Kissvábhegyi Egyesület titkárnője buzgólkodnak fáradhatatlanul.

Átrendezik a Lukácskertet. Buda egyik legnépszerűbb sétánya, amelynek egészséges, tiszta, jó levegője gyakran csalogatja át a pestieket is, most csaknem egészen uj köntösbe öltözik. Átrendezik a sétányokat, virágágyakkal tüzdelik be a kertet, a szálloda középcsarnoka előtt pedig vizesés lesz. Ennek az átrendezésnek több hatalmas, gyönyörü fa is áldozatul esett, azonban a fővárosi kertészet müvészi érzéke és hozzáértése feledtetni tudja ezeket a régi fákat és gondja lesz rá, hogy a Lukácskert Buda legelőkelőbb és legszebb, teljesen portalan sétahelyei között foglaljon helyet.

BELLEVUE-ben
UJ VEZETÉS HIRNEVES SZAKÁCS
KITÜNŐ ITALOK, MÉRSÉKELT ÁRAK
SETÉT GYÖRGY ZENEKARA
TÁNC

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata
A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint HAJRÁ TROJKA női balalajka zenekar!
DERHŐI DIRNER LAJOS ÉNEKEL ÉS MUZSIKÁL az „ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.
GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN Rácz Zsiga muzsikál
DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN Szánthó—Máhner szalonzenekar
ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM II., KELETI KÁROLY-UTCA 9. MINDEN ESTE TÁNC

A VÁRKERT KIOSZKBAN minden délután katonazene
BALÁZS VENDÉGLŐ Hüvösvölgyi villamos végállomás Gyönyörü kert — ételkülönlegességek
POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERMASZA I., Krisztina-körut 8—10.
OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ ÜRI KONYH XI., HORTHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4—590—93 (Bejárat Irinyi János utcai oldalon)
105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83
Régi Buda-Kávéház II., FŐ-UTCA 79 SZÁM Reggeli és uzsonnakávéja minden igényt kielégit

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. CSERY GYULA szűcsmesternél főh. udvari szállitó I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

Homokszem

Homokszem vagyok a szennyes föld porában,
Valaha a büszke sziklának a része,
Fenn ragyogtam én az arany napsugárban,
És testvérem volt az óriáshegy bérce.

Mélyen lenn a földön laktak az emberek,
S félve nézték, hogy mily elérhetetlen vagyok,
Csodálták ormaim, hótól mint fénylenek,
S pihennek vállamon napba néző sasok.

Most a földön fekszem. Sötét, vad viharok
Lesodortak engem, le a föld porába.
Senkise tudja már, hogy most is az vagyok,
Aki fönn ragyogott fénylő napsugárba!

De tudom, hogy mégis meglátnak majd engem,
Hogyha zúzott testem a földből kilátszik,
S megcsillanok megint, mint a kis gyémántszem,
Mikor a napsugár majd énvelem játszik.

UDVARHELYI KAPCZA IMRE.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18, T.: 1-520-42
Mindenért házhoz küld.

A Buda-Alsóváros-Sósfürdő környéke Egyesület (AVE) május 6-án este 7 órakor tartja 10-ik évi — jubiláris — közgyűlését, a XI. Albert ucca 3. szám alatti Avar vendéglőben. Az érdekes tárgysorozatú közgyűlésre, illetve az ezt követő társasvacsorára minden érdeklődőt szívesen lát az elnökség. (Vacsora ára 1 P 30 fill.) Kedvező idő esetén úgy a közgyűlést, mint a vacsorát a kerthelyiségben tartják.

Sárossi Kapeller Oszkár halála. Megállott a kakukóra, ott az Attila-körúti „Kakuk" vendéglőben, mert ez a kedves tabáni hely, ahol a walesi herceg is megfordult, elvesztette gazdáját. Hosszas, kínos betegség után meghalt Sárossi Kapeller Oszkár, szkv. Hannover-huszárkapitány, volt kereskedelemügyi államtitkár, a „Kakuk" tulajdonosa. Fiatalon, 54 éves korában ragadta el a halál ezt a kedves, bájos, délceg huszártisztet, a fővárosi, főleg azonban budai előkelő társaság kedvencét. Ismert alakját, mosolygós, kedves modorát nem látjuk többé. Az utolsó grand seigneur-vendéglős költözött vele a sírba. Előkelő rokonság gyászolja, köztük a báró Fiath, gróf Nyáry, nedeczei Nedeczky, Sárossi Kapeller, Corzan-Avendano, csikszentimrei László, bukoványi Vallenszky, Árkay, felsősajói Sebők stb. családok.

Előadás a gyógyfürdőkről és gyógyvizekről. A gyógyfürdők és gyógyvizekről tartott előadási dr. Hidassy Dezső egyet. tanársegéd Szentimre Alsóváros nagyszámban megjelent közönsége részére a mult hét szerdáján, Buda Alsóváros-Sósfürdő környéke Egyesület (AVE) rendezésében. Az előadó főleg Buda gyógyfürdőit és gyógyforrásait ismertette, majd külön kitért Szentimreváros gyógyvizeire és részletezte azok összetételét és gyógyhatásait, illetve a gyógyhatás okait. Előadásában összehasonlította Buda vizeit a külföld híres — bár gyöngébb gyógyvizeivel. Az érdekes előadást, amelyet a közönség nagy figyelemmel hallgatott, Becsey Antal elnök köszönte meg, majd beszédében kitért a forráskutatások történetére és eredményeire. A Becseynél már megszokott szakszerű és tanulságos előadás után Saly Árpád szólalt fel s Becseyt, mint mindenhez értő tudós mérnököt köszöntötte. Még Duday Alajos XI. ker. előljáró beszélt — összefoglalva az előadó tanársegéd előadásának lényegét, s a Juventus forrás hatására célozva, magát „50 éven felüli ifjúnak" mondotta. Az előadást az egyesület élénk választmányi ülése előzte meg.

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM megnyílt BUDAKESZI-UT 10. (Villamos és autobusz megállo
WEEKEND, ARANGAMENT. — Telefon: 16—40—75.

Május 29-én nyilik meg a Várban az ujjárendezett Hadimuzeum

A magyar királyi Hadimúzeum megnyitását Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter május 29-ében állapította meg. Ezzel a rendkívül értékes és gazdag múzeummal igen sokat fog nyerni Buda, mert kétségtelen, hogy ez a múzeum nemcsak a budapestieket és a vidékieket, hanem a külföldieket is erősen fogja vonzani. A megnyitást megelőzően, május 2-án a volt 82-es székely gyalogezred és a volt 32-es vadászszázlóalj bajtársi köre koszoruzta meg az első emeleti folyósón elhelyezett világháborús hősi emléktáblákat. Ezek az emléktáblák az elcsatolt területek volt csapattesteinek az emléktáblái, amelyeknek a Csonkaország területén nincs utódjuk.

A Hadimúzeum meglehetős viszontagságokon ment keresztül, amíg mai, európai viszonylatban is elsőrangu kialakulásához jutott. 1918-ban még az országos levéltár épületében volt, ahonnan 1921-ben Pestre, a Mária Terézia laktanyába költözik át.

A Budai Napló és a Hollós Mátyás Társaság hatalmas mozgalmat indítottak, hogy a múzeumot visszahozzák a Várba. Balogh Pál, a kíváló publicista és hadtörténész a Hollós Mátyás Társaság ülésén adta be írásbeli indítványát, hogy a megfelelő hajlék nélkül szükölködő Hadtörténeti Levéltárat és Múzeumot véglegesen Budán helyezzék el. Javaslatát azzal okolta meg, hogy Budát hadtörténeti múltja, ma is meglévő hadiemlékei, egész történeti levegője egyenesen arra rendelték, hogy a magyar nemzet e legujabb történettudományi szervének, a Hadimúzeumnak, — amely Hollós Mátyás hadvezér dicsőségét is hirdeti — Hollós Mátyás király székhelyén méltó hajlékot találjon.

Ettől kezdve a Hollós Mátyás Társaság és a Budai Napló karöltve és együttesen állottak a mozgalom élén, amely végre is teljes eredményre vezetett. 1929-ben Csáky Károly gróf, akkori honvédelmi miniszter intézkedésére a múzeum visszakerült Budára, a Ferdinánd kaszárnyába. Ezt a kaszárnyát, amelyet a közönség Nándor kaszárnyának nevez, 1842—44 között építtette V. Ferdinánd, akitől nevét kapta. Alkalmasabb helyen és alkalmasabb épületben nem is helyezhették volna el a muzeumot. Olyan terület ez, amelyet nemcsak Európa valamennyi nemzetének, vére áztatott, hanem még ázsiai népek vére is hullott itt, ahol az 1686. évi nagy ostrom is lezajlott. Maga az épület is átesett a tűzkeresztségen a 48-i szabadságharc idején, amikor több ágyúgolyó érte.

Ebben a történeti emlékekben gazdag épületben, amely televan történeti hangulattal és levegővel, bizonyára sok látogatója lesz a magyar királyi Hadimúzeumnak, amelynek közeledő megnyitó ünnepe nemcsak a múzeumé és a fővárosé, hanem egyúttal a magyar nemzeté és az egész világkultúráé.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24

A Budai Katolikus Kör 5. sz. Szt. Imre Szívtestőrgárdája a Kör dísztermében (II. Fő ucca 83.) jótékonycélú Vidám Tavaszi Estet rendezett vasárnap este. A műsorból kiemelkedtek a magasszínvonalú zeneszámok, amelyeknek legnagyobb részét a Szent Imre zenekar adta elő sikerrel. Berényi Rózsi magyar nótái és az előadott bohózat is hozzájárult, hogy kitünő hangulatban kezdődjön az éjjel 1 óráig tartó tánc.

Flaxmayer József — Szebeny József. Dr. Flaxmayer József főjegyző, a polgármesteri hivatal vezetője belügyminiszteri engedéllyel Szebenyre magyarosította a nevét.

A „Szt. Gellért" XI. ker. PLE évi rendes közgyűlését április 8-án este 6 órakor tartja a XI. ker. Előljáróság dísztermében, melyre az érdeklődőket szívesen látja az elnökség. A közgyűlést követően Szigethy Lajos „A sport, mint nemzeti cél" címen tart előadást.

A Hadimúzeum felkérése. A m. kir. Hadimúzeum igazgatósága felkéri önkéntes munkatársait, hogy az 1923 óta kiadott és érvényben levő igazolványaikat május 15-ig szolgáltassák be. Ezeket az igazolványokat az intézet május 29-i megnyitásával kapcsolatban megújítják, illetőleg e nappal a régi igazolványok érvényüket vesztik.

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAKÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

Ki mit szeret azt kap:

A cigarettázó 20-as dobozkában külön BNV töltésű
EXTRA cigarettát. Ára változatlanul 1 pengő
NIKOTEX-EXTRA 1 pengő 20 fillér

A szivar barátja 5-ös csomagolásban
KIS REGALIA MEDIÁT Ára 1 pengő

A pipa híve 50 gr-os csomagban angolos aromájú
CLUB pipadohányt Ára 1 pengő 70 fillér

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek Hoffmann Ferenc sütőmester, II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II Olasz fasor 25.

100 százalék

Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik.

BŐRÖND, BŐRDSZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

JAVIT! ALAKIT! bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19. Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

KÁVÉ, TEA

„COLOMBO" tea, kávé és cukorkaszaküzlet I., Attila-utca 77—79. Telefon: 1-607-55, Naponta friss pörköltkávé

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szeiffertel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben. Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA I., Krisztina-körut 75. szám.

A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A BUDAI CUKRÁSZDA II., MARGIT-KÖRUT 46.

Auguszt cukrászdában minden délután szalonzene

HAUER cukrász-sütemények NORRY cukrászati és bonbonlerakatban II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme I., ATTILA-UTCA 21.

MARCIS CUKRÁSZ uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

TOMAI LAJOS cukrászdája II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4. Sütőmények egész Budán közismertek

Hauer-sütemények Budán csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

A Gázmüvek uj berendezésekkel gazdagitják a háztartásokat

A Nemzetközi Vásáron a székesfőváros üzemei rendkívül tetszetős pavillonokkal szerepelnek. *Messziről feltünik a Gázművek pavillonja,* melynek belsejében a jól ismert háztartási gázkészülékeken kívül néhány ujdonságot láthatunk.

Elsősorban a *gázhűtőszekrényt* kell megemlítenünk, melynek forgalomba hozását a Gázművek a nyári idényben fogja megkezdeni. Valóban csodálatos készülék, egy *apró kis gázláng hőenergiája, szemünk láttára termeli a hideget és jeget.* Azt hisszük, hogy sokezer háziasszony álma valósul meg a gázhűtőszekrénnyel.

A Nemzetközi Vásáron a Gázművek egy uj akciójának, a gázmosóüstöknek forgalombahozását is megkezdi. A technikailag tökéletes készülék olyan nagyfokú melegkihasználással dolgozik, hogy *csekély üzemköltsége* meglepetés lesz minden háziasszony számára. De az uj akció keretében a háztulajdonosok is meglepetésben részesülnek, mert úgyszólván *minden befektetés nélkül juthatnak* a gázmosóberendezés birtokába.

A gázgyártás legfontosabb melléktermékének, a koksz tekintetében is, hozott ujitást a vásár. A bemutatott *koksztüzelésü cserépkályha* nemcsak szerkezeténél fogva ujdonság a kályhapiacon, hanem azzal is, hogy *üzemköltsége lényegesen kisebb a fatüzelésnél* és igy arra hivatott, hogy a fabehozatal csökkenése révén külkereskedelmi mérlegünket is javítsa.

Ritka alkalom, hogy egy évben ennyi mindenféle uj készülék és berendezés egyszerre kerüljön forgalomba, amelyek egytől-egyig a székesfőváros közönségének kényelmét szolgálják.

NEM KÉSIK EL, ha a SZÁLE-nál veszi vagy javittatja óráját. I Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény

Az Elektromos Müvek a Nemzetközi Vásáron

az idén is méltán felkelti mind a nagyközönség, mind a szakkörök figyelmét. A kiállítás ipari részében bemutatják a villamos ívfényhegesztést, ponthegesztést, továbbá a munkagépeknek külön villanymotorral való célszerű meghajtási módját és a munkagépeknek, munkahelyeknek helyes megvilágítási módját. Egyik fülkében a nagyközönség előtt szerelik össze a különböző villamos háztartási készülékeket, amiből nyilván látható: milyen egyszerű és megbízható szerkezetek e készülékek. Szines fényhatástól gazdag kirakat, majd a szép villamos cukrászműhely egészíti ki a kiállítást. Az általános benyomást az előtérnek igen kellemes hatást keltő, nagyszabású szines világítása fokozza oly mértékig, hogy az Elektromos Műveknek ez a kiállítása méltó folytatása az eddigi kiállításainak, amelyek szinte hagyományosan mindenkor a Nemzetközi Vásár egyik legszebb és leghatásosabb látnivalói voltak.

SPORT

A III. ker. TVE. április 3-án tartotta közgyűlését az egylet 50 éves jubileuma alkalmával, amelyen Gáldy Béla igazgató, elnök vezetésével megtárgyalták Federit Herman főtitkár beszámolóját és előterjesztéseit. A jubileummal kapcsolatban megalakult az egylet céllövő szakosztálya, Maletz József vezetésével. A szakosztály azonnal megkezdte működését és a tervek megvalósítását. Az egylet hivatalos lapjaként a Budai Naplót jelölték meg.

START SPORTHÁZ Bleyer Testvérek II., Fő-utca 27. sz. Teljes burozás P 3·20

Budai 11—Kispest 2:2 (0:1). A Ferencváros-Ujpest derbi előtt, nagy közönség élénk figyelme közepette játszottak a fekete-fehérek a kiesésre álló kispesti csapattal. Az ellenfélnek nagyon kellett a pont, hiszen létkérdés volt ez számukra, s igy fogcsikorgatva küzdöttek. Már 2:0-ra vezetett a Kispest, mikor a Budai finisbe kezdett és sikerült a már elveszettnek látszó mérkőzés egyik pontját megmenteni. A szebb, kulturálabb futballt, kétségkívül a budaiak játszották, viszont a szorongatott helyzet természetesen az ellenfélből váltott ki nagyobb energiakifejtést: innét az eredmény. Áldozócsütörtökön újra nagy eseménye van a Budainak: az MTK pályán a Hungáriával játszik bajnoki mérkőzést, míg előtte a Ferencváros játszik a III. Kerülettel bajnokit.

Budai gyógyszertárak

éjjeli ügyelete 1937. május 1—15-ig:

I. Krisztina tér 9. Segítő Mária;
I. Böszörményi út 34, Isten Szeme;
I. Alkotás ucca 34, Alkotás;
I. Csaba ucca 7, Csaba Vezér;
II. Zsigmond ucca 16, Pálffy;
II. Széna tér 1, Szent János;
III. Polgár tér 7, Magyar Korona;
III. Vörösvári út 60. Szent Kereszt;
III. Lajos ucca 28, Arany Oroszlán;
XI. Szent Gellért tér 1. Szent Kereszt;
XI. Fehérvári út 21/b. Három király.

Állandó éjjeli ügyeletes gyógyszertárak

I. Tárnok ucca 22, Városi;
I. Hidegkúti út 2, Szép Ilona;
I. Br. Eötvös út 4, Mátyás király;
II. Zárda ucca 34, Szent Alajos;
III. Szentendrei út, Aquincum;
XI. Fehérvári út 82. Lisieui Szt. Teréz,

KÖZGAZDASÁG

Ujra üzembe helyezik a Szolnoki papirgyárat

Az elmult hetekben mármár úgylátszott, hogy sikerül a papírkartellnek az egyik kartellenkívüli papírgyárat egészen megszüntetnie. Különböző közgazdasági lapokban egymásután jelentek meg a vállalat kényszeregyezségével foglalkozó közlemények és a Szolnoki Papírgyárat közgazdasági körökben már egészen elparentálták. Azonban kartel tervez, részvényesek végeznek: a gyár nem hogy megszünt volna, hanem a közeljövőben teljes üzemmel megkezdi a munkát.

A vállalat megszünésével kapcsolatban szárnyra kelt hirekkel szemben a következő dolgok történtek:

a Szolnoki Papírgyárat nyolc hónappal ezelőtt alapították és helyezték üzembe. Próbamunkát folytattak, kisérleteztek, ami tekintélyes költséget okozott, azonban távolról sem annyit, hogy fizetésképtelen legyen. Az egyetlen hiba az volt, hogy kevés volt a forgótőke és ebből lett a zavar. Azonban közben *Kuntner* Róbert egyetemi tanár, hites könyvszakértő elkészült jelentésével, amiből úgy a részvényesek, mint a hitelezők meggyőződtek arról, hogy a *Szolnoki Papírgyár státusa teljes fedezetet nyujt követeléseikre.*

A könyvszakértő jelentéséből megtudjuk még azt is, hogy a vállalat forgótőkéje majdnem teljes egészében le van kötve a hitelezőknek és *a megakadást az elégtelen forgótőke okozta.* Dr. *Vajda* Ödön müegyetemi tanár felülvizsgálta a vállalat üzemi kalkulációit is és megállapította, hogy évi 190.000 pengős amortizációs költség leírása mellett, az üzem teljes kapacitását kihasználva, *110.000 pengős nyereséget lehet kalkulálni.*

Értesülésünk szerint úgy a nagyrészvényesek, mint a hitelezők ezekből a jelentésekből meggyőződtek arról, hogy *a vállalat rentábilis és önhibáján kívül került ebbe a helyzetbe.* 200.000 pengőt bocsátottak a vállalat rendelkezésére, melynek igazgatósága elhatározta, hogy most már *egészen rövid időn belül teljes üzemmel megkezdi a termelést.*

—

Szendy Károly polgármester a Községi Takarékpénztár elnöke. A Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Részvénytársaság a mult héten tartotta meg 1936. üzletévi rendes közgyűlését, amely egyhangulag elfogadta az igazgatóság összes javaslatait. A napirend során Lamotte Károly dr. alpolgármester, mint a részvénytöbbségnek Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése részéről kiküldött megbízottja, meleg elismerő szavakkal emlékezett meg Liptay Lajos dr. vezérigazgató érdemeiről, biztosítva őt a székesfőváros mindenre kiterjedő támogatásáról. A közgyűlés ezután a választásokat ejtette meg és a megüresedett igazgatósági tagsági helyre Szendy Károly polgármestert választotta meg, akit az igazgatóság a közgyűlést követő ülésén elnökévé választott.

A Magyar Vasutforgalmi rt. igazgatósága Beöthy László elnöklete alatt tartott ülésén megállapította a vállalat 1936. évi mérlegét, amely 1,144.893.89 P nyereséget mutat ki és ebből a tartalékalapot 429.870.59 pengővel dotálja. A vállalat részvényenként 5 százalékot, azaz 1 P 50 fillért fizet.

Leimdörfer Ferenc az Ingatlanbank ügyvezető igazgatója. Halom Dezső halála óta a Magyar Általános Ingatlanbank ügyvezető igazgatói állását dr. Szende Péter Pál töltötte be. Szende Péter Pál távozása után Leimdörfer Ferenc igazgatót bízták meg a bank ügyvezetésével.

A Budakalászi Textilművek, Klinger Henrik rt. A vállalat tiszta nyeresége a 2 millió pengő részvénytőke után 174.061 pengő volt, az előző évi 141.258 pengővel szemben. A vállalat részvénytőkéje ilyenformán csaknem 9 százalékkal kamatozott, ami igen kedvező jövedelmezőségnek felel meg.

Az Első Magyar Általános Biztosító közgyűlése. A vállalat április 24-én tartotta rendes évi közgyűlését, amely az 1936. évi nyereséget 388.742.98 pengőben, az osztalékot pedig 15 pengőben állapította meg.

68. M. kir. Államsorsjáték

Főnyeremény

40.000 ar. pengő

17.000 nyeremény 250.000 ar. P értékben.

Nyeremények:

20.000 ar. P — 4-szer 2500 ar. P
10.000 ar. P — 6-szor 2000 ar. P
2-szer 5000 ar. P — 10-szer 1000 ar. P

és még számos nagyobb és kisebb nyeremény, melyeket mind készpénzben fizetnek ki

Huzás junius hó 4-én

Sorsjegyárak:

Egész ar. P 3.— Fél ar. P 1.50

Kapható az osztálysorsjegy főárusitóknál, valamint dohánytőzsdékben. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesít a Székesfővárosi m. kir. Pénzügyigazgatóság, Budapest, V., Szalay-utca 10. szám.

Szent Gellért-pezsgőfürdő

GYÓGYFÜRDŐ — VIZGYÓGYINTÉZET

Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

Ingatlanforgalom

I. kerületben:

Bornemissza Gáborról Modern Kávéház rt. és birtoktársára (I., Bán-utca 6—8. sz.), 7823. hrsz., 95.000 pengőért.

Lázár Lipótról Németh Gézánéra (I., Ormódi-utca), 8592/4 hrsz., 13.144.50 pengőért.

Komfort Építő rt.-ről illetősége Förster Nándornéra 7785/5/9—a/19. hrsz., 19.000 pengőért.

Vadász Ernőnéről Schacherer Frigyesre (I., Istenhegyi-ut 85 sz.), 9773. hrsz, 19.000 pengőért.

Baumann Józsefnéről ½ része özv. Aczél Alfrédnéra (I. Bécsikapu-tér 1. sz.), 6561/1. hrsz., 27.000 pengőért.

Kasza Bálint és nejéről dr. Jánky Károlyra (I., Nógrádi-utca 18 sz.), 9721 hrsz., 20.500 pengőért.

II. kerületben:

Cservenkai Károly és nejéről dr. Moór Oszkárra (II., Ákos-utca 7 sz.), 12.287 hrsz., 28.670 pengőért.

báró Hatvany Lajosnéról Szurday Róbertra (II., Vitéz-utca 1 sz.), 14464/1 hrsz., 75000 pengőért.

III. kerületben:

Özv. Raab Istvánnéről 2/3 része Lente Lajosnéra (III. ker. Kiskorona ucca 74 szám, III., Kaszás, III., Üromhegy. III, Aranyhegyi-út 31 sz.), 17738, 19611/1—2, 19612/1—2, 19818, 19820, 19821/1—2, 20635, 20646, 221922, 21923, 21926, 21927, 22473, 22679, 22680, 22895 hrsz. öröklés.

Köteles Istvánnéről ½ része Ribiánszky József és nejére (III., Fehéregyházi-út), 18770/13 hrsz., 6000 pengőért.

Lovas Sámuel és nejéről ½ része Katalenki Mihály és nejére (III., Búza-utca 22 sz.), 19017 hrsz., 2700 pengőért

Károlyi Józsefnéről Károlyi Amália Máriára (III., Szemlőhegy), 15163/1 3 hrsz. ajándék.

Dervarits István és birtoktársáról Ziegler János és nejére (III., Raktár-utca 52 sz.), 18699 hrsz., 16000 pengőért.

Billegi Ágota és birtoktársairól ½ része Czinka László és nejére (III., Táborhegy), 16692 hrsz., 5000 pengőért.

XI. kerület:

Münich Aladárnéról Kolosi Lajosra 2777 hrsz., 9320 pengőért.

Erős Istvánról Budapest székesfőváros közönségére Kőérberek 370/4 hrsz., kisajátítás.

Magyar Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete nyugdíjpénztáráról Stringer Antalra (XI., Budaörsi-út), 2780/13 hrsz., 10886 pengőért.

Frank János és Józsefről ¼ rész Budapesti Helyiérdekű Vasutakra (Kőérberek), 546/7 hrsz., kisajátítás.

Krammer Ignácnéról Raksányi Károly és nejére (Sasad), 2382/31 hrsz., 5000 pengőért.

Alapy Béla és nejéről dr. Süpök Istvánnéra (Mihály-utca 4/b), 5241 hrsz., 60.000 pengőért.

Zvikli Andrásról Irján Béla és társaira (Sasadi-út), 2323/5 hrsz., 9250 pengőért.

Menczer Arnold és társairól Németh Rezső és társaira (Torbágyi-út), 8830/33 hrsz., 9800 pengőért.

Kurucz Albert és társairól Koczur Lajosnéra (Fehérvári-út), 3834 hrsz., 6100 pengőért.

Halász Andrásról Fleischer Árpádra 4390/2 hrsz., 12.000 pengőért.

Schuller Jánosról Budapest székesfőváros közönségére (Kőérbereki-út), 397/2 hrsz., 11.000 pengőért.

Elsőrendű munkát jutányos áron készit

VÁLI GÁBOR

Első budai cimtáblafestészete

II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

Az épülő Buda

A polgármester a III. ügyosztály javaslatára a következő építési engedélyeket adta ki:

I, Varázs u. 3. Egyemeletes családi házra Demény Károlynak, Napos út 3. (Tervező: Fabinyi Emil, I, Kútvölgyi út 61.)

II. Zárda u. 56, Földszintes házra, Benedek Sándornak, V. Nádor u. 38, (Tervező: Guttmann Gyula, I. Maros u. 23.)

III. Szépvölgyi út 165. Egyemeletes lakóházra Reinisch Tivadarnénak, Ajtósi Dürer sor . (Tervező: Wohl József u. o.) ó

III. Vérhalom u. 5. Egyemeletes lakóházra Fuchs Györgynének, II. Nyul u. 3, (Tervező: Kozma Lajos, Bertalan u. 2.)

XI. Kond vezér u. Földszintes házra Fövenyi Pál és nejének, Lenke út 44. (Tervező: Borocz Isiván, XI. Sasadi u. 13.)

— XI. Törcsvár u. 5. Földszintes házra Szöllösi Albert és nejének u. o. (Tervező: Damka Endre, I. Hóvirág u. 14.)

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában

II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár **Kristály-vizet**

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET
ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f.
SINGYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be I., KRISZTINA-KÖRUT 145. — TELEFON: 1—577—99.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban. KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL- és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT
ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST
I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 1-614-80

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS LENGYEL
I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek, *Ha pontos órát akar,* forduljon bizalommal
RÁCZ MIKLÓS
I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—557—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet **Sebesfi József**
I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon. Telefon: 1—666—36

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-98.
Porcellán és edényáruk

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzletet
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I,. Döbrentei- tér 1. szám,

a Margit-köruton

FALK MÓR FESTÉKÜZLET — Festék, háztartási cikkek II., Margit-krt 9. T. 1-571-76

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

A közismert NAGY és EICHER gyártmányok
Budán kizárólag II., MARGIT-KÖRUT 38b. SZÁM.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut 13. XI., Horthy M. ut 18., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ — II. MARGIT-KRT 56. (az udvarban)
Tel: 1-541-45.

a Vizivárosban

140 ÉVE ÓRAT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-48.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA — II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11

az Olasz-fasor és környékén

Füszeri csemegét **GANCS-161**
II., PETEK-U. 33—35.

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete
Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 — II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-ucca 52. T.: 1-551-75. — II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-643-73.

a Zsigmond-utcában

TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
II., Zsigmond-utca 34 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

a Szent Imre-városon

I. Svájci ÓRÁK — Pontos javitások TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁSNÁL XI., Horthy-körtér 7. szám

Fehérneműt is **GELLÉRT DIVATHÁZBÓL**
XI., HORTHY MIKLÓS UT 25. — Telefon: 2—695—06.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt **Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6**

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Specialis NÉPMŰVÉSZETI kézimunkák
IPARMŰVÉSZETI CIKKEK, FEHÉRNEMŰKÉSZITÉS
Szt. Imre kézimunkaüzlet XI., Vásárhelyi Pál-ucca 12.
Tul.: vitéz Dr. TAKÁCS NÁNDORNÉ

Szent Imre — könyv- és papirkereskedés — négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMŰVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők nap- és kerti ernyők
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam | Budapest, 1937. május 13 | 19. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

A főváros és a szivárvány

A belügyminiszter korrigálta a főváros költségvetését. Megállapította, hogy a törvényhatóság pesszimista volt, amikor a várható bevételeket kalkulálta, minélfogva a deficit lényegesen kevesebb lesz, mint azt a főváros gondolná.

A belügyminiszter tehát optimista. Jobban bízik a fővárosban, mint maga a főváros. Mit jelentsen ez? Örömet, megnyugvást, azt a bizonyosságig érő tudatot, hogy nincs, nem lehet baj, mert hiszen a felsőbbség objektivabb, tisztábanlátó, mint mi magunk?

Erre a kérdésre válaszol az a kimutatás, mely az idei esztendő első negyedévének adóbevételeiről számol be. Ebből megtudjuk, hogy az állami adóbevételek Budapesten az év első három hónapjában mintegy 2 millió pengővel emelkedtek, a főváros adóbevételei viszont csökkentek az 1926 év eredményeihez képest. Az állam tehát joggal optimista, a főváros pesszimizmusa azonban még ennél is jogosabb.

Felmerül a kérdés: miért igyekezett a belügyminiszter lecsökkenteni a deficitet? Hiszen igaz: a zárószámadások eredménye kedvező. Kitünik belőle, hogy a főváros polgársága 100 százalékon felül teljesítette adófizetési kötelességét, minélfogva jogos bizonyosfokú optimizmus. Ezzel szemben áll azonban az a tény, hogy amikor a belügyminiszter rózsaszinűre korrigálta a költségvetést, akkor még egészen bizonytalan volt, milyen lesz a zárószámadási mérleg.

A kérdés azonban mégsem maradt felelet nélkül. Az idei év adóbevételi kimutatásából megállapítható, hogy az állam bevételei azért emelkednek, a fővárosi pedig azért csökkennek, mert az állam, egyrészt számos jövedelmi forrást elvett a fővárostól, másrészt pedig olyan újabb terheket rakott rá, amelyeket neki kellene viselnie. Kész tehát a magyarázat, miért „kellett" ragyogó fényességüre varázsolni a költségvetést.

A zárószámadások azt bizonyítják, hogy jól gazdálkodott a főváros vezetősége. Szendy Károly polgármester és Lamotte Károly alpolgármester körültekintően, okosan, nagy előrelátással vezették a főváros anyagi ügyeit, aminek ime, meg is van a jutalma: az állam fokozott erővel veszi igénybe a főváros teherbiróképességét, minél kevesebbet hagyva meg a székesfővárosnak.

A magyar állam közel 20 millió pengővel tartozik a fővárosnak, olyan adóssságokért, amelyeket a fővárossal fizettetett ki. Ennek a tartozásnak legnagyobb része megvolt már eddig is, de az állam azt igérte, hogy megfizeti, — ha részletekben is — a közkórházi 13 milliós, meg a többi, kisebb követelést. Az igéretből az lett, hogy a mult esztendőben újabb harmadfélmillióval emelkedett a fővárosnak az állammal szemben való olyan követelése, amely olyan csodálatos módon fogy, hogy egyre nagyobb és nagyobb lesz, cáfolatául a fizika eddigi törvényeinek.

Ilyen körülmények közt engedjék meg nekünk, hogy mégse legyünk optimisták. Hogy ne örüljünk annak a varázslatos képnek, melyet a kormány a főváros egére varázsolt a maga szivárványszineivel. Nem szaladunk a szivárvány után, mint ama bizonyos gyermek, megmaradunk a földön: azon a szomorú és reális talajon, mely az első évnegyed adóterheiről való kimutatásból bontakozik ki a fővárosi polgár előtt.

Gyógyforrások és fürdőpolitika

Irta: **Hennyei Vilmos dr.**

Több kiváló geológusunk van, akikre az a feladat vár, hogy Csonka-Magyarország mérhetetlen földalatti kincseit fokozatosan feltárják, de mi budaiak legnagyobb reményünket Pávay Vajna Ferenc főgeológus személyébe helyezzük. Nem akarjuk lekicsinyelni az ő szaktársainak komoly, tudományos készültségét és eredményes működését, de ami őt különösen jellemzi, az a megérző, ösztönös intuitiv meglátás, mely őt kutatásai közben vezérli és amely Zsigmondy óta talán benne nyilvánul meg legfeltünőbben. Abból az alkalomból irjuk ezeket a sorokat, hogy tolláből most jelent meg „A Tabán új termális gyógyforrásai" címén egy tudós értekezés, mely a fürdőközpontnak szánt Tabán geológiai helyzetét és lehetőségeit minden irányban kifejti és a jövő fejlődés szempontjából részletesen elemezi. E füzetből tudjuk meg azt is, hogy a Tabánban, ahol eddig sem kénes terméket nem ismertünk, sem a felszínre kiömlő források nem voltak, egyszerű próbafurásokkal két felszínre ömlő forrast sikerült fakasztani, melyek kénes es rádium szénsavas jellegüek. E források a Szent Imre fürdő forrásainál melegebbek, körülbelül 30 fokosak és napi félmillió liter gyógyvizet szolgáltatnak.

Egyúttal röviden rámutatunk azokra az eredményes fúrásokra, melyeket Pávay Vajna meglátása és irányítása alapján eszközöltek. *Hajdu-Szoboszlón* két 63 fokos sós jódos forrást és földgázt tártak fel, *Debrecenben* 60 fokos jódbrómos vizet és szintén földgázt.

Karcagon szintén két kutat furtak 54 fokos hidrokarbonos viz és földgáz felfedésével. *Szolnokon* erősen konyhasós vizet hoztak napfényre, mely női bajoknál felette hatásos és *Pestszenterzsébeten* rádium termál vizet. Mind e helyeken a forrásvizek felfakasztásával egészségügyi intézmények, új fürdők épültek, a magyar művelődés maradandó értékei. És megjegyzendő, hogy a Hajdu Szoboszlón, Karcagon és Debrecenben végzett fúrások ezenkívül az országban az első iparilag is kihasznált földgázt szolgáltatják. Jól ismerjük még az 1932-ben felfedezett Juventus és Attila forrásokat is, melyek a budapesti Rudas fürdőnek újabb jelleget és jelentőséget biztosítottak és különösen az Alsó-Margitszigeten a mult évben megfurt kutat, mely ott ivókúra berendezésére ad majd alkalmat. Ha még a Zalamegyei Ukkon és az Őrszentmiklóson megfúrt kutakat említjük, csak röviden jeleztük *Pávay Vajna* eredményes tevékenységét, melyet még a világháború idején *Böckh* Hugó oldalán kezdett meg, amikor a világraszóló egbeli es erdélyi földgázkutatásokban kivette részét.

A találékony és intuitiv geológus azonban csak egyik tényezője az eredményes fürdőügyi politikának. A másik, nem kevésbbé fontos tényező a feltárt források mikénti felhasználása és kiaknázása. Elsősorban a fürdővendég számára tiszta, egészséges és amellett olcsó lakást és élelmezést kell biztosítani, amire Ausztria sok-sok fürdője és nyaralási helye ad remek példát. Szinte hihetetlen, hogy napi 3 pengő 50 és 4 pengő penzióárban nemcsak a feltétlenül tiszta ágy és szobácska, hanem egy minden tekintetben kielégítő élelmezés is benne foglaltatik. Annak ellenére, hogy Ausztriában a hús és élelmezés ára kétszeresen, a gyümölcs és főzelék ára pedig sokszorosan magasabb, mint agrárjellegű hazánkban. Ez a titka annak, hogy az olyan kis fürdőhelyek, mint *Bad Hall*, Linz mellett, melyet itt követendő példa gyanánt említek, rövid nyári szezón alatt is 6-7000 fürdővendéget számlálnak. Pedig Bad Hall fürdőhely rendszeres fejlesztése tulajdonképpen csak 1894-ben indult meg, amikor egy óriási parkot létesítettek, hogy tiszta és egészséges levegőt biztosítsanak a fürdővendégnek. Eredetileg csak egyetlen egy forrásból vették a fürdőre és ivókúrára használt vizet, melyet előzőleg már századokon át mint golyvavizet ismertek. Azóta a kis város környékén új fúrásokat eszközöltek, abban a mértékben, amint a fürdő- és ivóviz évről-évre emelkedő szükséglete megkívánta. Igy tárták fel 1924-ben a Johannes forrást, amellyel egy újabb bővizű jód-brómos forrás mellett annyi gázt is hoztak napfényre, hogy ezzel az egész fürdőintézmény fűtési szükségletét nagyrészt fedezik és ezzel állandóan nagy mennyiségű szenet takarítanak meg. Nálunk sok forró vizet a Dunába vezetnek be, ahelyett, hogy annak felhasználására megfelelő fűtőberendezéseket létesítenének. 1927 és 1928-ban Bad Hallban újabb két gyógyviz forrást tártak fel és legutóbb 1932-ben is még egy hasonló forrást.

A fürdőigazgatóság azonban más irányban is körültekintő működést fejtett ki. A nehéz betegek részére, még 1895-ben külön kórházat nyitottak és ezt az intézményt folytatólagos hozzáépítéssel többizben bővitették. Nagyobb igények kielégitésére szanatóriumot létesítettek, ahol a beteg a gyógyvizet az épületben használhatja és amely télen is nyitva van. Emellett a fürdő jóhirnevének terjesztése érdekében orvosi és tudományos kísérletek folynak, hogy a gyógyforrások hatását és adagolását megállapítsák. Sajátságos, tisztán reklámszerű hirdetést Bad Hall alig vesz igénybe és ezt a feladatot leginkább az eredményesen kezelt betegekre bizzák. Egy-két luxus szálló mellett Bad Hallban a fürdővendégnek olcsó Gasthofok és magánházakban sok olcsó szoba áll rendelkezésére, melyeket mindég a feltétlen tisztaság, folyóvizes W. C. és előzékeny kiszolgálás jellemez. A fürdővendégek szórakoztatására a fürdőidényben kitünő zenekar, mozi és színház szolgál.

A Magyarországon az utóbbi években feltárt források közt pl. a hajdu szoboszlói teljesen azonos minőségű és hatású, mint Bad Hall. Mégis sokan honfitársaink közül az osztrák fürdőt részesítik előnyben, mert a kényesebb izlésű átlag fürdővendégnek olcsó áron és sokkal többet nyújt, mint a mi éppen olyan hatásos magyar fürdőnk.

Nincsen itt helyem, hogy részletesebben egy másik példával szolgáljak az osztrák fürdők fejlődési menetéről. Csak megemlítem, hogy *Hofgastein* egészen kicsi kezdetekből egy évtized alatt olyan színvonalra küzdötte fel magát, hogy a közel szomszédos világhirű Badgastein komoly versenytársaként jelentkezik.

A magyar fürdőügy országos és fővárosi irányításánál ezeket a szempontokat kellene érvényesiteni, hogy gazdag gyógyforrásainknak nevet és kelendőséget biztosítsunk. Ajánlatos volna, ha illetékes körök a fentemlített osztrák fürdők fejlődési menetét és mintaszerű igazgatását beható tanulmány tárgyává tennék.

Megalakult a magyar keleti-orthodox egyház

Bevégződött a sok százéves kulturharc a magyarságért

Vasárnap délután ült össze a szabályosan bejelentett s a rendőrhatóság által engedélyezett *magyar nemzeti orthodox egyház* első alakuló nagygyülése (zsinat) az Esterházy utcai Tisztviselő Kaszinó dísztermében.

A nemzeti orthodox zsinaton szabályszerü meghatalmazással *586 magyar görögkeleti családnak delegátusai jöttek össze,* akik egyhangulag Zimányi Béla pénzügyminiszteri főtisztviselőt választották világi elnökké. A zsinat a magyar törvények rendelkezéseinek megfelelően folyt le. Megállapította a magyar nemzeti Orthodox Egyház alkotmányát, kimondta függetlenségét a román, orosz, görög és szerb nemzeti egyházaktól, megválasztotta lelkészét s *megalakította a budapesti, Szent István első vértanuról elnevezett magyar orthodox egyházközséget.*

A zsinat elismerte az antióchiai keleti pátriárka által a magyar nemzeti keleti egyház számára felszentelt s érseki rangra emelt *Németh Theodosius István* püspöknek, az antiochiai keleti szirorthodox pátriárka magyarországi apostoli helytartójának és pátriárkahelyettesének joghatóságát.

Az érsekért díszes küldöttség ment. *Németh* érsek a keleti egyház bíborvörös selyemből készült főpapi öltönyében jelent meg, fején koronával, mellén a hadi és egyházi kitüntetések tömegével. *A zsinat állva és térdelve, mélységes hódolattal köszöntötte a pátriárka helyettesét és a magyar keleti egyház fejét,* aki istenfélelemre, krisztusi életre és az ősi magyar keleti egyházhoz való hűségre buzdította híveit, akiknek a jeruzsálemi szent apostoli aranykereszttel áldást osztott. Az egyháztanács ülése következett, amelyen már az érsek, mint lelkész elnököltt, s amelyen az ujonnan alakult s önnálló magyar nemzeti orthodox (gör. kel. igazhitü) egyház fogyó ügyeit tárgyalták meg. Az antióchiai keleti (szír) orthodox pátriárkát hódoattal üdvözölték az ünnepélyes megalakulás alkalmából a magyar egyháztartomány részéről.

Érdekes megemlíteni, hogy milyen ősi magyar családok szerepelnek a magyar görög-keletiek (orthodoxok) között, akik nem hajlandók szerbül, oroszul, románul, imádkozni, katekizálni, temetkezni, hanem csak magyarul, ami a Keleti Egyházak Kánonjának is megfelel. Lássuk a neveket:

Fogta, Zimányi, Bognár, Csorba, megyeri Nagy Erdélyi, I. Kiss, Malaky, Tóth, Bőlesz, Simsay, K. Kiss, terehegyi Szalay, mádéfalvi László, csákányi Kiss, Bertha, Dömötör, Mocsáry, Fazekas, Fadgyas, Spányi stb.

A Budai Napló részese annak a harcnak, amely most a magyar ügy diadalával végződött. *A francia követség is érdeklődött a zsinat iránt,* mert Antióchia francia mandatarius terület és az ottani pátriárka által felszentelt főpapok francia védelmet is élveznek és nagy tiszteletben részesülnek.

80 éves keleti zarándok Gül Baba sirjánál

A *Budai Napló* hosszu évek óta küzd a keleti-magyar iziám-kapcsolatokért, az agilis budai nagymufti, *Husszein Hilmi*, a magyarországi mohammedánok törvényes főpapja pedig utazza a Keletet s hívja hittestvéreit a szent *Budára*, zarándoklatra *Gül Baba* türbéjéhez, Magyarország látogatására, a budai és balatoni gyógyfürdőinek használatára.

Napról-napra mutatkoznak a *Budai Napló*, a nagymufti és a magyar-mohammedán kulturbizottság akciójának és agitációjának eredményei a magyar idegenforgalom terén. Indiából, Arábiából, Ceylonról, Jávából, Mongoliából, Marokkóból és Afganisztánból minduntalan érkeznek vendégek a keleti muzulmán országokból. Fejedelmek, uralkodók, főurak, tudósok, előkelő nagykereskedők, főtisztviselők, katonák, főpapok épp ugy, mint egyszrü hvők jönnek Budára, hogy a vallásos kegyelet adóját lerójják *Gül Baba* és a szent *Budun* iránt, ahol egykor kalifák és seik ül izlamok székhelye volt. Hiszen alig három hét előtt volt iit két napig *Medzsid Kalifa*, akit a török reformáció nagyszultáni trónjától és kalifai méltóságától megfosztott. Ezt a tényt a világ orhodox mohammedánjai (kb. 350 millió) azonban nem vették tudomásul és *mint futótüz terjedt szét a nagyvilágban annak a hire, hogy a kalifa az ősi, szent Budunban meglátogatta, ha rangrejtve is, Gül Baba sirját*, ahol a nagymufti kalauzolta.

Naponta ott imádkozik Gül Baba sirjánál az öreg *Izmail Khasszim*, az albániai Krója legtekintélyesebb nagykereskedője, az albán szenátus tagja, aki nyolcvan éves kora ellenére elzarándokolt Budára. Rokonszenves öreg ur, tipikusan magyar-székely külsejü, szép daliás férfi, kedves, közvetlen modorával, amely vallásosságával mindenkit meghódít. Miután anyanyelvén kivül alig tud más nyelven, a nagymufti kiséri és szerepel tolmácsként. Naponként kétszer imádkozik a szent sirnál, amelyből egy zacskó földet visz magával hazájába. Napi vendége gyógyfürdőinknek is és mindent megtekintett, ami az izlámvilág multjával kapcsolatban van.

Közölte a *magyar-mohammedán kulturbizottság főtitkárával, hogy e hó végére harminc tagu begtasi csoport érkezik Budára a szent Gül Babához.* Ezek a vallásos albánok Mekkából Kerbelába s onnan Budára zarándokolnak. Előre gondoskodni kell szállásról és rituális étkezőhelyről, konyháról, kávéházról, a Gül Baba sírja rendbehozásáról s ott fenn a türbénél mosakodási lehetőségről is.

Idejében felhívjuk a főváros és az Ibusz figyelmét, mert az angol királykoronázás után a keleti muzulmán uralkodók közül sokan eljönnek kiséreteikkel Budára. Ha helyesen és hozzáértően nyúlunk ehhez a kérdéshez, ismét Buda lesz a nemzetközi izlám kulturális központja és helyettesíteni fogja az istambuli dicsőséget. L. Z

Megkezdik a XII. kerületi székház építését

Ötszázezer pengőbe kerül az uj elöljárósági palota

Az új kerület beosztás óta Budán eddig csak az I. kerületből kihasított XI. kerület — a Szent Imre-város — kezdte meg működését. Pontosan megállapították a XII. kerület határait is, amely ugyancsak az I. kerület hatalmas területéből vált ki. Működésének megkezdését azonban hátráltatja a sorrend: a főváros ugyanis előbb a pesti oldalon, az Aggyalföldet magába foglaló XIII. kerület közigazgatásának beállítását határozta el. Székháza a Béke-téren rövidesen elkészül, úgy, hogy a XIII. kerület az ősz folyamán már működni is fog.

Ilyen körülmények között *nincs többé akadálya annak, hogy sorra kerüljön végre a budai XII. kerület ügye is. Szendy Károly polgármester már a legközelebbi közgyülésre előterjesztést tesz a XII. kerületi elöljárósági székház épitésére. Az uj székház a főváros tulajdonát képező telekre kerül, amely a Fery Oszkár utca és Böszörményi út sarkán van.*

A polgármester előterjesztésében javasolja, hogy az építésre az eddigi tervek alapján *Henny* Ferenc építész kapjon megbízást. Az építkezési költségekre a főváros *ötszázezer pengőt, az épület berendezésére pedig negyvenháromezer pengőt irányozott elő.*

Az új kerület területe 2.611.46 hektár és nagyságában, ideértve a pesti oldalt is, a *negyedik helyen áll.* A főváros legnagyobb kerülete is budai: a III-ik, 3645.47 hektárjával 75.40 hektárral előzi meg a X. kerületet, amelynek 3576.07 a területe. *41.799 lakósa marad az új kerületnek, amelynek 198 utcája és csupán egyetlen tere van.*

Hogy ki lesz a XII. kerüet elöljárója, arra nézve még csak találgatások vannak. Egy azonban bizonyos, hogy az új közigazgatási kerület vezérére nagy munka vár.

Budán SUGÁR - cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

Becsey Antal ünneplése

A Buda Alsóváros ~ Sósfürdő környéke Egyesület jubiláris közgyülésén

Május 6-án tartotta a „*Buda Alsóváros-Sósfürdő Környéke Egyesület*“ jubiláris közgyülését *tizéves fennállása* alkalmából. A közgyülést *Becsey* Antal kormányfőtanácsos nyitotta meg.

Beszédében visszapillantást vetett az elmult tiz esztendőre. A székesfőváros statisztikai hivatalának a „*Székesfőváros multja és jelene számokban*“ cím alatt közzétett és a főváros egyesítésétől számított 6 évtized fejlődéséről szóló beszámolója székesfővárosunk fejlődésének és páratlan hatalmas lendületének, olyan történelmi példáját mutatja fel, amelynek mását csak kivételesen mutatja fel a kulturvilág története. Ennek a tágabb keretnek *egyik mozaikszeme az egyesület jubiláris közgyülése, amely a volt Kelenföld-Lágymányos, jelenleg Szent Imre-város fejlődésének egyik mérföldjelzője.*

Ám az elnöki megnyitó feladata nem csak a multba való visszapillantás, hanem a *jövőbetekintés is.* Rámutatott a fejlődés reálpolitikai feladataira, amelyek keretéből magasan kiemelkedik az a gondolat, hogy a *Horthy Miklós-hid* küszöbön álló megnyitásával kapcsolatban olyan elgondolások valósuljanak meg, amelyek a vidék *fejlődését és lakosainak életlehetőségét segitsék elő.*

A Horthy Miklós hid budai hidfőjénél a vizi- és vasuti utak csomópontjában és a közgazdasági egyetem szomszédságában meg kell csinálni Budapest és Magyarország kirakatát, mint az állandó árumintavásárt, amely egyrészt mint közgazdasági alkotás szolgálja termelésünk export lehetőségeit és emellett mint a több oldalról emlegetet *főiskolai stadion* szolgálja az ifjuság sporttörekvésit is. Azzal az óhajtással, hogy ezek a törekvések mielőbb megvalósuljanak, nyitotta meg az egyesület közgyülését.

Borján Lajos főtitkár jelentésében kiemelte az 936. év fontosabb eseményeit. Ezek közül legnevezetesebb volt az egysület életében a „Sósfürdő környéke egyesület“tel való egyesülés. Az egyesület közbenjárására több uttestet és járdaburkolatot készittettek, viznyelőket, kerékvetőket, védőkorlátokat helyeztek el és sok villamos lámpát szereltek fel. Különös köszönet illeti ezért *Duday* Alajos dr. tanácsnok elöljárót.

Mikola Géza dr. ügyvzető elnök hosszabb előadásban vázolta az egyesület tiz éves munkásságát. Az alapitók közül különösen *Gömöri* Győző érdemeit emelte ki. Az egyesület részt vett a kormányzóné nyomorenyhítő és *Becsey* Antalné jótékonysági akciójában, a kerületi Vöröskereszt tanonctthon, a Nemzeti Gyermekhét akcióiban, valamint a Jugoszláviából kiüldözött magyarok megsegítésében. Több izben kulturális előadásokat tartott, ezek közül különösen kiemelendő a *Rákóczi- és Liszt* centennárium alkalmából tartott előadás.

Az egyesületnek számos érdemes tagja, köztük *Duday Lajos dr., Mócsy László, Szigethy Lajos, Tamásy Béla, érdekfeszitő előadásokat tartottak*, akik közül *Szigethy* Lajos az egyesület alapitása óta fáradhatatlan tevékenységet fejt ki. Az egyesület több izben rendezett családi összejöveteleket is.

Szigethy Lajos felszólalásában felhívta a figyelmet arra, hogy az egyesület tulajdonképpen nem tizéves, mert már 1919-ben volt az első alakuló gyülése, csupán a kommunizmus miatt kiemelte, hogy az egyesület tulajdonképpen csaknem mindent Becsey Antalnak és Gömöri Győzőnek köszönhet, akik időt és fáradságot nem kiméive, képviselték az egyesület, illetőleg a köz érdekeit; továbbá *Mikola Géza dr. jelenlegi elnöknek*, aki az egyesület ügyeit a tradiciókhoz hiven nagy ambicióval és sok sikerrel vezeti.

A közgyülés Becsey Antalt az egyesület érdekében kifejtett fáradhatatlan és eredményes működése elismeréséül egyhangulag diszelnökévé választotta; de ugyancsak díszelnökévé választotta a kiváló közéleti férfiut: dr. *Csilléry András is.*

A közgyülés a tisztikar kiegészitése után *Milbich* Tamást, a Szent Adabert egyházközség köztiszteletben álló lelkipásztorát, aki minden idejét és tehetségét a Szent Imre alsóváros híveinek szenteli és *Valkó* Gyula gyárigazgatót, aki az egyesület érdekében évek óta sok áldozatot hozott, tiszteletbeli tagokul választotta.

Becsey Antal diszelnök az egész tisztikar nevében köszönte meg a közgyülés bizalmát.

A közgyülést *társasvacsora* követte. A mintegy 120 főnyi közönség élénk figyelme mellett *Becsey* Antal díszelnök éltette a kormányzót. Felszólalt még *Szigethy* Lajos és *Léter* János dr. társelnök, továbbá *Gömöri* Győző örökös tiszteletbeli elnk, majd *Mócsy* László ny. iskolaigazgató és *Mikola* Géza dr. elnök, akik mind Becsey Antalt és feleségét, a nagyasszonyt ünnepelték. Végül *Kovács* József ny. tábornok és *Dorner* Gyula ny. miniszteri tanácsos mondottak szép beszédeket. A társaság éjfél utánig maradt együtt.

Német kirakatrendezők a fővárosban. A Magyar Kirakatrendezők Egyesülete látogatást tett Berlinben. A német kirakatrendezők egyesületének vezetősége visszaadta a magyar kirakatrendezők látogatását, az idei Nemzetközi Vásár alkalmával. A német csoport elnöke (Reichsfachgruppenführer) tetszéssel állapította meg a magyar kirakatrendezők izlését és ötletességét s a társaság valamennyi tagja hízelgő nyilatkozatot tett Budapest fürdőváros szépségeiről. A vendégeket az egyesület helyiségében Mohrlüder Vilmos egyesületi elnök, a tiszteletükre adott vacsorán a budai Zöldfában dr. Orel Géza főigazgató, a kirakatrendezők tiszteletbeli díszelnöke köszöntötte a német vendégeket.

A budapesti ivókurákról

Irta és a Hollós Mátyás Társaság ülésén előadta: **Nemes J. György dr.**

(Második közlemény.)

Bőségük kiapadhatatlan. Egyenkén különkülön önálló, élő egyedet alkotnak és hogy gyógyhatásukat megérthessük, tekintsünk egy képzeletbeli mikroszkópikus lencsével belsőnkbe, sejtjeink milliárdjainak lényegébe. Kitünik, hogy emésztő és kiválasztó útjaink sejtjei is kolloid (colla — görögül enyv) — rendszerek alapját képezik. Sejtnedv és sejthártyácskákból állanak és a bekebelezett gyógy vizek, mint idegen oldatok, a fizikának és biokémiának ismeretes törvényszerüségei szerint hatnak reájuk.

Az ásványvizek, mint oldatok a következő hatótényezőkkel fejthetik ki áldásos élettani, illetőleg gyógyingereiket, gyógyhatásukat.

A viz maga is hat tömegével, mint átmosó méregtelenítő, tehermentesítő.

A hő minden élettani folyamatot gyorsit, kellő vérbőség utján hurutoldó, kiválasztó.

3. Az ásványvizekben szereplő sók legparányibb részei, az u. n. *ionok* elektromos töltéssel rendelkeznek és egyéni hatásuk ugy az érintett sejtekre, mint közvetve az egész anyagcserére és a kiválasztó mirigyek működésére nagyjelentőségü. Pozitív ionjaink közül nagy szerepe van a *calcium* ionnak, amely az u. n. földes, meszes-dolomitos mészkövek oldásából származik. Vizeinket félreértések elkerülése végett jobb szeretjük tehát calciumos hévvizeknek nevezni a földes-meszes só helyett, minthogy nem uszkál bennük sem föld, sem mész, csak láthatatlanul elosztott oldott mészion, amely épen e kis mennyiségben jutván el az emésztési és veseutak sejthártyáihoz, ott fejti ki áldásos összehuzó, gyuladást gátló hatását. Jó tudni, hogy jelentős szerepet tölt be a mészanyagcsereforgalom a szív, ideg-tüdőbajok bizonyos eseteinek gyógyitásában. Negativ ionok közül a *hidrocarbonát* a savközömbösitésben, a *szulfát* — mint főleg a keserüvizeknél látjuk — belek epeutak kiöblitésében és dezinficiálásában szerepel.

4. Rendkivüli élettani hatása van a vizek u. n. *ozmotikus* nyomáskülönbségének, illetőleg annak a tünetnek, hogy a bekebelezett hévvizek töménysége a testnedvek és sejtekéinél jóval alacsonyabb. (Minden háziasszony ismeri a folyóvizes edénybe lefelé merített és hártyával zárt cukros befőttüveg jelenségét, amely szerint hamarosan viz hatol a cukoroldatba és az felhigul). A testnedv egy literében 9 gramm lévén, a másfél grammnyi sóalkatrészt tartalmazó, tehát sokkal kisebb töménységü hővizek, mint u. n. hypotoniás, altömény folyadékok, a sejthártyákon áthaladva a sejtek felhigitására, felduzzasztására és eközben az öreg sejtek felrepesztésére és leválasztására lesznek behatással. Innen van a hurutos, beteg nyálkahártyákra való gyógyító regeneráló szerepük. (Ehhez járul a lugosító, nyálkaoldó hatásuk is).

Igy magyarázzuk a kétkedőkkel szemben a hígoldatok és u. n. mikrodozisok nemritkán a töményebb sóoldatokkal versenyző kiváló gyógyhatását. Hévvizeink azonban még egyéb igen fontos hatóelemekkel is rendelkeznek.

5. Gázaik közül a szénsav kisebb mennyiségben vannak jelen s főleg az emésztésre, a kénes gázok, amelyek közül a kénhidrogén oly jellemző szaggal is elárulja magát, az epekiválasztásra, lég- és bélutak dezinficiálására hatnak.

6. A rádioaktív emanationak és a rádiumsók jelenlevő parányainak (a Juventus forrás literében 245 billiomodgrammnyi van) sugárzási hatása nagyjelentőségü reumás és köszvényes bántalmak gyógyitásában, fájdalomcsökkentésében, bizonyos hegek és duzzanatok gyógyitásánál, érelmeszesedés eseteinek némelyikénél jelenlevő vérnyomásemelkedések ellen, bizonyos gyógyfolyamatok gyorsításában és az általános fürdőreakciók folyományaként jelentkező frissítő, rugalmasító, mintegy megifjító befolyások elérésében.

7. Utalnunk kell végül arra a még mindig nem egészen ismert tényezőkre, amelyek a hévvizkurák összhatásában szintén kivehetik részüket. Ezek alatt talán azokra a *kozmikus és elektromos* mikrohatásokra gondolunk, amelyek az esővíz, a vulkanikus gőzzel társulnak gyógyvizeinkhez és a bizonyos reakciókat, élettani égési folyamatokat serkentő ugynevezett katalyzáló részecskékre, amelyek együttesen azt eredményezték, hogy a gyógyforrások vizei a holt vagy mesterséges előállított ásványoldatokat annyiszor felülmulják gyógyhatásaikban.

Aranyszabályul szolgáljon, hogy *ivókurákra* legalkalmasabb e vizeket felbuggyanásuk közelében használni. Ott tartalmazzák még érintetlenül és elváltozatlanul összes természetes gyógytényezőiket, amelyek különben hamarosan elillanhatnak, avagy moleguláris változást szenvedhetnek. Kalciumos hypotoniás hévvizeink hőfoka 40—46 fok Celsiusu lévén, ideálisan használhatók a helyszinen való ivókurák végzésére anélkül, hogy hosszabb lehütés szüksége mellett esetleg értékes anyagaikban veszteség érné őket. Általában legcélszerübb őket a főétkezés előtt egy órával 2—3 decinként és kortyonként sétálva, fogyasztani. Ettől eltérő használati módot, ugyancsak azt, vajjon napjában hányszor, mennyi és milyen helyzetben, vagy hogy tömény és mesterséges keserüsóoldatot képző kanalankénti sóhozzáadás történjék-e, *csakis orvosi tanács kikérése után használjunk.* Nem közömbös a hypotoniás oldatra és kimélő diétára szoruló emésztő utak nyálkahártyáinak, hogy a páciens önhatalmulag irritációt okozható hypertoniás sóoldattá alakítja egyenlőtlenül elosztott mesterséges keserüsóval. A szulfáthatás és hashajtás szüksége esetén — mint látni fogjuk — természetes *keserüvizeinkkel való keverést is mindenkor az orvos rendeli el.* Ugyancsak ő fogja megállapitani, hogy az egymás mellett fakadó és mégis sok különbséget eláruló vizeink melyikét és milyen gyógyjavallat mellett használjuk.

Kalciumos hévvizeink közül a *Gellértcsoportbeliek (Hungária, Atttila, Juventus,*) inkább rádióaktívak, mig a *Józsefhegyi csoport (Császár, Lukács, Margitszigeti és Széchenyi)* inkább kénesek. De mig a Hungária inkább gyomorsavtultengés, addig a már kénesebb Attila savhiánynál adható. Egyébként kidült gyomor-bél-vesehurutok, valamennyi vizzel jól befolyásolhatók megfelelő diéta mellett.

Szivbetegségek, veseelégtelenség, vérzésveszélyes fekélyek esetében minden ivókura veszélyes, orvosi egedély nélkül meg nem kezdhető.

Hővizü ivókuráink sok külföldi hasonló vizet pótolhatnak. Szénsavval töltött üdítő ásványvizeink nagy elterjedetségnek örvendenek.

II.

A budai keserűvizekről.

Eredetükre vonatkozólag — úgy is, mint egyéb vonatkozásban — kivéve esővizből táplálkozó egyik főjellegüket — nagy különbség választja el őket a hőforrásoktól. Mindenekelőtt ásványtani értelemben fökülönbség, hogy a keserüvizek nem források, hanem kutak termékei, talajmenti felszines hideg vizerekből gyülvén össze s a talaj értékes sóalkatrészeit oldván ki. A budai hegyek mész-magnéziumkarbonátjainak oldatait lehozó hegyvizek ráömölvén a kelenföldi és budaörsi sikok pyrittartalmu (vasszulfátos) u. n. *kiscelli* agyagrétegére, itt egyéb földpátos kőzetek és oldási málladékaik összhatásából a föld felszines rétegei alatt képzik ki csodás, természetes összetételü és származásu keserüvizeinket, amelyeknek igy főalkotó része a szabad magnézium, valamint natriumszulfát, tehát a *keserü- és glaubersó* Konyhasó és enyhe szénsavtartalmuk is hozzájárul ahhoz, hogy a világ természetes keserüvizei között a legelőkelőbb helyet foglalják el, tömésységük pedig csaknem páratlan, mert egy liter gyógyvizben 30—50 grammnyit tartalmaznak. százezer literekre menő napi vizhozamuk a világ legnagyobb patikájává teszi Budát.

A *legelső keserüvizkutat* 1853-ba ásták a Lágymányoson. Schleisz György konyhakertjének öntözésére kutatott viz után a mostani Sósfürdőn. A kut 6 m. mélységből hüs (8—10 C.) vizet adott, de egy katonatiszt lova prüszkölve tólta el magától. Véletlenül arra lovagolt egy cseh finánctanácsosné, aki szomjas lévén, a vizet erővel inni kivánta. Megizlelvén azt, igy kiáltott fel: Hiszen ez olyan, mint a püllnai viz. (Cseh keserüviz). *Unger* gyógyszerész elemezte is, csakhamar híre ment a gyógyvíznek, hat kádas keserüsós fürdő létesült, ujabb kutjait *Király keserüviz* néven egyesítve, ivásra is használták, de mégis mai alakja, az *Erzsébet sósfürdő, a Mattoni* által létesitett 1881-beli fürdőintézmény a világunikum, mert ez az egyetlen hely, ahol nem konyhasós, de keserüsós vizben füdenek és gyógyulnak a női bántalmakban szevedők. (Tudjuk, a keserüsós kristálykák tűalakuak, szemben a konyhasós hatszögletűekkel, igy az a feltevés, hogy a hőhatáshoz még élénkebb bőringerhatás járul s okozza az alhasi vérátáromoltatási kedvező élettani változásokat és gyógyeredményeket).

1863-ban történt, hogy egy jónevü budai posztókereskedőhöz, *Saxlehner* Andráshoz bejött egy budaörsi Bajer József nevü gazda és eladásra ajánlotta egyik földjét, amelyen szerinte keserüvízkút is állt. A vétel előtt Saxlehner uram megvizsgáltatta *Molnár János* neves tudóssal a vizet, amelyet az kitünő összetételü és gyógyhatásu keserüviznek minősített, mire nemcsak ezt a telket vette meg nyolcszáz forintért, de csakhamar több és több kutra is szert tett, dobogóvölgyi keserüviztelepét mindnagyobbmérvüvé fejlesztette és vizeit a leghiresebb német és francia orvostanárokkal elemeztette és próbáltatta ki. 1885-ben a kiállításkor aranyéremmel tüntették ki és ekkor már évi 5 millió palackot szállított a világ minden részébe.

A jó magyar érzésü Saxlehner, aki Kőszegről, erről a törökverő végvárról származott, gyógyvizét a legnagyobb magyar vezérről, a Kereszt védőjéről, *Hunyadi Jánosról* nevezte el, aki 1456-ban Nádorfehérvártól elüzte a törököt, aminek örömére a pápa elrendelte a déli harangszót, — méltó lett nagy névadójához és világszerte hirt szerzett a magyar névnek és Budának. 170 kut ontja a kiváló hatásu gyógykeserüvizet, az egyes kutakból központi tartályokba szivják a gyógyvizeket, amelyeket aztán állandó töménységben (1 literben 35 gr keserü- és glaubersó összesen) szürnek és géperővel palackozván csomagolnak és vagoniroznak be a világpiac számára. A Hunyadi János vizet Délafrikában és Indiában egyformán kedvelik, csak a vasutáris nehézségek nehezitik, hogy ma is 10 milliónyi liter számra exportálják, mint háboru előtt. A telep ma a Saxlehner család vezetése alatt áll. A technikai haladás nyujtotta lehetőségek folytán legutóbb a gyógyvizet lepároltatva, a gyógysót töményen tablettában és poralakban is forgalomba hozzák, olcsóbb és könnyebb transzferálás céljából.

A mult század 70—80-as éveiben ugyancsak a délbudai *Örmezei* sikon talált Ferenc József és Apenta keserüveizek is igen elterjedtek. A Hunyadi János keserüviz volt azonban az első, amelyet néhai Dalmady professzor irányitása mellett a Margitszigeti hévvizzel való helyszini keverések utján bevezettek a budai ivókurák rendszeres végzésébe. Mint látni fogjuk, alkati és gyógyhatásuknál fogva a világhirü nyugateurópai gyógyvizek egész sorával vehetik fel e természetes gyógykeverékek a versenyt. (Folytatjuk.)

Nem állom meg szó nélkül

hogy Budán, a Toldy Ferenc utcában az ottani reáliskola előtt úgy oldják meg a zajtalan utcaburkolatot, hogy a kátyus utcán mindenféle járműnek lassan kell döcögnie. Ez a száz lépés hosszú szakasz úgynevezett *makadám útburkolat*, amelyet a Franklin-utca felőli végén minden évben kimos az esővíz. Ezeket a vízmosásokat azután évenkint szépen teletömik zúzott kővel, egy kicsit meghengerelik s a záporesők azután megint kimossák.

A napokban egy szép reggelen földrengésre ébredtünk. Irdatlan nagy masina szántotta fel az utcát, kéménye úgy pöfékelte a jófajta hazai kénes füstöt, hogy egész nap nem lehetett kinyítni az ablakokat. De legalább lehengerelte a felszántott útat. Nagyszerű utunk lesz! Lett volna, de jöttek újabb szekerek, tele szép sárga-fehér dolomitporral. Egyik szekér köpört a másik után, tenyérnyivastagságon, a mi jó utcaburkolatunkra szórtak s a locsolókocsi jól megöntözte.

Azóta a követett utcafolytatások s a járda tele van fehér sárral. Aki az úttestről bejön a házakba, annak a lábnyoma mindenfelé ott marad. Ennél barátságosabb, ragaszkodóbb sár, illetve por még a mesében sincsen. Az ablaküveghez is odatapad, s ha egy jó zápor jön, olyan töle minden ablak, mintha meszeléskor jól becsapkodták volna.

Szerencsére ez a záporeső már megkezdette áldásos ténykedését s helyenként kezdi árkolni az új utcaburkolatot. Ott már látszik a *fekete zúzott kő*. Most naponta azért imádkozunk, hogy néhány jótékony felhőszakadás vigye el az utcaburkolatunkat.

Amikor hazakerültem, a feleségem nem engemár nálunk is — aszfaltos vagy beton burkolattal fedik be, vajon kinek a fejében fogamzott meg az a gondolat, hogy a Várhegy oldalának egyik forgalmas utcáját olyan kőporral burkolják, amilyennel már a sétautakat sem szokás másfelé?

Bocsánat. Másfelé talán nem, de nálunk, az más! Elmentem széjjelnézni a Tabánban, vajjon hol is lehetnek azok a furópontok, ahol azokat a fránya új gyógyforrásokat kellene megkeresni! *Igazán szépen begyepesítették, most már éppen ideje lesz, hogy feltúrjuk. Tavaly a fúrás még nem volt időszerű, hiszen akkor még nem volt gyep.* Most már külön élvezet lesz fúrni, mert el lehet rontani a gyepet, parkot! —

Amikor hazakerültem a feleségem nem engedett be a lakásba, csupa sár és por voltam. Csak akkor jutott eszembe, hogy a Tabánban is Toldy Ferenc utcát játszanak, de csak a sétautakon. És ez szerencse, mert ha a kocsiutakon is „reibsand" burkolat volna, elköltöznének a lakók.

Madridban lépten-nyomon lekaptak a lábamról — régen — a cipőtisztítók. Ezeknek most nem mehet nagyon jól. Ajánlom, telepítsük át őket Budára, mert ha a Tabánban tényleg fürdővárosrész lesz, a vendégeink mielőtt a fürdőszállodába beeresztenék őket, előbb gyökeres lábpurgatóriumon kell, hogy átessenek.

Addig is megállapíthatjuk, hogy az utak olajozását kőporral nem lehet helyettesíteni. Ez a honmentő gondolat megbukott! *P. V. F.*

20 Extra szabásu RAGLÁN **pengő havi részletre**
BÁNKI URISZABÓNÁL, II., FŐ-UTCA 83. sz.

Strandfürdőt a Szent Imre város középosztálybeli lakosságának!

Megírta a *Budai Napló*, hogy a főváros a Kelenföldön 12.000 személy befogadására alkalmas strandfürdőt akar létesíteni, amly olcsó használati díj mellett kifejezetten népfürdő jelleggel bírna. E hír alapján *Steiner* József, az ismert kiváló építészmérnök beadványt intézett a *Szent Imrevárosi Társaskörhöz*, amelyben hangsúlyozza, hogy a Szent Imre városban nem csak a szegény néposztálynak, hanem a középosztálynak is sürgősen szüksége van a strandfürdőre. Indítványozza, hogy az elnökség, a kerületi elöljáróság, a törvényhatósági bizottsági tagok és a kerület képviselőjének bevonásával azonnal szervezzen küldöttséget, amely kérje meg a polgármestert és a többi illetékes tényezőket, hogy a létesítendő strandfürdőt akként építsék meg, hogy annak legalább egyharmadrésze négyezer látogatóra a középosztály és intelligencia számára épüljön megfelelő olcsó használati díj mellett.

A beadványban *Steiner* József többek között rámutat arra, hogy a Szent Imre város több mint 60.000 lelket kitevő lakosságának csaknem a harmada — 20.000 lélek — a középosztályhoz tartozik. Az itt lakó nyugdijas és aktiv tisztviselők, katonatisztek, szabad pályán lévő intellektuellek, kereskedők és iparosok joggal megkivánhatják, hogy a szegény néposztállyal legalább egyenlő elbánásban részesüljenek. A mai gazdasági viszonyok között ez a középosztály a fővárosban kényetelen tölteni a nyarat s ezért fokozottabb mértékben van szüksége olcsó és könnyen elérhető strandfürdőre, annál is inkább, mert a többi budai és pesti strandfürdők mind messze esnek tőle.

A költségekre vonatkozóan részjegyek kibocsátását javasolja Steiner József, amelyek a tulajdonosoknak több évre a fürdő ingyenes használatát biztosítanák.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

A Nemzetközi Vásár áthelyezéséhez szükséges teendők nem halaszthatók

Irta: Szombathy Kálmán

Az egész város társadalmának széles rétegeiben rendkivül élénk visszhangra talált *Becsey* Antalnak a *Budai Napló* legutóbbi számában *„Nem odázható el tovább a nemzetközi vásár áthelyezése"* cimü cikke. Becsey Antal, Budának ez a kivételesen nagy tekintélynek és népszerüségnek örvendő vezető politikusa az emlitett közleményben *valóságos történelmi alapokra helyezi a Nemzetközi Vásárnak a Horthy Miklós híd budai hídfőjénél elterülő és erre a célra a főváros által megszerzett telkekre való áthelyezésének szükségességét.*

Hogy miért kell a Nemzetközi Vásárt oda helyezni, arra vonatkozóan olyan megdönthetetlen érvényü okok légióját sorolja fel Becsey Antal nagyszerü cikkében, hogy ahhoz hozzátenni semmit nem lehet. Soraimnak nem is az a célja, hogy Becsey Antal okfejtéseit kibővitse, vagy alátámassza, hanem tisztán és kizárólag csak az, hogy *ez a kérdés halasztást nem türhet és az illetékesek részéről azonnali cselekvést követel.*

Az idő ugyanis sürget. Ismerjük a dolgok rendes folyását, amely szerint ilyen ügyekben, ha megkezdődnek az ülésezések, ankétek, bizottsági tanácskozások, akkor, mire a határozat megvalósítása következnek, már régen letelt az az idő, amely alatt meg kellett volna a dolgot csinálni.

A Nemzetközi Vásár most csukta be kapuit. Ha nem kezdik meg azonnal a gyakorlati végrehajtását ezeknek a terveknek, hogy a legközelebbi Nemzetközi Vásár már a Becsey Antal által javasolt helyen nyiljék meg a jövő évben, akkor egészen bizonyos, hogy a Nemzetközi Vásárt a jövő évben is a Városligetben rendezik meg, holott a Nemzetközi Vásár oda nem való, mert semmiféle fejlődési folyamot ott keresztül nem vihető.

Tiz esztendeje, hogy ebben az ügyben a tárgyalások megkezdődtek. Semmi sem történt azonban a komoly megvalósítás érdekében. A Horthy Miklós híd megnyitásával azonban Buda fejlődésének korszakalkotó etapjához érkezünk. Ez a mérhetetlen fontosságu közlekedési eszköze Buda e részének, amely egyébként az utóbbi időben az egész fővárosban a legnagyobb és legrohamosabb fejlődést mutatta fel, soha nem álmodott perspektivát igér az amerikai módra való fejlődésnek.

Ennek a hatalmas felődésnek legfontosabb tényezője a Nemzetközi Vásárnak oda való helyezése.

Értesülésem szerint Becsey Antal, aki több mint egy évtizede fáradhatatlanul önfeláldozó munkát végzett ezirányban, már kész terveket dolgozott ki, ugyhogy semmi más akadály nem hárulhat a megvalósítás elé, mint a bürokrácia lassusága.

Ezuttal azonban nem szabad megengedni, hogy ez a kérdés is elsülyedjen ebbe a mindent elnyelő tengerbe. Nemcsak *Szentimrevárosa*, nemcsak Buda, hanem az egész főváros érdeké az, hogy Becsey Antal nagyszabásu koncepciója megvalósítása érdekkében a döntő lépések azonnal megtétessenek.

Reméljük és hisszük, hogy ez igy is lesz.

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM megnyilt
BUDAKESZI-UT 10. (Villamos és autobusz megálló
WEEKEND. ARANGAMENT. — Telefon: 16—40—75.

Terbócz Imre az ujjáépülő Budáról

Mi készül Budán — A folyamatban lévő nagy épitkezések átalakitják az egész budai oldalt

A tavasz beálltával lázas munka indult meg Buda minden részében. Aki Budát szereti és minden életmegnyilvánulását aggódó figyelemmel kiséri, szinte elkáprázik attól a lüktető munkatempótól, amely most Buda ujjáépítését megindította.

A már megindult és most tervbevett nagy városrendezési munkákról alkalmunk volt beszélgetni *Terbócz* Imre országgyülési képviselő, fővárosi bizottsági taggal, Buda egyik leglelkesebb barátjával, aki ezekről a nagy feladatokról mintegy seregszemlét tartott. Mindent tud, mindent számon tart, ami Budát érdekli és szívós munkával segít ott, ahol erre szükség van. Kérdésünkre, hogy mi minden készül Budán, Terbócz Imre a következőket mondta:

— A szemünk láttára, mint valami varázspálca érintésére, teljesen átalakul Buda képe. Rendkivüli korszakát éli a jobbparti város: elérkezett végre ahhoz a pillanathoz, amikor mindaz megvalósul, amit régóta vár minden budai. *Budán mások az emberek, mint Pesten, itt mindenkinek szive ügye a város fejlődése. A külön budai lélek minden megmozdulásra érzékenyen reagál és örömmel vesz részt abban az alkotó munkában, amely szebbé, nagyobbá teszi Budát, Magyarország szemefényét.*

— Hogy mi minden készül Budán? Nem olyan könnyü felsorolni. De kezdjük el északon Óbudán és haladjunk sorjában lefelé.

— Elsősorban: épül a kivezető főut. Ennek nagy jelentőségéről nem kell sokat magyarázgatni. *Szó van, mégpedig komoly formában Óbudának az autobuszforgalomba való bekapcsolásáról. Uj tüzoltóállomás* épül Óbudán s rövidesen megkezdődik az *ős városrész szabályozása és ujjáépitése.* Jövő évben megkezdődik az *óbudai hid építése* és ezzel kapcsolatban a *hidfő környékének kialakítása.*

— *És ami Óbudának legkedvesebb szive-ügye — most már több mint bizonyos, hogy itt épül fel a Nemzeti Stadion.* A vita eldőlt és minden remény megvan rá, hogy ebbe a gyönyörü, egészséges környezetbe kerül a Stadion.

—Ujjáépül a *Vizivaros* is. A régi, meghitt városrész lassanként teljesen eltünik, hatalmas bérpaloták, uj uccák és terek bujnak ki csodálatos gyorsasággal a földből. Itt, a Vizivárosban most folyik a közvilágitás mgejavítása, igy a Főuccában, Rózsadombon, Bimbó uton stb. már nagyrészt be is fejezték ezt a munkát. Most kezdik meg a budai Margithidfő és Margitkörutnak ivlámpákkal való felszerelését.

Lebontják a Nyulkaszárnyát. Ez a kétszázéves épület, amelynek történetét is megirták, most szegényemberek tanyája. Vagy nyolcvan lakás van az elhanyagolt ócska épületben, amelynek művészi értéke nincs és igy nyugodtan eltünhetik a Főuccáról, amlynek ujjáépítését meg fogja gyorsitani, ha lebontják a volt kaszárnyát. Helyén részben parkot létesítenek, egy részén pedig bérházakat. Rendezik a Széna-teret is, eltávolítják a régi Szent János kórház körüli bódékat és folytatják itt a parkosítást.

Uj lövölde épül a II. kerületben, hasonló a Marczibányi téri lövöldéhez. Restaurálják, mint ismeretes, a Veronika és Flórián kápolnákat és ha ezekhez a munkákhoz hozzávesszük, hogy a magántőke milyen nagy építkezéseket végez a Vizivárosban, megállapíthatjuk, hogy ez a régi városrész teljesen átalakul néhány éven belül.

A hegyvidéken rövidesen épül a XII. kerületi elöljáróság épülete. Folyik a vizellátási munkák és közművek kiépítése. Sok kivánsága és panasza van a hegyvidéknek: ezeket sorra teljesítik, amivel bekapcsolják ezt a gyönyörü területet a városi forgalomba.

A Krisztinavárosban folyik a Tabán rendezése. A főváros különbizottsága most foglalkozik a Tabán végleges kialakításával: itt nagy munkát kezdenek rövidesen, köztük a gyógyszálló felépítését is. Uj szinház épül a régi helyén. Buda végre itt állandó szinházhoz jut. Épül a Várban a Horthy Miklós bástyasétány és nagy tervek készültek a déli pályaudvar kihelyezésére, ami teljesen át fogja alakítani a felszabadult Krisztinavárost.

A XI. kerületben a Horthy Miklós híd elkészülte után rohamos fejlődés indul meg. Ide kell áttelepíteni a Nemzetközi Vásárt és itt kell felépíteni a főiskolai stadiont. Épül az új repülőtér, uj templom épül és uj tüzőrség. A déli pályaudvar áthelyezésével a Lenke-tér vonalában rohamos fejlődésnek indul ez a szép városrész. Szinte fel sem lehet sorolni azt a sok teendőt, ami itt elintézésre vár.

Ezekben ismertette *Terbócz* Imre Buda nagy kérdéseit, amelyeknek megoldásával, mint a hamvaiból uj életre kelt főnixmadár, Buda uj. gyönyörü szárnyalásnak indul.

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.
Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

HAUER cukrász-sütemények NORRY
cukrászati és bonbonlerakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények egész Budán köziszmertek

Hauer-sütemények Budán
csak a XI. Horthy M. ut 28. alatti cukrászdában T.: 2-683-76.

Luxus és orfopéd-cipőszalon
XI., HORTHY MIKLÓS UT 70. TEL. HIVÓ: 2—581—42
a Triznya belvárosi cipőszalon volt modellőrje
Ifj. KISS JÁNOS

Életét, nyugalmát, vagyonát
védi a jó drótkerités
KÉSZITI:
HUTTER és SCHRANTZ R. T.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.
VÁROSI MINTARAKTÁR:
VI., Vilmos császár ut 63. sz.

Hogyan készült 70 év előtt koronázásra a magyar nemzet?

IV.

„1867. május 8-án délután fél 5 órakor Ferencz József és Erzsébet megérkeztek a fővárosba. „Az indóház ez alkalommal" — igy irja a krónikás — „a nagyközönség részére nyitva hagytván, az tökéletesen a szorongásig megtelt, hol ő felségeiket a magyar kormány tagjai, a testvér fővárosok polgármesterei, az elfogadó és ünnepélyrendező bizottságok elnökei, a főrendiház és képviselőház több tagja fogadták. Itt voltak felállítva a főváros nőneveldéinek kis növendékei is, kék-fehér diszitésü ruháikban, kosárkáikból virágot hintettek a felségek útjára."

„A bevonulási menetet, szokás szerint a testvér fővárosok bandériumai nyitották meg, utánuk az elöljárók és az ünnepségrendező bizottságok elnökeinek kocsijai haladtak.

„Közvetlen a felségek fogata előtt Gróf Andrássy Gyula miniszterelnök és Báró Wenckheim Béla belügyminiszter haladt, az előbbinek pompás fogatán. Őfelségeik négylovas, udvari, nyitott kocsin mentek, mely előtt két udvari csatlós lovagolt. Őfelsége huszárezredesi egyenruhát, a császárné Őfelsége magyaros női kalapot viselt és a kocsiban felseges férje balján foglalt helyet. A menetet az udvari kisérő személyzet és az elfogadásra összegyült tisztelgők kocsijainak végtelen sora zárta be. Az idő igen szép volt az egész bevonulási szertartás alatt. A feldiszitett utcákon Őfelségeiket a nép legszivélyesebben üdvözöle."

A királyné azonban csak ideiglenesen ideiglenesen akart a budai várban maradni. Gyermekeivel együtt a Zugligetet egyik villájába költözik ki, ahol addig marad, míg a gödöllői kastély restaurálását befejezik. Munkások százai dolgoztak már ekkor a meglehetősen elhanyagolt gödöllői épületen. 160.000 forint volt az előirányzat a javításokra, de ez az akkor különösen nagy összeg nem bizonyult elegendőnek.

A nemzeti újjászületés boldog munkája a koronázási előkészületekkel párhuzamosan, gyorsan haladt. Péchy grófot kinevezték Erdély kormánybiztosává. Amikor az új kormánybiztos átlépte a Királyhágót, mindenütt lelkesen és ünnepélyesen fogadták. Feketetetőn Jósika báró, Kolozsmegye főispánja köszöntötte. Hintóval indultak el Kolozsvár felé. Utjukon mindenütt a nép kitörő öröme várta. Óriási embertömeg állott az út mentén, a mozsárágyuk dörgését túlharsogta a tömeg éljenzése. Kolozsvárról lovasbanlérium ment a gróf elé. Csucsán Kolozsmegye főbirája Nagy Imre, Bánffy-Hunyadon Gyarmathy Miklós, Gyaluban Esterházy Kálmán gróf, Kolozsvárpedig Hajós János kormányszéki titokrok mondott a diadilkapunál üdvözlő beszédet. Brassóból 12 tagú küldöttség érkezett Kolozsvárra, hogy köszöntse a magyarok küldötte kormánybiztost, kit ott várt az erdélyi püspök és a szász nemzet grófja is.

Közben szállingóztak haza a szabadságharc utáni komor idők emigránsai is. Olvassuk, hogy megérkezett Amerikából Majthényi József báró, akiről megírják az akkori lapok, hogy az Ujvilágban „tejmajorságból tartá fönn magát". Fia azonban Amerikában maradt, ahol az Unio hádseregében magas rangot tölthetett be, mert — igy irják — 2600 dollár fizetése volt.

A budai Sándor-palotába is ekkor költözött be irodáival együtt, Andrássy Gyula gróf miniszterelnök, aki az épületet 6 évre kibérelte.

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM TELEFON 1—532—70

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

AZ "OTTHON"
Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei
ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS
TELEKSZABÁLYOZÁS,
CSATORNÁZÁS,
UTBURKOLÁS
Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Öröklakásába csak „Thermofix" etagefütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Adónaptár

Május 15: Az általános forgalmi adó havi 48-240 pengőig terjedő átalányának lerovása bélyegekben. A havi 240 pengőn felüli forgalmi adó áprilisi átalánya készpénzben befizetendő. A havonta készpénzben fizetők az április havi forgalmi adót készpénzben befizetik a bevallás benyujtásával egyidejüleg.

Ugyancsak e napig lehet kamatmentesen befizetni a második negyedévre esedékes összes közadókat s azok pótlékait.

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76.

A házak fellobogózásáról szóló szabályrendelet

ELSŐ FEJEZET

A lakóházak kötelező fellobogózása

1. §. (1) Budapest székesfőváros területén lévő lakóházakat a törvényhozás által nemzeti vagy gyászünnepnek nyilvánított napokon és minden alkalommal, midőn azt a kormányhatóság rendelettel vagy a polgármester tanácsának utján elrendeli, nemzeti szinű, illetve gyászlobogóval kell diszíteni.

(2) A földszintes lakóházakat legalább 65 cm széles és 150 cm hosszú, egy- és kétemeletes lakóházakra legalább 1 méter széles és 2 méter hosszú, három- vagy ennél több emeletes lakóházakra pedig legalább 1 és ½ méter széles és 3 méter hosszu és jó állapotban lévő lobogót kell kitüzni.

(3) Az (1) bekezdés rendelkezése a középületeknek és közintézményeknek nyilvános ünnepek alkalmával történő fellobogózására vonatkozó jogszabályokat nem érinti.

MÁSODIK FEJEZET

Pénzbirság

2. §. (1) Az a háztulajdonos, aki nemzeti vagy gyászünnepnek nyilvánított napokon, vagy a kormányhatóság vagy a polgármester által elrendelt alkalmakkor nemzeti szinü, illetve gyászlobogó kitűzéséről nem gondoskodik, 3 pengőtől 100 pengőig terjedhető és közigazgatási uton, közadók módjára behajtható pénzbirsággal sujtható.

(2) Ha valamely ingatlannak több tulajdonosa van, azok a birságért egyetemlegesen felelnek.

3. §. (1) A pénzbirság kivetése kérdésében (2. §) (1) az illetékes kerületi előljáró határoz.

(2) Az illetékes kerületi előljáró által hozott véghatározat ellen használható jogorvoslások tekintetében az érvényben lévő jogszabályok (1929:XXX. 1930:XVIII., 1934:XII. tc.) rendelkezései az irányadók.

HARMADIK FEJEZET

Vegyes rendelkezések

4. §. Ennek a szabályrendeletnek az ingatlantulajdonosra vonatkozó rendelkezései haszonélvezet esetében a haszonélvezővel szemben alkalmazandók.

5. §. Ezt a szabályrendeletet a polgármester hajtja végre.

6. §. Ez a szabályrendelet aki hirdetés napját követő 15. napon lép életbe.

Háztulajdonos Ur!
Nem okoz gondot vizvezetékének karbantartása, ha
CSIHÁK KÁROLY szerelőhöz fordul
I. Csaba-utca 3. Telefon: 1—541-47

A pénzügyminiszter rendelete a rendkivüli ideiglenes házadómentességről

(Folytatás)

A szénfűtésre szolgáló berendezés (füstmentes központi fűtés, továbbá a lakásfűtés, kályha, takaréktüzhely, fürdőszobakályha) hazai szén vagy hazai széntermékek használatára legyen alkalmas. A rendkívüli ideiglenes házadómentességnek nem feltétele az, hogy az épület szénfűtésre legyen berendezve. A nem szénfűtésre berendezett épületet tehát a rendkivüli ideiglenes házadómenesség kedvezménye megilleti.

(2) Azt, hogy a fütőberendezés hazai szénnel vagy széntermékkel való fűtésre alkalmas, köteles a háztulajdonos központi, illetőleg lakásfűétsnel hatósági bizonyítvánnyal igazolni. A kályháknál, konyhatakaréktüzhelyeknél és fürdőszobakályháknál azonban általában elegendő a gyári tipust pontosan körülírni. Amennyiben vitás az, hogy a használt tipus hazai szén vagy széntermék használatára is alkalmas-e, a háztulajdonos köteles a fűtőberendezésnek hazai szén vagy széntermék használatára való alkalmas voltát szakértői bizonyítvánnyal igazolni.

(3) Az építésügyi hatóság az építési engedély kiadása előtt az iratokat annak elbirálása végett, hogy az épület a megkívánt szépészeti követelményeknek és az előírt magasságnak megfelel-e, a Fővárosi Közmunkák Tanácsához hivatalból felterjeszteni köteles.

(4) Az építésügyi hatóság az építési engedély megadásakor határozatát a tervek egy-egy példányának csatolása mellett a székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóságnak is köteles megküldeni. A pénzügyigazgatóság köteles a tervet a jelen rendelet szempontjából haladéktalanul felülvizsgálni és hozzájárulását, illetőleg esetleges észrevételeit az építésügyi hatósággal legkésőbb 15. napon belül közölni. Utóbbi esetben a kifogások megszüntetése előtt a jelen rendelet alapján járó adómentesség nem engedélyezhető.

(5) Az épitkezés befejezése után a pénzügyi hatóságok kötelesek ellenőrizni azt, hogy az új épület a pénzügyigazgatósággal előzetesen közölt és általa elfogadott építési tervnek megfelel-e. *(Folytatjuk.)*

Krisztinavárosi szállitási vállalat
ATTILA-U. 23. TEL.: 1-614-44
Autófuvarozás, butor- és teherszállitás helyben és vidékre.

FÜRDÖÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Pest-Budai kávéházak

Legjobban szereti a közönség, ha történelmet akar olvasni, a franciás *petit historie* módszerét, amint azt a „Pest-budai kávéházak" *Bevilaqua-Borsody* Béla és *Mazsári* Béla könyvének bevezetőjében jelzi. Részletekbe vesző, nosszadalmas értekezések helyett Európa minden kultúrországában könnyű stilusú, világos és jólérthető leírásokat adnak ki és a legjobb irókat kérik fel a történelmi anyag összefoglalására, összinte, szabad megbirálására. Nincs már meg a régi tekintélye azoknak, akik tiz könyvből unalmas tizenegyediket irnak össze, vagy a legjobb esetben kimásolnak a levéltári tömegből egy-két régi aktát és vastag szósszal körülöntve tálalják azt föl, mint azt Carlyle irta enyhe gúnnyal, amikor a „Les rues de Paris" című könyvet ismertette, kimondva, hogy a kétkötetes francia könyvből többet tanult, mint harminc történelmi szakmunkából.

— Amit Párizs uccáin és házaiban látnivalóul találtak — irta *Carlyle* — az egyuttal a régi és modern Párizs története, sőt egy egész Franciaországé is. „Origines historire, monuments, costumes, moeurs, chroniques et traditions" — mondja a könyv alcíme — és ezek a szavak azt jelentik, ami bennünket Párizs izgalmas történetéből érdekelhet. Louis *Lurine* vezetése alatt az irodalom egész csomó kiválósága irta a *Párizs Uccáit*, s akinek sok ideje nincs, az is mindent megtudhat belőle, ami igazán fontos.

Pest-Budán két iró csinálta megazt, amihez Párizsban husz kellett. Amellett kétszer akkora anyagot hordtak össze, mint a párizsiak. *Bivilaqua-Borsody* Béla egyéni rendszere meglátszik a 1467 oldalas műnek valamennyi fejezetén. Gyüjtési és földolgozási metodikája eredeti s az egyik legnagyobb érdeme.

Csodálkozhatik némely laikus: *hogyan lehet a kávéházakról két ilyen hatalmas könyvet irni?* Csakhogy ez a valóban nagyszabású alkotás kinő a maga kereteiből s ami nekünk még inkább tetszik: maguknak a kereteknek országos jelentőségét bizonyítja be, amikor a kávéházak fontossága, politikai, irodalmi, művészeti és általában kultúrális nézőpontból dokumentálódik.

Ritka megérzékitő erő van *Bevilaqua-Borsody* Bélában.

Magunk előtt látjuk az egész régi világot. Nézzük, amint esznek, szórakoznak és művelődnek az emberek. *Bevilaqua* az az iró, aki ott tudta hagyni a szaktudós zárkozottságát és a dohos könyvtárak után az élet minden egyéb relációját is végigvizsgálja. Óriási tanultsága, szinte hihetetlen memóriája olyan éles itélőképességgel párosult, amely a dolgok távoli vagy titkos összefüggéseit is bámulatos erudicióval veszi észre és tárja föl.

Erősen hangsúlyozni kell, hogy *ez a munka nemcsak kávéházaink története, hanem nagy kultúrhistória, meglepő adatiömegü irodalomtörténet, a magyar szabadságmozgalmak és az egész szellemi élet megmutatása,* nemcsak Pest és Buda, hanem egész Európa tudományos és szépirodalmi literaturájának keresztmetszetével.

Hosszú évek szakadatlan munkája eredményezhette, hogy ritka, érdekés képek tömegét is sikerült összegyüjtenie: kétszázhatvankilenc metszet, festmény, rajz és fénykép reprodukciója egészíti ki finom papiron a tiszta, szép nyomású könyvet, melyben *rengeteg a budai anyag.*

Ajánlás előzi meg a bevezetőt, *Mészáros* Győző, a Budapesti Kávések Ipartestületének elnöke, akinek főképen köszönhető, hogy ez a munka megjelenhetett, arra utal, hogy 400 esztendővel ezelőtt jelent meg a keleti arab ital, a török kávé Magyarországon, s kifejti, hogy *Budapest politikai, társadalmi, irodalmi, tudományos, művészeti és kereskedelmi élete harmadfélszáz év óta elválasztiatatlan a mi kávéházaink életétől.* Szerényen egyetlen szót se mond arról, micsoda áldozatokba került két ilyen mammut-kötetnek a kiadása. Mint ahogyan maguk a szerzők is csak a város kávéházi életére szűkitett „kistörténetirás"-nak tartják alkotásukat és szinte mentegetőznek, hogy csak az európai kávéval s a kávéház európai életével foglalkoznak. Pedig éppen nagy távlataik, studiumuk széles köre és adataiknak példátlan gazdagsága érdemel igaz elismerést és tiszteletet.

Szines kortörténet, többkötetes lexikon, rengeteg sok irói élet, művészi sors regénye is együtt van Bevilaqua-Borsodyék munkájában. Természetes, hogy még bővebben méltatjuk s érdekes részleteket fogunk közölni a mesterműből.

Tábori Kornél.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24

Amerikai inváziő

A konjunktúrás évek óta soha annyi amerikai nem érdeklődött európai utazás iránt, mint ebben az évben. Az oceánjáró hajókon augusztus végéig minden helyet lefoglaltak. A newyorki magyar idegenforgalmi kirendeltség jelentése szerint, már tavaly jelentékeny volt a gyarapodás. 1934-ben még csak 3600 amerikai utas jött Magyarországra, 1935-ben 5500, 1936-ban pedig 8000. *Az előjelekből itélve 1937-ben még nagyobbarányú emelkedés várható.* Az angol koronázásra és a párizsi világkiállításra özönlő amerikaiak egyrésze továbbutazik Középeurópába és Magyarországra.

Az amerikai magyarok két nagyobb csoportja érkezik Magyarországra és több héten át ittmarad. Fürdőkurára is szép számmal érkeznek amerikaiak Budára. Tavaly 92.596 különféle ismertetőt, továbbá 4480 plakátot küldtek az egyesült Államok és Kanada területére. Ez a propagandaanyag egyáltalán nem fedezte az igényeket, mert az érdeklődés sokkal többet kiván. 1900 sajtóközlemény is jelent meg.

Az útikönyvek és kalauzok között érdemes kiemelni az American Automobil Association *Motoring Atroad* c. kézikönyvét, amelybe *Virginia Creed* irt szép cikket Budapestről, továbbá *Grace Humphrey* irónőnek *„Hungary, Land of Contrast"* c., fényképekkel illusztrált könyvét.

Rengeteg olasz előkelőség érkezik a jövőheti királynapokra

III. Viktor Emánuel és *Helena* királyné budapesti látogatása a közvetlen olasz kapcsolatok nagyszabású kiépitését hozza magával idegenforgami nézőpontból is. *Félszáznál több olasz ujságiró készül hozzánk ebből az alkalomból és az olasz arisztokrácia számos tagja, vaamint Itália különböző városaiból egyes utasok, családok és nagyobb utascsoportok is érkeznek.*

A budai fürdőkben is lesznek olasz vendégek, akik a királyi pár fogadtatásának megtekintése után kezdik meg kúrájukat. Sok érdekes cikk és egyéb nyomtatvány jelenik meg a látogatás alkalmából. Ezeknek sorában különösen érdekes az, amelyet a nagy Türr tábornok családjának tagjai: *Türr* Lambert, dr. *Türr* Ervin és *Hunt* Béla adtak ki. Címe: *„Az olasz uralkodóház története és magyarországi vonatkozásai."* Tömören és élvezetes formában mondják el mindazt, ami közönségünk tájékoztatására szolgálhat és nagyon sok érdekes kép illusztrálja a munkát.

Itt említjük meg, hogy *speciálisan Budát is tanulmányozni fogják* ideérkező olasz írók, illetve tudósok, akik Mátyás király humanistáiról, az itt dolgozott olasz miniátokról és más művészekről, tudósokról, az ittlévő olasz emékekről fognak irni.

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAKÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
I., Keleti Károly utca I. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

Érdekes és világhirü vendégek

Egy éven belül tizenegy kisebb-nagyobb kongresszus lesz Budapesten. Ezek közt legnagyobb arányú az *Eucharisztikus-kongressus* Amerikai néger, maláji sárga, braziliai rézbőrű főpapok és a földgolyó minden részéből idesereglő hívek fogják elárasztani Budapestet.

Bizonyos fokig utánoznunk kell majd a londoni, vagy a new-yorki mindennapi népvándorlást, amely a Cityből, a város belső részeiből indul meg esténkint. Külföldről érkező nagyszámú autóbuszok és különvonatok leszállíthatják majd a külföldieket alvásra a Balaton mellé: másképp aligha tudjuk majd elhelyezni a több, mint 60.000 vendéget. (Magán a körmeneten 180—200.000 vendég is lesz.)

Főkép orvosok érkeznek a *Nemzetközi Fürdőügyi kongresszusra.* Ezzel kapcsolatban balneológiai kiállítás is lesz a most épülő margitszigeti nagy üvegcsarnokban. Budapest fürdőinek történetét, egész fejlődését, berendezési technikáját és gyógyító módjait is bemutatják.

A *Juniusi Hetek*re érkező világhires művészeken kívül szóbakerült H. G. *Wells* és *Sinclair* Lewis ideérkezése. A nyár elején jön John *Brophy*, a Daily Telegraph kiváló kritikusa, aki *„Ilonka Speaks of Hungary"* címmel rendkívüli sikerű könyvet irt Magyarországról és most ujabb magyartárgyú könyvhöz gyüjt anyagot és impressziókat. A zenei héten közreműködő Issay *Dobrowen* és Erich *Kleiber* után Igor *Stravinszky* ideérkezésére számítanak. Ez utóbbi uj művéhez magyar zenei motivumokat kíván megismerni. Ezt a hírt a párisi Matin közölte, de hiteles igazolása még nem jött meg. Egyszerre négy-öt állami színházigazgató érkezik a Nemzeti Színház alapitásának 100 éves jubileumi ünnepségeire is.

BELLEVUE-ben
UJ VEZETÉS HIRNEVES SZAKÁCS
KITÜNŐ ITALOK, MÉRSÉKELT ÁRAK
SETÉT GYÖRGY ZENEKARA
TÁNC

Ellinor Glyn ismét Budapestre érkezik

A Budai Napló mai, május 13-i számának megjelenése után egy hónapon belül a következő nagyobb turistacsoportok érkeznek Budapestre:

13-án *német* különvonat, 18-án *svájci* csoport, 20-án *svédek* és *dánok*, 24-én és 26-án pedig *angolok* érkeznek. *Juniusban négy nagy angol csoport*, továbbá *svájci, hollandi, osztrák, német* és *olasz* csoportok jönnek.

John *Brophy*, az „Ilonka speaks of Hungary" kitünő szerzője május 26-án érkezik Budapestre, hogy újabb magyartárgyú könyvéhez anyagot gyüjtsön. Körülbelül akkor érkezik René *Shann* jeles regényiró és neje is, akik autón járják be Magyarországot. *Elinor Glyn* a *„Love's Hour"* című magyartárgyú regény világhirű szerzőnője megint Budára, illetve Magyarországra készül. A *„Szerelem órája"*-nak sikere után 26-ik könyve lesz az, amelyet most Magyarországról készül irni.

Budán alakult meg a fürdők világszövetsége

Említettük, hogy ősszel fürdőügyi világkongresszus lesz Budán. Erős munka folyik annak érdekében, hogy Európa és a többi földrész jelentős fürdőképviseletei, az egyetemek és tudományos intézetek kiküldöttei minél nagyobb számban vegyenek részt a kongresszuson. A Budapest *Fürdőváros Egyesület végzi* ezt a feladatot, dr. *József Ferenc* királyi herceg elnöklete és dr. *Techert* Gyula titkársága mellett. A program egyik legfontosabb pontja, hogy *itt alakítsák meg a fürdők nemzetközi szövetségét,* amely számos, uj probláma tárgyalásának elősegítésére hivatott.

Eladó öröklakások

Páratlan öröklakásaink Káplár-uccai (huszonharmadik) társasházunkban központi s mégis csendes helyen, a Városmajor ősparkjánál épülnek. Központi fűtés, melegviz. Versenyenkívüli épitkezés. Az anyagdrágulás ellenére tartjuk fix dömpingárainkat: 1, 2, 3 szoba-hallos 12.200, 15.300, 25.000 P. Prospektus: „Centrum" Házépitő-Vállalat, Horthy Miklós út 15. (Telefon: 2—693—01.)

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fűtés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. CSERY GYULA szűcsmesternél föh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméitersoronként.

A Budai Napló legközelebbi száma a pünkösdi ünnepek után — a várospolitikai hetilapok együttes megállapodása alapján — május 27-én jelenik meg.

NEM KÉSIK EL,
ha SZÁLE-nál veszi vagy javittatja óráját.
Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény

Bessenyey Zénó Sárospatak díszpolgára. Sárospatak képviselőtestülete *Bessenyey* Zénót, a Közmunkatanács elnökét, országgyűlési képviselőt, a kerületnek három cikluson át volt képviselőjét, egyhangú lelkesedéssel díszpolgárrá választotta.

Biró Pál előadása a Budai Klubban. A monarchia aranykorszaka volt annak az érdekes és tanulságos előadásnak tárgya, amely vasárnap folyt le a Budai Klubban. Biró Pál ny. miniszterelnökségi tanácsos „Kónyi Manó emlékezete" címen adott elő igen előkelő közönség előtt. Ez az aranykorszak Ferenc József uralkodásának arra az idejére esik, amely id. Andrássy Gyula külügyminiszterségével kezdődött és bukásával végződött. Az előadás után a klubb elhatározta, hogy a kitűnő Kónyi Manó emlékét Szalay utcai házán megörökíti.

A III. kerületi Polgári Társaskör idei rendes közgyülésén egyhangu lista alapján nagy lelkesedéssel választották meg uj tisztikart. Elnök lett Andréka Károly nyug. főkapitány helyettes, törvényhatósági bizotsági tag; társelnökök: dr. Hanthy Haidekker János kerületi előljáró, dr. Orova Zsigmond ügyvéd, törv. hat. biz. tag, vitéz dr. Pólya Antal p. ü. főtan. ker. adófelügyelő, Szepessy Agoston ny. postaigazgató, Szigeth Gábor gyárigazgató; ügyvezető alelnök: Beke Mózes ny. iskolai igazgató, főuitkár: dr. Téri Miklós; pénztáros: Stadler József tisztviselő; háznagy: Franzosó Richard tanító.

A bolgár király névnapja Budapesten. A Magyar Nemzeti Szövetség Magyar-Bolgár Bizottsága Géza-u. 4. szám alatt május 14-én, pénteken este 6 órakor III. Boris bolgár király névnapja alkalmából ünnepséget rendez. Az ünnepség nyilvános, a rendezőség mindenkit szivesen lát.

Technológus majális a Sósfürdőben. A Technológia fém-vasipari szakosztályának harmadéves hallgatói május 16-án, pünkösd első napján délután 3 órai kezdettel technológus majálist rendez az Erzsébet Sósfürdő egész területén. A majális zártkörü és ezért a meghívó felmutatása kötelező.

Felolvas Gül Babáról és az izlám kulturális feladatairól a bécsi Urániában Husszein Hilmi budai nagymufti, akit előadásra hivott meg az osztrák Uránia társaság. A nagymufti már elutazott Bécsbe.

Házasság. Huber Magdi és dr. vitéz Barsy Sándor m. kir. rendőrtanácsos május 12-én tartották esküvőjüket a Krisztinavárosi róm. kat. plébánia templomban. Budapest, 1937. május hó.

A 10-es autóbusz uj menetrendje. A 10-es autóbusz utirányát, melynek végállomása Hengermalom-utca volt, több oldalról felmerült kivánságnak megfelelően az Andor-utcáig hosszabbították meg hathavi próbaidőre. A meghosszabbitás nem vált be, mert csak reggel, délben és az esti órákban mutatkozott nagyobb forgalom. Ezért a Beszkárt most azt javasolja a polgármesternek, hogy a 10-es kocsik csak reggel fél nyolctól kilencig, délután fél öttől öttig és hat órától fél hétig, szombaton pedig csak délután egytől háromig közlekedjenek az Andor utcáig, más időkben pedig a vonal végállomása a Hengermalomutca legyen. Az egész vonalon huszonnégy filléres vonaljegyet állapitanak meg.

Fiatal, csinos, keresztény urilányok ELÁRUSITÓNŐNEK felvételnek ujonnan megnyiló bulai üzlet részére. Kézzel irt ajánlatokat iskolai képzettség és családi körülmények megjelölésével kérünk „Felelős elszámolás" jeligére Harsányi Hirdetőbe, Falk Miksa u. 17. szám.

A Horthy-körtéri cipőszalon **CIPŐI** elegánsak, megbizhatóak
XI., HORTHY-KÖRTÉR 7. SZÁM.

Közgazdaság

A biztositási piac válságáról

A szabadverseny kirekesztése a biztositási szakmában megboszulta magát. Intő példa ez a többi kartellnek is. A kisebb tőkével és tartalékkal rendelkező vállalatok nem bírják, nem is bírhatják a „versenynélküli" versenyt. Természetes ez, mert a mamutvagyonú vállalatok hírnevével nem tarthat versenyt az a becsületes munkával működő kisebb vállalat, amely a kartellszerződés következtében a mindent elseprő és megemésztő „nagyokkal" szemben semmi kedvezőbbet nem képes nyujtani.

A kartellpolitika a biztositási piacon eleinte csak a közönség kizsákmányolását szolgálta. Körülbelül 5 évnek kellett eltelnie addig, mire észrevették, hogy a közönségellenes üzletpolitika előbb a piacot s ezzel együtt magukat a biztositó vállalatokat is a tönk felé viszi. Az elmult üzletévben szemünk előtt pergett le néhány kisebb-nagyobb biztositó intézet végromlása és a sorozat még nem ért véget.

A szériát a Pátria általános biztositó fuziója nyitotta meg, amelynek csontjain a mai napig rágódott a most kimult Magyar-Francia biztositó. A Phönix dicstelen végét már már követni látszott a Magyar-Olasz biztositó, amelynek pusztulását megakadályozta a Hitelbank injekciója.

Ezek után objektiven megállapithatjuk, hogy krízisét éli a magyar biztositás. Reformra szorul. A szükségszerű reform gondolatával már a törvényhozás tagjai is foglalkoznak. Azonban a kérdés nem egyszerű és a reformok kivitelezése a lgnagyobb szakértelmet kivánja, mert nagy csalódást keltne, ha javitás célzatával ismét olyan intézkedések lépnének életbe, miket egyrészt a közönség, másrészt a biztositási üzlet sinylene meg.

Nem téveszthetők szem elől a biztositás intézményének altruisztikus céljai, de nem utolsó az, hogy a biztositási szakma sok ezer embernek a kenyerét jelenti, amely kenyér egyre nagyobb mértékben csuszik ki, főként a kis emberek kezéből.

Ez a hangulat érezhető a Biztositási Intézetek Orsz. Szövetségénél is és az előbb irt eseményeknek tulajdonitható a biztositó körökben oly nagy mértékben lábrakapott elégedetlenség. Ennek következtében éri sok támadás dr. Kutasi Elemért, a Biztositási Intézetek Országos Szövetségének igazgatóját is.

VÉCSEY MÁTYÁS

A Kábelgyár rt. mérlege

A Kábelgyár rt. üzemi jövedelme — az 1936. évi december 31-én lezárt mérleg alapján — 971.04. P volt az előző 799.869 P-vel szemben. Ebből uiszti fizetésekre és költségekre 807.730 P, adóra 44.367 P, kamatra 32.120 P kellett, leirásokra 66,914 P-t fordiitottak, úgyhogy a uiszta nyereség az egymillió P részvénytőke után 22.340 P volt az előző 67.717 P-vel szemben. —

Az ingatlanok 719.780 P-vel, a gépek és berendezések 760.022 P-vel, a szerszámok 1 P-vel, az áruk 369.550 P-vel szerepelnek a mérlegen. A nyilt tartalékok a következők: tőketartalék 205.300 P, tartalékalap 36.860 P (33.574), érték csökkenési tartalék alapra 580.542 P (513.428). A nyugdíjalapot 422.299 P-ről 492,399 P-re novelték. Az adósok tartozása 972.505 P-ről 1,025.937 P-re növekedett, a hitelezők követelése 497.488 P-ről 490.135 P-re apadt.

A Trust közgyűlése. A Részvénytársaság Villamos és Közlekedési Vállalatok Számára közgyűlése jóváhagyta az 1936 évi mérleget és elhatározta, hogy a részvények 8. számú osztalékszelvénye folyó év május 8-tól kezdve 4 pengővel váltassék be a Magyar Általános Hitelbanknál.

A Magyar-Cseh Iparbank Rt. közgyülése. Az április 24-én megtartott igazgatósági ülésen megállapitották az 1936. évi üzletév mérlegét, mely megfelelő tartalékolások után 71.893 P 31 fillér tiszta nyereséggel zárult. Ezt az összeget részben leirásokra fordiitotta, részben uj számlára vitte át.

5.50 P osztalékot fizet az Első Magyar Papíripar. Az Első Magyar Papiripar Rt. május 12-én tartotta 35. év rendes közgyülését. Az igazgatóság az elmult évre 5.50 P osztalék kifizetését javasolta.

A Neményi Testvérek Papirgyár Rt. május 10-én tartotta 14. évi rendes közgyülését. A kéimillió részvénytőkével, valamint 3.240.000 P tartalékokkal rendelkező vállalat nyeresége 202.542 P volt.

A Hajós és Szántó elektromos gyár rt. május 19-én tarija rendes évi közgyűlését. A 600 ezer P részvénytőkével, valamint 160.000 P tartaléktőkékkel rendelkező vállalat kiváló eredményéről számolt be közzétett mérlegében. Az 1936. évi tiszta nyereség 18.162 P.

Agrolux községeket és mezőgazdaságokat világositó rt. 13. évi rendes közgyűlését május hó 19-én tartja. A 100.000 P részvénytőkével rendelkező vállalat f. évi nyeresége 2105 P.

Igazgatóválasztás a Kispesti Textilgyárnál. Mint értesülünk, Weissberger Zsigmond, a Kispesti Textilgylár rt. műszaki igazgatója barátságos megegyezés alapján kivált a vállalat kötelékéből és helyét Jankó Dénes kolorista mérnökkel töltötték be. Weissberger Zsigmond mint hirlik, továbbra is szaktanácsadója marad a Kispesti Texilnek.

A Gazdák Biztositó Szövetkezete az 1936 évi zárszámadásokat tárgyaló közgyűlését május 12-re tűzte ki. A vállalat a mult év katasztrofális jégkárai miatt ezt az üzletágat 125.000 P hiánnyal zárta, de a hiány az egyéb elemi üzletek 185.000 P nyereségből pótolta, úgyhogy végeredményben a mérleg 60.000 P felesleget mutat ki.

Megindul a Szolnoki Papirgyár üzeme. Mint Szolnokról jelentik, a két hónap szünetelő munkát a jövő héten ismét felveszik a Szolnoki Papirgyárban. Szolnokon örömmel fogadták a gyár üzembehelyezését, mert a munkások nagyrésze ismét keresethez jut.

Előkelő muzulmán vendégek Budán. Gyógyfürdőinket használja két keleti muzulmán ur, akik kiséretükkel tartózkodnak itten. Külön felkérték a magyar-mohammedán kulturbizottság sajtófőnökét, hogy nevüket csak elutazásuk után közöljék a nyilvánossággal, mert jelenleg rangrejtve, gyógykurán vannak itt és nem akarnák, hogy zaklassák őket. Két napig málunk volt Gvozdovich Rifaat basa is, ismert török emigráns iró, aki fentjárt Gül Babánál, budai barátainál lakott, a Margitszigeten és a Svábhegyen étkezett s aztán Bécsbe, onnét Berlinbe utazott. E hó végén hosszabb tartózkodásra visszatér hozzánk.

A Nemzeti Kulturegyesület díszhangversenye. A Nemzeti Kulturegyesület 5 éves fennállásának megünneplésére május 4-én díszközgyűlést és díszhangversenyt rendezett, melyen egyidejüleg a Zeneszerzők és Szövegirók Lapja által kitűzött dalpályázati díjakat is kiosztották. A hangverseny budai vonatkozású számokkal is ékeskedett. Kéthelyiné Vakots Margit, Buda neves énekesnője, Lovassy Edith is budai előadóművésznő, aki a külföldön is nagy sikereket arát magyar énekművészetével. Novy Pannit legutóbb a Hollós Mátyás Társaságban is hallhattuk. Az est egyik élménye volt Czikle Valéria iró, alapító elnöknőnek triolett bemutatója, szövegeinek kongeniális megzenésitője, dr. Váradi István egyik-másik műdalával, melyek Takáts Erzsi előadásában árátták diadalt. (Dr. N.)

Megnyilt
SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

Boldog Margit fátyla

és még huszonegy különféle magyar ereklye volt abban a huszonkét aranyozott ezüst ereklyetartóban, amelyet az óbudai királyi kincstár nagyszámú kincseivel együtt Zsigmond király 1431-ben Nürnbergben elzálogositotta. Ezek az értékek mind elvesztek.

Matolay Viktor dr. halála

Gyásza van a székesfőváros tisztviselő gárdájának, gyásza közvetlenebbül a XI. ker. előljáróság uisztikarának: zolnai és nagyszalatnyai Matolay Viktor dr., szőv. főjegyző, a kerületi előljárók értekezletének 10 éven át jegyzője, a jó kartárs és kedves barát, a hű férj és családapa, május 6-án hagyta itt sulyos betegség. — aránylag rövid élet és 27 évi szolgálat után — hiszen csak 50 éves volt — családját, barátait és eredményes munkásságának elárvult helyét. Legjobban jellemzi őt az a bucsuztató, melyet ravatalánál Benedek Szabolcs dr. főjegyző, a XI. ker. előljáróhelyettes mondott el az ő szivjóságáról és emberszeretetéről, aki Zemplénből, Kossuth Lajos vármegyéjéből, az uri megyei gondolkodásmódot hozta és őrizte meg ebben a nagy, zugó, rohanó városban is. A közhivatali tisztesség és mások megbecsülése volt az morálja.

A XI. ker. előljáróság gyászjelentése meleg szavakkal parentálja el, mikor a szokásos rideg hivatali sablontól eltérően a következőket mondja:

„Az elhunyt mintaképe volt a képzett főtiszviselőnek, tudományos és hivatalos munkássága, megnyerő egyénisége, melegen érző szive, áldozatos baráti szeretete mindannyiunk megbecsülését és szeretetét vívták ki... Halhatatlan lelkéhez lelkünket a szeretet ezernyi szála fűzi, s ez a szeretet fogja emlékét közöttünk mindig ápolni...

Kérem a Panaszkönyvet

Miért nincs szobra a Várban Hunyadi Lászlónak

Kora ifjuságomtól mindig gyönyörködtem hazánk történelmi emlékekben gazdag régi váraiban, falvaiban és városaiban. Ettől a szeretettől áthatva keresem fel igen gyakran séta im közben hazánk történelmi királyi székvárosát, ős Budavárát, melynek minden háza, tere és utcája régi dicsőségünk szép emlékeit idézi fel a szemlélőben. És mig a multban szomoruan kellett tapasztalnom, hogy a vár utcáin és terein egyetlenegy emlékmű sem örökitette meg a haza körül hervadhatatlan érdemeket szerzett nagyjaink emlékét, addig ma örömmel kell megállapitanom, hogy a legutóbbi pár év alatt több szobrot állitotak fel, melyek ékesszólóan hirdetik a nemzet örök hálaját fiai iránt, kik nevüket arany betűkkel irták be a nemzet történetébe.

Valahányszor azonban utam a várbeli Szent György térre visz, mindannyiszor eszembe jut, hogy Hunyadi Jánosnak, a kereszténység dicsőült hősének fia László, 1456. március 16-án a Szent György téren hóhér pallosa alatt szenvedett vértanu halált.

Benczur Gyula kiváló festőművészünk „Hunyadi László" cimü festményével és Erkel Ferenc „Hunyadi László" cimü dalművével ugyan már méltón örökitették meg Hunyadi László emlékét, de azért a szobrászművészetnek is meg kell alkotnia és szemeink elé varázsolnia Hunyadi László nemes alakját.

Annak a reményemnek adva kifejezést, hogy a székesfőváros magáévá teszi elgondolásomat és a legnagyobb magyar király mártir fivérének belátható időn belül szobrot emeltet.

dr. Perger Ferenc

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint HAJRÁ TROJKA női balalajka zenekar!

Kedélyes sörözés az „ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN *Rácz Zsiga muzsikál*

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN Szánthó—Máhner szalonzenekar

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM II., KELETI KÁROLY-UTCA 9. MINDEN ESTE TÁNC

A VÁRKERT KIOSZKBAN minden délután katonazene

BALÁZS VENDÉGLŐ Hüvösvölgyi villamos végállomás Gyönyörű kert — étkülönlegességek

POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA I., Krisztina-körut 8—10.

OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ URI KONYH XI., HOBTHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4—590—93 (Bejárat Irinyi János utcai oldalon)

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a **Sósfürdő** *pompás öspark, zene, tánc. — Kitünö konyha*

100 százalék

Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik.

BŐRÖND, BŐRDSZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

JAVIT! ALAKIT! bőrönd és bőrdiszmü szaküzlet és műhely I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19. Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB ÁRAT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ II., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

GOLDSCHMIED uri- és nőidivat I. KRISZTINA-KÖRUT 113/a

START SPORTHÁZ
Bleyer Testvérek II., Fő-utca 27. sz.
Teljes hurozás P 3·20

Szinház és Mozi

A Kisfaludy szinház műsora. Május 14-től péntektől 20-ig, csütörtökig bezárólag a Magyar szinház nagysikerű operettje, Csókról csókra kerül szinre Ferenczy Marika fellépével. Főszereplők: Pintér Rózsi, Lantos Magda, Horváth Ilus, Sarlay Imre, Földváry Sándor, Rába Tibor, Orlay Sándor stb.

Mi lesz a Forum-mal? 10 évre kibérelte a Kossuth Lajos u. 18. számu bérházát Gerő István, a mozik koronázatlan királya. Ezzel az amerikai ízű üzleti fogással szeretne ismét a házban lévő Forum mozi jövőre lejáró bérletének birtokába jutni. Tavaly ugyan a Lederer családnak sikerült megszereznie a Forum mozit, amely Gerőnek egyik legfontosabb intézete volt, egyszersmind egy kisebb ellentrösztöt is alakitottak Gerő Royal trösztjével szemben. A szakmának egyik tröszt sem volt szimpatikus. A Royal tröszt rendkivül üzleti mohósága, a Léderer családnak pedig a szakmával szemben tanusitott magatartása ellenszenvet váltott ki. Mindenki érdeklődéssel várja a fejleményeket.

A bűnös. (Royal Apolló, Corsó) Izgalmas társadalmi dráma francia miliőben, amely a törvénytelen fiu hányatott életének szenvedéseit tárgyalja. A változatos filmet Pierre Blauchard és Madelaine Ozeray, két kitűnő francia jellemszinész alakitása vitte sikerre.

Zenebona a tengeren. Graucho, Chipo és Harpo a három világhirű amerikai humorista burleszk határán mozgó filmje. A mesét nagyon nehéz, szinte lehetetlen elmondani. Az egész film a humor süritett kivonata. Helyenkint speciálisan amerikai helyzetkomikumával nagy sikert aratott — különösen a 16 éven aluli közönség körében.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

Ingatlanforgalom

I kerületben:

Dr. Schmer Sándor és nejéről özv. Nagel Emilné és birtoktársára (I., Városmajor ucca 58.), 6872/1 hrsz, 35.000 pengőért.

Özv. Pázmándy Józsefnéről Musza József és nejére (I, Fürj ucca 15a.), 7945 hrsz, 30.000 pengőért.

II. kerületben:

Vatay József és nejéről illetősége dr. Légrády Erzsébetre (II, Kapás ucca), 13465/45/a. hrsz, 95.000 pengőért.

Stauber Szilveszterné és birtoktársairól 663/10.000 része Flittner Jánosra (II, Budakeszi út 5/g.), 11510/20. hrsz, 12374 pengőért.

Dr. Czakó Elemérről özv. nemes dr. Olay Ferecnére (II, Törökvész), 12429/3. hrsz, 14500 pengőért.

Mayer Józsefről Gamma Házépitő és Hasznositó kft-ra (II, Kapás ucca 24.) 13667 hrsz, 25.000 pengőért.

III. kerületben:

Kocsis Tivadarról Magyar Posztógyár rt-ra (III, Vérhalom tér), 15365/35. hrsz, 100.000 pengőért.

Tóth Gáborról Desztler Lipótra (III, Vérhalom tér), 15365/18. hrsz, 16.100 pengőért.

Beringer János és nejéről Both István és nejére (III, Testvérhegy), 20173. hrsz, 3.200 pengőért.

Petsmann László és nejéről dr. Dax Pál és Jánosra (III, Emőd ucca 17.), 23654 hrsz. 9750 pengőért.

Özv. Csocsán Jenőné és birtoktársairól vitéz József Ferenc dr. főherceg (III, Szeréna út 12.), 15188 hrsz, 44.500 pengőért.

Özv. Krén Istvánnéről 1/3 része dr. Götthe Ervin és nejére (III, Majláth ucca 2.), 18208. hrsz, 6200 pengőért.

Dr. Tóth Gyula és birtoktársairól Marton Tibornéra (III, Józsefhegyi út), 15099/4. hrsz, 10564 pengőért.

Kuncze Géza és birtoktársáról kk. Faludi Miklósra (III, Testvérhegy), 20094, 20097, hrsz, 14.500 pengőért.

Özv. Jakab Ferencnéről Bódy István és nejére (III, Lőpormalom dülő), 23264. hrsz, 5000 pengőért.

László Zoltán és nejéről Munk Sándor és nejére (III, Zöldmál), 15582/4. hsrz, 5100 P-ért.

Özv. dr. Lenhossek Mihálynéről Sirchich Sándornéra (III, Ürömi u.), 14937/3. hrsz, 12000 pengőért.

Óbudai Keményitőgyár rt.-ról 200/293 része vitéz Tasnády Guidó és nejéről (III, Lajos ucca 25.), 14600. hrsz, 28.000 pengőért.

Steiner Károlyné és birtoktársairól illetősége Kürti Gyula és nejére (III, Kiskorona ucca), 17708/1. hrsz, 14.000 pengőért.

XI. kerületben:

Vernelétiúti Társasház szövetkezetről illetősége Raichel Károly és nejére (XI, Verpeléti út), 4225/18—2. hrsz, 9000 pengőért.

Daxhammer Mátyásné és birtoktársairól Kovács Jánosra (XI, Pösinger major), 1444/1. hrsz, 7000 pengőért.

Markovics Imréről 1/2 része Primusz Jánosra (XI, Sirokó ucca 3.), 4720. hrsz, 18.200 P-ért.

Kropacsek József és nejéről Szentimreváros bérházépitő kft, 4495/3. hrsz, 30.500 pengőért.

Krusnel Jánosnéről 1/2 része Schuller Jánosra (XI, Neszmélyi ucca 92.), 936. hrsz, 7000 pengőért.

Dr. Tóth Gézánéről 61/100 része Budapest szfőv. közönségére, 3606. hrsz, kisajátitás.

A Shell gáz a modern idők uj szenzációja

Érdekes és rendkívül hasznos újitással lepi meg a Schell Kőolaj r. t. a modern háztartásokat. A Schell r. t. egészen különleges oldalról mutatkozik be, amikor gázgyár, illetőleg gázcső-hálózat nélkül hozza forgalomba a modern és háztartásokban szinte nélkülözhetetlen gázberendezés újszerű megoldását.

A Schell Kőolaj Rt. cseppfolyós állapotban acélpalackokba szoritja az úgynevezett butangázt, a palackokból egy rövid gumicső adja az összeköttetést a takaréktüzhelyhez és ezzel már kész is a hordozható gázgyár. Odavarázsolhatjuk a fővárosi kényelmet bármelyik faluba vagy tanyai házba, a vikendezők ott főzhetik meg ebédjüket, ahol éppen kikötnek.

Az új találmány szociális és néphigiénia szempontjából is különös jelentőségű. Hasonlitsunk össze egy városi konyhát, amely be van kapcsolva valamelyik gázgyár csőrendszerébe egy vidéki konyhával és akkor pontosan látjuk a palackgáz jelentőségét. A fővárosi házasszony rövid negyedórák alatt intézi azt el, amire gáz hiányában a vidéki háztartásnak órákra van szüksége. Körülményes a tüzelőanyag beszerzése s a befűtés korommal és igen tisztátalan munkával is jár. A szél visszaveri a füstöt a kéménybe, a konyha megtelik füsttel és az igy szétáramló mérges kigőzölgések ártalmasak az egészségre. A gázláng, amely egy csap kinyitására lángra lobban, a kérdések egész sorát oldja meg.

A Shell-organizáció gondoskodik arról, hogy minden faluban kapható legyen a palack, amelyre különben úgy fizethet elő egy háztartás, mint akármely ujságra. Ha fogyni kezd a palack tartalma, megjelenik a bizományos kiküldötte, hozza az új flaskót és a probléma meg van oldva.

Franciaországban eddig körülbelül 600.000 család használja a palackgázt és a hivők száma napról-napra nő. Magyarországon most indul meg ez a berendezkedés. Az első hirekre a nagyközönség valóságos ostrom alá vette a József-téri székházat és ebből a nagy érdeklődésből megállapitható, hogy a palackgáz győzelmi útja nálunk is megkezdődött. A palackgáz teljesen szagtalan és semmiféle mérgező hatása nincs: kárt nem okozhat.

A Shell-palackgáz kitünően fogja megoldani a kocsijukban nyaraló automobilisták ellátását. Egy palack elég egy egész nyárra és kényelmesen elfér az autó akármelyik zugában. Ilyen alkalmakra elég egy egész kis resó is.

Az új találmány — bátran mondhatjuk — korszakalkotó. Olyan nagyjövőjű, hogy egyelőre fel se tudjuk mérni jelentőségét egész nagyságában.

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü borainak kimérése I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

SPORT

Keresztelési ünnepség a BBTE csónakházában

Bensőséges ünnepség keretében tartotta a Budapesti Budai Torna Egylet evezős szakosztálya május 8-án uj turanégyesének keresztelőjét a Római parti csónakházban.

Az ünnepségen megjelent Demény Károly dr. államtitkár, a BBTE örökös elnöke, Moldoványi László a BBTE ezidőszerinti elnöke, Prém Lóránt dr., a Magyar Evezős Szövetség képviseletében id. Szendey Béla dr., a szakosztály eddigi elnökei, továbbá az evezős szakosztály valamennyi tagja.

A szakosztály elnöke, Doleschal József, magasszárnyalásu ünnepi beszédének elhangzása után a Himnusz hangjai közben vonták fel a klubház árbócára az egyidejüleg felavatott uj zászlót, ezután pedig dr. Moldoványi Lászlóné, a szokásos pezsgős kereszteléssel a „Hadak utja" nevet adta a csónaknak. A társaság ezután a terraszra vonult, ahol a szakosztály hölgytagjai magyaros vendégszeretettel büffét állitottak fel részükre.

A nagysikerű csónakkeresztelőnek csak a kora éjszakai órákban lett vége.

Budai gyógyszertárak

éjjeli ügyeletes 1937. május 16—31-ig:

I. Szebeny Antal tér 1. Szt. Ilona;
I. Németvölgyi ut 56. Szt. Ágnes;
I. Alkotás ucca 1b, Magyarorsz. Védassz.;
I. Csend ucca 7. Mária Magdolna;
II. Margit krt. 27. Szent István;
II. Fő ucca 54. Római császár;
II. Olaszfasor 43. Városmajor;
II. Vörösvári ut 60. Szent Kereszt;
III. Lajos ucca 117. Angyal;
XI. Budafoki ut 47—49. Szent Antal;
XI. Lenke tér 4. Aranysas;

Állandó éjjeli ügyeletes gyógyszertárak

I. Tárnok ucca 22, Városi;
I. Hidegkúti út 2, Szép Ilona;
I. Br. Eötvös út 4, Mátyás király;
II. Zárda ucca 34, Szent Alajos;
III. Szentendrei út, Aquincum;
XI. Fehérvári út 82. Lisieui Szt. Teréz.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET
ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f.
SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét
a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be
I., KRISZTINA-KÖRUT 145 — TELEFON: 1—579—99.

JÁTÉK-OTTHON — Böröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban.
KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 1-669-68

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ — BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT
ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST
I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 1-614-80

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

SZŐNYEG JAVITÁS, MOSÁS, TISZTITÁS LENGYEL
I., ATTILA UTCA 14. Tel.: 1-556-30

30 éve füszer, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u, sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek. Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal
RÁCZ MIKLÓS
I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet Sebesfi József
I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon. Telefon: 1—666—36

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-96.
Porcellán és edényáruk

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzletet
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MŰÖTVÖS
I., Döbrentei-tér 1. szám,

a Margit-körúton

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

A közismert NAGY és EICHER gyártmányok
Budán kizárólag II., MARGIT-KÖRUT 38b. SZÁM.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut 1., XI., Horthy M. ut ., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól!
II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

a Vizivárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NOHN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Füszerí csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33—35.

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete
Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-ucca 52. T.: 1-551-75. — II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-643-73.

a Zsigmond-utcában

TAKÁCS IMRE
speciális üvegszaküzlete
II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-566-72.

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

Fehérneműt is
GELLÉRT DIVATHÁZBÓL
XI., HORTHY MIKLÓS UT 25. — Telefon: 2—695—06.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 49. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMŰVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők nap- és kertiernyők
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam — Budapest, 1937. május 27 — 20—21. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Post festa

Elmultak a gyönyörű ünnepnapok, amelyek fényénél megmelegedett néhány pillanatra az elárvult magyar lélek. Szükségesek az ilyen ünnepségek, fejedelmi parádék: öntudatot adnak, önérzet-injekciót, amik nem feleslegesek a csüggedésre, kétségbeesésre mindig hajlamos magyarság számára. De az ünnepnapok elmultak, itt vannak megint a szürke munkanapok, amelyek maguktól adódnak számunkra.

Mi nem foglalkozunk politikával és az egész nagy világból bennünket tulajdonképen ennek az óriási világnak csak egy kicsiny pontja érdekel: Buda. Mi ezt látjuk és érezzük a legszebbnek, legdicsőbbnek, ezt szolgáljuk minden tehetségünkkel és ha jól szolgáljuk Budát, akkor az egész nemzetet szolgáljuk vele.

Buda nézőpontjából sok mindenféle tanulságot vonhatnánk le a gyönyörű ünnepségek után, de mi csak egyetlenegy problémát ragadunk ki, azt, amelyet eddig is sokszor tettünk szóvá: a Vérmező kérdését. Nincs senki, semmilyen érdekeltség, amely sérelmesnek találná, ha a Vérmező területét végre bekapcsolnák a városrendezés körébe és eltünne a „Generalwiese", a kaszáló, amelyet 1686. után elbirtokolt a katonai kincstár Buda városától.

Eddig még hivatkozni lehetett arra, hogy a katonaságnak szüksége van a Vérmezőre, nagy parádés díszszemlék esetén. Most már erre sem lehet hivatkozni, mert hiszen a mai haditechnikai eszközökkel nem lehet a Vérmezőn felvonulni. Mért maradjon tehát tovább is holt terület a Vérmező a rohamosan fejlődő város szivében?

Buda fejlődése megköveteli, hogy a Vérmező-problémát állandóan felszinen tartsuk. Az elmult gyönyörű királynapokból levonhatjuk a negatív tanulságot, hogy a katonaságnak már nem kell a Vérmező: ez a negatívum pedig erős plusz Buda fejlődése javára.

Az első lépés

A főváros tabáni különbizottsága végre elhatározó lépést tett a fürdőváros felé. Most már bizonyos, hogy a főváros ötmillió pengős költséggel felépíti az első gyógyszállót a Tabánban, ezt azonban — nagyon bölcsen — megelőzi majd az uj gyógyitó források után való kutatás, amit annyiszor követeltünk a Budai Napló hasábjain. Pávai-Vajna Ferenc ismételten megmagyarázta a különbizottságnak, hogy a gyógyforrások függetlenek egymástól, az esetleges ujonnan feltáruló források nem apasztják és nem veszélyeztetik az eddigieket: kár nem érheti a fővárost, csak haszon. Budapest legértékesebb forrása, a Juventus-forrás is Pávai Vajna nevéhez fűződik és ki tudja, milyen nagyszerű értékeket, remek gyógyító vizeket rejteget méhében a Tabán földje.

Uj fejezet kezdődik Buda életében a Tabán felépítésével. Az első ötmilliót hihetőleg még sokmillió fogja követni, a hatóság útmutató példáját követi majd a magántőke. A Budai Naplónak és elhunyt kiváló alapitójának, Virág Bélának nagy dicsősége az a nap, amikor a Tabánban megindul az épitőmunka: örülünk, hogy eljutottunk idáig, de nem állunk meg az első lépésnél, amely után még sok, nagyon sok lépésnek kell következnie, hogy eljussunk ahhoz a célhoz, amit Buda Fürdőváros megvalósulása jelent.

Akadályok az óbudai kivezető főut épitésénél

Bonyodalmak és sulyos nehézségek a kisajátitási eljárás során

Óbuda közönsége nagy örömmel vette tudomásul a kivezető főút megépítésének elhatározását, amely hivatva lesz meginditani és fellendíteni ennek az eddig elhanyagolt városrésznek jövő fejlődését. Indokolt a reménység főként azért, mert a főváros ezuttal nem állott meg az elhatározásnál, hanem a gyors megvalósítás útjára tért.

Az óbudai rakpart egy hosszú szakaszán már meg is kezdték a csatornázási munkálatokat, amelyekre még ebben a költségvetési évben mintegy másfél millió pengőt irányoztak elő.

A kivezető főút megépitése nagyszabásu városszabályozást tett szükségessé. Egész sereg apró házat kell a Lajos uccában kisajátítani az új szabályozási tervnek megfelelően. Egy részüket a Közmunkák Tanácsa már ki is sajáitotta. A Kulcsár ucca és az óbudai zsinagóga között elterülő Lajos uccai házak állottak a meginduló munkálatok útjában és a kisajátítási törvényeknek megfelelően ezek a Lajos uccai házak — valamennyien ódon, földszintes, a Dunapartra rugó épületek — kerültek a Közmunkák Tanácsának tulajdonába.

A Tanács ez év februárjában szabályosan fel is mondott a lakóknak május elsejére azzal a szándékkal, hogy még május első felében csákányok alá kerülhessenek a házak. A dolog azonban nem megy simán. Több háznak a lakói nem akarnak kiköltözködni, úgy hogy a Tanács kénytelen volt a bíróság útján megindítani a kilakoltatási eljárást. Ezek a birósági eljárások folyamatban vannak s

mindaddig, míg jogerős ítélet nincs, nem lehet megkezdeni a házak lebontását, ami súlyos bonyodalmakat idézhet elő a főút építése körül.

Ha a tanács nagyobb körültekintéssel jár el és gondoskodik a lakók megfelelő elhelyezéséről — esetleg kislakások építésével, amire úgy is szükség van — ez a helyzet nem állott volna elő. A Budai Napló munkatársa több lakóval folytatott beszélgetést.

— Hova menjünk, uram? — mondotta az egyik. — Nyolc tagból álló családom van, ezek közül négy apró gyermek. Hiába mézek lakás után, a házigazda első kérdése, hogy hány gyermekem van. Megriad, amikor a nagy számot hallja.

Egy másik lakó kezét tördelve panaszolja:

— Elköltözködnék én szívesen, de nincs hová. Az uramat ideköti a munkahelye. Messzire nem mehetünk. Az épülő óbudai új híd környékén voltak nekünk megfelelő munkáslakások, de azokat is lebontják. Ami üres lakás itt-ott akadt, oda a hajléktalanul maradt tabániakat telepítették be.

— Azonnal kimegyünk innen, — szól közbe egy többgyermekes munkásanya — ha megfelelő lakást kapunk.

Sajnos, hiába a szegény emberek kétségbeesése, feltartóztathatatlanul bekövetkezik a kilakoltatás, amire a bírói ítélet megadja majd a jogot és végrehajtására a karhatalmat.

A véletlennek kellett közbejönni, hogy erre egyelőre ne kerüljön a sor. Van a halálraítélt házcsoportban egy régi kedves halászcsárda — épp a kellős közepén. A bérlőjének, Molnár Jánosnénak a Közmunkák Tanácsa épp úgy felmondott, mint a többieknek. Molnár Jánosné szintén nem fogadta el a felmondást és így ellene is megindult a kilakoltatási eljárás. A tárgyaláson Hüttl Károly dr. törvényhatósági tag vállalta a védelmet — csakhamar kiderült, hogy

a Közmunkák Tanácsának nem volt törvényes joga a bérletet május elsejére felmondani.

Hüttl Károly dr. a következőkben ismertette a Budai Napló munkatársa előtt a rendkívül érdekes ügyet:

— A Közmunkák Tanácsa a felmondásoknál megfeledkezett az új lakbérszabályrendelet idevágó intézkedéseiről. Az új lakbérszabályrendelet 48-ik szakasza ugyanis kimondja, hogy akinek üzeme tiz évig van ugyanazon a helyen, a felmondás egy teljes esztendő. Molnár Jánosné tizenöt év óta bérli a vendéglő helyiségét és így az idézett szakasz értelmében egy év felmondáshoz van joga. A bíróság is kétségtelenül erre az álláspontra fog helyezkedni. Ugylátszik, tisztában van ezzel a Közmunkák Tanácsa is, mert az ügyet szünetelteti, hogy milyen célzattal, egyelőre még nem lehet tudni. Amíg az ügy el nem dől, a ház lebontásáról szó sem lehet.

— A kisajáitási törvény értelmében — folytatta nagyérdekű fejtegetését Hüttl Károly dr. — nemcsak a ház értékét kell megadni, hanem ha a tulajdonosnak üzeme van a házban, ennek az üzemnek forgalmi értéke erejéig is kártalanítani kell a háztulajdonost. A bérlőre ugyanezt nem mondja ki a törvény, de nem lehet akadálya annak, hogy a fenti módon a bérletnél is alkalmazást nyerjen. A Közmunkák Tanácsának nem érdeke, bizonyára nem is szándéka, hogy egzisztenciákat semmisítsen meg és kis embereket tegyen földönfutóvá.

Hüttl Károly dr. törvényhatósági bizottsági tag, aki kerülete minden polgárának az ügyét szívén viseli, a maga részéről is mindent elkövet hogy az óbudai szabályozásokat a kisemberek megvédésével és a szerzett jogok épségbentartásával hajtsák végre.

Az egész dolog érdekessége természetesen az, hogy Molnár Jánosné halászcsárdája egyelőre megmenti a többi Lajos uccai ház lakóit. Ezzel azonban megakad a szabályozási munka is, hacsak közben a Közmunkák Tanácsa meg nem találja a módját annak, hogy a kérdést a kölcsönös érdekek sérelme nélkül oldja meg. Erre megvan a lehetőség és bizonyára a jószándék is.

Némethy Károly dr. tanácsnok előadása a Hollós Mátyás Társaságban Buda köveiről

A *Hollós Mátyás* társaság írók, művészek és tudósok budai egyesülete dr. Hennyei Vilmos enöklésével május 24-én rendezte a Gellért szállóban a folyó idényben utolsó estélyét.

A műsor fénypontja *dr. Némethy Károly* szfőv. tanácsnok előadása volt a *főváros budai oldalán fedezett régi kövekről*. A rendkívüli műveltségű tanácsnok kifejtette, hogy e köveknek látszólagos igénytelensége mellett milyen fontos jelentősége van történelmi és kulturális szempontból. A Hollós Mátyás társaság ezt a rendkívül értékes és érdekes előadást a *Budai Napló* mellékleteként fogja közzétenni.

A műsoron még *dr. Barthos Andor* államtitkár szerepelt, aki a *Tökéletes fiú* c. regényéből olvasott fel zamatos és érdekes részleteket. A regényt *dr. Wágner Károly* államtitkár méltányolta érdeme szerint.

Rendkívüli tetszésre találtak *Kapcza Imrének*, a társaság egyik alelnökének most megjelent szívhez szóló szép versei, melyeket *Viraág* Béla elhunyt szerkesztő síremléke javára nyomatott ki. Végül *Árpád Margit*, a Belvárosi Szinház tagja aratott kiváló sikert *dr. József Ferenc* kir. herceg verseinek szavalásával.

Dr. Hennyei Vilmos egyenként méltatta a szereplőket és mondott nekik köszönetet. A társaság háláját fejezte ki *Bánlaky* igazgatónak és a fővárosnak is, hogy a társaság nemes törekvéseit szeretettel támogatták. Megemlítette, hogy a társaság estélyeinek rendezésében főleg *Szilágyi Károly* főtitkár és *Holbay Aladár* titkár szereztek érdemeket. A társaság legközelebbi estélyét szeptemberben rendezi.

Hetvenhat éve készül a Budai Szinház és még mindig nincs meg

Régi, sárguló irások közül került elő a következő szépen litografált körlevél, melyet annakidején lelkes hazafiak intéztek az összes hatóságokhoz, testületekhez és közületekhez.

1337. szám.

Tekintetes Választmány!

Hazai szinészetünk születését ősi fészkében, Budán, egyedül lelkes honfiaink kegyeletének és pártfogásának köszönhetvén, annak újbóli meghonosítását csak ez uton remélheti eszközölhetőnek.

A népszinház legjobb iskolája és tenyésztője lévén a magyar nyelvnek, a nyelv pedig hatalmas befolyást gyakorolván nemzetiségünk és nemzetünk erősbödésére, honfiui kötelesség azt Budán, hazánk anyavárosában, hol az annyi évek óta nélkülöztetik, — ismét megtelepiteni.

Jól esik édes nemzeti nyelvünket a budai nyári színkörben magyar színészeink ajkáról ujból hangoztatni hallanunk, kik alkalmas helyiség hiánya miatt az ottani színkört vévén igénybe, kénytelenittetnek az ideiglenesen átengedett helyiség használatáért a német szinház bérlőjével fele jövedelmüket megosztani; — e körülmény, a szép reményü sikerrel működő és Molnár György egyik legjobb hirben álló szinigazgató vezetése alatt álló társaságra annyira nyomasztólag hat, hogy megfeszitett igyekezet és szorgalom mellett sem képes magát önerejéből fenntartani.

Alulirott bizottmány nemzetiségünket közel érdeklő azon szándékból alakult, hogy a magyar színészetet Budán, — hol is anyanyelvünk gyarapitására nélkülözhetetlenül szükség van, — Molnár György igazgatósága alatt önállóan megtelepitse és a közóhajtás folytán a Lánchid mellett egy népszinház épitésében az emlitett igazgatót elősegitse.

Ezen szándék létesitését azonban csak úgy véli a bizottmány elérhetni, ha a lelkes hazafiak és testületek pártfogó támogatását megnyerni sikerülend.

E végből a Tekintetes Választmányhoz, ki hazafiui áldozatkészségének minden alkalommal kitünő jeleit adá, azon honfiui kéréssel járulnak, hogy fennebbi cél elérésére a bizottmány alulirott elnökéhez Budára küldendő, — és ez által nyugtatványozandó segélyzési adakozással járulni méltóztassék.

Kelt Budán Szentiván hava 24-én, 1861.

A budai magyar népszinház alapitását segélyző bizottmány Elnöke.

Kunhegyi Kamill s. k.	*Áldási Antal s. k.*
Budavárosi tanácsnok	Budavárosi főkapitány
Fésüs György s. k.	*Lippert József s. k.*
bizottsági tagok	ügyvéd
	bizottsági titkár

Ez a budai második Népszinház, melynek háziszerzői a *Rákosi Jenő* asztaltársaságának, a *Kávéforrás* kávéház asztalának tagjai voltak. A megnyitó darabot *Rákosi* Jenő és *Jókai* irták, a díszleteken *Munkácsy* Mihály dolgozott. *Molnár* György is odatartozott a társaságba.

Az uj budai állandó színház ezeknek a színháztörténeti emlékeknek jegyében épüljön fel.

Gálosi Soma

A kibővitett szigeti strandfürdő

Álgyai Hubert Pál, a Közmunkák Tanácsa nagyszerű képességű mérnök-alelnöke bemutatta a sajtó képviselőinek a kibővített és átépített margitszigeti Palatinus strandfürdőt. Az átalakított strandfürdő az építőművészetnek valóságos remeke. A higiénia minden követelményének szem előtt tartásával épült át ez a festői fekvésű fürdőtelep.

A hővizű gyógymedencét félig befedték, a száznegyven méteres nagymedencéhez egy méter szélességű lábmosót építettek, a medencéket környező terület szintjét felemelték és kikövezték, végül pedig építettek egy teljesen új hullámfürdőt, amelyet stadionszerű park vesz körül. A dunai uszoda teljes egészében megmaradt, az újítás csupán annyi, hogy aki nem akar, annak nem kell homokra lépnie.

Az öltözőhelyiségek modern „Bauhaus" stilusban épültek. Mindenütt fény és levegő, a homlokzaton pedig gyönyörű szép magyar motivumu freskók díszelegnek. Álgyai Hubert Pál alelnök a sajtó képviselőivel ismertette az új strandfürdő céljait. Minden kérdésre a tőle megszokott szakértelemmel felelt és az újságírók természetszerű kiváncsiságát és érdeklődését a legnagyobb mértékben kielégítette. A kilencezer ember befogadására kibővített strandfürdő már megnyilt s nagyszerűen megfelel feladatának. Minden fennakadás nélkül látja el szolgálatát a személyzet is, amelyet természetesen nagyobb forgalomra is kiképeztek. A Budapesten járt idegenek is nagyszámban tekintették meg a strandfürdőt.

Miért nem folytatták a városmajori park rendezését

Az egyik fővárosi napilapban nemrég cikk jelent meg az elhanyagolt városmajori parkról. A cikk irója szemére veti az „illetékes hely"-nek, hogy 1925-ben megkezdték már a park tervszerű és valóban szép eredményü rendezését, azonban a munkákat beszüntették éppen akkor, amikor csak a középső rész rendezése volt még hátra. Sőt nem csak, hogy beszüntették, hanem őrizetlenül, gondozatlanul hagyták a már meglevő, rendezett területeket is, aminek következtében a „Semmeringre utazni nem tudó budaiak" hüsölőhelye is elpusztul.

A *Budai Napló* érdeklődött ezzel kapcsolatban az „Illetékes Hely"-nél, ahol a következő felvilágosításokat adták:

A Városmajornak valóban már 1925-ben megvolt a teljes tervrajza, amelynek alapján meg is kezdték dr. *Morbitzer* Dezső kertészeti igazgató irányításával a munkálatokat. Azonban a vendégforgalom érdekében más sürgősebb munkákban felemésztett hatalmas összegek miatt *jelenleg még a park őrizetét sem tudják biztositani. A város* építészeti és kertészeti költségvetésében minden évben szerepel a Városmajor parkirozására és karbantartására 12.000 pengő, ami legjobban mutatja, hogy mostmár csak idő kérdése, hogy a legárnyasabb és legnépszerübb budai park — teljes egészében park legyen.

A Kormányzó jelenlétében nyilik meg május 29-én, szombaton ünnepélyesen a Hadimuzeum

Szakavatott, hozzáértő szorgalmas munkával befejeződtek a Várban a Magyar Királyi Hadimuzeum átrendezési munkálatai, ugy, hogy megnyitására a honvédelmi miniszter megadta az engedélyt. A muzeumot, amely kétségtelenül egyik legértékesebb látványossága lesz Budának, *május 29-én, szombaton délelőtt 11 órakor nyitják meg* ünnepélyes keretek között *vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó jelenlétében.*

Röder Vilmos honvédelmi miniszter és *Aggházy* Kamil ezredes, a Hadimuzeum igazgatója fogadja a kormányzót, aki elvonul a díszszázad előtt, majd a díszemelvényre megy és megadja az engedélyt a muzeum megnyitására.

Az ünnepi megnyitó beszédet *Röder* Vilmos honvédelmi miniszter mondja, majd vitéz *Aggházy* Kamil ezredes, a Hadimuzeum igazgatója ismerteti a Muzeumot. A kormányzó ezután az előkelőségek kiséretében megtekinti a Muzeumot.

Az ünnepségen a honvédség tisztjei rendes és soronkívüli *diszöltözetben*, a polgári előkelőségek pedig *magyar nemzeti díszruhában*, akik ilyennel nem rendelkeznek, *fekete ünneplő öltözetben cilinderrel vagy nemzeti viseletben jelennek meg.*

Május 30-án, vasárnap, a hősök emlékünnepén a nagyközönség számára is megnyilik a Muzeum. A látogatási napokat és időt a Muzeum igazgatósága rendszeresen fogja közölni.

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

Ki kell-e helyezni a Déli pályaudvart

Sógor József előadása a Krisztinaváros nagy problémájáról

A Déli pályaudvar Buda-fürdővaros szempontjából címen tartott előadást május 18-án *Sógor* József épitőmester a Nemzeti Egység Pártja I. kerületi körében dr. *Nyulászi* Alajos elnöklésével a nagyszámban megjelent közönség előtt.

Az előadó szerint a pályaudvart megszüntetni, vagy kihelyezni nem szabad, de hátrább kell tolni a Márvány utcai híd és a Gellérthegyi alagut közé. Csak a területet kell befedni s a legideálisabb földalatti pályát és jobb városrészfelszint kapunk. *A felhagyott terület lakásra alkalmatlan, mély részeibe és a Krisztinakörüti piacra kellene helyezni a gyümölcsforgalom lebonyolitására való második nagycsarnokot.*

A pályaudvar fölé nagy befogadóképességü szállót kell épiteni, fürdőt, esetleg gyógyfürdőt, áruházat stb. olyan intézményt, ami a pályaudvar közelségében jobban tud érvényesülni.

Az új pályaudvar csaknem egészen megépülhet a felszabadult és használható telkek értékéből. A már véglegesen rendezett városrészben bekövetkező magánépitkezések *3-4000 embernek 4-5 évi közvetlen munkaalkalmat adnának.*

Az első hozzászóló, *Bartha* Sándor vasutépitő mérnök azt fejtegette, hogy az építkezéssel kapcsolatban gondoskodni kellene, akár *földalattt, vagy földfelettti meghosszabbitás lehetőségéről a Császárfürdő érintésével Óbuda felé.*

Vető Sándor ny. máv. igazgató, megállapitotta, hogy a vasutat kihelyezni nem kell, viszont

Dimsits Miklós igazgató szerint igenis ki kell helyezni, mert a helyiforgalom akadálya az átjárhatatlan terület, a hegy mögött pedig a töltés.

Tóth Gábor szerint a vasut úgy, ahogy ma van, kinai fal, ezt meg kell szüntetni, de vannak jó tervek az akadályok kiküszöbölésére. *Béldy Zoltánné* szerint a kelet felőli forgalomra kellene vetni a súlyt. Dr. *Hoór-Tempis* Mór szerint, a vasutat kihelyezni nem szabad s az átépitést valószinüleg csak a költségek előteremtése akadályozza.

Végül az előadó megköszönte az értékes hozzászólásokat, s kérte, hogy a műszaki akadályok kiküszöbölését bizzák a technikusokra.

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAK-ÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

A kilátás és tájkép védelmét kéri a Rózsadomb és Vidéke Egyesület

Hosszabbitsák meg a 12-es vonalat a Déli pályaudvarig

A *„Rózsadomb és Vidéke Egyesület"* választmánya május 12-én, *Harrer* Ferenc dr. felsőházi tag elnöklésével, *Nádas* Béla dr. ügyész-főtitkár előterjesztése alapján a Rózsadomb és környéke fejlesztését és szépitését érintő, számos közérdekü kérdést tárgyalt. A kifejlődő, élénk vitában részt-vettek: almási *Balogh* Lóránt és *Lengyel* Endre dr. alelnökök, továbbá *Terbócz* Imre, *Návay* Aladár, *Tholt* József dr., *Jónás* Géza dr., *Wesely* Ferenc dr., *Aujeszky* László dr., *Bánlaky* Adorján, hámosfalvi *Hámos* Róbert, *Medek* Béla, *Sásdy* János, *Hendrich* Antal, ifj. *Hoffmann* Károly, *Asbóth* Oszkár, *Asztalos* Géza, *Politzer* Sándor, *Fáber* Fülöp, *Réthi* Zsigmond, *Luspay* Mihály, *Sarkady* Károly és *Vargha* Imre választmányi tagok.

Az elnökség és a választmány elhatározta, hogy az egyesület jövő célkitüzései sorába iktatja és teljes súlyával megvalósitani igyekszik többek között a következőket:

A Közmunkatanács legyen figyelemmel arra, hogy a most készülő épitési szabályrendeletben *tételes intézkedések védjék meg a Rózsadombon s környékén a szép kilátást.* A közforgalmi közlekedés zavartalansága s életbiztonsága érdekében az egyes telekszabályozások és épitkezések engedélyezése alkalmával, mindenkor kivétel nélkül rendeljék el a jövőben a forgalmasabb utcakereszteződéseknél a saroktelkek megfelelő letompitását. Indítsanak *követlen autóbuszjáratot Budáról is, a Széna-térről a Margitszigetre és a 12-es járatot hosszabbitsák meg a Délivasutig.* Állitsanak fel villanyórát a Margit-körúton a Statisztika parknál. Készitsék el sürgősen a Rózsadomb északi kapujában a Kavics-utca és környékének végleges szabályozási tervét és lássák el mielőbb közcsatornával ezt a lakott vidéket is. *Akadályozzák meg az illetékes hatóságok a Ferenchegy további kibányászását és eltorzitását. Általában az illetékes hatóságok tekintsék legkomolyabb feladatuknak az egész budai hegyvidéken a látkép- és tájvédelmet* s ezért az egész vonalon megfelelően korlátozzák a budai hegyvidék természeti szépségét károsan érintő kibányászásokat, erdőirtásokat s fakivágásokat.

A gyors betelepülés arányában szaporitsák a Rózsadombon és környékén a rendőrőrszemeket s őrjáratokat. Rendeljék el és ellenőrizzék a lakatlan köz- és magánterületeken a gazirtást. Folytassák fokozatosan a Rózsadombon és környékén az utak kiépitését, fásitását, padokkal való ellátását, locsolását, olajozását és a kiépitéssel egyidejüleg fektessék le az összes közműveket. *Köztulajdonba szerezzék meg az ujabban felfedezett ferenchegyi cseppkőbarlangot és a Gül-baba siremlékét.* Környékét a felépitendő Gülbaba-mecset és Mohamedán-otthon céljaira ennek megfelelően parkozzák is.

Végül a választmány hálás köszönetet szavazott a Veronika-uti kápolna körüli tér rendezése, a kápolna külső és belső restaurálása és a stációk tervezett visszaállitása körüli értékes támogatásukért és fáradozásukért *Terbócz* Imre országgy. képviselő és *Tholt* József dr. egyházközségi világi elnök, választmányi tagoknak, majd *elhatározta a választmány az egyesület csatlakozását „a budaiak állandó színháza" mozgalomhoz.*

Az ülésről való elmaradásukat kimentették: *Vály* Ernő dr. alelnök, *Abos* Brunó, *Bartha* Antal, dr., *Bársony* Oszkár, *Fodor* István, *Gerenday* Tivadar, *Kónyi* Hugó és vitéz *Marton* András Lajos választmányi tagok. —

A választmányi ülést kedélyes társasvacsora követte.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

A japánok szent városa

Irta: **dr. Keőpe Viktor**

Cseresznyevirágzás idejében egyik japan barátommal sétáltam a tokiói Siba-parkban. A tavasz leheletétől feslő természet látára önkéntelenül is felkiáltottam, hogy milyen gyönyörű itt minden!

— Ne használja ezt a szót, hogy gyönyörű, amíg Nikkót nem látta — szólal meg barátom. — Ez ősrégi és igaz közmondásunk. Nézze meg előbb Nikkót!

Harmadnap már Nikkóban vagyok. Magas, sűrű erdőborította, kétezer méterig emelkedő vulkáni hegyvidéken fekszik a szinte érintetlen anyatermészet ölén ez a kis városka. Hegyek, völgyek, erdők, tisztások, csörgedező források, rohanó hegyipatakok gazdag változatossággal követik egymást; mintha a természet minden pompáját erre a helyre szorta volna. A japánok szépérzéke és természetszeretete hamar búcsújáróhellyé, majd meg szent várossá tette. Az első templomok épitését már a Kr. u. VIII. században megkezdik. Később idetemetkezik a hatalmas Tokugáva sogun család és mai nap is kedvenc tartózkodási helye a császároknak.

A pályaudvaron, megérkezve, előbb még hosszú falucskán kell végigmenni, mielőtt elérnők Japán nevezetességét, a többszázéves cédrusfasort. Gyönyörű, égbetörő fasor ez, valamelyik sogun ültette. Az óriási, öt-hat méter kerületü coniferák mohlepte, mély repedésü törzseinek végnélküli sorában állva a szinte elérhetetlen magasban egymásraboruló, súlyos lombkorona alatt — úgy érezzük, mintha óriási, nem emberalkotta dómban járnánk. Növeli még titkos borzongásunkat a sejtelmes félhomály, amelyet csak itt-ott tör meg egy vakító napsugár.

A fasor végén elérjük a kristálytiszta Daijagáva-patakot. Jobbra-balra sűrű erdővel borított hegyek övezik, a messze távolban pedig egymásmögé sorakozó kéklő hegyek zárják be a képet. A folyócskát pompás piros lakkhíd iveli át, a híres Mi-hasi vagy Vörös-híd. A híd egyetlen ivét két „kőtóri" támasztja alá, talán csak azért, hogy a nehéz kő mellett annál jobban érvényesüljön könnyedsége. A híd maga is tele van szórva finom, cizellált, gazdagon aranyozott bronzrozettákkal. Fénylik, ragyog a pompás napsütésben, mintha csak ma került volna ki a művészek keze alól. Pedig már négyszáz éve áll a tél zordon hidegében, a nyár égető melegében. A monda szerint Sodo Szonin buddhista szent égi látomástól vezettetve, ezen a helyen akart a folyón átkelni. A vadul rohanó ár azonban útját állotta, míg végül a jóságos Kvannon isten két sárkánykigyót küldött segítségére. A sárkányok a víz fölött szépen összecsavarodtak, így aztán testükön át mehetett a túlsó partra. A híd maga is szent, azon csak a császár járhat. A közönséges halandók részére valamivel a Min-hasi alatt másikat épitettek. A pompás híd, a fehér habözön, a zöldelő hegyek s a ragyogó kék ég, — kezdem már felfogni, hogy mi is a gyönyörű!

A Daijagáván átkelve elérjük Nikkó városkáját. Itt is azokat a jellegzetes faházikókat látjuk, mint mindenfelé az országban; de mégis, mintha ezek díszesebbek volnának. Ezeken az uccákon vonulnak át az ájtatos búcsújárók, körmenetek alkalmával a magas kerekeken járó díszkocsik és hívők ezrei. Nem messze pompás iskolát látunk, szép nagy parkkal és tágas játszóhellyel. Japán jól tudja, hogy jövendő nagyságát csak a jövő nemzedék nagyságával érheti el, azért nem is sajnál semmi áldozatot sem, hogy iskoláin keresztül ezt elérje.

Körülbelül a város közepén fekszik a Három Buddha temploma. Hatalmas, fából faragott, vörösre lakkozott épület ez, mint a legtöbb nikkói templom. Ezt is gazdagon díszíti a sok vörösréz- meg bronzveret. Saruinkat levettük, beléphetünk. Fénylő fekete és tompa aranyragyogás körülöttünk, csak itt-ott vegyül bele egy kevés zöld meg piros. Szemben három óriási lótuszvirágon három aranyozott Buddha trónol. Előttünk nagy bronzfüstölő üstök. A kékes füst lassan csavarodva száll felfelé. Aranybarna ruhába öltözött barátok térdepelnek az istenek előtt. Összetett kezekkel hosszan mormolják az imát.

Balkézről elhagyjuk a császári palota kertjét, majd áuszelünk egy szép parkot, tele tavacskákkal, vízesésekkel, mesterséges sziklacsoportokkal és elérjük a hegy oldalában fekvő templomvárost. Ismét a cédrusok sejtelmes világába lépünk. Alattunk finom moha és páfrányok. Lépten-nyomon apró kis források, lassú, egyhangú csobogásuk szinte álmosítóan hat.

Szürke kőtórin áthaladva, tágas udvarba érünk. Balról ötemeletes piros pagodát látunk, mindegyik emeletnek külön kiugró tetőzete van. Valamelyik kinai pagoda mása. Körülötte százával állanak a cifra, kunkorodó tetejű fogadalmi kőlámpák.

Ismét lépcső s a híres Yomeiman kapun haladunk keresztül. Ez a leggazdagabb és legfinomabb kapuk egyike. Viaskodól párducok, égikutyák, sárkányok és mindenféle csodaszörny faragott képe egészen ellepi. Közük itt-ott főnixmadarak és finom rajzú darvak. Az udvar másik sarkán hatalmas, égbetörő cédrus áll. A monda szerint Ieyaszú sogun cserépben maga gondozta és utazásain is mindig magával viite. Mellette csinos kis lakképület. A szent szürke istállója. Falát a híres majomcsoport díszíti. Három guggoló majmot látunk egymás mellett; az egyik szemét takarja el, a másik fülét fogja be és végül a harmadik kezét szájára teszi. A magyarázat szerint ez azt jelenti: „Ne láss, ne hallj, ne beszélj és boldog leszel!" A majom csoporttal azért diszitették az istállót, mert régen az volt a szokás, hogy a lovak mellé majmokat tettek, hogy a nemes paripák ne unatkozzanak.

Ismét kapu, majd hatalmas bronzharangok, dobtornyok s elérkezünk a nagy Ieyaszu sogun-templom elé. Lakkal bevont faépület ez is, csak kettős eresze van színes cseréppel fedve. Az épület homlokzatán hármas kaput látunk. Feletük fehér mezőben a Tokugavák cimere, arany körben háromlevelű arany lóhere. Széles kőlépcsőn megyünk fel. Belsejében ragyogó szines, dus bronzveretekkel ékes lakkterem. Faragásai csodálatosan szépek. Arany rácsra arany glycineák futnak fel, köztük repülő madárkák, aranyhalak, finomszárnyu lepkék. Valóban gyönyörű! Minden ragyog, minden tündöklik, mintha vadonat uj volna, pedig már több mint háromszáz éves az épület. — A templom mögött 24 méter magas vörösréz oszlop áll. Két oldala tele van irva japán betükkel. 1643-ban emelték a gonosz szellemek kiengesztelésére.

Puha, mohlepte lépcsőn kanyargunk tovább. A lépcső végén keskeny kapu. Ezen van a halhatatlan Mandári Dzsingó nágyhirű műve, a fehér alvó macska. Mögötte a Tokugava-család első nagy sogunjának, Ieyaszunak sírja. Fia emeltette 1616-ban. A sír világos, álló bronzhenger, hajlott bronz tető alatt; olyan benyomást tesz, mintha pagodát utánozna. A henger mellső része kétszárnyú ajtócska, amilyeneket a tabernaculumon látunk. Előtte kőlapon az áldozatok számára bronzmedence, fedelén ülő égikutya, a kutya és az oroszlán sajátságos keveréke. Mellette sötét bronz teknősbéka, hátán szent ibisz, csőrében gyertyatartó. A bronzmedence másik oldalán bronzvázában egy szál lótuszvirág. Az egészet nehéz kövekből összerótt kerítés veszi körül. Az erdő néma csendjében ez az egyszerű sír a legszebb emlék.

Ieyaszu tiszteletére egész kis város emelkedett. Kisebb pagodák a kegyszerek befogadására, szinpad a szent táncok részére, épületek Ieyaszu palankinja és egyéb emléktárgyai megőrzésére.

Elvezettel, csodálattal és irigykedve nézem a japán történetnek a sok értékes emlékét. Boldog ország, amelynek földjét nem tiporta ellenség s igy érintetlenül megmaradtak évszázadokon át kincsei. Beszélő kövei ősi kulturájának szemmel látható bizonyitékai, s ezek nemcsak a nemzetet töltik el büszkeséggel, önérzettel, de az idegen előtt is tiszteletet keltenek. Büszke, boldog nép, amelynek nem volt Mohi pusztája, Mohácsa, Világosa és Trianonja.

Sokat lehetne még irni a templomokról. A Béke templomáról, amelyben csupa fegyvert látiam, egy másikról, ahol forró pálinkával kinálják meg a hivőket és a többiekről, de ez már kötelekre terjedne. Még csak a másik sogun, Iemitsu, az unoka tiszteletére emelt templomról emlékezem meg nehány szóval.

Mig a többi templom szerkezete egyszerű, addig ez már külsejében is gazdagon tagolt. Két alacsony épületet hatalmas, fehér-fekete lakk, aranyfaragásokkal ékes kapu köt össze. Emeletmagasságban tornác fuija körül, e fölött pagodaszerüen hajlitott sárga tető. Már ez a bejárat is gyönyörű; hát még maga a templom! Ez volt a legszebb, amit Japánban láttam. Az előterem is csupa arany és fényes lakk. A gyönyörű faberakásos padló feleti csodaszép kék és arany kaszettamenyezet. Érdekes, hogy itt is és az egész templomban is majd római, majd reneszánsz, majd empir vonásokat fedezünk fel. Valószinüleg ezt az anyag hozta magával, mert érintkezésükről nem tudok.

Bármilyen terembe lépünk, szépsége elbüvölő, lenyügöző. Legtökéletesebb azonban a belső; csodafinom faragásaival, szinpompájával, ragyogó aranyozásával egészen elkápráztat... Az ember csak áll és bámul némán, szótlanul...

Bódultan, szinte álmodva jártam végig ezt a csodavilágot és igazat adtam barátomnak:

„Igen, most már tudom, mi az a gyönyörű!"

Hogyan készült 70 év előtt koronázásra a magyar nemzet?

V.

Az alkotmányos élet felkelő napja ele már 186.-ben is ködfoszlányokat uszlatott a nemzetiségi kérdés. A képviselőház ülésen interpellációt mondott el Sztrajmirovics Gyorgy képviselő és nagy hangon elégtételt követelt a kormánytól, mert a belügyminiszter nem fogadta el Zombor város képviselőtestületének szerb nyelven hozzá intézett beadványát, hanem visszaküldte azzal, irják meg magyarul, mit akarnak.

Ezalatt természetesen zavartalanul folytatódott a készülődés a koronázás nagy napjára. Megkezdték a menet utjába eső épületek díszítését, a Lloyd épületét, a pesti plébánia házát, a Ferenc József tér épületeit, az Albrecht ut — most Hunyadi János út — elejét és a Vizikapu előtti részét A Lloydház homlokzatának erkélyét, ahonnan a királyné a kardvágás cselekményét nézi végig, virágoskertté alakitották át, az erkély alatt pedig 250 személy befogadására alkalmas emelvényt épitettek.

Egyre ujabb és ujabb tervek merültek fel, hogy a nagy napot minél emlékezetesebbé tegyék. Előkelő dámák jótékonycélú akadémiát terveztek a koronázás idejére. Hogy a királyi gyermekek szórakozásáról is gondoskodjanak, nagyszabásu gyermekünnepély előkészületeit kezdték meg. Az ünnep szinhelyéül a Zugligetet jelölték meg.

A krónikás ezalatt büszkén irja le a budai palota berendezését és különösen részletesen foglalkozik a már akkor népszerű „császárné" lakosztályaival. A szobák falát violaszínű damaszt faliszőnyegek fedik. A bútorzat aranyozott mahagonifából van, részletesen leirja hova nyilnak a felséges asszony lakosztályának ablakai, beszámolójá végén pedig dícséri á kertet:

— „A palota kertje is oly gyönyörű, hogy ily ápolás mellett, minőben két év óta részesül, diszre nézve tán nemsokára ki fogja állani az összehasonlitást a schönbrunnival is. Fekvésre nézve természetesen felülmulja, s a felséges panoráma, ami innen a Duna, á két főváros s a Pest mögött elterülő lapályra nyilik, nagyon megnyerte a császári pár tetszését."

Nemcsak a nemzetségi veszedelem, hanem az osztrák és magyar surlódások hidrafeje is felbukkan már. Egyelőre nem nagy, de jellemző dologról van szó. Mint már emlitettük, Liszt Ferenc koronázási miséjét szánták az ünnepségek legnagyobb művészi eseményének.

Az udvar körében ugy határoztak, hogy a misét a bécsi udvari zenészek adják majd elő, a miniszterhez azonban kérvény érkezik a Nemzeti Szinház zenekarának tagjaitól, amelyben a kormány közbenjárását kérik, hogy a misét ne a bécsiek, hanem ők adhassák elő.

Mint mindig, most is, amikor fénybe és pompába boritják a várost, megbujva, a külvárosi utcák düledező pajtáiban, pincéiben ott sötétlik az emberi nyomor. Enyhitésén jólelkű emberek fáradoznak és részt vesz kiki módja szerint. Köztük a feltámadó Magyarország számkivetésben élő Kormányzója is. Kossuth Lajos 115 forintot küld Táncsis Mihály számára, amit ez nyilvánosan nyugtáz. A köszönőlevél igy végződik:

„Kezd már felszabadulni a gondolat és a szó." Táncsics Mihály börtönéből „Magyar krónikát" irt 1851-ig, világkrónikát 1859-ig. Mindkét mű Andorlaki Máté álnév alatt jelent meg. Minél közelebb van a koronázás napja, annál részletesebben foglalkozik az előkészületekkel a sajtó. Megtudjuk, hogy a koronázási szertartás diszmenetében Zichy Ödön gróf ruháját és lova szerszámait 6000 darab válogatott türkizkő disziti. Marosszék hölgyei koronázási lobogót hímeznek. Hunyadmegye ezüstzsinórzatu vörös posztóból készült magyarba öltözteti banderialistáit, kalpagjuk forgóján Hunyady-holló ékeskedik, zászlótartójuk kezében pedig 1520-ból való lobogóink lesz Aranyozott zöld dolmány, sötétvörös nadrág, zöld csizma piros sarokkal lesz a somogyi dandár öltözéke. Az ország minden tájáról összehordott földből elkészült már a koronázási domb, szorgos kertészkezek ekkor rakják be gyöppel.

Hazakészül Newyorkból Budára Házmán Ferenc budai polgármester is. Levelet irt budai ismerőseinek, amelyben megírja, hogy nehezen válik meg Amerikától, épen néhány kedvenc tervének megvalósulása előtt áll, de Hunfalvy János hívó szavára minden kezdeményezését megszüntette és hazajön. (Folytatjuk.)

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

„ANDAR A BUDA"

A Budai Naplóban már régebben foglalkoztunk az Andar a Buda formában ismeretes, Itáliában, főleg Lombardia és a Provincia Venata síkságán és a fölöttük elterülő hegyvidéken máig élő szólással.

Andar a Buda: „Elmenni Budára" Ezt a középkor éveiben azokról az olaszokról mondották Olaszhonban, akik elvándoroltak hazájukból, a magyar Anjou-k és Mátyás király ideje előtt és után, itt Budán boldogultak, itt éltek és haltak, magyarrá lettek, vissza nem mentek.

Nos, a napokban megint nagy olaszjárás volt Budán. Olasz barátaink eljöttek az ő narancsvirágillatú hazájukból a mi akácillatú Pestbudánkra, az Andar a Buda ősi útjáin. Azután hazamentek Nem maradtak itt, de mi boldogok voltunk, hogy idejöttek, ők is boldogok voltak, hogy idejöttek.

Hazamentek. Kérjük őket, mondják el otthon, hogy szép itt nálunk, jó itt nálunk! Mondják el, hogy mi nemcsak a szépséges királykisasszonynak adunk mézeskalácsszívet, hanem minden olasz magyarbarátnak igazi magyar szivet adunk. „Szív adja szívnek szívesen!", mint ahogyan ez a magyar mézeskalácsszív felírása

Andar a Buda! Ime az olasz-magyar kapcsolatok ősisége! Azoknak az olaszoknak nevében, akik onnan jöttek ide, itt magyar kenyeret és sót találtak, tűzhelyet gyujthattak, magyar emberségnek örvendhettek, akik soha vissza nem mentek, taljánból magyarok lettek: fogadják olasz barátaink a Budai Napló köszöntését egy olaszból magyarrá lett iródiák tolla útján.

Evviva Ungheria! Evviva Italia! Evviva il imperatore ed il re, la regina, la principessa, ed il Duce! Evviva il governatore dell'Ungheria! Evviva Roma ed evviva Buda! Evviva la cooperazione ed amicizia ítalo-ungherese!

Bevilaqua Borsódy Béla

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24

Főutvonal,

amely vadliceummal, gazzal, sárral, buckákkal fedve, kanyarogva huzódik egy elhanyagolt világfürdő mellett

Akkora ellentét, mint aminő Szentimreváros alsó és felső része között van, sehol sincs. A *Máv.-töltés,* mely az összekötő vasúti hídtól a kelenföldi pályaudvarig húzódik, úgy szeli ketté a nagyjövőjű Szentimrevárost, mint valami kinai fal, melyen belül az *üdv*, kívül pedig a *kárhozat* hona van.

Míg Szentimreváros belső részében modernül burkolt utcák, hatalmas palotasorok vonulnak végig, addig a Máv. aluljárón túl, ott, ahol a Tétényi-útnak kellene lennie a város térképei szerint — úttalan út, rajta bozót, folytonos zökkenők, melyeken az erre kényszerülő járművek, kivált az autók csak félve hajtanak és ezen a makadámnak csúfolt, kanyargós irányú, úgynevezett „burkolat" mentén jobbról vadliceummal, vad és szelíd fákkal találkozik a jámbor utazó, míg a világfürdőnek nevezett Erzsébet-sósfürdőig nem ér. De ezen túl? Bizony ott meg már azt sem tudja, miképen: a jobbról-balról békás tavakkal övezett Leiningen-úton találja magát!

Hová lett hát a Tétényi-ut, amely a célja volt? Talán a porfelhőben fáradt el ő? Nem, — hanem a Tétényi-utat tényleg „összevezették" a Leiningen-uttal, míg a Tétényi-ut ásító „folytatását" megtaláljuk sajátmagával párhuzamosan párszáz méterrel jobbfelé a mezőben. Ezt azonban csak csúfolhatják útnak; itt csak száraz nyáron, vagy téli fagyban haladhat az elszánt jármű, mert habár már végesvégig házak sorakoznak: *ezen a „főutvonalon"*, amely Kelenföld kellős közepét szeli át észak-déli irányban és amely hivatva volna a legfőbb kocsiforgalmat és a villamos személyforgalmat a lakósság tizezrei részére lebonyolitani, még ma sincs burkolat.

A Tétényi-ut mellékutcáiról ugyanezeket mondhatjuk. Uttest sehol. A járdák pedig a kerület elöljárósága jóvoltából készült és fenntartott, de a talajvizek miatt mindjobban elmálló salakjárdák, az egész terület pedig árnyéknélküli kopár sivatag. Ami rendes ut itt mégis épült, az csupán a Horthy Miklós ut; ez is csak végszükségből, a belső városrészek kényelemhez szokott lakóssága részére szolgál, a Kelenföldi pályaudvar megközelithetése végett, melynek az ettől messzeső Tétényi-uti és környéki lakósság nem veheti hasznát.

A *Máv.*-töltés egyuttal „Potemkin" városháttér is, amely arra jó, hogy mögéje a jó kelenföldiek ne láthassanak, azonban — sajnos — épen emiatt a takarófal miatt nem látnak Szentimre-alsóvárosba az illetékes tényezők sem. Másként bizonyára segitenének a bajokon!

Az itteni lakósság „egyenjogú" a belső lakósággal, ha adót kell fizetnie (pedig erre jóval gyengébb, amit az aránytalanul nagy csatornajáruléknak is köszönhet), de mig a belső lakósság az *összes polgárság adófilléreiből élvezi a pompás utakat, a jó járdákat és minden városi kényelmet:* amellett még jóval olcsóbban is él, mert bőven van mindenféle olcsó közlekedési eszköze, (nem nyomorítja őket a drága Hév.), utazhatik „kisszakasz"-szal és nem rontja a lábbelijét göröngyös, piszkos salakjárdákon, addig az ittlakó, ha éjfél felé nem akar gyalog menni: autóra kényszerül, mert a Hév. éjfél előtt beszünteti a járatát, a 41-es pedig már este 10 órakor hazavonul.

Egy azonban igaz: *az itteni polgárnak több „joga" van a városbélinél — a panaszkodásra, kérésre és könyörgésre,* mert itt még úgyszólván minden hiányzik. Ezt a *több jogot* viszont a belső lakósság nem irigyli tőle!

Nem tudjuk, hogy ezek vajjon a Máv.-töltés, vagy más szempontok miatt is maradnak-e itt észretvétlenül, elhanyagoltan, de annyi bizonyos, hogy ha a Máv.töltés ittléte az indok, akkor el kell ezt innen távolitani és a főváros határáig kitolni bármi áron is, *mielőtt* a helytelen elgondolásból született terv alapján, — óriási költséget igénylő pályaudvar létesitésével végleg lehetetlenné tennék *Szentimreváros egységes kifejlesztését.* És ugyanúgy félre kell dobni az esetleges egyéb, de mindenesetre igazságtalan szempontot — és a lakósság jogos igényeit kielégítve, Szentimrevárost méltóvá kell tenni a nevéhez és főként ahhoz a hivatásához, melyre fekvésénél és természeti adottságainál fogva jogosult.

Ezért kell elsőrangúvá kifejleszteni a külföldiek részére legalkalmasabb kelenföldi „Szentimre"-pályaudvart, — ezért kell sürgősen kiépíteni és fásítani a Szent István (sugár?) utat, — ezért kell erre a területre hozni a „Nemzetközi Állandó Vásár"-t, a „Nagy Stadion"-t, a „Természettudományi Muzeum"-ot, a „Növénykert"-et, a „Nenzetközi Aquárium"-ot és a külföldieket vonzó többi látványosságot, valamint kifejleszteni a csodás hatású, világhíres Erzsébet-Sósfürdőt!

És ezért nem szabad tovább tűrni, hogy a Máv. aluljárókon kivül látható borzalmas helyzet: az úttalan utak, rajtuk a por és sártengerrel és a malária terjesztő pocsolyákkal, — a járhatatlan gyalogjárókkal, árnyéktalan, tikkasztó sivárságával megmaradjon.

Mert az itteni kispolgárságnak úgyis melege van, mikor adóját ki kell izzadnia és szívesen lemond a panaszhoz, kéréshez és könyörgéshez való *több „jogáról"*, lemond a túlsok napsütésről, a maláriás szép(?) tavakról, illetve a téli ingyen jégpályákról és a városbéli lakósságnak ki nem jutó sártengerről és porfelhőkről.

A fentiekre utalva kérjük az illetékeseket, tekintsenek felénk... És akkor bizton reméljük, hogy a legkiáltóbb bajokat orvosolni fogják, nemcsak az itteni kispolgárság, de egész Szentimreváros, — sőt valamennyi külföldi vendég örömére, akik a kettős szentévben Budapest fürdővárosban gyönyörködni óhajtanak!

Mikola Géza dr.

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM megnyilt BUDAKESZI-UT 10. (Villamos és autobusz megálló WEEKEND, ARANGAMENT. — Telefon: 16—40—75.

A „Sal mirabilis Hungaricus"

vagyis

„A Magyar Csudasó" felfedezése 1781-ben

— A budai keserüviz története —

A *Budai Napló* május 13.-iki számában *Nemes* J. György dr. igen érdekes és értékes felolvasását közölte *a budapesti ivókurákról. A budai keserüvizekről* szóló részében elmondja a mai keserűvízforrások, illetve kutak történetét. Ennek kiegészítéseül óhajtjuk most elmondani a budai keserűvíz régebbi történetét, felfedeztetését, első világsikerét és feledésbemerülését.

Már a 16. századi budai utazók utleirásaiban olvasunk a csodálatos tóról, mely *Budától délre az erősi határban* terült el, melynek nemcsak partjait borították kristályok, hanem a napfényben tündéri ragyogásban csillogott a tó tükre is. Akkoriban vizsgálgatták, hogy miféle kristályok csillognak ott a Buda alatti tóban. Az akkori orvostudomány még távol állott attól, hogy gyógyító vizet sejtsen és keressen a csodálatos kristályokkal pompázó, de keserűizű tó vizében.

A török hódoltság ideje alatt elfelejtették a csodálatos kristálytó létezését, de kit is érdekelt volna ez a természeti tünemény az örökös harcok idején? Csak a 18. század végén foglalkozott vele ujra a régi utleirások alapján a pesti Egyetem egyik fiatal medikusa, ki doktori disszertációja tárgyául a budai ásványvízforrások analízisét, vagyis kémiai és orvosi elemzését választotta és később egyik életfeladatául tűzte ki, hogy a tó vizének bő keserűsótartalmát egy emberiség egészségének javára kiaknázza.

A tó a mult század huszas éveiben úgy eltünt a föld színéről, hogy a budai csodálatos természetes keserűsónak vele együtt még egy emléke is eltünt. 1853-ban, illetve 1863-ban ujra fel kellett fedezni a mai keserűvízkutakat.

A pesti Egyetemen hallgatott medicinát és *Winterl* Jakabnak, az Egyetem neves kémiaprofesszorának volt tanítványa 1775-től 1780-ig *Oesterreicher József Manet,* későbbi orvosdoktor, fürdőorvos, majd kamarai főorvos, Balatonfüred első fellendítője, ottani emléktáblája szerint. Szinte magától értetődő, hogy az óbudai származású orvostanhallgató doktori disszertációja tárgyául a budai ásványvízforrások tanulmányozását választotta. (Címe: *Analysis aquarum Budensium. Viennae. 1781.*)

Oesterreicher mindaddig meg nem nyugodott, míg a forrásokat a maga és az emberiség javára nem fordithatta. Hosszú évekig állt a harc Buda város nemes tanácsával, aki nem akarta ezt a városi objektumot zsidóvallású orvosnak bérbeadni, lévén városi privilégumának egyik sarkalatos pontja, hogy zsidó a városban nem lakhat. Hiába hivatkozott Oesterreicher arra, hogy ő Óbudán, majd később, hogy Balatonfüreden lakik és a tavat csak orvosi célokra akarja bérelni, de semmiesetre sem óhajt ott lakni, a tanács hajthatatlan maradt, mígnem egy uralkodó hatalmi szava az emberiség javát célzó orvos ajánlatának elfogadására utasította a várost. Addig ugyanis csak a mesterségesen gyártott Glauber-sót ismerték és latját 16 krajcárért mérték úgy Magyarország, mint az örökös tartományok, valamint a Német-római Szent Birodalom összes patikáiban. *Oesterreicher pedig kötelezte magát, hogy a Buda város pénztárába fizetendő évi bérösszegen felül ingyen látja el Őfelsége ármádiáját a csodálatos, természetes budai keserűsóval és elárasztja vele egész Európát, mert latját egy krajcáron fogja mérni. Ugy is lett,* s a mesterséges Glauber-só helyét csaknem egész Európában csakhamar a természetes budai keserűsó foglalta el. *Oesterreicher* doktor igen nagy szabású üzleti hirdetésbe is fogott a budai keserűsó elterjesztésének érdekében, *röplapjai több nyelven hirdették mindenfelé a budai természetes keserűsó csodálatos hatását,* magyarul pedig egy könyve és egy röplapja ismertette meg a magyar olvasóközönséggel és az ország orvosaival. (Címük: *„Az általam ujonnan találtatott természeti Magyar Csudálatos Sóval, sal mirabilis nativus hungaricus, való hasznos élésről orvosi tapasztalások"* és *„Természeti csudálatos magyar szóval való hasznos orvosi tapasztalások."* (Mindkettő 1801-ben jelent meg.)

Harminc évig termelte Oesterreicher a budai keserűsót és pedig oly sikerrel, hogy *1818-ban már egész gyártervezetet nyujtott be a kormányhoz a magyarországi glaubersó készitésére.* De mielőtt ez a nagyszabású terv dűlőre jutott volna, a budai városi tanács szűklátókörű politikája véget vetett a budai természetes keserűsótermelésnek, úgy, hogy az csak négy évtized múlva kezdhette meg, illetve folytathatta most már keserűvíz formájában világsikerét.

Buda város nemes tanácsa ugyanis semmiképpen nem nyugodott bele privilégiumának vélt sérelmébe, évenként felmondta a bérletet, állandóan apellált a kamarához, helytartótanácshoz, kancelláriához s a királyhoz. Ne csodálkozzunk. Míg a rendi világ érinthetetlenül fennáll minden privilégiumával, az országos politika is az állandó sérelmek felpanaszolásában merül ki, nem kívánhatjuk tehát a budai tanácstól, hogy szó nélkül napirendre térjen privilégiumainak csak vélt sérelme felett is. A városi tanács szűklátókörű politikája nem is ebben nyilvánult, hanem abban, hogy ahelyett, hogy megváltotta volna Oesterreichertől keserűsó kitermelési szabadalmat és házi kezelésben, saját tisztiorvosa vezetése mellett tovább folytatta és fejlesztette volna, egy pokoli ötlettel lehetetlenné tette az üzem további folytatását. A nemes tanács ugyanis, hogy ezen gondjától egyszer s mindenkorra megszabaduljon, a keserűviz tavát is belevonta az akkor a kelenvölgyi és lágymányosi vizeket lecsapoló csatornázási területbe s igy a tavat lecsapolván, az azt tápláló forrás betömésével egyszerűen lehetetlenné tette Oesterreicher további működését, nem törődve azzal, hogy megfosztja a világot a budai természetes keserűviztől. 1821-ben elkészült a csatornázás, a keserűviz eltünt, Oesterreicher üzeme s igy bérlete is megszünt. A csakhamar beköszöntő reformkorszak, majd a márciuselő, a szabadságharc, annak bukása s az ezt követő rémuralom és elnyomatás évei alatt mindez annyira feledésbe merült, hogy 1863-ban Saxlehner valóban ujra „felfedezte" a budai keserűvizet a közismert anekdota szerint.

Mazsáry Béla dr.

Garcon-lakásba
praktikus vasbutorokat
készit
HUTTER és SCHRANTZ rt.
Budapest, VI.,
Vilmos császár ut 63.
Telefon: 1-229-18.
Mintalap ingyen

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76.

AZ "OTTHON"
Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei
ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS
TELEKSZABÁLYOZÁS,
CSATORNÁZÁS,
UTBURKOLÁS
Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Öröklakásába csak „Thermofix" etagefütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: I—615—59.

Háztulajdonos Ur!
Nem okoz gondot vízvezetékének karbantartása, ha
CSIHÁK KÁROLY szerelőhöz fordul
I. Csaba-utca 3. Telefon: 1—541—47

A pénzügyminiszter rendelete a rendkivüli ideiglenes házadómentességről

Befejező közlemény.

VI.

A telkek nagyságát, illetőleg a beépítési mélységet korlátozó rendelkezések alól indokolt esetekben a pénzügyminiszter a Fővárosi Közmunkák Tanácsának javaslatára felmentést adhat.

VII.

(1) A rendkívüli ideiglenes házadómentesség kedvezménye a leboniott épület helyére emelt új épület egész terjedelmére és a házadó rendkívüli pótlékaira, valamint a községi pótadóra is kiterjed.

(2) Az a körülmény, hogy ez a rendelet valamely területre nézve a rendkívüli ideiglenes házadómentesség kedvezményét biztosítja, semmi tekintetben nem érinti az érvényben levő építésügyi szabályzat rendelkezéseit. Különösen nem ad jogalapot arra, hogy amennyiben az építésügyi szabályzat értelmében az itt felsorolt valamely területre nézve az építési engedély ki nem adható, az engedély kiadása ezen rendelet céljára való tekintettel követelhető legyen.

(3) Ha valamely épület a jelen rendeletben megállapított feltételeknek bármely tekintetben nem felel meg, úgy az még abban az esetben is, ha az új épület az építésügyi hatóság által megállapított követelményeknek mindenben megfelel csak a rendes, a községi pótadóra ki nem terjedő ideiglens házadómentességben részesíthető.

(4) A jelen rendelet alapján engedélyezett rendkívüli ideiglenes házadómentesség kedvezményét elveszíti az épület, ha

1. valamely 40 méternél nem mélyebb telekből utólag bármit is kihasítanak, avagy ha a 40 méternél mélyebb telket utólag 40 méternél kisebb mélységű telekké alakítják át;

2. a III. (1) bek. b) pontja alatt felsorolt területeken a telket utólag az előírt nagyságúnál kisebb telekké alakítják át;

3. a telket utólag az V. (1) bek. 6—8. pontjában engedélyezettnél nagyobb mérvben építik be;

4. a lakások és egyéb helyiségek beosztását utólag olykép módosítják, hogy az új beosztás a jelen rendeletben megállapított követelményeknek bármely bérletárgyra nézve nem felel meg;

5. a nem szénfűtésre, valamint a hazai szén vagy széntermék használatára berendezett épületek fűtőberendezését utólag csak külföldi szénnel vagy széntermék használatára alkalmas fűtőberendezéssel látják el.

5. Az a körülmény azonban, hogy a hazai szén vagy széntermék használatára alkalmas fűtőberendezést utólag nem szénfűtéses berendezéssel cserélik fel, avagy, hogy a hazai szén vagy széntermék használatára alkalmas fűtőberendezésben a lakó külföldi szenet vagy széntermékeket használ, a már megadott kedvezmény elvonására okul nem szolgálhat.

(6) A (4) bek. 1. és 2. pontjaiban felsorolt esetekben az adómentesség nem vonható meg abban az esetben, ha a telek az előírt méreteket közérdekből foganatosított hatósági intézkedés folytán veszítette el.

(7) A (4) bekezdésben felsorolt esetekben az épület a rendkívüli ideiglenes házadómentesség kedvezményét annak a hónapnak az első napjától kezdődőleg veszíti el, amelyben a kedvezmény elvesztését maga után vonó telekfelosztás, építkezés, átalakítás stb. megkezdődött. A rendkívüli ideiglenes házadómentesség kedvezményének elvonása az új épületet különben megillető, rendes ideiglenes házadómentesség érvényét nem érinti.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Világvárosi látványosság a szigeti Casino

Az az akció, amely az idegenforgalmi szervezetek részéről Budapestnek egyre világvárosiasabbá való fejlesztése terén az utóbbi évek nyomán egyre szélesebbé lesz, az idén ismét nagyszerű újítással lepte meg nemcsak a főváros közönségét, hanem az ideérkező idegeneket is.

Köztudomású, hogy Magyarországon nagyon nehezen jönnek létre bizonyos újítások, de ha megszületnek, akkor is ritkán olyanok, mint az új margitszigeti Casino, amely Gellér Mihály áldozatkészsége és ötletessége révén jött létre. Gellér Mihály megláta azokat a lehetőségeket, amelyeket az alsószigeti kávéház és vendéglő eddig nem tudott kihasználni és Budapest kellős közepébe, minden fürdőhelynek büszkeségére való szórakozóhelyet létesített. Itt az idegen és az ithoni ember egyaránt megtalálja a pompás levegőt, táncolhat is, ha akar és pihenhet is, ha kedve van hozzá. Pünkösdkor meg is látszott ennek az intézménynek az előnye. A Margitszigeire olyan tömérdek jegyet adtak ki, amire még nem volt példa és a közönség özönlött a világvárosi Casinoba, annak gyógytársalgójába.

A megnyitó ünnepségen megjelent nagyszámú előkelőség élén József Ferenc királyi herceg és Karafiáth Jenő, a székesfőváros főpolgármestere, igazi csodálattal adóztak beszédeikben ennek a tökéletes világvárosi alkotásnak és csodálatukban osztozott a hivatalos hatóságnak minden képviselője a megjelent ujságírókkal együtt.

A Casino sikere az olasz királylátogatás során érte el tetőfokát. Az olaszok nagy tömegben keresték fel és elragadtatással beszéltek a szép szigetről, az „Isola bella"-ról.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek Hoffmann Ferenc sütőmester, II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

Olasz művészek Budán

Rendkivül értékes tervet jelent elsőnek a *Budai Napló*. Az olasz király a lelkes budapesti fogadtatás emlékét eredeti és művészi formában óhajtja megörökiteni. Mint ahogy századokkal ezelőtt kiváló olasz miniatorok és egyéb művészek dolgoztak Budavárában, úgy most is *néhány jeles modern művészt kiván ideküldeni, hogy festményeken örökitsék meg azokat a budai részleteket, amelyek Itália királyának tetszését leginkább megnyerték.*

Elsősorban családjának nagy hadvezére, *Savoyai* Jenőnek szobra kerül megörökítésre, majd az egész traktus, ahol a királyi pár lakott, továbbá a Halászbástya, a maga múzeumával, amelyben olasz lovagok síremlékei is láthatók s az óbudai acquincumi ásatások több részlete.

Négy vagy öt festőművész fog Budára érkezni, akiknek itteni alkotásai római múzeumokban fogják hirdetni a magyar-olasz kapcsolatokat és Buda művészi szépségeit.

Elkészült a budai repülőtér

Az új budaörsi repülőtér végre elkészült. Kerek nyolc kilométernyire esik most a várostól, azaz a Lánchid budai hidfője előtt álló 0-ás kilométerkőtől. Ez közel öt kilométerrel rövidebb út, mint a mátyásföldi repülőtérre. A kivezető út a Gellérthegy mellett az uj balatoni műuton meg a Budaörsi úton s az innen elágazó kiszélesített Kőérbereki úton visz.

Az új repülőtérről nagyon szép kilátás nyilik a budai hegyekre, elsősorban a Kamaraerdőre. A repülőforgalmi épület szép és célszerű. Hat hangár veszi majd körül, — mind a hat a szükséghez képest fog elkészülni, — még csak egyelőre két 160 méter hosszú és 40 méter széles hangár készült el. A várótermet vörös márvánnyal rakták ki és előtte a terraszon vendéglő van.

Az ország első *repülő klubháza* is itt épült fel, amelyben a külföldi sportpilótákat vendégszobák várják. Az új fiatal magyar repülőgeneráció (a Budapesti Sport Egyesület) számára 1000 négyszögöl területet adtak. Most négy gépből áll a BSE kis repülőflottája, de később szaporítani fogják. Világítótorony is lesz a közeli Vadászhegyen. Ennek a fényét normális időben 110—120 kilométernyire is látni fogják. A repülőtér közelében a HÉV megállóhelyet létesít.

Az uj reumakórház

Hosszú tárgyalások után most már biztos, hogy a budai reumakórház fölépül. *Horváth* István, az OTI vezérigazgatója kijelentette a *Budai Napló* munkatársa előtt, hogy nemsokára megindul a négymilliós hitelkeretben tervezett baleseti kórház építése, amlyben speciálisan képzett orvosgárda fogja kezelni a betegeket, s azután igy folytatta:

— Intézetünk önkormányzatának az a törekvése, hogy *önálló reumakórházat létesitsen*, csak előnyére válnék a magyar fürdőügynek. Meg kell érteni önkormányzatunknak azt a törekvését, hogy saját kórházában szeretné ellátni a maga biztosítottjait. Más az érzése a biztosított munkásnak, aki tudja, hogy olyan intézményben ápolják, amelynek létesítéséhez ő maga is hozzájárult s amelyben ő nem másodrangú beteg.

A budai fürdők közül egyébként tavaly a Lukácsfürdőben 62.260, a Császárfürdőben 51.490, az Erzsébet sósfürdőben 39.685 s egyéb fürdőkkel együtt összesen 363.060 esetben részesültek az OTI biztosítottjai gyógykezelésben.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-569-63

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
I., Keleti Károly utca 1. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

„L'Ungheria e gli ungheresi"

Nagyszabású, diszes új munka jelent meg a fönti címen Milanóban, a *Fratelli Treves* kiadásában. Finom műnyomópapiron, remekvágású betűkkel szedve, kétszáz szebbnél-szebb képpel illusztrálva a legimpozánsabb művek közé tartozik, amelyek valaha Magyarországról napvilágot láttak. Nagyon sok *budai kép is diszíti a könyvet.*

Az új olasz munkának speciális érdeme, hogy a legszigorúbb kritikai vizsgálat sem talál benne téves adatot. Ez csak azért lehetséges, mert magyar származású iró, Comendatore Ignazio *Balla*, a kitünő magyar iró és költő hazája iránt való nemes kötelességének tartotta, hogy a nagy olasz kiadót rávegye ilyen, *minden hatósági támogatás nélkül*, súlyos áldozatkészséget kivánó hatalmas munka kiadására. Nemcsak Budapest történelmi és kultúrális értékeit sorakoztatja föl a kitünő tollú iró, hanem a Dunántúl, az Alföld, sőt az elszakított területek mindenféle érdekességét is.

Kétségtelen, hogy Budának és az egész országnak sok kedves barátot fog szerezni ez a könyv. Talán legvonzóbb fejezete a „Vita intellettuale", amely 32 oldalon a zene, irodalom, tudomány, képzőművészet, szinház igazi értékeit tömöriti. A munka ára 25 lira s már a budapesti könyvesboltokban is kapható.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja.
Minden este
és vasár és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKARA

START SPORTHÁZ
Bleyer Testvérek II., Főutca 27. sz.
Teljes burozás P 3·20

A Horthy-körtéri cipőszalon CIPŐI elegánsak, megbizhatóak XI., HORTHY-KÖRTÉR 7. SZÁM.

VIII.

Ha valamely épület olyan helyen emeltetik, amely a jelen rendeletben felvéve nincsen, de az 58.181/1395. VIII. a. számu rendelet alapján rendkívüli ideiglenes házadómentességben részesíthető lett volna, ha az épületet az 1937 évi július hó 31-ig lakható állapotba helyezik, a rendkívüli ideiglenes házadómentesség engedélyezhető abban az esetben, ha az épület falazását ker. elöljáróság igazolása szerint az 1937. évi június hó 30-ig megkezdették és az épületet legkésőbb az 1937. évi december hó 31-ig lakható állapotba helyezik.

Budapest 1937. évi április hó 7-én.

Dr. FABINYI TIHAMÉR
m. kir. pénzügyminiszter

Eladó öröklakások

Páratlan öröklakásaink Káplár-uccai (huszonharmadik) társasházunkban központi s mégis csendes helyen, a Városmajor ősparkjánál épülnek. Központi fűtés, melegviz. Versenyenkívüli építkezés. Az anyagdrágulás ellenére tartjuk fix dömpingárainkat: 1, 2, 3 szoba-hallos 12,200, 15.300, 25.000 P. Prospektus: „Centrum" Házépítő-Vállalat, Horthy Miklós út 15. (Telefon: 2—693—01.)

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

A budapesti ivókurákról

Irta és a Hollós Mátyás Társaság ülésén előadta: **Nemes J. György dr.**

Befejező közlemény.

A keserűvizek gyógyhatásuk tekintetében nem csak hőfokukkal, ionjaik minőségében különböznek a hévvizektől, amennyiben hidegek (a bélmozgást ezzel is fokozzák) és főleg az erősen vizmegkötő magnézium és szulfát ionokat tartalmazzák, amelyek a belekből nehezen szívódva fel, azokat nedvesen tartják és puha folyós szék ürítésére ingerlik. Elsősorban ozmotikus nyomáskülönbségük az, amely — szemben a hypotoniásnak ismert hévvizekkel, a keserüvizeket 30—50 grammnyi literenkinti koncentrációjukkal hypertoniás, tömény oldatok hatásával ruházzák fel. Ezek a vizek a sejtnedvek jóval alacsonyabb töménységü nedveire nem oldó, hanem vonzó hatást gyakorolnak, azok a sejtfalakon át a bélutakra kilépnek s igy hozzájárulnak a vizeknek elválasztástfokozó mindenkor biztos és veszélytelen székletkiürítést előidéző hatásához.

Távolhatásban a vérpályákra is kihatással lehetnek, mert tartósabb és jól beállított kurák esetében onnan is elvonatik a bélutak felé a sokszor veszélyes vérpangás, igy pl. agytolulás, alhasi májpangások, aranyerek esetében. Igy ajánlatos némely zömök, vértolulásra hajlamos egyénnek állandó használatra. Cukorbajos egyének, kóros elhizásban szenvedők, szoptató-elválasztó nők, nem gyulladásos bélrenyheségben szenvedők *kellő előirásban és megfelelő diéta mellett* kuraszerüen használják.

A szulfátion epekiürítő hatása a keserüvizeknek bebizonyított kiváló gyógyeredményeire vezet számos epebaj, különösen kövekokozta gyulladások ellen, amikor is a legcélszerübb thermoszüvegben az előirt arányban kevert keserühévvizkeveréket a beteg ágyához szállítani, ahol ő azt fekve, esetleg borogatás alkalmazása mellett is használhatja.

Általában mindazon esetekben, ahol az orvos 3—4 heti *karlsbadi kura* elvégzését javasolja, hévvizeinkhez az ennek megfelelő glaubersó arány elérése céljából egyhatod résznyi keserüvizmennyiséget szokás keverni. (pl. egy 3 decis ivópohárra csak fél deci keserüviz, vagy 3 adag só kerül. (Erősebb u. n. *marienbadi kurák* elvégzésére vagy fogyasztókuráknál, reumás, izzadmányos betegek egyidejüleg használt fürdőkuráinál már a reggeli 5 decis ivópohárral 1—2 deci keserüvizet, illetőleg fél-egy adag sót is adagolnak. Habár némely mesterséges gyári só is megfelel, látszólagos jóhatást mutat fel, a természetes keserüvizeink és azokból készült sópárlatok a tudományos vizsgálatok szerint enyhébb, mégis megbizható összhatásukban felülmulják azokat. Közönséges keserüsók kanalankénti hozzáadása a budai hévvizek értékét diszkvalifikálja és már csak a külföldiekre való tekintettel is mellőzzük használatukat.) Megfelelő diéta és pihenés nélkülözhetetlen. Világos, hogyha keserüvizeinkkel nyomban és gyors hatást akarunk elérni, pl. akut gyomorrontások, szorulásos gyomor-bélinfekciók, csalánkiütések, mérgezések el'en, továbbá agyvérzés veszélynél, nemkülönben műtétek előkészítésénél, akkor tisztán használjuk őket eredeti töménységben egy két decis pohárral, vagy ugyanannyi vizben oldott 7 gramnyi aktiv Hunyadi János gyógysót.

*

Az olvasóval a budapesti hőforrások és keserüvizek alkalmazásának dióhéjba foglalt ismertetését közöltük. Az ivókura a szervezet belső környezetváltozásra, gyógyviz, diéta- és orvos, nemkülönben üdítő külső körülmények (sétány, zene, pihenés) összesége adhatja meg a netán még szükséges gyógyszeres kezelés mellett a teljes gyógyulást.

Reméljük, hogy a gazdasági helyzet tartós javulásával hazánk és fővárosunk rohamos fejlődése mellett ivógyógymódjaink és világhirü keserüvizeink jövőjébe vetett hitünk és reményeink beválnak, Buda a világ gyógyszertára, a gyógyulni, pihenni vágyók igazi Mekkája lesz majd!

BUDAI CUKRÁSZDAK
RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.
A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.
Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene
PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek
HAUER cukrász-sütemények NORRY
ukrászati és bonbonlerakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben
Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.
MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.
TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények egész Budán közismertek

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. CSERY GYULA szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

MEGNYILT
SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

CÁMPAFÉNY

Még most pirosfényű a lámpa,
még most tilosat mutat,
még most nincs itt a várt idő:
még most tilos a mozdulat.

Még most piros a fénye fent
és gyűlnek az emberek —
mndjobban akarva gyűlnek itt,
várva mind, hogy „átmehet."

A lámpa, mint a város, háromszínű
s ahogy egy-egy színt felölt,
változik az irány és az ut:
piros, sárga — zöld..

De már sárgafényű, mint a nap
s mozdul a váró tömeg,
soknak sietős az utja már:
— hej! készülni, emberek!

No, mindjárt zöld lesz a lámpafény,
tüstént szabadot mutat...!
— Nemzet, nem hiába vársz ma még:
holnap szabad az utad.

BOLTAY MÁTYÁS

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTÍT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42
Mindenért házhoz küld.

A hercegprimás Óbudán Serédi Jusztinián dr. hercegprimás részt vett az óbudai plébánia templom bérmálási ünnepén. A zsufolásig megtelt templomban ötszáz bérmálandó nyert megerősítést.

Orel Géza főigazgató izlésfejlesztő tanfolyamot szervezett Szegeden Városszépítés, kirakatrendezés és vevőszerzés célját szolgáló ú. n. izlésfejlesztő tanfolyamot nyitott az iparügyi minisztérium a kamara keretében, az iparosok és kereskedők számára. A tanfolyam ügyét br. Kruchina Károly miniszteri osztályfőnök karolta fel s ő is nyitotta meg. A tanfolyam öt előadásból állott; az előadásokat a Magyar Kirakatrendezők Egyesülete látta el: Mohrlüder Vilmos, Csoó János, Kiss Ödön, Virág János, vitéz Pataky és Szécsi-Hacker és azokat vetített képek sorozata kísérte. A vevőszerzés és a reklám óráit dr. Orel Géza főigazgató, a tanfolyam szervezője vállalta, aki Győrben szervezett hasonló irányú kurzust. Kívánatos, hogy az összes városok — amelyek idegenforgalomra számítanak — hasonló tanfolyám felállítására törekedjenek a saját érdekükben.

Osztrák-magyar diákcsere mozgalom A Verband der Ungarnfreunde (Wien, I., Kärntnerring 3.) megkéri mindazokat a szülőket, akik ebben az akcióban a nyári szünidőre vendéggyermeket kívánnak, hogy ebbeli kérésükkel mennél előbb forduljanak a Verband der Ungarnfreunde-hoz, hogy torlódás elő ne forduljon és a beosztási munkálatok, amelyek már kezdetüket vették, az eddigi szokáshoz híven simán legyenek lebonyolíthatók. Kérjük olvasóinkat, hogy érdeklődés esetén közvetlenül a Verband der Ungarnfreunde-hoz forduljanak. (Wien, I., Kärntnerring 3.), ahol minden felvilágosítást megadnak és a szükséges nyomtatványokat megküldik.

Gyermeknap Óbudán. A III. kerület előljárója, Hanthy Haidekker János kezdeményezésére a dr. Rózsa Zsigmondné elnöklete alatt működő bizottság a Szent József otthonban jólsikerült gyermeknapot rendezett. A szinielőadás után a kerület előljárósága 400 gyermeket vendégelt meg.

Az első budai cukrász-mestervizsga

Mult héten tartották meg az első mestervizsgát itt Budán a cukrászipar számára. Igen érdekes és tanulságos volt. A sajtó képviselői is megjelentek, az ipartestület, a Kereskedelmi és Iparkamara és kereskedelmi minisztérium kiküldöttei előtt Ravasz László, közismert és népszerű krisztinakörúti cukrászdájában folyt le ez az igen kellemes mestervizsga, ahol szóbeli és írásbeli, elméleti, majd gyakorlati vizsgát kellett a jelölteknek tenniök.

Kilencen jelentkeztek, egy visszalépett s így nyolcan állottak a bizottság elé: Bárdos Sándor, Halász László, Hampel Teofil, Kocsis Sándor, Mohácsy Isván, Reh Rezső László, Varga István és Vidor Imre. A jelöltek budaiak és pestiek voltak, csak egyik jött Kúnszentmiklósról viszgázni. A III-ik országos cukrászipari vizsga eredménye igen jó, amennyiben heten jó eredménnyel tették le a mestervizsgái s csak egy jelöltet utasítottak 3 hónap mulva teendő elméleti pótvizsgára egy tárgyból. A jelöltek nagy jártasságról tettek bizonyságot, a bemutatott mestermunkák, a torták, sütemények, cukorkák, fagylaltok a cukrászipar remekei voltak, amiről a jelenlévők meggyőződhettek.

A vizsgálóbizottság elnöke: Spelter Henrik, alelnöke: Ravasz László, jegyzője: Lipcsey Ádám dr., iparkamarai titkár voltak. A bizottság tagjai: vitéz Kozma Károly dr., Szabó Géza, Rajna Rezső, Szabó Endre, Kovács Pál és Stück Károly.

A vizsga reggel 9 órától délután 3-ig tartott, amikor a vizsgát kiállott jelölteket mesterekké avatták.

A bizotsági tagok és a sajtó képviselői részére Ravasz László fényes löncsöt adott, amely a késő délutáni órákig húzódott el, kedélyes hangulatban s amelyen a kiállított vizsgálati „mesterművek" is áldozatul estek, ami megmaradt, azt a kedves házigazda vendégeinek útravalóul becsomagoltatta.

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü borainak kimérése
I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

Rengeteg kitünő könyv jelent meg a könyvnapra

Junius 1—2—3, az idei könyvnapok időpontja erősen közeledik. Felkerestük *Tisza testvérek* főuccai könyvesboltját, hogy felvilágosítást kérjünk a könyvnapi kiadványokról.

A mult év erősen korlátozott könyvnapi termelése után — mondotta informátorunk — az idén ujból több könyvnapi kiadványt hoznak forgalomba és igy a könyvolvasók nagy tábora *ez évben nagyon sok értékes kiadvány közt válogathat.* A szépirodalom minden árnyalata képviselve van a könyvnapi kiadványok között és a komolyabb könyvek iránt érdeklődők is sok értékes munkát találhatnak.

Mint régi budai könyvkereskedők, jól tudjuk, hogy a budai könyvolvasók érdeklődése elsősorban a *történelmi regények és a klasszikusok felé* fordul. A történelmi regények iránt érdeklődők örömmel fogják fogadni *Kodolányi János:* Boldog Margit-ról szóló életrajzi regényét és *Révay* József: A költő és a császár c. római tárgyu történelmi regényét. *Hunyady* Ferenc gróf: A szétesett ország c. könyvében érdekesen rajzolja a magyarság sorsdöntő korszakát, a török félhold lassu növekedését. Ide sorolhatjuk még a „Szép könyvek" c. sorozatban megjelent 6 kis könyvet, amey *Herczeg* Ferenc ismert szép történelmi regényét: Az élet kapuját, azonkivül *Harsányi* Zsolt és Surányi Miklós egy-egy kis regényét, valamint *Csathó* Kálmán, *Gulácsy* Irén és *Pekár* Gyula egy-egy történelmi tárgyu novellaskötetét tartalmazza. E sorozat olcsóságával (egy-egy kötet ára izléses kartonkötésben mindössze 80 fillér) az idei könyvnap egyik szenzációja lesz.

— A magyar klasszikusok kedvelői számára különös értéket képvisel majd *Arany János költői műveinek egy kötetes bibliányomópapiroson készült kiadása,* amely az eddigi 32 pengős legolcsóbb Arany-kiadással szemben mindössze P. 12.60 kerül. Br. *Eötvös* József összes regényeinek egy hatalmas kötetbe foglalt kiadása, valamint *Tompa* Mihály virágregéinek izléses kiadása.

— A modern magyar regényirodalom számos uj kiadvánnyal vonul fel a könyvnapon. Itt *Körmendy* Ferenc: Találkozás és bucsu, *Hunyady* Sándor: Géza és Dusán, *Aszlányi* Károly: Brentford rendet csinál, Zsolt Béla: A Wesselényi-uccai összeesküvés és Villámcsapás c. regényeit kell felemlítenünk. A könyvnapi regénykiadványok jelentékeny része olyan munka, amely már régebben megjelent ugyan, de részben teljesen elfogyott, részben pedig csak lényegesen drágább áron volt beszerezhető. A könyvpiacon régebben kifogyott könyvek közül Karinthy: Tanár ur kérem, Berend Miklósné: Lüktető talaj c. könyve, a könyvnapon lényegesen olcsóbb áron forgalomba kerülő nagysikerü regények közül pedig Vaszary: Monpti. Tamási Áron: Ábel trilógiája, Móra Ferenc: Ének a buzamezőkről, Somogyváry Gyula: Virágzik a mandulafa c. háborus regénye, valamint Dávid Lajos: A két Bólyai c. regényes életrajza érdemeinek különös figyelmet.

A könyvnapra megjelenő ismeretterjesztő és tudományos könyvek: vitéz *Málnási* Ödön: A magyar nemzet őszinte története, *Falk* Géza: Vezető a zenevilágban, *Asztalos* Miklós: II. Rákóczi Ferenc és kora, Herczeg Ferenc: Napkelet előtt, Schöpflin Aladár: A magyar irodalom története a XX. században, *Balassa* József: A magyar nyelv életrajza, *Nagy* József: A filozófia kis tükre, *Erdősi* Károly: Mumiák és Minarétek,, *Szabó* István: Balkáni utikönyv, *Tóth* Tihamér: Jellemes ifju.

— A szociográfiai irodalom iránt való nagy érdeklődésre tekintettel ennek az irodalomnak két legnagyobb sikerü könyve: Szabó Zoltán: Tardi helyzete és *Illyés* Gyula: A puszták népe propaganda kiadásban jelenik meg a könyvnapon. Tárgyánál fogva itt kell felemlítenünk *Veres* Péternek: Számadás c. önéletrajzi regényét is.

S ha felemlítjük még azt, hogy az ifjusági irodalom is erősen képviselve van a könyvnapi kiadványok között, ugy rövid áttekintést nyujtottunk a könyvnapon megjelenő könyvekről. Aki azonban bővebb ismertetést kiván, annak készséggel rendelkezésére bocsátjuk díjmentesen a könyvnapi kiadványok részletes ismertetését, ugy üzletünkben, mint a könyvnap alatt *Széll Kálmán-téri könyvsátorunkban,* ahol 1-én fél 2—2-ig *Körmendy* Ferenc, 5—6-ig *v. Somogyváry* Gyula, 2-án fél 12—12-ig *Harsányi* Zsolt, 4—5-ig *Pekár* Gyula, 3-án 4—fél 5-ig *Veres* Péter és 5—6-ig *Gulácsy* Irén adnak autogrammot.

A *Tisza Testvérek cégtől nyert felvilágosítás mutatja,* hogy a könyvkiadók és könyvkereskedők alaposan felkészülnek a könyvnapra. Mos már csak az olvasóközönségen mulik, hogy az idei könyvnap sikerrel záruljon.

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

A Budahegyvidéki Polgári Lövész-Egyesület májusi munkaterve: Május 27-én, Urnapján 9—1 óráig lövészet. Lőtérügyeletes: Schitz Jenő. Május 30. vasárnap: Kivonulás az urnapi körmenetre. Gyülekezés pontosan fél 9 órakor a lőtéren, ahonnét zenekarral kivonulás a körmenetre.. Minden tag megjelenését okvetlenül elvárjuk. Megjelenés lehetőleg sötét ruhában, világos kezyűben s akinek van lövész kalapban. 31, hétfő: BSzKRt lövészet. Lőtérügyeletes: Böösy Lajos.

A Szent Imre-város üzleti életének fejlődése Örvendetes tény, hogy a XI. kerület nagyarányú építkezéseivel karöltve, egymásután nyílnak a nagystílü üzletek is. A most elkészült Somlyó-féle hatemeletes bérpalotában, a Horthy Miklós-körtéren modern belső berendezésével, nagystilüen felszerelt raktárával megnyilt a Sugár-féle villanyszerelési, rádió, csillár, irógép és műszaki cikkek üzlete, ahol a kerület nagyigényü közönsége mindent megtalál.

Két emeletes lesz a Szent József Otthon. A Kórház uccai Szent József Otthon vezetősége elhatározta, hogy az otthon földszintes épületére két emeletet épittet rá. A költségeket gyüjtés uján teremtik elő, mintahogy gyüjtés eredménye az intézmény létesítése is. A vezetőség ezenfelül engedélyt kapott tárgysorsjáték rendezésére is. Az egy pengős sorsjegyek már rövidesen forgalomba is kerülnek. A nyeremények értéke több ezer pengő.

Felhivjuk olvasóinkat, hogy
KULCSÁR és HUPPERT
elsőrangu vegytisztitó, ruhafestő és gőzmosógyára
MARGIT KÖRUT 50.
szám alatt
budai központi fióküzletét üzembe helyezte.
Telefon 155-936, hivásra a legkisebb tételért is házhoz küld és hazaszállitja.

Egy jó ember születésnapjára. *A Budai Naplónak régi olvasója, Buda rajongója, a Hollós Mátyás társaságnak tiszteletbeli tagja, a tudós és iró: Werner Adolf dr. zirci apát, a magyar ciszterci-rend nagynevű feje most töltötte be aranyos kedéllyel és jó egészséggel 70-ik életévét. Az apát urat az ország minden részéből meleg szeretettel üdvözölték. A Tiszamenti születésü főpap azonban már régóta a mienk, budaiaké és túladunaiaké. A tudomány, művészet és irodalom nagynevü mecénását a budaiak is igaz tisztelettel üdvözlik és visszaemlékeznek bátyjára, Werner Gyulára, a kitünő iróra és nagynevü politikusra, aki szerelmese volt Budának, a Balatonnak és a Bakonynak.*

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

MOZI

Magyar filmek sikere az Átriumban

LAJTOS ELEMÉR, ny. százados, az „Átrium"-filmszinház igazgatójának nyilatkozata:

— Az évek óta erősödő költözködési mozgalom, mely az emberek tömegeit hozza át Budára, aktuálissá tette, hogy végre Buda is premierfilmszínházat kapjon. Ez a gondolat vezetett bennünket akkor, amikor az Átriumot a modern technika vivmányainak felhasználásával felépitve, — megnyitottuk. Optimizmusunk igazolt volt: Buda közönsége felkarolta nyugateurópai nivón vezetett filmszinházunkat és ma már, legnagyobb örömünkre, *törzsközönségünk van, amely az Átriumot úgyszólván második otthonának tekinti, ahova minden héten el kell menni.* Hálánkat azzal rójjuk le, hogy igyekszünk jó müsort adni és a közönség kényelmét minden egyéb tekintetben is szolgálni. Szinházunk hire messze elment, elismerő cikkek jelentek meg a világsajtóban, *voltak látogatóink Bridgeportból, Athénből, sőt Bombayból is, nem is beszélve a közeli országokról.*

— Közönségünk zöme, mintegy 70 százaléka, budai. A többi Pestről jön át.

— *Legnagyobb eredményt a magyar filmekket értünk el,* melyeket a kötelező arányszámon messze túlhaladóan játszottam és fogok a jövőben játszani. A magyar filmek után, a németnyelvü filmek vonzották leginkább a publikumot, de az angol-amerikai filmeknek is volt elegendő közönsége. Ezután is hozzuk állandóan a legfrissebb aktualitásokat bemutató világhiradókat is, mert tapasztalatom szerint, ezt nagyon szereti a közönség. Épen ezért tervbe vettem, hogy *vasárnap délelőtt külön előadásokat tartsak, kizárólag hiradókból és kulturfilmekből, olcsó helyárak mellett.*

— A jó film beszerzése nem olyan egyszerü, mint azt közönségünk gondolja. Mi Budán egyelőre még nem kapunk filmeket a filmkölcsönzőktől kizárólagos játszásra, — hanem kénytelenek vagyunk kapcsolódást keresni valamelyik pesti oldalon levő premierszinházhoz, — amennyiben az utóbbi beleegyezik. Ez súlyos feladat ugyan, de mint eddig is sikerült, ezután is sikerülni fog megoldást találni, közönségünk támogatásával.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint HAJRÁ TROJKA női balalajka zenekar!

DERNŐI DIRNER LAJOS ZONGORAHUMORISTA az „ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében XI., HORTHY MIKLÓS UT 48. LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN Szánthó—Máhner szalonzenekar

ZSIGMOND KÁVÉHÁZ-ÉTTEREM II., KELETI KÁROLY-UTCA 9. MINDEN ESTE TÁNC

A VÁRKERT KIOSZKBAN minden délután katonazene

BALÁZS VENDÉGLŐ Hüvösvölgyi villamos végállomás Gyönyörű kert — ételkülönlegességek

POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA I., Krisztina-körut 8—10.

OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ URI KONYH XI., HORTHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4—590—93 (Bejárat Irinyi János utcai oldalon)

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc. — Kitünő konyha

100 százalék
Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik.

BŐRÖND, BŐRDSZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

JAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és mühely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.
Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ III., Zsigmond-utca 30. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemü, harisnyák, gyermekruhák

4 lakásos bérházam
Pesterzsébeten 900 P tiszta jövedelemmel, villamosnál 13.000 pengő készpénzért
ELADÓ.
Pesterzsébet, Dobó-u. 30., vagy Budapest, II., Retek-utca 19. I. 2. Telefon: 1—557—65.

Avanti Savoia! (Uránia) Igen ügyes üzleti érzékkel, a legalkalmasabb időben mutatták be a most fejlődő olasz filmgyártás Mussolini serleget nyert filmjét. A film, annak ellenére, hogy megjelenése a legidőszerűbb volt, távolról sem váltotta be a hozzáfüzött anyagi és erkölcsi reményeket. Hiába, örökigazság marad, hogy a közönség a legjobb kritikus, különösen a pesti mozilátogató. A női főszereplőben a színészi készség abszolut hiánya fájóan hatott. Maga a történet is naiv. Ötletesebben ügyesebben láttuk már feldolgozva amerikai és francia filmekben. A fotográfiák azonban mesések. Szaharai vihar, naplemente, a filmen is izzó libia homok a fényképezési technika diadalát jelenti. Az ilyen fényképezés, jó színészekkel és kellő történettel párosítva kétségtelenül óriási sikerre vitte volna a filmet. Reméljük, hogy legközelebb ez is meg lesz.

Ne higyj a férfinak. (Metro) Az ujságíró Clark Gable megszökteti a milliomos lányt, aki természetesen a felesége lesz, az obligát amerikai filmeken ismert bonyodalmak sem maradtak el. Ugy rémlik, mintha hasonló filmet illetve filmeket láttunk volna. Tekintve, hogy a kánikula kellős közepén vagyunk az élelmes amerikaiak inkább egy régi szövegkönyvből csináltak egy, ujat mert ez olcsóbb. A film egyébként megszokottsága ellenére is kitűnő, kellemesen szórakoztat.

Leventék lampionos tisztelgése Hanthy-Haidekker János előtt. Kellemes meglepetésben részesitették a III. kerületi leventék Hanthy-Haidekker János előljárót. Nevenapja alkalmából lampionos menetben vonultak a lakása elé, az Óbudai Dalkoszoru pedig szerenádot adott.

Ingatlanforgalom

I. kerületben:

Csemegi Józsefről Sólyom Fekete Gézáné és birtoktársaira (I., Istenhegyi-út), 10000/4 hrsz. 104.800 pengőért.

Gertler Adolf és nejéről dr. Lipiay Lajos és nejére (I., Agárdi-út), 8320/7 hrsz, 52.500 pengőért.

Antal Lajos és birtoktársáról báró Dőry Andornéra (I., Fery Oszkár-utca), 7753/2 hrsz, 99.000 pengőért.

II. kerületben:

Reinlinger Dezső és nejéről Gorgató Renatáné és birtoktársaira (II., Tövis-utca 26), 12.610/1 hrsz, 15.000 pengőért.

Özv. Neumann Manónéről $^{4}/_{100}$ része Palos Lajosra és nejére (II., Keleti Károly-utca 23), 12.866 hrsz, 6500 pengőért.

Fodor Jenő és nejéről Beck Károlyra (II., Nagybányai-út 61), 11.783 hrsz, 12.500 pengőért.

Beck Károlyról Györfi Mózesra (II., Nagybányai-út 61), 11.783 hrsz, 12.500 pengőért.

III. kerületben:

Id. Czeizel Istvánról Székelyhidi Máriára (III., Táborhegy), 16790/3 hrsz, 13.500 pengőért.

Özv. Horváth Antalné és birtoktársairól Szarka Józsefre (III., Testvérhegy), 20464 hrsz, 3600 pengőért.

László Zoltán és nejéről Neuhauser Kálmán és nejére (III., Zöldmál), 15582/3 hrsz, 5500 pengőért.

XI. kerületben:

Budapest székesfővárosi községi takarékpénztár rt.-ről Czimra József és nejére (XI., Lenke-út), 4555/21 hrsz. 8323 pengőért.

Imre János és nejéről Imre Lászlóra (XI., Mohai-út 101), 3102/3 hrsz. ajándék.

Stenzer Jánosnéről illetősége Kató Gyulára (XI., Berényi-utca 3), 5188 hrsz .4250 pengőért.

Máthé Józsefről Sinkovics Bélára XI., Sasad), 2025/3 hrsz, 3800 pengőért.

Plán Jenőről Kassay Antalra (XI., Kelenföld), 3231 hrsz, ingatlan 18 parcellája.

NEM KÉSIK EL,
ha SZÁLE-nál veszi vagy javittatja óráját. I Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény

Az épülő Buda

A polgármester III. ügyosztályában a következő építési engedélyeket adták ki Budán:

I. kerület Mészáros utca 38. 1 emeletes lakóházra özvegy Patak Bertalannénák Róka utca 3/b. (tervező Gaál Lajos, VIII., Mária Terézia tér 6)

I kerület Őzike utca 35/b. dr. Hódossy Gedeon és nejének Kossuth Lajos utca 2 (tervező Szabó Márton II., Budakeszi út 7/c.).

II kerület Budakeszi út 5/b. 1 emelet ráépítésre Székely Leó és nejének u. o. (tervező Kemény László Ferry Oszkár út 82).

II kerület Sövény utca 6. Emeletes családi házra Róth Lajos és nejének Alkotmány utca 19 (tervező Taussig és Róth V., Váczi út 32).

XI kerület Horthy Miklós út 93. Négy emeletes bérházra Szent Imreváros bérházépitő kft.-nek (tervező Malik József II., Vérmező utca 8).

XI. kerület Budaörsi út 82. Családi házra vitéz Csukonyi Ferencnek Kerepesi út 49 (tervező vitéz Kapuváry Gusztáv Kisstáció u. 3).

Közgazdaság

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés hétfőtől—hétfőig

Irta: **Friedlender Andor** a Budai Általános Takarék vezérigazgatója

Néhány heti külföldi tartózkodásom alatt a budapesti értéktőzsde változatos eseményeket produkált. A meglepetésszerüleg jött pánikszerű hangulatot az utóbbi hetekben bizakodó nyugalom váltotta fel. El lehet mondani, hogy az értéktőzsde hangulata megállapodottabb lett.

A külföldi tőzsdék irányzatát, a diplomáciai események mellett, a londoni kölcsön kibocsájtás kudarca is befolyásolja és a spekulációt visszatartja a nemzetközi pénzpiacokon beállható esetleges újabb eltolódás lehetősége is.

A budapesti tőzsde szilárdabb alaphangulatát rendkivüli mértékben befolyásolja a gazdasági tájékozatlanság állandó rohama a komoly tőke és munka ellen.

A vállalatok mérlegei túlnyomó részben már napvilágra jutottak. Sok esetben túlzottaknak bizonyultak az osztalék megitélések, úgy, hogy az április 27-i fekete kedden a kontremin a kedvetlen közönséget felkészületlenül találta és a túlzott újabb és újabb megadóztatásokról szóló hireszteléssekkel felfegyverkezve, egyedül állván a piacon, rombolhatta le az árfolyamokat. Mindenesetre feltünő, hogy nagyobb áreséseket a favorit papirok szenvedték, ami arra magyarázható, hogy ezekből a papirokból lehet egyszerre nagyobb mennyiségü áruval meglepni a piacot.

Tőzsdénk alaphangulata egyáltalán nem mutat arra, hogy az átértékelési irányzatban fordulat állott volna be, azonban a vásárló közönség és éppenúgy a spekuláció is, bátortalanná vált. Az említett politikai jellegü támadások és adóreform kilátások nem ösztökélik a közönséget kedvező irányban. A közönség kezd az osztalékpapirok felé orientálódni és a tőzsdén csak néhány olyan osztalékot nem fizető papir van, amely dacára ennek számot tarthat az érdeklődésre.

Ha a külföldi tőzsdéken határozott irányzat nem áll be, úgy valószinüleg a termés teljes kialakulásáig nálunk is vontatott lesz az üzletmenet.

Az érdeklődés a *Bauxit*, *Salgó* és *Kőszén* részvények iránt ma is fennáll és ugyancsak az aránylag jó osztalékot fizető *Trust* részvények is tartják árfolyamukat. Az osztaléknemfizető papirok közül a *Mütrágya* nem veszített szilárd érdeklődéséből, míg a *Fegyver* és a *Ganz* részvények iránt az érdeklődés fokozódása várható.

Az Angol Magyar Bank érdekkörébe került a Galitzenstein rt. A Galitzenstein H. Rt. papirkereskedő cég három évvel ezelőtt megállapodást létesitett a Schuler rt-val. Ezt az összeköttetést a két vállalat barátságosan likvidálta és a Gálitzenstein rt. az Angol Magyar Bank érdekkörébe került. A vállalatot reorganizálják és sokkal nagyobb mértékben fog dolgozni, mint eddig.

A Magyar Kender Len és Jutaipar Rt. Az igazgatóság megállapitotta az 1936. üzletév mérlegét, mely az értékcsökkenési tartalékalap 500.000 pengővel való javadalmazása után 232.214.17 pengő tiszta nyereséget tüntet fel. Az igazgatóság elhatározta, hogy a jun. 24-én tartandó közgyülésnek javasolni fogja részvényenként 1 pengő kifizetését. Fuchs Leó elnökvezérigazgató inditványára az igazgatóság Fleischmann Henrik ügyvezető igazgatót kiváló müködésének elismeréséül a társaság helyettes vezérigazgatójává nevezte ki.

Kedvező a Magyar Posztógyár üzleteredménye. A Magyar Posztógyár Rt. május 22-én tartotta közgyülését. A vállalat jelentékeny fejlődést mutatott fel az előző évhez képest, ami a kitünő gyártmányainak és a vezetők hozzáértésének az eredménye. Kétmillió pengő alaptőke mellett a multévi nyereségáthozatallal együtt 210.540 pengő tiszta nyereség mutatkozik. A mérleget a legnagyobb óvatossággal állitották össze.

Megvásárolta a Kerámia a Drasche Kőbányai telkét. Mint értesülünk a Drasche eladta a kőbányái gyára mellett lévő 30 ezer négyszögölnyi telkét a Kerámia rt.-nak. Érdekesnek tartjuk megemliteni, hogy már évekkel ezelőtt meg akarta venni a Kerámia ezt az ingatlánt, azonban bizonyos differenciák miatt a tranzakció akkoriban nem jött létre. a

Mohamed próféta születésnapja. Az egész világon, amerre muzulmánok lakják a földet, szombaton nagy fénnyel ülték meg a Próféta születésnapját. Budán a nagymufti távollétében az imám (lelkész) tartott imaórát Gül Baba sírjánál és este a vallásalapító tiszteletére mohamedán-magyar kulturbizottság ült össze zárt körben, ahol a főtitkár méltatta Mohamed érdemeit, az izlámnak kulturális hatásait Magyarországra és az ősmagyárság történetében. Az ülés után barátságos vacsorára ültek össze a kulturbizottság magyar és külföldi tagjái.

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

Tüzifa, szén, koksz — ZSOLNAI HERMANN GÉPFAVÁGÓ ÉS TÜZELŐANYAGTELEP I., Enyedi-u. 6. Tel.: 1-530-93

Krisztina virágüzlet I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f. SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be I., KRISZTINA-KÖRUT 145 - TELEFON: 1—577—99.

JÁTÉK-OTTHON KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: 669-68 — Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL I., ROHAM-UTCA 2 SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 1-614-80

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszer és foto I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-668-22 VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek. Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal RÁCZ MIKLÓS I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt FODOR füszer- és csemegeüzletében I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23. I. Krisztina-körut 167. sz.

a Postapalotával szemben

Foto-pipere szaküzlet Sebesfi József I. Krisztina-körut 61. Csaba-u. oldalon. Telefon: 1—666—36

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel. 1-647-98. Porcellán és edényáruk

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti WINKHARDT hentes és mészárosüzlete t átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET II., Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél) reflkülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS I., Döbrentei- tér 1. szám.

a Margit-körúton

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

A közismert NAGY és EICHER gyártmányok Budán kizárólag II., MARGIT-KÖRUT 38b. SZÁM.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK „TERI"-nél II., Margit-körut XI., Horthy M. ut 3., IV., Muzeum-krt 27. Harisnyák, kombinék nagy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS SUGÁR LÁSZLÓ Tel: 1-511-45. II. MARGIT-KRT 56 (az udvarban)

a Vizivárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL! II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-48.

KOTSIS E. művészi fényképész II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Fűszerí csemegét GANCS-tól II., RETEK-U. 33—35.

KESZLER GÉZA festék, vas, háztartási és villamos cikkek üzlete Főüzlet II. OLASZ FASOR 23. Fiók II., OLASZ FASOR 45

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát. TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató II., Csalogány-utca 52. T.: 1-551-75. II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-643-73.

a Zsigmond-utcában

TAKÁCS IMRE speciális üvegszaküzlete II., Zsigmond-utca 24. Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL II., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-466-72.

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS XI. Horthy-körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

Fehérneműt is GELLÉRT DIVATHÁZBÓL XI, HORTHY MIKLÓS UT 25. — Telefon: 2—695—06.

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANSZERELÉS XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34. 5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés négynyelvü kölcsönkönyvtár XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2-60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6. ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ KÉSMŰVES XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők nap- és kertiernyők XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

352

35 évfolyam | Budapest, 1937. junius 3 | 22. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Uj fővárosi törvény

1872-től 1930-ig kitűnően megfelelt a régi fővárosi törvény. Hogy milyen jó volt, nemcsak az utóbbi rosszak bizonyították be, de jó pár ezer nagy alkotás is, amely Budapest amerikai tempójú fejlődésében éppen ez alatt az idő alatt született meg. 1930 óta háromszor módosították e törvényt és minden módositás le-le csipett valamit a főváros önkormányzatából. Ezért örülünk Széll József belügyminiszter bejelentett újabb módositásának. Az új belügyminiszter — régi közigazgatási szakember. Az autonómiákon nőtt fel és ezekben való működésével mindig az alkotmány és az önkormányzatok féltő tiszteletét és megbecsülését bizonyitotta. Legfelsőbb közigazgatási méltóságban töltött multja, éppen úgy, mint a parlamentben eddig tett nyilatkozatai nem hagyhatnak kétséget aziránt, hogy Széll József maradt, aki volt. Egy új fővárosi törvény tehát, amely az ő alkotása lesz, visszaadja majd az autonómia itt is, ott is megcsonkitott teljességét. Lehetelenné teszi majd az oly sürün előfordult beavatkozásokat a főváros alkotmányos életébe, pénzügyi gesztióiba, amely beavatkozások, még véletlenül sem szolgálták a főváros érdekeit. Az új törvénytől sok jót várunk. Tudjuk, hogy minden törvény annyit ér, amennyire a végrehajtása hű annak szelleméhez. Széll József személye biztositék, hogy a törvénynek nemcsak betüi, hanem végrehajtása is Széll József kezenyomát viselik majd magukon.

Sporttelep után — Stadion

Szivügye volt régóta Szendy Károly polgármesternek a Népligeti Sporttelep, amelyet hosszú évek szivós munkájával Felkay Ferenc dr. tanácsnoknak végre sikerült megvalósitani. Az a tomboló lelkesedés, amellyel az ezrekre menő tömeg lelkéből kiáradt a megnyitó ünnepségek során, fényes bizonysága annak, hogy a főváros közönsége összeforrott a sporttal, hogy a sport ma már életszükséglet. Olyan elsőrendű életigény, amelynek fokozott kielégitése elől nem lehet többé kitérni. Bennünket, budaiakat reménységgel tölt el a Népligeti Sporttelep avatóünnepségének nagy sikere. Azzal a jogos reménységgel, hogy annyi meddő vita után nagyobb és komolyabb érdeklődéssel terelődik rá az illetékesek figyelme a budai stadionra.

Ennek a stadionnak sürgős megvalósitása nemcsak budai, nemcsak fővárosi, hanem egyetemes nemzeti érdek. A népligeti gyönyörű eredmény fényes tanusága annak, hogyha egy nagy alkotás megteremtésére megvan a készség, az erős akarat, akkor azt tető alá lehet hozni, különösen, ha azt az illetékes tényezők — szivügyükké teszik.

Afőváros egyik legszebb szobra lesz Julián és Gellért barátok budai emlékműve

Csak nemrégiben avatták fel az Uri uccában *Hadik* Andrásnak, az egykor hires, nevezetes Hadik huszárok vitéz generálisának lovas bronzszobrát és máris ujabb emlékművel gazdagszik a Vár: a Halászbástya északi kiugró terraszán állitják fel Julianus barát bronzszobrát.

Mi tette érdemessé ezt az egyszerű Domonkosrendi szerzetest arra, hogy emlékét bronzba öntött alakja hirdesse Budavárának egyik legszebb pontján? A régi magyar történelmi időkben a soha el nem halványuló legenda adott szárnyat képzeletének és lendítő erőt akaratának, hogy messze Ázsiában felkutassa azokat a magyarokat, akik nem csatlakozva bizonytalan világvándorutra induló testvéreikhez, visszamaradtak az őshazában, Magna Hungariaban.

A Domonkosokat üzte, hajtotta leginkább a vágy. Elsőnek Ottó barát indult el a nagy utra, de nyomot vesztett és eredmény nélkül tért vissza azzal a meggyőződéssel, hogy helyes nyomon rá kell akadni az ősmagyarokra. Mintegy hétszáz esztendővel ezelőtt egy másik tudós, lelkes Domonkos-rendi barát, Julianus vállalkozott a nagy utra és hamarosan el is indul három rendtársával együtt. Kettő közülük nem birja sokáig a viszontagságokat és visszatérnek. Julianus egyetlen társával Gerardussal (Gellérttel) folytatja utját uttalan utakon, erdőn, hegyen; sivatagon át. A sivatagban Gellért barát kimerül és Julianus karjaiban leheli ki lelkét.

Julianus barát most már egyedül, törhetetlebbül és elszántabban megy előre és rá is akad az ősmagyarok utódaira, akiket meg akar nyerni a krisztusi hitnek. Térítő munkájában azonban megakasztja a rettentő hir, hogy tatár hordák indultak nyugatra. Veszélyben a magyarok uj hazája és Julian barát siet vissza, hogy előkészitse a veszedelemre honfitársait és egész Európa kereszténységét.

A készülő szobor felirata szerint 1235—1238-ig tartott ez az ut, amelyről Julianus tömör jelentésekben számolt be a pápának. Ezek a jelentések máig meg vannak a Vatikán Könyvtár kézirattárában. Most adja ki a Magyar Tudományos Akadémia megbizásából dr *Bendefi* László geologus. Bendefi László alapos ismerője és lelkes rajongója Julianus barátnak. Az ő megállapitása szerint 700 éve van annak, hogy nagy utjáról visszatért és ez a ritka jubiláris év keltette fel benne a gondolatot, hogy az ősmagyarokat kutató barát emlékét méltó módon, szoborban kell megörökiteni. Elgondolását közölte Pater *Budatikkal*, a Domonkosok rendfőnökével, aki rendtársaival együtt a legnagyobb lelkesedéssel tette magáévá az ügyet.

A rövid tárgyalásokat gyors cselekvés követte: a rend elhatározta, hogy a saját költségén szobrot emeltet a hős barátnak és pályázat mellőzésével egy egészen fiatal szobrászművészt: *Antal* Károlyt bizta meg a tervek elkészitésével és a kivitellel.

Antal Károly nagy lelkesedéssel és ambicióval vállalta a megbizást, főként azért, mert teljesen az ő művészeti egyéniségének megfelelő munka várakozott rá. A fiatal szobrászt kezdettől fogva az egyházi művészet vonzotta. Pár évvel ezelőtt állami ösztöndijjal Rómában járt és ottani munkálkodásának eredményét nagy sikerrel mutatta be a római nemzetközi egyházművészeti kiállításon. Egyik alkotását, Szent Péter fejét *Mussolini* vásárolta meg dolgozószobája számára. Ezek az előzmények magyarázzák meg, hogy miért esett pályázat mellőzésével Antal Károlyra a rend választása.

A *Budai Napló* munkatársa felkereste a fiatal művészt műtermében, hogy a készülő szoborról megtudjon egyet-mást tőle. Szerényen huzódik a nyilvánosságtól, de amikor a barátra gondol, a nagyszerű művészi feladatra, lobogni keza arcán a lelkesedés tüze

— Kissé nehezen tudtam magam beleélni a témába. Nagyon kevés történelmi és irodalmi motivum állott rendelkezésemre. A szükszavú pápai jelentések, amelyeket Bendefi professzor bocsátott rendelkezésemre, kevés művészi támpontot adhattak. Azonban az ő révén került a kezembe *Cholnoky* Jenő egyetemi tanárnak egy cikke, amelyben a nagyhirü geografus többek között ezeket irja:

„Ha én szobrász lennék, ugy mintáznám meg Julianust, amint a halálosan fáradt utitársát Gellértet bátoritja, serkenti és mutatja neki az igéret földjét, a — magyarok őshazáját."

—Őszintén bevallom — tárja szét karjait a fiatal művész — Cholnoky professzornak ez a nagyszerü művészi meglátása ihletett meg. Ugyszólván az ő gondolatát vésem kőbe. Azt a pillanatot igyekeztem megrögziteni, amikor Julianus barát egyik karjával haldokló társát emeli magához, másik karjával pedig Kelet felé mutat, ahonnan a reménység dicsfénye áramlik mindkettőjükre.

A szobor már az öntőműhelyben van. Ugy tetszett nekünk, hogy Antal Károlynak teljes mértékben sikerült a tragikus történelmi pillanat művészi megörökítése. Julianus barát szobra mellékalakjával, Gellérttel nemcsak a Várnak, hanem az egész fővárosnak egyik legsikerültebb szobra lesz. A bronzbaöntés nemsokára elkészül és az eddigi tervek szerint a szobrot junius 27-én avatják fel. Talapzatát budakalászi mészkőből faragták. Elől ez a felirat kerül rá:

Fratres Juliua us et Gerardus exploratores

Fraters Julianus et Gerardus exploratores
1235—1238.

Körülötte magyarázó szöveg a magyaron kivül négy nyelven: németül, olaszul, franciául és lengyelül.

A Hadimuzeum

Buda, de vele egyben az egész ország is, uj kulturértékkel gazdagodott. A Várban megnyitott Hadimuzeum nemcsak a magyar katona hősiességének örök időkre szemléltetően elénk táruló dicsőségét hirdeti, de hirdeti egyben nemzetünk erejének legfényesebb bizonyságát is, amellett, hogy a magyar katona hősi küzdelmei a tiszta és nemes emberi ideálok: hit és kultura védelmében folytak.

A muzeumban negyvenötezer leltári szám alatt kerekszámban kétszázezer darab hadiemlék nyert helyet. És ez még nem minden. Olyan gazdag anyagot gyüjtöttek itt össze, — ami elsősorban Aggházy ezredes érdeme — hogy a helyiségek máris szűknek bizonyultak. Külön kis muzeumra való anyag került raktárba.

Leggazdagabb a muzeumnak az a része, ahol Mária Terézia, II. József hadjáratainak emlékei és a napoleoni háborúkból származó tárgyak láthatók. Régi huszáregyenruhák, szablyák, karabélyok emlékeztetnek a multra. Hadik András gróf kardja, Simonyi óbester relikvái láthatók odább.

Páratlan érdekességü és minden tekintetben telt a gyüjteménynek a szabadságharcra vonatkozó része. A kiegyezés korszakának szép gyüjteménye után szivet dobbantó kép következik: Ferenc József békebeli hadseregének, a hatalmas monarchia ármádiájának emlékei közül átlépünk egy ujabb korba, amely 1914 nyarának derekán szakadt a magyarra. A világháború emléktárgyai még nagyon is fájó és dicső emlékezéseket keltenek életre.

A Hadimuzeum megnyitása óta megélénkült a csendes Vár e környéke. A közönség sürün látogatja ezt az intézményt, amelyről nagyon találóan mondotta *Röder* honvédelmi miniszter: „... erkölcsi tartalék a multból és erkölcsi rugó a jövőre ..."

A Hadimuzeum megnyitása

Gyönyörü májusi ünnepség keretében nyitotta meg Horthy Miklós kormányzó a Hadimuzeumot május 29-én. Igaz örömünknek adunk kifejezést, hogy Buda ismét egy, ugyancsak az egész világot érdeklő hatalmas intézménnyel gyarapodott. Azok az idő- és szakrendben felállított termek, amelyekben a szabadságharc, nemkülönben a világháboru emlékei vannak, hatalmas értékkel gyarapitották a nemzet közkincseit. Külön ki kell emelnünk azt a nagyszerü izlést és könnyen áttekinthető csoportositást, amellyel a többszázezer tárgy el van helyezve.

A kormányzó, akit v. *Aggházy* Kamil ezredes, a muzeum igazgatója kalauzolt — a legnagyobb elragadtatással adott a látottak fölött elismerésének kifejezést. Mi is igaz örömmel köszöntjük v. Aggházy Kamil ezredest, aki budai ember és a „Hollós Mátyás" társaság alelnöke. Büszkék vagyunk rá.

A Szent Imrevárosi Vöröskereszt Egylet közgyülése

Május 28-án tartotta meg a Szentimrevárosi Vöröskereszt Egylet idei közgyülését *Duday* Alajos dr. kerületi elöljáró elnöklésével, a tagok élénk részvétele mellett. Ott voltak többek között: dr. Duday Alajosné, Kelecsényi Mihályné, Gyárfás Gyuláné, Salamon Jánosné, Bognár Lajosné, Weinszeisz Károlyné, Zibrinyi Kálmánné, Hadzsy Olga, Ferdinánd Lajosné, dr. Domonich Vilmosné, izeri Izsák Gyula, Dorner Gyula, dr. Tamássy Béla, Sebestyén Andor, Windisch Lajos, Pogány Ödön, dr. Antal István, Thomka Géza és még sokan a kerület vezető személyiségei közül.

Duday Lajos elnöki megnyitójában rámutatott arra, hogy a mai magyar társadalom mindent a hatóságtól vár. Vannak azonban kérdések, amelyeknek benn kell élni a társadalom lelkiismeretében és amelyeket magának a közönségnek kell megoldania. Ez a gondolat keltette életre az egyesületet, amely nem riad vissza a részvétlenségtől, bizakodó reménnyel dolgozik s néz egy szebb jövő elé.

A nagyhatású megnyitó után *Fajth* Tibor dr. titkár terjesztette elő az évi jelentést. Alig két éve fennállása óta igen komoly munkát végzett az egyesület. *Szegény szülők gyermekeit csecsemőkelengyével ruházta fel, ismertető előadásokat és tanfolyamokat rendezett vöröskereszt- és szociális problémákról, majd többezer pengős befektetéssel tanoncotthont állitott fel, ahol egyelőre huszonöt, családon kivül álló tanonc kap lakást, ellátást és gondos nevelést.*

Az egyesület teadélutánok rendezésével teremtette elő a költségeket. Ezeken a délutánokon a kerület előkelő közönségének színe-java jelent meg. A gondosan összeállitott titkári jelentés szerint a tagok létszáma csaknem ötven százalékkal emelkedett, de az egyesületi életben való tevékenység még mindig nincs arányban azokkal a nagy célokkal, amelyeket az egyesület maga elé tüzött. Az elért szép eredmények azonban bizonyára lelkesitőleg hatnak majd.

A tabáni gyógyszálló mielőbbi felépitését sürgeti a kereskedelem

A Fővárosi Kereskedők Egyesületének legutóbbi ülésén több szónok a kereskedelem nevében tiltakozott ama kamarai felfogás ellen, amely ahelyett, hogy elismeréssel adóznék a fővárosnak a gyógyszálló felépitési szándékáért és ahelyett, hogy egyetemleges kereskedői, valamint ipari érdekeket is szolgálva, szorgalmazná a felépités mielőbbi megkezdését, el akarja gáncsolni ezt a közérdekü tervet.

Dán Leó felszólalása során kétségbevonta, hogy az idegenforgalmunk mérvet meghaladó szállodai túlméretezés hangoztatása jogosult volna. Sem elég luxusszállónk, sem elegendő olcsóbb szállónk nincs, ahol a kispénzü idegenek hosszabb időre megszállhasanak.

Több hozzászólás után az értekezlet elhatározta, hogy illetékes helyen sürgetni fogják a tabáni gyógyszálló mielőbbi felépitését.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

„A Természet Titkai nyomában"

SZTRÓKAY KÁLMÁN KÖNYVE

Budai tudós hirlapírótársunk, *Sztrókay* Kálmán a fenti cím alatt újabb kötet munkával lepte meg a magyar tudományos világot és az olvasóközönséget. A mű vezérfonal a laikus közönség számára a fizika utvesztőiben. Nem száraz, tudományos nagyképűsködés, hanem élvezetes, novellisztikus formában megírt regény, figyelmet lekötő, megkapó, izgató, népies hasonlataival könnyen érthető mindenki számára, derűs életfelfogásával és kedves humorával üdítően hat az olvasók kedélyére. Minden során meglátszik az alaposan képzett tudós. A matematikáról megmondja, hogy az a fizikának eimés tolvajnyelve, de a végén csak bevallja, hogy ettünk ugyan a tiialom ellenére a Tudás fájának gyümölcséből, aminek eredménye, hogy a végokot nem is sejtjük és ha okosabbak lettünk is, de boldogabbak nem, mintahogyan teljes tudatlanságunkban, de megelégedetten éltünk az Éden-kertben. A könyvet olvasva, minduntalan Madách jut eszünkbe.

A könyv a mindnyájunkat körülvevő istenem természetről szól, arról a hatalmas Kozmoszról, amely alakulását és alakító erejét féltékenyen rejti el szemeink elől évmilliók óta. Megmagyarázza a tudós szerző a fizika világszemléletét, amelyet kitünő könyve alapján kezdünk megérteni és megkedvelni. Még azok is bizonyára élvezettel olvassák és hatolnak be fizika történetébe, akik az iskolaévek alatt féltek és irtóztak a fizikai óráktól. Szinte észrevétlenül viszi bele az olvasót a fizika izgalmasan érdekes világába. Energiát nyerünk a mű olvasása által ahhoz, hogy megkedveljük az annyira félelmetes fizikai, kémiai, matematikai kutatásokat és tudományokat. Igaz, hogy azért egyelőre nem tudjuk még, hogy micsodák a különböző fogalmak a maguk valóságában, de azt a szaktudósok sem tudják s csak Eddington, a nagyszerű angol tudós merte például kimondani: „Van valami, amit energiának nevezünk, anélkül, hogy fogalmunk volna róla, hogy mi az?" A tudósok kutató munkája eddig nem érdekelte a nagy laikus közönséget, de Sztrókay Kálmánnak érdeme, hogy megkedveltette azt mindenkivel. A könyvnek nem lenne szabad intelligens emberek könyvtárából hiányoznia.

Sikerültek: Horváth Jenő címlap illusztrációja és Say Kornél vidám és szellemes rajzai a szövegben.

A mű a *Könyvbarátok Nagy Könyvei* című sorozatban, a királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadásában jelent meg 286 oldal terjedelemben 100 rajzzal és 4 műmelléklettel. Ára egész vászonkötésben 6 P.

László Zoltán dr.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42
Mindenért házhoz küld.

Mi ujság a városházán?

Abból az alkalomból, hogy Miklas osztrák szövetségi elnök, majd III. Viktor Emanuel olasz király és császár Budapesten látogatást tettek *Keresztes-Fischer* Lajos tábornok, a kormányzói katonai iroda főnöke, a kormányzó megbízásából a következő levelet intézte a polgármesternez. „Méltóságos Uram! A kormányzó ur őfőméltósága megbízni méltóztatott, hogy tolmácsoljam Méltóságod előtt őszinte köszönetét azért a kiváló és minden téren megnyilvánult előzékenységért, hathatós támogatásért és áldozatkészségért, amelyet Budapest székesfőváros Miklas osztrák szövetségi elnök ur őexcellenciája, valamint III. Viktor Emanuel olasz király és császár őfelsége katonai fogadásainál és a katonai díszszemlék rendezésénél tanusított és amellyel a katonai ünnepségek fényének emeléséhez jelentősen hozzájárult."

A „Hadirokkantak Háza" megvalósítása érdekében a Honsz országos elnöke Budapest székesfőváros polgármesterével érdemleges tárgyalásokat folytatott úgy, hogy értesülésünk szerint a közeljövőben már meg is történik a „Hadirokkantak Háza" telkének végleges kijelölése.

Az uj balatoni ut ötezernégyszázméter hosszú fővárosi szakaszán a utépitési munkálatok legközelebb befejezést nyernek. Az utvonalat *Király* Kálmán tanácsnok junius 2-ikán, szerdán mutatta be az utügyi bizottság tagjainak és a sajtónak, ugyanakkor az uj utvonalat a forgalomnak is átadták.

Szendy Károly polgármester a főváros közkórházaiban ujonnan kinevezett főorvosok beosztása iránt a következőképpen intézkedett: Klimkó Dezső dr. sebészfőorvost az Uj Szent János kórház fertőző sebészeti osztályára, Csapó József dr. gyermekgyógyász főorvost a Szent László kórház hoz, Kálló Antal dr. kórboncnok-főorvost az Uj Szent János kórházhoz osztotta be. Ez alkalommal a polgármester Laub László dr. főorvost a Szent István kórházból a Szent Rókus kórház orr- és gégeosztályára, Réthi Aurél dr. rendelőorvost pedig a Szent István kórház orr- és gégeosztályára helyezte át.

A polgármester rendeletével *Boray* Győző tanácsjegyzőt az előljáró és állandó helyettese dr *Lukácsy* József főjegyző akadályoztatása esetére megbízta a kisebb jelentőségű és érdemi elintézést nem igénylő ügyek aláirásával és felülvizsgálatával.

Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága junius 2-ikán az Ujvárosháza közgyülési termében rendes közgyülést tartott. A közgyülés tárgysorozatán szerepelt a Beszkárt, és az érdekkörébe tartozó többi közlekedési vállalat igazgatósága megbízatásának megszünése folytán betöltendő tiz, felügyelőbizottsági megbízatásának megszünése folytán betöltendő négy tagsági helyre vonatkozó kijelölés. *Farkas* Ákos tanácsnok előterjesztésében tárgyalták a XII. ker. előljáróság felállitását, a Flórián-kápolna tatarozási költségeinek fedezését. *Király* Kálmán tanácsnok előterjesztését, a XI. Műegyetem rakpart, Bertalan u. és Horthy Miklós híd közötti szakasz rendezéséről, *Kempelen* Ágoston tanácsnok előterjesztésében az I. Görög u. mentén fekvő két ingatlan megszerzését. Napirendre került *Horony-Pálfi* Aurél dr tanácsnok előterjesztése a XI. Kamaraerdei Szerencsétlenthotthon telkén egy uj pavillon építése és berendezéséről.

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

Katolikus tanulók — Gül Baba sirjánál

Meghatóan szép jelenetnek voltunk tanúi az elmúlt napokban. Egy róm. kath. plébános, négy apácanővér, több tanító és tanítónő kíséretében Budára rándult a *hercegszántói* elemi népiskola mintegy negyven tanulója és már eleve programba vették a látnivalók közé Gül Baba sírjának meglátogatását. Kérték a budai főmuftit, hogy bizzon meg előadót a szent sír történetének elmagyarázásával.

A gyermekek a kitűzött időre fel is kapaszkodtak a Rózsadomb lankáján meghúzódó türbe udvarára. A főmufti azonban uton volt, a Gül Baba komité prominens tagjai akadályozva voltak, míg végre a budai mohamedán egyházközség jegyzőjének, *Csátits Abidnak* felkérésére lapunk munkatársa, fürdői és idegenforgalmi propagandánk lelkes művelője, *Nemes* J. György dr. főorvos sietett a felvilágositó előadás megtartására. Gül Baba türbéjében rég nem látott színes hallgató-csoportkép fogadta: kis magyarruhás fiuk, lányok mögött az apácanővérek, a plébános ur komor színfoltja: ritka pillanatfölvétel a turbános sírláda körül.

Az előadó ki is emelte bevezető üdvözlő szavaiban annak nagy horderejét, hogy íme a keresztény magyar ifjúság bölcs és vallásilag az igazi keresztényi türelmesség és emberszeretet magaslatán álló vezetőinek vezetésével elzarándokol a mohamedánság egyik szentjének, a budai földet nyugvóhelyül kért Rózsák Atyjának sírjához. Elmondva a szentéletü és a leigázott magyarságért is sokszor jóltevő török szerzetes életének történetét, rámutatott annak a jelentőségére, hogy kelet felé milyen hatalmas eszközünk a propaganda és vendégforgalom szempontjából Gül Baba sirhelye, mint a mohamedán vallású keleti százmilliók budai zarándokhelye. A keresztény magyar ifjúság zarándoklása Gül Baba sírjához — ha nem is vallási, de nemzeti szempontból jelentőségteljes: benne van a mult mozzanatai iránti kegyeletes tisztelet, benne a jövő sok szép reménye, ismerete.

Felhivjuk olvasóink figyelmét, hogy
KULCSÁR és HUPPERT
elsőrangu vegytisztitó, ruhafestő és gőzmosógyára
MARGIT KÖRUT 50.
szám alatt
budai központi fióküzletét üzembe helyezte.
Telefon 155-936, hivásra a legkisebb tételért is házhoz küld és hazaszállitja.

Ripka Ferenc 40 éves házassági évfordulója

1897. május 31-én kötött házasságot *Ripka* Ferenc *Lipcsey* Ludovikával a gödöllői plébánia templomban.

Hétfőn, a negyvenedik házassági évforduló napján a krisztinavárosi templomban szentmise volt, amelyen megjelent Buda társadalmának számos előkelősége. *A szentmisén a Budai Dalárda* is közreműködött. A templomi ünnepség után a jubiláns házaspárt barátok és tisztelők tömege kereste fel otthonában, hogy üdvözölje őket a szép évforduló alkalmából.

Csendes szentmisét mondott dr. *Madarász* István pápai prelátus, kanonok, kultuszminiszteri osztályfőnök. A szentmise keretében az egész család szent áldozáshoz járult.

A misén megjelentek: *Dragonits* Rezső, *Reiner* Imre gázgyári igazgatók, dr. *Rottenbiller* Alajos ny. államtitkár, dr. *Zubritzky* József ny. min. tan., vitéz *Rátvay* Imre ny. tábornok, *Schuller* Lajos József fiúárvaházi igazgató, dr. *Baránszky* Gyula ügyvéd, kormányfőtanácsos, dr. *Purébl* Győző ny. szfv. tanácsnok, *Szinay* Móric alezredes, és Buda számos előkelősége.

A mise után a lakáson üdvözölték a jubiláns házaspárt: dr. *Madarász* István, *Olbrich* Béla a krisztinavárosi egyházközség nevében, a *Credo* egylet és kath. Népszövetség nevében *Zibrinyi* Kálmán és *Szemző* Lajos, az Oltáregyesület nevében dr. *Dúshegyi* Gyuláné, a Szt. Vince egylet nevében *Bozin* Ferencné, a Budai Dalárda nevében *Dunay* Jenő kormányfőtanácsos, a budai Társaskör nevében *Kapcza* Imre, az Ujságírók nyugdíjegyesülete nevében *Sziklay* János író, kormányfőtanácsos, a Klotid szeretetház nevében *Lipthay*, a volt iskolatársak nevében *Eibel* Antal..

NEM KÉSIK EL,
ha SZÁLKA-nál veszi vagy javittatja óráját.
I. Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény

Raqueneauék Budán

Rostand gyönyörű színjátékának a „Cyrano de Bergerac"-nak kedves, meleghangú megrajzolású alakja Raquenau czukrász, akinek boltjában játszódik le a darab egyik legszebb jelenete, amikor Cirano találkozik Roannal s megtudja tőle, hogy az „aranysugáru, szőke foltokat" ragyogtató szép leány nem őt, a nagyorru lovagot, hanem a délceg kadétot, Krisztiánt szereti. Ez a Raqueneau bohém lelkű, öreg fiu titokban a Múzsákkal kacérkodik s pártfogója minden éhenkórász, hosszúhajú, kóbor poétának, akik silány versekkel fizetik meg a cukrosbolt nagyszerű süteményeit. Maga is próbál költeni, dalba önti a mandulástortácska készítését, amit nagy ovációval fogadnak rongyos poétái.

A budai Raqueneauk közül nem egy nagy hirességre tett szert. A várbeli régi *Russwurm* cukrászdát például nem egyszer foglalták bele operettbe a darab irói, kedves, patinás, intim helyiségét szivesen felkeresik a pestiek is. Filmekben is nem egyszer láttuk már szerepelni. Hasonlóképen híres budai cukrászda az *Auguszt*, amelynek elegáns Krisztina téri termeit szintén nagy részben pesti szép asszonyok és ártatlan érzelmi találkozóra törekvő bakfisek és diáklegények töltik meg, amig a Zugligeti úton lévő parkja elegáns nyári kirándulóhely.

Különben a mi kedves Budánk mindenképen kirándulóhelye a pestieknek, nemcsak a csudaszép hegyei, völgyei, a Zugliget, a Svábhegy; a Jánoshegy, de kirándulóhelyei a cukrászdák, kávéházak, főleg azonban a hires kiskocsmái. Valahogyan a pesti ember azt hiszi, hogy jó bort csak Budán kap, még pedig mennél kisebb a kocsma annál jobb az innivaló. Egy-egy hiressé lett budai vendéglő előtt esténként egész sora várakozik az autóknak, amiképen ezt sokszor megcsodálom a szomszédom, a jó „Trombitás" kapuja előtt. Igazi „saufer" kocsmák azonban Óbudán vannak, amelyeknek a jellegét az adja, hogy rendes sütött és főzött ételeket nem kap a vendég, leginkább a vacsorát a kabátzsebben kell hozni, csak a bort szolgálja fel hozzá a derék Kéliné, vagy gya kövér Raáb bácsi, aki pedig világért se vétene a rend ellen, mert tizenkettőre határozván meg magának a zárórát, kérlelhetetlenül kiteszi a szűrét a legkedvesebb vendégének is, ha a kakukkos óra elkiáltja a tizenkettőt.

Ezeket a kedves kis kocsmákat a jó Krudy Gyulától kezdve, Molnár Ferencig bőségesen megírták már kitünő magyar irók, versben kiváló poéták megzengették, nem kivánkoznak azok az én tollamba, de nem is az a célom, hogy valami új vonást, új szépséget fedezzek fel rajtuk. A kövér Cyranobeli Raqueneau nevét biggyeztettem irásom élére, jelezvén ezzel, hogy cukrászdát és cukrászokat akarok megénekelni, akik nekem egy nagyon kedves és meleg órát szereztek, amikor a mult napokban odacseppentem váratlanul és hivatlanul közéjük, Ravasz László népszerű Krisztina körúti cukrász barátunk kedves officinájában. Ezt is László Zoltánnak, az ősmagyarság és az ősmagyar nyelv fáradhatatlan és fanatikus kutatójának köszönhetem, aki megcsipett a Vérmező sarkán, karonfogott, bevitt Ravaszhoz: „gyere velem, nézz végig egy cukrász mestervizsgát."

Amióta nagy érdeklődéssel belefeküdtem az iparos céhek tanulmányozásába, melynek adatait a budai iparosok körében tartott két előadásomban mutattam be, mindenféle iparos ügy közelről talál, főleg olyan dolgok, amelyek a céhrendszerrel összefüggésben állanak. Bornemisza miniszter iparostörvénye meg sok tekintetben feltámasztotta a céhek nem egy olyan nagyszerűen bevált intézkedését. Aza a mestervizsga is például, amelyet nagy élvezettel néztem és hallgattam végig, ezek közé tartozik. Eddig, — mondották ott a cukrászok kiválóságai, akik most a professzori székben ültek, — minden hivatottság, kiképzés nélkül születtek meg a mesterek, akik azonban csak kontároknak voltak nevezhetők. Ez ma megszünt, mert a legényeknek gyakorlati és elméleti vizsgát kell tenni s addig nem lehet mester, üzletet nem nyithat, amig le nem tette a meservizsgát, el nem készítette a remeket. Sok dicsérő szót ballottam Bornemiszára, aki, úgyhiszik, sikerült s a köz javára szóló paragrafusokat alkotott ezen a téren.

A Ravasz-féle mestervizsgának nyolc jóképű cukrászlegény volt a szereplője. Takaros, tiszta, fehérbe öltözött, fehér sabeszdeklis legények, megfelelően a finom, tiszta cukrászmesterségnek. Ez a mesterség különben is a legtisztább, legkivánatosabb, sőt a legédesebb foglalkozások közé tartozik. Csupa kivánatos, inycsiklandozó dolgokban tobzódik a cukrász s ami a keze alól kikerül, csupa finomság, csupa kellem, csupa poézis. Raqueneau ódát irt a mandulás tortákról, magam is tudnák ódát irni arról a nyolc darab remek alkotásról, ami a vizsgázó cukrászdiákok keze alól kikerült. Ott gyúrták, ékesitették remekeiket a szemünk előtt a nagy gyerekek, láttuk megszületni a finom, szivalaku, anyák napjára készült tortákat, a remek mignonokat, a mesebeli parfait a figurákkal díszített óriás csokoládétojást és a többi költői termékét a cukrásziparnak, amelyeket szigorú szemekkel mustráltak végig a mesterek, magunk pedig tágranyilt pillantásokkal, étvágyat lehelő szemhunyorításokkal kisértünk. Raqueneau mesternél, amikor éhenkórász poétái megrohanják az illatos boltot, az egyik nyurga muzsafi felkap egy kiflicskét s ezzel a kiáltással sülyeszti el a torkán: „kis patkó, patkolj bennem el." Közel állottam hozzá, hogy magam is felkapok egy mignon csodát: „kis mignon patkolj bennem el" kiáltással, de valahogyan a mignon „nem stimmelt, vagy nem rimelt a pakkolj bennem elre" s azért megelégedtem a nézésével.

Körülülték aztán a cukrászdiákok a remekeiket, szemben velük a mester-professzorok, akik szigorú és komoly elméleti vizsga alá fogták a mignonok és torták alkotóit, akiknek bizony igyekezniök kellett, hogy a sok komoly kérdésre megtudjanak felelni. Melegebb volt itt az asztalnál, mint a kemencénél. Jobban izzadt itt az üstök, mint a tűz mellett. De győztek a fiuk, azt hiszem egyet sem utasítottak el közülük ismétlésre. Meg lehettek velük elégedve a mester-professzoraink. Magam, mig ott gyönyörködtem a feleletekben, minden percben vártam, hogy az a pufók, piros arcu, nagysüvegű legény egyszercsak így felel Rajna mester kérdésére:

Verj tojást, mig a habot
megkapod.
Vágj fel egy citrom-fejecskét,
Hadd csöpögjön rá a lé;
Önts belé
Mandulából szürt tejecskét. i

Vedd a formácskákat és
Egy kevés
Tésztát kenj az oldalakra.
Kis barack iz, egy parány,
Só arány,
Aztán csöppentsd a lyukra.

Keveréked, a habost,
Tűzre most!
Ontsa lángját rőzse fácska,
Mig a gyurmánk szőke, szép.
Im, ekép
Lesz a mandulásss tortácska!

GEGUS DÁNIEL.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA
I., Krisztina-körut 8—10.

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint
HAJRÁ TROJKA női balalajka zenekar!

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

Kedélyes sörözés
az „ATTILA" söröző̈ben, I., Attila-utca 39.

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében
XI., HORTHY MIKLÓS UT 48.
LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN Szánthó—Máhner szalonzenekar

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRTA
KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIÓJÁVAL
a ZSIGMOND-kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

BALÁZS VENDÉGLŐ
Hüvösvölgyi villamos végállomás
Gyönyörű kert — ételkülönlegességek

OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ URI KONYHA
XI., HORTHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4—590—93
(Bejárat Irinyi János utcai oldalon)

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a
Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc — Kitünő konyha

Hogyan készült 70 év előtt koronázásra a magyar nemzet

VI.

1867. május 31. A magyar országgyűlés e napon ülést tartott, amelyen a koronázási hitlevél szerkesztésére kiküldött országos választmány jelentését olvasták fel. A választmány elé a miniszterelnök, hogy eloszlassa azokat az alkotmányos aggodalmakat, amelyek V. Ferdinándnak a trónról való lemondása körül támadtak és amelyeknek már az 1861-i országgyűlési feliratban is hangot adott, nyilatkozatot tett, amelyben kifejezte, hogy az ország óvást emel ez ellen. A jövendőre nézve biztositékokat tartalmazott a nyilatkozat, amely alkalmas az ország önállóságának biztosítására. Június 1-én délutánra tűzték ki e miniszteri nyilatkozat megvitatását. Ezután az országgyűlésnek a koronázáson való testületi részvételét tárgyalták meg.

A koronázás Andrássy miniszerelnök nyilakozata szerint junius 8-án lesz. A részletes program szerint a fejedelmi pár Gödöllőről már 3 nappal a koronázás előtt bevonul Budára. Pest határánál diszbandérium és két huszárezred várja az uralkodót, ez képezi a diszkiséretet Budáig. A terv szerint, amikor Ferenc József és Erzsébet Budára érkeznek, a Ferenc József kapu előtt a várparancsnok átnyujtja a vár kulcsát, melyet az uralkodó kezével érint meg. A Várban a budai főpolgármester és a város tanácsa várja őfelségeiket. Ha az uj főpolgármester akkorra nem érkeznék Budára, a városbiró helyettesíti, aki üdvözli az érkezőket és az udvari hintót a küszöbig kiséri. Másnapra tervezik a főrendek és képviselők bemutatását a primás vezetese mellett. Előbb a királynál, azután a királynőnél tisztelegnek, utóbbit régi szokás szerint a hercegprimás felkéri, hogy férje után szintén koronáztassa meg magát.

Lázasan készültek a vármegyék a küldöttségek összeállitására, vagyonokat költenek a banderisták lobogóira, melyeket polgári és mágnásasszonyok keze egyaránt igyekszik minél szebbé disziteni. Vannak azonban vármegyék, amelyek ősrégi lobogóikat hozzák csak magukkal. Marosszék mindössze három banderialistát küld és mindegyiknek ezer pengőforint költséget ad. Lobogóikat a szék hölgyei himezik gróf Toldalagi Viktorné vezetése alatt. Vasvármegye ősrégi bibervörös, hófehér és zöld ősi lobogók alatt küldi képviselőit.

A fővárosban tetőfokon van az akkori előkészületek izgalmas munkája. A Nemzeti Szinházban — irja az akkori ujság — minden buzgalom, előkészület, tevékenység, áldozat a koronázási diszelőadásban összpontosul. Ez est előadásának költségei többre rugnak tizezer forintnál. Felekiné diszruhája egymaga 800 forintba kerül. A koronázásra a bécsi Reichsrat képviselői is bejelentik érkezésüket Párisból, Triestből különvonat hozza az érdeklődőket.

A budai vártemplom előtt készitendő bibor baldachin háromezer forintba kerül.

A városligeti népünnepély programja is elkészül: Reggel cigányzene kiséretében viszik ki az ökröt, bort és kenyeret. A sétány elején diadalkapu lesz, a fák pedig tele lesznek zászlókkal, este mécsesekkel. A tér közepén szines léggömbökből palota lesz s mikor a fejedelmi pár emellett elhalad, 18 léggömb emelkedik fel. A táncolóknak deszkaemelvényt készitenek, a tavon pedig regattát s az utakon kengyelfutást rendeznek.

A budai népszinház ügye ujból időszerűséget nyer. Az akkor alakult uj városi hatóság olyan lelkesen fogott hozzá a terv megvalósításához, hogy már azt hirdették, miszerint a koronázás ideje alatt megtartják az első előadást.

A szellemi élet felszabadultsága egyre érezhetőbb. A könyvpiac nagy szenzációja Görgey Artur könyve, amely Ráth Mór kiadásában jelent meg és érdekes adalékot tartalmaz a szabadságharc utolsó napjainak történetéhez és igazolni igyekszik a világosi fegyverletételt.

A közönség érdeklődéssel olvasta az udvar életéről szóló hireket. Megirják az akkori lapok, hogy milyen kisérettel érkezett az udvar: „Őfelsége a király: Mellette két belső komornyik, egy ajtónálló, négy fegyvernök, egy háziszolga. Crenneville gróf főhadsegéd, főhadszerenagy, első tábori segéd egy komornyikkal, Bellegarde gróf vezérőrnagy egy vadásszal, Liechtenstein herceg alezredes szárnysegéd egy szolgával. Fejérváry báró őrnagy egy szolgával, Gerlich őrnagy egy szolgával, Szirmay gróf szolgálattevő tiszt egy szolgával. Nem kisebb a személyzete a királynénak, Rudolf főhercegnek, Gizella főhercegnőnek és Károly Lajos főhercegnek sem. Többszáz főből áll az udvári hivatalnoki kar, a konyhaszemélyzet, udvari zenekar, a magyar nemes testőrség (melynek névsorában alig egy pár magyar nemest találunk) és a főkamarási hivatal. Végösszegben őfelségeik egész udvara 921 személyből áll. Részletes leirásokat olvashatunk a koronázási kocsiról, mely még II. Ferdinánd idejében készült és különös érdeklődéssel olvashatták az akkoriak a koronázási ló leirását: „pompás hófehér mén, mely gyönyörűen hajlott nyakkal, fényes fehér, majdnem a földet érintő farkát szépen hordva és selyem lágyságu sörénye a szélben lengedezve kecses és büszke léptékkel halad. A nyeregszerszám aranytól ragyog. A kantár arany gombokkal és gyürűkkel elhalmozva, melyeken Magyarország címere diszlik. A nyeregtakarók, melynek végei egész a ló térdéig aláérnek, dúsan aranyozott zöld bársonyból készült: ennek mindkét szögében nagy, arannyal és szinekkel himzett magyar cimer van és az egész személyzeten aranyhimzésű levelek közt magyar cimerek vannak behimezve."

Heckenast Gusztáv kiadásában a koronázásnak egész irodalma jelenik meg. Ilyenek „A koronázási emlékkönyv, Koronázási könyv" Ez a mű, a magyar koronázási jelvények és koronázási szertartás részletes leirása, a magyar korona történetét foglalja magában. Ez alkalommal adta ki Pongrácz István gróf „magyar hazafias költemények bokrétáját". Eggenberger pedig utmutatót szerkesztett az ideérkező idegenek számára, ismertetve benne Budapest összes nevezetességeit.

Tisztaság
Egészség
Egyszerüség

a modern vasbutor előnyei, készitői:

HUTTER és SCHRANTZ RT.

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 63

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24

Meg kell menteni a Karátsonyi-palotát

A budai *Karátsonyi* grófi palota körül az utóbbi időkben különböző tervezgetések folytak. A gyönyörű palotát több alkalommal felajánlották a fővárosnak, szó volt arról is, hogy színház céljaira alakitanák át az épületet. Ezek az elgondolások, úgylátszik, mind megfenekiettek es legutóbb Karátsonyi Imre gróf azzal a kérelemmel fordult a hatóságokhoz, hogy engedélyezzék az épület lebontását, a terület parcellázását, miután az ingatlant részletekben kivánja értékesiteni. Ezeken a hasábokon ismételten szót emeltünk az ellen, hogy e régi, finom épület, mely Budának egyik dísze, csákány alá kerüljön. A hatóság igyekeztek is megmenteni a szép barokképületet és az a propozició hangzott el, hogy a főváros telekcsere utján szerezze meg a Karátsonyi-palotát. Ugy látszik, ez a kísérlet sem vezetett eredményre és a Karátsonyi-palotát mégis le akarják bontani. A fővárosnál benyujtották az ujabb parcellázási kérelmet, amelyet a hatóság jóváhagyott. A Karátsonyi grófi palota helyén a szabályozás által megállapított parcellákon bérházakat akarnak épiteni. A jóváhagyás azonban még nem jogerős. Most már tehát igazán itt volna a tizenkettedik óra megakadályozni, hogy a Karátsonyi-palota helyére bérházépületek emeltessenek. A főváros feltörő idegenforgalmában e gyönyörű palota akár mint szinház, akár mint gyógyterem és még egész sereg egyéb rendeltetéssel is nagyobb célokat szolgálhatna.

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM megnyilt BUDAKESZI-UT 10. (Villamosés autobusz megálló WEEKEND. ARANGEMENT. — Telefon: 16—40—75.

A kormányzó jelenlétében avatták fel a népligeti uj sporttelepet

Az egyre szépülő Népligetben épült fel a méreteiben hatalmas, kivitelben gyönyörű *Fővárosi Iskolai Sporttelep*, amely régi szivügye volt *Szendy* Károly polgármesternek és amelynek megvalósitásán *Felkay Ferenc* dolgozott fáradhatatlanul. A sporttelepet mintegy huszezer néző érdeklődése mellett *Horthy* Miklós kormányzó jelenlétében avatták fel. A kormányzót, aki feleségével együtt jelent meg, József királyi herceget, továbbá a magyar testnevelés és a magyar sport vezetőit, a főváros vezetősége élén *Szendy* Károly polgármester fogadta.

A Himnusz hangjai után *Felkay* Ferenc dr. tanácsnok mondotta el a telep történetét is felölelő magasszárnyalású beszédét, majd engedélyt kért a Kormányzótól a pálya felavatására. A legfelsőbb engedély megadása után megkezdődött a sportünnepély, amelyben több, mint ötezer diák vett részt.

Felkay Ferenc lelkes munkáját maradandóan hirdeti ez az uj gyönyörű sporttelep.

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvídéki szőllőbirtokosok sajáttermésü borainak kimérése I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

Fecske, Sólyom es Hattyu

Az egykori budai kisfiu a Nyulak Szigetére hajókázik

Fecske, Sólyom és Hattyu: a gyönyörű dunai kerekes gőzösök, vagyis hajók voltak, egykor, anno 1890, mikor a szóban levő *B. B.* B: ötesztendős budai fiatalember volt a Szent János utcában. *„Délután a Margitszigetre hajókázunk!"* mondotta anyuka a szóban levő fiatalurnak, mire ez arra gondolt, hogy milyen borzasztó soká lesz még délután és hátha esni fog az eső, vagy valami más fog történni, ami miatt elmarad a nagyszerü utazás.

Mert bizony az volt anno 1890 Budán. Ebédre ott voltak az összes nénik, anyuka testvérei, ugymint Terka, Vilma, Tóni és Mili nénik, az összes unokatestvérek és az egész csendes kis budai ház felfordult. Apuka közben elmenekült az *Arany Kereszt* kávéházba és ott volt bevárandó a nagyszámú társaságot, amely anyukából, négy néniből, a kisfiuból, két nővérkéből, két unokatestvérből, egy igen szép főhadnagy bácsiból (az egyik nagynéni okán), valamint a Marikából állott. E legutóbbi a két fiu istápolója volt. Tehát összesen tizenketten voltak.

Apuka elolvasta az *Egyetértést*, mely igen nagy lepedőnyi ujság volt, és mikor meglátta a familiát, mely a szépnevü Csalogány — egykor Öt Pacsirta utcán odakanyarodott a kis régimódi kávéház elé, elébe sietett a népes társaságnak. Innen kezdve csupa gyönyörűség volt a délután. Apuka bilétákat vett a bombatéri (ma Batthyány tér) gőzös-stációnál. Ez faházikó volt, fehér és kátrányszagú, mint minden a hajázással kapcsolatban.

Hangos, süvöltő fütty hangzott fel a Lánchid alól. Méltóságteljesen, kerekei lapátjával vigan kelepelve, lefetyelve, lafatyolva siklott a hajó. A Hajó! A Hajó! Minden titokzatos távolságok, utazások, tengerek és szigete előhirnöke, a kisfiu későbbi csavargásainak oka, jegyese és igérete! Hajó, titokzatos világ, úszóház, végtelen kék vizek és egek, sirályok, hullámok, delfinek, vitorlák; kátrányszag és vonargiák későbbi letéteményese! A kisfiú egészen bizonyosan ezért kereste később a kékegü, zöldszigetü, aranyalmájú Levantét, a Bretagne örök daloló Oceánpartját és a komor, szürke Északi tengert, a görög szigeteket és a genovai Porto di San Niccolo halbéli illatát, mint a régi Bombatéren szívta magába mindezt a kátrány édes illatával.

Fütyült a hajó, füstölt, dohogott és siklott. Egy matrózbácsi gyönyörűen harangozott a hajó orrán. Lobogók lobogtak, hullámok csobbantak, a kapitány bácsi *Előre félgőz! Hátra félgőz! Stop!* és ilyen izgalmas dolgokat kiáltott bele egy titokzatos réztölcsérbe. Szép rézfütyülővel fütyült a szép kapitány bácsi (veres pofaszakálla, a fehér kapitánynadrágja és kapitánysapkája, arany kapitánygombja volt), a kerekek előre, hátra forogtak. Egy matrózbácsi (ennek is matrózruhája volt, akár csak a kisfiúnak) egy szép spárgát, hosszút dobott ki a kikötőtutajhoz. A spárga végén igen érdekes fagombóc volt. Röpült a gombóc, kigyózva röpült utána a spárga, spárga után vékony kötél röpült. A kikötős bácsi húzta a spárgát, spárga húzta a vékony kötelet, vékony kötél egy borzasztó vastag hajókötelet húzott. (Ez is kátrányszagú volt, minden kátrányszagú volt, a kikötősbácsi kátrány és bagószagú volt.) A hajó odaért a kikötőhöz, mire egy matrózbácsi nagy kötéllabdát eresztett a hajó és a kikötődereglye közé. *Bumsz*, mondotta a hajó, összelapult a kátrányszagú kötéllabda és hidat toltak a matrózbácsik a hajóra. *Lipótváros, Császárfürdő, Margitsziget, Óbuda, Ujpest!* kiáltotta a bagószagú kikötősbácsi és az összes budai apukák, anyukák, kisfiuk, kislányok, bácsik, nénik és főhadnagyok siettek be a hajóba!

Óh csoda volt ez! A masina fényes és olajszagú volt, forró levegő csapott fel a mélységből, minden olyan ragyogó tiszta volt, legszebb volt az a sok kis rézsipkájú üvegpohár, melyekben sürü olaj mozgott. *Dah! Dah! Dah!* — mondta a masina és a *Sólyom*, a hajó elindult végtelen utjára. Utjában találkozott testvérkéivel. Két testvérkéje volt, *Fecske* és *Hattyú* volt a nevük. Ezek is fehér ruhában jártak a zöld vizeken.

Ott, ahol ma az Országháza áll, tutajkikötő volt, a Margithidon lóvasút csilingelt, a hid óriási ivei alatt pedig feltünt a Tündérsziget. Két sziget, egy nagy sziget, az anyuka sziget és egy egészen pici sziget, olyan egész kicsike, kis fiucska sziget, az Alsósziget. Anyukája féltette, ezért szép kis fahíddal volt odakötve a szigetanyukához. szerette Szigetfiukát, nagy nyárfáinak lombjai (ez a sziget haja) a keskeny Dunaágon átborultak a fiukaszigetre. Erre már csak mai budai vének emlékeznek. Mindazt, amit Voltaire, Defoe, Chateaubriand, sőt Szent Mórus Tamás érsek valaha is megírt az Utópia csodaszigetéről, amit Petőfi megírt az Óperencia szigetéről, Gauguin és Laurids Bruun Tahiti szigetéről és Makai Sándor Gauguinról, azt a kisfiú (előbb megállapítva ezt önmagában) itt találta a Nyulak e szigetén, a Margitszigeten.

Mert nemes, ősi angol park volt e csodasziget. a *„Palatinus Jóska"*, az *„Öreg" Józsel* Főherceg borostyánnal befödött kuriája; ennyi épület volt mindössze e szigeten. Viszont annál több volt e szigeten a Sziget, vagyis fa, zöld gyöp, mókus, vadgalamb, rigó, vörösbegy, tengelicze; sármány; sőt nyuszi is. Csönd is volt a Szigeten, tölgyek oszlopaiból Istenke által épitett gyönyörű lombtemplom ünnepi csöndje. Az óbudai harangok szava, mint utóbb örök gyermeki emlékké lett zengés szállott át a vizeken, hogy ma már a felejthetetlen *Szindbad a Hajós, Krudy* Gyula csodálatos margitszigeti álomirásaiból csengjen ki.

Óh Sziget, gyönyörű voltál! Nemes és nagyuri vo'tál, mint urad és gazdád, a *Palatinus Jóska*, az *„öreg" József* főherceg, ez a természetes, egyszerű, pomádéval kipödrött bajszú huszárur, pirosra szívott kurtaszárú makrapipájával, aki midőn a Kisfiu öreg nagybátyjait, Gyulai báró *Gaál* Nándor panziontáus alezredes és Tarpai *Szánky* Ferdinánd penziontáus alezredes s Tarpai *Szánky* Ferdinánd penzsebrevágva rózsaojtó kését és ágnyeső ollóját, mosolyogva integetett és előre szalutált az uraknak, mert olyan ur volt, hogy ezt megtehette.

Nos, a kisfiu mogyorót adott a mókuskának, aki odajött a kávéházi asztalhoz. Hanzi volt a neve, két lábon állott, a két kis karmos kezével elvette a kisfiu kezéből az apuka zsebében külön e célra hozott mogyorót. A kisfiu fagylaltot és jegeskávét is akart adni a mókusnak, de anyuka azt mondta, hogy az nem való a mókusnak! Muzsikásbácsik muzsikáltak, hogy: Lehullott a rezgőnyárfa aranyszinü levele. Feketeruhás dáma lépett be a kávéházba, a bácsik és nénik mind felállottak: *„A Királyné!"* — suttogták. Másik dáma ült mellé: *Ferenczy* Ida, a palotahölgy. Az uton aranyveretü két fehér ló rázta a zabláját — az udvari hintó. A kisfiu, két nővérkéje és két unokatestvérkéje husz Stefánia kiflit evett meg őrizetlen pillanatokban. Apuka nevetett, anyuka csóválta fejét és azután ő is nevetett. Csak a szigorú Terka néni haragudott, de nem sokáig.

Alkonyodott, mire a tizenkéttagú társaság beletelepedett a kis csengős lóvasutba. A kis kocsi egészen megtelt velük. A kisfiuk apukája odavitte a kocsisbácsi mellé. (*Usetty* Béla barátomnak megmondhatom, most, utólag, negyvenöt év mulva, hogy milyen „korrupciót" követett el apukám: szép, pettyes Cuba-szivart adott a kocsisbácsinak és e nagybajszú magyar odaadta az ostorát a kisfiunak.) *Gyüte Marcsa!* mondta a kisfiu a lovacskának és boldogabb volt, mint az utóbbi negyvenöt év alatt valaha is.

A *Sólyom* megérkezett. Katonamuzsikával ment haza Budára a fehér hajó a holdas budai éjszakán. A főhadnagy bácsi igen pödörgette azt a szép fekete bajszát és mindig sugdosott valamit a szép fiatal Tóni néninek. (Utóbb Tóni néni kapitányné néni lett.) A kisfiu elaludt a kedves Mariska, a dajka széles ölében. Csak félálomban hallotta a katonamuzsikát. Strauss — Donau-Walzer . . .

Ma is jár hajó a szigetre. Kis propeller jár, a Hold mai Hold, a Sziget azonban más kisfiuk és más főhadnagy bácsik számára Csodasziget és Szerelemsziget. Budai Hárombék Effendi már csak firkál minderről.

Budai Vén Hárombék Effendi.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Kereszt kerül a fővárosi iskolatermek falaira

A Budapesti Tanitótestület ezévi rendes közgyülésén Ölveczky Pál elnöklésével a székesfőváros többezer főnyi tanitótársadalma teljes számban vett részt.

Ölveczky Pál mondott megnyitóbeszédet, melyben hangoztatta, hogy a jó tanitói munka elvégzéséhez lelki nyugalom és anyagi függetlenség is kell. Az elmúlt esztendőben több intézkedés állandóan izgalomban tartotta a tanitóságot. A végelbánási eljárás eltörlését, a közalkalmazottak szolgálati pragmatikáját, a szaktudás megfelelő érvényesülését a tanügyi igazgatásban, a helyettes tanitók jogviszonyainak és nyugdijügyének, továbbá az asszony-tanitónők lakbérügyének rendezését követelte. Üdvözölte a közgyülés vendégeit, Pintér Jenő tankerületi királyi főigazgatót, Schuler Dezső alpolgármestert, Ősz Béla tanfelügyelőt, Javornitzky Jenő miniszteri tanácsost.

Schuler Dezső alpolgármester a polgármester üdvözletét tolmácsolta. Hangoztatta, hogy Szendy Károly valóban a szivén viseli a tanitóság ügyét, őmaga pedig büszke arra, hogy apai ágon egész rokonsága és összes testvérei mind tanitók. Ez is kötelezi arra, hogy a legnagyobb szeretettel viseltessék a tanitóság iránt.

Vitéz Sándor István jelentéséből óriási lelkesedéssel vették tudomásul, hogy a Budapesti Tanitótestület vezetősége a felettes hatóságtól a keresztnek a tantermekben való kifüggesztését kérte.

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem I. Böszörményi-ut 36/a készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

WEINER A. IMRE SÜTŐDÉJE
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 29. SZÁM. — TELEFON: 2—683—81.

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76.

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Junius 5. Az általános forgalmi adó havi 48-240 pengőig terjedő átalányának első 6-od részének lerovása bélyegekben.

Junius 10: Az általános forgalmi adó havi 48-240 pengőig terjedő átalányának második 6-od részének lerovása bélyegekben.

Junius 15 Az általános forgalmi adó 48-240 pengőig terjedő átalánya harmadik hatodrészének lerovása bélyegekben. Havi 240 pengőn felüli forgalmiadó átalánynak készpénzben való befizetése; a havi bevallás mellett készpénzben adózók május havi bevallása és az adó befizetése.

Öröklakásába csak „Thermofix" etagefütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Családiházakra vonatkozó ujitás a házadómentességi rendeletben

A Pénzügyminiszternek lapunkban ismertetett uj házadómentességi rendelete a családiház épitkezésnél lényeges módositást tartalmaz. Családiháznak az uj rendelet is csak azt a házat tekinti, amely a házmesteri lakáson kivül csak egy lakást foglal magában, azonban elejti azt az eddigi rendelkezést, hogy a lakás a hallon kivül legfeljebb 4 szobát tartalmazhat. Ehelyett az uj rendelet a lakás alapterületét állapitja meg, mégpedig igen méltányos módon 180 négyzetméterben, amely területhez nem számitható hozzá a padlástérben, a pincében és alagsorban elhelyezett, lakásul nem szolgáló helyiség alapterülete, mint amilyenek a mosókonyha, szárítóhelyiség, kazánház, tüzelőraktár, stb. A családiházban ezenfelül még 50 négyzetméter alapterületet meg nem haladó házmesterlakás is létesíthető.

Az adómentesség megadásának előfeltétele továbbra is természetesen az, hogy a telek összközműves legyen és a beépitési övezet szerinti nagyságnál kisebb ne legyen.

F B.

Köztartozások kamatmérséklése

A f. é. március 21-én kelt 700—1937 M. E. számu kományrendelet a köztartozások (adók, illetékek stb.) után felszámitható évi 9%-os késedelmi kamatot évi 6%-ra, az adópótlékot pedig 1 százalékról havi ½ százalékra mérsékelte. Ennek a kormányrendeletnek végrehajtási utasitását tartalmazza a pénzügyminiszter 62.000—1937. számu rendelete, amely szerint a lemérsékelt kamatot és adópótlékot nemcsak akkor kell visszamenőleg alkalmazni, ha a rendelet kiadása után történik a hátralékfizetés, hanem alkalmazni kell minden 1937. január 1-e óta történt befizetésre is.

Amennyiben az 1937. január 1-je óta történt befizetéseknél 6%-nál nagyobb késedelmi kamatot, illetve havi ½%-nál nagyobb adópótlékot számitottak fel, a többletet az adózó tőketartozásának javára kell irni.

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám. Telefonszám: 1-813-68.

Eladó öröklakások
Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Nagyszabásu mozgalom budai szivkórház létesitésére

A szívebetegségek növekvő száma miatt már évekkel ezelőtt felmerült az az idea, hogy a tüdőbeteg-szanatóriumok mintájára szivkórházakat is építsenek Magyarországon, mert a különféle szivbajok kezelése, főképpen a szegényebbsorsú néposztályok szempontjából hiányos. Legutóbb a balatonfüredi orvoshéten foglalkoztak ezzel az országosjelentőségü problémával. Az előadó tanárok közül *Hasenfeld* Artur dr. kimutatta, hogy a szivbajok mellett a reumásbetegségek is milyen szörnyü mértékben terjednek és ennek a kétfajta betegségnek a találkozása mennyire fokozza a *reumás szivbajosok számát*. A reumás méreggel való fertőzés utja rendszerint a torkon, illetve a mandulákon át vezet és ezért különös gonddal kell ellenőrizni, főkép reumás családok gyermekeinek torkát és manduláit. A reumás szivbajok gyógyitását, a gyógyszeres és fürdőkezelés lehetőségeit illetően, értékes eredményeket csakis akkor tudnak elérni, hogyha *reuma- és szivkórházakat épitenek*. Addig is, amig ez a terv megvalósul, dispanserek és kutatóintézetek sürgős felállitása szükséges.

A *Budai Napló* már szóvátette a szivkórház reformjának ügyét és kiváló szakértők épen Budát jelölték meg — mint legalkalmasabb területet — az első szivkórház létesitésére. Itt vannak a gyógyitással kapcsolatos legfontosabb természeti kincsek, a gyógyforrások és fürdők, amelyek nélkül a pusztitó betegség kezelése meg nem valósitható. A tudomány fegyvertára a meggyőző bizonyitékok hosszú sorával mutatta ki Balatonfüreden, hogy nincs fontosabb feladat ma szivkórház létesitésénél. Budapest addig nem viselheti méltóképpen a fürdőváros nevet, amig olyan speciális kórháza nincs, amelyikben a különféle reumás és szivbajok — a szegény nagy tömegekre való tekintettel — ingyenesen kezelhetők. A balneológiai kutatóintézet felállitása a Gyógyhelyi Bizottság révén most már biztositottnak mondható, de munkája csak akkor válik igazán általános értékűvé, hogyha a szivkórházat is felállitja.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek Hoffmann Ferenc sütőmester, II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

Balatoni megfigyelések

Balatonfüred, május hó.

Örvendetes előjelekkel indul az idei balatoni idény. Minden legkisebb partmenti faluban is folyik a munka, javitják az utakat, befejezik a félbemaradt villákat, parkoznak, tatarozzák a házakat. Rendezik a férőhelyeket, épitenek uj vendéglőket, csárdákat. Ha az időjárás prognózisa nem csal, s a kitünő Hankó professzor nem csalódik, jó meleg, száraz nyárra van kilátás, amely már be is is köszöntött. Almádiban és Füreden már két hét óta fürödnek és napoznak. A vételkedv is megjött, szőlők, villák cserélnek gazdát és elég jó, emelkedő árakat lehet elérni. Földvár uj, modern mondain szállója juniusban megnyilik, a kenesei halászcsárda is, Siófokon nagy munkálatok folynak, Alsóörsön, Káptalanfürdőn (Alsóörshöz tartozik, de Almádi mellett fekszik), gombamódra szaporodnnak a villák és az uj csinos vasutállomás is meglepetést kelt. Csopak is halad, Lovas gyógyforrása sok kirándulót vonz. A Budatavánál épül Balatongyöngye.

Füreden a tihanyi apátság végre modernizálta a Stefánia-szállót (néhai Mangold-ház), az apátsági szanatóriumban és szállókban liftek működnek, lesz hideg-meleg viz a mosdókban és fürdőszobák is létesültek. Az uj füredi vasutállomás tervei elkészültek s megkezdték a modern strandfürdő és nagy hajókikötő épitését is. A Tihany-Füred közötti műut, amely az apátsági majoron keresztül vezet le a Ciprián utat szelve a Balatonhoz, szintén munka alatt van. A tiszti üdülő és a csendőrség üdülőháza teljesen megteltek már. Héviz is megnyilott, tehát élet van s nincs ok az aggodalomra.

Külön látványosságok: a keszthelyi, kenesei, siófoki, almádi és főleg füredi parkok. Ez utóbbi az ország legcsodálatosabb parkja, kertészeti látványosság. Holényi Gyula apátsági főkertésznek alkotása. Kár, hogy nincs virágóra és hiányzik a „*Nem, nem, soha*" grupp is az idén. Ez a hazafiasság rovására megy. Füreden Protiwinsky Ferenc akad. tanár, festőművész balatoni képkiállitást tervez, id. Mangold Gusztáv iró könyvtárat balatoni irásművekből. (Egyébiránt a kitünő tollu örökifjú öregúr most fordította le Schiller egy-két színművét és sajtó alá is adta.)

A füredi ipartestület üdülőházat épit a magyar iparosság számára. Bodó József tanár, testületi jegyző nagyszerü könyvtárat szervezett meg. Lendl Adolf bátyánk Keszthelyt szervezi meg világfürdővé. Balatonarácson peremartoni Nagy Sándor a nagy kezdeményező, akinek utmutatásai nagyon is megszivlelendők. Füreden a Hungária yacht-club uj klubháza is nemsokára készen áll és megkezdődhetik a sportélet.

A külföld is nagy érdeklődést mutat a Balaton iránt, csak azokat a hibákat kell idejében kiküszöbölni, mikre a Budai Napló egyik husvéti levele nagy helyi ismeretekkel és jóindulatú őszinteséggel rámutatott. A tihanyi sikló terveit jóváhagyták, id. Mangold Gusztáv agitációja eredménnyel járt. Csak azt várjuk: mikor indul meg? A közigazgatás Mesterházy Ferenc dr. főszolgabiró kezében igen nagy szeretettel karol fel minden ötletet, amely a balatoni kultura haladását elősegiti. A csopak-füredvidéki borpropaganda sem lanyhult el, Pettkó Zsigmond gondoskodik, hogy a külföld se feledkezzék meg a vidék pompás gyógyborairól. A füredi szinház is kielégit minden igényt, amióta az országoshirü mozgó Arakarcsai Lukács Pál kezében van. A fürdőtelepen fővárosi igényeket is kielégitő üzletek vannak, különösen a Fekete György és Somogyi János csemegekereskedései, a Körmendy és Koller-féle fűszerkereskedések, a Mattersdorfer hentesüzlete és a textiláruház érdemelnek emlitést. A lehetőségeket nem szabad elhanyagolni, de megfelelő korlátok között kell mozogni, nehogy a fővárosi nyaralás olcsóbbnak tünjék fel.

Pelso.

A Horthy-körtéri cipőszalon CIPŐI elegánsak, megbizhatóak XI., HORTHY-KÖRTÉR 7. SZÁM.

Hires külföldi irók tanulmányútja

A lapunkban már emlitett John *Brophy* után, akinek Magyarországról szóló könyve oly nagy sikert aratott világszerte, ezen a héten Renée *Shann* érkezett Budapestre. Innen először Balatonfüredre és néhány más fürdőtelepre rándult ki feleségével együtt, aki szintén iróno és azután a főváros, elsősorban Buda tanulmányozása következik. Shann különösen érdeklődik a magyarországi angol emlékek iránt és gyüjti azokat adatokat, amelyek a magyarországi eredetü angol nemesi családokra vonatkoznak (*Leslie*-László lord, stb.) Alkalmasint kutatni fog a budai Hadilevéltárban is, ahol többi között Budavára visszafoglalásának emlékeit őrzik, miután nagyszámu angol vitéz küzdött az ostromló seregben. Mr. Shann magyartárgyú könyvet ir, amely az ország múltjával is foglalkozik és a magyar-angol kapcsolatokat hiteles módon óhajtja kiemelni.

Buda és Bologna érdekes kapcsolatai

Dr. *Bevilaqua-Borsódy* Béla értékes történelmi tanulmányokat irt arról a *Marsigli* Ferdinándról, aki Buda ostromterveinek egyrészét készitette és többkötetes könyvben foglalkozott az 1866. utáni Magyarország népével, folkloréjával és egyéb nevezetességeivel. Gróf Marsigli Ferdinánd bolognai származásu volt és óriási értékü irodalmi hagyatéka Bolognában látható, ahol más magyar vonatkozású dokumentumait is megőrizték. A XVI. században alapitott Magyar-Illyr intézet háza ma is áll a magyar szentek, királyok és régi magyarruhás diákok freskó-képeivel. II. József alatt megszünt az intézet működése, de a művészi emlékeket hiven megőrizték. Bologna polgármestere nem rég kijelentette, hogy a bolognai magyar házat ujra Magyarország birtokába akarják adni. Rövid időn belül megbeszélik hivatalosan is a részleteket és remélhető, hogy különleges *Collegicum Hungaricum* nyilik meg Bolognában, állandó kiállitással együtt.

Megnyilik a legujabb népművészeti ház

Az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal támogatásával stilszerüen berendezett népművészeti házak nyiltak meg Boldog községben, Halason, Kalocsán és Mezőkövesden. Most a Balatoni Intéző Bizottság áldozatkészségéből uj, különösen érdekes eredeti, régi stilusú népművészeti ház nyilik meg a tihanyi apátság közelében. Ezzel megmentik a balatoni népművészet ősi emlékeit és kellő formában a közönség elé tárják ezeket. A kiváló izléssel épitett és berendezett népművészeti házat *Darányi* Kálmán dr. fogja megnyitni. Idegenforgalmi szempontból is érték lesz e ház. *Tóth* Kálmán és vitéz Nászay Miklós tervei alapján *Káldy* Béla balatonfüredi épitőmester már teljesen elkészitette a tihanyi házat, melynek berendezése is folyamatban van, úgy, hogy e hónap közepén átadhatják rendeltetésének.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja.
Minden este
és vasár és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKARA

A sóhivatal

a köztudatban olyan képzeletbeli panaszfelvevő hely, amely semmiféle orvoslást nem ad. Pedig ez valamikor komoly intézmény volt, ahol szakállas urak intézték az állam egyik fontos ügyét. Budán 1784-től 1790-ig működött a sóhivatal és innen Pestre került, a mai Fővám-tér és Csarnok-tér között levő Sóház utcába.

Könyvnap

Három napra sátrak alá telepitették a magyar könyvpiacot. A ragyogó tavaszi verőfény vidáman játszik édes egy testvérével, — a könyvekkel. A napsugár megtörik a lélek és szellem e fényképein.

Nehéz erről a háromnapos könyvvásárról elfogódottság nélkül irni annak, aki maga is az irás fájdalmas gyönyörüségének szerelmes rabszolgája.

Ne is essék szó a könyvekről, hanem inkább a dicsérő elismerés kapjon hangot azok számára, akik szomjas lélekkel és szemmel álltak meg a sátrak előtt és vásároltak, erejük szerint.

Mert nagy-nagy hősi bátorság és megszállottság kell a tehetség mellé: magyarul irni ma. Ma, amikor a megcsonkitott ország alig párszázezres olvasótáborához lehet csak szólni, ezen a mi édes testvértelen hangunkon. Magyarul hirdetni, nyugtalan nappalokon és lázas éjszakákon születeti, szomorú igazságokat és színes szép álmokat mesebeli alakokról, vágyakról, távolraeső jobb világról és közelről fojtogató fájdalmakról. Elsirni, mai kinokat és elmuzsikálni holnapi reménységeket.

De még sokkal nagyobb hősi lemondás ettől a mai magyar társadalomtól az az áldozatkészség, amellyel kopott ruhában, kenyérgondok ólomsúlya alatt is, odaállottak a sátrak elé és vették a könyvet, mert szomjazták az irást. Az irást, melyben megtalálják a maguk és testvéreik bánatának tükörképét, vagy amelyik elragadja őket a szürke mából, képzeletbeli holnapok, derűsebb világába.

És szóljon a dicséret azokról a szomorúakról is, akik szomjazó lélekkel körülbámulják a sátrak dús raktárát, szegényen, pénztelenül, a szépre hiába várók sóvár reménytelenségével. Kopott munkások, pénztelen diákok csak a könyvek cimlapjáig juthattak el, mert a tartalmát elérhetetlen távolra viszi előlük a szenvedést osztogató szegénység.

És amint elnézzük a könyvnapi közönséget, mégsem tudunk a lemondásig elszomorodni. Egy nép, amelynek lebirhatatlan életakarása és alkotóereje ma is, megtépettségében s megalázottságában, ilyen hatalmas tömegben termeli ki magából a legnemesebb kulturát, — az örök életre hivatott. Egy nép, amelyik ilyen mohó gyönyörrel élvezi és érti meg a hozzá intézett igaz szót és amelyik ilyen megható sovárgással vágyja a ma még sokaknak távoli szépet, nem veszhet el, bármily kevesedmagával van is itt Európa szivében.

A magyar könyvnap nagy bizonyságtétele a magyar kultúra sokévszázados multjának és biztos záloga jobb jövendőjének.

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
I., Keleti Károly utca I. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

BUDAI CUKRÁSZDÁK
RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.
A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.
Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene
PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DE SŐ TÉR 4.
Sütemények, bonbonjai kitünőek
HAUER cukrász-sütemények NORRY
ukrászati és bonbonlerakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben
Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.
MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.
TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVAN-UTCA 4.
Sütményei egész Budán közismertek

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. CSERY GYULA szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

MEGNYILT SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Hortfy Miklós körtér 4.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

Az én másik lelkem. Ilyen címen jelent meg a *Hollós Mátyás Társaság* kiadásában *Udvarhelyi Kapcza Imre* verseskönyve, amelyhez *Gegus* Dániel irt meleg előszót. Tiszta, nemes líra, zamatos magyar nyelv és pompás verselési készség nyilvánul meg a költemények minden sorában. Aki elolvassa, annak szívében visszhangot kelt az igazi és vérbeli költő mondanivalója. Udvarhelyi Kapcza Imre könyvének tiszta jövedelmét J. *Virág Béla, a Budai Napló* alapítójának, „Buda nagy szerelmesének" sirköve felállítására ajánlotta fel. A Budai Napló tábora bizonyára megértéssel fogadja a költő nemes ajánlatát és a könyvet megvásárolva, önmagának örömet szerez és kegyeletet is gyakorol. A pompás kötetből itt adunk mutatót:

Ha Istent keresed...

Ha Istent keresed
Füstös kávéházban,
Szerettelen szívvel,
Vad mulatozásban,
Hitvány érzésekkel,
Gyülölködők között,
Posszuval, haraggal
És önző lélekkel,
S hogyha szórsz nevével
Más emberre átkot:
Hiába keresed,
Seholse találod.

Ha Isten keresed
A csillagos égen,
A nap sugarában,
Erdőn, mezőn, réten,
Ha Istent keresed
Virág illatában,
Kedvesed szemében,
Kis madár dalában,
Igaz érzésekkel
Utadat ha járod:
Kastélyban, kunyhóban,
Mindig megtalálod.

Becsey Antal m. kir. kormányfőtanácsosnak és Csilléry András ny. miniszternek a napokban adja át az Alsóváros-Sósfürdő környéke egyesület külön küldöttsége azt a magyaros motivumú diszoklevelet, melyet részükre az egyesület diszelnökévé történt megválasztásuk alkalmából egyik művész tagjával készittetett. Az oklevélen a rövidített név betűiben szimbolizálva van a „Buda-Alsóváros-Sósfürdő Környéke-Egyesület" gazdasági és kulturális jellege: a hármas halom, kettős apostoli kereszt és a négy folyó mellett buzakalász és irótollal.

Park vagy primáspalota? A Szentháromság-téri üres telek sorsa, közvetlenül a Koronázó templom mellett, még mindig nem dőlt el. A telek az állam tulajdona és ugy volt, hogy a főváros megszerzi és diszes parkot létesit rajta, az Esterházy palota tűzfalát pedig amely a térre megy, homlokzatiá képezték volna ki. Ez az egyedül célszerű megoldás azonban aligha valósul meg. Hir szerint a hercegprimási udvar tárgyal az állammal. Ha a megállapodás létrejön, itt épül fel a primási palota.

Megkezdik a vitézi házak épitését Budán

A főváros, mint arról már beszámoltunk, Budán is nagykiterjedésű telkeket adott a Vitézi Széknek a fővárosban lakó vitézek letelepitésének céljaira. A Vitézi Szék elhatározta, hogy körülbelül száz házat épit ezeken a helyeken és azokban elsősorban vitéz kisiparosoknak fog lakásokat rendelkezésre bocsátani.

Az építkezéshez szükséges kölcsönösszegeket hir szerint a Magyar-Olasz Bank hajlandó folyósitani. Az építési kölcsönt a bank 15 évre, olcsó kamat mellett folyósítja és igy rövidesen megvalósulhat a fővárosi vitézek letelepitésének kérdése.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Kozma Jenő a Hegyvidéki Társaskör új elnöke. A Budahegyvidéki Társaskör, Oszoly Kálmán lemondásával megürült elnöki tisztséget most töltötte be rendkivüli közgyülésén. A közgyülésen Kováts Alajos másodelnök megemlékezett arról az áldásos és a hegyvidéket oly nagymérvben fejlesztő tevékenységről, amelyet az egyesület néhai vezére, Perczel Béla vezetésével kifejtett. Ezután bejelentette, hogy a kijelölő választmány az elnöki tisztségre egyhanguan dr. Kozma Jenő kormányfőtanácsos, örökös törvényhatósági bizottsági tagot jelölte. A közgyülés a bejelentés után általános lelkesedés közepette dr. Kozma Jenőt egyhanguan elnökké választotta. Az ezután megjelent uj elnököt id. Benke Balázs, a társaskör régi oszlopos tagja üdvözölte és szé beszéd kiséretében tette le az uj elnök kezébe Perczel Béla örökségét, a hegyvidék osztatlan bizalmát. Dr. Kozma Jenő elnöki székfoglalójában meghatottan köszönte meg a társaskörnek immár évek óta tapasztalt és most elnökké választásában megnyilvánuló bizalmát és kijelentette, hogy az egyesületet Perczel Béla szellemében, az ő kezdeményezéseinek megfelelően kivánja vezetni és ezzel a közérdeket szolgálni, amihez Isten áldását és a tagok állandó támogatását kérte.

Ezernél több látogatója volt az első napon a Hadimuzeumnak. Vasárnap nyilt meg a nagyközönség számára a Hadimuzeum a Várban. Ezernél többen érdeklődtek a muzeum rendkivül gazdag és érdekes anyaga iránt. Az első napon különösen a külföldi látogatók száma volt nagy. A múzeum további intézkedésig hétköznapokon délelőtt 10-től 1-ig, vasár és ünnepnapokon pedig délelőtt 9-től 1-ig van nyitva.

„Lerázzuk a bilincseket!" Ezen a néven hagyta el Baráti Huszár Mária ismert költő és iró legújabb verseskötete a sajtót, az Egyetemi nyomda izléses kiadásában. Huszár Máriát, a Dunántúl halkszavú költőnőjét és iróját nem kell a közönségnek külön bemutatni. Eddig valami öt kötete jelent meg s mindmegannyi a kritika teljes elismerését vivta ki. Ez a munkája is csupa szív, érzés, muzsika, kiforrott költő műve. A szerző, aki egyébként szigorló orvosnő, közgazdasági hetilapot is szerkeszt, ami széleskörű képzettségére vall.

Füárverés Óbudán

Ott kezdődik a dolog, hogy a III. ker. előljáróság minden év májusában árverés utján eladja a dülőutakon, árokpartokon és a temetők melletti részeken termő füvet és a bevételt beszolgáltatja a városháza illetékes ügyosztályához, amely azután a parkozások költségvetésébe itleszti. 800—1000 pengő szokott befolyni ezeken az árveréseken. A mostani májusi árveresen 881 pengő folyt be, kevesebb mint tavaly.

Maga az árverés egyik nevezetessége Óbudának: hagyományokkal kapcsolatos, amelyekhez szívósan ragaszkodnak a résztvevők, akik minden évben ugyanazok: a környékbeli svábgazdák, sokszor fel, egészen Pomázig. Hetven—nyolcvan gazda tart igényt a „vad" füre és olyan hévvel verik fel az árakat, mintha muzealis értékü relikviák kerülnének kalapács ala. Amikor az ár már eléri a „csúcspontot", amely nél többet óvatos gazda nem adhat: kezdődik a rálicitálás — sörrel.

— Száz pengő és egy hordó sör — hangzik el az egyik szájból.

— Száz pengő és két hordó sör a válasz.

Néha öt hordó sörig is felrugtatnak.

Mikor aztán vége van az árverésnek, a begyült pénzt szépen beszolgáltatják a város kasszájába, a sör pedig lefolyik a torkokon. Ott mindjárt a helyszínen. Az árverési torban aztán valamennyien részt vesznek. Azok is, akik a füvek boldog birtokosai lettek és azok is, akik lemaradtak. Mert az a fontos: megőrizni a hagyományt.

Ezt pedig felette megkönnyiti néhány hordó söröcske.

Felkay Ferenc a testnevelő tanárvizsgálóbizottságban. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1936—37. és 1937—38. tanévre megalakitott Országos Testnevelő Tanárvizsgáló Bizottság kültagjává dr Felkay Ferencv székesfővárosi tanácsnokot, a közoktatásügyi ügyosztály vezetőjét, Hodászy Miklós székesfővárosi testnevelési igazgatót és Sztankovits Szilárd ny. székesfőváriso tanácsnokot nevezte ki.

Nem építenek egyelőre újabb emeletet a Gellért-szállóra. Sokat beszéltek az utóbbi időben a Gellért-szálló emeleráépítésének tervéről. A tervet erősen sürgették, amikor azonban kivitelre került volna a sor, kiderült, hogy lehetetlen a ráépítést végrehajtani anélkül, hogy a Gellért-szálló üzemében súlyos zavarok ne keletkezzenek. Különösen az Eucharisztikus Kongresszusra várható nagy idegenforgalom miatt nem lehetett hozzáfogni ehhez a kockázatos vállalkozáshoz, amely éppen akkor bénította volna meg a Gellért-szálló üzemét, amikor arra a legnagyobb szükség lett volna.

Hat vers. Ibolya módjára, apró csokorba fűzve, hat oldalon, hat kis verssel lép a nyilvánosság elé Gaál Ferenc. A szerény külső és tartalom szerény igényekre vall és már ezt is érdemül lehet felróni a szerzőnek. A formás versek ihletét lélekből fakadnak és Gaál Ferenc a jövőben egész bátran előállhat több költeménnyel is.

ÖREGDIÓFA
Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA cigányzenekara muzsikál
RÉGI BUDAI TRADICIÓK UJ MODERN VEZETÉS.
I. Pálya-u. 3
Telefon: 1—524—94. Telefon: 1—524—94.
ifj. Wagner Béla ü. v.
Reiber József vendéglős.

A Virányos-Kútvölgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület közgyülése. A „Virányos-Kútvölgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület" június 12-én. szombaton este 8 órakor tartja 43-ik évi rendes közgyülését az I. ker. Kútvölgyi út 18. sz. alatti Wendl-féle vendéglőben. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó; 2. Az elnökség jelentése 1936. évről; 3. Az egyesület 1936. évi zárszámadásának és vagyonmérlegének bemutatása és a felmentvény feletti határozathozatal; 4. Az egyesület 1937. évi költségvetésének megállapitása; 5. A tisztikari állások betöltése és a választmány 1/2-ének, valamint a számvizsgáló bizottságnak megválasztása. 6. Esetleges indítványok.

A Svábhegyi Polgári és Közművelődési Kör harmincéves. Urnapján tartotta 30. évi rendes közgyülését a *Svábhegyi Polgári és Közművelődési Kör* tagjainak nagy érdeklődése mellett. Friedrich István v. miniszterelnök, a kör elnöke méltatta az egyesületnek három évtizeden át kifejtett — eredményekben gazdag — működését. A Kör 1936. évi munkásságáról Kálmán István titkár számolt be. Sándor Kálmán alelnök felszólalásában számszerü adatokkal mutatott rá azokra az eredményekre, amelyeket a Kör különösen szociális téren kifejtett.

Jánossy György pénztáros a Kör kedvező anyagi helyzetéről számolt be. A közgyülés a vezetőségnek fáradságot nem ismerő, önzetlen és odaadó munkásságáért lelkes elismerését és bizalomteljes háláját fejezte ki. A közgyülés befejeztével a Kör ifjusági szakosztálya nagysikerü előadást rendezett, amelyenek keretében ifj. Kapocs Ferenc, ifj. Bognár József, Harcos József, Tornyos Győző és a Művészstudio zenekar Csizmarek Mátyás karmesterrel szerepeltek.

A kelenföldi pályaudvar aluljárója. A hegyeshalmi vasútvonal villamosítása miatt le kellett bontani azt a gyalogjáró hidat, amely a kelenföldi pályaudvarnál a pályatesten keresztül egyetlen összekötő kapocs volt a villamos végállomás és a pályaudvaron túl fekvő területek között. A híd helyett aluljáró épült, ez ellen azonban állandó a panasz a környék lakói között. Világitás alig van ebben a hosszú földalatti folyósóban; a falakon kiütközik a saléterom, kellemetlen bűzt terjesztve; esős időben pedig valóságos tavak akadályozzák a gyalogközlekedést. A környék sokszáz kisember lakója joggal elvárhatja, hogy a Máv — tudtunkkal az aluljáró fenntartója — több gondot fordítson erre a közlekedési szempontból oly fontos létesitményére.

Uj kezekben a Bellevue étterme. Ez év januárjában az étterem vezetését két elismert szakember, Pámer Mátyás és Molnár Pál vette át. A kiváló izléssel és hozzáértéssel vezetett exkluziv étterem rövid idő alatt Budapesti előkelő közönségének kedvenc szórakozóhelyévé vált. Esténként az étterem előtt táborozó kocsiparkban közéletünk számos előkelőségének kocsiját ismerhetjük fel, de ugyanakkor a polgári középosztály igényesebb tagjai is nagy számban keresik fel az étterem kellemes nyári helyiségét. Ha még hozzávesszük azt, hogy a Budapestre érkező külföldiek sem mulasztják el felkeresni ezt a kellemes vacsorázó és tánchelyet, ugy méltán elmondhatjuk, hogy Budapest egy valóban világvárosi niván álló super-restaurant-nal szaporodott a két kiváló szakember vezetése alatt.

A Szentimre-Alsó Városiak 3 éves programmja. Az „Ave" (Buda Alsó Város—Sósfürdő környéke Egyesület) taggyülésével egybekötött választmányi ülésén, több uj tag felvétele és a folyó ügyek elintézése után tárgyalta le és fogadta el a Mikola Géza elnök által kidolgozott hároméves városfejlesztési programot, melynek főbb pontjai a rossz állapotban levő Tétényi út rendezése és teljes kiépítése, — az Etele úti főgyüjtő csatorna létesítése és a Szent István sugárút megépitése. Ezenkivül egyéb utak, iskolák, templomok, tűzőrség; stb. iránti igények szerepelnek a programban. Legfőbb szociális követelmény a Hév-nek a város határára való kihelyezése és helyébe a Beszkárt forgalom megindítása. A program teljesítésének lehetőségeit K. Császár Ferenc építészmérnök ismertette. Felszólaltak még: Pozsgai Oszkár, v. Tanka Tibor dr., Szigethy Lajos, Szentistváni István, Mócsy László, és Saly Árpád. Napirend előtt Léber János dr. az olasz királyi pár látogatásáról és a kettőszentév megnyitásáról emlékezett meg szép szavakban.

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAKÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

Szinház és Mozi

Már a vidék is?

Napilapok, filmszaklapok állandóan foglalkoznak a Gerő tröszt áldatlan müködésével. Cikkek jelennek meg napról napra, hogy felhivják illetékesek figyelmét erre az egészségtelen, veszedelmes üzleti politikára, amelylyel a Royal tröszt polip módra minden mozit magához szippantani igyekszik. Sajnos, az illetékesek — ismeretlen okokból — nem veszneknek tudomást ezekről, a tröszt pedig válaszképen kihivó módon terjeszkedik tovább. Gerő István pénzsóvárgását már nem elégiti ki a 12 pesti premier mozi, nem elég neki az, hogy korlátlanul dikiálhat a pesti mozi és filmszakmában, most már vidéki jövedelme mező filmszinházakat is könyörtelenül maga alá akarja gyürni.

Óriási felháborodással vegyes meglepetést keltett a filmszakmában, mikor kiderült, hogy Gerő a székesfehérvári mozit, amely egyike az ország legelőkelőbb mozijainak, milyen lelkiismeretlen módon akarta magának megkaparintani. Hogy ez nem sikerült neki az a székesfehérvári mozis ügyességének köszönhető, akí egyszerű, de okos és komoly üzletemberhez illő becsületességgel egy csapásra keresztül huzta Gerő István számításait. Mindenesetre maga az a tény, hogy a Royal tröszt frivol merészségével már odáig megy, hogy egészséges vidéki mozikat akar uralma alá hajtani, egyenesen felháborító. Nincs hatóság, amely egyszer véget vetne ennek a szabadversenyt kizáró kulturdiktaturának? A pesti mozilátogató csak azt a filmet láthassa, ami Gerő Istvánnak tetszik? Lehet-e, szabad-e ily szemérmetlen módon, virágzó exisztenciák letiprásával vagyont gyarapítani? Mind olyan kérdés, amire még nincs válasz, amire majd az idő adja meg a választ. Reméljük, hogy ez nem fog soká tartani, mert a fák nem nőnek az égig. Az a legutóbbi számítása, hogy a Fórum mozit a jövő évre ismét birtokába vegye, előreláthatólag nem fog sikerülni és szakmai jósok szerint ez lesz az a bizonyos narancshéj, amelyen Gerő István el fog csuszni. Reméljük.

A Kisfaludy Szinház műsora. Junius hó 4-től, péntektől, junius 10-ig csütörtökig bezárólag a „Csók pirulák". Főszereplők: Viola Margit, Elek Piri, Fáskerti Mária, Horváth Ilus, Mester Tibor, Tamás Benő, Bohátí Lajos, Földvári Sándor, Szügyi Zoltán, Faragó Vilmos.

Az utolsó pillanatban. (Décsi, Kamara.) Már azt hittük, hogy a néma idők nagy sztárja Harry Piel már nyugalomba vonult. Sajnos, csalódtunk. Harry Piel nem nyugszik, filmet rendez, főszerepet játszik verekszik, boxol, jól idomitott házi tigrisével bírkózik, anélkül, hogy a nézőben csak egy icipici izgalmat keltene. Egyetlenegy van, ami ebben a kánikulai filmben érdekes, egy uj ötlet, az autópárbaj. Harry Piel és az üldözött gazember jobb fegyver hijján autójukkal egymásnak rohannak. Természetesen a jó öreg Harry eddigi filmjeihez méltóan győztesen kerül ki az autóküzdelemből. Sajnáltuk, hogy a film kedvéért két gyönyörü luxuskocsit össze kellett törni.

Pesti mese. (Royal Apolló, Corso) A kánikulai holdidény megcáfolására készült ez a jó magyar film. Egy pesti divatszalon kifutólánya és kifutója körül játszódik a mese. Páger, Turay, Pethes, Kabos; Vadnay László ötletes „mesthez" álló szövegkönyve alapján aktuálisan forró sikert arattak.

D O. X. Nincs kegyelem! (Átrium, Rádius) Vérfagyasztól cim, vérfagyasztó film. A magyar származásu Peter Lorre, egykedvüen, bambán, megfojtja, lelövi, hasbaszúrja ellenfeleit, akik hadirepülőgép terveit akarják megszerezni. Egyébként ez a filmje Peter Lorrenak, amit Budapesten engedélyeztek. Az előző hat filmjét a cenzura betiltotta. Ez a filmje, annyira lebilincselő és elejétől végéig annyira izgalmas, hogy nagyon sajnáljuk, hogy előző filmjeiből nem láthattunk egyet sem.

K. J.

100 SZÁZALÉK
Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

JAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.
Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalanszalonja I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

Közgazdaság

10 millió pengővel emelkedett a Gazdák Biztosító Szövetkezetének életbiztosítási tőkeállománya

A Gazdák Biztosító Szövetkezete a mult évben is elismerésreméltó üzletpolitikát folytatott a gazdatársadalom önvédelmi célkitüzéseinek szolgálatában. Az intézet tavaly 10 millió pengővel *78 millió pengőre növelte életbiztosítási kötvényállományának tőkeértékét*, mig a dijtartalék 6.9 millió pengőre (ebben az elemi ágazat 1.8 millió pengő) a dijbevétel (elemi és élet) 9.2 millió pengőre emelkedett. A tiszta nyereség az elemi üzletnél 60.163 pengőt tett ki, az életüzletnél pedig 14.513 pengő hiány mutatkozott.

Osztalékfizetésre az intézet 3 százalékot fordit.

Az ingatlanok mérleg szerinti értéke 4,925.000 pengő, mig az értékpapirok 1,393.519 pengővel szerepelnek. A kintlevőségek összege 1,318.354 pengő. A nyugdijalap vagyona 1,978.706 pengő, amiből 1,618.437 pengő az óvatosan értékelt ingatlanokra esik.

Az elért eredmény megfelelő értékeléséhez tudni kell azt is, hogy a jégüzlet, miként a többi intézeteknél, a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél is a nagyobb károk következtében veszteséggel zárult, a többi üzletág nyeresége azonban nemcsak ezt a számottevő veszteséget egyenlítette ki, hanem még tekintélyes tiszta nyereség is maradt. A *Phönix* díjhátralékhiányának kiegészítéséhez a pénzügyminiszter rendelete alapján az intézet 50.000 pengővel járult hozzá.

A rendes évi közgyülést május 12-én tartották meg gróf *Zelensky* Róbert elnöklete alatt, aki az elnöki tisztséget már 35 éve tölti be a legnagyobb megelégedésre.

A vállalat jó veztését és rentabilitását semmi sem mutatja meg jobban, mint az, hogy mig a magyarországi biztosítóintézetek feje felett egymásra tornyosulnak a hullámok, egymásután létesülnek a fuziók és olvasztják magukba még egyelőre jól prosperáló intézetek a bukottakat, addig a Gazdák Biztosító Szövetkezete évről-évre jobb és jobb üzleti eredményeket ér el. Ez pedig kizárólag a jó és hozzáértő vezetésének tulajdonítható.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének vezérkara *Gebhardt* Domonkos ügyvezető igazgató, *Marek* Lóránt igazgató és *Kápolnás* Ödön igazgató, *Láng* József gazdasági főtanácsos vezérigazgatóval az élen igazán minden dicséretet megérdemel, hogy igy megküzdve a nehézségekkel és a biztosítási szakmával szembeni megcsökkent bizalommal ilyen imponáló eredményeket tud felmutatni.

A többi intézetek részére a tanulság ebből az, hogy a vezető pozicióba a szakmához értő szakembereket tessék ültetni, ne pedig konfekciósokat és tojáskereskedőket.

Vécsey Mátyás

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés hétfőtől—hétfőig

Irta: **Friedländer Andor** a Budai Általános Takarék vezérigazgatója

Múltheti jelentésünk óta a budapesti tőzsdén az árak további lemorzsolódása folytatódott és a jelek szerint a mélyponton túlvagyunk.

Természetszerüleg súlyosabb nemzetközi események hatásait a pesti tőzsde sem tudja elkerülni és amennyiben a német-spanyol konfliktus tovább kiéleződik, a tőzsde sorsára nézve jóslásokba bocsátkozni nem lehet.

A kontremin eladásai és az önegzekiciós eladások egyelőre elcsendesedtek és a tőzsde publikumát elsősorban a fenyegető társulati adó emelésének lehetősége foglalkoztatja. Tekintettel arra, hogy hivatalosan is bejelentették már a társulati adó reformját, számolni kell azzal, hogy a vállalatok lényegesen fokozottabb adó fizetésére fognak kényszerülni, azonban véleményünk szerint előbb-utóbb ennek a nyomasztó lehetőségnek is el kell tünni és a közönségnek elsősorban a vállalati részvények hozadékával és másodsorban a belértékével kell számolni.

A hosszmozgalom a külföldi tőzsdéken is megállott, ami részben annak tulajdonítható, hogy a hadfelszerelési ipar konjunktúrájának hasznát a tőzsde már előre escomptálta, másrészt pedig a spekuláció elfáradt és várakozó álláspontra helyezkedett.

A budapesti tőzsdén a papirok túlnyomó része szenvedett kisebb-nagyobb árveszteséget a héten és nagyon sok papír árfolyama megközelíti az április 27.-iki mélypont árfolyamát anélkül azonban, hogy most a tőzsde megrázkódtatásáról különösen beszélni lehetne.

A külföldi árubehozatal szerepe Budapest gazdasági forgalmában

A magyarság gazdasági és szellemi életének központja Budapest székesfőváros, amely milliós lélekszámon felüli népességével és fejlett gazdasági életével nemcsak mint fogyasztó, de mint termelő is uralkodó szerepet tölt be.

Ennek a szerepkörnek igen hivatott méltányoja akadt most *Illyefalvi* I. Lajos dr.-nak, a székesfővárosi Statisztikai Hivatal kiváló igazgatójának személyében, aki *„Budapest áruforgalma"* cimü nagyszabású munkájában hatalmas felkészültséggel, az évtizedekre visszatekintő adatok és az évenkénti áruforgalom részleteibe bevilágító grafikonok százaival mutat rá arra a nagy jelentőségre, amelyet Budapest a háború előtti és a mai Magyarország gazdasági életében betölt.

Illyefalvi I. Lajos dr. kitünő munkája, a szállított áruk *súlyszerinti* számbevételével mutatja be a főváros külföldi eredetü és rendeltetésü áruforgalmát. Eszerint megtudjuk adataiból, hogy az 1933. évi 62 mill. q súlyú budapesti árufelhozatalnak mindössze 10.3 százaléka volt *külföldi* eredetü. Igaz, hogy ez az arányszám a *közvetlen* feladóállomások és nem az áruk *származáshelyének* alapulvétele mellett jön ki, mert vannak olyan áruk, (pl. az ásványolaj), amely bár közvetlenül belföldi feladóállomásról érkezik Budapestre, eredetileg mégis külföldi eredetü cikknek tekinthető.

A főváros külföldről származó 6.4 mill. q-s árubehozatalában Európa 6.33 millió q áru szállításával szerepel.

A külföldről Budapestre szállított áru sulyának mintegy negyedrésze (24.5%) *kőszén*. Második helyen a nyers és megmunkált *fa* szerepel, 12.7 százalékos súlyaránnyal, harmadik az *ásványolaj*, 12.6%-kal. A külföldi behozatal legnagyobb tömegét tehát a csonkaországban leginkább hiányzó tüzelőanyagok és energia nyersanyagok, továbbá az ipari feldolgozás céljára szolgáló faanyag és más nyersanyag képviseli. Ezekre a megnevezett árukra esik a főváros összes külföldi eredetü behozatalának négyötöd része.

—

Megkezdte a Kábelgyár a gramofonlemezek anyagának gyártását

A magyar vegyészeti ipar jelentős térhódításának legutóbbi tanubizonysága, hogy a Kábelgyár rt. berendezkedett *gramofonlemezek* készitéséhez szükséges nyersmasszák gyártására Ez a massza ezideig kizárólag behozatal utján került Magyarországra, ahol a gramofonlemezipar nagy mértékben használta, illetőleg dolgozta fel ezt a nyersanyagot. A Kábelgyár örvendetes módon illeszkedett bele a vegyészeti ipar állandó fejlődésével kapcsolatos uj iparcikkek gyártásába és legutóbb forgalombahozott bakelitanyaga mellett most már intenzíven foglalkozik a gramofonlemez-masszák gyártásával is. A Kábelgyár a gramofonlemez-masszák gyártására teljesen uj üzemet rendezett be és kapacitását a szükségletnek megfelelően fogja fokozni. Ezzel megint uj munkaalkalmat teremt és értesülésünk szerint erre az uj osztályra már megkezdődtek a munkásfelvételek.

A Nagybátony Ujlaki Egyesült Iparművek közgyűlése. A május 22-én tartott közgyülésen jóváhagyták az 1936 évi zárszámadásokat, melyek szerint az értékcsökkenési tartalékalapnak 300.000 pengővel való javadalmazása után a tisztá nyereség 502.734.28 pengő az elmult évi 342.778.47 pengővel szemben. Ebből az összegből részvényenkint 1.50 pengő (tavaly 1.50 P) kerül kifizetésre. Az igazgatóságba az eddigi igazgatósági tagokon kívül báró Haupt-Buchenrode István és dr. Otlik György választattak meg.

A Szikra Magyar Gyujtógyárak Rt. üzleteredménye. A Szikra Magyar Gyujtógyárak rt. igazgatósága a társaság ezévi rendes közgyülését június 10-re hívta egybe. A mérleg 356.208 pengő 11 fillér tiszta nyereséggel zárult, mely összegből az A sorozatú részvények után 11 pengő osztalék kerül kifizetésre.

Emelkedett a Felten és Guilleaume osztaléka. A május 29-én, nagy érdeklődéssel megtartott közgyülésen megállapitották, hogy az elmult esztendő mérlege 1.8 millió pengőnél nagyobb nyereséggel zárult, melyből a muliévi áthozattal együtt a tiszta nyereség 523.390 P. Az eredménynek ez a megnövekedése az osztalék emelését is lehetővé tette, és igy a tavalyelőtti 6 százalékos osztalékkal szemben 8 százalékos osztalékot fizetnek.

A Goldberger Sám. F. és fiai rt. közgyülése. A vállalat május 25-én tartotta közgyülését dr. Buday Goldberger Leó elnöklete alatt. A közgyülés az igazgatóság jelentése és a mérleg tudomásulvétele után elhatározta, hogy az elmult üzletévre részvényenkint 3 pengő osztalékot fog fizetni. A közgyülés uj igazgatósági tagokul megválasztotta R. C. Chance-ot, a Carlislei Ferguson Brothers Limited cég elnökét és dr. Stein Emilt, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vezérigazgatóját. A közgyülést követő igazgatósági ülés dr. Stein Emilt a vállalat alelnökévé választotta.

Az Óbudai Fehérítő Festő és Impregnáló gyár rt. közgyülése. A vállalat május 31-én tartotta rendes évi közgyülését. A közzétett mérlegszámla szerint a tiszta nyereség 110.312 pengő. A 600.000 pengő részvénytőkével rendelkező vállalat tartalékalapjai 1 millió 570.000 pengőt tesznek ki.

—

Százhúszéves a Budai Jótékony Nőegyesület. Nagy érdeklődés mellett tartotta meg idei közgyülését a Budai Jótékony Nőegyesület. Ezen a közgyülésen fennállásának százhuszadik évfordulóját ünnepelte az egyesület. 1817 májusában adta meg az engedélyt Ferenc király és császár az egyesület megalapításához és különös örömmel vette tudomásul, hogy az intézmény élére Hermina királyi hercegasszony lépett. Az intézmény első gyüjtése 49500 forintot eredményezett, majd 1819-ben már öt leányiskolát tartott fenn, míg 1828-ban megalakította a Monarchia első ovódáját. 1890-ben vette át az elnöki széket őrgróf Pallavicini Edéné, aki 43 esztendőn keresztül töltötte be elnöki tisztét. A közgyülés elhatározta, hogy megfesteti őrgróf Pallavicini Edéné arcképét.

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET
ZIBRINYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

Borotválás 16, hajvágás uri 40, női 40, ondulálás 50 f.
SINAYNÉ uri és hölgyfodrász I. Attila-u. 12.

Papir, könyv és irószer szükségletét
a „Verbőczy" papirüzletben szerezze be
I., KRISZTINA-KÖRUT 145 - TELEFON: 1—577—99.

JÁTÉK-OTTHON Bőröndök, retikülök, háztartási cikkek, viaszosvásznak legolcsóbban.
KRISZTINA-KÖRUT 34. Tel: -669-68

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRÚK
MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

ATTILA TAKARITÓ VÁLLALAT
ELVÁLLAL SUROLÁST, BEERESZTÉST, TAKARITÁST, ABLAKTISZTITÁST
I., Attila-utca 71. Telefonhivó: 1-614-80

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc
illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

Zálogjegyet, ékszert legmagasabb áron veszek.
Ha pontos órát akar, forduljon bizalommal
RÁCZ MIKLÓS
I. ALKOTÁS-UTCA 11. SZÁM.

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-98.
Porcellán és edényáruk

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzlete t
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAK ÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I., Döbrentei- tér 1. szám,

a Margit-köruton

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Nagy és Eichner gyártmányok Budán kizárólag
II., MARGIT-KÖRUT 38b. — TELEFON: 1—515—13.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut XI., Horthy M. ut 3., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinéknagy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-511-45. (az udvarban)

a Viziválosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-48

TISZA TESTVEREK II., FŐ-U. 12 T.: 1-527-13
Könyv-és zeneműkereskedése, papir-, iró-és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11

az Olasz-fasor és környékén

Füszerí csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33—35.

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-utca 52. T.: 1-551-75.
II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-643 73.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy-körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

Fehérneműt is
GELLÉRT DIVATHÁZBÓL
XI, HORTHY MIKLÓS UT 25. — Telefon: 2—695—06.

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 49. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRAC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők nap- és kertiernyők
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest,
VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam | Budapest, 1937. junius 10 | 23. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR BUDAPEST

Uccai gyüjtés

Az emberi szív legnemesebb megnyilatkozása a jótékonyság. De éppen a legnemesebb érzelmek azok, amelyekkel legkönnyebb visszaélni. A ravaszkodó álnyomor aratja le legkönnyebben a jóság termését a szemérmes és igazi szegénység előtt. Dicséretet érdemel tehát nemcsak az, aki ad, hanem az is, aki az adományokat jó helyre juttatja.

Tegnap és tegnapelőtt ismét gyüjtősátrak állottak a főváros főbb utvonalain. Hat nemescélú intézmény kapott képnapos uccai adománygyüjtési engedélyt. Különböző egyesületek — egyetlen céllal: segiteni. A főváros társadalma most sem tagadta meg önmagát és jószivvel áldozott, mert tudta, hogy igaz célra áldoz. Nem volt könnyü feladat a gyüjtés eredményének mikénti felosztását, már előzetesen szabályozni.

Hat egyesület vezetői mind a maguk szegényeit, nyomorékjait és elesettjeit tartják a legsürgősebben és leghathatósabban segitendőnek. Horony-Pálffy-Aurél dr. tanácsnokra várt a nemes és nehéz kötelesség, megvitatni az intézmények vezetőivel a begyült adományok elosztási kulcsát.

Sikerült is igazságosan megoldani a nehéz kérdést és akik belehullatták nemes adományaikat az utcai perselyekbe, megnyugvással tették, tudván, hogy minden fillér igazi könnyeket szárit fel és odajut ahová szánták.

A párisi meghivás

A világpolitika tekervényes utvesztőiben valóban csak a hivatásos diplomaták tudnak eligazodni. Hogy ezek sem mindig jól, annak fájdalmas bizonysága ez a mai egész fejetetejére állitott világ.

Nemzetek és népek igazi szivbéli megbékélését minden diplomata-munkánál jobban elősegíti a különböző nemzetek fiainak közvetlen találkozása.

Ebből a szemszögből nézve is őszinte örömmel halljuk, hogy Szendy Károly polgármester eleget tesz Páris város meghivásának és odautazik a közel jövőben.

Ez az első eset, hogy Páris meghivja Budapest polgármesterét és a megtiszteltetést nem szabad lekicsinyelni.

A meghivás megbecsülése és elismerése Budapest világvárosi mértékkel mért tekintélyének és hirnevének.

Különös megnyugvás e város, de az egész magyarság számára is, hogy Szendy Károly méltó képviselője lesz annak a városnak, amelynek első polgára. Az emberek közötti megértés, kölcsönös megbecsülés és egymás megismerése az az ut, amelyen leghamarabb eljuthatunk a nemzetek közötti megértés sóvárgott céljához.

A francia és a magyar lélek, mint a két nép kultúrája is, sok rokonvonást mutat. És ha a hivatásos diplomácia — nem a magyarság hibájából — e közösség ellenére is eltávolitotta egymástól a két népet — polgáraiknak hivatása, hogy a természetes közeledést elősegitsék. Ezért is sok szeretettel bocsátjuk el Szendy Károlyt, az első magyar város első polgárát párisi utjára.

Szeretném, ha a budai szellem az uj hidon átmenne a pesti oldalra

mondotta ZSITVAY TIBOR a Szentimrevárosban

Páratlan szép és bensőséges ünnepeltetésben volt része dr. Zsitvay Tibornak, a Nemzeti Egység Fővárosi Pártja elnökének a Szentimrevárosi Szervezet junius 3-iki ünnepélyes vacsoráján, amelynek keretében a kerület törvényhatósági bizottsági tagjai beszámolójukat tartották meg. A vacsora előkelő vendégei között Karafiáth Jenő dr. Budapest székesfőváros főpolgármestere is résztvett, valamint a Nemzeti Egység Pártja Fővárosi Szervezetének számos törvényhatósági bizottsági tagja és a kerület számos vezető egyénisége:

Terbócz Imre országgyülési képviselő, Andréka Károly dr., Becsey Antal, Bényi Károly dr., Dorner Gyula, Egerváry Tibor dr., Gaár Vilmos dr., Hajnóczy Béla dr., Halter Károly dr., Hegedüs Bertalan dr., Hencz Lajos dr., vitéz nemes Juhász Jenő dr., Katona János, Kövesligethy Miklós dr., Nagy Ferenc, Orova Zsigmond dr., Sárkány Ferenc, Szántay István, Tóth Gábor, Vályi Lajos dr., törv. hat. biz. tagok, Kovács Alajos dr. és Papp Géza államtitkárok, dr. Duday Alajos tanácsnok, előljáró, dr. Illyefalvy I. Lajos a Fővárosi Statisztikai Hivatal igazgatója, dr. Szebeny József főjegyző, a Főpolgármesteri Hivatal vezetője, dr. Benedek Szabolcs és dr. Vezér Károly főjegyzők, előljáró helyettesek, dr. Sárközy Sándor kir. közjegyző, Szánthó Róbert evangélikus lelkész, dr. Hivert Dezső a Nemzeti Egység Pártja II. kerületének elnöke, dr. Dávid Antal, a tanügyi szervezet elnöke, Miklós Béla, a tanügyi szervezet főtitkára, Somody Pál központi kerületi titkár, Csatth Béla ny. postafőigazgató, dr. Besskó József m. kir. állategészségügyi főtanácsos, Szilágyi Ferenc vámszaki tanácsos, Padányi Gulyás Jenő okl. épitészmérnök, Szigethy Lajos vásárpénztári igazgató, dr. Born József, dr. Tamássy Béla és dr. Bisits László tisztiorvosok, dr. Mikecz Károly MOKTÁR igazgató, dr. Döbrössy Vilmos árvaszéki ülnök, dr. Koiss István árvaszéki főjegyző, Csilling Dezső műszaki tanácsos, Székely Miklós alelnök, dr. Nemes István egyetemi tanácsos, L'Aune Frigyes számtanácsos, Dutkay Béla ny. tábornok, Gömöry Győző igazgató, Sánczy József és Füzy Ernő, a Kelenföldi Társaskör igazgatói, dr. Bajkay Tibor, dr. Bárczy László, dr. Varjas László és dr. Oszoly Kálmán tanácsjegyzők, Szombathy Kálmán igazgató, dr. Lantos Béla pt. főfelügyelő, dr. Molnár Sándor, a Nemzeti Munkaközpont ügyvezető főtitkára, Dulien Tibor vezérigazgató, dr. Bessenyei László, dr. Bátyka Zoltán, Budinszky László, dr. Bánlaki Zoltán dr., Boér Lajos dr., Buday Béla dr., Czakó Zsigmond dr., Farkas Béla dr., Farkas Lajos dr., Gaár Jenő dr., Hegedüs Béla dr., Kerekes Endre dr., Márton Ferenc dr.., Patakfalvy László dr., Szentiványi János dr., Schilling Endre dr., Uhlwurm Ödön dr., Vida Gyula dr. ügyvédek, dr. Fezekas Imre főorvos, dr. Lakos Imre, dr Schäffer László, dr. Somos Elemér orvosok, Barta Jenő, Csiky János, Erős Jenő, Kiss Lajos igazgatók, Albrecht István, Cserey Sándor, Mály József, Hilbert Károly, Ritter János iskolaigazgatók, Bánhelyi Ferenc, Czéhmester István, Paál Ákos, Németh László, Kokovay Lajos, dr. Schwalm Amadé tanárok, Glazevszky Ádám bankcégvezető, Falvy Jenő könyvszakértő, Gaupp József DGT főfelügyelő, Mendik István gyárvezető, Könyves Tóth Kálmán könyvtáros, Kolling Oszkár ny. Máv. intéző, Háringáts Károly főtanácsos, Majzik József P. K. főellenőr, dr. Östör János P. K. tisztviselő, dr. Szabó Béla p. ü. főtanácsos, Tuba András tábori esperes, vitéz Tanka Béla főmérnök, Gáspár Géza, Herczegh János főmérnökök, Sikó Attila, Dunay András mérnökök, Gál István, a Budai Kispolgári Egyesület elnöke, dr. Romhányi László fogalmazó, Dörre Ferenc osztálymérnök, Moharos Ferenc körzeti elnök, Kaposi József Máv. tisztviselő és még számos tagja a kerületi szervezetnek.

Szántay István törvényhatósági bizottsági tag, a kerület ügyvezető alelnöke üdvözölte Zsitvay Tibort és Karafiáth Jenő főpolgármestert, valamint a megjelent vendégeket.

Becsey Antal, Dorner Gyula, Szántay István, Vályi Lajos dr. bizottsági tagok tartották meg beszámolójukat, melyeket a legnagyobb elismeréssel és megértéssel fogadott a beszámoló estély közönsége. Majd rámutattak a XI. kerület városrendezésének szükségességére, részletesen tárgyalva az útépités, csatornázás, piac, stadion, vásárváros, közlekedés és a felépitendő budai szinház kérdését is.

Utánuk nagy taps és éljenzés közben állott szólásra a Nemzeti Egység Pártjának elnöke

Zsitvay Tibor

Hálás szívvel köszönte meg a kerület részéről megnyilvánuló szeretetteljes szives fogadtatást. Ez a kerület megmutatta — mondotta — hogy tud egységes lenni, mert becsületes munkával edzett férfiakat küldött a főváros parlamentjébe, akik kötelességüket teljes odaadással végzik s méltók a kerület bizalmára. Mindennapos kemény, önzetlen munkát vállaltak ezért a kerületért. Becsey Antal és Dorner Gyula bizottsági tagokra igaz tisztelettel és megbecsüléssel tekint a főváros egész népe, mert nagy szaktudásukkal és szeretettel szolgálják a közt. Vályi Lajos dr.-ról és Szántay Istvánról szólva külön megköszönöm a kerületnek, hogy ilyen jó, erős munkatársakat adtak nekünk munkatársul, akik mindenütt ott vannak, ahol dolgozni kell. Külön hálával kell beszélnem Vályi Lajosról, aki a párt vezetésében mint h. főtitkár működik, eredményesen. Mindig tudja, hogy mi történik a fővárosban és igy a párt nem áll meglepetések előtt és fel van készülve minden kérdésre. Vályi Lajosra nagy jövő vár a főváros életében, ezt mondhatom. Köszönöm ennek a négy kiváló munkatársnak a munkáját, akik erőt és tekintélyt adnak mindig, amikor a kerület kérdéseiről van szó. És példát mutatnak abban, hogy a Nemzeti Egységet saját magukban, maguk között kell elsősorban megteremteni, ezt az egységet hálásan köszönöm nekik, mert ez példaadó. Ebben a kerületben még sohasem zavarták meg a harmóniát és ezt elsősorban nekik köszönhetem.

Teljesen tisztában vagyok a kerület igényeivel. A megnyiló hiddal azt szeretném, ha ez a budai szellem csereképpen átmenve a pesti oldalra, annak szellemét megjavitaná.

Örömmel látom, hogy a lágymányosi vásárváros a megvalósulás felé közeledik és vele kapcsolatban a sportpálya is megvalósulás utján van. A közlekedési programról azt mondhatom, hogy a megnyiló hiddal ez is szőnyegre fog kerülni és meg fogjuk találni a módját annak, hogy a kérdések megoldást nyerjenek.

Zsitvay Tibor beszédében kitért a dr. Vályi Lajos által ismertetett budai szinházmozgalomra is. Amikor — mondotta — a budai szinházat be kellett zárni, fájdalommal gondoltunk arra, hogy megszünik Budapest egyik patinás szinháza, történelmi emléke. De most remélem, hogy a legközelebbi jövőben ezt a szinházat ujra meg fogjuk nyitni. Legyen az uj szinház a magyar nemzeti szellem temploma, mert szükségünk van arra, hogy az európai mértékkel mért jó szinházaink mellett magyar nemzeti szellemü szinházunk is legyen. Ezért örömmel üdvözlöm a budai társadalom mozgalmát, amely a szinházuk felépitését akarja megvalósitani.

A mi pártunk nemcsak fővárosi kérdésekkel foglalkozik, hanem országos kérdésekkel is. A jövőben gyakrabban fogjuk szavunkat hallatni az országos politikában. Amikor az ország ilyen nehéz időket él, a magyar főváros nem lehet néma.

A parlamenti pártok között az együttmüködést keressük, a döntő szó azonban a Nemzeti Egység Pártjáé lesz. Az optikai csalódás onnan származik, hogy az egyes vezetőséggel való tárgyalások mindig olvashatók, de a Nemzeti Egység Pártja a maga belső tárgyalásairól nem szokta addig tájékoztatni a közönséget, míg maga a pártvezér azt szükségesnek nem tartja. De ez az optikai csalódás meg kell, hogy szünjön. Kell, hogy megtudják, hogy a Nemzeti Egység Pártja az a döntő faktor, aki dönteni is fog. És a döntésben a maga utján megy a Nemzeti Egység Pártja.

A kormányzói jogkör szélesebb kiterjesztése, valamint a felsőház jogkörének kiterjesztése és a titkos választójog megoldása meghozza a parlamenti egyhangu megelégedést, *mert az összhangot meg kell teremteni a törvényhozás vezetői között.*

Az a szándékunk, hogy a közeljövőben a fővárosi pártértekezleteken ne csak a főváros problémáival foglalkozzunk. Minden hónapban az országos problémákat is meg fogjuk tárgyalni. A párt átszervezésével kapcsolatban pedig arra törekszünk, hogy minden párttagnak megadjuk a módot arra, hogy a közérdekében való elgondolásait a párt foruma elé vihesse.

Beszéde végén Zsitvay Tibor megemlékezett a junius 4-iki gyásznapról, amely gyásznapnak minden erőt összesiteni kell egy csodálatos erős akaratban. Nekünk gyásznapokon imádkozni kell és dolgozni. Mert ha az akaratерöt összesitjük, akkor eljön az erős akarattal megteremtett feltámadás.

A Nemzeti Egység Pártjára és annak XI. kerületére és tagjaira ürítette poharát.

Karafiáth Jenő főpolgármester állott azután szólásra és megköszönte a szives és kedves fogadtatást.

— Elhatároztam — mondta — hogy nem csak a városi intézményeket, üzemeket és polgármesteri ügyeket fogom figyelemmel kisérni, hanem a kerületeket is meglátogatom, hogy személyesen győződjem meg a kerületek kivánságairól. Először a XI. kerületbe jöttem el és megigérem, hogy ez a kerület többször is látni fog engem. Ismerem jól minden kivánságát. Magam részéről is mindent megteszek, hogy ezek a kivánságok valóra válhassanak.

Az utolsó szónok Szombathy Kálmán igazgató volt, aki a kerület tagtársai nevében köszönte meg Zsitvay Tibornak és Karafiáth Jenőnek a kerületi kivánságok mindenkori meghallgatását, támogatását. Megköszönte továbbá Becsey Antal, Dorner Gyula, Szántay István és dr. Vályi Lajos bizottsági tagok fáradhatatlan, eredményes munkásságát és a kerületi választópolgárok további bizalmáról és szeretetéről biztositotta őket.

Köszönetet mondott Somody Pálnak, a kerületi szervezet ügyvezető titkárának, akinek önfeláldozó munkája és agilitása tette lehetővé ennek az estélynek is ilyen eredményes megrendezését, valamint azt a lelkiismeretes, fáradságot nem ismerő munkásságát, amellyel immár a kerületi irodát harmadik esztendeje vezeti.

A tizéves Buda Alsóváros-Sóstürdő Egyesület

Érdekes kis füzetben számol be Mikola Géza dr. ügyvezető elnök az egyesület 10 éves multjáról, küzdelmeiről és eredményeiről. Már 1908—1909-ben történteü üisérletek, hogy Kelenföldből megteremtsék Buda-Alsóvárost. Ekkor tömörültek a *»Sósfürdő környékbeli telektulajdonos érdekeltségek«* az úttörők, élükön dr. Mikovich Lajos törvényszéki bíróval, az esküdtszék elnökével, majd Gömöri Győzővel és mikor ez az ideiglenes szervezet, főként a háborús idők miatt nem bizonyult elég hatékonynak, gondoltak a tulajdonosok egyesület alakitására. Meg is beszélték az érdekeltek az alakulást, majd 1919. márc. 23-án ezt ki is mondották, — azonban a kommunizmus kitörése a tényleges megalakulást megakadályozta s ezt a várvavárt nyugodtabb időkre kellett hagyni.

1929 ben alakult meg az egyesület mai formájában, Gömöri Győző és Becsey Antal vezetésével. A legelső harc, mely 10 éve folyik s ma sincs vége, a HÉV probléma megoldásáért indult meg. Tollal, szóval, még versparódiával is küzdenek azért, hogy a BSzKRT vonalat hosszabbitsák meg számukra. A HÉV-ről szóló rigmus utolsó strófája igy hangzik:

Három éve »megváltotta« már
A város, de mégis erre jár,
Még a Beszkárt se csinált benne kárt,
Félt, hogy az ő gyomrának is árt.

Az egyesület első tisztikara igy alakult: *Becsey* Antal elnök, *Gömöri* Győző ügyvezető elnök, *Samu* János, *Sinkó* Pál alelnökök, *Alth* Károly és *Szigethy* Lajos titkárok, *Zilahi-Balogh* Gyula és *Vigh* Aladár jegyzők, *dr. Walter* Károly ügyész, *Maga* József pénztáros, *Richter* Ferenc ellenőr, *Lukács* Gyula háznagy, *Mikola* Géza dr. számvizsg. biz. el-

nök, *Schopp* János, *Háringáts* Károly számvvizsg. biz. tagok.

Ez az első vezérkar jó részében lelkesen és áldozatosan kitartott máig és a taglétszám növekedésével még erősödött számban és tevékenységben.

Ahogyan a fejlődés és számos kérdésben elért sikerek megkívánták, a vezetőséget szaporitani kellett. Részben ezért, részben pedig mások kiválása következtében kerültek be a tisztikarba dr. Léber János, mint főtitkár, Szebehelyi Győző, mint főjegyző, ifj. Schopp János, mint jegyző, Takács Mihály, mint pénztáros és az 1936 évi március 31-i közgyülésen megtartott tisztújításkor Tavasz István, Szalatsy Richárd, Kiss J. Imre, vitéz dr. Tanka Tibor, dr. Mekker György és Palla István, — majd a Sósfürdő Környéke egyesülettel való összeolvadáskor, (1936 május 3.) dr. Szabó Béla, Várnai Alajos, Pozsgai Oszkár, Borján Lajos, Hedvig Károly, Kiss György János, ifj. Szabó Géza, dr. Madarász Géza, Szentmiklóssy Gyula, Szilágyi Árpád, Somfai Ferenc, László Pál, Buhász Ferenc és Kolits Ferenc.

Bevonták a munkába az ifjúságot is, melynek szerepvállalása előnyöket is jelent az egyesületnek. Helyi problémáikon kívül, résztvesznek a jótékonykodásban is, erejükhöz mért teljes áldozatkészséggel. Céljuk változatlan, útjuk egyenes: minden pártpolitika kizárásával a városrész gazdasági és kultúrális ügyének felkarolása. Városfejlesztési programjuk ma már jóformán hivatalos körök programja is. A beszámoló ismerteti ezeket részletesen és rámutat a gyakori csalódásokra is, és hü képét adja a bőséges sikereknek, melyet jótékony gazdasági, várospolitikai és kultúrális munkájukkal elértek.

A tartalmas és érdekes visszapillantást így fejezi be a szerző:

„Azzal fordulok most főleg ifjabb tagjainkhoz: jöjjenek hozzánk és hozzák el barátaikat, vegyenek részt minél többen az önzetlen hazafias munkában. Istent pedig kérjük, hogy Hazánkat vegye oltalmába, vezérelje vissza az elszakított magyarságot, állítsa vissza határainkat s ezáltal adjon gazdasági erőt az ország, a főváros, — és a mi kedves szükebb hazánk *Buda Alsóváros* gyors fejlődéséhez és lakóssága békés boldogulásának megvalósitásához.

Mi ujság a városházán

A főváros juniusban ujabb 40 városi ingatlant bocsát árverésre. Az ingatlaneladásokból származó jövedelmet ujabb telekszerzésre fordítják. A főváros főleg olyan telkeket igyekszik megszerezni, amelyekre városrendezési célból van szükség, igy többek között a Horthy Miklós híd budai hídfője körül és Óbuda rendezése is jelentős kisajátitásokat tesz szükségessé. Az árverési feltételek szerint a vevők a vételár 40 százalékát az ajánlat elfogadásakor, illetve tizennégy napon belül, a további 60 százalékot pedig julius 15-től november 15-ig egyenlő havi részletben fizethetik ki. A szóbeli árverést június 25-ére tervezik.

A főváros elhatározta hogy a Lágymányoson népstrandfürdőt épit és el is készitette az erre vonatkozó terveket. A strandfürdő épitkezéséhez szükséges anyagi fedezetet a legközelebb felveendő kölcsönből akarja biztositani a város.

Most, hogy a Flórián-kápolnát a főváros ujszerű technikai eljárással fölemeltette és a hívők számára ismét hozzáférhetővé tette, elhatározták, hogy a kápolna mellett paplakot is épitenek. E célra a főváros megvásárolja a kápolnával szomszédos Ganz uccai telket 30.000 pengőért.

Páris város polgármesterének meghívására Szendy Károly polgármester a jövő hét elején a világkiállitás megtekintésére és tanulmányozására Párisba utazik. A polgármester ezt az alkalmat felhasználja arra, miként azt Bécs, Varsó és Münchenbe való utazása alkalmával tette, hogy kimélyitse Franciaország és Magyarország között az idegenforgalmi kapcsolatokat.

A közélelmezési bizottság ujból tárgyalja a mezőgazdasági érdekeltségeknek azt a kérelmét, hogy az őstermelőknek kocsiról való árusitás céljából a Batthyány-téri vásárcsarnokot és a Teleki-téri piacot nyissák meg. A szakbizottság ezt a kérést egyszer már elutasította, de Pestmegye főispánja az érdekeltségek nevében a kérelmet megujította, igy került most megint a bizottság elé. Többek felszólalása után az egész bizottság egy szavazat ellenében elfogadta a javaslatot.

Június 7. és 8. napján összeült a magyar városok parlamentje. Valamennyi magyar város elküldte képviselőjét. A városok és a piac problémáit Kállay Tibor ny. pénzügyminiszter ismertette, Magyary Zoltán egyetemi professzor, a közigazgatás és a közönség viszonyáról, valamint a városi tisztviselők továbbképzésének fontosságáról értekezett. Tormay Géza Magyarországnak a párizsi világkiállításon való részvételéről számolt be. A tanácskozás második napján Sopronyi-Thurner Mihály soproni polgármester, a magyar szociális joggal foglalkozott. Schuller Dezső, Budapest székesfőváros alpolgármestere, az értelmiség munkanélküliségének kérdéseit tárta fel; Némethy Károly, a székesfőváros közművelődési tanácsnoka pedig a magyár városok kulturális problémáiról tartott előadást. A közgyülés tanácskozásával párhuzamosan került sor a Magyar Városok Országos Szövetsége választmányi ülésére is.

Küszöbön a református egyházmegyék határkiigazitása

Buda református lakóssága nagy érdeklődéssel várja az e hó 23-án összejövő budapesti ref. egyházmegyei közgyülést, amelynek egyik tárgya a budapesti egyházkerületek határkiigazítása lesz. Már a mult közgyülésen és a református egyházi vezetőők egyéb megbeszélésein is szerepelt az a probléma, hogy vajjon mennyi is az a gyülekezeti lélekszám, amely egy lelkipásztor vezetése mellett a legeredményesebb lelki munkát tudná elérni és amely önmagában véve is alkalmas arra, hogy kellő anyagi megalapozottsággal bírjon egy egyházkerület fenntartására. Bizottság figyelte a gyülekezetek munkáját, nemcsak a fővárosban, hanem vidéken is. A különböző lélekszám-tipusok (200 főtől 15 ezerig) jól megfigyelhető egyházi munkája megmutatta a gyülekezetnek legjobban megfelelő arányszámot, amelyet ötezer lélekben állapitottak meg. Igy hoztak javaslatot arra, hogy maximálisan tizezer lélek számitható egy egyházkerületre egy lelkipásztor vezetése mellett. A most következő közgyülésen tárgyalják meg a budapesti egyházkerületek uj határait, a legutóbbi statisztikai népszámlálás kimutatásai szerint.

Buda református társadalmát azért érdekelheti legjobban, hogy a közgyülés milyen határozatokat hoz, mert a budai oldalon történt nagyszámú átköltözés az eddigi lélekszámban olyan gyarapodást jelentett, hogy az uj egyházkerület már minden kétséget kizárva meg fog alakulni. Ennek határait pontosan megállapítja majd a közgyülés.

Budán három egyházat érint az uj alakulás, amely a Hüvösvölgy, Pasarét, Zugliget részeiből tevődik össze és kisebb-nagyobb darabok leszakadását fogja előidézni a kelenföldi, buda-hegyvidéki, budai református egyházak területeiből. Főleg ez utóbbit érinti a határkiigazítás, mivel már a múltban messze túllépte a maximális tizezres határt és most a beköltözések miatt még ez a határ is rohamosan növekszik. A Hüvösvölgy, Zugliget, Pasarét amúgy is messze esett a budai egyház központjától, a Szilágyi Dezső-téri templomtól. Ezt észrevéve és belátva, maga a budai egyház lelkipásztora, *Hajnal* Béla ajánlotta az uj egyházkerület tervezeteinek benyújtását. Buda református társadalma érdeklődéssel várja, hogy az egyházmegyei közgyülés hol jelöli meg az uj határokat.

OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ URI KONYHA
XI., HOBTHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4—590—93
(Bejárat Irinyi János utcai oldalon)

A budai nagymufti fontos utazása

Husszein Hilmi budai nagymufti *Bécsben* volt május közepén, ahol az ottani *Uránia* meghivására *Gül Babáról* és a magyar iszlámról, valamint *Budáról* olvasott föl, amit a közönség nagy megértéssel fogadott. Onnét vissza akart budai rezidenciájába térni, ám ekkor érte a meghivás az albán király részéről s igy nyomban *Tiranába* utazott, ahol a *Bektási dervis-rend* nagykáptalanja ülésezett.

A nagykáptalani ülésen több nagyobbarányu budai zarándoklatok megszervezését határozták el. A nemzetközi pániszlámista bizottság ugyancsak Tiranában gyült össze propagandaülésre, amelyen a Kalifátus betöltésének kérdését és az európai iszlám jogviszonyait és helyzetét tárgyalták meg. Szóba került a budai Gül Baba mecset és iszlám főiskola épitésének kérdése is. Tegnapelőtt utazott a budai nagymufti fontos utasitásokkal *Rómába*, ahol *Mussolini*-nál jelent meg hosszabb audiencián. Később a *Vatikánban* is tisztelgő látogatást tett. E hó végén érkezik vissza Budára, amint erről a *Mohamedán—Magyar Kultúrbizottság* elnökségét értesitette.

MEGNYILT
SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

Vörösváry Miklós interpellációja Óbuda szabályozása érdekében

Vörösváry Miklós fővárosi bizottsági tag érdekes interpellációt jegyzett be a főváros közgyülésére Óbuda szabályozásának mielőbbi végrehajtása érdekében. Interpellációjában kérdést intézett a polgármesterhez, vajjon hajlandó-e intézkedni az irányban, hogy Óbuda belső részeinek városszabályozása végre a lehető legsürgősebben megtörténjék és a végleges szabályozás mielőbb életbe léphessen? Hajlandó-e minden lehetőt megtenni annak érdekében, hogy Óbuda belső részein az épitkezés végre megkezdhető legyen? Hajlandó-e a kormányhoz sürgős felterjesztést intézni, hogy a székesfőváros III. kerülete részére harminc évi rendkivüli házadómentesség engedélyeztessék? Mit szándékozik tenni abban az irányban, hogy a III. kerület mai lehetetlen közlekedési állapotai megjavittassanak? Hajlandó-e végül a polgármester intézkedni, hogy a III. kerület a régi hajóállomások visszahelyezésével a dunai hajóforgalomba ismét bekapcsoltassék?

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

Buda kövei

Irta: ***Némethy Károly dr.*** szkfv. tanácsnok

I.

Aki legutóbb a Tabánban sétált, ahol a romantikus kis házacskák helyén tágas, érdekes alakulásu park fekszik, észrevehette, hogyy a parkterület egyik részében falrészletek állnak ki a földből, néhol pedig a földben lévő üregek többméteres mélységben tárulnak elénk.

Ezeket a falakat, amelyek legtöbbször pontos négyszöget zárnak körül, a kertészeti rendezés gondosan megkímélte, ugy hogy határozottan érezhető láttukra: itt valami értékeset őriznek

Pedig ha közelebbről megvizsgáljuk, azt találjuk, hogy sima falrészletek, épitészeti tagozás nélkül, néhány ajtónyiláson és boltvállon kívül, alig van valami rajtuk, — egyszerű, minden jelegzetesség nélkül való romok, amelyektől bárminő értéket hajlandó megtagadni a sétáló.

Sietek előrebocsátani, hogy nem ezekről akarok részletesebben szólni, — nem magyarázni akarom a leleteket, csak azt fogom elmondani: budai a budaiaknak, hogyy mit érzek én róluk.

Adva van tehát egy esztétikailag jelentéktelen épületomladék, amelyneknek még az utolsó századokban naggyá nőtt rom-romantika sem kölcsönöz sok érdekességet, — alig jelentenek többet, mint azt a nyomot, hogy ott ilyen kiterjedésü épület állott.

Azzal a kérdéssel szeretnék szembenézni, mit őrzünk hát az efajta emlékeken, — helyes-e, szabad-e, kell-e ezek fenntartásáért más érdekeket, városrendezésit, kertészetiket, háttérbeszoritani.

Mit mondhat egy kőhalmaz, egy-egy ilyen régi rom, — mit mondhat egy magányos kő, amely sokszor nem is különös művészi megmunkálásu, és mégis tud beszélni és mégsem szabad elvinni a helyéről, mert abban a pillanatban, amikor elszakad földjétől, cskugyan nem marad egyéb egyszerü, töredékes, jelentéktelen kőnél.

Itt Budán sokszorta fontosabb, szinte azt mondhatnók, életbevágóbb ez a kérdés, mert az a Buda, amelynek közel évezredes multjáról a kortársak magasztaló dicséretei szólnak, mindebből a multból alig őriz valamit; épségben pedig jóformán semmi nincsen meg, — vagy ujabbkori restaurálás nyomait viseli magán — és az igazi tanui, igazi bizonyitékai Buda multjának, nem egyebek, mint rongált, csonka, sokszor félig alaktalan kövek, kövek, kövek.

Ha belépünk a tábáni plébániatemplomban és a karzat alján a jobboldali pillérhez megyünk, a falban egy alig félméteres kőfaragvány tünik a szemünkbe, — a trónoló Krisztus: valamelyik régi budai templom egyik kapujának töredéke.

Aki a város történetéhez szeretettel közeledik, aki abban némiképpen járatos, meghatottsággal áll meg a kis, — eléggé kezdetleges faragást mutató dombormü előtt, amelynek eredeti rendeltetéséről, magyarázatáról még ma sem alkottak egységes nézetet a szaktudósok. Ez a kő a köztudat szerint Buda egyyetlen legrégibb köve a középkorból, a legrégibb épitészeti emlék, a legrégibb jele, hogy ennek a mi városunknak földjén magas müveltségü lakósság élt, épitett, alkotott.

Mikor azonban érdeklődésünk felébred és közelebbről próbálunk a budai kövekkel foglalkozni, mikor pontosan számba vesszük, mi maradt még meg és miről tudunk, — egyszerre helyesbitenünk kell azt a nézetet.

A Halászbástya északi tornyában levő középkori kőemléktár, a székesfőváros muzeumainak egyik legujabbika, amely végre méltó keretben hozzáférhetővé tette, s a nagyközönségnek bemutatta mind azt a leletet, amit a véletlen, vagy a tudatos kutatás a föld alól napfényre hozott és ami most maga is fényt vet a kettős város elmult korszakaira, — több hasonló koru kőtöredéket őriz.

Bocsánatot kérek, hogy egy kis felsorolással untatom olvasóimat, de vannak esetek, amikor a minőség mellett a mennyiség is bizonyító erejü, amikor a szám esetleg beszédessé válik, mig az egyes darabok elszakitva társaiktól, alig tudnak valamit mondani.

A Halászbástyai Kőemléktárban tehát Krisztus korából, vagy még előbbről. — ezek szerint a XI. és XII. századból a következő kőemlékek vannak:

Egy románstilü nagy pillérfő, 1 m. 33 cm. széles, amely a mai Gellértfürdő helyén állott Sárosfürdőből származik,

két fonottdiszü román oszloptöredék, Budáról,

egy finomfaragásu, nemes diszitésü román párkánytöredék madár és sárkánymotivumokkal, a budai várból,

egy hatalmas románkori épitészeti dombormü stilizált cherub ábrázolásával, a Rudasfürdő gépházából,

fekvő oroszlán, a Duna fenekéről, az Erzsébethid budai hidfőjét áján;

továbbá két uj lelet,

egy szalagfonatos domborműtöredék, alakos ábrázolással Óbudáról, amihez hasonló diszü ornamentális darab legutóbb egy középkori fal testéből került elő a Szentlélek térről,

végül pedig ennek a korszaknak végére esik az óbudai Calvin utcai református paplak pincéjében feltárt díszes, vörös és fehér kőből épült kapuzat, amelynek nagyszámú, gazdag darabjai mellett különleges figyelmet érdemel egy oszlooplábazat klasszikus harcosábrázolással.

Kiegészíti még ezt a sorozatot egy másik fekvő oroszlán, amely a királyi várkert egyik bástyafalába befalazva látható, végül, mint a legnagyobb terjedelmü, összefüggő épitészeti emlék, a belvárosi plébániatemplom déli tornyában levő románkori fal, amely közel 8 méter magasságban és négyméter szélességben van meg és felső részében egy szép, stilusosan faragott, gazdag félköríves párkánnyal vallja meg nyiltan származási korát annak, akit csodálatos tökéletességü, fejlett technikáju kőfaragás és falkötés nem figyelmeztet rá, hogy melyik korral állunk szemben.

Ime egyszerre egy szépszámú sorozat, ami amellé a nemrég még egyyedülinek tartott kő mellé sorakozik, amelyről előbb szólottam. A legkülönbözőbb fajta, — gazdagabb, vagy egyszerűbb, művészibb vagy mesteremberi töredékek, amelyek egymásmellé állításából bizony nem jönne ki semmiféle példatár a román stilusra.

Miért érdemlik meg mégis, hogy felsoroljuk őket, miért válnak emlékké, hogy ugy mondjam kőokmánnyá, amelynek mondanivalója van számunkra?

Már a felsorolásban, ahol igazán a legnagyobb rövidségre törekedtem, mindenütt tudatosan megemlítettem, sőőt hangsúlyoztam annak fontosságát, hogy a követ hol találták: a lelőhelyet.

(Amint a modern régészettudományban a lelőhely olyan értékes eleme a leletnek, hogy a lelőhely és leletkörülmények ismerete nélkül szinte értéktelenné válik minden lelet, különösen az, amelynek külső jegyei aránylag jelentéktelenebbek, ugy válik itt, a mi vizsgálódásunkban a lelőamelyek összetevése, — egymásmellé állitása — komoly bizonyitékká.)

Fussunk csak át mégegyszer a lelőhelyeken, ugy amint már emlitettem őket.

A tabáni templom környéke mellett ott szerepel a Gellértfürdő, a Rudasfürdő, a budai vár, az Erzsébethid budai hidfője, a Várkert, Óbudán a Szentlélek tér és Calvin utca, tehát a város egész területén feltárt lelőhelyek, amikhez még a pesti belvárosi templom is járul, bár ez utóbbit egyelőre figyelmen kivül is hagyhatjuk.

Ezeknek a köveknek legtöbbje nem mondható kicsinek, sőt határozottan tetemes sulyuak, amiről könnyü lenne méggyőződni, ha csak egy aránylag kisméretü töredéket próbálnánk megemelni, vagy éppen valahová elvinni. Nem közömbös körülmény ez, mert hiszen a közelmult lelőhely-magyarázatai között igen gyakran szerepelt: hogy az addig meg nem magyarázható helyen szereplő követ valahonnan messziről hozták oda.

Igy vallotta a tudomány, hogy a Pesten nem kisszámmal előbukkanó római sirkövet Aquincumból hurcolták oda, ami bizony jókora feladat lett volna. Aztán egyszerre csak előbukkant a pesti római castrum, amely természetessé tette a kövek feltalálását. Igy vallotta még csak nem régiben is, hogy a svábhegyi Városkut oldalába befalazott későromán hatalmas pillérfejezetet a Szép Juhászné melletti páloskolostorból cipelték fel szegény elődeink a Svábhegy tetejére, többmázsa sulyával, csak azért, hogy egy teljesen szegényes kicsi kutház falába, ahol arra semmi szükség nem volt: beillesszék. Az azután még érdekesebb, hogy maga a kő sem származhatott a Szent Lőrinc kolostorból, amely sokkal később épült, mint ennek az igen jellegzetes és gyönyörü kőnek stilusa megengedné.

Ugye igazam van tehát, amikor azt mondom, hogy bizony nagyon kevéssé lehet véletlennek tulajdonitani, vajjon egy kő hol bukkan elő a földből.

Ha már most a román korból, amikor a városi életről csak igen kevés irásos emlékünk van, hiszen az első oklevél, amely Budát megemliti, 1148-ból való s a következő meg csupán 1202-ből, tehát a felsorolt töredékek keletkezése utáni korszakból, ha mondom a román korból ilyen nagyszámu kőtöredék maradt fenn és pedig elszórva Óbudán több helyen, a Tabánban, a Rudasfürdő környékén, végül pedig fenn a Várban: ezek többé kevésbé határozott bizonyságot adhatnak arról, hogy Budán ebben a korban igenis volt városi élet, hiszen volt épitkezés éspedig az egész városterület legkülönbözőbb részein. Volt tehát kétségbevonhatatlan épitészeti kultura s ami ezzel tagadhatatlanul együttjár: volt valóságos müveltség is.

(Folytatjuk)

Egy éve halt meg Viraág Béla

Hála és kegyelet meleg érzésével emlékezünk ma a Budai Napló hasábjain a lap alapítójára, Buda rajongó szerelmesére, leghűségesebb szolgájára, aki egy éve, hogy itt hagyta őrtálló helyét, betűkatonái millióit. Az elfogultság érzése remegteti meg kezünkben a tollat, amikor róla emlékezünk. Fájdalmas érzés és még inkább azzá teszi az a lesujtó tudat, hogy nagy elődünknek sirja még mindig jeltelen. Szeretnénk elmondani Viraág Bélának, hogy nem a közöny és nem a feledés az, ami miatt kőbevésett emlék nem hirdeti még az ő érdemeit. Gazdasági okai vannak — ám mi bízunk benne — hogy ezek a nehézségek, csak mulandók és az utókor hálája tartós marad. A Budai Napló hűséggel szolgálja azokat az eszméket, amelyeket ő hirdetett, amelyek szivének és agyának szülöttei. Amikor letesszük kegyeletünk ólombetűkbe öntött virágait Viraág Béla emlékére, igérjük, hogy az ő Budai Naplója marad az, aminek ő szánta: harcos katonája az ősi Budának.

Viraág Béla emlékének szenteli alanti megemlékezést Buda néhány kiválósága, az ő régi hűséges barátai.

Becsey Antal

Egy esztendeje, hogy eltemettük *Viraág Bélát!*

Hetvenhárom évet élt. Huszonkét éves volt, mikor első verseskönyvével a muzsáknak felesküdött és ezzel szegénységi fogadalmat is tett. Mi, budaiak, akik utolsó útjára elkisértük, koporsója előtt tanúságot tehettünk róla, hogy eskűjét és fogadalmát megtartotta mindhalálig. Tollával utolsó lehelletéig szolgálta nemzetének és szűkebb hazájának, Buda polgárságának ügyét; — és szegényen hagyta itt elárvult otthonát.

Ha egy munkában és velejáró gondokban eltöltött emberélet eredményeit csillogó arannyal lehetne csak felmérni, úgy *Viraág* Béla igazán koldusszegényen halt meg. Ám az erkölcsi értékeket nem holt fémekkel, hanem magasabb értékű, örökéletű erkölcsi valutával mérik. Az emléket is, amely az ő életét s működését megilleti, nemesebb anyagból: „aere perennius“ óhajtjuk felállítani.

Ma jeltelenül áll a farkasréti temetőben Viraág Béla sírja. Az emlékét megillető kegyeletnek nem tudnék méltóbban áldozni és a budai polgárság lelkiségének sem tudnék méltóbb kifejezést találni, mint azzal a gondolattal, hogy *állítsunk emléket erre a ma még jeltelen sírra.* Hirdesse ez az emlék annak a budai polgárnak emlékezetét, aki egy fél évszázadon keresztül szerelmes krónikása volt Budának; aki rajongó szeretettel ápolta Buda hagyományait és rajongással szőtte jövőjének szálait; kereste nemzeti létének problémáit és boldogulásának útjait, nemcsak idehaza, de Keleten, a ködös távolban is, ahol valamikor a magyarság bölcsője ringott.

A *Hollós Mátyás Társaság*, amely az ő magyar lelkében született meg, *a budai iparosok és kereskedők szervezetei*, Buda *társadalmi egyesületeinek* egész sorozata, Óbudától-Szentimrevárosig, minden *társadalmi akció*, amely Buda *csodás hévforrásaival* foglalkozott, a *tudománynak*, *művészetnek* minden budai hajtása, *társadalmi és várospolitikai* mozgalmaink minden megnyilatkozása az ő nevéhez fűződik és az ő szervezőképességét hirdeti; a rokonszenvnek azok a megnyilatkozásai, amelyek akcióival szemben *Kelet népei részéről* ismételten jelentkeztek, arról tanúskodnak, hogy a Kelet iránt való érdeklődése sem volt hiú ábránd, hanem ösztönös megérzése nemzeti hivatásunknak.

Szeretettel és bizalommal fordulok a mai évfordulón, az emlékezés órájában *Buda polgárságához*, amelynek „budai“ lelkiségét Viraág Béla és a BudaiN aplója formálta ki. Ne feledkezzen meg Buda népe, hogy Viraág Béla, akinek jóságos arcára ma is mindnyájan emlékezünk, Budának szerelmese, multjának fanatikusa és jövőjének álmodója, ott alussza örök álmát a farkasréti temető egyik jeltelen sírjában. *Állítsunk emléket nek* Hadd hirdesse ez az emlék, hogy *Buda népe nem felejt* és halóporában is szeretettel ápolja annak emlékét, aki amíg élt, Budát és polgárságát annyira szerette.

A Budai Napló mai számában gyűjtést indítunk Viraág Béla síremlékére, melyet polgárságunk fitléreiből óhajtunk felállítani. Ne az adományok nagysága, hanem az *adakozók száma szolgáltassa az alapzatot*, amelyen e síremlék állni fog. Hirdesse a síremlék felirata, hogy:

„Buda rajongó krónikásának állította Buda hálás népe.“

Gegus Dániel

Egy éve már, hogy a kedves, Ferenc József-szakállú bölcs, Buda szerelmese, a szárnyalólelkű igaz magyar kakukkórája megállott, a kedves, csevegő ajk örökre elnémult és mi fájó lélekkel, nagy ürrel a szivünkben kikisértük őt utolsó útjára, a budai temető ormára, ahonnan, ha a halottak lelkei látnak, tovább gyönyörködhetik az ő Budájában és mosolygós szemmel figyelheti annak további fejlődését. Egy kicsit mostohán bántunk el ezzel a mi nagyszerű emberünkkel, mert hiszen aludhatott volna abban a nagy szent mezőben, — az olasz a temetőt Campo santonak nevezi, — különb hely is az számára, ahol a víz, a hó télen nem mossa le a földet a sír ormáról, ahol a föld nem süpped minduntalan be és ahol könnyebb szerrel felkereshetnék őt barátai és ahol a sírt is könnyebben lehetne ápolni, mint a Svábhegy túrista magaslatán. De nem akarok rekriminálni, nem akarok disszonánciákat felidézni, lehet, hogy Viraág Béla szivesebben vette ezt a magaslatot, mert onnan végiggyönyörködheti az ő Budáját. Hogy egy esztendő múltán sírját még mindig csak a kis kereszt őrzi, az sem illik egészen Budához. No, de reméljük, hogy ezt a foltot csakhamar kikorrigálja egyik jó barátja, aki verseskönyvének jövedelmét Viraág Béla síremlékére ajánlotta fel. Ha már Buda semmi formában nem rótta le nagy szerelmese iránti háláját, legalább vegye meg ezt a könyvecskét, hogy azt a nagy tartozást jó Viraág Bélával szemben minél előbb leróhassuk.

Mert ez a kitünő magyar iró és még kitünőbb ujságíró mindenképpen rászolgál ám a megemlékezésre.

Harmincöt évvel ezelőtt gondol egyet, omnibuszba ül, eljön Budára és itt megcsinálja a „Budai Napló“-t. Látjuk, mindig merész, vabanque játékos, éppen úgy a turfon is, melyet pedig a Szemere Miklósnál betöltött titkársága alatt szeretett meg. Amíg azonban merész lapvállalatai sikerülnek, a lóversenyen mindig otthagyja a pénzét, de azért hűséges marad hozzá haláláig. Látszik, hogy a pénznek nem volt előtte valami sok értéke. Igazi bohém lélek volt.

Hogy Budára eljön és itt megcsinálja lapját, holtomiglan-holtodiglan eljegyzi magát Budával. Hűségesen kiszolgálja szerelmesét, kilesi gyöngéit, kikutatja a fogyatkozásait, mindig csak róla gondolkozik, még álmában is folyton arról ábrándozik, mit tehetne érte. Nagyszerű észjárású, ötletes ember volt, pompás gondolatait lefektette lapjában, fanatikusan kitartott felvetett képzelései mellett. Amellett agitált szóval, tettel, mindenütt jelen volt, még halálos ágyából is felkelt, hogy egy budai kulturintézmény ülésére elmehessen. Nem akarok olyan merészet mondani, hogy mindaz, ami Budán és Buda érdekében harminc év alatt történt, ennek a nagyszerű ujságírónak a munkája, de azt túlzás nélkül állítom, hogy Buda minden megmozdulásában ott volt és mindabban, ami Budán született, alkotódott, az ő acéltollának, lepedőnagyságú ujságjának és csodás agitációra képes meleg, varázslatos egyéniségének nagyban része volt.

Mert Viraág Béla, mint ember is, érdekes, vonzó egyéniség volt. Tipikus, duplaszakállú szép, ősz fejével, mosolygós, huncut kék szemeivel és egyenesen lenyügöző előadásmodorával mindenkit egycsapásra meghódított. Nagyon sokat tudott, kipallérozott, éles észjárása volt, ritka irodalmi műveltsége, elbájoló lírai kedélye és fanatikus magyar hite, érzése volt. Viraágnak nem volt elég az ezeréves Magyarország, bebizonyította és hitte, hogy mi már négyezer évvel ezelőtt amott valahol, Ur városában nagy nép voltunk, keleten mindenütt ott van a kulturánk nyoma és Jókainak a Kincső tájékán megtalált ősmagyar nemzetsége nem fantazmagória, hanem valóság. El szokta mondani, hogy a forradalom után járt itt nálunk politikai küldetésben egy Constance nevű őrnagy, akit, mikor kivittek Kecskemét környékére, bámulva kiáltott fel, mert ugyanazokat az embereket, állatokat látta maga előtt, ugyanazokat a szavakat hallotta, amiket Tibetben jártában látott és hallott. A paraszt ugyanúgy mondta itt is az ökrének: „Csálé hajsz“, a kutyájának neve Bodri, ugyanolyan szekere, ekéje, boronája van a bugacinak is, tibetinek is.

Órákhosszat el tudnék mesélni Rólad, jó Viraág Béla, annyira bevésődött kedves, amábilis, meleg, szerető éned a lelkembe. Sokszor, ha az utcán megyek azokon a helyeken, ahol találkozni szoktunk, egyszerre meglátom a szürke gérokkos, fehércilinderes, kamáslis alakodat, mosolygós kék szemeidet és hallom a kedves, tótos dialektusban kiejtett „servus“ köszöntésedet.

Pedig már egy éve fekszel odakint a farkasrétt temetőben.

Látod: így emlékezünk rólad.

Hennyey Vilmos dr.

Most lesz egy éve, hogy elköltözött körünkből egy jobb világba *Viraág Béla*, ennek a mi kedves Budai Naplónknak alapítója. Szűkebb családján kívül gyászt öltött nemcsak Buda elárvult hiradója, de a *Hollós Mátyás Társaság*, sok-sok budai kör, egyesület és a főváros budai oldalának egész közönsége. Mégis, még mindig jeltelen *Viraág* Béla sírja. Mondjam-e hálátlanságnak, vagy könnyű feledésnek? De nem! Hiszen azt az örökséget, melyet visszahagyott, hűséggel és szeretettel gondozzuk. A Hollós Mátyás Társaság lelkesen folytatja a munkát, melyet részére *Viraág* Béla kitűzött. A *Budai Napló* mostani igazlelkű szerkesztője abban az irányban, azzal az odaadással, lelkiismeretességgel — és örömmel látjuk — eredményesen küzd tovább azokért a célokért, melyek *Viraág* Béla szeme előtt lebegtek. Az a sok budai kör és egyesület sem feledkezett meg róla, összejöveteleiken most is szeretettel emlegetik és hálásan őrzik emlékét. De Buda közönsége sem felejtette el azokat a kitünő szolgálatokat, melyekkel *Viraág* Buda polgárainak érdekeit évtizedeken át előmozdítani igyekezett. Ha tehát még jeltelen *Viraág* Béla sírja, azt csak az általános nyomorúságnak és példátlan szegénységünknek tudhatjuk be.

A *Hollós Mátyás Társaság* már régebben gyűjtést indított meg, hogy kegyeleti kötelességének megfeleljen. A társaság egyik alelnöke, *Kapcza* Imre zamatos, szívhezszóló, kedves verseit nyomatta ki és a tiszta jövedelmet *Viraág* Béla síremléke számára ajánlotta fel. A *Budai Napló* nemeslelkű szerkesztője pedig mindenben támogatta és támogatja törekvéseinket. És most az évforduló alkalmával felhívjuk és felkérjük a budai társadalmi egyesületeket és köröket is, hogy ugyanezen nemes cél érdekében indítsanak ők is gyűjtést. Ismerve a helyzetet, nem kérünk pengőket, csak filléreket. Nem kételkedünk abban, hogy Buda nagyközönsége is csatlakozik mozgalmunkhoz és lehetővé teszi, hogy ezt a most még jeltelen sírt, a megérdemelt hála és elismerés jeleként szerény kis emlékkővel díszíthessük.

Viraág Béla elhalálozásának évfordulója alkalmával a *Hollós Mátyás Társaság* ezzel a kérelemmel fordul Buda jólelkű polgáraihoz és a *Budai Napló* olvasóihoz. — Bízom erős hittel, hogy meghallgatásra találunk.

Petracsek Lajos dr.

A jóknak és nemeseknek kijáró kegyelettel emlékezem meg e napon Viraág Béláról.

Történelmi emlékűvé nemesült az a küzdelem, amelyet 35 évvel ezelőtt ő egyedül kezdett meg Buda szebb jövőjéért. Költő volt és szépet álmodott. Neki megadatott az a keveseknek jutó szerencse, hogy láthatta, mint válnak álmai, vágyai élő valósággá. Nem érte meg, mert ember nem is érheti meg beteljesülését minden célkitűzésének, de minden tégla, amelyet egy uj budai ház építéséhez, minden kő, amelyet egy uj utalapozásra hordtak ide, — neki külön szivbeli öröme, sikere volt. A fejlődés üteme nem lassúlt meg, Buda halad úgy, ahogy ő megálmodta és úgy érzem, hogy amikor ezt megállapitom, Viraág Béla nemes emléke iránt, ezzel rovom le legméltóbban kegyeletem adóját.

*

A Buda Alsóváros Sósfürdő Környéke Egyesület 10 éves multjáról szóló beszámolóban *Mikola* Géza dr. így emlékezik meg lapunk megalapítójának nemes egyéniségéről:

— Nagy beszédet mondott egyik nagy társas összejövetelünkön az akkor még szellemi virágjában levő, néhai való jó *Viraág* Béla, volt választmányi tagunk, Buda szerelmese, a *Budai Napló* költői lelkű szerkesztője, aki beszédében az ősmagyarok eredetét az ő rajongó lelkével visszavezette Krisztus előtt 6000 esztendőre, *Ur* városáig, ahol szerinte az általa annyira szeretett magyarság volt az „Ur.“ A jó Istennél most már, akihez múltévben 50 éves írói jubileuma után pár hónap múlva megtért, jobb szószólója nem is lehetne a magyarságnak.

*

Amikor jóleső érzéssel köszönjük meg Buda vezetőinek és polgárságának lapunk alapítója, *Viraág* Béla emléke iránt kifejezett kegyeletét, köszönjük egyben azt a szeretet is, amelyet róla, reánk is áthozott a mi kedves közönségünk.

Ez a szeretet és elődünk példaadása marad vezetőnk további munkánkban.

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAKÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

Uj szabályzat az utcák elnevezésére

Az utcák és terek elnevezése a Közmunkák Tanácsának kizárólagos joga. A törvény szavai szerint „Budapesten a közforgalom céljaira szolgáló közterületek névvel való megjelölésének joga a Fővárosi Közmunkák Tanácsának hatáskörébe tartozik.“ A székesfőváros törvényhatósági bizottsága több izben tett kisérletet arra, hogy ezt a fontos jogot magának biztosítsa, de eredménytelenül. Nem *egyszer támadt ugyanis éles ellentét a főváros és a Tanács között egy-egy utca elnevezése miatt.* Megtörtént, hogy a Tanács nem vette figyelembe a törvényhatóság bizottságának közgyűlési határozatban kifejezett kivánságát, vagy a Tanács hozott olyan utcanév határozatot, amely a fővárosnál nem talált kellő visszhangra.

Ez a súrlódás az úgynevezett, „20-as évek“ elején éleződött ki a legjobban és vezetett oda, hogy átmenetileg, rövid időre az utcaelnevezés jogát a törvényhatósági bizotság gyakorolta, amely aztán később újból és most már visszavonhatatlanul a Tanácsra szállott vissza. A Közmunkák Tanácsa azóta különösebb gonddal jár el az utca elkeresztelőseknél és az új utca-táblák bizonyos rendszer szem előtt tartásával kerülnek a helyükre. Szükség volt erre főként azért, mert a külső városrészek nagyarányú fejlődésével új utcák és terek egész sora keletkezett, amelyeknek megfelelő nevet kellett adni. Csak az utolsó tíz évben ötszáznál több új név került be a főváros utca-névjegyzékébe. Az elnevezéseknél a Tanács különösebb figyelemmel volt azokra a városokra és helységekre, amelyek a szomorúan végzetes trianoni „békeszerződés“ folytán elszakadtak az anyaországtól. Az volt a cél, hogy ezeknek a nevei a budapesti utca-névtáblákon emlékeztessenek Nagymagyarországra és a trianoni nagy igazságtalanságra.

Ennek az elgondolásnak azonban sok olyan érdemes név esett áldozatul, amelyek viselői történeti, kultúrális és gazdasági téren tették méltóvá magukat arra, hogy nevüket utca-névtáblákon örökitsék meg. Igen sok ilyen óhajtás nyilvánult meg konkrét formában nemcsak testületek, intézmények és egyesületek, hanem magánosok részéről is. Egyes újabb elnevezésekkel szemben a sajtó foglalt állást.

Maga a Tanács is érezte, hogy az *utca-elnevezések módját és rendszerét új alapokra kell fektetni.* Évről-évre szaporodnak az utcák, nemcsak a külvárosokban, hanem a sűrűbb szabályozások révén a belső városrészekben is. Az utcanevek mozaikszerűen a főváros történeti multját, kultúrális jelentőségét tükrözik vissza s vigyázni kell arra, hogy az utcanévjegyzék ne adjon a városról se hamis, se unalmas képet.

Ezért a Közmunkák Tanácsa elhatározta, hogy szabályzatot készít a közforgalom céljaira szolgáló közterületek elnevezéséről, amelyben leszögezi azokat a főbb elveket, amelyek alapján a főváros új utcáinak és tereinek nevet ad, vagy a régieket megváltoztatja.

A szabályzat értelmében az utcák és terek csak magyar hangzású névvel jelölhetők meg. Bel- vagy külföldi idegenhangzású nevek csak a legkivételesebb esetekben jöhetnek szóba, mint például *Rothermere utca, Mussolini-tér.* Nemrégiben egy utcát és egy teret Argentináról neveztek el. Sokan megütköztek ezen az elnevezésen: Miért van szüksége a fővárosnak Argentina utcára és Argentina térre? Csak kevesen tudják, hogy Argentina több városában az ott élő magyarok kérték, hogy egy utcát vagy teret nevezennek el Budapestről.

Argentina átírt a magyar fővároshoz, hogy készséggel eleget tesz a magyarok kivánságának, ha Budapesten is helyet kap az utcák között *Buenos Aires.* Ez kissé nehezen hangzik a magyar ajkon és ezért esett a választás az *Argentina névre.*

Ilyen szempontok elől sem térhet ki a Közmunkák Tanácsa, amikor arról kell döntenie, hogy milyen nevet adjon egy ujonnan keletkezett utcának.

Földrajzi neveknél a szabályzat előírja, hogy ország, város vagy helységről elnevezett utca a földrajzi fekvésének megfelelő irányban legyen. Hiba például, hogy az északon fekvő Zólyom, Budapest déli részén kapott utcát. Kerülni fogják a jövőben a kettős elnevezéseket, ami csak zavart keit. Ha mégis elkerülhetetlennek látszanak, az azonos nevet viselő utcának és térnek egymás közelében kell lenniök.

Legfontosabb azonban a szabályozásnak az a része, amely az időtávlatot állapítja meg. E miatt volt a legtöbb baj és súrlódás a multban. Eddig az volt a Közmunkák Tanácsának álláspontja, *hogy kiváló személyekről csak haláluk után tíz év múlva lehet utcát elnevezni.* Ezt az elvet nem egy esetben hagyták figyelmen kívül és megtörtént, hogy egyesek már haláluk évében vagy haláluk után egy-két évvel jutottak utcanévhez. *Az uj szabályzat az elnevezési időtávlatot tíz évről húsz évre emeli fel.* Amennyiben az elnevezés szüksége ennél előbb mégis fennforogni látszik, *a Tanács titkos szavazással dönt. Ilyen név alkalmazásánál azonban vagy egyhangú, de legalább kétharmad szótöbbséggel rendelkező határozat szükséges.*

Régi utcaneveket csak abban az esetben lehet megváltoztatni, ha nem őriz hagyományt, nem jelöl meg helyi vonatkozású vagy történelmi emléket és nem helyi kegyeleti vonatkozású. Meg lehet változtatni az olyan földrajzi utcanevet is, mely földrajzilag nem fekszik a megfelelő irányban.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA
I., Krisztina-körut 8—10.

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint HAJRÁ TROJKA női balalajka zenekar!

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata

Kedélyes sörözés az „ATTILA“ söröző-ben, I., Attila-utca 39.

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében XI., HORTHY MIKLÓS UT 48. LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN Rácz Zsiga muzsikál

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRTA KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIÓJÁVAL a ZSIGMOND-kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN minden délután katonazene

BALÁZS VENDÉGLŐ Hüvösvölgyi villamos végállomás Gyönyörű kert — ételkülönlegességek

105 fillér a taxi díja a Hungária forrástól a pazar kilátású GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc — Kitünő konyha

BÉRHÁZ - VILLA
telekértékesitő eladási-vételi megbizást kér
PAUNCZ DEZSŐ
Szentkirályi-utca 3. ... Tel. 1-427-07.

AZ "OTTHON"
Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS
Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

Adónaptár

Junius 10: Az általános forgalmi adó havi 48-240 pengőig terjedő átalányának második 6-od részének lerovása bélyegekben.

Junius 15 Az általános forgalmi adó 48-240 pengőig terjedő átalánya harmadik hatodrészének lerovása bélyegekben. Havi 240 pengőn felüli forgalmiadó átalánynak készpénzben való befizetése; a havi bevallás mellett készpénzben adózók május havi bevallása és az adó befizetése.

Öröklakásába csak **„Thermolix"** etage fütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

A házszövetkezetek társulati adóvallomásának pótlása

A 2600/1933. M. E. sz. rendelet végrehajtási utasitása tárgyában megjelent 41.400/1933. VII/a. P. M. rendelet 5. §-a intézkedik arról, hogy mely esetekben kell az 1‰-es kulcsot alkalmazni a Házszövetkezeteknél s melyek azok az esetek, amikor a 2‰-es kivetés alkalmazása jogosult.

A végrehajtási utasitásnak megfelelően az V/A ker. m. kir. adófelügyelőség a folyó évben vizsgálat tárgyává teszi azt, hogy a Házszövetkezetek közül, melyek azok, akiknél az 1‰-es társulati adókulcs alkalmazása jogos és indokolt, mert nagyon sok Házszövetkezet van, amely csak névleg Házszövetkezet, de egyébként teljesen magánérdekeltség tulajdonát képezi, igy tehát esetleg jogtalanul élvezte eddig a kedvezményes kivetést, amelyre egyébként jogalappal nem bir.

Az V/A ker. m. kir. adófelügyelőség Egyesületünket, mint a Társasházszövetkezetek érdekképviseleti szervét megbizta azzal, hogy az összes társasházszövetkezeti tagjainktól pótlólag sürgősen kérjük be a következő adatokat tartalmazó kimutatást és azokat egyszerre adjuk be az V/a. ker. adófelügyelőségéhez.

Kimutatás:

a) X. Y. Házszövetkezet bérleményeiről az 1936. novemberi helyzetnek megfelelően. 1. sz. (rovat) sorszám, 2, sz. lakás, vagy üzlethelyiség, 3. a bérlő neve; 4. a bérlő szövetkezeti tag — nem tag, 5. a bérlemény bére, illetve becsértéke. 6. A szövetkezeti tag által bérbeadott bérleményeknél a bérbeadó tag neve. 7. A tag által bérbeadott lakás vagy üzlet bérértéke. 8. A szövetkezet által bérbeadott lakás vagy üzlet bére. 9. A szövetkezeti tag által használt öröklakás vagy üzlethelyiség értéke.

Az 5—7—8—9.-es rovatok összegezendők. A 7—8—9-es rovatok végösszege azonos kell, hogy legyen az 5. rovatban kimutatott összeggel. Az 5ös számu rovatban az 1937. évi házadóvallomásban szereplő bérösszeg, illetve a házadó fizetési meghagyás szerinti bérérték irandó be.

E kimutatás dátumozva és cégszerű aláirással látandó el s annak mielőbb egyesületünkhöz való eljuttatása minden egyes házszövetkezetnek a saját jólfelfogott érdeke, mert igy elkerülhető lesz az, hogy az előadók e kimutatások hiányában esetleg a felemelet 2‰-es kulcsot alkalmazzák a Házszövetkezeteknél, amelyek egyébként 1‰ fizetésére volnának jogositva.

Egyben értesitjük az igen tisztelt tagjainkat, hogy egyesületünk a társulati adó pótlékának tervbevett 40%-os emelésével kapcsolatban beadvánnyal fordult a Pénzügyminiszterhez, kérte, hogy a társasházszövetkezetek különleges helyzetükre való tekintettel vétessenek ki a tervezett emelés alól. Az illeékes ügyosztálynál személyesen is eljárunk ez ügyben, eljárásunk eredményéről e rovatunkban, vagy pedig a legközelebb tartandó igazgatóválasztmányi ülésen számolunk be.

A kimutatások elkészitésénél a szükséges felvilágositásokat a hivatalos órák alatt készséggel megadjuk. *F. B.*

Háztulajdonos Ur!
Nem okoz gondot vizvezetékének karbantartása, ha
CSIHÁK KÁROLY szerelőhöz fordu
I, Csaba-utca 3. Telefon: 1—541—47

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Séta Buda érdekességei közt

Budapest székesfőváros népmüvelődési bizottsága érdekes és tanulságos kirándulásokat rendez junius havában is. A közeli napokban a következő tanulmányi séták kerülnek sorra:

1. Junius 11. Péntek. *A Margitsziget történelmi emlékei, az ujjáépitett Palatinus strandfürdő és a zenélő kut.* Gyülekezés d. u. 5 óráig a Margithid pesti hidfőjénél a Pozsonyi ut sarkán lévő park bejáratánál. Részvételi dij kedvezményesen 30 fillér (Belépővel együtt). Előadó: *Dombi* József dr.

2. Junius 12. Szombat. *Testnevelési Főiskola.* Tornagyakorlatok bemutatása. Gyülekezés d. u. 4 óráig a Főiskola I. Győri ut 13. sz. bejáratánál: Megközelithető a Krisztina térről, 61-es villamoson a Budaörsi utról, vagy a 4-es autóbuszon. Előadó: *Szukováthy* Imre dr. e. ü. főtanácsos, igazgató.

Junius 15. Kedd. *Az épülő Horthy Miklós hid budai hidfője.* E kiránduláson legfeljebb 30 személy vehet részt. Gyülekezés d. u. 5 óráig a Műegyetemi rakpart és Bertalan ucca sarkán.

Svábhegyi csillagvizsgáló intézet. E látogatáson legfeljebbb 25 személy vehet részt.

Részvételi dij kedvezményesen, fogaskerekü jeggyel együtt 90 fillér. Gyülekezés d. u. ¾6 óráig a fogaskerekü városmajori végállomásánál.

Junius 16. Szerda. *Cseresznyeérés Óbudán.* Egy gyümölcsös megtekintése. 10 cseresznyefajta bemutatása. Gyülekezés d. u. 5 óráig a Bécsi ut és a Vörösvári ut sarkán. Megközelithető a 72-es villamoson. Részvételi dij kedvezményesen 80 fillér. Előadó *Madarász* Aladár tanár.

Svábhegyi csillagvizsgáló intézet. E látogatáson legfeljebb 30 személy vehet részt. Részvételi dij 90 fill. Gyülekezés d. u. ¾6 óráig a fogaskerekü vasut városmajori végállomáson.

Junius 17. Csütörtök. *A Vizivárosi temető elfeledett emlékei.* Gyülekezés d. u. 5 óráig a 4., 14 villamosok Szent János kórházi végállomásán a parkban. Előadó: *Mesterházy* Jenő.

Zsurkülöniegességének és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II. Olasz fasor 25.

Nyolcszáz külföldi tudós Budán

Idegenforgalmi és általában kulturális nézőpontból különösen fontos lesz az a kongresszus, melyet a régésztudósok tartanak Budapesten. Figyelmük leginkább Budára irányul, hiszen a *budai ásatások* és a velük kapcsolatban felmerült tudományos problémák az érdeklődés homlokterébe kerültek. *Nagy* Lajos, az ásatások érdemes vezetője be fogja mutatni az 1921-ben kezdett ásatások eredményét a Flórián-téren, ahol meleg fürdő és sok másfajta egészségügyi berendezkedés volt a római korban: nagy katonai fürdőtelep és katonai kórház (a Miklós utca elején.) A kórházi maradványokat uj csatornaépités alkalmával találták feliratos kőemlékekkel együtt. Terjedelmes épülete fölött még az óbudai házak állnak. Sokkal hamarabb lehet feltárni Óbuda hajógyári szigetén a pompás fürdő maradványait. Ezeknek egyrészét Bécsbe és Grácba vitték, miután az osztrák müemléki bizottság ásatta fel a talaj egyrészét még a múlt század közepén. Házak itt nem voltak, tehát könnyü lesz az ásatások elvégzése és határozottan remélik, hogy nagyfontosságú leletekre bukkannak. Ugyancsak Óbudán folyik, amint már emlitettük, az Árpádsir kutatása és Fejéregyháza helyének döntő tisztázása. Amit eddig már valóban megtaláltak, az bőven megokolja az ásatás folytatását. Igy a korai római temető, amelyet a Bécsi-ut 82. szám alatt tártak fel. Remélik, hogy a szomszéd házak üres telkein is találnak még olyan sirokat, amelyekben jelentős tárgyak rejtőznek. Későbbi római korból való sirokat találtak a Pacsirtamező utca 15. szám alatt. Másfelől a tabáni ásatás szép eredményével nem érik be, hanem több, őskori ásatás lesz még a Lenke-uton, a Budafoki-uton és Budafok mellett a Kamaraerdő szélén, ahol a „Kőérberek"-templom középkori romjait kivánják feltárni. A különféle ásatások eredményeiről természetesen előadásokat tartanak a nemzetközi kongresszuson, amely három év múlva lesz, körülbelül 600 külföldi és hazai tudós részvételével Budapesten.

A Horthy-körtéri cipőszalon **CIPŐI** elegánsak, megbizhatóak XI., HORTHY-KÖRTÉR 7. SZÁM

Hetvenéves a Magyar Történelmi Társulat, amely 1867 június 13-án alakult meg. A hazai történettudomány müvelése, népszerüsitése, levéltári kutatások és magyar történelmi kútfők feltárása és kiadása céljából. E célokat a társulat évről-évre fokozódó, valóban nagyszerű sikerrel szolgál. A társulat megalakulását Ipolyi Arnold, Thaly Kálmán, Rómer Flóris, Pesty Frigyes kezdeményezték. Az alakuló közgyülésen háromszázan jelentek meg. Az első elnök gróf Mikó Imre, későbbi elnökök voltak: Horváth Mihály, Ipolyi Arnold, báró Kemény Gábor, gróf Teleki Géza, legutóbb gróf Klebelsberg Kunó, majd Hóman Bálint.

Nemzetközi repülőnap és vöröskeresztes légi bemutatók Mátyásföldön. A Magyar Vörös-Kereszt, a Vöröskeresztes Nemzetközi Ligája, a Nemzetközi Aero Szövetség, a Magyar Aero Szövetség és a Légügyi Hivatal közreműködésével és irányitásával — az egész világon először — Budapesten rendezi meg 22 nemzet részvételével az első nemzetközi légi mentésügyi konferenciát. A nemzetközi légi mentésügyi konferencia keretében június 12-én légi mentési bemutatókkal rendkivül érdekes és látványos nemzetközi repülőnap lesz a mátyásföldi repülőtéren.

Zászlószentelési ünnepély. Az 1883. évben alapitott Első Budai Polgári Betegsegélyző és Temetkezési Egylet régi zászlaját, amelyet vandál kezek megcsonkitottak, újból helyliittatta s ezt dr. Jármay Károlyné őméltósága, mint zászlóanya, dr. Kozma Jenő kormányfőtanácsos, volt országgyülési képviselő, szfv. bizottsági tag, fővédnök jelenlétében, dr. Vezér Károly tan. jegyző, h. kerületi előljáró, dr. Thordai Lajos szfv. tanácsnok, kerületi előljáró, dr. Petracsek Lajos orszgy. képviselő, szfv. bizottsági tag, Szemerédy Elemér elnök, számos társegylet képviselői, számos vendég és tag részvétele mellett mise keretében újból megszenteltette. Mise alatt Tóth Ilonka egyházi énekeket énekelt. Mise után a leányiskola dísztermében ünnepség keretében a különböző felekezetek lelkészei avató beszéd kiséretében megáldották a zászlót. Ezt a zászlószögek beverése, majd társasebéd követte.

Eladó öröklakások

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Öröklakások 1—2—3 és 4 szoba-hallos, összkomfortosak tagjaink által álkálmi árbán, kedvező fizetési feltételek mellett eladásra nálunk bejelentve. Vevőknek címeket díjmentesen adunk. Öröklakás Tulajdonosok és Családiház-tulajdonosok Egyesülete, I. Szent János-tér 1-a. Hivatalos órák d. u. 3—6 között. Tel.: 1-543-62.

3 szobás 2 előszobás (1 szoba külön bejarattal) a Stefánia-útra néző nagy erkéllyel Nürnberg ucca 26. II. emelet 7. sz. lakás, előnyös árban eladó. Értekezés a tulajdonossal ugyanott.

BUDAI CUKRÁSZDÁK
RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.
A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.
Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene
PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DE SŐ TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek
HAUER cukrász - sütemények NORRY
ukrászati és bonbonlerakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben
Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.
MARCIS CUKRÁSZ
uzsonnaterme, süteménye és bonbonjai kedveltek
I., Alkotás-utca 15. T.: 1-506-38.
TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények egész Budán közismertek

Hogyan készült 70 év előtt koronázásra a magyar nemzet

VI.

Az elnyomatás szomorú 18 esztendeje után a nemzeti megbékélés fénye csillogott a ragyogó június 8-án újból hivatott viselőjének fejére került. Megtörtént a koronázás.

A legfelségesebb maga a koronázási diszmenet volt. A bandériumok vezették be a menetet, élükön Ráday Gedeon gróf, mint jászkún kapitány, párducbőrös mentében, oldalán Lehel kürtjével. Utána következtek a jászok és kúnok többszázan, tüzes paripáikon hármas sorokban lovagoltak, az elsők fekete rókatorkos mentékben, a mögöttük jövők sötétkék ezüstpitykés magyar viseletben. A jászkúnokat követte a legnagyobbszámú bandérium, a testvér fővárosok fehér-kékbe öltözött dandárja. Sorrá jöttek azután a vármegyék küldöttei, megyéjük színébe öltözötten, valamennyi véres történelmi évszázadokról beszélő, megtépett, mégis oly diadalmas zászlóikkal. Az ezeregyéjszaka pompáit idézte emlékezetbe a főúri rendek menete. Andrássyak, Bánffyak, Batthyányak, Bethlenek, Almássyak, Eszterházyak, Széchenyiek, Szapáryak, Károlyiak, ősi történelmi nevek és hagyományok viselői, régi és új korok festői díszruháiban. Őket követték a külföld diplomatái. És ki győzné elszámlálni régi magyar nemesi családok sorát, akik a nemzeti ujjászületés e történelmi napján felvonultak, hogy hódoljanak az uralkodónak és megjelenésükkel is hirdessék a magyar alkotmányos élet elpusztithatatlan örökkévalóságát!

40 püspök, számos más főpap volt a menetben. A lovagrendek vitézeit, a koronaőrök színes csapatát, az országos jelvények vivőit, majd a keresztet vivő püspököt követte őfelsége a király, fején a koronával, vállán Szent István palástjával. Gyönyörű fejér ménlovakon mögötte udvari kísérete. Érsekek, püspökök lóháton teljes egyházi öltözetben, ahogy a szertartás szabályai előirták. A menet egész hosszában a lelkes nép százezrei bámulták a kifejtett pompát. Valóságos viharrá fokozódott a tömeg éljenzése, amikor sorfalak között elvonult Andrássy Gyula gróf miniszterelnök.

Fölséges képet nyujtott a Lánchíd-tér. Középen a másfél öl magas királydomb: meredek oldalain zöld gyep, melyet alant bronzszinű láncok védenek, kőkorlátai bíbor bársonnyal befödve, fehér korlát, zöldelő gyep a domb tövében a nemzet három színét mutatta. És azután az akkori világ nagy csodája, a Dunát merészen átivelő Lánchíd, Buda, a vadregényes Gellérthegy, amelynek egész látható részén emberrajok látcsővel nézték a nagy eseményt.

Csodaszép volt a Mátyás-templom belső diszitése. Oszlopait vörös selyemmel vonták be, felülről rajtuk a társországok zászlói. Az egykori krónikás megjegyzi: „Volt közöttük ugyan egy fekete-sárga zászló is, csakhogy a sárga mezőn nem a kétfejű sas, haenm a rámai (szerb) nyillal meglőtt vadkanfő sötétlett." A falakon remek szőnyegek, a Habsburgok sajátjai. A gyertyafénybe borított főoltár előtt ki volt terítve az a gyönyörű kárpit, amelyet magyar hölgyek hímeztek. Trónok, mennyezetek, állványok töltötték be a szent helyet. Aranysüvegü, fehér selyemruhájú püspökök sürögtek-forogtak benne. Egyenként jöttek be, fényes díszruhában a főrendek, csillogó gyémánt pártával, hosszú uszállyal az udvarhölgyek, kiket biborpalástos apródok vezettek helyeikre. Utánuk jöttek a titkos tanácsosok, a gazdagon felcsillagozott diplomaták.

Csodálatosan feldiszitették Keresztelő Szent János budai templomát is. Középkori szőnyegek, arannyal dúsan átszőtt gobelinek emelték a művészi pompát. Minden oszlopon egy-egy magyar nemzeti címer körül négy zászló. A főoltár virágtengerből magaslott ki, fölötte arany koronából kétfelé lefolyó piros bársony függöny csüngött, nehéz aranyrojt terhével, két felén egy-egy arany feketesasos zászlóval. A baloldalon, mennyezet alatt háromlépcsős dobogón állt aranyos szék a király, mellette öt piros bársony, aranyos szék a főhercegek számára. A sanctuárium egész tere dús tarkázott szőnyegekkel volt beterítve, mely alól nemzetiszinű posztó szaladt ki a templomajtón, végig az uccán, amelyen a menet elvonult.

Hosszú volna leirni az ünnep minden fázisát és az azt követő lakomákat. Egyedül a népünnepély még az, amiről érdemes megemlékezni, mert a nép minden rétege résztvehetett benne.

Az uralkodópár június 12-én hagyta el Budát. Gyermekeik, Rudolf trónörökös és Gizella főhercegnő már délelőtt elutaztak, őfelségeik csak este. Végig az uccákon, melyeken a pályaudvarra hajtattak, sűrű néptömegek állottak, hogy elbucsuzzanak a királytól és rajongásig szeretett feleségétől. Miniszterek, a főváros vezetői a pályaudvarra kisérték a királyt. Az uralkodó visszavonult vasuti kocsijába, de Erzsébet királyné mindaddig a kocsi bejáratánál maradt és viszonozta az üdvözléseket, amig csak a vonat meg nem indult. A megbékélés jele az a százezer arany, melyet az uralkodópár a koronázás napján a honvédek árvái és özvegyei fölsegítésére adományozott.

*

A szabadságharcot követő elnyomatás 18 évig tartott.

Trianonnak most mult 17 éve.

Higyjünk-e a számok jelentőségében?

Hiszünk és várjuk az új virradatot.

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. **CSERY GYULA** szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja
Minden este
és vasár- és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKARA

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméitersoronként.

Meghívó. Legközelebbi és egyúttal évadzáró összejövetelünket június hó 4-én, pénteken este 8 órakor tartjuk meg a „Márvány menyasszony" nevű vendéglőben (I., Márvány utca 6.), mikor is Páváy Vajna Ferenc főgeológus tagtársunk fogja „Buda vizproblémái" címen nagy érdeklődéssel várt előadását megtartani. Külön is felhívjuk t. Tagtársaink figyelmét e nagyhorderejű kérdésre s kérjük, hogy az összejövetelen családtagjaikkal együtt megjelenni szíveskedjenek. Az előadás fél 10-kor kezdődik és így, aki nem akar ott vacsorázni, jöhet azután is. Az előadáshoz első felszólaló Kappéter Géza építészmérnök lesz, aki a Csörsz utcánál létesítendő strandfürdő és fedettuszoda terveit fogja ismertetni. Székesfővárosunk legszebb kerületének fejlődését hivatott szolgálni ez az összejövetel és ezért erre a tagjaink által meghívott vendégeket is szivesen látjuk. Budapest, 1937. évi május 28-án Hazafias üdvözlettel: Hegyvidéki asztaltársaság

Templomi hangverseny. A pálosok sziklatemplomában az orgona felépítése javára templomi hangverseny volt, melynek keretében Báthy Anna énekművésznő Böve Ernő Ave Máriáját adta elő. A sziklatemplom énekkara Gregorián korálisokat mutatott be Böve Ernő karnagy vezetésével.

Orel Géza dr. ünneplése Szombathelyen. A szombathelyi Kereskedelmi Kör nemrég közgyűlés keretében leplezte le dr. Orel Géza, Márvány u.-i kereskedelmi iskolai főigazgató, gyakorlati pedagógus arcképét a kör díszes nagytermében. Kokas István, a Kör főtitkára lendületes beszédben méltatta Orel Gézának évtizedes elméleti és gyakorlati munkásságát a kereskedelmi és ipari nevelés és tudomány terén. Hangsúlyozta, hogy az ünnepelt pedagógus jövedelmének tetemes részét áldozta azoknak a könyveknek anyaggyűjtésére és megjelentetésére, amelyekkel a tehetséggel rendelkező magyar ifjúságot fel akarja rázni tespedéséből és megkedveltetni velük a nemzetet fenntartó ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi pályát. Orel Géza ma is sorra járja a magyar városokat, hogy a kereskedelemmel és iparral szemben tanusított közömbösségükből felrázza a magyar nemzet fiait s megkedveltesse velük a szabad pályákat.

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM megnyilt BUDAKESZI-UT 10. (Villamsé- autobusz megáll.) WEEKEND ARANGEMENT. — Telefon: 16—40—75.

Dr. Borbély Kálmán miniszteri tanácsos, gazdasági főtanácsos, a budai egyház ügybuzgó presbitere megkezdte nyári szabadságát és jólmegérdemelt pihenőjének napjait Bihar megyében tölti.

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
I., Keleti Károly utca 1. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

Budai öregdiákok találkozása. A Budapesti I. kerületi Verbőczy István gimnáziumban 1912-ben érettségizetek június 12-én, szombaton tartják 25 éves találkozójukat. Délelőtt 9 órakor szentmise a krisztinavárosi templomban, 10 órakor találkozás az intézet előcsarnokában, délután 5 órakor a volt tanárok és iskolatársak sírjának megkoszoruzása a farkasréti temetőben. Találkozás a temető igazgatósági épülete előtt. Este 8 órakor közös vacsora az Öregdiófa-étteremben. — A Budapesti II. ker. Kir. Egyet. Kat. Főgimnázium 1907. évben éretségit tett tanulói június 13-án az intézeti kápolnában tartandó szentmisével kezdődő ünnepségen és baráti összejövetelen vesznek részt.

Uj vezetőt kapott a lágymányosi, a krisztinavárosi és a belvárosi távbeszélő központ. A postavezérigazgató Berka József műszaki tanácsost, a Lágymányos távbeszélő központ vezetésével megbizta, Pászti János műszaki tanácsost pedig a belvárosi távbeszélő központ vezetése alól felmentette és a távbeszélő igazgatóság harmadik ügyosztályának vezetésével megbízta. Pászti János utóda a belvárosi távbeszélő központ vezetésében Matuanovich Géza műszaki tanácsos lett. Girscht Ferenc műszaki tanácsost a vezérigazgató a postaigazgatóság műszaki ügyosztályának helyettes vezetői teendői alól felmentette. Utódja Kolossváry Béla műszaki tanácsos lett. A krisztina-távbeszélő központ vezetésével a vezérigazgató Rósás István műszaki tanácsost bízta meg.

Ciszterci öregdiákok kiállítása. A budai ciszterciek Szent Imre-gimnáziumának negyedszázados jubileuma alkalmából a Ciszterci Diákszövetség kiállítást rendezett a gimnázium termeiben. A kiállításon a rend összes magyarországi gimnáziumaiban végzett festőmuveszek és építészek felvonultak. Jövőre, a Szent István évben ugyanezek a művészek Székesfehérvárott, aztán Egerben, Baján és Pécsett, a ciszterci gimnáziumok székhelyein rendeznek kiállítást. A festők közül: Pécsi-Pilch Dezső, Say Géza, Pallay Sándor, Bartha László, Dudás Jenő, Kövér Gyula, Meilinger Dezső, Gáspár János, Nagy Nándor, Homoki-Prukner, Szalatnai József, Ács Sándor nagy sikerrel szerepelnek. Az építészek közül Megyer-Meyer Attila, ifj. Warga László, ifj. Nedwich Andor, Lechner Kamill és Ödön, ifj. Benkhardt Ágost munkái érdekesek. A rendezés a Nagy Nándor vezetésével működő bizottságot dicséri.

Lourdesről és gyógyulásairól az Urániában előadást tart Tóth János ny. plébános, a Lourdes folyóirat szerkesztőkiadója, június 13-án, vasárnap d. e. 11 órakor. Jegyek a Missziós bolthan, Krisztina körút 127. alatt kaphatók. Az előadó július 5—20-ig vezeti 50-ik zarándokútját Páris, Nevers, Lisieux, Marseilles, Nizza, Padua, Genua, Velence utiránnyal. Jelentkezni lehet: Lourdes szerkesztősége, Sopron.

Megalakul a Vörös Kereszt III. kerületi választmánya. Június 16-án délután 6 órakor a III. ker. előljáró (III, Fő-tér 3.) tanácstermében alakuló közgyűlést tart, dr. Hamthy-Haidekker János előljáró elnöklésével.

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü borainak kimérése I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

100 SZÁZALÉK
Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

JAVIT! ALAKIT!
bőrönd és bőrdiszmű szaküzlet és műhely
I., Krisztina-krt. 61. — Telefon: 1.—571—19.
Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szemfertel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

Szinház és Mozi

A filmszakma, filmszakkönyvek rohamos fejlődésére vall az a könyvsorozat, amely á napokban megjelent. A filmszakma volt egyike azoknak a szakmáknak, amely á háboru után szinte percről percre nagyobbodott és egyik napról a másikra jelentékeny tényezőjévé vált gazdasági és kulturális életünknek. Talán ez a rendkívüli gyors fejlődés volt az, aminek következtében a szakma keretein belül nem volt irányzat, amit követni lehetett, illetve kellett volna. Ezt a hiányt akarja pótolni a most megjelent négy szakkönyv. Az első könyvet dr. Ruttkay Ödön min. osztálytanácsos irta a mozgószinházak rendészetéről. A másodikat a „Mozgófényképszinházak üzemvezetése" címmel Gyárfás Gyula, a Simplon mozi népszerű igazgatója és dr. Nagy Sándor a Hunnia Filmgyár aligazgatója irták. A filmszakmával kapcsolatos összes jogi kérdéseket dr. Vári Rezső foglalta össze. Végül a negyedik könyvet a Hunnia Filmgyár közismert hangmérnöke, Lohr Ferenc irta a „Mozgóképszinházak hangos berendezéséről". A könyvek közvetlen hangjukkal eltérnek a szakkönyvek szokásos száraz stilusától és annak ellenére, hogy a legaprólékosabb részletességgel tárgyalnak minden a filmszakmában előforduló kérdést, nemcsak a szakmabeliek, hanem a szakmához közelállók körében is nagy érdeklődésre tarthatnak számot.

Akrobat oh! Budapest uccáin ismét előkerül ez a szállóige. Rivelsék ismét Pesten vendégszerepelnek. Hihetetlen, hogy milyen óriási népszerűségre tettek szert a humor világhírű vándorai a mi közönségünk körében is. Ők is érzik ez és immár negyedszer jönnek Pestre. Azóta már megszaporodtak 3 újabb Rivels csemetével. Szinte rendkívüli amit művelnek. Nem is lehet leírni. Mikor a nagy hídjelenetben ártatlan, semmitmondó arcukon kicsuszik az „akrobat oh", ágyúszerű robajként rázza meg a cirkusz falait a nézőtér nevetése. De maga á cirkusz is túlnőtt keretein. A nézőtéren már nemcsak a cirkusz szokásos látogatóit és a ligeti romantika szerelmeseit látjuk, hanem estélyiruhás, előkelő szinházi közönséget. Ez a közönség is együtt nevet a ligeti „bennszülöttekkel", mikor a 3 legújabb Rivels csemete az öregek maszkjában jön be a porondra. Egyébként ez volt a leghatásosabb jelenetek egyike. Ugylátszik, a Fővárosi Nagy Cirkusz fogja pótolni az idén a Budai Szinkört. Gratulálunk Fényes igazgató úr!

Miki, Silly Mulattató rt. (Átrium, City.) Kedves nyári filmcsemegét láttunk az Átriumban, amely nagyon igénybe vette nevetőizmainkat. Szines Miki filmek, amelyek közül a kétségtelenül legjobb „Romeo és Julia" nyiltszini tapsot kapott. Nagyon jó volt még a kakas párviadal, amelynek modern alálestése tetszett különösen. Két régi Chaplin filmet is láttunk szinkronizálva. Egy cseppet sem kopott meg a népszerűsége a chaplini humornak. A premierszinház közönsége zajos tetszésnyilvánitással kisérte mindegyik filmet.

A Kisfaludy Szinházban junius 11-étől péntektől egészen 16-áig szerdáig szünet van. Csütörtökön junius 17-én Barna József tarka estje lesz fővárosi szinészek felléptével.

NEM KÉSIK EL,
ha SZÁLE-nál veszi vagy javittatja óráját.
I., Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény

SPORT

A Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület 1937. évi „Trianon" versenye

A Lövészegyesület díjazással egybekötött nagyszabásu versenyszámokat irt ki s arra több csapat és egyéni nevezés folyián tekintélyes számu résztvevő indult.

A csapatversenyben első lett a Budahegyvidéki PLE csapata 1351 ponttal, amely országos viszonylatban is számottevő és értékes eredmény. A többi csapatok előtt a Budahegyvidéki PLE csapata nyerte meg az első dijat. Nagyrésze van ebben az áldozatot és fáradságot nem kimélő egyesületi vezetőségnek, mely minden alkalmat megragád arrá, hogy áz Egyesület nivóját emeje, taglétszámát fejlessze s hogy ezáltal ezt a szép és nemes portot a legszélesebb rétegekre is átvigye. A sok résztvevő között a következő budaiak szerepeltek. A Budahegyvidéki PLE csapatában indultak 1. Hamar J. 277, Zsiray V. 274, dr. Ifju D. 270, Balázs J. 265, Göresös D. 265. Az egyéni versenyben első lett Boa Imre fegyvergyár SC 285, második Tóth Imre Postás SE 284, harmadik Ádor Attila Postás SE 282, negyedik Nyerky Ferenc Hunor LE 279 és ötödik Hamar József 277 ponttal. A hölgyek versenyében első lett Cséfalvay Baba Postás SE 266, második Puchapek Margit Postás SE 256, harmadik Futó Irén igazságügyi SC 246, negyedik Zimmermann Lajosné Bulcsu 245, ötödik Major Sári Bulcsu PLE 207, hatodik Varga Annus Budahegyvidék 195, hetedik dr. Felkai Ferencné Bulcsu PLE 191 és nyolcadik Fazekas Ilona Budahegyvidék PLE 185 ponttal. Öreg urak versenyében első Ács József Bulcsu PLE 98, második Simonffy Szilárd Bulcsu PLE 93, harmadik Germ Károly X. Szent László 88, negyedik Feitscher Béla Budahegyvidék 80, ötödik Beniczky Sándor Tiszacsege 73, hatodik Kozma László Fegyvergyár SC 68, hetedik Kaiser Sámuel Budahegyvidék 42.

A kétnapos verseny másnap este ünnepélyes díjkiosztással fejeződött be, amelyen Kégli Tibor a „Trianon kereszt" felajánlója lelkes szavakkal búzdította a résztvevőket a további kitartó munkára. Ezután Nagy Jenő társelnök osztotta ki az értékes díjakat a nyerteseknek. Az első díjat, a „Trianoni keresztet", a nyerő Budahegyvidéki Egyesulet mint vendéglátó átengedte a vele egy értéket kilőtt Fegyvergyári Lövészegyesületnek.

Életét, nyugalmát, vagyonát védi a jó drótkerités
KÉSZITI:
HUTTER és SCHRANTZ R.T.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.
VÁROSI MINTARAKTÁR:
VI., Vilmos császár ut 63. sz.

START SPORTHÁZ
Bleyer Testvérek II., Fő-utca 27. sz.
Teljes hurozás P 3·20

A budai derbi: Budai 11—III. Kerület 1:0 (1:0). A nagy melegtől bágyadt légkörben zajlott le a két budai csapat találkozása. Egyikőjüknek sem jelenthetett sokat a győzelem: s ez nyomta rá bélyegét a mérkőzésre. A Budai csatársor nehezen nélkülözi Rökköt. A mérkőzés egyetlen gólját Szuhai lőtte. Győzelmével a Budai 11 a Nemzeti Bajnokság 9-ik helyén kötött ki, immár végérvényesen, a III. Kerület felett pedig beteljesedett a szomorú végzet. Több, mint egy évtizedes szép szereplés után a csapat kiesett a magyar futball élcsoportjából. A Nemzeti Bajnokság küzdelmei befejeződtek, s a csapatok nagyrésze turára indul, míg élcsapataink a Középeurópai Kupa küzdelmeiben vesznek részt. Igy vasárnap a Nemzeti Bajnok Hungária csapata az olasz Lázio félelmetes legénységét látja vendégül a Hungária-úti pályán.

A MAC atlétikai versenyén Szabó Miklós világrekordkísérlete nem sikerült. A világrekorder griffmadaras futó 2 mérföldre jelentett be világrekordkísérletet. A fölfokozott várakozás azonban, úgylátszik, nem tett jót, mert Szabó bizony még a magyar rekordtól is alaposan elmaradt. Pedig a körülmények ezuttal igazán kedvezőek voltak, s így a közönség méltán érezte magát csalódottan a közepes eredmény miatt. Ugylátszik, az a bizonyos téli Amerikajárás mégsem mult el nyomtalanul. Kár, mert bizony Szabó éppen most áll a legnagyobb feladatok küszöbén...

Szombaton fejezték be a nagy budai tornaversenyt a BBTE pályáján sokszáz főnyi meghivott vendégsereg előtt. Mint a mult évben, úgy most is kiválók voltak a teljesítmények, amiket kitünő tanáraik vezetésével a budai iskolák növendékei bemutattak.

GALLY CIPŐK I., KRISZTINA KÖRUT 24

Közgazdaság

Nem sikerült a Szolnoki Papirgyár elgáncsolása

— Amikor melléfog a papirkartel —

Néhány héttel ezelőtt Budapesten üléseztek az osztrák papirgyárosok és ekkor szó esett a Szolnoki Papírgyár esetéről. Az ismert konjunktura esélyeit tekintve, sokan értelmetlenül álltak a Szolnoki Papirgyár inzolvenciája előtt. Néhány józanabb gondolkozású osztrák nagyiparos ekkor gúnyos megjegyzéseket tett arra a késhegyig menő harcra, amelyet a kartellek elbizakodása teremtett meg és rendszerint azok ellen irányul, kik a hatalmaskodó kartellek megállapodásain kívül mernek önálló vállalkozást kezdeni. Az osztrák papírgyárosok kongresszusán kialakult az a meggyőződés, hogy a Szolnoki Papírgyár esetében a kartell nem dolgozott kesztyűs kézzel. Már a gyár alapításának hírére a birtokon belül lévő régi gyárosok, de némely közgaszdászok is azt hirdették, hogy uj papirgyár alapítása nem lehet üdvös dolog és sok veszedelemmel is jár.

A tényleges helyzet ezzel szemben az, hogy 1936-ban a hazai gyárak mindössze 5096 vaggon papírt állítottak elő és így szükség volt arra, hogy 4198 vaggon papírt külföldről hozzunk be. Érdekes volna tehát tudni, hogyha az összes magyarországi gyárak annyit terheltek, mint amennyit külföldről kellett behozni, hogy akkor milyen veszedelemmel járhat egy ujabb gyár alapítása. Azóta a helyzet annyiban javult, hogy a Hazai Papírgyár az elmúlt év végén egy 1800 vaggon kapacitású gépet állított be és így úgy mondják, hogy a magyar papíripar most már 8500 vaggon papírt képes előállítani. De ezt tekintetbevéve, sem lehet veszedelmes egy papírgyár alapítása, mert hiszen a konjunktura oly bőséges, uj és eddig előre nem látott fogyasztást vont maga után, hogy a gyárak alig képesek a rendeléseket effektuálni.

A Szolnoki Papírgyár esete annyira világos, hogy az érdekelt hitelezők a legnagyobb előzékenységet tanusították a bajbajutott gyárral szemben. Elterjedt hírekkel szemben, melyek azt mondották, hogy a részvényesek jegyzéseik befizetéseit nem eszközölték teljesen határozottan, meg kell állapitani azt, hogy ez a valóságnak nem felel meg. A részvényesek az egymillió pengő alaptőkét teljes egészében befizették, sőt még százezer pengő forgótőkét is bocsátottak a gyár rendelkezésére. Méltán rosszindulatúlag sugalmazott hirek jelentek meg arról, hogy a részvényesek kétmillió ötszázezer pengőt jegyeztek és arra csak egymillió egyszázezer pengőt fizettek be. Ha az illetők annyi fáradtságot vettek volna, hogy egy ipari kompasszt nézzenek meg, úgy megállapithatták volna, hogy a gyár részvénytőkéje, mint azt említettük, egymillió pengő.

A gyárépület, valamint a gépek árát egymillió-négyszázezerre tették, de utóbb kiderült, hogy az építkezés, illetve a teljes berendezkedés egymillió-kilencszázezer pengőbe került. Amikor a gyárat tervezték, egy-egymilliónégyszázezer pengő költséggel számoltak, úgy tudták, hogy a háromszázezerpengős deficitet a gyár működése következtében könnyen meg fogja keresni. Alátámasztotta

ezt a megállapítást az a kedvező körülmény is, hogy annakidején, mikor a gyárat kivitelezték, a papírgyártás legfontosabb nyersanyaga, a cellulose olcsó volt. Annyira olcsó volt, hogy minden árért kapni lehetett. Mikor az építkezést befejezték, már csak készpénzért és már csak nagyon drágán lehetett celluloset kapni. Beavatottak nem akarják ugyan határozottan állítani, de a cellulose-machináció körül a kartell kezének működését látják. De látják ezt még más tekintetben is.

A papíriparban a zárt számot eddig még nem mondották ki, de helyettesíti ezt a rigorózus elzárkózottságot az, hogy külföldről papíripari gépeket behozni a lehetetlenséggel határos. Tekintetbe kell azonban azt is venni, hogy Magyarországon papíripari gépeket nem gyártanak.

Mindezekből világosan látható, hogy a kartell jóelőre megszervezte a gyárait övező védbástyákat és ezek után csak természetes, hogy az ujonnan alakult gyár a kartellmachinációval szemben gyanútlanul ennek a hálónak a szövedékébe került.

Bizonyítja ezt a megállapitást az a körülmény is, hogy a hitelezők a leglojálisabb megegyezésre is hajlandónak mutatkoztak és az OHE-ben folyó egyezkedési tárgyalások folyamán 4-5 tőkecsoport is ajánlkozott a gyár finanszírozására.

Ma úgy látszik, hogy egy tőkecsoport bekapcsolódása a legegészségesebb üzletet jelenti részére, mert a gyárhoz oly nagy megrendelések futottak be, hogy ma még nem látható tisztán, mikor kerül sor a rendelt kvantumok gyártására. A részvényérdekelt igazgatóság azonban még más tekintetben is biztosítani akarja a gyár jövőjét éspedig a cellulose beszerzés nehézségein akar könnyíteni. Jelenleg hathavi moratóriumot biztosítottak a gyár részére és mindenkit az a meggyőződés hatott át, hogy a gyár a kötelezettségeinek a legszélesebb körben eleget fog tenni. Bizonyos körökben azt a szemrehányást tették az alapítóknak, hogy nem gondoltak megfelelő tartalékokra. Ez a szemrehányás azonban komolynak nem tekinthető, mert megfelelő tartalékot képez az a konjunktura, amely a hazai gyárak elégtelen termelésével szemben természetszerűleg adódik. Az a körülmény, hogy az építkezésnél túllépés állott be, napirenden lévő, mert mint látjuk, a Szentendrei Papírgyár építkezése is túllépett budget mellett fog felépülni.

Összevetve az összes körülményeket, megállapítható, hogy a Szolnoki Papírgyár esete nem egyéb, mint a gyanutlanul járó ember megtámadása az erősebbek részéről. Ma már mindenki tudja, hogy a kartell machinációi ezt a gyárat megölni, vagy munkájában ujra megakadályozni nem fogják tudni és meg kell barátkozniok azzal a gondolattal, hogy a Szolnoki Papirgyár szintén résztvesz a magyar piac ellátásában. Remélhető, hogy a hatalmas kartellvezérek e kudarc után a nagy fegyvercsörgetést most már abbahagyják.

Jelszó tehát: élni és élni hagyni.

Vécsey Mátyás

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520-42
Mindenüti házhoz küld.

Tisztességtelen versenyper a Krompecher Tápszer kft. ellen

Egy vidéki gyógyárukereskedő, Gyarmati Emil tisztességtelen versenypert indított a Krompecher Tápszer Kft. ellen. Keresetében kifogásolta, hogy a vállalat azt hirdeti, hogy az általa egyedül készített rizsnyákot hozza forgalomba. Felhivták a figyelmet arra is, hogy az órizsnyából készült rizsnyák sokkal rövidebb idő alatt alkalmas felhasználásra, mint a rizsből készült rizsnyák. A vidéki gyógyszerész kártérítés megitélését is kérte.

A keresettel szemben Krompecherék viszontkeresetet támasztottak és hivatkoztak arra, hogy Gyarmati viszont rizsnyák elnevezés alatt rizsliszt készítményt hoz forgalomba.

Az elsőbiróság a bonyolult tisztességtelen versenyperben úgy a keresetnek, mint a viszontkeresetnek részben helyt adott, kötelezte egyben Krompecheréket, másrészt a vidéki gyógyszerkereskedőt a panaszolt tisztességtelen versenycselekmény abbahagyására. Krompecheréket egyébként 50.— P kártérítés megfizetésére is kötelezte. Ilyen előzmények után került az ügy a tábla Orosz tanácsa elé, amely az elsőbiróság ítéletét részben akként változtatta meg, hogy a felperes kártérítési igényét teljes egészében elutasította, egyébként pedig helybenhagyta az elsőbiróság ítéletét.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

Budai gyógyszertárak

éjjeli ügyelete 1937. junius 1—15-ig:

I. Krisztina tér 9, Segítő Mária;
I. Böszörményi út 34, Isten Szeme;
I. Győri út 8, Remény;
II. Széll Kálmán tér 11, gr. Széchenyi;
II. Fő utca 27, Fekete Medve;
II. Zsigmond utca 13, Gránátalma;
II. Margit körút 54, Statisztika;
III. Flórián tér 9, Flórián;
III. Bécsi út 89, Szt. Lukács;
XI. Horthy M. út 148a, Szeretet;
XI. Horthy M. út 19, Szt. Gellért.

Állandó éjjeli ügyeletes gyógyszertárak

I. Tárnok ucca 22, Városi;
I. Hidegkúti út 2, Szép Ilona;
I. Br. Eötvös út 4, Mátyás király;
II. Zárda ucca 34, Szent Alajos;
III. Szentendrei út, Aquincum;
XI. Fehérvári út 82. Lisieui Szt, Teréz,

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés hétfőtől—hétfőig

Irta: **Friedländer Andor** a Budai Általános Takarék vezérigazgatója

Múlt heti értéktőzsdei jelentésünket ezúttal az események 100%-osan igazolták.

A keddi nappal fordulat állott be az értéktőzsdén és szombatra szinte túlerős iramú hosszirányzat kerekedett felül, amely a mai napon is igen szilárd tőzsdét produkált.

A nemzetközi helyzet ismét tisztult és nyilvánvaló lett, hogy a békeakarás egyelőre mindenekfelett uralja a politikát és igy a gazdasági életet is olyképen kell beállítani, hogy a békével, mint lehetőséggel számoljon.

Mindenesetre jellemző, hogy a világtőzsdéken egyszer a háborús készülődések azok, amelyek a la hossz befolyással birnak a spekuláció gondolkodására, mig máskor a békehirek alkalmasak a hossz spekuláció céljaira, vagy megfordítva az egészet: a háborús hírekre is bessz áll elő és a békehírek is lanyhitó momentumot képeznek.

Az adóztatási kérdés, amely nálunk napirenden van és bármely formában érvényesülni fog, Amerikában is zavarja a gazdasági körök nyugalmát, azonban ennek a lehetőségnek a beszámítása mellett is érvényesülni fog a tőzsdén a szilárd alapirányzatnak a jellege.

A budapesti tőzsde a nyári meleg dacára elég intenziven reagál az eseményekre és az elmult heti üzlettelenséget ezen a héten meglehetős élénk forgalom váltotta fel.

A szén és vasértékek piaca képezte az érdeklődés tárgyát és a Bauxit részvények, valamint a Kőszén részvények különösen erőteljes felfelé törekvő ármozgalom kifejezői lettek.

A vaspiacon a Ganz részvények ismét tömegeket vonzanak a parkettra és itt a hosszspekuláció feltétlenül számit arra, hogy kereseti kilátásai növekedni fognak.

A Salgó részvények aránylag elhanyagoltabbak, miután a bécsi árfolyam nyomasztólag hat az itteni ár kialakulására.

A Nasici és Hungária műtrágya részvények iránt változatlanul élénk érdeklődés van és az utóbbinál az osztalék nemfizetés dacára is további áremelkedés lehetőségével számolnak.

A fix piac, mint mindenkor, ha a részvénypiac felé hajlik az érdeklődés, elhanyagolt és üzlettelen volt.

Az Urikányi Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya rt. június hó 4-én megtartott rendes évi közgyülésen az 1936. évi zárószámadásaiban 1,224.934 P tiszta nyereséget mutat ki, mig 1935. évi mérlege 627.767 P nyereséggel zárult. Ebből a nyereségből részvényenként 2.50 P osztalék kifizetését határozta el a közgyülés.

A Kispesti Textilgyár rt. 1936. év mérlegében 3 millió pengő részvénytőke és 1.5 millió pengő tartalékalap mellett 279.057 pengő tiszta nyereséggel számol el az előző évi 234.768 pengővel szemben. A vállalat telkei, épületei, gépei és berendezései 4,922.523 (4,607.788) P értékkel vannak beállítva, amivel szemben az értékcsökkenési tartalék 2,568.181 (2.174.840) pengő.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Bővítik a Nagybátony Ujlaki papirlemezgyárát. A Nagybátony Ujlaki Egyesült rt. papírlemezgyárak a mult év közepén vette fel az üzemét. A gyár tudvalevőleg szürkelemezt, részint pedig szalma felhasználásával barnalemezt, állit elő. Az uj üzem annyira bevált, hogy teljesitőképessége megnyitása napjától állandóan 100 %-an van kihasználva. Emiatt a Nagybátonyi vezetősége már hónapokkal ezelőtt elhatározta, hogy a gyárat kibővíti. A bővitési tervek néhány héttel ezelőtt készültek el és hagyattak jóvá, aminek megtörtente után nyomban megindult a gyártelepen az épitkezés, amely előreláthatólag az őszi hónapokban fog befejezést nyerni.

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

Dick István dr.-t igazgatóvá nevezte ki a Nagybátony Ujlaki. Értesülésünk szerint a legutóbb megtartott igazgatósági ülésen dr. Dick Istvánt, aki eddig helyettes igazgatóként működött, szolgálati érdemeinek elismeréséül igazgatóvá nevezték ki. Dr. Dick István a fiatalabb korosztály egyik legkiválóbb tagja s várható karrierjenek egyik közbeeső állomását képezi mostani előléptetése. Pozicióját tudásával, szorgalmával és egyéni rátermettségével alapozta meg. Munkássága révén általános közszeretetnek örvend. Kinevezése mindenfelé őszinte örömet váltott ki.

Éhgyomorra naponta
igyék egy pohár
Kristály-vizet

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály a következő épitési engedélyeket adta ki Budán:

I. kerület, Bazin utca 16. családi házra Vennik Lajos és nejének, Kékgolyó utca 20b. (Tervező: Karda István, Ujpest Vörösmarty utca 25.)

II. kerület, Garas utca 24b. családi házra dr. Kürthy Istvánnak, Lövőház utca 32. (Tervező: Paulheim és Wenninger, Garai utca 42.)

II. kerület, Gárdonyi Géza utca 35-37 családi házra dr. Popper László és nejének, V. Géza utca 5. (Tervező: Baráth Béla és Novák Ede, II. Halász-utca 5.)

III. kerület, Cserje utca 3. egyemeletes családi házra Szalay István és nejének, Borbolya utca 2. (Tervező: Szabó Márton, II. Budakeszi ut 7c.)

XI. kerület, Törcsvár utca 4. egyemeletes lakóházra Vass László és nejének Gellérthegy-utca 2. (Tervező: Görög Rudolf, Sziget utca 45.)

XI. kerület, Törcsvár utca 6a. egyemeletes lakóházra Kemény Mórnénak, Kende utca 39. (Tervező: Görög Rudolf, Sziget utca 40.)

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

LÁTSZERÉSZ ÉS FOTOSZAKÜZLET
ZIBRÍNYI I., KRISZTINA-TÉR 3. Auguszt-ház

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK
MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-98.
Porcellán és edényáruk

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u, sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzlete
átvette: NÓTI GÉZA. Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
reflikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I,. Döbrentei- tér 1. szám,

a Margit-körúton

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Nagy és Eichner gyártmányok Budán kizárólag
II., MARGIT-KÖRUT 38b. — TELEFON: 1—515—13.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut XI., Horthy M. ut 3., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinéknagy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ Tel: 1-511-45. II. MARGIT-KRT 56 (az udvarban)

a Viziválosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-48.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
HONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Fűszer csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33—35.

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-ucca 52. T.: 1-551-75.
II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-643-73.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMER BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ
ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-466-72.

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Hortby Miklós ut 49. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönvvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők nap- és kerti-ernyők
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest,
VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam | Budapest, 1937. junius 17 | 24. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Rothermere

A fővárosban vasárnap leplezik le Rothermere lord-emléktábláját, a róla elnevezett utcában. 17 éve a trianoni átoknak. Hogy ebből a hosszú időből csak 7 telt el anélkül, hogy a külföld ébredező lelkiismerete feljajdult volna a bennünket ért gyilkos kisérleten, az Rothermere lord érdeme.

Junius 21-én lesz tiz esztendeje annak, hogy megirta nagy feltünést keltő cikkét: „Magyarország helye a nap alatt" címmel. A magyar nemzet a nagy angol ujságírófejedelemnek jelentős mértékben köszönheti, hogy a magyar kérdésre az egész világ felfigyelt.

Tiz év alatt nem szünt meg nemzetünk nagy barátja Európa veszedelmét látni és hirdetni a mi szerencsétlenségünkben.

Az, hogy Angliában ma már a törvényhozók nagy száma is tudja, hogy a világ békéje állandó veszélyben van, amíg Európa közepén egy ezeréves nemzet szenvedi a győzelmi téboly megszállottai politikai és földrajzi tudatlanságának következményeit, az az ő érdeme.

Nem lesz béke e vén világrészben, amig hiénák és sakálok lakmároznak egy élő nemzet testén.

Felforgatás veszedelme lebeg a világ fölött, amig milliónyi magyar, idegen járom alatt, megfosztva szabadságától, életlehetőségétől, hiába kiált segitségért.

Ezeknek felismerésében a külföldön Rothermere lord volt az első, hirdetésében a legbátrabb és a legönzetlenebb. Egy kis nemzet hálája száll feléje a szerény emléktábláról és minden magyar szivből.

2143

Ez a számjegy igen szomoru fényt vet Budapest szivére. Ennyi azoknak száma, akinek ellátására a koldusakció jövedelme nem nyujtott fedezetet.

Horony-Pálfy Aurél tanácsnok számol be erről, amikor ismerteti az új koldusellátási rendszer eddigi eredményeit.

Egy milliós város emberrengetegében csak töredék kétezer szegény, de nyomorúságuk, nélkülözéseik, szenvedéseik és reménytelenségük tulsok arra, hogy sötétre fesse ennek a fényben uszó metropolisnak igazi képét.

A jólétben és bőségben élők gondolnak-e arra, hogy az ő nyugodt éjszakájuk csendjét, gondtalan nappalaik derüjét az államhatalom ereje sem tudja olyan feltétel nélkül biztositani, mint amennyire biztositaná, ha ez a 2143 éhező holnapra jóllakottá válnék? Ehelyett azonban azt olvassuk Horony-Pálfy tanácsnok jelentéséből, hogy az ellátatlanok száma egyre emelkedik és rajtuk kivül még 1500 ellátatlanról a hatóságoknak kell gondoskodni.

A köznek kell ezeket is eltartani. A polgárság egyeteme viseli tehát azt a fokozott terhet, amelyet csak a jómódúaknak kellene vállalni. Sok tizezer olyan szegény kispolgár és munkás vállára nehezedik a többkiadás, akiknek sorában sokezernyi olyan szegény van, aki — maga is segélyre szorulna.

Akiket illet, eszméljenek rá, hogy a szociális nyugalmat elsősorban azoknak kell biztositani, akiknek erre a legnagyobb szükségük van...

A belvárosi templom kérdése eldőlt

Miért ellenezte Zsitvay Tibor a belvárosi templom ujjáalakitását

Ismeretes az a szokatlan és meglehetősen szenvedélyes vita, ami a Belvárosi templom kérdése körül indult meg s ami most végre a végleges megállapodás pontjához érkezett azzal a polgármesteri állásfoglalással, amely a junius 23-iki közgyülés egyik pontjává tette ezt a túlnagy port felvert kérdést. Az állásfoglalás érdekességét emeli, hogy minden más nézettel és aggodalommal szemben Szendy Károly polgármester azt a felfogást tette magáévá, amelynek ugyszólván első képviselője éppen Zsitvay Tibor volt, aki minden más megoldás helyett az eltolás mellett foglalt állást. Sokan ellenezték a tervet. Azt mondják: veszedelmes. Azt mondják: *túl amerikai izü.* Voltak még olyanok is, akik attól is tartottak, hogy olyan megoldás az, ahol sohasem lehet tudni, hogy milyen bajok jöhetnek közbe, amik aztán a kiadást előre nem látot módon megterhelhetik.

Közbejött azonban egy esemény, ami elhallgattatta a kifogásokat. A Friedrich Lajos műszaki főtanácsos sikeres felszólalása a Flórián templom felemelésével, amely olyan simán, olyan zökkenő nélkül folyt le s ami nyilvánvalóan egyik ujabb érdekessége Budának. Ez mindenesetre Zsitvay Tibort igazolta, s elnémította azokat, akik mindenáron *„bontani"* akartak és ujat építeni, ami tudvalevőleg óriási kiadást jelentett volna. Zsitvay a meggyőződés makacsságával tartott ki eredeti állásfoglalása mellett s még akkor sem tágitott, mikor a templom ujjáalakitásához kértek költséget.

— Egyetlen fillért sem — mondta Zsitvay nagy meglepetésére azoknak, akik nem értették. Minden fillér, ami nem a végleges megoldást szolgálja — elveszett pénz a főváros szempontjából. Végleges megoldásra kell törekednünk, hogy a kérdés dülőre jusson.

— És a megoldás?

— Csakis az eltolás lehet — felelte Zsitvay Tibor. A legolcsóbb s a leggyakorlatibb.

Akkor sokan *„túlromantikusnak"* mondták ezt a felfogást. Tul jogásziasnak is, amiből hiányzanak a szakember szempontjai. Még gunyolódtak is az ismert *„jogász"* élcelődéssel, hogy a jogász mindenhez ért, a selyemtenyésztéshez éppen ugy, mint a templomépitéshez.

S a vége? Zsitvay Tibornak lett igaza.

Ebből az alkalomból üdvözölte Zsitvay Tibort a Budai Napló, megkérdezve, nagyon örül-e a kérdés általa óhajtott megoldásának?

— Mindig a legtisztább öröm a közéleti embernek, ha küzdelme sikerült s ha érzi, hogy ezzel a közérdeknek tesz szolgálatot. Engem állásfoglalásomban az a szempont vezetett, hogy a főváros, de egyben az ország legértékesebb műemlékét érintetlenül mentsük meg az utókornak. A technika fejlődése lehetővé teszi az eltolást s így nemcsak a templomot mentjük meg, maga eredeti valóságában, de a főváros is megtakaritja egy uj templom felépitésének költségeit, nem tekintve, hogy maga a templom eltolásának müvelete idegenforgalmi szempontnak sem lekicsinylendő.

Mindezek a szempontok igazolják az állásfoglalást s azt hiszem, hogy közgyűlés is ebből a szemszögből fogja azt megitélni, mert hiszen valójában itt azt a megtakaritást is figyelembe kell venni, amit a főváros ezzel a megoldással elér.

Andréka Károly

1874—1937

Irta: *Dr. Orova Zsigmond* szőv. törvényhatósági bizottsági tag.

A székesfőváros III. kerületének kis házaiba beköltözött a gyász. Andréka Károlyt siratja itt mindenki, gazdag és szegény, öreg és ifjú, pártra és felekezetre való tekintet nélkül. Az általános gyásznak oka azokban a kivételes erényekben keresendő, amelyek Andréka Károlyt jellemzik.

A legkitünőbb hivatalnok volt. Egyszerű emberek gyermeke, soha senki nem protegálta, csak a tudása, a rendkivüli képességei és a tisztessége. A legalacsonyabb poszton kezdte és a legfelsőbb fokig vitte. Közben a legnehezebb munkakört töltötte be. A politikai osztályban a legnagyobb felelősség őt terhelte, a sztrájkügyek elhárításában a legértékesebb eredményeket ő érte el. Intézkedéseit erély és jóság kisérte, siker koronázta. Külföldről is elismerték e munkássága értékeit, melyek nemzetközi szempontból is jelentőségteljesek. Számos kitüntetés diszitette mellét.

Mint polgár maga volt a jóság és körültekintés. A szegénynek juttatott a magáéból és annak részére nem volt neki teher a koldulás sem. Felruházási akciói, élelmezésügyi kiosztásai messze a kerület határain túl tették ismertté nevét. Minden igazságos ügynek szószólója volt, nem a fórumon, hanem csendben, de annál hatékonyabban. Babérokra nem pályázott, nem egy sikeres akciójának eredményéért másnak jutott az elismerés. Támogatott, búzdított, vigasztalt és segitett. Ezért bálványozták a kisemberek.

Mint politikus mindenkor a megértésnek, az ellentétek elpusztításának, a kölcsönös megbecsülésnek volt előharcosa. Meggyőződéssel vallotta a politikában is a rendőri szempontot: a fődolog a rend, a fegyelem, a tisztesség. Nem volt ellenzéki temperamentuma, de tiszteletben tartotta az objektiv kritikát és nem egyszer foglalt állást masoldalról érkező javaslatok mellett.

Idegenből került a III. kerületbe. Mégis ugy megszerette azt, hogy a bennszülöttek nehezen tudták vele tartani a versenyt. Óbuda, Ujlak szépségeinek dicséretében, bajainak csökkentésére irányuló törekvésében.

Takarékos ember volt, amikor a saját szükségletének vagy élvezetének fedezésére kellett költeni; gavallérnak mutatkozott, amikor közcélról, jótékonyságról, támogatásról volt szó. Nemsokára tudni fogja a világ, hogy Andréka Károly tekintélyes vagyont gyüjtött, abból a maga és hozzá közelállók részére semmit sem foglalt le és mindent a szegénység enyhítésére adott. A késő utókor áldani fogja nemes szivét.

A legjobb barát tudott lenni. Soha semmit sem kért a maga részére, de barátainak mindig rendelkezésére állott tanáccsal és tettekkel. Szeretettel ápolta a baráti érzést minden érdek nélkül még azokkal szemben is, akik hivó szavára sem állottak melléje. Nem ismert haragot, gyűlöletet.

Integer vir, bonus pater familias, amicus optimus volt. Ezért gyászolják most váratlanul bekövetkezett halála alkalmával. Különös, nagyon különös, hogy éppen a szive ölte meg, amely a legjobb, a legmelegebb és a leghűségesebb volt.

*

A mult hét szombatján váratlanul meghalt Andréka Károly ny. főkapitányhelyettes. Szivroham ölte meg. Rendőri gyászpompával, nagy és előkelő közönség jelenlétében hétfőn délután helyezték örök nyugalomra. A végtisztességen megjelent a belügyminisztérium képviseletében Horváth Dezső miniszteri tanácsos, Ferenczy Tibor budapesti, Éliássy Sándor vidéki főkapitány, Kalmár Béla főkapitányhelyettes, Török János rendőrfőparancsnok, Karafiáth Jenő főpolgármester, Lamotte Károly és Schuler Dezső alpolgármesterek, Zsitvay Tibor, Usetty Béla, Terbócz Imre és még sokan mások a két testvérváros előkelőségei közül. A temetésre kivonult egy zászlóalj rendőrlegénység, egy század lovasrendőr és a detektívtestület csaknem teljes számban.

A gyászszertartást Szokolay Antal dr. esztergomi prelátus kanonok végezte. Meghatva emlékezett meg Andréka Károlynak az ujlaki Sarlós Boldogasszony egyházközség élén kifejtett működéséről, majd méltatta egyszerű sorból magasra ivelő pályafutását és kiváló tulajdonságait. A budapesti főkapitányság nevében Ferenczy Tibor főkapitány mondott búcsúbeszédet. A NEP székesfővárosi szervezete részéről Usetty Béla országgyűlési képviselő búcsuzott az elhunyttól. Tápiobicske község nevében Takáts Mihály plébános a szülőföld gyászát tolmácsolta. Elbúcsuzott az elhunyttól még az ujlaki Sarlós Boldogasszony egyházközség, a III. ker. Polgári Társaskör és még több más egyesület.

A gyászbeszédek elhangzása után a kivonult rendőrcsapatok tisztelgése közben emelték le a koporsót a ravatalról és a gyászolók hosszú sora kisérte a családi sírbolthoz, miközben a rendőrzenekar gyászindulókat játszott. A sírnál Szokolay Antal prelátus kanonok beszentelte az elhunytat és aztán a Himnusz hangjai mellett eresztették le a sirba a koporsót.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

Római part — a Hév mostohagyermeke

A gyakorlati életben ugy szoktuk meg, hogy egy fürdő és nyaralótelep fejlődése a jó közlekedés nyomán indul meg. A Római-fürdő, Csillaghegy a rossz közlekedés ellenére jutottak el a sikerig. Ezután joggal várta az érdekeltség, az ott üdülést keresők ezrei, hogy a HÉV legalább a saját jól felfogott érdekében, a maga részére is hasznosítani akarja e fürdők sikerét és jó közlekedést biztosít oda. Ezzel szemben mérhetetlen és jogos panaszok áradata özönlik a helyiérdekü érthetetlen politikája ellen. Csak néhányat a kirivóbbakból: Ritkán, rövid és zsúfolt vonatokat járat. Egészen érthetelen alapon készül a díjszabás. Római-fürdőig még el lehet jutni a 30 filléres jegygyel, de innen a népszerü és nagyon látogatott Csillagfürdőhöz ujabb 28 fillérbe kerül az ut — amely nincs nagyobb távolságnyira, mint 800 méterre. Az érdekeltek ismételten és hiába kérelmezik, hogy a szentendrei gyors legalább nyáron áll jon meg Aquincumnál, Római-fürdőnél és Csillag hegyen. De a vonat gőgösen átrobog az állomáso kon, pedig a HÉV tudhatná,hogy nem járhat mindenki autón ezekre a helyekre, mert miből élne akkor ő? Az idejáró idegenek sem mind milliomosok, ezek elől is kár a főváros közvetlen környékének ezeket a szépségeit elzárni, ha már ránk, budai és pesti üdülésre vágyókra nem is gondolnak.

Elsőrendű munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestőrészlet
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Bösörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. V Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR III. Zsigmond u. 45 elismert Tel: 1-531-48

Mi ujság a városházán?

A főváros pénzügyi bizottsága pénteki ülésén tárgyalja a Gellért-étterem bérleti ügyét. A polgármester azt javasolja, hogy november 1-étől kezdve hat évre hosszabbítsák meg Gundel Károly szerződését. Az eddigi bért fogja fizetni Gundel, a nyers bevétel 4½ százalékát, a mélyföldszinti polgári vendéglő és a fürdőcsarnokban levő büffé után pedig 2.25 százalékot. Ezenkivül 2.25 százalékot fizet a söntésbevételek után is. Számos helyiséget visszaad a szállónak. Az elmult évben 48.000 pengő volt a főváros részesedése a vendéglő után. Gundel most 6000 pengővel több bért fog fizetni, a visszaengedett szobák hasznosítása pedig további 22.000 pengő bevételt fog jelenteni a Gellértszálló számára.

*

Hatalmas munka folyik a városháza városrendezési ügyosztályán. Készül Budapest uj, 5000-es átnézeti térképe, melynek hiányát nemcsak a hivatalos körök, hanem Budapest összes ingatlantulajdonosai, építői is súlyosan érezték. 1908-ban készült a főváros utolsó térképezése. A karácsony körül megjelenő térképet körülbelül 100—120 pengős árban hozzák forgalomba. Ezer példányban nyomtatják ki a térképet, melyre elő kell jegyezni.

*

Az ut- és csatornaépitési szakbizottság junius 15-én, kedden délután félöt órakor a központi városházán *Lamotte* Károly dr. alpolgármester elnökletével ülést tartott. Az ülésen az 1937-ben felmerült rendkivüli utügyi és kertészeti kiadások fedezése tárgyában készült előterjesztést tárgyalták.

A főváros két évvel ezelőtt a Honvéd utca és a Szalay-utca sarkán 452 négyszögöles telket adományozott a belső lipót, terézvárosi református egyházközségnek templom és paplak építésére. Az egyházközség most azt a kérelmet terjesztette a polgármester elé, hogy e telek helyett a Szabadságtér 24.749. hrsz. alatt levő 197 négyszögöles telken építhesse meg templomát. A kérést pártolólag terjesztik a közgyülés elé, a Szalay-utcai telket eladják 232.600 pengőért és helyébe megveszik a Szabadság téri telket 160.000 pengőért.

*

A városrendezési ügyosztály több érdekes telekeladási és ingatlanvásárlási ügyet terjeszt a szakbizottság elé. Igy megvásárolják a Gyulay Pál utca 12. számú ház telkének egy részét, 290 négyszögölet. Ezt a telekrészt a Rókus-kórház Stáhly utcai hullaházának telkéhez csatolják, amely igy egységes, szabályos terület lesz. Valószínű, hogy ez az ingatlanvétel kapcsolatban áll azokkal a tervekkel, amelyek szerint az uj Rókus kórház egyik épülettömbje ezen a Stáhly-utcai telken fog felépülni.

*

A jövő évi nemzetközi eucharisztikus ünnepségek nagyrésze a főváros kegyurasága alá tartozó plébániatemplomokban fog lefolyni. A magasépitési ügyosztály megvizsgálta a kegyuri templomokat és kápolnákat és elkészitette azok restaurálásának költségvetését. Összesen 250.000 pengő költséggel kívánja a főváros a kegyurasága alá tartozó templomokat helyreállitani. Miután az összegre költségvetési fedezet nincs, a negyedmillió pengő póthitelként való megszavazását kéri a polgármester a közgyüléstől.

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

A kettészelt Szentimreváros

Ha a természeti adottságot nézzük, úgy alig van szerencsésebb fekvésü városrésze a fővárosnak, mint *Szentimreváros.*

És ha a gondozottságot tekintjük, alig van mostohább sorsú városrész, mint Szentimreválosnak az az alsó területe, melyet róla a MÁV töltés leválasztott és amely a kerületnek a nagyobbik fele, ahol a városfejlesztés nem az egyszerű itthoni szépséget és kényelmet, — de az idegenforgalom belátható lehetőségeit szolgálná.

Ott van a *Szentimre* (Kelenföldi) *pályaudvar*, a nyugatról érkezők tömegeinek nyugvópontja, melynek kifejlesztésével mentesiteni lehetne a túlterhelt Keleti pályaudvart, sőt részben a nyugatit és délit is, úgy, hogy az utóbbiak költséges nagyobbitása szükségtelenné válnék s amely az előtte fekvő hatalmas méretü *Etele-tértől* kiinduló *Szent István úton* és *Horthy Miklós hidon* át a pesti oldal felé irányuló forgalmat a legrövidebb és legszebb útvonalon bonyolitaná le.

De . . . ez az ábránd *Szentimreváros láthatatlanságánál* fogva még sokáig ábrándnak látszik, mert amint azt Koncz Károly valószinüleg jól informált tollából, a Nemzeti Ujság jun. 6-iki számában olvastuk, *a Szent István út* ugyan Budapest legszélesebb útja lesz, de most csupán Szentimreváros belső részén épül ki és csak *„majd valamikor"* vágja keresztül Kelenföldet.

Azt kérdezzük, miért? Hiszen a hid létesitésének célja a Szentimre (Kelenföldi) p. u.-nak. a pestiek részére való közelebbhozása volt! Azt kérdezzük, miért kellett a Horthy Miklós hid tengelyétől az átvezető utat visszafelé lekanyarítani? A feleletünk pedig az, hogy azért, mert a MÁV töltés úgy mint mindenben, itt is a fejlődés akadálya. Ez az a rettenetes *kinai fal*, melyen túl a *semmi* következik. Ettől a töltéstől nem látni azt a területet, melyen *Buda Párizsa* megépülhetne, amelyen az idegenforgalom minden szépsége megtalálható lenne, amely páratlan lehetőségeket nyujt még most is *az elrontott városszabályozási terv helyrehozására*, továbbá a világon úgyszólván páratlan gyógyvizü *Erzsébet-sósfürdő* forrásvédelmi területének kifejlődésére és egy igazi városi parkrendszer létesitésére, s amelynek füstmentességét az úgyszólván egész éven át kedvező szélirány biztositja, végül: ahol a sétálók a keserüviz-ivócsarnoknál a kellemest a hasznossal köthetnék össze.

És mit látunk? A MÁV töltésen belül eddig is mindent, ami kényelmes, egészséges és ami a szemet gyönyörködteti s amihez most újabbak jönnek, míg a MÁV töltésen kívül a legfontosabb utak is burkolatlanok, vagy oly silány burkolatuak, amiknél a legkisebb vidéki városkában is jobbakat találunk. Ezenkívül széltében-hosszában egészségrontó pocsolyák, vagy portengerek, árnyék nélküli utcák, bekerítetlen, lomtáros telkek, gidres-gödrös bitumen-, vagy pláne salakjárdák, vagy még ilyenek sem.

Mi szentimrevárosiak nem irigyeljük a városbeli lakósságtól az adójuk fizetésével szemben amugyis kijáró előnyöket, de igenis kivánjuk (hasonló adófizető, tehát nem másod-, vagy harmadrendü polgárok), hogy a *magas MÁV töltésnél is magasabb tekintettel* vétessék észre ez az elhanyagolt és nemcsak keserüvíz-forrásokban, de keserü könnyforrásokban *gazdag* (?) városrész.

Kérjük, hogy a MÁV töltést, ha kihelyezése most nem lehetséges, azáltal tüntessék el, hogy minden hozzávezető zsákutca folytatásaként alúljárókkal vágják át a szükséges közlekedés biztositásául.

Kérjük, hogy a *Szent István sugár-* (?) *vagy kör-* (?) *út* egészen a Kelenföldi *„Szent Imre"* pályaudvarig — legalább ideiglenesen — keskenyebb burkolattal és gyalogjáróval építsék ki haladéktalanul, úgy, hogy a *kettős Szent-Évre* az átmenő forgalom megindulhasson s az alsóvárosiak végre az óriási kerülő utaktól megkiméltessenek.

Kérjük továbbá a *Tétényi út* teljes kiépitését, hogy a *Hév* rossz közlekedési politikája által .melyet az *„egységes közlekedési rendszer"* széruma gyógyitott meg) gyalogolásra kényszerült alsóvárosi lakósság végre a Tétényi úton át is közlekedési eszközhöz juthasson.

Végül kivánjuk, hogy *Szentimrealsóvárosnak*, sőt egész székesfővárosunknak világhíres büszkesége: a borzalmasan elhanyagolt *Erzsébet-Sósfürdő* megváltassék, vagy legalább is szabályoztassék (esetleg kisajátitás útján) és a védőterülete minden időkre biztositassék és sétányokkal, ivócsarnokokkal, pihenőkkel láttassék el. Erre tiszteletlel felhívjuk kiváló Főpolgármesterünk, *Karafiáth Jenő* figyelmét, aki csak a napokban tekintette meg a fürdőt is és szerezhetett közvetlen meggyőződést a fentiek jogosságáról.

Teljes bizonyossággal reméljük, hogy illetékes helyen megértésre .találunk és a *kettészelt város két részének egybeforrasztásával az intéző körök az egyenlő elbánás és egyforma polgárjog elismerése alapján, nem fognak késni.*

MIKOLA GÉZA dr.

Buda kövei

Irta: **Némethy Károly dr.** szőv. tanácsnok

II.

Ime, — egy csomó erősen sérült és hiányos ködarab együtt többet mond a városkeletkezés egész idejéről, mint a rendelkezésünkre álló összes okmányok; s teszi ezt nem teoriát alkotva, feltételezve, hanem helyhez kötött világossággal, mely arra tanit, hogy a XI. és XII. században, tehát abban az időben, mikor Buda városkezdetei a történeti adatok homályában vesznek el, jelentős egyházi épületek állottak több helyütt, igy a Gellérthegy tövében délen is, északon is, ugyancsak Óbudán több helyen, végül pedig fenn, a Várhegyen is, melynek benépesitéséről csak a tatárjárás utáni időkből van okmányszerü adatunk.

Ha még hozzá vesszük azt is, hogy ezek a kötöredékek, melyek egy határozottan körülirható stilus jellegzetes darabjai, ennek a stilusnak fejlődéstörténetébe nem mint késői, meg nem érett utánzatok illeszthetők bele, hanem igenis a stilus európai fejlődésében lépést tartanak a példát adó nyugattal, lépést tartanak olyannyira, hogy a magyar föld stilusfejlettsége semmivel sem marad hátrább a környező területekénél, — akkor bátran mondhatjuk, hogy olyan részletes és határozott képet kaptunk Buda románkorbeli életéről és müveltségéről, ami egyenesen meglepő.

S anélkül, hogy az okmányszerü bizonyitékok értékét csak valamennyire is kicsinyelném, nem hallgathatom el az okleveekkel kapcsolatban gyakran felmerült gyanút, hogy nem hamisitás-e? A kő, mely kétségtelenül használatban volt, melyet kétségtelenül az életnek készitettek, nem vagy aligha hamis, megtévesztő. Ha megharagusznak is az okleveek tudós kutatói, de valahogyan úgy érzem: mikor egymással szemben áll oklevél és régészeti lelet, igenis az utóbbinak kell nagyobb bizonyitó erővel birnia, (legalább is annyira, hogy a további okleveles kutatást indokoltá tegye.)

Bátran mondhatjuk tehát, hogy Budán, nem sokkal a város megalakulása utáni korból, már olyan fejlett társadalmi és közéleti bizonyitékait kapjuk, mely hatalmas templomokat tudott magának emelni. Hiszen ha az egyik már emlitett kőre gondolunk: a Gellértfürdő helyén talált pillérfejre, idézzük emlékezetünkbe, hogy ennek a kőnek, tehát a hozzátartozó pillérnek szélessége több mint 1 m 30 cm., próbáljuk azután elképzelni, hogy milyen templomnak kellett annak lennie, melynek pillérei 1 m 30 cm szélesek lehetnek. S egyszerre megelevenedik előttünk a kő, mely már eddig is sokat mesélt és szemeink elé tárul egy hatalmas székesegyház, mely vagy már meglevő telepedést terület közepén emelkedett a magasba, vagy legalább is tagadhatatlan vonzóerejénél fogva maga köré gyüjtötte a telepeseket. Jogosan városcentrumot tételezhetünk fel — és mindezt nem az akkori főváros: Óbuda területén, hanem attól jóval délre, olyan helyen, ahol nemrég még lakatlan pusztaságot tételeztünk fel. A kövek beszéde nem hazudik: városjellegü település volt itt már ebben az időben is.

Hasonlóan nagyarányú a Rudasfürdőben talált Cherub mérete is és igy hasonlóan nagy épületet: valószinüleg ugyancsak templomot tételez fel.

Az egyedül lakott Óbuda gondolatától tehát hamarosan el kell térnünk és egy második lakógócot is kell keresnünk Buda mai déli részén, melylyel szemben a pesti oldalon szintén csak legutóbb felfedezett római castrum területén, a magyarok által használatba vett és még jó védelmet nyujtó római bástyafalak közepette, szintén kétségtelenül felvirágzik egy városi gócpont, — központjában egy kéttornyú, háromhajós, faragott kőből épült székesegyházzal.

Uj városkép lép ezzel elénk, melyet egyedül a köveknek, — a földben gyökerező és a földből napfényre bukkanó köveknek köszönhetünk s ez a városkép sokkal kedvezőbb szineket fest a letelepedő magyarokról is, akik olyan hamar bele tudtak illeszkedni nemcsak a keresztény életközösségbe, hanem a kersztény formavilág közösségébe is, hiszen az itteni épitészeti alkotások müvészi szintje nincs hátrább a kor általános színvonalánál.

Ne makarok azonban ezekben a kérdésekben elmélyedni, sőt azért is bocsánatot kérek, hogy enynyire a részletekbe mentem. Mégis szükségesnek tartottam kissé elemezni a kérdést, hogy világosabb választ adhassak arra, mit is jelenthet nekünk néhány, — esztétikai megjelenésében talán megtekintésre sem érdemes — kő, amilyenekről bevezető szavaimban szólottam.

Természetesen legmeggyőzőbb akkor volna a dokumentum, ha az eredeti helyén hirdethetné bizonyitó erővel igazát. Másrészről azonban sok körülmény állja ennek útját, legtöbbször az, hogy egy egy kőtöredék egészen véletlenül, egy egészen más jellegü épület testében, befalazva, vagy a földből kerül elő, ahol nincsen is tovább helye, az épületet is legtöbbször lebontják, vagy átalakitják (épen ez teszi lehetővé a feltalálást) de meg a további sértetlen fenntartás sem mindig biztositható. Ilyenkor lesz egyedüli megoldás a múzeum, mely mint a hasonló emlékek összegyüjtője, még összehasonlitásra is alkalmat ad, persze azzal a kötelezettséggel, hogy mint legfontosabb adalot, a lelőhelyet gondosan megrögzitse és feltüntesse.

Mégis, — ha lehet arról beszélni, hogy — valamely lelet a helyén maradjon: a városlelek erősitését szolgáljuk, mikor az ottmaradást szorgalmazzuk.

Ugy érzem, alig tagadható, hogy a városmult nemes hagyományainak elevenné tételét, — a mai életbe való átszövését jelenti, hogy az óbudai Raktár utcai város i házak előtt, egy kis, szerencsés körülmények folytán kihasitható járdaszigetecskén ott állnak az első keresztény kápolnának, a IV. században épült cella trichorának alapfalai és hirdetik, hogy a nagy római birodalomban egyre jobban tért hódító kereszténység diadalútján ide Pannóniába, annak keleti határszélére eljutott és itt gyökeret vert a lakósság között.

A Margit körúton, a régi Szent János kórház kertjének fala helyén, melyet régebben hirdetőtáblák sorozata takart el, egy faragott kövekből épitett bástyafal látható, komor és súlyos, mint azok az idők, amelyekről beszél. A Buda tövében fekvő külső bástyafal maradványa ez, mely meg a mult század végén hosszú szakaszokban állott hogy azután az értetlenség nyomtalanul tüntesse el, ezt a kis darabját kivéve, mely szintén nem a kegyeletnek, hanem annak a véletlennek köszönheti megmaradását, hogy a város nem épitkezett a tulajdonában levő területen. Azt hiszem, ennek a várfaldarabnak kegyeletes fenntartását, helyesebben kifejtését a hirdetőtáblák és a vakolat alól, vétek lett volna ma, az utolsó pillanatban elmulasztani — s a városesztétikát jobban szolgálja ez a kissé darabos, nehézkes, alaktalan fal, — mely azonban emlék és jelkép, — mint bármiféle iz'éses, vagy izlésteln kerités, vagy az, aminek helyébe lépett: hirdetőtáblák hosszú sora.

(Ez a két kiszakitott példa csak a legutóbbi időkből mutat fel ilyen törekvéseket, melyeknél határozottan állithatom, hogy míg a történeti és régészeti értékeket sikerült lehetőleg épen átmenteni az utókornak, ugyanúgy beilleszthető volt a megoldás a városrendezési és városesztétikai igények közé is. Pedig ez a helyes cél. Senkisem akar konzerválni elavult és az élet útjában álló jelenségeket. A Tabán lebontása, szerintem, minden ellenkező véleményt mérlegelve is, helyes volt és helyességét az ott letesülő uj, Budapest fellendülését szolgáló városrész fogja igazolni.

Ott, ahol ez nagyobb nehézségek nélkül megoldható, ott, ahol csak egészen csekély módositást kiván a városrendezés, vagy a forgalom, melynek sokszorosát gondolkozás nélkül keresztülviszik, ha más érdekekről van szó, nem szabad visszariadnunk azoktól a nehézségektől, melyek a kedvező megoldásnak még útjában állanak.)

*

A Tabánból indultam ki, most visszatérek a Tabánhoz, melyről, úgy érzem, némi magyarázattal tartozom, már csak azért is, mert említést tettem róla.

A Tabán parkjának létesitésénél merült fel elég világosan a probléma: lehet e ezeket a romokat, melyeket a székesfőváros régészeti intézete kötelességszerüleg feltárt, megtartani, beleilleszteni a parkrendezés hálózatába?

Itt legyen szabad közbevetőleg megjegyeznem valamit. Mikor a székesfőváros régészeti és ásatási intézete ásatást kezd, sohasem lehet az előre kitüzött cél, hogy most fenntartásra méltó emléket akarunk feltárni. A régészet minden területet, mely kutatásra rendelkezésre áll, kötelességszerüen felkutat, sőt talán azokat a területeket még inkább, ahol semmiképpen sem lehet valamit fenntartani. Szinte azt mondhatnám, hogy a régészet feladata a feltárással be is fejeződött, az esetleges fenntartás már talán nem is rá tartozik. Ha meg lehet tartani láthatóan az eredményeket, úgy a régészet természetesen örömmel választja ezt a megoldást, ha nem lehet, — ha az élet lebontásra itéli a feltárt emlékeket, — a régészetnek az a kötelessége, hogy tervekben, fényképekben, lelesekben megőrizze mindazt ami érdemes, ami a jövő tudományának is szolgál. Nem hiábavaló munka, ha egy ásatás feltár egy épületmaradványt és azután azt visszatemetik, hiszen ez a rendes, a megszokott eljárás és csak különleges körülmények szerencsés összejátszása teremtheti még a fenntartás lehetőségét.

Ezzel a helyzettel állottunk szemben a Tabánban. Adottság volt az, hogy a területen park létesül, a park pedig természetszerüleg megengedi be osztásának szabadabb kezelését. És ha a természeti alakulatok kedvéért lehet egy tervet módositani, aminek a Tabánban is nem egy példáját látjuk, helyes volt felvetni a kérdést: nem lehetne-e ezeket a feltárt épületmaradványokat a park megfelelő alakitásával megőrizni legalább addig, amig a Tabán területének végleges sorsa felől döntés történhetik.

Mi is volt a Tabán területén? Nyugodtan és lelkiismeretesen merem állitani, hogy ezen a kis területen, melyen ma az, — őszintén elismerem — semmitmondó alacsony romok állanak, Budapest egyik legnagyobb szabású lelőhelyét sikerült a véletlen utján felfedezni, azután azonban a legtudatosabb munkával kiaknázni.

Az ócska és bizony elavult tabáni viskók alatt, amint a talajszintrendezés egyre mélyebb rétegekig haladt, sorra bukkantak elő egymásba ágyazva leletrétegek, melyeknek egymásutánja csodálatos képét adta a székesfőváros e pontján a lakottság folytatólagosságának. A legfelső, XVIII. századi leletanyagtól visszafelé jelentkeznek a török kor emlékei, majd a középkor érdekes leletcsoportjai, azután a római és a benszülött lakósság egymásmellettisége, végül pedig a történelemelőtti idők messze visszanyuló anyaga olyan változatos képet adott ennek a várossaroknak és benne az egész városnak sorsáról, hogy a kutatók számos uj elméletet épitettek föl az itt nyert adatokra.

(Vége következik.)

MEGNYILT
SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

Milyen volt a százévelőtti budai polgár?

Hiába nevezik a Duna két partján elterülő két várost egynéven Budapestnek, mert Buda mind a mai napig megtartotta egyéniségét, noha az utóbbi évek szédületes arányu építkezései és kisebb népvándorlásnak beillő Budára özönlése a pestieknek, igyekezett megváltoztatni Buda ősi jellegét. Az történt, hopy a pesfiek elbudaiasodtak. Azt hiszem, ezt senki sem vitathatja el. Buda nagyban különbözik a balparti tesvérvárostól. Más a levegő itt, más a budai polgár, más a kedvtelése és nem mondunk nagyot, ha azt mondjuk, hogy más az erkölcse.

Anélkül azonban, hogy ennek okát megmagyarázni igyekeznénk, vessünk egy pillantást vissza a multba: milyen volt Buda, az ősi város, száz évvel ezelőtt. Milyen volt a budai polgár?

Száz évvel ezelőtt hiányoztak a modern villák és a modern társasházak, valamint a mindnyájunk által ismert középületek Budáról. Az ember alig tett pár lépést és máris kinn találta magát a szőlőben, mert a száz év előtti budai polgár többek között arról is nevezetes volt, hogy mindegyiknek megvolt a maga szőlője. Szőlő és saját bora nélkül elképzelhetetlen volt a budai polgár, aki azonban csak mellékesen volt kisgazda, valamelyik iparágat üzte nagy szorgalommal, de módjával, mert hiszen akkor nem volt még oly sietős az embereknek az élet, mint manapság.

A budai polgár nyelve: német volt, ujságot pedig csak vasárnap olvasott: az Offner Pesther Vereinigte Zeitung on kivül a Spiegelt. Kissé lenézte a sebesbeszédü pestieket, akik sokszor jöttek át a budai városmajorba mulatni.

„A budai polgár egyszerü, komoly és kissé nehézkes mozdulataiban, — irja Garay egyik „komolyságá"-ban — gondolkodásmódja békés és józan és semmiben sem tulcsapongó, társalgásában van valami, ami némi kisvárosiasságra emlékeztet, noha egészen annak nem nevezhető, vágyainak végcélja, hogy fiából kamarai tiszt válhassék, leánya tisztviselőhöz mehessen férjhez, mulatságaiban szintoly egyszerü, mint takarékos; a természet bájait kevésbé élvezi, mint a pesti, meglehet azért, mert közelebb éri azokat hegyeiben, megelégszik vele, ha szőllőjéből nézheti önmegelégedve a világot. De mi történik abban, hogy kellene azzal előhaladni, azzal nem sokat törödik."

Tehát a száz év előtti budai polgár maradi. Áldott maradiság!

Más iró arról tesz említést, hogy a budai polgár — hivatalból — híres vendéglátó. Ez IV. Béla egyik rendeletének köszönhető, a második honfoglaló ugyanis, amikor a tatárok kitakarodtak hazánkból, olyan nagy idegenforgalmat szervezett meg az országban, hogy a Budán átvonuló keletről és nyugatról jött népség, csak nagy nehézségek árán tudott hajlékhoz és ételhez, italhoz jutni. Ekkor IV. Béla rendeletet adott ki, hogy minden budai polgár köteles szállást adni az idegennek, egyben pedig étel-ital kimérésére adott nekik kiváltságlevelet.

Mély vallásosság jellemzi még a fentieken kivül a száz év előtti budai polgárt, aki kevésbé kedveli a zajos mulatozást pesti polgártársánál, aki viszont épugy, mint mai kései utódja, a zajosabb életet szereti és aki valami legyőzhetetlen nosztalgiától vezetve, át-átrándul néha Budára gondot, bút felejteni.

Ádám T. István

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA
I., Krisztina-körut 8—10.

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint HAJRÁ TROJKA női balalajka zenekar!

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata

Kedélyes sörözés az „ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében XI., HORTHY MIKLÓS UT 48. LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN Rácz Zsiga muzsikál

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRIA KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIÓJÁVAL a ZSIGMOND kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN minden délután katonazene

105 fillér a taxi díja a Hungária forrástól a pazar kilátású GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc. — Kitünő konyha

Viraág Béla siremléke

Buda társadalmában élénk visszhangot keltettek azok a kegyeletes emlékező sorok, amelyben az ősi város társadalmának kiválóságai közül többen megemlékeztek a *Budai Napló* alapitójának, *Viraág Bélának* halálévfordulójáról és jeltelen sirjáról. Ugy érezzük, hogy mire az idő gyorsan járó óráján ujabb esztendő pereg le Viraág Béla halála után, kőbevésett emlék is hirdeti már az ő nemes emlékezetét. Erre vall az itt közölt levél, amelyet meghatottan és mélyen érzett hálával adunk át a Budai Napló nyilvánosságának. A levelet Balás Farkas épitőmester, Buda tekintélyes polgára intézte Lippay Gyula dr.-hoz, lapunk felelős szerkesztőjéhez:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Olvastam a Budai Napló cikkét, amely megboldogult Viraág Béla halálának évfordulója alkalmából iródott. Tekinkintettel arra, hogy a megboldogulthoz engem is a legnagyobb barátság kötött, engedjék meg, hogy siremlékének felállításához kegyeletemet akkép róhassam le, hogy a siremlékéhez szükséges anyagokat, (pörösmárvány, kemény váci kő, tégla) dijmentesen felajánlhassam. Bizonyára akad a megboldogult Viraág Béla barátai között olyan tervező mérnök, aki a siremlék terveit dijmentesen elkészíti, akivel aztán a részleteket a kőanyagra vonatkozóan megbeszélhetnénk. Továbbiakban szivesen állok rendelkezésre.

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü borainak kimérése I. Krisztina-körut 139. Telefon 1—572—00

Tiz éves a magyar-olasz barátság

Irta: **Vákár P. Arthur**

A kiváltságosság külön jogán ünnepelt Buda, amikor a magyar glóbusz és a magyar égbolt négy napon át verőfényben, napsugárban és örömmámorban uszott. Innen Budáról, a Szent Györgytéri palotából indult el 10 esztendővel ezelőtt a nagy gondolat: Olaszország és Magyarország testvéri kézfogása.

Tiz esztendővel ezelőtt gróf Bethlen István és Mussolini nemzeteik nevében testvérjobbot nyujtottak egymásnak. Tiz esztendő multán, a magyar nép százezrei örömrivalgással üdvözlik szemtől szemben az olasz uralkodópárt. De a magyar nemzet nem százezrekből, hanem közel 14 millió emberből áll. 14 millió magyar ember lelkiszemei kísérték az uralkodópárt s Budapest milliónyi népével Erdély, Felvidék, Délvidék, Nyugatmagyarország magyarjai éppúgy ünnepeltek, mint a tengerentuli magyarok: Amerikában, Kanadában; Dél amerikában.

Ha lehet egy nemzet érzelmében és értelmében összeolvadás, akkor ilyen módon talált most egymásra Árpád népe, Szent István magyarja.

Amikor Olaszország királya és császárja egy történelmileg értékelhető testvérbarátsági szerződés megpecsételéseként Magyarországba érkezett, e látogatásban egy üstökösszerü figyelmeztetés is foglaltatik a világ számára, Zrinyi Miklós figyelmeztetése: *„Ne bántsd a magyart!"*

Lehetnek és vannak, akik még mindig behunyt szemmel járják a világot s vannak, akik még mindig magyargyülölettől szomjasak, de már vannak számosan *tegnapi* ellenségeink, akik *ma* már a barátság ünneplő ruhájában állnak mellettünk.

Egy nemzet sorsdöntő életviszonyait csak történelmi felelősséggel lehet tovább munkálni. A magyar nemzet sorsa uj stációhoz érkezett s az uj stációnak utirányait az államférfiui bölcseségnek kell megszabnia.

Az idők uralma lassan, de biztosan őröl. Tiz esztendővel ezelőtt, amikor Budáról, a Szent György-téri palotából elindult egy történelmet formáló gondolat, még senki sem álmodott arról, hogy a dunai kérdés az európai problémák centrumába kerül és senki sem gondolt arra, hogy a Dunamedence problémáját az olasz és a magyar nemzet összefogásán keresztül lehet megoldani. Azaz, hogy két államférfiu gondolt erre és csak erre gondolt: Mussolini és Bethlen István!

Hiába a nagy sietség, amelyel ellenségeink a megszállt területeken a magyar kérdést a magyar nép sorvasztásával és irtásával akarják *„megoldani"(?)*: a magyar kérdés, amely a Dunamedence s így Középeurópa kérdése lett, — nem a csonka ország határaiban teljesedik ki, hanem az egymásratalált nemzetek vérében, érdekeiben és jószándékaiban és abban a magyar népben és magyar vérben, amely szétömlött ugyan a nagyvilágban, de mindenütt megmaradt magyarnak.

Nem politikát, hanem történelmet kell csinálni! Valamikor száz esztendővel ezelőtt Garibaldinak és Cavournak Kossuth Lajos s az ő magyar jai nyujtottak kezet s akkoron megszületett: Unita Itália! Most úgy érezzük, hogy a darabokra tördelt Hungáriából államférfiaink bölcsesége teremthet *Unita Hungariát!*

A nemzetek életének formálásához mesteri kezek kellenek. Valamint Cavour, Bismarck, Napoleon, Rákóczi Kossuth államférfiui bölcsesége nem hiányozhatott onnan, ahol államszervezésről volt szó s mint ahogy Michelangelo, Rafael, Tintoretto, Munkácsy ecsetje és vésője szükséges a székesegyház szentélyének építéséhez, úgy azonképpen nem hiányozhatnak a mai Magyarország jobb sorsának kimunkálásánál azok a Bethlen Istvánok, akik Cavour lelkével Kossuth szellemében dolgoznak együtt az olasz nemzeti nagyság megtestesitőjével: a Duceval.

1938. év Szent István éve s egyben — rabságban élő Kincses Kolozsvárunk szülöttének — Mátyás királynak 500 éves jubileumi éve is. 1938-ban az Oltáriszentség imádatában magyar földre összesereglő ünneplők imádságába és tettrekészségébe van lefektetve jobb sorsunk. *Isten akaratán és rajtunk mulik, hogy az 1938-as év az Unita Hungária éve legyen.*

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAKÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

Szendy polgármester az ujabb budai városrendezési tervekről

Buda különböző részeinek modernizálása soha még olyan nagyarányú terveket nem érlelt meg, mint a legutóbbi időben. A Horthy Miklós híd környéke, Óbuda jelentékeny része, a Tabán és Buda egyéb pontjai teljes újjáépítés ellőtt állnak, de a tervek nagy része még mindig ismeretlen a közönség előtt. *Szendy* Károly polgármester a legközelebbi tennivalókról igy nyilatkozott:

— Még ezen a nyáron befejezik az új Horthy Miklós-híd építését, amelyet szeptember elején adunk át rendeltetésének. *Mindent elkövetünk, hogy a hídhoz vezető utak építése is véget érjen a megnyitás napjáig.* Közlekedési okokból egészen át kellett építeni a Boráros teret.

— A budai hídfő környékének architektonikus szabályozására külön tervpályázatot irtunk ki, aminek eredménye nagyon megkönnyítheti magát a hídfőszabályozást. A budai részen a Műegyetemi rakpartot is át kellett alakitani a Bertalan-ucca és a híd között.

A tabáni gyógyszálló kérdése sokat foglalkoztatta a nyilvánosságot. Az óbudai kivezető út átépítése, a XII. kerületi szekzháé és a kislakások építése, a Rudas fürdő átalakítása, az óbudai híd helyének kijelölése, valamint Óbuda szabályozásának előkészítése olyan közmunkák, melyek rösen foglalkoztatják a fővárosi hatóságokat.

TÖKÉLETES SZABÁSU FÉRFI ING a Gellért-divatházból
XI. Horthy Miklós ut 25. — Telefon 2-695-06

Szivkórházat Budára!

Nagy érdeklődést keltett a *Budai Napló* június 3-iki számában közölt cikkünk a szívkórház létesítéséről. Erről a fontos kérdésről az *Orvosegyesület Társadalomtudományi Szakosztályában* dr. *Hasenfeld* Artur egyetemi tanár tartott előadást. Ma már ott tartunk, hogy a népbetegségek közt a szív és érbajok foglalják el az első helyet. *Illyefalvy* J. Lajos dr. megállapitása szerint Budapesten 1935-ben 15.587-en haltak meg, ebből 4.041 volt a szívhalál, tehát 25.8%, míg a rák és tuberkulózis együttvéve 3.380 embert ölt meg.

Berlin, Budapest, Frankfurt, Lipcse, New York; Prága és Bécs összhalandósága 230.552 volt. Ebből tüdőbaj 19.237, karcinóma 29.617, *szív- és érbaj* *62.396* személyt pusztitott el. Részletezte a szívbajosok betegségi és gyógykezelési adatait, a megelőzés módszereit, a rejtett szívbajok kikutatását, a szívrokkantság elodázását, a rendszeres szív-vizsgálatok jelentőségét, a külön szívgondozók létesítését.

A szívbajok modern és bonyolult diagnosztikáját és gyógyitását szolgáló különleges szívosztályokra mindinkább nagy szükség van. Balatonfüred volna elsősorban hivatott a szénsavas fürdők miatt nagyobbszabású szívkórház létesítésére. Buda klimája és gyógyfürdői ugyancsak megokolttá teszik a közérdekü óhaj teljesitését, hogy szívkórház épüljön Budán.

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM megnyilt BUDAKESZI-UT 10. (Villamos és autobusz megálló WEEKEND, ARANGAMENT. —Telefon: 16—40—75.

Garcon-lakásba praktikus vasbutorokat készit HUTTER és SCHRANTZ rt. Budapest, VI., Vilmos császár ut 63. Telefon: 1-229-16. Mintalap ingyen

Jobb közlekedést a Krisztinának!

A Szabadpolgári Párt memorandumа a Beszkárthoz

Állandóak a panaszok az I. kerület, különösen a Krisztinaváros, a Tabán s közvetve a Vár közlekedési viszonyai ellen. A *Szabadpolgári Kör*, amely 40 éve működik az I. kerületben és intenzíven foglalkozik a budai polgárság egy igen jelentős részének közérdekü ügyeivel, az érdekelt közönség elkeseredett hangúlatának hatása alatt legutóbb memorandumot intézett a Beszkárthoz. A memorandum részletesen rámutat úgy a villamos, mint az autóbuszközlekedés hiányosságára és közli azokat a változásokat amelyek a közlekedés javulására vezetnének. A 14-es, 44-es, 51. és 71-es vonal kocsijainak szaporitását, a 49-es vonalnak, mint körforgalmi járatnak, a Déli pályaudvartól a Kelenföldi pályaudvarig való meghosszabbitását és a 61-es vonalnak szintén a Déli pályaudvartól az Attila körúton, Ferenc József-hidon át a Károly-körutig való továbbvezetését kéri előterjesztésében a Kör. Az autóbuszforgalomban a 14-es vonal ritka járatai elln hangzik el a legtöbb panasz, azonkivül a 12-es és 7-es vonal végállomásának a Déli pályaudvarhoz való áthelyezése oldanák meg a memorandum szerint az I. kerület közlekedést problémáit.

27-es autóbusz

A polgármester a Beszkárt előterjesztésére engedélyt adott, hogy a Vörösmarty tér és a Budaörs határában létesült új repülőtér között egyelőre kisérletképpen hathavi időtartamra 27. számjelzéssel új autóbusz kerüljön forgalomba. A járat a Vörösmarty-térről kiindulva a Petőfi Sándor utcán, visszafelé a Váci utcán, Eskü-úton, Erzsébet hidon, Hegyalja-úton és a Budaörsi úton át közlekedik a repülőtérig. Egyidejüleg a polgármester a Gellért-tér és a Hengermalom-utca között közlekedő 10-es jelzésü autóbusz útvonalát úgy módositotta, hogy a 10-es kocsik reggel fél 8-tól 9 óráig, délután 4 órától 5 óráig és 6 órától fél 7 óráig, szombati napokon pedig reggel fél 8 órától 9 óráig és délután 3 órától 6 óráig az Andor utcán közlekedjenek, egyéb időkben és vasár- és ünnepnapokon egész napon át csak a Hengermalom utcáig. Ez a módositás is csak hat hónapig, kisérletképpen marad érvényben.

A Buda név

előfordul már Szent István életében, amikor Vászolyt megvakittatta. Szent István huga, Ilona, hogy fiának, Péternek biztositsa a magyar trónt, a Szent István elleni merénylet után Buda fiát, Sebős ispánt küldi lóhalálban Nyitra várába, hogy Vászolyt megvakitsák és fülébe forró ólmot öntsenek.

Szent István a rémes hírre magához hivatja a bűnös merénylet felbujtójának három fiát s maga biztatja őket, hogy külföldre meneküljenek. Péter királynak, a velenceinek azután rossz szelleme lett a bünsegéd Buda. A király erkölcstelen viselkedése, de főkép Buda miatt támadt összeesküvés ellene s ezért Regensburgba kellett menekülnie, III. Henrikhez. A királyi udvar magyar része erre Budát kivégezteti, Sebőst és testvéreit megvakittatja, Gizella özvegy királynénak visszaadja a Péter királytól elkobzott javakat és Aba Sámuelt teszi meg királynak. De a császár leveri Aba Sámuelt és Székesfehérváron visszahelyezi hűbéresének a behódolt Pétert.

A magyarok azonban nem nyugszanak. Vatha vezérlete alatt fellázadnak és visszahivják Vászoly fiait, Endrét és Leventét. Ekkor szenved vértanuhalált Szent Gellért, Böldi, Beszteréd püspökök és Szolnok ispán a pesti rév alatt. Pár nap mulva Péter királyt, aki egy majorba zárkózva hősiesen védekezett, elfogták és megvakitották. Erre nemsokára meghalt s ekkor Endre király Budát, hü emberének, de rossz szellemének birtokán, a mai Óbudán, az általa ott alapitott nagyszabásu, de sokáig befejezetlenül maradt Szent Péter templomban temettette el.

Vajjon a Buda város név nem innen veszi-e az eredetét?

A BELLEVUE világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja Minden este és vasár és ünnepnap délután TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKAR!

BÉRHÁZ - VILLA
telekértékesitő eladási-vételi megbízást kér
PAUNCZ DEZSŐ
Szentkirályi-utca 3. ... Tel. 1-427-07.

AZ "OTTHON"
Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS
Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

Adónaptár

Június 20: az általános forgalmiadó havi 48—240 pengőig terjedő átalány negyedik hatodrészének lerovása bélyegekben.

Június 25: az általános forgalmiadó havi 48—240 pengőig terjedő átalány ötödik hatodrészének lerovása bélyegekben. A készpénzben bevallás alapján negyed vagy félévenkint fizetők mai napig részletfizetési (előleg) tartoznak teljesiteni. Az alkalmazottak június havi illetményei után a kereseti adó illetményjegyzék kapcsán befizetendő.

Június 30: az általános forgalmiadó havi 48—240 pengőig terjedő átalány utolsó hatodrészének lerovása bélyegekben.

Öröklakásába csak **„Thermolix"** etage fütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Mit jelent a házadó rendkivüli pótlékának tervbevett csökkentése

Lapunk olvasói közül számosan érdeklődtek rovatvezetőnknél, hogy a pénzügyminiszter által bejelentett házadó rendkivüli pótlékának mérséklése *összegszerüleg* mennyit jelent a háztulajdonosoknak. Ugyanis nagyon sokan tévedésben vannak a mérséklés százalékos arányának kérdésében, mert a 8.4 százalékot veszik alapul, pedig erről szó sem lehet, mivel az 1390/1933. M. E. sz. rendelet 1. §-a szerint 1933. -vi január hó 1-től kezdve további rendelkezésig azt irta elő, hogy a *lakóházak és más állandó jellegü épületek tényleges birtokosai a nyers bérjövedelemnek évi 5 százalékát, továbbá a kivetett házadójuknak 20 százalékát tartoznak rendkivüli pótlék cimén fizetni.*

Ez a rendkívüli pótlék a házbirtokot olyképen terhelte, hogy Budapesten, ahol a házadó kulcs 7 százalék, ennek 20 százalékát, vagyis 3.4 százalékát kellett e cimen fizetni. Ehhez járult még további 5 százalék, úgyhogy a rendkívüli pótlék e két tétele adja ki a 8.4 százalékot.

Budapesten tehát, ahol a házadó 17 százalékos, amelyhez járul a 8.4 százalék rendkivüli pótlék összege, összesen 25.4 százalék az állami kulcs. A tervbevett mérséklés következtében ez a kulcsszám 1.7 százalékkal fog csökkenni, vagyis az állami adó 25.4 százalékról 23.7 százalékra csökken. Gyakorlatban ez annyit jelent, *hogy minden 100 pengő házadóalap után, ahol az ingatlan teljes adókötelezettsége áll fenn, 1 pengő 70 fillérrel kell évente kevesebb adót fizetni.*

A kilátásba helyezett mérséklés esetén a teljes házadót fizető ingatlantulajdonosok az eddigi 43.075 százalékos adótétel helyett 41.375 százalék adót fognak fizetni.

Eladó öröklakások

Olasz fasor 61. sz. társasvillában kapható még egy 3 szobás, 3 szoba hallos és egy garszonlakás tökéletes luxuskivitelben központi fütés és melegvizzel. Wanner mérnök irodája: Horthy Miklós-ut 35. Telefon: 2-680-45.

4 szoba hallos összkomfortos, adómentes öröklakás (Csörsz-u. 1.) kedvező fizetési feltételek mellett eladó, a vételárra 10.000 P fizetendő, a hátralék lakbérrel törleszthető. Bővebbet ugyanott a gondnoknál, vagy telefonon 1-543-62.

Öröklakások 1—2—3 és 4 szoba-hallos, összkomfortosak tagjaink által álkálmi árban, kedvező fizetési feltételek mellett eladásra nálunk bejelentve. Vevőknek címeket díjmentesen adunk. Öröklakás Tulajdonosok és Családiház-tulajdonosok Egyesülete, I. Szent János-tér 1-a. Hivatalos órák d. u. 3—6 között. Tel.: 1-543-62.

3 szobás 2 előszobás (1 szoba külön bejárattal) a Stefánia-útra néző nagy erkéllyel Nürnberg ucca 26. II. emelet 7. sz. lakás, előnyös árban eladó. Értekezés a tulajdonossal ugyanott.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

József Ferenc kir. herceg a Fürdőügyi Kongresszusról

Jeleztük már, hogy az idén Budapesten lesz a nemzetközi fürdőügyi kongresszus. Ebből az alkalomból itt alakul meg a kulturállamok internacionális fürdősszövetsége. *Dr. József Ferenc királyi herceg* a kongresszussal kapcsolatban a következő fontos részleteket mondotta a *Budai Napló*nak:

— Budapest-Fürdőváros koncepciójának eszméjét viszi közelebb a sikerhez az, hogy összel, október 3. és 10 közt itt lesz a nagy nemzetközi fürdőügyi kongresszus, Budapest Fürdőváros Egyesület rendezésében. Európa legjelentősebb gyógyfürdőinek vezetői és a balneológiai tudomány kiválóságai már bejelentették ideérkezésüket. A külföldi nagy gyógyfürdők vezetői mindenkép alkalmasnak találták Budapstet arra, hogy a gyógyfürdőket köl csönösen érdeklő idegenforgalmi, építészeti, műszaki, orvosi, gazdasági és egyéb problémákat nálunk vitassák meg. Ez is igazolja, hogy Budapestet megi"eti a *fürdőváros* cím. Számos kérdés tisztázása és tervek egész sora fog innen kiindulni.

Zsurkülönlegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II Olasz fasor 25.

Hatmillió dollár tőkével akarják megalakitani a Budapest Fürdőváros Rt.-t.

Rendkivül életrevaló és megszivlelendő tervvel foglalkozik *Sáfár* Jenő építészmérnök, aki azon fáradozik, hogy főleg amerikai tőkével részvénytársaságot alakitson, amellyel Budapestet, mint fürdővárost a világ egyik legelső gyógyfürdővárosává fejlesszék ki. Értesülésünk szerint a részvénytársaság megalakitását megelőző munkálatok már folyamatban vannak és a részvényjegyzési felhivást most küldik szét az amerikai magyaroknak.

Sáfár mérnök elképzelése szerint hatmillió dollár alaptőkével indulna meg a cég, amely gyógyszállók, reumaszanatóriumok, panziók és egyéb vendéglátóipari üzemek létesitését tüzte ki céljául. A részvényjegyzési felhivásban tudomására adták az érdekelteknek, hogy az eddigi tárgyalások során komoly igéretet kaptak a fővárostól arra nézve, hogy a részvénytársaság számára a szükséges épületek felállitására ingyen telket adnak és a gyógyforrások díjtalan kihasználása is biztositva van. A vonatkozó tárgyalások igen előre haladtak. Hir szerint a Magyar Nemzeti Bank is hajlandó arra, hogy a részvénytársaság valutáris természetű kérelmeit mindenkor kedvezően bírálja el. A tehetősebb amerikai magyarok cimére eddig már 4000 részvényjegyzési felhivás ment el. Az első válaszok már megérkeztek a Budapesten tartózkodó Sáfárhoz, amelyben közlik, hogy az alakitandó részvénytársaság ügye érdekli őket és Budapestre jönnek, a helyszinen széjjelnézni, mielőtt még érdemben is foglalkoznának az üggyel.

Nagy utascsoportok érkezése

Európa számos részében folyik a szervezés kisebb nagyobb utascsoportok ideérkezés dolgában. A Juniusi Hetek ünnepségeire érkező egyes utasokon kivül Ausztriából, Németországból, Svájcból és Angliából, valamint Hollandiából érkeznek csoportok a Centropa, a Kuoni és a Hicky Borman utazási vállalatok irányitásával. Hickyék még juniusban 24-én és 26-án egy egy nagyobb csoportot küldenek Budapestre. Juliusban az Orbis Lengyel, a Meiss svájci és Dean & Dawson második angol és az I Grandi Viaggi két olasz csoportja érkezik. A Centropa is két nagy társaságot küld jjuliusban, azonkívül két teljes amerikai különvonat ontja majd az utasokat. Valamennyinek ellátását az IBUSZ-ra bizták.

Bécsi ajándék Budapestnek

Bécs város népművelési vezetője, dr. Karl *Lugmayer* szövetségi kultúrtanácsos meglepően szép kiállitásu albumszerü képesfolyóiratában, amely *Die Pause* cim alatt jelenik meg, kitünő cikket közöl szebbnél szebb és remekül reprodukált fényképekkel. Thomas von *Mayrhofer,* az értékes tanulmány szerzője, irodalmi nivón és kedves részletekkel tarkitva ismerteti Budapestet és vidékét. Nem győzi dicsérni a budai városképet és a többi idegenforgalmi értéket, de vidéki utazásairól is sok érdekes és értékes mondanivalója van.

Hires helyi különlegességek

Ma már kétségtelen, hogy a külföldiek Budán találják meg a magyar idegenforgalom legfőbb érdekességeit. De még hiányzik az a helyi specialitás, amely sokszor csak igénytelen, de kedves és vonzó emléke egyes külföldi idegenforgalmi helyeknek. Hogy most csupán étel-különlegességekről szóljunk, ilyen a nürnbergi Bratwürstchen, abban a kis „stübliben", ahol még Dürer fogyasztotta vidám barátok között; ilyen a bázeli Leckerli, — amelynél jobbizü a mézeskalácsunk — a karlsbadi Oblaten, az isztambuli dulcsásza és még egész csomó hasonló ételfajta. Ezeken kivül művészien rajzolt, faragott vagy öntött és égetett kézműipari tárgyak sokfélesége. Budán készült metszetek, pasztellek és más képzőművészeti produktumok készültek már nivós formában is, de nincs még egy olyan igazán jellegzetes budai termék, amely a párisi Eifel-torony, a veneziai Campanille vagy a londoni Tower mintájára Budának valóban értékes kiemelkedő specialitását méltón reprezentálná. Említettük, hogy szóbakerült hozzáértő bizottság alakitása ennek az érdekében, de még nem tudtak dülőre jutni. Réz, kő, ezüst, arany és elefántcsont, porcellán és alabástrom anyagából ezerféle ötletességgel csinálják a külföldi souvenireket s a Koronázótemplom, a Halászbástya, a Várpalota stb. is megérdemelné ezt, nem szólva Buda egyéb, régi nevezetességeiről.

„Mégis csak Budapest a legkedvesebb"

A *Daily Telegraph* budapesti tudósításban méltatja a városnak „különös vonzóerőit" s ezek között *Buda kedvességét* jellemzi leginkább megkapóan. A *Leipziger Illustrirte Zeitung* és különösen az *Illustrazione Italiana* nagy ünnepi száma mellett figyelmet érdemel a Westermann's Monatshefte is, amely vaskos juniusi folyóiratában hét képpel illusztrált tanulmányt közöl Hans Herman *Bielstein* tollából ilyen cimmel: „Ungarn abseits der grossen Strasse." Ismerteti a falvakat főképpen Budapest környékén, de magáról a fővárosról is dicsérettel számol be. Kiemeli az idegenvezetők és pincérek előzékenységét s aztán igy folytatja:

— Vitatkozhatnak a szakértők azon, hogy Budapest-e a világ legszebb városa, vagy Rio de Janeiro, esetleg Venezia, vagy más: *a leginkább szeretetreméltó város biztosan Budapest.*

Azután a budai hegyekről, sváb parasztjaikról, a festői Budaörsről és egyéb budai látnivalókról, továbbá Esztergomról, a Balatonról és a Hortobágyról nyujt beszámolót. Mindközt mégiscsak Budát tartja a legkedvesebbnek.

Egy lipcsei lap Budapestről

Szép és dusan illusztrált ismertetés jelent meg a magyar fővárosról a legrégibb és legnívósabb német folyóiratban, a *Leipziger Illustrirte Zeitung*ban. A lap hét teljes oldalon át mutatja be azt, amit Budapesten legvonzóbbnak és legértékesebbnek tart. Buda látképét, amint Gellért püspök tartja föléje a keresztet, a királyi palotát, a Halászbástyát, Szent István szobrát, a Koronázó templomot, a Margitszigetet, a Szent Gellért-fürdőt stb. Saját rajzolóművésze jött ide, hogy a várpalotai őrségváltásról, a Szent Jobb körmenetről, a korzóról és a pezsgőfürdőről eredeti rajzok is hirdessék „a Duna királynőjének" szépségét. Franz *Riedl* irta a képekhez a rendkívül meleghangú cikket.

NEM KÉSIK EL,
ha **SZÁLE-nál** veszi vagy javittatja óráját. I., Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5% engedmény

SPORT

Magyar csapatok a Középeurópai Kupában. A KK első fordulójában legjobban a bajnokságban csak harmadiknak helyezett Ujpest szerepelt. Az Ujpest Bukarestben óriási küzdelemben a finisben Zsengellér két bravuros gólja-val 6:4 arányban legyőzte a román bajnok Vénust s ezzel a győzelemmel óriási előnyt szerzett a Budapesten lejátszandó revansra. A Ferencváros Prágában 2:2 arányban eldöntetlenül játszott a Slávia-val. A bajnokságban ugyancsak „gyöngélkedő" Fradi igen jó játékával a legszebb reményeket támasztja a pesti revánsra . . . és a továbbjutásra.

A kétszeres bajnok Hungária, úgylátszik, még nem heverte ki a bajnokság idegölő végküzdelmeit, mert ugyancsak energiátlanul küzdve, Budapesten 1:1 arányban eldöntetlenül játszott a Lazióval, s ezzel ugyancsak komoly sánszot adott ellenfelének a továbbjutára.

Késve bár, de mégis elkezdték a nyitott versenyuszoda építését. Hétfőn temérdek huza-vona után végre mégis megkezdték a Margitszigeten a nyitott versenyuszoda építését. Tekintettel arra, hogy augusztusra a Horthy-Kupa küzdelmeire okvetlenül szükség van az uszodára, azt egyelőre csakis szigorú sportszempontok figyelembevételével épitik. A fedett uszoda mögötti elhanyagolt, kihasználatlan térségen fog állni a medence, méghozzá már augusztus elsejére! — igéri Csonka Ferenc, a vállalkozás vezető mérnöke. Szükség is van rá, mert hiszen ismeretes, hogy egyes nemzetek, más kifogás nem lévén, most már a Császárfürdő meleg vizével magyarázzák a sorozatos vereségeiket á világbájnok magyar csapattól. Nos, most aztán végre ez a kifogás is eltünik!

Nagyszerű eredmények a MAFC jubiláris uszóversenyén! A Műegyetemiek ünnepi versenyének kitünő vendége, Björn Borg, a kiváló svéd uszó, nagyszerű versenyeket úszott Csík, Gróf és társaik ellen. Noha világbajnokunkat egyik számban sem tudta legyőzni, jó úszásával nagyrészben hozzájárult a MAFC versenyének sporibeli sikeréhez.

HÉTSZÁZHARMINC ÉVVEL EZELŐTT, 1207 nyarán az óbudai királyi várba hozzák a későbbi Szent Erzsébetet. Innen viszik át keresztelésre a nagy fénnyel épült régi Szent Péter és Pál székesegyházba. Négy év mulva innen viszik el, mint menyasszonyt és tiz évre rá, 1221-ben hazajött és férjével együtt Óbudán szálltak meg, Anyja pilisszentkereszti sirjához Óbudáról indult el s itt igyekezett atyját, II. Endrét kibékiteni Béla királyfival, ami azonban az urak pártoskodása miatt meghiusult. Óbudán ezekről a történelmi eseményekről egyetlen emléktábla sem ad hirt.

Ami mindenkit érdekel

Amit a látásról tudni kell

A mai gazdasági viszonyok fokozottabb követelményeket támasztanak az egyénnel szemben s ezért jelen soraimban a legdrágább kincsünkre a látás szervére, a szemre akarok bővebben kitérni. Elvitathatatlan, hogy a gyakorlati életben nincs olyan pálya, amely e szervvel szemben ne támasztana követelményeket.

A szemészek az optikai gyárakkal és látszerészekkel karöltve a fogyatékos szemek legnagyobb részét ma már képesek egysorba helyezni a helyesen felépített (emmetropiás) szemmel.

Röviden, főbb vonalaiban nézzük csak meg, milyen fajtái is vannak a hibáslátásnak. Két nagy csoportot különböztetünk meg: rövidlátást és távollátást. A rövidlátó szem a helyesen felépített szemnél nagyobb, a távollátóé pedig kisebb. A rövidlátók szemük szerkezeténél fogva csak a közelben látnak tisztán, kisebbfoku rövidlátástól eltekintve versenyképtelenek az életben a szemüveg használata nélkül. Más az eset távollátóknál. Az emberi szem ugy van megalkotva, hogy fénytörőrendszerének egyik főképviselője, a szemlencse görbületét változtatni tudja abból a célból, hogy ezzel mint egy fényképezőgép kihuzata változtatásával közelre is láthasson. Távolbanézéskor a távollátó a közeli munkára szánt lencsegörbület változtatásával saját magát korrigálja. Ezzel a közeli munkától elvont görbületváltoztatással azonban csak azt éri el, hogy a közeli munkánál lépnek fel nehézségei. Fejfájás, sorok összefutása, esetleg kancsalság lehetnek a kisérő jelenségek.

A statisztika szerint 50 százaléka az embereknek távollátó, 20 százaléka rövidlátó. Mégis, ha 100 embert az uccán megfigyelünk, harmincnál több jár szemüveg nélkül. Ennek oka nagyrészt az első szemüveggel szemben való ellenszenv és a nagyközönség tájékozatlansága a szemre vonatkozó ismeretek terén, bár felvilágositó, sőt nyugodtan irhatom: szociális munkát legjobb képességeikkel végzik az erre hivatottak. Nem szabad tehát helytelen előitéletek alapján megijedni a szemüveg szükségszerüségétől. Orvosiszonynak szemüveggel kapcsolatban helye nincsen. A szaklátszerészek komoly ismeretek alapján keresik ki a megfelelő szemüveget és a szem elhelyezésének törvényszerüségeihez alkalmazkodva végzik a felillesztés munkáját, szavatolnak, hogy szemünk képességeit felfokozzák. Abban az esetben, ha komplikációt, astigmatizmust, rejtett kancsalságot stb. fedez fel az optikus, ugy biztos bajmegállapitásra szemorvoshoz utasit. Ez a helyes megoldás, azért tartjuk mi optikusok üzleteinket a szemorvos előszobájának. Hangsulyozom, hogy a szemüveget elkerülni nem lehet. Az ember természetével összefügg az, hogy bizonyos életévektől kezdve a szemlencse rugalmassága hátrahagy és ezzel fokozatosan segéderőre: a munka vagy olvasószemüvegre van szüksége még a helyesen felépített szemnek is. A 40—45-ik életévtől kezdve mindenkinek kell, hogy legyen szemüvege, az az emlékeinkben élő nagymama pedig, aki szemüveg nélkül horgolt nyolcvan éves korában — jegyezzük meg jól — világéletében rövidlátó volt.

E rövid pár sorból is láthatjuk: van rá mód, hogy nyitott szemmel láthassuk a világot. Azok a szűklátókörü emberek pedig, akik nem akarnak szemüveget használni, megérdemlik azt, hogy ne lássanak tovább az orruk hegyénél.

Juszth Gyula.

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DE SŐ TÉR 4.
Sütemények, bonbonjai kitünőek

HAUER cukrász - sütemények NORRY
cukrászati és bonbonlerakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények egész Budán közismertek

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. **CSERY GYULA** szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

Szendy Károly a Klotild szeretetház másodelnöke. A Klotild Szeretetház Egyesület június 16-án, szerdán délután tartotta meg évi rendes közgyűlését Budakeszi út 8. szám alatt levő helyiségében, Ripka Ferenc dr. elnöklésével. Az egyesület az évi jelentés elfogadása és az 1937. évi költségvetés megállapítása után a másodelnöki tisztségre egyhangú lelkesedéssel Szendy Károly polgármestert választotta meg.

Némethy Károly rendjelviselési engedélye. A Budapesti Közlöny közli, hogy a Kormányzó úr őfőméltósága a magyar külügyminiszter előterjesztésére legkegyesebben megengedni méltóztatott, hogy dr. Némethy Károly székesfővárosi tanácsnok a dán Dannebrog-rend II. osztályú középkeresztjét elfogadja és viselje.

A keresztény tanügyi bizottság az ifjú tanító-nemzedékért. A keresztény tanügyi bizottság legutóbbi ülésén a felszólalók rámutattak arra, hogy a fiatal tanítóknak nyolc-tíz évig is kell ideiglenes minőségben működniök, míg a kinevezett tanítók sokszor tízizenöt évig azonos tipusoknál tanítanak és ezzel megakasztják a fiatal tanítók előrehaladását. A visszás állapot megszüntetését kérik. A bizottság június 15-én a Marcibányi-téri Polgári Lövöldében népes vacsorát rendezett, amelyen meleg ünneplésben részesítették Felkay Ferenc tanácsnokot és Bednárz Róbertet.

A „Virányos-Kútvölgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület" e hó 12-én tartotta 45-ik rendes közgyűlését. A tárgysorozat letárgyalása után a nagy számban megjelent tagok meleg érdeklődése mellett az elnöki szék betöltésére került a sor. Elnök: dr. Ripka Ferenc ny. főpolgármester, szőv. törvényhatósági biz. tag lett, akit a jelenlevők hosszasan ünnepeltek. Másodelnök Abdai Ottó m. kir. postafelügyelő, főtitkár pedig Rózay Jenő szőv. számvevőségi tanácsos lett. Az új elnök a közgyűlés határozata alapján az ősszel tartandó rendkívüli közgyűlésen kerül ünnepélyes beiktatásra.

Diákvendégakció. Vettük a következő felhívást: Az OSTAB (Keleteurópai Akadémiai Iroda) osztrák, francia és angol iskolai hatóságokkal karöltve ezidén is folytatja a magyar családoknál annyira megkedvelt és eredményes akcióját. Mivel egyes vidékekre csoportos utak vannak tervbe véve, ennek hibátlan lebonyolítása érdekében kérjük a meghívásokat minél előbb eszközölni. Meghívhatók osztrák gyermekek és diákok 14-25 éves korig, francia és angol diákok pedig 17-25 éves korig, mindkét nembeliek. Csere ezidén már nem lehetséges, de a jövő évi cserehelyekre azon családok gyermekeit jegyezzük elő, akik ez idén egy vendégdiákot meghívnak. Továbbá készséggel nyujt felvilágosítást az OSTAB gyermekek és diákok elhelyezéséről gyermek nyaralókban, pensiókban, családoknál, stb., 1 P válaszbélyeg ellenében. Mindenről részletes felvilágosítást ad: OSTAB, Wien I., Bäcker strasse 4.

Egy óbudai vendéglős halálá. Az óbudái vendéglősrend egy régi érdemes tagja dőlt ki az élők sorából: 56 éves korában, hosszas szenvedés után meghalt Molnár János Lajos-uccai vendéglős. A régivágású, jómodorú, szorgalmas vendéglősök jellegzetes alakja volt. Szakmája és a közönség egyaránt nagyra becsülte. Nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra az óbudai új temetőben.

Belvárosi nőiruha-szalon a Krisztinában. A legkényesebb igényű budai hölgyközönség is bizalommal kereshetii fel Takácsné Deffert Ottilia nőiruha-szalonját, I. Krisztina körút 30. szám alatt.

100 SZÁZALÉK

Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szemiferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben. Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

Az első zálogházat

Budán alapitották 1787-ben, amelyet 1802-ben Pestre helyeztek, hogy a könnyelmübb pestiek, jobb forgalommal fellendítsék.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA II., MARGIT KÖRÚT 44a. TELEFON: 1-466-92.

Felavatták a csúcshegyi gyermeküdülőt. Az irgalmasrend Szent Terez intézete a Csúcshegyen hatalmas parkban gyermeküdülőt épített, amelyet a napokban avattak fel díszes ünnepségek keretében. A polgármester képviseletében Horony Pálffy Aurel tanácsnok jelent meg. Ott voltak még: Hanthy Haidekker kerületi előljáró, Botzenhardt János. Orova Zsigmond, Nagy Imre miniszteri tanácsos, dr. Pálffy Lajos ujlaki plébános, Ferenczyné Nagy Izabella, az Operaház művésznője es még sokan mások. Az üdülőt magasszárnyalású beszéddel Horony Pálffy tanácsnok avatta fel. Az üdülő gyönyörű parkjával nagy tetszést aratott, a kis kápolnával együtt, amely az üdülő mellett épült. Nagy kár, hogy az üdülőhöz vezető utak rossz állapotban vannak. Ezeket az utakat sürgősen rendbe kell hozni.

Megnagyobbítják a Kútvölgyi-úti tisztviselő-kórházat. A főváros a közelmultban a Kútvölgyi út mentén 4000 négyszögölnyi területet adott el az államnak, illetve az OTBA-nak az ott épitendő állami tisztviselői kórház épitésének céljaira. A megfelelőbb elhelyezes végett további területre van szükség és evégből a főváros most újabb 1300 négyszögölnyi területet enged át az OTBA-kórház céljaira.

Régi magyar nevekről. Sokszor találkozunk magyar nevekkel, amelyek nem hangzanak magyarosán és mégis ősmagyar fogalmak, a nemzet történelemelőtti időiből. Ezekre az érdekes megfigyelésekre gyakran mutattak rá: Ipolyi Arnold, Jókai Mór, Némethy Kálmán, Vámbéry Ármin; Viraág Béla, Markos Gyula, Laczkó Dezső, László Mihály és még számos tudós magyar, akiknek nem ment fejébe, hogy ősi székely s magyar fogalmakat csak úgy felelőtlenül tettek meg szláv vagy germán szavaknak. A kiváló orvos-nyelvész: Velics Antal is konstatálta ezt a tényt „Die Mnemotechnik der Zukunft" című korszakalkotó művében. Csak egypárat ragadunk ki az ősmagyar nevekből: Zics, Zács, Zecs (Bijecs), Balaton; Badarsony, Füred (Farud), Man, Bilog (Bélyegző; Billogos), Esper (Ős-peres, ős-pörös), Baló; Kerény; Láosz; Laosz-Li (László), Chuan (Hám, Berec; Beludzs (Baluzs, Balog), Bilke, Biljan Khán, Kan); Csang (Csángó), Medvud (Medve), (Ipolyi Magyar Mythológiájában előforduló sámán papi tisztségek), Cibabo (ős-székely; mókus), Set (setét, sötét, alias; sátán); Heny; Helka; Örkény; Nosztor ..: ezrével vannak s a mai nemzedék helytelenül szláv, germán, kinai, szemita fogalmaknak gondolja az előidők magyar fogalmait.

A keleti kereszténység és a magyarság A magyar görög-katholikusság története cimen komoly történeti művecske jelent meg a napokban, amely tudományos és politikai körökben keltett nagy érdeklődést. A mű forrásművek alapján kimutatja, hogy a magyarok eredeti vallása kb. 800 óta Kr. u. a keleti kereszténység volt. Az Árpád-ház uralkodói is annak követői voltak és római befolyás csak később érvényesült, de aztán az ó-hitű magyarságnak majdnem teljes kiirtásával végződött. Igen érdekes a művecskének az a megállapítása is, hogy a római katholikusság az ó-hitű alatt á keleti ritusun levő magyarokat és székelyeket értette, őket egy kalap alá vevén a pogányokkal s így talált jogcímet a testvérek kiirtására. Ez ellen a magyar keleti kereszténveket (ó-hitüek, orthodoxok) védő szír patriarkátus már Szent István idejében tiltakozik nem egy izben. Koppány és Vata vezérek is mindketten ó-hitüek, azaz keleti orthodox keresztények voltak. Erre a kis munkára fel kell figyelni, mert igen sok történeti tévedést igazit helyre s bemutatja az ó-hitű magyarság súlyos küzdelmeit, martyriumát és támogatásra méltó harcát a magyar nyelvű liturgiáért és nemzeti szabadságért. A mű szerzője: László Wladimir dr., az ifjabb írói generációt tehetséges tollú tagja. Kiadója: Szalay Sándor budapesti nyomdai műintézete.

Rendezik a **Műegyetem-rakpartot.** A Horthy Miklós hid gyors ütemben közeledik a befejezéshez. A felavatás idejére, amely az ősz folyamán lesz, a főváros rendbehozatja a budai hidfő környékét is. A hidfő melletti közvetlenül elterülő részen, mint azt a Budai Napló már megirta, park létesül. Ennek munkálatait a kertészeti hivatal Morbitzer Dezső dr. igazgató személyes irányításával már meg is kezdte. Rövidesen sor kerül a Műegyetem-rakpart, Horthy Miklós hidfő és Bertalan ucca közötti szakaszának rendezésére. Erre a célra 150.000 pengőt irányzott elő a főváros.

Június 20-án jár le a Brunswick-szobor pályázat határideje. Az országos Brunswick Teréz szoborbizottság pályázata június 20-án jár le. A szobortervezeteket eddig az időpontig kell eljuttatni a szoborbizottság elnökéhez, Magyary Zoltánné egyetemi magántanárhoz (Budapest, Dísz-tér 3.)

Ötvenéves érettségi találkozó. A budapesti II. ker. kir. egyetemi kat. főgimnázium Volt Iskolatársak Szövetsége (Budapest, II., Ilona-ucca 4.) kéri azokat a volt növendékeket, akik a fentebbi intézetben 1887-ben, tehát 50 évvel ezelőtt érettségi vizsgálatot tettek, legyenek szívesek pontos lakcímüket a Szövetségnek megküldeni.

Megtisztelő versek

Levelet kapott a *Budai Napló* a pesti cigány sorról. A Dankó Pista utcából küldte Dancs György, ahogyan ő irja, „megtisztelő verseit."

Miután úgy érezzük, hogy a megtiszteltetésből az olvasóinkat illető részt nem tarthatjuk magunknak, itt közlünk Dancs Gyuri egyik verséből szemelvényt:

Hullámzik a Duna vize,
Olyan, mint egy tenger,
Rásüt a jó öreg nap,
Ezüstözi a folyót,
Nézze meg az ember!

Budai furcsaság. Mert ilyenek is vannak s ezek között is első helyen áll a Margithíd előtti városi óra, ott a Stambul kávéház előtt. Ez az óra igen pontosan jár, még javitani sem kell, csak egy baja van: április 20-tól október 20-ig láthatatlan, mert a vadgesztenyék lombja eltünteti a kiváncsi szemek elől. Ha nem látjuk, minek oda óra? Tegyék idébb vagy odébb 4—5 méterrel s meg lesz oldva a probléma. Csak a gesztenyefákat ne vágják ki.

Hősi oltárképszentelés a Kapisztrán-templomban. Szentneményi Béla m. kir. főhadnagy nagyszerű oltárképet festett a Kapisztrán sz. Jánosról elnevezett budavári helyőrségi és püspöki templom Hősi Kápolnája számára. Az oltárkép egy kereszt körül folyó csataj elenetet ábrázol. Dr. Hász István tábori püspök a Hősök vasárnapján tartott hivatalos honvéd istentiszteleti alkalmával szentelte meg a Kapisztrán-templom Hősi Kápolnájának ezt az új díszét és nagy értékét.

Felélesztik a régi tabáni uccaneveket. A Tabán lebontásával és ujjárendezésével egész sereg régi uccanév maradt ki Budapest uccáinak és tereinek névsorából. Nevezetesebb történti multtal nem igen rendelkezik közülük egyik sem, a Közmunkái Tanácsa néhány régibb uccanevet mégis ki akar emelni a feledés homályából emlékeztetőül a régi Tabánra. Azt a lépcsőt amely a Tabánt átszelően a Naphegyre néz, már régebben Kőműves lépcsőnek nevezte el. Most pedig két régi tabáni uccanevet adott két utvonalnak. Igy a Hegyalja utnak a Csend ucca és Szent Imre herceg utja közé eső szakaszát Alsóhegy uccának a Budaőrsi útból kiinduló és a Bajmóczy uccába torkoló utvonalat pedig Holdvilág uccának nevezte el.

Háztartási továbbképző tanfolyam Budán. Az idén is megnyitja a Volt Iskolatársnők Szövetsége a miniszterileg engedélyezett Háztartási továbbképző Tanfolyamának mindkét évfolyamát. Az ötödik éve fennálló tanfolyam célja: művelt magyar háziasszonyok és tisztviselőnők továbbképzése. A tanfolyam elvégzése után a növendékek bizonyítványt kapnak. Beiratkozás mindkét évfolyamra június 19-én és 21-én, továbbá szeptember 1-én és 2án, a II. ker. Batthyány-uccai polgári leányiskolában.

Szinház és Mozi

Minden kommentár nélkül közöljük, hogy a Lipótvárosban még az ősszel megyíló új filmszinház szintén a Royal tröszt kebelében fog működni. Azt is hallottuk, hogy ősztől Gerő István lesz az Omnia mozinak a műsorkötője. Tehát két mozival gyarapodik a Royal tröszt.

Az Alpesi Faluban láttunk vasárnap egy nagyon izléstelen revüt, amely a vezetőség elgondolása szerint, mint szórakoztató attrakció töltötte ki a műsort. A reklámnak is ötletlelen, izléstelen revű az egyik áruház olcsó készítményeit mutatta be. A hangsúly az olcsón volt, mert a revű speakerje állandóan hangoztatta az áruházi ruhák olcsóságát és árait, sőt a végén még azt is megmondta, hogy „a rajta levő remekbeszabott porróz öltöny" mennyibe kerül. Csodálkozunk, hogy az Alpesi Falu vezetősége több sikeres műsor összeállítása után ilyen olcsó, műsornak egyáltalán nem illő reklámmal akarja szórakoztatni a közönségét.

300 operatőr volt jelen Londonban a koronázáson. Maga a norfolki herceg személyesen jelölte ki előre a filmoperatőrök helyét. A gyors és megbízható filmhiradás ezúttal tette le vizsgáját és ez a vizsga sok millió ember szeme láttára fényesen sikerült. A Fox filmgyár 7000 méter szines filmet készített. A leforgatott filmeket két kitünő repülő vitte Amerikába. Gyorsan és mégis precizen folyt le minden. A világ hősei és bátor katonái voltak ezúttal a filmoperatőrök és repülők.

A Budai Szinkört fogjuk viszontlátni az Erzsébetvárosi Szinházban bemutatásra kerülő operettben. A címe: A sárgapitykés közlegény. Erdélyi Mihály irta. Június 25-én, pénteken kerül bemutatásra kitünő szereposztásban.

A III. kerülti leventék évzáró sportünnepélye. Az Óbudai Tornaegylet pályáján rendezte meg a III. ker. testnevelési vezetősége évzáró sportünnepélyét nagy és előkelő közönség jelenlétében. Ott voltak többek között: Párkány Norbert ny. tábornok, Hanthy Haidekker János dr. tanácsnok, kerületi előljáró, Botzenhardt János dr. székesfőv. biz. tag. néhai Andréka Károly ny. főkapitányhelyettes, Bede József dr. rendőrfőtanácsos, vitéz Móra Mihály a Vitézi Szék hadnagya, dr. Dvorzsák Dezső, John Rudolf és még sokan mások. Az ünnepélyt tábori mise vezette be, amely után dr. Leiner Mihály mondott magasröptü beszédet. 1300 levente két zászlóaljra osztva katonás rendben kezdte meg nagyszabású sportünnepélyét, ameynek mindenegyes száma igen nagy tetszést aratott. Az ünnepség után a leventék díszmenetben vonultak el a tribünök előtt. Az ünneség megrendezésében nagy érdeme van vitéz Loósy Alajos ny. őrnagy III. kerületi testnevelési vezetőnek, Páldy Sándor dr., Beiczy Lajos főoktatóknak, elsősorban azonban a kerület vezetőségének élén Hanthy Haidekker János dr. elöljáróval, aki mindenben kezére járt az egyesületnek és a levente oktatóknak.

Közgazdaság

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés hétfőtől—hétfőig

Irta: **Friedländer Andor** a Budai Általános Takarék vezérigazgatója

A mai napon befejeződött heti periódusunk alatt az értéktőzsde helyzetében eltolódások alig mutatkoztak.

A szárazság okozta nyugtalanság nem engedte kifejlődni a budapesti értéktőzsde valóságos irányzatát, mivel az eső további hiánya esetében gyengébb terméseredmény várható és így azokra a tőkékre, melyek özönlését aratás után várják a tőzsdére, kisebb mértékben lehetne számitani.

A hét vége felé mutatkozó részleges esőzések azonban máris némileg kedvezőbb helyzetet teremtettek úgy, hogy a tőzsde mai mozdulatlanságát inkább várakozó helyzetnek lehetne nevezni.

A külföldi tőzsdék irányzata nem egységes, de mindenütt körülbelül ugyanaz a helyzet, tekintettel arra, hogy a nemzetközi politikában nem fordultak elő olyan események, amelyek akár zavarólag, akár ösztönzőleg hatottak volna a spekuláció gondolkodására.

A budapesti tőzsde irányadó papirja a Bauxit részvény és ennek a papírnak az áralakulása befolyásolja tulajdonképpen az egész tőzsdét. A jelzett magas osztalék és a hivatalosan is ismertetett óriási foglalkoztatottság a spekuláció figyelmét már ala long is ezen papir felé irányija.

Kitünően taksálják a *Kőszén* részvények jövendő lehetőségeit is, valamint állandó az érdeklődés a *Ganz* részvények iránt.

Élénk üzlet volt a héten Gummi, Trust, Hungária Műtrágya és Fegyver részvényekben.

Általában a tőzsdét bizonyos kánikulai kábultság jellemzi, melyre vonatkozólag a bennfentesek egy országos esőzés után a helyzet tisztulását várják.

Papirkartel, óh!

Elemi oktatás kartelvezérek számára

Annak illusztrálására, hogy termelő tőkék miként tétetnek holt tőkékké, elrettentő például szolgál a Szolnoki Papirgyár rt. esete. Ez az igazán modernül felszerelt, jól megépitett nagyüzem, melynek tulajdonosainak torzsalkodásai közepette leállásra kényszerül. A vállalat az OHE-nél elfekvő hivatalos ténymegállapítás szerint abszolut aktiv, mert mindenféle tartalékolás és leirás ellenére a szakértők körülbelül 600.000 pengős aktivumot állapitottak meg. Nem akarunk senkinek szemrehányást tenni, de sajnos Magyarországon az ilyen üzemelő állásokat és munkáselbocsátásokat ipari munkának nevezik. Nem volna szabad lehetővé tenni azt, hogy tőkések egyenetlenkedése következtében 600 munkás és családtag elessen kenyéradó foglalkoztatásától, hanem a kormánynak kényszerintézkedéseket kellene érvényesiteni.

Eme üzem leállása az ország gazdasági mérlegére is nagyon súlyos kihatással van, mert évente körülbelül 600 vagon finom papirossal többet kell importálnunk, szóval vámkülföldről behoznunk. S ezért devizákat rendelkezésre bocsátani és gazdasági mérlegünket uj tekintélyes összeggel terhelnünk. A magyar vasutak, hajózási vállalatok foglalkoztatása, a telefon, a posta mind szenvednek az üzem szüneteltetése következtében. A Szolnoki Papirgyárban a mai beruházások értéke több mint 3 millió pengő. A termelő mennyiség évi kb. 600 vagon, értékben cca 5 millió pengő.

E gyár legalább 300.000 pengő munkabért és 120.000 pengő tisztviselői díjazást juttathat évente az alkalmazottainak, amely munkabérek egy részt részint a munkavállalók, részint a munkaadók után különféle adók, jövedelmiadó, társadalombiztositási járulékok, egyházi adók stb formájában az államkincstárba kerülnek. A közvetlen adókon kivül megfizetendők természetesen a közvetett adók

is. Mindenféle élelmicikk árában benne van a fogyasztási adó, amely önmagában a munkáscsalád heti létminimumának kb. 9 százalékát teszi ki. A lakbérek után visszatérülő adó kb. 33 és fél százalékot tesz ki. A gyár elektromosáram fogyasztása minimális évi 2 millió kilowatt, ami kb. 150.000 pengőnek felel meg. Ezek a nagy összegek is visszakerülnek a szénbányászok és üzemi munkások utján a gazdasági életbe. A gyárnak gőztelepe részére évi legalább 500 vagon hazai szénre van szüksége. Ennek értéke is 150.000 pengő. A felhasznált cellulose nyersanyag fuvardija 300.000 pengő, a faanyag és készárué kb. 250.000 pengő, szóval együtt évi minimálisan 550.000 pengő. Ebbe az összeállításba a munkásbetegsegélyző költségei, állami adók, stb. nincsenek beleszámítva. A nyugati államok iparilag sokkal fejlettebbek, mint Magyarország és minden igyekezetükkel azon vannak, hogy a magyar fogyasztási piacot a maguk számára biztosítsák. Ez a szomoru oka annak, hogy a magyar piac mindmáig külföldről kényszerül beszerezni papirszükségletének nagy részét. Az eddigi papírgyárak jelentékeny állami támogatással, adómentességgel és más kedvezményekkel létesültek. Ennek ellenére a belföldi szükségletet csak hányadában tudják fedezni. Külföldön a papiros, mint textilpótló anyag hadianyaggá lett és ezért a magyar szükséglet kielégítése mind több nehézségbe ütközik. Az ország ipari reorganizációja megujhodást igényel és fájdalmas je'enség, hogy ez a törekvés éppen a most tárgyalt esetben egy általában nem érvényesül.

A Szolnoki Papírgyár nem csatlakozott a belföldi és nemzetközi árkartelhez, mert nem akarta elősegíteni azt, hogy a fogyasztás a szervezett tőke igájába hajtassék és az eladási árakat kérlel hetetlenül emeljék. A gyár alapitói mind kereskedők közül kerültek ki, akik a vállalkozás megkezdésekor nem számoltak a nagytőke kérlelhetetlen harcával és kereskedelmi tudásukat a fogyasztás olcsóbbításával akarták gyümölcsöztetni. Első rangu állami érdek tehát, hogy e gyárnak a működését messzemenő támogatásokkal segítsék elő. A gyár telepének megválasztásában figyelem forditatott még arra is, hogy az iparilag teljesen mellözött Szolnok városa segélyeztessék és az ottani munkások megélhetéshez jussanak. Ez az első jelentős egész évben foglalkoztatott nagyüzem Szolnokon, amely az ottani vármegyében is dominál. A papirgyár évente 7200 üzemórán át egyenlő terhelést ad a Hungária villamossági rt. centráléjának, mig a világitási terhelés napfelementétől esti 11 óráig 1820 üzemórán át tart és ebből csak évi 600 óra jelent igen nagy terhelést. A drága importnak eredménye az, hogy a hazai papírfeldolgozó üzemek, amelyek több mint 20.000 munkást foglalkoztatnak, sorozatosan tönkremennek.

Tehát járjanak azok is magassarku cipőben, akik törpék az erényben!

Vécsey Mátyás

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Gomperz Ervint, a Magyar Pamutipar vezérigazgatóját beválasztják a textilgyári egyesület elnöki tanácsába

A Magyar Textilgyárosok Országos Egyesülete ezévi közgyűlését július 3 án tartja meg. Értesülésünk szerint a textilgyári érdekképviselet elnöki rendszerében nem következik be változás, Szurday Róbert, aki ebben az évben megvált a Magyar Pamutipartól, a közgyűlésen szokás és szabályszerüen átadja tisztségét Buday Goldberger Leónak, aki eddig, mint társelnök működött mellette. Buday Goldberger Leó elnök mellett azonban a társelnöki tisztséget Szurday Róbert fogja megtartani a régi többéves szokás értelmében. Alelnök továbbra is Dischka Győző, a Magyar Posztógyár rt. igazgatója marad. Egyedül az elnöki tanácsban lesz változás: ebbe ugyanis beválasztják, mint új tagot dentai Gomperz Ervint, a Magyar Pamutipar rt. új vezérigazgatóját, akit mint az ország egyik legnagyobb vertikális pamutgyárának a vezetőjét is megilleti ez a tisztség.

—

A Pamutipar 4 pengő osztalékot fizet. A Magyar Pamutipar rt. igazgatósága e hó 11-én tartott igazgatósági ülésén elhatározta, hogy a közgyűlésnek javasolni fogja az értékcsökkenési tartalékalapnak 1,032.558 pengő 16 fillérrel való javadalmazása után megállapitott 413.836 P 83 fillér nyereségből részvényenkint 4 P osztaléknak 1937 június 26-ától kezdődő kifizetését. A szelvények a Magyar Általános Hitelbank Budapest, pénziáránál kerülnek beváltásra.

A Magyar Ruggyantaárugyár rt. 3 pengő osztalékot fizet. A vállalat igazgatósága elhatározta, hogy a közgyűlésnek az elmult üzletévre 3 pengő osztalék kifizetését fogja javasolni. Az igazgatóság egyidejüleg Fleischl Sándor cégvezetőt igazgatóhelyettessé, továbbá Fraknói Rezső gyárvezetőt és Goiléb István üzemvezető főmérnököt cégvezetőkké nevezte ki.

A Beocsini Cementgyár Unió rt. emelkedő nyereségről számol be a mult évi mérlegében, amennyiben 5 millió pengő alaptőke mellett 115.880 pengő a tiszta nyeresége, az előző évi 107.683 pengővel szemben. Az értékcsökkenési tartalékot a vállalat 40.000 pengővel dotálta. A június 25-én tartandó közgyűlés valószinüen változatlanul a tavalyi 1 pengő osztalék fizetése mellett fog határozni, úgyszintén az előző évihez hasonló 4 svájci frank osztalékot fogja fizetni a Cementia Holding A. G., Zürich is.

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
I., Keleti Károly utca 1. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály a következő épitési engedélyeket adta ki Budán:

II. Kapás utca 49. Egyemeletes bérházra Bérházépitő kftnek, Zárda ucca 34. (tervező: Dobrovits Ferenc u. o.)

III. Viharhegyi út 24. Földszintes házra Strausz Nándornak, Izabella ucca 62. (tervező: Jánossy József, VIII. Kőfaragó u. 12.)

XI. Kovászna ucca 7. Egyemeletes bérházra Halász János és Etelkának u. o. (tervező: Pálmay Győző, XI. Ábel ucca 21.)

XI. Szurdok ucca 1978-2 hrsz. Családi házra. (tervező: Böröcz István, Sasadi út 13.)

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

Ingatlanforgalom

I. kerületben:

Özv. Mocsányi Ödönné és birtoktársairól dr. Körmendy Imre Jánosra (I., Ormódi utca), 8589/1. hrssz., 11.900 pengőért.

Özv. Mocsányi Ödönné és birtoktársairól dr. Pálffy Sándornéra (I., Ormódi utca), 8589/. hrsz., 7900 pengőért.

Özv. Mocsányi Ödönné és birtoktársairól Nagy Miklós és nejére (I., Ormódi utca), 8589/6. hrsz., 5007.80 pengőért.

Brinner Rózáról Würl Géza és nejére (I., Tárogató út), 11103/1. hrsz., 12.500 pengőért.

Bendes Imrénéről 1/2 része Léderer Ervin és nejére (I., Fürj utca), 7966/1. hrsz., 14.000 P ért.

Özv. Barcsay Dezsőnéről 1/2 része dr. Papp Bélánéra (I., Normafa út 29. sz.), 9483. hrsz. 9000 pengőért.

Möller Krisztináról 274/10.000 része Buzássy Józsefnére (I., Krisztina körut 159. sz.), 7207/1. hrsz. 6000 pengőért.

Urbanovich G. Zoltánról 1/24 része Aczél Oszkár és nejére (I., Karthauzi utca), 9227/1. hrsz. 1250 pengőért.

Lázár Lipótról Palát Vilmosra (I., Ormódi utca), 8592//1. hrsz., 13.891.20 pengőért.

Pólj Imre és birtoktársairól Barasits Tivadar és nejére (I., Dániel út 22. sz.), 10623. hrsz., 30.000 pengőért.

Loser Oszkárról őrgróf Marensi Ferenc Károly és nejére (I., Normafa út 48. sz.), 10494/1. hrsz. 7000 pengőért. *utcam)50a*

Kellner Nándorné és birtoktársairól Dallos Béla (I., Böszrményi út 19. sz.), 8261/2.hrsz., 11.400 pengőért.

II kerületben:

Wanner Henrikről 93/100 része dr. Keresbty Györgynére (II., Olasz-fasor 61. sz.), 13043/22. hrsz., 3640 pengőért.

Kovács Antalné és birtoktársairól II., Kapás utca 49. számú bérház korltolt felelősségű társaságra (II., Kapás utca 49. sz.), 13647. hrsz., 28.000 pengőért.

Dr. Czakó Elemérről Ambrus Marcel és nejére (II., Törökvész), 12429/2. hrsz., 15.000 pengőért.

Farkas Gyula és nejéről „Hangya" Alkalmazottak Elismert Vállalati Nyugdíjpénztárára (II., Házmán utca 2—4. sz.), 11572)1. hrsz., 45.000 pengőért.

III. kerületben:

Molnár Ferenc és nejéről Szautner Lajos és neje 18520/5. hrsz., 10.500 pengőért.

Blumenthál Józsefről 1/2 része Szeles János és nejére (III., Bécsi út), 21837., 21838. hrsz., 6000 pengőért.

Losiczky Jenőnéről 1/5 része Kuszenda Gyula és birtoktársaira (III., Remetehegy), 16410. hrsz., 1300 pengőért.

Főváros Áruház Rt.ről Lázár Ferenc és nejére (III., Besztercze utca), 17440/9. hrsz., 14.000 P ért.

Orján Ferencről Tallér Sándor és birtoktársaira (III., Ürömhegy), 22099/2 .hrsz., 3000 pengőért.

Dr. Varannai István és birtoktársairól László Lajos és nejére (III., Lőpormalom dülő), 22536. hrsz., 3000 pengőért.

Özv. Wendel Richárdnéről Kováts Antal és nejére (III., Raktár utca), 18671/3. hrsz., 22.000 pengőért.

Décsi Bálintné és birtoktársairól 140/ 245 része Végh Rezső és nejére (III., Homokos dülő), 19254/5. hrsz., 3025 pengőért.

Özv. Raffay Józsefnéről kk., Seemann Mari anna és Évára (III., Bécsi út 62. sz.), 14741. hrsz., 12.000 pengőért.

Schmidt Ferenc és nejéről Schulzer Jenő és neje (III., Üröm utca 36. sz.) 14936. hrsz., 12.500 pengőért.

Zimmermann Vencelnéről dr. Salamon József re (III., Kaszás dülő), 19462/1. hrsz., 1700 pengőért

XI kerületben:

Menczer Arnold és birtoktársairól Pásztor Mariára (XI., Töökbálinti út), 8830/63. hrsz., 4850 pengőért.

Építtetők Közgazdasági Rt.ról Kelner Sándor és nejére (XI., Sashegy), 2668/235., 236. hrsz., 10.000 pengőért.

Savoly Dezsőné és birtoktársairól gróf Esterházy Pálra (XI., Kelenföldi út), 3366/12. hrsz., 12.500 pengőért. z

Sulek József és neléről vasmegyeri Domonkos Gézára (XI., Hegyalja út 14. sz.), 5202. hrsz., 59.250 pengőért.

Máthé Józefről dr. Kozma Gyula és nejére (XI., Sasad dülő), 2413/6. hrsz., 5800 pengőért.

Máthé Józsefnéről dr. Török Béla és nejére (XI., Sasad), 2413/2., 3. hrsz., 45.000 pengőért.

Fővárosi Társas és Családiházépitő Szövetkezetről illetősége dr. Arányi Istvánra (XI., Horthy Miklós út), 4491/4/75/2. hrsz. 14.000 pengőért.

Építtetők Közgazdasági Rt.-ről 145/277 része Polonyi Margit és birtoktársaira (XI., Sashegy), 2668/103. hrsz., 4350 pengőért.

Máthé Józefről 1/2 része Karáth György és nejére (XI., Pétersegy), 577/2. hrsz., 2366 P 80 fill.

Máthé Józefről 1/2 része Perbai Jánosnéra (XI., Péterhegy), 577/2. hrsz., 2366 pengőért.

Hatvany Deutsch Károlyról Balázs Jakabra (XI., Kelenföld), 3862. hrsz., 4785 pengőért.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

◆ TAKÁCSNÉ DEFFERT OTTILIA ◆
belvárosi nőiruha-szalonja I. Krisztina-körut 24.

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL- és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK
MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve fűszer, csemegét és illatárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-98.
Porcellán és edényáruk

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc
illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-68-8-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai kentes áruk lerakata megnyilt
FODOR fűszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—551—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzletet
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MŰÖTVÖS
I,. Döbrentei-tér 1. szám,

a Margit-köruton

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Nagy és Eichner gyártmányok Budán kizárólag
II., MARGIT-KÖRUT 38b. — TELEFON: 1—515—13.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut XI., Horthy M. ut 3., IV., Múzeum-krt 27
Harisnyák, kombinéknagy választékban.

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

a Viziárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

TISZA TESTVÉREK II., FŐ-U. 12 T. 1-527-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Fűszeri csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33—35.

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból kószit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-ucca 52. T.: 1-551-75.
II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-643-73.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-466-72.

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy-körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 49. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMŰVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők nap- és kerti ernyők
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest,
VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam | Budapest, 1937. junius 24 | 25. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Horthy Miklós

Tizennégymillió magyar szempár tekintete fordult a napokban a budai Vár felé. Tizennégymillió magyar szívből tört fel a fohász az Istenhez vitéz nagybányai Horthy Miklós születése napján. Az államfő számára könyörgünk hosszú életet, amelyen belül beteljesedjenek a magyar vágyak, hogy megérje a magyar feltámdást az a férfiú, aki az összeomlóban levő nemzetet visszarántotta az örvény széléről. A kormányzó születése évfordulóján a megpróbáltatott magyarság boldog hálával gondol a történelem során oly gyakran bebizonyosodott kegyelmére a sorsnak, amely nehéz és végzetes időkben mindig küldött a nemzet élére olyan férfiút, aki visszaadta tünő önbizalmát és új reményeket öntött a reménvesztett magyar lélekbe.

Az ünnep érzésével minden magyar szívben felrémlenek ma a szomorú napok emlékei, melyeknek szörnyüségein át lehet csak tisztán meglátni és helyes értékméréssel felfogni, mit adott a Teremtő ennek a népnek Horthy Miklósban. Sudár alakja, erélyt és jóságot sugárzó, nemes arcéle, ma magas korában is a tartós fiatalságot, a tartós cselekvést hirdeti és igy jelképezi egész nemzeti tetünket. Ezeréves multunk, örök életre hivatott jövendőnk szimbóluma a Kormányzó, akire Istennek bőséges áldását kéri minden magyar áhitatos imádsága.

A magyar Katona

A tiszti tudományos és kaszinó egyesület kétezer pengős pályázatot irt ki olyan irodalmi műre, amely a magyar katona világháborúbeli hősiességének állitson méltó emléket.

Iró számára ritkán akad nemesebb feladat. A magyar történelmi mult minden egyes szakasza a magyar katona hősi époszát hirdeti. Tinódi Lantos Sebestyén volt az első, aki irásos emléket attitott a magyar vitézségnek. Nyomába számosan leptek. Sokan olyanok, akik nemcsak a tollat, hanem a kardot is mesterien forgatták. Kevés nemzet irodalma tudja olyan hosszú sorát felmutatni a költő-katonáknak, mint a magyar. Ezek megcáfolták a régi klasszikus mondást, hogy a háboruban pihennek a múzsák. Nálunk ez nem is lehetett igaz sohasem. Egy nép, amely évszázadok során állott őrt a nyugat bástyájánál, a keleti veszedelmes áramlatok ellen, a kardot tartósan sohasem dughatta hüvelyébe. Hogy örökös harcában mégis lépést tudott tartani az európai legnemesebb kultúra fejlődésével, csakis úgy tehette meg, hogy egyszerre harcolt a háború és béke fegyvereivel.

A világháború titáni küzdelmeihez a mult történelme adta az erőt a magyar katonának. Emberfeletti kötelességteljesitésében máról-holnapra hős lett a polgárból, aki visszatérve a példátlan erőpróbából, újból elfoglalta őrhelyet munkaasztalánál, műhelyében, vagy az eke szarvánál és tovább harcolja a keserves béke polgári háborúját.

Az a mű, amelyik méltóan tárja majd elénk a magyar katonát, egyben a magyar polgár apotheozisa is lesz.

Hatalmas fejlődés előtt Óbuda

Elkészült a nagy szabályozási terv — Megépül a híd
Rendkivüli házadómentesség
Kempelen Ágoston tanácsnok Óbuda jövőjéről

Óbuda, bár Budapest ősének kell tekintenünk, a multban a testvérvárosoktól csaknem teljesen elszakadt. Az 1872-ben bekövetkezett egyesítéskor is talán csak történelmi kapcsolatai és egykori dicső multja voltak azok a momentumok, melyek az ország fővárosának alkotó részévé emelték. Azoknak a szoros kapcsolatoknak azonban, melyek Pest és Buda között, nemcsak ettől az időtől fogva, hanem már évszázadok, különösen pedig a Lánchid megépitése óta fennállottak, Óbuda mind a mai napig nem tudott részesévé válni. El kell ismernünk, hogy sok mulasztás történt a multban ezen a téren. Hiszen Óbudának nemcsak hidja, de jóformán még elfogadható összekötő útvonala sincsen a főváros többi részével, utcái rendezetlenek, lakóházai nagyrészt elavultak, középületei alig vannak és igy jogos minden méltányos kivánság, amely a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok között teljesithető.

A fővárosnak Óbudával szemben olyan kötelességei vannak, melyeket többé az utódokra át nem háríthat.

Budapestnek egyik legnagyobb fejlődés, legradikálisabb átalakulás előtt álló városrésze Óbuda. A ma is álló régi földszintes épületek, görbe, tekervényes utcák, a lakóházak közé ékelődő füstös, zajos gyárak hamarosan el fognak tünni, hogy helyüket átadják egy napos, levegős, egészséges településnek, hogy a Duna partján és

a budai hegyvidék lábánál kialakulhasson fővárosunk legujabb, legmodernebb lakónegyede.

Az óbudai híd

Óbuda rendezése ma már tovább nem halasztható feladatunkká vált. Kétségtelen, hogy Budapestnek ezt a legősibb városrészét a Zsigmond utca Császárfürdő mögötti szükülete és mint negativum az északi híd hiánya, elvágták a fővárostól és igy mindeddig meglehetősen külön álló, többé-kevésbbé provinciális jellegű életet élt. Az új híd azonban hamarosan meg fog épülni, és ez Óbuda fejlődését nemcsak lehetővé, hanem fejlesztését szükségszerűvé is fogja tenni. De ezenkivül is nem egy olyan követelménnyel állunk szemben, mely függetlenül Óbuda helyi érdekeitől, okvetlenül és sürgősen megoldandó feladatunkká teszi a városrész kiépítését, az útvonalak szabályozását.

Ezek közül első Budapest legfontosabb nemzetközi útjának sokat vitatott problémája. A Hungária körúti híd hiánya és a Zsigmond utca szükülete a nagyjelentőségű transzkontinentális út két olyan hibája, mely nemzetközi szempontból is okvetlenül orvoslásra szorul.

Másodszor — és ez már szorosan Óbuda rendezésének feladatkörébe tartozik — gondoskodnunk kell a római part fejlesztéséről, mindenekelőtt ennek előfeltételeképen az odavezető útvonal-hálózat kiépítéséről.

Végül harmadszor itt van a fővárostól északra fekvő dunamenti nyaralóhelyek közlekedési problémája is.

Az új úthálózat

Az új Óbuda tulajdonképeni váza a tervezett úthálózat. A városrész főközlekedési útvonalai nyugaton a Bécsi út, keleten a dunaparti észak-déli főútvonal és végül a kettő között a Pacsirtamező utca, illetőleg ennek folytatásában a Mailáth ucca és Szentendrei út, mely utóbbi útvonal tekinthető majd Óbuda észak-déli belső főközlekedési tengelyének. Erre merőlegesen fog haladni az uj hid vonalában a kelet-nyugati irányú főtengely. Nagy autóforgalomra méretezett u. n. giratoire, körforgalmu tér fogja a legmegfelelőbbnek ismert rendszer szerint, lehetőleg keresztezésmentesen a hidról leérkező forgalmat elosztani. A körtérről az előbb emlitett észak-déli főtengely vonalában Óbuda belterületére, mig az ugyancsak innen kiinduló Vörösvári úton keresztül a Bécsi útra és a külső hegyvidékre jutunk. A belső hegyvidék pedig a Kiscelli úton keresztül érhető el. Délen a

Zsigmond utcai szűkületet a lehetőséghez képest ki fogjuk szélesiteni.

s ezáltal Óbuda összeköttetése a Margithid felé is meg fog nyilni. Ebben az irányban azonban — főleg Buda délibb részei felé — a már épités alatt álló dunaparti autóút fog mint főközlekedési vonal szolgálni.

Ez az úthálózat alkotja a jövő Óbudájának tulajdonképeni gerincrendszerét, ezen belül tervezzük meg a beépitést. Az épületek egymástól való távolsága a légrésekkel még áttörtebbé tett csatlakozó udvaros, méginkább az itt már sokszor alkalmazott legmodernebb u. n. sávos beépitési mód szabad, szellős, kertszerű városrészjelleget eredményeznek. A forgalmasabb, lehetőleg a városrész súlypontja felé eső területeken, ott ahol reprezentativ városkép elérésére is törekszünk, helyezzük el a középületeket, templomot, iskolát, szinházat, vagy mozit, stb. stb.

Rendkivüli házadómentesség

Egyrészt az épitési kedv fellendítése és Óbuda gyorsabb fejlesztése érdekében, másrészt a lazább és alacsonyabb beépités ellenértékeképen (erre ugyanis illetékes helyről már igéretünk van) —

külön rendkivüli házadómentességi rendelet fog intézkedni,

mely a városrész fokozottabb kiépítését biztositani fogja.

Parkok, zöldterületek

Óbuda szabályozási tervében első pillanatra talán kevésnek találhatjuk a zöld területeket és parkokat. Ez a hiány azonban csak látszólagos. Maga a terület ugyanis csupán egy meglehetősen keskeny, észak-déli irányban elhúzódó sáv, melyet keleten a Duna és a part mentén parkozott sétány, nyugaton pedig a hegyvidék szegélyez. Ezeken a határokon belül kisebb, szerte-széjjel szórt, elaprózott parkocskákat nem sok értelme volna kialakítani, nagyobb, összefüggő zöld felületet viszont csaknem lehetetlen kihasítani. Mindazonáltal igen nagy mértékben és teljes eredménnyel igyekszünk ennek a követelménynek is eleget tenni. A Duna mentén,

a gyorsforgalmi autóutat 50—60 méteres, néhol még ezen kivül is kiszélesedő parksáv szegélyezi,

mely a Margithidtól egészen a római partig húzódik és egykor a főváros legszebb parti sétánya lesz. Az új híd megépitésével és az óbudai Dunaág felett már meglévő hiddal biztositható az összeköttetés a hajógyári szigetre, mely idővel Óbuda Margitszigetévé fog válni. Észak felé a Római fürdő teljes egészében hatalmas fürdő- és üdülőtelep. Kiépitett thermálmedencéi, már ma is fejlett partfürdő és evezős élete nemcsak szorosan Óbuda, hanem az egész főváros szempontjából oly nagy fontossággal birnak, hogy ez a vidék minden külső beavatkozás nélkül is beláthatatlan fejlődés előtt állana. Hogy azonban a kellő irányitás és egységes elgondolás hiánya utólag helyrehozhatatlanul meg ne bosszulja magát, a telep rendezési tervét, Óbudától függetlenül, már régebben elkészitettük.

Ugyanigy hatalmas park és sétaterületek fognak kialakulni ennek a városrésznek nyugati szélén is a hegyvidéken és a téglagyárak, valamint bányák felhagyása után ezen utóbbiaknak helyén is, melyeket azután helyenként egészen a Dunáig lenyuló parksávokkal kivánunk a sűrűbben beépitett lakórészekkel és a parti sétánnyal még intenzivebb kapcsolatba hozni.

A hegyvidéket illetőleg máris elkészült a Mátyáshegy és Remetehegy szabályozási terve. Ott a Szépvölgyi és Remetehegyi út kiépítésével kivánjuk ugy a gyalogos, mint az autóforgalom számára a Hármashatárhegyet és a távolabbi külső hegyvidéket feltárni, illetőleg kényelmesen megközelithetővé tenni. A leendő hid felől a Kiscelli út fogja az összeköttetést biztositani. Ennek meghosszabbitásából a Bécsi úton túl szerpentin fog vezetni a Remetehegyi, illetőleg a Szépvölgyi út felé. A külső hegyvidéken viszont folytatni ki-

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
I., Keleti Károly utca 1. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

ványuk a Remetehegyi út vonalát, mely később része lesz a Virágosnyergen és a Hármashatárhegy északnyugati lejtőjén keresztül Hüvösvölgy felé irányuló és a közeli jövőben kiépítendő kilátásos körutnak. A régi óbudai temetőn keresztül ugyancsak szerpentinen jutunk majd el a már ma is kiépített Jablonka útra, mely utóbbi lesz a külső hegyvidéknek főgyüjtő útvonala. Ennek a szerpentinnek a Bécsi úti kiindulásánál kivánjuk a nagyszabású Árpád emlékművet felépíteni.

A téglagyárak és bányák sorsa

A hegyvidékkel kapcsolatban külön ki kell még térnem az u. n. Schmidt-féle park ismertetésére is. A főváros ezt a hatalmas területet az örökhagyó kivánságának megfelelően, mint nyilvános parkterületet kivánja fenntartani és a nagyközönség számára megnyitni. Jelenleg van folyamatban az a telekcsere eljárás, mellyel a Schmidt-parkot kiegészíteni kivánjuk, hogy azután összefüggő egységes ligetet képezhessünk ki, a rendkivül szép barokk kastély körül, melyet mint múzeumot fogunk fentartani.

Végül szólnom kell a téglagyárak és bányák területének jövőbeli sorsáról. Ezek a város további fejlődése elé súlyos technikai akadályokat gördítenek amellett, hogy a városképet is lerontják. Ennek az állapotnak megszüntetése és a bányák további terjeszkedésének megakadályozása érdekében a téglagyárakkal és bányatelepekkel már régebben tárgyalásokat kezdtünk, hogy azok bizonyos — nem túlhosszú — idő mulva ezeken a helyeken üzemüket teljesen beszüntessék, ennek megtörténte után pedig a területek olyan állapotban és terepalakulattal maradjanak vissza, amely a környezet városképébe beilleszthető és azok városrendezési célokra, tehát akár településre, akár zöldfelületek létesitésére felhasználhatók legyenek. A bányák megszünte után, tehát a beépitésre alkalmas területek parcellázás és eladás alá kerülnek, a beépítésre alkalmatlanok viszont beültetés után közterületté fognak válni.

Mi ujság a városházán

A főváros Eötvös Lóránd rádium- és röntgenintézetét egyre több beteg keresi fel, ugyhogy az intézet orvosainak munkája az utóbbi időben megsokszorozódott. Hogy hivatásának eleget tehessen a rádium- és röntgenintézet, a polgármester a közegészségugyi és pénzügyi szakbizottság jóváhagyásával elhatározta, hogy a rádium- és röntgenintézethez a sebész vezetőfőorvosi állás átszervezésével egy sugaras főorvosi állást, a sugaras szakmához egy alorvosi, egy segédorvosi és két fizikusi állást, az egyéb betegek ellátásához pedig három alorvosi és két segédorvosi állást szervez. Hogyha a közgyűlés a polgármester előterjesztését elfogadja, akkor a rádium- és röntgenintézet orvosi személyzete egy főorvosból, négy alorvosból, három segédorvosból és két fizikusból fog állani.

✳

A főváros pénzügyi bizottsága hétfőn délelőtt 11 órakor a polgármesteri tanácsteremben ülést tartott, melynek tárgysorozatán a következő ügyek szerepeltek: a tandijrevizió, a főváros által az államtól átvett szükséglakások ügye, a Budapesti Korcsolyázó Egylettel kötött szerződés módosítása, a Szent Gellért szálló vendéglőjének és kávéházának bérbeadása, a vizműveknél szükséges beruházások megállapítása és a költségvetések fedezete és még más fontos előterjesztések.

✳

Az OTI most már sürgősen hozzákezd a Tisza Kálmán-téri baleseti kórháza építéséhez. A főváros magánépítési bizottsága hétfői ülésén tárgyalja az építési engedély megadását. Az OTI uj kórháza nyolcemeletes lesz, tehát egyik legmagasabb épülete Budapestnek. A hatalmas telken a főépületen kivül több melléképületet is épitenek.

✳

Csordás Elemér dr. tisztifőorvos most tette közzé a fertőző megbetegedések állásáról szoló jelentését, amelyből kiderül, hogy a fővárosban jun. 1-től 15-ig hasihagymázban megbetegedtek 24-en, kanyaróban 606-an, vörhenyben 160-an, szamárköhögésben 77-en, toroklabjban 30-en, szövődményes influenzában 2-en, bárányhimlőben 45-en, vérhasban 24-en és paratifuszban 4-en.

✳

A belügyminiszter Bártfi Tivadar székesfővárosi főjegyzőnek és Rózay Jenő székesfővárosi számvevőségi tanácsosnak a Délszláviából kiutasitottak ellátása és segélyezése körül kifejtett buzgó müködésükért elismerését fejezte ki.

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

A lótuszvirágos tó

Egy láthatatlan budai különlegesség

Irta: Nádas Béla dr.

Nem kell Hévizre utaznunk. Itt nyílnak a szebbnél-szebb lótuszvirágok a Rózsadomb tövén, pár lépésre a Margithídtól, a Zsigmond utcában, a világhirű Szent Lukácsfürdő dunaparti főépületével szemközt elterülő Szent Lukács-tavacska színén; beékelve a Lukácsfürdő garázsépülete, javitóműhelye és a török időkbeli érdekes, ólcsó népfürdője közé. Itt fakad ugyanis és szélesedik kis tavacskává az a csodás gyógyerejü, kiapadhatatlan hévvizforrás, amely a Lukácsfürdőt időtlen időkig bőségesen ellátja az ivókurára, fürdésre és fütésre felhasznált gyógyvizzel. E forrásvizet vezetik át a Zsigmond ucca utteste alatt pilotákon fekvő alagutakon a Lukácsfürdő táplálására. E hévizforrás alkotta kis tavacskában élnek és pompáznak a szebbnél-szebb lótuszok és a természettudósok által is megcsodált, máshová át nem telepithető, máshol meg nem élő exotikus növények.

Mindezt azonban csak kevesen tudják. Gondosan elfalazták ugyanis az arra illetékesek ezt a kedves budai érdekességet a kiváncsi tekintetek elől. Pedig bizonyára lehetne arra módot találni némi jóakarattal és hozzáértéssel, hogy a bájos látványosság hozzáférhetővé váljék, úgy a fővárosi, mint a vidéki és külföldi érdeklődőknek. És amellett ingyenes és eredményes reklámul szolgálna magának, a Szent Lukácsfürdőnek is. Tehát még üzleti szempontból is célszerű és kívánatos volna a tavacskának láthatóvá és megcsodálhatóvá tétele minden érdeklődő számára. Nem is kellene egyelőre mást csinálni, csak valami izléses, áttört, vasráccsal felcseréni a jelenlegi izléstelen, elzáró kinai kőfalat. És azután kertészetileg megfelelően rendezni és kiképezni a lótuszvirágos tavacska természetes hátterét képező lankás rózsadombi domboldalt, fel egészen a Várhalom utcáig.

Reméljük, a Szent Lukácsfürdő érdemes igazgatósága és különösen annak minden szépért lelkesedő elnöke, *Bárczy István*, meg fogja érteni, méltányolni fogja és mielőbb megvalósítja ezt a budai közóhajt.

Ugy legyen!

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü **borainak** kimérése
I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

Casinó és Theátrum 1787-ben

ADATOK A VÁRSZINHÁZ 150 ÉV ELŐTTI FELÁLLITÁSÁHOZ

Csillogó ékességeitől megfosztva, kopár, néma falakkal érte meg felállításának 150. évfordulóját Buda szellemi életének egykor büszke vára: a Várszinház.

Másfél évszázados élete folyamán többször élt túl nehéz, súlyos válságokat, a halállal fenyegető krízisek után azonben mindig ujra és ujra visszatért belé az élet. Ámde hosszú betegségnek halál a vége és ez a végső haldoklás 1924-ben bekövetkezett, mikor is utoljára volt előadás a Várszinházban, azóta végleg elcsendesedett s tavaly el is temették, lebontották páholyait, zsöllyéit, a világot jelentő deszkákat a nézőtértől elválasztó függönye, a sok szinházi ékesség és csillogás lomtárba került, el is parentálták; akiknek gyermekkori vagy ifjúkori kedves emlékei fűződtek hozzá, meg is siratták. Sic transit gloria mundi! Igy múlik el a világ dicsősége!

Születésének 150. évfordulója van az idén. Ez alkalommal keletkezésének, hosszú életének sokszor nehéz, többször idegen, néha dicsőséges magyar emlékei jutnak eszünkbe.

A 18. század nyolcvanas éveiben II. József császár, ki Pest és Buda, természetesen a német Pest és Buda sorsát igen szívén viselte, egymásután helyezte át Pozsonyból az országos főkormányszékeket Budára és a felsőbb bíróságokat, meg az egyetemet Pestre. A régi főváros, Buda, addig csak kis vidéki város Pozsony mellett, most hirtelen fellendült, lakóssága egyszerre megszaporodott, mégpedig többszáz tanult, művelt, szellemi igényekkel (Pozsony nincs messze Bécstől!) fellépő családdal. Ezeket az igényeket ki kellett elégiteni.

Volt ugyan már ekkor is szinház Budán, Bulla Henrik társulata felváltva játszott Pesten és Budán a várbeli Vörös Sün és a vizivárosi Fehér Kereszt vendégfogadók száláiban felállított szinpadokon, a Vizivárosban ott állott Reischl ácsmester deszkaarénája, de ezek nem elégithették ki a főkormányszéki hivatalnokcsaládok szinházi és főleg zenei kulturigényeit.

Tudta és érezte ezt Bulla Henrik és ezért 1784-ben felségfolyamodványt adott be II. Józsefhez, engedje meg, hogy a várbeli karmelita templomot, mely a rend eltörlése óta üresen áll, szinházzá alakittassa át. Bulla felségfolyamodványához kész terveket is mellékelt, melyeket Hillebrandt cs. és kir. udvari épitész készitett a mintegy 50.000 forintot kitevő költségvetéssel egyetemben.

II. József hajlandó volt Bulla kérését teljesiteni, de a budai helytartótanács oly hevesen ellenezte, hogy az uralkodó végül elutasította Bulla kérelmét.

Két év múlva, mikor II. József ellátogatott Budára, Turschl Sebestyén pesti színházbérlő ujra felvetette a karmelita templom szinházzá való átalakításának gondolatát és most már a császár is jóváhagyta, mert személyes tapasztalatai Budán meggyőzték arról, hogy állandó színházra nagy szükség van ott, erre pedig a Várban a legalkalmasabb a karmelita templom.

1786. augusztus 23.-án kelt II. József resoluciója, melyben a karmelita kolostor és templom casinoi és színházi célokra való átépítését elrendeli olykép, hogy a szobák, egyéb helyiségek és a refectorium, azaz ebédlő casinonak, a templom pedig szinháznak alakittassék át, a szükséges pénzt az udvari kamara majd előlegezi Buda város tanácsának, az épités ügyeinek intézését pedig Kempelen Farkas udvari tanácsosra, a sakkgép világhirű magyar feltalálójára bizta.

Az átalakitási munkálatok költségvetését Kempelen csakhamar felterjesztette az uralkodó elé. A költségvetés a templomnak szinházzá átalakitása céljaira 20.992 forint 45 krajcárt, a szomszédos klastromépület alsó helyiségeinek casinová leendő átalakitása, továbbá a glacis planirozása, vagyis a mögötte fekvő bástyarész szintezése és három mulatóka, azaz gloriette, valamint három tekepálya költségeire 4985 forintot, a szinházi ruhatár beszerzésére 2000 forintot és amennyiben kivántatik, hogy a színház földszintje farsang idején táncteremmé átalakitható legyen, erre még 385 forintot, vagyis összesen 28.362 forint és 45 krajcárt irányzott elő, de mi sem természetesebb, minthogy az előirányzott összeg kevésnek bizonyult, az előirányzatot lényegesen túllépték Buda város tanácsának nem csekély bosszúságára és még nagyobb bánatára, lévén a város cassája amúgy is szükiben a pénznek és bőviben az adósságnak.

Miután a templomot egyházilag megfosztották szentelthely jellegétől és a felterjesztett költségvetés az uralkodó jóváhagyásával visszaérkezett Bécsből Budára, 1787. januárjában megkezdték az átalakító munkálatokat és 1787. októberében be is fejezték.

A Casino csak 1794-ig állott fenn, ekkor utolsó bérlője, Bernardo Mamolo kérte bérhátralékának elengedését és a bérleti szerződés hatálytalanítását. Egy 1784. julius 8-iki királyi rendelet aztán meg is szünteti a casinot (nagyon terjednek a francia forradalom eszméi, nincs szükség olyan helyre, ahol a férfiak eszmecseréket folytathatnak, az egy gutgesinnt hivatalnoknak is megárthat!) és a helyiségeket a katonai parancsnokság számára utalta ki.

A szinház első bérlője a fennebb említett Turschl Sebestyén, Pest és Buda várostörténetének egyik legérdekesebb jelensége volt, néhány mondatban meg kell emlékeznünk róla.

Bevándorolt grisonok voltak a 18. században Középeurópa és igy Magyarországnak és Pest-Budának kávésai, cukorfőzői, rosogliofőzői, vándorló lotteriásai, játékházasai, bálos házasai stb. Ezek közül is a legnagyobb karriert a hirhedt D'Echelle, Durschell, németesen Turschel Sebestyén futotta be. Mint bevándorolt külvárosi ácsmester fia, 1787-ben bérbeveszi a pesti Magyar Korona kávéházat, majd a Hetz-Theatert és a városi színházat, a bábszinházat és a budai Várszinházat. Óriási vagyont harácsol össze a kártyaházas játékmesterből lett mulató-trust alakító Turschl Sebestyén, kiből pestvárosi fürmender is lett, de életének vége épp oly ismeretlen, mint a legtöbb kalandoré.

A budai Várszinház sok nevezetes vendéget látott falai között, de a legnagyobb mindenesetre Ludwig von Beethoven volt, aki 1800. május 7-én nagysikerű hangversenyt adott itt, mint azt a szinház falába illesztett emléktábla megörökíti.

1785-től 1837-ig, a pesti Nemzeti Játékszín állandó szinházának felépítéséig, a Várszinház volt a magyar játékszinnek is főhajléka, mit Déryné oly kedvesen leir Naplójában. Azóta eltelt száz esztendő és a Várszinház sorsa beteljesült. Gondoljunk rá szeretettel és megindultsággal most, mikor a szinészet egyidőre teljesen megszünik Budán.

Mazsáry Béla dr.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

Érthetetlen,

milyen kevéssé fogékony a fővárosi ember a nemzeti öntudat külső jelei iránt, aminő a nemzeti lobogó is. Talán mindenütt a világon elegendő a város vezetőségének egyszerű felhivása a háztulajdonosokhoz, hogy ünnepi alkalmakkor lobogózzák fel házaikat. Budapesten rendeletet kellett hozni, büntetéssel fenyegetni, hogy az végre általánosan megtörténjék. A rendelet azonban — nézetünk szerint — még igy sem tökéletes. Hiányzik belőle egy pont, amely megszabja, hogy a zászlót az ünnepnap előestéjén kell kitűzni s az azt követő reggelen be kell vonni. Mert visszatetsző dolog az, hogy sokszor négy-öt napon át is kint felejtik a lobogót. A zászló beszerzése a háztulajdonos kötelessége, ellenben a kitűzés és bevonás a házfelügyelő dolga; neki azonban igazán nem fontos, mennyi ideig függ kint a zászló. Ha pontosan előirná a rendelet azt az időpontot, amikor ki kell tűzni a lobogót, nem fordulna elő, hogy néha még az ünnepi alkalom után egy héttel is zászlókat látunk a házakon, ami a szürke hétköznapokon teljesen indokolatlan. S az idegeneknek, — akik ma már igen nagy számban keresik fel Budapestet és természetszerűen érdeklődnek a fellobogózás oka után, — mégsem mondhatjuk: „egy héttel ezelőtt nemzeti ünnepünk volt" vagy „liz napja itt járt az olasz király és császár."

NEM KÉSIK EL,
ha SZÁLE-nál veszi vagy javittatja óráját I., Krisztina-krt 117. E hirdetés felmutatójának 5%-engedmény

Tervpályázat az Árpád-gimnázium uj épületére

Döntő lépés történt végre az óbudai Árpád-gimnázium ügyében. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium nyilvános tervpályázatot irt ki a Bécsi ut—Nagyszombat-, Bokor- és Viador uccák által határolt telektömbön emelendő iskolaépületre. Végre megfelelő, modern hajlékhoz jut ez az intézet, amelyben hosszú éveken át egy Zsigmond-téri öreg háromemeletes bérház lakásaiba zsúfolva folyt az oktatás.

Olvassa **Balassa József**
kitünően szerkesztett lapját a
PÉNZVILÁGOT

A kisiparosság új politikai megmozdulása. Az I. ker. Iparoskörben számos testvér-iparoskör vezetőinek jelentében, bontott zászlót az Iparosok Politikai Pártja. Korányi Márton iparoskőri elnök megnyitóbeszéde után Krivoss Árpád dr. ügyvéd, a kör igazgatója ismertette azokat a nagy horderejű elgondolásokat, amelyek hivatottak arra, hogy az iparosság helyzetén segitsenek. Krivoss Árpád dr. elgondolásait a jelenvoltak egyhangú határozatával memorandumban terjesztik a miniszterelnök elé. A memorandum rámutat arra, hogy a kisiparosság a parlamentben nincs olyan arányban képviselve, amint az számánál és adózása mértékénél fogva megilletné; igy minden, a kisiparosságot érintő kérdésben nélkülük döntenek. A kisiparostársadalom elsorvad, ha nem veszi a saját kezébe a sorsát. A legteljesebb összetartásra van szükség. Nemzeti feladat, hogy a kisiparos tovább fejlődjék, ezért fontos az ifjabb nemzedék helyes ipari oktatása.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

POMPÁS **A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA**
I., Krisztina-körut 8—10.

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint HAJRÁ TROJKA női balalajka zenekar!

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata

Kedélyes sörözés az **„ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.**

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében
XI., HORTHY MIKLÓS UT 48.
LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRTA KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIOJÁVAL
a ZSIGMOND-kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertünnepek rendezésére legalkalmasabb a **Sósfürdő** pompás őspark, zene, tánc. — Kitünő konyha

Uj szobrot kap ismét Buda

A jobbparti városrész mindig és mindenben háttérbe szorult a szerencsésebb Pest mellett. Csak az utóbbi években változott meg az a tarthatatlan álláspont, amely mindent Pestnek juttatott Buda rovására. A főváros szobrainak túlnyomó része is a balpart tereit és parkjait díszítette. Budának, bár a legméltóbb keretet nyújtja az emlékműveknek, csak néhány nagy szobor — Szent István, Savoyai Eugén szobra és a Honvédszobor a Várban, Szent Gellért szobra a Gellérthegyen és Ybl Miklós szobra a Várkert-bazár előtt — jutott. Pár év óta itt is megváltozott a helyzet. Az artisztikus kis szobrok, szoborcsoportozatok és díszkutak mellett egymásután kapta meg Buda Szent Imre herceg, XI. Ince pápa, Hadik generális, Bem apó és a tüzérek emlékműveit s ez a sor most ujabb szobrokkal bővül.

Julián barát, Szent Domonkosrendi szerzetesnek, a legelső európai Ázsiakutatónak szobrát vasárnap, junius 27-én délelőtt negyed 12-kor leplezik le a Halászbástya északi szakaszán. A szoborleleplezést megelőzően délelőtt 10 órakor a koronázó főtemplomban *Czapik* Gyula prelátuskanonok szentmisét és szentbeszédet mond.

Madách Imre szobra is Budán, a Döbrenteitéri park északi, újonnan kiképzett szakaszán fog állani. Az Országos Szoborbizottság most tette közzé a pályázati hirdetményt. A szobor összköltségei nem haladhatják meg a 60.000 pengőt; a pályázat nyilvános és határideje 1938. január 12. A pályázatra vonatkozóan *Pacher* dr. tanácsjegyző, a szoborbizottság főtitkára (Központi Városháza, I. pavillon, földszint 5.) ad részletes felvilágosítást.

MEGNYILT
SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

„Nem hozok szégyent Budára"

Lányi Dezső, a kiváló budai szobrászművész írja a *Budai Naplónak,* abban a levelében, amelyvel elküldi a *Coronet* című nagy képeslapban megjelent szoborkarikaturáinak reprodukcióit.

„Magyar sorozattal kezdtem — írjt *Lányi* Dezső — ezt kikötöttem magamnak. Ezután következnek az amerikaiak: mint jó budainak ez kötelességem volt, mégiscsak 4—5 millió ember látja és olvassa ezt a lapot. Sokat dolgozom, de szívesen. Ne félj, — írja szerkesztőnknek, — nem hozok szégyent Budára, sem Európára!"

Hát ettől nem is féltünk. Biztosra lehetett venni, hogy a zseniális budai művész Amerikában, ahová az *Esquire* és *Coronet* című világszerte ismert folyóiratok meghívására ment ki, rövid idő alatt meghódítja a műérőket és a — dollárokat. Az 55 éves művész, — mint az amerikai lapokból látjuk, — olyan karrier előtt áll, mely dicsőséget hoz az egész magyar művészi kultúrára és külön örömet *Lányi* Dezső nagyszámú hivének és itthoni barátainak.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

A kelenföldi vasuti aluljáró

Nemrégiben foglalkoztunk a kelenföldi vasuti aluljáró ellen elhangzott panaszokkal. A pályaudvaron túli városrész lakói, akiknek ez az egyetlen közlekedési lehetőségük a villamoshoz, panaszolták, hogy az aluljáróban rossz a világítás, a falak salétromosak és esős időben nagy víztócsák akadályozzák a közlekedést. A Máv. üzletvezetőség illetékes ügyosztálya most nyilatkozott a panaszokról. Az ügyosztály a fővárossal együtt a tavasz folyamán helyszíni szemlét tartott az aluljáróban és megállapította, hogy a világítás megfelelő; a főváros kívánságára néhány héttel ezelőtt az aluljáró mindkét oldalán egyméter széles gyalogjárót építettek, amely korláttal van ellátva és 50 cm.-re emelkedik az aluljáró szintjétől; a salétrom kiütközése olyan szépséghiba, ami mélyépítkezésnél elkerülhetetlen, de a teljes kiszáradás után teljesen el fog tünni.

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KAVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

Viraág Béla síremléke

Szívbéli öröm és igazi lélekből jövő meghatottság könnyeket csal a szemünkbe, amikor látjuk azt a meleg visszhangot, melyet soraink keltettek. Viraág Béla sirja nem marad már sokáig jeltelen. Buda szive a mai kor lázas, oldóklő és könyörtelen iramában is a régi maradt. Aki idetartozott, aki ezért a nemes emberi közösségért, a hívők lelkesedésével küzdött, mint azt, a mi nemes elődünk tette, annak emlékezetét nem üli meg a második halál: a feledés köde.

Mult számunkban közöltük Balás Farkas építőmester levelét, amelyben kegyeletes bőkezűséggel felajánlja az emelendő siremlékre a szükséges nyersanyagokat. A levélíró annak a reménynek adott kifejezést, hogy a megboldogult Viraág Béla barátai között akad olyan tervező mérnök, aki a siremlék terveit dijmentesen elkésziti. Reményében nem csalódott. Akadt, még pedig a magyar építőművészet egyik büszkesége: *dr. Lechner Jenő* m. kir. kormányfőtanácsos, műegyetemi r. k. tanár személyében.

A világhírű építész a következő levelet intézte hozzánk:

A Budai Napló Tekintetes Szerkesztőségének. Kevés embert vettek körül annyian és olyan meleg baráti érzelmekkel, mint néhai jó Viraág Bélánkat. Jóleső érzéssel állapithatom meg, hogy én is ebbe a meleg baráti körbe számithattam magamat és dicsekedhettem barátságának kivételes meleg viszonzásával. Ezeken a fájdalmasan feltörő érzelmeken kivül kétévtizedes lelkes együttmüködésünk kedves emléke is ösztönöz arra, hogy Buda nagy szerelmesének méltó siremékkel való megörökítéséhez hozzájáruljak. Szeretettel felajánlom a siremlék tervezésének és a felállítás lebonyolításának munkáját, természetesen teljesen dijtalanul és kérem, hogy a tervezéshez szükséges adatokról, a netán eddig felmerült ideákról és óhajtásokról mielőbb tájékoztatni szíveskedjék

Dr. Lechner Jenő.

*

Udvarhelyi Kapcza Imre verseiből már adtunk mutatót. A költő gyönyörű irásainak jövedelmét Viraág Béla siremlékére ajánlotta fel. Aki azonban a kötetet megveszi, nemcsak Buda harcos szerelmesének áldoz méltó kegyelettel, hanem irodalmi élvezetet is szerez magának. A verskötetről a *Magyarság* a következőket irja:

Udvarhelyi Kapcza Imrét nemcsak kitűnő, érdemes tisztviselőnek ismerték eddig is, hanem — különösen a főváros budai oldalán — azt is tudták róla beavatott körök, hogy gyöngéden érzelmes, finoman hurozott lirai lélek. A Hollós Mátyás társaság most művészien izléses kötetben — külső diszitése a költő leányának, Kapcza Ilának dicséretes műve — kiadta Kapcza Imre költeményeit. A poémák legtöbbje egy emelkedett magyar léleknek nem világrengető, de mindig megkapó, tiszta megnyilatkozása: bensőséges önvallomások a hivatal sokszor szürke világából az érzelmek és a természet felé forduló költő tolla alól. A kötet elé Gegus Dániel írt meleg baráti előszót.

Ami Budának hiányzik...

Buda immár nemcsak fürdőváros, de büszkén mondhatjuk, világváros is. Természetesen ezt a kitételt idegenforgalmi szempontból értve. Mert, hogy ősiségét illetőleg az emberi kultura letelepedésének egyik első állomása volt, az immár évtizedek óta bizonyosságot nyert. Buda ma már oly erős, hogy akkor is megélne a maga lábán, ha függetlenítené magát Pesttől. Ennek a világvárosi fejlődésnek azonban sok előfeltétele van még, hogy ez a mi drága városunk azzá legyen, amivé tenni annyi budainak hő szívevágya.

Mi az, ami Budán hiányzik? Néhai *Viraág* Bélánk és a budai kereskedelmi grémium vezérének, a népszerű *Hubert* Vilmosnak terve: *egy Budán létesitendő országosjellegü, angol mintájú és kényelmü,* az országos párt- és várospolitikától is mentes, *uri kaszinó,* amely otthont nyújtana az egész vonalon tagjainak és azoknak az idegeneknek, akiket egészségi állapotuk, szórakozás, vagy gazdasági és üzleti érdekeik Budára szólítanak. Ennek a kaszinónak mielőbbi megvalósítása nemcsak budai, de egyben országos érdek is, mert társadalmi hiányt pótol. Ez a kaszinó olyan formában létesülhetne, amint azt a testvérvárosban, Pesten, a Lipótvárosi Kaszinóban látjuk. Az a vidéki kaszinótag, ha feljön Budára, megtalálja majd ebben a kaszinóban a maga kényelmét, otthonát (lakását), ellátását és irodáját is. A budaiaknak pedig, akik állandóan itt laknak, nélkülözhetetlen találkozó- és szórakozóhelyévé válna, ahol az angol klubélet mindennemű kényelmét és szórakozását megtalálnák. Pólitikai, — faji, — felekezeti ellentétek ebben a kaszinóban nem lehetnének, ezt az alapszabályok már kizárnák, mert nem a zöldasztal, hanem a *fehérasztal* volna ennek a társadalmi egyesülésnek a végcélja. Ez a kaszinó egyben a budai társadalmi, művészi és irodalmi élet központja is lehetne. Aki számottevő egyéniség a magyar közéletben van, az javarészt ma már budai lakós és a sok budai egyesület, kaszino és klub valamelyikének tagja, tehát a maga speciális világnézletének megfelelően megtalálja a maga elhelyezkedését, de viszont olyan klub, ahol pártokon, politikán és előitéleteken felülemelkedve jöhetnének össze a budaiak a fehér asztalnál, itt Budán még nincsen.

Ezért a Budai Napló felkéri mindazokat, akik már lelkiségüknél fogva is budaiaknak érzik magukat, üljenek össze a zöld asztal mellé és tárgyalják meg ezt a problémát, ennek a létesitendő budai klubnak alapitási feltételeit.

Erre a klubra Budának életszükségletből és világvárosi kényszerűségből szüksége van.

A Bécsi-uti szeméttelep

Irta: **Vörösváry Miklós dr.** szőv. törvényhatósági bizottsági tag

A III. kerület lakói sokat panaszkodnak, küldöttségeznek és beadványoznak amiatt, ami a Bécsi ut mentén létesített szeméttelepet lerakodó teleppel kapcsolatban történik. Orvoslást keresnek nagy sérelmükre. Ügyük ma már túlnőtt a kerületi aktualitáson és a nagy nyilvánosság is foglalkozik azzal a botrányos állapottal, melyet a szeméttelep létesítése idézett elő és mely az *illetékes hatóságok részéről a legsürgősebb beavatkozást igényli.*

A székesfőváros megállapodott a Drasche-féle téglagyárral, hogy a gyár által kibányászott és a Bécsi ut mentén fekvő területre hordatja a budai oldal szemetjét a terület feltöltésére. Naponta kb. 50-60 fuvar szemetet hordat oda a főváros és a feltöltés hosszú éveket venne igénybe. A feltöltéssel kapcsolatban a székesfőváros vállalta a szeméttelep víztelenítését olyként, hogy a telepen felgyülemlő zápor és esővizeket, továbbá a feltörekvő forrásvizeket a Bécsi-uti árokba vezetik.

Ez sulyos és közegészségügyi szempontból eléggé el nem itélhető helyzetet teremtett.

A szóbanforgó terület a Bécsi ut mentén, a hegyvidék lábánál van, ahol orvosi körök megállapítása szerint eddig a legegészségesebb és legtisztább volt Budapest levegője, — ezt azonban a jelenre a létesített szeméttelep miatt megállapitani már nem lehet. A Drasche-féle téglagyár kibányászott területén már régen nem dolgoznak. A területen források fakadtak fel, eső és zápor is áztatja azt és igy minden odahordott szemét s hulladék nedves területre kerül és rothadást gerjeszt. A telek megrontja a vidék levegőjét, a bacillusok milliárdjai megfertőzik a levegőt és olyan penetráns illat terjeng a vidéken, amely teljesen elviselhetetlen.

A felgyülemlő vizeket szivattyúval igyekeznek elfojtani és a kiszivattyúzott vizet a Bécsi-uti árkokba vezetik. Ennek következtében a szeméttelep bomladozó, rothadó anyaga, károkozó szennyvize hosszú területen terjed. Az Óbudán uralkodó széljárás északnyugat-délkeleti irányú és igy elképzelhető, hogy a rothadó anyagok, a rettenetes bűz terjedése mit jelent a pesti oldal közegészsége szempontjából is akkor, amikor a széljárás iránya a levegő megrontóit a pesti oldal felé sodorja. A szeméttelepen sok-sok károkozó rovar, legyek, patkányok szaporodnak, melyek, míg egyrészt legnagyobb terjesztői a betegségeknek, másrészt elviselhetetlen látványt nyujtanak.

Mindez, a nyugatról fővárosunkba vezető főútvonalnak, a Bécsi utnak mentén történik, az érkező idegeneknek nagy csodálkozására és *csupán két kisszakasznyira a főváros belterületétől, a Margithid budai hidfőjétől!* A szeméttelep közvetlen közelében van a *nagy köztemető,* melyet naponta százan és százan keresnek fel és közvetlen közelben van az a terület is, melyen a vitézi házakat létesitik. Szinte elképzelni is nehéz, miként választhatták ki a szemétlerakás céljára ezt a területet, amikor e célra a főváros déli részein számos alkalmas területet lehetett volna találni.

A helyzeten sürgősen segiteni kell! A polgármester ur és az illetékes hatóságok egy pillanatig sem késlekedhetnek és nem nézhetik tétlenül az óbudai hegyvidék pusztulását, a III. kerület lakósai egészségének leromlását és mindezeken túlmenőleg *az egész főváros közegészségügye káros alakulását!*

A kerület lakóssága nagy izgalommal várja, hogy sérelmei meghallgatásra találjanak és a legsürgősebben orvosoltassanak!

Életét, nyugalmát, vagyonát védi a jó drótkerités

KÉSZITI:
HUTTER és SCHRANTZ R.T.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.
VÁROSI MINTARAKTÁR:
VI., Vilmos császár ut 63. sz.

Becsey Antal ünneplése a Szt. Imrevárosi Társaskörben

Rendkivül meleg és bensőséges ünneplésben részesítette barátai és tisztelőinek nagy tábora *Becsey* Antalt, örökös törvényhatósági bizottsági tagot, a *Szentimrevárosi Társaskör* kiváló elnökét névnapja alkalmából. Már jóval a vacsora kezdete előtt zsufolásig megteltek a Társaskör összes helyiségei, úgyhogy a később érkezők már nem juthattak helyhez.

A XI. kerület összes számottevő tényezői és előkelőségei ott voltak és rendkivüli szeretettel és lelkesedéssel köszöntötték az érkező *Becsey* Antalt. A főasztalnál helyetfoglaltak: *Becsey* Antal, *Becsey* Antalné, *Dorner* Gyula, *Dorner* Gyuláné, *Szántay* István, *Szombathy* Kálmán, *Szombathy* Kálmánné, *Szombathy* Mária, *Benedek* Szabolcs, *Benedek* Szabolcsné, *Uhlmer* Gusztáv, *Gömöri* Győző, *Villányi* István, *Villányi* Istvánné, *Szigethy* Lajos, *Sánczi* József, *Márton* Ferenc, *Fűzy* József, *Somody* Pál és még számosan a XI. kerület reprezentánsai közül.

A vacsora folyamán *Sánczi* József, a kör agilis igazgatója üdvözölte a megjelenteket és felolvasta *Karafiáth* Jenő dr. főpolgármester meleghangú üdvözlő sorait, amelyekben mély sajnálatát fejezte ki, hogy személyesen nem jelenhetett meg *Becsey* Antal ünneplésén. Az üdvözlő táviratok felolvasása után felkérte *Szombathy* Kálmánt az ünnepi beszéd megtartására.

Szombathy Kálmán nagyszabású és rendkivül mély hatást kiváltó beszédét sürün szakitotta meg az ünneplők zajos tetszésnyilvánítása.

Szombathy Kálmán vázolta Becsey Antal több, mint negyedszázados közéleti működését, kiemelte embertársai iránti szeretetét, önzetlenségét és fáradhatatlan alkotó aktivitását. Tolmácsolta annak a sok-sok embernek örök háláját, akik *Becsey* Antal munkaalkalmak megteremtésére irányuló kezdeményezésének oly sokat köszönhetnek.

Kiss Dezső miniszteri tanácsos *Becsey Antalnét* köszöntötte, majd *Gömöry* Győző igazgató beszéde után emelkedett szólásra *Becsey* Antal.

Hálás köszönetet mondott az ünneplésért. Erőt és buzditást merit embertársai elismerő és ragaszkodó szeretetnyilvánításából és a jövőben is, ha lehet, még fokozottabb mértékben fog a köz és embertársai javára munkálkodni.

A nagyjelentőségü társadalmi esemény igazán méltán sorakozott *Becsey* Antal közéleti sikereinek sorozatához.

Érthető,

hogy megbüntetik a helytelenül közlekedő gyalogjárókat és a helyszinen megbirságolják őket. A budapesti közönség közismerten fegyelmezetlen, fegyelmezni pedig — mint a tapasztalat mutatja — csak büntetéssel lehet. De ez a közönség számtalan tudott oknál fogva ideges is és ezt tekintetbe kellene vennie a hatóságoknak. Minden tiszteletünk és becsülésünk derék közlekedési rendőreinké, akik esőben, hóban, trópusi napsütésben irányitják az ucca forgalmát; sokszor azonban próbára teszi idegeinket, ha egy messziről feltünő autó kedvéért néha 1-2 percig is feltartják a keresztező forgalmat.

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

HAUER cukrász-sütemények NORRY
cukrászati és bonbonierakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Süteményei egész Budán közismertek

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

Adónaptár

Június 25: az általános forgalmiadó havi 48—240 pengőig terjedő átalány ötödik hatodrészének lerovása bélyegekben. A készpénzben bevallás alapján negyed vagy félévenkint fizetők mai napig részletfizetési (előleg) tartoznak teljesíteni. Az alkalmazottak június havi illetményei után a keresetí adó illetményjegyzék kapcsán befizetendő.

Június 30: az általános forgalmiadó havi 48—240 pengőig terjedő átalány utolsó hatodrészének lerovása bélyegekben.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etage fütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: I—615—59.

Általános takarítási és tisztogatási rendelet

Budapest székesfőváros polgármestere 191.470/1937. szám alatt elrendelte a lakóházak padlásainak, pincehelyiségeinek általános nagytakarítását, továbbá a telkeknek szemét és egyéb hulladéktól való megtisztítását.

A polgármester e rendelete szoros összefüggésben van a belügyminiszternek 180.000/1936. szám alatti — a tűzrendészet ujabb szabályozása tárgyában kibocsátott — rendeletével. A takarítási, tisztogatási és lomtalanítási munkálatok végrehajtásának végső időpontja 1937 évi július hó 31. E határidő lejárta után a rendeletben foglaltak betartását szigorúan ellenőrizni fogják, miért is ajánlatos, hogy az ingatlantulajdonosok a határidő lejárta előtt a rendeletben foglaltaknak megfelelően a takarítási és tisztogatási munkálatokat elvégeztessék, mert ennek elmulasztása az 1928 évi X. tc. II. Bn. 1. 5. szakasza alapján 600 pengőig terjedhető pénzbírsággal, továbbá az 1879. évi XL. tc. 16. §-a alapján 15 napig terjedhető elzárással büntethető.

A polgármesteri rendelet szerint a ház és telektulajdonosok kötelessége a bérlők által bírt helyiségeken kívüli házrészekből a szemetet, hulladékot és törmeléket eltávolítani, vagyis a pince és padlástérnek közös célra szolgáló részeiből, úgyszintén a teleknek a bérlők által nem használt részeiből az ott felgyülemlett szemetet stb. kitakarítani és eltávolíttatni. Természetes, hogy a bérbeadott helyiségek, üzletek, műhelyek stb. kiegészítő részeiből az illető bérlők által elfoglalva tartott pince és padlásról a bérlők tartoznak a szemetet lehordatni és eltávolíttatni.

A határozat értelmében a szemeteskocsik nem kötelesek az általános nagytakarítás és tisztogatás folytán felgyülemlet szemetet elszállítani, hanem amint a határozat mondja, az elszállítás költsége „az anyag tulajdonosát" terheli. Vagyis tehát a bérlők által bírt helyiségekből eltávolított szemetet stb. a bérlőknek kell elszállíttatni.

A lakásbérleti szabályrendelet 59. § (1) a) pontja értelmében: a házfelügyelő köteles a házban előfordulő tisztogatási kötelezettségeket elvégezni. A most elrendelt tisztogatás elvégzése tehát a házfelügyelő kötelezettsége körébe tartozik, természetszerűleg az ő kötelessége az összetakarított szemétnek le, illetve felhordása is. *F. B.*

A B. M. 180.000/1936. sz. rendelete a tűzrendészet ujjabb szabályozása tárgyában

A belügyminiszternek a tűzrendészet ujabb szabályozása tárgyában megjelent rendeletének a bérlőkkel való közlése rendkívül fontos, mert a rendeletben foglaltak be nem tartása súlyos birsádonos csak úgy védekezhet, ha a rendelet idevodonos csak úgy védekezhet, ha a rendelet ide vonatkozó szövegét minden egyes bérlőjével külön közli.

A rendelet kivonatát a bérlőkkel való közlés céljából szakszerűen összeállítva minden egyes ingatlantulajdonos darabonként 10 fillérért beszerezheti az Öröklakás és Családiház-tulajdonosok Egyesületének irodájában, Szent János tér 1/a. sz. alatt. E kivonatos példányok perforált résszel vannak ellátva, amely szelvényen a bérlő elismeri a rendeletnek átvételét, igy annak betartásáért való felelősség alól a háztulajdonos ezáltal mentesül.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Uj rádiumtartalmu gyógyforrás a Margitszigeten

A Margitszigetnek a szélrózsa minden irányában ismert és népszerű prospektusait ki kell egészíteni: a „Duna folyam gyöngye" gazdagabb lett egy uj gyógyforrással, amelynek hőfoka és gyógyhatása a várakozáson felül lepte meg a szakembereket és az eddigi megállapítások szerint messze felülmulja a Margitsziget régi gyógyforrását.

A Közmunkatanács tavaly kezdte meg a fúrást az alsószigeten a lejárattól balra. A munkálatok elvégzését a Tanács a Zsigmondy-féle mélyfúró és kutépítő részvénytársaságra bizta. A vállalat vezérigazgatója, *Zsigmondy* Béla mérnök lelkesedéssel és megilletődéssel vállalta a munkát, hiszen a hévforrások története szinte összeforrott a Zsigmondy család történetével.

A munka kissé nehezen indult: mélyebbre kellett behatolni a föld méhébe, mint a felsőszigeti gyógyforrásnál, amelynek hővize 118 és fél méter mélységből fakad. Már jóval túl ment a furó a 200 méteren és még mindig nem akadtak o'yan hőfokú és összetételű vízre, amilyennek a szakértők szerint elő kell buggyannia. Tovább furtak és végre a 310-ik méter meghozta a várt eredményt és a — nem várt sikert.

Az új gyógyforrás vize csaknem 70 fok és ezzel a hőfokával a második helyre került a budapesti hévvizek között. Előtte csupán a városligeti Széchenyi fürdő áll, amely 73 fokos vizzel táplálja medencéit. A felsőszigeti világhirű gyógyforrás mindössze 43.3 Celsius fok és igy az uj forrás hőfoka csaknem kétszerese a réginek.

Az új forrás vizének vegyelemzése most folyik a Földtani Intézetnél. A kiszivárgott hirek szerint nemcsak kéntartalma igen gazdag, hanem nagymennyiségű rádiumot is tartalmaz, aminek gyógyhatása szinte kiszámithatatlan. Ezenkívül bakteorológiai alapon is vizsgálat alá kerül az új hévvíz.

A Közmunkák Tanácsa, úgy látszik, nem várta be a vizsgálatok eredményét, mert azok, akik a Szigetre kijárnak, meglepetve és jóleső örömmel vették észre, hogy a gyógyforrás mellett már kész ivócsarnok áll a közönség rendelkezésére. Kissé kapkodva tartják az ivópoharat a csurgó alá, mert bizony forró a 70-fokos víz, amelyet fujni kell, mint a levest, hogy meg lehessen inni.

Illetékes helyen arra is gondolnak, hogy az új forrás rendkívül magas hőfokú vizét a Margitszigetet fütésére használják fel. Ez azonban még a messze jövő kérdése, mert a tapasztalat szerint, a csövekre ásványrészecskék rakódnak le s könnyen előidézik azok elzárását.

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM **megnyilt** BUDAKESZI-UT 10. (Villamos s autobusz megálló
WEEKEND, ARANGAMENT. —Telefon: 16—40—75.

Álhirek a Királyfürdő megvételéről

A napisajtóban cikkek jelentek meg, amelyek szerint a MABI megvásárolja a Királyfürdőt és azt teljesen átépiti. Munkatársunknak *Hindy* Zoltán dr. vezérigazgató a leghatározottabban kijelentette, hogy ezeknek a hireknek semmiféle alapjuk nincs. A MABI soha nem gondolt fürdővásárlásra, de nem is gondolhatott, mert saját hatáskörében nem használhatna ki egy fürdőt, az pedig elképzelhetetlen, hogy versenyt támaszszon a fővárosi fürdőknek.

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAKÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

Strandfürdőt a Hegyvidéknek!

Irta: GEIGER GYULA dr.

A hegyvidéki problémákkal foglalkozva, súlyos kérdésként merül fel egy strandfürdő hiánya.

Ezelőtt 15—20 évvel sűrűn keresték fel a Virányos-Kutvölgy vidékét a nyaralók, jó levegője, klimája és főleg a városhoz való közelsége miatt. Ez utóbbi körülmény különösen az önálló foglalkozásuak előtt tette kedvellté a hegyvidéket, mert egész napi elfoglaltságuk után, estére rövid idő alatt kijutottak a szabadba és nyaraló családtagjaikkal való kontaktust állandóan fenn tudták tartani.

Ma már kissé megcsappant a hegyvidék nyaraló forgalma. Ennek oka egyrészt kétségkívül az utazási irodák által meghonosított és a székesfőváros közönségének elég széles rétegében divatossá vált külföldjárás, továbbá az ország egyéb részei nyaralókultuszának fejlődése, másrészt azonban kétségkívül oka az is, hogy a hegyvidéknek nincsen strandfürdője. Régebben ez a helyzet kielégítő volt, mert még nem volt oly általános a strandolás, mint napjainkban, amikor a hegyvidék lakói, ha strandolni akarnak, a Virányos, Kutvölgy vidékéről nehezen megközelíthető svábhegyi strndfürdőt, vagy pedig valamelyik a városban levő strandfürdőt kénytelenek felkeresni. A helyzet nagyon visszás: a nyaralóhelyről a városba menni fürdeni!

Ha csak gyors pillantást vetünk is az előbb ismertetett vidék terepére, megállapíthatjuk, hogy a Virányos-Kutvölgy, a Svábhegy alja és a Zugliget lakóinak közös érdekeit egyenlően szolgáló strandfürdő részére a Zugligeti, Zalai és Szarvas Gábor utak által bezárt és az úgynevezett Szarvas tér felé csucsosodó háomszögalakú terület a legalkalmasabb. Ez a Svábhegy—Jánoshegy—Hárshegy alkotta természetes medence alján, a középpontban elhelyezkedő terület predesztinálva van a hegyvidéki strand részére. Strandfürdő céljára ennél alkalmasabb, kedvezőbb fekvésű terület talán az egész fővárosban nincsen.

Budapest, mint a fürdők városa ismeretes, nemcsak gyógyfürdői, hanem strandjai révén is. A meglévő strandok azonban — s ez éppen a mostani természetellenesen meleg napokban bizonyosodott be, — nem képesek az üdülésre vágyó közönséget befogadni. Több strandra van még szüksége a fővárosnak és érthetetlennek tartjuk, hogy a magántőke nem törődik ezzel a feltétlenül rentábilis üzleti lehetőséggel.

TÖKÉLETES SZABÁSU FÉRFI ING **a Gellért-divatházból**
XI. Horthy Miklós út 25. — Telefon 2-695-06

Előkelő indiai vendégek Budán

Napkeleti bölcsek hazájából jöttek Budára, ide a Turánság szent városába ötven zarándokok a messze, de lelkileg hozzánk o'y közelálló Indiából: hinduk, mohamedánok, Zoroaszter hitét követő parszik.

A budaiak szeretettel üdvözölték a napkeleti vendégeket, akiket fővárosunk, főleg azonban *Buda* lebilincselt, megragadott.

Minden látványosságot megnéztek, fotografáltak, jegyezgettek, majd három csoportra oszolva, külön-külön indultak parszik, hinduk és Mohamed hívei a maguk utjára.

A parszik a *Gellérthegyre* mentek, ahol meleg gyógyforrások fakadtak, amiknek áldásait ma is élvezzük. *Ulpadvala*, India legnagyobb ásványvízkereskedője megnézte az összes gyógyforrásokat, kint járt Saxlehneréknél is és mintákat vitt magával Bombayba. A parszik *Zajti* Ferencet is meglátogatták, aki régi ismerősük még indiai tanárkodása idejéből.

Captain *Kathavala*, kalkuttai kávénagykereskedő, hindu testvéreivel a *Svább* és *Jánoshegyre* ment, Végül a mohamedánok *Naib Ali Hosszein* és a mohamedán-magyar kultúrbizottság főtitkárának *Abdallah dr.*-nak kalauzolása mellett a *Gül Baba* sírját látogatták meg, ahol sokáig imádkoztak és rituális kötelezettségeiket elvégezték. Onnét autón Budaörsre *Gürs Eliás Baba* sírjához és Érdre, a megmaradt mecset minaret-tornyához robogtak kl. Meghatódtak az iszlám szent emlékein, de azok elhanyagoltsága deprimálólag hatott rájuk.

Naib Ali Hosszein már ismerte a Gül Baba kérdést s a főváros tervét is, hogy mecsetet és muzulmán főiskolát terveznek Budára. A budai nagymufti tavalyi indiai propagandaútja Indiában óriási rokonszenvre talált és az india muzulmán sajtó állandóan naperenden tartja a kérdést s a *Budai Napló* keleti vonatkozású cikkeit facsimilékben s fordításokban is közölni szokta. A Naib harmadmagával kérésemre eljött a Farkasrétre, ahol imát mondtak néhai *Viraág Béla* sírjánál.

A muzulmán vendégek csak egyet kifogásoltak s azt joggal, hogy itt Budán, amely újólag összekötő kultúrközpontja Keletnek és Nyugatnak, nincsen muzulmán ritusu vendéglő és a keleti igényeknek megfelelő szálló és penzió. A muzulmán idegenforgalom állandóan emelkedő tendenciát mutat s a hithű moszlimok mégis kénytelenek nélkülözni a rituális ellátást, pedig idegenforgalmi szempontból ez is fontos, amikor Bécsben, Berlinben, Párisban mindenütt van keleti-muzulmán szálló, vendéglő és kávéház.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja
Minden este
és vasár és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENE ARA

Az összes indiai vendégek egyhangú véleménye abban csúcsosodott ki, hogy *Buda a világ legszebb városa*, Európának legtökéletesebb fürdő és nyaralóhelye s a magyarok kedves, rokonszenves, vendégszerető keleti lelkületű nép. Igy mondták és mi budaiak hálásan könyveljük el a dicséretet kéleti testvéreinktől.. *László Zoltán dr.*

Háztulajdonos Ur!
Nem okoz gondot vizvezetékének karbantartása, ha
CSIHÁK KÁROLY szerelőhöz fordu
I. Csaba-utca 3. Telefon: 1—541—47

Buda kövei

Irta: NÉMETHY KÁROLY dr., tanácsnok

(Befejező közlemény.)

Ezek között a leletek között, melyeknek nagy része veremszerű gödrökben került napvilágra, középületek falait is sikerült feltárni. A legfontosabb volt köztük a római castellum falának egy kis darabja, mely mégis végtelenül fontos bizonyítékként jelentkezett arra, hogy valóban a pesti castrummal szemben a budai oldalon is volt római település és a római határ, a limes erődítés-rendszere meglepően tökéletes, egészen a mai stratégia elvei szerint épült volt.

Felbukkantak azonban mellette középkori épületek falai is, — némelyiket már határozottabb korhoz lehetett kötni, — s bár eddig nem tudták rendeltetésüket megállapítani, maga az a tény, hogy ezen a részen nagyobbméretű középületek voltak, melyeknél a közcélú rendeltetés feltevése nem volt alaptalan, uj ismeretekkel gyarapította tudásunkat.

A legérdekesebb azonban egy kissé távolabb, egy hatalmas, gyönyörű faragott kövekből épült bástya, helyesebben partfal, mely minden valószínűség szerint az akkor kétségtelenül dúsabb vizű Ördögárok partján védte hídfőként az átkelést, amire nem merészség azt mondani, hogy a királyi vár védelmi rendszeréhez tartozhatott.

S talán védelmi rendszer volt az a minduntalan felbukkanó alagútszerű földalatti járat, amely akár összefüggő hálózatot is alkothatott s melynek nagyobb, épebb összefüggő részei maradtak reánk és felső bejáratát állítólag a királyi várpalota kertjében találhatnók meg.

Ennyi minden volt a Tabán területén és enynyi mindent kellett mérlegre vetni akkor, amikor fenntartásuk, vagy megsemmisítésük felől történt döntés. Egyszerű, határozatlan rendeltetésű, — mindennapos megjelenésű épületek voltak, de mi úgy éreztük, hogy a kövek nyelvén beszélnek és aki érti ezt a nyelvet, annak mondanak is valamit. Ma a parkban állanak. Azok számára, akik nem értik, vagy nem akarják érteni, egyszerű parkdíszítések, de úgy érzem, nem történt hiba, amikor életük meghosszabbítása javára döntöttünk. (Hiszen a Tabán területe ugyis még bizonytalan jövő előtt áll. Ha majd meglesz a végleges állásfoglalás, akkor ujból mérlegelés alá kerülhet a romok fenntartásának kérdése.)

*

Megpróbáltam, — ha kissé szakadozottan is — beszélni azokról a kövekről, melyek Buda talán legértékesebb okmányait pótolják. Nem akartam kimerítő felsorolást és magyarázatot adni, csupán rá szerettem volna világítani arra, hogy igenis, a kövekhez, a romokhoz, leletekhez — tapad valami a múltból, hogy igenis hordoznak valamit magukon, ami megjelenésükön, művészi megmunkálásukon túl is érték számunkra: történelem, amely él és a mi életünkbe kapcsolódik.

Ezeket az értékeket, ezeket a hagyományokat hozzáférhetővé tenni, kötelessége azoknak, akiknek hivatása a múlt emlékei felett való őrködés. Azonban legyen szabad itt nyomatékosan hangsúlyozni, hogy nem csak magunkra, olyan hatóságra gondolok, melyeknek ügykörében ezek a tennivalók szerepelnek. A mult emlékét őrizni kell minden polgárnak, aki azokkal érintkezésbe kerül. Legyen az háztulajdonos, legyen építővállalkozó, de legyen csak egyszerű sétáló polgár, aki nyitott szemmel jár és amit lát, abban értéket keres nemcsak magának, de a köznek is.

A hatóság feladata igen nehéz akkor, ha nem veszi körül ezekben a kérdésekben a megértés légköre és felesleges szeszélynek minősítik óhajait. De ha minden gondolkodó polgár azt akarja, hogy ne vesszen el semmi abból, ami a multat hirdeti és róla tanúságot tesz, akkor sikerülni fog Buda utcáit olyan kövek otthonává tenni, melyek beszélnek és amelyeknek a hangja nem a pusztában kiáltónak szava.

Hölgyeim és uraim, — én igy hallom Buda köveinek szavát. De beszélnek azok másokhoz is, — csak akarni kell és akkor megszólalnak, — érthetően mindenki számára. Beszélnek a múlt dicsőségéről, sok fájdalmáról. De beszélnek a jövendőről is. És olyan jó hinni a kövek szavának, mely azzal bíztat, hogy feltétlenül van ezen a helyen jövő is, boldogabb, szebb a jelennél, — méltó a multhoz.

Ugy legyen!

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. **CSERY GYULA** szűcsmesternél löh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter-soronként.

A III. ker. Polgári Társaskör gyászülése. A III. ker. Polgári Társaskör megboldogult elnökének, Andréka Károly ny. főkapitány helyettes székesfővárosi törvényhatósági bizottsági örökös tagnak emlékére junius hó 17-én Dr. Orova Zsigmond törv. hat. biz: tag társelnöklete mellett gyászülést tartott. A gyászülésen dr. Téri Miklós főtitkár tett jelentést a temetési szertartásról és a Társaskörrel szemben megnyilvánult részvétről, majd v. dr. Pólya Antal magy. kir. adófelügyelő, a Társaskör társelnöke mondotta el mély érzéstől és gazdag gondolatoktól átszőtt hatásos emlékbeszédét. Ezután dr. Gergelyi Ernő helyettes kerületi előljáró a kerület polgársága nevében, dr. Rózsa Zsigmondné a női tábor nevében, végül Tóth Ferenc a „Dalkoszoru" részéről adott kifejezést a mélységes gyásznak. Dr. Orova Zsigmond elnök záróbeszéde után a Dalkoszoru dalárdája Andréka Károly kedvenc dalát, majd a himnuszt adta elő. A gyászülésen a Társaskör tagjain kivül Óbuda és Ujlak számottevő személyiségei vettek részt.

A főpolgármester, mint poéta. Karafiáth Jenőt eddig is sokoldalúságáról ismertük. Politikus, jogász, iró, fiskális; képviselő; miniszter, sportmecenás, a Balatonnak agitátora és szerelmese, Budapest főpolgármestere. De hogy melegszivű poéta — és pedig a javából, — ez tényleg meglepetésként hatott. Egy aktív politikus, aki kenesei magányában kiül a szent Balaton partjára ábrándozni, filozófálni, meditálni, Istent keresni s aztán mindezt a sok ellentétes gondolatot beleönteni rimekbe, versekbe, költeményekbe, ami mind csupa báj, muzsika, hát bizony ez ujdonság, a turáni géniusz által a magyar tenger partján kitermelt különlegesség. Elolvasva a főpolgármester urnak „Az én dalaim" cimű dalos-kötetét, csak azt mondhatjuk, hogy Karafiáth Jenő ekkor is poéta lenne, ha nem lett volna miniszter és főpolgármester. Aki élvezetes órákat akar magának szerezni ebben a durvan tülekedő materialista korban, az vegye meg Karafiáth könyvét s olvassa el. Protekció nélkül is élvezetes eseményben lesz része.

Hanthy-Haidekker János szabádságon. Hánthy-Haidekker János, a III. kerület előljáróját junius 21-én, hétfőn kezdte meg szabadságát és áugusztus 2-án veszi át újból hivatalát. Távollétében dr. Gergelyi Ernő főjegyző helyettesíti.

A budai kereskedők és iparosok, bensőséges szeretettel ünnepelték meg vasárnap, 20-án délben a Pozsony vendéglőben elnöküknek. Hubert Vilmosnak 68-ik születésnapját. A budai társaság szine-java ott volt a Früh schoppenen, amelyen Gegus Dániel ny. főkapitány üdvözölte az ünnepeltet. Köszöntötték még: Ring Béla, a Keresk. Bank igazgatója, György Lajos, Szántó Sándor, Primor Székely Miklós dr., Radnay György zeneszerző, Kadnár Károly Máv igazgató, Pásztélyi Vilmos, Polákovits Zsigmond, László Zoltán dr. szerkesztő stb.

Fürdőügyi szemle. Budapest Fürdőváros Egyesület hivatalos lapjaként szakfolyóirat indult meg Fürdőügyi Szemle cimmel, amelyet Techer Gyula dr. szerkeszt. A Fürdőügyi Szemle első száma most jelent meg és ahhoz József Ferenc királyi főherceg, az egyesület elnöke irt bevezetést. Szviezsényi Zoltán, a gyógyhelyi bizottság igazgatója, Budapest-fürdőváros jövő feljődésének intézményes biztositékairól irt cikkében többek között a fürdőkórház és a tudományos kutatóintézet felállitását javasolja. Két érdekes cikk foglalkozik a tabáni gyógyszálló terveivel. Bolla István dr. nőorvos, a nőgyógyászat fürdőterápiás vonatkozásainak szentel figyelemreméltó tanulmányt. Az illusztrált szakfolyóirat havonta jelenik meg.

100 SZÁZALÉK

Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A
régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP

HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT

OLCSÓBB MINT MÁSK. **BODÁNSZKY ÁRUHÁZ**
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

Generalwiese

Igy nevezték valamikor a XVIII. században a mi gyönyoru Vérmezonket, amely katonák gyakorlótere, nagy paradék mutatványos területe volt. Igen, még Ferenc József aranyidőiben is. De lassan minden elmulik és a Vérmező is feleslegesse válik a katonaság számára, amint azt éppen nemrégiben láthattuk, Miklas osztrák szövetségi elnök fogadtatásánál. A katonai parádét az Andrássy uton folytatták le, a tribünöket is ott állitották fel.

Hát minek akkor a Vérmező? Kár Buda közönségétől ezt a szép nagy teret elvonni! Vissza kell adni a fővarosnak, amely itt hatalmas parkot, csonkázó tavat, mutatványos teret, esetleg üdülő és szórakozó helyet létesithetne a budaiak részére. Az a néhány gyalogos és lovas, aki naponta itt gyakorlatozik és szórakozik, igazán másutt is találna helyet. Nem kellene vagy harminc holdat igy parlagon hevertetni a fejlődő város kellős közepén. A *Generalwiese* elvesztette rendeltetését a katonaság számára, Buda közönségének kell belőle Budai Parkot csinálni. Talán megértik egymást a főváros és a katonaság? Reméljük!

Budapest szerepe Magyarország történetében. Az Illyefalvi J. Lajos dr. kitűnő szerkesztésében megjelenő Statisztikai Közlemények kiadványaként nemrég jelent meg Balla Antal rendkivül érdekes történelmi tanulmánya: Budapest szerepe Magyarország történetében. A kitűnő szerző alapos történelmi tudással is merteti Buda és Pest történetének azokat a fejezeteit, amelyek egyszersmind Magyarország történetének is legfontosabb eseményeit tárgyalják. Az ország és a főváros története majd mindenütt azonos, különösen azonban nálunk, ahol Buda, majd a XIX. századtól kezdve Budapest ugyszólván magát az országot jelentette. Bálla Antal elevenen, gyorsan, az ujságiró, politikus és tudós szemével tekinti az eseményeket, amelyeket élvezetes formában tár az olvasó elé. A kitűnő mű ára 5 P.

Rendezik az óbudai vitézi telkeket. A főváros által adományozott vitézi telkek között tizennyolc házhely jutott Óbudának a Bécsi út mentén. A főváros ut- és csatornaépitési bizottsága junius 23-án, szerdán foglalkozott az épitkezésekkel kapcsolatos utrendezéssel, amelynek költségeit magára vállalta. A bizottság elfogadta az utrendezési terveket, amelyek megvalósitására huszezer pengőt irányozott elő.

Megszünt a Szent István utja elnevezés. A Horthy Miklós hid budai hidfőjétől kiindulóan hatalmas sugárutat tervez a főváros, amely a híd megnyitásával megnövekedett kelenföldi forgalmat lesz hivatva lebonyolitani. Ennek az utvonalnak az irányát megjelölték, sőt a Közmunkatanács már nevet is adott neki: elnevezte Szent István utjának. A jubiláris Szent István-évre való tekintettel több oldálról megnyilvánult óhajtásra a Tánács a Lipót körutat nevezte el az első magyar királyról Szent István körútnak és ezzel egyidejüleg a Lipótvárosi parkot Szent István parknak. Az uj elkeresztelések folytán a Tanács megszüntette a Kelenföldi Szent István utja elnevezést és egyik legközlebbi ülésen fog gondoskodni arról, hogy ez a hatalmas útvonál megfelelő uj nevet kapjon.

A Budai Zeneakadémia vizsgahangversenyei. A nagymultú budai zeneiskola 17.- és 18-an hángverseny keretében mutatta be tanitványai tudását s igazolta kitűnő tanári karának zenepedagógiai képességét.

Turán Füzetek. Uj irodalmi sorozatos kiadvány indult meg ezen a cimen, Turmezei László iró szerkesztésében és Reé László, az ismert fővárosi könyvterjesztő kiadásában. A munkatársak között ott látjuk: Méhely Lajos professzort, Zajti Ferencet, Békássy Gyöngyit, vitéz Csécsi-Nagy Imre altábornagyot, Fekete Józsefet, Méhes Gyulát, vitéz Nagymegyeri Nagy Károlyt, Dömötör Mihály ny. belügyminisztert, vitéz Nagy Ivánt, Szilvay Gyulát, Keöpe Viktor dr-t, Malán Mihályt, Pávai Vajna Ferencet, tordai Sándor Lászlót és a turáni irodalmi és tudományos élet számos neves egyéniségét. Az első füzet cime: „A vércsoportok kutatásának faji jelentősége", szerzője: Békássy Gyöngyi.

Van-e ember, aki tudja, ki vagyok? E cimem jelentek meg Gömöri Jenő Tamás összegyüjtött és válogatott versei (1920-1937.). Nagyszerű költői alkotások sok uj, érdekes gondolattal tele, de sok keserűséggel és némi peszszimizmussal elegyedve. Ady hatása érezhető rajtuk.

A FANSz ösztöndíjpályázata. A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének tisztviselő osztálya a Wurm Elemér ösztöndíj alapítvány időközi kamataiból és a saját költségvetése terhére az 1937—38. iskolai évre öt darab, egyenként 500—500 pengős ösztöndíjra hirdet pályázatot. Ezekre az ösztöndíjakra pályázhatnak székesfővárosi közigazgatási tisztviselőknek és hivatalnokoknak egyetemi vagy főiskolai tanulmányokat folytató gyermekei, akik eddigi tanulmányaikat jeles eredménnyel végezték, illetőleg végzik és semmiféle más ösztöndíjat nem élveznek. A bélyegtelen pályázati kérvényt ez év junius 30-án déli tizenkét óráig a szövetség főtitkáránál (központi városháza, I. em. 148 sz.) kell benyujtani.

Közgazdaság

Buda-fürdőváros jelentősége a pénzintézetek szempontjából

Irta: **Friedländer Andor** a Budai Általános Takarék vezérigazgatója

Budának, mint fürdővárosnak fontosságára, a kérdés nagy horderejére a legelőkelőbb és leghozzáértőbb szakemberek hívták fel a figyelmet e lap hasábjain.

Budának speciális fekvése már régóta arra ösztönzi a főváros lakósságát, hogy tömegesen költözzék át Budára, mert ennek kitünő levegője és a különböző csodás hatású és könnyen megközelíthető gyógyforrások és gyógyfürdők sokasága különös értéket jelent arra, akinek szabadidejében jó levegőre és gyógyulást hozó gyógyvizes kurára van szüksége.

Ez a népesedési eltolódás, mely Buda javára szolgál, élénken foglalkoztatja Budapest pénzintézeteit is, mert tehetős közönségük nagyrésze költözködik át olyan vidékre, amely távolesik megszokott pénzintézetétől. Kizárólag ennek az eltolódásnak és ezzel kapcsolatban Buda erős fejlődésének tudható az be, hogy a budai oldalon egymásután fényesnél fényesebb bankfiókok nyilnak és Buda-fürdőváros modern berendezkedése igy a helybeli lakósság bankári szükségleteit is a helyszínen fedezi.

Az idegenforgalom, amely Magyarországon igen erős mértékben fejlődik, még csak mint látványosság felé orientálódik Buda felé. Miután a sok kitünő hozzáértő által javasolt és tervezett nagystílű fürdővárossá való kifejlődés kérdésének megvalósítása ma még csak a jövő zenéje ugyan, de annyi nemzetgazdasági értékű lehetőséget rejt magában modern komoly fürdővárossá való kifejlesztése, okvetlenül bele kell vonni a pénzintézetek érdeklődését is a tervezett kiépítésbe.

Az első fecske ezen a téren jelentkezett, miután a Kereskedelmi Bank csoportja ajánlatot tett a tabáni gyógyszálló épitkezésére. Kezdetnek ez is biztató valami, miután ettől a vállalkozási készségtől várható az, hogy megélénkül az érdeklődés a banktőke részéről is Buda további természeti kincseinek a feltárására.

Különösen nagy hiányossága Buda villanegyedének a nyári időszakban, hogy nyilvános, szabad strandfürdői nincsenek. Itt részben az egyes fürdővállalatok régen fennálló zártterületi jogai állják utját annak, hogy szabadon, terhek nélkül, megfelelő fürások utján strandfürdők létesüljenek, holott úgy a Pasaréten, mint Zugligetben, Hüvösvölgyben, vagy a kelenföldi részeken igen jó befektetés lenne nagy befogadóképességű strandfürdők létesítése.

Buda strandfürdői és uszodái közvetlenül a Duna közelében, vagy magán a Dunán vannak, holott ennek a nagykiterjedésü városrésznek a lakói a Dunától olyan nagy távolságokra laknak, hogy a nyári melegben a strandrajulás valóságos izzasztó utazási jelleggel bir.

Ugy a fővárosnak, mint a pénzintézeteknek és azoknak a közületeknek, akiknek védett vízterületeik vannak, minden lehetőt el kellene követni, hogy Buda fürdőváros jellegét megvalósítsák éppen a nyári strandok gyors létesitése által, miután az ilyen strandok megépitése aránylag kisebb tőkét igényel és rentabilitásuk minden kétségen kívül áll.

Ha Buda megfelelő mennyiségü és kellemes vizü strandokkal tudná ellátni villanegyedeit, akkor a fejlődés fokozott mértékben következne be, miután igy nyaraló fürdővárossá alakulna át Buda és családi házak, valamint bérvillák tömegei épülnének. Kizárólag a modern strandélet lehetőségének a hiánya az oka annak, hogy Buda villanegyedének lakóssága a nyári időszakban arra kényszerül, hogy más, kevésbé egészséges és kevésbé modernül berendezett fürdőhelyen keresse üdülését. Ezek a strandok, tekintettel arra, hogy felépítésük nem igényel olyan nagy tőkét, mint egy modern fürdő vagy gyógyfürdő megépítése, olcsóbb hozzáférhetést is biztosithatnak a tömegfürdőzők részére és nem lenne szükség arra, hogy Budapestről ezrével utazzanak az emberek külföldi nagyvárosok fürdőtelepeire, mert idehaza mindent megtalálnának. Idegenforgalmunkat megsokszorozhatnánk a nyári hónapokra, ha Buda fürdővárosban, csakugyan könnyen és kényelmesen fürödni is lehetne.

Ezek a kérdések a pénzintézetek szempontjából sem közömbösek, miután úgy a belföldi, mint az idegenforgalom fejlesztése magával hozza a bankári tevékenység szolgálatainak fokozottabb igénybevételét. Hogy ezek a lehetőségek megvalósuljanak, szükséges a tőkének olyan irányba terelése, hogy a helyes befektetési elvek figyelembevételével a fejlődés alapjait fektessék le és teremtsék meg a lehetőségét annak, hogy a tőke biztositott jó jövedelmezősége szolgálja a köz és saját célját, élvezze a hasznát Budának, mint fürdővárosnak és emellett a ridegnek látszó számitásnak megvolna Buda fürdőváros kifejlődésének a nemzet egyetemét érintő közérdekü eredménye is.

Az értéktőzsde helyzete

Heti jelentés hétfőtől—hétfőig

Az elmult hét tőzsdei eseményeiről röviden számolunk be, miután a francia pénzügyi nehézségek és a francia kormány bizonytalan helyzete az egész vonalon tartózkodásra kényszerítette a tőzsde közönségét.

Nálunk az irányzat kifejezetten jó volt és a hétfői záró árfolyamok a bizakodás képét mutatták.

A tőzsde vezető értéke, a Bauxit elég élénk árhullámzást mutatott és emellett a Salgó részvények iránt felélénkülő kereslet szintén kedvezően hatott a piacra.

A többi értékek és a fix értékek piaca jól tartott volt.

Teljes üzemmel megindult a Szolnoki Papirgyár

Megtörtént a kibontakozás

Már beszámoltunk arról, hogy nem sikerült a kartell manővere és a gyár rövid időn belül újra üzembe áll.

Az általános papirhiány arra kényszerítette a gyár hitelezőit, hogy a tárgyalások tovább folytatása mellett a gyár haladéktalanul álljon üzembe és a gyártást teljes üzemmel kezdjék meg. A papirgyár üzeme az elmult hét elején ismét megindult, a hitelezők a legnagyobb jóindulattal kezelik a gyár további sorsát és az üzemet még nyersanyaggal is ellátják. Természetesen az üzembehelyezés dacára a tárgyalások tovább folynak mindazon négy érdekcsoporttal, amelyek a Szolnoki papirgyár átvételére igen komoly vételi ajánlatot tettek és nincs kizárva az sem, hogy a leendő birtokcsoportba egyik-másik papirgyári hitelező is helyet foglaljon.

Szó van arról is, hogy a Singer csoport vállalja a szükséges összegek előteremtését és ez esetben moratóriumot kér, azután pedig a követeléseket 100 százalékig kiegyenlitik.

Vécsey Mátyás

Preisinger Frigyes kitüntetése. A kormányzó úr őfőméltósága Preisinger Frigyesnek, a Süss Nándor preciziós, mechanikai és optikai intézet rt. vezérigazgatójának, a magyar preciziós mechanika terén végzett úttörő munkája elismeréseül, a magyar érdemrend középkereszjét adományozta. Preisinger vezérigazgató európai hírnevű szakember. Az ő nevéhez fűződik úgy a magyar preciziós mechanikai és optikai ipar megteremtése és nagyra fejlesztése, mint az 1884-ben magánvállalatként és 1918-ban állami részsedéssel részvénytársasággá átalakított Süss-féle vállalat felvirágoztatása. A vállalat szakmabeli jelentőségét legjobban az a tény világítja meg, hogy számottevő műszereket exportál Angliába, Lengyelországba, Észak-Amerikába, Braziliába, Argentinába, Indiába, Délafrikába és a balkán államokba. Mi annál is inkább örömmel közöljük ezt a hírt, mert a kormányzó úr őfőméltóságának ez a magas kitüntetése először egy budai gyárnak a legfőbb vezetőjét, másodszor pedig egy budai polgárt ért Preisinger Frigyes vezérigazgató személyében.

Kedvező a Magyar Asphalt mérlege. Junius 21-én tartotta ezévi rendes közgyülését a Magyar Asphalt rt., melynek 1936. évi mérlege rendkivül kedvező üzletévről számol be. A vállalat 1,800.000 pengőt kitevő részvénytőkéje mellett 119.707 pengő tiszta nyereséget mutat ki. A vállalat részvényenként 60 fillér osztalékot fizet.

A Creditanstalt—Wiener Bankverein mérlege. Az Österreichische Creditanstalt-Wiener Bankverein igazgatótanácsa 1937 junius 14-én ülést tartott, melyen előterjesztetett az 1936. üzletév mérlege, mely a múltévi nyereségáthozat levonása után 4.664.000.43 schilling tiszta nyereséggel zárul.

Nyolc pengő a Magyar Cukoripar osztaléka. Junius 22-én tartotta ezévi rendes közgyűlését a Magyar Cukoripar rt. A közgyűlésen előterjesztett mérleg nem mutat lényegesebb eltérést a tavalyival szemben. A tiszta nyereség 1,860.000 pengő, a hitelezők tétele félmillióval emelkedett a tavalyi kimutatással szemben. A vállalat a tavalyival megegyezőleg 8 pengő osztalékot fizet.

A Richter Gedeon gyár mérlege. Junius 26-án tartja rendes évi közgyűlését a Richter Gedeon vegyészeti gyár. Az évi mérleg 2,700.000 pengő bruttó bevétellel szemben 157.000 pengő tiszta nyereséget mutat ki. Kitünik a mérlegből az a körülmény, hogy a gyár évről-évre fejlődik és ezt a fejlődést tükrözi vissza az eredményszámla a távályi évvel szemben.

SPORT

Horthy Miklós kormányzó a III. ker. TVE jubiláris uszóversenyén

Az idén ünnepelte 50 éves fennállását a III. ker Torna és Vívóegylet, amely a jubiláris évnek megfelelően a sport minden ágában kiváló nyújtott. Az uszószakosztály 27-én, vasárnap és 29-én, Péter és Pálkor, d.u.½5-től rendezi a Császárfürdő uszodájában nagy úszóversenyét, amelynek fényét különösen emelni fogja *Horthy* Miklós kormányzó látogatása. A versenyre meghivták a német válogatott stafétát, közte *Freese*-t és *Fischert*, *Csik* Ferenc nagy riválisait is. A kétnapos verseny keretében megrendezésre kerülő *"Komjádi-Memorial"* versenyre kb. 20 egyesület nevezett be. A magyar nagyágyuk közül *Csik* Ferencen kívüi *Lengyel* Árpád s *Gróf* Ödön is indul a versenyeken.

—

Sportkülönlegesség Budán. Először játszottak Magyarországon nemzetközi zsinórlabdamérkőzést. A BBTE-pályán rendezték meg ezt az első nemzetközi mérkőzést, amelyen Magyarország hölgy zsinórlabdázói látták vendégül az osztrák hölgyeket. Egy mérkőzés: az osztrák, egy mérkőzést a magyar szabályok szerint játszottak. Mindkettőt az osztrákok nyerték. meg.

Német evezősök dunai kirándulása Pestbudára. Németországi evezősök hosszú turat rendeznek, amelynek végcélja Pest-Buda. Július 4-én indulnak Ulm-ból, 24-én érkeznek Gönyüre, majd két napig tartózkodnak Győrben, amelynek megtekintése után kirándulnak Pannonhalmára. Ezután folytatják az utat Budapest felé, ahol áz evezős-szervezetek gondoskodnak fogadtatásukról.

A margitszigeti nyitott versenyuszoda. Hosszas huzavona után végre a mult héten hozzákezdtek a versenyuszoda építéséhez. A tervezet már régen kész volt, a költségek összegyültek, az elhuzodó tárgyalások miatt azonban az Európai-bajnokságra, a „Horthy-kupa" versenyekre, amelyekre a világ hát legjobb vizipoló csapata nevezett be, csupán a medence készül el. A medence környékét és a leendő tribünök helyét egyelőre dunakaviccsal töltik fel és ideiglenesen fatribünöket épitenek.

Lovas-sport. Buda rohamosan fejlődik s így megkivánja a világvárosi tempót. Ezze számol az a társaság, amely itt Budán lovaglóiskolát nyitott és hatósági engedéllyel a Vérmezőn tartja meg a lovaglásokat. Ezzel nagy hiányt pótol s a nyári távlovaglást Hamburgig még az idén megvalósitja, amint a kellő számú jelentkező együtt van. A budai lovassport támogatója: vitéz Horthy István lovassági tábornok.

J. VIRÁG ILONA MOZGÁSMŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRÚT 64a. TELEFON: 1-460-27.

Ami mindenkit érdekel

A művészi könyvkötés

A mai súlyos gazdasági helyzet nem teszi lehetővé a könyv barátainak azt a szándékát, hogy az izlésük és felfogásuk szerint vásárolt könyveket úgy és olyan módon köttessék be, mint ahogy azt szeretnék. Elismerésreméltó a könyvkiadó cégek törekvése, hogy a könyvet vásárolni óhajtó közönség részére olyan kötésekben hozza piacra kiadványait, amelyeket az meg is tud vásárolni. Arról azonban sokat lehetne irni, hogy milyen izléstelen, a könyv tartalmával nem egyező kivitelben kerülnek piacra a tömegkiadványok. Lehetetlen formájú kötési módokat, rikító vásznakat, izléstelen diszitő eljárásokat látunk. De ha igazságosak akarunk lenni, meg kell állapitanunk, hogy ezeknek a könyveknek a vételára olyan kicsiny (szinte túlalacsony), hogy ezért a pénzért jobb kötést adni nem lehet. Ha minőségileg jobb kötést nem is adhatnak, izlésesebbet — szerény véleményem szerint — annál inkább. Terveztessék meg a könyvek tábláit hozzáértő szakemberekkel, akiknek ezen munkáknál már évtizedes gyakorlatuk van. Ezek a nagy tömegben előállított könyvkötések bizony nagyon sokat ártanak a kézműves iparnak. Mindenekelőtt lerontják a közönség izlését. A könyvkötő kézműves iparosnak alapos felvilágositó munkát kell elvégezni, hogy rámutasson a gépi és kézimunka közötti óriási különbségre. Mi ezt szivesen tesszük, egyrészt szakmai szeretetből, másrészt szakmánkból mégis meg akarunk élni és így munkára nagy szükségünk van.

Hisszük, hogy a helyzet javulásával ujból fellendül a kézműves könyvkötő ipar, amely ellentétben a tömegtermelő iparral, igenis művészet. A közelmúltban rendezett szakkiállításon a kézimunka nagy sikert aratott. Olyan kötéseket láthattunk ott, melyek szemet, lelket gyönyörködtetőek voltak. Mindenki dicsérte a kézimunkát és egyhangú volt a vélemény, hogy minden lehetőt el kell követni iparunk fejlesztésére. Ily irányban működnek ma már a könyvkötő tanonciskolák is, ahol kiváló kézművesiparos oktatja a jövő generációt a könyvkötő mesterség gyakorlati elsajátítására. A könyvkötő ipar sokirányú kiképzését kitünően teljesíti a Székesfővárosi Iparrajziskola is, ahonnan már nem egy kiváló kézműiparos került ki.

Nagy Sándor könyvkötőmester

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

A főváros telekárverései

A főváros junius 25-én délelőtt 10 órakor a városrendezési ügyosztályon szóbeli árverésen a következő budai telkeit értékesíti:

II. KERÜLET:

Tömörkény utca 12.530 hrsz, 723.20 öl, egységár 22.— P.

Jurányi utca 13.720-1 hrsz, 141.30 öl, egységár 350.— P.

Jurányi utca 13.720-2 hrsz, 105.70 öl, egységár 300.— P.

Jurányi utca 13.720-3 hrsz, 104.60 öl, egységár 300.—P.

— Jurányi utca 13.720-4 hrsz, 103.40 öl, egységár 240.— P.

Jurányi utca 13.720-5 hrsz, 170.20 öl, egységár 260.— P.

— Bimbó utca 12.670-3 hrsz, 388.80 öl, egységár 45.— P.

Bimbó utca 12.670-4 hrsz, 390.00 öl, egységár 45.— P.

III. KERÜLET:

Áfonya utca 15.344 hrsz, 477.40 öl, egységár 38.— P.

XI. KERÜLET:

Tétényi út 3.499 hrsz, 177.00 öl, egysár 70.— P.
Hegyalja ut 4.984 hrsz, 176.10 öl, egysár 90.—
Sasad dülő 2.229 hrsz, 302.10 öl, egysár 22.—
Sasad dülő 2.229 hrsz, 220.70 öl, egysár 20.—
Sasad dülő 2.367 hrsz, 214.20 öl, egysár 22.—
Sasad dülő 2.569-7 hrsz, 186.10 öl, egysár 30.—
Sasad dülő 2.569-8 hrsz, 181.70 öl, egysár 30.—
Beregszász-köz 2.533 hrsz, 248.20 öl, egységár 20.— P.
Zólyomi ut 2.694 hrsz, 253.80 öl, egysár 50.—
Szentpéteri ut 3.618 hrsz, 310.00 öl, egys. 45.—
Albert utca 3.714 hrsz, 171.50 öl, egysár 65.—
Szt. Imre hg. ut 4.713 hrsz, 194.20 öl, egységár 125.— P.
Budafoki ut 3.993 hrsz, 1100.00 öl, egys. 30.—
Sósfürdő utca 3.616 hrsz, 264.80 öl, egys. 50.—
Bertalan utca 5.031 hrsz, 165.20 öl, egys. 280.—
Fehérvári ut 4.275-1 hrsz, 266.80 öl, egységár 220.— P.
Fehérvári ut 4.275-2 hrsz, 233.50 öl, egységár 225.— P.

XII. KERÜLET:

Daruvári ut 9.957 hrsz, 300.30 öl, egysár 40.—
Karthausi u. 9.294-1 hrsz, 546.30 öl, egys. 30.—
Karthausi u. 9.294-2 hrsz, 548.70 öl, egys. 30.—
Karthausi u. 9.294-3 hrsz, 550.50 öl, egys. 30.—
Karthausi u. 9.294-4 hrsz, 554.70 öl, egys. 30.—
Karthausi u. 9.294-5 hrsz, 551.80 öl, egys. 30.—
Karthausi u. 9.294-6 hrsz, 554.10 öl, egys. 30.—
Istenhegyi dülő 9.193 hrsz, 250.00 öl, egys. 18.—

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyoszt. a következő építési engedélyeket adta ki Budán:

I. Tárogató ut 8c. Egyemeletes családiházra Wühol Gézának, III. Vihar utca 20. (tervező: az építtető.)

I. Németvölgyi ut 12. Egyemeletes lakóházra Lengyel Aladár s nejének, VIII. Tisza Kálmán-tér 15. (tervező: Rosenberg József, VI. Jókai utca 4.)

III. Kenyeres utca 39. Egyemeletes bérházra Rátskay Vendelnének, III. Bécsi ut 118. (tervező: Fritsch Tivadar, II. Szalag utca 18.)

III. Pentelei Molnár utca 10. Egyemeletes házra Desztler Lipótnak, VI. Benczur-u. 1. (tervező: Sándor Móric, IV. Muzeum körut 1.)

III. Szemlőhegy utca 27b. Földszintes házra Kállai Gyulának u. o. (tervező: Pogány Dénes, I. Városmajor utca 24.)

III. Pálvölgyi ut 39. Földszintes házra Tremleczky Rozáliának, V. Lipót körut 17. (tervező: Gál Sándor, XIV. Bánát utca 8.) —

III. Kaszásdülő 19615-11 hrsz. Földszintes házra Gerendás Istvánnak u. o. (tervező: Stöckl Rozália, III. Miklós utca 27.)

XI. Magyarádi ut 19b. Négyemeletes bérházra Mihalovics Évának, IV. Kecskeméti utca 14. (tervező: Virágh Pál, I. Attila utca 37.)

XI. Mihály utca 10b. Egyemeletes lakóházra Rupp Gézának, IV. Egyetem utca 1. (tervező: Vajda Pál, II. Olaszfasor 45a.)

—

Rendezik a Szent Orbán teret. A főváros városrendezési bizottsága elhatározta, hogy több uccát kiszélesit. Az I. kerületben a Szent Orbán teret rendezik és az odatorkoló uccák nívóját egységesitik.

Megakadt a Szent-Imre herceg-úti épitkezés terve. Egy nagy tisztviselő érdekeltség opciót szerzett a fővárostól a Szent Imre herceg útján egy 4400 négyszögöles telekkomplexumra. Az volt a terv, hogy ezen a területen nagyméretű házakat épitenek és az érdekeltség tagjai huszéves lefizetésre kapják ezeket öröklakásokul. A fővárosnál annakidején keresztülment az ügy, most azonban, értesülésünk szerint, a Közmunkák Tanácsánál olyan nehézségek támadtak, melyek folytán a nagyarányú és újszerű épitkezésre legalább egyelőre nem fog sor kerülni.

Uj út a Hármashatárhegy- és a János-hegy között. A két hegy közötti összeköttetés megteremtése céljából mintegy 5 km hosszú utvonalat kell kiépiteni. Az erre vonatkozó tervezetet most dolgozta ki a székesfőváros II ügyosztálya és előreláthatólag a jövőévi költségvetésbe félmillió pengőt fognak beállitani ennek az utnak megépitésére.

A Gellért a leglátogatottabb forrás. Budapest idegenforgalma április végéig 64.456 személy volt, ezek közül 21.041 a külföldi. Ezek az adatok a tavalyi szinten mozognak. A fővárosi fürdők látogatottsága viszont csökkenést mutat. Rudas-fürdő 6100, a Széchenyi-fürdő szintén 6100, a Gellért-fürdő 19.000, a Szent Imre-fürdő 2000 látogatót veszitett a tavalyi forgalommal szemben.

Uj uccai illemhely. A Statisztikai-parkban, a Keleti Károly uccai oldalon uj illemhelyet szerelnek. Rövidesen állni fog a közismert zöld házikó, amire szükség is van. De miért nem helyezik Budán is a föld alá ezeket az illemhelyeket? Lgalább is az oly pontokon, ahol szemetszurnak és elcsufitják a környezetet. —

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

TAKÁCSNÉ DEFFERT OTTILIA
belvárosi nőiruha-szalonja I. Krisztina-körut 24.

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL- és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve fűszer, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKÚTI-ÚT 5. Tel.: 1-647-98.
Porcellán és edényáruk

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-68-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzletet
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
reflkülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I., Döbrentei-tér 1. szám.

a Margit-körúton

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Nagy és Eichner gyártmányok Budán kizárólag
II., MARGIT-KÖRUT 36b. — TELEFON: 1—515—13.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut XI., Horthy M. ut 3., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinéknagy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

a Vizivárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Fűszerii csemegéit GANCS-tól
II., RETEK-U. 33—35.

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-ucca 52. T.: 1-551-75.
II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-643-73.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
II., Zsigmond-utca 3/6 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy-körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 49. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ KÉSMÜVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Esőernyők nap- és kertiernyők
XI., VÁSÁRHELYI PÁL UCCA 11. TELEFON

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam | Budapest, 1937. julius 1 | 26. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502 96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONTI KÖNYVTÁR BUDAPEST

Nyári szünet előtt

Az úgynevezett „boldog jó időkben", a nyári szünet előtti utolsó közgyűlés tárgysorára szintén sok városi ügy gyült össze, de azért éjfélig mégsem tartott az ülés, mint a mult héten. Pedig akkor igazán a közgyűlésen dőlt el sok életrevaló és életet adó tervezgetés. Most, amióta az önkormányzat e legfőbb szervének hatáskörét megnyirbálták és a főváros közönségének akarata a kormányhatóság gyámkodása alá került, hiányoznak azok, akik elsősorban a székesfőváros polgárságának, népének összérdekét, boldogulását, szociális és kulturális haladását szolgálták s a mindennapi politikai változásnak alárendelt kormányhatalommal egyáltalán nem törődtek, vagy csak másodsorban vették figyelembe.

Történtek ugyan ezen az utolsó közgyűlésen is tiltakozások a kormányhatóságnak az önkormányzati hatáskörbe való helytelen beavatkozása ellen, de a Nemzeti Egység Pártjához tartozó bizottsági tagok csak nagyon óvatosan tiltakoznak az autonómia megsértése miatt, az ellenzék pedig, úgylátszik, csak a kerületi érdekek mellett és saját pártja gyűlésein mer sikra szállni.

Hiányzik a mai közgyűlésből a nagy várospolitikai irányítás és a régi idők nagyvonalu városfejlesztési munkálkodásnak nyomát alig látjuk. Érezzük elsősorban mi, budaiak, ennek a hiánynak nagy hátrányait, ahol nemcsak a fürdőváros kifejlődésének lassu tempója, hanem a Kelenföld—Lágymányos és még inkább Óbuda és a Vizváros rendezésének halogatása sokévi mulasztásnak beigért orvoslását teszi lehetetlenné.

Pedig a folyton növekvő drágaság, a rossz közlekedés, a közigazgatás bonyolult volta, a közterhek kiméletlen behajtása, de főleg az ipar és kereskedelem hanyatlása, a városrendezés lassú menete rengeteg problémát idéz fel a bizottsági tagok müködési körében.

A központi igazgatóság rég óhajtott decentralizálása, a kerületi választmányok életrehivása is régen várat már magára. Számtalan fontos kérdés csak a kerületek hatáskörében oldható meg közmegelégedésre. Ilyen az iskolaügy, a közegészségügy, a közélelmezés, az útépités és közmüvek létesitésének kérdése, az utcarendezés, köztisztaság és főleg a szegényügy.

Ezekre a kérdésekre felhivjuk a nyaralni készülő bizottsági tagok és a polgármester urak figyelmét. Csendes üdülő helyeiken a nagy őszi évadra készitsenek egy olyan átfogó munkaprogramot, mely a közeledő jubiláris esztendőben, az első nagy királyi, Szt. István halálának 900 évfordulója alkalmából idesereglő sok idegennek méltóan mutathassa be a magyar nép élniakarásának és tudásának legszebb bizonyitékait: a boldog, megelégedett, megfiatalodott székesfővárost.

Buda időszerü kérdései

Az állandó szinház ügye ~ A Vérmező problémája A Széna-tér rendezése

Nem mai keletű kérdések ezek; évtizedek óta foglalkoztatják Buda közvéleményét, amely évtizedek óta vár és nem kap rájuk feleletet. Különösen időszerűvé mégis az tette őket, hogy az *állandó szinház és a Vérmező ügye a városfejlesztési bizottság elé került, a Szénatér rendezését pedig több bizottsági tag kezdeményezésére napirendre tűzték.*

Az állandó szinház helyének kijelölésével legutóbbi ülésén behatóan foglalkozott a városfejlesztési különbizottság. Véglegesen azonban nem foglalt állást ebben a kérdésben. A szinház elhelyezésére legalkalmasabbnak a Krisztinaváros középponti fekvésü részét, a Tabán és Vérmező közötti területet találta ugyan, de hasonlóan megfelelőnek véli a Török és Zsigmond utca sarkan fekvő üres fővárosi telket, valamint a Horthy Miklós körteret is. Ez utóbbinál különös tekintettel volt a bizottság arra, hogy a Boráros-téri hid megnyitásával a XI. kerületben hatalmas méretü fejlődés indul meg, ami a körteret a kerület életének központjává teszi. A bizottságban elhangzott véleményekből végeredményben csupán egyetlen negativum alakult ki, hogy

a Horváth-kert területén semmiesetre sem lesz szinház.

mert a kertet egész terjedelmében park céljaira veszik igénybe s a nyári szinkör lebontása után a Budai Tornacsarnok is lebontásra kerül.

Ezzel szemben Buda ismét elvesztette reményét, hogy hamarosan állni fog a szinház. Azonban mégsem lehet szinház nélkül hagyni évekig egy 25.000 lakosú városrészt, amelynek lakossága túlnyomóan a müvelt középosztályhoz tartozik. De tulmenően a helyi érdekeken, a jövő évi jubileumi Szent István ünnepségekre és az eucharisztikus világkongresszusra ideérkező vidéki és megszállt területi magyarokra is gondolni kell akkor, amikor szinházi és ezzel nemzeti kulturánk egy ujabb bizonyitékának, a budai szinháznak ügyét évekre kitolják.

Fel kell épiteni sürgősen az állandó budai szinházat,

akár állami vagy városi hozzájárulással, akár társadalmi akció útján.

A másik aktuális probléma, ami városfejlesztési szempontból óriási jelentőségü: a Vérmező átvétele. A városfejlesztési bizottság foglalkozott az *esetleges* átvételre vonatkozó javaslatokkal és az a vélemény alakult ki, hogy

a Vérmező kérdését most már állandóan napirenden kell tartani.

Arra nem hozott határozatot a bizottság, hogy az átvétel ügyében a tárgyalásokat már most megindítja, bár véleménye szerint erre talán meg is lenne a mód.

Ismét negativum, ami egy lépéssel sem viszi előbbre a Vérmező kérdését, pedig Buda nagyarányu fejlődése szükségessé tenné ennek a hatalmas területnek bekapcsolását a Krisztinaváros városfejlesztési terveibe.

A két negativum után egyetlen pozitivumról számolhatunk be s ez a Széna tér rendezése.

A Széna-tér Buda legforgalmasabb, de egyben legrendezetlenebb tere,

ahová kilenc útvonal torkollik és ahol a Hegyvidék átmenő forgalmának túlnyomó része lebonyolódik. Minden eddigi rendezési kisérlet meddő volt, de nem is lehetett eredményes, mert részletmegoldásokkal kisérleteztek akkor, amikor gyökeres rendezésre lett volna szükség. Ennek szükségességét most végre az illetékes körök is belátják és a napokban *Schuler* Dezső alpolgármester vezetésével helyszini szemle volt, amelyen *Rosta* János, báró *Babarczy* István tanácsnokok, *Thordai* Lajos, II. ker. előljáró, *Csilléry* Dezső Beszkárt vezérigazgatóhelyettes, *Harrer* Ferenc és *Terbócz* Imre bizottsági tagok, valamint az útépitési, városrendezési és közlekedési ügyosztályok szakértői vettek részt. A helyszini szemlén megbeszélték a rendezés lehetőségeit és a megjelenteknek bemutatták a rendezés vázlatos tervét. A Széna-tér mai állapotában még lehetőséget nyújt egy tökéletes, évtizedekre szóló rendezési terv megvalósitására. Ilyen tervre azonban pályázatot kellene kiirni, mint az a Kálvin tér esetében is történt. Ezen a pályázaton bizonyára örömmel vennének részt európaihirű városrendező épitészeink és számos terv közül a legtökéletesebb volna megvalósitható. Mindenesetre reméljük, hogy a helyszini szemle során szerzett tapasztalatok kielégitő rendezést eredményeznek.

Rendkivüli házadómentességet a III. kerületnek!

Irta: **Vörösváry Miklós dr.,**
szőv. törvényhatósági bizottsági tag.

Mindenfelé nagy érdeklődést keltett az a hatalmas munkaprogram, melyet a *Budai Napló* legutóbbi számában az óbudai szabályozással kapcsolatban ismertetett és mely a *közeljövő teendőit alapos szakszerűséggel tárgyalta.*

Valóban nagy előnyére szolgál Óbuda-Ujlak lakósságának, hogy a *szabályozás ügye végre dülőre jutott* és most már kialakult az a kép, amely hivatva lesz a III. kerület mai nagy rendezetlenségét felváltani és ezt a városrészt a viszszamaradottságból kiragadva, a fejlődés és felvirágzás utjára vinni.

Most már csak a gyakorlati megvalósitás van hátra, de nem szabad engedni, hogy ez csigalassúsággal történjék és oly soká tartson, hogy ezáltal a várva-várt fejlődés bekövetkezte ismét kitolódjék.

A legsürgősebb teendő a legalább 30 évre szóló rendkivüli ideiglenes házadómentesség

megadása az egész III. kerület számára, továbbá a szükséges kisajátitások és városrendezések mielőbbi eszközlése.

A Budapest székesfőváros területére vonatkozó rendkivüli ideiglenes házadómentességet legutóbb az 55.000—1937. P. M. sz. rendelet szabályozta. Ez a rendelet a III. kerületet nem részesitette kivételes elbánásban és nem biztositotta a kerület számára azokat a nagyobb házadómentességeket, melyeket Budapest egyes más területeire — ezek fellendítése céljából — engedélyezett, noha a korábbi 65.000—1934. P. M. sz. és az 58.181—1935. P. M. sz. rendeletek sem honorálták az idevonatkozó kívánságokat. A legutóbbi rendelet megjelenése idejében hallhattuk és olvashattuk, hogy ez a rendelet Óbuda-Ujlakról külön azért nem intézkedik, mert a városrendezéssel kapcsolatosan ezen városrész rendkivüli házadómentessége ujabbi rendeletben fog szabályoztatni és ez a szabályozás majd lehetővé teszi a kerület fejlődését. A székesfővárosi Közmunkák Tanácsa Óbuda belső részeinek szabályozási tervét és pedig az Óbuda-Hungária-uti híd óbudai hídfőjére vonatkozólag is már megállapította és igy *most már elhárult az akadály a rendkivüli házadómentességi rendelet kibocsájtása elől. Ez a rendelet nem várathat sokáig magára. Legalább 30 évi rendkivüli házadómentességre van szükség, hogy e városrész megtalálja fejlődési lehetőségeit és külső megjelenésében is méltóan sorakozhassék Budapest egyéb részeihez.*

A jóváhagyott tervekből kétségtelenül megállapitható, hogy uj utak és terek létesitésére, meglevő utcák kiszélesitésére, stb. stb.-re tekintettel Óbudán nagyarányu kisajátitásra van szükség. Mindaddig, amig a székesfőváros nagy eréllyel hozzá nem fog a kisajátitások keresztülviteléhez, a fejlődés ugyancsak nem indulhat meg. Sajnos, *ezt a tempót, mellyel a székesfőváros a kisajátitásokat, illetve az ezekkel összefüggő városrendezést eszközölni kivánja, túlságosan lassúnak tartom.* A főváros az 1937. évi költségvetésbe a szóbanforgó városrendezési célokra 500.000 pengőt állitott be. Már akkor javasoltam az összegnek 2 millió pengőre való felemelését, javaslatom azonban nem fogadtatott el, holott indítványom oly időben hangzott el, midőn az 1937. évi költségvetés még összeállitva nem volt és igy még meg lehetett volna találni a pénzügyi fedezetet. Nézetem szerint

sürgősen meg kell találni az óbudai városszabályozás gyakorlati keresztülvitelének pénzügyi lehetőségeit,

mert ha olyan lassú tempóban folyik a dolog, hogy csupán évi 500.000 P fordittatik e célra, akkor a feladatok nagyságára és ebből folyólag a szükségelt összegre tekintettel legalább 15 évig fog tartani a szabályozás tényleges keresztülvitele. Az óbudai városrendezés éppen olyan sürgető teendő kell, hogy legyen a székesfőváros számára, mint Budapest egyéb városrendezési és városfejlesztési feladatai és ha az utóbbiaknál gyorsabb tempót észlelünk és nem halljuk folytonosan a pénzügyi akadályok hangoztatását, akkor az óbudai szabályozás pénzügyi megalapozását is meg kell találni!

Kétségtelen és ezt mindenkinek el kell ismerni, hogy a III. kerület fejlesztése terén az utóbbi években megindult a komoly munka. A kivezető főutak épitése, a szabályozások megtörténte, az Óbuda-Hungária-uti híd megépítésének előmunkálatai mind ezt bizonyitják. Féluton azonban nem szabad megállni! Folytatni kell a munkát a fentebb vázolt irányokban, mert *csak igy lehet a magánépitési tevékenységnek módot és lehetőséget adni, hogy ez is elvégezhesse a maga munkáját!*

A magánépitkezések teszik az épitkezési tevékenység zömét és hogy megfelelő adókedvezmények megadása mennyire serkentően hat rá, legjobban bizonyitja a Szent István város, ahol néhány év alatt a főváros legmodernebb városrésze nőtt ki a földből.

ÖREGDIÓFA
Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA cigányzenekara muzsikál
RÉGI BUDAI TRADICIÓK UJ MODERN VEZETÉS.
I. Pálya-u. 3
Telefon: I—524—94. Telefon: I—524—94.
ifj. Wagner Béla ü. v.
Reiber József vendéglős.

Régi budai Városkapuk

Irta: Bevilaqua Borsody Béla

Mióta az 1894-ben oktalanul lebontott régi budai *Bécsi kapu* helyére felépült az új Bécsi kapu, *Lechner* Jenő dr., a világhírű építőművés tervei után, az óbudai *Král* kőfaragó cég kivitelezésében, sok szó esett a többi budai Városkapuról is, bár olyan szavak voltak ezek, amelyek betükből lettek, vagyis jobbadán olyanok irták azokat, akik már csak olvastak a régi budai *Fejérvári kapuról, azután a Viziárosi Kapuról, másnéven a Ferenc József Kapúról, meg a Tabáni Kapúról, másnéven Várkapúról.*

Azok, akik 1894 táján budai kisfiuk voltak; jól emlékezhetnek ezekre a Városkapukra, melyeket jóvátehetetlen silány barbársággal bontott le az a hagyománytalan korszak, amely parlagi és jött-ment volt és úgy bánt el a régi Pest és Buda históriás emlékeivel,mint a Csáky szalmájával.

Legrégibb és legszebb volt a Fejérvári Kapu. Ott állott a Krisztinavárosból a Várba vezető régi úton. Mikor megépítették a Palota-utat, a József királyi herceg mai gépkocsiszínje helyén álló Fejérvári kaput lebontották. Képét a Székesfővárosi Muzeum egy vízfestménye őrzi. Szomoru és elnyomorított csonk volt ez a kapu már akkor, faragott kövei hitvány vakolatkötöst hordtak. Mint minden 15.—16. századi eredetü lombardiai stílusu Toronykapu (amilyen huszával áll máig Prágában és mindenütt) eredetileg hat-nyolc-emeletes lehetett. 1894-ben már csak egy emeletnyi csonk volt, cseréppel volt fedve. Ulászlókori kapucímere és Enyingi Török Bálint monogramjával ékes másik köve ma a Székesfővárosi Muzeumban van. Köveit széthajigálták.

A Ferenc József Kapu ott volt, ahol ma az 1857-ben épült Albrecht út — ma Hunyadi János út — bekanyarodik a Várba. Ez a Vöröskereszt háza — ma Külügyminisztérium — rettentően izléstelen, az egész Vár hangulatát agyonverő hodálya építésekor tünt el. Igaz, hogy 1894 után épült valami névtelen bécsi katonai építőmester tervei szerint. Igaz, hogy sem históriája, sem stilusa nem volt, silány reneszansz stiluskopia volt, a gyülöletes, akasztófás Bach korszakra emlékeztetett, olyan, amilyent tucatjával kent fel valami k. u. k. Bandirection Milano, Kremsier, Olmütz, Peschiera, avagy Krakó városfalaira, de mégis oktalanság volt lebontani.

A tabáni Kapu a mai Váralja utca sarkán volt, ott, ahol ma a Várkert üvegháza van. Ez is a régi osztrák építőstilus jelensége volt, nem volt benne se história, se magyarság, se budaiság, de mégis kedves volt, mert — ott volt. E sorok írója azt hiszi, hogy ez a Várkapu máig megvan a rákent sílány vakolat alatt és mögött. 1900-ban tünt el a királyi palota építésekor a tőle mintegy száz méternyire északra állott középkori Toronnyal egyetemben. Ennek a török uralom alatt *Karakas Pasa Tornya* volt a neve. (Karakas: Fekete szemöldök, helyesen: Összenőtt szemöldök, a török szemében a férfiszépség jele.)

Jó volna azt is megnézni, ott van-e a vakolat alatt a régi kapu. A mai tákolmány ugyanis izléstelen és művészietlen dolog. A Fejérvári Kapu és a Ferenc József kapu visszaállítása is helyes dolog volna. Az 1878-ban tető alá hozott vadonatúj Koronázó Templom is patinát kapott, mindenki Mátyás Templomnak gondolja és régiségére esküszik. Husz év mulva a mai új Bécsi Kapu is patinát nyer. Igaz, hogy panoptikumi stiluskopia lenne ez a két, illetőleg három új kapu, de legalább a veszett fejsze nyelét jelentené. Nem lenne zléstelenebb, mint azok a lőrések és gyilokjárók, amelyeket hir szerint a pestoldali várfalakra fognak állítólag felkenni. Ma már benne vagyunk a históriáskodó panoptikumnaturalizmusban, csináljuk meg ezt is. Van a budai Várban elég műkőből pacsmagolt barok kapuzat és ablakkeret, eggyel több meg se kottyan. Inkább műkaput kérünk Budára, mint a Lánchid szörnyü izléstelenségü kivilágítását. Nürnberg lőrései is többnyire az 1870-es években készültek. Egy kis borostyán az Ujkapukra és minden borjacska ókaput fog bennük megbámulni. Inkább bámulja meg minden borju ezeket az Ujkapukat, semhogy a barbárság okozta régi bontások miatt mordulj anak azok, akiket e régi mordulásaik és a régi szép idők iránti hajlamosságuk miatt ugyis vén szamaraknak tart a mai zöldfülü új nemzedék, amely azonban egy cseppet sem hagyományos talanabb, mint kedves nagyatyái, akik 1894 és 98 között lebontották még a tornyos pesti városházát is. Tehát semmi okunk sincs rá, hogy a mai „Nemzedéket" szidjuk.

Megkezdődött a XII. kerületi előljáróság szervezése

Budapest rohamos fejlődésének, a lakosság állandó szaporodásának természetszerű következménye az új közigazgatási kerületi beosztás, amitől az 1930. évi XVIII. törvénycikk intézkedik. Buda szemponjából különösen nagyjelentőségű az I. kerületnek felosztása, mely a főváros legnagyobb kiterjedésü kerülete: túlnyomó részéből két önálló kerület, a XI. és XII. alakult. A XI. kerületi elöljáróság már évek óta működik, míg a XII. kerületi megszervezése most van folyamatban.

Az új kerülethez tartozik a Németvölgy, Orbánhegy, Mártonhegy, Farkasrét, Kis- és Nagysvábhegy, Zugliget és Virányos Kutvölgy. Tehát azok a hegyvidéki villanegyedek, amelyek különösen az utóbbi években indultak nagy fejlődésnek. Ez a fejlődés a megoldásra váró feladatok egész sorát helyezte előtérbe és megvalósításukat a Hegyvidék az új előljáróságtól várja.

Ezeknek a feladatoknak sokfélesége — ami a Hegyvidék egyes részeinek különböző érdekei szerint változik — teszi nehézzé és felelősségteljessé a XII. kerület előljárójának tisztjét. Erre a tisztségre a polgármester dr. Czebe Jenő tanácsjegyzőt nevezte ki, régi. érdemes városházi főtisztviselő, amellett évtizedek óta budai lakos is, és a Hegyvidék problémáinak alapos ismerője.

Dr. *Czebe* Jenő előljáró lapunknak az új előljáróság megszervezéséről és programjáról nyilatkozik:

— A gyönyörü Hegyvidéknek évek óta rajongója vagyok; nem gondoltam, hogy valaha ennek a kerületnek egyik főintézője leszek. Elértem életem célját. A milliós főváros egyik legszebb fekvésü kerületének lehetek vezetője. 28-ik éve szolgálom szorgalmasan, s lelkiismeretességgel a fővárost s így akarom szolgálni továbbra is ebben a kerületben.

Mintegy 40 évvel ezelőtt kerültem fel ebbe a gyönyörü városba Mezőtúrról, ahol születtem és, ahol iskoláimat végeztem s ahol családom tagjai majdnem 150 éven keresztül a város főbirái, s a református egyház főgondnokai voltak. Tisztviselő családból származom s talán ezért tekintem gyönyörü hivatásnak a tisztviselői pályát.

De hogyne szeretném Budát, mikor 28 éve lakom már ezen a részen.

Legyenek meggyőződve kerületem polgárai, hogy

a legnagyobb szeretettel, munkabirásom, tehetségem teljes felhasználásával fogok dolgozni a kerület érdekében.

A kerület törvényhatósági bizottsági tagjaival, akik igen jó ismerőseim s régi jóbarátaim, megfogom alaposan tárgyalni a kerület összes megfogom alaposan tárgyalni a kerület összes megoldandó kérdéseit és velük karöltve, szívós kitartással fogunk az illetékes hatóságok utján az egyes kérdések megoldásához.

Tanulmány tárgyává teszem a közlekedés problémáját.

Szükségünk van újabb autóbuszjáratra, több villamosra, kórházra, utak és csatornák létesítésére.

A kerület szegény magyarjainak pedig szerető atyjuk akarok lenni. Már is hozzákezdtem a kerületi adminisztráció megszervezéséhez. Hány tisztviselőre lesz szükség? Dr. Duday előljáró urral s dr. Farkas elnöki tanácsnok urral már letárgyaltam. Remélhetőleg a jövő év elején állni fog a szép előljárósági épület a Böszörményi ut és Fery Oszkár utca sarkán s megkezdheti az előljáróság — a Mindenható kegyelméből — áldásos működését.

Ez a nyilatkozat azt bizonyitja, hogy a kerület megoldásra váró próblémáinak sorsa jó kezekben van

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
I., Keleti Károly utca 1. szám
Zongorán kisér MOLDI SCHOOL

zőleg a török fogságába került és mint fogoly, vizet hordott a Dunából Buda várába, de kint járt a királyi vadászkastély vizműveinél is. Az olasz gróf naplót vezetett és 10 kisebb kötetben örökitette meg az eseményeket. Ezekből tudjuk, hogy a törökök sok helyi elnevezést cseréltek fel török vonatkozású elnevezéssel, de nagyon sok magyar helynevet egyszerűen átfordították törökre, így a Kovácsiba vezető út a *Kovacsina joli dir* nevet viselte és annak a hegyhátnak, amely a Jánoshegy tövében álló városi vendéglőtől a Normafán túl vonul és amelynek oldalából a vadászkastély kutjának a forrásvize fakadt: *Kiral bunar bairi — Királyforrásdomb* volt a török neve. Ebből és a nagy gyümölcsösből született meg a *Sauwiese* és a Királyforrásdombból fakadó Királyforrást keresztelte el az 1686. évet követő idő — *Saukopf*-nak, magyarul *Disznófőnek*.

A Disznófő nagyvendéglő bérlője, *Galambos* Lajos, 16 éve ápolja azokat az emlékeket, amelyek a Disznófőre vonatkoznak és lelkes odaadással fáradozik azon, hogy a Disznófő 100 éves évfordulójára felhívja a közönség figyelmét és a történelmi multú hely iránt felkeltse az érdeklődést.

A forrás fölé rövidesen az alábbi emléktábla kerül:

A forrás neve Mátyás király korában MÁTYÁS KIRÁLY CSÖRGÉJE, a török uralom alatt 1682-ig KIRAL BUNAR BAIRI, Budavár visszafoglalása után 1686-tól SAUKOPF volt. 1837 óta nevezik Disznófőnek

— *Andriska Károly.*

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

Zászlószentelés. A Budapest III. ker. Ujlaki Szent Noé és Három Szent Király Egyesített Temetkezési Egylet vasárnap, julius 20-án tartotta ünnepélyes keretek között zászlószentelési ünnepélyét, amelyen a testvérszervezetek zenével és zászlók alatt vettek részt. Halaman János alelnök a rendezőbizottsággal fogadta á megjelent egyesületeket és Král Ferencné zászlóanyát. A testvérzászlók megkoszoruzása után az újlaki plébániatemplomban dr: Szokolay Antal prelátus-kanonok, az egylet dísztagja ünnepi nagymisét celebrált fényes papi segédlettel, utána nagy beszéd keretében megszentelte az uj zászlót. A templomi ünnepségekkel egyidőben dr. Pálfi Lajos plébános a táborl oltárnál mondott csendes szent misét. A diszközgyülésen jelen voltak: dr. Szokolay Antal plebános, dr. Hanthy Haidekker János kerületi előljáró, dr. Pálfi Lajos plébános; dr. Botzenhardt János örökös törvényhatósági bizottsági tag, Vajna Ede ny. szfőv. tanácsnok, Gáldy Béla és dr. Kuncze Lajos törvh. biz. tagok, dr. Gergelyi Ernő szfőv. tan. főjegyző, Bede József rendőrtanácsos, Kereszthélyi Ágoston ny. postatak. főtanácsos, diszelnök s mások. A díszközgyülést a III. ker. Törekvő Dalkör nyitotta meg a Magyar Hiszekeggyel. Král Ferenc elnöki megnyitója után Brunekker Lajos alelnök mondott ünnepi beszédet. Dr. Hanthy Haidekker János előljáró a szfőváros közönsége, dr. Pálfy Lajos plebános a Sarlós Boldogasszony Egyházközség, valamint Vajna Ede ny. szfőv: tanácsnak az öregek nevében üdvözölték az egyesületet. A zászlószögek beverésé után az ünnepségen közreműködő MÁV fuvózenekara a Himnusszal zárta be a díszközgyülést.

Árvaházi üdülőt épit Balatonbogláron a főváros. A Segitő Alap tulajdonát képező balatonboglári 10.000 négyszögöl terjedelmű ingatlant, amelyet az Elektromos Művek néhai dr. Gaál Gaszton országgyülési képviselőtől vásárolt, a Segitő Alap igazgatósága az elmult héten Szendy polgármester, Lamotte alpolgármester és Farkas tanácsnok részvételével megtekintette. A helyszini szemle alapján megállapitották, hogy a telek segitőalapi üdülőtelep felépitésére nem alkalmas, ellenben annak felét árvaházi üdülő céljaira a főváros közönsége veszi át a telek másik felét pedig parcellázni fogják.

Megalakult a Budai Lovas-Club, amelynek hivátása a nemes lovaglósport népszerűsítése és gyakorlása. Már a jövő héten megkezdődnek a rendszeres távlovaglások, amikhez eddig 180-anan jelentették be résztvételüket, hölgyek, urak vegyesen. A Vérmezőn szabad lovaglást engedélyezett részükre a katonai hatóság s igy nemsokára érdekes látványban lesz része Buda közönségének. A távlovaglásokat nemes Czacher Béla szkv. huszárfőhadnagy vezeti.

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

A Virányos-Kutvölgy kivánságai

A Virányos-Kútvölgy területének legnagyobb, és legjelentőségteljesebb útja a Kútvölgyi út. Helyzeténél fogva ez az utvonal — legalább is annak kellene lennie — amelyen keresztül a terület a várossal érintkezik, amely a Hegyvidék főütőerét képezi. Ezt az utat néhány évvel ezelőtt részben kiépitették, azonban középső szakasza még ma is kiépitetlen. Jelen állapotában ez az út természetesen nem váltja be azokat a reményeket, amelyeket a hegyvidéki lakósság, építésének kezdetén jogosan hozzáfüzött. Mint összekötő főútvonal pedig ugyszólván használhatatlan, éppen csonka, kiépitetlen állapota miatt.

A Budai Hegyvidéknek Virányos-Kútvölgyi része még mindig nem rendelkezik közlekedési eszközzel. Csupán a hegyvidék szélein, tehát a Svábhegyen, valamint a Zúgligeti uton van amott fogaskerekü, emitt pedig villamosvasut. A Budakeszire járó 22-es számu autobusz a Virányos-Kutvölgy lakói részére ugyszólván használhatatlan.

A lakosok kénytelenek 10—20—25 percig is gyalogolni, amíg a legelső villamosállomást elérik. Ez pedig különösen télen, a mély talaju, sáros hegyvidéki útakon, ösvényeken so bajjal és kellemetlenséggel jár. A legtermészetesebb megoldás egy a Kútvölgyi uton végigvezető autobuszjárat megindítása volna. Azonban ennek és czen keresztül az egész hegyvidék fejlődésének — mondhatni egyetlen — akadálya a Kútvölgyi út középső részének kiépitetlen állapota. Itt kapcsolódik elválaszthatatlanul egymásba

E két fontos tényező megvalósításával a Virányos Kútvölgy vidéke normális fejlődésnek fog indulni.

A jelenleg tervbevett autobuszjárat, amely a 22-es járatnak a Kútvölgyi úton és Szarvas Gábor úton való keresztül vezetésével kivánja enyhíteni a helyzetet, csak átmeneti lehet. A végleges megoldást csakis a Kútvölgyi út elejétől végig, a svábhegyi forgalomba bekapcsolódó járat fogja meghozni.

A Kútvölgyi út mellett nagyon sok kisebb, de fontos út vár részben megnyitásra, kiépitésre és javitásra. Különösen a javitásoknál háruló önálló hatáskör a hegyvidéki előljáróságra.

Sürgős feladat a régi vizivárosi temető végleges rendezése is. Az eredeti terv — amely szerint itt parkot létesitettek volna — mindeddig nem valósult meg. Jelenleg még nincsen a végleges megoldásra elfogadott ujabb terv, azonban nagyon fontos érdeke a hegyvidéknek, hogy éppen a kezdetén, a bejáratnál ne éktelenkedjék sokáig a mostani elhanyagolt állapotában a temető.

Szüksége van a Hegyvidéknek továbbá strandfürdőre. A jelen helyzet az, hogy strandfürdő, a svábhegyit kivéve, az egész hegyvidéken nincsen.

Régi óhaj a jánoshegyi függővasut is. Errevonatkozóan tudomásunk szerint konkrét tárgyalások is voltak már, de pozitiv eredmény még nincsen. Nagyon fontosnak tartjuk a függővasut megépitését. Ez ujabb szint, új vonalat hozna a hegyvidék életébe, ami a fejlődés szempontjából feltétlenül előnyös lenne.

Az uj előljáróság létesitésével kapcsolatban a mai gazdasági viszonyok között túlzott, vérmes reményeket nem táplálhatunk, azonban reméljük az eddiginél gyorsabb fejlődést és főleg a fejlődést akadályozó körülmények elhárítását.

Geiger Gyula dr.

TÖKÉLETES SZABÁSU FÉRFI ING a Gellért-divatházból
XI. Horthy Miklós ut 25. — Telefon 2-695-06

Százéves a „Disznófő" név

Ha turisták felkeresik Buda egyik legszebb magaslatát, hogy a Disznófő nagyvendéglő terraszáról gyönyörködjenek a kilátásban, talán senki sem gondol arra, milyen nagymultú helyen jár.

Kútfők és szájhagyományok szerint *a mai Disznófő környékén állott Mátyás király vadászkastélya* és annak egyik fődisze volt az a forráskút, amely a kastély felett emelkedő hegygerinc oldalából fakadva, lépcsőzetes műalkotásokon keresztül ontotta vizét a völgy felé. Mátyás király művészi kivitelű kútja közvetlen környéke az a nagykiterjedésü gyümölcsös volt, amely a mai *Istenszeme* nevet viselő nyaraló alatt és felett terül el. —

A forrás ma egy disznófőt ábrázoló vasöntvényből csörgedezik, mely az 1890-es évekből való. A forrás fölött ezek a hexameter sorok olvashatók:

Jókedvében teremté Isten zugligetünket
Gond, bűbánat itt vig kacagásra derül.

Mátyás király vadászkastélya a török uralom alatt is sértetlenül fennállott és nyaralóhelye volt a budai török pasák háremhölgyeinek. Állítólag ez volt az oka elpusztulásának, mert felső parancsra rombolták le. A *Sauwiese, Saukopf* elnevezések a török pasák és háremhölgyek tivornyáinak emlékét őrzik.

A *Sau* elnevezések 1686 előtt ismeretlenek voltak. Ezt bizonyítják azok az egykorú feljegyzések és helyszini rajzok, amelyek az elmult század végén Bologna város könyvtárában napfényre kerültek.

Marsigli Luigi Fernando olasz gróf ugyanis, aki 1682-ben a Budavárát ostromló sereg kötelékébe lépett és ott maradt a vár visszafoglalásáig, elő-

HIRSCH A. JAKAB
bőrnagykereskedése
IV, KÁROLY-KÖRUT 24.

„NOVARA"
por, hab. hydro és gázzafoltó
TŰZOLTÓKÉSZÜLÉKEK
Gáz-- és légvédelmi eszközök
legolcsóbb beszerzési forrása
FEKETE GYÖRGY
VI., Vilmos császár ut 21. T.: 326-158.
Bármely rendszerű tüzoltókészülékek
legolcsóbb töltése.

Központositják az I. kerület hivatalait

A XII. kerület működésének megkezdéséig a kerület ügyeinek egyrészét továbbra is az I. kerületnek kell intéznie és így munkakörében egyelőre lényeges csökkenés nem áll be. Az ipari, kiházási és végrehajtási ügyeket nem lehet a két kerület szétválasztásának pillanatában az uj kerület hatáskörébe átvinni, mert mind olyan természetűek, melyek egységes elintézést igényelnek. Ezek tehát végleges lebonyolításukig ott maradnak az I. kerületnél. Nem viszik át azoknak az ügyeknek jelentős részét sem, amelyek természete megkívánja, hogy elindulási helyükön nyerjenek elintézést.

Ez a körülmény befolyással lesz az I. kerületi előljáróság státusára is. Igy helyükön maradnak azok a tisztviselők, akik a XII. kerületbe vannak kiszemelve, mindaddig, amíg a hozzájuk beosztott elkülöníthetetlen ügyeket véglegesen el nem intézik.

Illetékes tényezők már most felvetették annak gondolatát, hogy az I. kerületi előljáróság valamennyi hivatalát az előljáróság Szentháromság-utcai székházában összpontosítsák.

Az előljáróság székhelyén tudvalevőleg három hivatal működik, mind a három a Krisztina-körut 155—157. szám alatti bérházban: az anyakönyvi hivatal, a testnevelési bizottság és a tanügyi nyilvántartás. Különösen az anyakönyvi hivatalt szerették volna már régebben felköltöztetni a Várba, hogy a házasságkötések a mainál megfelelőbb környezetben történhessenek. Amint a két kerület közös ügyeinek likvidálása megengedi, elsőnek az anyakönyvi hivatal kap helyiséget a Várban, azután kerül sorra a testnevelési bizottság és a tanügyi nyilvántartás. Ezzel aztán teljesül az I. kerület lakosságának régi óhajtása: hogy minden ügyes-bajos dolgát a központban, a Szentháromság utcai előljáróság épületében intézhesse el.

Nem sikerült a koldussegélyezési akció

Budapest polgármestere most hozta nyilvánosságra a székesfőváros alamizsnamegajánlási akciójának első félévi mérlegét. Az eredmény nem vet kedvező fényt Budapest szívére. A kiküldött 208.174 kérőlevélre mindössze 85.864 megajánlás történt. A felajánlott összegek aránylag türhetően kerültek befizetésre: 562.465 pengős felajánlásból 501.413 pengő befolyt. Budán a kép a következő: Az I. kerületből 12.140 kérésre 7200 adakozó 54.142 pengőt ajánlott fel és 50.285-öt fizetett be. A II. kerületben 13.382 felkért személy közül csak 6997 mutatott adakozási hajlamot, amikor 43.001 pengő adomány befizetését vállalta és ez az egyetlen kerület a fővárosban, ahonnan nagyobb összegü segély folyt be, mint amennyit igértek, vagyis 43.327 P. A III. kerületben 11.120 levélre 5695 volt a kedvező válasz 23.980 felajánlási összeggel, amelyből 21.483 pengőt fizetttek meg, a XI. kerületben pedig 12.350 kérelemre csak 4711 adakozó igért 31.687 és fizetett 28.579 pengőt. Az egész főváros területén átlagban csak a felszólítottak 42 százaléka igért adományt és a felajánlott adományoknak 89 százalékát fizette meg. Budán az adakozók arányszáma jobb, majdnem 50 százalék, de kedvezőbb a befizetési arány is, amely 94 százalékot tesz ki.

Szendy polgármester a következő szavakkal fejezi be jelentését:

„Bízom abban, hogy a számok azokhoz is eljutnak, akik eddig az adakozás elől elzárkóztak és meggyőzi őket arról, hogy a társadalom problémái kielégítően csak a társadalom mindenegyes tagjának összefogásával oldhatók meg és hogy az „Én" nyugalmát és békéjét mások áldozatkészségével megváltani nem lehet és hogy azok is, akik eddig az akcióban nem vettek részt, a jövőben segédkezet nyujtanak a munkaképtelen szegények ellátása kérdésének mindannyiunk által óhajtott megoldásához."

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

A magyar lélek és a munka iskolája legyen az uj Árpád gimnázium

Irta: GÁLDY BÉLA

Három évtizedes régi vágya válik valóra Óbudának azzal, hogy — amint legutóbb megirtuk — Hóman Bálint vallás- és közokt. miniszter megépitteti az Árpád-gimnázium uj épületét. A székesfővárosnak ez a legelhanyagoltabb kerülete ezzel kulturális téren is rálép a fejlődés annak utjára, amely szabályozás és városrendezés terén oly sok évtizedes mellőzés után ujabban végre megnyílt előtte.

— Mert az uj iskolaépítés nemcsak azt jelenti, hogy a középületekben és intézményekben olyan szegény kerület egy, közel egymilliós, objektummal lesz gazdagabb, — ennek mélyebb és távolabbi kihatásai is vannak.

Az Árpád gimnázium a III. kerületnek egyetlen középiskolája.

Ennek a növendékei is 30 éven át egy átalakított bérházban szorongtak úgy, hogy az eredetileg 350—400 tanulóra méretezett épületben most már 700-ra emelkedett a tanulók száma. És amellett a kerületből sokan más kerületbe iratták gyermekeiket a túlzsúfolt és egészségtelen iskolaépület miatt.

Pedig az Árpád gimnázium nemcsak a III. kerület egyetlen középiskolája, hanem a HÉV mentén elterülő nagyszámú község körülbelül 100.000 lakósának is, — akik a HÉV-vel ide járatják be naponta gyermekeiket. Igy szerepe és hatása a helyi, kerületi jelentőségénél távolabbi környékre is kiterjed. Annál érthetetlenebb volt eddigi elhanyagoltsága.

Az uj iskolaépületre, a kerület sajátos viszonyai folytán szükebbkörü feladatának betöltése mellett jelentős szerep vár általános kulturális szempontból is. Mivel

a kerületben nincs egyetlen megfelelő helyiség sem tudományos, kulturális előadások, hangversenyek rendezésére,

kétségtelen, hogy erre a célra többször fogják egyesületek, közületek kérni az iskolai épületet s a célhoz fűződő érdekeknél fogva aligha lesz lehetséges elzárkózni e kérések teljesítése elől. Az iskola igazgatósága ezért is kérte az uj épületnek megfelelő dízteremmel való ellátását is. E kérelem anyagi okokból egyelőre nem teljesedett ugyan, de a kultuszminisztérium megértése nyitva hagyta a lehetőséget arra, hogy néhány év mulva pótlóan ez a jogos igény és szükséglet is kielégithető legyen.

A kerület fémjelzett nevü és egyre fejlődő sportélete, (amelyet két pályásmultu egyesület: a III. ker. TVE és az OTE már félszázadnál régibb idő szolgál), szintén támaszt bizonyos igényeket az uj iskolával szemben. Közludomásu, hogy

az Árpád gimnázium a diák uszó- és vizipólósportnak már évek óta az élén áll.

Éppen ezért szinte magától vetődött fel az uj épület létesítésével kapcsolatban az a gondolat, hogy a *diákok téli (fedett) uszodáját az Árpád-gimnázium épületében kellene megvalósítani.* Fedezet hiányában — sajnos — ez az életrevaló terv sem válhatott valóra, — de lehetősége a jövőre ennek is nyitva maradt és ugy tudjuk, hogy sportköreink a gondolatot tovább érlelik, mert fontossága a világhirü magyar úszók és vizipolózók utánpótlásának nevelése tekintetében nyilvánvaló. Annál kevésbbé szabad e tervet elejétenek tekinteni, mert a kerület sportszerető közönsége anyagi áldozatot is hajlandó lenne hozni a III. kerületben létesítendő fedett diákuszodáért.

Az uj épületre meghirdetett országos tervpályázat egyébként szakkörökben nagy érdeklődést keltett.

A háboru óta ez az első eset, amikor az állam ilyen nagyobbszabásu középiskolát épittet:

Az épület helye, — a a Bécsi-ut és Nagyszombat-utca sarkán levő mintegy 1900 négyszögölnyi, minden oldalról szabad terület, — a célnak szinte ideálisan alkalmas. A telektömb eredetileg 2400 négyszögöl volt, ebből azonban mintegy 500 négyszögölet a Nagyszombat utca felé városrendezési célokra a város vesz igénybe és ott egy kis parkot létesit. E parkban négyes fasor lesz, mint hozzájáró a Nagyszombat-utca és Pacsirtamező-utca sarkán, az iskola telkének tőszomszédságában levő u. n. Királyhegyen létesitendő nagy parkhoz. Itt most bontják az ott éktelenkedő utolsó viskókat, melyek alatt *egy nagyszabásu, Középeurópában a legnagyobbméretü amfiteátrumot fedeztek fel.*

Ezt a székesfőváros szakszerüen feltárja, környékét parkositja úgy, hogy az uj iskola igazán szép és régészetileg is nagyon érdekes, stilusos környezetben fog emelkedni.

Igen hálás és szép feladat lesz a tervezők számára ezen a gyönyörü helyen egy, a célnak is megfelelő és épitészetileg a kivánt egyszerüsége mellett is monumentális épületet elgondolni és megvalósitani.

Az iskola vezetőségének viszont örömmel és ambicióval vállalt feladata lesz, hogy a szép uj épületben a nyerendő széleskörü lehetőségeknek megfelelő belső léleképitő munkát inaugurálja és meggyökereztesse. Egy minden ízében és lélekzetében magyar szellemü és munkára nevelő iskolát kell itt kialakítani, egy olyan iskolát, mely természetes

szellemi, kulturális és lelki középpontja legyen a kerületnek.

Amelyet *tanulmányai befejezte után is otthonának valljon* és ismerjen minden belőle kikerült diák és szívesen keressen fel később, felnőtt korában is, mint boldog fiatalságának szépemlékü helyét. Ezért szeretné az iskola vezetősége azt, hogy az *uj iskolaépületben mindent megkapjon a diák,* amire erkölcsi, értelmi és testi nevelése, sőt játéka, szórakozása szempontjából szüksége van. Ezért gondol az iskola vezetősége elsősorban egy intézeti kápolna létesítésére. A kerületbeli templomok állandó zsúfoltsága mellett ugyanis jelenleg lehetetlen a külön diákmiséknek, e megbecsülhetetlen nevelési tényezőnek beállítása. Ezért kivánt ott napközi otthonról gondoskodni a vasúttal bejáró, vagy otthoni tanulással nem rendelkező tanulók számára. Ezért állitott be az épitési programba külön ifjúsági könyvtárt és olvasó-termet, külön ének- és zenetermet, külön cserkészotthont, szinpadot az ifj. előadások céljaira, külön munkatermet a természettudományok gyakorlati tanitására és külön a tanulók kézügyességének fejlesztésére, sporttelepet és zuhanyfürdőt a tornaterem mellé stb., hogy a tanulók minden irányú szükségletét a lehetőség szerint kielégítse és a *tanulót minél több szállal kösse az iskolához. Nem ismeretközlő hivatalt, nem rideg bizonyitványgyárat akar az uj épületben kifejleszteni az iskola vezetősége, hanem*

barátságos, meleg; lélekkel tele otthont: egy igazi szülői házat a nagy iskola-család tagjai részére.

E célkitüzésnek fokozott erkölcsi és nemzeti jelentősége van éppen Óbudán, e munkások és kisemberek lakta kerületben, hol az uj iskola ilyenformán a maga nevelő-oktató feladatainak teljesítése mellett igen fontos társadalmi és nemzetnevelési szerepet is betölt.

És gondol az iskola vezetősége arra is, hogy egy termet teljesen angol módra rendezzen be: angol képekkel, könyvekkel, bútorzattal. Második modern nyelvül u. i. az angolt tanítja az iskola és nagy segitsége lenne a tanítás szellemének, ha a tanulók eredeti környezetben kapnák az oktatást e nyelvből és ilyenformán is ápolnák a kapcsolatot a hatalmas baráti angol nemzettel.

Egyszóval: elgondolásokban, tervekben, akarásban nincs hiány. Remélnünk kell, hogy az országos tervpályázat produkálni fog egy teljesen megfelelő, a tanítás és nevelés módjaira és munkájára is ihletően ható szép és célszerű épületet, hogy az abban ujabb lendületet kapó munka minél eredményesebben szolgálhassa a maga nagy nemzeti hivatását.

AUGUSZTUS 1-ÉN
Budán, Margit-krt. 29- sz. a. megnyiló
BUDAI EGYSÉGÁR
kft. üzlete részére jókülsejü fiatal
urileányok elárusitónőknek felvétetnek.
Hadiárvák és frontharcosok gyermekei előnyben.
Ajánlatokat irásban kérünk az ideiglenes irodahelyiség cimére:
Gárdonyi Pál, Görgey Artur utca 12. szám alá.

Garcon-lakásba
praktikus vasbutorokat
készit
HUTTER és SCHRANTZ rt.
Budapest, VI.,
Vilmos császár ut 63.
Telefon: 1-229-18.
Mintalap ingyen

Népes gyülésen tiltakoztak a HÉV politikája ellen

A HÉV tarifarendszere és menetrendje miatt már sok panasz hangzott el eddig. A nagyközönség, amely sürün teszi meg az utat a Pálffy-tértől Csillaghegyig és innen tovább, jogosultaknak tartja ezeket a panaszokat és épp ezért komoly igényt is támaszt a sürgős orvoslására.

Ebben az ügyben Péter-Pál napján népes gyülés volt a Csillaghegyi Polgári Körben, amelyen igen sokan vettek részt úgy a budakörnyéki községekből, mint Óbudáról. Ott volt a HÉV képviselője is: *Zechbauer* János, hogy a sérelmekről közvetlenül szerezzen tudomást. Megjelent *Ember* Sándor dr. országgyülési képviselő, aki már rég harcol a viteldijszabás reformjáért, *Zboray* Géza dr. főszolgabiró, *Tóth* István és még igen sokan mások, —

Ember Sándor dr. hangsúlyozta, hogy a HÉV *mai sérelmes viteldijszabása beleütközik az engedélyokmány rendelkezéseibe.* Az engedélyokmány a HÉV kocsiosztályaiban személyenként és kilóméterenként szendhető legmagasabb díjszabásu tételt 3 krajcárban maximálta. A jelenlegi díjszabás ettől eltér.

Budapest Pálffy-térről—Római-fürdői állomásig a menetdíj 30 fillér, Római-fürdőtől—Csillaghegy—Árpád-fürdőig az egy kilométeres ut már csak 20 fillér. Ezzel szemben a Pálffy-tértől a Csillaghegy—Árpád-fürdőig váltott III. osztályú jegy ára 58 fillér a térti jegy pedig 1.02 fillér. *A HÉV re hát indokolatlanul szed ebben a viszonylatban magasabb viteldijat.*

Elkán László dr. azt az anomáliát tette szóvá, hogy a szentendrei gyorsjárat a *legtöbb állomáson nem áll meg és üres kocsikkal robog el a nyári kirándulókkal zsúfolt perronok előtt.* Ez okozza azt is, hogy a csillaghegyi kereskedők és iparosoknak nem áll rendelkezésére teherkocsi sem. Hangoztatta annak szükségességét, hogy rendbe kell hozni a tatarozásra már nagyon rászorult csillaghegyi állomást is.

Tóth István, a Polgári Kör tb. elnöke terjesztette elő ezután alaposan megindokolt határozati javaslatát, amelyet a gyülés egyhangulag a magáévá tett.

A határozati javaslat értelmében *Ember* Sándor dr. országgyülési képviselő vezetésével július 1-én, csütörtökön délelőtt ½12 órakor küldöttség járul *Bornemisza* Géza kereskedelmi miniszter elé, akit arra kér, hogy érvényesítse az engedélyokmányban biztositott felügyeleti jogát és tegye lehetővé, hogy a HÉV viteldijszabása és menetrendje az engedélyokiratnak és a környék lakossága igényeinek megfelelően módosittassék.

Éhgyomorra naponta
igyék egy pohár
Kristály-vizet

Emelkedett a Bszkrt bevétele

A Budapest Székesfővárosi Közlekedési rt. junius 25-én, pénteken tartotta tizennegyedik rendes évi közgyülését *Usetty* Béla elnöklésével. Az igazgatóság jelentésének elfogadása, majd a mérleg és zárószámadás megállapitása után a közgyülés az igazgatóság tagjaivá újból megválasztotta dr. *Bárczy* Istvánt, *Léval* Sándort, dr. *Miklós* Ferencet, *Pásztor* Imrét, *Scheuer* Róbertet, *Szabó* Józsefet, *Terbócz* Imrét, dr. *Veress* Gábort, dr. *Verebély* Jenőt és *Müller* Ernőt.

Lamotte Károly alpolgármester, aki a közgyülésen a fővárost képviselte, őszinte köszönetét és elismerését fejezte ki dr. *Perczel* György vezérigazgatónk és az egész vezetőségnek a vállalat igazgatósága, ügyvezetése, tisztikara és személyzete munkájáért.

Az igazgatóság elnökké egyhangulag *Verebély* Jenőt, alelnökké pedig *Usetty* Bélát választotta.

A jelentés szerint a 46,422.099 pengő bevétel 1,340.200 pengővel, 2.97 százalékkal több, mint 1935-ben volt. Az autóbuszüzem bevétele 5,673.132 pengő volt. Itt 5 százalék az emelkedés. A Bszkrt a vállalat gazdaságosabbá tételére a legnesszebbmenő takarékossági rendszabályokat léptette életbe, ezáltal az egy kocsikilométerre eső bevétel 57 fillérről 59.6 fillérre emelkedett.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Julius 5. Az általános forgalmi adó havi 48-240 pengőig terjedő átalányának első 6-od részének lerovása bélyegekben.

Julius 10: Az általános forgami adó havi 48-240 pengőig terjedő átalányának második 6-od részének lerovása bélyegekben.

Julius 15: Az általános forgalmi adó 48-240 pengőig terjedő átalánya harmadik hatod-részének lerovása bélyegekben. Havi 240 pengőn felüli forgalmiadó átalányának készpénzben való befizetése; a havi bevallás mellett készpénzben adózók május havi bevallása és az adó befizetése.

Öröklakásába csak „Thermofix" etage fütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Eljárás a vagyon és jövedelemadó fizetési meghagyások elleni fellebbezéseknél

A ker. adófelügyelőségek már elkészültek a vagyon- és jövedelemadó kivetésekkel úgy, hogy azok kézbesítése már folyamatban is van. A sérelmesnek vélt fizetési meghagyás ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül az adófelszólamlási bizottsághoz van fellebbezésnek helye.

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy az adófelszólamlási bizottsághoz címzett fellebbbzések csak akkor vétetnek tárgyalás alá, ha a fellebbezés kellően alá van támasztva olyan bizonyítékokkal, amelyekkel a sérelmezett kivetés tételei igazolhatók. Szükség esetén uj vallbmás készítendő és az abban foglaltak okiratokkal igazolandók. Ezek hiányában, illetve hiányosan felszerelt fellebbezések hivatalból lesznek visszautasítva minden tárgyalás nélkül. Indokolt esetben ajánlatos a fellebbezésben kérni a tárgyalásra való személyes megidézést, ebben az esetben hivatkozni lehet, hogy a szükséges bizonyítékokat az adófelszólamlási bizottság előtti tárgyaláson, azok fontosságára való tekintettel személyesen óhajtja a fellebbező bemutatni.

A társasházszövetkezetek tagjai nem egységesen és a rendeleteknek megfelelően töltötték ki a vallomási iveket, ennek következtében az adóhatóságoknak nem állottak pontos adatok rendelkezésre a kivetéseknél. Igy a legtöbb esetben a kibocsátott fizetési meghagyások lényegesen eltérnek az egyébként kivethető adóalapoktól. Az öröklakástulajdonosok tehát további olyan terheket kénytelenek viselni, amely alól mentesítve volnának, ha az adókivető hatóságnak pontos, számszerű és a rendeleteknek megfelelően kitöltött adatokat bocsátottak volna rendelkezésre.

A kivetési adatok, illetve a kibocsátott fizetési meghagyások számszerű helyességét minden tagunknak és lapunk előfizetőjének készséggel felülvizsgáljuk a hivatalos órák alatt (d. u. 3—6 között), ahol az esetleg tévesen kivetett adók elleni teendőkre nézve a további tanácsot is megadjuk.

dpnua— aqr; F. B.

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

HAUER cukrász- sütemények NORRY
ukrászati és bonbonlerakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények egész Budán közismertek

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Polgári szállókra van szükség!

Irta: OREL GÉZA dr.

Sokat irnak és tanácskoznak nálunk az idegenforgalomról, annak fellendítéséről és kiépítéséről. Minket, budaiakat a kérdés különösen kell, hogy érdekelejen, hiszen itt vannak az idegenforgalom csábító kincsei: a fürdők, a hőforások, itt vannak a budai hegyek, az előbbiek a betegek, az utóbbiak a kirándulók örömére. Megtettünk, megteszünk-e mindent természeti kincseink kihasználására? Nem, mert többek között nincsen vendéglősképző intézményünk, nincsen nemcsak milliomosokat váró, hanem *a magyar és külföldi kispénzü polgárság ezreire számítható szállodai és vendéglősiparunk, megbizható, udvarias kiszolgáló személyzettel.*

Általános panasz, hogy az idegenforgalom a középosztálybeliek, a kispénzüek nagyszámu befogadására nincs felkészülve. Még mindig a gazdagokat tekintik jó vendégnek, de emellett panaszkodnak, hogy nincs elég idegen. Bizonyos,hogy a gazdag külföldiek bőven költik a pénzt idegenben, csakhogy az ilyen utazók egyre kevesebben lesznek és kizárólag őrájuk az idegenforgalom ma már nem számíthat. Épiteni kell tehát a polgárság tömegére. *Az idegenforgalomban is annak az elvnek kell érvényesülni, mint a kereskedelemben: többet olcsón eladni, mint kevesebbet drágán.* De ahhoz, hogy középosztálybeliek szívesen utazzanak és ahol megtelepszenek, jól érezzék magukat, épiteni kell nekik megfelelő vendéglőket és szállodákat. Közepes szállókra van nálunk szükség, mint Sopron, a Mátra, Tihany turistaszállói. Efajta szállókat keres a polgárember, de nem talál eleget, pedig ezek vannak tele nyáron, télen vendégekkel. Ilyen egyszerü, tiszta, biztató külsejü és belsejü szállókra van nekünk szükségünk mindenütt, a Balatonon, de főképp itt Budán. Igen üdvös volna tehát, ha Ausztriát követnők, ahol az efajta szállók a legkisebb idegenforgalmi helyen sem hiányoznak.

Hogyan jutottak az osztrák szállók a magas idegenforgalmi kulturához? Tervszerü munkával, iskolákkal, neveléssel. Ezért volna nekünk is szükségünk ilyen egyszerü szállókra és ezekben képzett, megfelelő személyzetre. Állitsunk fel mi is kisvendéglősképző iskolákat. „Hotel"-iskolákra nincs szükség. Nagy szállóink személyzete elsőrangu és kitünően megállja a helyét.

*

(A fenti cikkben foglalt gondolatokat részletesen kifejti dr. Orel Géza főigazgató, a többirányban uttörő munkát végző közgazdasági iró a Kossuth Lajos felsőkereskedelmi iskola ezévi értesitőjében, bemutatva Tirol egyik városa, a 2800 lakósú Imst „Gasthof"-képző iskolájának teljes szervezetét idegenforgalmi szempontból.)

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM megnyilt BUDAKESZI-UT 10. (Villamos és autobusz megálló
WEEKEND, ARANGAMENT. —Telefon :16—40—75.

A Citadella, mint idegenforgalmi látványosság

Idegerforgalmi szempontból érdekes ötletet vet fel *Bikkal* Dénes dr. a Citadellával kapcsolatban a *„Vállalkozás-Építkezés"* építési szaklapban. Trieszt példájára hivatkozik, ahol a város közepén emelkedő hegyen a mi Citadellánkhoz hasonló Castello-t az élelmesség egyrészt városi muzeummá, másrészt pincesorait valóságos bormuzeummá varázsolta, ahová Olaszország összes bortermelő vidékeinek borai kerültek. Ezenkivül azonban az idejétmúlt erődítmény udvarán szabadtéri előadásokat, hangversenyeket, mozielőadásokat rendeznek. Az elért eredmény Trieszt polgármesterét igazolja, akitől az ötlet kiindult és aki az egészet létrehozta.

— A kettős Szent István-évre és az eucharisztikus világkongresszusra 300.000 idegent vár Budapest. A még rendelkezésre álló rövid időt ki kell használnunk, hogy erre az alkalomra fővárosunk minden rejtett kincsét felszinre hozzuk. A kertészetileg gyönyörüen kiképzett Gellérthegy tetején kihasználatlanul emelkedik az esténkint kivilágított Citadella, csak néhány őrtálló katona lézeng benne. Töltsük meg belsejét magyar értékekkel, indítsunk autóbuszjáratot, hogy a Citadella Budapest egyik legnagyobb vonzóerejévé váljék.

Leközöltük ezt az érdekes ötletet, mert életrevalónak tartjuk. Legfőbb vonzóerőt azonban az gyakorolna, ha autóbuszjáratok helyett megvalósulna a már évekkel ezelőtt felvetődött terv, hogy a Ferenc József rakpartról épitsenek a Dunán keresztül függővasutat a hegy tetejére. Ausztriában számos függővasut épült és mindegyik kifizetődött. Mennyivel rentábilisabb lenne egy ilyen vasut, úgyszólván a város szivében.

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAKÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

Apponyi-kiláto a Sashegyen

A Sasadi Ingatlantulajdonosok Egyesületének nemes akciója

Jó nekünk — szegény magyaroknak — ne-ha megállanunk és elmondanunk, mennyi jót tettek velünk, akik előttünk jártak és megvallanunk, milyen nagy jóság volt az, hogy ők a mieink voltak.

De cselekedtünkre legtöbbjeért valamit, hogy emlékük előtt hálánkat lerójuk? Hogy példájukat az utókor előtt ragyogtassuk?

Igy vagyunk néhai való: gróf Apponyi Albert nagy hazánkfiával, a székesfőváros díszpolgárával, egész Európában csak nemrég is legnagyobb „old man"-jával. Az ő élete gondviselésszerű találkozás volt nemzete, helye és kora között. Személyének nagyságát az mutatja, mint töltö te ki korát: helyét pedig személyének hervadhatatlan emlékei és korszakának közszükségei emelték még a rendesnél is kiemelkedőbbé nemzete sorsában. Korának nagy vigasztalása, bizalma és erőforrásá volt, hogy helyén épen ő ült. Az igazi hazafi szolgálata az ő személyében érte el tökéletességét, mely példaadója volt az abszolut közéleti becsületben és tökéletes tudásban rejlő fényesség és belső gazdagság emberileg legmagasabbrendű életformájának.

Apponyi Albertet arra teremtette az Uristen, hogy nemzetének sarkcsillaga és amerre elmegy, annak a nemzedéknek legnagyobb élménye legyen. Ugy tündöklött a hétköznapok reménytelenségében, mint egy megszentelt ünnepnap. Magára hagyott, hazugsággal elsötétített nemzetének életküzdelmében magasabb, tisztább világ járt vele. Egész élete az igazság, a szépség, az áldozatos jóság hősévé tette, aki átment a magyar tragédián, mint egy kioldhatatlan fénycsóva.

Mekkora győzelem volt az, hogy árulás förgetegében a magyar kulturembert ő mintázta és milyen jótétemény, hogy akkor volt közöttünk, amikor legszegényebbek voltunk.

Áldja Istenünket életéért! Köszöntjük szellem alakját, mint egy piramist az alattá elmerülő századok..,

A főváros szívéhez legközelebb kimagasló és a legcsodálatosabb kilátást feltáró „Sas"-hegy tetején, szemben Árpád honalapító fejedelmünk Kelen-földjével és a nagy magyar Alfölddel — százméternél magasabb sziklafal fölé Apponyi Albert relief-jével ékesitett Apponyi-kiláto épüljön, hogy örök időkön át hirdesse az Budapest székesfőváros soha el nem muló háláját és megbecsülését — Apponyi Albert emléke iránt.

Olvassa Balassa József
kitünően szerkesztett lapját a
PÉNZVILÁGOT

Budapest külföldi propagandája

Kovácsházy Vilmos székesfővárosi tanácsnok most adta ki a beszámolót arról a tevékenységről, melyet á székesfőváros idegenforgalmi irodája Bécsban végzett. Kovácsházy volt az első, aki valóban fölismerte Bécsnek, mint idegenforgalmi főrezervoárunknak igen nagy jelentőségét és ebből le is vonta a konzekvenciákat: megalapitotta azt a szervezetet, ámely mind máig valamennyi külföldi képviselet sorában a legnagyobb szolgálatokat tette egész idegenforgalmunknak. Sokféle vita után kiderült Kovácsházy igaza abban a tekintetben is, hogy az ilyen iroda ne folytasson üzleti tevékenységet, ne árusitson vasuti jegyeket stb., hanem tisztára altruisztikus propagandamunkát végezzen. Ezt jól meg is cselekedte, ugy, hogy a főváros mellett a Balaton és az ország idegenforgalmát elősegítette. Fölvilágositást adott a bécsi iroda 11.818 esetben Budapestről, 3.021 esetben a Balatonról s a vidékről, általános utazási információt 9.934-szer. Propaganda-előadásokat tartott a bécsi vezetésével megbizott Dérföldy-Lux Vilmos 1.251 személy előtt 74 helyen, társasutazások előkészitésében és lebonyolitásában a bécsi iroda 104 esetben vett részt 10.856 személy 134 autóbusz és több különvonat budapesti utazásával kapcsolatban.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja
Minden este
és vasár és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKARA

Buda külterületei

Irta: VÁLYI LAJOS dr.

Ha a mi ragyogó Budánk belső bajaira gondolunk, rendszerint városrendezési, ut- és csatornaépitési hibák és hiányok ötlenek elénk, eredményeként annak a rendszertelen településnek, amely Buda külső részeit évtizedek óta jellemzi. A budai külső települések megfelelő városrendezési terv nélkül történtek és az épületek és telepek végül is közlekedés, utak és közművek nélkül maradtak. A sáros, megközelithetetlen, rendezetlen utcákon az őszi esőzések és a tavaszi olvadások idején még gyalogosan sem lehet közlekedni, még kevésbé járművel. Hiányzik a viz, a csatorna, messze esik a közuti közlekedés, megközelithetetlen az iskola, a patika és az orvos.

Ezek az állapotok köztudomásúak. Tisztában van velük közigazgatás is, sőt amit tud, meg is tesz a bajok orvoslására.

—

Városrendezési utca- és telekrendezési vonatkozásban a városrendezési törvénytől várhatunk javulási lehetőségeket.

Kilátástalanabb az utügyi és csatornaépitési probléma. *Dorner* Gyula törvényhatósági bizottsági tag — e kérdés egyik első ismerője — szokott hivatkozni azokra a számitásokra, amelyek szerint az egész évi költségvetési fedezet sem volna elegendő Budapest ut- és csatornaügyi hiányainak megszüntetésére.

Erről a kérdésről beszélve, nem lehet elhallgatni, hogy ut- és csatornaügyi közigazgatásunk élén *Király* Kálmán tanácsnokkal, őszinte jóakarattal és iglekezettel akarja a legfájdalmasabb hibákat kiküszöbölni, de szükmarkú költségvetési hitelfedezetével szinte tehetetlenül áll a jogosult lokális panaszok özönével szemben.

A hivatalos álláspont szerint azokat a sajnálatos fejleményeket, amelyek a rendszertelen, tervtelen és sokszor észszerűtlen település következményei, a székesfőváros pénzügyileg nem követheti. Az illetékes tényezők felfogása szerint az, aki telket vesz és épitkezik, maga is kell, hogy lásson és gondolkozzon, éppen ezért nem érne sérelem azokat, akik már a telkük megvásárlásakor és családi házacskájuk felépitésekor kellett, hogy tudják, nem lesz utjuk, csatornájuk, civilizációjuk. A régi városrendezés tervtelenségéért nem lehet agyonterhelni a jelent, ma pedig már megfelelő városfejlesztési tervek birtokában az állapotok további elfajulásának megakadályozása remélhető. A tényleges állapotok pedig lépésről-lépésre javulnak, a székesfőváros rendelkezésére álló pénzügyi fedezet arányosan kerül megosztásra az egyes városrészek között és pedig rendszerint a helyi érdekeltségek hozzászólásának a figyelembevételével.

Nem lehet letagadni viszont, hogy Buda külső telepeinek rendszertelen, okszerűtlen, tervszerűtlén, sőt sokszor észszerűtlen kialakulásáért bizonyos mértékig maga a székesfőváros is felelős.

Végtére is nem kellett volna a földhöz, az éghez, levegőhöz, csendhez természetesen és ösztönösen vágyó kisember sorsát egészen rábizni a kellőleg meg nem alapozott parcellázások irányitóira, akik a jóváhagyott parcellázási terv birtokában könnyen és felelőtlenül festették oda a közönség elé a betonutat, a csatornát, a villamost és a fővárosi civilizáció egyéb kellékeit. Ma, amikor ennek a települési és parcellázási politikának élő következményeivel állunk szemben, a történtekért nem lehet a vállalkozásába egész kis családi vagyonával érdekelt kisembert egyedül felelőssé tenni. Ezért részesitse a székesfőváros vezetősége kellő méltánylásban *Dorner* Gyulának és a *Nemzeti Egység Pártjának* azt a közgyülésileg már elis fogadott indítványát, hogy a költségvetési év előkészitésekor a városrendezés, az ut- és csatornaépités évi költségvetési hitelfedezetét az eddiginél lényegesebb, nagyobb dotációban részesitse és a legtürhetetlenebb hiányok pótlására megfelelő beruházási hitelt vegyen igénybe.

Nem lehet eléggé hangoztatni az ut- és csatornaépités produktivitását és azt, hogy az a maga közvetlen feladatain kivül szolgálja annak a szociális követelésnek a megvalósitását is, hogy minél több embernek jusson mindennapi munka és mindennapi kenyér.

A közönség nagyon jól tudja, hogy az összes bajokat egyszerre megszüntetni nem lehet. Viszont minden városrész közönsége következetes munkát és előrehaladást akar látni a maga bajai megoldásában. Éppen ezért készüljön terv a megvalósitandó feladatokról és azoknak sorrendje a rendelkezésre álló pénzügyi fedezet határainak a figyelembevételével, lépésről-lépésre valósittassék meg a közmegnyugvás fokozására.

Végül kiméletlenül meg kell akadályozni a külterjes települések további elfajulásait. Ha egyszer megvan a városfejlesztési tery, szünjenek meg a pillanatnyi érdekek és befolyások kielégitésére szolgáló, a városrendezési tervvel ellentétes épitkezések, amelyek a későbbi bajok alapjául szolgálnak.

OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ ÚRI KONYH
XI., HOBTHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4—590—93
(Bejárat Irinyi János utcai oldalon)

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. CSERY GYULA szűcsmesternél föh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

MEGNYILT
SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

A városházi lapok közös megállapodás alapján, julius és augusztus hónapokban kéthetenként jelennek meg. A Budai Napló tisztelettel értesíti előfizetőit és hirdetőit, hogy a megállapodáshoz történt csatlakozása folytán a nyári két hónapban minden második csütörtökön fog megjelenni.

Nász. Dr. Kozma Jenő volt országgyülési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag, m. kir. kormányfőtanácsos és felesége, Asbóth Elma fia: ifj. dr. Kozma Jenő hétfőn, június 28-án ülte meg lakodalmát néhai dr. Költő Gábor és özvegye, Megyeri-Jámbor Lenke leányával, Ágnessel a Koháry utcai unitárius templomban. Az örömszülők nagyszámu rokonsága és tisztelői zsufolásig megtöltötték a templomot és az esküvői szertartás utan szeretetteljes jókivánságaikkal halmozták el az ifju párt és az örömszülőket.

Orel Géza dr, rádióelőadása. „Reformkorszak-iparosképzés" cimen tart előadást a rádióban Orel Géza dr. julius 10-én délután 6 órakor. Imerteti, hogy már a reformkorszak nagy alakjai, elsősorban Kossuth Lajos, kijelölték a tennivókat az iparosképzés és az ipari oktatás terén.

Vitéz nemes Juhász Jenő dr. ünneplése. Választói, tisztelői és barátai születésnapja alkalmából meleg ünneplésben részesítették vitéz nemes Juhász Jenő törvényhatósági bizottsági tagot. Az ünneplésben résztvettek a kerület választópolgárai mellett a Nep fővárosi tanügyi csoportja, a csarnoki és piaci árusok ipartestülete és számos más társadalmi egyesület kiküldöttei mellett: Vályi Lajos, Kövesligethy Miklós, Hencz Lajos, Hegedüs Bertalan, Hajmóczy Béla, Katona János, Kertész Elemér, Tóth Gábor fővárosi bizottsági tagok, valamint Hoór-Tempis Mór, Fábián László dr. és Szilágyi Ferenc kerületi elnökök vezetésével a kerületek népes küldöttségei.

A Keresztény Községi Párt XI. ker. szervezete dr. Csilléry András ny. miniszter védnöksége alatt julius 4-én, vasárnap d. u. 5 órai kezdettel a Sósfürdő parkjában és helyiségeiben jótékonycélú, műsoros, tánccal egybekötött kerti ünnepélyt rendez. Az ünnepi beszédet dr. Csilléry András ny. miniszter, a Keresztény Községi Párt elnöke mondja. Utána magyar nótaest keretében fellépnek Utry Anna, Kubányi György és Bálint Sándor. Szőcs Béla műdalokat énekel, Suba Endre szaval és operettrészleteket ad elő. Zongorán kisér Bartha Miklós. Konferál Magyarády Jenő.

Budai telkeket vásároltak a főváros telekárverésén. A főváros junius 25-iki telekárverésén mindössze három telek kelt el, mindhárom Budán. A III. kerületi Áfonya utca 15,344 hrsz. alatti 477,40 négyszögöles telket, amelynek kikiáltási ára 38 pengő volt, Hirsch Györgyné vette meg 41 pengős áron; a XI. Szentpéter uti 3.618 hrsz. 310 négyszögöles telket Kronberger József a kikiáltási árat, 45 pengőt fizette; a XI. kerület Budafoki út 3.993-5. hrsz. 1100 öles telket pedig a Tallmayer és Seitz vegyészeti gyár rt. vásárolta meg a 30 pengős kikiáltási áron.

Fürdőváros — Strandváros

„Strandfürdőt a Hegyvidéknek" cimen irt tartalmas cikket a Budai napló legutóbbi számában *Geiger Gyula dr.* És ugyancsak e lapszámban foglalkozott igen meggyőzően és alaposan a hegyvidéki strandfürdő gondolatával *Friedländer* Andor vezérigazgató is „Buda-fürdőváros jelentősége a pénzintézetek szempontjából" c. cikkében.

E két cikkíróhoz kivánok harmadikul csatlakozni én is az életképes gondolat propagálásában. De természetesen, mint mindig — multamhoz hiven — elsősorban is rózsadombi nézőpontokból.

A Buda-hegyvidéki strandfürdők és nem csupán *egy* strandfürdő gondolata — azt hiszem — minden hozzáértő előtt annyira kiforrott és megérett, hogy újabb érvekkel való alátámasztásra és további propagálásra már jóformán egyáltalan nem is szorul. És ha igy van, mert igy kell lennie, akkor ne az érvek csoportosításán, hanem az életképes eszme mielőbbi magvalósítása utján, a hangosan megnyilatkozó közszükséglet kielégítésén törjük a fejünket.

Természetesen nem várhatunk mindenkor, minden téren, mindent a hatóságoktól. Szerény nézetem szerint, ezen a téren különösen nem. A kezdeményezés e téren kizárólag a bank- és magántőkére vár és szorul. Fel kell tehát keltenünk ezirányban a bank- és magántőke érdeklődését.

Őszintén szólva, csodálkozom azon, hogy ez a tőke már eddig is nem látott a Buda-hegyvidéki strandfürdők létesítésében nagyobb üzleti lehetőséget. Ennek oka valószinűen csak az, hogy a bank- és magántőke Trianon óta meglehetősen óvatos és szkeptikus minden újabb, különösen ujszerű üzleti vállalkozás, alapítás irányában. Pedig a jelen esetben nem kockáztatna sokat. Arany produktiv és rentábilis elhelyezkedést. lag csekély befektetéssel nagy jövedelemre tenne szert. Próbálja csak ki bátran és mielőbb ezt a

Ami pedig mármost a Rózsadombot illeti, itt háromféle lehetőségről is beszélhetünk egy régóhajtott rózsadombi strandfürdő létesítése körül.

A legegyszerűbb és legkézenfekvőbb megoldás az volna, ha akár a Lukácsfürdő, akár a Császárfürdő, avagy akár mindakettő is, a már meglévő pompás, gyógyvizes uszodáját alakítaná át és bővitené ki megfelelő, olcsó strandfürdővé. Nem kell félniök a margitszigeti, Gellért és még távolabbi strandfürdők konkurrenciájától, ahova csak komplikált és drága utazással lehet a nagy melegben a Rózsadombról oda-vissza eljutni. Az ujlaki dunai strandfürdő kizáróan a KISOK tagjai számára hozzáférhető, ami csak eggyel több ok eme „gyógystrandok" mielőbbi megvalósítására a budai Dunaparton, a Rózsadomb tövén.

A második alkalmas hely a Rózsadombon a Vérhalom-tér környéke volna ily strandfürdő létesítésére, amely azután télen a Rózsadombon annyira nélkülözött koresolyázó térül is szolgálhatna. Sajnos, itt azonban nem állt s nem is fog állni rendelkezésünkre forrásviz, pláne gyógyforrásviz e célra. Itt csak vizvezetéki vizzel volna elképzelhető a megoldás. Ez pedig talán mégsem a legideálisabb elgondolás a gyógyforrások városában. De talán az sem volna műszakilag lehetetlen, legfeljebb csak költséges, hogy egy létesitendő Vérhalom-téri strandfürdő vizét is a Lukács-, vagy Császárforrás szolgáltassa. Micsoda idegenforgalmi látványosság és ékekesség volna a Rózsadomb tetején és miliőjében egy ily pompás, langyos „gyógystrand".

Végül a harmadik megoldási lehetőség a Rózsadomb déli lejtőjén kivánkozik: a Marcibányi téren, vagy környékén (a lövölde mögöttes területe, vagy a jelenlegi Ganz-gyár telepe). Itt már ugyancsak eredeti forrásviz táplálhatná a strandfürdőket, komoly szakvélemények szerint. És e strand közönsége már nemcsak a Rózsadombról rekrutálódnák. Elég közel feküdnék ez már a Pasarét, Hüvösvölgy, Zugliget lakóinak, nyaralóinak is.

—

A rózsadombi hegyvidék szempontjából rövidesen csak ezeket a reflexiókat kivántam hozzáfüzni az elől emlitett két illusztris cikkíró értékes és minden tekintetben helytálló fejtegetéseihez a létesitendő Buda-hegyvidéki strandfürdők kérdésében.

Ne meditáljon sokat a bank- és magántőke, hanem siessen és teremtse meg mielőbb a nagyszerű Buda-hegyvidék első, jó, kényelmes, könnyen megközelíthető, olcsó, tiszta forrásvizű, erdők és hegyek koszorúzta strandfürdőjét és utána gyors tempóban a többit is a megnyilatkozó szükséglet parancsához képest.

Mert ma már strandélet nélkül nincs nyaralás és nincs fürdőváros. Ezzel csábítja ma már magához a nyári „fizető vendégeket" még az istenháta mögötti legkisebb porfészek is és át is alakítja az ökörusztatóját strandfürdővé. Ne hagyjuk hát mi sem elsorvadni a páratlan Buda-hegyvidéket, mint nyaraló gyógy- és üdülőhelyet.

Frissitsük fel a korszerű követelmények létesítésével, fejlesszük lelkesen tovább, aknázzuk ki természeti adottságait és állítsuk be a „Budapest-fürdőváros" nagy nemzetgazdasági jelentőségű koncepciójának szolgálatába. Ehhez hívjuk és kérjük a magántőke segítségét.

Nádas Béla dr.

Mit vár a Svábhegy az új előljáróságtól

Az uj XII. kerületi előljáróság működéséhez nagy reményeket fűz az egész budai hegyvidék. *Friedrich* István ny. miniszter, a *Svábhegyi Polgári és Közművelődési Kör* elnöke az alábbiakban nyilatkozik a Svábhegy problémáiról:

Erőt, egészséget kivánok az uj előljárónak, mert rengeteg dolga lesz a Hegyvidéken. A sok tennivalót két szempontból csoportosithatjuk: az már ottlakók és az odalátogatók, kirándulók érdeke szerint. Legtöbbször ezek az érdekek fedik egymást. Pl. jobb és olcsóbb közlekedés a Svábhegyre. — Az elektrifikált fogas túldrága és idejétmúlta intézménynek látszik. Autóbusz kell ide is — minél előbb. A főbb utvonalakat sürgősen csatornázni kell. Ma egyik-másik uton tarthatatlan állapotok vannak. Az utakkal különben is sok baj van. Keskenyek, ki kell azokat szélesiteni, járdát kell épiteni. Pl. az 59-es villamos végállomásától egyetlen egy út nem vezet a Széchenyi-hegyre, pedig ez lenne a legrövidebb gyalogut a villamostól. A hegyvidéki körut (Fodor-u.) és a transzverzális ut (Hóvirág-ut meghosszabbitása) kiépitése sürgős feladat. Néhány apróbb szépséghibát is el kell tüntetni: községi bódé a svábhegyi templom terén, összedőlt házak (a Költő-utcában), a városkúti kirándulóház latrinája stb. Igen vonzóvá tenné a Svábhegyet egy kisebb strand a Városkutnál. Hely is, viz is van, csak meg kell csinálni. Sürgős probléma még a hegyi vizek levezetésének a szabályozása is. Rengeteg pénzébe kerül a fővárosnak minden zápor: Irhásárok, Farkasvölgy, Denevérút, Bürökárok, Diósárok hihetetlen állapotban vannak, pedig állandóan pénzt pocsékolnak rájuk.

— Sok a tennivaló. Nem lesz munka nélkül az uj előljáró!

Visonfai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőlőbirtokosok sajáttermésü **borainak** kimérése
I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

A Mátyáshegyi és Vizivárosi izraelita temetők kiüritése. A két régi temetőt egy év mulva kezdik kiüriteni. Azokat az elhunytakat, akik iránt nem intézkednek, a Szentegylet a maga hatáskörében exhumálja és az óbudai uj temetőjében közös sirba temeti.

A Gellérthegyi Kioszk bérlete. Most járt le a főváros által a Gellérthegyi vendéglő bérletére kiirt pályázat. Az eddigi bérlő Mittl Szerafin, aki évek hosszú során át közmegelégedésre vezette a vendéglőt, 5000 pengő bért ajánlott fel. Rajta kivül még öten pályáztak: vitéz Rohonczy István 3500 pengő, vitéz Zsóky Lajos 4000 pengő, Wasmer Gusztáv báró 3500 pengő bérrel; Kertész Ferenc a bruttó bevétel 8 százalékát, Upor Jenő pedig 2500 pengő bért és a bevétel 3 százalékát ajánlotta fel.

A Palota-téren állitják fel a Tüzéremléket. Nemsokára állni fog a Palota-téren a tüzérek hősi emlékműve. A hatalmas szobor, amely hat ló által vontatott ágyút ábrázol, a lovakon három tüzérrel, Ligeti Miklós szobrászművész alkotása. Most folynak az emlékmű alapozási munkái s ennek befejezése után felállítják a már kész szobrot.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 64a. TELEFON: 1-668-27.

Gundel Károly marad a Gellért szálló bérlője. A főváros törvényhatósága által a Gellért szálló és vendéglő bérletére kiirt pályázat már április hó végén lejárt, azonban a mostani bérlőn, a népszerű és külföldön is jólismert Gundel Károlyon kívül, aki tudvalevőleg a városligeti állatkerti éttermet és vendéglőt is bérli, más pályázó nem jelentkezett. A törvényhatóság elhatározta tehát, hogy Gundel bérleti szerződését meghosszabbítja, éspedig további hat évre. Gundel azonban az eddiginél magasabb bért fog fizetni, miután a forgalom is növekedett és további élénkülésre is van kilátás. Örömmel üdvözöljük Gundel Károly bérletének a meghosszabbítását, mert nála jobb szakembert a két üzem vezetésére úgysem találtak volna.

A Márvány-utcai fiu felsőkereskedelmi iskola évzáró ünnepe. Az Orel Géza dr. c. tanker, főigazgató vezetése alatt álló kitűnő iskola, amely valóban a gyakorlati életre való nevelést tüzte ki céljául, most tartotta záróünnepélyét. Az iskola értesítője is gyakorlati szellemével tünik ki a többi iskolai értesitők közül.

Szent Gellért-pezsgőfürdő
GYÓGYFÜRDŐ VIZGYÓGYINTÉZET
Külön férfi- és nőiosztály. A legmodernebb berendezés

A Nagy Szenvedély. Nem szerelmi regény hőseinek szenvedélye lüktet a könyvben, a mely ezt a címet viseli. A Nagy Szenvedély, amelyről a könyvben szó van: a dohányzás szenvedélye. Ennek a ritka érdekességű történetét irta meg mindvégig vonzó előadásban előadásban Remethey Fülepp Dezső, a Dohányárusok Országos Szövetségének ügyvezető elnöke. Nem statisztikai adatok halmaza, amiktől óvakodott a szerző, nem a dohány termelését, gyártását és kereskedelmét ismerteti, hanem azt, hogyan jött rá az ember a füstölésre, honnan és hogyan terjedt el a dohányzás a földkerekségén és vált a legtöbb embernek, férfinek és nőnek egyaránt igazi szenvedélyévé. A dohányzás szinte egybeforrott az emberiséggel, de míg eddig a pontig eljutott, sok akadályba is ütközött. Volt idő, amikor inézményesen tiltották el a dohányzást. Lelkes uttörőkről, előkelő világhírű dohányzókról; a rágyujtás művészetéről és még sok más érdekes dologról szól a vaskos kötet, amelyet Mülbeck Károly hetvenöt művészi rajza ékesít. A könyv megrendelhető a szerzőnél: Budapest VIII. Kálvária tér 14:

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

Budán is lehet majd olcsón vásárolni. Augusztus 1-én megnyilik Budán, a Margit krt. 29. sz. alatt most épülő gyönyörű modern márványpalotában a *Budai Egységár* üzlete. Az üzletben az összes mindennapi közszükségleti cikk kapható lesz.: *illatszerek és kozmetikai cikkek, háztartási cikkek, iskolaszerek, irodai felszerelések, játékáruk, kézimunka és rövidáruk stb.* Az összes cikkek komoly standard kivitelben, kitünő minőségben és izléses csomagolásban kerülnek eladásra. Minden 25 filléres egységáron. Végre lesz nekünk, budaiaknak is egy üzletünk, ahol azokat a cikkeket szerezhetjük be, amikért eddig át kellett rándulni Pestre. Az új üzlet tulajdonosai súlyt helyeznek arra, hogy a kiszolgálás minél gyorsabb és kellemesebb legyen és ezért azt a rendszert vezetik be, hogy az elárusító kisasszonyoknál lehet az árut azonnal kifizetni. Alkalmazottaknak lehetőleg budaiakat vesznek fel és a ma megjelent hirdetésük szerint előnyben részesülnek a hadiárvák és frontharcosok gyermekei.

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78

BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Krisztina körút 133. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2. Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1. Tel: 2-693-77

MAGYAR ALTALÁNOS HITELBANK:
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91. Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
XI. Horthy Miklós-út 35. Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b. Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK: —
II. Margit-krt 3. Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02

NEMZETI HITELINTÉZET Rt.
I. Krisztina-krt. 141. Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9. Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I. Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA
I., Krisztina-körut 8—10.

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint
Bánhidi Balogh Jancsi hangulatzenekara
a közkedvelt Berkes Béla közreműködésével

Kedélyes sörözés
az „ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében
XI., HORTHY MIKLÓS UT 48.
LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRTA
KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIÓJÁVAL
a ZSIGMOND kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a Szabadság kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a
Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc — Kitünő konyha

100 SZÁZALÉK
Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6, Szeifferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalapszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

Zsurkülöniegességek és diabetikus kenyerek **Hoffmann Ferenc sütőmester,** II., Margit-krt. 63. I. Krisztina-tér 9 II Olasz fasor 25.

SPORT

A budaiak kétnapos sportünnepe

A működésének 50 évét ünneplő *III. ker. TVE*-nek pompásan sikerült kétnapos sportünnepsége a Császár-fürdőben. A nagyszerű programnak megfelelően kitünő volt a megrendezés is, *Gáldy* Béla, *Federit* Herman és dr. *Dárday* Zoltán vezetésével. Vasárnap a „nagy" számokban Csik legyőzte Fischert, Gróf is, a BEAC-staféta is győzött. A legnagyobb meglepetést azonban maga a III. ker TVE szolgáltatta azzal, hogy vizipolócsapata megverte a hétszeres bajnok UTE-t. *Csik* Ferenc megint legyőzte legnagyobb európai ellenfelét, *Fischert* 100 méteren. *Gróf* Ödön 400 m-en új országos rekordot állított fel, de a 200 m-es gyorsuszóstafétában egyedül *Csik* világbajnokunk bravuros hajrájának köszönhetjük a már elveszetnek hitt verseny „holtverseny"-re való javítását. Az idén nagyon feljavult Kerület vizipolócsapata csak bírói tévedésekkel kapott ki az MTK-tól, amelynek különben is folytatása lesz még az Uszószövetségben. A két nap versenyeinek egyéni meglepetése a 18 éves budai *Zólyomi* (BBTE), aki először biztosan verte, másnap hajszállal kapott ki a német válogatott Heibeltől. Sajnos a „Komjádi-serlegel" az SV Bremen nyerte (46 p.), a BEAC (45 p.) és az UTE előtt. A nagy sportesemény megrendezéséért minden dicséretet megérdemel a III. ker. TVE.

A BBTE-pályán vasárnap a Phöbus női atlétikai versenyt rendezett, amelynek érdekessége, Nagy Rózsi (GFB) országos rekordja a 200 méteres sikfutásban. Érdekes az is, hogy a résztvevő 9 egyesület közül 5 budai: BBTE, GFBSC, BEAC, NTE; TFSC és 4 pesti volt.

A BEAC-pályán a jövő vasárnap rendezi a MASZ a budapesti kerületi férfi és Magyarország női atlétikai bajnokságát. Mivel ez a verseny előkészület a nemsokára megtartandó osztrák—magyar viadalra, a versenyen á legkiválóbb magyar atléták mind megjelennek. A nagy külföldi turára induló Szabó világrekorderünk itt akar bizonyságot tenni amellett, hogy a turájára kisérő reményeinknek megvan az alapja.

Uj sprotpálya Budán. Hosszas előmunka után a Városházán is befejezéshez közeledik a Budai Sport Egylet pályaügye. A nagymultú budai egylet pár évvel ezelőtt vesztette el sportpályáját, aminek hátrányos hatása hamarosan jelentkezett is. Az egyesület barátainak mozgalma azonban odáig jutott már, hogy a leendő szép sportpálya területét föl is mérték a mérnökök a régi vizivárosi temető területén, a Kútvölgyi út mentén. Ez lesz a legjobb levegőjű sportpálya egész Budapesten, ami főleg az ifjúsági sport terén nagyjelentőségű.

A 33-as FC sakkosztályát kitünő erők képviselték a már régebben folyó nemzeti mesterképző versenyen. A mesterképző főtorna előd öntőjéből már eddig is továbbkerült Kleinberger, a 33-as FC egyik éljátékosa. A feljebbkerültek között még több budai van: Petró (Szávay Sakkör) és Wiesel (Budai Sakk Egylet).

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Közgazdaság

Kedvező a Balatoni Gyógyfürdők és Nagyszállók rt. üzleteredménye

A Balatoni Gyógyfürdők és Nagyszállók rt. június hó 30.-án tartotta évi rendes közgyülését. A részvénytársaság a 360,000 pengő részvénytőke után 19.000 pengő tiszta nyereséget mutat ki. E szerény nyereség annak tudható be, hogy az Ertl fivérek, akik a fürdőt bérlik, nagy áldozatkészséggel állandó beruházásokkal igyekeznek azt világvárosi nívóra emelni. A bérlő részvénytársaság hét szállodát tart üzemben 240, részben fürdőszobás, szobával, folyóvízzel és minden kényelmi berendezéssel, ami egy világvárosi fürdőszálló tartozéka. Hogy a külföldiek oly nagy mérékben látogatják a Balatont, abban nagy része van az Ertl fivérek áldozatkészségének.

VÉCSEY MÁTYÁS

A Bauxit 3-ról 6 frankra emelte osztalékat. A Bauxit Trust A. G., Zürich, igazgatósága megállapította az 1937. január 31-én lezárt üzletév mérlegét. A tiszta nyereség 1,501.742,60 svájci frankot (az előző üzletévben 804.439.32 svájci frank) tesz ki, Ez a nyereség lehetővé tenné, hogy a társaság részvényenkint 6 svájci frank (az előző üzletévben 3 svájci frank) osztalékot fizessen. Tekintettel azonban a fennálló transzfernehézségekre, az igazgatóság a július elején megtartandó közgyülésnek indítványozni fogja, hogy a társaság 1,404.255.32 svájci frankot külön tartalékalapba helyezzen. Ez a tartalék annakidején — az osztalékadó levonásá után — kizárólag a 13. sz. osztalékszelvénynek darabonkint 6 svájci frankkal való beváltására lesz fordítandó. A Magyar Általános Hitelbank a nosztrifikált részvények 13. sz. szelvényét a Magyar Nemzeti Bank engedélye alapján darabonkint 7 pengőért megvásárolja.

A tavalyi osztalékot fizeti a Nova. A Nova lefolyt üzletévét kedvező számokkal zárta és elhatározta, hogy az idén sem fizet magasabb osztalékot, mint tavaly, azaz —.70 fillért. Ugy mondják, hogy az igazgatóságban a Manovill és Salamon cég főnökét, Salamon Tivadart beválasztják.

A Magyar Konfekcióművek Rt. mérlege. A most közzétett 1936. évi mérleg szerint a vállalat tiszta nyeresége 112 ezer pengő.

Az Ibusz közgyülése. Az Idegenforgalmi, Beszerzési, Szállítási és Utazási rt. 2,400.000 pengő részvénytőke mellett 179.380 pengő tiszta nyereséget ért el. Az ingatlanok mérleg szerinti értéke óvatos becsléssel 389.000 P.

A Fegyvergyár üzleteredménye. A Fémáru, Fegyer és Gépgyár rt. igazgatósága e hó 21-én tartott ülésében megállapította a vállalat 1936. üzletévi mérlegét, amely az értékcsökkenési tartalékalapnak 587.666 P-vel való javadalmazása után, 486.188 P 33 fill. veszteséggel zárult.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének újitása. Az intézet a mezőgazdaság körében megindult nagyarányú kivitelre való tekintettel a mezőgazdáknak szélesebb körben akar rendelkezésére állani s a Felügyelő Hatóságnál szállitmánybiztosításra kért és kapott működési engedélyt. A Gazdák Biztosító Szövetkezete sikeresen folytatja az életbiztosítás terjesztését és a kisjövedelmű lakosság között olyan rendkivüli eredménnyel népszerüsíti a Szövetkezet életbiztosítási kötvényeit, hogy a mult évi 25%-os díjemelkedéssel sikerült az életbiztosítási piacon vezető szerepet betöltő vállalatok díjbevételeit a Gazdáknak elérnie. A vállalat most a kisgazdaszervezetek útján fejleszti tovább ezt az üzletágat s előreláthatóan a folyó év végén az életbiztosító vállalatok élére kerül.

A Szent Margitsziget Gyógyfürdő Rt. mult évi mérlege 1 millió pengő alaptőke mellett 19.551 pengő tiszta nyereséget mutat ki, ami újabb bizonyítéka annak, hogy a társaság vezetősége mindenekelőtt a reábizott természeti kincsnek: a gyönyörü Margitszigetnek a fejlesztését és szépítését tartja szem előtt és nem törekszik mindenáron nagy nyereségre. A mérleg vagyonoldalán a Közmunkatanács által átadott leltar és beruházás 4.5 millió, a saját beruházás, leltár és készlet 4.3 millió pengővel szerepel, míg a hitelezők tétele 4.4 millió pengő.

Az épülő Buda

A polgármesteri III. ügyosztály az elmult héten a következő épitési engedélyeket adta ki Budára:

I. Zuhatag út 17a. egyemeletes lakóházra Bakos Jenő és mejének, Rákospalota (tervező: Lehotzky János.)

I. Kiss Áron utca 8. földszintes házra Falvay Lászlónak, II. Nyul u. 16, (tervező: Soproni Ferenc, IX. Tűzoltó u. 45.)

II. Vitéz u. 13a, b és 15a, b háromemeletes házra özv. Berkovits Ignácnénak, V, Dorotytya u. 3. (tervező: Kudelka György, I, Attila u. 55.) Iaci

XI. Albert u. 16b, egyemeletes lakóházra Dereqskey Józsefnek (tervező: Gutvay Tihamér Tibor XI, Parádi u. 7.)

A/3525. sz.

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Gázművei Igazgatósága az óbudai gázművek kokszoltó berendezéseinek átalakítására, egy uj kokszfeldolgozó építésére és öntödei kokszkezelő berendezés létesítésére nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Az ajánlattételre és szállításra vonatkozó vállalati feltételek és rajzok Budapest Székesfőváros Gázművei Anyagbeszerző osztályánál (Budapest, VIII. Tisza Kálmán-tér 20.) megtekinthetők és ugyanott 50 a. P-ért megkaphatók. A kivánt műszaki felvilágositásokat az óbudai gázgyár üzemvezetősége (Budapest, III. Homokos-dülő) adja meg, ugyanott az építkezés helyszine is megtekinthető.

Bánatpénzül a versenytárgyalást megelőző nap déli 12 órájáig az ajánlati összeg 250.000 pengőn aluli részének 2 százaléka, az ezen felüli résznek 1 százaléka teendő le a Gázművek Központi Főpénztáránál (Budapest, VIII. Tisza Kálmán-tér 20.) Ez az összeg a szerződés megkötése előtt 5 százalékra emelendő fel és biztosítékul szolgál. A bánatpénzt vagy készpénzben, vagy a Gázművek által megfelelőnek talált valamelyik budapesti telephellyel bíró elsőrangú pénzintézet által kiállított és a Gázművek előirt szövegezésével ellátott záradékú betétkönyvben, vagy a Gázművek előírása szerint szövegezett garancialevélben lehet letenni.

A szabályszerűen kiállított és magyar okmánybélyegekkel felülbélyegzett ajánlatok sértetlen borítékban elhelyezve, pecsétlen lezárva a Gázművek Anyagbeszerzési osztályánál 1937. szeptember hó 30.-án 10 óráig személyesen, vagy posta utján nyujthatók be. Budapesten lakó és ott bejegyzett ceggel bíró vállalkozók ajánlatukat postán nem nyujthatják be.

Az ajánlatok felbontása 1937. szeptember 30.-án 11 órakor a Gázművek Igazgatóságánál (VIII. Tisza Kálmán-tér 20.) fog megtörténni, amikor is az ajánlattevők, illetve azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Budapest, 1937. junius hó 25.

Budapest Székesfőváros Gázművei.

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

◆ TAKÁCSNÉ DEFFERT OTTILIA ◆
belvárosi nőiruha - szalonja I. Krisztina-körut 30.

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve fűszer, csemegét és italá rut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Zugliget, Hüvösvölgyben

HOFFMANN üveges képkeretező
I. HIDEGKUTI-UT 5. Tel.: 1-647-98.
Porcellán és edényáruk

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc
illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzletet
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I., Döbrentei- tér 1. szám.

a Margit-körúton

SZÉNÁSI - HÖLGYFODRÁSZMESTER
Az előkelő budai hölgyközönség fodrásza
II., MARGIT-KÖRUT 57. SZÁM I. EM. — TELEFON.: 154—943.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Nagy és Eichner gyártmányok Budán kizárólag
II., MARGIT-KÖRUT 38b. — TELEFON: 1—515—13.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYÜK
„TERI"-nél II., Margit-körut XI., Horthy M. ut 3., IV., Mozeum-krt 27.
Harisnyák, kombinékn. gy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

a Viziárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

TISZA TESTVÉREK II., FŐ-U. 12 T. 1-527-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Füszerí csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33—35.

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II, Csalogány-ucca 52. T.: 1-551-75.
II., Pasarétl-út 51. T. hivó: 1-643 73.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel. 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 34 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III, LAJOS UTCA 77—79

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós út 9. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam | Budapest, 1937. julius 15 | 27—28. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Ivókura és gyógyforrás

Megnyilt a Margitszigeten a gyönyörű ivócsarnok, Budapest-Fürdőváros új gyógyító tényezővel lett gazdagabb. Épül a Lukácsfürdő új ivócsarnoka is és ha ehhez hozzávesszük, hogy a Rudasfürdő körül lévő források új, méltóbb foglalatba kerülnek, olyan nagy értékekkel leszünk gazdagabbak, amelyek eddig is szerepeltek ugyan, de élhetetlenségünknél fogva csak a Duna vizének megmelegítésére szolgáltak, hogy télen a sirályok meg vadkacsák könnyebb halászó területeket találjanak.

Öröm minden olyan intézmény, amely fürdővárosi jellegünket erősíti és épen ezért hála illeti azokat, akik a szigeti intézmény létrejöttét előmozdították, elsősorban a Gyógyhelyi Bizottságot és a Közmunkatanácsot. Sokat írtunk és káromkodtunk amiatt, hogy gyógyító vizeinket a Dunába eresztik, legfőbb ideje volt, hogy ez a szégyen megszünjék.

Most már bizonyos, hogy vége a nemtörődömségnek. Annak, hogy a természet nemes kincseit felhasználatlanul elveszítsük. Mi, tékozló fiúk, nem becsültük meg földanyánk páratlan ajándékát, méltatlannak bizonyultunk ahhoz, nem érdemeltük meg. Emberek kellettek, jószándékú és erős akaratú emberek, akik kirángattak bennünket az ősi patópálos közönyből és mgteremtik a modern, igazi fürdővárost, amelyen Budapest egész idegenforgalmának jövője nyugszik. Az ivókura tette a világ legelső fürdőhelyévé Karlsbadot és hirrel hirdetjük, hogy Buda forrásai messze felülmulják bármely fürdőhely, vagy vizeinek értékét. Most megkapja végre „helyét a nap alatt" Budapest gyógyvizü forrásainak tömege és ezzel új reménységek fakadnak a főváros áldott földjéből mindnyájunk számára.

Megindulnak a hegyek?..

A mult évben már megkezdődött a várbeli föld ingása, mozgása. Elég baj volt. Azt hittük, megpihen a jó oreg Várhegy, annak ellenére, hogy Pávai Vajna Ferenc két év előtt egy Hollós Mátyás-társaságbeli ülésen jegyzőkönyvet vétetett fel, amit valami 12 tag irt alá, hogy a Várhegy sétáló kedve nem tartóztatható föl.

S ennek, a mi nagy tudósunknak lett igaza, mert minden hivatalos szemle és hatósági vélemény ellenére is a Várhegy inog-mozog s egy szép napon ott lesz majd a Vérmező közepén, a hivatalos korok megdöbbenésére.

Minket, akik Pávai-Vajna tudományos felfogását ismerjük és valljuk, a dolog nem lep meg. A celli márga, meg az a lősz, veszedelmes két fickó, nem engedelmeskedik a főváros hivatalos tudósainak, sőt pont az ellenkezőjet csinálja: megtréfálja a jó bürokratákat.

Nem eszmélnek föl az urak? Presztizskérdést nem szabad csinálni ott, ahol emberéletről van szó. Utóvégre az a mostani várhegy-omlási katasztrofa súlyosabb is lehetett volna, s — Isten ments! — de megismétlődhetik és akkor hiába lesz a kapkodás. Talán sok a keserű só a várhegyben s ezért szalad minduntalan?

Hidavatás előtt

Irta: P. Horváth Ferenc dr.

Feldúlta Buda egéz közuti közlekedését a Margithidon most történő sináthelyezés. Néhány hétre elszakítják Budát Pesttől, mintha nem egysitette volna az 1872-es törvény a két testvervárost.

Ösze azonban elkészül nemcsak az új Margithid, de a Boráros-téri Horthy Miklós hid is. És ezzel új fejezet kezdődik Buda páratlan ütemü fejlődésében. Az új hid budai oldalán beláthatatlan perspektiva bontakozik a jövőbe néző szeme elé: csodálatosan szep városrész támad itt folytatásaképen a pesti nagykörutnak. Három-négy évtized előtt még hire sem volt a mai Szent Imrevárosnak és bizonyos, hogy ezúttal nem kellenek majd évtizedek, hogy a ma még gödrös, szabályozatlan, sivár területen gyönyörű városrész keletkezzék. A tervek — így mondják — készen állnak és Budapest fejlődése új irányba fordul. De vajjon tényleg készek-e ezek a tervek?...

Más a helyzet a Margithidnál. Ez a régi hid már régóta szűknek bizonyult a megnövekedett forgalom lebonyolítására. Amikor építették, mégcsak sejteni sem lehetett, milyen rendkívüli feladatok várnak rá. Arany János gyönyörű költeménye, a „Hidavatás", örök időkre szóló emléket állított a nagy eseménynek, hogy a Sziget déli végénél megépült Budapest második nagy Dunahidja: de mindkét part sivár és elgyatott volt a hidavatás idején. A pesti Lipót-, illetve Szent István körut még csak terv volt, mintahogy papiron volt csak meg a Lipótvárosnak és Ujépülettől (ma Szabadság tér) a Dunapartig, a körutig és azon túl terjedő része, amely a Váci út és a Duna közt terül el. Merészség volt akkor hidat épiteni ezen a szakaszon, különösen ilyen nagyméretü, széles hidat. A többit már tudjuk, szemünk előtt játszódott le: a hid óriási városrészeket varázsolt elő a földből, létrehozta Buda északi részét, a Rózsadomb, Ujlak és a Hegyvidék kifejlődését, ezzel azonban önmagát diminuálta: napról-napra kisebb lett, elégtelen az óriásivá növekedett forgalom lebonyolítására. Az utóbbi években azután már elválasztó vonal lett Buda és Pest között, nem pedig összekötő szerv.

Mintahogy a Margithid új városrészeket indított el a maguk útján, ekképen szülte meg a Ferenc József hid a kelenföldi és lágymányosi új városrészeket, a mostani XI. kerületet. Nem kell tehát prófétának lenni ahoz, hogy megjósoljuk, milyen rendkivüli rendeltetés vár arra a budai területre, amely a Horthy Miklós hid mögött fekszik. Kitünő példa erre a Margithidon túl eltünő Budáé, holott akkor még a Lipótkörut sem volt meg, megmutatja, mi lesz a Ferenc köruton, illetve Boráros téren túl fekvő budai rész jövője.

Felvetettük az imént a kérdést: vajjon tényleg elkészült-e az új kertváros végleges terve?... Fájdalommal kell konstatálnunk, hogy a kérdésre nem tudunk kielégitő választ adni. Mert vannak ugyan tervek, de kialakult, egységes városrendezési terv, végleges gondolat még nincsen. Ennek hiányában pedig az fog történni, hogy darabonkint, ötletszerüen, összevisszasággal épül majd fel Budapest legmodernebb és legnagyobb jövőjü része, folytatódik az a vigasztalan városszépitési tervszerűtlenség, amely jóvátehetetlen bűnökkel egyszersmindenkorra megoldhatatlan problémákat állitott a főváros fejlődése elé és amely annakidején — hogy csak két kirivó példát említsünk — az Andrássy útat nekivitte a Vilmos császár útnak (volt Váci körútnak) ahelyett, hogy a Lánchidhoz vezette volna, később pedig az Erzsébet hidat nekivitte a Gellérthegynek, problémattikussá téve ezzel ennek a gyönyörü hidnak közlekedési értékét Buda szempontjából.

Szeptemberben meglesz az új hidavatás. Aranyjánoskori értelemben már megtörtént: két öngyilkosa is van a még el nem készült hidnak, a héten pedig egy szerencsétlen mázolómunkás munkaközben a Dunába zuhant a hidról és szörnyethalt, de alig két hónap mulva országos ünnepélyek közt átadják majd a forgalomnak és a budai oldalon ott marad a hid első vendégei előtt a kérdés: mi lesz most? *Quid nunc?!* . . .

Igen: tervek vannak. Azaz inkább csak elgondolások. Az egyik, hogy ide kell hozni a Nemzetközi Vásárt, másik, hogy a Lenke út vonalában kell felépiteni a budai központi pályaudvart. Egy harmadik terv itt szeretné felépiteni az egyetemi várost, — van negyedik, ötödik meg tizedik terv is, holott *csak egyre, egyetlenegyre lenne szükség: az átfogó, jövőt szolgáló beépitési tervre.*

Ennek hiányában lelki szemeinkkel már látjuk, mi lesz az új városrésszel. És félünk tőle, még pedig a legnagyobb joggal, mert máris bizonyultnak látszik, hogy az fog történni, ami a Lipótvárossal meg a Szent Imrevárossal történt: monumentális, egységesen elgondolt város helyett zavaros összevisszaságban keletkeznek majd házak és utcák, mint az előbb említett két „modern" városrészben. Nem tagadható, hogy felháborítóbb „városrendezés" még nem volt, mint az, ahogyan a Lipótváros és a Szent Imreváros épült: művészietlenebb és izléstelenebb részei nincsenek Budapestnek, mint épen ezek az új városrészek, amelyek vetekszenek a harmadik „új" városnegyeddel, a millénium körüli években felépült „Csikágó"-val, legalábbis, ami a sivárságot és művészietlenséget illeti.

Ezekre a kiáltó példákra kivántuk felhivni a figyelmet, most amikor közel jutottunk az új hidavatáshoz. A fővárosnak és közmunkatanácsnak most már véglegesen döntenie kell: egyetlen pillanatig sem szabad várni. De azt sem szabad, ami eddig történt „városrendezés" címén, hogy t. i. hivatalszobákban hivatalnok-mérnökök tervezzék meg az új városrészt, mert ez esetben úgy járunk, mint az új Lipótváros förtelmes utcáinak sivár tégla és malterhalmazával.

Művészekre kell bízni az új városrész megtervezését. Tessék nyilvános tervpályázatot kiirni, hadd lássák, milyen ötletekkel, új elgondolásokkal jönnek a legjobb magyar épitőművészek. Ne legyen az új városrész sivárlelkü hivatalnokok szülötte, hanem a művészeté: legyen szivet-lelket gyönyörködtetően szép, nagyvonalú, egységes, méltó Budapest kultúrájához, világvárosi szerepéhez.

A hidavatás előtt fel kellett erre hivni a figyelmet, máskülönben a „hidavatás" valósággal gyilkossággal lesz egyértelmű: egy nagy jövőre hivatott, gyönyörű lehetőségeket méhében viselő városnegyed megfontolt szándékkal való meggyilkolásával.

Közvetlen autóbuszösszeköttetést a Krisztina- és Szentimreváros között!

A budai autóbuszközlekedés legkirívóbb hiányosságára már többször rámutattunk. Ma a *Krisztina- és Szentimreváros között csak nagy kerülőkkel, a hidakon kétszeri átutazással és időveszteséggel lehet autóbuszon közlekedni.* Az autóbuszüzem szempontjából sem közömbös ez az állapot, mert, ha az Erzsébet- és Ferenc József híd között megteremtené a kapcsolatot, alig 500 méteren kellene szállítania azokat az utasokat, akiket a fennforgó körülmények között legalább három kilométeren szállít. —

A közlekedési vállalatok kocsikilométerekkel dolgoznak. Pontosan kiszámítják az egy kilométerre eső utasok számát, az ugyanerre a távolságra eső bevételt és kiadást és eszerint kalkulálnak. Nem kell tehát feltétlen közlekedési szakembernek lennünk, hogy kiszámíthassuk, mennyivel javul a kilométerenkénti bevétel és csökken a kiadás, ha ugyanazért az árért az utasok egyrészét három kilométer helyett csak 500 méteren kell szállítani.

De ettől a bonyolult számolási művelettől függetlenül — indokolt a közönség kényelme szempontjából is, hogy a hiányzó összeköttetés létrejöjjön. Ennek szükségességét a legjobban bizonyítja az, hogy például a déli pályaudvaron megérkező utas, aki a Gellért szállóhoz akar eljutni, a 3-as autóbusszal a Láchídon át a Tisza István utcáig kénytelen utazni, hogy ott az 1-esre átszállva és a Belvárost keresztülszelve jusson el a Gellért-térre. Éppen *mintha valaki Budapestről Debrecenen át utazna Miskolcra.*

Hasonlóan körülményes kirándulást kell megtennie annak a sasadi lakósnak is, akinek véletlenül a XI. kerületi elöljáróságon van dolga. A 8-as autóbuszt a budai oldalon csak az Erzsébet-hídig veheti igénybe, onnan vagy jelentős kerülővel a Belvároson át, vagy a Gellért-térig villamosra szállva, a Gellért-tértől újból autóbusszal érheti el célját. Az utóbbi megoldás, amellett, hogy kényelmetlen, még többletkiadást is jelent, nem beszélve arról, hogy ebben a viszonylatban az 50 filléres autóbusz-villamosátszállójegy sem érvényes; ezt a jegyet ugyanis bölcs előrelátással úgy szerkesztették meg, hogy az egyszer igénybevett közlekedési eszköztipust, ha már az utas a másikra átszállt, újból nem használhatja.

Mindenképpen meg kell teremteni *az Erzsébet- és Ferenc József híd között a Gellért rakparton végig az autóbusz-összeköttetést.* Ez annál kevésbé várathat magára, mert a fürdőváros centrumában, a Tabánban épitendő gyógyszállóra már ki is irták a versenytárgyalást, az pedig elképzelhetetlen, hogy az új szálló és a Gellért-fürdő között ne lenyen kényelmes közlekedési lehetőség.

A legmegfelelőbb mgoldásnak látszik, a *14-es vonal útirányának megváltoztatása akár az Attila-utcán, Szent János-téren, Attila-körúton és Gellért-rakparton át* a Ferenc József hídig, onnan a Vámház-körút, Kálvin-tér érintésével a 9-es mai útvonalán, akár a jelenlegi *Alagút, Lánchíd-ucca, Döbrentei-tér* útirány megtartásával a Gellért-rakpart, Ferenc József híd, Vámház-körut, Kálvin-téren át, ugyancsak a 9-es vonalán. A 14-es reláció így megszünő útszakaszának pótlására szolgálna a 9-es reláció a Vörösmarty-tértől. —

Ez a változás, amellett, hogy végre létrejönne a kapcsolat a Krisztina- és Szentimreváros között, a mai állapottal szemben csak lényegtelen eltéréseket jelentene.

Nem kisebb jelentőségü probléma a budai au-

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály-vizet

tóbuszközlekedés szempontjából a 12-es vonal meghosszabbítása sem. Ezt a meghosszabbítást is már régen várja az utazóközönség, mert a Széna-tér és Délivasút között egyáltalában nincs autóbusz. Ismét csak a déli-pályaudvaron érkező utasokra hivatkozunk, akik sem a Pasarét, sem a Margit-körut irányába nem találnak közvetlen autóbuszkapcsolatot.

Ezenkívül még az 1-es vonalnak a Sósfürdőig való meghosszabbítása volna hátra, hogy a budai belterület autóbuszhálózata, legalább megközelítően teljessé váljék.

Elsőrendű munkát jutányos áron készít
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hívó: 1-568-63

Heténvi Imre

A tömeges kinevezések listáján, a rendőrség rovatában, ott szerepel egy név, amely egyike Magyarországon a legismertebb neveknek Dr. Heténvi Imre.

A budapesti államrendőrség legkiválóbb főtisztviselője, akit a IV. fizetési osztályba főkapitánynak neveztek ki. Alig volt, mióta a budapesti rendőrség működik, Heténvinél közismertebb, népszerűbb tisztviselője, akinek példátlanul érdekes karrierje szinte eseményszámba megy. Eredetileg orvos volt, majd hirlapiró lett, fiatalságát tehát egeszen más, pályán kezdi s talán, amikor életfolyását elindítja, álmaiban sem gondol a rendőri pályára, amelynek egyik legkiemelkedőbb alakja lesz. Rendőri zsenije hirlapiró korában csillan fel először, mint a Budapesti Hirlap rendőri riporterje. Nagy szeretettel és ambicióval vesz részt a rendőrség nyomozási munkájában s a titokzatos bűnügyek kideritése szenvedélyévé válik. Megvan hozzá a képessége: jó megfigyelő, jó következtető s munkájában fáradhatatlan. A Doyle nagyszerű regényalakjára emlékeztet, talán Sherlock Holmes inspirálja őt. Mikor rendőr lesz, éppen, mert a jogi kvalifikációja hiányzik, detektivszolgálatra osztják s itt megkezdi működését. Csakhamar kiemelkedik munkatársai közül. A politikai bűncselekmények nyomozásában páratlan rutint árul el s nagy sikerek kisérik munkáját. Közismert, népszerű rendőr, aki nagy szolgálatokat tett úgy testületének, mint országának is. Ma szinte nélkülözhetetlen. Egy ember, akinek tüneményes pályafutására ezt kell mondanunk: rászolgált, megérdemelte. — (g. d.)

Illemhely, amely nem tud elkészülni. Három héttel ezelőtt irtunk a Statiszika-parkban épülő nyilvános illemhelyről. Akkor már készen volt a betonalap és ráhelyezve a tető. Az arrajárók joggal hihették, hogy új megoldású földalatti illemhelyet építettek ide, ám a lejáratot hiába keresték, mint kiderült, az illemhely nem földalatti, hanem közönséges földfeletti lesz — ha elkészül, csak a falakat felejtették el — úgy látszik — felhúzni.

Egységes közlekedési programot!

Irta: **Dr. Vörösváry Miklós** szőv. törvényhatósági bizottsági tag

Budapesten tarthatatlanok a közlekedési állapotok. Állandóan halljuk a közönség részéről a kifakadásokat és lesujtó kritikákat a közúti közlekedést illetően. A lakosságnak annyi kellemetlenségben és rendellenességben van része a közlekedés terén, annyi visszásságot kénytelen elszenvedni, hogy kifakadása sokszor érthető és megokolt. Annyi a panasz, hogy azokat itt mind felsorolni nem is lehetséges. Hogy csak néhányat említsek: egyes relációk helytelen beosztása, a jegykezelés, a viteldijak aránytalansága, egyes járatok ritkasága és az ezzel járó tulzsufoltság, az átszállások megnehezítése, a kocsik tisztasága, mind-mind olyan kérdés, amely sürgős orvoslást igényel.

A közlekedés terén fennálló tarthatatlan állapotokat annál is inkább kifogásolni kell, mert a *közlekedési kérdések nem tekinthetők és nem kezelhetők különálló, önmagukban elszigetelt városi feladatoknak, hanem a közlekedési kérdések megoldása a legszervesebb kihatással van sok más városi teendő alakulására is.. A közlekedés állapota* igen lényeges befolyásu, hogy egyebet ne mondjak, a közélelmezés, a városrendzés, a lakáskérdés, és a szociális helyzet mikénti alakulására.

A hibák kútforrását abban látom, hogy a *fővárosnak a mai napig sincs általános, a főváros egész területére kiterjedő, az imént hangoztatott szempontokra is figyelemel levő, az összes közérdekü közlekedési vállalatokat egybefoglaló, átfogó erejü, egységes közlekedési programja, amely* hosszú időre lefektetné a közlekedés fejlesztésének irányát és rendezné a közlekedési problémákat. Ma, amikor az összes közérdekü közlekedési eszközök, a Beszkárt, a Hév, az Autóbuszüzem, a Földalatti vasut, a Fogaskerekü vasut, a budai Hegypálya mind-mind a főváros tulajdonában van, különösen érthetetlen az egységes program hiánya.

A főváros lakossága azonban még azokhoz az előnyökhöz sem tud jutni, amelyek az u. n. magasabb közlekedési politikától eltekintve is egyedül a most felsorolt közlekedési vállalatoknak a székesfőváros által történt megszerzéséből kellene, hogy adódjanak. A közlekedés rosszabb, mint valaha. Az egyes közlekedési eszközök menetbeosztása nem igazodik szorosan a többiéhez, nem lehet korlátlanul átszállni az egyes közlekedési eszközökre, nincs egységes viteldij, stb. *A közlekedési vállalatok megszerzésével a székesfővárosnak különösen módja és alkalma nyilott arra, hogy a közlekedési ügyeket a maga akaratából intézze és ennek ellenére még azt sem lehetett elérni, hogy a közlekedést egységes tarifa és egységes átszállási lehetőség alapján rendezzék.*

Állandóan sürgetni kell az egységes közlekedési program megalkotását és ennek keretében úgy a magasabb szempontokon nyugvó közlekedési politikának, mint a napi közlekedési igényeknek kielégítését.

A közlekedés szempontjából talán Óbuda-Ujlak áll a legrosszabb helyen. A villamos közlekedés határának végső pontja a Fő-tér, illetőleg a külső Bécsi-ut. A Fő-téren túl fekvő vidékre már csak a Hév-vel lehet eljutni. Az átszállás és egyéb bajok rengeteg bosszuságot okoznak a közönségnek. A Külső Bécsi-uttól kezdve ugyancsak átszállással, trolleybusszal lehet tovább utazni, ami ugyancsak drágítja a közlekedést. A belső Bécsi uttól csak átszállással lehet Budára és Pestre jutni és hála a rövid relációk intézményének, beállott az a lehetetlen helyzet, hogy az utas csak sok és felesleges átszállással tud céljához jutni. Hogy csak egy példát említsek, ha valaki pl. a Bécsi-uttól az Aréna utra akar eljutni, — ami pedig elég rövid útvonal — *négy villamoskocsit kell igénybe vennie.* A Margit-hid budai hidfőjéig a 72-es jelzésüvel utazhat, ott át kell szállnia olyan kocsira, amely a Berlini-térig viszi. A Berlini-téren a 6-os jelzésüre kell átszállnia, amellyel viszont a Podmaniczky ucca sarkáig utazhat, a Podmaniczky ucca sarkán azután (és a Terézkörút sarkán) át kell szállnia a 8-as villamosra. Négy kocsi és három átszállás egy rövid utvonalon! Ezt a példát számos más példával szaporithatnám. Arról pedig, hogy a sok átszállás milyen kényelmetlenséggel jár, külön is meg kell emlékezni. Az utazóközönség nem csupán erős ifjakból, hanem betegekből, öregekből, gyermekekből is áll

Az autóbuszjáratoknak Óbudára való kiterjesztése a mai napig sem történt meg. A székesfőváros autóbuszokat járat Budakeszire, Csepelre és a környező községekbe, de Óbuda-Ujlakra eddig még nem jutott autobusz.

A közlekedési állapotokat sürgősen javítani kell. *Nem a közlekedési vállalatot, hanem magát a jó közlekedést kell öncélnak tekinteni.*

Különösen a mai nehéz időkben kell fokozott gondossággal kielégiteni a közönség idevonatkozó igényeit! Egy nyomasztó gazdasági világválság súlyos kihatásait szenvedjük. Az élet és a megélhetés terén lépten-nyomon szinte leküzdhetetlennek látszó akadályokba ütközünk. A polgárság ezer gonddal küzd és nehéz harcot folytat a mindennapi létért. E súlyos helyzetben a székesfővárosnak fokozott kötelességei vannak. Nem várjuk tőle a nagy válság eltüntetését és azt sem, hogy minden lakosa kenyeréről gondoskodjék. *De igenis várjuk tőle azt, hogy a fővárosi lakosság nehéz helyzetét a maga közigazgatási intézkedéseivel enyhitse és az amúgy is nyomasztó gondokat elviselhetővé tegye.* Azt várjuk tőle, hogy ott legyen mindenütt, ahol a lakosság terheinek enyhitéséről, kereseti lehetőségeink előmozditásáról van szó. A közlekedés jó és kifogástalan volta nagy előnyt jelentene a lakosság számára!

Ha a mai kor polgára a nagy problémák súlyos kihatásai közepette még azokhoz a könnyitésekhez sem tud jutni, amelyeket pedig egy bölcs és előrelátó városi közigazgatás van hivatva nyujtani, akkor kétszeresen nehéz az a kereszt, amelyet a lakosságnak viselnie kell!

Budán SUGÁR-cipő megbizható! Gyógycipőkben is nagy választék
I., Krisztina-körut 61. — Postapalotával szemben

Julián barát

A Halászbástyán áll egy új szobor,
Égő szemü, két kámzsás szerzetes,
Az álló karja keletre mutat,
S tekintete a messzeségbe vesz.

Uj hont keresni ment a két barát,
Mi őshazánkat távol keleten,
Amelyről annyi szép, legenda száll
És annyi költő lantja énekel.

Nagy-Magyarország! — rólad álmodott
Az égőlelkü, kámzsás két barát,
Szent hittel téged felkeresni ment,
Irdatlan, vészes pusztaságon át.

És Julián útjából visszatért,
S rólad csodásan hangzó hirt hozott:
Él és virul az ős magyar haza,
Ahol testvérivel találkozott. —

Márványarcodra nézek, jó barát,
S keresem rajta hivő lelkedet:
Lásd, jó barát, a régi, nagy hazát
Keresni indulunk mi is veled.

Te megtaláltad távol keleten,
Mi itt keressük, ahol elveszett,
Reményt s hitet, óh, adjatok nekünk:
Julián, Gellért, fogjunk hát kezet!

GEGUS DÁNIEL

Megnyilt a Margitsziget uj gyógyforrása

A *Budai Napló* számolt be elsőnek arról a gyógyforrásról, amelyet kedden délután mutatott be a Közmunkatanács a sajtó képviselőinek. A bemutatón megjelent a Közmunkatanács részéről dr. *Bessenyey* Zénó elnök, dr. *Álgya-Hubert* Pál alelnök, *Szviezsényi* Zoltán miniszter tanácsos, a Gyógyhelyi Bizottság igazgatója, *Gellér* Mihály kormányfőtanácsos, a Palatinus rt. elnöke, továbbá dr. *Frank* Miklós főorvos, a Balneológiai Egyesület főtitkára.

A gyógyforrás, *amelyet a kormányzó feleségéről Magda-gyógyforrásnak neveztek el,* pompás fedett üvegcsarnok közepén áll. *Hetven fokos viz bugyog belőle,* hőfoka tehát csaknem a kétszerese a felsőszigeti forrásnak, amely 43 fokos.

Szviezsényi Zoltán miniszteri tanácsos buzgólkodása és a Közmunkatanács áldozatkészsége hozta létre a Margitszigetnek ezt a megbecsülhetetlen gyógyerejü új forrását, amelynek furását tavaly kezdték meg és mostantól kezdve modern vasbeton ivócsarnokban áll a gyógyulást keresők rendelkezésére. Vize, amely kénhydrogént, szénsavat, kalciumot, hidrokarbonát, nátriumot és szulfátot tartalmaz, *hamarosan népszerű lesz nemcsak itthon, hanem bizonyára a külföldiek előtt is,* akik oly szívesen keresik fel a Duna gyöngyét, a mi szép Margitszigetünket. —

J. VIRÁG ILONA MOZDULATMŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 64a. TELEFON: 1-466-27.

Az egykori budai kisfiu a Cittadellában

IRTA: BEVILAQUA BORSODY BÉLA

Csicsadella! — mondotta az egykori budai kisfiú, anno igenrégen, azaz 1890-ben, ötéves és ez okon igen boldog kisfiú lévén. *Csicsadella* — mondotta, mert a czö betüt csö-nek mondotta, ugyanez okon. Valójában Cziczadellát akart mondani, de selypes volt és mindig nevetett, mikor ezt a furcsát kimondotta. Cicára gondolt, már mint hogy az ő saját cicájukra, Habakukra, a koromfekete kandurra. (E korszakban a komor budai kandurmacskák a komoly, férfias Habakuk, Florián, Mihály, Tóbiás, Fridolin és Adolár nevezeten voltak, komoly urak lévén, kivéve a tavaszidőt, midőn felettébb ledérek és pajzánok voltak.) Csicsadella! — mondotta a kisfiú, mert ez igen mulatságos dolog volt; főleg ama boldog kirándulás révén, melyet a budai kisfiú igen szép fekete körszakállas, bársonygalléros, kék csaketes, szürke kürtőkalapos, pepitanadrágos apukájával gyakorta csinált a Cittadellába. Nem a Cittadellához, hanem a Cittadellába, mert ott szolgált apukának egyik atyafia, katonai inzsinérkapitány. E katonabácsit látogatták meg néha-néha.

A budai kisfiú mitsem tudott a régimódi ausztriai Fortifikációkhoz. Bizonyos, hogy semmit sem tudott azokról. Sejtelme sem volt az átkozott emlékü 1850-es énekről, melyekben a bécsi császár az ország és Pestbuda terrorjául a szabadságharc után nagysietve felrakatta ezt a Fortezzát. Dehogy tudott a kisfiú Vincenz Libasinszky inzsinérkapitányról, a pesti Pilvax-ház tulajdonosáról, (akié a Pilvax kávéház kávésjoga volt) e különös úriemberről, aki, mint Magyar Elek megírta, a Pilvax-ház históriájában, holtig azon kesergett, hogy Emanuele Zita k. k. Ingenieurmajor ellopta az ő ötletét és aszerint épitette fel a Cittadellát. Honnan tudta volna a kisfiú, mi egy Cittadella? Nem ismerte az olasz erődépités formáit, nem tudta, mi a cortina, azaz falfüggöny, nem tudta mi a Bastione, azaz bástya. Fogalma sem volt, mi a különbség ágyú, mozsár és tarack, Feldartillerie és Festungsartillerie között. Nem ismerte Kaszelik pallérmester úr nevét sem, aki vagyonának alapját a Cittadella kőmívesmunkálával vetette meg.

A kisfiú minderről semmit sem tudott. Csak azt tudta, hogy apuka Csittadella néven nevezte a Citadellát. Utóbb megtanulta, hogy ez olaszul így vagyon helyesen és hogy e szó városka jelentésü. (Ezért máig csodálkozik, hogy ezt mindenki Citadella módon, egy t-vel irja és ejti.)

Nos, apuka és a kisfiú felültek a budai Szent Anna templom előtt a rácvárosi omnibuszra. Eldöcörögtek a Rálfürdőig és a rettentő hepehupás, de igen szép kilátást nyujtó hegyiúton felkapaszkodtak a Csicsadellához. Kurta tüzércsizmába gyürt dupla vereslampasoros kéknadrágos, tubákszin Waffenrockos, óriási fekete lószőrforgós Kanonier állott a vaskapú láncon logó csapóhídja előtt, a vizesárok előtt. Derekán sárga börtasakban, fekete zsinóron forgópisztoly lógott, széles, kivont tüzérkardját vállához tartotta. Feuerwerkmeister volt, vagyis tüzmester és kapuőr, azaz Torwache. Apuka átadta névjegyét a Herr Feuerwerkmeisternek, került vele, tótul, ha cseh, morva vagy polyák volt, németül; ha ausztriai volt, taljánul, ha istriai vagy görzvidéki furlán volt. A Herr Feuerwerkmeister átadta a névjegyet az Ordonnanz-Corporat-nak, ez felvitte azt a Herr Hauptmann bácsinak, az lejött a várkapuba és a kisfiú boldogságtól remegve belépett a kapun.

A kisfiúnak is volt favára, volt játékágyuja és voltak szép tarkabarka ólomkatonái így tehát igen sok és komoly köze és kapcsolata volt a vártüzésséghez. Hiszen ő is várúr volt. (Bizonyos, hogy utóbb katonai pályafutását ezért kezdette meg, mint polai vártüzérönkéntes 1906-ban és ezért fejezte be azt 1918-ban november 2-án, mint az antivarii Artilleriegruppenkommando No. II.-hoz beosztott Herr Leutnant.) A kisfiú, mint várúr lépett be az ő várába, a Csicsadellába. A szép, nagy, igazi ólomkatonák mozogtak és szalutáltak. Bizonyára neki, a kisfiúnak, nem kapitánybácsinak.

Óh, igen titokzatos volt a várkapu alól felvezető lépcső, a darumű, mellyel ágyúcsöveket és — hasuk alá tett hevederen — lovakat vontak fel. Az alsó várudvaron már látni lehetett a falfüggöny, — a cortina — és az ötszögalapú bastione-k lövőrései előtt a nagykerekü, óriási, iromba taffettájú Haubitzokat. Ezek Herr Ritter von Uchatiuss tervei szerinti fényes, bronzcsövü monstrumok voltak. A kisfiú fantáziáját legjobban azok a hosszú ágyucsőkotró nyeles seprük ragadták meg, melyek a laffették oldalgerendáira voltak kapcsolva. Valami titkos kapcsolatot érzett a tüzércsákó lószőrforgója, a csizmasubickolókefe és az ágyútorokseprü között. A tarackoknak igen kellemes és élénk rézpucpaszta szaguk volt. Igen jelesek voltak azok a bőrsüvegek is, melyek a taracktorkokra voltak húzva. Ezeknek élénk halzsirszaguk volt.

Az alsó udvaron voltak a felejthetetlenül édes istállószagú istállók. (A fiucskából lett vénfiú olthatatlan szeretete a kedves lovak, a velük összefüggő magyar lóhistória és hasonlók iránt egészen bizonyosan innen ered.) Az alsóudvarról láncos, vizesárkos csapóhíd vezetett át a kazamattákba. („Casa matta", azaz: erős ház). Sötét, kongó, boltives termek végtelen során mentek végig. Ezek legénységi Unterkunftok voltak. A vaságyak fölött polcokon ott volt a hallatlanul rendesen összerakott Cakumpakk. Ezután jöttek a Batteriák kazamattái. Ezekben is tarackok állottak. A félhomályból égő, üde szinekkel csillogott ki a kék ég alatt és a szőke Duna fölött a város, a távoli Pest és a közeli Tabán, a királypalota, és a királykert. (Ez volt ennek a neve. Nem várkert, amivé a silány tudatlanság és magyarul nem tudás németitette a királykert gyönyörü magyar neveit. Várkert, ez magyarra tájcsolva a Schlossgarten güge fordítása. Várkertrakpart: a legfertelmesebb német szó összes ostoba pestbudai utcaneveink között, máig, leszámítva legújabbkori uccaneveinket, az Adonis uccát is beleértve.)

A középső várból megint, csapóhid vitt fel a harmadik várba. 1890. és 1895. között már megszámoltattak a Cittadella napjai. Már nem volt az katonai titok, de a tarackok mégis ott voltak. Ezért volt szabad az ottani nézelődés. Azonban mégis Budapest terrorjára voltak ott a mozsarak és tarackok. 1894-ben, Kossuth Lajos, Magyarország kormányzója temetése napján bizony Strenge Bereitschaft-ban állottak a K. u. K. Haubitzok mellett a cseh és morva kanonierok. A budai kisfiú, ekkor már kilencéves piarista diák, kiirthatatlanul emlékezik az átkozódó pesti polgárokra, akik a pesti Dunapartról ökleiket rázták az átkozott Cittadella felé. Szabad szemmel is jól lehetett látni, a tarackok mellé felállított tüzérséget. A pesti mellékuccákon a két boszna-hercegóc gyalogezred veresfezes legényei őrizték a Gesammtmonarchie elvét, a Józsefváros mellékuccáin a Budapest terrorjára Székesfehérvárott tartott cseh és horvát ulánusok pikétjei állottak. Hazudik az, aki valami fene nagy császári „alkotmányosságot" csal bele a „boldog korszak"-ba.

A kisfiú, ötéves korában mindebből mit sem tudott. Ötéves kisfiú volt, gyermeki ólomkatonáinak olaszgyilkos másait Lombardiában és lenlátott a bécsi politika cseh tüzérjeiben. A kisfiú szerette a Csicsadellát és nem politizált. Ma már csak emléket lát a Csicsadellában. Azóta látta gyelgyilkos másait szerte Galiciában. Azóta viszont megtanulta, hogy semmi sem tart örökké. Mert oh, hol van a kétfejü sas a Csicsadella, Trieste, Prága, Krakó, feketesárga kapuiról? Hol van a régi halálos gyülölt a kétfejü sassal szemben? Politikák jönnek, mennek, politikusok jönnek-mennek. Megint divatos a Schwazr-gelb és a Gotteshalte. A politika divatai ezek. Jött-ment politikák és mindenféle jött-mentekből lett politikusok jönnek-mennek. Ki olyan bolond, hogy mindenféle jött-ment politikával törődjön. Eb ura fakó... A Csicsadella ma már csak este kivilágított folt. Budapest esti városképének fényreklámja.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

POMPÁS A POZSONY ÉTTRM TRRASZA
I., Krisztina-körut 8—10.

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint
Bánhidi Balogh Jancsi hangulatzenekara
a közkedvelt Berkes Béla közreműködésével

Kedélyes sörözés
az „ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében
XI., HORTHY MIKLÓS UT 48.
LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRTA
KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIÓJÁVAL
a ZSIGMOND-kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertünnepek rendezésére legalkalmasabb a
Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc. — Kitünő konyha

„NOVARA"
por, hab. hydro és gázzafoltó
TŰZOLTÓKÉSZÜLÉKEK
Gáz-- és légvédelmi eszközök
legolcsóbb beszerzési forrása
FEKETE GYÖRGY
VI., Vilmos császár ut 21. T.: 326-158
Bármely rendszerű tűzoltókészüléke k
legolcsóbb töltése.

Budáról, a dal szárnyain...

A magyar dal nem egyszer hódította már meg a világot s a dal fegyverével nagyobb hódításokat tudunk sokszor végezni, mint karddal vagy puskával, mert a dal a szíveket ragadja meg és az emberek lelkét hozza egymáshoz közel. Már Heine megmondotta: „Ahol dalolni hallasz, ott telepedjél meg, mert rossz emberek nem énekelnek." A magyar dal harcos seregeit a magyar dalárdák képezik, akik eddig is, ahol csak megjelentek, széles e világon dicsőséget hoztak a magyar névre.

Ennek a kulturhadseregnek első csapata a Budai Dalárda, amelynek jó hírneve elszállott messze keletre és a tengereken túlra is. Most, hogy a főváros egykori főpolgármesterét, *Ripka* Ferenc dr.-t a közóhaj a dalárdák élére állította, *Medriczky* Andor dr. egy igen érdekes tervet vetett fel, ami abból áll, hogy most az egyszer ritka és rendkívüli alkalom adódik, amelynek kihasználásával a magyar dal utján szorosabbra fűzhetjük a kulturális kapcsolatokat a keleti népekkel, elsősorban a bolgár, albán és török testvérnemzetekkel. A bolgár nemzetnek nagy örömünnepe van, hiszen megszületett a régen várt trónörökös: Simeon hercege; október 29.-én ünnepli a türk dzsümhurijet (török köztársaság) dicsőséges fennállásának 14. éves jubileumát és november 28.-án üli meg a szkipetárok büszke, szabad népe állami önállóságának 25 éves emlékét.

Soha jobb alkalom nem lesz, hogy a magyar nemzet a dal szavával résztvegyen a három testvérnemzet örömében és a magyar dalárdák, élükön az aranykoszorús Budai Dalárdával, elutazzanak összel Bulgáriába a trónörököst üdvözölni, majd áthajózzanak Törökországba a türk nemzet ünnepére és onnan a rokon görög nép földjének érintésével elérjenek Albániába, ahol annak az országnak ujjáteremtőjét, a mi barátunkat és a magyar izlám bőkezű támogatóját: I. Zogu királyt köszöntsék az ő nemzeti szabadságuk ünnepén.

A *Budai Napló* hasábjairól kérjük fel a főváros vezetőségét, a magyar kultuszminisztert és a budai dal vezéreit, *Ripka* Ferenc és *Bárczy* István volt főpolgármestereket, hogy álljanak ennek a nagyhorderejű propagandagondolatnak az élére és valósítsák meg ezt a körülbelül hat hétre terjedő hódító dalhadjáratot, hogy a magyar trubadurok közreműködésével ide édesgessük hozzánk a velünk rokon nemzeteket. Nem kell külön rámutatnunk ennek az utnak kultúrális és idegenforgalmi előnyeire, mert egy ilyen, helyesen megrendezett és végrehajtott cselekmény többet fog az országnak, a magyar népnek, a fővárosnak és elsősorban Budának használni, mint százezer propagandanyomtatvány. Mert az élőszó, főleg pedig a dal az, ami átröpül a határokon és drótakadályokon, hogy meghódítsa azok szívét, akikben nemesebb érzések lüktetnek.

Az Ibusz élére most *Veress* Gábor került ügyvezető igazgatónak, aki új szellemet, agilitást, kevesebb bürokráciát, de annál több munkát és eredményt igért. A közvélemény szimpatikusan fogadta bemutatkozását és így mi, a toll szerény munkásai, éppen őreá gondolunk, hogy, mint első tettet, ezt a nagyszerű hódító hadjáratát a magyar dalnak, megszervezi és ezáltal megmutatja, hogy az Ibusz akkor, mikor egy nagyhorderejű kultúrális cselekedetről van szó, mit tud és mennyire átérzi hivatását a magyar kultúrális idegenforgalom terén is.

A *Budai Napló* ím felvetette az eszmét, most már azokon a sor, hogy azt meg is valósítsák, akiket a Gondviselés kegye a nemzet élére állított.

László Zoltán dr.

„HIRTH"
művészi szobafestés, cimfestés,
mázolás, fényezés, zománcozás
Budapest, VI. Izabella-u. 89

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem
I. Böszörményi-ut 36/a
készítményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: I-531-48

Déryné-játékszin

A *Budai Napló* évtizedes harca az állandó budai színházért döntő lépéssel jutott előre a megvalósulás útján. Mi vetettük fel azt a nemes gondolatot, hogy Buda közönsége a saját erejéből építse fel a maga színházát, hogy az aztán *budai* legyen szellemében, lelkiségében, mert a magyar géniusz ősi hagyományainak Buda a letéteményese, őrzője. Majd nevében is megmutatja már tradicióit az új színház, amidőn „*Déryné Játékszín*" néven iktatjuk be a magyar kulturéletbe.

A mozgalom vezetői tiszteletek vitéz *József főherceg* dr. tábornagynál, a Magyar Tudományos Akadémia elnökénél, aki fiával, vitéz *József Ferenc* dr. főherceggel, a *Hollós Mátyás Társaság* díszelnökével és a *Petőfi Társaság* tagjával együtt vállalta a nemes mozgalom védnökségét. A küldöttségben résztvettek: *Herczeg* Ferenc, *Balogh* Elemér titkos tanácsos, *Voinovich* Géza, *Antalffy* Andor min. tanácsos, *Becker* Jenő ezredes, *Dávid* Antal dr. egyetemi professzor, *Kozma* Jenő dr., vitéz *Mándoky* Sándor tábori főpap, *Pintér* Jenő dr. főigazgató, *Hubert* Vilmos nagyiparos, *Gegus* Dániel ny. főkapitány, *Friedländer* Andor bankigazgató, *Messik* Ödön kereskedelmi tanácsos, *Petracsek* Lajos dr. országgyülési képviselő, *Lutter* Károly dr. tisztiorvos, *Áldássy* József dr. és még számosan a budai társadalmi és tudományos élet előkelőségei közül.

Balogh Elemér ismertette a kulturmozgalom célját, eddigi fejlődését és elmondotta azoknak a tanácskozásoknak tartalmát, amiket eddig a kultuszminiszterrel, a főpolgármesterrel, a Közmunkatanáccsal és más érdekelt és illetékes tényezőkkel folytatott a Színházbizottság. Mindenütt teljes megértést és odaadó jóindulatot tapasztaltak. Ennek hatása máris mutatkozik, mert a budai politikai, társadalmi és gazdasági élet vezető egyéniségei sietve csatlakoztak a mozgalomhoz, így *Bárczy* István ny. igazságügyminszter, volt főpolgármester, *Harrer* Ferenc titkos tanácsos, *Ripka* Ferenc ny. főpolgámester, *Friedrich* István ny. miniszterelnök, vitéz *Aggházy* Kamill ezredes és még sokan. Az elnöki tanács biztosra veszi, hogy a most megindult erőteljes propagandatevékenység nyomában az ősszel a *Községi Takarékpénztár* által kibocsátandó részvényjegyzési felhívás teljes eredményt hoz. Hiszen Buda kulturális érdekeiről van szó.

József főherceg meleg érdeklődéssel hallgatta meg az előterjesztéseket. Kijelentette, hogy a mozgalom ügyéről, melyet ő is szívén visel, szintén több mértékadó tényezővel beszélt és az a benyomása, hogyha a polgárság elő tudja teremteni a terv megvalósításához szükséges anyagi eszközöket, akkor az illetékes tényezők támogatására számíthat. Az előterjesztéshez készséggel járult hozzá és kijelentette, hogy a maga részéről is mindent megtesz, hogy ez, a Buda kulturális életében oly nagyjelentőségű mozgalom sikerre vezessen.

A küldöttség szeretettel búcsúzott a budaiak főhercegétől, aki azzal a tettel, hogy a mozgalom élére állott, ismét megmutatta, hogy mennyire közel áll lelkületéhez minden budai megmozdulás.

Életét, nyugalmát, vagyonát
védi a jó drótkerités
KÉSZITI:
HUTTER és SCHRANTZ R.T.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.
VÁROSI MINTARAKTÁR:
VI., Vilmos császár ut 63. sz.

a városrendezési bizottság elnöke, továbbá Terbócz Imre országy. képviselő is.

A terveknek természetesen meg kell tenniök a rendes utjukat a főváros illetékes ügyosztályain, úgy, hogy azok végrehajtására csak az ősz folyamán kerül a sor, ha ugyan akkorra új helyzet nem áll elő.

A Széna tér rendezése kétségtelenül régi jogos óhajtása nemcsak a második kerület lakosságának, hanem magának a fővárosnak is. Mégis igen éles hangok hallatszanak a tervvel szemben. A kerület több súlyosszavú tényezője tiltakozik az ellen, hogy fölösleges kiadásokkal, fölösleges munkát végeztessenek. A térbe betorkolló uccák sarokházai régivágású apró kis házikók, amelyek előbb-utóbb lebontásra kerülnek. Köztudomásu az is, hogy előbb-utóbb megoldásra vár *a régi Szt. János kórház épületének problémája is.* Kétségtelen, hogy mai formájában sokáig nem fog fennmaradni.

Mielőtt azonban ezeket a kérdéseket gyökeresen meg nem oldják, addig bármilyen nagy szükség van is rá, nem szabad a Széna tér olyan rendezéséhez nyulni, amely ennek a nagyforgalmu térnek végleges alakját állapitaná meg.

A Széna teret a maga teljességében, a bele torkolló uccák megfelelő kiképzésével és a régi Szent János kórház ügyével kapcsolatosan lehet csak észszerűen és a közóhajnak megfelelően megoldani.

TÖKÉLETES SZABÁSU FÉRFI ING a Gellért-divatházból
XI. Horthy Miklós ut 25. — Telefon 2-695-06

Nyári időszámitást sürget az Országos Balneológiai Egyesület

Az Országos Balneológiai Egyesület beadványt intézett a kereskedelmi miniszterhez a nyári időszámítás bevezetése ügyében.

Megállapítja az egyesület, hogy egyetlen ország számára sem olyan fontos a nyári időszámítás bevezetése, mint hazánkra. Májustól augusztusig, négy hónap alatt délután 5 órától napnyugtáig *317 óra a tényleges nappal időtartama. A nyárt időszámítás mellett a nappali órák száma 440-re emelkedik.* A napsütéses órák száma a fenti időszakban rendes időszámítás mellett 105 órát tesz ki, míg nyári időszámítás mellett 182 napsütéses óra állana rendelkezésünkre. Ez a különbség a 4 hónap alatt 80 százalékos emelkedést mutat a napsütéses órák javára.

A nyári időszámítás bevezetése csak eszköz, amelynek alkalmazásával a saját életrendünket toljuk el és ennek eredményeként este látszólag egy órát nyerünk. A nyári időszámítás elsősorban a városi ember számára bír jelentőséggel, neki áldás ez, mert munkája végeztével még érdemes a várost elhagynia és 1-2 órát vizen vagy levegőn pihenéssel, sportolással eltölteni.

A nappalok látszólagos meghosszabbodása révén a nappal szeptember 20.-án olyan hosszú lesz, mint rendes időszámítás mellett augusztus 20-án szokott lenni. Lehetővé válik tehát a szinpompás magyar ősz kihasználása. Sokan lesznek, akik nyári szabadságukat összel fogják kivenni, mert a korai sötétedés nem akadályozza meg a szabadban való tartózkodást. Egyenletesebbé válnék a szabadságok eloszlása; a kispénzű köztisztviselő az utóidény olcsóbb árait vehetné igénybe; a fürdők, üdülőhelyek utóidénye gazdaságilag kedvezőbben alakulna. Kétségtelenül előnyösen éreztetné hatását idegenforgalmunk kialakulásában is a nappalok meghosszabbodása, mert teljes szépségében érvényesülne a Balaton őszi szinpompája.

A nyári időszámítás bevezetése ellen a kereskedelmi miniszter, a MÁV meghallgatása után mindeddig kénytelen volt állástfoglalni. A nemzetközi menetrendi konferencián a MÁV ismételten előterjesztéssel élt a nyári időszámítás bevezetése érdekében és kizárólag a környező államok kormányainak ellenzésén mulott megvalósulása. A MÁV véleménye szerint a nyári időszámítás részünkről egyoldaluan foganatosítandó bevezetése nehézségekkel járna, mert a nemzetközi vonatok menetrendjét kellene megváltoztatni. A sorozatos csatlakozások miatt szükségessé válnék a menetrend teljes átdolgozása és jelentékeny többletkiadást vonna maga után az egy óra különbséggel beiktatott párhuzamos vonatok forgalombahelyezése.

Bár ilyen körülmények között a nyári időszámítás megvalósulása újabb terheket róna a MÁV-ra, oly mértékű egészségügyi előny származnék bevezetésével országunk lakosságára, amely számszerűen is igazolható lesz a betegállományban eltöltött napok számának csökkenésével és a nagy betegbiztositási intézmények táppénz és gyógyszerszámlájának kisebbedésével. A MÁV igazgatósága az őszi menetrendi konferencián már javaslattal fordulhatna az érdekelt államokhoz, hogy 1938-ra megtörténhessék a nyári időszámítás bevezetése.

KORNSTEIN FARKAS műbutorasztalos
tervezés, lakásberendezés, styl butorok modernizálása,
butor fényezés, javitások. — Telefon:
Budapest, VI., Podmaniczky-u. 57.

Visontai- pálosvörösmarti-abasárvidéki szőllőbirtokosok sajáttermésü borainak kimérése I. Krisztina-körut 139. Telefon I—572—00

A Széna-tér rendezését a régi Szent János kórházzal kapcsolatban kell megoldani

A Széna tér nemcsak egyike a legforgalmasabb gócpontoknak a budai oldalon, hanem egyike azoknak a tereknek is, amelybe a legtöbb ucca torkollik. A Közmunkatanács hivatalos megállapítása szerint a Széna tér a Margit körút, Görgey Artur, Csalogány, Ostrom uccák, Vérmező ut, Retek és Lövőház ucca között fekszik. Nem hivatalosan ugyanis — hiszen ide torkol a Hattyu utca és déli oldalán is a Margit körút — „kilencágu csillagtér"-nek nevezik a benszülött viziválosiak a Széna teret. Ez annyit jelent, hgoy a Széna téren *kilenc útvonal fut keresztül,* aminek természetesen a kétszeresét kell venni forgalmi szempontból.

A torlódások akkor is gyakoriak lennének a Széna téren, ha a forgalom a mainál sokkal kisebb lenne. Ezt a forgalmat nemcsak a Széna téri piac növelte meg nem várt arányban, hanem az a körülmény is, hogy átvonuló tere lett *egész sereg közlekedési járműnek.* Nem tekintve a kétirányu villamosközlekedést, itt a végállomása a 22-es, 16-os és 12-es autóbusznak, s itt robog át az 5-ös autóbusz is.

Ezek a járművek, amikhez még rengeteg autó és teherkocsi,továbbá igásfogat is járul, megnehezítették a forgalom rendes lebonyolítását. A főváros már régóta foglalkozik azzal, hogy a tarthatatlan helyzeten sürgősen változtasson. Az elgondolásoknak igen tisztes multja van már, megkezdődött akkor, amikor arról volt szó, hogy a *Széna téri piacot vissza kell helyezni a Batthyány téri csarnokba.* A közönség azonban megszokta a szénatéri piacot és annak áthelyezését minden oldalról felzúdulás fogadná.

A Széna tér rendezésére kiküldött bizottság egyik tagja a következőket mondotta a *Budai Napló munkatársának:*

— A Batthyány téri csarnok azért került mostani helyére, mert amikor épült, az volt a terv, hogy az Országház terét a Csalogány uccával hid kösse össze. Erre a hidra alapították a Viziváros egész fejlődését. A sors és a város urai másképp intézkedtek, a hid építése örök időkre elmaradt.

A Széna tér rendezése ilyenformán a piac teljes kikapcsolásával fog megtörténni. A már elkészített ideiglenes tervek szerint *egyedül két bódé esik majd a rendezés áldozatául:* a községi lóhusüzem épülete és a mellette lévő virágbódé. Eltávolítják a szomszédságukban lévő zöld házikót is. A tér közepén roskadozik a Beszkárt kis személyzeti bódéja, amelynek egyik részében trafik is van. A terv ezt is halálra itélte.

A bódéktól így megszabadított területre járdaszigetek kerülnek, amelyek a különböző oldalról átfutó járművek átvonulási utjának zavartalanságát lesznek hivatva biztosítani, mint ahogy ezt már a Baross téren, a Berlini téren és legujabban a Boráros téren oldották meg. A járdaszigeteket egymástól kis parkok fogják elválasztani. Néhány nappal ezelőtt *Schuler Dezső* alpolgármester vezetésével helyszini szemlét tartottak a Széna téren. Ezen a helyszini szemlén részt vett: *Babarczy* István br. tanácsnok, *Thorday* Lajos II. ker. előljáró, *Vezér* Károly dr. főjegyző, *Szécsy* Jenő, *Viola* Rezső dr. műszaki főtanácsosok, *Szabó* István a II. ker. mérnöke és a Beszkárt kiküldöttei. A helyszini szemle után az abban résztvevők értekezletet tartottak, amlyen *megállapították véglegesen azokat a szempontokat, amelyek alapján a Széna tér rendezésének terveit elkészítik.* Az értekezleten megjelent *Harrer* Ferenc törvényhat. biz. tag

Őszinte cégfelirat

Amint az új balatoni műútra ér a gépkocsin utazó ember — a mezők és budakörnyéki dúslombú gyümölcsösöket kettészelő csodás autóstrádán jóformán percek alatt elhagyja a főváros határát. A vidék pedig, mintha még a régi delizsánszon járnának az emberek, tele van útszéli vendégfogadókkal. Ha a kútágasok helyét nem foglalták volna el sűrűn egymásután a benzinkutak, meg is értené a sokféle „csárda"-nyitást. Igaz, hogy kedves nagyzolással, apró falusi házak falán a csárda cégér helyett „Tee-Room" és „Bar" felírásokat is látunk, viszont az utbaeső világvárosi külsejű nyári mulatók „Csárda" felirással hivalkodnak. Ellentmondó ezeken a helyiségeken a csárda szó. Autó-csárda! Mintha azt olvasnánk, hogy „Betyár-Hotel", vagy „Ménes-garázs". Ha az utas azután megáll egy-egy itatásra, az itcés üveg helyett coktéles edényt tesznek eléje. A jóféle homoki karcos helyett idegen italokat kínál a fehér egyenruhás, borotváltképü csapláros. —

Olyan zagyva az ital, a keret, mint ez az egész mai magyar élet. A tükörsimaságu balatoni ut különböző csárdái közül csak egy van, amelyik nevében legalább őszinte. Kifejezi a csárdás vágyát és reményét. Székesfehérvár előtt ugyanis van egy vendégfogadó, amelyiknek *„Defekt-csárda"* a neve. Ez igaz beszéd A derék vendéglősiparos a cégtábláján keresztül mondja el, mennyire kívánja az utasnak, hogy pukkadjon meg a gumija és a fárasztó szerelés után térjen be hozzá egy italra. Nemcsak őszinte a cégfelirás, hanem jogos is, mert a kitünő balatoni ut csak egy helyen rossz, de nagyon rossz. Székesfehérvár belső területén vannak olyan zökkenők, buktatók és gödrök, hogy a Defekt-csárdás jól spekulálhat. Kár, hogy a hívogató cégér csak a város egyik végén csalogatja a pukkadó autóst. A régi betyár-romantika eltünt ugyan, de a gesztusaiból a csárdacimen kivül maradt azért valami.

Az utat elállják a fixfizetésü vámszedők és a városba bejövet, kijövet 1—1 pengőt szednek a város részére — utvám címén. Pedig ezt megfizettethetnék a Defekt-csárdánál. Az ugyanis eleget keres a fehérvári utakon. Az utas? Az fizessen! Nem is olyan bolondság, hogy csárdák is emlékeztetik az embert a régi elsülyedt világra. . .

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien
volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
I., Keleti Károly utca I. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

AZ "OTTHON"
Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS
TELEKSZABÁLYOZÁS,
CSATORNÁZÁS,
UTBURKOLÁS
Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Július 15.: Az általános forgalmi adó 48/240 pengőig terjedő havi átalányának harmadik hatodrész lerovása bélyegjegyekben d. u. 18 óráig.

A 240 Pengőn felüli adóátalány június havi részlete készpénzben befizetendő.

A készpénzben havonta befizetők júniusi forgalma után a forgalmi adó befizetendő a bevallás benyújtásával.

Július 20.: Az általános forgalmi adó 48—420 pengőig terjedő havi átalányának negyedik hatodrészének lerovása bélyegjegyekben d. u. 18 óráig.

Július 25.: Az alkalmazottak július havi illetményei után a kereseti különadó illetményjegyzék kapcsán befizetendő.

Az általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő havi átalányának ötödik hatodrészének lerovása bélyegjegyekben d. u. 18 óráig.

A negyedévenként, vagy hosszabbi időközökben készpénzfizetők július havára eső forgalmi adó előleg befizetése mai napon lejár.

Július 31.: Általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő havi átalányának utolsó részletének lerovása bélyegjegyekben d. u. 18 óráig.

Öröklakásába csak „Thermofix" etage fütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

A házadó rendkivüli pótlékainak mérséklése

A 4310—1937. M. E. sz. rendelet a következőket tartalmazza:

Az egyenesadó után fizetendő rendkívüli pótlékok és egyes adótételek felemelése tárgyában 1933. évi január hó 31-én kelt 1930. M. E. sz. rendelet 1 §-ának (1) bekezdése akként módosul, hogy a kivetett házadó után fizetendő rendkívüli pótlékot az 1938. év január hó 1-től kezdődőleg 20 százalékos kulcs helyett 10 százalékos kulcs alkalmazásával kell kivetni. (A fent megjelent rendelet gyakorlati alkalmazására nézve f. é. június 17-iki számunkban már részletesen kiértünk.)

Uj elnevezést kaptak a XI. kerületi egyházközségek. Az egyházi főhatóság a Szent Gellért-lelkészség elnevezését, plébániai rangra emelésével egyidejüleg az eddigi külső kelenföldi helyett budapest-kelenföldi Szent Gellért-plébániára, a ciszterci plébániáét budapest-szentimrevárosi Nagyboldogasszonyról nevezett plébániára, a külső Fehérvári úti Szent Adalbert helyi lelkészségé pedig budapest-lágymányosi Szent Adalbertről elnevezett lelkészségre változtatta.

BUDAI CUKRÁSZDÁK
RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.
A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.
Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene
PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DE SŐ TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek
HAUER cukrász-sütemények NORRY
cukrászati és bonbonlerakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben
Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.
TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények egész Budán közismertek

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

Buda idegenforgalmi jövője

C. G. *Wheatley*, Amerika legnagyobb szállóinak építője, 9 napig Budapesten tartózkodott és a *Budai Napló* munkatársának a következő érdekes nyilatkozatot adta:

— Budapest csakugyan unikum. Jobbparti része különösen megérdemli a szép városképek élvezőinek figyelmét. Gyógyfürdőin kívül pedig szelíd, kedves hegyvidéke biztosíthat nagy jövőt számára. Láttam a svábhegyi szanatóriumot, amelynek a fekvése ritkaszép; de csodálkozom, hogy normális hoteleket nem építenek olyan remek pontokra, amilyen a Gellérthegy, vagy a Jánoshegy; nem is szólva a távolabbi, de mindössze egy órányira eső Dobogókőről. Megjegyeztem ezeket a neveket, mert nem lehetetlen, hogy külföldi tőkések figyelmét is reájuk irányítom. Sajnos, magam nem érek rá, mert Palm Beachben ősszel két húszemeletes szállót kell építenem. Egészen könnyű volna például a Gellérthegyre 40—50 személyes felvonót építeni; a Jánoshegyre meg legalább 15—20 személyes függővasutat. Buda idegenforgalmi jövője annyira biztató, hogy az ilyen befektetések jól megtérülhetnek.

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM megnyilt BUDAKESZI-UT 10. (Villamos és autobusz megálló WEEKEND, ARANGAMENT. —Telefon: 16—40—75.

Kétszázszobás lesz a tabáni gyógyszálló

A fürdőváros-centrum kiépítéséhez a Tabánban megtörtént az első gyakorlati lépés: a polgármester július 10.-én kiírta az eszmei tervpályázatot a gyógyszálló építésére.

A főváros oly elsőrendű gyógyszállót kíván a Tabánban létesíteni, mely fekvésével, építészetileg, valamint technikai, gyógyászati és kényelmi berendezésével a fokozott követelményeket támasztó belföldi és külföldi gyógyvendégek igényeit teljes mértékben kielégíti, de az üdülés céljából érkező vendégek részére is kedvelt és vonzó otthont nyújt.

Különös gondot kell fordítani a jó megközelíthetőség mellett a forgalmi zajtól való védettségre, tehát a szállót nem szabad főútvonalra építeni. A szobákból a legkedvezőbb kilátást kell lehetővé tenni a Dunára, a Várra és a budai hegyvidékre.

A tervezésnél a Hegyalja-ut, a Döbrentei-tér és a Hadnagy-utca közötti házcsoport, valamint a Görög-utca és az Attila-körút között levő négy emeletes épület lebontottnak tekintendő. A Szent Imre-fürdőnek csupán a műemlékjellegű részei fognak megmaradni, a többi részt szintén lebontottnak kell tekinteni. Figyelemmel kell lenni arra a tervezőknek, hogy a a görögkeleti templom eltávolítása, illetve áthelyezése a későbbi időpontban meg fog történni, a helyét azonban egyelőre beépíteni nem szabad. A gyógyszálló tervezésénél figyelembe kell venni azt is, hogy a szálló épülete és környezete a Döbrentei-téri parkkal összefüggésbe kerüljön. A gyógyszálló a Szent Imre-gyógyfürdő és az újabban feltárt források közelében helyezendő el. A szálló mellett nagyméretű gyógypark, gyógyudvar tervezendő.

A tervezésnél a Tabánban létesített ideiglenes utakra, a park kiképzésére nem kell figyelemmel lenni, azonban az ásatások során feltárt romok, parkrészekkel körülvéve, lehetőleg szabadon hagyandók. Az épületet alacsonynyomású gőzfűtéssel és melegvízfűtéssel fogják ellátni. A gyógyszállónak kétszáz szobája lesz, ezeknek kétharmad része egyágyas és egyharmad része kétágyas. A tabáni gyógyszállóra a főváros mintegy ötmillió pengőt irányzott elő. A terveket október elsején kell a főváros illetékes ügyosztályához benyújtani a pályázóknak.

VEGYEN TENNISZ ÓRÁKAT ÉS ÜTŐKET SZTOITS TRÉNER SZAK-ÜZLETÉBEN II. BBTE-PÁLYA

Olcsó gyógyszálló a Tabánban

Az egyik napilapban panaszos levél jelent meg; irója kifogásolja a luxus-gyógyszálló építését és a többmilliós költségeket. Szerinte sokkal fontosabb gyógyszálló létesítése a polgári középosztály számára, ami a Döbrentei-téren lebontásra ítélt három bérház átalakításával kis költséggel lenne megoldható.

A közleménnyel csak azért foglalkozunk, mert polgári gyógyszálló létesítése valóban fontos. Ez azonban semmiesetre sem oldható meg a levélíró által említett módon. Gyógyszálló csak a forgalomtól távoleső zaj- és pormentes helyen épülhet, erre pedig a legideálisabb hely a Tabán-park, ahol a luxus-gyógyszálló rövidesen fel is épül. Amellett az elavult bérházak átalakítása igazán horribilis összegbe kerülne és még az átalakítás után sem felelnének meg gyógyszálló céljainak.

Budapest fürdővárosnak elsősorban luxus-gyógyszállóra van szüksége, ha az elkészült, valóban fel kell építeni a polgári gyógyszállót. A Döbrentei-téri házakat pedig bontsák le minél előbb, hogy a helyükön létesített parkkal teljessé legyen a Tabán-park.

— — —

Százalék és idegenforgalom

Nem a vendégjárás százalékos arányszámáról van szó, nem is a borravalót helyettesítő százalékról, hanem arról a jutalékról, amit egyes idegenvezetők kereskedőktől kötnek ki és ennek ellenében a vezetésükre bizott idegeneket vásárlás céljából üzletükbe viszik. Több oldalról felhívták erre figyelmünket. A kereskedő álláspontja érthető, mert a pénzes idegen nem megvetendő, mint vevő. Az idegenvezető mutassa meg a külföldinek a főváros szépségeit és nevezetességeit, de ne legyen magáncégek üzletszerző ügynöke. Nem használ ez sem az idegenforgalomnak, sem az előkelő idegenvezetői karnak.

— — —

A Hajduszoboszlói Gyógyfürdő április hó 15-én megnyilt. Emez európai hírű gyógyfürdő ma már mindazokkal a berendezésekkel fel van szerelve, amelyek eredményes gyógykezelés szempontjából szükségesek. Fedett gyógymedencék, ivócsarnok, inhalatórium állanak a közönség rendelkezésére. Modern szállodákban, panziókban és magánházaknál oly olcsó az elhelyezkedés és ellátás, hogy a fürdőben való tartózkodás alig kerül többe, mint odahaza. A Hajduszoboszlói Gyógyfürdő páratlanul eredményes gyógyhatásáról és olcsóságáról híres. Visszautazásnál egész évben 50 százalékos vasúti kedvezmény. Magyar és németnyelvű prospektussal készséggel szolgál a fürdő igazgatósága.

Előkelő idegenek Budáról

Az ősi Buda megihleti mindazokat, akiket a sors idehozott közibénk. Nem magyarázunk, csak adjuk a véleményeket:

Vittorio Emanuele olasz király, abesszin császár: „Most már értem az olaszok nosztalgiáját Buda iránt. Nemcsak az Anjou-emlékek okozzák, de ennek a csodás városnak megmagyarázhatatlan varázsa az, ami a lelket megkapja. . . "

Miklas osztrák szövetségi elnök: „Buda elragadó látvány, szavakkal nem fejezhető ki hatása . . . "

V. Mehmed török ex-szultán és kalifa: „Allah jókedvében alkotta meg Budavárát, a testvér magyar nemzet ősi fővárosát . . . "

Gróf Ciano olasz külügyminiszter: „Budát csak Dante tudná méltóan megirni . . . "

Báró Neurath német külügyminiszter: „Az árja és a turáni nemzetek nem hiába emlegetik ősidők óta Budát. Csupa mult, tradició, lélek . . ."

Schuschnigg osztrák kancellár: „Nem szólok semmit. Otthonosan érzem Budán magamat . . ."

Rüsdl bey török külügyminiszter: „A turk nemzetek kulturális központja Buda, így olvastam lelkes turanista ujságokban, nem hittem el, amióta megláttam, megváltozott a véleményem."

Shekib Arszlán emir: „Nem dicsérni kell Budát, hanem minél többször látogatni . . . "

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNY MUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II. MARGIT-KÖRUT 20. - TELEFON: 1-576-50.

Nagy külföldi lapok Budapestről

Örvendetesen szaporodik azoknak a tanulmányoknak és riportcikkeknek a száma, amelyek baráti hangon, a magyar főváros iránt való önzetlen szimpátiából jelennek meg a legnagyobb külföldi lapokban is. Legutóbb a *Daily Telegraph* közölt újabb tudosítást a magyar zenei értékekről. Az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal newyorki jelentése szerint az *Esquire*, a *Travel*, a *Theatre Art Monthly*, a *Vogue* és a *Life* című lapok is magyarvonatkozású cikkeket közöltek, amelyek hazánkra, elsősorban pedig a fővárosra hívják fel az amerikai közönség figyelmét.

Meleghangú, irodalmi nívójú hosszabb tárcacikket irt dr. M. *Scheyer* jeles bécsi iró a *Neues Wiener Tagblatt*-ba. A *Magyar-Osztrák Társaság* tanulmányi utazást rendezett Debrecenbe és erről számos osztrák napilap kitünően irt. *Scheyer* visszatérőben Budapesten maradt néhány napig és költői szépségű részt szentel a fővárosnak.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja
Minden este
és vasár és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKAR

Apró furcsaságok

Mindennapi életünkben sokszor találkozunk olyan jelentéktelen tévedésekkel, amelyek senkit sem bántanak, senkinek sem ártanak, de többékevésbé jellemzők elkövetőjükre.

A *Budai Napló*-t a telefonszámlán következetesen *Buday Napló*-nak címezi a távbeszélő-díjbeszedő hivatal. Tudtommal ez az első eset, hogy hirlap nemességet kapott.

A Horthy Miklós körtéren egy virágüzlet cimtábláján volt olvasható ez a furcsán hangzó szó: ARANGEMÁK. Csak hosszas fejtörés után jöttem rá, hogy az *arrangement* egészen újszerű kiejtésével állok szemben.

Mindennek teteje azonban egy Zsigmond-uccai, azóta már megszünt villamossági üzlet esete. A cégtáblán ez a felirat ékeskedett: *Watteau* villamossági szaküzlet. Nem értettem, mi köze lehet Watteau-nak a villamossághoz. Kérdésemre a kereskedő, csodálkozva azon, hogy ujságiró létemre még azt sem tudom, ki volt Watteau, főlényesen kijelentette, hogy a gőzgép feltalálója volt és róla nevezték el az egyik elektromos egységet, a Watt-ot.

Nem utolsó dolog egy józsefvárosi tábla felirata sem: „*Borsince az emeleten.*" Viszont az Angyalföldön egy lakás ablakában olvastam: „*Tisztességes fiatalembernek ágy azonnalra, esetleg előbbre is kiadó.*"

G. S.

Olcsó és jó munka ez A czél
Elrontott és törött
Dolgait helyrehozza az Aczél
Alapitva 1910 ACZÉL EDE Alapitva 1910
Preciziós műszerész mester
Gépjavitó és szerelő műhelye
BUDAPEST, VII.,
Klauzál-tér 13. Dob-ucca 45.

A mohamedán-magyar kulturbizottság

Nyolc évi fennállásának tiszteletére, a csöndben, de annál intenzívebben működő *mohamedán-magyar kulturbizottság* rendkívüli gyülést hívott egybe, amelyen a főtitkár ismertette a bizottság eddigi működését és jövő programját. Ezek között szerepel a Gül-Baba-plakettek és téglák (amulettek) széjjelküldése az izlám népeihez, a gyűjtési akció szorgalmazása a budai izlám-főiskola létesítésének költségeire, zarándoklatok szervezése Budára, izlám műemlékeink karbahozatala, az érdi mecset építése, izlám zarándokszálló létesítése és egy magyar-arab-angol nyelvű izlám folyóirat kiadása. A bizottság az elnökségnek és a főtitkárnak köszönetet szavazott lelkes, áldozatkész munkásságukért. Péntek este a klub helyiségében banktt volt, amelyen a Budán tartozkodó idegen országbeli muzulmán előkelőségek is résztvettek.

OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ ÚRI KONYH
XI., HOBTHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4—590—93
(Bejárat Irinyi János utcai oldalon)

Müsoros évzáróünnepség a XI. kerületi keresztény pártban

A XI. kerületi községi keresztény párt mintegy 1500 résztvevővel jólsikerült évzáró ünnepet rendezett a Sósfürdő parkjában július 4.-én. Az ünnepségen a párt vezetősége részéről *Csilléry* Andrással az élén sokan megjelentek és mondtak beszédeket. Maga a műsor is magas színvonalú volt. Közreműködtek magyar nótákkal: *Bálint* Sándor, *Vermes* Ida, *Szőts* Béla, *Utry* Anna és *Kubányi* György. A konferanszié szerepét *Magyarády* Jenő töltötte be, nagy sikerrel. A műsor keretében került sor a *Buda-Alsóváros-Sósfürdő Környéke Egyesület Csilléry* András dr. részére készített díszoklevelének átadására, amelyet *Léber* János dr., *Palla* István, *Gulyás* Kálmán és *Pozsgay* Oszkár adtak át. *Csilléry* András az oklevél átadása után nagyszabású politikai programbeszédet mondott.

A műsoros estet tánc követte, melynek sikeréért és rendezéséért *Palla* Istvánt illeti dicséret.

Weisz Margit zongoraművésznő az állatkerti **Beethoven-estén.** Hatalmas sikert aratott a Beethoven ciklus harmadik estjén Weisz Margit zongoraművésznő a c-moll zongoraverseny nagyvonalú, nemes, klasszikus stílusú előadásával. A művésznő, aki Bárdos György dr.-nak, laptársunk, a „Budai Ingatlanujság" szerkesztőjének felesége, nekünk, budaiaknak külön büszkeségünk.

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. CSERY GYULA szücsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

MEGNYILT
SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

HIREK

A várospolitikai hetilapok közös megegyezés folytán a törvényhatósági szünet alatt július és augusztus hónapokban, kéthetenkint jelennek meg. A megállapodás folytán a Budai Napló legközelebbi száma jul. 29-én, csütörtökön jelenik meg.

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter-soronként.

LILÓHOZ

Álmomban néha vissza-visszavárlak,
Olykor még érzem, kívánom a szád,
De ébredéskor szétfoszlik a mámor
S mindritkábban gondolok reád.

Még néha, ritkán fel-felködlik arcod;
Még visszajár, kisért a múlt,
De lassan elfakul a régi emlék,
A lázas szerelem közönybe fúlt.

Mert csak álom minden, ami elszállt,
S a valóság: a sivár jelen.
Álmodtuk a lángoló szerelmet.
Hirtelen jött s elmúlt hirtelen.

Ez a sorsa minden álmodásnak.
Kiábrándít a felébredés.
Vigasztaló, ha tudunk feledni,
Balga, ki a múltba visszanéz.

GERŐ SÁNDOR

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

Még ebben az évben állni fog Viraág Béla művészi síremléke. Viraág Béla síremlékének mozgalma nagy rokonszenvre talált Buda összes társadalmi rétegeiben s mindenünnen sietnek az ügy támogatására. A mozgalom történeti részéhez hozzátartozik, hogy az első eszmét a Hollós-Mátyás Társaságban vetette Aggházy Kamill ezredes, a Hadtörténelmi Muzeum igazgatója vetette föl, melynek kivitelezéséhez Istók János szobrászművészünk ajánlkozott, majd Balás Farkas ajándéka, Lechner Jenő professzor kivitelezési terve, Hubert Vilmos adománya és a Kapcza Imre verseiből befolyó jövedelem következett. Mind szélesebb körök csatlakoznak a mozgalomhoz, úgyhogy remélhetőleg még az idén állni fog Viraágh Bélánk síremléke és mellszobra, hogy az idők mulásával szemben is hírdesse a jövendő generációknak Buda nagy rajongójának méltó emlékét a hálás utókor előtt.

Kempelen Ágoston tanácsnokot, a városrendezési és magánépítési ügyosztály kiváló vezetőjét, a polgármester a külsőferencvárosi római katolikus plébánia-templom templombiztosi tisztségével bízta meg.

Sírkőavatás. Nagy és előkelő közönség részvétele mellett avatták fel néhai felsőbányai Kuszkó István síremlékét július 11-én délután a farkasréti temetőben.

Padlás, pince takaritásakor talált
rongyaiból szőnyeget, takarót fillérekért
készít; EHRENFELD GÉZÁNÉ
VI IZABELLA-U. 67. — TELEFON: 127-584

A Budai Koronázó Főtemplom Ének- és Zenekarának hangversenye. A Budavári Koronázó Főtemplom Ének- és Zenekara f. évi július 18-án d. e. 10 órakor a szt. mise keretében Sugár Viktor karnagy vezetésével első ízben adja elő a Koronázó Főtemplomban L. von Beethoven legnagyobb egyházzenei alkotását, a MISSA SOLEMNIS-t. A mangászólamokat Szabó Ilonka, Thury Gizella, Harangozó János és Mezei Zsigmond éneklik, a hegedűszóló Hoffmann Rezső adja elő. Az orgonán Várhelyi Antal játszik. E napon van dr. Kátay Béla plébános budavári működésének 1. és primiciájának 25. évfordulója. Augusztus elsején lesz a mű második előadása, ugyancsak d. e. 10 órakor.

Magyar-Olasz est a Szentimrevárosi kaszinóban Július 17-én, szombaton este nagyszabású magyar-olasz estet rendez a Szentimrevárosi Kaszinó. Az est keretében az Operaház tagjai és balettkara lépnek fel.

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

Sürgős tennivalók az Orbánhegyen

ANTALFFY ANDOR ny. miniszteri tanácsos, az „Orbánhegyi Egyesület" és „Hegyvidéki Egyesület" elnökének nyilatkozata

Huszonöt évvel ezelőtt alakult meg az „Orbánhegyi Egyesület" az akkor még gyéren lakott hegyvidéki területen, hogy a Belvárost a Svábhegy tetővel összekötő városrész kérdéseivel foglalkozzék. Az elmult huszonöt év alatt óriási változáson ment keresztül az Orbánhegy, valóságos villaváros keletkezett itt s a fejlődéssel karöltve szaporodtak a megoldásra váró feladatok is. Egyesületünk a napokban ünnepelte fennállásának 25 éves jubileumát, amivel, az Orbánhegy lakóinak őszinte örömére, összeesik az új XII. kerületi elöljáróság szervezésének megindulása. Az új elöljáróságtól várjuk kívánságaink teljesítését.

Mindenekelőtt a Németvölgy-dülőnek a németvölgyi temetőtől a Sashegy-tető felé terjedő része csatoltassék a XII. kerülethez. Ez a terület a XII. kerület legjelentősebb részének, a nagy németvölgyi hegykatlannak szerves része és az építendő új elöljárósági székház közvetlen közelében fekszik, minden adottsága tehát az új kerülethez való osztása mellett szól.

Közlekedési vonalak kialakítása tekintetében jelentős természetű kívánságaink vannak. Már mintegy negyven év előtt a székesfőváros általános szabályozási tervébe bölcs előrelátással felvétetett a budai *hegyvidék körútja* s ennek *kapcsolata a Belvárossal, az Erzsébet hídon át.* Ezt a *körútat* az Uj Szent János kórháztól kiindulóan alkotja a Kissvábhegy körül a Hieronymi-út, majd folytatólag az Orbánhegyen a Fodor-ucca a Tamás-uccáig, tovább a Mártonhegy, Kőbánya; Istenhegydülőkön át folytatólag a Gálszécsi-út a Svábhegytetőre a fogaskerekű vasút főállomásáig, ahol a Karthausi-, báró Eötvös-, Normafa-; Mátyás király-; Béla király-; Városkútja-, Kútvölgyi-, Istenhegyi- s Diana-útak képeznek jelentős útkapcsolatot. Ennek a körútnak a *Belvárossal való kapcsolata:* a Pilsudski- (előbb Ince-) út, Csörsz-ucca, Hegyalja-út. A mintegy 6 km. hosszú körúti részből eddig kiépült a Hieronymi-út felerészben, az Orbánhegyi felső nagy völgyön át a Pagonyút folytatásában a Költő-uccáig könnyebb járművek és gyalogosok részére útkapcsolatnak létesítése felette kivánatos, mert a Svábhegynek és gyönyörű vidékének megközelítését megkönnyítené.

Rendezést kíván a Németvölgyi temető mellett az ú. n. Budai Külső-körút, továbbá a Denevér-, Bürök-, Szendrői-árkok mentén levő útvonal.

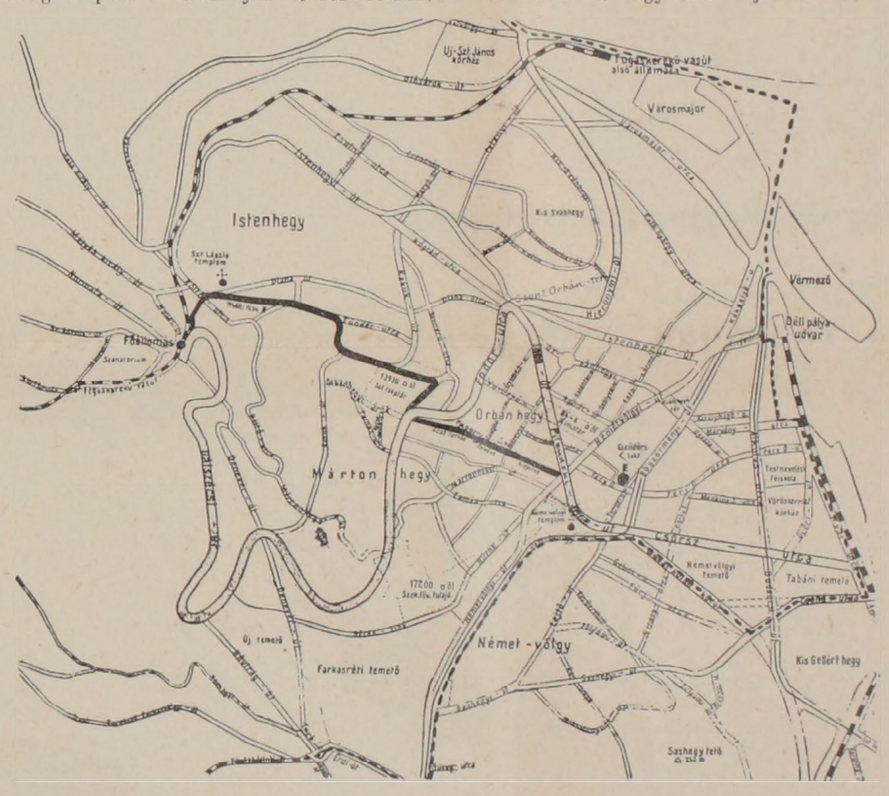
Ezeken felül természetszerüleg szükséges a bekötőutak fokozatos megvalósítása.

Rendezendő folytatólag a Királyhágó-tér, mint azt a hegyvidékiek már kérték. *Az Istenhegyi-, Orbánhegyi-, Fodor-, Diana-, Nógrád-utak, illetőleg uccák érintkező helye: a Szent Orbán tér, — mint jelentős közlekedési csomópont — az utóbbi időben szabályoztatott. Kivánatos, hogy ennek végrehajtása is mielőbb foganatosíttassék. Rendezendő a Németvölgyben levő róm. kat. kápolna melletti tér, tekintettel az ott létesítendő nagy templomra.*

Közúti közlekedés terén *autóbuszközlekedést kivan a Kútvölgy-dülő,* mint ahogy e tekintetben a székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése is már határozott. Továbbá *meghosszabbítandó lenne a 8-as autóbuszvonal a Torbágyi-útig. Foglalkozni kell a Svábhegynek az autóbuszközlekedésbe való bekapcsolásával, a 3-as autóbuszvonalnak a Királyhágó-térig való kiterjesztésével, valamint a Margithíd felé autóbuszkapcsolatok kialakításával.*

Foglalkozik a Hegyvidék közönsége a Németvölgyben fedett uszoda létesítésének gondolatával is. Az Orbánhegyi Egyesület, a Hegyvidéki Egyesülettel és a Németvölgyi Polgári Körrel közösen már régebben kérelmet terjesztett az irányban a polgármester elé, ami kedvező fogadtatásra talált. A kerületben levő Testnevelési Főiskola, a nagyszámú tanulóifjúság, a városrésznek állandóan gyarapodó lakossága érdekében fokozottan kívánatos ennek az uszodának megvalósítása.

Kívánatos a hegyvidék útjainak kellő fásítása,

A XII. kerületi Hegyvidék körútja és ennek kapcsolata a Belvárossal.

a Fodor-ucca pedig az Orbánhegyi-úttól a Tamás-uccáig egészen, együttesen mintegy 2 km. hosszban; a Belvárossal való 3 km. kapcsolatból csak a Pilsudski-út, Németvölgyi-út és Orbánhegyi-út közti szakaszának megnyítása és kiépítése ½ km. hosszban s végül a Fodor-uccával, illetőleg Szent Orbán-térrel való csatlakozása van hátra.

E két útvonalnak megvalósításával, továbbá még a Torbágyi-út és a Gálszécsi-út közötti kapcsolattal a XII. kerület közlekedési főhálózata teljessé válik. *A Hegyvidéki-körút egyik legszebb kilátásos utunk lesz.*

A város középpontjától az Erzsébet hídon át a Svábhegytetőre a lehető legrövidebb útvonalon a kerület parkosításra alkalmas területeinek kellő kialakítása, hogy a hegyvidék a fürdővárosnak méltó háttere legyen.

Figyelmet kell fordítani a hegyvizek levezetésére. Különös figyelmet igényel a Karthausi-völgyben gyülemlő csapadék és szennyvizek levezetésének mielőbbi kellő megoldása, amit a hegyvidékiek már jóideje kérnek, szorgalmaznak.

A közoktatás terén is van tennivaló. A XII. kerület lakósainak száma ma már 50.000. Szükséges mielőbb a Böszörményi-úti polgári leányiskolának kellő elhelyezése, *továbbá polgári fiuiskolának létesítése.* —

Változások a budai villamosforgalomban A Margit híd budai hídfőjénél, a Margit körúton, Bem József utcában, és Török utcában nagyarányú vágányátrendezési munkákat végez a Beszkárt. E munkálatok idejére július 15-től kezdődően megszünik az 51-es reláció. A 11-es a Közvágóhíd—Berlini tér—Zsigmond tér, az 53-as az Orczy tér—Rákóczi út—Budai Dunapart—Zsigmond tér útvonalon fog közlekedni, míg a 71-es vonala az eddigitől annyiban tér el, hogy a Széll Kálmán térről nem a Margit körúton, hanem az Olasz fasoron át az Uj Szent János-kórházig közlekedik.

A Budai Sport Club sportpályája. Hiba csúszott mult számunk egyik hírébe. A Kutvölgyi út mentén ugyanis a Budai Sport Club akarja felépíteni sportpályáját, amelynek ügye a székesfőváros testnevelési ügyosztályának megértése és jóindulata folytán egyre közelebb jut a megvalósuláshoz és valószínüleg már az őszi idényben átadható hivatásának.

Jómegjelenésű, jó összeköttetésekkel rendelkező urakat (hölgyeket) felvesz előkelő biztosítóintézet Óbudai fiókja. Jelentkezni lehet délelőtt 9 11-ig. Bécsi-út 15.

Messik Ödön jubileuma. Jubileumot ült a Sipos-halászkertben barátai és tisztelői körében Messik Ödön kereskedelmi tanácsos, a fővárosi vaskereskedők egyik ismert vezetőegyénisége. Az érdemeket szerzett szakférfi szerénységével háritotta el azonban magától az ünneplést, pedig 30 éves közéleti s közgazdasági szereplésével egybeesett 50 éves születésnapja is, amit a Nárcisz-u cai villatulajdonosnak hegyvidéki tisztelői nem feledtettek el.

Az I. kerületi Iparoskör Anna-bálja. Szerencsés gondolat a mindig agilis I. kerületi Iparoskörtől, hogy hajón rendezi ezidei szokásos bálját. Július 24-én, szombaton estétől másnap reggelig tart a mulatság a Tabántól Dunafüredig. Beszállás este 9 órakor a Gellért-fürdő előtt. A részvétel összes költsége 180 pengő.

Változások az autóbuszforgalomban. A Hegyalja-út építésének ideje alatt, körülbelül augusztus közepéig a 8. és 27. autóbuszok a Horgony—Hadnagy—Aladár és Mészáros utcán át közlekednek. Július 12-től további intézkedésig a Margithid építési munkái miatt a 12. autóbusz nem áll meg a Margitszigetnél.

HIRSCH A. JAKAB
bőrnagykereskedése
IV, KÁROLY-KÖRUT 24.

Mi lesz a Sósfürdővel?

Budapest-fürdőváros mostohagyermeke az Erzsébet-Sósfürdő. A kelenföldi vasúti töltésen túl, tipikusan városvégi környezetben szomorkodik málladozó, sárgásbarna épületével a fürdőügy hamupipőkéje. Budapest minden fürdőjével törődnek, akár a főváros, akár magánosok kezében van, mindegyiket ismeri hazai és idegen egyaránt, a Sósfürdőről azonban még csak nem is hallunk. Mintha egyáltalán nem is létezne!

Pedig nemcsak megvan ez a fürdőnk, de forrásai olyan gyógyvizet adnak, ami egész Európában párját ritkítja. S hogy mégis ismeretlen, hogy lassan-lassan teljesen tönkremegy, annak legfőbb oka szerencsétlen fekvése. Az összes többi fürdők a város centrumához meglehetősen közel, a közlekedési eszközökkel könnyen elérhető helyen fekszenek, míg a Sósfürdőt a villamosok szinte elkerülik. A betegnek, aki gyógyulást keres a fürdőben, nem mindig telik autótaxira, viszont a hosszú, kényelmetlen villamosutazástól visszaretten, különösen akkor, ha — mint a Sósfürdő esetében — még át is kell szállnia közvetlen a fürdő előtt. Az autóbuszközlekedés sem jöhet számításba a Sósfürdő szempontjából, mert ez előkelő közlekedési eszköz számára a Lenke-téren túl megszünt a világ.

Ily körülmények között nem csoda, ha a fürdőt csaknem kizáróan azok használják, akiket a betegpénztárak beutalnak. Pedig nincs még egy fürdőnk, amely gyógyforrásai mellett oly hatalmas ősparkkal is rendelkeznék, mint a Sósfürdő.

Tökéletesen érthető, hogy a fürdőtulajdonos nem hajlandó befektetésekre. Ezek, sajnos, még a fürdő szerencsés fekvése esetén sem volnának rentábilis befektetések. És végeredményben a fürdő is csak üzleti vállalkozás.

Mindez azonban nem ad választ a kérdésre: „Mi lesz a Sósfürdővel?" S nem is tudjuk, ki fog rá válaszolni.

Fővárosi Mateosz jog eladó
vagy betársulás. — Bővebbet a lap kiadóhivatalában délelőtt 11—12 közt vagy levélben. Válaszbélyeg.

„MEKTUB" Sámson Frigyes regénye a francia idegenlégióról. A regény írója, aki egy elszegényedett úricsalád sarja, saját 5 éves, küzdelmes szolgálatát írja meg annyi realitással, hogy aki a könyvet egyszer kezébe veszi, nem tudja addig letenni, amíg teljesen ki nem olvassa. A francia idegenlégióról az elmult években annyi álromantikával és vérfagyasztó lehetetlenséggel áttszőtt könyv jelent meg oly emberek tollából, akik nemcsak nem szolgáltak a legion d'étrangerban, hanem mégannyi fáradtságot sem vettek maguknak, hogy utánanézzenek annak, tulajdonképpen mi is az idegenlégió. Ezekre a könyvekre megvolt a séma. Szerepelt benne rendszerint egy-egy arab vagy európai szépség, lebujok korcsmák. Ilyen tapasztalatok után érthető, hogy meglehetősen idegenkedve vettük kezünkbe a könyvet, azonban az első oldalak átolvasása után kellemesen csalódtunk és most már könnyen megértjük a könyv áttörő sikerét. Reméljük, hogy Sámson Frigyes nevével, aki az ismeretlenségből ezzel az első, de jólsikerült könyvével ugrott ki, még találkozni fogunk. A könyvre pedig felhívjuk olvasóink figyelmét. **Vécsey Mátyás.**

RÉGI, ISMERT CIMFESTŐ JÓNÁS IMRE
VI Csengery-utca 49. Alapitva 1906

100 SZÁZALÉK
Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

Közgazdaság

A Vacuum Oil Co. üzletei

Nagy meglepetés fogadta a hirt, hogy a főváros megtiltotta saját üzemeinek a Vacuum kenőolajaknak, köztük elsősorban a Mobilolajnak használatát. Már néhány hónappal ezelőtt is különböző lapokban támadások jelentek meg a Vacuum ellen, amelyeknek helyreigazítására az amerikai olajvállalat soha semmiféle intézkedést nem tett.

A főváros intézkedése alapján most már különös elbirálásban kell, hogy részesüljön az, hogy a Vacuum Oil Company amerikai petroleum és olajként árulta a Romániából hozott és a saját üzemében szelektált olajait. Ennekfolytán horribilis nyereségekkel dolgozott a Vacuum, tekintve azt, hogy a Mobiloil, amelynek ára P 2.60, jóformán alig került neki valamibe.

Mikor 1925-ben a *Magyar Amerikai Petroleum* Rt.-t a Vacuum Oil-ba beolvasztották, intenziv hadjáratot kezdett Magyarország olajátvevői ellen. Ekkor természetesen látnia kellett, hogy a Shell a legtöbb helyen már nyeregben van. Különös eset történt ekkor. A kartelszabályok értelmében egyik vállalat sem adhatta olcsóbban az olajat. Nem ugy a Vacuum. A herceg Esterházy hitbizomány hatalmas gépi berendezésénél fogva a legnagyobb ásványolaj fogyasztója az országnak és szükségletét állandóan a Shell-nél szerezte be. Egy napon a Vacuum megállapodást létesített a hercegi uradalommal, hogy a petroleumot és gázolajat ő fogja szállitani. *Két pengővel olcsóbb ajánlatot nyujtott be, mint a kartellizált ár azt megengedte,* azonban kikötötte, hogy az árut karteláron fogja számlázni, a hercegi uradalom azonbn a megegyezés szerint olcsóbb áron fizetheti.

Shell előtt érthetetlen volt, miképpen tudta azonos árak mellett a hercegi uradalomból kiverni Az ásványolaj nyilvántartási iroda vizsgálatot indított, de a Vacuum mindenkor könyvelésével igazolta, hogy az előirt egyezményhez köti magát. Nem tárgya ennek a cikknek kutatni, miképpen tudta a Vacuum a hercegi uradalom által kisebbített összegeket olyképpen elkönyvelni, hogy az ásványolaj-nyilvántartási iroda a differenciát nem találhatta meg.

Ugy látszik napfény derül az ásványolajkartel ügyeire. Az iparügyi miniszterium is vizsgálat tárgyává tette a kartel dolgát és a gazdatársadalmat felszabadította az eddigi rabság alól.

A főváros analizáltatta a Mobiloilt és ekkor kiderült, hogy a *2.60 pengős védjegyezett „kiváló" olaj nem becsesebb, mint a közönséges, 60—1.60 pengős közolajak.* A főváros ezt az eljárást szemfényvesztésnek minősítette és intézkedett, hogy a legközelebb kiadandó közszállítási utasításnál a többi törvényhatóságok és közületek versenytárgyalási hirdetményeikben Mobiloil-ra ajánlatokat ne kérjenek. Ez a bátor intézkedés remélhetőleg meg fogja hozni azt az eredményt, hogy abban a szakmában, ahol a legtöbb szemfényvesztés lehetséges, végre egy központilag szemfényvesztésre alakult társaság a rászorulókat ki ne használhassa.

Vécsey Mátyás

A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületének közgyűlése. A Magyar Vasművek és Gépgyárak Egyesülete közgyűlésén Kende Tódor és Stromfeld Ferenc igazgatók számoltak be az év gazdasági fejlődéséről. Megállapították, hogy a vasipar foglalkoztatottsága lényegesen javul, nemcsak amiatt, mert a belső fogyasztás növekszik és a gépipar exportja tovább fejlődik, hanem amiatt is, mert a gépipar a magyar piacról kiszorítja a külföldi gyártmányokat. Ami a gépexportot illeti, ez az ipari termelésnek már az egyharmadát teszi ki. Az egyesület újjáalakított elnökségének élére Láng Guszáv került, aki mellé alelnökké Dubszky Alfrédot, Aschner Lipótot, Stromsky Sándort, Hubert Lipótot és Székely Imrét választották meg.

A Hirsch Mihály rt. közgyűlése. A Hirsch Mihály Ut és Vasutépitési vállalat és Asphaltgyár r. t. üzletévét 370.650 pengő alaptőke és 93.142 pengő tartaléktőke mellett 27.461 pengő nyereséggel zárta.

A Providentia Biztosító rt. 1936.-ban elért nyeresége a kárbiztosítási ágazatban 104.032.26 pengőt tesz ki, ezzel szemben az életosztály 16.433 pengőt vesztett. Végeredményben tehát a tiszta nyereség 87.631.93 pengő. A társaság amely megszerezte és saját állományába olvasztotta be a Phönix Általános Biztosító Társaság magyar fiókjának üzletállományát: ezen tranzakció révén az egyik legnagyobb magyar biztosító társaság lett.

Az Astra Biztosító rt. A vállalat ezévi mérlege kedvező üzleteredményről számol be. A mérlegből megállapítható a díjbevételeknek 50 százlékos emelkedése, ami feltétlenül az intézet iránti nagy bizalom megnyilvánulása. A díjtartalék többlet is lényeges emelkedést mutat.

Vitéz Figyelmessy Lajos textilgyári nyersanyagok kft. E néven a Wahrmann utca 29. szám alatt, 10.000 pengő törzstőkével új vállalkozás indult. A vállalkozás tárgya: textilgyári nyersanyagok, textilhulladékok, valamint tisztítóanyagokkal való nagybani és kicsinybeni kereskedés és textilből való tisztítóanyagok gyártása. A kft. ügyvezetője Ökrös Lajos.

Filmreviszik az elsülyedt Lusitania hajó kiemelését. Néhány nap mulva igen érdekes filmexpedició indul el Hollyowodból, hogy filmre vegyék a Lusitania kiemelésének egész processzusát. A világháború híres hajóroncsa 100 méter mélyen fekszik. Ebben a mélységben a filmfelvételhez nagyon erős mesterséges fényforrás szükéges. Tizenkét, egyenként ötezer wattos lámpát visz magával az expedició, amelyek együttesen negyedmillió gyertyafényerősséget képviselnek. Ezenkívül még egy külön ötezer gyertyafényű fényforrást visz magával az expedició minden egyes tagja.

Az Átrium Filmszinház nyári szünete. Eredetileg már két héttel ezelőtt meg kellett volna kezdeni nyári szünetét Buda legelőkelőbb filmszinházának, de a *Pesti mese* cimü magyar film óriási sikere miatt „kénytelen" továbbra is nyitvatartani. Valószinüleg csak a hó végén kezdődik a szünet és a személyzet, *Lajtos* Elemér igazgatóval az élén, élvezheti jól kiérdemelt nyári szabadságát.

Aczél Ede preciziós műszerészmester gépjavító és szerelő műhelye, Budapest, VII. Klauzál tér 13. — Dob utca 45, — Olcsó, jó, mindenkinek ajánlható, Eltörött és elrontott dolgait is helyrehozza. — Alapitva 1910-ben,

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

SPORT

A „gyökértelen" Budai „11"

A Nemzeti Bajnokságban részvételre jogosult csapatok számát csökkenteni szándékoznak. De a Nemzeti Bajnokságból nem a legyöngébb csapatokat akarják kizárni, hanem az úgynevezett „gyökérteleneket", amelyek mögött nem áll vállalat, vagy egyéb nagy anyagi háttér. Ezek közé sorolják a Budai 11-et is, Buda reprezentativ csapatát.

Furcsa, oktalan és sportszerütlen gondolat! Hogy ki méltó a magyar sport élvonalába, azt csakis a zöld gyepen lehet eldönteni. A küzdőtéren pedig már nem egyszer bizonyította be a Budai 11, hogy igenis hivatott egy városrész sportjának képviseletére, külföldön pedig nem egyszer kedveltette meg a magyar futballt. Éppen most tartják gyökértelennek a Budait, mikor a III. Kerület kiesése után Buda egyetlen képviselőjeként maradt a Nemzeti Bajnokság küzdelmeiben. Maradt hát egyedül a Budai 11, amelyet mi, budaiak saját csapatunknak tekinthetünk.

Ha tehát a Nemzeti Bajnokság vezetősége szükségtelennek tartja a Budai 11 részvételét a küzdelmekben, úgy ezzel azt is kifejezi, hogy nem számit Buda sportközönségének érdeklődésére sem. Mert hiszen csak nem kívánhatják, hogy egy számunkra érdektelen küzdelmet kisérjünk figyelemmel?! De nem hisszük, hogy a kicsinyes rövidlátás ily könnyen arasson diadalt az igazságos sportszellem, a „fair play" eszméje felett. Nagy kár lenne a Budai 11-ért, de ugyanilyen nagy kár lenne ez a hamis útra tévedt magyar futballnak is.

Földes László

Nagyjelentőségű fúzió! Érdekes és igen örvendetes fuzioról kaptunk hirt. A Nemzeti Ligából kiesett *III. Kerület* és az amatőrök között oly kitünően szerepelt *Goldberger S. E.* közösen indítanának csapatot a Nemzeti Bajnokság B csoportjában. A nagymultú klub és a fiatal, életerős vállalati csapat közös munkája a legszerencsésebb elgondolás! Igen-igen sok lehetőséget látunk e társulásban mindkét egyesület számára.

Szinház - mozi

Az év történetét láttuk 2 óra alatt a Royal Apollóban. A „Tempó 1937" c. film hiradókból összeállított történelmi kaleidoszkópja az elmúlt esztendőnek. Az az érdeklődés, mely ebben a nagy melegben ezt a rendkívüli műsort kiséri, csalhatatlan bizonyítéka annak, hogy nincs sem az amerikai, sem az európai filmgyártásnak olyan sztárja, akinek népszerüsége el nem törpülne az angol koronázás színes csodái, a Hindenburg léghajó katasztrófájának lélegzetelállító borzalmai, vagy a közelmúlt napjainak egy-két történelmi eseménye mellett.

Egy visszanyert élet. (Décsi, Omnia.) Nagyon gyengén sikerült, logikátlan film, a főszerepben *Merle Oberonnal*, Korda Sándor szép felfedezettjével. Partnere, *John Garrick*, a newyorki Metropolitain gyönyörü hangú tenoristája. Szivesebben hallottuk volna gramofonlemezről, vagy a rádióból énekelni.

BUDAI BANKOK ÉS BANKFIÓKOK

ANGOL MAGYAR-BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78

BUDAI ALTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Krisztina körút 133. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2. Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-ut 1. Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK:
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91. Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR:
XI. Horthy Miklós-út 35. Tel: 2-693-81
II. Széna tér 1/b. Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK: —
II. Margit-krt 3. Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR:
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02

NEMZETI HITELINTÉZET Rt.
I. Krisztina-krt. 141. Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-533-64
XI. Horthy M.körtér 9. Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I. Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

◆ TAKÁCSNÉ DEFFERT OTTILIA ◆
belvárosi nöiruha-szalonja I. Krisztina-körut 30.

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U. 6. Tel.: 15-35-28.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-1

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—552—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzletet
átvette: NÖTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

„KROKO" BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, bőröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I., Döbrentei-tér 1. szám,

a Margit-körúton

SZÉNÁSI - HÖLGYFODRÁSZMESTER
Az előkelő budai hölgyközönség fodrásza
II., MARGIT-KÖRUT 57. SZÁM I. ÉM. — TELEFON: 154—943.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztító
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

Nagy és Eichner gyártmányok Budán kizárólag
II., MARGIT-KÖRUT 38b. — TELEFON: 1—515—13.

LEGJOBB FÜZŐK, KEZTYÜK
„TERI"-nél II., Margit-körut 13. XI., Horthy M. ut 18., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinéknagy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban

a Viziárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-48.

TISZA TESTVÉREK II., FŐ-U. 12 T. 1-527-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Füszerí csemegét GANCS-161
II., RETEK-U. 33—35.

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból kószit jutányosan elsőrendü ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-ucca 52. T.: 1-551-75.
II., Pasaréti-út 51. T. hivó: 1-843-73.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMÜIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
II., Zsigmond-utca 3/b (az udvarban.) Telefon: 1-466-72.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III, LAJOS UTCA 77—79

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy-körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 49. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ KÉSMÜVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35 évfolyam | Budapest, 1937. julius 29 | 29—30. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Nyári vihar

A városháza életét viharfelhők fenyegetik. Karafiáth főpolgármester nyilatkozata és Schuller Jenő alpolgarmester ellennyilatkozata olyan váratlan gyorsasággal csapott le a nyári álmát alvó fővárosra, mint a villámmal, menydörgéssel terhes kánikulai zivatarok.

Egyelőre áll a harc a főpolgármester és városháza közt. De az ilyen nyári vihar nem szokott örökké tartani, bármilyen sötét és fenyegető is az egymásra tornyosuló fekete felhők tömege. Mire megkezdődik a törvényhatósági élet, nyoma sem lesz a viharnak, kisüt a nap a felhők közt s megjelenik az égen a csodaszép szivárvány, minden megbékélésnek örök szimbóluma.

Cseh kő a Margit-körúton

A megcsonkitott ország nagyon szegény természeti kincsekben. Elvették tőlünk mindent és a megmaradt föld méhében alig van más ásvány, mint kő.

A gazdasági élet csavaros gépezetében kevéssé járatos ember tehát méltó csodálkozással, sőt megdöbbenéssel hallja, hogy a Margithid kiszélesitésével a Margitkörúton szükségessé vált kövezési munkálatokhoz külföldi követ kell majd felhasználni. Öt bányavállalat „együttes ajánlatában" kikötötte, hogy a megrendelést csak az esetben fogadják el, ha a szükséges kőmennyiséget külföldről hozhatják be.

A főváros kényszerhelyzetben van. A margitszigeti munkálatokat sürgősen be kell fejezni. Éppen eleget támadják a hidon folyó munkák elhuzódása miatt.

A közönség tehát kénytelen lesz belenyugodni abba, hogy a Margit körúton és a Szent István körúton cseh követ tapos.

Aki az évnek bizonyos szakában a Dunántulon jár, meglepve tapasztalja, hogy a kőbányaüzemek — gyakran szünetelnek. Munkáskezek százai dolog nélkül pihennek, — a gyomrok pedig üresek. Nem értünk a magasabb közgazdasági tudományhoz. Azt azonban kötve hisszük, hogy ez igy volna rendjén. Nem hisszük, hogy Szent István és Boldog Margit útján okvetlenül a csoheknek kell nyerészkedniök a kartell jóvoltából.

Félrevert harangok

Alig van a világon nép, amelyik oly könnyen tudjon lelkesedni és elcsüggedni, mint mi. Aranyhegyeket épitett képzeletünk az örvendetesen fejlődő idegenforgalomra, most pedig hirtelen félreverik a harangokat és — ahogy ez már nálunk lenni szokott — keresik a bűnbakot. Pedig hát semmi szükség nincs a kongatásra, mert mint kiderült, a rémhirek alaptalanok voltak.

Azoknak, akik szeretnek számokban gondolkodni, ajánljuk, várjanak ítéletükkel. Ne verjék félre a harangokat, ne rémitgessék oktalanul a pesszimizmusra hajló kedélyeket.

A mult évben 40 millió pengő bevétele volt az országnak az idegenforgalomból. Hogy idén mennyivel többkevesebb, ma még nem tudhatjuk. Valószinű, hogy több.

A közeljövő igazolja majd ezt a megállapitásunkat: bizzunk csak továbbra is Budapestben. Csak épen ne bizzunk mindent rá, valami kis munkával segitsünk mi magunk is hozzá a cél eléréséhez. És akkor nem riadunk meg semmiféle kongatástól se.

Hogyan épitsük ki Budapest-Fürdővárost?

A Budai Napló számára irta: **SZVIEZSÉNYI ZOLTÁN dr.**

Budapest gyógyfürdőinek népszerűsége az utóbbi időkben a határon tul is igen nagy arányokban terjed. Örvendetesen megállapitható, hogy az elmult évben ismét számos előkelő külföldi fürdővendég kereste fel fővárosunkat és áprilistól kezdve a késő őszi hónapokig telve voltak a gyógyszállók külföldi fürdő- és üdülővendégekkel. A *háboru utáni Budapest célkitűzései között egynek sincsen akkora tartalma, sulya és jelentősége, mint épp a fürdőváros-mozgalomnak*, amelynek az lényege, hogy *Budapestet függetleniteni kell a divattól* és olyan szilárd bázisra kell felépiteni az idegenforgalmat, amely független minden külső tényezőtől.

Ezek között természetesen Budapest helyzeti előnye, főképen gyógyforrásai játszanak döntő szerepet. A székesfőváros háboru utáni vezetősége idejében ismerte fel Budapestnek ezt a helyzeti adottságát és valóban szép várost varázsoltak elénk, amely minden tekintetben alkalmas egy nagyvonalu idegenforgalomnak és fürdőforgalomnak a kialakítására. Azt azonban mindenki tudja, hogy *egész Budapest területére nem lehet a fürdőváros jelleget kimondani* és a fürdőtörvény is helyesen különbséget tesz Budapest területén a gyógyhelyek, üdülőhelyek között, amikor azokat önálló határokkal elkülönítve, különleges védelem alá helyezi.

Buda szerepe a fürdőpropagandában

A fürdőpropaganda szempontjából elsősorban Buda, beleértve a Margitszigetet is, jöhet tekintetbe. A gellérthegyi fürdőcentrum, továbbá a Szent Lukácsfürdőt és Császárfürdőt a Margitszigettel együtt magában foglaló fürdőövezet területén mutatkozik legerőteljesebben a fejlődés és a Tabánnak a közelmultban lebontott háztömegei helyén *szemünk láttára alakul ki Budapestnek egyik legszebb fürdőparkja. A Szent Margitsziget már tökéletes gyógypark most is* és a világfürdők igényeit is a legteljesebb mértékben kielégítő tökéletes gyógyhely, melynek alig van mása Európában.

Látjuk tehát, hogy a természeti adottságok megvannak, hogy a fejlődés soha nem várt mértékben és gyors iramban megindult. De éppen ennek a gyors fejlődésnek tudható be az, hogy még mindig bizonyos fajta rendszertelenségek mutatkoznak az egyes kezelési módok, a budapesti fürdők hatásfoka és a vizek gyakorlati alkalmazása tekintetében.

A külföldi fürdők mind specializálták magukat egy bizonyos irányban: Merán pl. a szőlőkurákra rendezkedett be, Nauheim a szivbajok kezelésére, Karlsbad, Montecatini az ivókurákra, Pöstyén a rheumára. *Mi történjék Budapesten?*

Sokan azt szeretnék, hogy Budapestet, mint a rheumások Mekkáját hirdetnők az egész világon, tekintettel változatos és kitűnő hőfoku thermális vizeinkre. Viszont megfeledkeztek arról, hogy Budapesten nem csupán thermális vizek vannak, hanem egyuttal itt fakadnak a magnézium-szulfátos keserűvizek, amelyeknek indikációs területe egészen más, mint a thermális vizeké. Függetlenül ettől a közönség egy nagy része azt is felfedezte, hogy a budapesti vizekben nem csupán fürdeni érdemes, hanem *ivókura formájában is igen hasznos gyógytényezőknek bizonyultak.* Viszont azt is meg lehet állapitani, hogy Budapest területén subalpin klimáju, kitűnő fekvésű üdülőhelyek is vannak, mint amilyen pl. a Svábhegyi Szanatórium, ahol idegbetegek, vérszegények és anyagcserebántalmakban szenvedők nagyszerű kisegitő kurákat is tarthatnak.

Szabad-e ezek után még kételkedni abban, hogy Budapest nem csupán rheuma-gyógyhely, hanem egy olyan nagyszabásu fürdőhely gyógyforrásainak különböző összetétele, a vizek változatossága, a vidék nagyszerűsége, a természeti adottságok és a városnak kitűnően fejlett közegészségügyi és orvosi felkészültsége mellett, amilyennel egyetlen más fürdőhely sem rendelkezik. Feláldozhatjuk-e Budapestnek ezt a kiváltságos helyzetét és specializálhatjuk-e magunkat ezek után csupán egy téren, avagy állapitsuk meg higgadt mérlegeléssel mindazokat a lehetőségeket, amelyeket Budapest gyógytényezői együttesen jelentenek a balneotherápiában?

Mindenesetre azoknak kell igazat adnunk, akik minden gyógyértéket egyformán ki akarnak hozni Budapesten és épen úgy alkalmasnak tartják Budapestet a rheumakurákra, mint az ivókurákra, mint pedig a gyümölcskurákra. Tárgyilagosan meg kell állapitani mindazokat az indikációs területeket, amelyeken Budapesten hasznos kurákat lehet végezni és az egyes gyógyfürdőknek egymás között kell eldönteni azt a kérdést, hogy különlegesen milyen gyógymódokkal és milyen mértékben kivánnak foglalkozni. Az eddigi gyakorlat szerint a Szent Gellért gyógyfürdő az általános balneotherápiával foglalkozik, a Rudasfürdő, ügylátszik, az ivókurák szempontjából fog különösebb jelentőséghez és szerephez jutni, a Szent Lukácsfürdő már eddig is, mint elsőrendű rheumagyógyhely közismert és napi, kb. 800 iszapkezelésével egyike a legkomolyabb gyógyhelyeknek az egész világon. A Szent Margitiszigeti gyógyfürdő helyi adottságainál fogva az ivókurákra, a gyümölcskurákra és az anyagcserebántalmakban szenvedők gyógyitására rendezkedett be és amellett pedig, mint üdülőhely is rekonvaleszcens betegeknek nagyszerű utókura lehetőséget biztosit oly ideális környezetben, mint talán sehol másutt. Az Erzsébet Sósfürdő különösképpen a női bajok kezelésére rendezkedett be, a Császárfürdő pedig tervbevette egy nagy rheumakórháznak a felépitését.

Látjuk tehát, hogy a specializálódási folyamat máris megindult, csak ki kell jelölni azokat a kuratipusokat, amelyekre Budapestnek helyi adottságai mellett biztosan számitani lehet.

Hármas feladat

Hármas irányban kell a rendszeres munkának megindulnia: 1) Meg kell állapitani a rheuma néven ismert *mozgásszervi megbetegedéseknek* a kuratipusait (a fürdők iszapkezelés és egyéb kezelésekkel kombinálva.) 2.) Ki kell épiteni az ivókurák rendszerét a betegségnemek csoportositásával és természetesen nem szabad megengedni, hogy a vizeket minden orvosi ellenőrzés nélkül igyák azok is, akiknél egy esetleges ivókura ellenkező hatást eredményez. 3.) Magyarországnak kitünő gyümölcse van, Budapestnek pedig nagyszerűen felszerelt hűtőházai, igy tehát egy nagyvonalú *gyümölcskúra* bevezetése pl. a Margitszigeten, igen nagy mértékben hozzájárulhatna a fürdőszezon további meghosszabbitásához. Minden erre való adottság megvan Budapesten. A gyümölcskurának a külföldön igen nagy kultusza van és az u. n. „nyerskosztkura" egyre jobban tért hódti a külföldön. *Nem látom be, miért ne lehetne Budapesten a gyümölcskúrákat intézményesen kiépiteni és megszervezni* és ezáltal a kúratipusok közé egy új értékes tényezőt beiktatni.

Mindezek a dolgok csupán szervezés kérdései és előbb-utóbb a gyakorlat rá fogja vezetni az arra illetékes tényezőket, hogy bizonyos okos elhatárolással mindegyik fürdő és gyógyintézet a neki legmegfelelőbb kuratipust favorizálja és igy egymás munkáját kiegészitve, ki fog majd alakulni Budapest, a nagy, hatalmas világfürdő, mely természeti adottságainál fogva és a Gondviselés bőkezűsége folytán nem csupán egyfajta betegség kezelésére, hanem mindenfajta gyógymódok bevezetésére alkalmas.

A 12-es autóbuszvonal meghosszabbitása

Irta NÁDAS BÉLA dr., a Rózsadomb és Vidéke Egyesület főtitkára

Ismét — mint már annyiszor — a 12-es autobuszjárat ügyével kell foglalkoznom, hogy ismételten kérjük az illetékes közlekedési hatóságokat, a 12-es járatot sürgősen hosszabbitsák meg a Széna tértől a Déli pályaudvarig, természetesen a Széll Kálmán tér érintésével a Krisztina körúton át.

Ez a meghosszabbitás már nem csupán rózsadombi érdek, hanem egész Buda közérdeke. Hogy miért, talán indokolnom sem kell, annyira magától értetődő.

Ezáltal ugyanis valóban azzá lenne a 12-es járat, aminek beállitásakor tervezték: tranzverzális expressz-autóbuszreláció.

Vagyis nemcsak — mint eddig — a pesti oldalon, hanem a budai oldalon is keresztezné és igy kényelmes és komplikációmentes átszállási lehetőséggel kötné össze az összes főbb autóbuszvonalakat. Azonkivül közvetlenül és legkevesebb időveszteséggel kapcsolná össze a Déli pályaudvart a nyugatival, sőt a 7-es autobuszon a Rákóczi ut-

Angol Park uj attrakciói:

Minden este a „**Blue Kiddies**“ monstre jazz-zenekar jazzkoncertje ✶ A **csütörtöki Művész-estek**, hazai és nemzetközi művészekkel ✶ A „**Csodarevü 1937**“ amerikai méreteket is túlszárnyaló csodaprodukciói ✶ **Pilótaiskola** a legszenzációsabb amerikai ujdonság ✶ és végül az **Autotouring**, amelyben minden kisérő nélkül ki-ki sajátmaga vezetheti a benzines kisautóját ✶ Minden hónapban uj nemzetközi varieté-müsor az **Alpesi Faluban**.

nál egyetlen átszállással a két pályaudvart a keletivel is. Végül így a Déli pályaudvari végállomáson nem csupán egyetlen autóbusz, a 3-as várná az érkezőket, hanem kettő és megosztaná s két irányban: a Lánchidon és Margithidon át szállitaná a város centrumába a Déli pályaudvarl utasokat.

Különösen sürgös és fontos lett volna kérésünk teljesítése most a balatoni fürdőidény megindulásakor, amelynek forgalma főként a Déli-pályaudvaron bonyólódik le. Tehát még balatoni közérdek is e meghosszabbitás. A vállalatnak pedig ilyképpen üzleti érdeke is. Miért kcsik tehát?

Majd ha a Boráros-téri hidat is átadják a forgalomnak, akkor a Déli pályaudvartól tovább vezetve az új hidon át a Boráros-térig, *körforgalmi tranzvrezális* expresz járattá kell kifejleszteni a 12-es autobuszjáratot. És erről már nem is korai beszélni, hiszen egyre közeledünk új hidunk megnyitásához.

Kizárolag rózsadombi szempontból még csak egy megjegyzésünk, illetőleg kérelmünk van a 12-es autóbuszjárat vonalvezetéséhez. A Margit körúton a Margithidtól a Bem József uccáig megkezdték már a villamossinek középrefektetését. Ezáltal megszünik a villamosközlekedés Pestről jövet a Zsigmond utcában a Pálffy tér felé és megszünik az egyirányu villamosközlekedés a Margit körút fenti szakaszán. Megszünvén tehát a jelenlegi akadályok, kérelmünk az, hogy ezzel a villamosközlekedés változással egyidejüen változtassák meg e szakaszon a 12-es autobuszjárat vonalvezetését is. Vagyis ezáltal a Pestről jövő 12-es autobusz ne a Zsigmond utcán haladjon a Pálffy-tér felé, hanem úgy — mint a villamos — a Margit körúton. Igy mi, rózsadombiak, el fogjuk érni azt, hogy Pest felől jövet is távgyaloglás nélkül szállhatunk majd át a Zárda uccai szerpentin tövén lévő végállomásnál a 11-es rózsadombi autobuszra.

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
II., Keleti Károly utca 1. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

Budaiak Budáról

A budai társadalom vezetőegyéniségeinek hozzászólása az aktuális budai kérdésekhez

Buda társadalmi életében egyetlen probléma se keltett akkora érdeklődést, mint az állandó budai szinháznak a budaiak pénzén készülő megvalósulása, valamint *Huber* Vilmos pompás gondolata, amely egy angolmintájú, szinte otthon jellegű klub létesítésével óhajtja Buda vezető társadalmi rétegeit, politikai és világnézeti harcokon felül, a fehér asztalnál egyesíteni, ahol tényleg csak gentlemanok érintkeznének gentlemanokkal. A *Budai Napló* szerkesztősége körkérdést intézett a budai társadalom vezető egyéniségeihez és folytatólagosan közli az érdekesebb és a helyzet tisztázására szóló véleményeket.

Elsőnek

Messik Ödön gazdasági tanácsos, nagyiparos, a nagykereskedők egyesületének társelnöke.

nyilatkozott, aki a legnagyobb örömmel üdvözli a budai állandó szinház gondolatát, a *Déryné Játékszint*. Kijelentette, hogy ez a mozgalom odaadó támogatóra számithat benne, mert szükség van olyan szinházra, amely ébren fogja tartani a nemzeti szinházkultura ősi hagyományait, szinházra, ahol hazai, szinte már feledésbe menő szinmüiróink juthatnak ismét szóhoz. *Ez a szinház a mi szinházunk lesz* — mondta Messik Ödön — és nem fog függni mástól, mint a müvek irodalmi, esztétikai és morális értékétől. Az legyen a vezérlő elv, hogy nem a kasszasiker a fő, hanem a darabnak a társadalomra való morális kihatása. Örömmel hallotta, hogy népszerü főhercegünk, vitéz *József* főherceg tábornagy, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és fia, vitéz *József Ferenc* főherceg dr. állottak ennek a nemes mozgalomnak élére.

Ami a klub alapitását illeti, azt is örömmel hallja. Egy ilyen klubra Budán feltétlenül szükség van, lesz legalább egy olyan hely, ahová minden család nyugodtan elviheti leánygyermekeit is.

A következő nyilatkozatot

Willheim Artur, cukorgyári igazgató,

budai villatulajdonos tette.

A szinház kérdését ő is végtelenül fontosnak tartja, — mondotta, — mert hiszen a budai szinház hozzátartozik Buda történetéhez.

— Szinte fájó szívvel gondolok arra, — mondotta, — hogy a Horváthkert régi, fából készült szinköre eltünik hagyományos helyéről, ahol pedig annyi kedves estét töltöttünk fiatalabb korunkban és ahonnét a magyar szinművészet legnagyobbjai kerültek a nagy pesti szinházakhoz. Krecsányi mindig felejthetetlen marad, érdemeit a magyar szinművészet körül alig lehet kellőképpen méltányolni. Szinművészek és irók, valamint a nagyközönség sokat, de igen sokat köszönhetnek a Budai Szinkörnek, amelynek családias hagulatát nem lehet bármely más színházban megtalálni. Hogy hová kerüljön az új szinház, a muzsáknak e köből épült budai temploma, nem lehet hirtelen megmondani, de talán legjobb lenne azt odaépiteni a régi szinkör helyére, de legyen aztán egészen a budaiaké.

— Ami a klub, illetve a budai, politikán, pártokon és felekezeti kérdéseken felülálló társadalmi kaszinó létesítését illeti, azt is melegen üdvözlöm, — mondta Wilheim igazgató — és mindenben segiteni fogom a mozgalmat. Világnézet és politika, amúgy is széjjelválasztja a magyarságot, talán itt Budán megtaláljuk azt a közös plattformot egy nemescélú társadalmi intézmény keretében, amely nem mélyíti tovább a szakadékokat, hanem inkább összekovácsolja az amúgy is erősen széjjeltagolt társadalmat. Azt a szellemet kellene belevinni ebbe a speciálisan budai klubba, melyet ott látunk a Tisza István Körben, ahol a magasabb társadalmi elgondolások hozzák egymáshoz közelebb az embereket.

Willheim igazgató felkérte a Budai Naplót, hogy továbbra is őrködjék a speciális budai érdekek fölött és tartsa állandóan napirenden ezt a két fontos problémát.

A budai előkelőségeknek a budai kérdésekről való nyilatkozat-sorozatát folytatjuk. *(Iz.)*

ÖREGDIÓFA
Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA cigányzenekara muzsikál
RÉGI BUDAI TRADICIÓK UJ MODERN VEZETÉS.
I. Pálya-u. 3
Telefon: 1—524—94. Telefon: 1—524—94.
ifj. Wagner Béla ü. v.
Reiber József vendéglős.

Második cukrász-mestervizsga Budán

Csütörtökön tartották meg a cukrász-céh második mestervizsgáját *Ravasz* Lászlónál. Hat jelölt jelentkezett: *Csepeli* János, *Kovács* László, *Rát* Ede, *Sághy* László, *Spehla* Vilmos és *Sztraka* Vince. *A gyakorlati vizsgán az összes jelöltek remekeltek*, nemcsak a vizsgabizottság, hanem a nagyközönség és a sajtó képviselői sem győztek a cukrászművészet alkotásaival betelni. Egy marcipánból és csokoládéból készült virágállvány és egy kosár tele pezsgősüvegekkel, gyümölccsel ugyanazon anyagokból, első díjat kapott.

A vizsgabizottság elnöke: *Spelter* Henrik, alelnöke: *Ravasz* László, tagjai: *Szabó* Endre és *Tomai* László voltak. A Kereskedelmi és Iparkamarát *Lipcsey* Ádám dr. főtitkár képviselte, aki a jogi és adminisztratív kérdésekről vizsgáztatta a jól elkészült jelölteket. Az irásbeli és szóbeli vizsgálatokat is kiállották a jelöltek és csak egytől tagadták meg a mesteri oklevelet, aki 3 hónap múlva egy tárgyból pótvizsgát kénytelen tenni. A vizsgálatnak volt egy érdekes jelöltje, egy *süketnéma jelölt*, akivel irásban és jelekkel érintkezett a bizottság. *Letette a vizsgát és ő lesz ebben a szakmában az első süketnéma mester.*

A vizsga befejeztével *Spelter* Henrik, az Iparterület nagyérdemü elnöke és *Ravasz* László üdvözölték az új cukrászmestereket, akikhez *Lipcsey* dr. is meleghangú felhivást intézett a testületi szellem ápolásáról. A sajtó részéről *Gegus* Dániel ny. főkapitány és *László* Zoltán dr. szerkesztők köszönték meg az élvezetes és tanulságos vizsgát. A cukrász — mondták — nemcsak iparos, kereskedő és jogász, de intuitiv művész, szobrász, festő, sőt költő, mert minden egyes tortába, fagylaltba, parfait-be, a lelkét viszi bele.

Egy lipcsei nagy német cukrász, a leipzigi „Corso“ tulajdonosának, *Fischer*nek a fia is végighallgatta a vizsgát és tolmács segitségével sürűn készitette jegyzeteit, melyekből, mint mondta, a német cukrász-céh is tanulni fog.

A vizsga után *Ravasz* László löncsön látta vendégül a bizottság tagjait és megkóstoltatta saját termésü borait is. *L. Z.*

=✶=✶=

A magyar nemzeti orthodox egyház (görögkeleti magyar) nagyon szépen halad szervezkedésében. Amint a kulturminiszterium előtt fekvő adatokból kiderül, ismét többszáz család csatlakozott ehhez az ujonnan szervezett, de már a honfoglalás idején vezetőszerepet vivő ősi magyar keleti egyházhoz, amelynek feje: Németh Theodosius István felszentelt püspök, akit a keleti (szir) pátriárka érseki rangra emelt, metropolitává s pariárka-helyettesé tett. A hívők száma közel jár a hétezerhez a Duna balpartján, ezenkívül a fővárosban 3000, Dunántulon 1000 a számuk, de itt is a nyári hónapok alatt megkezdődik a missziós munka. Az érseki székhelyet a Balaton mellett állitják föl. A Budai Napló agitációjának gyümölcsei már érnek.

A Százötvenéves Falusi Notárius

Milyennek látta Gvadányi József gróf Budát 1787-ben

„Ehez fogtam 1787. Esztendőben Skorpio Havának másodikán, és végeztem Bak havának huszadikán“ irja *Gvadányi a Falusi Nótárius* elé irt *„Ajánló levél“*-ben. *Gvadányi* e nagyhatásu munkájának, amelynek címe: *„Egy falusi notáriusnak budai utazása, mellyet önnön maga abban esett viszontagságaival eggyütt az el aludt vérü magyar szivek fel serkentésére, és mulatságára e versekbe foglalt,“* ezidén ,van tehát születése másfélszázados évfordulója.

A Peleskei nótárius-nak *Montesquieu Perzsa levelei*-vel való rokonságát, az európai városgunyoló várospamphlettel és az utazási regénnyel való szellemi kapcsolatait és pestbudai városfejlődéstörténeti érdekességeit a 18. századvégi Pestre vonatkozólag elsőnek *Bevilaqua Borsody* Béla irta meg a *Falusi Nótárius* serfőzős és kávéháztörténeti kapcsolataiban. Alábbiakban e szempontok nyomán a régi Budát mutatom be, vagy ahogyan azt Gvadányi látta, 1787-ben.

Gvadányi finom dámák tükrös toilette-jére, azaz pipereasztalkájára való „tükörajándék“-nak nevezi a nótárius utazását. Lássuk, milyen tükörben látta Gvadányi Budát 1787-ben, az 1790-i budai országgyűlés magyar nemzeti felbuzdulásának közvetlen előidőiben?

Nótárius uram az *Első rész első* soraiban elmondja „ki légyen, hol lakjon, és mi okra való nézve tökéllette el magában Budára elmenni.“

Híres Buda Várát még soha sem láttam,
Krónikákban róla bár sokat olvastam,
Aztat hogy láthassam, mindenkor kivántam,
El is tökéllettem oda tenni útam.
Mostan minden Táblák tétettek Budára,
Azon okból, hogy az van Ország' javára,
Mert Hazánk közepén fekszik Buda Vára,
Mindennek eggyenlő majdnem útja arra.

Vagyis itt arra céloz Nótárius uram, hogy II. József császár az országos főkormányszékeket s főbiróságokat Budára és Pestre helyezte át, hogy ezzel is kiemelje az ország hajdani fővárosát kisvárosi állapotából.

Nótárius uram uti elbeszélése kalandos magyar utazási regény, tehát Zajtay István nótárius *more patrio*, lóháton, csak kalandokban bővelkedő, hosszu utazás után került Szatmármegyéből Pest megyébe s egy szép napon Cinkotára. Ide éppen déli tizenkét órára ért, tehát annak rendje és módja szerint evett-ivott, lovát is megetette megitatta, majd ujra nyeregbe szállva:

Mentem; de nem többet, hanem egy kis órát,
Hát meglátám Pestet és Budának várát,
Megállottam: 's véltem Salamon oltárát
Látom: 's tsúdáltamba alig vettem párát.

Akkor még állottak a pesti várfalak, a külvárosokból még alig volt valami, tehát semmi sem gátolhatta a látást, messziről láthatók voltak Buda várának közismert körvonalai. Nótárius uram sebesen keresztül léptetett Pesten s elérkezett a Hajóhidhoz, amely tavasztól őszig összekötötte a két várost., Amint a hajóhidon csendesen átkocogott Budára, ott látja sétálni egykori tanitványát, a szatmári biró fiát, kit is lóháton csakhamar utolért és megszólított. Az ifjú, ki kancellista a királyi Táblánál, igen megörült egykori preceptorának s azonnal magához hivta szállásra, mely egy gazdag serfőző házában volt.

Egy gazdag Serfőző Tsászár Fördő mellett,
Mint egy Kastély olly szép házat épittetett,
Szép mobiliákkal felékesittetett,
Dunán lemenőknek ád szép tekintetet.

Itt a serfőző házában szivesen fogadták Nótárius uramat s ott is marasztották. Innen indult el mindennap budai s pesti megrovó útjaira. Mielőtt azonban pest-budai kalandjait elmondaná a Negyedik Rész-ben Budát, Pestet és ezeknek vidékét irja le.

Ki is mentem más nap a Duna partjára,
Szememet vetettem Pestre, hol Budára,
Nem tudtam, mit nézzek, elől 's utoljára,
Azért mostan adom mindennek tudtára:
A természet tette itt remek munkáját,
Mert ha ki tekinti Buda Vára táját,
Nem fog itt mást látni, tsak szépség tsodáját,
És a teremtésnek egy nemes formáját.
Menedékes hegyen van a Vár épitve,
Erős kőfalakkal, 's bástyákkal kerítve,
Nap fényen ragyogó tornyokkal szépitve,
Utczái kövekkel vannak béterítve.
Ezeket nagy roppant házak ékesitik:
Sok költséggel épültt Templomi szépitik,
Piartzán fel-szökő kútak díszesitik,
Gyönyörü lakósi nagyon nemesitik.

Nótárius uram figyelmét a városrendezés és városfejlesztés akkor két legfrissebb alkotása röggtön megragadta: az új, eddig nálunk szinte ismeretlen utcakövezés és az egészséges vizzel szolgáló nyilvános kutak. Lelkesedve nézi a Mária Terézia által restaurált királyi palotát és a főkormányszékek, Helytartótanács és a Kamara jórészben ma is álló épületeit. (A Belügyminisztérium épülete az Országház utcában volt a Helytartótanács székháza, a Kamaráé pedig a ma régi pénzügyminisztériumnak nevezett jezsuita rendházi)

De főképpen Mátyás Király Palotája
Kevélyen áll benne, ritka is pompája,
Bár mennyi idegen szem tekint reája,
Királynak való azt mást nem mondhat szája.
Országunk Oszlopi itten lakást vettek,
Kik Fejedelmünktől ide idéztettek,
Hogy Hazánk Kormányi légyenek, küldettek,
Szegények 's gazdagok Birójává lettek.

A Vár után leirja az elővárosokat, a fürdőket és a budai Hegyvidéket:

E Vár alatt még más három Város fekszik,
Egy mértt föld a hosszok, melly is jól kitetszik,
O Buda, Víz-Város, Tabánnak nevezik,
Ezeket tsodálva jövevények nézik.
Néhány meleg Fördők bennek találtatnak,
Minden sorsból valók ezekben mulatnak,
Doktorok, Borbélyok ezek körül laknak,
Azért is betegek itt felgyógyulhatnak.
Fedetlen tornyával még egy Török Metset,
A Vizi-Városban hogy áll, azért esett:
Hogy ez arról tégyen jelt, 's emlékezetet,
Hogy Kara Mustapha itt megverettetett.

Kara Musztafa megverettetése Budavár visszafoglalására céloz, mert a felmentő sereget ő vezette. A mecset, amelyet Nótárius uram még látott, az 1810-es évekig állott a Vizivarosban mint utolsó ilynemü emlék s ugy tünt el, mint napjainkban a Tabán.

A Városokon túl feküvő szép megye,
Amphitheatrumot mutat völgye 's hegye,
Akár merre ember szemét vesse, 's tegye,
Mást nem lát, tsak mellyből szí örömét vegye.
Hegyei bé vannak szőlőkkel terítve,
Alattok borházak sorba felépitve,
Eggyik a másiknál tzifrábban szépítve,
Prés, sajtók és kádak szürethez készítve.

Van itt bőven gyümölcs, virág, vadak, halak es madarak, híres vörös bor, hideg kút forrása s mind ezek tetejébe

A Városok között mintegy méltósággal,
Szőke Duna vize foly tsendes habzással.

Leirja a dunai élénk kereskedelmi hajóforgalmat és a két várost összekötő Hajóhidat:

Ez hídon sok ezren napnak lementével
Sétálnak, és telnek örömök kedvével,
Sok Pyranus játszik rajta Thysbéjével.
Enyhülnek fagyossal, 's mandola tejével.

A hajóhidon s a két hidfőnél elterülő sétáló erdőcske, lemonátás kunyhó s kávéházak előtt zajlik a két város nagyvilági élete, zene szól, tüzijáték gyúl, szivek labirinthusa, gavallérok útvesztője ez.

Amennyire elragadta nótárius uramat a város külseje, oly annyira elbúsította annak belső élete.

Mind így vannak ezek, szemeimmel láttam,
Pest', Budát mind belől, mind kívül vizsgáltam:
De hogy ide jöttem, azt már most sajnáltam.
Mert amit kerestem, itt fel nem találtam.

Nótárius uram ugyanis úgy vélekedett, „hogy Budán ollyan régi magyarokat fog találni, mint valaha lakták, de reménységibe megtsalattatván, le-irja a régi Magyar öltözeteket.“

Illy öltözeteket Budán nem láthattam,
És még magyar szót is tsak ritkán hallhattam.
Hogy lehet ez? éppen azt nem foghattam,
Ezen dolgon méltán én álmélkodhattam.
Igen szépen kértem én a Cancellistát,
Hogy mutasson nekem Magyar Urat 's Dámát,
Vezessen helyekre, hol ezeknek számát,
Láthassam Hazámnak fényes ragyogványát.

A kancellista először is elvezette az Ország Házhoz, a Főrendi Tábla ülésére, de bizony ott kevés uron volt magyar ruha, inkább francia, angol s német, no meg paróka, mind idegen nyelven szólt s ezért Nótárius uram bús magyar hazafias elkeseredésében feltette, hogy tsúfságot tesz rajtok. Ezen feltett szándékát derekasan végre is hajtotta, alaposan tsúfolta a magok viseletekért minden Rendből lévő Magyarokat, a Hidon, a tabáni Dunasoron, a dunai malmoknál, majd a Császár-fördőnél, addig elkalandozott, mig a Bakter kiáltott tizenkét órára“ s szállására menvén hosszu forgolódás után végre elnyomatott.

Másnap ünnep lévén, nem volt ülés a Táblán, Nótárius uram elment megnézni a tabáni rácbiró temetését. Akkoriban még a Tabán rác lakosai külön rác községet alkottak, külön rác tanács rác nyelven közigazgatta őket a rác bíró vezetése alatt, s a magyar és német céhek mellett mindenkoron virultak a rác céhek is.

Másnap ünnep lévén Sessio nem vala:
Hanem a Rátz Biró Tabánban meghala,
Fekete posztóval egész háza fala
Bé volt vonyva; mivel gazdag ember vala.
Hallván temetése, hogy pompásan lészen,
Sok Pap, sok Kalugyer állna immár készen,
Maga a Vladika hogy majd Slusbát tészen
Sok nép már megtölté udvarát egészen.

(Folytatjuk)

Illyefalvi tanár úr

Illyefalvi J. Lajost, a székesfővárosi Statisztikai Hivatal kitünő vezetőjét a kormányzó a kultuszminiszter előterjesztésére nyilvános rendkivüli tanárrá nevezte ki a szegedi egyetemre. Bizonyos, hogy jobb professzort, aki a statisztika tudományát jobban értené, mint Illyefalvi, nem kaphattak volna a szegedi egyetem diákjai.

Kiváló statisztikusok egész sorát produkálta már a magyar élet, Illyefalvi J. Lajost mégis külön hely illeti meg a statisztika történetében. Ő az az ember, aki népszerűvé tudta tenni a statisztikai tudományt, aki szivet, lelket, fantáziát és ötleteket vitt ebbe a látszólag száraz tudományba. Amióta a fővárosi hivatal élén áll, csak azóta tudjuk, mennyire nélkülözhetetlen segítőtársa azoknak, akik a magyar élet, elsősorban a főváros problémáival foglalkoznak, hogy megoldást leljenek a nagy kérdésekre. A halott számoszlopok életrekeltek Illyefalvi varázslatos érintésére. Illyefalvi tanár ur megtanította Budapestet arra, miképen kell meghallgatni és megérteni az úgynevezett „beszélő" számokat. Ezek a számok beszéltek ugyan ő előtte is, mint ahogy a zongora billentyűi, vagy a hegedű húrjai is zengenek, de művész, hivatott interpretátor kell ahhoz, hogy szórakozás és tanulság váljék az élményből.

Illyefalvy Lajos nagyszerü munkásságát szinte kétről hétre méltatni kellene, hiszen ez a káprázatos munkaképességü, csodálatos produktivitásu tudós nem hagyja megvilágítatlanul a főváros életének egyetlen zúgát sem, számadatainak reflektorával bevilágít ennek az életnek legrejtettebb homályába is. Mégis ez az esemény, hogy most ny. rk. egyetemi tanár lett, határkő a végtelenül szerény tudós életében, olyan alkalom, amelynél ismét és ismét fel kellene fedezni Illyefalvit s üdvözölni őt a főváros lakosságának egyeteme nevében, amelynek nincs hivebb és szeretőbb szolgája, mint éppen ő.

„HIRTH"
művészi szobafestés, cimfestés, mázolás, fényezés, zománcozás
Budapest, VI. Izabella-u. 89

Séta az épülő Budán

Az építőtevékenység — hála a rendkivüli házadómentességnek — kedvező méreteket öltött Budán. Különösen a Margit-körúton és a Viziváros-nak a Fő-utca, Margit-körut és Várhegy-oldal által határolt részén folyik nagyarányú építkezés. Ez a városrész, amely girbe-görbe, keskeny utcáival, alacsony, kopott házaival méltán „második Tabán"-nak nevezhető, rövidesen eltünik a föld szinéről. Az I. kerületben a Krisztina-körúton és az Attila-utcában folynak nagyobb építkezések, míg a kerület többi részében nincs számbajöhető változás. Érdekes, hogy a XI. kerületben alig épül nagyobb ház, pedig az új hid építésétől éppen itt volt várható az építkezés fellendülése. A III. kerületben a nagyobbszabású építkezések egyelőre szünetelnek. Az építtetők a megigért rendkivüli házadómentességre várnak. A külterületeken állandóan folyik a családiházak és villák építése.

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem
Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. V Telefon: 1-518-23.
INTEZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZALLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 Tel: 1-531-48

Szeptember 18-án avatják fel a Horthy Miklós hidat

A Budai Napló munkatársa elsőnek ment át az uj hidon

A Horthy Miklós körtéren világvárosi forgalom bontogatja szárnyait, hatalmas bérházak rengetege mintha varázsszóra nőtt volna ki a még nem is olyan rég puszta térségeken, autóbuszok robaja, villamosok csilingelése kél versenyre hangos kalapácsokkal, amelyek szorgos kezekben, utolsó ütésüket kattogtatják a Verpeléti-úton, hogy szabaddá tegyék az utat Budapest befejezéséhez közeledő egyik leghatalmasabb és legszebb látványosságához: a Horthy Miklós hídhoz.

E pillanatban még látványosság, ami nemsokára oda fog tartozni egy kialakuló új, nagy városnegyed mindennapi életéhez. A villamossinek is ott kigyóznak már a Verpeléti út közepén, kiépítve egészen a budai hídfőig, zöld fűsávok mentén teljesen kész aszfalt-gyalogjárdák kapcsolódnak a híd mindkét oldalához, várva a pillanatot, amikor megindul rajtuk az ujjongó emberáradat, hogy testvéri érzülettel ölelje magához a tulsó partot, amely eddig olyan elérhetetlen messzeségben volt tőle.

A nagyszerű híd már készen áll, csak az utolsó simításokat végzik rajta, de ezek már nem akadályai az első átkelő sétának, a budai oldalról a pesti Boráros térre és onnan vissza, amelyre az alkalmat és engedélyt *Tantó* Pál miniszteri tanácsos, a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium Dunahídépitési ügyosztályának vezetője adta meg a *Budai Napló* munkatársának.

Szivszorongással indultunk el a ragyogóra öntözött Verpeléti úton, amely túl a Budafoki-úton merész kanyarulattal, itt még deszkaraktárak, kertek és búzakeresztek között, egyenesen a hídfőhöz visz. Lenyügöző látvány fogad: a Horthy Miklós híd budai hídfőjének nagy méreteiben és egyszerűségében egyaránt hatásos, művészi kiképzése. Mintha egy szentély tágas előcsarnokába lépne be az ember, akit az alacsony, lefutó és kiszélesülő márványkorlátok magukhoz akarnának ölelni.

A budai oldalon tervezőnek, mérnöknek, építőművésznek szabad keze volt: a beépítetlen, nagy pusztaságon összhangba lehetett hozni a hídfő kiképzését, a hídfő környékének rendezésével. Nem úgy, mint a pesti oldalon, ahol a Boráros-tér sulyos adottságaival kellett megküzdeni.

Deszkából épített kaliba szinte a levegőben lóg a főpillér közelében, a híd korlátjához rögzítve. Az építkezést vezető egyik fiatal mérnök — hevesen tiltakozik, hogy a nevét kiírjuk — éppen egy lengyel mérnöknek magyaráz, aki Varsóból jött a híd tanulmányozására. Nem akarjuk félbeszakitani, de már tudja, hogy a *Budai Napló* olvasóközönségét akarjuk a hídról tájékoztatni és a legnagyobb készséggel áll rendelkezésünkre:

— Négy esztendővel ezelőtt, 1933 júniusában indult el az építkezés a budai oldalon a főpillér alapozási munkálataival; egy évre rá hozzáfogtak a medervasszerkezethez, ősszel már teljesen be volt szerelve a budai szélső nyilás, tavaly pedig végig elkészült a vasszerkezet.

— A legkegyetlenebb téli napokat — alig két hétet — kivéve, éjjel-nappal, szünet nélkül folyt a munka. A pillér- és mély-építkezéseket, úgyszólván egy pillanatra sem lehetett megszakítani, de gyakran még most is kell éjjel dolgozni, mert a betonozást sem lehet abbahagyni. Sürgette a tempót az idő rövidsége is, hiszen a tervek szerint az óriási munkát 1937 végére okvetlenül be kellett fejezni. Sajnos, voltak fennakadások, különösen pénzügyi nehézségek, de a munka heve, a munkában résztvevők lelkesedése — a legfelsőbb irányitástól a legutolsó munkásig — legyőzte ezeket az átmeneti nehézségeket és lehetővé tette, hogy a híd a kitüzött időnél hamarább elkészüljön. Ha minden simán megy, egy egész esztendővel előbb készek lettünk volna.

— És mikor lesz kész a híd? — kérdezzük. Informátorunk szeme felragyog:

— Szeptember 18-án már fel is lehet avatni! — Kemény, határozott hangon hangzik el ez a dátum. Itt másodpercről-másodpercre hajszálnyi pontossággal van kiszámítva a munka s csalhatatlan a hit a végső dátumban!

Érdekel a felhasznált anyag:

— Nyolcszáz vagón vasat használtunk fel és pilléronként körülbelül hatezer köbméter betont. A pilléreket kívülről budakalászi mészkővel vontuk be. Ez egyike legkitünőbb hazai köveinknek. Általában minden hazai forrásokból került ki és tervszerűen mellőztük a külföldieket. A portlandi cementet magyar cementgyárak szolgáltatták, a vasszerkezet túlnyomó részét a magyar állami vas- és acélgépgyárak, de részesült a szállitásban a Ganz-gyár és a győri vagón- és gépgyár is. A vasanyagot a diósgyőri és ózdi vasgyárak hengerelték.

— De nemcsak az anyag magyar itt az utolsó szegig, hanem egy szálig magyar kezek munkájárak dicsőségét hirdeti ez az alkotás! Három vállalat jutott itt munkához: az alepítményeknél a Zsigmondy Béla részvénytársaság, a támfalak és díszítmények munkálatainál pedig a Fábián-Somogyi-György és a Csengery-Pallay mérnöki és épitési csoport. Vállalatonként átlag 120—150; összesen 450 munkás dolgozott. Ez a szám azonban igen magasra ugrik, ha figyelembe vesszük, hogy többezer vasmunkás hosszú időn át kizárólag csak nekünk dolgozott, óriási kiterjedésű hídműhelyekben. Olyan hatalmas csarnokok ezek, hogy egyikébe-másikába egész hidnyilás belefér!

— A híd teljes hossza 511 méter, a meder fölött 378 méter, maga mögött hagyva a Lánchidat, amely 375, a Ferenc József hídat, amely 331 és az Erzsébet hídat, amely mindössze 290 méter hosszú. Előtte csak a Margithíd áll, hídfőtől-hídfőig a maga 608 méteres hosszával. Valamennyit túl fogja azonban haladni a tervezett óbudai híd, amely 840 méter hosszú lesz. Vezet a Horthy Miklós híd szélességével is, amely 22 méter és 70 centiméter. Kétszerese a Lánchídnak, amely mindössze 11 méter. A kocsipályára, amely fakockákkal van burkolva, 15 méter 70 centiméter jut, az aszfaltos gyalogjárok szélessége mindkét oldalon 3½ méter. A hatalmas műre tiz millió pengőt irányoztak elő és ezt a keretet nem is kellett túllépni.

A budai hídfőn állványfelhőkarcoló ágaskodik az égnek:

— Igen, — hangzik a felvilágosítás — itt a pillér északi részére kerül a hősi halott tengerészek emlékműve. *Szentgyörgyi* szobrászművész és *Miskolczy* műépitész pompás álkotása. Az első gondolat az volt, hogy a híd mind a négy oszlopfőjére piramist vagy emlékoszlopot emelnek. Ez a terv azonban meghiusult és most a Szentgyörgyi—Miskolczy elgondolás valósul meg: a hajószerű alapzatból a fiumei világitótorony kicsinyített mása — de így is ötven méter magasságban — emelkedik ki. Az előtérben Hungáriát ábrázoló alak egy matrózt buzdit harcra. A talapzat belsejében kis tengerészeti múzeum lesz: itt helyezik el az aranykönyvet, amely a hősi halottak neveit tartalmazza. Sajnos, ez az emlékmű már nem készülhet el a híd felavatásáig, ez azonban természetesen nem lesz akadálya a híd megnyitásának.

— Kik vettek részt a híd építési munkájában?

— *Tantó* Pál miniszteri tanácsos, aki mint a kereskedelmi minisztérium Dunahid-építési osztályának vezetője, tartja kezében a munkálatok legfőbb irányitását és aki a legnagyobb készséggel bocsátotta a *Budai Napló* rendelkezésére az adatokat, szerényen elzárkózik a válasz elől. De azért mégis megtudjuk, hogy az ő tudása, hozzáértése, vasszorgalma és lelkesedése hatotta át és vitte magával a nagyszerű munkában kiváló munkatársait is: helyettesét, *Dömötör* Sándor miniszteri osztálytanácsost, *Kovács* Alajos miniszteri müszaki főtanácsost, a munkálatok helyszini irányitóját, *Sávos* Károly és *Böhm* Viktor mérnököket és a többieket mind, a legegyszerűbb munkásig, akik szellemi és fizikai erejük legjavát adták a magyar teremtő erő e nagyszerű megnyilvánulásához.

m. m.

Garcon - lakásba
praktikus vasbutorokat
készit
HUTTER és SCHRANTZ rt.
Budapest, VI.,
Vilmos császár ut 63.
Telefon: 1-229-18.
Mintalap ingyen

A régi budai Tsászár-feredői Anna-Bálok, Ahnen-Ball, Annen-Ball, Anna-Bál

Irta: Bevilaqua Borsody Béla

Copyright by Budai Napló

Mindenki tud a régi budai „Tsászár Feredő" országszerte híres Anna-báljairól. Mások a híres régi balatonfüredi és parádi Anna-bálakról is tudnak. Máig kötelező nyárvégi ujságirodalmi forma, mint a „Tavaszi strófa", hogy nyáridőn minden ujság megírja a régi füredi Dalidókat, nem feledkezve meg a „nemzet bárójáról", Bizay úrról, a füredi Anna-bálok híres-hirhedt figurájáról. De azt kevesen, vagy alig-alig tudják, hogy az Annanapján, július 26-án tartott Anna-bálok eredetének semmi köze az Anna névhez, illetőleg hogy az 1830-as években Pestbudán megjelenő, tüntető magyaros kedvű bálok bécsi eredetüek. Itt, Pestbudán lett az „Ahnen-Ball", vagyis „Ősök-bálja" névből Anna-bál. Itt Pestbudán lett az eredetileg népiesked bécsi „Annen-Klosterkeller-Ball" névből Anna-bál és nyert nemzeti tartalmat, magyar veretet, főleg az „októberi diploma", illetőleg az 1861—1867. korszakban, a kiegyezés előidőben. Bécsi eredőjüket a régi Bécs városhistorikusai irták meg, akik viszont a bécsi keletkezésü magyar Anna-bálokról nem tudnak.

A szokás ott kezdődött, hogy a híres, régi bécsi bálok, a Nobel-Bälle, a nemesi bálok közül az 1800-as évek elején a legelőkelőbbet a bécsi utcanyelv „Ősök bálja", azaz „Ahnen Ball" néven nevezte. Ezeken csak udvarképes urak és dámák jelenhettek meg, vagyis csakis olyanok kaptak erre meghivót, akik a régi bécsi spanyol udvari etiquette által előirt kamarási, nemesapródi, nemespohárnoki, alapitványi dámai, máltai lovagi, vagy egyéb, ennyi meg ennyi őstől való származást igazoló próbát udvari titulusaik elnyerésére már letették. Az ősök érdemei voltak tehát az elzárkózó bálra való meghivathatás föltételei. Valóban az „Ősök bálja", Ahnen Ball volt ez a bál: elekelő, ennek megfelelően igen merev, tehát rettentően unalmas és szertartásos bál volt.

Vigkedvű bécsi nemes úrfiak találták ki e merev előkelőségű „Ahnen-Ball" kontrabálját, éspedig, hogy azt a nevében is megcsúfolják, a II. József császár által feloszlatott bécsi Annen-Kloster, az Anna-kolostor óriási pincéjében berendezett belvárosi serház pincehelyiségeiben rendezték ezt meg.

Ez a furcsa, jókedvű, bécsiesen demokratikus bál egy-kettőre nagy módiba jött. Ez az, amit Lumpen-Ball, vagyis „Rongyos bál", azaz „G'schnasseter Ball" néven is neveztek. Megjelentek ezen a bécsi „fekete arisztokrácia vig urfiai", a Schwarzenberg, Fürstenberg, Aichelburg, Windisch-Graetz, Esterházy, Maldeghem, Sizzo-Norris, Kaunitz, Clam-Gallasei, egyéb hercegi, grófi és bárói familiák ifjú tagjai. De megjelent az igazi, kedélyes bécsi „kleines Volk" is, a jókedvű fiákermesterek, virstlifőzők, serfőzőlegények; csaposok, gesztenyesütők is, főleg azonban a „szép nem": a kedves bécsi varrólánykák, virágcsinálók, fűzőcsinálók, csipkeverők, a mosólányok (a Waschmaderl Bécsben és Párisban csupa fiatal nő), a vasalónők, pincérlányok. Ott voltak a bécsi diákok is. Finom — nos, finom nem volt ez a társaság, ellenben vegyes, az volt. Főleg azonban „gemütlich" volt és ez volt a fontos. „Ös" — ilyen is volt ezeken a bálokon. De volt hangos torok és táncos láb, harsogó kacagás és elsősorban fiatalság.

A századelejei Bécs soha és sehol olyan jól nem mulatott, mint az Annen-Keller báljain. A szigorú Polizey azonban nem nézte jó szemmel e mulatozást, mely néha-néha botrányos verekedésekbe is fúlt. A derék serfőző és mészárosiegények és a „Herren Studenten" néha felettébb alaposan elagyabugyálták egymást és a sokösü és demokrata nemesurfiakat. Ez azonban még a kisebb baj lett volna. A nagyobb baj ott volt, hogy ez a „keresztül-kasúl" való, vagyis „Kreutzfidel" barátkozás valóban a mind erősebben jelentkező Volksfreundschaft, a forradalmi Népbarátság fészke lett. Bécs az 1820-as években forradalmibb volt, mint Pest. A Camarilla előző időiben a hatalmas Metternich és az abszolutizmus Bécsben gyülöletesebb volt, mint Pesten. Bizony, Bécsből indult el a revolució, hogy Pozsonyon át érkezzen Pestre.

Mire a bécsi Annen Ball-okat, e farsangidői bálokat a Polizey elnyomta, ezek „Virágbál" néven Pesten is jelentkeztek, de itt már magyar tánccal, magyar köntösével, magyar cigánymuzsikával fellépő, a „bécsi német" ellen tüntető verettel. Rövidesen ezeknek is Anna-bál lett a neve. Ezeken az 1830-as évek végén lett először módi a magyari rokolya és a magyari párta. Ez már a Martiuselő mozgalma volt.

Nem igaz, hogy Balatonfüred kezdte az Anna-bálokat. Az sem igaz, hogy ezek a budai Császárfürdőben kezdődnek. Az egykorú ujságokból ki-ki könnyen kiböngészheti a pesti Fejér hajó vendégfogadó hirdetéseit. Itt kezdődtek a felvidéki, lengyeles „Dalidó" nevet felvevő, immár nyárideji Anna-bálok, melyeket „Virágbál" néven is neveztek eleinte. Először, mint májusi Majales-ek jelentkeznek. Csak később tevődnek át Anna-napjára, a budai Horváth-kertben levő nyári serházba, a Tsászár Feredőbe, majd Balatonfüredre is.

Minden jel arra mutat, hogy az 1820-as években még neve szerint is ismeretlen új tánc, a „Csárdás" ezeken bukkan fel. Ezt a régi, magyar „Friss"-ből csinálták a városi táncmesterek, irók nevezték el a népieskedés ekkor már kilombosodó csárdaromantikája révén „Csárdás"-nak. Ezt az új szót — mint a régi magyar táncok históriájának egyetlen hozzáértő művelője, néhai Réthei Prikkel Márián irta meg, Garay, a poéta irja le először, amikor először látja az új „Csárdás"-t.

1861 után újra módi lett az Anna-bál. Nagyanyáink boldog ifjúságának bájos emlékei voltak ezek. Ekkor már illett egyszerű mosóruháéskában, pöttyös „kalikó"-ban megjelenni az Anna-bálokon. Ezek jövedelmét már ekkor a rokkant szabadságharci honvédek kapták. Az új magyar reménykedés boldog helyei voltak ezek az édes Anna-bálok. Itt hangzott a régi táncdal, a „Megvirrad még valaha!"

Iszom biz' én veletek, ha veletek lehetek,
Egy pohár bort!
Ha veletek nem lehetek, jaj de bánom!
Ha veletek nem lehetek, dinom-dánom!
Megvirrad még valaha,
Nem lesz mindig éjszaka a magyarnak!

Idestova százévesek az Anna-bálok, régi, kedves emlékek, nagyanyáink emlékei. Az unokáknak is emlékei lesznek valaha,

OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ ÚRI KONYHA
XI., HOBIHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4-590—93
(Bejárat Irinyi János utcai oldalon)

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
E vá a e sakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cerépkáyhák áandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Augusztus 5. Az általános forgalmi adó havi 48 pengőtől 240 pengőig terjedő átalánya első hatodrészének lerovása bélyegekben.

Augusztus 10. Az általános forgalmi adó havi 48 pengőtől 240 pengőig terjedő átalánya második hatodrészének lerovása bélyegekben.

Augusztus 15. Az általános forgalmi adó havi 48 pengőtől 240 pengőig terjedő átalánya harmadik hatodrészének lerovása bélyegekben.

Havi 240 pengőn felüli forgalmi adó átalányának készpénzben való befizetése, a havi bevallás mellett készpénzben adózó július havi bevallása és az adóbefizetés. Az összes egyenesadók, valamint azok pótlékai harmadik negyedévi részletének kamatmentes befizetése.

Öröklakásába csak **„Thermofix"** etage fütést, vagy **„Töreky"** fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Rendelet a behajthatatlan házbérek utáni adótörlések ujabb szabályozására

A pénzügyminiszter 21438/1937. VIII. a. sz. rendelete, a házadóról szóló 1927. évi 200/P. M. sz. hivatalos összeállítás 22. §-ához fűzött végrehajtási utasítás módosítása tárgyában.

A házadóról szóló 1937. évi 200 P. M. sz. hivatalos összeállítás 20. és 22. §-ait módosító 16.330/1935. M. E. sz. rendelet 2. §-a (1) bekezdésének 5. pontjához fűzött utasítás (3) bekezdése szerint a behajthatalan lakbérek után nincs adótörlésnek helye abban az esetben, ha a házbér a házbirtokos mulasztása folytán azért vált behajthatatlanná, mert három havi bér nem fizetése után sem érvényesítette a felmondási jogát.

Minthogy a 16.330/1935. M. E. sz. rendelet nem biztosit lehetőséget arra az időbeli korlátozásra, hogy a házbirtokost az adótörlés iránti igény nem illeti meg, ha három havi bér nem fizetése után sem élt a felmondási jogával, a helyes eljárás biztosítása érdekében az 1934. évi 66.000/VII.a. sz. rendelet 2. §-a (1) bekezdésének 5. pontjához fűzött utasítás (3) bekezdését hatályon kívül helyezem és ehhez képest elrendelem, hogy az adótörlést el kell rendelni minden esetben, amikor az adózó az (1) és (2) bekezdésekben előírt igazolások mellett, az adótörlésre irányuló kérdést a szabályszerű időn belül, a m. kir. adóhivatalhoz címezve benyujtotta.

— — —

Házmesterpénz

A házbirtokos kezéhez a bér összegébe belefoglaltan fizetett házmesterpénz házadó alá esik. Csak a házmesternek közvetlenül fizetett járandóságot nem lehet a házadó alapjához hozzászámítani. (Közigazgatasi Bíróság 17.289/1935. P. számú határozata.)

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

A RÓZSADOMBHOZ LEGKÖZELEBB A
BUDAI CUKRÁSZDA
II., MARGIT-KÖRUT 46.

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DE SŐ TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

HAUER cukrász-sütemények NORRY
ukrászati és bonbonlerakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Rovatvezető: TÁBORI KORNÉL

A "Magda" ivócsarnok jelentősége

Irta: Nemes J. György dr.

Mindazok, akik Budapest-Fürdőváros intézményes kiépítésének ügyét szivükön hordják, az uj létesítményekről való kritikák megalkotásánál kötve vannak: csak helyeselhetnek, csak dicsérhetnek. A cél: fejlesztés, építés, alkotás, előbbrejutás.

Ezen az uton minden egyes építőkőnek megvan a maga jelentősége, értéke. *Itt rosszat alkotni nem is lehet*, csak jobbat és még jobbat. Dicséret és hála azoknak, akik nem pihennek és nemcsak beszélnek, de cselekszenek is, de kettős elismerés azoknak, akik pénzt és erőt, tudást és munkát nem kímélve, bízva és kitartással uj alkotások sorát teremtik meg a fürdőváros kiépítésére. 3-4 hetes kuratipusok kiépítése Budapest sokféle, elapadhatatlan hőforrásainál és keserűvizeivel: nemzetgazdasági jelentőségű és államháztartásunk mérlegében jelentékeny plusz reményét vetíti előre.

Egy bizonyos: egy helyben topogni már nem lehet. Hirünk már oly nagy, hogy a kielégítetlenség ellenreklám hatását kelthetné. Idecsődített idegeneket és — garniszállókban elhelyezni, kádhiány miatt elküldeni, vagy ivócsarnok és kollonád nélkül esetleg megáztatni, megfázatni, nem lehet.

Minden világfürdő kellékeihez hozzátartoznak bizonyos követelmények, intézmények és építmények, parkok és „kurmuzik", gyógycsarnok és kutató-intézet, ami nélkül nem igaz és nem teljes magunkat fürdővárosnak hirdetni.

De lelkiismeretünk e téren is nyugodt. A föld alól nőnek ki ragyogó fürdőtelepeink uj építményei. És ebben előljár a Közmunkatanács és annak agilis uj vezetősége. Amit ők a Margitszigeten egy év alatt a hiányok pótlására és a megújítások terén produkáltak, az nemcsak a bólintó kritikusok, de a tudományos, lokálpatriotizmuson felüli szemlélők teljes elismerésére is számithat. A Margitsziget egymagában is a földkerekség legideálisabb gyógytelepe, oázis a metropolis szívében: lelket gyönyörködtető, szemet elkápráztató volna anélkül is, ha a testi bajok ellen nem is rendelkeznék két pompás összetételű és magas hőfokú gyógyforrással, ehhez tartozó ékes gyógyfürdővel, szanatóriummal. Egészséges emberek üdülője, betegek gyógyitója ez a csudás édenkert. Orvosi szemmel nézve is tökéletes keret ahhoz, amit megkíván a gyógyítás minden kurához.

Budapest legszebb kertjében, erre legalkalmasabb parkjában egyenesen szükséges volt gyógylehetőséget teremteni belső betegségekben szenvedő polgári rétegeknek, melyek a Szigetre szívesen és könnyen eljutnak. Az ivókura — mint *Soós* professzor definiálja: belső szerveink miliőváltozása. *De ennek feltétele a külső környezet hangoltsága és — az orvosi irányítás.* Ez a hármas adottság együttvan a *Magdaforrás* esetében. Ideális fürdőmiliő és tudományos felkészültségű orvosi irányítás támogatják a kitünő thermális gyógyviz hatását.

A Magdaforrás magas hőfokú calciumos-hydrocarbonátos kénes altömény hévviz. Szervezetünk sejtnedveinek töménységén jóval alul lévén, bekebelezés utján behatol a sejtek falán, beteg sejtjeinket felduzzasztja, felfrissíti, avagy szétválasztja őket. Igy gyulladást csökkent és regenerál egyúttal. Lemossa a gyomor-, bélfal nyálkás-hurutos váladékait, a gyomor-, bél-, epe- és vesesejtek működését javítja. Nincs helyünk tudományos fejtegetésre, hol és minő alkati tényezővel hat a gyógyvíz egymagában is, most e helyen azt az ivókuratipust kívánjuk méltatni, melyet *Frank* dr., a gyógyforrás orvosi vezetője ujitott fel a Szigeten hosszú pihentetés után.

Néhai *Dalmady* professzor emlékéhez fűződik még, hogy a szigeti kéntartalmú mészhydrokarbonátos vizek ivókúráit a budai természetes keserűvizek egyik leghiresebbjével, a *Hunyady János* keserűvízzel elegyítve adagoltatta. A keserűvíztelepről már különböző töménységű gyógyvizeket szállítottak a felsőszigeti ivócsarnokba.

Külföldiek előtt már számtalanszor furcsa színben tünt fel, hogy hévvizeinkhez az ivókutak előtt sokat elegyítenek, mintha anélkül mit sem érne azok gyógyhatása. Ezért kell kiemelni annak jelentőségét, ha most *Frank* dr. a hígabb Magdagyógyvizhez esetenként még tömény szulfátos, — de immár *természetes budai keserűvizet itat.* Ennek jelentősége gyógyításban és nemzetgazdasági szempontból, továbbá vizeink propagálása szempontjából is igen jelentős. Gyógyitási szempontból kiemelendő a kétféle gyógyvíz értékének fokozott hatása, mert egyik a másik hozzátevésével olyan pluszokat kap alkatrészek és gyógyhatás dolgában, melyek még *világhires külföldi gyógyvizek hatását is felülmúlni hivatottak.* A 70 fok Celsius meleg Magdaforrás vize egyenesen predesztinálva van arra, hogy természetes keserűvizzel való lehűtés utján — minden további állás, vagy hűtés mellőzésével használhassuk ivásra.

A „Magda" ivócsarnok további gyógyjelentősége végül abban áll, hogy az ott működő orvos kezében lehetőség nyílik az ivókurázók statisztikai regisztrálására, klinikai megfigyelésére is. Rendkivül jelentőségű az, hogy mód nyílik igy a gyógyvizek hatásának tényleges leolvasására és nemcsak a nagynénik bemondásából állapitja meg a gyakorló és külföldi orvos egy gyógyviz igazi gyógyhatását, hanem kóresetek pontos leészleléséből is.

Mindent összefoglalva, őszinte orvosi lelkiismerettel lehet jó kritikát mondanunk legfiatalabb fürdőlétesítményünk, a „Magda" ivócsarnok külső és belső értékeiről, vizéről, kuratipusairól, orvosi vezetéséről és gyógyjelentőségéről.

Robespierre menyasszonya Budán van eltemetve

Már csak a keresztek teteje látszik itt-ott a régi Vizivárosi temetőbe. A lázas iramú élet hálraitélte ezt a nagyon régi birodalmat a holtaknak s az élők számára gyönyörű park létesül itt. Összeszedik a mállott, töredezett sírköveket s csak néhány híres ember síremléke fogja őrizni a Vizivárosi temető emlékét.

Pedig de sok nagy embert temettek ide az évtizedek folyamán. Kevesen ismerik ezeket a régi nagy neveket és még kevesebben tudják, hogy *itt van eltemetve Robespierre menyasszonya, Gautier Helena, a Theatre Francaise művésznője.*

A piros-barna gránitkő megőrzi az itt-ott kikopott szavakat, amelyek egy érdekes életregény utolsó, befejező sorai. Gautier Helena a francia szabad kornak szabad leánya volt, de szive telve hűséggel és rajongással szerelmese, Robespierre iránt. Vőlegénye a forradalom megszemélyesitője volt, mintha a forradalom faragta volna szoborba sajátmagát. De a legmagasabb csúcsra érve az is ölte meg. Ekkor menekült halálos fájdalommal a szivében Gautier Helena Bécsbe, 1798-ban, hogy talán felejtsen, vagy enyhülést keressen, — ha tud... De nem tudott. Sokszor volt meghiva udvari bálokra is, ahol gyakran csillogtatta Európászerte ismert művészetét, lelke zonban nem tudott megvigasztalódni. Umwerth gróf meghivására jött Pestbudára, ahol végül is örök pihenőre hajtotta fejét 1800-ban.

Sirkövén ezt olvashatjuk még:

Hier ruh . . . .
. . a . . . . x . . .
. . . ene Gautier
Geb . . . Paris am . . . 1770
gest . . . . 1 . . .

Párisban talán már hatalmas emlékmű hirdetne — hasonló esetben — a hamvak véletlenadta történelmi nevezetességét. Idegenforgalmi megálló lenne. Buda avara nem tesz különbséget: egyformán elborítja és átadja a feledésnek az idegent és magyart: már nem találhatjuk meg sírját Szalay József történetirónak, Vörösmarty leányának, Erzsébetnek, Verseghy Ferenc költőnek; de még Clark Ádámnak sem.

Helene Gautiert igazán nem háborgatják az emlékeket keresők. Itt alussza álmát a báró Kemények, gróf Csákyak, Bethlenek, Gyulaiak, Eötvösök sírjai között. Nem is olyan messze Hentzi tábornok feleségétől.

Nagy korszak, nagy emberek, — összezsugorodó emlékek... Holnap már csak virág lesz a sulyos kövek helyén...

Boltai Bugárszky Mátyas

Magalakult az uj Pasarét-környéki egyházközség

A református egyházmegye június 23-án hozott határozata alapján megalakult a Pasarét-környéki egyházkerület, amely mint önálló szerv, csak január 1-én kezdi meg ugyan működését, de annak előkészítése nagy lendülettel már megindult.

A teljes függetlenség és elszakadás természetesen csak évekkel később fog megtörténni, hiszen a gyülekezet megszervezese és vezetése a változott viszonyok között nagy felelősséggel és nehéz munkával jár. A lelki vezetés az anyagi gondozás terén már is határozott tervek alakultak ki. Az uj egyházkerület, hogy mihamar életerős, önálló munkát tudjon folytatni, nem a jelenlegi anyaegyház, a Szilágyi Dezső téri támogatását kívánja, amelytől elszakadt, hanem a szomszéd és aránylag szintén fiatal Budahegyvidéki egyház rövid időre szóló segitségét.

Azonban előadódhat az a helyzet is, hacsak nem következik be a Pasarét valószínűtlen gyors fejlődése, hogy még további határkiigazítást kap a Budahegyvidéktől, mint ahogy erről már a tárgyalások során is szó esett és mellette meglehetősen sulyos érvek merültek fel.

A Szilágyi Dezső téri egyházkerületet, a legutóbbi statisztikai kimutatás alapján 11.230 lélek alkotta és a magyarországi református egyház törvénykönyve egy-egy gyülekezet legmagasabb lélekszámát 10.000 főben állapitotta meg. Budán az uj egyházkerület felállításával más helyen is határkiigazítások történtek, hogy a beköltözésekkel egyre szaporodó budai egyház ne léphesse át egykönnyen a megjelölt keretét. Ennek során nagyobb területekhez jutott a Budahegyvidék is, különösen a Délivasut és a Városmajor környékén, azonban ez utóbbi inkább a Pasarétkörnyékhez kívánkozik, annál is inkább, mivel Budahegyvidék Kelenföldtől is kárpótlást kapott a Zugligetben az uj egyházhoz csatolt részekért.

Az uj — egyelőre még fiókegyházközségként szereplő — Pasarétkörnyéki kerület határai: az Ezredes-utca, Fillér-utca egyrésze, Detrekő-utca, Bimbó-utca, Törekvés-utca egészen a székesfővárosnak Peshidegkút és Budakeszi felőli határáig. Míg Budahegyvidéket a Városmajor-utca, Olaszfasor, Krisztina-körút, Délivasút, Koronaőr-utca, Ág-utca, Tigris-, Derék-, Csend- és Avar-utca határolja erről az oldalról.

Az új egyház jelenlegi irányítói, amig a tervbevett kulturház felépül, már Budagyögyén folytathatnak tárgyalásokat, az ifjúsági- és kulturmunkát pedig már ősszel elkezdik. Egyben felkérték dr. Keresztes Ede vezetésével küldöttségileg az egyház főgondnoki tisztségének betöltésére Mikecz Ödön igazságügyi államtitkárt, aki azt örömmel el is vállalta, sőt kijelentette, hogy a munkában tevékenyen részt óhajt venni. De hathatós jóindulatát ajánlotta fel Lázár Andor igazságügyminiszter úr is.

Mindez arra vall, hogy az új egyház Buda egyik legszebb helyén jó munkába fogott s remélhetőleg ezt a sok reménnyel kecsegtető tevékenységet nem is hagyja ellanyhulni. Szeretettel kisérik útján és segítségüket ajánlották fel az anyaegyház részéről Haypál Béla és a szomszéd egyház nevében Szabolcska László is.

A BELLEVUE
viágvárosi függők ortját a gyall
köönség sivesen átogatja
Minden este
és vasár és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKAR

Laticel matrac
LÉGÁTERESZTŐ
NEM MELEGSZIK
HYGIÉNIKUS
Gyártja a Magyar Ruggyantaárugyár

„NOVARA"
por, hab. hydro és gázzaloltó
TŰZOLTÓKÉSZÜLÉKEK
Gáz-- és légvédelmi eszközök
legolcsóbb beszerzési forrása
FEKETE GYÖRGY
VI., Vilmos császár ut 21. T.: 326-158
Bármely rendszerü tüzoltókészülékek
legolcsóbb töltése.

TOMAI LAJOS cukrászdája
II., MARKOVITS IVÁN-UTCA 4.
Sütemények orász Budán közismertek

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNY MUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II. MARGIT-KÖRUT 20. - TELEFON: I-576-50.

HIRSCH A. JAKAB
bőrnagykereskedése
IV, KÁROLY-KÖRUT 24.

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. CSERY GYULA szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

MEGNYILT
SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

HIREK

A várospolitikai hetilapok közös megegyezés folytán a törvényhatósági szünet alatt julius és aug. hónapokban, kéthetenkint jelennek meg. A megállapodás folytán a Budai Napló legközelebbi száma aug. 12-én, csütörtökön jelenik meg.

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára millimétersoronként.

Adomány Viraág Béla síremlékére. Steiner József építészmérnök tiz pengőt küldött hozzánk Viraág Béla létesitendő síremlékére. Az adományt köszönettel nyugtázzuk.

Zogu albán király hugai itt nyaralnak a fővárosban. Szorgalmasan látogatják a budai gyógyfürdőket, a Svábhegyet, a Jánoshegyi kilátót, a Margitszigetet, Gül Baba sírját, és nem tudnak betelni Buda szépségeivel. A nagymufti is többször tett tisztelgő látogatást a királyi hercegnőknél: Ruhíje, Adile és Szeníje-nél, akiket egy udvari marsall és két hadsegéd s a bájos Mikes Hanna grófnő kisérgetnek. A hercegnők autón kirándultak Érdre a mecsethez és megtekintették a hamzsabégi izlam-emlékeket.

Üdülőhellyé alakítják át az óbudai hajógyári szigetet. Az óbudai híd megvalósulása most már ténnyé vált. A műszaki tervek szerint a híd átszeli a Margitsziget északi csúcsát és az óbudai nagysziget déli nyúlványát. A szigetet még a híd megépítése előtt az északi oldalon feltöltik, illetve 150 méterrel meghoszszabbítják észak felé. A híd 800 méter hosszú és 27½ méter széles lesz. Hogy a Margitsziget üdülő és gyógyhelyi jellegét megőrizzék, az óbudai hajógyári szigetet a szegényebb néposztályok Margitszigetévé képezik ki, ahol nem lesz belépődíj, de azért ép oly gondozásban részesül majd, mint a Margitsziget. A hajógyárat északra telepitik ki s helyébe kerülnek azok a hangos szórakozóhelyek, amelyek most a felső szigeten vannak. Üdülőhelyet és szórakozó parkot nyer végre Buda és Óbuda népe.

Közös autóbuszmegállót a Széna-térre

Lehetetlenség, hogy az 5-ös, 12-es, 16-os és 22-es autóbuszoknak nem egy helyen van az érkezési, átmenő és induló állomása. Olyan káosz van az átszállásnál, hogy igem régi tapasztalt budai rókák sem ismerik ki magukat. Az átjutás egyik megállótól a másikig külön tudomány s a forgalmasabb órákban egyenesen életveszélyes. Minden kocsinak egy helyen kell megállnia, hogy az indulás és átszállás körül zavarok ne legyenek. Aki Pestről ötössel jön, nem találja a 22-es és 12-es, sőt 16-os indulási helyét, ide-oda szaladgál a Szénatéren. Szerencsésebb, aki Budakeszről jön, de már a Perbál, Budajenő, s egyeb környékre induló magánautóbuszokat csak hosszabb keresés után találják meg. Valami okos megoldást találhatnának: előljáróság, rendőrség, autóbuszüzem és Beszkárt.

=✱=✱=

Uj könyvek. A bécs-lipcsei Carl Gerold's Sohn ujabb kiadásában megjelent német nyelven „Erfolgreich verkaufen" (Eredményesen eladni) címen Orel Géza dr. és Hans Lörl érdekes könyve, amelyre ismételten felhívjuk a kereskedők figyelmét. — Vitéz ákosfalvi Szilágyi László dr. belügyminiszteri titkárnak „A székely nemesi rendi társadalom"-ról szóló érdekes történelmi tanulmánya, amelyből már közölt szemelvényeket a Budai Napló, most könyvalakban is megjelent és széles körökben keltett nagy érdeklődést. Az alapos történelmi előtanulmányok után készült könyv nélkülözhetetlen a nemesi családok eredetének kutatásához és méltóan sorakozik ezen a téren a régebbi történelmi monografiákhoz. A szerző maga adta ki s a Franklin-Társulatnál készült, ára 2 pengő.

Uj villamos végállomás a Verpeléti uton. A Beszkárt a Verpeléti uton uj villamos végállomást létesit, amelyre vonatkozóan a kereskedelmi miniszter most megadta jóváhagyását. Kikötötte, hogy a végállomás perronhosszát ugy kell megállapitani, hogy azon két, esetleg három kocsiból álló vonatok is megfordithatók legyenek. A Horthy Miklós hidon át lebonyolitandó villamosforgalom tette szükségessé.

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68.
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

A közlekedés mostohagyermeke

Miért nincs autóbuszjárat a Sósfürdőhöz?

Nem véletlen, hogy lapunk minden számában közlekedési kérdésekkel foglalkozunk. A budai oldalnak állandó problémája és fejlődésének egyik legfontosabb tényezője a közuti közlekedés.

Különösen elhanyagoltak e szempontból Buda külső területei, amelyeknek jelentős része még ma is minden közlekedési lehetőség nélkül van. És hogy mégis fejlődnek, az a legjobb bizonyítéka a budai külterületek fejlődésre való hivatottságának.

A legtöbb panasz a közlekedés ellen Buda-Alsóváros és a Sósfürdő környékének lakói részéről hangzik el állandóan. Ez a városrész, túl a kelenföldi vasuti töltésen páratlanul áll a maga elszigeteltségében, mintha nem is egy világváros egyik alkotó része volna, hanem valami önnálló életet élő település. A városrész érdekeit képviselő Buda-Alsóváros Sósfürdő Egyesület évek óta szívós harcot folytat a megfelelő közlekedés kiépítéséért s bár az illetékes körök is belátják a mostani helyzet tarthatatlanságát, mindeddig semmi sem történt — még részben sem — a valóban jogos igények kielégítésére.

Pedig nem csak helyi érdekek követelik e területen a tökéletes közlekedés kiépítését. Idegenforgalmi szempontból is nagyjelentőségü Buda-Alsóváros és ezzel egyidejüen a Sósfürdő könnyü megközelíthetősége. Csodálatos, hogy Budapest-fürdővárosban lehessen egy olyan európai viszonylatban is kiváló gyógyfürdő, amelybe nehezebb eljutni, mint talán a Balatonhoz.

Mert a nyulfarknyi, kb. 200 méter hosszu sínpár, amelyen a 41-es viszonylat egyetlen öreg kocsija ténfereg ide-oda, igazán nem nevezhető közlekedési lehetőségnek, különösen nem egy gyógyfürdő szempotjából. A gyógyulást kereső beteg számára valóságos tortura, hogy ha már a hosszu keserves villamosozás után majdnem elért utazása céljához, még arra a 200 méterre is át kelljen szállnia, ha ugyan elcsipheti azt az egyetlen kocsit, amely rendszerint éppen akkor nem jön, amikor kellene.

Nem is megoldhatatlan a kérdés. Az új híd megnyitásával kapcsolatban a Horthy körtér villamos csomóponttá lesz. Innen kell kiindítani a 41-es kocsikat a Sósfürdőig, mert így meglenne a közvetlen átszállási lehetőség Buda és Pest minden része felé.

Ez azonban magában még nem oldja meg a Sósfürdő és környékének közlekedését. Párhuzamosan ki kell helyezni az 1-es autobuszvonalnak mai, Lenke-téri végállomását is a Sósfürdőhöz és így a Széchenyi-Gellért és Sósfürdők között megteremteni az egyik fürdővonalat. Ezt kovethetné később a másik fürdővonal kiépítése. Ez a vonal a Császár-fürdőtől a Lukács-, Királyfürdők, Tabán fürdőcentrum, Rudas- és Gellértfürdők érintésével vezetne a Sósfürdőig s így az összes fővárosi gyógyfürdők között megvolna a közvetlen legkényelmesebb összeköttetés.

A Budapest-Fürdőváros gondolat megköveteli, hogy a fürdők könnyen legyenek megközelíthetők s csak használ a fürdőügynek, ha a Bszkrt minél előbb megvalósítja a jogos kivánságokat.

BELVEDERE SZÁLLODA—KÁVÉHÁZ ÉTTEREM megnyilt
BUDAKESZI-UT 10. (Villamos és autobusz megálló
WEEKEND, ARANGAMENT. —Telefon: 16—40—75.

Egy tűzvész negyedszázados évfordulója

Az idén volt huszonöt éve, hogy elégett Budapesten Batthyány Lajos gróf képtára. A tűz a Károlyi-palotában levő lakásban ütött ki. Három előkelő mágnáscsalád lakott akkor ott: a palota muzeum-utcai részén Károlyi László grófék, az Eszterházy-utca felől a földszinten és az első emeleten Batthyány Lajos grófék, a második emeleten pedig Zichy Ödön gróf.

1912. január 5-én, az ebédutáni órákban villamos rövidzárlatból kipattanó szikra tüzet okozott a földszinti kis szalónban, ahol a gróf délutáni álmát aludta. A tüzet fia vette észre. Mikor a gróf felébredt, első gondolata és kiáltása ez volt:

A Van Dyck-et mentsétek meg!

Maga is a falhoz rohan, megragadja á festményt, de a lángok arcába csapnak, lepörkölik szakállát. A többi már a veszedelem sebességével történt, percek alatt egész műtörténelem hamvadt el.

Az elpusztult Van Dyck „Férfiarckép"-hez a gróf londoni örökség útján jutott. Pár nappal a tűzvész előtt járt Budapesten a párisi Louvre megbízottja és félmilliót igért az elpusztult műkincsért. A tűz martaléka lett ezenkivül *Palamedesz* (Stevaerts) Anthony hollandi festő „Kánai menyegző"-je, egy-egy *Potter, Duck, Van Goyen*-kép. A magyarok közül több *Barabás, Munkácsy, Lotz* és még sok pótolhatatlan műremek.

Nemcsak képek, hanem egyéb műremekek is áldozatául estek a 25 év előtti tűznek, köztük egy Rákóczi-korabeli himzés, mely Zrinyi Ilona tulajdonából került egykor a grófi család birtokába.

Kampel Vilmos

Hetvenhat éves korában elhúnyt Lampel Vilmos örökös törvényhatósági bizottsági tag, ny. miniszteri tanácsos. Vezetőszerepet töltött be a főváros, de főleg Buda társadalmi életében. Az ő közreműködésének köszönhető, hogy többek között átépítették a Várba vezető lépcsőket és a várbástyákat, ő szorgalmazta a Vár parkozását és a várbeli közlekedésnek modern nívóra való emelését, illetve a Váron át vezető autóbuszvonal létesítését. Finom öregúr volt. Mint Viraág Béla bátyánk, ő is Buda lelkiismerete volt. Előkelő, kürtőkalapos, simára borotvált arcu alakja olyan budái volt, mimtha az öregúr régi helytatótanácsi conciliarius lett volna. A régi Buda egy nemes, patriciusi szine tünt el vele. bbb.

Fővárosi Mateosz jog eladó
vagy betársulás. — Bővebbet a lap kiadóhivatalában délelőtt 11—12 közt vagy levélben. Válaszbélyeg.

Gyümölcscsomagoló tanfolyam. Az Északpestvármegyei Budapesti Gyümölcs- és Szőlőtermelők Egyesülete augusztus 4, 5, 6, és 7-én, négynapos gyümölcscsomagoló tanfolyamot rendez, amelyen a hallgatók teljes kiképzést nyernek nemcsak a gyümölcsosztályozás, válogatás és csomagolás minden ágában, de ugyanakkor elsajátithatják az olcsó ládakészitès fogásait is. A tanfolyamot ugy osztották be, hogy annak minden résztvevője teljes gyakorlati kiképzést nyerhessen és mindenki sajátkezüleg is kivehesse részét a válogatásból és csomagolásból. Jelentkezés és mindennemü felvilágositás az Egyesület hivatalos helyiségében, Budapest, IV. Gerlóczy u. 11. III. 2. délelőtt 9—2 óráig. Telefon: 184—446. Jelentkezési határidő: julius 31.

A Rudas-fürdő étterménck bérlete. Augusztus 7-ig lehet pályázni az átalakitott Rudas-fürdő éttermének bérletére. A pályázóknak 2500 P bánatpénzt kell letenniök.

Minden este kivilágitják a budai nevezetesebb épületeket. Több oldalról hangzott el panasz amiatt, hogy a budai oldal nevezetesebb épületeit és emlékműveit csak akkor világítják meg a reflektorok fényében, ha nagyobb szabásu idegenforgalmi események zajlanak le a fővárosban: igy kongresszusok idején vagy ha külföldi hirességek érkeznek hozzánk. A polgármester méltányolta ezeket a panaszokat és utasította az Elektromosműveket, hogy a kivilágításokat október végéig minden este eszközölje. A polgármester rendelkezésére ezentul tehát a Királyi palota, a Halászbástya, a Citadella és még sok más épület esténként fognak reflektorfényben uszni.

Eltünt egy régi budai ház. Eltünt egy régi török emlék Budán, a Zsigmond-utcában. A multé már az Esplanade-szálló melletti kis török épület, Gül Baba egykori tanyája, ahol régi idők óta vendéglő volt s a jó budai és ó-budai nyárspolgárok kis kvaterkára néhanéha összegyültek. A vendéglős átköltözött az Ujlipótvárosba és Gül Baba nevét használja, de Gül Baba nélkül, mert a jó öreg török szent arrafelé sohase járhatott a hatalmas nádasok és a farkasveszedelem miatt.

Autóbusz várócsarnok a Clark Ádám téren. A budai szinkör előtti autóbuszmegállót a Beszkárt már régen megszüntette és a Krisztina térre helyezte át. A szinház előtt üveg várócsarnok áll, amely fölöslegessé vált. Ezt rövidesen lebontják és áthelyezik a Clark Ádám térre, ahol a kereskedelemügyi minisztérium előtt állitják fel. Az autóbuszközlekedés egyik legforgalmasabb gócpontja a Clark Ádám tér és az utasközönség régi óhaja valósul meg a várócsarnok idehelyezésével.

Német hölgy olcsón tanit kerti lakásán, Budán, kitünő módszerrel, gyors eredménnyel. Levelezés, társalgás, vizsga előkészités. XII., Ugocsa utca 2. I. 2. Salamon Jozefa. Délután 6—8-ig otthon található.

Kérelem. Sulyos betegségben szenvedő, állásnélküli tanitónő, ki a legnagyobb nyomorba él, esedezik nemeslelkü embertársaihoz, segitsenek és mentsék meg az éhhaláltól. Adományokat a kiadóhivatal továbbit.

RÉGI, ISMERT CIMFESTŐ JÓNÁS IMRE
VI. Csengery-utca 49. Alapitva 1906

A Népművelési Bizottság augusztusi programja Budán

Tetszetős füzetben ismerteti a Székesfőváros Népművelési Bizottsága augusztusi munkatervét. A szórakozások és megtekintendő látványosságok között tekintélyes helyet foglalnak el Buda látnivalói. A királyi palota szertartástermei és a Várkápolna, a Nagyboldogasszonyról elnevezett Koronázó főtemplom, Halászbástya, a régi budai városháza és a várhegy, barlangok, a kelenföldi áramfejlesztő telep, Akvinkum, a meteorológiai intézet, svábhegyi csillagvizsgáló, budai török fürdők, Hármashatárhegy, a Várhegy középkori emlékei, a török emlékek, Gellérthegy, várhegyi barokk emlékek, a Gellérthegy növényvilága, a ciszterciták gimnáziuma, a Viziváros történeti emlékei szerepelnek a kirándulások során, ahol a megtekintendőket kiváló szaktudósok előadása magyarázza.

Művészi eseményszámba megy az a hangverseny, amelyen augusztus 6-án a bécsi *Kamaraegyüttes*, a krakói *Chor Akademicki*, a tallini *Eslonia Muusika Osakond* és a troisdorfi férfi dalkör szerepelnek.

Az Istenhegy bajai

Az Istenhegy, a Svábhegy egyik nyulványa, a közlekedés hiánya miatt teljesen visszamaradt fejlődés tekintetében, dacára, hogy Budapest egyik legszebb és legegészségesebb része. Ennek a főváros fejlesztésével kapcsolatosan is tarthatatlan állapotnak következtében az Istenhegy polgárai néhány évvel ezelőtt egyesületbe tömörültek hogy az a hegyvidék régóta aktuális ügyeit, közöttük első helyen a közlekedést megoldja, mint erről a *Budai Napló* már többizben irt is.

Az egyesület küldöttsége három évvel ezelőtt *Petracsek* Lajos vezetésével felkereste a főváros legilletékesebb faktorait, majd pedig — minthogy a Beszkárt csupán arra volt hajlandó, hogy a Királyhágó-térről a Diana-ut és Istenhegyi-ut találkozásáig ingajáratokat állitson be — megkereste a Bart autófuvarozó vállalatot, hogy mivel a Beszkárt nem hajlandó az Istenhegyi-út, Diana-út, Nógrádi-út, Zsolna-utca, Matyó-utca, Trencsényi-utca, Zalatnai-utca, Pethányi-út, Zsibói-út, Óra-út, Lóránt-út stb., stb. (ezen utcák olyan távol esnek a fogaskerekü pályájától, hogy lakóik nem is gondolhatnak annak igénybevételére), utak és utcák lakói részére autóbuszjáratot beállítani, indítson a Bart a célnak megfelelő járatot. A Bart igazgatója néhány nap múlva helyszini szemlét tartott szakembereivel együtt és azt a határozatot hozták, hogy az Istenhegyi-út, Óra-út és Mártonhegyi-úti viszonylatban körforgalom bevezetésére kérnek koncessziót. A Bart elhatározását nem válthatta valóra, mert az illetékes hatóság úgy nyilatkozott, hogy a Hegyvidék közlekedését nem adják idegen kézbe. A helyzet tehát az, hogy a Bart nem indithat járatot, mert nem kap rá engedélyt, a Beszkárt pedig nem találja racionálisnak a járat beállitását, a fenti felsorolt utcák lakósai, iskolába járó gyermekei pedig kénytelenek továbbra is esőben, hóban, viharban gyalogszerrel bandukolni, mintha a szóbanforgó terület nem is Budapest szivétől gyalogosan is 20 percnyi távolságra volna.

Az egyesület a múlt évben *Petracsek* Lajos dr. vezetésével felkereste báró *Babarczy* tanácsnokot, a Közlekedési Ügyosztály vezetőjét és előadta panaszait és kéréseit. *Babarczy* tanácsnok a Beszkárt igazgatójával, *Patz* Sándorral és néhány szakemberrel kijött ugyan helyszini szemlét tartani, de Patz igazgató azt az elgondolását nyilvánította, hogy az Istenhegyi Egyesület jelenvolt küldöttségi tagjai gondoskodjanak arról, hogy a beállitandó autóbusz napi ráfizetését a környék polgársága térítse meg a Beszkártnak.

Az istenhegyi polgárok azonban jogos kivánságuk teljesitését azon az alapon kérik, hogy mivel a vidékünk ingatlantulajdonosai által mai napig befizetett horribilis összeget kitevő adópénzei mindezideig a főváros más területeinek kulturájára, felvirágoztatására és gyakran luxusára lettek felhasználva, ez az igazságtalan eljárás szünjön meg és a befolyó adók most már az Istenhegy pusztai állapotának feljavítására fordittassanak, elsősorban pedig a fentebb vázolt utcák lakói kapjanak közlekedést.

Szabadtéri játék a Koronázó templom előtt. Ujházy György, az ismert drámairó, Sancti Hungarorum (Magyarország szentjei) cimen szabadtéri játékot irt, amelyet a Koronázó főtemplom előtti Szentháromság-téren készülnek elő adni. A szabadtéri játékhoz a Halászbástya, a Szent István szobor, a templom, a Szentháromság szobor és a lebontott barakiskola területét veszik igénybe. Kissé elsiették a dolgot, mert az iskola telkének fáit máris kivagták. Ezen a helyen park létesitését vették tervbe, amelynek megvalósitását az árnyat adó fák nagyban elősegitették volna. A szabadtéri játékok rendezése kulturmissziót teljesit, lelkesen fogadja a budai közönség is, a Vár azonban, épp azokkal az épületekkel és emlékművekkel, amelyeket a játék keretében tulságosan is igénybe akarnak venni, idegenforgalmi szempontból is olyan fontos gócpont, amelynek hosszabb időre való megbolygatását az illetékes tényezőknek a legkomolyabban meg kellene fontolniok.

100 SZÁZALÉK
Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik

BŐRÖND, BŐRDISZMŰ
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁROLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szelíferttel szemben.

NŐI SZABÓ ÉS NŐI KALAP
HEPKE TESTVÉREK Női ruha- és kalonszalonja
I., Márvány-u. 48. T.: 1-548-92.

URI- ÉS NŐI DIVAT
OLCSÓBB MINT BÁRKI MÁS BODÁNSZKY ÁRUHÁZ
III., Zsigmond-utca 36. Lukácsfürdővel szemben
Uri és női divat, fehérnemű, harisnyák, gyermekruhák

Közgazdaság

A Vacuum Oil, az olajkartel és egy alkalmazott tisztviselő

Rockefeller és a petroleum: két elválaszthatatlan fogalom. Ha találó valahol a hasonlat, hogy a trőszt óriáspók módjára szövi be a földet, akkor a petróleum esetében csakugyan iskolapéldáját láthatjuk a felmérhetetlenül hatalmas, gazdasági világszervezetnek. A petroleum csak csillagászati számokban kifejezhető vagyonokhoz juttatott egyeseket. Upton Sinclair vérbemártott tolla számolt be először az észekamerikai olajmezőségek életéről és arról, hogy milliónyi emberélet, milliónyi dráma szerepel láthatatlanul a nagy Oil Company-k kettős könyvvitelében. És miként a tenger egész minémüsége megállapítható a tengervíznek egy cseppjéből, akként láthatjuk mi is az óriáspók csápjának működését hazánkban a nagy Company-k egy szikrányi nyulványában.

A forgalom kontingentálása előtt a motalko egyezményes ára 46 fillér volt. a vállalatok benzinjegyfüzeteket hoztak forgalomba és iparkodtak a nagyobb autóállományokkal rendelkező cégeknél minél több jegyfüzetet elhelyezni, mert így az autótulajdonosok csak az eladóvállalat tulajdonát képező benzinkutaknál tankolhattak. Ez természetesen az egész ország kutjaira vonatkozott. Már most Vacuumék nekifeküdtek, hogy minél több nagy céghez bejussanak jegyfüzeteikkel. Munkát, sőt áldozatot sem kiméltek pédául, hogy a Franck pótkávégyár és Hutter és Lever szappangyár jegyfüzetszükségletét a Shell helyett ők lássák el. Utasították tehát egyik tisztviselőjüket, Major Károlyt, hogy *ezt a két nagy autópark tulajdonos céget minden körülmények között szerezze el a Shelltől. Felhatalmazást kapott Major, hogy 46 fillér helyett 42 fillérért adasson motalkot és a különbözeti 4 fillért azokból az összegekből pótolja, amelyeket magától a cégtől erre a célra kapott.*

Ezeket az összegeket aztán a könyvelési technika segítségével úgy eltüntették, hogy a kartel a legszigorubb ellenőrzéssel sem bukkanhatott rá a négyfilléres különbözetre. Egy másik tisztviselő nevére *autótartási költségszámlát nyitottak és ennek a számlának a terhére utalták ki Major részére azokat a 4 filléreket, melyek a 46 filléres kötelező ár és a tényleg befolyt 42 filléres eladási ár közötti különbség kiegyenlítéséhez voltak szükségesek.*

Azonban valami módon az egyezmény, minden furfangos könyvelés mellett is rájött a fent leirt jegyfüzet-üzelmekre, *mire a Vacuum minden lelkiismeretfurdalás nélkül hajlandó volt Major Károly tisztviselőjét bünbakként feláldozni és haladéktalanul elbocsátani.* Major természetesen perelte a Vacuumot és hogy mennyire az ő oldalán állt az igazság, legjellemzőbb az a körülmény, hogy különféle követelései között szerepelt egy olyan 791 pengős tétel is, amelyet éppen a 4 filléres különbözet pótlására a saját zsebéből előlegezett. A bíróság előtt azután a Vacuum Oil Comp. jogi képviselője nem kis szenzációt kelteti azzal a kijelentésével, hogy *elál a hamis számlákra vonatkozó bizonyitástól, elismeri Majornak erre az összegre vonatkozó követelését.*

Az elsőfoku bíróság elutasította Majort keresetével, a felebbviteli bíróság azonban az emlitett 791 pengőn felül további 2700 pengőt itélt meg Majornak. Másnap a Vacuum ügyésze telefonon jelentkezett Major ügyvédjénél és felajánlotta a megegyezést. Majorék abban a hitben, hogy az ajánlat komoly, nem fellebbeztek, ezalatt a Vacuum — anélkül, hogy erről a felhivott ügyvédet értesitették volna — suttyomban beadta a fellebbezést. Természetesen — amint ez Major tudomására jutott — Major ügyvédje is megfelebbezte az itéletet, az utolsó percben.

A Vacuum a pert elvesztette, de egy tisztviselőjét feláldozta üzletpolitikája fedezésére. Vagyis nyert az ollajjal éppen nem szagtalanított ügyön.

Vécsey Mátyás

A Gyapjumosó közgyülése. Hatvannyolcadik évi rendes közgyülését tartja julius 31-én az Első Magyar Gyapjumosó és Finomposztógyár rt. A vállalat elmult évének tiszta nyeresége 51.249.65 pengő és így az 1935. évről a nyereségáthozatallal együtt a mérleg 179.000 pengő nyereséget mutat ki. A vállalat részvénytőkéje 2.700.000 pengő, a tartalékalapok 1,158.759.38 pengő, az áru- és anyagkészlet 2,027.000 pengő az értékcsökkenési alapot a vállalat 1936. évben 140.000 pengővel dotálta és így ez az alap, amely a fent közölt tartalékalapok kimutatott számában nem szerepel, 1,020.000 pengővel gyarapítja a mérleg vagyon oldalát. A gyártási bevételek bruttó összege az elmult évben 4,023.000 pengőt tesz ki.

A Magyar Kerámia közgyülése. A Magyar Kerámiai Gyár rt. július 22-én tartotta évi rendes közgyülését. A vállalat 480.000 pengő alaptőke mellett 30 ezer pengő tiszta nyereséget mutat ki. Az értékcsökkenési tartalékalapot 60 ezer pengővel dotálták. A mérlegből megállapitható a vállalat mobilitása és foglalkoztatottsága. A vállalat részvényenként egy pengő osztalékot fizet.

A Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja július 26-án tartotta rendes évi közgyülését. A vállalat részvénytőkéje egymillió pengő, a tőketartalék 707,183 pengő. A visszleszámitolt váltók 1,729.000 pengőt tesznek ki. A takarékpénztár ingatlanai 691,000 pengővel gyarapítják a mérleg vagyonoldalát. Leirásokra a nyereség és veszteségszámlában 23.000 pengőt fordítottak.

Hirek a Nasici osztalékfizetéséről. A Nasici részvényei iránt az elmult napokban ismét erősebb érdeklődés mutatkozik. A Nasici részvényekkel szemben megnyilvánuló bizalomnak az oka az, hogy a vállalat idei üzletévét tőzsdei körökben kedvezően itélik meg. Arról is beszélnek, hogy az idén a Nasici felveszi az osztalékfizetést is. Ebben a tekintetben azonban a vállalat vezetőségének a részérol döntés még nem történt. Erről csak a szeptemberben megtartandó mérlegmegállapító ülésen határoznak.

Építési engedélyek

A pogármesterj III. ügyosztály javaslatára a polgármester a következő épitési engedélyeket adta ki Budán.

II. Pengő út 13,163—4. hrsz. ötemeletes bérházra Collégium Marianumnak, I., Uri utca 62. (Tervező: Stimpfl Hugó VII. Grassalkovich u. 5.)

II. Batthyány u. 15. négyemeletes bérházra Szappanos Imrénének V. Szent István körút 3. (Tervező: Kocsis Nándor V. Szent István körút 27.)

XI. Daróczi út 34. háromemeletes bérházra Antal Lenke és Varsányi Ilonának II. Petrezselyem u. 17. (Tervező: Belloni Nándor VI. Rákóczi-út 17.)

Szinház - mozi

Sportszerelem. (Royal Apolló). A mult évi mulatságos filmszkecs most film alakjában került a közönség elé. Nem akar nagy problémát megoldani a film, az a cél, hogy a közönség szórakozzék és jól érezze magát. Könnyű nyári operettstilusa van a filmnek. A kabaré és a humor nagymesterei, Latabár, Kökény Ilona, Rajna Alice és Salamon Béla remekelnek.

Az ucca üdvöskéje. (Radius, Corso). A Shirley-filmek legújabb termékét láttuk a Radiusban. Ez a legujabb film sem okozott túlságos müélvezetet nekünk. Ami szinte csodálattal töltött el, a gyermeki bübájnak művészettel párosult rendkivüli szerencsés megnyilvánulása ma már a fakó unalom érzetét kelti bennünk. Ami eleinte a legtermészetesebb szivből jövő nevetés volt a kis Shirleynél, ma már öntudatos szinészi teljesitmény, ami kissé visszataszitó. Jó lenne, ha a Fox filmgyár is észrevenné ezt és felhagyna a Shirley filmek gyártásával.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

SPORT

A BBTE otthonában továbbfolyik a készülődés, hogy az idény nagy alkalmait jó eredménnyel használhassák fel az egyre nagyobb formába lendülő atléták. A reményre minden ok megvan, hiszen *Kelen* angol bajnok lett, *Kovács* pedig könnyed 49.6 mp.-es idővel győzte le a két legjobb német futót, a 4x100-as staféta (Koltai, Paitz, Kovács, Sir) viszont magyar bajnokságot szerzett. Vasárnap fog ujra versenybe állni Londonban a jubiláris találkozón a staféta és a rajta kivül meghivott *Kelen, Harsányi, Bódossi* és valószinüleg *Kerkovits.* Augusztus 2-án ujra versenye lesz *Kovácsnak, Koltainak, Kelennek.* ✳ *Zsitvatné Sass* Mártát, a BBTE kiváló tenniszezőjét meghivták a stockholmi nemzetközi versenyre.

A dunaparti klubházak kegyelmet kaptak. A városrendezéssel kapcsolatban, főképpen pedig, amikor az ujlaki dunapart uj országutjának épitését megkezdték, aggodalom töltötte el azokat a klubtagokat és klubbarátokat, akiknek klubháza a rendezés alatt álló partrészen van. A legtöbb klubház és csónakház azonban több-kevesebb időhosszabbitást kapott, hacsak nem lépi túl a megengedett területi mértéket. Igy a *„Hunnia-evezős-egylet“*, amely alatt tisztán társadalmi egyesületet kell érteni, még további tiz évre kapott engedélyt.

A 33 FC és a Lágymányosi TE közti fuzióról már komolyabb formában merültek fel hirek. Azonban bármennyire is szerencsésnek tartják egyesek a nagy múlttal rendelkező patináshirü egyesület és az ifjabb, friss erőktől duzzadó egylet egybeolvadását, a vezetőségek még cáfolják a komolyabb megbeszélések hirét.

A Budai B-közép, az alig kéthónapja megalakult társasága a budai Ferencváros-drukkereknek, nagy ünnepélyt akar rendezni az egyesület Kupa-győzelme esetén.

Olvassa **Balassa József**
kitünően szerkesztett lapját a
PÉNZVILÁGOT

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I., Döbrentei- tér 1. szám,

a Margit-körúton

SZENÁSI - HÖLGYFODRÁSZMESTER
Az előkelő budai hölgyközönség fodrásza
II., MARGIT-KÖRUT 57. SZÁM I. EM. — TELEFON: 154—943.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

LEGJOBB FÜZŐK, KEZTYŰK
„TERI“-nél II., Margit-körut 13. XI., Horthy M. ut 18., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinékn.gy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-511-45. (az udvarban

a Viziárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

TISZA TESTVÉREK II., FŐ-U. 12 T. 1-527-13
Könyv-és zeneműkereskedése, papir-, irő- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
HONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Fűszerí csemegét GANCS-tól
II., PETEK-U. 33—35.

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból kószit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Pasaréten

KUBA SÁNDOR hölgyfodrász, ipari szakoktató
II., Csalogány-ucca 52. T.: 1-551-75.
II., Pasarétl-út 51. T. hivó: 1-643 73.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküz'et, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel. 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-666-72.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III, LAJOS UTCA 77—79

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 49. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest,
VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

SZÓRAKOZZUNK BUDAN

POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA
I., Krisztina-körut 8—10.

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint
Bánhidi Balogh Jancsi hangulatzenekara
a közkedvelt Berkes Béla közreműködésével

Kedélyes sörözés
az „ATTILA“ sörözőben, I., Attila-utca 39.

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében
XI., HORTHY MIKLÓS UT 48.
LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRTA
KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIÓJÁVAL
a ZSIGMOND kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a
Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc — Kitünő konyha

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

◆ TAKÁCSNÉ DFFRT OTTILI ◆
belvárosi nőiruha-szalonja I. Krisztina-körut 30.

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

PATHÓ BEL és KÜLFÖLDI HENTESÁRUK
MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., ROHAM-U- 6. Tel.: 15-35-28.

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve fűszerí, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc
illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u, sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—552—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzlete t
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: t—570—82

„KROKO“ BŐRDISZMÜÁRU-SZAKÜZLET
II, Csalogány-u. 50. sz. (Széna-térnél)
retikülök, böröndök, aktatáskák, pénztárcák, esernyők, övek.

35 évfolyam | Budapest, 1937. augusztus 12 | 31—32. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I 502 96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Szent István ünnepe

Évről évre szinesedik, növekszik, szépül dicső István királyunk szent ünnepe. Már régen kinőtt Szent István napja az egyházi ünnepek közül és az egyetemes magyarság ünnepévé magasztosult, mintahogy az országalapitó nagy király műve, az európai Magyarország, fajra, felekezetre és nemzetiségre való tekintet nélkül, mindenkinek hazája, aki a Tisza-Duna táján él.

Az idei Szent István-hét ünnepélyeinek programja örvendetes haladást jelent főképen a művészi szinvonal emelkedése folytán. Az ökörsütés, lepényevéses régi műsorok helyét gyönyörű hangversenyek foglalják el, az Idegenforgalmi Hivatal és a főváros városgazdasági ügyosztálya legnagyobb művészeinek egész sorát állitotta munkába, hogy az ünnepi napokat méltóvá tegye az országalapító nagy király emlékéhez. Mert ha az egész magyar nép ünnepe is Szent István napja, ez még nem jelenti azt, hogy Budapest ne a magyarság kulturájának legjavát vonultassa fel ezen az ünnepen, nem jelenti azt, hogy a Szent István-hetet „népünnepé" kell degradálni. A dicső, szent király Európát csinált az ázsiai magyarságból, emlékét tehát akkor szolgáljuk hiven, ha az ő szellemében igazi Európát, a szellem és művészet legjavát, a magyar tehetség minden ragyogását állitjuk az ünnepi műsorba.

A Gyöngyös Bokréta mellett, amely a magyar népművészet drága gyöngyeit tárja az ideérkező külföldiek elé, meg kell mutatni, hogy a magyarság művészete nemcsak népi vonatkozásban eredeti és monumentális.

Falu és város

1940-ben a világ nagyvárosainak vezetői Budapesten találkoznak.

Nem véletlen az, hogy abban a nagy versenyben, amely a politikától mentesen is folyik a világ népei között, szellemi és testi erőpróbákon ez a megcsonkitott kis ország, jóval területének és népességének arányszámát meghaladóan kerül állandóan az élre. Meg kell azonban azt is mondani, hogy e sikerek oroszlánrészét a városok és elsősorban Budapest vivja ki.

Néha halkabban, többnyire azonban tulhangosan igyekeznek azok, akiknek apró érdekük úgy kivánja, kiélezni az ellentéteket a falu és a város között, de legritkábban teszi ezt a város. Itt tudják, hogy a gyökér a falu és soha nem kicsinylik le ennek hatásait a törzs és a lombozat fejlődésére. Annál több kisérlet történik azonban másoldalról, hogy erkölcsi és anyagi erejében meggyengitsék a fővárost. Hogy ez nem sikerül, annak köszönhető, hogy hivatástudattal és türelemmel megáldott kezek intézik a főváros sorsát. Milyen jól intézik, ennek beszédes bizonyságai ismét szaporodtak eggyel. A világ városainak budapesti naggyülése talán megtanitja azokat, akiknek ezt jó lenne már megtanulni, hogy Budapest jól csinálja a dolgát. Kár a kerékkötésért.

Budán a főváros lakosságának csak 23·5 százaléka él, mégis az uj épitkezések 54 százaléka Budára esik

Buda fejlődése a statisztika tükrében

A közelmult napokban jelent meg a székesfővárosi statisztikai hivatal 1937. évi Zsebkönyve, amely a főváros gazdasági és társadalmi életének ismét számos mozzanatát tárja fel értékes adataival. A statisztikai hivatal kiváló igazgatója, *dr. Illyefalvy I. Lajos* éber gondossággal figyeli Budapest életét és megragad minden alkalmat arra, hogy a főváros fejlődésének új adatait minél szélesebb körben ismertesse.

A mindentudó kis zsebkönyvben megelevenedik az ezerarcú főváros minden vonatkozása. Szerkesztője előrelátóan gondoskodott arról, hogy a fontosabb vonatkozású adatközlések, Budapest közigazgatási kerületei szerint részletezve, ugyancsak rendelkezésre álljanak az érdeklődő nagyközönségnek, ami által a kerületek egymásközti, valamint Budának és Pestnek párhuzamos fejlődése is megfigyelhető. Buda és Pest statisztikai adatainak szembeállítása mindenekelőtt a népesség számának fejlődésével vonja magára a figyelmet. A főváros népessége 1935-ben 1.060.431 lelket számolt, amiből Budára 249.052 fő esett, azaz a főváros lakosságának kevés hijján negyedrésze: 23.5%. De éppen a legujabb idők fejleményei arra engednek következtetni, hogy *Buda népességének ereje állandóan növekszik. 1930 óta a népszam Budán 20.591 lélekkel gyarapodott.*

Ennél az abszolut értékű számnál sokkal többet mondanak azonban azok a százalékos viszonyszámok, melyek a budai lakosság számát a főváros lakosságának arányában fejezik ki. A zsebkönyv idevonatkozó adatai szerint *1900-ban Budapest lakosságának csak 16.7%-a lakott Budán, 1935-ben már majdnem egynegyedrésze.* A budai népesség létszáma tehát *jóval gyorsabb ütemben növekszik, mint a pesti oldal lakosságáé.*

Nincs ebben semmi csodálni való. Természetes, hogy a lakosság szívesen telepszik meg a kies fekvésü, jobb levegőjü budai városrészeken, mint a zsufolt pesti oldalon, ahol a gyártelepek nagy száma is rontja a levegőt. Buda erdős, levegős hegyvidéke idevonzza a lakosságot, elsősorban a tehetősebb polgárokat akik közül mind többen cserélik fel bérelt lakásukat budai családi házzal, s otthonukat lehetőség szerint ritkábban lakott vidéken épitik fel.

A budai villanegyedek, a kis, néhány szobás családi házak azt eredményezik, hogy a budai oldal népsűrűsége jóval kisebb, mint a pesti oldalé. Budapest jobboldalán *1 hektárnyi területre csupán 25 lakó esett 1935-ben, ugyanakkor a tömören lakott balparton a népsürüség 94-et jelzett.* A pesti oldalon épült bérkaszárnyák tömött sorai okozzák ezt a tömörülést: van olyan kerület, ahol 1 hektárnyi területre — a km 2 századrészére 552 pesti lakos esik, s még a kevésbbé beépült X. kerületben is 20 főt tett ki a népsűrűség. Budán ezzel szemben a *legzsúfoltabb II. kerületben a jelzett területegységre csupán 67 lakos esett a legritkábban lakott III. kerületben pedig csak 18.* Ezek a számok világosan rámutatnak az okokra, melyek Pest lakosságát mágikus erővel vonzzák Buda felé. A jelekből itélve ez a vándorlási mozgalom a jövőben emelkedni fog, Buda gazdasági erejét továbbra is gyarapítva.

A budai oldal gyorsütemü fejlődésének másik bizonyságát az épitkezési tevékenység alakulásában találjuk. *Budapesten évenkint nagyjából 1000 lakóházat építenek s ezeknek nagyobbik felét a budai oldalon,* jóllehet Buda és Pest népszáma után a több épületet Pesten várnók. *1936-ban az ujonnan emelt 994 lakóház közül 536 épült Budán, vagyis az uj épületkomplexumnak 54%-a.* Ez az arányszám már mindent megmondott: *Budapest összes lakosságának negyedrésze budai, az ujonnan épülő házak nagyobbik felét mégis a Duna-jobbpartján emelik, s létesitenek ujabb néptömegek részére letelepedési lehetőséget.* A budai odalon mindenesetre jobbak az épitkezési viszonyok, több a még szabadon álló s a körülményekhez képest olcsón megszerezhető telek, s az épittetők is úgy látszik szivesen választanak a budai oldalon uj lakóhelyet, mint Pesten, ahol csak a városhatár felé, Kőbányán és Zuglóban állanak még rendelkezésre nagyobb épitkezési területek.

Különösen a XI. kerületet, a Lágymányost favorizálják az épittetők, az új házak nagyrésze itt épül. Az 1936-ban épült 536 uj budai épület közül 217-et emeltek a XI. kerületben, 111-et a kedvező épitkezési viszonyairól szintén jól ismert III. kerületben, 106-ot a II., 102-t pedig az I. kerületben. Lágymányos valóban Budapest hatalmas iramban fejlődő területe. A budai kerületek közül itt épül immár évek óta a legtöbb uj lakóház, amelyeknek majd mindegyike a modern kor követelményeinek is megfelel. A kerület belső, a Duna felé eső részén a gyönyörű új bérpaloták, a külső vidéken pedig a földszintes családi házak és villák szaporodnak gombamódra. Az új Dunahíd az épitkezési tevékenységnek ezt az élénkségét a közeljövőben még csak fokozni fogja, mert a közlekedési viszonyok javulása a letelepedési viszonyokat mindenkor elősegítette.

A budai kerületek is szépen épülnek, *1936-ban mindegyikben száznál több uj épületet emeltek,* ugyanakkor a pesti oldalon csak az egyetlen XIV. kerületben folyt nagyobbarányú épitkezés, ahol 278 új lakóház épült fel, míg a többi pesti kerületekben az épületek szaporulata az 50-es számot sem érte el.

Az élénk épitkezési tevékenység jelentékenyen növeli Budapest épületállományát. *1930-ban Budapesten 25.868 épületről számolt be a statisztika, 1935-re ez a szám ez a szám már 30.317-re nőt fel; 5 év alatt tehát 4.449 épülettel volt több. Az épületeknek nagyobbik fele a Duna jobbpartján épült, az 5 év alatt 2.330 épület, s az 1930. évi 10.383 budai épület száma 1935-re 12.713-ra szaporodott.*

Érdekes az épületek magasságuk szerint való megoszlása, Budán aránylag jóval több az alacsony, földszintes és egyemeletes ház, mint Pesten: a budai házak 63 százaléka földszintes, 22 százaléka 1 emeletes, viszont Pesten az összes házak 52 százaléka földszintes, 13 százaléka egyemeletes. A 2 és többemeletes épületek tekintetében a pesti oldal nagy előnyben van. Épületeinek 35 százaléka, a budai épületeknek pedig csak 15 százaléka volt két vagy több emeletes, ami meg is felel a Duna két partja különböző települési viszonyainak. A budai kerületek belső, a Dunához közel fekvő területén gyakoriak a nagy házak, a külső területeket azonban az alacsony, villaszerű épületek uralják. Ennek következménye azután, hogy Budán a négy- vagy többemeletes házak száma a félezernél alig valamivel több: 525, a pesti oldalon pedig a nagy bérházak száma 1.673 volt 1935-ben.

A lakások számának Buda és Pest szerint való megoszlása különböző arányt mutat. Budapesten 1935-ben 268.125 lakás volt, amiből csak 66.465 volt budai, az összes lakásoknak mintegy negyedrésze. Jellemző, hogy *a budai lakások közül mintegy 16 ezret a tulajdonos maga használ,* a többit — több, mint 50 ezer lakást — bérbeadja, s a házadó kivetési lajstrom szerint ezen bérlakások nyers házbérjövedelme évi 40,500.000 pengőt tesz ki. A pesti oldalon a bérlakások száma összehasonlithatatlanul több, mintegy 163 ezer, s tulajdonosaiknak a nyers házbérjövedelem évi 130 millió pengő körüli összeget hoz.

Ki kell bővíteni, világvárosi színvonalra emelni a Margit-kórházat

A székesfőváros fejlődése végre észak-nyugati irányt vett, és útba ejtette Óbudát. A többszáz esztendős földszintes házak Csipkerózsika álmának úgylátszik vége, s az újra épülő Bécsi út hosszában, a Duna-híd pedig keresztben úgy szántja fel a régi utcákat, hogy egy év mulva a romantikus Óbudából kő kövön nem marad. Az új Dunapart emeletes palotái világvárosi stilust fognak diktálni Óbuda közhatóságaira és polgáraira egyformán.

Előbb-utóbb a figyelem középpontjába fog kerülni Óbuda egyik legmodernebb, s kivülről mindenesetre máris világvárosi színvonalú intézménye, a Margit-kórház, mely a benne folyó orvosi szellemi munka révén máris világhírű, bár azt is megengedjük, hogy a környékbeli Óbuda lakói tudnak erről a legkevesebbet, — mint ahogy az így szokott történni minálunk. Óbuda közegészségügyi statisztikájából legfeljebb az köztudomású, hogy a Margit-kórházból aránylag a legtöbb beteg távozik egészségesen és a halálesetek a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak. Végeredményben egy kórháztól ez a legtöbb, amit kívánni lehet, de e fölött mégse lehet napirendre térni azzal az egyszerű magyarázattal, hogy ezt alighanem Óbuda jó levegője teszi.

Az óbudai Margit-kórháznak kitűnő orvosai vannak, akik Bud György doktor szellemi vezetése alatt olyan sebészeti újításokat vezettek be, — melyek a halálozási statisztikát a legnagyobb mértékben lenyomják, — amiket a nagy nyugati klinikák is átvettek és bevezettek, de alkalmazzák ezeket Ausztráliától kezdve Délamerikáig és Londontól Fokvárosig is. A kórház kis műtőjében gyakori vendég a tanulmányozó oxfordi és chikágói egyetemi tanár. Arra, hogy a kórház falai között a rákkutatásnak új és ismeretlen területein is folyik a munka, egyelőre még csak a német szaklapok figyeltek

GYAPJUSZÖVET
KÖZVETLEN A
GYÁRBÓL

IV. PROHÁSZKA OTTOKÁR-U. 8
VI. TERÉZ-KÖRÚT 8.
KÉRJEN SZÖVETMINTÁT

fel, és közlik cikksorozatokban az eredményeket és megfigyeléseket.

A jövő váratlan eseménye lehet az, hogy egy napon Óbuda arra ébred, hogy kórháza révén az egész világ orvostársadalmának érdeklődési középpontjába került.

Ezzel szemben a hosszú álmot alvó Óbuda közepén megépült a kórház, annak idején eléggé modernül, és ma is olyan, mint amikor megépült. Egészségügyi szempontból a körzet, amelyik a gyógyítás terén erre a kórházra támaszkodik, — a hegyvidékkel és környékkel — százezer ember. Százezer emberre, a székesfőváros más területein a községi és állami kórházak összesen körülbelül kétezer kórházi ágyat tartanak fenn. Az óbudai százezer számára azonban a Margit kórházban csak százhetven ágy jut. Ehhez most már nagyon kevés a hozzátenni való. A százhetven ágy közül huszonhét a szülészeti osztályon. Huszonhét férőhely, százezer lakos számára harsogva hívja fel magára a figyelmet.

Óbuda világvárosi, nagy életre készül és senki sem fogadhatja ellenkezéssel azt az álláspontunkat, amikor a világvárosi lendület első feladatának hangsulyozzuk, hogy a Margitkórház kibővítése szőnyegre kerüljön. Az óbudai nagy gyógyintézet ennek a városrésznek beláthatatlan fejlődést, sőt idegenforgalmat eredményez, s a kibővítés munkáját nem hagyhatjuk külországok és más világrészek orvos közvéleményére, ahol nagyon is jól tudják, hogy micsoda érték sorvad és kallódik a Margit-kórház jelenlegi szükre szabott kórtermeiben.

Mi, a magunk részéről napirendre tüzzük ezt a kérdést és cikksorozatban számolunk be a Margit-kórház életéről, s ezt a mindennél fontosabb óbudai közügyet élénken tartjuk mindaddig, míg a kórházbővítés első kapavágása meg nem történt. **Orbán Dezső.**

„HIRTH“
művészi szobafestés, cimfestés, mázolás, fényezés, zománcozás
Budapest, VI. Izabella-u. 89

A világ nagy városainak találkozója Budapesten 1940-ben

Emile *Vinck* szenátor, a Városok Nemzetközi Szövetségének vezértitkára és igazgatója levelet intézett a Magyar Városok Országos Szövetségéhez és ebben kérdést intézett, nem volna-e hajlandó Budapest vállalni a városok legközelebbi nemzetközi kongresszusának rendezését. 1940-ben lesz ez a kongresszus.

Szendy polgármester, a Szövetség elnöke szabadságon volt, amikor a levél megérkezett, minélfogva az átiratra *Lukács* Ödön ügyvezető alelnök válaszolt. Örömét fejezte ki azon, hogy a világkongresszust Magyarországon akarják megtartani, érdemleges választ azonban csak akkor adhat, — irta, — ha a székesfőváros törvényhatóságának rendkivüli közgyülése, amelyet augusztus 23.-ára hívtak össze, határozott már az ajánlat fölött. Kérte, hogy egyelőre vegye tudomásul a szenátor ezt a választ.

Lukács Ödön azért volt kénytelen ilyen tartózkodó feleletet adni az ajánlatra, mert a kongresszus megrendezése tekintélyes kiadásokkal jár, melyekhez közgyülési határozatra van szükség. Kétségtelen, hogy a főváros rendkivüli közgyülése megszavazza ezeket a költségeket és ez esetben 1940-ben rendkivüli jelentőségű világtalálkozó lesz Budapesten.

Azt jelenti ez a kongresszus, hogy 1000-1500 polgármester érkezik a világ minden tájáról Budapestre kisérőkkel és szakreferensekkel úgy, hogy 4000-5000 előkelő, magasállású ur érkezik az 1940. évi budapesti tanácskozásokra. Mint Emile *Vinck* igazgató közölte, máris biztosítva van, hogy a *budapesti kongresszusra eljön London lordmayorja, Párizs polgármestere, de ide érkezik New-york polgármestere is, valamint a világ összes nagyvárosainak vezetői.* Mint ismeretes, a Városok Világkongresszusát legutóbb Párizsban tartották meg és azon Budapest fővárost *Szendy* Károly polgármester képviselte, titkárával, *Lázár* Imre gróffal, valamint több szakreferenssel együtt.

A jövőévi Eucharisztikus Kongresszus és Szent István-ünnep is rendkivüli idegenforgalmi eseménye lesz Budapestnek, amelyre óriási apparátussal készül a rendezőség. Soha nem látott tömegek érkeznek a jövő évben a magyar fővárosba és hatalmas gond, miképpen helyezzék el ezeket a tömegeket. 1940-ben aránytalanul kevesebb vendéget vonz hozzánk a Városok Világkongresszusa, mégis úgy érezzük, hogy *ezeknek az előkelő vendégeknek az elhelyezése semmivel sem lesz könnyebb, mint a jövő évi tömegeké.*

Budapesten kevés a szállodai férőhely, bármennyire tiltakoznak is a szállótulajdonosok újabb szállók épitése ellen. Vannak idegenforgalmi időszakok, így a tenyészállatvásár, Nemzetközi Vásár, Szent István-hét stb., amikor rendes körülmények között is rendkivüli gondot és erőfeszítést jelent a fővárosi Idegenforgalmi Hivatalnak a külföldi vendégek elhelyezése: nagy kérdés tehát, miképpen fogják elhelyezni jól és kényelmesen azt a sok előkelő vendéget, aki a világkongresszusra Budapestre jön. *Még közel három év van hátra,* tehát elegendő idő arra, hogy előkészítse a főváros a kongresszust. *Sokezer jó és modern vendégszobára lesz szükség,* mert hiszen, hogy csak egy példát ragadjunk ki, kétségtelen, hogy a londoni lordmayor, vagy a newyorki, buenos-ayresi polgármester szinte fejedelmi kisérettel érkezik, de több, mint bizonyos, hogy egyéb nagyvárosok vezetői is magukkal hozzák a szakreferensek egész tömegét, akik a kongresszuson részt akarnak venni a különböző szakkérdések, víz és világítási problémák, közlekedési, utépítési és egyéb kérdések megvitatásánál.

Ha — amint ez nem kétséges — a főváros törvényhatósági bizottsága hozzájárul a világkongresszus Budapesten való megrendezeséhez, óriási munka vár a Magyar Városok Országos Szövetségére. Bízunk abban, hogy a szövetség vezetősége, élén *Szendy* Károly polgármesterrel és *Lukács* Ödön ny. miniszteri osztályfőnök, üv. igazgató alelnökkel meg fogja oldani az összes ezzel járó feladatokat és ezzel Budapest olyan világpropagandához jut, amely páratlan a maga nemében. A világ polgármesterinek budapesti találkozása rendkivüli jelentőségű lesz a fürdőváros gondolat előbbrevitelében is, olyan eseménye lesz a kongresszus a magyar főváros életének, hogy annak kihatásait ma még felmérni nem tudjuk.

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
II., Keleti Károly utca I. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

Rossz példára hivatkozott az ujpesti polgármester . . .

A Közmunkatanács jogkörének kiterjesztése folytán a Tanács hatásköre alá kerültek a pestkörnyéki városok. A Közmunkatanács elhatározta, hogy helyszíni tanulmányozás céljából sorra veszi a hatáskörébe jutott községeket és városokat és elsőnek Ujpestre szállott ki tanulmányutra.

Semsey Aladár dr., Ujpest érdemes polgármestere hosszasabban nyilatkozott erről a kiszállásról. Nyilatkozatában annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy a Közmunkatanács kiterjesztett hatáskörének könnyen áldozatul eshetik Ujpestnek és a többi megyei városnak önállósága.

— Ebben az esetben pedig — hangsúlyozta *Semsey* polgármester, — ezek a városok kedvezőtlen helyzetbe kerülhetnek. Ha a pestkörnyéki városokat Budapesthez csatolnák, akkor területüket a főváros külterületeinek minősítenék és így fejlesztésükről nem gondoskodnának. *Bizonyítékként elég, ha Óbuda helyzetére hivatkozom . . .*

Ez az Óbudára való hivatkozás figyelmen kivul hagyja a történeti igazságot: hogy *Óbuda fejlődését épp az egyesítés alapozta meg és biztosította örök időkre.* Bizonyítékként elég éppen a most megindult hatalmas közmukákra, legelsősorban a már épülő kivezető főutra hivatkozni, amelyek Óbudát a városrendezés élére állították.

Kétségtelen, hogy Óbuda sokáig mostohagyermeke volt a világvárossá lendült főváros fejlődését irányító illetékes tényezőknek. De hatóerői, amelyek a régi mezővárosi keretek között feltétlenül elsorvadtak volna, ha lassú ütemben is, az egyesítés révén kezdtek kibontakozni.

A Szent Margitsziget terjedelme (a Sziget Óbudával együtt és egyidejüleg olvadt be a fővárosba) az egyesítés előtt 58 hektár volt, 1932-ben pedig ez a terjedelem már a 100 hektár felé közeledett a négyszabású feltöltésekkel és parti munkálatokkal. A Margithid mellékágával a Sziget egybeforrt a testvérvárosokkal és ez a kapcsolat még szorosabbá válik az óbudai híd révén, amely valószínűleg a Margitsziget felső csúcsának érintésével kapcsolja majd össze a két partot.

Óbuda fejlődését biztosította már területének nagysága is: 3,645.47 hektárjával az egyesült főváros kerületeinek élére került. Óbuda területét a városrendezés érintetlenül hagyta, annál erősebben tépázta meg az I. kerületet, amelyből előbb a XI., majd a XII. kerületet hasították ki.

A népesedés terén is rácáfolnak a statisztikai adatok az ujpesti aggodalomra. Az egyesítés előtt Óbudának mindössze 21.040 lakósa volt. A szaporodás ettől kezdve rohamos: 1880-ban 24.889, 1890-ben 29.688, 1900-ban 38.116, 1910-ben 49.056, 1920-ban 51.164, 1930-ban 60.465, 1936-ban pedig 62.587 lakósa van már Óbudának, tehát csaknem a háromszorosa az egyesítés előtti állapotnak.

Folytathatnók még sokáig az adatok felsorolását, de felesleges. Az ujpesti polgármester óbudai hivatkozására tulajdonképpen csak a legközelebbi jövő adja meg az igazi választ, amikor Óbuda új szabályozási terve megvalósul. *A főváros legszebb része lesz Óbuda* és ha az új híd elkészül, néhány év múlva, hire-hamva se lesz a mai kisvárosnak, mely kisváros maradt volna örökre, ha nem olvasztják be — polgárainak tiltakozása ellenére — a fővárosba.

Ez lesz az igazi felelet az ujpesti aggodalmaskodásra.

OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ ÚRI KONYHA
XI., HORTHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4—590—93
(Bejárat Irinyi János utcai oldalon)

Életét, nyugalmát, vagyonát
védi a jó drótkerítés
KÉSZITI:
HUTTER és SCHRANTZ R.T.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.
Városi mintaraktár:
VI., Vilmos császár ut 63. sz.

A Százötvenéves Falusi Notárius

Milyennek látta Gvadányi József gróf Budát 1787-ben

II.

Kalugyernek hívják a görögkeleti szerzeteseket, Vladika pedig a püspök, Slusba meg istentisztelet. Mire Nótárius uram odaért, már tizenhat rác pap volt ott együtt.

A Vladika hozzáfogott a Slusbához,
Papság, Kalugyerek a sok térdhajtáshoz,
Számtalan Hoszpodi pomiluj mondáshoz,
A sok Atyafiság pedig a síráshoz.
E Ceremoniát amint elvégezték,
A testet szent Mihály lovára feltették,
A temető helyre fáklyák közt kivitték,
Koporsóját sirnál itten bészegezték.

A görögkeletieknél a szigorú kormányrendeletek ellenére még sokáig nyitott koporsóban vitték ki a halottakat a temetőbe.

Sírját is a Papok szüntelen füstölték,
Köröskörül szentelt vizzel azt öntözték.
Testét a sir-ásók sírba eresztették,
Földet reá vágván, azzal bétetézték.

Nótárius uram a temetőből jövet szóba elegyedett egy rendes, de csintalannak látszó ifjuval, ki is elmondá, hogy a rác birónak, ki életében legalább is ötszáz köböl babot megevett olajjal,

Ma estve házánál fogják lakni torát,
Láttam, vittek oda sok ezer Pruszkovát,
Bozsenitzát, azaz ketske bak sódorát,
Kalugyerség, Papság majd fogyasztja borát.
Jó Slavoniai erős Rakiában,
Lesz részek, mert fogják inni olly vigságban,
De csak tor ez és nem lésznek oly vigságban,
Amint még ma estve lészek én a Bálban.

Nótárius uram megmagyaráztatván magának, mi is az a bál, maga is kedvet kapott hozzá s estére át is ment Pestre a Hét Electorhoz, vagyis Választófejedelmekhez, melynek szálájában akkoron a bálokat tartották.

Következő nap, megúnván már a gavallérokat csúfolni, feltette, hogy már ezentúl dolga lészen dámákkal, lesz módja most ezeket vexálni. Először is elment a pesti állathetzbe, majd a Duna hídjánál lévő „tzifra kávéházba“, a pesti Dunapartra, seholsem fukarkodván a cifra ruhájú, nájmódis dámák csúfolódásával. Majd visszatért a hídon át Budára.

Elmentem s nmegálltam a híd tulsó végén,
A hol egy szép sátor állott a bal felén,
Ebben sok sétálló mulatgatott kedvén,
Egyik Lemonádét, másik fagyost kévén:
Magam is bemenvén néztem a zöld sátort,
Leültem és kértem magamnak meggyes bort,
Mellettem sok Dámák ültek, fogtak egy sort;
Nyúgodtak, mert gyalog nézték ók a tábort.

Tehát százötven évvel ezelőtt is körülbelül ugyanott kanalazták a fagylaltot s szürcsölték a hűsítő limonádét a budai dámák, ahol ma, mert a Hajóhíd melletti nyári Lemonátás Sátor ott állt, ahol ma a Várkert-kioszk és ugyanúgy dédelgették ölebeiket akárcsak ma:

A szélső mellettem Pamarantsot evett,
Olly eleven s friss vót mint ágon az évett . . .
Karján ült egy gyapjas Balonézer kutyó.
Olly szép fekete volt, mint fekete holló.
Bizsu volt a neve, mert úgy szólitgatta,
Mint egy kis gyermeket, szint úgy ápolgatta,
Undorodtam látván, miként tsókolgatta,
Főkép mikor száját ettől megnyalatta.

Több se kellett Nótárius uramnak, pláne, hogy:

Kalapja volt, azon volt sok olasz virág,
Hasonló munkából szép zöld Czipruszfaág,
Testén öltözék lebeget, 's vala tág,
Illyen tsúfos szabást ritkán látott világ!

le is szedte róla még a keresztvizet is, úgy, hogy az megfogadta, hogy mindjárt hazamegy, szülei előtt letérdepel s megmondja, hogy többé illyet nem visel.

Elment a sátortól, én is kisétáltam,
A Rudas Fürdőig, 's mint ott megálltam,
meglátott egy férfiasan öltözött nőt, ki tubákkal kínálta, mire Nótárius uram

Mondám: Anyám Asszony! tán Szent Gellérthegyén
Mulatott az éjjel, 's tántzolt a tetején?

Hogy a gellérthegyi boszorkányokra való ezen első irodalmi célzásunk szegény Nótárius uramra milyen szóáradatot zúdított, azt helyszűke miatt itt nem idézhetjük, csak idézzük Nótárius uram szavait:

Bóldog Isten! ezen pokol Negérája,
Mint nem szidott, mennyi átkot mondott raja,
Tsipás volt, mint Lia, de szeme szikrája
Tűz vala, méregtől zöld volt két pofája.
Elmentem; utánam kiabált, és morgott,
Néhány fogaival mérgesen tsikorgott,
Hányta, vette magát, mint szélvész úgy forgott,
Epéjétől gyomra, és a hasa korgott.

Ez volt aznap utolsó megróvási kalandja. Csakhamar hazaért s lefeküdt, de az utcai lármától nem tudott nyugodtan aludni, felkelvén reggel, látja hogy tele vannak néppel az utcák és mindeneket lát nyughatatlanságba lenni . . . hogy Török háború vagyon.„

Morpheus botsátván szemeimre álmát,
Aludtam; de néha hallék még is lármát.
Más nap, látván Titán feljött szekerével,
Belepte a földet ragyogó fényjével,
Felkeltem ágyamból; hát város népével
Az útszák megtöltek, 's nem voltak békével.
Földim béjött hozzám, láttam, hogy szomorú;
Ijedve ezt mondja: Háború! Háború!
Jön a Török sűrűn, mint égen a ború,
Majd viszi a népet, legyen bár melly korú.
Ily hirtelen dolgon nagyon álmélkodtam
Azért a Dunának hídjára futottam,

Mint már fennebb említettük, a két város életének főütőere a Hajóhíd volt, tehát nem csoda, ha hírt hallani Nótárius uram ide sietett. És nem hiába. A „Kávéházi Konrádok“ céhe már akkor is élt, sőt virúlt, s Nótárius uram legottan reá is akadott a hídon egyre, ki rögvest mindent megmagyarázott neki: miért haragszik a „Tzárné“, vagyis II. Katalin a minden oroszok Nagy Katalinja a török szultánra s ez viszont a cárnőre, miért tűzette ki Konstantinápolyban Mahomet zászlaját, hogy gyüjti össze janicsárjait, spahijait, a Nagy Vezér, hogy útban vagyon már számtalan Egyiptomi Török, többnyire Szeretseny fekete bőrök, a Tatár Kán is siet számos Tatáraival, a Kapuszi Basa is sok hadi hajókkal a tengeren uszkál, Frantzia-Országból jött Pattantyúsokkal,“ viszont a muszka cárné aliánszba lépett a mi tsászárunkkal, vagyis II. Józseffel, „készen kell hát lenni egész táborunkkal,“ pogányság rosszúl bán máskép országunkkal.

Igy beszélvén láttam: egygyik Kurír Bétsbe,
A másik pedig sietett Berlinbe,
Párisba egy gárda veres öltözetbe
Bétsből küldetett, ült pósta szekérbe.
A másika méne sebesen Londonba,
Harmadika nyargalt Petroburgba nyomba,
Gondoltam Udvarunk van most nem kisgondba;
De a Burgereket tsodáltam azonba.

A jó budai polgárok ugyan's, akárcsak mi jómagunk húsz és egynéhány év előtt, mind szükletett hadvezérek voltak, kik az egész török háborút egy-kettőre kitervelték, elintézték, megnyerték.

Egész nap hallottam tsak Projectumokat,
Belgrádot megvenni hogy kell, Plánumokat,
Itt Budán Törökkel sok töltött halmokat;
Nevettem e tenitás vitéz bolondokat
Sok közülük megjött már Jérusálemből,
Az Ur koporsóját a török kezéből
Kivette: de láttam a Jordán vizéből
Sokat ivott, részeg, tetszett beszédjéből.
Mi lész a dologból, még öt nap itt vártam,
Dél előtt, dél után a hídra sétáltam,
Ezt mindenkor néppel én tele találtam,
Számtalan sok hajót Dunán jönni láttam.
Terhelve közöttük sok vala lisztekkel
Sok Pattatyúsokkal, sok pedig Pékekkel,
Sok Inzsenérekkel, sok regementekkel,
Ágyukkal, Bombákkal, s más hadiszerekkel,
A Fa Ispitályt is, mellyt Bétsbe tsinálták,
Elszedték egymástól, és hajókra rakták,
És így ezt a Dunán az Átsokkal hozták,
Péter Váradjára ismét leusztatták.
Mint mondám a Duna fedett volt hajókkal,
Mellyekben sok fegyver villogott zászlókkal,
Látszott granatéros süveg kaskétokkal,
A szép muzsikálás sípolás dobokkal.
A Dunának partján lovas Regementek,
Szüneti nem vala, le fel mint mentek . . .

E nagy hadikészülődésre Nótárius uram megszeppent:

A nagy készület láttán megrezzentem,
Hanem a szállásra földimhez elmentem.
Mondám néki: Sógor! rosszúl van a dolog!
Eddig Temesvárnál tán az ágyú morog
Ládd é: Katonaság mint őgyeleg, 's forog,
Jön a Török! e nem sánta, nem tántorog.
Az ország is adja a sok Rekrutákat,
Béres kotsisokat, és vonyó marhákat,
Szénát és abrakot a sok gabonákat,
Le visznek pálinkát, sert, bort, szalonnákat.
Tudja Isten: hogy van otthon Feleségem!
Talán Rekruták már Fiam, és tselédem.

Nótárius uram tehát elhatározta, hogy haza megy. Igen ám, de hogyan? Jó lovat megvette tőle egy hadba vonúló kapitány, a gyalog menésre meg nem akarta adni magát. „A Cancellista tanátsot ád nékie — mint a Tizenkettedik Rész előljáró soraiban írja, — hogy menjen át Pestre; mivel éppen

Laticel matrac
LÉGÁTERESZTŐ
NEM MELEGSZIK
HYGIÉNIKUS
Gyártja a Magyar Ruggyantaárugyár

Bontják felettük a háztetőt
és mégse hagyják el lakásaikat az óbudai halálraitélt házak lakói

Az óbudai új kivezető főut építése elé olyan akadályok tornyosultak, amelyekre nem igen gondolhattak az ut megtervezésénél. Ezekről az akadályokról nemrégiben már megemlékezett a *Budai Napló* és akkor úgy volt, hogy rövidesen elhárítják azokat és ezzel biztosítják a nagyszabású ut- és csatornaépítkezés síma lefolyását.

A helyzet azonban most, hónapok után sem változott. A kivezető főut, mint ismeretes, túl a Zichy-utcán az óbudai rakpartról a Szentlélek-tér felé kanyarodik és a Tavasz-utcán át kapcsolódik be a Vörösvári-utcába. Nemcsak a Bécsi-ut tehermentesítése és a Zsigmond-utcai híres „Császárszoros" kikapcsolása, hanem az a magasabb szempontokból irányított cél is vezette az illetékes tényezőket, hogy az idegenforgalmat a gyári kéményeknél szebb kilátást nyujtó Dunapartra tereljék.

Ennek a célnak a megvalósítása tette szükségessé a Lajos-utca áttörését az óbudai zsinagóga és a Kulcsár-utca között. A Lajos-utcának mintegy tizennégy földszintes háza esik ebbe a szakaszba. Keskeny, udvari házikók ezek, amelyeket kisajátítás utján kérlelhetetlenül halálra kellett ítélni, hogy lebontásukkal szabaddá tegyék a megindult munkák számára az utat.

A kisajátítási eljárás meg is indult és ennek során a *Közmunkatanács birtokába kerültek a házak. Az uj háztulajdonos felmondott május elsejére az összes lakóknak, hogy a bontási munkálatokat meg lehessen kezdeni.* Ezt a munkát vállalkozókra bízták, akik arra kötelezték magukat, hogy legkésőbben augusztus elsejére szabaddá teszik az egész utcaszakaszt.

Egyet azonban számításon kivül hagytak: ezekben az apró, rozoga és valójában rég lebontásra megérett házakban, igen kevés kivétellel, *csupa szegény munkáscsalád lakott.* A családfő is a legtöbb fészekben rokkant, vagy munkanélküli. Csak egy dologban voltak valamennyien egyformák: minden családban sok volt a gyerek. A sok gyerekű család számára pedig tudvalevően nem olyan egyszerű probléma a költözködés. Ha lakást keres, az első kérdés, amivel szembekerül:

— Mennyi a gyerek?

A háztulajdonosok közül, sajnos, sokan, talán a kelleténél is többen, nem is az „egyke", hanem az „egyse" rendszer hívei, riadoznak a gyermekzajtól, különösen a lerongyolódott szegény gyermekek lármájától.

Igy történt, hogy a Lajos-utca kisajátított házainak lakói nem tudták május elsejére kiüríteni a lakásaikat, azon egyszerű oknál fogva, mert *nem volt hová költözködniök.*

Bonyodalmak a kilakoltatás körül

A Közmunkatanács kezdettől fogva a legmesszebbmenő méltányosságot tanusította az önhibájukon kivül bajbajutott szegény munkásemberekkel és csak akkor volt kénytelen a kilakoltatás fájdalmas eszközéhez nyúlni, amikor a lebontásra adott határidő sürgőssé tette a dolgot. *A bíróság el is rendelte a kilakoltatást,* azonban ennek az eredménye sem mutatkozott az egész vonalon. A 167, 173, 183, 187. és 189. számú házakban több lakó ottmaradt a lakásban és a legutolsó pillanatig sem mutatott hajlandóságot arra, hogy kimozduljon.

— Nincs hová mennünk, uram — mondotta egy munkanélküli rokkant munkás a *Budai Napló* kintjárt munkatársának — még ha munkám volna, sem kapnék lakást. Megható szeretettel mutat rá öt apró gyermekére, akik, szegények, riadt szemmel néznek ránk és belekapaszkodnak az édesapjukba. Sorra mutatja be nekünk.

— Pistuka 12 éves, Bözsi 10 éves, Anti 8 éves, Frici 7 éves és a legkisebb, akinek nagyon komoly hangzású neve van: Genovéva... Sejtik, hogy valami nagy dolog van velük készülőben és mintha azért kapaszkodnának olyan görcsösen édesapjukba, hogy nem hagyják, vagy ha kell, együtt mennek vele valamennyien. Ki tudja hová, milyen bizonytalanság elé...

Az apa villmosszerelő, most napszámos. Naphosszat szaladgál fűhöz-fához szükséglakásért, amelynek szüksége pillanatról pillanatra égetőbb, de hiába: a bürokrácia ólomlábon jár... Biztatást kap eleget, ez azonban kemény nyoszolya annak, aki pihenni szeretne már.

— Az urak, akiknél megfordultam — folytatja a szerencsétlen apa — jó emberek mind, megdobban a szivük a bajbajutott szegény emberért, de nem rajtuk múlik a dolog. Hogy kin, a jó Isten a megmondhatója?

Igy beszélnek valamennyien és aggodalommal várják, mit hoz: nem a holnap, hanem a következő óra...

Barikádok között egy nattagu családdal

A *Budai Napló* munkatársa sorra járja azokat a házakat, amelyekben még lakók maradtak. Feltünik két kis utcai ablak, virágcserepekben frissen öntözött virágok elárulják, hogy még mindig gondos kezek ápolják. Be szeretnénk jutni a lakásba, ez azonban igen körülményes. A kapu be van zárva és fent a tetőt éppen most szedik szét a munkások. Kis kerülővel, a szomszédos lebontott ház kőtörmelékein és rettentő portengeren keresztül lehet eljutni a lakáshoz, amelynek hasadozott, szertemálló bezárt üvegajtaja mögött négy apró gyermek szorítja arcocskáját az ablaküveghez és bámulja tágranyílt szemmel, hogyan szedik szét mellettük, felettük a házat.

— Egyedül vannak szegények — mondja a pallér. Az anyjuk munka után szaladgál, az apjuk még reggel elment a városházára elsírni, hogy feje fölött bontják a házat, adják meg a már annyiszor megigért szükséglakást. *Nagyon sajnáljuk őket, de tovább már nem lehet várni. Augusztus végére súlyos pénzbirság terhe alatt le kell bontani a házat.* A vállalat várt, ameddig lehetett, de hát hajtja a kényszerüség, mert lejár a határidő, amelyre az elvállalt munkát minden körülmények között be kell fejezni!... —

Reméljük, hogy az a szomorú helyzetkép, melyet a *Budai Napló* tudósítása tár az illetékesek elé, meg fogja gyorsítani a bürokrácia ólomlábú tempóját.

Szerencsések, akik fölött megmaradt a tető és ingyen laknak tovább

Vannak azonban lakók, akik, úgylátszik, burokban születtek és akiken nem fog semmiféle kisajátítási eljárás és nem sodorják magukkal a kilakoltatások hullámai. A halálraitélt Lajos-utcai házak közt van *Molnár* Jánosné vendéglője.

Annak idején megírta a *Budai Napló,* hogy ennek a háznak a lebontása körül különös bonyodalmak támadtak. *Molnár Jánosné* azon az alapon, hogy vendéglői üzemét tíz évet meghaladó időn túl tartja fenn, egy évi felmondásra és megfelelő kártérítésre tart igényt és perre vitte a dolgot. A per megakasztotta a ház lebontását. Kiderült, hogy a mellettelevő házban is van egy üzem: a *Végh* Dezső hajógép műhelye. Itt a helyzet még érdekesebb, mert ez az üzem huszonhat év óta áll fenn. *Végh* Dezső is egy évi felmondásra és kártérítésre tart igényt. Egyelőre azonban még meg sem kapta a felmondást és igy várakozó álláspontón van. Ugylátszik, az ő sorsa összefüggésbe került a vendéglő sorsával és ezzel együtt dől el.

A körülmények ilyen kifürkészhetetlen alakulása meglepő következményekkel járt azokra a szerencsés lakókra, akik ebben a házban jutottak fedél alá. Hatan vannak, családosak, fel is mondtak valamennyiüknek, már május elsején el kellett volna költözködniök, de vártak, amíg a házat lebontják. Erre pedig egyelőre nem kerül sor. Nem állanak a munkálatok utjában és ezért a Közmunkatanács sem sürgeti a kilakoltatási eljárást. Jóindulatúan szemethuny a dolog felett és a szerencsés lakók ott laknak ingyen, fohászkodóan, hogy ez az állapot mentül tovább tartson...

Bemutatták az uj nagy közmunkákat

Lamotte Károly alpolgármester és Király Kálmán tanácsnok, az út- és csatornaépítési osztály vezetője pénteken délelőtt helyszíni szemle során mutatták be az új nagy közmunkákat az út- és csatornaépítési szakbizottságnak, valamint a meghívott bizottsági tagoknak és a sajtó képviselőinek. Az új közmunkák egy része már teljesen készen van, más része pedig még a nyár folyamán, de legkésőbb őszre elkészül. A székesfőváros vezetői, a bizottsági tagok és a sajtó képviselői először az angyalföldi csatornaszivattyútelepet tekintették meg, majd az óbudai új kivezető főút építkezési és csatornázási munkálataihoz mentek. Megszemlélték azt az építkezést is, amely a Pálffy-téri HÉV-végállomásának a Margit-híd budai hídfőjéhez való áthelyezésével kapcsolatos. A szakbizottság tagjai végül a Verpeléti-út rendezési munkáit és a Horthy Miklós-híd budai hídfője körül folyó kertészeti rendezést nézték meg.

Városrendezési munkálatok a Horthy Miklós-híddal kapcsolatban

A Boráros teret a Lágymányossal összekötő Horthy Miklós-híd építkezése annyira előrehaladt, hogy *szeptember elején a hidat már át akarják adni a forgalomnak.* A budai hídfőnél elhelyezendő tengerész-emlékművet előreláthatólag csak október közepe felé készítik el, de a hidat ettől függetlenül üzembe helyezik.

A főváros polgármestere soron kívül elrendelte, hogy pótköltségfedezet igénybevételével *sürgősen építsék át a budai feljáróhoz kapcsolódó Bertalan-ucca kövezetét.* A Verpeléti úton a villamossínek már le vannak fektetve, ezek majd a hídon átjövő villamosforgalmat fogják a Horthy Miklós körtérre bekapcsolni. Tervek merültek fel a híddal kapcsolatban a budai oldalon a híd tól délre lévő lágymányosi tófenék feltöltésére, ami a híd elkészülte után kétségkívül indokolt és sürgős feladat, mert hiszen itt mintegy 93 kat. hold nagyságu rendezetlen lápos terület van.

Ugy hírlik, hogy a lágymányosi tó feltöltésére azt a nagymennyiségü földet szándékoznak felhasználni, amely a volt délivasúti veral Székes fehérvárig terjedő szakaszán a második sinpár építésével kapcsolatosan az ottani bevágásokból fog kikerülni. A feltöltéshez mintegy másfélmillió köbméter föld szükséges.

Furcsa pestbudai utcanevek

Irta: Bevilaqua Borsody Béla

Budapest „a szép kilátás, a csodálatos dunaparti alkonyat, a kávéházak, a cigánymuzsika és az éjjeli élet, a Goulasch, Tschikosch és a Paprika városa", illetőleg „Budapest the romantik Town" azaz „a Romantika városa", mint a fenntieket az 1830-as évek óta irja le szeretett városunkról minden itten forgó idegen, vagyis a litterátus Idegenforgalom.

Amit azonban az ittforgó Idegen nem vesz észre, mert magyarul nem tud, az, hogy szeretett városunk a legidétlenebb, leghagyománytalanabb, legsületlenebb és — mondjuk meg magyarán — legtudatlanabb utcakeresztelősdi klasszikus helye.

Elmellőzve azt a jóvátehetetlen Barbariest, mely az 1890-es évek óta felelőtlenül és megfellebbezhetetlenül törölt le minden várostörténeti, városrajtörténeti, nemzetiségi, fertálytörténeti és polgártörténeti szint Városunk orcájáról: alábbiakban egy budai, egy pestbudai és egy pesti utcanévről akarunk szólni. Olyanokról, melyekről eddig még szó sem esett. A Karpferstein és a Freudenthal utca nevének, azaz a „Pontykő" és az „Örömvölgy"-utcák nevének kacagtató ostobaságáról mindenki tud. Alábbiak a Mészáros, a Nádor és a Kazár utcák nevéről szólnak.

MÉSZÁROS-UTCA

Pest és Buda a középkorban Középeurópa marhakereskedelmének gócpontja volt. A budai mészáros céh középkori okleveleiről szóló munkámban bőven ismertettem a Zsigmond császár és király nevében hozott ama királyi itéletet, mely Pest, Buda és Óbuda mészároscéheinek jelenlétében Pest város mészárosainak adott előjogot a Pestre felhajtott marha megvásárlására. A pesti marhavásár a 15. században Pest város falai között folyt le, de a hajtott marha a ma Budaörsi út nevezetű marhahajtóúton ment Bécsig, onnan tovább Nürnbergig és Lübeckig.

Az ut a mai Vérmezőnél kezdődött és annak az 1870-es évekig Mészárosút, azaz Fleischhacker Strasse volt a neve. A mai Németvölgy az 1870-es évekig a budai mészáros céh legelője volt. Itt a Németvölgy alatt húzódott el az ősi középkori marhahajtó út. Takáts Sándor, a legkitűnőbb és a legmagyarabb, egyben legtehetségesebb históriku irta meg a marhakereskedelem utját Budától Nürnbergig. Ő emlékezett meg a nürnbergi mészáros céh székházáról, melyen máig ott van egy gyönyörű, cimeresszarvú magyar ökör feje, a közeli hidon pedig Magyarorszag cimere.

Az ut kanyargósan máig épen fut Budaörsön és a komárommegyei Kócsfalun át Bécs felé. Az öregek máig Mészárosút néven ismerik. Mégis megtörtént, hogy ezt a budai magyar művelődéstörténeti, városrostörténeti, helytörténeti emléket ostoba hivatali pennával Alkotás utcára változtatta egy korlátolt korszak.

„Alkotás" óh! — valóban talpraesett alkotás volt ez, azon a cimen, hogy a tavaly lebontott „Zum Schöpfer", vagyis a „Teremtő Uristenhez" házjegyzett házjellegű 18. századi ház nevét viselő utcarészlet, — a Mészáros utca egy részlete, — „Schöpfergasse" nevét „Alkotás-utca" névre gárgyitotta az akkori bürokrácia. Az ősi Mészáros út nevét pedig ráidétlenitették egy utcára, melynek semmi köze nem volt az ősi Mészáros-úthoz.

HAJÓCSIGÁZÓ-UTCA, SZÉL-UTCA, NÁDOR-UTCA,

Ha a mai Nádor utcának Hajócsigázó-utca lenne a neve, akkor minden pestbudai süvölvény tudná, hogy ez egyik várostörténetileg oly érdekes emlékünk névhordozója. Ugyanis: 1790. nyarán nyilt meg az uj, a második repülőhid a budai Bomba-tér és a pesti Ács Piarcz között, azaz a mai Batthyány-tér és az Országház déli sarka között. Ide helyezték a Hajóhid tartódereglyéinek csigázó helyét is, vagyis azt a sintalpas csusztatóművet, melyen a téli jégzajlás idején ugy a Hajóhid, mint a Repülőhid hidtestét, illetőleg a Repülőhíd röpitőláncait tartó dereglyéket partra hurcták. A dereglyéket partra vontató láncot hengerkerékre csavarták fel. Az ilyen hengerkerék, illetőleg annak csigasoros műve a németül Winde. A Winde-Platz és a Winde-gasse neve tehát Hajócsigázó Piacz és Hajócsigázó utca volt. A németül se, magyarul se tudó régi kupaktanácsi bölcsesség ezt Szél-nek, Wind-nek gondolva a Winde gasse nevéből Szél-utcát kanyaritott. Ebből lett a Nádor-utca neve. Óh szent Lájterjakab!

KAZÁR-UTCA

Kezdetben Kék Kakas utca volt a neve, a régi sereskorcsma cégérneve után, mert a régi Király-utcán sorban egymás mellett voltak a Blaumontagot, a Korhelyhétfőt, vagyis a Szentheverdel-napját tartó, a hétfő délelőttöt serezéssel agyonütő mesterlegények „kék" korcsmái: a Kék Kakas, a Kék Macska, a Kék Kutya, a Kék Palack. Egy derék pesti polgár az 1870-es évek elején Petőfi kis mellszobrát helyezte el ottani házán és e cimen arra kérte a Tekintetes Tanácsot, hogy a Kék Kakas utca nevét keresztelje át Petőfi utcára. Ez meg is történt.

Az utcát ócskaruhaáruházak ülték meg, akik bizony nem voltak éppen csaszári és királyi kamarások, sem „árják". 1921-ben az utca eme távolról sem „árja" jellegét azzal óhajtotta az akkori Közmunkatanács az akkori Politika — hogy ugymondjuk — ideologiájának szellemében kifejezni, hogy (a zsidót összetévesztve azzal, ami nem zsidó) azt Kazár utcának nevezte el. Óh szent Lájterjakab! Kazár: annyi mint „fehér kun", vagyis „északi bugár" azaz északi bolgár, ázsiai turáni magyar. Atyafiságunk oldalága, mely még a magyar honfoglalás előtt mózeshitü lett. Az óriási kazár birodalom egyik Kagánja, a nagynevü Jászef Kán, vagyis József Ur vette fel a mózeshitet. Árpádházi fejedelmeink vérséges atyafiságban voltak a kazár fejedelmekkel. Szent László király anyja is kazár fejedelemlány volt, hogy a többiről ne beszéljünk. Nos a néhai való jó Horváth István se csinált vala kalandosabb, délibábosabb filológiát, mint amilyen művelődéstörténetet az, akinek ez a homérosi derüt kiváltó ostobaság eszébe jutott. Ez olyan, mintha feketét akarnék mondani és fehéret mondanék. Javallom, tünjön el mihamarabb ez az ostobaság, a pesti utcakeresztelősdi egyik legragyogóbb cégére.

vásár vala, ott fog találni Szathmárt Görögöket, vagy is Szigethi Örményeket, akikkel haza fog mehetni, meg is alkudott."

A vásárról visszatért szállására és bejelentette házigazdájának, hogy

Itten Budán immár elvégeztem dolgom',
Tenéked is régen alkalmatlankodom,
Görögökkel menni vagyon most jó módom,
Házamhoz megtérni elég fontos okom.

A Serfőző erre Fráncli leányát hívta, kibe a Cancellista természetesen szerelmes volt. Megparancsolta neki, hogy Nótárius uramat lássa el az útra mindenféle jóval. A leány azonnal nekilátott a kalácssütésnek, sódarfőzésnek, sütött borjupecsenyét, spékelt szarvashust.

Mindezeket maga rakta iszákomba,
Egy pintze tokot is megtöltött azonba'
Jó Budai borral, ezek után nyomba'
Finom Somlai bort tsapolt kulatsomba.

Másnap ebéd után Nótárius uram érzékeny búcsút vett kedves vendéglátó házigazdájától, a budai Serfőzőtől, leányától, Franzlitől és a Cancellisttától, kinek a búcsúcsóknál még fülébe morogta: Fránzlit vegye el! Felült cókmókjával a görög szekérre s elindult Pestről;

Gyöngyösre estére jókor behajtottunk,
Igen jó út vala azzal boldogúltunk·
Nem volt sehol bajom haza megtértemben,
Mint vala Budára való feljöttömben.

Utközben találkozott idősebb fiával, ki beállott katonának, mire adta atyai áldását reája. Estére megérkezett Peleskére, hol nagy pompával fogadták. Egy idő múlva

Azonban Postán jött Budáról levelem,
Véltem, hogy Janitor vagyok, benne lelem;
De a Cancellista irja, hogy már helyem
Mássé; 's a szerentse bánt igy balul velem.
Irta: a Serfőzőt, hogy ő eltemette,
És Fráncli leányát feleségül vette,
Ki által ő magát boldog karba tette;
Mert vele sok kintset, sok pénzt nyert felette.
Én pedig ki voltam, tsak az is maradtam,
Et sic Budára is héjában fáradtam;
Még jó a toronyba hogy bé nem zárattam,
Mivel sok Gavalért, 's Dámát megtámadtam.
Tsak Nótáriusság éltem' reménysége,
Mig járúl falunak hozzám kegyessége,
Itten nagy Peleskén lész életem vége,
Valamint most vagyon Verseimnek

VÉGE.

BUDAI PÉKEK
RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON 1—532—79
Gandel sütő- és cukrászüzem
Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek
Ruzicska Pál kenyérgyára
I., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA
STANZEL KENYÉR III. Zsigmond u. elismert 45 ▲ Tel: 1-531-48

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Augusztus 15. Az általános forgalmi adó havi 48 pengőtől 240 pengőig terjedő átalánya harmadik hatodrészének lerovása bélyegekben.

Havi 240 pengőn felüli forgalmi adó átalányának készpénzben való befizetése, a havi bevallás mellett készpénzben adózó július havi bevallása és az adóbefizetés. Az összes egyenesadók, valamint azok pótlékai harmadik negyedévi részletének kamatmentes befizetése.

Augusztus 15. Az általános forgalmi adó havi 48—240. Pengőig terjedő átalánya harmadik hatodrész lerovása bélyegekben. Havi 240. Pengőn felüli forgalmi adóátalánynak készpénzben való befizetése, a havi bevallás mellett készpénzben adózó julius havi bevallása és az adó befizetése. Az összes egyenes adók, valamint azok pótlékainak harmadik negyedévi részletére kamatmentes befizetés utolsó napja.

Augusztus 22. Az általános forgalmi adó 48—240 Pengőig terjedő havi átalányának negyedik hatodrész lerovása bélyegekben.

Augusztus 26. A 48—240. Pengőig terjedő forgalmi adó havi átalány ötödik hatodrészének lerovása bélyegekben. Az alkalmazottak f. é. augusztus havi illetményei után a kereseti és különadó illetményjegyzék kapcsán befizetendő.

Augusztus 31. Az általános forgalmi adó 48—240. Pengőig terjedő havi átalánya utolsó egyhatod részének lerovása bélyegekben délután 18 óráig. Fürdőhelyeken és nyaralóhelyeken a csupán nyári időszak alatt használatban lévő épületekről a házadóbevallások a mai napig beadandók. —

Öröklakásába csak „Thermolix" etage fütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR. I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

A berendezett lakások és üzlethelyiségek házadóalapja

A butorozott lakás házadójára nézve a szabályok külön kimondják, hogy az összes bér 30%-a számitható le butorhasználat cimén. A berendezéssel együtt bérbeadott üzlethelyiség házadóját illetőleg ilyen százalékos megosztást a házadószabályok nem írnak elő.

A berendezéssel együtt bérbeadott üzlethelyiségért fizetett bérösszeget a szerződő felek erre vonatkozó megállapodása szerint kell az üzlethelyiség bérére, a berendezés használati dijára felosztani. Ha erre nézve a szerződő felek nem állapodtak meg, vagy az általuk eszközölt megosztás adózási szempontból el nem fogadható, úgy ebben az esetben az adóhatóság jogosult becsléssel megállapitani, hogy az évi nyers bérösszeg mely része esik a berendezések használati dijára, ilyenkor a butorozott lakások bérmegosztásánál 30%-os korlátozás nem alkalmazható.

A kapuboltozat után fizetett bér házadóalapot képez

Konkrét esetben kimondotta a közigazgatási birróság, hogy a kapuboltozat a ház tartozéka és épen ezért az annak használatáért fizetett bért hozzá kell számitani a házadó alapjához. (Novemberi házbérvallomáskor az e cimen fizetett bérösszegek a házadóivben feltüntetendők.

„NOVARA"
por, hab, hydro és gázzaloltó
TŰZOLTÓKÉSZÜLÉKEK
Gáz- és légvédelmi eszközök legolcsóbb beszerzési forrása
FEKETE GYÖRGY
VI., Vilmos császár ut 21. T.: 326-158
Bármely rendszerü tűzoltókészülékek legolcsóbb töltése.

Szebb, nagyobbszabásu és művészibb lesz az idei Szent István-heti ünnep, mint az eddigiek

Budapest székesfőváros *Idegenforgalmi Hivatala* díszes kiállitásu füzetben tette közzé a Szent István-heti ünnepségek műsorát. A gazdagon illusztrált füzet tökéletes tájékoztatást nyujt az idei ünnepségek eseményeiről, szinte óráról-órára, sőt percről percre ismerteti a 14-én kezdődő és 23-án végződő ünnepi eseményeket. Ezenfelül tájékoztatja a füzet a Budapestre érkezőket a különböző menetjegykedvezményekről, az összes látnivalókról, a közlekedési eszközökről, kirandulási lehetőségekről, gyógyfürdőkről és a főváros egyéb megtekintenivalóiról.

A világi ünnepségek középpontjában ezuttal is a *Gyöngyös Bokréta* előadásai szerepelnek, de új szint ad az ünnepi hétnek az a sok zenei esemény, amely a külföldiek számára bizonyára nagy vonzóerő lesz. Templomi hangversenyek lesznek augusztus 16-án a budavári Koronázó Főtemplomban (vezényel: *Sugár Viktor*), augusztus 17-én a Szent István bazilikában (vezényel: *Demény* Dezső) és a belvárosi főplébánia templomban (vezényel: *Harmath Artur*).

Augusztus 18-án este a várbeli Szentháromságtéren a főváros megbizásából *Koudela* Géza dr pápai kamarás rendezésében gyönyörü hangverseny lesz, amelyen a legkiválóbb magyar zenemüvészek és énekművészek szerepelnek. Az ünnepi tüzijáték, a Magyar Anyák ünnepe, a Gyermekvédő Egyesület állatkerti ünnepe, zenés őrségváltás, díszkivilágitás, sportesemények, szabadtéri előadások és cigányzenekarok utcai hangversenyei teszik vidámabbá és nagyobbszabásuvá az idei Szent István ünnepet az eddigieknél. A főváros Idegenforgalmi Hivatalát és a városgazdasági ügyosztályt egyaránt dicséret illeti meg a nagyszabasu ünnepség kitünő előkészitéséért és művészi programjáért. A tájékoztató füzetet sokezer példányban nyomtatták ki különböző nyelveken. A program szép kiállitása a Házinyomda művészetét dicséri.

A Marcipán-ház felavatása

Irta: LÁSZLÓ ZOLTÁN dr.

Budának szinte külvárosa már Érd, ez a rohamosan várossá fejlődő ősi falu, amely nemcsak a magyar történelmi előidőkben, de az avarok és rómaiak alatt is fontos hadászati gócpont volt. Népvándorlás és keresztes hadak mindig tábort ütöttek Érden, amelynek fekvése a meglepetéseket — nagyszerü fekvésénél fogva — kizárta. Az iszlám is felismerte fontosságát és *Nagy Szulejmán* nagyszultán-kalifa megerősitett helyőrséggé tette, ahol mecsetet épitett, amelynek minarétjében egyben az ájtatos, imára hivó müezzinek mellett katonai megfigyelőket is tartott, mert jó időben Fehérvárig, Százhalomig, Battáig, Kecskemétig és Budáig ellátni a torony peremérol. Ma is elég jó állapotban van, sok idegent vonz oda, annál is inkább, mert a moszlim hagyomány szerint valami szent dervis alussza a minarét alatt örök álmát. Azért határozták el a próféta igazhitü fiai a torony restaurálását, melléje mecset épitését zarándokházzal s lelkészlakkal.

Idegenforgalmi szempontból is jó ötlet. Hiszen a közeli Hamzsabég telistele van az iszlám és törökvilág emlékeivel, a dombok és lankák pompás gyümölcsét és tüzes borát a budai basák sem vetették meg. A fővárosnak kedvelt kiránduló és bevásárló helye most is. Amióta a Károlyi grófok hitbizománya felparcellázta a sokezer holdakat és megnyitotta a hires rákóczikorabeli pincét, amely ma mulató és bár, azóta gombamódra szaporodnak a villák, lakóházak, vállalkozások és mindmegannyi jó kezekben van. Nyaranta harmincezerre szaporodik a lakosság és máris igen sokan állandóan ott helyezkedtek el és telepedtek le, mert jó a levegő, a viz, a fürdő, a hüs erdőségek s a rengeteg gyümölcs és szőlő pedig sok embert csalogatnak arra a szép vidékre. A Duna habjaiban jó fürödni és a többi strndfürdő sem megvetendő.

Egy kissé elkalandoztam, de mielőtt a „marcipánház"-ról irok, ezt a bevezetést meg kellett tenni, mert ez a meseépület éppenséggel Érd legszebb helyén van. A dolog úgy esett, hogy *Ravasz* László barátom, a cukrászipartestület érdemes elnöke, felhivott a redakcióban telefonon.

— Halló!

— Itt Ravasz! Szerdán avatjuk Érden a cukrászvillát, *Suhajda* csokoládégyáros alkotását. A testület ott lesz, illő, hogy a budai sajtó is megjelenjen.

— Ott leszek!

Előző éjjel nem aludtam. Mint ilyenkor mindig, most is felédledtek gyermekkori emlékeim, eszembe jutottak a Grimm meséi, Jancsi és Juliska története. Milyen is egy ilyen cukrászház? A téglája marcipán, a teteje csokoládé, az oszlopcsarnok — tekintettel a rettentő kánikulára — biztosan fagylaltból és parfaitból készül és a kert kavicsai is szaloncukorból vannak, grillageból a tapéták.

Rémitően kiváncsi lettem a házszentelési ünnepre, mert főherceg kastélyát, püspök és miniszter villáját, nagy urak házait, szegények viskóit láttam felszenteltetni, ünnepiesen felavatni, de cukrászházat soha.

A Szent Imre-térről indultunk hatalmas tura autókkal. Aki épkézláb cukrász volt Budán és Pesten, majd mind eljött. Igy is illik. A testületi szellem sok mindenre kötelez. A cukrászok szive, ez már kiváló szakmájukból folyik, biztosan cukrosan édes, azért olyan vendégszeretők, barátságosak, jótékonyak s mindennek, ami szép, irodalmat és sajtót beleértve, lelkes támogatói. Már az indulás is szakszerü: a találkozó *Szabó* Endre hires cukrázdájában volt. Onnét robogtunk a balatoni müuton Érdre, derüs, rózsás, cukros hangulatban. A nemes cukrászcéh együtt volt.

A fogadtatás megfelelő. *Suhajda* József csokoládégyáros, a házigazda, üdvözli a társaságot magyaros vendégszeretettel, ősi turáni hagyományossággal. Ki vonaton, ki saját autóján, ki busszal érkezett. Virágdiszes hölgykoszorú emeli a hangulatot, amelynek alapjait Szabó Endre vetette meg, aki jeges tokaji aszút diktált belénk elindulás előtt. Pihenni sem lehet, a nemes céh elnöke, *Spelter* barátunk nem is engedi. Szakálla a la Napoleon III-, nagyszerü commendatori hangja, mind vezérségre predesztinálták, Ravasz Laci versenyfutást is rendezett, majdnem első lett. Cukrászuzsonna, amivel a bájos háziasszony kedveskedett, következett majd a házszentelés poétikus szertartása. Utána nagy fürdés az érdligeti strandon és a Suhajda-kertekben barackevés, majd séta az érd-diósdi gróf Károlyi-féle Rákóczi pincéhez, ahol százteritékes bankett következett a meghivott társaság tiszteletére, cigányzene, sör, bor, pezsgő mellett. Aztán jött a tánc virradatig és akkor láttuk, hogy „öreg ember nem vén ember", mert még az ősz, kopasz és pocakos nagypapák is kézről-kézre adták a kitünő táncosnőt, a balatonfüredi *Kolossa* Irénkét és társnőit. Néhányan nagy csöndben, angolosan elrobogtunk az utolsó vonattal, mert a *Rab* István és *Csillag* Péter cukorka- és csokoládégyárait nem lehetett felügyelet nélkül hagyni, hisz reggel már a cukrász-mestervizsgán is kellett asszisztálni, de a társaság zöme dicséretesen kitartott napkeltéig.

Ilyenek a cukrászok.

Az „India Times" Budáról

Dr. *Mahalanobis* kalkuttai egyetemi tanár, aki évek előtt Rabindranath *Tagore*, a nagy hindu költő kiséretében járt Budapesten, valósággal felfedezte az előkelő hinduk számára Magyarországot. Ma már olyanok is érkeznek Indiából, akik nemcsak egy-két napot, hanem hosszabb időt töltenek nálunk.

Legutóbb az *India Times* közölt egész oldalas tudósitást Budapestről és melegen ajánlja a hinduknak Budapest látogatását. A többi közt azzal okolja meg, hogy *Európában sehol nem hasonlit annyira az ételek fűszeres elkészitési módja az indiaihoz, mint éppen Budapesten.* Valóban a hindu az a kivétel, akinek a legborsosabb és legpaprikásabb magyar koszt sem túlerős. Az *India Times* azonban nemcsak az élelmezésről, hanem a magyar főváros kulturális értékeiről is nagy elismeréssel ir.

A cikk háromnegyedrésze Buda nevezetességeit, gyönyörü fekvését, hangulatos kis vendéglőit, cukrászdáit méltatja, amelyek közül kiemeli a régi, patinás várbeli „Ruszwurm"-ot. A legszebb jelzőkkel illeti a Svábhegyi Szanatóriumból és a Jánoshegyről élvezett kilátást.

Rómából Budára a császári légiók utján

Érdekes és nagyszabású útitervet valósit meg a „Róma Antiqua"-társaság 84 tagja. Az olasz fővárosból Aquincumig, tehát a mai Budáig utazva, pontosan éppen azon a vonalon fognak haladni, amelyen az egyetlen fönnmaradt, hiteles utmutató (*itinerárium*-térkép), a Peutinger-tábla szerint az antik Róma légiói és postajáratai haladtak. A Dunántúl megtekintik a többi közt a római alapitású Keszthelyt és Veszprémet, amelyek muzeumaiban sok a római lelet és megfürdenek a gyógyvizekben, amelyek a többi közt *Valerianus* császár nejének és leányának egészségét visszadták: *Hévizen* és *Balatonfüreden*. Mindenütt fényképeket és művészi rajzokat is készitenek, mert az egész utról albumszerü kiadványban fognak beszámolni. Budán az új ásatásokat napokig fogják tanulmányozni, de a többi idegenforgalmi nevezetességet is megtekintik.

Margit-körut 29. sz. uj bérpalotában legmodernebb teljes komforttal, melegvizzel és központi fütéssel, garderobszekrényes
háromszoba hallos, kétszoba hallos és garconlakások
azonnal kiadók.

Nézzen utána,
hogyan csökkentheti háztartási költségeit.
Használjon gázt, mert
OLCSÓ, GYORS és TISZTA
Forduljon díjtalan költségvetésért
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS GÁZMŰVEI VÁROSI IRODÁIHOZ

A margitszigeti uj sportuszoda

A margitszigeti uj versenyuszodát az elmult héten szerdán nyitotta meg ünnepi keretek közt Kelemen Kornél dr., az OTT elnöke. Az ünnepélyeken megjelent az Uszósport Alapitvány igazgatósága, a Musz teljes vezérkara és igen sokan az uszók és az uszósport barátai közül. Dr. Beloznay László, a Musz társelnöke üdvözölte Kelemen Kornélt, aztán megkérte, hogy az uj uszodát nyissa meg.

Kelemen Kornél megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy ez az amerikai gyorsasággal elkészült uszoda bizonysága annak, hogy erős akarattal még a legnagyobb akadályokat is le lehet győzni. A diadalmas magyar uszósportnak ez az uj hajléka uj vára lesz a nemzeti kulturának is.

Ezután átadta az uszodát az uszósport lelkes hiveinek és gondozásával, valamint vezetésével Schmidt Józsefet, a Fedett Uszoda igazgatóját bizta meg. Az uszoda pontosan 50 méter hosszú és 20 méter széles. Egyszerre nyolc uszó startolhat benne és ennek megfelelően nyolc startkő van a peremén. Vizmagassága 1.80—2 méter. Az uszómedencének 20 cm-es lejtője van. Müugrásra nem lehet használni. Az uszoda vizét 70 fokos meleg forrás szolgáltatja, a melyet a fedett uszoda szürt kútvizével hütenek le. Az ideiglenes tribünök 6200 nézőre készültek, de az állóhelyek számát 800-zal lehet még szaporitani.

Az uszodában szombaton kezdődnek a Horthy Kupa küzdelmei, amelyben Németország, Belgium, Hollandia, Ausztria és Franciaország uszói vesznek részt.

Eltünt egy budai tér, de megkerült egy elrejtett villanyóra

A Margit-körut és Keleti Károly-utca találkozásánál keletkezett teret már régebben *Mechwart-térnek* nevezte el a főváros. Most már a régi táblák helyén a *Keleti Károly-utca* e'nevezést láthatjuk. A legérdekesebb az, hogy addig volt tér ez az „utca", amig nem volt jelentősége, most azonban, amikor egyre jobban kialakul ennek a résznek a forgalma — itt van a 11-es és 7-es autóbusz végállomása, átszállás a 12-es járatra, — most elvették a tér jelleget.

A *Budai Napló*-ban annyit emlegetett villanyóra, amely a Margit-körut 1. számú ház előtt állt, a fák koronája által teljesen eltakarva, most végre napvilágra került. Cikkeink hatása alatt látható helyre került: a Margit-körut, Török-utca, Margit-utca és a rózsadombi szerpentin-út sarkára.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

KÉREM A PANASZKÖNYVET!

Üdülőpark vagy szemétgyüjtő telep?

A Városmajor a budaiak egyik büszkesége, gyermekparkja, nyaralótelepe, a szerelmesek találkozója, a fáradtak pihenője, a jó levegő rezervoárja. Vagyis csak volt. Most kezdjük szégyelleni, mert *orrfacsaró bűz veszélyezteti a városmajori ősi fák alatt sétálók hangulatát.* A bacillusokat termelő szemét, amely a meleg folytán erősen rothad, lehetetlenné teszi az ott-tartózkodást.

Miért? A polgármester, az előljáróság, rendőrség és köztisztasági hivatal szives figyelmét ezennel felhivjuk: a *Városmajorban a Szamos-utcánál* két óriási szemétgyüjtő láda áll és mindegyik kisebbfajta dreadnought-nak is beillik, ahová naphosszat gyüjtik a környék szemetjét és hulladékait. Aztán 24 óráig, esetleg tovább is, ottmarad, erjedésnek indul, rothad és termeli a miazmák, bacillusok és fertőző gombák miriádjait. A tisztiorvosi hivatal is megtekinthetné. A városmajori idegenforgalom emiatt végveszélyben van. Sürgősen kulturáltabb, európaibb megoldást kérünk. (gd.)

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. CSERY GYULA szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

HIREK

A várospolitikai hetilapok közös megegyezés folytán a törvényhatósági szünet alatt július és aug. hónapokban, kéthetenkint jelennek meg. A megállapodás folytán a Budai Napló legközelebbi száma aug. 26-án, csütörtökön jelenik meg.

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter-soronként.

Két porszem

Két porszem verődött össze
Hideg fagyos őszi szélben,
Egymást nem látták sohasem
És most mennek kéz a kézben.

Pária vagyok, mondj' a lány
Ha csókot kérsz, csókot adok,
Ha akarod megölelhetsz,
És én tehozzád tapadok.

Örök tűz ég a szemében,
Ajka szerelemért liheg,
„Jer ölelni, jer szeretni"
S kebele a vágytól piheg.

A férfi csak áll és hallgat,
Arcán felhő van és ború,
Eszébe jut, hogy élete
Neki is milyen szomorú.

Lelkét nem érti senkisem,
Se apja, anyja, se párja,
Tán fölvidámítja őt e
Szélsodorta szép pária.

Viszi őt, viszi magával,
S agya vad mámorba fúl
Öleli, csókolja, rágja,
Amint a nő ölébe húll.

Aztán elválnak örökre,
S repül a két porszem odább,
Eltűnnek az éj homályában,
S a csók emléke él tovább.

u. Kapcza Imre

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Pompéry Elemér

Meghalt a főváros törvényhatósági bizottságának szeniora, *Pompéry* Elemér. Végtelenül kedves, finom, örökké mozgó, agilis, ötletes, derüs öreg ur volt: napfényt, hangulatot hozott mindenhová, ahol csak megjelent. Pompéry Elemér azok közé tartozott, akiket a régi Nagymagyarország nevelt és növelt naggyá; amikor most csöndben, minden feltünés nélkül eltávozott a főváros életéből, a régi Nagymagyarország egyik szépségét, hangulatának részecskéjét veszítettük el benne.

Jó, igaz, becsületes munkás ember volt, csupa tehetség és csupa jószándék, nem vétett soha senkinek sem, mindig csak segített, vigasztalt és támogatott. Nagytehetségü mérnök volt. Országoshirüek, sőt világraszólóak egyes alkotásai, amelyek mindig hirdetni fogják Pompéry Elemér tehetségét és nagyszerű alkotókészségét. A budapesti városházán könnyes szemekkel vették a hírt arról, hogy a 81 éves öregur Karlsbadban, ahol gyógyulást keresett, hirtelen meghalt. Nemes egyéniségét egyformán gyászolja a városháza minden pártja és minden tisztviselője, mint ahogy a főváros egész közönsége is megrendülten áll Pompéry Elemér sírja mellett.

1878 óta folytatott mérnöki működést Pompéry Elemér, aki résztvett a boszniai okkupációban is. 1896-ban szabadalmi biróvá nevezték ki és 1922 óta elnöke volt a Szabadalmi Bíróságnak. 1914-ben, a világháboru kitörésekor, bár 58 éves volt, önként vonult be katonának és őrnagyi rangot ért el. Beutazta az egész világot.

A Magyar Mérnöki Kamara képviseletében lett Pompéry Elemér tagja a főváros törvényhatósági bizottságának, amely 1931-ben örökös tagjává választotta meg. Amikor 1928-ban nyugalomba vonult, a kormányzó a II. oszt. magyar érdemkereszttel tüntette ki.

Dr. Anker Györgyné tragédiája. Mélységes megdöbbenést keltett az a borzalmas tragédia, amely bájos, fiatal feleségének váratlan halálával érte kismartoni Anker György dr.-t, a Nemzetközi Vásár sajtóügyeinek intezőjét. A finom, nagyműveltségű budai úriasszony halála rendkivüli részvétet keltett fővárosszerte, a társadalom, ipari, gazdasági és közélet számos kiválósága kereste fel részvétnyilatkozatával a gyászbaborult férjet, a népszerű Anker György dr.-t.

Gyász. Gödölle Rezső m. kir. légügyi főfelügyelő pilóta Szombathelyen lezuhant gépével és hősi halált halt. A tehetséges repülő Buda-hegyvidéki volt, ifjuságát az Orbánhegyen élte szüleinek otthonában. A kérlelhetetlen repülő-sors 28 éves korában érte utól. A budaiak meggyászolják kedves, szeretetreméltó földijüket. Fia volt Gödölle Rezső huszárezredesnek.

Orvosi kinevezések: Dr. Karafiáth Jenő főpolgármester dr. Bocskor Béla, dr. Kriesch Lajos közkórházi alorvosokat, dr. Kótay Pál és dr. Dóczi János közkórházi segédorvosokat szeptember 1-től számított további egy évre a fővárosi közkórházakhoz ujból kinevezte.

Jobb közlekedést kérünk a hegyekbe Első sorban a 8-as autóbusz sürübb járatását és lehetőleg ingajáratokat. Meg kell hosszabbítani a 2-es vagy 4-es autóbuszt a Naphegy és Ág utcákig.

Rendbe kell hozatni sürgősen a Lisztnyay és Naphegy utcákat, járda kell az Orvos és a Sánc utcákba, mert különben ősszel életveszélyes arrafelé a közlekedés. Több kivánság is lenne még, de egyelőre ennyivel is megelégszenek a szerény hegyvidéki budaiak, akik szinte másodosztályú városi polgároknak érzik magukat a pestiek előnyeivel szemben.

W. A

Kerékpár útpályák a Margithídon A Margithídon legutóbb megtartott helyszini szemle során az illetékes tényezők elhatározták, hogy úgy mint a Horthy Miklós-hídon, a kocsiúttest két szélén kerékpár útpályát létesítenek. Az úttesten vastag fehér vonallal jelölnek egy-egy méteres sávot, amelyet kizárólag a kerékpáros forgalom rendelkezésére bocsátanak.

Modernizálják a svábhegyi Nagyszállót. A svábhegyi nagyszálló a *Virány* család tulajdonában van és miután a jelenlegi bérlő, a *Pook* család bérlete az év végével lejár, egy osztrák érdekeltség akarja bérbevenni és zárolt pengőből modernizálni, bővíteni. Tervbevették egy tetőterrasz ráépítését és az egész épületnek központi fűtéssel való ellátását.

HÉTFŐN, 16-ÁN NYILIK!

Magyarország első egységár-üzlete a

BUDAI EGYSÉGÁR kft.

Margit-körut 29. alatti uj márványpalotában.

Árusitja:
14 különböző szakmának 1800-féle legfontosabb napi használati cikkeit

25 FILLÉRES EGYSÉGÁRON

Mért van és ha van mért nincs?

A Városmajorban régi épület a zöld házikó, mely a fejlődés folyamán a tenniszpályák közelébe került. Hónapok óta be van zárva. Miért? Akkora sétatéren ez egészségi szempontból nagy hiba. Nem kellene itt intézkedni? Mért van ott, ha van és ha van, mért nincs?

A budai előljárók szabadsága. A budai előljárók közül elsőnek dr. Hanthy-Haidekker János III. kerületi előljáró szabadsága járt le. Hanthy-Haidekker az elmult hétfőn már át is vette hivatala vezetését. Thordai Lajos dr. II. kerületi előljáró augusztus 20-ika körül érkezik vissza szabadságáról. Duday Alajos dr. XI. kerületi előljáró szabadsága szeptember 15-én jár le. Farkas Lajos dr. az I. kerület előljárója csak szeptember hónapban veszi ki szabadságát. q

Vigyázzunk! Ujból „működött" a budai halálkanyar! A Retek-utca-, Olasz-fasor- és Széll Kálmán-téri halálkanyarnál ismét két nagyobb szerencsétlenség történt. Még szerencse, hogy ezuttal emberéletben nem esett kár, csak autóbusz, városi öntöző autó és egy kidöntött gázlámpa estek áldozatul. De mi lehetett volna? Több rendőrt és rendet kérünk az Olasz fasorba, amelyet a budai néphumor máris elnevezett „Halál sugárút"-nak.

Persay Ferenc dr. halála. Megrendülve olvasták a budaiak a rövidke gyászhirt, hogy persai *Persay* Ferenc dr., Barcs vármegye utolsó magyar alispánja, volt néppárti képviselő, ügyvéd, az elszakított magyar területek nemzetgyülésének elnöke, a Munkatábor megalapitója, 74 éves korában elhunyt. Az összeomlás óta itt élt közöttünk ez a halkszavú, nagyképzettségű öregur, aki büszkén viselte az élet trianoni átkát, nem panaszkodott, nem mutatta, hogy a kicsinyes, napi megélhetési gondokért kell küzdenie. Mindig mosolygott, mindenkihez volt egy jó, vígasztaló szava. Fanatikus hittel hirdette a magyar feltámadást, az integritást. Nagy részvét mellett temették el a Farkasréten. Előkelő, kiterjedt rokonsága, gyermekei, tisztelői és barátai nagy tábora gyászolják.

Húsz ujságíró nyolcvanhat cikke Magyarországról. A Gyógyhelyi Bizottság meghivására legutóbb Budapesten járt husz balti és skandináv ujságíró 86, többhasábos és számos képpel illusztrált cikkben számolt be budapesti benyomásairól. *Az egész számottevő balti és skandináv sajtó heteken keresztül foglalkozott Budapesttel,* amelynek fejlett fürdőkulturáját és természeti szépségeit méltatta elsősorban az őszinte lelkesedés és a mély konszenv hangján. A cikksorozat nyomán az utazóközönség részéről hatalmas érdeklődés mutatkozik Budapest iránt.

Bucsu a Krisztinában. Vasárnap zajlott hagyományos pompájával a Krisztinavarosi bucsú. Rengeteg nép vett azon részt s a bucsusok sátrai és árubódéi az egész Vérmezőt beszegték. Hangos volt a határ a késő órákig. Az idei bucsu nagyobbszabásu volt a szokottnál és egész nap hangos volt a Krisztina a vidám mulatozók zajától.

Megkezdték az Elektromosművek Attila utcai alállomásának épitését. A megszünt Attila utcai Szegényház területéből megfelelő telekrészt csatoltak az Elektromosművek ingatlanához és az újonnan szerzett területen most megkezdik az alállomás kibővítési munkálatait. Öt darab egyenkint 30 kilowattos transzformátort épitenek be az új alállomásba.

A belügyminiszter is rehabilitálta a magyar orthodox érseket

Véget ért a Németh görög-keleti érsek elleni hajsza

A *Budai Napló* által évek óta megvédett görög-keleti magyar (orthodox) egyház ügye végre, a sok alaptalan sajtótámadás ellenére is, dűlőre jutott. A belügyminiszter 7511/1936. Kh. B. M. számú itéletével megállapította, hogy

„Németh Theodosius István görög-keleti vallású és mindig is tagja maradt a Magyarországon bevett görög-keleti vallásfelekezetnek, abból soha ki nem lépett. Nem forog fenn vallásváltoztatás esete, ahogyan a lapok hasábjain elhiresztelték és igy felszentelése szír-orthodox érsek-püspökké, jogos és kifogás tárgyává nem tehető."

Egész különleges eset, hogy szír-orthodox pátriárka szentelte püspökké, mondja a miniszteri irat. Pedig csak a bürokrácia nem érti. Aki a keleti egyházak jogát ismeri, az megérti, csak a politikumot kell kikapcsolni belőle. A szir mandátumot gyakorló francia állam is görög-keletinek ismeri el az antiochiai szír pátriárkát és az általa felszentelt **püspököket.**

Ezek után a szentesi keleti templomot újból ki kell nyitni.

Még ebben a hónapban megkezdik a XII. előljáróság székházának épitését. A főváros a XII. kerületi előljáróság székházának terveit már régebben felterjesztette a belügyminisztériumhoz. A napokban érkezett meg a belügyminisztérium leirata, amellyel a terveket, apróbb, lényegtelen módosításokkal, jóváhagyta. Most már semmi akadálya sincs az épitkezés megkezdésének. A Budai Napló értesülése szerint a munkálatokhoz még ebben a hónapban, de legkésőbb szeptember elején okvetlenül, hozzáfognak, mert május elsején az előljáróság már meg akarja kezdeni működését. A székház, amely a Fery Oszkár u. és Böszörményi út sarkán lévő városi telken épül, 500,000 pengőbe fog kerülni. A berendezésre 48,000 pengőt irányoztak elő.

Hollandi vendégek nagyobb kiránduló-csoportja érkezik Budára. Mint a Budai Lovas Club vezetősége közli: pénteken (aug. 13-án) előkelő hollandi lovasok jönnek Budára, ahol őket ünnepélyesen fogadják. Több napig tartózkodnak itt s megtekintik a főváros nevezetességeit. Körülbelül 50 résztvevőből áll a németalföldi vendégek száma, hölgyek és férfiak, katonák, civilek vegyesen, akiknek tiszteletére 14-én a budai lovasok az Aranykacsa-vendéglőben nagyobbszabásu magyaros, táncos vacsorát rendeznek. Több budai egyesület máris bejelentette részvételét.

Mindennemű idegennyelvű fordítást legpontosabban végez és hitelesíttel a Belügyminisztérium fordító kirendeltsége: V. Főkapitányság, I. em. 92. Hivatalos órák naponta d. e. 9-től d. u. 2-ig.

SZORAKOZZUNK BUDÁN

POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA
I., Krisztina-körut 8—10.

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint
Bánhidi Balogh Jancsi hangulatzenekara
a közkedvelt Berkes Béla közreműködésével

Kedélyes sörözés
az „ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében
XI., HORTHY MIKLÓS UT 48.
LA KATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRTA
KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIÓJÁVAL
a ZSIGMOND-kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a
Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc. — Kitünő konyha

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
ELEKTROMOS MŰVEI

uj villanyárszabása igen olcsó, kilowattóránt 20 f.-es egységárral

lehetővé teszi a többfogyasztást!

Ezzel az egységárral

1 órai vasalás költsége 6-7 fillér, tehát egész napi vasalás 60-70 fill.

A porszivó-gép 1 órai üzeme 4—5 fillér, egy liter viz felforralása pedig 2·2 fillér.

Villamos főzés

céljára az áram egységára kilowattóránként 12 fillér. Négyszemélyes családnál a főzés-sütés áramköltsége havonként 12—13 pengő

Villamos forróviztárolók

számára az éjszakai áram ára kilowattóránként 6 fill. Egy fürdőviz áramköltsége átlag 36 fillér.

Villamos tűzhelyek, kettős főzőlapok és forróviztárolók

az V., Honvéd-utca 22. sz. alatti kiállitáson

vásárolhatók részletfizetésre

100 SZÁZALÉK

Előfizetőink vásárlásaiknál a vásárlási összeg 5 százalékát készpénz helyett előfizetési szelvényekkel fizethetik

BŐRÖND, BŐRDSZMŰ

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorús bőröndösmester, fest, javit, alakit
II. Margit-krt 8. T. 1-543-98.

LÁTSZEREK, FOTOCIKKEK

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT KÖRUT 6. Szelíferttel szemben.

SPORT

Horthy-kupa és az uj nyitott uszoda mint idegenforgalmi attrakció.

Mindenki tudja, nagyon nehezen készült el és mindenki tudja, nem is készült el teljesen a Margitszigeten megépített nyitott versenyuszoda. Maga az uszoda a környezetével, gyönyörű fekvésével — egységet alkotva a „fedett"-tel — idegenforgalmi tényezővé válhatik jó irányítás, jó propaganda mellett.

Szeretnénk felhivni az Uszószövetség figyelmét arra, hogy azt a széleskörű tevékenységet, amit eddig folytatott, ne hagyja abba, amíg százszázalékos munkát nem végzett. Ne csituljon el a már eredményes küzdelem addig, amíg csak a kölcsönkért tribünállványok veszik körül a magyar úszósport világklasszisát képviselő legifjabb versenyuszodánkat. Ha már lebonyolódott — várhatólag a magyar csapat ujabb fényes fegyvertényeként — a Horthy-kupa, amelyet Angliában joggal hivnak „vízi kis olimpiásznak," akkor ne elégedjenek meg se az „illetékes tényezők," se az úszósport barátai, pártfogói háromnegyed eredménnyel: az uszodát megillető állandó tribünnek mihamar fel kell váltania a kölcsönkért faállványokat.

Kiváló jó ötlet volt a Horthy-kupa idejére forgalomba hozni egy új, jóminőségű cigarettafajtát, a „Sport"-ot, izléses kiviteliben és a Horthy-kupa sorrendjével, amely szerint **augusztus 14. (szombat)**, 5 órától: Ausztria—Belgium, Németország—Franciaország, Magyarország—Hollandia, **vasárnap:** Ausztria—Hollandia, Belgium—Franciaország, Németország—Magyarország, **kedd:** Belgium—Németország, Hollandia—Franciaország, Ausztria—Magyarország, **szerda:** Hollandia—Németország, Ausztria—Franciaország, Belgium—Magyarország, **péntek:** Belgium—Hollandia, Ausztria—Németország, Franciaország—Magyarország.

Boltai.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

Hatalmas értékű sport-közeledés jött létre Buda egyetlen jelenlegi NB-csapata, a Budai 11 és a 33 FC között. Az utóbbi ujra elvállalta az egyidőben szünetelő anyaegyesületi viszony fenntartását és a két budai egyesület már együtt folytatja edzését a Budafoki úton lévő Felten-pályán. A 33 FC. vezetősége megkezdte tárgyalásait a beolvadni akaró LTE-vel. A Budai 11 meggyőző formát mutatott a Főiskolásokat 2:0-ra legyőző uj csapatával.

A BBTE őszi versenyére már több híres külföldi atlétának küldték el a meghivót. A Stockholmban járt Zsivayné a svéd királytól személyes meghivást kapott, hogy a jövő évi versenyen együtt szerepeljenek a handicap-es vegyes párosban.

A BSC az új idényre megkapta heti kétszeri használatra a Marcibányi-téri iskola tornatermét.

A III ker. TVE őszre már betonfallal veszi körül dunaparti sportpályáját.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja
Minden este
és vasár és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKAR

Fővárosi Mateosz jog eladó
vagy betársulás. — Bővebbet a lap kiadóhivatalában délelőtt 11—12 közt vagy levélben. Válaszbélyeg.

HIRSCH A. JAKAB
bőrnagykereskedése
IV, KÁROLY-KÖRUT 24.

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNY MUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II. MARGIT-KÖRUT 20. - TELEFON: 1-576-50.

RÉGI, ISMERT CIMFESTŐ JÓNÁS IMRE
VI. Csengery-utca 49. Alapitva 1906

Padlás, pince takaritásakor talált
rongyaiból szőnyeget, takarót fillérekért
készit; EHRENFELD GÉZÁNÉ.
VI. IZABELLA-U. 67. — TELEFON: 127-584

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

HAUER cukrász-sütemények NORRY
ukrászati és bonbonierakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

TAKÁCSNÉ DEFFERT OTTILIA
belvárosi nőiruha-szalonja I. Krisztina-körut 30.

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

VILLAM, RÁDIÓ JAKABNÁL
I., ROHAM-UTCA 2
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 1-522-27

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve fűszer, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc
illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentes áruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 86., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT henteS és mészárosüzlete
átvette: NÓTI GÉZA. Telefon: 1—570—82

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MŰÖTVÖS
I., Döbrentei-tér 1. szám.

a Margit-körúton

SZÉNÁSI - HÖLGYFODRÁSZ MESTR
Az előkelő budai hölgyközönség fodrásza
II., MARGIT-KÖRUT 57. SZÁM I. EM. — TELEFON: 151—943.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut 13. XI., Horthy M. ut 18., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinékuagy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRUT 65. — II., FŐ-UTCA 11. SZÁM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-511-45. (az udvarban

a Viziárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

TISZA TESTVÉREK II., FŐ-U. 12 T. 1-527 13
Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11

az Olasz-fasor és környékén

Fűszeri csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33—35.

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KÉMIAFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-466-72.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III, LAJOS UTCA 77—79

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy-körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
ervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMŰVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98.

35. évfolyam Budapest, 1937. augusztus 26 33—34. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Megalakult a tabáni gyógyszálló zsürije

Eleg sokáig tartott, — tavasz óta húzódott — de végre megis elkeszult a tabáni gyogyszalló tervpalyazatanak szovege. Bizottsag elé kerult a szoveg, hosszu vita volt, amely azutan azzal vegzodott, hogy — nem fogadtak el az eredeti tervezetet. Ez az jelenti, hogy a tervpalyazat kiirasa egyelőre ismét elmarad es most már bizonyos, hogy tavasz előtt nem kezdődhetik meg az épitkezés, amelynek már a nyar elején kellett volna megkezdődnie, hiszen az, ami a legfontosabb, a pénz, kezdettől fogva biztositva volt. Dehát igy szokott ez lenni, ha nem magánvállalkozó épit, hanem a közület: a tervpályázat kiirása is egy esztendeig húzódik.

Még csak a legelején tartunk a tabáni gyógyszálló épitése körül való hercehurcának, — fogadjunk, hogy még nagy kavarodás lesz az épitkezés körül — de máris láthatóak a körvonalai — ó, nem a szállónak — hanem annak, hogy mi minden vár még ránk, amig végre állni fog az első komoly idegenforgalmi intézmény, amely a tervezett fürdővárosrész felépitését elinditja. Mindamellett már van egy pozitivum is: megalakult a zsüri, amely a kiirandó pályázatra befutó tervek felett itélkezni fog.

Elolvastuk a birálóbizottsag névsorát. Egytől-egyig derék uriemberek, senkinek se lehet ellene kifogasa. Csupán egy kifogást lehetne ellene felhozni: azt, hogy egyetlen művész tagja sincs a zsűrinek. Vannak benne városi tisztviselők, műszaki szakemberek, mérnökök, sőt épitészek is, csak épen művész nincs. Már pedig nem kell magyarázgatni, hogy a tabáni gyógyszállónak nemcsak jó hotelnek és fürdőnek kell lennie, hanem külső megjelenésében is a főváros egyik legszebb palotáját kell megteremteni azon a gyönyörű helyen, ahová a szállót tervezik.

Azok, akik ismerik az ilyen tervpályázatok törvényeit, fölényesen legyintenek:

— Ugyan minek esztétikus a zsüriben? Ugyis az fogja megkapni a tervezést, akinek a legjobb összeköttetései vannak! Hiszen ötmilliós épitkezésről van szó és már most meg lehet jósolni, hogy a végén többmilliós hiteltúllépés is lesz!

Dehát épen ez ellen akarunk szót emelni. A cinikus egykedvűség ellen, amely előre belenyugszik abba, hogy kár minden erőfeszitésért, szép- és jótanácsért: olyan mint a többi. Az fogja megkapni, akinek oda akarják, vagy oda — kell adni.

A napokban olvastunk a fiatal épitészek mozgalmáról, amely az ugynevezett „beérkezettek" ellen irányul. Nem tudjuk, igazságos-e jogos-e ez a szervezkedés. De: tudás és művészi érték legyen döntő közpályázatok odaitélésénél akkor nincs a világon ennél hasznosabb és igazabb mozgalom.

Azt, hogy milyen lesz a tabáni fürdőváros, az első lépés dönti el. Ha ez a lépés rossz, ha a kezdés hibás, megbukott az egész koncepció, amelyet annyi szeretettel, féltéssel, fakadó reménykedéssel táplálunk évek hosszú sora óta. Szépnek, ujnak, merésznek, Európa egyik csodájának kell lennie a készülő gyógyszállónak, ezt az ábrándot pedig aligha szolgálhatja az a zsüri, amelyben megvan ugyan minden jószándék és akarat, csak épen az hiányzik belőle, ami a legfontosabb: a lendület, a művészet lenyügöző ereje.

A Horthy Miklós híd felavatása után

Mit kér és mit vár Szent Imre-város és Kelenföld az uj hid megnyitásától

Vasárnaphoz két hétre, szeptember 12-én avatja föl *Horthy* Miklós kormányzó a nevéről elnevezett hatalmas új hidat, amely a pesti oldal vérkeringésének új ütőerét nyitja meg a Kelenföld szíve felé. A Dunának a Ferenc József híd és az összekötő vasuti hid közé eső szakasza felett szinte boszorkányos gyorsasággal létesült ez a harmadik híd, amely Buda jövő fejlődése szempontjából talán még a két elsőnél is nagyobb jelentőségű.

Közel nyolc évtizede, hogy az összekötő vasuti hidat megépitették: A cél csupán az volt, hogy a hidon át a vasúti vonalat a kelenföldi pályaudvarnál a Délivasut Társaság már meglévő vonalába kapcsolják be. Ez a vonal még réteken, szántóföldeken, mocsaras területeken futott végig, hogy megindit a a Kelenföldön a nagyvárosi épitkezést. A városfejlődés ezen a részen 1896-ban, a Ferenc József hid megépitésével indult el. Igy is nagy idő, csaknem két evtized kellett ahhoz, hogy az összekötő vasúti híd és a Délivasut töltései között innen is, túl is lendületet kapjon a fejlődésre-képes hatalmas uj városnegyed. A lendületet azonban feltartóztatták a vasuti töltések kinai falai.

Ahol egykor Konstantinápoly állott

A Horthy Miklós híd a jövő fejlődés egészen új képét tárja elénk. Budai hidfőjének közvetlen környéke — rendezés szempontjából — úgyszólván még egész szűz terület. Csupán elgondolások vannak, nagyvonalú tervek, de elhatározott városrendezési terv még nem alakult ki. Egyelőre nem is gondoltak erre, hiszen előbb még *szárazföldet kellett varázsolni a „tenger" helyére*, eltüntetni a vadvizeket, a tavakat, a mocsarás területeket. *Eddig kétszázezer köbméter földet használtak fel erre a célra, de meg másfélmilló köbméter földre van szükség, hogy sima felületen indulhasson meg a szabályozás kapcsán a komoly épitkezés.*

Az üzleti leleményesség már evtizedekkel előbb alkalmasnak találta a maga céljaira ezt a környéket. Hiszen 1896-ban a milleniumi ünnepségek keretében a mostani uj hid közvetlen közelében egy kis szigeten teremtették meg Ósbudavára mintájára a régi *Konstantinápolyt*. Mulatóhelyei, kis kocsmái már akkor is oda tudták csalogatni még a legkülsőbb pesti perifériákról is a szórakozni vágyó közönséget, végül azonban mégis megbukott ez a vállalkozás. Messzire esett a lakott résztől. Pedig különösen tüzijátékai voltak gyönyörüek és vetélkedtek a mostani Szent Gellérthegyi tüzijátékokkal. Akkor hajón mentek oda a szórakozni vágyó emberek.

A Horthy Miklós híd megnyitásával kapcsolatban több terv merült fel, hogyan kellene a hidfő előtt elterülő szűz területet rendezni, hogy ezzel Kelenföld fejlődését a leghatékonyabban biztositsák. Az első tervet már el is ejtették. Amikor a Horthy Miklós hid épitését elkezdték, a hid tengelyével egyirányban sugárutszerű hatalmas utat húztak a térképen, átszelve az egész Kelenföldet az Etele-térig. Nevet is adtak már ennek a három helyen is megtörő sugárútnak. *Szent István útja* nevet kapta a Közmunkák Tanácsától, de nem sokáig tartott a dicsőség, mert a Tanács törölte az utcák névlajstromából és ezidőszerint már névtelen.

Az uj terv a hid felől a forgalmat a Verpeléti úton át tereli Kelenföldre, hogy ezzel megkezdjék egy hatalmas budai körút kialakitását a Szent Imre herceg útja. Alkotás utca és Kriszina körút bevonásával a Margit körúton át a Margithídig, amely itt és a Horthy Miklós hidon át a Boráros térnél kapcsolódna be a pesti nagy Körútba.

Vásárváros, stadion, strandfürdő

A harmadik tervet a kelenföldi társadalmi egyesületek, élükön a Kelenföldi Kaszinóval szeretnék megvalósitani. Nagyon tekintélyes és arra illetékes tényezők támogatásával. E szerint a Horthy Miklós budai hidfőjétől délre eső hatalmas területen, amely erre a célra a legalkalmasabb, valósulna meg a *Vásárváros* és a *stadion*. A budai hidfő környékén a főváros már régebben megvásárolt mintegy 50.000 négyzetöl területet állandó kiállitás céljára. A Nemzetközi Vásár számára sokkal megfelelőbb elhelyezés kinálkozik itt, mint a Városligetben, ahol évről-évre csak a legnagyobb elszántsággal lehet a Liget területéből egy-egy részt kihasitani, hogy a pavillonokat és sátrakat mind el lehessen helyezni. A Stadionra sem igen lehetne alkalmasabb helyet találni, nemcsak azért, mert a tervek elé itt nehézségek nem gördülnek, hanem főként azért is, mert a környék tiszta levegője és megközelithetősége is nyomatékosan esik latba. A hetvenes években a vasuti hidtól hosszú földnyelvet épitettek. A földnyelv mögött hatalmas tó keletkezett, amelyen most is még több apró strand szolgál üdülésül, azok számára, akik a nyári örömöknek ingyen kénytelenek hódolni. A kis strandok összevonásával *hatalmas új strandot lehetne létesiteni*, a tavat pedig olyképp bekapcsolni a stadionba, hogy ezzel *csaknem egy kilométeres egyenes evezőspálya állana rendelkezésre, amilyen sehol a világon nincs.*

Le kell bontani a vasuti töltéseket

Az új híddal megoldódnék a személypályaudvar kérdése is. Az egyik elgondolás szerint a pályaudvar az összekötő vasuti hid és a Budafoki út találkozásánál épülne fel. A vasúti vonal a vasúti hídtól közvetlenül lekanyarodnék a Nádor-kert felső végén keresztül a Budafoki út és Fehérvári út közötti még be nem épitett területre és folytatólag a régi Lőportár keleti oldalán lefelé haladna, Albertfalvának a Duna felé eső be nem épitett területein, majd Budafoknál kapcsolódnék be a Siófok—Nagykanizsa Kaposvár—Gyékényes vonalba, elágaznék a Lőportár másik oldalán, ahol elérné a Győr—Hegyeshalom és Székesfehérvár—Szombathely vonalat.

Ez a megoldás lehetővé tenné a Kelenföldet átszelő vasuti töltés, ugyszintén a Délivasut töltésének a megszüntetését. *Ennek a két kinai falnak a leromlásával végre megvalósulna a kelenföldiek régi óhajtása és talán nem örök álma: a XI. kerület egységes területe.*

Ezek az elgondolások és tervek számolnak a nagy költségekkel is, amelyek kel megvalósulásuk járna. De erre nézve is megvannak a komoly javaslatok. *A töltés lebontása révén felszabaduló területek nagy értéket jelentenek. Lebontásukkal jelentősen emelkednék a fölöttük és alattuk elterülő területek értéke is.* Tudvalévő, hogy az összekötő vasúti híd fölött a telkek négyszögöle 120—200 pengőt ér. A töltés alatt ez az érték közel felére csökken. Az érték kiegyenlitődése alapján és a telkek értékének emelkedése alapján természetesen jelentősen emelkednék az adókulcs is, amelynek jelentékeny bevételi többletét a városrendezési költségekre lehetne fordítani

Uj gyárváros a budai Dunaparton

Gondolnak még arra is, hogy nemcsak az uj személypályudvart helyeznék a Horthy Miklós híd környékére, hanem megfelelő hajóállomások épitésével *ide központositanák a dunai forgalommal együtt, az egész személyforgalmat is*, úgy hogy ezzel olyan hatalmas gócpont létesülne, amely nemcsak a Kelenföld, hanem az egész főváros jövő fejlődése szempontjából is elsőrangúan fontos volna. Az új vasuti töltés és a Duna között önként adódik a helyzet *új gyárváros kialakulására*, amely itt találná meg a legkedvezőbb feltételeit.

A legkisebb részletekre is gondoló nagyszabású tervek nem feledkeznek meg a modern közlekedés legfőbb követelményéről, az *autóstrádáról* sem. Ennek is megadják a pontos útvonalát a Budafoki út és a Fehérvári út között. *Ezt az autóstrádát egyébként a többi tervektől függetlenül is meg akarják valósitani, hogy az autóforgalmat a Nagykörút felé a Horthy Miklós hídon át is biztositsák.*

Egységes, hurokvágány-nélküli villamosforgalmat!

Minden illetékes tényező a legnagyobb lelkiismeretességgel, odaadással igyekszik a Horthy Miklós hid megnyitásával kapcsolatos városfejlődési és forgalmi kérdéseket a lehetőség szerint a legcélszerűbben megoldani. Csak a Beszkárt illeszkedik kissé nehezen és vontatottan az új helyzet új adottságaiba. Ezen a hatalmas területen igazán eszményi módon lehetne a villamosforgalmat úgy biztositani, hogy *legyen végre valahára olyan pontja a fővárosnak, amelyen az utas a maga útját a villamoson gyorsan, kényelmesen és bosszankodás nélkül tehesse meg.*

A hurokvágány megbénitotta a Nagykörút forgalmát Buda felé, hurokvágányt épitettek a pesti hidfő labirintusában és hurokvágánnyal kisérleteznek most a budai hidfő előtt is. Szerencsére a belügyminiszter nem járult hozzá a borárostéri hurokvágányhoz és a leghatározotabban kötötte ki, hogy *a villamosok mindenféle hurokvágány kikapcsolásával fussanak át Pestről Budára és Budáról Pestre az uj hidon.*

De amíg a miniszteri ukáz eljutott rendeltetési helyére, az alatt már a Beszkárt le is fektette a sineket a Verpeléti úton olykép, hogy azok *ne kapcsolódjanak be egyenes vonalban a Horthy Miklós körtérre.* A helyzet most az, hogy a Nagykörútról a Horthy Miklós úton át robogó 6-os villamos a Ver-

NAS MOSÓNŐ VASALÓNŐ SZAKÁCSNŐ SZOBALÁNY MINDENES a
GÁZ
a háztartásban

peléti úton befejező útját a Horthy Miklós körtér küszöbén, a XI. kerületi elöljáróság épülete mellett és innen fordulna vissza, ingajárat módjára. Pedig nagyon egyszerűen megoldható, hogy szépen körül szaladjon a körtéren és úgy folytassa útját.

Nagyon félnek a Kelenföldön attól is, hogy a Beszkrt beváltja régi fenyegetését és a Hév végállomását a Szent Gellért térről a Horthy Miklós körtérre helyezi át. A Horthy Miklós híd küszöbön álló nagyszabású avató ünnepsége alkalmas időpont arra, hogy a Beszkárt forgalmi elgondolásait revideálják és új buai vonalait az új adottságokkal hozza összhangzásba.

GYORSÍRÁST és gépírást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. SZÁM.

Via Antica Óbudán

Olgyay Viktor és Aladár, két tehetséges fővárosi építész, Obuda rendezésével kapcsolatban érdekes terveket dolgozott ki. Olyan fórum, vagy fórumszerű út építését gondolják, amely a budai rész antik eredetét kihangsulyozná és módot nyujtana a nem-muzeális értékű leletek elhelyezésére is, mert az óbudai hid rendezésének munkálatai igen sok régiséget hoznak felszinre.

Ez a hely a volt római Casrtum és a régi veteránus város területére esik. Az út érintené Európa egyik legnagyobb méretű, tömött mészkőből épült nagyszerű amfiteátrumát, továbbá az aquincumi cirkuszt, míg az ut gyepsávjain a római idők emléktöredékei tanuskodnának fővárosunk multjáról, amiről az ideérkező külföldinek alig van fogalma. Az út a Via Antica lenne, amelynek nagy része teljesen a régi vízvezeték útvonalán haladna, tehát valóban történelmi hangulyozottságú. Helyenként ötven méterre is szélesednék az út, amely a Bécsi út tengelyének egyenes folytatása lenne észak felé és ez a forgalmi szempontból elsőrendű fontosságú, egészséges ütőér az egész városrész tengelye is lehetne egyúttal.

Ennek a grandiózus tervnek megvalósitása nem kerüle sokba, de még áldozatok árán is meg kell valósitani.

STRENITZER GYULA
Vas, réz, acélbutor és sodrony ágybetét üzeme. — Speciális acetogén hegesztő, tűzhelyek, kályhák, zárak, redőnyök készitése és szakszerű javitása. — Vendégágyak csak I-a kivitelben kimondottan uj anyagból — Uj tipusu föregmentes sodrony-betét készitése
BUDAPEST, VII., DOB-UCCA 45 KLAUZÁL-TÉR 13
Telefon hivó: 14 31-52.

Egy magyar ur halálára

Pompéry Elemér emlékezete

Irta: *Becsey Antal*

Patriarchai korban, aranydiplomás mérnöki, katonai és társadalmi kitüntetésekkel ékesitve, harmonikus élet után, hirtelen távozott körünkből. Hirtelen, bár nem váratlanul! Egy éve, hogy hitvese meghalt, azóta megbarátkozott az elmulás gondolatával, sőt óhajtotta a véget.

Pedig temperamentuma, karaktere, nem az élettel való megalkuvás, a változatlanba való beletörődés jegyében formálódott. Örökölte a veleszületett magyar dacosságot, a meg nem alkuvó akaratot; ezek a magyar tulajdonságok formálták ki egyénisegét és irányitották elhatározásait. Mindezekhez járult nyelvismerete és nyugtalan, örökké mozgékony lenye, amely sokszor tudat alatt, de ugyanannyiszor tudatosan, lelkében forrongó céloktól üzve, utazta be a kontinenst, sőt a tengerentúli világrészeket is. Ugy érzem, tartozom az ő egyénisegének és kutuno barátságának azzal, hogy halála után abból a szemszögből emlékezem meg róla, amelyben csak keveseknek volt módjában őt megismerni: *az egyre gyérülő magyar ur tipusa volt, célkitűzéseiben, elhatározásaiban és cselekedeteiben egyaránt.*

A négy és fél esztendős háboru borzalmai, s a másfél esztendős forradalom nyomorusagai után, a lelkünket, a cselekvőképességünket megbénitó békeszerződés terhei alatt a magyarság életösztöne uj orientációkat keresett az *Élet* felé. Baráti körben többször beszélgettünk a kinálkozó életlehetőségekről. Az első ily szembeötlő lehetőség *a karitativ munka* kereteinek kiszélesitese volt. Tudomásunkra jutott, hogy háborutól kimélt országok nepe fokozódó rokonszenvvel néz a mi letiport ezeréves országunk megmaradt roncsai felé. A részvét és lelkifurdalás egyvelegéből született meg Amerika népében is a segiteni akarás vágya. *Nero-York utcáin* divatba jöttek a plakátok, amelyek az amerikai nép érzésének megfelelően a mi nyomorgó gyermekeinket exponálták. *„The Children of Hungary are hungry": „Magyarország gyermekei éheznek."* És megindult az amerikai nép mentőakciója, amely pénzbeli és természetbeni segélyekkel igyekezett a magyar gyermekek nyomorán enyhiteni. Sok százezer dollárt tett ki egy évben az az összeg, amelyet ilymódon az amerikai jószivűség juttatott nemzetünknek. Megállapitottuk, hogy a segitő dollárnak beszüremkedésében héről-hétre emelkedő szerepe volt az Amerikából hazakivánkozó magyar dollártőkének. És végig gondoltuk azt, *mennyivel eredményesebb és gyakorlatibb megmozdulás lenne, ha a segités munkája a karitativ jellegen túl gazdasági irányba terelődnék.* Menynyi hazakivánkozó magyar dollárt lehetne a vergődő nemzet közgazdasága részére megmenteni és a termelő munka szolgálatába beállitani, ahelyett, hogy a nyomoruságból élősködő spekulációt hizlalnák fel a tájékozatlan jószívűséggel. És mennyivel méltóbb lenne letiport, de ezeréves multra hivatkozó nemzetünkhöz, ha nem alamizsnából élnénk, hanem a nemzet ezeréves törzséből táplálnók életünk forrásait. És fokozatosan kialakult bennünk a meggyőződés, hogy *mi magyarok nem lehetünk még nyomoruságunkban sem utszéli koldusai a nemzetek országutjának;* nem akarunk abból élni, hogy sebeinket, csonkaságunkat kiteregessük, hogy vele részvétet ébresszünk. A nemzet *ezeréves törzséből kell életlehetőségeink fő forrását: a nemzeti önbizalmat kifejleszteni.*

E problémák tárgyalása során alakult ki konkluziónk. Vállalkozni kell arra, hogy amerikai honfitársainkat a teendőkről és lehetőségekről tájékoztatva, őket az egységes nemzeti problémákba bevonjuk, ezzel párhuzamosan idehaza is meg kell szervezni ennek a nemzeti célkitüzésnek hiveit; és a két hidpillér felhasználásával kiépiteni a hidat, amely az országot amerikai honfitársainkkal összeköti. Tisztában voltunk, hogy az elgondolás kockázatos, szinte kivihetetlen vállalkozás az akkori viszonyok között, amely legjobb esetben erkölcsi és anyagi *kockázatot* jelentett. E kockázat *anyagi terheit* pedig csak azok vállalhatják, akik e feladatra *önként* vállalkoznak.

Pompéry Elemér habozás nélkül felajánlotta személyes közreműködését és a reá eső költségeket. Magyar úr volt, akinek lelkében nemcsak a nemzeti érzés izzott, hanem az áldozatkészség is megvolt. Az *erkölcsi kockázat* vállalásához pedig közéletünk néhány kimagasló tényezőjének biztató szava adta meg az erkölcsi bátorságot. *Apponyi* Albert gróf, *Rákosi* Jenő, *Matlekovits* Sándor és mások, akiket elgondolásainkba beavattunk, nemcsak helyeselték terveinket, hanem magasan szárnyaló cikkekben hivták fel az amerikai magyarság figyelmét e nemzeti célu akcióra. Annak a három hónapnak munkája, amelyet 1921. márciusmájus hónapokban e gondolat szolgálatában töltöttünk, kétségtelenül értékes mozaikszeme volt annak a képnek, amely a háboru utáni idők során a magyar nemzeti ébredés jegyében bontakozott ki.

Pompéry Elemér élete és munkája is ilyen mozaikszeme a magyar nemzeti élet láncolatának. Nehéz időkben, az elesettség időszakában az ő egyénisége élő tanuságot tett arról, hogy a magyarságnak ezeréves multján felül életenergiája is megvan; elegendő még nehéz időkben is szerény impulzus arra, hogy ez az energia cselekedeteket váltson ki a nemzetből. *Bár sosem kérkedett vele, vállalta a nehéz időkben a nemzeti munkát oly területen, amely nem terem babérokat, csak áldozatokat kivan.*

Megérdemli, hogy az emlékezés koszorujába én is befonjak egy babérágat. Tartozom vele atyai barátomnak, munkatársamnak, akivel együtt kerestük nehéz időkben a magyar jövendő útját; aki nem riadt meg a legyőzhetetlennek látszó nehézségektől, de akit felemelt a tudat, hogy részese lehet nemzete felélesztésének, vállalta a munka kockázatát és a velejáró áldozatokat.

Igazi magyar úr volt!

ÁLDÁSSY JÓZSEF dr. levele

Clark Ádám és az Áldássy család

39 tagjának sirhelyéről

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! A *Budai Napló* július 29.-iki számában *„Robespierre menyasszonya Budán van eltemetve"* feliratú cikkében a cikkiró azt mondja, hogy „Buda avara nem tesz különbséget: egyformán elborítja és átadja a feledésnek az idegent és magyart; már nem találhatjuk meg sírját ... *még Clark Ádámnak sem.*"

Clark Ádám esete csak annyiban felel meg a valónak, hogy *Clark már nem fekszik Budán. Clark* Ádám magyar lányt vett feleségül és pedig édesapám nővérét, *Áldássy* Máriát. Nagyapám halála után nagyanyám kérésére Clark családi sírboltot tervezett a régi viziváros temetőbe, amely 1857-ben épült fel. Ebben a sírboltban helyezték Clark Ádámot 1866-ban örök nyugalomra. Minthogy azonban kegyeletlen kezek nemrégiben nekiestek ennek a temetőnek, *jóllehet a múlt század 80-as éveiben a Székesfőváros kimondta, hogy ez a temető örökös dísztemető lesz* s annak ellenére, hogy mi is, *Darányi* Ignác volt miniszter is, valamint több, mint 30 más család is *örökáron* vettük meg sírboltjaink helyét, — a temetőt kezdték feldúlni. *Családom 39 tagját 1930-ban exhumáltattam* és Pesten, a kerepesi temetőben épitett két sírboltba helyeztem át.

A sírboltot, melyet Clark Ádám tervezett, változatlan alakban építtettem fel, s hogy feledésbe ne menjen, a hatalmas gránit obeliszk hátára bevésettem, hogy a sírboltot Clark Ádám tervezte 1857-ben és azt 1930-ban helyezték át mostani helyére. —

A sírboltban nyugszik tehát Clark Ádám is és a nagy gránit fedőlapon ehhez képest ott is van a régi felirat:

ADAM CLARK

Engl. Civil-Ingenieur, Erbauer der Pest Ofner Kettenbrücke, des Tunnels, etc.

Gest. am 23. Juni 1866. Alt 55 Jahr.

Kiváló tisztelettel

Dr. ÁLDÁSY JÓZSEF
ny. belügyi h. államtitkár

Zarándoklat Lourdesba

Irta: Répássy György dr.

Amikor az idén tavasszal megkaptam a Zarándokok Társaságának utazási értesitőjét, nagyot dobbant a szivem. 375 pengőért elzarándokolni Lourdesba, az olasz és francia Rivierán át, megnézni a párisi világkiállitást, kirándulni Lisieuxbe — néhány pengő ráfizetés mellett, — hát mindez nagyon tetszett nekem, aki annyira szeretek utazni. Már vagy hat éve nem tettem nagyobb utat, el is határoztam, ha idén megyek valahová; csak Lourdesba. És nem bántam meg.

No de térjünk át az utazásra magára. Ismerkedjünk meg a vitéz József Ferenc kir. herceg védnöksége alatt álló Zarándokok Társaságával, amely már annyi szép zarándokutat rendezett bel és külföldi zarándokhelyekre. Bemutatjuk népszerű Capónkat: Paulovits Sándor dr. pápai lovagrendi commendátort, aki hozzáértéssel és önzetlen fáradozással azon volt, hogy a zarándokok közül mindenki megtalálja a magáét.

A zarándoklat voltaképen három önálló utazást foglalt magában, melyeknek főbb állomásai: Lourdes, Párizs; Lisieux és London voltak.

Nemcsak lelkiekben volt gazdag az út, de világi látnivaló is bőven akadt. Nagy és tanulságos körutazás volt hetedhét, sőt: nyolc országon keresztül. Magyarország, Jugoszlávia, Olaszország; Franciaország; Anglia; Belgium; Németország és Csehszlovákia. És a végén még ki is hagytam a legkisebbet: — last, not least — Monacót. Pedig itt van Montecarló, remek függő kertjeivel, csodaszép fekvésével, Casinójával és itt van a monacói óceánografiai muzeum, ahol csodálatos tengeri világ tárult szemünk elé.

Egy rövid kis tárca keretén belül legfeljebb csak csipegethettünk a rengeteg látnivaló között, de akit közelebről érdekel az út, szeretettel meghivjuk a Társaság által tervezett őszi, vetitett képes előadásra. Sasváry Lajos mérnök volt az út technikai szervezője, aki az utazás alatt nagyszerű hozzáértéssel és agilitással magyarázott meg mindent: olyan szakszerűséggel, hogy az már sok volt. Ki is dőltünk mellőle. Sok szép felvételt is csinált, de ezek egy részét Prágában elkobozták. Állitólag ezeket a képeket is visszakapjuk rövidesen.

Lourdesi zarándoklat . . . Álljunk meg egy percre Lourdesban.

Velence, Lidó; Pádua, Milánó; Genua; San-Remó; Montecarló; Monacó; és Nizza után érkeztünk ide, délben. Kellemes elszállásolás után résztvehettünk ebéd után a délutáni nagyszabású processzión.

Lourdesről már mindnyájan hallottunk. De amit láttunk, az minden elképzelhetőt felülmult. Amikor délután a körmenet alkalmával, kitolják a sokszáz beteget a kegyhely mellett levő kórházból, körülhordozzák az Oltári Szentséget, imádkoznak és könyörögnek: Uram add, hogy lássak; hogy halljak; hogy járhassak, mindez olyan megható; egész életre szóló élmény, hogy leírni nem lehet. Szem nem marad szárazon és itt igazán megtanul imádkozni az ember. Este a milliónak tetsző gyertyafény; az esti körmenet. Hogy szárnyal, szinte emeli fel közelebb az éghez az „Ave Maria" az embert. A Grotta, ahol a kis Bernadettnek megjelent a Boldogságos Szűz, és ki tudná felsorolni mind az itt látottakat és hallottakat?! A templom mögötti Kálvária egyik állomását magyarok építtették, mint azt egy emléktábla mutatja. A véletlen szeszélyes játéka folytán egy cseh zarándok-társasággal találkozunk itt. És milyen szépen megférti a, különben farkasszemet néző két társaság Isten imádásában!

Lourdes és Pádua mellett Lisieux volt a harmadik kegyhely, amit meglátogattunk. Párizstól vagy két és fél órára van gyorsvonaton. Itt van eltemetve az Anyaszentegyház egyik legbájosabb szentje, a nálunk Magyarországon is oly népszerű kis Szent Teréz a Karmeliták templomában.

Néhány nappal előttünk járt itt a pápa bíboros-államtitkára: Pacelli, hogy felavassa Ő-Szentsége nevében a kis Teréz tiszteletére épitett új nagy, bazilikát. Még láttuk a felvirágzás nyomait, beszéltünk az ünnepélytől még mámoros lisieux-beliekkel, akik lelkendezve beszéltek a felavatásról. A 30.000 lakost számláló kis város talán még sohase látott annyi embert a falai között. Volt ott, mint mondták, vagy 40.000 ember és a körmenetben is voltak vagy 120.000-ren. Pacelli bíboros különben Párizsban is misézett a Notre Dame-ban és majd szétjeltépték a franciák. Csókolgatták a ruháját, éljenezték a pápát. Kiemelték az ujságok, (az Illustration:) hogy több, mint 100 éve annak, hogy a pápa biboros-államtitkárát küldte el legátusként Franciországba. És mennyi minden a kis Terézke életéből: a Panorama, a Diorama, a Karmeliták temploma, ahol el van temetve stb. Mi, akik nem mentünk el Lisieuxből vissza Párizsba, 4 napot töltöttünk el itt és mindig akadt uj látnivaló. Vagy egy órányira van gyorsvonattal ide Deauville és Trouville, gyönyörű plageával. Az egyik nap óriási hullámverésben fürödtünk.

Párizsban megfogott a szédítő forgalom, pedig amit ezután Londonban láttunk, az volt ám csak a hajmeresztő.

Párizsban nagy hotel és kávéház-sztrájk volt, és egyeseknek bizony több megértéssel kellett volna a vezetőséget nehéz munkájában támogatni! Mint később megtudtuk, az Idegenforgalmi Hivatal egy tornateremben akart szükséglakást kiutalni részünkre, de sikerült mindenkinek szállodai szállást biztositani. Persze ez nem ment simán és az éjjeli utazástól felizgatott kedélyek kissé lázadoztak. No, de megúsztuk ezt a válságot, meg a fiatal kommunistáktól egy barátságosnak alig nevezhető látogatását is közös étkező helyiségünkben egy délben. —

Ebben az időtájban volt a fiatal kommunisták gyülése Párizsban. Szinte aggasztó, menynyire kacérkodnak a franciák a kommunizmussal. Megnéztük a világkiállitást, amely még távolról sem kész, és gyönyörködtünk a magyar pavillonban, amelyre csak büszkék lehetünk. Általános vélemény szerint egyike a kiállitás legsikerültebb pavillonjainak.

Londonban 4 napot töltöttünk és mielőtt Dieppeben hajóra szálltunk volna, szinte drámai körülmények között találkoztunk agilis vezetőnkkel: Sasváry mérnökkel, aki Bécsből jött vissza, miután a társaság nagyobb részét Reims, München, Passaun át Bécsig vezette.

London, általában Anglia, Európa: de már nem a kontinens. Más világ. Két dolog fogja meg az embert talán a legjobban itt: a kontinentális fogalmak szerint, szinte hihetetlen méretek és arányok és a tradiciókhoz való ragaszkodás. Eleinte talán szinte nevetségesnek tűnik fel, de néhány hét mulva már más szemmel nézzük. Milyen erőt, öntudatot ad ez a népnek! Londonból aztán már tényleg hazafelé száguldunk.

Aachenben rengeteg zarándokot találtunk. Minden hét évben kegytárgyakat mutogatnak a Dómban és mi is résztvettünk este egy ilyen nagy körmenetben. Nagyon megörültünk, mikor a Dómban megláttuk a Nagy Lajos korabeli magyar kápolnát.

Köln után Berlinbe is ellátogattunk, egy két muzeumát is megnéztük. Én a Pergamon muzeumot élveztem. Délután Potsdam volt műsorán egy gyönyörű San Souci kastéllyal és parkkal. Az utolsó állomás Prága volt. Ujból Budapesten vagyunk. Elmélkedjünk a sok-sok látnivaló felett és szoritsuk meg a kezét szeretet Capónknak: Dr. Paulovits Sándornak.

Laticel matrac

LÉGÁTERESZTŐ
NEM MELEGSZIK
HYGIÉNIKUS

Gyártja a Magyar Ruggyantaárugyár

Ripka Ferenc születésnapja

Szeptember elsején tölti be *Ripka* Ferenc dr., Budapest székesfőváros ny. polgármestere és a budai élet köztiszteletben álló vezérembere hatvanhatodik életévét. Munkában és eredmények-ben gazdag életre tekinthet vissza ezen a napon.

Elindulásakor az élet sulyos nehézségeivel kellett megküzdenie, de munkára termett lelkülete, vallásos gondolkozásának ereje legyőzte az akadályokat és megedzett erkölccsel lépett ki az iskolából az életbe. A Ganz-gyárnál, ahol mint fiatal tisztviselő kezdte pályáját, hamar felismerték értékét és még harmincas éveinek elején állott, mikor má vezető állásba jutott. Innen hívta át a főváros a gázgyárba, melynek nemsokára igazgatója lett és alkotó energiájával hatalmas lendületet adott ennek az üzemnek. A háboru nehéz viszonyai között is zavartalanul tenn tudta tartani a gázgyár működését. Mikor a közbizalom elhivta a főpolgármesteri állásba, minden ízében egészséges vállalatot adott át utódjának.

Főpolgármesteri működésének értékes eredményeit nem kürtölik, pedig sokkal csekélyebb érdemeknek is akadtak hangos magasztalói. *A polgárerényeknek hivalkodás nélkül való képviselője volt ő*, aki a köz szolgálatában elért eredményeiben találta meg jutalmát.

Pedig ezek az eredmények a főváros mai alkotmányos közéletének alapját vetették meg.

Ma már el sem tudjuk képzelni, hogyan sajátította ki egy párt a főváros vezetését, szemben igen nagy tömegek anyagi és erkölcsi erejével. *Ripka vezette vissza alkotmányos mederbe a főváros közéletét.* Törvényes tárgyalási alapot teremtett a különböző pártok számára. Amikor jött, azt hitték, hogy az uralkodó párt megtörésével másik uralkodó pártot akar szervezni, de ehelyett, alkotmányos érzékkel, minden párt számára megnyitotta a politikai küzdelem arénáját. *Ezzel kezdődött Budapest közéletének uj, alkotó korszaka.*

Hivatalba lépése után azonnal rendezte a fővárosi tisztviselők helyzetét és olyan életviszonyokat teremtett számukra, amelyek azóta csak rosszabbodtak.

A főváros élelmezésén is rendszeresen akart javítani. Itt azonban nem álltak rendelkezésére sem a megfelelő szakmunkatársak, sem a megfelelő tőke.

Legnagyobb hatásl alkotását Budapest idegenforgalmának kell betudnunk. Két ponton kezdte ennek megszervezését. Először itt, Budapesten, az idegenforgalmi hivatal felállításával, melynek vezetéséhez — szerencsére — kiváló szakembert kapott. —

Ennek a hivatalnak segitségével kezdeményezte a *Szent István hetet*, mely a nemzeti ünnepre feljövő közönséget egy nap helyett egy hétre kötötte Budapesthez. Ennek az ünnepi hétnek vonzóereje ma már világhirüvé emelkedett. *Nem szabad megfeledkezni kezdeményzőjéről, Ripka Ferencről.*

A magyar idegenforgalom megteremtéséhez második alkotása a *bécsi idegenforgalmi hivatal felállítása volt.* Bécsben akadályozták meg eddig a a magyar idegenforgalmat. Idegenforgalmi intézmények és hotelportások tartották vissza a Magyarország felé készülő idegent és ijesztették el rémmesékkel. Budapest bécsi idegenforgalmi irodája lehetetlenné tette ennek az elijesztésnek folytatását és az utazó közönséggel élénk összeköttetésében, igen nagy hasznára lett a magyar fővárosnak. ó

Lelkületének jellemzésére csak egyet még. Amikor főpolgármesterré választották, kijelentette, hogy nem tartja helyesnek, ha valaki több oldalról kap illetményt közpénzekből. Ezért *gázgyári nyugdijáról lemondott.* Azt remélte, ezzel példát ad melyet mások is követnek.

Ez az idealizmusa vezette őt egyházának szolgálatában és mint a krisztinavárosi egyházközség világi elnöke fáradhatatlanul dolgozik. Most egy nagy terv megvalósításának élére állt. *ki akarják bővíteni a krisztinavárosi templomot.*

A magyar dal művelésében is vezető szerepet tudott vinni. A Budai Dalárda elnöki állásában ennek a kiváló énekkarnak hazai és külföldi sikereiben nagy része van. A magyar dal művelése által szerzett érdemeinek elismeréséül választotta meg legutóbb a *Magyar Dalegyesületek Országos Szövetsége* elnökévé.

Ebben az állásában vezette most augusztusban a Szövetség hetvenéves jubileumának ünnepségeit, nagy hatást keltve beszédeivel.

Teljes szellemi és testi frissességben érte meg ezt a kort. Polgártársai számítanak a jövőben is az ő vezető egyéniségére. *Historicus Budensts*

Ne dobjon el semmi papirt!

Régi iskolafüzeteit, elavult, rossz tankönyveit, régi orvosi és jogi könyveit, kottáit szedje össze, azokat megveszem és kaphat érte: MOST HASZNÁLATOS TANKÖNYVEKET!

DARVAS-nál

I., KRISZTINA-TÉR 3. TEL.: 3-668-09.

Még a fürdőszobában is operálnak a Margit kórházban

Egy kis kórház tündöklése és — szomorusága

A Margit kórházat ki kell bővíteni!

Legelsősorban azért, mert megérdemli. Amely kórház megérdemli a fejlődést és a bővítést, az, éppen ezért, elsőrangú társadalmi kőszükséglet, éppen úgy, mint ahogy az egyénnek is legelemibb szükséglete az egészség, vagy ha ez veszélybe jutott, — az egészség helyreállítása.

A Margit-kórház orvosi ügyrendjében minden egészségügyi beavatkozás másként történik, mint a legtöbb helyen, más elméletek szerint dolgozik az orvosi kar és más gyakorlati eszközökkel. Ezek a külföldi orvosvilágot is erősen érdeklik, bennünket, laikusokat pedig az eredmények statisztikája. Vannak osztályok a kórházban, ahol az életveszély a legtöbbször és legközelebbről fenyegető rém és ezen az osztályon *ebben az évben még egyetlen haláleset sem történt, a legutóbbi kilenc esztendőben pedig mindössze hat eset.* Megkerülve a többi magyarországi kórházak statisztikáját, a külföldi normál-kórházakban ugyanilyen férőhelyre átszámítva a *havonkénti halálozási megszokott szám: hat eset.* Kivételes szerencse, ha ez az arányszám havonként háromra csökken le. Ez a Margit-kórház érdeme és tündöklése.

A Margit-kórházat ki kell bővíteni!

Megszokott és mindennap előforduló jelenség, hogy a kórházak a nem rögtöni beavatkozást igénylő kóreseteket, ha azok nagy kockázattal járnak, igen helyes lelkiismereti mérlegelés után a legközelebbi kórházba irányítják. Valósággal próbakő lesz ilyenkor az operációra váró betegből, keresvén azt az orvosi kezet, amely hozzá mer nyúlni. S amikor már a félvárost beautózta a páciens, *rendesen a Margit-kórház a végállomás,* — ahonnét nem szokott továbbmenni, kezelés alá kerül és meggyógyul. A környékbeli orvosok hoznak beteget, akikhez éppúgy nem mertek hozzányúlni — és a megérkezés nem ritkán az életerő utolsó fél-órája. Megtörténik, hogy ötperces operáció a kóreset elintézését hozza és vele a gyógyulást. Igy lassankint a Margit-kórház kivételes hely kezd lenni a ráutaltak csendes közvéleményében. Néha félnapon összezsúfolodik itt annyi kényes műtét, amilyen és amennyi máshol hetenként egy-kettő fordul elő és amikor már nincs egyetlen zug sem, ahová beteget lehetne elhelyezni, jelentkeznek azok, akiket már elutasitanak. A modern kórházak legnyomorultabb pillanata az, amikor a beteg előtt becsukják a kaput, de végre is nem lehet sátrakat verni a kórházudvarban, mint négyszáz évvel ezelőtt, a pestises időkben.

A Margit-kórházat ki kell bővíteni!

Mert a Margit-kórházban, ha túlzsúfolt a helyzet, a *fürdőszobában is operálnak.* Ilyenkor egy padkán gőzölög a sterilizátor. A fürdőkádra kerül egy deszka a műszerekkel, a négy orvos beöltözik, az altató orvos bebujik a fürdőkádba és innét adja az injekciót. *A beteg jobbkarjába nem lehet injekciót adni, mert az annyira a falnál van, hogy nincs az a zsonglőr artista-kigyóember, aki oda be tudna férkőzni* és az orvosok leleményes csuklómozdulatokkal csereberélik a műszereket. *Az egész műtőterem két és félméter hosszú és félméter széles.* S előfordul benne életveszélyes operáció, néha négy-öt is egymásután.

Kétségtelen, hogy az afrikai őserdőkben egy sátorban is lehet tudós, szakszerű és steril műtéteket végezni és itt a Margit-körúton is száz operációból száz sikerül, ez azonban mégsem megoldása a huszadik században a kórházkérdésnek és zajosan tiltakozik a kérdés további elaltatása ellen.

Hogy a kórházban — a leglényegesebb — orvosi szempontból minden ragyogóan megy, ezt a vezetés legmagasabbfokú szakszerűsége, az ideális kórházfegyelem és a polgári világban szokatlan mértékű hivatástudat eredményezi. Szakszerűség, rend és tisztaság kifogástalan. *A fekvőbetegek kórházi ingei azonban szakadtak. Patyolat-tiszták, de — rongyosak.* Mondjuk ki magyarán. Majdnem olyan a helyzet, mintha a többi kórházak kiselejtezett ingóságai, mielőtt az ócskáshoz kerülnének, előbb még néhány esztendőt kiszolgálnak a Margit-kórházban. Az érdeklődő sehol sem láthat annyi hófehérre sterilizált ócska holmit, mint ezen a szent helyen, ahol minden esztendőben többszáz koporsó marad, mint szükségtelen, az asztalosnál, amelyekre mind szükség volna, ha az orvosi tudás és kötelességérzet is olyan szakadozott volna, mint a betegek inge.

Ez végeredményben a beteg szempontjából mellékes. Mert ha választásukra biznák, hogy mit kívánnak inkább, rongyos ingben meggyógyulni, vagy csipkés pongyolában meghalni, a legkevesebben szavaznának a csipkékre. Világvárosi, közügyeket tekintő nézőpontból azonban a jelenlegi helyzet mégis változásért kiált.

A Margit-kórházat ki kell bővíteni!

Orbán Dezső

Galambos János uri és női **cipész** Budapest, V., Nádor utca 34. szám

Készitek mérték után mindennemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek

Ahol Jókainak a nagyobbik szőlője volt

Buda hegyvidékének páratlanul szép helye az Orbánhegyi-dülőben az orbánhegyi nagy árok felső része körül elterülő völgykatlan. Sok sok szebbnél szebb része van a budai hegyvidéknek, mégis kialakulásánál, fekvésénél, az innen nyiló kilátásnál fogva páratlan ez a völgy, Felső, magasabban levő részén a Tündér, Költő- és Tamás-utcák, alant pedig a Fodor-utca szegélyezik. Kiválóan védett ez a tájék a zord levegojárástol, bőségesen kap napfényt, meleg, rekkenő nyári időben azonban üdítő légáramlatokat, akár csak a tenyvesborította Tátra alja. Mindezért, tiszta levegőjénél, magasabb fekvésénél fogva gyógyhelyül alkalmas. A völgy nyugatról kelet felé lejt. Feléje tárul a Vár, Gellérthegy és Sashegy, s ezek között és körül elterülő messzenyúló csodás kép.

S ez a szép hely nem is esik messze városunknak ősi települési részétől. Távolsága az Erzsébet-híd budai hídfőjétől mintegy három kilóméter, annyi, mint innen a Városliget, Keleti pályaudvar, Orczy kert, avagy Császárfürdő. S mintha csak titkot fednénk fel, amikor rámutatunk arra, hogy a városunk középpontjában levő Erzsébet-hidat és a Svábhegy-tetőt, pontosabban a fogaskerekű vasút ottani főállomását egybekötő egyenes vonalba esik ennek a völgynek hosszirányа s ebben az irányban vezet fel a Hegyalja-, Csörsz-, Pilsudski- és Pagony-utakon át a legrövidebb útvonal e völgyünkig s vezethető tovább a Svábhegytetőre, oda, ahonnan tovább a hegyvidékünkre Karthausi-, Báró Eötvös-, Normafa-, Mátyáskirály-; Béla király-, Városkútja-, Diósárok-; Istenhegyi-, Diana-, s Mártonhegyi-utak vezetnek.

S csodálatosképpen városunknak ez a páratlanul szép tájéka szinte teljesen ismeretlen a nagyközönség előtt. Igaz, nehezen is volt megközelíthető. Kedvezőbb hozzáférést csak rövid idő óta tesz lehetővé az Istenhegyi-úttól a Tamás utcáig kiépített Fodor utca, a Hegyvidék körútjának ez a jelentős szakasza.

Hegyvidékünknek ez a Hamupipőkéje régebben valamelyest mégsem volt teljesen ismeretlen. De csak kevesek előtt. Akik szépségét értékelni tudták. Akik itt valóban pihenőre találtak. S akiknek lelkük is mindebben egybefonódott.

A magyarságnak nagy mesemondója: Jókai Mór és felesége, Laborfalvi Benke Róza telepedtek meg ennek a völgynek felső részén 1853-ban. A mai Költő-utca félkörben fogja körül ezt a nyaralóhelyet. Utána Benza Károly énekművészünk telepedett meg átellenben, a Költő utca alsó oldalán, s itt volt azután nyaralóhelye leányának, Benza Ida nagynevű énekművésznőnek és férjének, Nagy Imrének, a Nemzeti Színház feledhetetlen emlékű művészének is. Nem messze a Tündér-utcában Hegedüs Sándor író, később miniszter is, szomszédságában Siklóssy Gyula neves szemorvos, egyetemi tanár, tőszomszédjukban Horváth Árpád egyetemi tanár és neje Szendrey Julia, tovább Hollán Sándor államtitkár, közelükben a Diana-út mentén Berczik Árpád író, államtitkár és Bernáth István, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke, a tulsó oldalon a Tamás-utca mentén pedig Fodor József, a közegészségügynek Európaszerte ismert orvosprofesszora, akiről a Fodor-utca nevét is kapta, telepedett meg a mult század második felében.

A Svábhegynek, illetőleg Hegyvidékünknek ebben a szinte elkülönülő részében a kezdetben jelzett völgykatlannak közepe táján volt Jókainak a nagyobb szőlője. A magasabban fekvő nyaralóhelyen, ezzel közvetlen kapcsolatban is volt szőlője, régebbi, saját telepítése, de ez kisebb terjedelmű volt. A nagyobb szőlőjét, a szőlőnek kipusztúlása után parlagját 1891-ig birtokolta, amikoris Borosnyay Oszkár miniszteri osztálytanácsosnak adta el. A háboru előtt több szomszédos ingatlannal a Közúti Vasút rt. vette meg. Ezidőszerint a Székesfővárosi Községi Takarékpénztár érdekkörében lévő parkváros rt. tulajdonát képezi.

A Budai Napló szeretettel gyüjti a budai emlékeket. Nem véltem felesleges munkát végezni, amikor Jókainkra való emlékezésünkhöz ezt a kicsi adatot hozzáfűzöm, jelezve egyben városunknak e szép helyét is, amelyet ő is szeretettel méltányolt, mint azt negyven év előtt az Orbánhegyről írt s a Budapesti Hírlapban megjelent cikke is visszatükrözi.

Jókai harmincöt éven át életének legboldogabb részét töltötte itt. Alkotásainak jelentős része itt vált valóra. Kétségtelen, sok ihletet merített itt: hegyvidéki otthonában és tájékán. Talán megihleti a szépért, nemesért lelkesedő székesfőváros közönségét, hatóságát, hogy itt egy kedves ligettel a Pagony-út folytatásában örökíti meg Jókai nagy emlékét. Minél előbb teszi, annál szebb és jobb. Most még könnyen megvalósítható. Később ennek a rideg élet végképpen útját zárhatja. **Antalffy Andor**

Szent István napjára esett idén a Mevlud, Mohamed próféta születése napja. A magyar izlám-felekezet méltóan ünnepelte meg vallása és a magyar királyság megalapitóinak ünnepét. Nagy és diszes közönség jelenlétében tartotta meg az ünnepies Mevlud-istentiszteletet Gül Baba sirjánál: Husszein Hilmi budai nagymufti, nagy papi segédlettel, melyen először a kormányzóért és a magyar haza üdvéért imádkozott a próféta nyelvén: arabul. A közönséget és a hivőket nagyon meghatotta az egyszerűségében is felemelő istentisztelet, amelyen az országban tartózkodó külföldi mohammedán előkelőségek is szép számmal jelentek meg.

Garcon - lakásba

praktikus vasbutorokat

készit

HUTTER és SCHRANTZ rt.

Budapest, VI., Vilmos császár ut 63.

Telefon: 1-229-18.

Mintalap ingyen

Az óbudai biró fizetése

Nobile officiumnak tekintették a régiek a közszolgálatot, nemcsak az ország és a nemes vármegye, hanem a községi szolgálatban is. Az idők nehézkedvén. mégis némi honorariumot kellett megállapitani a köz funkcionáriusai számára.

Özv. Gróf Zichy Miklósné őexcellenciája, Óbuda kegyes földesura, 1762. december 5-én kelt rendelkezésével eleget is tett a magisztrátus ez iránt való felterjesztésének, miről a régi irások eképen szólanak:

„Mivel nyilvánságos az: Hogy valamint az Feőbb, ugy az alább való Magistrátus, kivált a mostani idők circumstanciájával szaporodnak terhei és nevelkednek taradságai, ekkoráig pedig az idevaló Tanácsbéliek nem csak ingyen szolgáltak, hanem az egész közönséges terheket és adózásokat is másokhoz képest egyaránt viseltek és fizettek; holott minden szolga érdemleni szokmaga szolgálatjának jutalmát. Ahhoz való képest az feő Birónak, a kinek eddig csak 30 forint fizetése volt a jövő 1763-dik esztendőbeli Januárius Havának első napjától fogvást lészen fizetése 60 forint. Hogy pedig az Tanácsbeliek is, a kik mind az Igazságnak kiszolgáltatásában, mind pedig az egész közjónak folytatásában mindennapi szolgálatokat tesznek és az egész község terhét tulajdon gazdaságok vagyis mesterségek hátra maradásával viselik, csak valamennyire is meg jutalmaztassanak és annyival szivesebb szolgálatra ösztönöztethetnek, kinek kinek a cripta die a Januarius Anni venturi 1763. fizetés fejében a Város Cassájából Husz forint id est 20 fl. rendeltetik, az egyéb közterheket mindazonáltal valamint ekkoráig ugy ezután is a Szegénységnek könnyebbségére supportálni tartoznak. „Datum Anno: Die et Mense Locove quibus Supra."

Erről az örvendetes elhatározásról, az uradalom teljhatalmú praefectusa: Jesszenovszky Sámuel Sámuel eodem barátságos magánlevélben is értesitette a magistrátust és pedig emigyen:

„Kedves Birák Uraimék!

Kjentek Instantiáját tegnap praesentálván M. Grófné nagy jó Kegyelmes Asszonyunk eő Excellentiájának arra méltóztatott resolváni, hogy e jövő Uj Esztendő naptul fogvást legyen fizetése az feő Birónak fl. 60: minden Tanácsbeli Esküttnek pedig fl. 20 és ezek a város Kassájából fizettessenek, itten rekesztett kegyes resolatio szerint, mellyet az Notarius németre is forditsa és mindkettőt meg tarcsa, hogy a jövő Uj Esztendő naphoz, midőn tudniillik Bironak electiója és Magistratusnak restauratioja lészen, Convocálandó egész községnek lehessen publikálni. Ezzel maradok sub Dato Pestini 6o X.-bus 1762

jó akaró szolg.
Jeszenovszky Sámuel
plenipotens."

Nótárius Uram le is forditotta németre a kegyes rendelkezést. merthát más nyelven nem is értették volna meg birák uraimék. Akiket azonban nem kell sajnálni, hogy ilyen kevés salláriumért szolgálták a közügyet. Erdő, mező és nagy kiterjedésü szőlőbirtokkal biró mezővárosban, minő Óbuda volt, sűrűn fordultak elő határszomszédok közötti surlódások, kártételek. Ilyenkor a kiszabott birság vagy egyezségi summa rendesen arra szolgált, hogy a magistrátus azt leigya a Mókushoz, a Kerékhez, a Téglavetőhöz, a Fenyőhöz vagy a Madárhoz cimzett községi korcsmák egyikében.

Ha szegények voltak is, de jól éltek.

Gálosi Soma.

„NOVARA"

por, hab, hydro és gázzaloltó

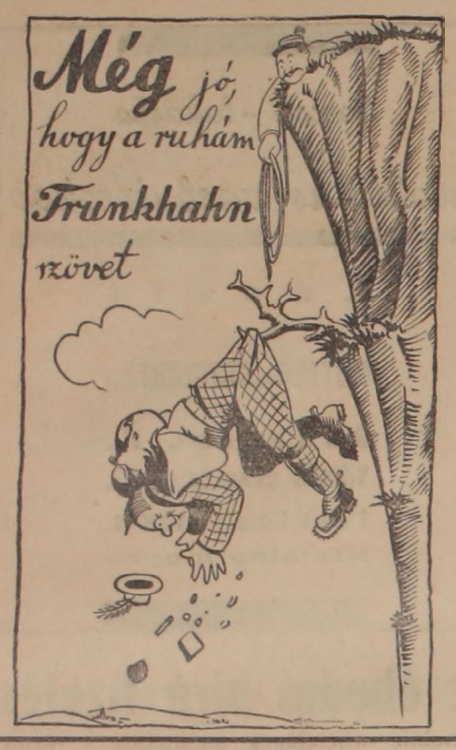
TŰZOLTÓKÉSZÜLÉKEK

Gáz-- és légvédelmi eszközök legolcsóbb beszerzési forrása

FEKETE GYÖRGY

VI., Vilmos császár ut 21. T.: 326-158

Bármely rendszerü tüzoltókészülékek legolcsóbb töltése.

Imádság

Szavalta az Ereklyés Országzászlónál 1937. Szt. István napján az ünnepi hangverseny keretében az őrségváltásnál *Szeredi* Gyula.

Varázsold vissza csodák erejével
Hatalmas Isten a régi hazát,
Ne add, hogy diadalt üljön felettünk
Az ellenek serge, e hitvány, galád;
Szabadits ki minket börtönügyürüjökből,
Zúzd le testünkről a rablánccokat,
Hogy ujra legyen mint egykor e nemzet
„A napfényben élve" boldog, szabad.

Add vissza nékünk a kalászos rónát,
Hol csalóka játékot űz délibáb;
A füves mezőket, mikről szél hozza
A széna s a kakukfű jó illatát,
Add vissza minékünk a patak zúgását,
A cserjéket, melyekben zeng a madár;
Add vissza minékünk kesergő énekét,
Amikor elszállott párjára vár.

Add vissza nekünk a látóhatárunk,
A kelő nap csókját: a hajnali pirt,
Adjál szivünknek enyhitő érzést,
Beteg lelkünknek gyógyitó irt, —
Adj tetterőt, testvéri őszinte érzést,
Hogy minden mi itt él: mind összetart,
Hogy egész országunk egy test egy lélek,
Hogy semmise gyengitse már a magyart.

Add vissza népünknek a sok kicsiny házat,
Hol bölcsőt ringatott az anyai gond,
Hol ágy fölött csüggött a szent háziáldás,
Hol esti imákat a kis gyermek mond,
És kéri az Istent, hogy tartsa sokáig
Jó egészségben az apát, anyát,
És azután mielőtt álmodik szépet,
A szülőknek bucsuként egy csókot ád.

Vedd le lelkünkről megaláztatásunk,
Nyomasztó sályát; mely ránk nehezül,
Üzd el mitőlünk a gondoknak szörnyét,
Mely vampirként álmunkban keblünkön ül, —
Éledjen fel ujra mi nemzeti álmunk,
Hallgasd meg ajkunkról e szent imát:
Hogy jöjjön el végre a Te Országod
A megcsonkitatlan Nagy Magyarország!

Csillag Károly dr.

SPORT

A Bbte nyerte a Szent István atlétikai bajnokságok pontversenyét a másik budai egyesület, a MAC előtt. A két egyesület vezet az atlétika frontján, kettőjük közt dől el a magyar bajnokságok sorsa. Ezt most már egymasután harmadszor, sorrendben ötödször vitte el a BBTE. Az atlétika és úszás idényének befejeződésével megint munkába kezd a női és férfi tornászcsapat (az előbbi Bartalits Ilonka tanárnő vezetésével) részükre most csempézték ujra a 62 éves tornacsarnokot. A vivók részére most szerződtetnek megint vivómestereket. A turisták csütörtökön beszélik meg, hogy vasárnap hová rándulnak ki.

A Budai 11 a legjobb NB eredményt ért el és ezzel a bajnoki tabella elsőhelyére került. Az öt új játékossal, köztük három nagyhírű professzionistával megerősített csapat Győrben győzte le az ujdonsült NB-csapatot, az ETO-t 3:0-ra. Az egyesület bérelt pályája a Fehérvári úton lévő „kis Kábelgyári"-pálya, ezzel segíti anyaegyesületét is, a 33 FC-t.

A III. ker. TVE egyidőre eltünt portyázó vizipolócsapata a jugoszláv válogatottat 5:3-ra verte, az olasz válogatottal pedig 5:5 arányban mérkőzött.

A 33 FC fuzió-terve a Lágymányosi TE-vel meghiusult.

A MAC Törökországban versenyző atlétacsapata egy versenyszám hiján az összes többit megnyerte.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Budapest gyógyfürdői és a szállodák

Irta: Nemes Jenő György dr.

A fenti cimet nyugodtan lehet variálni és kombinálni aszerint, amint a gyógyfürdők szállodáiról, avagy a szálló gyógyfürdőiről akar az ember irni. Nem tudom, hogyan sopánkodjam előljáróban azért, hogy „Istennek hála" vagy „jaj Istenem"; de bizony mindkét értelemben Budapest-fürdővárosnak hiánya van bennük. A konjunktura ragyogó fővárosunkat olyan nemzetközi idegenforgalmi rangra emelte, akár — ahogy egyik zsurnalisztánk irta — Veneziát. De Venezia és a Lido a nagy idegenforgalom lehetőségét meg is adta ezernyi szállójával és penziójával. Sohse hallottunk külföldön amiatt panaszkodni szállodás szakembereket, hogy minek több szálloda, hiszen télen üresen állnak! Nagyon jól tudja a karlsbadi *Pupp* és *Imperial* vezetősége is, hogy *szezon után be is lehet csukni az üzemet,* viszont a jópénzü idegen a szezon alatt elég jövedelmezővé tudja azt tenni az üzemszünet elbirására is. *Legnagyobb szüklátás Budapesten szállók épitése ellen ágálni, mikor az eucharisztikus világzarándoklás előtt állunk.*

Már többször említettem, minő nagy ellenpropaganda lesz, ha netán egy magas papi funkcionáriust zugszállóban kell elhelyezni. Nem megoldás az a mindennapos eset sem, melyről idegenvezetőink panaszkodnak, ha a dúsgazdag braziliait harmadrangú szállodában helyezik el, mikor ő a Dunapalotában akart volna megszállni. Arról pedig, hogy a gyógyfürdőzésre, vagy hosszabb tartózkodásra jövő vendég a gyógyforrások és fürdők közelében olyan lakás- és diétáspenzió választékot leljen, mint — hogy csak Montecatinit említsem, ahol a nálunk sem sokkal különb lagyos ivókutak kurázóinak száma egyszerre husz- harmincezerre tud emelkedni — erről nálunk szó sem lehet. Még olyan szerencsés propaganda, mint a Gyógyhelyi Bizottságé és a Fővárosi Idegenforgalmi Hivatalé együttesen — maga is ellenreklámmá válhat, ha az idecsődített idegent ehelyeznünk nem lehet. A gyógyforrások közelében is, de ügyes szállító eszközökkel, direkt a kurahelyekre és fürdőkhöz vivő járatokkal messzebbről is megközelíthető helyen *kisebb gyógyszállókat, polgárt gyógypenziókat kell mielőbb létesitenünk,* orvosokat ilyenek megnyitására ösztökélni olcsó kölcsönökkel, ha a nyugati országok gyógytelepeivel a versenyt tartani akarjuk.

És most beszéljünk néhány szót a szállók gyógyfürdőiről. Már t. i. a Budapesten levő szállókról, melyek mai napig sem adhatnak természetes thermális gyógyfürdőt. Mindvégig erős ellenzést láttunk eddig az ellen, hogy — fürdőváros lévén — a zárt fürdőszállókon kivül valamely előkelő szállónk emeletein gyógyfürdőt is vehessen az idegen, noha a technika világában vizmérő jól leolvashatja a gyógyvizhasználat mennyiségét és elszámolásának semmi akadálya sincs. A külföldi világfürdőkön a szállók a bevezetett vizet, a luxust és kényelmet igen jól megfizettetik. Elnéztem az olasz *Salsomaggioreban pl, ahol a Berzsiere fürdőpalotába belépti dijjal megy a nép 15 lirás fürdőket venni,* hogy az előkelő, bár nem mindenütt gőzzel fütött *Hotel des Thermes*-ben (talán másfél kilométerre a forrásoktól), minden emeletre be van vezetve a gyógyviz is és egy szénsavas gyógyfürdő ára tavaly csekély 38 lira volt.

Engedelmet kérek, de már csak igazán az lenne a legkülönb propaganda gyógyforrásaink érdekében, ha a dúsgazdag anglius a maga luxusszállójában kaphatná a gyógyfürdőt. Nem tekintve, hogy minden jó fürdőpropaganda mellett is van olyan külföldi, aki eddig inkább a barackról, a Kis Royalról tudott, mint a Rudasfürdő színrádiumsóiról, ideje sem engedi rövid ittartózkodása alatt, hogy átballagva a Gellértbe, azt kipróbálja, vagy betegnek sem érzi magát a gyógyfürdő használatára. *A szállóbeli fürdő szaga és regeneráló hatása esetleg lelkes propagátorunkká teheti.*

De magának a szállodának árai, jellege, saját reklámja is teljes és fokozott lesz, ha kiírhatja, hogy budapesti rádióaktiv gyógyfürdők a házban, minden emeleten, esetleg nagyobb appartementekben is kaphatók.

Tudom, hogy minden nem megy egyszerre. „Be kell érnie." Igen ám, de nálunk jóval előre kell gondolkodni. Budapest most van in floribus, minden hónap és év késés helyrepótolhatatlan kárt jelenthet, mert már *készet akar az idegen találni, nem pedig hiányt eszközben, propagandában, befektetésben.* Idegenforgalmi és fürdővendégforgalmunk előre nem látott nagyszerű fejlődése érdekében minden olyan ötletet és berendezkedést foganatositani kell, amely külföldön bevált és nálunk sem nélkülözhető.

KIBŐVÜLT

a Rudas Gyógyfürdő Juventus rádiumus kádfürdő osztálya

A kibővitett gyógyosztály a fokozott keresleti igényeket is zavartalanul kielégiti

Nyitva reggel fél 7-től, este 6-ig.

A

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ

I. o. női gőzfürdőjével kapcsolatosan

konyhasóval mesterségesen telitett

UJTERMÁLSÓSMEDENCE LÉTESÜLT

Angol Park uj attrakciói:

Minden este a **„Blue Kiddies"** monstre jazz-zenekar jazzkoncertje ✶ A csütörtöki **Művész-esték,** hazai és nemzetközi művészekkel ✶ A **„Csodarevű 1937"** amerikai méreteket is túlszárnyaló csodaprodukciói ✶ **Pilótaiskola** a legszenzációsabb amerikai ujdonság ✶ és végül az **Autotouring,** amelyben minden kisérő nélkül ki-ki sajátmaga vezetheti a benzines kisautóját ✶ Minden hónapban új nemzetközi varieté-műsor az **Alpesi Faluban.**

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház-ban
II., Keleti Károly utca I. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

HIRSCH A. JAKAB
bőrnagykereskedése
IV, KÁROLY-KÖRUT 24.

ÖREGDIÓFA
Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA cigányzenekara muzsikál
RÉGI BUDAI TRADICIÓK UJ MODERN VEZETÉS
I. Pálya-u. 3
Telefon: I—524—94. Telefon: I—524—94
fj. Wagner Béla ü. v.
Reiber József vendéglős

Jubilál a Pesti Futár

Harmincadik évfolyamába lép és ebből az alkalomból külön emlékkönyvet ad ki.

Nádas Sándor pesti iró. Egyéniség. Különálló hang a magyar ujságirásban, eredeti, szines, tehetséges. Amikor most 30-ik évfolyamába lép a Pesti Futár, elvitathatatlan, hogy Nádas Sándor mindig érdekes és élvezetes, minden egyes sorát rendkivüli ujságirói érzés diktálja. Fölényesek, kicsit kesernyések Nádas Sándor irásai, de épen ezért megfogták a Pest lelkét, melynek ő a legközvetlenebb, leghűségesebb kifejezője.

A szép jubileum alkalmából innen, Budáról üdvözletünket küldjük a jubiláló Pesti Futárnak és szerkesztőjének, aki szegényesen, mindenkitől elkülönítve harcolt 30 éven át a maga ideáljáért. Ez a harc mindig férfias volt és hisszük, hogy még sokáig nem ér véget. Friss és fiatal a Pesti Futár, szinte hihetetlen, hogy már 30 éves.

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNY MUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II. MARGIT-KÖRUT 20. - TELEFON: I-576-50.

Szent István ünnepe 80 év előtt

Egy régi krónikában olvassuk: „Szent István ünnepét a főváros nagy fénnyel ülte meg. Maga a hercegprimás végzé a szertartást. A rendkivüli meleg dacára hosszú sorokban huzódott a nép föl Buda várába; főurak környékezék a diszes szekrényben körülhordott Szent István-jobbot. — Szertartás után gazdag lakoma következett a primásnál, kinek jobbján *Wenkheim* miniszter, balján *Pokorny* altábornagy foglaltak helyet. Toaszt csak egy volt; a primás mondta a király és királyné Őfelségeikre."

✶

„Szent István napján a „Honvéd" nevű gőzös első utját tevé Esztergomig. E gőzös a magyar társaság sajátja."

✳

„Szent István napját a pest-budai honvédek az ős Rákoson ünnepelték meg. Elmerengtek a dicső multba, melynek egyik legfényesebb lapját ők irták, majd felköszöntöttek sok mindent, ami kedves nekik s táncoltak is a végén."

Halálozás. Szent István napjára 70 éves korában, rövid pár napos szenvedés után meghalt a magyar politikai élet és irodalom kiválósága, a Petőfi Társaság elnöke s a Hollós Mátyás Társaság tiszteletbeli tagja: Pekár Gyula dr., volt miniszter, országgyülési képviselő. 1916-ban Pekár volt a magyar országgyülésen a magyar izlámot bevett felekezetté minősitő törvény tervezője s előadója. A magyar muzulmánok igaz szivvel gyászolják az izlám önzetlen barátját.

BUDAI CUKRÁSZDÁK

RAVASZ CUKRÁSZDA
I., Krisztina-körut 75. szám.

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

HAUER cukrász- sütemények NORRY
ukrászati és bonbonlerakatban
II., Keleti Károly utca 12. Statisztikával szemben

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

Bunda megóvások kellő szakértelemmel és biztositással. Alakitások, javitások! Mérsékelt árak. **CSERY GYULA** szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2.

HIREK

A várospolitikai hetilapok közös megegyezés folytán a törvényhatósági szünet alatt július és aug. hónapokban, kéthetenkint jelennek meg. A megállapodás folytán a Budai Napló legközelebbi száma szept. 9-én csütörtökön jelenik meg.

Ettől kezdve ismét hetenkint jelenik meg a Budai Napló.

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára millimétersoronként.

Terbóci Imre és Usetty Béla — kormányfőtanácsosok

A kormányzó *Terbócz* Imrét és *Usetty* Bélát kormányfőtanácsosokká nevezte k. Mindkét kitüntetett a várospolitika legelső sorában küzd a fővárosért, méltó érdemeket jutalmazott a kormányzói kitüntetés.

Terbócz Imre Buda képviselője. Nem egyszerű mandátumot jelent ez, hanem azt, hogy *Terbócz* szívvel-lélekkel Budáé, közéleti munkájának, — amely pedig súlyos feladatokat ró reá — középpontjában Buda fejlesztése, felvirágoztatása áll. Budán mindenfelé nagy örömmel fogadták a legfelsőbb kinevezés hírét és üdvözletek tömegével árasztották el a népszerű uj méltóságos urat.

De általános örömet keltett *Usetty* Béla kitüntetése is. Kedves, közvetlen férfiu, rengeteget dolgozik a közért, elsősorban a sportok fejlesztéséért. Önzetlen, nehéz munkát jutalmazott itt is a kormányzó: *Usetty* Béla sokszorosan rászolgált erre a kitüntetésre, amely *Terbócz* Imrével együtt jutott ki neki.

✶

Marencich Ottó kitüntetése. A Dunapalota és Hungária szálló vezérigazgatóját, Marencich Ottó kormányfőtanácsost az olasz király az olasz koronarend parancsnoki keresztjével tüntette ki. E kitüntetés a commandatore cím viselésére jogosit. Marencich Ottó nemrég osztrák kitüntetést is kapott. Nagy érdemei vannak a magyar vendéglátóipar s a magyar idegenforgalom érdekében. Az ő érdeme az is, hogy a hazánkat látogató sok fejedelmi vendég, diplomata és államférfi minden kényelmet megtalált a vezetése alatt álló szállodákban s ez is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a sok-sok idegen ismét visszakivánkozzék természeti szépségekben bőven megáldott hazánkba.

Uj polgári leányiskola épül a Fery Oszkár-utcában. Másfélmillió pengőt fordit a főváros uj iskolák létesitésére s ebből Budára 350 000 pengő jut, amelyből tizenkét tantermes polgári leányiskolát építenek a Fery Oszkár utcában az uj elöljárósági épület közelében.

Király tanácsnok és Morbitzer igazgató Párizsban. Az út- és csatornaépitési ügyosztály vezetője, Király Kálmán tanácsnok Morbitzer igazgatóval együtt a francia világkiállitás kapcsán megtekintette az útépitési érdekességeket és kertészeti látványosságokat.

Egyházi kitüntetések. A keleti orthodox pátriárka ő szentsége felhatalmazása alapján a magyar orthodox érsek az orthodox egyház érdekében kifejtett önzetlen és eredményteljes tevékenységük jutalmazásául: frankenfeldi lovag Umlauff Szigfrid dr. nyug. járási főnök, szkv. huszárkapitányt, a m. kir. belügyminisztérium fordító osztályának főkapitányi kirendeltségének vezetőjét és csikszentimrei László Zoltán dr. ny. pénzügyi tanácsos, iró, szerkesztőt a keleti egyház érseki főtanácsosaivá kinevezte.

Kinevezés. Miller Józsefet, Budakeszi népszerű apátplébánosát, az Alkotmány egykori szerkesztőjét székesfehérvári kanonokká nevezték ki.

Bárczi házi Bárczy Gyuláról szóló emlékezés helyszűke miatt jövő számunkban jelenik meg.

Ásatások a hegyvidéken. Hetek óta nagy csöndben ásatások folynak a Svábhegy és a Zugliget lejtőin s minduntalan ujabb meglepetésekkel járnak. Uj dús források, őskori emlékek, kő- és bronzkorszakbeli leletek, régi, évezredes épületek romjai kerülnek elő.

Félszázados alapítványból fiúotthon létesül Budán. Egy nemes budai család, a hernádvécsei Vécsey János familiája ötven év előtt alapítványt létesített 100 személyes alapítványi fiu-otthon és ipari nevelő-otthon létesítésére. Vécsey János és felesége régen ott porladnak a temetőben, mig végre a városháza poros irattárából az alapítványi okmányok s hozzávaló iratok előkerültek s a törvényhatósági bizottság hosszas tárgyalások után határozott az alapítvány felhasználásáról s annak létesítéséről. Az alapítványi fiu-otthon és ipari nevelő-otthont — amint lapzártakor értesülünk — a harmadik kerületi Szél-utca és Kerék-utca között lévő területen építik fel. Az alapító oklevélben foglaltatnak megfelelően az intézmény a kat. vallásu, elhagyott, szegénysorsú árva fiúk kiképzéséről fog gondoskodni.

Orvosi kinevezések. A főpolgármester Bocskor Béla dr., Kriesch Lajos dr. közkórházi alorvosokat, továbbá Kótay Pál dr. és Dóczi János dr., közkórházi segédorvosokat további egy évre a fővárosi közkórházakhoz újból kinevezte.

Rendőrt kérünk a halálkanyarhoz. Van itt Budán egy halálkanyar, ahol jóformán mindig történik valami baleset. Az utóbbi két hét alatt két halálos elgázolás, öt sebesülés, egy autórobbanás, több autó- és villamos összeütközés, egy halálos késelés és néhány betörés történt. Arról nemis szólva, hogy túlterhelt teherkocsik agyonkínzott állatai itt esnek össze s lehelik ki párájukat, félórára feltartóztatva minden forgalmat. A legtöbb fajkutya is itt leli tragikus végét. Nem csoda, a Retek utcától kezdve az autók kivétel nélkül százkilométeres tempóban rohannak. Ennek az ázsiai állapotnak véget kell vetni, rendőrt kérünk és rendet a halálkanyarhoz, ott az I. és II. kerületek választóvonalán, abban a halálkanyarban, amit a Káplár-, Retek utcák, Széll Kálmán tér és Olasz-fasor alkotnak, mielőtt még nagyobb katasztrófák történnének.

Szekula Jenő vezetésével ezer dunai evezős ünnepli Bakty Lajost. Nagyban folynak az előkészületek a Római-parton az evezős felvonulással és vízi sportjátékkal egybekötött unnepségekre, amelyeket ezernél több dunai evezős rendez Bakty Lajos tiszteletére húsz éves jubileuma alkalmából. Baktynak nemcsak az evezőssport terén vannak nagy érdemei, hanem igen sok emberéletet is mentett meg már a viharos Dunán. Száz tagból álló rendező bizottság alakult, amely Szekula Jenőt választotta elnökévé. A folyami ünnepségek után, augusztus 28-án, szombaton este 9 órakor bankett lesz a Bakty-csónaképitő telepen lévő Szovják vendéglőben, amelyre már eddig is, a közélet és a sportvilág több kitünősége kilátásba helyezte megjelenését. Az ünnepi felköszöntők elmondására dr. Földessy Jánost és Petschauer Atillát kérték fel.

SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

Művészi kivitelű autóbusz várócsarnok épül a Pasaréti úton. A Pasarét nagyarányu fejlődése erősen megnövesztette az autóbuszforgalmat. A környék lakosságának már régi óhaja, hogy a Pasaréti-úti végállomásnál várócsarnok épüljön. A Beszkárt igazgatósága a jogos kivánságoknak eleget téve, elhatározta, hogy várócsarnokot épit erre a végállomásra. A szomszédos uj pasaréti templomra való tekintettel Rimanóczy Gyula műépitészt bizták meg az uj autóbusz-várócsarnok tervezésével, hogy az épület a szomszédos templom stilusával összhangban legyen. A tervek elkészültek és azok alapján most megkezdik az épitkezést, amely több mint 60.000 pengőbe kerül. Az autóbusz-várócsarnok ivalakú lesz, két végén üzlethelyiségeket létesitenek, az épület középső része szolgál majd a közönség várakozóhelyéül. Az ujszerű autóbuszvárócsarnok néhány héten belül elkészül.

MENCZERNÉ FEST — MOS — TISZTIT
Központ: II., Zsigmond-u. 18. T.: 1-520 42
Mindenért házhoz küld.

A Nemesség. A szentistváni ünnepre hiánytpótló havi szemle hagyta el a sajtót: A Nemesség címmel, amelyet lidértejedi Kiss Árpád dr. szerkeszt. A lap célja a magyar nemesség tradicióinak ápolása, társadalmi kötelességeinek ismertetése, a nemesség körében történő események nyilvántartása. Közli Herodotos ismertetését a szittyákról, Werbőczy törvényét latin eredetiben a magyar nemesség eredetéről, a decretális családok névsorát, a Balassa nemzetség történetét, irodalmi részében László Zoltánnak régen várt emlékezéseit „A régi jó időkről," amely folytatásokban jelenik meg.

A Magyar Nemzeti Bank tisztviselőinek sportegyesülete díszes evezős klubházat emelt az ujpesti híd óbudai hídfőjének közelében a Római part és Nánási út érintkezéseinél. A klubházat, amelyet Imrédy Béla, a Nemzeti Bank elnöke avatott fel szűkebb körű háziünnepségen, augusztus 27-én, pénteken délután hat órakor mutatják be a III. kerület elöljáróságának és az evezős egyleteknek. A vendégeket vitéz Kossuth Ferenc, a sport-egyesület elnöke üdvözli.

A Budai Iparosok és Kereskedők Körének kugliversenye. A 24-én kedvezőtlen idő miatt elmaradt kugliversenyét augusztus 31-én este 7 órakor rendezi a kör nyári helyiségében.

Az őszi Lakberendezési vásár lesz a szeptemberi idegenforgalom középpontja

Tíz ország adott nagyjelentőségű utazási kedvezményeket a szeptember 2-án kezdődő *Őszi Lakberendezési Vásár* és *Országos Kézműpari Kiállítás* látogatóinak, akik e kedvezményeken felül *előzetes vizum megszerzése nélkül jöhetnek Magyarországra* és a vizumot itt Budapesten szerezhetik meg utólag, mégpedig a *rendes vizum árának egyharmadáért.*

Magyarország és Jugoszlávia vasút- és hajóvonalain félárú az utazási kedvezmény. Csehszlovákia 33 százalék, Ausztria 25—33 százalék, Olaszország 30 százalék, Svájc és Bulgária 25—25 százalék, Franciaország, Románia és Görögország pedig a visszautazásra 50—50 százalék utazási kedvezményt engedélyezett az Őszi Vásár látogatói részére. Az utazási kedvezmények a vásár ideje alatt, szeptember 2-től 20-ig, valamint előtte és utána 5—6 napig érvényesek.

A vásárt és kiállítást rendező *Országos Iparegyesülethez* beérkezett jelentések szerint mindazokban az országokban, ahol az utazási kedvezményeket engedélyezték, *hatalmas érdeklődés nyilvánul meg a magyar főváros nagy őszi eseménye iránt és egész bizonyos, hogy szeptemberben sem kell tartanunk az idegenforgalom megcsappanásától.* A rendező *Országos Iparegyesület* ösztönzésére minden számottevő magyar kézműiparos összefogott, hogy a vásár és kiállítás tükrében állitsa oda ország-világ szeme elé azokat a remekeket, amelyek ma már a legtöbb szakmában világviszonylatban is elismerten vezetnek.

✶

Budai anyák kitüntetése. A Stefánia Szövetség III. kerületi csoportja augusztus 19-én tartotta meg az Anyák Napját. Ebből az alkalomból özv. Zipper Józsefné a szövetség nevében, négy óbudai sokgyermekes anyát részesített jutalomban.

Szeptemberben nyílik meg a XI. kerületi tanoncotthon. Megirta a Budai Napló, hogy a

Margit-körut 29. sz. uj bérpalotában legmodernebb teljes komforttal, melegvizzel és központi fütéssel, garderobszekrényes
háromszoba hallos, kétszoba hallos és garconlakások azonnal kiadók.

Kibővitik a Gellért-szállodát. A jövőesztendei eucharisztikus világkongresszusra — mint ismeretes — hatalmas tömegeket várnak Budapestre. Ezek elhelyezése komoly gondot okoz a főváros illetékes vezetőinek. A kisebb igényű közönséget iskolákban és magánosoknál igyekeznek majd elszállásolni. A nagyobb igényű, módosabb utasok számára azonban szállószobákat kell rendelkezésre bocsátani. Elsősorban közüzemi szállókra vár a feladat, hogy szaporitsák a hotelszobák számát. A főváros vezetősége a Gellért-szállóban bizonyos átalakitási munkálatokat szándékozik végrehajtani. Ez a munka körülbelül 160.000 pengő költséget jelent. Annakidején szó volt arról, hogy a Gellért-szállóra emeletet építenének; erről azonban lemondtak. Most azt tervezik, hogy a Gellért-szállóban olyan helységeket, amelyek vagy üresek vagy nincsenek kellően, hasznothajtóan kihasználva, vendégszobákká alakitanak át. Összesen 25 szobát remélnek igy nyerni.

BUDAI PÉKEK

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem
Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

Mindennemű idegennyelvű fordítást legpontosabban végez és hitelesittet a Belügyminisztérium fordító kirendeltsége: V. Főkapitányság, I. em. 92. Hivatalos órák naponta d. e. 9-től d. u. 2-ig.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

POMPÁS A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA
I., Krisztina-körut 8—10.

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint
Bánhidi Balogh Jancsi hangulatzenekara
a közkedvelt Berkes Béla közreműködésével

Kedélyes sörözés
az „ATTILA" sörözőben, I., Attila-utca 39.

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében
XI., HORTHY MIKLÓS UT 48.
LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRTA
KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIÓJÁVAL
a ZSIGMOND-kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a
Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc. — Kitünő konyha

Akik a téli hónapokra szobát akarnak kiadni. Mindazok a budapesti családok, amelyek a téli hónapokra szobákat, penzióval, vagy anélkül kiadni óhajtanak, szíveskedjenek cimüket az Americana utazási irodával sürgősen közölni, IV. Bástya utca 11.

Szinház - mozi

A Budai Szinkör lebontása. Megkezdték a szinkör belső berendezésének eltávolitását. Kiszedték a villanyhuzalokat, elszállitották a diszleteket és azokat a berendezési tárgyakat, amelyek at Városi Szinházban még használhatók. Az épület lebontására a városgazdasági ügyosztály nyilvános versenytárgyalást ir ki.

Hotel Kikelet (Atrium). A kezdődő szezon első átütő sikerű magyar filmje. Müfaját illetőleg zenés, énekes vigjáték ugyan, de kvalitásával, ötletes, talpraesett meséjével és kitünő szereplőivel messze felülmulja az utóbbi időben annyira elgiccsesedett magyar filmeket. Nagyban előmozditja a film sikerét uj erők szerepeltetése. Ezek az uj erők nem kisebb színészek, mint Tőkés Anna és Pallós Imre dr. Ez az első filmszerepük. Tőkés Anna a körülrajongott szállótulajdonosnő és Palló Imre pedig a mulatós, jókedvű magyar földesúr szerepében kitűnő. A sikerhez hozzájárul Páger, Kabos, Uray kitűnő szinészi munkája is.

Segitség, örköltem! (Décsi, Casino) Az uj szezon második magyar filmje nem sokkal marad el az előbbi sikerétől, bizonyitja ezt a két mozi jegyelővétele. Egy egyszerű ember, egy kis vasuti vendéglő tulajdonosa és leánya, a falusi iskola tanitónője hatalmas vagyont, 19 szobás kastélyt örökölnek. Természetesen sehogysem tudják beleélni magukat a változott életkörülményekbe és ebből vidám bonyodalmak keletkeznek. Székely István rendezése és Indig Ottó irói munkája azonban nem tévesztette el hatását, a közönséget állandó, hangos derültségben tartja. Ágay Irén, Vaszary Piri, Uray, Rajnay, Gózon kiváló együttes.

„HIRTH"
művészi szobafestés, cimfestés, mázolás, fényezés, zománcozás
Budapest, VI. Izabella-u. 89

Hová menjünk?

ÁTRIUM SZINHÁZ
II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.
Hotel kikelet
énekes, zenés magyar vigjáték. Fősz.: *Tőkés Anna, Turay Ida, Páger, Kabos; Uray; Palló* stb.
Előadások kezd.: ½6, ½8, ½10, vas. ½4-től.

SIMPLON FILMPALOTA
XI. Horthy Miklós ut 64. Telefon: 268—999.
Pergőtüzben
magyar film a világháborúból. Fősz.: *Kiss Ferenc, Egry Mária, Nagy György.*
Előadások: ½4, ½6, ½8, ½10; vas. fél 2-től

BELVÁROSI MOZGÓ
IV. Irányi-utca 21. Telefon: 384—563.
Ne higyj a férfinek
Fősz.: Joan *Crawford* és Clark *Gable.* Hiradó.
Előadások kezdete: Jobb terem: ½5, 7, ½10; vasárnap ½4, 6, ½9.
Bal terem: 8; — Vasárnap: ½5, 7, ½10.

ADMIRÁL
II. Margit-körut 5. Telefon: 153—707.
Az ucca üdvöskéje
Fősz.: *Shirley Temple.* — Hiradó.
Előadások: ½4, ½6, ½8, ½10; vas.: fél 2-től.

KORONA MOZGÓ
I. Attila-körut 15. Telefon: 153—318.
Az ucca üdvöskéje
Fősz.: *Shirley Temple* és
Stan és Pan a tilosban
Előadások: ½4, ½6, ½8, ½10; vas.: fél 2-től.
E hirdetés felmutatója 2 drb. 90 filléres jegyet 60 fillérért válthat.

BUDAI ROYAL
III., Selmeci-út 14/16. Telefon: 162—308.
Herczeg Ferenc regénye
Pogányok
Kiss Ferenc, Egry Mária, Muráti, Szakáts stb.
Folytatólagos előadások 5 órától.

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Az épitési szabályzat házszámtáblákat érintő részének módositása

A fővárosi közmunkák tanácsa a belügyminiszter jóváhagyásával Budapest Székesfőváros területére vonatkozó épitési szabályzatnak a házszámtáblákat érintő részét a következőképen módositotta:

Minden házon (épületen) továbbá előkertes épités esetén rendszerint a keritésen a kapu mellett (több kapu esetén midegyik mellett) a házzal szemben állva a jobb oldalon, vagy pedig amennyiben ezen a helyen diszes portál, vagy más gátló ok miatt fel nem szerelhető, úgy a kapu fölött, legfeljebb a földszint mennyezet magasságában a középvonalon az épület felső falán a házszámot és az utca nevét, belül a kapubejáraton pedig az ingatlan helyrajzi számát feltüntető táblát kell alkalmazni. Amennyiben előkertes épületnél nem volna kapu, az ingatlan helyrajzi számát feltüntető táblát a házszámtábla mellett kell elhelyezni.

Előkertes, vagy szabadon álló épités esetén a házszámtábla a házon (épületen) is elhelyezhető akkor, ha az az utfestről jól látható. Azon az ingatlanon, ahol világitásra szolgáló villamosvezeték van, csak villamosárammal világitható házszámtábla lehet. A házszámtáblán azt az utcanevet és számot kell feltüntető tábla tipusát, valamint azt az időbeli és székesfőváros polgármestere közöl.

Ugy a házszámtábla, valamint a helyrajziszámot feltüntető tábla tipusát, vlamint azt az időbeli és területbeli sorrendet, amely szerint a kivilágitható házszámtáblák egyes területeken, vagy utcákban fokozatosan felszerelendők, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa állapitja meg és közli a székesfőváros polgármesterével.

Azokon az ingatlanokon, ahol kivilágitható házszámtáblát kell alkalmazni, a meglevő házszámtáblák a tanács által meghatározandó kivilágitható házszámtáblákkal cserélendők ki és pedig attól a naptól számitott 30 napon belül, amelyet az illetékes kerületi előljáró a Közmunkák Tanácsa utasitása alapján — minden egyes érdekelt háztulajdonossal —, abban az esetben pedig, ha a házat nem maga a háztulajdonos kezeli, a házkezelésre jogositottal közöl. —

Azok a meglevő házszámtáblák, amelyeket kivilágitható táblákra kicserélni nem kell, továbbá a helyrajzi számokat feltüntető táblák, mindaddig, mig használható állapotban vannak, továbra is fenntarthatók.

Öröklakásába csak „Thermofix" etage fütést, vagy „Töreky" fürdőkályhát szereltessen. Többezer van üzemben.
TÖREKY SÁNDOR, I., Attila-utca 31. Tel.: 1—615—59.

Fővárosi Mateosz jog eladó
vagy betársulás. — Bővebbet a lap kiadóhivatalában délelőtt 11—12 közt vagy levélben. Válaszbélyeg.

BUDAI CHEVRA KADISA BUDAPEST
I., VÉRMEZŐ UT 16

Az I. ker. vizivárosi és III. ker. szépvölgyároki (Mátyáshegy) izr temetők kiüritése

A Budai Chevra Kadisa

1) 1911/601. sz. tanácsi határozat alapján a III. ker. szépvölgyároki izr. temetőt,

2) 1925/1637. kgy. sz. határozat alapján a II. vizivárosi izr. temetőt az 1876. évi XIV. tc. 118. §-ban megállapitott rendelkezések betartása mellett kiüriti.

Amennyiben fentjelzett temetőkben nyugvó halottak temetemeit és siremlékeit hozzátartozóik valamelyik másik temetőbe áthelyezni óhajtják, ezen szándékukat a Budai Chevra Kadisa titkári hivatalánál, I. Vérmező-ut 16., jelen hirdetmény keltétől számitott egy éven belül jelentsék be, mert ellenkező esetben ezen határidő elteltével a hozzátartozóik által át nem helyezett temetemek közös sirba fognak eltemettetni.

Budapest, 1937. június hó 1.-én.

A BUDAI CHEVRA KADISA előljárósága

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja
Minden este
és vasár és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKARA

Közgazdaság

A budafoki Törley-gyár

A folyton emelkedő budai idegenforgalom a világhirü budafoki Törley pezsgőgyárat is igénybe veszi. Nem akarunk erről a világmárkáról dicshimnuszokat zengeni, mert fölösleges. Hiszen a Törley-pezsgő olyan régi exportcikk, amely Magyarország hirnevét is széjjelviszi a világ minden tájára. A mult héten itt idéző angol, német és amerikai vendégek látogatták meg a gyártelepet, akik nem győzték eléggé dicsérni a modern felszerelést és megkóstoltatott jobbnál jobb pezsgőket.

Csütörtökön a Budai Napló iniciatívájára keleti vendégeink látogatták meg a nagyhirü gyárat, ahol a gyár urai: Törley Bálint országgyülési képviselő és Törley Dezső mevében, akik jelenleg üdülnek, Csenkey Imre fogadta őket. Szakszerű előadásban magyarázta el a meghivottaknak a pezsgőgyártás titkait s a hatalmas pincékben be is mutatott mindent. Ragyogó tisztaságban folyik serényen a munka és félmillió üveg pezsgő várja a fogyasztókat. A keleti vendégek között láttuk a bagdadi polgármestert, arab és albán nagykereskedőket, az albán szamátus alelnökét, török tanárokat, egyiptomi és indiai muzulmán nagyurakat. Csenkey Dezső folyékonyan magyarázott nemcsak nyugati, de török nyelven is. Az előkelő idegenek közül Németh István görög-keleti magyar metropolita, Husszein Hilmi budai nagymufti, Hadzsi Muszics Hasszán bég is jelen voltak, akiket lovag Umlauf Szigfrid dr. nyug. kajmakám a belügyminisztériumból és László Zoltán dr. szerkesztő kisértek. Az albánok a tiranai őszi jubileumi ünnepségekre nagyobb pezsgőszállitmány megvételét vették tervbe.

A gyár kitünő berendezésén és nagyszerü pincéin kivül, látványosságszámba mennek a gyár muzeuma, az ősi Törley-kastély és a pompás mauzóleum is. A gyárat csantavéri Törley József alapitotta 1870-ben Reimsben s onnét hozta át ötvenhét év előtt Budafokra (akkor Promontor), ahol rövidesen világmárka lett a Törley-pezsgő.

A megtekintés után a gyár vezetősége magyaros vendégszeretettel látta vendégül pezsgő-kostolóra a megjelent idegen vendégeket s kisérőiket.

RÉGI, ISMERT CIMFESTŐ JÓNÁS IMRE
VI. Csengery-utca 49. Alapitva 1906

Egy krisztinavárosi kereskedő panasza

De sokszor halljuk itt Budán: „átmegyünk Pestre, ott minden olcsóbb!" Pedig milyen tévedés. Van esetleg némi filléres áreltolódás, de a legtöbb esetben az egyes cikkeknél két kisszakasz-tantusz árát sem teszi ki, ezért pedig valóban nem érdemes a szomszéd városba átszaladni. Viszont igen sok dolog olcsóbb Budán, mint Pesten. Ha a budai füszeres-csemegésnél a jégbehütött görgdinnye kilója például 12—14 fillér, akkor Pesten csak 10, de viszont érdemes 2—4 filléres differenciáért legalább négy tantuszt és másfél órát elvillanyosozni? Viszont a tojás olcsóbb volt a mult héten nálunk, mint Pesten. A villamoskörte vagy rádió, a textilla, a cipő, a fodrász a szabó, a vendéglő (a luxushelyek kivételével), a szálloda, a fürdő, a kalapos, a cukrász, a korcsmáros, a villanyszerelő, az asztalos, a bognár, a kovács, a vaskereskedő; az üvegesporcellános s még számos más céhbeliek nem drágábbak Pestnél, némely terményben, ipari vagy kereskedelmi cikkben határozottabban olcsóbbak.

Csakhogy a budaiak ezt nem akarják észrevenni. A bor is olcsóbb, csak a sör és — ezt objektive kell megállapitanunk, — *a kávéházak egy része drágább a pesti kollégáinál. Miért? Annak még nem jöttünk nyitjára.* A legjobb pesti kávéházban 's a komplett-reggeli (kávé, tea v. csokoládé, sütemény, vaj, jam v. méz, borravaló) 50 fillér; tojással bővitve 70 fillér, nagy komplet: tehát még sonka, libamáj vagy szalámi-nyelv jön hozzá, cakumpakk: 1 pengő, az ilyen kávéházi vacsora szintén olcsóbb Pesten, az uzsonnakávé is. *Ezt hiába keressük Budán.* De viszont ezért sem érdemes Pestre átsétálni. Budai áruházaink, többek között csak *Fábián* Józsefre, *Nagykovácsy* Milenkóra, vagy a filléres áruházra, a nagy csemegésekre, előkelő s kitünő henteseinkre (a két Kollár, apa és fiu üzemeire) nézzünk, egész bátran kiállják a versenyt a pestiekkel Kár, hogy a kitünő Trunkhahn-gyár nem nyitott detailárusitást az I.—II. kerületekben.

Látjuk, hogy *Budán minden van, amit egy világváros és nemzetközi fürdőhely megkiván. A külföldi vendégeink meg is értik, csak a budaiak nem* s rossz szokásból átszaladnak Pestre, néha egy spulni cérnáért, vagy valami villanyszerelési kicsiségért is, holott Pesten sem kapják olcsóbban.

Ami drága Budán: az a boltbér és a lakás. Itt Pest van előnyben.

Mercator.

Padlás, pince takaritásakor talált rongyaiból szőnyeget, takarót fillérekért készit; EHRENFELD GÉZÁNÉ
VI. IZABELLA-U. 67. — TELEFON: 127-584

Az épülő Buda

Épitési engedélyt kaptak

Dr. Agocs Nándor, épit: III., Lőpormalom dülő 23.092/6. — Tervező: *Haluskay* Nándor, III. Zaránd utca 39.

Pácskai Imréné, épit: XI., Dayka Gábor utca 82. — Tervező: *Horváth* Lajos, IX., Ferenc körut 38.

Eperjessy Gyuláné, épit: III. Zöldmáli-ut 23/b. Tervező: *Vinnyés* László, Gödöllő.

Ormai József, épit: III., Solymár völgy 21.668. — Tervező: *Csiba* Mihály, VII. Elemér utca 15.

Kolosy Lajos, épit: XI., Schweidel utca 4801/5. — Tervező: *Csiba* Mihály, VII., Eelemér utca 15.

Épitési engedélyt kértek

Mann Edéné, 500 köbméter toldalék: I., Bürök utca 23/c. — Tervező: *Timár* Gyula, XI., Szent István út 14.

Óbudai Fehéritő: III., Bécsi út 267. — Tervező: *Albini* János, VI., Lázár utca 7.

Azcél Géza, és tsai II., Ribáry utca 2. — Tervező: *Beutum* János, II., Trombitás utca 20.

Hach József, III. Pacsirta-utca 67. — Tervező: *Vándor* Ferenc, Lövő utca 10. — — —

Takács Gábor, XI. Kalocsai utca 6. — Tervező: *Nágel* Jenő, VI., Jász utca 115.

Goldberger S. és fiai, XI., Budafoki út 107. — Tervező: *Fried* Miksa, II., Fillér utca 32

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

VÁSÁROLJUNK BUDÁN

a Krisztinában

◆ TAKÁCSNÉ DEFFERT OTTILIA ◆
belvárosi nőiruha-szalonja I. Krisztina-körut 30.

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

VILLANY, RÁDIÓ JAKABNÁL
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS I., ROHAM-U. 2. Telefon: 16-70-74

BUDÁN PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 5. AUGUSZT-HÁZ

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

a Déli-pályaudvarnál

Kiss Ferenc illatszer és foto
I., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u. sarok) T.: 1-668-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24/d

a Böszörményi úton

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata megnyilt
FODOR fűszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

a Széna-tér környékén

A Lövőház-utca 26. alatti
WINKHARDT hentes és mészárosüzletet
átvette: NÓTI GÉZA, Telefon: 1—570—82

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I., Döbrentei-tér 1. szám.

a Margit-körúton

SZÉNÁSI - HÖLGYFODRÁSZMESTER
Az előkelő budai hölgyközönség fodrásza
II., MARGIT-KÖRUT 57. SZÁM I. ÉM. — TELEFON: 151—943.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTOSZAK-UZLETE KIZARÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szeifferttel szemben.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körut 13. XI., Horthy M. ut 18., IV., Muzeum-krt 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel. 1-541-45. (az udvarban

a Vizivárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

TISZA TESTVÉREK II., FŐ-U. 12 T. 1-527-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5 TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasor és környékén

Fűszerí csemegét GANCS-tól
I., RETEK-U. 33—35.

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküz'et, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMÜIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
II., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-466-72.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁLY GYULÁTÓL
III., LAJOS UTCA 77—79

a Szent Imre-városon

TARJÁNYI SZAKKÉPZETT ÓRÁS
XI. Horthy-körtér 7. Pontos javitások.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANYSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 49. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2-60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

DVORÁK LÁSZLÓ KÉSMÜVES
XI., Horthy Miklós ut 47. és Szent Imre herceg ut 4.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

KRAMER ADOLF FIA festő-, mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA Dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.

Nádor Zoltán könyvnyomdája, Budapest, VI., Vörösmarty utca 47/a. Telefon: 1-281-98

352

35. évfolyam | Budapest, 1937. szeptember 9 | 35—36. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI, IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: I-502-96
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

A törvényhatósági év küszöbén

A városháza uj esztendejének kezdetén, körültekintve a reánk várakozó feladatokon, ugy érezzük, hogy nem közönséges munka vár a főváros sorsának intézőire ebben az évben. Már az a program is, amellyel az őszi szezon megindult, kivételesen nagyszabású, de bizonyos, hogy az még tovább javul, emelkedik a későbbiek során.

Örömmel állapitjuk meg, hogy a főváros munkaprogramjában ezuttal Budáé az első hely. A városrendezési, útépitési és fejlesztési munkák túlnyomó része Buda érdekeit szolgálja. Sokáig volt Hamupipőkéje Buda a fővárosnak, de nem panaszkodunk emiatt, mivel a Hamupipőkéből királylány lett, de nem panaszkodunk már csak azért sem, mert — szerencsének tartjuk, hogy Budát régebben elhanyagolták.

Igen, szerencsének, bármilyen paradoxonnak látszik is ez. Szerencse volt, mert a mai városrendezés más, mint a régi volt. Elég, ha arra a tervre gondolunk, amelyet Wargha László készitett a Tabán beépitésére és máris boldogok lehetünk, hogy ez a terv nem valósulhat meg. Borzasztó még csak a gondolata is annak, hogy a mostani szépséges park helyén, amely a készülő fürdővárosnak a magva, azok a massziv háztömbök, fojtott utcasorok meredtének, amelyeket ez az elvétett városrendezési terv szült a világra. Uj „Csikágók" városa lett volna Buda, ha nem hanyagolták volna el; ezer szerencse, hogy nem jutottunk szóhoz, nem méltattak arra, hogy „rendezzenek" bennünket.

De most soron vagyunk. Mint Lamotte Károly alpolgármester annyi szeretettel jelenti a Budai Naplóban: Buda mindenki kedvence, szive ügye a fővárosnak. Kell is, hogy az legyen, mert lehet, hogy Pest a főváros gerince, gyomra és feje, de bizonyos, hogy szive — Buda. Szive nemcsak Budapestnek, nemcsak Csonkamagyarországnak, de minden magyarnak is, bárhová sodorta is a sors.

A most kezdődő törvényhatósági munkának kivételes karaktere is van: a jövő évi nagy egyházi ünnepségek előkészitése, az idegenforgalom lebonyolitásának biztositása. Nagy feladat ez, sok áldozatot kell hozni a siker érdekében. Ez az „áldozat" azonban nem kidobott pénz, mert mindaz, amit a főváros erre a célra költ, egyrészt megtérül, másrészt maradandó alkotás, amelyet a kivételes alkalom nélkül is meg kellett volna teremteni. Az eucharisztikus évnek köszönhető, hogy most egész sereg városépitészeti gondolat valósággá válik. Helyes, hogy igy van: jó lenne, ha minél gyakrabban lennének a jövő évihez hasonló nagy események, — meggyorsulna a város fejlődése.

Buda örömmel üdvözli a most kezdődő munkát. Bizakodással indul az esztendő sok-sok feladata elé, abban a hitben, hogy a szépség, nagyság és haladás felé viszi ez az év, olyan perspektivák felé, amelyekről eddig csak álmodoztunk. Ezzel a bizakodó optimizmussal tekintünk az 1937—38-ik törvényhatósági év elé.

Lamotte Károly alpolgármester:

Buda dédelgetett kedvence mindnyájunknak

Lamotte alpolgármester nyilatkozata Buda városrendezési kérdéseiről a Budai Napló számára

Az uj városházi év kezdetén, amikor fokozott munka vár a főváros vezetőire, szükségét éreztük, hogy megkérdezzük, mit tervez a főváros Budára és Budával a most kezdődő törvényhatósági esztendőben.

A nagy városrendezési tervek, amelyek Budával kapcsolatosak, közismertek: a XI. kerületnek a Horthy Miklós híd megnyitásával kapcsolatos szabályozása, a Viziváros uj tervek alapján való rendezése, a Tabán felépítésének megkezdése az uj gyógyszállóval kapcsolatban, Óbuda ujjáépitése stb. stb. Ezek a munkák teljesen átalakítják a jobbparti ősi város képét. Vannak azonban egyéb tervek, sőt folyamatban lévő munkák is, amelyek ugyanolyan mértékben érdeklik a nyilvánosságot, mint az előbb említettek. Éppen ezért felkerestük

Lamotte Károly dr. alpolgármestert,

kérve, nyilatkozzék mindazokról a problémákról, amelyek Buda lakosságát legelsősorban érdeklik.

Elsősorban a Krisztinaváros legjobban érdeklő kérdés, a Délivasút kihelyezése iránt érdeklődtünk. *Lamotte* alpolgármester erről a következőket mondta:

— Egyelőre még nem aktuális a kérdés. Tudom, hogy az államvasutak és a minisztérium foglalkozik a Déli pályaudvarnak a Krisztinavárosból a Kelenföldre való kitelepítésével, a *fővároshoz azonban ez a kérdés még nem jutott el*, ezért nem is tudok erről bővebben nyilatkozni.

Ezután az óbudai kivezető főút épitése iránt érdeklődtünk.

— Az óbudai kivezető főút munkálatai tervszerűen folynak. Nagyon nagy munka ez, de mégis minden remény megvan arra, hogy az Eucharisztikus Kongresszusra olyan állapotban lesz az útépítés, hogy ideiglenesen már használható lesz az ut, az azonban már is bizonyosra vehető, hogy a *jövő év égére véglegesen elkészül*. Sok minden akadálya volt és van az útépitésnek, nagy nehézségeket kellett leküzdenünk, amelyek közül, hogy csak egyet említsek, a kisajátitások ügyét teszem szóvá. Mint ismeretes, kicsiny lakóházak egész tömegét kellett lerombolnunk, amelyekben szegény emberek laktak, akik kétségbeesetten ragaszkodtak otthonukhoz. A főváros szociális lelkiismerete nem engedte meg, hogy könyörtelenül kitelepitsük őket, de mégis szükséges volt, hogy bizonyos erellyel lépjünk fel, mert máskép sohasem lehetett volna megoldani, illetve megvalósitani ezt a nagy útépitési tervet.

Érdeklődésünkre elmondta *Lamotte* alpolgármester, hogy a kivezető főutat nemcsak azért épiti meg a főváros, hogy a külföldről Bécs felől ékező autós utasok a fővároshoz méltó és szép úton érkezzenek Budapestre, és ne legyenek kitéve olyan zaklatásoknak, amelyek nem éppen a legkedvezőbb fényt vetették a multban a fővárosnak erre az elhanyagolt részére, hanem azért is, mert a most épülő Esztergomba vezető dunamenti országutat az állam, illetve Pestvármegye, az eddigi útba kapcsolta volna be. Minthogy a főváros ezt nem akarta, már ezért is sürgősen meg kellett épiteni a kivezető főútat, amelynek folytatása lesz az az ötméter szélességű, topekaburkolatú országút, amely a Dunamentén Szentendrén, Leányfalun és Visegrádon keresztül most van épülőben. Az országútnak az Eucharisztikus Kongresszusig el kell készülnie, hogy az ősi primási székvárosba a fővárosból ellátogató tömegek közlekedése biztositva legyen.

Ezután a legujabb városrendezési terv, az Olgyay-fivérek által tervezett *Via Antica* felől érdeklődtünk.

— Kétségtelen — válaszolta Lamotte alpolgármester kérdésünkre — hogy *ennel a tervvel érdemes foglalkozni*. A főváros ügyosztályai most dolgoznak a megvalósitás lehetőségének megoldásán, hogy megállapithassuk, mennyiben kell a tervet egészben, vagy egy részében azonnal megvalósitani, vagy pedig részletekben tudjuk-e biztositani, hosszú évekre elosztva a munkát. Sok telket kellene megszerezni ahhoz, hogy a Via Antica megvalósuljon, ezt pedig, ugy hiszem, *csak lassan-lassan tudná a főváros biztositani.*

— *Két nagyon jó dolgot oldana meg a Via Antica.* Az egyik, hogy széles, szép útvonalat biztosit a közlekedés számára, a másik pedig, hogy olyan érdekességgel gazdagitaná Budapestet, amelyre minden nagyváros törekszik. Minden nagy városnak érdeke, hogy oly érdekességgel gazdagodjék, amilyen máshol nincs. Budapestnek külön nagy idegenforgalmi értéke lenne ez az út, olyan attrakció, amely a magyar főváros ősi eredetét és kulturáját dokumentálná. A már föltárt vagy ezután föltárandó rómaikori leletek elszórva, a mai földszintnél mélyebben fekszenek, semmiképpen sem szembeötlőek, De ha egy ilyen ősi útvonal két oldalán terülnének el, kétségtelenül jobban érvényesülnének, hogy úgy mondjam olyan kirakat lenne a külföldiek részére, amely arra csábitaná őket, hogy a „boltba" is bemenjenek.

Ezután a Margit körút vidékén folyó városrendezési munkákra tereltük a szót:

— *A Hév uj állomásépülete a Császárfürdőnél már épül* és kora tavasszal a Hév végállomást kitelepithetjük a Pálffy térről az uj végállomásra. Csupán egyes tolatóvágányok maradnak meg, a forgalom azonban már az uj végállomásról bonyolódik le. Megkezdődtek a Margit körút környékén a szomszédos utcákban az útburkolási munkák is, amelyek mindaddig folynak, amig az időjárás azok folytatását lehetetlenné nem teszi.

A tabáni gyógyszállóról is megemlékezett Lamotte alpolgármester:

— Érthetetlen, hogy Budapesten nem épülnek uj szállók. Külföldön mindenütt rengeteg szálló épült, nálunk pedig a Gellértszálló óta nagyobb, európai stilusú hotelt nem emeltek. A főváros úgy érezte, hogy — ha nem is fővárosi feladat a szállóépités — a tabáni gyógyszállót mégis fel kell épitenie, hogy ezzel a kezdeményezéssel buzditólag hasson a magánvállalkozásra. *El vagyunk készülve arra és tisztában van ezzel a törvényhatósági bizottság is, hogy a tabáni szálló esetleg deficites vállalkozás lesz*, mégis egyhangú helyeslésssel találkozott ez a nagyszabású épitkezés, amelynek tervezésére most irta ki a főváros a pályázatot.

Nyilatkozatát *Lamotte* Károly alpolgármester a következő szavakkal zárta be: —

— *Buda dédelgetett kedvence mindenkinek. A főváros vezetősége mélyen átérzi annak szükségét, hogy Budát minél nagyobb erővel és szeretettel karolja fel. Buda: szivügye a fővárosnak és hisszük, hogy fokozott munkával sikerül majd a jobbparti várost olyan széppé varázsolni, hogy az egész világ érdeklődését maga felé fogja vonzani.*

Pesszimista nyilatkozat a budai szinházról

Rövidesen megkezdi romboló munkáját a csákány a Budai Szinkör falain és néhány hét alatt eltünik a szinház épülete, amelyhez annyi kedves emlék fűz minden budapesti polgárt, amely annyi nagy szinészt adott a magyar művészetnek. Egyelőre csak annyi bizonyos, hogy a Budai Szinkör, az egykori Fővárosi Nyári Szinház napjai megvannak számlálva, de teljesen bizonytalan, hogy mikor lesz, vagy egyáltalán lesz-e szinház Budán?

Érdeklődtünk a főváros közművelődési ügyosztályában az állandó budai szinház ügye iránt. Érdeklődésünkre a következő választ kaptuk:

— Rövidesen megkezdődik a Budai Szinkör lebontása. Október elején kezdődik a munka és tavasszal már park lesz a nagymultú szinház helyén. Hogy ugyanezen a helyen épül-e fel az uj szinház, vagy esetleg máshol, az teljesen bizonytalan. A jövő héten ül össze a közművelődési szakbizottság, amely elé a szinházügy tartozik. Konkrét ajánlat nincs a budai állandó szinház felépítésére, de még nem is lehet, mert hiszen a pályázatot még nem irták ki. Arról, hogy hol lesz a budai szinház, csak akkor lehet határozni, ha itt lesznek az ajánlatok.

— Egyelőre teljesen bizonytalan az is, mikor épül fel a szinház, sőt az *sem bizonyos, hogy egyáltalán épül-e?* A fővárosnak az a régebbi terve, hogy 1938 tavaszára, az Eucharisztikus Kongresszus idejére álljon már az uj szinház, megdőlt. Még ha azonnal megkezdenék is az épitkezést, akkor sem készülhetne el idejében, de erről most még szó sincs, hiszen még a pályázat sincs kiirva.

— A bizottság dönt a továbbiakról, a pályázat feltételeiről. Előreláthatólag nehéz kérdés lesz a budai szinházé, amelynek az lenne a hivatása, hogy nyáron, amikor a pesti szinházak zárva vannak, pótolja a hiányt. Hogy téli-nyári szinház legyen-e, azt is a bizottság dönti el, de még inkább a pályázók, mert hiszen közel egymillió pengőbe kerül maga az épitkezés, ami nagyon sok pénz a mai nehéz időkben. Nem hisszük, hogy ekkora összeget társadalmi úton össze lehessen gyűjteni, bár, ismerve a budai közönség lokálpatriotizmusát, ez sem lehetetlen.

— A budai szinház dolgában tehát csak két pozitivum van: az egyik, hogy a szinházat lebontják, a másik, hogy 1938-ra nem lesz szinháza Budának. A többi mind bizonytalan és nagyon nagy kérdés, lesz-e egyáltalán uj szinháza Budának és ha lesz, mikor lesz?

DUNA folyamhajózási vállalat. BUDAPEST' KRISZTINA - KÖRUT 121. SZÁM. Karátsonyi gróf palotájában. — Vál al mindennemű viziuton való szállitást (szén, söder, fa, kő, áru, termény, butor stb.) Hivatalos órák: 8—1-ig. — Biztos. olcsó, gyors!

Emlékezés Bárczy Gyuláról, az igazi budai magyar úrról

Zsül, igy neveztük: barátai, atyafiai, tisztelői ezt a vérbeli, igaz magyar nagyurat, bárcziházi Bárczy Gyulát, aki úgy beletartozott a budai életbe, mint ahogy a Mátyás-templom nélkül se tudnók a budai várat elképzelni. Halkszavú, mindig csendes, derült kedélyű művészlélek és tudós volt, ezt a turáni magyar urat hangoskodva, mellveregetve és fölényeskedve el sem lehetett képzelni. A magyar múlt tradicióinak élt, a magyar művészet lelkes apostola és a rászorultak jószivű támogatója volt. Az iparügyi minisztériumban, mint miniszteri tanácsos teljesitett szolgálatot. A magyar népművészet megértő munkatársát vesztette el benne, aki maga is mint festő és karikaturista tisztelt nevet biztositott magának és a magyar nemzetnek.

A csehek elvették ősi birtokait, 80 éves édesanyját, a Felvidék nagyasszonyát odakint tartják és még fia temetésére sem engedték haza. De sokat panaszkodott, ha a Császárfürdőben kúráltuk reumás tagjainkat, vagy egy-egy vacsorára betértünk a Hubertusba és Tarjánhoz, a Lukácsba.

Néha-néha meglátogattam Margit-körúti lakásában, ahol teljes visszavonultságban csak a múlt emlékeinek élt csodás berendezésű szobáiban, hol minden kép, szőnyeg, bútordarab nagy muzeális értékkel birt. A gyertyatartója Mária Antoinette-é volt, a Bastilleban, utolsó éjjelén ennek a fagygyúgyertyának lángja mellett imádkozott, amelynek maradványát Zsül oly kegyelettel őrizte. A támlásszék Napoleoné, a képek, drága perzsák, ezüstök történelmi becsű örökségek és ajándékok régi nagyuraktól. Csupa művészet, műkincs minden darab.

Eltemettük ezt a széplelkű magyart. Temetésén a kormányzó, a kormány és az egész diplomáciai testület résztvett. A gyász őszinte és mély volt.

László Zoltán dr.

115 tisztviselője és alkalmazottja lesz a XII. kerületi előljáróságnak

Májusban már megkezdi müködését a hegyvidéki előljáróság

A hegyvidék lakóssága türelmetlenül várja, mikor állitják fel a XII. kerületi előljáróságot, mely papiroson már évek óta megvan, a valóság azonban az, hogy még mindig a Várba kell felmászniok a kerület lakóinak ügyes bajos dolgaik elintézése végett.

A *Budai Napló* munkatársa érdeklődött a Városházán aziránt, mi lesz a kerületi székház épitésével. Milyen lesz az és mikorra készül el. Illetékes helyen a következőket mondták:

— A kerületi székház tervei már elkészültek. Modern, sima felületű háromemeletes épület lesz, manzarddal ellátva. *Henny* Péter épitész tervezte a művészi izlésű épületet, amelynek felépitésére 500.000 pengő áll rendelkezésre. A berendezés 43.000 pengőbe kerül. A belügyminiszter már jóváhagyta az épitési terveket, úgy hogy az épitkezés most már megkezdődhetik, annál is inkább, minthogy a költségek költségvetésileg fedezve vannak. Az új előljárósági épület központi fütésü lesz. A magasépitési ügyosztályban már készülnek a végleges tervek és rövidesen meghirdetik az épitésre a versenytárgyalást.

— Megállapitottuk azt is, hogy *az előljáróság tisztviselői és alkalmazotti létszáma 115 főnyi lesz. Farkas* Ákos dr. tanácsnok, az elnöki ügyosztály vezetője és *Duday* Alajos előljáró, az előljárói értekezlet vezetője már letárgyalták ezt a kérdést. Ezt a 115 tisztviselőt és alkalmazottat természetesen *nem tudjuk valamennyit az I. kerületi előljáróság létszámából kiszakitani, minélfogva új tisztviselőkkel kell kiegészíteni a fővárosi tisztviselők jelenlegi státuszát.* A belügyminisztérium ismeretes álláspontjánál fogva, ragaszkodik ahhoz, hogy a mostani létszámból kerüljön ki a XII. kerület személyzete, minthogy azonban ez alig lehetséges, tárgyalások folynak a minisztériummal a megfelelő létszámemeléshez való hozzájárulás dolgában. Remélhető, hogy ezek a tárgyalások eredményesek lesznek és a *jövő májusban már megkezdheti működését a főváros legújabb kerületi előljáróssága.*

A tervezett autóbuszgarázs tönkretenné a Városmajor nyugalmát

Milyen uj utvonalak épülnek Budán

A súlyos gazdasági viszonyok miatt a székesfővárosnak nemcsak hogy nem állott módjában új útak építéséről és azok fenntartásáról gondoskodni, hanem ellenkezőleg, évről-évre kénytelen volt csökkenteni a már meglevő utak karbantartási munkálatait is. Most azonban, hogy küszöbön áll a Szent István év és a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus, sürgősen szükségessé vált mind az idegenforgalom, mind a kongresszusnak minél simább lebonyolitása érdekében, az ünnepségek szinhelyéhez vezető útvonalak rendbehozása.

Hozzájárult még a munkák halaszthatatlan végrehajtásához, hogy a nagysúlyú teherautók, az esőzések és felhőszakadások nagyon megrongálták az utakat. Evégből a főváros elhatározta, hogy a jövő év májusáig rendbehozza az útvonalakat. Az előkészitéssel a jövőheti közgyűlés foglalkozik.

Az útépitési program szerint igen jelentős munka esik majd a budai részekre is. Igy új kövezettel látják el Buda egyik fontos kivezető útját, a *Hamzsabégi utat*, a Horthy Miklós-ut és Budaörsi-út között. Erre 80.000 pengő költséget irányoztak elő. Az erősen megnőtt forgalmú *Pasaréti út* kocsiútját 180.000 pengő költséggel kiszélesitik és átépitik. Rendbehozzák a Horthy Miklós-hid budai hidfőjéhez vezető utakat, különösen a *Budafoki utat*, összesen 150.000 pengő költséggel. Utburkolást kap az *Árok utca*, *Városmajor utca*, *Csaba utca*, *Vám utca*, *Kacsa utca*, *Pilsudszky ut* és a *Tétényi út*. Ezeknek az utaknak a költsége 130.000 pengő.

Az útépitésekkel kapcsolatosan a BSzKRT igazgatósága a budai oldal számára a Városmajorban autóbuszgarázst épittet, mely szintén hivatva lesz arra, hogy a megnagyobbodott idegenforgalom lebonyolitásán könnyitsen. A Városmajor lakóssága nincs elragadtatva ettől a tervtől, mert a garázs — ettől tartanak — tönkreteszi a környék csendjét és nyugalmát. Remélik, hogy a BSzKRT megfelelőbb megoldást is talál, mert — igy mondják — tönkretenné a Városmajort, ha ott épitené fel az új autóbuszgarázst.

A főváros és Békásmegyer együtt rendezik a Kalászi-utat

A Kalászi-út, amely Óbuda legészakibb határán, a Szentendrei-uttól a római partig húzódik, elválasztó határvonal a főváros és Békásmegyer közt. A fejlődésnek indult Rómaifürdő és a Csillaghegy közelsége meglehetős vonzóerőnek bizonyult, aminek bizonyságaként a Kalászi-ut mentén a villák és családiházak egész tömege épült fel rövid idő alatt. Ennek ellenére az út környéke és maga az út is még mindig a legrendezetlenebb állapotban van. Különösen esős időben nehéz a közlekedés, nemcsak a járművek, hanem a gyalogosok számára is.

A rendezés legnagyobb akadálya az volt, hogy az északi rész Békásmegyer, a déli rész a főváros hatáskörébe esik és igy csak együttes megegyezéssel lehet a kérdést megoldani. Ebben az irányban nemrégiben mozgalom indult meg, mely most, úgy látszik, teljes eredményre vezet. A tárgyalásokat *Hanthy-Haidekker* III. kerületi előljáró vezette és azok sima lefolyását nagyon elősegítette a csillaghegyi fürdőérdekeltség bekapcsolódása.

A költségvetés a napokban készült el. Békásmegyer község elöljárósága értesitette *Hanthy-Haidekker* elöljárót, hogy *a költségek felét készséggel vállalja.* Ilyen körülmények között most már nincs akadálya annak, hogy a nagyfontosságú útrendezési mukálatokat megkezdjék.

HELLA de PINEDO
a Theater an der Wien volt primadonnája minden este a
Regent Kávéház - ban
II., Keleti Károly utca I. szám
Zongorán kisér NOLDI SCHOOL

Szükség van-e Budán ujabb kávéházra?

Az a hatalmas iramú fejlődés, amely az utóbbi években megindult Budán és az idén érte el tetőpontját, elsősorban a kereskedelmi életben érezteti hatását. A hatalmas, modern bérpalóták többnyire Pestről beköltöző új lakói erősen megnövelték a lakosság számát és az emelkedő kereslet természetszerű következményeként egyre-másra nyilnak az új üzletek. Ezen a téren nincs is panaszra ok: ma már a budai ember minden igényét kielégitik. Egyetlen téren tapasztalható csak hiányosság. Budának alig van számbajöhető kávéháza. A meglevő néhány komoly kávéház még 2—3 év előtt is elegendő volt. Az a kisszámú budai bennszülött, aki kávéházba járt, megtalálta a neki megfelelő helyiséget. A pestnek nagyarányú Budára való költözése azonban ezen a téren is nagyobb követelményeket támasztott a kávéházakkal szemben. Ennek felismerése vezette *Horváth* Jánost, a Spolarich-kávéház volt főpincérét, amikor kibérelte a Margit-körut és Bem József-utca sarkán levő Casinó-kávéház helyiségét és azt teljesen átépitve, „Magyar-Világ" néven rövidesen megnyitja. *Erhardt* Ernő, a neves épitő-iparművész készitette az uj kávéház terveit és ezekből megállapitható, hogy olyan látványossággal gazdagodik Buda, amelyhez hasonlót Pesten is alig találunk. Ilyen művészi, intim berendezésü kávéházra, igenis, szüksége van Budának.

Válasz a krisztinavárosi kereskedők panaszaira

A *Budai Naplónak* a budai kereskedők panaszaival foglalkozó cikke nagy visszhangot keltett a budai kereskedők tekintélyes társadalmában. A vasárnapi szokásos kereskedő-köri összejövetelen élénken tárgyalták lapunk cikkét és egy krisztinavárosi textil-kereskedő a következő kijelentést tette:

— A cikkel teljesen egyetértünk. A panaszok jogosak, hálásak vagyunk a Budai Napló-nak, amely annyi rokonszenvvel teszi magáévá a budai kereskedők nehéz helyzetét. *A budai közönség — érthetetlenül — azt hiszi, hogy a pesti kereskedők olcsóbbak, holott ez tévedés, mert nekünk, budai kereskedőknek majdnem felével kisebb a kiadásunk, mint pesti kollégáinknak*, minthogy itt a lakbérek 30—40 százalékkal alacsonyabbak és a személyzeti kiadások sem emésztenek föl annyit, igy tehát természetes, hogy a budai kereskedők áruikat a pesti áron alul tudják adni. Erről bárki könnyen meggyőződhet.

Amellett mi, budai kereskedők a vevőket egyénileg, mint ismerőst és jóbarátot kezeljük, *ez a kölcsönös megbecsülés az, ami a budai kereskedelem alapját képezi*, ehhez pedig ragaszkodunk.

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNYMUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II. MARGIT-KÖRUT 20. - TELEFON: I-576-50.

Klupák, a budai husfüstölő

Irta: Bevilaqua-Borsodi Béla

Klupák Jaroszláv uram budai husfüstölő és hentesmester volt egykor, a budai Országút nevezetű régi városfertályban. Morva férfiu volt, mint általában a régi husfüstölő és hentesmesterek közül oly sokan. Lehetséges, hogy hazai Szentje, a csehországi Nepomoucz városkából való ama Nepomuczénosi Szent Járos közelségében óhajtott működni a malacpörzsölés, a kolbászfüstölés és a májashurkatöltés terén, kinek nevéről a budai Szent János Ispotály neveztetett el, állván ez a szent az ő utcája, a Szent János-utca sarkán, hol Klupák mester háza is állott.

Klupák mester háza szemközt volt ama csodálatos, kedves, ódon házzal, mely az ismert Budai Kisfiu kedves édesatyjának háza volt egykor, igen régen. A kisfiu számára ez a kis atyai ház jelentette a világot, viszont Klupák mester háza jelentette mindazt, ami ezen az otthoni világon kivül esett, vagyis azt, ami a familia utcai-nappali szobájának ablakaiból látszott. Ezek az ablakok tudniillik Klupák mester uram házára nyiltak.

Óh, Klupák mester husfüstölő házának régi képe örökké él az egykori Budai Kisfiu szeme retináján. Kép, melyet máig mindörökké szép, fehér olajfestékkel festett ráma, az ablak keretez be. Az ablak, melyből Klupák mester háza látszott, finom patyolatfüggönyön keresztül, gyöngéd, puha pasztellszinekben. Látszott a Klupák mester nagy, ódon, íves kapuja, fölötte a számkő, azon furcsa óriásfej, mellette a számok: 1x7x8x9. Látszott az ódon kémény, a füstölőkamra kéménye, ezen a kedves három kürtő, rajtuk a szüntelenül forgó szélkakasok. Valóban olyan farkuk volt, mint a kakasnak. Mindig összevissza forogtak; a füst csavarkodva forgott ki belőlük, úgy mint a dugóhúzó. Husfüstölő: a Kisfiu keveset értett e tisztes céhbeli mívhez, de azt logikusnak tartotta, hogyha egy mester husfüstölő, akkor a háza kéménye mindig füstöljön.

A kapuív mellett jobbról Szent Flóriánus szobrocskája állott egy fülkében. A szent szép, aranyos puttonykából szép, ezüstös vizet öntött egy lángoló, füstölgő pirostetejű házikóra, több nemes budai czéhek között a hentes és füstölő czéh, igy Klupák czéhbeli mester úr patronusa is lévén. A kaputól balra lógott a hentescégér: arany malac, szájában arany citrom, hátába szúrt aranynyelü szúrókés, alatta keresztbetett bárd és tagló.

A Klupák-ház mohos tetején bögyös galambok és több jeles macska volt látható, a házon túl, az udvarból vén ecetfa koronája emelkedett ki, viszont az ecetfa fölé más házak tetői, ezek fölé pedig a csodálatos, kékbe és aranybatetsző álomváros tornyadozott fel a kék égbe és az ezüst felhőkbe: Budavára.

Óh, gyönyörű volt a fehér ablakkeretbe keretezett régi kép. Felejthetetlen kép, mely mindent jelentett: a Valóságot, a Külsővilágot, melyet a Kisfiú elsőül ismert meg a gyönyörű és csúnya, boldog és boldogtalan budai világból. Voltak egyéb földi dolgok a budai ég és föld között, igy volt Városmajor is, Lövőház is, a Terka néni háza is, Duna is volt, de ezek mind távolabbi Valóságok voltak. A közeli, a legközelebbi, a legvalósabb Valóság a Klupák mester háza volt.

Klupák mester házát nézte a Kisfiú, Jessy kutya és Habakuk, az óriási, fekete kandurcica, a Kisfiú legjobb barátai. Az Élet nyüzsgött a Klupák mester portáján, az élet víg nagymenete, víg budai élet, úgymint: rézveretű, sallangos szerszámú *fuvaroslovak és kocsisbácsik* (ostoruk volt, ami igen fontos egy ötéves Budai Kisfiú szemében), kik ötért töpörtyűt vettek; továbbá *favágók* (fűrésszel és fejszével), *verklisek* (féllábon és rézmedáliával mellükön, volt honvédek), bokorugrós szoknyás, csizmás *magyar cselédkék* (födeles kosárral), budakeszi születésü strimplis és papucsos kis *német cselédkék*. Ezek mind husért jöttek Klupák urhoz. *Szekerek* állottak meg a ház előtt, ezeken *malacok* érkeztek, visítottak és gyorsan leszaladtak egy pallón és eltüntek a kapuban.

Téli reggeleken a Klupák mester udvaráról éktelen visítás hangzott fel, majd hörögve elhalt, ezután reszkető sárgás, vörös fények csaptak fel és megfestették a kéklő reggelben a hótól fehérlő, piros cseréptetőt. Malacot pörzsöltek. Füst szállongott az udvarról, füstöt forgattak a szélkakasok, füstölt a Szent Flóriánus házikója. A hentesműhely előtt állongó lovacskák párája is füstölgött, füst módjára gomolygott a hajnali köd is. Klupák mester hatalmas alakja is megjelent a hentescégér alatt. Duplatalpú, bőrrel fejelt északvidéki halinacsizmája, barna nyirett bársonynadrágja volt, fehér volt a hentesjanklija, kék üveggombos, mint a hentesmestereké általában. A fején igazi cseh hentessipka volt, a búbján szalaggal összekötött prémes leffentyűs cseh sipka, valóságos „böhmische Haube", ahogyan a régi boltíveket nevezik e sipka bordái nyomán. Szelid, vörösképű, veresszőke hajú és szakállas férfiú volt Herr Meister Klupák aus Jaroslau, Böhmen, egykor a Kaiser-dragoner-Regiment No 1. káplárja, hentes és husfüstölő mester. Cseh porcellánpipájából bodorodva szállott a füst.

A régi füstök elfüstölögtek. Elszállott a szélkakasok és a Szent Flóriánus kis kéményeinek és a Klupák mester porcellánpipájának a füstje, elszállott a budai gyermekszív misztikus köde, elszállott a malacpörzsölések pernyéje és füstje is. Az Élet valóban elszáll, mint a bugyborék és a füst, mely utóbbira nézve *Reviczky* Gyula (egykori költő a multban és az egykori füstös Kammon kávéházban a Kisfiú néhai atyjának ifjúkori barátja) így énekelt: „Elfüstölgünk, elenyészünk, mint a kicsi cigarett s lángot, álmot hamu fed!" Nos, Klupák mester, a Valóság egykori képe és szimboluma is füstté lett. Emlékké vált. Budai gyermekkori emlékké. Alakja és háza mindig megjelent, ha a Kisfiúból lett későbbi Nagyfiú valahol ódon utcát, ódon házat, téli reggelt, malacpörzsölést látott. Megjelent, ha a heves ifjúvá lett egykori Kisfiú lélekben a gyermekséghez fordult viszsza, aminek Multnosztalgia, azaz Budanosztalgia a neve. Ódon boltíves termek „Cseh Süvege", a Böhmische Haube Klupák mestert kötötte az ifjú legtitkosabb tudatához és az ódon Prága tornyai között Klupák mester termetes alakja kisértett. Klupák mester lépett ki *Dickens*, Anatole *France* és Thomas *Mann* ódon, Londont, Párist és Lübecket leiró irásai lapjaiból. Ott volt Klupák mester emléke *Jókai*, *Mikszáth* és a felejthetetlen *Krudy* Gyula irásaiban is, mert az általuk leirt régi mesterekhez Klupák mestert kötötte a fantázia.

Kötődés: az Elmulthoz, az Elérhetetlenhez, a Gyermekséghez, vagyis a Boldogsághoz. A gyermekséghez, ami biztonságot jelent, azt a boldog világot, amikor még Apuka, a hatalmas, mindenható Apuka gondoskodik a Kisfiuról, akiről, mire Vénfiú lett, legfeljebb csak önmaga gondoskodik, ami igen szomorú állapot. Kötődés a Nemvalóhoz, az Örökifjúsághoz, ami illuzió csupán, azaz füst csupán, Szent Flóriánus és Klupák mester kürtőjének és pipájának, egy szivarfüstbe és kávéházi fekete leves párájába elfüstölt Életnek és füstöt érő irodalmi sikernek füstje csupán.

Nos, Klupák mester — egykor a gyermekkori ablakon át tündöklő Valóság — az idők múlása során Valóságból Emlék lett, sőt még ennél is kevesebb és rosszabb valami: Irodalom lett Klupák mesterből. A Budai Vénfiú pontosan tudja, sőt érzi: Klupák mester emléke késztette őt arra, hogy barátja legyen a régi czéheknek, e réven a czéhbeli budai romantikának és egyéb haszontalan és fölösleges, elfüstölgött régi dolgoknak.

Klupákból Valóság, majd Emlék, a végén Irodalom lett, amikor valami szörnyűséges, rettentő dolog esett meg Klupák mesterrel. A Vénfiú a budai mészárosok czéhládájában kotorászott, amikor sárgult iratcsomó került a kezébe. *No. 618. Klupák Jaroszláv. Szentjános u. No. 9.*" Ez volt a foszló madzaggal összekötött fasciculus címe. Benne — oh — Klupák Jaroszláv egész élete. Valóságos élete. Valóság. Klupák, mint Valóság. Klupák: az Emlék, Klupák, mint Anatole France által álmodott figura, Klupák, mint Múlt, Klupák: mint gyermekség-szimbolum: ez most, mint valóság jelent meg. Papirosvalóság.

Klupák ujra Valóság lett. Oh, Klupák már nem, mint illuzió, hanem mint akta jelentkezett. Meg kellett tudnom Klupák nagyszüleit, gyermekségét, inaséveit, vándoréveit, megtelepedését Budán. Klupák mint valami szorgos hisztorikus által összeböngészett életrajz jelentkezett az aktából.

Kiderült, hogy Klupák valóban élő ember volt. 1890-ben mindössze negyvenéves volt. Kiderült, hogy a szelíd, vöröses-szőke Klupák a valóságban házsártos, verekedő, a tekintetes felsőbbséggel szemben pökhendi lázadó, vastagnyakú rebellis volt. A Valóság legvalósabb tényeiben jelentkezett, ott volt adókönyve és telekkönyve. Megtudtam, hogy a csodálatos álomháznak is volt helyrajzi száma, sőt ez ölekben volt felnégyszögelve! Emlék és Álom, Illuzió és Irodalom, óh, melynek adókönyve van!

Klupák, óh, nem a budai Andersen-mese kályhafényes világában, nem egy holdas téli éjszaka titokzatos révületében, nem havas budai téli reggel kékellő derengésében, hanem fertelmes hivatali akták józan valóságaiban elevenedett meg a halott

1938-as bundamodellek, szőrmedivat-ujdonságok **CSERY GYULA** szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2. Olcsó árak!

Fővárosi Mateosz jog eladó
vagy betársulás. — Bővebbet a lap kiadóhivatalában délelőtt 11—12 közt vagy levélben. Válaszbélyeg.

Támadják az egységár-üzletet

A Margit körúton épült uj márványpalotában megnyilt az ország egyetlen egységár üzlete, amely ellen valóságos sajtóhadjáratot folytattak. Ráfogták, hogy egy pesti áruház érdekeltsége, hogy tönkre teszi a kiskereskedőket stb. stb. A támadásban azonban kis hiba volt. Az egységárüzlet nem áruház, de még csak meg sem közelíti az áruház fogalmát, már csak a kicsinysége miatt sem. Másodszor a sokat emlegetett pesti áruháznak semmi köze az üzlethez, a kft. alapitói soha semmiféle összeköttetésben nem voltak és jelenleg sincsenek.

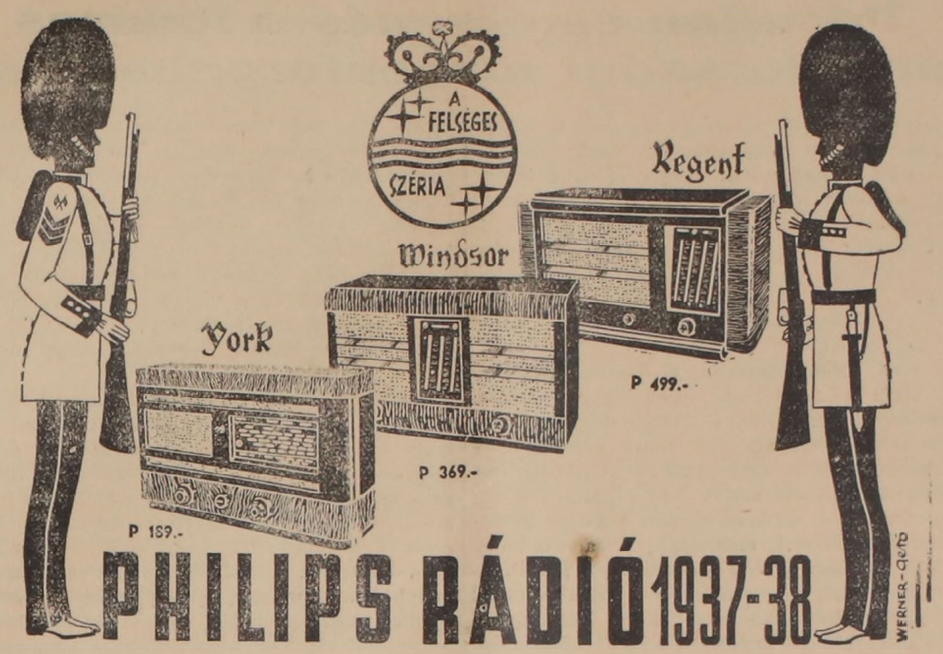
Ezekkel szemben kénytelenek vagyunk a következőket leszögezni. Ilyen zsánerű üzletre szükség van, de nemcsak Budán, hanem Pesten és a többi magyar városban is. A mai elszegényedett társadalomnak szüksége van az ilyen üzletekre, ahol egyes cikkeket olcsón lehet vásárolni. Nem tudjuk megérteni, hol itt a konkurencia a kiskereskedők részére. Márkás cikkeket ugysem árul az egységár üzlet olcsóbb áron, mert azokat az egyezmények miatt ugy sem lehet.

Mi számtalan példával megmutattuk, menynyire szivünkön viseljük a kiskereskedők sorsát. Most is mi lettünk volna az elsők, akik tiltó szavunkat felemeltük volna az egységár üzlet alakulása ellen, ha azt nem találtuk volna célszerűnek. Igy azonban örömmel üdvözöljük ezt az uj budai nevezetességet, mert reméljük, hogy ujabb vérkeringést hoz Buda üzleti életébe.

STRENITZER GYULA
Vas, réz, acélbutor és sodrony ágybetét üzeme. — Speciális asztagén hegesztő, tűzhelyek, kályhák, zárak, redőnyök készitése és szakszerű javitása. — Vendégágyak csak I-a kivitelben kimondottan uj anyagból — Uj tipusu féregmentes sodrony betét készitése
BUDAPEST, VII., DOB-UCCA 45 KLAUZÁL-TÉR 13
Telefon hivó: 14 31-52.

A főváros környéké bekapcsolódik a vízellátásba. A vízművek és a főváros környékén lévő városok és községek között már évek óta folynak tárgyalások arról, miként lehetne a fővárosi vízművek hálózatába bekapcsolni a környékbeli városokat. Erre eddig nem volt meg a lehetőség, mert a vízművek Budapest szükségleteit sem tudták teljes mértékben kielégíteni a nyári csúcsterhelés idején, most azonban, hogy a vízművek nagyszabású rekonstrukciós munkálatai már előrehaladott stádiumba jutottak, lehetővé válik a környékbeli városok régi kivánságának a teljesitése. Elsősorban Csepelnek a bekapcsolására gondolnak. A tárgyalások Papp Ferencnek, a vízművek vezérigazgatójának útján történnek.

Kibővitik a Hidegkúti úti gyermekotthont 100.000 pengő költséggel. A versenytárgyalást kiirták.

Az ujonnan feltárt amphiteatrum alkalmas lenne szabadtéri előadások tartására

Olgyay Viktor nyilatkozata a Via Antica terveiről

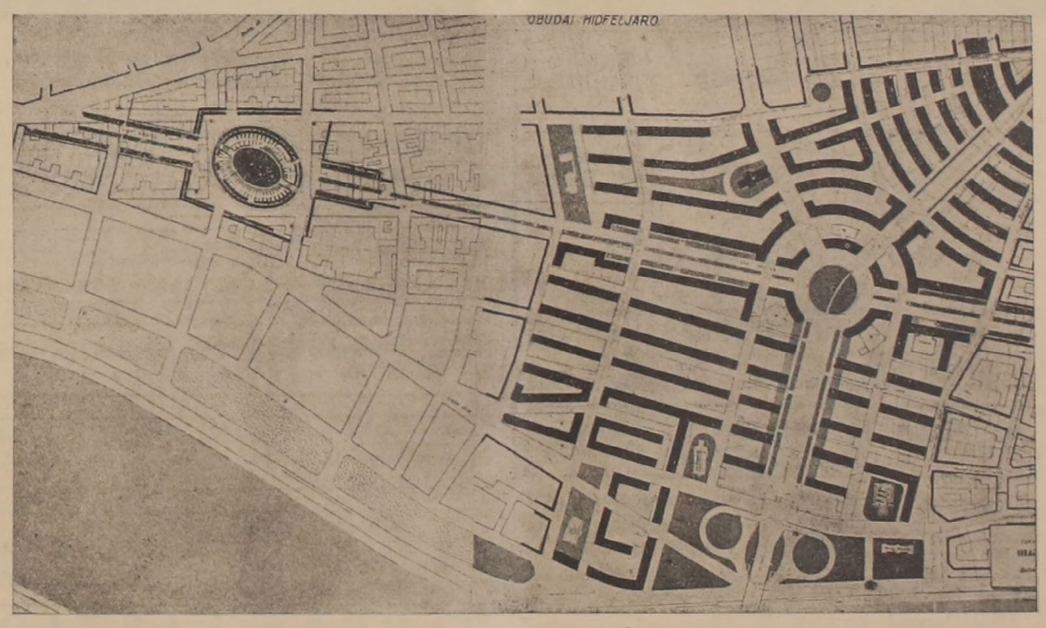
A *Budai Napló* legutóbbi számában már megemlékeztem arról a rendkívül érdekes és nagyszabású tervről, melyet Óbuda rendezésével kapcsolatban két tehetséges fiatal mérnök, *Olgyay* Viktor és *Olgyay* Aladár dolgozott ki. Elgondolásuk egy fórumszerű út, amely Óbuda antik eredetét hangsúlyozná ki és módot nyujtana azoknak a leleteknek az elhelyezésére, amelyek az ásatások során kerültek és kerülnek még mindig felszinre. A két fiatal mérnökfivér terve nagy feltűnést keltett, annál is inkább, mert nevük máris összeforrt egyes városrendezési problémák megoldásával. *Ők nyerték el ugyanis az első dijat azon a pályázaton, melyet a Közmunkák Tanácsa az óbudai hid budai hidfőjének rendezésére kitűzött.* Ebben a tervben a nagyvonalúság és a gyakorlati megvalósíthatóság mellett ugyancsak kidomborodott Óbuda történeti kihangsúlyozottsága.

A *Budai Napló* munkatársa kiváncsi volt erre a két fiatal magyar tehetségre, felkereste őket, hogy érdeklődjék, *hogyan jutottak el arra a gondolatra, hogy városrendezéssel és főként Óbuda rendezésének kérdésével foglalkozzanak.* A fivérek közül csak *Viktor* van itthon, de nem sokáig marad ő sem Budapesten. —

— Fivéremmel nem szolgálhatok, — mondja mosolyogva, — *Aladár állami ösztöndijjal Angliában időzik,* ahol lakótelepüléseket tanulmányoz. Onnan a new-yorki Columbia egyetem meghivására áthajózik Amerikába. A meghivás kettőnknek szólt *és néhány nap mulva magam is útra kelek.* A Columbia egyetem tervező-kutató szerény munkálatainkra lett figyelmes és ilyenek végzésére kíván nekünk tanulmányi alkalmat adni. Ezt megelőzően a római magyar intézetben töltöttünk két esztendőt állami ösztöndijjal.

Nagyon érdekes, amit a fiatal magyar mérnök olaszországi tapasztalatairól mond.

— Olaszországban érdeklődésünk azon történeti kihangsúlyozottságra terelődött, amely a hatalmas római, illetve olasz útépítésekből tükröződik vissza. Ezek az utak régi vonalak mentén húzódnak. *Az autóstrádák mellett fel-feltünedeznek, kiütköznek a kétezeresztendős tipikus antik vonalak.* Igy halad például a *Via Flaminia* Rómából északi irányban és igen sok más helyen hasonló a helyzet Olaszországban. Ez a mult iránti érzék, a törekvés a történeti érték kihangsúlyozására ragadta meg legjobban figyelmünket és vésődött be mélyen a lelkünkbe. Ez adta az indító okot arra, hogy Budapesten is, különösen a budai részen, amely oly gazdag történeti emlékekben az újabban felszínre került városrendezési kérdésekkel kapcsolatban a történeti adottságokra legyünk figyelemmel. Igy történt, hogy amikor a Közmunkák Tanácsa az óbudai híd budai hídfője környékének rendezésére meghirdette a pályázatot, azon részt vettünk és természetesen nagy örömünkre szolgál, hogy a nagytekintélyű tanács *magáévá* tette elgondolásunkat, amely a történeti kihangsúlyozásokra helyezi a fősúlyt.

A Via Antica: az Olgyay fivérek terve.

Ezután a *Via Anticára* tereljük a beszélgetést, amelynek tervezete szorosan összefügg az óbudai híd környékének rendezésével. Ismeretes, hogy a mult esztendőben *Nagy* Lajos dr., egyetemi tanár irányításával ásatások indultak meg Óbudán, amelyek hatalmas új Amfiteátrumot hoztak felszínre. Ezek az ásatások a Bécsi út és a Lajos utca között a Pacsirtamező utca, Nagyszombat utca és Viador utca által határolt részen folynak.

Az új óbudai hid környékének szükségessé vált rendezése kapcsán óriási területen fekvő városrész kerül lebontásra. *Soha olyan alkalom nem kínálkozott, mint most, hogy Óbuda végleges rendezése egységes alapon történjék, a történeti adottságok szinte kézenfekvő felhasználásával.*

— Ez adta a gondolatot, — folytatta Olgyay Viktor — hogy megcsináljuk az új Amfieátrummal kapcsolatban a *Via Antica* tervét. *Ez a hatalmas út a Bécsi út meghosszabbitása volna.* Azon a ponton, ahol a városi házak mellett megtörik, a meghosszabbítás tengelye az Amfiteátrumon át egyenes vonalban haladna és találna kapcsolatot az akvinkumi cirkusszal. Az út gyepsávjain helyeznénk el az ásatások folytán felszínre került emlékeket. Maga az Amfiteátrum is gyepágyba kerülne, jóval a mostani talajszint alá. *Kiválóan alkalmas volna szabadtéri színjátékokra is,* hiszen a területe elég nagy és 4—5000 néző befogadására is képes a kialakulandó körforgalmi tér. Ez olyan nagymértéken lendítené fel idegenforgalmunkat is, hogy az ezen a réven beálló jövedelmi többlet bőven fedezné a költségeket.

Olgyay Viktor elmondotta még a *Budai Napló* munkatársának, hogy ezzel az új tervvel is a legkomolyabban foglalkozik úgy a Közmunkák Tanácsa, mint maga a főváros vezetősége is, sőt a fővárosnál már hozzá is fogtak a költségek kalkulációjához. —

Kétszobás lakást keresek, egyszer 6x6 és egy kisebb szobát fürdőszobával csendes helyen. Értekezést: 167—209 telefonszámra kérek.

Gyárfás Gyula **SZIMPLON FILMPALOTAJA**
XI., HORTHY MIKLÓS UT 64. TEL.: 268-999. *Budai uricsaládok szórakozóhelye*

Hol vásároljunk a Ferenc József-hid pesti hidfőjénél

SZEMÜVEGET, FOTOCIKKEK LEELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andornál IV., Vámház-körut 14.

Az uj budai utcanevek. A Közmunkák Tanácsa folytatja a lebontott tabáni utcák neveinek felélesztését. Legujabban a Szent Imre város egyik névtelen útvonala jutott tabáni utcanévhez. A Mihály és Iglói utcák között kialakult uj utcát ugyanis a Tanács *Gyula utcának* nevezte el, a tabáni parkot átszelő kocsiút — az Attila-krt.-tól a Naphegyre — pedig a *Kereszt-utca nevet* kapta. Ugyancsak a XI. kerületben a Rákó-utcából kiinduló uj utvonalat egy elszakitott vasvármegyei község után *Kaposházi utcának* nevezte el. A II. kerületben két uj utca alakult. Mindkettő a Tövis utcából indul ki a Törökvész ut irányában. Az egyiket *Spáhi*, a másikat *Bég utcának* nevezte el a Közmunkák Tanácsa. A III. kerületben a Hévvizi uttól északra kiinduló uj utvonal a *Gyömbér utca* nevet kapta.

Kétméteres Gárdisták őrzik New-Yorkot, Windsort és Regentet, az uj Philips rádiók Felséges Szériáját a hirdetésekben. Ezek a gárdisták szimbólumként állanak őrt a technika ujításaival gazdagon felszerelt uj Philips-készülékek előtt. Nemcsak a felséges nevek, hanem a Philips-név is kötelez. Rövidesen: **kimagasló minőség, precizitás, tökéletesség.** Egy kötelezettség-nélküli próbabemutatás bármelyik Philips-rádiókereskedőnél mindenkit meggyőzhet a „reklám igazságáról."

A portál az üzlet arca. Buda világvárosias kialakulásához nagymértékben hozzájárulnak a mindinkább szaporodó modern portálok. Az elavült, agyondiszített, nehezen tisztitható faportálok helyét lassankint elfoglalják az egyszerűségükben is hatásos, fémből és műkőből készült portálok. Egyik különösen szép és érdekes ilyen portál ragadja meg a figyelmet a Krisztina-körúton, a Horváth-kerttel szemben, ahol most készült el a Pauncz vajüzlet jellegzetesen épített, beugró portálja, amely csaknem teljesen krómozott fémből és üvegből áll. Tervezője és épitője Horváth Lajos iparművész, portálépitő.

Uj hetilap a kiskereskedelem szolgálatában. Kertész Imre kereskedelmi tanácsos, a közismert Kertész Pál divatárúcég beltagja szerkesztésében most jelent meg a „Magyar Detailkereskedő" első száma. Az új lap független és pártatlan harcosa a kiskereskedők érdekeinek.

Per egy félbemaradt budai bérpalota miatt. A Margit-rakparton, szemben a parlamenttel, hatalmas állványzat meredezik az égnek, körülbástyázva a puszta falakat, amelyek épitése már jó ideje, hogy abbamaradt. Csak kevesen tudják, hogy a félbemaradt palota Alpár Gittáé, aki külföldön aratja sikereit. A művésznő elhatározta, hogy a Margit körút 23 számu telken hatemeletes bérpalotát épittet. Hozzá is fogtak az épitkezéshez, a munka azonban hirtelen megakadt, mert valutáris nehézségek miatt Alpár Gittának nem állott itthon elég pénz a rendelkezésére. A félbemaradt épitkezés miatt most érdekes per keletkezett. A palota asztalos, lakatos és üveges munkálatainak elvégzését Széchenyi Gyula gróf aszódi asztalosgépműhelye vállalta el, 41.600 pengőért. Ezeket a munkákat a grófi műhely a negyedik emeletig el is végezte, folytatni azonban nem tudja. Ezért az egész összegre való jogfenntartással egyelőre az elvégzett munkáért járó 21.600 pengőért indította meg a pert Alpár Gitta ellen. A törvényszéken rövidesen sor kerül a tárgyalásra, amely iránt szak-, művészi körökben egyaránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

POMPÁS **A POZSONY ÉTTEREM TERRASZA**
I., Krisztina-körut 8—10.

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

A POZSONY-KÁVÉHÁZBAN esténkint
Bánhidi Balogh Jancsi hangulatzenekara
a közkedvelt Berkes Béla közreműködésével

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
Nyári Rudi és József a rádió szólista művészei

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében
XI., HORTHY MIKLÓS UT 48.
LAKATOS FLÓRIS ÉS CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL

GUNDEL GELLÉRT-ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

MINDEN ESTE RÁTKAI MÁRTA
KÁLMÁN MIKLÓS JAZZ-TRIOJÁVAL
a ZSIGMOND kávéházban

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi dija a Hungária forrástól a pazar kilátásu GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 2—687—83

Kertünnepek rendezésére legalkalmasabb a
Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc. — Kitünő konyha

papirosokról. Klupák, gyermekségem barátja, óh Klupák, neked számod volt! Aktaszámod volt és helyrajzi számod... Nem históriás alak voltái, Klupák, hanem földi ember. Olyan, mint a többi. Életed hálószobjának kulcslyukán, papucsban, lenge magyar alsónadrágodban kellett megtalálnom téged, óh Illuzió, vagyis Klupák!

Peres irataidból kiderült, hogy gazul lefogtad inasaid és legényeid bérét, kormánypárti és loyális voltál, noha egyebekben rebellis. Olyan józan, rendes, okos, csörtető, hideg; kapaszkodó ember voltál; mint valami újkori politikus! Minden emberi gyöngéd kisült, az eszménységből leszállottál a sílány valóság ama reális földszintjére, melyet a régi kisvárosi budai élet lapos egyszerűsége és a Szent János-utca macskafejes kövezete jelentett! Nimbuszod aranyos köde tovaszállott. Meztelenül jelentkeztél, mint Goethe, minekutána megtudtam róla, hogy micsoda céda némber volt a szeretője, va, iszákos, vastag Frau Vulpius, akinek a költőfejedelem ledér leveleket irogatott Rómából. Goethe, mint ember: ez elviselhetőbb volt, mint „Klupák, mint ember!"

Megkerestem Klupák halotti anyakönyvét. Hatvanhétéves korában guta ütötte meg Klupákot a Kék Kandur-hoz cégérezett serházban. Az egykori lapokban megtaláltam a temetés leirását. Felkerestem sirját. Sirkövén ott volt a porcellánra fotografált fényképe. „Itt nyugszik Klupák Jaroszláv, a legjobb családatya és a legjobb polgár. 1850—1917." Ravaszul mosolygott rám a képről. Megismertem a kajla bajszát. Ferencjózsef-kabátja volt, fekete nyakkendője, arany malacot ábrázoló nyakkendőtűvel. Gúnyosan nézett rám. „Im, valóság vagyok — szólt Klupák a sírból — te lirai Don Quijote, te imbecillis örökifjú, vén Doctor Faustus, te tavalyi hó után futkosó Ámokfutó, te önmagad Doppelgängerjét kergető kődlovag, te önönmagad Dichtung und Wahrheit-je két elérhetetlen partja között tengő-lengő Buridánus szamara, te önmagad árnyéka után futó infantilis Peter Schlemill, te valóságból hazug irodalmat, irodalmi hazugságból silány valóságot koholó bolygó kávéházi Ahasvérus, te! Lám én rendes polgári hentesmester vagyok, rendes polgár, mint ama romantikus, búsképű lovag józan csatlósa, Sancho Pansa. Lám, itt is rendes, polgári Ferencjózsef-kabátom, sírtelkem és számom van! Nro. 12345—1917. a házszámom!"

Igy szólt Klupák a sírból.

NAS MOSONÓ VASALÓNŐ SZAKÁCSNŐ SZOBALÁNY MINDENES a

GÁZ a háztartásban

Az Őszi Lakberendezési Vásár sikere

Az Őszi Lakberendezési és Országos Kézművesipari Kiállítás sikere hatalmas arányokban bontakozik ki. Mint *Bornemisza Géza* miniszter megnyitó beszédében mondta: ez a kiállítás a magyar kézműipart a fejlettség legmagasabb fokán mutatja be. Remekbekészült, művészi izlésű bútordarabok versengenek a kiállításon az aranykoszorúért és a nagy tömegekben felvonuló látogatóközönség őszinte elragadtatással gyönyörködik a magyar kézműipar legújabb remekeiben. Büszkék lehetünk a magyar kézművesiparra, amely a kiállításon látható csodákat teremtette, bebizonyítva, hogy *a tömegtermelés még mindig nem tudta kiszorítani, de nem is fogja kiszorítani sohasem az egyéni, művészi értékű produkciót.*

Az *Őszi Vásár* hatalmas sikerét megnyugtatónak kell tekintenünk azért is, mert újabb híveket és vásárlókat toboroz az egyéni izléssel és egyéni munkával készült ipari termékeknek. A kézművestársadalom megmentésére szolgál ez az akció, annak a kézművestársadalomnak, amely — mint a miniszter is mondta — önálló, nemzethű kisegzisztenciák százezreit foglalja magában. A közönség rendkívül arányú érdeklődése bizonyítja legjobban, hogy e törekvés nem eredménytelen. A vásáron rengeteg áru talált már eddig is vevőre és a közönség érdeklődése nemcsak, hogy nem csappant meg, hanem a kiállítás megnyitása óta napról-napra fokozódik.

FÜRDŐÜGY, IDEGENFORGALOM

Páratlan emelkedés a főváros angolországi idegenforgalmában

Riasztó, téves hirek egész sora terjedt el idegenforgalmunk megcsappanásáról. Budapesten bizony joggal panaszkodtak június végén a középszállók azonban annyira megteltek, hogy heteken *zási iroda váratlanul lemondott és a megrendelt szobák üresen maradtak:* a nagyobb dunaparti szállók azonban annyira megteltek, hogy heteken át nem tudták kielégíteni az igényeket. A luxus- és mindenfajta egyes utasok száma meglepően növekedett.

Az erről szóló, összegyujtött külföldi nyilatkozatok közül itt most csak egyet reprodukálunk: Budapesten a Nagykörut, a Rákóczi ut, meg a Dunapart szállói közt ma már nincs jelentős nívókülönbség. Annyira renováltak és modernizáltak és az egyes utas, aki annyit hall a „gyönyörű dunai panorámáról, szívesen megfizeti azt az aránylag csekély többletet, amennyiért dunaparti hotelben kap, ha nem is épp Dunára néző szobát, — három perc alatt lent sétálhat a korzón.“ Vannak egyéb, „ravaszabb“ okai is a feltünő idegenforgalmi változásoknak, melyekről más alkalommal irunk. Most csak néhány hiteles adatot közlünk arról, hogy az idegenforgalmi számok *nem apadtak.*

Igaz, hogy május végéig Csonkamagyarországról Budapestre csak 39.817 személy érkezett, mig 1936-ban 40.417, de viszont egyedül *Anglia* kiegyenlíti ezt a deficitet, mégpedig sokkal jobban fizető közönséggel. *Május végéig 1900-ról 2700-ra nőtt az ideérkezett angolok száma.* Németországból tavaly 7714 vendég jött május végéig, idén pedig már 10.160. Éppen duplájára nőtt a Jugoszláviából érkezőké is. Végeredményben idén az 1936. évi 93.913 személy és 306.980 éjszaka után 94.923 személy 314.836 éjszakát töltött itt és ez a szám később jelentékenyen növekedett.

Azóta, mint ismeretes, váratlanul nagy emelkedés mutatkozik és a végleges mérleg bizonyára nagy haladást fog feltüntetni.

A Balaton külföldi, leginkább német vendégeinek száma is nagyott nőtt.

Igy *Balatonfüreden* tavaly 7 százalék sem volt a német, idén pedig már julius közepén meghaladta az összes létszám 24 százalékát. *Siófokon* még nagyobb az eredmény. *Keszthelyen, Lellén az* az osztrákok dominálnak, ami az állandó bécsi és gráci autóbuszjárat következménye. *A Balaton egész vidéke megérzi a külföldi vendégszaporodást,* hiszen az Almádiból kiinduló autócarok Bakonybélbe, Herendre, Veszprémbe, a cseszneki várhoz, Badacsonyba, a tihanyi kolostorhoz, Füredre 7000-nél több személyt vittek rendszeres kirándulások keretében, nem szólva a folyton ideoda rajzó kisebb csoportokról, családokról. Bizonyos napokat leszámítva, túlzsúfoltság sehol nincs, sőt egész sor balatoni szállót tudunk megnevezni, ahol augusztus elején a szobák 25-30 százaléka még üresen állott, mig például a Semmeringen a külföldi vendégek 60 százaléka magyar volt.

A marhák balatoni üdülése

Fellebbezés az idegenforgalom és a közegészségügy érdekében

(BALATONI LEVÉL)

Tekintetes Szerkesztőség! Azzal a szerény kérdéssel fordulok a Balaton fejlesztésének harcosa, a *Budai Napló* szerkesztőségéhez: vajjon az idegenforgalom érdekében van-e, hogy a *Balaton több helyén még mindig fertőzik a vizet a szarvasmarhák és sertéscsordák itatásával és deleltetésével!* Ezt a gazdák „a marhák évszázados jogának“ hirdetik és naponta többször hajtják be és időztetik a vizben a fürdőzők örömére az állatokat, épen etetés után. Különösen déltájban *órákig hagyják ott azokat.* El lehet képzelni, hogy a 150-200 darab állat mit művel s mint szennyezi be a Balatont, veszélyessé téve ezáltal a fürdőzést azoknak, akik gyermekeikkel egészségük javítása, vagy helyreállítása céljából nyaralni jönnek.

Nem használ semmit a sok megbetegedés miatt való panasz, holott már régen és hivatalból kellett volna ezt az anomáliát (animal-iát?) megszüntetni. És e fertőzött környéken — mert hiszen a szennyes hullámokat a szél messze elhordja, sőt a partra is kiveri — *a rengeteg mérgező légy még tűrhetetlenebbé és veszélyesebbé teszi az itt tartózkodást.* De akik — (nagyobbára gyermekekkel megáldott keresztény kistisztviselők) — szép biztatásokra minden más igényük visszavonásával itt villákat épitenek, nem vándorolhatnak jobb területekre.

Az is kérdés, miért veszik fel ezt a helyet mégis „üdülőtelepek közé“ és terhelik meg üdülőhelyi dijakkal? — Vagy nem kellene-e azt minden egyes marhára is kivetni? Legalább úgy meggondolnák a gazdák, üdültessék-e a Balatonban a marhákat.

Minthogy a kisebb hatóságoknál minden eljárás, panasz és kérelem sikertelen maradt s a gazdák helyi egyesületével is hiába volt az egyezkedési tárgyalás, a legnagyobb, feltétlenül hatékony fórumhoz fordulunk és a legmélyebb bizalommal hívjuk fel a belügyminiszter ur figyelmét a közegészségügy és a kereskedelemügyi miniszter úr figyelmét a Balaton fejlesztése, illetve az idegenforgalom — továbbá a földmívelésügyi miniszter figyelmét azokra a tarthatatlan állapotokra. *Amig pedig a kérdés megnyugtatólag el nem intéződik, kérjük az üdülőhelyt és hasonló dijak törlését.*

Hisszük, hogy az előadottak után a három fórum egymással karöltve, egyszakaszas törvénnyel megváltja a marhák itatási és deleltetési jogát kutak létesítése útján, ami az állatoknak is jobb lesz, mert nem az általuk beszennyezett meleg vizet isszák s nem kell a nagy melegben a távolabb levő legelőkről a Balatonhoz és vissza vonulniok.

Ha a jobbágyságot, mely hatalmas földbirtokosok jogát vitte el, meg lehetett szüntetni, talán a marhák parti- és vizjogát is törölni lehet?

Ez szolgálná a közegészséget, az idegenforgalmat, illetve a Balaton igazi fejlesztését *és a fürdőzőkén felül* még a marhák érdekét is!

Mikola Géza dr.

Muzulmán előkelőségek Budán. Az albán hercegkisasszonyok után egy hétig *II. Abbasz Hilmi,* Egyptom egykori khedivéje volt vendégünk. Állandóan Budán tartózkodott, hol a Margitszigeten, hol a budai hegyekben. Nyolc nap óta *Archad El Omari* pasa, Bagdad polgármestere, *Jake Koci* bey, az albán szenátus tagja, volt miniszter és *Sakir Abd el Kadir* iraki nagykereskedő tartózkodnak Budán. A muzulmán előkelőségek többizben meglátogatták *Gül Baba* sírját is, ahol rituális imáikat végezték. Kirándultak *Érdre,* ahol a hamzsabégi muzulmán emlékeket és az érdi mecsetet tekintették meg. A mohamedán-magyar kulturbizottság főtitkára kalauzolta a vendégeket, akik igéretet tettek, hogy otthon erősen propagálják majd a *Budára* és *Érdre* való látogatásokat a próféta igazhitű fiai között. 17-én Algirból 180 tagú muzulmán zarándokcsoport érkezik *Budára Gül Baba* sirjához, majd aztán meglátogatják még *Balatonfüredet, Tihanyt, Badacsonyt s Veszprémet.*

Hol vásároljunk Budán

a Krisztinában

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt, és tojás
I. Krisztina-körut 137. szám — Telefon: 152-168

BUDAI PREISACH-CIPŐ FOGALOM
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

VILLANY, RÁDIÓ JAKABNÁL
I.' ROHAM-U. 2.
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 16-70-74

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 1-608-33

KOPFMANN JÁNOS cukorka- és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1. Fiók: II., MARGIT-KRT.

Krisztina virágüzlet
I., KRISZTINA-KÖRUT 141.

a Déli p.-u.-nál

Kiss Ferenc
illatszer és foto
., Endresz Gy. tér 4b. (Városmajor u, sarok) T.: 1-618-22
VI.: Vilmos cs. ut 45. T.: 1-119-17

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150-829. Siesta-szanatóriummal szemben

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I. ENYEDI-U. 5. Fiók: I. FERY O.-U. 24|d

a Böszörményi-utnál

20 éve SZŰCS gőzmosóüzem
I. Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I. Krisztina-körut 167. sz.

Nagy Sándor Könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata megnyilt
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I. Királyhágó-tér 4. Tel.: 1—553—88.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst- és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ MÜÖTVÖS
I. Döbrentei-tér 1. szám.

a Margit-körúton

SZÉNÁSI - HÖLGYFODRÁSZMESTER
Az előkelő budai hölgyközönség fodrásza
II., MARGIT-KÖRUT 57. SZÁM I. ÉM. — TELEFON: 154—943.

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztító
II., Tégla-utca 9. Tel.: 1-522-61

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE KIZÁRÓLAG A régi helyen II., MARGIT-KÖRUT 6. Szemfertővel szemben.

LEGJOBB FŰZŐK, KEZTYŰK
„TERI“-nél II., Margit-körut 13.
XI., Horthy M. ut 18., IV., Muzeum-krt 27
Harisnyák, kombinék nagy választékban

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KORUT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZAM.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II. MARGIT-KRT 56
Tel: 1-541-45. (az udvarban)

a Vizivárosban

140 ÉVE ÓRÁT, — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL SZAKCÉGTŐL!
II. CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-511-18.

TISZA TESTVEREK II., FŐ-U. 12 T. 1-527-13
Könyv-és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára.

KOTSIS E. művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 1-535-32.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5
TELEFON: 1—524—11.

az Olasz-fasorban

GLASZ PÉTER
Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
TELEFONHIVÓ: 1-503-54 ◆ II., OLASZFASOR 15.

a Szent Imre-városban

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH uri- és női-divatárubáz XI. Fehérvári-ut 6
T.: 258-503, Váli utcai iskolával szemben

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC müasztalos butorüzletében
XI., Horthy M. ut 28. Tel.: 259—039.

ALPÁR **bőröndös és bőrdiszmüves**
XI., HORTHY MIKLÓS UT 42. SZÁM

Kölcsönedények **SCHEIBER MÓR-nál**
XI, Horthy Miklós ut 18. — Képkeretezés, épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASÁGA
XI., HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR 7. — TELEFON: 258-055.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI. Horthy M. ut 47. és Szent I. herceg ut 4. T: 259-335

OLÁH JÓZSEF VASKERESKEDŐ
XI. Horthy Miklós ut 9. Tel.: 2—692—34.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. HORTHY MIKLÓS-UT 18. SZ.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI. Irinyi János u. 2. Horthy körtéri oldal. Minden saját készitmény

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VILLANYSZERELÉS
XI., HORTHY KÖRTÉR 4.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés
négynyelvü kölcsönkönyvtár
XI., Szt Imre herceg-ut 2. T.: 2.60-33

CSENDES ANTAL EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZŐ, SZERELŐMESTER. — XI., SÁRBOGÁRDI-ÚT 6.
tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt **Káli András XI., Verpeléti-ut 4/6**

KRAMER ADOLF FIA festő- mázoló és diszletfestő
XI., Lágymányosi-utca 4. Telefon: 2—581—25.

a Zsigmond-utcában

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret
II., Zsigmond-utca 24. — Tel.: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-utca 36 (az udvarban.) Telefon: 1-466-72.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK **KRÁL GYULÁTÓL**
III, LAJOS UTCA 77—79

Budai cukrászdák

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

● RAVASZ CUKRÁSZDA ●
I., Krisztina-körut 75. szám.

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR 4,
Süteményei, bonbonjai kitünőek

Budai pékek

RÁTKAI FERENC SÜTŐÜZEME
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM TELEFON 1—532—79

Gandel sütő- és cukrászüzem
Böszörményi-ut 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. ▼ Telefon: 1-518-23.
INTÉZETEK, KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK SZÁLLITÓJA

STANZEL KENYÉR elismert III. Zsigmond u. 45 ▲ Tel: 1-531-48

PRÉDA kenyér sütemény **KITÜNŐ**
I., Alkotás-utca 10. Tel.: 150—465

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előírás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei tér 4. szám.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára millimétersoronként.

Uj szobrok Budán. Az a dicséretes törekvés, amely művészi szokrokkal igyekszik tereinket diszíteni, a napokban ujabb három kis szoborral gazdagitja Budát. Beck Ö. Fülöp diszkútját, amely négykaréjos, kettős medencét és felette lobogóhajú női aktot ábrázol és haraszti kőből készült, a Margit utca és Zárda utca találkozásánál lévő Rózsakertben, Horvay János haraszti mészkőből készült „Öreg honvéd" cimű szobrát a régi tabáni temetőben, a honvédsirok előtt, végül Maugsch Gyula hatalmas dogot ábrázoló kutyaszobrát az uj Szt. János-kórház előtti kis parkban állitják fel.

Október 9-10-én lesz az idei Országos Frontharcos találkozó. A magyar frontharcosok minden esztendőben október havában Budapesten Országos Találkozóra jönnek össze. Az idén a hagyományossá vált Frontharcos Találkozó október 9-én és 10-én lesz. A honvédelmi miniszter október 10-én 3000 frontharcost lát tábori ebéden vendégül, az államvasutak pedig a nem csoportosan utazó frontharcosok részére 50 százalékos kedvezményt ad a vasutakon. Az előjelekből ítélve a frontharcosok idei találkozója méreteiben, valamint belső tartalmi értékében messze fölül fogja múlni az eddigi nagysikerű frontharcos találkozókat.

Kerítsék be az üres telkeket. A Hegyvidék szépsége, de a közbiztonság és közegészségügy szempontjából is fontos, hogy a beépítetlen telkeket kerítéssel vegyék körül. Ebben az ügyben a Hegyvidék lakói beadványnyal fordultak a kerületi elöljárósághoz, kérve a hatóságok intézkedését. Nem vagyunk hívei a mindenáron való hatósági beavatkozásnak és erre talán nincs is szükség. A telekulajdonosnak elsőrendű érdeke is azt kívánja, hogy bekeríttesse telkét, ezáltal annak értékesitése könnyebbé válik.

Elsőrendü munkát jutányos áron készit
VALI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-u. 18. Telefon hivó: 1-568-63

Terepszemle a Horthy Miklós híd budai hídfőjénél. Vasárnap, szeptember 12-én avatják fel ünnepélyesen az új Horthy Miklós hidat és utána mindjárt át is adják a forgalomnak. Báró *Babarczy* István tanácsnok, az V. ügyosztály vezetője erre való tekintettel hétfőn délelőtt megbeszélésre hívta össze a II. ügyosztály, a közlekedési vállalatok, a rendőrség és XI. kerületi elöljáróság vezetőit, hogy a helyszínén tárggyalják meg azokat az intézkedéseket, amelyeket az avatóünnep zavartalan lefolyása érdekében foganatosítani kell. Szóba kerültek az autóbusz vonalainak és megállóinak, a villamosmegállók megállapítása, a közönség megfelelő elhelyezése és más, a forgalmi szempontokkal kapcsolatos kérdések. A Beszkárt idevonatkozó tervezete még mindig nem készült el és ezért a helyszíni szemlén résztvett illetékes tényezők szeptember 9-én, csütörtökön újból összejönnek és akkor véglegesen döntenek a hídavatás rendjéről.

Viraág Ilona hazatért külföldi tanulmányútjáról. Viraág Ilona, a kiváló budai mozdulatművészeti tanárnő az egész nyarat külföldön töltötte, ahol a legmodernebb mozgásmüvészeti intézeteket tanulmányozta. Végigjárta Németország, Svájc és Ausztria összes előkelő hasonló iskoláit és gazdag tapasztalatokkal tért haza. *Viraág* Ilona iskolája működését szeptemberben újra megkezdi. Jelentkezni lehet Margit-körut 64/A. szám alatt, az iskolában.

OÁZIS ARAB KÁVÉZÓ KITÜNŐ URI KONYHA
XI., HORTHY MIKLÓS UT 60. TELEFON: 4—590—93
(Bejárat Irinyi János utcai oldalon)

Hét uj budai patikára kértek engedélyt. A főváros közegészségügyi bizottsága e hét végén ülést tart, amelyen tizenkét újabb patikanyitási kérelemről kell döntenie. A tizenkét igénylő közül heten Budán szeretnének patikát nyitni a következő helyeken: 1.) az Attila-utcának a Mikó-utca és Vérmező-utca között szakaszán; 2.) a Mária-téren vagy közvetlen környékén; 3.) a Margit-körut, Tégla-utca és Lövőház-utca között, vagy a Lövőház-utcának a Marcibányi-térig terjedő szakaszán; 4.) a Margit-körut 1—12. számú házainak egyikében; 5.) a Fő-utca és Bem József-utca sarkán; 6.) a Lenke-ut, Karolina-utca, Szent Imre herceg utja és Ábel Jenő-utca által határolt területen, végül a hetediket a Kovács-utca és az Ürömi-utca között vagy a Zsigmond-téren. A főváros tiszti főorvosa egyiket sem javasolja.

Reménytűz gyujtása Siófok-Tisztviselőtelepen. Mint minden évben Szent István király napján, úgy ezidén is meggyujtották a Siófok-Tisztviselőtelepi nyaralók Nagymagyarország hatalmasan lobogó reménytüzét. Mikola Géza dr. ny. postaigazgató ismertette az ünnep jelentőségét, majd Padányi Frank Antal dr. tanügyi főtanácsos, a budai tanitóképző intézet igazgatója intézett az ifjusághoz, forró hazaszeretettel telt tanulságos beszédet. A műsor irredenta, hazafias s vallásos szavalatokból és énekekből alakult ki. A jobbnál-jobb előadók közül különösen kivált szólóénekével Padányi Erzsike, míg a Horthy és Rákóczi-indulóval Gál István. Az ünnepet a Magyar Hiszekeggyel nyitották meg s a Himnusszal zárták be. Utána magyar zene és tánc volt.

Ha nem szaporitják a kerületi mérnökök létszámát, elkerülhetetlenek maradnak az épitkezési szerencsétlenségek

A Daróczy úti ház összeomlása, függetlenül a haláleset miatt megindult bünvádi eljárástól, még mindig élénken foglalkoztatják a szakköröket. Annál is inkább, mert ez az első eset, hogy Kelenföldön, ahol nagy lendülettel indult meg az épitkezés, ilyen sulyos baleset történt. Házösszeomlásról nem tudnak a Szent Imre-város annalesei.

A Daróczy úti esettel kapcsolatban egy előkelő kelenföldi épitész szakértő a következőket mondotta a *Budai Napló* munkatársának.

— A sajtó egy része az ellenőrzés fogyatékosságában keresi az összeomlás okát és ezzel kapcsolatban a hatósági felelősséget tolja előtérbe. Kétségtelen, hogy *az a polgármesteri rendelet, amely az épitkezések ellenőrzését irja elő, nem felel meg a mai követelményeknek.* Ennek a rendeletnek értelmében tiz naponként kell a kerületi mérnöknek az épitkezésekhez kiszállani. *Erre a célra kerületenként mindössze egy-két épitész áll rendelkezésre.*

— Az új tervezet, amelyet a főváros már rég felterjesztett a belügyminiszterhez, de mindig nincs jóváhagyva, megkettőzi a mérnökök számát. Az ellenőrzésnek ez a százszázalékos fokozása sem vezetne azonban célra. Ha ötnaponként is jelenhetnének meg a kerületi mérnökök az épitkezés színhelyén: a szabálytalanság igy is megtörténhetik mindjárt az ellenőrzést követő órákban. Arra pedig nem nyílik mód, hogy az ellenőrző közeg szünet nélkül az épülő ház állványain tartózkodjék.

— Csak egy mód van a balesetek elhárítására — mondja emelt hangon munkatársunknak az előkelő szakértő — és ezt már több izben szóvá is tettem úgy a Közmunkák Tanácsánál, mint a fővárosnál: az eddigi megtorló eljárás helyett, mely csupán pénzbírsággal sujtja a hanyag épitőt, sulyosabb büntető szankciókat kell alkalmazni. Az új ipartörvény rendelkezései alapján kell megindítani a kihágási eljárást, amely lehetővé teszi sulyosabb esetekben az iparigazolvány megvonását. Az épitőmester visszatorpan minden szabálytalanságtól, ha tudatában van annak, hogy iparigazolványa megvonásával kenyerét veszti.

— Ez azonban természetesen nem teszi fölöslegessé, hogy a kerületi elöljáróságok épitészi osztályait megfelelő gyakorlati emberekkel egészitsék ki, mert a mai létszám semmiképpen sem elegendő a felekkel való tárgyalásra, a közigazgatási munkák elvégzésére és ezen felül az ellenőrzésre is.

Galambos János uri és női **cipész** Budapest, V., Nádor utca 34. szám
Készitek mérték után mindennemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek

A Népművelő Bizottság Budán. A ciszetercita-rend gimnáziumát csütörtökön délután látogatja meg a Népmüvelő Bizottság tanulmányi csoportja. Gyülekezés fél 5 óráig a gimnázium előtti megállónál, a Szent Imre hercegútján. **A Széchenyi hegyen és a Normafánál** a csillagos égbolt titkairól és érdekességéről tart előadást Cavaloni Ferenc dr. Többek között nagyon érdekes pontja előadásának a „Göncölszekérhez és egyéb csillagképekhez tüződő magyar mondák". A találkozás szeptember 10-én, pénteken fél 7 órakor a Fogaskerekü városmajori végállomásánál. — **A Viziváros történeti emlékeit** Mesterházi Jenő tanár ismerteti a kapucinusok templomától a Ferenciek Margit-körúti templomáig. Gyülekezés a kapucinusok templománál szept. 11-én délután fél 5 órakor.

Guggerhegyi kirándulást tervez a Szabad Lyceum szeptember 16-án, amelynek vezetője Pályi Sándor tanár. Gyülekezés d. u. 6 óráig

A Bölcsészettanhallgatók Segitő Egyesületének kérelme. A Pázmány Péter Tudományegyetem Tanácsának felügyelete és *Császár* Elemér dr. bölcsészetkari dékán elnöklete alatt álló *Bölcsészettanhallgatók Segitő Egyesülete* kéri a szülőket, hogy saját érdekükben hivatásos nevelőkért, többévi gyakorlattal rendelkező instruktorokért és lelkiismeretes házioktatókért a pedagógiai pályára készülő tagjait tekintve, erre egyedül illetékes Egyesülethez forduljanak. Az Egyesület 65 éve közvetit — teljesen önzetlenül — tudományos és pedagógiai képzettséggel rendelkező tanárokat és tanárjelölteket. Tagjai közül mindig a legmegfelelőbbet ajánlja és mindig a szülők legteljesebb megelégedését vívja ki. Érdeklődésekre készséggel szolgál kimerítő felvilágositással, akár az Egyesület hivatalos helyiségében, — Egyetemi Bölcsészkari Épület, VIII. Muzeum-körut 6-8: II: udvar — akár pedig telefon útján. Telefon: 135—236. Hivatalos órák: délelőtt 9—1-ig.

Felvétel a Kisanyák Iskolájába. Az Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottság felügyelete alatt működő Kisanyák Iskolája egészségügyi és pedagógiai tanfolyamára a felvételek szeptember 1-én megkezdődnek. A tanfolyam helye: VI., Nagymező utca 1. Előadásai és tanulányi beosztásai: háromszor egy héten délelőtt, háromszor egy héten délután. Jelentkezés a tanfolyam vezetőjénél: Baloghy Mária dr. II., Keleti Károly utca 29. III. 9: Kizárólag reggel 8—9, és délután 3—5 óra között. Telefon szám: 157—182.

Október 3-án avatják fel a Tüzéremlékművet. A magyar tüzéremlékmü ünnepélyes leleplezését a Palota-téren ez év október 3-ára vették tervbe. Az emlékmü a világháborúban hősi halált magyar tüzérek emlékét fogja megörökiteni. Az emlékmü-bizottság kéri a Csonka-Magyarországon és a megszállott területen lakó bajtársakat és hozzátartozóikat, hogy részvételi szándékukat pontos cim és állás, illetve foglalkozás megjelölésével szeptember 15-éig jelentsék be a Magyar-Tüzéremlékmü-Bizottságnak (Budapest, Honvédelmi minisztérium), hogy a bizottság részükre a meghivókat idejében elküldhesse.

Graefenberg Budán

1856-ban irja az akkori budai krónikás:

„Az ügyességéről és szakavatottságáról ismeretes Siklósy orvos hidegvizgyógyintézetét, melyet a budai Városmajor szomszédságában, a Hermina-téren igen diszes és kényelmes módon felállitott, jövő hó 1-én fogja a közönség használatára megnyitni. Tehát Graefenberg lesz Budán"

Azóta több, mint 80 év múlt el, de Budából mégsem lett Graefenberg. Eltünt a Hermina-tér, el Siklósy orvos ur is. De talán lesznek, akik tudnak az egykori vizgyógyintézetről, amely elé oly nagy várakozással nézett az akkori Buda. Akkoriban Graefenberg volt a szenvedő magyarok Mekkája és mint P. *Szathmáry* Károly irja egyik fürdőlevelében, tele volt magyarokkal, akik többen voltak ott, mint a más nemzetségbeliek együttvéve. Alighanem ez a hidegvizgyógyintézet volt a mai városmajori hasonló intézmény őse.

A Budai Iparosok és Kereskedők Körének kuglizóversenye. A „budai iparosok és kereskedők köre" augusztus 31-én megtartott kugliversenye fényesen sikerült. A nagyobb dijakat nyerték; Tollár Lajosné, Csihák Károlyné, Ravasz Lászlóné, Grója Jánosné, Pataki Pál, Balázs Farkas, Csihák Károly és Tollár Lajos.

Önálló lelkészséggé alakult a szentendrei úti egyházközség. A szentendrei úti Kövi Máriáról elnevezett egyházközség önálló lelkészséggé alakult át. Szeptember 12-én, vasárnap tartja meg első izben körmenetét az oltári szentséggel. Délelőtt 9 órakor dr. Preisz Lajos plébános mond szentmisét és ezután lesz a körmenet.

Tanitják a légvédelmet a főváros iskoláiban. *Némethy* Károly tanácsnok ügyosztálya teljesen feldolgozta Budapest légvédelmének összes adatait és megtörténtek az előkészületek arra, hogy a légoltalmi berendezések egységesen készüljenek az összes üzemekben, intézményekben és gyárakban. Az ügyosztályon elkészitették azt a tananyagot is, amelyet a fővárosi iskolákban fognak előadni. A tananyag részletes felvilágositást nyújt a légvédelem minden kérdéséről. Jelenleg a közoktatási ügyosztály előtt fekszik a tervezet, rövidesen azonban már az iskolákban tanitják a légi támadások elleni védekezés módjait.

Termál sósmedence a Széchenyi gyógyfürdő I. o. női gőzfürdőjében.

A termálvizzel töltött medence hőfoka 38 C°, mesterségesen hozzáadott sótartalma 1.5 százalék. A medencét a női gőzfürdő vendégei az eddigi árak mellett használják. Nyitva reggel 7-től este 6-ig. Közvetlen közlekedés: földalattival, 1., 24. és 25. jelzésü autóbusszal, 44. és 25. jelzésü villamossal

Tisztaság
Egészség
Egyszerüség

a modern vasbutor előnyei, készitik:

HUTTER és SCHRANTZ RT.

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 63

Felvételek a Gyárgondozónői tanfolyamra. Az Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottság felügyelete alatt működő Gyárgondozónői tanfolyam néhány hallgatót felvesz. A tanfolyam helye: VI., Nagymező u. 1., időtartama 1 és fél év. Előadásai és tanulmányi beosztása háromszor egy héten délelőtt, háromszor egy héten délután. Jelentkezés szeptember 1-től a tanfolyam vezetőjénél: Baloghy Mária dr. II., Keleti Károly-utca 29. III. 9: kizárólag reggel 8—9 és délután 3—5 óra között.

Egy budai emberről, aki még soha nem volt Pesten...

A Templom-utca Óbuda szivében van, a Lajos-utcából nyilik, ahol földszintesek a házak, macskakövesek az udvarok.

Az egyik kiskocsmában találkoztam Irtzl bácsival. Hetvenkét esztendős, eredeti foglalkozása kádármester. Ma azonban már nincsenek szőlők Óbuda határában és igy már nagyon régen felhagyott mesterségével az öreg. Irtzl bácsi alkalmi munkás, a Kolosi-téri kofáknak segit a kirakodásnál.

Magas, tagbaszakadt ember, értelmesen hunyorgató kék szemekkel, borotvált arccal, mint egy szinész, aki az óbudai „braunhaxler" szerepét játssza, azzal a sajátos magyar akcentussal, ami mosolyra késztet.

Irtzl bácsinak különleges nevezetessége van. Magas kora ellenére soha életében nem hagyta el még Óbudát. Soha sehová nem utazott, soha nem ült még vonaton, még — Pesten sem volt!

A multról kezdünk vele beszélgetni:

— Das volt ed szép idő Az embereknek megvolt a sok pénzük.

— Igaz, hogy maga még soha nem ült vonaton és Pesten sem volt?

Mosolyogva válaszolja: —

— Minek? Nem volt nekem arra ok, hogy nagyvonattal menjek.

— Nézze Irtzl bácsi — kezdem — tudja maga milyen szép város Pest, tudja maga, hogy azontúl is van egy nagy világ? S e nagy világon mennyi minden van! Páris, London, Amerika, Egyptom a piramisokkal, a világcsodákkal. Rengeteg szépség, látnivaló! És az utazás élvezete és az a különös jó érzés, amit minden ember érez, amikor utazik, én is és sok-sok ember szerte a földön!..

— És itt van egy Irtzl bácsi, aki még soha nem utazott, aki még csak át sem ment a hidon, hogy megnézze Pestet, ahová az idegenek ezrei jönnek bámulni és csodálkozni, szórakozni, látni. Irtzl bácsi még Dombóvárra sem utazott, mert nem volt ott semmi dolga. Hát mondja, Irtzl bácsi, maga még nem érzett soha vágyat, hogy bemenjen Pestre, hogy elutazzon, mondjuk, Szegedre?

Ugy néz rám, mint a beteg emberre. Sajnálkozás van a hangjában, amint révedező szemekkel beszélni kezd:

— Az kérem egy nem okos dolog. Én tudom, mi az a Páris. Az ed nagy Óbuda. A London az meg van egy még nagyobb Óbuda. Mindenütt a földön megvannak a mezők az ő füveikkel (igy mondta), meg a fák, a dombok és a viz. Az egyiken van több magas ház. Meg a Bécsben, — mondják a Stefansturm sokkal magasabb, mint a mi templomunk tornya, de azért csak az is templomtorony. Álmodtam egyszer, hogy olyan magas templomtornyot láttam, mint egy dunai híd, élire állitva. Azt mondja a Kégli Jóska, hogy olyan nagy torony nincs is a világon. Ő tudja, mert Amerikában járt. No, teccik látni. Az én álmom olyat mutat, ami nincs is a világon. Ha becsukom a szemem és azt mondom Páris, akkor látom Páris. Olyan nagy házakat látok, hogy száz emeletje van. —

Nagyot nevet, egyet hörpint poharából, azután csak úgy félvállról, lenézően mondja ki a nagy igazságot:

— Herr — az a csöpp sós vizben uszkálja ed egész tenger. Az az óbudai megtalálja az egész világ. Aszt én nem tudok elmondani, amit ahogy a fejembe érzek. Sétáljon azon a szép Szemlőhegyen és Táborhegyen, — nézze le magát a Dunára, fogja látni a szép panoráma. Igya a jóbor, nevesse magát sokszor, mert az élet úgyis elszalad, vonat nélkül.

Kezet fogott velem és tempósan elballagott. A kocsmában nagyban folyt a „snapszli-verseny". — nagyokat nevettek. —

Ugy ültem köztük, mint a messziről jött idegen, aki nem tudott meg mást, mint egy régi igazság örök mottóját.

Hogy is mondta Irtzl bácsi? —

„Csöpp sós vizben uszkálja az egész tenger.."

ELEFÁNTI ERVIN

özv. Cservenka Henrikné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemü munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. sz. Telefon: 1—608—76

AZ "OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS, UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Szeptember 10.: Az általános forgalmi adó 48—240 Pengőig terjedő átalányának második hatodrészének lerovása bélyegekben 18 óráig.

Szeptember 15.: Az általános forgalmi adó 48—240 Pengőig terjedő átalányának harmadik hatodrészének lerovása bélyegjegyekben d. u. 18 óráig. — A 240 Pengőn felüli adóátalány augusztus havi részlete készpénzben befizetendő. — A készpénzben havonta fizetők augusztus havi forgalma után a forgalmi adó befizetendő a bevallás benyújtásával.

Illetékegyenérték kivetésének alapja

A Közigazgatási Bíróság egy társasházszövetkezet panaszára olyan végzést hozott, amely az összes házszövetekezeteket érdekli és ezért azt szószerint közöljük:

A társasházszövetkezet 1930—33. évekre az illetékegyenérték fizetése alól felmentést kapott. 1934. évben az illetékszabási hivatal az illetékegyenérték kiszabásánál nem az 1934. évi házadóalapon, hanem a jóval magasabb 1930. évi házadóalapon vetette ki az illetékegyenértéket a kibocsátott fizetési meghagyásban. Ezt a házszövetkezet sérelmesnek tartotta és megfelebbezte a pénzügyigazgatósághoz. A székesfővárosi pénzügyigazgatóság a fellebbezést elutasította. Igy került az ügy a Házszövetkezet panasza folytán a közigazgatási bírósághoz, amely a következő végzést hozta:

— Nem vitás, hogy a m. kir. pénzügyminiszter az 1933. évi 114486. VIII. a: számú rendeletével a panaszos házszövetkezetet az illetékegyenérték fizetési kötelezettség alól 1931-33. évekre felmentette s a szövetkezet után 1934. évtől kezdődően kötelezte illetékegyenérték fizetésére. Minthogy ezek szerint az illetékegyenérték fizetési kötelezettség 1934. január 1.-én kezdődött, ennélfogva az 1920. évi XXXIV. tc. 121. §-a (1) bekezdése értelmében az illetékegyenérték kiszabásának alapjául, illetve a törvényszerű legkisebb érték kiszámításánál nem a 10 éves kivetési időszak első évére megállapított házadóalapjául szolgáló nyersbérjövedelmet, hanem a fizetési kötelezettség keletkezésének évére, vagyis az 1934. évre kivetett házadóalapjául szolgáló nyersbérjövedelmet kell alapul venni.

Amennyiben tehát a társasházszövetkezetek közül valamelyiknek ehhez hasonló sérelme lenne, a hivatkozott közigazgatási bírósági végzés alapján az sikerrel megfellebbezhető. *(F. B.)*

SPORT

A Sirály Evezős Egylet új klubháza elkészült a Margitsziget déli csúcsán. A klubházat szeptember 9.-én, csütörtökön délután mutatják be a sporttársadalomnak. A felavató beszédet dr. *Oppler* Emil, az egylet elnöke mondja.

EICHINGER KÁROLY. Vasárnap délután félötkor temették *Eichinger* Károly mi. osztálytanácsost a Farkasréti temetőben. Mint hű klubtársat, elkísérte utolsó utjára a *33 FC* elnöksége is. A kollegák nevében vitéz *Tárczay-Felicides* Roman dr. miniszteri osztályfőnök emlékezett meg az elhúnyt emberi kiválóságáról. A *33 FC* nevében *Bosnyákovits* Károly rendőrfőfelügyelő mondott búcsúztatót. Ő az odaadó, lelkes sporttárstól búcsúzott, akivel együtt alkották a *33 FC* aranycsapatának „sziklavédelmét" a jelenlevő *Zsák* Károllyal együtt. A gyászoló tömegben ott láttuk a *33 FC* alapítóját, az Egyptomból rövid időre visszatért *Hochstein* Rudolf igazgatót, a nemes ellenféltől búcsúzó *Oláh* Károly BTC-tagot és még sok más régi sportembert.

A III. ker. TVE nehéz küzdelemben kerekedett a *Postás* fölé és megérdemelten 2:1 (2:0) arányban nyerte a mérkőzést. — Az egyesület szakosztályai a f. hó 13-án tartandó választmányi gyülésen számolnak be eddigi elért eredményeikről és jövő munkájukról.

A Budai 11 csapata 3:0 (2:0) arányban megérdemelt vereséget szenvedett a Phöbustól. Az össze nem szokott csapat ezúttal még a várt lelkesedést sem mutatta és így nem volt kétes a Phöbus győzelme, amit még jobban elősegített az, hogy a csapat tengelye, *Steiner* a mérkőzés közben agyrázkódást szenvedett. A *Budai 11* játékosai gyászkarszalaggal jelentek meg *Eichinger* Károly emlékezetére.

Közgazdaság

A NOVA UJ BAKELITGYÁRA

A *Nova* elhatározta, hogy bakelit-feldolgozó gyárat alapít, amely a csapágyaktól kezdve a kávéscsészékig mindent maga gyárt. *Magyar* Miklós törvényhatósági bizottsági tag, a Nova vezérigazgatója már arra vonatkozólag is tárgyalásokat folytatott, hogy a főváros mely pontján építsék fel az új bakelitgyárat. Az a terv is felmerült, hogy egy leállított gyártelepet alakítanak át, *Wolff* Jenő elnök azonban új gyártelep építése mellett van.

Az ez évi közgyülésen történt meg ennek a nagyszabású vállalkozásnak a bejelentése a részvényesek előtt, akik a tervet egyhangú helyesléssel és elismeréssel fogadták.

A nagyszabású új vállakozás kétségkívül igen jelentős vállalkozása a magyar iparnak. A külföldi behozatalt teljesen feleslegessé fogja tenni és így a magyar közgazdasági életnek jelentős tényezője lesz.

Magyar Miklós törvényhatósági bizottsági tag és *Wolff* Jenő elnök ezzel a tervbevett vállalkozással ismételten bebizonyították nagy koncepciójukat és hogy a magyar közélet és közgazdaság személyükben értékes, agilis vezetőkkel bír.

Vécsey Mátyás

A Sósfürdő rekordszezonja. A Sósfürdőnek az idén már eddig is rekordd szezonja volt. Az üzem kapacitása teljesen ki van használva. Értesülésünk szerint a Sósfürdő holland érdekeltjeivel ujabb tárgyalások indultak meg arról, hogy az egész objektumot uj erős magyar pénzcsoport vegye át, amely ezen az egyetlen magyar glaubersós telepen nagyarányú invesztációkat is eszközölne.

A Röck-gyár barnaszéngenerátorának nagy sikere. A hazai barna-szén felhasználási lehetőségének nagy jelentőséget nyujt a Röck István és Első Brünni Gépgyár új generátor találmánya. A barnaszén ipari felhasználhatósága tekintetében nagyfontosságú a Röck-féle generátor, mert az új találmány éppen a barnaszénnel való fűthetést kedvezményezi. Ugy értesülünk, hogy az új generátort gázfejlesztésre már sok üzem igénybe is vette és pedig főleg szivógázmotorok céljára a vasiparban. A Röck-gyár azonban az új generátor kapcsán annak felhasználhatósága szempontjából további kisérleteket is végez. Arra is alkalmassá akarják tenni az új generátort, hogy traktorokat és járműveket hajtson.

A Nasici Taningyár és Gőzfürész rt, eredményszámlája. A vállalat 1936. évi október 31. lezárt mérleg és eredmény számlája szerint, a 1935—36. évi üzletévben elért tiszta nyereség 20.546.47 pengőt tesz ki. A vállalat részvénytőkéje 750.000 pengő, a különböző tartalékok összesen 760.000 pengővel szerepelnek a mérleg teher oldalán. A mérlegadatok minden egyes tétele haladásról és emelkedésről, valamint céltudatos vállalati vezetésről tanuskodnak.

A „Gazdák" tervbevették az életbiztosítási tarifák átdolgozását. A legtöbb intézet, amely szintén magas kamatbázison kalkulált, már régebben átdolgozta díjszabályait és így a Gazdák is tervbe vették a tarifák átdolgozását.

„Growe" a legrégibb magyar tomp- és kalapgyár. — Alapitási év 1865
Kérjen GROWE kalapot

Lelkes hangulatban folyt le az Országos Református Presbiteri Szövetség kongresszusa

Az Országos Református Presbiteri Kövtség 7-ik országos kongresszusát Székesfehérvárott augusztus 29-én tartotta, mintegy ötezer református egyházi vezető férfiu jelenlétében.

A lelkes presbiterek dr. *Ravasz* László püspök és *dr. Balogh Jenő* főgondnok, az Országos Református Presbiter Szövetség elnöke vezetésével reggel 9 órakor impozáns menetben vonultak a nagykiterjedésü lovardaépületbe, ahol a kongresszus megnyitása előtt *Enyedy Andor dr.* egyházkerületi főjegyző bibliaolvasása és imája után *Medgyasszay* Vince, a dunántúli egyházkerület ékesszavú püspöke prédikált.

A kongresszust az istentisztelet után *Balogh Jenő* főgondnok az O. R. P: Sz: elnöke nyitotta meg, méltatván Szent István király országépítő nagy érdemeit.

Az Egyetemes Konvent és a négy egyházkerület részéről *Farkas* István tiszáninneni püspök mondott nagy hatást keltő beszédet. Majd *Kapy Béla dr.* evangélikus püspök magas színvonalú lelkes beszédében kiemelte Krisztus Urunknak ama háromszoros kijelentését: *„Vagyok. Én vagyok: Itt vagyok."* A kongresszus ünnepi szónokának, *Ravasz* László dr. dunamelléki püspöknek magas színvonalú szónoklata következett. Ékes szavakkal hangoztatta a Biblia szociális tanításainak s az azokban megszerkesztett elvek követésének a szükséges voltát.

Szabó Imre esperes, az O. R. P. Sz főtitkára a presbiteri követség megalakulásának és 11 évi működésének történetét ismertette. Az üdvözlések sorát *gróf Széchenyi* Viktor főispán nyitotta meg Fejér vármegye és Székesfehérvár törvényhatósági jogú város részéről, kiemelvén, hogy két nagy ellenség ellen küzdünk, *a vörös métely* és a *fehér pogányság* ellen. Ezért tehát *a keresztyéneknek, hogy minden viszály elkerülhető legyen, közös frontot kell alakítaniok. Farkas Zoltán dr.* székesfehérvári egyházközségi főgondnok és *Szücs Endre* presbiter, a székesfehérvári ref. egyházközség, *Lipcsey* Lajos egyházmegyei gondnok, a mezőtúri egyházmegye és *Hirschler* Károly dr. izraelita rabbi, a székesfehérvári izraelita hitközség nevében üdvözölték lelkes szavakkal a presbiteri követséget. *Dr. Szőnyi Sándor* ceglédi gimnáziumi igazgató, *Szijj Bálint* kisgazda, felsőházi tag és dr. *Joó Gyula* kecskeméti jogakadémiai igazgató a presbiterek részéről nyilatkoztak.

Incze Gábor dr. budapesti vallásoktatási igazgató ezután a külföldi protestáns egyházak üdvözletét tolmácsolta, javasolván, hgy a magyar református-ság forduljon a külföldi református egyházak vezetőihez, kérje azok erkölcsi segítségét ahhoz, hogy az elszakított területeken élő magyar református egyházak sérelmét orvosolják.

A kongresszus *Balogh Jenő* elnök szép zárószavaival, *Ravasz László* püspök hitbuzgó magasztos áldásával és a Himnusz lelkes eléneklésével 12 órakor végződött.

A presbiteri szövetség délután a *Kalvinarium* javára a Vörösmarty-szinházban diszünnepélyt tartott. Az ünnepély egyik kiváló szónoka *Lázár Andor dr.* igazságügyminiszter volt. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Bódás János* szombathelyi református lelkipásztor szép verseiből szavalt, *Szabó Ernő* sárospataki ének- és zenetanár hegedűszólót játszott igen nagy hatással. Ezután *Ravasz* László püspök a munka szentségéről tartott magasztos előadást. Végül *Tasnádi Nagy András dr.* vallás- és közoktatásügyi államtitkár gondosan összefoglaló szép záróbeszédével az ünnepély este 7 órakor véget ért.

Dr. BORBÉLY KÁLMÁN
miniszteri tanácsos, az egyházi kulturális és pénzügyi bizottság elnöke.

„Megtalpalták" a városmajori elemi és polgári iskola épületét

A napokban fejezik be a városmajori polgári és elemi iskola ujjáalakitási munkálatait, amelyet még a tél folyamán kezdtek el, de amelyet oly vigyázva és gondosan kellett elvégezni, hogy csak most tudott elkészülni. Amióta a főváros teljesen átvette a fővárosi iskolák ellenőrzését s felügyeletét a kerületi elöljáróktól, sokkal körültekintőbb, hatékonyabb elbánásmódban részesülnek ezek a fontos középületek, mint azelőtt.

Igy történt, hogy azonnal kiszállt a vizsgálóbizottság, amikor beérkezett a jelentés, hogy *süllyed a Városmajor utcai iskola.* A mérnöki bizottság megállapitotta, hogy a helyzet valóban komoly, mert már akkor az épület jobbszárnya (a Hüvösvölgyfelőli), amely kivülről terméskövekkel van diszitve, *négy centiméterrel süllyedt. A falak mind belül végigrepedtek,* ami aggasztó volt, ha azt vesszük, hogy az elemi és a polgári iskolában több, mint 700 gyermek tartózkodik.

Az alagsorban halogatás nélkül megkezdték az alap-megrögzitő munkákat. Mind a két oldaláról, még hozzátettek 30—30 cm. cement erősitést, sőt még az alap alá is 30 cm. betontalpat tettek. Erre mondják az épitészek szaknyelven, hogy „megtalpalták az épületet".

Jókuthy Gyula mérnök, az épités vezetője azonban nem elégedett meg ennyivel, hanem utána nézett, hogy mi okozta a több mint negyven éves iskola egy részének süllyedését és a falak majdnem teljes hosszuságban való megrepedését. Ekkor kitünt, hogy *már az iskola megépitésekor egy meglehetősen bővizű meleg forrás volt az épület mai jobb szárnyának helyén, amelyet akkor az épitkezést vezető mérnök cementtel betömetett és ugy épitkezett föléje* Ugy látszik, időközben a terület mégis csak átitatódott a felgyülemlett meleg forrásvizlői és szélesebb körzetben megpuhitotta, málékonyabbá tette a talajt, aminek egyenes következménye lett a süllyedés.

A főváros közoktatásügyi ügyosztálya megérdemli a dicséretet, hogy idejében észrevette a 700 kisdiák életét fenyegető veszedelmet és a munkát sürgősen elkészitette, anélkül, hogy a tanitást félbe kellett volna szakítani.

A beiratások száma az elemiben közel 400 és a polgári iskola létszáma is erősen megközeliti a 300-at.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szivesen látogatja
Minden este
és vasár és ünnepnap délután
TÁNC, SETÉT GYÖRGY JAZZ-ZENEKARA

Szinház - mozi

Premier. (Átrium) Bünügyi revű, amihez teljesen hasonlót láttunk néhány évvel ezelőtt. Annakidején ez az ujszerű filmtéma figyelemreméltó sikert aratott. A mostani, Bolváry Géza mesteri rendezésével és a revűrészek pazar kiállításával elviszi a pálmát amerikai elődjei elől, mert a közönség mindennap zsufolásig tölti meg a hatalmas Átrium filmszinházat. Nagy része van a sikerben az ujonnan felfedezett svéd filmsztárnak, Zarah Leandernek, aki búgó, érzéki hangjával és Marlene Dietrichre sokban emlékeztető játékával szinte pillanatok alatt bevonult a pesti közönség kegyeibe. Hörbiger, a nyomozó rendőrtiszt szerepében markáns, férfias alakitást ad.

Hét pofon. (Uránia) Aszlányi Károly hires novellája hollywoodi méretekben megfilmesitve. A rendkivül szellemes történet közismert. Willy Fritsch hét pofont igér Lilian Harvey vezérigazgató papájának, mert 7 fontját a tőzsdén elvesztette. Ehhez a 7 pofonhoz az egész Anglia kibicel. Természetesen elképesztő bonyodalmak keletkeznek ebből, aminek eredményeképen a nádszálkarcsúságú Lilian Harvey beleszeret az ellenállhatatlan Willy Fritschbe és egymáséi lesznek. A film rendkivül mulatságos, egyetlen méter fölösleges, vagy unalmas rész sincs benne, éppen ezért megérdemelt sikert aratott.

Hová menjünk?

ÁTRIUM SZINHÁZ
II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.

Viktoria három vőlegénye
Vígjáték Viktória királyné életéből.
Fősz.: *Jenny Jugo* és *Otto Tressler.*
Díszelőadás péntek este ½10-kor.
Előadások kezd.: ½6, ½8, ½10, vas. ½4-től.

ADMIRÁL
II. Margit-körut 5. Telefon: 153—707.

Camille, a végzet asszonya
Fősz.: *Greta Garbo* és *Robert Taylor.* — Hiradó
Előadások: ½4, ½6, ½8, ½10; vas.: fél 2-től.

ALKOTÁS MOZGÓ
I. Alkotás-u. 11. (A Délivasút érk: oldalával szemben.) Telefon: 155—374

Pesti mese
Fősz.: *Kabos, Páger, Turay* stb.
és a fényes kisérő műsor
Előadások: ¼4—½6—½8—½10, vas. fél 2-től.

BELVÁROSI MOZGÓ
IV. Irányi-utca 21. Telefon: 384—563.

Sherlock Holmes
Fősz: *Hans Albers, H. Rühmann, H. Knoteck*
HIRADÓ
Előadások kezd.: *Jobb terem:* ½5—7—½10,
vasárnap: ½3—5—⅛8—½10.
Bal terem: 8, vasárnap: ½4—6—½9

BUDAI APOLLO
II., Csalogány-utca 42/44. Telefon: 151—500

Sherlock Holmes
Fősz.: *Hans Albers, Heinz Rühmann*
és a fényes kisérőműsor
Előadások kezdete: Hétköznap ½5—¾7—9,
szombat ¼4-½6-½8-½10, vas. és ünn: fél 2-től

BUDAI ROYAL
III., Selmeci-út 14/16. Telefon: 162—308.

Pergőtüzben
magyar film a világháborúból. Fősz.: *Kiss* Ferenc, *Egry* Mária, *Nagy* György.
Folytatólagos előadások 5 órától.

KORONA MOZGÓ
I. Attila-körut 15. Telefon: 153—318.

Pesti mese
Fősz.: *Kabos, Turay, Páger* stb.
RAMAYANA — HIRADÓ
Előadások: ¼4, ½6, ⅛8, ½10; vas.: fél 2-től.
E hirdetés felmutatója 2 drb. 90 filléres jegyet á 60 fillérért válthat.

SUGÁR rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet.
Horthy Miklós körtér 4.

Padlás, pince takaritásakor talált
rongyaiból szőnyeget, takarót fillérekért
készit; EHRENFELD GÉZÁNÉ
VI. IZABELLA-U. 67. — TELEFON: 127-584

Uj Lipótváros világvárosi látványossága GARÇON
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., Pozsonyi-ut 41. szám. — Telefon:

Reinprechtnél I. Muskátli-utca 9, Telefon: 15-39-33. Teljes komfortos, parkos, központi fütéses, villában családi otthont talál teljes ellátással!
(A balatonkenesei üdülőtelep volt vezetője)

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Mielőtt mással cláoztat, kérjen árajánlatot
TEMPO féregirtó és faltisztitó vállalat
Főüzlet: VI., Izabella utca 92. Tel.: 123-877
Fióküzlet: VI., Wesselényi-utca 22. szám.

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák
Weigl
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám

35. évfolyam Budapest, 1937. szeptember 16. 37. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI IDEGENFORGALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Az uj hid és Buda

Felavatták az új hidat és ezzel Pestnek egy eddig elhanyagolt része közelebb jutott Buda legelhanyagoltabb részéhez. Nem panaszképen mondjuk ezt, ellenkezőleg: a Horthy Miklós híd, a magyar alkotó tehetségnek ez az új remeke csodát fog művelni és hihetetlenül rövid időn belül jóváteszi a mult hibáit. Megindul az élet a híd két végén és olyan fejlődés veszi kezdetét, amely a legvérmesebb reménységeket is túlszárnyalja.

És itt elsősorban Buda déli részére gondolunk, az Alsóvárosra. Ezernyi a panasza ennek a városrésznek, amely eddig nem tudott hozzájutni a maga igazához: nem akarták elismerni a többivel egyenjogú kerületnek. Az új híd ellenállhatatlan erővel viszi be a városi élet közepébe Buda déli végét, megadja neki mindazt, amit eddig megtagadtak tőle.

De ez még nem jelenti, hogy abba lehet hagyni a harcot és a továbbiakat rá kell bízni a hídra. Nem! Harcolni, verekedni kell tovább is, de a győzelem nem kétséges, amióta a gyönyörű új alkotás szövetségestársa lett Buda-Alsóváros derék bajvívóinak.

Egy születésnap margójára

Nem hisszük, hogy akadna aktívabb, szorgalmasabb és munkabíróbb férfia a fővárosnak, mint Szendy Károly polgármester, akit a mult napokban ünnepelt a városháza abból az alkalomból, hogy születése napját ülte. Nem volt az ünneplés formája fényes és hangos: a polgármester nem ér rá önmagát ünnepeltetni, nem teszi le a munkaszerszámokat akár egyetlen napra se.

Nem mulhatik el azonban ez a nap a nélkül, hogy Buda ne forduljon hálájának és szeretetének minden melegével Szendy Károly budai lakása felé, akinek polgármesteri működése egybeesik Buda feltámadásával, reneszánszának kezdetével. Szendy Károly teremtette meg az új Tabánt, elindította a fürdőváros-koncepció megvalósítását, újjáépíti Budát és a Vizivárost és az ő polgármesterségéhez fog fűződni a kelenföldi városrésznek a megszületése és kialakulása. Egykét év alatt csodák egész sorozatát művelte Szendy polgármester Budán, melynek történetébe örök betűkkel írta bele a nevét.

Karafiáth és az önkormányzat

A mai idők nem kedveznek az önkormányzat gondolatának. Még a szabadság klasszikus földjén, az Egyesült Államokban is hatalmas réseket ütött Roosevelt elnök a túlzásig vitt amerikai individualizmuson, hogyne szenvedne, pusztulna nálunk az autonómia gondolata, mikor körülöttünk a totális állam gondolata éli beteljesülését, amelynek nálunk is vannak éppen elég számban hivatlan szószólói.

Éppen ezért örvendetes Karafiáth Jenő főpolgármester kiállása az autonómia mellé. Sajnos, a főpolgármester jóakarata sem elengedő, mert bármerre tekintünk is a főváros életében, mindenfelől csak azt lájuk, hogy az államhatalom nem nagyon respektálja az önkormányzati szabadságot. Egyre-másra olyan intézkedések történnek, amelyek lassankint még a mostani látszat-autonómiát sem kímélik.

Ki a hibás? ... A főváros a legkevésbbé. A kormány? ... Talán még az sem. Egyedül a korszellem, mely — és ez egyedüli vigasz — nem örökéletű. Nem lehet az, mert ellenkezik nemzeti hagyományainkkal, azzal a szellemmel, amely kilencszáz évig ellentállt minden támadásnak és minden kísértésnek.

A Krisztinaváros

Tóth Gábor tvh. bizottsági tag a „Krisztina" szomoru jelenéről és jobb jövőjéről ~ Hogyan kell megoldani a megkisebbedett I. kerület problémáit

Az a nagy átalakulás, amelyen az I. kerület, Buda egykori legnagyobb kerülete, az új kerületek kihasításával átment, a megcsonkított és megtörpült kerület lakosságát új helyzet elé állította. Sorra merülnek fel újabb és újabb problémák, amelyek megoldása lehetővé tenné a megmaradt I. kerület jövő fejlődésének megalapozását. *Tóth* Gábor törvényhatósági bizottsági tag, a Fűszerkereskedők Orsz. Egyesületének elnöke, egyike azoknak a budai férfiaknak, akik fáradhatatlanul dolgoznak kerületeik érdekében. Ujabban különösen a kereskedői érdekek fölött tornyosulnak sűrű fellegek és ezért a *Budai Napló* munkatársa kérdést intézett *Tóth* Gáborhoz, melyek volnának azok a legsürgősebben megoldandó kérdések, amelyek alkalmasak volnának arra, hogy újból fellendítsék ezt a már-már elsorvasztásra ítélt városrészt.

Tóth Gábor

többek között a következőket mondotta nekünk:

— A városrendezés magasabbrendű, általánosabb szempontjaiból bármennyire szükséges is volt a XI. és XII. új kerületek kihasítása az I. kerület hatalmas testéből, ez nem jelentheti még azt, hogy a megcsonkított I. kerület most már sorvadásnak induljon. Igen sok érdekes megoldás lehetőség merült fel már eddig is, amelyek alkalmasak arra, hogy friss vért öntsenek a kerületbe és lendületet adjanak további fejlődésének. Ébren kell tartani ezeket a kérdéseket, mert hiszen tapasztaljuk, hogy a kihasított új kerületek sorsával milyen odaadóan törődnek az illetékes tényezők. Ott van a XI. kerület, amely hozzájutott a Horthy Miklós-hídhoz és amely minden valószínűség szerint megkapja a Nemzetközi Vásárt és esetleg a Stadiont is. Területének nagyságánál fogva nagy jövő vár az új XII. kerületre is. Nem a féltékenység, hanem *az I. kerület lakosságának érdeke követeli, hogy ezzel a kerülettel most már sokkal behatóbban foglalkozzanak.*

— Igy merült fel a gondolata annak, hogy az *elöljáróságot* és *adófelügyelőséget a Várból le kell hozni a Krisztinába.* Az elgondolás igen egészséges és megragadjuk az első alkalmat, hogy ezt a város közgyűlésén szóvá tegyük. *Az elöljáróság elhelyezését kapcsolatba lehetne hozni a Krisztina-körúti vásárcsarnokkal*, ahol megfelelő terület is áll rendelkezésre. Ezzel az áttelepítéssel sokat nyerne az egész Krisztina. Megnépesülne a környék és fellendülne a kereskedelem is. A lakósság érdeke is megkívánja azt, hogy ügyes bajos dolgaikban ne kelljen mindig a hegyre kapaszkodnia.

— Ezzel kapcsolatban meg lehetne végre oldani a *Vérmező kérdését* is. Hiszen a város úgy is már rég tervezi, hogy a katonai kincstárnak más megfelelő gyakorlóteret bocsát rendelkezésére. Mihelyt a Vérmező a város tulajdonába megy át, szinte elképzelhetetlen perspektívája nyílik a fejlődésnek. Addig is azonban, míg az valóra válik, gondolhatnának már egyszer az illetékes tényezők arra, hogy a Vérmező peremét parkozzák.

— Nagyon fáj az I. kerület lakósságának a *Budai Színkör* lebontása is. Ennek hatását már az idei nyáron is nagyon megérezte a Krisztina kereskedelmi élete. Valósággal elnéptelenítette a környéket és lesorvasztotta a forgalmát. Az I. kerület lakossága, azt lehetne mondani, őslakossága Budának és ezen az ősi jogon ragaszkodik ahhoz, hogy *a színházat, amely egybeforrott ezzel a kerülettel, ne vigyék el.*

— Kell azonban jót is mondani: *a Tabán paradicsommá történt átvarázsolása nagy nyeresége a kerületnek.* Különösen, ha majd megvalósítják a nagyszabású gyógyfürdői programot is. Az új Tabántól igen sokat vár az I. kerület lakóssága.

Azokkal a támadásokkal kapcsolatban, amelyek megalakulása alkalmából a Budai Egységár üzletet érték, a *Buda Napló* egyik legutóbbi számában rámutatott arra, hogy az Egységár-üzlet nem áruház, amelynek fogalmát kis terjedelménél fogva meg sem közelíti. Ennek visszhangjaként *Tóth* Gábor a következőket mondotta a *Budai Napló* munkatársának:

— Az egyesület és vele együtt a többi kereskedelmi érdekeltségek áruházrendszert láttak ebben az új alakulásban és együttesen mentek fel ebben az ügyben a kereskedelmi miniszterhez. Az áruházak túlteszik magukat azokon a kereteken, amelyek között a kiskereskedelem minden körülmények között megmaradni igyekszik. Különösen áll ez a budai kereskedőkre. A budai kereskedő konzervatív, nem lehet tőle rossz néven venni, ha nem néz jó szemmel olyan megmozdulást, amely merészen újszerű. Különösen azt kell kifogásolni, hogy áruk adagszerű csomagolással, súly megjelölése nélkül kerüljenek forgalomba. A budai kereskedelem szigorúan tartja magát a törvényes rendelkezésekhez és a törvénnyel egyenlő erejű szokásokhoz. A budai kereskedő idegen ettől a versenytől, ez nem az ő mentalitása és ha lát ilyen törekvést, ez ellen minden rendelkezésre álló eszközzel tiltakozott a multban és tiltakozik a jövőben is.

Példátlan kulturbotrány lenne, ha pusztulni hagynák a Karátsonyi-palotát

Buda társadalmát rendkivül megdöbbentette a készülő merénylet terve — Összefogásra készülnek az egyesületek és társaskörök a palota megmentésére

Egész Buda felzúdult arra a hirre, hogy minden tiltakozás ellenére is lebontják a krisztinakörúti gróf Karátsonyi-palotát, az üres telket pedig felparcellázzák. *Ezt a kulturbotrányt nem szabad megengedni.* Semmiféle üzleti érvvel megokolni nem lehet. Maga az épület műemlékszámba megy, rengeteg tradicio és történelmi gondolat fűződik ahhoz, nem is említve, hogy a boldog ferencjózsefi világ nemzetileg és nemzetközileg is fontos számos társadalmi eseménye ebben a palotában zajlott le. Ez a mívészileg értékes, jókarban lévő, reprezentativ külsejű épület nem arra való, hogy lebontsák, madárdaltól hangos, szépséges, ősi parkját felparcellázzák és Budát megfosszák egyik látványosságától.

De nemcsak ez a tradicionális szempont szól ellene, hanem a józan ész is. Közintézményeink egész sora hajléktalan, nem lehetne-e ide néhányat áthelyezni? Csak a *Magyar Műszaki Múzeumra*, a *Magyar Néprajzi Múzeumra*, a *Hadilevéltárra* gondoljunk a többi között. Inkább nemzetközi játékkaszinót csináljanak belőle, semmint lebontsák. A legtöbb minisztérium is szégyenletes ócska épületben van, nem lenne jó egyik minisztériumnak? Szinház vagy mulatónak sem utolsó elgondolás. Mindenesetre jobb, mint a lebontás és parcellázás, amely 5—6 emeletes, izléstelen külsejű, művészietlen bérházakkal tömné tele ezt a szabad, levegős, szép helyet. Hát nincsen fővárosnak, államnak pénze erre a kulturcélra, amikor annyi minden fölösleges dologra van pénz? Buda közönsége minden megoldást elfogad, de teljes erővel tiltakozik az ellen a kulturális merénylet ellen, amely a Krisztinavárost egyik legszebb díszétől akarja megfosztani.

A fővárosnak számtalan hasznavehetetlen s célját be nem töltő ingatlana van. Csak úgy hirtelen a Budai Vigadóra gondolunk. A főváros igen jól járna egy ilyen cserével és a Karátsonyi-örökösök szivesen belemennének a cserébe. Másutt is lehet parcellázni, nem kell a vállalkozónak okvetlenül a mi szép budai területeinket felhasználnia. Sok olyan ingatlana van a fővárosnak, melyet nem tud mire használni, adják oda és vegyék a főváros tulajdonába a Karátsonyi-palotát, csináljanak belőle valamit, amiből a budai közönségnek és az idegenforgalomnak egyaránt haszna van.

A Karátsonyi-palota lebontásának hirére mozgalom indult meg a budai egyesületekben és társaskörökben, hogy Buda társadalma egységesen tiltakozzék a vandál merénylet ellen. De nemcsak Budán keltett megdöbbenést ez a kétségbeesett lépés, amelyre a Karátsonyi-palota tulajdonosát ajánlatainak ismételt visszautasítása kényszeritette, hanem akciót indit a gyönyörű palota megmentésére a *Tisza István Társaskör*, de egyéb előkelő társaságok is.

Egy bizonyos: nem szabad megengedni, hogy eltünjön a Karátsonyi-palota. Ha már a Közmunkatanács elkövette a hibát, hogy hozzájárult a parcellázási tervekhez, (valószinüleg nem volt rá törvényes alapja, hogy elutasitsa az ismételten benyújtott ezirányú kérelmet) úgy a fővárosnak, államnak, társadalomnak kell megakadályoznia azt a pédátlan kulturbotrányt, amit ez a készülő esemény jelentene.

Csikszentimrei Szentimrey Antal

Csökkent a Ferenc József-híd forgalma az új híd megnyitása óta

A hidavatás ünnepségének lezajlása után óriási közönség áramlott át az új hid gyalogjáróin Budáról Pestre és Pestről Budára. Megindultak a villamosok, a személyautók és a teherautók ezrei is. Az első nap óriási forgalma valósággal teherpróbaként hatott. Természetes, hogy ez csak az első napon volt igy.

Másnap hétfőn reggel és a következő napokban már a rendes hétköznapi forgalmat mutatta a híd. Az emberek természetesnek találták és úgy sétáltak át rajta gyalog, vagy robogtak át kerékpáron, motorbicíklin és autón, mintha a híd már időtlen idő óta kötné össze a Duna két partját.

Hogy azonban még csak kialakulóban van a forgalom, mutatja az, hogy fürge fiatal BSzKRT tisztviselők intézkednek a Verpeléti úti végállomásnál. Itt nincs hurokvágány és kissé bonyolult még a villamosok motorkocsijainak a visszairányitása. A közönség nincs még tisztában a helyzettel és jobbról balról, elölről hátulról rohanja meg a kocsikat, amelyek csakhamar zsúfolásig megtelnek.

Már az első napokon érezhető volt a Ferenc József hid forgalmának a csökkenése. Lassankint azonban beáll a kiegyenlítődés és a Horthy Miklós-hídnak éppúgy meg lesz a maga „törzsközönsége", mint a többi pest-budai hidaknak

Hella de Pinedo
a Theater an der Wien volt primadonnája
minden este a
Regent Kávéház-ban
II., Keleti Károly utca 1.
Zongorán kisér
NOLDI SCHOOL

Tüzoltószertár lesz a Batthyány-téri csarnokból

Az elárvult Batthyány-téri vásárcsarnok már nem sokáig beszéltet magáról. Amikor építették, azt hitték, maga köré fogja csoportositani a Viziváros forgalmát. Az idők változása az ellenkezőjét hozta magával. Évek óta csaknem üresen áll, még az őstermelők is elkerülik, akiknek számára újabban helyet biztositottak benne. Ezekről az őstermelőkről egyébként is újból kiderült, hogy — nem azok. Akárhány közülük egyetlen gyümölcsfáról annyit tud termelni, amely sokszor néhány száz gyümölcsfának is a becsületére válnék. Tudvalevő, hogy jelentékeny részük nem termel, hanem kereskedést űz.

Szó esett arról, hogy ezt az időálló épületet más, fontosabb célokra kellene felhasználni. Akadtak, akik autobuszgarázs céljaira tartották alkalmasnak. Ezt az elgondolást azonban hamarosan elejtették. Akartak belőle sportpalotát is csinálni, de ez akkora átalakitásokkal és költségekkel járna, amelyeket a mai súlyos gazdasági viszonyok között a főváros költségvetése nem bir el.

Legutóbb aztán igazán életrevaló ötlet pattant ki illetékes helyről: a Batthyány téri csarnokat tűzoltószer és anyagraktár céljaira fogják átengedni. Ennek egyébként is nagy hijján van a Viziváros. Nagyobb átalakitásokkal nem jár és jelentőségéhez képest a költségei is elenyészőek. A főváros vezetősége mindezek alapján úgy döntött, hogy ezt a legújabban felmerült tervet magáévá teszi és rövidesen meg is valósítja.

Mielőtt mással cináoztat — kérjen árajánlatot
TEMPO féregirtó és faltisztitó vállalat
Főüzlet; VI. Izabella-u. 92. Tel. 123-877.
Fióküzlet; VI. Wesselényi-utca 22 szám

A Budahegyvidéki Polgári Lövészegylet október első felében rendezi hagyományos őszi nagyversenyét, amelyen a többi fővárosi lövészegylet is részt vesz. A verseny időpontjáig valószínüleg eldől a honvédelmi minisztériumban és a fővárosnál folyamatban lévő pályaátépitési ügy is. Az egyesület ugyanis elhatározta, hogy már a nagy taglétszám miatt is átépiti zugligeti lőpályáját.

Bőröndök
női táskák, pénztárcák,
WEIGL irattáskák. irómappák.
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám.

Igy fest a villamosközlekedés a budai oldalon

Indokolatlan átszállási kényszer — Ritka járatok

Hónapokkal ezelőtt ta Beszkárt „átmenetileg" beszüntette az 51-es relációt és új irányba vezette az 53-ast és 71-est. Ez az intézkedés, amely a Margit-híd budai hídfőjénél szükséges vágányáthelyezési munkák miatt történt, *teljesen lerontotta az amúgy is gyatra budai villamosközlekedést.* A közönség kényszerű belenyugvással vette tudomásul ezt az állapotot, abban a reményben, hogy valóban csak átmeneti lesz; a sínáthelyezési munkák azonban befejeződtek és a régi rend visszaállitására nem is gondolnak.

Pedig *az 51-es reláció az egyetlen közvetlen összeköttetést jelentette a kelenföldi pályaudvar és Óbuda között* s átszállás nélküli utazási lehetőséget biztositott egyrészt a Szent Imre-város és a Krisztina, másrészt a Krisztina, Margit-körút és Óbuda között, mig az 53-as és 71-es a Dunapartról és a Krisztinából közlekedett a Margit-hídon át a Nyugati pályaudvarig. Ma az a helyzet, hogy nemcsak a Budáról Pestre irányuló forgalomban, hanem *a jobbparti városrésznek egymásközti forgalmában is körülményes az utazás* és aránylag rövid távolságokat csak kétszeri átszállással lehet megtenni. Kétszer kell átszállani, pl. a Császár-fürdőtől a Krisztina-térre, vagy a Krisztina-térről a Margit-körútra. *A Krisztina-térről a Mussolini-térig, a kétszeri átszállás miatt, legjobb esetben harminc percig tart az út,* várakozásokkal 40—45 percet is igénybe vesz; ennyi idő alatt pedig nemcsak a Lánc-hídon hanem a Margit-hídon át is megtehető gyalog, a villamosközlekedés legnagyobb dicsőségére. Mindezt betetőzi azonban az a tény, hogy a *Krisztinából a Széna-térre csak úgy juthat el az utas, ha a Széll Kálmán-téren átszáll.* Az indokolatlanul gyakori átszállási kényszer idézi elő azután azt a torlódást, ami a felszállásnál, különösen a kisszakaszosok részére fenntartott kocsirészen általánossá vált s ami megútáltatta az utazóközönséggel ezt a különben kedvező és olcsó utazási lehetőséget.

E mellett állandó panasza Budának, hogy egyes, nagyon rövid napszakokat leszámítva a kocsik nagyon ritkán közlekednek. A Margit-körúton a délelőtti órákban gyakran 10—12 percig egyáltalán nem jön villamos. Az, akinek sürgős dolga van, természetesen gyalog indul el. S a Beszkárt még csodálkozik, hogy a bevételek — a viteldíjemelések ellenére — nem szaporodnak.

Buda villamosközlekedése különben is gyökeres reformokra szorul. Ujra üzembe kell helyezni mindenekelőtt az 51-es relációt. A kelenföldi pályaudvar hatalmas arányú utasforgalmát a meglévő 19. és 49-es járatok amúgy sem tudják lebonyolitani. Ez a pályaudvar, az érkezők és elutazók számát tekintve, második helyen áll a fővárosi személypályaudvarok sorában. Innen indulnak és ide érkeznek elsősorban mindazok, akik Budán laknak, ezenfelül azonban különösen megduzzasztja a pályaudvar forgalmát a Máv. menetdijszabásának egy különleges rendelkezése, amelynek következtében a kelenföldi pályaudvartól és idáig váltott menetjegyek lényeges megtakarítást jelentenek a Keletivel szemben. Ez a megtakarítás különösen számottevő azoknál a munkásoknál és tisztviselőknél, akik a kelenföldi pályaudvaron átfutó vonalak mentén laknak és naponta a fővárosba utaznak munkahelyükre.

Ez a nagy tömeg a reggeli órákban zsúfolásig megtölti a végállomásról induló villamosokat és a Horthy Miklós-út és környékének lakói gyakran negyedórákat kénytelenek a megállóknál várni, hogy helyet kapjanak. Az 51-es reláció visszaállitása némi enyhülést jelentene, de nem a végleges megoldást, ez csak úgy volna keresztülvihető, ha az új hídon átvezető 66-os relációt meghosszabbitanák a pályaudvarig. Ez annál inkább indokolt, mert mai, Horthy-körtéri, végállomásával amúgy sem elégíti ki a Szent Imre-város igényeit. A XI. kerület az új hídtól évtizedes közlekedési sérelmeinek gyökeres orvoslását várta, sajnos, semmi olyasmi nem történt, ami a városrész oly sokat hangoztatott nagyszabású fejlődésének érdekeit szolgálná a közlekedés terén.

Gerő Sándor.

Kérem a panaszkönyvet!

Hová lett..? Hihetetlen, de valóság: a Várban, ahol ezrével fordulnak meg az idegenek, nincs helye az illemnek, vagyis nincs illemhely. Az egyetlen zöldházikót, amely az I. kerületi elöljáróság közelében állott már régebben lebontották és áthelyezték; nem tudni hová. (Budával szemben nem oly nagy az előzékenység, mint Pesttel szemben. Odaát pár évvel ezelőtt mikor a Deák-téren föld alá helyezték az illemhelyet, a régi házikón hatalmas táblát helyeztek el: „Itt földalatti illemhely épül, ezt az illemhelyet áthelyezik a farkasréti villamos végállomáshoz". Valószínüen azért, hogy a törzsvendégek tudják, hová menjenek.)

A Várban azonban igazán senki sem tudja, hová menjen, ha az szükséges. De nem csak a Vár egyetlen illemhelyét tüntették el, hanem az Alagút Lánchíd felőli végénél levőt is. Se fent se lent: hát hol?....

Gyárfás Gyula SIMPLON FILMPALOTÁJA
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 64. TEL.: 268-999. *Budai uricsaládok szórakozóhelye*

SZÉP HÁZ, JÓ HÁZ
NEM ÉPÜLHET BUDÁN
DRASCHE-ÉPITŐANYAG
NÉLKÜL.
Óbudai gyára: III., BÉCSI-UT

Ismerjük meg Budát!

A Népmüvelési Bizottság újabb tanulmányi, ismertetési és kirándulási előadása Budán:

Svábhegyi erdei elemi iskola látogatása szeptember 16-án. Találkozó fél 5 óráig a Fogaskerekü városmajori végállomásánál.

A Lágymányos kialakulása és tervei a Horthy Miklós-híddal kapcsolatban. Gyülekezés az új híd budai feljárójánál; a Müegyetem oldalán fél öt órakor; szeptember 18-án. Előadó: Heim Ernő fővárosi mérnök.

Országos Levéltár freskói és múzeuma. Szeptember 19-én délelőtt 11 órakor a Bécsikapuféri főbejáratnál. Vezető: Dombi József dr.

Budaőrsi turista-kiránduás a vitorlázó repülőtérre Ligeti Imre vezetésével. Gyülekezés: szeptember 19-én; reggel 9 óráig az 59-es villamos farkasréti végállomásánál. Gyaloglás a repülőtérre és vissza a zugligeti végállomásig: 5 és fél óra.

Városmajori plébánia-templom megtekintése az új Campanilnak, Hősök kápolnájának, új üvegfestményeknek a megtekintése. Találkozó: a Csaba-utcai bejáranál szeptember 21-én délután fél 5 órakor. Előadó: Dombi József dr.

Régi budai városháza és a várhegyi barlang. Találkozó: szeptember 24-én délután 5 órakor a Szentháromság-tér sarkán. Előadó: Barbic Lajos gondnok.

Kirándulás Kamaraerdőbe. Az 5 és fél órás gyalogutat Éder Sándor tanár vezeti Kelenföld—Kamaraerdő—Budaörs—Farkasrét útirányban szeptember 26-án. Indulás pontosan 9 órakor reggel.

Óbudai impregnáló-gyár telepe. Szakemberek kizárásával szeptember 30-án délelőtt háromnegyed 11-kor van a gyülekezés Bécsi-út 267. sz. kapunál.

Sugár
rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet
Horthy Miklós körfér 4

Ügető versenynapok:
Szeptember 16, 21, 23, 28, 30.

DUNA folyamhajózási vállalat, BUDAPEST, KRISZTINA-KÖRÚT 121. SZÁM. Karátsonyi gróf palotájában. — Vállal mindennemü viziúton való szállitást (szén, söder, fa, kő, áru, termény, bútor stb.) — Hivatalos órák: 8—1-ig.
Biztos, olcsó, gyors!

A magyar népnyelv erkölcse*

Közli: MELCZNER JENŐ

A magyar nép nyelve — erkölcs szempontjából egyike a legtiszfább lelkületre valló nyelveknek. Százával fordulnak elő a szerelmi kettős, szerelmi együttes fogalmának paronimái és szinonimái és mindemellett a magyar nép ezt a szógazdagságát nem használja fel trágár, piaci tréfák gyártására és nem köti azokat buja tetszelgésből csokorba. Az első körülmény a magyar népfantázia termékenységét, a második a magyar néperkölcs szilárd, komoly voltát igazolja. Nagyon hamar lehetne a trágárságoknak a magyar népnyelv tarlóján gyéren felburjánzott vadvirágait és vadhajtásait egybecsatolni, míg ellenben annál többet, kosárszámra lehetne a szellemes, ékes-tréfás mondások virágerdejéből bokrétába kötözgetni.

Enciklopédiai munkásságomat hiányosnak kellene minősitenem, ha abból — téves elgondolás folytán, — a durvaságok anyagát teljesen kihagynám. Ezért, akit ez érdekel, azt — a szántszándékos és észrevehető tompitásokkal — munkámban majd megtalálhatja. A káromlást szitkozódást sem lehet a magyar nép zömének, a földmüvesnép kenyerének tekinteni, szintúgy a sértő durvaságot sem. Ha ilyesmi kitör belőle, ekkor ennek már nagy lelki izgalom az előzője.

Vagy 20—25 év előtt akadt a kezembe egy jó ujjnyi vastag könyomatolt német füzet, telve a legundokabb disznósággal. Ilyen vadhajtást a magyarnál még a sánta diákvirtus sem termelt.

Amig a német nép nyelvében — a magyaréval szemben — a druva drasztikum a túltengőbb, addig nála a kedélyességre való, enyhébb pikantéria jóval kevesebb, mint a magyarnál. Az előbbi körülmény a magyar lélek szelidebb voltára, az utóbbi pedig a magyar szív s ezzel a kedély előkelőbbségére vall.

Bizton állithatom, hogy a magyarnak még csiklandósabb értelmü mondásaiban sem a rosszban való tetszelgési vágy, hanem inkább a lélek naivitása nyilatkozik meg.

A magyar durválkodásnak szinte egyedüli tere a káromkodás, káromlás, szitkozódás, átkozódás és a kaszárnyaélet a maga külön virágaival. A magyar káromlást sokfelé szinte hirhedtnek tartják, pedig ez sem a tulajdonképeni nép bűne és eredete sem magyar.

A káromlást a magyarnál csupán egyes népréteg müveli, a baka, a huszár és a kocsis és már-már kihalófélben van.

Az ősmagyar nem ismerte sem a káromkodást, sem a szitkozódást. Csak mikor a vérig izgatott és kinozott magyar nép százados gyötrelmei után kezdte türelmét vesztve kifakadásait a sors ellen hangoztatni, akkor fogamzott meg a magyar káromkodás csirája.

Ezt igazolják magának a káromkodást büntető első országos törvényünknek, az 1553 évi 42. tc-nek szavai is, amelyek szerint: „kivel a közelebbi esztendőkben az Istent és annak szankramentomait igen sokan szokták átkozódva káromolni stb." A Felvidék néhány városában volt ugyan már előbb is a káromlást tiltó helyhatósági szabályrendelet de ez főként az idegen ajkú lakosság káromlásaira vonatkozott. (Hergott, Himmel Kruzifix, Sakrament stb.)

Ez a törvény a visszaeső káromkodót halállal büntette.

De maga a higgadtabb magyar már akkor elitélte a káromlást és azt a „mellőzendő négy rossz" közé sorolta, mondván „Tatárétel, töröktánc, magyar adta, ördöglánc" lévén ezek a korbács, a talpverés, a káromlás és a rabbilincs. A magyartól még a honfoglalás előtt elszakadt testvérelem pedig, a moldvai csángóság, még ma sem ismeri a káromlást.

Az Istenkáromlásból fejlődött a cifra és kacskaringós huszár, a durvább baka- és a legdurvább kocsiskáromlás. Ezekben kaptak szárnyat és repdesnek idestova a szentek, szentségek és a szülők káromlása. De ha ezek a denevérek elrepültek, tiszta marad a magyar levegő, újabb durvaság nem terem benne.

No de most már rátérhetünk az idézetekre.

Nem leszek, vagy legalább is nem akarok szindurva lenni és ezúttal csupán enyhébb eltévelyedésekre az Ámor öcsénk nyilacskáját birizgáló sikamlósságokra és az egyéb kellemes izgulást előidéző delikát mondásokra szoritkozom.

De hát mivel is kezdeném, ha nem a nővel? Vagyis Évával, akiről azt mondja a régi irás: „s midőn Ádám apánk felhorkantott, Éva állt s szemébe vigyorgott." Persze, hogy oszt ebből eredt minden rossz, miként azt egy irónk is mondja: „Hat nap alatt teremtette Isten a világot, a hetediken pedig az asszony elronotta azt" Az én ízlésem szerint a legszabályosabb szép női arc is unalmassá válik, ha nincs benne egyben valamelyes ingerlő, pikáns vonás. Ezért hát itt is erre vetem a fősúlyt.

Ha megesett a leány, azt mondják, hogy *„Csirke csipeg a nád alatt".* A baksi emberről meg azt állitják hogy *„Mind bolond, mert feleségét más öleli, ő meg az ablakból lesi".*

Ha leányzónak vagy özvegy asszonynak gyermeke született, azt mondják rá, hogy: *„Nád ütötte meg az urát".* (T. i. olyan úr nincs, akit a nád ütne agyon.) Egy szelídebb tréfás diákvers állitja, hogy *„Megesett biz az eset, hogy a kislány megesett". Találós mondás, hogy „A harang az Isten nyelve, az asszony nyelve az ördög harangja".* Az oláhtól vette át a székely e közmondást: *„Az asszony vagy szinméz, vagy csupa epe. A méz néha epévé válik, de az epe sohasem válik mézzé".*

Régi mondás ez: *„Esendő az ember, hajlandó a pendely, tál, fazék összecsördül, hogyne az ember".*

A lakodalmi menetek alatt szokásos alkalmi énekstrófák sok érdekes dolgot tartalmaznak. Ezek egyike ezt mondja: *„Kicsi járom, kis ökör. Most fogják be először, — Még ma minden összetör".*

„Sokra ment vele, mint a sükéri lány", mondja a székely. Ez ugyanis addig nézte a csillagokat, mig ikrei születtek. A csak látszólagos szemérmes, valójában kikapós menyecskére mondják: *„Szemérmes vasfazék, csak a füle kormos."*

Találó mondások, hogy: *„Az asszony csak addig siratja holt férjét, mig elevenre nem kap";* meg az is: *„Jó férjnek hóna alól ugrik ki a menyecske".* Göcsejben úgy éneklik, hogy *„Lendva Zsófi szoknyája, etörekült az ágyba"* (tudja a manó, de összegyűrődött). A háromszéki ember mondja a lányok után tilosban járkáló legényre: *„Jó lesz cablatni, mert jönnek a zsitárok"* (zsitárok a csőszök, a férfirokonok, kik eltörik a csábító legény derekát.

Lám, lám a szegény asszonyokat mindenhol csak szidják. Még a mi jó öreg *Fáy* Andrásunk egyik verse is emigy beszél: *„Az asszony szükséges rossz, szép bőrbe compingált gonosz. Házi doromb. Ha férjnél van, övé a ház. A férje pedig csupa váz."*

Nem utolsó dolog a *feleség* szinonimáinak ez az egybeállitása sem: „A feleség: egy is sok, fele se tréfa, fele gond sincs ha nincs fele másé. Feleselő feleni való, félboldogság, mert örök félelem és féltés tárgya. Minden az övé, azt is látja, ami nincs minden gond és örökkön kész veszedelem. Szemünk fénye (elborul), házi sárkány, de saját bemondása szerint csak: szegény pára."

Már most, hogy maradhatna el az *anyós?* Elsorolom hát e borzalomszónak is — a mindenkori közfelfogás szerinti — fogalomkörét, amit a régi irások ekként állapitanak meg: „A nyomorúság előfutárja, a boldogság koronája."

Rossz csont lehet tényleg a leány, mikor már a népdal is ekként beszél róla:

„Édös apám azt mondta a fiának,
Nö higyj fijam, soha, soha a lánynak
Mikó hizelög a legény szömébe,
Olyankó mán más van az ü eszibe.
Raffinátus minden lejány, aszondom,
Valamennyi legény neki: „galambom".
Azér mondom, nö nézz fijam a lányra,
Ha kacsint rád, sörcints öggyet utána."

De nem különbet mond a zsombolyai régi csikós nóta sem:

„Túl a pusztán nekünk terem a csikó,
Kocsmárosné nekünk hordja, ami jó,
Elszöretjük a mönyecskét urátul,
Ez a divat Tiszán innen, Tiszán túl."

Rimóczynak, a Hortobágy öreg hegedősének egyik nótája ekként szól: *„Szegény Pelbárt Julcsa. Nem tudja mi baja. Nem tudja mi baja, hogy az ő szoknyája, Elől miért kurta, Miért olyan kurta?"* Bizonyára ettől félti a leányt, már a kútfúrás után született szoboszlói nóta is ilyenképen: *„Gólya, gólya, hosszúlábú gólya. Csak azt mondom, ne menj Szoboszlóra. Arra járnak fürödni a jányok, Gólyamadár, szégyent ne hozz rájuk."*

No de a szegény nöknek még holtuk után sem hagynak békét. A mátészalkai sirkert egyik fejfáján ugyanis ez olvasható: *„Itt nyugszik Nagy Károly,* De nem békességgel, mert egy sirba tették a feleségével." A nyiroshelyi temetőben pedig ez a sirfelirat olvasható: *„Itt nyugszik Varga József felesége, Szabó Ágnes. Az Ur adta az Ur elvitte. Áldassék érte szent neve."* Egy dunántúli temető fejfáján áll e két sor: *„Itt nyugszik Szalma Sári hajadon, Siratja egyetlen magzatja: Zsófi."*

Állitólag Deák Ferenc mondta a híres sümegi kaszinóban, hogy:

„Akit Baján meg nem szólnak,
Zsombolyán meg el nem raknak,
Szabadkán meg le nem isznak,
Ujvidéken meg nem buknak,
Elmehet a nagyvilágba,
Nem lesz annak semmi kára!"

Ime felsoroltam a magyar nép nyelvének majd minden bűnét, amelyeknél mindig kitetszik a durvaság enyhitésére törekvő szándék, tehát a tisztességes, becsületes gondolkodás, mint a magyar néplélek erkölcsiségének, jellegzetességének bizonyitékai.

* Kivonat Melczner Jenőnek „a magyar nép- és a magyar lélek enciklopédiája" cimü müvéből.

1938-as bundamodellek, szörmedivat-ujdonságok CSERY GYULA szücsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2 Olcsó árak!

BUDA
látványossága lesz a szeptember végén megnyiló
„MAGYAR VILÁG"
KÁVÉHÁZ
Margit-körut és Horvát-ucca sarok
Tulajdonos HORVÁTH JÓZSEF
a Spolarich-kávéház volt főpincére.

Alapos kritika

Vajjon mit szólnának darabiróink, ha ma is olyan szigoruak lennének szinházi kritikusaink, mint 80 évvel ezelőtt voltak, amikor ugyan nem volt szabad sajtó, de mégis meg lehetett irni az igazságot, anélkül, hogy betörték volna érte az ember fejét. A rövid de velős műbirálat a Nemzeti Szinház *„A jámbor vincellér"* cimű darabjáról szólott, amelyet *Tóth* József irt *Balsac* „Grandet Eugénia" cimű regényéből és amelyről a szinlap azt irja, hogy „népszinmű 3 felvonásban, dalokkal."

„Mondhatnánk a darabról saját készitményü verset is — irja a kritikus — mellyben igen jól és igazán hozhatnók fel ezt a rimet: „A jámbor vincellér fakovát sem ér", hanem ehelyett Bertsényivel kiáltunk fel: „Régi jámborság és te arany középszer. Látlak, ölellek.

Nem óhajtjuk e darab feltámadását."

Ez aztán már kritika! Nem is támadt fel azóta se „A jámbor vincellér."

A Szent Imre-kápolna beszentelése

Az Erzsébet Gyógyfürdő Kisegitő Kápolna Egyesülete restauráltatta a gyógyparkban lévő régi Szent Imre-kápolnát és ezt ünnepi szentmise keretében *dr. Takács János* plébános szeptember 12-én áldotta meg. A lélekemelő szertartáson jelen voltak *Pöltzl* Jenő dr., *Benedek* Szabolcs főjegyző, *Köpf* Rezső dr. és a gyógyfürdő állandó látogatói.

A gyönyörűen feldiszitett kápolna 1855-ben, két évvel a hires budai keserűforrások feltárása után, már ott állt az azóta nagyot fejlődött Erzsébet Gyógyfürdő 20 magyar holdnyi pompás parkjában. A most restaurált kápolna disze a benne felállitott kis Szent Imre-szobor és a *Simkó* Károlyné által készitett gyönyörű oltárteritő.

Reinprechtnél I., Muskátli-utca 9. Telefon 15-39-33
Teljes komfortos, parkos, központi fütéses villában családi otthont talál teljes ellátással!
(A balatonkenesei üdülőtelep volt vezetője.)

Csatornázást a Hévizi-útnak!

A Filatori-gátnál, a Szentendrei út mellékutcája a Hévizi út, ez az alig 200 méter hosszú utca, amely egyik oldalán csaknem teljesen beépült. Az út részben határa egy most kialakulóban lévő családiház-telepnek, amelynek többi utcáiban van már csatornázás. Igaz, hogy ezt a csatornarendszert nem a főváros épittette, hanem az a vállalat, amely a telkek eredeti tulajdonosa volt.

A Hévizi útnak azonban *már sem magán-, sem közcsatorna nem jutott.* Szerencsétlenségére közvetlen mellette kanyarog az Árpád-malom forrását levezető árok, amely az ipartelepek, különösen pedig az Óbudai Fehérítőgyár szennyvizét is összegyűjti. A nyitott árok káros kigőzölgése állandóan fertőzi a levegőt és a környék lakóinak egészségét veszélyezteti. A mellett az út még be nem épitett oldalán elterülő Schäfer-rét mélyebben fekszik az út szintjénél és a Duna magas vízállásánál valóságos árvíz boritja. Ez átszivárog a Hévizi út házaiba és a pincékben 80—100 centiméteres talajvizet okoz. Az érdekelt ingatlantulajdonosok már évek óta sürgetik a csatornázás megépitését, ami a mai tarthatatlan állapotok megszüntetésére vezethetne, eddig azonban semmi sem történt ennek érdekében.

Pedig a III. kerület újabban a városrendezés előterébe került és az óbudai híd küszöbön álló épitésével kapcsolatban meg kell oldani az ilyen látszólag helyi jelentőségű problémákat is, hogy az új híd elkészültére már egy valóban modern, minden közművel ellátott városrész álljon a mai teljesen elhanyagolt, kisvárosias Óbuda helyén.

Hatalmas diszmü jelenik meg a Horthy Miklós-hid környékének rendezési terveivel

A Horthy Miklós-híd megnyitása aktuálissá tette mindazokat a nagy városépitési problémákat, amelyek az új híd környékének rendezésével kapcsolatban már régóta foglalkoztatják a fővárost és a budai közönséget. Ma még rendezetlen, gödrös, hepehupás ez a terület, elmaradt a város fejlődésétől, most azonban elérkezett az a pillanat, amikor a legkomolyabban foglalkozni kell a rendezés és beépités végleges terveinek elkészitésével.

A Közmunkatanács, *Álgyay-Hubert* Pál alelnök vezetésével elkészitette a maga városrendezési tervezetét és nagyjában megjelölte azokat az elveket, amelyek ennek a városredezésnek szabályozását irányitani fogják. Ez azonban nem elég: Végleges, minden részletre kiterjedő városrendezési tervre van szükség hogy ennek alapján azután megindulhasson a nagy épitőmunka, amely a fejlődés számára megnyilt új területet Budapest egyik legszebb részévé varázsolja.

Mint értesülünk, a legkiválóbb szakértők bevonásával gyögnyörű diszmű készül ennek a gondolatnak megvalósitása céljából. Képek és tervrajzok fogják illusztrálni a rövidesen megjelenő könyvet, amelyben a *magyar közélet és a várospolitika legkiválóbbjai* fejtik ki elgondolásaikat, illetve konkrét terveiket az új városrész beépitésére. A főváros illetékes tényezőinek nagy segitségére lesz ez a diszmű, amely rövidesen megjelenik.

WADLER Megbizhatóságából ismert Óbudán III. Polgár utca 13. Tel.: 162-765. SZŰCS

A Lágymányos legrégibb házának öreg lakója hivatalos volt a hidavatásra

Családi muzeum a 200 esztendős ősi budai házban

Az előkelő közönség soraiban, amely tanuja lehetett a Horthy Miklós-hid avató ünnepségének, ott szorongott szerényen egy őszhajú, fekete ruhájú matróna is. Könnyfátyolos szemeinek tekintete végig surrant a lobogó diszbe öltözött új hidtól a tömött sorokon át a diszsátorig, amelyben megjelent vitéz nagybányai *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója, hogy részvételével emelje a nevéről elnevezett új hid ünnepségének fényét. A matróna: özvegy *Bretträger* Péterné *„ősi jogon" részesült abban a kitüntetésben, hogy külön meghivót kapott a hidavatásra.* Jogcimét elismerték a legilletékesebb helyen is, azon az alapon, hogy özv. *Bretträger Péterné tulajdonosa a legrégibb lágymányosi háznak,* amelynek megvan az a különleges érdekessége is, hogy *ugyan abban az állapotban van, mint amikor épitették.*

kuria mellett vezetett el. Egyik homlokzata ma is a Dunára néz, de *a városfejlődés csaknem félkilométerre vetette vissza a parttól.* Az itt látható 1901-ből való fényképen még megállapitható, hogy a Duna medre alig néhány méternyire van az épülettől. A hetvenes években készült el a hatalmas gát, amelyet *Kopaszi gátnak* neveztek el, hogy az új Dunatöltés és a gát között a Duna vizét eliszapositsák és lehetővé tegyék a feltöltését. *Ma már szárazföld az egykori vizi terület. Ki hinné, hogy ott, ahol a Müegyetem gyönyörü palotái emelkednek, valamikor a Duna árja hömpölygött?!* Megindult a nagy épitkezési láz, amely azonban ezen a részen hirtelen megakadt. Ugy látszik, arra vártak, hogy megépüljön a régóta óhajtott új Dunahid és ennek az álomnak megvalósulásával megindúljon az épitkezés és ezzel együtt a világvárosi fejlődés is.

A legrégibb lágymányosi ház 1901-ben. Akkor az épület még közvetlenül a Duna partján állt, ma félkilométernyire van a Dunától.

Körülötte égbe nyúló öt és hatemeletes bérkaszárnyák sorakoznak, ez a ház azonban megmaradt a maga régi alakjában. Olyan, mint valami vidéki kuria. A gyepszőnyegen át hozzávezető hosszú út „magánút" feliratos táblája is mintha arra figyelmeztetne, hogy a régi Lágymányos ősi területére lépünk. Valószinüleg 1730-ban épült. Erre vallanak azok a határkövek, amelyek innen kerültek fel a Csillebércre és amelyeken világosan látszik még az 1730-as évszám.

Más épület nem volt abban az időben ezen a környéken, ahol szőllőskertek és a Verpeléti úton túl, búzaföldek terültek el. A nyomtatványkiállitáson két régi térképet lehet látni, az egyik 1780-as katonai térkép, a másik 1838-ból az ötös tüzérezred térképe. *Mind a kettőn rajta van a „támpontot" jelző lágymányosi ház.* Pontosan a Budafoki út 24. és a Stoczek utca 13/15. számú telkek között fekszik. Épitője a *Fill*-család volt. Ezé a családé volt a Lágymányos legnagyobb része, mintegy 600 kat. hold, ebből 96 kat. hold szőlő. A hatalmas birtokot ebből a házból kormányozták Fillék, akik közül többen nevezetes szerepet játszottak Buda főváros történetében, *Fill* Ferenc tagja volt Buda főváros központi bizottmányának. Sárga pergamentet őriz ma is a család, annak tanulságául, milyen nagy tekintélye volt a maga idejében *Fill* Ferencnek, akit ezen a pergamenten az aláirók százai — mind előkelő budai polgárok — üdvözöltek. *Fill Ferenc épitette az egykori gellérthegyi kálváriát.* Birtokainak egy része a Csillebércen és Kakukhegyen volt. Ide a Promontori úttól — ez volt a Budafoki út régi neve — nagy költséggel maga vágatott utat, hogy négyökrös szekereivel felhajthasson a hegyekre.

A háztól nem messze, a Ketter vendéglő mai helyén, volt a vám és innen csak nagy messzire, a Palatinus-kertben volt még egy épület, József nádor vadászlaka. Az út a Nádor-kertbe is a Fill-

Addig is ott áll a Lágymányos ősi földszintes háza, amely belül is igen sok érdekes, régi emléket őriz. *Kétszárnyas törgyfa-ajtajának csodájára járnak hires asztalosmesterek.* Verandájának karcsú oszlopai vörös fenyőből készültek és könnyedén állják az idők viharát. *Két rézpántos vasajtaja a régi királyi palotából került ide.*

Bent, a levendulaillatot árasztó szobák egyikében házi múzeumot rendezett be a család. A szekrényeken ötvenfontos ágyúgolyók a török hódoltság idejéből, dárdák, csontvázak, koponyák és — régi római pénzek, amelyeken világosan láthatók Tiberius és Titus római császárok köriratai. *— Háziasatások hozták felszinre ezeket a régi pénzeket,* annak bizonyságául, hogy a Lágymányos nem volt ismeretlen terület az itt élő római légionáriusok előtt.

A Fill-család ma élő nemzedéke féltékenyen őrzi a házhoz fűződő hagyományokat és ez a hagyomány iránti tisztelet tartotta meg a házat abban a formájában, amelyben egykor épült. A család fiágon kihalt, de leányágon tovább virágzik. Özvegy *Bretträger* Péterné első férje *Tamásy* Géza volt, ebből a házasságából származott két gyermeke, *Tamásy* Béla dr., a XI. kerületi előljáróság tisztiorvosa és *Tamásy* Ilonka. A régi nemzedék a farkasréti temetőben pihen közös sirban. Ide hozták át porladozó csontjaikat a tabáni temetőből, *ennek legrégibb sirkövével együtt.* A koporsókat épségben találták. Épek maradtak az ősanyák csipke fejkendői is. A selyemruhákat pedig valósággal le kellett fejteni a csontokról. Ma már nem készitenek ilyen remek selymeket, amelyek dacolnak az idő mulásával. Ugy látszik, őrangyal védte az ősöket és őrangyal védi az elmulástól a Lágymányos ittmaradt legrégibb házát is.

Életét, nyugalmát, vagyonát védi a jó drótkerités
Készíti:
HUTTER és SCHRANTZ RT.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.
Városi mintaraktár:
VI, Vilmos császár-ut 63. sz

Átmeneti közlekedés

„Átmeneti" közlekedést
Vezetett be a Beszkárt
S megint csak az utastábor
Szenved ettől komoly kárt.
Hol vagytok, óh, 51-es, 53-as, 71?
Ma Budáról Pestre kocsi
A hidon át alig megy.
Átmeneti? Az utas ezt
Bosszankodva neveti.
Hiszen ez a közlekedés
„Pestre át nem meneti"!

ÖREG.

Már csak néhány napig marad nyitva az Őszi Vásár

A városligeti Lakberendezési Vásárt a kora reggeli óráktól a késő esti órákig sűrün látogatja a közönség. Hétfőn délután igen előkelő vendégei voltak a vásárnak: megjelent *Darányi* Kálmán miniszterelnök, *Bornemisza* Géza iparügyi-, *Hóman* Bálint közoktatásügyi miniszterek és *Ketemen* Kornél, az OTT elnöke, valamint számos magasrangú állami funkcionárus társaságában. A kormányfőt *Kruchina* Károly dr báró fogadta a vásár vezetőségének élén.

A miniszterelnök hosszasan tartózkodott a kiállitáson és különösen az aranykoszorús mesterek gyönyörű munkái voltak rá nagy hatással. Nagy érdeklődés nyilvánult meg a cukrászok kiállitása iránt is. A zsüri a kiállitó cukrászok közül a nagy aranyérmet *Spelter* Henriknek, a nagy ezüstérmet pedig *Ravasz* László budai cukrásznak itélte oda. A kiállitás már csak néhány napig marad nyitva, akik tehát meg akarják tekinteni, azoknak sietniök kell.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Pompás a Pozsony Étterem terrasza I., Krisztina-körut 8—10.

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata

A Pozsonyi Kávéházban esténkint Fenegyerekek hangulatos szalon-jazz komolnált női zenekar

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN Nyári Rudi és József, a rádió szólista művészei

KAKASKAPU SÖRÖZŐ II., Pálffy-tér 4 Jó konyha, kitünő borok, hangulatos zene

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48. Lakatos Flóris és cigányzenekara muzsikál

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN Rácz Zsiga muzsikál

MALCSINER JAZZ-TRIO a ZSIGMOND KÁVÉHÁZBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN minden délután katonazene

105 fillér a taxi díja a Hungária forrástól a pazar kilátású GELLÉRTHEGYI kioszkhoz NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 268-783

Kertiünnepek rendezésére legalkalmasabb a Sósfürdő pompás őspark, zene, tánc. — Kitünő konyha

Elsőrendű munkát, jutányos árban készít
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola.utca 18. Telefonhivó. 1-568-63.

Ami mindenkit érdekel

Beszámoló az őszi szőrmedivatról

Közli: CSERY GYULA szücsmester

Párás hegyoldal, sárguló lombok, gyermekzsivajtól hangos budai utácskák: csalhatatlan előjelei az ősz beköszöntésének. A csöndes és előkelő Bástyasétány is mindjobban benépesedik. Csoportosulások a szörmecsodák kirakatai előtt, elragadtatás az üzletekben egy-egy model megtekintésénél. Világkiállítás... Páris... soha sem volt oly aktuális a szücsszakma, mint ma. Bebarangoltuk, napokig rabjai voltunk a sok szépnek, a soha nem látottnak és lelkünkben a sok szép párizsi emlékkel, amikor a hazai szücsipar csodáit szemléljük, rájövünk arra, hogy *amit Párisban áhitattal csodáltunk, mindazt viszontlátjuk a budai szücsök kirakataiban.* Csalhatatlan bizonyítéka ez annak, hogy Buda csak erkölcsökben konzervativ, de a divat terén versenyt halad Párissal.

Az őszi szörmedivat bájos, tökéletes. Gyönyörű vakondok, keppek, bársonyosan sima szőrük, a széles, berakott váll szinte előnyösen domboritja ki a szörme szépségét. Kakaó és csontszinű hermelin- és mókuskeppek az ősz slágerei.

Tél apó csodái sem maradnak mögötte a lombját hullató ősznek. Ezüstperzsia, indiai és bueno bundák 9/10-es hosszúságban. Erősen harangszabás, hullámos gallérok, álomszerűen szép modellek. Előnyös karcsú termetre és hálásan takarja az erősebb vonalakat. Szürke szinnek nem marad mögötte a barna, kakaó és tóbos szinek sem.

A soha vonzó erejét nem csökkentő fekete szinben a sealskinbundák vezetnek. Lágy, selymes szőrük, mélyfekete szinük igen előnyös keretet nyujt viselője egész megjelenésének. Nyomában az indiai breitschwanz, sőt, mint a legújabb szenzáció, erősen keresik a szép breitschwanz perzsiákat, melyek szépsége és értékállandósága örökké maradandó.

Elégikus séta a pusztuló régi Vizivárosban

Nem tulzó az az elképzelés, hogy talán néhány év sem telik el és Buda régi, pittoreszk jellege eltűnik. Tabánt már régen lebontották. A helyére tervezett gyógyszállók felépitése már rövid idő kérdése. Most a Vizivárosra került a sor. A mult évben már negyvenöt kis földszintes házat bontottak itt le, ezzel szemben kilencvenhat új ház épült, legtöbbje modern Bauhaus-stilü bérpalota. A legtöbb költözködés Pestről-Budára történik. A komfort és a hygiéne rövidesen kiszoritja Budáról a romantikát és festőiséget.

Mi lesz az őslakossággal?

Felvetődik a kérdés, melyet ismételten foglalkoztunk: *mi lesz az őslakossággal?* Buda őslakossága jelentékeny részének létérdeke forog itt kockán. Ezekben a már lebontott, vagy lebontásra itélt kis családi házakban generációk nőttek fel. Itt vertek gyökeret a nagyapák. A légkör familiaritása, egybekapcsolva a megélhetés reális adottságaival vitte tovább a késől nemzedéket is. Most kénytelenek megválni a megszokott talajtól. Az új bérházakba anyagi viszonyaik miatt nem költözhetnek. Legnagyobb részük kisiparos lévén, nem engedhetik meg maguknak a külön műhelytartás költségeit.

Filmkockák a régi Budáról

Ujságíró számára igen érdekes feladat megtudni — hová lettek ezek a régi lakók, mit szólnak a helyzet változásához? Hogy érzik magukat új környeztükben?

A Kapács-, Vitéz- és Horváth-utcák környékén sétálunk. Üres telkek, félig lebontott házak mindenfelé. Sárgára meszelt földszintes családi ház körül már szorgoskodnak az épitő munkások. Belépünk. Az udvarban látszik már a költözködési láz. Antik bútorok sorakoznak egymás mellett a régi eperfák alatt, *K. I.* asztalosmester lakik itt családjával kétszobás kis lakásban. A konyhában van a mester műhelye. Itt is rendetlenség. Áll a munka a költözködés miatt.

— Az még nem volna nagy baj — válaszol kérdésünkre az alig negyvenéves asztalosmester — hogy ki kell mennünk a régi házból. Nem mondom, nagyon fáj ez is minekünk. Az a nagyobbik baj, hogy az új lakásban nem szabad műhelyt berendezni. Külön műhelyt tartani pedig, ki győzi ezt manapság?

Tovább megyünk. Utunk új házak előtt visz el. Villaszerű bérpaloták erkélyekkel, kis virágos kertekkel. Itt már nem tudnak a régi lakókról. A szomszédok mondják meg, hová költözött L. S. esztergályos, az egyik lebontott kis ház volt lakója a Kapás- és Vitéz-utca sarkán. Most a Horváth utcában lakik egy nagyobb földszintes házban. Szobakonyhás lakás. Kétéves apróság játszik a konyha közepén. Kedvesarcú fiatalasszony a mamája. A mester nincs idehaza.

— Az uram Pesten dolgozik egy nagy üzemben — mondja az asszony. Féléve hogy ide kellett költöznünk. *Önálló mester volt az uram, de hová férne el itt az esztergapad?* Szerencse, hogy munkát kapott.

A szoba túlzsúfolt. A kisfiú jókedvüen botorkál a sok bútor között. Az asszony nézi a csöppséget és kissé elkomorodik az arca:

— Már a kicsiért is jobb volt odaát. Több volt a hely és a levegő. Nagy udvar volt, ahol csak mi voltunk egyedül. Az uram nehezen is nyugszik bele. Ott tanulta a mesterségét az apjától...

Ugyanitt új lakó M. K. aranyozómester. Műhelyasztala fölé hajolva találjuk. Fiával és egy inassal dogozik. Szoba és a konyha egybefolyik. Az egész kis lakás műhely. Alig van hely egy-két fekvő alkalmatossságra. Özvegyember, szótlan, rosszkedvü.

— Ötödik hónapja vagyunk itt — mondja. — A bútorok még mindig a pincében vannak. Ha a feleségem — szegény — látná ezt a nagy rendetlenséget! Még jó, hogy ő nem érte meg ezt. Soha nem tudott volna belenyugodni. Nem való ez ilyen idős embernek.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szívesen látogatja
Minden este
és vasár- és ünnepnap délután
Tánc — Setét György jazz-zenekara

A fiú nézi az apját. Az öreg szótlanul temetkezik munkájába. — Nincs ez igy rendben, — mondja halkan a fiatal ember.

— Hát bizony nincs, — ismétli gépiesen az apja...

Mi a teendő?

A cikkünk elején felvetett kérdést ezekután még jobban igazolva látjuk. Valóban, másról is van szó, mint csupán egy régi talajhoz szokott tradicionalizmus elvesztéséről. *Polgári egziszteneiákat sodort magával a természetes fejlődési folyamat.* Önálló szabad kisiparosság a megváltozott körülmények között kezdi elveszíteni életlehetőségeit. *Nemcsak várospolitikai, de általános gazdasági szempontból is közérdek, hogy egy önhibáján kivül, termeszetes életmedréből kisodort társadalmi réteget megmentsenek a teljes proletarizálódástól.* Mi volna itt a teendő? Megadni nekik újra a lehetőséget, hogy folytassák régi független kisiparukat. *Műhelyházakat épiteni számukra.* Különböző ipari munkagépekkel felszerelve, annak mintájára, ahogyan azt a nagy Wekerle kezdeményezésére Erzsébetfalván még a háborút megelőző években megoldották. Minimális bérért ezek a műhelyek és gépek mindenki számára, akinek külön műhelye nincs, rendelkezésre állanának.

Egy ilyen iniciativa pedig azt eredményezné, hogy a megváltozott körülmények ellenére is *maradéktalanul át lehetne menteni azt az anyagi és szellemi függetlenséget, amelyet ez a budai őslakósság hosszú évtizedek óta képvisel a magyar életben.*

Rácz Kálmán.

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. GARCON
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON.

Hol vásároljunk Budán

a Krisztinában

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PHUNEZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. sz. Tel.: 152-168

Budán PREISACH - CIPŐ fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Villany, rádió JAKABNÁL
I., ROHAM-U. 2.
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 167-074

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk!
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) — Tel.: 1-608-33.

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 34.

KRISZTINA VIRÁGUZLET
I. KRISZTINA KÖRÚT 141.

a Déli p.-u.-nál

KISS FERENC illatszer és foto
I., Endresz Gy.-tér 4b. (Városmajor-u. sarok)
Telefon: 166—822
VI., Vilmos császár-út 45. Telefon: 111—911

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150-829.
Siesta-szanatóriummal szemben

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet; I., Enyedi-u. 5. Fiók: I., Fery O.-u. 24/d

a Böszörményi-útnál

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

Nagy Sándor könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata
FODOR fűszer- és csemegeüzletében
I., Királyhágó-tér 4. Telefon: 155—388

a Postapalotával szemben

Budán SUGÁR-CIPŐ megbizható
Nagy választék gyógycipőkben!
I., KRISZTINA-KÖRUT 61 SZ.

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst és fém- disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ müötvös
I., Döbrentei-tér 1. szám.

a Margit-körúton

VILLANY, RÁDIÓ SZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádiószerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Budai orvosi kötszer- és műszertár II. Bem József u. 24 Telefon: 150—442
Orvosi műszer kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők, betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.
Szeifferttel szemben.

LEGJOBB FŰZŐK, KESZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18., IV., Múzeum-körút 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 151—145. (az udvarban)

a Vizivárosban

AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK Dörner-Sport tól
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM.
TELEFON: 167—372.

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c.

KOTSIS E müvészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 153—532

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5.
Telefon: 1—524—11.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégétől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most: II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407.

a Szent Imre-városban

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC műasztalos bútorüzletében
XI., HORTHY MIKLSÓ-ÚT 28. Telefon: 259—039.

ALPÁR bőröndös és bőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 42. SZÁM.

Kölcsönedények SCHEIBER MÓR-nál
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASÁGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 9. Telefon: 269-234.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI., Hortby Miklós-ut 18

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

SUGÁR RÁDIÓ, CSILLÁR, IRÓGÉP, KERÉKPÁR. VILLANYSZERELÉS
XI., HORTHY-KÖRTÉR 4.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés, négynyelvü kölcsönkönyvtár.
XI., Szt. Imre hg.-út 2. T.: 269-033

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készit: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, si- és sportcipőt Káli András, XI. Verpeléti-ut 4/6.

KRAMER ADOLF FIA festő-, mázoló és díszletfestő
XI., Légymányosi-utca 4. Telefon: 258—125.

az Olasz-fasorban

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
Telefonhivó: 1—503—54 — II., Olaszfasor 15.

a Zsigmond-utcában

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben.)

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-u. 36. (az udvarban) Tel.: 166—682.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Budai cukrászdák

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
i., Krisztina-körut 75. szám.

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Sütemények, bonbonjai kitünőek

Budai pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-u. 29. Telefon: 151-825
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!

STANZEL KENYÉR III. Zsigmond-u. elismert 45.—T; 153-148

PRÉDA kenyér sütemény KITÜNŐ!
I., Alkotás-utca 10. Tel: 150-465,

Ha Pestre megyen okos legyen, Szövetet közvetlen a gyárból vegyen
Trunkhahn
POSZTÓGYÁR SZÖVETEI
IV. PROHÁSZKA O.-U. 8.
VI. TERÉZ-KRT. 8.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter-soronként.

A jász-kunok 50.000 forintja és a Nemzeti Szinház

Most, amikor a Nemzeti Színház százesztendős ünnepét üli, érdemes kihalászni a feledés pora alól az alábbi hirecskét, amelyet 1858 augusztusában közöl a Vasárnapi Ujság:

„A pesti magyar nemzeti szinház alaptőkéjéhez a jász-kún kerületek testületileg 50.000 forinttal járultak. Ez összegben nem foglaltatik az egyesek magánadománya. Minden hozzátétel nélkül közöljük ezt a tényt, melly minden szónál jobban magasztalja magát."

Vajjon ott voltak-e a derék jász-kún kerületek a jubileumi ünnepen? És ha nem, miért nem voltak ott?...

Szendy polgármester fogadta Németh görögkeleti érseket. Szendy Károly polgármester fogadta a magyar nemzeti keleti orthodox egyház főpapját, Németh Theodosius István érsekmetropolitát papsága élén. A polgármester a főváros közönségének jóindulatáról biztosította az érseket. Ezután Felkay tanácsnoknál is tisztelegtek, akit a görögkeleti magyar hitoktatás ügyét vitatta meg az érsekkel. A magyar keleti egyházhoz csatlakozott a budapesti (pesti), hódmezővásárheyi, békési, orosházi, esztergomi görög-keleti magyar egyházközség is.

Duday Alajos tanácsnok visszatért szabadságáról. Duday Alajos dr., a XI. kerület előljárója visszatért szabadságáról és átvette hivatala vezetését. Az előljáró egyébként szabadságideje alatt is sürün járt hivatalába, hogy a kerület fontos ügyeiben intézkedjék.

Tóth András halála. Nagy gyásza van a II. kerületi Iparos Körnek, 82 éves korában elhúnyt Tóth András, a Kör díszelnöke. Ezelőtt 30 évvel az Iparoskör megteremtésében áldozatkészségével és nagy agilitásával elévülhetetlen érdemeket szerzett. Hétfőn, 13-án temették el nagy részvét mellett. A II. ker. Iparoskör tagjai díszzászlójuk alatt vonoltak ki, ravatalára koszorút helyezve. A sírnál Váli Gábor, a Kör elnöke megható búcsúszavakkal emlékezett meg az elhúnyt kiváló érdemeiről.

Megszünik egy régi budai cég. Doctor Adolf ismert divatárú és textilárú kereskedése 36 évi fennállás után megszünik az Alkotás-utcában. Szomorú; amikor egy régi; szolid cég megszünéséről kell hírt adnunk, amely fogalom volt Budán.

Növekedett a gazdasági pályára készülő tanulók száma a főváros iskoláiban. A főváros tanügyi osztályához beérkezett adatok szerint az 1937—38. tanévre összesen 95.176 tanuló iratkozott be. A mult évhez képest az emelkedés 62. Az elemi iskolákba 45.821 tanuló iratkozott be 303-mal kevesebb, mint a mult évben, a polgári fiuiskolákba 10.112 növendék, 88-cal kevesebben, mint tavaly; a polgári leányiskolák növendékeinek száma 10.662, a csökkenés 369; a fiugimnáziumokba 1041 tanuló vétette fel magát, a csökkenés 47, a leánygimnáziumok növendékeinek száma 1885; 65-tel kevesebb, mint volt a mult esztendőben. A kertészképző iskolába 690 növendék iratkozott be; eggyel kevesebb mint az elmult tanévben; a felsőkereskedelmi iskolák növendékeinek száma 4213, 206-tal több, mint tavaly; a kereskedőtanonciskolákba 1317 tanuló iratkozott be; 109-cel több; mint a mult évben, a fiúiparostanonciskolák növendékeinek száma 10.893, 846-tal több, mint a mult tanévben, a női gazdasági és háztartási iskolákba 63 növendék iratkozott be, az emelkedés 3 és végül a felsőmezőgazdasági iskolák növendékeinek száma ebben a tanévben 326, vagyis 102-vel több, mint tavaly.

Autóbuszvárócsarnok épül a Clark Ádám-téren. Megírta a Budai Napló, hogy a Budai Színkör mellett, a Horváth kert szélén lebontották az autóbusz üvegvárócsarnokát, hogy más, megfelelőbb helyen építsék fel újból. A Beszkárt ezt a várócsarnokot a sikló közelében a Clark Ádám tér és Sikló utca sarkán építette fel, ahol tényleg régóta érzett szükséget pótol. A munkálatokat már megkezdték és néhány nap mulva készen is áll majd az új várócsarnok.

Házasság. Dr. Kiss Dezső ny. miniszteri tanácsos és neje, Barkóczy Elza leányát, Kiss Leát szeptember 19-én délelőtt fél egy órakor a Szent Imre herceg úti plébánia templomban vezeti oltárhoz zsédenyi Ambrózy Árpád ny. hadbiztos-ezredes fia; zsédenyi Ambrózy Arnold m. kir. vezérkari százados.

Ki kell helyezni a HÉV-et
a Szent Imre-város déli határára

A Buda Alsó Város—Sósfürdő környéke. Egyesület (AVE) legutóbbi választmányi ülésén, arra a hirre, hogy a *HÉV* Szent Gellért-téri végállomását a Horthy Miklós-körtérre, vagy a Szent Adalbert-térre szándékoznak áthelyezni, erélyes lépésre határozta el magát. Az egyesület memorandummal fordul az illetékes minisztériumhoz és Szendy polgármesterhez, a *HÉV Szt. Gellért-téri végállomásának a határra való kihelyezése iránt.*

A memorandumban elmondják, hogy a XI. kerületi Szentimre—Alsóváros fejlődését évtizedek óta gátolja a HÉV. A város területén belül helyiérdekű vasútnak —, különösen pedig olyannak, mint *a HÉV* egyáltalán nincs helye, mert ez sehogysem akar és nem is képes beilleszkedni a városi rendbe, a városi forgalom követelményeit nem respektálja, tarifájával a jóhiszemű utasokat súlyosan megterheli, az úttest fölött kiemelkedő vágányain átkelő lakósság testi épségét — kivált az esti órákban — állandóan veszélyezteti, fékrendszere az elgázolások meggátolására nehézkességénél fogva nem alkalmas, személyzete az élénk városi élethez s a városi közönség tömeges szállításához szoktatva nincs, aminek veszélyes voltát legutóbb a budaörsi repülőverseny utáni nagy szerencsétlenség is beigazolta. — Közlekedési rendje is vidéki vasúté, nehézkes járásával, dübörgésével, sipolásával és rossz (20—40 perces) menetrendjével s az egységesitési törekvések és intézkedések ellenére a *Bszkrt*-éval ma sem egyező tarifarendszerével az utazó közönséget örökös kellemetlenségeknek, lehetetlen zaklatásoknak és megkárositásoknak teszi ki. A városi közlekedési eszközöknél szokatlan zaklatások és kárositások közt a következőket emeljük ki: 1. *A kocsi-osztály kényszert*, 2. *a pénztár-kényszert*, 3. *az út megszakitási-kényszert*, valamint 4. az ezekből kifolyó *büntetési rendszert.*

Az egységesités előtt mindenki tisztában volt azzal, hogy a *HÉV* a főváros területén belül is vicinális vasút, de az egységesités után minden utazó polgár meg volt győződve, hogy az egységesség nem üres szó és igy a város területén belül a kocsi bármely részében békén utazhat. Annál inkább megdöbbent, mikor látta, hogy a *II-ik osztályon az „egységes" 30 filléres átszállójegyre még 6 fillért ráfizettetnek.* Azonfelül *a város területén belül utazókkal büntetést is fizettetnek, ha jegyüket a kalauznál és nem a pénztárnál váltják meg.* A főváros határán túlról helyiérdekű jeggyel utazó polgártól pedig ennek a jegynek a város területén való lejártával váltott rendes *„egységes" (?) átszállójegyre váltságdijszerü büntetéspénzt követelnek.*

Hol itt az egységesités? Hiszen a *„kis-szakasz"* rendszer máig sincs meg, hogy ezzel is kidomborodjék a vasút *helyiérdekü* volta!

Most, amikor a Horthy Miklós-hid Szentimrevárost a forgalmas pesti részekkel összeköti, lehetetlen tovább tűrni hogy a Duna jobb- és balparti részei között létesülő villamos átszálló-forgalomnak s egyáltalán a *jó (és olcsó) közlekedésnek a maradi HÉV álljon útjába.*

Lehetetlen, hogy a *HÉV* Szt. Gellért-téri végállomásának most küszöbön álló áthelyezésével csak fél megoldás történjék, olyan, mely úgyis csak átmeneti lenne s mely igy haszontalan kiadást okozna. *Egyedül egészséges megoldás a HÉV végállomásának a székesfőváros határára való kihelyezése,* amit a *HÉV* is csak örömmel fogadhat, mert csak iménti jelentése szerint a székesfővárosi vonalainál a legutóbbi évben is tekintélyes vesztesége volt.

Legyen egyszer vége a sok panasznak, kölcsönös megértő jóakarattal, gyülésezés-, kérvényezésnek s a város-fejlesztés és városszépités lehetősége mellett jöjjön el a polgárság békéje, a *HÉV* pedig teljesitse valódi feladatát: a vidékieknek Budapest határáig való szállitását.

„Growe" a legrégibb magyar tomp- és kalapgyár. — Alapitási év 1865
Kérjen GROWE kalapot

Budai Hárombék Effendi és az Uj Híd

A Vén Budai Hárombék Effendi morcos kedvvel veszi tudomásul az Uj Hidat. Budai Hárombék Effendi konzervatív, mint a mammut, igy tehát elvi ellensége mindennek, ami új. Jobban szereti a tavalyi havat és a tegnapokat, mint a holnapokat; azt ami volt, jobban, mint azt, ami lesz. Jobban szereti azt, ami nincs, mint azt, ami van, vagyis jobban szerei azt, ami elmúlt, mint azt, ami jön.

Jobban szereti az egykori pestbudai tekintetes dereglyés Céhet, mely dereglyén tutajozta át kedves jó Nagyatyját a téli, zajló Dunán, jobban szereti az egykori Repülőhidat, mint az Összekötő Vasúti-hidat, az ódon acélmetszeteken és szereti a kedves Lánchidat. Ez utóbbit azért, mert ez vénebb, mint ő, Budai Hárombék Effendi.

Nos, ami a Margithidat illeti, ez is vénebb, mint ő, de viszont Budai Hárombék Effendi előtt semmi Tekintélye nincs az Ujpesti hídnak, mert Effendi már tizenötéves volt, mikor ez a híd megnyílt 1900-ban. Effendi látta, hogyan tünt el a régi Belváros az Erzsébethíd épitése közben, 1897 és 1903 között. Effendi látta, hogy Ferenc József császár és király 1896-ban hogyan koppintott aranykalapáccsal az ezüst szögre, mely ott látható A Ferenc József-híd pesti Hídfőjénél. Effendi ekkor már tizenegyéves volt, a három Híd az ő számára örökre „Uj Híd" marad. Ezek mind kisöccsei Effendinek. Effendi ezt joggal érzi, hiszen a párisi Pont Neuf-öt, (mely a magyar Tatárjárás idején épült) a párisi ember máig „Uj Híd" azaz „Pont Neuf" néven nevezi. Elvégre vagy konzervatív az ember, vagy nem.

Budai Hárombék Effendi mélységes idegenkedéssel nézte az Uj Híd épülését. Érezte, hogy ez olyan városfejlődési tényeket fog megnyitni, melyeket ő, vén Effendi már nem fog megérni. Effendi ezért morog. Effendi vén, tehát morog az Ifjúságra és lenézi azt, mint a róka a szőlőt, mely magasan lóg, tehát elérhetetlen.

Igen, a Hajóhíd, mely volt és nincs, az rendes, szép, jó Híd. Nincs volt, tehát szép Vénebb mint Effendi, Effendi tehát általa ifjúnak érzi magát. Hajóhíd, Lánchíd, Margithíd: ezek kedves, meghitt Hídak. Ők a Multat jelentik. Bátor hivalkodó, friss lendületes és tehetséges ez a tegnap megnyilt Uj Híd, tehát Effendi nem akarja tudomásul venni. Mellette és rajta rettentő vénnek érzi magát. Vén Effendi az egynapos Hídon: ez feháborító. Ez a Híd a Jövő. A Jövőt jelenti, tehát Effendi haragszik rá. Friss mázolásnak tartja. Egynapos Híd: hát ez is valami?

Ez a harsány ifjúságú Uj Híd elvittte Buda regényességét. Megszüntette Buda különvalóságát. Összekapcsolta Pestet Budával. Buda: az valami, mert régi. Pest is valami: mert régi. Budapest: az semmi. Budapest: Uj Város. Mi keresni valója van egy vén Effendinek egy ilyen fiatal, fejlődő Városban? Effendi csak Budán érzi magát jól, elvégre ezért vén és ezért Budai Effendi. Ugyebár ez logikus és helyes állás-pont!

Az Uj Híd dacvátta a lágymányosi Poecsolyát. Óh szegény Szürnyogok, melyeket a kedves Parti Fecskék kapkodtak el, most mitévők legyenek? Mi lesz a nádiverebek, vizityúkok, bölömbikák, gémek, vadkacsák, vadludak, sirályok, ibuczok és szárcsák sorsa? Kiszorulnak a Nádasból; mely eltűnt e hetyke; bátor Ifjúságára büszke tolakodó; jött-ment Uj Híd miatt. Hol vannak a kedves Békák és Ungok, melyek ott brekegtek és ungtak a Pocsolyában, melyben a méla budai Hold fürdött?

E pökhendi Uj Híd fellendíti a környéket. Eltünik a budai falusi Alvég, a búzavetés a Budafoki úton, a hatemeletes Bauhaus-modoru házak tövéről az idillikusan legelésző Kecske és az andalító Krumplisföld. Ott, hol egykor nád, káka és szittyó nőtt, ahol dudvát vetett a mocsár, most újmódi Hygiéne pöffeszkedik, villanyos Lámpa terjeszt világosságot.

Ez elviselhetetlen. Budai Hárombék Effendi feje fölött lebontják Óbudát, alóla elveszik a Lágymányos egykori maszatos vadregényességét. Budai Hárombék Effendi kénytelen modernizálódni.

Kénytelen kivándorolni Budáról, avagy kénytelen megifjodni. Rá kell jönnie; hogy mindaz, amit itt elmondott, valóban nem ok arra, hogy morogjon az Uj Híd miatt. Rá kell jönnie arra, hogy ez az Uj Híd szellemes, zseniális gerendarácstartós szerkezet, hogy csupa tekervonal, tehát rajzában a leghidabb híd, a legremekebben leegyszerüsített abszolut Technika. El kell ismernie, hogy időt jelez és hogy az a Stílusa, hogy nem keresett históriás Stílust, ellenben teremtett azzal, hogy van. Rá kell jönnie arra; hogy ez a Híd nem hazudik konvenciós Hídromantikát, éreznie kell, hogy ez a Híd hídból van, nem mondja azt, hogy romantikus költemény, hanem hídnyelven, acélnyelven hangsúlyozza a maga hídszerűségét.

Budai Hárombék Effendi elismeri, hogy ez az Uj Híd a legtehetségesebb, legpompásabb, legfiatalabb magyar Alkotás. Budai Hárombék Effendi bevallja, hogy szereti ezt az egynapos, lendülő ifjúságú Uj Hidat.

Bevilaqua Borsody Béla dr.

Uj fiókot nyit a Községi Élelmiszerüzem a Szent Imre-városban. A Községi Élelmiszerárusító Üzem; mint ismeretes, a magánkereskedelem sürün hangoztatott panaszai miatt csupán belügyminiszteri engedéllyel létesíthet új fiókot. A Horthy Miklós híd környékének lakossága már rég szükségét érezte ilyen fióknak és azért azt a kérést terjesztette elő, engedélyezzék a Községi Élelmiszerüzemnek fiók létesitését a környéken. A Horthy Miklós út környékének lakossága az utóbbi időben nagyon megszaporodott és ezt a rohamos fejlődést még jobban emelni fogja a Horthy Miklós híd megnyitása. A minisztérium méltányosnak és jogosnak tartotta ezt a kívánságot és megengedte a Községi Élelmiszerüzemnek hogy a Horthy Miklós útnak a Gellért-tér és Horthy Miklós körtér közötti szakaszán új fiókot létesítsen. Ezt csupán a nagy hentesárüüzletek fogadják idegenkedéssel, tiltakozó gyüléseket is tartottak, küldöttségjárásokkal is próbálkoztak, ez alkalommal azonban az illetékes tényezők a fogyasztóközönség érdekeire voltak tekinettel és igy a fiók már legközelebb meg is nyilik.

Galambos János úri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készítek méték után minden nemű cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Egy nemeslelkű uriasszony halála. Súlyos csapás érte a Blockner-családot: özv. Blockner Izidorné hetvennégy éves korában meghalt. A társadalom legszélesebb köreiben nyilvánult meg a részvét a nemeslelkű uriasszony halála alkalmából a gyászoló család iránt. Ifj. dr. Balázs Dezső, Balázs-Blockner Pál, Hajós Alfrédné szül. Blockner Vilma, Balázs György és Grünzweig Helén édesanyjukat siratják az elhúnyt matrónában. Az elhúnytat szeptember 16-án, csütörtökön délelőtt fél 12 órakor helyezik örök nyugalomra a rákoskereszturi temetőben.

GYORSIRAST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Istentiszteletek rendje a budai zsidótemplomokban. A Budai Izr. Hitközség templomaiban az istentiszeletek rendje a következő: II. Öntőház-utca 5—7. Főtemplom: Szept. 17-én, pénteken este 5 óra 45 perckor, szept. 18-án, szombaton reggel: 6 óra 45 perckor, d. e. 10, d. u: 3 órakor. — A III. Zsigmond-u. 49. templomban: Szept. 17-én, pénteken este. 5 óra 45 perckor, szept. 18-án, szombaton délelőtt 9 óra 45 perckor, délután 3 órakor. — A XI. Lenke-ut 79. templomban: Szept. 17-én, pénteken este: 5 óra 40 perckor; szept. 18-án; szombaton reggel: 7; délelőtt 10, délután 5 óra 40 perckor. — Szukkausz előestéjén, vasárnap, szeptember 19-én és egész ünnepen át délután 5 óra 30 perckor.

Mindennemü idegennyelvü fordítást legpontosabban végez és hitelesitttet a Belügyminisztérium fordító kirendeltsége: V., Főkapitányság. I. em. 92 Hivatalos órák naponta d. e. 9-től d. u. 2-ig

A Szent Margitszigeti Palatinus Strand- és Hullámfürdő utóidény ára szeptember hó 13-tól kezdődőleg 1.20 P egész napra, úgy köznapokon, mint vasár- és ünnepnapokon is.

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNYMUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II., MARGIT-KÖRUT 20. — TELEFON: 1-576-50.

Frontharcosok Kegyeleti Fáklyája. A magyar frontharcos mozgalom nyolcadik, a Frontharcos Szövetség alapszabályszerű megalakulásának ötödik évfordulójára a Szövetség Országos Elnöksége a világháborúban elesett bajtársak és a trianoni nemzeti gyász emlékezetére „Frontharcos Kegyeleti Fáklya" elnevezés alatt különös ünnepélyes alkalmakkor a Hősök Emlékkövénél felállitandó és meggyujtandó kegyeleti fáklyát rendszeresitett. A fáklyát október 2-án este 9 órakor, a frontharcos találkozó megnyitási ünnepségén József királyi herceg, a Szövetség örökös díszelnöke fogja elsőizben lángra lobbantani. A Frontharcos Szövetség Országos Nagytalálkozójával kapcsolatban Röder Vilmos honvédelmi miniszter október 3-án a Tiszti Kaszinó összes termeiben ötórai teán látja vendégül a Frontharcos Szövetség országos és helyi vezetőségeinek mintegy négyszáz tagját.

Hol vásároljunk
a Ferenc József híd pesti hídfőjénél
SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
SZőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KÖRUT 14. SZÁM

a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél
HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KÖRUT 2. (Boráros-téri oldal) Tel: 187-651.

Ajánlatok beadási határidejének meghosszabbitása. Budapest Székesfőváros Gázművei Igazgatósága értesiti az óbudai gázgyár kokszoltató és feldolgozó berendezéseinek átalakitására, illetőleg bővitésére pályázni óhajtókat, hogy az A/3525. sz. nyilvános versenytárgyalás napját **1937. szeptember 30-ról 1937. október 30-ig hosszabbitotta meg.** Az ajánlatok ezek szerint csak ezen a napon, a Gázművek Anyagbeszerző osztályánál (VIII., Tisza Kálmán-tér 20.) d. e. 10 óráig nyujtandók be, vagy posta útján oly időpontban adandók fel, hogy azok a fenti megjelölt határidőre a nevezett helyre megérkezzenek. Később beérkező ajánlatok azonban figyelembe nem jöhetnek.

Fővárosi Mateosz jog eladó
vagy betársulás. — Bővebbet a lap kiadóhivatalában délelőtt 11—12 közt vagy levélben. Válaszbélyeg.

özv. Cservenka Mihályné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemű munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. — Telefon: 1—608—76

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS, TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Szeptember 20. Az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalánya 4/6 részének lerovása bélyegekben.

Szeptember 25.: Az általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő átalányának 5/6 rész lerovása bélyegekben. Az alkalmazottak folyó év szeptember havi illetményei után a kereseti- és különadó illetményjegyzék kapcsán befizetendő.

Szeptember 30.: Az általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő átalányának utolsó 1/6 részének lenrovása bélyegekben délután 18 óráig.

A gázmüvek kedvezményes gázmosóüst akciója

Hogyan juthat a társasház, vagy bérháztulajdonos ingyen gázmosóüsthöz?

A székesfőváros gázművei hosszas kisérletezések után egy olyan rendszerű gázmosóüsttel jelentek meg a piacon, amely modernségénél fogva az eddigi mosókonyhai kellemetlenségeket radikálisan és végérvényesen megszünteti. Ezen új készülék egyesíti magában a technika nyujtotta összes előnyöket, amely vonatkozik annak könyü kezelésére, teljes üzembiztonságára és olcsóságára.

A gázmosóüst ára: 420.— pengő, ennek ellenére olyan fizetési feltételek mellett kapható, hogy az a 60 havi részletfizetési idő alatt egy 15—20 lakásos háznál is a Gázművek által nyujtott visszatérítések folytán teljesen ingyen jut a házbirtokos tulajdonába. A gázmosóüst karbantartási költsége sem terheli a háztulajdonost, mert azt a gázművek teljesen díjmentesen végzik. Beszerelési költségeihez 200.— pengőig hozzájárulnak a Gázművek s csak ezen összegen felül terheli a háztulajdonost, ami a legritkább esetben fordul elő s csak akkor, ha a házban megfelelő gázvezetékek nem volnának. Ilyen gázvezetékek azonban a legtöbb házban vannak, igy tehát a szerelési költség sem terheli a háztulajdonost. Érdeklődés esetén a Gázművek díjmentesen készítenek költségvetést a beszerelési költségeket illetően, igy tehát eleve ki van zárva, hogy az ingatlantulajdonost a gázmosóüst beszerelésével kapcsolatban utólag kellemetlen meglepetések érhessék.

A gázmosóüst gázfogyasztásának mérésére pénzbedobós, úgynevezett automata gázmérő szolgál. Ennek a mérőnek nagy előnye, hogy a háziasszony tökéletesen ellenőrizheti vele a gázfogyasztást. A mosás megkezdése előtt a háziasszony tetszés szerinti mennyiségü 20 fillérest dobhat be a gázmérő automatába s utána ezt lakattal kényelmesen lezárhatja. A munka végeztével a lakat felnyitásakor a készülék az el nem használt 20 filléreseket visszaszolgáltatja.

Az új automata-készülék az ismertetett eljárással kizár minden visszaélést s bizonyára megér a háziasszonynak ez a kis fáradság annyit, hogy csak a tényleg elhasznált gázmennyiséget kell megfizetni.

A gázzal fütött mosóüst használatánál nincs gond a tüzelőanyag beszerzésére és a mosókonyhába való felhordásra és elkerülhető az, hogy a tüzelésnél füst, korom és egyéb más ártalom keletkezzék.

Kezelése rendkivül egyszerü, mindössze egy csapja van, amely ugyanúgy, mint a gáztüzhelyeken „zárva" „nyitva" és „takarékláng" állásra állitható. Égője visszagyulladástól mentes, úgynevezett ejektoros Bunzen-égő, amely gyujtólángbiztositóval van ellátva.

A mosóüst hatásfoka 75—80%-os, tehát melegkihasználása minden más tüzelési módnál előnyösebb és ez a tökéletes gazdaságosság közel 100%-kal haladja meg az eddig alkalmazott gázmosóüstöket is, ami azt jelenti, hogy az új gázmosóüst használata időben, munkában és üzemköltségben egyaránt lényeges megtakarítással jár.

Érdeklődőknek díjtalan ismertetőt a Gázművek készséggel bocsátanak rendelkezésre, vagy egyesületünknél is kaphatók.

BUDAIAK BUDÁRÓL

Hozzászólások Buda aktuális kérdéseihez

A budaiak által a budaiak számára épitendő állandó színház és a politikán és világnézeti harcokon felülálló társadalmi klub alapitásának kérdései nagy hullámokat vernek a budai közéletben és az érdeklődés középpontjába kerültek.

Az állandó színház ügyét, a Déryné-játékszin tervét, vitéz *József* főherceg tábornagy tette magáévá és igy ez ma a budai társadalom szivügye lett. A budai gentleman-club eszméjét, amely *Hubert* Vilmostól indult ki, mindenki, aki a budai társadalomban szerepel, máris melegen pártolja.

Stricker Ferenc, az Angol-magyar bank igazgatója, a gróf Károlyi Imre-féle érdi parcellázások irányitója nagy örömmel olvasta a *Déryné Játékszin* tervét:

— Felébrednek az ifjúság kedves emlékei, ha a Horváth-kertre gondolok és a Nyári Színházra. Hány kedves estét töltöttünk ott, abban a meghitt, patinás, zajtalan, kedves budai légkörben! A nemzeti szinjátszásnak lesz az élesztgetője és megtartója a budai színház, ahol a rohanó, modern, lüktető élet iramában lelki pihenést találunk. De *másutt nem is szabad felállitani, mint a hagyományos Horváth-kertben.* Ami a Budai Uri Club alapitását illeti, arról csak annyit: mindenesetre jó elgondolás és létjogosultsága van.

László Illés, a Mauthner-börkonszern igazgatója Váralja-utcai csöndes könyvtárszobájában, ezernyi értékes könyv között beszélget a budai kérdésekről.

— Nem lehet más helyre tenni, mint oda, ahol a nyári színház áll. A Horváth-kerthez tradiciók füződnek, történelmi emlékek. A munkába kifáradt emberek számára való az állandó színház, Buda negyedmillós lakóssága feltétlenül megérdemli azt. A színház üdülést jelentett a Pesten munkában elfáradt emberek számára is. *Miután budaiak épitik fel Buda számára, feltétlenül részt-veszek az alapitásban.* A club elgondolása jó és helyes, de a magamfajta családos ember, ha este hazajön irodájából, a clubot családja és könyvei körében találja meg. Ez nem jelenti azt, hogyha megvalósul, ne lépjek be tagjai sorába.

György Lajos, nagy tokaji bortermelő-gazda, mindjárt in medias res kezdi:

— Éppen ebben a kánikulában gondolunk színház és klub alapitására? Mindkét eszmét igen fontosnak tartom. Budai vagyok egészen, de a Tisza István-kör Pesthez is köt, a szüreteim pedig Tokajhoz; elfoglaltságom miatt nem fogok sok vizet zavarni a budai állandó színházban. *Az alapitásban résztvehetek, annak nincs akadálya.* Ha tőlem függne, *az állandó budai színházat Óbudára tenném,* ennek volna teteje. *A budai úri club az más, azt testestől-lelkestől, vagy mondjuk magyarán szőröstül-böröstül kivánom,* mert arra nagyon nagy szükség van. *Ezt minél előbb meg kell csinálni, hiányzik Budán* és reméljük, hogy ennek a tervnek társadalmilag átütő fontosságát Buda megérti.

Vérbeli budai polgár az Ingatlanbank egyik igazgatója: *Leimdörfer* Ferenc, aki itt született és itt él közöttünk. Érhetően érdeklik a budai aktualitások:

— A budai állandó színház, a Déryné-játékszin, szivügye minden budainak — mondja. — Erre Budának mulhatatlanul szüksége van s jó, hogy József főherceg áll az épitő-bizottság élére. Hogy hol legyen? Istenem,' annyi szép, megfelelő helye van Budának. A Horváth-kert tradiciója azonban szinte követeli magának a színházat.

Leimdörfer igazgató még megemliti, hogy jó lenne ha modern strandfürdőt létesitene a főváros a Pasarét részére a Drasche-telkekre, ami egyáltalán nem itközönek sem technikai sem pénzügyi nehézségekbe.

L. Z.

Szultánlátogatás Budán 1867-ben

A jövő kor krónikásai bizonyára érdeklődéssel lapoznak majd évtizedek mulva a magyar lapok 1937-es évfolyamaiban és élvezettel olvassák majd az idei olasz királylátogatás színes leirását. A világháború után az első uralkodó, az olasz király és császár, méltó fogadtatásban részesült. Mi is szivesen tallózunk elsárgult régi újságpapirokban és megtaláljuk egy régi uralkodólátogatás leirását.

Épen most hetven éve, az alkotmányos élet újjáéledésének évében, augusztus havában, hogy Budán járt a török szultán. A látogatást megelőzőleg az akkori krónikás igy elmélkedik;

„A hajdani török szultánok, ha keresztény országokba utaztak két-háromezer főből álló hadsereget, háromszáz nagy ágyút hoztak magukkal. Velük volt a birodalom egész kincstára és kiséretükben a világ legvitézebb gárdája: a 12, vagy ennél is több ezer janicsár. A hatalom és hódítás fénye és eszközei vették körül mintegy annak jeléül, hogy Törökország és a többi európai országok között béke nincs. Most ellenkezőleg Kelet ura nem jelent meg több fénnyel, mint más uralkodó. Békeszeretetének legnagyobb bizonyitéka ezen utazás, nemcsak azért, mivel fegyveres erő nélkül utazik, hanem mivel főcélja volt: nyugati Európának a béke csodáit szemlélni meg a párisi kiállitáson és a jelen kor legnagyobb nemzetének az angolnak óriási fővárosában. Föltéve koronáját mindezeknek az, hogy útjába ejtette a német császárok, a hajdani szultánoknak ezen egykori örökös ellenségei székvárosát, Bécset is. *Budavára, ha érezne és szólani tudna, tán nagyobb csodálkozással tekintene alá a szultán mostani megjelenésére, mint a harcias Szulejmánéra.* Régen is többnyire nem egészen tekinté ellenségnek: félig félelemmel, de félig bizalommal látta a szultán érkeztét."

Ezután részletesen leirja az akkori riporter a szultán érkezésének külsőségeit. Este 9 órakor érkezett meg Petre, ahonnan egy gőzhajó ment elébe tisztelgőkkel, ezenkivül Pest és Budaváros előljárósága, a tábornoki kar és egy katonai zenekar, mely a török himnuszt játszá.Mindkét parton óriási tömeg várta, a hajók üdvözletül felvonták lobogóikat és a Gellérthegyről ágyulövések üdvözölték. Az éjszakát a szultán a „Széchenyi" hajón töltötte, ahonnan délelőtt 10 órakor vonult fel a Várba. Az ünnepélyes kiséretet két budai hajdú nyitotta meg, majd a budai bandériumok következtek zászlóikkal. Ezt követték *Gorove* és *Wenkheim* miniszterek, a katonai és polgári méltóságok. Azután a szultán udvari kocsin a trónörökössel, egy osztrák tábornokkal és *Faud* basával következtek. Utánuk oriási számú török kisérettel, festői keleti ruhákban, majd küldöttségek a Tudományos Akadémia képviselőivel az élükön. A régi krónikás a fejedelmi látogató külsejét igy jellemzi: „A szultán 37 éves, erőteljes férfi hatalmasan fejlett mellel és méltóságteljes komoly arccal. Szép török férfi."

Olvassuk azután a leirását annak az ezüst urnának, amellyel *Buda városa magas vendégét megajándékozta.* A szép emléket *Gretschi* budai ezüstműves készitette, *Klassohn* véste és zománcozta. Egyik oldalán Pest és Buda városok címerei és a rózsadombi mecset rajza. Feliratai azt fejezik ki, hogy ez urnában Gül Baba sirjából vett föld van és, hogy ez emlék a padisát illeti.

SPORT

Értékes budai győzelem az, amit a BBTE gyephokki csapata ért el a bajnokságban: BBTE—AHC 2:1 (1:0). Ugyanakkor a MAC 9:0-ra győzött a Köb. HC ellen.

Budaiak győztek Kattowitzban. A nagy lengyel versenyen a négy magyar versenyző kitünően szerepelt. Kovács (BBTE) megnyerte a 100 és 200 méteres síkfutást, Vadas (MAC) a 400 méteren; Darányi dr. (MAC) súlyban hozta el a pálmát; mig Kelen (BBTE) második lett 5000 méteren.

A 33 FC még mindig veretlen. Az egyre javuló kondiciójú budaiak most a rivális Kőbányai AC-ot győzték le 2:1 (1:1) arányban. Ezzel a győzelmükkel bajnoki csoportjuk első helyére kerültek; mivel a másik budai egyesület a Felten 2:0-ra verte az eddigi veretlen Hungáriát.

III. ker. TVE—MSC 3:2 (1:0). A „Vivó" kitünő teljesitményt nyujtott és biztosan nyert. A csapat egyre jobban összeszokik és lelkes játéka megérdemli, hogy közönsége is szaporodjon.

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Budai bankok és bankfiókok

ANGOL-MAGYAR BANK
II. Fő-utca 1. Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67. Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1. Tel: 2-686-78

BUDAI ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR
II. Fő-utca 9. Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR
I. Krisztina körút 133. Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2 Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4. Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2. Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-út 1. Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HTELBANK
I. Disz-tér 16. Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2. Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91, Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR
XI. Horthy Miklós-út 35. Tel: 2-693-81
II. Széna-tér 1/b. Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK
II. Margit körút 3. Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR
I. Döbrentei-tér 4. Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21. Tel: 2-690-02
I. Alkotás-utca 17.

NEMZETI HITELINTÉZET RT.
I. Krisztina-krt 141. Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
III. Lajos-utca 148. Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:
I. Alagut-utca 3. Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10. Tel: 1-533-64
XI. Horthy M. körtér 9. Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:
I Alkotás-utca 29. Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4. Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45. Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7. Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3. Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11. Tel: 2-690-00

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

Szinház - Mozi

A 101 éves asszony

Maro de la Roche „Jalna lakói" című regényéből irt színművével nyitotta meg a Magyar Színház jubileumi esztendejét. A regényben szereplő Whitesak-család az egész világon közismert lett, a család fejével, a 101 esztendős nagymamával együtt. A darab a 101 éves nagymama és öröksége körül játszódik le és bár magán hordja a regényből való átirás hátrányos motívumait, mégis kerek történetben, jellegzetes figurákat, érdekes korrajzot kapunk. A gondos rendezői munka, a mélységesen emberi alakitások, a mosollyal vegyes meghatottságot váltanak ki a nézőből. A szereposztás meglepetésszerüen jó. Vaszary Piri, aki a 101 éves asszony szerepében excellál, sikerekben dús, művészi pályájának legjobb alakitását nyujtja, mert ez a szerep felel meg legjobban egyéniségének. Mellette Kabos és Törzs, a két 70 éves fiú szerepében, Péchy Banka az öreg lady szerepében és a két fiatal, Földényi és Pataky gondos ensemble munkával viszik sikerre a darabot.

Édes a bosszú. (Átrium) Amikor Vaszary János tavaly megrendezte az UFA első magyar filmjét, a „Rád bizom a feleségem"-et, nem volt nehéz megjósoni, hogy a magyar filmgyártás egy új tehetséges rendezővel szaporodott. Az „Edes a bosszú" az UFA legujabb magyar filmje Vaszary János rendezésében, egy új magyar sikert jelent. Vaszary átvette a könnyü, franciás vigjátékstilust, amit az ő színpadi rendezői tehetsége a filmen még fokozottabban sikerre visz. A film szüzséje nem éppen különös, de a kitünő együttes, Páger, Erdélyi Mici, Ráday Imre, Vaszary Piri mellett a siker még sokkal rosszabb szüzsék esetében sem maradhat el. A film nagyon tetszett, de szeretnénk már valami eredetibbet látni, estélyen, szmokingon, vezérigazgatón kivül. Reméljük, hogy ez is fog sikerülni Vaszarynak.

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ
II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.
ÉDES A BOSSZU
Az Ufa diadalmas új magyar filmje. Főszereplők: Erdélyi Mici, Páger; Ráday, Vaszary Piristb. — Rendezte: **Vaszary János.**
Előadások kezd.: fél 6, fél 8; fél 10, vasárnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
Őnagysága inasa
Fősz.: Jean Harlow és Robert Taylor. — Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. Vasárnap: fél 2-től.

ALKOTÁS MOZGÓ
I. Alkotás-u. 11. (A Délivasut érk. old. szemben) T. 155-374
Camille, a végzet asszonya
Fősz.: Greta Garbo és Robert Taylor. — Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. Vasárnap: fél 2-től. — Minden vasárnap délelőtt MATINÉ a délutáni müsorral.

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.
Őnagysága inasa
Fősz.: Jean Harlow és Robert Taylor. — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap fél 3, 5, negyed 8; fél 10. — Bal terem: 8, vasárnap: fél 4, 6, fél 9.

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon: 151—500.
Csütörtöktől vasárnapig, szeptember 16—19-ig
Pergőtüzben
magyar film a világháboruból. Fősz.: Kiss Ferenc, Egry Mária, Nagy György és —
Brodway szerelem
Hétfőtől—szerdáig; szeptember 20—22-ig
Viktória három vőlegénye
Vigjáték Viktória királyné életéből. — Fősz.: Jenny Jugo és Otto Tressler; és **TIK-TAK** (kis magyar film).
Előadások kezdete: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9, szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10, vas. és ünnepnak: fél 2-től.

BUDAI ROYAL
III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
Sherlock Holmes
Fősz.: Hans Albers, Heinz Rühmann és fényes kisérőmüsor. — Foytatólagos előadások 5 órától.

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
Camille, a végzet asszonya
Főszereplő: Greta Garbo és Robert Taylor. — Hiradó.
Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasárnap: fél 2-től.
E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért válthat.

352

35. évfolyam — Budapest, 1937. szeptember 23. — 38. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

A Közmunkatanács döntése után

Nem volt kár félreverni a harangot, hangot adni annak a megdöbbenésnek, amit a Karátsonyi-palota lebontásának már-már végleges híre okozott. A közvélemény felhördülése az utolsó pillanatban megmentette a gyönyörű palotát: a Közmunkatanács kimondta, hogy nem szabad hozzányúlni.

Megmarad tehát a monumentális épület. De mi lesz belőle? A tulajdonosok nem tudnak mit kezdeni vele és eladni sem tudják, mert a mai elszegényedett világban nem akad rá vevő. Felajánlották a fővárosnak is, azzal, hogy nem is kérnek érte készpénzt, adjon a főváros cserébe olyan ingatlanokat, amelyekre nincs szüksége a városrendezésnél, egyébként sem értékes a főváros különböző szempontjaiból tekintve, de a fővárosnak még így sem volt szüksége a palotára. Épen elég támadás érte Budapest vezetőségét különböző grófi paloták megvásárlása miatt: miért tegye ki magát újabb támadásoknak, ha nem kell? De különben is, ha még meg is venné, mit kezdjen vele?

Erre az utóbbi kérdésre válaszolt a Budai Naplóban, az elmúlt héten, két kitünő budai polgár, Szentimrey Antal ny. főtanácsos és Tóth Gábor városatya, a budai kereskedők vezére. Tóth Gábor felvetette a Krisztinaváros nevében a követelést: le kell hozni a Várból az I. kerületi elöljáróságot, mert lehetetlen helyzet az, hogy a hatalmas és egyre fejlődő városrész lakóssága minden ügyes-bajos dolgában a hegyre futkosson és ugyancsak le kell onnan telepíteni a Krisztinába az adófelügyelőséget is. Tóth Gábor és Szentimrey Antal cikkei kiegészítették egymást, mert amíg az utóbbi a Karátsonyi-palota megmentését követelte, addig Tóth Gábor még meg is felelt arra a kérdésre, mire lehetne felhasználni a központi fekvésű, hatalmas épületet. Mert, ha nem is jelölte meg nyilatkozatában, hová helyezzék át az elöljáróságot és adófelügyelőséget, de megjelölte a célt, amiért a fővárosnak meg lehet, sőt meg is kell szereznie a palotát. A régi budai városháza várbeli épülete már rég nem alkalmas mostani céljainak betöltésére, de kár is érte, mert fel lehetne azt használni másra, olyan célokra, amelyek kevésbé teszik ki rongálásnak ezt a szép, történelmi multú műemléket. Ott vannak például a várbeli barlangok: múzeummá kell átalakítani a kis palotát, amely ékszere Buda barokkorabeli emlékeinek. A Várnak nincs városi múzeuma, — a kis múzeumot nem számíthatjuk annak — legfőbb ideje lenne megteremteni. Bécs annak köszönheti óriási idegenforgalma jelentékeny részét, hogy a háború utáni városvezetők mindenből múzeumot csináltak, kihangsúlyozva ezzel a császári város régi kultúráját. Ha valahol van jogosultsága egy várostörténeti múzeumnak, úgy a Várban van, ahová át lehetne vinni a Fővárosi Múzeum budai anyagának egy részét is, hiszen ennek a múzeumnak kincsei nagyrészt pincékben hevernek és régi problémája a főváros közművelődési vezetőségének, hogyan oldja meg a Fővárosi Múzeum dolgát.

Most itt van erre a természetes megoldás. Ha a főváros megszerzi valamilyen csere útján, (ott vannak például a teljesen felesleges Szent István körúti bérházak, amelyek semmi jövedelmet nem hajtanak, holott milliókat érnek), a Karátsonyi-palotát, úgy nem kell elöljárósági palotát építeni a Krisztinában, amire pedig előbb-utóbb ugyis rákerülne a sor, mivel a régi budai városháza épületében nem maradhat már sokáig az elöljáróság. Az adófelügyelőség sem maradhat a régi pénzügyminisztérium épületében: nem lehet arra kényszeríteni a polgárságot, hogy délelőttjeit hegymászással töltse. Megvan tehát a praktikus ok és cél, mire lenne jó a Karátsonyi-palota, nem szólva arról, hogy annak gyönyörű dísztermeit egyéb reprezentációs célokra használhatná fel a főváros.

A Karátsonyi-palotát meg kell szereznie a fővárosnak.

Milyen lesz az uj Lágymányos

Rövidesen megkezdődik a hatalmas városépítő munka — Horthy kormányzó áttanulmányozta a rendezési terveket

Az új Horthy Miklós híd pesti és budai hídfőjén, a hídfőtől a Budafoki útig és innen a Verpeléti úton át a Horthy Miklós körtérig rendőrök és Beszkárt tisztviselők jegyzik szorgalmasan: hány gyalogjáró, lovas- és gépkocsi halad át az új hídon és a híd tengelyébe eső útvonalokon. Hatalmas számológépek jelzik már az új forgalmi terepen nekilendült nyüzsgő életet, amely új színt, elevenséget ad az immár nagyra hivatott Lágymányosnak.

A hivatalos adatokkal szemben azonban a laikus szemlélő szinte első pillantásra állapíthatja meg, hogy *ebben a megindult nagy forgalomban sok a vendégszereplő.* Nemcsak azok sürögnek az új hídon és környékén, akiknek dolguk van itt, hanem feltűnően sokan olyanok is, akiket a kíváncsiság hajt ide, hogy lássák a magyar alkatóerő nagyszerű megtestesülését az új hídban, gyönyörködjenek abban a kilátásban, amely a Horthy Miklós hídról nyílik. Ez a magyarázata annak, hogy amikor a *Budai Napló* legutóbbi számában hírt adott arról, hogy a *Népművelési Bizottság* a Horthy Miklós híddal kapcsolatban a Lágymányos jövő kialakulásáról és az errevonatkozó tervekről tart előadást szép számmal gyűltek össze az érdeklődők a budai hídfő északi oldalán. Az érdeklődők között elvegyült a *Budai Napló* munkatársa is.

A Lágymányos kialakulásának ismertetésére *Heim* Ernő fővárosi mérnök kapott megbízást, aki hatalmas térképekkel jelent meg. Ezeket a térképeket rajzszögekkel odaszögezte a tengerészeti emlékmű leleplezésére készülő díszsátor favázára és mint egy lelkes jó professzor, pálcával a kezében mutogatta azokat a pontokat, melyekről éppen szó volt. A hallgatóság sorában megjelent diáklányok szorgalmasan jegyezgettek és kérdések tömegével rohamozták meg a feleletre mindig kész előadót.

Az Állatorvosi Főiskola helye

A hídfő közvetlen környéke már sejteti a jövő képét. Két oldalát, széles ívben, gyönyörű park övezi, a parkokban fehér padok, rajtuk szerelmespárok, mint ahogy az illik . . .

Heim Ernő azzal kezdi előadását, hogy a Műegyetem mai épülettömbjétől a parksávig — a Kruspér utca meghosszabbított vonalában — terjedő nagy terület a Műegyetem továbbfejlesztésének céljaira van fenntartva. Az Aerodinamikai épület már itt épült fel. *Ide akarják hozni Pestről az Állatorvosi Főiskolát,* amely a Műegyetem egyik fakultásaként működik, bár olyan hírek is vannak, hogy az Állatorvosi Főiskola Törökbálintra kerül. Stockholmban is a város területén kívül van az Állatorvosi Főiskola, ami a további fejlődés igazi biztosítéka.

A Lágymányos rendezésére a Műegyetemnek szánt területtől függetlenül, a Közmunkák Tanácsa pályázatot írt ki, amelyre *30 terv futott be.* Valamennyi értékes és érdekes, de *egyik sem felelt meg az eredeti intencióknak.* A főváros csak részben tette magáévá a Közmunkák Tanácsának tervét, úgyhogy az egész kérdés még mindig vajúdóban van.

A Kormányzó az új Lágymányosért

Az új terv teljesen elejti néhai gróf Klebelsberg Kunó közoktatásügyi miniszter nagyszabású elgondolásait. Klebelsberg Kunó gróf egyetemi várost akart teremteni a hídfőtől délre eső hatalmas területen. Klinikai csoportokat, botanikus kertet, internátusokat. Ez a terv azonban túl drágának bizonyult. Az új terv *állandó kiállítás céljaira* kívánja alkalmassá tenni a területet. Ide jönne a *Stadion* is. Mindkettőt nagyon alátámasztaná, ha a tervezett kelenföldi pályaudvar is itt épülne fel. *Mélyen érdeklődik a Lágymányos jövője iránt maga a Kormányzó* is, *aki bekérte a terveket,* azokat figyelmesen tanulmányozta és annak az óhajának adott kifejezést, hogy a tervek megvalósítását szorgalmazni kell.

— A Műegyetemen és a most vázolt területeken túleső részt magánházak céljaira szánta a Közmunkák Tanácsa. Vigyázni fognak arra, hogy kerüljék a túl sűrű beépítést. Az itt épülő bérházakban — blokkszerű elhelyezéssel — csak utcai lakások lesznek. Egységes homlokzat-rendszert nem kívánnak, kötelezően csak a párkánymagasságot írják elő, ez 25 méter lesz. Rendkívül fontos a tervnek az úthálózatok megállapítására és kiépítésére vonatkozó része.

A közlekedési fővonalak

Három nagy feladatot tűzött maga elé ez az útrendezés:

1. Meg akarja teremteni a Dunaparton az észak—déli főközlekedési gyorsforgalmi útvonalat. Ennek arányai most már gyönyörűen bontakoznak ki, különösen a Ferenc József híd és Horthy Miklós híd budai hídfői között. Ez az útvonal megszünteti a Budafoki út főútvonal jellegét. A forgalmat a Budafoki útról úgynevezett gyüjtőutakra terelik. Ezek a gyüjtőutak egészen újszerűek, biztossá és gyorssá teszik a forgalmat. A Budafoki út túlsó szakasza is ilyen gyüjtőútba fog torkollni, amely aztán egyenes vonalban kapcsolódik be a Dunaparton húzódó észak-déli főközlekedési vonalba.

2. *Meg akarja valósítani a terv a budai nagykörutat,* abban az elgondolásban, ahogy azt már a *Budai Napló* ismertette is.

3. Szabályozza azt az úthálózatot, amely a hídtengely egyenes vonalában a Fehérvári útig és innen a kelenföldi állomásig igyekszik megállapítani a közlekedés és forgalom rendjét. Itt három forgalmi csomópont készül, egyik a hídfőnél, a másik azon a ponton, ahol az útvonal a híd felől a Verpeléti útba kapcsolódik be, a harmadik pedig a Bercsényi utca és Fehérvári út között, párhuzamosan a Fehérvári úttal. Ezeken a csomópontokon a Baross tér mintájára körforgalom alakul járdaszigetekkel.

A vasúti töltés kérdésének megoldása ezekben a tervekben nem szerepel. Ez még a messze jövő feladata. A Lágymányos és Kelenföld kialakulására a vasúti töltésig terjedő rész a leglegfontosabb és legsürgősebb és illetékes helyen most erre fordítják a legnagyobb gondot.

Herczeg Ferenc felhivásával megindult a munka a budai „Déryné-Játékszin" felépitésére

Az állandó budai színház felépítéséért a *Budai Napló* hasábjain megindult mozgalom most, az őszi szezón kezdetén, új erőre kapott. A nemes mozgalom kezdeményezői, élükön a lelkes *Somody* Pállal, lankadatlan szívóssággal dolgoznak a cél elérésén.

A bizottság most felhívásssal fordul a magyar társadalomhoz, hogy minél nagyobb számban csatlakozzék a mozgalomhoz. *Herczeg* Ferenc, aki a védnökséget vállalta, a maga nagy nevének egész súlyával állt a mozgalom mellé és ő maga irta azt a felhivást, amelyet most a bizottság eljuttat mindazokhoz, akik részt akarnak venni a budai színház felépítésében. A bizottság csatlakozásra szólító felhivása a következőképen hangzik.

FELHIVÁS a magyar társadalomhoz!

A székesfőváros fejlődése olyan irányt vett, hogy a polgárság mind nagyobb számmal Buda kies és egészséges részein keres magának családi otthont. A közérdek szempontjából azonban a jobbparti részek gyors emelkedése csak akkor lesz valóban értékes jelenség, ha az épitészeti fejlődéssel együtt jár a városrészek kultúrális haladása. A kérdést most időszerüvé teszi az a körülmény, hogy a Budai Nyári Szinkör hamarosan eltünik a Horváth-kertből, hogy helyet adjon a budai Kőszinháznak. Nemcsak budai, hanem székesfővárosi, sőt egyetemes nemzeti érdek, hogy az új Kőszinház ne alantas szórakozóhely, hanem a magyar szinházi kultúrának a budai közönség szellemi szinvonalához méltó székhelye legyen és hogy sikerrel szolgálhassa ennek a közönségnek magasabbrendü művészeti igényeit.

Ettől a meggyőződéstől vezettetve, József királyi herceg, tábornagy és vitéz József Ferenc ur. királyi herceg őfenségeik legmagasabb fővédnöksége alatt társadalmi mozgalom indult meg azzal a céllal, hogy részvénytársasági alapon előteremtse a Kőszinház felépitéséhez és hasznosításához szükséges tőkét.

Jól ismerjük a nehézségeket, amelyekkel vállalkozásunknak meg kell küzdenie, de bátoritó a tudat, hogy nemzeti történelmünk tanúsága szerint a magyar alkotóerő gyakran a legválságosabb gazdasági viszonyok közt érlelte legértékesebb gyümölcseit.

Az akadályokat le fogjuk küzdeni, a Nemzeti Szinház alapitásának századik évfordulóján állania kell és állni fog a „Déryné Játékszin", Buda Nemzeti Szinháza, hogy hirdesse az utókornak a mai nemzedék példaadó összefogását.

Tisztelettel kérjük mindazoknak a mozgalomhoz való csatlakozását, akik erkölcsi és anyagi támogatásukkal elömozditani kivánják a Déryné Játékszinnek, a tradicionális budai szellem és a magyar kultúra templomának megalapitását.

Budapest, 1937 szeptember hó.

HERCEG FERENC s. k.
titkos tanácsos, védnök.

A felhiváshoz csatolták a „Déryné Játékszin" tervének *Padányi Gulyás Jenő* épitőművész által készitett tervvázlatát, valamint az alapitási tervezetet is. Itt emlitjük meg, hogy októberben propaganda emlékkönyvet ad ki a bizottság, ebben legkiválóbb színháztörténeti iróink közreműködésével és számos illusztrációval ismertetik Buda multját és azokat a tradiciókat, amelyeknek egyenes folytatása lesz a „Déryné Játékszin". Ezt az emlékkönyvet mindenkinek díjtalanul elküldik, aki erre igényt tart. A mozgalomhoz való csatlakozást és az emlékkönyvre való igényt a *Budai Napló* szerkesztőségében is be lehet jelenteni.

REGENT Telefon: 153-326
Cafe-Restaurantban
esténként
MIMI PRINCE
énekel.
Lőrinczy a zongoránál. Keleti Károly-u. 1

A kisszakasz és a Horthy Miklós-híd

A Horthy Miklós-híd megnyitása előtt a főváros legelhagyatottabb polgárai a szentimreváro-siak voltak. Sokat segitett volna tehát rajtuk az új híd. De csak a jobbmódúakon, míg a szegé-nyebb sorsúak, akiknek a kisszakasz is számot-tevő kiadás, rosszul jártak reménykedéseikkel. — Mert, amíg egy kiszakaszért a Margit-hídon, Erzsébet-hídon és Ferenc József-hídon való átkelés-nél még további 1—2 megálló távolságra visz a villamos, addig *magáért az új híd pesti hídfőjétől a budai hídfőig terjedő kis útért kell egy kisszakaszt fizetni* és a budai hídfőtől a Horthy Miklós-körtérig tartó, — pusztaságon át vezető — útért újabb kisszakaszt. E mellett a budai hídfőnél *a „kisszakasz határ" egyben „feltételes megállóhely"*, ami képtelenség, mert ha *feltételes*, akkor nem le-het *határ*. — ha pedig határ, akkor nem lehet *feltételes!* — E valószínűleg „feltételesen" (kísérlet-képen) közbeiktatott kisszakaszhatárnak hala-déktalan megszüntetését várja a Beszkárt vezető-ségétől a környék lakossága, amely *inkább gya-log* teszi meg ezt a két részre szakított kis utat.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 64a. TELEFON: 166-027

Miről tárgyal a nemzetközi fürdőügyi kongresszus

Október 7-én kezdődik Budapest fürdőinek nagy eseménye, a nemzetközi balneológiai kon-gresszus, amelyről már többízben megemlékez-tünk és egy hétig tart. A kongresszus sikere máris biztosítva van: 250 előkelő külföldi szak-ember érkezik hozzánk a világ minden tájáról. A kongresszus elnöke vitéz dr. József Fe-renc királyi herceg és öt albizottság fogja a különböző kérdéseket tárgyalni.

Az egyes albizottságok a következő proble-mákkal foglalkoznak többek között:

Korszerű fürdőberendezések.
Fürdők müszaki berendezése.
Fütés, szellőztetés, tisztaság, nyugalom biz-tosítása.
Forráskutatás és forrásfoglalás.
Egységes fürdőterminológia és nemzetközi fürdőtérkép.
Fürdőkultúra.
Nemzetközi fürdőszövetség alakítása.
Fürdőkórházak.

A felsoroltakon kívül egyéb témák is szere-pelhetnek a tárgysorozaton, ha idejekorán be-jelentették azokat.

A Városmajor

Tudomásul kell venni, hogy Budapest fejlődé-se Pestről Budára tevődött át. Pesten kimerültek a fejlődés lehetőségei. Egyrészt a gyártelepek ál-litják meg a terjeszkedést, másrészt a főváros határáig kiépült szomszédos helységek vetnek gá-lat, harmadszor, a távolabbi végekről az idejét-mult, drága villamosközlekedés teszi lehetetlenné a kényelmes ottlakást.

Nem a hivatalos irányitás, hanem a közönség csalhatatlanul okos érzéke megállapitotta, hogy tovább épitkezni Budán kell. Nemcsak azért, mert itt frissebb,, tisztább a levegő; Buda egész hosszú Dunapartja keletnek néz, nyugatról védve van, számtalan otcsó, földszintes ház van még a város középpontjában. Aztán az is fontos, hogy Buda közelebb van a Belvároshoz, mint például a Baross-tér. A vonaton nyugatról érkező budapesti Kelenföldön száll ki, mert innen hamarabb jut haza, mint a Keleti-pályaudvarról. Ezzel a tény-nyel szemben a bürokrácia fel meri vetni a gon-dolatot, hogy meg kell szüntetni a Déli-pályaud-vart, mely még közelebb esik Pest középpontjához. Ez a gondolat abból a forrásból fakadt, amely megteremtette a józsefvárosi személypályaudvar néven ismert közlekedési humoreszket.

Hogy mennyire nem ismerik a hivatalszobák az életet, mutatja az a rettenetesen elhanyagolt villamosközlekedés, amely a kelenföldi pályaud-varról szállitja a közönséget. Például, amióta az 51-es gyengélkedik, egyetlen kocsi se visz Kelen-földről Buda közepébe, még a Krisztina-térig se.

Budapest Budán fejlődik tovább. Joggal fél a közönség, hogy olyan beköttött szemü intézkedé-sek következhetnek, amelyek tönkre tehetik mind azt a sok szép adottságot, ami most Buda fejlő-dését megindította.

Jó volna, ha a gondolkodó közönség területen-kint rámutatna a fejlődést elömozditó lehetősé-gekre és figyelmeztetne azokra a veszedelmekre, amiket a hibás intézkedések előidézhetnek.

Ezt az intelmet megfogadva, most hadd szóljak a Városmajorról.

A fejlődés nemsokára palotákkal veszi körül ezt a gyönyörü öreg fákkal beárnyékolt parkot. A természet megtette a magáét. Budának ehhez fogható árnyas parkja, ilyen könnyen hozzáférhető helyen nincsen.

A Városmajor ma egy vidéki kisváros sétate-rének szinvonalán áll. Egy része van csak gon-dozva, de még a gondozott részek mellett is elha-nyagolt, senki által nem ápolt göröngyös utak vannak. A park középső része teljesen elhanya-golt. Arról beszélnek, hogy ez ellen a rész ellen merénylet készül. Ide akarják tenni az autobuszok istállóját. A közönség szoktatására már itt van a szemétlerakodó hely, Buda legszebb parkjának kellő közepén, hogy émelyitő büzt árasszon a parkban üdülő tüdőkbe. Az igaz, hogy csak nyá-ron van ez igy. Télen nem jelentkezik ilyen kel-lemetlen formában a hulladék. Legalább mégegy-szer annyi pad férne el itt. Azok is mind megtel-nének. Nem boritaná fel a főváros költségvetését, ha néhány pavillont is épitenének az árnyas fák alá. El kell hinnie Budapestnek, hogy külföldön ez igy szokott lenni. Bécsnek sokkal kisebb parkjai-ban lubickolóhelyek vannak a gyermekek szá-mára. Ami meg a pavillonokat illeti, zenepavillont feltétlenül kell épiteni. A mostani, vékony desz-kából készült dobogó két esztendő alatt tönkre-ment.

A zenepavillon körül reggeliző és uzsonnázó helyet is lehetne csinálni. Ha ezt a területet bérbe adnák, a bérlő is megépitené a pavillont.

A Városmajor útjait rendbe kell hozni. Eső után jókora tavak csillognak a gyalogutakon. Rendesen kell megvilágitani a Városmajort, még-pedig nemcsak a szépitő kultúra, hanem a közbiz-tonság, vagy mondjuk a közerkölcs szempontjá-ból is.

A Városmajor európai szinvonalra emeléséért hálás lesz ennek a nemzedéknek az utókor. Tönk-retételéért pedig meg lesz rólunk a véleménye.

Hamvas József.

Galambos János úri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek méték után minden nemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Uj Városliget lesz a Feneketlen tó körül

Megkezdték a Kelenföld uj parkjának kiépitését

Mi lesz a Szent Imre herceg útja és a Lenke tér közt elterülő hatalmas rét tavával, *az úgy-nevezett Feneketlen tóval, ha egyszer majd ennek a köryéknek rendezésére kerül a sor? Ez a kérdés sokakat foglalkoztat.*

A „rejtelmes" tóról, ennek multjáról beszélt az öreg *Weintägl* Sándor bácsi, kertész, aki akkor költözött a tó partjára, amikor még csak egy-két gyár állt Kelenföldön, lakóház pedig a Tabánig alig akadt.

Két nagy téglagyár vájta a földet itt annak idején, amikor még azért épitkeztek örömmel — és vették a téglát — a pesti szabad polgárok, hogy minél szebben és hamarabb épüljön ki — a Nagykörút.

Mind mélyebbre ástak a téglagyárak a mos-tani tó helyén, mind mélyebbre kerültek az aknák-ban a vaskutyák, amelyekkel felhozták a téglának való anyagot és egyre süllyedtek a munkások kis deszkaházai.

1789 áprilisában éktelen zivatar támadt és a *hatalmas zápor következtében felduzzadt patakok ömlöttek alá a Gellérthegyről és Sashegyről. Egy-kettőre megtalálták az utat a mély aknák felé.*

Megállt a munka, az emberek várták, mikor lehet újra leszállni és tovább bányászni az anya-got. Hiába vártak. A *tó soha többé nem szikkadt ki és még ma is a víz fenekén vannak az odalán-colt vaskutyák, meg a munkás-bódék, az otthagyott szerszámokkal.* Senki se ment le értük, mi-vel a *tó mélysége 6 méter és 12 méter közt válta-kozik.* A tófenék elég változatos egyes helyein. A víz pedig csak nem fogyott, sőt néha még gya-rapodott is. Kiderült, hogy *három bővizü forrás táplálja a tavat, melynek terjedelme 800 négy-szögöl.*

Vize ihatatlan, mérgező. Ennek és a rendőror-vosi tilalomnak ellenére, a forró nyári napokon gyerekek még mindig idelopakodnak fürödni.

Hiányos lenne a történet, ha nem emlékeznénk meg arról, hogy régebben a tó az akkori Villányi utat is megszakitotta, de a Gellérthegy oldalában történt épitkezéseknél kiásott földdel a tónak erre eső részét feltöltötték. Ezen a feltöltött részen van most a BLKE sportegyesület 21 teniszpálya és a tóparti kertészet, amelynek tavaszra költöz-nie kell onnan.

Az öreg kertész a fővárostól bérelte ezt a te-rületet. Kesernyésen jegyzi meg, hogy 3 évi bér-összegért annakidején megvehette volna az egész földet, de *ki tudhatta, hogy errefelé* valamikor épitkezni is fognak? A Szent Imre herceg útjának másik oldalán most épül a ciszterciek új templo-ma, kell, hogy a környéket rendezzék. Parkot alakitanak ki ezen a 3000 négyszögölnyi terüle-ten, a *tavat pedig meghagyják úgy ahogy a Vá-rosligetben is van.*

A hasonlat egyébként is megállja a helyét. Ezen a gyönyörű helyen új Városligetet kell te-remteni. A terület fekvése, gyönyörű környezete erre predesztinálja; hisszük, hogy a főváros ille-tékesei megértik, mit követel tőlük itt a Termé-szet kötelező parancsa. A Feneketlen tó lenne ennek a parknak a gyöngyszeme. Szerencse, hogy az épülő templom miatt már megkezdték a park kialakítását, remélhető tehát, hogy a munkát min-den irányban folytatni fogják és ezzel paradi-csommá változtatják Budának ezt a részét.

Laticel matrac
LÉGATERESZTŐ
NEM MELEGSZIK
HYGIÉNIKUS
Gyártja a Magyar Ruggyantaárugyár

A budai szintársulat utolsó vándorútja Temesvárról Budára

Irta: KÁZMÉR GÉZA

Meghalt a nagy Pán, a nagy Pán halott. El-némult a sip és csendes lett minden körülötte. Orgonanyiláskor, mikor a Horváth-kert újra éled, hiába keressük a régi, szép emlékeket, már nem lesznek. Csak néhány lebontásból ottfelejtett tégla mutatja majd, hol volt az az épület, amely-ben felejthetetlen melódiák először hangzottak el és repültek ki a nagyvilágba, a halhatatlanság felé.

Amikor meghallottam, hogy most már tény-leg lebontják a Színkört, elmentem oda még egyszer, utoljára, fel akartam eleveníteni az elsuhant éveket a kulisszák édes titkait. Ott álltam a zöldre festett fakó falak előtt, mint aki egy felejthetetlen kedves örömtől örökre búcsú-zik könnyes szemekkel, kimondhatatlan fáj-dalommal a szivemben.

*

1920 tavaszán, egyik este az aradi Városi Színház igazgatósági páholyában ismertem meg Sebestyén Gézát. Az Ördög báró cimü operett — amelynek társszerzője voltam — elő-ször került előadásra. „Géza" mellett izgatottan lestem a hatást, de Ő nem nyilatkozott. A ban-ketten mégis megszólalt: „Holnap velem jössz Temesvárra Szántóval (annyi sok ismert sláger és az Ördög báró nemrég elhúnyt zeneszerzőjé-vel), egy hét múlva megtartjuk a temesvári bemutatót". Hitetlenül néztem rá, akkor még nem tudtam, hogy ő semmi lehetetlent nem is-mer. Szavát meg is tartotta és egy hét múlva bemutatta az Ördög bárót. Ezzel búcsúzott örök-re Temesvártól.

A sok izgalmat, könnyeket, ami a búcsút megelőzte, nehéz lenne leírni. Az indulás előtt pár nappal megkérdezte tőlem, akarok-e nála dramaturg lenni és vele együtt Pestre menni. Boldogan mondtam igent.

Elérkezett az indulás napja. Azt mondták reggel indulunk és este már Pesten leszünk, mert különvonat áll a rendelkezésünkre. Az állomás a háborús évek napjaira emlékeztetett, amikor százan és százan jöttek ki a füstös állo-másra, kedveseiktől búcsút venni. Ötvenkét vagon állott ott, telerakva a színház minden kézzelfogható darabjával. Vágóné Margit, most a Vígszínház nagy művésznője, izgatottan keresgélte kis kanáriját amely a nagy izgalom-ban kalitkája nyitvafelejtett ajtaján kirepült. Szebeni Margit a kiskutyája nevét ismétel-gette az embertömeg közepette. Pap Manci hatalmas virágcsokorral, kisírt szemekkel érke-zett. A szürke állomás erre a napra virágerdővé változott, mintha csak olyan valakit temetnének, akit nagyon, de nagyon szeretett mindenki. Bacsányi Paula a búcsúzás percében is, mint mindig, mosolygott — csak néha-néha for-dult el, hogy letörölje könnyeit... A férfiak már nem vették annyira tragikusan a válást, azon fáradoztak, hogy ingóságaiknak megfelelő helyet találjanak az ötvenkét vagon valamelyikében. Három órahosszat tartott az elhelyezkedés. Se-bestyénék kocsiját koncertteremmé varázsoltuk. Pianínót helyeztünk el benne. A padlóját — ahol egy pár nap előtt esetleg még állatokat szállítot-tak — teleszórtuk tiszta szalmával, egy-két dísz-letet állítottunk fel és a puha szalmán lassanként elhelyezkedtünk.

Már mindenki megtalálta a helyét, indulhat-tunk volna, de Gézának még híre-hamva sem volt. Futárokat küldtünk utána a városba, de azok is dolgukvégezetlenül érkeztek vissza. Vég-re azután Géza is megjelent a perronon, járása nem volt egészen biztos, de annál biztosabban talált minden szó, amit kiejtett. Ilyenkor ellen-állhatatlanul szellemes volt. Szántó a zongorá-hoz ültette és a Trauermarschot játszatta vele. A vonat lassan megindult, az egész állomás Istenveledtől és Viszontlátástól visszhangzott. A sírás egybeolvadt a zakatoló kerekek hangjával és nemsokára magunk mögött hagytuk Teme-svárt, Romániát", és az emlékek egész erdejét.

Alig töröltük le a búcsúkönnyeket, már Arad házai tüntek fel a látóhatáron. Izgatottan vár-tam a pillanatot hogy befussunk az állomásra, mert titokban odahivattam az aradi színház egész személyzetét és természetesen a szüleimet is. Amikor a vonat megállt, cigányzene hangjai ütötték meg fülünket: „Elhagyom a falutokat" — kezdte az éneket gyönyörű baritonján a szín-ház bonvivánja, Barics Gyula. Géza ciniz-musa megtört, könnyes szemekkel szállt ki ve-lünk együtt a vagonból. Bevonultunk a restibe egy kis frissítőre. Apám, a jó öreg falusi orvos Gézához lépett és megszólalt: „Kedves Direktor Uram, nagyon kérem, vigyázzon a fiamra". Gé-za az ő felejthetetlen kedves mosolyával rá-nézett Apámra, majd kis szünet után válaszolt: „Na, kedves doktor, Maga is jóra bízza a fiát!" Ezzel a biztató megjegyzéssel indultam el a kulisszák világa felé Sebestyén Géza mellett. Még egyszer elhangzott az „Istenveled" és a vonat elindult velünk vágyaink városa, Buda felé. Nem tudtuk, mennyi minden vár még ránk ezen a rövid úton.

Mindnyájunk szívében égett a vágy, hogy Csonkamagyarország határállomására érkezzünk és végre cenzúra nélkül beszélhessünk. Senki se szólt erről a másiknak egy szót se, de egymás szeméből olvastuk ki az évek óta lappangó, kitör-ni vágyó érzést. Végre a vonat lassított, egy kis őrház előtt megállott és román granicsárok szállták meg a vagónokat. Még néhány perc, túl leszünk a határon és akkor... vígan fütyül-hetünk.

A Sors nem így akarta. Alighogy a vonat befutott a határállomásra, a granicsárok leug-rottak és mind az ötvenkét vagon ajtaját min-den különösebb magyarázat nélkül ránkzárták. Dörömbölés, káromkodás mit sem ért. Hosszú órák teltek el kétségbeesett izgalmak közepette, amikor estefelé végre kinyitották a vagónok ajtaját, de megtiltották, hogy elhagyjuk azo-kat. Géza erélyesen követelte, hogy vigyék a határrendőrség vezetőjéhez. Színpadról ismert, mennydörgő „ezredesi" hangjának megvolt a hatása, és pár perc mulva már ott állott a rend-őrség fejénél. „Miért bánnak úgy velünk, mint az állatokkal" — kérdezte izgatott hangon — „azért mert „Marhakocsiban" utazunk, azt hi-szik, hogy mi is marhák vagyunk?" Nem Uram — válaszolt a nagyhatalmú — felsőbb utasítá-som van feltartóztatni Önöket, mert feljelentés érkezett, hogy a vagonokban, a kulisszák kö-zött elrejtett kincseket akarnak kivinni" „Akkor kérem — ordított Géza — azonnal vizsgálják át a vonatot, hogy továbbmehessünk". „Nagyon sajnálom Igazgató Ur — hangzott a válasz — este van már, s a világítás nem alkalmas rejtett kincsek eredményes felkutatására, holnap reg-gelig talán még ki fogják birni a vagonokban, amelyeket színház és művészet iránti rajongás-ból nem záratok le, de granicsárokat állítok az ajtók elé és senkisem hagyhatja el a kocsikat."

Géza rövid szavakban közölte mindenkivel az eredményt és a kincsek elrejtéséről szóló nevetséges feljelentést. Hosszú alkudozások után sikerült megállapodnunk a granicsárokkal, hogy kíséretük mellett pár díszletmunkás szalmát hozhat a közeli uradalomból. Igy azután min-denkinek a primadonnáknak is jutott egy zsák-ra való szalma, amelyre éjszakára leheveredhe-tett... pár lépésnyire a magyar határtól.

Kora reggel már mindnyájan talpon voltunk. Tolmács útján engedélyt kértünk, hogy az ura-dalomból tejet hozathassunk reggelire, mert hiszen ebédre már Pest felé robog velünk a vo-nat. Igy gondoltuk mi, de nem így történt. An-nak ellenére, hogy egyórás legszorgosabb ku-tatás után sem sikerült a vámtiszteknek rejtett kincseket találniok, nem engedtek tovább. Azzal az indokolással hogy Bukarestből várják az utasítást, továbbra is fogva tartottak. A bi-zonytalanság a végsőkig feszítette mindnyájunk idegeit. Voltak, akik kómikusan vették a dol-got, de a nagyobik része éhesen, reménytvesztve járkált a vagonok előtt. Most már szabad volt ki is szállnunk és a granicsárok felügyelete mel-lett berendezkedhettünk egy bizonytalan idejű tartózkodásra. Aradra üzenetet küldtünk a szín-házhoz, hogy ennivalót küldjenek, mert éheztünk. Néhány óra mulva már a kedves aradi kollégák autókon, óriási kosarakban, összegyüjtött enni-valókkal adták tanújelét bartságuknak és együttérzésüknek.

Harmadnap, amikor még mindig nem jött válasz Bukarestből, Géza engedélyt kért, hogy személyesen utazhasson a miniszterhez. Tudtuk, hogy Gézára nyugodtan bízhatjuk sorsunkat. Teljesen berendezkedtünk a nomád életre és rögtönzött kabarékkal ütöttük agyon az időt. Tamás Benő, Pajor Ödön, Huszár Károly, Czakó Pali, Bársony Aladár, Fülöp Sándor, Halmos János mindent elkövettek, hogy a kétségbeesett asszonyokat felvidítsák.

Végre, fogságunk kilencedik napján Gézától sürgöny érkezett, amelyben tudatja, hogy más-nap indulhatunk. Az örömet, amit ez a pársza-vas sürgöny kiváltott, nem lehet leírni. Másnap azután Géza magával hozott miniszteri engedé-lyére útnak engedték a vonatot. Még nem vol-tunk a magyar határnál, amikor a díszletmun-kások előszedték az elrejtett magyar lobogókat. A magyar határőröknél fülsiketitő örjöngő or-dításban törtünk ki. Hosszú évek után újra ma-gyar földön. A díszletmunkások a kocsik tetején szaladgálva lengették a piros-fehér-zöld lobogót. Szántó a zongoránál a Himnuszt kezdte játszani és a szemekből megindultak a szünni nem akaró örömkönnyek. A magyar határállomáson nagy csoport kíváncsi ember várta a fogságba esett vonatot. Harsány éljenzéssel köszöntöttek és el-halmoztak minden jóval, amit 10 napig nélkülöz-ni kényszerültünk.

Amikor vonatunk a csepeli összekötőhídra ért és megpillantottuk Budát az esti fényben, egy-más nyakába borulva és örömtől könnyezve, kiáltottuk bele az estébe, hogy végre szabadok vagyunk...

Azután frissen, minden bánatot, megaláztatást elfeledve, találkoztunk a Budai Színkörben. Géza ismét a régi jókedvű bohém volt, tele új tervekkel. A szezón megindult. Uj életerő su-gárzott ki a régi falak mögül. Uj neveket hir-detett a színlap új melódiákat dúdolt nemsokára Buda és Pest. A színkör visszanyerte régi jelen-tőségét.

A Horváth-kert nyáron a Budai Színkör nél-kül... Elképzelhetetlen... És mégis, pár nap csupán és nem marad más, mint egy-két tégla-darab, mintha csak egy elfelejtett sírhant lenne.

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNYMUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II., MARGIT-KÖRUT 20. — TELEFON: 1-576-50.

legjobb SÖR ha SZÖVETET KÖZVETLEN a gyárból veszi
Frunkhahn
IV. PROHASZKA O-U. 8
VI. TEREZ-KRT. 8

Az 51-es villamos feljáróra

Régi 51-esünk, hol késel az éji homályban?
Im hetek multanak el s te alattuk
Mélyen enyésző fénnyel tűnsz el a semmibe.
Hol vagyon, aki merész hangját riadónak eresztvén,
A Beszkárt lelkiismeretét felverje szavával?
S méltán láttassa azt az igazat, hogy:
Beszkárt van a közönségért és nem viceverza.

Bús Hegedős.

Elsőrendű munkát, jutányos árban készít
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó: 1-568-63.

A Hollós Mátyás Társaság első választmányi ülése

A *Hollós Mátyás* társaság hétfőn, szeptember 20-án dr. *Hennyey Vilmos* elnöklése mellett tartotta meg a most megnyíló idény első választmányi ülését. Az ülés előadója *Szilágyi Károly* ügyvezető főtitkár volt.

Elsősorban *Viraág Béla*, a Budai Napló felejthetetlen szerkesztője síremlékével foglalkozott a választmány. Az első közgyűlésen is elfogadott terv az volt, hogy *Istók János* e részben előterjesztett művészi gondolatát valósítja meg. Minthogy azonban ezt anyagilag a közeljövőben nem valósíthatná meg, *Lechner Jenő és Füredi Richárd* időközben beérkezett tervezetét tárgyalta, melyre nézve nemcsak a szellemi munka, hanem *Balás Farkas* nagylelkűségéből folyólag az emlékmű elkészítéséhez szükséges anyag szolgáltatása is teljesen ingyen áll rendelkezésre. A választmányi ülés ezt a nemeslelkű ajánlatot köszönetének kifejezése mellett fogadta el és ennek az emléknűnek kisebb összegű létesítési költségeinek megszerzésével *Kapcza Imre* alelnököt bízta meg, aki versesköteténck jövedelmét is felajánlotta erre a célra. *Peterdy Sándor* azt javasolta, hogy a társaság a költségek előteremtésére hangversenyt is rendezzen. A választmány ezt elfogadta és az ebbeli teendők intézésére az indítványozót kérte fel.

A rendezendő irodalmi esték programjához *Tausz Béla* dr. szólt hozzá és azt a gondolatot vetette fel, hogy a műsorban az Eucharisztikus kongresszussal és Szent István évvel kapcsolatos számok is szerepeljenek. A választmány a gondolatot magáévá tette. Dr. *Lippay Gyulát*, a Budai Napló szerkeztőjét felkérte a választmány, hogy az első előadások programját dolgozza ki. A fürdőváros kérdése továbbra is állandó száma lesz a felolvasó estéknek, erre nézve a társaság ismét *Bánlaky Géza* igazgató és dr. *Pávai-Vajna Ferenc* társelnök nagyértékű közreműködését kéri ki.

A választmány ezután elhatározta, hogy zeneszámokkal tarkítja estélyeit és *Holbesz* Aladárt bízta meg a rendezési teendőkkel. A társaság első felolvasó estéjét október folyamán a Gellért szállóban tartja meg.

BUDA
látványossága lesz a szeptember végén megnyiló
„MAGYAR VILÁG"
KÁVÉHÁZ
Margit-körut és Horvát-ucca sarok
Tulajdonos
HORVÁTH JÓZSEF
a Spolarich-kávéház volt főpincére.

Hidavatás után, hidépitás előtt...

Irta: Orova Zsigmond dr., tv. hatósági biz. tag

Budapest hídépítő programjának jelentős fejezete zárult le a Horthy Miklós-hídnak a forgalom számára való megnyitásával. A Duna déli folyása mentén immár befejeződött a két part összeköttetését szolgáló hídverési munkálatok sora. Mindenki tudja, hogy most már elkerülhetetlenül sorra kerül az *Óbudát a Hungária-körúttal összekötő Árpád fejedelem-hídnak a megépítése*, melynek — sok hozzáértő ember véleménye szerint — meg kellett volna előznie déli tesvérének megszületését.

Az óbudai híd tengelyének végleges megállapításáig sokszor történtek a terveken változtatások. A pesti oldalon a Hungária-körútra való egyenes rávezetés, vagy elágazó, deltaszerű útvonalak létesítése körül forgott a vita. Óbudán a Kiscelli utca tengelye, vagy a Vörösvári utca tengelye, valamint a kérdésnek eldöntése után felmerült kisebb jelentőségű problémák, majd a hídfő közelében lévő műemlékszerű épületek fekvésének a megváltozhatatlansága okoztak fejtörést a döntésre hivatott tényezőknek.

Csodálatosképen a legkevesebbet érdekelte a közvéleményt az a kérdés, hogy az építendő új Árpád fejedelem-híd *érinteni fogja-e a Margitszigetet vagy sem?* A hídtengelynek 150 méterrel északra helyezése, majd 85 méterrel délre csusztatása azonban már döntő befolyást gyakorolt erre a kérdésre.

A hivatalos körök féltették a Margitsziget északi részén lévő gyönyörű fürdőépületet a hídlejáró létesítésétől és azzal érveltek, hogy ez a lejáró, még a sziget északi irányban tervezett meghosszabbítása esetén is, a fürdőépületig ér le és betemetéssel fenyegeti a szigetnek ezt a ritka szépségét.

Féltették továbbá a felsőszigeti szállók exkluzivitásra igényt tartó nemzetközi fürdővendégeinek nyugalmát is a hídlejáró létesítésével járó forgalomtól.

Mindezekkel az érvekkel szemben bátorkodtam a főváros törvényhatósági bizottságának a mult év november hó 17-én tartott rendes közgyűlésén felhívni a figyelmet arra, hogy a hídépítés során a szigeti lejáró létesítésének ismertetett akadályai nem lehetnek irányadók azzal a ténnyel szemben, hogy a *III. kerület lakossága nem fosztható meg attól a lehetőségtől, hogy a saját területéhez tartozó szigetre közvetlen összeköttetést kapjon* és ne legyen kénytelen kerülő úton, a Margit-hídon át a szigetre menni. Felszólalásomra a polgármester nevében *Király* Kálmán tanácsnok úr azt a választ adta, hogy *ez a kérdés még nincs véglegesen eldöntve.*

Ezen felbuzdulva, igyekeztünk az arra illetékes tényezők állásfogalását komoly érvekkel oly irányba terelni, hogy az a mi felfogásunkkal harmoniába jusson. Hogy ez a törekvésünk nem volt hatástalan, annak igazolására legyen szabad idéznünk *Bessenyey* Zénónak, a Közmunkatanács kitünő elnökének a „*Független Budapest*" szeptember 8-án megjelent számában olvasható következő nyilatkozatát:

„A befejezett munka (Boráros téri hídépítés) után kezdődik az új munka: az óbudai híd. Tegnap még úgy éreztem, mintha messze volna tőlünk. De a hídavató ünnep után előre lépett, első sorba jutott. S mivel *a Margitszigetet is érinteni fogja* — s egész Óbuda sorsára is döntő hatással lesz — úgy nézek a kérdés elé, mint valami megoldásra váró nagy, szép és nekem kedves feladat elé...

Óbuda ma romhalmaz. Bontják az ócska házakat. Építésnek még nyoma sincs. De képzeletünk szivárványszínű álomképeiben ott látjuk már az újjáépült Óbudát hatalmas Árpád fejedelem-hídjával, mely az új várost összeköti fővárosunk paradicsomával, a Margitszigettel. Erős akaratunk, összefogásunk valóra váltja álmunkat a közel jövőben."

WADLER Megbizhatóságáról ismert Óbudán III. Polgár utca 13. Tel.: 162-765. SZÜCS

„Remélem, Isten kegyelméből meglesz a hatalmam..."

Brit India igazságügyminiszterének levele Husszein Hilmi budai nagymufthoz Gül Baba sirjáról és a budai mecset megvalósításáról

A Budai Napló több évtizedes harcának, amelyet az izlám világának közelebbhozataláért és a magyar mohamedánizmusért folytat, lassan-lassan érni kezdenek a gyümölcsei. Idegenforgalmunknak igen jelentékeny részét teszik ki a Keletről érkező előkelő utasok, köztük a mozlim világ legelőkelőbbjei; radzsák és maharadzsák, miniszterek és államférfiak. Egyptom és India elsősorban még csak a minőségi idegenforgalmunkat növelik, (de ezt azután igazán jelentékeny erővel), de Albánia Törökország és a közelebbi muzulmán államokból érkező vendégeink már a mennyiség szempontjából is komoly tényezői idegenforgalmunknak.

Keleti idegenforgalmunk azonban csak akkor válhatik teljessé, ha az onnan érkezők mindazt megtalálják itt, amit joggal elvárhatnak. Az ősi judum, (jude) szent fogalom a mohamedán világban és mégis, az a mozlim utas, aki idejön, azt tapasztalja lépten-nyomon, hogy mindaz, ami őket elsősorban érdekli, bennünket egyáltalán nem érdekel. Elég, ha azokra az állapotokra mutatunk rá, amelyek Gül Baba sírja körül uralkodnak: szégyenkeznünk kell miattuk, valahányszor odazarándokolnak előkelő keleti vendégeink.

És mégis állandóan növekszik keleti idegenforgalmunk. Judea, Egyptom, Szíria, az arab államok, Marokko, Tunisz, Algir muzulmánjai már rendszeresen jönnek Gül Babához és az adományok is bőségesen gyülnek a Gül Baba mecset és a tervezett budai izlám-főiskola építési költségeire.

Ennek bizonyítékául itt közöljük azt a levelet, amelyet Durics Husszein Hilmi, budai nagymufti most kapott Hyderabadból, Navab Zoolcader Jung Bahadur-tól, Brit-India igazságügyi miniszterétől. A levél így hangzik:

„Hyderabad Deccab, India. 1937. aug. 26.

Nagyon kedves Husszein Hilmi Mufti,

nagyon sajnálom, hogy nem találkozhattunk az állomáson, azon a napon, amikor elhagytuk Budapestet Bécs felé. Ugy gondolom, nagyon el lehetett aznap foglalva. Három napig tartózkodtunk Bécsben, majd Párison át Londonba utaztunk, visszatérésünk alkalmával pedig futó látogatást tettünk Kairóban és Jeruzsálemben. Hosszú és érdekes utazásunk után hazaérkeztünk, de mélyen sajnálom most, hogy az utazás csak ilyen rövid ideig tartott. Ha a saját utamat járhatnám, megismételném ezt a körutazást.

Sohasem fogom elfelejteni azt a néhány, de rendkívül kellemes napot, amelyet a maguk gyönyörű városában töltöttünk és úgy érzem, nagyon hálásnak kell lennem Isten iránt, amiért méltónak talált engem arra, hogy betöltsem azt az egész életemen ápolt vágyamat, hogy leróhassam tiszteletem adóját a szentséges Gül Baba sírjánál. Örökre hálás vagyok Magának, Madame Hilminek és Mohamed Beynek mindazért a kedvességért, amelyet rövid budapesti tartózkodásunk alkalmával tanusítottak és amellyel olyan kellemessé tették azt, továbbá, hogy találkozhattunk néhány derék muszlimmal. Legyen olyan kedves, közölje velük legjobb kívánságainkat és tiszteletünket. Mohamed bey elvitt bennnüket az egyptomi követhez is, aki egész családjával rendkívül kedves és aranyos volt hozzánk. Legyen szíves, kérdezze meg Mohamed beytől a követ teljes címét, hogyha ő ott tartózkodik, és mondja meg Mohamed beynek: írtam a tábornoknak is, miként azt megígértem, a katonaiskolába.

Meg fogok tenni mindent, amit csak tehetek, hogy segítsem Önt a mecset felépítésében, amelyet olyan nagyon sürgősen szükségesnek tart és remélem, hogy Isten kegyelméből meg is lesz az a hatalmam, hogy ezt megtegyem.

Őszinte tisztelettel kedves feleségének és Önnek, vagyok mindenkor őszinte híve

Zoolcader Jung."

Ehez a levélhez — úgy hisszük — felesleges kommentárt fűznünk. Annyit azonban mégis szükségesnek tartunk hangsúlyozni: értsék meg az illetékesek, hogy óriási erő, rendkívüli lehetőség van a keleti idegenforgalomban: ezerszeresen megtérül minden fillér, amelyet annak fokozásáért áldozunk.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet Horthy Miklós körtér 4.

Garcon - lakásba
praktikus vasbutorokat
készit
HUTTER és SCHRANTZ rt.
Budapest, VI.,
Vilmos császár ut 63.
Telefon: 1-229-18.
Mintalap ingyen.

Szemethy Károly dr.

A legfájdalmasabb emberi tragédiák egyike Szemethy Károly dr., tiszti főügyész korai távozása, a férfiúi erőnek tehetségnek, egy magasra lendült életpályának derékban való kettétörése. A főváros törvényhatósági bizottságának egyhangú bizalma ültette Szabó Imre örökébe és most ott kellett hagynia helyét, elragadta onnan a kíméletlen enyészet. Kitűnő főtisztviselő volt és kitűnő ember: súlyos csapás érte a fővárost Szemethy Károly halálával, olyan veszteség, amely megmérhetetlen gyásza a városházának.

Most 200 éve kidobták a polgármestert, elkergették a tanácsnokokat

Különös polgármesterválasztás emlékét őrzi pontosan 200 év ezelőttről, a Margit körúti Ferencesek elődjének, az Ágostonrendieknek házi története.

Buda polgársága igen sokat panaszkodott a város vezetőségére, pazarlás, hűtlenség, megvesztegetés és egyéb hibák miatt. Ezért a császári és királyi „kiküldöttség", Erdődy gróf pozsonyi kamarai elnök vezetése alatt, 1737 október 3-án új polgármestert és tanácsnokokat választott. Legelőször is letették az összes tanácsnokokat és kiutasitották őket a városházáról. Az igen megbélyegző, de bizonyára megérdemelt aktus után az elnök minden tanácsnoki székre három egyént jelölt ki, hogy azok közül a polgárok egyet válasszanak. Ezután a polgárok „planket"-át kaptak, hogy jelöltjük nevét ráirva,a választási urnába dobják, ahonnan a következők neveit számlálták győzteseknek:

Polgármester: Perger János ügyvéd; bíró: Pogner Bertalan szabó; tanácsnokok: Schulz Lőrinc asztalos, Riz Boldizsár kereskedő, Kristen Antal orvos (a híres Kristen pék fia), Glöckner János szappanfőző, Bernca János kereskedő és pénzváltó, Cettó Jakab kereskedő, Hörger János szobrász, Ecker János orvos. Két állást a királynak tartottak fenn, hogy arra jelöltjét kinevezze.

A syndikus cimet akkor törölték el és jegyzőnek megválasztották Peyerl János Mihályt, Ugyanekkor az össze városi hivatalnokokat is elkergették.

E nagy söprés alkalmából a kiküldöttségnek egyik tagja „Catastrophe" cimen latin verset irt a közérdek tiszta szolgálatának szükségességéről.

Az összes Philips-készülékeket vételkényszer nélkül bemutatja
Sugár-rádió, XI., Horthy-körtér 4

Nézze meg a Philips-készülékeket
Ullmann Bélánál
II. Margit körut 7

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szívesen látogatja
Minden este
és vasár- és ünnepnap délután
Tánc — Setét György jazz-zenekara

SZÓLJANAK A TÉNYEK

Ez alatt a cím alatt a következőket olvassuk a *Vasárnapi Ujság* 1862-iki évfolyamában.

„Jóakaróink szeretik a budai főgymnasiumot német tanodának nevezgetni; hadd lássuk tehát, mennyiben van igazuk? A jegyzőkönyvből az tűnik ki, hogy a beirt tanulók közül 246 minden tantárgyat, 50 a tantárgyak nagyobb részét, 27 pedig a tantárgyak kisebb részét magyar nyelven tanulja. A német tannyelv mellett összesen 7 tanuló nyilatkozott. Örvendetes jelenség továbbá e tanintézetnél, hogy mig az előadások csak német nyelven tarttattak (1851—1860), az ifjúság száma körülbelül százzal kisebb volt, mint most, midőn a német nyelv csak mellékesen használtatik tannyelvül."

Tehát rút rágalom, hogy a kitűnő tanintézet, amely ma is büszkesége a budai közoktatásnak, német szellemű lett volna. Pedig Buda akkor még német volt, nagyon német, akárcsak jelenleg Budakeszi. A „tények" tehát már akkor is Buda mellett szóltak.

Két és félmilliót akar befektetni a budai színház felépítésébe egy tőkecsoport. A főváros közművelődési bizottságának pénteki ülésén Némethy Károly tanácsnok bejelenti az új budai színház érdekében tett eddigi intézkedéseket és tárgyalásokat. A bizottság hozzájárulása után a közgyülestől kér a polgármester felhatalmazást arra, hogy az új színház építésére a nyilvános pályázatot meghirdesse.

Bőröndök
WEIGL nől táskák, pénztárcák, irattáskák. irómappák.
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám.

Gyorsabb tempót!

Irta **dr. Vörösváry Miklós**
szfőv. törvényhatósági bizottsági tag

A székesfőváros polgármestere a törvényhatósági bizottság legutóbbi közgyülésén 1.500.000 pengő megszavazását kérte az egyes kerületekben elvégzendő városszabályozási, illetve városrendezési feladatok céljára. Az elvégzendő feladatok sorában a polgármesteri előterjesztés külön is megemlítette a Horthy Miklós-híd hídfőjének rendezését ,mondván, hogy ezt „gyors iramban" kívánja keresztülvinni. A szóbanforgó híd megépítése folytán a híd körüli terület rendezése valóban indokolt és a rendezésnél szándékolt gyors iramot is csak helyeselni lehet, de engedtessék meg nekem hogy ezt a gyorsaságot a III. kerületben megoldandó városrendezési problémák számára ugyancsak megreklamáljam.

A III. kerület hosszú éveken, mondhatnám évtizedeken keresztül el volt zárva a fejlődéstől. Ez az állapot teljesen érthetetlen és indokolatlan volt, mert hiszen Óbuda-Ujlak oly sok természeti szépséggel van megáldva, hogy ez a kerület épp ellenkezőleg arra lett volna hivatva, hogy fejlődését minden vonatkozásban előmozditsák s ezáltal Budapest legszebb részévé tegyék. Hegy, viz, jó levegő, erdők, sétányok üdítő- és gyógyforrások, szép földrajzi fekvés, gyönyörü természeti adottságok egyenesen arra predesztinálták ezt a kerületet, hogy felvirágozáshoz jutván, a fáradt budapesti polgár legegészségesebb üdülőhelyéül és a szépet kereső külföldi legvonzóbb tartózkodási helyéül szolgáljon.

Hosszú-hosszú idő után, a közvélemény erős nyomása alatt végre megmozdultak az illetékesek és rájrányították a figyelmüket a III. kerület problémáira. Kétségtelenül történt valami a múlt elhanyagolásával szemben s megindult az orvoslás folyamata. Budapest jelenlegi polgármesterének müködési ideje alatt számos, régóta húzódó kérdésben történt intézkedés. Utak épülnek, elkészült a szabályozási terv és minden jel azt mutatja, hogy az Óbuda-Hungária-úti híd megépítése a közel jövőben megtörténik.

Kifogásolni kell azonban a megindult fejlesztési folyamatnak feltünő lassúságát, amely — ha e tekintetben változás nem történik — alkalmas arra, hogy a papiron elhatározott intézkedések gyakorlati megvalósitását ismét hosszú időre kitolja.

A városszabályozási terv megalkotásával egyidejüleg nem történt intézkedés a teljes pénzügyi szükséglet előteremtése iránt s nem oldatott meg generálisan a pénzügyi fedezet kérdése. A városrendezés terén elvégzendő feladatok nagyságára való tekintettel nem elégséges e célokra az évenkénti fővárosi költségvetésben aránylag kis összeget beállitani és ugyancsak nem megfelelő megoldás egyes feladatokra ugyancsak nem jelentős összegü póthiteleket kérni. Az óbudai városszabályozás keresztülvitelére olyan pénzügyi megoldást kell teremteni, hogy a szabályozás mihamarabb, a leggyorsabb tempóban valósitassék meg, mert csak igy lesz elérhető a telekspekuláció elfojtása és a várva-várt magánépitkezések megkezdhetése.

A nem nagy pénzügyi szükségleteket jelentő kisebb városrendezési feladatok mgoldása terén pedig még fokozottabb mértékben kell megkívánni a gyors intézkedést. Nem szabadna előfordulni, hogy egy kerület jogos kívánalmai évtizedekig maradjanak honorálatlanok. Ilyen feladat pl. a Záporutca megnyitása, illetve egymástól elzárt részeinek egybekapcsolása a Kerékutcának a Filatorigát felé való megnyitása, a Hegyvidék számos függőben levő szabályozási kérdésének sürgős letárgyalása, stb. stb. A teljes felsorolás szinte lehetetlen, mert számos téren és vonatkozásban kellene Óbuda-Ujlak közállapotait megjavitani. Talán elég, ha utalok a Budai Napló oly sok közérdekü cikkére, amelyek annyi megoldatlan III. kerületi problémát vittek már a nagy nyilvánosság elé.

Igen szomorú dolog egy világváros egyébként fejlődő, rohanó életében a városi problémák megoldása terén a lassúságot, az erőtlenséget látni. Még szomorúbb látvány, ha egy nagyvárosnak csupán egyik része részesül ily bánásmódban. Mi, óbudaiak, szeretjük fővárosunkat, Budapestet, fejlődését, előmenetelét mindenben elősegiteni kívánjuk de ugyanakkor az egyenlő elbánás elve alapján kívánjuk, hogy a Fórum, a Madách sugárut, terveik közepette, az Uj-Lipótváros és egyéb városrészek gyors felvirágoztatására vonatkozó programok sorában végre kellő helyet kapjon a szép és egészséges Óbuda-Ujlak jövőjének kérdése is.

„Gyors iramot" kérünk a III. kerületi feladatok megvalósitásában!

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. GARCON
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büfé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON.

A Virágkedvelők Egyesülete olvasóink részére külön, esti fél 7 órától 8 óráig tartó szobanövény- és kiskertápolási tanfolyamot rendez. Egyébként minden csütörtökön délután fél öt órától 6 óráig oktató előadást tart és hasznos tanáccsal szolgál. A tanfolyam szeptember 23-án, csütörtökön kezdődik, VIII., Eszterházy-utca 4. szám alatt, amikor Füredi Jenö: „A növények életfeltételei, a világosság, a hömérséklet" cimen tart előadást. Minden érdeklődőt szivesen látnak. Felvilágositással szolgál a központi iroda, VI., Podmaniczky-utca 29. II. 9. (Telefon: 116—353.) vagy a helyszinen.

Hol vásároljunk Budán

a Krisztinában

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

Budán PREISACH-CIPŐ fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Villany, rádió JAKABNÁL I., ROHAM-U. 2.
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 167-074

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk!
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN mühelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

a Déli p.-u.-nál

KISS FERENC illatszer és foto
I., Endresz György-tér 4/b. (Városmajor-u. sarok) Telefon: 166-822
VI., Vilmos császár-út 45. Telefon: 111—911

SCHNÉBLI JENÖ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Föüzlet: I., Enyedi-u. 5. Fiók: I., Fery O.-u. 24/d

a Böszörményi-utnál

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

Nagy Sándor könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I., Királyhágó-tér 4. Telefon: 155—388

a Tabánban

Kegyszerek, versenydijak, ezüst és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ müötvös
I., Döbrentei-tér 1. szám.

a Statisztikánál

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

a Margit-körúton

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádiószerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Budai orvosi kötszer- és müszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők, betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Reicher István a legrégibb budai keimefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.
Szeifferttel szemben.

LEGJOBB FÜZŐK, KESZTYÜK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18., IV., Múzeum-körút 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 151—145. (az udvarban)

Legjobb árut legolcsóbban
GOLDFINGERNÉL vásárolhat II. Margit körut 50-52.

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

a Viziárosban

AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM. Dörner-Sporttól
TELEFON: 167—372.

Tisza Testvérek II. Fő-u. 12. T:1-827-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papír-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c.

KOTSIS E művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 153—532

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

a Szent Imre-városban

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH uri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC müasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

ALPÁR böröndös és bőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

Kölcsönedények SCHEIBER MÓR-nál
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Hortby Miklós-ut 9. Telefon: 269-234.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. Horthy Miklós-ut 18.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés, négynyelvü kölcsönkönyvtár.
XI., Szt. Imre hg.-út 2. T.: 269-033

PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek ezüst evőeszközök
XI., BERCSÉNYI-UTCA 5.

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyuberendezést.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt Káli András, XI. Verpeléti ut 4/6.

KRAMER ADOLF FIA festő-, mázoló és diszletfestő
XI Lágymányosi-utca 4 Telefon: 258-125

Ujlakon

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben Hujber Gézánál III, Kolosy-tér 5.

az Olasz-fasorban

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát.
Telefonhivó: 1—503—54 II., Olaszfasor 15.

a Zsigmond-utcában

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMÜIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-u. 36. (az udvarban) Tel.: 166—682.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULATÓL
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Budai cukrászdák

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

Budai pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

STANZEL KENYÉR elismert III., Zsigmond-u. 45.—T: 153-148

PRÉDA kenyér, sütemény KITÜNŐ!
I., Alkotás-utca 10. Tel: 150-465

1938-as bundamodellek, szörmedivat-ujdonságok CSERY GYULA szűcsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2 Olcsó árak!

CSORI
kényelmes
TISZTA
a GÁZ
a háztartásban

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

Harmincéves a II. ker. érseki főgimnázium. A II. kerületi érseki katolikus főgimnázium 1907. szeptember hó első napjaiban nyílt meg első osztállyal a várbeli Werbőczy-utcai gróf Zichy-palotában. Még ugyanabban az évben kapta meg a nyilvánossági jogot, a következő évben átköltözött a Rákóczi-kollégiumnak az Oszlop-utcai (később Heltai Ferenc-utca), most Keleti Károly-utca 37. sz. alatt emelt házába, 1909-ben pedig jelenlegi épületébe. Az osztályok száma fokozatosan emelkedett, úgyhogy az első érettségi vizsgálatot 1904-ben tartották meg. Az iskola alapítása leginkább dr. Sebők Imre áldozópap, a kiváló utazó és ifjúsági író nevéhez fűződik. Az intézet katholikus áldozatkészségből jött létre. Az épületet a „Katholikus ifjúságot pártoló egyesület", utóbbi nevén „Rákócziánum, katolikus főgimnázium és internátus egyesület" kibocsátott részvények, az államtól kapott 300.000 korona támogatás és azonfelül nagyobb építési kölcsön segítségével emelte.

Lebontják a Budai Cementgyárat. Közel tíz éve, hogy a Budai Cementgyár beszüntette üzemét. Megállott a munka, elszéledtek a munkások és a munkáslakások is üresen álltak. A gyártelep így útjában állott a Szemlőhegy és környéke fejlődésének amelynek nagy lendületet van hivatva adni József Ferenc királyi herceg befejezés előtt álló gyönyörű palotája. A gyár vezetősége most azután végleg eldöntötte a telep sorsát: elhatározta, hogy lebontatja a gyár épületét, a raktárakat és az összes munkáslakásokat. A felszabaduló hatalmas területet parcellákra osztják és eladják; a bontási munkálatokat már meg is kezdték.

Pogány Béla szerkesztő gyásza. A teleki Goebel család feje, teleki Goebel Lajos nyolcvanötéves korában, rövid szenvedés után Budapesten meghalt. Holttestét Csépre szállították és az ottani református temetőben helyezték örök nyugalomra, osztatlan nagy részvét mellett. Az elhunytban Pogány Béla hirlapírótársunk, a Budapesti Hirlap szerkesztője, édesatyját. Pogány György, a Függetlenség munkatársa pedig nagyatyját gyászolja.

Ujból felállítják a Hébe-kutat a Várban. Az Iskola-téren állott hosszú időn át a Hébe-kútja, amelyet néhány évvel ezelőtt ok nélkül bontottak le és rejtettek el az érdeklődő tekintetek elől. A polgármester újabban több szobor felállítását határozta el a főváros különböző terein és parkjaiban. Ezek között lesz a Hébe-kútja is, amelyet teljesen rendbehoznak és a Tárnok-utcában, a Balta-köz előtt állítják fel.

140 darabból álló 100 éves éremgyüjteményt találtak a Fortuna-utcában. Szenvedélyes és tehetséges gyüjtő lehetett négyszáz év előtt az a budai polgár, akinek páratlan. 140 darabból álló gyüjteményét nemrég találták a várbeli Fortuna-utca 6. számú ház átépítési munkálatainál. A ritka éremgyüjteményben változatos gazdagságban vannak az 1550 körül vert s majdnem valamennyi közép- és nyugateurópai ország, püspökség és város pénzverdéiből kikerült, késői renaissance-korabeli ezüsttallérok.

A háztulajdonos az érmek egy részét a fővárosnak adományozta, de kikötötte, hogy életében maradjanak azok a lelőhelyükön, ahol nagyon hatásos módon vannak kiállítva.

Ritkaszép műemléket ástak ki az Attila-utcai szeretetház helyén. Félméteres emberi torzfejet találtak, vörösmárványból faragva, nemrégen a budai Attila-utcai szeretetház lebontása alkalmából, ahol ezt a művészettörténetileg ritka darabot egykor építési anyagnak használták fel. A Mátyás király korabeli, szobrászatilag is igen becses kultúrális emléket a Halász-bástya Múzeum kőemléktárában helyezték el. Ezzel kapcsolatban felhívjuk a budai polgárság figyelmét e kőemléktár látogatására. Menjenek el minél többen és gyakrabban ide, hogy a főváros nagy múltjának beszédes emlékei, a helytörténet megismerésére s általa a város melegebb szeretetére vezessenek.

Megvalósult álom. Néhány év előtt még álom volt csak, hogy valaki bejárhassa az egész földkerekséget. Ma már valóság lett ez, mert a Philips „Regent" világvevő rádióval Amerikát, Ázsiát, Afrikát játszi könnyedséggel, pillanatok alatt behangolhatjuk. Az élvezeteknek olyan tárháza ez a Philips készülék amely élethű hangvisszaadásával és technikai fölényével az abszolút világvevők uralkodója.

A Hegyvidék körutjának és a Pilsudski-utnak kiépitése

Irta: **Antalffy Andor,** ny. min. tanácsos

A *Budai Napló* felkutatja Buda bajait, hogy azok gyógyítását előmozdítsa. Érdeklődésére a *Hegyvidéki Egyesület* és az *Orbánhegyi Egyesület* részéről ismertetjük a Hegyvidék meglévő és tervezett főközlekedési útjaira nézve.

A XII. kerület területének kétharmadánál nagyobb részét a Németvölgy, az azt körülövező magaslatokkal, a Sasheggyel, Svábhegytetővel, Jánosheggyel, Kissvábheggyel foglalja el. Ehhez szervesen csatlakozik a Sasadi völgy felső része a Kakukheggyel és a Budakeszi erdő. A kerület kisebb részét a Kútvölgy, Kurucles és Lipótmező dülők teszik, háttérben a Hárshegygyel.

A kerület domborzatában a kimagasló, uralkodó tömb a Svábhegytető a Jánosheggyel.

A kerület főbb közlekedési útjai túlnyomó részt a Lánchíd, Erzsébethíd tájáról illetőleg a Gellérthegy és a Sashegy közötti horpadás felől északnyugat felé irányulnak, legnagyobb részt pedig a Svábhegytető felé létesítenek kapcsolatot. Ez utóbbiakat *keresztező, egyedüli* meglévő teljesen kiépített főbb közlekedési útirány a Lánchíd felől Budaörs irányában kivezető útvonal, ennek legjelentősebb része a Nemetvölgyi út és a Törökbálinti út.

A Svábhegytetőre vezető régebbi utak, mint az Istenhegyi-, Zugligeti-, Mártonhegyi út, nagyrészt keskenyek, meredekek, esetenként éles kanyarulattal kiképezettek; kedvezőbb a Budakeszis Tündérhegyi úton való feljutás, de ez nagy kerülő.

A főközlekedési vonalaknál jelentkező hiányt megszüntetné a főváros általános szabályozási tervébe az 1890-es évektől kezdődően felvett két főközlekedési vonal: 1. az Uj Szent János-kórháztól, illetőleg az Olasz-fasor és Budakeszi utaktól kiinduló *Hegyvidéki körút* (Hieronymi út, Fodor utca, s ennek folytatása, Gálszécsi út a fogaskerekű vasútnak a Svábhegytetőn levő főállomásáig, illetőleg az innen kiinduló utak csomópontjáig), 2. ennek a *Hegyvidéki körútnak kapcsolata az Erzsébethidon át a Belvárossal.* (Pilsudski-, előbb Ince út, Csörsz utca, Hegyalja út). E két útvonalnak megvalósításával, továbbá még a Torbágyi-út és Gálszécsi-út közötti kapcsolattal, valamint a Szent Imre herceg út és a Böszörményi- illetőleg Pildsudski út között, a Németvölgyi temető mentén kapcsolatot képező mostani budai külső körútnak kiépítésével a XII. kerület közlekedési főhálózata teljessé válik.

A szabályozási terv a Hegyvidék körútjára, a Pilsudski útra 20 méter szélességet, legfeljebb 5%-os emelkedést állapít meg. A Pilsudski útnak emelkedése a Németvölgyi út és az Orbánhegyi út között mintegy 2.3%. A székesfőváros törvényhatósági közgyűlése által kiküldött *városfejlesztési különbizottság megállapítása szerint a hegyoldali utaknál* 5%-nál, erősebb kanyarodóban pedig 3%-nál nagyobb emelkedésű utakat a főváros nem fog építeni. Ezek az említett utak városunknak legszebb útjai közé fognak tartozni. A Hegyvidéki körút egyik legszebb kilátásos utunk lesz.

A Hieronymi út jelentős részében kiépült. A Fodor utca az Orbánhegyi- és az Istenhegyi út érintkezésétől — a Szent Orbán tértől — a Tamás utcáig ki van építve. *Szükséges ezek további kiépítése, alkalmas szakaszokon, a legközelebbi években.* A Tamás utca és a Mártonhegyi út között lévő szakasz lenne legközelebb kiépítendő. A Fodor-utca folytatását képező útvonalnak mielőbbi teljes kiépítését évek óta kéri az érdekelt közönség.

A Belváros felé irányuló útkapcsolatot már nagyobbrészben kiépítették az Erzsébet-hídtól a Németvölgyi útig. Még megnyitandó s kiépítendő a *Pilsudski- (előbb Ince) út,* a Németvölgyi úttól az Orbánhegyi útig, s ennek mentén tovább a Fodor utcáig való kapcsolat. Ennek az útszakasznak a kiépítése most már különösen szükségessé vált a Hegyvidék kiépülése folytán, de elkerülhetetlenül szükséges a jelzett főközlekedési útkapcsolatok érdekében kerületünk s városunk egészének szempontjából is.

A Pilsudski úthoz szükséges területeknek a leadása megtörtént, egy ingatlan kivételével. Ez a 6448 40/100 négyszögöl területű ingatlan, amely a 8393, 8394 és 8395 új helyrajzi telekből áll, a Kincstár tulajdona. Ezen az ingatlanon létesítettek 1915—16-ban mintegy 1000 katona részére üdülőtelepet. Ez a háború után tüdőbetegek állami gyógyintézete volt, újabban rokkantak telepe. Az utakhoz, így nevezetesen a Pilsudski úthoz szükséges területeket a tulajdonos Kincstárnak még az építkezés megkezdése előtt kellett volna telekkönyvileg leadnia Budapest Székesfőváros Közönségének az 102518/1915. III. szám alatt kelt tanácsi *véghatározathoz képest.* Csak természetben kerítették el az ingatlan zömétől. *Ennek a kincstári birtoknak mindkét oldaláig a Pilsudski úton már lakóházakat építettek.*

A XII. kerületi Orbánhegy és az ezt környékező hegyvidéknek közönsége évek óta kéri a Pilsudski útnak is sürgős kiépítését.

A törvényhatósági bizottság 1936 október 30-án tartott közgyűlésén elhatározta a Pilsudski útnak 1937. évtől kezdődőleg való kiépítését. A Böszörményi út és a Németvölgyi út között lévő szakasznak építését a folyó évben befejezik. Akadálytalan folytatása érdekében *szükséges, hogy a rokkantak említett telepénél az úthoz szükséges terület leadassék.* Ilyen területleadás az útmenti telektulajdonosokra egyaránt kötelező. Jogerős hatósági határozat folytán, s tekintettel az 1937. évi VI. tc. 14. és 15 §§-aira is bizalommal várja a közönség, hogy a szóbanlévő útszakasznak még hátralévő megnyitása, illetőleg kiépítése elől a két évtized óta fennforgó akadály immár elhárul.

1856 AUGUSZTUSÁBAN irja a Vasárnapi Ujság:

„Mult szerdán tették fel a budai alagút bejárati boltívének zárókövét a Pestre néző oldalon. A kő hosszúkás négyszögalakú, 280 mázsát nyom, még csak félig van kifaragva s faragása mostani helyén fog befejeztetni. A kő feltevésének munkálatát maga az alagút épitőmestere, Clark vezette."

Kitüntetés. Marenchich Ottónak, a Dunapalota-szálló vezérigazgatójának, az idegenforgalom, és Fábián Gáspár dr. müépítésznek, az építészet terén kifejtett munkássága elismeréséül a m. kir. kormányfőtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

Kettős jubileum a városháza útépítési ügyosztályán. A főváros út- és csatornaépítési ügyosztálya meleg ünneplésben részesítette két kiváló tisztviselőjét. Zaitz László és Viola Rezső dr. műszaki főtanácsosokat, az előbbit 30, az utóbbit 25 éves szolgálati évfordulója alkalmából. A kartársak nevében Király Kálmán tanácsnok köszöntötte kitünő munkatársait. A jubilánsok nevében Zaitz László főtanácsos mondott köszönetet az üdvözlésért. Az ügyosztály tisztviselői mindkét ünnepeltet egy-egy emléktárggyal örvendeztették meg.

Kibővítik az óbudai temető halottasházát. A főváros az óbudai temetőben új halottasházat akart létesíteni. Az új halotasház építéséről lemondtak és csupán a meglevő épületet fogják bővíteni. A kibővítés és a helyiségek átalakítása 29.000 pengőbe kerül.

Gyász. A budai kereskedői társadalom mélységes megdöbbenéssel értesült Dévai Nándor építőmester váratlan elhúnytáról. Dévai építőmester alapította két évtizeddel ezelőtt a Dévai és Kálmán budai építőanyag-kereskedést, amely azóta is a legelőnyösebben ismert az építőszakmában. Az elhúnytat 14-én temették, nagy és általános részvét mellett.

Megszűnt a Pathó-féle hentesüzlet. Szomorúan adunk hírt a budai kereskedelem újabb veszteségéről. A 36 éves Doctor Adolf divatárúcég megszüntéről csak a minap emlékeztünk meg s most ismét egy régi, négyévtizedes krisztinavárosi üzlet redőnyeit húzták le: megszünt a Pathó-hentesüzlet. Az öreg Pathó István közszeretetben és köztiszteletben álló polgára volt a Krisztinának. Pár évvel ezelőtt bekövetkezett halála óta fia vezette az üzletet, de nem tudott megbirkózni a változott viszonyokkal és az üzletbezárását határozta el.

Házasság. Magyar Miklós szkfőv. törvh. biz. tag és neje örömmel tudatják, hogy leányuk, Zsuzsa és monsieur Roger Bickart, a francia becsületrend lovagja, szeptember 23-án házasságot kötnek.

Megnyílt a Kisfaludy-Színház. A Kisfaludy-Színház az elmúlt hét péntekjén kezdte meg jubiláris, negyvenedik esztendejének színházi előadásait. Erdélyi Mihály igazgató kitünő uj társulatot szerződtetett a jubiláris szezónra és hogy áldozatkészsége nem volt hiábavaló, mutatta az a kitünő előadás, amellyel a Sárga Liliom című magyar operettet az óbudai közönség elé hozta. A közönség lelkes tapsokkal honorálta az új társulat kitünő előadását. Filléres helyárak vannak a Kisfaludy Színházban és olyan kedvezményt ad Erdélyi direktor, amilyenre még nem volt példa. 10 éven aluli gyermekét ingyen magával hozhatja a színház látogatója. Nincs kötelező ruhatár sem; igazán olcsón és jól lehet szórakozni a Kisfaludy-Színházban.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Az AVE vándorgyülése. A Buda Alsóváros-Sósfürdő környéke Egyesület legközelebbi vándorgyülését szeptember 29-én, este 8 órakor rendezi meg a Szentimrevárosi (kelenföldi) pályaudvarnál levő Ammer-féle vendéglő külön termében, amikor Szentimre Alsóváros közérdekü ügyei (utak, csatornák, fásítás, közlekedés stb.) kerülnek szóba. Erre a vándorgyülésre az összes tagokon kívül minden érdeklődőt szívesen lát az Egyesület vezetősége.

Nagykovácsy Milenkó huszonötezer pengős adománya az ifjúság támogatására. Darányi Kálmán miniszterelnök még tavaly ősszel bejelentette a képviselőházban, hogy a kormányzat az állástalan ifjúságnak a közgazdasági pályán való elhelyezkedését évi kétmillió pengő előirányozásával óhajtja lehetővé tenni, abban a reményben hogy ezt az intézkedést a társadalom tehetős része is támogatni fogja. Nagykovácsy Milenkó, kereskedelmi főtanácsos az ismert nagykereskedő volt az első, aki erre a nagyfontosságú felhívásra tettekben válaszolt: Huszonötezer pengőt helyezett el erre a célra a Pénzintézeti Központban, mint saját adományát és tizezer pengőt, mint két hatalmas ipari vállalat hozzájuttatott ajándékát. Reméljük, hogy Nagykovácsy nemes példáját számosan követik majd.

Vásároljon osztálysorsjegyet Töröknél
Nyereményhuzás október 16 és 19-én
TÖRÖK A. és TSA BANKHÁZ RT.
Budapest, IV. Szervita-tér 3
Egy sorsjeggyel elérhető legnagyobb nyeremény
700.000 P
I. osztályu sorsjegyárak:
Egész sorsj. P 28.— Fél sorsj. P 14.— Negy. sorsj. P 7.—
TELEFON: 182-066, 180-961.

SPORT

Valahol hiba van...

A legnagyobb budai egyesület felnevelte úszóreménységét. Biztositott részére mindent, ami csak szükséges egy ifjú tehetség kimüveléséhez. Amikor most az élgárdába jutott, átigazolását kérte a Budán lakó sportember egy távoli egyesületbe. Nem egyedüli ez az eset. Megszünt a III. ker. FC. Kitünő játékosai voltak.

A BSC ping-pong-csapata, amikor felkerült a 8 legjobb magyar csapat közé, teljes egészében kivált és átköltözött Pestre...

Szemünk előtt folyik a Budai 11 nagy küzdelme. A magyar válogatottnak a budai együttes rövid idő alatt 10 embert adott. Már egy sem az övé. „Szeszélyes" csapatnak mondják és keresik az okát...

A BBTE bajnok magasugrója, Késmárky, nagy ambicióval kezdett ez évben is edzéshez, de már nyáron Pécsre igazolták... Kell-e még egyéb sulyos példákat is felsorolni? A BEAC gárdájából, vagy budai lövészeink, tornászaink; teniszezőink és vivóink közül, akik névhez jutottak, félretéve a klubszeretetet, más színeket öltöttek. Vajjon mi lehet az oka ennek? Miért van az, hogy a legtöbb budai egyesület „gyökértelen"-nek minősítik és el akarják vitatni életjogát?

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

A BEAC-pályán folyt le a magyar szenior csapatbajnokságok második napja. A versenyek izgalmasak voltak és reális eredményeket hoztak. Az egyetlen, de annál jelentősebb országos rekordot a BBTE csapata állította be a 4x200 méteres stafétában (Görkói, Sír, dr. Polgár, Kovács) 1:27.1 mp-cel a MAC előtt. Megnyerte még a BBTE a 4x400 méteres stafétát is a szigetiek előtt, míg a BBTE II. harmadik lett. Az ifjúságiak csak második lehettek a 4x400 méteren de ez is kiváló teljesítmény. A MAC nagy fölénnyel nyerte a távolugrást és az 5000 méteres ötös csapatversenyt., valamint a diszkoszvetést. Ezek az idényvégi versenyek megmutatták, hogy milyen fellegvára a BEAC-pálya a meglehetősen elhanyagolt, jobb viszonyokat érdemlő atlétikának. !lt

A MAC vizipolócsapata 2:0 (1:0) arányban biztosan győzött az NSC ellen a Komjádi Kupában, azonban a csapat nem mutatta még az összeszokottság képét, lövésre pedig alig telt az erejükből.

A III. ker. TVE lövészszakosztálya ezévben is megkezdi müködését saját löterén, amelyen szívesen lát — éppúgy, mint a múltban — egyleten kívül álló óbudai sportbarátokat. — A vizipolócsapat érthetetlen módon nem nevezett a Komjádi Kupára. — Kislégi, a jeles középcsatár a MAC-ba kérte igazolását...

A Hármashatárhegyen bonyolították le Magyarország összetett futamú országúti kerékpárbajnokságának harmadik fordulóját. A versenynek az idő és a pálya is nagyon kedvezett. Az eredmény meglepetést hozott: az UTE tehetséges fiatalja, Nyilas maga mögött hagyta az öreg bajnokokat.

A Budai 11 újraformált csapatában végleg elfoglalta helyét Hóri, az innen származott válogatott kapus és a felépült Steiner. A csatársor még most sem végleges.

A Budavári SC ezidei szezónját már új helyiségében, az I. ker. Iparoskör helyiségeiben tölti. Az egyesület vezetését Korányi Márton, az iparoskör elnöke és Lettner intéző vállalta. Az egyesület összejöveteleit minden kedden este 7 órától tarják.

Sportgyász. Németh István, a BSC ügybuzgó intézője szeptember 20-án elhúnyt. A Magyar Labdarugó Szövetség székházában éppen a BSC leendő pályájának ügyében tárgyalt, amikor beszélgetés közben szívéhez kapott és meghalt. Az izig-vérig sportembert egész egyesülete részvéte kíséri utolsó útjára.

A 33 FC az új clubhelyiséget a Budai Vigadó helyiségeiben szándékozik berendezni.

Hol vásároljunk

a Ferenc József híd pesti hídfőjénél

SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
SZőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORUT 14. SZÁM

a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél

HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KORUT 2. (Boráros-téri oldal) Tel: 187-651.

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS, TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Szeptember 30.: Az általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő átalánya, utolsó 1/6. részének lerovása bélyegekben délután 18 óráig.

özv. Cservenka Mihályné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemű munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. — Telefon: 1—608—76

Mit kell tudni az adófelszólamlási bizottságok tárgyalásával kapcsolatban

A folyó évi jövedelem, vagyonadó és általános kereseti adó ellen benyujtott fellebbezéseket a kerületi felszólamlási bizottságok szeptember és október hó folyamán tárgyalják le.

Az adófelszólamlási bizottságok a felebbezéseket behatóan megvizsgálják, minden kétes körülményt tisztáznak s csak a világos tényállás alapján hoznak határozatot. A határozat meghozatalánál nincs a felszólamlási bizottság a felebbezésben megjelölt kérelemhez kötve. Amennyiben tehát a tárgyalás során a felebbezésben nem ismert adatok merülnének fel, úgy ennek mérlegelésével az elsőfokon megállapított adót a bizottság emelheti vagy leszállíthatja. Ezért ajánlatos, részletes és pontos, lehetőleg hitelesített iratokkal igazolni azon körülményeket, amelyeket a fellebbezés sérelmesnek tart. Nagyon sok esetben hoznak a bizottságok elutasító határozatot csak azért, mert a fellebbező nem tudta kellően megindokolni fellebbezését. A tárgyalásra megidézett félnek a tárgyalásról való elmaradása a határozat meghozatalát nem akadályozza.

A felszólamlási bizottság másodfokú határozata ellen beadandó panasznak nincs halasztó hatálya. Ennélfogva a határozatban megállapított adót, tekintet nélkül arra, hogy a fél panasz jogával él-e vagy sem, meg kell fizetni. Fizetési halasztást, különösen indokolt esetekben hat havi, kétízben 3—3 havi meghosszabbítható időtartammal a kir. pénzügyigazgatóság engedélyezhet. Ezen túlmenő fizetési halasztás engedélyezése a m. kir. pénzügyminisztérium jogkörébe tartozik.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Pompás **a Pozsony Étterem terrasza**
I., Krisztina-körut 8—10.

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

A Pozsony Kávéházban esténkint
Fenegyerekek hangulatos szalon-jazz
kombinált női zenekar

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFI ÉNEKEL

KAKASKAPU SÖRÖZŐ II., Pálffy-tér 4
Jó konyha, kitünő borok, hangulatos zene

KETTER-ÉTTEREM kerthelyiségében
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
Lakatos Flóris és cigányzenekara muzsikál

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

MALCSINER JAZZ-TRIO
a ZSIGMOND KÁVÉHÁZBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi díja a Hungária forrástól a pazar kilátású GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 268-783

Mi okozta a Daróczy-úti házbeomlást

— Levél a szerkesztőhöz —

IGEN TISZTELT SZERKESZTŐ UR!

A Daróczy utcai házbeomlással kapcsolatban megjelent tudósítások nagy része alkalmas arra, hogy az épitettők és a laikus közönség bizalmát megingassa a *mérnöki* számítások és a *mérnöki* munka megbízhatóságában. Pedig nyomatékosan rá kell mutatni arra is, hogy ilyen eseteket mily módon *lehet és kell* preventive kiküszöbölni.

Sem a Rákóczi úti beomlásnál, sem a Daróczy úti szerencsétlenségnél a statikai számítások és a vasbeton-munka tényleges kivitelezését, levezetését ténylegesen *nem végezte okleveles mérnök, vagy okleveles épitész, akinek európai hirü műegyetemünkön megszerzett tudása és felkészültsége lett volna vasbeton-munkálatok kivitelezésére.*

Ebben van a szerencsétlenség egyik legsúlyosabb oka. És sajnos az csaknem *általános eset!* A statikai számítások szakszerűségétől *függ minden épitménynél sok ember élete!* Ezeket a számításokat a főváros rendszerint ellenőrzi is. De a munka kivitelezését szigorú mérnöki felügyelet nélkül napszámosokkal, pallérokkal, vagy vasbetonvállalkozóval (?) végeztetik.

Mi itt a teendő?

1. Rendelje el a hatóság *azonnal*, hogy semmiféle vasbetonmunkát sem lehet másnak elvállalni, mint okleveles mérnöknek, vagy megfelelő képesitésü épitőmesternek, *még alvállalkozói minőségben sem.*

2. *Rendelje el a hatóság, hogy semmilyen vasbetonszerkezet sem betonozható be, amig a szakképzettségü okleveles mérnök nem igazolja előzőleg irásban, hogy a vasbetonszerelést átvizsgálta és helyesnek, a méretezésnek megfelelően találta.* Továbbá, hogy vasbetonszerkezet kizsaluzása csak okleveles mérnök utasitására és *jelenlétében* eszközölhető. Ezen rendeletek mellett nem fog előfordulni szerencsétlenség, amennyiben az emberileg megakadályozható. Mert lássuk, *mi okozhatta* a Daróczy úti szerencsétlenséget?

A statikai számításokat egy másik vállalat *műszaki tiszviselője végezte!* Ugyanaz a műszaki tisztviselő ellenőrizte a részeges vasbetonmunkás „*alvállalkozó*" munkáját. A *kizsaluzást egy napszámos minden felügyelet nélkül végezte!*

A portlandcementbeton az állami előirások szerint *két hét mulva* kizsaluzható, ha a szerkezet kellő szilárdságú; *de ebben az időben még nem terhelhető meg.* 28 napos kötési idő (laikusok szerint száradás) után terhelhető csak meg a szerkezet. Mulasztás volt a kizsaluzás szakszerűtlensége is. Nem szabad ugyanis az alátámasztást egyszerre ledönteni, hanem az alátámasztóékek lassú kiszabadítása minden szerencsétlenség nélkül megmutatta volna, hogy a födémet még nem lehet kizsaluzni!

Bűnös mulasztás volt a kizsaluzási terminus meghatásrozásánál figyelmen kívül hagyni a salakterhelésen kívül a hosszas esőzést, amely nagy mértékben növelte a terhelést.

Néhány héttel ezelőtt vizsgáltam felül egy lakó kérésére egy épületet, ahol, mint megállapítottam, az emeletráépitésnél súlyos hibák, mulasztások történtek. A két emelet ráépitését egy kőművesmester végezte! Vasbetonfödém a konyhák, stb. alatt nem készült és igy a súlyos kőpadló a régi fagerendát terheli, ami *életveszélyes* és előirásellenes.

Két súlyos esetben a XI. kerületnél működő *Mottl* János műszaki felügyelő gondos előrelátása, sürgős, erélyes és hozzáértő szakszerű közbelépése hárított el a mostaninál is súlyosabb és borzalmasabb veszéllyel fenyegető beomlást.

Ezeket az anomáliákat meg kell szüntetni. Tegye lehetetlenné a hatóság, hogy nagyfelelősségű, mérnöki munkát kivonjanak a mérnöki hatáskörből.

(Aláirás.)

BALATON?

Balatonvidéki laptársaink nagyon megharagudtak a Budai Napló egyik balatoni cikkére, amelyben jóindulattal figyelmeztettük a balatoni érdekeltségeket, hogy hol vannak a hibák, amiket a szezón előtt ki kell küszöbölni, ha nem akarnak a balatoni idegenforgalom sírásói lenni.

Az idei balatoni szezón katasztrofálisan végződött az egész vonalon. A hozzánemértés és helyi basák úrhatnámsága, a kipróbált szakemberek mellőzése és számos más okok okozták együttesen a Balaton idei katasztrófáját.

A Balaton idegenforgalma rohamosan hanyatlik, minden szépités és statisztika ellenére és a BIB, a MÁV és a Balatontavi Hajózási minden jóindulata s alkotó terve dugába dől, ha most, a jövő szezón előkészitésének idejére, helyes útra nem terelik a balatoni idegenforgalom ügyét. Mert tisztán a helyi önzésre a Balaton nagy, nemzetgazdasági és idegenforgalmi kérdéseit rábizni nem lehet. Mert azzal, hogy ez vagy amaz a szálloda, szanatórium a hathetes szezón alatt megtalálta a maga kisded számításait s amellett a fürdő vagy nyaralóhely elmarad, visszafejlődik, nem lehet a kérdést elütni. Magasabb kultúrális és az összességet érintő szemszögből kell a kérdést tekinteni, minden személyi érdek kikapcsolásával.

Hogy mennyire igaza volt húsvéti cikkünknek, mutatja a Balatoni Kurir legutolsó számában Bud János ny. miniszternek megjelent cikke, ami minden megállapitásunkat igazolta. Ha nem akarjuk, hogy a jövő évben megkonduljon a lélekharang a Balaton idegenforgalma felett és a mi drága kincsünk el ne sorvadjon, már most radikálisan belc kell nyúlni a kérdés lényegébe s olyan programot adni, amely nem helyi, de országos jelentőségü és amit végre is kell hajtani. Ha egy-két község túlzó lojalitásból itt-ott díszpolgárokat választ, ha egyik-másik szállodás, vagy szanatóriumos megkopasztja vendégeit hat hét alatt, ez még nem idegenforgalmi politika.

Bud János alaposan kifejtette nézeteit, azokat meg kell fogadni s nem széjjelhúzásra, de összefogásra van szükség, ha eredményt akarunk a Balaton körül elérni. Azt hirdetni, hogy Fürednek nem kell fiatalság és idegenforgalom, mert ott a szivbajosok és öregek Mekkája van, őrület. Hiszen a múlt századokban Füred volt a magyar politika, kereskedelem, vigasság, müvészet, irodalom nyári gócpontja, hasonló múltja van Kenesének, Alsóörsnek, Csopaknak, Tihanynak, Badacsonynak, Keszthelynek. Egy-egy füredi Anna-bál többet használt a balatoni idegenforgalomnak, mint a szivbajos, panaszkodó, jajgató mekkások.

Kongresszusokat a Balaton mellé s az IBUSz is több propagandát csináljon a Balatonnak, mint az afrikai és földközi tengeri utazásoknak. Propagandát a balatoni boroknak, gyümölcsnek, levegőnek napsugárnak, víznek, iszapnak és a megcsinálandó olcsóságnak. Propagálni az ősi idényt: halászattal, vadászattal, szüretekkel, pinceszerekkel; a csodás telet odalent téli sportokkal, a tavaszt a madárdallal és virágokkal, ahogyan Endrődi Sándor, Jánosi Gusztáv, László Mihály, Kétly Károly, Szüry Dénes és oly sok irodalmi jelesünk megírta. Pártolni és támogatni, a régi tradiciókat, történelmi emlékeket ápolni, az ifjúságot a Balaton szeretetére nevelni, mert csak egy Balaton van az egész világon, ahol a természet szépségei, a jó egészség, a gyógyjavallatok és a történelmi múlt találkoznak..

— n.

Közgazdasági hirek

A Magyar-Hollandi Biztosító Rt. új vezetői. A Magyar-Hollandi Biztosító Rt. és az Első Magyar Általános Biztosító Társaság között megkötött szerződés aláirása csak Teleszky János hazaérkezése után történik meg. A Magyar-Hollandi egyelőre önálló intézet marad és az Első Magyar égisze alatt folytatja müködését. Mint adminisztratőr delegué Molnár Oszkár irányítja az ügyeket, mig az ügyvezetői teendőket Gróh István dr. és az Első Magyar részéről Seregi osztályfőnök látják el.

A Nemzeti Hitelintézet tranzakciója. A Magyar-Hollandi Biztosító Rt. ügyeinek rendezésével megoldásra várt a vele érdekközösségben álló Magyar-Hollandi Bank Rt. jövője is. A kérdéses bankot a főrészvényesek által átengedett részvénytöbbség alapján a Nemzeti Hitelintézet rt. vonta érdekkörébe, azzal a szándékkal, hogy alkalmas időben magába olvassza. Ez a tranzakció az összes érdekeltek teljes megnyugtatására szolgálhat.

A Fiat-gyár mindig a legnagyobb súlyt fektette arra, hogy minél változatosabb igényeket tudjon kielégiteni. A Balilla 1100 megjelenésével újból három egységesen kiképzett, legmodernebb tipus áll rendelkezésre, a kétüléses Fiat 500, a négyüléses Balilla 1100 és a hathengeres Fiat 1500. Mind a három tipus elegáns áramvonalaival, független rugózású első kerekeivel, rendkivül nagy sebességével és stabilitásával, müszaki komfortjával valamint olcsó üzemköltségével tökéletes.

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Mindennemü idegennyelvü fordítást legpontosabban végez és hitelesitett a Belügyminisztérium fordító kirendeltsége: V., Főkapitányság. I. em. 92 Hivatalos órák naponta d. e. 9-től d. u. 2-ig

Mielőtt mással ciánoztat — kérjen árajánlatot
TEMPO féregirtó és faltisztitó vállalat
Főüzlet; VI. Izabella-u. 92. Tel. 123-877.
Fióküzlet; VI. Wesselényi-utca 22 szám

Reinprecht-nél I., Muskátli-utca 9. Telefon 15-39-33
Teljes komfortos, parkos, központi fütéses villában ***családi otthont*** talál teljes ellátással!
(A balatonkenesei üdülőtelep volt vezetője.)

Fővárosi Mateosz jog eladó
vagy betársulás. — Bővebbet a lap kiadóhivatalában délelőtt 11—12 közt vagy levélben. Válaszbélyeg.

DUNA folyamhajózási vállalat, BUDAPEST, KRISZTINA-KÖRÚT 121. SZÁM. Karátsonyi gróf palotájában. — Vállal mindennemü viziúton való szállitást (szén, sóder, fa, kő, áru, termény, bútor stb.) — Hivatalos órák: 8—1-ig.
Biztos, olcsó, gyors!

Budai bankok és bankfiókok

ANGOL-MAGYAR BANK

II. Fő-utca 1.	Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67.	Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1.	Tel: 2-686-78

BUDAI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR

II. Fő-utca 9.	Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉK-PÉNZTÁR

I. Krisztina körút 133.	Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2	Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4.	Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2.	Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-út 1.	Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HTELBANK

I. Disz-tér 16.	Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2.	Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91,	Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR

XI. Horthy Miklós-út 35.	Tel: 2-693-81
II. Széna-tér 1/b.	Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK

II. Margit körút 3.	Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉK-PÉNZTÁR

I. Döbrentei-tér 4.	Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21.	Tel: 2-690-02
I. Alkotás-utca 13.	

NEMZETI HITELINTÉZET RT.

I. Krisztina-krt 141.	Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR

III. Lajos-utca 148.	Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:

I. Alagut-utca 3.	Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10.	Tel: 1-533-64
XI. Horthy M. körtér 9.	Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:

I Alkotás-utca 29.	Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4.	Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45.	Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7.	Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3.	Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11.	Tel: 2-690-00

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ — **A TOROCKÓI MENYASSZONY**
II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034. Fősz.: Jávor Pál, Dayka Margit, Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL — **Hét pofon**
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707 Főszereplők: Willy Fritsch és Lilian Harvey
Hiradó. Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. Vasárnap: fél 2-től.

ALKOTÁS MOZGÓ — **Önagysága inasa**
I. Alkotás-u. 11. (A Délivasut érk. old. szemben) T: 155-374 Fősz.: Jean Harlow és Robert Taylor. — Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. Vasárnap: fél 2-től. — Minden vasárnap délelőtt MATINÉ a délutáni műsorral.

BELVÁROSI MOZGÓ — **Hét pofon**
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563. Fősz.: Willy Fritsch és Lilian Harvey. — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap fél 3, 5, negyed 8; fél 10. — Bal terem: 8, vasárnap: fél 4, 6, fél 9.

BUDAI APOLLO — Csütörtöktől vasárnapig, szeptember 23— 26-ig.
Camille, a végzet asszonya
II. Csalogány u. 42/44 Telefon: 151—500. Főszereplő: Greta Garbo és Robert Taylor. — Hiradó.
Hétfőtől—szerdáig; szeptember 27— 29-ig
Hét pofon
Fősz.: Willy Fritsch és Lilian Harvey, azonkivül: Bajor Alpok és Betörő a világbajnoknál.
Előadások kezdete: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9, szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10, vas. és ünnepnak: fél 2-től.

BUDAI ROYAL — **Camille, a végzet asszonya**
III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308 Fősz.: Greta Garbo és Robert Taylor. — Foytatólagos előadások 5 órától.

KORONA MOZGÓ — *Önagysága inasa*
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318. szeptember 27— 29-ig
Pergőtüzben
Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasárnap: fél 2-től. E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért válthat.

Ügető versenynapok:
Szeptember 23, 28, 30.

35. évfolyam Budapest, 1937. szeptember 30. 39. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Éliássy Sándor

Uj főkapitány vette át Budapest rendjének, élet- és vagyonbiztonságának megőrzését. Budapest még alig-alig ismerte, hiszen a vidéki főkapitányság élén működött: ott bizonyította be, hogy rendőr, igazi rendőr, a szó legjobb értelmében való, erről a helyéről szólította a legfelsőbb hely bizalma Budapest főkapitányságának élére.

Most már ismeri. Éliássy Sándor, az új főkapiány gyönyörű programot adott; a rend, a munka, a biztonság programját. A tisztes, családjának és munkájának élő budai polgár gyönyörűséggel hallotta a főkapitány szavait, az ő lelkéből fakadtak ezek a szavak, a konzervativ budai gondolkozás kapott szárnyaló kifejezést bennük.

Buda szeretettel fogadja Budapest új főkapitányát, kívánva, legyen most kezdődő nehéz munkája olyan, amilyennek székfoglalása pillanatában azt Éliássy Sándor álmodja.

Horthy István

Mindig szomrúsággal tölt el bennünket, ha a „régiek" közül eltávozik valaki. „Valaki." A régiek a konszolidált gondolkozást, a háború előtti erkölcsöket, Nagymagyarország legnemesebb hagyományait jelentik a mai nemzedéknek, olyan elmúló értékeket, amelyeket nem pótolhat semmi sem.

Horthy István még ennél is többet, nagyobbat reprezentált a mai magyarság életében. Mint a legfényesebb történelmi név viselője és a háború előtti mult egyik megtestesítője, elvonulhatott volna abba a bizonyos splendid isolation-be, amelyben való elhelyezkedését megkönnyítette volna személyének kivételes helyzete. Nem ezt tette. Korát meghazudtoló nagyszerű erővel állt ki a régi nagymagyar erkölcs és gondolkozás védelmére, miként az ősz Toldi Miklós, úgy harcolt ez a remekbeszabott magyar katona hazájáért.

Mélységes megilletődéssel osztozik a magyar nemzet a Kormányzó Ur családi gyászában. De nemcsak az ősi Horthy-család egyik tagjának elmúlását siratja, hanem magát a kivételes embert is, a legnemesebb polgárt és katonát is, akit elvesztett. Nagyon nagy szüksége lenne ennek az országnak sok-sok Horthy Istvánra és — jaj — nagyon kevés van belőlük . . .

A tüzijáték

Nem lesz többé tüzijáték Szent István-napján, — jelenti be némi rezignációval Kovácsházy tanácsnok. Hisszük, hogy az idei balsiker nyomán támadt elkedvetlenedés még nem jelenti ennek az ünnepnapi attrakciónak végleges kimúlását: a tüzijáték ma már hozzátartozik a Szent István-ünnephez, egyetlen igazi tömeglátványossága, amelyet nem megszüntetni, hanem javítani, fokozni kell. Nem lehet ez a tüzijáték olyan rakéta, amelynek fénye rövid, nem sikerült kísérletek után egyszersmindenkorra ellobbant.

Inkább a többi tüzijátékot hagyjuk abba. Van sok, nagyon sok tüzijátéka a főváros életének, fel-felröppenő rakétája, amelynek füstje nagyobb, mint a lángja és elpuffogtatásának csak dörgő lármája figyelmeztet arra, hogy ragyognia kellett volna. Balról és jobbról egyaránt puffognak ilyen rakéták; hagyjuk abba, senkit se gyönyörködtetnek, a fővárosnak pedig ártanak.

A főváros 1938. évi költségvetése

Irta: Becsey Antal

Most küldte szét a székesfőváros adminisztrációja az 1938. évi költségvetést, amelyben a polgármester tájékoztatást nyujt azokról a bevételekről és kiadásokról, amelyekben az önkormányzat jövő évi életműködésének kell lebonyolódnia. Joggal tekint a főváros társadalma mohó érdeklődéssel a költségvetés számoszlopai felé, mert azokon keresztül rajzolódnak meg a főváros polgárságának 1938. évre vetített életlehetőségei.

A költségvetést bevezető *polgármesteri jelentés* szerint az 1938. évi költségveésben

a bevétel	158.8 millió pengő
kiadás	166.3 millió pengő
hiány:	7.5 millió pengő

amelynek pótlására a polgármester a *forgalmiadó részesedés régi rendjének visszaállítását* kéri a kormánytól.

Az első szembeötlő megállapítás az, hogy a jövő évi költségvetés is deficitesnek igérkezik. Elvégre ez nem novum. A mult évi költségvetés is deficites volt, ami annyit jelent, hogy a főváros remélhető bevételei nem elegendők a joggal igényelhető kiadások fedezésére, illetve *a bevételek gyarapodása nem bír lépést tartani a főváros szükségleteinek növekedésével.* Igaz, hogy általánosságban ez a megállapítás nem volt tragikus a multban és nem lehet a jövő tekintetében sem; a háboru óta Európa közületeinek háztartásában olyan kilengések tapasztalhatók, amelyek a normális idők méreteit messze tulhaladják. Ám ha nem is dönti el egy deficites költségvetés egy közület sorsát, mégis kell, hogy alaposan megelemezzük a deficit okait és *levonjuk tanulságait.*

Már a mult évi költségvetés expozéjában kifejtette a polgármester, hogy a főváros gazdasági tevékenysége az ország életműködésének függvénye lévén, számot kell vetni azokkal az *adottságokkal*, amelyek az ország igazgatását döntően befolyásolják. Helyesen mutatott rá a polgármesster tavalyi expozéja, hogy a háború utáni viszonyok kényszerű befolyása folytán a *közigazgatás és magántevékenység egymáshoz való viszonyában jelentékeny eltolódások mutatkoztak;* a közigazgatás a gazdsági tevékenység egyes területein kiszorította a magángazdálkodást. Ebből kifolyólag az államhatalom kötelezettségei fokozódó terheket jelentettek és igy *az államhatalom a nemzeti jövedelmet fokozódó mértékben kénytelen megterhelni.* A pénzügytan szerint egészséges közületi igazgatás a nemzeti jövedelemnek 12—14%-át veheti csak igénybe, ez az elmélet azonban európaszerte felborult, hiszen ma már vannak államok, amelyeknél a nemzeti jövedelem 40%-ot meghaladó része sem elegendő a szükségletek fedezésére, dacára annak, hogy általában a nemzeti jövedelmekben is emelkedés mutatkozik. Ebből az általános érvényű megállapításból következik, hogy az állam és a székesfőváros jövedelemrészesedésében is éreznie kellett annak az eltolódásnak a hatássát, amely végső fokon a fővárosi budget deficitjében is jelentkezik.

De vannak ennek az eltolódásnak a világviszonylatban rejlő általános okain kívül speciális *hazai viszonyainkban gyökeredző okai is.* Ez az ok: hogy az állami és városi feladatkörök és ehczképest *a jövedelmek helyes és egészséges megosztása nincs lerögzítve;* ennélfogva az együttesen kezelt bevételek megosztásánál az merít többet és nagyobb kanállal, akinek előbb van jussa hozzá. Ez magyarázza meg, hogy míg *a főváros részesedése a nemzeti jövedelemből a mult évben 20 millióval csökkent, az államhatalom részesedése ugyanakkor 25 millióval nőtt.*

Nagyjából ma is ez a helyzet. És ezen a helyzeten sem a polgármester, sem az autonómia nem tud változtatni; ezen csak a törvényhozás és az autonómia *együttes elhatározása segíthet;* hiába a feliratok, a demonstratív megmozdulások, ezekkel a deficiten segíteni nem lehet. Eredménnyel csak *az állam és autonómia viszonyának,* a jogoknak és kötelességeknek törvényes szabályozása segíthet.

Segíteni lehetne a deficit kérdésében akkor is, ha az önkormányzatnak módja lenne *a jövedelmek fokozására.* A rendezésnek ezen módja körül is sok eszmecsere történt. Végeredményben megállapítást nyert, hogy a probléma megoldása *a főváros üzemei* felé irányít bennünket. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a fővárosnak az üzemekben hatalmas tőkeereje van lekötve, amelynek fokozott gyümölcsöztetése kétségtelenül lehetőségeket ígér. Két irányban vannak a polgárság érdekében kínálkozó ilyen lehetőségek: egyfelől *a közszolgáltatások tarifáinak leszállítása,* másfelől az *üzemek hozadékának fokozása* révén. És bár e két követelmény egymással szembenállónak látszik, kétségtelen, hogy mindkét irányban közösen lehet eredményeket elérni, ha az üzemekben rejlő gazdasági energiákat fel tudjuk szabadítani. Az eddigi viták és tárgyalások anyagából megállapítható, hogy e törekvésektől akkor lehet eredményt elérni, ha az üzemek viteléhez szükséges *kommerciális mozgási szabadságot* a közüzemeknél előírt kötött *formákkal összhangba* tudjuk hozni. Meggyőződésem, hogy ez a kérdés is csak törvényes intézkedésekkel vezethet eredményre; *a közüzemi kérdés törvényes szabályozását* nem pótolhatják parciális üzemi szabályzatok.

És pozitív eredményeket lehet várni megfelelő *beruházó politikától is.* A főváros e tekintetben nagy elhatározások küszöbén áll. Nem vitatható, hogy a beruházások a tőkebefektetésnek oly formái, amelyek *a közületek és a magángazdaság érdekeit* párhuzamosan szolgálják. A beruházó politika feladata a beruházásokat akként megválogatni, hogy minden egyes beruházás kellően biztosítsa a beruházott tőke jövedelmezőségét.

A deficit intézményes csökkentését tehát végeredményben egyfelől törvényes intézkedésektől remélhetjük, amelyeket a kormány és autonómia megértő kooperációja biztosíthat, elsősorban a *nemzeti jövedelem okos és igazságos megosztásának törvényes rendezésével.* Ezen tulmenően eredményt várhatunk *üzemi gazdálkodásunk* korszerű és a közüzemeket ezidőszerint terhelő *bürokratikus formák* leépítésétől és ilyképen az *üzemekben rejlő gazdasági erők szabadabb lüktetésétől.* És sokat várhatunk oly *beruházó politika bevezetésétől,* amely kettősen szolgálja a köz érdekeit: egyfelől *munkaalkalmakat* adva előmozditja a magángazdaság tevékenységét is, másfelől *létesítményeinek jövedelmezőségével* uj erőforrásokat biztosít. Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy akkor, amikor a közüzemeket a magángazdálkodás érdekeitől vezetett szempontok irányították, pl. a közlekedési üzemek jövedelmezőségét, nemcsak a táskapénzekből eredő bevételek biztosították, hanem a közlekedésüggyel összefüggő egyéb bevételi források is. Köztudomásu, hogy pl. *a NOVA hatalmas vagyona* azokból a spekulatív elemekből tevődött össze, amelyeket az akkori Beszkárt *telekpolitikájának* ügyes kihasználása nyujtott. Ma pedig, amikor a városfejlesztés a Községi Takarékpénztár és a közlekedési vállalatok ereje és gazdasági készültsége, a székesfőváros kezében van, *nem látjuk ezt a nagyrahivatott és fokozott eredményeket biztosító kooperációt,* főleg azért, mert a „közüzemeket" terhelő *formák megőrlik a lényeget.* Ma jogszabályoktól agyonterhelt *hivatalokat* látunk ott, ahol azelőtt *életet és eredményeket* tudott teremteni a kommerciális vezetés.

És látjuk, hogy egyéb üzemeinknél is csak ott lüktet a fejlődés, ahol a konjunkturák ügyes és észszerű kihasználásával sikerült *felfokozni a termelést.* Mert *a termelés minél nagyobb arányu felfokozása* az az ut, amely a székesfővárosnak jövedelemtöbbletet s a fogyasztóközönségnek árcsökkenést biztosíthat. Példa erre az Elektromos Művek nagyarányu fejlődése; az elmult évek jelentései szerint az Elektromos Művek áramtermelése az utolsó öt év alatt évi 150 millió KWó, termelésről 300 millió KWórára emelkedett, viszont az átlagos KWóránkénti áram-egységár ugyanezen idő alatt 30 fillérről 17 fillérre csökkent minden kényszerítő intézkedés nélkül, pusztán a termelési költségek csökkenése révén. Bár ebben a csökkenésben kétségtelenül része van a technikai fejlődésnek is, ami a szén, olaj, stb. költségek megtakarításában jelentkezett, kétségtelen, hogy döntő része volt ezen árcsökkenés előidézésében *az áramfogyasztás hatalmas fellendülésének.*

Ezek az 1938. évi költségelőirányzat fontosabb megállapításai és tanulságai.

A magyar őstörténet Pantheonja

A Hollós Mátyás társaság tegnapi ülésén érdekes ügy került tárgyalásra. Dr. Hennyey Vilmos elnök rámutatott a Tabánnal kapcsolatos arra az elgondolásra, hogy oda egész Magyarország népszokásait, építészetét és sajátosságait bemutató falúszerű épületsorozatot kellene emelni, amely az összes magyar vidékeket élő képekben mutatná be. Annak idején a Budai Napló fejtette ki bővebben az ilyen létesítmény idegenforgalmi és a revízió szempontjából való jelentőségét. Hangoztatta, hogy az idegenforgalomra a legnagyobb vonzóerőt a nemzeti különlegességek gyakorolják. Ha megkérdezzük tőlük, mi tetszik legjobban Magyarországon, a Hortobágyot és Bugacot emlegetik mint amilyenekhez hasonlókat máshol nem találnak. Ehhez a gondolatmenethez kapcsolódik az ülés tárgya.

Most, hogy teljes pompájában kezd kibontakozni a tabáni park, az érdekes tervek egész sokasága rajzik a köztudatban, nagy részük azzal az elgondolással, hogy Budának ez a hatalmas új parkja régi magyar történelmi emlékművek díszes keretéül szolgáljon.

A tervek közül elgondolásának nagyszerüségével, történeti jelentőségének értékével és súlyával a magyar őstörténet Pantheonjának terve magaslik ki. Ebben a Pantheonban a magyar őskor emlékei találnának megfelelő elhelyezést. A magyar föld igen gazdag olyan régiségekben, amelyek a szittyák, húnok, avarok és a honfoglalás korára vetnek világosságot. A Nemzeti Múzeum idevágó gyüjteményei világszerte ismeretesek és értékük tudományos szempontból megbecsülhetetlen. Az anyag egyre gazdagodik, az újabb ásatások egyre több és értékesebb tárgyakat hoznak felszínre, úgy hogy elhelyezésük a Nemzeti Múzeum szük keretei között komolyan megnehezült.

Ez a körülmény még mélyebben támasztotta alá azt a gondolatot, hogy ezt az értékes anyagot külön erre a célra emelt múzeumban kell összegyüjteni és kiállítani. Ennek a gondolatnak ad életet Taray Lajos épitész nagyszabású terve. Taray teljesen eredeti sitlusú palotában a magyar őstörténet Pantheonját akarja megteremteni. A palota középső csarnokába kerülne Feszty Árpád Körképe, a többi négy csarnokába pedig

MÜVÉSZI INTERIEUR
KLUBSZERÜ KÉNYELEM
VÁRJA ÖNT

AZ OKTÓBER ELEJÉN MEGNYILÓ
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZBAN
Margit-körut és
Bem József-utca sarok.

Kik vettek „még idejében" telket a budai Horthy Miklós-hídfő környékén

A Horthy Miklós híd budai és pesti oldalán nagy mértékben emelkedett az ingatlanok értéke. Ez az áremelkedés akkor kezdődött, amikor végleg elhatározták a híd építését és még most is tart. Azok, akik be voltak avatva annakidején és előre tudták hogy a hidat valóban megépítik, ezt az előnyüket az akkor még olcsó ingatlanok megszerzésére használták ki.

Nem érdektelen, ha a telekkönyvből kijegyzett adatok alapján ismertetjük az új híd környékén beállott változásokat az ingatanok tulajdonában.

A híd budai oldalának hídfője mellett elterülő nagy terület a Közmunkatanácsé. Közel húsz holdat tesz ki a feltöltött lágymányosi Holtdunaág területe. Ezenkivül is sok a fővárosi és kincstári terület a hídfő közelében. Ezek a telkek nem cseréltek gazdát, a fővárosi Közmunkatanács nem spekulációs célra szerezte meg azokat.

A hídfőtől kissé távolabb az alábbi ház-, illetve telekvételek bonyolódtak el az elmúlt években:

A Kruspér-utca 10. számú, 212.50 négyszögöles telek 127 ezer pengőért került 1935. decemberében dr. Domonkos Andorné tulajdonából dr. Demjén Jánosnééba. A Hangya nyugdíjintézete a Lágymányosi-út 20. számú ingatlant Fürst Adolfné és gyermekeitől 1935. márciusában 200 ezer pengőért vette meg. Ugyanakkor, ugyanannyiért vásárolta meg Flaschner Ernő és Evetovits János a szomszédos Lágymányosi-út 18. és Budafoki út 20. számú ingatlanokat 264.50 négyszögöl terjedelemben Mahler Vilmos és Józseftől.

Ennél sokkal drágábban vásárolt dr. Krajcsovits Rezső nápolyi lakós 1928.-ban egy 250.90 négyszögöles ingatlant; 414 ezer pengőt fizetett érte Reichenfeld Pálnak, akié ezelőtt a Lágymányosi-utca 19. és a Budafoki-út 22/a. számú telek volt.

Vevő volt Lágymányoson Budapest székesfőváros is. Még 1924-ben 230 millió koronát fizetett a Gregersen G. és fiai cégnek a Budafoki-út 30 számú hatalmas, egy hold 1281.80 négyszögöles telekért. A legnagyobb összeget azonban a híd környékén eddig dr. Dóra Szergiuszné fizette ki, 1930. februárjában, a Stilus építő r. t.-nek. Pontosan 940 ezer pengőt egy 259.10 négyszögöles telken épült bérpalotáért, amelyen most a Bertalan-utca 18. és a Budafoki-út 10/a. számú sarokház áll.

A szomszédos Bertalan-utca 16. számú ház telke, amely 183.20 négyszögöles, három évvel később mindössze 20 ezer pengőért került Fóthy Sándortól a Bertalan-utca 16. társasház r. t. tulajdonába. A Budafoki-út 10/b. számú ház (322.20 négyszögöl) az elmúlt év januárja óta 204 ezer pengőért Weisz-berger Zsigmond tulajdona.

Di Guisti Mária Guisippina firenzei lakós 50 ezer svájci frankért és 90 ezer pengőért vette meg 1935. novemberében a 295.60 négyszögölnyi Budafoki-út 10/c. számú házat dr. Klin Mátyás és Sándortól. A szomszédos 12. számú, 220.30 négyszögöles telek 1932-ben cserélt gazdát. Az Opus r. t. özv. Rosenzweig Jakabné és gyermekeinek adta el 35 ezer 248 pengőért.

A szomszédos házat, amely két utcára nyílik és három kapuja is van (Budafoki-út 14., Kruspér-utca 9. és 11.) és amely 281.70 négyszögöl nagyságú, Leheti Istvántól 1934. decemberében Gyöngy Lajos és neje 193 ezer pengőért vásárolták meg. A Kruspér-utca 3. még 1930. végén gazdát cserélt. A 250.20 négyszögöles ingatlant 215 ezer pengőért vette meg Erczbrucker Józseftől dr. Lénárt Zoltán egyetemi tanár.

Egyéb ingatlanok a közelmultban nem kaptak új tulajdonost a Horthy Miklós-híd budai felén. A pesti oldalon viszonylag sokkal több ingatlan cserélt gazdát és az árak is sokkal nagyobbak voltak, ami talán azzal magyarázható, hogy a Boráros-tér környéke már a hídépítés előtt is sokkal forgalmasabb volt, mint a Lágymányosnak a híd közelében levő része, amelynek csak most indult meg a konjunktúrája.

WADLER
SZÜCS

Megbizhatóságáról ismert
ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13.
Telefon:
162-765.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet· Horthy Miklós körtér 4.

Népmüvelés Budán

Irta: **Novágh Gyula,** *a Népmüvelési Bizottság igazgatója*

A fővárosi népművelést munkaterületeinek sokfélesége, közönségének, egy világváros heterogén lakósságának differenciált rétegeződése rendkívül összetett feladat elé állította. Közönségének szociális és kulturális tagozódása a népművelési lehetőségek, eszközök és módszerek oly sokféleségét vonta maga után, amely ma már egy hatalmas népművelési hálózat kiépítéséhez vezetett.

A fővárosi népművelésnek kb. százezer „fogyasztója" van. Százezer ember, akiknek kulturigényét, szórakozási vágyát igyekszik kielégíteni a fővárosi népművelés minden rendelkezésére álló eszközzel. Művelődési igényeik skálája olyan széles, mint maga az egész társadalom. A fővárosi népművelés ennek a hatalmas tábornak szabadidejéről óhajt gondoskodni, szabadidejének helyes felhasználására akar mindenkinek alkalmat és lehetőséget nyujtani.

Budapest minden egyes negyede, úgyszólván minden egyes kerülete más-más feladatot ró a népművelésre. A földrajzi tagozottság, tudjuk jól, nemcsak térbeli, hanem szellemi, lelki differenciálódást is jelent. A Váci úti munkásnegyed nemcsak térben, hanem szellemben is rendkívül távol esik a Horthy Miklós út polgári vidékétől. Huszonhat művelődési telepet tart fenn a Népművelési Bizottság és ezzel rugalmasan igyekszik alkalmazkodni a telepeit környező városnegyed vagy kerület lakósságának általános karakteréhez és speciális igényeihez.

Buda hagyományos különállása, a budai lelkialkat, az utóbbi években bizonyos mértékig veszített izolált jellegzetességéből. Az új budai építkezések, a hatalmas bérpaloták, a modern luxus-villák nagyon sok pesti embert csaltak át Budára, akik nagyrészben megőrizték balparti mentalitásukat. Mégis, ma is még *számolni kell Budával, söt Budán belül az egyes vidékek, kerületek sajátos lelki alkatával. A budai ember tipusa ma is még a konzervativ, természetkedvelő, kedélyes polgár, aki családi élete tiszta refugiumában érzi legjobban magát.*

A fővárosi népművelés négy művelődési telepet állított fel Budán: *Óbudán, a Batthyány-utcában, a Horthy Miklós-úton és Római-fürdőn.* Természetesen a tanfolyamok egyrésze, igy pl. az idegennyelvi tanfolyamok nem rendelkezhetnek semmiféle „budai" jelleggel, ezek minden telepen egyformán hasznos, tárgyi ismereteket adó tanfolyamok. Az elméleti előadássorozatok összeállításánál azonban tekintettel kellett lenni a lakosság szellemi érdeklődésére; a mult tapasztalatait felhasználva, minden igényt igyekezett kielégiteni a fővárosi népművelés budai telepein is. Irodalmi, művészeti, vallási, filozófiai, társadalomtudományi, egészségügyi előadássorozatok mellett a női hivatás helyes betöltésére nevelő elméleti és gyakorlati tanfolyamok állanak a budai közönség rendelkezésére. *A kertészeti és gyümölcstermesztési tanfolyamok is speciális budai igényeket szolgálnak.* Előadóink megválasztásánál is tekintettel voltunk a budaiak kivánalmaira.

Remélem, hogy a fővárosi népművelés négy telepe népszerű lesz Budán, a közönség értékelni fogja azt a sok jószándékot, igyekezetet és invenciót, amellyel a budai népművelés programját összeállitottuk.

Mindennemü idegennyelvü fordítást legpontosabban végez és hitelesitett a Belügyminisztérium fordító kirendeltsége: V., Főkapitánysig I. em. 92 Hivatalos órák naponta d. e. 9-től d. u. 2-ig

REGENT Telefon: 153-326
Cafe-Restaurantban
esténként
MIMI PRINZ
énekel.
Lőrinczy a zongoránál. II., Keleti Károly-u. 1

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó. 1.568-63.

Hans Hubermayer, a budai Ős

Irta: Bevilaqua Borsody Béla

A kékre és fehérre csikozott nagy, laposfaru, laposorrú dereglye már nyolc napja usztatott lefelé a Dunán Regensburgból, ahonnan Buda felé indult el. „Ulmer Schachtel", azaz „Ulmi Iskátulya" volt az ilyen bajor vizi alkalmatosságnak a neve. Kék és fehér csikjai a bajor színeket valották. Orrán ugyanilyen kékre és fehérre mázolt árboca volt, azon nagy, háromszögü, öreg vitorla, hogy jó felszéllel vitorlázhasson is.

A dereglye orrában ott volt a Heilige Barbara tarkára pingált szobrocskája. A szobor lábánál fökmagolajos mécses pislákolt, a mécses mellett tarka cserépfazékban virág mosolygott. Bajor virág, tarka hegyi virág, hazai bajor földbe ültetett virág.

„Heilige Barbara", ez volt a dereglye neve. Oda volt pingálva nagy, iromba, kacskaringós, német betükkel a dereglye tatjára. Az árboc ormóján kék-fehér mintás kockájú bajor zászló csapkodott a dunai szélben. A veresszőkeszakállas vén kormányos ott állott a Heilige Barbara tatján, hóna alatt a timon, a kormánylapát rúdjával. A dereglye valahol Visegrád táján úszott.

Ugy állott ott a vén dereglyésgazda, mint egykor a genovai Hajós, aki elindult Santa Catterina nevü kétárbocos caravelláján, hogy az Aranyos Országot, az El Dorado-t, a Nyugati Indiákat, vagyis Amerikát fedezze fel. A genovai Hajós, majd a nagy, kalandos Capitanok, Pizarro és Cortez gályáin szerencsekeresők, Los Conquistadores vitorláztak az új Kánaán felé.

A Heilige Barbara padjain is Szerencsekeresők, szegény soványföldü bajor földesurak szegény jobbágyainak szegény nincstelen fiai. Mesterlegények, akik összekuporgatott garasaikból rakták össze a rajnai tallérokat, hogy jobbágyváltságukat megfizethessék pénztelen földesuraiknak.

Száz tallér volt a céhbeli mesterlegénnyé emelkedett jobbágyfi váltságdija. A kódis bajor földesúr örült, hogy pénzt látott, pecsétes váltságlevelet állított ki a káptalan előtt, hogy beleegyezését adta a jobbágyfi kivándorlásához. Valamelyik bajor Ehrbahrer Zunft, valamelyik Érdemes Céh vándorlevelet állított ki a mesterlegény számára. A bécsi Kancellária megengedte, hogy a Királyasszony, Mária Terézia országába, a gazdag Ungerlandba vándoroljon be a szerencsekereső bajor legény.

Buda királyi szabad város tekintetes magisztrátusa alázatos instánciában irt fel a pozsonyi Helytartótanács útján a bécsi magas kancelláriához, hogy jöhet ám Budára ennyi, meg ennyi önöntő, gyertyamártó, viaszkhúzó, szappanfőző, mészáros, vereskovács, lánckovács, bársonynyiró, puskaműves, serfőző és egyéb mesterlegény. Ezek mind összekötötték vándoriszákjukat, fejükbe csapták nagy bőrellenzős vándorsipkájukat, bőrzsákba kötötték kenyérkereső szerszámaikat, zsebrevágták uti passzusaikat és „Ulmer Schachtel"-re szállottak Regensburg vagy Ulm, avagy Donaueschingen ódon kaputornyai alatt.

Jöttek Budára, az új Igéretföldjére. Ide bevándorolt, megülepedett, járapotos vándorlegényből állapotos Purgérrá, gesetztes Bürger-ré, házastüzes emberé lett falubeli pajtásaik, céhbeli kamerádjaik csodákat irtak haza Budáról, Pestről, Óbudáról, a szép Ungerlandról. Irtak hófehér, foszlós magyar kenyérről, mosolygó szőllőhegyekről, óriási, cimeres szarvú magyar ökrökről, dús, televény fekete földről. Irtak piros almáról, illatos, óriási dinnyéről, csavaros szarvú, dúsgyapjú magyar bürgéről, végtelen gazdag síkságokról. Irtak tüzesszemü, feketehajú, ringócsipőjü, szép, formás, aprólábú, bögyös magyar leányokról, akikből olyan jó magyar feleség lesz. Megirták, hogy itt, Budán, emberség, boldogulás, beérkezettség, siker vár minden bevándorlóra, hogy itt nem csúfolják „Hergelaufener"-nek ,jött-mentnek, Gassengussnak, vagyis utcasöpredéknek, azaz gézenguznak a németet, hanem megveregetik a hátát és azt mondják nekik: „Szerbusz, nimet sógor!"

Igy jött, a Heilige Barbara padján, e napon is vagy félszáz bajor, oberpfalzi, schwarzwaldi, thüringeni és unterpfalzi legény. Jöttek zsebükben a jobbágyszabadító levél és céhbeli vándorlevél, benne a szólás: *„ero ist ab-gereist von Dannen, Seyn Glueckh undt Fortuna zu findten."* A szólás: *„elutazott innen, hogy megtalálja boldogulását és szerencséjét."* Jöttek és az alkonyodó Duna aranyos, kékes, bíboros, zöldes hullámain, a Pilisi Hegyek zöld erdői alján, a csodálatos, gazdag sziget, a Monostori-sziget berkenyés, fürzes, nyárfás partjai során Fortuna istenasszonyka táncolt előttük. A Siker és a Szabadság. A magyar feleség, aki házat, tüzet, otthont, hozományt, gyereket, családot jelent a szegény, hóttkódis bajor vándorlólegény számára.

Halt! — kiáltott a vén kormányosgazda és a tizenkét pár öles, kék-fehér evező dallamzó megállott. *Einzieh'n!* — kiáltotta az öreg és a vízfodrokon surrogó, pusmogó huszonnégy evező behúzódott a dereglyébe. *Ober-Raa klären!* — kiáltotta az öreg és négy markos legény húzta meg az árboc kötelét. Két pár csiga emelte a magasba a hatöles vitorlafát és mint kötélen száradó asszonyi pöndöly, úgy dagadt ki a friss alkonyati felszélben az óriási háromszögü vitorla. A legények megpihentek. Maguk húzták az evezőt, hogy ezzel szolgálják le az ingyen fuvart.

„Egy órán belül Buda alatt leszünk!" — szólt az öreg. A legények végigdültek az evezőpadokon. Hans Hubermayer, az óriástermetü, bikanyakú veresszőkehajú, borotvált ajkú serfőzőlegény felállott a padról és hátrament a kormányhoz, ahol a dereglyén utazó leányok és asszonyok ültek. Odaült egy huncutszemü, barnahajú, fehéringvállas, magyar pruszlikos, rokolyás, piroscsizmás leány mellé. A Borcsa mellé. Az egész úton, már Pozsonytól kezdve csak ezzel a Borcsával barátkozott a bajor serfőzőlegény. A Borcsa ott szolgált a bajor Nürenbergből Budára bevándorolt serfőzőlegényből budai serfőzőmesterré, majd főcéhmesterré, a végén budai Senátorrá, Franz Xaverius Mayerből Majoros Ferenc Xáviássá, magyar nemesemberré lett öreg tekintetes úrnál.

Az öreg tekintetes úr a Borcsát küldte fel Pozsonyba, egy ottan szolgáló magyar huszárkapitány úrhoz, vejéhez, Fránciska kisasszonyleánya urához. Borcsa most jött haza, Budára.

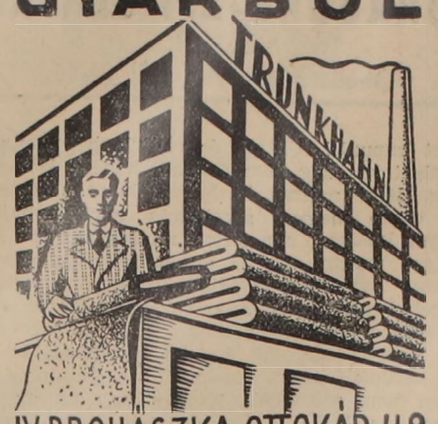
Borcsa volt az első budai magyar kapcsolat a jóképü, daliás bajor serfőzőlegény számára. Borcsa értett németül. Gönyünél elmondta a Hansnak, hogy az édesapja ispán a gödöllői Grassalkovich uradalomban és hogy kétezer Máriástallér a móringja. Hans Komáromnál elmondta Borcsának, hogy nem ágrólszakadt; hatezer tallér az apai öröksége, tanulni jött Budára, a magyar serárpát jött studirozni de talán... talán itt ragad, ha lesz ami, vagy aki ittragasztja. Borcsa Győrnél már megmondta Hansnak, hogy a nénje egy bajor sárgarézkovácsmester felesége, de a mester bizony magyar bajszot növesztett, mert sem a nénje, sem ő, Borcsa nem tud ránézni a csupaszszájú legényre. Hannes Párkánynál már megmutatta, hogy harmadnapos a bajsza. Visegrád alatt már szájon is csókolta Borcsát, aki bár igen szúrta a bajusz, Vácnál már vissza is csókolta Hansot, de már Jánoskámnak hívta, mire János az apja serfőzőcimeres gyűrűjét ráhúzta Borcsa hüvelykujjára. Addig, míg mást adhat helyette.

A Nyulak-szigete alatt a nyárvégi alkonyatban csodálatos álomváros bukkant fel a hegyen. A holdas estében a budai tornyok és háztetők csipkéje rajzolódott fel az égbe. Lámpások gyulladtak ki a pirostetejü kis emeletes házak ablakaiban. Pest tornyos bástyái körül végtelen, gazdag síkság fölé borult az alkonyat. A dereglye előtt mázsás harcsa busa feje bukkant fel. Édes búzaillatú, óriási gabonás dereglyék mellett siklott a dagadó vitorlájú Heilige Barbara. Szerbusztok, nimetek! — köszöntötték a németeket a komáromi dereglyésvajda magyar legényei. Glück auf! — kiáltották a németek. Rengeteg vizimalom kelepelt a budai Viziváros alatt. A parton zömök, tömpe kéményből csavarodott ki a füst. „A serház!" — mondta Borcsa. Pest fölött kövér magyar gulya itatott a parton. A Duna közepén felcsillant a Hajó-híd harminckét dereglyéjének hatvannégy olajlámpása. A Hold is, a csillagok is nagyobbak voltak, mint otthon, Bajorországban. A levegő, az este is langyosabb volt itt. A Duna fölött a kertek és a budai erdők illata ült meg. Minden színesebb, teltebb, élettől teljesebb volt itt, ezen a budai estén. Az élet szebbet, többet, jobbat ígért itt, mint bárhol e kerek világon, otthont ígért az otthontalanoknak, kincset a nincsteleneknek.

A legények szive megdobbant. Ez hát az Ujhaza! Ide jöttek ők, hát ez a boldogság, a boldogulás Ujhazája? Ez az a csodálatos Ungerland?

A parton két halászlegény húzta az evezőt. Daloltak. Különös, sohasem hallott nótát daloltak. Valami olyan szomorút, ami mégis olyan boldogságos, olyan nagyon gyönyörü. A legények mind úgy érezték, hogy itt maradnak.

Hát itt maradok, Barbele! — szólalt meg Hans. Nem Barbele, hanem Borcsa! — mosolygott a Borcsa szeme. „Bortscha!" — mondta Hans. Jánoskám! — súgta Borcsa. Igy lett Hubermayerből János, Borcsából serfőzőmesterné asszonyság. Igy lett János mester ős Budán, anno 1772.

GYAPJUSZÖVET
KÖZVETLEN A
GYÁRBÓL

IV. PROHÁSZKA OTTOKÁR-U. 8
VI. TERÉZ-KÖRUT 8.
KÉRJEN SZÖVETMINTÁT

A budai ciszterci templom avatásával nyitják meg a jövő évi eucharisztikus kongresszust

Hatalmas kéttornyú templommal gazdagodik Lágymányos a Szent Imre herceg útján, közel a Horthy Miklós-körtérhez. A templomot *Wälder* Gyula műegyetemi nyilv. r. tanár tervei alapján építik, amelyek szerint a *Budapest Szföv. kegyurasága alá tartozó Szent Imre városi (ciszterci) róm. kat. plébánia-templom,* amely főbejáratával a Szent Imre herceg útja felé néz, 51 m hosszú, 28 és fél m széles és a főhajó magassága, a párkányig számítva, 18.5 m. Az útról monumentális lépcsőn lehet feljutni a templom főbejáratához, amelynek *remekművü vaskapujáért aranykoszorút kapott a készítője.*

A két torony magassága 55 méter. A szélfogók alatt elől a nagy kohorsba érünk, innen a jóarányú hatalmas főhajóba, amelynek két oldalán a 4 m hosszúságú kápolnafülkék sorakoznak. A főoltár színpompás gazdag kiképzésű lesz, de ettől nem maradnak el a mellékoltárok sem. A szélfogók tetejére szobordíszítések és az ormozatokra plasztikus reliefek kerülnek, amelyeknek kompozíció-tengelyében Jézus Krisztus áll.

— Szép példája — magyarázza a tervet *Pázmándy* István műegyetemi adjunktus — hogyan nemesíti meg a tradíció a modern szerkezeteket és alkot harmonikus egységet. Az épület külső stílusa a szomszéd ciszterci gimnáziuméhoz hasonló, belsőleg pedig kazettás vasbeton szerkezete van. Még a kórus alatti és fölötti mennyezetet is művészi magyar dekorációk díszítik. A falak vakolt-festett burkolatot kapnak, amit nem kell félteni a hirhedt budai kőemésztő levegőtől.

A 2500—3000 embert befogadó templomban tartja majd a Műegyetem a Veni Sancte-kat. Az avatási ünnepség a jövő év májusában lesz.

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNYMUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II., MARGIT-KÖRUT 20. — TELEFON: 157-650.

NYILT LEVÉL
Méltóságos Perczel György dr.
úrhoz, a Beszkárt vezérigazgatójához

Méltóságos Uram! A szenvedő budai utazóközönség kénytelen most már egyenesen Méltóságodhoz fordulni. Arra kérjük, szakítson időt magának és jöjjön át Budára, hogy személyesen is tapasztalhassa, mit jelent ma a villamoson való utazás. Mindössze egyetlen utat ajánlunk nagybecsü figyelmébe és meg vagyunk győződve, hogy 24 óra alatt megváltozik az egész közlekedés, ha ezt az utat csak egyetlenegyszer megtette villamoson. Méltóságod, hála Istennek, ereje teljében levő, egészséges ember, de képzelje magát annak az idősebb férfinak, vagy nőnek, esetleg betegnek helyébe, aki a Krisztina-téren felül a villamosra és az alig három kisszakasznyi távolságra lévő Császárfürdőbe akar utazni. Nos, Méltóságos Uram! ezen az aránylag rövid távolságon kétszer kell átszállni! Rendben van. A Beszkárt racionalizálása megköveteli a takarékosságot, a relációkat is rövidíteni kell ennek érdekében. Fogcsikorgatva bár, de belenyugodtunk abba, hogy Budáról nem juthatunk átszállás nélkül a Nagykörútra, tudomásul vettük — mit tehettünk egyebet — hogy az új hidon át való utazásért büntetéspénzt szednek, de nem nyugodhatunk bele abba, hogy már Buda egyes részeit is az átszállások kínai falával zárják el egymástól. Nem nyugodhatunk bele, hogy a fentemlített úton, ha már át is kell szállni, ezenfelül még mindegyik átszállóhelyen legalább — lemértük — 100—100 lépést kelljen gyalogolni, az 5—10, sőt 15 perces várakozásokról nem is beszélve. Páris, Róma, Konstantinápoly valamivel messzebb van Budapesttől, mint a Császárfürdő a Krisztinától, tudtunkkal mégis átszállás nélkül tehető meg az út.

Méltóságos Uram! Utazzon egyszer Budán villamoson! Erre kéri

a budai közönség.

Buda — a főváros uj költségvetésében

Gyors tempóban épülnek uj utak, parkok és csatornák — Király Kálmán tanácsnok a budai közmüvekről

A költségvetés hatalmas számoszlopaiból mindjárt szembe ötlik, hogy a főváros adóbevétele majdnem 27 millió pengővel csökkent és ez a körülmény erősen érezteti hatását a kiadások rovataiban, amelyek között sok dolga akadt a vörös ceruzának. Pedig a jövő esztendőben igen nagy feladatok megoldása vár a fővárosra. Ebben az esztendőben tartják meg az Eucharisztikus Kongresszust és a Szent István-év világraszóló ünnepségeit, amelyek már most igen sok gondot okoznak a főváros vezetőségének. Azután ott vannak a nagy beruházások, az út- és csatornázási munkálatok végrehajtása különösen a budai részeken. Ugyancsak erősen veszi igénybe a főváros áldozatkészségét a Duna-hidakhoz való hozzájárulás, a Horthy Miklós-hídhoz is kétmillió pengőt adott a magáéból a főváros. Az útrendezések, parkozások, fásítások, iskolák tatarozása, temetői beruházások és még sok más hasonló kiadás a jövő esztendőben különösen sok budai kívánságot és óhajtást lesz hivatva fedezni.

A költségvetés főbb irányelveit ismertető polgármesteri jelentés *szinte telitve van budai vonatkozásokkal.* Igy nagyfontosságú az a javaslat, amelyet a polgármester *a székesfővárosi gyógyfürdők és gyógyforrások üzemi egyesítésére* vonatkozóan tesz. Mint ismeretes, a Szent Gellért-fürdő és szálló, a Rudas-fürdő, a Széchenyi-fürdő és az Ásványvízüzem négy esztendővel ezelőtt, 1933 január 1-én „Budapest Székesfőváros Gyógyfürdői és Gyógyforrásai" elnevezéssel egységes igazgatással egyesült, de mindegyik üzem megtartotta különállását, csak az irányítás vált központivá. Ez azonban nem bizonyult gazdaságosnak az üzemvitelben. Egységes és gazdaságos igazgatást csak az egyesítéssel lehet elérni, *ezért a polgármester azt javasolja, hogy a Széchenyi gyógyfürdő, a Szent Imre gyógyfürdő és az Ásványvízüzem, mint különálló üzemek 1938 január 1-ével szünjenek meg és ettől kezdve egy üzemben egyesüljenek.*

Szükségessé teszik az egyesítést az idegenforgalom magasabb szempontjai is és ezért a gyógyfürdők és szállók továbbfejlesztését ezeknek a szempontoknak a figyelembevételével hajtják végre.

Folytatják a Gellértszálló már megkezdett kibővítését, szaporítják a szobákat. Arra törekednek, hogy az új szobák már rendelkezésre álljanak az Eucharisztikus Kongresszusra és a Szent István évre ideáramló idegeneknek. A gyógyfürdő orvosi osztályának modern berendezését és felszerelését már az idén befejezték.

Befejezés előtt áll a Rudas-szálló építkezése, amely 23 szobával bővül. Az ivócsarnok, ivóforrások és zárt kolonád létesítésére eszmei pályázatot írnak ki, olykép, hogy az építkezést a jövő év elején meg is lehessen kezdeni.

Buda lakossága örömmel veszi tudomásul a költségvetés ama tételeit, amelyek a budai utak rendbehozására vonatkoznak. *Igen nagyarányú a budai csattornázási program.* Ezek közt áll elsősorban az *új óbudai kivezető út* hatalmas gyüjtőcsatornája. Folyamatban van az *Ujlaki rakpart* útszakaszának megépítése, amely az Üstökös-utca és a Margit-híd között már készen is áll. A Tabán és a körülötte lévő terület parkozását követni fogja tavasszal a *tabáni temető,* a *Városmajor* és a *Margit-hid budai hídfőjének* rendezése és parkozása. Tervbevették és rövidesen végre is hajtják a *kiscelli kastély környékének* a rendezését.

A Lenke-tér és a hozzácsatlakozó terület parkozására csak 1939-ben kerül sor. Az ittlévő teniszpályák bérlete ugyanis 1938 végén jár le és igy az egész terület egységes rendezése csak a szerződés lejárta után hajtható végre a leggazdaságosabban. Folytatják a Gellért-hegy szabályozását és parkozását. *Előkészítés előtt az óbudai hegyvidék és a Várhegy keleti lejtőjének végleges rendezése.*

A Lenke-út és a Diószegi-út sarkán építik fel a szentimrevárosi tűzőrséget, amelynek céljaira a főváros 1350 négyszögöl területet enged át. *Kabakovits* József dr. indítványára új polgári iskolát kap a XI kerület, *Gáldy* Béla indítványára pedig a külső Bécsi-úti elemi iskolát és a Vörösvári-úti óvodát, *Bechtler* Péter indítványára pedig az Érdi-úti óvodát bővítik ki.

Elég bőkezüek azok a költségvetési tételek, amelyeket a *budai csatornaépítésekre* fordítanak. Igy 5500 pengőt költenek a Pilsudszky-útra, 52.000 pengőt a Bürök-utcára, 32.000 pengőt a Mátyás-király-, Laura- és Béla király-útra, 12.000 pengőt a Szamóca-utcára, 16.000 pengőt az Ábrányi Emil-utcára, 43.000 pengőt a Bimbó-utcára, 36.000 pengőt a Lévai-utcára, 42.000 pengőt a Kavics-utcára és környékére, 40.000 pengőt a Lukács- és Nagyszombat-utcai önműködő zsilipek megépítésére, 9000 pengőt a San Marco-utcára, 11.000 pengőt a Zápor-utcára, 32.000 pengőt a Brassói-út, Cenkhegy- és Törcsvár utcákra ,végül 16.000 pengőt a Zólyomi-közre. 70.000 pengőt szántak a Margit-körút utcarendezésére a Bem József-utcától a Széll Kálmán-térig.

Parkokra és fásításokra a budai részeken összesen 196.000 pengőt irányoztak elő. Legelsősorban a Margit-híd budai hídfőjét és a Pálffy-teret hozzák rendbe

Az Endrődy Sándor-utca mentén parkerdőt létesít a főváros és az előkészítő munkálatokra 5000 pengőt már be is iktatott a jövő évi költségvetésbe. A Kiscelli-kastély karbahelyezése 40.000 pengőbe fog kerülni.

Király Kálmán tanácsnok: Egymillió pengőbe kerül a Sasad csatornázása

Ezek a nagyjából kiragadott számok örvendetes tanújelei annak, hogy a főváros vezetősége végre különösebb gondot fordít Budára és remélhető, hogy a jövőben ez a gondoskodás még fokozódni fog. Erre vall

Király Kálmán tanácsnoknak, az út és csatornaépítési ügyosztály vezetőjének

nyilatkozata, amelyben a következőket mondja:

— Az 1927—1936 években 360 utcában keresken 125.000 méter hosszú csatorna épült 8,500.000 költséggel. *Ebből Budára 215 utcában 85.000 méter hosszú csatorna esik* 4,800.000 pengő költséggel. Ez idő alatt tehát a pesti és budai oldal csatornázásának fejlesztésére forditott költség közel egyenlő. A *budai oldalon* azonban *hosszabb csatornát építhettünk ugyanazon költséggel,* mert a hegyes vidéken igen jó esést lehet adni a csatornáknak és igy kisebb csatornaméret is elegendő.

— A Lágymányoson a talajvíz sok keserüsót tartalmaz, ami a csatornaépítésre használt betont csakhamar tönkreteszi, ezért ott Klinker-téglát, kőanyagot, vagy aszfaltcsövet kell használni, amik nagyon megdrágitják az építést.

Igen nagyfontosságú kijelentést tett *Király* Kálmán tanácsnok a Sasad csatornázására vonatkozólag.

— Ami Sasad csatornázását illeti, az egyes utcák mellékcsatornái csak akkor építhetők meg, ha előbb a Karolina-úti, valamint innen kiágazólag még egy főgyüjtőcsatorna létesül. A szükséges gyüjtőcsatornák várható költsége 550.000 P, a mellékcsatornáké 450.000 pengő. *Eszerint a Sasad csatornázása kereken egymillió pengő hitelt igényelne.* Figyelemmel *Sasad* fejlődésére, annak csatornázását a legközelebbi hat évben végrehajtandó csatornázási programba kívánjuk felvenni.

Nem egyszer tették szóvá a budavári koronázó főtemplom tatarozási munkálatainak feltűnően lassú ütemét. Ennek gyorsítására a jövő esztendőre 90.000 pengőt állit be a költségvetés. 15.000 pengőt szavaztak meg a Szent Anna-templom és plébánialak tatarozási munkálataira.

A jövő évi költségvetés keretében mindössze négy budai utca rendezése szerepel: a *Bürök-utca* a Németvölgyi-út és Kempelen-utca közötti szakasza 30.000, a *Bimbó-út* Törökvész-út és Gábor Áron-utca közötti szakasza 60.000, a *Lévay-utca* Fillér-utca és Alvinci-utca közötti szakasza 30.000, végül a *Margit-körút* Bem József-utca és Széll Kálmán-tér közötti szakasza 70.000 pengő költséggel.

Egész sereg budai utca vár még rendezésre, amikre rendes költségvetés keretében nincs fedezet. Rövidesen azonban mégis sor kerül az elhanyagolt, rossz állapotban lévő többi utcákra is. A fővárosnak az a szándéka, hogy a költségeket a felveendő nagy fővárosi kölcsönből folyosítja a budai utcák és terek teljes rendbehozására.

A főváros mint budai földbirtokos

Kevesen vannak a székesfőváros millión felüli lakosságából, akik tudnák, hogy Budapest törvényhatósága és közönsége: *nagybirtokos.* Igenis, *a főváros majdnem hétezer katasztrális hold mezőgazdasági müvelés alatt álló földbirtoknak tulajdonosa,* éspedig nem a város határain túl, hanem bent a városban. És számos olyan összefüggő, húsz holdakat is meghaladó területei vannak még azonkívül, amiket nem vonhatnak mezőgazdasági művelés alá, mint például a Városmajor, a Vérmező, a repülőterek, katonai célokat szolgáló gyakorló területek, mert hisz akkor a tizezer hold körül járna a főváros gazdasága.

Büszkék lehetünk, mi, fővárosi polgárok, mert bizony nem vagyunk a föld szagától irtózó, városi aszfaltkoptatók, hanem igenis *gazdák vagyunk, agráriusok,* természetesen nem egyenként, hanem összességében. *Az uradalom feje a polgármester,* akinek jószágigazgatók, gazdatisztek, gazdasági uradalmi cselédség is megfelelő számban állanak rendelkezésére természetesen városiasabb elnevezésekkel, amiken nem érzik meg a patriarkálisabb „parasztszag".

Van szántföldünk, ahol búza, rozs, árpa, kukorica, burgonya terem, csodás zöldségeskerteink, nagyszerű szőllőnk présházzal, pincével, híres gyümölcsöseink, ménesünk, gulyánk, díjazott tenyészbikáink, birkafalkánk, baromfi és sertéstenyészetünk, no de mellékesen versenyló-tenyészetünk is, hogy a kutyatenyészdéről és az exotikus vadállatok számára készült híres zoologiai kertünkről ne is beszéljünk. Mert ez a híres állatkert exportra is dolgozik, konkurrál Hagenbeck-kel Hamburgban. De vad is van elég, meg vadászterület a budai hegyekben, mintahogy a főváros mezőgazdaságának, főleg az erdészet miatt, nagyobb fele Budára esik. Itt a városi erdőkben az őz, a vaddisznó, a róka, sőt néha a szarvas is, nem ritka vendégek. Nemrég borzot és uhut is fogtak a Hármashatárhegy rengetegében. A fácán, fürj, fogoly, szalonka is otthonos, vizivad pedig igen sok van. A halakról, teknős és egyéb békákról nem is szólva. *Ilyen mezőgazdasági változatos földbirtok ninesen még az országban.* Az erdőink ősiek, jól ápoltak s nem egy hely akad, ahol még Mátyás király kergette a vadat. Sok mezőgazdasági területet bérbe is ad a főváros, réteket, legelőket, kerti- és veteményes földeket, erdőparcellákat, kisebb üres ingatlanokat s ezek is hozzájárulnak a városi költségvetés bevételének fokozásához.

Amint a gondosan összeállított városi költségvetésből láthatjuk, a városi telkeknél 405.600 pengő a bevétel, ami 382.760 pengő feleslegnek felel meg. a rétek és szántóföldek bevételeinél 134.410 pengő; az erdőgazdaságnál 145.844 pengő. Látható, hogy a főváros mint mezőgazda is megállja a helyét. Erdőterületeit bővíti, újabb területeket szerezvén, a Kamaraerdőben csemetekertet létesített, az első kerületi Erdődi Sándor-úton pedig parkerdőt. A fatermésből és járulékaiból 92.000 pengőt vett be a városgazdasági hivatal (ez a tulajdonképeni jószágigazgatóság), a földesúri jog elismeréséért pedig 20.000 pengő folyt be a főváros pénztárába.

Igy lesz a száraz költségvetési és statisztikai adatokból lüktető élet. Megnyugodva állapithatjuk meg, hogy a főváros vezetése mint földesúr is jól, az összeesség érdekében is helyesen gazdálkodik.

L. Z. dr.

Buda és az idegenforgalmi költségvetés

Fővárosunk idegenforgalma az utolsó két évben rohamos emelkedést mutat s a jövő év, amely az Eucharistikus Kongresszus jegyében indul, eddig soha nem észlelt fontosságú lesz az idegenforgalom szempontjából. Mindez ékes bizonyítéka annak, hogy helyesen adminisztrálják a propagandát, mert az idén is szinte megrohanták a világ minden részéből idesereglő idegenek fővárosunkat. Tanulmányi utak, nyaralók, betegek, kereskedelmi célból utazók, kongresszusok, csak úgy ontották az idegeneket, hogy néha az elhelyezésük körül is majdnem fennakadás mutatkozott.

Kovácsházy Vilmos tanácsnoké az érdem oroszlánrésze, hogy idegenforgalmunk állandóan emelkedik és a külföldiek szép és kellemes emlékekkel távoznak tőlünk. Sajnos, az idei költségvetésben kisebb összegek kerültek előirányzásba az idegenforgalom céljaira, holott 1938-ra az eucharistikus világkongresszuson kívül számos más kongresszus is lesz itten, hogy csak azt a Nemzetközi Orvoskongresszust említsük, amely a teermészetes gyógymódok orvosi híveit fogja itt a nyáron egyesíteni, s amely kongresszuson először jutnak majd szóhoz nálunk a hydrotherápia (Kneipp, Priessnitz, Felke), a nap és fénykúrák hívei (Rikli, Lahmann), homöopathák (Hahnemann), a psychotherapiások (Bucsányi), diétások (Berson), a vegetáriusok és nyerskosztosok (Bicsérdy).

Az idegenforgalmon nem szabad takarékoskodni, mert az büsás kamatot hoz. A propaganda mindig kifizeti magát és a külföldi példákból láthatjuk, hogy államok élnek az idegenforgalomból. Mindig újabbat mutatni, a kíváncsiságot felfokozni, sok kongresszust ide hozzánk csődíteni, mindent megtenni az állandó idegenforgalomért. Ezért nem szabad ennél a költségvetési tételnél fukarkodni. A költségvetésből nem tudjuk megállapítani, hogy a *speciális keleti és főleg az izlám-népek propagandájára mit költött a főváros, pedig ezt az irányt most már fokozott erővel kell támogatni,* mert az utolsó öt év megmutatta, hogy az eddig egyes lelkes egyének által egyedül propagált keleti iránynak milyen nagy hasznát látta már a főváros és az ország. A főváros az albániai függetlenségi ünnepeken már küldöttségileg képviselteti magát, ami a Keleten nagyban emeli majd Buda ősi tekintélyét s újabb kihatással lesz keleti idegenforgalmunra.

A főváros a mult évben 237.450 pengőt költött idegenforgalmi propagandára, külön a bécsi és ausztriaira 102.470 pengőt és a Szent István hétre 100.000 pengőt. Alkalmi ünnepségekre 48.000 pengő hozzájárulást adott. *Még nyomoruságos mai helyzetünkben is édeskevés.*

Kovácsházy tanácsnok mindent megtesz, ami tőle telik, de a keleti propagandára nem költhet annyit, amennyit kellene. A Gül-Baba kérdés pedig méltánylást érdemel, amit Albániában és az egyéb muzulmán országok sajtójában látni fognak. Kérjük a főváros illetékes köreit, hogy ezt szívleljék meg.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MÜVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 64a. TELEFON: 166-027

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szívesen látogatja
Minden este
és vasár- és ünnepnap délután
Tánc — Setét György jazz-zenekara

„DAS LIED VOM BRAVEN MANN." Borzadva olvassuk a világsajtóban az eddig elhallgatott s most mégis nyilvánosságra került csucsai vasúti szerencsétlenség újabb s újabb részleteit. Ehhez hasonló katasztrófa Erdélyben még nem történt. A lapok vezetőhelyen foglalkoznak Kis Antal magyar fütő hőstettével, aki saját élete feláldozása árán számtalan embert mentett meg. Példás tettét a hősi halált halt vasutasnak annál büszkébben irjuk meg, mert amint velünk közölték: Kis Antal Óbudáról származott el Erdélybe és az impérium-változás után is megmaradt hivatásában.

Mielőtt mással cipőztet — kérjen árajánlatot
TEMPO féregirtó és faltisztító vállalat
Főüzlet; VI. Izabella-u. 92. Tel. 123-877.
Fióküzlet; VI. Wesselényi-utca 22 szám

Miért nem a Káplár-utcában is?

A Városmajor környékét a kertes építkezések teszik szeppé. A kertes előterek, hacsak 5 méternyire is, kedves, cottage-jelleget adnak a vidéknek.

Érthetetlen, hogy az építési engedélyeknek ilyetén formáját csak a déli oldalon engedélyezik, az északin nem. Miért ne lehetne a Káplár utcában is ilyen kedves módon építkezni? Hiszen az is a városmajori körzethez tartozik, in natura et de facto, csak nem akadály, hogy az Olasz fasor ezt a természeti, harmonikus idillt, jogilag I. és II. kerületre osztja?

Itt csak a szépségekben lehet rivalizálni. Meg kell változtatni az építkezési engedélyek rendjét. Kertes házakat a Városmajor és Pasarét környékére, nem pedig bérkaszárnyákat!

Ne bántsuk a Balatont!

Irta; **Tausz Béla dr.**

A Budai Napló múltheti száma meglehetősen szomorú hangon vázolja a Balaton problémáját és bár a sorok közöt sok megszívlelendőt mond, legyen szabad az érem másik oldalát is bemutatni.

Sohasem történt annyi a Balaton érdekében, mint ebben az évben. Soha annyi munkát, önzetlen fáradozást nem fejtettek ki az illetékes tényezők a Balaton és a Balatoni Sporthét érdekében, mint az idén. Hogy az eredmény nem teljesen kielégítő, annak egészen más okai vannak, amelyeket az alantiakban akarok bővebben kifejteni.

A Balatonnal úgy vagyunk, mint Magyarország összes műkincseivel. Míg a párisi Louvre-t, Versailles-t, a bécsi Natur- und Kunsthistorisches Museum-ot és a külföldi monumentális építkezéseket bőkezű mecénás uralkodók alapították és fejlesztették, addig nálunk a Nemzeti Múzeumot, a királyi palotát, az országgyülés gyönyörű házát, a Lánchidat, stb. a nemzet építette, saját erejéből. Ez áll a Balatonra is. Amikor a múlt század végén a Lóczy-féle kutatások alapján felfedeztük a Balatont, ismét csak magánosok vállalkozási szelleme volt az, ami a Balaton mellett az építkezési tevékenységet megindította. A háború derékba törte ezt a fellendülést és a háború befejeztével ismét csak önerőnkre voltunk ráutalva, ami az inflációs időkben még birta az iramot, de már ekkor megmondottuk hogy ha egyszer felszabadulnak azok a korlátozások, amelyek honfitársainkat megakadályozzák a külföldi nyaralásukban, úgy a Balaton fejlődése ismét veszélyben van, mert tőkeszegények vagyunk s nem tudunk a gazdag külfölddel konkurrálni.

Mecénásaink, sajnos, nincsenek. Mindent a saját erönkből kell előteremtenünk és sokkal szegényebbek vagyunk, mintsem a gazdag nemzetek régi, jóhirü üdülőhelyeivel a versenyt felvehetnők.

Emberfeletti munkát végeztünk már eddig is. A balatoni szállodások és penziótulajdonosok legnagyobb része már elvérzett abban a gyilkos konkurrenciában, amelyet a külföldi nyaraló- és üdülőhelyek propagandájukkal kifejtenek. Nyugodt lélekkel állíthatom, hogy minden balatoni szállodásunk és penziótulajdonosunk igyekezett tatarozni, bővíteni és minél több férőhelyet szerezni, de a párisi kiállítással, a Dolomitok hallatlan propagandájával, (ez évben csak a Dolomitok érdekében az érdekeltségek 10 millió prospektust nyomattak a legkülönfélébb neylveken), a környező országok leértékelt valutájával szemben csodát müveltek szállodatulajdonosaink és penziótulajdonosaink (ezek is prospektust nyomattak a legkülönfélébb nyelveken).

Pénz kell ide és propaganda, — amely ismét csak pénz — hogy megállhassuk a versenyt a külfölddel szemben! Propagandát a Balatoni Intézőbizottság, az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal, az Ibusz és a többi társadalmi szervek és szervezetek eleget fejtettek ki. Nyári tanulmányutamban, amelyet annak érdekében tettem, hogy hol találom meg a külföldön nyaraló honfitársainkat, a steierországi Leoben-ben, tehát körülbelül 500 kilométer távolságban, azt kérdezték tőlem: mikor lesz a Balatoni Sporthét? Innsbruckban, 800 kilométer távolságban, azt kérdezték, hogy jutnak legközelebb a Balatonhoz? A svájci Vulperában, tehát 1000 kilométernél távolabbi körzeten már azt kérdezték, hogy tulajdonképen mi is a Balaton? Eddig terjed tehát a Balaton propagandájának rádiusza. Ennél többet, kormánytámogatás nélkül, nem tudunk tenni.

Jogos tehát a balatoni szállodások és penziótulajdonosoknak az a kérelme, hogy ha a Balatont tovább akarjuk fejleszteni — ami pedig nemzeti kötelesség — úgy bármi úton és módon kötelessége a kormánynak, egyrészt a balatoni propaganda érdekében nagyobb áldozatokat hozni másrészt megadni a módot arra hogy új, modern szállodák épülhessenek és a régi szállók pedig, ha mégoly csekély, anyagi támogatást kapjanak azért, hogy csinosodhassanak és bővülhessenek.

Nem kell itt hosszan fejtegetnem azt, hogy minden anyagi áldozat, amelyet a Balaton érdekében hozunk, még abban az évben megnozza kamatait, sőt talán gyümölcsét is. De az idényt meghosszabbitani, a kényesebb publikum igényeit kielégiteni csak akkor fogjuk, ha kormánysegítséget kapunk! Állitjuk és valljuk, hogy minden pénzbeli segítség nem áldozat, hanem jó befektetés. Mert nyiltan hirdetjük, hogy a Balaton épp olyan magyar specialitás, mint a bujáki, matyó, kalocsai népviselet, mint a bugaci, hortobágyi puszta, vagyis az egész világon sehol ezekhez hasonló nem található, azzal a különbséggel, hogy ezeken a helyeken az idegen csak átvonul, a Balaton mellett pedig heteket tölthet! Nem áldozatokat, hanem anyagi alátámasztást kérünk tehát a kormánytól a Balaton érdekében, nem sokmilliót, hanem csak azt az összeget, amellyel el tudjuk érni azt, hogy egyrészt nyaraló honfitársainkat idehaza tarthatjuk, másrészt külföldi vendégeket hetekre terjedőleg idehozhatunk. A Balaton problémája tehát nem komplikált, csak akarni kell és akkor meg fogják mutatni az illetékes tényezők, hogy milyen eredményeket tudnak felmutatni a Balaton és idegenfogalmunk fellendítése érdekében!

SZÉP HÁZ, JÓ HÁZ
NEM ÉPÜLHET BUDÁN
DRASCHE-ÉPITŐANYAG
NÉLKÜL.
Óbudai gyára: III., BÉCSI-UT

Böröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák.
WEIGL
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám.

Ügető versenynap:
Szeptember 30.

Hol vásároljunk Budán

a Krisztinában

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PRUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

Budán **PREISACH-CIPŐ** fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Villany, rádió JAKABNÁL
I., ROHAM-U. 2.
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 167-074

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk!
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN műhelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

ŐSZI KÖNYVUJDONSÁGOK
papir- irószer- és töltőtollak nagy raktára
Csáthy Ferenc rt. fiókja
egyet. könyvkeresk. és irod. vállalat I., Krisztina krt. 133

a Déli p.-u.-nál

KISS FERENC illatszer és foto
I., Endresz György-tér 4/b. (Városmajor-u. sarok)
Telefon: 166-822
VI., Vilmos császár-út 45. Telefon: 111—911

SCHNÉBLI JENÖ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
haffestő specialista
Főüzlet: I., Enyedi-u. 5. Fiók: I., Fery O.-u. 24/d

a Postapalotával szemben

Budán **SUGÁR-CIPŐ** megbizható
Nagy választék gyógycipőkben!
I., KRISZTINA-KÖRUT 61 SZ.

a Böszörményi-utnál

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

Nagy Sándor könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata
FODOR fűszer- és csemegeüzletében
I., Királyhágó-tér 4. Telefon: 155—388

a Statisztikánál

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

a Tabánban

Több mint **150 éve HOSER-órák**
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TEL.: 153-139. — Chronométerek. stopperek. karórák.

Kegyszerek, versenydijak, ezüst és fém disztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ müötvös
I., Döbrentei-tér 1. szám.

a Margit-körúton

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádioszerelés, javítás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Budai orvosi kötszer- és müszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők. betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.
Szeifferttel szemben.

LEGJOBB FÜZŐK, KESZTYŰK
„TERI-"nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18., IV., Múzeum-körút 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Legjobb árut legolcsóbban
GOLDFINGERNÉL vásárolhat II. Margit körut **50-52.**

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42
II. Margit körut 62

a Vizivárosban

AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM.
TELEFON: 167—372. **Dörner-Sporttól**

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c.

KOTSIS E művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 153—532

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

a Szent Imre-városban

SMARZ **PAPLAN, MATRÁC**
XI. Horthy Miklós-ut 18.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC müasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

ALPÁR böröndös és bőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

Kölcsönedények **SCHEIBER MÓR-nál**
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 9. Telefon: 269-234.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés, négynyelvü kölcsönkönyvtár.
XI., Szt. Imre hg.-út 2. T.: 269-033

PARRIK VILMOS müötvös
Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek ezüst evőeszközök
XI., BERCSÉNYI-UTCA 5.

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készit: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyuberendezést.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt **Káli András, XI. Verpeléti-ut 4/6.**

KRAMER ADOLF FIA festő-, mázoló és díszletfestő
XI Lágymányosi-utca 4 Telefon: 258-125

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268—205.

Ujlakon

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben **Hujber Gézánál** III., Kolosy-tér 5.

az Olasz-fasorban

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát.
Telefonhivó: 1—503—54 II., Olaszfasor 15.

„LOTTY" KOZMETIKAI INTÉZET. II. Olasz fasor 43
Arcápolás, kvarckezelés, villanyepiláció, arcpakolás. estélyi sminkelés. gyógymasszázs. szemöldcsirtás, lábápolás.

a Zsigmond-utcában

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

10 százalék engedmény előfizetőinknek
PAULINYI ELEMÉR BUDAI KÉZMŰIPARI KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTITÓJÁNÁL
III., Zsigmond-u. 36. (az udvarban) Tel.: 166—682.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK **KRÁL GYULÁTÓL**
III., LAJOS-UTCA 77-79.

ÓRÁT, ÉKSZERT
Gottlieb-tól III. VÖRÖSVÁRI-UTCA 127
Megbizható javitások

Budai cukrászdák

Auguszt cukrászdában

minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

Budai pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

STANZEL KENYÉR elismert III., Zsigmond-u. 45.—T: 153-148

PREDA kenyér, sütemény **KITÜNO!**
I., Alkotás-utca 10. Tel: 150-465

MINDEN NAP szakban rendelkezésére áll és kényelmét szolgálja a GÁZ

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

Korunk ritmusa

Gépek fülsiketítő, kattogó zenéje,
Sok galád mocsoknak leskedő veszélye,
A rohanó Élet, a sok, sok zavar,
Ezt játssza ütemesen a jazz zenekar.

Sötét éjszakában felszálló sóhaj,
Csúf alázatosságból kivágyódó óhaj,
Felemelkedés, mert vadul élni akar;
Ezt játssza ütemesen a jazz zenekar.

Közben elegáns csikorgású tánchelyen
Csapong az élet, durván, hevesen;
Virágzik a bűn, mint állandó ipar;
Ezt játssza ütemesen a jazz zenekar.

Vibráló idegek repdeső vitustánca,
Háború viharának szomorú hatása,
Élet, hogy egyik kéjjel másikba mar;
Ezt játssza ütemesen a jazz zenekar.

Isten tagadása, egymás gyűlölése
A jognak, a szépnek semmibe vevése,
Civódás, mikor minden békét akar;
Ezt játssza ütemesen a jazz zenekar.

VARRÓ VINCE.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Az óbudai Szent József Otthon *kibővítésére október első és második vasárnapján sorsjegyeket árusítanak az összes budapesti templomokban.*

Lechner Jenő dr. és fia pályadijnyertes terve. Az 1938. évi Eucharisztikus Kongresszus előkészitő bizottsága pályázatot irt ki a Városligetitó lecsapolt betontalaján felállítandó oltárokra. A főoltár-pályázatra beérkező számos mű közül az első dijat Lechner Jenő dr. műegyetemi tanár és fia, ifj. Lechner Jenő dr. együttes tervezetének itélték oda.

Az I. ker. Iparoskör, mint szervezőtestület. Az I. ker. Iparoskör ezévi munkája biztató jelekkel indul. Mint beszámoltunk róla, először sportlehetőséget biztositott fiatalabb tagjai részére, most pedig az ifjúság lelki nevelésére, megalakitotta a „Tabán" cserkészcsapatot, amelynek parancsnoka Schnietzkó Gyula, az ismert budai fogtechnikus lett. A cserkészcsapatért felelősséget vállaló szervezőtestület tagjai pedig olyan kimagasló közéleti nagyságok, mint Petracsek Lajos dr. és Usetty Béla dr. országgyülési képviselők, vitéz Temesi Győző dr. tanár, Korányi Márton, az Iparoskör elnöke és Tandary István.

A Buda Alsóváros — Sósfürdő környéke Egyesület vándorgyülése Mikola Géza dr. elnökletével. A Buda Alsóváros — Sósfürdő környéke Egyesület szerdán tartotta vándorgyülését az Etele-téri vendéglőben. A tárgysorozaton szerepeltek: 1. Megnyitó beszéd. 2. Közérdekü ügyek megbeszélése (utak, járdák, csatornák, fásitás, közlekedés, középiskola, piac, stb.).

Tisztaság
Egészség
Egyszerüség

a modern vasbutor előnyei,
készitik:

HUTTER és SCHRANTZ RT.
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 63

Az állandó budai szinházzal együtt meg kell oldani a szabadtéri szinházat is

Ugyanakkor, amikor a közművelődési bizottság javaslatára *Szendy* polgármester felhatalmazást kért a közgyűléstől az állandó budai színház felépitéséhez szükséges pályázat kiirására, megjelent egy rövid előzetes prospektus, amelyet a *Déryné Játékszín* elnevezésü állandó budai színház felépitésére irányuló mozgalom intézőbizottsága bocsájtott közre.

A minden pártpolitikán felülálló és csak Buda kulturális érdekeit szolgálni akaró mozgalom előzetes prospektusa olyan értékes épitészeti megoldási lehetőséget árul el, hogy ezzel a tervvel érdemes komolyan foglalkozni.

Az elgondolás *a Tabánt jelöli ki a színház céljára* és az Attila körutra néző homlokzattal épülne fel. Befogadó képessége az eddigi elgondolások szerint 1200 személy lenne a zárt színházépületben, a szabadtéri színpadnál természetesen ennek a számnak a többszörösét kell figyelembe venni. A színpad nagyságát már előre meghatározza az a követelmény, hogy azon a m. kir. Operaház díszleteit is fel lehessen állitani. A fütheto és hűthető köszinház hátsó kapujának feltárása esetén a *színpad egybekapcsolható volna a kiszélesitett szabadtéri színpaddal.* A szabadtéri előadások nézőtere a hegyoldalban épülne fel.

A színház biztositaná az Operaház gyakori vendégszereplését, magas színvonalu hangversenyrendezést és igy teljesen ki tudná elégiteni a kényes külföldi vendégek szórakozási igényeit is.

Egyik előnye ennek a kombinációnak a szabadtéri színpad lehetősége, amely gyönyörü fekvésével és kitünő levegőjével *meleg nyári napokon is lehetővé tenné 5 percre a város szivétől megfelelő szabadtéri előadások élvezését.*

Hogy a színház park területére kerüljön, annak elvileg nincsen semmi akadálya, hiszen a pesti oldalon létesitendő új Nemzeti Színház helyéül is parkot, az Erzsébet teret jelölték ki.

Komoly vélemények hangzottak el amellett is, hogy az uj színháznak feltétlenül ismét a Horváth-kertben kellene állania. Azok, akik ezt a megoldást akarják, elfelejtik, hogy a városrendezési tervnek utjában áll a Horváth-kert. Ellenben nem ellenkezik ezzel az emiltett megoldás, amelynek sikere esetén a Tabánon keresztül haladhat az a budai felvonulási utvonal, amely a Horváth-kerten átvonulva, a Pauler-utca és az Attila utcai házsorok lebontásával haladna keresztül a Vérmezőn és úgy torkollna be az Olasz fasorba.

A budai színház és a szabadtéri színház együttes felépitési tervének idegenforgalmi jelentősége évről-évre csak gyarapodik. Hiszen az állandó budai színház felépitése nem szolgál és nem szolgálhat egyoldalu üzletpolitikai szempontokat. A *Déryné Játékszín* létesitésére alakult bizottság természetesen nem kötötte le magát egyetlen megoldás mellé sem, ez tul korai volna. Az itt ismertetett terv csupán egyik megoldási lehetőség a sok közül. A magunk részéről őszinte örömmel üdvözölhetjük akár ezt, akár más megoldást is, amely Budát ismét jelentős középülettel gazdagitaná és emelné a város értékét.

Galambos János uri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek méték után mindennemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Milyen uj utak és utcák épülnek Budán a legközelebbi három évben

Király Kálmán tanácsnok elkészitette a nagyszabásu útépitési programot, amelyet a főváros „hatéves terv" alapján akar végrehajtani. A hatalmas munkát a külön útépitési kölcsönből fedezik. A terv első részének végrehajtását már a jövő tavasszal megkezdik. Ebben jelentős részesedése lesz Budának is, ahol a következő útmunkálatok indulnak meg:

Uj főútvonalak: a Sasadi-út folytatásában a Hóvirág-út kiépitése a Svábhegyig 130.000 P; a Hármashatárhegyet a Hüvösvölggyel összekötő út 250.000 P; a Dombóvári-út betonozása 80.000 P; a Horthy Miklós hidfőhöz vezető utak 200.000 pengő.

Vizzel kötött makadámok átépitése: Hévizi-út 60.000 P; Bogdáni-út 60.000 P; Budaörsi-út 100.000 P; Daróczi-út 75.000 P; Sárbogárdi-út 100.000 P; Érdi-út 95.000 P.

Leromlott kátrányos makadámok átépitése szilárd burkolatra: Istenhegyi-út I. 125.000 P; Istenhegyi-út II. 55.000 P; Várfok-utca 70.000 P; Böszörményi-út 80.000 P; Orbánhegyi-út 75.000 P; Vérmező-utca 65.000 P; Pacsirtamező-utca 85.000 pengő.

Leromlott szilárd burkolatok átépitése: Zita királyné-út 80.000 P; Margit-körút 110.000 P; Zita királyné-út és Margit-rakpart alsó kocsiútja 250.000 P; Görgey Artur-utca 75.000 P; Bécsi-út 160.000 P; Kiskorona-utca 150.000 pengő.

Buda lakossága nagy örömmel veszi tudomásul, hogy annyi idő után végre rendbehozzák az elhanyagolt állapotban lévő útjait. A munkaterv Budára vonatkozó része nem teljes ugyan, remélhető azonban, hogy a közeljövőben sor kerül a többi javitásra szoruló utakra is.

Mi lesz a Városmajor szemétgyüjtő telepével? Ez a miazmákat, ragályos betegségeket terjesztő és az egész Városmajort elcsufitó szemétgyüjtőtelep még mindig ott éktelenkedik a Szamos-utca előtt. Többször szóvátettük, a budai közönség zúgolódik és még sem történik semmi. Tessék áttenni az egészet a majori városi kertészethez, a Fogaskerekü mögé s mindjárt megszünik ez a kultúrbotrány. A városi kertészet a szemetet nyomban fel is használhatja a melegágyakhoz és kerti veteményekhez.

A Frórián-kápolna freskói. A felemelt budai Flórián-kápolna freskóinak tervezésére és elkészitésére tervpályázatot hirdetett a főváros. A birálóbizottság Medveczky Ernő terveit és költségvetését fogadta el .A tervezet szerint a kápolna főszentélyébe Szent Flórián képe kerül, míg a többi falfelületen megörökitik Kapisztrán Szent János alakját, továbbá azt a jelenetet, amikor Budavár bevételekor a Mátyás-templom falának egy része beomlott és a megrémült törökök előtt előtünt Szüz Mária befalazott szobra. Ezenkivül kisebb freskók készülnek Szent Istvánról, Szent Erzsébetről, Szent Lászlóról és Szent Imréről. A freskók elkészitése 6600 pengőbe kerül.

El kell halasztani a XII. kerület székházának épitkezését. Ugy volt, hogy a XII. kerület székházának épitését a Böszörményi út és a Fery Oszkár-u. sarkán még az idén megkezdik, hogy a jövő év májusára már átadható legyen rendeltetésének. Az épitkezés elé most váratlan akadály gördült: a belügyminiszter nem hagyta jóvá a terveket, hanem az általa megjelölt módositások keresztülvitele céljából visszaküldte azokat a fővárosnak. A kivánt módositások nem nagyon lényegesek, de miattuk a terveket át kell dolgozni és jóváhagyás végett újból felterjeszteni a belügyminiszterhez. Ez természetesen hosszabb időt vesz igénybe, ügyhogy a székházépitési munkálatok megkezdésére idén már aligha kerül sor.

Budapest (Buda, Óbuda és Pest) a XIX. század első harmadában. Csáthy Ferenc egyetemi könyvkereskedés és irodalmi vállalat rt. kiadásában jelent meg néhai Szigeti János fenti cimü munkája. Élvezettel fogják olvasni mindazok, akiket fővárosunk mult századeleji élete érdekel. Nem akar ez forrásmunka lenni, még kevésbé történelem. Célja csak egy: a mult fellebbentésével még jobban megszerettetni Budapestet minden jó magyar emberrel.

Beszél róla egész Buda

Huszonhét éve fennálló üzletemet átalakitottam és megnagyobbitottam. Eddigi cikkeimen kivül uj üzletágként bevezettem

a női konfekciót,

őszi- télikabátok, ruhák, pongyolák árusitását.

Legujabb modelek, **rendkivüli olcsó árak.** Legjobb minőség, gyönyörü dolgaim vannak kötöttáruban és pedig kötöttruhák, bluzok, jumperek és kabátkákban. 26 kirakatom hozzávetőlegesen mutatja nagy felkészültségemet, Egyéni kiszolgálás, szabott árak.

Fábián József
I., Krisztina-körut 8-10. Széll Kálmán-tér sarok

Sikerült tréfa a Tabánban 1857-ben

Most 80 éve, 1857 szeptemberében, derüs lehetett az élet a Tabánban. Ezt mutatja az a „tréfa", amelyről imigyen emlékezik meg az egykori krónikás:

„Budán, a Tabán városrészben, hir szerint a sütőmester legényei egy érdemes öreg kandurt bekentek kátránnyal, azután meggyujtván, eleresztették. A macska fel a padlásra, onnét meg leszaladt, de hogy azután hova lett, mi történt vele, senkinek sem volt érkezése a jelen voltak közül figyelemmel kisérni, mert midőn az égő macska a padlásra szaladt, ott valami gyúlékony anyagot lángba hozott, mire kigyúlt a ház és leégett a teteje, jó szerencse, hogy a szomszéd házak épen maradhattak. Történt pedig ez a szomorú vigjáték folyó hó 23-án. Ebből az az üdvösséges tanulság, hogy a macskát nem kell bekenni kátránnyal, mert felfuthat a padlásra s ránk gyujtja a házat, hogy a mi szőrünk-bőrünk is utána pörkölődik."

Ugy hisszük, egyéb tanulságot is lehetne vonni ebből a kis esetből. De nem tesszük, mert igy le kellene vonnunk a 80 év előtti tabáni őseink humoráról és tréfacsinálásáról szóló véleményünket is...

Padlás, pince takaritáskor talált
rongyaiból szőnyeget, takarót fillérekért
készit: EHRENFELD GÉZÁNÉ
VI., Izabella-u. 67. TEL.: 127-584

A Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület akciója. A Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület október 2.-án és 3.-án rendezi néhai elnökének, bonyhádi Perczel Bélának emlékére alapitott serleg vándordij-versenyét. Az egyesület vezetősége a várható résztvevők nagy számára való tekintettel 40 értékes dijat oszt ki az egyes versenyszámokban induló és helyezést elért versenyzők részére. A legutóbbi fővárosi versenyen, amelyen 19 csapat indult, az egyesület erösen tartalékolt csapattal állt ki, de még igy is a hetedik helyen végzett. Az egyesület további fejlődésének lényeges akadálya részben az, hogy lőtere csak 48 méter és annak kiépitése elől a telektulajdonos elzárkózik. A legutóbb tartott értekezleten elhatározta az egyesület vezetősége, hogy erélyes akciót indit e gátló körülmények mielőbbi megszüntetésére.

Uj adószámviteli osztályfőnök Budán. A polgármester Györgyi Kálmán adóhivatali főtisztet a III. adókerületi adószámviteli osztály vezetésével, Zaitz József adóhivatali főtisztet az I. adókerületi, Csornay János adóhivatali főtisztet pedig a XI. adókerületi adószámviteli osztály vezetőinek helyettesitésével bizta meg.

Gyász. Három ismert budai polgárt temettünk el a Farkasréten a polgárság nagy részvéte mellett. Jól ismert alakjaik eltüntek Buda közéletéből és sokáig hiányozni fognak a megszokott társaságokban: Karstenfelsi és hegyaljai Pacor Vilmos nyug. tábornok, a hadiékitményes Lipót- és vaskoronarend lovagja, a katonai érdemkereszt, az ezüst és bronz érdemérem, a német vaskereszt és számos más kitüntetés tulajdonosa, szeptember 21-én, kedden, 67 éves korában Budapesten meghalt. Csütörtökön, szeptember 23-án délután 4 órakor temették el a római katolikus egyház szertartása szerint. Halálát kiterjedt elökelő rokonsága gyászolja. — Borsai Szüllő Árpád, a Ganz-gyár nyug. igazgatója, kormányfőtan., 75 éves korában meghalt. Temetése vasárnap volt a farkasréti temetőben. — László Lajos dr., volt kórházi főorvos, szeptember 23-án meghalt. Az elhúnytban László István dr. járásbiró édesatyját gyászolja. Temetése szeptember 25-én, szombaton délután fél 5 órakor volt az óbudai keresztény temetőben.

A Rudas-fürdő környékének rendezése. Lejárt a Rudasfürdő környékének rendezésére, a meglévő ivócsornok általakitására, továbbá egy uj ivócsarnoképület és a kettőt összekötő fedett sétány épitésére hirdetett tervpályázat. Nyolc pályamunka érkezett be. Kopeczky Raoul, Ray Rezső és Fiala Géza, ifj. Gyenes Lajos, Fischer József és Sebestyén Artur, Halászy Jenő, Rottmann Elemér, Hegedüs Ármin végül Schmitterer Jenő nyujtotta be a polgármester felhivására a pályázatra készitett tervet. A birálóbizottság szükebb bizottságot küldött ki a tervek tanulmányozására és tizennégynapi határidőt állapitott meg a birálat befejezésére. A jövő hónap közepén a tervpályázat eldöl és előreláthatólag az ősz folyamán a munkálatok is megindulhatnak.

Hetvenkét pályamunka érkezett a budai Árpád-gimnázium tervpályázatára. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Budán megépitteti az uj Árpád-gimnáziumot. Az épület tervezésére nyilvános pályázatot hirdettek, amely szokatlanul nagy érdeklődést keltett : 77 pályatervet nyujtottak be.

A Ganz mérlege. A Ganz és Társa Villamossági, Gép-, Vagón- és Hajógyár Részvénytársaság igazgatósága néhány nappal ezelőtt tartott ülésében megállapitotta az 1936. üzletévre szóló mérleget, amely 1.502.316 P 36 f veszteséggel zárul. Az 1936. esztendőben a vállalat foglalkoztatottsága jelentősen meghaladta az előző évét és ez a körülmény lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy a vállalat vesztesége csökkent. A forgalom növekedése azonban túlnyomórészt külföldi rendelésekre esett, amelyek ár szempontjából korántsem voltak kielégitők, ügyhogy a folyó üzlet veszteségét a gyártással összefüggésben nem álló nyereségek csökkentették a fent közölt összegre. Az igazgatóság a közgyülést október 8-án déli 12 órára hivta egybe.

1938-as bundamodellek, szörmedivat-ujdonságok CSERY GYULA szücsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2 Olcsó árak!

Hol vásároljunk

a Ferenc József híd pesti hídfőjénél

SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
SZőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORÚT 14. SZÁM

a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél

HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KORÚT 2. (Boráros téri oldal) Tel: 187-651.

a pesti Lánchídfőnél

Hütti Tivadar a budai porcellángyárának készítményei csak a gyár üzletében: **V, Dorottya-utca 14. sz.** kaphatók.

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

ADÓ, ILLETÉK, ÉPITKEZÉS, TELEKSZABÁLYOZÁS, CSATORNÁZÁS UTBURKOLÁS

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Okt. 5. Általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának bélyegekben való lerovására, d. u. 18 óráig.

Okt. 11.: Általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának bélyegekben való lerovása.

Okt. 15.: Általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának bélyegekben való lerovása. Fényűzési forgalmi adó befizetése.

özv. Cservenka Mihályné, kályhás m.
Elvállal e szakmába tartozó mindennemű munkát
Uj cserépkályhák állandóan raktáron
Budapest, I., Tábor-u. 10. — Telefon: 1—608—76

A kifüggesztett házirend a bérleti szerződés kiegészítő része

A budapesti kir. Itélőtábla igen érdekes itéletet hozott, amely a bérlő és bérbeadó jogviszonyára nézve igen fontos.

Az itélet indokolásában a következők foglaltatnak: „Megállapította a kir. Itélőtábla, hogy a kapualjban házirend volt kifüggesztve. E kifüggesztett házirend szerint, bár azt sem a bérbeadó háztulajdonos, sem a bérlők nem irták alá, de mivel a házirendnek az alkalmazását a fővárosi lakbérleti szabályrendelet megengedi olyképen, hogy a házirendnek az intézkedései a lakásbérleti szabályrendelettel nem ellenkezhetnek, ebből az intézkedésből a kir. Itélőtábla azt a jogszabályt állapította meg, hogy *a házirend olyan kikötései, amelyek a rendelettel nem ellenkeznek, még abban az esetben is érvényesek, ha azokat a bérlő nem irta alá.* Továbbiakban megállapítja, hogy magát a bérbeadó háztulajdonost az általa kifüggesztett, tehát nyilvánosságra hozott házirendszabályoknak a szabályrendelettel nem ellenkező kikötései aláirás hiányában is kötik. Ilyen korlátok között tehát *a házirend a bérleti szerződés kiegészitő részének tekintendő. A házirendnek mind a két félre nézve kötelező hatálya van, ha az ki van függesztve.*

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Pompás **a Pozsony Étterem terrasza**
I., Krisztina-körút 8—10.

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DÉLIVASUT KÁVEHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFI ÉNEKEL

KAKASKAPU SÖRÖZŐ II., Pálffy-tér 4
Jó konyha, kitünő borok, hangulatos zene

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint KUBÁNYI GYÖRGY énekel
Lakatos Flóris cigányzenekara kíséretével

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

MALCSINER JAZZ-TRIO
a ZSIGMOND KÁVÉHÁZBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi díja a **Hungária** forrástól a pazar kilátású GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 268-783

Budaiak Budáról

Hozzászólás a budai állandó szinház, a budai klub és egyéb aktuális budai kérdésekhez

A budai kérdések kezdik a budai társadalom széles köreit érdekenli. Udvarhelyi *Kapcza* Imre, nyug. székesfővárosi gázgyári osztályfőnök a következőket mondta ezekről a kérdésekről:

— A budai állandó szinház, — kezdte véleményét, — kell, igenis kell. Minek nézik Budát, Pest függvényének? *Egész nyáron szinház nélkül voltunk.* A Horváth-kerti nyári szinházat egyszerűen bezárták, mert állitólag tűzveszélyes. 50 évig nem volt tűzveszélyes? Ami a lebontást illeti, ha lebontják, csináljanak egy nagyszerű parkot a Horváth-kertből. Értem a tradíciókhoz való ragaszkodást, de azért jobb lesz ott egy park, s az *állandó budai szinházat a BBTE helyére, a Széna téren kellene felépiteni,* mert ennél jobb, központibb, megközelithetőbb helyet nem lehet Budán találni. Ez volt a pár hét előtt elhunyt agilis *Szegő* Gyula Istvánnak, az Ingatlanbank fiatal igazgatójának a véleménye is, aki jól ismerte a budai közhangulatot. Én is emellett a megoldás mellett vagyok. Budának, mint világfürdőnek, csak előnyére válnék egy monumentális, hatalmas, állandó köszinház. Ne irigyeljék a pestiek tőlünk, nekünk is jogunk van az élethez. A BBTT a pasaráti volt Drasche-telekre lenne áttelepitendő, mert igen alkalmas a hely.

— Ami a politika-mentes, angol mintáju uri club alapitásának gondolatát illeti, az nekem is régi elgondolásom. Igaz, a mai viszonyok mellett nehéz lesz, mert a politika eléggé széjjeltagolta az embereket tt Budán is. De *épen ezért szükség van rá!* Ugy gondolom, hogy idegenforgalmi alapon kell megcsinálni.

Hogyan méltóztatik érteni?

— Egyszerűen. Vagy egy klub-érdekeltség vagy a főváros vásárolja meg a *Karátsonyi* grófi palotát a Krisztina körúton s ott létesitsék az *Uri Clubot,* angol mintára. A club rendes tagjain kívül, tagja lehetne minden idegen, a fővárosban tartózkodó, sőt csak átutazó vendég is, akinek szabályos utlevele van. *Otthont, társaságot, ellátást, esetleg vendégszobát is találhatnának ott,* nagyszabásu olvasótermet, ahol nemcsak a hazai, de az összes külföldi lapok és folyóiratok megvolnának és egy hatalmas könyvtár egészitené ki a club berendezését. Ennél alkalmasabb hely nem is akad Budán, garden-partik, tenisz, kricket, táncmulatságok, előadások vonzanák a közönséget. Ez alátámasztaná a budai társaséletet és idegenforgalmat. Igen helyeslem a *Budai Napló* akcióját *Hubert Vilmos* barátom iniciativájára, mert hisz nekünk, budaiaknak csak egy törekvésünk van: *széppé, boldoggá, naggyá tenni Budát, a mi drága városunkat.* (lz.)

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. **GARCON**
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büfé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON.

Evangéliumi országos ébredési konferencia. Most fejeződött be a Magyar Evangéliumi Alliancebizottság Nagybritánnia több kiváló vezetőembere részvételével tartott hat napos konferenciája a Zeneművészeti Főiskolában. Gooch Henrik Márton az Evangéliumi Világszövetségről tartott előadást, a konferencia közben meglátogatta Debrecent, Sárospatakot és Miskolcot. Thorpe C. S. J. lelkész nagyon megszerette Budapestet és búcsúbeszédében kijelentette, szivesen jönne hosszabb tartózkodásra a gyönyörű magyar fővárosba. A magyar előadók közül Szabó József evangélikus, Benkő István, Szabó Aladár, Békefi Benő, Józan László és Ecsedy Aladár református lelkészek tartottak lélekbe markoló előadásokat, de nemcsak egyházi emberek vettek részt a munkában, amelyet dr. vitéz Csia Sándor főorvos vezetett, igy beszédet mondott Ungár Aladár könyvkereskedő is. Az Evangéliumi Alliance keretében működnek a keresztény orvosok, a postásmisszió, a vasuti misszió, a kocsimisszió és az egyik ülésen bejelentették a Keresztény Eszperantó Liga csatlakozását is. A konferencián résztvettek a protestáns egyházak mellett komoly és értékes munkával a baptisták, a metodisták az Üdv Hadsereg és a Szabad Keresztyén egyház tagjai is.

Virágzik az agave Balatonfüreden. Nagy csodálatot kelt Balatonfüreden egy természeti ritkaság, aminek most rengeteg nézője akad még idegen országokból is, ahogyan azt nekünk onnan irják. A balatonfüredi sétánynak abban a részében, ahol a „Sóhajok Hídja" van, kivirágzott az emberkar vastagságú, húsos levelű kaktuszfajta: az Agave Americana. Holényi Gyula főkertész érdeme, aki 18 év óta féltő gonddal és szakértelemmel kezelte ezt a kényes növényt. A most virágzó példány európai ritkaságszámba megy, ép úgy mint az egyetemi füvészkert virágzó Victoria Regiája. Van még a fürdőhelyi kertészetben egy 32 éves és 5 kisebb agave is. A most virágzó túlhaladta az ötven évet.

Kérelem a jószivüekhez. Súlyos betegségben (gerinctörés) szenvedő, állásnélküli tanitónő és nevelőnő, aki a legnagyobb nyomorban él, esedezik jószivű embertársaihoz, hogy most, a tél előtt, meleg ruhához, orthopäd cipőhöz és orvosi kezeléshez juthasson. Nincs a világon senkije. Előkelő, de kihalt úricsalád utolsó sarjadéka. Adományokat a kiadóhivatal továbbit. Kétszer ad, aki gyorsan ad.

DUNA folyamhajózási vállalat, BUDAPEST, KRISZTINA-KÖRÚT 121. SZÁM. Karátsonyi gróf palotájában. — Vállal mindennemü viziúton való szállitást (szén, sóder, fa, kő, áru, termény, bútor stb.) — Hivatalos órák: 8—1-ig.
Biztos, olcsó, gyors!

Ami mindenkit érdekel

A háziasszony első számu közellensége

Közli: **WADLER JÓZSEF szücsmester.**

A hüvös idő beköszöntésével előtérbe került az őszi és téli ruházatról való gondoskodás. Előkeressük a tavalyi holmit, hogy azt még idejében kiszellőzve, használható állapotba hozhassuk.

Vegyes érzelmekkel nyitjuk ki a szekrényt, hogy végignézzük a tavalyi garderobot s ijedten hökölünk vissza, mikor az apró lepkék serege tör felénk. Istenem! Vajjon mi kárt okoztak a molyok?! A félelem nem is alaptalan. Szomorúan nézzük az apró állatok pusztitását szörméinkben s keserű haraggal csapkodjuk agyon a lepkéket, melyek azonban már úgyis ártalmatlanok s úgy sem lennének kárunkra. Ők elvégezték hivatásukat. Lerakták a lakás minden sarkába petéiket és ezzel gondoskodtak az új molynemzedékről, sőt az új nemzedék már jól is lakott, sajnos a mi kárunkra. Szomorúan nézzük a molyrágta bundát s magunkban már számolgatjuk, mibe fog kerülni az elkerülhetetlen javitás, ami után azonban, jól tudjuk, még sem lesz olyan, akármennyit is költenénk a szörmére, mint volt még nem is olyan régen.

Bizony, Hölgyeim, ezen a bajon már csak mi, iparosok tudunk segiteni. Ezek a kegyetlen állatkák nem gondoltak az úgyis sovány pénztárcákra, hanem tönkretették értékes szörméiket. Feltünő, hogy szinte minden nekik kedvez. Milliárdszámra szaporodnak a régi nedves, kis budai házakban s nekik kedveznek a modern, de igen szük lakások a városi házakban is, ahol kevés a szellőztetési lehetőség s porolni is alig lehet.

Éppen ezért, fel szeretném hivni a figyelmet a molykár elleni egyetlen biztos védekezésre. Nem hiszem, hogy akadna szücsmester, aki a tavaszi hónapokban ne hivná fel vevőinek figyelmét erre az előbb-utóbb bekövetkező csapásra. Csakhogy akkor, mikor megkapjuk háziszücsünk figyelmeztető sorait, azt hisszük, saját anyagi helyzetén akar a nyári megóvás felajánlásával segiteni, nem pedig rajtunk.

Nem, Hölgyeim, az a pár fillér, amibe a megóvás kerül, a raktár bérletdiját és az elkerülhetetlenül szükséges biztositást is alig fedezi. Van ugyan üzlet is benne A vevő megtartása és érdekeinek szem előtt tartása, mert ez nemcsak kötelesség, hanem üzleti érdek is.

Küldjük tehát szőrméinket szakemberhez elraktározásra, mert ki a filléreket sajnálja, pengőkkel károsul.

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

A budai Fábián-cég

Nemcsak irodalomban, művészetben, tudományban kell lélek, szeretet, ambició, hit, bátorság és kitartás, hanem a kereskedelemben is. A jelen akadályai és nehézségei dacára is bizni kell a jövőben, hinni a sikerben, szeretni azt a várost, ahol élünk, és megbecsülni azt a társadalmat, amelyért dolgoznunk kell.

Amikor 27 évvel ezelőtt az ambiciózus, fiatal, tehetséges kereskedő: Fábián József, Buda szivében, a Széll Kálmán téren megalapitotta, akkor még egész kicsiny, de mindig szolid, szolgálatkész, becsületes üzletét, ahol a vevőket mindig individuálisan, szinte barátilag kezelték, akkor sokan mosolyogtak, mert azt hitték, nem sokáig bírja. Budai szivóssággal, becsületességgel és hittel állta a harcot Fábián József polgártársunk, hitt Buda jövőjében és elhivatottságában s tudta, hogy ebből a városból rövidesen világfürdő lesz. Alig negyedszázad után bekövetkezett az álom valóraválása és világvárosi igényekhez méretezte boltját Fábián is, szeretett budai közönségének kényelmére.

Nemcsak a teret, de egész Budát hóditotta meg üzlete, amelyet a boldog ferencjózsefi időkben még 1910-ben alapitott. Most előttünk áll 26 kirakatával egy valóságos világvárosi áruház, Budának legnagyobb divatáruüzlete, amely még a legkényesebb izlést is kielégiti. Ma Fábián József neve fogalom Budán, mert hisz szorgalmas munkával mindent elkövetett a vevőközönség kényelme érdekében. Ujabb és újabb cikkeket vezetett be árusitásába, hogy a budai közönség egy helyen szerezhesse be szükségleteit. Az üzleti forgalom óriási módon megnövekedett, egy azonban változatlan maradt, a barátságos, egyéni, családias kiszolgálása a vevőközönségnek, ez volt üzleti politikájának alapja. **Kis divatkereskedésből világvárosi nagy** cég lett, mert Fábián József belevitte lelkét, ambicióját, munkaerejét az üzletbe és sohasem rideg, üzleti önzés, hanem szeretet vezette mentalitását, amellyel meghóditotta Buda közönségét. Nem zárkózott el a társaságtól, nem lett filiszterré, hanem ott van mindenütt ahol budai érdekekről van szó. Irodalom, politika, sajtó, művészet, tudomány, egyszóval a budai társadalom minden problémája érdekli és ez tette őt és üzletét Budán népszerűvé és közkedveltté. Fábián József neve, ma a budai kereskedői világban fogalommá vált, mindenütt csak barátai vannak. Ez 27 éves munkásságának legszebb jutalma. (ez.)

„Growe" a legrégibb magyar tomp- és kalapgyár. — Alapitási év 1865
Kérjen GROWE kalapot

ÖREGDIÓFA Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA cigányzenekara muzsikál
Régi budai tradiclók! Uj modern vezetés
I., PÁLYA-U. 3.
ifj. Wagner Béla ü. v. — Reiber József vendéglős
Telefon: 152-494

A Kisfaludy Szinház sikere. Diadalmenetben vonult be Budára a Sárgapitykés Közlegény és a diadalmenet nagy sikerét, amelyet a 125 eddigi előadás előre garantált, csak fokozták a budai előadások. Senki sem várt annyit az előadásoktól, mint amennyit a nyári „bomba" szereposztás adott volna, de Sárossy Andor vendégfelléptével és Tamás Benő irányitásával a szereplők lelkes játéka minden várakozást felülmult. Az előadás bizonyság amellett is, hogy a szerző, Erdélyi Mihály igazgató, legtöbbször eltalálja a budai közönség szájaizét.

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ — **A TOROCKÓI MENYASSZONY**
II. Margit körut 55. Telefon: 153—034. Fősz.: Jávor Pál, Dayka Margit. Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL — **Rabszolgahajo**
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
Fősz.: Wallace Beery, Warner Baxter. — Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasárnap: fél 2-től. —

ALKOTÁS MOZGÓ
I. Alkotás-u. 11. (A Délivasut érk. o'd. szemben) T. 155-374
Szeptember 30— október 3-ig
Hét poton
Fősz.: Willy Fritsch és Lilian —o— Harvey. —o—
Október hó 4— október 6-ig
Ne higyj a férfinek!
Fősz.: Clark Gable, Joan Crawford. — Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. Vasárnap: fél 2-töl. — Minden vasárnap délelőtt: MATINÉ a délutáni müsorral.

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.
Segitség, örököltem!
Fősz.: Turay Ida, Gózon, Ágay és Rin—Tin—Tin, a csodakutya. — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8, fél 10. — Balterem: 8, — vasárnap: fél 4, 6, fél 9. —

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42-44 Telefon 151—5(0.
Segitség, örököltem!
Fősz.: Turay Ida, Gózon, —o— Ágay és —o—
Ramayana
magyarul beszélő utifilm. Hiradó. — Előadások: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9; szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasár- és ünnepnap: — az előadások fél 2-töl. —

BUDAI ROYAL
III Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
Segitség, örököltem!
Fősz.: Turay Ida, Gózon, Ágay és fényes kiséröműsor.
Folytatólagos előadások 5-tól.

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
Szeptember 30— október 3-ig
Hét poton
Fősz.: Willy Fritsch és Lilian Harvey és **AFRIKA BÖMBÖL**
— Hiradó. —
Október hó 4— október 6-ig
Pergőtüzben
és **ÖRDÖGÁROK RÉME**
Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasárnap: fél 2-töl. E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

35. évfolyam — Budapest, 1937. október 7 — 40. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Október 6

Nincs fájdlmasabb dátuma a magyar történelemnek. Vannak históriai évfordulók, amelyek talán döntőbb jelentőségűek a magyarság tragédiájában, Mohács és Trianon kegyetlen pusztítása mérhetetlenül nagyobb és mégis: az egyéni tragikumok, amelyek az aradi naphoz fűződnek, annyira megrázóak, hogy ma is, nyolcvannyolc évvel Arad után, még mindig megvonaglik az arcunk, ökölbe szorul kezünk ezen a gyásznapon.

Tizenhárom nemzeti héroszt küldött a vérpadra ezen a napon a büntetőhatalom. A kérlelhetetlen végzet, a történelem igazságszolgáltatása azóta már ítélt és sujtott. A kivégzett Tizenhárom azonban ma is él és élni fog mindig, hogy példát mutasson kései nemzedékeknek a nagyságról, nemességről, fenkölt áldozatkészségről.

A szabadságért haltak vértanúhalált. Pro libertate. A szabadságért, amely ma nem divat Közép-Európában, de előbb-utóbb mégis csak visszatér a divatja Magyarországon, ahol ezer évig „divat" volt, Rákóczin, Kossuthon, az aradi Tizenhárman keresztül, mindaddig, amíg új politikai divatok halálra nem ítélték.

Arad martirvértől megszentelt földje nem a miénk. De okóber 6-ika és „Arad" fenséges szimboluma élő fájdalma mindannyiunknak. És égő, élő fájdalom minden magyarban a szabadság is, az az elolthatatlan szerelem, amelyet halálra ítélhetnek politikai divatok, de örökké élni fog. Mintahogy visszavárjuk Aradot, a magyar mártiromság klasszikus földjét, éppúgy várjuk vissza az Eszmét is, amelyért a Tizenhárom vérét ontotta.

Felvonulási díszút a Vérmezőhöz

Uj városrendezési gondolat merült fel legújabban: felvonulási díszutat akarnak csinálni az Erzsébethíd budai fejétől a Vérmezőig. Katonai parádék alkalmával vennék igénybe a díszutat, melynek semmi egyéb praktikus célja nem lenne.

A katonai díszút ellen természetszerűleg senkinek kifogása nem lehet. Ha kicsiny hadseregünknek, nemzetünk büszkeségének szüksége van ilyen díszfelvonulási útra, meg kell azt csinálni. Ehez nem férhet kétség. A baj nem is az úttal, hanem annak végső céljával, a Vérmezővel van.

A Vérmező mai állapotában a Krisztinaváros közepén, anakronizmus. Maradványa a multnak, még pedig olyan maradvány, amely se nem szép, se nem jó. Nem először hangoztatjuk és attól tartunk, nem is utóljára: a Vérmezőt be kell vonni a városrendezésbe, a huszadik század derekán nem maradhat „Generalwiese", kaszáló a város közepén. Beépíteni nem szabad, de mai állapotában még kevésbbé maradhat.

Régi pör az, amely a Vérmező körül folyik a főváros és a katonai kincstár közt. Nem lehetünk bírák ebben a pörben. De egy bizonyos: a Vérmező topográfiailag is, városrendezésileg is beleesik abba a koncepcióba, amelyet „Budapest-fürdőváros" néven szoktunk emlegetni, természetes folytatása és kiegészítője lehetne az óriási költséggel előteremtett parkvárosnak. A fürdőváros megtorpanik a Horváth-kertnél és ha a Vérmezőt mai állapotában végleg meg akarják rögzíteni azzal, hogy katonai díszfelvonulási útat építsenek oda, akkor még a reménysége is elveszett annak, hogy Budának ez a része azzá váljék, amivé lennie kellene: fürdő- és parkvárossá.

Helyszini beszámoló az óbudai romhalmaz közepéről

Hogyan tünik el és épül ujjá egy régi városrész

Amióta az óbudai kivezető főút munkálatai megindultak, egészen megváltozott ennek a városnegyednek külső képe. Az utcák és utak régi csöndjét csákányütések, társzekerek robogásának zaja veri fel, amihez az egylovas taligák görgő döcögése járul. A Zsigmond utcán, Kavics utcán, Lajos utcán és a Templom utcán mindenütt, amerre csak a szem ellát, bontják az apró, rozoga házakat, hogy útját egyengessék a nagy lendülettel megindult városrendezésnek.

Közlekedési zavarok a Lajos-utcán

A lázas munka erősen belevág az óbudai utcák közlekedési rendjébe. Különösen érezteti ez hatását a Zsigmond utcában, a híres „Császár-szorosnál" és a szűk Lajos utcában, ahol sorjában baktatnak sűrű egymásutánban a taligák kötörmelékkel megrakodva. Ha szembetalálkoznak egy teherautóval, vagy turaautóval, bonyodalmas helyzetek adódnak, amelyeket még jobban megnehezítenek a villamosok. Közlekedési rendőrt alig lehet látni a budai részeken és így jóformán csak az angyaloknak köszönhető, hotgy napról-napra komolyobb bajok nem fordulnak elő.

Éppen erről panaszkdik a *Budai Napló* munkatársának a Lajos utca egy őslakója, amikor hirtelen hatalmas reccsenés hallatszik közelről és nyomban utána segélykiáltás. *Egy 5-ös jelzésű villamos kapta el éppen egy salakkal magrakott teherautó pótkocsiját.* Az összeütközés olyan erős volt, hogy a teherautó csaknem leszelte a villamos lépcsőjét, erősen megrongálva a perront, amelynek utasai sikoltoztak. Hála Istennek, csak az ijedelem volt nagy és az utasokban nem esett kár. Csak, természetesen, a forgalom állott meg jó félórára.

— Látja kérem, — jegyzi meg a Lajos utcai őslakó — így megy ez nap-nap után. Régóta, években át sürgettük az utca kiszélesítését, de nem hallgattak ránk. Az óbudai kispolgárnak nincs szava, csak kötelessége van: akár lehet, akár nem, kiizzadni az adót...

Külföldiek figyelik az ásatások eredményét

Egyébként az óbudai polgárok közömbösen haladnak el a lebontott, vagy bontás alatt levő házak előtt. A nagy munka, ami itt folyik, szinte jobban érdekli a pestieket, akik sokat olvasnak Óbuda rendezéséről. *Sőt külföldieket is elég gyakran lehet itt látni. Őket főként az ásatások érdeklik.* A legnagyobb jelentőségű ásatások most a Pacsirtamező, Nagyszombat, Szőlő és Viador utcák közötti, csinos vasráccsal elkerített területen folynak. Nagyszerű amfiteátrum romjaira akadtak itt, mint arról a *Budai Napló* már nem egyszer megemlékezett. *Nem mulik el nap, hogy egy-egy tudós német, vagy angol ne látogassa meg ezt a valóban érdekes munkát,* amelynek, úgylátszik, már a messze külföldre is híre ment. *Szilágyi* János dr. avatott irányítása mellett dolgoznak itt a munkások, akik maguk is nagy érdeklődéssel kísérik az ásó munkáját. A napokban felszínre került egy hatalmas, szép márványlap, teljesen ép állapotban. Valamikor az amfiteátrum kapubejáratának küszöbköve volt. Az egyik munkás magyarázza a *Budai Napló* munkatársának nagy komolyan, majd mosolyogva jegyzi meg:

— Furcsa érzés fogott el, amikor ráléptem erre a kétezeresztendős küszöbre. Magamfajta egyszerű munkásember ritkán kerülhet ilyen helyzetbe.

Az eddig kiásott romok is sejtetik már milyen nagyszerű lehetett a maga idejében ez az amfiteátrum. A hatalmas kövek, a felszínre kerülő márványlapok, a művészettel végrehajtott építkezési mód, a folyosók, a pinceboltozatok mind-mind ennek a csodálatos kultúrájú népnek évezredekkel dacoló kezemunkájára vallanak. Az amfiteátrum kétségtelenül egyik legnagyobb értéke, legvonzóbb történeti emléke lesz Óbudának, amelyet a nagy városrendezéssel kapcsolatban kellő figyelemre kell méltatni.

Ez az elgondolás adta meg a rugót az *Olgyay* fivéreknek is, hogy az amfiteátrumot beilleszszék a modern városrendezésbe. Nagykoncepciójú, de azért kevés költséggel és könnyen keresztülvihető tervüket a *Budai Napló* nemrég ismertette is.

Élet a romok között...

Feljebb újabb kép tárul az érdeklődő szeme elé. Különös kép, amilyen olaszországi útja alkalmával köti le a turista figyelmét: a lebontott ház telkén egyik tűzfaltól a másik tűzfalig húzott köteleken fehérneműket lenget a szél és hogy a hangulat teljes legyen, borzastollú kotlóstyúk kiterjesztett szárnya alatt csipognak az őszi szellő elől odamenekülő apró csibék. Az újonnan keletkezett „grund" mögött egy halálraítélt ódon, zsalugáteres padlású ház várja az első csákányütéseket. A Lajos utcán végig apró kis házak szerénykednek szorosan egymás mellett. Legtöbbjük ereszét kézzel el lehet érni. Mindegyiknek magas a teteje, olyiknál a tető magasabb, mint maga a ház. Bizonyára szomorúan tekintenek utcájuknak arra a részére, amelyen a csákányok már csaknem egészen elvégezték a munkájukat: várják, mikor kerül reájuk is a sor, mintha éreznék, hogy velük eltűnik ennek a környéknek patinás, kedves romantikája is.

A zsinagóga és a Kulcsár utca közötti szakaszán a Lajos utcának már csak két, egészen a Dunapartig nyúló, keskenyfrontú földszintes ház áll. A többit már lebontották. Különös történetükről már többször esett szó ezeken a hasábokon. Ott maradtak élő tilalomként a hatóságok különös, szinte megmagyarázhatatlan magatartásával szemben. Ezen a szakaszon fog átvonulni ugyanis az óbudai kivezető főút, amely az új óbudai híd tengelyében halad a Tavasz és Serfőző utcák között a Flórián térig, hogy azután betorkolljon a Vörösvári útba. Az útjába eső házakat kisajátították, ezt a megmaradt két házat is, az egyik a 167-es, a másik a 169-es számú. A 167-es számú ház lakóinak — a lázas munka hevében talán — elfelejtettek felmondani. A lakók ott laknak ma is, várják a felmondást, amelynek érvényessége csak a felmondás után dől el. Lakik ebben a házban egy igen derék hajómester is, *Végh* Rezső, akinek több évtizedes üzeme áll itt. Őt egy esztendei felmondás illeti meg a törvény értelmében. Bérelt területének egy részén már át is halad az új főút és ezzel *az az érdekes helyzet állott elő, hogy Végh Rezső bért fizet a főút után is.*

A másik házban, a 169-es számúban, a romhalmaz közepén özv. *Molnár* Jánosné népszerű halászcsárdája van. Mintha tudomást se venne arról a pusztulásról, amely körülötte van. Bent a hosszú étteremben ragyogóan tiszta fehér abrosszal terített asztalok sorakoznak, virágvázák friss virággal az udvaron a hosszú verandán csinos fülkék várják a vendégeket. A konyhában pedig sürögnek-forognak a nagy tűzhely körül. Özv. Molnár Jánosné derűsen mondja, hogy ő nyugodt a maga dolgában. *A negyedévi felmondást annakidején nem fogadta el, perben áll a Közmunkák Tanácsával és biztos benne, hogy ezt a pert meg is nyeri.* 26 esztendeje alapította megboldogult ura a vendéglőüzemet, ezt nem lehet máról-holnapra semmivé tenni.

Dr. HÜTTL KÁROLY,
törvényhatósági bizottsági tag,

aki az özvegy ügyét viszi, azt mondotta a *Budai Napló* munkatársának:

— Elsőfokon már megnyertük ezt a különös pert, a bíróság elutasította a felmondást és kimondotta, hogy a vendéglőüzemet egyévi felmondás illeti. A Közmunkák Tanácsa ezt az ítéletet megfellebbezte és a felsőbíróság is minden bizonnyal helybenhagyja az elsőfokú ítéletet.

Arra a kérdésünkre, nem folytak-e ebben az ügyben egyezkedési tárgyalások, *Hüttl* Károly dr. ezeket mondotta:

— Érthetetlen a Közmunkák Tanácsának magatartása, hiszen sokkal egyszerűbb lett volna ezt a nem nagyjelentőségű dolgot egyezséggel rendbehozni. Általában az útrendezésekkel kapcsolatban nincsenek tekintettel a kisemberekre. *Régi, módos polgárai Óbudának mentek teljesen tönkre, akik valósággal mártirjai a városrendezésnek.*

Őszeresek és régiséggyüjtők rohama a lebontott házak közt

Az utóbbi időben egész újszerű népvándorlás indult meg a lebontott, vagy bontás alatt lévő házak felé. *Őszeresek tömege jelenik meg és valóságos razziákat tart az építkezési anyagok között.* Sokan jönnek Buda környékéről is, olyanok, akik kis családi házakat építenek maguknak és itt próbálják meg, hogy olcsón jussanak anyagokhoz. Megvesznek mindent: téglát, követ, ablak- és ajtókereteket. Különösen a szárnyas ajtókat és a vasveretű kapukat keresik. Gyakran tünnek fel szegény asszonyok, gyermekestől, és zsákokba gyűjtik a papir- és rongyhulladékot. *Különösen a papirhulladéknak van nagy konjunktúrája.* Majd minden utcában van egy ilyen hulladékraktár, ahol megveszik a papirhulladékokat, aminek kilójáért 15—20 fillért is fizetnek. Van olyan szegény asszony, aki naponta két, három, sőt négy pengőt is megkeres.

Ujabban az érdeklődők egy újfajta raja árasztja el az óbudai utcákat: egyetemi hallgatók, nyugdíjas, öreg tisztviselők, sőt tényleges tisztviselők is, akik a délutánjukat szánják arra, hogy *régiségeket* gyűjtsenek. Mindent szemügyre vesznek, s ha kell, még anyagi áldozatra is hajlandók, hogy egy régi kőtörmelék vagy cserép birtokába jussanak...

REGENT Telefon: 153-326
Cafe-Restaurantban
esténként
MIMI PRINZ
énekel.
Lőrinczy a zongoránál. II., Keleti Károly-u. 1

A Filatori-gátra kell kitelepiteni a HÉV-végállomást

Erős mozgalom indul a *Helyiérdekü Vasút császárfürdői megállóhelyének fenntartása érdekében.* Az új végállomás közvetlenül a Margithídnál van, ami messze esik a mostani Zátony utcai megállótól. Ezt a megállót a rendes közönségen felül igen erősen veszik igénybe a Császárfürdőt használó betegek is és az igen nagyszámban vidékről jövő gimnáziumi és polgári iskolai tanulók, akik a Zsigmond téren lévő iskolájukat a leggyorsabban innen érik el.

De különben is felesleges volt óriási költséggel megépíteni a HÉV új állomását és az ezzel kapcsolatos fairtásokat végrehajtani a hurokvágány miatt a Margithíd északi kis parkjában, *mert a Császárfürdő meglévő, berendezett állomási épülete teljesen megfelelt volna.* A HÉV nagy deficitje ezzel a felesleges befektetéssel csökkenthető lett volna. *A végleges megoldás pedig csak az lehet, hogy a HÉV-et kitelepitik a Filatorigátra,* ahol megfelelő hely áll rendelkezésére. A villamost pedig az újlaki- és óbudai dunaparton elvezetik a Filatorigát érintésével Buda északi pályaudvarához, az óbudai temető mellett lévő „Óbuda" állomáshoz, ahová jelenleg a HÉV kezelésében lévő MÁV jár, átszállással bonyolítva le a forgalmat az esztergomi vasúthoz.

Ehhez az állomáshoz a HÉV most három vonatot járat naponta, amikor ott tizenhat vonat fut keresztül. *Rendes villamost kell oda vezetni, hogy a jövő évi nagy idegenforgalom egy része már itt bonyolódjék le.* És nem is kell hozzá új befektetés: a sínek, a drótok mind megvannak. Csak a megállóhely oszlopait kell leásni. Nincs tehát semmiféle nagy kiadás. — Vagy talán éppen ez a baj? *(R. S.)*

Két új emléktábla a Várban

Vasárnap a világháborúban hősi halált halt kerékpáros katonáknak a budai helyőrségi templom falán elhelyezett emléktábláját avatták fel. Az ünnepségen megjelent vitéz Rapaich Richárd lovassági tábornok, vitéz Nagy Miklós, a vegyesdandár parancsnoka, vitéz Kiss János tábornok, vitéz Zay Ödön ezredes és nagyszámú tiszti küldöttség. Falba János tábori főesperes szentmiséje után vitéz Schöner Odiló nyug. altábornagy mondotta az avatóbeszédet.

Kedden a Várban Daste olasz ezredes emléktábláját leplezték le a Koronázó Főtemplom falán. A hős olasz tiszt seregével elsőnek hatolt az ostromlott Budavárba, ott esett el. A felavatóbeszédet Hóman Bálint kuluszminiszter mondotta. Az ünnepségen Badoglio tábornagy is résztvett és beszédet is mondott. Kijelentése szerint, ez az emlékmű örökre hirdeti majd az olasz és magyar nemzet őszinte és mély barátságát.

Buda társadalma állittatja helyre a megcsonkitott Flórián-szobrot

Nemcsak Óbudán, hanem az egész fővárosban nagy megdöbbenést keltett a Flórián-téri szoborcsoport durva megcsonkitása. A bünös, aki erre a hallatlan kegyeletsértő vandalizmusra vetemedett, bizonyára elnyeri méltó büntetését. Óbuda hivő lakóssága, amely ezelőtt is kegyelettel csüggött a szobron, most, a csonkítás után, még mélyebb áhitattal veszi körül, valósággal elárasztja virággal, koszorúval. Néhány nap óta pedig széleskörü mozgalom indult, hogy a nagymultú szobor mielőbb visszakapja eredeti alakját. A helyreállítás költségeit társadalmi úton teremtik elő.

A szoborcsoportozat egyik legkedvesebb emlékműve az óbudaiaknak. A tizenhetedik század derekán tüzvész, árvíz, majd pestis pusztított Óbudán. Ezeknek a veszedelmeknek elhárítására és hogy a haragvó Istent megengesztelje, a szobrot Óbuda földesurának özvegye, gróf Zichyné, született Berényi Erzsébet grófnő emeltette. A szoborcsoportozat három főalakja: Nepomuki Szent János, az árvizsujotta népek védőszentje, borromei Szent Károly, aki a dögvészt és pestist üzi el és Szent Flórián, a tüzoltók védőszentje, a tüzveszedelem elhárítója.

A baltás merénylő a csoportozat középső alakját, Szent Károly püspök szobrát csonkította meg, akinek fejét és mindkét karját ütötte le. A szoborcsoportozat a Flórián-téren áll és ezért ment át a köztudatba a Flórián-szobor elnevezés.

Néhai Liber Endre alpolgármester megirta könyvében a szobor történetét. Sajnos, a történetnek most folytatása van; új fejezettel szaporodik. Buda és Óbuda közönsége elvárja, hogy a gyönyörü müemlék a legrövidebb idő alatt ismét ép és teljes lesz, — ezt várja a hivők ájtatos serege is.

Galambos János uri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készítek méték után minden cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Mit várhat Magyarország a fürdőügyi kongresszustól

Tausz Béla főorvos, a Magyar Fürdők és Üdülőhelyek igazgatójának nyilatkozata

Az október 8-án kezdődő nemzetközi fürdőügyi kongresszussal kapcsolatban felkerestük dr. Tausz Béla főorvost, a kiváló balneológust, kérve, nyilatkozzék arról, milyen kihatással lesz a nemzetközi fürdőügyi kongresszus Magyarország gyógy- és üdülő fürdőire?

Tausz dr. főorvos a következőket mondta a Budai Naplónak a kongresszussal kapcsolatban:

— Már régóta figyelemmel kisérem, hogy a Budai Napló milyen áldozatkészséggel harcol a magyarországi fürdők felkarolásáért. Nézetem szerint a nemzetközi fürdőügyi kongresszusnak két nagy jelentősége van.

— Legelőször is ez az első nemeztközi fürdőügyi kongresszus, mert ilyen, de még ehhez hasonló sem volt soha és hogy ezt Budapesten tartják, ez *Budapest fürdőváros világszerte való nyilvános elismerése.*

— Háromszáz külföldi orvos és fürdőügyi szakértő jön össze ezen a kongresszuson. *Erre még nem volt példa.* A balneológiai kongresszusra idáig mindig csak orvosok mentek el. Nagyon sokat lehet köszönni vitéz dr. *József Ferenc* kir. hercegnek, a kongresszus elnökének, aki fáradhatatlan munkásságával nagyban elősegitette a kongresszus összehozását, valamint *Szviezsényi* Zoltán min. tanácsosnak, a Gyógyhelyi Bizottság nagykoncepciójú igazgatójának, akinek páratlan szervezési képessége hozta a megvalósulás stádiumába ezt a fürdőügyi szempontból mérhetetlen jelentőségű kongresszust.

— A második szempont, hogy ezen a kongresszuson meg fogják alakitani a *Nemzetközi Fürdőszövetséget, melynek székhelye Budapesten lesz.* Azt hiszem, felesleges bővebben magyarázni, ennek milyen nagy a jelentősége a mi szempontunkból. *Ez már nem is elismerés, jóval több annál.* Mi csak nemrég fedeztük fel, hogy Budapest olyan fürdőváros, melyhez hasonló adottság a földön több nincsen és szerencsére ezt a felfedezést nem tettük a lomtárba (mint sok mást), hanem igyekeztünk és igyekszünk ezt minél jobban kihasználni. Alig pár év alatt annyit haladtunk fürdőügyi és a vele szorosan összefüggő idegenforgalmi szempontból, hogy ezt az eredményt más államok, melyeknek sokkal, de sokkal nagyobb az anyagi felkészültségük, hosszú évtizedek alatt nem tudták produkálni. Erre az intrikusok azt mondhatnák, hogy megvan minden adottságunk ahhoz, hogy Budapest fürdőváros és Magyarország fürdőközpont legyen. Az igaz, hogy számtalan, az egész földön ismert gyógyfürdőnk van, mint a Lukács, a Gellért stb. és vannak remek strandfürdőink, valamint vidéken a balatoni fürdők, Lillafüred stb., ez azonban még mindig nem elég ahhoz, hogy Budapest fürdőváros és Magyarország világszerte ismert fürdőközpont legyen. *Ezek a fürdők megvoltak azelőtt is. Csak nem volt a propaganda és a szervezés jó kezekben. Hogy ez igy volt, azt most lehet csak igazán látni.*

— Amióta a fürdőügyi és idegenforgalmi propaganda hozáértő és lelkesen dolgozó emberek kezében van, azóta Budapest az egész világon ismert fürdőváross lett. Tódulnak hozzánk az idegenek, Angliából ép úgy, mint Amerikából és Svédországból. Arra vonatkozólag, hogy idegenforgalmi és fürdőügyi szerveink milyen példásan működnek, elbeszélem az alábbi kis esetet, ami ugyan egymagában csekély, de tégla idegenforgalmi szerveink jól megépített házában.

— Nem is olyan régen Pesten járt a svéd királyi család egyik rangjáról lemondott hercege, inkognitóban. Itt tartózkodásának végefelé egy szemfüles ujságíró felfedezte, hogy az a svéd úr, aki a Hungária szállóban lakik, nem más, mint *Bernadotte* herceg és a pesti ujságíró agilitással párosult ügyességével sikerült szóra bírnia. *Bernadotte* herceg a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkozott idegenforgalmi szerveinknek figyelmességéről, szolgálatkészségéről, valamint jólszervezettségéről. Ez magában véve csak mozaik, azonban sok-sok ilyen mozaikból rakódik össze az, hogy a nálunk megforduló idegenek jól érezzék magukat, máskor is eljöjjenek és főleg propagandát csináljanak nekünk barátaik és honfitársaik körében. *Ez az a bizonyos megfizethetetlen propaganda.*

— A fürdőügyi kongresszusnak öt szakosztálya lesz: gazdasági, idegenforgalmi, propaganda, orvosi, jogi és műszaki szakosztály. Ezek a szakosztályok fontos balneológiai problémákat fognak megvitatni, valamint a fürdők és a különböző ásványvizek gyógyhatásának a mineműségét megtárgyalni és egységes nevező alá hozni. Meg fogják tárgyalni még a különböző országok fürdőlátogatottságának statisztikáit is.

— Nagyon fontos része lesz a kongresszusnak egyes orvosprofesszorok és fürdőügyi szakemberek személyes érintkezése is. Ezek a neves profeszszorok előadásokat tartanak és személyesen fognak meggyőződni Budapest, valamint Magyarország hatalmas balneológiai értékeiről.

— *Örömmel kell itt regisztrálnom, hogy a székesfőváros és az összes idegenforgalmi szervezetek a legmesszebbmenőleg támogatják a szervezők nehéz munkáját.*

— A kongresszusnak nagy átalakító hatása lesz az orvostársadalomra is. Ugyanis mindazoknak az orvosoknak, akik idáig kellőképen nem méltányolták Budapest különböző gyógyforrásait, alkalmuk nyilik arra, hogy Budapest gyógyfürdőit és ivócsarnokait kellőképen tanulmányozhassák és hogy felvehessék a kapcsolatot a fürdőorvosokkal.

— Véleményem szerint, — mondja Tausz főorvos — ez az első nemzetközi fürdőügyi kongresszus *oly nagy hatással lesz idegenforgalmunkra és ezzel természetesen fürdőinkre is, hogy Budapest fürdőváros és Magyarország mint gyógy- és üdülő fürdőközpont ez után a kongresszus után fogja igazán fénykorát élni és hamarosan megérhetjük azt, hogy Magyarország lesz a különböző köszvényes, reumatikus és gyomorbetegségek gyógyulási Mekkája.*

hernádvécsei Vécsey Mátyás.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szívesen látogatja
Minden este
és vasár- és ünnepnap délután
Tánc — Setét György jazz-zenekara

A Budai Szinkör élete 1843-tól 1937-ig

Irta: Erődi Jenő

Amikor most eltűnik a zöld deszkaszinház a Horváth-kertből, Buda életének jelentős darabja múlik el vele. A messze multba nyúlik vissza a színház története: közel száz esztendeig állt a Krisztinavárosban Buda egyetlen színháza, amelynek nagyrésze volt a jobbparti város megmagyarosításában.

Mint ismeretes, a Budai Szinkör telke és annak közvetlen környéke a XVIII. század végén hajdanában egy *Horváth* nevű földesúr tulajdona volt, aki 1780-ban gróf *Nitzky*-től vásárolta meg a telket. A kert 14 holdnyi területű volt és az új tulajdonos a maga kedvtelésére beültette narancs meg citromfákkal.

Horváth elhalálozása után, 1838-ban, az örökösök a kert egy részét a vakok részére adták át, majd *1843-ban egy Huber nevü német szinigazgatónak az az ötlete támadt, hogy a kertben jó lenne arénát épiteni a budaiak mulattatására.*

A tanács *megadta az engedélyt* és *Huber* uram csakugyan felépiti a német múzsatemplomot. Megnyitotta 1843 május 6-án. (Lásd: *Nemzeti Ujság*, 1843 V. 9.)

A színház a szabadságharc után *Buda város* tulajdonába ment át. Az időben még mindig csak német szintársulatok működtek itt és bizony sok időnek kellett leperegnie, amig végre az édes hazai nyelv is megszólalhatott a forró deszkákon.

1867 május 1-én végre bevonul ide *Bényei István*, a későbbi színészegyesületi irodaigazgató, aki éppúgy úttörő munkát végzett itt, mint híres budai kollégája: *Molnár György*, aki tudvalevőleg a *„Hazafiság a nemzetiségnek"* híressé vált felirású *Budai Népszinház* sok vihart átélt szinigazgatója volt. (Ez a színház a budai lánchídfő mellett, a kereskedelemügyi minisztérium helyén állott.) 1870 május havában *Aradi Gerő* társulata vonul be a Budai Szinkörbe. Tagjai közt szerepelt többek között neje: *Tarján Liszka* kiváló énekesnő, *Hahnelné Szabó Ilka* drámai szende, *Szombathelyi Béla* operett-buffó stb.

1871 júniustól szeptember végéig itt találjuk azon idők legkiválóbb társulatát: *Latabár Endre* vezetése alatt. Kiválóbb tagjai ezek voltak: *Bokor József*, operett és opera-buffó komikus, rendező; *Bokorné Kőrössy Ágnes* komika, *Beödy Gábor* jellemszínész, elismert rendező, *Beődyné Dóry Amália* drámai szende; *Balla Béla* hősszerelmes, *Czabayné Szakáll Klára* hősnő; *Horváth Vince* apaszínész (aki nejével együtt nemsokára a Népszinházhoz kapott meghivást); *Halmy Ferenc*, a később jeles nemzeti színházi bonvivant; *Kuthy Béla, Kovács Elemér, Kőművesné Lukács Anna, Latabár Dezső, Mindszenthy Kornélia* operetténekesnő, *Takács József, Tóth Antal* hős, *Virágháti Lajos* és sok más jónevű színész.

Ha az egykorú színlapokat böngészgetjük, az alábbi szindarabokkal találkozunk: *Szép Galathea, Kékszakáll, Eljegyzés lámpafénynél, A notredamei toronyőr, Bányarém, Chouffeuri úr otthon lesz, Zuávok, Párisi élet, Gerolsteini nagyhercegnő, Szép Heléna, A sóhajok hídja, Orpheus, Férj az ajtó előtt, A trapezunti hercegnő* stb. Csupa olyan darab, amely a francia színpadokról indult el, legtöbbje még ma is elevenen él.

1872 május 19-től *Miklósi Gyula* szintársulata kapott játszási engedélyt. Kiválóbb művészei: *Bérczi Ödön* operetténekes. *Előry Pordán Gusztáv*, a későbbi népszinházi jeles tag, *Gárdonyi Antal*, a híres tragikus színész drámai rendező, *Káldy Gyula*, a kuruc zene rekonstruálója, jeles karmester, *Solymossy Elek*, operett buffó és komikus, nemsokára a Népszinház művésze és mások.

Utána *Fehérváry Antalé* a Budai Szinkör, majd 1882-ben *Bogyó Alajosé*.

1883 június 9-én Krecsányi Ignác országos hirű társulata elsőizben vonul be a Budai Szinkörbe. Övé lesz később a dicsőség, hogy a magyar szó, a magyar dal hatalmával megmagyarosította Buda idegenajkú polgárait. Közben 1884 nyarán *Csóka Sándor* vezeti a Budai Szinkört, fényes eredménnyel. Nagy sikert jelentett ez alkalommal *Deréki Antal* és *Konti József: Az eleven ördög* című operettje és *Benkő Kálmán: Bukow, a székelyek hóhéra* című látványos színműve.

A következő években itt kísérletezett *Feleky Miklós*, a Nemzeti Színház kiváló művésze. Ő egyben a Várszínházat is kibérelte, de kevés sikert tudott elérni. 1886-ban *Nagy Vince* az igazgató, 1887-ben *Makó Lajos* jónevű vidéki direktor próbálta megtörni a közönség közönyét. Ekkor konzorcionális alapon működtek a színészek. Vezetőjük: *Boránd Gyula, Gyöngyi Izsó, Mosonyi Károly* és *Szirmai Imre*. Sajnos, többé-kevésbbé balszerencsével dolgoztak ezek a társulatok.

1888 május 5-én ismét *Krecsányi Ignácot* bizta meg a hatóság az igazgatással, aki a *Pünkösd Flórencben* c. operettel kezdte a szezonját. Szubvenciót is kapott: 1500 frt-ot.

Azonban Krecsányinak is rosszul folytak dolgai és csak a folytonos szubvencióemelés mentette meg a bukástól.

1889 nyarán újra meg kellett küzdeni a közönség jéghideg közönyével. A *Hoffmann meséi*-vel lehetett ugyan közönséget vonzani, de általában ez a szezon is szomorúan zárult. Néhai jó *Krecsányi* Ignác ruháit zálogba csapta és ily módon fizette a gázsit. A rendetlen fizetés miatt sokan év közben váltak meg a szintársulattól és voltak olyan tagok is, akik magát az igazgatót is kapacitálták, hogy — meneküljön és hagyja ott az egyre süllyedő hajót...

Krecsányi azonban bizott magában és nem tért el szándékától.

1890-ben előadatta a *Traviata* operát, *Kopács Juliskával. Ez volt aztán az első magyar operaelőadás!* Az ötlet bevált, mire attól kezdve szép számmal szerepeltek az operai előadások. 1891-ben 6 eredeti drámát mutatott be *Krecsányi* Ignác. Műsoron volt többek között a *IV. László* c. dráma is, melyben nagy sikert aratott egy új színésznő: *Haraszti Hermin.*

1892-ben vendégszerepelt Budán *Blaha Lujza.* 1893-ban először került itt színre *Jókai Mór* darabja: a *Gazdag szegények.* Azontúl többször előfordult a játékrenden a költőfejedelem egy-egy dramatizált műve.

1894-ben adták Budán először az *Ember tragédiá*-ját. A három főszerepet: *Tóvölgyi Margit, Csiky László* és *Réthey Lajos* játszotta.

1895-ben *Jászai Mari* is vendégszerepelt Budán, 1896-ban pedig: *Küry Klára* és *Pálmay Ilka* vendégjátéka élénkitette a műsort.

1899-ben *Makó Lajos* jeles szegedi társulata jött Budára. Krecsányi Ignác csak 1903-ban tért vissza és nagyszabású drámai és operai előadásai most már föllendítették a színház üzemét. Kitűnő együttese volt; itt bontogatta szárnyait *Anday Blanka, Környei Béla, Rózsa S. Lajos, Medgyaszay Vilma, Pethes Imre* és sokan mások legjelesebb színészeink közül.

Változó műsorral működött a nagyrahivatott igazgató egészen a világháború kitöréséig. Akkor aztán az történt, amit mindenki tud: a színészek bevonultak katonának, — a közönség megfogyatkozott, — nem volt kinek játszani; erre a Budai Színkört bezárták. A buzgó igazgató pedig, hogy valahogy megéljen — hivatalt vállalt.

1915-ben *Sebestyén Géza* vette át a nagymultú színház vezetését, melyet 1925-ben nagy áldozatkészséggel restaurált. Attól kezdve *„Budai Szinkör"* lett a *„Fővárosi Nyári Színház"*-ból.

1936 nyarán *özv. Sebestyénné* kezében volt még a színház. Azután rámondták, hogy tűzveszélyes. — Most lebontják, megkezdi munkáját a csákány és néhány nap mulva örökre eltűnik Buda magyar művelődésének leghivebb szolgája, a Budai Szinkör. Uj színház jön helyébe és hisszük, hogy az utód nem lesz méltatlan a Szinkör nagy és nemes hagyományaihoz.

Hol vásároljunk
a Ferenc József híd pesti hídfőjénél
SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORUT 14. SZAM
a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél
HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KORUT 2. (Boráros-téri oldal) Tel: 187-651.
a pesti Lánchídfőnél
Hüttl Tivadar óbudai porcellángyárának készitményei csak a gyár üzletében: V., Dorottya-utca 14. sz. kaphatók.

Elégtételt kapott Petracsek Lajos

Minden budai polgár örömmel értesült arról, hogy a Buda népszerű képviselője ellen indított aljas hajsza végre, bírói úton, Petracsek Lajos dr. teljes rehabitációjával bevégződött. Sulyok Dezső dr. országgyűlési képviselő, Petracsek jogi képviselője, a sajtóban nyilatkozott azokról az aljas indokokról is, amik ezt a hajszát kirobbantották. A budaiak kitartottak képviselőjük mellett és most megelégedetten vették tudomásul a harc befejezését, amely képviselőjüket visszaadta hivatásának, hogy ismét teljes erővel dolgozhasson Budáért és a budaiakért: a parlamentben és városházán egyaránt. Kezdettől fogva tudtuk, hogy Petracsek Lajos körmönfont rágalmazók gyűrűjébe került, most örömmel regisztráljuk, hogy ez hivatalos fórumok előtt is beigazolódott. A magyar közéletnek szüksége van Petracsek Lajos tehetségére és tudására; reméljük, hogy — felszabadulva a ránehezedő gyanusítások súlya alól — Petracsek ismét folytatja közérdekű munkáját, amely őt Budán annyira népszerűvé tette.

WADLER

Megbizhatóságáról ismert
ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13.
Telefon:
162-765.

„Árpád fejedelem útja"

Elfalazzák a kilátást az óbudai és újlaki Dunaparton az idegenek elől, akik majd a most készülő óbudai kivezető úton érkeznek autón a fővárosba. Deszkekerítésű csónakházak, uszoda, düledező futballpálya veszi el a dunai és margitszigeti kilátást.

Ezeket mind sürgősen le kell bontani és a Römaifürdő Dunapartjához telepíteni, nehogy az érkező idegen megbotránkozva emlegesse a Balkánt, ha ezt a rút és förtelmes képet látja. *Ehhez járul az út másik oldalának borzalmas sivársága, ahol földbesüppedt viskók, szemétdombos kertek, elhanyagolt házak éktelenkednek.* A kivezető útnak, amelyet „Árpád fejedelem útjának" nevezzenek el a Margithídtól egészen Óbuda határáig — házsoros oldalát különlegesen szépen kellene megépíteni, hogy a főváros határát itt elérő idegen a legjobb benyomással jöjjön a város szívébe. *Hirdessen a Közmunkák Tanácsa pályázatot ennek az útnak beépítésére,* feltételül szabva, hogy itt a házak csak magyar-turáni-stílusban épülhetnek. *Az idegennek meg kell éreznie, ha Magyarország fővárosába ért,* hogy nem akármilyen, nemzetközi nagyvárosba, hanem a *magyar* fővárosba, ahová már ezért is érdemes volt eljönnie és érdemes a barátait ide küldenie. *(R. S.)*

„A Magyar Városok Országos Szövetsége különleges hivatása a magyar idegenforgalom szolgálatában"

Ezzel a címmel bocsátotta útnak legújabb füzetét a mindig érdekeset mondani tudó Medriczky Andor dr., székesfővárosi fogalmazó. A másfél ívnyi terjedelmű mű a Városok Lapja különlenyomatként jelent meg és a benne foglalt értékes gondolatok megérdemlik a komoly tanulmányozást és a terv kiszélesítését, mert ezt a magyar idegenforgalom egyetemes érdeke épúgy megkívánja, mint az egyes városok helyi érdeke is.

Nagy tudással, sok előtanulmánnyal készült ez a füzet, amelyből azt is megtudjuk, hogy már 1838-ban külön törvényt követelt Széchenyi István gróf leghűségesebb barátja, Andrássy György gróf, a Magyarországba utazó külföldiek védelmére, különlegesen az árdrágító visszaélésekkel szemben. Azt írja: „Nekünk, Magyarországnak, egyik legfontosabb vonzóerőnk: az elsőrendű életszükségleti cikkek olcsósága..." Nem tapasztaljuk; jó, hogy Medriczky Andor ismételten felhívja erre az idegenforgalmi tényezők figyelmét.

Budai Mücsarnok lesz az ujjáépülő Várbazárban

Restaurálás közben napvilágra kerültek az elhanyagolt épitmény elfelejtett szépségei

Amikor *Ybl* Miklós felépítette a várbazárt, (amely egyetlen pillanatig sem volt bazár), az Buda egyik legfőbb ékessége volt, egyben azonban a nagy művésznek is egyik legszebb alkotása, éppen ezért állították fel a Várbazár előtt a szobrát.

Azóta a Várbazár feledésbe ment. Mintha elsüllyedt volna. Kevesen járnak erre; a Várbazár vadszőllővel befutott, elszürkült falai szerényen lapulnak a hegy aljában, az újabb generációk már nem tudják, miféle építmény húzódik meg ott, álmos csendességben.

Az épület pókhálós, szürke ablakaiban zsákvászon, belülről össze-visszahányt polcok, poros szobor-részek tűnnek elő, amelyekről az arrajáró kétséget kizáróan megállapíthatja, hogy raktárnak használják. Pedig tévednek: a Várbazárban szobrászműtermek vannak, sok jeles művészünk dolgozik ott.

Nemrég állványok vették körül a *Várkertbazárt,* amelyet *I. Ferenc József* király építtetett és a mult század 70-es éveiben készült el. Az épület tulajdonképpen az öreg király lépcsőfeljárója volt a Palota-kertbe és azon keresztül a palotába. A fedett lépcsőt azonban a díszfeljáró két oldalán szimmetrikus, művészi épületté képezték ki, amely mintegy alsó lezárója a függőkertszerű palotakertnek. *Érdekes, hogy benne a központi fűtés nyomait találjuk. Központi fűtés a 70-es években!* — A nagy köröndnek, amelyben a két kört leíró lépcsőzet van, a kövezet közepén látható a fejlesztett meleg útjának szánt vasrács, amelyen két méter magas, kovácsolt vasból készült pompás remekmű áll.

A másik oldalon álló köröndben és a többi épületrészben — mint mondtuk — *műtermeket létesitettek. Itt készült Fadrusz János pozsonyi Mária Terézia szobra,* amelyet a csehek leromboltak. Jelenleg három szobrászgeneráció 14 neves tagja kapott itt művészete részére otthont. Míg az elsőt *Fadrusz, Stróbl, Ligeti, Margó, Kallós, Holló Barnabás* és társai alkották, a második nemzedék már tanítványaik közül, főleg *Stróbl* Alajos szobrászati mesteriskolájából került ki, mint *Damkó, Füredi, Istók, Markup, Berán, Székely* és az egy éve elhúnyt *Tóth* István. A legifjabb korosztályból itt van *Fülöp, Ruff, Rápolthy, Nagy, Kalotai, Túri-Jobbágy* és még néhányan. Csak egyetlen festő tanyázott itt, *Deák-Ébner* Lajos.

A második körönd lakója a mult évig *Tóth* István volt. Most ezt az épületrészt a többivel együtt a kultuszminisztérium renováltatja. Éppen jókor, az utolsó pillanatban. *Uray* István dr. államtitkár, a kabinetiroda főnökhelyettese és *Miklay* József dr. kir. várkapitány mentették meg a Várbazárt. Az épület üveg és bádogfedele ugyanis annyira megrongálódott, hogy *már évek óta áztatja az épületet a becsorgó eső és hó,* több műterem már nem volt használható állapotban.

Az itt tanyázó szobrászművészek elhatározták, hogy a megüresedett, kitünő világitású, nagyméretű és központi fekvésű köröndben *állandó szobor-kiállitást rendeznek.* amely a közvetlen közelben kialakuló új Tabán forgalmának középpontjába kerül és így annak egyik művészi attrakciója lesz. Az állandó szobor-kiállitás és új művészi központ kialakitása végre méltó szerephez juttatja a Várbazárt. Ujból ragyogni fog, ha itt lesz a *budai Mücsarnok,* amely soká váratott magára. Végre mégis csak lesz célja és rendeltetése a gyönyörű épitészeti remeknek, amely a kommün óta nem állt a közönség rendelkezésére olyan mértékben, mint ahogy multja is megköveteli. A kiállitás pedig létkérdése ezeknek a budai szobrászművészeknek.

Az újjáépités sok meglepetést, nem várt szépségeket tárt fel a Várbazárban. Rövidesen a közönség is gyönyörködhetik bennük: legfőbb ideje volt, hogy életrekeltették ezt az alvó Csipkerózsikát, — ha még továbbra is aludni hagyják, belepusztult volna. *Boltay*

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. Horthy Miklós körtér 4.

ECCE HOMO

Irta: ZAJTI FERENC

Azt mondják, Budapest Európa legszebb városa. Mi is úgy tudjuk. De nem csupán a tájkép kerete szolgáltatja ehhez a lehetőséget; Budapest érdekes város is. Legszebb kilátó pontjai közé tartozik a Gellért-hegyen oly ismerős Hegedüs Lóránt-villa mellett Wertheimer Adolf bankigazgató terraszkiépitése. Azt azután még kevesebben tudják, hogy e kert villájának speciális célból épitett halljában van Munkácsy Mihály egyik legértékesebb és legnagyszerűbb akotása: az igazi, az első „Krisztus Pilátus előtt" című képe. Müvész nem alkotott még ennél istenibbet, viszont Isten-ihlette müvész sem alkotott még ennél emberibbet. A Krisztusról festett képek mind festmények. Sokat beszéltetnek az alkotójáról. Munkácsy festménye túlnő azokon a szük korlátokon, hogy festménynek nevezhessük. Krisztusról sem író, sem költő, sem pedig müvész nem faragott, avagy festett megkapóan reálisabb és mélységesen emberibb képet, mint Munkácsy a Krisztus Pilátus előtt című képén.

Amiért ezt a cikket irom, annak az az oka, hogy a nagy idegenjárásnak ezt is egyik fókuszába szeretném állitani. És pedig a következőképen.

Ha meg tudna válni e mütől nemes tulajdonosa, — már tudniillik olyaténképpen, hogy akár letét formájában, akár eladás és vétel útján, — juttassa ezt a képet a köznek, nem is messze a mai helyétől, a Tabánban épüljön fel, árnyas lombok alatt a kép új palotája. Ez volna az egyik kép, amit itt feltárni szeretnék. A másik ugyancsak Munkácsi-képet, és pedig az „Ecce Homot" Debrecen városának Déry múzeuma adná kölcsön, ellenszolgáltatásul igen értékes állami anyagot kapna, ugyancsak letétbe. A harmadik Munkácsy-kép, a „Golgota". Ez a kép a „Krisztus Pilátus előtt" másodpéldányával együtt a nemrég elhúnyt amerikai milliárdos, Wanemaker örököseinek tulajdonában van. Wanemaker több, mint húsz évvel ezelőtt már felajánlotta a magyar kormánynak ezt a két képet. Nem vásárolták meg. Azon a pénzen annakidején Goya-képet vettek. Nem akarjuk bírálni a dolgot, hiszen Goya egyik legpompásabb alkotásáról volt szó. Egy mai lehetőségről óhajtunk szólni.

Az „Ecce homot" is, a „Krisztus Pilátus előtt" című képet és a „Golgotát" is magánosok szerezték meg. Nem valamely állam. Miért? Mert volt hozzá érzékük, pénzük — és merték!

Wanemakerről mondják, hogy amikor már igen öreg ember volt, vasárnaponkint vette az iskolakönyvét és elindult az általa fenntartott egyik vasárnapi iskola felé. Utközben egy meghitt barátjával találkozott, aki némi szemrehányással illette, miért fárasztja magát hiába, hisz parancsára százak állanának maga helyett rendelkezésére. „Nézd — válaszolta Wanemaker barátjának, s megállva az úton, szembefordult vele — amikor gyermek voltam, gondozatlanul játszottam az utca porában és senki sem törődött velem. Egyszer egy ilyen vasárnapi iskolának a tanitója haladt el arra. Megállott mellettem, kezét, áldó jó kezét a fejemre téve megkérdezte szelid hangon tőlem, akarok-e tanulni? Azt feleltem, akarok. Kézen fogott és elvezetett. Máskor is. És magam is mentem. Kezének melegét, ha csak rágondolok, még ma is a fejemen érzem... Ezért cselekszem, amit cselekszem" — mondotta Wanemaker — és útjára indult. „Megértelek" — válaszolta a barátja.

Ez a Wanemaker vásárolta meg Munkácsy két leghatalmasabb képét. Hatalmas árúházának felső emeletén egy erre a célra épitett teremben volt feltárva a két kép, amelyek elé helyezett kényelmes székben oly igen gyakran találtuk Wanemakert, ahányszor napi gondjai elől kitérve, imádkozó lélekkel itt megpihent.

Pihenő, imádkozó hellyé válna részünkre is az az épület, amelynek felső világitású termeiben Munkácsy három képe feltárásra kerülne A fejlődő idegenforgalom számára pedig fennen hirdetné a magyar müvészet emelkedettségét, abszolút nivóját. Magyar célok, nagy nemzeti érdekek kivánnák, hogy ezt igy cselekedjük. És miért ne tegyük, amikor megcselekedhetjük?... Ha egyesek megtehették, az állam méginkább megteheti. Hisszük is teljes hittel, hogy megteszi.

A BUDAI VILÁGITÓTORONY

Irta: BEVILAQUA BORSODY BÉLA

Szerencsés és kitünő gondolat volt, hogy a Horthy Miklós-híd budai hídfejénél a Tengerészemlékmű kiképzéséül a Világitótornyot, a felejthetetlen fiumei Fanale mását alkalmazták. Emléke lesz az árpádházi magyar királyaink dalmata Tengerpartjának, a históriás magyar Littonale-nak és a magyar Fiuménak. Történai emléke lesz a Monarchia magyar tengerészeinek, elsősorban annak a magyar tengerésznek, aki *Nagy Lajos* és *Hunyadi Mátyás* adriai flottakapitányai: Vegliai *Magyar* Balázs és Ráczkevi *Szkaricza* Máté históriás örökéből *Hunyadi* János, *Szilágy* Mihály és *Kossuth* Lajos magyar kormányzói székébe ült bele: az adriai magyar hadihajó Commodore-hídjáról a budai magyar kormányzói székbe. Ez a magyar tengerész Vitéz Nagybányai Horthy Miklós, a kormányzó úr.

E sorok irója katonaifjuságának felejthetetlen emléke, hogy a *Malamocco* csatornáitól le *Durazzo*-ig, *a Bojana* torkolatában, *Antivari* kikötőjében *Sutomore, Castellastua, Budua* ősi velencés bástyafalai alatt, a csodálatos *Bocche di Catarro*-ban, *Ragusa, Spalato, Trau* és *Arbe Trieste, Pola* és *Fiume* alatt ott láttam lobogni az Adria szelében azt a lobogót, melyen 1916 óta ott volt a piros-fehér-zöld és a magyar címer is. Látta a béke boldog éveiben a magyar tengerpart világító Fanaleit, a világitótornyokat. Látta a Fiume fölött villanót is.

E sorok irója látta a világháború legragyogóbb magyar tengerészeti tényét, a Pólából a Bocche di Cattaro-ba, a *Punta d'Ostro*-n befutó flottát 1918 februárjában, amikor Nagybányai *Horthy* Miklós admirális, az otrantói győző befutott a cseh legénység által szitott matrózlázadás leverésére. Hallotta a Krsztacs erődje hű magyar legénysége ágyuinak dörgését is.

E sorok irója látta a flotta pusztulását 1918 novemberében, a francia *Waldeck-Rousseau* páncélos cirkáló befutását a Bocche-ba, az elhagyott osztrák-magyar hadihajókat *Teodo di Cattaro, Meljine* és *Zelenika* vizein, a magyar tüzérség kivonulását a Krsztacs parti erődjeiből.

Most újra Fanale-t, világitótornyot lát és tengerilluziót érez újra. A budai Dunát a Fanale által magyar tengernek érzi. Hogy fut a Duna a tenger felé, mint a Themse Londonból Dower felé, mint a Szajna Párisból Le Havre felé, mint a Trawe Lübeckből Trawemünde felé, mint a Tevere Rómából Ostia felé, mint az Elbe Hamburgból Cuxhaven és Helgoland felé. A Duna a tenger felé fut és a hajó a tenger felől jön fel rajta Budára.

Budán áll a Fanale, a világitótorony. A tenger felé mutat. Alján, a Rostrumon a tengerész szoboralakja Buda felé mutat. A Fanale a magyar tenger és Fiume emlékébe világit bele. Buda felé világit. Buda lesz általa világváros: tengeri kikötőváros.

Nem tudjuk, milyen lesz a budai Fanale világitó szerkezete. Állitólag arról van szó, hogy úgynevezett „villanó mű" lesz, vagyis hogy ritmikusan kigyuló és kialvó, rácsszerkezetű fehér fényt fog adni. Más hirek szerint körbenjáró, egy piros, azután egy fehér és végül egy zöld reflektált, azaz tükörreflektoros fényt fog félkörözni,

E sorok irója azt szeretné hinni, hogy az utóbbi megoldás mellett fognak dönteni. Idegenforgalmi, magyar nemzeti és artisztikus, hangulatos budai szempontból mindent megérne, ha a Fanale nem csupán villanó, hanem félkörben, tehát a budai partvonaltól a pesti part fölött a budai partig fel és le, illetőleg oda-vissza háromszor egymásután piros, fehér és zöld fényt reflektálna. A körbenfutó hármas fénycsóva a Bécs felől érkező északi hajót csakúgy köszöntené, mint az Alduna, a Fekete Tenger felől jövő déli hajót. Zárója lenne a Dunapart kivilágitásának. A hármas fénykéve végigvillanna a Várkertkioszkon, a pesti Korzón és megvillanna az Összekötő hídon és a csepeli kikötő fölött. Ez mindenpénzt megérne. Ez tudatositaná legjobban a Magyar Tengerpart emlékét.

Csak a Lánchíd suta, izléstelen, közönséges, vásári panoptikumos kivilágitását kellene leszerelni. Brutális, plebejusi módon izléstelen mezteleníllanylámpái belevilágtanának a Fanale nemes kévéjébe. Már ez is egy ok volna arra, hogy belátásra bírja azokat, akik a pestbudai éjszaka regényes szépségét a Lánchid szóbanlevő szörnyeteg kispolgári giccsével felelőtlenül és megfellebbezhetetlenül teszik tönkre.

Csináljuk meg a magyar tenger és Fiume emlékéül a budai világitótorony nemes hármas fényét és dobjuk ki a nemesvonalú Lánchid nemtelen, közönséges lámpásait, melyek Európa legszebb éjszakai városképét teszik tönkre és csak az izléstelen közönségesség világitótornyát jelentik.

Életét, nyugalmát, vagyonát védi a jó drótkerités
Készíti:
HUTTER és SCHRANTZ RT.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.
Városi mintaraktár:
VI, Vilmos császár-ut 63. sz.

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó. 1-568-63.

MÜVÉSZI INTERIEUR
KLUBSZERÜ KÉNYELEM
VÁRJA ÖNT
AZ OKTÓBER ELEJÉN MEGNYILÓ
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZBAN
Margit-körut és Bem József-utca sarok.

Bőröndök
női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák.
WEIGL
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám.

Budán épül a világ legelső iparos sporttelepe

A Budavári Sportclub a világ első „iparos-sporttelepét" építi meg a Budafoki-út 72—84. sz. alatti 7000 négyszögöles területen. Az Albertfalvi vámnál lévő sportpálya használatát az I. ker. Iparoskörben tömörült iparosok ifjúsága arányosan osztja meg maga között.

A sporttelepnek másfél km. Duna-strandja, 10—12 versenytekepályája lesz, amely nemzetközi és országos versenyeknek is nagyon meg fog felelni. A sporttelepet kiegészíti az atlétikára, kézilabdára, labdarugásra alkalmas nagypálya mellett 4—6 teniszpálya és egy olimpiai céllövőpálya is.

Az iparoskör felépíti a saját vendéglőjét is a Halászbástya stílusában, budai címerekkel, hogy ezáltal is kidomborítsa a sporttelep budai jellegét. Ennek az iparos sportpályának a területét az I. ker. Iparoskör legény-ifjai most egyengetik el.

Szokoli Musztafa pasa szobra a Tabánban. A város és fürdőépítő Szokoli Muszafa pasáról írt nagyan meleg megemlékezést Gulácsy Irén, azt javasolva, hogy a gyönyörű tabáni parkban állítsanak néki szobrot.

Árpádházi Szent Erzsébet emléktáblát az óbudai templomra. Nem hirdeti emléktábla az óbudai katolikus templom falán, hogy a rozsás szeretet hősnőjét, Árpádházi Szent Erzsébetet itt keresztelték meg, 1207-ben. Amikor most emléktáblákkal emlékeznek meg még azokról is, aldikről utcát neveztek el Pestbudán, különös hogy magyarországi Szent Erzsébet emlékezetét nem hirdeti köbevésett emlék Óbudán.

Nagy közmunkák kezdődnek Buda-Alsóvárosban

— Az AVE vándorgyülése —

A Buda Alsó Város — Sósfürdő környéke — Egyesület (AVE) szeptember 29-én rendezte meg idei első vándorgyülését, ezúttal az Etele-téri Ammer-vendéglő különtermében. Mikola Géza dr. elnöki megnyitójában történeti visszapillantást vetett Kelenföld (Szentimreváros) múltjára, majd a jelen helyzetet festette meg s a jövendő követelményeit vázolta nagy tetszés mellett.

A vándorgyülésen különösen a Kelenföldi pályaudvar-környékbeliek voltak jelentős számban képviselve. Megjelent K. Császár Ferenc bizottsági tag is, aki ismertette Kelenföld városrendezési tervét, melynek legfontosabb részei: az Etele-térnek még az Eucharisztikus évre való kiszélesítése, teljes rendezése és fásítása. Ezenkívül az Etele-téri főgyüjtő csatornának és a csatlakozó mellékgyüjtőknek haladéktalan elkészítése, továbbá több összekötő s eddig kiépítetlen út megnyitása, burkolása és gyalogjárókkal való ellátása, — egyes helyek fásítása, hogy Szentimreváros ez elhanyagolt alsó részének megakadt fejlődése végre megindíttassék. E közmunkák elrendelése érdeme a fővárosi út- és csatornaépítési ügyosztály kiváló vezetőjét, Király Kálmán tanácsnokot illeti, aki munkatársaival, dr. Viola Rezső műszaki főtanácsossal és Szabó János műszaki tanácsossal ismételten személyesen bejárta a környéket és saját szemeivel győződött meg a mai állapotok tarthatatlanságáról.

Ezeknek a szemléknek következményeképen máris készül a Halmi-utca teljes hosszban való burkolása, a Sárbogárdi-út javítása és hamarosan belefognak a Bikszádi-út Fehérvári-út felé eső részének, valamint a Dombóvári-útnak és a Tétényi-út egy részének burkolásába, ezenkívül részleges burkolatot kapnak: a Bendegúz-, Vachot-, Szentpéteri- és Szováta-utcák. Egyes utcákat pedig szilárd járdaburkolattal látnak el.

Megnyugató értesülést kapott a gyülés közönsége a korábban kanyargósnak tervezett Szent István-út kiegyenesítésére nézve is, ami a főváros jelenlegi vezetőségének előrlátását igazolja. Szóba került a vándorgyülésen az új Horthy Miklós híd és vele kapcsolatban a hídon való közlekedés minden baja, főként pedig az igazságtalan kisszakasz beosztás, amely szerint a pesti hídfőtől a Horthy Miklós körtérig terjedő rövid út két kisszakasz s ebből egyik csak a hidat foglalja magában, holott minden más hídon át egy kisszakasz még jó hosszú vonalat is foglal egybe. A vándorgyülés ennek rendezését külön memorandumban kéri a Beszkárttól.

Ugyancsak kérelem tárgyává teszi a gyülés a 66-os kocsiknak a Kelenföldi pályaudvarig való járatását, mert jelenleg az átszállással járó időveszteség folytán semmi előnyt nem jelent az új hídon át való utazás. Tárgyalásra került még a Szent Imre-városi külön személypályaudvar terve, aminek megvalósítása ellen a gyülés egyhangúlag tiltakozott. K. Császár Ferenc bizottsági tag ezekután a kerületben felállítandó iskolák kérdését ismertette élénk érdeklődés mellett.

Többek hozzászólása után Mikola Géza dr. elnök a vándorgyülést bezárta. Az ülés után még élénk eszmecsere folyt tovább Szentimreváros fejlesztéséről s a megjelentek közel éjfélig együtt maradtak.

Ügető versenynapok:
Október 7., 12., 14., 19., 23., 26. és 29-én

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. **GARCON**
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON.

A Szent József-otthon egypengős sorsjegyei

Megírta a Budai Napló, hogy az óbudai Szent József otthon földszintes épületére emeletet akar ráépíteni a vezetőség, hogy rendeletésének jobban megfelelhessen. Az intézet egyre népszerűbb és ezért az illetékes tényezők is szükségesnek tartják az otthon kibővítését. Nagy gondot okozott azonban a költségek előteremtése. Most ezt a kérdést is megoldották, még pedig olyképen, hogy az Otthon javára sorsjátékot rendeznek, amihez a kultuszminiszter is hozzájárult.

A tárgysorsjáték rendezésének élén dr. Hanthy-Haidekker János, kerületi elöljáró, dr. Hüttl Károly törvényhatósági bizottsági tag és Kerékgyártó Tibor igazgató állanak. Egypengős sorsjegyeket bocsátanak ki. A főnyeremény értéke 200 pengő, ezenkívül még igen sok értékes tárgy van a nyeremények között. A húzást még ez év december 20-án tartják meg.

A bizottság reméli, hogy valamennyi sorsjegy el fog kelni és igy a befolyó tiszta jövedelemből megépithetik a Szent József Otthon földszintjére az emeletet.

„Ferenc Ferdinánd politikája". Ezen a címen a Rákóczi-könyvek sorozatában megjelent Dömötör Mihály dr., volt belügyminiszter legujabb munkája, amelyben ötven külföldi politikus véleménye alapján bizonyitja, hogy a magyarság a dinasztiával és Ausztriával szemben mindig teljesitette vállalt kötelezettségeit, mig ez forditva nem történt meg s igy Trianont 1914-ben Bécsben alapozták meg. Az érdekes mü 128 oldalon foglalkozik a magyarságot sulyosan érintő problémákkal, ára 2 pengő.

Hol vásároljunk Budán

a Krisztinában

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

Budán **PREISACH - CIPŐ** fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Villany, rádió JAKABNÁL
I., ROHAM-U. 2.
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 167-074

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk!
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN műhelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

ŐSZI KÖNYVUJDONSÁGOK
papir- irós er- és töltőtollak nagy raktára
Csáthy Ferenc rt. fiókja
egyet. könyvkeresk. és irod. vállalat I., Krisztina krt. 133

Speciális **FOTO-SZAKÜZLET**
STILLER SÁNDOR, I., Alagut-utca 4.

a Déli p.-u.-nál

KISS FERENC illatszer és foto
I., Endresz György-tér 4/b. (Városmajor-u. sarok)
Telefon: 156-822
VI., Vilmos császár-út 45. Telefon: 111—911

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

HAJAGOS uri- és hölgyfodrász
hajfestő specialista
Főüzlet: I., Enyedi-u. 5. Fiók: I., Fery O.-u. 24/d

a Böszörményi-útnál

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

Nagy Sándor könyvkötő és bőrdiszmüáru készitő
I., MÁRVÁNY-UTCA 11.

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I., Királyhágó-tér 4. Telefon: 155—388

a Statisztikánál

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

a Tabánban

Több mint 150 éve HOSER-órák
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TÉL.: 153-139. — Chronométerek, stopperek, karórák.

Kegyszerek, versenydijak, ezüst és fém dísztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ müötvös
I., Döbrentei-tér 1. szám.

a Margit-körúton

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádiószerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Budai orvosi kötszer- és müszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők, betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.
Szeifferttel szemben.

LEGJOBB FŰZŐK, KESZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18., IV., Múzeum-körút 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Legjobb árut legolcsóbban
GOLDFINGERNÉL vásárolhat II. Margit körut **50-52.**

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

a Vizivárosban

AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM. **Dörner-Sporttól**
TELEFON: 167—372.

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c.

KOTSIS E művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 153—532

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

Tisza Testvérek II. Fő-u. 12. T:1-527-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára

a Szent Imre-városban

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. Horthy Miklós-ut 18.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC müasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

ALPÁR **böröndös és bőrdiszmüves**
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

Kölcsönedények **SCHEIBER MÓR-nál**
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 9. Telefon: 269-234.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés, négynyelvü kölcsönkönyvtár.
XI., Szt. Imre hg.-út 2. T.: 269-033

PARRIK VILMOS müötvös
Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek ezüst evőeszközök
XI., BERCSÉNYI-UTCA 5.

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, si- és sportcipőt **Káli András, XI. Verpeléti-ut 4/6.**

KRAMER ADOLF FIA festő-, mázoló és díszletfestő
XI Lágymányosi-utca 4 Telefon: 258-125

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268—205.

Ujlakon

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben **Hujber Gézánál** III., Kolosy-tér 5.

az Olasz-fasorban

GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendű ruhát.
Telefonhivó: 1—503—54 II., Olaszfasor 15.

„LOTTY" KOZMETIKAI INTÉZET. II. Olasz fasor 43
Arcápolás, kvarckezelés, villanyepiláció, arcpakolás, estélyi sminkelés, gyógymasszázs, szemölcsirtas, lábápolás.

a Zsigmond-utcában

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

Óbudán

KŐFARAGÓMUNKÁK **KRÁL GYULÁTÓL**
III., LAJOS-UTCA 77-79.

ÓRÁT, ÉKSZERT
Gottlieb-tól III., VÖRÖSVÁRI-UTCA 127
Megolzható javitások

Budai cukrászdák

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

Budai pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

STANZEL KENYÉR III., Zsigmond-u. elismert 45.—T: 153-148

PREDA kenyér, sütemény **KITÜNŐ!**
I., Alkotás-utca 10. Tel: 150-465

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

Gyászhir 1864. október 5-én

A Vasárnapi Ujság 1864 év október 9-én megjelent számában olvassuk:

„GYÁSZ HIR. Lapunk bezártával vesszük azon megdöbbentő gyászhirt hogy Madách Imre, az ‚Ember tragédiája' magas szellemű költője e hó 4-ike és 5-ike közötti éjjel meghalt. Igy irják Balassa-Gyarmatról a ‚Magyar Sajtó'nak; óhajtjuk, hogy e hirt mielőbb örvendetes cáfolat ronthassa le."

A hir — sajnos — igaz volt. A lap következő száma már közli a gyászjelentést, mely szerint Madách „Alsó-Sztregován, hol csöndes visszavonultságban élt", október 5én reggel 2 órakor elhunyt.

Jellemző az akkori hírszolgálati viszonyokra, hogy a 9-én megjelent ujság még nem tudott bizonyosat az 5-én történt halálozásról. Ma, ha valaki, aki tényleg valaki, a világ bármelyik pontján hal is meg, pillanatokon belül szétviszi a hírt a rádió a föld összes országaiba.

GYORSIRAST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Karafiáth főpolgármester olasz kitüntetése. A kormányzó a külügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy Karafiáth Jenő polgármester az Olasz Koronarend nagykeresztjét elfogadja és viselje. Karafiáth Jenőt kitüntetése alkalmából igen sokan üdvözölték.

Wolff Károly emlékezete a Budai Katolikus Körben. A Budai Katolikus Kör néhai elnöke: Wolff Károly emlékére, születésének évfordulóján, október 1-én emléklakomát rendezett, amelyen az emlékbeszédet Vargha Imre dr., a legfőbb állami számszék elnöke mondotta. Rámutatott arra, hogy Wolff Károly lelkében két gondolat élt, amely szinte egybeolvadt: a magyar nemzet és a katolicizmus. Az igazi katolikus élet felébresztéséért küzdött már akkor, amikor közéletünk vezetőférfiai még közömbösek voltak a katolikus gondolattal szemben. A magas szárnyalású beszéd elhangzása után az ünneplő társaság néhány percig felállással adózott Wolff Károly emlékének. Ezután Medvigy István kúriai bíró, a kör ügyvezető alelnöke köszönte meg Vargha Imrének az emlékbeszédet.

Bessenyei Zénó két díszpolgársága. Bessenyei Zénó dr. titkos tanácsos, a Közmunkatanács elnöke vasárnap vette át a Sárospatak közelében fekvő Viókán Sárospatak és Tolcsva díszpolgári oklevelét. Bessenyei Zénó hangsúlyozta, hogy e kitüntetéseket azért tekinti értékeseknek, mert akkor következtek be, amikor a politikai szerves kapcsolat már megszünt közte és a községek között.

KALAPOKAT
NAGY FERENC-nél
vegyünk!
MUZEUM-KORUT 2
ERZSÉBET-KORÚT 27

A PÉNTEKI BORGAZDATÁRSASÁG EZÉVI PROGRAMJA. A Péteki Borgazdatársaság meghívta tagjai sorába Pávai Vajna Ferenc dr. főbányatanácsos, főgeológust és Baittrock László dr. orvost. Fabinyi Tihamér dr. pénzügyminiszter bejelentette a Társaság elnökségének, hogy borestélyén személyesen vesz részt. A Borgazdatársaság előadói ebben az évben a következők lesznek: Lugmayer József dr. (okt. 8.), Pávai Vajna Ferenc (okt. 15.), Heyduck Ödön dr. (okt. 22.), Pénzes Mihály dr.; november 5-én emlékvacsora, november 12-én ifj. Móczár Elemér dr., 19-én Kozma Jenő dr., 26-án Tóth József; dec. 3-án Fabinyi Tihamér dr., dec. 10-én Petracsek Lajos dr. és 17-én Zboray Gyula dr. adnak elő.

Az 1938. évi program is igen változatos. Legközelebb leközöljük.

Uj szobrok Budán. Szobrok a tradiciót művelik, a mult nagyjainak, a művészek alkotásainak emlékeit őrzik. Mindig örvendetes, ha ujabb szobrok felállításáról értesül a közönség. A polgármester ismét ujabb szobrok felállitását határozta el s ezekből Budának is jut. Az alábbi szobrokat állitják most fel Budán: az Iskolatéren, volt Hébe-kutat újra felállitják. Uj helye a Tárnok-utcában, a Balta-köz előtt lesz. Hüvös László „Anya gyermekkel" cimü szobrát a Vérhalom-téren állitják fel. Végül elhelyezik Akseli Gallén Kallela, a neves finn festőművész emléktábláját a Horthy Miklós-körtér 1. számú épület falán.

Vasárnap ment utoljára a rómaifürdői kisvonat. Az államvasutak igazgatóságától kapott értesülés szerint Ujpest megállóhely és Rómaifürdő megállóhely között az ujpesti vasuti hidon szombaton délután, valamint ünnep- és vasárnapokon rendszeresitett külön személyszállitó vonatok utoljára október 3-án közlekedtek.

Szent Gellért ünnepe a Tabánban és Kelenföldön. A főváros védőszentje Szent Gellért vértanú-püspök, akinek emlékét kegyelettel ünnepelte szeptember 26-án a tabáni templom és a kelenföldi Szent Gellért plébánia.

Nem felel meg a követelményeknek a Horthy Miklós-hid közlekedése

Több, mint három hét telt el a Horthy Miklós-híd megnyitása óta. Az új híd — mint az ünnepi szónokok is kijelentették — szorosabbra fűzte Budát és Pestet és a Szentimreváros fejlődésében új korszak elindítója. A kerület lakossága felfokozott érdeklődéssel tekintett az intézkedések elé, amelyek hivatottak volnának a sokat emlegetett szorosabb kapcsolat megteremtésére, de már most, alig négy héttel az ünnepélyes felavatás után megállapítható, hogy a híd közlekedési rendje nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket.

A Szentimreváros egyik vezetőembere, aki sokat tett és tesz kerületéért s annak minden baját, kívánságát alaposan ismeri, kérdésünkre: közelebb hozta-e az új híd a XI. kerületet a főváros centrumához, a következőkben válaszolt:

— Elméletileg valóban közelebb jutottunk Pest nagyrészéhez, ha csak a térbeli távolságot tekintjük. Időben azonban nem sok megtakarítást jelent az új híd, ha tekintetbe vesszük a ritka villamos- és autobuszjáratokat és a kényszerű átszállásokat.

A 66-os villamos

A hídon átvezető villamosreláció a Ferencváros legnagyobb részéből csak átszállással érhető el s a végállomás szerencsétlen elhelyezése miatt minden átszállás hosszabb gyaloglást jelent. Csodálatos, hogy a Beszkárt, a hurokvágányok szerelmese, éppen itt nem vezette be a hurokrendszert, ahol az — egy egészen kis darab bekötővágány kivételével — már rendelkezésre áll. Ha szigorúan ragaszkodik ahhoz, hogy az utasokat a Horthy-körtéren leszállítsa, legalább fordítsa vissza a kocsikat a hurokvágányon, hogy így a lehetőséghez képest biztosítsa a kényelmes átszállást. Nézetünk szerint azonban *az egyedüli helyes megoldás az volna, ha a 66-os járat vonalát meghosszabbítanák a kelenföldi pályaudvarig, vagy a Fehérvári-úton át a főváros határáig.* Mindkét megoldás teljesen indokolt. A kelenföldi pályaudvar hatalmas utasforgalmát a rendelkezésre álló kevésszámú reláció — különösen az 51-es megszüntetése óta — alig képes lebonyolítani, a Fehérvári-úti villamosközlekedés bevezetése pedig a Hév-végállomás kihelyezésével egyidejűen nem halasztható tovább; ezért már hosszú évek óta jogosan harcol az érdekelt városrész polgársága.

A 30-as autóbusz

Az új autóbuszvonal sem biztosítja a közvetlen összeköttetést a Szentimreváros és a Nagykörút között. Utja a kerület alig kiépített részén vezet, míg a lakott részekből, így az egész Horthy Miklós-útról, ismét csak átszállással közelíthető meg. Aki pedig már utazott autobuszon, jól tudja, mit jelent az átszállás a ritka járatok mellett. Éppen *a rossz vonalvezetés az oka, hogy a kocsik a nap nagyrészében csaknem üresen futnak* s így jogos az aggodalom, hogy ezt a vonalat is rövidesen megszüntetik, mint „nem rentábilisat". A vasuti töltésen túl Buda-Alsóvárosnak semmiféle közlekedési lehetősége nincs, a félóránkint közlekedő Hév-szerelvényeket kivéve. A városrész lakói túlnyomóan tisztviselők, akik szívesen megfizetnék az autóbusz drágább viteldíját. *Vezessék,* — ha csak kísérletképen is — *a 30-as autobuszvonalat a Fehérvári úton át a Bártfai utcáig.*

Az autóbusz-közlekedés problémájával egyidőben felvetem újból a XI. kerület és a Krisztina autóbuszösszeköttetésének kérdését is. A Budai Napló már többször foglalkozott azzal a lehetetlen állapottal, hogy Buda egyik kerületéből csak Pesten át lehessen eljutni autóbuszon a másik kerületbe, ami időben is lényeges többletet jelent. Ezen akárhogyan, de változtatni kell.

Nem tartozik szorosan a felvetett kérdéshez, de felhasználom az alkalmat, hogy ráirányítsam a figyelmét két olyan visszásságra, ami a legkisebb jóakarattal orvosolható.

A hídon átvezető forgalom teljes egészében a Horthy-körtéren át bonyolódik le. Ez a tér különben is rendkívül forgalmas, — hiszen a Héven kívül három irányban van átmenő villamosforgalom, három relációnak végállomása és két autobuszvonalnak keresztezőpontja a tér, nem is szólva az autó- és teherforgalomról, — s ez a nagyforgalmú tér esténként szinte egyiptomi sötétségbe burkolózik. A forgalom növekedésével a helyzet csak rosszabbodni fog, ha a mai állapoton nem változtatnak. Ilyen közvilágítás még a külterületeken is „szemet szúrna".

A másik visszásság nem ilyen nagyjelentőségű ugyan, de a közvetlen érdekelt rész szempontjából mégis fontos s ami legelsősorban említendő, minden más érdek sérelme nélkül, egy tollvonással megváltoztatható. A Horthy körtéren a kelenföldi pályaudvar felé irányuló villamosforgalomban két megálló is van, egyik a tér északi, másik a déli sarkán, egymástól alig 40—50 lépés távolságban. A déli megálló fenntartását a mai helyén semmi sem indokolja: nem átszállóhely és közvetlen közelében házak sincsenek, ellenben a Horthy Miklós út 60, 62. és 64. számú és az Irinyi-utcai hatalmas bérpaloták lakóinak a ki nem épített és esős időben sártengerré változó gyalogjárón kell a megállóhoz botorkálniok. Már többször kértük illetékes helyen a megálló áthelyezését a Vásárhelyi Pál-utca sarkára. Megokoltuk ezt azzal is, hogy ott van a lágymányosi főposta és különben is az összes környező házak lakóinak, tehát az utazóközönségnek is megfelelőbb elhelyezés lenne, de a megálló, nevéhez híven, áll rendületlenül a régi helyén, bosszuságára mindazoknak, akik itt kénytelenek le- vagy felszállni. Kérem a Budai Naplót, mint Buda érdekeinek önzetlen, régi harcosát, tartsa napirenden ezeket a problémákat, hiszen ezeknek a sérelmeknek és visszásságoknak orvoslása egy-egy lépést jelent szeretett Budánk fejlődésében.

*

A nyilatkozattal kapcsolatban megemlítjük, hogy a fenti sérelmek orvoslásáról a Szentimreváros polgárságával együttesen felterjesztést intéztünk Budapest székesfőváros polgármesteréhez.

Gerő Sándor.

A
GÁZ
a háztartás és ipar
leggazdaságosabb
tüzelőanyaga.
Gyors! Tiszta! Olcsó!
Dijtalan költségvetéssel, felvilágositással és tanáccsal készséggel szolgálnak a Gázmüvek Városi Irodái:
Központi Városi Iroda VII., Rákóczi-ut 18.
Budai Városi Iroda II., Margit-krt. 77.
Dijtalan gyakorlati bemutatóelőadások minden kedden és pénteken délután 5 órakor
a VI., Vilmos császár-ut 3., I. em. 5.
bemutató és előadó helységében.

Győzött a Rózsadomb „Normafá"-ja

A svábhegyi Normafának már csak az emléke él, de van a Rózsadombnak egy „normafája", amely él és virágzik, dacolva az elmúlással, sőt a hatóságokkal is.

A Szemlőhegy-utcában áll a Rózsadomb agg fája, egy hatalmas diófa, amely a szakértők szerint legalább 150 éves. Büszke koronája az eget csapdossa, nincs a főváros területén hasonló faóriás. A környék lakói „Mindenki fája" néven emlegetik a Rózsadombnak ezt a nevezetességét, annak emlékére, hogy a dicstelen emlékezetű proletárdiktatura „szabad fának" nyilvánította: az szedhette le gyümölcsét, aki akarta. Sokan akarták: majdnem tönkre is tették. Egyéb történelme is van ennek a faóriásnak, de most nem a multjáról, hanem jelenéről és jövőjéről akarunk elmondani egy meghatóan szép történetet.

A hatalmas diófa a Szemlőhegy-utca egyik gyalogjárójának közepén áll, közvetlenül Nádas Béla dr.-nak, a „Rózsadomb és Vidéke Egyesület" ügyész-főtitkárának telke mellett. Amikor a proletárdiktatúra megbukott, Nádas dr., a természet szerelmese, eljárt a fővárosnál, hogy a fát megmentse hasonló inzultusok megismétlődésétől. Igy történt aztán, hogy adásvételi szerződés jött létre közte és a főváros között: Nádas dr. megvette a a közterületen álló fát és ma is az övé.

Vasrácsot csináltatott köréje, hogy járókelők, rakoncátlan utcagyerekek ne férközhessenek hozzá, meg ne sérthessék. Ennek most már 17 éve és azóta a „védett fa" reneszánszát éli — egészen az elmult napokig.

Ekkor azonban baj történt.

Megjelentek az utcán munkások, hogy aszfaltgyalogjárót csináljanak a főváros megbizásából. Rosszalólag vették tudomásul, hogy a gyalogjáró közepén egy fa éktelenkedik, amelyet el kell onnan távolitani, mert útjában áll a készülő aszfaltgyalogjárónak. És előkerültek a szekercék, meg a fürészek, hogy végezzenek az „utonállóval". Mert, mint mondottuk, a fa az úton áll.

Nádas dr. észrevette a készülő merényletet és nyomban felhivta telefonon Király Kálmán tanácsnokot, az útépitési ügyosztály vezetőjét. Nem, a fát nem engedi bántani. Nem szabad elpusztitani a Rózsadomb híres büszkeségét. Elmondta Király tanácsnoknak a fa „jogi helyzetét", amit a tanácsnok meglepetéssel vett tudomásul. Utóvégre nem mindennapi dolog, hogy egy utcán álló fa — magántulajdon.

De az se mindennapi dolog, amit a helyszinen látott. Mert természetesen elment megnézni a csodafát. Megilletődve nézte a hatalmas törzset, az égbenyúló lombokat és kijelentette:

— Nem. Ezt nem szabad elpusztitani...

Akik a Szemlőhegy-utcán járnak, azoknak a közeljövőben érdekes meglepetésben lesz részük. A nyilegyenes aszfaltgyalogjáró megtorpan egy öreg diófa előtt, félkörben kitér előle és úgy folytatódik. A Rózsadomb agg harcosa tovább harcol az elemekkel, viharral, villámmal, idővel, de a hatósággal már nem kell harcolnia. Győzött. A főváros meghódolt a természet óriása előtt.

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNYMUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II., MARGIT-KÖRUT 20. — TELEFON: 157-650.

A III. kerületi Polgári Társaskör október 6-i gyászünnepe. A III. ker. Polgári Társaskör október 6-án, szerdán este hazafias, ünnepi diszülést tartott, az aradi vértanuk emlékére, a társaskör helyiségében, amely zsufolásig megtelt előkelő közönséggel. Az ünnepi beszédet vitéz dr. Pólya Antal, a társaskör társelnöke mondotta. Koncz Dezső, az „Aradi 13" című ódáját szavalta el, Négyessy Gyula hegedümüvész zeneszámát Boros Béla karnagy kisérte zongorán. Dr. Csákváryné Tibai-Takács Erzsébet zongoraművésznő játéka után a jelképes aradi emléken gyertyát gyujtottak a meghivott egyesületek képviselői, egy-egy jelmondat kiséretében. A müsor keretében az Óbudai Dalkoszoru, ifj. Zöld Károly karnagy vezényletével több számot adott elő. A diszülést társasvacsora követte, amelyen dr. Rózsa Zsigmondné, a szociális női csoport elnöke és dr. Orova Zsigmond, törvényhatósági bizottsági tag, a társaskör társelnöke, szólaltak fel.

Prohászka Ottokár boldoggá avatásáért a városmajori templomban ebben az évben is lelkiórák lesznek Kriegs-Au Emil plébános vezetése mellett.

A BUDAI KERESKEDŐK ÉS IPAROSOK KÖRE heti összejöveteleit minden hétfőn este tartja meg helyiségeiben: I., Krisztina-körút 8—10, Pozsony vendéglő.

Harminchat év a tánctanitás szolgálatában. Vogl Imre. Van-e olyan budai nő és férfi, aki ne ismerné a nevét? Már anyáinkat és apáinkat is ő vezette be a tánc rejtelmeibe. Évtizedek óta ő tanitja a mindkét nembeli budai fiatalságot a modern táncokra. Az örökifjú Vogl bácsi kedves, közvetlen modorával, mindenkori tanitványainak igazi szeretetét vivta ki s azok még felnött korukban is meg-meglátogatják. Az idén 36-ik évfolyamába lép iskolája, amelyet fiával, Villányi Imrével együtt vezet. A fiatal tánctanár, aki különben rövidesen megszerzi a jogi doktorátust, tánctanári tanulmányait Belgiumban végezte. Izig-vérig modern ember, aki a tánciskola vezetésében méltó társa népszerű édesatyjának. Az iskola idei tanfolyamai egyetemi hallgatók és tisztviselők részére október 5-én, diákok és fenőttek részére, okt. 7-én kezdődnek.

Orel Géza dr. előadása Szombathelyen. A szombathelyi Kereskedelmi Kör 50 éves jubileuma alkalmából dr. Orel Géza főigazgató, a Kör tiszteletbeli elnöke, előadást tartott a kereskedői szakképzésről és továbbképzésről. Rámutatott arra, hogy az elemi-, polgári iskolákat és tanitóképzőket a pályaválasztás érdekében hogyan kell kereskedői és ipari szellemmel megtölteni.

Egy budai fényképész ünneplése. *Blahos* Rudolfot, a kiváló Fő-utcai fényképészt, meleg ünneplésben részesitették kartársai abból az alkalomból, hogy a Kézművesipari Kiállitás biráló bizottsága *aranyéremmel tüntette ki.* A fényképészek Ipartestülete művészi bronzszoborral ajándékozta meg, amelyet az Ipartestület dísztermében ünnepélyes keretek közt nyujtottak át neki, majd tiszteletére társasvacsorát rendeztek, amelyen a fővárosi fényképészek rendjének sok előkelősége jelent meg.

Pályázat a Ferenc József-djra. Szendy polgármester kiirta a pályázatot a Ferenc József jubileumi alapitvány ezévi szorászati, valamint irodalmi díjára. A jutalomdijjal a kezdő tehetségeket kivánják támogatni, hogy tehetségüket és szakismeretüket továbbfejleszthessék. A díj összege 3000 pengő. A pályázók kész szobrot, vagy vázlatmintákat tartoznak benyujtani. A pályázati határidő november 15., a pályaműveket pedig november 19-éig kell elküldeni a Fővárosi Képtárba.

A „Vén Sas" 70-ik születése napja. Október 1-én ünnepelte a Rózsadomb Gerenday Tivadar ny. ezredesnek, a Rózsadomb és Vidéke Egyesület választmányi tagjának 70-ik születése napját. Gerenday ezredes az egyesület üléseit kedvesen megirt, aktuális strófáinak felolvasásával szokta derültebbé varázsolni, „Vén Sas" aláirással. A rózsadombiak őszintén kivánják, hogy a „Vén Sas" még sokáig szárnyaljon és okozzon örömet nagyszámú tisztelőinek meg barátainak.

Bodroghi Lajos 40 éves jubileuma. Negyvenéves karnagyi jubileumát ünnepelte szeptember 26-án Bodroghi Lajos, a krisztinavárosi templom karnagya, ez alkalomból Knébel Miklós pápai kamarás hálaadó szentmisét celebrált.

Rendszeres előadás a házi balesetek elleni védekezésről. Lassan köztudomásuvá vált, hogy a családi otthonban előforduló balesetek száma erősen felülmulja a gyártelepeken előforduló balesetek számát. Statisztikai adatok mutatják, hogy a fertőző bajok által okozott halálozások száma is csökkent, viszont a balesetek, különösen otthonunkban, egyre több elhalálozás okozói. Erről tartott érdekes rádióelőadást a budai orvos, Dobák Ferenc dr. és előadásának nagy sikerét mutatja a felkeltett hatalmas érdeklődés és az a körülmény, hogy sokan a házi-balesetek elleni védekezést, rendszeres rádióelőadásokon keresztül akarják elsajátitani. A közérdeket szolgáló kéréseknek valószinüleg helyt is ad a Rádió igazgatósága.

1938-as bundamodellek, szörmedivat-ujdonságok **CSERY GYULA** szücsmesternél főh. udvari szállító I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2 Olcsó árak!

SPORT

Mi a baj Buda sportéletében

„Valahol hiba van...” címen feltártuk a budai sportélet terén kiütköző visszásságokat és *Hol van a hiba, Mi az oka, Hogyan lehet orvosolni* címeken cikksorozatot kezdtünk, amelynek írói: a budai sortemberek és a budai közönség.

Elsőnek most a legilletékesebb: *Komor* Ödön szólal meg, aki a megszünt *III. ker. FC* igazgatója volt.

Komor Ödön:

„Mind elhullanak a társadalmi egyesületek”

— Halálra vannak ítélve mindazok az egyesületek, — mondta *Komor* Ödön — amelyek társadalmi alapon és kizárólag társadalmi támogatással akarják az egyesület fennmaradását biztositani. Magyarországon nincs életjoguk, ahol csak favorit-csapatokra kíváncsiak az emberek.

Kiválóan szemléltető példa erre a végleg letünt III. ker. FC. Induljunk ki abból a tényből, hogy egy III. ker FC—Budai 11 mérkőzésre 400 néző kíváncsi, míg egy ugyanilyen mérkőzés Angliában 4—5000 nézőt vonz. Itt a négyszáz néző legnagyobb része is ingyen akar bejutni, amiből következik, hogy *az egyesületnek hamarosan olyan deficittel kell számolnia, amit a legnagyobbsikerü túrák sem egyenlitenek ki.* Mi marad hátra? Az egyesület kényetlen eladni sajátnevelésü jó játékosait. Ebből azonban egyszer kifogy, — az adósság pedig csak nő.

— A játékos természetesen inkább az állással kecsegtető „amatőr”-ajánlatot fogadja el, mint a csak zsebpénzt jelentő „profi-fizetést”. A nemzeti bajnokságban is hamarosan és véglegesen diadalra jutnak a vállalat-támogatta amatőrök a társadalomban reménykedő professzionista egyesületek fölött.

III. ker. TVE—Testvériség 2:1 (1:0). A Vivó már csak a kapú előtt bizonytalan, a mezőnyben egyre javuló összjátékot mutat és egyre izmosodó reményeket támaszt a jövő évi NB-szereplésre.

33 FC—BEAC 1:0 (0:0). A „Hari” könnyü játékkal, kevés igyekezettel is győzött. Több lélekkel már most be lehetne biztositani a sokat jelentő gólarányt és az előbbrejutást.

Budát a legtöbb sportágban látjuk képviselve, mégpedig mindig a legelső sorban. Annál szomorúbb, hogy a kézilabda bajnokságban sehol sincs a budai csapat. A budaiaknak Pestre kell menni.

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

Érdekes céllövőverseny. Most küldték meg Bonnból a német főiskolai céllövő válogatott eredményét, amely a német—magyar főiskolai lövészverseny egyik része. A párisi FVB-n legyőzött németek revánsra, postaversenyre hívták ki a magyar válogatottat, amely a BPLE Marcibányi-téri löterén rendezte már megelőzőleg a versenyt, amelyet magas megjelenésével tüntetett ki Hedry Béla altábornagy, Kelemen Kornél, báró Ostmann von der Leye, német követségi attasé, szakértőjével Ritter Józsefné követségi titkárnővel. A versenyt a németek nyerték 1923 körrel, a magyarok 1896 körével szemben. Míg a német Herbst és Lorenz 388-at lött, a legjobb magyarok, mint a budai Morvay Lajos és Szécsy dr. 386-tal végeztek és az ötöscsapat többi része még nagyobb arányban elmaradt a többi némettől.

A Sirály Evezős Egylet vasárnap bonyolitotta le Unger Béla emlékversenyét. 2000 méteren és 1000 méteren folyt a verseny, amelynek dicséretre méltó eredményei közül Forbáth-é és Deutsch-é emlékedik ki.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFI ÉNEKEL

KAKASKAPU SÖRÖZŐ II., Pálffy-tér 4
Jó konyha, kitünő borok, hangulatos zene

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint **KUBÁNYI GYÖRGY énekel**
Lakatos Flóris cigányzenekara kiséretével

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓ-val
a RÓZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi díja a Hungária forrástól a pazar kilátású GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 268-783

Közgazdaság

Rovatvezető: **VÉCSEY MÁTYÁS.**

A biztositók helyzete az őszi szezón küszöbén

A naptári év végéhez közeledve, meg kell állapitani, hogy a biztositási szakmában egy évvel ezelőtt olyan, előre nem látott megrázkódtatások következtek be, amelyeknek megismétlődése a most induló üzletévben mélyen megrendítené az egész szakmát. De különösen megrendítené végképen a nagyközönség bizalmát a biztositók iránt.

Röviden regisztrálva a biztositási szakmának a nagyközönséget érzékenyen érintő közelmult eseményeit, legelőször a csúfos *Phönix* ügyet temetjük el, noha ennek kihatásai még sokáig fognak nap-nap után be-benyulni a póruljárt felek zsebébe.

A *Fonciére* biztositó csendes, de annál rombolóbb munkával irja át a *Magyar Francia* értékes állományát, illetőleg bocsájtja szélnek ezt az értékes állományt összegyüjtő, jobbsorsra érdemes tisztviselői karát

A mult évben sok viszontagságot látott *Hermes Biztositó*, úgylátszik, abban vélte megtalálni a kivezető utat, hogy ügyvezető igazgatóul a Magyar Francia Biztositó érdemes gyógyszerésztisztviselőjét szerződtette. Ő lesz hivatva gyógyitó irt rakni a fájó sebekre.

Az üzleti élet tengerén sok ellenszéllel és megtépázott vitorlákkal küzdő *Pénzintézetek Országos Biztositója rt.* is új ügyvezető igazgatóval kisérletezik. Az előjelek szerint a *Magyar Hollandi* Biztositónál az előrelátható események bekövetkeztek. Az *Első Magyar Általános Biztositó* aktiv munkával lépte át a Magyar Hollandi küszöbét, a vezetést teljesen átvette és megkezdte a sokaknak fájdalmas tisztogatás munkáját, amelynek árát ismét kisemberek fizetik meg.

Leszürve az elmult év tapasztalatait, beigazolódik az általunk is hangoztatott az az elv, hogy *az eszközökben nem válogató, erőszakos üzletszerzés nem lehet alkalmas és egészséges.*

A kierőszakolt kis életbiztositások hajszolására célzunk, amelyek horribilis rezsit emésztenek fel és igy nem is csodálható, hogy a biztositó adott esetekben a kárfizetés alól tűzzel-vassal kibujni igyekszik, mert hiszen maga az üzlet nem alkalmas arra, hogy a károkat fedezze és igy alakul ki a közvéleményben a biztositókkal szemben immár általánosan használt jelszó, hogy *„dijat szedni, nem fizetni”*.

Mi, akik minden igyekezetünkkel a közérdeket szolgáljuk, — közérdeknek tartjuk a tisztességes biztositó magánvállalatok működését. Azt szeretnők, ha az elmult év tapasztalatait leszürnék az illetékesek és úgy saját, mint vállalataik és nem utolsó sorban a nagyközönség érdekében a biztositók mentalitást igyekeznének összhagba hozni a tisztességes üzleti elvek politikájával.

A Futura üzletéve

A Futura Európa egyik legnagyobb gabonakereskedő vállalata, most tartotta évi rendes közgyülését.

A nyereség- és veszteségszámla szerint a Futura az 1936—37. üzleti évben, amely aratáskor zárul, 385.313 pengő nyereséget ért el és ehhez járul az előző évről áthozott 2963 pengő nyereség. A vállalat bruttó árünyeresége 1,456.174 pengő, amihez 3739 pengő ingatlanjövedelem is járult.

Az előző években 6 pengő osztalékot fizetett a Futura, nyilvánvalóan ugyanezt az osztalékot fogja ezúttal is fenntartani. Osztalékban igy 240 ezer pengőt fizet ki a vállalat, tartaléktőkéjét pedig újabb 16.362 pengővel gyarapitja.

A Magyar-Francia Pamutipar rt. tavaly 787.672 pengő bruttó bevétel mellett 181.856 pengő tiszta nyereséget ért el. Az egész vállalati vagyon 6.6 millió pengőre emelkedett. Az üzleti forgalom állandóan élénkül és a foglalkoztatás a jövő évre is biztositottnak tekinthető.

Szinház - Mozi

Gyárfás Gyula és a Simplon-mozgó negyedszázados jubileuma

Huszonöt év előtt, az akkor még Ménesi-út és Fehérvári-út sarkán nyitotta meg a Simplon-mozgót egy kis, szerény helyiségben *Gyárfás* Gyula.

Az elmúlt negyedszázad alatt megváltozott az egész élet, kiépült a Lágymányos, a Ménesi-út, Nagyboldogasszony-útja, a Fehérvári-út Horthy Miklós-út lett. A Lágymányos nevet is felcserélték a Szent Imre-város névvel. Huszonöt év alatt a filmművészet soha nem álmodott magas fokra emelkedett és a kis, szerény helyiségből ragyogó filmpalota lett, amelyről megnyitásakor a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztak a külföldi szakfolyóiratok is. Minden megváltozott, csak *Gyárfás* Gyula maradt az, aki volt. Minden szépért, nemesért lelkesedő, közönsége és a filmszakma érdekeiért a végletekig harcoló ember. S amikor jubileuma alkalmából mindenfelől a legnagyobb szeretet és elismerés nyilvánul meg irányában, a Budai Napló is melegen köszönti, mint budai polgárt és különösen mint lapunk évtizedekkel ezelőtti munkatársát.

Jézusfaragó ember. *Nyirő* József havasi színjátéka izig irodalom és tősgyökeresen magyar. Hamisitatlan székely lélek árad ebből a darabból. Höse, mint minden székely, nem tud elszakadni ősi földjétől. Visszasodródik, bárhova is üzze a sorsa. Visszasodródik a *Jézusfaragó* ember is, hogy megalázottságában lelke megtisztuljon. A kétségbeesés előbb torz Krisztus-szobrot faragtat vele, hogy aztán ráeszméljen arra: *az igazi Jézus a szeretetet, a békét, a megnyugvást sugározza.* Lélekdráma a *Jézusfaragó ember*, amely nemcsak mély belső tartalmával ragadja meg a nézőt, hanem legtisztultabb irodalmi levegőjével is. A *Nemzeti Színház* kitünő rendezése és előadása minden értékét és szépségét kihozza. A főszereplők: *Timár* József, *Somogyi* Erzsi, *Hosszú* Zoltán mellett a többiek is: *Lehotay* Árpád, *Szabó* Margit, *Abonyi* Géza, *Forgács* Antal, *Bartos* Gyula, *Berky* Lili, *Gobbi* Hilda, *Apáthy* Imre, *Matány* Antal, *Bodnár* Jenő és *Pásztor* János tehetségük legjavát állitották a siker szolgálatába. *Horváth* János havasi díszletei gyönyörüek.

(m. m.)

Padlás, pince takaritáskor talált
rongyaiból szőnyeget, takarót fillérekért
készit: EHRENFELD GÉZÁNÉ
VI., Izabella-u. 67. TEL.: 127-584

Gyertyafénynél. A sok vihart látott Royal Színház Föld Aurél igazgatása alatt pénteken nyitotta meg kapuit Katscher Róbert már előzőleg filmre feldolgozott operettjével. Egy gáláns kaland történetét kapjuk helyzetkómikumokkal és kellemes, fülbemászó zenével. Ráday Imre rendezése és egyben színészi munkája biztositja a sikert. Bársony Rózsi nagyon kedves, Pártos Gusztáv is kitünő. A kiváló zenekar a legszigorúbbak számára is kellemessé tette az előadást.

Az utolsó fórum. Matolcsy Andor, az új szerző, izgalmas, szenvedélyektől fütött drámájában biztos kézzel nyúl hozzá egy megzavart életü mai lány sorsához. A kitünő előadás eseménye egy új színésznő; Raáb Veronika teljes mértékben megnyerte a közönség tetszését. Rajta kivül Törzs Jenő, Földényi László, Báthory Géza és a Magyar Szinház kitünő gárdája osztozott a bemutató viharos tapsaiban.

A férfi mind őrült (Átrium). A sovány és valószinütlen meséjü film az amerikai burleszk iskolát akarja követni. Nagyon érezhető, hogy a szövegkönyvre nem fordítottak túlságosan nagy gondot. A darab nagy sikerének érdeme a szereplőké. Lázár Máriának, ennek a ragyogóan szép asszonynak, aki a legszebb és legjobb filmszínésznő ma Magyarországon, minden filmszereplése esemény. Páger méltó hozzá.

Ami mindenkit érdekel

A rádió

Irta: **Sugár Árpád,**
a Rádiókereskedők és Villanyszerelők Országos Egyesületének elnöke.

Erről a csodálatos találmányról akarok irni s csak most, hogy hozzáfogtam az iráshoz, érzem milyen nehéz is erről beszélni.

Aki a rádiót csak a hirdetésekből, vagy otthonában lévő készülékén ismeri, nem tudja úgy szeretni, mint mi, akik a rádiókészités minden apró részletét ismerjük. Szemünk előtt nőtt fel a nemrég még gyermekcipőben tipegő rádió, s ime, felnőtt emberré serdült, kivirágzott. Közelebb jött hozzánk a Csoda, már nem Tabu többé, hozzányulunk, megforgatunk egy gombot s még ma is, amikor a rádió immár két évtizedes multra tekint vissza, csodaként hat, hogy a szobában ülve, egyszerre kontaktusban vagyunk az egész világgal.

Ma, amikor mindannyiunk lelkén lidércnyomásként ül a gond, a jövőtől való félelem, nem isteni csoda-e, hogy a század zsenije ajándékba nyujtotta nekünk a Rádiót, mint narkotikumot, amely kissé elviselhetőbbé teszi a mai élet súlyos terhét. Nem véletlen, hogy a rádió a mi szomorú századunk szülötte, mint ahogy nem véletlen, hogy a súlyos betegnek fájdalomcsillapító injekciót tud adni az orvosi tudomány. Nem véletlen ez, több annál — isteni Gondviselés!...

Az ember feladata volt,, hogy az isteni ajándék ne csak a kiváltságosak öröme legyen. Ezelőtt még csak néhány évvel is, öt-hatszáz pengőbe került olyan rádió, amellyel külföldi állomásokat lehetett fogni, ma azonban másként áll a dolog. *Egészen kis összegekért pompás rádiókat lehet beszerezni s* ha tekintetben vesszük, hogy a rádió otthon tartja az embereket, a rádióba befektetett összeg hamarosan megtérül: az egyéb szórakozásra szánt pénz megmarad.

A rádió — hála a technika folytonos fejlődésének — már nem luxus-cikk. Könnyen megközelithető a polgári középosztály számára is. Ne felejtsük el, hogy *a rádió soha ki nem apadó örömforrás, melyből az élvezeteket korlátlanul meritheti a kulturember!*

Ne hiányozzék a rádió senki otthonából!

Javulnak a viszonyok!

A bizalom az egész világon kezd visszatérni, a nyugtalanság enyhül, aminek egyik jele a pénz olcsósága.
A tőke újból elhelyezkedést keres, **emelkedik** a vállalkozói kedv, **csökken a** munkanélküliek száma, a fogyasztóképesség növekszik, a kereseti viszonyok **jobbak**, az idegenforgalom növekszik, **és igy az Ön helyzete is jobb lesz;**

miért vár tehát rendelésével az új osztálysorsjátékra?

A főárusitók kérik t. olvasóinkat, hogy szíveskedjenek megbízásaikat minél előbb feladni. **FIZETNI** van idő, legkésőbb az október 16-án kezdődő **hűzás** előtt.

Uj sorsjáték - uj reménység!

Osztálysorsjegyet venni nem fölösleges kiadás, hanem életszükséglet.

Szerencse, váratlan gazdagság el sem képzelhető kisérlet, próba nélkül. Hogy érheti Önt egy nagyobb nyeremény, szerencse, ha nincs sorsjegye? Még ha csalódott is eddig, nem szabad reményét, optimizmusát elveszteni, sőt kitartás és türelem a legfontosabb! Most itt az alkalom! Október 16-án kezdődik az uj sorsjáték. Próbálja ki szerencséjét, vegyen, vagy rendeljen egy sorsjegyet bármelyik főárusitónál. Mindenkinek és minden egyes sorsjegynek egyforma a nyerési esélye.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 64a. TELEFON: 166 027

Felelős szerkesztő és kiadó:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ
II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.

A férfi mind őrült
Fősz.: Jávor Pál, Lázár Mária, Páger Antal.
Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707

Urilány szobát keres
Fősz.: Zilahy Irén, Somló, Kabos. — Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasárnap: fél 2-től. —

ALKOTÁS MOZGÓ
I. Alkotás-u. 11. (A Délivasut érk. old. szemben) T. 155-374

Segitség, örököltem!
Fősz.: Turay Ida, Gózon, Ágay és fényes kisérőmüsor. Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. Vasár- és ünnepnap: fél 2-től.
Minden vasárnap délelőtt: MATINÉ a délutáni müsorral.

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 2. Telefon: 384—563.

Premier
Fősz.: Zarah Leander. Fényes kisérőmüsor. Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8, fél 10. — Balterem: 8, — vasárnap: fél 4, 6, fél 9. —

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.

Premier
Fősz.: Zarah Leander. Fényes kisérőmüsor.
Hiradó. — Előadások: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9; szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasár- és ünnepnap: — az előadások fél 2-től. —

BUDAI ROYAL
III Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308

Premier
Fősz.: Zarah Leander. Hiradó.
Folytatólagos előadások 5-től.

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15 Telefon 153—318.

Segitség, örököltem!
Fősz.: Turay Ida, Gózon, Ágay és Rin—Tin—Tin, a
Farkasölő
Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10. Vasárnap: fél 2-től. E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42. Telefon 268—999.

GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA
a budai uricsaládok szórakozóhelye.

35. évfolyam — Budapest, 1937. október 13 — 41. szám

352
FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

A költségvetési vita homlokára

Szendy polgármester költségvetési expozéja maga volt az önérzet és korrektség. Nem festett rózsás kárpitokat a firmamentumra, nem akart szépíteni, leplezni vagy más módon korrigálni; ha volt „hibája" ennek a költségvetési beszédnek, úgy ez az az őszinteség volt, amely mellőz minden taktikázást, holott ma Budapest polgármesterének bizonyos mértékig politikusnak kell lennie. Erre kényszeríti az a helyzet, amelybe az önkormányzatot a jelenleg érvényes fővárosi törvény sodorta.

De Szendy Károly — legalábbis ebben az értelemben — nem politikus. Nem is lehet, mert sokkal szókimondóbb és őszintébb, semhogy az lehetne. Éppen ezért a költségvetési beszédben nyiltan, kertelés nélkül mondta el a maga mondanivalóját, pedig volt mit mondania: ezt bizonyítja az az általános elismerés, amellyel a pártok az expozét fogadták.

Elindult a vita. Szélesen hömpölyög és most hosszú hetekig fúrja, faragja, gyalulja és csiszolja a főváros törvényhatósága a költségvetést. Hogy kitudná küszöbölni a deficitet, alig hihető, sőt meggyőződésünk, hogy mire letárgyalták az előterjesztést, nagyobb lesz a hiány, mint ahogy a polgármester számította. Ez már így szokott lenni: itt is, ott is felmerül egy-egy jogos kívánság, olyan gondolat, amelyet meg kell valósítani és a végösszeg egyre nő, dagad.

Amikor aztán az autonómia befejezte a maga munkáját, a törvényes határidőben felküldik azt a belügyminiszterhez. Ott „elfekszik" egyideig, a jövő év első hónapjainak valamelyikén aztán visszaérkezik a városházára, ahol nem ismernek rá. A gyermek annyira megváltozott, hogy édes szülője nem akarja a magáénak elfogadni. A belügyminiszter, felügyeleti jogánál fogva, alapos kozmetikai műtétet hajt végre rajta.

Igy megy már néhány év óta. Az önkormányzat tényezői, a polgármester és munkatársai, a pénzügyi és törvényhatósági bizottságok éjt nappallá téve igyekeznek a legjobbat produkálni, harcolnak, vitáznak, törölnek és javítanak, azután pedig jön a belügyi spongya, letörli az egészet és újat ír a helyére.

Ezt úgy nevezik, hogy — önkormányzat. Melynek egyik legfőbb lényege a költségvetési jog.

Amikor végighallgattuk a polgármester beszédét, önkénytelenül is felmerült bennünk a gondolat, vajjon érdemes-e egész szívvel, teljes meggyőződéssel nagyot, szépet és jót alkotni, érdemes-e azután hetekig vitázni, dolgozni, holott homokra épített palota az egész, olyan homokra, amelyet a belügyi szellő bármikor elfujhat?

Érdemes. Sőt kell is. Tempora mutantur. Most ilyen szellők fújnak szerteszét a világon. Holnap azonban megfordulhat a szél. És ha mi magunk belenyugvással félreállunk, ha bármilyen formában is tudomásul vesszük, hogy az az autonómia, amit szentnek tartunk, játékszer csupán, amelyet odavetnek a gyermekeknek, akkor egyszersmindenkorra lemondtunk az élethez való jogunkról. Igen: itt homokba a fejekkel, nem látni, nem hallani semmit! Ezt kívánja az az önérzet, amelynek nem szabad csorbulnia, ha minden diminuálódik is körülöttünk.

Az a 158 millió pengő, amelyet a főváros beruházásokra fordít, valóság, realitás, akármilyen mélyen beleszánt is a belügyminiszteri vöröslapjábász a költségvetésbe. Pozitivum, amelyet nem vihet magával a futóhomok, nem fújhat el a szél. Ez a 158 millió adja meg ennek a költségvetésnek azt az öntudatot, amely elbírja a politikai divatok minden fordulatát, a mai keserves idők minden bántását. Dolgozzon a főváros, forogjon a nagy gép, mintha semmi se történnék körülötte, hiszen nemcsak a mának, hanem a holnapnak is dolgozik.

Harrer Ferenc dr. Buda nagy városrendezési kérdéseiről

A főváros fejlesztésének irányítására alakult meg annakidején a városfejlesztési bizottság, élén *Harrer* Ferenc ny. alpolgármesterrel. Nincs nagyobb szakértője a városépítésnek, mint *Harrer* Ferenc: szerencse, hogy az ő kezében futnak össze azok a szálak, amelyek Budapest jövő fejlődését irányítják.

Harrer Ferenc a nagystílű, monumentális elgondolású megoldások embere. Amióa ő áll az élen, vége a részletmegoldásoknak, a kapkodásnak és ötletszerűségnek, amelyek oly sokat rontottak a város képén, annyi helyrehozhatatlan bűnt követtek el a városrendezés terén. Nagyvonalú koncepció, művészi érzék, hozzáértés és a tárgykör teljes ismerete jellemzi Harrer Ferenc munkásságát, épen ezért szavának döntő jelentősége van a most megoldásra kerülő nagy városépítési kérdésekben.

Épen ezért, amikor Buda nagy problémáival foglalkozunk, legelső fontosságú, mi a véleménye azokról Harrer Ferencnek? A Horthy Miklós-híd megnyitásával felmerült nagy tervek kidolgozásában is nagy szerepe lesz Harrer Ferencnek, megkértük tehát, nyilatkozzék a *Budai Napló* számára a legközelebbi jövő nagy feladatairól. Ezekről a kérdésekről

HARRER FERENC dr. ny. alpolgármester, a városfejlesztő bizottság elnöke

a következőket mondta tudósítónknak:

A Nemzeti Stadion és a Vásárváros

— A Stadion elhelyezésének problémája még mindig a tervezgetés stádiumában van és nem csak, hogy a hely kérdése nincs még eldöntve, hanem

az e tekintetben illetékes tényezők együttes tárgyalásig sem jutottak még el.

A Stadion elhelyezésére alkalmas területeket annak idején a városfejlesztési programot készítő bizottság kijelölte. Két ilyen alkalmas helyet jelölt meg, egyiket *Óbudán*, az Aranyhegy mellett, a másikat a *Lágymányoson*. Hogy a Stadion különleges szempontjainak figyelembe vételével ezek között melyikre esik a választás, ez hivatalosan még nem alakult ki.

Arra a kérdésre, mikorra várható a hivatalos állásfoglalás, *Harrer* Ferenc egyetlen tömör mondatban felelt:

— Természetesen minél több az elhelyezési lehetőség a városfejlesztés érdekeinek szempontjából, annál kívánatosabb, hogy ez a kérdés mielőbb dűlőre jusson, mert másként a többi területek felett rendelkezni nem lehet.

Felvetettük azt a kérdést is, megvalósulhat-e az az elgondolás, hogy a Nemzetközi Vásárt a Lágymányosra telepítsék át?

— Mint ahogy a Stadion kérdése is függőben van még, hangzott a válasz, épp így nincs hivatalos állásfoglalás, de

még komoly tárgyalások sem folynak az állandó kiállítási terület kijelöléséről.

A városrendezési tervben ugyan a Horthy Miklós híd és az összekötő vasúti híd között elhúzódó dunaparti terület ilyenként szerepel, de ennek az elgondolásnak a megvalósítása érdekében még semmi sem történt. Egyébként ezt a kérdést lényegesen érintik egyrészt a Horthy Miklós híd környékének újabb rendezési tervei, másrészt a Stadionnak többek között ide tervezett elhelyezése.

Arról is van szó, mondottuk, hogy *egyetemi város* létesüljön itt.

— Ezt a gondolatot, válaszolta *Harrer* Ferenc, annakidején *Klebelsberg* Kunó gróf vallás és közoktatásügyi miniszter vetette fel, úgy tudom azonban, hogy ez a terv végleg elejtettnek tekinthető.

Diszfelvonulási út a Vérmezőre

Felhívtuk Harrer Ferenc figyelmét arra az egy idő óta sűrűn szállongó hírre, hogy a Döbrentei tértől a Vérmezőig új díszfelvonulási utat terveznek — már el is nevezték Hősök emlékútjának — amely a Horváth kertet is érintené és ezzel problematikussá vált újból a budai színkör sorsa.

— Tudok erről a tervről, válaszolta rövid gondolkozás után *Harrer* Ferenc. *Bárczy* István államtitkár vetette fel a Közmunka Tanácsban egy a Tabánon át a Vérmezőig vezetendő díszfelvonulási út gondolatát. Ennek az útnak azonban az Alagút utca és a Vérmező között való vezetése e területnek beépítettsége folytán alig lesz megvalósítható.

— Egyéb részében is érinti általában ez a kérdés a Tabán fürdővárosként való kialakításának az elgondolását, különlegesen pedig az új tabáni gyógyszálló tervét illetve elhelyezését. Ezeknek a különböző terveknek ütközése illetve összefonódása,

elkerülhetetlenné teszi, hogy a részletek fölött való döntés előtt a Tabán jövő kialakulása felől egészben határozzanak.

— Ami a Vérmezőt illeti: ez ma még a katonaság birtokában van, a jövő fejlődésbe való beiktatására nézve e pillanatban nincsenek sem elgondolások, sem tárgyalások.

Egységesen kell megoldani a városrendezést

A Délipályaudvar sorsára fordult a beszélgetés sora:

— Az az elgondolás, hangsúlyozta *Harrer* Ferenc, amely a budapesti pályaudvar kérdést olyképp kívánja megoldani, hogy a személyforgalom számára a pesti oldalon a Keleti és Nyugati pályaudvarok maradjanak meg, a halálsorompós ceglédi vonal felhagyásával, Budán pedig a Délivasúti pályaudvar felhagyásával a Lenke tér táján új (Szent Imre) hályaudvar létesüljön, hivatalosan ma is fennáll, pénzügyi problémája azonban még mindeddig megoldva nincsen.

Megkértük ezután *Harrer* Ferencet, hogy mint ennek a kérdésnek legalaposabb ismerője, adjon rövid tájékoztatót *általánosságban Buda jövő fejlődésére vonatkozóan*. Elmosolyodott:

— Az én álláspontom eléggé ismeretes és tudom is, hogy a budaiak körében nem nagyon népszerű. De fenntartom ma is, mert minden népszerűtlensége mellett is ennek az álláspontnak a megvalósulása a legigazibb érdeke Budának.

— Buda fejlődésére nézve a legnagyobb jelentőségű a most készülő építési szabályzat lesz,

amely a főváros racionális, egységes kialakítása szempontjából fogja megállapítani Buda tovább beépítésének lehetőségeit. Az a nézetem, hogy ez Buda szempontjából is az egyedüli helyes fejlődési irány, mert Buda számára nagyobb hivatás az, hogy Budapest különleges adottságú, nagyjelentőségű része legyen, mintsem az, hogy Budapesten belül külön önálló életű város akarjon lenni.

Megindul a hegyvidéki autóbusz

A hegyvidékieknek régi óhajtása megy teljesedésbe: megindul az autóbuszjárat a Kútvölgyön és Virányoson. A *Budai Naplónak* illetékes helyről nyert értesülése szerint ingajáratot állít be a Beszkárt. Az új autóbusz kiinduló állomása a Fogaskerekű vasút, innen halad át a városi temetőn hasított új műúton, a Szarvas úton a Dániel út előtti térnél létesülő végállomásig.

Ugy volt, hogy az ingajáratot már október elején forgalombahelyezik, de közbejött akadályok miatt el kellett halasztani. *November elsején azonban minden körülmények között megindulnak az ingajáratok.*

Megkezdik a Széna-tér átalakitását

Régóta vajudó városrendezési terv valósul meg a Széna tér rendezésével. A „Kilencágú csillagtér"-be — ahogy a budaiak nevezik — kilenc utca torkol, több közülük igen nagy forgalmú, villamos sínek szelik át a teret, autóbuszok, gépkocsik és egyéb járművek robognak át rajta szüntelen, az embersokaságnak is erős táplálója a nyiltpiac: mindezek tették elodázhatatlanná a tér olyan módon való rendezését, ami a forgalom sima lebonyolítását biztosítja.

Végleges terv még mindig nincs a rendezés végrehajtására, ez azonban nem akadályozza az előkészítő munkálatok megkezdését. A Széna téren több olyan kis épület volt, amelyek útjában állottak a rendezésnek. Ilyen a Községi Élelmiszerüzem háza és a mellette lévő virágüzlet fabódéja. *A főváros ezeknek sürgős eltávolitását rendelte el*, hogy ezzel is több teret biztosítson az egyre növekvő forgalomnak. Nem ment simán a dolog, különösen a virágüzlet támasztott nehézségeket, egzisztenciális érdekekkel kellett számolni, de végre elhárultak az utolsó akadályok is és a *csákányok megkezdhették munkájukat.*

Először a virágbódé tűnt el, hétfőn pedig megkezdték az élemiszerüzem barakházának bontási munkálatait is és valószínűleg még a hét folyamán be is fejezik. *Most már csak a Beszkárt bódéja marad a Széna téren, de ennek a napjai is meg vannak számlálva.*

A BETHLEN-UDVAR

A Közmunkák Tanácsa elhatározta, hogy a Gellért-térről kihelyezi a HÉV-végállomást az új Szent István-út és a Fehérvári-út találkozásánál kialakitandó nagyobb térre. A döntés nem elégiti ki az alsóvárosiakat. A HÉV végállomását még délebbre kellene tenni, hogy megszünjék az a büntetésszámba menő állapot, mely az Alsóvárost sújtja.

A felvonulási diszútra vonatkozó ideiglenes határozat sem kielégitő. Nagyon helyes, ha szép és diszes utakat csinálnak, de — mint már megirtuk — ez a felvonulási út azzal fenyeget, hogy stabilizálja a Vérmező mai állapotát, hosszú időre lehetetlenné teszi annak a városrendezésbe való bekapcsolását. Egyetlen megnyugtató van csupán a Közmunkatanács határozatában: az, hogy a diszúttal kapcsolatban leakarja bontani a Bethlen-udvart. Ez helyes. De nem lehetne ezt a felvonulási diszút nélkül is megcsinálni? . . .

MÜVÉSZI INTERIEUR
KLUBSZERÜ KÉNYELEM
VÁRJA ÖNT

AZ OKTÓBER ELEJÉN MEGNYILÓ
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZBAN
Margit-körut és Bem József-utca sarok

Mennyit ér a Lánchid

Most, amikor a Horthy Mikós hidat felavatták, megírták a lapok azt is, hány millió pengőbe került a híd. Nem érdektelen, hogy a végső elszámolásnál, 1864-ben mekkora összegben állapították meg a Lánchid költségeit.

Az alábbiakat olvassuk az akkori lapokban:

„A budavári hatóság határozata folytán a Buda-Pest között álló Lánchidat szakértők — s köztük Clark Ádám, a Híd építője is, — felbecsülték, mely becslés szerint a Lánchid értéke a következő: kömives és köfaragó művek az anyaggal együtt 1,687.842 ft. 44 kr., ácsmunkák az anyaggal együtt 58.798 ft. 94 kr., vasalkatrészek mázukkal együtt 590.346 ft. 76 kr., az egész összesen 2,336.988 ft. 10 kr."

Mint látható, Budapest örök dicsősége, a gyönyörű Lánchíd aránylag nagyon olcsó volt. Még csak azt jegyezzük meg, hogy a fenti elszámolásban nincsenek benne a munkadíjak, a tervezés és végrehajtás költségei, amelyek tekintélyes összeget tettek ki.

REGENT Telefon: 153-326
Cafe-Restaurantban
esténként
MIMI PRINZ
énekel.
Lőrinczy a zongoránál. II., Keleti Károly-u. 1

Gyorskörvasut a Déli pályaudvar helyett

Budai mérnök terve a városfejlesztési bizottság előtt

Barta Sándor, ismert budai mérnök, érdekes tervet dogozott ki a Déli-pályaudvar pótlására. Körvasútat tervez, amelyre az előmunkálati engedélyt megszerezte. A tervekkel a Közmunkatanács és a főváros is foglalkozik és rövidesen a Harrer Ferenc elnöklete alatt működő városfejlesztési bizottság elé kerül a tervezet.

Barta Sándor a következőképen akarja megoldani a gyors körvasutat:

A MÁV a Déli-pályaudvar eltávolításával az összekötővasút 6—7 m magas töltésén tervezi a Szentimreváros kitérőjét, amelynek sok célja nincsen, mert egyrészt még jobban hátráltatja az amúgy is nehézkes vasúti közlekedést a keleti és kelenföldi pályaudvarok között, ami a délivasúti forgalom felszívása folytán csak fokozódni fog, másrészt szük méreteinél fogva a budai személyforgalmat kielégíteni alig fogja. Helyette a Szent Imre út mentén tervezik az új budai pályaudvart, ez pedig helyszíni és nívóbeli nehézségek miatt szinte kivihetetlen.

A Déli-pályaudvar megtartására szolgálna MÁV földalatti gyors-körvasút létesítése. Kiindul a kelenföldi pályaudvarból, a Délivasút pályán haladva, az alagúttól kezdve megmarad a leendő utca terepe alatt s körülbelül ott, ahol a Mészáros-utcát metszi, jön a Déli-pályaudvart pótló új földalatti megálló. Utána a Krisztina-körutat a kövezet alatt metszve, a Körút szélén a Vérmező, Vérmező-út melletti mélyedés és a Margit-körúton át, átmetszve a Mechwart és Ferenciek kertjeit, a Mecset-utcán a Török-uutcát átmetszve, — mindenütt mint földalatti — csak az irgalmasok mellett fölereszkedve, már pályaszínben befut a Szentendrei-HÉV új végállomásába.

Innen a már meglévő HÉV pályán a budai rakparton halad tovább s ahol az új óbudai hidat metszi, lesz a harmadik megálló. Utána a jobbparti körvasúton át befordul az újpesti vasútihídra s az Angyalföldi pályaudvaron, Északi teherpályaudvar, balparti körvasút, Kőbánya felsőpályaudvar, Ferencvárosi pályaudvar s az összekötő hídon át visszatér Kelenföldre.

Amennyiben a HÉV teljesen átengedi vonalát a MÁV-nak s ezentúl a Beszkárt 5-ös reláció pályán halad ,akkor a vonalat a Majláth-utcán át a HÉV-ig kiépítve, innen régi pályán folytatja útját Szentendre felé.

1.	Fedett pálya a Déli p. u. helyén, kevés földmunkával, 1600 m. á 450	P. 720.000
2.	Fedett pálya a Vérmezőtől az Irgalmasokig, 2100 m. á 500	P. 1,050.000
3.	Csatlakozások a HÉV-hez és a MÁV-hoz 300 m. á 200+200 á 150	P. 90.000
4.	Csatorna-, kábeláthelyezés, megállók vezeték, némi kisajátítás, stb. ált.	P 500,000
	Előirányzat összesen:	P. 2,500,000

A fedezet a felszabaduló telkek értékesítéséből adódik.

A MÁV a felszabaduló telkek értékesítésével tőkét szerez a halálsorompók kiküszöbölésére szánt balparti körvasúti rész kiépítéséhez.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. **Horthy Miklós körtér 4.**

Buda és a légi védelem

Gáztámadás ellen Buda védettebb, mint a pesti oldal

Légitámadás borzalmainak Buda lakóssága is ki van téve. Ha a távol Keleten folyó borzalmas légi harcokra gondolunk, könnyű tanulságot és párhuzamot vonnunk. Míg például Nankingban a három napos légitámadás több mint 10.000 emberéletbe került, addig Kantonban ugyanolyan harcierők pusztításának csupán 56 sebesültje és 17 halottja volt. Az óriási különbség magyarázata egyszerű: *míg Nankingot teljesen készületlenül érte a támadás, a bekövetkező pánik okozta zavar, addig Kantonban, előre gondosan előkészített gyakorlatok után, aránylagosan csekély volt a veszteség.*

A *Budai Napló* munkatársa a szerda esti légvédelmi gyakorlat alkalmával kérdést intézett a *légvédelmi parancsnoksághoz*, hogy felvilágosítást szerezzen Buda helyzetéről, esetleges légitámadás esélyeiről.

A légvédelmi parancsnokság szerint nagy általánosságban nem mondhatjuk, hogy akár a Duna jobb, akár balpartja hátrányosabb, vagy előnyösebb helyzetbe lenne légitámadáskor. Egyaránt pusztító és véres áldozatokat követelhet egy-egy jól előkészített támadás. Mindezeken *csak a gondosan előkészített védekező módszerek segíthetnek.*

Az éjszakai sötétség az ellenséges repülők munkáját nem akadályozza meg, sőt bizonyos szempontból — s itt elsősorban a lélektani benyomásokra és a tömegrémület előidézésére kell gondolnunk — az éjszakai támadás hatásosabb lehet, mint a nappali. Fel kell készülnünk arra, hogy az ellenség a sötétségadta előnyöket a saját céljaira igyekszik majd kihasználni, ezért a szakszerű és eredményes védekezésre már jó eleve gondolnunk kell.

Az éjszakai passzív védekezés leghatásosabb eszköze a *lelkiismeretesen és mindenekelőtt szakszerűen végrehajtott elsötítés*, mely eredményesen megnehezíti, sokszor teljesen megakadályozza a cél felkutatását, a „célzott" bombadobást pedig úgyszólván teljesen lehetetlenné teszi.

Az elsötétítés feladata egyrészt a város sugárzó, 100—120 kilométernyire elható fényét megszüntetni s így megnehezíteni a nagy távolságról való tájékozást, másrészt a repülő közeledtekor a várost teljes sötétségbe burkolva, a *célzott bombadobást* lehetlenné tenni. Az elsötétítésnek ezért két fontos fokozata van: a csökkentett világítás és a teljes elsötétítés. A szerdán tartott gyakorlat a „csökkentett világítást", a „teljes elsötétítést" valamint a „légvédelmi riadó jelét" ismerteti meg a közönséggel. Ez a gyakorlat, mint ilyenben az első, nem lehet még olyan tökéletes, mint azt majd később joggal elvárhatjuk, annál kevésbbé, mert egyrészt még rögtönzéseket kellett alkalmazni, másrészt mert a gyakorlat különböző területein, összehasonlítás céljából, más és más rendszer szerint történik az elsötétítés.

A most megtartott gyakorlatokat december közepe táján újabb, akkorra már gondosabban előkészített második gyakorlat követi, majd később nappali gyakorlatok és gázvédelmi gyakorlatok is következnek. Gázvédelem szempontjából Buda helyzete a széljárta helyeken előnyös a pesti síkon és utcákon jobban megülő mérges gázokkal és egyéb mérgező eszközökkel szemben. Óvóhelyek tekintetében Buda helyzete valóban előnyösebb: a hegyek és dombok lejtőibe kevesebb anyagi áldozattal építhetők teljesen megfelelő óvóhelyek.

Mindezeket összeegyeztetve leszögezhetjük, hogy Buda lakóssága ép annyira megszenvedheti egy légitámadás borzalmait, ép azért kötelességünk, hogy kellő előkészítéssel, a minimumra csökkentsük a veszély lehetőségeit.

Gergely József Aladár

Hol vásároljunk

a Ferenc József híd pesti hídfőjénél

SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORUT 14. SZÁM

a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél

HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KORUT 2. (Boráros-téri oldal) Tel: 187-651.

a pesti Lánchídfőnél

Hüttl Tivadar óbudai porcellángyárának készítményei csak a gyár üzletében: **V., Dorottya-utca 14. sz.** kaphatók.

Utazás Budán

Irta: **Gegus Dániel**

Kedvesen, melegen süt be az ablakomon a nap, a Városmajor lombos fái, távolabb a Svábhegy, tisztán, üdén integetnek az utcám végéről, mintha egyáltalában el se akarnának búcsúzni, holott a naptáramról már október figyelmeztet komolyan arra, hogy közeledik a tél: az elmulás örök szimbóluma. Lehullanak lassan a levelek, a nevető ág eltűnik, száraz faágak roppannak meg a láb alatt, leesik a hó, fehér ruhát vesznek magukra a kedves budai hegyek, megszűnik a külső élet, az emberek összébb szorulnak a kályha mellett s megkezdik belső téli életüket.

Egyelőre azonban, amiként a szeptember, úgy az október is kedvesen és kíméletesen bánik velünk s szinte tévedésbe ejt a nyári melegség. Használjuk fel hát ezt a nem mindennapi, — inkább nem minden esztendei — kegyet, hagyjuk itt a szobát

„. . . és ki a szabadba.
Mért tanulnád, hogy mi a dal,
Minő az erdő, míg az élet elfoly,
Örömtelen, poros szobafalak közt."

mondja az Ember tragédiája Ádám-Kepplerje a tanítványnak, aki tudományra szomjazva áll előtte. Tavasztól és nyártól úgysem voltunk az idén elragadtatva, élvezzük hát még az őszt, amely a mi klimánk legszebb évszaka szokott lenni. A vénasszonyok nyara, mondják a hamiskás szemű, Balsac korabeli menyecskék, de csak azért, hogy az udvarias tiltakozást nyomban kiprovokálják.

Induljunk el hát egy kis sétára itt a Vérmező mellett, ahol néhány kutyamosó, — így szólítják katonáéknál a tiszti szolgát, — gazdája, a kapitány úr, ezredes úr hátaslovát dreszírozza s gőgösen pillant a Vérmező közepén valcerozó bakákra, akik éppen nem táncmesternek készülnek, csak a tagozott menetet gyakorolják, amelyik egyike a legnagyobb katonai tudománynak. Legalább én, boldogult honvédbaka koromban nem voltam képes megtanulni, azért tartom olyan nagy tudománynak. Ezen a hatalmas, zöldfű borította mezőn érdemes egy kicsit elmélkedni. Annyian és annyiszor felvetették már a kérdést, nem volna-e okos dolog átvenni ezt a területet a kincstártól s másképen kihasználni, mint ahogyan most ki van használva. *Azért a kis próbalovaglásért s taglalt menetért nem volna szabad itt Buda szívében ilyen pompás, nagy területet parlagon hevertetni.* Néhai való jó Viraág Béla olyan szépen benépesítette azt a Vérmezőt a maga kedves álomlátásával, hogy szinte oda képzelem, amint a partján elmegyek, a Mikó-utca felőli sarkára a hatalmas kioszkot, kávéházával, vendéglőjével, táncterével, cukrászdájával, hatalmas terraszával, a pompás szállodát, amelyben csakúgy zsibong, nyüzsög a sok idegen s felvonultatja ámuló szemünk elé Kelet minden pompáját, ragyogását. Maharadzsák, indus fejedelmek, gyönyörű keleti bajadérek tündér fátyolait megoldva lebegnek a mesebeli fényben s ontják a jólétet Budának, meghálálva a sok szépséget, amellyel Buda őket kiszolgálja. Álom ez, szép mesebeli álom; ahogy én a mi városfejlesztési és szépítő köreinket ismerem, a mi Vérmezőnkön száz esztendő mulva is bakák fognak masírozni s kutyamosók trenirozzák a tiszti lovakat, mert a katonai kincstár ezekről a mulatságokról le nem fog mondani soha.

Közel kapom a Vérmezőhöz a lerombolást váró budai Színkört, amelynek helyén, — helyesebben amely helyett fel fog épülni az állandó budai színház. Azért javítottam ki „helyett"-re, mert a *hely* még eldöntetlen probléma, okos emberek vitatárgya. Miután ez a Horváth kert legalkalmasabb az állandó budai színház felépítésére is, egész bizonyosra veszem, hogy a döntés más lesz s a Déryné játékszín kikerül valahova Kelenföldre, ahová mi Retek-utcaiak, nem igen fogunk utána menni. A hollós Mátyás Társasággal az élén, élő legnagyobb poétánk, Herczeg Ferenc vezetésével, talán megvalósul az a kedves terv, hogy a budai színházat Buda építse meg magának, de akkor ez az illusztris társaság, amelynek a névsorát most kaptam meg a napokban, avatkozzon bele, még pedig sürgősen, hogy a budaiak színháza kapja meg az őt legjobban megillető helyet, a régi színkör helyét, a tradicionális Horváth kertet.

A kelenöldiek pedig építsenek maguknak egy másik budai színházat, amiképen a derék *Terly* Lajos nótaköltőnk jóvoltából negyven évvel ezelőtt az óbudaiak is megépítették a Kisfaludy színházat. Ebben a nekem nagyon kedves emlékű kis színházban ugyan megbukott már vagy húsz direktor, de azért még mindig áll a magyar nyelv, a magyar színészet dicsőségére.

Elbir Buda ma már több színházat is, magam részéről jó dolognak tartanám, ha a Várban a miniszterelnöki palota mellett üresen ásítozó kis Várszínházat is kitataroznák s úgy, amiként egykor, a Nemzeti és Opera nevezné ki Kamara színházának s tartana benne előadásokat. A színház maga nagyon kedves, nagyszerű multja van, hiszen a rajta függő tábla szerint Beethoven is játszott benne, akinek mélabús fejét egy relief is megörökíti.

De elinalok innen, — már nem a színházaktól, de a színházkérdéstől, mert a nyájas olvasó kisüti, hogy én már nem egyszer írtam erről a témáról s azt találja mondani, hogy menjek vele a pokolba, ne rontsam itt a levegőt. Megígérem, hogy többször nem térek rá vissza, úgyis az ilyen irkafirka csak kiáltó szó a pusztában. A Városháza falai nagyon vastagok, van egy-egy fala úgy három-négy méter is. Ezen bizony a hangnak nagyon nehéz áthatolnia, még ha a Bálam szamara ordítana is.

Odébb, a tündérkertté varázsolt *Tabán* helyén — ezt se nagyon dícsérem, pedig himnuszokat szeretnék zengeni róla, mert egy szép napon arra ébredek, hogy megjelennek a gyönyörű pagonyban a villák és egyéb házak, — a Vár alatt egy új szobor körvonalai emelkednek. Tüzéremléknek készül, mert egy kőágyút vonszol hat kőlő s a lovakon kőtüzérek igyekeznek. Buda új szoborral szaporodott ismét.

Az utóbbi időben valami szobormánia fogott el bennünket: egyre másra nőnek ki a földből a szobrok. Budapest lassan a szobrok városa lesz, mert én Európa egyetlen városában sem láttam azt a szobortúlprodukciót, amit Budapesten, Londonban csak a parlament körül láttam néhány király s államférfi szobrot, Párisban is csak a régi, ismert szobrok köszöntöttek. Budapestnek alig van már tere, ahonnan ne egy szobor kukkanna eléd. Természetes, hogy ebben a túltengésben elvész a művészet s igazi szép szobrok helyett gyenge alkotások ijesztgetik az embert. A mi Budánk is az utóbbi időkben egész sereg szobrot kapott. A Várban mingyárt a bécsi kapu bejáratánál valami szárnyas kőangyal, nagy kereszttel siet befelé a Verbőczy utcába, mintha egy kicsit szégyellené magát. Lehet, hogy szép szobor, csak én nem értek hozzá. Közel hozzá egy kút van, rajta egy karcsú menyecske: Kazinczy emlékét őrzi. Egy térre megkaptuk Ince pápa szobrát — ez nem lehet más, mint amilyen. Egészen szűk kis terecskén egy aranyozott lovas igyekszik kifelé: a Hadik generális szobra. Roszszul van, szűken van elhelyezve, dehát ő maga is szerény. Már ünnepélyesebb és szebb a Várbástyán elhelyezett lovasszobor: Görgey szobra. Sőt érvényesül, szép munka.

Erről a Görgey szoborról jut eszembe, hogy a Vár alatt, itt a Mátrai utca felett, volt felállítva évekkel ezelőtt egy ülő szobor, amely azóta onnan eltünt. Nagy probléma volt nekem, amikor arra jártam- ki a rejtélyes idegen? Nagy karosszékben ült egy komor, magyarruhás alak. Felirat a szobron nem volt. Miután megfejteni nem tudtam, — pedig szenvedélyes rejtvényfejtő vagyok, nincs az a keresztrejtvény, ami tőlem rejtve maradna, — felirat a szobron nem volt, — elkezdtem nyomozni utána. Ehhez való készségem rendőrkoromból megmaradt. Hiába, még a jó Viraág Béla, sőt a Budai Napló se tudta megmondani, ki az a szobor. Egyszer egy vasárnapi sörözésen megjelent közöttünk Aggházy Kamill vitéz ezredes úr, a Hadimúzeum tudós igazgatója. Felvetem előtte a kérdést, hát persze, hogy megfejtette. A névnélküli szobor Görgey Arturt ábrázolta s tartozéka volt a híres Horvay Kossuth szobrának. Hogy azoknak is jusson valami, akik Görgeyt árulónak tartották, azoknak is, akik nem, a csüggedtfejű negyvennyolcas miniszterek mellett megalkotta Görgeyt is. De ennek elől nem adott helyet, hanem a szobor hátánál helyezte el. Ez az Artur vezér még sem egészen kóser, legyen rajta a szobron, de vonuljon hátra. Szégyelje magát. Ugy látszik a zsűrinek, bár nagyon sok szépérzéke nem volt, de annyi izlése mégis, hogy ezt a szegény Görgeyt levakarta a szobor hátáról s konfiskálta. Elég szép az a Kossuth szobor így is, miért legyen még szebb. A száműzött Görgey azután oda került Sphynx-nek a Vár alá, amikor pedig a bástyára felállították igazán jól sikerült lovasszobrát, innen is elvitték. Ki tudja, hol fog legközelebb felbukkanni.

Hát az a tüzéremlék ott a tabáni kerttel szemben elég jól sikerült szobormű. Méltán sorakozik a várbeli Julián szoborhoz, — nemes alkotás, művészi elgondolás, — a Döbrentei téri gyerekszoborhoz, Telcs városmajori Ludas Matyijához, a Margithíd ligetének Mackó Dorka kisasszonyához. Az ilyen nemes és szép alkotásoknak örülhetnek a budaiak, mert csak díszére vannak tereinknek.

Nagyon boldogan említem meg, hogy a mi kedves Viraág Bélánknak, Buda szerelmesének, a megvalósulás felé közeleg a síremléke. Láttam: nagyon szép, a kiváló Lechner Jenő tervezte s Füredi Richárd szobrászművész alkotta a szobor részét. Az ő és Viraág barátainak, s a Hollós Mátyás Társaságnak igyekezetéből talán már halottak napjára a farkasréti temetőben ott fog állni a mű, amely méltóképen fogja „Buda szerelmesének" soha el nem múló emlékét hirdetni.

A postakocsitól a repülőgépig

Százötven év előtt Budának, de Pestnek is csak három közlekedési eszköze volt: a póstakocsi, a gyorskocsi és a csónakok. A közönséges póstakocsi 1752. szeptember 18-ától a XVIII. század végéig a budai póstaháztól (a mai Batthyány- és Fő-utca sarkán volt) indult Bécsbe, Grácba, Fiumébe, Zimonyba, Szebenbe; Temesvárra, Kolozsvárra, a Dukla szorosig, Besztercebányáig, Sziléziába és Csehországba.

A gyorskocsi vállalkozás a XIX. század elején terjedt el nálunk. Magánkézben volt. A legügyesebb vállalkozó Bissini Kajetán volt, akinek járművén négy nap alatt lehetett Pestről Erdélybe jutni. A menetdíj Pestről Egerbe pedig 7 frt. 20 krajcár volt az első osztályon. A dunai közlekedést már a legrégibb időtől csónakosok látták el Buda és Pest között. Nyáron még csak meg lehetett alkudni velük, de télen, amikor veszélyes volt a Dunán az átkelés méregdrágák voltak. Külön beszállóhelyeket jelölt ki nekik a hatóság, mert olyan erősen vették igénybe őket. Az 1860-as években már oly nagy volt a forgalmuk, hogy évenkint hatszázezer ember járt-kelt át rajtuk a két testvérváros között. Ez a nagy forgalom sok panasznak és szerencsétlenségnek is lett a forrása. A hatóság szigorú rendeletet adott ki a csónakosok részére, hogy a késéseket, a piszkosságokat és vízbefullásokat megszüntesse. Akkoriban már arról beszéltek, hogy a bérkocsik módjára a csónakokat is számokkal látják el, hogy a közönség a rendellenességeket feljelenthesse.

A város és a népesség fejlődésével a közlekedési eszközök is fejlődtek. Éppen 120 évvel ezelőtt megjelent Budán a „fiáker" és néhány évre rá a „Komfortábli", a kétlovas és az egylovas bérkocsi. Kocsisainak gorombaságáról és kedélyességéről az emberek még ma sem feledkeztek meg. Az utazás rajtuk — mai szemmel nézve — nem is volt olyan drága. Egy forintért félnapig is lehetett kocsikázni és 25 krajcárért a mai pesti Lánchídtól a városligetig juthatott az ember. De már 1832-ben megjelenik az első omnibusz, Kratochwill polgár társaskocsija, amely kényelmes él olcsó volt, mert a fenti úton hat krajcárért szállította el az utast. 1861-ben már száz omnibusz járt Pest-Budán és az utolsó példányokra még mi is emlékezünk itt Budán, amelyek még a nagy háború idején az Alagúton át jártak a Ferenc József térre, a legelső omnibusz állomásra és a Széna-térről a budai Lövöldéig. Jó Szekula bátyánk, a Rózsadomb boldogult patronusa, dehogy engedte közlekedés nélkül az alvinci és felvinci vidéket s addig mennydörgött a főváros t. közgyűlésén, amig az ócska „omniládáknak" megkegyelmeztek s azok járták a zörgős Lövőház-utcát, sokszor egyedül csak — Szekula bácsival. Akkoriban telepedett le a Lövőház-utcában boldogult Viraág Béla, a Budai Naplóval s hozott új pezsgést Buda álmos, elmaradt vérkeringésébe. Póstakocsi, csónak, omnibusz... A béke, nyugalom aranyos, derűs világa.

A lóvasút, a régi Budapest szép emléke, a Szent Margit-szigeten járt utoljára, 1928. április 8-án. Az első pedig 1866-ban indult a Hatvani-utcától, a Nemzeti Színháztól a vácí országútig, a Nyugati pályaudvar irányában. Budán pedig a nagy koronázás évében, 1867-ben indul az első lóvasút, majd a három város egyesülése után, 1878-ban hatalmas „kocsiparkkal" bonyolítja le Budapest forgalmát 1896-ig, 57 kilométernyi távon; 430 lóvasuti kocsija volt a Budapesti Közúti Lóvasutnak, kétezer lóval. Különben is ebben az időben — a mi boldog gyermekéveinkben, amikre a fiúcska korát mélabúsan idéző krónikás hátratekintget — a fő közlekedési eszköz a ló volt, mert a lóvasúton kívül 12 omnibuszvonalon 98 „lófejű", 400 „gumirádlis", fiakker, 610 konflis „einspänner" bonyolította le a gyorsan közlekedni kívánó pest-budaiak forgalmát. Ez kb. ötezer „lóerőnek" felelt meg s a villamos hiába próbálta 1887-ben felvenni a versenyt a Nagykörúton, a Király-utcában, a Baross-utcában és a liget felé.

Az utolsó komoly lóvasuti vonal, az óbudai és rákosszentmihályi 1898-ban szünt meg. A villamos vette át mindenhol az uralmat, kivéve azt a néhány omnibusz vonalat, ahol még 1929-ben is „lófejű" járt, mint az Andrássy-úttól a Szent László-útra és a Villány-úton a mai Nagyboldogasszony-útján.

De már megjelent a villamos versenytársa, az autó is, — mi még hogy bámultuk az emeletes autóbuszokat! és megjelent a repülőgép is a város fölött; mint komoly közlekedési eszköz.

Huszár Károly ny. miniszterelnök az Eucharisztikus Kongresszus előkészitéséről és Buda szerepéről

Jövő év május végén lesz Budapesten XI. Pius pápa kezdeményezésére, a *XXXIV. Eucharisztikus Kongresszus*. Közel 30 különböző nemzet fiai jelentették be részvételüket erre az alkalomra. — Nemzetközi kongresszusok, sport és művészet, kereskedelem, ipar és tudomány szivesen választották eddig is nemzetközi gyűlésező helyül Budapestet, mindezek azonban együttesen sem jelentik azt a nagy lehetőséget, amelyet az Eucharisztikus Kongresszus jelent. Buda közönsége joggal részesedik mindezekből az előnyökből.

400 milió katolikus figyelme fordul Magyarország felé. Megismeri ennek az eszmének propagandájában „Nyugat bástyájának" és Buda történelmének 900 éves életét.

Mi, budaiak a már tervezett ünnepségekből közelről láthatunk majd igen sok és díszes lefolyású ünnepséget.

Huszár Károly, volt m. kir. miniszterelnök, az Eucharisztikus Világkongresszus belföldi propagandabizottságának elnöke kijelentett a *Budai Napló* tudósítójának, hogy bár a végleges programról ez ideig pontosan nyilatkozni még korai lenne, már most kijelentheti, hogy számtalan és díszes ünnepség lesz ez alkalommal Budán.

Május 23-án az érkező pápai Legátus fogadtatása után azonnal a Koronázó Templomba vonul, ahol a teljes püspöki kar és a papság várja, innen a szállására vonul, ahol *Heilen* Tamás, namuri püspök, a Világkongresszus elnöke, mutatja be ünnepélyes külsőségek között, a nemzetközi állandó bizottságot és a magyar bizottság tagjait. Ugyanaz nap lesz még a legnagyobb pompával az *Ünnepi fogadtatás is* .

Május 20-án 20 órakor eucharisztikus hajó-procesizió lesz, utána Pesten a megnagyobbitott Hősök terén, a 36 méter magas gigantikus oltárnál a pápai legátus celebrálja az ünnepélyes szentmisét, melyen közel *egymillió* ember vesz részt. A résztvevők legnagyobb része hazája nemzeti viseletét fogja felölteni.

Huszár Károly még a következőket mondta:

— Annyi idegen jön ez alkalommal Magyarországra, mint amennyi a felajánlott férő- és lakóhely. Siessen tehát minden budai polgár már most bejelenteni azokat a lakásrészeket, melyeket kellő ellenszolgáltatás fejében átengedni hajlandó a siker érdekében.

Ezideig már 42 ezer darab Eucharisztikus jelvényt visel Budapesten a társadalom. A jelvény a Lánchíd felett szimbolikusan emelkedő eucharisztika jelképe, a Kehely, felette a Szent Ostya. A Lánchíd a világkongresszus jelvényének választott szimbóluma lett. Előreláthatólag 60—100 ezer külföldi viszi majd hazájába ezt a jelképet.

— Készüljünk az Eucharisztikus Kongresszusra — fejezte be nyilatkozatát Huszár Károly — minden budai polgár legjobb egyéni tudása szerint támogassa lélekben és tettben egyaránt, ezt a beláthatatlan jelentőségú, egyetemes magyar érdekű ünnepet és annak előkészítéseit.

G. F. A.

Galambos János úri és női **cipész** Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek máték után mind nnemücipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

BUDAI MAGYAR MESE AZ ÓPERENCIÁS TENGERRŐL

Irta: BEVILAQUA BORSODI BÉLA

A budai tengerészemlékmű leleplezésén ott voltak a magyar folyami naszádok. Ott volt egy ausztriai naszád is, a *Birago*. Az őszi vasárnapreggelen megdördültek a könnyű naszádágyúk, naszádos trombitajelek harsantak meg. A Duna fölött az ágyúfüst maró szaga szállott. A *Viribus Unitis* lobogója, az egykori hatalmas Monarchia zászlaja ott lendült meg a budai szélben. Budára költözött fel az Adria.

Egy pillanatra mintha tengerré vált volna a budai Duna. Mintha visszacsinálódott volna a história. Mintha eltörlődött volna az a húsz év, amely óta nem lobog már a közös, magyar-ausztriai hadilobogó a magyar Adrián. Mintha nem is volna igaz, ami azóta történt. Mintha a világ folyása visszafordult volna, mintha az Idők árja és a Duna vize folyt volna visszafelé. A tengerből Budára. Mintha a kemény arcélű, nagyszerű magyar tengerész, a Kormányzó Ur nem is egy ünnepi sáor dobogóján, hanem a *Viribus Unitis* parancsnoki hídján állott volna. Mintha a vén tengeri fókák, a vén tengerészek karcsú matrózok lettek volna, avagy mintha a fiatal magyar naszádosfiúk, a folyamőrök az utódaik, a fiaik lettek volna...

*

A monitorok ott vasmacskáztak a budai Dunán. A víz fölött, az opálózó, könnyű, őszi ködben az ágyúfüst maró szaga szállott. Ágyúfüst... Militarizmus ide, pacifizmus oda: nem ember, akinek a szíve meg nem dobban a rettentő, grandiózus orgona, az ágyú szavára. Nem ember, aki nem gondol megdobbanó szívvel gyönyörű, daliás katonafiatalságára. Még a vén tüzérló, ha bús, nyárspolgári vénségére békés tejeskocsi elé van fogva, még ez a vén katonapajtás is felkapja a fejét, ha tüzértrombitát hall az utcasarkon. Ifjúságára gondol és szeretné ott hányni-vetni a nyakát a büszke, gangos járású fiatal tüzérlovak között, noha ő csak ló.

Nos: fájdalomba révülő mosoly volt ott minden arcon. A mi legelső magyar emberünkén, a Kormányzó úrén is, az öregedő bécsi admirálisokén is. Még e sorok íróján is, aki szegény, vén budai íródiák. Katona volt itt mindenki azalatt, míg a naszádágyúk dörögtek. Puskaport szagolt itt mindenki. Szép volt, gyönyörű budai magyar dolog volt ez a budai vizi ágyúszó. A Nagyúr, a Kormányzó úr, a főkatona mosolygott. Az Uristen áldja meg a mosolygását. Az ő hűséges, vén katonái voltunk mindnyájan.

Vele együtt éreztük, általa éreztük a Canale di Malamocco üde, sós tengerillatát. A szívünk dobogott, az ágyú dörgött és a szívünk dobajától, az ágyú robajától megremegett alattunk a budai part. Mintha a hajócsavar tengelye remegtette volna meg valami láthatatlan hajó rengeteg testét. Végtelen kék eget láttunk: mintha a végtelen Adria kékje lett volna Antivari vagy Corfu alatt. Vízillatot éreztünk: mintha a Sirocco küldte volna felénk az üzenetét a Magyar Operenciás Tengerről, az Adriáról...

*

Operenciás Tenger... A hivatalos céhbeli filológia, mely módszerével együtt túlontúl németbe felejtkezett, az Operenciás Tenger csodálatos magyar mesetengerét is német holminak hirdeti. Operencia: azt mondja ez a filológia, hogy ez a szó a német *Ober-Enns*-ből, avagy *Ob Bregenz*-ből lett. Azt mondja a filológia, hogy a 18. századi magyar baka és huszár a világvégének gondolta a Bregenz tavának, a Boden See-nek és az Enns folyónak a vizét, ha ott lógerolt a regementjével és hogy az „Operencia", a se vége, se hossza tenger magyar meséje ebből a hitvány kis pocsolyavízből lett volna.

A filológia azonban kutat, tehát betűt rág, mint a könyvmoly. Nem is jut eszébe, mit is mond az a mese az Operenciákról.

Mert azt mondja a mese, hogy megy-mendegél a szegény magyar katona, *Hetedhétországon* át, Megyen a *Feketehegyek* országán, a *Görbe Hegyek* országán túlra, még az *Üveghegyen* túlra is. Egyszerre csak ott áll az *Operenciás Tenger* partján. Gyönyörűséges *Szigetet* lát. A Szigeten ott virul az *Arany Alma*. Óriás viszi a hátán a Szigetre a szegény magyar katonát, aki ott *király* lesz.

Nos, mi a *Hetedhét Ország?* Hát semmi más, mint azok az országok ott a Déli Végeken, amelyeken a régi magyar Tömösi Bánságból az Adriához vonult le a magyar hadasember Kálmán és Nagy Lajos királyunk idejében, vagy Jeruzsálemi András királyunk zászlója alatt. Ment a magyar *Bosznán, Román, Hercegócföldön, Tótországon, Dalmátaföldön,* tehát „hetedhét országon" át. *Fekete Hegy:* ez a Czrna Gora, vagyis neve szerint Monte Negro. *Görbe Hegyek:* ezek a Krszt szaggatott, girbe-gurba Dolinái és Brdói. *Üveghegy:* a havas, jeges *Ivanje Planina* és az Adria felé meredő *Lovcsen* jeges kúpja. *Arany Alma: Pomma d'oro,* vagyis Arany Alma, azaz aranyló paradicsom. A dalmata király *Pomaduri*-nak nevezi. *Pomme granite:* a bőség Gránátalmája. Aranyalma: az *Arancia,* amit a dalmata velencés talján *Arancsa* néven nevez, tehát magyar fül számára ez *arancsa* módon hangzik, akár a spanyol *aranja,* amit *aranha*-nak ejt. Narancs, azaz régi magyar nevén *turuncs. Sziget:* aki látta Budua vagy San Stefano szigeti városát, melyekre a sekély tengeren gyalogszerrel, sőt egy Soldó-ért egy óriás, szálfatermetű dalmata hátán gázol át az utas. A gázló révésze a *gyalogrévész,* aki pénzért viszi a hátán az utast, mint ama óriás gyalogrévész, aki bár a Legenda „Krisztushordozója", Szent Christophoros lett. Gyalogrévész hátán még magam is gázoltam át déli és keleti folyókon. *Király* lett a mesében a szegény magyar katonából. Nos: hány dalmátaföldi magyar helytartó lett magyar katonákból? Az ilyeneknek a neve Kiskirály, Alkirály, Vicekirály lett.

Operencia: miért Ob der Enns és Ob Bregenz, mikor a dalmata Littorale, a Tengerpart neve Riviéra? És pedig annak a Kelet felé eső rész Riviera di Levante, a Nyugat felé eső neve Riviera di Ponente. A Tenger neve viszont Mare. A Kelet felé eső part tengere *Mare ab oriente* a latin oklevelekben. *Aboriens* és *Aboriente* az *Operentic* valós, dalmataparti, görbehegyes, feketehegyes, üveghegyes, tündérszigetes, igazi tengeres aranyalmás, óriásos, kiskirályos magyar és nem német magyarázata. Mese a Magyar Tengerről, mese a Magyar Adriáról.

Ez a mese jut eszembe a budai naszádok dörgése közben. Mesét súgott a fülembe az ágyúszó, melyet szép ifjuságomban utoljára az Adria parti ágyúi dörögtek a fülembe. Budán magyar mesét súgott a fülembe a budai szél, a vízillatú budai szél. Mesét az adriai magyar szélről. *Hetedhétországon* túlra révültem, Montenegro, a *Fekete Hegyek* országa hegyein túlra, Budáról Buduára, ahol az Arany Alma terem a szigeten. Magyar Operenciásról álmodtam Budán. Az Adriáról álmodtam, vén szárazföldi róka, és víg ifjú adriai fókának álmodtam magamat. Fiatal katonának, aki a sutonorei *Haj nehaj vár* velencés bástyáiról néztem le az Adriára, aki Castellastua partjain voltam fiatal és katona. Ott, ahol akkor egy fiatal magyar úr volt a Flotta ura, bizonyos Nagybányai Horthy Miklós úr, akinek nevét ott tanultuk meg, mert ott szállott az végig az Adrián először, az Otranto ágyúinak első zengésében.

Ilyen budai mesét mesélt a budai szél, a budai naszádok ágyúinak égzengésében...

Tiszta! Gyors! Olcsó!
Használjon
GÁZT
Szereltessen konyhájába és fürdőszobájába gázkészüléket.
Forduljon díjtalan költségvetésért
Budapest Székesfőváros Gázművei
városi irodáihoz

„DONGÓ" ÉTTEREM
REMEK KONYHA
LEGJOBB CIGÁNYMUZSIKA
MÉRSÉKELT ÁRAK
II., MARGIT-KÖRÚT 20. — TELEFON: 157-650.

Uj és régi halálkanyarok

Három nap alatt ugyananyi halálos kimenetelű szerencsétlenség történt a halálkanyaroknál: Margit-körút, Bem József- és Horváth-utca sarkán; az Olasz-fasor és Retek-utcai kanyarnál és a Vérmező-út, Krisztina-körút, Attila-utcai fordulónál. Ezeken a fontos, életveszélyes forgalmi helyeken híre-hamva sincs rendőrnek vagy közlekedést irányító alkalmazottnak. Meddig várnak az illetékesek? Talán addig, míg valami rettenetes katasztrófa fogja a közönyt megtörni?

Nemrég adták át a forgalomnak a Margit-körútnak a Bem József-utcától a Margithídig terjedő szakaszát és máris látnivaló, hogy sem a Török-utca, sem a Bem József-utca torkolatában a közlekedés fennakadás nélkül nem bonyolítható le. Különösen súlyos és veszélyes helyzetet teremtett a vágányok áthelyezése a Rózsadomb aljában, a *Török-utca és a Margit-körút* kereszteződésénél, ahol nem kevesebb, mint öt utca torkollódik össze ezen a szűk helyen. Ezek közül négy útvonal állandóan nagy forgalmat bonyolít le és ezen az egy ponton a három párhuzamos sínpáron négy irányban folyik a forgalom. Nagy a teher- és gépjárművek forgalma is, miután nemcsak az óbudai ipartelepek felé vezet erre az út, hanem a nagy nemzetközi autóútvonalunk Bécs felé is itt kezdődik. A reggeli, déli és esti órákban éltveszélyes a forgalom. Helytelen a Bem József-utcánál a villamossíneknek a bevezetése a Margit-körútra. Elvileg ugyanis helyes a vágányok középre helyezése, azonban úgy látszik a Beszkárt nem számított a kanyarulatban lévő, 4 méterrel az úttestre kiugró öreg házzal, melynek gyalogjárdáját majdnem súrolják a Bem-utcából kikanyarodó villamosok. *Itt is négy utca torkolódik egymásba* és a három irányba haladó villamosok, valamint autobuszok a gyalogjárók részére szinte lehetetlenné teszik a közlekedést. A Dunapart felől érkező villamoskocsik bekayarodása a körútra viszont a járművezetőknek okoznak nehéz perceket.

A közlekedés biztonságának érdekében ismételten kérjük az illetékes hatóságokat, keressenek valami megoldást, de sürgősen.

Garcon - lakásba
praktikus vasbutorokat
készit
HUTER és SCHRANTZ rt.
Budapest, VI.,
Vilmos császár ut 63.
Telefon: 1-229-18.
Mintatelep ingyen.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szívesen látogatja
Minden este
és vasár- és ünnepnap délután
Tánc — Setét György jazz-zenekara

„Gewehr heraus!"

„Habt acht! Rechts schaut!" Feszes állásban, jobbra nézve, állanak a katonák, a vezénylő tiszt tiszteleg, a megtépázott, gyászfátyolos zászlót meghajtják, a dobok megszólalnak. Nemsokára megszólal a General de Charge, Herr Leutnant Komáromi, Őfelsége I. Ferenc József császár-király tiroli császárvadász ezredének vitéz magyar hadnagyát temetik. De odébb ott állanak a vörös ördögök és a közös császárhuszárok svadronjai is s a kürtösök a Generalmarsch-ot fújják, hiszen ez dukát utolsó tisztességül kedves kenyeres pajtásunknak, a jeles literátusnak: Komáromi Jánosnak.

Behívta a legfelsőbb Hadúr az utolsó Hauptrapportra és Jánoskánk ott áll feszes vigyázzban, festői császárvadász díszruhában, mellén a vitézségi kitüntetések sorozatával. Odafenn már várják nemcsak Regimentskamerád-jai, és egyéb bajtársai, de Rákóczi korának kurucai is, akiket ő elevenített meg és a sok muszka, kozák, cserkesz, akiket ő küldött előre a másvilágra. A k. u. k. Kriegspressequartier-ból is sokan várják, hiszen ottan is kedves, mosolygós, mindig derült kedélyű pajtás.

Buda nagyon is a szívéhez nőtt. Amikor még egészsége engedte, bújta a budai hegyvidéket, hiszen a Vihorlát en miniature juthatott eszébe, ha a Jánoshegyen sétálgatott. Mert szeretett bennünket itt Budán és nem egy írása tanuskodik erről. Most már nem látjuk többé szerelmes íródeákunkat, aki ezentúl a túlsó partról néz le reánk s álmodik egy szebb, nagyobb, boldogabb Magyarországról.

„Habt acht! Zum Gebet!"

László Zoltán dr.

Nagyon kevés kell ahhoz, hogy Budapest tényleg fürdővárossá váljék

— mondja Rebucci professzor, a fürdőügyi kongresszus olasz vezetője

A nemzetközi fürdőügyi kongresszuson munkatársunk beszélt a kongresszus több illusztris vendégével, többek közt prof. Augusto *Rebucci*-val, az olasz delegáció vezetőjével. Kérésünkre prof. *Rebucci* a következőket mondotta:

— Nincs még egy olyan ország, ahol annyi adottság lenne ilyen kongresszus megrendezésére, mint Magyarország. *Csupa olyan ember jött itt most össze, akiknek megvan a módja és a hatalma arra, hogy Magyarország immár világhírűvé vált fürdőjéért sokat tegyen.* Nagyszerűen volt a program összeállítva s amellett nagyon érdekes is volt. *Szviezsényi* Zoltán min. tanácsos, a Gyógyhelyi Bizottság igazgatója, valamint *Somogyi* Gyula dr. a Gyógyhelyi Bizottság propagandaosztályának vezetője, minden dicséretet megérdemelnek a nagyszerű rendezésért.

— Olaszországban *Mussolini* lehetővé tette, hogy a munkásosztály épen úgy fel tudja keresni a gyógyfürdőket, mint a gazdag emberek. Magyarország bőven rendelkezik gyógyhatású fürdőkkel, amelyek jelenleg még kiaknázatlanok. Aránylag csekély anyagi befektetéssel ezeket a gyógyforrásokat ki lehet használni és olcsó pénzért a szegény betegek rendelkezésére bocsátani. *Nem az üzletnek, hanem elsősorban a szociális gondolatnak kell érvényesülnie.* Nagyon tetszett, folytatja tovább prof. Rebucci, a Szent Lukács fürdő új ivócsarnoka. Én nem először járok Budapesten, — hiszen 1—2 évvel ezelőtt előadásokat is tartottam itt — meglehetősen tájékozva vagyok a magyar fürdőügyi viszonyokról.

— A pályaudvari fogadtatásnál meglepetést keltett, hogy a gyógyhelyi bizottság egyik fiatal tisztviselője, *Várady* János, a portugál vendégeket portugálul fogadta, az olaszokat olaszul, a németeket németül, az angolokat angolul, a franciákat franciául stb. Ez nagyon meglepte *Rebucci* professzort, aki kijelentette, hogy ez a nemzetközi fürdőügyi kongresszus *nagy lendületet fog adni annak, hogy Budapest tényleges fürdővárossá legyen.*

Reméljük, hogy ez lelkesedés, amellyel az illetékesek munkájukat végzik, nem lankad és akkor elérjük azt, amit már régebben elérhettünk volna, hogy Magyarországnak és Budapestnek jelentős jövedelme lesz a fürdők és az idegenforgalom.

Vécsey Mátyás

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. GARCON
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON.

DEMBINSKY B.
II., ZSIGMOND UCCA 8. ◇◇ TELEFON: 151-197.
39. Osztálysorsjáték
I. osztály húzás már
1937. október 16-án
1/1 28·— 1/2 14·— 1/4 7·— 1/8 3·50

Jótékonycélu diszhangverseny lesz a Trombitás-uti Vikár-villában

Huszár Elemér, a Zugligetnek népszerű lelkésze és *Vikár* Gézáné rendezik meg az első hangversenyt a zugligeti szegények karácsonyi felruházása javára. A hangversenynek, amelyet november 8-án tartanak meg és amelyen *Dohnányi* Ernő is résztvesz, gazdag műsora a következő: 1. *Liszt:* Szent Ferenc legendája, *Dohnányi:* Pastorale, előadja: Dohnányi Ernő. 2. *Wagner:* Erzsébet imája, *Verdi:* Desdemona imája, énekli: *Osváth* Júlia, a magyar királyi Opera művésznője, zongorán kíséri *Solti* György, a magyar királyi Opera karmestere 3. *Bach:* Ária *Beethoven:* Románc F-dur, *Dohnányi:* Ruralia Hungarica II. tétel, hegedűn előadja: *Osváth* Tivadar, a Zeneművészeti Főiskola tanára. 4. *Sedulius* (V század): Karácsonyi hymnus, *Jacopone Todi:* Stabat Mater, szavalja: *Bulla* Elma, a Vígszínház művésznője. 5. *Gluck:* Orfeusz áriája, Székely karácsonyi ének, székely dalok, énekli: dr. *Palló* Imre, a magyar királyi Opera örökös tagja, zongorán kíséri: *Solti* György. A hangversenyt a Trombitás úti Vikár-villában rendezik meg.

Hol vásároljunk Budán

a Krisztinában
MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

Budán PREISACH-CIPŐ fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Villany, rádió JAKABNÁL
I., ROHAM-U. 2.
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 167-074

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk!
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN műhelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

ŐSZI KÖNYDUJDONSÁGOK
papir- irós er- és töltőtollak nagy raktára
Csáthy Ferenc rt. fiókja
egyet. könyvkeresk. és irod. vállalat I., Krisztina krt. 133

Speciális FOTO-SZAKÜZLET
STILLER SÁNDOR, I., Alagut-utca 4.

a budai Lánchidfőnél
LOHR IRMA VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 4.

a Postapalotával szemben
Budán SUGÁR-CIPŐ megbizható
Nagy választék gyógycipőkben!
I., KRISZTINA-KÖRUT 61 SZ.

a Déli p.-u.-nál
KISS FERENC illatszer és foto
I., Endresz György-tér 4/b. (Városmajor-u. sarok)
Telefon: 166-822
VI., Vilmos császár-út 45. Telefon: 111—911

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

a Böszörményi-utnál
20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata
FODOR fűszer- és csemegeüzletében
I., Királyhágó-tér 4. Telefon: 155—388

a Statisztikánál
ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

a Tabánban
Több mint 150 éve HOSER-órák
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett
TEL.: 153-139. — Chronométerek. stopperek. karórák.

Kegyszerek, versenydijak, ezüst és fém dísztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ müötvös
I., Döbrentei-tér 1. szám.

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

a Margit-körúton
VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádió-szerelés, javítás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Budai orvosi kötszer- és műszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi műszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők. betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Reicher István a legrégibb budai kelme-festő és vegytisztító
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.
Szeifferttel szemben.

LEGJOBB FŰZŐK, KESZTYŰK
„TERI-"nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18., IV., Múzeum-körút 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Legjobb árut legolcsóbban
GOLDFINGERNÉL vásárolhat II. Margit körut 50-52.

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötőde, II. Bem József-utca 7. sz.

GLANCZ LAJOS ezüst koszorus böröndösmester. fest javit, alakit.
II. Margit krt 8. T. 154-398

a Vizivárosban
AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM. Dörner-Sporttól
TELEFON: 167—372.

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c.

KOTSIS E művészi fényképész
II., CORVIN-TÉR 5. TELEFON: 153—532

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

a Szent Imre-városban
SMARZ XI. Horthy Miklós-ut 18. PAPLAN, MATRÁC

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC müasztalos bútorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

ALPÁR böröndös és bőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

Kölcsönedények SCHEIBER MÓR-nál
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 9. Telefon: 269-234.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Szent Imre könyv- és papirkereskedés, négynyelvü kölcsönkönyvtár.
XI., Szt. Imre hg.-út 2. T.: 269-033

PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek ezüst evőeszközök
XI., BERCSÉNYI-UTCA 5.

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készít: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, si- és sportcipőt Káli András, XI. Verpeléti-ut 4/6.

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268—205.

Ujlakon
KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben Hujber Gézánál III., Kolosy-tér 5.

az Olasz-fasorban
GLASZ PÉTER Saját és hozott anyagokból készit jutányosan elsőrendü ruhát.
Telefonhivó: 1—503—54 II., Olaszfasor 15.

„LOTTY" KOZMETIKAI INTÉZET. II. Olasz fasor 43
Arcápolás, kvarckezelés, villanypiláció, arcpakolás. estélyi sminkelés. gyógymasszázs. szemölcsirtas, lábápolás.

a Zsigmond-utcában
MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.

Óbudán
KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III., LAJOS-UTCA 77-79.

ÓRÁT, ÉKSZERT Gottlieb-tól III., VÖRÖSVÁRI-UTCA 127 Megbizható javitások

17 év óta füszert, lisztet, terményt legelőnyösebben
PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u. 125. Tel.: 163-220. Trolevbüs megállónál.

Budai cukrászdák
Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

Budai pékek
Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

STANZEL KENYÉR III., Zsigmond-u. elismert 45.—T.: 153-148

PREDA kenyér, sütemény KITÜNŐ!
I., Alkotás-utca 10, Tel: 150-465

SZÉP HÁZ, JÓ HÁZ
NEM ÉPÜLHET BUDÁN
DRASCHE-ÉPITŐANYAG
NÉLKÜL.
Óbudai gyára: III., BÉCSI-UT

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter-soronként.

Amikor Budán nem volt elég egy magyar szinház

Ezen a nyáron nem volt szinháza Budának. A mult század hatvanas éveinek elején pedig kevés volt Budán az egyetlen szinház, a Budai Népszinház, mert — mint az akkori „Szinházi Látcső", szerkesztette Szerdahelyi Kálmán — irja, Buda város kapitánysága felszólította a Nemzeti Szinház igazgatóját, hogy nyáron a — most lebontásra kerülő — Budai Szinkörben, télen pedig a Várszinházban a Nemzeti Szinház társulatával tartson hetenkint két vagy több előadást.

A „Szinházi Látcső" erről a felszólitásról a következőket irja:

„Az igazgató az ajánlatot örömmel fogadta, s jóváhagyás végett a nemzeti szinház fölött őrködő bizottmány elé terjeszté. A szinház tagjaihoz pedig felhivás fog intéztetni: hajlandók-e a budai előadásokban résztvenni, vagy sem? A felelet kétségtelenül „igen" leend. S igy a hazai magyar szinművek, melyeket a dunaparti szinház (a Budai Népszinház, amelynek igazgatója, Molnár György akkor már úgyszólván teljesen áttért a francia operettekre, amelyek teltházakat vonzottak, ellentétben a magyar darabokkal. A Szerk.) a lapok hirei szerint számüzni készül, újra állandó tanyát ütnek Budán, anélkül, hogy az ott lévő szinház érdekeivel legkevésbbé összeütköznének, mert a nemz. szinház ott bizonyosan oly tért foglal el, melyet Molnár, mint az ő számára termékeltlen pusztaságot parlagon hagyott. Buda nyelvének és szellemének magyarosodása érdekében óhajtandó, hogy egykori főfő városunkban a most termékeltlennek tekintett tér bő gyümölcsöket hozon."

E hir kiegészitéséül el kell mondanunk, hogy a terv részben meg is valósult. A Nemzeti Szinház igazgatója akkor nem fogadta el a felhivást, de jóval később a Nemzeti Szinház, majd pedig az Operaház is a Várszinházban hetenkint két előadást tartott, melyeket szivesen látogatott a budai közönség. A Budai Szinkörre azonban nem került sor, mert Molnár György megbukott és a Szinkörben hamarosan magyar nyelvű előadásokban gyönyörködhetett Buda hazafias közönsége. Persze csak nyáron. Később a Szinkör felvette a Fővárosi Nyári Szinház nevet és csak a huszadik század folyamán lett belőle ismét Budai Szinkör. Most mint ilyen hal meg . . .

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Bethlen István gróf budai lakos. Bethlen István gróf és felesége, Bethlen Margit grófnő a Rózsadombon villát vásároltak. Novemberre be is költöznek. Ezzel a magyar közéletnek ez a kiválósága budai lakos lesz. Üdvözöljük őt ebben a minőségében és hisszük, hogy ő, aki eddig is melegen érdeklődött Buda közélete iránt, a jövőben állandóan részt vesz minden megmozdulásban, amely az ősi városnak fejlődését akarja előmozditani.

Pávai Vajna Ferenc előadása a Pénteki Borgazdatársaságban. Jelentettük, hogy a Pénteki Borgazdatársaság meghívta tagjai közé Pávai Vajna Ferencet, az európai hirü geológust. Pávai Vajna most pénteken, október 15-én rendezi borgazda-estjét, amely iránt nagy az érdeklődés Buda társadalmának előkelő körében.

Kétezer pengő a Szent József Otthon-sorsjegy főnyereménye. Legutóbbi számában megirta a Budai Napló, hogy az óbudai Szent József Otthon vezetősége az otthon földszintes épületére emeletet akar huzatni és a költségek előteremtésére a kultuszminiszter hozzájárulásával sorsjátékot rendez. A főnyeremény értéke gyanánt a cikkben 200 pengő volt feltüntetve. A Szent József Otthon most arról értesit bennünket, hogy a főnyeremény nem kétszáz, hanem 2000 pengő és ezenkivül még igen sok értékes nyereménytárgy kerül kisorsolásra. Egy sorsjegy ára egy pengő.

Legszebb karácsonyi ajándék egy jó **fénykép**
BLAHOS műtermében, II., Fő utca 18

Elnökválasztás a III. kerületi Polgári Társaskörben. A III. kerületi Polgári Társaskör október 25-én saját helyiségében rendkívüli közgyülést tart, amelyen az Andréka Károly halálával megüresedett elnöki állást töltik be. A társaskörnek az alapszabályok értelmében nyolc társelnöke lehet. Eddig négy társelnöke volt a Körnek, most elhatározták, hogy a négy társelnök mellé még egy ötödiket választanak. Ezt az állást is október 25-iki rendkívüli közgyülésen töltik be.

Tisztviselő áthelyezés Budáról Pestre. A polgármester a közszolgálat érdekében Tarján Győző adóhivatalnokot a XI. B. adókerületbe helyezte át.

Duday tanácsnok: A fájdalom hozza egymáshoz közelebb a lelkeket

A *Budapest-Szentimrevárosi Társaskör és Kultúregyesület* gyászünnepséget rendezett az aradi vértanúk emlékére a Kör helyiségében, amely zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel. Ott voltak többek között *Becsey* Antal, *Dorner* Gyula min. tanácsos, *Kovács* József tábornok, *Tildy Zoltán*, *Stolp* igazgató Keszthelyről és még sokan mások. Az ünnepi beszédet *Duday* Alajos dr. tanácsnok, kerületi elöljáró mondotta. A beszéd az októberi nagy tragédia újszerű megvilágításával, igen nagy hatást gyakorolt a közönségre.

— A felületes lelkek nem tudnak igazán gyászolni — mondotta többek között — nem ismerik a megtisztulásnak és felemelkedésnek azt az érzését, amelyen a lélek keresztül megy az igaz fájdalom tisztitótüzében. *Az öröm ünnepe sohasem lehet oly bensőséges, mint a fájdalomé:* az öröm — sajnos — gyakran kelti az irígység visszhangját, a beteljesülés gyakran visz a széthúzásba. *A fájdalom hozza közelebb a lelkeket egymáshoz*, a halál árnyéka az, amely gyakran oly ingatag emberi szivünk legnemesebb érzését felszínre hozza, a halál fensége, amely eltörli a kicsinyes hibák emlékét és tragikus magasságba emeli az embert.

— Nekünk, magyaroknak nagyon is sok a gyászünnepünk. A tatárdúlás, a mohácsi vész, Világos, Trianon. De míg ezekben az egyetemes nemzet tragédiája cseng, *október 6-ika azért ragadja meg legközvetlenebbül öntudatunkat, mert itt egyes személyek jobban áttekinthető heroikus sorsában tárul elénk a nemzet gyásza.*

Majd kutatva az okokat, amelyek az aradi katasztrófához vezettek, megállapitja, hogy ennek be kellett következni, mert még nagyon korai volt a fellángolás, amely a francia forradalom tüzétől lobbant fel. *Széchenyi* intő szavai ellenére túlkorán támadtak lánglelkű, tüzes szavú apostolai — Kossuth, Petőfi — a szabadságnak. A népesség legszélesebb rétegeiben még mélyen élt a tekintély tisztelete és a magyarság sem állott egy emberként Kossuth mögé. Az országgyülés csodálatosan egyöntetű, nagyvonalú elgondolásával szemben a szabadságharc eszménye meglehetősen gyökértelen volt. Az elvakult reakció pedig nem látott mást a hős magyar honvédtábornokokban, mint a trón szent tekintélye elleni és jogon kivül álló lázadókat. *Siettette a katasztrófát a magyarság ősi hibája — a viszálykodás is. A vezetők tele voltak hatalmas emberi eszmékkel, nemes törekvésekkel és — kisemberi gyengeségekkel.* Gyászoljuk a vértanúkat — mondotta *Duday* elöljáró befejező szavaiban — mert emberek voltak erényeikkel és hibáikkel egyaránt.

A közönség zajos tapssal és éljenzéssel fogadta a mindvégig lebilincselő, mélyenszántó, nagyhatású beszédet.

„Growe" a legrégibb magyar tomp- és kalapgyár. — Alapitási év 1865
Kérjen GROWE kalapot

A Vöröskereszt III. kerületi választmánya a napokban tartotta meg választmányi ülését Hanthy-Haidekker dr. elöljáró elnökletével. A választmány az első jótékony célú teaestély megrendezését beszélte meg.

GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Az I. kerületi Iparoskör október 6-iki ünnepe. A budai I. kerületi Iparoskör régi hagyományaihoz hiven az idén is kegyeletes ünnepséggel adózott a vértanuk emlékének. Az emlékbeszédet Usetty Béla országyülési képviselő mondotta, méltatva a gyászünnep történeti jelentőségét. Közreműködtek még az ünnepségen Schmieczkó Gyuláné, Ferter Miklós, Beke Károly és Oláh Idus zongoraművésznő, énekszámokkal, szavalatokkal és zongorajátékkal. Az ünnepséget évadnyitó, tagavató vacsora követte.

MŰVÉSZ SZINHÁZ
Okt. 16: **LÁZ.** *Lakatos László* uj darabja

Sokat panaszkodnak az Istenhegyi-út és környékének lakói az ottani rossz utak és főképen azok salakozása miatt. Ez szóba került a főváros útépitési szakbizottságának az ülésén s igy remélhetőleg a panaszt orvosolni fogják.

Felállitották a tabáni temetőben Horvay János 48-as honvéd szobrát. A negyvennyolcas honvéd jól sikerült szobrát, Horvay János alkotását a régi tabáni temetőben most állitották fel.

Budán is szervezkednek a Turáni Vadászok. A Turáni Vadászok Országos Egyesülete Budán is szervezkedik Dörögdy Antal postatakarékpénztári főtanácsos vezetésével, a Fery Oszkár-út 4. szám alatt.

Bucsu a Sziklatemplomban. A Magyarok Nagyasszonya sziklatemplomában a pálosok október 10-én tartották a templomi-búcsút, fényes egyházi ünnepségek között.

Harangszentelés a Szent Imre-városban. A Szent Szabina kápolna (XI., Péterhegyi-út) harangját október 10-én szentelte fel ünnepélyesen Várady Géza tábori főesperes. A harangokat Láng Józsefné haranganya vásárolta a hivek áldozatkészségéből.

VOGL és VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-546.

Oktató hangosfilm a „gurulő fillérekről". Gurulő fillérek cimen irt oktató hangosfilmet Móra László, a jeles költő és óbudai iskolaigazgató. A kitünő filmet a kultuszminisztérium, a főváros vezetői és a szakemberek a legnagyobb megelégedéssel fogadták, megállapitva, hogy művészi eszközökkel, ügyesen, meggyőzően neveli az uj film az iskolás-gyermekeket a takarékosságra.

Nincs többé semmi baj! Igyon ebédhez — vacsorához:
ABCD-VITAMINE „JOJCE"-T!
Fiatalit, regenerál, cukorbajt megszünteti. — Orvosok ajánlják. — Made in USA. — Kapható minden gyógyszertárban, drogériában, vendéglőben, kávéházban, csemegésnél. — Főlerakat: Dr. med. Sebestyén és Liszkay laboratórium. — Készíti: Egry-konzervgyár.
Üditő ital, nem gyógyszer!

Autóbuszt Óbudának. A harminc uj autóbuszból, amelyet most szavazott meg a főváros pénzügyi bizottsága; legalább hármat kér Óbuda; ahová autóbusz egyáltalán nem jár. Minden kerületnek van már autóbuszvonala, Budapest közvetlen környékével egyetemben, csak Óbuda maradt ki eddig mindig az autóbuszforgalomba való bekapcsolásból. A most készülő óbudai kivezető uton — Árpád fejedelem útján — meg kell inditani az első óbudai autóbuszt Római-fürdőig és összeköttetést kell létesiteni a Bécsi-úti trolleybusszal is.

Az ujjáépitett Rudas gyógyfürdő szállója és Juventus rádiumos Gyógyosztálya
f. évi október 20-án
megnyilik.
legmodernebb kényelemmel berendezett szállószobák, társas helyiségek. Étterem. Diétás konyha. Állandó orvosi és ápolónői felügyelet. Napi ellátási rendszer, amelyben az orvosi felügyelet, fürdők, ivókurák és fizikális kezelések is bennfoglaltatnak.
Részletes felvilágositást ad és előjegyzéseket elfogad a fürdő vezetősége, I., Döbrentei-tér 9.
Telefon: 153-807

Laticel matrac
LÉGÁTERESZTŐ
NEM MELEGSZIK
HYGIÉNIKUS
Gyártja a **Magyar Ruggyantaárugyár**

PARKIRTÁS

Kevés a terünk, parkunk, a levegős helyünk és mégis botor fejjel kiszolgáltatják a „jó üzlet" részére a még megmaradt kevés terecskénket, az itt-ott felszabaduló és levegőrezervoárt jelentő, üres telkeket is. A szóval annyira körüluduarolt, de a tettekkel mindig „megkontrázott" Buda fürdővárosra most különösen ráveti magát a spekuláció s nem törődve a polgárság egészségével, a szép városképpel és a fürdőváros szempontjaival, minden talpalatnyi helyre skatulya szörnyeit épiti . . .

Ez történik most a Császárfürdő versenyuszodája és a Zátony utca között is, ahol a legújabb tervek szerint három földszintes ház folyamatban levő lebontása után még hozzáveszik az ott már évszázadok óta üresen álló és — a Császárfürdő-park folytatásának rendelt kis, félszáz méternyi hosszú üres fővárosi telket is beépitik. A fürdők közvetlen közelében válik igy szegényebbé a fürdőváros egy zöld sávval. Mint ahogy a Margithid fölötti kis parkot is tönkretették a Lukácsfürdő közelében egy felesleges hurokvágánnyal.

Reinprecht-nél I., Muskátli-utca 9. Telefon 15-39-33
Teljes komfortos, parkos, központi fűtéses villában **családi otthont** talál teljes ellátással!
(A balatonkenesei üdülőtelep volt vezetője.)

Mi lesz a Goldberger-gyárral?

Közbotrányt okoz az a terv, hogy az óbudai kivezető út mentén, a remélhetőleg Árpád-fejedelem útjának nevezett transzkontinentális út mellett, a Goldberger-gyárnak széntárolója és szivattyútelepe lesz s ezzel elveszi a Bécsi-úton autókon közelekdő idegenek elől a Margit-sziget és a Duna panorámáját. Az Óbudán nagy elkeseredést keltő hir azt mondja, hogy a fővárosi Közmunkák Tanácsa — ezt nevezték hajdan Szépitő Bizottságnak, amelynek ma is ez lenne a hivatása! — adja bérbe Goldbergeréknek a széntároló céljára a területet. De ugyancsak a Goldbergerék kedvéért változik meg a Timár-utca és Perc-utca egész környékének városrendezési terve is, hogy ennek a hatalmas gyárnak a büze, lármája örök időkre ittrekedjen Óbuda szivében. Ezt a gyárat sürgősen ki kell telepiteni a város északi részébe, hogy Óbuda történelmi karakterét az uj városrendezésben biztositani lehessen!

Mielőtt mással csinoztat — kérjen árajánlatot
TEMPO féregirtó és faltisztitó vállalat
Főüzlet; VI. Izabella-u. 92. Tel. 123-877.
Fióküzlet; VI. Wesselényi-utca 22 szám

Nagy változások a budai papság körében. A Fő-utcai kapucinus atyák közül Tatatóvárosba került a kiváló lelkipásztor, Somhegyi Veremund atya, akit megsiratnak hivei. Vezér Lajos, az Uj Szent János-kórház lelkésze nyugalomba ment s helyére Korének József, koronázótemplomi lelkész került. Az utóbbi helyére dr. Bartl Lőrinc került segédlelkésznek. Ádám György a felsővárosba, Hohman Antal a Városmajorba, Keresztfalvi András a felsőkrisztinavárosba, Lehman Imre Óbudára, Fluzi Károly az Uj Szent János-kórházba, Pethes Lajos a felsővárosba, Vadovics Aladár pedig a Krisztinavárosba került segédlelkésznek.

Előadás az amerikai életről. Az amerikai életet mutatja be gyönyörü filmeken és szines, szellemes előadásban Szabó János svábhegyi plébános, aki Shvoy püspökkel volt nemrég amerikai propaganda uton.

Kérelem. Önhibáján kivül, nagy nyomorban élő, állásnélküli beteg tanitónő könyörög jószivü embertársaihoz, enyhitsék nagy nyomorát néhány filérrel. Adományok a kiadóhivatalba is küldhetők. „Beteg tanitónő" felirattal.

63 KILÓ EZÜST KERÜLT ELŐ A FÖLD ALÓL A LAJOS UTCÁBAN. *Hatvanhárom kiló ezüstöt találtak az óbudai Lajos utcai házbontások alkalmával. Ugyanott régi alapfalakra is akadtak, amelyeket most vizsgálnak a régészek.*

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó. 1.568-63.

Javitják a budai Kálvária-kápolnát. A Rózsadomb egyik ékes helyén emelkedik a Kálvária-kápolna, amely Buda változatos és gazdag barok emlékei között méltó helyet foglal el. Nálunk általában a legtöbb régi emlék barok, mert a török minden előző emléket elpusztitott. A rózsadombi kis kápolna a XVIII. század első éveiben, valószinüleg 1701-ben épült. Sokáig hitközségi magánkézen volt, 1895 óta pedig a Margit-köruti ferencesek plébániájához tartozik. Legutóljára 1904-ben tatarozták s most, 33 év után, alapos javitás alá vették.

1938-as bundamodellek, szörmedivat-ujdonságok **CSERY GYULA** szücsmesternél főh. udvari szállító **I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2** Olcsó árak!

Ügető versenynapok:

Október 19., 23., 26. és 29-én

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLÁ

Adónaptár

Október 15.: A 240.— pengőn felüli adóátalány okt. havi részlete készpénzben befizetendő. A készpénzben havonta fizetők a szeptember havi forgalma után a forgalmi adó befizetendő a bevallás benyujtásával.
Az általános forgalmi adó 48—,40 pengőig terjedő átalánya harmadik hatodrészének lerovása bélyegekben este 18 óráig.

Október 20.: Az általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő átalányának negyedik hatodrészének lerovása bélyegekben este 18 óráig.

Október 25.: Az általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő átalányának negyedik harész lerovása bélyegekben. Az alkalmazottak f. é. október havi illetményei után a kereseti és különadó illetmény jegyzék kapcsán befizetendő.

Október 30.: Az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának utolsó részletének bélyegben való lerovása.

MEGHIVÓ

Az „Otthon" Családiház és Öröklakástulajdonosok Egyesülete f. é. október hó 18-án d. u. 5 órakor az Egyesület helyiségében (I., Szent János-tér 1/a. alatt) tartandó igazgatóválasztmányi ülésre.

TÁRGYSOROZAT:

1. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Tagfelvétel.
3. Jelentés a társulati adóügyben történt beadvány tárgyában.
4. A társasház építésének ellenőrzése tárgyában az iparügyi miniszterhez intézett beadvány ismertetése.
5. A társasházszövetkezetek házadóvallomásának és házadóalapjának egységes megállapítása tárgyában a m. kir. Pénzügyminiszter által kiadott rendelet ismertetése.
6. Az adófelszólamlási bizottságba az öröklakástulajdonosok közül bizottsági tag delegálása.
7. Eseteges indítványok.
A választmány igen tisztelt tagjainak szíves megjelenését kéri az Elnökség.

Padlás, pince takarításkor talált
rongyaiból szőnyeget, takarót fillérekért
készít: EHRENFELD GÉZÁNÉ
VI., Izabella-u. 67. TEL.: 127-584

SPORT

Mi a baj Buda sportéletében

Sportcikkeink során ezuttal a budai tisztviselők sportéletével is foglalkozunk. A tisztviselőtársadalom a sport termékeny talaja. Igy látja ezt Tauffer Béla is, a Budapesti lawn-tenisz és korcsolyázó-egylet agilis titkára.

Tauffer Béla:
„Tisztviselők alkotják a budai sporttársadalom zömét".

A sportbarát polgárság — kezdte Tauffer Béla — a háboruban nagy változáson ment át. A csökkentett fizetésü, sok adóval sujtott, mindennek ellenére költséges életszükségletekkel küzködő budai középosztály, amely a statisztika szerint is főleg magán- és köztisztviselőkből tevődik össze, egyre kevesebbet tud áldozni a sportért. De arról még sem hajlandó lemondani.

Az egyesületi élet fenntartása áldozatokat kiván, amely a kiszámitott életü tisztviselőnek gondot okoz. Mecénásokat keresnek tehát a budai sportegyesületek. Csakhogy a legtöbb pártfogó azért nem tud az igazi barátokat és igazi örömöket nyujtó sportegyesületek felé fordulni, mivel a politikai pártok teljesen lekötik őket. Az egyesület pedig kárt szenved az erkölcsi és anyagi támogatást adó patrónus hijján.

Igy járt a budapesti lawn-tenisz és korcsolyázó-egylet is most, amikor sportpályáiból, klubháza telkéből új városligetet akarnak csinálni, holott az egylet a legnagyszerübb terveket tüzte ki maga elé, a sportpályák gyarapitásával, modern uszoda felépitésével és a klubház kibővitésével. És nemcsak a Közmunkák Tanácsától kell rettegnie, hanem az alaptalan vádakkal fellépő okoskodók támadásától is. Angiában pedig egy-egy sport-támogatónak 4—5 „kedvenc" egyesülete is van, akiket megvéd és megsegit.

Botrányos mérkőzésen két 11-essel verték meg a Budai 11-et Szegeden 2:1-re. A mérkőzésen budapesti mintára a közönség próbálta kezébe venni a mérkőzés „irányitását", amelynek meglehetősen kemény játék volt az eredménye.

Bebiztositotta első helyét a 33 FC. A Kelenföldi FC-t biztosan győzte le 1:0 arányban, s igy most két pont előnnyel áll az első helyen. Ez a pompás forma a nyári kitartó edzésnek tulajdonitható és elsősorban Zalatnay-Zloch és Kádár érdeme.

A klub baráti vacsorát rendez november 6-án a Zöldfa vendéglőben és ugyancsak a jövő hónapban megkezdi a szokásos teadélutánok rendezését is a Gellért-kávéházban.

Közgazdaság

Rovatvezető: **VÉCSEY MÁTYÁS.**

Autósok panaszai a magyar biztositók ellen

A nehéz biztositási üzletviszonyok, amelyek a biztositók életét súlyosan nyomják, még mindig tág teret és bőséges lehetőséget adnak a biztositóknak a kár és a szavatossági biztositások terén arra, hogy az állandó csökkenést mutató életbiztositásokért kárpótolják magukat.

Az általánosságból kiemeljük azt az állandóan napirenden lévő problémát, amely évről-évre növekvő gépkocsiforgalmunkra az autóbiztositással kapcsolatban sérelmes tehertételként nehezedik és emiatt az autótulajdonosok méltán szólalnak fel, hiszen az *autótörés-biztositásra nézve a hazai biztositás nagyon sok kivánni valót hagy a külföldi biztositásokkal szemben.*

Napirenden lévő kérdés az avulás, az autótörési biztositásoknál, a biztositó a szerződést rendszerint 10 éves időtartamra köti. A biztositott autó értékét a szerződésben a biztositáskori értékben veszik fel, amely legnagyobbrészt az újkori érték. A díjtétel mindenkor ehhez az évekhez igazodik, *„természetesen" mind a 10 évi időtartamra.* Igaz ugyan, hogy ez a díjszámitás nem is olyan természetes, különös figyelemmel a külföldi biztositók évente csökkenő tarifájára.

De talán az adott körülményekben még az állandó díj rendszerét is természetesnek találnók, ha az avulás tabellája is ugyanúgy az első fokon állandósulna, mint az első évi díj.

Merőben igazságtalan azonban az az állapot, hogy a biztositó ugyanazon évi díj szedése mellett a folytatólagos évek során úgyszólván a nullára csökkentse a kockázat viselését. Ugyanis ez történik az által, hogy a törési kár bekövetkeztének esetében a biztositó évről évre nagyobb mértékben háritja át a kárveszélyt avulás cimén a kárveszély ellen biztositó „előrelátó" félre, aki kár esetén keserű meglepetéssel és csalódással veszi tudomásul, hogy *drága pénzéért a kockázatot csaknem teljesen maga viseli.*

Az autótulajdonosok ebbeli panasza, teljesen érthetőek. Ezzel szemben érhető a biztositó kockázatcsökkentő eljárása is, mert a gépjármű tényleg nap nap után a természetes használat következtében, esetleg külső behatás folytán is veszit úgy forgalmi, mint üzemi értékéből, de *érthetetlen az, hogy ebből a természetes jelenségből miért jusson aránytalan nyereséghez a biztositó ellenszolgáltatás nélkül.*

Felhivjuk az illetékesek figyelmét erre az ezidőszerint még bírói jogsegéllyel sem reparálható üzleti méltánytalanságra, amelyben a biztositási ajánlat apróbetűs szövegét (amely a szerződéskötéskor az ügynök szerint a félre nézve *lényegtelen*), nem ismerő fél jóhiszeműen 10 évig szenvedheti.

112 éves kedves hagyományt ujitott fel a Budapesti Polgári Lövészegyesület

Lakodalom a Budai Lövöldében

Érdekes hagyományt újitott fel a *Budapesti Polgári Lövészegyesület* szeptember végén. Lakodalmas nép tette hangossá az egyesület egyébként csak komoly ünnepélyekre szánt tanácstermét.

A szokatlan esemény előzménye, hogy az Egyesület választmánya ez alkalommal újitotta fel a közel 25 éve szünetelő *kiházasitási alapitványát.* A Budapesti Polgári Lövészegyesület jogelődje, a *Pesti Lövész Társulat,* 1825-ben II. Ferdinánd császár feleségének, Carolina Auguszta császárnőnek szeptember 25-én Pozsonyban magyar királynővé történt megkoronázása örömére az ugyanazon a napon megtartott diszebéden kaposmérei *Mérey* Sándor királyi kamarás javaslatára kiházasitási alapitványt tett, melynek hozadékából évente 150 forint hozományt adott olyan polgárleánynak, akinek esküvője szeptember 25-én volt tartandó és akit az Egyesület lövészmestere és a lövész társulat arra méltónak talált. Az alapitók pontos utsitást is hagytak a „Carolinea alapitvány" kezelésére vonatkozóan. Ebben meghagyják, hogy a menyasszony tanuja a főlövészmester, a vőlegény tanuja pedig a polgármester legyen és azt is, hogy a lakodalmat az Egyesület helyiségeiben tartsák meg.

A régi tradíció felújításában siker koronázta. A választmány a jutalmat *Monszpart* Edit részére utalta ki. *Monszpart* Edit és *Rónay* Lajos szeptember 25-én megtartott esküvőjén a polgármester képviseletében *Horony-Pálffi* Aurél dr. tanácsnok s a távollevő főlövészmester helyett *Vejtey Kölbig* Ferenc ny. h. államtitkár, helyettes főlövészmester jelentek meg mint tanuk.

A több mint 240 éves nagymultú egyesület életében örömünnepet jelent ennek a régi hagyománynak a felújitása s az elmult évszázad főlövészmestereinek arcképeivel diszitett tanácsteremben minden év szeptember 25. napján új pár egészségére fogják üriteni poharukat az egyesület lövészmesterei.

Bőröndök
WEIGL
női táskák, pénztárcák, irattáskák. irómappák.
Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám.

A méhméreg és a balatoni iszap

A békésmegyei méhészeti egyesület idei országos kongresszusán id. *Mangold* Gusztáv felolvasást tartott a méhmméreg *gyógyászati célra való kitermelése érdekében.* A nagy érdeklődéssel fogadott felolvasásban *Mangold* részletesen kifejtette azokat a nagyjelentőségü lehetőségeket, amelyek előállnak e reumás betegségek gyógykezelésénél, amikor a méhméreg, párositva a balatoni iszappal, kerül alkalmazásba.

Elérkeztünk a méhméregnek hazánkban való *előállitásának,* illetve *kitermelésének lehetőségéhez.*

A méhméregnek a balatoni iszappal való kombinációja a gyakorlatban jól bevált gyógymód, amelyet 1860-ban, tehát közel egy évszázad előtt néhai dr. *Mangold* Henrik kir. tanácsos, főorvos *Balatonfüreden* nagy sikerrel alkalmazott.

DUNA folyamhajózási vállalat, BUDAPEST, KRISZTINA-KÖRÚT 121. SZÁM. Karátsonyi gróf palotájában. — Vállal mindennemű viziúton való szállitást (szén, sóder, fa, kő, áru, termény, bútor stb.) — Hivatalos órák: 8—1-ig.
Biztos, olcsó, gyors!

A Malcsiner-jazz és a Zsigmond-étterem

Három rendkivül rokonszenves, tehetséges muzsikus ragadtatja el napról-napra a *Rózsadomb étterem* kényes izlésü közönségét. A *Malcsiner-trio* a jazz ellenségeit is meg kell, hogy hódítsa; muzsikájuk a megtestesült ritmus, felemeli és szinte táncra kényszeriti az embert. Játékukból hiányzik a jazz rikoltó lármája, mindig finomak. A Zsigmond-étterem úgy él a legjobb társaság tudatában, mint egyik legelőkelőbb színvonalú szórakozóhely; méltóan illeszkedik abba a nivóba a *Malcsiner-jazz* és *Grete Doore* énekesnő, aki decens, bájos megjelenésével, kulturált énekével sokszorosan felülemelkedik sablonénekesnők nivóján; mozdlulatai híven kisérik a jazz lüktető ritmusát, de mentes minden túlzástól; nincs benne semmi azokból a túlzásokból, amelyek szinte már uniformizált jellemzői a jazzénekesnőnek. A jóizlésü közönség énekesnőt akar hallani és nem kígyószerűen vonagló Marlene utánzatok férfias, rekedtes előadását. *Zsigmond László* mindig tudja, milyen kellemes meglepetéssel szolgáljon hű közönségének. *(—ó —r)*

LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Budai bankok és bankfiókok

ANGOL-MAGYAR BANK

II. Fő-utca 1.	Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67.	Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1.	Tel: 2-686-78

BUDAI ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

II. Fő-utca 9.	Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR

I. Krisztina körút 133.	Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2.	Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4.	Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2.	Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-út 1.	Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HTELBANK

I. Disz-tér 16.	Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2.	Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91.	Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

XI. Horthy Miklós-út 35.	Tel: 2-693-81
II. Széna-tér 1/b.	Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK

II. Margit körút 3.	Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR

I. Döbrentei-tér 4.	Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21.	Tel: 2-690-02
I. Alkotás-utca 13.	

NEMZETI HITELINTÉZET RT.

I. Krisztina-krt. 141.	Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR

III. Lajos-utca 148.	Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:

I. Alagut-utca 3.	Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10.	Tel: 1-533-64
XI. Horthy M. körtér 9.	Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:

I Alkotás-utca 29.	Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4.	Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45.	Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7.	Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3.	Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11.	Tel: 2-690-00

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DÉLIVASUT KÁVEHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFI ÉNEKEL

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint KUBÁNYI GYÖRGY énekel
Lakatos Flóris cigányzenekara kiséretével

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓ-val
a ROZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

105 fillér a taxi díja a Hungária forrástól a pazar kilátású GELLÉRTHEGYI kioszkhoz
NAPONTA CIGÁNYZENE! TEL.: 268-783

A pestvidéki törvényszék teljes ülése. A pestvidéki törvényszék legutóbbi teljes ülésén Mendelényi László dr., a törvényszék elnöke meleg szavakkal méltatta a nyugalomba vonult Székely Lajos törvényszéki tanácselnöknek az igazságügyi szolgálatban eltöltött negyvenhárom esztendős munkássága alatt szerzett érdemeit. Székely tanácselnök tizenhét éven keresztül volt a pestvidéki törvényszék bírája.

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ
I. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.
3:1 a szerelem javára
Fősz.: Bársony Rózsi, Dénes Oszkár.
Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
14—17-ig, csütörtöktől vasárnapig
Hetedik menyország
Fősz.: Simone Simon, Yames Stewart.
18—10-ig, hétfőtől szerdáig
Az utolsó kaland
Fősz.: Joan Crawford, William Powell. — Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasárnap: fél 2-től. —

ALKOTÁS MOZGÓ
. Alkotás-u. 11. (A Délivasut érk. old. szemben) T. 155-374
14—17-ig, csütörtöktől vasárnapig
Urilány szobát keres
Fősz.: Zilahy, Somló, Kabos.
18—20-ig, hétfőtől szerdáig
Premier
Fősz.: Zarah Leander.
Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. Vasár- és ünnepnap: fél 2-től.
Minden vasárnap délelőtt: MATINÉ a délutáni müsorral.

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.
Elefántboy
és
Embercsapda
dzsungel-film
Vasárnap fél 11 és 12 órai kezdettel filléres MATINÉ. Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8, vasárnap: —o— fél 4, 6 és fél 9. —o—

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.
14—17-ig, csütörtöktől vasárnapig
Koldus és királyfi
Fősz.: Érrol Flynn.
18—20-ig, hétfőtől szerdáig
Naplemente előtt
Fősz.: Emil Jannings.
Hiradó. — Előadások: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9; szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasár- és ünnepnap: — az előadások fél 2-től. —

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
Urilány szobát keres
Fősz.: Zilay Irén, Kabos, Somló és **AKADÁLYHANGVERSENY, CSODAREVŰ A LUXUSHAJÓN**
— HANGOS FILMUJSÁG. —
Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasárnap: fél 2-től.
E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42. Telefon 268—999.
GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA
a budai uricsaládok szórakozóhelye.

35. évfolyam Budapest, 1937. október 21 42. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

A Krisztinaváros pusztulása

Rövidesen már megmlékeztünk róla, hogy a Tabántól a Vérmezőig úgynevezett felvonulási díszutat akarnak kiépíteni és a tervvel már a Közmunkatanács is foglalkozott. De mielőtt döntött volna ebben a kérdésben — így jelenti a kommüniké — „az ügy nagy jelentőségére való tekintettel felterjesztette azt a kormányhoz."

Ha ez a felvonulási díszút megvalósul, akkor — írja az „Uj Budapest" — az magában foglalná a Horváth kertet is, azonfelül azokat a háztömböket, amelyek a Krisztina tér és a Vérmező, illetőleg az Alagut utca közt vannak. Az út szélességét 60 méterre tervezik és annak létesítésével kapcsolatban a Bethlen udvart is le kellene bontani, amely egyébként sem maradhat meg mai állapotában.

Mielőtt a felvonulási díszúton felvonulhatnának a parádés tömegek, Buda és a főváros védelmezőivel már is fel kell vonulniok. Még pedig a terv ellen. Érhetetlen a Közmunkatanács különös határozata: ezzel a tervvel egyetlen percig sem lett volna szabad foglalkozni! Nem az első fantasztikus terv az, amelyet lelkes „városrendezők" a Közmunkatanács elé terjesztenek, nem is az utolsó: idáig azonban az volt a gyakorlat, hogy az ilyenfajta vérmes elgondolások elsüllyedtek a feledés homályában.

Tehát: eltűnnék a Horváth kert. El a budai színház, — mert hiszen az összes tényezők szerint nem szabad azt másutt felépíteni, mint a Horváth kertben, de mindenesetre valahol a „díszút" vonalában. Leberetválnák a Krisztina körút egyik oldalát, legalábbis a Pauler utcáig, kisajátítanának és lerombolnának milliókat érő házakat, köztük egészen új palotákat és végezetül örök időkre megrögzítenék mai dísztelen állapotában a Vérmezőt. Mindezt pedig azért, hogy parádés útvonalat csináljanak.

Ehhez a kérdéshez köze lenne a fővárosnak is. Az utóbbi évek tapasztalatai alapján alig hisszük, hogy az állam a maga zsebéből lenne hajlandó előszedni azt a rengeteg milliót, amibe ez az út kerülne, hanem egyszerűen a fővárosra hárítaná a költségeket. A fővárosra, amelyet nem tart szükségesnek megkérdezni a Közmunkák Tanácsa.

Elismerjük, jó lenne, szép lenne, ha volna Budapestnek olyan díszútja, ahol felvonulásokat lehet rendezni, nagyobb tömegeket felvonultatni, katonai szemléket rendezni. Az ilyen reprezentatív út, vagy tér szükségesség, amit a terjedő világváros nehezen nélkülözhet. Itt a példa: a Hősök terén kürtötték a virágágyakat, meg egyéb zöldterületeket, hogy az Eucharisztikus Kongresszus óriási tömegeinek helyet csináljanak. Nem állítjuk, hogy elragadtatással szemléli a főváros lakóssága az ottan történő átalakításokat, mégis belenyugszik: kell áldozatokat hozni nagy célokért. De a célnak mindig arányban kell lennie az áldozattal.

A felvonulási díszút azonban nem olyan cél, amelyért feláldozhatnók az egész Krisztinavárost. Nem akkora plusz, amelyért ilyen óriási árat fizethetnénk. Ha a Közmunkatanács, vagy esetleg még a kormány is, komolyan venné ezt a tervet, úgy a fővárosnak kell megakadályoznia annak kivitelét: nem szabad Buda szívét megölni, gyönyörű fejlődését megakasztani, soksok milliót kidobni — semmiért.

Reméljük, hogy a felvonulási díszút terve belekerül abba a mindennél nagyobb pantheonba, ahol más annyi elvetélt népboldogító terv alussza örök álmát, a papírkosárba, annak is a legalsóbb fenekére. Ennek a pantheonnak a homlokzatán ott a felírás: „Nem támadunk fel!" Ennél méltóbb helyre nem kerülhet és ha a Közmunkák Tanácsa elmulasztotta, akkor a kormánynak, végső esetben pedig a fővárosnak kell arról gondoskodnia, hogy elérje végzete a krisztinavárosi „gyilkost", a díszfelvonulási utat.

Lechner Jenő professzor tervei a várbeli elöljárósági palotával

Muzeummá kell átalakitani a gyönyörü épületet - A Szentháromság-tér, Vérmező, budai szinház, Via Antica, meg egyéb budai városrendezési problémák

A sok égető kérdés közül, amelyek Buda jövő fejlődése érdekében egyre mélyrehatóbban foglalkoztatják a lakosságot, előtérbe nyomult a Vár rendezésének fontos problémája. A Vár történeti emlékeink tárháza, de ez a jellege csak akkor domborodhatik ki méltóan, ha arra alkalmas régi épületeit átmentjük az új elgondolások keretébe és történeti rendeltetésük célja. megfelelően alakítjuk át. Igy vetődött fel a Budai Napló hasábjain ismételten az a te hogy *az elöljáróságot a Várból le kell hozni Krisztinába és az épületet múzeummá alakítani.*

Felkerestük

Lechner Jenő dr. műegyetemi tanárt,

a kiváló építőművészt, nyilatkozzék ebben az ügyben a *Budai Napló* közönségének. *Lechner* Jenő évtizedek óta lelkes és tudós kutatója a pest-budai emlékeknek, különösen pedig a régi Budának egyik legalaposabb ismerője. Művészi érzékkel tudja gyakorlatilag érvényre juttatni és a modern építkezés köntösébe beilleszteni mindazt, ami a régi elmékekben maradandó becsű. Ilyen műalkotásokban már sok kiválót nyujtott. Átalakította és modernné tette a központi *papnövelde* épületét, anélkül, hogy XVIII.-ik századi jellegéből valamit is veszített volna. Az ő műve a *belügyminisztérium pompás díszterme* és a hozzácsatlakozó művészi elrendezésű helyiségek komplexuma, a *Pázmány Egyetem* belső átképzése, a *Nemzeti Múzeum harmadik emelete,* anélkül, hogy külső képe változást szenvedett volna, továbbá az *egyetemi templom* restaurálása, a Várban a *Hatvany-palota* meghittsége és legújabban a *Bécsi kapu* visszaállítása.

Két terv az elöljárósági palota felhasználására

Amikor a várbeli elöljáróság sorsát tesszük szóvá, hatalmas dossziét vesz elő a zsúfolt könyvespolcról:

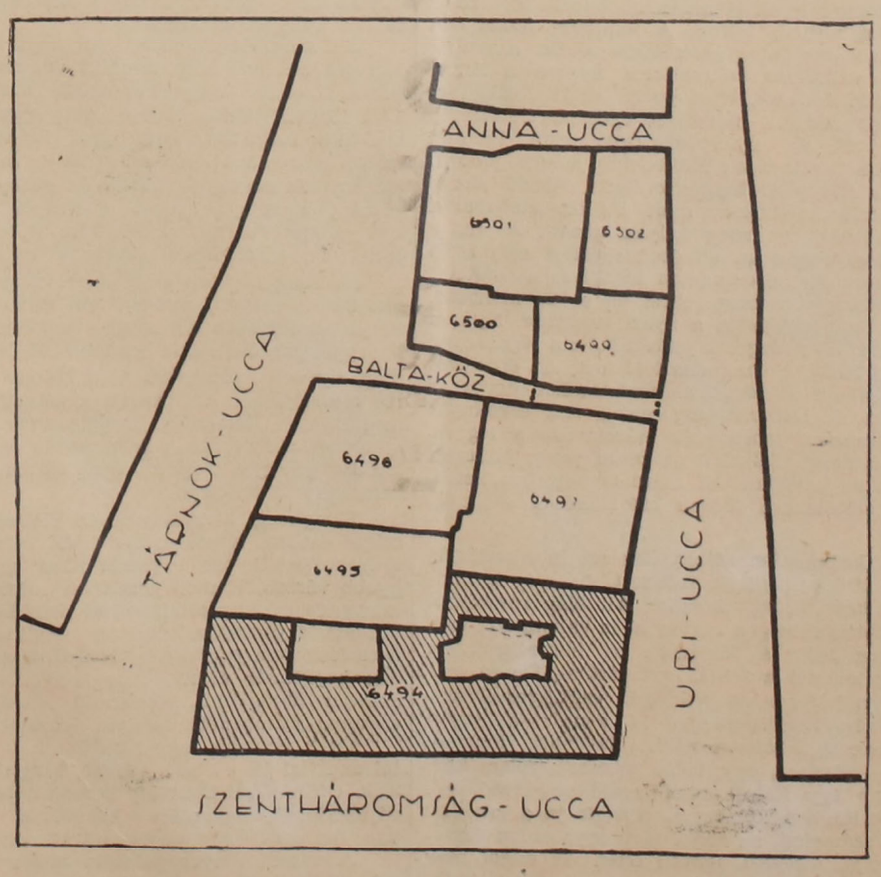
— A várbeli múzeum ügye nekem már régóta kedvenc eszmém, valósággal szívügyem — mondja. — *Már hat esztendővel ezelőtt, 1931-ben terjedelmes memorandumot terjesztettem a polgármester elé,* amelyben rámutattam arra, hogy a fővárosi múzeum végleges elhelyezése a főváros ezeréves multját méltóan reprezentáló keretben elodázhatatlan. Akkor két, erre a célra alkalmas régi, történelmi és művészi becsű építmény kínálkozott a gyűjtemény befogadására: a Károlyi palota az Egyetem utcában és az elöljárósági épület a Várban. Időközben a Károlyi palotában a Fővárosi Képtárt helyezték el és így most a Vár jutott előtérbe.

— A várbeli elöljárósági épületet *Ceresola Venerio* katonai mérnök építette 1692-ben és a régi Buda városháza volt. A XVIII-ik század második felében leégett és *Kayr* Mátyás építette újra. A várszerűen vastag falakra *Nepauer* Mátyás húzta rá az emeletet. A kései barokstílű épület *kezdettől fogva alkalmatlan volt hivatalok céljaira.* Ugy külső megjelenésével, mint hangulatos és festői belső helyiségeivel — különösen hamisítatlan rokokó lépcsőháza kedves hatású — egyaránt *arra kínálkozik, hogy régészeti emlékek elhelyezésére használtassék fel.*

— Bizonyos múzeális jellege amúgy is van már — folytatja *Lechner* professzor. — A ma hivatali helyiségekké átalakított kápolnában őrizték XI. Kelemen pápa kegyelméből Pozsonyból Budára szállított ereklyéit *alamizsnás Szent János* pátriárkának. Buda és Pest egyesítése után degradálódott elöljárósági épületté.

— *Mai alakjában határozottan rontja a Vár külső képét.* Két tervet is készítettem. Az egyiket az elöljárósági épületnek múzeummá való átalakítására. Itt újból ki lehetne hozni a régi kápolnát, szép stukkó díszítéseivel. *Aránylag kis munkával és kevés költséggel lehetne annyi helyet biztosítani, amely teljesen fel tudná ölelni a fővárosi múzeum anyagát.* Aztán innen nyílik a bejárat a várbeli barlangokba, amelyek egyrészét már is berendezték múzeum céljaira.

— A másik kész tervem későbbi bővítéseket tenne lehetővé. A Balta-közzel festői módon elválasztott két öreg házcsoport egy összefüggő épületcsoporttá volna egyesíthető és a *Tárnok utca sarkán álló két ormótlan bérház lebontásával festői épületcsoporttal volna kiegészíthető.* Ez a két bérház amúgy is elékteleníti a Tárnok utca egész perspektíváját és kívánatos volna, hogy az elöljárósági épülettel szervesen foglaltassák egybe. A régi városháza bájos lépcsőháza, ennek az új épületcsoportnak lépcsőházával való egybekapcsolása monumentális belső megoldásra nyujtana lehetőséget.

Az elöljárósági épület kibővítési terve Lechner professzor elgondolása szerint.

Vérmező, budai szinház és egyéb problémák

— A létesítendő múzeum környékének kiképzésével kapcsolatban a Koronázó Templom mellett lévő üres telekre terelődik a szó:

— Nem való térnek, mondja határozott hangon *Lechner* professzor. *Be kell építeni: a templom és szobor stílszerű bezárása követeli ezt.* A Szent Háromság teret le kell zárni L-alakú építménnyel olykép, hogy csatlakozást kapjon a Halászbástyához. Már az idegenforgalomra tekintettetl is ideiglenesen parkozni kell és befuttatni az Esterházy palotának a térre ugró tűzfalát. *Egyelőre kertészeti kiképzéssel lehet és kell is segíteni a dolgon.*

A Vérmező problémája kerül szóba:

— *Holt tér a város szívében,* állapítja meg *Lechner* dr. Hogyan kapcsolódik majd be Buda jövő fejlődésébe, arra nehéz most választ adni. Annyi bizonyos, hogy *egymagában, a többi budai problémától elszigetelten nem oldható meg ez a kérdés.* Tudni kellene mindenekelőtt, mi lesz a Tabánnal? A mostani illetékes elgondolás az, hogy a fürdőprogram célkitüzéseibe kapcsolják be a Tabánt, ami a *budai színház* sorsát is erősen befolyásolná, amelynek *feltétlenül ezen a környéken kell megépülnie.* Megfelelő a Horváth kert is, de attól tartok, hogy a színház épülete csaknem az egész kertet felemésztené és áldozatául esnének százados szép fái is.

— *Egybefügg a Vérmező sorsa a tervezett díszfelvonulási úttal is, ez pedig a Déli-pályaudvar kihelyezésével.* Ha a pályaudvar nem lesz itt, a főforgalom átterelődik az Attila utcára, ahol már most bonyolódik le az autó és auóbuszforgalom és ide kell majd irányítani a villamosokat is. *Összefonódó problémák ezek, amelyek csak egységesen oldhatók meg.* Annyi azonban kétségtelen, hogy a díszfelvonulási út jelentősége megszünik.

Az óbudai „Via Antica"

A beszélgetés hosszú sétaútján elérünk Óbudára is. A sok terv közül, amely ennek a városrésznek rendezése körül felmerült, *Lechner* professzor figyelmét leginkább a *Via Antica* kötöttte le. Szinte az elragadtatás hangján mondja:

— Az *Olgyay fivérek* terve nagyszerű és mindent el kell követni, hogy megvalósuljon. *Városrendezési szempontból ez egyike a legszebb motivumoknak* és igen alkalmas arra, hogy ráterelődjék a külföldiek figyelme, ami viszont idegenforgalmi érdekekből nem kicsinyíthető le.

A rengeteg köemléket, amelyekkel tele vannak múzeumaink alagsorai, a Via Anticán lehetne felállítani. Kétezer esztendős római út elevenednék meg a Via Anticával, amely nagyban emelné Óbuda jelentőségét és értékét. Az Olgyay fivérek elgondolása nagyon érdemes arra, hogy illetékes tényezők a legkomolyabban foglalkozzanak vele és ne csak megvalósítsák, hanem tovább is fejlesszék azt.

Még a Lágymányos új helyzete iránt érdeklődünk; készséggel válaszol:

— Ugy tudom, hogy a régi Bárczy-idea tér vissza: *áthozni ide a Nemzetközi Vásárt.* Ez a szűz, nagy terület most belekerült egy új, nagyjövőjű forgalmi gócpontba, amely sok lehetőséget nyujt. *A Nemzetközi Vásárt ki kell „rámolni" a Városligetből* és ezt átadni régi, igazi rendeltetésének. Híre van annak is, hogy igen illetékes helyről támogatják azt a gondolatot, hogy ide kerüljön a Stadion is, amit forgalmi szempontok tennének indokolttá.

Süllyed és csuszik a Táborhegy

Csúszik a Táborhegy évtizedek óta Óbuda fölött. Legutóbb is az ottani Jablonkai-úton süllyedt le és vált lakhatatlanná egy családi ház. A talajviz; a több helyt feltörő források; a hires kiscelli agyag és a téglagyárak sokszor kifogásolt működése okai a csuszamlásnak, melyet a fővárosnak végre meg kell akadályoznia, hogy a gyönyörüen fejlődő hegyvidéket ne érje beláthatatlan katasztrófa.

Hol vásároljunk

a Ferenc József híd pesti hídfőjénél

SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORÚT 14. SZÁM

a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél

HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KORÚT 2. (Boráros-téri oldal) Tel: 187-651.

a pesti Lánchídfőnél

Hüttl Tivadar óbudai porcellángyárának készítményei csak a gyár üzletében: V., Dorottya-utca 14. sz. kaphatók.

HONGKONG

Irta: **dr. Keöpe Viktor***

Utazásomat a Norddeutscher Lloyd „Princessin Alice"-én folytattam. Hercegnőm bizony kissé kormosan és kissé lármásan fogadott — éppen szénnel rakodott. A hajó a Tangyong Pagár molója mellett áll, nagy fekete hegyekből szakadatlan emberlánc hordja a szenet mindig éhes gyomrába. Nagy füleskosarakba rakodnak, vállravetett rudra akasztják és fürge léptekkel viszik a hajóra. Minden kosárért 2—2-centet kapnak. Nem sok, de nekik elég. A kinai kuli páratlan munkabiró. Minden rendben is volna, csak ne volna olyan kegyetlen a Cerberus. Hajóramenet ugyanis a felügyelő előtt kell elmenniök; és ez a forrása minden bajnak. Nemmintha a kulik nem végeznének becsületes munkát. A kosarak jól megvannak rakodva, hiány ott nincsen és mégis csak a felügyelő keseriti el a szegény kulik életét. Minden kosár után egy bárcát ad át, de egyuttal éles szemmel figyeli, hogy a kosarakon megvan-e a kellő mennyiségü szén. Ezt pedig csak úgy tudja ellenőrizni, ha a kosarat leméri. Amely kosár csak kissé is gyanus, az mérlegre kerül. A lemérés azonban tetemes időveszteséggel jár, azért igyekeznek a szegény páriák úgy megrakni, hogy szerencsésen elhaladhassanak a bölcs Cerberus előtt. Egyetlenegy kosarat sem láttam, amely a kellő súlyt meg nem ütötte volna. Hogy a méréssel egy percnyi időveszteséget se szenvedjenek, inkább jóval többet raknak fel. A kuli rogyásig dolgozik — a vállalkozó meg rogyásig keres.

Hajónk csak másnap indul, de én már este a fedélzeten vagyok minden vagyonommal, összes podgyászommal együtt. Gondolom, hogy nyugodtabban töltöm az éjjelt, ha már helyben vagyok. Kabinomban egyedül voltam, igy csakugyan nyugodtan aludhattam volna — csak ne csikorogtak volna szünetnélkül a daruk, csak ne kiabáltak volna és ne veszekedtek volna annyit a rakodó munkások, csak a sipok ne sipoltak volna szünetnélkül. S ez igy tartott hajnalig. Egyszóval, ha ez a sereg hiányzott volna, csakugyan nyugodhattam volna.

Indulás előtt ismét megelevenedik a hajó. Az utasok egymásután érkeznek. A legtöbbet barátja, hozzátartozója is elkiséri. Van, akit egész kis tábor övez. Búcsúzás, ölelkezés, mindenfelé. A kereskedők is utolsó rohamukat intézik.

A kifektetett hidakat bevonják, lassan lazitják a sodronyköteleket. A csavar csöndesen dolgozni kezd s mi lassan elválunk a száraztól. Csak a maláji kölkök csónaktábora tart még velünk egy ideig. A meztelen lurkók egy darab fából kivájt, keskeny kenuban ülnek. Lesik a vizbehajitott pénzdarabokat. Az még el sem érte a viz szinét és máris kifordulnak a csónakból. Hihetetlen ügyességgel buknak alá és egypár pillanat mulva már mutogatja is a boldog kis kölyök, kihalászott kincsét. Igaz, hogy hivatalosan tilos ez a játék, vagy mondjuk sport, mert bármilyen ügyesek is a gyermekek, a cápák azért mégis el-elkapkodnak néhányat közülük — dehát igy is marad elég belőlük.

A hangos bucsuszavakat csakhamar elnyeli a gépek zúgása, a csavar búgása. A kendők még fellobognak utolsó Istenhozzádra — és máris elhagytuk a kikötőt.

Én ugyan minden hajóútra a legnagyobb nyugalommal szálltam fel, még álmomban sem jutott eszembe, hogy valaha baj is érhetne — de ez alkalommal igazán nyugodt lehettem. Négy dominikánus barát, három apáca, az Üdv Hadseregnek egyik brigadérosa, egy csomó missziónárius és növendék utazik a hajón. Vasárnap háromféle istentiszteletet is tartottak egyszerre. No, itt csakugyan nem lesz bajunk.

Utunk a Malakkai-félsziget és Formosa közt elterülő Délkinai-tengeren visz keresztül. A tenger vize nyilt, csak kevés sziget van benne és mégsem veszélytelen. A könnyen észrevehető szigeteknél sokkal veszedelmesebbek az alattomos homokpadok, a rejtett zátonyok. Különösen Paracel- és Macclesfield zátonyai rosszhirüek. Sok hajó inkább kerülőt tesz, csakhogy ezeknek kitérjen.

De kellemetlenek és veszedelmesek a Délkinai-tenger gyakori monszunviharai is, főleg pedig a hirhedt taifun. A monszun Ázsia déli részének csodálatos szélrendszere. Ez a szabályosan váltakozó szélrendszer nyáron a kontinens felé áramlik, télen pedig kifelé. Ázsia legnagyobb része a mérsékelt égöv alatt fekszik, tehát tél és nyár váltakozik rajta. Télen a levegő a kontinensek felett lehül, sokkal jobban, mint a környező tengerek felett. Ebből köröző légáramlás keletkezik, mint a fütött szobában a hideg ablak és meleg kályha között. A meleg levegő a magasban az óceánokról a szárazföld felé áramlik, ott csendesen leszáll és a föld szinén visszasiet a tengerekre. Ez a téli monszun. Ennek megforditottja a nyári monszun. Nyáron a szárazföld melegedik jobban fel s a légáramlat a talaj fölött a kontinens felé tart. Az erős szél különösen a monszun megindulásakor heves és viharos. A Délkinai-tengeren a téli, északnyugati monszun február és márciusban a legerősebb, a nyári, délkeleti monszun pedig július és augusztus havában. Mi március végén, a kettőközti szélcsendes időben szerencsésen átsiklottunk.

A kellemetlen zátonyokat mi is elkerültük. Ezzel utunk meghosszabbodott, de még ezenkivül is késtünk egy keveset. Állitólag rossz szenet kaptunk, meg a csavarral is valami baj van, no meg talán a főmérnök úr takarékoskodik is egy keveset a fekete gyémánttal. De ez igazán nem baj, az idő gyönyörü, valóságos élvezet az utazás. Foglalkozásom is akadt: a japán nyelvnek gyürköztem neki. „Sayonara, icsi, ni, szan — jónapot, egy, kettő, három". Tölem kedvet kap egy fiatal angol, majd egy svéd. A svéd különösen keményen ropogtatja a szegény japán számokat, az angol meg egyszerüen összemorzsolja, megeszi, lenyeli őket. Az angol még franciával is foglalkozik — bár ne tette volna! A legrettenetesebb francia szavakkal kinoz folyton. Amint látom, engem tettek meg tanitómesterüknek, nekem mondják fel feladataikat. Egész nyelvtanulási láz önti el a hajót. Egy kisleány angolt magol, viszonzásul mesterét hollandira tanitja. Hajónk valóságos Berlitz iskolává alakult át.

Utazásom hatodik napján, délután hat óra tájban északon a tengerből meredeken kiemelkedő sziklatömb tünik fel. Szigetek közé érünk s a távolban már látjuk is Hongkong szigetének magas hegycsúcsát. Közben már be is esteledik, a világító tornyok fényszórói felragyognak s a hajók százai közt lassan beuszunk Hongkong gyönyörü kikötőjébe.

*

Hongkong szigete a kinai partok közvetlen közelében fekszik. Csak keskeny csatorna választja el a szárazföldtől. A sziget hossza 15 kilométer, szélessége 7—8 kilométer között váltakozik. Területe mindössze 75 négyzetkilométer. Kiegészitő területét a szemközti Kaulun-félszigetet (Kowloon), amelyet az angolok 1898 óta bérelnek. Ennek területe már 974 négyzet-kilométer. Hongkong szigetét is csak bérlik az angolok. Az 1842 evi eredményesen végződő ópiumháború egyik vivmánya volt Kanton, Sanghái megnyilása mellett Hongkongnak bérbeadása. A bérlet ugyan itt is csak 99 évre szól, tehát közeledik már lejárata, dehát a szerződés mindig csak a gyöngébbet kötelezi.

Azt azonban el kell ismerni, hogy Hongkongban eredményes, szép munkát végeztek az angolok. Ott, ahol még nem is egy századdal ezelőtt kietlen sziklák tövében alig egynéhány halász-falu tengődött, ahol kinai kalózok veszélyeztettek minden közeledő hajót — ma pompás, subtropikus növényzet közepette gyönyörü nagyváros pompázik. A puszta gránit és bazalt köveit pompás kertté varázsolták át. Szépen kiépitett terraszrendszere felhág a hegy csucsáig.

Szélsőséges klimája ellenére (télen 2°, nyáron 35°-os átlagos meleg), sok forró égövi növényzetet honositottak meg a szigeten. Mindenfelé gyönyörködhetünk bennük, de legfőképpen szép, nyilvános kerteiben és a Happy Valley hires temetőjében. A ciprustól a pálmáig mindent megtalálunk. Állandóan gyönge szele a meleget is elviselhetőbbé, sőt kellemessé teszi, azért lett Hongkong a tropusok alatt élő európaiaknak valóságos üdülőtelepe.

Hongkong, hivatalos nevén Victoria város, a sziget északi, a szárazföld felöli oldalán épült. Szerencsés fekvése, egyrészt Kina egyik legnagyobb városa, Kanton közelében, másrészt világkereskedelmi kapcsolatai által hatalmas, gazdag várossá fejlesztette. Kikötője rendkivül élénk, állandóan tele van óceánjárókkal. Keletnek minden hajójárata érinti Hongkongot. Hatalmas dokkjai, hajógyárai, végnélküli rakodópartjai, a várossal szemben Kaulunban fekszenek.

Csak másnap reggel hajózunk ki. Egy fiatal angollal járom be a várost. Sanghájba igyekszik. Ott a kinai kormány szolgálatába lép, mint vámszakértő. Egyenlőre kilencéves szerződése van, de lehet, hogy végleg ottmarad.

A várost fényes paloták, széles utcák, hatalmas középületek ékesitik. Olyan mintha minden parancsra épült volna fel. A város központjában, a cityben vagyunk. Itt lüktet legélénkebben az üzleti élet, itt vannak a nagybankok, szállodák, a hajóstársaságok székházai, a legelőkelőbb üzletek. Különösen a hosszan elnyuló Queens Road és az előkelő Charter Road van tele üzletekkel, boltokkal. Rengeteg érték van itt felhalmozva. Ha az ember csak a kirakatokat nézi, már úgy érzi, mintha végnélküli muzeumban járna. A finom ébenfa és elefántcsont munkáktól, az értékes drága selyemig, a nehéz vert ezüst edényektől a finom arany ékszerekig, a rekesz-zománc munkáktól (clois sonné) és porcellántól a különböző drágakövekig, mindent megtalálunk pompás kirakataiban. Bronz Budha-szobrok, különböző szinü és rajzú dzséd-ékszerek, vázák, edények, apróságok oly nagy tömege tárul fel előttünk, mintha fél Kina ideszállitotta volna kincseit.

A cityben, vagy közelében fekszenek a középületek: a posta, a rendőrség hatalmas telepe, a városháza és a többi. Hegynek tartunk. Hatalmas, nagy, szépen gondozott parkba érkezünk. Szépsége, változatossága mellett az a legszembetunőbb, hogy a legkülönbözőbb klimáju fákat szép békességben megtaláljuk egymás mellett. A pálma, bambusz és egyéb forróégövi fák mellett egészségesen fejlődik a mérsékeltövi tölgy, sőt meg a fenyő is. Ebben a nagyparkban fekszik a kormányzóság és a kormányzó palotája.

A kormányzó-palota közeléből indul az 551 méter magas Victoria Peakre (ejtsd Pik) vezető fogaskerekü. Eleinte apró dombokon megyünk át, több kitérővel, majd mind meredekebb lesz utunk s mindszebben, pompásabban tárul ki előttünk a nagyszerü panoráma. Gondosan ápolt kertek, s villák közt haladunk, az európaiak az üditő levegőt keresve mindinkább idehuzódnak. A fogaskerekü végállomása közelében nagy korszerü szálloda és a kormányzo nyári palotaja, nagyszerü utak, rend, tisztaság.

A végállomástól a csucsig vagy 20 percnyi út van hatra. S én ezt a kis távolságot is csak nagy fáradtsággal, kinok-kinjával tudom megtenni. Alig győzöm vonszolni lábaimat. Mi lett belőled, te hires hegymászó! Ugy érzem magam, mint a mesebeli lovag, aki az üveghegyen egyet lépett előre és kettőt csuszott vissza, csak azzal a különbséggel, hogy en egyet lépem és kettőt nyögtem nozza. Már javában valami sajgást erezlem vállamban, de nem sok ügyet vetettem ra, mig végül a hajón, talán a villamos legyező szele által reumává nőtte ki magát. A tropusok alatt különben is, nem is gondolná az ember, gyakori a reuma. Már reggel is csak halálmegvetéssel tudtam felöltözkodni. Sőt a hegymaszást is azért rendeztem, hátha jól kizzadok és rendbejövök. Valahogy csak felvergődtem. A csúcsról a kilátás fenséges. Előttünk fekszik a város, a kikötő mozgalmas hajóival, a paranyi hangyaként mozgó sokszáz sampan és messzemesszе a távolban Kina szárazföldje. Miután eléggé kiélveztem a gyönyörü tájat, lefelé indulunk. Már a siklón ülök, amikor valami viszketést érzek kezemen. Odanézek, hát pár piros kiütés van rajta. Most mellette is keletkezik egy, szinte szemem láttára terjedőn. Más mindenki akkor kapja meg ezt a kiutést, vörös kutyának hivják, amikor a forró égővbe lép. Én, szerencsés ember, pont akkor, amikor onnan kilépek. No, de nem baj, két nap mulva ez is elmult.

* Részlet a szerzőnek a Földrajzi Társaság kiadásában legközelebb megjelenő „Rejtelmes Kina" cimü könyvéből. Most, amikor a távoli Kelet felé fordul a világ szeme és sok szó esik Hong-Kongról, sokszorosan érdekes Keöpe Viktor nagyszerü leirása.

Milyen lesz a Pálffy-térről kitelepített HÉV-végállomás a Margithid északi oldalán

Rövidesen befejezik az 1,000.000 pengős átépitési munkákat

A Margit-híd kiszélesítésével kapcsolatos munkálatok gyors ütemben közelednek a befejezésükhöz. Most betonozzák a Margitsziget és a pesti hídfő közötti szakaszt és ezzel azután véget is ér a nagy munka, úgyhogy a híd november 1-ig feltétlenül átadható lesz a forgalomnak. Befejezés előtt áll a Pálffy-térről a híd északi oldalára áthelyezett végállomás épitkezése is. Ezzel az épitkezéssel teljesen megváltozik a budai hídfő környéke.

Medgyessy Iván, székesfővárosi müszaki főtanácsos

a *Budai Napló* munkatársának elmondotta, hogy a közel hat hónap óta folyó munkálatok mintegy 1,300.000 pengőjébe kerültek a BSZKRT-nak és ezen felül úgy a HÉV-nek, mint a BSZKRT-nak és az új üzemeknek még jelentékeny összeget kell költeniök a hdfő környékének teljes rendezésére. Nemrégiben szakértő bizottság tartott helyszini szemlét, amely megelégedéssel állapitotta meg, hogy *az átrendezés nagy kényelmére lesz a közönségnek* és egyúttal biztositani fogja a közelben levő Irgalmas rendi kórház betegeinek nyugalmát is. A HÉV új végállomásánál a legmodernebb elvek szerint történik majd a vonatok indítása, a zaj minél nagyobb letompitásával, fényjelző készülékek alkalmazásával. A rendszer egyébként, amelyet itt megvalósitanak, a Rókus-kórház mellett már régen bevált.

Az új HÉV végállomás a főváros egyik legszebb, legmodernebbül és legcélszerübben berendezett állomása lesz, a közbiztonság csaknem maradéktalan biztositásával. Az üvegezett állomás egybefutó perronjaival, központi fütésével, IBUSZ fülkéjével, dohánytözsdéjével a legcélszerübben szolgálja a közönség érdekeit. Három modern pénztára van az állomásnak és ezek lehetővé teszik majd a nyári kiránduló tömegek gyors és zavartalan kiszolgálását. Egy kis költségmegtoldással azonban *nem ártott volna a tetős várohely olyan kiképzése,* amely jobban illeszkednék be a Margit-híd budai hídfőjének környezetébe.

Kifogásolható az is, hogy *a HÉV-állomás előtt vezet el a híd alatt átmenő gyorsforgalmi főut,* ahol, különösen nyáron, a kirándulók nagyobb tömege fordul meg és igy a *főúton át robogó autók könnyen okozhatnak balesetet.* Ezt úgy lehetne elkerülni, ha aluljárót épitenének. Ennek nincs semmi akadálya, mert még a legmagasabb dunai vízállás sem veszélyeztetné. Aluljáróval oldották meg a hídon áthaladó villamosokhoz a fel és leszállást, hogy ez célszerü-e, azt a használat mutatja majd meg. Egyelőre a közönség szidja ezeket az aluljárókat, mint a bokrot.

A hídfő déli oldalán helyezik el a 9-es és 53-as villamosok végállomását, hogy ezzel biztositsák ennek a két sürün igénybevett relációnak gyorsabb közlekedését. *A rendezéssel teljesen új képet kap a Pálffy-tér, amelyet parkiroznak,* úgyhogy végre méltó keretet kap Bem apó szobra is. A síneket fölszedik, csupán annyit hagynak meg, amennyi az üzemi célok érdekében szükséges. Mindezek a munkálatok a lehető legrövidebb időn belül elkészülnek és végre valahára helyreáll a Margit-híd budai hídfőjének környékén a forgalom rendje és helyreáll a közönség nyugalma is, mert bizony, amíg itt a rendezési munkálatok tartottak, az állapotok nem igen voltak eszményiek.

Gergely J. A.

*

A Pálffy-téri HÉV-végállomás áthelyezésével kapcsolatban az alábbi hozzászólást küldték be a *Budai Naplóhoz:*

— A kulisszák mögé kellene látni, hogy az ember megértse a lehetetlent: miért kellett a Hév Pálffy-téri megállóját száz méterrel északra helyezni; amikor a természetes dolog az lett volna — és eredetileg ez is volt a határozat — hogy *a Császár-fürdő jelenlegi megállóhelyére kerüljön. Buda—Császárfürdő, mint fejállomás, predesztinálva van arra, hogy a budai környékbeli kiágazásoknak központja legyen.* Állomásépülete minden tekintetben alkalmas erre, mert hiszen erre a célra épült. Az áru és személyforgalom lebonyolításhoz szükséges pénztári, váró, felvételi, raktározó stb. helyiségek mind megvannak, a váltók elhelyezésére elegendő hely is meglenne, *ha — az ott lévő két csónakházat onnan eltelepitenék.* Szinte az a látszat, hogy e két csónakház kedvéért történt talán ez a nagy felfordulás és többletkiadás. Hire jár, hogy két év mulva mégis csak idekerül a Hév végállomása, amely mint teherpályaudvar továbbra is fennmarad. A Császárfürdő-állomásnál van olyan jó, ha ugyan nem jobb összekötetése a villamosnak, mint a most készülő hurokvágánnyal.

Bőröndök

WEIGL női táskák, pénztárcák, irattáskák, irómappák.

Telefonszám: 1-813-68
Budapest, IV., Mária Valéria ucca 7. szám.

SZENT ISTVÁN TRÓNJÁT I. Ferdinánd 84 ezer frt-ért vette meg, ami még abban az időben is potom pénz volt. Ám a magyar főurak a török harcok után szegények voltak s igy kevés pénzzel is el lehetett intézni őket. Hiszen a nádor, a sánta Báthory 1525-ben Buda polgármesterétől 16. frt-ot kért és kapott kölcsön, tehát a Ferdinándtól kapott hatezer frt nála nagy összeg volt s mivel különben is haragosa volt Zápolyának, könnyü volt vele megkötni az alkut. Példáját követték Perényi, az országbiró és sok más főur.

V. Károly császár nem hitt a szemének, amikor eléje tették a magyar trón megvásárlásának, a megvesztegetésnek nevetségesen csekély számláját Valladolidban. Nyomban kivetette az egész összeget az andaluziai rendekre, úgyhogy tulajdonképen spanyol pénzen fizették ki Szent István koronáját a Habsburgok, ami elég érdekes kapcsolatot teremtett igy a magyar és spanyol nép között, de aminek valójában egyik sem örült.

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. **GARCON** Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON.

A Missziós Nővérek munkaelindító tanfolyama. A Missziós Nővérek október 26., 27. és 28-án központi székházukban „Munkaelindító kurzust" tartanak kerületi és központi munkatársaik részére. Első nap, kedden **kórházmisszió.** Délután 5 órakor: **A hatóság közjótékonysági és szociálpolitikai tevékenységének útja 1937—38 telén,** dr. **Horony-Pálfi** Aurél szőv. tanácsnok, — 6 órakor: **Lélekvédelem a gyakorlatban, Hamel** Ladiszla S. M. főtitkár. — 6.30 órakor: **Munkatársaink a Szentévben,** dr. **Kopasz** Irma S. M. — Második nap, szerdán **menhelymisszió.** Délután 5 órakor: **A hajléktalan ember,** dr. **Pramer** József árv. sz. fogalmazó, — 6 órakor: **Hajléktalanok menhelye, Borbíró** Elek menhelyi gondnok, — 6.45 órakor: **Menhelymisszió a gyakorlatban, Boér** Judith S. M. — Harmadik nap, csütörtökön **szegénygondozás.** Délután 5 órakor: **Karitász értékek,** dr. **Molnár** Frigyes érs. tanácsos, — 6 órakor: **Családgondozás a gyakorlatban,** dr. **Kopasz** Irma S. M.

Ha Pestre megyen okos legyen, Szövetet közvetlen a gyárból vegyen
Trunkhahn
POSZTÓGYÁR
SZÖVETEI
IV. PROHÁSZKA O.-U. 8.
VI. TERÉZ-KRT. 8.

Pávai Vajna Ferencz székfoglaló előadása a Pénteki Borgazdatársaságban

Az elmult hét péntekjén tartotta első borgazda estjét a Pénteki Borgazdatársaság legújabb tagja, *Pávai Vajna* Ferenc főgeológus, a budai közélet népszerű kiválósága. *Zboray* Gyula dr., a Társaság főtitkára üdvözölte keresetlen baráti szavakkal az új borgazda-tagot, majd *Pávai Vajna* mondta el székfoglaló beszédét. Ezúttal is, mint minden egyes alkalommal azokra a kincsekre hívta fel a figyelmet, amelyeket a föld méhe rejteget és amelyeket fel kell tárnunk, hogy új balneológiai értékeket és új erőforrásokat teremtsünk az energiaforrásaitól megfosztott trianoni Magyarországnak. Apostoli munkát végez ezen a téren *Pávai Vajna* és az előkelő társaság, amely nagy tetszéssel hallgatta temperamentumos, mindvégig élvezetes előadását, lelkesen ünnepelte annak befejeztével. *Kozma* Jenő fejezte ki a Társaság érzelmeit, kérve az ünnepeltet, hogy ne csüggedjen, folytassa lankadatlan erővel azt a nagyszerű munkát, amellyel a nemzet vitális érdekeit annyi energiával, tudással és eredménnyel szolgálta eddig is.

Református lelkész előadása a budai evangélikus hősök temploma javára

A Budai Ev. Hősök Templomát Építő Tábor vasárnap rendezte tizenharmadik ünnepségét a Déli-pályaudvar épületének dísztermében. A szépszámmal egybegyűltek a Böszörményi-úton, az evangélikus barak-iskola helyén építendő hatalmas méretű evangélikus templom céljára adakoztak.

A várbeli ev. egyház pompás műsort állított össze, amelynek legérdekesebb száma kétségtelenül *Bereczky* Albert Külső-Szent István-városi ref. lekész előadása volt a kerületében most épülő templomról. *Szegény emberek építették fel a templomot* — mondotta — mert a templomépítésnél nem a pénz a fontos, hanem a hit. A műsor többi része is kiváló volt. *Rezessy* László játéka, *Veress* Endrének, a Zeneművészeti Főiskola új fölfedezettjének éneke, *Mikus-Csák* István zongorajátéka és *Zulauf* Henrik bibliamagyarázata egytől-egyig lenyügözték a lelkes közönséget.

VOGL és VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

Földalatti pályaudvar lesz a Lenke-téri központi vasuti állomás

Földalatti pályaudvarnak tervezik az új budai központi pályaudvart a Lenke tér környékén, amely tízmillió pengőbe kerülne. *Légvédelmi szempontok miatt kerülnének az összes városarnokok a föld alá* és a vonatok is alagutakban szaladnának be az új pályaudvarra. A mai Déli pályaudvar a Krisztinaváros szívében akkor megszűnne, a kelenföldi pályaudvarból pedig teherrakodó állomás lenne.

A JÖVŐ HÉTEN NYILIK
BUDA LÁTVÁNYOSSÁGA
A
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZ
Margit-körut és
Bem József-utca sarok

Kora tavasszal megkezdik a Horthy Miklós-úti új kereskedelmi iskola épitését

Felkay Ferenc tanácsnok, a főváros közoktatásügyi osztályának fáradhatatlan vezetője egyik régebbi nyilatkozatában közölte a *Budai Napló* hasábjain, hogy tervbevette a Horthy Miklós úton kereskedelmi iskola építését, mert a mostani helyén az iskola már nem fér el.

Mint értesülünk, most rövidesen sor kerül a Horthy Miklós úti kereskedelmi iskola felépítésére. Az építési ügyosztályban már el is készültek az új iskola tervei, *Szendy* polgármester is akceptálta azokat és az iskolaépítés ügye rövidesen a törvényhatósági bizottság elé kerülhet. A költségvetésben gondoskodtak a fedezetről, úgyhogy a legközelebbi iskolai évben, jövő év szeptemberében már az új épületben kezdődhetik meg a tanítás.

Itt említjük meg, hogy a főváros közoktatási ügyosztálya a Bornemisza-téren polgári fiú, és esetleg — a szükséghez képest — polgári leányiskolát is tervez. Az előkészítő munkák már folyamatban vannak és a jövő évben ez az építkezés is megkezdődik.

Galambos János úri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készítek méték után mindennemücipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Hatalmas küldöttség indul Budáról az albán királyság negyedszázados ünnepére

Albánia 1912-ben proklamálta állami függetlenségét, amikor *Abdul Hamid* kalifa-nagyszultán ottomán császárságán a felbomlás jelei mutatkoztak. Az albán törzsek: a maljiszórok, arnauták, a miriditák, fandézek, kasztrióták, gépák és toszkák évezred óta független életet éltek bajraktárok (törzsfőnökök) alatt, a sztambuli nagyszultán csak névleges úr volt ott a skipetárok födjén, a vérbosszú uralt mindeneket: katholikus, mohammedán és görög-orthodox albánokat egyaránt.

A bécsi albán nemzetgyűlés függetlenitette Albániát ,a törzseket egyesitette s a szent szerződést: *Prenk Bib Doda* (herceg), maljiszor fejedelem, Mrgr. *Sereggi* Skodrai (Szkutari) érsek, *Essad* basa és még néhány törzsfő és néhány ferencrendi szerzetes irta alá. *Türkhán* basa, a szultán szentpétervári követe lett az államfő, miután az utolsó albániai váli, a szerbverő Abdul Kérim pasa idejében otthagyta a kellemetlen állást. *Wied* Vilmos herceg, mint Scsüpnia Mbretje (királya) elfoglalta Skander bég trónját, hogy pár hónap mulva Esszád basa lázadói leverjék s ő átadja helyét. Jött a világháború, mi megszállottuk Albániát s a mi sorainkban harcolt a daliás *Ahmed Zogu* kapitány is csapataival; a rokon albán törzsek szívesen fogadtak bennünket, hisz IV. Béla királynak a tatárok elől menekült katonáinak késői utódai a mai északi albán törzsek.

Ahmed Zogu erélyesen rendbeszedte a széjjel húzó törzseket és megteremtette a modern Albániát, melynek első elnöke, majd *I. Zogu* néven királya lett. Ma a természeti kincsekben gazdag, vadregényes Skipetár-ország modern, tekintélyes európai állam, ahol béke, jólét, nyugalom van. *Önállóságának negyedszázados jubileumát november 20—28-ik napjai között üli meg.* A nagyszabású ünnepségre meghívta Zogu király a barátságos és rokon államfőket is. Külön meghívót küldött a király a magyar államnak, kormánynak és a fővárosnak.

A magyar kormányt a földmüvelésügyi minisztérium, a fővárost valószínűleg dorogi *Farkas* Ákos tanácsnok és *Medriczky* Andor dr. fogalmazó képviselik. A fővárosi *„Acélhang"* dalárda 64 taggal, *Noseda* karnagy vezetésével utazik Tiranába. Képviseltetik magukat a nagyipari és gyári intézmények, idegenforgalmi szervezetek, a honvédség, felekezetek és a sajtó. A magyar muzulmánok küldöttségét *Husszein Hilmi* budai főmufti vezeti, aki mint nemzeti ajándékot viszi magával Gül Baba sírjának ezüstből készült (4 és fél kg) gyönyörű modelljét, amit budai iparművész készitett. Vitéz *Galánthay-Glock* tábornok több képviselőtársával indul az ünnepségekre, akikhez *Bárczy* István és *Ripka* Ferenc volt polgármesterek, *Zsilinszky* Gábor és még számosan csatlakoznak. Egy nagyobb kirándulócsoport is készülődik a nemzeti ünnepségekre Tiranába, hogy politikai, gazdasági és ipari szempontból minél jobban kimélyítsük a magyar-albán kapcsolatokat.

László Zoltán dr.

Az Alsóváros lakossága tiltakozik a Közmunkatanács városrendezési terve ellen

Fájdalmas kiáltás hangzik Buda-Alsóvárosból azok felé, akik Nagy-Budapest sorsát intézik, — azért a városért, amely a *fürdőváros* nevét igyekszik jogosan kiérdemelni. Ezúttal a *Horthy Miklós híd* megnyitásával kapcsolatosan, a jogos remények meg nem valósitása miatt szólal fel az Alsóváros türelmes polgársága és kér meghallgattatást. Már pedig a sorvadásból csak úgy gyógyulhat fel, ha a *MÁV töltés és a HÉV vasút* által okozott hátrányokat a híd létesítésével beigért nagy összekötő útnak a *Szent István sugárútnak* megéptésével csökkentik.

A *MÁV töltés* ugyanis derékban szeli ketté Szent Imre Városnak (a „SZIV" városának) területét s mint Potemkin-fal takarja el Alsóvárost az illetékesek szeme — és így: *figyelme* — elől, viszont a *HÉV vasút* kizárólagos joggal törtet át Alsóvároson, megnyomoritva ennek lakosságát az „egységesités" kigunyolására ma is fennálló drága tarifájával és rossz menetrendjével. Mig a töltésen belül az élet világa ragyog, addig azon túl minden sötét. Bár újabban bizonyos megértést tapasztal a lakósság a főváros vezetői részéről s több, bár csak ideiglenes jellegű úttest és gyalogjáró megépitése van folyamatban, ez nem jelent gyökeres orvoslást.

Radikális és azonnali intézkedésre van már szükség, amire azonban — a legújabb hirek szerint — ismét hiába számit ez az elhagyatott városrész.

Az új híd megnyitásával az eddig bizakodó, de csalódott alsóvárosiak elfojtott jajkiáltása hangzott most el *„Buda Alsó Város*-Sósfürdő Környéke-*Egyesület"* választmánya ülésén. Tudomására jutott ugyanis a polgárságnak a hírlapokból, hogy az új hídhoz nem lesz összeköttetésük, a Fehérvári úton ezután sem lesz jó közlekedésük és továbbra is el lesznek vágva Szent Imre Város belső részétől. Ugyanis *a Székesfővárosi Közmunkák Tanácsának határozata szerint a Szent István sugárútnak csak a Horthy Miklós hídtól a Fehérvári úti MÁV aluljáróig terjedő része készül el és a HÉV végállomása ehhez az aluljáróhoz kerül, ehhez közel pedig az ú. n. Szent Imre személy-pályaudvar készül.*

Ezt a hármas vészhirt elkeseredetten hallották a jobbára szegénysorsú s mégis hűséges adófizető polgárok, akik lehetetlennek tartják, hogy ily sorsdöntő ügyekben *róluk-nélkülük* lehessen soha jóvá nem tehető sérelmes döntést hozni.

Ezért fordulnak most az alsóvárosiak az illetékes tényezőkhöz, kérve:

1. mindhárom ügyben a végleges döntés felfüggesztését mindaddig, míg a

2. pont alatt kérelmezett gyűlés nem határozott;

2. *a kerületi választmány* intézményének mielőbbi életrehivását, ennek akadálya esetén pedig Szent Imre Város alsórésze (Buda Alsó Város) polgáraiból — foglalkozási ágak szerint — érdekeltségi gyűlés egybehivását;

3. *annak elvként való kimondását,* hogy az érdekeltségnek a városrendezési stb. ügyekben hozott határozata a szakértők egyéni véleményének meghallgatása mellett is irányadó maradjon;

4. minden városrendezési — tehát a jelen — ügyben is a gyűlést megelőzően a helyszinen *hatósági bejárást* éspedig a polgárság bevonásával.

A Közmunkák Tanácsának szóbanlévő határozatával szemben pedig az alsóvárosiak kivánságait a következőkben foglaljuk össze:

a) a *Szent István sugárút* a kelenföldi pályaudvarig már most építtessék meg,

b) a *HÉV vasút végállomása* ugyancsak már most a székesfőváros határára helyeztessék ki,

c) a *Szent Imre pályaudvar* terve végleg ejtessék el, mert az csúffá tenné Szent Imre Várost s a *Délivasúthoz hasonló helyzetet teremtene.*

Az egészséges városrendezés megköveteli, hogy *ne csupán városrendezési szakértők egyoldalú egyéni véleménye alapján* és necsak iróasztalnál történjék meg a székesfőváros jövőjének kialakulását célzó döntés, de a városrész fekvése, a polgárság életviszonyai és igényei, sőt a székesfőváros magasabb szempontjai: idegenforgalom, városszépités, jelen esetben a Sósfürdő fejlesztése, stb. is figyelembe vétessenek. *A város fejlesztése pedig csak úgy lehetséges, ha annak egyes részeit nem szeli ketté és nem zárja el vasúti töltés és nem bénitják meg maradi közlekedési eszközök.* Ne épitsünk tehát e nagyszerű fejlődésre hivatott városrész kellősközepébe pályaudvart, mely örök időkre lerögzitené a kihelyezésre szánt vasúti töltést, és ne tartsuk fenn a város területén a helyiérdekű vasutat.

És megérdemli különösen az elhagyatott Szent Imre Alsóváros, hogy *egybekapcsoltassék végre a Szent István út gyors kiépitése által a Szent Imre Város belső részével,* és a székesfőváros pesti oldalával is, hogy igy a nyugati és kelenföldi pályaudvar utasai egyszerűen és gyorsan tehessék meg összekötő utjukat és hogy a pesti és budai lakósság mindkét pályaudvart könnyen érhesse el.

De fontos az Alsóváros kifejlesztése és szépitése azért is, mert a *kelenföldi pályaudvar felé éri el legrövidebben a külföld a fővárost.* Lehetetlen elgondolni, hogy itt a mai elhagyatottság, pusztaság és rendezetlenség fogadja a kettős szent évben a százezrével érkező külföldi és magyar vendégeket. Ki kell tehát épülni addigra a személy és teherforgalom részére is tágas területtel rendelkező kelenföldi állomás épületének és környékének!

A tervezett pályaudvarra szánt költségből pedig kitelik majd a kelenföldi pályaudvar kibővitése és a Déli vasút és környékének rendezése és szépitése.

Mikola Géza dr.

Megbizhatóságáról ismert
ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13
Telefon:
162-765.

Miért nincs naponta légvédelmi gyakorlat?..

Az egész város lázban égett, amikor a mult héten megszólaltak a szirénák és lassan-lassan elsötétedtek Budapest utcái. Nem tagadjuk: félelmetes, kellemetlen érzés volt, itt kuksolni a sötétségben, mialatt felettünk „ellenséges" repülők cirkáltak. Amikor vége volt a gyakorlatnak és újból kigyulladtak a villanylámpák, az emberekből önkéntelenül is kirobbant a kiáltás: „Éljen a béke!" Igen: éljen a béke, a jó Isten mentsen meg bennünket attól, hogy a légvédelem komollyá váljék!

Komor, nehéz órák voltak a sötétség órái. Hátborzongatóak. De nem mindenkinek.

A gellérthegyi utak padjain, a tereken, meg sétányokon, a Halászbástyán és a Horváth-kertben sikere volt az elsötétitésnek. Közelebb simultak egymáshoz a fiatal párok és a budai utcákon végigrobogó sajtó-autóbusz mindenfelé szétrebbent ifjú párokat zavart meg.

Suttogás, elfojtott sóhajok, becéző szavak, halk kacagás kisérte a légvédelmi gyakorlatot.

— Jobb, mint a moziban, — suttogta egy kisleány a Döbrentei-parkban, de ugyanez volt a meggyőződés a Statisztika-parkban, Városmajorban és a Pasaréten is. Igen: jobb, mint a moziban, továbbtart a sötétség és még a vásznon lepergő kép sem zavarja a szerelmes szíveket.

Amikor aztán újból fényesség lett, megürültek a padok, hazamentek a légvédelmi sötétség kis haszonélvezői. Hazamentek, de fájó szívvel kérdezték:

— Miért nincs naponta légvédelmi gyakorlat? Ők elbirnák. Nem sokallnák . . .

—dár.

80 szegény anyát látott vendégül a Szülők Szövetsége a római fürdői iskolában

A római fürdői iskola keretében *Szülők Szövetsége* létesült, amely nagy szociális érzéssel, áldozatkész emberbaráti szeretettel karolja fel a szegény tanulók és azok szüleinek a sorsát. Anyagilag és erkölcsileg siet a rászorlók segitségére a *Simonfay* Ferenc alezredes elnöklete alatt dicséretesen működő Szövetség, amely legutóbb szeretetvendégséget rendezett nyolcvan szegény anyának.

Schaller Sándorné dr. polg. isk. igazgatónő gyönyörű beszédben méltatta az anyai hivatást, *Zsolnay* Frigyesné, rt. igazgató neje és dr. *Szepesváry* Lajosné rendőrtanácsos neje művészi zongorajátékkal kedveskedett a virágdiszes asztalok mellett megilletődötten ülő szegényeknek, majd *Rév* Zsuzsa szavalt saját költeményeiből, napsugarat, szeretetet sugározva a fáradt szivekbe.

o A kitünő rendezés *Korda* Hugóné, *Stroh* Pálné, *Tóth* Béláné és *Wenczel* Lajosné érdeme.

Miért?...

(Levél a szerkesztőhöz.)

— mert szöget üt sok ember, de főképen a szülők fejébe, miért kellett az elmúlt iskolai év vége felé, ez év április havában az óbudai Hunor-utcai elemi iskolát feloszlatni és a háromszáz-egynéhány gyereket az iskolai munka legkomolyabb idejében három-négy iskolába szétzavarni?

A megokolás az volt, hogy ez a barakiskola már nagyon rozoga állapotban van, máról-holnapra összedülhet és igy veszedelem fenyegeti a bennlévőket. Azóta hónapok múltak el, az iskola rendületlenül áll, sőt most nagy készültséggel beköltözött oda az óbudai útépitések nagy mérnöki kara is.

Mi ebből a tanulság? Vagy nem fenyegetett ott bedülés és akkor kár volt a gyerekeket a lakásukhoz közelfekvő iskolából máshová elhelyezni, vagy pedig a most ott lévő mérnökökért nem kár?...

(K. D. szülő.)

A kiskereskedők érdekeiért küzd a
Magyar Detailkereskedő
Szerkeszti: KERTÉSZ IMRE

Ügető versenynapok:

Október 23., 26. és 29-én

A magyar Buda

Való volt-e, rege, hajdan a danában:
Megtörtént az eset Feri-Dun korában.
A büszke hún császár, hódítók vezére,
Végre átkelt Dunán s Kelennek földjére
Hadaival érve, várost alapított.
Nevezé öregnek, húnok nyelvén: Buda,
Megáldotta papja, öreg táltos Kuda.
Leverék a sátrat, örültek a népek,
Táncolt itt mindeki, fiatalok, vének.
Nagy lett Budavára. Teli dicsőséggel,
Változtak urai, váltakozó néppel.
Budavár volt mindig ez az ősi város,
Ős-hún alapítás, nem pediglen Sáros.
Sáros, Trencsén, Nyitra, ottan szlávok vannak,
Szvatopluk utódi, nekünk békit hagynak.
Akad magyar ember, ki Vodának nézi,
Ősi Budavárát? Ezt meg is tetézi,
Tudományt mímelve, újságokba írja,
Így lesz ősi Buda fajtánknak a sirja.
Nem igaz egy szó sem, én mondom ezt nektek,
Magyar itt minden rög, magyar a lelketek.
Így írják a hinduk, sokezer éve már,
Turán szent városa, ősi nagy Budavár.

László Zoltán dr.

A főváros éppen olyan fontos, mint a vidék

Petracsek Lajos beszéde a pénzügyi bizottságban

Petracsek Lajos országgyűlési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag nagyszabású beszédet mondott a székesfőváros pénzügyi bizottság költségvetési tárgyalásán. Mindvégig szigorúan pénzügyi téren maradt és *teljes őszinteséggel tárta fel azokat az okokat, amelyek a főváros mai pénzügyi helyzetét előidézték és amelyek ismerete nélkül ezen a helyzeten javítani nem lehet.*

1926 óta — mondotta többek között, — tehát tizenegy év alatt az állam a főváros adójövedelmeinek közel egyharmadát vette el a maga javára. 1926-ban még 25 százalékon felül volt a főváros részesedése a forgalmi adóbevételből. *Tizenegy év alatt ez is leszállott 7.1 százalékra.* Sőt, a forgalmi adó kezelésének lényegét tekintve, *ez a szám csaknem 4 százalékra csökken a régi 25 százalékkal szemben.* 1932-ben 52 millió pengő volt a forgalmiadó bevétel a fővárosban. Ez volt a forgalmiadó bevételeknek mélypontja. Az államnál azóta 73 százalékkal emelkedett ez a tétel és így 90 millió pengős forgalmi adónak megfelelő részesedés illetné a fővárost, ami az eredeti 25 százalékos megállapodás alapján *22 millió 500 ezer pengőnek felel meg, szemben azzal a négy és fél millió pengővel, amely most jut a fővárosnak.*

Az állami költségvetési év bevételei újabb 7 százalékos emelkedést mutatnak, ezzel szemben a főváros bevételei nem emelkednek. A mostani 158 millió pengős előirányzat ugyan kilencmillió többletet tüntet fel az 1935 évvel szemben, ezt a különbséget az üzemi hozzájárulás többlete adja meg. Az 1934 évi 6.6 millióval szemben a főváros most 14 millió 600 ezer pengőt irányoz elő üzemi bevételeiből, a főváros összes bevételi emelkedése tehát abból adódik, hogy saját üzemeit kiszipolyozza, a pénzt egyik zsebéből a másikba téve. Az emelkedés azonban ezzel az üzemi hozzájárulással sem éri el a mélypont óta az 5 százalékot, míg az állami bevételek emelkedése ugyanezen idő alatt elérte a 30, a forgalmi adóval együtt a 73 százalékot. *Nyilvánvalóan tünik ki ebből az állam hihetetlen - szükkeblüsége a fővárossal szemben.*

A fővárosi adórészesedés évi csökkenése 25—30 millió pengő között váltakozik, a teher áthárítások rendszere is 20 millió körüli évi veszteséget jelent és így *ez a kormányzati politika a főváros polgárságának különböző címeken és módokon évi 140 millió pengő új terhet rakott a vállára, hét év alatt tehát közel egy milliárd pengőt.* Olyan verseny keletkezett az állam és a főváros között, mint amilyen a válófélben levő házaspáré: a Duna Királynője nem kap királyi férjétől tűpénzt, nem kap pénzt új kalapra, új ruhára. Sőt ma már odáig megy a dolog, hogy a királyi férj a kosztpénzt is elveszi a Duna Királynőjétől.

Élesen birálja ezután *Petracsek* Lajos a beruházási kölcsönökkel való gazdálkodást, felveti a porsperitás kérdését, amely a fővárosnál csak részlegesen van meg. A *drágítás lavinaszerű.* És amikor a kormányzatnak nem volt árpolitikája, *kényszerüségből a főváros is drágított. Drágította a villanyt a kis lakásokban, a vizet és a közlekedést.*

Rámutat arra, hogy a nehéz, szűkös helyzetben az egyetlen megoldás: az államnak kell segitőkezet nyujtani, hogy az állam és főváros pénzügyi egyensúlyának megfelelő régi viszony helyreálljon. *Az árszint csökkentését kellene keresztül vinni, eltörölni esetleg a fogyasztási adókat és a fővárosi vámokat.* A tisztviselői fizetések emelése a főváros mai pénzügyi helyzetében hiú ábránd: a másik vonalat kell szogalmazni, ahol az árak lecsökkentésével lehet komoly egyensúlyozó intézkedéseket és megnyugvást létrehozni. A kis országnak egyébként a *tőkehiány* is katasztrófája.

Sajnálattal halljuk sokszor rövidlátó politikusok részéről, *hogy a főváros nekik nem fontos, csak a vidék.* Helyre kell állítani a felfogásokban is az egyensúlyt. A fővárosban és környékén több mint másfél millió lélek lakik, a magyar nemzet lélekszámának egyhatoda. Ennek az egyhatodnak a sorsa nem lehet közömbös a nemzet életére sem. *Ez a főváros éppen olyan fontos, mintt a vidék, esetleg a nehéz helyzetekben még fontosabb.* Ennek a fővárosnak feladatai vannak a nemzet életében. *Épp ezért változtatni kell mai hibás pénzügyi helyzetén, változtatni a kormány segitségével, mert a kormány segítsége és megértése nélkül nincs mód a segítségre.*

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRÚT 64a. TELEFON: 166-027

BUDAI KIRAKAT

Asztalos, butor

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC műasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

Épület, portál és műbutor készítés.
Antik butorok restaurálása.
HEROLD JÁNOS, II., Fő-u. 79.

Bádogos, szerelő

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készít: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

Bor

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASÁGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

Bőrönd, bőrdiszmü

ALPÁR böröndös és bőrdiszműves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

Cipő

Budán **PREISACH-CIPŐ** fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, sí- és sportcipőt **Kálí András, XI. Verpeléti-ut 4/6.**

Cukrászda

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRÚT 36.

Csemege, füszer

Csemegekülönlegességek
TÓTH GÁBOR-nál
I., PAULER-UTCA 4. Roham-u. sarok.

30 éve füszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk!
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata
FODOR füszer- és csemegeüzletében
I., Királyhágó-tér 4. Telefon: 155—388

17 év óta **füszert, tisztet, terményt legelőnyösebben**
PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u 126. Tel.: 163-220. Trollevbus megállónál.

Divatáru

PÁL Budán a legolcsóbb! I., Krisztina-tér 1.
A hadsereg tagjainak és tisztviselőknek 5 százalék engedmény

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előírás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

Legjobb árut legolcsóbban
Goldfingernél vásárolhat II. Margit körut **50-52.**

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c.

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben **Hujber Gézánál** III., Kolosy-tér 5.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

Őszre a legdivatosabb ruhadiszek már láthatók!
ALBACHÁRY és KORAI gomb, csatt, rövid és kötőtáruk
II. MARGIT KORUT 38a. Tel. 366—999

Fényképész

Legszebb karácsonyi ajándék egy jó **fénykép**
BLAHOS műterméből, II., Fő-utca 18

Foto, optika

Speciális **FOTO-SZAKÜZLET**
STILLER SÁNDOR, I., Alagut-utca 4.

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.
Szeifferttel szemben.

Furnér és fa

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Illatszer, foto

GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Füző, keztyü

LEGJOBB FŰZŐK, KESZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18., IV., Múzeum-körút 27.
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Kárpitos, diszitő

Modern lakberendező. kárpitos és diszitő
FEUERSTEIN LAJOS, I., Márvány-u. 36.
Telefon: 366-930 JAVITÁST IS VÁLLAL

Kelmefestő, vegytisztitó, mosoda

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

Késmüves

DVORÁK LÁSZLÓ
KÉSMÜVES
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

Kézimunka, zászló

Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

Kozmetika

„LOTTY" KOZMETIKAI INTÉZET. II. Olasz fasor 43
Arcápolás, kvarckezelés. villanyepiláció, arcpakolás. estélyi sminkelés. gyógymasszázs. szemölcsirtás, lábápolás.

Könyv, papir, irószer

ŐSZI KÖNYVUJDONSÁGOK
papir- irószer- és töltőtollak nagy raktára
Csáthy Ferenc rt. fiókja
egyet. könyvkeresk. és irod. vállalat I., Krisztina krt. 133

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

Tisza Testvérek II. Fő-u. 12. T:1-527-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papír-, író- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára

Szent Imre könyv- és papírkereskedés, négynyelvü kölcsönkönyvtár.
XI., Szt. Imre hg.-út 2. T.: 269-033

Könyvkötő

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN műhelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

Kötőde

Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötőde, II. Bem József-utca 7. sz.

Kőfaragó

KŐFARAGÓMUNKÁK **KRÁL GYULATÓL**
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Müölvös

Kegyszerek, versenydijak, ezüst és fém dísztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ müötvös
I., Döbrentei-tér 1. szám.

PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek evőeszközök Javitás, aranyozás, ezüstözés
XI., BERCSÉNYI-UTCA 3. Tel: 259-172.

Orvosi müszer, kötszer

Budai orvosi kötszer- és műszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi műszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők. betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Órák, ékszerek

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Több mint **150 éve HOSER-órák**
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TÉL.: 153-139. — Chronométerek. stopperek. karórák.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT. — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

ÓRÁT, ÉKSZERT
Gottlieb-tól III. VÖRÖSVÁRI-UTCA 127
Megbizható javitások

Paplan, matrac

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. Horthy Miklós-ut 18.

Pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállítója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

STANZEL KENYÉR III., Zsigmond-u. elismert 45.—T: 153-148

PRÉDA kenyér, sütemény **KITÜNŐ!**
I., Alkotás-utca 10. Tel: 150-465

Rádió, villany

Villany, rádió JAKABNÁL
I., ROHAM-U. 2.
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 167-074

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádió-szerelés, javítás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Sportcikkek

AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK **Dörner-Sporttól**
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM.
TELEFON: 167—372.

Szőrme, ernyő

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

Tüzelőanyag

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

Uriszabó

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Üveg porcellán

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Kölcsönedények **SCHEIBER MÓR-nál**
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

Vasáruk

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 9. Telefon: 269-234.
5% engedmény durva vasáruk kivételével.

Virág

LOHR IRMA utóda **Nagy Imre László**
VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 8.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268—205.

REGENT Telefon: 153-326
Cafe-Restaurant
II. Keleti Károly-u. 1 Esténkint
Igazgató: BOCK — **Hella de Pinedo**
a legelegánsabb pesti dizőz
Ördöngös Gyuri és **Losonczy Pál** együttese

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

„Haláleset miatt zárva"

Az Alagút-utcában lehúzták egy kis trafik redőnyét: haláleset miatt zárva. Vagy tizenöt esztendeje ült a trafikos-pult mellé Turchányi Olga, az egykori körülrajongott primadonna, a „Víg özvegy", de semmise mutatta, hogy a színpad forró deszkáiról jött, ahol sikerben, dicsőségben fürösztötték. Szerényen, csendesen ült a pult mellett, kedves figyelemmel szolgálta ki vevőit: nem volt primadonna; trafikosnő volt. Ott ült mellette kiskutyája, ő maga kézimunkázott, kötögetett, fülén a rádiohallgatóval, melyet csak akkor vett le, ha vevő érkezett, hogy cigarettát, szivart vásároljon. A vevők legnagyobb része nem sejtette, ki nyujtja át neki a Leventét, Faintost, hogy ő a „Víg özvegy", aki, mióta férje, Marházi Miklós meghalt, a legszomorúbb, legcsendesebb özvegy volt. Most örökre elment. Kieseti kezéből a kötőtű, árván maradt a kiskutya, nincs gazdája a rádióhallgatónak. És árva a kis trafik, amely oly furcsán szimbolizálta, mi a sorsa a hírnek, dicsőségnek, ragyogásnak . . .

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

ÁLGYAY-HUBERT PÁL Dr. — ÁLLAMTITKÁR. Algyay-Hubert Pál dr.-t, a Közmunkatanács alelnökét, kereskedelmi államtitkárrá nevezték ki. Amilyen örvendetes; hogy Algyay-Hubert ezentúl nagyobb hatáskörben fejtheti ki tehetségét és nagy tudását, annyira sajnálatos, hogy távozik a Közmunkák Tanácsának éléről. Nagy koncepciók jelzik Budapest fejlesztése terén Algyay-Hubert eddigi működését: igaz vesztesége a főváros életének, hogy elhagyja helyét, éppen akkor, amikor azok a hatalmas városépítő tervek, amelyeket ő indított el, a megvalósulásig eljutottak.

Karafiáth főpolgármester személyesen adta át a kormányzó kitüntetését az életmentő Fonó Katalinnak. A hőslelkű kis életmentőnek, a Rómaifürdőbeli Fonó Katalinnak, a Szilágyi Erzsébet gimnázium VII. osztályú tanulójának a kormányzó kitüntetését Karafiáth Jenő főpolgármester adta át a napokban az iskola háziünnepségén.

Felavatták a Palota-téri tűzéremlékművet. A tűzéremlékművet a Palota-téren, Ligeti Miklós szobrászművész nagyszerű alkotását okt. 17-én avatták fel a kormányzó jelenlétében, fényes katonai ünnepség mellett.

A Budai Ref. Nőegylet ünnepsége. Borbély Kálmán dr. ny. miniszteri tanácsos, gazdasági főtanácsos, a Meteorológiai Intézet választmányi tagja, a budai ref egyház presbitere névünnepe alkalmából bensőséges ünneplésben részesült. A Budai Ref. Nőegylet összejövetelén Haypál Béla lelkész meleg szavakba mondott üdvözlő beszédet. Jelen voltak: dr. Papp Dezsöné elnök; Szemere Antalné és Nevelits Antalné alelnökök; Schulek Gézáné, Kemenes Gézáné, dr. Waiser Istvánné, Haypál Béláné, dr. Györgyházy Tiborné, Bereghy Kornélné, Pál Imréné, dr. Borbély Kálmánné, az ünnepelt neje; továbbá dr. Földes Papp Károly és dr. Péter János lelkészek, nemes Pintér Lajos és sokan mások. Dr. Borbély Kálmán hálás szavakkal mondott köszönetet az üdvözlésért. Majd a lelkészi hivatal tisztviselői nevében Albert Edit okl. tanítónő mondott üdvözlő beszédet a lelkészi hivatalban.

Gyász. A budai társadalmat két régi tagjának hirtelen halála döbbentette meg. Fonacei lovag Büttner Ferenc ezredes, a honvédelmi minisztérium hivatalos francia fordítója s tolmácsa, egykor a lipótmezei Kadettiskola tanára, 60 éves korában; Czvetkovits Ferenc földmívelésügyi miniszteri tanácsos pedig 54 éves korában halt meg. A két kedvelt és ismert budai urat a Farkasréten temették el nagy részvét mellett.

Miért drágább a csatornázás a Szent Imre-városban. A keserüsös víz drágítja meg Szent Imre-városban a csatornaépítést és ezért kerül hatvanezer pengőbe a Fehérvári-útnak egy csatornaszakasza a Sárbogárdi- és Lenke-út között.

Mennyiért kelnek el a budai ingatlanok. Harmincötezer pengőért adták el az Attila-utca 33. sz. házat. A Donáti-utca 26. számú házat 25 ezer pengőért és egy nagyobb Pasaréti-úti ingatlant 48 ezer pengőért vettek meg a napokban.

Félévszázad után új helyiség. A komolyságáról és megbizhatóságáról közismert Lohr Irma utóda Nagy Imre László virágkereskedés a Fő-utca 1. számú házban lévő helyiségéből kénytelen volt elköltözni, mert a Közigazgatási Bíróság az épületet a saját céljaira alakította át. A cég a Fő-utca 8. szám alatt vitéz Martsekényi Imre országgyülési képviselő, építész tervei szerint új üzlethelyiséget építtetett, amely diszére válik úgy a tervezőnek, mint a régi, patináns cégnek.

Huszár Károly előadása a Hollós Mátyás Társaságban

az Eucharisztikus Kongresszus óriási arányu előkészitő munkájáról

A budai Hollós Mátyás Társaság hétfőn tartotta meg évadnyitó irodalmi estjét. Elnöki megnyitójában dr. Hennyey Vilmos üdvözölte a megjelent egyesületi tagokat és a mindig szívesen látott és örömmel fogadott vendégeket. Külön köszöntötte dr. Kozma Jenőt, dr. Bánlaky Gézát és dr. Lippay Gyulát, a Budai Napló szerkesztőjét, azután igy folytatta:

— Ez az egyesület a béke, az egyetértés, a jóindulat, a müvelődés és nemes szórakozás jegyében működik. Oly erények ezek, amelyeket kettős odaadással kell ápolnunk és müvelnünk akkor, amikor kinn az életben a gyülölség, rosszindulat és rombolás szelleme kerül feszinre; amikor mindannyiunk lelkén lidércnyomásként ül a gond és a félelem, hogy megszakad az a vékony fonal, amelyen a világbéke függ. A félelem; hogy újból megindul egy általános öldöklés, nemcsak milliónyi ember nyugalmát, békéjét; boldogságát és létlehetőségét, hanem végelemzésben az európai kultúrát is pusztulással fenyegeti. A viharzó tenger és a tomboló viharok közepette jólesik eközben, mint egy biztos szigeten kikötnünk és megpihennünk, hogy az idealizmus és lelkiség e körében az élet nehéz küzdelméhez erőt, megnyugvást és bizalmat meríthessünk.

Ezután Hennyey elnök köszöntötte a müsoron szereplő irókat, müvészeket és tudósokat, elsősorban Huszár Károly, volt miniszterelnököt, aki az Eucharisztikus Kongresszus jelentőségét fogja ismertetni az ülésen, továbbá Havas Istvánt, a Petőfi Társaság főtitkárát, aki a Hollós Mátyás Társaság őszintén gyászolt alapitó tagjáról, Pekár Gyuláról emlékezik meg az est során, Zajti Ferenc tanárt, a neves indiai utazót és Kordély Kovács Bélát, a kiváló müépitészt, aki a Tabánban tervezett nagyszabásu magyar östörténelmi emlékmüről tart előadást; a Ligárt müvészpárt és Végh Aranka előadóművésznőt.

Az elnöki megnyitó után Huszár Károly foglalta el az elnöki széket és rendkivül szinesen vázolta az Eucharisztikus Kongresszus nagyszabásu kereteit és nagy nemzeti jelentőségét. Idegen országokból és megszállott területekről 400.000 ember készül Budapestre. Ezért az ünnepségeket a tulajdonképeni kongresszus időszakán túl 1938. május 15-től szeptember 15-ig terjesztik ki. Annyi a jelentkező a belföldről, vidékről, hogy ezek részvételét 5%ra kellett leszorítani, mert lehetetlenné tették volna a külföldiek elhelyezését. A fővárosi érdeklődőkkel együtt közel egymillió ember részvételére kell számítani. Vázolta az ezzel kapcsolatos rendezési feladatokat és rendkivüli nehézségeket és arra kérte a jelenlevőket is, hogy az óriási munkát szives közreműködésükkel támogassák. Hennyey Vilmos dr. elnök az előadónak köszönetet mondva felajánlja a Társaság segitségét a rendezői teendőkben.

Havas István, a Petőfi Társaság főtitkára tartalmas előadásban ismertette a Petőfi Társaság 30 éves működését és Pekár Gyula érdemes elnöki munkásságát. A hallgatóság Pekár Gyula emlékének egy percnyi felállással áldozott.

Ligárt Lujza ősi kinai balladákat énekelt, melyek zenei ritmusukban rendkivül hasonlók a régi magyar búskomor népdalokhoz; majd közkivánatra kinai költeményeket szavalt magyar fordításban; sok érzéssel és melegséggel. A zongorakiséretet Ligárt Béla látta el.

Zajti Ferenc a Tabánban magyar östörténeti múzeum felállitását propagálta, annak épitészeti és berendezési terveit ismertette. Felette érdekes vetitett képekben bemutatta a lerombolt Tabán sok értékes épitési kincsét, valamint a tervezett múzeum körvonalait és belső beosztását.

Végül Végh Aranka müvésznő megragadó hévvel és érzéssel szavalta a Julián barát című balladát.

Előadás után a társaság Gundel polgári étteremben még sokáig együtt maradt.

Hetényi Imre dr. uttörő felfedezése lehetővé teszi Árpád sirjának felkutatását

1730 óta keresik Óbudán és környékén *Árpád fejedelem* sirját. Számos, nagy szakképzettségű tudós próbálta tudományos kutatásaival megtalálni, fellelni a felbecsülhetetlen értékű és jelentőségű sírhelyet. Mindeddig nem sikerült a sírt feltárni, de *Hetényi* Imre dr.-é, Budapest főkapitányhelyettesé az érdem, hogy közeledik a nagy probléma megoldása. Már 1911-ben, mint kezdő ujságíró, (már akkor is képzett régész és nagytudású szakember), foglalkozott *Hetényi* az óbudai Fehéregyháza, Alba Ecclesia problémájával. *Anonymus*, a névtelen jegyző jegyezte fel, hogy Árpádot *Alba Ecclesia* alatt temették el. Hetényi dr. azt akarta kutatásaival kideriteni, hol keresendő ez az eltűnt templom.

Több ú. n. határleírás található különböző magán és tudományos gyüjteményekben. A legbővebbnek az 1356-iki oklevelet tekinthetjük. Ez Nagy Lajos egy birtokadományozási oklevele, amely megemlékezik Fehéregyházáról. A leirás, illetve a „határjárás" a „Római Hadi-útból" indul ki. Abból a szakaszból, mely a templom gyanitható helyén — illetve közelében vonult el. A Római Hadi-út, a magyarországi oklevelekben *Via Magna*, vagy *Via Antiqua* neveken szerepel. Óbuda már beépitett terület volt a kutatások pontosabb feltárásakor és igy a Hadiút ezen részlete ismeretlen maradt. Az 1356. oklevél (nem pedig egy későbbi, melyből sokan indultak ki ennek a problémának megfejtésére, Hetényi előtt), minden magyarázata igen soká meddő maradt. Hetényi dr.-é az érdem, hogy meghatározta a Római Hadiútnak azon szakaszát, mely a határjáró oklevélnek megadta a kulcsát. *Hetényi* Imre orvos doktor, — ujságiró, — főrendőr, és kiváló magántudós. E sokoldalúsága és képzettsége, de különösképp belső adottsága, — *ösztönös nyomozó készsége vezette rá a megfejtésre.*

Mint riporter-orvos és nyomozó régész és tudós egyszemélyben, kiment Óbudára. Látott egy mezőt. Ez a mező más ember szemében teljesen közömbös, búzával bevetett terület volt. Egyetlen pillantás kellett Hetényinek, hogy ösztönösen észrevegye azt az egyetlen különbséget, mely ezt a mezőt az ott lévő egyéb mezőktől megkülönböztette. *Ez a különbség egy sárga-csik volt*, amely a Duna folyásának irányában húzódott. *Vajjon mi okozhatja ezt a színkülönbséget? . . .*

Az újabb megfigyelést tavasszal folytatta Hetényi Imre. A zsendülő búza színén még intenzivebben kitűnt a látható különbség. Hetényi dr. saját költségén ásatásokat kezdett a csik irányában, *megtalálta az elveszett, illetve fel nem tárt Római Hadiút óbudai részét. Minden ezután következő okleveles kutatás őt igazolja: senki meg nem cáfolta a felfedezés helyességét.* Az, hogy itt a közelben előkerül-e majd Árpád fejedelem sírja, azt csak a gondos kutatás és körülményes ásatások fogják felderiteni: Hetényié a vitathatatlan érdem, az 1356 oklevél megszerzése. Azóta a Római Hadiút kutatásánál, de egész Európában is *mindenütt döntő szerepe lett a földbe temetődött, földdel eltakart — bevetett — föld alá került kövek felett növő növényzet színének.*

A Római Hadiút egy másik eltűnt szakaszának feltárása Dunapentele alatt, mintegy 4 km-en keresztül, ugyanezen elv szerint történt. Az utat a 2000 év szétmálasztotta, eltűnt az emberi szem elől. De ha alkonyatkor, az aratás utáni tarlón megáll valaki, a letűnő nap rőt fényében a mészkőben lévő parányi csillámok tükröző fényt adnak. Ez *mint széles sáv látszik:* a Római Hadiút nyoma. Ilyen meglepő felfedezés volt a London-Cornwallis repülőjárat postaszolgálatában a pilota megfigyelése, hogy a legelőkön óriási, térképen nem jelzett köröket látott. Térképészeti szakértők nem tudták magyarázatát a megfigyelésnek, de tagadták is helyességét. Ujabb repüléseknél azonban a már figyelmeztetett pilóták ismételten jelentették társuk megfigyelésének helyességét. Végre a hivatalos kiküldött fényképész lefotografálta a megfigyelt helyeket és a *lemezek is feltüntették a megfigyelést, amely feltalálta az őskori „körsáncok" nyomát.* A körsáncokat idők folyamán elszántották, állatok letaposták, eső elmosta. A földről nem látható semminemü különbség a földeken: de magasból, repülőgépről az emberi retinán képpé válik — érzékelhetővé az árnyék-vetület. Akárcsak a dunapentelei szemcsék csillogása, itt is a *látás* árulja el az érdekes és értékes régészeti nyomok pontosabb fekvését és helyét.

Azóta a rendszeres tudományos szolgálat is bevezette a repülőről való fotografálást — különös érzékenységű, e célra készitett, előállitott lemezek segitségével. Hetényi dr. nem rendelkezett ilyen tudományos eszközökkel. Ő saját költségén, de a nagykoncepciójú egyén meglátásával fedezte fel a tudományos módszer összes előnyeit

Hetényi csupán tudással és logikával és megérző nyomozó tehetségével jött rá a felfedezés jelentőségére. Egyéniségénél fogva előnyben van a hivatásos kutatókkal szemben: nem kötik előirások, saját meglátásai és megérzései szerint megy. Nem a mesterségbe vágó kötelesség, hanem a megpihenni vágyó ember kedvtelése az ő tudományos munkássága.

G. J. A.

Óbudai szerző darabjával jubilál a Kisfaludy Szinház. A Kisfaludy Szinházat 1897-ben alapitotta Serly Lajos, az Amerikába kivándorolt magyar nótaköltő, akinek „Kék nefelejts virágzik a tó partján" cimü szép dalát ma is sokan megkönnyezik. A szinház igazgatósága november második felében megünnepli a szinház fennállásának 40 éves jubileumát; diszelőadás keretében. A diszelőadáson való bemutatásra a vezetőség Koncz Dezső „Nem vagy legény, Berci", cimü énekes; népies játékát választotta ki; melynek zenéjét Kárpát Zoltán szerzette. Kedves és stilszerü dolog, hogy egy kerületbeli, magyar nótaköltő által alapitott szinház jubileumát, szintén kerületbeli; közismert magyar nótaköltő szinművével üli meg a szinház. Az ünnepi diszelőadás a darabnak egyszersmind ősbemutatója is lesz. Az előadás iránt nemcsak irói és müvészi körökben, hanem a közönség körében is nagy az érdeklődés.

A BELLEVUE
világvárosi függőkertjét a legszebb közönség szívesen látogatja
Minden este
és vasár- és ünnepnap délután
Táne — Setét György jazz-zenekara

A csodatevő kép a Krisztinában

Tündérien virágos, gyönyörü völgy volt az 1600-as évek végén még Budavár tövénél, a mai Krisztinaváros helyén, amit Mátyás király idejében Villa Solita-nak neveztek s amelyet mai nevén 1763 óta Mária Terézia leányáról ismernek. A most már végig beboltozott Ördög-árok neve akkor „Szent Pál árka" volt, amelynek jobbpartján a fehérvári kapuval szemben csinos kis házban Francin Péter Pál, az olasz származású kényseprőmester lakott.

A török 1686-i kiüzése után pestis tizedelte Buda népét. Francin is nagyon féltette tőle családját s ezért a Szüz Mária pártfogását kérte. A vallásos kényseprőmester, fogadalmát teljesitve, elindult ezért a svájci határ mentén fekvő olasz szülőfalujába, hogy annak a vérző Szüz templomában lévő csodaképénél háláját lerója. Ennek a kegyképnek az volt a nevezetessége, hogy még a XV. században egy rabló megdobta az ut mentén függő Mária képet kővel. A kő nyomán a kép vászna a Szüz homlokánál beszakadt, de ugyanakkor a szakadás helyén vércseppek hullottak. A kép nagyon sokáig vérzett és a nagyszámu zarándok között csodálatos gyógyulások történtek. Messzeföldről nagyon sokan jöttek a kegyképhez és a piciny Ré nevü falucska szépen fellendült. Francinnak ájtatoskodása közben jutott eszébe, hogy ezt a csodálatos képet lemásoltatja és hazaviszi Budára. Ezt a tervét végrehajtotta és a féltve hazahozott képet egy kis barlang-kápolnában helyezte el, amit 237 évvel ezelőtt a várbeli jezsuita házfőnök beszentelt.

Ez volt a mai Krisztinaváros első alapköve. A kis kápolna csodás képének hire megy, sok zarándok keresi fel, úgyhogy 1707-ben az alapító 50 frt-ot adott a kápolna fenntartására azzal az óhajjal, hogy őt és feleségét idetemessék. Ez a kivánsága 1711-ben, illetve 1714 májusában meg is történt. De ekkor már itt is csodálatos dolgok történtek a kép révén (rossz nők megtérése, eltűnt gyermekek visszavezetése, harangozó nélküli harangszó stb.) és igen sok idegen látogatta. Fogadók épültek ezért körülötte, boltok nyiltak, iparosok telepedtek meg mellette, hogy az idegeneket kiszolgálhassák és a házak szaporodtak a kis kápolna körül, amelyet 1725-ben épitettek ujjá.

Az épités alatt a kegyképet a várbeli Zsigmond prépostsági templomban őrizték, ahonnan azonban az épités befejezése után sem került vissza eredeti helyére, mert az adminisztrátor nem adta vissza. Hiába volt minden kisérlet a visszaszerzésre. Francin leánya egyizben visszalopni is akarta, de a katonák elfogták és a képet a jezsuitáknak adták. Végre a prímás segitségével 1728-ban nagy ünnepséggel visszavihették a Francin kápolnába, amely a mai úttestet ferdén metszve állott zsindelyes tornyával a mai krisztinavárosi templom előtt. Ez a kép új városrészt teremtett s ezzel is csodát müvelt.

R. S.

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó: 1-568-63.

Színes mozgófényképek Budapestről és a magyar népviseletekről. Bressey Leonard, a Royal Photographic Society of Great Britain tagja, Magyarország idegenforgalmának lelkes propagálója, illusztris közönség jelenlétében gyönyörü szines filmeken mutatta be Budapest szépségeit, a festői népviseleteket. Láttuk a filmeken a budapesti tavasz gazdag színpompáját a Margitszigeten, a parkokban és a budai hegyekben, a Szent István napi körmenet és egyéb hazai ünnepségek festői képeit. A megjelentek elragadott tetszése kisérte a képek bemutatását, amelyek igen alkalmasak volnának arra, hogy külföldi bemutató körúton felkeltsék az érdeklődést hazánk, főleg Budapest szépségei iránt.

Ügyeletes budai gyógyszertárak:

Október 16—október 31.

I. kerület:
Szt. Ilona, I., Szebeny Antal-tér 1.
Szt. Ágnes, I., Németvölgyi-út 56.
Remény, I., Győri-út 8.

II. kerület:
Gr. Széchenyi, II., Széll Kálmán-tér 11.
Fekete Medve, II., Fő-utca 27.
Gránátalma, II., Zsigmond-utca 17.
Statisztika, II., Margit-körút 54.

III. kerület:
Flórián, III., Flórián-tér 9.
Szt. Lukács, III., Bécsi-út 89.

XI. kerület:
Szent Imre, XI., Horthy Miklós-körtér 8.

szálloda épitésével megindulnak a környező tel-

1938-as bundamodellek, szörmedivat-ujdonságok **CSERY GYULA** szücsmesternél I. BÁSTYA-főh. udvari szállító SÉTÁNY 2 Olcsó árak!

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakástulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Október 25.: Az általános forgalmi adó 48—240 pengőig terjedő átalányának negyedik harasz lerovása bélyegekben. Az alkalmazottak f. é. október havi illetményei után a kereseti és különadó illetmény jegyzék kapcsán befizendő.

Október 30.: Az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának utolsó részletének bélyegben való lerovása.

Társashazszövetkezetek házadóvallomásának egységes rendezése

Egyesületünknek hosszas utánjárással sikerült elérnie, hogy a társasházszövetkezetek házadóvallomásának eddig rendezetlen kérdése pénzügyminiszteri rendelettel egységesen szabályoztassék. A pénzügyminiszter rendeletének pontjai a következők:

1. A szövetkezeti társasházakban levő öröklakások házadóalapját a H. H. O. 9. §-ában foglalt rendelkezések figyelembevételével mindenkor becsléssel kell megállapítani, tekintet nélkül arra, hogy az öröklakást a szövetkezeti tag használja, avagy pedig harmadik személynek bérbeadja.

2. Ha a szövetkezeti tag által bérbeadott lakás a becsléssel megállapított házadóalapnál magasabb összegért van bérbeadva, a különbözet a kereseti adóról szóló 1927. évi 300. P. M. sz. Hiv. összeállítás 2. §-ának (2.) pontjához füz. Ut. (15.) bekezdése szerint általános kereseti adó alá esik, mert az üzletrész tulajdonosa a szövetkezettel szemben a lakás használójának tekintendő, ennélfogva a haszonérték és a tényleges bér között mutatkozó különbözeti összeget a szövetkezeti tag köteles általános kereseti adó alá bevallani.

3. A társasházszövetkezetek, valamint az „Otthon" Családiház és Öröklakástulajdonosok Egyesülete igazgatósági anyagi felelősség terhe mellett kötelesek az adóhatóságoknak a házbérbevallási ív beadásával egyidejűleg külön kimutatás csatolása mellett bejelenteni azt, hogy a szövetkezeti tagok közül kik azok, akik lakásaikat bérbeadták.

4. A házbérbevallási ívben a szövetkezet igazgatósága által bevallott haszonértékeket kötelesek a szövetkezeti tagok névaláírásukkal igazolni, egyben, ha a lakást bérbeadás útján hasznosítják, a bérösszeget is feltüntetni.

5. A szövetkezeti társasházakban lévő lakások bérbeadás útján való hasznosítása esetében lakáskiesedés címén adótörlésnek csak azok után a lakások után van helye, amelyek használatát biztosító üzletrészjegyek magának a szövetkezetnek tárcájában vannak. Ha azonban az üzletrész tulajdonosa adja bérbe a használatára átengedett lakást, a közte és a bérlő között létrejött jogviszony albérletnek minősül; ennélfogva lakáskiesedés címén adótörlést nem igényelhet, hanem az üresedés tartamára eső bérveszteséget az általános kereseti adókivetésnél érvényesítheti.

6. A szövetkezeti alapon létesített társasházak egyes lakásainak haszonértékét az 1938. évi házadókivetések megindításakor a házbérbevallási ívek beadása után a környékbeli bérbeadott lakásokkal való összehasonlítás útján kell megállapítani.

Felhatalmazza egyben a miniszter a pénzigazgatóságot, hogy az 1937. évi kivetések ellen beadott és még el nem bírált felebbezések esetében is a fentieknek megfelelő elvek szerint járhasson el. Mindezekről az egyesületet azzal értesíti a pénzügyigazgatóság, hogy a fentiekről tartozik a kötelékébe tartozó házszövetkezeteket tájékoztatni és a házbérbevallási ívek helyes kiállítása céljából megfelelő utasításokkal ellátni.

A pénzügyigazgatóság felhívta egyesületünket, hogy tagjaink sorában levő társasházszövetkezetekről terjesszen be három példányban adókerületenként elkülönített névjegyzéket, azon célból; hogy a kerületi adószámviteli osztályok tagjainkra nézve a rendeletben foglaltaknak megfelelően járhassanak el.

F. B.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DÉLIVASUT KÁVEHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFI ÉNEKEL

KETTER-ETTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint KUBÁNYI GYÖRGY énekel
Lakatos Flóris cigányzenekara kíséretével

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓ-val
a ROZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

A Szeiffert-ben ismét
Székely-Jazz. Sztáray énekel.

Közgazdaság

Rovatvezető: VÉCSEY MÁTYÁS.

A Lukácsfürdő ivócsarnoka

A napokban megtartott fürdőügyi kongresszus külföldi résztvevői a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkoztak a Szent Lukácsfürdő most felavatott ivócsarnokáról. Ennek a csarnoknak jelentőségét növeli az a tény, hogy alig van a világon olyan elismert és látogatott gyógyfürdő, amit ne az ivókúra lehetősége tett volna naggyá.

Az ivókúra jelentősége nem múló divat, hanem rájöttek végre az emberek arra, mekkora gyógyulási lehetőséget adnak az ivókúrák. Egyes alig ismert fürdők ivókúrájuk révén rövid pár év alatt (Montecatini) oly hatalmas, világszerte ismert fürdőkké nőtték ki magukat, hogy látogatottságuk ma már évente 50—60 ezer fürdővendéget jelent. Felesleges hangsúlyoznunk, mit jelent ez anyagiakban.

Éppen ezért teljes elismerés illeti a Szent Lukácsfürdő igazgatóságát, amely komoly költséggel és nagy áldozatkészséggel felépítette ezt az ivócsarnokot és ezzel nagy lépéssel előrevitte a magyar fürdő- és idegenforgalom ügyét. Az ivócsarnok kihatással van nemcsak magára a fürdőre, hanem az egész gazdasági életre is. Egyébként egy érdekessége is van az új ivócsarnoknak: az építésnél azokat az anyagokat használták fel, amelyek még a Millenium idejéből származnak. I. Ferenc József király és császár számára annakidején egy disz-gloriettet építettek az akkori Magyarországon található összes márványfajtákból. Ezek a remekbe készült oszlopok, amelyeket Magyarország legjobb kőfaragómesteri készítettek, diszlenek most az ivócsarnokban.

Az ivócsarnokban három forrás vize áll állandóan a közönség rendelkezésére, rendkívüli mérsékelt áron. A csarnok télen-nyáron használható. A közönség kényelméről minden tekintetben gondoskodtak: telefon; kényelmes ülőhelyek és hírlapok állanak a közönség rendelkezésére.

A Pázmány Péter tudományegyetem kémiai intézete és az Országos Közegészségügyi Intézet vegyvizsgálata megállapította, hogy gyomorhurutos bántalmaknál, gyomorsavtúltengésnél, szóval általában gyomorbántalmaknál nagy eredményt lehet elérni a Szent Lukács forrás vizével, vesebántalmaknál a Kristály forrás, máj és epebántalmaknál pedig az Ivókút forrás vize alkalmas, az orvosi rendeletre előírt adagolt sók hozzáadásával.

Mi, budaiak, nemcsak új ivócsarnokot kaptunk, hanem olyan látványosságot is, amely díszére válik egész Budának. Hogy erre tényleg szükség volt, mutatja az ivócsarnoknak a megnyitás óta való nagy látogatottsága.

SPORT

Mi a baj Buda sportéletében

— Bosnyákovics Károly nyilatkozata —

Sportkérdéseinkre most Bosnyákovits Károly rendőrfelügyelő, a „Bunyák" néven ismert népszerű old-boy, a 33 FC ügyvezető elnöke felel.

„A profi rendszer megöli a közönség rokonszenvét"

A sportközönség hamarosan rájött — mondja Bosnyákovits — hogy a profisport nem mindig tud megbirkózni a sportdicsőség, vagy haszon állandó kérdésével — a sportszellem rovására. A sportbarátság és sportpártolás pedig azon áll vagy bukik, hogy lehet-e bízni valamely sportág realitásában, vagy sem. Az anyagi haszon irányította sport inkább spekuláció, mint sport. A közönségnek természetesen nem kell ez és ma már — eltekintve néhány rajongótól — csak a „nagymérkőzésekre" kíváncsi.

A sportolók, kevés kivétellel, a labdarugás mellett döntöttek. Ez nem is lenne baj, ha a profirendszer nem éppen itt okozta volna a legnagyobb károkat, aminek hatása az igazi amatőr és kiscsapatokat érintette leginkább.

A 33 FC klubszellem, lelkesedés és összetartás dolgában teljesen rendben van és még egyre javul. Ezt mutatja idei jó szereplése és csoportjának jelenlegi első helyezése. Azonban hol vannak azok az „aranyidők", amikor egész Buda társadalma élte a 33 FC, a régi jó „Harihárom" vidám, u. n. „zris" életét? A profirendszer kiölte a sport iránt való bizalmat és a közönség rokonszenvét. Határokat kellene kijelölni a sport érdekében a professzionizmus körül, amelyen belül nem veszélyeztetné a küzdőszellemet és az erkölcsi értékeket. Így megszünnének az egyesületek közötti feszült viszonyok is. De kimulna, mint állandó ijesztő rém, a „szipkázás", a sportőszinteséget meghazudtoló egyletek közti csavargás is.

A szigeti Galamblövő Egylet pályáján vasárnaptól kezdve három napig tartott a különböző bajnokságokból álló verseny. Kimagasló eredményei között első helyen kell említeni Lumniczer Sándor teljesítményét, aki elvitte a még 1929-ben alapított díjat. Az alapító amerikai ugyanis feltételnek szabta, hogy kétszer egymásután kell megnyerni a kitüzött élőgalamb-lövő versenyt. Kiváló még Strassburger, Dóra Sándor, Montaghy dr., v. Pintér alezredes eredménye.

A MOVE repülőosztálya vasárnap délelőtt a Budaörs-farkashegyi repülőtéren repülőgépavató és repülőbemutató ünnepet rendezett, nagy sikerrel. Élvezetes látvány volt a vontatásos repülés, műrepülés és lejtőmenti vitorlázó repülés bemutatása. A MOVE-repülőtér kitünő helyen fekszik, ami emelni fogja a látogatottságát.

A BEAC új tisztikart választott. A legutóbbi közgyülésen a következő tisztikart választotta meg a Budapesti Egyetemi Atlétikai Club az 1937—38. évre: dr. herceg Eszterházy László elnök, dr. Molnár Ferenc ügyv. elnök, dr. Pápay Barnabás főtitkár, dr. Lengvary Ákos főpénztáros.

A budai derbi döntetlen: Budai 11—Budafok FC 2:2 (2:0). A Budai 11 biztos vezetés után engedte ki kezéből a mérkőzést és majdnem kikapott. Faragó Lajos mester ezévben nem tudta még a híres „kohójában" eggyé olvasztani a csapatát.

Vészhírek a III. ker. TVE úszószakosztályáról. A „Vívó" 50 éves vizipolócsapatának három válogatott tagja jelentette be átigazolási igényét: Kislégi, Sárkány és Bródy. Távozásuk hírére sokan már a félszázados szakosztály halálát hirdették, nem minden alap nélkül. Tény, hogy az egyesüet túlsok autonómiát ad szakosztályainak, ami a gyakorlatban inkább ártott eddig, mint használt. Itt gyors tettekre volna szükség.

Versenyfutás a Zsigmond-utcától a rózsadombi autóbuszmegállóig

Különös versenyfutás tanui azok a járókelők, akiket dolguk a Margit körútnak a híd és a Margit utca közé eső szakaszára szólít. Egyszerre csak azt látja a szemlélő, hogy egy sereg ember, nő, gyermek rohanni kezd a Zsigmond utca felől a Rózsadomb irányába, nem törődve villamos, autóbusz és kocsiforgalommal, kockáztatva testi épségét.

Ha aztán megvárja, hogy miért e nagy rohanás, hamarosan rájön az okára. A Pest felől érkező villamos és autóbusz a Zsigmond utcánál áll meg, aki azonban a Rózsadombra akar utazni a 11-es autóbuszon, annak gyalog kell megtennie azt a mintegy 100 lépésnyi távolságot, amely a Zsigmond utcai és rózsadombi megállók közt van. Aki leszáll a villamosról, hogy átszálljon a 11-esre, mikor meglátja a végállomáson várakozó hegyijáratot, ész nélkül rohanni kezd, hogy még elérje, mert hiszen, ha lekésik, jó tíz percig várhat másik kocsira.

Ez az állapot tarthatatlan. Ugyanekkor azonban értelmetlen is. Most, hogy a Pálffy térről kitelepítik a HÉV-et, feleslegessé vált a Zsigmond utcai megálló: át kell azt helyezni a 11-es végállomáshoz, ahol célja és értelme is van. Ne forduljon be a 12-es autóbusz a Zsigmond utcába, hanem haladjon a Margit körúton a Széna tér felé és akkor megszűnik az a szégyenletes versenyfutás, amelynek most mindúntalan tanui vagyunk. Vagy talán a Beszkárt fontosnak tartja, hogy a budai közönséget hozzászoktasssa a futáshoz?...

Volna ezzel kapcsolatban még egy másik indítványunk is. Miért ne jöhetne le a 11-es a Rózsadombról a Zárda-utcán? Onnan leérkezve, haladna a mostani végállomásig és akkor nem kellene a kocsiknak háttal állaniok a Rózsadombnak, mintha nem is oda, hanem onnan akarnának elindulni. Igaz, hogy ez nem lenne elég komplikált, de annál jobb és praktikusabb lenne. Vagy épen ez a baj?...

Ami mindenkit érdekel

A tánc a különböző korok tükrében

Irta: **Villányi (Vogl) Imre** tánctanár.

A tánc az a művészet, amely az ember érzelemvilágát a test mozdulatain keresztül fejezi ki. Mint ilyen, az ember kulturfejlődésével együtt a tánc fejlődésében is különböző peroiódusokat állapithatunk meg. Az egyes korok érzelmi összetettsége hűen követhető táncaikban. Anyagias kor képe a bibliai aranyborjú tánc, a görögök és rómaiak harcias szelleme kidomborodik táncaikban is, azonban a görögöké kulturált finom mozdulatokból áll, míg a rómaiaké kemény és durva. A renaissance táncai kiegyensúlyozott, nyugodt, sőt vontatott táncok. A XVIII. század finomkodó légköre hűen követhető pl. a menüetten keresztül. A XIX században és a XX. század elején a ballett az uralkodó s csak mostanában engedte maga mellé a mozdulatművészetet, amelyen már a modern kulturáltságon kívül korunk exaltáltsága is meglátszik. Ugyanekkor kezd tért hódítani a látványos és társas táncok mellett az a tánc, amelynek a szórakoztató jellege nem passzivitásban (nézésben), hanem aktivitásban (táncolásban) nyilvánult meg, pl. a keringő, a jó békevilág legközkedveltebb tánca. A mai szalontáncok szintén hű tükrei hisztériás századunknak, a foxtrott hajszoltsága a slowfox és swing lendületessége. A tangó és angol keringő romantikakonzerv, a keringő pedig egy örökölt vágyódás a régi jó idők után. Nálunk újabban sajnos csak gyenge, de határozott érdeklődés észlelhető régi, szép nemzeti táncaink iránt, ha ez az érdeklődés a magyar érzés és a magyar lélek régi összetartozásának előhirnöke, akkor remélhetjük, hogy a legközelebbi fejlődési fokozat a magyar felszabadulás örömtánca lesz.

Budai cég munkája a Haditengerészeti Emlékművön. Mindig örömmel számolunk be azokról a sikerekről, amelyek budai iparos nevéhez fűződnek. A budai iparosság kiválósága közismert és jóleső érzéssel állapithatjuk meg, hogy ezt mindenütt elismerik, aminek legjobb bizonyitéka, hogy nem egy ipartestület elnöki tisztjét budai iparos tölti be. A budai ipar jóhirének öregbitéséhez legujabban az óbudai Král Gyula kőfaragó cég járult, amely a Haditengerészeti Emlékmü emékszobájának travertinburkolatát és a kőtalpazat travertinmunkáit készitette. Munkái a Kormányzó legmagasabb tetszését is megnyerték.

Házasság. Krámer Adolfnak, a Lágymányos-Kelenföldi Polgári Kör elnökének leánya, Rózsi és Zelmanovits Adolfné Lajos fia, október 24-én, vasárnap déli fél 1 órakor tartják esküvőjüket a Lenke-úti izraelita templomban.

A Kritikai Szemle októberi számában Posch Árpád, Beke Gyula, Berda József, Devecseri Gábor, Faludy György, Fehér Tibor, Friss Endre, Gyarmaty Pál, Hász László, Imecs Béla, Keleti Jenő, Kőmüves Imre, Körmendy Zoltán, Kuti László, Lukács Imre, Marconnay Tibor, Martos Miklós, Mátyás Ferenc, Vészi Endre, Vető Gy. Endre, Viator Sólyom, Tatay Sándor és Remete György irtak cikkeket, illetve verseket.

Helyreigazitás. Parrik Vilmos müötvös hirdetésébe hiba csúszott be. A cég helyes címe: **XI., Bercsényi-utca 3.** Telefon: 259—172.

Szerkesztésért és kiadásért felel:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILMSZINHÁZ
II. Margit körut 55. Telefon: 153—034.
Az én lányom nem olyan
Fősz.: Tolnay Klári, Ráday, Turay Ida.
Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
Édes anyaföld
Fősz.: Paul Muni és Louise Rainer. — Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasárnap: fél 2-től. —

ALKOTÁS MOZGÓ
I. Alkotás-u. 11. (A Délivasut érk. old. szemben) T. 155-374
október 21— október hó 24-ig — csütörtöktől vasárnapig —
Hetedik menyország
Fősz.: Simone Simon és James Stewart.
okt. 25-27-ig, hétfőtől szerdáig
Az utolsó kaland
Fősz.: Jon Crawford, William Powell. — Hiradó. — Előadások fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. — Vasárnap fél 2-től. Minden vasárnap délelőtt: MATINÉ a délutáni műsorral.

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.
Édes anyaföld
Fősz.: Paul Muni, Louise Rainer. Hiradó. Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8, vasárnap: —o— fél 4, 6 és fél 9. —o—

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.
Édes a bosszu
Fősz.: Erdélyi Mici, Páger, Komár. — Fényes kisérőműsor. Hiradó. — Előadások: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9; szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasár- és ünnepnap: — az előadások fél 2-től. —

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
október 21— október hó 24-ig — csütörtöktől vasárnapig —
Ne higyj a férfinek!
Crawford.
okt. 25-27-ig, hétfőtől szerdáig
Napiemente előtt
— Fősz.: Emil Jannings és — — fényes kisérőműsor. —
Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasárnap: fél 2-től. E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

BUDAI ROYAL
III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
okt. 20-24. szerdától vasrnapi
Naplemente előtt
— Fősz.: Emil Jannings. —
okt. 25-27-ig, hétfőtől szerdáig
Koldus és királyfi
Fősz.: Errol Flynn.
Folytatólagos előadások 5-tól.

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42. Telefon 268—999.
A budai uricsaládok szórakozóhelye

GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA

35. évfolyam Budapest, 1937. október 28 43. szám

352

FŐVÁROSI KÖNYVTÁR BUDAPEST

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

A Nemzeti Színház

A százéves Nemzeti Színház ünnepét méltó fénnyel ünnepelte meg a magyar állam és a társadalom. Ha most visszatekintünk e száz esztendő történetén, sok fény mellett kevés árnyékot is látunk: nem volt sima, egyenletes ez a százesztendős pálya, melynek legszebb része még mindig: — az elindulás.

A százéves Nemzeti Színház történetében az a legszebb, ami száz év előtt történt. Az a lelkes akarás, amellyel a legnemesebb és legderekabb magyarok megteremtették a Színházat. Ez: az alapítás örök dicsőség. Ez a százéves történelem halhatatlan része. Ami azután történt, már kevésbbé örök: az utána következő 100 év a munka hétköznapja volt.

Amikor megszületett, diadal volt. A magyar lelkesedés és teremtő erő boldog öröme. Eredmény volt, új reménységek otthona, kultúránk üvegháza. Tényleg, a szó szoros értelmében a nemzet színháza volt: a nemzet hozta létre, cserébe a színház segítette a magyar nemzet nyelvének, irodalmának, egész kultúrájának haladását. Ma már nem „a nemzet" színháza, csak a nemzet „egyik" színháza, más a szerepe. Feladatköre, mint akkor volt, jelentőségében erősen megcsökkent.

Az évforduló ünnepén a magyar társadalom tisztelettel hódolt a színház százéves munkája előtt. A most következő második évszázadban új feladat vár a színházra: élére állni az új magyar kultúrának, megfiatalodni, vezetni új horizontok felé, modern, új színpadi irodalmat kitermelni, nem egyeseknek és nem a tömegek ízlésének. Uj színpadi irodalmat és új színjátszást, amely — magyar.

Szendy Károly hangja

Szendy polgármester költségvetési expozéjának általános sikere megnyugtató érzést kelt mindenkiben, aki elfogulatlan szemmel nézi azt, ami a főváros körül történik. Őszinte beszéd volt: egy gerinces ember őszinte vallomása. Nem hisszük, hogy valaha is ekkora sikere lett volna egy deficites költségvetésnek: ami az expozéból bontakozott ki, az az igazság és férfias önérzet, Szendy Károly hangja.

Van a beszédnek egy mondata, amely talán elvész a sok pozitivum és realitás közt, amelyeket a polgármester felsorolt, pedig ez a mondat a legpozitivebb és legreálisabb mind között, amelyek az egyórás beszédben elhangzottak.

— Nem elegendő a kiegyensúlyozott költségelőirányzat, kiegyensúlyozott magyar lelkekre is szükség van.

Ennél tömörebben nagy igazságot nem lehet kifejezni. Annyira világos a polgármester szavainak megdönthetetlen értelme, hogy azokhoz hozzátenni éppoly kevéssé lehet, mint elvenni belőlük. Pedig nem új, ami itt hirdet, nem szenzáció és mégis az, mert olyan időkben mondta el azokat, amikor a kiegyensúlyozott magyar lélek igen ritka és mert éppen ő mondta el, Budapest legelső polgára.

Nem keresünk politikát a polgármesteri mondat mögött. Nem is lehet, nem is szabad. És mégis „politika", amikor egy olyan mély felelősségérzettől áthatott vezető férfiú ilyen régi igazságot tár a közönség elé. Ma, amikor általános uszitás folyik, hogy a lelkek egyensúlyát felborítsák, amikor sokaknak az az egyetlen céljuk, hogy feldöntsenek mindent, ami a nyugalmat, az egyensúlyi helyzetet szolgálja, nagyon jólesett, hogy Szendy polgármester a kiegyensúlyozott magyar lelket keresi, mint a főváros életének legbiztosabb alapját.

Ugy érezzük, nemcsak keresi, de meg is találja. Az az alkotó munka, az a monumentális kép, amely a költségvetési expozéból bontakozik ki, olyan konkrétum, amely mindennél biztosabb alapja a főváros életének. Munka, munka és munka: ezt harsogja felénk az új költségvetés minden egyes tétele, ez a szó pedig olyan, hogy legyőz minden lármás, piaci hangot, amely a lelkek békéjét akarja megingatni.

Gondolatok a budai kőszinházról

Irta: **Duday Alajos dr.**, tanácsnok-előljáró, az előljárói értekezlet elnöke

Ez év őszén, hosszas tárgyalások és tépelődések után beteljesült a Horváth-kerti Színkör sorsa. A tűzrendészet, közbiztonság és esztétika követelményeinek már meg nem felelő épület lebontási munkálatait megkezdték.

Érdekes, mennyi komoly hang és milyen általános közhangulat szállt síkra Budán az épület érdekében. Mindenesetre sok romantikus motivum is közreműködött e közhangulat kialakításában. Egy színházépület valahogy több a puszta kőnél és fánál. A forró színházi esték, egy-egy felejthetetlen előadás, egy-egy kedves hangulat emléke életet ad az épültnek. De legerősebb a hagyomány szava: *a nyári Budapesti nélkülözhetetlen színe, kedves kiegészítője volt a budai színkör.* E hangulatos tradíció elmaradása élénken éreztette hatását az idei nyárban. De az érzelmi motivumokon kívül komoly anyagi érdekek is fűződnek a budai színház sorsához: nagyszámú budai vendéglő, étterem és szórakozóhely anyagi mérlegét billentette helyre az előadások után odatóduló közönség. A Színkör biztos megélhetést jelentett a színházi gárdának is. A nyári előadások, — éppen mert mindenkinek a nyári programjában szerepelt egy színköri előadás, — egy est Budán, — a műsoron levő darab kvalitásaira való tekintet nélkül, biztos anyagi sikert jelentettek.

Ezek az okok vetették fel a gondolatot, hogy a lebontott színházat pótolni kell, mégpedig állandó középülettel.

Különös, hogy Budán nincs állandó jellegű kultúrintézményeket szolgáló helyiség, ahol hangversenyeket, színházi előadásokat tartani lehetne. Érthető volna e hiány, *ha városunkban is, mint több külföldi metropolisban, volna egy színházi negyed.*

A színházi látogató ma is a középosztály, mely évtizedek óta húzódik át a budai oldalra. A nagyobb villanegyedek, tisztviselő-városrészek itt épültek ki. A közönség pedig ma, mikor a rádió az otthonába viszi a szórakozást, a mozi pedig a szomszédságában működik, szeret otthonához közel szórakozást találni. *Egy állandó színház Buda középtengelyében, új rétegeket nyerne meg a színháznak és több alkalmat a színházlátogató rétegeknek.*

Kell-e színház Budán

Nem hiném helytállónak azt a kifogást, hogy a közönség megszokta, hogy Pestre menjen színházba. Buda színházi kultúrája egyidős Pestével. Nem gondolok itt a német színházra, vagy a Várszínházra, de gondoljunk a kiegyezés korának magyar rendező-zsenijére, *Molnár* Györgyre, aki 1861-ben már állandó magyar színházat játszott Budán, s ugyanez évben a Budai Tanács közreműködésével már felépíthette a magyar színjátszás harmadik kőotthonát, *a budai Népszínház épületét*, a mai kereskedelmi minisztérium helyén. Kisebb megszakításokkal 1870-ig játszott itt jól szervezett társulatával; a magyar színészek több nagysága, köztük *Blaha Lujza is itt mutatkozott be*

Az élet halad előre. *Buda nem az a romantikus kisváros már, melynek a századforduló idején tartották:* háttérbehúzódó Hamupipőke, nekilendült testvére, Pest mellett. *A székesfőváros fejlődésének súlypontja kétségtelenül Budára tolódott át.* A legszebb városfejlesztési tervek, az idegenforgalom nagy fejlődésű központjai itt fejlődnek ki, új városrészek nőnek ki a földből. A Horthy Miklós-híd budai főjénél elterülő és beláthatatlan lehetőségeket kínáló szűz területről a Gellérhegy dunai oldala, a forrásövezet, a Tabán, a Horváth-kert, a Vérmező, (melynek ilyen célra való beállítását mind több hang sürgeti) és a Városmajoron keresztül a Hüvösvölgyig olyan összefüggő láncolata a térségeknek terül el, mely az összezsúfolt pesti oldallal szemben önként kínálkozik a városszépítés, a reprezentatív negyedek kiépítésének céljára. A parkok e koszorújában kívánnak elhelyezést a kiállítási, az egyetemi, a fürdő- és üdülő-városok, ezekkel kapcsolatos kulturális és szórakozó centrumok, stadion, szabadtéri színpad és a többi, vagyis mindaz, amit a fejlődő kultúra egy modern város fejlődési folyamatába beállít, illetve városunk nemzetközi nívója még megkíván. Egy negyed, amilyen Párizsban a Trocadérótól a Champs Elisées-n keresztül a Louvre-ig húzódó sáv, sőt annál is eredetibb: egy, a Dunával párhuzamosan haladó újabb életere lesz itt városunknak.

Ezt a kifejlődést halaszthatják részlekérdések, anyagi szükség — de előbb-utóbb életre kell kelnie, olyan életerős önmagában is. Ennek a fejlődési fokozatnak egy láncszeme lenne az állandó budai színház is, melynek a Tabán-övezetben való létesítését a *„Déryné-játékszín Bizottsága"* kezdeményezte.

A bizottság által felvetett tervet igen életrevalónak találom. Az új színház érdekes új színt is adhatna — megfelelő művészi elgondolású vezetéssel a budapesti színházi életnek.

A szabadtéri színház

A színház terve, melyet a bizottság ismertet, igen ügyes megoldását nyujtja a szabadtéri színpad régóta vajúdó problémájának is. A szabadtéri előadások világszerte gombamódra elszaporodtak. Az európai művészet atyamesterei, a görögök nem hiába állították színpadukat Isten szabad ege alá. A szabad levegő, a fölénk boruló ég beláthatatlan perspektivája a lelket ünnepi hangulatba ringatják.

Aki érezte Aida nilusparti áriájának csodás hangjait lelkére peregni a veronai arénában, az olasz ég csillagos kárpitja alatt, aki megborzongott Sophokles tragikus fenségétől a taorminai görög színház ciprusainak árnyékában, vagy aki látta megelevenedni a Csongor és Tünde mesevilágát a tatai park csalitjaiban, az megérti, hogy a természet és művészet csodás találkozása a szabadtéri előadás, mely a színházi estét azzá avatja, amit a közönség benne leginkább keres: élménnyé.

Városunkban is egymásután kísérleteztek hivatott, vagy kevésbbé hivatott elemek a „festival" megteremtésével, *de nem sikerült eddig megtalálni a helyet, ahol a természet és művészet egymásratalálása kiválthatná a hangulat élményét.* Ehhez igen sok tényező összejátszása szükséges.

Hiszen lehetnek periódikusan ismétlődő darabokra beállított ünnepi játékok, amelyeknek elég egy épület állandó távlata, hogy a művészi összhatást megteremtse: mint a „Jedermann" beállítása Salzburgban. Viszont lehetnek darabok — s ez a nehezebb eset — mikor elkerülhetetlen a színváltozás.

De van a szabadéri előadásoknak egy más válfaja is, amely nem monumentális előadást és ünnepi hangulatot kíván nyujtani, hanem arra van tekintettel, hogy *nyáron minden zárt hely fülledt*, — nem volt kivétel e tekintetben a Budai Színkör sem — és így a színházi élvezetet megrontja. Az ilyen szabadtéri előadásokon alapuló rendszeres nyári színházi szezon nálunk, egyoldalú megoldás mellett, az időjárás megbízhatatlansága miatt, megoldhatatlan.

A Déryné-játékszin

Ezért kitűnő a „Déryné-játékszin" megoldása, mert azáltal, hogy *a fedett színpadot állítja a terv középpontjába és egyik oldalára rendesen kiépített fedett, másik oldalára szabadtéri nézőteret helyez*, lehetővé teszi, hogy szép időben a szabadban, esőben pedig a színház fedett nézőterén helyezkedjék el a közönség. Ez a megoldás nélkülözi ugyan a monumentalitást kívánó ünnepi hangulatot, de oly rendszeres szabadtéri előadásokra ad módot, melyek művészi színvonala csorbítatlan maradhat. Ennek a színháznak felépítése *szükséges és kívánatos tehát.*

A bizottság *részvénytársasági formában* gondolja a szükséges összeget megszerezni. Egy-egy részvénynek az ára 100 pengő lenne, melyet a jegyzők 10 pengős havi részletekben törleszthetnének. A terv igen helyes, mert ez a színház minden előjel szerint *mint vállalkozás is kifizetődő lesz.* Csupán a havi részletet vélném kisebb összegben megállapítandónak, hogy így minél szélesebb rétegeknek lehetővé váljék, hogy szervező és kulturális hajlamuknak megfelelően a színházépítés munkájából kivegyék részüket, anyagi megerőltetés nélkül. *A kisebb részletösszeg nem volna hátrányos az építkezésre sem,* hiszen az anyagi megalapozás előreláthatóan úgyis egy évnél jóval hosszabb időt vesz majd igénybe. Ilyen feltételek esetén kellő közhangulat támasztása által, úgy vélem, könnyen összetoborozható lenne a részvényesek tömege, hiszen kulturális célokat is támogatna, de jó befektetést is eszközölne.

Ez eszme szolgálatába állítottam e cikkemet *és úgy hiszem, Buda kulturális eszmék iránt oly fogékony közönsége lelkes támogatásával meg lehet teremteni a terv gazdasági kibontakozásának alapjait is.*

EGÉSZ BUDA VÁRJA

A

MAGYAR VILÁG

KÁVÉHÁZ

közeli megnyitását

Az egész környék fellendülését megindítja a Beszkárt Széchenyi-hegyi építkezése

A Beszkárt a Széchenyi-hegyen szállót és éttermet épit. Az építkezés rövidesen megindul és bizonyosra vehető, hogy üzletnek is jó lesz a Beszkárt vállalkozása, nem szólva arról, hogy nagy nyeresége a főváros idegenforgalmának, amelynek egyik vonzóereje lesz a szép és modern szálló meg étterem.

Magyar Miklós fővárosi törvényhatósági bizottsági tag, a főváros közlekedési ügyeinek kiváló szakértője a következőket mondotta a Budai Naplónak erről az építkezésről:

— Nagyon helyesnek tartom, hogy a Beszkárt az építkezést is belevette programjába; egyáltalában nincs igaza azoknak a gáncsoskodóknak, akik azt hirdetik, hogy a szállóépítés nem feladata a Beszkártnak. Meggyőződésem, hogy az új szálló és étterem irányitója lesz az egész környék fejlődésének és hamarosan villák meg nyaralók egész sora épül majd köréje.

— A Beszkárt elhatározása csak folytatása annak a közlekedéspolitikai gondolkozásnak, amely — hogy csak egyetlen példát említsek — annakidején Jellinek Henriknek, az egykori Közúti Vasút vezérigazgatójának működését irányitotta. A Közúti annakidején a Thököly-úton meg a Margit-körúton és környékén egész házsorokat épitett, hogy irányt adjon a városfejlesztésnek, egyszersmind pedig, hogy az ott letelepülők táplálják a vállalat villamosvonalait. A Széchenyi-hegyi építkezésnek feltétlenül hatása lesz ebben a tekintetben is és igy mindenképpen hasznos a Beszkárt ebbeli tevékenysége.

Igéreteken nem lehet közlekedni

Autóbuszjáratot követel az ujlaki Hegyvidék

Évek óta folyik a szívós küzdelem az autóbuszért a budai Hegyvidék egyik legszebb és legegészségesebb részén: a *Szemlőhegy, Ferenchegy, Mátyáshegy és Guggerhegy által határolt területen és nyugaton a Pasarét felé lejtő részeken.* A terület közel 10.000 főnyi lakóssága túlnyomórészt kisember, aki vagyonát építkezésbe fektette s igy ezen, a nem oly régen még lakatlan területen kultúrát teremtett. Az újlaki Hegyvidék, hivatalos szakvélemény szerint is, ideális adottságai: a portalan hegyi levegő, nagyszerű fekvés, szélvédettség stb. inditották meg itt a nagyarányú letelepedést és *kizáróan a közlekedés teljes hiánya az oka annak, hogy a fejlődés nem éri el a várható mértéket.*

A városrész társadalmi egyesületei: a *Pasarét, Törökvész és Környéke Egyesület, Dr. Kozma* Jenővel, az *Ujlaki Hegyvidéki Egyesület, dr. Hüttl* Károllyal és a *Várhalomdülő és Környéke Ingatlantulajdonosainak Egyesülete, Szabó* Imrével az élén állandóan harcol az autóbuszért. A kerület törvényhatósági bizottsági tagjaival karöltve, minden követ megmozgat, hogy kivivja a városrész jogos kivánságának teljesitését, eddig azonban, — a felelős tényezők részéről többször hangoztatott határozott igéretek ellenére — sikertelen volt minden próbálkozás.

Pedig az újlaki Hegyvidék közlekedése nemcsak 10.000 ember lokális érdeke. Súlyosan kell, hogy latba essék az is, hogy a fejlődés irama meggyorsulna ezen, a villanyvilágitással és vizvezetékkel már ellátott, közmüves területen, ha a közlekedés hiánya miatt nem épitkező telektulajdonosok megkezdenék az épitkezést. *Turisztikai és idegenforgalmi szempontok is sürgetik az autóbuszjárat megindítását,* mert a csodás kilátású *Hármashatárhegy* és a *Guggerhegyi Árpád-kilátó,* valamint a *pálvölgyi cseppkő-* és a *Barlang-utcai kristálybarlang* is könnyen megközelithetővé válnék. Már ma is nagy tömegek látogatják ezt a remek vidéket, ami önmagában is biztositaná a járat rentabilitását, bár a főváros közlekedési vállalatánál nem szabad, hogy ez legyen az egyedüli szempont. Még ráfizetés esetén is sürgősen meg kell inditani az autóbuszt a *Pálffy-tér, Zsigmond utca, Zsigmond tér, Ürömi utca, Pusztaszeri út, Zöldmáli út, a Zöldmáli utat a Szépvölgyi úttal összekötő új tranzvernális út, Szépvölgyi út, Csobánka út, Kapy utca, Csévi út, Pasaréti templom* útvonalon.

Az útvonal nagyrésze útépités szempontjából kifogástalan. *Az autóbuszközlekedés megindításához szükséges útépitések összköltsége 160.000 pengő.* Minthogy azonban a főváros hatéves útépitő-programjának 30 milliós összegéből az első három évre eső 15 millió pengőben az újlaki hegyvidék egy fillérrel sem szerepel, most, az *1938-as költségvetés tárgyalásánál kell kiharcolni ennek az összegnek beállitását, mert különben újabb három évig még remény sem lehet az autóbusz megindítására.*

Az emlitett három egyesület egyöntetü és határozott állásfoglalás céljából értekezletre hivta egybe a III. kerület vezetőit, az érdekelt polgárságot és mindazokat a közéleti férfiakat, akiknek támogatása a siker reményével kecsegtet.

Október 22-én, pénteken este a Császárfürdő-étteremben nagyszámban vett részt a terület lakóssága az értekezleten. Ott volt: *Hüttl* Károly dr. törvényhatósági bizottsági tag, *Peyer* Károly országgyűlési képviselő, *Scheuer* Róbert, a Beszkárt ig. tagja, *Csupor* József dr. ny. székesfőv, tanácsnok, *Szabó* Imre ny. kúriai tanácselnök, *Hanthy*-Haidekker János dr. III. kerületi előljáró, *Bede* József dr. rendőrfőtanácsos, a III. ker. kapitányság vezetője, *Bresztovszky* Ede szerkesztő, törv. hat. biz. tag, *Nádas* Béla dr. a Rózsadombi Egyesület ügyész-főtitkára, *Vajda* József dr. a Budai Hegyvidék Barátai Egyesület ügyésze, *Elszász* Oszkár dr. ügyvéd, *Beke* Mózes iskolaigazgató és még sokan mások.

dr. Hüttl Károly

ismertette azokat a lépéseket, amelyek az évek során az autobuszjárat megindítása érdekében történtek.

Scheuer Róbert,

a leghatározottabban bejelentette, hogy a jogos és méltányos közlekedési kivánságot minden erejével támogatja a Beszkárt igazgatóságában, ahol a polgárságot képviseli.

Peyer Károly

szintén legteljesebb támogatásáról biztositotta e kérdésben az értekezletet. *Nádas* Béla dr. a Rózsadomb szempontjából szólt a kérdéshez, *Bede* József dr. közbiztonsági szempontokból is sürgette az autobuszjáratot, *Vajda* József dr. pedig az összes budai egyesületek együttműködésének gondolatát vetette fel.

Csupor József dr., *Elszász* Oszkár dr., *Szabó* Imre és *Beke* Mózes hozzászólásai után

Bretovszky Ede

foglalta össze az értekezlet eredményét és inditványára a három egyesületből 12 tagú intézőbizottságot választottak, amelynek feladata, hogy az újlaki Hegyvidék autóbuszközlekedése érdekében megindított harcot sikerre vigye.

—erős—

SZÉP HÁZ, JÓ HÁZ
NEM ÉPÜLHET BUDÁN
Drasche ~ építőanyag
NÉLKÜL.
Óbudai gyára: III., BÉCSI-ÚT

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó. 1-568-63.

„Általános háboru tör rá a világra..."

Komor jövendölés 1700-ból — 1938-ra

Az elszászi *Metz* város katolikus lapja a mult század hetvenes éveiben cikket közölt, amelyben egy régi jóslatotokat tartalmazó könyvből sorol fel idézeteket. A cikk egy öreg lengyel szerzetes jóslatait is ismerteti, amelyeket még 1700-ban irt és Lipcsében adtak ki, Franz *Lima* nyomdájában. Ebből a könyvből irta ki a lap az alábbi komor jóslatot, amelyet szószerinti forditásban közlünk:

„Ez a század az összes századok közt különleges lesz. Minden, ami borzalmat és rettenetet az ember csak elgondolni képes, támad ebben a században az emberi nemre. 1900 után ‚a század elején, uralkodók uralkodók ellen, a polgárok felsőbbségeik ellen, a gyermekek szüleik ellen és az egész emberi nem egymás ellen lázad. Így tart ez 1938-ig, amikor általános háború tör rá a világra. Ekkor ember ember ellen támad és nem gondol egyébbel, csak a gyilkolással. Az egész teremtett világot felfordulás fenyegeti: országok tünnek el nyomtalanul és pusztasággá, lakatlan romokká lesznek a legnagyobb városok is."

A jóslás teljesen régi. Erről meggyőződtünk. Amit mond, annak igazságáról, reméljük, nem kell majd meggyőződnünk. Márcsak néhány hónap és itt az ominózus 1938-ik esztendő; eljövetelét fenyegető, sötét árnyékok előzik meg .

Spanyolországban és Kinában egész városok lettek már 1937-ben is „pusztasággá, lakatlanokká és romokká." Legyünk optimisták, *higgyük, hogy a derék szerzetes egy évvel elszámitotta magát,* amikor 1700-ban nekiállt jövendölni. Ebben a — jogosan — hisztériás világban kissé dermesztően hat ez a jóslat, amely, sajnos, sokkal plauzibilisebbnek hat ma, mint még nemrégen is hatott volna.

Galambos János úri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek méték után minden cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

„Hunnia nyög letiporva..."

A „Béla futása" szinpadi pályája

A Nemzeti Szinház 100 esztendős ünnepén felújitották a legelső magyar operát, legalábbis annak egy részét, a „Béla futása" cimü daljátékot, amelyet *Ruzitska* József karmester szerzett. A „Béla futása" zenei értékéről, kritikai méltatásáról itt ne legyen szó, csupán ennek a ma már történelmi emlékü műnek a színpadi pályafutását akarjuk vázolni. A magyar színpadi zenetörténelem ennél a műnél kezdődik, kultúránk egyik korszakos alkotásáról van szó, megérdemli, hogy megirjuk élete rajzát.

A „Béla futása" régibb, mint a Nemzeti Szinház. 1819 szeptember 28-án volt a premierje, még pedig *Székesfehérváron,* két évvel később, 1821 telén pedig már *Kolozsváron* is színre került. Néhány hires emlékezetü színész is résztvett a kolozsvári bemutatón, köztük *Udvarhelyi* Miklós, *Pályi* Elek és *Pályiné* Ecsedi Jozefa.

1822-ben újra színre került és ezt az első magyar operát — úgy látszik — a jó kolozsvári közönség hamarosan megkedvelte, mert ezentúl állandóan müsoron tartották. A következő esztendőben háromszor is színre került, 1823 február 23-án, április 26-án és május 27-én. 1828-ban és 29-ben újra előadták.

A népszerű első magyar opera hire eljutott *Pozsonyba* is, ahol a „Nemzeti Szinjátszó Társaság" elnevezés alatt működő szintársulat 1825 novemberében adta elő és bemutatták *Pesten* is, mégpedig a *városi német szinházban,* ahol a társulat igazgatója a hires *Pergő Celesztin* volt. Ez a társulat egyébként arról volt nevezetes, hogy a magyar szinjátszás kezdetétől, tehát 1890 október 25 óta a hetedik magyar szintársulat volt, amely engedélyt kapott Pest város hatóságától, hogy a *magyar fővárosban* működhessék. Hiába, — de hát akkor német világ járta a magyar fővárosban és bizony sok időnek kellett leperegnie az idő orsóján, amig a dicső magyar szó és magyar kultúra elfoglalhatta az őt megillető helyét az ország fővárosában.

A *„Budai Napló"* olvasóinak gyönyörködtetésére hadd örökitsük meg ennek a nagyjelentőségü bemutatónak színésztörténeti szempontból is értékes akkori kritikáját, betüszerinti másolatban.

Pesten e' folyó hónap 11-ikén — irja a tudósitás — a' Borsod Vármegyei Magyar Játszó Társaság a' városi nagy theátrumban elő adta Béla Futásá-t, mint Énekes Játékot. A' Pesti nagy Publikum megmutatta, melly készséggel veszen részt a Nemzeti tsinosodásnak ezen jeles ágában és menynyire tudja betsülni a Nemzetiséget; mert a' mi külömben nagy ritkaság, ama tágos Játékszinnek minden osztályai meg voltak rakva nézőkkel annyira, hogy ebből méltán lehetne reménylení, hogy Pesten tsakugyan idővel is a' Nemzeti Játékszinnek sok kedvelői és pártfogói lennének. A' játéknak megnyitása jeles muzsika darab volt és egész folyamatja különösen azt mutatta, hogy *Ruzitska Ignác** Ur', a' Muzsikának Szerzője különösen a' nemzeti érzést a' közöségesen ismért és kedvellett Énekeknek és Tántzoknak nótáikhoz közelitő előadással kivánta éleszteni. A' Társaságnak tagjai jó igyekezetet mutattak, de egyszersmind azon óhajtást serkentették fel a' hallgatókban, hogy vajha már egyszer ezen szép Mesterségnek tökélletesitésére Hazánkban is különös Oskola állittatnék, mint ezt II-dik Katalin Tsászárné Sz. Pétervárában tselekedte és más Országokban is követték, mert e' nélkül a' szép Mesterségnek magasabb fokára emelkedni lehetetlen." *(Hazai és Külföldi Tudósitások,* 1826, Szt Mihály (szeptember) havi 13.—22. számából.)

A történeti hűség kedvéért azonban meg kell emlitenünk, hogy ezt a pesti előadást *megelőzte a budai,* mert t. i. *Budán 1826 augusztus 4-én már bemutatták a miskolci színészek,* akik aztán átrándultak Pestre is, ahol szintén előadták. A budai publikumról feljegyzi az egykori referens, hogy *mind a három előadáson telt ház tapsolta meg a hires operát.*

Egy év mulva, 1827-ben kétszer is újra színre került *Pesten.* Van adat arról is, hogy *vidéken* is lelkesedtek ezen az értékes operán, igy például 1827-ben bemutatták *Szabadkán* és *Pécsett.*

1827 november 12-én újra színrekerül a pesti német szinházban. Kiemelkedő eseménykép jegyezzük fel azt az érdekes tényt is, hogy a „Béla futásá"-val nyitották meg a *temesvári* magyar színiszezónt, első izben, 1828 november 15-én. Az előadásban *Bartha* Jánosnak, a későbbi hires Nemzeti Színházi tragikus színésznek, — aki tudvalevőleg szépen énekelt is — volt nagy sikere. 1830-ban *Rozsnyó* városának intelligens közönsége szintén rajongva lelkesedett a darabért.

A kolozsvári közönség valósággal extázisba esett, midőn 1833 július 31-én *Déryné* is fellépett a „Béla futásá"-ban. Volt taps, lelkesedés, ünneplés — és virágözön, ami nélkül el sem volt képzelhető szinielőadás kincses Kolozsvár müértő publikuma körében . . .

Azonban az 1833-as évre kell ismét visszatérnünk. Ez év augusztus 19-én *Budán újra előadják az első magyar operát.* Parádés szereposztását hadd iktassuk ide:

Béla	*Ledvay Márton*
Mária	*Pályi Elekné*
Kálmán	*Bartha János*
Poki	*Megyeri Károly*
Lóra	*Szentpétery Zsigmondné*
Csabi	*Pályi Elek*

Lendvay kellemes bariton hangja feltűnést keltett és mindjárt jóakaratúlag megjegyzi a *Honművész, „Bárcsak rendes muzsikai tanitás a benne rejlő tehetséget művészi fokra fejthetné."* *Bartha* szintén sikerrel énekelte a II. felvonás hires dalát: *„Hunnia nyög letiporva . . ."* *Szőllősy* táncmestert is megemliti a kritika, aki szintén közreműködött — míg *Szentpéteryné* a *„La Sentinelle"* c. francia betétdallal aratott feltűnést. A *„Honművész"* érdekes kommentárja: „Örvendetes bizonyságul szolgált ezen számos gyülekezet, hogy tisztelt honosaink Pesten mennyire kedvelik a nemzeti darabokat és mennyire akarják azt megmutatni, hogy a nagyar színészeknek azon törekvésöket, melylyel nemzeti nagy ünnepünket ktüntették,* viszonyos fegyelemre és pártolásra méltatják."

1835-ben került színre *Nagyváradon,* 1836-ban *Debrecenben. Budán* ismét előadták 1836 január 17-én, *Nyirinével,* mint vendéggel, majd ez év április 19-én, amikor igy ir a *Honművész:*

„A király születésnapján a király arcképét 55 vármegye cimerével diszitették. A szinjáték helyesen adatott. A' fenséges nádor-főhercegi udvar e maj mutatványt a' belépésekor hosszas hársany éljenkiáltásokkal idvezelt becses jelenlétével szerencsésiteni méltóztatott. Mai alkalomra használtatott először ama 17 öltözet diszes magyar ruha, mellyet tek. ns. Sopron vármegye volt kegyes e' színésztársaságnak ajándékozni. *A' szinház tömve vala,* a páholyok s a földszin ünnepies öltözetü szépnemmel telve." (1836 IV. 24.)

*

Feljegyzésre érdemes az a kis adat is, hogy *Orosházán* hat személy adta elő: *Benkő, Várady, Váradyné, Szalay Benjámin* főszereplésével.

*

1836 december 11-én egy *budai* szinlap ismét jelenti a darab szinrehozatalát. Azután hosszú csend következik, majd a *Budai Népszinház* is előadja 1862-ben Vasvári Kovács jutalmára.

*

A „Béla futása" szinpadi történetében tehát, mint láthatjuk, Budának nagy szerepe van. Azóta sok magyar operát irtak és adtak elő, *Ruzitska* daljátékának ma már csak inkább mütörténeti értéke van, de örök érdeme is: elinditotta a magyar daljátékot, népszerüvé tette, utat tört számára. Egész generációk lelkesedtek és könnyeztek a „Hunnia nyög letiporva" melodiáin, olyan „sláger" volt ez a dal, amilyen azóta sem akadt a magyar operairodalomban.

Ma már naivul hat a *Buda futása* zenéje, szövege. Aligha lehetne sikerrel felújitani. Jól tette a Nemzeti Szinház, hogy legalább egy részét felújította és helyesen tenné, ha az egész dalművet bemutatná egyszer kamaraelőadásban. Megérdemelné ezt az a hires opera, amely hosszú évtizedekig tartotta fenn a nemzet lelkesedését.

*

Amikor igy elmerengtünk az elmult időkön és a „Béla futása" pályájával kapcsolatban többizben is elénk kerültek Buda szinházi hagyományai, hiába nézünk körül: Budán ma nincs szinház. A „Béla futása" itt nem kaphatna szinpadot! A régi idők elmultak . . . Tempi passati . . , Budán minden már csak emlék, de ez is hamarosan úgy eltűnik, hogy még nyoma sem marad.

A budai szinkörbe már belevágott a csákány. Vajjon lesz-e új szinháza Budának, ahol „a hazafiság a nemzetiségnek" áldozhat, mint azt az egykori Budai Népszinház homlokzatán hirdette a felirás? . . .

Erődi Jenő

*) téves, — *József* helyett! (Szerk.)

*) t. i. Szent István-napját. (Szerk.)

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DÉLIVASUT KÁVEHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFL ÉNEKEL

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint KUBÁNYI GYÖRGY énekel
Lakatos Flóris cigányzenekara kiséretével

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓ-val
a RÓZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

A Szeiffert-ben ismét
Székely-Jazz. Sztáray énekel.

A Széna-téri svábasszony virágai

A Széna-tér sarkán virágot árul reggelenként egy kopott ruhájú kis sváb asszony. Virágai gyönyörűek. Minthacsak egyenesen olaszföldről hozták volna őket repülőgépen. Egyetlen hibájuk, hogy az asszonyság méregdrágán árulja őket: mégis sokan vásárolják, olyan szépek.

A virágok áránál csak a sváb néni gorombasága nagyobb. Hogyisne: hogy ezeket a gyönyörűséges virágokat olcsóbban adja? Hisz neki is többe van! Ilyen szépséges rózsákat csak nehéz ezüstért, vagy talán csak csengő aranyért lehet vásárolni! Mindegy — ha drágán is, a sok virág naponként elfogyott. A nénike jó üzletet csinál.

Történt vala pedig egy napsugaras őszi délelőttön, hogy egy igen elegáns, perzsabundás úriasszony kívánt vásárolni a csodálatos virágokból, hogy egy könnyű fohászt küldve az Úristenhez, a közeli kápolna oltárára helyezze azokat. Kedves mosolygással érdeklődött a virágok ára iránt, de még őt is meglepte, mikor a nénike, a vásárlón végigfutó szakértő pillantás után, megmondta az árat. Szokása ellenére a hölgy alkudni akart, megemlitette, hogy a kápolnába akarja helyezni a virágokat, de egyébként is a kért árért bármely elsőrangú virágkereskedés dús csokrot állit össze. A nénike nem engedett. Hangos, goromba szóval felette, hogy akinek nincs szép virágra pénze, az vegyen szalmát, az olcsóbb.

A hölgy egy pillanatra felfigyelt a hangos szóra. Figyelmesebben megtekintette a hangoskodó asszonyság arcát, majd elmosolyodott és szó nélkül kifizette a kért horribilis árat. A kis öregasszony büszke önérzettel tette el a pénzt.

Ám most jön kis történetem csattanója. Történt pedig a reá következő nap kora hajnalán, hogy az említett úriasszony budai villájának kertjében sétálva, az elébe járuló alázatos sváb asszonynak, — aki sűrű kézcsókok között szokott a méltóságos asszony jószívére apellálva, egy kis virágot kérni, hogy pár fillérért eladhassa majd, — azt felelte, hogy — ezek a virágok pedig mától kezdve túldrágák, pénzért meg sem vásárolhatók. Ingyen pedig csak az Ur oltárára kerülhetnek.

Felesleges megmondani, hogy a hangoskodó „nekem is többe van" svábasszony és az alázatosan pár szál virágot kérő asszony egy és ugyanazon személy volt. (—adár)

A Ferenc József hidon is az úttest közepére helyezik a villamossineket. A Margit-hidon az utolsó simításokat végzik és már csak napok kérdése, hogy végre zavartalanul bonyolódjék le a forgalom, amelynek gyorsítását a Beszkárt a sineknek a híd közepére való elhelyezésével igyekezett elérni. A Beszkárt programja szerint a Margit-hid után a Ferenc József-hidra kerül a sor, amelyen a sineket szintén a híd közepére helyezik át. A munkálatokat valószínüleg már január elején megkezdik, hogy az Eucharisztikus Kongresszus idejére ezen a hídon is zavartalan legyen a forgalom. A munkálatokra 500.000 pengőt irányzott elő a Beszkárt igazgatósága.

ÖREGDIÓFA
Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA
cigányzenekara
muzsikál
Régi budai tradiclók!
Uj modern vezetés
I., PÁLYA-U. 3.
ifj. Wagner Béla ü. v.
Reiber József vendéglős
Telefon: 152-494

Hogyan menthetjük meg a pusztulástól Óbuda őslakóit a nagy városrendezésnél

Napirenden vannak az óbudai kisajátitások, hogy ennek a bizonyos fokig halálraitélt városrésznek rendezését elősegitsék. A kispolgárok százainak szive és zsebügye a kisajátitási eljárás megfelelő végrehajtása. Erről kaptak tájékoztatást az érdekeltek a Keresztény Községi párt legutóbbi pártnapján *Danczkay* Béla főv. mérnöktől.

Elmondotta *Danczkay*, hogy Óbuda jelenlegi beosztása mellett *túlhosszúak a telkek*, tehát kihasználhatatlanok. A kisajátitások alkalmával a főváros mindig becsületesen megfizeti a kisajátitandó ingatlan becsértékét, az ingatlantulajdonosok azonban legtöbbször értéken felüli követelésekkel lépnek fel a fővárossal szemben. Előfordul azonban az is, hogy egyesek, tájékozatlanok lévén a forgalmi árakkal, *kevesebbet kérnek telkükért, mint amennyit az megér*. A főváros ilyenkor is megfizeti az ingatlan hivatalos szakértővel megállapitott becsértékét.

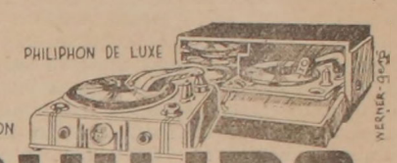
Ismertette az ugynevezett „kommaszállási eljárást", melyre az óbudai rendezés alkalmával több alkalommal kerül majd sor. *Fontos, hogy telekvétel előtt az érdekelt felek előzetesen informálódjanak a telek jövője iránt a városházán.* Itt pontosan megmondják minden egyes telekről nem kerül-e sor idővel annak egészben, vagy részben való kisajátitására stb. Ilyen előzetes érdeklődéssel sok kellemetlen meglepetéstől óvhatja meg magát a közönség.

Végül a folyamatban lévő városfelmérésről beszélt *Danczkay* Béla. *A most folyó városfelmérés Európa legmodernebb és legprecizebb városfelmérése* — mondta — melyet az egész világ műszaki társadalmi nagy figyelemmel kisér.

Szerintünk azonban nemcsak az a fontos, hogy minél előnyösebb áron tudják a kispolgárok házaikat a fővárosnak átadni és azzal a mindenképen kis összeggel esetleg Csillaghegyen megtelepedni, vagy még inkább a ház terheinek kiegyenlítése után egy kis albérleti lakásban meghúzódni. *Mi megmentendő vagyontárgynak érezzük azt a néhányezer házat, amiben Óbuda jelenleg még él.* Ezt nem lehet csak egyszerűen letörölni a föld színéről, tulajdonosait és lakóit koldusbotra juttatni, mint a tabániakat.

A valamikor gazdálkodó óbudaiaknak hátsó nagy udvara ezt a foglalkozást szolgálta. Nagy présház, magtár, pincék, istállók voltak ott. A szőllőművelés és általában a földművelés összezsugorodásával fölöslegessé váltak ezek a hátsó nagy udvarok. Engedje meg a magasabb erkölcsi szempontokat is figyelembe vevő szabályozás a telkeknek 60—100 négyszögölre való lecsökkentését, amikor az eladott hátsó udvar árán a ház első frontját a régi háziúr megfelelően átépittethetné, kiképezhetné. Ezzel a telekelaprózással az óbudai házvagyon átcsoportosulna a régi törzslakosság itt-maradásával, a vagyonérték megsokszorozódnék és a fölös telkek, házrészek eladásával forgótőkévé válna. Az ilyen rendszerű átformálás adna lehetőséget az Óváros megteremtésére a kétezer éves mult, a mindenhonnan felbukkanó történelmi emlékek és az őslakósság megmentése parancsol reánk.

...ÉS HALLGASSUK EGYÜTT A LEGJOBB ELEKTROGRAMOFONT:

PHILIPS
PHILIPHON-MINDEN-RÁDIÓHOZ
Fenti készülékeket dijtalanul bemutatja:
SUGÁR RÁDIÓ
XI., HORTHY KÖRTER 4.
ULLMANN BÉLA
II., MARGIT KÖRUT 7.

„Growe" a legrégibb magyar tomp- és kalapgyár. — Alapitási év 1865
Kérjen GROWE kalapot

A budai Országút

Irta: Bevilaqua-Borsody Béla

E Sárteke nevezetü Födgolyóbisra, vagyis Panétára vonatkozó geográfiai ismereteim kezdetét bizonyára az jelentette, amikor második normális oskolás nebuló koromban először magoltam be azt, hogy: Budapest székesfőváros kerületei: Első kerület: Vár, Tabán, Krisztinaváros. Második kerület: Viziváros, Országút. Harmadik kerület: Óbuda, Ujlak és a többi.

Nyájas budai Olvasó, a nyájas Budai Napló kegyes Olvasója, mondd, óh mondd, tudod-é; mi az az Országut? Ugyebár nem tudod! Vajjon kik tudják még? Bevallom, én tudom. Ez szégyellni való dolog, mert mutatja, hogy vén fiú vagyok én már! Viszont ugyanazt mutatja, hogy csak a X. kerületig tudom kedves Fő- és Székvárosunk (kóstályait, azaz külvárosait, vagyis kerületeit. A X. kerületről tudom, hogy az „Kőbánya és Tisztviselőtelep". Ezzel azonban vége is vagyon várostopográfiai tudományomnak, mert a többi kerületet már nem tudom, de sőt nem is akarom tudni. XI. kerület! Ugyan kérem! Sose volt ilyen! Hagyjuk kérem... A Lágymányos: az Kelenföld és punktum! Uj nevére nem vagyunk kiváncsiak.

Ellenben az Országút, az igen! Az rendes, régi jó budai kerület! Igaz, hogy nevének irmagja sincs, de hát úgy látszik, igy van ez jól! Bezzeg abban a vacak Párisban nyolcszáz éve él a Pont Neuf, vagyis az Uj Híd neve! Él a Rue de Monsieur Dauphin neve is, ami annyi, mint Királyúrfi Utcája. A forradalom lenyakatolózta a királyúrfi kedves atyját és a királyúrfi intézmény is némi csorbát szenvedett, de azért abban a vacak Párisban él a nemzeti hagyomány, tehát él a Rue de Monsieur Dauphin utcanév. Él a várostörténet, utcanevekben él. Ki az ördög törődik mifelénk ilyesmivel? Országút! Ki tud erről? Bizony, jött-mentek lévén, sutbavágtuk városhistóriánk emlékeit és Margit-körútat csináltunk az Országútból!

Országút: sajnos, már nem tudom megmagyarázni, hogy hol volt, hiszen az összes utcák nevei megváltoztak azóta. Ott volt a mai Horvát-utca és Széna-tér között. Horvát-utca: ez is el fog tünni, pedig ez is városfi-emléket őriz, noha a horvátokhoz semmi köze nem volt, mert a Krobot szó — amely az utca nevét adta — nem horvátot, hanem ausztriai határszéli „wend"-et; azaz Windisch-t jelent; kevertvérü németet, a „Ponzichter" és a „Wasserpolak", meg a „Hienz" névvel közelvidéki elnevezés Szénatér: ez is ostobaság, mert nem „tér" volt az, hanem piac, azaz Heumarkt, vagyis Szénáspiac. A tér és a piac szavakat összekeverte a sem magyarul, sem németül nem tudó, szörnyüségesen ostoba régi pestbudai utcakeresztelősdi. Mi címen követeljük tehát, hogy éppen az Országút nevének emléke maradt légyen meg?

Országút: nem is volt az Országút sohasem! Semmiféle országút nem volt ott. Land: az vidéket jelentett Landstrasse: azt jelentette, hogy az már Alvég, Városalja, Külváros, Előváros, Hostát. A középkorban Várrésze volt a neve az északi városfal alján elhúzódó e külvárosnak. Landstrasse: ez vidéki utat jelentett.

Országút: innen kifelé már Ujlak kezdődött. Ez már nem volt Buda, vagyis, hogy az igazi budaiak" szemében nem volt az. Szőlőkapások, azaz Kapások, vagyis Hauer-ek, amolyan félig falusiak lakták, meg fuvarosok, tejes-majorosok, azaz Milch-Mayer-ek; vagyis Mülimariak. Mesterember, igazi polgár alig lakott már itt, legfeljebb, ha az itteni furmányosok vidékies életét szogáló patkoló kovács, kocsijártó bognár, meg holmi egyéb ilyen. A régi budai Városfal nyomai ott voltak végig az Országúton. Gyerekkoromban a régi Luczenbacher-telek keritése végig még a Városfal volt. A Kapás-utca sarkán még öt éve is állott egy szép darabja. Az Orpheus-mozgóba még a Városfal öles falain át lehetett bejutni. Ez a Luczenbacher-telek egykor pestistemető volt, később az Esterházy-családé lett. 1849-ben Görgey néhány napig mozsarakat állitott fel itt.

Az Országút élete egészen falusias volt. Erre vonultak el a Hegyvidék fuvarosai. Híres régi fuvaroskocsmák állottak itt. Híres volt a Négy Szürke vendégfogadó. Az Országút aljában ott, ahol az egykori Török-utcába fordul el, ott volt a Zechmeister mészároscsalád gyönyörü XVI. Lajos stilusu háza, rajta az ökörfej, az ősi mészároscégér, oromháromszögében a másik ősi mészároscímer, az Isten Báránya, kit a Hitetlenség két üvöltő Farkasa támad meg. A budai mendemonda ezt a nemes régi polgári házat a Jakobinus Összeesküvéssel hozta kapcsolatba.

Az Országút felső végén a János Ispotály fa'a végig a régi budai Városfal. Ez szerencsésen megmenekült. Szemben vele volt a régi híres Leykam vendégfogadó, mellette a még régebbi Fekete Retek. Ez adta a Retek-utca nevét. A mai korcsolya-pálya helyén volt a Christen-féle téglavető gödre, gyerekkoromban is korcsolya-pálya. Ez a Christen-telek a 18. századeleji budai Christen sütőcsaládé volt, azé, amelynek egyik tagja 1730-ban a fő-utcai Szent Flóriánus kápolnát építtette.

Ma újmódi üvegházak tornyadzanak fel az égbe. Szép ez az új, széles út. A régi budai szem azonban a régi, csapott-tetejü kapásházakat látja a helyükön. Az autóbuszok helyén a csengős, víg, régi fuvaros tárosszekereket látja és a régi lóvasút csilingelését hallja.

Országút: ezt már senki sem mondja. Mi, vén budai fiúk azonban a budai Múlt ódon országútját járjuk, pedig ifjonci lábunk nyomát régen befútta már a budai szél. Hol van a régi Országút? Ott, ahol a „tavalyi hó"; mint François Villon, párisi Diák a budai Mátyás Királyúr éveiben, az Országutak vagabundusa, Költő és Akasztófavirág irta anno 1463.

Utazás a villamos körül

Sulyos zavarok a Margithidfőnél

Igazán nem szolgál különös gyönyörüségünkre, hogy a közlekedés bajaival kell újból foglalkoznunk, de ugy a saját tapasztalataink, mint a panaszos levelek özöne olyan siralmas képet festenek Buda közlekedési viszonyairól, főleg a Margit-hid budai hidfőjénél életbelépett új renddel kapcsolatban, hogy ezt a nagy horderejü problémát napirenden kell tartanunk mindaddig, amig jogos kivánságainkat nem teljesitik.

Különösen azokra a kirivó hibákra akarunk rámutatni, amelyek megkeseritik az utazóközönség életét, pedig kis jóakarattal és újabb áldozatok nélkül közmegelégedésre orvosolhatók.

ÁLLITSÁK VISSZA a JÓL BEVÁLT RELÁCIÓKAT

Nem vitatjuk a hurokrendszer helyességét, vagy helytelenségét, bár a hurok — úgy látszik — a Beszkártnál öncél lett s ahol egy kis szabad terület akad, ott rögtön hurok épül; amiatt sem panaszkodunk, hogy Buda csaknem minden részén, a csúcsforgalom idejét sem kivéve, 10—15; sőt gyakran 20 percig is kell kocsira várni; de követeljük elsősorban, hogy

a jól bevált és mondvacsinált okok miatt megszüntetett és megváltoztatott járatokat állitsák vissza.

Az 51-es relációt, amely az egyetlen közvetlen kapcsolatot jelentette egyrészt Óbuda és a Margit-körút, másrészt a Krisztina-város és Szent Imre-város között, a vágányépitési munkálatok ürügyével szüntették meg, bár teljesen érthetetlen, hogy ugyanakkor a hidról „eltanácsolt" 53-as, éppen a vágányáthelyezési munkák szinhelyén, az 51-es reláció útvonalán haladt. A Beszkárt is érezhette az 51-es leállitásának tarthatatlanságát, mert 2 hónapon keresztül függtek a megállókon az „ideiglenes szüneteltetés"-t bejelentő táblák, ezeket azonban egyik napról a másikra eltüntették és az 51-es megszüntetését ezzel szankcionálták. Egyidejüleg más irányba tereltek a hid elkerülésével az 53-as és 71-es relációt szintén a hid- és vágányátépitési munkálatokra való hivatkozással és igy megszünt a közvetlen utazási lehetőség a budai dunapart, valamint a Krisztinaváros és a Nyugati pályaudvar között. Ha el is fogadnók a Beszkárt által hangoztatott érvek jogosságát, a felhozott okok most megszüntek, ám a régi járatok visszaállitására nemcsak, hogy nem történt intézkedés, hanem az előjelek szerint a mostani állapot végleges lesz.

Ami a minap életbelépett közlekedési rendben új, az csak ront a helyzeten.

Ma Óbuda a villamosközlekedés terén végleg el van vágva Buda többi részétől,

közvetlen összeköttetése csak a Vilmos császár-úttal van a Margit-hidon át. Ezenkivül azonban csak átszállással, még hozzá nagyon körülményes átszállással, juthatunk a Margit-körútról a budai dunapartra.

KÖZVETLEN ÖSSZEKÖTTETÉST A NAGYKÖRUTRA

Ez a Beszkárt ajándéka a kiszélesitett Margit-hid ekészültére. Megröviditett relációkat, minden irányban átszállási kényszert jelent ez az ajándék akkor, amikor azt reméltük, hogy a Császár-fürdő parkjában létesitett új hurokvágány közelebb hoz régi kivánságunk megvalósitásához: a közvetlen közlekedéshez, a Margit-hidon át a Nagykörútra. Ezt a célt kellene szolgálnia az új hurokvágánynak. Az új Hév végállomás ezáltal könnyen megközelithetővé válnék a kirándulók számára is, akik nyári napokon ezrével kénytelenek átszállni a Berlinitéren és igy ez a forgalmi szempontból túlzsufolt tér, nagymértékben tehermentesülne.

ÖLELKEZŐ KISSZAKASZT A BUDAI MARGIT-HIDFŐHÖZ

Az új közlekedési rend tarthatatlansága azonban legkirivóbban a Margit-hidfői kisszakaszhatár megállapitásánál mutatkozik. Természetes és érthető, hogy az átszállások miatt a Beszkárt a szakaszhatárt a hidfőn épitett járdaszigetre helyezte. A Pest felé irányuló forgalomban azonban a hidfő környékén az utasok 90 százaléka a Török-utca sarkán lévő megállónál száll fel, Pest felől pedig itt száll le; helyesebben ez volt eddig a helyzet. Most azonban az utas, ha nem akar egy alig 40 méteres útért 6 fillért fizetni, kénytelen a hidfőig, vagy a hidfőtől gyalogolni.

Jellemző, hogy a Beszkártnak a sokszázezer pengős költségből már nem tellett feltünő útbaigazitó táblákra, mindössze egy-egy kis, alig 20 centiméteres kartonra ragasztott „Hirdetmény" és olykor-olykor egy közönyös ellenőr figyelmezteti az utast a változásokra. Igy azután épületes jókivánságokat hallhatnának a Beszkárt urai azoktól, akik a Szeiffert előtt felszállva, jóhiszemüen bedobják a tantuszt s a hidfőnél újra fizethetnek.

Egy csapásra megoldaná a helyzetet, ha a Buda-felé irányuló forgalomban a kisszakaszhatár a Török-utcánál lenne, mig a Pest-felé irányuló forgalomban megmaradna a mai helyén. Igy ölelkező kisszakasz keletkezne, ami gyakorlatilag könnyen megoldható, mert a kalauzok még a szakaszhatár előtt kezdik beszedni a következő szakaszra érvényes érméket és igy nagyon kicsi a valószinüsége, hogy a 40 méteres útszakaszra potya-kisszakaszutasok szállnának fel.

Ezek azok a visszásságok, amelyeknek sürgős orvoslását joggal követeli Buda lakossága, de követelik városfejlesztési és idegenforgalmi szempontok is. A jó közlekedés a helyes városfejlesztés alapfeltétele, viszont a külföldiek túlnyomó része nem saját autóján érkezik hozzánk és nem autótaxin járja be a várost, hanem a közúti közlekedési járműveket használja. S hogy azokon mit tapasztal, s utána milyen véleménye van rólunk, arra jobb nem is gondolni.

GERŐ SÁNDOR.

A kiskereskedők érdekeiért küzd a
Magyar Detailkereskedő
Szerkeszti: KERTÉSZ IMRE

Érdekes okmányok, nagyértékü régiségek és mükincsek az óbudai zsidótemplomban

Van Óbudán egy múzeum, amelyről a nagyközönség alig tud: az óbudai zsidóság múzeuma. A múzeum az óbudai híres, már régebben hivatalosan is müemlékké nyilvánitott zsidótemplom épületében van. A templom 1820-ban épült Landgraf András, a híres budai építőmester tervei alapján, aki ezt a megbizást a nagy Pollack, a Nemzeti Múzeum, gróf Sándor palota (ma miniszterelnöki palota) stb. tervezőművésze elől nyerte el. A templom helyén már előzőleg is zsidótemplom volt és úgy a régebbi; mint a kiváló Landgraf által épitett templomba is sokat használtak pl. a római település és az aquincumi romok köveiből. Az épület második emeletén van a múzeum, három hatalmas teremben elhelyezve. Csak óbudai vonatkozású anyag található itt.

Elsőnek a zsidó hitközség megalapitásának, illetve keletkezésének okmányát mutatja meg Gálosi igazgató. Sárguló pergament ez; 1737. szeptemberéről keltezve. Az érdekes irat héber betükkel, de német nyelven irt szerződés, amelyet özvegy városkeöi Zichy Péterné, szül. szetyesi Beregi Zsuzsanna grófnő kötött az óbudai zsidósággal. Az okmány szerint az eddig csak bérelt templomot, urasági házat és temetőt eladja a grófnő a zsidó községnek és igy — a szerződés szavai szerint — valamennyi zsidó lakósra kiterjeszti védelmét és oltalmát.

Nagyjelentőségü volt ez a szerződés, mert az akkori időkben a pesti és budai polgárok nem türték a zsidó iparosok és kereskedők versenyét, sőt Mária Teréziánál már kieszközölték, hogy budai zsidó ne telepedhessen le, sőt Pesten meg sem hálhatott zsidó vallású egyén. Igy találtak a zsidók Óbudán menedéket. Hogy azután az itt letelepedett zsidóság meg is becsülte ezt a nagylelkü, nem anyagi előnyökért, hanem tisztán emberbaráti érzésből fakadó védelmet, az kitünik az alábbiakból. Az óbudai zsidóság a letelepülés után szorgos munkába kezdett. Hatalmas kézmüvesipar fejlődött ki, amely alapja a most Óbudán virágzó óriási gyáripari vállalkozásoknak. Kékfestő, timár, aranymüves, szabó, gombkötő, pipakészitő, sapkás és egyéb céhek keletkeztek. Az 1848-as szabadságharcban az óbudai iparosok készitették Kossuth seregei részére a felszerelést. A múzeumban láthatjuk azt a jegyzőkönyvet, amelyben Haynau az iparosoktól elkoboztatta a honvédség részére készitett felszerelést és az óbudai zsidóságra büntetésképen egymillió forint birságot vetett ki.

Érdekes összeállitásban láthatjuk azokat az okmányokat, amelyek az óbudai zsidóság hazafias áldozatkészségét igazolják, — a nemesi insurrectio, a napoleoni háborúk, a Nemzeti Szinház építése, a Nemzeti Múzeum, Vármegyeháza, Vakok intézete és sok-sok más közéleti mozgalom támogatásáért legfelsőbb elismerések, stb. okmányait gyüjtötték össze. — Céhládák, régi zászlók, az 1876. évi koronázáskor a zsidóság által használt diszjelvények, régi képek és festmények mutatják a 112 évet élt jámbor Ausplitz Jakab, budai Goldberger Károly,dr. Ösztreicher Mannes József, a budai egyetem II. József császár alatt első zsidóként oklevelet nyert orvosának képét, stb. stb.

Rendkivül érdekes a múzeumban látható hét római sirkő, egyik oldalukon a római felirat, a másikon a héber nyelven szövegezett későbbi sirfelirati szöveg. A sirkövek alatt békésen megfért a civis romanus és később a zsidó vallású óbudai polgár. Igen értékes a kegyszerek gyüjteménye. Szinte felbecsülhetetlenek ezek az arany-ezüst drágaságok. Ezek között sok a budai és pesti müötvös-remek is. A sok okirat és drágaságu kegyszerek sokaságán túl, lefelejövet a múzeumból láthatjuk az egykori kótert, ahová a budai zsidó magisztrátus elé kihallgatásra kerülő delikvenseket zárták be. A templommal szemben lévő régi serfőző udvarán még máig is látható a régi zsidó börtön nyoma, ahova a bünözőket zárták. Csak a Bach-korszakban szünt meg a hitközségnek 15 napi elzárást es nyolc pálcaütést osztó büntetőjoga.

Gonddal, szeretettel őrködik a múzeum gyarapitásán Gálosi Soma ny. főtanácsos, Óbuda egyéb történelmi emlékeinek is hüséges gondozója, amint azt épen a Budai Napló olvasói tudják, akiknek már többizben volt alkalmuk kedves és értékes történelmi cikkeiben gyönyörködni.

Gergely J. A.

REGENT
Cafe-Restaurant
II. Keleti Károly-u. 1
Igazgató: BOCK
Telefon: 153-326
Esténkint
Hella de Pinedo
a legelegánsabb pesti dizőz
Ördöngös Gyuri és Losonczy Pái együttese

BUDAI KIRAKAT

Asztalos, butor
BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC müasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.
Épület, portál és mübutor készités.
Antik butorok restaurálása.
HEROLD JÁNOS, II., Fő-u. 79.

Bádogos, szerelő
CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyuberendezést.

Baromfi, vad
VAD, BAROMFI mindig friss
FLEISZIG RT. ÜZLETÉBEN
II., Margit körut 95. Tel: 136—919.

Bor
özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

Bérautó
ADRIA BÉRAUTÓ
a legolcsóbb. — Telefon: 14-14-38.

Bőrönd, bőrdiszmü
ALPÁR böröndös és bőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.
GLANCZ LAJOS ezüstkoszorus böröndös mester. fest javit, alakit
II. Margit krt 8. T. 154-398

Cipő
Budán PREISACH-CIPŐ fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ
Budán SUGÁR-CIPŐ megbizható
Nagy választék gyógycipőkben!
I., KRISZTINA-KÖRUT 61 SZ.
A legkényesebb igényeknek készit uri-, női-, si- és sportcipőt Káli András, XI. Verpeléti-ut 4/6.

Cégtáblafestő
Müvészi cégtáblák, uj épületekhez szükséges feliratok
LIRÁ-nál I., KRISZTINA-KORUT 81. I., BORS-U. 1

Cukrászda
Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene
Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám
Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.
Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Csemege, fűszer
Csemegekülönlegességek
TÓTH GÁBOR-nál
I., PAULER-UTCA 4. Roham-u. sarok.
30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól sásárolunk.
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.
MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168
Füszert csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33-35.
NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata
FODOR fűszer- és csemegeüzletében
I., Királyhágó-tér 4. Telefon: 155—388

17 év óta fűszert, lisztet, terményt legelőnyösebben
PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u. 125. Tel.: 163-205. Trolleybus megállónál.

Divatáru
PÁL Budán a legolcsóbb!
I., Krisztina-tér 1.
A hadsereg tagjainak és tisztviselőknek 5 százalék engedmény
Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.
Legjobb árut legolcsóbban
Goldfingernél vásárolhat II. Margit körut 50-52.
GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c.
HAUER ÉS MÁRTON
DIVATCIKKEK, II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR
JÓ MINŐSÉG, JÓ IZLÉS, OLCSÓ ÁRAK
Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben Hujber Gézánál III., Kolosy-tér 5.
Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH uri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)
Őszre a legdivatosabb ruhadiszek már lathatók!
ALBACHÁRY és KORAI gomb, csatt, rövid és kötöttáruk
II. MARGIT KORUT 38a. Tel. 366—999

Fényképész
Legszebb karácsonyi ajándék egy jó fénykép
BLAHOS müteréből, II., Fő-utca 18

Foto, optika
Speciális FOTO-SZAKÜZLET
STILLER SÁNDOR, I., Alagut-utca 4.
JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.

Furnér és fa
FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Füző, kesztyü
LEGJOBB FŰZŐK, KESZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18.,
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Gyermekkocsi
Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Hócipő-javitás
Budán a legnagyobb hócipővulkanizáló-üzem
HEGEDÜS II., RETEK-U. 1 Széna-térnél

Illatszer, foto
GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Kárpitos, diszitő
Modern lakberendező. kárpitos és diszitő
FEUERSTEIN LAJOS, I., Márvány-u. 36.
Telefon: 366-930 JAVITÁST IS VÁLLAL

Kelmefestő, vegytisztitó, mosoda
Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261
20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

Késmüves
DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

Kézimunka, zászló
Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.
ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

Kozmetika
„LOTTY" KOZMETIKAI INTÉZET. II. Olasz fasor 43
Arcápolás, kvarckezelés, villanypeiláció, arcpakolás. estélyi sminkelés. gyógymasszázs. szemölcsirtás, lábápolás.

Könyv, papir, irószer
Töltőtollat Budán csak Csáthy Ferenc R.T.-nél I., Krisztina-krt 133.
Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62
Szent Imre könyv- és papirkereskedés, négynyelvü kölcsönkönyvtár.
XI., Szt. Imre hg.-út 2. T.: 269-033

Könyvkötő
Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN mühelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

Kötőde
Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötöde, II. Bem József-utca 7. sz.

Kőfaragó
KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Müötvös
Kegyszerek, versenydijak, ezüst és fém dísztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ müötvös
I., Döbrentei-tér 1. szám.
PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek evőeszközök Javitás, aranyozás, ezüstözés
XI., BERCSÉNYI-UTCA 3. Tel: 259-172.

Orvosi müszer, kötszer
Budai orvosi kötszer- és müszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők. betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Órák, ékszerek
Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.
Több mint 150 éve HOSER-órák
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TÉL.: 153-139. — Chronométerek. stopperek. karórák.
140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118
ÓRÁT, ÉKSZERT
Gottlieb-tól III. VÖRÖSVÁRI-UTCA 127
Megbizható javitások

Paplan, matrac
SMARZ
XI. Horthy Miklós-ut 18. PAPLAN, MATRÁC

Pékek
Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!
Gandel sütő- és cukrászüzeme Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek
STANZEL KENYÉR elismert III., Zsigmond-u. 45.—T: 153-148
PRÉDA kenyér, sütemény KITÜNŐ!
I., Alkotás-utca 10. Tel: 150-465

Rádió, villany
Villany, rádió JAKABNÁL
I., ROHAM-U. 2.
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 167-074
VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádió-szerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Porcellán és üvegfestő
ECKERT JÓZSEF és FIA
porcellán- és üvegmüfestészete
III., Vörösvári-u. 144. Telefon: 362-571

Sportcikkek
AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM. Dörner-Sporttól
TELEFON: 167—372.

Szőrme, ernyő
Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

Tüzelőanyag
SCHNÉBLI JENÖ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

Uriszabó
Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407
MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Üveg, porcellán
Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.
KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57
Kölcsönedények SCHEIBER MÓR-nál
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

Vasáruk
OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 49. Telefon: 269-234

Virág
LOHR IRMA utóda Nagy Imre László VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 8.
A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.
VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268—205.

A BELLEVUE
éttermeiben
Minden este és vasárnap és ünnepnap délután
Tánc — Sotét György jazz-zenekara

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

Csend a Margithidon

Befejezés előtt a Margithid kiszélesitése. Már az útburkoló munkákkal is elkészültek: fával burkolták be végig a hidat, holott az utóbbi évtizedekben nem volt divat a faburkolat. Most visszatértek rá.

Először az Alagút és Lánchid közti területet burkolták be Budapesten fával. Erről 1870-ből a következőket olvassuk:

„A faburkolat az Alagút és Lánchid közt, melyet új rendszer szerint egy amerikai vállalkozó épitett, oly jónak és célszerűnek bizonyult, hogy a pár nap előtt Szentpétervárról visszaérkezett vállalkozót újabb munkálatokra szerződtették. Rendszere szerint egy négyszögölnyi burkolat 38 frt-ba jön, míg a gránitkőzetből ugyanennyi 50—55 frtba. E faburkolatnak, mely fenyőfából készül, még az a haszna is megvan, hogy igen könnyen lehet javitani s a kocsizörgést majdnem egészen elnyeli."

Nagyon tetszett a faburkolat, annyira, hogy az Andrássy-utat, amelyet akkor kezdtek épiteni, végesvégig fával burkolták be. Később kicserélték ezt a burkolatot, most pedig — úgy látszik — kezdünk visszatérni rá. Az újjáépitett Margithidon nincs is olyan kibirhatatlan zaj, mint a régin volt.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Megkezdődtek az óbudai hídépítés előmunkálatai. Érdekes hajó áll már napok óta a Margitsziget északi csúcsánál, az egykori „Feredősziget" helyén, ahol még ötven évvel ezelőtt hatvan melegforrás ontotta gyógyvizét s amit Dunaszabályozás címen elkotortak. A hajón elhelyezett különleges fúrókkal, ott keresik most az épitendő óbudai híd mederpilléreinek a helyét. Felhívjuk az illetékesek figyelmét, hogy a sok forróvizet ontó forrás most is ott van. Ott nem fagy be a Duna soha s így különös gondot kell rájuk fordítani, nehogy a későbbiek folyamán bajt okozzanak.

Emlékünnep és előadás a Prohászka-kultúrházban. Kegyeletes emlékünnepséget rendezett a Prohászka-kultúrházban okt. 25-én, a Városmajori Kisegitő Kápolna Egyesület, néhai elnökének, Somossáné Deésy Anna halálának évfordulóján. — Ugyanitt okt. 21-én Somody István szerkesztő az egykori olasz harcterekről beszélt.

Keresztelő Szent János oltárt és Szent József szobrot avatott fel okt. 24-én Mészáros János érseki helytartó a krisztinavárosi templomban.

VOGL és VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

Meg kell nyitni a Keve-utcát. Sürgős kérése a Rómaifürdőtelepnek, hogy a már kisajátitott főforgalmi utat, a Keve utcát megnyissa a főváros egészen a Máv töltéséig. A szépen fejlődő Lőpodmalomdülő fontos közérdeke, hogy kiépitsék és közmunkákkal ellássák a Keve utcát, amelynek központjában lesz az új katolikus templom.

A Svábhegyi MABI üdülő ügye. Megirta a Budai Napló, hogy a MABI üdülőt akar épiteni a Svábhegyen és azt a kormányzó nevéről Horthy Miklós-üdülőnek akarta elnevezni. A hetven ágyra tervezett üdülő épitése azonban megrekedt. November 7.-én tartja a MABI rendes közgyülését és hir szerint az üdülő ügyében többen kivánnak felszólalni és rávilágitani azokra a körülményekre, amelyek miatt az épitést mindezideig megkezdeni nem lehetett.

Felavatták Cinkotán a Hősök Emlékművét. Vasárnap fényes ünnepi keretek közt avatták fel Cinkotán a Hősök Emlékművét, Istók Jánosnak a kiváló budai szobrászművésznek gyönyörü szobrát. Minden páthosz és mesterkedés nélkül való, mégis — vagy éppen ezért — meglepő Istók János műve, mely rohamra induló magyar katonát ábrázol. Az új szobor kétségtelenül egyike az ország legszebb hősi emlékműveinek.

Elhalasztották a Rudas-fürdő megnyitását. Ugy volt, hogy az ujjáépült Rudas-fürdő a megszaporodott Juventus kádfürdőkkel és az új szállodai szobákkal már átadható lesz rendeltetésének. A főváros hirdette is ezt a megnyitási időpontot, amelyet azonban még sem tudtak betartani. Az átalakitási munkák ugyanis elhúzódtak, még most is folynak úgy hogy csak a jövő hét végén nyilhat meg az ujjászületett Rudas-fürdő és szálló.

Megbizhatóságáról ismert ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13
Telefon: 162-765.

Bucsu a Rácfürdőtől

Végső napjait éli a *Rácfürdő*, amely néhány év óta a *Szent Imrefürdő* nevet viseli, nem egész méltóan a szent királyfi emlékéhez. Mint ismeretes, a főváros ötmillió pengő költséggel gyógyszállót épittet a Tabánnak azon a részén, amely a Rácfürdő közelében terül el és bizony a tervek nem nagyon kimélik ezt a fürdőt, amelyből a rendezés után nagyon kevés marad meg mai állapotában.

A Tabán a tatárjárás előtt Pest külvárosa volt. Akkor még a mai Budát nevezték Pestnek (erre mutat a német *Ofen* név is, amely a *„Pest"* szónak „kemence" egyszerű fordítása,) és a mai Óbuda volt csak Buda. Ez a külváros a „Pál-árka", (ma: Ördögárok) két pontján terült el. A török uralom alatt kapta a *Tabán* nevet, később pedig Rácvárosnak is nevezték, mert lakói nagyrészt szerbek és horvátok voltak. A Rácfürdő a Rácvárosról kapta a nevét, de már sokkal régebben is fürdő volt ott, mert hiszen a 42—43° C fokú hőforrás, amely a Gellérthegy lábánál fekvő hat ölnyi sziklahasadékból bugyog elő, bővizű forrás volt mindig. Mátyás király korában itt pompás diszkert volt, melybe a királyi palotából boltozott csarnok vezetett. A nagy király gyönyörű épületet emeltetett a forrás fölé: *ebből a csarnokból már csak az a hollós köcimer van meg, amely a mostani épületbe van beépitve. Ha majd lebontják az épületet, jó lesz vigyázni erre a becses történelmi műemlékre.*

A törökök alatt elpusztult Mátyás kertje és a fürdő, melyeknek követ széthurcolták a jövevény szerbek és horvátok, amikor a visszafoglalás után a Tabán nemrég eltünt viskóit felépitették. A fürdőt 1860-ban *Zagler* János örököseitől dr. *Heinrich* M. János vette meg s az örökösöktől szerezte azt meg néhány év előtt a főváros. A mai épületeket *Heinrich* dr. épitette a hatvanas évek elején, aki ugyanakkor a Lukácsfürdő bérlője is volt.

Most, amikor a Rácfürdőtől rövidesen végleg elbúcsuzunk nem érdektelen, milyen nagy esemény volt, amikor a mostani fürdő felépült.

„Ezen fürdő — irja egy akkori ujság — 1860 előtt annyira el volt hanyagolva, hogy csak a szegényebb osztályok látogatták. A nagyobb udvarban hat *kö-* s ugyanannyi *kádfürdő* s a kisebbikben öt kö- és egy kádfürdőt használhattak azok, *akiket az általános piszok el nem üzött innen*". De aki mult évben (1863-ban) látogatta meg, bámulattal szemlélte ezen fürdő varázsszerű átváltozását. Az ódon, sötét épület helyén csinos kétemeletű főépület emelkedik, jobbra-balra egyemeletű szárnyakkal. Egy karcsú kémény egy gőzgép működését sejteti, miáltal egyik oldalon a megszűrt dunavizet, másikon az ásványost emeli az épület felső részein létező nagy viztartókba."

Ezután a tudósitás részletesen leirja az uj fürdő belsejét, és berendezését, melyet nem részletezünk, csupán egyetlen mondatot idézünk belőle, amelyből kitünik, milyen elragadónak látták akkor a mai, bizony épen nem valami szép fürdőt.

„Ha fürdeni akarunk — irja a tudósító — belépünk a nagy udvarra, hol magas platánok hűs árnyékában *egy csinos szökőkút csergedezése s időről időre zengedező orgonaszerü hangok a lélekre megnyugtatólag hatnak* s a négyszögű udvar körül három-három folyosóba 13 kő- és 6 kádfürdő a fürdéshez édesget."

Az egykori tudósitás a következő szavakkal végződik:

„Csinos társaskocsik minden órában közlekednek ezen fürdővel a pesti Szánatérről. (A mai Deák-tér. *Szerk.*) A legfelsőbb csarnokból a kilátás valóban elbájoló. Jobbra Pest, a Rákos messzeterjedő rónáival s a távolban kéklő magaslataival, — lábainknál a felséges Duna, zöldelő szigeteivel s gőzölgő hajóival, szemközt a Kecskehegy magasztos ormai s a királyi vár, s valamivel balra a Krisztinaváros, a budai hegyekkel és az indóházzal, melyből a század csudálva iramodik kifelé.

S mily szép jövendője lehet még e gyönyörü vidéknek majd ama boldogabb jövőben, melyben hiszünk és remélünk!"

Kissé sokáig tartott, amig ez a boldogabb jövendő jelentkezni kezd . . .

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. Horthy Miklós körtér 4.

Egyszer volt Budán telekvásár!...

Többször megemlékeztünk arról a telekspekulációról, amely a tervezett óbudai híd környékén folyik. A Horthy Miklós-híd épitését is ugyancsak jól kihasználták azok a jólértesültek, akik sietve telket szereztek ott, mielőtt a hídépitést végleg elkezdték. A közvélmény élesen elitélte ezeket a telekepeskulációkat, pedig milyen semmiségek ezek ahhoz képest, ami a Margithíd megépitését megelőzte? Az volt csak az igazi! Igy ir róla az egyik ujság 1872 októberében:

„A margitszigeti híd kiépitése tárgyában pályázók között mint legjutányosabban vállalkozó Filleul-Brochy nyerte meg az épitési engedélyt s igy a híd épitése az ő ajánlata szerint 1,851.719 frt-ba fog kerülni.

A telkek ára Budán a rakpart és a margitszigeti híd, (akkor még nem volt neve a készülő hídnak, a Szerk.) épitésének megindítása óta roppant emelkedést mutat; ezzel lépést tart az épitő kedv is, igy tavasszal a fentemlitett két épitkezési tárgy közt fekvő vonalon nagyobb számmal fognak uj házak épittetni. Hogy mennyire felszökött e házhelyek értéke, illetőleg ára, bizonyitja egy eset, melyben egy, az élelmezési tér közelében fekvő rozzant házacskáért 25.000 frttal kinálták meg a tulajdonost; az, ki 2 évvel azelőtt még szivesen odaadta volna házát 6000 frtért, most 30.000 frton alul szóba sem áll."

Elszégyelhetik magukat a budai telekspekulánsok, amikor ezt olvassák: mi ez a mostani konjunktúra a 65 év előttihez képest?...

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. GARCON
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON

Ötven éves az ujlaki zsidótemplom. Ezelőtt 50 esztendővel 1887. október 16-án tették le az ujlaki zsidótemplom alapkövét. Az alapító okmány szerint a templomot Fellner Sándor müépitész tervezte, az épitési munkákat pedig Wellisch Sándor és Gyula épitőmesterek végezték. A budai hitközség most elhatározta, hogy ünnepség keretében üli meg a zsidótemplom alapkőletételének ötven esztendős jubileumát.

Reformációi előadások. A budai II. Szilágyi Dezső-téri ref. templomban október 28, 29 és 30-án este 6 órai kezdettel „Az evangéliumi keresztyénség zátonyai" összefoglaló címen dr. Incze Gábor vallásoktatási igazgató tart előadást; — október 31-én délelőtt fél 9 órakor ifjúsági istentiszteleten prédikál Mirtse Árpád vallásanár; a 10 órakor tartandó ünnepi istentiszteleten „Az örökké új vallás" címen igét hirdet Haypál Béla lelkész. Délután 6 órai kezdettel műsoros estélyt tartanak, amikor imádkozik Kemény Lajos evangélikus esperes, orgonán játszik Ákom Lajos orgonaművész, alkalmi költeményt ad elő Áprily Lajos, énekel Kóréh Endre, a m. kir. Operaház tagja, gordonkán játszik Zsámboki Miklós; a Zeneművészeti főiskola tanára; „a reformáció célja" címen tart előadást Haypál Béla ref. lelkész.

Nincs többé semmi baj! Igyon ebédhez — vacsorához:
ABCD-VITAMINE „JOJCE"-T!
Fiatalit, regenerál, cukorbajt megszünteti. — Orvosok ajánlják. — Made in USA. — Kapható minden gyógyszertárban, drogériában, vendéglőben, kávéházban, csemegésnél. — Főlerakat: Dr. med. Sebestyén és Liszkay laboratórium. — Készíti: Egry-konzervgyár.
Üditő ital, nem gyógyszer!

Tisztviselőáthelyezések Budán. A polgármester a közszolgálat érdekében Reichl Antal adóhivatali, tanácsost az I. adókerületből a VI/b. adókerületbe, Széles Antal adóhivatali főtisztet a IX-B. adókerületből az I. adókerületbe, Gorondi Novák Sándor adóhivatali tisztviselőt a XI. adókerületből a II. kerületi előljárósághoz, Bay Lóránt havidíjas hivatalnokot a XI adókerületből a VI. kerületi előljárósághoz, végül Fáy Ferenc gyakornokot a XI. adókerületből a városgazdasági ügyosztályhoz helyezte át.

Fényes esküvő a Szent Imrevárosban. Október 24-én, vasárnap vezette oltárhoz a Lenke-úti új izraelita templomban Krámer Rózsit Zelmanovits Lajos. A menyasszony édesapja, Krámer Adolf, a Lágymányos-Kelenföldi Polgári Kör elnöke, a XI. ker. izraelita hitközség szertartási előljárója, akinek népszerüségét legjobban bizonyitja a megjelent csaknem ezer főnyi közönség. A gyönyörüen feldiszitett és kivilágitott tempomban frontharcos küldöttség és cserkészek álltak diszőrséget. Benesovszky Imre dr. főrabbi megható beszédben áldotta meg a fiatal pár frigyét. A szertartáson megjelent Becsey Antal kormányfőtanácsos, törvényhatósági bizottsági örökös tag, dr. Vázsonyi János országgyülési képviselő, Kóbor Tamás, az „Ujság" szerkesztője; dr. Csapó Ferenc, ny. rendőrkapitány, a budai izr. hitközség teljes előljárósága dr. Kriszháber Adolf elnökkel, a Budai Szent Egylet előljárósága teljes számban, a Budai Izr. Nőegylet vezetősége dr. Csobádi Samuval az élén, a Nemzeti Demokrata Párt küldöttsége, a Budapesti Festő és Mázoló Ipartestület előljárósága Fock Géza és Diera Ignác vezetésével, Diósi Jenő főtitkár, dr. Szilárd Bertalan főorvos; Roskes Owszej, az Albertfalvai Posztógyár tulajdonosa. Luncer Pál, Bierbauer István, Désy Ferenc, v. alpolgármester, dr. Rácz Vilmos és még sokan mások a kerület társadalmából. Táviratban mentették ki magukat és gratuláltak: dr. Ripka Ferenc, dr. Petracsek Lajos, dr. Duday Alajos, dr. Buday-Goldberger Leó, Magyar Miklós, dr. Fábián Béla, dr. Kabakovits József; Hubert Vilmos, a Budai Iparosok és Kereskedők Köre nevében, José Gallart Girbal spanyol konzul, dr. Vázsonyi Vilmosné, a 33-as F. C. és elnöke Bosnyákovits Károly, Fehér Lajos kormányfőtanácsos, Katona Gyula ny. postafőtanácsos.

Orel Géza dr. legújabb könyve. Most jelent meg dr. Orel Géza főigazgató könyve: „Az ipari és mezőgazdasági szakoktatás köréből". Orel Géza egyike legtermékenyebb és legalaposabb közgazdasági iróinknak, akinek működése, neve egybeforrt az iskolai műhelypedagógiával, a gyakorlati, ipari és kereskedői tanoncoktatás modernizálásával. Több, mint három évtized óta végzi úttörő munkáját, évről-évre foglalkozik a legbehatóbban azzal a fontos kérdéssel, hogyan oldják meg a gyakorlati életre való nevelést a külföld egyes iskolái és hogyan lehet azt, ami ezekben jónak bizonyult, itthon is megvalósitani. Uj könyvében is útmutatót kiván adni abban az irányban, hogy milyen szempontokat kell tekintetbe venni a pályaválasztásnál, az egyes iparágak ajánlásánál. Nem könnyü dolog ez, ha elgondoljuk, hogy 52 féle mesterség előtt áll nyitva az út. Foglalkozik a szerszámismerettel, a francia elemi iskolákban a tanoncok egységes alapképzettségével, Bécs, Zürich modern iparostanonc szakiskoláival, a felsőkereskedelmi, alsófoku mezőgazdasági és háztartási iskolákkal, Tirolban és végül a kisvendéglős képző iskolákkal. A könyvet sok haszonnal forgathatják a szülők és szakemberek egyaránt.

Halottak napja. Közeledik elhúnyt szeretteink ünnepe, amikor az emlékezés virágai boritják a sirokat. Koszorukat, csokrokat a legrégibb budai virágüzletben: Nonn Juliskánál rendeljünk.

KALAPOKAT
NAGY FERENC-nél
vegyünk!
MUZEUM-KORUT 2
ERZSÉBET-KORÚT 27

Deszkapalánk a főforgalmi uton

Felelősségre kell vonni azokat, akik engedélyt adtak arra, hogy az óbudai főforgalmi út mellett közvetlenül deszkapalánkos szénraktárt épithet a Goldberger-gyár. Ez az út a világrészeket összekötő transzkontinentális út, amely Londonból Ázsiáig és Afrikáig viszi a világ leggazdagabb autósait, kereskedőit. Hirdetjük, hogy e transzkontinentális út nemzetközi főbizottságának székhelye Budapest lesz, de meg vagyunk győződve arról, hogy ha a főbizottság meglátja a hosszú palánkot, hátat fordit Budapestnek és Bécsbe, vagy éppen Belgrádba teszi át székhelyét.

Ezzel az úttal — Árpád fejedelem útjával — kapcsolatban kell újra leszögezni, hogy itt csak alacony, 1—2 emeletes, magyar stilusú házak épülhetnek. Itt nem fojthatják el 5—6 emeletes beton-skatulyák, mészhabarcstömegek a szem gyönyörének kinálkozó hegyvidékre való kilátást. Az óbudai dunapartról és főképen a Szent Margit-sziget budai oldalának sétaútjairól látni kell az Isten által a Rózsadombtól a Hármashatárhegyig elrendezett gyönyörü tájat. Ne szálljanak szembe az Isten munkájával mindenáron a városrendezők. Engedjék, hogy feltáruljon a dunaparton sétálók, vagy autókon idejövő idegenek előtt a hegyek; dombok; nyergek; völgyek festői halmozásában alkotott, a természetnek egységes képbe foglalt diszlete.

Ezt semmiféle városrendező igy nem tudná megtervezni, de akkor romboló kézzel ne is nyúljon egyik se hozzá!...

KÁROLY VACSORA. November 3-án, Károly napja alkalmából barátai és tisztelői zártkörü vacsorát rendeznek dr. Hüttl Károly törvényhatósági bizottsági tag tiszteletére az óbudai Korona Vigadó nagytermében.

Óbuda ősi nevét nem szabad bántani!

Keresztelési láz rombol ujabban Budapesten. Naponta olvasunk újabb „ötletekről", amelyek ezt vagy azt a vidéket akarják ujrakeresztelni. Egymásra licitálnak, ki tud nagyobbat „odavágni", amitől a másiknak torkára forrjon a szó. Az összes budai kerületek is sorra kerültek és *Óbuda neve is veszélyben van.* Ezt pedig nem hagyjuk még Árpád fejedelemért sem, mert *Óbuda neve már ezerötszáz éves.* Maradjon csak továbbra is Óbuda a III. kerületnek ez a része, igy tiszteljük igazán a hagyományt, e város történelmi multját.

Legyen az uj hid *Árpád-hid*, az óbudai kivezető út *Árpádfejedelem útja*, épüljön meg a törvényhozás által már 30 évvel ezelőtt megszavazott *Árpád emléktemplom*, legyen a mai Flórián téren egy monumentális *Árpád-muzeum*, állitsák az uj hid középső pillérére a Honfoglaló hatalmas szobrát, de ne válasszák a legolcsóbb megoldást magyarságunk kimutatására, hogy Óbuda történelmi nevét Árpádra festik át.

Ezzel kapcsolatban többizben panaszolták már a *Budai Napló* olvasói ,hogy az utcajelző táblákat kicserélték és az uj táblákon már csak a kerületet jelzik, de elmaradt a városrész neve, (Viziváros, Óbuda, Vár, Kelenföld stb.) A panaszos levelek szigoruan megróják, aki ezt csinálta és mi magunk is kiváncsiak lennénk: *ki határozott igy?* Az ősi neveket és hagyományokat a hatóságok tiszteljék legalábbis Budán.

A halhatatlanság útja

„(Halálozás.) Déryné Széppataki Rozália, a színművészet „régi gárdájának" egy tagja, Miskolcon meghalt. Déryné a mult század első felében született Jászberényben. Pesten 1819-ben a Hacker-féle teremben, majd 1823-ban, midőn Borsódmegye hazafisága létrehozta a miskolci színházat, Miskolcon ragadta magával a közönséget művészetével. Az elhunyt művésznő Pesten végezte be művészi pályáját, de néhány év előtt fellépett, utoljára, Miskolcon is."

Ennyit, egy szóval sem többet, ir az azóta legendássá növekedett Déryné ifjasszonyról a Vasárnapi Ujság, pontosan most hatvanöt éve, 1872 októberében. Pedig akkoriban a Vasárnapi Ujság volt a magyar művelődés emlékeinek legféltékenyebb őrzője, minden kis eseményt részletesen feljegyzett, ami a magyar multtal összefüggött. Mért tehát e közöny éppen Dérynével szemben?

A magyarázat egyszerü. Déryné a maga idejében nem volt olyan népszerü, mint ma. Hires naplóját csak halála után adták ki és tulajdonképeni nagyságát ennek a naplónak köszönheti. Szinpadi sikereit messze felülmulja ennek a bübájos könyvnek a sikere: örök időkre állitott benne emléket magának Déryné. Goethe irja Benvenuto Cellini emlékiratainak forditásához irt előszavában, hogy Cellininek, a reneszansz nagy ötvös- és szobrászművészének legnagyobb műve maga Cellini, az ember, melyet emlékirataiban állitott fel. Ugyanez áll Dérynére is: akármily kiváló színésznő volt is, művészete nem vetekedhetett azzal az emberi dokumentummal, amelyet magának naplójában állitott. Ma színművek, könyvek, szobrok jelzik Déryné emlékének útját, akkor pedig csak ez a néhány, nem is nagyon elismerő sor.

Különös a halhatatlanság útja. Néha csak kerülő úton lehet oda eljutni.

A BUDAPESTI ÜGETŐVERSENYEGYESÜLET

Okt. 29-én, Nov. 6. 9. 11. 16. 18. 21. 23. 25. 28. és 30-án

D.u. ½3 órai kezdettel versenyeket tart

Belépődíj: I. Hely, úri **3.—**; „ „ hölgy **2.—**; II. „ **1.50**; III. „ **—.60**; Külön fog. hely **5.—**

Közlekedés: 75 és 76 villamossal

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

Október 30.: Az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalányának utolsó részletének bélyegben való lerovása.

Társasházszövetkezetek novemberi házadóvallomása

Mint megírtuk, Egyesületünk külön beadvánnyal fordult a székesfővárosi m. kir pénzügyigazgatósághoz azirányban, hogy a pénzügyigazgatóság állapítsa meg már most, előzőleg — nem pedig utólag a Társasházszövetkezetek szobánkénti egységárait. Az erre vonatkozó tárgyalások folyamatban vannak s annak eredményét rövidesen közöljük a házszövetkezetek vezetőségével, hogy a novemberi házadóvallomási ivek ennek megfelelően egységesen legyenek kitöltve.

Mindazok a Társasházszövetkezetek, amelyeknek még az idei házadófelebbezését nem intézték el, nyugodtan várják meg a felebbezés elintézését s csak azután, illetve már a pénzügyigazgatóság végzésében foglaltaknak megfelelően töltsék ki házbérvallomási ivüket. A felebbezéseket november 10-éig feltétlenül elintézik, igy tehát a házbérvallomási ivek beadására marad elég idő.

Ismételten hangsulyozzuk, hogy minden Társasházszövetkezet a saját jólfelfogott érdekében házbérvallomási ivének beadása előtt forduljon Egyesületünkhöz, ahol az esetleg szükséges felvilágositásokat készséggel megadjuk.

F. B.

Légoltalmi rendelkezések betartása az alakitandó házaknál

A Közmunkatanács a főváros területének egyes részein érvényes hatállyal az épitési szabályzatot légoltalmi szempontból különböző rendelkezésekkel egészitette ki. Ez alkalommal a már meglévő házak szempontjából kívánunk e rendelkezésekkel foglalkozni.

A rendelkezés megállapitja, hogy a légoltalmi szempontból kibocsátott intézkedéseket meglévő épületekre is alkalmazni kell ha az épület fedélszékét újra épitik, lényegesen átalakitják, vagy a tetőürben a padlás használatától eltérő rendeltetésü új helyiségeket létesitenek.

A légoltalmi rendelet azt mondja, hogy bármilyen magasságú épület fedélszékét vagy éghetetlen anyagból, vagy pedig lángmentesen impregnált faanyagból kell készíteni. Előirja a rendelet, hogy a padlásteret tüzfalakkal meg kell osztani továbbá a fedelet magát éghetetlen anyagból kell készíteni a padlásrekeszek ajtajait lángmentes faanyagból, vagy dróthálóból stb. kell készíteni, a padlástérben levő járdákat, lépcsőket, létrákat, de még magukat a padlásrekeszeket is éghetetlen anyagból kell készíteni.

További kihatása ennek az új rendelkezésnek az is hogy ha a háztulajdonos a padlásteret lényegesen átalakítja, akkor is már a fentebb ismertetett légoltalmi intézkedéseknek megfelelően szabad csak az átalakítást végeztetni. Ugyanez áll arra az esetre is, ha a háztulajdonos a padlástéren más rendeltetésü helyiségeket kiván létesiteni. Ijg

Ügyeletes budai gyógyszertárak:

November 1—15.

I. kerület:
Alkotás, I., Alkotás-utca 34.
Csaba Vezér, I., Csaba-utca 7.
Segitő Mária, I., Krisztina-tér 9.
Isten Szeme, I., Böszörményi-út 34.

II. kerület:
Szent János, II., Széna-tér 1.
Pálffy, II., Zsigmond-utca 16.

III. kerület:
Arany Oroszlán, III., Lajos-utca 28.
Magyar Korona, III., Polgár-tér 7.

XI. kerület:
Három Király, XI., Fehérvári-út 21/b.
Szent Kereszt, XI., Gellért-tér 1.

Caruso nem halt meg, mert csodás hangját élethüen varázsolják otthonába a Philips elektrogramofonok. A „Philiphon" rendkivül olcsó áránál fogva lehetővé teszi, hogy ne csak a nagy szupergépek, hanem bármilyen kis rádiókészülék tulajdonosa is megvehesse a rádiónak ezt az élvezetes kiegészitőjét, mig a „Philiphon de Luxe" pompás; luxuriöz kiállitásával tünik ki az elektrogramofonok közül.

Közgazdaság

Rovatvezető: **VÉCSEY MÁTYÁS.**

Ebben az évben lejár a biztositók 10 éves egyezménye

Most 10 éve annak, hogy életbelépett az 1927. évi 10. törvénycikk, a biztositási novella. A biztositó magánvállalatok ekkor egyezményt létesitettek tiz évre, amely egyezménynek lényeges pontja a biztositások kikapcsolásának megszüntetése.

A biztositó vállalatok megállapodtak egymással a tarifákban is s ez a megállapodás véget vetett a szabadversenynek.

A hivatkozott törvény rendezte a kereskedelmi törvény hiányosságait, amelyek a változott életviszonyok követelményeit nem elégitették ki. A biztositó vállalatok hathatós felügyeletéről azonban az 1924-ben hozott törvény óta újabb törvényhozási intézkedés nincs. 1924. óta azonban a gazdasági életviszonyok változása és a magyar biztositás intézményének sok izben tapasztalt hiányai időszerüvé teszik, hogy a törvényhozás foglalkozzék ezzel a kérdéssel, és pedig a magánbiztositás épségben tartása mellett a biztositott tagok szemszögéből és a nagyközönség altruisztikus érdekeinek védelmében.

Az élet- és népbiztositás dolgában ismételten megirtuk, hogy hazai biztositásunknak ez az ága nem alkalmas a szociális gondoskodás elősegitésére. Ezekből a biztositásokból a felek a legritkább esetben kapnak ellenszolgáltatást, mert a felügyelő hatóság által jóváhagyott szerződések apróbetüs — lényegtelen — pontjai a félnek csak azt a jogot biztositják, hogy a díjat fizesse.

Az ilyen biztositások propagálása súlyos pénzeket emészt fel, anélkül, hogy díjtartalék képzésére alkalmas lenne.

A szerződő felek kivétel nélkül minden esetben csalódnak. A csalódásnak azonban a fél maga is oka, aki, bár jóhiszeműen, de gondatlanul irja alá az általa nem is ismert ajánlatot. Gyakran nem is tudja, hogy biztositást kötött. Vigjátékba illő ügynöki fogásnak legnagyszerübb példája az az eset, amikor az ügynökök egyik csongrád-megyei faluba diszes zászlókkal vonultak be és a jóhiszemü polgárokkal a zászlószögek beverésére való jelentkezés ürügye alatt iratták alá a jelentkezési iveket, minek fejében nemzeti megújhódást igértek. A zászlószentelés helyett azonban biztositási dijakat kértek és perek következtek.

Az ilyen „altruista" biztositásból nem kér a társadalom.

Anomáliák a biztositás összes ágazataiban és igy a legjobban közérdekü tüzbiztositási ágazatban is történnek. Kuriózumképen ugyanazon kockázatra vonatkozólag három tekintélyes biztositó a következő árajánlatot adta: 310 pengő, 286 pengő és 96 pengő. A számok beszélnek. Érthetetlen az egyezményes tarifa alapján ilyen áralakulás. Viszont a számok alapján a kárviselés szempontjából a 96 pengös biztositó az, amely a dijakért kárt is fizet per nélkül.

A kárrendezésekre nézve legközelebb biztositó vállalatainkról egyenként szolgálunk pontos statisztikával. Egyben olvasóközönségünknek felhivjuk figyelmét azokra a cikkeinkre: mire vigyázzunk biztositás kötésénél. Mert aki biztositást köt, annak vigyáznia kell!...

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű rt. most hivta össze rendes évi közgyülését. A vállalat tiszta nyeresége 68.1 millió pengő összforgalom mellett 2.486.000 pengő volt és ebből részvényenként 5 pengőt fordit osztalék fizetésére. A Rimamurányi már tavaly jó példát szolgáltatott, amikor saját elhatározásából a konjunktúrajavulásnak megfelelően emelte a munkabéreket, most pedig ismét követendő példával jár elől, mert a szokásos dotálásokon kivül 25.000 pengőt a Nemzeti Önállósitási Alap növelésére fordit, s ezzel megkönnyiti a magyar ifjúság arra hivatott rétegeinek a gazdasági élet terén való elhelyezkedését. Ezenkivül ugyancsak 25.000 pengőt különféle jótékonysági célokra is juttat a vállalat Bíró Pál elnök-vezérigazgató intencióinak megfelelően.

A Gamma finommechanikai gépek és készülékek gyára rt. 141.000 pengő saját töke mellett 48.773 pengő tiszta nyereséget ért el. A nyereség tehát a saját tőkének több, mint harmincöt százalékát teszi. A bruttó bevétel összege 339.745 pengő volt. Leirásokra a szépen fejlődő vállalat 46.830 pengőt forditott. Az ingatlanok értéke berendezések nélkül 239.018 pengő, a gépek és készülékek értéke pedig 183.602 pengő. A hitelezők követelése 597.510 pengő, ennél kisebb az adósok tartozása: 375.912 pengő.

A Budai Cementgyár lebontása. A Budai Cementgyár rt. azelőtt az Ingatlanbank érdekköréhez tartozott, majd pedig megvették a többi cementgyártással foglalkozó vállalatok. Most e vállalatok elhatározták az elavult berendezkedései miatt nem nagyon versenyképes régi gyár lebontását. A gépeket mint ócskavasat fogják értékesiteni. A feszabadu'ó óbudai 20.000 négyzetöles területet parcellázni fogják. Ez jó üzletnek igérkezik, mert Óbudán a hidépitési terv nyilvánosságra kerülése óta a telekárak erősen emelkednek.

Hella de Pinedo — Budán. A távolkelet csodás misztikuma és a nyugat kultúrájának nagyvonalusága párosul abban az érdekes asszonyban, aki most a budai intim, de elökelő levegőjü Regent-kávéházban énekel esténkint. Hella de Pinedo, akit a bécsi szinpadról néhány év előtt ragyogóan ivelő pályájának zenitjén vitt egy romantikus szerelem és fantasztikus házasság Holland-Indiába, régi nemesi családból származik. A napilapok részletes tudósitásokban ismertették érdekes pályáját, amely most Budára sodorta, hogy mint diszőz mutatkozzék itt be. Müsora halk, diszkrét, firom és szellemes iroda'mi sanzonokból áll; másrészt pedig bájos; régi bécsi dalokból; melyek a hamisitatlan Bécset varázsolják lelkünkbe. Magyarul is énekel és ezzel esténkint különösen viharos sikereket arat, de hódit eleganciájával is. Ő ma Budapest legelegánsabb dizöze. **(R. Gy.)**

Hol vásároljunk

a Ferenc József híd pesti hídfőjénél

SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORÚT 14. SZÁM

a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél

HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KORÚT 2. (Boráros-téri oldal) Tel: 187-651.

a pesti Lánchídfőnél

Hüttl Tivadar óbudai porcellángyárának készitményei csak a gyár üzletében: **V, Dorottya-utca 14. sz.** kaphatók.

SPORT

Mi a baj Buda sportéletében?

Federit Hermann nyilatkozata

A III. ker. TVE főtitkára, az MLSz Játékvezető Testületének tagja, a következőkben foglalta össze véleményét a kedvezőtlen budai sportviszonyokról:

Egyre nagyobb ür tátong a sportegyesületek és a sportpártoló társadalom között. Az anyagi viszonyok feszültségében pedig egyre jobban eltávolodnak egymástól. Ez a sporttársadalom tisztviselőkből áll, akik ma már *nem tetszés szerint hozhatják a sportért való áldozataikat, hanem a gazdasági válság szabta mérték szerint.* A sport iránti érdeklődés él még benne, sőt olykor — példákat mondhatnék — magyobb tettekre is serkenti és néha nincs az a rossz idő, az a fontos elfoglaltság, ami visszariasztaná a sport élvezetétől. *Egyedül a kedvezőtlen anyagi helyzetet lehet okolni a jelen szomorú tényeiért.*

Sokan állitják, hogy az egyesületek hibásak a mostani helyzet felidézésében a kellő propaganda és a kellő clubélet elhanyagolásával. Az egyesületek a sportűző tagoknak mind kevesebbet nyujtanak, de ennek oka az, hogy a sport — legalábbis Budán — *függvénye a gazdasági alakulásnak.*

Ez őszintén rámutat arra is, amit mi már régen érzünk, hogy Óbuda gyárváros. *Minden gyár kezdi kialakitani a maga sportkörét.* Ha nem is közvetlenül, de közvetve kényszeriti az alkalmazottakat, hogy a saját egyesületükbe lépjenek. Igy természetesen hozzájut már régi, kiforrott sportolókhoz és rajtuk keresztül illetéktelen babérokhoz. A gyári sportkör azonban sohasem fog tudni embereket adni az egyetemes sportnak. *Csakis a társadalmi egyesületek tudnak kinevelni küzdeni tudó, igazi sportembereket.* A társadalmi egyesületek élete a sport élete is. Meg kellene találni az összhangot a gyári sport által kétségbevonhatatlanul nyujtható lehetőségek és a társadalmi nevelés között. Ezt az összhangot fellelni azonban nagyon nehéz.

Pezsgő élet a Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesületben

A budai Hegyvidék társadalmi és sportegyesületei közül az utóbbi időben szép fejlődésnek indult a *Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület,* amely október 2. és 3.-án tartotta első elnökének, néhai *Perczel* Bélának emlékére alapitott emlékversenyét, mely az elmult évekhez viszonyitva ugy a lőteljesitmény, mint az erkölcsi siker terén váratlanul szép eredményekkel zárult.

A versenyt az ifjú, de erőteljesen fejlődő *Fég. Lampart Polgári Lövészegyesület* nyerte 1369 ponttal. A versenyen a budai egyesületek közül kettő indította csapatát, melyek elért eredményeikkel arról tesznek tanúságot, hogy *a Budán némi hanyatlásnak indult céllövősport ismét abban a helyzetben lesz, hogy felveheti a versenyt a pesti oldalon lévő tevékenyebb és könnyebb létfeltételekkel rendelkező egyesületekkel.*

A versenyen feltűnést ketett a finn mintára megrendezett „Öregurak versenye" (45 éven felül minden életév 1 pont előnyt jelent), melynek első helyezettje *Ács József, a Bulcsú Pogári Lövészegyesület* tagja volt. Lebonyolitásra került ezenkivül még a hölgyek versenye és a kapáslövés verseny is.

November 4-én, csütörtökön este 8 órakor tartja az egyesület a zugligeti „Szarvas" vendéglőben *Kozma* Jenő dr. elnöklése mellett 7-ik rendes közgyülését, melyen beszámolnak az illetékesek a multban elért szép eredményekről és a jövő zálogát képező s az egyesület rohamos továbbfejlődését biztositó eseményekről.

Vidám táncdélutánokat rendez a 33 FC a múltévi nagy sikerek folytatásaként a Gellért-kávéház különtermében november 7-től kezdődőleg minden vasárnap 5—9-ig. A klub tagjai és vendégei belépődij nélkül jelenhetnek meg.

Szép győzelmet ért el az OTE az RTK ellen 3:0 (1:0) arányban. Az óbudaiak nagyobb eredményt is megérdemeltek volna.

A Budapesti Polgári Lövészegylet az elmaradt vaalsztmányi gyülését bizonytalan időre halasztotta el.

Szerkesztésért és kiadásért felel:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ
II. Margit körut 55. Telefon: 153—034.
A kölcsönkért kastély
Fősz.: Ráday, Turay, Kabos.
Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
Mimi, a gazdag ember lánya
Fősz.: Dick Powell és Madelame Caroll. Hiradó. Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasárnap: fél 2-től. —

ALKOTÁS MOZGÓ
I. Alkotás-u. 11. (A Délivasut érk. old. szemben) T. 155-374
Édes anyaföld
Fősz.: Paul Muni, Louise Rainer. — Hiradó. — Előadások fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. — Vasárnap fél 2-től. Minden vasárnap délelőtt: MATINÉ a délutáni müsorral.

BELVAROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.
Sorrentói kaland
Fősz.: Benjamino Gigli és Nagy Kató.
Vasárnap fél 11 órakor és 12-kor filléres MATINÉ. — — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8, vasárnap: —o— fél 4, 6 és fél 9. —o—

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500
Édes anyaföld
Fősz.: Paul Muni és Louise Rainer.
november 1— 3-ig; hétfőtől szerdáig
Sorrentói kaland
Fősz.: Benjamino Gigli és Nagy Kató.
Hiradó. — Előadások: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9; szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasár- és ünnepnap: — az előadások fél 2-től. —

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
Édes anyaföld
Fősz.: Paul Muni, Louise Rainer. — Hiradó. — Előadások kezdete: hétköznap: fél 5, 7, és negyed 10. Szombat, vasárnap; hétfő: fél 3; 5; fél 8 és háromn. 10.
E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

BUDAI ROYAL
III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
Édes anyaföld
Fősz.: Paul Muni és Louise Rainer. Folytatólagos előadások 5 órától.

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42. Telefon 268—999.
A budai uricsaládok szórakozóhelye
GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA

1938-as bundamodellek, szörmedivat-ujdonságok **CSERY GYULA** szücsmesternél I. BÁSTYA-főh. udvari szállító SÉTÁNY 2 Olcsó árak!

35. évfolyam | Budapest, 1937. november 4 | 44. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Eredmény, siker

Azzal a rendkívül alapos, megdönthetetlen érvekkel alátámasztott tanulmánnyal, melyet Becsey Antal terjesztett a főváros törvényhatósága elé és Szendy Károly polgármesternek a Budai Napló szomszédos hasábjain olvasható nyilatkozatával, ha formailag nem is, de lényegében már eldőlt két nagy városépítő problémának a sorsa: a Nemzeti Stadioné és a Vásárvárosé. Évtizedes küzdelem fejeződik be ezzel, méghozzá a legmegnyugtatóbb módon: mindkét nagy intézmény a Horthy Miklós-híd megnyitásával a város életébe bekapcsolt területre kerül.

Nem tekintjük ezt az eseményt a magunk személyes érdemének, bár elejétől kezdve lelkesen harcoltunk, hogy Budára hozzák a pesti Ligetből a Nemzetközi Vásárt és ugyancsak itt építsék fel a Stadiont is. De igenis: Buda sikerének könyveljük el. Buda győzött a nagy versenyben: elhódított Pesttől két olyan intézményt, amelyeknek döntő befolyásuk lesz az új városrész fejlődési irányának kialakulására, a lágymányosi terület karakterének megalapítására. A Vásár és a Stadion biztosítják, hogy levegős, virágos kertváros épül az új Lágymányoson, nem pedig összezsúfolt, kietlen tégla- és maltertömeg, mint amilyen a Ferenc József-híd megnyitásának következményeképen támadt a hídfő budai oldalán.

A hála és köszönet a nagyszerű eredményért azokat illeti, akiknek nagyszerű munkája kivívta azt. Elsősorban Becsey Antalé és lelkes munkatársaié az érdem: nélkülük alighanem másképp intéződött volna el ez a kérdés; győztek volna a lokális érdekek, pártok meg egyéb befolyások. Igy azonban a közérdek győzedelmeskedett, Budapest világvárosé, amelynek jövője, egész fejlődése új utakra lendült azzal, hogy Becseyék önzetlen, nemes harca kivívta ezt az eredményt.

Miért?...

Elkészült a Margithíd: felszabadult ezzel a főváros életének az az ütőere, amely eddig lekötözve, nem tudta a forgalom vérkeringését szolgálni. A nagy munka befejezésén való örömét a polgárságnak elrontotta azonban az a váratlan közlekedési „megoldás", mely miatt oldalas cikkeket írtak egy teljes héten keresztül az összes napilapok és amellyel mi is éppen elég bőven foglalkoztunk.

Nem öröm és nem kielégülés, ha közlekedési mizériákkal kell foglalkoznunk. Nem hálás anyag az ujságíró részére, ha folyton panaszkodni kell: de nem térhet ki a közvélemény nyomása elől. Az ujság és ujságírónak kötelessége a közönség védelme, a közérdek szolgálata: akár tetszik nekünk, akár nem, kénytelenek vagyunk a nagy kérdések mellett ezekkel a vicinális problémákkal is foglalkozni, rákényszerít bennünket erre az a felzúdulás, amelynek hangot kell kapnia a sajtó megafonján keresztül.

Szendy polgármester, a cselekvés és tett embere, a maga energikus és gyors módján azonnal intézkedett és egész sor panasznak vetett véget. Maradtak azonban további problémák is, amelyek miatt — sajnos — nem lehet abbahagyni a küzdelmet. A közlekedés legfőbb irányítóinak offenzivája állandó defenzivára szorítja a közönséget, Buda egész lakosságát.

Arra kérjük az illetékeseket: mentsenek fel bennünket attól, hogy állandó legfőbb rovatunk legyen a közlekedés ügye. Tegyék nékünk — értve ezen Buda lakosságát — lehetővé, hogy egyéb problémákkal foglalkozzunk, hiszen annyi itt a pozitív tennivaló, hogy igazán nincs se időnk, se felesleges energiánk olyan negatív értékű munkát végezni, mint amilyen a közlekedési hibák örökös javítgatása, érthetetlenül elvételt intézkedések érthető irányban való jóvátétele.

Szendy Károly polgármester

az uj Lágymányos kialakításáról, a Délipályaudvar esetleges kiépítéséről, a budai szinház és a fürdőváros felépítéséről

„A Stadionnak és a Vásárvárosnak a Lágymányoson való elhelyezése sok előnnyel járna - A Lenke-téri személypályaudvart akkor is meg kell épiteni, ha a Délipályaudvar valamilyen formában megmarad - Az uj szinház csak a Horváth-kertben épülhet fel"

Amikor a három testvérvárost, Pestet, Budát, Óbudát egyesítették, Buda kicsiny, elhanyagolt, egészségtelen város volt: hajdani dicsősége a multé, fejlődése a törököktől való visszafoglalás óta teljesen megállott. Ahol ma gyönyörű, népes városrészek állnak: a Rózsadombon, Pasaréten, Svábhegyen, az egész Hegyvidéken, továbbá az egész Szentimreváros és messze környékén, úgyszólván senkisem lakott, legfeljebb szőllők és gyümölcsöskertek voltak, egy-egy présházzal, vagy nyaralóval. A Krisztinaváros az alagút építése után ugyan fejlődésnek indult, de kicsiny, földszintes házak emelkedtek még a mai palotasorok helyén, nyoma sem volt a nagyvárosi lendületnek.

A mai Buda 60—70 év alatt épült fel. De ez a fejlődés mintha még csak most kezdődnék meg teljes valóságában. Szemünk láttára alakul át egész Buda: napjainkban tünik el a régi Városmajor meg Óbuda; a Lágymányoson a Horthy Miklós-híd nyomán új, gyönyörű városrész bontogatja szárnyait; megszületett az új Tabán, ahol a fürdőváros megalapozására készül a főváros, ezzel kapcsolatban megváltozik a Krisztinaváros képe is, eltünnek a város szívébe került régi temetők, városrendezési és közlekedési problémák légiójától terhes a levegő: Buda olyan nagyvonalú változás vonalába került, amely a szépség és nagyság napfényes perspektivái felé vezet.

Ennek az óriási munkának az élén *Szendy* Károly polgármester áll. Amióta átvette a főváros vezetését, Buda reneszánszát éli. Évtizedekig probléma volt például a Tabán: Szendy Károly egyetlen csapással kettévágta a gordiusi csomót, éppúgy, mintahogy az óbudai kérdést is gyökeresen megoldotta az új kivezető főút építésével, amit nyomon követ a Margit-sziget felső csúcsánál készülő hídépítés: ez a két nagy közmunka visszaadja majd Óbuda évezredekkel ezelőtt eltűnt régi fényét.

Fel se lehet hamarjában sorolni mindazt, ami az utolsó néhány év alatt Buda fejlődése érdekében történt. *Szendy Károly polgármesteri működéséhez fűződik ez a nagy újjáépítés, az ő teremtő energiája, hallatlan munkaképessége és városszeretete inditotta meg ezt a csodálatos városépítést.*

A munka nem lankad egyetlen pillanatra sem. Az új költségvetás, amelyet most tárgyal a főváros törvényhatósági bizottsága, bizonyitja, hogy Buda világvárosi fejlődése továbbra is biztositva van. Buda hálás lakosságát méltán érdeklik az új problémák és ezért felkerestük *Szendy* polgármestert, hogy olyan kérdésekre kérjünk tőle választ, amelyek a budai közönséget elsősorban érdelik. Kérdéseinkre készségesen nyilatkozott Buda nagy problémáiról és azokról a nagy feladatokról, amelyeknek megoldása a legközelebbi jövő kérdése.

A Stadion és Vásárváros a Lágymányoson

Első kérdésünk az volt, hogy kialakultak-e már azok a tervek, amelyek alapján a Lágymányost felépítik. A polgármester erre vonatkozóan a következőket mondotta:

— A Horthy Miklós-híd megnyitásával szükségszerűen átalakult a Lágymányos szabályozási terve. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa a mult év tavaszán megejtett tervpályázat alapján a főváros közreműködésével kidolgozta és megállapította az új tervet, amely szerint a híd folytatásában száz, majd 90, illetve 80 méter széles sugárút fog vezetni a Fehérvári-út és az összekötő vasút keresztezéséig. Itt pedig nagykiterjedésű tér létesül. Idekerül a budafoki HÉV végállomása.

— A hídfő környékének beépítésére a modern városépítési elveknek megfelelő nagyszabású tervek állanak rendelkezésünkre. A híd folytatásában épülő boulevardtól délre a Budafoki-út és a Duna között levő terület a Nádor-kerttel és a nagyrészben feltöltendő lágymányosi tóval együtt kiválóan alkalmas a Stadion és a Vásárváros elhelyezésére. Mint a város legfőbb forgalmi vonalának, a Nagykörútnak közvetlen folytatásába eső terület közlekedés, megközelítés szempontjából nagyon kedvező és az előnyt fokozza a Dunának és az összekötő vasutvonalnak a közelsége is. A két intézmény együttes elhelyezése sok előnnyel járna, amennyiben a nagy tömegek szállítására alkalams különböző közlekedési berendezések és egyéb szükségletek mind a két inézménynél körülbelül ugyanazok és így ezek a kérdések együtt oldhatók meg.

A Lenke-téri uj pályaudvar

Mi a főváros álláspontja a Délipályaudvarnak a Kelenföldre való kihelyezésével szemben? — kérdeztük ezután.

— Felmerült az a terv — felelte a polgármester, — hogy a ceglédi vasutvonal áthelyezésével kapcsolatban a Délipályaudvar megszünnék és az összekötővasut vonalán, a Lenke-tér és a Duna között új állemenő személypályaudvar létesülne. Az új személypályaudvar létesítése azzal az előnnyel járna, hogy az eddigi Kelenföldi pályaudvarnál közel 2 kmrel közelebb hozná az utasokat a város belsejébe. Ez feleslegessé tenné az utasok nagy tömegének a hosszadalmas kerülőutat a Keleti pályaudvarig. Létesítése még akkor is indokolt, ha a Déli pályaudvar esetleg változott alakban meg is marad. Az új pályaudvar kapcsolatban a Stadion és a vásárváros idehelyezésével, a vidéki látogatóknak megkönnyítené a sportesemények és a vásárok megtekintését. A főváros vezetősége örömmel fogadta ezt a tervet és annak megvalósítása érdekében tárgylásokat is folytatunk a kormánnyal, amely tárgyalások a legjobb reményekkel kecsegtetnek.

A Budai Szinkör a Horváth-kertben

Mi a véleménye Méltóságodnak a budai állandó színház helyéről? Alkalmasnak tartja-e a Horváth-kerti megoldást?

— A Budai Szinkör, amint ismeretes, tűzveszélyessége miatt lebontásra került. A tárgyalások elején felmerült a vélemény, hogy Buda lakósságának feltétlenül szüksége van színházra. Ebben minden fórum megegyezett, csupán a színház helyére vonatkozóan térnek el a vélemények. A magam részéről a Horváth-kert területét színház céljára igen alkalmasnak tartom. Elgondolásom mellett tradicionális és közlekedési szempontok szólnak, de a színház építésére vállalkozó tőke érdeklődése is azt mutatja, hogy csak ez a terület jöhet számba. Az új színház a Tabánnak szép lezárása lehet és találunk olyan megoldást, amely mellett a Horváh-kertet esetleg a jövőben érintő szabályozás is végrehajtható.

A Tabáni Gyógyszálló építési ügye milyen stádiumban van?

— A Tabáni Gyógyszálló építési ügyében tett előterjesztésemet a közgyülés vita nélkül, egyhangúlag tette magáévá. Ez az egyhangú állásfoglalás megerősített abban a meggyőződésemben, hogy a székesfőváros elsőrangú feladata a fürdőfejlesztés terén egy korszerű, minden igénynek megfelelő gyógyszálló építése.

— A közgyülés által kiküldött Tabáni Gyógyszálló-bizottság sorozatos üléseken tárgyalta a helykitűzést, a Gyógyszálló építésénél követendő alapelvek nehéz kérdéseit. A Petrovácz Gyula elnöklete alatt működő bizottság kitartó munkájának köszönhetjük, hogy a gyóyszálló tervezésére a tervpályázatot kiirhattuk. A pályázat iránt oly nagy az érdeklődés, hogy az időpontot meg kellett hosszabitani. Remélem, hogy ennek a tervpályázatnak az eredménye nagy lépést jelent majd a terv megvalósulása felé és a tabáni fürdővárosrész kialakításának alapvető munkája hamarosan megindul.

A BELLEVUE
éttermeiben
Minden este és vasárnap és ünnepnap délután
Tánc — Setét György jazz-zenekara

Miksa császár mexikói tragédiájának évfordulója

Ezen a nyáron mult 70 esztendeje, hogy megdöbbentő esemény hire rázta meg az európai közvéleményt: a mexikói köztársaságiak árulás folytán elfogták Queretaroban Miksa mexikói császárt és június 10-én ott kivégezték. Miksa császár, mint ismeretes, Ferenc József király testvéröccse volt, akit a mexikói császári trónra, amelyet III. Napoleon francia császár kreált, ugyancsak ő hivatott meg. Mexikó parlamentje 1863 júniusában 214 szavazattal 1 ellen ajánlotta fel a fiatal főhercegnek a császári koronát, melyet az elfogadott és itthon toborzott 8000 főnyi hadseregével, melyben sok magyar tiszt és közlegény is volt, 1864 május 28-án Vera Cruzban mexikói partra lépett.

Rövid uralkodása tele volt bajjal és keserüséggel. III. Napoleon füt-fát igért, mielőtt Miksa főherceg kiment Mexikóba, — többek közt 25.000 főnyi hadsereget is, — de igéretéből semmit se vá'tott be. Mexikó egy részében ugyanis akkor a franciák voltak az urak, azonban az ország másik fele köztársasági érzelmü volt.

Amikor a lázadó Miksa császárt elfogták, megmentésére úgy Amerika mint az európai államok is mindent elkövettek. I. Ferenc József visszahelyezte öt osztrák főhercegi jogaiba, hogy lemondhasson a császári trónról és hazajöhessen, megmozdult érdekében az egész európai diplomácia, sőt Victor Hugo, a nagy francia költő is könyörgő levelet irt érdekében Juarezhez: mindhiába. 1867 június 19-én — alig néhány nappal Ferenc József magyar királlyá koronáztatása után — agyonlötték. Eleinte még holttestét sem akarták kiadni holott Tegethof admirális egész hajórajjal ment érte. Miksa császár felesége, Sarolta császárné, akit Európában ért a borzalmas hir, beleőrült a szerencsétlenségbe.

A mexikói események hire természetesen csak hetek mulva érkezett ide. Magyarországon rendkivül nagy volt a részvét a király és családja iránt, hiszen a magyar nemzet akkor élte „mézesheteit" a feltámadt alkotmánnyal és a megkoronázott királyi párral. Sok magyar is volt a boldogtalan császár kiséretében, akiknek egy részét ugyan Miksa még elfogatása előtt hazaküldte mégis többen közülük szintén a fogságba estek.

Miksa főherceg-császár sajátmaga okozta tragédiáját.

Azt tette ugyanis, amit a Habsburgok 1849-ben nálunk is tettek: a csapatainak kezébe esett felkelőket, mint „lázadókat" kiméletlenül kivégeztette. Egész sor köztársasági tábornok került a vesztőhelyre, igy többek közt Juarez tábornok öccse, valamint Ortege hadseregparancsnok is, igy aztán, amikor a köztársaságiak elfoglalták a császáriak utolsó fellegvárát, Queretarot is és benne magát a császárt, nem volt irgalom. Halálra itélték és agyonlötték, két tábornokával együtt.

A budai temetők napfényes ünnepe

Mindenszentek napján ragyogóan tiszta kék égboltozatról tüzött le az enyhe őszi napsugár és telehintette apró tüzrózsáival a temetőket. Emberemlékezet óta nem volt ilyen szép a halottak ünnepe. Alábbhagyott a hagyományos tolongás és a villamosmegállóknál is csak ritka sorok kigyóztak az induló kocsik előtt. A közönség a szép időben gyalogszerrel sétált ki a temetőbe. Népesek voltak a budai temetők is és virágosak a sírhalmok.

A *Farkasréti temető* olyan volt, mint egy virágerdő és már messziről fehérlett a rengeteg krizantém. Közéleti férfiaink díszes sora alussza itt örök álmát és az utókor sem mutatkozott velük szemben hálátlannak. Mindegyik sírjára jutott koszorú, virág és sokhelyütt hangzottak el a megemlékezés kegyeletes szavai.

Ebben a temetőben nyugszik *Rákosi* Viktor, az *„Elnémult harangok"* halhatatlan irója; gondos kezek az idén is teleszórták virággal a sírját. *Terstyánszky* Ödön ezredes sírhantján *üvegbúra alatt ott van a vitéz katona kardja is,* jelképéül annak, hogy az amszterdami olimpián megnyerte a kardvívó világbajnokságot. Sírkövén hexameteres vers, a kard mellett az *Országos Testnevelési Tanács* hatalmas koszorúja. A Tanács, mint minden esztendőben, az idén is kegyelettel adózott a magyar sport nagyjainak. Koszorúk borítják *Kehrling* Bélának, a világhirű magyar tenniszbajnoknak sirját is. Az *Egyesült Keresztény Nemzeti Liga Wolff* Károly sírjához zarándokolt, ahol *Torzsay Biber* Gyula, a Liga elnöke mondott beszédet. A sírra koszorút helyezett el a Baross Szövetség is.

Sokan keresték fel egykori barátai és tisztelői *Víraág* Bélának, a *Budai Napló* alapító főszerkesztőjének sírját és virághegy borítja *Dréhr* Imre sírját is, valamint *Góthné Kertész* Ellának, a nagy művésznőnek síremlékét. Virágdíszbe öltözött *Buzáth* János alpolgármester, *Platthy* György, *Szebeny* Antal, *Kolozsváry* Sándor, a híres erdélyi jogtudós, *Némethy* Béla tanácsnok és *Teleki* Sándorné grófné, a „Szikra" néven ismert irónő sírja. A lánchidi oroszlánok készitőjéről, *Marschalkó* Jánosról sem feledkeztek meg: néhány szál virág került a régi sírra.

Halottak napján avatták fel a Farkasréti temetőben *Kádár* Lehelnek, a korán elhúnyt kiváló magyar ujságírónak síremlékét. A temető egy másik részén, gyászolók hatalmas gyűrűjében, megható gyászszertartás folyik. A fiatal tanárnemzedék egyik nagy reménységének, *Ujlaki* Klárának holttetemét helyezik el a honi földbe. Olaszországi tanulmányútján, Firenzében halálos baleset érte.

A „felhagyott' temetőkben is voltak kegyeletes ünnepségek. A *Németvölgyi temetőben* emlékkertet létesitettek, ide kerültek a régi nemesi sírok és azoknak a hősöknek a közös sírja, akik Budavár ostrománál estek el. *A közös sírra a főváros helyezett el hatalmas koszorút.* A Tabáni temetőben még két régi síremlék áll: a *Döbrentei* Gáboré és a *Virág* Benedeké. *Virág* Benedek porladozó csontjait a pálosrendi szerzetesek a közeljövőben a *gellérthegyi Szikla-kápolnában helyezik el. Döbrentey* Gábor pedig a Kerepesi-temetőben kap végső nyugvóhelyet.

Az *óbudai új temetőben* is óriási volt a látogatók száma és a trolleybuszok alig győzték a forgalom lebonyolitását.

Kilakoltatják november 5-éig az óbudai kivezető út mentén lévő kis házak lakóit

Gyorsan, erős tempóban folyik a dunaparti kivezető főútvonal épitése. A gyorsforgalmi közút a Flórián-térnél kezdődő és a Szentendrei-útba torkolló szakaszának épitése most a legközelebbi programja a fővárosnak.

Munkatársunk felkereste

RÓZSAVÖLGYI ISTVÁN DR.
főjegyzőt,

aki az épitkezés állásáról a következő felvilágositásokat adta:

— A kivezető gyorsforgalmi főút e szakaszának épitését a lehető legrövidebb időn belül megkezdjük, hogy kellő időre befejezhessük az épitési munkálatokat. A Flórián-tértől a Szt. Endreutig a Majláth-utca egyenes, széles modern, gyorsforgalmú közúti kiképzést kap. Természetesen *a mai Majláth-utca és a belékapcsolódó girbegörbe keresztező utcák teljesen eltünnek.*

— A Közmunkatanács júniusban állapitotta meg Óbuda belső részének végleges szabályozási tervét, ennek a tervnek megfelelően fut majd az új Majláth-utca is, ennek a tervnek megfelelően történtek a telek és ingatlan kisajátitások is.

— Bár még a kisajátitási eljárás nem fejeződött be teljes egészében, a törvényszék itélete szerint a főváros részére a birtokbaadás már augusztusban megtörtént. Igy a törvény rendelkezése szerint a *munkálatokat megkezdhette a főváros a bérlők beleegyezése nélkül is.* A főváros a hozott itélet alapján csak az ingatlantulajdonosokkal áll kártalanitási megváltási jogviszonyban és a kb. 140 bérlőnek már a főváros mondott fel most nov. 1-re. Bár egyik bérlőnek sem volt hosszabb szerződése, mégis a főváros Óbudának ezt az első nagyobb kisajátitási területét a legnagyobb méltányossággal kivánta kezelni.

— *Jövő év májusáig el kell készülnie az új útvonalrészletnek,* mert csak igy lehetséges az Eucharisztikus Kongresszus idejére való útmegnyitás. A sürgősség folytán azonban lehetséges — különösen ha az időjárás nem kedvez az épitési munkálatoknak — hogy a végleges kockakövezetet ideiglenes makadám burkolat fogja helyettesiteni.

— *A főváros 33 ingatlant sajátitott ki. A kisajátitás összege közel háromnegyedmillió pengő.* A telkek már telekkönyvileg átirva a főváros tulajdonában vannak. 10 telektulajdonossal egyezség útján állapodott meg a főváros, csak a többi 23 kért birói itéletet.

—*November 5-ike után minden körülmények között bontani kezd a főváros,* még abban az esetben is, ha akadna bérlő, aki csak hatósági úton lakoltatható ki a bérleményből. — A főváros méltányosságát bizonyitja az a tény, hogy 2—3 bérlőnek megengedte, hogy *május 1-ig* használhassa a bérleményét, de ezek a bérlemények nem esnek bele az épitendő útvonalba. — *A kisajátitott ingatlanok helyén, az út megépitése után, modern bérpaloták épülnek.* A Közmunkák Tanácsa most rövidesen dönt, hogy 4—5 emeletes bérházak épülhetnek-e ezen a a részén Budának.

— Probléma még, hogy a kisajátitott és később eladandó telkek megkapják-e a teljes rendkivüli házadómentesség kedvezményét, ez esetben a főváros reméli, hogy a kifizetésre kerülő háromnegyedmillió pengő nemcsak teljes egészében visszatérül, hanem még a munkálatok költségeit is fedezné az eladásra kerülő telkek ára. — Pár nap és munkások csákányos tömegei egy-kettőre eltüntetik a kis ódon óbudai házacskákat, hogy helyet adjanak egy új, fejlődő városrésznek. A Flórián-tér megnagyobbodik és szép sarokterülettel bővül. Egyetlen keserűsége csak az itteni polgároknak, hogy a Beszkárt itt is egy újabb hurokvágánnyal lepi meg utasait.

Hová lettek Buda elveszett forrásai?

Sok a forrása Budának és mégis kevés, mert a fürdőváros gondolatát nemcsak azzal a néhány meglévő fürdővel kell megtestesiteni, amelyeket úgy, ahogy kihasználnak; hanem a budai hegyvidéken lévő, eliszaposodott, alig ismert források feltárásával is, amelyek nagy áldást jelentenének — anyagilag is — a gyönyörü, szinte a világon egyedülállóan páratlan környezetben.

Nemrégiben emlékeztünk meg a táborhegyi Szent Antal forrásról, amely mai állapotában rombol, pedig megfelelő feltárás és keretezés esetén hasznos is lehetne, ha — van is vízvezeték azon a vidéken. A Sashegy oldalán, a Budaörsi út mentén a régi helyszinrajzok egy Isten kútjáról és a Sashegy alján lévő síkságon Nádas kútról tesznek említést. A hüvösvölgyi Pál patak és mellékágai feltárása esetén egy völgyzárógát létesitésével az ország egyik legszebb fekvésü, erdőkkel koszorúzott tava létesülhetne; amelyben szivesen horgásznának; csónakáznának és Buda nagy vonzóerővel szaporodnék. Fel kell tárni a hegyvidéki forrásokat! Bár a sötétenlátók erre bizonyára kézlegyintéssel felelnek, mert arra gondolnak, hogy a Dunába hány millió liter ásványvíz folyik ma is hiába.

A budai Három Nyúl Kaszárnya és az egykori Budai Kisfiú

Irta: Bevilaqua Borsody Béla

Lebontják a budai Fő utca egykori monumentális épületét, az egyemeletes „felhőkarcolót", az egykori „Gróf Forgách Laktanyát", melyet negyven évvel ezelőtt senki nem nevezett igy, hanem csak „Három Nyul Kaszárnya" néven.

Budáról lassan, de biztosan eltűnik Buda, vagyis Budapestté válik az egész főváros. Bizonyos, hogy a Három Nyúl Kaszárnya ódon épülete nem tartható meg. Bizonyos, hogy kispolgári, XVI. Lajos modern barokos kapuin kivül semmi stilusú artisztikum nem volt a komoly egyszerüségü vén házon. Bizonyos, hogy mütörténeti értéke nem volt. De az is bizonyos, és ezt kereken meg kell mondanunk, hogy egyéb mütörténeti értékünk sincs, mint az a félig-meddig pallérbarok, aminek utolsó hirmondói is most tünnek el szemünk előtt.

Ezért tehát bizonyos, hogy minden kivénhedt budai házzal a régi Város stilusának egy-egy utolsó nyommondója lesz porrá, illetőleg még annál is kevesebbé: emlékké. Viszont azok, akik nem itt születtek, akik ide bevándoroltak, itt csak új honfoglalók és csak „új földesurak", azokat mi az öreg ördögért érdekelne egy ócska budai ház? Ezek tehát meghalnak a megvénhedés természetes halálával. Élményt beleérezni egy régi házba csak az tud, akit élmény köt a régi házhoz. Amit Dickens, Thomas Mann, Proust, Tormay Cecilia, Ágai Adolf, Bányay Elemér — a felejthetetlen „Zuboly" — és Magyar Elek vagy Márai Sándor irtak meg egy-egy régi házról, az Irodalom.

A Három Nyul Kaszárnya helyén volt 18. századeleji budai Városi Serfőzőház históriáját a magyar serfőzés történetéről szóló munkámban irtam meg. A régi Serfőzőház históriájára vonatkozó várostörténeti adatokat én szerkesztettem emléktáblaszöveggé és javaslatomra került az emléktábla a Kacsa utcai Arany Kacsa serház falára.

Amit alábbiakban lefirkantok, az nem várostörténet és nem irodalom. Mindössze holmi kis emlék csupán, holmi kis élmény, bizonyára semmiség. Emlék, ami a régi kaszárnyához köt. Talán akad még valaki a pestivé, Pestté, Budapestté technokratizálódó, tehát elvesző, elmuló Budán, akinek szintén emléke, élménye a Három Nyul Kaszárnya. Az illető bizonyára olyan öregfiú már, mint e sorok irója...

*

Az egykori budai kisfiú idejében a k. u. k. Infanterie Regiment No 8. téglavörös parolis bakának egy Batallionja tanyázott a Három Nyúl Kaszárnyában. A kedves katonabácsikról a budai kisfiú kitörölhetetlen emlékeket hordoz magával, Ezek az emlékek 1890-ig nyúlnak el.

A kisfiú familiájában ugyanis több igen jeles katonabácsik voltak. Egyrészt szép aranyos rámákban, a falon lógó csaádi képeken, illetőleg a Sírban, másrészt penziókban, mint a Sír felé masirozó penzionátus öreg katonabácsik, végül délceg ifjúságban, mint szép, igazi, valódi, az ifjúsággal masirozó katonabácsik.

A sírban volt katonabácsi Nemes *Bakonyi* báró altábornagy uram, a napoleoni háborúk kitünő magyar katonája, a magyar Mária Terézia Rend lovagja. Fehér Waffenrockos képét e sorok irójának nagynénje a Hadimúzeumban helyezte el. Néhai való altábornagy uramnak unokaöccse volt Gyulai báró *Gaal* József, Verona volt várparancsnoka, a cs. kir. 19. gyalogezred ezredtulajdonosa, altábornagy, a híres „Das Gaal", aki e nevét a címen nyerte, hogy olyan karakán magyar úr volt, hogy noha hiven szolgálta a Császárt, rettentő pogányul törte a tájcsot és örökös hadilábon állott a fránya derdiedas-szal. Az öregúr is kép volt már akkor, ma is az a Hadimúzeumban, ahova fehér Waffenrockos képét unokaöccsének, nagynéném férjének, Gyulai Gaal Istvánnak özvegye helyezte el. „Das Gaal" bácsinak fia, Gyulai Gaal Nándor honvédezredes volt. A Ludovikából gyakorta járt el a rokoni budai kis házba, a Szent János utcába, viszont a kisfiút gyakran vitte el édesapukája a Ludovikába, melynek alezredes uram, ha jól tudom, alparancsnoka volt. A kisfiú e címen rengeteg ólomkatonával játszhatott a Ludovikában. A kertben, a kaputól balra volt egy házikó, abban változatos, hegyes, dombos, patakos, erdős terep mintája, ezen rengeteg ólomkatona. A fiatal ludovikánusok tanultak ezen.

Nos, itt kezdődik a Három Nyul Kaszárnyának a budai kisfiúval kapcsolatos históriája, mint Élmény, azaz Emlék. Az Élmény piros, élő valami, boldog budai gyermekség és illuzió, aminek röviden Élet a neve.

Az Élmény, mely a Három Nyul Kaszárnyához fűződik az, hogy volt egy másik szép öreg nagybácsi is: katonabácsi, Kisazari és Tarpai *Szánky* Ferdinánd altábornagy bácsi is, ő is rokon atyánkfia. A kisfiú mindeme bácsik révén maga *is* katonabácsi volt. *Volt:* nem *„akart lenni"* az, majd *„ha nagy lesz"*, hanem: *volt.* Volt neki szép veres huszárcsákója, szép bádogkardja, patrontáska, trombitája, dobja és falova, utóbbinak valódi lófarkból volt a farka.

Történt pedig egyszer, hogy mind a két Nándor bácsi, az altábornagy bácsi és az alezredes bácsi is ott voltak uzsonnán apukáéknál. Ott volt egy igen vén kapitány bácsi, Lányi kapitány bácsi is. Nos e sorok irója *is* ott volt. Fején huszárcsákó, derekán kard, hátán bornyú, vállán szuronyos puska — illetőleg „csunyojocs puczka", mert ezt igy ejté ki e pöttön Hárombék — derekán dob és bádogtrombita, jobbjában madzag, madzagon ágyú. Sűritett módon az egész cakumpakk és egy egész ármádia. Ott volt Habakuk, a fekete kandurcica és Jessy kutya is, a kisfiú elválhatatlan barátjai.

Óh, sírban pihentek ti már, összes drága, felejthetetlen nagybácsik, sírban pihen apuka és anyuka és hol van óh, Habakuk és Jessy, óh, vén Effendi már a kisfiú, de a sirig fog emlékezni a drága öreg katonabácsik mosolyára, a kedves mosolyra, mellyel csak öreg bácsik mosolyoghatnak kicsi, négyéves kisfiúkra. Mosolyuk emléke mosolygóssá teszi a mai hitvánnyá plebejusodott életet.

A kisfiú ott állott a régi kis szobában haptákban a katonabácsik előtt, mikor a Szent János kórháznál felharsant a katonatrombita. „Jönnek a katonabácsik!" — kiáltotta a kisfiú. Jöttek. A Vérmezőről jött egy ott exercírozó század és a Kacsa utcán és a Gyorskocsi utcán át tartott a Három Nyul Kaszárnya felé. Minden nap estefelé ott jött el a század a Régi Ház előtt. A kisfiú minden este teljes katonai pompában (huszárcsákó, kard, puska, szurony, dob, trombita, ágyú, Habakuk és Jessy) ott várts őket a kapuban. Feszesen szalutált a századnak. Ha K. Gyula hadnagy úr vezette őket, akkor e boldog, régi budai dőkben a hadnagy úr fogadta a kisfiú szalutálását és megfuvatta a trombitát, vagy megverette a dobot! Óh, micsoda boldogság volt ez!

Nos, a trombita megharsant az utca felvégén. A kisfiú, Habakuk, a macska és Jessy, a kutya rohantak ki a kapuba. És ekkor csoda történt! A drága öreg altábornagy bácsi, az alezredes bácsi és az öreg-öreg Lányi kapitány bácsi kiállottak a Régi Ház kapujába! Örömet akartak szerezni a kisfiúnak! A Seregek Ura, a legfőbb Hadúr áldja meg drága haló poraikat!

Jött a század, előtte a fiatal hadnagy úr, K. Gyula! Meglátja a *kisfiút* a huszárcsákóval, a bornyúval, a dobbal, a trombitával, a szuronyos puskával, a faágyúval, a Habakuk kandurral és a Jessy kutyával! És mellette ott látja a három öreg katonaurat! Altábornagyot, alezredest, kapitányt lát a kisfiú mögött!

Óh hogyan kommandirozott Links schaut-ot! — Óh K. Gyula hadnagy úr! Hogyan vágták ki a díszlépést a drága kiviackolt bajszú, gyönyörü magyar bakák! Hogy durrant a kétszáznegyven szöges bakancs a macskafejü, mohos utca kövezetén! A kisfiú pedig szentül hitte, hogy mindez *neki, egyedül* neki szól! Bizonyára *neki,* nem az öreg katonabácsiknak!

*

A régi budai katonatrombita és dob szava régen elcsengett a semmibe. Régen az égi Káderhez rukkoltak be az öreg katonabácsik. A kisfiúból öregedő fiú lett. Mindig szeretettel emlékezett a Három Nyul Kaszárnyára. Arra is, hogy az oda bevonuló bakákon fehér Waffenrockot látott. Rájött, hogy 1889-ben láthatott ilyet; a katonai kincstár 1889-ben elhordatta a bakákkal az akkor mindössze vagy huszonöt esztendővel azelőtt kimustrált fehér Waffenrockokat.

Az Élet gyors katonalábon marsolt el, illetőleg elmarsolt az Ifjúság és az Öregség közeledése bandukolóra fogta az egykori budai kisfiú egykor fürge lábát, melyben szép rendes kis francia gránát darabkát hord emlékbe.

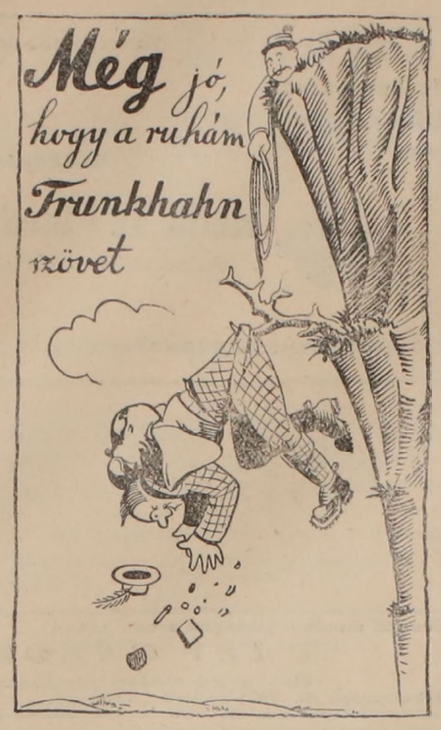
Az egykori budai kisfiúból lett Budai Hárombék Effendi néhány évvel ezelőtt a Kacsa utcában bandukolt, amikor vén őszerest látott az egyik ház előtt. Az őszeres kezében ódon képet látott Effendi: vereshajtókás, medvebőrsüveges, magyar belülfüzős bakkancsos, zsinóros magyar bakanadrágos gyönyörü, kiviackolt bajszos, fehér Waffenrockos magyar gránátosok voltak a képen! Itália valamelyik szőlőtermő völgyében marsoltak a drága magyar fiúk a képen, talán éppen Veronába, anno 1862? Az egyik makrapipájába tüzet kért a talján szőlőcsősztől. Mialatt ez kovával, taplóval kínálta a vitéz urat, a többi talján szőlővel tömte meg a patrontáskát.

„Honnan való ez a kép?" — kérdeztem a vén őszerestől. „A Három Nyul Kaszárnya" volt kantinosának az özvegyétől vettem meg, felelte az őszeres. És ekkor csoda történt, kettős csoda!

Az egyik az, hogy megismertem a képet, melyet kicsi budai kisfiú koromban láttam a régi Három Nyul Kaszárnya kantinjában. Megismertem a képet és ott láttam rajta a fehér Waffenrockokat.

A másik csoda az volt, hogy a hátam mögött kedves ismerős hang szólalt meg: vitéz *Aggházy* Kamil ezredes uramnak, a Hadimúzeum igazgatójának a hangja. Ott az utcasarkon vette meg a régi képet, mely ott van a nagyszerű múzeum magyar katonai relikviái között. Bárki ott láthatja.

Igy jelent meg számomra a multból a Három Nyul Kaszárnya és a régi fehér Waffenrock. Hát hogyne sajnálnám a szegény, kopott, kivénhedt kaszárnyát ma, Halottak Napján, egy vén budai ház halála napján, minden kedves, meghitt régi budaiaságok halála évében?

Amikor még Buda levegője volt a rossz és Pesté a jó

Ma, amikor a jobbmódú emberek Pestről az egészségesebb levegőjű Budára tódulnak, szinte el sem hisszük, hogy alig néhány évtizeddel ezelőtt még fordítva állt a dolog: Buda levegője volt az egészségtelen és Pesté az egészséges. Igen, Buda, amely akkor még csak a Várból, Tabánból, Rácvárosból, Vizivárosból állott, a maga összezsúfolt, szűk utcáival, rozzant viskóival; bizony nem volt az „épség, erő, egészség" boldog tanyája.

Erre mutat az is, hogy az 1872-ik évi kolerajárvány idején, október—november hónapokban, Budán sokal erősebben pusztított a dögvész, mint Pesten. Ez év november 10-én az alábbi jelentést adták ki a járvány pusztításáról:

> **„Budán november 6-án 25 kholeraeset fordult elő; ehhez számítva az orvosi ápolás alatt levő 147-et, a kholera-betegek összes száma 272-őt tesz; meggyógyult 7, meghalt 14. Október 18-ika óta Budán 388 személy betegedett meg; meggyógyult 127, meghalt 110, ápolás alatt maradt 151. Pesten e hó 6-án megbetegedett 15 ember; ehhez számítva az ápolás alatt lévő 18 beteget, az összes szám 33. Ezek közül meggyógyult 5; meghalt 18; ápolás alatt maradt 25."**

A jóval kisebb lakósságú Budán sokkal, sokkal több volt a kolerás!

Mai szemmel nézve a dolgokat, ugyebár különösnek látszik. De ne feledjük, hogy a mai kertes, virágos, szellős Buda akkor még csak álom sem volt. A hegyvidéken még szőllők voltak, így például a Rózsadombon sem lakott senki, legfeljebb néhány csősz, a maga putrijában. A Gül-baba mecset elhagyatottan állt, nagyritkán jutott csak el oda egy-egy jámbor, Budára tévedt muzulmán zarándok. A mai XI. és XII. kerület pedig teljesen lakatlan volt, kívül esett a városon, még csak kirándulók sem jutottak el odáig.

A lakott területeken azonban annál könnyebben terjedhetett a járvány, semmi se tartóztatta fel. Ellenkezőleg, számos körülmény segítette terjeszkedését. Egyebek között az aban az időben nagyon sokat emlegetett Ördögárok is, amely miatt sokat panaszkodtak a budaiak. Az Ördögárok a járvány terjesztésének egyik legfőbb fészke volt, amelyről a járvány idején eképen ír a hatóság:

> **„A csatorna, amely másfél mértföld hosszú, a hidegkúti határban ered, s a vérmezőt és a városi majort átszelve, a rácfürdő előtt elhaladva, a rudasfürdőnél ömlik a Dunába. A városon keresztül vonuló kisebb része jól-rosszul már boltozva van, de ez mindamellett nem képes meggátolni a bűzös kipárolgást, mely nagyon ártalmas hatást gyakorol a budai tabán és rácvárosbeli lakósok egészségi viszonyaira. Azonfelül a Duna vizét is fertőzéssel tölti meg, melyből italukat merítik a lakósok".**

Érthető tehát, hogy a kolera jobban szerette a Tabán, Rácváros és Viziváros szük utcácskáit, mint az akkortájt rohamosan épülő modern Pestet, ahol már egyik bizottságot a másik után küldték ki, hogy a vízvezeték dolgában tárgyaljon a külföldi, főleg angol vállalkozókkal.

(Zárójel közt itt meg kell jegyeznünk, hogy az Ördögárok akkor még a Vérmező kellős közepén haladt végig. A Közmunkatanács és Buda városa együtt vezették el onnan a Vérmező szélére, ahol ma is van, természetesen beboltozva. Ez is mutatja, hogy akkor nem gondoltak még arra, ami azután következett be, hogy a katonai kincstár végképen ráteszi majd kezét a Vérmezőre.)

A kolera akkoriban elég sűrűn látogatta meg a fővárost, meg az országot, sőt még később is. Nem is nagyon respektálták az emberek; a megszokás kevésbbé félelmetes színben tüntette fel előttük, mint amilyen a valóságban volt. Hogy csak egy példával illusztráljuk állításunkat: Pesten az akkori István-téri színházban (ma Kálvária-tér) a járvány idején egy bohózatot mutattak be, amelynek címe: „Kholeracsöppek" volt és nagyon jól mulattak rajta a pestiek. A színháznak sem ártott, hogy a városban járvány dühöngött.

A budai polgár pedig a maga módján védekezett a járvány ellen. Hogy milyen volt ez a „védekezés", azt az alábbi újsághír mutatja, amelyet egy akkori lapból írtunk ide:

> **„(Sorsát senkisem kerülheti ki.) Egy budai polgár, félvén a kholerától, megszokott sör italával felhagyott, s a sashegyi vörös bornál, mint kholera elleni gyógyszernél keresett üdülést. A kholera meg is kímélte, hanem szerdán este, éppen a vörös bor élvezése után szívszélhűdés érte és rögtön meghalt."**

Egykori újságíró kollégánk téved; a sashegyi megtette a maga kötelességét... A kolerától igaz alapossággal egyszersmindenkorra megmentette a budai polgárt.

A jubiláló Kisfaludy-Színházban hajolt meg elsőízben Molnár Ferenc a függöny előtt

Budai szerző darabjával ünnepli a Kisfaludy-Színház negyvenéves jubileumát

Az idei színházi évad a jubileumok évadja. Jubilált a Nemzeti Színház, a Magyar Színház és most egy szerény kis óbudai színház készülődik lázasan fennállása negyvenedik évfordulójának ünnepére: a *Kisfaludy Színház*. Viszontagságos mult, keserű és diadalmas színházi esték után jutott el a nevezetes dátumhoz.

Merész vállalkozás volt negyven esztendővel ezelőtt a pesti színházi központtól rettenetesen messze eső, a közlekedésből szinte tejesen kikapcsolt óbudai részen színházat alapítani. *Serly* Lajos, a kiváló muzsikus és karmester, aki nyolcvan évvel a vállán, messze, az Óceánon túl gondol vissza erre a régi emlékére, vágott neki a nehéz feladatnak, hogy Óbuda németajkú lakosságát a magyar szóhoz édesgesse. — Megtakarított pénzét ölte bele az építkezésbe és amikor a kis színház felépült, egyetlen fillérje se maradt. *Réthy* Pál sietett segítségére: összetoborozta a társulatot, kevés fizetést és sok dicsőséget helyezvén kilátásba Thalia papjainak és papnőinek. A legnagyobb fizetést *Faragó* Ödön, a későbbi kassai színigazgató kapta, aki rendezőnek és előadóművésznek — *ötven forintért* szerződött le.

A lelkesedéstől fűtött társulat gondot fordított a reklámra is, amit bizonyít az egykori színlapokon a következő csábítgató közlés: „A margitszigeti fürdővel szemben, a dunaparton kellemes, hűvös levegő van a színházban." A színház azonban ennek ellenére sem akart „menni". Buktak a darabok és velük együtt sorra az igazgatók: *Hatvani* Károly, *Károlyi* Lajos és *Fehér* Dezső.

A szerencse csillaga első ízben *Kövessy* Albert igazgatósága alatt tűnt fel. Az ő nevéhez fűződik a Kisfaludy Színház aranykora. Első nagy sikere *Hauptmann „Henschel fuvarosa"* volt. A darabot a még egészen pelyhes állú *Molnár* Ferenc fordította és a ma már világhírű szerző, akit az óbudaiak a függöny elé tapsoltak, *életében először hajolt meg elfogódottan a közönség előtt*. Aztán jött az emlékezetes *„Szulamith"* olyan sikert aratva, hogy visszhangja támadt Pesten is. *Százötvenszer ment sorozatosan, egymásután a darab*. Goldfaden melodiáival tele volt nemcsak a főváros, hanem az egész ország, mert időközben a darabot Pestre is átvitték, ahol a Magyar Színházban folytatta diadalútját.

Hihetetlen módon fellendült Óbuda forgalma is. Csak úgy ömlött át a közönség a pesti oldalról. *A lóvasuttársaság új lovakkal, új lovasúti kocsijáratokat volt kénytelen beállítani a színházhoz*. Konflisok, számozott és számozatlan fiakkerek zsúfolodtak össze a szűk óbudai utcákon, várva az előadás végét, hogy a közönséget elszállítsák. Sokan azonban ott maradtak Óbudán és ellepték a kis korcsmákat és halászcsárdákat. Boldog idők voltak azok!

De jött a nagy világégés, lehanyatlott újból a Kisfaludy Színház csillaga. Többen is próbálkoztak vele — *Pintér* Imre, majd *Sándor* Ferenc — míg végre *Erdélyi* Mihály érdekkörébe került és az ő vezetése alatt ért el most negyvenéves jubileumához.

Óbuda vezető társadalmi körei mindvégig jóakaratú figyelemmel kísérték a kis színház sorsát és most, a nevezetes évfordulón, belekapcsolódnak az ünnepségekbe is. A november 15-iki díszelőadásra *a meghívót a II. kerületi Stadion és Városrendezési Bizottság bocsátotta ki*. Nem sablonszerű meghívó ez, az Óbuda valamennyi társadalmi egyesülését magába ölelő előkelő bizottság magáévá tette a színház ünnepét, odaadással, szeretettel állt *„a kulturintézmény mellé, amely negyven év nemes harca után minden támogatást megérdemel, és amely fáradságot nem ismerő küzdelmet folytat a magyar szó, a magyar munka és annak harcosai érdekében."*

A díszelőadáson *Farkas* Imre bevezetője után g. *Pásztor* Zoltán és b. *Tóth* Sándor daljátéka *„A fekete szivárvány"* kerül bemutatóra. A daljáték szövegírói és zeneszerzője is *budaiak. Pásztor* Zoltán a zeneszerző minden porcikájában muzsikus és — budai, legfőbbképpen pedig *óbudai*.

— A szívem vérével írtam ezt a darabot — mondotta a *Budai Napló* munkatársának. Gyermekkorom óta fájt látnom a papot, a tanárt, a katonatisztet az operettfigurák között. Az én lelkemben nemes hivatása magaslatán alakul ki a katona: az aranycsillag mögül s a legénységi zubbony alól ennek a rendnek nagy értéke és mély lelkisége áramlik felém. A magyar könny és magyar kacagás, a magyar fájdalom és magyar reménység úttörő daljátékát igyekeztem megteremteni a nagyszerű magyar katona jellemén keresztül és ezzel megjelölni a magyar daljáték további tiszta útjának vonalát...

BUDA és PEST csodája
A
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZ
II., Margit-körut 40.
Telefon: 151-888.
Sárközy muzsikál,
Szalay énekel

Szőnyegjavítás: Turáni, II., Fő-utca 80 TELEFON: 151-579

Olcsó kislakásokat
a Viziváros számüzött
őslakóinak!

Pénzes Mihály dr. előadása a Pénteki Borgazda Társaságban

Október 29-én, pénteken este Pénzes Mihály, a Pénteki Borgazda Társaságban nagy és előkelő közönség jelenlétében tartotta meg borgazda-estjét. A Viziváros számüzött lakóiról beszélt Pénzes Mihály dr., akinek tartalmas és megszívlelendő előadását, mint amely a nagy nyilvánosság elé tartozik, az alábbiakban közöljük.

Számos politikai estét és gyűlést hallgattam végig és igen sokat hallottam a nemzet hűségében megingathatatlan, erkölcseiben emelkedett, gondolkodásában szolid budai polgárról. Sokszor hallottam azt is, hogy Budán egészen másképpen gondolkoznak az emberek, mint Pesten; Budán még a levegő is más! Sajnos, ez a jobb sorsra érdemes budai polgárság az elkallódás veszélyének van kitéve.

Hat-nyolc esztendővel ezelőtt is nehéz volt a budai kispolgároknak a sorsa. Az irányadó körök és azok vezetői igen sokat foglalkoztak azzal a kérdéssel, *miként lehetne az évtizedek óta mozdulatlanságra kárhoztatott Vizivárosba életet hozni*. Hogyan lehetne munkaalkalmat teremeteni és ide tömeget vonzani. Sok töprengés után az az álláspont alakult ki, hogy különleges adómentesség biztosításával, beépíthetési kedvezményekkel és egyéb mesterséges eszközökkel oda kell hatni, hogy a régi, értéktelen viskók helyébe modern paloták épüljenek. Ezzel két célt reméltek elérni. Egyrészt a munkaalkalmak szaporítását, másrészt pedig az életet jelentő lakósok szaporulatát. Ennek a gondolatnak a megvalósítása érdekében a II. kerületi iparosok élén magam is többször eljártam városrendező hatalmasságoknál, közhatóságok vezetőinél, politikusoknál, városatyáknál stb. Erről dr. *Kozma* Jenő és akkor még városatya és képviselőjelöltként szereplő barátunk és borgazdatársunk, dr. *Fabinyi* Tihamér is tanúságot tehet, Amidőn az építkezéseket és ilyenformán a városfejlesztést szorgalmaztuk, egyidejűleg azt is kértük, hogy a vizivárosi őslakók megmentése és helybenlakási lehetőségének biztosítása céljából *egészséges, tágas, de amellett olcsó kislakásokat építtessen a főváros*.

Az általunk is mozgatott eszme városfejlesztési vonatkozásban azóta megvalósult. A szemünk előtt nőnek fel Budán, de főként a Vizivárosban, a szebbnél szebb paloták. Nem történt azonban intézkedés a másik irányú kérelem tekintetében.

Éppen a Viziváros volt az, ahol Budapest székesfőváros a más kerületekben megvalósított kislakásépítést mellőzte. Ennek azután az lett a következménye, hogy a kis viskókban, sokszor emberhez nem méltó odukban elhelyezkedett kiskereskedők, kisiparosok és tisztviselők, tehát általában a vizivárosi őspolgárság, *lakás nélkül maradt*. — Hiába van kultúra és hiába épülnek az összkomforttal és minden kényelemmel ellátott lakások, ha azt a kisjövedelmű kispolgárság megfizetni nem tudja. Arra képtelen, hogy szobánként 800—1000 pengőt fizessen. Ennek egyelőre az a következménye, hogy a foglalkozásánál fogva idekötött kispolgárság a környéken helyezkedik el, ott lakik. Ez az eljárás nemcsak méltánytalan és igazságtalan, hanem egyenesen helytelen is. Ezek a kipróbált és megbízható polgárok kiesnek a székesfőváros közösségéből, *megszünnek székesfővárosi adófizetők lenni, nem járulnak hozzá annak közterheihez, sőt a munkájuk eredményét innen egyenesen kiviszik*.

Nem kell hangoztatnom, hogy a fejlődésnek barátja vagyok és így azt hiszem, senki sem fogja szavaimat félreérteni. Nem azt nehezményezem, hogy az emberi tartózkodásra már nem alkalmas viskókat és odukat lebontják, hanem *az önhibájukon kívül elgyengült anyagi viszonyok között lévő, de különben minden megpróbáltatást kiállott, megbízható kispolgárság szégyenszemre való kiebrudalása ellen szólalok fel*.

Ezekután előtérbe tolul a kérdés, mi a tennivaló. Szerintem igen egyszerű. Gyakorlatból tudom, hogy az emberi lakásra alkalmas, egészséges, tiszta, nem modern és olcsóbérű házakban a lakásokat, ha netán megüresednek, késedelem nélkül, haladéktalanul ki lehet adni. Ebből a tényből, valamint abból, hogy drága telkeken, igen drága kényelemmel megépített, magasbérű lakásokba is lehet kapni lakót, azt következtetem, hogy *olcsóbb kiállítású, de amellett nem disztelen, főképen olcsóbérű kislakások építése még a magántőke részére is jövedelmező vállalkozás lenne. Erre csak a közfigyelmet kell felhívni*. E mellett azonban úgy tartom, hogy a közhatóságoknak, főként Budapest székesfővárosnak, kötelességei vannak ezzel a polgársággal szemben. Ha Budapest székesfőváros a rengeteg beépítetlen és rendszerint igen elhanyagolt állapotban lévő telkekből hosszabb időre, úgynevezett örökbérletbe adna telket és esetleg magasabb adókedvezményt és más előnyöket biztosítana, feltétlenül akadna vállalkozó tőke, amely a megoldást jelentő kislakásokat megépítené.

Nem kívánom ezt a kérdést részleteiben is kifejteni. Ugy tartom azonban, hogy a társaságunkban helyet foglaló hivatott városrendezők, a székesfővárosi építési ügyosztály vezetője, műszaki főtisztviselői és közigazgatási vezéremberei megértették gondolatomat és fölösleges egyelőre a könnyen megoldható részletekkel foglalkoznom.

Még csak *Buda levegőjéről* kívánok pár szót szólni. Az újonnan épített paloták valósággal okádják az emberi szervezetre ártalmas, egészségtelen füstöt, amely nem a dolgok rendje szerint a magasba száll fölfelé, hanem levágódik az udvarokba és lakásokba. Tudom, hogy a hazai szénnel való fűtés elő van írva, de azt is tudom, hogy különös rendszabályok vannak a tüzelésre alkalmas, megfelelő kazánok beállítása tekintetében. Vagy vannak megfelelő szabályok és akkor azok betartására szigorú felügyelet mellett rá kell kényszeríteni a háztulajdonosokat, vagy nincsenek szabályok, akkor pedig gondoskodni kell megfelelő szabályok létesítéséről. Ha pedig más nehézsége van a megoldásnak, amidőn szellemi óriásaink nagy kérdéseket, technikai bonyodalmakat meg tudnak oldani, erre is találnak módot, ha azt érdeklődésük középpontjába állítjuk.

Megbizhatóságáról ismert
ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13
Telefon: 162-765.

Óbuda kiásott faragott köveinek pusztulása

Kiemelték, letisztogatták, megcsodálták a lebontott óbudai Lajos utcai háztömeg alatt talált szép faragott köveket — ki tudja milyen értékes középkori épületnek az emlékeit — *és azután újra beleásták, elföldelték a kőtömeg közé*, amelyre az óbudai kivezető út, „Árpád fejedelem útja" kerül.

Hiába hívtuk fel idejében az óbudai romokra az illetékesek figyelmét, hiába emelt szót a *Hollós Mátyás Társaság* a Közmunkák Tanácsánál Óbuda drága emlékei ügyében, ha felszínre kerülnek, gyorsan visszahányják őket s talán még bosszankodnak is, miért kell pár percre a munkának megállni miattuk. Sehogyan sincs ez jól így! *A magyar multat nem szabad másodszor is eltemetni*. Vagy félnek tőle az illetékesek és gyorsan eltüntetik, nehogy mégis Óvárost kelljen Óbudából tervezni, ami a spekulációnak nyakát szegné?

VOGL ÉS VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

Déryné és színésztársai a Várszinházban

A budai magyar színészet hőskorát idézi fel Déryné Széppataki Róza várszinházbeli szereplése, amely most épen százkét évvel ezelőtt, november 7-én végződött.

Megyeri és Páli vezértagok igazgatása alatt Vácról jött a magyar szintársulat a Várszinházba, melyet Buda főváros hazafias tanácsa 1835 februárjában ingyen engedett át magyar előadások részére. Később az állandó magyar szinház igazgatójának Pest vármegye Fáy András és Döbrentey Gábor után Simonsits János óbudai főszolgabirót nevezte ki és az eltespedt magyar társadalom új kulturéletre virradt. Az úttörő magyar színészek közül Déryné „ifiasszony" sokoldalú tehetségével, törékeny alakjával és szépséges hangjával a legelső és a legjobb volt, aki mindig telt házat vonzott. Még a budai „spiess"-ek is szivesen hallgatták s igy a magyarosodásnak is buzgó apostola volt. Hangjával csodákat művelt, a közönség még a drámai előadásokon is őt akarta hallani. A felvonásközökben kénytelen volt elővenni gitárját és énekelni. A vigjátékokat is teletűzte-fűzte énekszámokkal, amiktől felpezsdült az álmos német vér és magyar taktusra vert a szív.

Méltók voltak hozzá nagynevű kortársai is: Szentpétery, Lendvay, Megyeri, Tóth, Szigligeti, Nagy, Bartha és a nők közül Kántorné, Lendvayné, Laborfalvi Róza. Mennyi fényes név, melyeknek emlékét semmi sem hirdeti a Várszinház falán.

A dunai és balatoni halak Magyarországra csábitják a külföld sporthorgászait

Londonban, Párisban, Genfben számontartják a magyar rekordfogásokat. Téli halászat mint vendégcsalogató

Budán szervezkedett meg az a tábor, amely kedvenc sportjául a horgászatot választotta, innen irányítják a már országhatárokon túlnövő horgász-sportot. A *Budapesti Sporthorgászok Egyesületének* klubháza a délivasúti hídtól alig 400 m-re van a téli kikötőben: *itt fogják ki a hétköznapi eredménynek számító és gyakori 5—6 kilós csukákat, 6—8 kilós pontyokat.* A rekord ebben a két fajtában — és ezt Angliában, Franciaországban, Németországban, Svájcban is nyilvántartják az ottani egyesületek — meglehetősen szép: *8 kg-os csuka, 12 és negyed kg-os ponty.*

A *Sporthorgászok Egyesülete hétfőn tartotta ezévi első rendes közgyülését a Kis Rabló* vendéglőben *Sárkány* Miklós min. tanácsos elnökletével. Ezen beszélték meg az egyesület további teendőit a jövőre nézve. *Katona* százados, az egyesület buzgó házigazdája elmondta a *Budai Napló* munkatársának, hogy a sporthorgászok milyen nagy célokat tűztek maguk elé és azokból már mennyit el is értek. *Állandó összeköttetésben vannak a szomszéd államok, de különösen a nyugatiak sporthorgász egyleteivel,* akikkel cserevendégelést folytatnak, ami abból áll, hogy már jóelőre értesítik egymást a legtöbbször csoportosan utazó tagjaik érkezéséről, azoknak neveit, esetleg fényképeit közlik a vendéglátó egyesület lapjában, úgy hogy már mint régi ismerőst fogadják őket. *Ez az akció, különösen az utóbbi időben Magyarország felé terelődött, ami az idegenforgalom szempontjából is óriási jelentőségű.*

A *Budapesti Sporthorgászok Egyesületének* ma már 9 „vize" van, (Lágymányos, Csepel, Nagytétény, Visegrád, Dömös, Zebegény, Nagymaros, Esztergom: primási birtok Süttőig és a tasi zsilip) és ezek a szakértők véleménye szerint is a legjobb horgász-helyek. A klubház éjjel-nappal nyitva áll a tagok részére (mivel az esti, holdvilágos horgászásnál nincs szebb és hangulatosabb) felszerelve mindennel: még most, ősszel is használatban van az egylet 15 csónakja, a rengeteg magáncsónak, a 20x10 m nagyságú horgászó tutaj, csalétek-raktár, giliszta-raktár stb. *Minden nyáron tanfolyamokat tartanak ingyen a harcsászat, pontyfogás, csukázás, süllőzés elsajátítására, amelyen mindig számos külföldi vesz részt.* Ezek végeztével minden idény végén megválasztják a „ponty-királyt", „csuka-királyt" stb. Tanítják még a botkezelést és az ereszték megválasztását is.

Az idegenforgalmi részt főleg a Balatonon és a Velencei tavon bonyolítják le, mivel a külföldi horgászok sehol a világon nem találhatnak süllőt, fogast, vöcsköt. Ezeket a vendégeket a minden kényelemmel berendezett tihanyi idegenforgalmi sportszállóban helyezik el. A *Balatoni Sporthorgászok Egyesülete* elnöke: *Székely Körmöczy* Sándor dr. a *Budapesti Sporthorgászok Egyesületében* választmányi tag, így tehát az együttműködés a legnagyobb mértékig megvan.

A budaiak nagy klubéletet is élnek. Minden hétfőn 6—8-ig összejönnek a fentjelzett hely elkülönített részén, ahol *túlteszik magukat az osztálykülönbségeken és — csak sporthorgászok vannak.* Itt van a könyvtáruk, amelyben a halászat és a sporthorgászat kérdéseit érintő tudományos és kutató könyvek legnagyobb részben megtalálhatók és *ezen a helyen adja a gazda az ingyen halvacsorákat, amelyhez az egyesület adja a halakat.* Az egyesület jelenleg 216 tagot számlál.

Boltay

REGENT Telefon: 153-326
Cafe-Restaurant
II. Keleti Károly-u. 1
Igazgató: BOCK
Esténkint
Hella de Pinedo
a legelegánsabb pesti dizőz
Ördöngös Gyuri és Losonczy Pál együttese

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó: 1-568-63.

BUDAI KIRAKAT

Asztalos, butor

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC műasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

Épület, portál és műbutor készités.
Antik butorok restaurálása.
HEROLD JÁNOS, II., Fő-u. 79.

Bádogos, szerelő

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készít: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

Baromfi, vad

VAD, BAROMFI mindig friss
FLEISZIG RT. ÜZLETÉBEN
II., Margit körut 95. Tel: 136—919.

Bor

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MORI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

Bérautó

ADRIA BÉRAUTÓ
a legolcsóbb. — Telefon: 14-14-38.

Bőrönd, bőrdiszmü

ALPÁR böröndösésbőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

Cipő

Budán **PREISACH-CIPŐ** fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Cégtáblafestő

Művészi cégtáblák, uj épületekhez szükséges feliratok
LIRA-nál I., KRISZTINA-KÖRUT 81. I., BORS-U. 1

Cukrászda

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testverek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Csemege, fűszer

Csemegekülönlegességek
TÓTH GÁBOR-nál
I., PAULER-UTCA 4. Roham-u. sarok.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk.
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PRUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

Fűszert csemegét **GANCS-tól**
II., RETEK-U. 33-35.

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata
FODOR fűszer- és csemegeüzletében
I., Királyhágó-tér 4. Telefon: 155—388

17 év óta **fűszert, lisztet, terményt legelőnyösebben**
PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u. 125. Tel.: 163-205. Trollevbus megállónál.

Divatáru

PÁL Budán a legolcsóbb!
I., Krisztina-tér 1.
A hadsereg tagjainak és tisztviselőknek 5 százalék engedmény

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

Legjobb árut legolcsóbban
Goldfingernél vásárolhat II. Margit körut **50-52.**

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c. Telefon 167—562

HAUER ÉS MÁRTON
DIVATCIKKEK, II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR
JÓ MINŐSÉG, JÓ IZLÉS, OLCSÓ ÁRAK

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben **Hujbernál** III., Kolosy-tér 5.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

Őszre a legdivatosabb ruhadiszek már láthatók!
ALBACHÁRY és KORAI gomb, csatt, rövid és kötőtáruk
II. MARGIT KÖRUT 38a. Tel. 366—999

Fényképész

Legszebb karácsonyi ajándék egy jó **fénykép**
BLAHOS műtermében, II., Fő-utca 18

Foto, optika

Speciális **FOTO-SZAKÜZLET**
STILLER SÁNDOR, I., Alagut-utca 4.

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.

Furnér és fa

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Füző, keztyü

LEGJOBB FÜZŐK, KESZTYŰK
„TERI-"nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18.,
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Gramofonlemez

Gramofonlemezkölcsönző OLYMPIA kerékpárbolt
II., Bem József-u 22. Olympia kerékpár P 79·50

Gyermekkocsi

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Hentes- és mészáros

Berecz hentesárugyár kft. budai hentes- és mészárosüzlete
II. MARGIT-KÖRUT 5/a. Telefon: 166—418

Hócipő-javitás

Budán a legnagyobb hócipővulkanizáló-üzem
HEGEDÜS II., RETEK-U. 1 Széna-térnél

Illatszer, foto

GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Kárpitos, diszitő

Modern lakberendező. kárpitos és diszitő
FEUERSTEIN LAJOS, I., Márvány-u. 36.
Telefon: 366-930 JAVITÁST IS VÁLLAL

Kelmefestő, vegytisztitó, mosoda

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

Késmüves

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

Kézimunka, zászló

Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

Kozmetika

„LOTTY" KOZMETIKAI INTÉZET. II. Olasz fasor 43
Arcápolás, kvarckezelés, villanyepiláció, arcpakolás. estélyi sminkelés. gyógymasszázs. szemölcsirtás, lábápolás.

Könyv, papir, irószer

Töltőtollat Budán csak **Csáthy Ferenc** R.T.-nél I., Krisztina-krt 133.

Könyv, papir, irószer ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

Tisza Testvérek II. Fő-u. 12. T:1-527-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára

Könyvkötő

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN műhelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

Kötőde

Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötőde, II. Bem József-utca 7. sz.

Kőfaragó

KŐFARAGÓMUNKÁK **KRÁL GYULÁTÓL**
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Műötvös

Kegyszerek, versenydíjak, ezüst és fém dísztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ műötvös
I., Döbrentei-tér 1. szám.

PARRIK VILMOS műötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek evőeszközök Javitás, aranyozás, ezüstözés
XI., BERCSÉNYI-UTCA 3. Tel: 259-172.

Orvosi műszer, kötszer

Budai orvosi kötszer- és műszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi műszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők. betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Órák, ékszerek

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám

Több mint 150 éve **HOSER-órák**
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TÉL.: 153-139. — Chronométerek. stopperek. karórák.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtő
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

ÓRÁT, ÉKSZERT Gottlieb-tól III. VÖRÖSVÁRI-UTCA 127 Megolzható javitások

Paplan, matrac

SMARZ XI. Horthy Miklós-ut 18. **PAPLAN, MATRÁC**

Pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek

STANZEL KENYÉR elismert III., Zsigmond-u. 45.—T: 153-148

PREDA sütőde minőségben első
I., Alkotás-utca 10. Tel: 150-465

Rádió, villany

Villany, rádió JAKABNÁL
I., ROHAM-U. 2.
SZERELÉS — CSERE — JAVITÁS Telefon: 167-074

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádió-szerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Porcellán és üvegfestő

ECKERT JÓZSEF és FIA
porcellán- és üvegmüfestészete
III., Vörösvári-u. 144 Telefon: 362-571

Sportcikkek

AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM. TELEFON: 167—372. **Dörner-Sporttól**

Szőrme, ernyő

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II. MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

Tüzelőanyag

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

Uriszabó

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Üveg, porcellán

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Kölcsönedények **SCHEIBER MÓR-nál**
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

Vasáruk

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Hortby Miklós-ut 49. Telefon: 269-234

Virág

LOHR IRMA utóda **Nagy Imre László** VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 8.

A legrégibb **VIRÁGÜZLET** Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268—205.

Laticel matrac

LÉGÁTERESZTŐ
NEM MELEGSZIK
HYGIÉNIKUS

Gyártja a **Magyar Ruggyantaárugyár**

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

Három 70 éves hír

A „Hon" írja 1867 november elején:

„Gróf Széchenyi Ödön előengedélyért folyamodott Buda városnál gőzgép felállítására, mely az alagút szomszédságában személyeket és árukat szállítana a Várba."

Ez volt a sikló, vagy mint hivatalosan nevezik, Hegypálya elindulásának első fejezete, ezelőtt pontosan 70 évvel.

Ugyancsak most volt 70 esztendeje, hogy óriási néptömeg jelenlétében szentelte fel Lévay Sándor c. püspök Pesten a Rókus előtt álló Immaculata-szobrot, melyet Lengyel Miklós egri prépost-kanonok ajándékozott Pest városának. A lap szerint a közönség „az áhitat, kivácsiság s meglepetés vegyes érzelmeivel szemlélte a bár művészi tekintetben nem kifogástalan, de fővárosunknak mégis díszére szolgáló művet."

A lap egy másik helyén pedig a következőket olvassuk:

„A Margitszigeten a fürdő épitése nagy buzgalommal folyik. (Itt az Ybl által tervezett fürdőről van szó. A szerk.) A tervezet szerint díszre és kényelemre nézve a hazai fürdőket mind felül fogja múlni."

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Botzenhardt János a főváros új felsőházi tagja. Glücksthal Samu bizottsági tag a fővárost képviselete a felsőházban. A halálával megüresedett felsőházi tagsági helyre most, mint soron következő póttag, Botzenhardt János dr. ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag kerül, akinek behívása iránt az intézkedés megtörtént. Botzenhardt János; a főváros közéletének régi kitünősége, Óbuda és Buda érdekeinek lelkes, kitünő harcosa. A főváros közönsége igaz örömmel értesült Botzenhardt János megbizatásáról.

Vitéz Irsy László a Közmunkatanács új alelnöke. Dr. Álgyai-Hubert Pálnak kereskedelemügy államtitkárrá történt kinevezése folytán megüresedett a Közmunkatanács alelnöki széke. A Budai Napló értesülése szerint a díszes állásra vitéz Irsy László miniszteri tanácsos, az iparügyi minisztérium magasépitési főosztályának vezetője van kiszemelve. Vitéz Irsy László széles tudását, nagy kapacitását és értékes elgondolásait hozza magával a Közmunkatanács alelnöki székébe. Az ő személyével maradéktalanul rátermett férfiú kerül a legmegfelelőbb helyre.

Terbócz Imre a III. Ker. Polgári Társaskör elnöke. Andréka Károly halálával megüresedett a III. Kerületi Polgári Társaskör elnöki állása. A Társaság most megtartott rendkívüli közgyülése Andréka Károly örökébe egyhangú lelkesedéssel Terbócz Imre országgyülési képviselőt választotta meg. Az új elnököt november havának egy később megállapitandó napján iktatják be tisztébe.

Szécsy Jenő műszaki főtanácsos ünneplése. Bensőséges ünnepséggel köszöntötte a II. kerületi előljáróság képviseletében Széchy Jenő műszaki főtanácsost, a kerület műszaki hivatalának vezetőjét szolgálatának harmincadik éve alkamából. Dr. Thordai Lajos tanácsnok, kerületi előljáró meleg szavakkal méltatta a jubiláns érdemeit és átnyujtotta a tisztviselőtársak ajándékát. Az ünnepelt meghatott szavakkal mondott köszönetet az ünneplésért. Szécsy Jenőt a Pénteki Borgazda Társaság is tagjai közé választotta és a legutóbbi vacsorán Kozma Jenő meleg szavakkal üdvözölte őt a Társaság nevében.

Az újjáalakult III. Kerületi Vöröskereszt választmány első teaestélyét november 20-án rendezi. A rendezőség erre az alkalomra gazdag, szórakoztató müsort állit össze.

A Budahegyvidéki Polgári Lövészegylet Kozma Jenő elnöklete alatt 7-ik rendes közgyülését tartja november 4-én este 8 órakor a zugligeti „Szarvas" vendéglőben. Ekkor osztják ki az egyesületi bajnokságok díjait. A csapatkapitány évi jelentése és a tisztikar, választmány kiegészitése szerepel még a napirenden.

Az újjáalakitott Szeiffert-kávéház. Amióta Tihaméry Kálmán vette át a Szeiffert-kávéházat; azóta egyik első helyre rukkolt elő a budai kávéházak sorában. Tihaméry azonban nem elégedett meg ennyivel, hanem az idén nagyszabású átalakitásba kezdett; amivel elérte; hogy a helyiség jóval nagyobb; a berendezés pedig oly elegáns lett, hogy nívóban vetekszik a külföldi metropolisok igazán elegáns és nívós kávéházaival. Külön meg kell még említenünk a Székely jazzt, a kávéház új zeneszámát, valamint Szántó Gyulát, a rádióból ismert énekest, akik külföldi útjukról hazatérve; szerződtek a Szeiffertbe

Interpelláció a Beszkárthoz

a budai Margithidfő közlekedési rendjéről

A Margit-hídi új közlekedési rend nyomán támadt felzúdulás az egész sajtót foglalkoztatta. Az ennek folytán kiadott hivatalos nyilatkozat azt igyekszik bizonyitani, hogy az életbeléptetett intézkedések egyrészt szükségesek, másrészt jogosak voltak. Az aluljáró, bár kényelmetlenséget jelent, a közönség testi épségét hivatott szolgálni; a 9. és 53-as reláció megrövidülése pedig forgalombiztonsági és közlekedésrendészeti okokból vált szükségessé. Megnyugtatást kapunk azonban arranézve, hogy az épitkezések teljes befejeztével a Margit-híd közlekedésének gyorsabb tempója fog kárpótolni a kényelmetlenségekért.

Hát először is mi nem hiszünk ebben a gyorsabb tempóban. A Szent István-körúton és Margithídon *összesen 9—9 kanyarodó van, mindkét irányban, s a vezetőnek szükségképen minden kanyarodóban lassitania kell. Ez a lassitás fogja előidézni a gyorsabb tempót?*

De kérdezzük tisztelettel:

Miért törődik a Beszkárt a mi testi épségünkkel éppen a hídfőnél — ahol 8—10 lépésnyire van a gyalogjáró — miért nem törődik velünk a város sokkal exponáltabb pontjain, hogy csak egyet emlitsünk: a Berlini-téren, ahol a hurkok miatt sokkal veszélyesebb a gyalogközlekedés?

Miért kellett sokszázezer pengős befektetéssel alig párszáz méterrel távolabb felépiteni az új HÉV végállomást, amikor önként adódott a legtermészetesebb megoldás: annak kihelyezése a Filatori-gáthoz? Ez nemcsak minimális költséggel lett volna megoldható, de a felszabaduló Hév sinpárokon a Filatorigátig közlekedhettek volna a közúti villamosok, megfelelő közlekedéshez juttatva igy a főtéren túl fekvő városrészt és felszabaditva a villamosközlekedésre amúgy is alkalmatlan, szük és kanyargós Zsigmond- és Lajos-utcát. E megoldás amellett szükségtelenné tette volna a 9. és 53-as reláció megrövidülését, mert a híd alatt áthaladva, a meglévő sinpárokon Óbudáig folytathatták volna útjukat.

Miért kellett Óbudát teljesen elvágni Budától? Miért nem közlekedhetett a 9-es a hídfő északi részén épült hurok felhasználásával — egy bekötősinpár épitésével — Óbudára és az 53-as ugyancsak a hurkon és a Török-utcán át a Margithídra?

És végül mi az akadálya az 51. és 71-es relációk visszaállitásának régi útvonalukon, mikor az okok, amelyek miatt megszüntették, már sehol sincsenek?

Ezekre a kérdésekre feleletet kér Buda közönsége.

GERŐ SÁNDOR

BÁNKI BÉLA uriszabó
6 II., Fő-u 83 Telefon: 157-223.
Havi hitel garanciaképes uraknak

Sakkrejtvény 1848 dec. elsején

Mint ismeretes, I. Ferenc József 1848 december 2-án lépett a trónra. Ez alkalomból az „Ofner Zeitung" 1848 december 1-iki számában az alábbi tréfás feladványt olvassuk:

„A játszma igy áll: A fekete-sárga részen van egy király s egy királyné. Van egy futó — ez Jellasics. Van egy bástya — ez Windischgrätz. Van egy ló — ez Récsey Ádám. Van két pion — ezek a rácok és oláhok. A háromszinü részen sem király, sem királyné. Van egy futó — ez Baldacci. Van két bástya — ez Perczell és Görgei. Van egy ló — ez Teleki Ádám. Van hat pion — ezek a magyarok, székelyek, olaszok, bécsiek, lengyelek és tiroliak.

Kérdés: hogy lehet a fekete-sárga királynak és királynénak hat húzással mattot adni?"

Közli: G. A.

Galambos János uri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek méték után minden nemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

J. VIRÁG ILONA MOZDULATMŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 64a. TELEFON: 166-027

ÁTVETTE A FŐVÁROS AZ UJJÁÉPITETT RUDASFÜRDŐT. Mint ismeretes, a főváros a Rudasfürdőt újjáépittette, úgy hogy az most a modern idők követelményeinek, de az újonnan feltárt gyógyforrások nagy értékének is megfelel. Az átépitett fürdőt és szállót szerdán, november 3-án délben vette át a főváros vezetősége. A meghivott közönség nagy tetszéssel fogadta az új Rudast, amely most már minden tekintetben beleilleszkedett a fürdővárosi koncepcióba, különösen a Juventus-forrás csodálatos erejű vizének kellő mértékben való érvényrejuttatásával. Az átalakitással és annak várható eredményeivel részletesen is foglalkozunk.

A reformáció emléke Budán. A reformáció hetében három előadást tartott Incze Gábor dr. vallásoktatási igazgató „A római kaholicizmus"; „Az elszektásodás", „A pogányság" cimeken a Szigvi Dezső-téri templomban. Az emlékünnep magasszinvonalú müsorában a legkiválóbb számok lettek összegyüjtve: Kemény Lajos evangélikus esperes beszéde, Ákom Lajos orgonaművész játéka, Koréh Endre; a m. kir. Operaház tagjának énekszáma; Áprily Lajos a saját remekművét, „Kálvin"-t adta elő. Gordonkán játszott Zsámboki Miklós, a Zeneművészeti Főiskola tanára, az ünnepi beszédet Haypál Béla ref. lelkész mondotta.

A Kazinczy-emlékérem nyertesei. Kazinczy Ferenc halálának századik évfordulóján, 1931-ben a főváros Kazinczy-érmet alapitott kiváló tudósok jutalmazására. Ez évben három érmet itéltek oda. Dr. Némethy Károly tanácsnok, a közművelődési és művészeti ügyosztály vezetője, ünnepi ülésen ismertette a döntést, amely szerint a szépirodalmi érmet Babits Mihály, az irodalomtörténeti és nyelvészeti érmet Horváth János, a történeti érmet Károlyi Árpád kapta. Az eredmény kihirdetése után Schuler Dezső, az elnöklő alpolgármester; mondott beszédet.

A Budapest III. Kerületi Katolikus Kör november 11-én csütörtökön este 8 órakor évadnyitó társasvacsorát rendez a Sarlós Boldogasszony Egyházközség Kultúrházának (Ürömi-utca 60—62 sz.) Szokolay-termében. A vacsorán Brunecker Lajos elnökkel az élén a kerület katolikus közéleti férfiainak színe-java jelenik meg.

A III. Kerületi Move Lövészegylet tiszteletbeli elnökévé választotta meg Hanthy-Haidekker János e'öljárót. Az ünnepélyes beiktatás október 30-án, szombaton ment végbe előkelő közönség jelenlétében. Az ünnepi beszédet dr. Hüttl Károly elnök, törvényhatósági bizottsági tag mondotta.

Frigyes kir. herceg hagyatéka a Hadimúzeumban. Frigyes kir. herceg, tábornagy végrendeletében néhány emléktárgyat hagyományozott a Hadimúzeum számára. Ezeket az emléktárgyakat, a katonai Mária Terézia-rend nagykeresztjét, a marsallbotot és azt a kardot, amelyet Frigyes kir. herceg a világháborúban viselt, Albrecht kir. herceg személyesen adta át Aggházy Kamill ezredesnek a Hadimúzeum igazgatójának.

Kalazantinus művészest. A Kalazantinusok Tanoncotthona javára a Kalazantinus Tudósító vasárnap művészesetet rendezett a Zeneművészeti Főiskola zsúfolásig megtelt nagytermében. A nagysikerű est keretében Ákom Lajos orgonaszámai után Schütz Antal dr. egyetemi tanár mondott tartalmas megnyitóbeszédet, K. Romkay Lili Kiss Menyhért: Magyar Miatyánk c versét szavalta; Polschné Kováts Anny pedig Puccini: Pillangó kisasszonyának nagy áriájával és Strausz: Szaffi áriájával aratott megérdemelt, nagy sikert. Puszta Sándor, az egyre népszerűbb, tehetséges, fiatal papköltő saját verseiből adott elő. Kiemelkedő eseménye volt még az estnek Tóth Erzsi énekszáma Polgár Tibor zongorakiséretével valamint Hosszú Zoltán dr.: Dani bá' és Pethes Sándor—Dénes György vidám jelenetei, Pataky Ferenc tréfás magánszáma, Vághy Panni szavalata és Jámbor Ila, valamint a máris közkedvelt Poók testvérek magyar nótázása. Közreműködött még Rácz Józsi és cigányzenekara és Radó Árpád, aki konferált. A mindenképen jól sikerült estet P. Farkas László C. op. és Szitnyay Jenő rendezte.

Orova Zsigmond leányának esküvője. Dr. Rózsa Endre, az Orator kereskedelmi részvénytársaság főtisztviselője házasságot kötött Orova Zsuzsival, dr. Orova Zsigmond ügyvéd, székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag és neje Bodó Klára leányával. A fiatal párt a III. kerületi anyakönyvi hivatalban dr. Hanthy-Haidekker János előljáró adta össze. Tanuk voltak: a vőlegény részéről Dénes Adolf fiumei konzul, a menyasszony részéről Kemény Lajos kormányfőtanácsos. Az egyházi esküvőt a legszükebb családi körben az örömszülők lakásán tartották. Az egyházi szertartást dr. Neumann József óbudai főrabbi végezte.

Nádasdy Béla ezredes előadása a Hegyvidéki Asztaltársaságban. Nádasdy Béla ny. vezérkari ezredes „A délszláv kérdés" cimen november 5-én, pénteken este 8 órakor az újjáalakitott „Öreg Diófa" vendéglőben előadást tart. Nádasdy ezredes a háború végén Tisza István gróf mellett volt politikai küldetésben Horvátországban s igy e kérdés elsőrangú szakértője.

Az albániai függetlenségi ünnepségek. Albánia függetlenségi ünnepére a magyar küldöttségek november 21-én este indulnak Farkas Ákos tanácsnok és vitéz Galánthay-Glock tábornok, országgyülési képviselő vezetésével Tiranába. Az útirány Velence—Bologna—Bari—Durazzó, vissza Román át. Az Acélhang dalárda Noseda karnagy-zeneigazgató vezényletével Bolognában, Bariban, Tiranában és Rómában szerenádokat és hangversenyeket ad. A küldöttségeket (főváros, minisztérium, képviselők; budai deputáció, muzulmánok) Tiranában az albán király és polgármester, Rómában a hatóságok fogadják. Megjelennek kihallgatáson a pápánál és Mussolininál is.

A HONSz II. kerületi csoportja közgyülést tartott, amelyen Királyffy Spányi István csoportelnök megnyitó szavai után dr. vitéz Árvátfalvi Nagy István országos elnök foglalkozott a hadviseltek ügyeivel. A tisztújitás során ismét elnök lett Királyffy Spányi István, társelnökök Szombathy László, Pulmann István és Pintér Géza, ügyvezető igazgató vitéz Harkácsy Gyula.

Hol vásároljunk

a Ferenc József híd pesti hídfőjénél

SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORUT 14. SZAM.

a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél

HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KORUT 2. (Boráros-téri oldal) Tel: 187-651.

a pesti Lánchídfőnél

Hüttl Tivadar óbudai porcellángyárának készitményei csak a gyár üzletében: **V., Dorottya-utca 14. sz.** kaphatók.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. **Horthy Miklós körtér 4.**

Egy ragyogó budai kávéház premierje

— Megnyilt a „Magyar Világ" —

Budapestet már régen úgy ismerik európaszerte, mint a kávéházak városát. A háború óta ez az elnevezés — a számtalan kávéház-bezárás következtében — sokat vesztett ugyan jelentőségéből, azonban még ma is eléggé megérdemelt. Helyesen azonban az elnevezés Pest, a kávéházak városa volna, mert, bár Budán a főváros lakosságának 25%-a lakik, az egész jobbparton mindössze 15 kávéház van, tehát ugyanannyi, mint a Nagykörúton a Nyugati pályaudvartól a Rákóczi-útig.

Amíg Buda a maga csendes, kisvárosias életét élte, ez a meglévő kevésszámú kávéház is kielégitette a budaiak szerény igényeit. Mióta azonban Budapesten, hogy úgy mondjuk, divatbajött Buda, megindult a pestiek nagyarányú átözönlése Budára és főleg a Vizivárosban hatalmas tempót vett az épitkezés, ezen a téren is hiánytalan hiány jelentkezett. A pesti ember a kávéház szeretetét áthozta magával és most már elégtelennek mutatkoztak a meglévő kávéházak, amelyeknek egy része különben sem nyujtja azt, amit joggal várnánk tőlük. A kereslet és kinálat törvényei azonban ezen a téren is érvényesek. Az üzletemberek rögtön felismerték oly kávéház hiányát, amely a modern kor igényeinek minden tekintetben megfelel és amely nemcsak egyszerü reggelizö és vacsorahely, hanem klubszerü kényelmet nyujtva, a környék úriközönségének mintegy társadalmi központjául is szolgáljon.

A Margit-körút alsó részén az utóbbi években egymásután épültek a 6—7 emeletes bérpalóták, a körút mögött pedig lassan eltünnek a Viziváros apró viskói, hogy új, modern városrésznek adjanak helyet. Ennek az újonnan támadó városrésznek központjában, a Margit-krt. és Bem József-utca sarkán nyilt meg Buda egyik legszebb látványossága: a „Magyar Világ"-kávéház.

Elsősorban gratulálnunk kell a tulajdonosoknak a kávéház szerencsés elnevezéséért. Nem estek áldozatául annak a járványnak, amely kávéházban, éttermet, mulatót, mozit minél fantasztikusabb idegen nevekkel ruház fel; Budára ilyen igazán magyar név illett. Másodszor objektiven meg kell állapitanunk, a sablonos dicsérő jelzők elhagyásával, hogy ami szépség, tökéletesség és kényelem egy kávéházban megtalálható, az mind megvan a „Magyar Világ"-ban. A tulajdonosok nem fukarkodtak az anyagiakkal; viszont Erhardt Ernő épitőművész, aki a kávéházat tervezte, igazán minden tehetségét belevitte ebbe a művébe.

Nyeresége Budának az új kávéház és nyeresége a tulajdonosok személye, akikben a legtökéletesebb szaktudás párosul a legnagyobb lelkiismeretességgel. Horváth József, az új Spolarich-kávéház főpincére volt, ami biztositék arra, hogy tökéletesen ismeri a legjobb közönség izlését, társa, Horváth Dénes pedig minden tehetségével mellette áll a kávéház vezetésében. A tulajdonosok tudatában vannak, hogy annak a közönségnek, amelynek a kávéházat épitették, csak a legjobbat szabad adni. Ez az új kávéház elve, amelyhez még az árak polgári nívója is járul. Hisszük, hogy a „Magyar Világ" nemcsak Buda úriközönségének kedvence lesz, hanem hire eljut a Duna másik partjára is, sőt idegenforgalmi szempontból is jelentős tényező lesz.

— erős —

1938-as bundamodellek, szőrmedivat-ujdonságok **CSERY GYULA** szűcsmesternél I. BÁSTYA-SÉTÁNY 2 főh. udvari szállító Olcsó árak!

A BUDAPESTI ÜGETŐVERSENYEGYESÜLET

Nov. 6. 9. 11. 16. 18. 21. 23. 25. 28. és 30-án

D.u. ½3 órai kezdettel versenyeket fart

Belépődíj
I. Hely, úri 3.—
„ „ hölgy 2.—
II. „ 1.50
III. „ —.60
Külön fog. hely 5.—

Közlekedés: 75 és 76 villamossal

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Adónaptár

November 5.: Az általános forgalmi adó havi 240.— pengőig terjedő átalányának béyegekben való leróvása.

November 10.: Az általános forgalmi adó havi 240.— pengőig terjedő átalányának bélyegekben való leróvása.

November 15.: Az általános forgalmi adó havi 240.— pengőig terjedő átalányának bélyegekben való leróvása. Ugyancsak e napig kell befizetni az összes állami adókat, valamint ezek pótlékainak negyedik részletét, hogy 2%-os kamattérítési kedvezményben részesüljenek a természetes személyek.

Házadóvallomással kapcsolatos fontos tudnivalók

Vallomást köteles adni az ingatlan tulajdonosa, vagy haszonélvezője november 30-ig. Ennek elmulasztása esetén 5%-os bírság kirovására jogosul az adókivető hatóság. Meghatalmazott által is eleget tehet a bevallásra kötelezett vallomás adási köteezettségének, a meghatalmazott eljárásáért azonban anyagilag felelős.

Házbérvallomási ívet, ha az adókivető hatóság tévedésből nem kézbesítette volna ki, ezen körülmény nem változtat a határidő betartásának szoros kötelezettségén s az adózót nem mentesíti a bevallás kötelezettsége alól. Indokolt esetben külön kérvénnyel 30 napos haasztás kérhető, mely esetben a bírság kirovása elmarad. A kérvényre két pengős okmánybélyeg ragasztandó. Üres lakásokról is szabályszerüen ki kell tölteni a házbérbevallási ivet. Saját használatban levő lakrészeknél az adóhatóság által megállapított haszonérték vallandó be.

Készpénzfizetésen felül, ha a bérlő külön természetbeni, vagy egyéb hozzájárulást is köteles teljesiteni; ez esetben annak értéke a napiáron átszámítva irandó be a házbérvallomási ív rovatába. Butorozottan bérbeadott lakrészeknél a butor használatáért 30%-os levonásnak van helye a bérlő által fizetett bérösszegből. Központi fütés és melegvízszolgáltatás összege nem képezi a házadó alapját. Lifthasználatért a háztulajdonos részére fizetett szolgáltatást, még ha azt a béren felül külön kötötték is ki, a házadóalapjához hozzá kell számitani. Házbérfillér nem vonható le a bérösszegből, mert az adókötelés tétel.

Az évközben történt átalakitások folytán megosztott lakások bevallásán kivül szükséges és célszerü megjegyezni a vallomási iv jegyzetrovatában, hogy az átalakitások következtében miyen helyiségek szüntek meg és ezek helyett milyen új helyiségek jöttek létre.

Házadótörlés céljából a nov. folyamán megüresedett lakások külön is bejelentendők az adóhatóságnak, nem elégséges tehát a lakásüresedésnek csak a házbérvallomási iven való feltüntetése. Bevallást kell adni minden házról, tekintet nélkül arra; hogy az épület ideiglenesen, vagy állandóan adómentes-e, vagy a tulajdonos alkalmazottai bérfizetés nélkül használják.

Postán, ajánlott levélben is beküldhető a vallomási iv, azonban ajánlatos azt mégis személyesen beadni, mert igy az előzetes felülvizsgálatnál mutatkozó eltérések tisztázása azonnal megtörténhetik és a hatóság nem lesz kénytelen ezeket a háztulajdonos későbbi beidézése útján kivizsgálni.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFL ÉNEKEL

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint Lakatos Flóris cigányzenekara muzsikál.

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
Rácz Zsiga muzsikál

GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓ-val a ROZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

A megnagyobbitott és átalakitott Szeiffert-kávéházban Székely Dezső-jazz. Szántó Gyula énekel.

Uj városrész épül Óbudán a lebontott Lujza-malom telkén

Amig az új városrendezési terv körül még heves viták folynak, azalatt a csákány már megkezdte, sok helyütt már el is végezte munkáját. A Lajos-utcának az új híd tengelyébe eső házait, a Kulcsár-utca és a Zsinagóga között mát lebontották — kettő kivételével, amelyekről a *Budai Napló* már többször megemlékezett — elhordták a törmeléket is. Eltűntek az apró házak szemben, a templom közvetlen környékén is. Kerítést vertek a volt Lujza-malom hatalmas telke körül, amelynek utolsó emlékét, égnek nyuló árva kéményét, nemrég döntötték le.

Legelsőbben, függetlenül a városrendezési terv végleges kialakulásától, a Lujza-malom telkét építik be. A több mint ötezer négyszögöles telket, amely a Lajos utca, Kolosy tér, Szépvölgy utca, Evezős utca és az Ujlaki rakpart között terül el, a *Parkváros rt.* vásárolta meg, ölenként 108 pengőért. A részvénytársaság *35—40 parcellára osztja a telkeket, amelyet új utca választ kette.* A parcellák, szemben a Margit-szigettel, az új kivezető főút mentén terülnek el és igy számitanak arra, hogy rövidesen gazdájukra akadnak és a nagyszabásu épitkezések már a kora tavasszal megindulhatnak.

A Közmunkák Tanácsának határozata alapján az 5000 négyszögölből *legalább ezer ölet szabadon kell hagyni park céljára,* olyformán, hogy az épülő bérházak a parkot övezzék. Ha minden akadály idejében elsimul, *jövő őszre Óbuda gyönyörü új városrésszel kapcsolódik be* az örvendetes lendülettel megindult városfejlesztési programba.

Közgazdaság

Rovatvezető: **VÉCSEY MÁTYÁS.**

Siberek

Nem mulik el nap, hogy ne olvasnánk a lapok rendöri rovatában, hogy ezt, meg ezt az igazgatót, vezérigazgatót, vagy cégvezetőt, valutázás, kötvénycsempészés miatt letartóztatták.

Talán megbolondultak a közgazdasági élet nobilitásai? Vagy nincsenek tisztában azzal, hogy súlyos büncselekményt követnek el az ország ellen ezekkel a manipulációkkal? Urak: vezérigazgatók, igazgatók, kormányfőtanácsosok! Ha ennyire „korlátoltak", akkor meg kell kérdezni a jogtanácsost, az majd megmagyarázza, hogy a sibólásért Markó-utca jár, és hogy ez ezenkivül egyenlő a hazaárulással is.

Mindnyájan tudjuk, milyen megerőltető harcába került a kormánynak az, hogy a pengőt külföldön a nemes valuták közé sorolják.

Hát ezt a magyar pengőt árulják el az „igen tisztelt kormányfőtanácsos, vezérigazgató és egyéb, mit tudom én, milyen egyéb" urak, csak azért, hogy ennek, az egész nemzet hitelét aláásó büncselekménynek a tüzénél megsüssék a maguk zsiros pecsenyéjét? . . .

Valahányszor ilyen nagyarányú büncselekményt lelepleznek, az illető vállalati vezér rendszerint azzal védekezik, hogy nyersanyagra kellett a valuta, mert egyébként le kell állnia a gyárnak és ennyi és ennyi munkást szélnek kell ereszteni. Hát ez dajkamese „igen tisztelt" uraim.

E sorok irója is tisztában van azzal, hogy egyes gyáraknak a nyersanyagot külföldről kell beszerezniök, de tudjuk azt is, hogy indokolt esetben a Nemzeti Bank mindig rendelkezésre bocsátja a kellő mennyiségü valutát. Tehát nem itt van a kutya eltemetve.

Eleinte egyes emberek ballépéseként könyvelte el ezeket a büncselekményeket a közvélemény, de ma már ott tartunk, hogy valósággal „rendes" közgazdasági ügyletekké avanzsáltak és oly megszokottak, mint a reggeli kávé mellett a Jenő pincér jólismert ábrázata.

Quo vadis, domine? . . . Kérdezte majdnem két évezreddel ezelőtt Péter apostol a Rómába visszatérő Jézus Krisztustól. Most mi is ugyanazt kérdezzük ezektől az uraktól: hová mentek? De megkérdezzük egyuttal azt is, hová vezet ez az út?

Ez a néhány sor szolgáljon intésül mindazoknak, (vannak jó egypáran), akik talán épen most főzik ki, hogy a luxusautó pneumatikjában lehet-e jobban eldugni a valutát és kötvényt, vagy pedig a duplafedelü kofferban.

A Gabonakereskedelmi közgyűlése. A Magyar Gabonakereskedelmi Rt., amely pár esztendős fennállása alatt a Futura mellett a magyar gabonapiac egyik jelentős tényezője lett, november 6-án tartja idei közgyü ését. A Gabonakereskedelmi megalakulásakor csupán két alelnököt választottak, de az elnöki széket betöltetlenül hagyták. Az elnöki tisztségre a novemberi közgyülésen Széchenyi Károly gróf nagybirtokost fogják megválasztani.

Az Angyalföldi Textilmüvek Rt., november 8-ra tüzte ki ezévi közgyülését. Adósok 337,812 pengő és 04 fillérrel szerepelnek, az értékcsökkenési tartalék 321,790.43 pengőt tesz ki. A gyártási eredmény az üzemi költségek levonása után 134 510.91 pengő. Az Angyalföldi Textilmüvek Rt. az elmult üzletévben jelentős fejlődést ért el.

A Felten-gyár állami kedvezménye. Az iparügyi miniszter a Felten- és Guilleaume Kábel-, Sodrony- és Sodronykötélgyár Rt. növényi eredetü átlátszó hártyalapokat előállitó üzemága részére 3 évre engedélyezte az állami kedvezményeket.

Stein Emil az Ericsson igazgatóságában. Dr. Stein Emilt beválasztották az Ericsson Magyar Villamossági Rt. igazgatóságába. Rosswall Ture, Roempke Werner és dr. Meller Viktor kiléptek az igazgatóságból.

SPORT

Mi a baj Buda sportéletében

Faragó Lajos: Buda nem képes eltartani proficsapatát

Cikksorozatunkban, amellyel Buda sportján kívánunk segiteni, most Faragó Lajos, a Budai 11 FC igazgatója, a Nemzeti Bajnokság intézőbizottságának tagja, stb., a „Loja bácsi" néven ismert sportvezér szólal fel.

— A már 12 éves profirendszert nem az egyesületek keresték, — kezdi Faragó — felsőbb utasitásra született meg. De minden egyesület egyszer-egyszer belekerül abba a nehéz helyzetbe, amikor a vezetők lelkes munkája és az esetleges életet jelentő támogatás ellenére is anyagi gondok veszélyeztetik fennmaradását.

— A proficsapatokat súlyosan érintik a borsos rendezőségi díjak és a bruttó bevétel után fizetett adók. Már maguk az egyesületek is érzik, hogy a profi-futballt nem lehet eltartani, ezért van állandóan napirenden a Nemzei Bajnokság létszámának csökkentése. Budán főleg köztisztviselők és öreg nyugdijasok laknak, akik már 2—3 kisszakaszért elérnek a nagypályákra, ahol olcsón két mérkőzést láthatnak. A budapesti közönséget 35 éve szoktatják két pesti pályára és a Budai 11 hiába próbált meg most 10 éve önálló pályapolitikát; válla'kozásunk teljes kudarcot vallott és ha nem jön az utolsó pillanatban segitség, ma nem állna a csapat. Nagy tévedés volna a közönség részéről azt hinni; hogy a vezetőségek a hibásak. A Budai 11 annakidején a Hungáriát hozta a BEAC-pályára és a közönség ezt sem honorálta. A csapat, ha valami bevételt akar, csak Pesten kaphatja meg. Budai közönséghez pedig ott erősíti a kapcsolatokat, ahol tudja: az anyaegyesületének; az amatör 33 FC-nek pályát szerzett (Kiskábel-pálya; Fehérvári-út); úgy hogy annak mostani jó szereplése jórészt ennek tulajdonítható. A Budai 11 ha nem tudja beosztani a nagypályákra mérkőzéseit és pályaválasztó, köte'ességének tartja, hogy a pesti kis sporttelepek helyett a budai BEAC-pályára hozza ellenfe'eit. Igy itt lesz a december 5-iki Szürketaxi elleni mérkőzése is.

Kiforrott a Budagyöngye! PTBSC—MAFC 3:1 (1:1). A pénzügyi tisztviselők pasaréti egyesülete most 'endült formájának magaslatára. Pompás csatárjáték és védelem.

Győzött a BEAC szárazon és vizen. Az atlétikai babérlevelek lehul'tával új téren hóditanak az egyetemiek. Labdarugás: BEAC—Kelenföld 1:0. — Vizipoló, Komjádi Kupa: BEAC—FTC 4:3.

A BBTE gyephokki-csapata sorra nyeri mérkőzéseit és ismét bajnokje'öltnek látszik. BBTE—SzHC 6:0.

Leállt az OTE és majdnem kikapott: OTE—Autótaxi 2:2 (2:1) Az óbudaiak már 2:0-ra vezettek.

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. **GARCON**
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ — TELEFON.

Szállót épit a Beszkárt nyugdíjintézete a Széchenyi-hegyen. Már régebben felmerült az a terv, hogy a Széchenyi-hegyi fogaskerekü vasúti végállomás mellett a Beszkárt szállodát és vendéglőt építtessen. Nemcsak a telkek értékét emelnék ezáltal; hanem a fogaskerekü vasút forgalmát is, mert a modern szálloda úgy télen, mint nyáron bizonyára nagy vonzóerőt gyakorolna a kirándulókra és a téli sportot kedvelőkre. Az érdekes terv megvalósitására most sor kerül. A Beszkárt igazgatósága elhatározta, hogy a Széchenyi-hegyi szállodát megépitteti. Az épitkezést a vállalat nyugdíjintézete hajtja végre és körülbelül 250.000 pengőt fog az épitkezésbe fektetni. Egyemeletes szálloda létesül tizenhat szobával, földszintjén tágas vendéglőhelyiséggel. A szállodát és a vendéglőt bérbeadják. A tervek már teljesen készen vannak, úgy hogy az épitkezéshez a legrövidebb időn belül hozzákezdhetnek. A Beszkárt ezzel az épitkezéssel elősegiteni kivánja; hogy a Széchenyi-hegyen további települések történjenek és a szálló épitésével megindulhon a környező telkek beépitése is.

Ügyeletes budai gyógyszertárak:

November 1—15.

I. kerület:
Alkotás: I. Alkotás-utca 34.
Csaba Vezér: I., Csaba-utca 7.
Segitő Mária: I. Krisztina-tér 9.
II. kerület:
Szent János: II., Széna-tér 1.
Pálffy: II., Zsigmond-utca 16.
III. kerület:
Arany Oroszlán: III., Lajos-utca 28.
Magyar Korona: III., Polgár-tér 7.
XI. kerület:
Három Király: XI., Fehérvári-út 21/b.
Szent Kereszt: XI., Gellért-tér 1.

A kiskereskedők érdekeiért küzd a
Magyar Detailkereskedő
Szerkeszti: KERTÉSZ IMRE

Uj budai üzletek

A Berecz Hentesárúgyár Kft., amelynek központja a Kisfuvaros-utcában van, üzletei pedig a Múzeum-körúton, Népszinház-utcában, Baross-téren és Rottenbiller-utcában vannak, a budai közönség kényelmére a Margit-körúton, modern; tökéletes higiéniával berendezett hentes- és mészárosüzletet nyitott. Az új üzletet ifj. Berecz Ferenc vezeti, aktivel újra szaporodott az érettségizett hentesmesterek száma. A magyar ipar amúgy is jó hírnevének csak használ a régi iparoscsaládok ama törekvése, hogy fiaikat iskoláztatják, mert igy a szaktudás, párosulva az általános müveltséggel, úgy az iparosnak magának, mint a vásárlóközönségnek csak előnyt jelent.

A Fleiszig baromfi és élelmiszerkereskedelmi rt. új üzlete. A Széna-téri vásárcsarnokkal szemben nyilt meg nemrégiben ennek az évtizedek óta a legelőnyösebbnek ismert cégnek budai fiókja. A budai úriközönség szivesen vásárol az új üzletben, mert a Fleiszig rt. mindig a legfrissebb, legválogatottabb árúval áll vevői rendelkezésére. A baromfit saját telepen neveli, részint közvetlen a termelőktől szerzi be és igy közvetitő beékelődése nélkül árai is a legméltányosabbak.

Családi est. Az I. és II. ker. Iparosok és Kereskedők Köre e hó 8-án este 8 órakor családi estét rendez a Pozsony-étteremben lévő helyiségében; amelyen Székely Wladimir dr., ny. főkapitányhelyettes „Kacagjunk" címen tart előadást. Borgazda: Hubert Vilmos.

Szerkesztésért és kiadásért felel:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ
II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.
A kölcsönkért kastély
Fősz.: Ráday, Turay, Kabos.
Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
MÁMI
Fedák Szepes Gizi, Pataky J.
Híradó. Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasárnap: fél 2-től. —

December elején megnyilik az
ASTRA
Buda legmodernebb intim — filmszinháza. —

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 2. Telefon: 384—563.
MÁMI
Fedák Szepes Gizi, Pataky J.
Vasárnap fél 11 órakor és 12-kor filléres MATINÉ. — — Híradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8, vasárnap: —o— fél 4, 6 és fél 9. —o—

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.
MÁMI
Fedák, Szepes Gizi, Pataky J.
Hiradó. — Előadások: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9; szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasár- és ünnepnap: — az előadások fél 2-től. —

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
November hó 4— nov. 7-ig
Sorrentói kaland
Fősz.: Benjamino Gigli és Nagy Kató.
November hó 8— nov. 10-ig
A bünös
Főszereplő: Pierre Banchar.
Előadások kezdete: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. — Vasárnap: fél 2-től. —
E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

BUDAI ROYAL
III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
MÁMI
Fedák, Szepes Gizi, Pataky J.
Foytatólagos előadások 5-től.

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42. Telefon 268—999.
A budai uricsaládok szórakozóhelye

GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA

35. évfolyam Budapest, 1937. november 11. 45. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Óbuda

Hatvanöt esztendeje mult, hogy a törvény egyesítette Pestet, Budát meg Óbudát. Ez az egyesítés, legalábbis ami Óbudát illeti, eddig csak holt betű maradt. Óbudán semmisem változott az egyesítés óta, élte tovább a maga kisvárosi életét; nem alakult át Budapest székesfővárossá. Külön város volt továbbra is, egészen máig.

Most, hatvanöt esztendővel az egyesítés után végre Óbudából Budapest lesz. Megszűnik a régi kisváros, eltűnnek a patinás házacskák, keskeny sikátorok, rozoga viskók. Lakóssága már régebben kicserélődött, átalakult városivá, de maga a város élte tovább a maga csendes életét, nem volt meg a lehetősége annak, hogy a törvény betűjéből valóság legyen. Külön test volt Óbuda a főváros életében és külön lélek: nem engedték meg neki, hogy de facto is bekapcsolódjék abba az életbe, lüktető tempóba, szédületes iramba, amely létrehozta az a csodát, amit Budapest néven ismer a világ.

Ennek vége. A csákány megkezdte munkáját az óbudai utcákon, már pedig a városépitésben a csákány nem romboló, hanem építő szerszám. Hatalmas eszköz, amely rövidesen kiforgat, teljesen megváltoztat mindent, amit eddig Óbudának neveztünk. Az új kivezető főút nemcsak Budapestről vezet ki Nyugat felé, de kivezeti magát a halott Óbudát is a sírból, amelyben eddig oly csendesen pihent évezredek óta, — elvezeti Nyugat felé.

Elindul új útjára egy régi város, amely állt már akkor is, amikor Budapest még sehol sem volt. Megkezdődik rövidesen az óbudai híd építése: ez Pesthez hozza közelebb a régi várost, a kivezető főút pedig Budához. A három „testvérváros" most igazán egyesül: az eddig épségben maradt külön városból most — városrész lesz. Ehez az átváltozáshoz azonban lenne néhány szavunk.

Örülünk neki, persze, hogy örülünk. És mégis félünk tőle. Félünk, mert bármilyen szép is a gondolat, hogy végre jogaihoz jut Óbuda, attól tartunk, hogy az újonnan épülő város nem Óbuda lesz, sőt még csak nem is Buda, hanem — Pest. Érzéketlen tégla és maltertömeg, amilyent a Ginczler Hermannok építettek: stílustalan, minden lokális zamat és érzék nélkül. Félünk, mert előre érezzük, a nagy egyesítésben nemcsak a házak és utcák vesznek el, hanem az a nagy kulturális és történelmi érték is, amit Óbuda neve és hagyománya jelent.

Pedig ennek az új városépítésnek volna egy különleges feladata, szebb, különb, mint az volt, amikor Pestet építették. Az új Óbudába a tervezőknek bele kell álmodniok azokat az évezredeket is, amelyeknek mármár teljesen nyomukveszett. Fel kell támasztania őket, új életre fakasztani, „ki kell hozni" (hogy a művészi terminológia szavával éljünk), ki kell ásni a rárakódott por alól, a feledésből.

Még csak most kezdi építő munkáját a csákány, de szükségét éreztük annak, hogy mindezt még idejében elmondjuk. Most születnek a tervek a városépítés nagy kohóiban, most érlelődik a csecsemő az idő lázas méhében. Nem szabad, hogy torzszülött váljék belőle.

Aquincum utódját, Árpád fejedelem örök pihenőhelyének városát nem lehet megszokott, unalmas sablónok alapján felépíteni. Legyen az új város valóban a régi kulturák hagyományosa és legyen minden izében magyar, kifejezője a nemzeti léleknek. Ha már elődeink elrontották Pestet, mi pedig most rontjuk Budát, tegyük ezt a sok rontást, tehetségtelenséget jóvá akkor, amikor felépítjük romjaiból Európa egyik legrégibb és legragyogóbb multú városát, Óbudát.

A magja ennek az újjáépítő gondolatnak már meg is született a tervezett „Via Antica"-ban. Annak a gondolkozásnak kell úrrá lennie az új városrész megteremtésében, amelyet ez az út jelez: a hagyományok kihangsúlyozásának a modern városépítés eszközeivel. Ne a mérnöki lénia és körző teremtse meg az új Óbudát, hanem a budai szív és lélek: ezzel tegyék jóvá azt, amit Pest-Budán az előbbi kettő vétkezett.

Teremtsük meg a budai fürdők külön muzeumát

Meg kell mutatni: a „fürdőváros" nem üres jelszó, hanem többezeréves történelmi valóság

Ujjászületett a Rudasfürdő: a főváros többszázezer pengős költséggel beillesztette a régi fürdőt a modern fürdővárosi programba. A mult héten adták át az új Rudast a közhasználatnak, de ezzel még nem fejeződött be az a program, amellyel új életre keltik ezt a nagymultú, ősi fürdőt.

Ha az ember Karlsbad, vagy más fürdők prospektusait olvassa, mindenütt kihangsúlyozzák, hogy milyen régi a fürdő, hánysáz éves. Ma a Rudas régibb mindegyiknél. Nem hisszük, hogy akadna fürdő Európában, vagy bárhol a világon, amely nagyobb és szebb multra tekinthetne vissza, mint akár a Rudas-, akár a Rác- (Szent Imre) Sáros- (Szent Gellért), Lukács vagy Császárfürdő (felhévvizek), nem szólva a Római fürdőről. *A fővárosnak erősen ki kellene hangsúlyoznia fürdőpropagandájában fürdőinek ősi voltát:* a mult, a sokszázéves hagyomány növeli a bizalmat. Össze kellene szedni az összes emlékeket és maradványokat, *fürdőügyi múzeumot kell teremteni, hadd lássa a külföld, hogy nem mondvacsinált, új jelszó nálunk a fürdőváros, hanem történelmi multon alapuló, becsületes valóság.*

Nem képzelhető el nagyobb propaganda, mint egy ilyen fürdőügyi múzeum. Nemcsak az eldobott mankókat, hálairatokat és emléktáblákat kell itt közszemlére tenni, hanem képben és írásban az eltünt századok minden ilyen vonatkozású emlékét is.

Dicséret illeti a főváros építési ügyosztályát, hogy a modernizálás nem rontotta el a régi épület kedves hagyományát, hanem hozzáilleszkedett ahoz. Stílszerű és mégis modern. Mégis, meggyőződésünk, hogy a további átalakítások és újjáépítések során jobban ki kellene domborítani a fürdő török eredetét és azt, hogy a XVI. században már ugyanilyen volt a gőzfürdő helyisége, mint most. (Természetesen a kupolás teremből haladéktalanul el kell távolítani a csempéket, melyek teljesen meghamisítják az épület karakterét. Érthetetlen a stílusérzéknek az a hiánya, amely csempeburkolattal rontotta meg a szép, ősi fürdőt.

Milyen volt a Rudas-fürdő 1584-ben

A felállítandó fürdőügyi múzeumban természetesen helyet kell kapniok a fürdők régi leírásainak is. Ezek közül az egyiket szükségesnek tartjuk most felújítani, amikor a Rudas új pályáján elindul. *A leírás 1584-ből való és Lichtenstein* Henrik császári követ kíséretének egyik tagjától, *Lewenklewtól* ered, aki urával együtt Budán keresztül utazott a portához Sztambulba. *Lewenklew* az akkor még csaknem egészen új, alig két évtizedes fürdőt a következőképen írja le: *(A fordítást azzal a szöveggel közöljük, ahogyan azt még 1855-ben közölték magyar nyelven.)*

„Szeptember 9-én, a melly vasárnap volt, el akartuk hagyni Budát, de a nagy vihar miatt maradnunk kelle az nap. Minthogy már nem volt mit megnéznünk, ismét fürdőbe mentünk. *És ekkor valóban fejedelmi fürdőt láttunk, melynek* vize alá nem fával fütenek, hanem melegen buzog az ki forrásokból és olly forró, hogy alig lehet annak hevét kiállani. Gyönyörü is ez a hely és igen tisztán tartják azt a törökök, *nagyon jól szolgálnak a fürdővendégeknek, szépen megmosván, megdörzsölvén és meglörülgetvén az ő testöket.*

Az igazi fürdő előtt van egy közfürdő szabad ég alatt, mellyben a *szegény köznép fürdik.* Mielőtt az igazi fürdőbe jutna az ember, előbb egy szép nagy előterembe lép, ahol levetkezik és e terem közepén van egy kút. Innen bejutunk *az igazi fürdőbe,* a melly egy templomhoz vagy kápolnához inkább hasonlit, mint fürdőszobához. Van ebben egy nagy medence, mellynek a vize kellemes melegségü, s nyakig ér. A kinek kedve tartja, uszkálhat benne, a ki pedig félénk s nem tud uszni, sétálhat vagy leülhet, ollyan mélységben a mint szereti, mert három lépcső fut körö-körül a vizben. E nagy medence körül szabadon lehet járkálni, és sok vidám kutacska van oldalvást a sziklába vágva, a mellyekből meleg vagy hideg viz csergedez egymás mellett. Az igazi fürdőház fedele ónnal befuttatott rézből van, ollyanforma, mint nálunk a rondellák teteje."

Mint látható, több mint negyedfélszáz évvel ezelőtt a Rudas-medence szép épülete és a fürdő belseje is pontosan olyan volt, mint most. Csak a csempét kell eltávolítani, helyébe vörösmárvány burkolatot tenni és helyreállt a régi Rudas. Reméljük, hogy ez mielőbb megtörténik.

Kovácsházy Vilmos tanácsnok:

Óriási propaganda-értéke lenne a fürdőmuzeumnak

A fürdő-múzeum dolgában kérdést intéztünk *Kovácsházy* Vilmos tanácsnokhoz, a főváros városgazdasági ügyosztályának vezetőjéhez. *Kovácsházy* tanácsnok kérdéseinkre a következőket mondta:

— Szerencsés gondolatnak tartom egy ilyen múzeum létesítését. Nagy propagandaértéke lenne annak, ha a külföldiek előtt demonstrálhatnók, milyen ősi multra tekinthetnek vissza a főváros gyógyfürdői és forrásai. Budapestet, mint fürdővárost, csak most kezdik megismerni, sőt idehaza is sokan vannak, akik azt hiszik, hogy a „fürdőváros" nem egyéb, mint jelszó, amelyet azért dobtunk a köztudatba, hogy üzleti reklámot csináljunk fürdőinknek és egyáltalán idegenforgalmunknak.

— *Ha van fürdőváros, amely büszke multra tekinthet vissza, akkor Budapest az.* Eddig ezt nem nagyon hangsúlyoztuk ki. Hiszen még csak kezdetén vagyunk propagandáknak, most kezdődik még csak a munka az ezen a téren való elismertetésért. Hasznos és szükséges lenne azonban, ha összegyűjtve, egy helyen mutatnók be egyrészt azokat a régi emlékeket, amelyek gyógyfürdőink ősi multjára vonatkoznak, másrészt pedig azoknak csodálatos gyógyító erejét bizonyítják.

— *Rengeteg anyag áll minden tekintetben a múzeum rendelkezésére.* Itt lehetne bemutatni az aquincumi emlékeket, rekonstruálni lehetne azokat a maradványokat, amelyek a római korból származnak, így a hyppocaustumot is, össze kellene szedni azt a rengeteg rajzot, metszetet és egyéb ábrázolatot, amelyek az elmult századokból maradtak reánk Buda régi fürdőiről, ki kellene állítani a régi könyveket, eredeti kéziratokat, amelyekben egyes külföldi utazók a századok során elragadtatással írnak egykori, ma is meglévő gyógyfürdőinkről, az orvosok irásait, akik betegeik csodálatos gyógyulásairól számolnak be, — ilyen nagyon sok van, különösen a régebbi időkből, akkor még divat volt a hálás megemlékezés — a kül- és belföldi folyóiratokat stb. stb.

— Nehezebb kérdés lenne a múzeum helyének megállapítása. Nagy helyiség kellene ehez, hiszen óriási lenne az anyag. Természetesen mankógyűjtemény is lenne a múzeumban, már pedig tömérdek ilyen feleslegessé vált mankót hagytak itt a meggyógyult betegek. Mindehez azonban sok hely kell. Nagyon megfelelő lett volna erre a célra a lebontott Fehérsastéri iskolaépület, fekvésénél fogva, de méreteinél fogva is. Sajnos, ez már nincs meg, tehát más helyet kellene erre a célra keresni.

— Néhai *Liber* Endre összeszedett minden olyan forrásművet és egyéb anyagot, ami fürdőink multjára vonatkozik. A kiállítási anyag tehát adva van: a legrövidebb idő alatt meg lehetne belőle teremteni az érdekes, meglepően szép múzeumot. *Csak a hely kérdését, illetőleg a helyiségét kell megoldani.* Ez pedig ma nagyon nehéz. Nincs megfelelő helyiségünk erre a célra.

Milyen lesz a rómaifürdői autóbuszjárat

A Római-fürdő környékének végre, úgylátszik, megvalósul régi álma: *hozzájut az autóbuszhoz.* A héten megtörtént az első komoly lépés az autóbuszközlekedés megvalósitására: szakbizottság szállott ki a Római fürdőre, hogy ott helyszini-szemlét tartson. A szemlén résztvett többek között *Hanthy-Haidekker* kerületi előljáró, *Miklós* Ferenc és *Lévay* Sándor törvényhatósági bizottsági tagok, a BESzKART részéről *Patz* igazgató, *Scheuer* Róbert és még többen.

A bizottság a szemle után egyértelműen megállapodott abban, hogy a *Rómaifürdőt autóbusz nélkül hagyni tovább nem lehet* és ezt a fontos kérdést a kora tavasszal feltétlenül tető alá kell hozni, hogy a Rómaifürdő és a Rómaipart zavartalan forgalmát biztositsák.

Miklós Ferenc dr.

a szemle eredményéről a következőket mondotta a *Budai Napló* munkatársának:

— *Kettős közlekedést akarunk létesiteni a Rómaifürdőn.* Az egyik vonal az aquincumi HÉV állomástól a töltés mellett egészen a Hungária fürdőig vezetne, a másik a Rómaifürdő HÉV állomásától, a megépitendő Kalászi úton át, ugyancsak a Hungária fürdőig és innen tovább fel egészen *Pünkösdfürdőig.* Vasárnap sürübbek lennének a járatok. Körülbelül hetvenöt járatról van szó, hétköznap természetesen kevesebb járat is elegendő lesz a forgalom lebonyolitására. Az a terv, hogy a Rómaifürdőtől, a Hungária fürdőtől, a Kalászi útról minden vonathoz el lehessen jutni. Először az volt az elgondolás, hogy az Emőd utcán át haladjon az egyik vonal, ez ellen azonban a *Rómaifürdő Egyesület* tiltakozott.

A Rómaifürdő társadalmi köreiben hamarosan hire ment a szemlének és máris *mozgalom indult meg, hogy a Rómaifürdő autóbuszvonal-hálózatát kiszélesitsék. Több oldalról merült fel az a kivánság, hogy a Gázgyárig kell biztositani az autóbuszközlekedést,* nemcsak azért, mert sok tisztviselő és munkás venné igénybe, hanem szükségét érzi ennek a Gázgyár környékének egyre sürüsödő lakóssága is.

REGENT Telefon: 153-326
Cafe-Restaurant
II. Keleti Károly-u. 1
Igazgató: BOCK
Esténkint
Ördöngős Gyuri és Losonczi Pál együttese

A Budai Iparosok és Kereskedők köre ünnepi estje

Hétfőn este tartotta szokásos családi estélyét a *Budai Iparosok és Kereskedők köre,* amelyen a borgazda tisztét *Hubert* Vilmos nagyiparos, a kör elnöke látta el. Közel kétszázan jelentek meg, de képviseltették magukat a testvérszövetségek és a budai sajtó is.

Hubert Vilmos üdvözölte a megjelenteket, majd *Székely* Wladimir ny. főkapitányhelyettes, az ismert író tartotta meg előadását. Közel másfél órás humoros előadása állandó derültségben tartotta a közönséget. *Petracsek* Lajos dr., képviselő mondott ezután politikai beszámolót. Beszédje elején reflektált *Székely* Wladimir előadására, majd áttért a politikára.

Minden bajnak a békeszerződések az okai — mondta — amik azt eredményezték, hogy húsz évvel a háború befejezése után még mindig győzőkről és legyőzöttekről beszélnek. Az új világháború lehetősége a levegőben lóg, akkor pedig nem lesznek már sem győzők, sem legyőzöttek. Egy állam van amelyben bízhatunk, hogy még akkor is, ha rossz üzelet csinál, megmenti a világbékét, és ez *Anglia.* A külpolitikai események annyira döntő jelentőségűek, hogy a belpolitikára időnk sem marad. Az a fontos, hogy lassú tempóban haladjunk az arany középúton. *Őszinte népi politikát kell csinálni* — fejezte be beszédét Petracsek — *mert a nagy kérdéseket csak a polgári társadalom demokratikus ereje tudja megoldani.*

A népszerű képviselő szavait hatalmas tapsvihar követte, amely után *Hubert* Vilmos köszönte meg a beszámolót. A társaság a hajnali órákig kedélyes hangulatban maradt együtt.

BÁNKI BÉLA
uriszabó
6
II., Fő-u. 83
Telefon:
157-223.
Havi hitel garanciaképes uraknak

Hajléktalaná válik a II. ker. Levente-Otthon

Idén az összes első lövészdíjakat a vizivárosi leventék nyerték el

A Fő-utca 68. szám alatt, a régi Nyúlkaszárnya épületében működik a II. ker. testnevelési bizottság Levente Otthona.

Thordai Lajos dr. tanácsnok-elöljáró, a kerület több mintaszerű intézményének megteremtője és lelkes fenntartója a következőket mondta a Budai Napló munkatársának

— Nehéz és sok munkával, a jövőben való bizakodással sikerült létrehoznunk a II. kerületi Levente otthont. Ez a mintaszerű intézmény első és ezidőszerint még egyetlen ilyen intézménye a fővárosnak. Nagy lelki és nevelésbeli előnyt jelent az intézmény fenntartása. Az ide felvett leventék kiváló tagjai a levente-intézménynek Csakis kiváló viseletű és elsőrangú előmenetelt tanusító ifjak kerülhetnek felvételre, de a nagyszámú jelentkezés és a jelentkezők sóvárgó vágyakozása, hogy felvétessenek az Otthon kötelékébe; bizonyítják ennek értékét. Leventecsapatunk olyan kiváló, hogy úgy hazai; mint külföldi vendégeink elragadtatással nyilatkoztak a magyar jövő ifjúságáról, a leventeintézmény tükrén keresztül. Dicsekvés nélkül tényként említhetem meg, hogy a lövészversenyek összes első díjait a II kerületi leventék vitték el az idén. De kivonulásoknál, díszünnepségeken is legtöbbet a II. ker. leventecsapata szerepel, mint a legkiválóbban felszerelt és legfegyelmezettebb csapat.

— Sajnos, ez a követésre méltó, kiváló intézmény most anyagi gondokkal küzd — folytatta Thordai tanácsnok. — Idáig sikerült a kerület egy áldozatkész polgárának anyagi segítségével az Otthont működésében zavartalanul fenntartani, de most nehézségek mutatkoznak.

A főváros ugyanis a Nyúlkaszárnya épületét le akarja bontatni. Ez az esemény a sok áldozattal és lelkes munkával létrehozott Otthont hajléktalanná teszi. Pénzünk nincs arra, hogy bérelt helyiségbe költözhessen ez a mintaszerű intézmény. Bízom azonban a kerület mindig megértést tanusító polgárainak áldozatkészségében és remélem, hogy nem lesz hajléktalanná az Otthon.

Thordai tanácsnok szavaihoz csak annyit kívánunk hozzátenni, hogy Buda számos jótékony intézménye a cél teljes elérésének száz százalékos felhasználásával ép Thordai dr. tanácsnok vezetésével létesült és működik. Reméljük; hogy Thordai tanácsnok számítása ez esetben is teljesen beválik és a Levente-Otthon nem lesz kénytelen beszüntetni működését — hajléktalanná válva.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. Horthy Miklós körtér 4.

Három kórház, két iskola és három kertes lakóház életét teszi tönkre a tervezett városmajori garázs

A Beszkárt forgalmi és gazdasági okokból autóbuszgarázst készül építeni Budán, a kiválasztott hely ellen azonban jogos kifogások merültek fel. Vizsgáljuk meg a kérdést teljes tárgyilagossággal, budai városrendezési szempontok figyelembevételével.

A tervezett kocsiszín 150 autóbusz befogadására épül, *fenntartva a lehetőséget a továbbfejlesztésre is.* A kiszemelt terület a városmajori kertészet 12,000 négyzetméteres telepe, a Fogaskerekű Vasút alsó állomása mellett.

A helyi viszonyok ismerői előtt már az első pillanatban *szembetünő a terv első nagy hibája, hogy zöld övezetben kívánják elhelyezni az oda nem illő garázsmonstrumot.* A kertészeti telep természetes folytatása az évszázados városmajori parknak s beépítésével *örökre lezárul a Városmajor továbbfejlesztésének egyetlen lehetősége.* Pedig a Városmajor máris túlzsúfolt s nyári délutánokon alig lehet ülőhelyet találni benne. Délről a Kis-Svábhegy villanegyede határolja: ez a rész, a Hieronymi-út megnyitásával, most lendül igazi fejlődésbe s pár év mulva sűrűn lakott kertes villaövezetté alakul. Vele szemben a Fogaskerekű állomása felett a Rókushegy ugyancsak sűrűn beépített villanegyede áll, északi határán pedig az Uj Szent János-kórház pavillonjai. Innen indul el a Budakeszi út páratlanul szép gesztenyesoros sétaútja s itt kezdődik a pasaréti völgy kertes lakónegyede. Itt várja kapcsolatát a Városmajorral az új park, amely a kiürített Vizivárosi temetőből most kezd kialakulni.

Ha semmi más, de már ennyi is elég lenne ahhoz, hogy a tervezett tömeggarázsnak más helyet keressünk. Ám ha távolabbi perspektivából nézzük a dolgokat: egész Budán végig olyan egységes, parksáv van alakulóban, melynek párját hiába keresnők a világ egyetlen nagyvárosában is. Ez a sáv a Gellérthegynél kezdődik, folytatódik a Tabánon, Horváth kerten, Vérmezőn, Városmajoron, a parkosított Vizivárosi temetőn, Virányoson keresztül Zúgligetig, illetve a budai erdőségekig. *Ez a grandiózus parksorozat, ez az összefüggő sétány a jövő fürdővárosának igazi alapja és kezdete. Vigyázzunk, mit építünk ebbe a vonalba,* nehogy néhány év mulva kelljen majd eltávolítani a zavaró és eltorlaszoló új „Bethlen-udvarokat".

Ha a kérdés egészségügyi részét vizsgáljuk, megdöbbenéssel eszmélünk rá, hogy *az új garázst három kórház, két nagy iskola, három kertes lakóháztelep és a legszebb budai üdülőpark határolja.* Mármost mit jelent ezeknek a garázs szomszédsága? Elsősorban a mostani tiszta hegyi levegő megfertőzését. 150, később még több autobusznotor égésterméke, a nyersolaj és motalkógázok tömegei feltétlenül betöltik az említett szűk völgyet, még akkor is, ha a kocsik nem is járnak be sűrűn a garázsba. Aki ismeri ezt az undorítóan émelygős szagot, amely fővonalaink levegőjét tönkreteszi, annak nem kell bővebb magyarázat.

BUDA és PEST csodája
A
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZ
II., Margit-körut 40.
Telefon: 151-888.
Sárközy muzsikál,
Szalay énekel

A lármával szemben hivatalos nyilatkozatot kaptunk. Eszerint az új garázsban nem lesz javitóműhely s így lárma sem. Fogadjuk el azt a megnyugtatást is, hogy az autóbuszok már hajnalban kirobognak a garázsból s csak éjfélfelé térnek ismét haza.

Tisztelettel kérdem: *mi lesz a környékbeliek s a fekvő betegek hajnali és éjféli nyugalmával? Egyetlen autóbusz dübörgése is kellemetlen, hát még százötvené, vagy később háromszázé.* Hány méteres körzetben fogják ezek megrázni a falakat?

A budai oldal nagy és változatos. Egyes részei különböző rendeltetésüek. Vannak lakó, fürdő, üdülőnegyedei, vannak ipari és kereskedelmi városrészei, kirándulóhelyei, elhanyagolt, sivár területei, beépítetlen, tágas térségei. Nem hiszem, hogy más, alkalmasabb helyet ne találnának az egyébként szükséges autóbuszgarázs céljaira.

Pál Béla
iparművész

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

AZ ELSŐ ZENÉS MISÉT

a török idő után 1688 husvét vasárnapján rendezték a budavári Nagyboldog-Asszony templomban, amelynek egy hordozható orgonáját 100 rajnai forintért Széchenyi György primás vette, a zenekar megszervezésére pedig Beck városparancsnok 400 rajnai forintot adott. Ettől kezdve az ünnepeken és a szombati vecsernyéken, litániákon is zenéltek. Három zenész élelemért és ruházatért szolgált, a regenschori, (a karnagy) pedig 115 frt. fizetést kapott egy évre.

A Kisfaludy-Szinház

Irta: Gegus Dániel

A Nemzeti és Magyar Szinház után jubileumot jelzitett be az óbudaiak dunaparti kis művészhajléka, a Kisfaludy Színház is. Igazán meleg érzés öntött el, amikor a hir hozzám jutott. Az emlékek egész zsibongó raja lett úrrá a lelkemen; egyszerre üdének, csillogónak látok mindent, ragyog a napsugár, kedves arcok emelkednek ki a ködből, mosolygós asszonyok nevetnek rám, az ősz dere fejemen dús, barna fürtökké válik, színek kergetőznek a szivemben s önkéntelen az angol költő két gyönyörü sorát mormolom:

„A huszonkét évnek myrtusa, rózsája
Gyengébb, mint az arany, bár fény ömlik rája."

Hát bizony nem nagyon messze voltam még ettől az aranynál is gyengébb kortól, amikor összeköttetésbe kerültem a Kisfaludy Színházzal. Ott voltam a születésénél, amikor az óbudai Dunaparton egy börgyáros magtárépületéből — kedves szép felesége volt ennek a börgyárosnak — jelentette a bohókás; fantaszta, halócosan beszélő Serly Lajos zeneszerző a ma is meglévő figurákban a kis Múzsa hajlékát. Ez a Sery — aki később családjával együtt kivándorolt Amerikába s úgy tudom, ma is jó egészségnek örvend — a Népszinháznak volt karmestere, kitünő zenész és nótaköltő, sőt operettiró; a nagy Blahánénak kedvenc muzsikusa, kissé fantaszta, de érdekes ember volt. Egyszer azt magyarázta nekem, hogy miként kellene épiteni a városokat, hogy azok üdék, melegek és egészségesek legyenek. Tótos akcentussal elmagyarázta, hogy középre jön a templom, e körül park, azután egy sor ház; megint egy park, úgy hogy minden köralakban épitett házsort park venne körül. Csodálom; hogy eme városépitési ideáját Amerikában, amely az ötletek és lehetőségek hazája, meg nem valósitotta.

A kis színház — Serly saját nyilatkozata szerint nem az óbudaiaknak, de a pestieknek épitette — felépült s annak rendje és módja szerint ünnepélyesen megnyilt. Karmestere maga Serly volt s Bokor József, aki igazgatójával ellentétben hatalmas, pocakos alak volt, de szintén híres muzsikus. Primadonnája volt a kis Cservári Irma, egy igen csinos, temperamentumos, kedveshangú szinésznő. Irmácska később férjhez ment Ilosvai Hugó ujságiróhoz, aki meg dramaturgja volt a színháznak s pocakban Bokorral versenyezett. Irt is egy darabot, de megbukott vele. Ebben az időben került oda a színházhoz egy Drégely Gábor nevü fiatalember, akinek ugyancsak előadatta Serly a darabját, természetesen az is megbukott. Ez ugyanaz a Drégely Gábor, aki a „Szerencse fia" cimü darabjával később világhirességre tett szert. Kedves komikusszinésze volt Serly társulatának Szentes János; akivel sokkal később találkoztam, nagy szegénységben volt. 15.20 pengő nyugdijat húzott s végre is bevonult valamelyik szeretetházba.

Hiába produkált a jó Serly jó előadásokat, a pestiek; akikre várt nem jöttek át — majd átjönnek később a színházba —, az óbudaiak meg megaprehedáltak a kijelentésért, hogy nem nekik épitette a színházat. A kis palóc megbukott s meg sem állott Amerikáig.

Serlytől a színházat Fehér Dezső vette át. Jó társulattal indult, jó darabokat is produkált, de a színház mégsem prosperált. A jó Fehér Dezső érájához szorosan hozzákötött egy kedves, bájos: temperamentumos, nagyon tehetséges kis művésznő, aki megmarad a következő direktorok alatt is Kápolnay Irén. A még ekkor dúsfürtü rendőrfogalmazó és a kis színésznő között elkezdődik egy idill amely később házassággal végződik. A sors zord és kifürkészhetetlen akaratából az idill 15 év mulva végetér, egy szomorú, esős őszi napon drága kis művésznő asszonyommal s kizokognak belőlem a szomorú rímek:

„Egy perc és összeomlott egy világ;
Egy perc és lám, kialudt annyi láng;
Egy perc és nincs már. Csak a siralom
Egy bús kereszt s egy virágos halom."

Fehér Dezsőnek jó társulata volt. Kürthy Sári, aki ma a Vigszinház tagja, Bares Aranka kiváló vidéki primadonna, Morvay Antal, drámai szinészek Kiss János, Kovács Sándor és még többen. Pestről is kiruccannak vendégek; mind nem használt, Fehér Dezsö is megbukott, pedig ő jó lábon állott az óbudaiakkal.

Akadt utána új vállalkozó: Kövessy Albert. Kitünő direktor, kitünő szinész, mindenképen nagyszerü ember. Az ő emlékének csinálták művészemberek a ma is szilárdan álló Kövessy-várat. A kedves, müvelt direktorral nagyon jó barátságba kerültem. Valóságos házirendőre lettem a színháznak s a direktornak.

Komoly, szép vállalkozás volt Kövessy Alberté. Nagyszerü társulatot szedett össze: Morvay megmaradt hösnek, a hösnö volt Arday Ida. Igazi nagy tehetség volt ez az alacsony, kissé bicegő asszony. Gyönyörü orgánum, nagy színjátszó tehetség. Egyideig drámai színésze volt Kövessynek Keszler Ede. Daliás, szép férfi, pompás orgánummal. Kár, hogy a művész pályáját mással cserélte fel. Ott volt az öreg Lakos is, aki a drámai hösnönél csapta a szelet. Sarkadi Aladár, aki innen a Vígszínházhoz került s pályája folyton emelkedett, Pataky József, most a Nemzeti Színház tagja. A karmesteri pulpituson Donát Ede ül, aki később a nagysikerü Sulamithot dolgozza át.

Hát bizony, a színház még sem mozdult. Volt akárhány esténk, hogy csak ketten voltunk a színházban: én, a rendőr s Kövessy a direktor. De az előadást azért szabályszerüen meg kellett tartani. Ezt Albert gazda nem engedte el. Egyszer előadás előtt a vasfüggöny leszakadt. Ilyenkor a rendőrnek be kell tiltani az előadást. De a rendőr én voltam, barátja a színháznak és a direktornak. Kivételesen közönség is volt. Egy ördöngösen ügyes karmestere volt Kövessynek a Vasinkó. Nohát Vasinkó, most mutasd meg; mit tudsz! Meg is mutatta. Hajókötéllel felpöckölte a függönyt s megtartottuk az előadást.

Nagy eseménye volt a színháznak, amikor ott vendégszerepelt Nagy Bella, a későbbi Jókainé. Eljött ilyenkor a nagy mesemondó is s szép; igéző fejével ott ült az egyik páholyban. Biz én, a nagy Jókai rajongó alig figyeltem az előadást. Ezt a gyönyörü fejet néztem egész este, nem tudtam vele betelni. Pedig a színpadon is kitünő produkció folyt. Nagy Bella nagyon értékes művésznőnek készült. Szép alak, pompás orgánum, kiváló színjátszó tehetség. De nekünk Kövessy Alberttel csak Jókai kellett.

Minden igyekvés dacára a színház rosszul ment. Kövessy felesége megvallotta nekem, hogy már a jegygyürüket is zálogba tették. Már ki akartak vonulni, amikor Kövessy szerencsés kézzel kihalászta valahonnan Sulamithot, Zsidó opera, gyönyörü muzsikával. Átdolgozza, Donát Ede a zenét vette kezelés alá s megvolt a darab. Premierje döntő sikert ért el. Most már igazán megvalósult a jó Serly álma: jöttek a pestiek s minden este megtöltötték a színházat. „Bár nagyobb lenne" — sóhajtozott Kövessy.

Formálisan divatbajött Óbuda és a Kisfaludy Színház. Esténként fiakkerek egész sora tanyázott a Dunaparton s a mellékutcákban. Fiakker, mert akkor még nem volt automobil. De szebb is volt valahogyan: a gumiradli!

Nemcsak a jegygyürü, de a többi ékszer is otthagyta a zálogházat. Száznegyvenszer ment egyfolytában a zsidó darab. De szép is volt és szépen előadva. Sulamithot Kövessy felesége játszotta és énekelte. Szép, nagyhangú primadonna, érzelmes, alkotó játékkal. Abigailt a kis Kápolnay remekelte; ő volt a legboldogtalanabb anya, akinek két gyereke pusztult el; egyik kútba esett, a másikat a vadmacska tépte szét, mert a derék Absolon ezekre esküdött a pusztában, hogy nem hagyja el Sulamithot. Absolont a ma is viruló Érckövi Károly énekelte, egyik kérőt Sarkadi Aladár, a másikat Pataky József játszotta. A Sulamithnak köszönhetik úgy ők; mint a kis Kapolnay; hogy fővárosi nagy direktoroknak megakadt a szeme rajtuk. Nemzeti, Nép- és Vígszínházak nyitottak tehetségük előtt kaput.

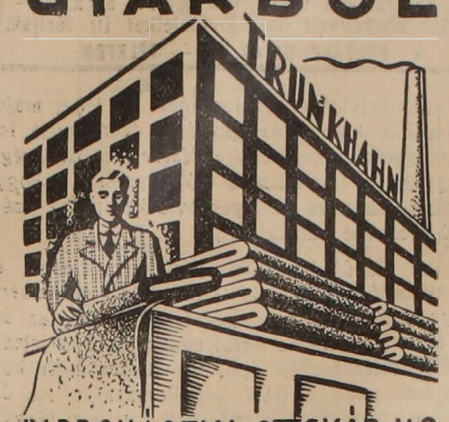
A Sulamith után elkerült onnan Kövessy, de elkerültem én is. A Kisfaludy Színház sorsa már nem érdekelt, a Népszinházzal kerültem újabb kapcsolatba. Még egyszer léptem fel a Kisfaludy Szinházban, amikor Sarkadi Aladár volt az igazgatója s megünnepelte a Sulamith 150-ik előadását. Ekkor azonban már igazán felléptem; a színpadról mondtam el az óbudai közönségnek visszaemlékezéseimet.

Ezzel kapcsolatban eszembe jut még egy nevezetes és érdekes ismeretségem, de az még Fehér Dezső alatt történt. Megjelent az óbudai Szinháznál egy horpadt mellü hosszú, heptikás cigány s leadott egy népszinmüvet előadásra. A darab cime: „Cigányszerelem" volt; témája a Rigó Jancsi históriája. Az irót úgy hivták, hogy Dankó Pista. Nagy sikert aratott a szinmü, tele volt szebbnél-szebb Dankó-nótákkal. Ebben énekelte Salamon Katinka és Kápolnás Irén, Dankó legszebb dalát: „Hideg szobor vagy; meg sem értenéd". Kiss János és Latabárné pedig az „Eltörött a hegedüm; nem akar szóllani". És igy tovább. Előadás után a Mókus-utcai Bródi-kávéházba mentünk; ahol Dankó kivette a primás kezéből a hegedüt, s maga játszotta a fülünkbe a magyar nótafa legszebb termékeit.

Ezek az előadások és a Bródi Náci kávéháza kedves, felejthetetlen emlékeim. Azóta se primadonna nincs már, se Dankó Pista nincs már, de a mindig mosolygós Bródi Náci is utánuk ment már. A kávéház azonban felesége és fiai kezén megmaradt, most is fel szoktam keresni s hozzáteszem mindig nagy meghatottsággal.

A jubiláló Kisfaludy Szinháznak azt kivánom; hogy jöjjön vissza rá a „Cigányszerelem"; „meg a Sulamit" korszaka és akkor Óbuda szinháza megtalálta a maga Kövessy-várát.

Hol vásároljunk
a Ferenc József híd pesti hídfőjénél
SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORUT 14. SZÁM
a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél
HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐISZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KORUT 2. (Ferenc-körúti oldal) Tel: 187-651.
a pesti Lánchídfőnél
Hüttl Tivadar óbudai porcellángyárának készitményei csak a gyár üzletében: V., Dorottya-utca 14. sz. kaphatók.

GYAPJUSZÖVET
KÖZVETLEN A
GYÁRBÓL

IV. PROHÁSZKA OTTOKÁR-U. 8
VI. TERÉZ-KÖRUT 8.
KÉRJEN SZÖVETMINTÁT

Egy gazdátlan öntözőkocsi története

Az utcánk mellett építik az új budai kivezető utat, melyen majd a Bécsből jövő, odamenő autók és autóbuszok közlekednek és így részünk lesz a nagyvilágból, legalább is por alakjában. De mit nem tűr el az ember az idegenforgalom kedvéért!

Az útépítéssel kapcsolatban sok mindenféle szállta meg az utcánkat. Nagy kockakőrakások, aszfalttömegek, melyek úgy terpeszkedtek el, mint óriási elefántok lefejtett bőre. Ablakainkkal szemben szokott pihenőt tartani, tüzelőt felvenni a gőzhenger. Itt tanyázott a szerkocsija és mellette, egy fabódéban a kövezővállalat szerszámkamrája, kis irodája. A kőrakások között estenként kubikosok raktak tüzeket és szalonnát pirítottak nyárson, gulyásokat főztek bográcsokban. Beszálltak hozzánk az inycsiklandó illatok és késő estig lobogtak a vidám pásztortüzek, miknek egyrészt poézisét méltattuk, másrészt az ablakból lestük, nem gyullad-e ki a hosszú kerítés és nem ég-e le néhány lebontásra váró viskó.

Mindjárt a munkálatok elején, tehát vagy három hónappal azelőtt, ablakainkkal szemben ott állott reggel egy városi öntözőkocsi. Régebbi szerkezetű, lapos vashordó, két ló vontatására berendezve. A rúd végén lóg a lánc, amely a lószerszámba beillesztődik. Ugy állt ott, mint az olyan kocsi, melyből rövid időre kifogták a lovakat és várja, hogy majd később érte jönnek.

Az öntözőkocsi üres volt, mint azt némi kopogtatással meg lehetett állapitani, pedig a rajta levő jelzés szerint 900 liter vizet képes felvenni. Mikor idekerült, még erősen vakáció ideje volt. A környék szépszámú elemista, fiatalabb évfolyamú polgárista ifjúsága megörült az utca új berendezési tárgyának és játékainak tárgyává avatta. Százszor és százszor ugráltak fel és le a bakján, csavarták a fékjét, nyomogatták a vízcsapját, mely azonban nem reagált a piszgálgatásra, egyetlen csepp vizet sem volt hajlandó likacsain kibocsátani. Mert, mint mondtuk, száraz volt, tüzet lehetett vona csiholni benne. Ha négy-öt gyerek belekapaszkodott a rúdjába, ide-oda lehetett huzogatni, ami feltétlenül élvezetes mulatság lehetett: naphosszát gyakorolták is.

Az öntözőkocsi tetején levő csapóajtócskát hol felnyitották, hol becsukták. Mindenféle változatot végigcsináltak rajta, amit egy elhagyott öntözőkocsi mint játéktárgy nyujthat. És ebben nem zavarta őket rendőr, se utcaseprő, se a kövezővállalat: szemlátomást egyik se vállalt közösséget az árva járművel.

Tehát az iskolaév megnyiltáig igen jól szórakozott vele az ifjúság, de aztán megúnták. A meddő öntözőkocsi még most is rendeltetésének teljesítése nélkül ténfereg itt, hozzátartozik az utca képéhez, már szinte észre se vesszük, hogy itt van.

Az útszakasznak ez a része is elkészült, miután előzetesen annyiszor ásták fel és temették be, hogy végül nem tudtuk már számon tartani. Arról külön regényt lehetne irni, hogy a gáz, a villany, a csatornázás, a benmaradt régi gáz, majd vizvezetéki csövek, az új gáz- és vízvezetéki csövek, világitási kábelek miatt és még ki tudja hányféle célból bontották fel és csinálták meg újra, hogy másnap más okból megbolygassák. Az új út kész, szép kockái hézagjait aszfalt tölti ki és az egész környék élvezettel sétálgat rajta.

Elment a gőzhenger, a szerkocsija is, a kőrakások maradékait is elszállítják. Az ablakainkkal szemben azonban állhatatosan itt vesztegel az öntözőkocsi. A rúdja elején telógó két lánc búsan rozsdásodik az őszi esőben. Tulajdonképen nem is volt soha kapcsolata az útépítéssel. Valamelyik öntözőkocsis, valami rendelkezés folytán idehozta, kifogta belőle a lovakat és azóta megfeledkeztek róla. Élő bizonyíték arra, hogy vannak még becsületes emberek: mert, ha valaki érte jönne, akár egy lóval is és elkocsikázněk vele, senki sem akadályozná meg. Dehát kinek kell Óbudán egy kilencszáz literes öntözőkocsi? Nekem nem.

Itt állomásozik tehát a 103. számú, kétfogatú, szürke öntözőkocsi előttünk. Ugy látszik, nem vették észre a hiányát és mivel most az őszi és beálló téli időszakra amúgy is pihenőre van ítélve, a következő esztendei kánikula beálltáig senkinek sem fog hiányozni. Itt parkol, mint szerény expozitúrája a bürokráciának, amely lajstromozta, leltározta, nyilvántartja, számos rubrikába beiktatta, tataroztatja, festeti, keneti, karbantartja és gondozza a 103-as számú köztulajdont.

Csak talán éppen ez idő szerint nem is sejti, hogy merre van. *Gálosi Soma*

Csalódás és elkeseredés a guggerhegyiek gyülésén a vizműpités elhalasztása miatt

Monstre küldöttségben mennek a polgármesterhez az érdekelt hegyvidékiek

A guggerhegyi ház- és telektulajdonosok, akik a Budai Ingatlantulajdonosok Egyesületében tömörültek, népes értekezletet tartottak a guggerhegyi vízátemelő megépítése tárgyában.

Mintegy százan gyültek össze, akik között jelenvoltak dr. Bárdos György egyesületi elnök, Lugmayer József dr. kormányfőtanácsos társelnök, Bessenyei Ferenc ny. min. tan., Tabakovics Pál bankcégvezető, Bársony Tivadar főorvos, Bársony Dezső ügyvéd, Lőry Imre, dr. Spörr Róbert, Beregi Endre dr., Bleier Antal, Kraszner Lajos, Kalocsay Kálmán, Haszilló István, dr. Kemény Ernő, Győző Péter, Zalay Gyula, Lovas István, Buday László, dr. Elszász Oszkár, szegilongi Szász József, dr. Büchler József, dr. Polgár László, Singer György, Lemberger József, Schuller Gyula, dr. Mervay Béla, és még sokan mások, akik várva várják a budai hegyvidék e legszebb és legegészségesebb részének vízzel való ellátását.

Az értekezleten elkeseredetten tárgyalták, hogy a Guggerhegy vízzel való ellátása, a sokszori ígéretek ellenére, ismét elhalasztódott. A felszólalók mind erélyesen követelték a guggerhegyi vízátemelő medence megépítését. Évek óta járták a városháza illetékes hivatalait, míg végre a sok kérvény meghallgatásra talált és elhangzott a komoly ígéret, hogy a felemelt vízdíjjal biztosított másfélmilliós költségfedezetből feltétlenül megépitik az átemelőt, melynek költsége mindössze százötvenezer pengő. Nem lehet ezt a közmunkát előlázni azért, mert a törvényhatóság nem hajlandó hozzájárulni a vízdíjaknak további 2 fillérrel való emeléséhez. A már megszavazott vízdíjemeléssel fedezve van a tízévi program évi költségrészlete. E beruházási program legsürgősebb pontja pedig a guggerhegyi átemelő, mert a Guggerhegy felső része a budai hegyvidéknek egyetlen vidéke, amelynek még nincsen vize.

A vidék lakóssága nem hajlandó tovább szó nélkül tűrni azt a mostoha elbánást, amelyben részesül. Nem lehet tudomásul venni, hogy a villarayonba sorozott és hivatalosan üdülőhellyé nyilvánított vidéket, mely máris benépesült lakóházakkal, elzárják a fejlődés lehetőségétől. A polgárság ragaszkodik a kapott ígéretek betartásához. Nem lehet tudomásul venni, hogy nincs pénz ennek a legelemibb kultúrális és közegészségügyi beruházásnak kielégítésére. Minden guggerhegyi lakós tartsa és érezze erkölcsi kötelességének, hogy nap-nap után addig járja a városháza és a Vízművek igazgatóságának hivatalait, amíg a guggerhegyi átemelő meg nem épül, mert ha ezt nem teszi; akkor megtörténhetik, hogy Budapest környéke előbb kap vizet; mint a Margithídtól alig 10—15 percnyire fekvő, a Rózsadombbal szomszédos Guggerhegy, melynek kilátójáról ezren és ezren gyönyörködnek a főváros panorámájában.

Az értekezlet elhatározta, hogy monstre küldöttséget alakítanak és vezetnek a polgármesterhez, hogy az átemelő még az 1938. évben megépüljön.

Magyar perzsa: Turáni, II., Fő-utca 80 TELEFON: 151-579

Novemberben ismét sokan költöztek Pestről Budára

November közepe felé járunk, de még mindig találkozunk Buda utcáin egy-egy eltévedt stáfszekérrel, amely butorokkal megrakodva baktat az új hajlék felé. A köztudat és a lakbérszabályzat szerint november elsején kezdődnék a költözködés, az idén azonban a közbeesett ünnepek miatt másodikára tolódott ki és ez is késleltette a hurcolkodást, amely nagyobb lakásoknál két, három, sőt négy napig is eltart, amivel a szabályrendelet is számol, a költözködés határidejét november ötödikéig szabván meg.

Nem számolt azonban a rendelet az építési zavarokkal. Budán igen sok új bérpalota, villa és családi ház épült. A bérházak legtöbbje valóságos kis felhőkarcoló, öt, hat, sőt néha hét emelettel. Az építtetők a lakók kényelmére törekednek, mennél kisebb lakásban mennél több helyiséget biztosítani. Az úgynevezett „egyszobás" lakás már régen nem az. Hiszen van benne hall, konyha, éléskamra, fürdőszoba, picinyke cselédszoba és egyéb kis fülkék. A költözködési határidőre többnyire nem készül el a ház, a bérlő nem tud kimozdulni a régi lakásból, oda nem tud bejutni az új lakó; ami természetesen napokkal kitólja a hurcolkodást.

Az idei költözködés, a múlthoz viszonyítva, meglehetősen gyenge volt. Egyébként is a novemberi a leggyengébb költözködési negyed. A novemberi őszi esős időjárástól minden háziasszony retteg.

Az áramlás inkább Buda felé történik, mint Pest felé. A villalakók nagyrésze ma már télen is a budai oldalon marad. Azok a budaiak, akik Pestre költözködnek legszivesebben az Uj-Lipótváros, illetve most már Szent István-város felé törekednek. A pesti oldalról azonban még mindig sokan jönnek át Budára. Azok a pestiek, akik Budán vettek ki lakást, átalakulnak ;;ős" budaiakká. Valahogy úgy van, hogy a fővárosi ember szívesebben vallja magát budainak, mint pestinek. Sokan jönnek a fővárosba a pestkörnyéki városokból is. Ezek is szívesebben keresnek Budán hajlékot. Magukban a budai kerületekben aránylag nem volt túlnagy a megmozdulás. Legtöbb volt a költözködés az I. és XI. kerületben, Legkevesebb a III-ban, Itt ugyanis — mondotta informátorunk — igen sok a kicsike ház és ezekben a kicsi lakás. Kisebbet már alig is lehet találni. Azonban, ha megindult a nagy városrndezés, változni fog ez a helyzet. Érdekes, hogy a II. kerületben, a Vizivárosban álhatatosabbak a lakók, amíg csak lehetséges, ottmaradnak a régi házakban.

Arra a kérdésünkre, beváltt-e az a miniszteri rendelet, amely a szállítómunkások legkisebb munkabérét állapitja meg; azt a választ kaptuk, hogy ennek a rendeletnek a hasznát kizárólag a munkások látják. A fuvarozók ipartestületébe tömörült butorszállítók, akármilyen nagy is a rezsiköltségük, nem mehetnek lejjebb a munkabérekkel, ami azt erdményezi, hogy a szállítás bruttójövedelmének csaknem hetvenöt százaléka a munkásoké és csak huszonöt százalék a szállítóké. A költözködés megszokott árait nem lehet a súlyos gazdasági viszonyok között emelni. A budai közönség éppúgy; mint a pesti; szeret alkudni. Őt nem érdekli semmiféle rendelet; semmiféle tarifa, csak az az egy, hogy a költözködést; ami a közmondás szerint is csaknem egyet jelent a leégéssel, mentől olcsóbban ússza meg.

Adókedvezmények és jobb közlekedés nélkül nem indulhat meg Óbuda és Ujlak ujjáépitése

Az újlaki és óbudai kivezető főútvonal munkálatai befejezésükhöz közelednek. Napok kérdése és a nagyszerű útvonal átadható a közforgalomnak. Ezzel az első lépés Óbuda és Ujlak újjáépítésére megtörtént. Ezt követi az új híd felépítése, majd közben egész sereg régi viskó lebontása és az új városrész felépítése.

A tavasszal megindúló építkezések feltétele azonban az, hogy a kilátásba helyezett adómentességi rendelkezések a lehető legsürgősebben megjelenjenek, hogy az építeni szándékozók tudjanak kalkulálni és kellő időben fogjanak az építkezéshez. Enélkül nagyobbarányú építkezésről és az ezt követő fejlődésről nem lehet szó.

Az eddigi tapasztalatok igazolták, hogy az adómentesség nyomában mindig és mindenkor élénk építési tevékenység indul meg. Igy épült ujjá a Szent István-város is. Kivánatos volna, hogy a pénzügyi kormányzat már a tél folyamára lehetővé tegye a rendelkezések sürgős kiadásával az előkészületeknek oly időben való lebonyolítását, amikor az építkezésre az idő kevésbbé alkalmas, tehát télen történjenek a tervezések és előmunkálatok, kora tavasszal pedig megindúljon a végrehajtás és jövő őszre százával emelkedjenek az új paloták, megadván a lehetőséget arra, hogy az elhanyagolt városrész, amely pedig a legegészségesebb és legkedvezőbb alkalmat nyujtja lakótelepek létesítésére, mielőbb benépesedjék. Autóbusz még mindig nem jár erre a vidékre; a villamosvonalak csökkentésével és a megmaradt járatok ritkításával nem lehet a városrész fejlődését szolgálni. Az 51-es járat indokolatlan megszüntetése súlyos teherként nehezedik mindazokra, akik Óbudáról a Krisztinavárosba törekszenek.

A legsürgősebben vissza kell állítani a régi rendet. Lehetetlen, hogy negyedórákig várjon a közönség; amig kocsihoz jut; közvetlenül pedig a legrövidebb útszakaszokat sem teheti meg. A III. kerület bízik benne, hogy Szendy Károly polgármester ismert erélye és a főváros legelhanyagoltabb része iránt tanusított érdeklődése változtat a mai elviselhetetlen helyzeten.

VOGL és VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

Mivel vonta magára Isten haragját Buda népe

Szigorú erkölcsbiró volt Buda tanácsa az 1704 január 26-án kiadott hirdetmény szerint, amely a gyanus nőszemélyeknek és játékosoknak a kocsmákból való kitiltásáról szól. A hirdetmény megokolása közli, hogy az Isten keze megnehezedett a város felett s ezért „az Isten haragját kihivó dolgokkal fel kell hagyni".

A továbbiakban elmondja Buda tanácsa erős szókimondással, hogy „miután különféle helyeken, de különösen a kocsmákban és fürdőkben gyanus nőszemélyek tartózkodnak és mindenféle játékos ember is ott található, aki tánccal, ugrálással bujaságra ingerel, ezeknek a dobszóval való kihirdetés után azonnal el kell hagyniok a várost. A játékosoknak tilos hegedülniök s jaj annak, aki a tilalmat áthágja".

A játékosok: zenészek meg színészek voltak. Ők hozták tehát — a Tanács szerint — Budára a pestist meg egyéb szörnyű csumát, magukra haragitva az Istent, táncukkal ugrálásukkal, meg hegedüjükkel...

Galambos János úri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek mérték után mindennemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Megbizhatóságáról ismert
ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13
Telefon: 162-765.

József kir. herceg az I., ker. HONSz zászlószentelési ünnepén

A Hadirokkantak és Hadiözvegyek Szövetségének I. ker. csoportja József királyi herceg védnöksége alatt vasárnap tartotta meg zászlószentelési ünnepélyét a tabáni templomban. Az ünnepségek után a budai társegyesületek és a megjelent előkelőségek zárt menetben kisérték az új zászlót a Budai Polgári Lövészegyesület Marcibányi-téri székházába.

A zászlóanyai tisztet vitéz Kenyeres Jánosné; országgyülési képviselő neje töltötte be. Az ünnepélyen, mint annak legfőbb védnöke, József királyi herceg is megjelent, a székesfőváros képviseletében pedig Schuler Dezső alpolgármester. A nagyszámban egybegyült ünneplő közönséghez a főherceg mélyen szántó, gyönyörü beszédet intézettt. Avató beszédet mondtak még vitéz Kenyeres János és Petracsek Lajos országgyülési képviselők is.

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó: 1-568-63.

Hüttl Károly névnapi ünneplése

Fényes keretek közt rendezte meg a III. kerület polgársága dr. *Hüttl* Károly törvényhatósági bizottsági tag tiszteletére az óbudai *Korona Vigadóban* az idei Károly-napi vacsorát, amelyen mintegy háromszázan vettek részt. Küldöttséggel képviseltették magukat nemcsak az Egyesült Keresztény Párt különböző kerületi szervezetei, hanem nagyszámmal vonultak fel azoknak a társadalmi egyesületeknek tagjai is, amelyeknek dr. *Hüttl* Károly elnöke vagy védnöke. — Megjelent dr. *Hanthy-Haidekker* János kerületi előljáróval az élén az egész kerület polgárságának színe-java, közöttük dr. *Kliburszky* Ján főorvos, *Sándor* Mátyás ezredes, vezérigazgató, dr. *Bodó* Bertalan főorvos, dr. *Várady* Jenő tiszti főügyészhelyettes, *Lugmayer* József kormányfőtanácsos, *Wührl* J. műépítész, ifj. *Fischer* Henrik nagykereskedő, dr. *Gergely* Ernő kerületi főjegyző és még számosan mások.

A felszólalók sorát dr. *Hanthy-Haidekker* János kerületi előljáró nyitotta meg, aki nagyszabású beszédében méltatta dr. Hüttl Károlynak a III. kerület érdekében kifejtett tevékenységét. Hangsúlyozottan mutatott rá arra, hogy azt a fúktető tempót, amely a kerület megoldandó problémáit a megvalósulás felé viszi, dr. Hüttl Károly diktálja.

Szabó Imre dr. kúriai bíró a *Várhalom Egyesület* nevében fejezte ki jókivánságait. A *Magyar-Osztrák Társaság* nevében *Schmiedl* Imre dr. üdvözölte a társaság főtitkár-jogtanácsosát, a III. kerületi pártszervezet részéről *Kiss* Béla bankfőtisztviselő biztosította az ünnepeltet további törhetetlen ragaszkodásukról és szeretetükről, mig a *Beszkárt alkalmazottak* nevében *Zsiros* Aladár ellenőr szólalt fel. Az óbudai *Szent József Otthon* nevében *Kocsis* József kérte patrónusuk további támogatását. *Boross* Ernő dr. orvosprofesszor mint az *Ujlaki Hegyvidéki Egyesület* elnökét köszöntötte *Hüttl* Károly dr.-t. Méltatta édesatyjának, néhai dr. *Hüttl* Tivadarnak a város fejlesztése körül elért hervadhatatlan érdemeit és az elhúnytnak fiát, dr. Hüttl Károlyt arra kérte, hogy éppoly szeretettel foglalkozzék a III. kerület, különösen az Ujlaki hegyvidék várospolitikai problémáival, mint amilyen szeretettel foglalkozott néhai édesatyja az egész Budapest fejlődését előmozditó kérdésekkel.

Kolos Sándor miniszteri tisztviselő a *III. ker. Move Társadalmi és Lövészegylet* vezetőségi tagja nagyhatású beszédében az egyesület elnökét üdvözölte *Hüttl* Károlyban. Nagy sikere volt *Szacsvay* Ágostonnénak, aki a kerület női szervezetének jókivánságait tolmácsolta. *Zyzda* Albert MÁV főfelügyelő, a Balatonlellei Fürdőegyesület üdvözletét hozta el. *Castelli* Kont műépitész a pártközpont és a XIV. kerület, *Bálint* László szerkesztő a XIII. kerület üdvözletét tolmácsolta. *Tatay* Boldizsár hangulatos köszöntője után *Ravasz* Illés fővárosi tanár felhivta dr. *Hüttl* figyelmét a feltörekvő ifjúság gazdasági és szociális kérdéseinek megoldására.

Hüttl Károly válaszában köszönetét fejezte ki azért a részvétért, amelyért őt a kerülete a közelmultban ért pótolhatatlan csapás alkalmával elhalmozta. Kényszerű távolláte után újólag teljes erővel kíván bekapcsolódni a kerületi pártéletbe. Megköszönte a felszólalásokat. Békés megértésre van szükség ebben az országban, nem pedig izgatásra, amikor olyan nagy esemény előtt állunk, mint az Eucharisztikus Kongresszus.

Beszédében részletesen foglalkozott az óbudai *Táborhegy* szabályozásával, ismertette a Filatorigáttól kifelé eső területek szabályozási problémáit és részletesen vázolta a kerületet érdeklő közlekedési kérdések helyes megoldását.

Az egybegyült előkelő közönség percekig tartó tapsviharral fogadta a nagyhatású beszédet és a késő éjjeli órákig maradt még együtt, mindvégig lelkesen ünnepelve dr. *Hüttl* Károlyt.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRÚT 64a. TELEFON: 166-027

Az első hir a budai magyar színészet kezdetéről

A Magyar Hirmondó 1792-ben a következő sorokat közli (I. kötet 535. lap):

„A' Magyar Játékok' állapotjáról most többet nem írhatok; hanem hogy a híd előtt a' Budai részen már sok esztendőktől fogva álló nyári Teátromban fognak tartatni; 's April 20-dikán lessz az első jádzás. A' Jádzók' száma még eddig 13 Férjfiú és 5 Asszonyi Személlyekből áll."

Egy csodálatosan hős erőfeszítés kezdete ez a rövid hír; olyan eseményé, amely azóta bevonult a színjátszás történetének legdíszesebb, legkönnyesebb lapjaira.

Később, még ugyanebben az évben az alábbi hírt olvassuk a Magyar Hírmondóban

„Pestről 1792. Jul. 23-án Tegnap; mind a' Budai Játéknéző helybe ingyen botsáttatta a' Közönséget Nádor-Ispány ő Királyi Fő-Hertzegsége, a' Frankfurti Koronázás örömére."

Ekkor tehát volt egy nap, egyetlen nap, amikor megtelt a Magyar Színház.

Bessenyey Zénó

Óbuda, a Tabán és a Lágymányos ujjáépitési terveiről

Bessenyey Zenó, a Közmunkák Tanácsának elnöke hosszasabban nyilatkozik Buda új fejlődési lehetőségeiről a *Magyarság* hasábjain. Buda évezredek óta igen fontos lakóhely — mondta többek között — katonai központ volt, a magyar királyok is ezt a gyönyörű vidéket választották ki fejedelmi székhelyül. És most Buda történelmi multja után és természeti szépsége mellett megtaláljuk itt már a modern élet minden lehetőségét is. A budai oldal fejlődésének közeli lehetőségei leginkább a *Lágymányos, Tabán* és *Óbuda* problémáival kapcsolatosak.

Óbuda fejlődésének rendkívüli lehetőséget adnak az ott átvonuló országos, sőt nemzetközi útvonalak. A Bécsi-úton és a Vörösvári-úton át fog bekapcsolódni a megépülő új híd vonalába. Ez a nagyjelentőségű nemzetközi közlekedési vonal ilyenmódon közvetlen összeköttetést kap a pesti oldallal. *A hiddal egyidejüleg megindul a hegyvidék beépitése is.* Az óbudai hídból fog kiindulni a kiscelli kastély mellett a hegyvidékre felvezető útvonal. *A másik út a Szépvölgyön keresztül a Pasarét érintésével a hüvösvölgyi erdőbe vezet.* Ezt a kilátásos autóutat aztán a Hűvösvölgyből a Svábhegyen keresztül megépitik majd a *Krisztinavárosban is.* Óbudával kapcsolatban a Közmunkatanács arra is gondol, hogy *az óbudai szigetet teljesen a sport céljaira használják fel.*

A *Tabán* területét kizárólag szállók és gyógyfürdők épitésére tartják fenn. Az újabb próbafúrások azt mutatják, hogy *a Tabán mélyebb területén bőséges mennyiségben vannak gyógyvizek.*

— *A Lágymányoson,* a Horthy Miklós-híd megnyitásával hamarosan megindul a nagyarányú épitkezés. A Duna melleti részt teljes egészében *állandó kiállitási területnek akarjuk berendezni* — mondta Bessenyey. — Fedett kiállítási csarnokokat épitünk, úgyhogy a tavaszi- és őszi vásárok tágas, szép helyiségekhez jussanak. Itt lehet majd megtartani a különböző sportágak versenyeit is. E célból *sportcsarnokok létesítésére van szükség.* Meghagyjuk a lágymányosi tó egyrészét, hogy csónakázni lehessen, az egész vidéket pedig széles, szép fasoros utakkal látjuk el.

— Ami az új kelenföldi pályaudvart illeti, a Közmunkatanács illusztris elnöke *Álgyai-Hubert* Pál elgondolását teszi magáévá, Eszerint az új vasúti állomás a Lenke-tértől nem messze, a jelenlegi vasútitöltés mellett épül fel. A Lenke-tér közelében lesz majd a HÉV végállomása is. Az új pályaudvari térségbe fog betorkollni a pesti Nagykörút meghosszabbitásával tervezett budai körút, amelyet azelőtt Szent István útjának akartunk elnevezni, de most természetesen már más nevet fog kapni. A *Sasadot* tisztviselői családházakkal kívánja az új elgondolás benépesiteni.

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. GARCON
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON.

BUDAI KIRAKAT

Asztalos, butor

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC műasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

Épület, portál és műbutor készités.
Antik butorok restaurálása.
HEROLD JÁNOS, II., Fő-u. 79.

Bádogos, szerelő

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készít: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

Baromfi, vad

VAD, BAROMFI mindig friss
FLEISZIG RT. ÜZLETÉBEN
II., Margit körut 95. Tel: 136—919.

Bor

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

Bérautó

ADRIA BÉRAUTÓ
a legolcsóbb. — Telefon: 14-14-38.

Bőrönd, bőrdiszmü

ALPÁR böröndösésbőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorus böröndös mester. fest javit, alakit
II. Margit krt 8 T. 154-398

Cipő

Budán **PREISACH - CIPŐ** fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Budán **SUGÁR - CIPŐ** megbizható
Nagy választék gyógycipőkben!
I., KRISZTINA-KÖRUT 61 SZ.

Cégtáblafestő

Müvészi cégtáblák, uj épületekhez szükséges feliratok
LIRÁ-nál I., KRISZTINA-KORUT 81. I., BORS-U. 1

Cukrászda

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Csemege, fűszer

Csemegekülönlegességek
TÓTH GÁBOR-nál
I., PAULER-UTCA 4. Roham-u. sarok.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk.
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

Fűszert csemegét ***GANCS-tól***
II., RETEK-U. 33-35.

NAGY JÓZSEF gyulai hentesáruk lerakata
FODOR fűszer- és csemegeüzletében
I., Királyhágó-tér 4. Telefon: 155—388

17 év óta **fűszert, lisztet, terményt legelőnyösebben**
PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u. 125. Tel., 163-205. Trolleybus megállónál.

Divatáru

PÁL Budán a legolcsóbb! I., Krisztina-tér 1.
A hadsereg tagjainak és tisztviselőknek 5 százalék engedmény

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

Legjobb árut legolcsóbban
Goldfingernél vásárolhat II. Margit körut **50-52.**

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c. Telefon 167—562

HAUER ÉS MÁRTON
DIVATCIKKEK, II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR
JÓ MINŐSÉG, JÓ IZLÉS, OLCSÓ ÁRAK

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben **Hujbernál** III., Kolosy-tér 5.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

Őszre a legdivatosabb ruhadiszek már láthatók!
ALBACHÁRY és KORAI gomb, csatt, rövid és kötőtáruk
II. MARGIT KORUT 38a. Tel. 366—999

Fényképész

Legszebb karácsonyi ajándék egy jó **fénykép**
BLAHOS műterméből, II., Fő-utca 18

Foto, optika

Speciális **FOTO-SZAKÜZLET**
STILLER SÁNDOR, I,, Alagut-utca 4.

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.

Furnér és fa

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Füző, keztyü

LEGJOBB FŰZŐK, KESZTYŰK
TERI-"nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18.,
" Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Gramofonlemez

Gramofonlemezkölcsönző **OLYMPIA kerékpárbolt**
II., Bem József-u 22, Olympia kerékpár P 79·50

Gyermekkocsi

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Hentes- és mészáros

Berecz hentesárugyár kft. budai hentes- és mészárosüzlete
II. MARGIT-KÖRUT 5/a. Telefon: 166—418

Hócipő-javitás

Budán a legnagyobb hócipővulkanizáló-üzem
HEGEDÜS II., RETEK-U. I Széna-térnél

Illatszer, foto

GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Kárpitos, diszitő

Modern lakberendező, kárpitos és diszitő
FEUERSTEIN LAJOS, I., Márvány-u. 36.
Telefon: 366-930 JAVITÁST IS VÁLLAL

Kelmefestő, vegytisztitó, mosoda

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

20 éve SZŰCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

Késműves

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

Kézimunka, zászló

Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

Kozmetika

„LOTTY" KOZMETIKAI INTÉZET. II. Olasz fasor 43
Arcápolás, kvarckezelés, villanyepiláció, arcpakolás. estélyi sminkelés. gyógymasszázs. szemölcsirtás, lábápolás.

Könyv, papir, irószer

Töltőtollat Budán csak **Csáthy Ferenc** R.T.-nél I., Krisztina-krt 133.

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

Könyvkötő

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN műhelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

Kötőde

Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötőde, II. Bem József-utca 7. sz.

Kőfaragó

KŐFARAGÓMUNKÁK **KRÁL GYULATÓL**
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Müötvös

Kegyszerek, versenydijak, ezüst és fém dísztárgyak
MISÁK LÁSZLÓ müötvös
I., Döbrentei-tér 1. szám.

PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek evőeszközök javitás, aranyozás, ezüstözés
XI., BERCSÉNYI-UTCA 3. Tel: 259-172.

Orvosi müszer, kötszer

Budai orvosi kötszer- és müszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők. betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Órák, ékszerek

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Több mint ***150 éve HOSER-órák***
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TEL.: 153-139. — Chronométerek. stopperek. karórák.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

ÓRÁT, ÉKSZERT
Gottlieb-tól III. VÖRÖSVÁRI-UTCA 127 Megbizható javitások

Paplan, matrac

SMARZ XI. Horthy Miklós-ut 18. **PAPLAN, MATRÁC**

Pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek.

STANZEL KENYÉR elismert III., Zsigmond-u 45.—T: 153-148

PRÉDA sütőde minőségben első
I., Álkotás-utca 10. Tel: 150-465

Porcellán és üvegfestő

ECKERT JÓZSEF és FIA
porcellán- és üvegmüfestészete
III., Vörösvári-u. 144 Telefon: 362-571

Rádió, villany

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádió-szerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Sportcikkek

AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK **Dörner-Sporttól**
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM.
TELEFON: 167—372.

Szőrme, ernyő

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

Tüzelőanyag

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

Uriszabó

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most **II., Fő-utca 4.** Telefon: 155-407

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Üveg, porcellán

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

HOCHHAUSER ISTVÁN üveg- és képkeretező porcellánkereskedése.
Telefon 152-431 II., FŐ-U. 11, 40 éves cég.

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Kölcsönedények **SCHEIBER MÓR-nál**
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

Vasáruk

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Hortfy Miklós-ut 49. Telefon: 269-234

Virág

LOHR IRMA utóda **Nagy Imre László**
VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 8.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268—205.

A BELLEVUE
éttermeiben
Minden este és vasárnap és ünnepnap délután
Tánc — Setét György jazz-zenekara

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

Galánthay-Glock tábornok és Szilágyi Károly ünneplése

Az Óbudai Hegyvidéki Szövetség bensőséges, családi ünnepet: Károly—Tivadar napot tartott november 8-án este, a Császárfürdő Hollós Mátyás-termében, elnökének: vitéz Galánthay-Glock Tivadarnak és alapító elnökének: Szilágyi Károlynak névnapja alkalmából. Dr. Lugmayer József kormányfőtanácsos üdvözlőszavaiban kifejtette, a szövetség Szilágyi Károly személyében 25 éves multját, vitéz Galánthay-Glock Tivadar személyében jelentékenységét ünnepli s hódol szeretettel elnökének. A megjelent hivatali és társadalmi reprezentánsokat és a III. ker. Föld és Szőllősgazdák Egyesülete képviseletében megjelent Kuncze Géza elnököt Szervey György, a szövetség ügyvezető-elnöke üdvözölte meleg, lelkes szavakkal. Kifejtette, hogy Óbuda fejlesztése kérdésében nem lehet divergáló hivatali és magántörekvés, nem lehet társadalmi, vallási, politikai szempont, nem lehet eltérő pártfelfogás, nem lehet első és másodrangú egyesületi törekvés, csak egy lehet: Óbuda közérdekű céljaiért közös vonalon küzdő, egységes kerületi tábor. Felkérte az üdvözlésében aposztrofáltakat: legyenek ennek az egységes kerületi tábornak igaz munkálói. Galánthay-Glock tábornok, Szilágyi Károly szép beszédei után még sokáig maradt együtt a társaság, amelynek sorai közt a fent nevezetteken kívül a következő megjelenteket tudtuk följegyezni: Kiss Sándor ny. számvev. főtanácsos, vitéz Lukászy Károly és neje, Blasky János min. irodaig. és neje, Vajda József dr. a Budai Hegyvidék Barátai Egy. elnöke, Karczag Vilmos keresk. tanácsos, ip. test. elnök, Lechner Loránd műépítész, Szervey Györgyné és Dódy leánya, Tarnóczi Ernő kir. főjegyző és neje, Altmann Andor holland követségi tolmács, Ausch Rezső tüzoltófőparancsnok, özv. Grusz Józsefné, Káldor Gyula min. főtanácsos és neje, dr. Pető Andor és neje, Magurányi Sándor ny. követségi főigazgató és neje, Schäfer József, Prósz István, Borbíró János, Brummer József és László, Varga József és neje, Luerwald Konrád és neje, Czaba Mihály, Habermann Oszkár, a Nemzeti Bank felügyelője, Rupp István, Seszták Ferenc, dr. Schäffer István földbirtokos, Boldogh Lajos zeneszerző, Losonczy Lajos tanár és neje, dr. Endrei Gerzson gimn. tanár és neje, Kuncze Gézáné, Reiner Hugó fogorvos és neje, Vörös Lajos gépgyáros és neje, Steiner Sándor vállalati igazgató és neje.

A kiskereskedők érdekeiért küzd
Magyar Detailkereskedő
Szerkeszti: KERTÉSZ IMRE

Morvay Endre tanácsnok 50 éves. A múlt hét péntekjén ünnepelte a városháza Morvay Endre tanácsnoknak, a főváros üzemi ügyosztálya vezetőjének 50-ik születése napját. Morvay tanácsnok a főváros adminisztrációjának egyik legkitünőbb vezetője, olyan szakértője a nagy üzemeknek, hogy működését a legnagyobb elismerés és tisztelet övezi. A nevezetes évforduló alkalmából az egész városháza szeretettel ünnepelte a kiváló tanácsnokot, aki, mint ember is a legkitünőbbek közé tartozik. Morvay Endre az igazán értékes férfiak szerénységével és kedvességével hárította el az ünneplést, amely méltóbban senkit sem érhetett, mint öt, a munka és alkotások nagyvonalú igaz emberét. Az a páratlan fellendülés, amely működése nyomán a nagyüzemeknél mutatkozik, mindenki előtt ismeretes; neki köszönheti a főváros, hogy a rábízott óriási értékek egyre gyarapodnak és azok világviszonylatban is a legelsőrendű közintézmények közé tartoznak.

Szent Imre-mise a Sósfürdőben. Szent Imre herceg, a Sósfürdő-kápolna védőszentjének névünnepén november 5-én misére tárult a kis kápolna rácsos kapuja. Vitéz Várady vezéresperes emelkedett szellemű szentbeszéde kiemelte a magyar szent jelentőségét Trianon napjaiban, buzdította a hiveket a kápolna látogatására, idézi Szent Ágoston tanitását; hogy a templomjárás eszköze a lelki harmónia építésének és óvásának, végül megköszönte a fürdőigazgatóságnak, hogy a Szent Imre kápolna révén a környéknek erre módot nyujt.

A tabáni ferencesek története. P. Kaizer Nándor, az aranymisés historikus ferences atya a Ferences Közlöny legutóbbi számában a tabáni ferencrendiek történetét irja le. Megállapitása szerint 1636. évre nyulik viszsza a tabáni ferencesek története, amikor a kolostor felépült. Minthogy kicsi és gyenge épület volt; 1759-ben új kolostort épitettek. A tabáni templom történetében az 1689. év a legfontosabb, mert a császári királyi kamara ekkor adta át a ferenceseknek a tabáni mecsetet, amit a törökök épitettek a XVI. században. A török megszállás alatt a kis kolostorban titokban tartották meg a ferencesek az istentiszteleteket. Idővel a templom is kicsinek bizonyult és 1728-augusztus 20-án ünnepélyes keretek között lerakták az új templom alapkövét. Kupoláját 1777. július havában huzták fel; a mai szentély 1767. március harmadikára készült csak el. Tabánban már 1697-ben épitettek iskolát a ferencesek. 9übxae

Megnyilt az Assisi szent Ferenc kórház. Assisi szent Ferenc kórház nyilt meg 80 ágygyal, a legmodernebb gyógyitó felszereléssel Buda legszebb helyén, a Széher-út 45. szám alatt.

Álom a villamoskocsin

A Mussolini térről utaztam villamoson a Krisztina felé. A Berlini-téren átszáliva, hosszú várakozás és elkeseredett közelharc után nagynehezen helyet kaptam egy sarokban s amig a kocsi a közlekedési lámpa szabad jelzésére várt, szépen elaludtam.

Azt álmodtam, hogy kényelmes, gyors autóbuszon ülök. A Berlini-téren szálltam fel és 8 perc alatt a Széll Kálmán-téren voltam. Utközben — legnagyobb bámulatomra — nem láttam villamosokat, de még sineket sem, ellenben percenként robogtak el mellettem autóbuszok. Bámulatomat a kalauz is észrevette és megmagyarázta, hogy a Margithid átépitésével kapcsolatban a villamossinek középre helyezése, aluljárók, járdaszigetek épitése és vezetékek szerelése több mint egy millió pengőjébe került volna a Beszkártnak. A böles vezetőség tehát úgy határozott, hogy ezen a pénzen inkább húsz új autóbuszt szerez be és a Berlini-tértől a Széll Kálmán-térig megszünteti a villamosközlekedést, felszedeti a sineket s az igy felszabaduló kocsikat a megmaradt vonalak forgalmának sürítésére használja fel. Most ezen az úton egyperces időközökben közlekednek mindkét irányban az autóbuszok és 6—8 perc alatt teszik meg azt az utat, ami villamoson 20—25 percig is eltartott. Kérdésemre, mit szól a közönség a villamosról-autóbuszra, autóbuszról-villamosra való átszálláshoz, megnyugtatott a kalauz, hogy az utasok egyöntetü megállapitása az, hogy átszállani addig is kellett s ha már át kell szállni, úgy történjék az gyorsabb közlekedési eszközre. Sőt — mondta a kalauz — annyira bevált ezen a vonalon az újitás, hogy az igazgatóság komolyan foglalkozik a tervvel, hogy 500.000 pengőért — amennyibe a Ferenc József-hidon kerülne a sinek középrehelyezése — újabb tiz autóbuszt vásárol és a Kálvin-tér meg a Horthy-körtér között ezekkel bonyolitja le a forgalmat.

Nos, és mi van a 36 filléres autóbuszjeggyel? Megfizeti ezt a közönség? — kérdeztem.

— Uram — válaszolt nevetve a kalauz — hol van már a 36 filléres autóbuszjegy! Hiszen minden elemista tudja, hogy 5x36 éppannyi, mint 6x30 . . .

Meg akartam kérdezni, mit jelent ez, amikor hirtelen nagyot zökkent a kocsi és én úgy éreztem, mintha valami rámzuhant volna. Ijedtemben felkiáltottam és . . . felébredtem.

A villamos éppen akkor érkezett a budai Margithidfőhöz és a vezető a kanyarodóban fékezett: ez volt a nagy zökkenő oka. Megnéztem az órámat: 12 percig aludtam a Berlini-tértől a budai Margit-hidfőig. —ö—s

Andréka Károly emlékezete. A III. ker. Polgári Társaskör halottak napján felkereste néhai nagy elnökének, Andréka Károlynak sirját, ahol Szepesi Ágoston társelnök kegyeletes szavak kiséretében helyezte el a NEP III. ker. szervezete és a Társaskör koszorúját.

Köpe Viktor dr. gyásza. Mélységes gyászba döntötte Köpe Viktor dr.-t; a kiváló földrajzi kutatót és irót, édsatyjának, Köpe Viktornak, az egykori Osztrák-Magyar Bank ny. főfelügyelőjének halála. A közszeretetben álló, nagyműveltségü, öregúr 87 éves korában húnyt el, hosszas betegség után. Az elhúnytat, kinek temetése kedden, november 9-én délután volt a farkasréti temetőben, nagy és előkelő rokonság gyászolja.

Uj fiúotthont épitenek Budán. A főváros több hasonló célú alapítvány vagyonának összevonásával és felhasználásával új fiúotthoni és ipari nevelőotthon létesitését határozta el. E célra 540.000 pengőt forditanak. A fiúotthont Budán épitik fel a Szél-utca sarkán, a Marcibányi-tér közelében. Miután a belügyminiszter az épitkezéshez megadta az előzetes jóváhagyást, a főváros vezetősége most intézkedett az alapítványi fiúotthon tervpályázatának kiirása iránt. A jövő év február 15-én fog lejárni a tervpályázat, amelynek első díja 2000, második díja 1200; harmadik díja 800 pengő; azonkivül további tiz legjobb pályamunkát egyenként 400 pengőért fognak megvásárolni.

Jótékonysági filmmatiné a Budai Apollóban. A Budapesti II. Kerületi Általános Közjótékonysági Egyesület november 14-én, vasárnap negyed 11 órakor a Budai Apollóban az elszegényedett középosztály karácsonyi megsegitésére jótékonycélú filmmatinét rendez. Színre kerül: Anthony Adverse, Hervey Allan világhirű regényének filmváltozata. A filmet a jótékony célra való tekintettel Warner Boros First National Vitaphone Picture Magyarországi Képviselete rt., a szinházat pedig Makray Teofil mérnök díjtalanul bocsátja rendelkezésre.

2%-os kamattérítési kedvezmény. Mindazok a természetes személyek, akik a folyó évre előirt köztartozásaikat november 15-éig rendezik, az előirt köztartozások, valamint pótlékainak összege után 2%-os kamattérítési kedvezményben részesülnek, oly módon, hogy a tartozás rendezése alkalmával az adószámviteli hivatal a befizetendő összegből levonásba hozza a 2%-os kamattérítési kedvezmény összegét és csak az ezzel csökkentett összeget kell befizetni.

Páris és környéke. Ezen a cimen tartott előadást Kaffka Péter a Közmunkatanács miniszteri tanácsosa, a Magyar Mérnök és Épitész Egylet mü- és középitkezési szakosztályán hétfőn este. Kaffka Péter a XV. város és lakásépitési kongreszusról mondott mindvégig nagy figyelemmel hallgatott beszámolót, amelyet vetitett képekkel kisért. Az előadást az előkelő szakközönség lelkes tapssal jutalmazta.

DIÁKLÁNYNAK, VAGY FIUNAK, vagy tisztviselőnek teljes ellátással, vagy anélkül meleg otthont nyújtanék Rózsadombon csendes utcában, szép, tiszta butorozott szoba, fürdőszoba használattal. Esetleg két diáklánynak. Cim: II., Buday László-utca 5/b. II. emelet 1.

A Várban akarják ujból felépiteni a pesti Krist-házat

A pesti oldalon, a régi Kötő-, ma Piarista-utca és Galamb-utca sarkán hatalmas új bérkaszárnyától körülvéve, húzódik meg szerényen a Krist-ház. Az egyemeletü, kastélyszerü épület Budapest egyik legszebb és legrégibb barok-stilü müemléke. Néhány évvel ezelőtt ünnepelték meg százéves fennállásának évfordulóját, a benne levő sörözővel együtt. Galamb-utcai oldalán márványtáblát is illesztettek a falára, Bevilaqua Borsody Bélának, a Budai Napló munkatársának feliratával, aki a régi pest-budai emlékek legalaposabb ismerője és leglelkesebb rajongója.

A kedves kis házat komoly veszedelem fenyegeti. Tulajdonosa le akarja bontatni, hogy helyébe hatalmas bérházat épittessen, holott az épület hivatalosan is müemlékké van nyilvánitva. Amikor az épitési engedélyért folyamodott, az illetékes tényezők figyelmét felhivtuk a ház müemlék jellegére és tiltakoztunk lebontása ellen. A tiltakozásnak meg is volt az eredménye: a Közmunkák Tanácsa megadta ugyan az engedélyt a ház lebontására, de arra kötelezte tulajdonosát, hogy annak müem'ékjellegü homlokzatát ujból fel kell épittetnie és ennek biztositására százezer pengőt kell letétbe helyeznie.

A háztulajdonos vállalja ezt a kötelezettséget és szakértők bevonásával most folynak a tanácskozások, hogyan bontsák le és mentsék át a barok-stilü homlokzatot. Több terv merült fel. Az egyik szerint a homlokzatot beépitik az új épületbe. A másik érdekesebb terv, hogy a Krist-házat pontos rajzok és tervek alapján Budán épitsék ujra. A Közmunkák Tanácsa nem idegenkedik ettől a gondolattól. Illetékes helyen konkrét formában a megoldásnak az a módja merült fel, hogy a Krist-házat a Várban, a Koronázó főtemplommal szemben, a nemrég lebontott barak-iskola helyén — amely most szabadon áll — épitsék fel ujból.

Valószinü, hogy ez a terv valósul meg és akkor Buda ujabb; értékes müemlékkel gazdagodott.

HEGEDÚS
NYAKKENDŐ
BUDÁN
I., KRISZTINA-KÖRUT 137.
SZINKÖRREL SZEMBEN

Orel Géza dr. főigazgató előadásai. Orel Géza dr. főigazgató november 7-én Pécsett, a Keresztény Szociálista Magántisztviselők Szövetségében „Hogyan vihetjük be a kereskedői szellemet iskoláinkba és hogy kell kiképezni azokat a pedagógusokat, akik az árusitás felvirágoztatásának tanitására hivatás-szeretetből vállalkoznak" és 9-én a Baross Szövetség helyiségében „hogyan készüljön elő a kereskedő a karácsonyi vásárlásokra; kirakatokra" cimen tartott nagy érdeklődés mellett gyakorlati előadásokat.

Protestáns sajtó-est Kelenföldön. A kelenföldi református és evangélikus egyházak ifjúsági egyesületei rendezésében vasárnap este tartottak magasszinvonalú sajtó-estét a Lenke-úti református előadóteremben. A müsor két kiváló előadója: Pap Péla, a Magyar Ut szerkesztője és Péter Károly „Protestáns napilap felé" és „A falú és a protestáns sajtó" cimeken tartott értékes és érdekes előadást. A müsort Kenesseyné Erdödy Katalin hegedüszólója, Hajdú Anna müvészi énekszámai, Andráska Erzsike szavalata és Asbóth Gyula tárogatóművész müsorszáma élénkitette. Az előadóknak Hörömpő Gergely ref. lelkész köszönte meg közreműködésüket.

A Budai Fiatalok Társasága a NEP XII. kerületi helyiségében november 6-án tartotta meg bemutatkozó hangversenyét. A nagyszámban megjelent müértő közönség zajos tetszéssel fogadta a hangverseny számait. l

„Growe" a legrégibb magyar tomp- és kalapgyár. — Alapitási év 1865
Kérjen GROWE kalapot

A Ferencrendi plébánia vidám estje. Szombaton, november 6-án este rendezte meg a Zárda-utcai kultúrházban őszi vidám estjét a Buda-Országúti Ferencrendi Plébánia egyházközségi ének- és zenekara. A müsorból kiemelkedett a budai Rossa Ernő Magyar népdal egyvelege az énekkar előadásában és Bán Jolán szavalata. Varga Ilike jazz-dalai, Geck József xilofon szólója. Ügyes volt a „Fontos a reklám" szinpadi tréfa, Csicsáky Márta jó játékával és a zenekar, meg az énekkar közös bemutatója, a Nászdal. A müsor után tánc volt.

Weisz Margit zongoraestje. Weisz Margit zongoramüvésznő, Bárdos György dr., a Budai Ingatlanujság szerkesztője feleségének müvészetét nem kell külön méltatnunk. Nagy és megérdemelt sikert aratott november 9-én a Zeneművészeti főiskola nagytermében rendezett Mozart—Beethoven-ciklus előadásán is, ahol a megjelent előkelő közönség lelkes tapsokkal jutalmazta nagyszerü képességeit.

Spolarich — Budán. A fejlődés mindinkább átalakitja Buda képét. A rohanó élet elsöpri a multat, egymásután tünnek el a tradicionális budai vendéglők is, hogy helyet adjanak a modern, korszerü éttermeknek. Szerencse, hogy csak a helyiségek berendezése változik, a jó budai tradiciók megmaradnak. A Zöldfa-vendéglő is eltünt, hogy nagyszabású átalakitások után életre keljen helyette az új Spolarich-sörözö és étterem. A Zöldfa fogalom volt, ugyanilyen fogalom lesz Budán a Spolarich is.

Uj budai üzlet. A Viziváros rohamos fejlődésének természetes következményeképp a kereskedelem iparkodik minden téren kielégiteni az igényeket. Az uj Budai Orvosi Müszer- és Kötszerüzlet a Bem József-utca 24. sz. alatti új bérpalotában valóban hézagpótló, mert a budai orvostársadalom és a nagyközönség kényelmét egyaránt szolgálja. A legmodernebb kvarclámpáktól kezdve a legegyszerübb orvosi müszerig, a haskötötől, a gumiharisnyától a ludtalpbetéten át a kötszerekig és az összes egészségügyi cikkekig, amiknek nagy részét eddig Pesten kellett megvenni, most minden beszerezhető itt Budán is. Az orvosok amellett még külön kedvezményben is részesülnek az új üzletben.

SZEP HÁZ, JÓ HAZ
NEM ÉPÜLHET BUDÁN
Drasche-épitőanyag
NÉLKÜL.
Óbudai gyára: III., BÉCSI-UT

Ügyeletes budai gyógyszertárak

November 16—30

I. kerület:
Szent Ilona, Szebeny Antal-tér 1.
Szent Ágnes, Németvölgyi-út 56.
Magyarorsz. Védassz., Alkotás-u. 1/b.
Mária Magdolna, Csend-u. 7.
II. kerület:
Szent István, Margit-körút 27.
Rómaicsászár, Fő-u. 54.
Városmajor, Olaszfasor 43.
III. kerület:
Szent Kereszt, Vörösvári-u. 60.
Angyal, Lajos-u. 117.
XI. kerület:
Szent Antal, Budafoki-út 47/49.
Aranysas, Lenke-tér 4.

BUDAI KRÓNIKA

Hogy a budai háziurak már ezelőtt 80 évvel is tudták „mitől döglik a légy", azt alábbi rövid hir bizonyitja:

„Egy budai háziúr végrendeletében — irja a Pesti Napló 1857-ben — minden lakójának 50 ftot hagyományozott. Örököse azonban mindegyiknek házbérét 60 fttal emelte fölebb."

Mint látható, a derék örökös gondoskodott róla, hogy a partájok öröme ne tartson nagyon soká. Azonfelül, hogy az örökségre évenkint 10 forintot rá kellett fizetniök, még örökösödési adót is fizethettek a nagyszerü hagyomány után, mert hiszen végrendeleti örökösök lettek.

A lapnak ugyanebben a számában olvashatjuk az alábbi érdekes pesti hirt is:

„A pestvárosi határjárási bizottmány, melly 50 személyből áll, előmunkálatait már befejezte. Pest város határát szederfasor fogja jelölni."

Van egy „erkölcsi" vonatkozású hir is a lapban. Ez ismét budai és imigyen hangzik:

„Az apai tekintélynek is megvan a maga határa. Budán egy apa már nős fiára a többi közt egyet ollyant ütött, hogy az halva rogyott össze. E nem emberi bánásmód, kárhoztatáson kivül, büntetést is érdemel."

A hir cimében: „Az apai tekintélynek is megvan a határa", arra kell következtetnünk, az ujság nem helyeselte, hogy az erélyes atya „a többi közt" (?) kicsit agyon találta ütni a fiát. Hogy kapott-e — természetesen: a kárhoztatáson kivül — büntetést is a gondos atya, arról nem szól a krónika.

1862 november elejéről az alábbi két hirt olvassuk:

„A budai tanács a pestihez hasonló rendeletet adott ki, melyben a háztulajdonosoknak meghagyja, hogy hatósági engedély nélkül telkeiken nagyobb épitéseket és javitásokat nem tehetnek, a háztetőket zsindellyel nem fedhetik, telkeiket önkényüleg nem oszthatják be. A mesteremberek és vállalkozók, kik e rendeletet áthágják, 5 fttól 10 ftig terjedő pénzbüntetést fizetnek és ismétlés esetén iparszabadalmukat is kockáztatják."

Ekkor kezdődött tehát az a kinos eljárás, amelyet azoknak kell végigszenvedniök, akik épitési engedélyért folyamodnak, vagy telküket parcellázni akarják.

Ugyanekkor egy vidámabb budai hirt is olvashatunk azonban; ez következőképen szól:

„Bátor tolvajok. A budai Krisztinavárosban; a városmajor mellett f. hó 8-án egy házba, lajtorja segélyével, több rabló betört s épen a pénzes szekrényt akarták felnyitni, midőn a szobában levő egy éves csecsemő kiáltása őket annyira megijesztő, hogy az ablakon át rögtön elszöktek s még létrájokat is ott hagyták."

A mai tolvajok már Budán se olyan adakozó szivüek, mint a régiek voltak. Nem hagynak emlékül létrákat az „áldozatok"-nál. Hiába, romlanak az erkölcsök.

Bundavásárlás előtt
Győződjön meg mélyen leszállitott olcsó áraimról csak mig a készlet tart
meglepő olcsó árak
CSERY GYULA I., Bástya-sétány 2.
E hirdetés felmutatója 2% pénztári engedményt kap

Aforizmák

Az emberek többnyire nem azt hallják meg leghamarabb, amit mások beszélnek, hanem azt, amit mások suttognak.

*

A könnyelmü emberek csak időről-időre koplalnak. A szolidak állandóan éheznek.

*

A drámairót manapság sokkal könnyebben engedik pihenni a babérjain, mint a tantiémjein.

*

A férfi lehozza a nőnek az égről a csillagokat, elmegy érte a világ végére, de néhány órai gyaloglás halálosan kifárasztja.

*

Az egészséges szervezethez napjainkban erős vállak és könnyü vállperecek kellenek.

*

Ráparancsolni a tehetségre, hogy mit tudjon, a tudósra, hogy mi izgassa és az ambicióra, hogy miért heviljön — ezt a hármat nem lehet.

*

A makacsság — az ostobák joga.

*

A legtöbb ember a pincérektől kívánja elnyomott hiúságának kielégítését.

*

A legfinomabb posztó is elkopik egyszer, csak egy van, ami elnyűhetetlenül örökéletü: a koldusrongy.

Fligl József

A BUDAPESTI ÜGETŐVERSENYEGYESÜLET

Nov. 11. 16. 18. 21. 23. 25. 28. és 30-án

D.u. ½3 órai kezdettel versenyeket tart

Belépődij: I. Hely, úri **3.—**; „ „ hölgy **2.—**; II. „ **1.50**; III. „ **—.60**; Külön fog. hely **5.—**

Közlekedés: 75 és 76 villamossal

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

Társasházszövetkezetek általános adóvallomása

A most folyó általános összeirásokkal kapcsolatban szükségesnek tartjuk felhívni a Társasházszövetkezeti tagok figyelmét arra, hogy az általános adóvallomási iv rovatait — a tévedések elkerülése céljából — az adóhatóság részére *az adóalap kellő feltüntetése mellett töltsék ki.*

Különösen felhivjuk arra, hogy a 6) alatti kérdésnél „főbérlő" szó irandó be, a fizetett lakbér rovatba pedig „becsérték" szóval a lakás haszonértéke. Abban az esetben, ha valamely szövetkezeti tag lakását teljes egészében másnak bérbeadta volna, úgy az általános összeirási iv 7) rovatában ez bevallandó. A 10) rovatba a következő szöveg irandó: *„X. Y. Házszövetkezet üzletrészjegyeiből X. darab."* Tehát nem azt kell beirni, hogy „öröklakásom van", mert ez tévedésekre adhat alkalmat az adókivető hatóságnál. Amennyiben valamely szövetkezeti tag bérbeadta lakását, úgy a 26) rovatba az szintén beirandó. Összeg szempontjából azonban csak azt kell bevallani, ami a haszonérték és az elért tényleges bér között mutatkozik.

Nincs többé semmi baj! Igyon ebédhez — vacsorához: **ABCD-VITAMINE „JOJCE"-T!** Fiatalit, regenerál, cukorbajt megszünteti. — Orvosok ajánlják. — Made in USA. — Kapható minden gyógyszertárban, drogériában, vendéglőben, kávéházban, csemegésnél. — Főlerakat: Dr. med. Sebestyén és Liszkay laboratórium. — Készíti: Egry-konzervgyár. Üdítő ital, nem gyógyszer!

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN ismét a régi jó idők hangulata

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN — EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFL ÉNEKEL

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48. *esténkint Lakatos Flóris cigányzenekara muzsikál.*

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN — MURSY ELEK és cigányzenekara

GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓ-val! a RÓZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN — minden délután katonazene

A megnagyobbitott és átalakitott **Szeiffert**-kávéházban Székely Dezső-jazz Szántó Gyula énekel

Közgazdaság

Rovatvezető: **VÉCSEY MÁTYÁS.**

A biztositottak érdekeinek hathatós védelme

A mult század végén gombamódra születtek biztositó magánvállalatok. Üzletvitelüknek a kereskedelmi törvény rendelkezésein kivül korlátja nem volt. A világháborúig a biztositók a törvényszabta, tág korlátokon belül a saját üzleti érdekük mellett közérdeket is szolgáltak, mert tisztességes, konzervativ üzletpolitikát követtek.

Helyes üzleti politikájukat mi sem igazolta jobban, mint az, hogy a nagy világégésen és gazdasági krizisen csaknem teljesen átmentették vagyonukat.

Vajjon származott-e előny a vagyonátmentésből a biztositottakra? *Nemmel* kell válaszolnunk. A csekély értékü valorizálás nem gyógyitotta be korántsem azokat az égő sebeket, amelyeket az aranydijak elvesztése ütött. Túlhaladott álláspont volna a valorizációs törvényt ma birálni, de mintegy utókritikaként kiemeljük, hogy *a biztositási valorizáció a biztositókat juttatta a felekkel szemben aránytalan gazdagodáshoz.*

A törvény megalkotásánál figyelembe kellett volna venni a biztositótársaságok díjtartalékának értékálló képességét, mert ez a vagyon a felek javára a díjtartalék fennmaradásához viszonyitott átértékelést követelt, hiszen ez a vagyontömeg nem a biztositóké, hanem a felek kuporgatott vagyona volt, amihez minden félnek jussa volt, a vagyon megmaradásának arányában.

Szemlélődésünk közben felötlik a kérdés, hogy az adott esetben ellenőrizhető lett volna-e a díjtartalékok hováforditása, illetőleg átmentése? Nem. A díjtartalékról a biztositó nem volt köteles számot adni.

Az 1924. évi, felügyelőhatóságot felállító törvényt legnagyobbrészt a díjtartalékokkal való gazdálkodás ellenőrzésére hozták. Az állami felügyelet azonban nem felelt meg a célnak. Mert ugyan az utóbbi évek biztositási bukásai bekövetkezhettek volna-e a megfelelő felügyelet mellett? És ha az illetékesek szerint a felügyeleti rendszer fedi a célt, ki a felelős a felek káráért? . . .

A biztositó vállalatok kalkulációja mellett a mai napig az a mérhetetlen gazdagodás tette fenntarthatóvá a társaságokat, amelyet a háborús átmentés kapcsán a törvényhozástól *nemzeti ajándékként kaptak.* További megerősödéséhez a konjunktura segitette a biztositókat. A konjunktura multával *az üzletpolitika és a kalkuláció a harács és sáp útjára tévedt.*

Ez teremtette meg az általános koncentrációt, ami közgazdasági körökben általános megdöbbenést váltott ki.

A hangulat azóta az illetékesek körében *megváltozott.* A koncentrációt valóságos nemzetmentő tőketömörülésnek kiáltották ki, mondván: *megerősödött és megújhódott a biztositási szakma.* Örvendezzünk ! ! ! Kár agyonhallgatni a *Phönix* ügy kárvallottjait és a koncentráció nemzetépitő elvének ezrekre menő leépitett, nyomorba taszitott magántisztviselőit.

A koncentrációt meg kell állitani. De erre nem lesz elegendő az életbiztositási alap duzzasztása, ha a díjtartalék rendszert, annak ellenőrzését és esetleg a külföldön jól bevált díjtartalék-regisztert sürgősen meg nem oldják. A vállalatok gazdálkodását tulajdonképpen a kereskedelmi társaságok saját felügyelőbizottságainak kellene ellenőriznie, de ezek nem teljesitik kötelességüket. Belátjuk, hogy az állami felügyelőhatóság a preventiv felügyeletet nem tudja megvalósitani, mert csak a bevégzett tényeket ellenőrzi, nincs módja az üzleti manőverek elindulását birálni. A felügyelőhatóságnak erre is módot kell biztositani, mert *közérdekről és közpénzről van szó.* Ezzel szemben nem lehet szempont a biztositók nyereségének klikkek részére való kisajátitása.

Vannak közgazdászok, akik a mai felügyeleti rendszert helyesnek tartják. Ezek elfelejtik, hogy a Phönix ügy után, nem ok nélkül, csaknem az összes biztositók utasitást kaptak díjtartalékaik sürgős pótlására.

Miért ? . . .

A Magyar Gabonakereskedelmi Rt. november 6-án tartotta idei közgyülését; amelyen az elnöki tisztségre Széchenyi Károly gróf nagybirtokost választották meg. A közzétett mérleg egyébként azt bizonyitja, hogy a vállalat évről-évre jobb eredményeket ért el. Az 1936/37. üzletévben 692.088 pengő bruttó nyereség mellett 108.588 pengő volt a vállalat tiszta nyeresége, amihez járul még 22.294 pengő az előző évről.

A Pénzintézeti Központ október 29-én tartotta legutóbbi igazgatósági ülését Keresztes-Fischer Ferenc elnöklete mellett. Az igazgatósági ülésen majdnem teljes számban megjelentek az összes tagok. Poosch Gyula vezérigazgató részletesen informálta az igazgatóságot a legutóbbi négy hét alatt történt eseményekről. Az ülésen egyébként leginkább a gazdarendelettel kapcsolatos kérdésekkel foglalkoztak.

Marcus Hugó halála. A monarchia bankéletének ismert; egykor vezetőszerepet játszó egyénisége, a békebeli pénzvilág egyik tipikus alakja hunyt el a napokban Marcus Hugó személyében, 83 éves korában. A bank- és iparvállalatok egész sorának alapitásával tette ismertté nevét. Elnöke volt a Wiener Bankvereinnak, alapitója a Banca Commerciale Italiananak, igazgatósági elnöke az általa felvirágoztatott Magyar Ruggyantagyár rt.-nak. Mint a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmü rt. alelnöke nagy érdemeket szerzett e vállalat fejlesztésében. Elhúnytát osztatlan részvéttel fogadta a gazdasági élet.

Budai bankok és bankfiókok

ANGOL-MAGYAR BANK

II. Fő-utca 1.	Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67.	Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1.	Tel: 2-686-78

BUDAI ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

II. Fő-utca 9.	Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR

I. Krisztina körút 133.	Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2.	Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4.	Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2.	Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-út 1.	Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HTELBANK

I. Disz-tér 16.	Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2.	Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91.	Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

XI. Horthy Miklós-út 35.	Tel: 2-693-81
II. Széna-tér 1/b.	Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK

II. Margit körút 3.	Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR

I. Döbrentei-tér 4.	Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21.	Tel: 2-690-02
I. Alkotás-utca 13.	

NEMZETI HITELINTÉZET RT.

I. Krisztina-krt 141.	Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR

III. Lajos-utca 148.	Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:

I. Alagut-utca 3.	Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10.	Tel: 1-533-64
XI. Horthy M. körtér 9.	Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:

I. Alkotás-utca 29.	Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4.	Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45.	Tel: 1-610-72
II. Széna-tér 7.	Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3.	Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11.	Tel: 2-690-00

SPORT

A Budagyöngye (PTBSC) nagysikerü úszóversenyén 58.4 mp-es időt úszott 100 m-en Csik Ferenc olimpiai bajnokunk.

A Budai Sport Club ezévi közgyülésén nagy örömmel vették tudomásul, hogy Szendy polgármester vette jóindulatába és pártfogásába a közel egy év óta vajudó pálya ügyét. Mint már a Budai Napló megirta, a fiatal és ambiciózus egyesület a régi vizivárosi (katonai) temető felszabadult felső részén akarja megépiteni a „legbudaibb" sporttelepet, minden modern igényt kielégitően. A pálya területét most mérik fel a fővárosi mérnökök, akiknek a véleménye alapján dönt majd a Közmunkák Tanácsa.

A III. ker. TVE közgyülése november 9-én volt az egyesület székházában.

Milyen volt az élet Budán száz év előtt

Részletek egy 1837-ben megjelent budai útmutatóból

I.

A száz év előtti Budáról egy 1837-ben megjelent németnyelvü útmutató ad teljes és érdekes képet. Már csak azért is érdekes, mert ez az utolsó leirás a Nagyárvíz előtti korszakról. Az 1838-i nagy árvíz nemcsak Pestet döntötte romba, hanem Budán is nagy károkat okozott s utána az újjáépités nemcsak Pestet teremtette újjá és szebbé, hanem Buda városa is a fejlődés új útjára lépett.

Érdekes már az útmutató előszava is. Az 1830-as években megkezdődött Pest és Buda magyarosodásának folyamata, az általános fellendülés, a reformkorszak felbuzdulásai már egynek és magyarnak látták a két ikervárost, az ország természetes fővárosát, gazdasági, ipari, kereskedelmi és szellemi központját és kezdték *Budapest* néven mondani és irni.

A kérdéses mü, melynek címe: *Képek Pestről és Budáról* (Gemälde von Pesth und Ofen) a budai részhez irt előszavában a következőket mondja: „Az a lendület, mellyel a nemzeti viszonyokat bővitő és erősitő irányzat az utóbbi időben megindult, megteremtette Pestnek és Budának *Budapest* közös néven való elnevezésének gondolatát is, eddig azonban nem volt kellő sikere és amig a hatalmas Duna folyamot, mely a két várost földrajzilag elválasztja egymástól, nem iveli át egy állandó hid és amig a két város mindegyike a maga külön városi-polgári önállóságát féltékenyen megőrizve, politikailag is elválasztja, mindaddig ez a név nem is illik reájok."

Éppen ezért foglalkozik az útmutató teljesen külön részben Budával és környékével.

A város történetének vázolása után az útmutató áttér a földrajzi és helyrajzi adatokra. Ezekből megtudjuk, hogy Buda belterülete 1370, összes területe pedig 14,521 hold, hogy a Várban és az öt külvárosban (Rácváros vagy Tabán, Krisztina-város, Viziváros, Országút és Ujlak, Óbuda különálló, független, ide nem tartozó kamarai város) 2980 ház, 21 tér, 59 főút és számtalan kis utca és köz volt.

Buda lakossága 1837-ben 30.000 lélek, ebből 2000 a katona, 1500 a nemes, 1100 a hivatalnok, 300 a diák és 100 a papok száma. A lakosság túlnyomó része katolikus, kis része, főleg a Rácvárosban, görög nemegyesült, csekély a protestánsok száma és jelentéktelen a zsidóké. *A polgárok anyanyelve német, mig a hivatalnokoké és nemeseké magyar.* A magyar nyelv terjesztésében igen jelentős szerepe van a magyar nemzeti játékszinnek, ez azonban 1837 húsvétjával befejezte működését, hogy a befejezéshez közeledő pesti Nemzeti Szinházban folytassa azt.

Az ország legfényesebb egyházi ünnepsége Budán zajlik le: Szent István király augusztus 20-iki emléknapja.

Budai népünnepek: a húsvéthétfői gellérthegyi búcsú, mikor is a két város apraja-nagyja a délutáni órákban ellepi a hegyet. Május elsején már a korai hajnali órákban hempereg a sok budai és életvidám pesti, kik hangos vigsággal ünneplik késő estig a természet újraébredését. De mindezeket messze túlszárnyalja a *süret,* mely ünnepnapok egész sorozatából áll.

Érdekes, hogy a könyvecskében találkozunk először a *tabáni kiskocsmák* különlegességével és akkor még elsősorban őszi romantikájával.

(Folytatjuk.)

Szerkesztésért és kiadásért felel: **LIPPAY GYULA dr.**

Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**

Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ — II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.

Pusztai szél — Fősz.: Lázár Mária, Jávor Pál, Kiss Ferenc.

Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL — II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707

Hotel Kikelet — Fősz.: Tőkés Anna, Turay Ida, Páger; Kabos, Palló. Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasár- —o— nap: fél 2-től. —o—

December elején megnyilik az **ASTRA** — Buda legmodernebb intim — filmszinháza. —

BELVÁROSI MOZGÓ — IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.

Ivország láng okban — Fősz Cark Gable és Mirna Loy.

Vasárnap fél 11 órakor és 12-kor filléres MATINÉ. — — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8. vasárnap: —o— fél 4, 6 és fél 9. —o—

BUDAI APOLLO — II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.

Hotel Kikelet — Fősz.: Tőkés Anna, Turay Ida, Páger; Kabos; Palló. Hiradó. — Előadások: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9; szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasár- és ünnepnap: — az előadások fél 2-től. —

KORONA MOZGÓ — I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.

MÁMI — Fedák, Szepes Lia, Pataky J.

és

Embercsapda

E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

BUDAI ROYAL — III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308

Hotel Kikelet — Fősz.: Tőkés Anna, Turay Ida, Páger; Kabos; Palló.

Foytatólagos előadások 5-től.

SIMPLON FILMPALOTA — XI., Horthy M.-ut 42. Telefon 268—999.

A budai uricsaládok szórakozóhelye

GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA

35. évfolyam | Budapest, 1937. november 18. | 46. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Esős novemberi napon...

Csúnya, nedves, ködös ez a november, mint ama bizonyos volt, amikor a Nemzeti Hadsereg kicsiny csapatának élén bevonult Budapestre Horthy Miklós kormányzó, akkor még csak fővezér. Felszabaduló, ájulásából ébredező várost talált itt, amely még nem eszmélt önmagára, hivatásának tudatára.

Ha azok a napok és az azokat megelőző idők verik fel emlékezetünket, nehezebben lélekzünk, mintha gyilkos kezek fojtogatnának bennünket. Annak az esős novemberi napnak évfordulóján mégis derűsnek látjuk a horizontot: eltűnt, régesrég eltűnt a lidércnyomás és bizakodással, a hit megnyugtató érzésével nézünk a jövő elé, amely felett ott ragyog a magyarok csillaga, áttörve ködön, felhőn. Akkor nem hittük, amit ma már tudunk: van holnap és ez a Holnap azon a sáros novemberi napon kezdődött.

A Karátsonyi-palota

Búcsuzzunk-e a Karátsonyi-palotától, vagy ne búcsúzzunk? Már többször úgy látszott, hogy a gyönyörű épület mégis megmenekül a csákány elől, most azonban zord és fellegekkel terhes a láthatár: nincs menekvés. Le kell rombolni. Ezt a rombolást újabban „lebontás"-nak szokták mondani és írni, ezúttal azonban maradjunk csak meg a régi magyar kifejezésnél: igenis lerombolják, mert romboló lesz ez a munka. Megértjük, ha a főváros nem akarja megvenni. Ha őszinték akarunk lenni, nem is állíthatjuk, hogy e percben valami nagy szüksége lenne még egy grófi palotára. És mégse tudunk egyszerűen belenyugodni abba, hogy a monumentális épület, Buda legszebb palotája nyomtalanul eltűnjék. Hogy mit kell vele csinálni? Nem a mi dolgunk. Mi csak azt tudjuk megmondani, mit ne csináljanak vele: ne rombolják le.

Nem búcsúzunk tőle. Hisszük, hogy az utolsó pillanatban megszületik majd az a megváltó ötlet, amelynek örök idők óta az a természete, hogy mindig az utolsó percben jut valakinek az eszébe.

Kezdeti bajok

A főváros ínségakciói újabb nagy eredményről számolhatnak be, olyan akcióról, amely más években ilyenkor még nem szokott megkezdődni: leesett az első hó. Máskor karácsonyi ajándékul érkezik a szegény embereknek, idén már novemberben megkapták ezt az ajándékot.

A főváros polgárságának nem lett volna ilyen sürgős ez a soronkívüli meglepetés, amely problémák egész sorát tárta fel, többek közt egy új problémáét is: a Horthy Miklós-híd közlekedési bajaiét. Ugy hírlik, hogy az első hóval megérkeztek az első nehézségek is, kiderült, hogy a járművek nem tudnak felkapaszkodni síkos időben a meredek hídparton.

Nem akarjuk eltúlozni a veszedelmet, de jó lesz, ha idejekorán észrevesszük azt és cselekszünk. Utóvégre is a hidaknak az a természetes rendeltetésük, hogy közlekedjenek rajta, el kell tehát hárítani minden olyan nehézséget, ami ennek a rendeltetésnek útjában áll. Még akkor is, ha pillanatnyilag kellemetlen, hogy nem stimmel minden úgy, ahogyan kellene. Minden kezdet nehéz, mért legyen épen az új híd kivétel?

A Hegyvidék nagy tranzverzális útja

Írta: **Hüttl Károly dr.,** *tvhat. biz. tag*

Nem kell III. kerületi lokálpatriótának lenni, csak objektív megítéléssel rendelkező budapesti polgárnak annak megállapításához, hogy fővárosunk legszebb és legegészségesebb része az újlaki hegyvidék, amelyhez a Szépvölgy, Törökvész, Vérhalom, Guggerhegy környéke is tartozik. Ezen a területen, — amelyet kiváló polgármesterünk oly helyesen és találóan „Budapest tüdejének" nevez, — ház ház, villa villa mellett áll és az egész egy sűrűn lakott területet képez és amely terület lakossága a főváros legkülönbözőbb társadalmi rétegeihez tartozik, súlyos áldozatokat hozott, hogy az újlaki hegyvidéken, Budapestnek ú. n. tüdején kultúrát teremtsen.

Ezt a hegyvidéket kirándulók tömegei keresik fel, hogy gyönyörködjenek székesfővárosunk festői fekvésében, a guggerhegyi Árpád kilátóban és megtekintsék fővárosunknak egy oly természeti kincsét, a pálvölgyi cseppkőbarlangot, amely sok tekintetben felülmúlja az Aggtelcki és dobsinai cseppkőbarlang természeti szépségeit is.

Sajnos, az újlaki hegyvidék úgy útépítési, mint közlekedési szempontból sokáig mostohagyermekként szerepelt a hivatalos körök előtt. Igaz, hogy kitűnő, de lokális jelentőségű utak megépültek, de annak a nagy tranzverzális útnak a végleges kiépítését, amely hivatva lenne átvezetni az egész hegyvidéken, tehát a Pusztaszeri-úton, Zöldmáli-úton, Csatárka-úton és Kapy-úton, amely hivatva lesz a II. és III. kerület között természetes és rövid főforgalmi utat létesíteni, a főváros közgyűlése csak az idei költségvetési vita folyamán határozta el. Ennek a főforgalmi útnak első része csak átépítésre szorul és aránytalanul csekély költségbe kerül, mert a Pusztaszeri-út, Zöldmáli-út, Zöldmáli lejtő és a Szépvölgyi-út egyrésze teljesen kész állapotban van, az útvonalrészt csak kátrányozni kell, ami az illetékes ügyosztály számítása szerint 60.000 pengőből elvégezhető. A Csatárka-út és Kapy-út kiépítésére a főváros közgyűlése 100.000 pengőt szavazott meg, amely összeg nagyobb része a Csatárka-út külső és Kapy-út felső részére esik és amely munka is remélhetőleg még a tavasz folyamán lebonyolításra kerül.

A közgyűlésnek ez a döntése osztatlan örömet keltett a hegyvidék lakossága között, amely lakosság a főforgalmi útvonal kiépítésében egy régi ígéret beváltását látja, de ez az útépítés *csak előfeltétele és nem megoldása a közlekedés megindításának.*

Természetes, hogy az

újlaki hegyvidék közlekedése kizárólag autóbuszjárat megindításával oldható meg.

Az ú. n. Zöldmáli-úti autóbuszjárat megindítása nem ismeretlen kérelem a főváros és a Beszkárt vezetősége előtt, mert a járat megindításának már nagy megértője és harcosa volt néhai *Sipőcz* Jenő polgármester, de ugyanolyan szertettel és megértéssel foglalkozik a kérdéssel *Szendy* Károly polgármester is, aki az újlaki hegyvidék polgárságát és különböző egyesületeinek vezetőségét emez autóbuszjárat megindítása kérdésében többízben fogadta és kérelmüket mindenkor a legmelegebben pártfogásba vette.

A Zöldmáli autóbuszjárat megindítása lehetővé teszi, hogy az újlaki hegyvidéken lakó, több mint 10.000 adófizető polgár végre-valahára az oly régen beígért közlekedési eszközhöz jusson, a több mint tízezer főnyi lakosság rövid idő alatt megközelíthesse munkahelyét, hogy fővárosunk egész közönsége ugyancsak rövid idő alatt elérhessen fővárosunk legszebb és legegészségesebb részére, hogy a fővárosunkba érkező külföldieknek megmutathassuk Budapest természeti szépségeit és kincseit és közvetlenül gyors összeköttetés létesüljön a II. és III. kerület között, amely közlekedés létesítése mindkét terület lakosságának elsőrangú érdeke.

Amikor a BART megváltásával kapcsolatban felmerült az a jogos aggály, hogy az autóbuszüzem által megrendelt és rendelkezésre álló 50 kocsit teljs egészében az átveendő BART-vonalak fogják elfogyasztani, az újlaki hegyvidék lakossága megnyugtató kijelentéseket kapott, hogy a BART átvétele ellenére elegendő kocsi marad a Zöldmáli-úti autóbuszjárat megindítására is. A BART megváltása következtében azonban katasztrófális kocsihiány következett be és az 50 kocsi legnagyobb része a BART céljaira, az ezen felül megmaradtak a repülőtéri és margitszigeti, valamint a Rákóczi-úti 7-es járatba lettek beállítva.

az újlaki hegyvidék azonban ígéreten kívül semmit sem kapott.

A Beszkárt újonnan 30 autóbuszt rendelt meg, amelyeket május 1-ig bezárólag leszállítanak. Ez újonnan megrendelt 30 kocsi közül 5 a Lágymányosi hídon lévő 30-ra, 2 a Virányosra (Kútvölgy), 4 Pestszenterzsébetre van kontemplálva, így tehát *még mindig marad elég, hogy a zöldmáli autóbuszjárat, amely nem lokális jelentőségű járat, hanem úgy egészségügyi, idegenforgalmi, mint közlekedési szempontból fővárosunk egyetemes fejlődése érdekében is feltétlenül szükséges, az Eucharisztikus Kongresszus idejére megindíttassék.*

A most folyó költségvetési vita kapcsán ezirányban benyujtott indítvány kiadatott a polgármesternek és

megvan minden remény arra, hogy az újlaki hegyvidék lakosságának ezt a jogos igényét kielégítik,

annál is inkább, mert az útépítés a tavasz folyamán megtörténik és a már megtartott próbajárat az útvonal helyességét minden tekintetben igazolta.

30 év óta hiába várja Óbuda a Szent István templom épitését

Hanthy-Haidekker János elöljáró Árpád emlékének megörökítéséért

Óbuda egyik legelőkelőbb egyesülete, az *Óbudai Katholikus Kör* nagyszámú, előkelő közönség jelentlétében tartotta meg idei évadnyitó vacsoráját. A vacsora keretéül szolgált azoknak az Óbuda jövő fejlődése érdekében felmerült nagyszabású elgondolásoknak, amelyek a felszólalások során kifejezésre jutottak. A vacsorán résztvevők díszes sorában ott voltak többek közt: *báró Lukachich* Géza díszelnök, *Brunecker* Lajos elnök, *Leiner* Mihály óbudai, *Pálfi* Lajos dr. újlaki, *Madarics* Aurél römaifürdői, *Peisz* Lajos szentendreiúti plébánosok, *Hanthy-Haidekker* János kerületi elöljáró, *Szigeth* Gábor, *Trautmann* Ferenc kormányfőtanácsosok, *Hüttl* Károly dr., *Kuntze* Lajos dr. törvényhatósági bizottsági tagok, *Gáldy* Béla főigazgató, *Sándor* Mátyás gyárigazgató, *Holzbauer* Róbert lemezgyáros, *vitéz Kovács* Aladár, *Zboray* Sándor dr., *Kovács* Gyula, *Kuntze* Géza, *Szepessy* Ágoston, *Szilvássy* Károly ny. ezredes, a *Római Fürdő Egyesület* elnöke, *Gergely* Ernő dr. főjegyző, *Tömösváry* Tivadar dr., *Reisinger* Gyula, *Schuster* póstaigazgató, dr. *Telkessy* Ivánné, a Charitás elnöknője és még sokan mások.

Elsőnek *Hanthy-Haidekker* János kerületi elöljáró szólalt fel. A katholikus erők tömörülésére, a katolikus öntudat kimélyítésére, összetartásra buzdította a kör tagjait. Szükségesnek tartja az intenzivebb tevékenységet és a célkitűzések pontos megjelölését. Rámutatott arra, hogy a *III. kerület a főváros legkatholikusabb kerülete.* Óbuda 65.000 főnyi lakósságából 46.489 römai katholikus, vagyis 75.2 százalék. Most, az *Eucharisztikus Kongresszus* és a vele egybeeső Szent István-év küszöbén, amikor az egész világ felfigyel Magyarországra, igen fontos a főváros nyugalma, lelki egysége és a védekezés a megbontó törekvések ellen. A Szent Istváni eszmék uralmát kell biztositani a kilencszázéves fordulón.

A nagy király emlékét a legméltóbban azzal lehetne megülni, ha szorgalmaznók annak a törvénynek a végrehajtását, amelyet harminc esztendővel ezelőtt hoztak. Ez a törvény az 1907. XVIII. törvénycikk, amely a magyar állami élet újjáébredése és Ferenc József megkoronázásának negyvenedik évfordulója alkalmából kimondta, hogy *fel kell építeni Óbuda határában azt a templomot, amelyet Szent István Árpád emlékére emelt a nagy magyar fejedelem temetkezési helyén. Az építkezésre az országgyülés 600.000 koronát szavazott meg.* Ez a törvény mind a mai napig nincs végrehajtva, annak ellenére, hogy erre minden intézkedés megtörtént. A miniszterelnökség megbizásából *Schulek* Frigyes még 1914-ben elkészitette a terveket és a nagyszerű, román stilű, három hajójú templom modeljét is. A művészi munka kivitelében a néhai professzor fia, *Schulek* János is résztvett.

Óbuda áhitattal és szeretettel várja ennek a törvénynek a végrehajtását, annál is inkább, mert a tizennyolcéves keresztény uralom alatt minden kerületben épült katholikus templom, *egyedül Óbudát hagyták ki a templomépitési programból.* Itt egyetlen templom sem épült.

A Szent István templomot a Bécsi-út és Vörösvári-utca kereszteződésénél kiszögellő kanyarulatnál lehetne megépiteni, a Táborhegy egyik legkisebb dombján. Óbuda legtöbb pontjáról, főként azonban a Bécsi-út felől nyujtana nagyszerű képet. A szükséges területet, mintegy húsz kataszterális holdat, már régebben megszerezte a Közmunkatanács és ez idő szerint is a birtokában van.

A tanulmánynak beillő beszédet a hallgatóság nagy figyelemmel hallgatta és elhangzása után sokáig hosszasan és lelkesen ünnepelte *Hanthy-Haidekker* Jánost.

Meghivó

A *„Hollós Mátyás Társaság"* irók, művészek és tudósok budai egyesülete 1937 november hó 22-én, hétfőn este fél 7 órakor a Szent Gellért Gyógyfürdő I. emeleti zeneteremében

irodalmi estélyt

rendez, melynek műsora a következő:

1. Elnöki megnyitó, mondja *dr. Hennyey Vilmos.*
2. Kinai versek, *dr. Aigner Lajos* fordításában, mondja: *K. Lázár Mária* szinművésznő.
3. *Dr. Keöpe Viktor:* Magyar szemmel Kinában — vetitett képekkel.
4. *R. Andor Endre:* Az én kertem. Versek, előadja a szerző.
5. *Székely Vladimir:* Kacagjunk. Novella, felolvassa a szerző.

Vendégeket szivesen lát az elnökség. — Belépődij nincs.

Előadás után társasvacsora a Gundel polgári étteremben.

BUDA és PEST csodája
A
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZ
II., Margit-körut 40.
Telefon: 151-888.

Sárközy muzsikál,
Szalay énekel

Miért nem áll a Margitszigeten Boldog Margit zárdája?

Ezt a kérdést nem Budapesten, hanem az Alföld nagy metropolisában, Szegeden vetették fel. Szegedi vendége volt a Duna gyöngyének, a Margitszigetnek és benyomásairól, illetve arról, amit nem látott, a következőkben számol be a *Szegedi Új Nemzedékben:*

Néha romokból, szegénységből, reménytelenségből épültek, de mindig felépültek a Domonkos-rendi nővérek szerény hajlékai. Láttam azt a zárdát, ahol a magyar királyleány, boldog Margit élt, ahol a legnagyobbat adták nekünk, mert ők nevelték, s ők vezették, hogy évszázadok eszményképe lett. Magam előtt láttam a négyszögű kis kertet, a zúgó öreg fákat, a víz-szagú tájékot, aztán eszembe jutott a valóság. A romok, amint odahallatszik a szomszéd terrasz tánczenéje. *A mai Margitszigeten alig emlékeztet valami a magyar királyleányra s arra a Rendre, amely őt nevelte nekünk.* Miért? Ez is egy az élet miértjei között. Miért nem várhat a szürke nagy városban fehérfalú mosolygós zárda s *miért nem áll különösen Boldog Margit zárdája?* Emlékeztetőül: hogy a legnagyobb sötétségben van legközelebb Isten kegyelme?

Boldog Margit zárdája búcsúhelye, központja, vigasztalója, reménye lehetne a magyarságnak. Mert nehéz idők járnak. Kellenek az áldozatos helyek, ahol adnak nekünk. Miért nincs, s ha nincs, miért nem építjük fel?

A sok miért közben hazaértem, de megnyugodni és megfelelni nem tudtam. Talán a Szentév meghozza a feleletet.

VOGL és VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

Milyen lesz az ujjáépitett Attila-utca, Szentendrei-ut és Tétényi-ut

Király Kálmán tanácsnok nyilatkozata a nagyszabásu budai utépitésekről

A főváros út- és csatornaépítési ügyosztálya mellett működő szakbizottság a múlt héten több olyan fontos útépítést határozott el, amelyek a budai közönséget méltán érdeklik. Ezek között szerepel az Attila-utcának a Mikó-utca és Vérmező-utca közötti szakasza, továbbá az óbudai Szentendrei-utcának a Miklós- és Flórián-terek közé eső része, végül a XI. kerületi Tétényi-útnak a Horthy Miklós-út és a tervezett Szent István-út közötti szakaszának rendezési ügye.

A bizottság — mint a napilapok megírták — hozzájárult az ügyosztály előterjesztéseihez. A Budai Napló az új útrendezések ügyében Király Kálmán tanácsnokhoz fordult, azzal a kéréssel, ismertesse, milyenek lesznek az új utak.

Király Kálmán tanácsnok, az út- és csatornaépítési ügyosztály vezetője

az alábbiakban ismertette az új útépítések terveit:

— A budai útépítéseket már régebben tervbevette az ügyosztály, most végre megvalósíthatjuk azokat. Olyan hiányt pótolunk ezzel, ami már régóta sürget bennünket, anyagi okok azonban mindmostanáig késleltették a megoldást.

Az Attila-utca kiszélesítése

— Ami az Attila-utca rendezését illeti, ennek az utcának a Mikó-utca és Vérmező-utca között lévő szakaszának kocsiútja 7.70 m széles és az utóbbi évek során kialakult rendkívüli nagy forgalom részére nem elegendő. Különösen súlyos a helyzet a Mikó-utca torkolatánál és a katonai garázs előtt, ahol sürgős beavatkozás szükséges. Az út teljes hossza 920 méter, szélessége ma 14—16 méter. A rendezés után a kocsiút szélessége 12 méter, a gyalogutaké 4.5—5.2, illetve 2.8—4 méter, az egész út szabályozási szélessége pedig 20 méter lesz.

— Ennél a szabályozásnál egyelőre még akadályul szolgál, hogy a katonai kincstár néhány év előtt építkezést hajtott végre, még pedig építési engedély nélkül s e körül még vita folyik a katonai kincstár és a főváros, illetve a Közmunkatanács között. A III. ügyosztálynak kell az útrendezéshez szükséges területeket, amennyiben azok nem állnak rendelkezésre, megszereznie. Ezirányban már megtettük a szükséges lépéseket.

A Szentendrei-u

— Az új óbudai kivezető főútnak a Szentendrei-úttal való, a modern közlekedési viszonyoknak megfelelő összeköttetésről gondoskodnunk kell — folytatta Király tanácsnok — annál is inkább, mert hiszen most van folyamatban a budapest—esztergomi műút újjáépítése is. Ezt az összeköttetést, az új városrendezési tervek figyelembevételével, a Szentendrei-útnak a Majláth-utca helyén megnyitandó szakaszának útrendezésével tudjuk biztosítani. Mint azt a Budai Napló megírta, az útterületbe eső házakat még e hónapban kiürítik és azok lebontása iránt az intézkedések már megtörténtek. Az útrendezés tervét elkészítettük és azt a költségvetéssel együtt bemutattuk.

— A szóbanforgó útszakasz hossza 600 m, az út teljes szélessége 24.65 méter. Mivel a hídra vezető útnak a Flórián-tér vidékén elterülő forgalmi terének magassága 9 m, viszont a meglévő terepé 9.8 m, ezért a kettő közötti szintkülönbséget egy közbeiktatott 2.5%-os emelkedéssel kívánjuk áthidalni. A kocsiút szélessége 12 méter, a gyalogutaké 6.32—6.32 méter lesz.

A 12 méter széles kocsiútból egyelőre csak a közé-pen lévő 10 méter széles sávot építjük ki. A tervezett gyalogút és fasor vonala már a végleges útszélességhez igazodik.

— A kocsiúton 15 cm vastag mészterméskő alapra fektetett és tömören 10 cm vastag andezit (trahit) zúzottkő alapon, négy cm vastag dunahomok ágyazatba helyezett bazalt sorkő burkolatot készítünk. A gyalogutakat murvabeton burkolattal készítjük. Az előmunkálatokra 80.000, a sorkövezet készítésére ugyancsak 80 ezer pengő szükséges. Ezekre a 2.5 milliós rendkívüli hitel nyujt fedezetet.

Milyen lesz a Tétényi-ut

— Az Erzsébet Sósfürdő környéke és az attól dé're lévő terület az elmúlt évtizedben erősen beépült — folytatta Király tanácsnok — igy ennek az új városrésznek a közlekedési hálózatba való bekapcsolása ma már halaszthatatlanul szükséges. A közelmultban több ideiglenes útépítést végeztünk, de ez nem elegendő. Ezért a környék fő közlekedési vonalának, a Tétényi-útnak a Horthy Miklós-út és az Erzsébet Sósfürdő főbejárata között lévő szakasza végleges úrendezési tervét elkészítettük és bemutattuk. Az útszakasz hossza 500 méter, teljes szélessége 30 méter lesz. A kocsiut 12 méter, a gyalogutak pedig 9—9 méter szélesek. Ezekre a munkálatokra a 2.5 milió pengős rendkívüli beruházások programjában 35.000 pengő fedezet áll rendelkezésére. A mostani rendezés alapjául szolgál a későbbi munkálatoknak.

— Az úton a Horthy Miklós-út és Halmi-út között a közcsatorna már elkészült, attól kifelé csak magáncsatorna épült.

— Itt említem meg, hogy a Müegyetem előtt évő kavicsrakodót is áthelyezzük. Ez a rakodó üzemi zajával az előadásokat zavarja a kényes műszereket pedig a szálló por rongálja. Ezért tovább fenn nem tartható.

— A rakodót a Horthy Miklós-híd budai hídfőjétől délre helyezzük át és a Bertalan-utcán keresztül kötjük össze a mögöttes városrészekkel, mert a környéken csak ez az utca van olyan burkolattal ellátva, mely a nehéz teherforgalom követelményeinek megfelel. Az összeköttetés céljából szükséges a Müegyetem-rakpart alsó útjának és a Bertalan-utcai felhajtónak a megépítése is. Az itt lévő, jelenleg nyers partot, a kavicsrakodóéhoz hasonló módon építjük ki. Magát a rakodót és a hozzávezető alsó rakparti utat a nehéz forgalomnak megfelelően makadámtalpazatra helyezett kockakő burkolattal látjuk el.

— A várható költség mintegy 580.000 pengő, mely összegből 290.000 a partépítések, 290 ezer pedig az útépítések költsége. Fedezetül a 30 millió pengős beruházási kölcsönből a rendkívüli útépítésekre és kertészeti munkákra kijelölt 2.5 millió pengő szolgál.

REGENT
Cafe-Restaurant
II. Keleti Károly-u. 1
Igazgató: BOCK
Telefon: 153-326
Esténkint
Ördöngős Gyuri és Losonczy Pál együttese

A székely rendiség

Erdély elszakitása óta az érdeklődés fokozott mértékben fordul a székelység felé. Ezt igazolja az a könyv is, amely „Székely nemesi rendi társadalom" címen a közelmult hetekben hagyta el a sajtót. A tanulmány szerzője vitéz Ákosfalvi Szilágyi László dr., a családi és közkönyvtárak, a törvények és kirá'yi rendeletek, valamint a rendi jegyzőkönyvek többszáz évre visszamenő anyagából szedte tudományos rendszerbe a hármas tagozaton felépült székely rendiség életformáit.

A hét szék népének hármas tagozatú rendiségét először Mátyás király ismerte el 1473. december 9-én kelt oklevelében. A székelyekről már Werbőczy is megá'lapította a „Tripartitum"-ban, hogy külön szokások és törvények szerint élnek. A székely kiváltságot az biztosította, hogy a székelység békésen csatlakozott a honfoglaló magyarsághoz és ezzel szállásbirtokának a királyi háramlási jogtól való mentességét az uralkodók mindig elismerték. A széke'yföld élén az ispán állott (Comes Siculorum), aki a nádorhoz és vajdához hasonló jogkörben — mint zászlósúr — az uralkodót képviselte. A székely rendiségről következőképen emlékezik meg Bornemisza Pál és Werner György Erdélybe küldött biztosoknak 1552-ben kelt, I. Ferdinándhoz intézett előterjesztése:

„A székelyek első rendje: a primorok, azaz főnemesek; második rendje a principi'usok azaz lófők; harmadik rendje a pixidáriusok, azaz gyalogosok — mindannyian nemesek. Ezt a hármas tagozatú székely rendiséget miniszteri előterjesztésre 1869. február 16-án kelt elhatározásával I. Ferenc József is megerősítette.

A törvények és kirá'yi rendeletek hosszú sora ad keretet annak a nagyszabású tanulmánynak, amelyet vitéz ákosfalvi Szilágyi László dr. a székely nemesi rendi társadalomról írt. Közjogi és történelmi szakirodalmunk gazdagodását jelenti ez a könyv, amelyből a nagy magyar gondolathoz és a hagyományokhoz ragaszkodó székelység egész életegyeteme tárul elénk.

Rétyi Székely Miklós dr.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet· Horthy Miklós körtér 4.

NÁCI

Irta: URAI DEZSŐ

Ahogy ezt a négy betűt leírom, az emlékezés aranyködéből egy fej körvonalai bontakoznak ki. Egyre felismerhetőbb a szellemjelenség: markáns, római centurióra emlékeztető, klasszikus profil, a legezüstösebb haj, dús lobogásában, tiszta, lelkes szemek, zárt, kicsit fájdalmas száj. Lassan elővillan az irgalmatlanul magas gallér is, amelyen úgy pihen ez a fej, mint egy piedesztálon, lefelé folytatásaként előgomolyog egy szürke, bolyhos szövetű ferencjóska és omlik hosszan a lábak felé. Most előttem áll az egész alak, szikárságában, lelkességében: *Krecsányi Ignác*, vagy, ahogy országszerte hívták: a *Náci*.

Soha többé nem lesz ilyen rajongója a színpadnak, mint amilyen a Náci volt. Jogosan írta magáról a jubileumi megemlékezésben:

„... amikor a színészpálya még nem kecsegtetett kényelmes életmóddal, a tollnak egy forróvérű, tettrevágyó, lelkes harcosa (akkor a Fővárosi Lapok munkatársa volt) *letette a fegyvert, hogy helyébe olyan fegyvert ragadjon, amellyel kitűzött szent céljának, a magyarság terjesztésének hathatósabb diadalt szerezzek.*

Negyven évig harcolt a magyar kultúráért. Negyven évig égett emésztő lázban, hogy teremtsen. 1873-ban kezdte a színigazgatást Kecskeméten, sokáig a vidéken apostolkodott, végre 1883 június 9-én megnyithatta a *Budai Szinkört*, amelyben aztán mindenki „leégett". Barátai féltették, vissza akarták tartani az esztelen vállalkozástól, de ő konokul ragaszkodott a Horváth-kerti színházhoz.

A megnyitóra *Váradi* Antallal iratott prológot. *„Buda ébredése"* volt a címe. A budai direktor mint teljesen lerongyolt alak szerepelt benne, kezében koldusbottal. Állt kifosztottan a nyári színház kapujában, akkor hozzálépett a jövevény (ezt a szerepet Krecsányi játszotta) kivette a kezéből a koldusbotot:

„... És fogadom
E botot jövőre én kivirágoztatom ..."

És valóban, az első nagysikerű szezon végén ugyanezzel a bottal a kezében búcsúzott a közönségtől, *de akkor már csupa gyönyörű lila virág volt a száraz fa.*

1913 augusztusáig övé volt a Budai Színkör. Hamar megismertük, hamar megszerettük ezt a furcsa, örökké lobogó teátristát. Jó időben, rossz időben reggel nyolc órakor megjelent a színháznál s este ő volt az utolsó, aki elhagyta az épületet. Mindenütt ott sürgött-forgott, festőműhelyben, a kelléktárban, a szabók szobájában, de mindig és mindenkor: a színpadon. Amikor az irodában hitték, egyszerre csak megszólalt a nézőtér legsötétebb sarkából és kijavította a botló színészt.

— *Álmomban, kérem, nem álmomban ... Tessék mégegyszer mondani* — rendelkezett siránkozó hangján.

Mert mindig siránkozott, miközben idegesen masszirozta az orrát. Ha még olyan jól ment a színház, siránkozott, ha még olyan sikerei voltak érdekes darabokkal (mint az Éjjeli menedékhellyel) siránkozott. Általában keveset beszélt és sohasem „komázott" a tagjaival. Nézte szótlanul a próbát s ha meg volt elégedve egyik vagy másik színészével, némán megfogta a kezét és bevitte magával az irodába:

— *Itt van, kedves barátom, az egész havi gázsija. Tessék, írja alá! ...*

Így jutalmazott. *Negyven éves igazgatása alatt mindenkor az utolsó fillérig kifizette a színészeit,* de hogy mikor adott nekik pénzt, ez már sok mindentől függött. Akit nem szeretett, az bizony elvárhatott a pénzére. Az előleget az első kérésre feltétlenül megtagadta, ugyanígy a próba alól való felmentést, ha csak egy délelőttre szólt is. Az ilyen argumentumokra: „Igazgató úr, meghalt az anyósom", — hamar megfelelt:

— Jól van kérem, majd eltemetik Ön nélkül. Folytassuk, kérem, a próbát!... Tessék mondani ...!

Persze a színész nem egykönnyen adja meg magát, kivált, ha pénzről van szó. Kiismerték a Náci gyengéit és azokon keresztül környékezték meg. *Nagy* Jenőt, sok színésztréfa szerzőjét, amikor a társulathoz került, pillantásra sem méltatta, pénzt se adott neki, de három nap mulva már fennakadt a ravasz színész horgán. *Nagy* Jenő kiszimatolta, hogy a direktor a színpadon nagyra értékeli a szép trikót, a szakállt és a tollas föveget. Az első alkalommal — Rómeo és Júlia ment — megfelelően kiöltözött. Felvette Odry Árpádtól kapott gyönyörű citromsárga trikóját, pompás szakállt ragasztott és a barettjére akkora tollat tűzött, hogy leért a válláig. Náci azonnal felfedezte:

— Ki maga, édes fiam?

Az új kardalnok bemutatkozott, a következőpercben már a zsebében volt a teljes havi gázsija. Egy másik meg kileste, hogy Krecsányi gyakran jár ki a farkasréti temetőbe, ahol a család kriptája állt. Náci már életében felállíttatta saját sírkövét és ezt az emléket gyakran látogatta, nyilván, hogy megbarátkozzék az elmúlással. Az előleget kérő színész egy reggel eléjekerült, a kriptához lopódzott s mire Náci odaérkezett, a gézengúz már *nagyban fényesítgette* a márvány aranyos betűit.

— Mert tetszik tudni — játszta a rajtakapottat — néha-néha megtisztogatom e márványt ...

— Köszönöm, kedves barátom, majd este jöjjön fel az irodába egy kis pénzért ...

Állandóan kutatott, keresett, darabot, színészt. *Ő maga nem nézte meg,* mert akkor el kellett volna hagyni a színházát, a feleségét utaztatta oda, ahol a színész akkoriban játszott. Az asszony referált s ha jót jelentett, másnap már elment a meghívólevél. Így került Krecsányi társulatához boldog emlékű, drága Gyula bátyánk, *Hegedüs* Gyula, később a legnagyobb művészek egyike. Akkoriban sovány, keskenyvállú fiú volt, valahol Tolna megyében kinlódott valami kis társulatnál. Krecsányiné megnézte, Krecsányi szerződtette. Első szerepe Feledi Gáspár volt a „Falu rosszában". A közönségnek tetszett, de *Nácinál — megbukott.*

— *Nem, nem, kedves fiam* — sírta, az orrát simogatva — *ez nem színészet. Hiszen maga, kedves fiam, úgy beszél a színpadon, mintha a kávéházban diskurálna!*

Akkoriban, a szavaló iskola virágjában, *Pethes* Imre, *Hegedüs* Gyula rossz színésznek számított a maga természetes beszédével. *Kifizette egy hónapra és felbontotta a szerződést.*

A hanyag színészt valósággal „gyilkolta" és mihelyt lehetett, túladott rajta. De még a művésznek sem kegyelmezett, ha mint ember fogyatékos volt. *Dezséri* Gyulának, aki később Kolozsváron a legnagyobb magyar színészek közé emelkedett, tehetségesnek tartotta ugyan, de nem foglalkoztatta, mert tudta, hogy néhanapján a kancsó fenekére néz.

— *A színésznél, kérem, nem lehet bort kávézni ... Legalább is az én társulatomnál nem.*

Dezséri annyira tisztelte Nácit s annyira félt a haragjától, hogy átmulatott éjszakák után illatszerrel öntözte le magát, hogy a kocsmaszagot eltüntesse.

A legbüszkébb arra volt, hogy repertoárja előtt a fővárosi és vidéki színházak műsorától. Temérdek darabot „hozott ki" ősbemutatóként. Így magyarul ő játszotta elsőnek Gorkij *„Éjjeli menedékhely"* című életképét. Kitűnő előadás volt, még Pestre is átjött a társulattal és a Népszínházban szerepelt néhány estén át. Remek pedagógus volt, a színész sokat tanult a keze alatt, elsősorban — fegyelmet. A lomposságot üldözte, egy rossz hangsúly miatt percekre megakasztotta a próbát.

— *Robban, kérem két b-vel, robban és nem roban. A második b-t is fizetem, ne tessék kihagyni, kérem ...*

Régen volt, talán igaz sem volt, hogy a Náci ott száguldozott a Horváth-kertben. Mert az is a furcsaságai közé tartozott, hogy a színpadról nem a vasajtón keresztül ment a nézőtérre, hanem — szélben, esőben is — kirohant a kertbe és úgy került a nézőtérre a pénztár felől.

Régen volt, talán igaz sem volt! ... Talán csak szellem játszik velünk most, hogy a Budai Színkör kiszolgált épülete a bontó csákány alatt a semmibe zuhan. Talán igaz sem volt, hogy élt valamikor egy ember, aki *nem volt kalmára a művészetnek, hanem fanatikus papja.* Talán minden csak mese, ami itt ezalatt a négy egyszerű betű alatt megbujt: *Náci ...*

Hol vásároljunk
a Ferenc József híd pesti hídfőjénél
SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORUT 14. SZÁM
a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél
HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KORUT 2. (Ferenc-körúti oldal) Tel: 187-651.
a pesti Lánchídfőnél
Hüttl Tivadar óbudai porcellángyárának készítményei csak a gyár üzletében: V, Dorottya-utca 14. sz. kaphatók.

Megbizhatóságáról ismert
ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13
Telefon:
162-765.

BUDAI KRÓNIKA

A tenyész-fiskális és egyéb ritkaságok

A főváros szociálpolitikai ügyosztálya ilyenkor, tél kezdetén, nagy munkába fog: a téli inségakciók most kezdődnek. Napi 50—60 ezer ebédet oszt ki a főváros tél derekán.

Hogy miből indult ki ez a gondoskodás, arra jellemző eset az alábbi, 1860-ból származó hír:

„(A pesti leves-intézetben), mely a szegényeknek levest osztogat, lefolyt héten 1945 levest osztottak ki, egy napra mintegy 276 adag esik."

*

Erről a jótékonyságról mint nagy eredményről emlékezik meg az egykori tudósító. De meg volna lepve, ha ma felébredne! . . .

Egy másik hír ugyanebből az esztendőből ma is aktuális. A Városmajor rendezéséről van benne szó, amelynek rendezését ismételten sürgette nemrég a Budai Napló is. Az említett hír a következőket közli:

„(A budai városmajor), a pestbudai közönség egykori kedvenc mulatóhelye, mely most oly bús elhagyatottságban áll, a jövő tavaszra a kor és divat kívánalmaihoz képest át fog alakulni, hogy azután, ha lehet, ismét meghódítsa magának a két város közönségét. Az átalakítási legjobb tervre 100 ft. jutalmat tűzött ki a budai városatanács".

A lipótmezei tébolyda építése tehát megkezdődött. . . 1860-ban.

Sajnos, a Városmajor ma is oly „bús elhagyatottságban áll", mint 77 évvel ezelőtt. Ideje lenne, ha „a kor és divat kívánalmaihoz képest" újból rendbehoznák.

*

De van egyéb budai hír is:

„(A Budán felállítandó országos tébolyda építése) ez idén kora tavasszal megkezdődik, miután az építőmesterek már mind szerződtetve vannak, kik között van egy bécsi is, egy asztalosmester."

*

Van azután egy sokkal kedvesebb hír, amelyre Buda ma is büszke lehetne:

„(Rendkívüli termékenység.) Budán van egy ügyvéd, aki igen nevezetes ember. Négy év alatt, amióta nejével él házaséletet, 10, azaz tíz gyermekkel áldotta meg őket az Isten, t. i. az első évben hármasok, a második és harmadik évben ikrek, s közelebb ismét hármasok születtek. A hármasok meghaltak, de az ikrek egészségesek, mint a makk."

Ha ez a derék házaspár ma élne, mit csinálnának velük, mondjuk Kanadában, ahol azokkal az ötös ikrekkel akkora hókuszpókuszt csináltak? Ilyen ügyvédekre és ügyvédnékre ma nagy szükség lenne nemcsak Budán, hanem mindenütt Magyarországon, bár bizonyára roszszul éreznék magukat ebben az egykés világban.

*

Nemrégen érdekes tudósításban számoltunk be arról, hogy Óbudán van egy öreg ember, aki még sohasem volt Pesten, de nem is akar oda átmenni. Ilyenek, úgy látszik, mindig akadtak. Ezt bizonyítja egy 1859. szeptemberében kelt hír, amely következőképen hangzik:

„(Curiosum.) Budán lakik egy kézműves, ki már Isten kegyelméből negyven évet töltött ott, s még sohasem volt Pesten. E különcség hihetetlennek látszik ugyan, de igaz. A különcnek régi ismerősei is igazolják."

*

Ebben az évben egyébként savanyú képpel jártak a budaiak, amiről viszont az alábbi jelentés számol be:

„A budai szőllőbirtokosok olly savanyú képet vágnak, mintha ecetet ittak volna. Egy szőllőbirtokos, kinek tavaly 1100 akó bora volt, most csupán 34 akót szüretelhetett. Egy tétényi szőllőbirtokosnak pedig, ki múlt évben 300 akót szállított pincéjébe, most csupán egy árva akó bora termett. Az idei szüret ellen sok panaszt lehet hallani, hova lesznek szegény borivók!"

*

E bizonyára mélyen lesujtó hír mellett, amely a budaiakat ugyancsak búsíthatta, sokkal kedvezőbb hír olvasható a pesti oldalról. Szóval: még itt is Pest jutott előnybe!

„(Hiába, Pest csak Pest!) Annyi itt az orvos, sebész, bába, borbély, patika, hogy lehetetlen meghalni, hacsak véletlenségből nem. Volt ugyanis Pesten 1858. végén: 184 polgári s 18 katonai orvos, 60 sebész, 11 fogorvos, 14 nyilvános gyógyszertár, 31 sebészi borbélyműhely és 195 tanfolyamot végzett bába."

Ehhez a hírhez felesleges minden kommentár. Hát ez csakugyan szörnyű bőség. Vajjon akadtak-e akkor is állástalan diplomások?. . .

*

Bájosan naiv — és éppen ezért iktatjuk ide — az ugyancsak 1859-ből való „hasznos" tanács, amelyet komoly képpel ajánl a P. M. és imigyen szól:

„(A légszesznek) szobákban s más helyiségekben véletlenül történő kitódulása ellen célszerű óvszert ajánlanak, ez a csövekre alkalmazandó kis léggömbből áll, melyek a váratlanul kitóduló légszeszt felfogják s ártalmatlanná teszik."

Hát ez nagyon praktikus lehet gázmérgezés ellen. De azért nem ajánljuk olvasóinknak, hogy kipróbálják.

Scsüpnia
(1912 — 1937)

Irta: **Comm. PAULOVITS SÁNDOR dr.**

Huszonöt év előtt prokramálta Albánia, sok évszázados elnyomatás után, állami függetlenségét. II. Abdul Hamid kalifa ottomán császársága már 1910-ben a végső felbomlás jeleit mutatta, a balkáni háborúk elvesztek a magas porta számára, az öreg szerbverő Abdul Kérim basa, szkutari váli, elmenekült a forró skipetár-földről, a törzsek függetlenitették magukat és a törzsfőnökök összehivták az első nemzetgyülést Bécsbe, ahol Esszad Toptani basa, Monsignore Seregyi skutari-i érsek, Prenk Bib Doda maljisszór herceg és a különböző muzulmán, katolikus, orthodox törzsek törzsfőnökei (bajraktárok) és papjai aláirták a nemzeti függetlenség proklamációját és a szent besszát (vérbosszú felfüggesztését).

Zogu, albán király.

A hatalmak megszállották Albániát. Nikita montenegrói királyt kiparancsolták Szkutariból és először a skipetár származású Turkhan basa lett az első miniszterelnök, akit felmentettek szentpétervári nagykövetei állásától. Nemsokára Wied Vilmos német herceg lett az albán király, de Esszad basa szabadcsapatai leverték seregét, ő kénytelen volt menekülni, hogy aztán sürün váltogassák egymást államfők és kormányok, mignem a nagy világháboru alatt a magyar—osztrák monarchia seregei megh6ditották Albániát, de csak ideiglenesen, mert katonáink nem hóditók gyanánt lepték el a skipetárok földjét, hanem mint barátok. Mi megbecsültük a büszke albán népet, amelynek történelme Trójáig nyulik vissza s amely Macedoniai Nagy Sándort, a világhóditót adta a világnak. A harcias szekeres roxelánok is valamelyik albán törzs ősei. Állitólag IV. Béla magyar király, a tatárjárás alatt, a délkeleti Andria partjaira szorult és ottrekedt katonáinak utódai a mai maljisszórok.

Albánia adta az ottomán császárság legkiválóbb nagyvezéreit, diplomatáit, az utolsó budai basa, a vitéz Adurrahman Abdi Armant, akinek emlékét a főváros diszes müvel tisztelte meg, szintén albán volt; a jeles diplomata, Turkhán basa szintén, a jelenlegi fáráó, I. Faruk, Egyiptom királya szintén albán származású, nagyapja, a hires Achmed Ali basa volt. Sakander bég népének nagy multja van.

A világháboru alatt oldalunkon harcolt egy daliás albán törzsfő. Ahmed Zogu kapitány, akinek édesatyja, Dzsemál basa volt, édesanyja pedig Esszád Toptani basa növére. A legelőkelőbb albán történelmi föuri család.

1924. december 24-én Zogu bevonul a fővárosba s az albán független állam elnöke lesz. Hatalmas reformátori munkát végez, modernizálja az évezredes szokásokat; épit, teremt, eltünik a vérbosszú, iskolák keletkeznek, modern hadsereget és csendőrséget szervez, jólét, vagyon és életbiztonság lesz urrá ott, ahol azt megelőzően fegyver nélkül mozogni sem lehetett. Évezredes lespedés és török elnyomatás után a szabadság földje lett Scsüpnia. (Igy nevezik hazájukat az albánok.) Világtörténeti érdemeiért három év mulva az albán országgyülés hálából királlyá proklamálta I. Zogut és megkoronázták. A skipetároknak (sasfiak) ismét van Mbret-je; (királya.)

November 25—28 napjai között üli meg az ország negyedszázados állami függetlensége ünnepét; amelyre a magyar nemzet, a főváros, a tudományos és gazdasági világ is elküldi képviselőit. A magyarok között Husszein Hilmi budai nagymufti is ott lesz, akit Zogu király régóta ismer és becsül, mig Iake Koci volt miniszter, az albán parlament tagja, a magyar—albán kultúrális és kereskedelmi kapcsolatok kimélyitésén fáradozik.

Szőnyegfonalak: Turáni, II., Fő-utca 80 TELEFON 15-15-79

Viharos társadalmi megmozdulások Buda közlekedése miatt

Buda nem nyugszik bele a margithídi, közönséget zaklató, idegesítő és súlyosan terhelő villamosközlekedés új rendszerébe. Legutóbb a *Budai Kath. Kör* foglalt élesen állást a budai társadalmat már hetek óta nyugtalanító intézkedésekkel szemben. Követelték, állítsák vissza az Óbuda és Kelenföld közötti *51-es* járatot; az *53-as* közlekedjék úgy, amint régen volt: a Margit-hídon—Budai Dunaparton—Erzsébet-hídon át; a budai belső körút legyen összekapcsolva közvetlen kocsival a Margithíd és Erzsébethiddal, a *9-es* járjon a Margithíd előtt a HÉV sinjein Óbudára és épitsenek várócsarnokot a Margithíd rettenetesen léghuzatos pesti és budai hídfőjénél lévő megállóhelyeken.

A *Keresztény Nemzeti Liga* is foglalkozott az új lehetetlen villamosközlekedéssel, amely *Óbudát Buda más részeitől teljesen elvágja* és igen nagy időbeli megterhelést jelent az amúgyis zaklatott életű, elkeseredett embereknek. Itt állapitották meg azt, hogy a *HÉV margithídi pályaudvarára egyáltalán nem volt szükség*, mert a Császárfürdő állomáson sokkal előnyösebben lehetett volna a közlekedést lebonyolitani.

A *Keresztény Községi Pártban* is elkeseredetten támadták a Beszkártot meg a HÉV-et s ennek hangot adott legutóbb a főváros közgyülésén *Gáldy Béla* bizottsági tag is. — Az általános felháborodásra, amely az idő mulásával nemhogy szűnnék, hanem napról-napra fokozódik, talán mégis csak meggondolja magát a Beszkárt és talán visszaállítja a megbolygatott régi rendet.

Deszkával kellett máris meghosszabbitani a gyalogjárót a Margithíd budai oldalán, mert a HÉV-ről és a 72-esről özönlő közönség nem fér el. De mi lesz itt a nyáron, amikor vasárnaponként 10 percenkint 8—10 kocsiból álló HÉV szerelvények sokezernyi kirándulót zúditanak néhány óra alatt a Margithídhoz? Gondoltak arra a hurokvágány-szakértők?

Ez talán mégsem közlekedési megoldás?! A közönség, a vasutasok és minden józanul gondolkodó ember látja a Császárfürdő megállóhely fentartásának szükségességét és a margithídi fejállomás teljes szükségtelenségét,

A HÉV-nek vissza kell állitania a Császárfürdő megállót. Igaz, hogy ezzel a hellyel kapcsolatban nagy lelkiismeretfurdalása lehet a HÉV-nek: húsz évig fizetheti még a bérletet a Császárfürdő nagyszerűen berendezett állomásépületéért, ahol most üres várótermek, pénztárhelyiségek és más 8 helyiség kiáltja világgá a néma kérdést: miért kellett másfél millió pengőt kidobni a margithídi állomás felállitására, amikor mi itt vagyunk?!. . .

GERŐ SÁNDOR.

A Viziárosi Kapu Tűfoka

Irta: Bevilaqua Borsody Béla

Guzmann József dr. egyetemi magántanár, a kitűnő orvos irta meg elsőnek a vizivárosi régi *Szent János Ispotály* históriáját. Munkája nyomán vitéz *Aggházy* Kamil nyugalmazott ezredes, a Hadimúzeum igazgatója és e sorok irója foglalkoztak azzal, hogy a régi Ispotály homlokzatának a Duna felé eső folytatásában elhúzódó régi fal, a vizivárosi Alsőváros északi Városfalának egyetlen megmaradt részlete megőrződjön.

Helyes és jó dolog, hogy a falrészlet nem nyert semmiféle vadregényes pótlást. Nem lett belőle hazug giccs, nem kenődtek fel rá színpadias orompárták, amik az ilyen olcsó panoráma-stílus híveit bizonyára elbájolták volna. Az utolsó budai alsóvárosi Városfal megmenekedett attól, hogy ízléstelen és közönséges művégtagot hordjon tisztes vénségű kövein.

Alábbiakban a török által megjavított középkori magyar városfal egy olyan kuriózus nevezetességéről leszen szó, mely eladdig elkerülte a figyelmet. Ez az udvar felől jól látható kapu, mely utóbb befalazódott.

Az ilyen kapuk neve régi magyar nyelvünkön *Fiókakapu*, ami annyit jelent, hogy az „Öregkapu", a Toronykapu fia, vagyis Fiókája. Jelen esetben bizonyára a mai Szénatéren volt *Miszarli kapuszi*, a Temető kapuja, török Kisfia. Régi magyar váraink és városfalaink leirásánál Iródiák uraimnak a lajstromai gyakorta irnak az ilyesmikről. Régi nevük még a *Kiskapu* is, görögös-tudálékos, reneszánszkori nevük a Psendothyrum, ami annyi, mint *Álkapu*.

A régi Aljanyelv, vagyis az Utora-nyelv, (amit a franciák Argot és Jargon néven neveznek) a régi városfalakat, falbástyákat, faltornyokat és kaputonyokat egész Európában mindenütt tréfás csúfnevekkel nevezte el. A régi városi polgárhumor kedves emlékei ezek. Van ezekből bőviben Pestbudán is. Kár, hogy a pesti városi Argot históriás emlékeit nem művelte a filológia, mely csak az újkori pesti tolvajnyelv adalékait bögészgeti.

Volt Pestbudán polgári Aljanyelv is. Utcanyelve, utcasarki virágocskái kivirultak a régi Pestbuda régi városfalai neveiben is, nemcsak mohos köveik réseiben.

Az egyik nürnbergi torony középkori csúfneve *Zuginsland*, vagyis „Kukkants a mezőre!", azaz a torony tekintsen széjjel a tágas nürnbergi határban. Az egyik prágai torony neve *Hungers-turm*, vagyis az *Éhhalál tornya*, az oda bezártak keserves koplalásának emlékéül. Mindenki tud a lándorfejérvári, másként nándorfejérvári, azaz belgrádi „Nye bojsza!" toronyról, aminek értelme rácul. *Ne félj!* Ez a török toronynév, a *Háj ne háj!*, vagyis „Ne félj" rácos fordítása.

Az utcanyelv valószinűleg azért adott csúfnevet a városfalaknak és tornyoknak, mert azok és az alattuk levő újabbkori Casamatták áristomul szolgáltak. Hóhér, bakó, vérpad, bíró, városdarabant, börtön és rabszállító-talyiga: e kellemetlen holmiknak mindnek van csúfneve, régi is, mai is. Nyilván ezért nyertek csúfnevet a pestbudai városfalak is.

Káposztavágó Bástya volt a mai pesti Deák-térre ugró, 1795 táján lebontott, kerektalpú, talján rendszerű, 16. századeleji Bastione neve, éspedig több okon. Először is mert káposztásdézsa formájú volt, másodszor, mert tövén, a Vizesárkon túl ott volt a pesti Kohlmarkt, vagyis Káposztáspiac, amit az 1870-es évek se magyarul, se németül nem tudó hivatalos tudatlansága fordított le Széntérre, hogy később Deák Ferenc-tér legyen a neve. A káposztataposók, vagyis Krautschneiderek viszont káposztataposó, káposztavágó és káposztaposajtó népek voltak. Ime, a pesti Argot!

Csúfneve volt a mai Vámház-körút, az egykori Mészáros-út és a Veres Pálné-utca sarka táján volt *Bikás Bástya* neve is az ottani Városárka mellé épitett Vágóhíd révén.

A mai Váci-utca, az egykori Leopold-utca végén még a 17. század utolsó éveiben elfalazott Városkapu, a Nándorfejérvári Kapu helyén tört Kiskapu, vagyis Fiókkapu régi csúfneve a *Tyúkjáró Kapu* (Hühnerloch), volt, de nevezték Kakaskapu néven is.

A „Tyúklyuk Kapu" szolgai fordítás, a magyar ember Macskajáró, Kutyaszorító és Tyúkjáró néven nevezi a kerítésbe, annak aljába vágott lyukat, mely kutya, macska és tyúk járására-kelésére való. A szóbenlevő Városfalkapu alacsony volt mint a tyukkapu, tehát Tyukjárókapu lett a neve.

Nos és ezzel elérkeztünk a Szent János Ispotály falában levő kapuhoz is. Ha ez még 1541 előtti, vagyis magyar kapu, akkor bizonyára Tyukjáró, Álkapu, Fiókakapu, Gyalogkapu, Kiskapu lehetett a neve.

Ha azonban 1541 és 1686 közötti időből való, török kapu, bizonyára Dromedar Kapuszi, vagyis Tevejáró Kapu, avagy Tűfoka Kapu volt az arabs eredetű török neve. Miért?

Ismeretes, hogy az Uj Szentirásban azt mondja az Ur, hogy könnyebben jut át a „hajókötél a tű fokán, mint a gazdag a mennyek országába". Ismeretes, hogy az újabb fordítók kideritették: a bibliai szókép nem hajókötélről, hanem málhás tevéről szól, mely nehezen jut át a Tű Foka nevezetű kapun.

Mi ez a Tűfoka Kapu? Az egész Keleten mindenütt Tűfoka néven nevezett tevejáró, azaz Kiskapu, mely fent a tű fokához, vagyis lyukához hasonló ivelést mutat. Fent szélesebb mint alul, hogy a málhás, púpos teve átférjen azon. Az arabs épitésből ezt vette át az arabs eredőjű gótika, mely francia és nem német. Az angolok „Szamárhát"-nak nevezik az angol gótika ilyen iveit.

Nos: az egész Keleten Tűfoka volt az ilyen Tevekapu neve. Nincsen rá bizonyíték, hogy budai török atyánfiai is igy nevezték volna el a kaput, de hát hogyan nevezték volna másként, mikor mindenütt igy nevezték azt?

Akármi volt ez a Kiskapu: egyetlen megmaradt históriás kapuja ez a régi Budának. Gondoljuk azt, hogy Tűfoka volt a neve. Gondoljunk a kedves budai török tevékre. Milyen igazi keleti kép lehetett ez, amikor szép, veresre mázolt szamár nyakán kolompolt a kolomp s szép sárgára, kékre, veresre mázolt tevék baktattak utána, keresztül a vizivárosi Tűfoka Kapun! Ott, ahol most villamos csilingel, autóbusz menydörög, ahol német Bauhaus tornyadzik a budai égbe.

A Tűfoka Kapun, melynek napjai megszámláltattak. Az élet nem teveháton, hanem gépmadár szárnyán röpül és Budán idestova már irmagja, hírmondója sem marad Budának, ami igen keserves dolog.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFL ÉNEKEL

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint Lakatos Flóris cigányzenekara muzsikál.

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
MURSY ELEK és cigányzenekara

GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓ-val
a RÓZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

A megnagyobbitott és átalakitott **Szeiffert**-kávéházban
Székely Dezső-jazz
Szántó Gyula énekel

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. **GARCON** Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON.

Sanghájnál elesett magyar ezredes

„(Kinai csatában elesett magyar halott.) Tartol József, kinai cs. testőrezredest Sanghái védelménél két golyó találta, minek következtében még aznap meghalt. Haldokolva, Fekete nevü barátját és földijét kérte, hogy a gyászhirt Debrecenben lakó anyjának és nővérének adja tudtul s egyúttal nekik egy Sanghájban levő bankháznál letett 5000 tallért hagyományozott."

Ez a hir nem az elmult hetekben érkezett Sanghájból, hanem pontosan 65 évvel ezelőtt. A szabadságharc emigráns tisztjei az egész világot bejárták és mindenhol véreztek, szenvedtek. Igy került a debreceni Tartol József Kinába és a derék magyar katona igy pusztult el 1862-ben a kinai császár szolgálatában. Hadd újítsa fel a hazájától távol, messze idegenben elesett magyar hős emlékezetét ez a néhány sor most, amikor az egész világ figyelme újból a sanghái harcok felé fordul.

A tabáni gyógyszálló épitésével kapcsolatban kell megoldani a fürdőügyi muzeumot

A *Budai Napló* legutóbbi számában megindított akciónak, amellyel egy budai fürdőmúzeum létesítésére, annak előnyeire és feltétlenül szükséges voltára hivtuk fel a figyelmet, széles körökben támadt visszhangja. A *Magyar Idegenforgalmi Érdekeltségek Szövetségének* ügyvezető alelnöke, *Tausz* Béla dr., a kiváló balneológus, a magyar fürdők ügyének lelkes propagátora, levelet intézett hozzánk, amelyben közli, hogy a szövetség már 1933-ban beadványban kérte az akkori polgármestert, létesitsen a főváros olyan retrospektiv állandó kiállitást, amely Budapest forrásainak és fürdőinek képét a történeti idők kezdetétől a mai napig a szemlélő elé tárná.

A beadványban megjelölték azt is, mi lenne ennek az állandó kiállításnak az anyaga. Eszerint bemutatnák ott a Gellérthegy ormát, amelyen a geológia szerint eredetileg a budai hőforrások fakadtak és amelyeknek nyomai ma is ott láthatók. Folytatólag az *Aquincumban* talált balneológiai ásatási maradványokat, tehát a megmaradt oltárköveket (cippákat: *Fontis Perennis* stb.), emléktáblákat: *Aesculapii et Hygiese, Thermae majores* stb., a papföldi ásatások által felszinre hozott fürdők mulage-át, a *Laconicum* képét, a *Feredőszigetet*, amint azt *Németh* 1823-ban a Tudományos Gyüjteményben leirta stb. A középkort illetőleg feltüntetné a kiállitás a dr. *Supka* Géza által 1906-ban végzett ásatásoknál felszinre került Szent Sir lovagjainak rendházát a Császárfürdő táján, amelynek gyógyforrásait *Ladomér* esztergomi érsek az 1290-es években használta és 1298-ban ott is halt meg; majd a *Margitsziget 1260-as évi képrajzát*, amikor *Boldog Margit* a betegeket fürészti. Áttérve *Mátyás király csorgójára*, amely eredetiben a Szent Imre fürdőben ma is látható; *Ulászló* és *II. Lajos* ismert fürdőit a Szent Lukács-fürdő táján, majd a törökök által renovált és újra épitett fürdőket a még ma is ismeretes gyönyörü feliratokkal, a Pesten a törökök által épitett gőzfürdőt, Buda visszafoglalása után *Tollius* utazó által rajzolt térképet az ottani négy fürdő romjaival és igy tovább, folytatva mindazokat a képeket, amelyek nagyrészt a Fővárosi Múzeumban találhatók (kb. 40 drb.) fürdőinkről és azok berendezéséről. Végre a 19-ik század elején készült Császár-fürdő, Rudas-fürdő, Rác-fürdő, Sáros-fürdő képeit, valamint az új épitkezések képeit és a jövő terveit.

Ezt az állandó kiállitást a Szövetség a *Gellért*- vagy *Rudas*-fürdőben szerette volna egy-két helyiségben megvalósitani.

A BELLEVUE
éttermeiben
Minden este és vasárnap és ünnepnap délután
Tánc — Setét György jazz-zenekara

Mi ennél továbbmegyünk, amikor azt valljuk, hogy igenis egész múzeumot kell megtölteni az idetartozó történelmi és propaganda anyaggal. A gyógyulást keresőkre és az ideérkező idegen túristákra nagy hatással lenne egy ilyen retrospektiv kiállitás is, amely ad oculos demonstrálná, milyen régi az „új" Budapest-fürdőváros, de még nagyobb lenne az eredmény, ha a gyógyulások soksokezer példáját, leveleket, orvosi és tudományos nyilatkozatokat, a legkülönbözőbb nyelveken irt hálanyilatkozatokat, továbbá a fürdők mankógyüjteményeit stb. is bemutathatnánk. *Ez a múzeum minden laikus számára is érthető és érdekes lenne*, sőt szenzációszámba menne még a magyar közönség előtt is, amelynek még most sincs sejtelme arról, milyen óriási értéket jelentenek a nemzet számára Buda ősi gyógyforrásai. *A Szent Imre-fürdővel kapcsolatban tervezett gyógyszálló épitésénél már feltétlenül gondoskodni kellene arról, hogy a múzeum részére megfelelő helyiségek álljanak rendelkezésre.*

BUDAI KIRAKAT

Asztalos, butor

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC müasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

Épület, portál és mübutor készités.
Antik butorok restaurálása.
HEROLD JÁNOS, II., Fő-u. 79.

Bádogos, szerelő

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készit: vizvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

Baromfi, vad

VAD, BAROMFI mindig friss
FLEISZIG RT. ÜZLETÉBEN
II., Margit körut 95. Tel: 136-919.

Bor

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

Bérautó

ADRIA BÉRAUTÓ
a legolcsóbb. — Telefon: 14-14-38.

Bőröndd, bőrdiszmü

ALPAR böröndösésbőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

Cégtáblafestő

Müvészi cégtáblák, uj épületekhez szükséges feliratok
LIRA-nál I., KRISZTINA-KÖRUT 81. I., BORS-U. 1

Cukrászda

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testverek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Csemege, fűszer

Csemegekülönlegességek
TÓTH GÁBOR-nál
I., PAULER-UTCA 4. Roham u. sarok.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk.
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

Füszert csemegét **GANCS-tól**
II., RETEK-U. 33-35.

17 év óta **füszert, lisztet, terményt legelőnyösebben**
PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u 125. Tel.: 163-2-5. Trolleybus megállónál.

Divatáru

PÁL Budán a legolcsóbb! I., Krisztina-tér 1.
A hadsereg tagjainak és tisztviselőknek 5 százalék engedmény

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

Legjobb árut legolcsóbban
Goldfingernél vásárolhat II. Margit körut 50-52.

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c. Telefon 167 562

HAUER ÉS MÁRTON
DIVATCIKKEK, II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR
JÓ MINŐSÉG, JÓ IZLÉS, OLCSÓ ÁRAK

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben **Hujbernál** III., Kolosy-tér 5.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

Gyapjucsipkék, straszcsattok, klipszek, brossok és mindennemü estélyi ruhadiszek
ALBACHÁRY és KORAI
II. MARGIT KORUT 38a. Tel. 366—999

Fényképész

Legszebb karácsonyi ajándék egy jó **fénykép**
BLAHOS műterméből, II., Fő-utca 18

Foto, optika

Speciális **FOTO-SZAKÜZLET**
STILLER SÁNDOR, I., Alagut-utca 4.

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.

Furnér és fa

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Füző, keztyü

LEGJOBB FÜZŐK, KESZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18.,
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Gyermekkocsi

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Hentes- és mészáros

Berecz hentesárugyár kft. budai hentes- és mészárosüzlete
II. MARGIT-KÖRUT 5/a. Telefon: 166—418

Hócipő-javitás

Budán a legnagyobb hócipővulkanizáló-üzem
HEGEDÜS II., RETEK-U. 1 Széna-térnél

Illatszer, foto

GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Kárpitos, diszitő

Modern lakberendező, kárpitos és diszitő
FEUERSTEIN LAJOS, I., Márvány-u. 36.
Telefon: 366-930 JAVITÁST IS VÁLLAL

Kelmefestő, vegytisztitó, mosoda

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

20 éve SZÜCS gőzmosóüzem
I., Márvány-utca 36., I., Attila-utca 23.
I., Krisztina-körút 167. szám.

Késmüves

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

Kézimunka, zászló

Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

Kozmetika

„LOTTY" KOZMETIKAI INTÉZET. II. Olasz fasor 43
Arcápolás, kvarckezelés, villanyepiláció, arcpakolás, estélyi sminkelés, gyógymasszázs, szemölcsirtás, lábápolás.

Könyv, papir, irószer

Töltőtollat Budán csak **Csáthy Ferenc** R.T.-nél I., Krisztina-krt 133.

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

Tisza Testvérek II. Fő-u. 12. T:1-527-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára

Könyvkötő

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN mühelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

Kötőde

Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötőde, II. Bem József-utca 7. sz.

Kőfaragó

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Müötvös

PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek evőeszközök javitás, aranyozás, ezüstözés
XI., BERCSÉNYI-UTCA 3. Tel: 269-172

Orvosi müszer, kötszer

Budai orvosi kötszer- és müszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők, betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Órák, ékszerek

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Több mint 150 éve HOSER-órák
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TÉL.: 153-139. — Chronométerek, stopperek, karórák.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

ÓRÁT, ÉKSZERT
Gottlieb-tól III., VÖRÖSVÁRI-UTCA 127
Megnézhető javitások

Paplan, matrac

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. Horthy Miklós-ut 18.

Pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek.

STANZEL KENYÉR III., Zsigmond-u elismert 45.—T: 153-148

PREDA sütőde minőségben első
I., Alkotás-utca 10, Tel: 150-465

Porcellán és üvegfestő

ECKERT JÓZSEF és FIA
porcellán- és üvegmüfestészete
III. Vörösvári-u. 144. Telefon: 362-571

Rádió, villany

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádiószerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Sportcikkek

AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK **Börner-Sporttól**
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM. TELEFON: 167—372.

Szőrme, ernyő

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

Tüzelőanyag

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

Uriszabó

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Üveg, porcellán

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

HOCHHAUSER ISTVÁN üveg- és képkeretező porcellánkereskedése.
Telefon 152-431 II., FŐ-U. 11, 40 éves cég.

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Kölcsönedények **SCHEIBER MÓR-nál**
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

Vasáruk

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Hortby Miklós-ut 49. Telefon: 269-234

Virág

LOHR IRMA utóda **Nagy Imre László**
VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 8.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán!
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRAGHAZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268—205.

BÁNKI BÉLA
uriszabó
6
II., Fő-u 83
Telefon:
1 5 7-2 2 3.
Havi hitel garanciaképes uraknak

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

Tiszta jövedelem — 4 krajcár

A budai Népszínházban 1870 márciusában a krisztinavárosi temetőben nyugvó honvédek hamvai fölé emelendő emlék javára a „Miatyánk isten" c. 3 felvonásos, németből fordított színművet adták elő. A szerepek nagyrészt gyönge kezekben voltak. A tiszta jövedelem — 4, azaz: négy krajcár volt! (Vásárnapi Ujság, 1870, 15. szám.)

A budaiak már akkor sem erőltették meg túlságosan magukat...

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Kozma Jenő ünneplése. A Budai Polgári Kör helyiségeiben pénteken, november 18-án tartja névnapi ünnepét és borgazda-estjét Kozma Jenő dr., a Pénteki Borgazdatársaság elnöke. A Budai Polgári Kör vendégeket szívesen lát ez alkalomból és kéri, hogy akik az estén részt akarnak venni, azt telefonon, vagy írásban jelentsék be. Terítéka ára 1 pengő 80 fillér.

Réw Sándor és Gaár Vilmos — a Gárdonyi irodalmi díj nyertesei. A főváros idei Gárdonyi irodalmi díját két érdemes óbudai iskolai igazgató: Gaár Vilmos, a Lajos-utcai polgári leányiskola és Réw Sándor, a rómaifürdői elemi iskola igazgatója, a Budai Napló kitünő és kedves munkatársa, nyerte el. A szép kitüntetést a Gárdonyi Géza Iordalmi Társaság legutóbbi Gárdonyi emlékünnepén nyujtotta át a polgármester képviseletében, lendületes beszéddel vitéz dr. Vécsey Kálmán főjegyző, mig a gazdag műsorú ünnepély keretében a kitüntettek értékes működését, irodalmi és művészi eredményeit nemesveretű beszédben Simon Lajos elnök méltatta. Utána a nagyszámú és előkelő közönség a Pátria-klubban társasvacsorán vett részt, ahol a Gárdonyi-serleggel dr. Szacsvay József mondotta el lelkes beszédét. Réw Sándor kitüntetése külön öröme a Budai Naplónak, amelynek egyik legrégibb és legelkesebb munkatársa az ünnepelt iskolaigazgató és történelemiró.

Széchy Jenő műszaki főtanácsos ünneplése. Harminc éve tölt be vezetőhelyet a főváros adminisztrációjában Széchy Jenő, a II. kerület műszaki hivatalának vezetője. Az előljáróság tisztviselőkara a jubileum alkalmával melegen ünnepelte az érdemes tisztviselőt. Thordai Lajos tanácsnok, kerületi előljáró köszöntötte a tisztviselői kar nevében az ünnepeltet.

Takáts László ünnepése. Családi szeretettel ünnepelte a tabáni egyházközség Takáts László főgimnáziumi tanárt, a kultúrális szakosztály elnökét pápai kitüntetése alkalmából. Melegen köszöntötte őt dr. Tille Gyula plébános, dr. Molnár László apát, báró dr. Kray István egyházközségi elnök és sokan mások.

Deák Bárdos György negyedik miséje. A felső krisztinavárosi templom vegyeskara Jurassa Endre karnagy vezetésével legutóbb bemutatta Deák Bárdos György, a fiatal és tehetséges egyházi zeneszerző negyedik miséjét, a szép müvöz méltó felkészültséggel.

Bibictelepiek küldöttsége Király tanácsnoknál. A Bibicte'ep csatornázása érdekében járt küldöttség Király Kálmán tanácsnoknál, aki megígérte dr. Szikay Jánosnak és dr. Vályi Lajosnak a küldöttség vezetőinek, hogy a Bibicte'ep ügyét közmegelégedésre megoldja.

Megalakul a Bruckner Antal Társaság. A világhírü linzi orgonaművésznek a nagy zeneköltőnek, az osztrákok büszkeségének kultusza egyre kimélyül, túl Ausztria határán is. Európa csaknem va'amennyi zenei központjában tevékenykedik Bruckner Társaság és a közel jövőben megalakul Magyarországon is, Budapesten. A kezdeményezés a Magyar-Osztrák Társaságtól indult ki és csakhamar csatlakoztak a mozgalomhoz a magyar zenei ku'túra lelkes müvelői és barátai. A Budai Napló értesülése szerint a magyar Bruckner Társaság díszelnökévé Ugron Gábort kérik fel és a vezetőség minden valószinüség szerint igy alaku' meg: elnök Dohnányi Ernő, társelnökök Némethy Károly, báró Villani Lajos és Stein Emil, ale'nökök: Gressler Ödön Harmath Artur, Roseda Károly, Siklós Albert, Hüttl Károly és Király Péter (Szeged). Ügyvezető igazgató Perényi Géza. Az eddigi megállapodások szerint november 29-én lesz az alakuló ülés, amelyen a bécsi zenei vi'ág több előkelősége is részt vesz. Az ülésen Moysol professzor, a bécsi Bruckner Társaság alelnöke tart előadást Bruckner Antal jeentőségéről. Este díszelőadás lesz az Operában és ennek keretében a filharmónikus zenekar előadja Bruckner egyik szimfóniáját.

Elzárják a Ferenc József hidat. A Szent Gellért-tér rendezésére most kerül a sor. Az ott levő Hévet kihelyezik. A Ferenc József hidat a járművek elől elzárják, hogy a hídon középre helyezhessék a sineket. A kocsik, villamosok, autók az Erzsébet és Horthy Miklós hídon fognak közlekedni. Az átépítés május 1-ig készül el.

Szentimreváros három követelése

Buda déli része, mely külön kerületté alakulásakor a *Szentimreváros* nevet kapta s amely előnyös fekvésénél fogva is a leghivatottabb arra, hogy *Budapest-Fürdőváros* büszkesége legyen: tekintélyes részében, csodálatos módon, *ismeretlen terület a sorsát intézők nagy része előtt.*

Ha valaki még nem tudná: *közöljük mindenekelőtt, hogy Szentimreváros* a rajta keresztülhúzódó töltés által két részre van szakítva éspedig egy felső- és egy alsó, vagyis egy kulturáltabb és egy teljesen elhanyagolt részre. Az említett *MÁV* töltés takarja és zárja el a jobb sorsra érdemes *Alsóvárost* az illetékesek szeme elől annyira, hogy a városkulturából is csak morzsák jutnak neki. Szépítésére pedig éppen emiatt egyáltalán nem gondolt soha senki.

Szabályozása is felületesen, minden rendszer, előrelátás és mondhatni: szakértelem nélkül történt a közelmultban. Esett is évek hosszú során át sok szó és iródott sok cikk, különösen a budai érdekekért mindenkor kitartóan küzdő *Budai Naplóban* a hétszer görbe Szent István „sugár"-útról, az eltorzított s a Leiningen-útba szédülő Tétényi-útról, a csaknem derékszögben meggörbített Török Ignác-utcáról, a kiflialakú Ildikó- és Szovátautcáról, a hol széles, hol keskeny Halmi-útról, több igen szükre szabott utcába bekényszerített zúg-terecskékről, továbbá a sárba temetkező utak és terekről.

Ha idetekintenének az *igazi* városrendezési szakértők, maguk is elszörnyednének ezen a városszabályozáson, ami még a laikusabb alsóvárosi polgárságot is megborzasztja.

De hát a *MÁV* töltéstől ki lát idáig? És ki hivhatná fel a figyelmet a borzalmas helyzetre? Hiszen itt úgyszólván csak kispolgárok és szerényebb viszonyú tisztviselők laknak, akik keresetük mellett nem érnek rá másra, mint annak az adónak előteremtésére, amelyért „jó polgárokhoz" méltó városi kulturához (jó utak, járdák, csatornák és jó közlekedéshez) volna joguk.

Ezúttal *valóságos csapás fenyegei őket.* Ezek:

1. *a HÉV végállomásnak a Fehérvári-úti MÁV aluljáróhoz tervezett áthelyezése,* persze *„átmenetileg"*, mert hiszen az előrelátható nagy költség ellenére sem maradhat itt sokáig.

2. *A Szent Imre Város kellő közepében létesítendő személypályaudvar,* amely ellen óvást emeltek már másfél év óta ismételten éspedig akkor is, mikor ezzel a tervvel kapcsolatban a *Déli pályaudvar* megszüntetéséről volt szó. Rámutattunk akkor, hogy amidőn a Déli pályaudvar eltüntetése városszépités céljából történnék, milyen *észszerütlen* ugyanakkor egy másik városrészben ugyanily városfejlesztési és szépitési akadályt tervezgetni és a polgárságot annak meghallgatása nélkül — (hisszük, hogy csak ötletszerűen *és nem magánérdekek nyomása folytán)* — befejezett helyzet elé állitva: Budapest-Fürdőváros kapuját elcsúfitani.

3. *A Szent István-út teljes kiépítésének mellőzése.* Ugyanis az új híd létesitését a nyugati és kelenföldi pályaudvarok összeköttetésének kilátásba helyezése siettette s az Alsóvárosban azt a reményt keltette, hogy, ha eddig nem is volt a *jó polgárt megillető rendes közlekedésük* (mert sem a *HÉV*, sem a *Beszkárt 41-ese* nem felelnek meg a lakósság igényeinek), ezentúl a *Szent István sugárúton* át könnyen megközelithetik majd a főváros bármely részét. Ebben is csalódtak.

A Buda Alsó Városi Egyesület november 10-iki választmányi ülésén megjelentek nyomatékosan hangoztatták a polgárság kívánságait: *a) a HÉV végállomásnak a határra való halaszthatatlan kihelyezését; b) a MÁV töltés eltávolitásának vagy eltüntetésének legalább elvi elhatározását, s ehhezképest a MÁV töltésre tervezett személypályaudvar gondolatának teljes elejtését,* de legrosszabb esetben egy nagy hajókikötő, a Stadion és Vásárváros közelében — a pályának a Dunaparton való vezetésével — való megépitését; *c) az új híd és a Kelenföldi pályaudvar közötti sugárútnak már most, a kettős szentévre való teljes kiépítését.*

Ez elől a hármas követelés elől elzárkózni nem szabad, és ha az illetékesek a polgárságot meghallgatják és kívánságaikat még sem teljesitenék: jóvátehetetlen bűnt követnének el nemcsak ellenük, de Budapest-Fürdőváros érdekei ellen is.

Mikola Géza dr.

Galambos János uri és női **cipész** Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek mérték után mindennemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Reisniger Gyula arcképének leleplezése. A III. kerületi Sarlós Boldog Asszonyról elnevezett egyházközség megfesttette elnökének, Reisinger Gyula elemi iskolai igazgatónak arcképét. A leleplezési ünnepélyt november 19-én, pénteken este fél nyolc órakor tartják meg. Az ünnepi beszédet Gáldy Béla tanügyi főtanácsos mondja.

Tiltakozó nagygyülésre készülnek az alsóvárosiak a városrendezési tervek ellen. Az új híddal kapcsolatos városrendezési tervek miatt Szentimreváros polgárai tiltakozó nagygyülést terveznek a Hév, végállomásnak a Fehérvári-úti aluljáróhoz való helyezése, továbbá a Máv. töltésre szánt személypályaudvar megépítése és a Szent István sugárút teljes kiépitésének elodázása ellen. A tervet a Buda Alsó Város — Sósfürdő környéke — Egyesület (AVE) legutóbbi népes választmányi ülésén penditette meg s a rendezésbe be óhajtja vonni Szentimreváros összes hasonlócélú egyesületeit, amely okból őket külön meghivással egyidejüleg közös előkészitő értekezletre hivja meg a XI. ker. Előljáróság dísztermébe 1937. évi november hó 23. napjának esti 7 órájára.

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó: 1-568-63.

Nagyobb területet épitettek be a budai vitézi telkekből, mint amennyit a főváros kijelölt. A közelmúltban a főváros több vitézi telket adományozott és megállapitotta ezek beépitési módját. Igy többek között a külső Bécsi-uton 2630 négyszögöl et jelöltek ki tizennyolc házhely céljaira. A külső Bécsi-úti teleknél kisebb parkterületet is jelöltek ki. A telkek beépítésénél azonban ezt a kikötést nem vették figyelembe és beépitették a park céljaira megállapitott terü'etet is. Miután ezen most már nem lehet változtatni, mert a vitézi házak már állanak, a főváros az eredetileg közterületként lejegyzett telekrészeket is most jogszerüen átadja a vitézeknek.

Tasnády Béla dr. előadása. Tasnády Béla dr. orvos; a Dunajobbparti Orvosok Köre alelnöke az AVE rendezésében ismeretterjesztő előadást tartott az alsóvárosiak részére. Előadásának tárgya volt: „Egészségvédelem szociális szempontból". Részletesen ismertette az egészség védelmére szolgáló módokat és eszközöket, kiterjeszkedve a népi gyógyitásokra (kuruzslásokra) is s ennek során érdekes, sokszor humoros eseteket sorolt fel. Előadását Tasnády dr. legközelebb folytatja.

Müsoros est Budahegyvidéken. A Budapest-Budahegyvidéki Református Egyház Leányköre 1937. november hó 14-én, vasárnap este müsoros estet rendez, amelynek magasszinvonalu müsorszámai során verseiből előadott: Koncz Dezső iró és zeneszerző, énekelt: Lőrincz Zsuzsa zeneakadémiai növendék, zongorán kisérte: dr. Sztarcsevics László zeneakadémiai tanár. — „Uj reformáció" — szindarab 4 jelenetben. Előadta az ifjúság. Kiváló volt még Székely Mária zongoraművésznő zongoraszáma, Hegyes Zoltán tanitója'ölt szavalata, Zsigmond Lajos zeneakadémiai növendék énekszáma és dr. Fekete Lajos református vallástanár előadása.

A Hadimüzeum felhivása. A M. Kir. Hadimüzeum igazgatósága újból közhirré teszi, hogy az 1923—25-ben megbizott vagy önként jelentkezett külső munkatársainak gyüjtőigazolványait folyó évi május 30-ával érvénytelenitette s ezek gyüjtésre, vagy az intézet nevében bármiféle tárgyalásra senki által fel nem használhatók. Kéri azokat, akik még régi igazolványukat nem szolgáltatták be, hogy megsemmisités végett küldjék be Budapest, I., Vár, Hadimüzeum címre.

Müvészestély a Szentimreválosi tanoncotthon javára. A XI. kerületi vöröskeresztválasztmány november 21-én este fél hat órai kezdettel müsoros estélyt rendez, amelyen a kivá'ó művészek egész sora lép fel. A belépődij 1 pengő 50 fillér, amelyért minden vendégnek egy pár virstlit kenyérrel és egy pohár sört is felszolgálnak. Az estély tiszta jövedelmét a megnyitás küszöbén álló tanoncotthon javára fordítják. Az otthon már készen á'l a Csurgó-útcában. A választmány egy földszintes házat bérelt ki, megfelelően átalakította és 20—30 tanonc elhelyezésére tette a'kalmassá.

Hiterősitő előadások. A budai református egyház szerdai előadássorozatának keretében november 10-én dr. Domján János theol. m. tanár Arcok a próféták korából cimen tartott előadást. Székely Mária zongoraművésznő zongorajátékkal, Albert Edith tanitónő költemények előadásával szerepelt, Haypál Béla ref. lelkész pedig bibliát magyarázott. Dr Borbély Kálmán min. tanácsos, gazd. főtanácsos élkes szavakkal fejezte ki az előadóknak a hitépitő előadásokért a közönség hálás köszönetét.

Fel kell szabadítani a Fő-utcát a teherforgalom alól. Nagy a teherforgalom a budai Főutcán, amely megakadályozza a nagyszámú belés külföldi autók és autóbuszok gyors közlekedését. Azelőtt a dunai alsó rakparton bonyolódott le a teherjárművek forgalma, de amióta a Margithid épitését megkezdték és a felső rakpartot főútvonalnak nyilvánitották, az amúgyis túlterhelt Fő-utcára terelődött a sok teherkocsi. Legfőbb ideje lenne, hogy ezeket most újra a dunaparti útra tereljék vissza, amely úgyis néptelen és mostani forgalmának sokszorosát is elbirná.

Spolarich—Zöldfa. Világvárosi viszonylatban is elsőrangú szórakozóhely nyilik meg a hó végén a Krisztinában. A régi, patinás hirü Zöldfa étterem nagyszabásu átalakitások után egyik látványossága lesz Budának. Az utcai fronton remek polgári sörözö épül, az éttermeket pedig lényegesen kibővitik és modernizálják. A Zöldfa egyik nevezetessége az volt, hogy a tisztiösszejövetelek, a bajtársi találkozók jórészét itt tartották meg. Az uj vezetés mindent elkövet, hogy erre a célra az éttermeket tökéletesen alkalmassá tegye. De nemcsak helyi jelentőségü lesz az uj budai étterem. Idegenforgalmi szempontból is fontos, hogy a magyar étel- és italspecialitások iránt oly melegen érdeklődő külföldiek számára eggyel több korszerü, nivós étterem álljon rendelkezésre.

Guthy György jubilál. A Hirdetési Ujság szerkesztője, Guthy György, lapja tiz éves fennállása alkalmából tartalmas jubileumi számot adott ki. A lapban az irodalmi és színházi élet sok kiválóságának közleménye jelent meg.

A BUDAPESTI ÜGETŐVERSENYEGYESÜLET
Nov. 18. 21. 23. 25. 28. és 30-án
D.u. 1/23 órai kezdettel versenyeket tart
Belépődij
I. Hely, úri 3.—
„ „ hölgy 2.—
II. „ 1.50
III. „ —.60
Külön fog. hely 5.—
Közlekedés: 75 és 76 villamossal

A Zugligeti Karitász gyönyörü hangversenye

Az elmult hét hétfőjén valóságos autótábor sorakozott a Trombitás-utcai **Vikár** villa előtt. A zugligeti szegények karácsonyi felruházásajavára dr. **Vikár** Géza és neje **Zipernovszky** Ilonka évek óta át szokták engedni hangverseny céljára villájukat, megkiméive igy a zugligeti Karitászt a nyilvános helyen rendezett hangverseny költségeitől és kellemetlenségeitől.

Alig győzték a háziak és a zugligeti lelkész a gyönyörü lépcsőházban az érkező vendégeket fogadni. Egymás után érkeznek **Kiblovszky** Lajos, **Rados** Gusztáv és családja, **Grosz** Károly portugál konzul és neje, **Hutiray** alezredes és neje, br. **Lévay** Lajos és neje, **Fejér** László és neje, lovag **Fackh** József és neje, **Hekler** Antalné, gr. **Keglevich** Pálné, **Pálmainé Borbély** Ida, **Balonyi** Ágoston és neje, **Szladits** Károly és neje, **Hetényi** István és neje, vitéz **Wargha** Vilmos és neje, vitéz **Péczely** ezredes és neje, **Bárczy** István volt igazságügyminiszter és neje, **Ugron** Gábor volt belügyminiszter és neje, **Heinrich** Antal és neje, **Bartók** Béla dr. **Elek** Tibor, **Hámos** Róbert és neje, **Haris** Jenőné és nővére, **Flittner** Rózsi, **Lányi** Zsigmond, **Harsányi** Jenőné, **Quittner** Ervin, **Szirmay** Oszkár, **Pacher** Emilné, **Vadász** Mihály és neje, **Huber** Gyuláné, **Scheibler** Ede, **Schreyer** Endre, **Oberle** Károly és neje, **Szily** Jenő és neje, sipeki **Balázs** Aurél és neje, **Harrer** Ferenc volt alpolgármester és neje, **Révay** Mór Jánosné, **Krantz** József és neje, **Lunzer** Pálné, **Petracsek** Lajos orsz. képv. **Wladárczyk** József és neje, **Vida** Sándor és neje, vitéz **Gormány** Dezső és neje, **Grünwald** Béla és neje, vitéz **Tóth** Tihamér és neje, **Gyarmathy** Viktor és neje, **Morvay** Zsigmondné stb stb.

Huszár Elemér zugligeti lelkész bejenti az első számot: **Dohnányi** Ernő játssza **Liszt** Szent Ferenc legendáját és saját Pasztorale-ját. Lélekzetvisszafojtva hallgatja az előkelő közönség a mester ujjai alatt csodálatosan hangzó madarak prédikációját, majd a Mennyből az angyal jól ismert dallamát, szünni nem akaró tapssal köszönve meg a ritka művészi élvezetet. A következő szám: **Layer** Mária, **Medek** Anna tanitványa, egy Schubert és két Brahms dalt énekel, zongorán kiséri a M. kir. Operaház egy ifju korrepetitora, aki a salzburgi ünnepi játékokról egy arcképpel jött haza, melynek igy szól a dedikációja: al Maestro Solti — Arturo Toscanini. Gyönyörüen szárnyaló szopránnal, mély átérzéssel és nagyszerü iskolával énekelte az ifju művésznő dalait s bravurosan kisérte **Solti** György, aki január 12-én Szimfónikus Zenekart fogja vezényelni a Zeneakadémián.

Hegedűszám következik: **Országh** Tivadar játsza **Bach** Air-jét, **Beethoven** F-dur románcát és **Dohnányi** Ruraliájának második tételét, teljesen magával ragadva a lelkes közönséget.

Dr. Palló Imre, az Operaház örökös tagja **Monteverdi-Respighi** Orpheo-áriáját adt elő, egy bájos karácsonyi gyermekdalt (Jézus ágyán nincsen paplan) s végül székely dalokat. Természetesen ráadást kellett adnia.

Hangverseny után a társaság nagy része a Trombitásba ment vacsorázni, ahol minden fogyasztás után 10 százalékot a szegények javára számitottak. **Ezzel együtt a hangverseny eddig 850 pengőt jövedelmezett,** amely összeg még bizonnyal növekedni fog azok adományaival, akik utólag mentik ki elmaradásukat. De már igy is rekorderedmény, mert eddig a legnagyobb jövedelem 750 pengő volt.

A gyönyörü hangverseny rendezésének és a fényes eredménynek érdeme **Huszár** Elemére, a Zugliget plébánosáé, aki lelkes és fáradságos munkájával nemcsak a magasszinvonalú hangversenyt hozta létre, hanem szegényeiről is nagyszerüen gondoskodott ezúttal is, mint minden esztendőben.

A Kisfaludy Szinház

— Levél a szerkesztőhöz —

Kedves Főszerkesztő Uram!

Sok a bajom olvashatatlan irásommal. Ma azonban már nem tudok rajta segiteni. Ugy látszik, még a gyakorlott nyomdászok is harcban állanak vele. Ennek köszönhetem, hogy a mult számban megjelent „A Kisfaluy Szinház" cimü tárcámban néhány kellemetlen sajtóhiba csúszott. Irásom igazolására kegyeskedjék leadni a következő javitásokat:

Harmadik kikezdésben a 7-ik sorban „**jelentette**" „**épitette**", három sorral később „**figurákban**" helyett „**figurában**", a második hasáb utolsóelőtti kikezdésében „**Ott volt az öreg Lakos**" helyett „**Ott volt az öreg Latyi,**" (t. i. az öreg Latabár, akkor még fiatal gyerek), a harmadik hasáb első bekezdésében „Egy ördöngösen ügyes **karmester**" helyett „Egy ördöngösen ügyes „**világositó**", aki nem „**fölpöckölte**" a vasfüggönyt, hanem „**felpöckolta**", végül az utolsó hasáb második sorában „**Sarkadi**" helyett „**Miklósi**" olvasandó. Nagyszerüen csinált lapja értékéből ez a helyesbités semmit sem von le, a hibás egyedül én vagyok.

Tisztelettel:

Gegus Dániel

A III. kerületi Polgári Társaskör választmányi ülése. A III. kerületi Polgári Társaskör november 15-én, hétfőn este választmányi ülést tartott vacsora keretében az óbudai Korona vendéglőben. Az ülésnek két beiktatás adott ünnepi jelleget. Ebből az alkalomból iktatták be a Kör elnöki székébe Terbócz Imre kormányfőtanácsos, országgyülési képviselőt, a NEP III. kerületi szervezetének elnöki székébe pedig vitéz Pólya Antal miniszteri tanácsost, a III. kerületi adófelügyelőség vezetőjét. Ugyancsak az est keretében tartotta meg Zsitvay Tibor, kezében az Andréka-serleggel, nagyhatású serlegavató beszédét. A vacsorán az óbudai társasélet igen sok előkelősége vett részt.

Bundavásár előtt Győződjön meg mélyen leszállitott olcsó áraimról csak mig a készlet tart meglepő **olcsó** árak **CSERY GYULA I., Bástya-sétány 2.**
E hirdetés felmutatója 2% pénztári engedményt kap

Közgazdaság

Csaknem 1 millió pengő volt a Péti Nitrogén tiszta nyeresége. A vállalat tiszta nyeresége a 6 millió pengő alaptőke után 978.118 pengő volt, vagyis a részvénytőke több, mint 16%-kal kamatozott. Erre az eredményre joggal lehet büszke nemcsak a vállalat, de az egész magyar ipari élet.

45 százalékos nyereséggel zárta mérlegét a Nitrokémia. A Nitrokémia Ipartelepek Rt. az 1937. évi június 30-án lezárt mérlegében a 60 ezer pengő részvénytőkével szemben 27.005 pengő nyereséget tüntet fel, vagyis a vállalat alaptőkéje az elmúlt üzletévben 45%-kal kamatozott.

A TÉBE az idén is megszervezi a karácsonyfa-ünnepélyt. Minap tartott ülésén a TÉBE Hegedüs Lóránt elnök javaslatára elhatározta, hogy ugyanúgy, mint tavaly, az idén is 10 ezer pengővel járul hozzá a kormányzóné nyomorenyhitő akciójához. Ettől függetlenül természetesen az idén is felruházzák karácsonykor a 3000 szegény gyermeket, akiknek a karácsonyfa-ünnepségén meg fog jelenni a jótékonysági akció legfőbb magyar patronusa, vitéz nagybányai Horthy Miklósné is.

AZ „OTTHON"

Családiház és Öröklakás-tulajdonosok Egyesületének hivatalos közleményei

Rovatvezető: FEITSCHER BÉLA

1937/38 évi inségadó és annak befizetése

A belügyminiszter 1937. évi 201.000 B. M. számú rendelete az inségadó kivetése és behajtása tekintetében az 1936/37. évre fennálló szabályokat az 1937/38. évre meghosszabbította. Az inségadó a jövedelemadó, társulatiadó és tantiemadó után marad, ezek 20—20, az általános kereseti adónál ennek 40%-a.

A polgármester utasította a kerületi adószámviteli osztályokat, hogy az inségadót az eddigi szokástól eltérően, tehát nem október, november és december hónapokban kell befizetni, hanem négy egyenlő részletben, a közadókkal egyidőben. Ennek megfelelően az adószámviteli osztályok az év utolsó negyedére a most kibocsátott fizetési meghagyásokban az inségadó egynegyed részét írták elő, illetve vetették ki, míg a többit 1938. év folyamán negyedévenként az adófizetéssel egyidejűleg kell befizetni, mivel azt a jövő évi adószámlán irják elő.

Behajthatatlan lakbérek utáni adótörlések ujabb szabályozása

A házadóról szóló hivatalos összeállítás 22. paragrafusához fűzött végrehajtási utasítás módosítása tárgyában 21.438/1937. VIII. a. szám alatt kiadott pénzügyminiszteri rendelet a következő intézkedéseket tartalmazza:

A házadóról szóló 1927. évi 200. P. M. számú hivatalos összeállítás 20. és 22. §-ait módosító 16.330/1933. M. E. számú rendelet „ §-a (1.) bekezdésének 5. pontjához fűzött utasítás (3.) bekezdése szerint a behajthatatlan lakbérek után nincs adótörlésnek helye abban az esetben, ha a házbér a házbirtokos mulasztása folytán azért vált behajthatatlanná, mert három havi bér nemfizetés után sem érvényesitette a felmondási jogát.

Minthogy a 16.330/1933. M. E. számú rendelet nem biztosit lehetőséget arra az időbeli korlátozásra, hogy a házbirokost az adótörlés iránti igény nem illeti meg, ha három havi bér nemfizetés után sem élt a felmondási jogával, a helyes eljárás biztosítása érdekében az 1934 évi 66.000/VII. a. számú rendelet 2 §-a (1.) bekezdésének 5. pontjához fűzött utasítás (3.) bekezdését hatályon kívül helyezem és ehhez képest elrendelem, hogy az adótörlést el kell rendelni minden esetben, amikor az adózó, az (1.) és (2.) bekezdésekben előirt igazolások mellett, az adótörlésre irányuló kérését a szabályszerü időn belül, a m. kir. adóhivatalhoz címezve, a községi elöljáróságnál (városi adóhivatalnál) benyujtotta.

A Fővárosi Könyvtár Évkönyve

A főváros könyvtára újra hatalmas kötettel számol be az elmult évi működéséről. A számadatok, amelyeket ebből az Évkönyvből a könyvtár forgalmáról kapunk, a főváros kulturális életének valóságos keresztmetszetét adják.

A fővárosnak nincs az a zúga, ahová a Fővárosi Könyvtár könyve el ne jutna. A központ és a fiókkönyvtárak olvasóközönsége a nagyvárosi lakósságnak minden rétegét magában foglalja. **1936-ban 1,248.238 kötet könyv fordult meg az olvasók kezén.** Az emelkedés, a mult év forgalmához képest, ismét jóval több volt 100.000 kötetnél. Örömmel állapitjuk meg, hogy a Fővárosi Könyvtár fejlődése meg nem áll. De, — mint ezt **Enyvváry Jenő** könyvtárigazgató is megjegyzi jelentésében, — a könyvbeszerzési dotációnak követnie kellene a forgalom emelkedését.

Számtalan adattal világit rá a Könyvtár igazgatója ara a kiemelkedő pozicióra, amelyet a Fővárosi Könyvtár ma már nemcsak a hazai kulturális életben, de külföldi kapcsolatainál fogva, mint napjaink egyetemes kulturéletének részese, elfoglal. A könyvtár belső munkáját érdekesen dokumentálják az Évkönyvben megjelent tanulmányok.

A Budapesti Gyüjtemény a mult évben megjelent Buda és Pest 1686. évi visszafoglaláa egykorú irodalmának bibliográfiája kiegészítéseképp most **Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában** cimmel folytatja ennek a fontos várostörténeti kérdésnek fölfejtését. Dr. **Kelényi** B. Ottó főkönyvtáros áttekintő tanulmányban rajzolja meg e kérdés történelmi képét. Dr. **Homa** Gyula és dr. **Witzmann** Gyula szerkesztésében a racionalizálás kérdésének bibliografiáját adja az évkönyv. **Zsák** Willfried könyvtári főtiszt **A Fővárosi Könyvtár és ifjusági olvasói** cimü cikke tanulságos és érdekes.

Ázsiai állapotok a Városmajor-utcában

Már két hete, hogy minden előzetes értesítés nélkül megkezdték az útjavitást a Városmajor-utca 60. szám és a Bánffy-utca sarok közötti útszakaszon, azonban olyan lehetetlen módon amilyenre még a főváros útjavitásánál nem volt példa. Hogy kellő fényt tudjunk vetni erre a lehetet'en útjavitásra, vissza kell mennünk nyolc év előttre, amikor is utoljára hozták karba a Városmajor-utca e szakaszát.

Nyolc év előtt bitumen mészkő utat csináltak, amely nem volt elég tartós és így állandóan úgynevezett macskakőröm kövekkel javitgatták; de mindig csak egy kicsit; nehogy megártson. Azonban ezek a javítgatások sem váltak be (csak az útépítőknek) és így elhatározta az illetékes ügyosztály, hogy az egész útszakaszt újonnan csinálják meg.

November 3-án azután minden előzetes értesítés nélkül megkezdték az útszakasz felbontását, még pedig olyanképen, hogy az egész utca forgalmát megbénitották. Az utca páros oldalán szanatórium és kórház van, ahová mindennap befut két-három mentőautó; számos látogató, betegek, stb; viszont a páratlan oldalon nagyrészt üres falak vannak. Most a két kórház bejáratát a szó szoros értelmében embermagas kő- és földbarikáddal zárták el, anynyira, hogy még a gyalogjárón is leheteten veszedelem nélkül közlekedni.

A helyszinen győződtünk meg az „ostrom-állapotban" levő Városmajor-utcai hadszintér lehetetlen állapotáról. Beszélgettünk a munkálatok vezetőjével, aki a következőket mondotta.

— A munkálatok elvégzésére 28 nap van engedélyezve, természetesen nem számitanak az esös napok, amikor nem lehet dolgozni, valamint a vasár- és ünnepnapok. Az elmúlt két hét alatt csak hat napon lehetett dolgozni.

Az érdekeltekkel közölhetjük, hogy ebben az évben nem lesz kész az utca. Volna azonban néhány szerény kérdésünk az erre illetékesekhez.

Miért éppen novemberben kezdenek hozzá egy ilyen utcajavitásához, amikor természetes, hogy rossz az idő? Miért nem úgy javítják az utcát, hogy csak az egyik felén nem lehet közlekedni? És miért nem kötelezik a vállalkozót arra, hogy megfelelő számú munkást dolgoztasson a munka mielőbbi befejezése érdekében?

hernádvécsei Vécsey Mátyás.

Milyen volt az élet Budán száz év előtt

II.

Buda nyilvános épületei ebben az időben: tizenkét katolikus, egy görögkeleti templom és két kápolna. A számos szentkép és egyházi szobor közt a legnevezetesebb a várbeli Szentháromság-oszlop, melyet 1715-ben emeltetett a város tanácsa az öt évvel korábbi pestisjárvány emlékére. Középületek: a királyi palota, az országház, ahol a helytartótanács ülésezik, az udvari kamara (ma régi pénzügyminisztériumnak nevezzük), a régi karmelita kolostorból átalakított Generalkommando, vagyis a magyarországi katonai főparancsnokság (később hadtestparancsnokság) épülete, a Cejghaus, avagy fegyverraktár, Arsenal, melyet még III. Károly épittetett a Szent György-téren, benne három fegyverterem, muzeális látványos tárló terem, régi fegyverekkel és történelmi nevezetességű hadi trófeákkal, továbbá a színház, a városház és az egyetemi nyomda. A Cejghaus kivételével máig megvannak.

Nyilvános tér kevés van és ami van, kicsiny és hepehupás. A legnagyobb s legszebb a Szent György-tér a Várban. A Vizivárosban is volna egy szép, nagy tér, a Bomba-tér (ma Batthyány-tér), de ennek elvették a felét az apácák kertje számára.

Az utak és utcák a Várban mind kövezettek, de a járdák nem rendesek: keskenyek és hepehupásak. Az alsó városrészekben csak a főútvonalak kövezettek, járda pedig csak egynémelyikében van.

Az utcák világítása általában kielégitő, de gyengébb, mint a szomszéd Pesten.

Buda városa gondozza a Hajóhid egyik felét, ezért öt illeti a hidvám fele.

Mint már említettük, Buda volt a főkormányszékek székhelye. Az ország közigazgatását a helytartótanács intézte, üléseit a nádor elnöklete alatt a Klarisszák templomából 1794-ben átalakitott Országházban tartotta. (Innen a mai Országház-utca elnevezése.) A kir. udvari Kamara a plébánia-templom melletti régi jezsuita épületben, a katonai főparancsnokság pedig a Karmelita-kolostorból átalakított épületben székelt. Ezeken a főkormányszékeken kivül még Budán működött az Országos Épitészeti Főigazgatóság, a Tárnokmesteri Itélőszék, mely a szabad királyi városok fellebbezési fóruma volt; a lotto-jövedéki kamarai adminisztráció, 70 collecturával, vagyis gyüjtőhelylyel, mely évente 28 húzást tartott vizivárosi épületében; a harmincadhivatal vagyis vámhivatal, az állami váltópénztár s vele kapcsolatosan az akkor még csak Osztrák Bank fiókja (a későbbi közös jegybank elődje) és a főpostahivatal a vizivárosi plébánia-templom mellett.

Katonai intézmények az országos főparancsnokságon kivül: a Várparancsnokság, hiszen Buda még hivatalosan katonai erődítmény, a hadbiróság, a stokház vagyis katonai börtön és a 2500 főnyi polgárőrség.

A város ügyeit a magisztrátus avagy belső tanács intézte, mely a polgármesteren kivül egy városbiróból, egy városkapitányból és tizenkét tanácsnokból állott. A tanács minden hétfőn és pénteken részleges és minden szerdán teljes ülésre ült össze, a városi bíróság pedig, mely pallosjoggal birt, tehát halálos ítéleteket is hozhatott — kedden, csütörtökön és szombaton ítélkezett. A kisebb peres ügyeket, mint elsőfokú bíróság, mind a hat kerületben egy-egy bíró intézte, több esküttel. A magisztrátus mellett volt még a külön tanács, mely állott 84 választó polgárból, élén a Fürmenderrel, ez a mai törvényhatósági bizottság elődje. A Rácvárosban külön *ráchiró* működött 12 ülnökkel.

A város jövedelmeit az adóhivatal és a házipénztár kezelte. Állottak pedig e jövedelmek a következőkből; a rendes és rendkivüli országos adó, bérösszegek, mégpedig a Rudas-fürdő, a városmajori és kamaraerdei vendéglők, a kő- és krétaporbánya, az agyag- és homokbánya, városi házak, borpincék és fogadók bérei, a hidvám fele, a dunai malmok vízbére, vízvezetéki díj (t. i. a királyi palotába és néhány várbeli magánépületbe), a mészárszékek, a téglaégető és a hegyvám, a kövezetvám és a halászati vám.

Kiadásai voltak a városnak a királypénz és a hadiadó, évi 37.413 frt., továbbá a városi tisztviselők s alkalmazottak fizetései, az utcák közvilágításának, a kövezésnek, a városi épületek fenntartásának költségei és nem utolsó sorban az adósságok kamatterhei!

Az iskoláztatás az akkori viszonyokhoz képest kielégitő. Találunk egy főgimnáziumot, melyben a piaristák tanitanak, természetesen latin nyelven, minden városrészben van egy *elemi főtanoda*, ezekben viszont a tanitási nyelv német, magyarul csak a Marczibányi által a Vizivárosban alapított magyar nemzeti iskolában tanitottak. Külön iskolájuk volt még az evangélikusoknak, az illyr-katolikusoknak és a görög nemegyesült rácoknak. Az iskolai tanulók száma kb. 2700 volt.

Nyilvános könyvtár ebben az időben nem volt Budán, de külön engedéllyel be lehetett jutni József nádor magánkönyvtárába. Jelentős könyvtár volt a franciskánus barátoké, melyben több, mint 150 nagybecsü kéziratot is őriztek, azonkívül volt a barátoknak természetrajzi és ásványgyüjteményük is. Az ország legteljesebb rovar és lepkegyüjteménye a Budán lakó Koch kamarai tisztviselőé, a legnagyobb növénygyüjtemény pedig Sándor József uré. Mű-gyüjteményszámba ment a magyar udvari kamara elnökeinek arcképgyüjteménye a kamara tanácstermében, hol az 1531 és 1805 közti évekből való 29 arckép diszitette a falakat.

Igen érdekes, amit útmutatónk e fejezet végén mond: „A királyi palotában is találunk sok, részben régisége, részben müvecse miatt értékes képet, ezek legtöbbnyire a pozsonyi királyi palotából Bécsbe szállitott gyüjtemények maradékai, azonban még nincsenek rendezve, szétszórtan lógnak az egyes szobákban!"

Könyvkereskedést csak egyet találunk Budán. Ez a Burián-féle, melynek kölcsönkönyvtára is van. Nagy üzem az Egyetemi Nyomda, évi forgalma 200.000 frt., ebből az évenkinti 30.000 frt. tiszta haszon a tanulmányi alapot illeti. A Vizivárosban a Fő-utcán van Gyurián János és Bagó Márton könyvnyomdája, ott szerkesztette később Petőfi, mint helyettes szerkesztő Vachott lapját. Litographia is volt egy, mégpedig magyar emberé, a Rácvárosban a Ferenc-téren: Szakmáry Józsefé.

Ami mindenkit érdekel

A karácsonyi kirakat

Irta: Orel Géza dr. főigazgató

A *karácsonyi kirakatok* célja a kirakatrendezés szabályaitól eltérve: *sokat bemutatni.* Túlon-túl zsúfolt azonban ne legyen a kirakat, mert különben nem áttekinthető. A karácsonyi kirakatrendezés *december elején aktuális.* A játéküzletek, vagy akik hasonló cikkeket tartanak, már november közepén megkezdhetik a reklámot. A tekintetfogó természetesen mindekor ugyanaz: fenyőfa, angyal, csillag, harang, gyertya. Ezeket kell új formában tálalni.

Unott a zöld papirból stilizált, lapos karácsonyfaforma. Hatásosabb a recés — vagy ezüstpapirból, fóliából való. A különböző fémszalagokkal jól lehet operálni, mert ezek egy erősen kivilágított kirakatban meleg karácsonyi hangulatot teremtenek. A karácsonyfa konturjait fémszalagokból is lehet alakitani.

Hatásos, ha a kirakat nagyságához alkalmazkodó, *élő karácsonyfát* állitunk. A fát azonban cserélnünk kell, ha poros lesz, elveszti vonzó hatását. A karácsonyfára műhavat szoktak hinteni. Ez soha ne legyen vattából. Vatta nem való a kirakatba, kórházizű. A *hó helyett* használhatunk naftalinszerű, tiszta csillámport.

Műfát is tehetünk kirakatba. Egyes kiváló cukrászaink (Auguszt, Gerbeaud, Ravasz) művészi kis fái kékes-piros szalagjaikkal és gyertyáikkal megállitják a nyüzsgő emberek csoportjait.

A háttér legyen világos, friss galyakkal és ezüstlaméval átkötve (fémszövet). A fémszövetek mindig kellemesen csillognak. A háttérbe tegyünk fényképeket, karácsonyi jelentekkel. Különösen lenyügözően megkapó, ha a karácsonyi szeretetet érezteti a nézővel a mosolygó arcú, csomagokkal megrakott, az ajándékozás örömét sugárzó férfi és női alak. Mellettük egy mosolygó angyalszemü kislányka lépkedjen, kezében nagy mackóval. Mögöttük kis kutya ugrándozhat önfeledten, mintegy megértve és magáévá téve gazdái boldogságát. A hátteret készithetjük a templomok hajójához hasonlóan gótikus ivekből. A jobbról és balról rászórt csillagok templomi hangulatot kölcsönöznek. A gótikus ivben az üvegfestésszerű hártyapapir jó hatású.

A karácsonyi kirakat a szent ünnep másodnapján érvényét veszti. Megszűnik az aktualitása. A szilveszteri és az újévi kirakatok kérnek helyet, ezek is elvesztik vonzó erejüket január másodikán. Siessünk új kirakatokat készíteni.

A világitással pedig ne fukarkodjunk. A kirakat, az üzlet, sőt a raktár is jól legyen megvilágitva. A jól világitott kirakat fényereje 900 lux. Akinek nincs modernizált, tiszta üzlete, vonzó kirakattal, a szemnek jóleső világitással, az ne csodálkozzék, ha nem jön elég vevő a boltjába.

Tisztújítás a II. ker. HONSz-ban. A HONSz II. kerületi csoportjának legutóbbi tisztújításán újra megválasztották elnöknek Királyfy Spányi Istvánt, Pumann Iványt, Pintér Gézát, ügyvezetőnek pedig vitéz Harkácsy Gyulát.

Szerkesztésért és kiadásért felel:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner **László.**

A kereskedők érdekeiért küzd
Magyar Detailkereskedő
Szerkeszti: KERTÉSZ IMRE

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ
II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.
Pusztai szél
Fősz.: Lázár Mária, Jávor Pál, Kiss Ferenc.
Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
csütörtöktől—vasárnapig
Saratoga
Fősz.: Clark Gable és Jean Harlow.
hétfőtől—szerdáig
A lázadók kapitánya
Főszereplő: Gary Cooper.
Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasár- —o— nap: fél 2-től. —o—

December elején megnyilik az
ASTRA
Buda legmodernebb intim — filmszinháza. —

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.
Uj élet felé
— Fősz.: Zarah Leander. —
Vasárnap fél 11 órakor és 12-kor filléres MATINÉ. — — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8, vasárnap: —o— fél 4, 6 és fél 9 —o—

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.
csütörtöktől—vasárnapig
3:1 a szerelem javára
Fősz.: Dénes Oszkár, Bársony Rózsi.
hétfőtől—szerdáig
Az utca üdvöskéje
Shirley Temple.
Hiradó. — Előadások: hétköznap: fél 5, háromn. 7, 9; szombat: fél 4, fél 6, fél 8, fél 10. — Vasár- és ünnepnap: — az előadások fél 2-től. —

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
Hotel Kikelet
Fősz.: Tőkés Anna, Turay Ida, Páger; Kabos; Palló.
E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

BUDAI ROYAL
III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
Uj élet felé
— Fősz.: Zarah Leander. —
Foytatólagos előadások 5-től.

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42 Telefon 268—999.
A budai uricsaládok szórakozóhelye
GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA

35. évfolyam — Budapest, 1937. november 25. — 47. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

A szinkör halálára

A csákány lecsapott, hogy végrehajtsa azt a munkát, amellyel megbízták: a Horváth-kerti színházépület lerombolását. Nem műemlék ez a zöldrefestett deszkaépület, mégis olyan művészi hajlék lesz a földdel egyenlővé néhány nap mulva, amely sokak, főképen a pesti lakosság egy része előtt, magát Budát jelentette. „Menjünk át Budára", — mondták nyári estéken és autók hosszú sora állt meg a Színház előtt, mely fölött a fényes transzparenseknél is jobban ragyogott a művészet „díszvilágítása".

Mintahogy lassankint, észrevétlenül elpusztul, eltünik az egész régi Buda. A multté lett a Tabán, a régi Viziváros, megkezdte munkáját a csákány a régi Óbuda felett is és csak a Vár néhány régi épülete marad tabu, amelyre kimondták, hogy mégsem illenék elpusztítani. Ma a Színkört bontják, holnap talán a Karátsonyi-palotát s a budai ember napról-napra látja, mint távolítják el tűnő életének egy-egy darabját.

Tudjuk, hogy a rombolást nyomon követi majd az építés. De az, ami épül, már nem lesz a miénk. Utódaink talán majd annak érzik, aminek mi érezzzük a most eltűnő emlékeket: Budának, de a „mi" Budánk, az, amelyet gyermekkorunk óta annak tudtunk, amely hozzátartozott életünkhöz, az nem lesz többé. Amikor a budai Színkörre le-lecsap a csákány, szívünkből tép ki egy darabot.

A szétszakitott város

Ebben az esztendőben, 1937-ben visszacsinálták azt, amit a törvény 1872-ben megteremtett: az egységes Budapestet. Akkor, 65 évvel ezelőtt egyesítették Óbudát, Budát meg Pestet, a három városból egy várost csináltak, most pedig a főváros közlekedési ügyeinek intézői megkontrázták az egyesítési törvényt és visszaállították a három külön várost. Előbb elszakították Budát Pesttől, amikor a Berlini-téren meg egyéb pontokon ráparancsoltak a budaiakra, hogy eddig és ne tovább, most pedig Óbudát kapcsolták le Budáról, amikor a Margithídnál megcsinálták az új végállomást, leszállásra kényszerítve az óbudaiakat. A közlekedés terén visszaállították a régi városhatárokat.

Unalmasok a közlekedési panaszok? Igen, unalmasok. És mégis foglalkozni kell velük, mert fájnak, mert állandóan égnek a sebek, melyeket Buda közúti közlekedésén ütöttek. Érthetetlen dolgok történtek itt: szinte zseniálitás kellett hozzá, így elrontani egy tűrhetően rossz, vagy mondjuk, meglehetősen jó közlekedést. De a szakértő zsenik, sajnos, megszülettek és most a három részre szakított város türelmetlenül várja, mikor születik meg az a — nem is zseni, csak józaneszű alkotó, aki rendbehozza, amit az új lángelmék elrontottak: hogy újból egyesíti a várost.

Meghalt egy budai fiu

Londonban meghalt egy budai kisfiú, királyok és császárok festője, László Fülöp. Messzire futott tőlünk azon a csodálatos pályán, amelyet a Kis Rókus-utcai sarki bolttól a világhír és nagyság „szent óceánjáig" tett meg. Az egykori Országút kis szatócsinasa, aki mint kifutófiú kezdte meg itt életét, alaposan „kifutott". Most aztán elkerülhetetlenül elérkezett a végső állmásra, amely megszüntet minden karriert, megállít minden haladást. Nincs tovább, nem engedi meg a további futást a földi élet rövid salakpályája. Az egész világ gyászolja a nagy művészt. Magyarország pedig külön helyet kér ebben a gyászban: azok közé tartozott, akik az ország, a nemzet dicsőségét, kultúrájának felsőbbrendűségét vitték diadalra. Buda pedig az ország gyászából is külön helyet kér magának, amikor a kis budai fiút gyászolja, aki első, legboldogabb éveit, itt töltötte nálunk, innen a sarki boltból startolt a halhatatlanság felé vezető útjára.

„A bástyákon kivül is sokan vannak, akik velünk azonos eszméket hirdetnek"

Kozma Jenő beszéde a Borgazda Társaság névnapi ünnepén

Pénteken, november 19-én ünnepelte a *Budai Polgári Kör* helyiségeiben Buda polgársága *Jenő* napját, a *Borgazda Társaság* régi hagyományaihoz hiven. Zsúfolásig megteltek a kör helyiségei: ott voltak nemcsak *Kozma* Jenő személyes hívei és barátai, hanem az országos, meg fővárosi politika reprezentánsai, a kerület lakósságának vezetői és a társadalmi élet kiválóságai is, hogy osztozzanak abban a szeretetben és tiszteletben, amelyet *Kozma* Jenő iránt kifejezésre akartak juttatni. Meleg, családian meghitt volt a hangulat, mely lelkes ünneplésbe csapott át, amikor a *Kör* vezére *Kozma* Jenő megérkezett. Percekig tartott a lelkes tapsvihar, alig akart megszűnni.

Ott voltak többek közt:

Dr. Baittrok József orvos, dr. vitéz Bárczy Boldizsár ügyvéd, dr. Benedek Szabolcs szfő főjegyző, Fekete Géza köztiszt, hiv. aligazgató, Fekete Jenő el. isk. igazgató, Gorka Gyula kereskedő, dr. Guth Ferenc ny. tanácsnok, zilahi Kiss László ny. OKH aligazgató, dr. Lugmayer József kormányfőtanácsos, ügyvéd, dr. Major Árpád ügyvéd, Melczner Jenő ny. MÁV igazgató h., ifj. dr. Móczár Elemér ügyvéd, dr. Oláh István ügyvéd, dr. Pénzes Mihály ügyvéd, dr. Petracsek Lajos orszgy. képviselő, Prost János magántisztviselő, dr. Ripka Ferenc ny. főpolgármester, Rózsás Pál szfőv. műsz. főtan., dr. Szlávik Ferenc korm. főtan., Tóth József gyógyszerész, dr. Thordai Lajos tanácsnok, dr. Pávai Vajna Ferenc főgeol. dr. Vezér Károly főjegyző, dr. Zboray Gyula ügyvéd, továbbá mint vendégek: Asbóth Oszkár gépészmérnök, dr. Adámy István üzemi igazg,, dr. Bárczy László szfőv, tanácsjegyző, dr. Bárdos György ügyvéd, dr. Blazsek Gyula főállatorvos, Blahos Rudolf fényképész, Bokor Mihály, Böngérffy Géza polg. isk. igazgató, dr. Borsos Endre kir. közig. biró, dr. Baittrok Béla, Cicutti Lajos el. isk. igazgató, Domokos Árpád, dr. Dózsa István üzemi tisztviselő, Eperjessy Béla ny. szfőv. műsz. főtanácsos, Fekete Ödön szfőv. főszámtan,, Fekete Győző el. isk. igazgató, Fischer Jenő rt. igazgató, dr. Fodor Antal kir. közjegyző, Frenreisz Géza, dr. Frenreisz Pál kir. közigazg. biró, dr. Gál Endre, Gál Jenő közigazg. biró, Geiger Gyula, dr. Goszleth Ernő főv. tanácsmok, Glazsovszky Milán, Gyarmathy Endre gépészmérnök, Hajdu Hugó, Haury, Hendrich Antal műépitész, Horváth János, Jauernik Nándor a szfőv. nyomda igazgatója, Ilkovits Antal kéményseprőmester, Koritsánszky Gyula, ifj. dr. Kozma Jenő, dr. Lejthényi Aladár, Lejthényi László, dr. Lippay Gyula, a „Budai Napló" szerkesztője, dr. Lukácsy József, Méhn Antal, Mihályffy Győző, Müller Elek, Nádler Róbert, az Állatkert igazgatója, Nagyőszi Ferenc főtanácsos, Oszoly Kálmán, dr. Pataky Ferenc, dr. Pajor Rezső udv. tanácsos, dr. Péter Miklós szfv. fogalmazó, Pásztélyi Vilmos, dr. Rehák Rudolf, Rosta János szfőv. tanácsnok, Payr Hugó orszgy. képviselő, Sámy László p. ü. főtan., kir. adófelügyelő, Szabó György, Szabó István, vitéz Szabó Kálmán igazgató, Szécsei Jenő, Szinte László szfőv. műsz. főtanácsosok, Szivessy Tibor épitészmérnök, Tass József, dr. Vadász Mihály kormányfőtanácsos, dr. Vigyázó Géza ker. előljáró, Wilhelm I., dr. Zombory János ny. főgimn. igazgató és még sokan mások.

A vacsora végeztével

ZBORAY GYULA dr.

a Borgazda Társaság népszerű titkára emelkedett szólásra. Néhány keresetlen szóval üdvözölte a megjelenteket, majd felolvasta azok névsorát, akik távollétüket kimentették. Ezek közt volt

Lendl Adolf, Baittrok László, Huszka János, Fejér József ny. áll. számszéki h. alelnök, dr. vitéz árvátfalvi Nagy István, dr. Szelecsányi Andor, dr. Váry Albert orszgy. képviselő és mások.

Majd bejelentette, hogy *Fináczy* Béla dr. társelnök kíván szólani.

FINÁCZY BÉLA dr.

röviden, néhány meleg szóval köszöntötte *Kozma* Jenőt. Mint minden évben, úgy ezúttal is — mondta — néki jutott az a megtisztelő feladat, hogy a társaság nevében szívből jövő jókívánságait fejezze ki és hogy biztosítsa Kozma Jenőt arról a változatlan hűségről, amellyel mellette ez a régi, kipróbált társaság kitart. Erőt, egészséget kívánt úgy néki, mint családjának, kérve, hogy folytassa a köz érdekében való munkásságát és ehez Isten áldását kérte.

Ezután

Kozma Jenő

emelkedett szólásra.

Beszédét azzal kezdte, hogy azokat kivéve, akiknek elmulását a Kör gyászlobogója hirdette, mindenkit itt lát, akik a mult évben is itt voltak. Ez megyugvást és erőt ad néki ahoz, hogy tovább is kitartson azon az úton és azoknál az eszményeknél, amelyek eddigi útján is vezették. A Társaság hagyományai kizárják a politikát, nem is akar politikát vegyíteni felszólalásába. De minthogy ezt nem akarja és pedig az, amit el fog mondani, *súrolja a politikát*, beszédét előre lediktálta, amit pedig sohasem szokott megtenni. Amit tehát mond, azt előre megfontolt szándékkal teszi.

Ezután beszédét következőképen folytatta:

— Régen a várakban érezték magukat biztoságban az emberek.

— A modern várak különböznek a régiektől. A modern várak technikai felkészültsége mellett ma a legnagyobb súllyal a védők lelkülete bír. A vár parancsnoka ott érzi magát biztonságban, ahol a vár védelmezői, igazságuk tudatában, a végsőkig kitartanak egy eszme mellett.

— A modern várvédelemnek lelkesítő példáját láttuk a közelmultban az Alcazar Oviedo esetében, ahol a brutális támadás nem bírta megalkuvásra a védők erejét és még az ellenfelek is elismerését is kiérdemelték kitartásukkal. A legnagyobb jutalom a megbízhatóság elismerése és annak tudata.

— A modern társadalomban is alakultak ilyen várak, amelyeket a különböző társadalmi és politikai támadások nem tudtak bevenni, amelyek ma is büszkén lobogtatják azt a zászlót, amely alatt egy eszmét valló védősereg csoportosul és amely védősereg nem ingott meg soha, mert bízik abban, hogy a védelmezett eszmekör fogja megadni még a támadóknak is később a megnyugvást.

— Ilyen eszményi társadalmi vár a II. ker. Polgári Kör, a citadellát, a vár magvát pedig az a Pénteki Borgazdatársaság képezi, amelynek hosszú esztendők óta én is katonája vagyok és amely várban, citadellában, soha nem láttam lankadást abban a vonatkozásban, hogy bármely idegen eszmeáramlat bomlást idézett volna elő soraikban.

— Hiszen itt is voltak — hála Istennek kevesen — akik kételkedtek a mi várunk állékonyságában és másfelé kívántak orientálódni, de büszkén állapithatjuk meg, hogy keveseknek eltávolodása csak megacélozta a védők lelkét, ők viszont, a renegátok, nem találtak az ellenfél soraiban megbecsülésre és lesz idő, amidőn szégyenkezve fogják felismerni eltévelyedésüket.

— Ez a mi társadalmi erődítményünk szilárd alapokon nyugszik. Ennek az erősségnek az alapjait nagyapáink, bombabiztos falait, kazamatáit, apáink építették fel a megbízhatóság, a becsületesség, a hazafias hűség, az egymás megbecsülésének, szeretetének téglaiból, mi pedig ezen bástyák védőfalai között ápoljuk a hagyományokat, segítjük és felsegítjük egymást és olyan légkört ápolunk, hogy boldognak érezheti magát az, aki velünk, a mi légkörünkben él, aki biztosan számithat az egyenesen gondolkodó bajtársak segítségére, ha kell, védelmére és támogatására.

— Egy — akár eszmei vár — védelmének tényezője az a tudat, hogy a bástyákon kivül is igen sokan vannak, akik velünk azonos eszméket hirdetnek és akik várva várják, hogy a fellegvár kipróbált védőcsapata mikor tárja ki a kapukat, hogy azokon keresztül az eddig is becsülettel magasan tartott zászló alatt sorakozva, — a külső csatlakozók segítségével ismét elfoglalja az erősség körüli terepet, amelyet kellően megmunkálva ismét a szeretet jegyében vegye át a kormányzást.

— Miként nagyapáink és apáink gondoskodtak arról, hogy legyenek utódaik, akik a tradiciók ápolása mellett átvegyék ennek a kipróbált és minden veszéllyel dacolt eszmei erősségnek védelmét és igazgatását, úgy nekünk is kötelességünk, hogy utódokról, lelkes fiatalságról gondoskodjunk, — olyanokról, akik a régi kipróbált zászlót tovább lesznek hivatva lobogtatni.

— Nem vagyunk maradiak, nem vagyunk megrögzötten önzőek és elismerjük a fiatalság érvényesülésének komoly szükségességét. Akkor, amidőn ez a mi várunk volt Budapest kormányzásának vezérkari irodája, intézményesen igyekeztünk erre. Tettekkel mutattuk meg, hogy az, aki védelemre szorul, aki bizalommal van irántunk és akinek hűsége kétségen felül áll, azt erős támogatásban is részesítjük. Mondhatom, ezrével vannak fiatalok, akik ennek az eszmei várnak segítségével jutottak pozícióhoz, megélhetéshez. Ezek ma se érezzék magukat elhagyatva, mert a vár áll és módjában van a jogos reménységeket tovább támogatni. A mi eszmekörünk lendülete, a mult eltöröllhetetlen példái pedig kell, hogy mindenkiben megerősítsék azt a bizalmat, amelyet kiérdemeltünk, amely bizalom ad újabb és újabb összönzést arra, hogy szóval, tettel, esetleg harccal legyünk és lehessünk segítségére azoknak, akik bíznak bennünk.

— Ti, akik eljöttetek, hogy az én személyemen keresztül erősítsétek meg lelketekben a tradicionális eszmét, amely eddig is segítően oldalatok mellet állott és minden utógondolat nélkül támogatott, legyetek az eszmének apostolai. Higyjetek abban, hogy a kerék forog és a mélypont

után jön az emelkedés, a sovány esztendők után jönnek a bő esztendők és miután a mi eszménk kereke nem szűette szerszám és még itt vannak azok, akik ezt a kereket mozgásban tartják és tarthatják, — támogassátok ezt a mi várunkat, hogy kellő időben, kellően felkészülve ismét a gondoskodás olyan lehetőségei épüljenek ki, amik nektek a hasznotokra lesznek, ennek a közületnek, Budának és az egész Budapestnek, a város minden lakósának és különösen a feltörekvő ifjuságnak előnyét, megnyugvását szolgálhassák.

— Mi, ennek a városnak a katonái, nem vagyunk maradiak. Nem voltak azok nagyapáink, atyáink sem, mert hiszen a fejlődő új eszmeáramlatok régen elemésztették volna ezt az erősséget is, ha nem alkalmazkodtunk volna az újabb idők jogos kívánalmaihoz. De éppen az, hogy ma is töretlenül állunk itt, legyen biztatás arra, hogy újból módunkban lesz, hogy a régi hűséggel siessünk segítségére azoknak, akik bennünk akkor is bíztak, amidőn egyes kishitűek elmulásunkat jósolták meg.

Ezután *Kozma* Jenő megköszönte a különböző budai egyesületek képviselőinek megjelenését, köztük: a *Diana* vadásztársaságét, amelynek szintén ő az elnöke. A társaság óriási virágcsokrot küldött Kozma Jenőnek nevenapja alkalmából, amit külön is megköszönt.

Zboray Gyula emelkedett ismét szólásra és a társaság összes Jenőire, köztük *Zilahi-Kiss* Jenőre és *Melczner* Jenőre ürítette poharát, majd

PETRACSEK LAJOS dr.

mondott beszédet.

Kozma Jenő — mondta — írásba foglalta beszédét, minthogy, mint kifejezte magát, „a politikát surolja" beszédében. Ha Kozma Jenő úgy érzi, hogy surolja a politikát, akkor már politizált is. Kozma Jenő nemcsak most cselekedett előre megfontolt szándékkal: életében soha nem csinált semmit előre meg fontolt szándék nélkül.

Ezután a politikai helyzetet vázolta Petracsek Lajos és hitet tett *Bethlen* István gróf, *Ripka* Ferenc és *Kozma* Jenő politikája mellett. Bethlen István az utóbbi években a háttérbe húzódott, Ripka Ferenc elhagyta vezető helyét a városházán, Kozma Jenő is otthagyta azt a vezetőhelyet, amelyről a főváros életét irányította: egyedül ő, Petracsek Lajos maradt a nyilvános harcok középpontjában továbbra is, mint a három nagy férfiú *helytartója*. Reméli, hogy a helytartó rövidesen átadhatja majd a helyet nékik, akiket soha, egyetlen pillanatra sem hagyott cserben. Soha nem fogja elárulni azokat az ideálokat, melyeknek ők hárman a hivatott képviselői a magyarság és a főváros életében.

Beszéde további során kifejtette Petracsek, hogy a fővárosnak most nem jut ki az az elismerés, amelyet megérdemel. Ma Budapest és környéke nemcsak az ország lakosságának egyhatodát jelenti, hanem sokkal többet annál, amit numerikus arányánál fogva kell juttatni néki. *A főváros úgyszólván egymagában képviseli a magyarság egész szellemi és lelki életét*, a magyar irodalmat, művészetet, tudományt a politikai, gazdasági és társadalmi életet, mégis azt kell látnunk, hogy a fővárost háttérbe szorítják provinciális érdekek, nem adják meg neki azt az önállóságot és megfelelő helyet, amely megilleti. Kérte Kozma Jenőt, bontsa ki azt a zászlót, melyet évek óta bevont.

A nagy szónoki erővel elmondott beszédet zajos tetszéssel fogadta az egybegyűlt előkelő közönség, majd Payr Hugót, Kozma Jenő régi, meghitt munkatársát akarták hallani.

PAYR HUGÓ

mélyen átérzett, költői beszédet mondott, melyben Kozma és Petracsek beszédeinek egyes részleteire reflektált. Szép beszédét lelkes tetszéssel köszönték meg.

RIPKA FERENC

csak röviden szólott. Más vacsoráról jött ide, — mondta — ahová fontos kötelessége szólította, de úgy érezte, nem maradhat el onnan, ahol barátját és fegyvertársát, Kozma Jenőt ünneplik.

Ripka Ferenc beszédével be is fejeződött az ünnepség. A társaság azonban még sokáig maradt együtt és ünnepelte vezérét, Kozma Jenőt, akire nagy hivatás vár a főváros életében.

BÁNKI BÉLA
uriszabó
6
II., Fő-u 83
Telefon:
157-223.
Havi hitel garanciaképes uraknak

Magyar perzsa: Turáni, II., Fő-utca 80 TELEFON: 151-579

Lőteret a szentimrevárosi leventéknek

Irta: Duday Alajos tanácsnok, az elöljárói értekezlet elnöke

A trianoni békeparancs kivette kezünkből a fegyvert, amit ezer éven keresztül becsülettel forgattunk. Sokszor hallott mondás. Sokszor már elcsépelt szólamként hat.

Amíg nincs torkunkon a kés, az emberi természet könnyen hajlamos kicsibe venni a dolgokat, vagy észre sem venni őket. Nagyon hajlamosak vagyunk bekötött szemmel sétálgatni a meredély szé'en, így nem látjuk annak mélységét. Aki azonban a nemzetközi fegyverkezés statisztikáját olvassa, annak borzasztó döbbenet hasít a tudatába. Nem kevesebb ez, mint azt érezni, hogy itt állunk angyali naivitással egy puskaporos hordó tetején, Európa legvészesebb viharsarkában és sirálmas optimizmussal szavalunk emberi jogokról, ezeréves hazánk visszaszerzéséről — puszta kézzel handabandázva. Körülöttünk pedig lázas sürgés-forgás, készülődés, páni félelem, bizonytalanság. Tankok, repülőgépek százait, gépfegyverek, ágyúk ezreit, puskák tizezreit öntik magukból az acélkohók, hadseregek százezrei dobbannak ritmikus lépésben.

De nem ez a lesujtó. Hanem az a teljes hiány, ami lelki felkészültségünket illeti. Nem militarista harcvágyra, háborús propagandára gondolok. A legrosszabb béke is jobb, mint a legszebb háború. De fel kell készülni a lehetőségre.

„Ejh, ráérünk erre még" — mondjuk olimpuszi nyugalommal, mi javíthatatlan Pató Pálok. Katonai és po'gári hatóságaink, a vöröskereszt egyletek megkísérelték, hogy gáz- és légvédelmi előadások, gyakorlatok tartásával a po'gárság érdeklődését felkeltsék. Sajnos; kevés eredménnyel, lanyha érdeklődés mellett.

Pedig hiába hivatkozunk őszinte békevágyunkra. A háború ma már nem egyes nemzetek akaratán múlik. Ha valahol, a felzaklatott idegzetű Európában e.dől a kocka, nem számít majd semlegesség, békevágy — a háború lángja ismét beborít minden népet.

*

Meg kell tehát találnunk a módot, hogy a lelkekhez közelebb férjünk. A polgári társadalmaknak egyet még meg kell tanulniok az új államformát felvevő, tekintélyuralomra berendezkedő közületektől. A szervezkedést. A polgári társadalom nem képte.en erre, hiszen a múltban sok példát találunk, ahol komoly és munkás egyesü eti élet fejlödött ki. Csak az utóbbi időben lészlelhetjük a polgári társadalmak szervezkedő energiájának bizonyos enerválódását — mintha reakciója volna ez annak az irányzatnak, mely a po gárságot kényszerhatalmi úton kisérli különböző célokra beszervezni.

Az önkéntes polgári szervezkedésnek igen szép példáját mutatja a békeidőkben keletkezett Budai Po'gári Lövészegylet. Ennek az intézménynek olyan vonzóereje volt, hogy évtizedes fennállása alatt a legszélesebb néprétegektől a legelőkelőbb osztályokig találunk ott tagokat, akik önként, az eszme jelentőségétől áthatva, állottak az egylet körébe.

A kerületi elöljárók, akik elsősorban vannak hivatva kerületük lakósságának megszervezésére s akiknek kezében a különböző lég- és gázvédelmi és vöröskereszt szervezkedések szálai összefutnak, már régóta törekednek arra, hogy a budai lövészegylet jól bevált útjain haladva, kerületi lötereket létesítsenek. E törekvésüket felkarolta a polgármester is, úgy hogy minden remény megvan arra, hogy a lövészegyletek élete fel fog lendülni. Ez az intézmény újab kifejlödésében azt célozza, hogy a po'gári lakósságot nem kényszerhatalmi úton, hanem önkéntes egyesülési alapon megszervezve, az időszerü társadalmi és nemzetvédelmi kérdésekkel megismertesse. Ezek a lövészegyletek szivesen hivnak és fogadnak körükbe bármely társadalmi osztályba tartozó polgárt, aki így megtalálván ott szokott környezetét, otthonosabban és szivesebben mozogna az egylet kereteiben. Az egyletek pedig minden eszközt meg fognak ragadni, hogy a lakósság lanyhuló érdeklödését felkeltsék, hogy kiragadják részvétlenségéből és megértessék vele azt, hogy feladatok és problémá előtt állunk; melyeket meg kell valósítanunk.

A Szent Imre-város, amelyet a Gellérthegy és a Duna mintegy elrekesztenek a város többi részétől, ebben a kérdésben is arra kényszerül, hogy saját útjain járjon. A XI. kerület lakósának aránytalanul sok költséggel és fáradsággal járna a város egyéb részein fekvő lötérre eljárnia. A XI. kerület tehát maga szervezi meg övészegyletét. Áldozatkészsége révén a Szent Imre-város lötere megfelelő területet kapott, az alap megvan tehát, amelyre az egyesület müködését felépíthetjük. A lötér megfelelő berendezéséhez most már csak a kerület polgárságának áldozatkészsége hiányzik. Reméljük, hogy a kerület kereskedői, iparosai, gyárosai megértik a kérdés jeentőségét és felkaroljak a lövészegylet ügyét. Aránylag csekély áldozatkészséggel lüktető magyar élet indulhat meg ismét egy új helyen. Élet, mely bizalmat kelt a lelkekben a magyar ügy iránt, munka, mely megnyugvást ad, hogy feladatainkra és kötelességünkre felkészültünk.

Megbizhatóságáról ismert
ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13
Telefon:
162-765.

Magyar szemmel Kínában

KEOPE VIKTOR dr. előadása a Hollós Mátyás Társaságban

A nyitott szemmel járó kutató, aki nemcsak ismeri, de szereti is a magyar népies művészet gazdag virágoskertjét, csodálattal látja messze Ázsiában itt is ott is megelevenedni a magyar lélek alkotásának hasonmásait.

Kázsmirtól Indiáig, Börmától le egészen Jáva szigetéig, mindenfelé fel-felcsillan egy-egy rokonvonás: virágos kendő, cifra szerszámú lovas, gazdag faragások, a kötömbök domborművei, ruházkodás és egyéb hazautaló emlék. Az ősi turáni műveltség gazdag hajtásai mindenfelé szembeötlenek; s ezek segítségével tudjuk legjobban megérteni, megszeretni és megbecsülni a sajátunkat.

A közös ősi kulturális vonatkozások leggazdagabb tárháza Ázsia legrégibb műveltségű földje, Kína. Itt oly nagyszámmal vannak ezek a hasonlóságok és olyan nagyok a megegyezések, hogy a szemlélőt sokszor valósággal megdöbbentik.

Mandzsuriában, Észak-Kínában járva, azonnal föltűnik a mandzsuk elökelő férfitipusa. Már arányos testalakjuk, arcuk metszése is *a mi népünk tiszta vonásait juttatja eszünkbe. De méginkább viseletük.* Fejükön pörge kalap. A hosszúujjú ing felett rendesen oldalt gombolható melles. A bő, lobogó ingujjat különben is mindenfelé láthatjuk a császárok képein. A melles tele van sujtással, legtöbbször hármasával álló Bocskaikötés, de még a vállon sem hiányzik a sujtás és dísz. A gombok kerek fémgombok, vagy pedig paszományból készültek. A legmeglepőbb azonban feszes, fehér posztónadrágjuk. Oldalán végig fekete zsinór fut, elől pedig a legszebb vitézkötés — *mintha csak a mi székely harisnyánkat látnók.* Csak csizmába kellene bujtatni őket, hogy előttünk álljanak székely és magyar testvéreink.

A mandzsu nők ünneplője is sokban emlékeztet a mi magyaros, gazdagon himzett, bőujjú viseletünkre. Különösen a rövidke kis bundák hasonlítanak feltűnően bekecsünkre. Az irhával kifelé fordított bőr színes rajzokkal van ékesítve, peremét fekete prém szegi, elől meg sujtás kapcsolja össze. A női bő ujjnak megfelelően a bekecs ujja is rendesen bő és csak könyökig ér.

Legföltünőbb, legmeglepőbb és legcsodálatosabb azonban a hatalmas mennyei birodalom császárnőjének a ruházata. *Czehi* császárnő ünnepi ruházata *feltűnően hasonlít magyar nőink díszruhájához a XIX. század elején,* viszont más alkalommal mintha csak a kalotaszegi ünnepi dísz elevenedne meg előttünk. *Csodálatos, szinte érthetetlen hasonlóság. A fénykép azonban nem szokott csalni.*

Maga a kínai történelem is sokmindent mesél el öseinkről, a húnokról. A hún is a szittya törzs egyik pompás hajtása, melynek késői gyermekei vagyunk, székelyek, magyarok. A kínai források sokmindent mondanak el életünkről. S ez nemcsak nem válik szégyenünkre, de büszkeséggel tölt el bennünket. Egyszerre megdönti az olyan nagy igyekezettel terjesztett tévhitet, hogy a művelt népek közé csak azóta számítunk, mióta itt, Európában a Nyugat műveltségével megajándékozott.

A húnok és kínaiak hosszas érintkezésének egyik értékes bizonyítéka maga a nyelv. Még a mai kínai nyelv is sok hasonlóságot mutat a magyarral szerkezetben, hangsúlyban és kifejezésben. Fokozotabb mértékben áll ez a régi nyelvre, így főleg a még ma is használatos antyu-i nyelvjárásra. *Antyu* városa Nyugat-Kínában, *Csekiang* tartományban fekszik. Nagyon régi város, még a húnok idejéből. Főleg arról nevezetes, hogy az eredetileg egységes kínai nyelvet legjobban ezen a tájon őrizték meg. Ebben a nyelvjárásban egész sereg kínai szóra akadunk, amelyek egészen azonosak a magyarral: apa = apaa, anya = anye, leánya = lánya, hol = hó,, nem = né, nap = nepu, szem = szín stb.

A nyelvi és történelmi bizonyítékokon kívül még más tárgyi bizonytékok is vannak, amelyek a magyar-hún-kínai rokonságra mutatnak. *A kínai és a székely-magyar épitkezés, bár évezredek és sokezer kilóméter választja el a két népet, mégis feltünő hasonlóságot mutat.*

Ősi turáni kultúránk új lakóhelyünkön, a Duna-Tisza vidékén lassanként elsenyved. Királyaink túlgyorsan akarták a nemzetet egy másik világnézet felfogásába belekényszeriteni. A türelmetlenség rengeteg kincsünket pusztította el. A sokszázados öldöklő háborúk, amidőn testünkkel védtük a hálátlan Nyugatot, szintén csak kárára voltak régi hagyományainknak. Hogy a sok üldöztetés, a nehéz mostoha sors ellenére is maradtak még kulturális kincseink, szinte csodaszámba mehet. Csakis mélyen gyökerező nagy műveltség átütő ereje őrizhette meg azokat. Rovásírásunk használata teljesen eltünt, de megmaradt nemzeti erőnk igazi képviselőjénél, a népnél a magyar viselet, a magyar díszítő művészet csodálatos virágkertje, az ősi házépítés emléke és teljes tisztaságában megmaradt az ősi kapu képe, az úgynevezett székelykapu.

A székelykapu kétségkivül öseredetü turáni kincsünk. A turáni népeknél mindenütt megtaláljuk, de felfedezzük azoknál a népeknél is, amelyek a turáni népekkel érintkeztek.

Kínában jártunkban sokszor találkozunk pompás kapukkal, amelyek mindenkor a mi székelykapuinkat juttatják eszünkbe. Ilyen kapukat látunk a templomok bejáratánál ,a császári palota udvaraiban, de egészen szabadon a köztereken, sőt még az országutakon is.

A gazdag, tehetős kínai nép díszkapuihoz a legnemesebb anyagot választotta. Fája sokszor cédrusfa, de ha nem is az, akkor is színesen lakkozott. A tetőt fedő zsindelyek helyett színes cserepet használnak. Csipkézettségét a cserepek alakjával, vagy pedig különálló majolikadísszel, sárkányokkal, csodaszörnyekkel adják meg. *Gazdagságuk, pompájuk ellenére azonnal felismerjük bennük a mi kapunk testvérét.*

Idővel azonban a faszerkezet már nem felel meg a követelményeknek, azért áttértek más anyagra. A fát felváltotta a tégla, márvány, de leggyakrabban a majolika. Természetes, hogy az új anyag változásokat idézett elő, de azért csodálatosan erős stílusérzékükkel szinte egészében meg tudták óvni a réginek szellemét. Gyönyörű példa erre az 1541-ben épült híres „Ötös-kapu", a *Ming* császár-sírokhoz vezető úton. Rongált állapotában is remekmű. Másik csodálatos alkotása a kínai kapuépítésnek Pekingben a „Klasszikusok-templomá"-hoz vezető kapu. Ez is rendkívül értékes alkotás. A sokszínű csempével kirakott kapu kiálló gerendázata tisztán mutatja az egykori faépítkezés vázát. *A sárga cseréppel fedett tető pedig a mi székelykapunk mása.*

A felületesen szemlélő könnyen azt hiheti, hogy az egyes vidékekre jellemző házak, kapuk, épületek, a véletlen játékának eredményei. Vagyis, hogy azok csak azért olyanok, mert olyanoknak épitették. Nagy tévedés! *A ház az ősrégi müveltség ajándéka.* Alakja, szerkezete, beosztása hosszas kisérletezés, tanulmányozás eredménye, amit aztán évszázadokon át híven megtartottak az utódok. A kisebb-nagyobb változások a lényeget alig érintik. Nagyobb átalakulást csak az éptőanyag megváltozása vagy a gazdasági körülmények kilengései okoztak. Kőből máskép épitünk, mint fából. A jólét gazdaggá, díszessé, pompássá teszi a hajlékot, a szegénység, a nyomorúság mindenben egyszerüsít, takarékoskodik anyaggal, munkával.

Ha a távolkeleti házakat szemléljük, Mandzsuriában itt-ott Koreában, Japánban, de föltünő általánosságban Kínában, meglepi, *szinte megdöbbenti az embert azok hasonlósága a székely, de főleg a csángóizü házakkal.* Természetes, hogy sok külsőségtől ,mint az anyag mineműsége, porcellán, majolika, cédrusfa, lakkozástól el kell tekinteni; sőt azt sem szabad figyelmen kivül hagyni, hogy nálunk az évszázados, folytonos harcokban elsenyedve, legfeljebb a velünkszületett lelki gazdagság maradhatott meg, de Kína, Japán boldog népe mindenkor jólétnek, gazdagságnak örvendhetett. Ugyanaz maradt azonban a ház felépítése, szerkezete. Lényegtelen eltérés itt is van. Nálunk Erdélyben mindenkor volt fa bőven, a faszegény Kínában a faszerkezetet később a gyöngébb bambusszal pótolták.

Azonos maradt azonban a *tornác* és a tető alapalakja. Mint ahogy nálunk tornác fut végig a ház eresze alatt, ugyanúgy a kínai háznál is. Ott gyakran kétoldalt is övezi a ház hosszanti oldalát. Van úgy is, hogy köröskörül fut. A tetőtartó oszlopok ott is jobbra-balra súlyelosztó alátámasztást kapnak, „nyeregfán" ülnek. Ezt mindegyik régi kínai épületen megtaláljuk, bár a gazdag faragások sokban megváltoztatják alakját. A tornácra lépcső szolgál. A lépcső majdnem mindig a házzal szemben, a tornác közepén vezet föl. Néha három, sőt öt egymásmelletti lépcsőt is találunk. Nálunk gyakoribb az, hogy a tornác végében ,oldalt van a feljárat.

Még sokkal közelebbi rokonságot mutat a *tető.* Két dolog is jellemzi: a kisebb-nagyobb homlokfal és a körülfutó eresz. A homlokfal nálunk kissé jobban van hangsúlyozva. Idekerült fel szép vésett betűkkel, esetleg kis cifraággal, hogy ki épittette, ki volt élete párja és hogy az Ur melyik esztendejében készült. A homlokfal nyert nálunk, ezzel szemben vesztett a körülfutó eresz, mintha csak emléke élne. Az igazi székely meg ősi típust mutató magyar házon mindig megtaláljuk. Legalább is egy-két sor cserép húzódik végig a homlokfalon a két ereszt összekötve. Kínában a két homlok falieresz még erősen hangsúlyozott.

A kettős-ereszt a magyar épitkezés alkotó részének tartjuk, de korántsem feltétlenül szükséges. A kettős-eresz csak gazdagítása az épitkezésnek. Nálunk sem mindegyik ház kettős ereszű, sőt eléggé ritka, Kínában sem. Csak az előkelő, nagy pompával emelt épületek kettős ereszűek, így a császári paloták, a császárok sírházai, a pagodák. Az utóbbiakban hármas, négyes, sőt még többszörös ereszre is akadunk.

A fentiek kettőt bizonyítanak. Egyrészt mutatják, hogy *megvan a kapcsolat, a rokonság a mi nemzeti épitészetünk és a nagy turáni népek fejlett épitészete között, vagyis, hogy megvan saját tiszta nemzeti épitészetünknek az alapja.*

De mutatják azt is, hogy nemzetünk épitészeti tudománya föltétlenül megvolt már abban az időben, amikor e hont elfoglaltuk, mert hiszen máskülönben nem volna lehetséges, hogy most, majd kétezeréves különválás után is, annyi közös vonása legyen épitészetünknek.

Ez a tény mást is bizonyít. Egyszeriben megdönti az annyi buzgalommal s oly nagy igyekezettel terjesztett tévhitet, hogy „müveletlen őseink" csak sátrak alatt lakak, mert mint sátoros pásztornép, a házat még nem ismerték.

Őseinket müveletlennek csakis a tudatlanság és a rosszhiszeműség állithatja be . . .

BUDA és PEST csodája
A
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZ
II., Margit-körut 40.
Telefon: 151-888.
Sárközy muzsikál,
Szalay énekel

Elvész, szétzüllik Óbuda polgársága

A környékre vándorol az otthonából kiüzött őslakósság – A főváros elveszti leghivebb adófizetőit – Helyszini szemle a haldokló városrészben

Óriás abroszként borítja be a terem hosszú asztalát egy új térkép: Óbuda térképe, amely az új városrendezési terv alapján készült. Hosszan, erdeklődéssel szegeződik rá a szem. Végre! Eltüntek a szűk, kacskaringós, kisviskójú utcák: a hegyvonal és a Dunapart közé ékelődött ezeréves várost hatalmas sugárutak szelik át, amelyek mintha pihenőt tartnának a tágas tereken, parkokon, amelyeket bökezüen szór szét a tervezői gondosság. Annyi gyülésezés, kilincselés, memorandumszerkesztés után megszületett végre a városrendezési terv, amely megad minden fejlődési lehetőséget arra, hogy Óbuda méltó része legyen egy nagy világvárosnak. Ha feltámadnának egykori királyi lakói, gyönyörüséggel telnék meg lelkük: *az új Óbuda méltóvá nőtt a régihez, királyi itt minden: a sugárutak, a levegős parkok, a szabályosan egymás mellett sorakozó paloták, a kilátás . . .*

Sajnos mindez azonban még mindig csak álom. Az új városrendezési tervezet még mindig nem jogerős. Valahol, egy iróasztal titkos fiókjában hever még az a bélyegző, amelyet rá kell majd ütni az aktákra, hogy végre az egész vonalon megindulhasson a rendezés és ezzel kapcsolatban az építkezés. Az idő azonban türelmetlen, és ha a végleges terv ma még nem is hajtható végre, megvan az igyekezet arra, hogy legalább egyes részletek már most megoldáshoz jussanak. Ugy látszik mintha az lenne a cél, hogy a döntő tényezőket befejezett tények elé állitsák.

Igy, *már megkezdték a Pacsirtamező utca kiszélesitésének és meghosszabbitásának nagyszabású munkálatait. A Pacsirtamező utca sugárútként fogja átszelni egész Óbudát.* Uj útvonala az evangélikus templom mellett a Selmeci- és Perec utca között kissé megtörik, hogy aztán a Flórián téren át egyenes irányban bekapcsolódjék a Szentendrei útba, *közvetlen kapcsolatot teremtve egészen Visegrádig, sőt azon túl is.* Az új útvonalba beleesik a Flórián-tér, Majláth- és Miklós-utca egy része is. *Mintegy harminc házat kell lebontani, hogy szabaddá tegyék az utat.* A főváros megindította a kisajátitási eljárást, megszerezte a házakat, a benne lévő üzlethelyiségek és lakások bérlőinek sorra felmondott november 1-ére. Alig három-négy régi lakó maradt még meg a helyén, akik sehogyan sem tudnak beletörődni abba, hogy a városrendezés miatt télvíz idején földönfutókká váljanak.

A környék lakói élesen kifakadnak amiatt, hogy a városrendezésre való hivatkozással egész házsorokat bontanak le, *anélkül, hogy nyomban a lebontás után megindulna az épitkezés.* A lakók jelentékeny részét száműzik Óbudáról, *uj lakók nem jöhetnek, mert nem áll lakás rendelkezésükre. A kereskedők, az iparosok elvesztik vevőket, megrendelőiket, nem tudnak eleget tenni pogári kötelezettségeiknek, nem tudják megfizetni a közterheket, az adót, aminek végeredményében maga a város is nagy kárát vallja.*

Bármilyen tapintatosan, tárgyilagosan igyekeznek is az illetékes hatóságok a kisegzisztenciáknak súlyos műtétet jelentő kisajátitásokat lebonyolitani, *ezeknek az egzisztenciáknak legtöbbje elvérzik, tönkremegy.* Azt hangoztatják Óbudán, hogy ha már komolyan hozzálátnak a város rendezéséhez, *necsak romboljanak, hanem nyomban utána épitsenek is.*

— A Lajos-utcán a zsidótemplom és a Kulcsár utca között — mondják — már kora tavasszal lebontották a házakat, mert itt fog átvezetni az új óbudai híd tengelyében az új széles, hatalmas út. *Azóta elmult már több mint tiz hónap, itt a tél és még nyoma sincs annak, hogy ezen a simára beretvált területen épitkezésre is gondolnának.* Ezeknek a kis házaknak a kereskedőit, iparosait, lakósait, munkásait szétszórták a szélrózsa minden irányában: *igen sokan környékbeli községbe költözködtek, akik többé soha nem térnek vissza ősi hazájukba, Óbudára.* A főváros elvesztette ezeket a szorgalmas, derék őslakókat, becsületes adófizetőket. Ez nem vezethet jóra.

A *Budai Napló* munkatársa sorra járta azoknak a halálra itélt házaknak a lakóit, akik még itt maradtak, a reménykedés és kétségbeesés örvényében hánykolódva.

Aki házbért fizet a saját házában

Beszélgetünk velük: mondják el panaszaikat. *Kempf* Mihály, angol úri szabó a Flórián tér 7. számú háznak — volt a tulajdonosa. A következőkben mondja el kálváriáját:

— Két éve vagyok itt. A Vörösvári utcáról költözködtem át, ahol 29 esztendeig volt műhelyem. *Verejtékes munkával rakosgattam össze a pénzt, hogy ezt a kis házat megvehessem.* Mielőtt megvettem volna, illetékes helyen is érdeklődtem, lehet-e itt épitkezni, nem lesz-e baj, nem húzza-e át valami városrendezés-féle a számításaimat. *Mindenütt megnyugtattak.* Igy történt, hogy a régi rozoga, korhadt viskót nagy költséggel átalakittattam, rendbehozattam. Öt üzlethelyiség került ki belőle, amiket mind kiadtam és most, uram, mehetünk valamennyien. A házat kisajátitották, ma már nem én vagyok a háziúr, hanem a székesfőváros.

— Igen különös helyzet állott elő, folytatja izgatottan *Kempf* Mihály. *A kisajátitási összegből még egy fillért sem láttam eddig és nekem a saját házamban most lakbért kell fizetnem.* De miből? Próbáltam helyiség után nézni, de vagy rossz volt, vagy drága. Nem is merek itt a környéken helyiséget bérelni, mert ki tudja, nem ér-e utól itt is a kisajátitás végzete?!

És mikor kell elhagyni a házat? kérdezzük.

— *Minden pillanatban várom a végrehajtót.* (Mutatja is a bírói végzést.) A főváros vezetősége számolt azzal, hogy nehezen fogunk megmozdulni és ezért *a felmondással csaknem egyidejüleg indította meg a kilakoltatási eljárást is.* Én azonban védekezem, ameddig csak lehetséges. Ha kell, a parlament elé viszem a dolgot . . .

Kempf Mihály itt elhallgat, kihúzza az asztalfiókját és igazán váratlan meglepetéssel szolgál: kiemel a fiókjából egy vastag törvénykönyvet.

— Tetszik látni? Szabó létemre kénytelen vagyok jogtudománnyal is foglalkozni. Megszereztem az 1881. XLI. törvénycikket, amely a kisajátitásról szól. Megszereztem — és már megmutatja is Kozma Miklós belügyminiszter és Bornemisza Géza iparügyi miniszter együttes törvényjavaslatát a városrendezésről és épitkezésről. *Ezeket én alaposan áttanulmányoztam és megállapitottam, hogy ami itt történik, az nem mindenben stimmel a törvénnyel. Régi adófizetője vagyok a fővárosnak, lehetetlen, hogy ne tudjak a magam igazának érvényt szerezni.* Nekem ügyvéd sem kell, az én védőm, az én jogom itt van: és ezzel ráüt a vastag törvénykönyvre.

Ugyancsak a Flórián tér 7. számú házban várja sorsát *Magyar* László festékkereskedő.

„Mi maradunk az utolsó pillanatig"

— Mi az elődeinket szidjuk, kezdi, bennünket pedig majd az utódok szidnak a városrendezés miatt. Nem sirok én, uram, beletörődtem a változhatatlanba: *teljesen tönkremegyek.* A Kórház utcából jöttem ide, abban a reményben, hogy itt megmaradhatok. Szerény vigasztalás, hogy a Kórház utcát is lebontják. *Állandó egzisztenciára törekedtem és lettem többedmagammal vándorkereskedő.* De mit is keresnék itt? Hiszen a vevőim is elszéledtek, valamennyien. Egyelőre nem tehetünk mást, megpróbálunk szívósak lenni, felmondtak, megindult ellenünk a kilakoltatási eljárás, *de mi maradunk az utolsó pillanatig, amig megjelenik a végrehajtó, hogy kitegyen bennünket . . .*

— *Raab* Józsefnek a Miklós utca 22. szám alatt van vendéglője. Ez az utolsó ház, amelynek már csupán az udvara és kertje esik bele az új szabályozási vonalba. Ezért esik áldozatul maga a ház is. *Az üzlet 40 esztendős,* 7 év óta a fiatal *Raab* József vezeti, mióta megnősült. *Vannak olyan vendégei, akik 40 esztendő óta látogatják a vendéglőjét.* Csupa meghitt, régi törzsvendég és most itt kell hagyni őket.

— Pestre menjünk? — kérdi a fiatalasszony. A kisajátitási árból nem tudunk megfelelő helyiséget szerezni, de ha szerzünk is, lesz-e kitartásunk, amig az üzlet megindul? De egyébként se tudunk megmozdulni, mert *a kisajátitás összegét még mindig nem kaptuk meg,*

Egy öreg úr, régi vendég, hallgatja beszélgetésünket. Nem szól, de a meghatottság az arcán visszatükrözi a fájó érzést, amely lelkében honol.

A beszélgetésekből azt a tanulságot lehet leszűrni, hogy *a városrendezésnél az illetékes tényezők ne kivánjanak a kelleténél nagyobb áldozatot azoktól, akiket végzetük a rendezés útjába sodort.* A kisajátitásnak úgy kell történnie, hogy a kártalanitás teljes legyen és tegye lehetővé, hogy az üzleteiktől és lakásaiktól megfosztott áldozatai a városrendezésnek új elhelyezést, új otthont találjanak.

Speciális
harisnya szaküzlet
Finom kötöttáruk, női fehérnemüek, kesztyük.
Belvárosi nivó. Olcsó árak.
ÁTRIUM
Harisnyaház
II., Margit-körut 65.

A legjobb magyar művészeket is bele kell vonni a Várhegy Duna felőli lejtőjének rendezésébe

Budapest egyik legnagyobb idegenforgalmi értéke a dunai panoráma. Az idegenek megbüvölve szemlélik azt a városképet, amely a pesti dunapartról tárul eléjük, aki egyszer látta, annak örökre feledhetetlen emléke marad az a csodálatos kép, amely eléje tárul.

A Várhegy keleti lejtője áll ennek a képnek a középpontjában. Sok minden rontja ott a kilátást és az összhangot; a városrendezők eddig nem törődtek azzal, hogy minél szebbé, tökéletesebbé tegyék a budai oldal panorámáját, hatásosabbá a képet, amely a pesti korzó felől gyönyörködteti a szemlélőt. Külföldön az olyan hegyoldalt, mint amilyen a Várhegy keleti lejtője, legelsőrendü művészek gondjaira bizzák, gondosan kitervezik; hogyan alakitsák ki a hegyoldal képét, hiszen ez a pont Budapest legfőbb szépségeinek kirakata, itt kellene kulminálnia mindannak az izlésnek, művészi értéknek, amellyel oly dúsan van megáldva a magyar teremtő tehetség. Mindezideig azonban semmi ilyesmi nem történt, boldogboldogtalan úgy épitkezett ezen az isteni hegyen, ahogy akart és egészen véletlen csupán, hogy az emberek munkája nem tudta teljesen tönkretenni mindazt a természeti szépséget, ami Budapest egyik legfőbb vonzóereje.

Most, úgy látszik, mégis történik valami ebben az irányban is.

Rendezik a Várhegy keleti lejtőjét. Ez a lejtő, amely a Halászbástya alatt húzódik le a Dunáig, eddig nagyon el volt hanyagolva, most végre elkészült a hegyoldal végleges szabályozási terve, amely gyökeres rendet teremt az épitkezések körül.

A tervezet szerint, amely ezen a héten kerül az illetékes szakbizottság elé, a Várhegy lejtőjén lévő szük utcák nagyrészét kiszélesitik. Igy sor kerül a Vám, Pala, Apor, Szőnyeg és Szalag-utcák, továbbá a Hunyady János-út felső szakaszának kiszélesitésére. A szabályozás mintegy 400 telket érint. A legtöbb utcában kötelezővé teszik az előkertek létesitését. Kötelezni fogják az épittetőket az egyforma párkánymagasságra.

A Fő-utcában és a Dunaparton ötemeletes, a mellékutcákban két-háromemeletes épitkezéseket irnak elő. A hegyi lejtő középpontjában, a Halászbástyától lefelé, a Corvin-téren át egészen a Dunapartig szé'es parksávot létesitenek, amely több ingatlan kisajátitását teszi szükségessé.

Ez persze még nem elég. Bele kell vonni ebbe a rendezési munkába a magyar művészek legjavát, mert nem közönséges mérnöki munkáról van itt szó; hanem a legnemesebb értelemben vett művészi feladatról is, melynek szép — monhatnánk — minél frappánsabb megoldása Budapest idegenforgalmi hírnevének is legfőbb érdeke. Ha most nem úgy oldják meg ezt a problémát, ahogyan kellene, később már nem lehet majd jóvátenni ezt a mulasztást.

VOGL és VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

Autógarázs a Batthyány-téri csarnokban

A Batthyány-téri vásárcsarnok sorsa, mint azt a Budai Napló már többször megirta, régóta foglalkoztatja az illetékes tényezőket. A csarnok teljesen elnéptelenedett és nemcsak a vevők, hanem az árúsok is elhagyták. A több, mint 800 árúsító helyre berendezett épületben mindössze 36 árús viaskodik még a napi megélhetésért. A hatalmas épület nagyrésze le is van zárva, úgy hogy a főváros jelentős összeget fizet rá a csarnok fenntartására és gondozására.

Több terv merült fel, hogyan lehetne a csarnok épületét hasznositani. Már-már úgy volt, hogy lebontják, az anyagot értékesitik, a telket eladják, de mert mindössze csak 150.000 pengőt lehetett volna igy kihozni, megkegyelmeztek az épületnek.

Most, úgy látszik, olyan terv jutott előtérbe, amely végül megoldja ezt a régóta vajudó kérdést. A KMAC tett bérleti ajánlatot a fővárosnak. Az ajánlat szerint a vásárcsarnokban autógarázst, autójavító műhelyt és service állomást létesitene. Vállalja a 200.000 pengős átalakitási költséget és hajlandó évi 12.000 pengő bért fizetni 25 éven át. 25 év mulva a garázs a főváros tulajdonába menne át.

Az eddigi árúsok külön zárt területen a bérlet tartama alatt azonban továbbra is ottmaradnának és megmaradnának a csarnokban levő üzlethelyiségek is. 40 elárusitóhelyet fenntartanak a piac részére.

REGENT
Cafe-Restaurant
II. Keleti Károly-u. 1
Telefon: 153-326
Igazgató: BOCK
Esténkint
Ördöngős Gyuri és Losonczy Pál együttese

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola.utca 18. Telefonhivó. 1.568-63.

A magyar vendégek Albániában

Amint Tiranából jelentik a Budai Naplónak, kedden reggel a magyar küldöttség megérkezett Durazzóba. A magyarokat vitéz Galánthay-Glock tábornok, országgyülési képviselő, Héjjas Iván miniszteri tanácsos, Medriczky Andor dr. tanácsi fogalmazó, Husszein Hilmi budai nagymufti, Csátics Abid főimám, Rezulovics Mohamed bég és Paulovits Sándor dr. külügyminiszteri titkár vezették.

Az albán kormány nevében a durazzói kikötő-parancsnok, Beratti miniszter, Jake Koci szenátor és a tiranai alpolgármester fogadták a vendégeket, akik hosszú autósorral vonultak be a fellobogózott albán fővárosba, ahol, mint a kormány vendégeit, elszállásolták őket. Szerdán érkezett meg az Acélhang dalárda kirendeltsége is Tiranába.

Az országos jubileumi ünnepségek szerdán este nagy kivilágítással és tüzijátékokkal kezdődtek. Az ország összes katholikus és görög-orthodox templomaiban megkondultak a harangok és a mecsetek karcsú minaréiről széphangú müezzinek szózai hivták imára a boldog ország népét.

Miért kell megmenteni a Karátsonyi-palotát?

A fővárosnak nem kell a Karátsonyi-palota. Ez érthető. Ezzel azonban még nincs megoldva ennek a szép palotának az ügye; nem szabad megtörténnie annak a készülő kultúrbotránynak amiről szó van, hogy lebontják a Karátsonyi-palotát. Szégyenletes bün lenne, ha a hatóságok ehhez hozzájárulnának.

A Karátsonyi-palota a XIX. század építőművészetének egyik reprezentáns emléke Budapesten. Ha egyszer lebontották, ilyen épületet soha többé nem építenek; ez az iskola, ez az építőstílus már megszünt.

A XIX. század nekünk már mult. Ez a XIX. század itt van még teljes közelségben, félig még a mienk, még nem öregedett meg. De hamarosan ez is eléri a megbecsültetés korát. Buda történelmét, történelmének folytonosságát mutatja a XIX. század, a biedermeiernek és az utána következő romantikus kornak emlékeivel.

A Krisztina-körúton álló Karátsonyi-palota amit Pán József épitett 1856-ban, Buda régi emlékei közé tartozik, még akkor is, ha nincs is müemléki értéke. Nekünk, budaiaknak mindenesetre akkora érték, hogy annak megmentése érdekében harcolnunk kell. A mult városképén rajongva csüggő több budai társadalmi egyesületben, hír szerint, már meg is indult a mozgalom, hogy a Karátsonyi grófok palotáját megmentsük a lerombolástól.

Egy kort jellemez ez a palota. Beszédes, szép emléke ez az elnyomatás korszakának, bizonyítéka annak, hogy akkor is alkottunk, akkor is szépitettünk. Ne romboljuk le, de ne is alakítsuk át karakterét. Buda sok XIX. századi épületet tud felmutatni, tartsuk meg a legtöbbjét, hogy egy elmúlt századot teljesen karakterizálva mutathassunk be az idejövő idegeneknek. Ezek között bizonyára a Karátsonyi-palota emelkedik ki majd díszül.

Miért ne lehetne itt egy budai kultúrpalota? Talán egy múzeum, könyvtár, avagy hatalmas előadó teremmel biró bármely kultúrális intézmény?

Hogy a palota szép, romantikus építészeti stíljét és karakterét megtarthassuk, el kell távolítanunk jobb és baloldalt az utca frontjához épitett kis személyzeti házakat, amelyek mindenképen ütik a palota tiszta jellegzetességét. A többit azonban, ami érték, mentsük meg.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. Horthy Miklós körtér 4.

A BUDAPESTI ÜGETŐVERSENYEGYESÜLET
Nov. 25. 28. és 30-án
D.u. ½3 órai kezdettel versenyeket tart
Belépődij I. Hely, úri 3.— „ „ hölgy 2.— II. „ 1.50 III. „ —.60 Külön fog. hely 5.—
Közlekedés: 75 és 76 villamossal

A Nemzeti Szinház figyelmébe

Most száz éve, 1837 november 30-án ünnepi estje volt a nemzet színházának, egyben a magyar irodalomnak is: ezen az estén Lendvainé, a nagy színésznő a lámpák elé lépett és elszavalta Vörösmarty Mihály új versét, melynek címe „Elhagyott Anya" volt. Ezen az estén, melynek a jövő héten lesz százéves fordulója, a Nemzeti Színházban ismét el kell hangzania a gyönyörü költeménynek, mely ma semmivel sem kevésbbé aktuális, mint akkor volt. *„Ismérek egy édes, ah árva anyát, Mely búnak eredten emészti magát"* . . .

A centennárium ünnepségei közt ezt az estét ne felejtse el a Nemzeti, ne hagyja ki. Gyujtsa meg a hála szent fáklyáját Vörösmarty halhatatlan emléke előtt, a százéves forduló napján.

BUDAI KIRAKAT

Asztalos, butor

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC müasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

Épület, portál és múbutor készités.
Antik butorok restaurálása.
HEROLD JÁNOS, II., Fő-u. 79.

Bádogos, szerelő

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készit: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

Baromfi, vad

VAD, BAROMFI mindig friss
FLEISZIG RT. ÜZLETÉBEN
II., Margit körut 95. Tel: 156—919.

Bor

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

Bérautó

ADRIA BÉRAUTÓ
a legolcsóbb. — Telefon: 14-14-38.

Bőrönd, bőrdiszmü

ALPÁR böröndösésbőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorus böröndös mester. fest javit, alakit
II. Margit krt 8. T 154-398

Cégtáblafestő

Müvészi cégtáblák, uj épületekhez szükséges feliratok
LIRA-nál I., KRISZTINA-KORUT 81. I., BORS-U. 1

Cipő

Budán PREISACH - CIPŐ fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Budán SUGÁR-CIPŐ megbizható
Nagy választék gyógycipőkben!
I., KRISZTINA-KÖRUT 61 SZ.

Cukrászda

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Sütemények, bonbonjai kitünőek

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Csemege, fűszer

Csemegekülönlegességek
TÓTH GÁBOR-nál
I., PAULER-UTCA 4. Roham u. sarok.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk.
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

Füszert csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33-35.

17 év óta füszert, lisztet, terményt legelőnyösebben
PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u. 125. Tel.: 163-205. Trolleybusz végállónál.

Divatáru

PÁL Budán a legolcsóbb! I., Krisztina-tér 1.
A hadsereg tagjainak és tisztviselőknek 5 százalék engedmény

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

Legjobb árut legolcsóbban
Goldfingerné vásárolhat II. Margit körut 50-52.

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c. Telefon 167-562

HAUER ÉS MÁRTON
DIVATCIKKEK, II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR
JÓ MINŐSÉG, JÓ IZLÉS, OLCSÓ ÁRAK

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben Hujbernál III, Kolosy-tér 5.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

Gyapjucsipkék, straszsaltok, klipszek, brossok és mindennemü estélyi ruhadiszek
ALBACHÁRY és KORAI
II. MARGIT KORUT 38a. Tel. 366—999

Fényképész

Legszebb karácsonyi ajándék egy jó fénykép
BLAHOS müterméből, II, Fő utca 18

Foto, optika

Speciális FOTO-SZAKÜZLET
STILLER SÁNDOR, I., Alagut-utca 4.

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.

Furnér és fa

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Füző, kesztyü

LEGJOBB FŰZŐK, KESZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18.
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Gyermekkocsi

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Hentes- és mészáros

Berecz hentesárugyár kft. budai hentes- és mészárosüzlete
II. MARGIT-KÖRUT 5/a. Telefon: 166—418

Hócipő-javitás

Budán a legnagyobb hócipővulkanizáló-üzem
HEGEDÜS II., RETEK U. 1 Széna-térnél

Illatszer, foto

GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Kárpitos, diszitő

Modern lakberendező. kárpitos és diszitő
FEUERSTEIN LAJOS, I., Márvány-u. 36.
Telefon: 366-930 JAVITÁST IS VÁLLAL

Kelmefestő, vegytisztitó, mosoda

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

Késmüves

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

Kézimunka, zászló

Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

Könyv, papir, irószer

Töltőtollat Budán csak Csáthy Ferenc R.T.-nél I., Krisztina-krt 133.

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

Könyvkötő

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN mühelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

Kötőde

Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötöde, II. Bem József-utca 7. sz.

Kőfaragó

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Müötvös

PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek evőeszközök javitása, aranyozás, ezüstözés
XI., BERCSÉNYI-UTCA 3. Tel: 269-172.

Orvosi müszer, kötszer

Budai orvosi kötszer- és müszertár II Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők, betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Órák, ékszerek

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Több mint 150 éve HOSER-órák
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TÉL.: 153-139. — Chronométerek, stopperek, karórák.

140 ÉVE ÓRÁT — ÉKSZERT, — JAVITÁST
FISCHER ANTAL szakcégtől
II., CORVIN-TÉR 5. TEL.: 151—118

ÓRÁT, ÉKSZERT
Gottlieb-tól III. VÖRÖSVÁRI-UTCA 127
Megbizható javitások

Paplan, matrac

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. Horthy Miklós-ut 18.

Pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállitója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek.

STANZEL KENYÉR elismert III., Zsigmond-u 45.—T: 153-148

PREDA sütőde minőségben első
I., Alkotás-utca 10, Tel: 150-465

Porcellán és üvegfestő

ECKERT JÓZSEF és FIA
porcellán- és üvegmüfestészete
III., Vörösvári-u. 144. Telefon: 362-571

Rádió, villany

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádió-szerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Sportcikkek

AZ ÖSSZES SPORTCIKKEK
II., FŐ-UTCA 37/c SZÁM. Dörner-Sporttól
TELEFON: 167—372.

Szőrme, ernyő

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

Tüzelőanyag

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

Uriszabó

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Üveg, porcellán

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

HOCHHAUSER ISTVÁN üveg- és képkeretező porcellánkereskedése.
Telefon 152-431 II., FŐ-U. 11. 40 éves cég.

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Kölcsönedények SCHEIBER MÓR-nál
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

Vasáruk

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 49. Telefon: 269-234

Virág

LOHR IRMA utóda Nagy Imre László
VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 8.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán!
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ ból!
XI., Horthy Miklós ut 11—13 Telefon: 268—205.

Laticel matrac
LÉGÁTERESZTŐ
NEM MELEGSZIK
HYGIÉNIKUS
Gyártja a Magyar Ruggyantaárugyár

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméter soronként.

Milyen lesz a 24 millió pengős óbudai Árpád-híd

Az óbudai *Árpád-híd* épitése kereken huszonnégymillió pengőbe kerül. Az új híd mindkét meder fölött két-két hatalmas tartón fog nyugodni.

A híd építési sorrendje a következő:

Először a sziget északi csúcsát toldják meg 30 méterrel, azután a pesti és budai pilléreket építik, majd a két parti medernyilás szerkezetének szerelését végzik, ami hat év mulva fejeződik be. Kilencnyilású lesz a híd, amely 27.60 méter széles és fojtacél anyagból készül tizenkétezer tonna súlyban.

TÖRLEY
RÉSERVÉ AMÉRICAIN

Felkay tanácsnok, Boros Pál főjegyző és Bodnár Gyula dr. ünneplése, A főváros tanügyi ügyosztálya szép ünnepséget rendezett a Debrecen szálló vöröstermében, ahol az ügyosztály fogalmazói kara Felkay Ferenc tanácsnokot ünnepelte abból az alkalomból, hogy az Österreichische Verdienstorden tiszti keresztjét nyerte el. Ugyanakkor ünnepelték Boros Pál főjegyzőt és Bodnár Gyula dr. gimnáziumi tanárt is, a központi kirándulások vezetőit, akik az említett kitüntetés lovagkeresztjét kapták meg. Dr. Vécsey Kálmán szép beszédben köszöntötte az ünnepelteket. Felkay tanácsnok válaszában meleg szavakkal köszönte meg az ünneplést, beszédében igyekezett a kitüntetés érdemét munkatársaira áthárítani. Utána Boros Pál főjegyző köszönte meg keresetlen szavakkal a kollégák szeretetét, majd Bodnár dr. mondott kedves, humoroshangú, szellemes beszédet.

Vacsora Terbócz Imre és vitéz Pólya Antal tiszteletére. A III. Ker. Polgári Társaskör és a NEP. III. ker. szervezete az ujonnan megválasztott köri elnök, Terbócz Imre m. kir. kormánytanácsos, orsz. képviselő, törv. hat. bizottsági tag és a Nemzei Egység Fővárosi Pártja III. ker. új elnöke, vitéz Pólya Antal dr. miniszteri tanácsos tiszteletére november 30-án, kedden este 8 órakor az óbudai Korona Vigadó nagytermében (Korona-tér 2.) ünnepi vacsorát rendez. A vacsorán Zsitvay Tibor dr. avatja fel a Társaskör Andréka-emlékseriegét. Megjelenés sötét ruhában.

Botzenhardt János ünneplése. Az óbudai katholikus egyházközség november 21-én, vasárnap délelőtt díszgyülésen ünnepelte világi elnökét, Botzenhardt Jánost, abból az alkalomból, hogy a felsőház tagja lett. Az egyházközség nevében Leiner Mihály plébános, egyházi elnök üdvözölte Botzenhardt Jánost, aki meghatottan fejezte ki köszönetét.

Tiszviselőáthelyezések Budán. A polgármester a közszolgálat érdekében Péter Ferenc havidíjas hivatalnokot a IX/A. adókerületből a XI. ker. fogyasztási adókirendeltséghez, Vajda István hivatalnokot a XI. adókerületből a XI. fogyasztási adókirendeltséghez, Hraniczky Károly gyakornokot pedig a VI/C. adókerületből a II. adókerületbe helyezte át.

GYORSIRAST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

A XI. kerületi tisztiorvos új hivatali helyisége. A Szent Imre-város kerületi orvosának rendelője eddig a Lenke-úti városi házakban volt. Most az elöljáróság épületében kapott megfelelő helyiséget és rendeléseit ezután már itt végzi. Az új rendelő felszerelése teljesen modern.

A Budai Evangélikus Teák kezdetüket vették vasárnap, folyó hó 21-én délután 5 órakor a Budai Ifjúsági Evangélikus Egyesület rendezésében a Bellevue-szálló termeiben. Meghívóigénylés a rendezőbizottságnál: II., Margit-krt 26. I. 3.

B. Bugárszky Mátyás lett a Budai Ref. Ifjúsági Egyesület elnöke. A Budai Ref. Ifjúsági Egyesület folyó hó 22-én Szilágyi Dezső-tér 3. szám alatt a KIE-otthonban tartott közgyülésén B. Bugárszky Mátyást egyhangú lelkesedéssel elnökének választotta. B. Bugárszky Mátyás a Budai Napló ifjú munkatársa, akinek megválasztása a lap szerkesztőségében is osztatlan örömet keltett.

Segédlelkészi állást szerveztek az Ujszentjános kórházban. Az Ujszentjános közkórházban eddig egy római katolikus lelkész teljesített szolgálatot. Serédi Jusztinián hercegprímás kérésére a főváros elhatározta, hogy az Ujszentjános kórház megnövekedett lelkészi igényeinek kielégítésére segédlelkészi állást is szervez. Az új állás költségeit már be is illesztették a jövő évi költségvetésbe.

Takách János dr. plébános:

Rövidesen szép, uj, nagy templomot épitünk

A mult héten a főváros kegyúri bizottsága *Takách* János dr.t a külső kelenföldi Szent Gellért egyházközségbe egyhangú akarattal választotta meg plébánossá. Ez a választás csak szentesitése volt a polgárság és a hivek akaratának, hiszen *Takách* János annyira egybeforrt velük hosszú évek áldozatos munkája során, hogy pillanatig se lehetett kétséges megválasztatása. A külső Kelenföld hivő lakóssága rendkivüli örömmel fogadta mindamellett szeretett lelkipásztorának végleges megválasztását, mert ebben biztositékát látta annak, hogy az a nemes munka, amelyet *Takách* dr. eddig végzett, nem szakad félbe, hanem folytatódni fog.

A *Budai Napló* felkérte *Takách* János dr. plébánost, nyilatkozzék azokról a feladatokról, amelyeket maga elé tűzött. *Takách* dr. a következőkben nyilatkozott:

— A kelenföldi Szent Gellért plébánia *új plébánia,* amelynek én nem vagyok, mint a lapok irták, *új* plébánosa, hiszen nyolc esztendeje, hogy az alapvető munkától kezdve, templomépitést, szervezést, Kultúrház-építést, mindent jómagam csináltam, itt a periférián lakó nagyon szegény, de nagyon ádozatkész és buzgó hivek segitségével.

— Magának a plébánosválasztásnak a ténye annyit jelent, hogy most már végelegesen idekapcsolódom és *leszek továbbra is most már hivatalosan az, aki eddig is voltam, hiveimnek lelkipásztora,* akinek kötelessége az evangélium szerint, hogy „mindenkinek mindenévé" legyen.

— Kelenföld a legerősebben fejlődő városrész és ez a fejlődés a pap munkáját is állandóan fokozza. *Kis templomunk máris túlságosan szük ahhoz, hogy hiveinket befogadja.*

— *Feladatomnak tartom, hogy rövidesen szép új, nagy templomot épitsek,* az eddigi tervek szerint a vasúti állomással szemben elterülő Etele téren, amely templom legalább 3—4000 hivő befodadására alkalmas. A pap munkája a templomépités. Elsősorban az emberi lelkekben, de ahol nincsen megfelelő templom, mint ahogy nálunk, ott ezt a célt csak kőtemplom épitése utján tudja elérni, amely templom akkor lesz igazán Isten háza, ha egyúttal a szegény küzdő embernek istenházává lesz . . .

Galambos János úri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek mérték után mindennemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Mirtse Árpád ünneplése. Barátosi Mirtse Árpád székefővárosi vallástanárt a Budapesti Ref. Egyházmegye díjleveles lelkészi állásra választotta meg s felszentelése alkalmából tisztelői meleg ünneplésben részesitették. Dr. Borbély Kálmán miniszteri tanácsos, presbiter az ünnepeltet szivbőlfakadó igékkel üdvözölte, Isten gazdag áldását kérve további eredményes; hitbuzgó, nemescélú szolgálatára. Jelen voltak többek között Haypál Béla László ref. lelkész, a budai Ref. Nőegylet főtitkára, papolczi Földes-Papp Károly dr. lelkipásztor, a BKIE. ügyvezető igazgatója; Bary Zoltán dr. kir. főügyész, presbiter, gyöngyöshalászi Takách Béla festőművész és Csengeri Pap Zsigmond presbiterek, nemes Pintér Lajos egyházi gazdasági főfelügyelő, viléz Tóth József, nemes Kiss Sándor és Csiki Győző, az egyház lelkes ügyvezetői, dr. Czeglédy Sándor m. tanár, dr. Péter János, a Keresztyén Család felelős szerkesztője, dr. Pap Dezsőné; a budai Ref. Nőegylet elnöke, dr. Borbély Kálmánné és Haypál Béláné, a Nőegylet választmányi tagjai. Elek Ilona okl. tanárnő; Albert Edit okl. tanítónő és sokan mások. Az ünnepelt meghatottan köszönte meg a meleg üdvözlést s magasszárnyalású beszédben tett ígéretet arra, hogy az ifjúság nevelésének mindenkor önzetlen munkása kivan lenni.

Ternajgó József dr. halála. Ismét rendet vágott a halál a budai társadalom soraiban: Ternajgó József dr., egyetemi tanársegéd, gyógyszerész; vasárnap 54 éves korában meghalt. Nagy részvét mellett temették el szerdán a Kerepesi-úti temetőben. Vele olyan egyéniség hagyta el társadalmunkat, amilyenek mindig kevesebben lesznek s akiket őszintén meggyászolnak Pesten és Budán egyaránt. Sokáig hiányozni fog kedves, barátságosan mosolygó, az idők nehéz viszonyait megértő s mindig segitségre kész alakja. A budai közügyek is lelkes támogatójukat vesztették el a megboldogultban.

Szécsi Jenő ünneplése. A főváros II. kerületének polgársága meleg ünneplésben részesitette november 17-én Szécsi Jenő fővárosi müszaki főtanácsost, a kerület müszaki hivatalának vezetőjét, 30 éves közszolgálati jubileuma alkalmából. A budai Vigadóban rendezett ünnepi vacsorán megjelentek. Korniss Gyula, a képviselőház alelnöke; dr. Kozma Jenő törvényhatósági bizottsági tag, dr. Petracsek Lajos országgyülési képviselő, marosvásárhelyi Thordai Lajos dr. ker. elöljáró, tanácsnok, Vezér Károly dr. főjegyző, ker. elöljáró helyettes, a kerület polgárságának számos előkelősége, az elöljáróság tisztikara, az ipartestületek vezetőségei stb. Thordai tanácsnok, a kerület elöljárója nagyszabású ünnepi beszéddel köszöntötte a jubilánst, kiemelve hosszú közszolgálatban szerzett kiváló érdemeit. MelegHangú üdvözlő beszédet mondott Korniss Gyula dr.; a képviselőház alelnöke, Kozma Jenő, Petracsek Lajos dr, Kovatsek Ferenc ipartestületi elnök és Molnár Sándor épitész, aki az Épitőmesterek Egyesülete nevében méltatta az ünnepelt érdemeit. Szécsi Jenő mély meghatottsággal köszönte meg az ünneplést.

Az óbudai Via Antica a városfejlesztési bizottság előtt. A Budai Napló ismertette elsőnek az Olgyay fivéreknek; Olgyay Viktornak és Aladárnak nagyszabású tervét az óbudai Via Antica megépitéséről. Fórumszerü út az Olgyay fivérek elgondolása, amely kihangsúlyozná a város antik eredetét, módot nyujtana a mind sürübben felszinre kerülő leletek elhelyezésére és emellett harmonikusan illeszkedne be az új városrendezési tervbe is. A Via Antica gondolatát i letékes helyen rokonszenvvel fogadták, a maga részéről Harrer Ferenc is megvalósithatónak találta és ezért a főváros városfejlesztési bizottsága elé terjesztette, amely november 26-iki ülésén foglalkozik az érdekes tervvel.

„Growe" a legrégibb magyar tomp- és kalapgyár. — Alapitási év 1865
Kérjen GROWE kalapot

A Hollós Mátyás Társaság előadóestje a Gellért-szállóban

A *Hollós Mátyás társaság,* irók, művészek és tudósok budai egyesülete héttőn tartotta meg a Gellért-szállóban idei második estjét. A dobogón dr. *Hennyey* Vilmos elnök és *Szilágyi* Károly v. nemzetgyülési képviselő, az egyesület főtitkára foglalt helyet.

Hennyey elnök megnyitójában bejelentette, hogy *Pávai Vajna* Ferenc, a kiváló geológus, az egyesület egyik társelnöke, a társaság estélyei keretén kivül külön előadás-sorozatot rendez, melynek keretében a budapesti gyógy- és hévvizek felkutatását, felhasználását és az ügy gyakorlati intézésének kérdését fogja minden oldalról megvilágitani. Ezekre az előadásokra az egyesület külön meghivókat bocsát ki. Bejelentette, hogy a társaság *Viraág Béla* sirhalmán emelendő emlékmü javára január első felében zeneestélyt rendez. Az estély fővédnökségére a társaság védnökét, *József Ferenc* őfenségét kérik fel. A meghivókat a társaság tagjai és vendégei annakidején megkapják.

Ezután a tárgysorozat két első pontjának „Kinai versek" és „Magyar szemmel Kinában" bevezetéseként Kina földrajzi, népességi, közgazdasági, közlekedési és müveltségi viszonyait ismertette az elnöki megnyitó.

A kinai verseket *dr. Ágner Lajos* tanár kitünő forditásában *K. Lázár Jolán* szavalta mély érzéssel és kitünő előadásban. *Ágner* Lajos gyönyörü kinai versei a napokban kerültek a könyvpiacra.

Ezután dr. *Keöpe Viktor* tartotta meg szines vetitett képekkel kisért előadását. Keöpe Viktor a Kinában tett útjáról ad ki felette érdekes útleirást. Nemcsak Kina tudós ismerőjének, hanem kitünő előadónak is bizonyult.

A következő számban *R. Andor Endre* szavalta „Az én kertem" cimen, mély tartalmú, szellemes verseit. Az egyik ilyen verset itt közöljük olvasóinkkal:

A LEPKE

Jön az éjszaka sötétjéből,
a tompa homály öléből száll
neki, egyenesen a lámpafénynek,
cikázik körülötte
tébolyult, eszeveszett, kábult,
céltalan és gyötrelmes táncban,
és lehull a földre,
sok más társa mozdulatlan,
mig halálra ég
teteme mellé.
Szép, puhafényü, hamvas szárnya
megégett és élektelenedett,
kis lábai görcsbeszorulva
merednek az ég felé.

Ki tudja mi hajtja . . .?

Vagy ki tudja mi hajtja az embert,
aki szorgalmas, egyszerü
polgára volt a mély éjszakaként
mindent magábaolvasztó társadalomnak,
hogy hirtelen kilendül a hétköznapok
egyforma szürkeségéből
s megszédülve valami titokzatos fénytől

A BELLEVUE
ragyogóan átalakitott éttermeiben
Minden délután 5 órai tea, tánc

fegyverhez nyúl, vagy idegen pénzhez,
hogy pár órán, vagy napon át
tőle távol fények ragyogásába temesse
éveken át ki nem élhetett vágyait,
tudva-tudja bár, hogy utána
még mélyebbre bukik a szürkeségbe,
ahonnan visszatérés soha sincsen többé.

Ki látja életek célját
és állomását
semmiből jött és végtelenbe futó
élet-sinek titokzatos vonalának . . .?

Végül *Székely Vladimir* szellemes, vidám csevegése deritette jókedvre a hallgatóságot.

A szép számban megjelent előkelő hallgatóság az egyes számokat lelkes tapsviharral jutalmazta és az előadás után a Gellért-szállóban vacsora mellett még soká maradt együtt.

SZEP HÁZ, JÓ HAZ
NEM ÉPÜLHET BUDÁN
Drasche-építőanyag
NÉLKÜL.
Óbudai gyára: III., BECSI-UT

Egy gazdátlan öntöző kocsi története

(Második fejezet.)

A nyáron kifogott és azóta Óbuda egyik utcájában veszteglő öntözőkocsiról két hét előtt megjelent irásom nem indított meg senkit sem. Legkevésbbé az elhagyott városi köztulajdont. Állrendületlenül a kocsiút szélén. Pedig a téli álmát a szabadban alvó jármü életében azóta, bár zajtalan, de mégis végzetessé válható események játszódtak le.

A közelmult napokon a zuhogó esök úgy találták az öntözőkocsit, hogy a tetején levő csapóajtó félre volt csapva, tehát nyitott volt. Valami ismeretlen jótétlélek ugyan becsukta az eső után a nyilást, de olvadás és ismételt fagyás úgy szét fogja robbantani a szegecselt vashordót, mintha színes léggömb lenne. Szerencse, hogy a fegyverkezési ipar fellendülése folytán az ócskavasárak rendkivül emelkedtek.

Az ifjuság — mint megirtam — avval szórakozott a nyáron, hogy belemászkált az öntözőkocsiba. Jókora kapunál ugyan nem nagyobb a csapóajtó felső nyilása, de ez nem volt akadály. Az ifjuság óvódás, napközi otthonos és elemista tagjai befértek a nyiláson. A környék ifjuságát nyáron nem feszélyezi a toalettkérdés. A legtöbb esetben ugyanis alsószoknyák maradványaiból háziparilag készült fürdönadrágon kivül egyebet nem hordanak. Szerecsenszinüre sülnek le a kiálló bordák és csontok, mert hiszen túlnyomó részük a táplálkozás minősége és mennyisége tekintetében nincsen elkényeztetve. És ha meg is kapják a szükséges ételt, a folytonos „labda"-rúgás, birkózás, futkosás, lubickolás az ingyen uszodában, villamosok ütközőjén való utazás és hasonló sportok lefogyasztják őket.

Hogy milyen érzés egy napégette vashordóban tartózkodni, nem kérdeztem. Minthogy azonban gyakran és számosan látogatták a hordó belsejét, szinte benne laktak, bizonyára nem volt kellemetlen. Kétségtelen, hogy az elfelejtett öntözőkocsi az ifjuság nevelése körül missziót teljesitett: pótolta a hiányzó óbudai gyermekjátszóteret.

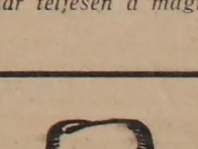
De hogy igazságosak legyünk, a gyermekhéten a vizmüvek melletti kis parkban egy darab rétet felszabaditottak játszótérnek. Igen csinos fiatal hölgyek felügyelete és irányitása alatt játszhattak. A csösz bácsi is, nemhogy lekergette őket a füről, ezen a helyen direkt felkergette őket játszani. Ez a hivatalos, elrendelt muszály-játszás azonban az ifjuság hordólakó különitményének nem volt inyére. Ehhez felöltöznie és mosdania kellett volna. Ez nagyon nehéz lehet, mert az egész délutáni fürdés mellett csodálatosan maszatosak voltak.

Azért jó, hogy ittmaradt ez a kocsi. Ha kinézek az ablakon, a nyarat idézi vissza ebbe a havas, ködös világba. „A világhangulat", — mondja Reviczky Gyula — hangulat ez a rozsdásodó locsolókocsi is: sokért nem adom, hogy a köztisztasági hivatal ezt az illuziót nem veszi el tőlem.

*

(Mint lapzárta után értesülünk, a kocsit egy sötét éjszakán mégis csak elvitték. Kár. Ezzel elvették a nyár illuzióját a fenti cikk kitünő irójától, de a gyerekektől is elvették a játékszert, amelyet már teljesen a magukénak tudtak. A Szerk.)

Gálosi Soma.

KALAPOKAT
NAGY FERENC-nél
vegyünk!
MUZEUM-KORUT 2
ERZSÉBET-KORUT 27

Bundavasar lás előtt
Győződjön meg mélyen leszállitott olcsó áraimról csak mig a készlet tart
meglepő olcsó árak
CSERY GYULA I., Bástya-sétány 2.
E hirdetés felmutatója 2% pénztári engedményt kap

69. jótékonycélu m. kir.
ÁLLAMI SORSJÁTÉK
Főnyeremény 40.000 ar. pengő
18.729 nyeremény 275.000 pengő értékben
NYEREMÉNYEK:
20.000 ar. P.
10.000 ar. P.
2-szer 5,000 ar. P.
4-szer 2,500 ar. P.
6-szor 2.000 ar. P.
20-szor 1.000 ar. P.
és még számos nagy és kisebb nyeremény, melyeket mind készpénzben fizetnek ki.
Huzás december 3-án.
SORSJEGY ÁRAK:
Egész ar. P 3.— Fél ar. P 1.50
A nyeremények számát és összegét a multhoz képest emeltük.
Kapható minden sorsjegy főárusitónál, valamint az összes dohánytözsdékben. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesit a Székesfővárosi M. Kir. Pénzügyigazgatóság, Budapest, V., Szalay-u. 10.

Öröklakás- és Családiháztulajdonosok Egyesülete hivatalos közleményei

Értesités

Ezúton is értesitjük tagjainkat, hogy egyesületünk nevének megváltoztatását a m. kir. belügyminiszter október 25-én kelt határozatában jóváhagyta, igy tehát jövőben Egyesületünk az „*Öröklakás és Családiháztulajdonosok Egyesülete*" cimet viseli.

A névváltoztatást több körülmény is indokolttá tette, többek között az is, hogy „*Otthon*" névvel a multban több épitési vállalkozás létesült, de ezek mindegyike beszüntette működését, sőt egyesek ügyeibe még a minisztérium is kénytelen volt beleavatkozni. Sokan egyesületünket összetévesztették ezekkel a kereskedelmi célú vállalkozásokkal.

Az öröklakás és családiháztulajdonosok érdekét a multban is minden rendelkezésre álló eszközzel képviseltük az illetékes hatóságok előtt, ezt a közérdekü munkánkat a jövőben még fokozottabb mértékben folytatjuk.

Az üzletrészátruházással kapcsolatos illeték alapja

A társasházszövetkezetek üzletrészjegyeinek átruházásával kapcsolatosan mindig felmerül az a bizonyos kérdés, miyen összeg után kell a vevőnek leróni a vételi illetéket. Egyesületünk beadvánnyal fordult még annakidején a pénzügyminiszterhez, aki végzésben értesitett bennünket arról, hogy *ha a felek az adásvételi ügyletről iratot állitanak ki, úgy az adásvétel után 3.6% illeték rovandó le, ezen felül lerovandó még az értékpapirforgalmi adó is.*

Tisztázatlan volt azonban az a kérdés, hogy a vevő az átvállalt adósság, tehát a szövetkezeti üzetrészjegyeket terhelő összeg után is tartozik-e az illetéket fizetni? Mindezekre a közigazgatási biróság 7008/1936. P. sz. alatti itéletében megfelelt, amelyben kimondja, hogy „*ha az üzletrészek átruházásával az üzletrészeket megvevők az átruházók adósságát is átvállalták, az illeték alapja az üzletrészek átruházásáért fizetett vételár és az átvállalt adósság együttes összege.*"

A kiskereskedők érdekeiért küzd
Magyar Detailkereskedő
Szerkeszti: KERTÉSZ IMRE

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFL ÉNEKEL

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint Lakatos Flóris cigányzenekara muzsikál.

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
MURSY ELEK és cigányzenekara

GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓ-val
a RÓZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

A megnagyobbitott és átalakitott **Szeiffert**-kávéházban
Székely Dezső-jazz
Szántó Gyula énekel

Ami mindenkit érdekel

A porcellánfestés

Irta: Eckert József

Az Eckert József és Fia porcellánfestőcég tulajdonosa

A nagyközönség sokszor bámul meg egy-egy művészi kivitelü porcellánfigurát, vagy rózsát, anélkül, hogy ismerné a gyönyörü porcellán dísztárgyak festési módját. A porcellánt fényes csillogó mázzal égetik be és csak aztán kerül a festőhöz. A földfémekből (oxidokból) előállított porfesték megfelelő olajokkal keverten válik alkalmassá festésre. A diszitéseket — kézifestés — nagyjából két részre osztjuk: vagy megadott minták után készülnek, ilyenek a készletek kiegészitései, vagy a festő egyéni ízlését, elgondolását, amely egészen művészi kivitelü is lehet, festi rá a porcellánra.

Rengeteg szebbnél-szebb szint és színárnyalatot lehet kihozni a festéknek megfelelő összekeverésével. Az ecsettel megfestett tárgy külön e célra chamotteból épitett és 800 fokra felhevített kemencébe kerül, ahol a festék beleég a porcellántárgyba, úgyhogy többé semmiféle külső beavatkozással el nem távolithato. A befalazott kemencén figyelő nyilás van, ezen keresztül lehet látni, hogy a porcellánok már egészen fehéren izzó állapotban vannak. A magas hőfokot 4—5 órai állandó tüzeléssel érjük el. Körülbelül 10 órai fokozatos lehülés után lehet kiszedni az edényeket.

Az egyébként is kényes, sokoldalúságot, gondosságot és nagy gyakorlatot igénylő munka csak az égetés után mutatja meg igazi formáját.

Van még egy másik útja is a porcellánfestésnek: a matricával (levonóképpel) történő festés, amihez nem kell semmi különösebb tehetség. Adva van a minta, csak rá kell ragasztani a képet a porcellánra, égetni természetesen ezt is kell. Nagyon sokban különbözik a kézifestéstől, kidolgozása nem olyan tiszta, az ecsetvonások elmosódottak és fényesen csillogók. Ez a diszités legolcsóbb módja.

Ujabban, különösen hölgyek körében, kedvelt szórakozás a porcellánfestés. Sürün hoznak porcellánokat égetésre. Ezek természetesen kézügyességgel és színérzékkel biró amatőrök munkái, akik ajándéktárgyaknak szánják ezeket.

Magyarországon a legrégibb porcellángyár a herendi, amely két év mulva ünnepli meg fennállásának 100 éves fordulóját. Herenden a porcellánfestészet tehetsége szinte apáról fiura öröklődik és ez teszi jellegzetessé híres dísztárgyait.

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. **GARCON**
Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat. Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON.

A Kisfaludy Színház heti műsora. Péntek 26, 27, 28, 3.5. előadássorozatban Sárgapitykés közlegény. Nov. 29-én, hétfőn dé'után nincs előadás, este 8 órakor a Kisfaludy Színház 40 éves fennállásának jubile'uma alkalmából a III. ker. Stadion és városrendezési bizottság védnöksége alatt a Fekete szivárvány. Nov. 30-án délután 6 és este háromnegyed 9 órakor Fekete szivárvány.

Petri Mór: Naplemente Fáklyalángja. Ennek a verseskönyvnek Kóbor Álmok cimü finom lirai sóhajtása 1884-ben jelent meg. A félszázadot meghaladó költői termelés legújabb 1936 április 16-án kelt megnyilatkozása ugyanazt a költői portrét mutatja. Harmónikus befogadó lélek, aki átérzi a környezet minden költőt inspiráló jelenségét, de nem vállalkozik a társadalmi és gazdasági reformátor szerepére. Független, szabad költő Petri Mór, aki nem kiván mást, mint hogy a formának és a tartalomnak egymásbasimuló teljességével énekelje meg a természet szépségét, sirja vissza a régi időket, amikor jobb volt és szebb volt a magyarok élete. Az 1885-ben irt „Véndiófa" elégikus hangja és a parnasszista „Leconte de Lisle" emlékének áldozó költemény egy folyton fejlődő és gazdagodó és amellett szerény, egyszerü, nem titánkodó költőt mutat, akinek szinte kifogyhatatlan a mondanivalója, akit minden szépség mámorba von, minden gonoszság felháborit és félszegség, snobizmus, gúnyos megjegyzésekre késztet. Négy év óta negyedik verseskönyve ez Petri Mórnak, és ez a legújabb gyüjtemény, melyet Fáy Dezső mesteri illusztrációi diszitenek, a leggazdagabb és legmagasrendübb állomása költői pályájának. *H. B.*

Móra László a földmivelésügyi minisztérium verspályázatának győztese. A Nagy-Alföld fásításának propagandáját versikékkel akarja szolgálni a minisztérium, amelyeket az összes vidéki iskolákban terjesztenek. Az erre kiirt pályadijat kitünően megirt, hangulatos versekkel a kiváló óbudai iskolaigazgató és nagytehetségü költő; Móra László nyrte meg.

HOVÁ LETTEK a Zsigmond utca 8. számú régi ház müvészi ablakrácsai, amelyeknek legfelső részét Lipót királyt ábrázoló fej diszitette? A régi ház helyén új épült és az ablakrácsok eltüntek, akárcsak a Margit körút 29. sz. ház ablakain volt gyönyörü kosárrácsok. Nem az ócskavasashoz, de még csak nem is a müzeumba valók a régi szép emlékek, hanem ugyanazon a helyen, vagy a szomszédban kell őket újra felszerelni.

SPORT

A sport és a polgári légoltalom kapcsolatairól beszél a III. ker. TVE alelnöke, Maletz József november 25-én, csütörtökön este 8 órakor tartandó előadásában .Az előadás az egyesület Nagyszombat-utcai székházában lesz.

A MAC estély-sorozata megkezdődött 22-ikén; hétfőn este 9 órakor az Országos Kaszinó sárga termében. Meghivóigénylés a MAC-nak az Országos Kaszinóban levő irodájában 6—8 között.

A 33 FC tánccal egybekötött tea-délutánjai egyre nagyobb közönségsikert érnek el minden vasárnap 5 órától a Gellért-kávéház tánchelyiségében. A múlttól e'térő pompás újitás az, hogy a tánc közbe kiváló müvészek számait iktatták.

Diszvacsorát adott a Budapesti Lawn-tennis és Korcsolyázó Egylet elnöke, Temple Rezső ny. h. államtitkár; országgyülési képviselő, és alelnöke, Rácz József dr. kir. itélőtáblai biró tiszteletére az egyesületben való működésük 10 éves évfordulója alkalmából e hó 20-án az egyesület székházában.

BBTE Családi esték. November 30-án kezdi meg a Budai Tornaegylet Szé l Kálmán téri klubházában minden kedden ismétlődő Családi estéinek sorozatát. Meghivóigénylések a titkárságnál — Vérmező-út 1—3. d. u. 5—8 óra között. Telefon: 151—798.

I. Viraág Ilus bemutató estje. A képzőmüvészetben előforduló stilusokat mutatta be a neves mozdulatmüvésznő nagyszámú, előkelő közönség jelenlétében; nagy hatást keltve, egyiptomi, hindu, japán, görög, gót, barok és a mai modern szimbolikát kifejező müvészetével.

Megalakult az Elhagyott Állatok Védőinek Egyesülete. November 11-én megalakult az Elhagyatott Állatok Védő és Gondozó Egyesülete. Dr. Datky Lajos rendőrfőtanácsos elnök közli az érdeklődőkkel, hogy az egyesü'et heti összejöveteleit egyelőre minden kedden este fél kilenc órakor a Ba'ázs kávéház különtermében tartja. (VI., Andrássy út 47.)

Lelkem hullámai. Ezen a cimen ada ki verseit és dalait Murgács Kálmán, az ismert és népszerü zeneszerző. A kötet 143 verset foglal magában, ami költői termékenységre vall. A menynyiség egyá'talában nem esik a minőség rovására. Formai készség, meleg szív; kicsiszolt izlés, sziporkázó humor, hazafias hév és vallásos elmélyü'és jellemző a verseknek, amelyekben igazi gyönyörüségét találhatják azok, akik a költészet barátai. A könyvet a Jegyzők Országos Árvaháza Egyesülete adta ki és ott is kapható. (Budapest; IX.; Üllői-út 31.)

Turáni előadások. A Magyarországi Turán Szövetség tervező, szervező és közmüvelődési alvezérsége pénteken délután fél 7 órakor tartja előadásait a Gellért-kávéház külön szuterén-helyiségében. Az előadások során november 26-án Turmezei László: Turániság és szükségszerüség, december 3-án pedig Turmezei László: Turániság és sürgősség, továbbá Keöpe Viktor dr.: Ősi müveltségünkről cimen tart előadást. Fogyasztás nem kötelező, a belépés díjtalan. Kötelező ruhatár 30 fillér.

Ügyeletes budai gyógyszertárak

November 16—30

I. kerület:
Segitő Mária, Krisztina tér 9.
Isten szeme, Böszörményi út 34.
Remény, Győri út 8.
II. kerület:
Gr. Széchenyi, Széll Kálmán tér 11.
Fekete Medve, Fő utca 27.
Gránátalma, Zsigmond utca 17.
Statisztika, Margit körút 54.
III. kerület:
Flórián, Flórián tér 9.
Szt. Lukács, Bécsi út 89.
XI. kerület:
Szeretet, Horthy Miklós út 148/a.
Szt. Gellért, Horthy Miklós út 19.

A
Szt. Gellért Gyógyfürdő
uj férfi vizgyógyintézete
a termál-fürdőben megnyilt.

Tökéletes berendezés. — Félfürdők. — Különféle zuhanyok, — Douche massage. — Száraz és vizes pakkolás. — Gyógymassage. — Pihenő terem. — Telefonfülke. — Nyitva reggel 7-től.

Hol vásároljunk

a Ferenc József híd pesti hidfőjénél
SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KÖRUT 14. SZÁM

a Horthy Miklós híd pesti hidfőjénél
HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KÖRUT 2. (Ferenc-körúti oldal) Tel: 187-651.

a pesti Láncfidfőnél
Hütti Tivadar óbudai porcellángyárának készitményei csak a gyár üzletében: V., Dorottya-utca 14. sz. kaphatók.

Budai rajzoló sikere Németországban. Vanek József budai festőművész és karrikatúrista újabb külföldi körútja után most tért haza Németországból. Politikai, valamint társadalmi karrikatúráival, főleg Berlinben aratott szép sikert. Hitler—Blomberg—Röder hármas karrikatúrája feltünést keltett egész Németországban. Legutoljára Königsberget, Stettint, Chemnitzet és Nürnberget kereste fel.

Gyümölcstermelési, növényvédelmi, szőllőtermesztési és az ezeket kiegészitő méhészeti, zöldség- s virágtermesztési és apró háziállat tenyésztési esti tanfolyamokat rendez azz Északpestvármegyei-Budapesti Gyümölcs és Szőllőtermelők Egyesülete december eleji kezdettel. Beiratkozás és mindennemü felvilágositás az Egyesület hivatalos helyiségében, Budapest, IV., Gerlóczy-u. 11. III. 2. délelőtt 9—2 óráig, vagy telefonon 184—446 szám alatt.

Szerkesztésért és kiadásért felel:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ
II. Margit körut 55. Telefon: 153—034.
Mai lányok
Fősz.: Gyergyai István és Kun Magda.
Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
Férfisors
Fősz.: Jean Galland és Rosine Dereau.
Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasár- és ünnepnap: fél 2-től.

December elején megnyilik az
ASTRA
Buda legmodernebb intim — filmszinháza. —

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.
Botrány a turfon
Fősz.: Gauch, Csiko, Harpo.
Vasárnap fél 11 órakor és 12-kor filléres MATINÉ. — — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8, vasárnap: fél 4, 6 és fél 9

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.
november hó 25—28-ig
Uj élet felé
— Fősz.: Zarah Leander. —
november 29— december 1-ig
Férfisors
Fősz.: Jean Galland és Rosine Dereau.
Előadások kezdete: fél 5, háromnegyed 7 és 9. Vasár- és ünnepnap: 1, 3, negyed 6, fél 8 és háromnegyed 10 órakor.

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
november hó 25—28-ig
Koldus és királyfi
november 29— december 1-ig
A lázadók kapitánya
Előadások kezdete: fél 4; fél 6; fél 8 és fél 10. Vasár- és ünnepnap: fél 2-től.
E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

BUDAI ROYAL
III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
Café Metropol
Fősz.: Loretta Young és Tyrone Power.
Foytatólagos előadások 5-től.

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42 Telefon 268—999.
A budai uricsaládok szórakozóhelye
GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA

35. évfolyam Budapest, 1937. december 2. 48. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Miklós napja

December 6-ika minden magyar ünnepe. Ezen a napon ünnepli a nemzet nagybányai Horthy Miklós nevenapját. Ezen a napon hódolattal, alattvalói hűséggel és soha el nem muló hálával áll az osztatlan magyarság a Kormányzó fenkölt személye mellett, akinek megadatott, hogy nagyszerű munkájának eredményét is láthassa: a nemzet megerősödését, tekintélyének gyarapodását, lelkének felemelkedését abból a mélységből, amelybe a vesztett háború, megcsonkítás és forradalmak taszították. Buzgó imádsággal fordult Magyarország népe az Egek Urához, kérve, engedje megérnie a kormányzónak műve befejezését: Nagymagyarország feltámadását.

Pólya Tibor

Meghalt a legmagyarabb festő, akinél a magyarság nem kitűzött program volt, hanem lelkének lényege. „Az ecset és irón Petőfije" — mondták volna ezelőtt néhány évtizeddel. A magyarság inkarnációja volt, minden idegszálában az alföldi magyarság lelke rezonált, képeinek levegője, vonalai, azok derűje és szomorúsága mind mind annyira magyar volt, mint senkié sem előtte, sem utána: nem azért, mert magyar „akart" lenni, hanem mert nem tudott, nem lehetett más. Ősi kún-magyar fajta volt.

Művészete és emberi egyénisége csodálatos volt. Azok közé tartozott, akiket Goethe „napsugaras" embereknek nevezett. Igen, napsugár volt. Ragyogott és melegített, termelt és a zsenit megtermékenyítő erejét sugározta maga körül. Nemcsak művészete volt színes: csupa szín, forrongás és életöröm volt ő maga is. Ahol megjelent, ahová jött, oda a derűt és napfényt vitte magával; most kihúnyt a napsugár, sötét bánatot, kietlen fájdalmat hagyva maga után.

Alföldi volt, szolnoki. De Budát nagyon szerette. Mennyiszer járt-kelt a régi Tabán és Viziváros szűk utcácskáiban, vázlatkönyvével kezében, jegyezgetve, ha valami szépet talált. Pedig a szépet mindig megtalálta, ösztönösen megérezte, a lángész intuiciójával, az igaz művész szépségre szomjas lelkével. Most elment, nincs többé és a világ szegényebb lett.

Szabadszínpad a Szigeten

Minden előzetes bejelentés nélkül adták tudtunkra, hogy a Margitszigeten már épül is a szabadszínpad, amelyről annyi szó esett valamikor, csak éppen az utóbbi időkben nem. Az ellen, hogy szabadszínpadot létesítsenek, senkinek sem lehet kifogása: hiányzott, meg kellett csinálni. De miért éppen a Szigeten? Miért éppen ott, ahová legkevésbbé való?

Erre a kérdésre nincs felelet. Mert nem megfelelő válasz az, hogy hiszen nem vesz el a szabad színpad zöld területet, hiszen a tejcsarnok helyére kerül, a tejcsarnokot meg a polópálya helyére teszik. Akár elvesznek a Sziget zöld területeiből, akár nem, szabad lett volna akárhova építeni a színpadot, csak oda nem, ahová teszik. A közvéleménynek azonban nem engedtek időt arra, hogy nyilatkozzék, befejezett tény elé állították és most már akarva nem akarva tudomásul kell vennünk, hogy épül egy szabadszínpad, ott, ahol nem kellene épülnie.

Őszinte örömmel láttuk, amikor a Közmunkák Tanácsa erős lendülettel nekilátott a Sziget fejlesztésének. Most mégsem tudunk örülni. Elég volt, — mondjuk mi is, azokkal együtt, akik féltik a fővárosnak ezt a gyönyörű smaragdékszerét (mint Pitigrilli nevezi egyik regényében). Elég volt, hagyják meg a Szigetet annak, ami: napsugárnak, fának, fűnek, levegőnek, a test és lélek örömének. Legyen továbbra is egész Budapest ékszere, ne csak a vállalkozóké.

Terbócz Imre és vitéz Pólya Antal beiktatása

a III. ker. Polgári Társaskör és a NEP III. kerületi szervezetének együttes vacsoráján

Ünnepi vacsora keretében november 30-án, kedden este iktatta be a III. kerületi Polgári Társaskör újonnan megválasztott elnökét, *Terbócz* Imre kormányfőtanácsos, országgyűlési képviselőt, a székesfőváros törvényhatósági bizottságának tagját *Andréka Károly* örökébe s ezzel egyidejűleg történt meg vitéz *Pólya* Antal dr. miniszteri tanácsosnak beiktatása is a Nemzeti Egység Fővárosi Pártjának *III. kerületi elnöki székébe*. Volt még egy kegyeletes mozzanata is az összejövetelnek: *Zsitvay Tibor titkos tanácsos, nyug. igazságügyminiszter felavatta az Andréka-emlékserleget.* Az óbudai Korona Vigadó nagytermét zsúfolásig megtöltötte a közönség. Eljött erre az ünnepi estre nemcsak Óbuda társadalmának színe-java, hanem eljöttek sokan a többi budai kerületekből, sőt a pesti oldalról is.

Ott voltak többek között: Zsitvay Tibor nyug. igazságügyminiszter, Karafiáth Jenő főpolgármester, Bessenyey Zénó a Közmunkatanács elnöke, Lamotte Károly és Schuler Dezső alpolgármesterek, Lukachich Géza nyug. altábornagy, Salamon Géza tanácsnok, Vajna Ede nyug. tanácsnok, Duday Alajos, Thorday Lajos elöljárók, Gaár Vilmos felsőházi tag, ifj. Gaár Vilmos polgári iskolai igazgató, Harrer Ferenc nyug. alpolgármester, Kátay Béla plébános, Schuszter János postaigazgató, vitéz Várjon Zoltán tábornok, dr. Horay Sándor, dr. Benedek Szabolcs főjegyző, Bajor Dezső szakfelügyelő, Beke Mózes igazgató, Burchard-Bélaváry dr. főv. bizottsági tag, Bálványosy Zoltán, Dorner Gyula min. tan., Erdélyi Mihály színigazgató, Éder Ernő, vitéz Faragó Balázs, Faragó László, Feigler Károly dr., Franzosó Richard és neje, Friedländer Jenő, Gádor Vilmos igazgató és neje, Gyalmos János igazgató, Halaman János, az Iparoskör elnöke, Hosvay Ernő József főjegyző, vitéz n. Juhász Jenő dr., fővárosi biz. tag, Irányossy Kurblanch G. dr., Kemény Lajos, Kézdi Kovács László festőművész, Királyfi Mihály, vitéz Komárnoki Gyula, Kováts Istvánné dr., Kováts István dr., Kovácshegyi Istvánné dr., Kováts István dr., Kovácshegyi Kálmán, Kunitzer István dr. és neje, Koncz Dezső dr., Miklós Béla elnök, Molnár Kálmán, újlaki Müller Pál dr., Nádas Béla dr. és neje, Orova Zsigmond dr., és neje, Pözel János főv. biz. tag., Reizinger Gyula elnök, Rózsa Zsigmond dr. és neje, Szappanos Lajos és neje, Smóling Géza dr., Szepessy Ágoston és neje, Stadler József, Szigeth Gábor, Tarján Vilmos, Téri Miklós dr., Trauschenfels Frigyes, Trautmann Ferenc, Tömösváry Tivadar dr., Vigyázó Géza dr., Wilhelm Jenő dr. és neje, Zsigmond Imre, Zsótér András és még sokan mások.

A *Hiszekegy* elhangzása után, amelyet *Zöld* Károly vezénylésével az Óbudai Dalkoszorú adott elő,

OROVA ZSIGMOND DR.

kegyeletes szavakkal emlékezett meg a Társaskör elhúnyt nagynevű elnökéről, *Andréka* Károlyról, *aki élete utolsó pillanatáig dolgozott fáradhatatlanul kerületéért*, amelyet országos jelentőségűvé emelt. Majd bejelentette, hogy a mai kettős beiktató ünnep alkalmából avatják fel az Andréka-serleget és felkérte *Zsitvay* Tibort, hogy az avató beszédet tartsa meg. A művészi kivitelű serleggel a kezében, feszült figyelem között emelkedett szólásra

ZSITVAY TIBOR

Mindenekelőtt — így kezdte beszédét — köszönetet kell mondania két férfiúnak, akik a nagy elöd után vállalkoztak az ő feladatkörének betöltésére: *Terbócz* Imrének és vitéz *Pólya* Antal dr.-nak. Utalt azokra a támadásokra, melyek *Pólya* Antalt új tisztében már az első napokban érték és kijelenette, *hogy annak, aki a között, az igaz ügyért bátran síkra száll, tudomásul kell vennie, hogy nem símák az utak.*

Majd magasra emelve a serleget, folytatta: Három szó van bevésve a serlegbe: *szeretet, egység, béke:* hű visszatükröződi Andréka Károly igazi lényének. *Szerette lelke egész melegével feladatkörét.* A szeretet fegyverével ment a tömeg közé és csodát tudott tenni, mint egykor Imre király: *egyedül ment a felizgatott emberek közé és egyetlen szóval tudta lecsillapítani őket.* Kereste az alkalmat, hogy jót tegyen. Nem rendőr volt, hanem nagy emberbarát. Izig-vérig vallásos, akitől távoláll minden gyűlölet. *Szeretetet vetett és szeretetet aratott.*

A nemzeti egység mellett tett hitvallást amit nem egy párt kebelében lehet megvalósítani, hanem akként, hogy minden igaz magyar embernek egységben kell tömörülnie. Nem a vezér a fontos, hanem az, hogy igaz ügyért szálljunk síkra.

A béke volt az eszményképe. És ebben is az ő nagy lénye tükröződött vissza: *ahol szeretet és egység van, ott meg kell születnie a békének.* A békét szomjuhozzák ma az egész világon, mégis fegyverek villognak mindenfelé jogtalan célokért, csak a magyar küzdött mindig az igazi békéért. Andréka a maga portáján is mindig csak a békét szolgálta, úgyhogy ellenfelei is, ha voltak, csak a legnagyobb tisztelet hangján emlékeztek meg róla. *Az ő példáján okulva, érkezünk el Óbuda szebb jövőjéhez, Nagybudapesthez és egy boldogabb Magyarországhoz.* Ezeknek a gondolatoknak jegyében avatja fel az Andréka-serleget. A felzúgó és hosszantartó tapsok után

HANTHY-HAIDEKKER JÁNOS

kerületi elöljáró, mint a Társaskör társelnöke üdvözli *Terbócz Imrét. Bízik abban, hogy az új elnök döntő tényező lesz nemcsak a Kör, hanem a kerület jövő életében is.* Amikor most beiktatja díszes tisztébe, arra kéri, hogy járjon minél sűrűbben a kerület polgárai közé, akik mindig hálásak voltak, ha látták, hogy törődnek velük. *Aki megismeri Óbuda derék polgárságát, az hamarosan meg is szereti.*

Terbócz Imre: Óbuda uj korszakát szeretném elősegiteni

Terbócz Imre emelkedett ezután szólásra és a következőket mondotta:

Kegyelmes Uram! Mélyen tisztelt Barátaim!

— Amikor polgártársaim megtisztelő bizalmából ennek a régi és szép hagyományokkal biró körnek elnöki székét elfoglalom, az első szó a kegyelet és tisztelet szava azzal a férfiúval szemben, aki a ti bizalmatokból évek hosszú során át elődöm volt ebben a tisztségben.

— Andréka Károly — kinek nemes emléke előtt ime meghajlok — típusa volt annak a férfiúnak, aki sokszáz esztendő előtt — talán éppen ezen a darab földön is — büszkén vallotta magáról, hogy „Civis romanus sum", ma pedig éppen olyan önérzetesen mondja: „pesti polgár", ennek a megjelölésnek minden kötelezettségével, önzetlenségével és díszével.

— Mert manapság, mikor olyan kicsiny dolog nagynak lenni, a székesfőváros vezető polgárai között helyet foglalni tisztséget és becsületet jelent mindenki számára, akit a közbizalom erre a helyre emelt. Andréka Károly utódának lenni nagy megtiszteltetés számomra és ennek tudatában vállalom az ő örökségét, amelyben méltó utóda szeretnék lenni.

— Azt hiszem, legszebben akkor áldozom emlékének, ha megígérem, hogy az ő eredményekkel teljes munkásságának leszek a folytatója. Munkához szeretnék látni, hogy munkám eredményeivel szolgáltassak tanubizonyságot arról, hogy nem méltatlanra pazaroltátok bizalmatokat. Munkához látni, hogy megoldás felé segítsem azokat a problémákat, amelyeknek sikeres elintézésétől függ Óbuda jövendő fejlődése és szerves bekapcsolódása egy milliós város életébe. Óbuda új korszakát szeretném elősegíteni, hogy ez a patinás, régi, a rómaiak korában virágzó város kiemelkedjék abból a kisvárosi milliőből, amelybe romantikus lelkek, nyugalmat kereső patriciusok, a régi jó világ rajongói juttatták, akik nem vették észre, hogy az idő nem áll meg és haladni kell a korral, ha haladni akarunk az új kor szellemével. Tudom, hogy e célkitűzések tekintetében jó helyre kerültem, mert ez a Társaskör nem politikai alakulat, hanem Óbuda egész társadalmának, egész polgárságának tömörülése, amely nem ismer különbséget ember és ember, polgár és polgár között. — Mert ebben a Körben helye van minden jószándékú, városát szerető és polgártársát megbecsülő dolgos embernek.

— Bevett szokás, hogy amikor valaki egy közület élére kerül, igéretekkel kápráztatja el hallgatóit. De én is azt tartom, hogy minden program tulajdonképen légüres térben mozgó valami és értéke attól függ, hogy mennyit sikerül belőle valóra váltani. Éppen azért én a programomat egy szóban szeretném tömöríteni: MUNKA! Ernyedetlen munka azoknak a kérdéseknek a szolgálatában, amelyek ennek a kerületnek a fejlődését előmozditani hivatottak. Nem vagyok féltékeny arra, ha az én programomat — természetesen az én elgondolásom és a kerület lakosságának érdekei szerint is — a polgármester úr szabja meg. Lelkesedéssel fogom támogatni és fogok azokért harcolni, amikor arról lesz szó, hogy végre megindúljanak az új híd munkálatai, vagy a szabályozási tervek keresztülvitele, vagy kezdetét vegye az utak újjáépítése és rendezése. Nem fogok útjába állani, amikor arról lesz szó, hogy Óbuda közlekedésén javítsunk, vagy hogy olyanná változzék a kerület városképe, hogy az érkező idegen már itt is érezze egy modern, kulturált világváros életének a lüktetését.

— Aki ezeket hozza, az az én emberem és annak minden munkakészségemmel, minden lelkesedésemmel és igyezetemmel ren-

delkezésére fogok állani. Én viszont minden erőmmel azon leszek, hogy a kerületet érdeklő ezek a fontos kérdések állandóan napirenden maradjanak és onnét csak akkor kerüljenek le, amikor már eredményesen meg is oldódtak.

— Mélyen tisztelt Hölgyeim és Barátaim! Még egyet! Polgártársaimnak minden közérdekű ügyben mindenkor rendelkezésére fogok állani s azon leszek, hogy ezt a Társaskört a kölcsönös megbecsülés, egymás és a város iránti szeretet érzése hassa át, mert csak így lehet maradandót alkotni. Tudom és vallom, hogy aki a közvéleményt a maga céljaira akarja felhasználni, anélkül, hogy ő maga is használna neki, — az önmagát csalja meg. — Közszereplésemben mindig ezt tartottam szem előtt és talán ennek a ragaszkodásomnak köszönhetem, hogy ime most is érdemeimet messze túlszárnyaló megtiszteltetés ért azzal, hogy ennek a Körnek elnökévé választottam.

— Én tiszta szívvel és őszinte hálával köszönöm a Ti bizalmatokat és életem munkájával igyekezni fogok bizonyságot szolgáltatni arról, hogy nem méltatlant emeltetek tisztségre.

Szünni nem akaró tapssal, sokáig lelkesen ünnepelte a közönség a Társaskör új elnökét. Utána

ZBORAY SÁNDOR DR.

szólalt fel. Igéri, hogy mint a Kör társelnöke méltónak igyekszik bizonyulni az előlegezett bizalomra és minden erejét és képességét a főváros egyetemének, de elsősorban a kerület érdekeinek szolgálatába állítja. *Itt évtizedek mulasztásai várnak pótlásra,* de örömmel állapítja meg, hogy az alkotó munka a városszabályozással már megindult és a közeljövőben már be is fejeződik. Csak arra hívja fel az itt megjelent illetékes tényezőket, hogy a kerület nagy átalakítása lehetőleg úgy hajtassék végre, *hogy megmaradjon ennek a városrésznek nagy történelmi multja.* Az a veszély is fenyegeti a kerület polgárságát, *hogy évszázados lakhelyéről kénytelen eltávozni és átadni helyét másoknak.* Ez a fenyegető népmozgalom nem áll a főváros érdekében, érdemtelenül sujtaná a kerület polgárságát, amely mindig pontosan teljesítette kötelességét. *Nem szabad földönfutóvá tenni.*

Alig fejezte be beszédét Zboray Sándor, felállott a helyéről *Karafiáth* Jenő főpolgármester — távozni akart. A közönség azonban azt hitte, hogy fel akar szólalni és szívósan *halljukozni kezdett.* A főpolgármester nem tudott ellentállani a közóhajnak és szellemességtől szikrázó, rögtönzött kis beszédet mondott:

— Nem azért jöttem, hogy beszéljek. *Hang- és rangrejtve akartam ittmaradni, hogy vigyázzak azokra az ígéretekre, amik itt elhangzanak: vajjon be is váltják-e?* (Nagy derültség.) Szívéből gratulál a két új elnök megválasztásához. Ezek nem fognak pihenni, ezek dolgozni fognak. *Megsúgja Zsivay Tibornak, legyen rá elkészülve: állandóan szekirozni fogják.* (Viharos derültség.) Sajnálja, hogy el kell innen sietnie, másutt is meg kell jelennie. *Ma már a főpolgármesternek is éppúgy kell pendliznie, mint a színészeknek.* (Hosszan tartó, általános nagy derültség.) Annyi ideje azonban van még, hogy kijelentse: Óbuda legyen nyugodt, *az ő érdeke nem kerületi érdek többé, hanem a főváros becsületbeli ügye!* Szünni nem akaró lelkes tapssal köszönte meg a hallgatóság a főpolgármester szavait. Utána

vitéz Pólya Antal dr.

szólalt fel. Boldogan állapítja meg, hogy olyan kiváló emberek adnak a jövőben irányt Óbuda fejlődésének, hogy az alvó csipkerózsikából boldog királynő lesz. A régi romokon új város fog felépülni: ezt jelenti, hogy *Terbócz* Imre jött ide munkát vállalni. Az ő iránta érzett nagyrabecsülése és szeretete hajtotta a frontra, hogy a megindúló küzdelemben szerény tehetségével, de minden erejével rendelkezésére álljon. A saját programja négy szóból áll: *az országos politikában Darányi, a városi politikában Zsitvay, a kerületében: suum cuique:* mindenkinek megadni azt, ami jogosan megilleti, *végül a célkitűzéseiben: a béke!* Ma szükség van minden magyarra, minden testvérre. A világ minden magyarra, minden testvérre. A világ megbolondult, háború és vér szörnyű képe mered ránk, iramlik a sárga orkán vakító fénye, mindenütt reng a föld, a társadalom legalsóbb rétegei döngetik a kaput: össze kell fogni mindannyiunknak egyetlen egységben. *A vezér szava legyen irányadó és nem a portyázó kalandoroké. Le kell törni, el kell tiporni minden olyan lázitást hirdető „izmus"-t, amely az egységes állásfoglalást akarja elgáncsolni. Egy nagy eszmében kell mindnyájunknak egymásra találnunk: a Szent Istváni eszmében!* Lelkes taps volt a lelkes beszéd megérdemelt jutalma.

Kézdi-Kovács László a Rómaifürdő Egyesület nevében régi római módon babérkoszorút hozott az új elnöknek, *Harrer* Ferenc a „Via Antica" ügyet ismertette és jelentette, hogy minden valószínűség szerint meg is valósul. Dr. Kovács Istvánné, dr. Rózsa Zsigmondné, Reisinger Gyula és Magasházy Mihály felszólalása után a késő éjjeli órákig maradt együtt az ünneplő közönség. A rendezés fárasztó munkájáért Beke Mózes igazgatót illeti dícséret.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. **Horthy Miklós körtér 4.**

Buda nem juthat szinházhoz a „felvonulási díszút" miatt

A *Budai Szinkör* lebontásával kapcsolatban az új budai szinház kérdése felé fordul az általános figyelem. Mint ismeretes, a főváros elhatározta, hogy a létesitendő állandó szinház helyéül a Horváth-kertet, vagy a Tabán északi részét jelöli ki, olymódon, hogy ez a szinházépület zárná le a Tabánt. Ugy határoztak, hogy *ilyen értelemben irják majd ki a pályázatot is az állandó budai szinházra,* közben azonban oly esemény történt, ami hosszú időre lehetetlenné teszi, hogy a terv megvalósuljon.

A pályázat elé ugyanis nem várt akadály gördült. Az történt, hogy közben bárcziházi *Bárczy* István államtikár azt a tervet vetette fel: az Erzsébethidtól a Vérmezőig létesitsenek felvonulási diszutat és ennek a diszútnak a vonalába beleesnék nemcsak a Bethlen-udvar és a tabáni park egy része, hanem elpusztitaná ez a diszút a Horáth-kertnek azt a részét is, ahol a Budai Szinkör állott. Bárcziházi *Bárczy* István tervével már foglalkozott a Közmunkatanács is, de nem hozott határozatot, hanem a tervet a kormányhoz tette át, minthogy a *felvonulási diszút akkora költséget igényelne, amekkorát sem a Közmunkák Tanácsa, sen a főváros nem vállalhat.* Most a kormány előtt fekszik ez a terv, amelyet valószínűleg minisztertanácsban fog tárgyalni addig is azonban *megakadt minden olyan terv, amely a Krisztinaváros rendezését szolgálná.*

Ezek közé tartozik a budai szinház épitése is. *Amig a kormány nem határozott a felvonulási diszút dolgában, addig céltalan lenne a szinházi pályázat kiirása is.* A pályázók természetesen elsősorban az iránt érdeklődnek, hol akarja a főváros a szinházat felépiteni? Mert hiszen kalkulációik attól függnek, megfelelő-e a hely forgalmi és egyéb szempontokból a szinház részére.

Ugy látszik, a budai szinház dolga is úgy fog végződni, mint annakidején a Nemzeti Szinházé: lebontani lebontották, de új szinházat nem épitenek a helyébe.

Reméljük, hogy a kormány minél hamarább elveti a felvonulási díszút tervét, amely tönkretenné az egész városrészt, de addig is megakadályoz minden olyan épitőtervet, amely Buda fejlődését és a Krisztinaváros rendezését szolgálná.

Ennélfogva korai minden tervezés. Nem valósulhat meg a „Déryné játékszin" sem, amelyet a *Budai Napló* is ismertetett és amely a Tabánban akarta felépiteni az új szinházat, kapcsolatban a szabadtéri szinpaddal, amelyet most váratlanul a Margitszigeeten épit fel a Közmunkák Tanácsa.

A kiskereskedők érdekeiért küzd
Magyar Detailkereskedő
Szerkeszti: KERTÉSZ IMRE

Panaszos levél

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

A Városmajor felett elterülő vil'anegyed egyik sürün lakott utcája, a Hertelendy-utca. Ennek az utcának páratlan oldalán a gyalogjáró olyan állapotban van, hogy az nem egy világváros villanegyedének, de egy vidéki kisvárosnak is szégyenére vá'nék. Többizben levélben fordultunk a főváros útépitési ügyosztályához is, kértük a gyalogjáró rendbehozatalát. Kérvényünkre még csak választ sem kaptunk. Reméljük, hogy a Budai Napló, mint minden budai ügy szószólója útján fe'figyelnek az illetékesek a gyalogjáró mai tardthatlan állapotára és sürgősen intézkednek annak kijavítása iránt.

A Hertelendy-utca lakói.

Uj Lipótváros világvárosi látványossága. **GARCON** Diszkrét szórakozó, előkelő találkozó hely. Családias hangulat Este zene. Kitünő italok, török kávé, választékos büffé. Polgári árak. — Budaiak közkedvelt összejöveteleiket itt tartják.
V., POZSONYI-UT 41 SZ. — TELEFON

A Nemzeti Egység Pártja I. kerületének pártvacsorája. Az „Öreg Diófa" különtermében tartotta november 30-án a Nemzeti Egység I. kerületi szervezetének rendezésében első őszi pártvacsoráját, amelyen Hoór-Tempis Móricz kerületi elnök vezetésével az I. ker. fővárosi bizottsági tagjai teljes számban résztvettek. Elsőnek dr. Hoór-Tempis Móricz kerületi elnök beszélt a továbbfejlődés és a nemzeti megerősödésről, utána vitéz Somogyi Béla, Gömbös Gyuláról emlékezett meg, majd beszédében kitért külpolitikai kérdésekre is, Tóth Gábor fővárosi bizottsági tag a közterhekről szólva, főként a gáz-, villany-, víz- és villamostarifáknak leszállitásában látja a kisegzisztenciák további boldogulásának lehetőségét. Dr. Pályi Gyula fővárosi bizottsági tag szerint a Nemzeti Egység Pártja I. ker. szervezete az igért szociális intézményeket a fennálló anyagi körülmények figyelembe vétele mellett mind megvalósitotta. Özv. vitéz Marsovszky Györgyné, az I. ker. női tábor vezetőjével együtt megjelentek az összes női szervezetek vezetői is. A pártvacsora résztvevői, közöttük Terbócz Imre és Haller Ferenc országgyülési képviselők részvételével kedélyes hangulatban maradtak még sokáig együtt. Az est sikere dr. Nyulászy Alajos ügyvezető elnök buzgólkodásának eredménye.

J. VIRÁG ILONA II., MARGIT KÖRUT 64a. MOZDULAT-MÜVÉSZETI ISKOLÁJA TELEFON: 166-027

„A bútor" havi folyóirat minden egyes számát nagy érdeklődéssel várja a bútor-szakma éppúgy, mint a berendezkedő magánember. Érthető is, mert minden számban bő képanyagot hoz a legjobb és legszebb lakásberendezésekről és egyes bútorokról. Cikkei és közleményei pedig a bútortervezőnek és készítőnek adnak felvilágositást a legújabb eljárásokról, szerkezetekről stb. A lakásberendezések mellett közölt alaprajzok kitűnően tájékoztatják a berendezkedő magánembert is a legészszerűbb lakás-elrendezések felől. Előfizetési díja évi 8.— P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Horánszky-utca 8. sz. Telefon: 136—080.

Mikulás bácsi és az egykori Budai Kisfiu

Irta: BEVILAQUA BORSODY BÉLA.

A dolog úgy kezdődött; hogy Hilduska Testvérke igy szólt Öcsikéhez, az Egykori Budai Kisfiuhoz. „Még ennyiszer alszunk és jön a Mikulás"!

„Ennyiszer": ez öt ujjacskát jelentett, Hilduska Testvérke öt gyermeki ujjacskáját, vagyis tenyerét; azaz ötöt. E tenyér kissé tintás volt, mert Hilduska Testvérke már iskolába járt, viszont Öcsike még nem. Hilduska Testvérke tehát nagy volt, Kisfiú pedig kicsi volt.

„Ennyiszer"! A Kisfiú megnézte a saját tenyerét. Maszatos volt. Testvérke számolt: Egy, kettő, három, négy, öt! Öt! — mondotta a Kisfiú. Sok!

Sok, csakugyan sok volt, mint a szerecsenemberek számára a három, ami szintén igen sok. Borzasztó dolog öt estét kivárni . . .

Este Testvérke és Kisfiú számolták az alvásokat. Már csak négy, már csak három, már csak kettő alvás volt hátra. „Aludás", mint a Kisfiú mondta.

Végre eljött a nap, a nagy, boldog nap, melynek estéjén eljön a Mikulás Bácsi! Igazán jön? — kérdezte a Kisfiú szorongva. Nna! — mondotta Hilduska Testvérke erős nyomatékkal — a jó fiúkhoz jön! Rossz fiúkhoz nem jön! Aki jó volt — mondá Anyuka, a gyönyörű, fürtöshajú Anyuka — ahoz jön! Biiizony! — mondták a Nénik; úgymint Terka Néni, Tóni Néni, Vilma Néni, Mili Néni vagyis sok Nénik. Bizony! — mondta a szép, fekete, göndörszakállú Apuka. Vagyis a család, az egykori boldog, drága; felejthetetlen budai Család. Ami ma már nincs, csak Hilduska Testvérke van. A drága, okos, hü Testvér: akivel Budai Hárombék Effendi ma este, zimankós télelőtti estén, megint csak ott ül egy igen-igen újmódi budai házban és várja a Mikulást.

Ott ülnek, két öregségbe bandukoló testvérkék. E'öttük a régi kávésfindsa és rajta a fecske, vagyis a „Fecskés Findsa". Negyven esztendős findsa. Régi findsa. . Apuka és anyuka is ott vannak, csakhogy már kép és emlék formájában. Óh, Tyl-Tyl és Myl-Tyl, a két testvérkék is igy emlékeznek nagyapóról és nagyanyóról a Maeterlinck flamand mesemadaráról szóló Kék Madárban. L'Oiseau bleu: Kék Madár, azaz Boldogság-Boldogság, azaz Emlékezés. Emlékezés: azaz Gyermekség. Buda, azaz Emlék, vagyis Álom tündéri mese, szebb, mint amit Krisztiján Andersen, a dán meseköltő álmodott. Álom: Mikulás Megelevenedett Bábú, drága fehérszakállú, piros és kék aranyosköntösü, püspöksüveges Papbácsi Mikulás Bácsi. Van neki puttonya, puttonyában piros Masánszky-alma, dió, mogyoró; füge; datolya. Van benne Szent János kenyérke, narancs, naspolya, medvecukor, krumplicukor, csokoládé. Van benne szaloncukor, mandula, mazsola és még csokoládé. És van benne aszaltszilva, aszaltkörte, aszaltbarack és még sok, sok csokoládé . . .

És van a Mikulás Bácsinak szép aranyos botja. Igazi Mikulásbotja, olyan Mikulásbot, olyan görbe és aranyos. És van Miku'ás-szakálla, épen olyan, mint Zahradincsek bácsinak, a házmesterbácsi apukájának. És van neki, — hm; van neki, van . . . virgácsa is. Virgács. Hát igen, van rajta piros szalag, meg falovacska, meg ezüstpapirosban cukor, de mégis csak virgács. És hátha csak virgácsot hoz?

Nna, meglátjuk! — mondotta Hilduska Testvérke ezelőtt pontosan ötven évvel, Budán, kékelő budai alkonyaton, a régi, régi házban. Gyere! — mondotta Öcsikének. Mentek. A Terka néni szobájában volt eldugva valami, amit a kislány a matrózruhás, vastagcopfos Hilduska Testvérke sajátkezüleg csinált Anyukának Miku'ásnapra. Gesztenyetartó. Jaj de szép! — mondotta a kisfiú.

Hát nagyon szép volt az a gesztenyetartó táska! Hilduska varrta ki pirossal és kékkel. Pamukkal. Pirossal vo't kislingelve a széle, kerek oakkosra. Friss Gesztenye! volt rá kivarrva. Piros pamukkal. Gyönyörü gesztenyefagallyak voltak rajta, érett, tüskés gesztenyéikkel. Kék pamukból kivarrva szép kék gesztenyék. Középen a gesztenyetartó négy csücskét piros csontgomb tartotta össze. Igen szép piros gomb. Majd hoz apuka sü'tgesztenyét és beleteszik és mikor jön a Mikulás, odaadjuk Anyukának! Csak nem szabad neki előre megmondani.

Na eljött az este. A Kisfiú ezen az estén nagyon, nagyon jó volt. Tüntetően jó volt. Többször megkérdezte: Ugy-e Anyuka, én naagyon jó vagyok? Ült és várt. Ü't: nem mert megmoccanni, mert azt hitte, hogyha bármit is csinál, abból valami rossz lesz. Inkább jó volt és ült.

Az estét feszült várakozás tö'tötte be. Valami készült. Marika, a rutén cselédke lótottfutott. Jön a Mikulás. Valami titokzatosság ülte meg az egész házat. Va'ami nagy csoda, valami nagy Misztérium igérete és igézete ült mindenen. A nagy kerek ebédlőasztalt kihuzták. A falmellől a tizenkét nagy, bordóplüssös, fehér porcellángombos széket odaállitották az asztalhoz. A Kisfiú is segitett, mert ő ma nagyon jó vol. A két hatágú karosgyertyatartót meggyujtották. Anyuka édes, otthoni'latú virágfüstölőt szórt a fehér cserépkályha fiókjába. Habakuk, a komoly fekete kandur piros szalagot kötött a nyakába. A Jessy kutya a szép új csörgősövét vette fel. A Kisfiúra kék bársonyruhácskát, csipkegallért, lakkosövet, fehér istirimplit és lakkos topánkát adott anyuka. Márika a fekete ruháját vette fel, fehér főkötőt és köténykét kötött magára és fehér keztyűt huzott a kezére. Jön a Miku'ás.

A Kisfiú igen jó volt. Aludás: az nagy biztonság. Aludáskor a Kisfiú mindig igen jó. A Kisfiú addig mimelte az a'udást, mig csakugyan elaludt a régi nagy kanapé sarkában. Egyszerre csak felébredt, hallja: Itt a Mikulás!

Hát ott volt! Ott á lott a szoba közepén, a tizenkét gyertya és a nagy, csipkés függölámpa fényében. Nagyon szép köpenyege volt, majdnem olyan, mint az apuka pirosvirágos fürdőköpenyege, de mégsem olyan, mert szép fehér cicaprém volt rajta, olyan, mint a vatta.

Volt puttonya is, olyan majdnem olyan, mint az a puttony, amiben a házmesterbácsi, a fiatal Zahradincsek bácsi hordta fel a szenet a pincéből. De mégsem olyan volt, mert aranyos papirosból nagy Kereszt volt rajta. A szaká'la is olyan volt, mint a házmesterbácsi apukájáé, az öreg Zahradincsek bácsié, de még sem olyan volt, mert nagyobb volt és az is vattából volt.

Nagy, aranyos Mikulásbotja volt, igazi Mikulásbot. Ilyen nincs a házmesterbácsi apukájának! Olyan Miku'áskalapja sincs, mint ennek a drága, jó, öreg Mikulás-bácsinak. Hm, mi volt a markában? Jaj . . . A markában óriási nagy virgács. Megszólalt, egészen úgy, mint a házmesterbácsi apukája, a Zahradincsek bácsi.

No csak, urficska, jó urficska? Fogadja szó izs eszi meg spenótka izs soskácska izs iza meg tejecske? Aludja szipen ebid után izs nem kinoza Habakug macskacska? Imádkozza mindig mikor feküdi le este? Mikor anyacska mosdatya nem bögi? No csag?!

Nem, nem, óh nem! — fele te Apuka, Anyuka, Hilduska Testvérke és Marika, a rutén cselédke. Jessy kutya és Habakuk macska furcsán összenéztek, de nem szóltak. Óh ez a Kisfiú mindig igen jó volt! — mondta a Nénik Kara. (Terka Néni, Vilma Néni, Etelka Néni, Tóni Néni és Mili Néni) a mé'y, komoly, szent, igaz, meggyőződés szivből jövő, fuvolázó rézüsthangú althangján.

— Nocsag akor megvan jó! mondá Mikulás bácsi. Nocsag, agyal pacsi Mikulazskó bacsikanak! Dobzse mladi panku! Ta! —

A Budai Kisfiú hata'mas és bátor pacsit adott. A Mikulás bácsi lehajolt és megcsókolta a Kisfiú fejét. Erős bagó és rosztopcsinszagú volt a Mikulás bácsi. Majdnem olyan, mint a Zahradincsek bácsi. Zsákjából piros papirosba csavart csodákat vett elő. Diót, piros almát, mogyorót, mandulát, narancsot, datolyát és csokoládét. És aszalt szilvát, aszalt barackot és Szent János kenyérkét. És édesfát és krumplicukrot és árpacukrot és medvecukrot és még csokoládét. És mazso'át és aszalt szőlőt és naspolyát és még sok, sok csokoládét. És egy gyönyörü szép pirosruhás, püspöksüveges, igazi Mikulás-szakállas, Mikulás-botos Mikulás-bábut.

És ekkor elő'á'ott Hilduska Testvérke. Hollófekete bodri haja szép copfba volt fonva és piros szalaggal felkötve. Csillogó bogárszemével Anyukára nézett és igy szólt, kissé elfogódott, csengő, az aranycsengettyü Hilduska hangon:

— Én, én csiná tam Anyukának! — És átadta a kékkel és pirossal, a maga k'is kezével kivarrott gesztenyetartót. Tele volt az pirosra sült marónival. (Apuka hozta a talján gesztenyesütőbácsitó'. Messer Beppótól. A Bombatérről.)

Jaj de széép! — szólt Tóni Néni, a Nénik Karának feje és lornyétáján keresztül müértően megnézte a gesztenyetartót. — Igggen szép! — mondá a Nénik Kara, ezüst fuvolacsengésü, régi-régi budai nénihangon.

Apuka nagy metszett talpaspohárba budai sashegyibort töltött és megkinálta vele a Miku'ásbácsi. — Gyaknyem peknye! — mondotta a Mikulásbácsi. Apuka szép pöttyös, négyszegletes Kubaszivart adott a Mikuásbácsinak. A Mikulásbácsi a füle mögé dugta a szivart. — Gyaknyem peknye! — mondotta és ráköszöntötte a borocskát az egész kedves famil'ára. Na zdrównyem! — mondotta. A hata'mas pohár bort odaöntötte a bajusza és szakálla közé, a szájába. Dobre fino! — mondotta és elköszönt. Élénk rosztopcsinillat és Boldogság volt, amit a sugárzó gyertyafények, füstölöil'atos szobában hagyott. Boldogság, aminek emlékétől szebb ez a censurajavaslatos fertelmes plebejusi, höbörödött 1937.

*

Ilyen vo't az egykori budai Mikulás-est. Az egykori Kisfiú, sajnos, mire Budai Hárombék Effendivé szürkült, az összes tudnivalókat megtanulta Saint Ni'cholról, a toursi püspökről, Nikolaosról, a barii és a másik Nikolaosról, a myrai püspökről. Ismeri a Mikulás-legendát keresztülkasul, ám ettől csak vénebb és nagyobbfejü lön, ám boldogabb nem. — Das Unbehagen in der Kultur — irja Rousseau nyomán Sigmund Freud. Budai Hárombék Effendi azóta azt is megtudta, hogy a Pan Mikulasko az öreg Andrjusko Zahradincsek bácsi volt. A tudatosság igen keserves dolog.

Minden elmult, mint a tavalyi hó. A régi Ház; a Nénik Kara, Habakuk, a macska; Zahradincsek bácsi, vagyis az egész régi Buda és az egész szép régi uri, magyar élet. Mindenki elment, aki valaki és valami volt és senki, semmi jöttmentek ültek helyükbe, sült gesztenyék ügyes kikaparói, akikkel Budai Hárombék Effendi nem ü'le egy p'arczi gyékényhez.

Csak egy maradt meg: a piros és kék pamukkal kivarrott Gesztenyetartó. Testvérke illatos gesztenyét tesz bele. A gesztenyeillat párájában megjelenik a régi, budai Mikulás-este em'éke. Kedvesebb, mint egy régi londoni Este Dickens valamelyik Beszélyében, mert: Budai Mikulás-este . . .

BUDA és PEST csodája
A
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZ
II., Margit-körut 40.
Telefon: 151-888.
Sárközy muzsikál,
Szalay énekel

BUDAI KRÓNIKA

Vörösmarty Pesten

1854-ben írja a P. N. a következő érdekes tudósitást:

„E napokban láthattuk ismét nemzetünk nagy költőjét, Vörösmartyt fővárosunkban. Teste vénül, de lelke fiatal, szakálla fehér, de homlokának babérja örökzöld. Most is azon jó kedélyes, aranylelkű patriarchalis családatyja, ő irodalmunknak, a ki hajdan, midőn fiatal írók tanácsért, jószóért ő hozzá mentek. Kár, hogy falún kell laknia s minekünk ünnepszámba venni a napot, mellyben őt láthatjuk."

Másik irodalmi vonatkozású hír is van az előbbi mellett:

„A Hölgyfutár cimü divatlap Nagy Ignác halálával ideiglenesen félben maradt, miután a szerkesztő tulajdonosa is volt a lapnak. Teljes reményünk van azonban, hogy e naponként megjelenő lap rövid idő mulva ismét folyamatba tétethetik s legjobb íróink közremunkálása mellett az eddiginél is gazdagabb tartalommal jelenend meg. A tisztelt közönség, reméljük, miszerint nem vonja meg pártfogását a Hölgyfutártól, tekintetbe véve azt, hogy a lap egyetlen segélyforrása leend Nagy Ignácz hátrahagyott családjának, kikről gondoskodni szent és múlhatatlan kötelessége leend a kinevezendő új szerkesztőnek."

Csak vasárnap lehet átmenni az alaguton

Budai híreket találunk a jó öreg Vasárnapi Ujság legelső füzeteiben, még pedig elég érdekeseket. Legalábbis az akkoriakat érdekelhette az alábbi tudósitás 1854. márciusából:

„Olvasóink tudják — irja a „Tárogató rovat — hogy a budai várhegyet, amint azt nagy Széchenyink ajánlotta, múlt ősszel szerencsésen átfurták, s a fővárosi közönség kényelmére számitott alagút azóta gyorsan halad elkészülése felé. Most azt is megírhatjuk, hogy az alagút a közönség használatának is át van engedve. Hanem még eddig csak úgy vagyunk vele, mint a Vasárnapi Ujsággal. Egész héten dolgoznak benne a bányászok, s ha jön a szombat este, félreteszik a szerszámot, eltakarítanak láb alól minden akadályt, haza mennek s vasárnap virradóra a nagy közönségnek nyitva áll egész napra. Első pénzért keresztül mehet rajta, s gyönyörködhetik benne, akinek tetszik. A main kivül eddig három vasárnap volt az alagut a közönségnek átadva. Első izben 2015, másodizben 2406, harmadizben 3086 személy ment keresztül, ami összesen 250 ft. 25 krt. jövedelmezett, pedig mindhárom izben kellemetlen volt az időjárás."

Tehát 1854. márciusában még csak vasárnaponként lehetett átmenni az alaguton, mivel hétköznapokon még nagy munka folyt benne. Tekintve, hogy két krajcár volt az átkelés díja, elég szép volt a forgalom az alagútban, amelynek csodájára jártak az akkori pestbudaiak.

Budai nászajándék Ferenc Józsefnek; Két hordó bor

Nagy eseményre készülődtek akkortájt az egész Habsburg-birodalomban, amelynek az abszolutizmus alatt Magyarország is része volt. Ferenc József 1854-ben volt vőlegény és az esküvő elé nagy várakozással tekintettek. Buda városa is ki akart tenni magáért, persze a maga módja szerint, amit a következőkben jelent a Vasárnapi Ujság:

„A budai városi tanácsnak szándéka van Ő cs. k. Felsége legmagasb nászünnepélyéhez két hordó legfinomabb budai borral járulni. A kiválasztással egy külön bizottmány foglalkozik. A tiz-tiz akós hordókat Szabó bodnármester készíti, s ezek igen díszesek lesznek, s a felséges császári pár címerével ékesek."

Hol van azóta a legfinomabb budai bor! Megölte a filoxéra, meg a város terjeszkedése; az egykori szőlőskertek helyén ma villák meg paloták tenyésznek. Pedig nem ártana ebben a a keserü világban néhány akó sashegyi...

Diszelőadással ünnepelte negyvenéves fennállását az óbudai Kisfaludy Szinház

Lelkesen ünnepelte meg Óbuda közönsége a *Kisfaludy Szinház* fennállásának negyvenéves jubileumát. A nemzetiszinü drapériákkal diszitett nézőtér zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel. Az ünnepi előadáson a kultuszminisztert *Marjay* Ödön miniszteri tanácsos, a pénzügyminisztert, aki meleghangú levélben mentette ki távolmaradását dr. *Szász* Lajos államtitkár, a fővárost *Némethy* Károly tanácsnok képviselte. A III. kerület törvényhatósági bizottsági tagjai *Hanthy-Haidekker* Károly elöljáró vezetésével jelentek meg. Ott voltak még *Petracsek* Lajos országgyülési képviselő, *Lukasics* Géza vezérőrnagy, *Bolzenhardt* János, *Mészáros* Sándor, dr. *Sándor* Zoltán, *Csere* Lajos az Orsz. Szinész Egyesület alelnöke és még igen sokan mások.

Az ünnepség a szózat éneklésével kezdődött, amelyet a társulat tagjai és a közönség együttesen énekeltek. A szózat elhangzása után *Hanthy-Haidekker* Károly lépett a szinpadra és hosszabb beszédben méltatta azt a kulturális missziót, amelynek teljesitésére a *Kisfaludy Szinház* vállalkozott.

Sok siker és balszerencse — mondotta többek között — sok forró este és sok üres ház után jutott el a *Kisfaludy Szinház* negyvenéves jubileumához. *Ünnepe ez nemcsak a szinház művészgárdájának, hanem a III. kerület egész társadalmának, sőt az egész magyar szinjátszásnak.* Szerény jubileum a negyven év, ha összehasonlitjuk a Nemzeti Szinház száz évével, azonban, ha figyelembe vesszük azt a küzdelmet, amit a szinház gárdája *a magyar szóért, a magyar művészetért és a magyar muzsikáért kifejtett*, akkor mélyen meg kell hajolni ez előtt a mult előtt.

Mint a helyi hatóság vezetője — mondta Hanthy-Haidekker elöljáró — első kötelességének tartja, hogy ezen a jubiláris estén meleg szeretettel köszöntse mindazokat, akik eljöttek a budaiakkal együtt ünnepelni a Kisfaludy Szinház negyven évét. Ennek a szinháznak is elvitathatatlan érdemei vannak a magyar nyelv és magyarositás érdekében. *Igazi küldetést teljesitett Óbudán* és hivatva lesz a jövőben is arra, hogy fellángoltassa a magyar érzést és rendületlenül ébren tartsa a magyar hitet.

Hanthy-Haidekker ezután a szinház történetét ismertette, *Gegus* Dániel ny. főkapitányhelyettesnek a *Budai Naplóban* megirt cikke alapján. Nagyhatású beszédét ezekkel a szavakkal fejezte be:

— A diszelőadásra szóló meghivót a III. kerületi Stadion és Városrendezési Bizottság bocsátotta ki, hirdetve, hogy szeretettel állott a kultúrintézmény mellé, amely negyven év nemes harca után minden támogatást megérdemel. Ezt a multat ünnepli most a megjelent közönség, amely eljött az elismerés lobogójával és hogy kifejezést adjon annak a reményének, *hogy az ötvenéves jubileum már olyan hajlékban lesz megtartva, amelyet ez a kulturintézmény méltán megérdemel.*

Zúgó tapssal méltatta a közönség a nagyhatású beszédet, majd megkezdődött *Pásztor* Zoltán és *Tóth* Sándor *„A Fekete Szivárvány"* cimü daljátékának előadása, amely nagy sikert aratott. Magyaros, fülbemászó muzsikája nem vesztette el hatását, majdnem minden dalát meg kellett ismételni. Az első felvonás hangulatos zárójelentetét háromszor is megújráztatta a közönség. A szereplők: *Császár* Teri, *Szécsi* Hédi, *Magyary* Marika, *Kárpáthi* Magda, *Békésy* József, *Kelemen* Lajos, *Érczkövy* László, *Földváry* Sándor, *Kovács* Gyula, *Hidy* László, *Varga* József, *Tamás* Benő, *Kiss* László, *Szőke* József, *Borbély* Géza, *Viczing* Gyula tehetségük legjavát vitték harcba az est sikere érdekében. A zenekart *Rajna* Sándor vezényelte.

Az előadást, amely éjféltájt ért véget, bankett követte, amelyen melegen ünnepelték a daljáték tehetséges zeneszerzőjét, *Pásztor* Zoltánt és a társulat tagjait.

Szőnyegfonalak: Turáni, II., Fő-utca 80 TELEFON 15-15-79

Fürdőmuzeum — fürdőorvos

Irta: Nemes J. György dr.

A *Budai Naplónak* a Budapest-Fürdváros fürdőügyi múzeuma létesitése érdekében kezdeményezett értékes ankétjéhez fürdőorvosi szemszögből néhány megjegyzéssel kivánnék hozzákapcsolódni.

Kétségtelen, hogy egy világfürdőnek nélkülözhetetlen tartozéka az olyan muzeális gyüjtemény, mely mindenekelőtt a gyógyhely történetének, tradicióinak dokumentumait gyüjti össze. Ide képek, okmányok ,könyvek, alapitólevelek, antikvitások, kövek, eszközök stb. tartoznak. Kétezer éves mult igazolói, büszke, öntudatos hivatkozások lehetővé tevői ezek.

Muzeális anyag azonban mindaz az orvosi értelemben vett vonatkozás is, amely a gyógyhely balneológiai kiválóságait tünteti fel, szemléltető rajzokban, metszetekben, hydrogeológiai és biokémiai részeiben, az analizisek, radioaktivitás mérői, sémái mind együttvéve, körülbelül úgy, ahogy azt néhai *Dalmady* professzor annakidején a Népegészségügyi Múzeumban az elsőnek megrendezett fürdőügyi kiállításon összehordta, lelkesen, fáradságot nem kimélve. (Együtt kellett volna az anyagot tartani.) Végül külön teremben tényleg össze kellene gyüjteni azokat a „gyógytrofeákat", melyek egy-egy fürdőnkben gyógyult betegek hálájának, elismerésének emlékeztetői. Mankók, sínek, hálaleyelek, lelkes cikkek, könyvek és ajánlások lennének ezek, egy-egy fürdőt külön képviselő fali szekrényben, neves emberek ivópoharai stb.

Az ilyen gyüjteményes állandó kiállitás centrális helyen, a vizuális propaganda leghatásosabb és leghálásabb eszköze. *Ezer prospektusnál hatékonyabban hivatkozhatik erre a fürdőorvos.* Ezt már tapasztalatból tudjuk. Olyan az ilyen fürdőtrófea-gyüjtemény, mint egy-egy csodatevő szent temploma. *A tudományos orvosi propaganda helyi legkitünőbb alátámasztója*, mert őszintén bevallhatjuk, a külföldi laikus, de még az orvos is csak a saját szemének hisz. Látja a gyógyforrások multbeli és jelenkori értékes dokumentumait, a rómaiak, törökök fürdőemlékeit, gyógyult betegek elhagyott mankóit, poharait, leveleit, autogrammjait: *ezek minden orvosi propagandánál különb értékűek.*

Ez nemcsak a további propagandára vonatkozik, de rendkívüli nagy jelentősége van annak a bizalomnak felkeltésében is, amely a beteg saját gyógymódjába vetett hitéhez szükséges. A hévvizek csodatevő hatását a régi Rómában istenségek jelenlétének tulajdonitották, majd a középkorban szent és csodatevő búcsúhelyekké lettek: valljuk be, ma is *nagy adag psychikai faktor szükséges a gyógyulás előmozditásához.* Ezzel nem lehet lekicsinyelni a gyógyforrásoknak ma már rendkívüli értékesnek elismert gyógybiológiai behatásait a beteg szervezetre és főleg leértékelni azt a pótolhatatlan regeneráló gyógyerőt, amely a szervezet sejtjeinek teljes áthangolására vezet. De a fürdőorvos egyúttal psychiáter is kell, hogy legyen, aki a beteg lelkületén át segitse elő a gyógyulást. Ha nem is áll fenn, hogy pl. Karlsbad egy „meleg hipnózis" illetve „autószuggesztió", de minden tényező, amely a gyógyulást elősegiti, legyen az diéta, pihenés, miliő, térzene, park, kurszalon, hit és bizalom ... elengedhetetlenül szükséges.

A fürdőorvos gyógyrekvizitumai között így helyezkedik el egy kitünően kiállitott fürdőügyi múzeum is, emlékeivel, képeivel, táblázataival és — gyógytrófeáival egyetemben. *Szuggesztiv, bizalomkeltő látnivalóira nemcsak a propagandának, de a betegnek is szüksége van.* Bizalom az orvosban ,a gyógymódban, a fürdőben félgyógyulással ér fel. A *Budai Napló* jó orvosságot ajánl tehát, Budapest Fürdőváros ügyének doktorai, használják fel az ajánlott remediumot világfürdőnk és sokezernyi fürdővendégeinek érdekében.

Uj szinház Budán

A Krisztinavárosban lévő rozzant szinkör lebontását ajánlván a városi tanács, ezzel kapcsolatban megpendité az eszmét, hogy a 80.000 lakosságú Buda részére új szinház volna emelendő, mert a várbeli szinház igen kicsiny s messze esik a lakosság legtöbb részétől.

Az új szinház társadalmi úton létesülne, de a fővárosi hatóság támogatása mellett, oly helyen, mely a Buda-részi területnek lehetőleg központját képezze. Ezen ügyben a közelebbi indítványozást a tanács a közoktatási bizottságra bizta.

A tanács körében már a hely is szóba jött, a fazekas-teret emlegették. Budán azonban bizalmatlanul fogadják ez eszmét, s egy polgári gyülésen Ország képviselő kifejezést is adott ennek, mondván, hogy a terv „nesze semmi, fogd meg jól", s arra irányul, hogy a szinkör lebontását ne ellenezzék. Budapest közgyülése egyébként nem is fogadta el a szinkör lebontására vonatkozó ajánlatot, kimondván, hogy a szinkör fenntartását óhajtja, de részletes költségvetést kért. A budai szinház ügyének előkészitésével pedig a közoktatási bizottság bizatott meg."

A budai szinkör lebontásáról szóló hir nem épen mai keletü: 58 évvel ezelőtt, 1880 januárjában a tanács elsőizben akarta eltávolitani, de akkor nem engedték neg a budaiak. Közel hat évtized után mégis eltünik, de semmi sem biztositja, hogy hamarosan új szinháza lesz Budának, holott most már negyedmillió ember lakik a jobbparton az akkori nyolcvanezerrel szemben.

„Az új szinház társadalmi úton létesülne", irja a jó Vasárnapi Ujság. Most is társadalmi úton szeretné Buda felépiteni a szinházat: egyelőre azonban csak annyi bizonyos, hogy a már 1880-ban „rozzant"-nak nyilvánitott szinkörnek néhány napon belül már nyoma sem lesz. És bizonyos az is, hogy a „fazekas-tér" amelyet ma Szilágyi Dezső-térnek nevezünk, nem jöhet már számitásba, mert azóta ott épült fel a gyönyörü budai református templom.

ÖREG DIÓFA
Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA
cigányzenekara
muzsikál
Régi budai tradiciók
Uj modern vezetés
I., PÁLYA-U. 3.
ifj. Wagner Béla ü. v.
Reiber József vendéglős
Telefon: 152-494

Közvetlen átszállást a 11-es autóbuszról a 12-esre

A Rózsadomb és Vidéke Egyesület választmánya november 23-án *Harrer* Ferenc dr. elnöklésével ülést tartott. Az elnök melegen üdvözölte *Terbócz* Imrét kormányfőtanácsosi kinevezése alkalmából, továbbá indítványozta, hogy *Gerenday* Tivadar ny. ezredest 70. születésnapja alkalmából levélben üdvözöljék, amit a választmány elfogadott.

Nádas Béla dr. titkári jelentésében az autóbuszközlekedésnek a Rózsadombot érdeklő ügyeiről számolt be. Közóhajnak tenne eleget a Beszkárt, ha a *11-es járat Török utcai végállomásánál, a szerpentin tövében, fedett várohelyet létesitene.* Az egyesület kérelmet intézett a Beszkárthoz, hogy a 12-es autóbuszt Pest felől jövet *ne a Zsigmond utcán, hanem a Margit körúton vezessék tovább*, amivel lehetővé válnék a 12-ről a 11-re való közvetlen átszállás a Török utcánál. Az egyesület azt is kéri, hogy *a 12-es autóbuszjáratot minél előbb hosszabbitsák meg a Széna tértől a Délivasútig.*

Ezután számos rózsadombi problémát tárgyalt még a választmány *Nádas* Béla dr. egyesületi titkár és ügyész referátuma alapján, majd az egyesület rendes tagjai közé felvették dr. Czebe Jenő kerületi előljárót, *Márkus* István gyárigazgatót és vitéz *Simon* Elemért, a Magyarországi Vöröskereszt elnökét.

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint Lakatos Flóris cigányzenekara muzsikál.

Hozzáférhetővé teszik a közönség részére Buda egyik fürdőügyi értékét, a Lukácsfürdő lótuszvirágos meleg-tavát

A Zsigmond-utcában, a Rózsadomb tövében, az ősrégi török göz- és kádfürdő közelében van Budának egy idegenforgalmi és balneológiai érdekessége: a szép, lótuszvirágos, meleg tó, amelyet a Lukácsfürdő forrásai táplálnak, amelyet azonban a nyilvánosság elől egy ormótlan és csúf kőfal zár el.

Ez a meleg tó látványosság lehetne, nemcsak a budaiaknak, hanem az idegeneknek is egyszersmind kitünő propagandája az úgynevezett „felső hévvizeknek". Ezt a tavat feltétlenül meg kell mutatni azoknak az idegeneknek, akik Budapest fürdőváros iránt érdeklődnek. A Rózsadomb és Vidéke Egyesület kitünő ügyészfőtitkára, Nádas Béla dr. eljárt a Szent Lukácsfürdő igazgatóságánál, ahol megigérték, hogy az ócska kőfalat lebontják, helyébe stilszerü vasrácsos kerítést alkalmaznak, ugyanakkor a tó környékét szépen parkozzák és a közönség részére is hozzáférhetővé teszik.

A szép terv rövidesen megvalósul és ezzel Buda új látványossághoz jut, a főváros idegenforgalma pedig új és értékes propaganda-attrakcióhoz.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN
Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata
DÉLIVASUT KÁVÉHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFL ÉNEKEL
GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
MURSY ELEK és cigányzenekara
GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓ-val
a RÓZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN
A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene
A megnagyobbitott és átalakitott Szeiffert-kávéházban
Székely Dezső-jazz
Szántó Gyula énekel

REGENT
Cafe-Restaurant
II. Keleti Károly-u. 1
Igazgató: BOCK
Telefon: 153-326
Esténkint
Ördöngős Gyuri és Losonczy Pál együttese

Veszendő emlékek

A Lánchid budai és pesti feljárója mindkét oldalán egy-egy, illetve két óriási, régi gázkandeláber áll, szomorúan, rozsdásan, üvegezés nélkül meredve az égnek. Gyönyörű régiségek, kár pusztulni hagyni, mert ép úgy hozzátartoznak a Lánchidhoz, mint az oroszlánok. A budai oldalon gondozásba vette az elöljáróság a két kandelábert, kitisztogatta, beüvegeztette és most ismét világítanak, mint hajdanta. Ellenben a pesti oldalon pusztulásnak indultak, holott fillérekért rendbe lehetne hozatni és a Lánchid régi emlékei feléledhetnének Ugyanakkor el kellene távolítani a híd feljárói előtt éktelenkedő hirdetőoszlopokat, amelyek oda éppenséggel nem valók.

GYORSIRAST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Sósfürdő — marhasóból

Az OTI a fürdőváros ellen

A főváros, a kormány, a társadalom, az idegenforgalmi szervezetek mindent elkövetnek *Budapest-Fürdőváros* megteremtése érdekében. Évek óta vívjuk mi is harcunkat ezért a célért, amelybe most az OTI alaposan — beledöfött.

Eddig az OTI kötelékébe tartozó betegek, ha gyógyfürdőre volt szükségük, beutalást kaptak valamelyik fürdőbe, amit azután az intézet fizetett ki kedvezményes árban.

Most ez megváltozott az OTI vezetőségének új rendelkezése folytán.

A rendelet tartalma a következő:

Az intézetnek kifogyott az alapja, melyből a fürdőkezeléseket fedezte, ennélfogva *a fürdőzésre szoruló betegeket ezentúl nem természetes gyógyfürdőkbe, hanem az OTI vízgyógyintézetébe utalják be.* Ezzel a rendelettel az OTI igazgatósága megoldottnak látta a gyógyfürdő problémát és napirendre tért a dolog felett. A betegek azonban kevésbbé.

Tele vannak a szerkesztőségek panaszos levelekkel. A panaszosok nagyrésze *nő. Nagyon sok női bajnál ugyanis egyetlen gyógyszer a természetes sósfürdő.* Az ilyen sósfürdőnek 15—16 féle sót és különböző vegyi anyagot kell tartalmaznia, hogy meglegyen a kellő gyógyító hatása. Tekintve, hogy az OTI az ország egyetlen sósfürdőjébe megszüntette a beutalást, hogy a nőbetegek mégse szenvedjenek „hiányt", a következő megoldást eszelték ki.

Recept: végy egy kád melegvizet, tégy bele 1½ kg marhasót, keverd jól meg és kész a sósfürdő. Ha kész, akkor már csak a beteget kell beleültetni és várni a gyógyulást. A rosszmájú betegek szerint *csak az első 50 évet nehéz kivárni,* a többi már könnyű.

Ez kissé — mondjuk — túlegyszerű megoldás. Nem lehet emberek egészségét veszélyeztetni azért, mert az OTI-nak kifogy egy bizonyos alapja. De nem értjük ezt az „alap-kimerülést" sem.. Az OTI szorgalmasan szedi a járulékokat, tehát hogy merülhet ki a gyógyfürdőalap? Ha bérházvásárlásra van elegendő pénz, kell, hogy legyen a betegek kezelésére is. Marhasóból gyógyfürdő: ilyet csak régi burleszkekben lehetett látni.

Mikor az első ilyen panaszt hallottuk, nem akartuk elhinni, de sajnos, meggyőződtünk róla, hogy ez a fából vaskarika csakugyan létezik. Eddig az volt a helyzet, hogy megsózták a gyerekek a nyúl farkát ,ha meg akarták fogni: hiába, haladunk a korral, ezennel besorozzuk az OTI-t is a halhatatlan feltalálók közé.

Volna azonban egy-két szerény szavunk a betegek érdekében. Tessék azonnal vizsgálatot indítani az irányban, *kinek a „találmánya" ez a legújabb gyógymód.* Az OTI kérdezze meg illetékes szakorvosoktól, hogy a természetes *sósfürdőt marhasóval pótolni lehet-e.* Egy ilyen hatalmas közintézménynek nem fogyhat ki semmiféle alapja, mert *itt emberek egészségéről van szó, az egészséggel pedig játszani nem lehet.* Ha mindenáron sósfürdőt akarnak csinálni az OTI vízgyógyintézetében, akkor abban a fürdőben az igazgató urak saját magukat kurálják, de ne az OTI kezelésére szorult áldozatokat.

hernádvécsei Vécsey Mátyás.

BÁNKI BÉLA
uriszabó
6
II., Fő-u 83
Telefon:
157-223.
Havi hitel garanciaképes uraknak

RENDŐRT AZ OLASZFASORI HALÁLSAROKRA. Veszélyes pontja Budának az Olaszfasor—Retek-utca—Káplár-utca—Széll Kálmán-tér találkozása, ahol az utolsó félévben tizenöt közlekedési baleset történt, mert ezen a szabályozatlanul hagyott kereszteződésen nincsen rendőrőrszem. Autók, villamosok őrülten száguldanak, jó, hogy közel van az Uj Szent János kórház, ahová a sebesülteket gyorsan szállíthatják. Ezen a vidéken különben a közbiztonság sem üti meg a mértéket, mert utonállások és betörések majdnem napirenden vannak. Rendőrt kér a környék lakóssága erre a veszélyes vidékre.

BUDAI KIRAKAT

Asztalos, butor

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC műasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

Bádogos, szerelő

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készít: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

Baromfi, vad

VAD, BAROMFI mindig friss
FLEISZIG RT. ÜZLETÉBEN
II., Margit körut 95. Tel: 156—919.

Bor

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

Bérautó

ADRIA BÉRAUTÓ
a legolcsóbb. — Telefon: 14-14-38.

Bőrönd, bőrdiszmü

ALPÁR böröndösésbőrdiszmüves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

Cégtáblafestő

Művészi cégtáblák, uj épületekhez szükséges feliratok
LIRÁ-nál I, KRISZTINA-KORUT 81. I., BORS-U. 1

Cukrászda

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Csemege, fűszer

Csemegekülönlegességek
TÓTH GÁBOR-nál
I., PAULER-UTCA 4. Roham u. sarok.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk.
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körut 137. Tel.: 152-168

Füszert csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33-35.

17 év óta füszert, lisztet, terményt legelőnyösebben
PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u. 125. Tel.. 163-205. Trolleybus megállónál.

Divatáru

PÁL Budán a legolcsóbb!
I., Krisztina-tér 1.
A hadsereg tagjainak és tisztviselőknek 5 százalék engedmény

Diáksapkák, tornaruhák fiuk és leányok részére előirás szerint
Schäfer Tibornál, I., Döbrentei-tér 4, sz.

Legjobb árut legolcsóbban
Goldfingernél vásárolhat II. Margit körut 50-52.

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c. Telefon 167-562

HAUER ÉS MÁRTON
DIVATCIKKEK, II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR
JÓ MINŐSÉG, JÓ IZLÉS, OLCSÓ ÁRAK

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben Hujbernál III, Kolosy-tér 5.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

Gyapjucsipkék, straszcsattok, klipszek, brossok és mindennemü estélyi ruhadiszek
ALBACHÁRY és KORAI
II. MARGIT KORUT 38a. Tel. 366—999

Fényképész

Legszebb karácsonyi ajándék egy jó fénykép
BLAHOS műterméből, II., Fő-utca 18

Foto, optika

Speciális FOTO-SZAKÜZLET
STILLER SÁNDOR, I,, Alagut-utca 4.

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.

Furnér és fa

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Füző, kesztyü

LEGJOBB FÜZŐK, KESZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18.,
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Gyermekkocsi

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Harisnya

Speciális harisnya szaküzlet ÁTRIUM harisnyaház
Finom kötöttáruk, női fehérneműek, keztyük. — Belvárosi nivó: Olcsó árak. II., MARGIT-KRT 65.

Hentes- és mészáros

Berecz hentesárugyár kft. budai hentes- és mészárosüzlete
II. MARGIT-KÖRUT 5/a. Telefon: 166—418

Hócipő-javitás

Budán a legnagyobb hócipővulkanizáló-üzem
HEGEDÜS II., RETEK-U. 1 Szénа-térnél

Illatszer, foto

GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Kelmefestő, vegytisztitó, mosoda

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

Késmüves

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

Kézimunka, zászló

Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

Könyv, papir, irószer

Töltőtollat Budán csak Csáthy Ferenc R.T.-nél I., Krisztina-krt 133.

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

Tisza Testvérek II. Fő-u. 12. T:1-527-13
Könyv- és zeneműkereskedése, papír-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára

Könyvkötő

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN műhelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

Kötőde

Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötőde, II. Bem József-utca 7. sz.

Kőfaragó

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Müötvös

PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek evőeszközök javitás, aranyozás, ezüstözés
XI., BERCSÉNYI-UTCA 3. Tel: 259-17

Orvosi müszer, kötszer

Budai orvosi kötszer- és müszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők, betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Órák, ékszerek

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Több mint 150 éve HOSER-órák
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TEL.: 153-139. — Chronométerek. stopperek. karórák.

ÓRÁT, ÉKSZERT
Gottlieb-tól III. VÖRÖSVÁRI-UTCA 127
Megbizható javitások

Paplan, matrac

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. Horthy Miklós-ut 18.

Pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
II., Horváth-. 29. Telefon: 151-823
Intézetek, kávéházak, éttermek szállítója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek.

STANZEL KENYÉR elismert III., Zsigmond-u 45.—T: 153-148

PRÉDA sütőde minőségben első
I., Alkotás-utca 10. Tel: 150-465

Porcellán és üvegfestő

ECKERT JÓZSEF és FIA
porcellán- és üvegmüfestészete
III., Vörösvári-u. 144. Telefon: 382-571

Rádió, villany

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádió-szerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Szőrme, ernyő

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

Tüzelőanyag

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

Uriszabó

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Üveg, porcellán

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

HOCHHAUSER ISTVÁN üveg- és képkeretező porcellánkereskedése.
Telefon 152-431 II., FŐ-U. 11, 40 éves cég.

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Kölcsönedények SCHEIBER MÓR-nál
épületüvegezés, üveg- és porcellánkereskedés.
XI., Horthy Miklós-út 18. — Képkeretezés.

Vasáruk

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 49. Telefon: 269-234

Virág

LOHR IRMA utóda Nagy Imre László
VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 8.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán!
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268—205.

Megbizhatóságáról ismert ÓBUDÁN

III., POLGÁR-U. 13

Telefon: 162-765.

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

Meg kell menteni a Karátsonyi palotát

— Levél a szerkesztőhöz. —

A Budai Napló tekintetes Szerkesztőségének!

Őszinte és nagy örömmel olvastam becses lapjában a Karátsonyi palota, mint építészeti remekmű, megmentésére irányuló nemes és magasztos cikkét. Én, mint Budának egyik legrégibb lakósa, élénken emlékezem e remek palotának aranykorára, amikor királyi fejedelmek, 1897-ben a német császár, 1908-ban a spanyol király felségeiket látta vendégül a nemes gróf. Ezen alkalmakkor a palota környékén, a Karátsonyi-utcában, Koronaőr-utcában, Márvány-utcában, hat-hétszáz úri fogat udvari lakájokkal gyönyörködtette az örvendező budai környéki lakóssokat.

Mély tisztelettel kérdezem a tekintetes Szerkesztő urat: miért kell itt a fejet törni azon, hogy lebontsák-e, avagy parcellázzák-e a remekművet? Kell-e ennél szebb és nem felelne-e meg a palota budai köszínháznak? Esetleg egy második Uránia filmpalotának, vagy a néprajzi, esetleg fürdőügyi múzeumnak?

Kevés átalakítással az a gyönyörűséges nagy terem 1500 személy befogadására is alkalmas. Alázattal felajánlom csekélységemet egy aláírást gyüjtő ív körözésére a palota megmentésének érdekében.

Tisztelettel!

Boros Gyula, I., Márvány-utca 6. szám.

TÖRLEY
RÉSERVÉ AMÉRICAIN

Ifj. Szendy Károly esküvője a II. kerületi elöljáróságon. Fényes házasságkötés volt a II. kerületi elöljáróságon november 29-én. Szendy Károly polgármester fia, ifj. Szendy Károly kötött házasságot Szilvássy Máriával. A házasságkötést marosvásárhelyi dr. Thordai Lajos szfőv. tanácsnok, kerületi elöljáró, mint anyakönyvvezető végezte, aki a házasság megkötése után a fiatal párhoz meleghangú, nemesveretű beszédet intézett. A házasságkötésnél a vőlegény édesapja, Szendy Károly polgármester és a menyasszony édesapja, Szilvássy Dezső, a szfőv. elektromos müveinek igazgatója is megjelent. Tanuk votak: dr. gróf Lázár Imre székesfővárosi tanácsjegyző, polgármesteri titkár és Knoll Aladár, a Magyar Nemzeti Bank felügyelője.

Ady Lőrincné halála. Tragikus hirtelenséggel, fia sírjától jövet, halt meg a Nagyasszony, özv. Ady Lőrincné, Ady Endrének, a halhatatlan poétának édesanyja, akit „Édes"-nek becézett. Most már együtt, egymás mellett pihennek a temetőben. Anya és fia örök szeretetben elválaszthatatlanul fekszenek az édes anyaföld mélyén. Elment az édesanya aki a legkülönösebb, legcsodálatosabb fiút adta a magyarságnak. Soha el nem múló lángot, amely évszázadok mulva is ragyogni, melegíteni fog.

Kőhalmy József rádióelőadása az ötvenéves villamosról. Kőhalmy József dr., a Beszkárt igazgatója vasárnap este érdekes rádióelőadást tartott az ötvenéves pesti villamosról. 1887. november 28-án indult el az első villamos a Nyugati pályaudvar elől a Király-utca sarkán lévő „végállomásig" és december 1-én — már el is ütött egy tejeskocsit. Kőhalmy dr. érdekes előadásából sok mindent megtudtunk a pesti villamosról, amely mint kis, zörgő, átalakított lóvonatkocsi indult el 18 utassal és ma naponta negyedmillió pesti embert szállít.

Paczek Dezső — a Tabáni Daloskör elnöke. A Tabáni Daloskör november 23-án a Böszörményi-út 44. sz. alatti helyiségében ünnepi keretek között a Tabán köztiszteletben álló lakóját, Paczek Jenö gyógyszerészt, a Szent Ilona gyógyszertár tulajdonosát egyhangúlag elnökévé választotta meg.

December elsején megindult a virányosi autóbusz. A virányosiak régi jogos óhajtása valósult meg: a közlekedési bizottság legutóbbi ülésén elfogadta a virányosi új autóbuszvonal létesítésére vonatkozó előterjesztést. Ennek alapján december elsején, szerdán az új autóbuszreláció már meg is indult. Az autóbusz 28-as jelzést kapott, a Széna-térről indul és az Ujszentjános kórház érintésével a Dániel-útig halad, ahol a végállomása van. Az egész vonalra 24 filléres jegyárat, a Széna-tértől az Ujszentjános kórházig, illetve innen a Dánie-útig 16 filléres jegyárat állapitottak meg. Az új autóbuszokat egyelőre 15—20 percenkint indítják.

A Budai Evangélikus Teák (Százszorszép teák) rendező bizottsága december 5-én délután öt órai kezdettel rendezi idei második teadélutánját a Bellevue-szálló (I., Attila-u. 53.) különtermében. Meghívóigénylés és asztalfoglalás: II., Margit-körút 26. I. 3.

A budai Fehér Személlyek fitzkándozásáról

Furkáts Tamás levele 1803-ból a Városmajor aranykoráról

A régi pest-budai élet élesszemű, jóhumorú krónikása volt *Gaál* György, akiről jóformán csak annyit tudunk, amennyit róla *Szinnyey* József feljegyzett. Pedig megérdemelné, hogy különösen mi, budaiak nagyobb érdeklődést tanúsítsunk vele szemben. Tehetséges, sokoldalú, rengeteget dolgozó férfiu volt: első felfedezője a magyar mesevilágnak és első gyüjtője a magyar népmeséknek, amiket a külföddel is megismertetett. Sokat buzgólkodott, hogy a magyar kultura a külföld figyelmét ráterelje. Ezt a célt szolgálta hangyaszorgalommal összeállitott hatnyelvű szótára is.

Emellett ráért arra is, hogy megfigyelje Pest-Buda lakósságának ferdeségeit és azokat ostorozza. *Budán nött fel, itt járt iskolába, itt élte fiatal éveit, itt jogászkodott,* és amit éles szemmel meglátott, azt erősen ható szatirával különleges könyvbe foglalta, amelynek ezt a cimet adta: *„A Tudós Palótz, avagy Furkáts Tamásnak Mónosbélbe lakó Sógor-Urához irtt levelei."*

Ebből a régi erkölcsrajzból, amely havi füzetekben 1803—1804-ben jelent meg, közöljük az alábbi érdekes részleteket az eredeti ósdi helyesirással. Az itt közölt szemelvény a Városmajorról szól, melyet az akkori budai nyelven „Stadmérhof"-nak (Stadmeyerhof) nevez.

— A nagy szárazság eltünt — irja —*s a természet gyönyörüségének kebelébe által költött, a szántóföldek a parasztnak, a szöllőhegyek a kapásnak, a gyümöltsfák a Verebeknek vigasztalásokra vagynak, a Stadmérhof pedig a diszes világnak teljes gyönyörködtetésére szolgál. És ezért tartja ott a napi s éjjeli Randevut. Némellyek igazi Paraditsomhoz hasonlitják a Stadmérhofot. De nem is héjába, mert minden Vasárnap török muzsikának ámittó hangja mellett ott eszik s iszik mindenik, akinek pénze vagyon. Azon kivül minden untalan másféle módit láthat az ember, a szép dulcinnák pedig ugy fitzkándoznak, mint az Isnepfek.*

— Egy tréfás deák a minap azt mondotta, hogy ő a Gróf Teleki házát, a melly Budán vagyon, noha nagy s roppant épület, mindazonáltal mégis ki tudná mázolni, ha a festéket, a mellyet a Stadmérhofba járkáló fehér személyek a pofájokon viselnek, egy rakásra vakarhatná.

— Ha az embernek 12 szemei volnának, még sem láthatna eleget, mert az ott sétáló diszes viág minden untalan más Módival vakitja meg az ember szemit. A Fehér Személyek most megént uj Módit fel találtak tudni illik, az üngekből ki vágják az ujjokat s mezéttelen karral fitzkándoznak, némellyek pedig ünget se viselnek, hanem gyönge fátyol ruhátskába öltöztetvén fel s alá sétélgatnak, hogy szépen nyött testeiknek gyönyörüségét nyilván megmutassák. Egy néhányan pedig mellig érő fehér hállót akasztanak a fejekre, hogy mázolt képei a nap sugárnak melegségétül el ne pörkölödjenek, ámbár a tzigánynál is feketébbek. A férfiak pedig Török Bugyogókat viselnek, amellyek olyan bővek, hogy 6 láb is be férne az ollyan Bugyogóba.

— Estve felé, ha a díszes Személyek magakat már kisétálták, lassanként el bujnak a bokros Labirintusba s ott a szelid gyepen töltik mulatságokat és mivel a szép esőre a fü is meg nyött, az ott fekvőknek egyedül tsak kalapjai s fejketői ki tetszennek, mint a sömörts gombák. A Budai Világ nagy hajlandósággal viseltetik uj ékes tudományokhoz, azért az illyetén labirintusokba kiki elérheti tzélját, mert a Deák azt mondja: Musae amant silentium . . .

Mint látható, nincs elragadtatva a régi szerző Buda erkölcseitől. Az asszonyok akkor is asszonyok voltak, a „Deákok" se voltak különbek, mint ma és bizonyos, hogy a „Stadmérhof" boknai nem egy idillnek voltak meghitt tanyái. Csak akkor még nem volt rendőr, egyedül a jó Furkáts Tamás botránkozott meg a budai fehérszemélyek erkölcsein.

Tüzifát, szenet, fuvarban, vagy plombált zsákokban legolcsóbban **Zsolnai Editnél** Délipályaudvar. Megrendelés Telefon: 367-149

„Megnéptelenedik a sveici vidékkel vetekedő budai regényes tájék"

A hegyvidék vizellátása, úgy látszik, örök probléma marad. A *Budai Napló* úgy szólván hétről hétre követeli, hogy juttassa végre a főváros vizhez a szerencsétlen hegyvidéket. Már már meg is volt a reménység ehez, amikor utolsó pillanatban másra kellett az a pénz, amelyet a főváros üzemi osztálya erre a célra szánt.

Hogy milyen régi ez a kérdés, hány esztendeje várja megoldását, arra jellemző az alábbi cikk, amely pontosan 80 éves. 1857-ben kelt és eképen szól:

„(A budai regényes hegyláncolat), mellyen vannak a pestiek kedvenc kirándulási hellyei, komoly jövőnek nézhetne eléje. E regényes táj kitünő jóságu vizforrásai évről évre szükebb csövön eresztik frissitő éltető cseppjeiket, Különösen az idén olly nagy volt a vizhiány, millyen évtizedek óta nem volt. Az ott takók messziről hordatták a konyhára és asztalra való vizet, mi sok időveszteséggel és költséggel jár, ugy hogy itt egy nem épen számos tagu családnak csak a viz belekerül havonkint 6—8 forintba, de csak az asztali és konyhai szükségre való. fürdésről szó sem lehetvén.

Ua ez még néhány évig igy tart, a künn takás drágasága miatt megnéptelendik a sveici vidékekkel vetekedő budai regényes tájék. Illy körülmények között ott marhatartásról szó sem lehet, azért a majorságok száma évről évre csökken, s a gazdaságok ritkulni kezdenek. A vizhiányon vizvezetékek, vizmedencék, vagy ugrókutak furása által lehetne leginkább segiteni. Velence városa Olaszországban 2134 viztartóval bir s emellett dacára a számtalan meghiusult kisérleteknek, ugrókutak ásatásán is fáradozik, mellyek készitése ujabban annyira tökélyesült, miszerint sokkal olcsóbba kerül, mint egykor. Vizmedencék s ezeket egymással összekötő vizvezetékek szolgáltathatnának a budai hegyekbe annyi vizet, mi a marhatartáshoz s a konyhára kell. Illyeket pedig, Buda városa részéről illő támogatás mellett, legelőbb ietesithetne az e hegyvidéken birtoklók közakarata."

80 éve sürgetik tehát a hegyvidék vizellátását. Vajjon mikor oldják meg ezt az ősrégi problémát? *Pávai Vajna*, jövel és segits, ha már a hatóságok nem tudnak segiteni!

Galambos János úri és női **cipész** Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek mérték után mindennemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Meg kell hosszabitani a 19-es autóbusz vonalát. Az Istenhegyi Polgárok Jóléti, Gazdasági és Kulturális Egyesület azzal a kéréssel fordult a polgármesterhez, hogy a 19-es autóbusz jelenlegi vonalát az Istenhegyi-úton át az útkaparóházig, azaz a Matyó-utca—Zsolnay-út és Nógrádi-út sarkáig hosszabbitsa meg. A jelenlegi végállomástól ez a meghosszabbitás további ötszáz méter utat jelent, ami által a Diana-út, Lóránt-út, Istenhegyi-út, Zalatnai-út, Zsiboly-út, Matyó-út és Trencséni-út villáinak lakói bekapcsolódhatnának az autóbuszforgalomba és ez a félkilométeres autóbuszútvonal-meghosszabbitás nagyon kifizetődnék. A budai társegyesületek is támogatják a kérelmet, amelyet helyi szempontok különösen indokolnak.

Elkészült a Veronika-kápolna külső restaurálása. Mint ismeretes, a főváros elhatározta, hogy a rózsadombi Veronika-úti kápolnát Wälder Gyula professzor tervei szerint helyreállittatja. A kápolna külső restaurálása barokk stilban tejesen befejeződött és igen szépen sikerült. A belső restaurálásra csak a jövő évben kerülhet sor, minthogy a főváros költségvetésébe a költségek egy részét a jövő évre vették fel. Most a kápolna környékét is rendezik, ami a Rózsadomb e részének külső képét jelentős mértékben megszépiti.

FÜSZERÜZLET, ötven éves, **BUDÁN**, lakással együtt hatvan pengős bérrel, jóformán berendezési értékárban **ÁTADÓ.** Keresztény úrnak vagy úrnőnek kis tőkével nyugodt megélhetést biztosit. Telefon: 151—441.

A XII. kerületi elöljáróság székházának tervei végleg elkészültek. A székház a XII. kerületi Böszörményi-út és Fery Oszkár-utca sarkán épül, egyik szárnya három-, a másik pedig négyemeletes lesz. A székház felépítésére a főváros 574,300 pengőt irányzott elő. A terveket az illetékes szakbizottságnak a közeljövőben mutatja be a magasépitésti ügyosztály, majd a közgyülés elé kerül a székház felépítésének az ügye. Az eddigi tervek szerint a XII. kerületi székház épitkezését jövő év tavaszán kezdik meg.

A Tabáni Cserkészcsapat kultúrdélutánjai. Az I. ker. Iparoskör kebelében működő Tabáni Cserkészcsapat november 21-én, vasárnap délután az Iparoskör helyiségében tea-délutánt rendezett. A jólsikerült, kedélyes összejövetelen Buda ifjúságának színe-java vett részt. A Tabáni Cserkészcsapat, Schmiczkó Gyula irányitása mellett, minden hónapban megrendezi kultúr- és szórakoztató délutánjait, hogy az ifjúságnak szolid és kellemes vasárnapokat szerezzen.

A Magyar Bibliophil Társaság könyvversenye. A Magyar Bibliophil Társaság, mint az elmúlt években, az idén is megrendezi könyvversenyét. E versenyen minden 1936. december 10-től 1937. december 10-ig Magyarországon megjelent s könyvpiacra került könyv résztvehet. A verseny az év legszebb könyvei cimért folyik, amelyel a Társaság legfeljebb öt könyvet tüntet ki. A pályázatra szánt könyveket december 10-ig kell a Magyar Bibliophil Társaság elnökségének beküldeni.

A BELLEVUE

ragyogóan átalakitott éttermeiben

Minden délután 5 órai tea, tánc

ARPÁD FEJEDELEM UTJA. Árpád fejedelem útja lesz hivatalosan is az óbudai kivezető főút, ahogy azt a főváros közgyülése Kuncze Lajos inditványára elhatározta. Ezzel a Budai Napló álláspontja győzött, de várjuk az Árpád fejedelem útjával kapcsolatos egyéb javaslataink megoldását is, főképen a szénraktárak, csónakházak és egyéb csúf és idétlen ócskaságok etüntetését.

Jobb világitást kérünk. Mindig jobban érezzük, hogy mi, budaiak másodrendü polgárok vagyunk. Vajjon miért rosszabb a közvilágitás Buda egyes részein, mint Pesten? Nem is a mellékutcákban, hanem épen a főútvonalakon. Tessék este megnézni az Olasz-fasort, a Krisztina-körutat, Pasaréti-utat, a Széll Kálmán-teret (itt csak Fábián József árúházának fényreklámjai enyhitik a világitási botrányt), az Attila-utcát, a Szebeny Antal-teret, a Rudas fürdő környékét, a Budafoki-utat, Zsigmond-utcát és igy tovább. Egyptomi sötétség mindenfelé, mert a közlámpák csak ha'ványan pislákolnak s igy nem csoda, ha rendkivül megszaporodtak a közekedési balesetek.

A 100 éves Budai Izraelita Nőegylet új szeretetotthona. A Budai Izraelita Nőegylet fennállásának 100-ik évében saját hajlékot szerzett szeretetotthona, valamint egyéb jótékony intézményei számára. December 5-én, vasárnap délelőtt 11 órakor az új otthont (II., Kelety Károly-utca 22. sz.) diszközgyülésen adják át rendeltetésének.

Korányiék akarják bérelni a magyar vendéglőt a new-yorki világkiállításon. Korányiék bérlik a párisi világkiállítás magyar vendéglőjét és jelentékeny forgalmat bonyolitanak le a francia fővárosba összesereglő külföldiek folytán. A párisi világkiállitás étterembérlete oly remekül vált be, hogy már most tárgyalásokat inditottak annak érdekében, hogy az 1940-ben New Yorkban megtartandó világkiállitás éttermének bérletét is nekik adják át. Mint értesülünk, Korányi Zoltán e célból rövidesen New Yorkba utazik.

Egy régi budai vendéglős halála. Héberger János óbudai vendéglős november 26-án meghalt. 29-én délután 3 órakor temették el nagy részvét mellett az óbudai római katholikus temetőben.

Kiirták a pályázatot a budai fiúotthon terveire. Döntő stádiumba lépett a budai új fiúotthon és ipari nevelőotthon létesitésének ügye. Mint ismeretes, több összevont, jótékonycélú alapitvány vagyonából mintegy 540.000 pengő költséggel épitik meg a Széll-ucában ezt a szociális intézményt. A polgármester már kiirta a nyilvános tervpályázatot, az épületek tervezésére. A jövő év február 15-én jár le a pályázati határidő. A birálóbizottság elnöke a polgármester helyettese Schuler Dezső alpolgármester. A tervpályázat első díja 2000, második díja 1200, harmadik 800 pengő, azonkivül a további tiz legjobb pályamunkát egyenként 400 pengővel fogják megvásárolni.

A BUDAPESTI ÜGETŐVERSENYEGYESÜLET

Dec. 2., 5., 8., 12., 16., 19., 23., 26. és 30.
napjain
D.u. ½3 órai kezdettel versenyeket tart

Belépődij
I. Hely, úri 3.—
„ „ hölgy 2.—
II. „ 1.50
III. „ —.60
Külön fog. hely 5.—

Közlekedés: 75 és 76 villamossal

A Jó Pásztor Háza kézimunkakiállitása. A Jó Pásztor Háza kézimunkakiállitása december 5-én, délelőtt 10 órakor nyilik meg. Zászlók, lobogók, egyházi ruhák; kelengyék és mindennemü legmodernebb kézimunkák kerülnek bemutatásra és egyuttal eladásra. A kiállitást Kozelka Jenő, a zárda lelkigazgatója nyitja meg. Megtekinthető díjtalanul egészen december 20-ig. Vasárnapon egész nap és hétköznapon délelőtt 10—12-ig és délután 2—6-ig. Budapesten a Jó Pásztor Házában, III., Szőllő-utca 60.

VOGL és VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

Hol vásároljunk

a Ferenc József híd pesti hídfőjénél

SZEMÜVEGET és FOTÓCIKKEKET LEGELŐNYÖSEBBEN
Szőke Andor szaküzletében
BUDAPEST IV. VÁMHÁZ-KORUT 14. SZÁM

a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél

HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KÖRUT 2. (Ferenc-körúti oldal) Tel: 187-651.

a pesti Lánchídfőnél

Hütt! Tivadar óbudai porcellángyárának készitményei csak a gyár üzletében: V., Dorottya-utca 14. sz. kaphatók.

Bundavásárlás előtt Győződjön meg mélyen leszállitott olcsó áraimról csak mig a készlet tart meglepő olcsó árak **CSERY GYULA I., Bástya-sétány 2.**
E hirdetés előmutatója 2% pénztári engedményt kap

Öröklakás- és Családiház-tulajdonosok Egyesülete hivatalos közleményei

Adó és illeték

Rovatvezető: **FEITSCHER BÉLA.**

Adónaptár

December 6: Az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalánya első egyhatod részének lerovása bélyegekben, 18 óráig, ott, ahol ez máskép előírva nincs.

December 10: Az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalánya második egyhatod részének lerovása bélyegekben.

December 15. Az általános forgalmi adó havi 48—240 pengőig terjedő átalánya harmadik egyhatod részének lerovása bélyegekben. A 240 pengőn felüli adóátalány december havi részlete készpénzben befizetendő. A készpénzben havonta fizetők november havi forgalma után a forgalmi adó befizetendő a bevallás benyujtásával.

—

Házadóvallomás beadásának elmulasztása

A házbérvallomási ívnek november 30. után való beadását, illetve a határidőnek meghosszabbítását indokolt esetben kérni lehet az illetékes adófelügyelőségtől, külön kérvénnyel. Ebben az esetben azonban a kérvényre 2.— pengős okmánybélyeg ragasztandó. Mindazok tehát, akik vallomásadási kötelezettségüknek kellő időben nem tettek eleget, a különben kiszabható bírság elkerülése céljából a fent megjelölt módon annak elejét vehetik.

A házfelügyelő által végzett különmunkák díjazása

Egy konkrét esetben a budapesti kir. törvényszék kimondta, hogy ha a házfelügyelővel szolgálati ideje alatt a szokásos kisebb munkálatokat a háztulajdonos elvégezteti s azt a házfelügyelő minden külön kikötés nélkül végezte el, utólag érte külön díjazást a házfelügyelő nem követelhet a háztulajdonostól.

A külön munkadíjra nézve annál kevésbbé támaszthat utólag a házfelügyelő igényt a szolgálati ideje alatt elvégzett munkálatokért, mert esetről-esetre a neki törvényszerüen megitélt és általa felvett szolgálati járandósággal a végzett összes munkák díja kiegyenlítettnek tekinthető. Ha pedig magára nézve sérelmesnek találta a szolgálati viszonyt, ugy azt módjában volt bármikor megszüntetni azzal, hogy különmunkát nem végez.

SPORT

Budai Sportliget

Hóman Bálint kultusztminiszter e héten fogadta az egész magyar sportdiplomáciát. Horthy Miklós kormányzó, a magyar sportok legnagyobb pártfogója azt az óhaját fejezte ki, hogy a Stadiont és a Sportcsarnokot is minél előbb megvalósítva szeretné látni. A kultuszminiszternél összejött értekezlet egyetlen tárgya a Budán elhelyezendő Sportliget volt. Az értekezleten résztvettek: Karafiáth Jenő főpolgármester, Szendy Károly polgármester, Bessenyei Zénó, a Közmunkatanács elnöke, Kelemen Kornél, az OTT elnöke, Tasnády Nagy András államtitkár, vitéz Tárczay-Felicides Román, a minisztérium testnevelési osztályának vezetője és még több szakférfiú. Az értekezlet egyhangúan a Horthy Miklós-híd és az összekötő vasúti-híd között elterülő partrészt találta erre a legalkalmasabbnak. Ez, a részben feltöltésre, részben feljavításra váró terület 76 holdnyi nagyságban a főváros és a Közmunkatanács tulajdona. Mivel a döntést csak végleges tervek lebonyolítása után ejthetik meg, azoknak részletes elkészítésére felkérték a Közmunkatanács elnökét.

Boy.

SIKÉSZLETEK P 12·80-tól DÖRNER SPORT-nál
II., FŐ-U. 37/c. Telefon: 167-372.

A Budagyöngye érte el a forduló legfölényesebb és legsimább győzelmét. PTBSC—DSE 5:2 (3:0).

A Budapesti III. ker. Torna- és Vívó Egylet műsoros, vidám táncestélyt rendez az egyesület székházában.

Veszélyben az egyetlen budai profimérkőzés is! A „Budai 11", — mintahogy a Budai Napló már említette — régi tervét akarta megvalósitani, amikor tárgyalásokba kezdett a BEAC-pálya ügyében. A december 5-iki mérkőzést ugyanis itt akarja a budai közönség előtt lejátszani a Szürketaxi feljavult és igen esélyes csapata ellen. Most a jobb anyagiakkal rendelkező taxi-csapat minden lehetőt megpróbál, hogy a mérkőzést a Berlini-utcába vigye.

A 33 FC ünnepségre készül. Ki akarja állitani kiterjedt közönsége számára a dicső mult legszebb emlékeit: a győzelemmel szerzett zászlókat és az egyesület hősi halottainak tábláját. Ezt azonban csak Budán lehet...

Jól állanak a budai sakkcsapatok. A Sakkszövetség csapatbajnokságában az I. osztály nyolc csapata közül négy budai csapat: Városmajor SE (Délivasút), Budai Kombinált (Szeiffert), Szávay SK (Hadik) és a 33 FC jelenleg az élen állanak.

Elsőrendű munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó 1.568-63.

Közgazdaság

Rovatvezető: **VÉCSEY MÁTYÁS.**

A TÉBE délvidéki gazdasági értekezlete Szegeden

Irta: **FRIEDLÄNDER ANDOR**

a Budai Általános Takarékpénztár rt. vezérigazgatója.

A Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete november 28-án érdekes értekezletet tartott a szegedi városháza díszermében. Az értekezlet nem csupán a hitelintézetek problémáival foglalkozott, hanem felvetette mindazokat a kérdéseket, amelyek a Délvidékre nehezedő trianoni megcsonkitás következményeiképen állottak elő.

A napirend előtt Szeged város népszerü polgármestere üdvözölte az értekezletet, majd Shvoy Kálmán és Hunyadi Vass Gergely, Szeged város képviselői tárták az értekezlet elé Szeged és az egész Délvidék súlyos gazdasági helyzetét.

Az értekezletet Kozma Ferenc m. kir. kormányfőtanácsos, a Szeged—Csongrádi Takarékpénztár vezérigazgatójának üdvözlő szavai után Hegedüs Lóránt, a TÉBE elnöke nyitotta meg nagyszabású beszéddel.

Dr. Posch Gyula kincstári főtanácsos, a Pénztintézeti Központ vezérigazgatója biztositotta az értekezletet, hogy a Pénzintézeti Központ a rendelkezésére álló minden eszközzel támogatja azokat a célkitüzéseket, amelyek a Délvidék és az egész gazdasági élet felvirágzását a magántulajdon elvén álló elgondolásból elősegiteni kivánják.

Dr. Koós Zoltán felsőházi tag, a Magyar Földhitelintézet nyugalmazott igazgatója, tudományos alapon felépitett statisztikai adatokkal sürgette a takarékosság, a közgazdasági élet számára nélkülözhetetlen tőkék megteremtésének fokozását.

Lipthay Lajos dr., a Székesfővárosi Községi Takarékpénztár vezérigazgatója tartott ezután rendkivüli nívós előadást a főváros és vidék viszonyairól, mely előadásban hangoztatta, hogy nincs érdekellentét a fővárosi intézetek és a vidéki gazdasági élet követelményei között. A fővárosi intézetek mindenkor erejükhöz képest szivesen állanak a vidék rendelkezésére.

Dr. Tonelly Sándor, a Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára szellemesen fejtegette, hogy a társadalmat lelkileg is nevelni kell a takarékosságra. Bele kell vinni a köztudatba a reménykedés eszményét, hogy ez a reménykedés váltsa fel azt a pesszimista hangulatot, amely ma uralkodik.

Az értekezlet Kozma Ferenc zárószavaival ért véget és utána 150 terítékes ebéd volt, amelyen Szeged főispánja üdvözölte a megjelenteket, poharát a Kormányzóra ürítve.

Szerény személyem, mint a Pénzintézeti Központ 3-ik curiájába tartozó intézet vezetője ezt ment meg ezen az értekezleten, amely, mint említettem, a eddigi körzeti értekezleteket, a gazdasági és politikai élet kitünőségei részvételével lényegesen felülmulta.

Ez alkalommal párhuzamot akarok vonni az értekezleten elhangzott fejtegetésekkel kapcsolatban azzal a régi és sokszor hangoztatott felfogásommal, hogy a mezőgazdasági magántulajdon elvének alapján létrehozandó és támogatandó kisgazda egzisztenciák gazdasági és politikai értelemben vett nagy jelentőségével teljesen egyenrangú fontosságunak tartom a Budapest és környékén elhelyezkedő kis családiház tulajdonosoknak ilyen irányú jelentőségét.

A budapesti 3-ik curiabeli intézetek, melyek curiálisan a vidéki pénzintézetekkel vannak egyvonalba sorozva, ezer és ezer nincstelen kisembernek tették lehetővé, hogy családi házat épitsenek, vagy szerezzenek maguknak és igy értékes egyedei lehessenek a magántulajdon elvén felépülő és csak igy létezhető állami rendszernek.

Amikor számos ilyen természetü értekezlet célkitüzéseit figyelemmel kisérem, bizonyos megállapitásokra kell rámutatnom.

Amig a vidék gazdasági bajaival országosan és intézményesen törődnek, addig rendszeresen elfelejtik a budapesti és közvetlen környékbeli III-ik curiabeli intézetek fontos misszióját megemliteni és ez természetszerüleg azzal jár, hogy megfeledkeznek arról is, hogy bizonyos irányú és célzatú hitel alátámasztásokkal a budapesti és közvetlen környéki 3-ik curiabeli intézeteknek is a hóna alá kellene nyúlni, miután a fentebb vázoltak alapján az ő tevékenységük éppen úgy, akár a vidéki intézetek működése, szervesen összefügg a kisemberek tömegeinek politikai és gazdasági megbizhatóságának fenntartásával és létrehivásának szükségességével.

A Hermes Magyar Általános Váltóüzlet Rt. igazgatósága november 22-i ülésben megállapitotta az intézet 1937. június 30-ra lezárt mérlegét, amely 147.726.70 pengő (tavaly 136.550.43 pengő) nyereséggel zárult. Az igazgatóság december 4-én tartandó közgyülésének indítványozni fogja, hogy osztalék fizetése mellőztessék és az elért nyereség a tartalékalap és a nyugdijpénztár javadalmazása után az uj üzletév számlájára vitessék át. Ugyanezen ülésben dr. Lukács Antal ügyvezető igazgató vezérigazgatóvá és Lóránt Ernő helyettes ügyvezető igazgató ügyvezető igazgatóvá neveztetett ki.

A Gazdák Bizosító Szövetkezetének uj sajtóelőadója. Barka József betegsége miatt a szövetkezet igazgatósága Halácsy Dezsőt, aki egyébként a titkárság kebelébe tartozik, bizta meg a sajtóügyek vezetésével. Halácsy Dezső kitünő újságró, kinek cikkei sürün jelennek meg a napilapok hasábjain.

Kápolnás Ödön előadásai a szövetkezeti tanfolyamon. A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége V. szövetkezeti továbbképző tanfolyama november 3-án nyilt meg. A tanfolyam keretében Kápolnás Ödön, a Gazdák Biztositó Szövetkezetének igazgatója e hó 22-én a szövetkezeti biztositásról tart előadást.

A Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt. igazgatósága megállapitotta az 1936. üzletév méregét. **Az üzletév forgalma az előző évit mintegy 35 százalékkal haladta meg, ami kifejezésre jutott a vállalat által elért nyereségben.** A mérleg szerint a társaság folyó üzlete 385.328.44 pengő nyereséggel zárult. A folyó üzleti nyereség ellenére azonban a mérleg veszteségegyenleget tüntet fel. Az igazgatóság elhatározta, hogy az évi rendes közgyülésen javasolni fogja a veszteségegyenlegnek uj számlára való átvitelét.

Budai bankok és bankfiókok

ANGOL-MAGYAR BANK

II. Fő-utca 1.	Tel: 1-525-08
II. Margit-körút 67.	Tel: 1-660-70
XI. Szt. Gellért-tér 1.	Tel: 2-686-78

BUDAI ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

II. Fő-utca 9.	Tel: 1-524-00

BPEST SZFŐV. KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR

I. Krisztina körút 133.	Tel: 1-509-04
II. Fő-utca 2	Tel: 1-535-42
II. Margit körút 4.	Tel: 1-562-92
III. Fő-tér 2	Tel: 1-623-38
XI. Horthy Miklós-út 1,	Tel: 2-693-77

MAGYAR ÁLTALÁNOS HTELBANK

I. Disz-tér 16	Tel: 1-605-05
I. Krisztina-tér 2.	Tel: 1-536-56
II. Margit-körút 91,	Tel: 1-532-78

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

XI. Horthy Miklós-út 35.	Tel: 2-693-81
II. Széna-tér 1/b.	Tel: 1-516-05

MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK

II. Margit körút 3.	Tel: 1-534-92

MAGYAR ORSZ. KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR

I. Döbrentei-tér 4	Tel: 1-512-88
XI. Horthy Miklós-út 21.	Tel: 2-690-02
I. Alkotás-utca 13.	

NEMZETI HITELINTÉZET RT.

I. Krisztina-krt 141	Tel: 1-530-74

ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR

III. Lajos-utca 148.	Tel: 1-632-52

PESTI HAZAI TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET:

I. Alagut-utca 3.	Tel: 1-536-19
II. Fő-utca 10.	Tel: 1-533-64
XI. Horthy M. körtér 9.	Tel: 2-583-93

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK:

I Alkotás-utca 29.	Tel: 1-660-14
II. Fő-utca 4.	Tel: 1-535-73
II. Margit-krt. 45.	Tel: 1-610-72
II Széna-tér 7.	Tel: 1-513-11
III. Flórián-tér 3.	Tel: 1-622-57
XI. Horthy Miklós-út 11.	Tel: 2-690-00

A „BÉLA FUTÁSA" a budai Népszinházban

A Budai Napló október 28-iki számában Erődi Jenő ismertette a „Béla futása" históriáját, színpadi pályafutását és megemliti azt is, hogy a budai Népszinházban is adták 1862-ben, Molnár Györgynek, a Népszinház alapitójának és igazgatójának erről a hazafias zenei produkciójáról az Ábrányi Kornél szerkesztésében megjelent Zenészeti Lapok imigyen ir.

„Február 24-én adatott elöször a budai népszinházban az első magyar opera, „Béla futása", melynek zenéjét Ruzitska irta ezelőtt majd félszázaddal. Érdekes hazai mütörténelmi előadás volt ez, melyről megemlékezni elmulasztathatatlan kötelességünknek tartjuk. Hogy a budai népszinház személyzete nincsen egy operai előadásra kimivelve, ezt szükségtelen fel is emliteni s igy természetes, hogy az előadás részleteibe nem lehet feladatunk beleereszkedni. Nagyon becsüljük a jó szándékot, miszerint a magyar közönséget s a zenészvilágot megismertették dalmüi müvészetünk első csemegéjével. Nem zenei élvezetről volt itt szó, de annak észleléséről, hogy minő volt tehát az első magyar dalmü és ennek meg is felelt az első előadás.

A lap azután részletesen foglalkozik az előadással.

„Ruzitska első dalmüve mindenesetre megérdemli, hogy a magyar közönség és zeneköltők vele megismerkedjenek. Azonban rendes, vonzó repertoiri darab nem válhatnék belőle. Az egész szöveg nem olyan, mely tartós érdekkel birhatna az elszoktatott (ma elkényeztetett) mondunk közönségre nézve."

A napilapok színházi kritikusai is foglalkoztak e zenei eseménnyel s a Sürgöny újságirója azt állitotta beszámolójában, hogy nem Ruzitska, de Kócsi Patkó János szerezte a dalművet. A kérdés felett megindult hirlapi vitának Udvarhelyi Miklósnak, az akkor Pécsett nyugdijban élő, köztiszteletben álló agg színésznek, az első nagy színészgárda híres tagjának a Zenészeti Lapok szerkesztőségéhez intézett levele vetett véget. Udvarhelyi, aki az 1823-iki előadáson Kálmán személyesitője volt, megirja, hogy az első előadás színlapját maga Kótsi szerkesztette s azon ő maga Ruzitskát tüntette fel a dalmü zeneszerzőjének. Udvarhelyi maga Ruzicskával próbált s különben is az ő ötlete volt, hogy Kotzebue „Bela's Flucht" cimü kétfelvonásos drámáját jó lenne néhány jó magyar dallal fölékesitve dalművé átalakitani. Udvarhelyi Debrecenben az átdolgozásra volt igazgatóját, Wandza Mihályt kérte fel; aki már akkor mint a Fehér Ló vendégfogadó bérlője éldegélt szép csendben Debrecenben. A zene irására pedig Ruzitskát kérte fel, aki azt meg is igérte és meg is irta. Udvarhelyi Wandza átdolgozását, mivel az túlságos hiven ragaszkodott az eredeti drámához; mesterkéltnek találta s közben Kolozsvarra kerülvén, az erdélyi szinjátszó társulathoz; a szöveg átdolgozására Kótsit kérte fel s innen származhatott a Sürgöny újdonságirójának tévedése. Udvarhelyi levelét a Zenészeti Lapok egész terjedelmében leközölték s azóta az első magyar dalmü kétségtelen szerzőjeként Ruzitska szerepel.

Mazsáry Béla dr.

Ügyeletes budai gyógyszertárak

December 1—15

I. kerület:
Segitő Mária, Krisztina tér 9.
Isten szeme, Böszörményi út 34.
Remény, Győri út 8.
II. kerület:
Gr. Széchenyi, Széll Kálmán tér 11.
Fekete Medve, Fő utca 27.
Gránátalma, Zsigmond utca 17.
Statisztika, Margit körút 54.
III. kerület:
Flórián, Flórián tér 9.
Szt. Lukács, Bécsi út 89.
XI. kerület:
Szeretet, Horthy Miklós út 148/a.
Szt. Gellért, Horthy Miklós út 19.

Szerkesztésért és kiadásért felel:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner **László.**

Hova menjünk?

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ
II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.
300.000 Pengő az uccán
Fősz.: Bárczy Kató Uray Tivadar, Kabos és Sutyi.
Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
A TOROCKÓI MENYASSZONY
Fősz.: Dayka, Jávor és Kabos.
Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasárnap: fél 2-től.

December végén megnyilik az
ASTRA
Buda legmodernebb intim — filmszinháza. —

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563
A torockói menyasszony
Fősz.: Dayka, Jávor és Kabos.
Vasárnap fél 11 órakor és 12-kor filléres MATINÉ. — — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8, vasárnap: —o— fél 4, 6 és fél 9 —o—

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.
A torockói menyasszony
Fősz.: Dayka, Jávor és Kabos.
Előadások kezdete: fél 5, háromnegyed 7 és 9. Vasár- és ünnepnap: 1, 3, negyed 6, fél 8 és háromnegyed 10 órakor.

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15 Telefon 153—318.
december 2— december hó 5-ig
Botrány a turfon
Fősz.: Gauch, Csiko, Harpo.
december 6— december hó 8-ig
Férfisors
— Fősz.: Jean Gabland. —
E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

BUDAI ROYAL
III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
A torockói menyasszony
Fősz.: Dayka, Jávor és Kabos.
Foytatólagos előadások 5-től.

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42 Telefon 268—999.
A budai uricsaládok szórakozóhelye
GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA

35. évfolyam — Budapest, 1937. december 9. — 49. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

A főváros törvényhatóságára kell bizni Budapest uccáinak elnevezését

Irta: Dr. Vörösváry Miklós, szfőv. törvényhatósági bizottsági tag

A székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése mostanában tárgyalta Budapest 1938. évi költségvetését. Egy nagy város hatalmas háztartásának adatai bontakoznak ki a költségvetésben. Sorra vonultak fel azok a szükségletek, melyeknek kielégítéséről a fővárosnak kell gondoskodnia. Nemcsupán a szorosan vett közigazgatási teendők ügymenetének biztosítását tartalmazta a költségvetés, hanem — mint minden más évben — azt is magában foglalta, hogy nemzetvédelmi, tanügyi, szociális s annyi más téren milyen nagyjelentőségű és életbevágó fontosságú feladatokat lát el a főváros.

Nemrég jelent meg a főváros Statisztikai Hivatalának kiadványában *Balla* Antalnak „Budapest szerepe Magyarország történetében" című munkája. E mű a tárgy jelentőségéhez illő szakavatottsággal méltatja Budapestnek történeti szerepét, melyet e város társadalmi, politikai és gazdasági téren betöltött. És ugyancsak a Statisztikai Hivatal adta ki mostanában „A székesfőváros multja és jelene számokban" című munkát, mely a székesfőváros *egyesítésének 60 éves évfordulója alkalmából* tudományos és gyakorlati szempontból „a multat vizsgálva és a jelent szemlélve, a jövőbe néző tekintettel" hatalmas számadattárban foglalkozik a székesfőváros fejlődésével. De számos más munka is jelent meg az utóbbi időkben arról, mennyit fejlődött Budapest minden téren és vonatkozásban. *Hatalmas arányú előrehaladással állunk szemben. Egy milliós város élniakarása, történelmi elhivatottságának átérzése tükröződik* vissza a folyton szaporodó feladatkörökben, a közrebocsátott számokban, a mindent feldolgozó adatokban. E számok és adatok a jelen és jövő nemzedékek közkincsévé váltak.

Hálás szerep lenne részletesen foglalkozni Budapest világvárosi fejlődésével. Ezúttal azonban kevésbbé hálás szerepet kell vállalnom akkor, amikor rámutatni kívánok arra, hogy az erkölcsi erőknek azon gazdagsága dacára, melyet az évtizedek folyamán Budapest lakossága jelentett és mely e várost oly nagyarányú fejlődéshez juttatta, *állandóan szűkítik, korlátozzák városi önkormányzatunkat. Az az autonómia, melynek ma részesei vagyunk, a multtal szemben nagy visszaesést jelent.*

Az 1924. évi XXVI., az 1925. évi XVII., az 1930. évi XVIII., az 1934. évi XII. törvénycikkek s egyéb törvényes rendelkezések mind lefaragtak valamit fővárosunk autonomiájából. *Mai önkormányzatunk nem továbbfejlesztése az ősi magyar jogban, a történelmi multban gyökeredző városi önkormányzatnak.* Annál sajnálatosabbnak, annál szomorúbbnak kell ezt tartanom, mert meggyőződésem, *hogy ha az az érték, melyet városunk lakossága képvisel, teljes, valódi önkormányzatban juthatna érvényesüléshez, ha a főváros iparának, kereskedelmének, tisztviselőtársadalmának, ha a tudománynak, művészetnek s irodalomnak mód, alkalom, lehetőség adatnék arra, hogy a főváros ügyeivel, teendőivel közvetlen kapcsolatba jutva, képességeit teljes önkormányzatban fejthesse ki, csak még jobban, még erőteljesebben tudnók szolgálni Budapest fejlődésének és előrehaladásának ügyét és ezen keresztül a szebb és jobb magyar jövendőt!*

Az autonómia folytonos szűkítése mellett a székesfőváros máig sem tudott sok oly elemi jog birtokába jutni, melynek elnyeréséért pedig hosszú éveken át küzdött.

Ha a székesfőváros mostani önkormányzati jogkörét vizsgáljuk, sok indokolatlan és érthetetlen körülményre bukkanunk. Számos olyan kérdésbe nincs a fővárosnak beleszólása, amely pedig egy nagyvárs legelemibb jogát és hatáskörét képezi. *Ilyen kérdés a fővárosi utcák, terek stb. elnevezésének ügye.* Az utcák elnevezésének jogát az 1872. évi fővárosi törvény a Székesfővárosi Közmunkák Tanácsára ruházta és bár azóta számtalan kísérlet történt arranézve, hogy ez a jog a fővárosnak adassék meg, ez mindmáig nem volt elérhető.

Ma az a helyzet, hogy a fővárosi törvényhatóság megállapíthatja Budapest egyes városrészeinek, kerületeinek elnevezését. Hiszen csak a közelmultban történt, hogy a törvényhatósági bizottság közgyűlése a XI. kerületet *Szentimrevárosnak*, a XIV. kerületet *Rákosvárosnak*, az V. kerületet *Szentistvánvárosnak* nevezte el. Az idevonatkozó határozatokat a belügyminisztérium jóváhagyta. Ugyanekkor azonban, midőn a város *a kerületek neveit meghatározhatja, nem teheti ugyanezt az egyes utcákra, terekre stb.-re nézve.* A totum-ot elvégezheti a főváros, a parsot nem.

Nem illeti meg az utcák elnevezésének joga a székesfővárost annak ellenére, hogy ez utcákat maga létesíti, építi és tartja fenn. Az utóbbiakat megteheti a főváros, de már nevet nem adhat az utcáknak. Az elnevezést illetőleg joga csak az, hogy a Székesfővárosi Közmunkák Tanácsának utasítására a *neveket tartalmazó táblácskákat az utcasarkokon elhelyezheti.*

Érthetetlen és bántó jelenség, hogy a székesfővárosra háruló s mindinkább szaporodó feladatkör ellenére és azon hatalmas teljesítmények meg eredmények dacára, melyeket e város kulturális, gazdasági, szociális stb. téren produkált, 1872. óta még az a jog sem adatott meg számára, hogy *a maga által létesített és fenntartott utcákat maga nevezhesse el.*

A Székesfővárosi Közmunkák Tanácsának sokkal lényegbevágóbb és másirányú a rendeltetése, semhogy indokolt lenne továbbra is rábízni Budapest utcái elnevezésének jogát és ezáltal a *székesfővárost továbbra is megfosztani önkormányzati jellegéből folyó elemi jogától.*

A székesfővárosi törvényhatósági bizottság legközelebbi közgyűlésén *indítványt kívánok* ezirányban előterjeszteni. *Indítványozni fogom, hogy a közgyűlés irjon fel a kormányhoz olyan törvényes intézkedés statuálása céljából, melynek értelmében a székesfőváros területén az utcák, utak, terek és hasonló közterületek elnevezésének joga a székesfővárosi törvényhatósági bizottság közgyűlésének hatáskörébe utaltassék.*

Ha az ezen indítvánnyal szándékolt cél megvalósíttatik, úgy a főváros bizonyára módot és alkalmat fog találni arra, hogy *az utcelnevezések terén tapasztalható és erősen kifogásolható állapotok megszünjenek.*

Hisz e téren *számos kifogásolni valót találhatunk. Máról holnapra változtatnak meg régi és a köztudatba átment utcaneveket.* Igy történt, hogy a Hungária körút három részét, a Felső-, Közép- és Alsó körutakat, melyek elnevezések a lakosságba teljesen beidegződtek, megváltoztatták s a Felső körutat Róbert Károly körútnak nevezték el, a Középső körutat meghagyták Hungária körútnak, míg az Alsó körút a Könyves Kálmán körút nevet kapta. A mai Szent István-park rövid idő alatt a harmadik nevet kapta. Először *Rakovszky park*-nak hívták, majd a *Lipótvárosi park* nevet kapta, míg végül *Szent István parknak* nevezték el. Nem lett volna szabad Rákosi Jenőről, a nemzet nagy fiáról egy eldugott kis utcát nevezni el és ugyanakkor törölni ez utca régi nevét, amely pedig egy érdemes, régi tisztifőorvos után neveztetett el. A Múzeum körút és Vámház körút elnevezése az uóbbi időben kétszer is megmásíttatott, a közönség váratlan meglepetésére. A példák sorát számos irányban folytathatnám.

Feltétlenül gondoskodni kellene, hogy a közönség alkalmas módon tudomást szerezzen arról: az utca ki után kapta a nevét. Ma a közönség sokszor nem is sejti ki és mi volt az illető, aki után az utca a nevét kapta. Különösen fontos ez az ifjúság szempontjából.

Ha a székesfővárosi törvényhatóság elnyerné az utcák elnevezésének jogát, úgy ezt *a feladatát nem szabad anélkül elvégeznie, hogy minden idevonatkozó határozathozatal előtt arra hivatott történészek, tudósok és általában a tudomány, művészet és irodalom reprezentánsai meg ne hallgattassanak. A most megjelöltek vannak hivatva megfelelő tanáccsal és útmutatással szolgálni.* Mindez hozzájárul majd ahhoz, hogy ezt a kérdést a jövőben közmegelégedésre oldják meg.

Hiszem és remélem, hogy a fővárosi közgyűlés indítványom elfogadásával méltányolni fogja azt a ragaszkodást és szeretet is, mellyel mindenkor szolgálni kívánom szülővárosom érdekeit.

Emelik a pótadót?...

A kormány meg a főváros közt nagy vita folyik afölött, hogyan lehetne rendbehozni a főváros háztartását. A főváros azt mondja, adja vissza az állam, amit a fővárostól elvett, más megoldás nincsen. Ezzel szemben a kormány azt mondja, sok minden megoldás lehetséges, csak ez az egy nem. Visszaadásról éppoly kevéssé lehet szó, mintahogy például az utódállamok sem hajlandók önként visszaadni valamit az elszakított területekből. Amit egyszer elvettek, az elveszett, arra nem szabad számítani.

Drasztikus a hasonlat, de önként kínálkozik. A főváros és állam ügye nem lehet hatalmi kérdés dolga. A magyar állam nem helyezkedhetik arra az álláspontra, hogy onnan vesz, ahol van. Nem Darányi Kálmán kormánya volt az, amely elvette, mit most a főváros visszakér, de hisszük, hogy Darányi Kálmán korrekt alkotmányos érzülete lesz az, amely mindent visszajuttat, amit mások hatalmi erejükkel elvettek.

Azt mondják, a kormány engedmények helyett tanácsot adott: emelje a főváros az 50 százalékos pótadót 69 százalékra. Fizessenek a háziurak!... Vajjon hogyan gondolják ezt? Azt hiszik talán, hogy a budai háziúr még mindig egy pénzeszsákjain ülő vérszivó figura, mintahogy békében ábrázolták az élclapok a háziurat? A mai kis háztulajdonos, aki Budán letelepedve tíz körmével kaparta össze azt a véres összeget, melyből a maga és családja részére otthont teremtett, nem eleget szenvedte már eddig is?!...

Reméljük, hogy a hír nem igaz. Nem lehet igaz. A kormány nem tévedhet ekkorát: sokkal jobban ismeri a helyzetet, a fővárosét és a háztulajdonosét.

„A budaiak tiltakoztak"

Győzött a Városmajor az ellene indított romboló támadás fölött: az autóbusz-garázs odahelyezésének terve nem bírta el a védők heves ellentámadását és sietve a Kelenföldig hátrált.

Ez a győzelem nemcsak a Városmajoré, hanem a józan gondolkozásé is. Csak azt nem értjük, miért kell előbb mindig harcolni a józan gondolat érdekében, miért nem veszik észre azok, akik az ilyen barbár gondolatokat kitermelik, hogy nagyszerű elgondolásuk halvaszületett csecsemő, amely képtelen az életre?

Abban a bejelentésben, amellyel a főváros a nyilvánossággal közli, hogy az új garázs a Kelenföldön lesz nem pedig a Városmajorban, a változást azzal indokolják, hogy „a budaiak tiltakoztak a városmajori megoldás ellen". Örömmel állapítjuk meg, hogy mi voltunk azok, a Budai Napló, amely tiltakozott, mégpedig, mint látható, nem hiába, a mi hangunk volt az, amely az illetékeseket jobb belátásra bírta. Köszönjük az elismerést, amely pozitív eredmény alakjában jelentkezik: ezentúl is őrt állunk a magunk helyén és visszaverünk minden olyan támadást, amely Buda, a közérdek és a józan ész ellen irányul.

Légitámadás

Még csak játék a légitámadás, nem veszi komolyan a budapesti ember. Sőt némi értetlenséggel is nézi a gyakorlatokat, amelyek egy percre kizökkentik a nagyváros életét a maga egyhangú körforgásából. Játék, mint a kisgyermek kezében a karácsonyi tank és géppuska, amellyel a Jézuska ajándékozta meg. De a kriszkindli és a légvédelmi gyakorlat mögött ott sötétlik Sangháj, Nanking, meg a spanyol városok véres árnyéka, amely elhomályosítja a karácsonyfák ragyogását, el azt az örömet, amit a felnőtt ajándékozó érez a gyermek boldogságának láttára. Ne gondoljunk arra, ami rémes ebben a játékban, ne lássunk benne egyebet, mint amit a gyermek lát: a karácsonyt, dugjuk fejünket a homokba, mert szörnyű az, ami e játék mögött vár ránk, ha el találunk gondolkozni felette.

A közeledő karácsony este

Sűrű pelyhekben hull a hó. Csillogó kirakatok hirdetik, hogy itt a szeretet hónapja. Nemsokára jön a Jézuska. A Szent Este vajjon hány szobában iesz sötét, fénytelen? Hány szegény kis gyermek várja majd hiába az angyalkát? Szegény hadirokkant, hadiárva és hadiözvegy tépelődik, mi lesz? Azok a néma hősök, akik mint „továbbszolgálók" az égi regimentben vannak, nem tudnak hazajönni.

Nemsokára felzendül a „Mennyből az angyal", békét hirdetve az embereknek, s dicsőséget az Istennek. A gyerek-Istennek dicsőségét, aki a bethlehemi jászolt választotta a királyi bibor helyett.

Buda minden rögéhez egy darab történelem tapad. Nemes Budavár asszonytársadalma! Magyar Anyák! A mi véreink, férjeink, apáink, gyermekeink csinálták ezt a ragyogó magyar történelmet, amit könnyes szemekkel mi is átélünk, magyar asszonyok. Nem lehetünk ezért elég hálásak soha.

Hozzátok szól egy magyar asszony, a hadirokkant szövetség XI. kerületi csoport jóléti bizottsága elnöknőjének szava.

Nézzetek szét otthonotokban. *Akad mindenhol viselt ruha, apró cipő, megúnt játékszer, padlásra felhordott holmi, divatjamult szőnyeg, terítő stb.*

Gondoljatok azokra, akiknek semmijök sincs, akiknek arcáról letörölte a mosolyt a gonosz élet.

Segítsetek azokon, mint ahogy a béke Istene, a kis Jézuska mondja: „Az Urnak ad kölcsön, aki a szegényeken segít."

Szedjétek össze ezeket a holmikat, s küldjétek el, hogy azok, eljutva a nincstelenek otthonába, emlékezetessé, szentté avassák minden este legszentebbjét, a karácsonyestét.

Én hiszem, hogy felhívásom nem marad meddő, s annak nyomán eljön majd a szeretet jele.

Kérem a magyar anyákat, szeretetadományai-

Karácsonyra

ruhák legujabb divat szerint, gyapjuszövetből 27.—, 19.80 és 16.50.

Marokénből 15.90 P. *Habselyem ruhákat, bluzokat rendkivül olcsón kiárusit.*

Bluzok 4.90-től
Ruhák 6.90-től

Fábián József
I. Krisztina-tér 8—10. (Széll Kálmán-tér sarok.)

kat XI. kerület Budafoki út 41/b II. 9. alá küldjék.

Siessetek! Segitsetek! Kétszeresen ád, aki a rokkantaknak ád!

Hiszem, hogy a karácsonyeste szent lesz, meleg, szép. A magyar asszony szivének tüze fogja fűteni, a hálás magyar anyák keze fogja azt disziteni, s ha a kis Jézuska átsétál a csillagos égen, áldását fogja küldeni arra a nemzetre, melynek patronája a könnyek és fájdalmak asszonya: a szent Szűzanya.

Czeitler Károlyné
honv. alezredes neje

Kulcsár Richard halála. A magyar nyomdászipart súlyos gyász érte: rövid szenvedés után, hatvanegyéves korában meghalt E. Kulcsár Richárd, ny. államnyomdai osztályvezető, az Attila-nyomda elnökigazgatója. Egyike volt a szakma legértékesebb munkásainak és közbecsülésnek örvendett a társadalmi életben is. December 8-án, szerdán temették el általános nagy részvét mellett a farkasréti római katolikus temetőben.

A Budapesti MOZART Egyesület Demény Dezső emlékhangversenye. Kegyeletes emlékversenyben áldozott tegnap este a MOZART Egyesület a Filmotthon hangversenytermében tartott hangversenyén Demény Dezső pápai kamarás, az egyesület alapitó elnöke emlékének. Dr. Bárdos György ü. v. elnök vázolta azt a rendkivül értékes és nagyarányú tevékenységet, amit Demény másfél évtizeden keresztül a magyar MOZART-kultusz érdekében kifejtett. Bejelentette, hogy minden évben Demény halálozási évfordulóján hangversenyt rendeznek emlékére. Kreszné Sztojanovits Lili, a kiváló hangversenyénekesnő MOZART- és Demény-áriákat énekelt. Braun Paula zongoraművésznő zongora és Jenei Zoltán fuvolakiséretével nagy hatást keltve. Kőszegi László ny. igazgató-tanár Demény zeneszerzői és irói tevékenységével foglalkozott. Flesch Imre operaénekes három áriát adott elő, ami nagy tetszést aratott. A „Pro ideale" vonósnégyes tagjai: Kuttner Mihály, Harsányi Miklós, Reismann Pál, Baráti György MOZART C-dur vonósnégyesét játszották elmélyedéssel, pompás összetanultsággal. A termet zsufolásig megtöltő közönség nagy áhitattal hallgatta a műsor számait.

Uj budai kéményseprőmesterek. Mint ismeretes, a budapesti kéményseprő-kerületeket 78-ról 86-ra emelték fel s az új kerületek betöltésével Duday Alajos dr. XI. kerületi előljárót bizták meg. Az új körzetekből hármat Buda kapott és ezeket most töltötte be Duday tanácsnok. A II. kerület ötödik körzetét Klóze Róbert, a III. kerület negyedik körzetét Pirbosch László, a XI. kerület ötödik körzetét pedig Emmer József kapta.

Glücksthal Samu emlékére. A Svábhegyi Egyesület december 15-én gyűlést tart, amelyet egykori elnöke, Glücksthal Samu emlékezetének szentel. Az emlékbeszédet Urbanovics Zoltán kormányfőtanácsos mondja.

A Hollós Mátyás Társaság és a Budai Napló diszhangversenye Viraág Béla siremléke javára

A *Hollós Mátyás Társaság* és a *Budai Napló* együttes rendezésében január 5-én nagy eseménye lesz Buda kulturális életének: diszhangversenyt rendezünk a budai Vigadó nagy hangversenytermében. E hangverseny célja, hogy végre méltó emléket állitsunk néhai Viraág Béla sirhalma fölé, amely még mindig jeltelenül várja, hogy Buda ne bizonyuljon hálátlannak nagy szerelmese iránt.

Másfél esztendeje annak, hogy Viraág Béla itthagyott bennünket. Halálának egyesztendős évfordulóján a Budai Napló kérő szóval fordult Buda társadalmához és felhivásunk nem is maradt eredménytelen: két kiváló és nemeslelkű férfiú is akadt, aki segitségünkre sietett, hogy testté váljék a gondolat és méltó siremlék hirdesse, hol nyugszanak *Viraág* Bélának hamvai. Balázs Farkas felajánlotta a siremlék kőanyagát, Lechner Jenő professzor pedig a művészi munkát, a siremlék terveit. Ezzel a nehezebbik rész meg is oldódott volna, hátramaradt azonban még a kivitel munkája, amely jelentős összeget kiván.

A Hollós Mátyás Társaság és a Budai Napló éppen ezért elhatározta, hogy nagyszabású hangversenyt rendez, abban a reményben, hogy annak jövedelméből fedezni lehet majd a siremlék költségeit. A legkiválóbb budai művészeket és művésznőket kértük fel a hangversenyen való közreműködésre és máris sikerült több legelsőrendű szereplő igéretét megkapnunk arra, hogy fellépnek a Viraág Béla-emlékhangversenyen. A műsort most állitja össze a rendezőbizottság, de máris jelenthetjük, hogy *oly előkelő szinvonalú lesz a Hollós Mátyás Társaság és a Budai Napló együttes hangversenye, hogy eseménye lesz nemcsak Buda társadalmának, hanem egész Budapest művészi életének is.*

Január 5-én este 8 órakor lesz a hangverseny, Vizkereszt ünnepe előtt való estén. Az est fővédnökségét *József Ferenc* királyi herceg volt szives elvállalni, de ott láthatjuk a védnökök sorában a magyar társadalom és közélet számos más előkelő kiválóságot is. Máris nagyszámban jelentkeztek az arisztokrácia ,a pénzvilág, a politikai és társadalmi élet reprezentánsai, hogy biztositsák helyüket a hangverseny hallgatósága sorában és bizonyosra vesszük, hogy ott lesznek Buda e nagy kulturális eseményénél mindazok, akik egyrészt szeretik az igazi, nemes értelemben vett művészetet, másrészt pedig kegyeletüknek és hálájuknak akarnak kifejezést adni Viraág Béla emléke iránt azzal, hogy a maguk szerény filléreivel is hozzá akarnak járulni annak a kötelességnek a teljesitéséhez, hogy emléket állitsunk annak a férfiúnak sirjára, akinél jobban, igazabban soha senki se szolgálta Budát.

A hangverseny részletes műsorát legközelebbi számunkban közöljük. Felvilágositás vagy jegyrendelés telefon útján is kérhető *(tel.: 126—841)* a *Budai Napló* útján. Tekintve a nagy érdeklődést, amely a Viraág Béla-emlékhangverseny iránt már is mutatkozik, *ajánlatos a jegyek lefoglalása iránt mielőbb intézkedni.* A legdrágább jegyek ára 8 pengő, a legolcsóbb jegyeké 1 pengő, de vannak 6, 4, 3 és 2 pengős jegyek is.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. **Horthy Miklós körtér 4.**

Budapest két arca

A világvárosok fő ismertetőjele: külso *szepségük* és *jó közlekedésük.* A szépség fökellékei: széles utcák, elegendő és tágas parkok, szobrok, ligetek. Budapest is pályázik a „világvárosi" jelzőre s egy ideig volt is ereje, hogy ezirányban fejlődjék, de a háborút követő békediktátumok „álljt" mondottak ennek a fejlődési lendületnek.

Az élet azonban nem állt meg. Az élőknek hajlék, a hajlékhoz utak, csatornák, közlekedési eszközök s egyéb közművek kellenek. És mivel a pénzgyűjtésbe vetett bizalmat a háborús idei értéktelenedés végképp megrendítette: *mindenki igyekezeti pénzét saját hajlékba fektetni,* annál inkább, mert a háború utáni lakásinség szenvedései alól magát mindenki mentesiteni akarta. Igy létesültek a perifériákon gombamódra a kisemberek szerény házcsoportjai, melyeket a beépült részektől nagy mezők választanak el még ma is. Ez a nagy elszakitottság hozta magával, hogy ezek a lakótelepek nem jutottak városi kultúrához: utakhoz, csatornákhoz, sőt közlekedési eszközökhöz sem, habár a fővárostól a parcellázási, majd pedig az épitési engedély megadásával kapcsolatosan ezeket joggal elvárhatták, annyival inkább, mert adójukat épen úgy fizetik, mint akár a belvárosiak.

A városszéli szétszórtabb lakótelepeknek közművekkel való ellátása költségesebb, mint a sűrűbben lakott helyeké és emiatt *sokan félnek a rájuk nehezedő költségektől.* A főváros vezetősége is ezt vette figyelembe, amikor függőben hagyta itt a közművek létesitését, amelyekhez neki kellett volna hitelt teremtenie.

És éppen ezért van ennek a világvárosi jellegre pályázó fővárosnak kétféle arca: egyik oldalán gyönyörű paloták, pompás utak, terek, fényes világitás és jó közlekedés, — másik oldalán, a szerény kis házak táján, hiányos burkolatú, vagy teljesen burkolatlan, csatornázatlan, sáros, sötét utcák, rossz, illetve semilyen közlekedés. Ebben a tekintetben is a legszembeötlőbb a Szentimreváros felső és alsó részének egymástól elütő képe, csak vessünk egy pillantást a MÁV-töltés északi és déli felére.

Vajjon lehet- és kell-e ezt a kétarcúságot megszüntetni? Kimondjuk először is azt, hogy *kell* — és másodszor, hogy: *lehet!*

TÖRLEY
RÉSERVÉ AMÉRICAIN

Meg *kell szüntetni azért,* mert megköveteli ezt a kultúrország mintavárosának: *Budapest fürdővárosnak* jó hire és a lakosság zöme is — és *meg is lehet szüntetni,* mert ismeretes és ismételten szankcionált módok állnak példaképen. Egyik a *radikális mód,* mely csak a közérdeket nézi, a tulajdonosok meghallgatása nélkül, a másik az *engedékenyebb mód,* vagyis amelyik az ingatlantulajdonosok meghallgatása alapján intézkedik. Ezt az utóbbi eljárást tudtunkkal *Király* Kálmán tanácsnok, az út- és csatornaépitési ügyosztály vezetője már meg is inditotta.

De akár meghallgatják előzetesen a tulajdonosokat, akár nem: *a közművek (út, csatorna, járda) épitési költségeinek hitelezésére mindig akad vállalkozó,* akinek követelése — tekintve, hogy ez közadók módjára behajtható — teljesen biztositva van. Csak arra kell ügyelni, hogy a kisembereknek méltányos kamat mellett *részletleszetés* engedélyeztessék. Ha igy mégsem vállalhatná a vállalkozó: bizonyára lesznek pénzintézetek, melyek a főváros garanciája mellett a tőkét *hosszú lejáratra* is hitelezik. És a fővárosnak, mint erkölcsi testületnek ez elől nem szabad elzárkóznia!

Ily módozatok mellett az utóbbi időkben létesült ideiglenes — tehát aránylag drága — utak és gyalogjárók helyett végleges és tartós — tehát valójában olcsóbb — utak és járdák, ezenkivül pedig *a tovább nem mellőzhető csatornák* már 1938. év tavaszán megépülhetnének *és a kettős szentévre ideérkező vendégeket Budapest egységes szép arccal fogadhatná!*

Mikola Géza dr.

A Kissvábhegyi és Istenhegyi Egyesület december 4-én, szombaton tartotta meg közgyülését a Birói és Ügyészi Egyesület Ráth György-utcai székházának nagytermében. Részleges tisztújitás is volt, amelynek során dr. Révész Károly, dán követségi ügyész, elnök mellé ügyvezető elnökké választották meg dr. Vándor Mihály ügyvéd, kormányfőtanácsost. Az Egyesület a jövőben fokozottabb tevékenységet akar kifejteni a XII. kerület lakossága érdekében. Ebben a kerületben még sok az elhanyagolt út, nem megfelelő a közlekedés, különösen az autóbuszrelációk kibővitésére van elodázhatatlanul szükség. Az új vezetőségtől remélik, hogy ezen a téren már a közel jövő meghozza a régóta várt reformokat.

Hol vásároljunk
a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél

HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KÖRUT 2. (Ferenc-körúti oldal) Tel: 187-651.

Utazás Budán

Irta: Gegus Dániel

Nekiláttak már a csákányok, hogy lebontsák a budai Horváth-kert fából összetákolt szinházát, a Budai Szinkört. Hosszúéletű volt ez a szinház s multjában voltak szép és legendás korszakok, amelyekre jólesik visszaemlékezni. Eredetileg *Fővárosi Nyári Szinkör* volt a neve, csak a legutolsó bérlője, *Sebestyén* Géza nevezte el Budai Szinkörnek.

A jobblétre szenderült muzsa-hajléknak sokan megirták már a történetét, nekem nincs sok felfedezni valóm rajta. Rozoga volt, roncs volt, megért arra, hogy véglegesen kimúljon az árnyékvilágból. Nem is sajnálnám, ha tudnám, hogy ezen az igazán pompás helyen fog felépülni a Déryné-Játékszin, amelynek egyelőre nincs más hirdetője, mint az a végtelenül bájos szobor a szinház hátamögött, a Horváth-kert kedves fái alatt: Déryné ifiasszony. A magyar szinjátszó művészetnek ez a történeti nagysága nemcsak azáltal lett halhatatlanná, mert Herczegh Ferenc szindarabot irt róla s mert jó Kapcza Imre barátom a kecses szobrát télire fel akarja minden áron öltöztetni, — még verset is irt róla. — de mert a magyar teátrális művészet nagyszerű úttörője volt s oda sorol a *Kelemen* László, a *Moór* Anna leányasszony mellé, akik ott húzták Thespis kordélyát az országutakon sárban, fagyban, esőben, hóviharban, éheztek, fáztak, rongyoskodtak, de hirdették fanatikusan a magyar nyelv bűbáját s magvetői voltak annak a magyar művészetnek, amely a pompás teátrumokban éli varázsos és nagyszerű életét. De ez a kis ,szeplős *Schönbach* Róza, aki Széppatakira magyarositja a nevét s felesége lesz Déry István színésznek, késő öregkorában, Miskolcon települvén meg, megirja a Déryné Naplóját, amely egyetlen nagy és ragyogó gyöngye lesz a magyar memoárirodalomnak.

Hogy tud ez a rokokó, lefonnyadt, öreg asszonyka irni, hogy érzi meg, hogy kell s mit irni, az valóban csodálatos! Egyidőben a legkedvesebb olvasmányom volt, de ezek a közvetlen és keresetlen modorban, önkéntelen csodás művészettel és megértéssel papirra vetett memoárok adnak szárnyat a későbbi kor nagy poétájának, Herczegh Ferencnek is, aki drámába foglalja a kis Széppataki Róza életét, szerelmét és megfesti a kort, amelyben ez a bájos női élet és szerelem lezajlott. Bizonyos, hogy ennek a Dérynének a miskolci temetőben megásott sirja jeltelen, talán már el is tűnt a föld színéről, mint az a kor, amelyben a hősnő élt, dalolt és szeretett. Amiképen a csodálatosan szép irásműről, a Déryné Naplójáról se tud senki, nem beszél senki, csak egy olyan világtól elmaradt fantaszta, mint jómagam vagyok.

A Fővárosi Nyári Szinkörnek néhány korszakát átéltem s amikor most csákány bontja szét a falait, kiemelkedik a falak közül néhány alak, akik megérdemlik, hogy megemlékezzünk róluk. Legkedvesebb ezek között a jó *Krecsányi* Ignác, aki éveken át jött fel nyáron Temesvárról, ahol a téli állomása volt, — itt sincs már állomása a magyar színészetnek. — Budára teátrumot játszani a budaiaknak. No, nem éppen a budaiaknak, mert bizony a Nyári Szinkör közönségét, — nem lévén nyáron egyik színház sem nyitva — inkább a pestiek adták.

A pesti ember azt mondta:

— No, ma este átmegyünk Krecsányihoz, utána fel a Politischer Greislerbe, vagy a Márvány Menyasszonyba, ahol vár már a jó, pirosra sült, ropogós idei liba uborkasalátával meg a nagyszerű tejfölös, kapros, töpörtyűs túróscsusza, amelyre csak úgy csúszik a rizling, meg a sashegyi, meg talán megreszkirozunk egy fazék finom eper-bólét is.

Mert ezek a kocsmák és ételek egészen hozzátartoztak a jó Krecsányi Nácihoz, aki nagy ambicióval rendezi meg ma a Notredamei toronyőrt, aki Quasimodo névre is hallgat s patrónusa Esmeráldának, a szépséges cigánynőnek. Divatos darab volt akkortájt ez a Hugó-féle rémdráma s szinte ma is hallom a nagyszerű, hatalmas hangú Tóth Anti bácsit, aki a sánta, pupos és félszemű Quasimodot kreálta, amint a torony tetejére kikötve, siralmasan nyögte időnkint: adjatok innom! Látom a szép Eszmeraldát ott feküdni a ketrecben s látom, amint a hódító Phőbus lovagot leszúrják s erre a jelenetre a zenekar tust intonál. Igy rendezte ezt a jó Krecsányi Náci, versenyre kelvén városligeti érdemes kollegájával, Feld Zsigmond direktorral, akiről hallom, hogy még ma is jó kedélyben él s le-le jár feketére a Városliget egyik kávéházába. Feld tatáról mondják, hogy egyszer az „övé műintézetben" halottak napján a szép és stilszerű Molnár és gyermeke című darab temetői jelenetében felszaladt a színpadra s leeresztette a csillárt, csakhogy a véletlenül odatévedt *Wlassich* miniszternek bemutathassa, hogy neki csillárja is van, nem olyan közönséges színház ez a műintézet! De nem ám! Nagyszerű direktor volt ez a Feld papa, annyi bizonyos. Szegény boldogult első feleségemtől, a kis *Kápolnay* Iréntől hallottam sokszor, hogy a Narciss-ban. — ez híres szerepe volt *Feld* Zsidmondnak, — ő és *Gazsi* Mariska apródokat személyesitettek s az ajtónál álltak őrséget, mikor Narciss elkezdte pofozni a bábut s különös accentusával szólitgatta: tee págodli! — A két gyerekleány elkezdett erre kuncogni. Nárciss abbahagyta a págodli pofozását, hátrament, megfordította a két vihánccoló apródot, kecsketúrót adott nekik, kidobta a színpadról, azután visszament s folytatta a szerepét tovább.

Feld Zsigmond német színészből lett magyar direktor s óriási érdemei voltak a Városliget és környékének megmagyarositásában. Magyarul azonban sohase tudott jól megtanulni. Egyszer Porzsolt Kálmán tiszteletére a Metropolban volt egy bankett, ott hallottam egymásra tósztozni Feld Zsigmondot és Konti Jóskát, a Népszinház karmesterét. Konti dialektusban felülmulta még Feldet is. Ez alatt a két tószt alatt az egész bankett-társaság az asztal alá nevette magát. Ma is a vékonyomba szúr, ha eszembe jut.

Krecsányi Ignác hosszú, sovány, őszhajú, papos kinézésű ember volt. Nagyszerű igazgató, aki különösen a fiatal tehetségek felismerésében és nevelésében volt nagy. Generációk nőttek fel a keze alatt. Ő hozta a nagyszerű *Kovács* Miskát, *Kiss* Mihályt, *Pethes* Imrét, *Környey* Bélát, *Németh* Józsefet, *Fáy* Flórát, *Krecsányi* Saroltát, *Hegyesi* Marit és még egy sereg nagy tehetséget. Szinházában mindent adott: drámát, vigjátékot, operettet, sőt operát is. Nála kezdette el fővárosi pályafutását *Környei,* aki később az operaháznak volt felülmulhatatlan tenoristája. Érdekes, hogy a Budai Szinkörben még bariton szerepeket adott, tenoristája Krecsányinak a kis Mihályi Ernő volt. Krecsányi Ignác testvérbátyja volt Krecsányi Kálmán híres detektiv-főnöknek, néhány kedves, felejthetetlen kartársamnak és barátomnak. Testvérei voltak a szépséges Krecsányi nővérek: Flóra és Sarolta, akik közül ez az utóbbi Porzsolt Kálmán érája alatt a Népszinház művésznője volt.

Krecsányit egy-két évre felváltotta *Makó* Lajos, szintén egyik hires vidéki szinházdirektor, aki elődje nyomdokain vezette a szinházat s kiváló előadásokat produkált. *Makó hozta szinre Rostand Cyrano*-ját s innen vette át később ezt a remek darabot a Nemzeti Szinház. Ebben lett naggyá *Pethes* Imre, aki a darabbal együtt átkerült a Nemzeti Szinházhoz s ott kinőtte magát a legnagyobb magyar szinészé. Makó alatt került szinre Jókainak a Fekete Gyémántok című regényéből készült drámája nagyon jó előadásban.

Egyizben a régi Népszinház is megszállotta a budai nyári szinházat, amikor a Népszinház épületében valami tatarozási munkálatokat végeztek. *Vidor* Pál igazgatása alatt volt ez. A sziporkázó szellemű *Guthy* Soma irt egy nagyon mulatságos darabot, amelynek a hőse Ferenc József h,res bakája, a *Smolen Tóni* volt. A magyar jóizű Kovács Miska adta ezt a hőst s kacagtatta halálra a publikumot. A nagy irásomból felpillantok, itt áll előttem az iróasztalomon egy kép: Kovács Miska, mint lakáj, kékvókot táncol a szinház akkori táncos primadonnájával, Kápolnay Irénnel. Azért áll az asztalomon ez a kép, mert a kis primadonna volt az én első feleségem. Könny szökik a szemembe, régen elköltözött tőlem, jó huszonöt évvel ezelőtt. Elköltözött utána kedvenc partnere is, a jó, vidám Kovács Miska, emlék már mind a kettő, szomorú emlék.

A Smolen Tóni jól viselte magát, kiszolgálta az egész nyarat, sőt Vidorék még a Népszinházba is átvitték, ahol nagyon sokáig volt műsoron. Huszonöt év távlatából, ha visszanézek, de sok minden, eltűnt már a szemem elől. Eltűnt a darab, a Smolen Tóni, eltűnt a jó Guthy Soma, a vidám szerző. A kedves Vidor tata, aki egy rossz napon golyót röpitett a fejébe, maga a szépemlékű Népszinház is átvedlett Nemzeti Szinházzá s most csákány bontogatja a budai Nyári Szinkör, később Fővárosi Nyári Szinház megviselt, ódon falait. Próbálkozott benne még több direktor is, de már nem volt a régi. Az élet nagyon ránk nehezedett, nem igen tellett már idei ropogós libára, bóléra s ezt megérezte a Szinház is. A legutóbbi nyáron üresen állott, pedig még játszhatott volna benne a sok foglalkozás nélküli színész. Legalább kerestek volna valamit.

Rekriminálni mindent, meddő dolog. Elzengjük a Carmen lugubrét s várjuk, mi lesz. A Pesti Naplónak van egy „Jó reggelt" című rovata, ahol szellemes apesen-ket eregetnek el. Itt olvastam a következőt: „A nap aktuális kérdése: Vajjon a 97 éves Budai Szinkört azért bontják le, hogy 97 évig ne épüljön Budán Szinház?"

Ne tessék viccelni. Az ördög nem alszik.

BUDAI KRÓNIKA

Császárfürdöi mulatságok és közlekedési mizériák az 50-es években

Hiresek voltak valamikor a császárfürdöi mulatságok. A szabaságharc utáni esztendők legzajosabb és legelökelöbb báljai ott folytak le és mint az alábbi jelentés is mutatja, a pestiek legkedvesebb szórakozóhelye is a Császárfürdö volt.

„A budai császárfürdőben — mondja egy 1854-ből való tudósitás — az idei első társasünnepély f. hó 17-én fog megtartatni. Az erélyes bérlő, Szekrényessy József úr. most is elkövet mindent, hogy az ide kivándorló pesti közönségnek minél több mulatságot szerezzen. Gondoskodott egy új zenetársaságról. A tavali évben közkedvességet nyert szokást ismét föleleveníti, újra kifüggesztend két képtalányt (rebuszt), egy magyart s egy németet, s a ki kitalálja, külön külön egy palack pezsgőt nyer. Reméljük, hogy ekkorára s ezután is egy hajónál többet fog járatni a gőzhajótársaság Pest és Óbuda között, mert ez csakugyan kevés, mint eddig, minden két órában egyszer.“

A két képtalány közül az egyik, a magyar, kissé felesleges volt ugyan, mert a jó budai és pesti közönség bizony még német volt és az iskolákban is német volt — nagyon kevés kivétellel — a tanitás nyelve. Még s nagy attrakció lehetett a két rébusz, amit az bizonyit, hogy előre közhirré tették, mint a mulatság fő-fő vonzóerejét.

Ami pedig a hajóközlekedést illeti, azzal bizony sok baj volt. Az egykori pest-budai sajtó minduntalan visszatér az emiatt való panszkodásra. Igy 1857-ben — pontosan 80 év előtt — például ezt olvassuk a Magyar Sajtóban:

„(A hegyek egeret szültek.) Már több év óta hirdették az ujdondászok, hogy a sóház irányában a Gellérthegy alatt ekkor meg ekkor már megkezdik egy hajóhid beállitását, a városi tanács már minden intézkedést megtett és igy Budapestet két hid egyesitendi. De mind ebből mai napig sem lett semmi, hanem mint bizonyosat azt kezdik beszélni, hogy a nevezett helyen a két part között a jövő tavaszra gőzhajó fogja a közlekedést fentartani. Mi ugyan jobb szeretnők a hidat, de ha nincs, hát jó lesz a gőzhajó is, csak aztán legalább ez igazán meglenne.“

Ma, 80 év után, egyetlen hajó sem jár. Se Óbudára, sem pedig a két part között. Ennyit sikerült elérniök a dunai közlekedés intézőinek.

Ferenc József és Erzsébet hercegnő esküvője

Az 1854-i esztendő egyébként arról is nevezetes volt, hogy Ferenc József „császár“ ebben az évben tartotta esküvőjét Bécsben. Nagy volt az izgalom országszerte, mert a házasságkötés alkalmából öfelsége nagyszabású amnesztiát rendel el. A magyarság legjobbjai börtönben senyvedtek, érthető tehát, hogy a kegyelmi tény erösen növelte a fejedelmi esküvő fölött érzett örömet. Erzsébet hercegnö, a menyasszony, április 22-én érkezett Bécsbe, 23-án vonult be a Burgba és 24-én este félhétkor volt az eskövö. Az efelett való örömet fejezi ki az alábbi hir:

„Ö cs. k. Felsége legmagasabb kegyelmi ténye elrendelé, miszerint Magyarországon az ostromállapot megszüntettetik. Ez országos örömhir jótékony hatását érezni fogja országunkban kicsiny és nagy, s a boldog napok áldása dus jutalma leend e kegyelmi nyilatkzatnak melly égiek sugallatán fogamzott. Midőn olvasóink e lapot kezeikbe veszik, tán ugyanazon percben nagyszerü ünnepély megy végbe a birodalmi fővárosban, (igy kellett akkor Bécset emliteni) ő cs. kir. Apostoli Felségének menyegzői ünnepélye. Az ország nagyjai, a legfőbb urak, diszesitik ez ünnepélyt, de láthatatlan alakban ott leend a népek áldása is, melly boldog jövendőt óhajt az ifju uralkodó pár fejére.“

Uj városrész születik Pesten

1880-ból való az alábbi pesti vonatkozású hír:

„Erzsébetváros a neve január 20-ika óta a budapesti VII. kerületnek, vagyis a Terézváros kétfelé osztatván, a kerepesi út és Király-utca közti rész az Erzsébetváros nevet kapta. A király és királyné engedélyéről Tisza belügyminiszter e hó 20-án értesitette a fővárosi hatóságot.“

Az ellenzéki, 48-as érzelmü magyarokat természetesen bántotta az a nagy lojalitás, amellyel a főváros egyik kerületét ismét az uralkodóház tagjáról keresztelték el. Vidéki János indítványt terjesztett elö, hogy „miután a főváros egyes részei, az uralkodóház iránti lojalitásból, már el vannak nevezve Lipót-, Ferenc-, József-, Krisztina- és Erzsébetvárosnak, a többi városrészek neveztessenek el régi magyar királyok után. A vár Mátyásváros volna, a viziváros Árpádváros, Óbuda Budaváros, a pesti Belváros Istvánváros, Köbánya pedig Béla város.

Mondanunk sem kell, hogy ebből az indítványból mai napig sem lett semmi.

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint Lakatos Flóris cigányzenekara muzsikál.

Csak a Horváth-kertben épülhet fel az uj budai szinház

Némethy Károly dr. tanácsnok nyilatkozata

Megirtuk, hogy a felvonulási diszút terve hosszú időre akadályokat gördített a budai állandó szinház felépitése elé. A főváros nem tudja, nem valósitják-e meg a diszutat, ez esetben pedig nem lehet a szinházat arra a helyre épiteni, amelyet eredetileg kijelöltek számára: hiszen ez az útvonal átszelné a Horváth-kertet, de elvenné a tabáni park egy részét is. A *Budai Napló Némethy* Károly dr. tanácsnokhoz, a főváros közmüvelödési ügyosztályának kiváló vezetőjéhez fordult azzal a kérdéssel, mi lesz a szinházzal és hol épitik fel, ha a felvonulási diszút létesitését a kormány mégis elhatározná.

NÉMETHY KÁROLY dr. tanácsnok a következőket válaszolta kérdésünkre:

— *A székesfőváros továbbra is kitart a Horváth-kerti megoldásnál*, nemcsak azért, mert ezen a helyen már tradiciói vannak a szinháznak és mert a közönség már megszokta, hogy ott a budai szinház, hanem azért is, mert *ez az egyetlen központi fekvésü hely a budai oldalon.*

— A szinház üzlet is. Azok, akik pályáznak a szinház felépitésére és annak bérletére, akik ott egy vagy többmillió pengőt akarnak befektetni, vállalkozók, üzletemberek, akik a művészet szolgálata mellett kalkulálnak is. Nincs tehát célja annak, hogy rossz, meg nem felelő helyen épitsük fel a szinházat, ahol esetleg az nem tudna prosperálni. A *Horváth-kert és környéke Pest felöl is, Buda minden iránya felöl is könnyen és kényelmesen megközelithető*, mindeféle közlekedési eszközzel elérhető, ennélfogva, még ha nem is lett volna ott a most lebontás alatt álló Szinkör, akkor sem lehetne más helyre gondolni, mint éppen erre.

Megkérdeztük *Némethy* tanácsnokot, vannak-e jelentkezők a szinház felépitésére. Szóvátettük a *Déryné Játékszin* tervét is.

— Állandó jellegü szinház épitéséről van szó, ehhez pedig sok pénz kell — felelte Némethy Károly. — Ismerem a *Déryné Játékszin* tervét és természetesen igen helyes gondolatnak tartom, hogy budaiak épitsék fel a budai szinházat.

— Ha majd kiirtuk a pályázatot, elsösorban azt fogjuk vizsgálni, hogy az érdeklödők illetve pályázók tudják-e a kellő tökeerőt produkálni: mert nem elég az, hogy a szinházi vállalkozónak éppen csak annyi tőkéje legyen, amelyből fel tudja épiteni az épületet, hanem *üzemben is kell azt tartania. A főváros nem teheti ki magát annak, hogy olyan vállalkozóra bizza a szinház vezetését, aki azután néhány hónap mulva már megakad és a fővároshoz fordul segitségért.* Állandó jellegü szinházról lévén szó, ha nincs anyagilag biztositva a szinház üzemének zavartalan fenntartása, abból a legnagyobb kellemetlenségek származnának, már pedig a főváros a mult tapasztalatai alapján tudja, mit jelent ez.

Elmondta ezután még *Némethy* tanácsnok, hogy az ő véleménye szerint is az épitendő budai állandó szinház fenntartásához *aligha lesz elégséges, ha az épületben csupán szinház lesz.* A szinházi vállalkozó csak akkor találhatja meg üzleti számitását, ha a szinházi üzemet mozival, vagy hangversenyteremmel kombinálják. Budán nincs megfelelő hangversenyterem, már pedig a jobbparti városrész fejlődése oly gyors tempóban halad, hogy különböző kulturális előadások és hangversenyek tartására szükség lenne ott megfelelő helyiségekre.

Egyébként, amig nincs döntés a felvonulási diszút dolgában, a főváros nem irhatja ki a pályázatot, éppen ezért sürgetik a döntést a felvonulási diszút dolgában — mondta *Némethy* tanácsnok.

Reméljük, hogy a szerencsétlen felvonulási diszút terve rövidesen jobblétre szenderül és végre ki lehet majd irni a pályázatot az állandó szinház felépitésére.

Magyar perzsa: Turáni, II., Fő-utca 80 TELEFON: 151-579

A Guggerhegy közlekedése és vizellátása a megvalósulás előtt

December 3-án dr. *Hüttl* Károly székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag, az *Ujlaki Hegyvidéki Egyesület* népes küldöttségét vezette *Szendy* Károly polgármester elé, hogy úgy az egyesület, mint a küldöttségben képviselt *Pasaréti*, valamint a *Vérhalmi* egyesületek nevében megköszönje azokat az intézkedéseket, melyek mérföldkövet jelentenek az ujlaki hegyvidék fejlödésében.

Hüttl Károly dr., az egyesület elnöke, lendületes beszédben köszönte meg azt, hogy a polgármester a III. kerületet a Pasaréttel összekötö transzverzális út megépitését lehetővé tette és ezzel biztositotta a régen nélkülözött hegyvidéki autóbuszjárat megindítását. Beszéde során arra is rámutatott, hogy az ujlaki hegyvidék egyik legszebb lakótelepülése, *a Guggerhegy déli lejtője még most sincsen vízzel ellátva és kérte a polgármestert, vétesse fel a guggerhegyi tárolómedence és átemelőtelep épitését a vizmüvek 1938 évi épitési programjába.* A kéréssel mindössze sorrendi előnyt kér, mert a kérdéses munka a vízmű tizéves beruházási programjában már szerepel.

Szendy polgármester válaszában örömének adott kifejezést afelett, hogy a transzverzális út megépitésének elrendelésével az ujlaki hegyvidék fejlödésének egyik fő akadályát sikerült kiküszöbölnie. Kijelentette a polgármester azt is, hogy *az Eucharisztikus Kongresszus után az autóbuszjáratot az addigra megépülő új úton meg fogja indittatni.*

A küldöttség szünni nem akaró óvációi után még közölte a polgármester, hogy a Guggerhegy vízellátásának kérdését maga is fontosnak tartja és *az invesztícióhoz szükséges mintegy 135.000 pengőt ennek a gyönyörü és fejlesztésre érdemes vidéknek az érdekében bármikor hajlandó lenne rendelkezésre bocsátani.* Nehézséget csak abban lát, hogy bizonyos tarifális nehézségeket kellene még áthidalni, aminek megtörténte után a vizszolgáltatásba a Guggerhegy is be lenne kapcsolható.

A küldöttség hálás köszönettel vette tudomásul a polgármester szavait és utána felkereste *Király* Kálmán tanácsnokot, a II. ügyosztály agilis vezetőjét is, akinek megköszönte a transzverzális út létesitése érdekében kifejtett értékes munkáját és az újlaki hegyvidék kérdéseivel kapcsolatban számos esetben tapasztalt jóindulatát.

A *Budai Napló* mindig síkra szállt az Ujlaki Hegyvidéki Egyesület jogos és közérdekü kéréseinek teljesitése érdekében. *Jogos kérésnek tartjuk most is azt, hogy a Guggerhegy, amely a budai hegyvidéknek egyetlen vízzel el nem látott lakott része, megkapja a nélkülözhetetlen vizet.* A főváros egyetlen polgára se legyen kénytelen egészségtelen, ciszternákba gyüjtött esővizet inni, amikor ezen a tarthatatlan állapoton aránylag csekély beruházással segiteni lehet.

Hisszük, hogy *Szendy* polgármester a hegyvidékkel szemben számtalanszor tanusitott jóakaratával megtalálja módját annak, hogy a Guggerhegy vizellátásának kérdése a jövő év folyamán megoldódjék.

„Growe“ a legrégibb magyar tomp- és kalapgyár. — Alapitási év 1865
Kérjen GROWE kalapot

Szép, modern, higiénikus otthont kaptak a szentimrevárosi tanoncfiuk

Ünnepi külsőségek közt avatták fel a Vöröskereszt-választmány uj intézményét

Szép ünnepség keretében adták át rendeltetésének a XI. ker. Szentimrevárosi Vörös-Kereszt-választmány által létesitett *Albert-utcai tanoncotthont* vasárnap délelőtt. Az ünnepségen megjelent *Bornemisza* Géza kereskedelmi miniszter képviseletében *Speidl* Bódog miniszteri tanácsos, *Fluck* István és *Tóbiás* Kornél miniszteri titkárok, a polgármester képviseletében *Csanády* Gusztáv főjegyző, a Vöröskereszt részéről *Simon* Elemér titkos tanácsos, országos elnök, *Lukács* Sarolta alelnöknő és *Vállay* Gyula titkár, azokivül eljött a kerület társadalmi és ipari életének sok kiválósága is. Leventék sorfala között vonultak a vendégek az ünnepség színhelyére, a leventezenekar hangjai mellett.

Duday Alajos tanácsnok elöljáró üdvözölte meleg hangon a megjelent vendégeket és ismertette röviden az otthon létrejöttének történetét. A Szentimrevárosi Vöröskereszt-választmány alighogy megkezdte működését, máris arra gondolt, hogy intézményesen szolgálja a választmány által kitüzött nagy célokat. Igy történt, hogy 1935-ben *Duday* Alajos indítványára elhatározta, hogy tanoncotthont létesit. Ennek az elgondolásnak a megvalósitásában azonban csak a saját erejére támaszkodhatott, a tagok buzgólkodására és azoknak a teaestélyeknek a jövedelmére, amelyeket az otthon javára rendeztek.

A választmány egyhangú lelkesedéssel karolta fel a szép ügyet és *a tagok egymásután állottak fel, hogy adományaikat felajánlják.* Igy *Ács* Simon gyárigazgató 100 pengőt, *Stoffelbach* Márton gyárigazgató 150 pengőt, a *Goldberger-gyár* 156 pengőt, a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár* 50 pengőt, a *Tisztviselők Házépitő Szövetkezete* 150 pengőt ajándékozott a megindulo mozgalom támogatására. Alig másfél év alatt 1800 pengő körüli összeg állott rendelkezésre, ügyhogy 1937 tavaszán *Duday* Alajos elöljáró már elkészitette és bemutatta az otthon létesitésének kész tervét.

A BELLEVUE
ragyogóan átalakitott éttermeiben
Minden délután 5 órai tea, tánc

Nagy lelkesedéssel, egyhangúlag fogadták el és nemsokára már megfelelő helyiséget is szereztek: kibérelték az Albert-utca 90. számú földszintes házat, amely 5 szobából, hatalmas ebédlőből, konyhából és verandából áll. Azonkivül nagy pincével és házmesteri lakkal is rendelkezik. Öt évre kötötték meg a szerződést, amelynek értelmében a házért évi 1500 pengő bért fizetnek.

Természetesen az épületet megfelelően kellett átalakitani, modernizálni, ami igen nagy költséget jelentett volna, ha különböző vállalatok és magánosok nem sietnek munkájukkal, támogatásukkal rendelkezésre állani. Igy *Delmár* Béla kormányfőtanácsos ingyen végezte el a tatarozási munkat, az *Ulrich B. J.* cég a központi fütéshez szükséges csöveket adta dijtalanul, *Weiss* Alfonz báró a fütöberendezéssel járult hozzá, a *Goldberger-gyár* pedig mintegy 750 pengő értékü ágyneműt adott az otthonnak. Ilyen körülmények között sikerült az egész ügyet tető alá hozni.

— Ez az intézmény — mondotta emelkedett hangon *Duday* Alajos — példát mutat arra, hogyan kell összefogniа a társadalomnak, hogy szociális intézmények létesitésénél ne várjon mindent a hatóságtól, amelynek vállairól sokszor le kell venni a terheket. Ennek a szeretetotthonnak épp ezért nemcsak társadalmi, hanem fontos közigazgatási jelentősége is van.

Majd az otthon új lakóihoz, a fiatal tanoncokhoz fordulva, oktató szavakkal figyelmeztette öket arra, igyekezzenek viselkedésükkel, előmenetelükkel becsületére válni gondozóiknak és azt a szellemet, amit itt magukba szívnak, adják át tisztán utódaik számára, akik itt követni fogják öket, de vigyék magukkal az életbe is annak bizonyságaként, hogy a magyar társadalom lelke egész hevével törekszik arra, hogy érdemes iparosnemzedéket neveljen.

A nagy éljenzéssel fogadott beszéd után megtekintették az otthon helyiségeit, amelynek modern berendezése mindenki tetszését megnyerte. 28 ágy van összesen, fürdőszoba tussolókkal, mindenütt ragyogó tisztaság, akárcsak egy szanatóriumban. Egyelőre még csak 16 tanonc kapott otthont: sok még ugyan a jelentkező, de nagyon megválogatják az alkalmasakat. Az a cél ugyanis, hogy *az otthonban csak szegény, családon kivül élő tanoncok nyerjenek elhelyezést.* Vizsgálják a tanoncok keresetét is, és ehez képest állapitják meg azt az összeget, amit az ellátásért fizetni kell. *A maximális összeg hetenként 3 pengő*, de ezt a legmagasabb összeget is csak annak kell fizetnie, akinek legalább heti 8 pengő a keresete. Vannak kisebb ellátási dijak, sőt ingyenes helyek is. A tanoncok reggelijét a *Franck-gyár* vállalta magára teljesen dijtalanul, az ebédet pedig a székesfőváros ebédeltetési akciója adja. Rádiót is kapott az otthon vitéz *Simon* Elemér titkos tanácsostól, a Vöröskereszt országos elnökétől. A könyvtár anyaga is ajándékokból gyült össze.

Duday Alajost nagy elismerést érdemlő munkájában — amelyet mindvégig szivügyének tekintett — odaadással támogatták *Brontsch* Gézáné, a kerületi választmány alelnöknője, *Sárospataky* Alajos, a választmány pénztárosa és *Mottl* János müszaki főfelügyelő.

Társadalmi élet

Budai Evangélikus teák. December 5-én, vasarnap, második nagysikerü teadélutánját rendezte a Budai Evangélikus Teák rendezőbizottsága. A megjelent előkelő közönséget Szeszlér Hugó, Bátyka János, ifj. Mérő Béla és Sásdy Béla fogadták. A nagyszerü hangulatú tea sikeréhez a kitünő rendezőgárda fáradhatatlan munkássága nagyban hozzájárult. A teán megjelentek: Nagy Judit, Kováts Mária, Gyenes Ilona, Párkány Ilona, Párkány Emma, Bugisits Edit, Knopper Margit, Knopper Livia, Orbán Magda, Hajós Magda, Parlag Éva, Dénes Zsuszi, Nikes Irén, Schanczer Judit, Szinnyei-Merse Éva, Sz. Soós Magda, Sajóhelyi Eleonóra, Lorenz Alice, Kardos Éva, Bohár Gabriella, Kakas Edith, Györváry Baba, Szalay Eszter, Schilling Olga, Lakner Marion, Fényes Éva stb. A rendezőbizottság december hó 19-én, vasárnap d. u. 5 órai kezdettel rendezi ezévi harmadik teadélutánját a Belvue-szállóban (I. Attila u. 53). Asztalfoglalás a rendezőségnél: II. Margit krt. 26. I. 3.

Szepesi Bál. A Szepesi Egyesület Budapesten fennállásának 62. esztendejében az idei farsangban is megrendezi a hagyományos „Szepesi Bál“-t, 1938 január 15-én a Hungária szálló összes termeiben. A bál tiszta jövedelmét a szegénysorsú szepesi főiskolai hallgatók támogatására fordítják. Az estély fővédnökei: Hoepfner Guidó, Prihradny Kálmán és Krisch Jenő. A rendezőbizottság (Fáykiss István dr., Kisgyörgy István dr., Kerékgyártó László, Kelecsényi Tibor, Sásdy Béla) cime: XI. Horthy Miklós út 53. I. 1. Telefon: 259—834.

A Budai Polgári Casino klubvacsorája. A Budai Polgári Casinó elnöksége által tervbevett állandósított klubvacsorát már egyizben megrendezték és az a legnagyobb sikerrel járt, azon a tagok jelentékeny számban vettek részt. Most, december 9-én este 8 órakor tartja a kaszinó második klubvacsoráját, amely disznótoros lesz.

REGENT
Cafe-Restaurant
II. Keleti Károly-u. 1
Igazgató: BOCK
Telefon: 153-326
Esténkint
Ördöngős Gyuri és Losonczy Pál együttese

Panaszos levél. Mu'theti számunkban közöltük a Hertelendy-utca lakóinak levelét, amelyben a gyalogjáró tarthatatlan állapotát panaszolják Sajnálatos elírás folytán úgy szerepel a Hertelendy-utca, mint a Városmajor felett levő utca, holott a Déivasút felett levő lakónegyed egyik utcája ez. Ettől azonban teljesen függetlenül vá'toztatni kell a helyzeten, mert az adófizető polgárok nem kötelesek hegyes köveken tönkretenni cipőjüket, esős időben pedig bokáig sárban gázolni.

Budapestet klimája téli és nyári kurára egyaránt alkalmassá teszi

A Balneológiai Egyesület havi összejöveteleinek immár másodízben volt témája fővárosunk klimatológiai tényezőinek ismertetése. Kétségtelenül fontos körülmény az idejövő idegen fürdőzők szempjontjából, hogy érzékeny és az időváltozásra fokozottan reagáló egyének kúráját időjárási zavarok ne nagyon befolyásolják. Örvendetesek azok a vizsgálatok, melyekről dr. *Aujeszky* tanár számolt be s amelyek arra mutatnak, hogy Budapest az úgynevezett frontváltozásoknak (az északi és déli időjárási frontoknak összeütközési, csapadékkialakitási élvonalától való távolsága miatt) nincs oly mértékben kitéve, mint más területek. Orvosmeteorológiai értelemben az időjárási ingadozások perdöntőek a betegek szempontjából. Páris e tekintetben véve sokkal kedvezőtlenebb hömérsékleti viszonyokat mutat, mélyebb hidegpontjával és néha izzóbb melegével. Hogy viszont a hömérsékletnek az egyéb meteorológiai viszonyoktól való függése milyen adatok ismeretéhez vezet, arra dr. *Rausch* Zoltán tanár mutatott rá előadásában. A hömérsékleti, légnedvességi, szélsebességi, napsütési illetve felhőzödési számadatok skáiájának összegezéséből ő egy ú. n. „komfortabilitási" (kellemes időérzési) számot konstruált, mely ha 8 és 14 között variál, üdítőnek és kellemesen elviselhetőnek számít. A Margitsziget, Gellérthegy környéke komfortábilitási adatai egy világfürdő klímaviszonyaihoz mérten igen kedvezőknek mondhatók. Nem arról van itt szó, — Benczur tanár szerint — hogy a budapesti klíma miatt jönnének ide betegek, hanem arról, hogy az ide kúrázni jövők kellemes klimatikus viszonyokat találjanak. Budapestnek ebből a szempontból is nagy előnyei vannak.

Beszélnek persze füstről, ködről, amik minden üzemekkel rendelkező fürdővá:os hátrányára szolgálnak, ezen a téren is volna sok tennivaló. De ami a Természet saját időjárásberendezését illeti, *Budapest a kellemes klímájú városok közé tartozik és azt főleg észak felé kell minél sürübben hangoztatnunk,* dán, finn, svéd tengerparti, hevesen szeles klímaviszonyú lakosságú országok felé. Nyugodtan hirdethetjük, hogy *világfürdönk téli és nyári üdülésül is szolgálhat* ezeknek az országoknak lakói részére betegségük általános kezelése, gyógyítása idejére. A budapesti fürdőkúrák elvégzése idején nem egy északi országból jött beteg hangoztatta már, hogy milyen üdülés volt számára az itteni klímán való tartózkodás is.

Budapest klímaviszonyai megengedik, hogy méltán nevezzék gyógymetropolisnak, üdülő, kúrázó, szórakozó idegenek Mekkájának.

Nemes I. György dr.

A BUDAPESTI ÜGETŐVERSENYEGYESÜLET
Dec. 12., 16., 19., 23., 26. és 30. napjain
D.u. ½3 órai kezdettel versenyeket tart
Belépődij: I. Hely, úri 3.— „ „ hölgy 2.— II. „ 1.50 III. „ —.60 Külön fog. hely 5.—
Közlekedés: 75 és 76 villamossal

Laticel matrac
LÉGÁTERESZTŐ
NEM MELEGSZIK
HYGIÉNIKUS
Gyártja a Magyar Ruggyantaárugyár

A kiskereskedők érdekeiért küzd
Magyar Detailkereskedő
Szerkeszti: KERTÉSZ IMRE

Galambos János uri és női cipész Budapest, V., Nádor utca 34.
Készítek mérték után minden nemű cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javítások gyorsan és pontos eszközöltetnek

BUDAI KIRAKAT

Asztalos, butor

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC műasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

Bádogos, szerelő

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készít: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

Baromfi, vad

VAD, BAROMFI mindig friss
FLEISZIG RT. ÜZLETÉBEN
II., Margit körut 95. Tel: 156—919.

Bor

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

Bérautó

ADRIA BÉRAUTÓ
a legolcsóbb. — Telefon: 14-14-38.

Bőrönd, bőrdiszmü

ALPÁR böröndösésbőrdiszműves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorus böröndös mester. fest javit, alakit
II. Margit krt 8 T. 154-398

Cégtáblafestő

Művészi cégtáblák, uj épületekhez szükséges feliratok
LIRA-nál I., KRISZTINA-KORUT 81. I., BORS-U. 1

Cipő

Budán PREISACH-CIPŐ fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Budán SUGÁR-CIPŐ megbizható
Nagy választék gyógycipőkben!
I., KRISZTINA-KÖRUT 61 SZ.

Cukrászda

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Csemege, fűszer

Csemegekülönlegességek
TÓTH GÁBOR-nál
I., PAULER-UTCA 4. Roham u. sarok.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk.
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körút 137. Tel.: 152-168

Füszerí csemegét GANCS-tól
II., RETEK-U. 33-35.

17 év óta füszert, lisztet, terményt legelőnyösebben PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u. 125. Tel.: 163-205. Trollevbus megállónál.

Divatáru

PÁL Budán a legolcsóbb!
I., Krisztina-tér 1.
A hadsereg tagjainak és tisztviselőknek 5 százalék engedmény

Legjobb árut legolcsóbban
Goldfingernél vásárolhat II. Margit körut 50-52.

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c. Telefon 167-562

HAUER ÉS MÁRTON
DIVATCIKKEK, II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR
JÓ MINŐSÉG, JÓ IZLÉS, OLCSÓ ÁRAK

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben Hujbernál III., Kolosy-tér 5.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

Gyapjucsipkék, straszcsaltok, klipszek, brossok és mindennemü estélyi ruhadiszek
ALBACHÁRY és KORAI
II. MARGIT KORUT 38a. Tel. 366—999

Fényképész

Legszebb karácsonyi ajándék egy jó fénykép
BLAHOS műterméből, II., Fő utca 18

Foto, optika

Speciális FOTO-SZAKÜZLET
STILLER SÁNDOR, I., Alagut-utca 4.

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.

Furnér és fa

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Füző, keztyü

LEGJOBB FŰZŐK, KESZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18.,
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Gyermekkocsi

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Harisnya

Speciális harisnya szaküzlet ÁTRIUM harisnyaház
Finom kötöttáruk, női fehérnemüek, kesztyük. — Belvárosi nivó. Olcsó árak. II., MARGIT-KRT 65.

Hentes- és mészáros

Berecz hentesárugyár kft. budai hentes- és mészárosüzlete
II. MARGIT-KÖRUT 5/a. Telefon: 166—418

Hócipő-javitás

Budán a legnagyobb hócipővulkanizáló-üzem
HEGEDÜS II., RETEK-U. 1 Széna-térnél

Illatszer, foto

GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Kelengye, vászonáruk

Kelengyeáruk szaküzlete „Fácán" védjegyü vásznak elismert minőségüek.
II., Margit-körut 15. Zárda-utca sarok. — Telefon 152-276.

Kelmefestő, vegytisztitó, mosoda

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

Késmüves

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

Kézimunka, zászló

Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

Könyv, papir, irószer

Töltőtollat Budán csak Csáthy Ferenc R.T.-nél I., Krisztina-krt 133.

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

Könyvkötő

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN műhelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

Kötőde

Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötőde, II. Bem József-utca 7. sz.

Kőfaragó

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULÁTÓL
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Müötvös

PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek evőeszközök javitás, aranyozás, ezüstözés
XI., BERCSÉNYI-UTCA 3. Tel: 259-17

Orvosi müszer, kötszer

Budai orvosi kötszer- és müszertár II. Bem József u 24. Telefon: 150—442
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, ludtalpbetét, haskötők, betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Órák, ékszerek

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Több mint 150 éve HOSER-órák
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TEL.: 153-139. — Chronométerek. stopperek. karórák.

ÓRÁT, ÉKSZERT Gottlieb-tól III. VÖRÖSVÁRI-UTCA 127 Megbizható javitások

Paplan, matrac

SMARZ
XI. Horthy Miklós-ut 18.
PAPLAN, MATRÁC

Pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
I., Horváth-. 29. Telefon: 151-823.
Intézetek, kávéházak, éttermek szállítója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek.

STANZEL KENYÉR elismert III., Zsigmond-u 45.—T: 153-148

Porcellán és üvegfestő

ECKERT JÓZSEF és FIA
porcellán- és üvegmüfestészete
III., Vörösvári-u. 144. Telefon: 362-571

Rádió, villany

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádió-szerelés, javitás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Szőrme, ernyő

Szőrme, ernyő csak Vagácstól
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

Tüzelőanyag

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

Uriszabó

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Üveg, porcellán

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

HOCHHAUSER ISTVÁN üveg- és képkeretező porcellánkereskedése.
Telefon 152-431 II., FŐ-U. 11. 40 éves cég.

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Vasáruk

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 49. Telefon: 269-234

Virág

LOHR IRMA utóda Nagy Imre László VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 8.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán!
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut 11—13 Telefon: 268—205.

BUDA és PEST csodája
A
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZ
II., Margit-körut 40.
Telefon: 151-888.
Sárközy muzsikál,
Szalay énekel

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

A Budai Napló legközelebbi, karácsonyi száma csütörtök helyett december 20-án, hétfőn jelenik meg.

Őszi este a Margit-hidon

Halkan szitált az esti köd.
Sétáltam át a kék Dunán a
Ködpárás Margit-híd fölött.

Hüvös volt, álomszürkeség,
Az ősz a selymes esti tájon
Legendák fényét szórta szét.

Budáról csend és tiszta szél
Áramlott ódon illatokkal,
Minden oly szép volt, ritka, mély . . .

S a sziget, mint egy halk titok,
Egyszerre csak regélni kezdte
Szivemnek Boldog Margitot.

Ozorai Kántor Anna.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

Hüttl Károly dr. arcképének felavatása. Az Ujlaki-Hegyvidéki Egyesület meleg ünneplésben részesitette elnökét, dr. Hüttl Károly törvényhatósági bizottsági tagot abból az alkalomból, hogy a főváros magáévá tette a pasaréti tranzverzális út létesitésére vonatkozó inditványát. Az ünnepség keretében leleplezték Hüttl Károly arcképét. Az egyesület nevében Hanthy-Haidekker János üdvözölte Hüttl Károlyt.

Dinich László halála. A Dénesfay-Dinich-családot súlyos gyász érte: Dinich László iró, gépészmérnök és gazdasági szakértő, emléklapos tüzérfőhadnagy, több hadikitüntetés tulajdonosa, ötvennégyéves korában meghalt. December 2-án temették el nagy részvét mellett a farkasréti temetőben. Az elhunytban Dénesfay-Dinich Vidor kormányfőtanácsos, a „Város" várospolitikai és közgazdasági lap főszerkesztője és Dénesfay-Dinich Ödön országgyülési képviselő fivérüket gyászolják. Dinich László halála mindenfelé osztatlan részvétet keltett és a társadalom minden rétegéből számos részvétnyilatkozat érkezett a mélyen sulytott családhoz.

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó: 1-568-63.

A Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület programja. A Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület december 1-én Kozma Jenő dr. elnök elnöklésével tartott igazgatóválasztmányi ülésén elhatározta, hogy erős akciót indit lőterének kiépitése tárgyában. E célból a vezetőség eljár az illetékes hatóságoknál, hogy azok támogatását megnyerje. Elhatározta továbbá a választmányi ülés, hogy a lövészbajtársi szellem ápolása céljából minden hó első szerdáján tagértekezlet formájában összejövetelt tart s ezen nemcsak az egyesület közérdekü ügyeit tárgyalják, hanem elméleti oktatásban is részesülnek a lövészbajtársak. Január folyamán müsoros farsangi est rendezését is tervbevette az egyesület vezetősége.

Karácsonyi gyermekfelruházás. A Régi Buda-kávéház Délutáni Hölgytársasága elhatározta, hogy a szeretet ünnepére legalább 20 budai kisgyermeket tetőtől-talpig felruház, a kávéház tulajdonosa, Róna Gábor, pedig a gyermekeket uzsonnával vendégeli meg. Az akció élén özv. dr. Laszota Sándorné és Nagy Gyuláné állanak.

Egy autobuszjárat története

Irta: Geiger Gyula

December elején megindult az új hegyvidéki, *a virányosi autóbusz*. Nem lesz érdektelen, ha erről az autóbuszjáratról, annak előzményeiről néhány dolgot felelevenitünk.

Körülbelül huszonöt év előtt a budai hegyvidék atyja, bonyhádi *Perczel* Béla vetette fel elsőnek egy nagy hegyvidéki összekötőút és az azon közlekedő villamos gondolatát a vezetése alatt álló *Virányos—Kutvölgyi Gazdasági és Kultúrális Egyesületben*. *Perczel* Béla elgondolásait meghiúsitotta a háború.

A háború utáni zavaros évek elmultával *Perczel* Béla a Virányosi Egyesület tragikusan elhunyt főtitkárával, dr. *Eperjessy* Istvánnal együtt propagálták úgy a Virányos—Kutvölgyi Egyesületben, mint a Budahegyvidéki Társaskörben és ezeken keresztül az egész hegyvidéken új közlekedési eszközök szükségességének kérdését. Az idők folyamán a villamos gondolatát kiszorította az autóbusz. Azonban a cél nagy volt: nagy főútvonalat épiteni, amely a várost a Svábheggyel a Virányos—Kutvölgy vidékén keresztül köti össze; a már meglévő keskeny és meredek kis Kutvölgyi-utat kiszélesiteni, számtalan apró kanyarját kisimitani, széles és autóbuszközlekedésre is alkalmas, enyhe esésü, modern utat létesiteni. Ez természetesen nem ment könnyen

Perczel Béla egyik legnagyobb érdeme az volt, hogy a fejlődés két legnagyobb tényezőjének, az útnak és közlekedési eszköznek a problémáját úgy a törvényhatósági bizottságban, mint egyesületeiben kitartó szivóssággal felszinen tartotta. Elgondolásai szinte felszivódtak a hegyvidéken és az ő érdeme az, hogy a hegyvidéki polgárság mint egy ember kérte és követelte az útéptést és az autóbuszjáratot.

Perczel Béla életében legnagyobb műve, a Kutvölgyi-út kétharmadrészben elkészült, de az út befejezését és a közlekedés megindulását már nem érte meg, de egyesületében — amelyekhez a *Budahegyvidéki Polgári Lövészegyesület* is csatlakozott — Perczel halála után *Oszoly* Kálmán elnöklete és vezetése alatt a tábor továbbdolgozott a hegyvidék fejlesztésén. *Oszoly* Kálmán folytatta a munkát, amely munkába már mindjobban belekapcsolódtak a hegyvidéki egyesületek tiszteletbeli elnökei: *Kozma* Jenő és *Petracsek* Lajos.

A vidék különböző ügyeinek és érdekeinek sikeres intézése közben a Kutvölgyi-út befejezése és az autóbuszjárat sürgetése állandóan napirenden volt. Az egyesületek minden egyes ülésén volt valamely errevonatkozó felszólalás vagy beszámolás. A sikert azonban több akadály késleltette.

Az egyik az volt, — és ez még ma is fennáll, — hogy a Kutvölgyi-út középső szakasza több ingatlantulajdonos telkét kétszer is keresztülszelné, úgy hogy ezek a telkek szinte használhatatlanokká válnának. A telektulajdonosokkal még mindig nem történt megállapodás, — a kisajátitási, de különösen a kártalanitási eljárás bonyolultsága miatt a Kutvölgyi-út középső szakasza még ma sem készült el, úgy hogy az eredeti terv megvalósitásáról a Svábhegyet a várossal a Kutvölgyi-uton és Béla király-uton keresztül összekötő autóbuszjárat megindításáról már csak ezért sem lehetett szó.

A másik ok és ezzel valamennyi akadály közös forrása, az állandóan rosszabbodó gazdasági helyzet, a pénztelenség volt.

Ezért egy *ideiglenes megoldás* irányában indult meg a munka. A hegyvidéki egyesületek errevonatkozó eredeti óhaja szerint az autóbusz a jelenleg már közlekedő autóbusz útvonalán haladt volna. De ekkor a főváros részéről felmerült a *rentabilitás kérdése*.

Számos beadványban kérte a Virányos—Kutvölgyi Egyesület az autóbuszt, kiemelve, hogy az autóbuszjárat megindítását feltételező településsel és népsűrűséggel a hegyvidék rendelkezik, továbbá, hogy a közlekedési viszonyok javitása az épitkezés tempóját és ezzel a lakosság sűrűségét fokozottabban mozditaná elő. Számos tervet dolgoztak ki az egyesületek, de ezek a tervek a fenyegető deficit miatt nem valósulhattak meg. De mindezek ellenére sem adta fel a hegyvidék lakossága reményét, hogy az autóbuszjáratot még a Kutvölgyi-út befejezése előtt megindul.

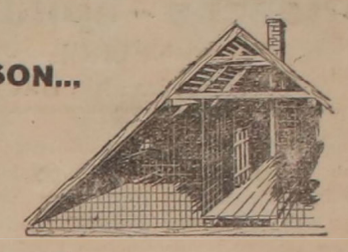
A *Virányos—Kutvölgyi Gazdasági és Kultúrális Egyesület* folytatta kitartó munkáját. Ebben a munkájában azonban most már nem maradt meg csak Budán, hanem segitőtársakul megnyerte *Usetty* Bélát és *Hajnóczy* Béla bizottsági tagot is. Bekapcsolódott az akcióba *Cselényi* Pál budai bizottsági tag is, aki Hajnóczy Bélával együtt különösen a székesfőváros törvényhatósági bizottságában történt felszólalásaival támogatta a hegyvidéki autóbusz ügyét.

Támogatták a hegyvidék kérelmét dr. vitéz nemes *Juhász* Jenő és dr. *Vály* Lajos bizottsági tagok is.

A legutóbbi hónapokban *Kozma* Jenő ismételt és eredményes közbenjárását már határozott igéret követte, ami után a Szarvas Gábor-út kijavitása és végül az autóbusz megindulása következett. az itt felsoroltaknak, akik szintén támogatták az egyesületek munkáját, őszinte köszönetünket fejezzük ki, de különösen ki kell emelnünk az egyesületek tiszteletbeli elnökeit, dr. *Kozma* Jenőt és dr. *Petracsek* Lajost, akik a hegyvidékkel és annak lakóival egyéb vonatkozásban is szoros és baráti kapcsolatban állanak.

Ilyen előzmények után kelt ki a Perczel Béla által elvetett mag, indult meg a hegyvidéki autóbusz egyelőre háromhónapos kisérleti járata — de megindult!

Ezekkel a gondolatokkal és azzal a reménnyel szálltunk fel december elsején először az autóbuszra, hogy az rövidesen nemcsak a Dániel-út elejéig visz, hanem a teljesen megépitett Kutvölgyi-út szép kilátásában gyönyörködtetve, a Svábhegyre röpit fel bennünket.

LÉGOLTALOM?
PADLÁSON...

PINCÉBEN...
MINDENÜTT!
HAIDEKKER
Szenzációs kirakat: Andrássy-ut 21.

KÖNYVEKRŐL

Trócsányi Zoltán:
Kirándulás a magyar multba

Trócsányi Zoltán, a magyar életnek ez a kitünő hisztórikus most új, rendkivül érdekes könyvet adott ki „Kirándulás a magyar multba" cimen. *Trócsányi* új könyvét az Egyetemi Nyomda adta ki a magyar könyvbarátok részére, gyönyörü kiállitásban, számos képpel és metszettel illusztrálva.

Nem a magyar történelem hősei a szereplői Trócsányi könyvének, hanem a „történelemalatti" magyarság ismeretlen népe. A magyar tömegek életét mutatja be, ahogyan századokon át élt, evett, ivott, mulatott és szenvedett: a mindennapi élet a hőse ennek a nagyszerű munkának és éppen ezért sokkal érdekesebb, mintha koturnusos, a közszereplés piacán forgó nagyságokat mutatna be. Mint a film vásznán, úgy vonul el előttünk a magyar paraszt és nemes ködbeveszett élete, elvezet bennünket a szerző az elmúlt századok minden öröméhez és bajához, anélkül, hogy nagyképü lenne, olyan igazi művelődéstörténetet vetit elénk, amelyet a legnagyobb élvezettel olvashat mindenki, akit érdekel a magyarság egykori élete.

Trócsányi Zoltán tudós, elsőrangú ismerője és kutatója tárgyának. De ezenfelül kitünő iró is, akinek kezében a történelmi anyag nem holt eszköz, hanem megelevenülő valóság.

Dr. Keöpe Viktor:
Titokzatos Kina

A Franklin Társulat Földrajzi Társaság-kiadványok népszerü sorozatában jelent meg, mint a karácsonyi könyvpiac egyik legkitünőbb értéke, *Keöpe* Viktor dr. új könyve, a *Titokzatos Kina*.

Keöpe Viktor iróí és tudományos kvalitásait nem kell bemutatnunk a *Budai Napló* olvasóinak: régi, kedves munkatársunk, akinek élvezetes cikkeiben évek óta gyönyörködik közönségünk. Mostani új könyve tárgyának aktualitásánál fogva is széles körökben ébreszt érdeklődést, hiszen azzal az óriási birodalommal foglalkozik, amelynek területe azonos Európa nagyságával és lakóinak száma félmilliárd, kultúrájának kezdete pedig évtizezredek időire nyúlik vissza és ahol most véres harcok dúlnak. Nekünk magyaroknak azért is kedves ez a munka, mert *Keöpe* Viktor a komoly tudós felelősségérzetével bizonyitja be a magyar—csin és székely—csin (helytelenül: kinai) rokonságot és a faji közös eredetet. Keöpe Viktor nemcsak a harctereken vezet végig, nemcsak a birodalom multjával, történelmével, népével, szokásaival, vallásával, filozófiájával, művészetével és földrajzával ismertet meg bennünket, de feltárja Titokzatos Kiná-jának azokat az ismeretlen vagy alig ismert kapcsolatait is, amik bennünket, az ázsiai származású ősi kultúrnépet közelről kell, hogy érdekeljenek.

A régi kinai (csin) kútfőket, forrásműveket és feljegyzéseket kimerítően ismerteti s ezekből megtudjuk, hogy sok századokig folytak óriási hárcok a kinaiak és hunok között s ezért is épült ellenük a „Kinai fal" a maga majdnem ötezerkilométeres kiterjedésében. A munkában rámutat a nagyképzettségü szerző a kinai és magyar, főleg azonban a székely s csángó művészet feltünő sok rokonvonására és ezen keresztül derit világosságot sok homályos kérdésre.

Keöpe Viktor nagyszerű elbeszélő, leiró, magyaros stilusa könnyed, élvezetes, minden tudományos, bőbeszédű pöffeszkedéstől mentes. Eleven élet lüktet végig minden során, csupa színpompa az egész könyv, izgatóan érdekes. Uj könyvének egyetlen magyar család könyvtárából sem szabadna hiányoznia.

Ágner Lajos fordításai:
Száz kinai vers

Izléses, stilszerű kiállitásban száz kinai vers gyönyörű fordítását adta ki Ágner Lajos. Művének bevezetőjében ismerteti a kinai költészetet, annak történetét, hagyományait, prozódiai formáit, lelki motivumait, belső forrásait és legkitünőbb művelőit.

Ágner Lajos kinai eredetiből fordította a verseket. Csodálatos finomságok, halk rezdülések könyve ez a verseskötet: a lirának olyan sejtelmes szépségeire bukkanunk benne, amelyek eddig ismeretlenek voltak előttünk. Mind a száz vers remeke a poézisnek és a fordítóművészetnek. Ágner Lajos mély hálára kötelezte a költészet barátait: gondos és nemes veretü munkájával oly közel hozta magyar lelkünkhöz a kinai költőket, hogy maradéktalanul élvezni tudjuk költészetüket. Az igaz művészet mindig univerzális.

Szeretnök mind a száz verset ideiktatni, de ehhez — sajnos — nincs terünk. De egy rövid kis verset mégis közlünk bemutatóul. Címe: „*A folyóvíz*", irta *Li Tai-Po* (Kr. u. VIII. század).

„A Pá folyónak habja oly sbees,
hogy mint a nyil, száguld vizén a csónak,
ezer mértföldet tesz egy nap alatt
és láthatatlan tengerekbe vész.
Igy forgat minket az örvény, az élet
útján; Kedves, ne menj el, mert ki tudja,
hány ezredévnek kell még jönnie,
hogy karjaimba végre visszatérj."

Ágner Lajos műve a szerzőnél kapható, megrendelhető a *Budai Napló* útján is.

Megbizhatóságáról ismert
ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13
Telefon:
162-765.

A remetekertvárosi templom alapkőletétele. Budapest környékének egyik legszebb része a Pesthidegkuthoz tartozó Remetekertváros, ahol a háború után indult meg a fejlődés. Shvoy Lajos székesfehérvári megyéspüspök dr. Bozsik Pál volt gyöngyösi prépost-plébánost, volt nemzetgyülési képviselőt bizta meg a szervezéssel, aki annakidején a gyöngyösi leégett nagytemplom helyett megépitette az új gyöngyösi templomot. Elhatározta Bozsik prépost, hogy a templomot nagyméretü altemplommal egészíti ki, ahol az alagsort sirfülkékkel épitteti ki. Egy sirfülke árát ezer pengőben szabták meg. Az ünnepélyes alapkőletételt vasárnap, december 5-én tartották meg s az alapkövet Shvoy Lajos megyéspüspök helyezte el.

VOGL és VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

A felsőkrisztinavárosi szeretetotthon megáldása. Lélekemelő ünnepség keretében áldotta meg Szelényi István, a felsőkrisztinavárosi Keresztelő Szent Jánosról nevezett egyházközség helyi lelkésze az egyházközség kibővitett szeretetotthonának új helységeit. A szertartáson Szendy Károly polgármester képviseletében megjelent Bajkay Tibor tanácsjegyző, az egyházközség vezetősége részéről pedig Wünscher Frigyes kormányfőtanácsos, az egyházközség elnöke, Ács Simon gyárigazgató, alelnök és még többen. A szeretetotthon négyéves multját, Vági Antalné, a szeretetotthon gondnoka ismertette. A negyven szegénygondozott nevében Szelényi István helyi lelkész köszönte meg a megjelentek látogatását s kiemelte Vági Antalné érdemeit, aki a Káritász, a főváros, az egyházközség és a Dworák-család segitségével a szeretetotthont felvirágoztatta. A szeretetotthon megáldása alkalmából Wünscher Frigyes, az egyházközség világi elnöke a szegények részére uzsonnát adott. Az egyházközség jelenlevő vezetői kijelentették, hogy igyekeznek már a jövő tavaszra felépiteni az egyházközség új szeretetotthonát negyven-ötven szegény részére.

Bundavásár előtt
Győződjön meg mélyen leszállitott olcsó áraimról csak mig a készlet tart
meglepő olcsó árak
CSERY GYULA I., Bástya-sétány 2.
E hirdetés előmutatója 2% pénztári engedményt kap

SZÉP HÁZ, JÓ HÁZ
NEM ÉPÜLHET BUDÁN
Drasche ~ építőanyag
NÉLKÜL.
Óbudai gyára: III., BÉCSI-ÚT

Juhászné Ráth Olga, Barna Szögyény Bertalan és gyertányi Németh Gyula kiállítása. A „Műterem" kiállítási termeiben (IV. Kossuth Lajos-u. 12) vasárnap délelőtt nyílt meg nagy és díszes közönség jelenlétében Juhászné Ráth Olga, Barna Szögyény Bertalan és Németh Gyula festőművészek kiállítása. Különösen nagy a sikere Juhászné Ráth Olga kiállításának, képei az igazi alkotóművész lelkének őszinte megnyilatkozásai. A kiállításon bemutatják a „Toborzó" zeneműkiadó kiadványait is.

Mező Ferenc dr. sportfüzetei. Mező Ferenc dr. c. gimn. igazgató, olimpiai bajnok három füzetet adott ki az ez évben megjelent írásaiból. Az egyikben a XI. berlini olimpiász eredményeit és tanulságait méltatja, a másikban a Kolozsvári Viadaliskola történetét ismerteti, amely a XIX. század első felében működött Erdélyben, a harmadikban pedig, amely különlenyomat a „Testnevelés" c. lapból, „Érdekességek a magyar lövészsport multjából" címen szedett össze nagyon kedves történeteket a 240 éves magyar lövősport történetéből. Melegen ajánljuk Mező Ferenc dr. három füzetét a magyar sport és a magyar művelődéstörténet barátainak figyelmébe.

Uj budai üzletek

Kelengye- és vászonáru szaküzlet. Buda első és idáig egyetlen enemű szaküzlete nyilt meg a Margit-körút 15. alatti új bérpalotában, a Zárda-utca sarkán. Az üzlet csak itt, Budán új, a pesti főüzlet a Paulay Ede-utcában már 40 éve előnyösen ismert a budaiak előtt, akik a vállalat vásárlóinak nagyrészét tették eddig is. Éppen a budai vevők kényelmére nyitották meg a budai fiókot, amelyben a négy évtizede jóhirű „Arany- és Speciál-Fácán" védjegyű vásznakat, valamint kelengyéket a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelűig szerezhet be itt olcsón a budai közönség.

Olympia csemegeüzlet. A Margit-körút 5/a szám alatt, a Szeiffert kávéház mellett abszolút higiénikus, modern csemege-, füszer- és hazai- és déligyümölcsüzlet nyilt meg a napokban. Élvezetes látványt nyújt az üzlet kirakata a legszebb és legegészségesebb gyümölcsökkel és a leginycsiklandozóbb hentesárukkal. Az Olympia csak a legjobb minőségü és legfrissebb árukat tartja, méltányos áraival pedig felveszi a versenyt az előkelő pesti csemegeüzletekkel.

SIKÉSZLETEK P 12·80-tól DÖRNER SPORT-nál
II., FŐ-U. 37/c. Telefon: 167-372.

Öröklakás- és Családiháztulajdonosok Egyesülete hivatalos közleményei

MEGHIVÓ

Az Öröklakás és Családiháztulajdonosok Egyesülete igazgatóválasztmánya december 17-én d. u. 5 órakor I., Szent János tér 1/a alatti helyiségében igazgató-választmányi ülést tart, amelyre ezúton is minden igazgatóválasztmányi tagot tisztelettel meghiv az elnökség. Tárgysorozat:

1. Mult ülés jegyzőkönyvének ismertetése.
2. Tagfelvétel.
3. Öröklakások lakásonkénti haszontérlékének megállapitása 1938. évre a Pénzügyigazgatóság által.
4. Légvédelmi óvóhelyek létesitése a Társasházakban.
5. Esetleges inditványok.

A háztulajdonos kártérítési felelőssége. Egy fel nem hintett gyalogjárón történt balesettel kapcsolatban kimondta a Kúria, hogy a fel nem hintés folytán bekövetkezett balesetért még akkor is a háztulajdonost terheli a felelősség, ha házfelügyelője mulasztásából származott az, továbbá az a körülmény, hogy az a gyalogjáró kikövezve, vagy kiépitve nincs, nem lényeges, mert a tulajdonos lakott helyen köteles az ingatlan előtti gyalogjárót tisztán tartani.

Légvédelmi gyakorlattal kapcsolatos teendők. Társasházakban nem lakásonként, hanem személyenként, tehát 10—11 személyt számitva egy-egy házban mint öröklakót, vagy bérlakót, de csak olyant, aki hivatali elfoglaltságából kifolyólag korlátozva nincs, illetve otthon tartózkodik, kell felkérni a légvédelmi őrségben való részvétel céljából. A légvédelmi őrség tagjai karszalaggal látandók el (kapható a Hungária zászlógyárban IV. Prohászka Ottokár-u. 5) darabonként 30 filérért). A végleges légvédelmi őrség szervezése céljából a rövidesen megjelenő rendelet fog intézkedni arranézve, hogy kik kötelesek lesznek abban a jövőben résztvenni, életkoruknál fogva.

KALAPOKAT
NAGY FERENC-nél
vegyünk!
MUZEUM-KORUT 2
ERZSÉBET-KORÚT 27

Közgazdaság

Rovatvezető: VÉCSEY MÁTYÁS.

Az ár megjelölése a kirakatban

Irta: Orel Géza dr. tankerületi főigazgató

A kereskedők között ma is nagyon eltérőek a vélemények erre vonatkozólag. Egyesek természetesnek tartják az ár kiirását, mások elvileg ellene vannak. Helytelen volna az egyik nézetet feltétlenül helyesnek elismerni, a másikat pedig egyszerűen elvetni: ha azonban egy kereskedő, vagy cég bizonyos jól bevált üzleti elvekkel biztos vevőket szerzett magának, úgy jól meg kell gondolnia, ha a régi szokástól eltérve, üzletében változtatást akar végrehajtani. Az ár hirtelen kiirása — mondjuk egy előkelő, régi üzlet kirakatában, ahol a vevők a kiváló minőséget keresve akarták mindenkor felismerni az üzletet — szinte csodálkozásra adna alkalmat. Azt kérdezhetnék a vevők egymástól: vajjon gazdát cserélt-e az üzlet?

Egyes kereskedők az ár megjelölését mellőzik, nehogy ezzel konkurrenseiknek tisztességtelen versenyre adjanak alkalmat. Sokan azt állitják, hogy az „ár" a tisztességes üzlet kirakatában felesleges. Ezt sem lehet mondani. Hiszen becsületességre vall, ha ellátjuk az árukat árjelzéssel, mert ezáltal alkalmat adunk a vevőkörnek a megitélésre és az összehasonlitásra.

A végzett kisérletek bizonyitják, hogy valóban vevőszerző képessége az olyan kirakatoknak van, ahol árjelzést látunk. Egy és ugyanazon üzletben két teljesen egyforma kirakatot rendeztek be. Az egyik kirakatban az árak el voltak látva jelzéssel, a másikban nem. Figyelték a járókelők számát és azt az időt, amit a kirakat megtekintésére forditottak. *Figyelték azokat a vevőket is, akik a kirakat megtekintése után beléptek az egyik vagy másik üzletbe. Az eredmény azt mutatta, hogy akik az árral ellátott kirakatot tekintették meg, rövid szemlélődés után bejöttek az üzletbe.* A vevők azért is előnyben részesitik az árral jelzett kirakatokat, mert meg vannak kiméive a tudakozódással, kérdezősködéssel járó kellemetlen időveszteségtől is. Az alsóbb osztálybeliek, a szükpénzü emberek, mielőtt az üzletbe belépnének, szeretik tudni, mi mennyibe kerül. Vétel nélkül kijönni senki sem szeret, de legkevésbbé a jobbpénzü emberek. Ha a kirakatban árjelzés van, akkor a tájékozódást a vevő előbb elvégzi, mielőtt az üzletbe belépne. A tájékozódási lehetőségek előnyösen befolyásolják a vételt, egyben időmegtakaritást jelentenek az üzletre is.

Ha az árral nem vagyunk tisztában, úgy gondolkodunk, vajjon belépjünk-e az üzletbe? Az árjelzés tehát gyorsitja az elhatározást és igy a vételt. Azonban jegyezze meg minden kereskedő, hogy ha „árral" jelzi az árukat, akkor minden egyes árunak jelezze az „árát". Mert, ha csak egy-két árut jelez, — amire elég sürün van példa — akkor a vevő azt csalogátásnak tekintheti. Többen ugyanis igy gondolkodhatnak: az olcsó árukat jelzik, a drágát nem. Ha nem látjuk, nem lépünk be a boltba. Én is igy gondolkodom.

Ügyelnünk kell arra, hogy a kirakatba helyezett táblák izlésesek, a szavak, számok olvashatóak legyenek. Túlságosan cifrázott betüket, olvashatatlan számokat kerülnünk kell. Az irás kibetüzése — ha egyáltalán időt vesz a vevő erre — az áru iránti érdeklődésből sokat levon. Az izléstelen táblák, izléstelen számokkal (Budán van elég belőle) elrontják azt a jó hatást, amit egy különben jól felépitett kirakattól várni lehet.

Tüzifát, szenet, fuvarban, vagy plombált zsákokban legolcsóbban Zsolnai Editnél Délipályaudvar. Megrendelés Telefon: 367-149

Megnyilik az Elektromos Müvek budai irodája

A budai közönség kényelmét szolgálja az Elektromos Művek Margit-körút 15. sz. alatt (Zárda-utca sarok.) berendezett irodája, amely december 15-én nyilik meg.

Az Elektromos Művek kéri budai fogyasztóközönségét, hogy áramfogyasztására irányuló megrendelés, költözködési szándékának bejelentése és az áramszolgáltatással kapcsolatos mindenféle ügyes-bajos dolga elintézése tárgyában december 15. után már a Margit-körúti irodához forduljon, ahol a 8—2-ig tartó hivatalos órák alatt a legkülönbözőbb villamos háztartási készülékek használata tekintetében is dijtalan és szakszerű felvilágositást kaphat.

A helyhatósági engedéllyel biró szerelőcégek budai villanyszerelési és ház-, valamint lakásfelülvizsgálati ügyeit szintén a körzeti iroda fogja elintézni.

J. VIRÁG ILONA MOZDULAT-MŰVÉSZETI ISKOLÁJA
II., MARGIT KÖRUT 64a. TELEFON: 166-017

Ügyeletes budai gyógyszertárak

December 16—31

I. kerület:
Alkotás, Alkotás-u. 34.
Csaba Vezér, Csaba-u. 7.
Szent Ilona, Szebeny Antal-tér 1.
Szent Ágnes, Németvölgyi-út 56.

II. kerület:
Szent János, Széna-tér 1.
Pálffy, Zsigmond-u. 16.
Arany Oroszlán, Lajos-u. 28.

III. kerület:
Szent Endre, Szentendrei-u. 42.
Krisztus Király, Vörösvári-u. 150.

XI. kerület:
Szent Imre, Horthy körtér 8.

A Kisfaludy Szinház ez évben megtartandó s eredetileg november 29-ére hirdetett 40 éves második jubileumi diszelőadását, melynek keretében Koncz Dezső és Kárpát Zoltán „Nem vagy legény, Berci" cimü énekes, zenés; táncos népies vigjátéka kerül bemutatásra, az első diszelőadás elmaradása miatt december 13-án este negyed 9 órára halasztották. A diszbemutatóra az előkészületek serényen folynak s az előadást igen nagy érdeklődés előzi meg. Az ünnepi beszédet Móra László mondja, és azt a szerző verses prológusa követi. Az állami és székesfővárosi hatóságok, egyesületek, intézmények hivatalosan vesznek részt a III. kerület szinházi jubileumán.

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DELIVASUT KÁVEHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFL ÉNEKEL

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
MURSY ELEK és cigányzenekara

GRETE DOORN a MALCSINER TRIÓval
a ROZSADOMBI ZSIGMOND CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

A megnagyobbitott és átalakitott Szeiffert-kávéházban
Székely Dezső-jazz
Szántó Gyula énekel

A
Szent Gellért Gyógyfürdő
uj férfi vizgyógyintézete
a termálfürdőben megnyilt

Tökéletes berendezés. — Félfürdők. — Különféle zuhanyok, — Douche massage. — Száraz és vizes pakolás. — Gyógymassage. = Pihenőterem. — Telefonfülke. — Nyitva reggel 7-től

BÁNKI BÉLA uriszabó
6
II, Fő-u 83
Telefon: 157-229.
Havi hitel garanciaképes uraknak

Szinház ~ Mozi

A Kisfaludy Szinház műsora. December 9-én: Szűz és a vén kecske, Szilágyi Marcsa felléptével; dec. 10., 11., 12. és 16-án: Nincs jobb, mint a szerelem, Sárosi Andor felléptével, eredeti bemutató; 13., 14. és 15-én jubiláris diszelőadás: Nem vagy legény, Berci!

ATRIUM FILM-SZINHÁZ
II. Margit-körut 55. Telefon: 153—034.
Mártirasszony
Marlene Dietrich
Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
Éjszaka kezdődött
Charles Boyer és Jean Arthur
Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasár- és ünnepnap: fél 2-től.

December végén megnyilik az
ASTRA
Buda legmodernebb intim — filmszinháza. —

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.
120-as tempó
Básthy, Muráti, stb.
Vasárnap fél 11 órakor és 12-kor filléres MATINÉ. — — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8, vasárnap: —o— fél 4, 6 és fél 9 —o—

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.
120-as tempó
Básthy, Muráti, stb.
Előadások kezdete: fél 5, háromnegyed 7 és 9. Vasár- és ünnepnap: 1, 3, negyed 6, fél 8 és háromnegyed 10 órakor.

FLÓRIAN FILM-SZINHÁZ
III. Flórián-tér 3. Telefon: 162—367
Dec. 9—11.
Urilány szobát keres
Zilahy, Somló, Kabos
Rin-Tin-Tin bosszuja
Hiradó
Dec 12—15.
Botrány a turfon
Gaucho, Chico, Harpo
Hiradó
Előadások: Hétköznap 5, 7, 1/4 10
Vas- és ünnepnap: 1/2 2, 1/2 4, 1/2 6, 1/2 8 és 1/2 10.

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
Dec. 9—12
Uj élet felé
Zarah Leander
Dec. 13—15.
Mr. Motó Sanghaiban
Peter Lore
E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

BUDAI ROYAL
III Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
Éjszaka kezdődött
Charles Boyer és Jean Arthur
Foytatólagos előadások 5-től.

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42 Telefon 268—999.
A budai uricsaládok szórakozóhelye
GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA

Szerkesztésért és kiadásért felel: LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.

35. évfolyam — Budapest, 1937. december 23. — 50—52. szám

Budai Napló

VÁROSPOLITIKAI, FÜRDŐÜGYI ÉS IDEGENFORGALMI HETILAP
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 24 PENGŐ.

ALAPITOTTA: VIRÁG BÉLA
SZERKESZTI:
LIPPAY GYULA dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I. KRISZTINA-KÖRUT 113/b. T.: 150-296
MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Szeretet és béke

Írta: Szendy Károly

Fényes csillag világított a csodálatos betlehemi éjszakában. Az mutatta az utat a napkeleti királyoknak, kik az emberiség szabadítóját akarták látni. A betlehemi csillag azóta mindig ott ragyog a világ felett a karácsonyi eszme alakjában. Ha az emberiség megrendül lelkében és eltéved a földi utakon, mindenkor a betlehemi csillagot keresi lázas tekintetével. A karácsonyi eszményekbe kapaszkodik a lelke, hogy elbírja a súlyos válságokat és megpróbáltatásokat.

A betlehemi csillag feltünése óta évezredek multak el, de a világ ma is a régi gondot és szomorúságot érzi. Az ember más nyelven beszél, az életről és világról való fogalmai megváltoztak, de a dolgok lényegében most is a betlehemi pásztorok örömét szomjazza. A civilizáció roppant arányai között a világrészek távolságában az angyalének szavait ismétli. Szeretetet és békét akar. Az eszmék nagy zűrzavarában az ellentétes érdekek óriási küzdelmében azokat a szavakat sóhajtja, amelyek egykor az isteni Gyermek születését hirdették az emberiségnek.

Az államférfiak folyton a békéről beszélnek. Komoly akarattal igyekeznek azt biztositani. A szeretet fenséges elveiről is sokat hallunk. Az emberek egyre jobban érzik a szeretet szükségét és jelentőségét úgy a maguk egyéni sorsában, mint az egész társadalom életében. Csak a szeretet szüntetheti meg a gyűlölködő harcokat, a szétválasztó ellentéteket. A szeretet mozdithatja elő a megértést és szolidaritást, amely nélkül nem oldhatjuk meg életkérdéseinket. Az igazi szociális szellem is a szeretet mélységéből fakad. A szeretet erősitheti meg a családi kötelékeket és a felebaráti kapcsolatokat.

A szeretet és a béke örök vágya és reménysége az emberi életnek. Bármilyen idők járnak, bármilyen viszonyok is alakulnak a fejlődés folyamán, a szeretet és béke változatlan eszményképe marad. A szeretet és a béke a legfőbb feltétele az emberi boldogságnak. A történelem bizonyítja úgy az egyén példájával, mint a népek sorsával, hogy más úton nem valósitható meg az ember boldog reménysége és hite. Emberszeretet nélkül nincs megoldás az örök kérdésekben. A világ békéje pedig csak úgy épülhet ki, ha az emberekben helyreáll a lelki béke. A karácsonyi szellemet ébresszük fel önmagunkban, ha szeretetet és békét akarunk a világon.

RIPKA FERENC:

Az autonómia helyzete rendkivül aggályos

A volt főpolgármester karácsonyi nyilatkozata a főváros és Buda aktuális kérdéseiről

Ripka Ferenc, amióta visszavonult a főváros vezetésétől, csupán a felsőházban szólalt fel fővárosi vonatkozású kérdésekben. De azért nem éli a budai polgár csendes életét. Ezer meg ezer dolga van: résztvesz Buda társadalmi és szociális életének minden megnyilvánulásában, intézi a krisztinavárosi róm. kath. egyházközség ügyeit, mindenütt ott van, ahol segíteni és dolgozni kell: nincs aktívabb polgára Budának, mint a nyugalombavonult főpolgármester.

A közeledő karácsonyi ünnepek alkalmából felkerestük, kérve, nyilatkozzék azokról az aktuális kérdésekről, melyek az egész főváros, de legelsősorban Buda közönségét érdeklik. Ripka Ferenc készséggel állt a Budai Napló rendelkezésére és nyilatkozatában a tőle megszokott őszinteséggel válaszolt kérdéseinkre.

Legelsősorban azt a kérdést kockáztattuk meg: milyennek látja a főváros autonómiájának mai helyzetét.

Ripka Ferenc a következőket felelte kérdésünkre

Az autonómia helyzete
Szendy polgármester dicsérete

— *Az autonómia helyzetét rendkivül aggályosnak találom.* A Gömbös-éra alatt hozott törvények, amint erre a felsőházban két alkalommal is rámutattam, a legbrutálisabb módon megszorították a főváros közönségének önrendelkezési jogát s még ezen túlmenően, — tehát a törvény keretein is túlmenően — olyan beleszólást vindikálnak maguknak a kormányhatóságok a főváros ügyeibe, amelyek teljesen megkötik az autonómia akaratának szabad megnyilvánulását.

— Az adott körülmények közt — tette hozzá a volt főpolgármester — az a szerencsénk, hogy *teljesen megbízható és önérzetes ember tölti be Szendy Károly személyében a polgármesteri széket*, akinek igen sok energiáját köti le a védekezés.

A krisztinavárosi plébániatemplom kibővitése és a plébános svédországi útja

Ezután a krisztinavárosi egyházközség ügyei iránt érdeklődtünk.

— A krisztinavárosi plébániatemplom kibővítése az egyházközségnek fontos szívügye. Budapestnek ez a régi kegyhelytemploma, melyet történelmi emlékek is megszentelnek, mai méreteivel *nem tudja már befogadni a hívek egyre szaporodó tömegeit. Pedig vasárnaponkint kilenc misét mondanak benne.* A társadalom figyelmének felkeltésére megindult már a szervezkedés. Meg vagyok győződve, hogy a hívek vallásos buzgalma lehetővé teszi a terv megvalósítását.

— A krisztinavárosi plébános svédországi útja a budai közvélményt sokat foglalkoztattja. Voltak, akik úgy gondolkoztak, hogy a lelkész nem vállalhat „szpíker" szerepet. Ezzel a véleménnyel szemben határozottan állást foglaltam. Nemes gondolatok közlésére hivatott a lelkész. *Hiszen a szószéken sem tesz mást, mint hirdet.* Hirdeti azt, ami felemeli a hallgatóságot. Ha tehát a mi plébánosunk, kiváló és sokoldalú nyelvismereténél fogva, alkalmas arra, hogy a magyar nemzet számára ennyire felemelő ünnepen szószóló lehet, nem sérti vele, sőt *emeli papi hivatását.* Ebben a magyarázatban a kételkedők megnyugodtak.

Buda és az Eucharisztikus Kongresszus

— Természetes — folytatta Ripka Ferenc — hogy Buda keresztény polgársága is ünnepi hangulatban készül arra a nagy eseményre, mely jövő májusban az egész világ figyelmét Budapestre irányítja. Arra törekszünk, hogy az idegenből jött keresztények a krisztinavárosi templomról, mint kegyhelyről értesüljenek és ne mulasszák el annak felkeresését. Ugy értesültem, hogy a kongresszus vezetősége, amely a mindenfelől ideérkező vendégek ellátásáról gondoskodik és a főváros templomai közt felosztotta őket, a krisztinavárosi plébániatemplomba osztotta be a Hollandiából érkező vendégeket, annál is inkább, minthogy a plébános, ki hosszabb időt töltött Hollandiában, jól beszél holland nyelven és így szentbeszédet is intézhet hozzájuk.

A tisztviselők fizetésének rendezése

Ezután, a világi dolgokra áttérve, a tisztviselői fizetések rendezésének kérdéséről beszélgettünk. Erre vonatkozólag Ripka ny. főpolgármester a következőket mondta:

— Hogy mennyire fontosnak tartom a tisztviselők megfelelő anyagi ellátását, elég arra hivatkoznom, hogy *mikor főpolgármesterré lettem, első kötelességem volt a tisztviselői illetmények rendezése.* Akkor sikerült, a közterhek felemelése nélkül, olyan ellátást biztosítani a fővárosi alkalmazottak számára, hogy helyzetük azóta ha nem is javult, de nem rosszabbodott. A főváros vezetősége azonban aligha szállította volna le tisztviselőinek fizetését, ha az állami fizetésleszállítás nem kényszerítette volna erre. Érdekes, hogy a mostani fizetésemelést, amely a kisebb kategóriákban mintegy öt százalékot tesz ki, elsősorban a kereskedelem és ipar sürgette, mert hiszen a tisztviselőnél nem marad meg a pénz, kénytelen azt utolsó fillérig elkölteni, illetve elvásárolni.

A drágaság problémája

Az iránt érdeklődtünk ezután, miként lehetne a tisztviselői és polgári társadalmon oly módon is segíteni, amely enyhítené a mindent elözönlő drágaságot.

— Mindig az volt a meggyőződésem, hogy ha Magyarországon drágaság van, annak oka nem a termelésben, hanem az értékesítés rendszerében van. Annakidején megkíséreltem, hogy egyes ágakban olcsóbbá tegyem Budapest élelmezését, de minden kísérletnél tapasztalnom kellett, hogy *nem egyes tünetekkel, hanem egymásba futó szervezkedéssel állok szemben és ezért nem tudtam megvalósítani szándékaimat.* Amíg lehetséges az, hogy az erdélyi alma a magyar határállomáson 14 fillérbe kerül, Budapesten azonban már egy pengő az ára, addig a megélhetés nem lehet olcsóbb, sőt a fogyasztás állandó csökkenésével mindig jobban megdrágul.

A nyilasmozgalom

— A közélet egészséges fejlődését — mondta — két veszedelem fenyegeti. Az egyik a közöny, a másik a felforgatás. Mindakettő akkor jelentkezik, ha a közéletnek nincsenek építő eszméi és a jövőre kiható feladatai, hanem a kellemetlen jelenségek elkendőzésével szépítik a helyzetet és a magánérdekekért folyó tülekedésben a közügyek általános érdekű kezeléséről megfeledkeznek.

— Néhány évvel ezelőtt a közöny fagyasztotta meg Budapest életét. Fásultan nézték a történelmi fejlődéstől elszakadó törekvéseket. Most apró forradalmi kirobbanások nyugtalanítják a főváros életét. *Nem nagy tüzek, de a füstjük rontja a levegőt.* Az is lehet, hogy kihamvadnak, ha ügyesen megvonják tőlük a lehetőségek oxigénjét. De az is lehet, hogy a nehéz gazdasági helyzet száraz avarját szélesebb területen fel tudják gyújtani. *Itt sem a tünetet kell orvosolni, hanem a betegség okait.*

Lehetne-e Budán a gazdasági helyzet könnyitéséhez hozzájárulni?

— A napokban jelent meg a hír, — folytatta nyilatkozatát Ripka — hogy Németországban minden talpalatnyi földet kukoricával kell bevetni. Még a házak udvarát, a parkokat, szanatóriumok kertjeit is. Ha nekünk erre nincs is szükségünk, de mégis vétek a mai nehéz viszonyok között parlagon hevertetni nagy területen megművelésre alkalmas földet. A Csúcshegy oldalától a házakkal beépített

Életét, nyugalmát, vagyonát védi a jó drótkerítés

Készíti:
HUTTER és SCHRANTZ RT.
Budapest, X., Gyömrői-ut 80.

Városi mintaraktár:
VI., Vilmos császár-ut 63. sz.

területig nagy darab igen jó keleti fekvésű terület van a főváros határain belül. *Ez a terület megmunkálásra és talán gyümölcstermelésre kiválóan alkalmas. Innen vám- és költségmentesen lehetne Budapest gyümölcsfogyasztásának bajait némileg enyhíteni.* A gazdasági erős kéz politikája sokat, talán mindent megtehetne a köz érdekében.

Kisebb budai kérdések

— Elsősorban talán a villamosközlekedésről beszélek. *Feltétlenül szükséges egy közvetlen vonal Kelenföldről a Krisztinavároson át Óbudáig. Azután körforgalom a nyugati pályaudvartól a Margit-hídon és Horthy Miklós-hídon áthaladva végig a körúton, a nyugati pályaudvarig.*

— A második dolog a *Városmajor szabályozása*, szép, rendezett parkká alakítása. Ezzel Buda szépsége és egészsége emelkednék.

— Nem ártana a *külső területeken a rendőri őrszemek szaporítása* sem, különösen az esti óráktól kezdve. A világítást is meg kellene javítani ezeken a területeken. Az utakat szintén. De hát ha már elkezd kívánni az ember, sok jámbor kívánság fakad belőle. Nemcsak Budán . . .

Ezeket mondta Ripka Ferenc Budáról a budaiaknak. Számos más kérdés is felszínre került beszélgetés közben, súlyos és aktuális kérdések: bírjuk Ripka Ferenc ígéretét, hogy ezekre is válaszolni fog a Budai Napló hasábjain.

Karácsonyi ének

Kereslek, Krisztus, születésed napján,
Kereslek, vajjon megtaláltak-é?
Lelkem hite, szívemnek minden vágya
E szép napon ezé a szép napé.
Három királyok nyomdokát kisérem,
Ahogy követték azt a csillagot,
Amelynek fénye beragyogta lelkük
S a csüggedésben új erőt adott.

Három királyok Betlehembe értek
S ott megtaláltak Téged, Krisztusom, —
Istálló volt a kisded palotája
S Te ott feküdtél szalma vánkoson.
Csodás legenda volt a születésed,
Csodás legenda lett az életed.
Te, elesettek megváltó Királya,
Te megbocsátó, örök Szeretet.

Kereslek én is, haj, de nem találtak,
Rossz úton járok, csillag nem vezet,
Csupa sötétség, botorkál a lábam, —
Ha lenyújtanád hozzám a Kezed! . . .
Az ember-lélek tele sötétséggel,
Szikrázik benne bűnös indulat,
A szeretetnek szétdúlt palotáján
Sátánkacajjal az ördög mulat.

Testvérre támad haraggal a testvér,
Zuhog, hömpölyg a szörnyü vérpatak,
Egymásra törnek ember milliói
Levegőben, a földön, föld alatt.
Csodás szárnyakkal megtanultunk szállni,
Hogy az Istenhez közelebb legyünk
S az Istentől, oh, mily messzire vitt el
Ikaros szárnya: ádáz fegyverünk.

Kereslek Krisztus, szeretet Királya,
De nem találom sehol a nyomod,
Békekirályok helyett Betlehemben
Dühöngő hordák dúlják jászolod.
Nincs hely a földön, ahol megszületnél,
Vértől piroslik a hazai táj,
Meghalt Veled a szeretet örökre,
Én Krisztusom, Te számüzött Király!

Karácsony estén kétségek gyötörnek
S feltör belőlem kínos fájdalom:
Oh! mért hagyád el szépséges világod
Te Megváltó, Te égi Hatalom?! . . .
Hiszen Te vagy az örök megbocsátás:
Ne sújts halálra bűneink miatt:
Küldd el mégegyszer égi követképen
S váltson meg minket Krisztus, a fiad.

Gegus Dániel

Mit kell tennünk a Fürdőváros érdekében

Irta: **Karafiáth Jenő** m. kir. titkos tanácsos,
Budapest székesfőváros főpolgármestere

A Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság feladata gyógyhelyeink és üdülőhelyeink közérdekű ügyeinek irányítása, fejlődésüknek és anyagi érdekeiknek előmozdítása. Ez elsősorban a gyógyfürdők és az éghajlati gyógyintézetek, valamint a forrástermékek, a gyógyvizek ismertetését és propagandáját jelenti. Ezt a munkát a Gyógyhelyi Bizottság az elmult három évben nagy sikerrel teljesítette, amikor ismertté tette fürdőinket Európában és az északi államokban, továbbá Angliában úgy, hogy szinte máról-holnapra a betegek ezrei keresték fel ezekből az országokból fővárosunkat.

A Gyógyhelyi Bizottság a propaganda terén új utakra lépett, amikor nemcsak a hirdetéseket, a forgalmas helyen forgó színes korongokat, vagy a szokásos ismertető füzeteket és a napisajtót használta fel gyógyfürdőink ismertetésére, de bekapcsolta propagandájába a filmet, a rádiót, s elsősorban az élő propagandát azáltal, hogy meghívta ezeknek az államoknak újságíróit és idegenforgalmi szerveinek vezetőit, valamint orvosait a budapesti fürdők tanulmányozására. Erre az erős ütemben végzett külföldi propagandára szükség volt azért, hogy pótoljuk a mult sok mulasztását. *Európaszerte kellett hirdetni és köztudattá kellett tennünk, hogy gyógyfürdőink gyógyhatása legalább annyira sikeres, mint bármely más bevett európai gyógyfürdőé, sőt felülmulja azokat,* a nagyvárosi milliő hatásával, az idegenforgalom kényelmével s főként orvostudományának fejlettségével. Ennek a propagada-munkának visszhangjaként megindult a betegek zarándokolása Budapestre, amit növekvő, kiugró fürdőstatisztikáink bizonyítanak. Ha mindehhez hozzávesszük azt a legmeggyőzőbb propagandát, amit gyógyvizeink és fürdőorvosaink fejtettek ki, a betegek gyógyításával, ha arra gondolunk, hogy sokszáz és ezer megelégedetten és gyógyultan távozott beteg, hazájába visszatérve, családjában, társaságában számol be arról, hogy Budapest milyen regenerálódást jelentett számára, könnyű elképzelnünk, hogy gyógyvendégeink száma mennyire megsokszorozódhatik a következő években.

Nagyobbszámú külföldi, sőt hazai betegsereg befogadására azonban eddigi felkészültségünk még nem alkalmas. Éppen ezen a téren látom a közeljövőben a Gyógyhelyi Bizottság legfontosabb feladatait. Indítványozás, véleményadás, kezdeményezés, ha kell erőteljes irányítás útján mindenképen ki kell harcolnunk, hogy gyógyvizeink fölé épült gyógyszállóink komoly gyógyhelyekké váljanak. A messzeföldről érkező beteg a fáradságos úttal és nagy útiköltséggel már bizonyságot tesz arról a bizalomról, amely őt Budapestre vezeti, vele szemben *becsületbeli kötelezettség hárul reánk.* Joggal megkívánja a szállóban a csendet, a nyugalmat, a kényelmet és a diétát. Ezekben a gyógyszállókban ne a budapesti közönséget szórakoztassuk, nem ez a gyógyszálló feladata. Ezt a helyes és szükséges feladatot végezzék el a szállók és szórakozóhelyek. Ezekben a gyógyszállókban szakítani kell a mai szállodai és vendéglői rendszerrel és a beteghez kell alkalmazkodnia a turistáknak és az egészségesnek.

A Gyógyhelyi Bizottságnak fontos feladata a közeljövőben a *tudományos fürdőkutatás elősegítése* is. Amikor egy-egy forrás fölé szállodák fürdők épülnek, magát a forrást jobban kell védeni, vizsgálni, minden esetleges változását ellenőrizni, vízmennyiségét mérni. De legfőképen meg kell ismerni azokat a gyógyhatásokat, amelyek az emberi szervezetben végbemennek akkor, amikor ezekkel a hévvizekkel találkoznak. Nemcsak forráskutatásra van tehát szükség, hanem a *forrásvizek gyógyító eredményeinek tisztázására* is az egyes betegségekben. A propagandának legnemesebb és legkomolyabb formájához akkor jutottunk el, ha majd meggyőző bizonyítékokkal tudjuk a világ elé tárni gyógyfürdőink hatását a különböző reumás betegségeknél, anyagcsere zavaroknál, vérkeringési bajoknál. Ezt a munkát a magyar orvosnak kell elvégeznie, s én bízom abban, hogy ez a már folyamatban lévő, de még mindig túlkicsiny keretek közt mozgó tudományos kutatómunka rohamos lépésekben segíti majd diadalra vinni Budapest fürdőváros gondolatát.

A *Gyógyhelyi Bizottság* feladatát abban látom, hogy segítse megadni a lehetőséget a budapesti orvosi karnak erre a tudományos munkára, hogy minden lehetőt megtegyen fürdőkórház, fürdőkutató és reumakutató intézet felállítása érdekében, s hogy ezeknek az intézményeknek megvalósulásáért a magyar tudósokat, kutatókat a fürdők érdekében végzett munkájukban nagyobb anyagi segítségben részesítse. Hiszem, hogy az elkövetkezendő esztendő meghozza ezeknek az elgondolásoknak, kívánságoknak beteljesedését.

Sugár rádió, csillár, irógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. **Horthy Miklós körtér 4.**

Szentmihály-kápolna legendája

Irta: LENDL ADOLF dr.

Keszthelyen a Balatonparton sétálók derült időben gyakran gyönyörködhetnek a szép kilátásban, mely a napfényben tündöklő viztükröt övező panorámában nyílik.

A széles öböl túlsó oldaláról a Balaton tündére mosolyogva felénk int, szinte hív-hivogat oda, ahol a Szentmihály-domb természetadta szépségét elénktárja. Az erdőborította lejtő sötét keretéből kifehérlik ott egy kis kápolna; árván magában áll; szép legenda fűződik hozzá.

Amikor fiatalkoromban — jó félszázada már — először Keszthelyen jártam, engem is vonzott kedves ígéretével ez a víz színe fölé emelkedő messzelátó hely; egyik nap délután oda kirándultam. A kápolna előtt kőpadon ülő öreg anyóka fogadott nagy kulccsal a kezében, kinyitotta a kápolna ajtaját, hogy beléphessek és nézzem a falon lógó két régi képet; a hozzá tartozó történetet síró hangon ő mondta el nekem, miként bizonyára mindenki másnak is, aki odakívánkozott. Emlékezésből idézem:

Kis gyerek voltam még — így kezdte meséjét — amikor egyszer a közeli falú halászmesterei nagy bokorban kivonultak a széles vízre, hogy ott hosszú hálót huzzanak. Öten közülük külön mentek, kis bokorban csak a part közelében maradtak. Az elsők, vagy huszan, talán még többen, messzire beeveztek, mert nem vették észre, hogy a borús égen felhők sötétlenek. Szél fodrozta a vizszint, közelgő vihart jelzett; mire azonban viszafordultak volna a bátor emberek, utól is érte őket a vész. Félelmetesen dörgött a menny, villám fénye cikkázott köröskörül; zuhogott a zápor s a szél rohama tombolva hajtotta a törékeny kis csónakokat futó hullámok tarajára. . Isten kezében az életük!

A part szélén maradt öt halász könnyen kimenekült a bajból és sietett a faluba hírt vinni a halálos veszedelemben vergődőkről. A falú megriadt népe, asszonyok, gyerekek, anyák, csecsemővel a karjukon, kiszaladtak a dombra, hogy messziről lássák az emberek, a családfenntartó apák küzdelmét a hirtelenül támadt vésszel. És leborultak a földre, imádkoztak; mert segíteni nem tudtak, a Mindenhatóhoz fohászkodtak, irgalmát kérték, meg fogadalmat tettek, lelkükből fakadt egyszerű szóval, ha kimenti embereiket a fenyegető halálból, Istennek tetsző közös törekvéssel kápolnát építenek saját maguk erejéből, e látóhelyre, hogy óvja-intse a vizenjárókat minden istenkisértő rossz gondolattól!

Nemsokára gyengülni kezdett a vihar ereje; a zivataros felhők szakadoztak; megcsöndesedett a viz hullámverése s a remegő nép a távolban látta már az evezők küzködő törekvését. Lasan-lassan közeledtek. . . majd a partra kiszálltak. . .

Nyár elején belefogtak a fogadalmas munkába. Az építőanyagot, a téglát, meszet, gerendát a maguk hátán hordták fel az uttalan domboldalra. Felszólították a könnyen megmenekült öt halászmestert is, hogy segítsene a kegyeletes dologtevésben — de hiába! A künnmaradtak gonoszul nevettek, hisz ők nem voltak részesek sem a bajban, sem a fogadásban.

Karácsonytájt befagyott a Balaton; napról-napra hízott a jég s amikor már elég vastag volt a vizen fekvő páncél, téli halászatra készütek a vonyarci halászmesterek. A nagy bokor megint killebb ment; öten pedig a parti szűk öblöt akarták bekeríteni. A kemény hidegben rideg volt a jég s így, amint az első léket belevágták, hirtelenül nagy robajjal hosszú rianás támadt s ez szélesen tátongva, elszakította a jégtáblát, melyen az emberek álltak. A szegények, mind az öten, belezuhantak a vízbe! Mire segítséget kaptak volna, dermedten megfulladtak a jéghideg árban. Ez volt a büntetésük az Istennek ajánlott munka megcsúfolásáért! A kápolna közelében, csöndes temetőben, örök nyugalomba helyezték őket. Azután mások is temetkeztek oda, amíg megtelt az erre kijelölt terület. Ezt mesélte nekem régen az öreg anyóka, aki a kápolna őre volt és minden évben egyszer — halottak napján megnúzta a lélelkharangot.

*

Azóta öt évtized múlott el. Amióta itt lakom Keszthelyen, minden nyáron kirándulok a legendás kápolnához, ahonnét egyfelől a tündéri keszthelyi öbölnek, másfelől Szigliget-Badacsony változatosan szép vidékének képét láthatjuk. — Most már nem csendül meg a halottak harangja a hajdan árván maradtak vigasztalására és mások intelmére. . . régen elpihent már az öreg anyóka is.

Minden nyáron sokan jönnek ide üdülni, fürdőzni, különösen Budapestről. Kiszállnak időnként vitorlás csónakokon a Szentmihály-domb partjára. És ha a messzeintő kápolnában a két ősi festményt nézik — az egyik a viharban küzködő halászmesterek esetét örökíti meg, a másik a rianásban elveszettek halálára emlékeztet — jusson eszükbe a jónak dicsérete s a gonosznak büntetését magába foglaló legenda, hogy ennek értelmében élni igyekezzenek.

A szeretet karácsonya Budán

A budai társadalom évről-évre bőkezűen és jószívvel áldoz a szeretet oltárán, hogy adományaival megédesítse sok-sok szegény család karácsonyát. Hivatalos helyiségek és egyesületek asztalain halmozódnak fel a szeretetcsomagok, hogy megható szép ünnepség keretében jussanak el azokhoz, akiknek szánták, az arra rászoruló ínségeseknek.

A III. kerület elöljárósága

az idén elsőizben rendezte meg karácsonyi akcióját. Hanthy-Haidekker János elöljáró fáradhatatlan buzgalmának eredménye, hogy az akció teljes sikerrel járt: nyolcvan család jutott értékes karácsonyi ajándékhoz. Háromtipusú csomag került szétosztásra a családok nagysága és szükséglete szerint. Egy-egy csomag átlagos értéke 20—25 pengő. December 20-án, vasárnap délelőtt folyt le az ünnepség az elöljáróság üléstermében díszes közönség jelenlétében. Ott voltak többek között: Hanthy-Haidekker Jánosné, Pólya Antalné, Zipser Józsefné, a Stefánia fővédnöknője, dr. Botzenhardt János, Gáldy Béla főigazgató, Sándor Mátyás gyárigazgató, vitéz Pólya Antal min. tanácsos, Szigeti Gábor gyárigazgató, Zbaroy Sándor dr., a III. ker. Honsz elnöke, dr. Orova Zsigmond, Schödel Ferenc, Kanyó Lajos főmérnök és még sokan mások.

Az Óbudai Dalkoszorú a Hiszekegyet adta elő, majd Hanthy-Haidekker János elöljáró üdvözölte a megjelenteket. Köszönettel adózott azoknak az óbudai gyáraknak és vállalatoknak, amelyek adományalkkal biztosították az akció sikerét. Négy éve áll — úgymond — a kerület élén, ez most az első akciója. Szükség volt erre, főként azért, mert a nagy kisajátítási eljárások folytán sok volt a kilakoltatás, sok kisember vált hajléktalanná és vesztette el kereseti lehetőségét is. Ezeken kellett segíteni és azokon a munkásokon, akik nyáron nagy hőségben, télen nagy hidegben szerény órabérért kénytelenek dolgozni. De gondolt az akció a szerény körülmények között élő leventékre és diákokra is. Ezután Leiner Mihály óbudai plébános fordult keresetlen szavakal a hallgatósághoz. Az emberiség összetartója a szeretet, a boldogság előmozdítója a hit — mondotta többek között. Ez a két kar nyujtja nekünk a boldogságot, amelyet a rosszaság kiüzött a szivekből. Csak ez adhat erőt a csüggedőknek, vigaszt a megtört léleknek, csak ez egyedül a boldogabb jövő záloga. Ez a karácsonyfa a szeretet szimbóluma, amely cselekedetben valósul meg: enni adni az éhezőknek, meleg ruhát a meztelennek, a siránkozóról letörölni a könnyeket és fölemelni a lelkeket.

A nagyhatású beszéd után Márton Imre nyolcéves elemi iskolás mondott köszönetet kortársai nevében az ajándékokért. Három eleven liba volt a szeretetadományok között. Rendőrök fogták el a Duna vizén és miután jól kihizlalták, a karácsonyi akciónak ajánlottak fel. Kettőt két kilencgyermekes családnak ajándékoztak, a harmadikat kisorsolták. A véletlennek is van szíve: a libát egy nyolcgyermekes család nyerte meg.

A Himnusz hangjai mellett ért véget a szép ünnepség, amelynek megrendezésében Macsek Jánosné vöröskeresztes vezetőnek, Kelety Bélánénak, Kanyó Lajosnénak, Hily Máriának és Kuzman Ilonkának volt jelentős része.

A szentimrevárosi vöröskereszt választmány

december 22-én, kedden délután fél hat órakor osztja szét ünnepség keretében összegyüjtött szeretetadományait az elöljáróság Verpeléti-úti székházának dísztermében. Ennek az akciónak megteremtője és lelke Duday Lajos tanácsnok-elöljáró. A szeretetadományok beszerzésére 750 pengő folyt be gyári, ipari vállalatoktól és magánosoktól. Az adakozók élén állottak: a Francia-Magyar Pamutipar rt. 150, Bíró Pál országgyülési képviselő 100, a Kábelgyár 45, Zsigmondy Béla és a Rökk Géza gyár 40—40, a dr. Noszeda gyár és Pamutipar rt. 30—30, Krém Margit és az Izsák festékgyár 20—20 pengővel. Az ünnepi beszédet Duday Alajos tanácsnok-elöljáró mondja.

A Honsz III. kerületi csoportja december 18-án, szombaton 130 szeretetcsomagot és 45 pénzbeli adományt osztott szét összesen 1000 pengő értékben. Az ünnepség keretében a vezetőség Martin Gyula igazgatónak átnyujtotta a Honsz díszjelvényét.

Az Óbudai Hegyvidéki Szövetség december 19-én, vasárnap délelőtt rendezte meg szegény gyermekeket felruházó karácsonyfaünnepséget az Óbudai Szent József Otthon dísztermében előkelő közönség jelenlétében. Az ajándékokban részesült gyermekek szórakoztatására színrehozták Bencze Gizella „Tündérmese" című színjátékát, amelynek zenéjét Jäger Ottó szerezte. Az énekszámokat dr. Rózsa Zsigmond kísérte zongorán.

MEGNYILT BUDÁN
KRISZTINA-TÉR 9.
az ujjávarázsolt
„Spolarich-Zöldfa"
étterem — söröző
GYŐRY VINCE muzsikál.
A régi jó Spolarich-konyha

BUDAI KRÓNIKA

Karácsonyi könyvszenzáció 1858-ban

„Készülnek a karácsoni s ujévi ajándékok — irja a V. U. 1858 decemberében — kiadóinknál is. Legközelebb Lampel Róbertnél jelent meg illy becses mü. A világszerte kedvességre talált svéd Andersen „Meséi", mellyek egyes darabjai időszakonként már magyar folyóiratokban is láttak napvilágot s különösen gyermekek s nőknél kedélyre és képzeletre egyaránt ható kedves olvasmányokká lőnek majd minden európai nyelven. Ezen magyar fordítást most Szendrey Julia, — hajdan Petőfi Sándorné — tollából veszi a közönség."

Igy találkozott egymással az 1858. évi karácsonyi könyvpiacon két halhatatlan név: Andersené és Petőfi Sándoré... Azt pedig ne vegyük rossz néven az öreg Vasárnapi Ujságnak, hogy Andersent odaajándékozta a svédeknek: olyan messzire volt az akkori közlekedés mellett Dánia is, Svédország is, hogy a magyar közönségnek szinte mindegy volt. És mindegy volt Szendrey Juliának — hajdan Petőfi Sándornénak is, aki amúgyis — németből fordította az első magyar Andersent.

Divatba jön a konflis

Amikor most a taxi-díjemelés kérdése izgatja a budapesti polgárt, akkor bizonyos mélabúval olvassuk az alábbi hírt a múlt század ötvenes éveiből.

„Pest-Budán az egylovas bérkocsik nagy számra kezdenek szaporodni. E tekintetben még majd Debrecent is utólérhetjük."

Ne tessék azt hinni, hogy a Debrecenre való hivatkozásnak szatirikus célzata volt. Dehogy is. Debrecenben akkor is már nagyon népszerű volt a taliga, ez az egylovas alkalmatosság, ezt szerette volna számbelileg utólérni az akkori Buda-Pest.

A dobszó alkonya

A magyar ember ma is azt mondja még ha valamit elárvereznek, hogy „dobra kerül". Az uralkodó, Ferenc József házasságkötésekor adták ki azt a nagy „reform"-rendeletet, amely ezt a dobszót egyszersmindenkorra megszüntette, bár emléke a nép nyelvén még mindig él.

„Budapesten — irja a lap — hatósági rendeletnél fogva eltiltották az árverésekneél a szokásban lévő dob használatát."

Majd bizonyos mélabúval hozzáteszi e hírhez, amely sokakat tölthetett el kellemetlen emlékekkel:

„Bizony, már nagyon is sokat doboltak..."

A török dervis sirja

Ebben az esztendőben — 1854-ben — még nem nagyon tudtak Gül-babáról, amit az alábbi rövid hír igazol:

„A budai török mecsetet javitják. Mint mondják, ott egy török dervis van eltemetve, kinek hamvaihoz minden évben elzarándokolnak távol keletről társai imádkozni."

Ha ma megnézzük a budai török mecsetet, azt kell hinnünk, hogy azóta sem javították. Söt: az sem látszik meg rajta, hogy ezelőtt vagy 84 évvel rendbehozták.

Olcsó a kultura Budán

Nem tulságosan hizelgő Buda kulturpolitikájára az alábbi hír, amely Buda városának sulyos szemrehányást is tesz: „Van még olcsóság!" Ez a cime a hirnek, amely a következőket mondja:

„A budai városi község azon tanitóknak, kik a vasárnapi iskolákban a mesterinasokat oktatják, 50, a vallástanitóknak 30 pftot fizet évenkint. A tatai község 365 forintot szánt e célra minden évre. Itt úgylátszik nagyobb ára van a tudománynak."

„Lochnessi szörny" Budán

Ki hallotta már hírét a budai tengeri oroszlánnak?... No, mert ilyen is volt, miként az kiderül az 1854. évi újságokból. Szól pedig az erről való hír a következőképen:

„E napokban városszerte el volt terjedve a híre, hogy egy leglátogatottabb budai fürdőben valami rettenetes csodaállat jelent meg, s ott egy asszonyt agyonharapott, egy férfit pedig úgy megijesztett, hogy ez azon módon, ahogy a fürdőben volt, elszaladt az utcán és megháborodott bele, s azóta is, ha kérdik, mitől ijedt meg, nyavalyatöréshez hasonló láz között mondja el, hogy őt egy csúnya állat meg akarta ölni; feje olyan volt, mint az oroszláné, szőre fehér és szemei tűzveresek. És Budapesten ezer meg ezer hívője akadt ennek a mesének és nem szégyenlették mívelt emberek ezt mint való dolgot feltálalni és odább adni."

Ugy látszik a csodaszörnyről szóló mese nagyon el lehetett terjedve, mert az egykori újság hosszan fejtegeti, mennyire lehetetlen a budai „lochnessi" szörnyről való mese.

„52 fokú forró vizben semmi teremtett állat nem él, — magyarázza — s ha még ollyan nagyon élne is, hogy jönne az egy vékony csapon keresztül azzal a nagy oroszlánfejével, amivel az embereket megeszi? Ezt az egész mesét ollyan emberek találhatták ki, a kik a fürdőbérlőnek kárát akarják. Mi pedig, azáltal, hogy hitelt adunk neki, nehogy alkalmat szolgáltassunk valami csúfondáros poétának a „köcsmei sárkány" mintájára szindarabot irni a „budai tengeri oroszlánról", ami aztán millyen nagy szégyen lenne Budapestre."

Jó üzlet lesz az Alagut

Sokan vannak olyanok, akik már nem emlékeznek arra az időre, amikor az alaguton és lánchídon vámot kellett fizetni. Pedig a hídpénz csak a háború után szünt meg, addig szorgalmasan fizetnünk kellett a két krajcárokat, ha Pestről hazajöttünk Budára és újabb két krajcárokat, ha véletlenül a Kriszinában laktunk és emiatt az alaguton is át kellett mennünk. 1854-ben, amikor az alagut még csak keskeny lyuk volt, ahol 300 munkás dolgozott, azt jelentik nagy örömmel, hogy az alagut máris eléggé jövedelmező vállalatnak igérkezik, amit az bizonyít, hogy az első három hónapban (pedig még csak gyalogosok használhatták) az összes jövedelem 2398 ft. 54 kr-t tett ki míg a Lánchíd jövedelme ugyanez idő alatt 9045 ft volt.

„Az arány — irják — e két jövedelem között tekintve a befektetett tőkét, az alagútra nézve nagyon kedvezően üt ki, mert az alagút tőkéje csak 300.000, a Lánchidé pedig 6 és fél millió pft., s míg a két summa úgy áll egymáshoz, mint 1 a 21-hez, addig az alagut jövedelme a Lánchíd jövedelméhez úgy áll, mint 1 a 3-hoz."

Rövid hirek 1854-ből

„Addig jár a korsó a kútra, míg el nem törik. Ezt beláthatta egy budai pék, ki addig hágta át a sütés körüli törvényes rendszabályokat, addig sütött törvénytelen súlyú kenyeret, míg a törvényszék üzleti jogának teljes elvesztésére ítélte."

Ugyanakkor azonban a budai pékiparról van egy másik érdekes hír is:

„A budai gőz-sütő kemencében naponkint 1000 kenyeret sütnek. E kenyerek rövid idő alatt nagy keletre emelkedtek, mert általában jóizüek, jól kisültek s azonkívül szaporábbak s valamivel olcsóbbak is az úgynevezett soroksári közönséges kenyérnél."

Érdekes hír, még pedig Pestről:

„A pesti izraeliták új templomot építenek a Dohány utcában. Építését Hild építész vállalta el. Még e hónapban elkezdődik a munka s 1856. évi szeptemberig készen kell állnia a templomnak."

A Pesti Napló irja 1854. nyará a — sajnos — kacsának bizonyult hírt:

„Egy minden magyar emberre örvendetes hírt közlünk. Gróf Széchenyi István egészségi állapota javulófélben van. Egy szívvel kiáltja utána az ország: Adja Isten, hogy úgy legyen s hogy minél előbb ismét a tettek mezején láthassa őt tisztelőinek végtelen sokasága."

Ugyancsak a P. N. jelenti:

„Deák Ferenc köztiszteletben álló hazánkfia még az ősz kezdetén Pestre költözik, hol, hallomás szerint, állandóan szándékozik maradni. Jelesebb férfiúval aligha szaporodhatnának Pest lakósai, s bizonyára szerencsésnek fogja magát tarthatni azon házi úr, ki e jeles hazánkfiát fedele alá fogadhatja."

Ugron Gábor:

A felvonulási díszút ~ nagyzási hóbort

A volt belügyminiszter Buda nagy problémáiról

A főváros közművelődési ügyeinek egyik legelkesebb és legkultúráltabb vezetőegyénisége Ugron Gábor v. b. t. t., nyug. belügyminiszter, a főváros törvényhatósági bizottságának örökös tagja. Mint országos és városi politikust elsősorban a kulturpolitika érdekli és nagy szerencse, hogy ott találjuk minden olyan ügy tárgyalásánál, amelynél Budapest művészeti és kulturális fejlesztéséről van szó.

Ugron Gábor budai ember. Nemcsak azért, mert Budán lakik. Egész gondolkozását áthatják azok a nagy hagyományok, amelyeket Buda jelent a magyar élet számára: a szabadság és haladás tisztelete, az ősi magyar tradíciókhoz való nemes ragaszkodás. Szereti Budát, minden esemény és minden kérdés, amely Buda életét érinti, szive ügye Ugron Gábornak. Ez vezetett bennünket, hogy amikor most jelentős változások történnek Buda életében, őt kérdezzük meg, hogyan látja, miképen véli megoldhatóknak az aktuális problémákat.

A budai színház

Elsősorban a budai színház kérdését tettük szóvá előtte.

— Nem titkolom, — mondta — soha nem is titkoltam: a budai színház kérdésében kezdettől fogva az volt és ma is az az álláspontom, hogy a most lebontás alatt álló épület nem volt méltó sem a főváros közönségéhez, sem Buda társadalmához. Lebontásához azonban azzal a feltétellel járultam hozzá, hogy azonnal megtétetnek a lépések az új, színjátszásra télennyáron alkalmas színház felépítésére, ami az építési technika mai fejlettsége mellett egyáltalán nem tartozik a lehetetlenségek közé. Véleményem szerint, amennyiben az összes pesti színházak téli szezónja alatt a budai színház nem mutatkoznék rentábilisnak, arra az időre mozinak lehetne felhasználni az épületet.

— Ami a színház helyét illeti — folytatta Ugron Gábor — az *első* budai színház nem kerülhet máshova, mint a régi színház tradicionális helyére, vagy annak közelébe, vagyis a Horváth kertbe, vagy a Tabánnak a Horváth-kerthez legközelebb eső végére. Belátom azonban, hogy a Lágymányosnak valamikor szintén szüksége lesz színházra, vagy esetleg a Széna-tér környékének is, de Buda elsődleges színházi szükséglete, hogy az új színház a Krisztinavárosban maradjon.

— A budai színház felépítésének módját meg kell találni. — folytatta Ugron Gábor — de *amennyiben a társadalom segitségét akarják ehez igénybevenni, úgy ez a szándék csak akkor lehet egészséges, ha számolnak azzal, milyen mértékig képes a társadalom ezt a segítést elbirni.* Jó lesz azonban nem halogatni a színházépítés kérdését, mert különben úgy járunk vele, mint a szabadtéri színházzal, melyet Budára terveztek, de most úgy látom, a Margitszigeten építenek fel. Hogy kellő arányokban, helyesen-e, vagy pedig helytelen formában, nem tudom.

A Karátsonyi-palota

Ezután a Karátsonyi-palota kérdésére fordult a szó:

— A Karátsonyi-palota dolga nem könnyű kérdés. Ez a palota annyira hozzátartozik a mai Krisztinaváros képéhez, annyira megszoktuk, hogy nem szívesen látnók, ha leromboltatnék és hat-hétemeletű paloták épülnének a helyén. De viszont meg kell gondolni, hogy ezek a hat-hét emeletű paloták a szorosan vett krisztinavárosi lakósok számát százakkal, esetleg ezrekkel szaporítanák, ami az egész környék gazdasági életét, annak fejlődését, kereskedelmének és iparának forgalmát nagymértékben emelné. Ezzel szemben egy üres grófi palota holtpont a város közepében.

— De tekintettel kell lenni arra is, hogy a Karátsonyi-palota nem müemlék, nincs is annak nyilvánítva és nagyon nehéz akár egy főúri, akár polgári családnak megakadályozni, hogy vagyontárgyaival, a közérdek által meghatározott korlátokon belül, szabadon rendelkezzék.

— Ugy látom, azok a tervek, amelyek a palota további megtartását, a hozzátartozó többi telekrészeknek többé-kevésbé való beépítését célozzák, nem lesznek megvalósíthatók, nem beszélve arról, hogy a palota a főváros által való megvásárlása esetén csak akkor lenne bármely célra felhasználható, ha annak rendbehozásába mégegyszerannyit beleölnének, mint amennyibe ma az épület kerül. Ma is fenntartom azt az álláspontomat, hogy a főváros annakidején nagyon rossz üzletet csinált a Károlyi-palota megvételével, amikor 5 millió pengőt adott a Fővárosi Képtár céljaira alkalmatlan épületért. Csak az enyhítheti ezt a vásárlást, hogy a vételár a Közművelődési Alapé lett, amely közcélokat szolgál.

— Ilyenformán határozottan ellene vagyok a Karátsonyi-palota megvételének és kénytelen vagyok arra az álláspontra helyezkedni, hogy a Krisztinaváros — amelynek van elég parkja és jó a levegője ott, a Svábhegy aljában — akkor csinálja a legjobb üzletet, ha minél több és szebb modern, komfortos lakással épül be, természetesen oly módon képzelve el ezt az építkezést, hogy a területnek belső, nem utcára néző szobái csendes, ideálisan hangulatos, szép parkra nézhessenek.

A felvonulási díszút

Megkérdeztük ezután Ugron Gábort, mi a véleménye a felvonulási díszút tervéről.

— Hallottam erről az ötletről — felelte — nem is merem azt tervnek nevezni. Nem sejtem, kinek az agyában született meg, hogy Budapestnek szüksége van egy felvonulási díszútra. Teljes tisztelettel bocsánatot kérek az ismeretlen szerzőtől, de én ezt a gondolatot nagyzási hóbortnak tartom.

— Ha csapatszemlére van szükség, nem hiszem, hogy bárhol Európában alkalmasabb, ideálisabb hely akadna erre a célra, mint a Vérmező. Ha pedig felvonulási díszút kell, keressék ki Budapest akármelyik megfelelő útvonalát, melyek közt szépség dolgában párját ritkítja például az Andrássy-út, esetleg annak most készülő meghosszabbítása, a Stefánia-út stb. Ezek az utak a jelenlegi, sőt a jövőbeli Magyarország hadseregének felvonulási, felfejlődési és elvonulási céljaira is elegendőek.

— Egy 30—40 millió pengős költséget igénylő, csupán parádét szolgáló tervekről tessék kérem lemondani, amíg Csonkamagyarország vagyunk, kilencmillió a lakosságunk száma és ennek a népességnek nagyobik fele a legelemibb szükségleteket is nélkülözi s a szó szoros értelmében a mindennapi kenyér sem áll rendelkezésére.

A Vérmező

— Előbb-utóbb a Vérmező dolgát is rendezni kell. Nem maradhat fenn sokáig az az állapot, hogy ez az értékes terület a város közepén ne szolgáljon más célt, mint hogy egyik végében néhány katona gyakorlatozik, a másik végén pedig néhányan lovagolnak. A katonai gyakorlóteret a Vérmezőről ki kell mielőbb helyezni.

Karácsonyeste

Karácsonyestén: muzsika, álom
Fonódik a szivek köré —
Lágy, selymes, ragyogó aranyszálon.

Karácsonyestén fehér ima száll
Fényes, diszes palotából,
Kis kunyhóból s az Istenhez talál.

Karácsonyestén csorog égi méz
S szórja bőséges áldását
Egy picinyke, rózsás, isteni kéz.

Karácsonyestén: megszépül minden,
Mert a hideg éjszakában
Földre száll az élet, a jó Isten

Réw Zsuzsa.

Fenti készülékeket dijtalanul bemutatja:

ULLMANN BÉLA
II., MARGIT KÖRUT 7.

SUGÁR RÁDIÓ
XI., HORTHY KÖRTÉR 7.

ÖREGDIÓFA
Söröző és Étterem
HEGEDÜS GYULA cigányzenekara muzsikál
Régi budai tradíciók! Uj modern vezetés
I., PÁLYA-U. 3.
ifj. Wagner Béla ü. v. Reiber József vendéglős
Telefon: 152-494

Becsey Antal 25 éve tagja a törvényhatósági bizottságnak

A jubileumot lelkes szeretettel ünnepelte a Szentimrevárosi Társaskör

Nagy és meleg ünneplésben volt része *Becsey* Antalnak a Szentimrevárosi Társaskör legutóbbi kultúrestélyét követő vacsorán. *November 20-án volt ugyanis 25 éve annak, hogy Becsey Antal kormányfőtanácsost, örökös fővárosi bizottsági tagot a székesfőváros törvényhatóságának bizottsági tagjává választották. Becsey* Antalt ez alkalomból az elnöklete alatt működő Szentimrevárosi Társaskör nagyszabású ünneplésben óhajtotta részesíteni, ő azonban megtudta és elhárította magától az ünneplés mindenféle megnyilvánulását. Igy a legutóbbi kultúrestet követő vacsorán a Társaskör tagjai a legszűkebb keretben fejezték ki jókívánságaikat a 25 éves jubileum alkalmából.

A Társaskör nevében *Sánczy* József igazgató felkérésére *Szombathy* Kálmán alelnök szép beszéd kíséretében, közvetlen szavakkal méltatta *Becsey* Antal 25 éves közéleti működését. Végigvezette a hallgatóságot *Becsey* Antal negyedszázados munkásságának fontosabb eseményein, s rámutatott mindazokra a Szentimreváros és a főváros életében maradandó emlékű kezdeményezésekre és alkotásokra, amelyek Becsey Antal nevéhez fűződnek. *Szombathy* beszéde folyamán a hallgatóság többizben lelkesen ünnepelte *Becsey* Antalt és biztosította őt további bizalmáról, ragaszkodásáról és szeretetéről.

Becsey Antal meghatottan mondott köszönetet a nem várt ünneplésért, kijelentette, hogy akkor, amikor a multra visszatekint, a Szentimreváros jövőjére gondol. Fogadalmat tett arra, hogy ha ez egyáltalában lehetséges, akkor még fokozottabb erővel, buzgalommal és lelkesedéssel fog harcolni azért, hogy a Horthy Miklós-híd felépítésével kínálkozó új fejlődési korszak a főváros eme rohamosan fejlődő kerületét még nagyobbszabású alkotások színhelyévé tegye.

GYORSIRÁST és gépirást KOZMA iskolában
II., ISKOLA-U. 27. szám.

„Az élet csak hangulat" — mondja a nagy lirikus, de az bizonyos, hogy egy-egy hangulat sokszor megszépíti az életet. Talán a legkellemesebbek közül való a rágyujtás egy-egy jó szivarra, cigarettára. A m. kir. Dohányjövedéknek a párisi világkiállításon is elismerést aratott gyártmányai most nagyon izléses, ragyogó karácsonyi csomagolásban és összeállításban kerültek a trafikokba a rendes áron, idén a normalgyártmányok mellett Nikotex minőségben is. Sok karácsonyfa alatt fogjuk látni őket, s az illatos, válogatott gyártmányok kék füstkarikái sok gondot, kétséget, bizonytalanságot fognak egy-egy percre elfelejtetni, hogy azután felfrissülten, új erővel folytassuk a mindennapunkért folyó küzdelmet.

Jó cipőt
csak
Márkusnál
II., Margit-körut 36.
Telefon: 152-940.

Hála Istennek, megint igazam van!

Irta: Pávai Vajna Ferenc dr.

Amikor az én fekete szakállam csak serkedezett, a mi lengő fehér szakállú és hajú polihisztorunk, *Hermann* Ottó, egy polemikus előadása végén nagy megnyugvással sorolta fel, hogy mire szakálla megfehéredett, sokszor lett igaza azokban a vitákban, amelyeket évekig, évtizedekig folytatott a legkülönbözőbb szakmák tudósaival. Ugy lehet, ez is egyike volt azoknak az eseményeknek, amelyek engem is arra buzdítottak, hogy sokszor kétségbevont elgondolásaim és tudományos megállapításaim mellett hosszú éveken keresztül törhetetlen hittel megmaradjak, kitartsak. Ma már jócskán penészesedő szakállal magam is elkönyvelhetek néhány olyan kisebb-nagyobb port felvert vitát, amikor ellenfeleim meggyőződhettek afelől, hogy mégis csak nekem lett igazam.

A „Budai Napló" — mert hiszen elvégre Buda is csak a Dunántúlon fekszik — ünnepi számaiban elkalandozhatik egy kicsit messzebbre is, a távolabbi Dunántúlra. A Dunántúlra, ahol mostanában a megvalósulás stádiumába jutott egy olyan vitás kérdés, amely az egész maradék Magyarországnak gazdasági életében igen nagy jelentőségű lesz. A lispei és szentadorjáni furásokról van szó, ahol egy külföldi vállalat nagyobbarányú földgáz és petróleum előfordulásokat talált.

Pontosan húsz évvel ezelőtt, amikor a magyar kincstár korábbi és az akkori Horvátországban végzett földgáz-petróleum kutatásaiban résztvettem, s a Dunántúlon kellett sokszor keresztül utaznom, elég merész voltam — az akkori geológiai megállapításokkal szemben — arra kérni *Böck* Hugót, a kincstári földgéz-petróleum kutatások vezetőjét, *engedje meg nekem a Horvát-Szlavóniával szomszédos dunántúli területek megvizsgálását is abból a szempontból, vajjon nem alkalmas-e az a vidék is a földgáz és petróleum kutatására és feltárására?*

1917, 18, 19-ben a Balatontól délre és a Drávaig elnyuló nagy területen lefolytatott geológiai térképezéseim ezt a feltevésemet teljes mértékben igazolták s 1919 telétől kezdve 1924-ig geológus munkatársaimmal majdnem az egész Dunántúl területét térképeztük s ott arra a megállapításra jutottunk, hogy *annak harmad- és negyedkori földrétegei olyan kifejlődésüek és szerkezetüek, amelyekben földgáz és petróleum nemcsak képződhetett, hanem azok a Dunántúl altalajának redőzéseiben fel is halmozódhattak s azok feltárása és kitermelése a legnagyobb mértékben reménnyel kecsegtet.* Ez a megállapításunk azonban, különösen a dunántúli földkéregdarab szerkezetét illetőleg, ellenkezett a korábbi tudományos felfogással, s igy amikor mintegy tizenöt ével ezelőtt egy angol vállalkozás két dunántúli furása nem hozta meg a hozzájuk fűzött reményeket, a legújabbi időkig erősen vitásnak látszott. A nyilvános és magánvitatkozás húsz évig tartott, elannyira, hogy fenti, évekig tartó munkánk tudományos eredményét és térképét a különböző hazai és külföldi szakfolyóiratokban csak általánosságban publikálhattam, s igy lassankint majdnem feledésbe ment az az úttörő munkám, amely a földgáz- és petróleumkutatás szempontjából a Dunántúlra terelte a figyelmet.

Ma azonban már nagy megnyugvással és elégtétellel állapithatom meg, hogy további hosszas és részletes geológiai és különösen geofizikai kutatások alapján az *European Gas and Electric Co.* több eredménytelen és kisebb eredményü mélyfúrás után a Dunántúlnak éppen azon a redőboltozatán fúrt meg egyelőre napi többszázezer köbméter földgázt és ugyancsak naponkint mintegy hat vagónt kitevő, magától kiömlő, kitünő minőségű földi olajat, amelyet az 1919 és 1920 évek közti télen állapitottam meg. *Ezzel az a húszesztendős vita, hogy vajjon a Dunántúl fiatalabb harmadkori medence-részei kiképződés és szerkezet szempontjából alkalmasak-e földgáz és petróleum kutatására és bányászatára, — hála Papp Simon kolléga újabb munkásságának — az én javamra eldőlt.* Bizonyosra vehetjük, hogy ennek, az általam akkor budafapusztai felboltozódásnak nevezett redőboltozatnak részletredőzésein még számos eredményes földgáz- és petróleumkutat fognak mélyeszteni s az a sok hasonló felépitésü dunántúli redőboltozat, amelyet ott magam és munkatársaim: *Wendl* Aladár, *Pantó* Dezső és *Ferenczy* István állapitottunk meg, szintén még igen sok esetben hasonló eredményeket fognak felmutatni s bejgazolódik az a már mintegy másfél évtizede kialakult véleményem is, hogy *a magyarhorvát harmad- és negyedkori medence — beleértve a magyar Alföldet is — Közép-Európa legkiadósabb földgáz-petróleum és höenergia bányászatának területe lesz.*

A „Bányászati és Kohászati Lapok" 1919 december 1-én megjelent számában egy kis cikkem *látott* napvilágot *„A Dunántúl földgáz és petróleum kincséről"* cimen, ebben többek között ezt irom: „Edigi kutatásaim a Vértes-Balaton vidékétől le a Dráva vonaláig terjednek ki és ott már eddig 7—8 parallel lefutású redőt sikerült kimutatnom a neogén és pleisztocén rétegekben, vagyis olyan szerkezetet, amely a legszebb reményekre jogosit fel arra vonatkozólag, hogy *a Dunántúlon is jogunk nagyobb mélységben földgázt és petróleumot találni.* Ezeken a redőkön pedig mindeniken megállapitottam egy-két olyan boltozatot, amelyeket máris meg lehetne fúrni. Fúrópontok tavaly óta ki vannak jelölve. Soha eléggé meg nem büntethető kezek gazdaságilag is tönkretették Magyarországot, elvesztettük majdnem mind — legalább egyelőre — azt, amit eddig szereztünk. Odavan Erdély földgáza, Nyitra olaja és Horvát-Szlavónia földgáz és petróleumos területei. A pénzügyminisztérium kutatógeológusai és bányamérnökei majdnem tizéves munkájának gyümölcsét idegen nemzetek élvezik, *de az áldott magyar föld nem lett hütlen hozzánk és a magyar faj tudása és rátermettsége új kincseket fog feltárni, mert élni, fejlődni akarunk s élnünk, fejlődnünk kell!*"

Az áldott magyar föld ime tényleg nem lett hütlen hozánk. Most már megvan a Dunántúl földgáz és petróleumkincse is, s ha valaha, akkor igazán ma aktuális, hogy megkezdett munkánkat zavartalanul és kellő támogatással folytathasuk s magyar hazánk újraépitéséből kivehessük a részünket. Bárcsak a sors megengedné nekem azt is megérhetni, hogy csonkára nyomorított országunk legyen Közép-Európa legkiadósabb földgáz, petróleum és höenergia bányája, mert akkor talán rám nézve egyáltalán nem volna fontos már, hogy megint igazam lett.

Én hiszem, hogy eljön az a Karácsony is és ez lesz Magyarország gazdasági megváltása!

Fürdőszoba vagy — gyógyfürdő?

Irta: NEMES J. GYÖRGY dr.

Budapest-Fürdőváros gyógyfürdőinek legnagyobb konkurrenciája a modern épitkezés: a fürdőszobás, komfortos lakások ujonnan épülő ezrei. Ezek nyujtják lakóiknak azt a kényelmet, hogy mindennapos tisztasági lehetőséggel kulturigényeiket saját otthonukban elégithetik ki. Pedig valamennyien élénken emlékszünk a századeleji Budapestre, amikor még nem állott annyi komfortos lakás rendelkezésre és divat volt a Császárban, Artéziben, a Dohány uccai Hungária-fürdőben találkozni, annál is inkább mert ez a heti attrakció egybe volt kötve kitünő villásreggelivel is.

Gyógyitó és hygiénikus fürdőkként aránylag jobban kihasználták azelőtt a budapesti fürdőket, mint a fürdőszobás lakások nagytömegü épülése után. Gyógyfürdőink mai látogatói csaknem egész összességükben azokból adódnak, akik gyógyulásuk érdekében keresik fel a fürdőket.

A fürdőkultusz fejlesztésénél azonban a belföldi vendégek törzskarára is épitenünk kell és odahatnunk hogy honi beteganyagunkat, polgári tömegeinket visszairányitsuk gyógyfürdőink felé, ahonnan elszoktatta őket nagyrészt a saját fürdőszobáik okozta kényelemszeretet.

A hazafias érzésre való hivatkozás egymagában nem volna elegendő, komoly orvosi mérlegelés alapján világos szavakkal kell megértetnünk, hogy az otthoni vizvezetéki vizben való fürdözés ég és föld különbség a természetes hévvizeinkben való fürdözéssel szemben! És ez nemcsak gyógyitó hatás tekintetében van igy, hanem tisztasági szempontból is. Ennek a megértése viszont igen könnyü lesz, ha reámutatunk azoknak a természetes alkatelemeknek hatására, amelyek gyógyvizeink csodálatos gyógyhatását magyarázzák.

Az ásványi és hévvizek két nagy tényező természetes társulásából tevődnek össze: az egyik a viz. Tudjuk, hogy itt a budai hegyek 250 négyzetkilométernyi területére zuhogó esőviz ennek a vizmennyiségnek legbővebb forrása. Az esőviz meg nem határozott mennyiségü és minőségü villamos, kozmikus sugárzást is hozzáad az amúgy is elektromos töltésü ionokkal rendelkező gyógyvizeknek. Ámde kerülnek a föld mélyéből származó ú. n. juvenilis vizek is hozzá, melyek gőzerejüknél fogva hajtják aztán a földmeleg által hevitett és a másik nagy alkotó tényező, a föld és ásványai oldott részeivel telitett vizeket a föld felszine felé. A göznyomáshoz nagy viznyomás is járul, ami az ásványi anyagok kioldásánál szerepel és a kénes, szénsavas gázelemek és radioaktiv gáz- és sóalkatrészek kihozását is elősegíti. Az u. n. „thermális vonal" mentén itt Budán fakadó hévvizeink közel két grammnyi száraz sóalkatelemet tartalmaznak ehhez a gázok, rádióaktiv anyagok a vizmennyiség és a 40—60 Celsius höfok összhatásai járulnak, amelyek vizeinknek különleges gyógyerőt adnak. Ez a gyógyerő egyrészt a felszivódásra kerülő apró sóalkatrészeknek (elektrolitikus ionoknak) tulajdonitható, másrészt a gázoknak és a viz höfokának a bőr idegvégzödésein át történő ingerhatásából tevődik össze, amely külső és belső mélyrehatható sejtéleti áthangolásra vezet. Nemcsak a bőr élettani körülményei változnak meg és éri a szervezetet e részről e vérpályán és idegrendszeren át fontos gyógyitó behatás, hanem a gyógy- és hévvizekben való fürdés olyan gyógyingereket is produkál, melyek a belső élettani müködések egész sorára hatván, frissitő regeneráló összhatásban nyilvánulnak meg.

De van még egy fontos előnye a budai hévvizekben való fürdésnek. S ez a kénes alkat. Nemcsak belső és külső dezinficiens a kén, nemcsak epehajtó, tüdőtisztitó, hiszen latinul „balsam pectoris, tüdőbalzsam" volt a neve, hanem jelentősége a börgyógyászati és kozmetikai therápiában is felülmulhatatlan. Ha a jó háziorvos minden családban csak azt a szerény tanácsot adná, hogy a női bőr finomításának, öntisztulásának, üditésének, apróbb börhibák eltüntetésének milyen jótékony hatása várható a kéntartalmu budapesti gygyfürdőkben való többszöri fürdéstől, csak hogy ink röstön meghozzák az áldozatot, hogy kényelmes otthoni, de gyógyértékkel nem biró kádfürdőik helyett természetes gyógyfürdőink felé vonzódjanak. Minden a jó orvosi propagandától függ. Be kellene hozni bizonyos propaganda fürdőnapokat például a pénteket. Istenben boldogult Liber Endre alpolgármesterünk tartotta ezen a napon közismert fürdését a Gellértben ahol társasága közepette fesztelenül beszélt a városi politikáról. Milyen szép volna az Ő emlékezetére ezen a napon félárú népszerüsitő propaganda-fürdést rendezni. Másrészt közlekedésünknek is bizonyos fürdővárosi lélektannal kellene telitődnie. Ez abban nyilvánulna, hogy például a 67—69-es villamos nem a lakatlan „Hadnagy utca" végállomási tábláját viselné, hanem a fürdő nevét, illetve később azt a nevet, amelyet a Tabán kapni fog vagy pedig kombinált fürdőátszálló villamos jegyeket adnának ki, a strandfürdők mintájára, oda-vissza viszonylatban s más egyéb kedvezményeket.

Elsőrendü munkát, jutányos árban készit
VÁLI GÁBOR
Első budai cimtáblafestészete
II., Iskola-utca 18. Telefonhivó 1-568-63.

Felolvasóest a Szentimrevárosi Társaskörben. Kitünően sikerült felolvasóestet rendezett a Szentimrevárosi Társaskör dec. 13-án hétfőn este nagyszámú és előkelő közönség részvételével. Székey Vadimir ny. főkapitányhelyettes tartott szellemes előadást, amely mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét. Az előadó megdönthetetlen érvekkel bizonyitotta be azt, hogy tekintély nélkül az állami és társadalmi élet el sem képzelhető. A hálás hallgatóközönség meleg elismeréssel adózott dr. Székely Vladimirnak. Az előadás befejezése után Kovács József ny. tábornok és dr. Kiss Dezső miniszteri tanácsos mondott köszönetet a társaskör nevében.

A
Szent Gellért Gyógyfürdő
pezsgővizü uszócsarnokában
olcsó árak a reggeli és délutáni órákban
Belépő kabinnal: P 1·20
„ szekrénnyel: P 1·—

Laticel matrac

LÉGÁTERESZTŐ
NEM MELEGSZIK
HYGIÉNIKUS

Gyártja a **Magyar Ruggyantaárugyár**

Édes pici Jézus

mesék aranyszánkóján, szivek örök-virágos országútján, lelkek fehéren izzó gyöngy-haván immár ezerkilencszázharminchetedszer suhanasz le hozzánk a földre. Hivogatnak gügyögő, ártatlan gyermekajkak. Szólongatnak itt Budán és szerte a világon tisztaércü öregharangok, csilingelő csengettyük. Budai templomok aranyos oltára Hozzád ivel, hajnali misék önzetlen áhitata Benned keresi célját, esti imákban Veled álmodunk. Gyertyácskák fénye Érted lobban, erdélyi fenyők illata Téged igér. Karácsonyi hangulatban a Te első éjszakád csodás varázsát lessük és vágyva-várjuk Tőled — annyi boldogtalan karácsony után — az édes, boldog angyalfiát.

Még a kivül fényes, de belül szomorú budai utcák még szomorúbb házaiban is felzeng az Ur várása sok-sok kis betlehemes vékony hangocskáján. Papir-süvegüket, kóc-szakállukat meg-megcibálja a nedves, decemberi szél. A csunya eső eloltogatja a Jézuska jászolát megvilágító árva szál gyertyácska fényét, hogy megcsuklik tőle az angyalt hivogató, pásztort bátorító, karácsonyi hangulatot lehelő hangjuk. Mintha csak jelképezni akarná az egész kicsi kép a mai didergő, nehézködü magyar adventet, amelyben az éktelen szegénység, a fagyos otthontalanság — a szent éjnek titokzatos rejtelmessége — és a gyülölet, a vérgőz vad orkánja oltogatja a magyar világ fölött a betlehemi ég szikrázó csillagát. Ez nyomja el az angyali éneklől zengővé, áramlóvá valt örök tanitást: szeress!

Sötét hatalmak a legsötétebb gyülöletet küldik a magyarság ellen, hogy leteritsék vele az Igazságot és a Szeretetet. Magyarország elpusztitásának vágya fütí a körülöttünk lévő világból felénk zúdulló szeretetlenséget. De szembe kell néznünk a minket elnyelni akaró, feneketlennek látszó gyülölet-tengerrel — az igazság és a szeretet védőgátjainak megépitésével!

Hogy ezt megtehessük, elsősorban a magunk szivében kell rendet teremteni. Le kell fejteni a szemeket eltakaró kezeket, fel kell tépni a szivek áradását elfojtó zsilipeket, hogy a betlehemi csillag örökké ragyogó fénye és melege elsősorban bennünket járjon át. El kell mennünk Betlehembe, ahol az egek harmatozásában a felhők hullatták az igazat és a föld megteremtette az Üdvözitőt. O vezette vissza emberi mivoltukhoz a csak a pénzért, élvezetekért loholó, tülekedő, veszekedő, mindig csak magukkal törődő embereket és ezzel az átkos gyülöletet, — amely bennük minden iránt tombol, ami kicsinyes érdekköreiket csak látszólag is veszélyezteti — eloszlatta. Példájával, Isten örök tüzéből szikrázott, tökéletesen gazdag lelkével, a szeretet állandó melegét áraszto, jósagos szivével igy gyökereztetí meg a felismerest, hogy szeretettel meg lehet javitani az embereket, de a gyülölet mindig csak gyülöletet, az egész világ romlását szüli.

Itt van Budának, a régi erkölcsében máig is elő, hitéből ki nem kopott haidani fővárosnak a nagy hivatása. Innen kell és egyedül innen lehet elindulni a magyar Advent ma még olmosan szürke, a jövőt sürün eltakaró ködében a nagy magyar karácsonyi utra.

Itt még hisznek az emberek és őszintén valljak a drága kicsi Jézus igazságait. A magyar szivekben a rendcsinálást Buda tiszta lelkisége kezdje meg. A feltétlenül megszülető magyar Igazság várásaban fogják itt meg növekvo remenyeink fohordozójának: a magyar ifjúságnak a kezét. Vezessék az Isten Fiához, hogy megtanulja az erős, kemény Igazságot és megtanulja a szelid Szeretetet. Buda templomaiból, csendes békés otthonainak karácsonyfája mellől nemcsak külsőségekben, de igazi otthont adva Jézuskának az ős budai lelkekben — induljon el a végelathatatlan procesSzió a Szeretet országútjára.

Ott, a jászolnál, cseréljen szivet ifjúságunk a Kisdeddel. Ifjúságunk, a fiatalosan ragyogó szemü, nagyhitü, erős lélekkel tettekre vágyodo magyar jövő. Onnan induljon kemény gerinccel s ha kell, vérző körmökkel dolgozni a boldog magyar Betlehemért!

A mélységekből ezért szárnyal az égre az imánk. A rongyos kis betlehemesek is ezt dalolják a budai utcákon. Égrenéző szemmel ezt várjuk az 1937-es karácsony sejtelmes vigiliáján.

Édes pici Jézus! Hozz végre boldog ünnepet a magyarnak, hintsd Budára aranysugaras szived harmatát . . .

Rév Sándor.

VOGL és VILLÁNYI
TÁNCISKOLÁJA
II. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

Viraág Béla emlékest január 5-én a Budai Vigadóban

Egyre nagyobb hullámokat vet a közönség érdeklődése a Hollós Mátyás Társaság és a Budai Napló Viraág Béla emlékhangversenye iránt. Mint már megirtuk, a cél: méltó síremléket állitani a Hollós Mátyás Irodalmi Társaság és a Budai Napló néhai megalapitójának, J. Viraág Bélának. Ennek szolgálatába állitjuk azt a diszes és magasszinvonalú művészi estét, amely január 5-én a Budai Vigadóban lesz.

A nagyfokú érdeklődés már előre is biztositja, hogy nagy és előkelő közönsége lesz az emlékestnek. A jegyek jórészét már lefoglalták a főváros társadalmi, politikai és gazdasági életének előkelő képviselői és a rendezőség állandó készenlétben van, hogy minden jelentkező igényt kielégitsen. Hisszük, hogy mindenki ott lesz Viraág Béla emlékünnepén, akit érzelmi szálak fűznek Budához s a hálás budai társadalom készséggel járul majd hozzá, hogy a jeltelen sírhalom felett diszes emlékkő hirdesse az utókornak, ki volt Viraág Béa, aki egy tehetséges, munkás élet minden energiáját és egy lelkes fiú minden szeretetét Budáért áldozta.

Hétfőn, december 20-án a Hollós Mátyás Társaság irodalmi estét rendezett a Gellértszálló zeneermében. Nagy és disztingvált közönség hallgatta végig a műsort, melynek számai a következők voltak:

1. Megnyitó; mondta: dr. Hennyey Vilmos elnök.

2. Gróf Zichy Nándor: A magyar idegenforgalom kultúrális és gazdasági értékei.

3. Versek, Arany János és Kiss Menyhért költeményeiből szavalta: Kátay Valéria színmüvésznő

4. Dr. Pávai Vajna Ferenc: A termális vizek eredete és gazdasági jelentősége.

5. Dr. Lippay Gyula: humoros novellája és végül

6. Költemények, irta és felolvasta: Kornai István.

A jólsikerült előadóest után társasvacsora volt Gundel polgári éttermeiben és a társaság sokáig maradt együtt a fehér asztal mellett. A Hollós Mátyás Társaság estjének bővebb méltatására egyébként még visszatérünk.

Szőnyegjavitás: Turáni, II., Fő-utca 80 TELEFON: 151-579

Hollandokat, belgákat, finneket, braziliaiakat és lengyelekat osztott be a budai templomokhoz az Eucharisztikus Kongresszus vezetősége

— Mihalovics Zsigmond kormányfőtanácsos, tb. kanonok nyilatkozata —

Az a hatalmas apparátus, amelynek feladata a Szent István király jubileumi évét és a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust megrendezni, bámulatraméltó munkásságot fejt ki, hogy a Magyarország és a főváros számára oly fontos esemény impozáns lefolyású és zökkenés nélkül való legyen. A rendezőség központi ügyvezető igazgatója, *Mihalovics* kanonok az alábbiakat mondotta a nagy munkáról a *Budai Napló* szerkesztőjének.

— Az országos elnök, *Verseghi Nagy* Elek meghatalmazott miniszter és *Turchányi* Egon dr. volt országgyülési képviselő, a Várplébánia káplánja vezeti a nagy munkát. Az ő kezeikben van a Kongresszus *külügyi részének* intézése letéve. Az elnökségben még *Huszár* Károly nyug. miniszterelnök, Páter *Bangha* Béla és én vagyok benne. A lakásügyek, elszállásolás, ellemezés külön osztályt foglalkoztatnak vitéz Kárpáthy Kamilló gyalogsági tábornok, a honvédség volt főparancsnokának irányitása alatt. Mellette *Nádasdy* Béla ezredes, *Galyassy* alezredes, *Köntzey* főhadbiztos, *Markos* Béla és az Ibusz 30 tagú kirendeltsége tevékenykednek. A nevekből láthatják, — mondja mosolyogva, — hogy *nagyrészt budaiak intézik a vezetés nehéz ügyeit.*

— Hogy a város belterületén torlódásmentesen meg tudjuk oldani a félmillió embernél nagyobb számú felvonultatásokat, e célból felállitották a Kongresszus közlekedési hivatalát is, amelyet most szervezünk meg, a külföldi sajtó ügyeinek technikai lebonyolitására szolgáló irodát ugyancsak most rendezzük be és a küldöncszolgálatot is, amely főleg azért fontos, mert vendégeinkről a határátlépéstől az elutazásukig gondoskodik, de nemcsak a személyükről, hanem a podgyászukról is. Annak, aki nem lát be adminisztrációs gépezetünkbe, fogalma sincsen, mi mindenre kell a rendezőség figyelmének kiterjednie. Ha hazai közönségünket is belevesszük, végtére is milliós ünneplő vendégseregekről kell gondoskodni.

— Harminc államból jelentették már be a részvételüket s a háborús légkör dacára nem csökkent a Kongresszus iránti érdeklődés. Hogy mindez mit jelent Magyarország számára vallási, morális, idegenforgalmi, kulturális és gazdasági szempontokból, majd a Kongresszus lezajlása után fogja csak a közvélemény tapasztalhatni. Sokszor gondolkozom, hogy a férőhelyek elegendők lesznek-e, de a szakreferensek megnyugtatnak. Hiszen *hatvanezer hely van eddig biztositva és az önkéntes felajánlások szépen folynak.* Budán is, ami helyi vonatkozásban nagyon örvendetes, mert majd Buda speciális szépségeit és történelmi multját ismerteti meg az ideérkező idegenekkel.

— Szép vonás a fővárosi közönségtől, hogy *felekezeti különbség nélkül ajánlottak fel szobákat, lakásokat, sőt egész villákat a kongresszus vendégeinek részére.* Sokan ellenszolgáltatást sem kérnek. Ez is azt bizonyitja, hogy a kongresszus magyar nemzeti szempontból is milyen fontos és a közönség ezt méltányolja.

— *Budának speciálisan sok külföldi idegen jut, mert a budai templomokhoz igen sok nemzetet osztottunk be, főleg azért, mert egyes budai plébánosok kitünően beszélnek idegen nyelveket* s igy vendégeink saját anyanyelvükön hallhatják magyar papok részéről a szentbeszédeket és anyanyelvükön részesülhetnek lelki gondozásban. Budára osztották be az eddigi diszpoziciók szerint: a hollandokat (Krisztinavárosi plébánia), belgákat (Ferencesek), horvátokat, finneket, braziliokat (Tabán), szlovéneket és lengyeleket (Sziklakápolna). Végleges beosztás még nem történt meg s az újabb jelentkezőkből is fog még Buda újabb csoportokat valószinüleg kapni.

L. Z.

A régi budai Christen-telek

Irta: Bevilaqua Borsody Béla

Hetven esztendős már az a budai polgár, aki ezelőtt ötven évvel még látta azt a kedves, furcsa, régi budai korcsolyapályát, melyet Budai Hárombék Effendi, mint háromesztendős budai polgárcsemete ugyanakkor látott. Most ötven esztendeje . . .

Ott volt a régi korcsolyapálya, ahol a mai új, a régi telken, melynek tulajdonosáról, a *Christen* familiáról Christen-telek volt a neve. Bizony, kevesen vannak már, akik számára ez a régi budai név még jelent valamit. A mai korcsolyapályán azoknak az unokái siklanak a villamosmoslámpák fénye alatt, a rádió zenéjére, akik ezelőtt egy félszázaddal még Christen-telek néven ismerték a korcsolyapályát. Az egykori budai nagyapók ma már a Németvölgyben és a Farkasréten laknak . . .

Christen-telek név azt a dombot jelentette, mely a régi budai Fekete Retek-utca, a Városmajor, a Vérmező és a Szénás-piac között emelkedett.

A *Christen*-család nevezetes budai patriciuscsalád volt, öse a derék céhbeli sütőmester lévén, aki a Vizváros északi alvégén volt kis Murlim Dsámi, azaz templom, a *Szu Dsameszji*, azaz a *Vizi Dsami*, vagyis a Vizivárosi Medsed, azaz Mecset köveiből Szent Flórianus tiszteletére emelte azt a bájos barokkápolnát, mely ma *Szent Miklós* — a kegyes Mikulás Apó — temploma. Ott áll a Király-Fürdő mellett a Fő-utcán a kis templom. Tavaly emeltetett fel a gödörből, melybe 1730, építtetése óta süllyedt, mióta a Város felcseperedett körülötte.

A Christen-család úgy látszik erősen vallotta a Szent Flóriánusszal való kapcsolatot, mert ez a derekas katonaszent több érdemes és becsületes budai lélek közül többek között, a téglaégető mestereknek is kegyes patrónusa. A szóbanlevő domboldal ugyanis téglavetésre igen alkalmatos agyagot hord méhében, ezért a domb oldala agyaggödör lett és a tekintetes Christen-család itt, a város egykori aljáu kibányásztatta belőle az agyagot, az agyagból vetette a téglavályogot és itteni égetőkemencéjében égette azt téglává, amikor Buda épült fel.

Minden téglavetőházhoz szükségképen odatartozik egy nagy gödör, melyben megáll a víz, Az ilyesminek a mi gyerekkorunkban *Bogi* volt a neve. Hogy ez miféle szó: nem tudom, Lehet, hogy magyar, az is lehet, hogy tót. Lehet, hogy a Woda tót szóból — ami vizet jelent — csinálódott, hiszen a régi téglavetők és égetőmesterek tótok és lengyelek voltak. Mindez nem fontos, mert itt bennünket az érdekel, hogy *Bogi* volt a neve a téglagyári vizesgödröknek, aminthogy *Bogi* volt a neve annak a lágymányosi téglagyári gödörnek is, melynek ma *feneketlen tó* a neve és máig is korcsolyapálya.

Nos a Christen-telek szóbanlévő Bogi-ja volt a kezdete a mai büszke budai korcsolyapályának. Hát bizonyos, hogy igen egyszerű korcsolyapálya volt ez! A hátsó terében ott volt a téglaagyag lefejtése után megmaradt omladékony, ásott mart, mely mint magas fal meredt a tó fölé. Nyáron milliómszor milliómnyi béka és miriádszor miriádnyi szúnyog, csibor, ebihal, parti fecske és temérdek vizisikló tanyája volt ez a Bogi. Ott, ahol ma nyáron a villamos, télen a korcsolya siklik, ott, a Bogi békanyálas vizei fenekén a siklókigyó siklott. Igen szép volt ez, főleg nyáridőn, midőn a méla budai hold fürdött a Bogi tengerében.

Télen befagyott a pocsolya. Ha befagyott, egy göcsörtös póznára zászló röpült fel, egy valamely vállalkozó lesöpörtette a havat a jégről, szép hósánccal kerített el egy szérűnyi helyet, a sáncot teletüzdelte kicsi fenyőfácskákkal és máris készen volt a pálya.

Aki egy piculát, azaz egy hatost, vagyis hat régi krajcárt, helyesebben tiz új krajcárt fizetett, sáncon belül korcsolyázott. Aki nem fizetett, az korcsolyázott, de a sáncon kívül. Belül korcsoztak az uraságok, kint korcsolyázott a népség, eg suszterinasok, azaz mai nyelven cipésztancok, ami igen szép újmódi szó.

Hétköznap zongoraverkli szólt itt. Sánta „Franzstädler" legény volt a verklis, azaz ferencvárosi ifjú. Franzstadt: ez volt a verklisek őshazája. Az ácslegények Hamburgból, a szabólegények Krakóból, a kéményseprők az olasz Svájcból, a verklisek a pesti Fraznstadtból jöttek Budára. Nadrágjuk térdben szük, bokában bő, fekete lampaszos pepitanadrág volt, amihez kurta zeke és picikarimájú barna, kemény, úgynevezett „Szidi kalap" járult.

A verkli zengett. Oh Planquette, Offenbach és az öreg Strauss keringőit zengette. Zengette a „Natalia Búcsúját", de a „Dunari walzert" is, sőt a szép Czepperl polkát is. Nem berlini álnéger Dsezzet zengett.

Vasárnap Budakesziről bevonult a sváb-banda: a rezesbanda. Sikoltott a klarinét, recsegett a trombita, búgott a vadászkürt, dörgött a púzon, hörgött a bombardon, csengett a cintányér, csilingelt a háromszög, buffant a nagydob és pergett a kisdob. Igen szép volt. A kis sváb cselédlányok együtt énekelték a Hoppczapedlit a bandával:

Mit dem schönen, jungen Herrn,
Tanz' i' Zapperl-Polka gern,
Mit dem olden mag' i' net,
Libea tanz' i' Zepperl net!

A fenyőgalyas sánc mögött óriási hóember állott, fején lyukas kosár lévén a kalap, koromból lévén az orra, facsutakból a pipája. Igen szép volt! A hóember körül virágárusok ütöttek tanyát. Mindent lehetett itt kapni, ami megehető és főleg ami megiható volt. Azaz kapható volt itt: virstli és szafaládé, sültszalonna és cigánypecsenye, sülthurka és sültkolbász, még citronyos kolbász is. Továbbá: sülttök, sültalma, pattogatott kukorica, tökmag. És elsősorban: roszkopcsin, forralt bor (fűszeres és citromos ital), forró mézes pálinka, rum teával (nem tea rummal) és forró serleves.

A hölgyek nem nyakigérő macskanadrágban és térdközépigérő rokolyácskákban, ellenben szép, rendes, bokán alul érő, illedelmes, vastag gácsiposztó szoknyában korcsolyáztak. Fejükön kis kacér prémcsalma, azaz kucsma volt. Hódprémből avagy fókaprémből ,azaz Sealskinből való, nem mint ma, nyúl-szkinből, birka-szkinből és macskaszkinből. Szoknyájuk és kurta kis mentéjük lengyelesen volt prémezve és zsinórozva. A nyakukban láncocskán lógott a karmantyúcska, azaz muffocska. Az urak cilinderkalapban és zsakettben korcsolyáztak.

Az uraságok görbeorrú szíjjazott korcsolyát, a népségek szíjjazott fakorcsolyát, a suszterinasok madzagos lólábszárcsontot, csiszonkát, azaz iringót kötöttek. Némelyek csak a féllábukra kötöttek lócsontot. A legalsó osztályok csak csuszkáltak, a még alsóbbak csak néztek.

Egy kis fa-kalyiba volt a melegedő. Kicsi bádogkályha izzott benne. Terebélyes budai mamák ültek a kalyibában, mert mama nélkül nem lehetett idejönni! A mamák ültek, fehér harisnyát kötöttek, gesztenyét ettek, cselédekről, disznótorról, a mákospatkó sütésének titkáról, karácsonyi nagytakaritásról és a Rozik, Katik, Lénik, Rézik, Bábik, Márik, azaz a cselédlányok gazságairól csevegtek.

A Christen-telket csak a hold világitá meg. Az Országút alacsony házikóiban kigyultak a függő petróleumlámpák. Kigyultak a szomszédos cégérek színes lámpásai, úgymint a *Fekete Retek*, a *Vad Oriás*, a *Három Almásszürke* cégérei. Kigyult a lámpás a *Kresslbauer* fűszereséknél, az *Augenstein* rőfös-gyolcsoséknál, a *Faludi* pékéknél. Megszólalt a régi Szent János Ispotály csengő harangocskája. A havas téli estére ráborult a kékellő budai alkonyat. Este volt, öt óra volt. Késő este volt. Illett hazamenni.

Otthon bőséges, régi, igazi budai ozsonna várta a kisasszonykákat és a gavallér úrfiakat. Csokoládékávé és kuglhupf a rojtos, tarka abroszon, torta és befőtt az üvegtálon, a félbevágott őszibarackban egy-egy meggy vagy cseresznyeszem. A kályha duruzsolt. Édes szivarillat szállongott bent. Kint a hó szállongott és a lámpagyujtogató meggyujtotta az utcai petróleumlámpákat.

Szánkók csilingeltek, mert ötven éve még a Természet is becsületes volt. Nem volt csaló. Télen tél volt. A tél sem hazudott. Mindenki becsületes volt, az volt a tél is. Novemberben leesett a hó és márciusban elolvadt. A tél rendes budai öregapó volt. Szakállat hordott, nem borotválta a bajszát.

Ilyen volt a budai Christen-telek.

Bundavásárlás előtt Győződjön meg mélyen leszállitott olcsó áraimról csak mig a készlet tart meglepő **olcsó** árak **CSERY GYULA I., Bástya-sétány 2.**
E hirdetés előmutatója 2% pénztári engedményt kap

BUDA és PEST csodája
A
MAGYAR VILÁG
KÁVÉHÁZ
II., Margit-körut 40.
Telefon: 151-888.

Sárközy muzsikál,
Szalay énekel

Karácsony előtt egy könyvesboltban

Közeledik Karácsony ünnepe és mindenki tele van gonddal, milyen ajándékkal lepje meg családtagjait, barátait. Mint legolcsóbb és maradandó értékű ajándék elsősorban természetesen a könyv jön számításba. Jó szolgálatot kívántunk tehát tenni olvasóinknak azzal, hogy ismét felkerestük Tisza Testvérek Fő uteai könyvesboltját és felvilágosítást kértünk arról, mely könyvek azok, amelyek mint karácsonyi ajándékkönyvek leginkább számításba kerülhetnek.

— Nem csekély az a feladat, melyet tőlünk kérnek — mondja informátorunk, — amidőn azt kívánják, hogy emeljünk ki néhány olyan új könyvet, amelyeket a Budai Napló olvasóközönségének figyelmébe ajánlhatnánk. Az őszi hónapokban ugyanis a magyar könyvkiadók igen sok, szebbnél-szebb kiállítású könyvet hoztak ki, amelyek tartalmilag is oly érdekesek és értékesek, hogy majdnem kivétel nélkül ajánlhatnánk őket megvásárlásra.

— A magyar regényujdonságokat véve sorra, itt van Beczássy Judit Mindenért fizetni kell c. regénye, Földi Mihály Viszony c. regénye, Makkai Sándor Magyarok csillaga c. regénye a honfoglalás korából, Matolcsy Andor Cisz moll-ja, Móricz Zsigmond Míg új a szerelem c. regénye, Németh László Kocsik szeptemberben c. regénye. Nyirő József két könyvével szerepel az őszi ujdonságok sorában: a Jézusfaragó ember c. novellásкötetének vezető novellájából készült a Nemzeti Színházban előadott nagysikerű színdarabja. Sibói bölény c. regényében pedig br. Wesselényi Miklós és a reformmozgalmak állanak az események homlokterében. Tormay Cecil, a nemrégiben elhunyt kiváló regényírónő tatárjáráskori trilógiájának önmagában is önálló befejező kötete, A fehér barát most jelent meg.

A külföldi regényirodalom számos értéke közül megemlítjük Buck: Széthulló család c. könyvét, Cronin: Réztábla a kapu alatt, Hurst: A nagy kacaj és Huxley 2 kötetes regényét: a Vak Sámson-t. Knittel: El Hakim c. könyve, továbbá Thomas Mann: Összes novellái, Margaret Mitchell: Elfujta a szél c. regénye, Robert Brechtl: „Tianic", Priestley: Jóbarátok, Thiess: Csusima c. regénye és Werfel: Halljátok az igét c. nagy regénye, amely bibliai tárgyú témával foglalkozik, zárja be a sort.

Nagy a divatja az életrajzi regényeknek, amelyek közül szintén igen sok értékes eredeti munka és fordítás jelent meg a karácsonyi könyvpiacon. Nem lesz érdektelen, ha ezek közül is felsorolunk néhányat. Duff Cooper: Talleyrand, Elbert: V. Károly, Harsányi: És mégis mozog a föld (Galilei regénye), Hegedüs Lóránt: Két Andrássy és két Tisza, Jelusich: Cromwell, Longworth-Chambrun: Kitűnő barátom Shakespeare, Raffy Ádám: A lélekláto Mesmer doktor csodálatos élete, Sackwille-West: Szent Johanna, Szentmihályiné Szabó Mária: Lórántffy Zsuzsanna, Tasnády Kubacska: Nopcsa Ferenc kalandos élete, Zsigray Julianna: Erzsébet királyné.

— Akik a komolyabb olvasmányokat kerosik, azok számára is sok népszerű tudományos és ismeretterjesztő munka akad. Igy Almássy László: Levegőben—homokon c. könyve a lybiai sivatagban autón és repülőgépen tett útjáról, Andrade-Huxley: Mi történik körülöttünk c. könyve, Bierbauer Virgil: A magyar építészet c. könyvében azt mutatja ki, hogyan fejlődött ki a magyar szellemből a nyugati keresztény művelődés talaján a magyar építészet, Egmont Colerus: Az 1x1-től az integrálig c. könyvében bevezeti a laikus olvasót a matematika rejtelmes világába, Demény Dezső: Hangversenykalauza nélkülözhetetlen kézikönyv a zene iránt érdeklődők számára, Fürst-Moskowski: Az élő világ csodái c. könyve az élet sokezernyi csodáját vizsgálja és boncolja, Gál György Sándor: A zene története c. könyve 300 oldal terjedelmű rendszeres zenetörténet, Victor Heiser: Egy orvos bejárja a világot, Kézdi-Kovács László: Isteni művészet, Kollmann: A modern technika csodái, Lorenz: A gépek hősei: egytől-egyig kitűnő és hasznos művek. Igali Mészáros József: A hal, a horog és az ember c. könyve a horgászsport kedvelőinek lesz érdekes, élvezetes olvasmánya. Gróf Széchenyi Zsigmond: Alaszkában vadásztam c. könyve a „Csui" népszerű szerzőjének újabb vadászkalandjait meséli el. Tangl Harald: Kirándulás a magyar multba c. könyvében kedves képet ad az elmult magyar időkről.

— S ha még felemlítjük azt, hogy az ifjúság számára is igen sok szép új könyv jelent meg, amelyeknek ismertetésére itt helyhiány miatt nem térhetek ki, de amelyekről bárkinek készséggel szolgálunk árjegyzékkel, akkor úgy gondolom, eléggé tájékozattam a Budai Napló olvasóközönségét a karácsonyi könyvpiac eseményeiről.

A délipályaudvar és a Lágymányos

Irta: **Hamvas József**

Buda fejlődik, a saját erejéből. A fekvésében, levegőjében és nem egy más körülményben rejlő lehetőségek mintha most értek volna el fejlődésük tavaszához. Amit ez a feléledés magától létrehoz, abban figyelemreméltó mozzanatok hirdetik, hogy *itt Budapest hatalmas teremtő erejének új forrása tör elő.* Ezt a forrást azonban megfelelő mederben kell elvezetni.

Ma még Buda felett az a veszedelem lebeg, hogy fejlődését nem budai, hanem pesti szemmel irányitják. *Valami iróasztali gyökértelenség van az egyes tervekben.* A legtöbből hiányzik az a széles látókör, mely Buda egész területét át tudná tekinteni és ahhoz szabná alkotásainak mértéket és elhelyezését. Vannak tervek, melyek nem egyengetni, hanem kényszeriteni akarják a fejlődés irányát. Vannak, amelyek nem számolnak Buda terepviszonyaival. Ott van például annak a felvonulási útnak a terve, mely igen alkalmas nagy, sik területre, mint a párisi Champs Elysées, a berlini Friedrichstrasse, a müncheni Ludwigstrasse és sok más. *De lehetetlen helypazarlás hegyek tövében, az aránytalanul keskeny völgyterületen.* Budai ember, a hely ismeretével, ilyet el nem gondol sohasem.

Ilyen pesti gondolat a délipályaudvar megszüntetése és a Lágymányosra tervezett áthelyezése.

A gyönyörü Horthy Miklós-híddal már élvezünk egy pesti gondolatot. Ez: a kiszsakasz beosztása a Horthy Miklós-térről az új hídon át. Aki ezt az utat akarja élvezni, egy kisszakaszt fizet a hídig, egyet a hídon át és megint egyet a Kálvin-térig. A budai ember azonban nem követi ezt a pesti gondolatmenetet. A Gellértig vált egy kisszakaszt, onnan egy másik kisszakasszal szépen eljut a Kálvin-térre.

A délipályaudvar megszüntetése is ilyen kisszakaszos fondorlatnak készül, de milliós, nagy méretekben, feleslegesen elköltendő pénzekben és Buda helyzetének meg nem látásával.

Állapitsuk meg Buda ismeretével a helyzetet. *Mikor volna értelme a lágymányosi pályaudvarnak? Ha ezzel új fejlődést lehetne megindítani Buda déli oldalán, mintegy tiltakozásul a fejlődés ellen, mely észak felé irányul.*

Hova fejlődjön Buda délre? A Lágymányos mocsara még akkor is egészségtelen és laza talaj lesz, hogyha hallatlan és felesleges költséggel feltöltik. A kelenföldi rétek tele vannak széles területen forrásokkal. *Ezt szenvedi az új repülőtér is, amit szintén iróasztal mellett gondolt ki Pesten a tervezés, a hely igazi ismeret nélkül.* Hasztalan volt az ott dolgozó hozzáértő szakemberek ismételt jelentése, hogy ezen a terepen lehetetlen megvalósitani a repülőteret.

Budának dél felé fekvő része nagy részében árterület volt és hogy milyen eredményekkel járhat ezeken a helyeken az épités, mutatják az albertfalvai telepnél szerzett szomorú tapasztalatok.

Buda dél felé haladó fejlődésének olyan akadályai vannak, hogy ezek terelték a fejlődést észak felé. Miért akarnak a lehetetlenséggel szembeszállni, akik ide tervezik az új pályaudvart?

A délipályaudvar megszüntetése súlyosan érintené a főváros közönségét, mégpedig a szegényebb osztályokat, akik igen sokszor gyalog cipelik podgyászukat rendeltetési helyükre. Ma a Belváros a délipályaudvartól két kilométernyire van. A Margitsziget két és fél kilométerre, a Rózsadomb háromra, a Pasarét három és félre. *A lágymányosi pályaudvar ezeket a távolságokat két kilométerrel toldaná meg.* Ezzel szemben mihez esnék közelebb? Valamihez, ami talán lesz. Buda pedig fejlődne tovább észak felé.

Az óbudai híd elkészültével rendkivüli fellendülés várható ezen az épitkezésre kiválóan alkalmas területen. Már a rómaiaknak megvolt az érzékük hozzá, hogy ide kell várost épiteni. A lágymányosi pályaudvar mindig jobban elvész majd a távol ködében. *Oldják majd meg azzal egykor ezt a problémát, hogy Óbudán épitik meg az új nagy budai pályaudvart.*

REGENT
Cafe-Restaurant
II. Keleti Károly-u. 1
Igazgató: BOCK
Telefon: 153-326
Esténkint
Ördöngős Gyuri és Losonczy Pál együttese

"Growe" a legrégibb magyar tomp- és kalapgyár. — Alapitási év 1865
Kérjen GROWE kalapot

Természetrajzi muzeum és idegenforgalom

Irta: **Hennyei Vilmos**

Kétségtelen, hogy Magyarország mai helyzetében, mindinkább előtérbe lép az országra nézve az idegenforgalom fejlődésének és kialakításának fontossága. Ennek a kérdésnek nemcsak pénzügyi, valutáris szempontból van rendkivüli súlya, hanem a nemzet életet és jövőjét jelentős — legégetőbb ügyünk, a revízió — szempontjából is befolyásolja.

Aktuális kérdésekel kapcsolatban rá kívánok mutatni, hogy az idegenforgalmat mivel lehetne előmozditani. Aki elindul hazulról, hogy világot lásson, külföldön elsősorban azokat a nemzeti sajátosságokat és különlegességeket keresi, amelyeket a különben szintező civilizáció érintetlenül hagyott. Ezért térünk vissza minden alkalommal arra a gondolatra hogy a trianoni béke folytán levált magyar területeket itt a fővarosban magyar néprajzi kertben, Magyar Skanzenben kellene megörökiteni és ezzel a revízió eszméjét szemléltetően is állandó emlékezetben tartani. A Skansen elnevezés Svédországból ered, ahol Stockholm mellett kultúrtörténeti nép- és természerajzi telepet létesitettek, mely Svédország egész növény- és állatvilágán kivül az ország egyes vidékeinek népét a maga festői környezetében mutatja be. Dr. Lendl Adolf most keszthelyi magányába visszavonult — e tárgyban talán legmeteresebb — tudósunk szavaival élve:

Egy kertes magyar falút kellene elővarázsolni, eredeti formájában jellegzetesen megépitett paraszos házakkal, különböző vidékekről idehozott családokkal. Ők népies viseletükben, szokott foglalkozásukban mutatkoznának be az érdeklődő idegen és hazai látogatóknak: — alföldi magyarok, kúnok, hajdúk, székelyek, palócok, göcsej, sárréti emberek. A falú egyik utcája legyen a tótoké most megszállott területek népéé. Idekerülnének a svábok, szászok, burgenlandiak, bácskai sokácok, bunyevácok, torontáli rácok, erdélyi oláhok, stb. Fatornyos templom, harangláb, iskolaépületben népmüvészeti kiállitás, gyöngyös bokréta, lakodalom, tánc, bucsújárás és más népies bemutatás. A cigánysoron üstfoltozó, a korcsmában cigánybanda, stb. Itt árusitanának kulacsokat, faragott pásztorbotot, fekost darutollat, pántlikás magyar babát, mezőkövesdi himzéseket, halasi csipkét, sárréti fonást szatyrokat, kézimunkát és más népies holmit. Egyes házakban ilyeket készitenének a nézőközönség szemeláttára. Itt ismernék a magyar állatfajtákat, a címeres szarvasmarhát, a csavartszarvú rackabirkát, a szalontai vörös disznót, a komondort a pulikutyát és a házőrző kuvaszfajtát. E bemutatásoknak idegenforgalmi jelentősége mellett bizonyára közgazdasági értéke is lenne. A korcsmában, a falú mellett fekvő kis nádastó szélén épült halászcsárdában sok-sok izlelője akadna a magyar ételeknek, akárcsak a hortobágyi vagy bugaci pusztán.

E terv részleteit dr. Lendl Adolf a magyar természettudományi múzeum létesitése érdekében irt nagy munkájában fejtette ki s ezt kinyomatás céljából József Ferenc főherceg ajánlotta Szendy polgármester úr figyelmébe. E munkában dr. Lendl a Néprajzi Falu körül fekvő mezőkön berendezendő Botanikus Kert tervét is kidolgozta. Nem a régi sablon szerint, szorosan vett tudományos célt szolgáló növénykertre gondolt, hanem a magyar flóra gazdagságát, változatosságát, és szépségét a nagyközönség elé, főként a külföld ek szeme elé kívánta varázsolni. A magyar Alföld pusztai növényzetét a szerbtövistől a menyasszonyvirágos akácfáig. A nádast, a sásmezőt, a gyékényest, berket és füzest; a fehérkérgü nyirfaligetet, a hosszú jegenyefasort, a sötétombú égerfákat; mindannyi a városiak és idegenek előtt alig ismert sajátosan dunamelléki vagy alföldi természetadta szépséget.

Ugyanitt mutatnák be a magas hegyvidék s a dombos tájék változatos flóráját is. A magyar virágok csoportját a rozmaringot és muskátlit, a napraforgót, a tulipánt; a hazai rózsafajtákat. Itt dolgozhatna a földmivelő családok apraja-nagyja, hogy a munkát is lássák az idegenek.

Lendl említett munkájában ezzel kapcsolatban Osiény Kert létesitését is tervezi, amilyen még csak ketto-három van az egész földkereksegen.

És végül e tudományos kertek létesitésével kapcsolatban Lendl Adolf a magyar természetrajzi múzeum felépitését tartja szükségesnek és munkájában ennek megfelelő legmodernebb berendezését részletesen is kidolgozta.

Már most miért gondolom én, hogy ez a kérdés ezidőszerint aktuális? Az utolsó időben már sok szó esett az újonnan épült Horthy Miklós híd és a vasúti híd közti terület mikénti rendezéséről. Másrészt sokat irtak a budai Karátsonyi palota fenntartása érdekében is. Ez utóbbit a néprajzi múzeum elhelyezésére mondották alkalmasnak.

Klebelsberg Kunó gróf annakidején a „lágymányosi pocsolya" területére kívánta a Lendl-tervezte természetrajzi múzeumot a tudományos kertekkel együtt elhelyezni. S ezt egyik cikksorozatában azzal okolta meg, hogy Budapest dunai város a külföldiek szemében, a hatalmas folyam adja meg neki jellegzetességét, ezért jól tették a régiek hogy legszebb középületeiket a dunaparton épitették.

A magyar néprajzi gyüjtemények, amelyek igen értékesek és az idegenforgalom szempontjából külön is fontosak előbb a Iparcsarnokba, majd a Tisztviselőtelep iskolaépületébe kerültek, ahol a nagy nyilvánosságtól elvonultan szorongatnak. A növénytani gyüjteményeket a Magyar Tudományos Akadémia átalakitott padlásain helyezték el, ahol senki sem látja. Az állattani osztályt egy Baross utcai nagy bérházban zsugorították össze. A régi Botanikus Kert területét pedig körüskörül az egyetemi klinikákkal épitették be, s igy ez is fejlődési teret és kiegészitést kíván.

Ez a helyzet a magyar tudományosság színvonalához mérten teljesen elmaradott s majdnem szégyenteljes. Klebesberg Kunó gróf ezen kívánt segiteni, amikor megbizta Lendl Adolfot, hogy a természetrajzi múzeum lécsitésére dolgozzon ki részletes tervezetet, mégpedig olyformán, hogy ez mint látványos és modern módon berendezett inézmény a feltöltendő Lágymányos közepébe kerüljön. Sajnos, az alkotni vágyó miniszter a magyar kultúrális haladás kárára korán elhúnyt és igy Lendl tervezése papiroson maradt.

A Lágymányos végleges rendezésével azonban ez a kérdés újból aktuális lett és kivánatos lenne, hogy a kultuszkormány és Szendy polgármester e régebbi terv iránt érdeklődjék és ne hátrozzanak, amig csak Lendl Adolf tervét át nem nézték.

Székesfővárosunk és kormányunk egy sehol nem látott idegenforgalmi tényezőt létesitene, ha a természetrajzi múzeumot a tudományos kertek látványcsságaival együtt a dunapart e területén felépitené. Ide inkább kivánkozik a palotaszerüen tervezett természetrajzi muzeum, mint a dísztelen Stadion amely csak időnként hozna népes sokaságot a főváros egyik központjává fejlődő eme területére.

Megbizhatóságáról ismert
ÓBUDÁN
III., POLGÁR-U. 13
Telefon: 162-765.

800 gyermeket ruházott fel ésezer családot látel tüzelőanyaggal a Leipziger-gyár

Tiz évvel ezelőtt kezdte el nagyszabásu karácsonyi jótékonysági akcióját a *Leipziger Vilmosgyár* igazgatósága, enyhitve sok nélkülözést és felszárítva sok könnyet. Tiz éven át széttagoltan történt meg a karácsonyi akció végrehajtása, *az idén elsőizben összesitetten, központilag osztotta szét a gyár szeretetadományait.*

A gyár igazgatósága az idei karácsony alkalmából *nyolcszáz gyermek felruházását és ezer szegény budai család tüzelőanyaggal való ellátását határozta el.* A szétosztás ünnepség keretében december 20-án, hétfőn délután fél öt órakor történt meg az óbudai Korona Vendéglő nagytermében, előkelő közönség jelenlétében. Az óbudai Dalkoszorú a Hiszekegyet adta elő, majd *Hanthy-Haidekker* János előljáró üdvözölte néhány meleg szóval a megjelenteket és megköszönte a gyár igazgatóságának évről-évre oly szépen megnyilatkozó jótékonyságát. Azután szétosztották a meleg ruhákat, cipőket, fehérneműt a gyermekek között *az óbudai, újlaki, szentendrei (Kövi Mária) röm. kat., a budai evangélikus, református és izraelita egyházközségek kijelölése alapján.* A gyermekek ezenkivül *szeretetadomány-csomagokat* is kaptak. Ugyanennek az unnepségnek keretében és az egyházközségek kijelölése alapján osztották szét *a szénutalványokat. Ezer család kapott egyenként három mázsa szenet.* Az ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget.

Itt említjük meg, hogy a nyár folyamán a jótékonysági akció keretében *háromszázötven gyermeket nyaraltatott a gyár a Balaton mentén.*

A kiskereskedők érdekeiért küzd
Magyar Detailkereskedő
Szerkeszti: KERTÉSZ IMRE

1000 aláirás a HÉV „Császárfürdő"-megállójának visszaállitásáért

Ezer aláirás, ezer adófizető polgár neve fekszik a Beszkárt igazgatósága előtt azzal a kéréssel, hogy a Hév állitsa vissza a Buda-Békásmegyer viszonylatban a Császárfürdő megállóhelyet. Küldöttségek járnak ezért az illetékesekhez, a vidékről járó ilteni középiskolás tanulók igazgatói, a Császárfürdőt használó betegek, a Margithidon ácsorogni kényszerült és ott már egészségileg tönkrement emberek sokasága kéri vissza a Császárfürdő megállót.

A Beszkárt pedig haligat, nem hajlandó a fővárosi adófizetők és az ő jövedelmét szaporító utasok jogos kivánságát teljesiteni. Érthetetlen ez a csökönyösség. Ebben az ügyben különben száztagú küldöttség megy a kereskedelmi miniszterhez, Buda egyik országgyülési képviselőjének vezetése mellett kérni, hogy közbelepésével kényszeritse olyan intézkedésre a Beszkárt, amely ezt az egyszerü és természetes megoldást megvalósitja.

BÁNKI BÉLA
uriszabó
6
II., Fő-u. 83
Telefon:
157-223.
Havi hitel garanciaképes uraknak

A BUDAPESTI ÜGETŐVERSENYEGYESÜLET

Dec. 26. és 30.
napjain
D.u. 1/2 3 órai kezdettel versenyeket tart

Belépődij
I. Hely, úri **3.—**
„ „ hölgy **2.—**
II. „ **1.50**
III. „ **—.60**
Külön fog. hely **5.—**
Közlekedés: 75 és 76 villamossal

Liszt Ferenc tanuvallomása a körülötte folyó nagy perben

Abban a perben, melyet a németek folytatnak velünk Liszt Ferencért, hogy magyarságát elvitassák, perdöntőek magának a halhatatlan művésznek a nyilatkozatai. Ez a per mostanában sokat foglalkoztatja a nyilvánosságot. Nem lesz tehát érdektelen, ha ideiktatjuk *Liszt* Ferencnek azt a levelét, melyet báró *Prónay* Gáborhoz intézett és amelyet 1862. évi 48-ik számában közölt a *Vasárnapi Ujság*. A levélben *Liszt* Ferenc a következőket irja:

„Róma, 1862. nov. 9-én. Tisztelt Ur!

Önnek mult sept. 26-án kelt b. levele csak okt, végén jutott kezeimhez. Hozzájárult ezen elkéséshez gyengélkedésem is, szolgáljanak ezek mentségemül.

Legyen szabad először is köszönetet nyilvánitani azért, hogy ön magát tolmácsolójává tette azon jóindulatú s részvevő érzelmeknek, melyekkel irántam a budapesti hangászegyleti zenede viseltetik. Én erre annál inkább büszke vagyok, miután egy sajnos esemény észrevétette velem, hogy a közvélemény az én ártalmamra tévedésbe jutott és hogy engem számosan félreértettek, *gyanúsitva nemcsak szándékomat, hanem, ami több, rendületlen honszeretetemet is. Ez volt valóban legnyomasztóbb mindazon sokféle visszás esetek közt, melyekkel életpályámon találkoztam. Nem valék rá elkészülve, mert közelben és távolban szivem mindig kedves hazámért dobogott!*

De hogyan is lehetne másként? Mert, ha nem is tekinteném azon köteléket, mely minden embert, kinek szive helyén van, hazájához kapcsol: — nem tartozom-e én az enyimnek rendkivül ragaszkodással?

Nem tőle származott-e nagy részből azon csekély erő, melyet magamban érzek? Kik juttatták volna atyámat azon helyzetbe, hogy engem Bécsbe, Párizsba küldhessen csekély tehetségeim kifejtésére, ha nem lett volna már zsenge koromban számos magyar országnagynak, — Amade, Szapáry, Erdődy, Eszterházy Mihály, Apponyi grófoknak, Kiss bárónak — bőkezűsége számomra gyümölcsöző? Később, 1840 folytán, midőn először vissza kerültem Pestre, nem honfitársaimnak irántam magasztos rokonszenve volt-e az, mi engem alacsony sorsomból kiragadva, állapotomnak szokásos színvonalán felülemelt?

És még újabb időkben is, nem Szcitovszky őeminentiájának, Magyarország hercegprimásának köszönhetem-e, hogy zeneműveimnek egyike, melyhez az „Esztergomi mise" neve van kapcsolva, a vallásos és nemzeti ünnepélyeknek egyik legnagyobbszerűjénél adathatott? Igenis, őeminentiájának, ki nem hajtott semmit az erre nézve én ellenem terjesztgetett beszédekre.

Ily emlékezetek, tisztelt úr, nemhogy elhalványulnának, sőt *inkább annál szorosabban hozzá kapcsolják a hazához azt, ki, általuk annyira megtisztelve, de lekötelezve is érzi magát, s kire ez oknál fogva oly felelősség terhe nehezedik, melynek magasztosságát teljes mivoltában magamra nézve egész élénkséggel érzem.* — Magyarországnak szellemi világa éppen úgy, mint földe, dúsgazdag, éppen oly termékeny, s Istentől egyképen van megáldva. Egyik mint másik, szükségli a hozzá illő, szabályszerű s a már tökéletességbe menő haladáshoz idomított művelődést.

Hogy pedig ön levelének tartalmához, a zenészethez térjek, bizonyosan legnagyobb mértékben megjutalmazva érezném magamat, ha annak hazánkbani fejlesztéséhez járulhatnék, s ha úgy, mint ön, tisztelt úr, javasolja, közvetlenebbül csatlakozhatnám, teljes képességemmel, az ön által valósított javaslatokhoz, versenytársa az ön által kivivott érdemnek. De sajnálatomra, erőmet teljesen felülmúló körülmények gördülnek elém. Felesleges volna ezeknek felszámlálása, s habár vonakodva, magamat alájok kell vetnem.

De legalább hadd reméljem, hogy a lekötelezettség, mely miatt gátoltatom megfelelni ön meghivásának, mégsem leend egyszersmind ellentétben azon legédesebb óhajtásommal, hogy *majdan visszatérjek hazámba, nem röpke vándornak, nem is tehetetlen agg alakjában, hanem mint annak erélyes és hü fia,* lelkesítve ugyanazon érzelmektől, melyekkel eltelve egykor Dante, Flórenc után sóhajtozva igy kiáltott fel: *„Visszatér a költő, hogy ugyanott, hol egykor megkereszteltetett, szemfedelet is nyerhessen."*

Azon kéréssel, fejezné ki a budapesti hangászegylet bizottmányának hálás köszönetemet, maradok stb. — Liszt Ferenc."

A levél eredetije francia nyelven iródott és a gyenge fordításáért a V. U.-é a felelősség. Annyi azonban igy is megállapitható, hogy Liszt forró érzelmű, lelkes magyarnak vallotta magát ezúttal is, már pedig a körülötte folyó nagy perben a koronatanúnak, Liszt Ferencnek vallomása a döntő.

Nem tür halasztást a guggerhegyi vizátemelő és tároló medence épitése

Irta: **Hüttl Károly dr.**, székesfőv. tvhatósági biz. tag

A budai hegyvidék egyik legszebb gyöngyszeme a Guggerhegy, amely idegenforgalmi szempontból is elsőrendű fontosságú. Innen nyilik Budapest legszebb panorámája és ez a kilátás messze felülmúlja azt a látványt, amelyet székesfővárosunk más kilátó pontjáról nyerünk. Ez a hegyvidék dr. *Aujeszky* László egyetemi tanár, főmeteorológus mikroklimatikus szakvéleménye szerint *valóságos délszaki klimájú* és igy Budapest legegészségesebb és településre legalkalmasabb vidéke.

Ezt a hegyvidéket a Budapesti Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság javaslatára üdülőhellyé minősitették és a jóváhagyott szabályozási tervekben a Guggerhegy vidéke a 500 öles IV. nyaralóövezetben van. Ez önmagábanvéve kétszeres hivatalos elismerése annak, hogy *a Guggerhegy Budapest legegészségesebb és lakóhelynek legalkalmasabb vidékei közé tartozik.*

Mégis a Guggerhegynek mai napig sincs ivóvize, bár az Ujlaki Hegyvidéki Egyesület, amelynek a kebelébe a guggerhegyvidéki lakosság is tartozik, már a multban is mindent elkövetett aziránt, hogy a vidék jogos igényét a Vízművek kielégitsék.

Ez az egyesület, mely mindig csak oly feladatok megvalósításáért küzd, amelyeknél tagjainak jogos igényei és a főváros közönségének nagy érdekei egybevágóak, a legerélyesebb akciót indította, hogy a Guggerhegy vizellátását a Vízművek 1938 évi programjába felvegyék.

A guggerhegyi vizátemelő és tárolómedence megépitését a főváros régóta felkarolta, a megépitéshez szükséges előzetes kiszámtásokat és terveket elkészitette, *sajnos azonban a guggerhegyi vizátemelő és tárolómedence megépitését a Székesfővárosi Vizművek mostohagyermekként kezeli.*

A vizátemelő medence, melynek megépitése fel van véve a Vízművek 10 éves beruházási programjába, nemcsak a Guggerhegy lakóit juttatná vízhez, hanem lehetővé tenné, hogy a jelenlegi csatárkai medence nyomáshatárán felül fekvő vidékek, igy *a Guggerhegy és Csatárka dülő felsőrésze, valamint a Felső-Szépvölgy és a Hármashatárhegy nyugati lejtője szintén vízhez jusson.* Ezek az emlitett vidékek vizellátásukat jelenleg a csatárkai medencére kapcsolt közkutakból fedezik, ahonnan nagy fáradsággal, de természetesen ingyen hordják az ivóvizet.

Tekintve, hogy a csatárkai medencére kapcsolt fogyasztó hálózatról vett víz köbméterének önköltségi ára 21.40 fillér, nyilvánvaló, hogy a környék vízfogyasztása, évi 200.000 köbméterre felvéve, a fővárosnak effektiv 43.000 pengő anyagi ráfizetést jelent.

Ha ezt az összeget egy 15 év alatt 6%-os kamataival együtt törlesztendő kölcsön annuitásaként fogjuk fel, akor az igy lehetővé váló beruházás értéke 428.000 pengő. Ha tehát a Vízmű ilyen összegü beruházást végez a Guggerhegyen, akkor ráfizetésről beszélni sem lehet. De ha még többe is kerülne a Guggerhegy és környékének vízzel való ellátása, úgy azt sem lehetne megtagadni a fővárosnak ettől a legegészségesebb vidékétől ugyanakkor, amikor sokkal kevésbé egészséges, sőt lakatlan részek vízellátásáért székesfővárosunk súlyos anyagi áldozatokat hozott.

Azok az akadályok, amelyeket a Guggerhegy vízellátásával szemben a multban felhoztak, — s meggyőző erejük eddig sem volt, — ma már szóba sem jöhetnek. A második budai vízmű létesitése segitett a vízhiányon, *a viz tarifájának emelése pedig biztositotta a további beruházások anyagi fedezetét* és ezért egyesületünk már egy évvel ezelőtt, amikor 17 más budai egyesület bevonásával a zónatarifa bevezetése ellen állást foglalt, nem ellenezte a 22 filléres tarifa bevezetését.

A guggerhegyvidéki vizátemelő és tárolómedence megépitését tovább halasztani nem lehet. Ellenkezőleg, a Guggerhegy jelenlegi vízfogyasztásánál előállott és a fenti számadatokkal bizonyitott deficit csökkentése, illetve megszüntetése céljából is, *a székesfővárosi Vízműveknek egyenesen üzleti érdeke a guggerhegyi vizátemelő medence mielőbbi megépitése.*

Fel szeretném külön hivni az illetékes körök figyelmét arra is, hogy a Hármashatárhegy nyugati lejtőjén fekszik a *leánycserkészek otthona*, ahol 1939-ben rendezik meg *a leánycserkész világjamboree-t* és a guggerhegyi vizátemelő medence megépitése biztositaná a Hármashatárhegy nyugati lejtőjének vizellátását is.

Már azért is a Guggerhegy vizellátásának kérdése túlnő a lokális kereteken és *nemzeti, illetve országos jelentőségüvé válik.*

Galambos János uri és női **cipész** Budapest, V., Nádor utca 34.
Készitek mérték után mindennemü cipőkülönlegességeket a legszebb kivitelben. — Javitások gyorsan és pontos eszközöltetnek

Budapest-Fürdőváros pályaudvar-problémái

Irta: **MIKOLA GÉZA dr.**

Adjátok meg a városnak, ami a városé és a polgárnak, ami a polgáré.

A fenti mottó lényegében paradoxon, mert hiszen a város a polgárok összessége, — de ma sajnos, nem élünk ily belső életet és sokszor halljuk: „a város nem érti meg és nem veszi tudomásul a polgárság érdekeit és kivánságait", — vagy: „a polgárság nem teljesiti odaadóan a várossal szemben fennálló kötelezettségét". Az utóbbi azonban nem olyan veszélyes, mert a hatalomnak vannak eszközei követelései beváltására de miként érvényesitse kivánságait a polgárság az oly dolgokban, melyekben szinte befejezett dolog elé állitják?

A Budai Naplóban legutóbb Budapest két arcáról igyekeztem képet adni s ebben már érintettem a Szentimrevárost kettészelő Máv. töltés dolgát. Ezek a vasuti töltések évtizedes gondjai a fővárosnak városfejlődési szempontból. Épen e miatt évekkel ezelőtt szóbakerültek már a pesti pályaudvarok is mint városszépitési akadályok és a pályatestek amelyek összevissza szelik a főváros fejlődésre hivatott területeit, — mig jelenleg a Délipályaudvar kihelyezéséről, illetve megszüntetéséről van szó.

E pályaudvar mai alakjában tényleg forgalmi akadály s a városrész szépséghibája, melyet valami módon enyhiteni kell. Ezt a föld alá helyezéssel és személyforgalomra való szoritással el is lehet érni, megszüntetni azonban nem lenne sem célszerű sem méltányos, mert a sürün lakott felső budai rész minden pályaudvartól lehetetlenül messze kerülne.

De milyen csodálatos: amikor a délipályaudvart azért mert a város fejlődésének szépitésének nyugalmának és egészségének is árta — mára van, meg akarják szüntetni, ugyanakkor ugyanilyen helyzetet akarnak teremteni Szentimrevárosban, Budának e fejlődésre leghivatottabb városrészében, ahol pedig már egy olyan pályaudvar van, amely óriási területével a mainál háromszorta nagyobb gyönyörü állomássá fejleszthető s amely városszéli fekvése mellett is Buda-Budapest-Belvároshoz (illetve a Ferenc József hídhoz) rendkivül közel — mindössze három kis szakasz távolságra van.

Hogy kiknek lenne kényelmére és érdekében Szentimreváros házai közé vasutállomást bekényszeriteni s ezáltal az emlitett bajokon kivül a városrészt még légitámadás veszélyének is kitenni, nem tudja senki. Mindenesetre a néhányak előnyével szemben Szentimreváros polgárainak egész tömege lenne megnyomorítva, mert a Máv. töltés mögötti városrész forgalmát és fejlődését akasztaná meg és ráadásul mindezekért — egyik városi lap közlése szerint — legalább 10 millió pengő költség viselésével sujtaná az adófizető polgárságot, holott a kelenföldi pályaudvar kifejlesztésére 2—3 millió pengő is elegendő lenne.

Ilyen külön pályaudvarra ennek a még aránylag néptelen városrésznek szüksége sincs, de a kelenföldi pályaudvar közelsége folytán soha nem is lesz. És nem lesz szükségük reá a külföldieknek sem, akik a Vásárváros évenkinti 3—4 hetében, vagy a Stadionnal kapcsolatban itt megfordulnak, mert (ha az állomás közel is lenne) podgyászaikkal úgysem mennek egyenest a Vásárba, vagy Stadionba. De e két nagy intézményt nem is a tervezett pályaudvar kiszemelt helyén, hanem egészen a Duna mentére szánták. Hogy azután a Vásárváros kiállitási tárgyai miatt tehervonat részére ideiglenes kitérősinpár — és semmi több — szükséges lesz-e a vásárváros közvetlen közelében, vagyis a Budafoki út és a Dunapart közötti területen, azt majd annakidején lehet mérlegelni.

A jelen esetben kirivóan tünik ki az uj fővárosi törvény hibája, mely nemcsak szervezetileg központositott, de végleg kizárta a polgárságo a saját ügyeihez való hazzászólásból, valóságos parancsuralmat teremtve. Vajjon az apa nem szokta-e megtudni, mi lenne gyermekének a kedvenc karácsonyi ajándéka: egy szép város-e, vagy egy vasuti mozdony? Ha a mi polgárságunkat az ügyeit intéző körök megkérdezik: semmiesetre sem választják a vasutat!

Hanthy-Haidekker segitett 80 iskolásgyermek baján. A gyorsaság nem boszorkányság, tartja a közmondás, de ezt ismeri el jelszavának közérdekü dolgokban a III. kerület érdemes elöljárója, Hanthy-Haidekker János dr. is, amint azt nem egy izben bebizonyitotta. Legutóbb a nagy esőzések miatt nagyon sok kültelki út teljesen tönkrement. Gyors segitségre volt szükség, hogy az ottlakó szegény emberek a lakásukhoz hazajuthassanak. Legsúlyosabb volt a helyzet a Péterhegyi-dülőben ahonnan 80 iskolásgyermek nem tudott az egyetlen, de teljesen tönkrement uton iskolájába eljutni. A megértő szivü elöljáró 24 óra alatt segitett a bajon és ma, a nagy tócsák helyén már száraz lábbal járnak. Még egy baj van itt: a másfél kilométeres úton egyetlen egy lámpás sem világit — még petroleumlámpás sem — és a napközi otthonból a téli ötórai sötétségben hazavergődő gyerekek állandó félelem és aggodalmak között vannak. A fővárosnak meg kellene találni a módját annak, hogy ezen a szomorúságon is segitsen.

TÖRLEY
RÉSERVÉ AMÉRICAIN

Feledésbe ment templomépületek

Irta: **OROVA ZSIGMOND dr.**, szfőv. törvhat. biz. tag

Az ünnepi hangulatban két meglévő templomépületre gondolok, amelyeket nem használnak istentiszteleti célokra. A Schmidt kastélyban Óbudán van az egyik, a Központi városháza épületében a másik templom. Az előbbi butorraktár, a másik segédhivatal.

Egyik sem méltó kihasználása a templom céljára rendelt épületeknek. *Mindkét épülettel a székesfőváros rendelkezik.* Elérkezett az ideje, hogy okszerűen, a hely méltóságának megfelelően rendelkezzék ezekkel a templomépületekkel.

A Schmidt kastélyban lévő templomépület kevés költséggel ismét átalakitható istentiszteletek céljaira. Az óbudai hegyvidéken a lakosság száma emelkedik és immár olyan sürű települések vannak ott, hogy a hivek templomot fognak rövidesen igényelni, amely igény teljesitése elől a főváros kitérni nem lesz képes. A templomépités nagy költségeinek előteremtése súlyos feladat elé állit majd bennünket. *Okszerünek látszik tehát a kastély templomát helyreállitani és rendeltetésének átadni,* mielőtt másirányú intézkedést tesznek az épületben.

A Schmidt kastélyból múzeum lesz, ami nem akadályozná a templomot, mint ahogy a templom sem akadályozza a múzeumot. A múzeumban helyet lehet szoritani a templomszolgálat személyzetének is.

A Központi Városházában lévő templomépület ép állapotban megvan, csupán az emeleteket egymástól elválasztó boltozatok és a közfalak távolitandók el. A Központi városháza épületében templomot létesiteni nem szükséges, mert annak a környéknek elég temploma van. Ezt az épületrészt tehát más célra kellene felhasználni. Mindenesetre olyan célra, amely méltó az épület szépségeihez és tradicióihoz. *Múzeumra, vagy reprezentációs helyiségre gondolok.* A fővárosnak úgy sincsen olyan helyisége, ahol az idegeneket fogadni lehet. A polgármester például a *Gyöngyös Bokréta* tagjait az udvaron szokta fogadni. Csak a jó Isten irántunk táplált szeretete óvott meg bennünket eddig a záporesőtől.

Nem tartom lehetetlen gondolatnak azt sem, hogy *a törvényhatósági bizottság közgyülési termévé alakitsák át ezt a templomépületet.* A jelenlegi közgyülési terem tanácskozásra úgy sem alkalmas. Karzatja kicsiny, akusztikája rossz, a társalgók kényelmetlenek. A főpolgármester úgy sem érzi jól magát árván a Váci utcában. Miért ne legyen minden városházi szerv egy helyen, a Központi városházán?

A Madách tér megépitésével aktuálissá válik a Központi Városháza épületének megépitése. Talán beleilleszthető az ott lévő templomépület, melyet elődeink még sem azért emeltek, hogy a segédhivatalok legyenek abban elhelyezve?

SZEP HÁZ, JÓ HÁZ
NEM ÉPÜLHET BUDÁN
Drasche ~ épitőanyag
NÉLKÜL.
Óbudai gyára: III., BÉCSI-UT

SZÓRAKOZZUNK BUDÁN

Az ÖREG DIÓFÁBAN
ismét a régi jó idők hangulata

DELIVASUT KÁVEHÁZBAN
EREDETI BÉCSI SCHRAMLI — WIENER STEFFL ÉNEKEL

GUNDEL GELLÉRT ÉTTERMÉBEN
MURSY ELEK és cigányzenekara

BALÁZS LÁSZLÓ és Vörös Anikó
a **ROZSADOMBI ZSIGMOND** CAFÉ BÁRBAN

A VÁRKERT KIOSZKBAN
minden délután katonazene

A megnagyobbitott és atalaitott **Szeiffert**-kávéházban Székely Dezső-jazz Szántó Gyula énekel

Láncfid-kávéház ~ Uj vezetés!
Különterem társaságok részére! **Dec. 31-től kezdve választékos vacsora!**

Budapest mindennél szomorúbb rekordja

Irta: **Kabakovits József dr.,** *főv. biz. tag*

A társadalomtanra — ha az komoly, alapos vizsgálatokon nyugszik és nem üres hepciáskodó, uszító plakátstílusban jelentkezik — igen rossz napok járnak ma Magyarországon. Szigorú törvényszéki ítéletek, sajtónovellák, törvények szigorítása fenyeget minden olyan kutatást, amely a magyar társadalom mérlegének kedvezőtlen adatait iparkodik legbelsőbb okaiban felderíteni.

Ezért csak nagy óvatossággal merünk az itt következő témához nyulni, amelynek aktualitását különben is egy, destrukciós törekvéssel aligha vádolható magyar közéleti egyéniség parlamenti beszédéből vesszük. Shvoy Lajos székesfehérvári megyéspüspök ugyanis a főrendiház november 30-iki ülésén beszámolt legutóbbi amerikai útjáról, amelynek egyik eredménye az az érdekes statisztikai megállapítás volt, hogy *az Egyesült Államokban ma 1,200.000 magyar él. Vagyis minden hét magyarországi magyarra esik körülbelül egy amerikás magyar!*

Talán nemcsak nem tilos, de egyenesen kötelességünk is az okokat keresnünk, amelyek ennyi magyart kényszerítettek idegenbe, egyúttal azonban vizsgálnunk kell a mai helyzetet is, vajjon *javult-e, vagy romlott a háború óta ez a társadalmi mérleg.*

Magyarországon a kereső népesség túlnyomó százaléka őstermeléssel foglalkozik. Míg Ausztriában a népességnek csak 31.9%-a, Csehszlovákiában annak 38.3%-a, s még a szénnélküli Itáliában is csak 47.3%-a foglalkozik a föld megművelésével, addig Magyarországon 50.8% az őstermelők száma. Vagyis a lakosság nagyobik fele tartozik a földdel szoros közösségben élők sorába. Ez a a szám már önmagában is — ha másként nem tudnók — jelzi, minő döntő szerepe jut az ország sorsában a földbirtokmegoszlásnak.

Ha már most tudjuk, hogy a földbirtoknál a létminimum a 20 katasztrális holdnál kezdődik — ezen alul egy család nem tud tisztán a saját földje megmunkálásából élni, — nyomban megértünk sok minden ferdeséget társadalmi berendezkedésünkben, ha számba vesszük, hogy 1930-ban az őstermelők 93.6%-a bírt 20 és annál kevesebb holdnyi földrészt, míg a 20 holdnál nagyobb birtok fölött rendelkezők száma csak 6.4%-ot tett ki. Nyers számokban 1,200.000 volt a törpebirtokosok száma, és 76,000 azoké, akik a létminimum fölötti birtokokkal rendelkeztek.

Az egészen kis (5 holdnál kisebb) birtokosok együtt 1,933.000 holdat tettek ki, s ebben a kategóriában egy birtokosra 2.8 holdnyi föld jutott, az 5—100,000 holdnyi birtokok együtt 14,150.000 holdat foglaltak el, s itt az egy birtokosra jutó átlagföld 8866 holdat jelent! Azt hisszük, az egészségtelen magyar földelosztás jellemzésére beszédesebb bizonyíték nem szükséges. Ez az aránytalanság a birtokviszonyokban okozta már a háború előtt a nagyfokú amerikai kivándorlást Magyarországból.

Vannak még őslakók Pesten?!

Van azonban ennek a helytelen földbirtokelosztásnak egy másik, külön a magyar fővárosra vonatkozó következése is. Az a milliónyi ember, aki a föld híján nem tud az őstermelésben elhelyezkedni, a dolog természetéből folyóan a városok felé iparkodik s *elsősorban Budapesten keres elhelyezkedést.* Statisztikáink ugyan — sajátos módon — nincsenek arról, hogy Budapesten hogyan oszlik meg az itt született, az ide illetékes és a vidékről bevándorolt lakosság, annyit mégis meg lehet állapítanunk, hogy míg 1910-ben Nagy-Budapest lakosságának száma 1,098.000 lélek volt, addig 1930-ban 1,420.000-re rúgott ez a szám. Vagyis *körülbelül 40%os szaporulat esik a világháború utáni korszakra, ami nyilvánvalóan elsősorban a bevándorlás kontójára irandó.*

Ámde a nagyvárosra nem jelent ez a tömeges bevándorlás hasznot. Nemcsak azért, mert rontja a már ittélők gazdasági lehetőségeit, aminek folytán 1935-ben a magyar munkabérek hihetetlenül alacsony nivón állottak. Az alapul szolgáló 1926-os év 100-as indexével szemben például Cseh-Szlovákiában 111, Svédországban 105.7 Nagybritanniában 95.1, Észtországban 98.1, Itáliában 83.4, *nálunk 63.2 volt a munkabér indexszáma.* Vagyis az egészségtelen földbirtokpolitika nyomasztóan hat ki az ipari munkásság béreire is, mert a földön elhelyezkedést nem lelő tömegek az iparban keresnek elhelyezkedést s ezzel nyomják az ipari munkásság kereseti lehetőségeit.

Mondanunk sem kell, hogy ezek a birtokviszonyok minő gyilkosan hatnak ki az egész népmozgalomra s az élet kulturális standardjára is. *Amíg pl. Magyarországon még 1920-ban is minden 10,000 lakosra 314 élveszületés esett, addig 1934-ben már csak 208.* Ugyanezen utóbbi évben Romániában 320, Lengyelországban 266 s még a túlnépesedésben szenvedő Itáliában is 232 volt az élveszületések száma.

Budapesti rekord — gyászkeretben

Ennek a gyászkeretes portrénak igazi értelmét azonban akkor kapjuk meg, ha a halálozások legszomorúbbikát, az öngyilkosságot vizsgáljuk a statisztika világossága mellett.

Az öngyilkosság dolgában igazán nagyon előkelő poziciót foglal el Magyarország. Az 1920—28-as évszakban (erről vannak statisztikai adataink) csak Ausztria tesz rajta túl, ahol minden millió lélekre 301 öngyilkos esett, nálunk pedig 281. Ezeken a számokon is túltesz azonban a nagyvárosok öngyilkossági statisztikája, amelynek *élénk Budapest halad, 573.7 öngyilkossal* (minden millió lakos után), csak utána következik Bécs 467.4, Lipcse 467.2, Hamburg 441, Berlin 433.2. Párisban 187.7, Rómában 143.2, Bukarestben 137.2, Londonban 128.1 a megfelelő index szám! Budapest itt igazán verhetetlen rekordot futott.

Ha tisztult fejjel keressük ennek a veszedelmes járványnak igazi okait, ott kell azt megtalálnunk, ahol az ország minden nyomorúságának főfészke van: *az egészségtelen birtokmegoszlásban.* Aki a fővároson akar segíteni, annak az ország birtokviszonyainak megreformálását is akarnia kell.

BUDAI KIRAKAT

Asztalos, butor

BUTOR a Szent Imre-városban MONCZ FERENC műasztalos butorüzletében
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 28. Telefon: 259—039.

Bádogos, szerelő

CSENDES ANTAL Egészségügyi berendező, szerelőmester. — XI., Sárbogárdi-út 6. — Tervez és készít: vízvezeték-, csatornázás- és szivattyúberendezést.

Baromfi, vad

VAD, BAROMFI mindig friss
FLEISZIG RT. ÜZLETÉBEN
II., Margit körut 95. Tel: 156—919.

Bor

özv. báró Trauttenberg Frigyesné
MÓRI PINCEGAZDASAGA
XI., HORTHY M.-KÖRTÉR 7. — TEL.: 258—055.

Bérautó

ADRIA BÉRAUTÓ
a legolcsóbb. — Telefon: 14-14-38.

Bőrönd, bőrdiszmü

ALPÁR böröndös és bőrdiszműves
XI., HORTHY MIKLÓS-UT 42. SZÁM.

GLANCZ LAJOS ezüstkoszorus böröndös mester. fest javit, alakit
II. Margit krt 8. T. 154-398

Cégtáblafestő

Művészi cégtáblák, uj épületekhez szükséges feliratok
LIRA-nál I., KRISZTINA-KORUT 81. I., BORS-U. 1

Cipő

Budán **PREISACH - CIPŐ** fogalom
I., KRISZTINA-TÉR 3. AUGUSZT-HÁZ

Budán SUGÁR-CIPŐ megbizható
Nagy választék gyógycipőkben!
I., KRISZTINA-KÖRUT 61 SZ.

Cukrászda

Auguszt cukrászdában
minden délután szalonzene

Ravasz cukrászda
I., Krisztina-körut 75. szám

Putsay Testvérek cukrászdája és sütőüzeme
I., ATTILA-UTCA 21.

PICHLER BÉLA cukrászdája
II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 4.
Süteményei, bonbonjai kitünőek

Kopfmann János cukorka és csokoládégyára
I., ENDRESZ GYÖRGY-TÉR 1.
Fiók: II., MARGIT-KÖRUT 36.

Csemege, fűszer

Csemegekülönlegességek
TÓTH GÁBOR-nál
I., PAULER-UTCA 4. Roham u. sarok.

30 éve fűszert, csemegét és italárut KODNÁR-tól vásárolunk.
I., ATTILA-U. 25. (saját ház) Tel.: 160-833.

MÁR A KRISZTINÁBAN IS
PAUNCZ vaj, sajt és tojás
I., Krisztina-körut 137. Tel.: 152-168

Füszert csemegét **GANCS-tól**
II., RETEK-U. 33-35.

17 év óta **füszert, lisztet, terményt legelőnyösebben**
PRÓSZNÁL veszünk
III. Vörösvári-u. 125. Tel.: 163-205. Trollevbus megállónál.

Divatáru

PÁL Budán a legolcsóbb!
I., Krisztina-tér 1.
A hadsereg tagjainak és tisztviselőknek 5 százalék engedmény

Legjobb árut legolcsóbban
Goldfingernél vásárolhat II. Margit körut 50-52.

GONDA ÁRUHÁZ
Vászon és kelengyeáruk, szövetek, függönyök, szőnyegek használt és új állapotban.
II., FŐ-UTCA 37/c. Telefon 167—562

HAUER ÉS MÁRTON
DIVATCIKKEK, II. SZILÁGYI DEZSŐ TÉR
JÓ MINŐSÉG, JÓ IZLÉS, OLCSÓ ÁRAK

Uri és női divatcikkek, kézimunkák, textiláruk legelőnyösebben **Hujbernál** III., Kolosy-tér 5.

Szent Imre-város legolcsóbb bevásárlási forrása
FRISCH úri- és női-divatáruház
XI., Fehérvári-út 6. Tel.: 258—503.
(Váli-utcai iskolával szemben.)

Gyapjucsipkék, straszcsattok, klipszek, brossok és mindennemü estélyi ruhadiszek
ALBACHÁRY és KORAI
II. MARGIT KORUT 38a. Tel. 366—999

Fényképész

Legszebb karácsonyi ajándék egy jó **fénykép**
BLAHOS műterméből, II., Fő-utca 18

Foto, optika

Speciális **FOTO-SZAKÜZLET**
STILLER SÁNDOR, I., Alagut-utca 4.

JUSZT GYULA OPTIKUS ÉS FOTÓSZAKÜZLETE
kizárólag a régi helyen! II. MARGIT-KÖRÚT 6.

Furnér és fa

FURNÉR és FAKERESKEDÉS
SUGÁR LÁSZLÓ II., MARGIT-KÖRÚT 56.
Telefon: 154—145. (az udvarban)

Füző, keztyü

LEGJOBB FŰZŐK, KESZTYŰK
„TERI"-nél II., Margit-körút 13., XI., Horthy M.-út 18.,
Harisnyák, kombinék nagy választékban!

Gyermekkocsi

Speciális gyermekkocsi és játékáruüzlet
Saját készitmény.
XI., Irinyi János-u. 2. — Horthy-körtéri oldal.

Harisnya

Speciális *harisnya szaküzlet* ÁTRIUM harisnyaház
Finom kötöttáruk, női fehérnemüek, keztyük. — Belvárosi nivó. Olcsóárak. II., MARGIT-KRT 65.

Hentes- és mészáros

Berecz hentesárugyár kft. budai hentes- és mészárosüzlete
II. MARGIT-KÖRUT 5/a. Telefon: 166—418

Hócipő-javitás

Budán a legnagyobb hócipővulkanizáló-üzem
HEGEDÜS II., RETEK-U. 1 Széna-térnél

Illatszer, foto

GINYOVSZKY MÁRIA
ILLATSZER és FOTO
szaküzlete megnyilt II., Corvin-tér 6.

Kelengye, vászonáruk

Kelengyeáruk szaküzlete „Fácán" védjegyü vásznak elismert minőségüek.
II., Margit-körut 15. Zárda-utca sarok. — Telefon 152-276.

Kelmefestő, vegytisztitó, mosoda

Reicher István a legrégibb budai kelmefestő és vegytisztitó
II., Tégla-utca 9. — Telefon: 152—261

Késmüves

DVORÁK LÁSZLÓ
XI., Horthy M.-út 47. és Szent Imre herceg-út 4.
Telefon: 259—335.

Kézimunka, zászló

Hatósági rendelettel előirt
ZÁSZLÓK Budán, BÉKÉS-nél
II. Zsigmond-u. 7.

ZSÓKA KÉZIMUNKA és RÖVIDÁRU
II., Keleti Károly-u. 11. (a Zsigmond-kávéház mellett)

Könyv, papir, irószer

Töltőtollat Budán csak Csáthy Ferenc R.T.-nél I., Krisztina-krt 133.

Könyv, papir, irószer
ÁDÁM-nál II. Csalogány ucca 42 II. Margit körut 62

Tisza Testvérek II. Fő-u. 12. T:1-527-13
Könyv- és zenemükereskedése, papir-, iró- és rajzszerek raktára, hivatalos kiadványok nagy raktára

Könyvkötő

Müvészi könyvkötés
CSAPKAI ERVIN mühelyében
I., KRISZTINA-KÖRUT 139.

Kötőde

Kötött pulloverek hozott anyagból is
Kötőde, II. Bem József-utca 7. sz.

Kőfaragó

KŐFARAGÓMUNKÁK KRÁL GYULATÓL
III., LAJOS-UTCA 77-79.

Müötvös

PARRIK VILMOS müötvös Egyházi ötvösmunkák ezüstáru-különlegességek evőeszközök javitás, aranyozás, ezüstözés
XI., BERCSÉNYI-UTCA 3. Tel: 259-17

Orvosi müszer, kötszer

Budai orvosi kötszer- és müszertár II. B... Tel ...
Orvosi müszer, kötszer, gumiharisnya, lud tők. betegápolási és gumicikkek la kivitelben

Órák, ékszerek

Órák ékszerek Szálé-tól, I., Krisztina-körut 117. szám.

Több mint 150 éve HOSER-órák
I., Attila-körut 48. A tabáni templom mellett.
TEL.: 153-139. — Chronométerek. stopperek. karórák.

ÓRÁT, ÉKSZERT
Gottlieb-tól III. VÖRÖSVÁRI-UTCA 127
Megbizható javitások

Paplan, matrac

SMARZ PAPLAN, MATRÁC
XI. Horthy Miklós-ut 18.

Pékek

Rátkai Ferenc sütőüzeme
II., RETEK-UTCA 4. SZÁM. TELEFON: 153-279

Ruzicska Pál kenyérgyára
I., Horváth-. 29. Telefon: 151-823.
Intézetek, kávéházak, éttermek szállítója!

Gandel sütő- és cukrászüzeme
Böszörményi-út 36/a
készitményei egész Budán kedveltek.

STANZEL KENYÉR elismert III., Zsigmond-u 45.—T: 153-148

Porcellán és üvegfestő

ECKERT JÓZSEF és FIA
porcellán- és üvegmüfestészete
III., Vörösvári-u. 144. Telefon: 362-571

Rádió, villany

VILLANY, RÁDIÓSZAKÜZLET
csillárok, szerelési anyagok, villany-, rádió-szerelés, javítás, csere!
ULLMANN BÉLA II. MARGIT-KÖRÚT 7.
Telefon: 151—256.

Szőrme, ernyő

Szőrme, ernyő csak **Vagácstól**
II., MARGIT-KÖRÚT 45. — II., FŐ-UTCA 11. SZ.

Tüzelőanyag

SCHNÉBLI JENŐ tüzifa és széntelepe nagyban és kicsinyben
I., Kékgolyó-u. 18. T.: 150—829.
Siesta-szanatóriummal szemben

Uriszabó

Az évtizedes
BRÜCK URISZABÓSÁG
Most II., Fő-utca 4. Telefon: 155-407

MUKENHAUPT PÉTER
URI SZABÓ. — ÉREMMEL KITÜNTETVE.
Zsigmond-u. 38/40. (Lukács fürdővel szemben)

Üveg, porcellán

Takács-üveg
TAKÁCS IMRE táblaüveg szaküzlet, tükör, képkeret. — II., Zsigmond-utca 24.
TELEFON: 1—606—00.

HOCHHAUSER ISTVÁN üveg- és képkeretező porcellánkereskedése.
Telefon 152-431 II., FŐ-U. 11. 40 éves cég.

KÉPKERETEZÉS, ÜVEGEZÉS
ELBERTNÉL III., Bécsi-ut 57

Vasáruk

OLÁH JÓZSEF vaskereskedő
XI. Horthy Miklós-ut 49. Telefon: 269-234

Virág

LOHR IRMA utóda Nagy Imre László VIRÁGÜZLET
uj helyisége II. FŐ-UTCA 8.

A legrégibb VIRÁGÜZLET Budán!
NONN JULISKA II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 152—411.

VIRÁGOT a GELLÉRT VIRÁGHÁZ-ból!
XI., Horthy Miklós ut II—13 Telefon: 268-205.

A BELLEVUE
ragyogóan átalakított éttermeiben
Minden délután 5 órai tea, tánc

HIREK

A Budai Napló előfizetési ára 24 P.
Egyes szám ára 40 f.
Hirdetés ára milliméntersoronként.

A Budai Napló legközelebbi száma a karácsonyi és ujévi ünnepek miatt január 6-án, csütörtökön jelenik meg.

XXXVI. évfolyam

Január 1-én 36. évfolyamába lép a Budai Napló. Ritka életkor ez a magyar hetilapok sorában.

Azt a harmincöt évet, amelyet betöltöttünk, Buda szolgálatában éltük le: Buda neve pedig egyet jelent a vérző, szenvedő, jobb jövőért küzdő magyarságával.

36-ik évünk kezdetén nem érezzük az öregség tüneteit. Ellenkezőleg, mint olvasóink és egyben barátaink tudják: megfiatalodva, felfrissülve jelentkezik a Budai Napló hétről-hétre és fiatalos erővel folytatja harcát Buda és minden budai ügy érdekében.

Az ujesztendő küszöbén uj előfizetést nyitunk a Budai Naplóra. Programunk: maradunk akik eddig voltunk, hivek tisztes hagyományainkhoz és rajongásig hivek Budához, olthatatlan szerelmünk tárgyához, ezzel együtt pedig Budapest fővároshoz, a magyar nemzet büszkeségéhez.

Felhivjuk azokat, akik már eddig is előfizetői voltak a Budai Naplónak, előfizetésüket ujitsák meg, azokat pedig, akik nem előfizetőink, de Buda életének részesei, segítsenek bennünket nehéz munkánkban azzal, hogy előfizetőink sorába lépnek.

A Budai Napló

KALAPOKAT
NAGY FERENC-nél
vegyünk!
MUZEUM-KORUT 2
ERZSÉBET-KORÚT 27

József Ferenc kir. herceg elnököl a Rózsadomb és Vidéke Egyesület közgyülésén. A Rózsadomb és Vidéke Egyesület december 21-én kedden délután hét órakor tartja meg negyvenharmadik rendes évi és egyúttal tisztujító közgyülését a Szt. Lukács fürdő földszinti különtermében. A gyülésen vitéz József Ferenc dr. királyi herceg elnököl s ő mondja az elnöki megnyitót is. A közgyülést pontosan hat órakor választmányi ülés előzi meg. Este nyolc órakor a Tarján étteremben társasvacsora. Ugy a közgyülésen, mint a társasvacsorán vendégeket szívesen látnak.

Márkus György dr. — egyetemi magántanár. Márkus György dr.-t, a Salgótarjáni Kőszénbánya r. t. cégvezetőjét egyetemi magántanárrá képesitették. Márkus György a fiatal közgazdasági nemzedék egyik legképzettebb tagja és tudományos munkásságával méltán keltette fel a szakkörök figyelmét. Előadását amelynek alapján magántanárrá képesitették, a „Magyar energiagazdaság iparpolitikai jelentősége és kihatása" cimen most tartotta meg a Közgazdasági Egyetem nagytermében igen előkelő hallgatóság jelenlétében, akik között megjelent Bornemisza Géza kereskedelem- és iparügyi miniszter és Chorin Ferenc titkos tanácsos, a Salgótarjáni elnöke is.

KETTER-ÉTTEREM helyiségeiben
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 48.
esténkint Lakatos Flóris cigányzenekara muzsikál.

Szviezsényi Zoltán dr. németországi előadásai. Esser német birodalmi miniszter a Német Idegenforgalmi Hivatal elnöke, meghivta Szviezsényi Zoltán min. tanácsost, a budapesti Kurkommissio ügyvezető igazgatóját Berlinbe hogy megbeszéljék azokat az alapelveket, amelyek Németországnak a Nemzetközi Fürdőügyi Szövetségben való részvételét biztositják és előkészitsék az 1938 őszén Berlinben tartandó II. Nemzetközi Fürdőügyi Kongresszust. Ennek a Kongresszusnak rendezésére tudvalevően az október havában Budapesten megtartott kongresszus adott megbizást Németországnak. A miniszter ebből az alkalomból a Kaiserhofban adott vacsorát, amelyen résztvettek a német fürdőügy vezető tényezői. Szviezsényi Zoltán a Deutschlandsender felkérésére december 8.-án rádióelőadást is tartott Berlinben „A fürdők nemzetközi együttmüködése"-ről különösen kiemelve a Nemzetközi Fürdőügyi Szövetség jelentőségét, amelynek állandó székhelye Budapest, december 14.-én pedig Frankfurt város felkérésére „Budapest mai jelentősége" cimmel tartott előadást, amelyen „Budapest Fürdőváros" fim is bemutatásra került.

Glückstahl Samu emléke. A Svábhegyi Egyesület december 15-én megtartott rendkivüli közgyülésén kegyelettel emlékezett meg egykori nagynevü elnökéről, dr. Glückstahl Samuról. Dr. Urbanovich G. Zoltán, az egyesület alelnöke mondott magasröptü emlékbeszédet, amelyben méltatta Glückstahl Samu közéleti tevékenységét és különösen az egyesület érdekében kifejtett nagyértékü munkásságát. A közgyülésen, amely a TÉBE Akadémia utcai tanácstermében folyt le, nagyszámú előkelő közönség volt jelen.

Missziót teljesit a XII. kerület új kulturális intézménye: az „Astra" filmszinház

Az új XII. kerület önálló élete már kialakulóban van. Kora tavasszal kezdődik meg a székház épitkezése és a közigazgatási élet megindulásával életre kelnek az új kerület *kulturális igényei* is. Az Orbánhegy, Istenhegy, Németvölgy és Sasad nagykiterjedésü villanegyede eddig elszigetelődötten állott, távol a kulturális intézményektől. *Ennek a villanegyednek lakóit közelebb hozni egymáshoz és biztositani fokozottabb kultúrigényeinek kielégitését;* volt a törekvése annak a mozgalomnak, mely céljául tüzte ki *egy minden tekintetben megfelelő mozgófényképszinház megteremtését.*

Hosszas vajudás és nehéz akadályok leküzdése után sikerült megvalósitani a mozgalom célját: *felépül rövidesen az Ugocsa-utcában az új filmszinház „amely „Astra" néven indul el reményteljes pályáján.* Amilyen szerencsés volt a mozi gondolata, éppoly szerencsés annak elhelyezése is, mert központi fekvésénél és a közlekedési szempontokra való tekintettel alkalmasabb helyet alig lehetett volna találni.

Görgényi Miklós, az Astra filmszinház igazgatója a következőket mondotta a *Budai Naplónak* az új kultúrintézményről és annak jövendő feladatairól:

— Amikor filmszinházunk helyét kiválasztottuk az a cél lebegett szemünk előtt, hogy olyan helyre épitsük azt, ahol a közönség legjobban hiányát érzi. Igy esett választásunk a Németvölgy vidékére. De amikor erre az elhatározásra jutottunk, számolnunk kellett azzal is, *hogy ebben a gyönyörü városrészben legnagyobbrészt csakis a müvelt középosztály támogatására számithatunk.* Ily körülmények között, az épitkezésnél, a belső berendezésnél és a müsoranyag lekötésénél szem előtt kellett tartanunk közönségünk magasabb igényeit. Pénzt és költséget nem sajnáltunk, amikor arról volt szó, hogy várható közönségünk részéről sem a kényelem, sem a külső csin, sem pedig müsoraink tekintetében panaszra okot ne adjunk. Célunk tehát nem lehet más, mint közönségünk lelkiismeretes kiszolgálása. Az általunk már eddig is lekötött filmanyagok be fogják bizonyitani, *hogy nem rideg üzleti alapokra helyezkedtünk,* amikor nagy áldozatok árán filmszinházunkat létre hoztuk, hanem egy ürt kivántunk betölteni és *kultúrmissziót teljesiteni.* Hogy miként fogunk magasztos hivatásunknak eleget tenni, azt a nagyközönség fogja megitélni, melynek jóakaratú támogatásától függ nehéz vállalkozásunk sikere.

Stern Pál müépitész, a filmszinház tervezője a következőkben nyilatkozott munkájáról:

— Az Astra filmszinház tervezésénél számos nehézséggel kellett megküzdenem, főként a beépithető rendelkezésre álló tér viszonylagos kicsisége miatt, másrészt pedig, mivel ugyanezen épületben még egy korszerü bérház is elhelyezendő volt, mely azonban a filmszinháztól teljesen szeparáltan képezendő ki. Főcélom volt, a rendelkezésre álló beépithető területen egyrészt a nézők számára minél több férőhelyet, másrészt a várakozóknak minél több kényelmi lehetőséget biztositani. Természetesen, ismerve a városrész előkelő, nivós izlésü közönséget, nem törekedtem olcsó hatásokra ,a filmszinház tervezésénél, hanem a minél nagyobb egyszerüség mellett a nagyvonalú térhatásra, nemes anyagok felhasználására fektettem a fősúlyt. Tekintve az épület filmszinházjellegét, különös gondot forditottam a nézőtér diszvilágitására, valamint a belső tér szinkompozíciójára, valamint akusztikai kiképzésére, továbbá a legtökéletesebb korszerü fütési és szellőztetési berendezés megoldására. A dolgok természetéből folyik, hogy a tervező elképzelései csak a megnyitás után és a közönség ítéletével szankcionáltatnak. Bizonytalan, hogy célkitüzéseimet elértem-e. Mindenesetre remélem, hogy a közeli megnyitás után a közönség ítélete igazolni fogja előzetes elgondolásaimat.

A *Budai Napló* érdeklődött a kerület vezető embereinél is, mi a véleményük az új filmszinházról és annak célkitüzéseiről. Egyértelmüleg jelentették ki, *hogy egy ilyen kulturális intézményre nagy szüksége van az új kerületnek és feltétlenül nagy jövője van.* Ha szem előtt tartja, ami biztosra vehető, a kerület lakosságának magasabb igényeit és *ezt összhangba tudja hozni a mai gazdasági helyzet anyagi adottságaival, akkor az Astra-filmszinháznak* nyert ügye van

Gerő Sándor

Tüzifát, szenet, fuvarban, vagy plombált zsákokban legolcsóbban Zsolnai Editnel
Délipályaudvar.
Megrendelés
Telefon: 367-149

A Szentföldi Muzeum müvészeti kiállitása. Hüvösvölgy egyik legszebb részén fekvő Szentföldi Muzeum képekből és szobrokból álló müvészeti kiállitást rendezett a karácsonyi ünnepekre. A kiálliási termekben összegyült értékes anyag remekül mutatja hogy a magyar müvészek müvészi szemükkel és finom elgondolásukkal miképen oldják meg a vallásos élet egyes megkapóbb részletét és a szentföldi gondolatot. A festők közül Udvardy Pál, Náray Aurél, Molnár C. Pál, Heine Henrik, Basilides Sándor és Barna Karlé János S. J. Emőd Aurel; Heincz Ferenc; Jeges Ernő, Gebhardt Lajos, Hanitz Henrik, Abonyi Grandtner Jenő, a szobrászok közül Eösze Semann András, vitéz Szabados Béla, Csucs Ferenc, Pacel Pál, Boldogfai Farkas Sándor, Erdey Dezső és a Dittler növérek nevei szerepelnek több müvükkel. A kiállitást P. Szabados Anzelm ferences atya tervezte és rendezte. A kiállitás a Hüvösvölgyben I. Heinrich István utca 3. szám alatt van a Szentföldi Muzeum helyiségében. Ugy a kiállitás, mint a muzeum dijalanul tekinthető meg. A Szentföldi Múzeum Nagybizottságának ügyvezető igazgatója a lelkes P. Majsai Mór ferences atya minden felvilágositással örömmel szolgál bárkinek is a muzeum helyiségében.

Signum Laudist kapott egy budai épitőmester. A kormányzó vitéz Zilahi-Balogh Gyula épitőmester törvényszéki szakértőnek értékes munkálkodásáért elismerését fejezte ki. A kormányzói elismerés külső jelvénye a Signum Laudis, amely egy régi, érdemes budai polgár mellét diszíti. Zilahi-Balogh Gyulát kormányzói kitüntetése alkalmából sokan keresték fel szerencsekivánataikkal.

Reicher István halála. A budai iparosrendnek sulyos gyásza van: hosszas szenvedés után, hatvannégyéves korában meghalt Reicher István kelmefestő és vegytisztitó gyáros. Egyike volt nemcsak Buda, hanem az egész főváros legbecsültebb iparosainak. December 16-án temették el általános részvét mellett a farkasréti temetőben.

Kultúrest a rómaifürdői egyházközségben. A Rómaifürdői Katolikus Egyházközség kultúrestjén értékes előadásban ismertette az eucharistikus kongresszus lelki előkészületét dr. Ányos Lajos főlevéltáros, majd Swarzl Erzsébet szavalata Antalffy Mildós hegedüszáma és dr. Bartmann György zongorajátéka után Madaras Aurél plébános vetitettképes előadása Lourdes-ről gyönyörködtette a nagyszámú hallgatóságot.

„Egy urat levetettek a garáditson"

A *Budai Napló* legutóbbi számában kezdtük meg *Furkáts Tamás* leveleinek közlését, amelyek a XIX-ik század elejének pest-budai erkölcsi világára vetnek érdekes és éles világosságot. A levelek 1803-ban és 1804-ben iródtak és ha kissé vaskos is a humoruk, nem tévesztik el hatásukat a ma emberére sem. Ime néhány újabb ízes szemelvény:

„. . . A többiek között nehány magyar Legények is ott voltak, — irja — akik ex Officio Kardot viselnek. Azok tsupán az Ivással mulatták magokat s minek utánna már jól felöntöttek a garatra, szertelenkedni kezdtek, a Kardjokat kiránlották és sok excessusokat vittek véghez. Egy urat le vetettek a Garáditson, egy más betsületes Urnak ruháját az ablakon kihajitották. Az egygyik a gyenge fákat levagdalta a Kardjával, a másik pedig részegségébe végig szaladt az asztalon s az ott álló üvegeket s Flaskókat sorra leverte, s valóban, nem volt sok héja, hogy a Kardjával az orromat el nem vágta."

Ugy látszik ezt már megsokallotta Furkáts Tamás úr, ami kitetszik az alábbi sorokból, amelyekben súlyos ítéletet mond a garázda jurátusok okvetetlenkedéseiről:

„Sógor Uram, ha a praktikus ügyekbe foglalatoskodó tanitványok több politiát nem tudnak, hát méltó hogy azontul a Kardjoktól is megfosztassanak. A Kard tsak ollyan embernek való, aki az eszivel élhet, de az ollyan, aki tsak a bornak s a részeg impetusának tud engedelmeskedni, nem méltó, hogy Kardot viseljen."

Néhai való jó Furkáts Tamásnak, ha ma feltámadna, alighanem alkalma nyilna, hogy egynémely jurátusok magaviseletéről hasonló véleményt nyilvánitson.

Egy másik levelében ezeket irja:

„De Sógor Uram!

A minap midön a Kávéházbul a sötétbe haza kellett volna mennem, egy Lámpáshordó Gyermeket fogattam fel, aki nékem haza felé világitana, aki midön az uteának közepén való gödrön által vezetne, egy köbe megbotlott, a lámpást eltörte, gyertyáját elóltotta, mondván: Jai! Jai! Tekéntetes Uram! Most megadtam a Lámpásomnak, de én reá hordozóskodván a Lámpáshordóra, boszankodtam, hogy már sétébe kell haza botorkálnam, a mellyre ő azt felelte: már mivel a Tekéntetes Ur a gyertyámnak világa után nem járhat, azért a szagom után járjon, mintha én visla-kutya volnék. Lehetetlen volt tovább követnem, ő ugyan kifizetett engem, de én tőlem egy Kraitzárt se kapott."

A régi Buda idilli hangulata árad ebből a levélből, a kisvárosi Budáé, amelynek utolsó, rozoga maradványait, a szük, sötét utácskákat most tünteti el a romboló csákány. A lámpahordó gyermek intézmény volt Pest-Budán: ott ácsorogtak a fiúk a kocsmák környékén, hogy felajánlják az éjszakában hazafelé botorkálóknak szolgálataikat néhány krajcárért.

A francia nyelv elég divatos lehetett már Budán Furkáts Tamás idején is. Lépten-nyomon belebotlott szegény, úgy hogy meg nem állotta panasz nélkül. Sógor Urának ezt irta erről:

„Borbélyom is a minap hozzám jövén, midön azt mondotta: Bon Zsur! úgy megijedtem, hogy no. Mert azt értettem, hogy megszúr. A Tsizmadiám is ugy köszönt meg estve, mikor szerentsém vagyon véle összve akadni az utszán vagy a Kávéházba: Bon Szoár! De én mindig hasonló képen köszönök nékie, ugy mondván: Jó étszakát Muszió Tsizmaszár!"

Márkus Jenő előadása Budapest fejlődéséről. Márkus Jenő dr. miniszteri tanácsos, a Beszkárt helyettes vezérigazgatója nagyszámú előkelő közönség jelenlétében érdekes előadást tartott Pesttől Budapestig cimmel a Beszkárt székházának diszermében. Ismertette a három dunamenti város Buda Pest és Óbuda történetét iparát, kereskedelmét és müvészeti életét. Elmondta, hogy hogyan fejlődött lépésről-lépésre a három város az egyesitésig és ezzel párhuzamosan hogyan lett magyarrá. Végül ismertette a mai Budapestet, Európa tizenegyedik városát. Az előadásnak nagy sikere volt.

A kereszténypárt nagygyülése Óbudán. Óbuda sok panaszát sorolta föl dr. Kuncze Lajos főv. bizottsági tag a Keresztény Községi Párt legutóbbi nagygyülésén a nagy tömeg zugó helyeslése mellett és Óbuda mostoha sorsa megjavitásának követelésével. Az országos politikai helyzetről Csilléry András mondott beszámolót, Toperczer Ákosné orsz. gy. képviselő pedig az óbudai közlekedés megjavitásáról beszélt sok taps mellett.

Buda Alsóváros ünnepi estje. Plébánossá történt megválasztása alkalmából meleg ünneplésben részesitette az AVE választmányi tagját, dr. Takách Jánost a Szent Gellért Egyházközség közszeretetben álló lelkipásztorát. Mikola Géza dr. bevezetője után Mócsy László ny. igazgató üdvözölte közvetlen szavakkal Takách Jánost, aki hálásan köszönte meg az üdvözlést azzal az igérettel, hogy sohasem fogja szem elől téveszteni három nagy kötelességét az egyházzal a szociális követelményekkel és a társadalommal szemben. Az ünnepélyt megelőző ülésen Feitscher Béla, a Budai Napló adóügyi rovatvezetője ismertette a házbér- és kereseti adó labirintusában szükséges tudnivalókat. Az érdekes előadásért Mikola Géza elnök mondott köszönetet. Ezután az Alsóvárosiaknak három követelését ismertették: a HÉV végállomásának a határra való kihelyezését, a „Szent Imre" új pályaudvar tervének elejtését és a Szent István (?) sugárút teljes kiéptiését és a harminc éves adómentesség megadását. Ezután Mikola Géza elnök tolmácsolta az AVE üdvözletét Csizmadia Lajos gépészmérnök, társelnöknek akit a győri fém- és textilipari iskola igazgatójává neveztek ki vitéz dr. Tanka Tibor főtitkárnak pénzügy tanácsossá történt kineveztetése alkalmából, végül vitéz Zilahi-Balogh Gyula épitész, hites szakértőnek, akit a kormányzó Signum Laudis-szal tüntetett ki. Gömöri Győző Marosváry Gergelyt üdvözölte, aki már korábban kapta meg ugyancsak a Signum Laudist.

Megvalósult regény ma már Verne Gyula egykor túlzottnak tartott fantáziája. Még a szárnyaló képzeletet is felülmúlja azonban a Philips világvevő rádiók teljesitőképessége, mert az eddigi gyári készülékeken ismeretlen 4-ik hullámsávval nemcsak az öt világrész hivatalos adóit, hanem még az amatőrállomások érdekfeszitő közleseit is eljuttatja hozzánk. Ünnepi hangulatot jelent lakásunkban egy ilyen világvevő Philips rádió.

SIKÉSZLETEK P 12-80-tól DÖRNER SPORT-nál
II., FŐ-U. 37/c. Telefon: 167-372.

Spoarich—Zöldfa. Régi helyen uj világvárosi látványossággal gyarapodik ismét Buda. Uj szórakozóhely, amelyet Bodon Károly és Reischl Károly iparmüvész-tanárok müvészi elgondolása teremtett és 17 iparos 164 munkással egy hónap alatt fejezett be. Régi tradiciók elevenednek meg, valahányszor a patinás Spolarich nevet olvassuk és Buda közönsége nagy örömmel vett tudomást erről az uj világvárosi és még is egészben budai látványosságról.

Buda leguribb publikuma
a
Zsigmond-Rózsadomb
étterem-café-bárban
szilveszterezik
Tánc - Külön terem
Pazar konyha
Vörös Anikó énekel
Balázs Laci jazz-zenekara
II., Kelet! Károly-utca 9. szám.

Ács és Társa
butorszállitási vállalata
Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.
Elvállalunk költözködéseket helyben és vidékre, butorkocsival vagy teherautón.

Ami mindenkit érdekel

Mit jelent a vevő az üzletnek?

Reklámot, jólétet

Irta: Dr. OREL GÉZA, tanker. főigazgató

Az ajánlás a legjobb reklám. Minden ajánló új életforrást nyujt az üzletnek, mert az ajánlások friss pénzt jelentenek. Aki megelégedetten hagyja el az üzletet, azonnal közli ismerőseivel, hozzátartozóival, vagy akivel éppen találkozik, melyik üzletben vásárolt jól s arról is, aki odavezette. Gondoljunk csak magunkra, a jó hangulat, a jó vásárlás sarkalja a vevőt, hogy megelégedettségét mintegy továbbadja. Szívesen beszél a cégről, dicséri másoknak az árut, az árakat. Szinte akaratlanul is segit megszilárditani a cég tekintélyét. Az árusító tehát ne felejtse, hogy a jó vásárlás örömérzéssel van egybekötve. A sikerült vásárlás jóleső érzést kelt az eladóban és örömet a vevőben. Az ügyes árusító és a jó áru együttesen csinálják meg az üzlet jó hirnevét. Külön-külön sem a jó áru, sem a méltányos ár, sem a kellemes kiszolgálás nem hoz hirnevet az üzletnek, a három tulajdonság együttesen alkot egy egészet.

Azért vésse emlékezetébe minden kereskedő, hogy bár a vevő és az üzlet egymásra van utalva, de a vevő nincs rászorulva egy bizonyos árusitóra, vagy egy bizonyos üzletre. Az ő útja szabad, — az árusító azonban a vevőhöz van kötve, vevő nélkül nem marad meg sem az üzlete, sem a kenyere. A vevő és a kereskedő közti függés egyenlőtlen, az üzletre kedvezőtlen. Az árusítónak kell tehát a a vevő megelégedettségét keresni, megszerezni. Ha ez sikerül, akkor erős lesz az üzlet alapja és értékes kincset fog találni a mindenkor megelégedett vásárlóban.

Az üzlet felölelhet sok értéket. Kivülről lehet ragyogó. Árukészletek lehetnek felhalmozva benne. Belső berendezése lehet márvánnyal, tükörrel diszitett. Szép árusító asztalok, vitrinek, felvonók, lépcsők emelhetik külső pompáját. De a csillogás hiábavaló, a pompás berendezés, óriási áruraktár mind csak „üres" keret, *ha nincs vevő.* A vevő adja meg az üzletnek a valódi értéket.

Az üzlet célja a nyereség. A nyereség: pénz. Jövedelme jórészét mindenki beszerzésre fordítja. Az árusitóra ugyancsak nem közömbös, hogy hova sodorja a vevőt az áradat. Neki tudatosan az üzletébe kell terelni a vevőt s minden erejével törekedni, hogy *állandóvá* tegye. A legszerényebb jövedelmű ember is jelentős az üzletre. Miként a kis patakok táplálják a folyót, a töke is a fillérekből halmozódik fel. Minél nagyobb a vevőkör, annál nagyobb a nyereség. Minden elvesztett vevő pénzveszteség az üzletre. Azért vétek elriasztani a vevőt. A nem vásárló vevőt is meg kell hódítani előzékenységgel, megbecsüléssel, jó áruval, hogy kedve legyen visszatérni. Mit ér az, ha a pénztár ma megtelik, de azok a vevők, akik egyszer vettek, nem jönnek vissza *holnap? Nem a pillanatnyi,* hanem a tartós sikertől függ az üzlet sikere. Az elvesztett vevőt csak akkor veszik észre egyes üzletek, amikor már késő. A szolid üzlet az, ahol az *állandó* vevők *állandóan* vásárolnak.

Minden vevő tudja, hogy ő mit jelent az üzletre. Ezért fokozza — sokszor túlozza — igényeit. Keresi a jót, a tartósat, a szolid árat. Valamennyi keresi *a finom, udvarias kiszolgálást.* Ahol ezeket együtt találja, oda szivesen visszatér.

A megelégedett vevő a legjobb reklám. Az alkalmazkodást a kereskedőnek áll érdekében megtanulnia.

Öröklakás- és Családiház-tulajdonosok Egyesülete hivatalos közleményei

Mikor törölhető a jogerősen kivetett jövedelem-, vagyon- és keresetiadó

A jogerősen kivetett jövedelem-, vagyon és kereseti adó elengedését, illetve törlését az alábbi esetek bekövetkeztekor lehet külön kérvény alapján jogosan kérelmezni, legkésőbb december végéig az illetékes adófelügyelőségnél 2 péngős okmánybélyeggel ellátva.

1. A törlés alapja, amikor a jövedelem, illetve a vagyon az adózótól függetlenül a folyó évben bekövetkezett rendkivüli körülmény-k folytán tartósan oly módon csökkent, hogy hátralékos tartozását az adózó még méltányos részletekben sem volna képes megfizetni. Ily eset bekövetkeztekor a még nem esedékes adó törlése is jogosan kérhető.

2. Ha az adózó halála, vagy más rendkivül körülmények folytán a jövedelemofrrás és vagyontárgy időközben megszünt, vagy ha a tartozás behajtása a hátralékost létalapjában támadná meg. Ebben az esetben „kivételesen" a hátralék teljes összegében is elengedhető. Az elengedés mértéke mindig attól függ, nogy a kérelmező fél milyen bizonyitékokat csatol kérelméhez. Ha valaki csak a folyó évi adóját kéri törölni, elég, ha azt tudja igazolni, hogy jövedelme lényegesen csökkent és hátrálékát még részletekben sem képes megfizetni. Annak igazolása, hogy a hátráléknak végrehajtás útján való behajtása az adózóra milyen következményekkel járna, nem szükséges. Elég, ha azt tudja igazolni, hogy egyelőre még a részleteket sem áll módjában megfizetni.

3. Az általános kereseti adó törlése iránt beadott kérvényben szintén fel kell sorolni mindazokat az okokat, amelyeket fentebb jeleztünk a vagyon- és jövedelmiadó törlés, illetve mérséklésnél. A törlés alapja a fenti okok fennforgása esetén a becsatolt igazolások. Az e tárgyban eljáró I. fokú hatóság határoz azután a kérvényben foglaltak tekintetében.

Közgazdaság

Rovatvezető: **VÉCSEY MÁTYÁS.**

Karácsonyi gondolatok a biztositásról

Irta: ***Kápolnás Ödön***, a Gazdák Biztositó Szövetkezete igazgatója

A magasabbrendü emberi élet magasabbrendü elgondolásokat is kiván. A legmagasabb rendü az emberi élet, amelynek földöntuli hivatása is van. A magasabbrendü hivatottság egyik következménye az is, hogy nem bizhatja az ember létét bizonytalanságokra, hanem igyekeznie kell az állandó egyensúlyt biztositania. Tehát a jelennek ad hoc szükségérzetét a jövőről való gondoskodás szükségességével összekapcsolni. A magasabbrendü hivatottság kifejezést is nyer az ember életében azáltal, hogy az emberi gazdálkodás ezzel a hármas tevékenységgel biztositja a gazdasági rendet: a mult tapasztalatán keresztül a jelen szükségérzet kielégitése, a jövőről való gondoskodással.

Ha az ember beteg, orvosra, klinikára, szanatóriumra van szükség. Ha a gazdasági élet beteg, ott is orvosra van szükség. Gazdasági szanatóriumokra van szükség, de ezeket a szanatóriumokat már nem állitjuk fel olyan következetességgel, mint az egészségvédő szanatóriumokat, mert a gazdálkodási betegségtől nem mindenki fél, csak az, aki túltömte a gyomrát és azért a gazdálkodásban csak oly védelmi intézkedéseket tesznek, amely csak őket óvja meg a betegségektől. Ezek a klinikák: a kartelek, a trösztök, árvédelmi intézkedések etc. Miután azonban a gazdálkodás csak rend alapján történhetik, tudnunk kell azt is, hogy ezt a rendet csak akkor tarthatjuk fenn, ha azt mindenkire egyaránt vonatkoztatjuk.

Sokrates azt mondotta: „Ember, eszed van és lelked, gazdálkodásodat tehát ne önmagadon, hanem a tömegen keresztül végezd, mert ami a tömegnek jó, az neked is jó lesz, de ami neked jó, nem biztos, hogy a tömegnek is jó. Oktalanul ne boritsd fel tehát a gazdasági rendet." A középkorban a bölcsek és gondolkodók azt mondották, hogy az embernek azért van esze és lelke, hogy élni tudjon vele és azért gazdálkodásában ne csak azt kövesse, amit a gyomra, hanem azt is, amit az esze és lelke diktál. Az újkorban egy gazdálkodó bölcs lelkivezető, tehát a leghivatottabb e kérdésben nyilatkozni, Boccoleri olasz püspök, azt mondotta, hogy a nyomor a legrosszabb tanácsadó és bacillusa sok erkölcsi fertőzésnek. az egész gazdaságtörténelem. Ha a gazdálkodás a

Ezekben a megnyilatkozásokban benne van multak tapasztalatán keresztül a jelen szükségérzet kielégitését célozza, a jövőről való gondoskodással, akkor ennek természetes folyománya, hogy gondoskodjék oly berendezésről, amely ennek a hármas tényezőnek harmonizálását lehetővé teszi. Ezt látjuk a Krisztus előtti 2100-as években az amoriták egyik királyának intézkedésében, amikor a gazdasági egység épségbentartása céljából a bizonytalaságnak kitett kereskedelmi karavánokat egyezségek kötésére kényszeriti. Megtaláljuk a babiloni talmudban, az indiai jogban, a középkori gildékben, tontinákban és a modern gazdálkodás fölépitéseiben. De benne találjuk Goethének egyik könyvében is, amikor azt irja, hogy láthatatlan szellemek gyanánt hajtanak bennünket az áramlatok és hajtják sorsunk könnyü kocsiját.

Ha az emberi élet minden porondon felkészültséget kiván, annál inkább felkészültnek kell lennie a gazdasági élet porondján. Erre a felkészültségre célzott Goethe, erre a felkészültségre céloznak az emlitett hivatkozások és ez a felkészültség nem lehet más, mint a biztositás.

A biztositás nem egyéni érdek, nem konjunktúrális lehetőség, nem egyéni vagy egyes társadalmi csoportok érdeke, hanem azt a feltétlen szükségesség hozta létre. Az élet nem lehet lutri, nem lehet szerencsejáték. Biztositás nélkül az lenne. Ha nem lenne biztositás, az életben, tehát a gazdálkodásban, csak az nyerne, akinek szerencséje van, illetve, akinek sorsjegyét kihúzták. Az élet nem lehet egyesek kiváltsága, hanem csak az összességé. A pénzügyi helyzetekkel szociális járványok járnak, ezek ellen pedig klinikákra van szükség, a legjobb kliníka pedig a biztositás.

Jó gazdálkodó csak jó biztositó lehet. Ezt tudjuk. Hát miért nem követjük? Amerika gazdálkodásának egyharmada biztositási forgalom. A Metropolitán a világnak nemcsak legnagyobb biztositója, de legnagyobb pénzintézete is. Amerikában minden emberre 4, Anglában 2, Németországban minden emberre 1 és még a müvelt nyugat legkeletibb államában is minden negyedik emberre esik egy életbiztositó kötvény. Miért nem követhetjük? Miért esik nálunk csak minden nyolcadik emberre egy kötvény? A nyugati államok gazdasági értékei átlagban 40% erejéig vannak biztositva. Nálunk csak 17% erejéig. Miért nem követjük ezek példáját? A fejlődés legmagasabb foka azokban az államokban mutatkozik a legteljesebb mértékben, ahol a biztositás is fejlett fokon áll és azért azt hisszük, hogy a magyar gazdálkodás legszebb karácsonyi ajándéka az lenne, ha elhatároznánk, hogy a magyar biztositásnak megadjuk azt a szerepet, amely a mi gazdálkodásunkat a nyugateurópai fejlődés fokára fogja fejleszteni és ezáltal, amint ők elérték céljaikat, mi is el fogjuk érni céljainkat, annál is inkább, mert ezekben ezeréves igazságok is rejlenek.

SPATZ Óbuda legnagyobb **kézimunka-, függöny- és gyapjufonalháza**
Klöpli-függöny speciális minták egyedárusitása
Óbudán, III., Tavasz-utca 15/17.

265 645 lakosa van Budának

Illyefalvi I. Lajos dr. kitünő szerkesztésében megjelent a főváros 1937. évi Statisztikai Évkönyve, amely még az eddigieknél is tartalmasabb és érdekesebb.

Az Évkönyv bővebb ismertetésére még visszatérünk. Itt csak annyit emlitünk meg, hogy az Évkönyv számitása szerint Buda népessége az év végén 265.645 főre rúg, amelyből az I. kerületben 22.590, a II.-ban 59.119, a III.-ban 69.227, a XI.-ben 61.779 és a XII.-ben 49.930 ember él.

Az új Évkönyv rengeteg adata minden oldalról és mindenféle szempontból megvilágitja a főváros életét. Nagyszerü munkát végzett ezúttal is Illyefalvi I. Lajos dr. kitünő munkatársaival egyetemben.

Százezer magyar szót és kifejezést gyüjtött össze Melczner Jenő

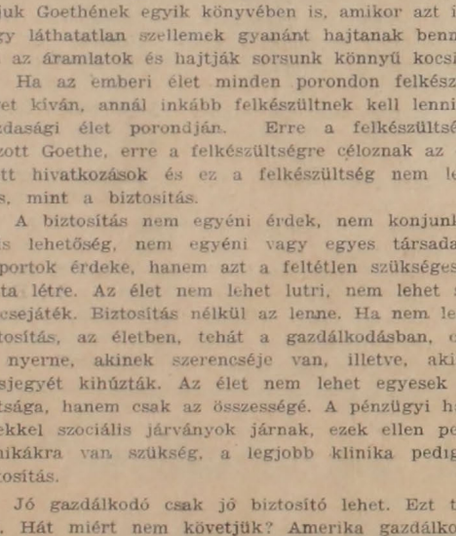
Hatalmas magyar munka van sajtó alatt: évtizedes fáradságos és szorgalmas munka után elkészült *Melczner* Jenőnek *„A magyar nép- és köznyelv és a magyar lélek enciklopédiája"* cimü műve. A százezernél jóval több magyar szót és kifejezést felölelő anyagot a kitünő szerző *minden idegen segitség nélkül, egyedül állitotta egybe. Melczner* Jenő nemcsak a szavak eredetének jelzését és a cimszó értelmének kimeritő, hü, szabatos meghatározását adja, hanem annak rokon-testvér szavait is közli. Ezenkivül igyekszik feltárni *a nyelvhasználat minden változatosságát,* nyelvünk minden sajátosságát, különleges szépségét, a nép lelkületét, erkölcsét, *amely eddigelé még egy nyelv ismertetésénél sem fordult elő.* A hatalmas mű megjelenését nemcsak szakkörökben, hanem a nagyközönség körében is érdeklődéssel várják.

A XI. kerületi hadigondozottak új helyisége. A hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák országos nemzeti szövetsége XI. kerületi csoportja december 12-én avatta fel XI. kerületi helyiségét. Az avatáson képviseltette magát Buda számos egyesülete, továbbá a székesfőváros polgármestere. Az elöljáróság által rendelkezésre bocsátott helyiséget zsufolásig megtöltötte az ünneplő közönség. Dr. szentléleki *Hajdó* Lajos csoportelnök üdvözölte a megjelent előkelőségeket köszönetét fejezte ki polgármesternek a jóindulatú támogatásáért.

II. kerületi inségesek karácsonyi megajándékozása. Vasárnap délután történt ünnepélyes keretek között a Simon József ismert vendéglőjében (II., Kapás-u. 33.) működő spóregylet által 35 kerületi inségesnek megajándékozása, felekezeti különbség nélkül. Ezt a nemes cselekedetet már évek óta gyakorolják a társaság derék tagjai.

Dr. Bátyka Zoltán előadása. A Budai Ügyvédek Egyesülete december 21-én este hét órakor előadóestét rendez a Budai Vigadónak, a Budai Polgári Kör melletti külön helyiségében. Dr. Bátyka Zoltán ügyvéd tart előadást az újesztendő első napján életbelépő új Ügyvédi Rendtartás aktuális kérdéseiről. Előadása kapcsán kitér a bíróságokat és a közigazgatási hatóságokat érintő újabb szabályokra is. Az előadást este nyolc órakor társasvacsora követi.

A magyar idegenforgalom közgazdasági jelentősége. Erről a fontos kérdésről irt érdekes és értékes tanulmányt most megjelent könyvében Hegedüs Márton. Az idegenforgalom közgazdasági vonatkozásait kutatja a szakszerüség és hozzáértés teljes felkészültségével és a statisztikai adatok bőséges felsorakoztatásával. Külön fejezetekben foglalkozik a főváros, a vidék és külföld idegenforgalmával, kapcsolatban a vendéglátóiparral. A mindvégig tanulságos könyvet a szerző Bornemisza Géza kereskedelmi és iparügyi miniszternek ajánlja.

II., MARGIT-KÖRUT 6
(Zsigmond-u. sarok)
Szeiffert kávéházzal szemben.

Ügyeletes budai gyógyszertárak

December 16–31

I. kerület:
Alkotás, Alkotás-u. 34.
Csaba Vezér, Csaba-u. 7.
Szent Ilona, Szebeny Antal-tér 1.
Szent Ágnes, Németvölgyi-út 56.

II. kerület:
Szent János, Széna-tér 1.
Pálffy, Zsigmond-u. 16.
Arany Oroszlán, Lajos-u. 28.

III. kerület:
Szent Endre, Szentendrei-u. 42.
Krisztus Király, Vörösvári-u. 150.

XI. kerület:
Szent Imre, Horthy körtér 8.

Hol vásároljunk

a Horthy Miklós híd pesti hídfőjénél

HAMANG JÓZSEF és FIA
PUSKAMÜVESEK, FEGYVER- ÉS LŐSZERKERESKEDŐK.
IX. FERENC-KÖRÚT 2. (Ferenc-körúti oldal) Tel: 187-651.

Szinház - Mozi

Az óbudai „elátkozott kastély" a negyvenéves kort megért Kisfaludy szinház jubileumi ünnepségeinek sorozatában december 13.-án és 14.-én Móra László, a nagynevü költő mondott lelkes ünnepi beszédet a szinház érdekes történetéről és jövőbeni nagy hivatásáról. A Tóth Ferenc nyug. isk. igazgató vezetése alatt álló Dalkoszorú dalárda szép éneke után Koncz Dezső és Kárpát Zoltán „Nem vagy legény Berci" c. szinművét adták elő a zsúfolt nézőtér előkelő közönségének tapsai között.

ÁTRIUM FILM-SZINHÁZ
Margit-körut 55. Telefon: 153—034.
Dec. 23—29.
Szerelemből nősültem
Előadások: fél 4 fél 6, fél 8 és fél 10, szombat, vasár- és ünnepnap: fél 4-től.

ADMIRÁL
II., Margit-körut 5. Telefon: 153—707
Dec. 23.—jan. 2.
A férfi mind őrült
Fősz.: Páger, Lázár Vaszary
Hiradó. — Előadások: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10. Vasár- és ünnepnap: fél 2-től.

Januárban megnyilik az
ASTRA
Buda legmodernebb intim — filmszinháza. —

BELVÁROSI MOZGÓ
IV., Irányi utca 21. Telefon: 384—563.
Dec. 23—29.
A férfi mind őrült
Fősz.: Páger, Lázár, Vaszary
Vasárnap fél 11 órakor és 12-kor filléres MATINÉ. — — Hiradó. — Előadások: Jobb terem: fél 5, 7, fél 10. Vasárnap: fél 3, 5, negyed 8 és fél 10. — Balterem: 8, vasárnap: — fél 4, 6 és fél 9 —

BUDAI APOLLO
II. Csalogány u. 42/44 Telefon 151—500.
Dec. 23—29.
Elsler Fanny
Fősz.: Lilian Harvey
Dec. 30.—jan. 5.
Családi pótlék
Fősz.: Kun Magda Gyergyay
Előadások kezdete: fél 5, háromnegyed 7 és 9. Vasár- és ünnepnap: 1, 3, negyed 6, fél 8 és háromnegyed 10 órakor.

FLÓRIAN FILM-SZINHÁZ
III. Flórián-tér 3. Telefon: 162—367
Karácsonyi meglepetések műsora
Előadások: Hétköznap 5, 7, 1/4 10
Vas- és ünnepnap: 1/2 2, 1/2 4, 1/2 6, 1/2 8 és 1/2 10.

KORONA MOZGÓ
I., Attila-körut 15. Telefon 153—318.
Dec. 20—22.
Édes a bosszu
Paramount és magyar Hir-
Dec. 23—29.
120-as tempó
Ezer Isten országa
Dec. 30.—jan. 1.
Szőke kisértet
Jan. 2.—5.
India lángokban
Shirley Temple
E hirdetés felmutatója 2 drb 90 filléres jegyet á 60 fillérért — válthat. —

BUDAI ROYAL
III. Selmeci-ut 14/16 Telefon 162—308
A férfi mind őrült!
Páger, Lázár, Vaszary
Foytatólagos előadások 5-től.

SIMPLON FILMPALOTA
XI., Horthy M.-ut 42 Telefon: 268—999.
A budai uricsaládok szórakozóhelye
GYÁRFÁS GYULA MOZGÓKÉPSZINHÁZA

Szerkesztésért és kiadásért felel:
LIPPAY GYULA dr.
Főmunkatárs: **László Zoltán dr.**
Kellner Albert könyvnyomdája Bpest, Hajós-u. 27. Tel: 1-189-98. Felelős: Dr. Kellner László.